Shelf 17 - Study
9

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE.

AD ANTIQUISSIMOS TESTES DENUO RECENSUIT

APPARATUM CRITICUM OMNI STUDIO PERFECTUM

APPOSUIT

COMMENTATIONEM ISAGOGICAM

PRAETEXUIT

CONSTANTINUS TISCHENDORF.

EDITIO OCTAVA CRITICA MAIOR.

VOLUMEN II.

LIPSIAE
J. C. HINRICHS.

ANNO 1872.

NOTANTUR INTERIM

QUAE APPARATUM CRITICUM ALTERIUS NOVI TESTAMENTI PARTIS SPECTANT.

I. Codices unciales ad actus apostolorum adhibiti sunt duodecim:

ℵ codex Sinaiticus Petropolitanus. Saec. IV. Vide ad evangelia.
A codex Alex. Londin. Saec. V. Vide ad evv.
B codex Vatic. Rom. Saec. IV. Vide ad evv.
C codex Ephraemi Paris. Saec. V. Vide ad evv. Superest maior totius libri pars.
D codex Bezae Cantabrig. Saec. VI. Vide ad evv. Plura desiderantur.
E codex Laudianus Oxoniensis saec. VI exeuntis. Graecis adiuncta est Latina vetus versio. Post Hearnii editionem satis vitiosam anno 1870. edidi in Monumentor. meorum volumine IX.
F^a codex Coisl. Paris. Saeculi VII. Vide ad evv.
G fragmentum Petropolitanum ex collectione mea orientali anni 1859. Continet actorum 2, 45 usque 3, 8. Saeculi VII.
H codex Mutinensis. Saec. fere IX. Plura desiderantur, quorum partem supplevit antiquus corrector, partem alius satis recens.
I cod. Petropolitanus palimpsestus. Vide ad evv. Folium quo continetur Act. 28, 8—17. quinti saeculi est, duo alia quibus legitur Act. 2, 6—17. 26, 7—19. septimi, atque eiusdem folium quartum, in quo est Act. 13, 39—46.
L cod. Angelic. Romanus. Saeculi IX. Incipit 8, 10.
P cod. palimpsestus Porfirianus, saeculo fere IX. ineunte scriptus. Partem quae actus app. et apocalypsin continet edidi anno 1869. in Monumentorum sacrorum volumine VI.

II. Item ad epistulas catholicas septem:

ℵ codex Sinait. Petropolitanus. Saec. IV. Vide ad evv.
A cod. Alexandr. Londin. Saec. V. Vide ad evv.
B cod. Vatic. Rom. Saeculi IV. Vide add evv.
C cod. Ephraemi Paris. Saec. V. Vide ad evv. Desiderantur nonnulla.
K cod. Mosquensis. Matthaeio dicitur codex g, Scholzio 102. Epp. catholicas continet integras. Noni saeculi.
L cod. Angelic. Rom. Saec. IX. Nihil deest.
P cod. Porfirianus palimpsestus saeculi noni ineuntis. Pauca perierunt. Edidi anno 1865. in Monumentor. volumine V.

III. Item ad epistulas Paulinas 19:

ℵ codex Sinait. Petropol. Saeculi IV. Vide ad evv.
A cod. Alex. Londin. Saec. V. Vide ad evv. Deficit 2 Cor. 4, 13—12, 6.
B cod. Vatic. Rom. Saec. IV. Vide ad evv. Desunt Hebr. 9, 14 usque ad finem, quae supplevit manus recentior, siglo b a me passim notata. Item desunt epistulae integrae quattuor: utraque ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem.
C cod. Ephraemi Paris. Saec. V. Vide ad evv. Perierunt multa.
D cod. Claromontan. Paris. Graecus Latinus. Scriptus est saec. VI. medio vel etiam ineunte. D^b supplevit Rom. 1, 27—30 eodem saeculo exeunte (?). D^{**} septimi fere saeculi est. Totum textum Graecum recensuit. D^{**b} idemque in Latinis d^{**} dictus paucos tantum locos correxit. D^{**c} perpauca in Graecis mutavit. D^{***} Graecus noni fere saec. ineuntis textum Graecum per omnes codicis partes diligenter recen-

suit. D^e duobus foliis rescriptis supplevit Graece 1 Cor. 14, 13—22. Etiam post hunc nonnulla vel Graece vel Latine correcta. Edidi anno 1851.

E codex Sangermanensis, post incendium abbatiae S. Germani Parisiis a Dubrowskio comparatus indeque postea Petropolitanus factus. Is per totam partem Graecam nil est nisi Claromontani codicis identidem iam correcti apographum idque satis vitiosum. Ad Latina vero (e) simul alius codex adhibitus est. Eiusdem cum codice evv. A et codicibus epistularum F et G aetatis (saec. IX.) ac patriae.

F codex Augiensis Cantabrigiensis. Continet inde a Rom. 3, 19. Graece et Latine epistulas Pauli tredecim, lacunis paucis, item ad Hebr. epistulam Latine. Cum cod. Boerner. Dresdensi (G) ad idem exemplar Graecum conformatus est. Latina ab interpretatione Hieronymi multo magis quam ab Italo textu pendent. Utrumque textum F. Henr. Scrivener accurate edidit Cantabrigiae 1859. Circa finem noni saec. scriptus videtur.

F^a cod. Coislinianus Paris. Saec. VII. Vide ad evv.

G codex Boernerianus Dresdensis. Graecus epistularum Pauli tredecim textus, quem paucis deperditis continet, ex eodem fonte cum cod. Augiensi (F) haustus est. Latina vero versio interlinearis non Hieronymi sed Itala est. Edidit Chr. Fr. Matthaei Misenae 1791. Scriptus videtur saeculo nono exeunte.

H cod. Coisl. Par. Sunt folia 14, quorum duo in bibl. Caes. Petropolitanam transierunt, iam dudum ex Atho monte Parisios translata. Fragmenta sunt ex 1 Cor. Gal. 1 Tim. Tit. Hebr. Edidit neglectis et erratis paucis Montfaucon in Bibl. Coisl. His accedunt ex collectionibus Porfirii episcopi et Antonii archim. folia quattuor. Ad eundem vero codicem pertinent etiam fragmenta ep. ad Hebr. Mosquensia, de quibus olim Matthaei ad Hebr. 10, 1 explicuit. Omnia haec fragmenta (foll. 20) propediem foras dabo. Saec. VI.

I fragmenta palimpsesta Petropolitana. Huc pertinent fragmenta epistularum 1. ad Cor. et ad Titum. Saec. VI. Vide ad evv.

K cod. Mosquensis. Matthaeio est g. Noni saeculi videtur esse.

L cod. Angelic. Rom. Saec. IX. Deficit Hebr. 13. 10.

M fragmenta duo, altera (ex ep. ad Hebr.) Hamburgensia, altera (ex epp. ad Cor.) Londinensia. Edidi in Anecdotis meis 1855. Saec. IX.

N duo folia Petropolitana: Gal. 5, 12—6, 4. Hebr. 5, 8—6, 10. Saec. IX.

O folium duplex, in quo est 2 Cor. 1, 20—2, 12, ex oriente mea opera Petropolin perlatum. Prodibit in Monumentis.

O^b folium Mosquense saeculi VI, in quo est Eph. 4, 1—18.

P cod. Porfirianus palimpsestus ineuntis fere saec. IX. Vide supra Epistulas Paulinas. Edidi in Monumentor. volumine V. anno 1865.

Q fragmenta nonnulla papyracea epist. prioris ad Cor. Saec. V.

IV. Item ad apocalypsin quinque:

ℵ cod. Sinait. Petrop. Saeculi IV. Vide ad evv.

A cod. Alex. Londin. Saeculi V. Vide ad evv.

B cod. Vatic. nr. 2066., olim monachorum Basilianorum in urbe. Edidi nuper post Aug. Maium in Appendice Novi Testamenti Vaticani. Scriptus videtur octavo saec. exeunte.

C cod. Ephr. Paris. Saeculi V. Vide ad evv. Superest magna apocalypsis pars.

P cod. palimpsestus Porfirianus. Saec. IX. ineuntis. Apocalypsis fere integra superest.

Italae codices ad actus app. adhibiti sunt quattuor: d i. e. codex Cantabrig., vide d ad evv. e i. e. Laudianus saeculi fere VI. exeuntis. Cf. supra E actuum codicem. s cod. Bobbiensis rescriptus, nunc Vindobonensis V. fere saeculi. Fragmenta capitum 23. 27. 28. m i. e. codex Speculi saec. V. Vide ad evv.

Item ad epistulas catholicas tres: ff cod. Corbeiensis antiquissimus, nunc Petropolitanus. Praeter Matthaeum continet epistulam Iacobi integram. Ed. Martianay 1695. ś cod. Bobb. rescriptus, nunc Vindob. Fragmenta legi epist. Iacobi et 1 Petr. 1, 1—12. m i. e. idem de quo modo diximus.

Item ad epp. Pauli septem: d i. e. Latina pars codicis Claromontani Parisiensis. Vide ad cod. Graec. uncialem D. e i. e. Latina pars codicis Sangermanensis nunc Petropolitani. Cf. ad E epp. Pauli. f i. e. versio Latina codicis Augiensis. Vide supra ad F epp. Pauli. g i. e. versio interlinearis Latina codicis Boerneriani Dresdensis. Vide ad G epp. Paul. gue i. e. cod. Guelferb. saec. VI. Sunt fragmenta aliquot epistulae ad Romanos. r fragmenta Monacensia saeculi VI. m: vide ante.

Vulgatae codices ad alteram Novi Testamenti partem spectant: amiatinus, fuldensis, demidovianus, harleianus, toletanus. Item codices a Lachmanno adhibiti, unde apud nos est all^{achm} (alius vel alii Lachmanni: non enim accuratius indicavit.) $\text{omn}^{\text{lachm}}$ (i. e. omnes Lachm.). In apocalypsi habentur tres codd. Lipsienses: $\text{lips}^{4.\ 5.\ 6.}$ Aliquoties etiam ratio habita est codicis hal i. e. Halensis, mar i. e. Marianae Scoti codex Vindob., san i. e. Sangallensis, flor i. e. Floriacensis, lux i. e. Luxoviensis.

Accuratiora in Prolegg. dabuntur, quibus plena testium omnium ad apparatum adhibitorum enarratio reservatur.

In textu huius tomi Act 8, 40 adde *αὐτὸν* post *ἐλθεῖν* 14, 8. lege *ἀδύν.* *ἐν λύστρ.* (corrige etiam notam) 22, 16. lege *ἀπόλουσαι* 1 Ioh 3, 16. *ὑπὲρ ἡμῶν* Iud. 5. *πιστεύσαντας* 1 Co 15, 12. *ὅτι ἐκ νεκρ. ἐγήγερτ.* (corrige etiam notam). Lectio a nobis probata sumenda est ex comm.: Act 5, 26. dele *ἵνα* 12, 19. dele *τὴν* et 13, 25. *ὁ* 19, 40 lege *περὶ τῆσ συστρ.* 2 Ioh 7. *ἐξῆλθον* Iud 15. dele *αὐτῶν* prius 2 Co 5, 12. dele *γὰρ* 12, 15 lege *ἧσσον* Phil 1, 5 lege *ἀπὸ τῆσ πρ.* et 3, 17. *οὕτω* Col 3, 11. dele *τὰ* He 7, 10 dele *ὁ* et 7, 9 lege *δι᾽ ἀβρ.* 9, 26. *τῆσ ἁμαρτ.* 1 Tim 2, 9 dele *καὶ* post *ὡσαύτ.* Tit. 2, 3 lege *μηδὲ οἴνῳ.*

Quicquid commentarium spectat, Prolegomenis reservatur. Quem in usum multa iam prompta sunt; sed gratum erit quicquid amicorum studia suppeditabunt.

ΠΡΑΞΕΙΣ.

I.

1 *Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε,*
ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, 2 *ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐν-*

---

* *πραξεισ* cum ℵ (in inscriptione et quotiescumque titulus summa pagina repetitur). Confirmant hanc scripturam Or[4,6] (*εν αρχη των πραξεων*)[4,25] (*εν ταισ πραξεσιν ο λουκασ*)[1,434] (*εν μεν ταισ πραξεσι γεγραπται*) et ap Eus[6,25] (*οτι λουκασ ο γραψασ το ευαγγ. και τασ πραξ.*) Didtri[2,6] (*ο σωτηρ εν ταισ πραξεσι φησι*)[2,12] (*αι πραξεισ*)[3,6] Eushist[3,4,1] et[5] (*ο λουκ. εν ταισ πραξ.*)[3,4,11] (*ον εν πραξεσι - ανεγραψεν ο λουκ.*)[4,23,3] (*τα εν ταισ πραξ. δεδηλωμενα*)[3,39,10] (*η των πραξεων γραφη*) etmar (Mai[4,296]) Epiph[738] (*το εν ταισ πραξεσι γεγραμμενον*) et[764] Basregg[478] Thdrt[1,618] s (*πετροσ - φησιν εν ταισ πραξεσι*) et[2,1687] (*ωσ ιστορια διδασκει των πραξεων*) et[4,119] Euthalprol[403] (*προλογοσ των πραξεων.* Item dicitur[415] *θειων μαρτυριων τησ βιβλου των πραξεων*, et[4,21] *απασαι αι μαρτυριαι τῶν πραξεων*, et[428] *κεφαλαια των πραξεων*) Cosm[454] (*εν ταισ πραξεσι*) Chron[431] (*ο εισ τασ πραξεισ λαλουμενοσ*)[434] (*καθωσ ταισ πραξ. εμφερεται*)[435] (*φασι γαρ αι πραξεισ*, ibidem *καθωσ αι πραξ. περιεχουσιν*)[437] (*ωσ δηλουσιν αι πραξεισ*) Tertpsychic[2] (*de Petri exemplo quod actis refertur*) Hilps[2,7] (*hoc in actorum libro ita scribitur*). Similiter 32. *πραξεισ λουκα.* Confirmare vdtr et. syrsch (*liber actuum, hoc autem est historiae app. beatorum, collectus a sancto Lc evglsta*) ..... Ln Ti *πραξεισ αποστολων* cum BD (sed D *πραξισ* in inscriptione et ubicumque [i. e. quinquies] plene scribitur summa pagina, cf et. d), item ℵ in subscriptione, Ath[767] (*μετα ταυτα πραξεισ αποστολων*) Euthal[421] (*πραξεισ αποστ. το βιβλιον καλειται* etc, sic argumentum incipit), item 40. *λουκα ευαγγελιστου πραξεισ αποστολων.* Similiter Gb Sz *πραξεισ των αποστ.* cum 31. 61. al mu Synops[99] (*πραξεισ των αππ., ου η αρχη*). Item *αι πραξ. των αππ.* Clem[696] (*λουκασ εν ταισ πραξ. των αππ.*) Or[1,22· 2,538] (*εν ταισ πραξ. των αππ.*) Dionalex (contrpaulsamo resp ad qu[4]) Eus hist[3,4,7] (*ταισ των αππ. πραξεσιν*) et[2,17,6] (*καν ταισ ομολογουμεναισ των αππ. πραξεσιν εμφερεται*) etdem[288· 400] (*ωσ γουν αι πραξ. των αππ. περιεχουσιν*) ethist[3,25,1] (*οισ επεται η των πραξεων των αππ. γραφη*) Cyrhr[219] Chr[3,65] et[9,1] (*υπομνημα εισ τασ πραξ. των αππ.*) Thdrt[5,1044]. Item d fu demid *actus apostolorum* (d *epistulae iohanis III explicit incipit actus apostolorum*), item Irint[201] (*ev actibus app.*) Tert prax[28] (*acta app.*) etbapt[10] etmarc[5,2] etpraescr[22] Cyptest[3,89] Hilps[2,1] (*in actis app.*) et[30] (*in libro actuum app.*) Augcons[4,9] (*librum - qui actus apostolorum vocatur*) etsaepe; am *incipit liber actuum apostolorum.* Cf et.

τειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ἀνελήμφθη· 3 οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὀπτανόμενος

canon^{murat} *acta autem omnium app. sub uno libro scripta sunt* (sic) *lucas* etc ..... ς (et. Wtst al) *πραξεις των αγιων αποστολων* cum A^{2}EGH (sed omnes isti sic ad calcem libri; in A abscissus titulus, item in C isque hiat in fine; GH initio manci sunt) a^{scri} k^{scri} (13. praemissis *λουκα ευαγγελιστου*) al (47. *πραξ. των αγι. και πανευφημων αππ.*) cop Thdor^{mops} (in$^{amos\,223}$ *εν ταισ πραξ. των αγιων αππ.*) Chr^{9,1} cdd^{2}. Passim additur *συγγραφεισαι* (4. *πραξισ - συγγραφεισα* etc) *παρα του αγιου* (47. add insuper *ενδοξου και πανευφήμου*) *λουκα αποστολου και ευαγγελιστου*

I. 1. *ο* $\overline{ις}$ cum ℵAE 1. 13. 31. 61. al omn^{vid} Or^{4,6} Const^{2,6,4} Didtri$^{8,15.\,23}$ Bas$^{eth\,291}$ Chr^{9,4} Euthal^{porf} Antioch^{1206} ... Ln Ti $\overline{ις}$ c. BD :: post *ηρξατο* non cautum videbatur BD sequi invitis ℵAE Or. Suadent omissionem Lc 3, 23. 9, 50. 22, 52. 23, 28. 24, 15, ubi cum ℵBLUX, ℵ*B, ℵABT, ℵ* ℵ^{cb}BL, ℵABL omisimus ὁ. Non item suadent 4, 8. 5, 31. 6, 9. 9, 58. 10, 37. 18, 24. 19, 5. 9. 22, 51. ubi B solus om, 13, 14 ubi D solus om. Nec magis sequuti sumus testes qui om 4, 14. 5, 10. 18, 40. | *τε*: Const^{2,6,4} om

2. *δια πνευμ. αγιου*: coniunxerunt cum *ουσ εξελεξατο* Cyr$^{nest\,106}$ (*οὐκ ἀμώμητον - τὸ ὡσ ἐπ' ἀνθρώπου κοινοῦ τὴν ἀνάληψιν αὐτῷ τὴν εἰσ οὐρανὸν δεδωρῆσθαι λέγειν παρὰ τοῦ πνεύματοσ. ἐπιλέκτουσ. μὲν γὰρ ἐποιεῖτο τοὺσ μαθητὰσ διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματοσ, ἀνελήφθη γε μὴν ὡσ θεόσ.* Cf et.$^{act\,73}$ ubi de Nestorio: *εντειλαμενοσ τοισ αππ., φησιν, ουσ εξελεξατο, δια πνευματ. αγιου ανελημφθη.*) Aug$^{unit\,eccl\,27.\,9,354}$ (*usque in diem quo apostolos elegit per spir. sanctum, mandans eis praedicare evglium*) et$^{contr\,ep\,manich\,10.\,8,156}$ (*in die qua app. elegit per spir. sanctum. et praecepit praedicare evglium*) et$^{act\,fel\,manich\,1,4}$ (ut ante) Vig$^{var\,733}$ (*in die qua app. elegit per spir. sanctum praedicare evglium*). Item^{vid} syr^{utr} ar^{e} (non item ar^{p}) aeth^{utr}: ita enim syr^{sch} *usque ad diem illum in quo sublatus est, postquam praecepit apostolis, quos elegit per spir. sanctitatis*, et rell similiter | *ουσ εξελεξατο*: D syr$^{p\,mg}$ add *και εκελευσε κηρυσσειν το ευαγγελιον*, item lux (*usque in diem qua praecipiens apostolis per spir. sanct. praedicare evglium, quos et elegit*), item Aug^{ter} (vide ante), item sah (et Vig^{var}, vide ante) add *praedicare evglium* | *ανελημφθη* cum ℵAB*CDE ... ς ανεληφθη* cum B^{3} minusc omn^{vid}. Praeterea D sah syr^{sch} et$^{p\,mg}$ Vig^{var} ante *εντειλαμενοσ* pon

3. *οισ*: C $\overline{ΟΙC}$ (i. e. *ο ιησουσ*. Nec ante interpunctum est.) | *δι* (D^{gr*} om) *ημερ. τεσσ.* et. Or^{1,434} Eus$^{ecl\,163}$ et$^{mar\,296}$ Chr^{9,7} etc ... D* *τεσσ. ημερ.* (sed d *post dies quadraginta*). Cf Tert$^{apol\,21}$ *cum discipulis autem quibusdam apud Galilaeam - ad quadraginta dies egit* etc ... Aug$^{contr\,ep\,manich}$ et$^{act\,fel\,manich}$ *in multis argumentis dierum*, sed$^{unit\,eccl}$ *in multis signis* ... Amb$^{luc\,1544}$ Vig^{var} om | *τεσσαραχ.* cum ℵAB*CD 61. ... ς τεσσαραχ.* cum B^{3}E 1. 13. 31. etc | *οπτανομενοσ* (D^{gr*} *-νοισ*) ... E *οπταινομενοσ* | *τα*: D^{gr*} *τασ*

αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· 4 καὶ συναλιζό- Lc 24, 29 Io 16, 7. 14, 16
μενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλα
περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου· 5 ὅτι Lc 3, 16 aa c. pp
Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθή-

4. *συναλιζομενος* cum ℵABCDE 13. 61. al plu Eũsdem 400 excod par etecl 102. 163 Epiph 652 (*συνηλισθη τοις μαθητ.*) Chr 9,8 Thdrt 4,119 Thphyl a etb. Versiones vide post ... ᴅ *συναλισκομενος* (ᴅ² *-σγομενος*), d *simul convivens* . . . Gb′ *συναυλιζομενος* cum 1. 4. 27. 31. 36* 40. al 30 fere Eusdem exedd etmar 296 Epiph 1100 (*τοις απ. συνεφαγε και συνεπιε και συνηυλισθη μετ αυτων τεσσ. ημεραs*) et 2, 137 (*συνεσθιων και συναυλιζομενος*) catox*ter(3et4), item Didtri 2,12 (*και συναυλιζομενοις παρηγγειλεν αυτοις* etc). Ex verss e** vg Beda *convescens*. Item sah cop syrsch arm exprimunt *convescens*, syrp (accuratissime) *salem sumens*, aethutr *accumbens* sive *convivatus cum eis*. Contra e* lux *cum conversaretur cum illis*, item Augter (*cum conversaretur cum eis, quomodo conversatus est cum illis, quomodo conversatus sit cum illis*). Praeterea Chr 8,9 explicat verbis: *τουτο δε ᾱει και αυτοι οι απ. τεκμηριον εποιουντο της αναστασεως λεγοντες· οιτινες συνεφαγομεν και συνεπιομεν αὐτω*. Thphyl a 7 *εν τεσσαρακ. ημεραις αυτοις συνηλιζετο, τουτεστι κοινωνῶν ἁλῶν καὶ κοινωνῶν τραπέζης*. Item Oecum 3 *συνεσθιων και πινων, κοινωνων αλων, κοινωνων τραπεζης*. Etymolog ξυναλιζομενοι: *συναθροιζομενοι ἡ συνεσθιοντες*. Hesych *συναλιζομενος: συναλισθεις, συναχθεις, συναθροισθεις*. Glossaralberti *συναλιζομενος: συναθροιζομενος και σινων αυτοις*. Addunt vero ad *συναλιζ.* (etc) ᴅ *μετ αυτων*, e (ita reddit *αὐτοις* quod sequitur) lux sah cop syrutr arm aeth Augter *cum illis* (*cum eis*), Eusecl 102 *αυτοις* (*ωφθη τοις μαθητ. επι ημ. τεσσ. συναλιζ. αυτοις·*) | *παρηγγειλεν*: ᴇgr 7. bser dser al paue Eusecl 163 Euthalporf *παρηγγελλεν* | *παρηγγ. αυτοις* hoc ordine cum ℵBD 1. 13. 31. 61. al omnvid vg sah cop syrutr arm aeth Eusecl 163 Euthalporf Thphyl a (sedb *αυτοις* nec ante nec post habet) Oec Aug etc ... ACE (sed e *cum conversaretur cum illis praecepit ab* etc) Chr 9,8. 9 (sed *αυτοις* cum *συναλιζ.* conjg) *αυτοις παρηγγ.* | *ηκουσατε* (ᴅgr* *ηκουσα*) *μου*: ᴅ* lux vg aethutr Augter (ll. ll.) *ηκου. φησιν δια του στοματος μου*. Similiter Hil 964 *sed exspectate, inquit, promissionem patris, quam audistis de ore meo*; Gaudserm 8 *sed exspectarent promissionem patris, quod a me audistis, inquit*. Contra Rebapt 363 - *quam audistis a me*.

5. *οτι*: sah praem *dixit* | *ιωαννης*: BDgr *ιωανης* | *εν πνευμ. βαπτισθ. αγιω* hoc ordine cum ℵ*B 61. ... ᴅ Didtri 2,12 Hil 964 Victorinari 3, 16 Augsaepe (ll. ll. et alibi) *εν πν. αγι. βαπτ. ... ς βαπτισθ. εν πνευμ. αγι.* cum ℵCACE 1. 13. 31. al pler vg sah cop syrutr arm aeth Or 1, 731 etint 3,961 Didtri 2,15 Cyrhr 271 Chr 9,10 Euthalporf Rebapt 363 al. Praeterea ᴅ* tol Hil 964 Augunit ecl etcontr ep manich etalibi Maxtaur (vide Sabat) add *και ο* (tol Hil Aug *quem et*, Max *quem*) *μελλετε λαμβανειν* (d *et eum accipere habetis*). Cf et. quae Augepist 265 de *βαπτισθησεσθε* varie verso disserit: *aliqui autem codices habent: vos autem spir.*

σεσθε ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. 6 οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; 7 εἶπεν πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, 8 ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἔν τε Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρίᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 9 καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν

---

sancto incipietis baptizari (ipse reddidit eodem loco *baptizamini*). Paulo post: *in quibuscunque codicibus invenitur „baptizabitis“ aut „incipietis baptizare“, mendosi sunt, qui ex Graecis facillime convincuntur.* | ημερας: D* d sah Aug$^{contr\ ep\ manich\ 10}$ et$^{act\ fel\ manich\ 1,4}$ et$^{contr\ crescon\ 2,17}$ et$^{contr\ litt\ petil\ 2,76}$ add *εως της πεντηκοστης*

6. *συνελθοντες* (ℵ^{c}): ℵ* *ελθοντες* (excidit *συν* post *ουν*) | *ηρωτων* (C* *-τουν*) cum ℵABC* (agnoscit et. Chr$^{com\ 9,17}$ *ουδεν ουν αυτω περι του πνευμ. ειποντες, ερωτωσι λεγοντες· κυριε* etc) ... ς *επηρωτων* (C^{3} 12 lect *-τουν*) cum C^{3}DE 1. 13. (*-τον*) 31. 61. al omn^{vid} Chr$^{txt\ 17}$ Euthal porf etc | *αποκαθιστανεις* etc: D *αποκαταστανεις εις* (^{2}om) *την βασ. του* (^{2}*τω*) *ισρ.* (d *si in tempore hoc restituere* [corr. *restitues*] *regnum istrahel*). Cf Bed$^{retract\ 98}$ *Non* huius Israel, *sed* huic Israel, *et sicut in Graeco manifestum est, ubi τω* Isr. *et non του* Isr. *scriptum est.*

7. *ειπεν* sine copula cum B* sah syr^{sch} arm^{zoh} ... ς Ln Ti *ειπεν δε* cum ℵA 1. 13. 31. 61. al omn^{vid} vg cop syrP; item C arm^{edd} Or$^{int\ 3,874}$ Aug$^{contr\ ep\ manich}$ et$^{act\ fel\ manich\ 1,4}$ et$^{ep\ 197}$ hesych *Nemo potest cognoscere* etc scripsit, quemadmodum et. Cyp$^{test\ 3,89}$ habet, explicat fusius de *χρονους η καιρους*. Hesych vero in ep ad Aug notat *in antiquissimis libris ecclesiarum non ita scriptum esse*: „*Nemo potest*“, *sed*: „*Non est vestrum*“. Ad quae rursus respondet Aug$^{ep\ 199}$. Qua de re cf Sab ad h. l.

8. *λημψεσθε* cum ℵABCDE ... ς *ληψ.* cum minusc omn^{vid} | *μου* cum ℵAB CD Or^{4,88} ... ς *μοι* cum 1. 13. 31. 61. al omn^{vid} Or^{3,465} (et.$^{int\ 4,\ 468}$) Epiph^{507} Chr^{9,20} Cyr^{4,598}, item vg reli (sed aeth *mihi testes mei*) | *και εν πασῃ* cum ℵBC^{3}E al plu vg syr^{utr} arm Or^{4,88} Chr^{9,18} et^{11,13} et^{3,932} Euthal^{porf} (Cyr^{4,598} *και εν τη ιουδ. απασῃ*) Did$^{int\ 6,\ 265}$ (Gall) ... Gb' Ln Ti *και πασῃ* cum AC*D 27. 29. 38. 40. 61. 69* al$^{3\ scr}$ Or^{3,465} | *σαμαρια* cum ℵADE etc ... ς Ln Ti *σαμαρειᾳ* cum BC al certe pler

9. *και ταυτα* etc: D *καυτα ειποντος αυτου* (d *et cum haec dixisset*) *νεφελη υπεβαλεν* (d *suscepit*) *αυτον και απηρθη* (d *levatus est*) *απο* (^{2}add *των*) *οφθαλμ. αυτων.* Item sah *haec vero cum dixisset, nubes assumsit eum, et sursum elatus est ab eis.* Item Aug$^{act\ fel\ manich\ 1,4}$ *cum haec diceret nubes suscepit eum, et sublatus est ab eis.* Similiter alibi, sed unit

αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 10 *καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς,* 11 *οἳ καὶ εἶπαν· ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.*

12 *Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν.* 13 *καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν οὗ ἦσαν καταμένον-*

---

ecc^{l29} (pag^{356}) *haec cum dixisset, videntibus illis elevatus est* etc ut vg | *ειπων* (ℵ^{c}): ℵ* *ειποντων*, item sed omisso *βλεποντων* 31. | *βλεποντων αυτων* (et. Eus^{dem289} et^{Ps62} et^{ecl149} Chr^{9,20} Or^{int3,869} etc): B *αυτ. βλεπ.* | *νεφελη* etc: Thdrt^{1,1333} *αναλαμβανομενον νεφελη φωτεινη υπελαβεν απο των οφθαλμων αυτων*

10. ℵCE al *παριστηκεισαν* | *εσθησεσι* (*-σι* ℵABC, non *-σιν*) *λευκαισ* cum ℵABC 27. 29. 61. 81. vg sah cop syr^{sch} arm Eus^{dem289} Epiph^{409} et^{518} Promiss Bed^{7} ... ς *εσθητι λευκη* cum C^{3}DE 1. 13. 31. al pler syr^{p} aeth Chr^{9,21} Euthal^{porf} Cosm^{454} Or^{int3,869} Aug^{act} fel manich

11. *ειπαν* cum ℵABC*D 61. cat^{txt} ... ς *ειπον* cum C^{3}E al pler Eus^{dem289} Chr^{9,21} Cosm^{454} | *βλεποντεσ* cum ℵ*BE^{gr} 13. 27. 61. al^{20} fere Eus^{dem} Chr^{cod} Thdrt^{2,11} Thphyl^{a13} ... ς Ln Ti *εμβλεποντ.* (D *ενβλ.*) cum ℵ^{c}A CD al plu Chr^{9,21bis} Cyr^{4,941} Thdrt^{1,290} et^{2,231} Cosm^{454} Thphyl^{b193}. Item *aspicientes* vg e Or^{int} (et. Aug^{aliq} et^{act} fel manich et^{unit} ecc^{l} *respicientes*) (:: Lc ter: 20, 17. 22, 61 Act 22, 11) ... Epiph$^{386.\ 409.\ 518}$ *ατενιζοντεσ* | *αναλημφθεισ* cum ℵAB*CDE ... ς *αναληφθ.* cum B^{3} al omn^{vid} | *εισ τον ουρανον* sec et. Ign^{intpol292} Or^{int3,869} Epiph$^{386.\ 409.\ 518}$ Chr Cyr Thdrt Cosm etc ... D 33** tol pp^{lat} aliq (vide Sab) om; 13. 31* 69* 100. al pauc sah ab *εισ τ. ουρ.* primo ad *εισ τ. ουρ.* sec transiliunt | *ουτωσ* et. Or^{int3,869} Eus^{dem} Epiph^{409} Cyr^{4,941} Thdrt Cosm etc ... 5. 13. (vide ante) 18. al plus^{5} *ουτοσ* | *ελευσεται*: 33. 117^{lect} al plus^{5} Thphyl^{b} add *παλιν* | *εθεασασθε*: D *εθεασεσθε*

12. *υπεστρεψαν*: C^{3} 13. 40. 117. al^{10} Chr^{9,27txt} Thphyl^{b191} add *οι αποστολοι* | *εισ ιερουσαλημ* et. Eus^{dem289} Aug^{act} fel manich et^{unit} ecc^{l} etc: E vg *εισ ιεροσολυμα* | *ο εστ. εγγ. ιερουσ. σαββατου εχον* (B^{rom} ed al^{3} *ser εχων*) *οδον*: syr^{sch} *qui est ad latus Hierosolymae et distat ab ea quasi septem stadia*, sah *abest ab Hierusalem viam septem stadiorum*, aeth *qui remotus ab Hierosolyma quantitate loci cursus viri, quod est iter primi sabbati*, 40. (corrupta ex margine lectione) *ο εστ. εγγ. ιερ. τοσουτον ων το διαστημα οσον δυνατον ιουδαιον περιπατειν εν σαββατου εχον οδον* (sic teste Zacagnio)

13. *εισηλθον*: D^{gr} *-λθεν* | *εισ το υπερ. ανεβησ.* cum ABC (et* et^{3}) 61. vg arm^{usc} aeth (Or^{1,759} *οτε και εισ το υπερ. ωσ οι απ. του ω αναβασ σχολαζει τη δεησει και τη προσευχη*) Chr^{9,27} Bed$^{9\frac{2}{3}}$ (*nam et in Graeco ita positus est ordo verborum: Et cum introissent in coenaculum asc.* etc)

τες, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἁλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. 14 οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν

Thphyl$^{b\ 194}$ com ... ℵ* om *ανεβησαν ... ς ανεβησαν εισ το υπερ.* cum ℵ^{c}DE al pler tol sah cop syr^{utr} arm^{zoh} Thphyl$^{b\ 193\ txt}$ Aug$^{act\ fel\ manich\ etunit\ eccl}$ | *ιωανν.* (BD *ιωαννης*) *και* (D om) *ιακωβοσ* cum ℵABCD 61. 96. vg sah cop syr^{sch} arm^{usc} aeth Aug ... ς *ιακω. και ιωανν.* cum E al pler syrP arm^{zoh} arr Chr^{9,27} Thphyl | *και ανδρεασ*: E ante *και ιακ. και ιωανν.* pon, ut etiam Bed$^{retract\ 99}$ testatur: *In Graeco ita se habet ordo nominum: Petr. et Andr. et Iacob. et Iohann. et Sim. Zelotes et Iud. Iac.* (Ipse Bed ante scripsit: *Petr. et Ioh. et Andr. et Iac.*) | *βαρθολομαιοσ* etc: syr^{sch} *et Matthaeus et Barthol.* (syr^{sch} ante quodvis nomen *και* repetit) | *ματθαιοσ* cum ℵB*D sah ... ς *ματθαιοσ* cum AB^{3}CE al omn^{vid} cop rell | *αλφαιου*: D syrP c.* praem *ο του* | *και σιμων*: D am (non item fu) om *και* | *ο ζηλωτησ* (ℵ^{c}): ℵ* om *ο* | *ιουδασ* (syrP c.* add *ο του*) *ιακωβου*: syr^{sch} aeth *Iudas filius Iacobi*

14. *ησαν προσκαρτ. ομοθυμαδ.*: ℵ* *ησ. ομοθυμαδ. προσκ. ομοθυμ.*, ℵ^{c} delet *ομοθυμ.* post *προσκ.* Eodem atque ℵ^{c} ordine 65. 66. pon | *τη προσευχη* sine additam c. ℵABC*DE h 14* 61. 81. 142. 177. vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{9,30} (*και ησαν φησι προσκαρτ. ομοθυμαδ. τη προσευχη*, statimque repetit) Thphyl$^{b\ 194\ com}$ (non item $^{txt\ 193}$) ... ς (= Gb) add *και τη δεησει* c. C^{3} al pler Chr^{9,27}. Cf et. Or^{1,759} (vide ad v. 13) : : cf Phil 4, 6 | *συν* (D* add *ταισ*) *γυναιξιν* (*-ξιν* ℵBCDE; A *-ξι*): D add *και τεκνοισ* | *μαριαμ* cum BE 27. 29. 40. 61. 81. 96. 142. sah aeth^{utr} Chr$^{cat\ ox\ 11}$ ... ς Ln *μαρια* cum ℵACD al plu cop Chr^{9,27} | *του ιυ*: B om *του* | *και τοισ* (Gb″) cum ℵAC*D 25. 104. 106** 118. vg sah cop arm aeth Cyp$^{203.\ 206}$ Aug$^{act\ fel\ manich\ etunit\ eccl}$ ... ς Ti *και συν τοισ* cum BC^{3}E al pler syr^{utr} Chr^{9,27}

15. *και εν* cum ℵABC 1. 13. 31. 40. 61. al omn^{vid} fu demid cop syr^{utr} aeth rell Chr^{9,27} Aug$^{act\ fel\ manich}$ ... DE sah syrP ^{mg} Aug$^{unit\ eccl}$ *εν δε* ... vg^{cle} am *εν* | *πετρος*: D *ο πετρ.* | *εν μεσω* cum ℵBD etc ... ACE 13. *εμμεσω* | *τ. αδελφων* (Gb′) cum ℵABC* 8. 13. 163. 12^{lect} 40^{lect} vg sah cop arm aeth ... ς *τ. μαθητων* cum C^{3}DE 1. 31. 61. al pler syr^{utr} Chr Cyp$^{ep\ 67(68)}$ Aug^{bis} | *ην τε* cum ℵABE^{gr} 1. 13. 31. 61. al pler Chr Thphyl^{b} ... CD^{2} (* *γαρ*, d* *praeterea*) 16. vg e d^{2} cop syr^{utr} arm Cyp^{ep} Aug^{bis} *ην δε* ... sah aeth Thphyl^{a} sine copula | *οχλος*: D *ο οχλ.* | *ονοματων* et. fu sah cop syrP (corrupte d *nonomnium*) ... E *ανδρων*, item *hominum* vg (et. am) Cyp^{ep} (ita certe Baluz^{ed} *turba hominum forte centum viginti*; sed edd^{al} *turba in uno*, nil praeterea); nec aliter reddiderunt (: : ad sensum) syr aeth | *ωσει* cum ℵAC 40. 118. Thphyl^{o}

εἴκοσι· 16 ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν, 17 ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. 18 οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ· 19 ὃ καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελ- Mt 27, 5 ss

---

... ς Ln Ti ωσ cum BDE al pler Chr^{9,27} Thphyl$^{a\,15}$ | εκατ. εικοσι (E -σει) cum ℵABCE 1. 61. al$^{scr\,3}$ etc ... ς εκ. εικοσιν cum minusc permu (non pler, ut vdtr) ... D · ΡΚ·

16. εδει cum ℵABCD^{2}E al omn^{vid} Or$^{4,457\,bis}$ Eus$^{dem\,474}$ Ath^{543} Chr^{9,28} Ir$^{int\,193}$ Did$^{int\,264}$ et^{274} ... D* d vg cop arm^{cod} Ir^{cdd} plu Aug$^{act\,fel}$ manich^{1,4} (pag^{474}: perscribitur ibi 1, 1—26) Vig^{varim} Gild δει | τ. γραφην sine additam cum ℵABC* h 5. 14* 25. 61. 69. 81. 104. 163. 1^{lect} vg sah cop arm aeth Or$^{4,457\,bis}$ Eus^{dem} Did$^{tri\,2,7,12}$ et Did$^{int\,bis}$ Ath^{543} Vig^{varim} Gild ... ς (sed Gb^{0}) Ti add ταυτην cum C^{3}DE 1. al plu syr^{utr} Chr^{9,28} Ir$^{int\,193}$ Aug$^{act\,fel}$ | δαυειδ cum ℵBD ... ACE etc δᾱδ̄ ... ς δαβιδ cum minusc mu, sed Sz c. al mu δαυιδ, al compendio ut ACE utuntur | ιησουν c. ℵABC* Eus^{dem} Did^{tri} ... ς praem τον c. C^{3}DE al omn^{vid} Chr

17. ην (ℵ* om, suppl^{c}) εν cum ℵABCDE h 13. 25. 27. 29. 61. 69. 81. 142. 163. vg sah cop Eus$^{dem\,474}$ Ir$^{int\,193}$ Aug$^{act\,fel}$ ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) ην συν cum 1. al pler syr^{utr} arm aeth Chr^{9,29} | και ελαχεν (et. d): D^{gr*} οσ ελάχ.

18. εκ μισθ. cum ℵABCDE h 1. 4. 31. 61. al^{50} fere Eus$^{dem\,474}$ Chr^{9,29} ... ς (= Gb Sz) εκ του μισθ. cum minusc vix mu Thphyl^{b} | τησ αδικιασ: D sah syrP c.* aeth^{utr} Eus^{dem} Aug$^{act\,fel}$ add αυτου | πρηνησ (ℵ^{c} BDE etc): ℵ*AC al^{10} fere πρινησ. Vertunt d e *pronus*, vg Bed^{11} *suspensus*. Aug$^{act\,fel}$ liberius: *et collum sibi alligavit et deiectus in faciem disruptus est medius.* Praeterea cf Papias qui apud Thphyl$^{b\,195}$ sic narrat: μεγα δε ασεβειασ υποδειγμα εν τω κοσμω τουτω περιεπατησεν ο ιουδασ πρησθεισ επι τοσουτον την σαρκα, ωστε μηδε, οπου εν αμαξα ραδιωσ διερχεται, εκεινον δυνασθαι διελθειν etc | ελακησεν: 38. 43. 67. 95. al plus^{10} Thphyl$^{a\,15}$ -κισεν | παντα et. Eus^{dem} etc ... A Thphyl$^{a\,15}$ Gaud^{974} om | σπλαγχνα: CE* (sed ipse* corr) k^{scr} σπλαχνα, vitio frequenti

19. ο και cum ℵ*D^{gr} 18. Aug$^{act\,fel}$. Similiter sah και τουτο (:: multo probabilius est mox praeteritum esse ο quam inlatum) ... ς Ln Ti om ο cum ℵ^{c}ABCE al pler vg cop syr^{utr} rell Eus$^{dem\,475}$ Chr | πασι ut ℵBC, contra (sic Ln Ti) ADE πασιν (B* etiam κατοικουσι) | ιδια cum AB^{3}CE al omn^{vid} (sed 42** 57. ιουδαια) (interpretes non ita expresserunt ut eorum testimonium afferri queat; e Aug *ipsorum lingua*, d *lingua ipsorum*, vg *lingua eorum* etc) Eus^{dem} Chr ... ℵB*D om (:: cf Act 2, 6 et 8. 21, 40. 22, 2. 26, 14) | διαλ. αυτων et. Eus^{dem} ... E 163. αυτ.

δαμάχ, τοῦτ' ἔστιν χωρίον αἵματος. 20 *γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ*
Ps 68 (69), 26 *ψαλμῶν· γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν*
Ps 103 (109) 8 *ἐν αὐτῇ, καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος.* 21 *δεῖ οὖν τῶν*
συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν
ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, 22 *ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος*
Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς
ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἕνα τούτων. 23 *Καὶ ἔστησαν*
δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος,

διαλ. (vide ante Aug) | *αχελδαμαχ* cum ℵA 40. 61., 96lat *acheldemach*, item Ln c. B Eusdem475 *ακελδαμαχ*, D *ακελδαιμαχ* (d *aceldemach*). Similiter tol *haceldemach*, Augact fel *aceldemach*, am fu lux *acheldemac*, sahed *akyldamach* etcod *akeldamach*, aethpp *chaklademach*; E *ακελδαμακ*, e *aceldamac* ... ς *ακελδαμα* cum C al pler syrp mg gr Chr, item vged (*haceldama*) copwilk (*acheldama*, sedboettich *acaldamag*) syrsch et (*-dema*)p arm aethro (*chakladama*)

20. *αυτου* prius et. Irint 193 Eusdem 475 etps 698 Hil2 Augact fel ... 31* 34. 43. 61. al10 fere d* vgcle (et. fu, sed non am demid) arm aethro Chr9,29 *αυτων*, item syrp mg ubi adscribitur locus psalmi hunc in modum: *Fiat habitatio eorum deserta, et in tabernaculo eorum non sit qui habitet* | *ερημοσ*: 61. *ηρημωμενη* (:: cf LXX) | *εστω* (et. Eusdem etps etc): D* *η* | *λαβετω* cum ℵABCD 8. 25. 61. Eusdem Chr9,29, item arm ... ς *λαβοι* cum E 1. 13. 31. al pler Eusps 698 :: ut LXX

21. *παντι*: D add *τω* | *ω εισηλθ.* cum ℵ*ABC*D2 (*ωσ*, d* *quoniam*) 61. vg Augact fel ... ς *εν ω εισηλθ.* cum ℵC2C3(et iam2 vid)E al pler Chr | $\overline{\text{ις}}$: D syrp aethutr Augact fel add *χριστοσ*

22. *ιωαννου*: B*D gr* *ιωανου* | *αχρι* cum ℵA 15. 18. 27. 28. 61. al (neglexerunt conlatores) :: *αχρι* adamat Luc isque evglstarum solus (praeter Lc tantum Mt 24, 38 in evv legitur; cum Lc vero frequentat Paulus et apoc); habet ille in evglio quater, in act sedecies) ... ς Ln Ti *εωσ* cum BCDE al pler | *ανελημφθη* cum ℵABDE ... ς *ανεληφθη* cum C rell omnvid | *συν ημιν γενεσθ.* cum ℵABCD 5. 31. 40. 61. al2 scr vg arm Chr9,30. 33 Augact fel ... ς *γενεσθ. συν ημ.* cum E 1. 13. al pler syrutr aeth Thphylutr (16 et 194)

23. *και* ab initio: E add *τουτων λεχθεντων*, item Bedretract 101 *in Graeco habetur plus: Et his dictis statuerunt* etc | *εστησαν* (Chr9,30 *ουχι αυτοσ αυτουσ εστησεν, αλλα παντεσ*): D* d acthro (non itempp) Augact fel *εστησεν* | *ιωσηφ* cum ℵABCDE etc (et. Eushist3, 39, 10 Baseth291 etc): 5. 1lect sah syrp *ιωσην* | *βαρσαββαν* cum ℵABE 1. 40. 61. 80. 95. al plus10 am (*-bba*) fu (*-bban*) sah cop Eushist3,39,10 excdd pler (ita Lämm. et Hein.) ... ς *βαρσαβαν* c. C al plu vgcle syrutr Eusedd Baseth271 Chr ... D tol aethutr *βαρναβαν* (:: cf ad 4, 36) | *μαθθιαν* cum B*D sah fragm (edwoid *μαθιασ*) ... ς Ln (nesciebat B) *ματθιαν* cum ℵAB3CE rell cop (arm *Matathian*). Item v. 26.

καὶ Μαθθίαν. 24 *καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα* 25 *λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον.* 26 *καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συνκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.*

II.

1 *Καὶ ἐν τῷ συνπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν* Dt 16, 9 a

---

24. *ειπαν* cum ℵABCD 61. Eus$^{hist\,3,\,39,\,10}$ ex$^{cdd\,4}$ (eddlämm ethein) ... ς *ειπον* cum E al omn^{vid} Chr^{2,30} | *ον εξελεξ.* hoc loco cum ℵABCDE h 1. 5. 13. 31. 40. 61. 80. al^{90} fere m^{18} vg cop syr^{p} (et syr^{sch} ar^{e} arm *ενα ον εξελ. εκ* etc) Bas$^{eth\,291}$ Chr^{2,30} ... ς (= Gb Sz) post *ενα* cum minusc ut vdtr pauc (similiter sah aeth) | *ενα*: D^{gr*} traxit ad *λαβειν* indeque *αναλαβειν* fecit, item 8^{pe}

25. *τ. τοπον* (Gb′) cum ABC*D (add *τον*) vg sah cop Procop ap Niceph ^{1,926} (*τόπον γάρ φασιν, ὃν βαθμὸν ἐκάλεσεν* ὁ *παῦλος*) Aug$^{act\,fel}$. Cf et. cat$^{ox\,15}$ *δεῖ τοίνυν τὸν κληρωθέντα τόπον ἔχειν ὃν ἐκληρώθη*) ... ς *κληρον* cum ℵC^{3}E al omn^{vid} syr^{utr} arm Eus$^{hist\,3,\,39,\,10\,vid}$ (*στησαι τε και επευξασθαι αντι του προδοτου ιουδα επι τον κληρον της αναπληρωσεως του αυτων αριθμου*) Bas$^{eth\,292}$ Chr^{2,30} (aeth^{utr} exprim *την διακονιαν ταυτης της αποστολης*) :: *κληρον* ex v. 17 inlatum vdtr | *αφ* (Gb′) cum ℵABCD 5. 18. 33. 61. 66** 173^{mg} Bas$^{eth\,292}$ Aug act fel (d Aug *a*, contra e vg *de*) ... ς *εξ* cum E 1. 40. al pler Chr^{2,30} | *τοπον τον ιδιον* cum ℵBDE etc ... C *ιδιον τοπον*, A *τοπον τον δικαιον*, 101. *τοπον αυτου*

26. *αυτοις* cum ℵABCD^{2} 5. 7. 13. 25. 61. 81. 100. 173^{mg} vg sah cop aeth Chr^{2,33} ... ς *αυτων* cum D*E 1. 31. 40. al plu syr^{p} arm Chr^{2,30} Aug ex^{cdd} (*sortes suas*) ... syr^{sch} ar^{e} Aug$^{act\,fel\,ed\,non\,exprim}$ | *ο κληρος* (et. Eus$^{dem\,475}$ etc): D* om *ο* | *συνκατεψηφισθη* cum ℵ^{c}AB*CE 61. ... ς Ln *συγκατ.* cum B^{3} al pler ... ℵ* *κατεψηφισθη*, D^{2} *συνεψηφισθη* (D* *συψηφ.*) | *ενδεκα* (et. Or$^{int\,2,\,450}$ etc) ... D *ιβ′* (d XII), Eus^{dem} *δωδεκα* | *μαθθιαν*: vide ad v. 23.

II. 1. *και εν τω* cum ℵABCE etc ... D *και εγενετο εν ταις ημεραις εκειναις του* | *συνπληρουσθ.* cum AB*CDE ... ς Ln *συμπληρ.* cum ℵB^{3} al certe pler | *την ημεραν* (et. syr^{p} sah cop Dionpaul samo resp ^{4} Ath ^{522} Chr$^{2,38\cdot 3,107}$ Cyr$^{hr\,271}$ Aug$^{act\,fel}$ et$^{contr\,ep\,manich}$): d e vg syr^{sch} ar^{e} arm aeth Ath$^{int\,581}$ Aug$^{unit\,eccl}$ al^{lat} *τασ ημερασ* | *ησαν παντεσ*: D *οντων αυτον παντων*, item syr^{sch} ar^{e} aeth | *παντεσ* cum ℵ^{c}ABC 61. al plus^{15} Ath^{522} ... ς *απαντεσ* cum minusc plu ... ℵ*E 163 Chr^{2,38} (non attingit in comm) plane om (:: quod veri specie non caret). Praeterea h 31. 94. 95. 96. 106. 127. al^{15} et$^{4\,ser}$ Thphyl^{b} add *οι απο-*

πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. 2 *καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος*
ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ
ἦσαν καθήμενοι, 3 *καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι*
10, 46. 19, 6 *ὡσεὶ πυρός, καὶ ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν,* 4 *καὶ ἐπλήσθη-*
1 Co 12 ss
[Mc 16, 17]

στολοι | *ομου* cum ℵABC* 18. 61. e (*simul*) vg (*pariter*) Ath^{522} et$^{int\,781}$ (ut vg) Aug$^{act\,fel}$ et$^{unit\,eccl}$ (utroq loc *simul*) ... ς *ομοθυμαδον* cum C^{3}E^{gr} al pler Ath$^{cdd\,4}$ Chr^{9,38} Thphyl^{a} Promiss (*eadem animatione simul in unum*) Aug$^{contr\,ep\,mani}$ (*eadem animatione simul in unum*) (:: *ομοθυμαδον*, quod alibi fluctuare non solet, Latt per *unanimiter* reddere solent, ut 1, 14. 2, 46. 4, 24) ... D sah cop om | *επι το αυτο*: 69. om

2. *και* ab initio (et. Ath^{522} et$^{int\,781}$ Cyp^{327} Aug$^{contr\,ep\,manich}$ etc): D add *ειδου*, Cyr$^{soph\,616}$ et$^{esa\,393}$ *ιδου* | *εκ του* et. Eus$^{marc\,151}$ Ath^{522} Cyr^{4,1096} et$^{glaph\,45}$ Thdrt^{1,782} et^{1074} etc; item Or^{1,759} *εξ* ... E *απο του* (sed e *de caelo*) | *πνοης βιαιας* et. Or Eus^{marc} Ath Cyr$^{hr\,272}$ Cyr^{alex} Thdrt etc ... D 3. 93. 95** *βιαι. πνο.* | *ολον* (et. Cyr$^{hr\,272}$ Cyr$^{glaph\,45}$ et$^{soph\,616}$ etc, d vg etc *totam*): D^{gr} *παντα*, e Vig$^{vari\,743.\,750}$ *omnem* ... 18. 33. 83* 98. 17^{lect} om | *καθημενοι* cum ℵABE al omn^{vid} Dion$^{paul\,samo\,resp\,4}$ Ath^{522} Cyr$^{hr\,44}$ et^{272} (*και επληρωσεν ολον τον οικ. ου ησαν καθημενοι.* Iam pergit de suo: *δοχειον γεγονε του νοητου υδατος ο οικος· οι μαθηται ενδον εκαθεζοντο, και ο οικος πασ επλησθη.*) Cyr$^{glaph\,45}$ Thdrt^{bis} etc ... Ln Ti *καθεζομενοι* cum CD :: quae lectio inde commendatur quod Act 6, 15. 20, 9 Lc 2, 46 Mt 26, 55 a nonnullis testibus, inprimis D, pro *καθεζεσθ.* substituitur *καθησθαι.* At in Ioh 4, 6. 11, 20. 20, 12 *εκαθεζετο* et *καθεζομενους* non fluctuat. Ac docet locus Cyrillih^{r} lectorem doctum ad substituendum *καθεζεσθαι* proclivem fuisse, quemadmodum etiam Act 3, 10 pro *καθημενος* D *καθεζομενος* posuit. Hinc certe testium CD auctoritate standum non est.

3. *και εκαθ.* cum ℵB 15. 18. 61. d (*et sedit*) syr^{utr} arm Dion$^{paul\,samos\,resp\,4}$ Ath^{522} (et$^{int\,781}$ *et sedit*) Did$^{tri\,2,5}$ Cyr$^{hr\,44}$ et^{272} Chr^{9,37} Cyr^{4,1096} Promiss (*et insedit*) Hier^{esai} (*et sedit*). Item D *και εκαθ. τε.* Item Cyp^{327} Aug$^{act\,fel}$ et$^{contr\,ep\,manich}$ *qui et insedit*, Did$^{cat\,21}$ *αι και εκαθισαν* ... ς Ti *εκαθ. τε* cum AC^{3}D^{2}E^{gr} al pler vg (*seditque*) Eus$^{hist\,10,4,66}$ Thdrt^{1,782} Thphyl^{a} et^{b} ... c* e Did$^{tri\,3,34}$ Aug$^{unit\,eccl\,356}$ (*consedit autem*) *εκαθ. δε* :: recepimus *και εκαθ.* cum idonea auctoritate testium, quum nec *εκ. τε* suspicione alieni liberum sit. Poterat enim propter toties repetitum *και* inferri, praesertim quum *εκαθισεν* singulariter positum *ωφθησαν* excipiat. Alii igitur *τε*, alii *δε* substituerunt. | *εκαθισεν* cum ℵ^{c}ABCE al omn^{vid} d vg arm (aeth *et apparuit – tamquam ignis et sedit* etc) Dion$^{paul\,samos\,resp\,4}$ (*επεκαθισεν*) Eus$^{hist\,edd}$ Did$^{tri\,2,8}$ et^{3,34} Ath^{705} et$^{522\,cdd\,2}$ Cyr$^{hr\,44}$ et^{272} Chr^{9,39} Severian$^{cat\,22}$ Cyr$^{esa\,393}$ et$^{glaph\,45}$ et^{4,1096} (Cyp^{327} Aug al vide supra) ... ℵ*D^{gr}(*et^{2}) sah cop syr^{utr} Eus$^{hist\,10,4,66}$ (ex$^{cdd\,6}$ edd^{schwegl} et^{hein}) Did$^{tri\,2,5}$ Ath^{522} Cyr$^{esa\,448}$ et$^{soph\,616}$ *εκαθισαν*, Did$^{cat\,21}$ *αι και εκαθισαν*

σαν πάντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. 5 *Ἦσαν δὲ εἰς Ἰερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν·* 6 *γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.* 7 *ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες· οὐχ ἰδοὺ ἅπαντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι;*

---

4. *παντες* cum ℵABD*E 34. 36. 56. 61. (al haud dubie, sed neglexerunt conlatores) ... ς Ti *απαντες* cum B^{2}et^{3}C al pler Did$^{tri\ 2,5\cdot 2,8}$ Ath^{522} et^{705} Cyr$^{hr\ 44}$ et^{272} Chr^{9,39} Cyr$^{glaph\ 45}$ et$^{soph\ 616}$ Cosm^{433} :: similiter ac 2, 1 et 14 invectum est *απαντ.* | *ηρξαντο*: D^{gr}* *-ατο* | *το πνευμα* et. Did^{tri} Ath etc: E vg aeth add *το αγιον* | *αποφθεγγ. αυτοις* hoc ordine c. ℵAB C*D 61. 130. vg sah arm Did$^{tri\ 2,8}$ Ath^{522} et^{705} Bas^{1,300} Cyr^{4,1096} et^{1099} et$^{esa\ 449}$ et$^{soph\ 616}$ ... ς *αυτ. αποφθεγγ.* c. C^{3}E al pler tol syr^{utr} (cop *εδιδου αυτ. το πνευ. αποφθ.*, similiter aeth) Cyr$^{hr\ 44\cdot 272}$ Chr^{9,39} Cyr glaph^{45} Thdrt^{2,1398}

5. *ησαν δε* etc (et. Hil^{30} Aug$^{unit\ eccl}$ etc): D *εν ιερουσαλ. ησαν*, Aug$^{act\ fel\ et^{contr}\ ep\ manich}$ *Hierosolymis autem fuerunt* etc | *εισ ιερουσαλ.* cum ℵ*A ... ς Ln Ti *εν ιερ.* cum ℵ^{c}BCDE al omn^{vid} :: adamat Lc istum praepositionis *εισ* usum saepe a scriptoribus mutatum, ut 4, 23 *γενομενα εισ καφαρν.* 4, 44 *κηρυσσων εισ τασ συναγωγασ* 21, 37 *ηυλιζετο εισ το ορος* Act 7, 4 *εισ ην υμεισ νυν κατοικειτε* 8, 23 *εισ χολην πικριασ οντα* 8, 40 *ευρεθη εισ αζωτον* 12, 19 *εισ την καισαρ. διετριβεν* 21, 13 *αποθανειν εισ ιεροσολ.* etc | *κατοικουντεσ*: C syr^{sch} cop ante *εν ιερουσαλ.* pon | *ιουδαιοι*: E ante *κατοικ.* pon, ℵ plane om | *ανδρεσ*: C* ante *ιουδαιοι* pon, D post *ευλαβεισ* | *ευλαβεισ*: Aug$^{act\ fel\ et^{contr}}$ ep manich om, sed habet$^{unit\ eccl}$

6. *γενομενησ*: 31. *γεναμ.* | *οτι*: D^{gr} *και* (d* *quiaudiebant*) | *ηκουον* cum AD^{E}I^{vid} (certe enim non fluctuari potest nisi inter *ηκουον* et *ηκουεν*) al plu cop arm Chr^{9,40}; item 40. 96. *ηκουσαν* ... ℵB 15. 37. cat$^{txt\ 26}$ *ηκουσεν*, C 61. *ηκουεν*, vg Aug$^{act\ fel\ et^{contr}\ ep\ mani\ et^{unit\ eccl}}$ Bed$^{16\cdot 103}$ sah syr^{utr} *audiebat* | *εισ εκαστοσ* cum ABCDI al pler ... ℵE 15. 36. 37. 60. 99. 100. 17$^{lect\ escr}$ om *εισ* | *τη ιδι. διαλεκτ. λαλουντ. αυτων* cum ℵABCEI etc (e Aug$^{unit\ eccl}$ *sua lingua loquentes illos* [*eos*], vg *lingua sua illos loquentes*) ... D syr^{sch} *λαλουντασ ταισ γλωσσαισ αυτων*, item syr$^{p\ mg}$ *ταισ γλωσσ. αυτ. λαλουντ.*, item Aug$^{act\ fel\ et^{contr}\ ep\ manich}$ *suo sermone et suis linguis loquentes eos*

7. *εξιστ. δε παντεσ* (ℵ* 27. 29. 69. *απαντ.*) cum ℵ*et^{c}ACEI 1. 13. 40. 61. al sat mu ([5]ap Scri) vg sah cop syr^{utr} arm ... Gb^{0} Sz Ln Ti om *παντεσ* cum BD h al^{40} aeth Chr$^{cat\ 26}$ Aug$^{act\ fel\ et^{contr}\ ep\ mani\ et^{unit\ eccl}}$ :: pro testimoniorum ratione potius ut molestum vdtr abiectum, praesertim quum versu 12 subsequeretur, quam ex ipso versu 12 huc inlatum esse | *λεγοντεσ* (13. om) sine additam cum ℵABC* 26. 61. vg sah cop aeth Chr$^{cat\ 26}$ ... ς add *προσ αλληλουσ* cum C^{3}DEI al pler syr^{utr} arm (vg^{cd} ap Ln Aug^{ter} *ad invicem dicentes*). Libere Chr^{9,40}

8 καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, 9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, 10 Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, 11 Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; 12 ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες·

και συνηλθε το πληθος και προσ εαυτους ελεγον· ουκ ιδου etc | ουχ cum ℵDE 61., item Ti ουχι cum B ... ς ουκ cum AC al pler Chr^{9,40} | απαντες cum ℵAB^{2}et^{3}CDI 27. 130. 163. ... ς παντες cum B*E 61. al pler Chr^{9,40} | εισιν: C* 103. 12^{lect} post λαλουντες, 61. ante ουτοι pon. Cf et. vg *nonne omnes ecce* (am fu demid *ecce omnes*) *isti qui loquuntur Galilaei sunt.* Item libere 96. ουτοι γαλιλ. εισιν οι λαλ., item sah cop al.

8. ακουομεν (d e vg Aug$^{unit\ eccl}$ *audivimus*): E post εκαστος pon | τη ιδια διαλ. ημων (d *propria lingua nostra*): E τ. ιδ. ημ. διαλ. (e *propria nostra lingua*) ... D^{gr*} την διαλεκτον ημων, item vg^{cle} demid *linguam nostram*, am fu *lingua nostra*, Aug$^{act\ fel\ et\ contr\ ep\ mani}$ *sermonem* | εγεννηθημεν cum ℵBC*DE^{2} etc (*nati sumus* d e vg syr^{sch} etP txt etc) ... AC^{3}(iam^{2}?)E* 1. 13. 61. al$^{2\ scr}$ syrP mg Thphyl^{b} εγενηθημ.

9. ελαμειται (B αιλ., C* εμαλειτ. et C^{3} ελαμητ.) cum ABCD ... ς Ln ελαμιται cum ℵ^{c}EIP al omn^{vid} ... d vg^{cle} demid *aelamitae*, e *haelamitae* ... ℵ* om και ελαμ. | και οι: D^{gr*} om και | ιουδαιαν τε (e *iudaeam quoque*, am* fu tol *et iudaeam*, vg^{cle} am^{2} demid Aug$^{act\ fel}$ *iudaeam*, Aug $^{unit\ eccl}$ *iudaei*) ... Hier$^{esa\ 11,10}$ *et Syria* (praecedit *habitantes in Mesopotamia*), Tert$^{adv\ iud\ 7}$ Aug$^{contr\ ep\ mani}$ *Armeniam* (praecedit apud utrumq *qui inhabitant*) | τε: D* d om (vg etc vide ante) nec exprim sah cop arm | καππαδοκ. (C παππαδοκ.): A καμπαδ.

10. φρυγ. τε (e *quoque*, Aug$^{act\ fel}$ et$^{unit\ eccl}$ *que*): D vg om τε, nec exprim sah cop arm | C πανφυλιαν | αιγυπτον: D^{gr*} αιγ. τε | λιβυης: D^{gr*} λιβουης | κυρηνην: 61. κυρινην

11. D* κρητης (^{2}-ταισ) και αραβοι, d *cretenses et arabi* | μεγαλεια ut ℵA BD etc ... CE al μεγαλια

12. παντες: 3. 95* om | διηπορουντο cum ℵAB ... ς Ln διηπορουν cum CDEI al omn^{vid} Bas$^{eth\ 256}$ Chr^{9,40} | αλλος πρ. αλλον: al^{10} Chr^{9,40} προσ αλληλους, vg *ad invicem* ... D syrP mg Aug$^{contr\ ep\ mani}$ add επι τω γεγονοτι, et D pergit και λεγοντες | τι sine αν cum ℵABCDI (ita prorsus vdtr) 5. 15. 18. 36. 40. 61. 113. Chr$^{9,40.\ 43}$ cat^{28} Bas^{eth} ... ς Ti τι αν cum E al plu Thphyl^{a} et^{b} (e vg Aug$^{contr\ ep\ mani}$ et$^{unit\ eccl}$ *quidnam vult*; d vero *quid vult*) | θελει cum ABCD (I vdtr quum αν omnino deesse videatur) 5. 15. 18. 36. 40. 61. 113. (sed A 113. cat^{28} post τουτο pon) Chr$^{9,40.\ 43.}$ cat^{28} ... ς Ti θελοι cum ℵE al plu Bas^{eth} : : possit aliquis lectionem codicis ℵ θελοι sine αν praeferre, unde et αν θελοι

τί θέλει τοῦτο εἶναι; 13 ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

14 Σταθεὶς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς· ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. 15 οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, 16 ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ· 17 καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ

Johel 2, 28–32 (3, 1, ss)

---

et *θελει* correctum sit. Sed eodem certe iure ex *θελει* per incuriam ortum dixeris *θελοι*, quod *αν* poscebat. Act 17, 18 *ελεγον· τι αν θελοι* etc tantum non fluctuat. Hoc vero loco pro testium ratione *τι θελει* edendum est, nec ad probabilitatis speciem confugiendum.

13. *διαχλευαζοντ.* cum NABCD^{2}I^{2} 5. 13. 15. 18. 36. 38. 40. 61. 69. 96. 113. al plus^{10} Bas$^{eth\,256}$ Cyr$^{hr\,273}$ Chr$^{9,40.\,43}$ (D* *διεχλευαζον λεγοντεσ*) … ς (= Gb Sz) *χλευαζοντεσ* cum EI* al plu | *γλευκους*: D add *ουτοι*. Item vg *quia musto pleni sunt isti*, similiterque sah (*quia ipsi*) cop etc

14. *σταθεισ δε*: DG^{r*} *τοτε σταθ. δε*. Similiter *τοτε* adponit syr^{sch} | *ο πετρ.* c. NABDI 40. 61. 69. 95. 117. 180. Bas$^{eth\,256}$ Chr^{9,43} … ς Ti *πετρ.* c. CEP al pler | *ενδεκα*: D* d* *δεκα* … D 12^{lect} syr^{sch} Augunit ecci^{256} add *αποστολοισ* | *επηρεν*: D* d add *πρωτοσ*, item E post *την φων. αυτου* add *προτερον* | *απεφθεγξατο* (15. 18. 38. 95* al$^{3\,scr}$ *επεφθ.*): C arm Augunit eccl add *λεγων* … D *ειπεν* (*dixit*), item syr^{utr} aeth; sah cop *respondit* | *αυτοισ*: D Augunit eccl om | *παντεσ* cum NABCDI* 61. 12^{lect} (D Aug ante *οι κατοικ. ιερ.* pon) … ς Ti *απαντεσ* cum EI^{2}P al pler Bas$^{eth\,256}$ Chr^{9,48} | *υμιν*: DG^{r*} *ημειν* | *εστω και*: D om *και* | *ενωτισασθε*: D* *-σατε* (^{2}*-σαθε*)

15. *μεθυουσιν*: C *-νωσιν* | *εστιν γαρ* etc et. Dion^{paul} samos resp^{4} Cyr$^{hr\,273}$ Chr^{9,48} … DG^{r*} *ουσησ ωρασ τησ ημερασ γ'*, item e vg Aug$^{ep\,199}$ Gaud$^{serm\,9}$ *cum sit hora diei tertia* (e *tertia diei*). Nec differre vdtr Ir$^{int\,193}$ *dixit Petrus non ebrios quidem illos esse, quum sit hora tertia diei*

16. *ιωηλ* cum NABCEIP al omn^{vid} vg rell (sed sah syr^{sch} aeth Dion Gaud ante *προφ.* pon) Dion^{paul} samos Bas$^{eth\,256}$ Cyr$^{hr\,274}$ Chr^{9,48} … Ti om c. D Ir$^{int\,193}$ Rebapt^{369} Hil^{962} Aug$^{ep\,199}$ | *και εσται* C. NABCEIP al omn^{vid} vg syr^{p} arm aeth Cyr^{hr} Bas^{eth} Chr Gaud$^{serm\,9}$ … Ti om *και* c. D sah cop syr^{sch} Ir^{int} Rebapt Hil Aug Chron^{176} | *εν ταισ εσχ. ημ.* C. NADEIP al pler vg cop syr^{utr} (aeth^{ro} *post hos dies*) Chr^{9,48} Ir$^{int\,193}$ Rebapt^{369} Hil^{962} Aug$^{ep\,199}$ … B sah aeth^{pp} Cyr$^{hr\,274}$ *μετα ταυτα* (:: ut LXX, unde affertur locus Const^{6,5,3}) … C 103. arm *μετα ταυτ. εν ταισ εσχ. ημερ.* | *ο θεοσ* C. NABCIP al pler sah cop syr^{utr} arm Bas^{eth} Cyr^{hr} … DE 105. vg Ir^{int} Rebapt Hil (sed hi^{2} *dicit dominus* pon post *επι πασ. σαρκα*) *κυριοσ*, 47^{mg} Chr^{9,48} *κυριοσ ο θεοσ* | *πασαν σαρκα*: DG^{r*}

προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται· 18 καίγε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. 19 καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. 20 ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα,
Ro 10. 13 πρὶν ἐλθεῖν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην. 21 καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. 22 Ἄνδρες Ἰσραη-
Ro 10, 38 λεῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι

πασας σαρκας | *υμων* pri (106** om) et sec (c Dion om): D Rebapt Hil bis (pri et. Dion$^{paul\ samos\ resp\ 4}$) *αυτων* | *αι*: C^{*vid}D om | *υμων* tert: D Rebapt om (tacet Hil) | *υμων* quart cum ℵABC^{2}P al omn^{vid} vg rell Chr ... C^{*vid}DE Rebapt om | *ενυπνιοις* cum ℵABCD^{2}(*gr om) h 13. 27. 40. 61. al^{80} fere Epiph^{1060} ... ς (= Gb Sz) *ενυπνια* cum EP al permu Severian$^{cat\ 32}$ Chr^{9,49} (:: similiter LXX lectio fluct)

18. *καιγε*: D* d *και εγω* | *επι τους δουλους μου και* (haec omnia 13. om) *επι τας δουλας μου*: ℵ (inverso ordine) *επι τας δουλας μου κ. επ. τους δουλους μου* | *εν ταις ημερ. εκειναις*: D Rebapt^{369} om (Rebapt om etiam *μου* pri et sec) | *απο του πνευμ. μου*: cf Severian$^{cat\ 32}$ *οὐκ εἶπεν· ἐκχεῶ τὸ πνεῦμά μου, ἀλλ'· ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου. οὐ τὸ πνεῦμα ἐκχεῖται, ἀλλ' ἡ δωρεὰ τοῦ πνεύματος.* Accurate igitur e vg Rebapt *de spiritu meo*, contra d *spiritum meum* | *και προφητευσουσιν*: D om, nec magis addit Rebapt :: cf huc et ad totum locum LXX.

19. *ανω*: A 31. 37* sah syr^{sch} ar^{e} om; item syr^{sch} ar^{e} om *κατω* :: utrumq LXX om | *αιμα και* usque *καπνου* (et. Did$^{cat\ 35}$): D om

20. *μεταστραφησεται*: D^{gr*} *μεταστρεφεται* | *πριν* cum ℵACDE 13. 61. ... ς (sed Gb^{o}) Ti add *η* cum BP al pler Chr^{9,49} (:: LXX om *η*, at rebus eiusmodi praestantissimas Ni Ti auctoritates sequi praestat; vide etiam ad *ημεραν*) | *ημεραν* cum ℵ*BD ... ς *την ημεραν* cum ℵ^{c}ACEP al omn^{vid} Chr (:: ita etiam LXX editum est, sed ℵB om *την*) | *την μεγαλην* sine additam cum ℵ (nec suppl^{a} aut^{c}) D ... ς Ln Ti add (:: ut LXX) *και επιφανη* cum ABCEP al omn^{vid} vg rell Chr^{9,49}

21. Versum om ℵ*, suppl ℵ^{a} | *οσ αν* cum ℵ^{a}ACDP al pler Chr^{9,49} ... Ti *οσ εαν* cum BE 69. 100. | *κυριου*: D* praem *του*

22. *ισραηλ-* cum AB^{2}CDP etc ... ℵ *ισδραηλ-*, B*E *ιστραηλ-*, item d e *istrahelitae* | *-ηλειται* c. ℵABCDE ...: Ln *-ηλιται* cum P minusc ut vdtr omn | *ναζωραιον* c. ℵ^{c}ABCD^{2}EP etc: ℵ*D* *ναζοραιον* | *αποδεδειγμενον* (ita ℵB etc; ACD^{2}E *-διγμενον*, D* *δεδοκιμασμενον*) ante *απο του θεου* cum ℵBCD^{2} 31. 61. 69. 104. 118. 163. vg sah arm aeth Ath^{194} Chr^{9,56} Thdot$^{anc\ 433}$ Thdrt^{9,408} (ap Gall) Irint^{193} Fulg$^{trasim\ 3,31}$ ... ς post *απο του θε.* cum AD*EP al plu cop syr^{utr} Ath^{379} Cosm^{503} Tert$^{carn\ chr\ 15}$ et

καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν διʼ αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, 23 τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, 24 ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπʼ αὐτοῦ. 25 Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· προορώμην τὸν κύριόν μου ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν Ps 15 (16), 8–11

---

pudic 21 (*a deo vobis destinatum, vobis a deo destin.* Apud Eus$^{ecl\ 78}$ *αποδεδ. εισ ημασ απ. τ. Θεου*, apud Epiph 467 et 1025 omittitur *απ. τ. Θεου*, item^{51} (sed^{ed} add *εκ του Θεου*). | *εισ υμασ* et. Ir$^{int\ 139}$ Tert^{bis} ... D* al^{5} d Eus$^{ecl\ 78}$ *εισ ημασ* | *δυναμεσι* et *τερασι* cum ℵABD etc ... Ti *–σιν* bis cum CEP etc | *οισ* (et. Eus^{ecl}): D* *οσα* | *δι αυτου* o (c om) *Θεοσ* et. Ir$^{int\ 193}$ Eus$^{ecl\ 78}$ Ath^{379} Cosm^{503} Thdot$^{anc\ 433}$ ... E al^{2} scr vg^{cl} (non item am fu demid tol) sah cop aeth Ath^{194} Thdrt^{9,408} (Gall) o *Θε. δι αυτ.* | *εν μεσω* cum ℵBDP etc ... ACE 13. *εμμεσω* | *καθωσ* sine *και* cum ℵABC*DE 15. 18. 25. 27. 29. 31. 40. 61. 73. 96. am fu demid sah cop syr^{sch} arm aeth Ir^{int} Eus^{ecl} Ath^{379} (et^{194} tantum habet *καθωσ οιδατε*) ... ς (Gb^{00}) add *και* cum C^{3}P al plu vg^{cle} syrP Chr^{9,56} Thdot$^{anc\ 433}$ Cosm^{503} | *αυτοι* (et. Eus^{ecl} Ath^{379} Chr Ir^{int}): E *υμεισ παντεσ*, 117. *υμεισ* (vg arm *vos*)

23. *εκδοτον* sine additam cum ℵ*ABC* 25. 27. 29. 40. 61. vg sah cop syr^{sch} arm (vide post) aeth Ath^{194} Ir$^{int\ 193}$ Victorin$^{ari\ 3,16}$ ... ς (Gb^{00}) add *λαβοντεσ* cum ℵ^{c}C^{3}DEP al plu syrP Eus$^{ecl\ 78}$ Chr^{9,57} Cyr^{4,403} Thdot$^{anc\ 433}$ Cosm^{503}. Testatur et. Bed$^{retract\ 105}$ *in Graeco habetur uno verbo plus, quod tamen multum ad causam pertinet: Et praescientia dei traditum accipientes.* | *χειροσ* (Gb″) cum ℵABC*D 13. 15. 18. 61. 100. 127. 130. syrP aeth Eus^{ecl} Ath Cyr ... ς *χειρων* cum C^{3}EP al plu vg sah cop syr^{sch} arm (*tradentes in manus* pro *εκδ. λαβ. δια χ.*) Ir$^{int\ 193}$ Chr^{9,57} Cosm^{503} | *ανειλατε* (Gb″) cum ℵABCDEP 1. 13. 61. al^{20} Eus^{ecl} Ath^{195} ... ς *ανειλετε* cum minusc plu Chr Cyr Cosm

24. *λυσασ* sine additam et. Polyc$^{1\ pag\ 377}$ Ir$^{int\ 193}$ Eus$^{ecl\ 78}$ Cosm^{503} ... E add *δι αυτου*, quod idem testatur Bed$^{retract\ 105}$ *si Graecam inspexerimus auctoritatem, ubi scriptum est – solvens per ipsum dolores mortis* etc | *θανατου* cum ℵABCEGΨP al omn^{vid} sah syrP arm aeth Eus$^{ecl\ 78}$ Ath^{354} Cyr^{4,403} Thdot$^{anc\ 433}$ Thdrt^{2,1244} et^{5,1029} (dial$^{trin\ 3}$) Cosm^{503} (Bed^{retract} vide ante) ... D e vg (hi^{2} *inferni*; d *inferiorum*) syr^{sch} (*vincula sepulcri*) cop ar^{e} (*dolorem gehennae*) Polyc$^{1\ pag\ 377}$ Epiph^{1099} Ps-Ath$^{pass\ dom\ 26}$ (3,77 *οὐ πολὺ γοῦν διέστη καὶ τὰσ ὠδῖνασ ἔλυσε τοῦ ᾅδου* etc) Ir$^{int\ 193}$ (*inferorum*) Fac^{763} (ap Gall^{11}) Thdrt$^{5,104\ lat}$ *αδου* (Gb′) :: cf vv. 27 et 31, item Ps 18, 5. 6. 116, 3.

25. *δαυειδ* cum ℵBD; per compendium ACEP etc ... Sz *δαυιδ*, ς (et. Gb) *δαβιδ*: cf ad Mt 1, 1 | *γαρ* (et. Eus$^{ecl\ 78}$ Ir$^{int\ 193}$ etc): E 15. 18. *μεν γαρ* | *εισ αυτον* (Eus^{ecl} om haec): A *εισ αυτην* | *προορωμην* cum ℵAB* CDE ... ς *προωρωμην* cum B^{3}P al certe pler | *τ. κυρ. μου* cum ND (item ut solent syr^{sch} et ar^{e}) ... ς Ln Ti om *μου* cum ABCEP al omn^{vid} vg

μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. 26 διὰ τοῦτο ηὐφράνθη μου ἡ καρδία
καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκη-
13, 35 νώσει ἐφ' ἐλπίδι, 27 ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 28 ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς
ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. 29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πα-
τριάρχου Δαυείδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ
ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. 30 προφήτης οὖν ὑπάρχων
Ps 88 (89), 4 καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος

---

rell Euse^{cl} 78 Chr 9,57 Ir^{int} 193 Fulg^{trasim} 1 et^{3} :: LXX om *μου*, nec addendi caussa erat

26. *ηὐφρανθη* cum NABCDEP 31. 40. 61. 69. 117. al plus^{5} Clem^{765} (utrum e LXX an ex actis afferat ambiguum) ... ς *ευφρ.* cum minusc plu | *μου η καρδ.* cum ℵ*B Clem^{765} ... ς Ln *η καρδ. μου* cum ℵ^{c}ACDEP al omn^{vid}. Item Latt etc :: ut LXX | *εφ* cum NCD ... ς Ln *επ* cum ABEP al omn^{vid} :: ubi forma *ἐλπίς*, quae iam ex antiquissimis inscriptionibus innotuit, tanta auctoritate utitur (similiter fit Ro 8, 21), arcenda non est. Cf Steph. Thes. sub *ελπισ* et *ελπιζω*.

27. *ενκατ.* cum B*DE (v. 31 accedunt NC) ... ς Ln Ti *εγκατ.* cum NAB^{3}CP al certe pler :: cf Lc 18, 1 ubi *ενκακειν* NABDHKQ, item similia, licet non omnia consentiant) | *αδην* (Gb″) cum NABCD 40. 61. al plus^{20} Clem^{765} (ut ante) Epiph ^{2,39} ... ς *αδου* cum EP al plu Chr ^{9,57} (Or vide ad v. 31) :: item LXX^{ed} et A; NB *αδην*

28. *εγνωρισας* (et. d): D^{gr*} *γνωρισας* | *ευφροσυνησ*: A* vid 31. 69. *ευφροσυνην*, item e* fu *replebis me iucunditatem* :: ita etiam LXX A

29. C *παρησιασ* | *δαυειδ* cum NBDE (AP per compendium) ... ς *δαβιδ*, Sz *δαυιδ* cum minusc plu | *μνημα* et. Euse^{cl} ^{78} et^{ps} ^{52} Cyr^{act} ^{19} Thdrt ^{1,693} etc ... D *μνημιον* | *εν ημιν* et. Eus^{bis} Chr^{9,58} Thdrt^{1,693} ... 4. 33. 103. 117. 119. Thphyl^{b} ^{200} *εν υμιν* ... D *παρ ημιν*, item e vg (ut et. d) *apud nos*

30. *ειδωσ* et. Ir^{int} ^{193} Eus^{ecl} ^{78} et^{ps} ^{52} etc ... D^{gr*} *ειδων* | *οσφυοσ* (*lumbi* vg^{cle} fu demid): D* *καρδιασ* (item d *de praecordia*) ... am syr^{sch} aeth Ir^{int} ^{193} Victorin^{ari} ^{3,16} *ventris* | *καθισαι* cum NABCD^{2} h 61. 95. 142. 12^{lect} vg sah cop syr^{sch} arm aeth Eus^{ecl} ^{79} Cyr^{act} ^{19} Ir^{int} ^{193} Victorin ari ^{3,16} Fulg^{tras}, item additis *τον χν κατα σαρκα* Ath^{707} et^{777} lat Vig^{tri} ... ς (= Gb) praem *το* (D* 15. 18. 36. om) *κατα σαρκα αναστησειν* (D* 13. 15. 18. 34. 36. 40. *αναστησαι*, 57. *αναστησασ*) *τον χριστον* (D^{gr} 69. 96. 105. 1^{lect**} add *και*, 15. 18. 98. 118. 130. pergunt *καθισαι τε*) cum D*P 1. 13. 31. al pler (sed 4. 27. 29. om *το κα. σαρκ.*) d syr^{p} arr Eus^{ps} ^{52} Chr^{9,58} Thphyl^{a} et^{b}. Similiter E *αναστησαι τον χν και*, quod etiam Bed^{retract} ^{108} testatur: *in Graeco habetur plus: De fructu lumbi eius suscitare Christum et sedere super sedem eius. Sed et in eo quod sequitur - in Graeco consequentius habetur, quia neque*

αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, 31 *προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ*
τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὔτε ἐγκατελείφθη εἰς ᾅδην οὔτε 27
ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. 32 *τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ* 3, 15. 5, 30 10, 39
Θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες. 33 *τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ*
ὑψωθεὶς τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ
τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε. 34 *οὐ*

---

derelicta est anima eius in inferno. | *επι τον θρονον* cum ℵABCD 15. 36. 61. 130. Eus^{ecl} et^{ps} ... ς *επ. του* (P* om) *θρονου* cum EP al pler Chr^{9,58} Cyr$^{act\,19}$

31. *προϊδων* (ACE al$^{2\,scr}$ *-ειδων*) et. Eus$^{ecl\,79}$ et$^{ps\,52}$ Cyr$^{act\,19}$ Thdrt^{1,693} al Ir$^{int\,193}$ etc ... D^{gr2} 1. 60. 69. 100. 104. 127. 163. *προειδωσ.* Praeterea D* d om (:: excidit versus) *προϊδ. ελαλ. περι τησ* | *ουτε* pri (Gb″) cum ℵABCD 15. 18. 25. 36. 40. 61. 118. 130. e vg Eus^{ecl} et^{ps} Chr^{9,58} Cyr$^{act\,19}$ Ir$^{int\,193}$ Victorin$^{ari\,3,16}$ Fulg^{tras} (Bed$^{retract\,108}$ – vide ad v. 30 – h. l. non tam E quam e respexisse vdtr) ... ς *ου* (E 5. 96. 104. 105. 136. 163. 12^{lect} Thdrt *ουκ*) cum EP al plu sah cop syr^{utr} Thdor$^{ant\,613}$ Thdrt^{1,693} Did$^{int\,281}$ Philast$^{haer\,41}$. Item *ουτε* sec cum ℵA CD 5. 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 69. 118. 130. 163. Eus^{ecl} et^{ps} Chr Cyr^{act} ... ς *ουδε* cum BEP al plu Thdor^{ant} Thdrt Did$^{int\,281}$. Bis *ουδε* Thaum$^{anath\,9}$. | *ενκατελειφθ.* (*ενκ-* c. NBCDE; Ln Ti *εγκ.*– c. A) cum (Gb″) ℵABCDE (sed D* *ενκαταλ-*, C *-λημφθη*) 5. 13. 15. 18. 36. 40. 57. 61. al plus^{15} Thaum$^{anath\,9}$ Eus^{ecl} et^{ps} Chr Cyr^{act} Thdor^{ant} Thdrt ... ς *κατελειφθη* cum P 1. 31. al plu. Scripsimus autem *ενκατελ.* sine additam cum ℵABC*D 61. 76. 81. vg sah cop syr^{sch} aeth ar^{e} Eus ecl et^{ps} Ir^{int} Did$^{int\,281}$ Victorin$^{ari\,3,16}$ ... ς (= Gb) add *η ψυχη αυτου* cum C^{3}EP al pler syr^{p} arm ar^{p} Thaum$^{anath\,9}$ Chr^{9,58} Thdor^{ant} Thdrt Philast$^{haer\,41}$ Fulg^{tras} (sed Thaum Chr Philastr ante *ενκατελ.*, syr^{p} Thdrt post *αδου* pon). Item Bed$^{retract\,108}$ testatur, vide ad v. 30 | *αδην* cum NB 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 69. 96. 100. 104. 118. 127. 130. 161. 163. al$^{2\,scr}$ Eus^{ecl} et^{ps} Thaum$^{anath\,9}$ ... ς Ln *αδου* cum AC DEP al plu Chr^{9,58}

32. *τουτον* et. Eus$^{ps\,52}$ Chr^{9,59} Ir$^{int\,193}$ Did$^{int\,281}$ etc ... D*E d Victorin ari^{3,16} Amb$^{ios\,eph\,509}$ add *ουν* | *τον* et. Eus^{ps} Chr ... D* om | *εσμεν* hoc loco et. Eus^{ps} Chr Cosm^{503} Ir^{int} etc ... ℵ ante *ημεισ*, D vg Did ^{int} post *μαρτυρεσ* pon, P* om

33. *την τε:* D *και την* (Thdrt$^{dial\,spi\,5,1044}$ *την δε*) | *του πνευμ. του αγι.* cum ℵABCE 5. 13. 61. 130. d vg (uterq *spir. sancti*, item Did$^{int\,281}$ Amb ios al) Chr^{9,59} ... ς *του αγιου πνευματοσ* cum D^{gr}P al pler Thdrt^{dial} Cosm^{503} Ir$^{int\,193}$ | *εξεχεεν:* D*d add *υμειν* | *τουτο o:* 40. 133. *τουτον ον*, vg (et. am fu) lux *hunc quem* (quod spectat ad *spiritum*) ... E demid tol sah syr^{sch} et^{p} txt ar^{e} Ir$^{int\,193}$ Did$^{int\,281}$ Amb$^{ios\,eph\,509}$ *τουτο το δωρον, hoc donum quod* (Ir^{int} *donationem hanc quam*, Philast^{726} *hanc gratiam quam*) | *υμεισ* (D^{gr}* d om) sine *νυν* cum ℵABC*D^{2} 10* 15. 18. 27. 29. 36. 61. 81. 127. 130. vg sah cop syr^{sch} arm aeth Did$^{int\,281}$ Thdrt$^{dial\,5,1044}$ ... ς (Gb^{09}) praem *νυν* cum C^{3}EP al plu syr^{p} ar^{p} Cosm ^{503}, item Ir$^{int\,193}$ add *νυν* | *και βλεπετε* cum BD 81. arm^{zoh} ... Ln

Ps 109 (110), 1 Mt 22, 44. pp He 1, 13 1 Co 15, 25 γὰρ Δαυεὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, 35 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

Lc 3, 10. 14 37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες

[και] βλεπ., ς om και cum ℵACEP al pler vg syr^{utr} rell Did$^{int\,281}$ Thdrt dial 5,1044

34. δαυειδ cum ℵBD; per compendium ACEP ... ς (et. Gb) δαβιδ, Sz δαυιδ cum minusc | λεγει δε, vg^{cle} *dixit* (am fu demid Ir$^{int\,193}$ *dicit*) *autem* ... D ειρηκεν (d *dixit*) γαρ (γαρ et. syr^{sch} exprim) | ειπεν (et. d e fu demid Ir^{int} *dixit*): D^{gr} am λεγει (*dicit*), item Bed$^{retract\,109}$ *Quidam codd. habent: Dicit dominus, sed Graeca exemplaria et in hoc libro et in psalterio habent: Dixit dominus* | κυριος cum ℵ*B*D ... ς Ln Ti o κυρ. cum ℵ^{c}AB^{s}CEP al pler Chr^{9,60} Thdrt^{1,1891}

35. εως αν: D* om αν | D* εκθρους, E εχχθρους

36. οικος cum ℵABEP al fere omn Bas^{1,293} Epiph$^{738.\,764}$ Eustath^{ant} ap Thdrt^{4,234} Chr ... Ln o οικος cum CD c^{ser} | και κυριον (et. ς Gb Sz) cum ℵABCDEP al plus^{40} vg syr^{P} arm^{zoh} aeth^{PP} Epiph$^{738.\,764}$ Nyss$^{adv\,ari}$ (Mai^{4,6}) Bas^{1,293} Ath$^{361.\,709}$ Chr^{9,60} etc Ir$^{int\,193}$ Tert$^{prax\,28}$ ... ς^{e} om και cum minusc mu syr^{sch} sah cop aeth Bas^{1,239} Eustath^{thdrt} (l. l.) | αυτον post κυριον (et. Gb Sz) cum ℵABCD^{2} (D* d om plane) 5. 15. 18. 36. 45. 69. 104. 130. 163. vg arm Bas$^{1,239.\,293}$ Ath^{361} (sed fluct lectio) Eustath^{thdrt} (l. l.) Chr Ir$^{int\,193}$ ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) post $\overline{\chi\nu}$ cum EP 61. al plu Ath^{709} (et^{361} fluct lectione) Epiph$^{738.\,764}$ et^{2,46} Nyss^{mai} et gall^{6,570} Caes$^{dial\,1,35}$ ... sah cop ante [και om] κυριον, Tert^{prax} inter εποι. et ο θε., etc | εποι. ο θεος cum ℵB 61. vg^{cle} cop syr^{utr} aeth Bas^{1,239} Ath$^{361.\,709}$ Leont^{634} (Gall^{12}) Tert^{prax} Ambr$^{fid\,463}$ ... ς Ln ο θε. εποι. cum ACDEP al pler am fu demid sah arm Bas^{1,293} Epiph$^{738.\,764}$ Chr^{9,60} Eustath^{thdrt} Ir$^{int\,193}$ | τουτον τον: D* om τον

37. ακουσαντ. δε (E^{gr} Aug$^{unit\,eccl\,356}$ ουν, fu Aug$^{ps\,73}$ om) ... D syr^{P} mg τοτε παντες οι συνελθοντες και ακουσαντες | κατενυγησαν: E 61. κατηνυγ. | την καρδιαν cum ℵABC 36. 61. 118. 130. Bas$^{eth\,243}$ Epiph^{27} Chr^{9,65} ... ς τη καρδια cum DEP al pler (e vg *conpuncti sunt corde*, d *stimulati sunt corde*) | ειπον τε cum ABCP al pler Bas$^{eth\,243}$ Chr, item *et dixerunt* vg etc. Similiter E και ειπον, 19. 61. ειπον δε ... ND$^{gr\,2}$ (vide post) 18. 24. 26. 56. 73. 103. l^{ser} Aug$^{unit\,eccl\,356}$ (sed$^{ps\,73}$ *et dixerunt*) ειποντες ... D* d και τινες εξ αυτων ειπαν (D$^{gr\,2}$ ειποντες, sed Scri non testatur και τιν. εξ αυτ. deleta esse) | λοιπους: D 104. Aug$^{unit\,eccl}$ om (libere Aug^{ps} *et dixer. ad apostolos*) | ποιησωμεν cum ℵABC E$^{gr\,P}$ 15. 18. 42. 61. 73. 101. 117. 130. al plus^{10} Bas$^{eth\,243}$ (ex$^{ed\,par}$ et cod, non ed garn) Epiph^{27} Chr^{9,65} ... ς Ln Ti ποιησομεν cum D al plu Cyr$^{hr\,47}$. Item *quid faciemus* e vg Ir$^{int\,193}$ Aug$^{unit\,eccl}$ et^{ps} et^{alibi} al.

ἀδελφοί; 38 *Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε, φησίν, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος.* 39 *ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ* Eph 2, 13 *θεὸς ἡμῶν.* 40 *ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο, καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης.* Phil 2, 15

At Latt non distinxisse videntur inter *-σωμεν* et *-σομεν*, quemadmodum et. Lc 3, 10 sqq probatur, item h. l. E et e. | *ανδρ. αδελφοι*: DE tol syr$^{p\ mg}$ Aug^{unit} eccl et$^{ps\ 73,\ 779}$ (non item$^{45,\ 401}$) et$^{trin\ 992}$ add *υποδειξατε ημιν*. Testatur et. Bed$^{retract\ 110}$: *In Graeco habetur plus: Monstrate nobis.* Addit: *quod verbum in opusculis eorum qui scripturas sanctas exposuerunt saepius huic sententiae adiectum invenimus.*

38. *φησιν* cum NAC 15. 18. 25. 36. 61. vg Cyr$^{hr\ 47}$ (Ath$^{780\ lat}$ *Petrus enim Iudaeos alloquens: Paenitentiam, inquit, agite* etc); item D post *πρ. αυτους* ... ς *εφη* post *πρ. αυτ.* cum EP al pler (99. *ειπε* pro *εφη*) sah cop syr^{p} (*dixit ad eos*) Thdrt$^{2,\ 155}$; item 38. 67. 113. 12^{lect} *ειπε δε πετρος πρ. αυτ.*, item omisso *δε* arm syr^{sch} aeth (*et dixit* etc) ... Ln Ti om plane cum B 65. 127. 163. (3. ex silentio Alteri) Aug$^{ps\ 45,\ 401}$ (libere: *Et Petrus: Agite paenitentiam* etc; at$^{unit\ eccl\ 356}$ *Petrus autem dixit ad eos* etc), item vg^{cod} ap Ln :: om Lc *εφη* vel simile quid Act 25, 22. 26, 28, at nemo substituit *φησιν* quemadmodum h. l. legitur. (Etiam quae 9, 5 aliena manu addita leguntur absque *εφη* scripta sunt.) | *επι τω* cum NAEP al omn^{vid} Bas$^{2,\ 114}$ Chr$^{9,\ 66}$ ... Ln *εν τω* cum BCD Cyr$^{hr\ 47}$ Epiph^{27} Cyr$^{4,\ 893}$ Thdrt$^{2,\ 155}$ (item$^{1,\ 305}$ et$^{4,\ 1269}$ *εισ το ονομα*) :: Act 10, 48 ubi *εν τω* scriptum est nemo mutavit, nec magis *εισ το* 19, 5 | $\overline{\text{ιυ}}$ $\overline{\text{χυ}}$ cum NABCP al pler vg$^{cle\ fu\ demid}$ tol cop aeth Chr Aug$^{unit\ eccl\ 356}$, item Ir$^{int\ 193}$ omisso $\overline{\text{χυ}}$ ... DE 60. 69. 100. 163. am sah syr^{sch} (sed om $\overline{\text{χυ}}$) et^{p} arm Bas$^{2,\ 114}$ Cyr$^{hr\ 47}$ Cyr$^{4,\ 893}$ Thdrt$^{1,\ 305}$ et$^{2,\ 155}$ et$^{4,\ 1269}$ Cyp^{134} al (vide ap Sab) praem *του κυριου* (Bas$^{cdd\ 2}$ Cyr Thdrt^{ter} etc *τ. κυρ. ημων*), item Epiph^{27} add *του κυριου ημων* | *των αμαρτιων υμων* (C *ημ.*) cum NABC 40. 61. 96. (om *των*) vg sah cop (aeth^{utr} *et remittetur vobis peccatum vestrum*) (Aug modo reddit *υμων* modo non reddit) ... ς Ti *αμαρτιων* tantum cum DEP al pler syr^{utr} arm Bas$^{2,\ 114}$ Cyr$^{hr\ 47}$ Chr Ir$^{int\ 193}$ Cyp^{134} al (ap Sab) :: substituta est formula solennis *εισ αφεσιν αμαρτιων*, cf Mt 26, 28 Mc 1, 4 Lc 3, 3 | *λημψ.* cum NAB*CDE ... ς *ληψ.* cum B^{3}P al omn^{vid}

39. *υμιν* et *υμων* (et. Cyp^{134} Lcif^{215} ap Gall^{6} Aug$^{unit\ eccl\ 356}$): D Aug *fid et oper*^{171} *ημειν* et *ημων* | *οσους* cum NBDEP al pler vg (*quoscumque*) syr^{utr} Chr$^{9,\ 66}$ ... Ln *ους* cum AC 104., item sah cop

40. *ετερ. τε* (et. Lcif^{215} Aug$^{unit\ eccl\ 357}$): D^{gr} k^{scr} sah cop *ετερ. δε* | *διεμαρτυρατο* (Gb″) cum NABCDE 61. al plus^{15} Chr$^{9,\ 66}$ ... ς *-τυρετο* cum P minusc plu | *αυτους* cum NABCD 61. al fere^{15} vg sah cop syr^{sch} arm aeth Lcif^{215} ... ς Ti om cum EP 1. 13. 31. al plu syr^{p} (sed add

41 *οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι·* 42 *ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.*

43 *Ἐγίνετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο ἐν Ἰερουσαλήμ, φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ*

αυτοισ c.* post *διεμαρτ.*, quod idem syr^{sch} habet) Chr^{9,66bis} (Aug unit eccl^{357} *testificabatur eis dicens* et$^{fid\ et\ oper\ 171}$ *testificabatur dicens*) | *τησ σκολ. ταυτησ* (et. Aug$^{unit\ eccl}$): D 11. 100. 103^{mg} l^{lect} *ταυτησ τησ σκολ.*, item vg Lcif Aug$^{fid\ et\ oper}$

41. *αποδεξαμενοι* (D *πιστευσαντεσ*) sine *ασμε.* cum ℵABCD 19. 61. vg sah cop aeth Clem^{371} Aug$^{unit\ eccl\ 357}$ ... ς (Gb^{00}) praem *ασμενωσ* cum EP al pler syr^{utr} arm Chr^{9,66} Aug$^{fid\ et\ oper\ 171}$ (*avidissime capientes exceperunt verba*). Testatur etiam Bed$^{retract\ 111}$ *Hunc locum alia translatio iuxta proprietatem Graecae veritatis ita habet: Illi quidem recipientes libenter verbum eius baptizati sunt* (ita prorsus e praeter *libenter recipientes*). Praeterea post *libenter receperunt sermonem eius* syr$^{p\ mg}$ sic: *et crediderunt et baptizati sunt*, item Aug$^{fid\ et\ oper}$ (post *excep. verba*) *et crediderunt et baptiz. sunt*, nec alter$^{unit\ eccl}$ (post *illi vero recepto verbo hoc*) *crediderunt et bapt. sunt* | *εν τη* cum ℵABCD 15. 18. 19. 36. 61. vg ... ς om *εν* cum EP al pler Chr^{9,66} | *τη ημερα εκεινη*: D am fu demid *εκειν. τ. ημερ.* | *ωσει* (et. ℵ^{c}): ℵ* 104. l^{scr} *ωσ*

42. *ησαν δε:* D syr^{sch} *και ησαν* | *προσκαρτερουντεσ*: 15. 18. 36. Chr^{9,66} cat$^{ox\ 54}$ add *ομοθυμαδον* (Chr: *δυο αρεται, και το προσκαρτερειν και το ομοθυμαδον*. Eadem repetit Thphyl$^{c\ 593}$.) | *τη διδαχη*: A 98. d vg praem *εν* (d vg *perseverantes in doctrina*; contra e *adstantes doctrinae*), hinc Ln [*εν*] *τ. διδ.* | *αποστολων*: D add *εν ιερουσαλημ.* Item tol post *κ. ταισ προσευχαισ* | *τη κλασει* cum ℵ*ABCD* 61., item *et* (d add *in*) *communicatione fractionis panis* d vg sah cop, similiter syr^{sch} aeth ... ς *και τη κλ.* cum ℵ^{c}D^{2}EP al pler syr^{p} arm Chr Thphyl^{c}

43. *εγινετο* (B*CD *εγειν.*) *δε* c. ℵABCD 96** vg syr^{utr} ... ς *εγενετο δε* c. EP 1. 13. 31. 61. rell Chr^{9,67} | *πολλ. δε* c. ℵB 61. cop (sah *πο. γαρ*) ... ς Ln Ti *πολλ. τε* c. ACD^{2}EP al pler d (*multa etiam*) vg (*multa quoque*) syr^{utr} arm aeth Chr ... D^{gr}* 31. 133. 12^{lect} om copulam | *σημεια*: E 25. add *ου μικρα* | *δια τ. αποστ.*: E 18. 25. 40. 96. 130. 180. syr^{p} aeth ^{utr} ar^{e} *δια των χειρων των αππ.* | *εγινετο* (B*CD *εγειν.*, E 25. 64. l^{scr} *-νοντο*, al plus^{10} *εγενετο*) hoc loco cum ℵBDEP al omn^{vid} vg (vide post) syr^{p} arm ... AC syr^{sch} sah cop aeth ante *δια των* | *εν ιερουσαλημ* cum ℵACE 8. 13. 18. 19. 33. 34. 36. 40. 43* 96. 105. (18. 33. 36. cat *εισ* pro *εν*) vg (vg^{ed} *in Ierus. fiebant*, sed am fu demid *fieb. in hierusalem*) syr^{sch} cop Thphyl^{b} cat$^{ox\ 54}$ (D tol ad v. 42 traxerunt, vide ante) ... ς Ln Ti om cum BD 1. 31. 61. al plu sah syr^{p} arm aeth Chr^{9,67} | *φοβ. τε ην μεγ. επι παντασ* cum ℵAC 40^{mg} (om *μεγασ*?) al^{10} (qui ante, sed 8. 13. 18. 36. cat^{ox} post *παντ.* add *αυτουσ*; 104. om *επ. πα.*?) vg cop cat^{ox} ... ς Ln Ti om cum BDE al plu sah syr^{utr} arm aeth Chr ::

πάντας. 44 *καὶ πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ* 4, 32 ss
εἶχον ἅπαντα κοινά, 45 *καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπί-*
πρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν·
46 *καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ,*
κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει
καὶ ἀφελότητι καρδίας, 47 *αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν* 4, 1
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους 5, 14
καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

plura in caussa erant cur mutaretur scriptura quam expressimus. Verba *φοβ. τε ην* etc videbantur abundare praegressis *εγ. δε πασ. ψυ. φοβ., εν ιερου.* ut adderetur non opus erat, hoc praesertim loco. Commendat vero additamentum etiam copula *και - δε* quae sequitur, prorsus Lucana illa quidem. Non autem sensim a pluribus, sed ab uno mutata est totius loci scriptura, eum fere in modum quo ς habet. Certe scriptura plerumque edita non eam probabilitatem habet, ut testimonia gravia quae contra stant posthabenda videantur. Ex 5, 5 verba de quibus quaeritur derivari nequeunt.

44. *και παντες δε* cum ℵAC 15. 19. 20. 34. 40. 61. al pauc cat^{ox} (am demid *omnes enim*; syr^{sch} aeth *et omnes*) ... ς Ln Ti *παντ. δε* (omisso *και*) cum BEP al pler sah cop syr^{p} arm Chr^{9,67} (Or^{3,673} *ουτως δ εχει τα ρητα· παντες δε οι πιστευσαντες* etc) ... D vg^{cle} fu *παντ. τε* (*omnes etiam*) | *οι πιστευσαντες* cum ℵB h 4. 18. 19. 25. 36. 42. 46. 57. 69. 130. 177. 180. f^{ser} al^{5} arm aeth Or Thphyl^{b} cat$^{ox\,54}$ ... ς Ln Ti *οι πιστευοντες* cum ACDEP al plu (vg *qui credebant*) Chr | *ησαν* et *και*: B 57. Or Salvian$^{avarit\,3,10}$ (Gall^{10,72}) om | *απαντα* (et. Or): D *παντα*

45 *και τα* (61. om) *κτηματα* etc: D *και οσοι κτηματα ειχον η υπαρξεις*, item syr^{sch} | *διεμεριζον*: A *εμεριζον* | *αυτα*: D add *καθ ημεραν* (:: cf ad v. 46) | *καθοτι* (13. *καθωσ*, 180. *καθο*): D^{gr*} *τοισ*, 31* om *καθ* usq *ειχ.*

46. *καθ ημεραν τε*: D* *παντες τε*, d *omnes quoque* ... D$^{gr\,2}$ *καθ ημεραν· παντες τε* | *προσκαρτερουντες*: D^{gr} *προσεκαρτερουν* | *ομοθυμαδον*: C 69. 104. syr^{sch} post *εν τω ιερω* pon ... 3. 103^{mg} om | *κλωντες τε* (61. 117. om; 47* 1^{lect} 8^{pe} *δε*, 40. *τε και*) *κατ οικον αρτον* ... D *και κατ οικους αν* (^{2}om) *επι το αυτο κλωντες τε αρτον*, d (praegressis *omnes quoque perseverantes in templo*) *et per domos id* (corr. est *in id*) *ipsum capiebant panes*

47. *λαον* et. Or^{3,673} etc ... D *κοσμον* | *τους σωζομενους καθ ημεραν*: 13. 36. 1^{lect} (similiter arm aeth) *καθ ημερ. τοισ σωζομενοισ* (hoc ordine 13; item 36. 1^{lect}?) | *επι το αυτο.*^{3,1} *πετροσ δε* c. ℵABCG 61. vg sah cop arm aeth. Confirmant Cyr$^{glaph\,185}$ (*γεγραπται δε και εν ταισ πραξεσι τ. απ. πη μεν οτι ο μεν κυριοσ προσετιθει τουσ σωζ. καθ ημεραν επι το αυτο. πη δε δη αυ·* etc) Lcif^{231} (Gall^{6}. Ibi exscribitur 3, 1—10 ad verbum, inde a verbis: *Petrus autem et Iohannes ascendebant*) ... D *επι το αυτο εν τη εκκλησια. Εν δε ταισ ημεραισ ταυταισ πετροσ* ... ς Ti *τη εκκλησια* (haec Gb^{0}).^{3,1} *Επι το αυτο δε πετροσ*

III.

1 *Πέτροσ δὲ καὶ Ἰωάννησ ἀνέβαινον εἰσ τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν*
14, 8 *ὥραν τῆσ προσευχῆσ τὴν ἐνάτην.* 2 *καί τισ ἀνὴρ χωλὸσ ἐκ κοι-*
λίασ μητρὸσ αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν
πρὸσ τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλεη-
μοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰσ τὸ ἱερόν· 3 *ὃσ ἰδὼν Πέτρον*
καὶ Ἰωάννην μέλλοντασ εἰσιέναι εἰσ τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην

---

cum EP al pler cat[56] syr[utr] (sed syr[sch] *εν τη εκκλ.* expressit, ac libere pergit: *Et factum est ut quum ascenderent Sim. Ceph. et Ioh. simul* etc) Bas[sel or 21, 119] (certe enim affert: *επι το αυτο γαρ, φησι, πετροσ* etc) Chr[9, 68· 72]. Eandem lectionem Bed[retr 111] testatur: *In Graeco ita legitur: Dominus autem augebat* (= *adiciebat*) *qui salvi fierent quotidie ecclesiae, ac deinde altera narratio incipit.* Ad ea vero quae sequuntur: *In id ipsum* (= *Id in ipsum*) *autem Petr. et Ioh. ascendebant in templum* adnotat: *Quod superiori sententiae ita potest aptari: Cum dominus quotidie praedicantibus apostolis in ecclesiam suam credentes aggregaret, ascendebant apostolorum primi in templum, deum rogaturi in id ipsum, id est, ut ecclesiae suae semper augmenta procuraret.* Lectionis ecclesiasticae ratio iudicari potest ad 104, qui sic habet: *τη εκκλησια· επι το αυτο δε* ΑΡΧΗ *πετροσ*, quibus in margine ipsum initium lectionis additur hunc in modum: *εν ταισ ημεραισ εκειναισ πετροσ και ιω.* Qua ex re antiquissima huius loci scriptura, quam NABCG etc testantur, derivari non potest. | *ιωαννησ* cum NACEGP etc: BD *ιωαννησ* | *ανεβαινον*: C *ανεβεννον*, A *αναιβεννον* | *εισ το ιερον*: D add *το δειλεινον* (d *ad vesperum*) | *την ενατην* cum NABCDEGP 1. al permu ... *ς τ. εννατην* cum 13. 61. al plu. Praeterea D* (praegressis *επι την ωραν*) *ενατη τη προσευχησ*, D[2] *την ενατην τησ προσευχησ* (d *ad horam nonam orationis*)

2. *και τισ* (et. Lcif[6,231] etc): D* d syr[sch] *και ιδου τισ* | *υπαρχων* (vg *qui erat claudus ex* etc, e *claudus ex - constitutus*): D om, nec Lcif cop etc exprim | B* *εβασταζε* | *προσ την*: 61. *επι την* | *θυραν* (d e Lcif *ianuam*, vg *portam*) ... E 27. 29. 40. 66** 69. 96. 104. 163. al[2 scr] Bas [sel 120] *πυλην* :: cf v. 10 | *λεγομενην*: G 1. 4. 34. *καλουμενην* | *παρα των εισπορευομενων* (d *ab his qui ingrediebantur*, e vg Lcif *ab introeuntibus*): D[gr*] *παρ αυτων εισπορευομενων αυτων*

3. *οσ ιδων* (CD[2]E *ειδ.*): D reg *ουτοσ ατενισασ τοισ οφθαλμοισ αυτου και ιδων*, d *hic respiciens oculis suis et* ([2]om) *vidit*, reg *hic contemplatus oculis cum vidisset* | *οσ ιδων* usque *εισ το ιερον*: 61* om, [2]*ιδον τε τον πετρ. και ιωανν.* | BD *ιωαννην* | *εισιεναι*: D[gr*] *ειναι* ([2]*εισειεναι*) | *ηρωτα*: C *ερωτα* ... D reg sah cop syr[sch] aeth add *αυτουσ* | *λαβειν* cum NABCEG 13. 61. al vix mu cat[60] (E add *παρ αυτων*, item cop) cop arm Chr[9, 73]. Paullo liberius sah *rogavit eos dare sibi eleemosynam*, similiter syr[sch] aeth ... DP h al[70] (omnes ap Scri praeter 61.) reg syr[p] Lcif[231] (*rogabat eleemosynam*, reg *rog. illos eleem.*) om, hinc Gb[00]

λαβεῖν. 4 ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· βλέψον εἰς ἡμᾶς. 5 ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. 6 εἶπεν δὲ Πέτρος· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. 7 καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ

4. ατενισας: D εμβλεψας | πετρος: D ο πετρ. | εισ αυτον: ℵ 104. προσ αυτ. Praeterea G arm ante πετρος pon | συν τω ιωαννη (-νν- hoc loco et. B) ειπεν: D* συν ιωαννην (2 -ανη) και ειπεν, d *cum iohannen et* (2om) *dixit* | ειπεν: 99. e^{scr} Thphyl^{a} ειπον | βλεψον: D ατενεισον

5. ο δε επειχ. αυτοις (d *ad ille adtendebat eos*) ... D^{gr} ο δε ατενεισασ αυτ. | τι παρ αυτων (C αυτου) λαβειν cum ℵABCGP al pler cat^{60} syr^{p} Chr^{2,73} ... E 42. 103. (reg) sah cop arm λαβ. τι παρ αυτων, reg *accipere aliquid ab eo*, D vg Lcif τι λαβ. παρ αυτων (vg Lcif *se aliquid acceptarum ab eis*), syr^{sch} *accipere ab eis aliquid*

6. ειπ. δε πετρ. (D ο πε.) cum ℵBDEP al omn^{vid} reg syr^{sch} (non expri δε) syr^{p} arm aeth (*et dixit Petr.*) Bas$^{eth\,278}$ Chr^{2,73} Cyp^{323} Lcif^{231} ... ACG vg sah cop πετρ. δε ειπ. | ουχ: ℵC ουκ | ναζωραιου (C -ρεου): ℵ*CD ναζορ- ... Eus$^{dem\,119}$ Epiph^{701} Bas$^{sel\,121}$ Thdrt^{1,955} Euther^{5,1150} Or$^{int\,2,105}$ Hil^{287} (*in nomine domini nostri Ie. Chr.*) om, non item Ir$^{int\,74}$ Or$^{int\,4,679}$ Cyp etc (Amb modo habet, modo om) | περιπατει sine additam cum ℵBD sah ... ς Ti praem εγειραι (c. C al mu; Ti -ρε c. ACEGP 61. al pmu) και, Ln [εγειρε και], cum ACEGP al omn^{vid} reg vg cop syr^{utr} arm aeth Ir$^{int\,194}$ (sed om και πιασ. αυτον usq ηγειρεν) Or$^{int\,2,105}$ et^{4,679} Eus^{dem} Bas^{eth} Bas^{sel} Chr Sev$^{cat\,59}$ Thdrt Euther Cyp Lcif; item Epiph αναστα και. Cf et. Did$^{tri\,3,21}$ εν τω ονομ. ιῡ χῡ εγερθητι, nil praeterea (contra Bas^{sel} ουκ αρκει το εγειρε, προσεθηκε και το ετερον, περιπατει) :: certum est in summa antiquitate lectum esse περιπατει absq additamento. Sin autem hoc, fieri vix poterat quin iam inter primos lectores ad exemplum locorum notissimorum Mt 9, 5 Mc 2, 9 Lc 5, 23 Ioh 5, 8 substituendum videretur εγειρε και περιπατει. Aliis visum est εγειρε και omissum esse propter ea quae sequuntur: και πιασασ – ηγειρεν. Hoc ut per se parum probabile est (cf Sev$^{cat\,59}$ οὐ γὰρ ἂν – ἴσχυσεν, εἰ μὴ – ἐπέρρωσαν οἱ ἀπ. χειρὶ χεῖρα ἀνάψαντες), ita non commendatur eo quod antiquissimis tantum et principalibus nititur testibus, quibus toties solis scriptura ipsa apostolica servata est.

7. ηγειρεν αυτον cum ℵABCG 15. 18. 36. 61. reg vg syr^{utr} arm sah cop aeth Bas$^{eth\,279}$ Bas$^{sel\,121}$ Cyp^{323} Lcif^{231}. Sed reg vg^{cle} fu demid Cyp Lcif *et adprehensa manu eius* (*eius manu*; am vero *ei manu*) *dextera* (Lcif ante *manu* pon) *excitavit* (*adlevavit*, *erexit*) *eum*. Nec aliter αυτον prius a plerisq interpretibus exprimitur ... ς Ti om αυτον (:: praegresso αυτον) cum DEP al pler Chr$^{2,73\,bis}$ Sev$^{cat\,59}$ (d *et adprachensum eum dextera manu suscitabit*, e *et adprehendens eum dextera*

τὰ σφυδρά, 8 *καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν.* 9 *καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν·* 10 *ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.*

11 *Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδρα-*

manu elevavit). De Ir^{int} vide ad v. 6. | *παραχρημ. δε*: D reg syr^{sch} Ir^{int} (sed vide ante) *και παραχρ.* | *εστερεωθησαν*: D praem *εσταθη και*, item reg praem *stetit, αι βασεισ αυτου* c. ℵABC 61. reg vg Bas$^{sel\ 121}$ Sev$^{cat\ 59}$ Lcif ... ς Ti *αυτου αι βασεισ* cum DEGP al pler cat Chr. Item Ir$^{int\ 194}$ *et statim eius confirmati sunt gressus et plantae* :: *αυτου* praeponendum videbatur quoniam ad utrumque et *αι βασ.* et *τα σφυ.* spectat. | *σφυδρα* cum ℵ*AB*C* (*φυδρα*) :: eadem forma ap Hesych sic: *σφυδρα· η περιφερεια των ποδων* ... ς Ln Ti *σφυρα* cum ℵ^{c}B^{3}C^{2}D EGP al pler ... 1. *σφυρια*

8. *περιεπατει*: D add *χαιρομενοσ*, E *χαιρων*. Similiter reg? Habet enim *Et ambulabat* – (nonnihil periit) *et exsultans*; *introivit autem* etc. | *περιπατων* (5. 13. ante *εισ τ. ιερ.* pon) *και αλλομενοσ* et. Ir$^{int\ 194}$ Lcif ^{231} etc ... D reg aeth^{utr} om | *και αινων* cum ℵBCEP *al* omn^{vid} cat vg cop syr^{utr} arm (aeth) Ir^{int} Bas$^{sel\ 122}$ Chr^{9,74} ... Ln [*και*] *αιν.*, Ti om *και* cum A sah Lcif (item D reg om, omissis vero *περιπ. και αλλομ.* debebant omittere)

9. *ειδεν*: C al pauc *ιδεν* | *αυτον* hoc loco cum ℵABCD 61. cat^{60} reg vg ... ς ante *πασ ο λαοσ* cum EP al pler Lcif^{231} Chr^{9,74} | *θεον*: C *κυριον*

10. *δε* cum ℵABC 15. 18. 19. 61. cat^{60} e reg vg cop Bas$^{sel\ 122}$ ... ς Ti *τε* cum DE^{gr}P al pler arm syr^{p} aeth Chr^{9,74} Lcif^{231} ... sah syr^{sch} non exprim | *αυτον*: ℵ* om, ℵ^{a} suppl | *αυτοσ* cum ℵAC 15. 18. 36. 38. 40. 61. cat^{60} reg vg syr^{sch} aeth Bas^{sel} Lcif^{232} ... ς Ti *ουτοσ* cum BDEP al pler sah cop arm syr^{p} Chr | *ην*: 40. 101. Chr^{9,74} *εστιν* | *καθημενοσ*: D *καθεζομενοσ* | *επι τη ωραια πυλη* et. ℵ^{c} (nisi quod *πυλην* per incuriam non attigit): ℵ* *επι την ωραιαν πυλην* | *θαμβουσ*: C *-βου* | *και εκστασεωσ* (D *εκτασ.*, sed d *stupefactionis*): arm om. Reddunt *εκστασεωσ* vg *extasi*; e Lcif *admiratione*, item reg (*et impleti sunt omnes admiratione, et stupebant de eo quod accidit illi sanitas*). Quam ad rem cf Bed$^{retract\ 112}$ *Alia editio pro ecstasi, id est excessu mentis, admirationem non proprie posuit, quia maior admiratio solet nonnunquam mentem ad excessum deducere* etc. | *συμβεβηκοτι* (et. ℵABCDP etc; E vero *συνβ.*) ... D *γεγενημενω* (sed d *quod contegerat ei*. Item vg *contigerat ei*, e *attigit ei*, Lcif *accideret*; reg vide ante)

11. *κρατουντοσ δε* (A *τε*, item syr^{sch}) *αυτ. τ. πε. κ. τ. ιωανν.*: D reg *εκπορευομενου δε του πετρου και ιωανου* (d reg *-νν-*). Praeterea vg^{sixt} *cum viderent autem* | *αυτον* cum ℵABCDE 61. al^{20} vg sah cop syr^{utr} arm (aeth reddit *κρατουντων αυτων*) ... ς (= Gb Sz) *του ιαθεντοσ*

μεν πᾶσ ὁ λαὸσ πρὸσ αὐτοὺσ ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντοσ 5, 12
ἔκθαμβοι. 12 *ἰδὼν δὲ ὁ Πέτροσ ἀπεκρίνατο πρὸσ τὸν λαόν· ἄνδρεσ*
Ἰσραηλεῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡσ ἰδίᾳ
δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; 13 *ὁ θεὸσ* Lc 20, 37 pp Ex 3, 6
Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸσ Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸσ Ἰακώβ, ὁ θεὸσ τῶν πατέ-
ρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖσ μὲν παρε-

---

χωλου cum P al longe plu Thphyl^{a} et^{b}, item Chr^{7,75} *του ιαθεντοσ*, item colb (sic ap Sab ad hunc versum) *cum teneret autem Petrum et Iohannem is qui sanus fuerat effectus* | *τον* ante *ιωαννη.* cum ℵAB 31. 61. 69. 100. 127. 130. Chr^{9,75} ... ς Ti om cum CEP (D vide ante) al pler | *προσ αυτουσ* (4. 163. *-τον*) hoc loco c. ℵABC 61. 130. reg colb vg syr^{utr} sah arm aeth ... ς post *συνεδραμεν* cum EP al pler cop | *συνεδραμεν* usque *επι* (25. 119. 134. *εν*) *τη στοα*: D *συνεξεπορευετο κρατων αυτουσ· οι δε θαμβηθεντεσ εστησαν εν τη στοα.* Item reg *simul et ipse prodibat* (superest tantum *pro-*) *tenens eos*; iam vero pergit *et concurrit omnis populus ad eos ad porticum* | *τη στοα τη*: D* *τη στοα η* | *σολομωντοσ* cum ℵABCP 1. 13. 31. 61. al plu^{vid} cat^{61} (A *σαλομ.*) ... Gb Sz Ti *σολομωνοσ* cum DE 104. c^{scr} al vix mu :: tanta quum hoc loco scriptura *-ντοσ* (quanta nullo alio loco) utatur auctoritate, haud deserenda videtur. Cònstantiae enim lex quae nobis scripta est, non sine arbitrio antiquis infertur. Sed cf et. ad 5, 12.

12. *ιδων* (E *ειδ.*) *δε* usq *απεκρ. πρ. τ. λαον* (reg *respondit ad populum et dixit,* sah *dixit eis,* syr^{sch} *respondit et dixit eis*): D *αποκριθεισ δε ο πετροσ ειπεν προσ αυτουσ* | *ο πετρ.* cum ℵABCD 5. 13. 61. al^{2} ser cat^{61} ... ς om ο cum EP al pler Chr^{9,79} | *ισρα-* ut ℵB^{3}CD^{gr}P etc: ℵ *ισδρα-*, B*E^{gr} *ιστρα-*, d *istrahelitae* | *-λειται* cum ℵAB* ... ς Ln *-λιται* cum B^{3} CDEP al omn^{vid}. Cf etiam ad 2, 22 | *επι τουτω*: 13. 31* 61. 8^{pe} Severian^{6,541} *επι τουτο* | *η ημιν*: ℵ *ει ημιν* | *ωσ ιδια* etc: D Severian^{6,541} *ωσ ημων τη ιδια δυν. η* (Sev και) *ευσεβ. τουτο* (Severian om) *πεποιηκοτων του* (D^{gr*} *τουτο*, 61. om) *περιπατ. αυτον* (d *ut ambulet hic*;), reg *quasi nos nostra virtute aut potestate* (hac voce deficit codex) | *η ευσεβεια* (*aut pietate*) et. am fu demid colb sah cop syr^{p} aeth ar^{p} Cassiod$^{ps\,44}$ ... reg vg^{cle} tol syr^{sch} arm ar^{e} Chr^{6,306} *aut potestate*, *η εξουσια* ... Ir$^{int\,194}$ plane om | *αυτον*: E *τουτον*, item (ut e) *hunc* vg Ir^{int} Cassiod (d *hic* vide ante)

13. *ο θεοσ* alterum et tert cum ℵACD 15. 18. 25. 36. 130. 17^{lect} cat^{60} (sed AD 25. 36. cat$^{com\,61}$ om ο utrumq: sic Ln) vg cop arm aeth ar^{e} Ir$^{int\,194}$ Did$^{tri\,3,6}$ Chr^{9,80} cat^{com} ... ς Ti om utrumque cum BEP 61. al pler sah syr^{utr} ar^{p} Severian^{541} (opp Chr^{6}) Thdot$^{anc\,426}$ (Gall^{9}) :: magis vdtr omissum quam inlatum; similiter lectio fluct apud LXX, nec enim modo articulus fluctuat, sed ipsum ο *θεοσ* bis a multis omittitur | *ισαακ*: D *ισακ*, *isac* | *παιδα* (sic demum ℵ^{e} correxit): ℵ* miro errore *πατερα* (sed utitur compendio) | $\overline{\iota\omega}$ et. Did^{tri} Severian Chr Thdot^{anc} ... D aeth^{PP} (non item^{ro}) $\overline{\iota\omega}$ $\overline{\chi\rho}$ ... 29. Ir$^{int\,194}$ plane om | *υμεισ* (D *ημ.*, d om) *μεν* cum ℵABCEP 61. al plus^{70} vg syr^{p} Ir^{int} Did^{tri}

δώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πειλάτου, κρίναντος ἐκείνου
ἀπολύειν· 14 ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ἠτή-
σασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, 15 τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς
5, 31 ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές
ἐσμεν. 16 καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν
θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις
ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάν-
των ὑμῶν. 17 καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε,

Chr Hier$^{esai\,52}$ ... ς (= Gb Sz) om *μεν* cum D 1. 13. 31. al vix mu Thdot^{anc} (vv mu solent omittere) | *παριδωκατε*: D syrP ^{mg} Ir^{int} add *εισ κρισιν*, item E *εισ κριτηριον* (e Ir^{int} *in iudicium*, d *in iudicio*) | *ηρνησασθε* (D *απηρν.*) sine *αυτον* cum ℵABC 15. 18. 27. 29. 36. 61. 64. 69. 118. 130. 163. cat^{62} vg cop arm aeth Ir^{int} Did^{tri} Thdot^{anc} Hier esai^{52} ...* ς (sed Gb^{0}) add *αυτον* cum DEP al plu sah syr^{utr} Chr | *πειλατου* cum B*D ... ς Ln Ti *πιλ.* cum ℵAB^{3}CEP etc. Cf alibi. | *κριναντοσ* (C 13. *-νοντοσ*) *εκεινου απολυειν* (ℵ *απολλυειν*, 43. sah cop syr^{utr} add *αυτον*): Ir^{int} *cum remittere vellet*; aeth^{utr} *volente eo vivum cum servare vobis*, Hier$^{esai\,52}$ *volentis eum dimittere* ... D *του* (^{2}om) *κρειναντοσ εκεινου απολυειν αυτον θελοντοσ* (^{2}om *θελ.*), d *cum iudicasset ille dismittere eum voluit*. Cf Chr^{9,80} *δυο τα εγκληματα, και οτι πιλατοσ ηθελεν απολυειν, και οτι υμεισ εκεινου θελησαντοσ ουκ ηθελησατε.* Post vero^{83}: *και ουκ ειπε θελησαντοσ, αλλα κριναντοσ εκεινου απολυειν.*

14. *ηρνησασθε*: D *εβαρυνατε*, item Ir$^{int\,194}$ *aggravistis* (d *grabastis*), Aug pecc mer^{28} *inhonorastis et negastis* | *ητησασθε*: D *ητησατε* ... E syrP ^{mg} praem *μαλλον* | *χαρισθ. υμιν*: E Aug$^{pecc\ mer}$ praem *ζην και*

15. *ο θεοσ*: 13. om

16. *επι* cum ℵ^{c}ACDEP al pler (119. *εν*) cat^{63} vg sah cop rell Ir$^{int\,194}$ Severian^{541} Chr^{9,80} et^{84} (Latini per *in* reddunt, ut etiam d e) ... ℵ*B 4. 60. 61. 103. arm om. Cf et. Chr^{9,84} *τίνοσ ἕνεκεν οὐκ εἶπεν· διὰ τοῦ ὀνόματοσ, ἀλλ' ἐν τῷ ὀνόματι;* At bis praecessit *επι.* | *τουτον ον θεωρ. κ. οιδ. εστερεωσεν* ... D^{gr*} *τουτον θεωρειτε και οιδατε οτι εστερεωσεν.* Praeterea sic distinxit Ln: *εστερεωσεν· το* etc. Contra quam distinctionem praeter codd est etiam Chr$^{com\,9,84}$: *επήγαγε· και το ονομα αυτου εστερωσεν αυτον.* | *το ονομα αυτου* et. Ir^{int} Severian: syr^{sch} om (habet autem sic pro libertate interpretis: *ipse confirmavit et sanavit*); 31. transilit ab *αυτον* (post *ονοματοσ*) ad *αυτου* (post *ονομα*) | *η δι αυτου*: A* om *η* (sed ipse* ut vdtr add)

17. *αδελφοι* et. Ir$^{int\,194}$ Cyr$^{ioel\,231}$ etc ... DE *ανδρεσ αδελφοι* | *οιδα* et. Ir^{int} Cyr$^{ioel\,231}$ etc ... D arm^{cdd} *επισταμεθα* (d* om, d^{2} *scimus*), 11. 24. 117. 133. *οιδατε* (aeth *scitote*) | *οτι*: D add *υμεισ μεν* | *επραξατε*: D* add *πονηρον*, D^{2} *το πονηρον*, d *iniquitatem*, item syrP ^{mg}, item Ir^{int} *nequam*, Aug$^{qu\,66}$ (pag^{2881}) et Ambrst^{86} et^{118} *hoc malum*

ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· 18 ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν οὕτως. 19 μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου 20 καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν, 21 ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς

---

18. *ο δε θεος*: 13. *ο θεος δε* | ἃ et. Ir$^{int\ 194}$ etc: D^{gr} syr^{sch} (non item^{p}) o, arm *ωσ* ... demid bodl hal vg^{six} Ir^{int} ex^{voss} et$^{feuard\ mg}$ Vig$^{varim\ 750}$ *qui* | *παθειν τον χν* (61. *χρηστον*): A om | *αυτου* post *τον χν* (Gb″) cum NBCDE 3. 15. 18. 25. 27. 36. 43. 61. 65. 66** c^{scr} vg arm syr^{p} (nec aliter syr^{sch} ut prorsus vdtr) aeth^{pp} Ir$^{int\ 194}$ Chr^{9,81} Vig^{varim} (ex his 66** c^{scr} aeth^{pp} Vig *αυτου* etiam post *προφ.* add) ... ς post *προφητων* cum P al plu (item A sed om *παθ. τ. χν*) cop aeth^{ro} ... 69. 163. sah neutro loco habent | *επληρ. ουτωσ*: Ir^{int} *adimplevit* (absque *sic*)

19. *επιστρεψατε*: C* *επιτρ.* | *προσ* cum NB ... ς Ln Ti *εισ* cum ACDEP al omn^{vid} Chr^{9,81} Cosm^{503} ... d *ad hoc ut deleantur*; e m^{31} vg Ir^{int} *ut deleantur*, Tert$^{res\ carn\ 23}$ *ad abolenda* :: difficile dictu est utrum magis alienam manum prodat; tamen saepius *εισ* eum in modum adhibitum quam *προσ* (de hoc cf Mt 23, 5 Lc 18, 1. 2 Co 3, 13. 2 The 3, 8). Substitutum est sine dubio a testib mu *εισ* pro *προσ* Eph 6, 11; aliter Iac 3, 3 factum videtur. Hoc quidem loco *εισ* ad modum formulae *εισ αφεσιν αμαρτιων* conformatum videtur. | *υμων* ante *τασ αμαρτιασ* (*vestra peccata* am fu): D m^{31} vg^{cle} (et. demid) Ir^{int} Tert$^{res\ carn}$ post *αμαρτ.* pon | *οπωσ αν ελθωσιν* (D^{gr} *επελθωσιν*, Tert$^{res\ carn}$ *superveniant*): e vg *ut cum venerint.* | *αναψυξεωσ*: E tol add *υμιν*, item post *ελθωσιν* syr^{sch} et^{p} c.* cop Ir^{int}, et ante *superveniant* Tert$^{res\ carn}$. Cf Bed$^{retract\ 112}$: *In quadam translatione hunc versum ita propter explanationem sensus positum invenimus: Ut cum venerint tempora refrigerii, veniant et vobis a facie domini. Et revera in Graeco sic scriptum est, cum additamento pronominis illius: Ut cum venerint vobis tempora refrigerii a facie domini.* | *του κυριου*: E 26. 31. 36. 95. 98. 104. 180. k^{scr} al pauc om *του*

20. *προκεχειρισμενον* cum NABCDEP al plus^{70} cat Chr^{9,81,85}. Item *praedestinatum* d, *qui praedestinatus est* e, *praeparatum* Ir$^{int\ 194}$, *praedesignatum* Tert$^{res\ carn\ 23}$, similiterque sah syr^{utr} arm (aeth^{utr} *προκεχρισμενον* reddit) ... ς (= Gb Sz) *προκεκηρυγμενον* (:: cf 13, 24) cum minusc vix mu vg (*qui praedicatus est*) cop (*prius annunciatum*) Cosm^{503}. Cf et. Or^{3,142} *πιστευειν – εισ ιν χν τον προκεκηρυγμενον υπο των προφητων χαριτι θεου παραδεχεσθαι.* | *χν ιν* cum NBD^{gr}EP 3. 4. 20. 46. 80. 95. 96. 101. 105. 126. 177. al$^{5\ scr}$ al sah syr^{p} ... ς *ιν χν* cum AC 61. al plu cat vg syr^{sch} cop aeth Ir^{int} Chr^{9,81,85} Cosm^{503} ... Tert$^{res\ carn}$ om *ιν*

διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. 22 Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. 23 ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.

Lc 1, 70
Dt 18, 15. 19
Gen 17, 4

21. *στοματ. των* cum ℵABCD h 27. 61. 81. 105. 127. 142. 163. vg sah cop syr^{sch} arm aeth Or$^{3,221\cdot 798}$ Chr^{9,81} Ir$^{int\,194}$ Tert$^{res\,carn\,23}$ ... ς (= Gb Sz) *στομ. παντων* cum pauc ut^{vid} minusc Cosm^{503}; sed EP al$^{60\cdot}$ fere cat Chr^{9,86} *στομ. παντων των.* Item syr^{P} | *απ αιωνος αυτου προφητων* cum ℵ*AB*c 61. 69.; item praemisso *των* ℵcB^{2}E al cat ... 4. 13. Or^{3,221} *αυτου* (4. 13. add *των*) *απ αιω. προφητων*, vg (praecedit *sanctorum*) *suorum a saeculo prophetarum*; Or^{3,798} *εξ αιωνος προφητ. αυτου* ... D *αυτου των προφητων*, item 19. arm Cosm^{503} (*παντων αγιων αυτου προφητων*) Ir$^{int\,194}$ (*per sanctos prophetas suos*) Tert$^{res\,carn\,23}$ (*sanctorum prophetarum*) om *απ αιωνος* (Gb^{00}) ... ς *αυτου προφητων απ αιωνος* cum P al plu syr^{utr} cop (*prophet. suorum sanctorum ab aeterno*; sah *απ αιωνος* cum *ελαλησεν* conjg) aeth Chr^{9,86} (et^{9,81} *των αγιων αυτω προφητων των απ αιωνος*)

22. *μωυσης* cum ABCD 1. 2. 4. 13. 38. 47. 56. 61. al$^{7\,scr}$ al mu cat ... ς *μωσης* cum ℵEP al plu. De vv vide alibi. (Ir^{int} *Moyses*) | *μεν* sine *γαρ* cum ℵABCDE 13. 15. 18. 25. 33. 34. 36. 42* 61. al^{10} cat vg sah cop syr^{P} arm aeth Ir$^{int\,194}$ Chr^{9,81} ... ς (= Gb Sz) add *γαρ* cum P al plu syr^{sch} Chr^{9,86} | *ειπεν* sine additam (Gb″) cum ℵABC 15. 18. 36. 61. 130. 12^{lect} vg syr^{sch} cop ... ς praem *προς τους πατερας* cum paucis ut^{vid} minusc cat Thphyl^{a} et^{b}. Eadem (addito *ημων* D 13. al sah arm^{ed} aeth^{utr} Ir^{int}, addito *υμων* E 24. 43. Bed^{retr} ex „Graeco“) postponunt DE al mu sah arm aeth^{utr} Ir^{int} Chr$^{9,81\cdot 86}$ Bed$^{retr\,114}$ ex „Graeco“. Habet enim sic: *Initium huius loci in Graeco plus habet: Moyses quidem dixit ad patres vestros quia prophetam* etc | *ο θεος ημων* cum ℵ*cEP 38. 95. 99. 118. 134. 180. 12^{lect} al^{20} fere (8 ap Scri) sah fragm syr^{P} aeth Iust$^{quaest\,101}$ Or^{4,108} (ex actis esse non ex LXX iam inde apparet quod vv 22 et 23 [Deu 15 et 19] simul afferuntur, etsi idem fit^{4,117} [non^{268}] praepositis verbis *εν τω δευτερονομιω γεγραπται*. Utroque loco verba magis ab actis quam ab editione LXX pendent.) ... ς Ln Ti *ο θε. υμων* c. ℵcAD 61. al sat mu cat vg arm Ir$^{int\,194}$ Or^{4,117} (*εν τω δευτερονομ. γεγραπτ.*) et^{268} Chr^{9,81} ... B 60. sah$^{txt\,woid}$ cop Chr^{9,86} Chron^{148} Cosm^{503} nil nisi *ο θεος* (syr^{sch} Ign$^{intpol\,307}$ libere om *ο θεος υμων*) :: *υμων* pro contextu aptius quam *ημων* videbatur. LXX *ο θεος σου* (*σου* tantum non fluct) et *αδελφων σου* | *αδελφ. υμων* et. Ir^{int} Or$^{4,108\cdot 117\cdot 268}$ etc ... Dgr 5. 14. 57. 95. 12^{lect} Iust$^{qu\,101}$ *ημων* | D* *ως εμου* | *λαλησῃ*: C 13. 61. 99. 106. 13^{lect} al$^{2\,scr}$ *λαλησει*

23. *εαν* cum ℵACP 1. 4. 31. 40. 61. 95. 96. 118. al^{25} ac plur ... ς Ln *αν* cum BDE al non ita mu cat^{69} Or$^{4,109\cdot 117}$ Eus$^{dem\,28}$ Chr | Chron^{148} *ητις ουκ ακουει* | *εξολεθρευθ.* cum AB*CD ... ς *εξολοθρευθ.* cum ℵB^{3} EP al omn^{vid}, nec aliter editum Or et Eus

24 καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς
ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. 25 ὑμεῖς Gen 12, 3
ἐστὲ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς 22, 18
πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ· καὶ ἐν τῷ σπέρ- Gal 3, 8
ματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. 26 ὑμῖν
πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐ-
λογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

IV.

1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ

---

24. και παντ. δε (et. e sah syrp): D om δε, nec exprim vg syrsch arm cop Irint 194 | D κατεξης | οσοι cum ABC*vidC3EP al omnvid cat d (Dgr* o, d quodquod, e quicumque) Irint (quotquot) Chr 9,82 Cosm 504 ... NC2 Dgr2 οι, item qui vg | ελαλησαν (Dgr* -σεν) ... C2 armed επροφητευσαν | κατηγγειλαν cum NABC*vidDEP al70 fere cat vg (adnuntiaverunt) sah cop syrutr arm aeth Irint (ut vg) Chr ... ς (= Gb Sz) προκατηγγειλ. cum C2 al vix mu Cosm

25. οι υιοι cum NABCE 61. al plus25 cat69 sah cop ... ς (= Gb + Sz) om οι cum DP al plu Chr 9,82. 86 Cosm504 | ησ: D* ην | διεθετο ο θεος cum NACEP al omnvid (4. 37. al pauc εθετο) cat vg syrutr arm aeth Chr Cosm ... Ln ο θε. διεθετ. cum BD sah cop Irint 194 | ημων cum N*CDP 1. 13. 31. al pler vg sahfragm cop syrutr armed aeth Irint Chr Cosm ... NcABE 25. 38. 61. 69* 103schol kscr cat69 sahwoid armedd Chr 9,82 Thphyl2 etb υμων | εν τω σπερμ. cum NABCDEGrP al longe plu cat vg sah cop rell Irint Chr ... ς (= Gb Sz) om εν cum minusc ut vdtr pauc Cosm (e et semini tuo) | ενευλογηθησονται cum NA2(-γησονται)DEP etc ... C επευλογηθησονται ... A*B 3. 15. 27. 100. 127. 163. escr ευλογηθησονται (A* -γησονται)

26. αναστησας ο θεος cum NBC 12lect cat syrsch arm aeth Chr 9,86 ... ς Ln ο θε. αναστ. cum ADEP 1. 13. 31. 61. al pler vg syrp sah cop Ir int 194 Chr 9,82 catcom 70 | τον παιδ. αυτου sine additam cum NBCDE 61. vg sah cop syrutr arm aeth Irint 194 catcom 70 Chr Thphylc ... ς (= Gb Sz) add ιω cum AP 1. 13. 31. al pler cattxt Cosm 504 Thphyl2 etb | απεστειλεν: D εξαπεστ. | αυτον: D Irint Chr 9,82 et86 Thphyl2 42 om | ευλογουντα (Dgr -ντασ): 43. 81 al2 scr add και αγιαζοντα | εκαστον: D* -στοσ. Praeterea 5. 13. 27. 29. 106. kscr cop arm add υμων | απο: D εκ | πονηριων: Dgr* -ρων | υμων c. NAC3DEP 1. 31. 61. al longe plu syrutr arm aeth Cosm504 cattxt 70 ... Ln αυτων c. C* 13. 66** (et 5. 27. 29. al5 αυτου) vg (a nequitia sua) sah cop Irint 194 (a nequitiis suis) ... B Chr 9,82 et87 Thphylc 594 catcom 70 (facit cum Thphylc) om plane

IV. 1. πρ. τον λαον: 13. om ... DE reg syrsch etp mg are Lcif232 Thphyl2 43 add τα ρηματ. ταυτα (D reg syrsch etp mg are Thphyl2) vel ταυτα τα ρημ. (E Lcif) | αυτοις (13. post οι ιερ. pon): D reg vg Lcif om | οι

ἱερεῖσ καὶ ὁ στρατηγὸσ τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, 2 *διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺσ τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ*
5, 18 *Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν,* 3 *καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖσ τὰσ χεῖρασ καὶ ἔθεντο εἰσ τήρησιν εἰσ τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη.* 4 *πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ἀριθμὸσ τῶν ἀνδρῶν χιλιάδεσ πέντε.*

5 *Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺσ ἄρχοντασ καὶ τοὺσ πρεσβυτέρουσ καὶ τοὺσ γραμματεῖσ εἰσ Ἰερουσαλήμ,* 6 *καὶ Ἄννασ ὁ ἀρχιερεὺσ καὶ Καϊάφασ καὶ Ἰωάννησ καὶ Ἀλέ-*

ιερεισ cum NADEP 1. 13. 31. 61. al pler reg vg (*sacerdotes*, ut et. reg Lcif) sah cop syr^{utr} Lcif Chr^{9,92} ... BC 4. arm aeth *οι αρχιερεισ | και ο στρατηγοσ*: sah syr^{utr} (ex punctis pluralis est) ar^{e} *κ. οι στρατηγοι* (syr^{sch} his antepon *κ. οι σαδδ.*). Contra Bed$^{retr\ 116}$ *magistratus numero singulari legendum est, quod ex Graeco facillime claret, ubi στρατηγοσ singulariter scriptum est.* | D om *κ. ο στρ. του ιερου*

2. *διαπονουμενοι*: C*^{vid} *και διαπονουμ.*, item aeth^{PP} (contra aeth^{ro} ipsum *διαπον.* om) ... D^{2} *καταπονουμενοι* (D^{gr*} *καιαπονουμ.*) | *τον λαον*: 13. *τ. λογον* | *καταγγ. εν τω ιω την αναστ.* (et. Ir$^{int\ 199}$): D *αναγγελλειν τον ιω εν τη αναστασει* | *την εκ νεκρ.* cum NABCE^{gr} 1. 13. 61. al vix mu cat^{71} vg cop syr^{utr} Thphyl$^{b\ 209}$ ... DP h 31. al^{60} fere e reg sah arm aeth Lcif^{232} Chr^{9,62} Thphyl^{a} *των νεκρων* (Gb″)

3. *επεβαλον*: 31. 100. 119. 2^{lect} *επεβαλλον* ... D^{gr} *επειβαλοντεσ* posteaque D$^{gr\ 2}$ om *και* ante *εθεντο* | *εθεντο* sine *αυτ.* cum NBDP 61. al plu Thphyl^{a} Lcif^{232} (*et iniecerunt in eos manus et posuerunt in custodia*). Sic reg *et iniectis manibus tenuerunt eos et tradiderunt custodiae* ... ACE 13. 15. 31. 40. al^{10} (31. *αυτοισ*) cat^{71} vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr ^{9,92} Thphyl^{b} add *αυτουσ* | *αυριον* (ℵ* *γαυριον*): D 40. *επαυριον*

4. *τον λογον*: A om | *και εγενηθη* etc: D *και αριθμ. τε* (D^{2} om) *εγενετο ανδρων* | *αριθμοσ* cum NBD ... ς Ti *ο αριθμ.* cum AEP 31. 61. al omn vid Chr^{9,93} | *χιλιαδεσ* cum NA 61. vg sah cop aeth Hil^{682} ... ς praem *ωσει* cum EP al pler cat^{71} Chr; Ln praem *ωσ* cum BD 12^{lect}. Item reg (*ad quinq. millia*) syr^{utr} arm

5. *αυριον*: D* add *ημεραν* (d *in crastinum diem*) | *συναχθηναι* etc: D *συνηχθησαν οι αρχοντεσ και οι πρεσβυτεροι και γραμματεισ.* Similiter cop *facto autem crastino congregati sunt principes et presbyteri et scribae* | *αυτων* cum NABEP al pler cat^{72} vg sah syr^{P} etc ... D 3. 95* cop syr^{sch} aeth om | *τουσ πρεσβυτ. κ. τουσ γραμμ.* cum NAB 4. 14. 15. 18. 61. al^{20} cat^{72} ... ς om *τουσ* utrumque cum EP 1. 13. 31. al plu Chr^{9,93} | *εισ ιερουσαλ.* cum RP 1. 31. al$^{6\ scr}$ al plu syr^{P} (syr^{sch} om *ε. ιερουσα.*, non item ar^{e}) ... Gb″ Ln Ti *εν ιερουσαλ.* cum ABDE 61. al^{25} fere cat^{72} Chr$^{9,93.\ 97}$. Latt (d e vg) *in hierusalem*

6. *κ. αννασ ο αρχιερ. κ. καιαφασ* (D *καϊφ.*) *κ. ιωαννησ* (D *ιωναθασ*, d *ioathas*) *κ. αλεξανδροσ* cum NABD (sed praecedit *συνηχθησαν*, vide

ξανδρος καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, 7 *καὶ στήσαντες*
αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνό-
ματι τοῦτο ἐποιήσατε ὑμεῖς; 8 *τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος*
ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι,
9 *εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθε-*
νοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωται, 10 *γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ* 3, 6. 15
παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, Ps 117, (118), 22.
ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. 11 *οὗτός ἐστιν ὁ* Mt 21, 42. pp

ante) 15. 18. 36. 61. (reg vg sic: *factum est autem in crastinum ut congregarentur – et Annas princeps* etc. Similiter sah cop aeth) ... ς Ti κ. ανναν τον αρχιερεα κ. καϊαφαν κ. ιωαννην κ. αλεξανδρον cum EP 1. 13. 31. al pler Chr^{9,93} | αρχιερατικου (d reg *pontificali*): 16. 18. 26. 31* 46. 1^{lect} ιερατικου, item *sacerdotali* e vg

7. *εν τω μεσω* cum ℵAB 61. al vix mu cat^{72} ... Gb Sz Ti *εν μεσω* cum DEP 1. 13. 31. al^{50} fere ac plur Chr^{9,93} | *τουτο εποιησατε* (sic ℵ* ipse ex *ποιειτε* correxit) *υμεισ* cum ℵE ... ς Ln Ti *εποι. τουτ. υμεισ* cum ABDP al pler vg (reg vero – *id fecissent*) Chr^{9,93}; item 40. (al^{vid}) arm (cop?) *επ. υμεισ τουτο.* Syr^{sch} ar^{e} sah *υμεισ* non exprim

8. *πρεσβυτεροι* sine additam cum ℵAB vg (etiam colb ap Sab) sah cop aeth Cyr$^{esai\,164}$ et$^{act\,25}$ Fulg (vide Sab) ... ς Ti add *του ισραηλ* cum DEP al pler (33. 34. *του λαου ισρ.*, 96. *ισρ.* sine *του*) cat^{72} reg syr^{utr} arm Chr^{9,94} bis Ir$^{int\,194}$ (*seniores israelitae*) Cyp^{292}. Item Bed$^{retract\,116}$: *in Graeco habetur plus: Et seniores Israel, audite. Similiter in seqq ubi dictum est: In hoc iste adstat coram vobis sanus, in Graeco habetur: coram vobis sanus hodie, et in nullo alio* | Post *πρεσβυτ.* [*του ισρα.*] E 15. 18. 37. cat^{72} vg^{cle} (non item am fu demid) colb syr^{sch} ar^{e} aeth (sed transpon) Cyp^{292} (non item Ir^{int}) add *ακουσατε.* Item Bed^{retra} ex „Graeco", vide ante

9. *ανακρινομεθα*: DE reg syr^{utr} aeth^{PP} (non ^{ro}) ar^{e} Ir$^{int\,194}$ Cyp^{292} add *αφ υμων* | *επι*: D 31. 45. 46. *επ* | *σεσωται* cum ℵA (al? Conlatores non adtenderunt) ... ς Ln Ti *σεσωσται* cum BDEP etc. Cf Suidas: *σεσωται και σεσωμενος οι παλαιοι ανευ του σ – οι δε νεωτεροι σεσωσμαι.* Cf etiam Suid sub *εσωθην.* Item cf Steph. Thes. VII, 1703. Quae quum ita sint, idonea caussa non est cur *σεσωται* ab editione arceatur, fultum auctoritate codicum ℵE.

10. *ισραηλ*: d e *istrahel* | $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ et. Ir$^{int\,194}$ Cyp^{292} etc: d *Christi Iesu*, am aeth^{ro} ar^{p} om $\overline{χυ}$ ... E reg vg^{cle} (non am fu demid) praem *του κυριου* (vg^{cle} *domini nostri*) | ℵ* *ναζοραιου* (ℵ^{c} –ω–). Cf ad 3, 6. 22 | *ενωπ. υμων* et. Ir^{int} Cyr$^{act\,25}$ ... E add *σημερον*, item Bed^{retr} ex Graeco (*sanus hodie*, vide ante) | *υγιησ* et. Ir^{int} Cyr^{act} ... E reg syr$^{p\,mg}$ Cyp^{292} Bed retr ex Graeco (vide ante) add *και εν αλλω ουδενι* (reg syr$^{p\,mg}$ Cyp *in alio autem nullo*)

λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. 12 *καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.* 13 *Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν,* 14 *τόν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν.* 15 *κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους*

11. *εξουθενηθεισ* et. cat Did^{tri} ^{3,3} Thdrt^{2,1093} Thphyl^{a} ... 3. 18. 46. 47. 1^{lect} Chr^{9,94} *εξουθενωθεισ* (46. 47. *-νουθεισ*?), 4. Or^{4,25} Did^{tri} ^{1,29} Thphyl^{b} *εξουδενωθεισ* | *υφ* (al^{6} cat^{73} *αφ*) *υμων*: D *υφ ημων* | *οικοδομων* (Gb″) cum ℵABD al^{20} fere cat^{73} Or^{4,25} Did^{tri} ^{3,3} et^{1,29} ... ς *οικοδομουντων* cum EP al longe plu Chr Thdrt^{2,1093}

12. *και ουκ εστ. εν αλλ. ουδ. η σωτηρια* (D om *η σω.*) et. Did^{tri} ^{3,3} et^{2,7,5} Cyr$^{act\,25}$ etc ... reg Ir$^{int\,194}$ Cyp^{292} Augpecc mer al (vide Sab) om. (Qui vero *ουδε γαρ ονομα* etc afferunt sine eis quae praecedunt, huius omissionis testes dici nequeunt, ut Rebapt^{364} ap Gall^{3}) | *ουδε* (Gb′) cum ℵAB al plus^{35} cat^{74} sah cop syr^{p} Did^{tri} ^{2,7,5} Bas^{3,315} Euther^{5,1150} (opp Thdrt) Cyr$^{act\,24}$ ... ς *ουτε* cum EP al plu Chr^{9,94} ... D reg syr^{sch} Did^{tri} ^{2,19} libere Cyp *ου* | *ονομ. εστ. ετερ.* cum BP al pler am Chr^{9,97} ... AE 13. 31. 32. 38. 57. 96. 113. 163. al^{3} ^{scr} fu demid tol syr^{p} Chr^{9,94} Cyr$^{act\,25}$ *ονομ. ετερ. εστιν* ... ℵ cat^{74} vg^{cle} Did^{tri} ^{2,7,5} *ετερ.* (Did *αλλο*) *ονομ. εστιν*, d Rebapt^{364} *aliud est nomen* ... D^{gr} syr^{sch} aeth Did^{tri} ^{2,19} Bas^{3,315} Ir$^{int\,194}$ Or$^{int\,4,488}$ *εστ. ετερ. ονομα*, reg Euther^{5,1150} Cyp^{292} (test^{2,16}) *εστ. ονομ. ετερ.* (*non est enim nomen aliud*) | *υπο τον ουρανον* cum ℵABDE al sat mu vg sah cop syr^{utr} arm aeth Ir^{int} Cyp^{292} Bas^{3,315} Did^{tri} ^{2,7,5} (et^{2,19}) Cyr$^{act\,25}$ etc ... P h 4. 26. 31. 46. al plus^{40} Thphyl^{a} et^{b} om | *το δεδομενον*: D* *ο δεδομ.* (d *quod datum est*) | *εν ανθρωποισ* (e *in hominibus*): D 117. 163. reg vg Ir^{int} Cyp Latt^{rell} om *εν* | *ημασ* cum ℵADEP rell reg vg syr^{p} arm Ir^{int} Cyp Chr Cyr$^{glaph\,13}$ et$^{act\,25}$ etc ... B *υμασ*, item Ambrst^{49} (non item^{27}) ... sah cop syr^{sch} aeth Did^{tri} ^{2,19} et^{2,7,5} om

13. *θεωρουντ. δε* absq additam et. Or^{3,458} Lcif^{232}: 31. 40. 96. 177. d^{scr} Chr^{3,113} add *οι ιουδαιοι* | *ιωαννου* (et. B): D^{gr} *ιωανου* | *και ιδιωται* (sah *ιδ. εισ. και αγραμμ.*): D om | *τε* (et. Or Lcif etc): D cat^{75} e cop *δε* (sah *και επεγ. δε*)

14. *τον τε* (Gb′) cum ℵABD^{2} (gr* om *τε*)E 5. 13. 27. 34. 40. 69. 100. 104. 12^{lect} c^{scr} vg sah syr^{utr} aeth Chr^{9,95} Thphyl^{b} Lcif^{232} ... ς *τον δε* cum P al pler cat^{75} cop (*videntes autem etiam*) arm Thphyl^{a} | *βλεποντεσ*: 5. 13. 33. 40. 66. 96. al^{2} ^{scr} *θεωρουντεσ* | D* *συν αυτων* | *ειχον* ... D^{gr} reg add *ποιησαι η*

15. *κελευσ. δε* (et. Lcif^{232} etc): D^{gr} c^{scr} syr^{sch} aeth om *δε* | *αυτουσ*: 95. 96 *αυτοισ* | *απελθειν* (d e *abire*, vg *secedere*. Lcif *discedere*): D^{gr} reg

16 λέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· 17 ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι 5, 28. 40
λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. 18 καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδά-

---

απαχθηναι (*abduci*) | *συνεβαλλον* cum ℵABEP al plus[40] reg vg syr[sch] cop Lcif Chr[9,95] Thphyl[a] ... ς *συνεβαλον* cum D al permu[vid] cat[75] sah syr[p] arm aeth

16. *ποιησωμεν* (Gb′) cum ℵABE[gr] al[30] cat[75] d Chr[ad rom] in cat[76] (sed Montf ubique *-σομεν*) Thphyl[a] ... ς Ln Ti *ποιησομεν* cum D[gr]P al plu Bas[sel 122] Chr[9,95] et[saepe] Thphyl[b], item *faciemus* (vide supra) e reg vg Lcif[232] al | *γεγονεν*: D[gr]* *γεγονεναι* ... 27. 29. 100. 127. Bas[sel 122] *εγενετο* | *φανερον* ... D[gr] *φανεροτερον εστιν*. Cf et. Lcif[232] *nam quia notum factum est signum – manifestum est, et non* etc | *αρνεισθαι* cum ℵABD 5. 27. 29. 66** 69. 100. 104. 105. 127. 163. C[scr] Bas[sel 122] ... ς Ti *αρνησασθαι* cum EP al pler cat[76] Chr

17. *αλλ* (D[gr] om) *ινα*: A[2] *αλλ ινα δε* | *επι πλειον*: D *επι πλεον τι*, d *sed ut non amplius quid serpiat in populum* | *εισ τ. λαον*: E reg syr[p mg] Lcif[232] add *τα ρηματα ταυτα* (reg *verba istorum*). Vertit syr[p] *sed ne amplius sit divisio in populo* (mg add *propter sermones hos*). Similiter sah *sed ut sermo non procedat amplius* (omissis *εν τ. λαω*), syr[sch] *sed ne amplius exeat fama haec* (omissis *εν τ. λα.*) | *απειλησωμεθ.* sine *απειλη* cum ℵABD 25. 40. 105. 127. 163. vg sah cop syr[sch] arm aeth Lcif[232] Bas[sel 122] ... ς Ti praem *απειλη* cum EP al pler cat[76] syr[p] ar[p] Chr[9,95] Thphyl[a] et[b] (reg *„comminata – c non loqui“* haec non satis recte habere videntur, nec indicatum est quantum spatii sit inter *ta* et *c*) :: *απειλη απειλησωμ.* haud alienum a Lucae usu est, quemadmodum 22, 15 habet *επιθυμια επεθυμησα*, Act 5, 28 *παραγγελια παρηγγειλαμεν* 23, 14 *αναθεματι ανεθεματισαμεν* (item Io 3, 29 *χαρα χαιρει*, alia), at nec fluctuant ista. Nescio an 5, 28 in caussa fuisse putem ut adderetur *απειλη*, quod certe nisi invita potiore testium auctoritate retineri nequit | *απειλησωμεθα* cum ℵABE al plu (d vg Lcif *comminemur*, e *minemur*) Bas[sel 122] Chr[9,95] (sed fluct lectio) ... P 15. 25. 117. 126. 137. al[15] cat[76] Thphyl[b] *απειλησομεθα* (Gb″), item D[gr] mutata constructione *απιλησομεθα* (*επιλ.) ουν (d *comminemur ergo*) | *μηκετι*: A 142. Bas[sel 122] *μη* | *ανθρωπων*: P 13. 18. 32. 38. 57. 119. 126. al[3 scr] al[2 matth] *-πω*

18. *και καλεσαντεσ αυτουσ*: D syr[p mg] *συνκατατιθεμενων δε αυτων τη γνωμη φωνησαντεσ αυτουσ* (d *consentientibus autem omnibus notitiam vocantes eos*). Similiter Lcif[232] *consentientibus autem omnibus accersentes eos*. Item reg *-ibus autem ad sententiam*, tum pergit *denunciaverunt*, qua voce deficit codex. | *παρηγγ.* etc: D *παρηγγειλαντο κατα το μη φθεγγ.* | *παρηγγειλαν* (cat[76] *-λαντο*) sine additam cum ℵABD[gr]E 13. 15. 18. 36. 40. 163. 12[lect] k[scr] al fere[5] cat[76] vg syr[p] arm Chr[9,95] ... ς

σκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. 19 ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης
5, 29 ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε· 20 οὐ δυνάμεθα
γὰρ ἡμεῖς ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. 21 οἱ δὲ προσ-
απειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολά-
σωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ
τῷ γεγονότι· 22 ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος
ἐφ' ὃν γεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

(Gb^{0}) add *αυτοις* c. P 1. 31. al plu d sah cop syr^{sch} aeth Lcif Thphyl^{a} et^{b} | *καθολου* sine *το* cum ℵ*B ... ς Ti *το καθολου* cum ℵ^{c}AEP (D vide ante) al omn^{vid} Chr | *του ιυ* (et. B^{3}): B* cat^{76} om *του*

19. *ο δε πετρ. και* (A add *ο*) *ιωαννης* (*-νν-* etiam B) *αποκριθεντες*: D *αποκριθεισ δε πετρ. κ. ιωανησ* (d *iohannes*), Lcif *respondentes autem Petr. et Ioh.* Similiter syr^{sch} aeth | *ειπον* cum ℵADEP al omn^{vid} ... Ti *ειπαν* cum B | *ειπ. προσ αυτ.* cum ℵABDE 5. 13. 69. 104. 105. 12^{lect} al^{5} cat^{76} vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{9,95} ... ς *προσ αυτ. ειπ.* cum P 1. 31. al pler Thphyl^{a} et^{b} (Lcif^{232} om *πρ. αυτ.*) | *δικαι. εστιν*: E *τουτο υμιν δικαι. φαινεται* | *ακουειν μαλλον* et. Lcif Chr^{bis} Cyr amos^{330} etc ... E vg *μαλλ. ακου.*

20. *δυναμεθα*: B *δυνομεθ.* | *ειδαμεν* cum ℵAB*D 4. Chr^{gue} (ad^{7,345}) ... ς *ειδομεν* cum B^{3} (*ιδομεν* et *οιδαμεν*) EP al pler (al *ιδομ.*) Chr^{9,95} et^{99} et^{7,345} Cyr$^{amos\ 330}$ | *μη*: D* (et. d*) om

21. *μηδεν*: 100. 105. 127. k^{scr} vg sah cop syr^{sch} Lcif^{232} *μη*, 36. 117. *μηδε* | *ευρισκοντεσ*: D cop syr^{sch} add *αιτιαν* | *το πωσ*: D* *οπωσ*, d *qua* ... E 18. (item sah) om *το* | *κολασωνται* cum ℵAB^{3}DE al pl ... Gb' *κολασονται* cum P 4. 5. 18. 31* 32. 38. 117. 126. 127. al plus^{40} cat Chr Thphyl^{a} et^{b} ... B* *κολασωσιν*, 34. *-σουσιν* | *δια τ. λαον* (et. Lcif^{232}): E *φοβουμενοι τον λαον* | *οτι παντεσ*: D Lcif^{232} *παντεσ γαρ* | *εδοξαζ. τον θεον επι* etc et. demid Lcif ... vg (et. am fu) *clarificabant id quod factum fuerat in eo quod acciderat.* Ad quam lectionem Bedretra^{116}: *Melius habetur in Graeco: Omnes enim glorificabant deum in eo quod factum fuerat. Et quod in nostris codd. additum est: In eo quod acciderat, in Graeco non habetur. Et quidem glorificabant* (sic e) *et clarificabant ex uno Graeco, quod est εδοξαζον, solent indifferenter in Latinum transferri; sed distat inter clarificari factum et deum in facto clarificari sive glorificari.*

22. *ην πλειον. τέσσ.* (D^{gr*} h. l. add, i. e. repetit, *ην*) *ο ανθρωπ.* (Ir^{int} *annorum enim plus quam XL erat homo*): E arm *ην ο ανθρωπ. πλειον. τεσσ.*, c^{scr} Chr^{9,95} *ην πλει. ο ανθρ. τεσσ.* | *τεσσερακ.* cum ℵAB*; D $\overline{\mu}$ ... ς Ln *τεσσαρακ.* cum B^{3}EP al omn^{vid} | *γεγονει* cum BD (quae forma iam apud Atticos passim legitur, ut Plat. Symp. p. 173. ed. H. Steph. *παραγεγονει*. Similiter *διαβεβηκει* Xen. Anab. 7, 3, 20. *αποδεδρακει* ibidem 6, 4, 13.) ... ς *εγεγονει* cum ℵAEP al omn^{vid} | *τουτο*: D Ir$^{int\ 194}$ Lcif^{232} om

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν
ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. 24 οἱ δὲ
ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· Jer 39 (32), 17 Ps 2, 1. 2
δέσποτα, σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν
καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, 25 ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος

23. απολυθεντ. δε (1. 40. 106. al[10] fere Thphyl[a] add οι αποστολοι) ... E εκεινοι δε απολ. | απηγγειλαν cum ABDEP al pler Chr[9,103] ... ℵ 25. 38. 93. al[2 scr] Thphyl[a 46] ανηγγειλ. | οσα πρ. αυτους: 13. πρ. αυτ. οσα | οι αρχ. κ. οι πρεσβ. (et. Lcif[232]): E οι πρεσβ. κ. οι αρχ. | ειπαν cum ℵBD ... ς ειπον cum AEP al omn[vid]

24. ακουσαντες: D add και επιγνοντες την του θεου ενεργειαν | ομοθυμαδον: 31. 105. post φωνην pon ... arm om | φωνην et. Ir[int 195] Lcif[232] etc ... E sah cop syr[utr] arm aeth την φωνην αυτων, 134. c[scr] την φωνην | ειπαν cum ℵABDP 40. ... ς ειπον cum E al pler cat[78] Chr[9,103] | συ sine additam cum ℵAB am fu demid (item vg[cle] tu es qui) cop Ath[543] (sed ipsum etiam συ om; est igitur δεσποτα, ο ποιησας etc) et[ps] ap Gall[5,192] (δεσπ. συ εποιησας) Did[tri 2,5·141] (ut Ath[543]) Hil[29] (ut vg[cle], item al) ... ς συ ο θεος cum DEP al pler sah syr[utr] arm aeth Ir[int 195] Lcif[232] Thphyl[a] et[b] (Ir[int] tu es deus etc, item συ ει ο θεος 32. 69. al aliq sah al Thphyl[a]). Similiter pro συ 13. 40. 96. κυριε ο θεος, Chr[9,103] et[106] ο θεος, et aliter

25. ο του πατρ. ημ. δια πνευμ. αγι. στοματ. δαυ. παιδ. σου ειπ. cum ℵA BE 13. 15. 27. 29. 36. 38. 12[lect] (13. 38. του παιδ.) cat[78] Ath[543] (sic ed[bened] ex edd[5]) et[ps] ap Gall[5,192]. Eandem lectionem confirmant, nisi quod iustum verborum ordinem studuerunt restituere, vg *qui spiritu sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti*, Ir[int 195] *qui per spir. sanctum ore David patris nostri pueri tui dixisti*, Lcif[232] *qui per spir. sanctum et os patris nostri David pueri tui dixisti*, sah *qui locutus est per spir. sanctum in ore patris nostri David servi tui dicens*, aeth[utr] *qui ipse locutus es in spiritu sancto per os Davidis servi tui patris nostri et dixisti*. Item (postposito *per spir. sanct.* ut ℵABE) syr[p] *qui per os Davidis patris nostri servi tui per spir. sanctum dixisti* (item arm[edd]), arm[ed] *qui per os patris nostri David servi tui locutus es et dixisti per spir. sanctum*, Vocat[gent 2,15] *qui spiritu sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti*. Cf et. Hil[29] *qui per os patris nostri David sancti pueri tui dixisti*, quibuscum consentit Aug[praed ss 812]. Item certe δια πνευμ. αγιου confirmant, abiecto του πατρος ημων quod orationem inprimis turbare videbatur, D οσ δια πνευματ. αγιου δια του στοματος λαλησασ δαυειδ παιδοσ σου (d *puero tuo*), syr[sch] cop *qui locutus es per spiritum sanctum* (cop *in spiritu sancto*) *per os Davidis servi tui*, Did[tri 2,5·141] ο δια πνευμ. αγι. στοματος δε δαυ. παιδ. σου ειπων et Did[lat 274] *qui per spir. sanct. ore Dav. pueri tui locutus es* ..... ς Τι ο δια στοματος δαυ. [του] παιδοσ σου ειπων (ς του ante παιδ. c. minusc permu, Ti Gb Sz om c. ℵABDEP etc) cum P 1. 31. 40. al longe plu (ex versionib tantummodo ar[p] sl[5·8] et[rec]) Ath ex[edd priorib] Chr[9,103]

ἁγίου στόματος Δαυεὶδ παιδός σου εἰπών· ἵνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; 26 *παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.* 27 *συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πειλᾶτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραήλ,* 28 *ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισεν γενέσθαι.* 29 *καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου* 30 *ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι*

(sed 106 confirmari vdtr *δια πνευμ. αγιου.* Est enim *καθαπερ ο χς ελεγε τοις ιουδαιοις· ει δε εγω εν πνευματι θεου λαλω, ουτω και αυτοι φασι· δια πνευματος αγιου,* etc) Thphyl^{a} et^{b} Cereal maximin 10, 673 (*qui per os sancti pueri tui David dixisti*) :: pro testium ratione lectionem a nobis editam certum est et antiquissimam et saeculis 2. 3. 4 ubique propagatam esse. Auctoritati qua utitur nullo modo comparari possunt quae lectionem Elz. confirmant. Haec ex antiquissima correctorum studiis orta est; nec enim additamenta illa: *του πατρος ημων* et *πνευματος αγιου*, ita comparata sunt ut non possint non a pietate temeraria derivari. Singula verba praeter morem sed non sine caussa collocata sunt. | *εφρυαξαν*: D *εφρυξαν* | *κενα* ut BEP etc: ℵAD al *καινα*

27. *εν τη πολει* (A add *σου*) *ταυτη* cum ℵABDE al plus^{25} vg syr^{utr} sah cop^{bo} arm aeth Eus^{ecl} 69 Chr^{9,103} Cyr^{ose} 108 et^{habac} 572 Ir^{int} 195 Tert^{prax} 28 et^{bapt} 7 Lcif^{232} Hil^{30} et^{1093} ... ς (= Gb Sz) om cum P 1. 31. al plu cat^{80} Thphyl^{a} et^{b} | *παιδα σου* (et. Eus^{ecl} etc Ir^{int} Tert Lcif): D-137. Hil^{30} et^{1093} *σου παιδα* | *πειλατος* cum B* (:: quae scriptura quum etiam apud Lc idonea auctoritate utatur, ut Lc 3, 1 ABD 13, 1 ℵABD 23, 1 ABDT, nec ab hoc loco arcenda videtur. Etiam 3, 13 et 13, 28 certe BD consentiunt.) ... ς Ln Ti *πιλατ.* cum ℵAB^{3}DEL etc | *λαοισ* (*populis* d vg Lcif Cassiod$^{ps\,2}$ cop etc): e sah syr^{p} aeth^{utr} *populo*, syr^{sch} *synagoga* ... E (e vide ante) 3. 33. Thphyl^{a} Hil^{29} Aug$^{praed\ ss\ 812}$ *λαοσ* (*populus*)

28. *σου* sec cum ℵA^{2}DEG^{r}P al pler cat^{80} e^{2} vg (et. am^{2} fu demid) syr^{utr} sah cop aeth Ir^{int} 195 Chr^{9,103} etc ... Ln om cum A*B 27. 105. e* am* arm Lcif^{232} Hil^{30} Aug$^{praed\ ss\ 812}$

29. *επιδε* cum ℵBP al omn^{vid} ... Ln Ti *εφιδε* (AE *-ειδε*) cum ADE :: cf ad Lc 1, 25 et 6, 35 et alibi | *απειλασ* (et. d *minacias*): DG^{r}* *αγιασ* | *παρρησιασ πασησ*: DG^{r}E vg cop Lcif^{232} Hil^{30} *πασησ παρρ.* ... 26. 36. 57. 137. 1^{lect} g^{scr} syr^{sch} om *πασησ*

30. *τ. χειρα σου* cum ℵDG^{r}EP al omn^{vid} cat^{81} vg (*cum manum tuam extendas*, demid - *manus tuas* -) syr^{utr} sah cop arm aeth Chr$^{9,\ 104-\ 106}$ Thphyl^{a} et^{b} ... Ln om *σου* cum A (sed eodem loco habet *σε*) B (d *cum manum extendas*, Lcif^{232} *dum extendis manus*) | *εκτεινειν σε* cum ℵ* (A

διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. 31 καὶ δεηθέντων
αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν
ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
μετὰ παρρησίας.

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία καὶ ψυχὴ
μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' 2, 44
ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. 33 καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ
μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου,

---

σε εκτ.) BP al pler cat Thphyl^{a} et^{b} ... Ti om σε c. $\aleph^{c}$DE 27. 40. 57. 99. 100. 105. 1^{lect} 3^{pe} al^{2} scr Chr^{bis} | *γινεσθαι*: D* 1. 133. 8^{pe} Thphyl^{a} *γινεσθ.* | *ονοματος*: 13. add *σου και* | Bed$^{retract\ 118}$ ad h. v.: *In Graeco habetur: Per nomen sancti pueri tui Iesu. Quod magis apostolorum votis congruere videtur.* (vg - *sancti filii tui*)

31. *απαντες* cum $\aleph^{c}$ABDEP etc (et. Ir^{195}) ... $\aleph$* 105. *παντες* | *του αγι. πνευμ.* cum $\aleph$ABD 105. am Ir$^{gr\ 195}$ ... *ς πνευματ. αγιου* cum EP al pler vg (et. fu demid) Chr^{104} Ir^{int} Lcif^{232}, item sah cop etc | *μετ. παρρησιας* (Lcif^{232} Amb$^{spir\ 2,618}$): DE Ir^{gr} et^{int} Aug$^{serm\ 356}$ (^{5,1384} et^{sq}) add *παντι τω θελοντι πιστευειν* (Aug om *πιστ.*). Eadem confirmat Bed retr^{118} *In Graeco habetur additum: Omni volenti credere.*

32. *καρδια* sine articulo cum $\aleph$ABD* arm Or^{2,34} et^{3,673} Bas$^{regg\ 375.\ 380.\ 477}$ Cyr$^{mich\ 422}$ Euthal(elench^{412} ap Zacagn. ex init$^{lect\ 5}$) ... *ς* Ti *η καρδ.* cum D^{2}EP al omn^{vid} cat^{82} sah cop Or^{1,750} et^{3,616} Bas$^{eth\ 280}$ et^{3,348} Chr^{9,104} et^{alib} Cyr$^{soph\ 624}$ Leont^{746} Thphyl^{a} et^{b} | *ψυχη* sine articulo cum $\aleph$ABD 96. sah cop arm Or^{2,34} et^{3,673} Bas$^{regg\ ter}$ Cyr$^{mich\ 422}$ Euthal (ut ante) ... *ς* Ti *η ψυχ.* cum EP al fere omn Or^{1,750} et^{3,616} Bas$^{eth\ 280}$ et^{3,348} Chr^{9,104} et^{alib} Cyr^{soph} | *μια* et. m^{35} Or$^{int\ 2,370}$ Aug$^{serm\ 356}$ et^{alib} ... DE Cyp^{246} et^{305} Amb$^{isaac\ 7,375}$ Zeno^{1,3,33} add *και ουκ ην διακρισις* (E *χωρισμος*) *εν αυτοις ουδεμια* (E *τις*). Latt sic: *et non erat accusatio in eis ulla* d, *et non erat separatio in eis ulla* e (quae eadem testatur Bed$^{retra\ 119}$ ex „Graecis exemplaribus“) Amb, *nec fuit inter illos discrimen ullum* Cyp Zeno | *και* ante *ουδε εισ*: E om | *ουδε εισ*: D 36. 96** 99. 133. 142. al^{2} scr cat^{82} *ουδεισ.* Item *ς*$^{e\ 1624}$ (non^{1633} etc) *οὐδ' εἷσ* | *τι*: D om, sed d *et nemo quicquam ex eo quod possidebant dicebant suum esse* | *αυτω*: D *αυτου*, P 1. 4. 40. 101. 106. al^{20} fere Thphyl^{a} et^{b} *αυτων* ... h 18. 36. 133. om | *ελεγεν*: B* *ελεγον*, d (vide ante) am *dicebant* (am *nec quisquam eorum quae possidebant* etc) | *αλλ*: D *αλλα* | *απαντα* cum $\aleph$AEP al pler cat Bas$^{eth\ 280}$ Chr^{9,104} Thphyl^{a} ... Ln *παντα* cum BD 177. Mcelleus^{38} (sed^{libere}) Sev$^{cat\ 82}$ (sed^{libere})

33. *δυναμει* ante *μεγαλη* cum $\aleph$ABD 38. 100. 105. 113. al^{3} scr (al^{vid}) cat^{82} vg Chr^{9,104} Ir$^{int\ 195}$ Aug$^{serm\ 356}$ Orsies^{49} ... *ς* Ti post *μεγαλη* pon cum EP al pler Thphyl^{a} et^{b} | *απεδιδουν*: 31. *-δου* | *το μαρτυριον* ante *οι αππ.* et. Ir^{int} etc ... AE 1. 5. 13. 38. al plus^{10} cat vg Thphyl^{a} Aug$^{serm\ 356}$ Orsies^{49} post *οι αππ.* pon; B vero sic: *το μαρτ. οι αππ. του κυρ.* $\overline{ιυ}$ *της αναστ.* | $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ *του κυριου* cum $\aleph$A am fu demid, item ad-

χάρισ τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντασ αὐτούσ. 34 *οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τισ*
ἦν ἐν αὐτοῖσ· ὅσοι γὰρ κτήτορεσ χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πω-
2, 45 *λοῦντεσ ἔφερον τὰσ τιμὰσ τῶν πιπρασκομένων* 35 *καὶ ἐτίθουν*
παρὰ τοὺσ πόδασ τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν
τισ χρείαν εἶχεν. 36 *Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶσ Βαρνάβασ ἀπὸ τῶν*
ἀποστόλων, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον υἱὸσ παρακλήσεωσ, Λευείτησ,
Κύπριοσ τῷ γένει, 37 *ὑπάρχοντοσ αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσασ ἤνεγκεν*
τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν πρὸσ τοὺσ πόδασ τῶν ἀποστόλων.

—

dito *ημων* 15. 18. 36. vg^{cle} cop (*Christi Iesu dom. nostr.*). Item verbis transpositis DE al mu arm (aeth^{ro} *τ. κυ. ημων* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$) et (qui ut B ante *τησ αναστασεωσ* pon) Chr^{9,104} *του κυρ.* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ ... Ti *του κυριου* $\overline{ιυ}$ cum BP al longe plu sah syr^{p} aeth^{pp} Ir$^{int\,195}$ Aug$^{serm\,356}$ Thphyl^{a} et^{b}; Ln (sed ante *τησ αναστ.* pon) *του κυρ.* $\overline{ιυ}$ [$\overline{χυ}$] ... e^{scr} syr^{sch} $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ :: insolitum est $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ *του κυριου*, hinc tanta varietas. Saepe legitur *του κυρ.* $\overline{ιυ}$, ut 8, 16. 11, 20. 15, 11. 20, 35. 21, 13. 16, 31 et alibi, nec raro $\overline{χυ}$ a testib bonis additur. Item haud rarum *ο κυρ.* $\overline{ιϛ}$ $\overline{χϛ}$, ut 11, 17 (et in additamento spurio 14, 10). Sed nusquam, opinor, aliena manu inlatum est quod hoc loco pro testium gravitate et variantium ratione recipiendum duximus.

34. *τισ ην* (B *ην τισ*) cum ℵABF^{a} 15. 18. 27. 29. 38. 69. 104. 105. 113. 3^{pe} al^{2} ^{scr} (Eus$^{hist\,2,\,7,\,6}$ *εμεριζον απασι – ωσ μηδε ειναι τινα ενδεη παρ αυτοισ*) ... ς Ti *τισ υπηρχεν* cum DEP al plu Chr^{9,104} :: *υπηρχον* codem versu non fluct | *κτητορεσ*: D arm add *ησαν* | *υπηρχον* cum ℵ^{c}ABD*EP al omn^{vid} Eus$^{hist\,2,\,17,\,6}$ Chr^{9,105} ... ℵ*D$^{gr\,2}$ d arm om (sed ex his D$^{gr\,2}$ d arm habent *ησαν* post *κτητορεσ*) | *πωλουντεσ εφερον τασ τιμασ* et. D$^{gr\,2}$ (d *vendentes et adferebant praetia*) ... D^{gr}* *και φεροντεσ τειμασ* | *πιπρασκομενων* et. D$^{gr\,2}$ (d *quae veniebant*) ... D^{gr}* *πιπρασκοντων*

35. *διεδιδετο* cum ℵAB*DE ... ς *διεδιδοτο* cum B^{3}P al omn^{vid} | *εκαστω*: D *ενι εκαστω* (d vg *singulis*, e *unicuique*) | *καθοτι αν* (73. 110. 137. al aliq om *αν*): h 11. 31. *καθο*, 60. 63. 69* Eus$^{hist\,2,\,17,\,6}$ *καθο αν*

36. *ιωσηφ* (Gb′) cum ℵABDE 15. 27. 40. 66** al^{8} cat^{83} vg cop syr^{sch} arm aeth Epiph^{149} (*και γαρ βαρναβαν λεγει ιωσηφ ποτε καλουμενον*) Chr^{9,111} (ex cdd^{pler}) ... ς *ιωσησ* cum P 1. 13. 31. al plu sah syr^{p} Chr$^{9,\,105}$ (ipsum nomen *ιωσησ* scribitur, tum additur *οὐ δοκει μοι ουτοσ εκεινοσ ειναι ο μετα ματθιου· εκεινοσ γαρ και ιωσησ ελεγετο και βαρσαβασ*. Unde non satis clarum est utrum *ιωσησ* h. l. an *ιωσηφ* legerit. Supra vero 1, 23 non tam *ιωσηφ* quam *ιωσην* invenisse videtur.) Thphyl^{a} et^{b} (uterque repetit verba Chr^{i}) | *απο των* cum ℵABEP h 1. al^{38} Thphyl^{a} et^{b} ... ς *υπο* cum D al permu cat Chr | *μεθερμηνευομενον* (al^{10} *-νοσ*): B *ερμηνευομενον* ... 2. om | *λευειτησ* cum BD ... ς Ln *λεϋιτησ* cum ℵAEP rell. Praeterea D post *κυριοσ* pon

37. *αγρου*: D *χωριου* (*-*ιον*) | *προσ* cum ℵE 15. 18. 37. (al; neglexerunt conlatores) cat^{84} Thphyl^{a} ... ς Ln Ti *παρα* cum BDP al pler Chr^{9,105}

V.

1 Ἀνὴρ δέ τισ Ἀνανίασ ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ
αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα, 2 καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆσ τιμῆσ, συν-
ειδυίησ καὶ τῆσ γυναικόσ, καὶ ἐνέγκασ μέροσ τι παρὰ τοὺσ πόδασ
τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. 3 εἶπεν δὲ ὁ Πέτροσ· Ἀνανία, διατί
ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶσ τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆσ τιμῆσ τοῦ χωρίου; 4 οὐχὶ

et^{109} Thphyl^{b} (libere Or^{3,673} *ηγαγε το χρημα και εθηκε παρα τουσ αποστολουσ*) :: nec 4, 35 nec 5, 2 fluctuat *παρα*, nec fere alibi; hinc substitutum est h. l. aeque ac 5, 10 *παρα* pro *προσ*, non vicissim

V. 1. *ανηρ δε τισ* ... E *εν αυτω δε τω καιρω ανηρ τισ* | *ανανιασ ονοματι* hoc ordine cum ℵBEP al pler arm ... Ln *ονομ. αναν.* cum AD 31. 134. al$^{2\,scr}$ cat^{84} vg Chr^{9,111} (*cuius nomen erat* sah cop etc) | *σαπφ-* cum ABP al pler d (*sapph-*, item e* sed ipse* pro *h* reposuit *i*) cop Or^{3,673} (*τα περι αν. και σαπφειρασ*) Cyr$^{hr\,275}$ Thdrt^{4,466} (*την σαπφειραν*) ... ℵ^{c} 13. Chr$^{9,107\,cod}$ (idem codex^{alibi}) *σαμφ-* (ℵ* *παμφιρη*) ... DE *σαφφ-*, vg *saph-*, contra e (ex correctione*) *sappira*, sah *σαπ-πιρα*. Item *-ειρ-* cum ABP al pler ... ℵ*et^{c}DE 13. 103. *-ιρ-* (D* *σαφφυρα*, D^{2} *σαφφιρα*). Item *-ρη* cum ℵ*et^{c}AEP al plu (confirmat Cyr^{hr} ^{275} *σαπφειρησ*) ... Ln *-ρα* cum BD al plus^{30} cat^{84} Chr^{9,112} (item Or vide ante, Thdrt^{3,245} *τη σαπφειρα*)

2. *και* ab initio in ℵ suppletum prima manu | *απο* (et. Or^{3,673}): D *εκ* (d *de praetio*) | *συνειδυιησ* cum ℵABE (ℵ *συνιδυησ*, B* *συνιδυιησ*) ... *συνειδυιασ* cum DP al omn^{vid} | *γυναικοσ* sine additam. cum ℵABD^{gr} 13. 14* 15. 18. 27. 29. 36. 105. cat^{84} arm, Chr^{9,112} ... add *αυτου* cum EP al pler d vg sah cop syr^{utr} aeth Thphyl^{a} et^{b} | *εθηκεν* ... D *εθετο*, 3. 38. 133. 8^{pe} *τεθεικεν* (3. 38. *τεθηκεν*)

3. *ειπ. δε*: E add *προσ αυτον*, item 26. vg^{aed} (ap Mithaeium) sah cop syr^{sch} et^{p} c.* aeth Thphyl^{a} *προσ αυτον* (vel *αυτω*) post *πετρ.* (syr^{sch} cop aeth cum *dixit* conig) | *ο πετροσ* cum ℵABE 15. 18. 20. 31. 69. 100. 104. 105. 163. b^{scr} cat^{85} Chr^{9,112} ... om *ο* cum DP al plu Thphyl^{a} et^{b} | *ανανια*: D vg^{sixt} vg^{cod} (ap Ln) *προσ ανανιαν* | *επληρωσεν* (ita ℵ^{c} restituit ex *επηρωσεν*) et. Or^{3,673} Ath^{2,121} et$^{int\,552}$ ^{560} Cyr$^{hr\,253}$ Did$^{tri\,1,20}$ et^{3,10} et$^{int\,270}$ Epiph^{2,74} Chr^{9,112} Leont^{635} Cyp^{315} Lcif^{188} ... Cf. Bed^{28} ad *tentavit*: *in alia translatione iuxta Graecum exemplar ita legitur: Anania, cur implevit satanas cor tuum* (ut in e legitur) ... vg. Did$^{tri\,2,18}$ Epiph^{500} et^{2,14} Ath$^{int\,777}$ Fulg^{fid} cat^{542} (non item cat^{1,149}) Bed (ex vg, vide supra) *tentavit*, *επειρασεν*, Thdrt^{3,261} et^{4,391} *ηπατησεν* | *το πν. το αγιον*: D^{gr} *το αγιον πνευμα* | *νοσφισασθαι* sine additam cum ℵABE al plu cat^{85} Chr^{9,112} ... Ti add *σε* cum D^{gr} et^{lat} P 31. 38. 95. 96. al plus^{25} (in his 6. ap Scri) sah Leont^{635} Thphyl^{a} et^{b}

μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. 5 *ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξεν. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας·* 6 *ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.* 7 *Ἐγένετο δὲ ὡσ ὡρῶν τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν.* 8 *ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος· εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπεν· ναί, τοσούτου.* 9 *ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτήν· τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πει-*

4. *μενον* (ita ℵ* ipse ex *εμενον*, alaliq *μενων*): D^gr *μεσον* | *εμενεν*: 13. 34. 40. e^scr *εμεινε* | *εν* (P om) *τη σῃ*: D^gr om *σῃ* | *το πραγμα τουτο*: D sah *ποιησαι* (D^2 add *το*) *πονηρον τουτο* (d *facere dolose rem istam*) | *εψευσω*: D* *εψευσου* | *τω θεω*: 1. 13. 95. Bas^1,308 Leont^635 om *τω*

5. *ακουων δε* et., (Or^3,673 *δοκει δε μοι οτι ακουων ανανιας τους λογους τουτους*) Bas^eth 244 Lcif^183 etc ... D^gr *ακουσας δε*, E *και ευθεως ακουων* |, o *ανανιας* cum ℵABEP al plus^80 Chr^9,112 Thphyl^a et^b ... ς (= Gb Sz) om o cum D al plu cat^86 (Or^3,673) Bas^eth 244 | *πεσων*: D *παραχρημα πεσων* | *εξεψυξεν*: D* teste Wtst *απεψυξεν*, at et Kipl et Scri *εξεψ*. Apud Or^3,673 ubi liƀere totus iste locus exscribitur, est *δια τουτο πεσων απεψυξεν*, sed paucis verbis post sequitur *και ως εκψυξαι.* | *τους ακουοντας* (13. om teste Treg) sine additam cum ℵ*ABD 15. 27. 29. 37. 100. 117. k^scr cat^87 vg sah cop syr^sch aeth^pp ar^e Or^3,673 Lcif^183 ... ς (Gb^00) add *ταυτα* cum EP al pler syr^p arm (aeth^ro *eum*, ar^p *talia*) Bas^eth 244 Chr^9,112 Thphyl^a et^b

6. *αναστ. δε*: E add *παραχρημα*

7. *ωσ* (ℵ^c): ℵ* *εωσ* | *διαστημα*: D *–στεμα*

8. *απεκριθη* cum ℵABP etc (et. Or^3,674 *και απεκρ.*) ... D vg^cle (contra am *respondens*, fu demid *respondit*) sah cop syr^sch aeth Lcif^183 *ειπεν*, E (*προσ ην ο πετρ. εφη*) *εφη* | *δε* cum ℵABDP al pler cat vg cop syr^p Chr ... 15. 17. 73. sah arm om, nec expri syr^sch ... E vide ante; 180. Or *και απεκρ.*, item aeth Lcif (*dixitque*) | *προσ αυτην* cum ℵABD*(E vide ante) al^12 cat^87 Or Lcif ... ς *αυτη* cum P al longe plu vg (syr^p *εἰ* c.*) Chr^9,112 Thphyl^a et^b | *πετροσ* sine articulo cum ℵAB 12^lect, item (*πετρ. πρ. αυτ.*) d^scr cat^87 ... ς Ti o *πετροσ* cum DEP al pler Or^3,674 Chr | *ειπε μοι ει* (13. *εισ*) ... Or *λεγων ει* ... D^gr *επερωτησω σε ει αρα* | *τοσουτου* (h. l. et. Or Lcif etc): D^gr sah post *το χωριον* pon | *η δε*: D* *η δη* | *ναι* (et. Or Lcif etc): A* om, sed ipse* suppl; Lcif non expri

9. o *δε πετροσ* sine additam cum ℵBD 29. 69. 105. 163. vg (Lcif^183 post *illa vero ait*: *Tanti*, statim pergit: *Quid convenit* etc, omissis ipsis o *δε πετροσ*) ... ς add *ειπε* cum A al pler sah cop syr^p (et syr^sch *Dixit ei Simon*) arm Chr^9,112, item Or^3,674 add *φησι* ... E *ειπεν δε πετροσ* (aeth *et dixit ei Petrus*) | *προσ αυτην*: D^gr* om *προσ* (praecedente *-τροσ*) | *τι* (et. Or etc): ℵ* add *ουν* (ℵ^c abstulit) | *συνεφωνηθη* (et.

ῥάσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσίν σε. 10 *ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.* 11 *καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.*

12 *Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ* 3, 11 *Σολομῶντος·* 13 *τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός·* 14 *μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν,* 15 *ὥστε*

Or^{3,674} Bas^{1,308} Cyr^{hr266} etc, d e vg *convenit*): D *συνεφωνησεν* | *κυριου* et. Or Bas Cyr^{hr} etc ... D *του κυριου* | *επι τη θυρα* (A *ταισ θυραισ*): E praem *ειστανται* (e *stant*)

10. *επεσεν δε* cum ℵABEP al omn^{vid} cop syr^{P} arm etc (Or^{3,674} *επεσ. γαρ παραχρη. και αυτη*) ... D syr^{sch} aeth Lcif^{183} *και επεσεν* (Lcif *et protinus cecidit ante pedes eius*) ... vg sah om copulam | *προσ* cum ℵABD Or ... ς *παρα* cum EP al pler (nonnulli *επι* vel *υπο*) Chr^{9,112} ... 15. 18. 36. cat^{88} *ενωπιον* pro *προσ τ. ποδασ* | *ευρον* cum ℵBDP al omn^{vid} Chr ... Ti *ευραν* cum A, E *ηυραν* | *και εξενεγκαντ. εθαψαν* (d *et cum extulissent sepelierunt*, e *et efferentes sepelierunt*, vg *et extulerunt et sepelierunt*) ... D^{gr} *και συνστειλαντεσ εξηνεγκαν και εθαψ.*, syr^{sch} *et collegerunt, detulerunt, sepeliexunt eam*, item ar^{e} *et portarunt eam et abierunt cum ea et sepelierunt eam*

11. *επι*: A om, nec expri sah | *ακουοντασ*: D *-ντεσ*

12. *δια δε* cum ℵADEP al omn^{vid} vg sah cop syr^{P} arm Cyr^{hr275} Chr^{9,112} ... B *δια τε*, item syr^{sch} aeth | *εγινετο* (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵABDEP al plu cat^{88} vg sah cop syr^{utr} arm Chr Lcif^{232} ... ς Gb' *εγενετο* cum 4. 13. 14. h^{scr} al mu Cyr^{hr275} Thphyl^{a} et^{b} | *πολλα* ante *εν τω λαω* cum ℵAB DE 5. 13. 31. 96. 105. o^{scr} vg syr^{sch} Cyr^{hr} Lcif ... ς Ti post *εν τ. λαω* cum 1. al longe plu cat syr^{P} Chr ... sah cop ante *σημεια* pon, 133. 12^{lect} k^{scr} aeth om | *απαντεσ* cum NDP al omn^{vid} Chr ... Ln *παντεσ* c. ABE ... aeth om. Praeterea D 42. sah aeth add *εν τω ιερω*, item E *εν τω ναω συνηγμενοι* | *εν τη στοα*: D 42. add *τη* | *σολομωντοσ* (ℵ *σαλομ.*) cum ℵA 13. (*σωλομ.*) al sat mu (5 ap Mtthaeium, 2 ap Scri) cat^{89} Chr Thphyl^{a} et^{b} (:: ut 3, 11 edidimus cum ℵABCP etc) ... Gb Sz Ti *σολομωνοσ* cum BDEP al plus^{30}

13. *των δε* (syr^{utr} aeth *και των*) *λοιπων ουδεισ* (B *ουθεισ*) ... D *και ουδεισ των λοιπ.*

14. *προσετιθεντο*: 1. 3. 4. 47* al (neglexerunt conlatores) *-θοντο* | *πιστευοντεσ*: A 13. 33. 34. *οι πιστ.* | *πληθη* (et. d *multitudo*): D^{gr*} *πληθι*, 43. 47. 3^{pe} *πληθει*

καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινιδίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. 16 συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἰερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα

15. και εισ τασ cum ℵABD² 5. 13. 36. 40. 69. 96. 100. 105. 127. 163. k^scr al⁵ (sed 100. 163. om και) cat⁹⁰ (εισ et. arm), item E και εν ταισ πλατιεσ, am demid Lcif²³² *ita ut in plateis* (vg^cle fu *in plateas*) *eicerent*, d *ita ut in plateis inferrent*. Similiter *in plateas efferrent* sah syr^utr (aeth praeteritis eis verbis *et afferebant aegrotos in lectis et ponebant eos ut*). Cf et. Thdrt^{3,244} οτι πολλουσ των αρρωστ. εν ταισ πλατειαισ επι κλινων ετιθεσαν ... ς Ti κατα τασ cum D* (omisso τασ) P 1. al plu (12^lect και κατα τασ) Chr^{9,113} Thphyl^a et^b, item *per plateas* cop | τουσ ασθενεισ: D 15. 18 36. add αυτων | τιθεναι: E add ενπροσθεν αυτω | επι: A add των | κλιναριων (Gb″) c. ℵABD 7. 8. 15. 18. 36. 40. 69. 163. al pauc cat⁹⁰ Cyr^hr²⁷⁵ (πεπληρωσθαι δε τασ πλατειασ των επι τοισ κλιναριοισ και κραββατοισ ασθενων). Cf et. Latt. qui (d e vg Lcif) praebent *lectulis* ... ς κλινων cum EP al plu Chr Thdrt | κραβαττων cum ℵAB*D 25. 26. 33. 40. 96. (al^vid), item d e am fu *grabattis* (vg^cle demid *grabatis*) ... ς κραββατων cum B^{3}EP al plu (1. c^scr κραβατων) :: cf ad Mc 2, 4. 9. 11 etc | η σκια (et. Cyr^hr²⁷⁵ Lcif²³² etc): E 33. 66*vid Thdrt^{3,245} Thphyl^b (non item^a) add αυτου, item vg (*ut veniente Petro saltem umbra illius* etc) arm syr^utr sah | επισκιαση cum ℵADEP al pler Cyr^hr²⁷⁵ Chr^{9,113} Thdrt^{3,245} ... B 13. 31. 100. 101. 58. 133. cat Thphyl^b επισκιασει | τινι: 13. τινα | αυτων: D add απηλλασσοντο γαρ απο πασησ ασθενιασ ησ ειχεν εκαστοσ αυτων, item E και ρυσθωσιν απο πασησ ασθενιασ ησ ειχον. Item vg (et. am demid al, sed non fu al) *et liberabantur* (sic am Lcif, vg^cle demid *liberarentur*; allachm add *omnes*) *ab infirmitate* (sic am demid, item Lcif addens *sua*; vg^cle *infirmatibus suis*)

16. συνηρχετο δε (et. Lcif²³²): E διο συνηρχετο | και pri cum ℵABD^{gr²}EP al omn^vid vg sah syr^p Chr^{9,113} ... D^gr* d syr^sch cop arm aeth Lcif om | το: D om | περιξ: D* περι (d *multitudo finium unde in hierusalem*) | ιερουσαλημ cum ℵAB 103. k^scr, item *hierusalem* vg (et. am fu) Lcif; confirmant etiam (*circa hierusalem*) sah cop syr^utr aeth ... ς (sed Gb⁰) Ti praem εισ cum DEP al pler demid arm Chr. Ceterum in A ιλημ φεροντεσ ασθε rescripta sunt; videtur prima manu ιηλ pro ιλημ scriptum aut ιλημ omissum fuisse. | φεροντεσ: E add μεθ εαυτων | ασθενεισ: 31 τουσ ασθ. | υπο: D απο | οιτινεσ cum ℵABEP al pler vg etc ... D^gr 38. 113. al²·^scr sah Lcif²³² και (item 100. 18^lect arm οιτινεσ και) | εθεραπευοντο απαντεσ ... D ειωντο παντεσ (d vero *qui curabantur universi*)

17. αναστασ δε et. Bas^eth²⁸⁴ Lcif²³² etc (syr^sch are non exprimunt αναστασ, habent enim *et repletus erat invidia princeps sacerd.*) και

αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου 18 καὶ ἐπέβαλον 4, 3
τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει
δημοσίᾳ. 19 ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἀνοίξας τὰς θύρας τῆς
φυλακῆς ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπεν· 20 πορεύεσθε καὶ σταθέντες
λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.
21 ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδί-
δασκον. παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκά-
λεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ
ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. 22 οἱ δὲ παρα-
γενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαν-

ταυτα βλεπων αναστας. Confirmat Bedretr 121 *haec lectio in Graeco ita incipit, respiciens ad priora: Et videns haec* (e *haec vid.*) *exsurgens princ. sacerd.* | ζηλου (B3): B* ζηλουσ

18. επεβαλον (et. Lcif232 etc): A c^{scr} επεβαλλον | τ. χειρας sine additam cum ℵABD 15. 18. 36. 40. cat91 vg syrsch arm Lcif Thphyl^{a} et^{b} (aeth *et comprehenderunt eos*) ... ς (Gb^{00}) add αυτων cum EP 1. 13. 31. al pler sah cop syrP Bas^{eth} 284 Chr^{2,119} | εθεντο: D* ηθεντο | εν τηρησει (vg e *in custodia publica*, d *in adservatione publica*) ... E Lcif εισ τηρησειν, *in custodiam*, item sah (sah Lcif om δημοσια) | δημοσια: D add και επορευθη εισ εκαστοσ εισ τα ιδια

19. αγγελοσ de usq νυκτοσ: D syrsch τοτε δια νυκτοσ αγγελ. κυριου | νυκτοσ cum ℵ*ABD 40. 69* ... ς praem τησ cum ℵcEP al pler Bas^{eth} 284 Chr^{9,119} | ανοιξασ cum ℵA 15. 18. 36. 40. 96. cat91 vg (*aperiens - et educens eos dixit*) sah (cop *aperuit eduxit*) ... ς Ln ηνοιξε (-ξεν) cum B (D^{2} Chr^{9,119} ανεωξεν, D^{gr*} ανεωξαν) EP al pler syr^{utr} rell Bas^{eth} Chr^{9,119} et 121 Lcif (*aperuit - et eduxit illos dicens*) | εξαγαγων τε cum ℵADP etc (sah *eduxit eos dicens eis*) ... E Chr^{9,121} και εξαγαγων ... B 73. εξαγ. δε

21. ακουσαντ. δε εισηλθον (Lcif233 *cum hoc itaque audissent, introierunt*) ... E εξελθοντεσ δε εκ τησ φυλακησ εισηλθον. Similiter syrsch ar^{e} *et egressi sunt tempore diluculi et intraverunt* | εδιδασκον: aeth *docuerunt populum hunc sermonem vitae* (:: ut mox praecessit) | παραγενομενοσ (B3): B* -μενοι | οι συν αυτω: D add εγερθεντεσ το πρωι | συνεκαλεσαν: D και συνκαλεσαμενοι (non mutatis quae sequuntur και απεστειλαν), d vero sic: *cumque* (exprim παραγ. τε) *venisset pontifex - exurgentes ante lucem et convocaverunt - et miserunt*

22. παραγενομενοι ante υπηρεται cum ℵAB 38. 40. 69. 96. 100. 105. 113. 163. al^{2scr} vg cop aeth (syrsch *et quum abissent qui missi fuerant ab eis non invenerunt*) Lcif233 (15. 18. Chr^{9,120} παραγενομ. δε οι υπηρετ.) ... ς post υπηρετ. pon cum DEP al pler cat sah syrP. Praeterea D vg syrP c.* post υπηρ. παρεγ. (παρ. υπηρ.) add και ανυξαντεσ την φυλακην | ουχ (D ουκ) ευρον: E ουχ ηυρον | εν τη φυλακη: D εσω (sed vide ante), vg (vide ante) aeth^{utr} plane om | αναστρεψ. δε (13. om)

τες δὲ ἀπήγγειλαν 23 λέγοντες ὅτι τὸ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἑστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν. 24 ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. 25 παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. 26 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἦγεν αὐτούς, οὐ μετὰ

απηγγ.: D^{gr*} αναστρεψαντες και απηγγ., d *reversi sunt et renuntiaverunt* | απηγγειλαν: ℵ απηγγιλον

23. οτι (et. Lcif^{233}): E^{gr} vg om | το sine *μεν* cum NABD h 17. 26. 105. 17^{lect} e arm syr^{p} (nec exprim *μεν* syr^{sch} aeth) ... ς add *μεν* cum E^{gr}P al pler cat^{92} vg sah cop Chr^{9,120} Lcif^{233} | *ευρομεν*: E utroq loco *ηυραμεν*, 13. priore loco *ευραμεν* | *κεκλεισμενον*: D^{gr*} *εγκλεκλεισμ.* (sic; *εν* male repetitum est post *ευρομεν*) | *εστωτας* sine *εξω* cum ℵA BDEP al longe plu cat vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{9,120} bis Lcif ... ς (= Gb Sz) praem *εξω* cum pauc ut^{vid} minusc | *επι* cum NABD 31. 96. cat, item *ad* d e am fu demid sah syr^{sch}; Lcif *in ianua* ... ς *προ* cum E^{gr}P al pler vg^{cle} (*ante*) cop syr^{sch} arm Chr (aeth libere *et custodes custodiebant portas*)

24. *ο τε στρατηγος του ιερου και οι αρχιερεις* cum NABD 15. 18. 33. 36. 69. 81. 100. 163. e^{scr} cat^{92} vg sah cop arm (teste conlatore Gbii). Similiter syr^{sch} ar^{e} et aeth *οι αρχιερεις και οι στρατηγοι* (syr^{sch} sine punctis potest etiam esse *ο στρατηγος*, item est ar^{e}) *του ιερου*, item Lcif *principes et pontifex sacerdotum* ... ς Ti *ο τε ιερευς και ο στρατηγος τ. ιερ. και οι αρχιερ.* (:: cf 4, 1) c. P 13. 31. al longe plu, item E et Bed$^{retr\,121}$ ex Graeco *οι ιερεις και ο στρ.* etc, item 67. 98. 104. syr^{p} Chr *ο τε αρχιερευς* (syr^{p} poterat in eundem modum et. *ο τε ιερ.* reddere) *και ο στρατηγ. του ιερ. και οι αρχιερεις* | *διηπορουν*: E et Bed ex Graeco praem *εθαυμαζον και*. Ita vero Bed$^{retr\,121}$ ex Graeco: *Ut audierunt autem verba haec sacerdotes et magistratus templi et principes sacerdotum, mirabantur et ambigebant de illis quidnam vult hoc esse:* quae quidem passim ab e differunt | *τι* (ℵ^{c}): ℵ* *το τι* | *γενοιτο*: D* *γενηται* ... E Bed ex Graeco *θελοι ειναι*

25. *απηγγ. αυτοις* sine *λεγων* cum NABDEP h al longe plu vg sah cop syr^{utr} arm^{ed} Chr^{9,120} ... ς (= Gb Sz) add *λεγων* cum minusc vix mu cat^{92} arm^{cdd} (aeth *venit quidam et dixit illis*) Lcif^{233} (*dicens: Ecce* omisso *οτι*) | *ιδου*: h om | *οι* (ℵ^{c}): ℵ* om | *εστωτες και*: ℵ* om, ℵ^{a} suppl *εστωτες*, ℵ^{c} *εστωτ. και*

26. *ο στρατηγος*: E add *εν τω ιερω* | *ηγεν* cum ℵBD^{2} (D* l^{scr} *ηγαγον*, d *deducebant*) ... ς Ti *ηγαγεν* cum AEP al fere om cat vg (*addixit*) etc Chr^{9,120} Lcif | *ου*: D* d om | *εφοβουντο γαρ*: D^{gr} *φοβουμενοι γαρ* | *μη* cum NBDE 5. 13. 40. 96. ... ς Ti praem *ινα* cum AP al pler cat Chr

βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν· 27 ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς 28 λέγων· παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν 4, 17
ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. 29 ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. 30 ὁ θεὸς τῶν 4, 19
πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· 31 τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ 3, 15
αὐτοῦ τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

---

27. αγαγοντεσ: 13. απαγαγοντεσ | ο αρχιερευσ: D^{gr*} d Lcif^{233} ο ιερευσ (*sacerdos*) :: cf ad v. 24

28. παραγγελια cum ℵ*AB d vg cop Ath^{881} Cyr$^{esai\,455}$ (item Chr$^{gue\,7,429}$ omisso παραγγελια) Lcif^{233} ... ς (Gb^{0}) praem οὐ (e *nonne*) cum ℵ^{c} D^{gr}EP al omn^{vid} cat^{93} sah syr^{utr} arm aeth Ath^{996} Bas$^{eth\,296}$ Chr^{9,120} (*ουχι*) et^{7,429} Cyr$^{esai\,395}$ Thdrt^{2,226}. Item Bed$^{retr\,121}$ ex Graeco (*consequentius habetur in Graeco*: *Nonne praecipiendo praecepimus vobis*) | διδασκειν (et. Lcif etc): A 17^{lect} Chr^{7,429} (non item ad h. l.) Cyr$^{esai\,395}$ et^{455} Thdrt λαλειν | και ιδου: D* d om και | πεπληρωκατε cum BD EP al pler Bas$^{eth\,296}$ Chr^{9,355} Cyr$^{esai\,455}$ Thdrt^{2,226} ... ℵA 15. 18. 36. cat^{93} Chr^{9,120} Cyr$^{esai\,395}$ επληρωσατε | επαγαγειν: D* εφαγαγ., 31. επαναγαγειν | τουτου (vg *istius*, d e *huius*): D^{gr*} sah Lcif εκεινου (*illius*) ... 27. 29. 17^{lect} om

29. αποκριθεισ δε usq ειπαν: D ο δε πετροσ ειπεν (d *respondit*) προσ αυτουσ, eaque et D* et d* post πειθαρχειν usq ανθρωποισ pon | πετροσ cum ℵABEHP al^{40} Bas$^{eth\,296}$ Chr^{9,121} ... ς ο πετρ. cum minusc permu cat (D vide ante) |. ειπαν cum ℵABE ... ς ειπον cum HP al omn^{vid} Bas^{eth} Chr | δει: D^{gr*} δε (est igitur *βουλεσθε επαγαγειν – πειθαρχειν δε θεω* etc). Eadem verba respicit Polyc ap Eus$^{hist\,5,8,7}$ οι γαρ εμου μειζονεσ ειρηκασι· πειθαρχειν δει θεω μαλλον η ανθρωποισ. Item Or^{1,761} et$^{int\,4,655}$ Hipp$^{noet\,6\,fin}$ (πειθαρχειν γαρ δει θεω μαλλον η ανθρωποισ) Eus$^{dem\,116}$ Bas$^{eth\,296}$ (– μαλλον θεω η –) et^{313} et$^{regg\,349}$ etc. Ceterum Bed$^{retr\,121}$ *interrogative legitur in Graeco: Obedire oportet deo magis an hominibus?* Sic revera e habet. Similiter vero etiam Lcif^{233} *Utrum obedire oportet deo an hominibus?*

30. ο θεοσ cum BDEHP al omn^{vid} vg syr^{utr} rell Chr^{9,121} (nil probat Or^{4,195} διοπερ και λεγουσιν οι πειθαρχουντεσ θεω μαλλον η ανθρ. πετροσ και οι αποστολοι· ο θεοσ etc, nec magis Ir$^{int\,195}$) ... ℵA cop wilk ο δε θεοσ | ιν et. Or etc ... E et Bed$^{retr\,121}$ ex Graeco τον παιδα αυτου ιν

31. σωτηρα: 31. πατερα (confusis σρα et πρα) | τη δεξια ... D^{gr*} sah Ir$^{int\,195}$ τη δοξη (*gloria* Ir^{int}), d *caritate* (pro *claritate*?) | του δουναι c. ℵ*B Chr^{9,121} semel et^{123} (sed^{122} επι τω δουναι). Cf vg *ad dandam paenitentiam*; contra d e Ir^{int} *dare* ... ς Ln Ti om του (:: praegresso

32 καὶ ἡμεῖσ ἐσμὲν μάρτυρεσ τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸσ τοῖσ πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. 33 οἱ δὲ ἀκούσαντεσ διεπρίοντο καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούσ. 34 Ἀναστὰσ δέ τισ ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖοσ ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλοσ τίμιοσ παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τοὺσ ἀνθρώπουσ ποιῆσαι, 35 εἶπέν τε πρὸσ αὐτούσ· ἄνδρεσ Ἰσραηλεῖται,

---

αυτου) cum ℵcADEHP al omnvid Chr9,121 semel | αμαρτιων (D2 3. των αμαρτ.) sine additam et. Irint … D* d sah aethro (non itemPP) add εν αυτω

32. εσμεν hoc loco (i. e. post ημεισ) cum ℵDgrEHP al omnvid vgcle fu demid sah cop syrP etc … A d am syrsch Irint 195 post μαρτυρεσ pon … B om (nec expri aeth) | μαρτυρεσ sine additam (Gb″) cum ℵAD* 18. 25. 26. 34. 40. 104. 106. 137. 163. 177** 3pe gscr hscr d (*et nos ipsi testes sumus*) vg sah cop syrsch armgb Didtri1,18 (edrom55) Chr 9,122 … B εν αυτω μαρτυρεσ (omisso εσμεν, nisi forte εν ex εσμεν ortum est: εσμεν αυτω μαρτ.), Irint 195 *nos in eo testes sumus*, 69* 100. 105. εν αυτω εσμεν μαρτ. (atque sic Ln) … ς Ti αυτου μαρτυρεσ cum Dgr2EHP al longe plu (sed nonnulli μαρτ. αυτου) cat syrP aeth Chr 9,121; item 31. αυτω μαρτυρεσ (cscr αυτο μαρτ.) | των ρημ. τουτων: D* d praem παντων | και το πνευμ. sine δε cum ℵABD* 31. 33. 40. 69. 100. 105. 163. 180. Didtri1,18 Chr8,602 Thphylb, nec magis agnoscunt δε vg d (aliter e) syrsch arm aeth Irint 195 (cop *et deus dedit spiritum sanctum audientibus ipsum*, sah *deus dedit eum audientib. eum*) … ς Ti και το πν. δε cum Dgr2 EHP al pler cat syrP Chr9,121 Thphyla :: non desunt exempla ubi δε praecedente και apud ipsum Lc invectum est | ο εδωκ. cum ℵAD2HP etc … D*E ον (d e huc non valent: *spiritum – quem*) εδωκεν … B 17. 73. sah cop (vide ante) om ο

33. ακουσαντεσ: P al20 ακουοντεσ. Cf d e Lcif233 *audientes*; vg vero *haec cum audissent* … E 28. 137. 180. sah syrsch etP c.* Lcif add ταυτα (137. 180. syrutr τα ρηματα ταυτ.) | εβουλευοντο cum ℵDHP al longe plu (al pauc Thphylb -λευσαντο) e vg syrutr Lcif (d e vg Lcif *cogitabant*) … Ln εβουλοντο cum ABEgr al14 cat sah cop arm aeth Chr9,121 et123 | ανελειν: 31. 47. 96. του ανελειν

34. εν τω συνεδριω … DgrE cop arP εκ του συνεδριου. Praeterea E add αυτων … syrsch arE plane om | εξω: 78. sah cop post ποιησαι pon | βραχυ sine τι cum ℵABDE al plus12 (15. 18. 66. nec ipsum βραχυ habent) Chr 9,128bis et1,771, nec magis exprim τι vg (*ad breve*, d *pusillum*, e *modicum*) sah cop syrutr aeth … ς βραχ. τι cum HP al longe plu arm; ponunt autem H al10 Thphyla ante ποιησαι | τουσ ανθρωπουσ (Gb′) cum ℵAB 80. vg (et. am* fu demid; ipse am* vero *apostolos* ex *homines* fecit) cop arm Chr 9, 128bis … ς τουσ αποστολουσ cum DEHP al fere omn cat amcorr (vide ante) tol sah syrutr aeth Chr1,771. Idque D 3. 46. 60. al3scr al aliq etc ante εξω (D) vel ante βραχυ pon

35. ειπ. τε et. vg sah syrsch etc … C 13. 58. e cop syrP ειπ. δε | προσ αυτουσ: D sah πρ. τουσ αρχοντασ και τουσ συνεδριουσ | ισρα- et. AB

προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. 36 πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων, ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. 37 μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. 38 καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων

D^{gr}HP etc (et. e vg): ℵ *ισδρα-*, E^{gr} *ιστρα-*, d *istrahelitae*. Item *-λειται* cum ℵABDE ..., ς Ln *-λιται* cum HP al omn^{vid} | *εαυτοισ* (31. 96. *αυτοισ*): D* *εαυτουσ* | *επι τ. ανθρ. τουτοισ*: E tol cop (non item sah) *απο των ανθρωπων τουτων* | *πρασσειν* ut ABCDEHP etc ... ℵ *πραττειν*

36. *τουτων των ημερων*: 31. *των ημ. τουτ.* | *εαυτον* sine *μεγαν* cum ℵA* BCHP al plu vg (et. am fu demid) sah cop syr^{P} arm Eus$^{hist\,2,\,11,\,1}$ Chr ^{9,128} et^{1,771} ... D praem *μεγαν* (d *dicens esse quendam magnum ipsorum*), item Or^{1,872} ante *τινα εαυτον* (affert^{libere}: *ερουμεν οτι θευδασ προ τησ γενεσεωσ* $\overline{ω}$ *γεγονε τισ παρα ιουδαιοισ, μεγαν τινα εαυτον λεγων*) ... A^{2}E al^{20} tol syr^{sch} Cyr$^{esai\,165}$ Hier$^{tit\,3,1}$ add *μεγαν*, item Cyr^{4,642} (*λεγ. τινα εαυτ. ειναι μεγαν*) | *ᾧ*: D^{gr} add *και* | *προσεκλιθη* (Gb″) cum ℵABC^{corr} 17. 31. 38* al plus^{10} Cyr$^{esa\,165}$. Item C*D*EHP al^{40} fere *προσεκληθη* (C*- *κληθησαν*, D^{2} *-κλειθησαν*. Versiones vide post) ... ς *προσεκολληθη* cum 13. al ut^{vid} mu Chr^{9,128} (^{1,771} *και ηκολουθησαν αυτω*) Cyr^{4,642} Thphyl^{a} et^{b} (sed 69. Cyr *-θησαν*) ... 15. 18. 36. *προσετεθη* (similiter Hier^{tit} *cui appositi sunt*), 58. *προσεκληρωθη*. Ex versionibus habent e vg *cui consensit*, d *cui adsensum est* (pergit *numeri virorum*), syr^{P} *cui inclinaverunt*, arm *cui accesserunt*, cop *cui adhaeserunt*, syr^{sch} sah aeth *cui secuti sunt* | *ανδρων αριθμοσ* cum ℵABCE 31. 69. 96. 104. 105. 163. fu demid Cyr^{4,642} et$^{esa\,165}$ ... ς *αριθμ. ανδρ.* cum DHP al pler vg^{cle} am Chr^{9,128} (^{1,771} *ανδρεσ τετρακοσιοι*, qua licentia etiam sah et alii interpretes usi sunt) | *ωσ* cum ℵ^{c}ABCDE al^{10} Chr^{9,128} ... ς *ωσει* cum ℵ*HP al longe plu cat Cyr^{4,642} et$^{esa\,165}$ | *τετρακοσιων* et. ℵ^{c} Cyr$^{esa\,165}$ ... ℵ* Cyr^{4,642} *τετρακοσιοι* | *οσ ανηρεθη*: D^{gr}* *οσ διελυθη*, Eus$^{hist\,2,\,11,\,1}$ *οσ κατελυθη* ... D^{gr} add *αυτοσ δι αυτου* | *διελυθησαν* (et. Eus^{hist}): D^{gr}* om, d om *διελυθ. και* | *εισ*: 36. 65. cat *ωσ* | *ουδεν*: D 33. *ουθεν*

37. *απεστησεν*: H *ανεστησεν* | *λαον* sine additam cum ℵA*B 81. d vg Eus$^{hist\,1,5,3}$ (ex cddd^{pler} edd^{hein} et^{burt}) Cyr$^{esa\,165}$ ... ς *λα. ικανον* cum A^{2}HP al pler cat sah syr^{utr} arm aeth Cyr^{4,642}, item E 5. 13. 40. 96. 180. k^{scri} cop Eus^{hist} (ut ed^{lämm}) *ικανον λαον* ... CD^{gr} Eus^{hist} (edd steph et^{val}) *λαον πολυν* (C* *-λυ*) | *απωλετο*: P al aliq *απολετο* | *παντεσ* (et. Eus^{hist}): D 95. om | *οσοι* (et. C^{2}): C*et^{3} *οι*, item d e *qui* (contra vg *omnes quotquot*)

38. *τα νυν* (et. B^{2}): B*E om *τα* ... D add *αδελφοι* (D^{gr}* *εισιν αδελφ.*) | *υμιν* (ℵ^{a}): ℵ* om | *αφετε* cum ℵABC ... ς Ti *εασατε* cum DEHP al omn vid cat Chr^{9,129} | *αυτουσ*: D 34. add *μη μιαναντεσ τασ χειρασ* (*non*

καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· 39 εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς, μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. 40 *ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν.* 41 *Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι·* 42 *πᾶσάν τε*

---

coinquinatas manus), item E Bed$^{retr\ 122}$ ex Graeco *μη μολυνοντες* (*coinquinantes*) *τας χειρας υμων* | *η βουλ. αυτη* cum ℵABCDE al plu cat vg$^{l\ rell}$ Or^{1,372} Chr Thphyl^{a} ... HP al^{40} fere arm^{cdd} Thphyl^{b} om *αυτη*, hinc Gb^{0}. Ceterum Ln sic: *αὐτούς* (*ὅτι ἐὰν – οὐ δυν. καταλ. αὐτούς*), *μή ποτε* etc.

39. *ει*: E *εαν*, item Or^{1,372} sed pergit *δε η εκ θεου* | *δυνησεσθε* (Gb′) cum ℵBCDE al^{35} fere cat^{97} vg (et. am demid) sah Or^{1,372} Chr^{9,129} et^{130} et^{1,771} Thphyl^{b} ... *ς δυνασθε* c. AHP al plu fu cop syr^{P} aeth Thphyl^{a} | *αυτους* (Gb″) cum ℵABC^{2}DE al plus^{12} cat am fu syr^{P} arm aeth Bed$^{retr\ 122}$ ... *ς αυτο* cum C*HP al longe plu vg^{cle} demid sah cop syr^{sch} Chr^{9,129} et^{1,771} Thphyl^{a} et^{b} ... Or^{1,372} *την τουτου διδασκαλιαν*, 180. *αυτον*, vg^{cod} (ap Gb) plane om. Praeterea E Bed$^{retr\ 123}$ ex Graeco add *ουτε υμεις ουτε οι αρχοντες* (e *magistratus*, Bed *principes*) *υμων*, item D syr^{P} c.* *ουτε υμεις ουτε βασιλεις ουτε τυραννοι· απεχεσθαι* (d *discedite*, syr *-σθε*) *ουν απο των ανθρωπων τουτων*. Similiter demid *neque vos neque principes viri* (? vri = vestri). *Abstinete ergo vos ab eis*. Addunt et. 33^{mg} *εγκρατευετε ουν απο των ανθρωπων τουτων*, et 180. *απεχεσθε ουν απο των ανδρων τουτων* | *μηποτε και*: D* 163. d sah cop syr^{utr} om *και*

40. *επεισθησαν*: vitiosum quid D* (sed d *consenserunt itaquae ei*) | *δειραντες* (al^{11} *δηραντ.*): E d add *αυτους* | *λαλειν*: E add *τινι* (*ulli*) et Lcif *ulli hominum* (post *του ιυ*), item A *αυτους* | *απελυσαν* sine additam cum ℵABC sah cop ... *ς* Ln (ex errore) add *αυτους* cum DEHP al omn^{vid} vg syr^{utr} arm aeth Bas$^{eth\ 285}$ Chr^{9,129} Lcif^{234} (*vocantes, inquit, apostolos, caesos eos dimiserunt*)

41. *οι μεν ουν* (et. Lcif^{234}): D 180. syr^{P} add *αποστολοι* | *κατηξιωθησαν* ante *υπερ τ. ονομ.* cum ℵABC al plus^{10} cat vg (et. Ambrst et Quaest, vide Sab) syr^{sch} (sah cop, sed pon *κατηξ. ατιμασθ. υπερ τ. ον.*) Or^{1,421} et (*εχαρησαν ποτε καταξιωθεντες υπερ τ. ονομ. αυτου ατιμασθηναι*)^{276} Bas$^{eth\ 285}$ Thdrt^{2,1113} et^{4,657} ... *ς* ante *ατιμασθ.* pon cum DEHP al pler arm syr^{P} Chr^{9,129} Thphyl^{a} et^{b} Lcif | *ονοματος* sine additam cum ℵABCDHP al^{12} sah cop syr^{sch} arm Ammpresb in cat$^{ox\ 98}$ (*υπερ του ονοματος ατιμασθηναι· τω καθολικω χρησαμενος εδηλωσεν οτι θεος ην ο ις. ωσπερ γαρ τις λεγων· αυτος ειπεν, ο ων ειπε, τον θεον σημαινει, ουτως και ο αοριστως το ονομα μονον ειπων ομοιως την θειαν του ιυ ουσιαν εσημανεν*. Eadem Ammonio 15^{schol} tribuit.) Lcif (pag^{208} ex ed. Ven. 1778, ut testantur Ln et Treg; sed ap Gall^{6,234} et ap Sab *eius* additur) ... *ς* (= Gb Sz) add *αυτον* cum

ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

VI.

1 *Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.* 2 *προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις.* 3 *ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν*

---

minusc utvid pauc aeth^{utr} Or^{1,276} et^{421} (Lcif^{234} vide ante) ... E al plus^{10} syr^{p} add *του κυριου ιυ*, Bas$^{eth\,285}$ *του κυριου*, 5. 13. 15. 18. 36. 42. 69. al mu cat^{93} vg (et. am demid) Thdrt^{2,1113} *του ιυ* vel *ιυ*, 4. 31. 38. al fu tol Eus$^{luc\,165}$ Chr^{9,129} Thdrt^{4,657} *του χυ*, et aliter

42. *πασαν τε* et. Bas$^{eth\,285}$ Ir$^{int\,195}$ etc ... D 26. 105. e vg sah cop Lcif^{234} *πασ. δε* | *και κατ*: 31. 126. as^{cr} om *και* | *τον χν ιν* cum ℵAB al plus^{30} cat^{98} vg (et. fu) syr^{p} Bas$^{eth\,285}$ Cyr$^{hr\,275}$ (Ir$^{int\,195}$ *Chr. Ies. filium dei*) ... ς *ιν τον χν* cum HP al plu^{vid} am tol cop aeth^{ro} Thphyl^{a} et^{b}; item E 65. arm Chr^{9,129} *ιν χν* ... C 13. *τον κυριον ιν*, D tol sah syr^{sch} aeth^{pp} *τον κυριον ιν χν*, Lcif^{234} *dominum nostrum Iesum Christum*

VI. 1. *ταισ ημερ. ταυταις*: D^{gr} *ταυτ. τ. ημεραις* ... C^{3} 47* 73. vg sah *ταισ ημερ. εκειναις* | *εν τη*: 13. *επι τη* | *τη καθημερινη*: D* om *τη* | *αι χηρ. αυτων*: D* d add *εν τη διακονια των εβραιων*

2. *δε* (d *itaque*): D^{gr}* sah om (syr^{sch} *et vocaverunt*) | *ειπαν* cum ABC ... ς *ειπον* cum ℵDEHP al omn^{vid}. Praeterea D add *προσ αυτουσ*, item sah syr^{sch} aeth Cyp^{119} *eis* | *ημασ* cum ℵABEHP al omn^{vid} (sed E 13. 180. arm post *καταλ.* pon) Clem^{202} Bas$^{eth\,299}$ Macar$^{gall\,7,179}$ Marc$^{mon\,77}$ (Gall^{8}) Chr^{9,129} Thphyl^{a} ... CD Thphyl^{b} *ημιν* (similiter Pallad$^{gall\,8,291}$ *ουκ εξον ημιν τραπεζαισ διακονειν*) ... Dam^{2,63} plane om | *καταλειψαντασ* (C -*ντεσ*) et. Clem^{202} ... E 5. 13. 40. 180. k^{scr} al^{7} Bas$^{eth\,299.\,300}$ Macar^{179} Marc$^{mon\,77}$ Chr *καταλιποντασ* (et. Dam^{2,63} *καταλειποντασ*)

3. *επισκεψασθε* (tol Or$^{int\,4,753}$ Quaest$^{101,\,2942}$ *eligite*) ... B *επισκεψωμεθα* | *επισκεψασθ.* - *ανδρασ εξ υμων* (Marc$^{mon\,77}$ add *αυτων*): D *τι ουν εστιν αδελφοι· επισκεψασθαι εξ υμων αυτων ανδρασ* (d -*i*- *prospicite itaque ex vobis viros*) | *δε* cum ℵB (:: praecessit *δε*, sequitur *δε*, videbaturque aptius *ουν*), item A *δη* (ita Ln) ... ς Ti *ουν* cum CEHP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop Chr^{9,129} Or^{int} Did$^{int\,266}$ ... sāh arm aeth Bas$^{eth\,299}$ om plane | *αδελφοι* cum ℵBCEHP (item D, vide ante) al pler vg rell (exc aeth) Bas^{eth} Chr Did^{int} ... Ln om cum A 13. aeth^{mir} Marc^{mon} Or^{int} | *πληρεισ* sic ℵBCD etc: AEHP al *πληρησ* | *πληρεισ* usq *σοφιασ*: arm om (exc$^{edd\,rec}$), item praeterit Marc$^{mon\,77}$ | *πνευματοσ*

ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· 4 ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ
8, 5 21, 8 τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. 5 καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, 6 οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

12, 24 7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα

---

sine *αγιου* cum ℵBC^{2vid}D 137. 180. am fu luxov syrP (*plenos spiritu sapientiae*) ar^{e} (syr^{sch} add *domini*) Chr^{9,129} … ς (Gb^{00}) add *αγιου* cum AC*et^{3vid}EHP al pler vg^{cle} demid sah aeth (arm^{recent}, vide ante) Bas eth^{299} | *και σοφιας* (ℵ^{c}): ℵ* syrP om *και* | *καταστησομεν* (et. ς Gb Sz) cum ℵABCDE al plu (11 ap Scri) Bas$^{eth\,299}$ Chr^{9,129} … ς^{e} *καταστησωμεν* cum HP al^{20} fere (1 ap Scri) Marc$^{mon\,77}$; item *constituamus* d e vg

4. *ημεις δε – προσκαρτερησομεν*: D *ημεις δε εσομεθα* (d *sumus*) – *προσκαρτερουντες* (d *perseveramus* sic), e vg *nos autem* (vg *vero*) – *instantes erimus* | *προσκαρτερησομεν* cum ℵABCP etc … EH 13. 31. 40. al plus^{30} Bas$^{eth\,300}$ Chr^{9,129} Marc$^{mon\,77}$ *προσκαρτερησωμεν*

5. *ο λογος*: D add *ουτος*, item sah syr^{utr} etc | *ενωπιον*: C *εναντιον* | *πληθους*: D add *των μαθητων* | *εξελεξαντο στεφανον*: ℵ *εξελεξαντον στεφανον* sic | *πληρη* ut BC^{corr} etc … ℵAC*DEHP al permu (7 ap Scri, 5 ap Mtthaeium) *πληρης* (P *-ρις*, 99. e^{scr} *–ρεις*), atque sic edidit Ln | *πιστ. και πνευμ. αγιου* (ℵ^{c}): ℵ* *πνευμ. κ. πιστ. αγιου* | *προχορον*: E al aliq *προχωρον*, item syrP mg gr (*προχωρος*) | *νικανορα* cum ℵAB*CHP etc (D^{gr} *νικορα*) … B^{2}E 13. al pauc *νικανωρα* … syrP mg gr *νικαρινον* | *τιμωνα* (syrP mg gr *τιμων*): D *τειμωνα* … C^{2} 13. al pauc *τιμονα* | *παρμεναν*: D^{gr*} *–να* | *αντιοχεα*: C *–χεαν*

6. *ουσ εστησαν* … D^{gr} sah syr^{sch} ar^{e} *ουτοι εσταθησαν* | *και*: D^{gr} *οιτινες*

7. *του θεου* cum ℵABCHP al fere omn am demid sah cop syr^{sch} arm Chr$^{9,133\,com}$ … DE 180. vg (et. fu tol) syrP Chr$^{9,130\,txt}$ Or$^{int\,2,131}$ *τ. κυριου* | *μαθητων*: E *μανθανοντων* (*discentium*) | *ιερεων* (ℵ^{c}) … ℵ* 66. 76. 81. 100* 15^{lect} e^{scr} o^{scr} syr^{sch} Thphyl^{b} *ιουδαιων* | *υπηκουον* (D^{gr*} add *αν*? *αυ*?) … AE 11. 27. 29. 45. 80. 105. g^{2scr} (137.) cat^{101} Chr^{9,130} *ὑπηκουεν* (137. *-σε*), item *turba* – *oboediebat* (contra d *-bant*) vg syr^{utr} | *τ. πιστει*: syrP mg add *evangelii*

8. *χαριτος* cum ℵABD al plus^{20} cat^{101} vg sah cop syr^{sch} arm ar^{e} (aeth^{utr} *χαριτ. θεου*) Bas$^{esa\,399}$ Did$^{lat\,267}$ Procl^{670} … ς (= Gb Sz) *πιστεως* cum HP al plu syrP Chr^{9,138} … E *χαριτος και πιστεως* | *τερατ. και*

καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. 9 ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν λεγομένων Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συνζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, 10 καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. 11 τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ

σημεια: E 40. 96. *σημ. κ. τερατ.* | *μεγαλα* (40. sah *πολλα*): 95. o^{scr} post *λαω* pon ... 6^{lect} syr^{sch} ar^{e} om | *εν τω λαω*: E $Bed^{retra\,123}$ (ex Graeco) add *εν τω ονοματι του κυριου* (Bed add *nostri*, non item e) $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$, item D 5. 13. 81. 180. k^{scr} sah add *δια του ονοματος* (5. 13. k^{scr} add *του*) *κυριου* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$, item syr^{p} c.* *per nomen domini*, 43. *υπερ του ονοματ.* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$

9. *ανεστησαν* (D^{gr*} *αναστησαν*) *δε*: E *καθ ο* (e *adversus quem*) *ανεστησαν* | *των εκ της*: ℵ om *των* | *των λεγομενων* cum ℵA 5. 13. 33. 40. 45. 47. 96* k^{scr} sah cop $Chr^{9,138\,cdd}$ ... ς Ln Ti *της λεγομενης* cum BCDEHP al pler vg syr^{utr} arm aeth $Chr^{9,138\,ed}$ $Procl^{671}$ ... 105. om | *λιβερτινων* (D *λειβερτεινων*) :: quae vox apud Graecos non inventa est ... arm *Libyorum*, ar^{p} *Corinthiorum* | *κυρηναιων* ... A *κηρυναιων*, H *κυρεναιων* :: similiter Lc 2, 1 A etc *κηρινιου*, al mu *κυρινιου* | *κιλικιας*: A *κηλικιας* | *και ασιας* cum ℵBCD^{2}EHP al fere omn vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr Procl ... Ln om cum AD* 12^{lect} d | *συνζητ.* cum ℵAB*C DE ... ς *συζητ.* cum B^{3}HP al omn^{vid}

10. *και ουκ*: D *οιτινες ουκ* | *τη σοφια*: DE et $Bed^{retr\,124}$ ex Graeco add *τη ουση εν αυτω* | *τω πνευματι ω ελαλει*: DE et $Bed^{retr\,124}$ ex Graeco *τω πνευμ. τω αγιω ω* (d e luxov *quo loquebatur*; vg Bed^{retr} ex Graeco *qui loquebatur*; sed videtur Bed *qui* ex vg repetisse quamvis e *quo* praeberet; nec enim aliud quam quod *τω αγιω* ex Graeco accessit videtur notaturus fuisse.) | *ελαλει*: DE add *δια το ελεγχεσθαι αυτους* (E *διοτι ηλεγχοντο*) *υπ* (D^{gr*} *επ*) *αυτου μετα πασης παρρησιας*, item am^{2} cod^{lat} ap Erasm $syr^{p\,mg}$ *propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia* (iisdem verbis e utitur; d vero *quoniam probatur illis ab illo cum omn. fid.*). Addunt vero insuper D $syr^{p\,mg}$ *μη δυναμενοι ουν* (D^{gr*} *ου*) *αντοφθαλμειν τη αληθεια* (d *non potentes autem resistere veritati*), item E Bed^{retr} ex Gr *επειδη ουκ ηδυναντο αντιλεγειν τη αληθεια* (e Bed *cum ergo non possent contradicere veritati*). Similiter versio bohemica: *propterea increpabantur ab eo cum omni fiducia. Et cum non possent resistere* etc

11. *λεγοντας* cum BCD^{2}EHP al fere omn (42. *ψευδολεγοντας*) ... ℵAD* 8^{pe} *λεγοντες* :: quod recipiendum iudicassem pro licentia qua passim participia eiusmodi apponuntur praesertim apud LXX, nisi similia aliquoties invenirentur uno tantum vel altero eorundem testium fulta, ut paullo post v. 13, item Lc 24, 34. Mc. 1, 27. Ad defendendum *λεγοντες* fortasse erit qui adhibeat Mt 22, 16, quemadmodum ς praebet. | *λαλουντος* (E* *-ντας*) cum ℵ$_{c}$A^{2}BCDE^{2}HP al fere omn ...

λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν, 12 *συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον,* 13 *ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου·* 14 *ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς.* 15 *καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.*

ℵ* 5. *λεγοντος* ... A* om^{vid} | *βλασφημα* cum ℵ (ipse* correxit *-μα* ex *-μιασ*) ABCEHP etc (d *blasphema*, e *blasfema*) ... ℵ*D^{gr} 137· vg arm *βλασφημιασ* (Gb′) | *μωυσην* cum ℵABCDH al permu e vg (exc am) etc ... ς *μωσην* cum E^{gr}P al plu am etc

12. *συνεκινησαν τε* ... E *και ταυτα ειποντες συνεκινησαν τε* (e *commoverunt quoque*) | *τουσ* ante *γραμματεισ* (et. C^{2}): C* k^{scr} om | *επισταντεσ* (et. ℵ^{c}): ℵ* om | *ηγαγον*: A e^{scr} sah cop syrP c. ob. add *αυτον*, item syr^{sch} aeth

13. *εστησαν τε* (vg *et statuerunt*, item sah, qui eodem modo *τε* etiam alibi reddit, ut 5, 35) ... D *και εστησαν* ... H 13. 40. 96. e cop Procl^{671} *εστ. δε* | *ψευδεισ*: D add *κατα* (^{2} *κατ*) *αυτου* (similiter aeth *et statuerunt ei*) | *λεγοντασ*: ℵ *-ντεσ* | *ο ανθρ. ουτοσ*: (Chr^{9,139}, *homo hic* d e, *homo iste* luxov vg) ... C *ουτοσ ο ανθρ.* ... 13. om *ουτ.* | *λαλων* ante *ρηματα* cum ℵBC 40. 69. 96. cat^{102} vg sah cop syr^{utr} arm (aeth *loquens blasphemiam*) Nyss^{2,790} Chr^{2,594} Procl^{671} ... ς Ti Ln ante *κατα του* cum ADEHP al pler Chr^{9,139} et^{142} Thphyl^{a} et^{b} ... 5. 13. k^{scr} *λαλ. ρημ. βλ.* post *του νομου* | *ρηματα* sine additam cum ℵABCD 27. 29. 81. 105. 142. 163. vg sah cop syr^{utr} ar^{e} Chr^{9,139} et^{142} Procl^{672} ... ς (= Gb Sz) add *βλασφημα* c. EHP al pler luxov (*blasphemiae*) arm aeth (vide ante) Chr^{2,594} Procl^{671} | *του αγιου* sine *τουτου* cum ℵADEHP al plus^{45} vg (et. am fu demid) luxov (sed add *et deum*) arm aeth Nyss^{cod} (teste Wtst) Chr^{9,142} Dam^{2,173} ... ς (= Gb Sz) add *τουτου* cum BC al sat mu cat tol (*locum hunc sanctum*) sah cop syr^{utr} Nyss^{2,790} ed Chr^{9,139} et^{2,594} Procl^{671} et^{672}

14. D* *ναζωραιοσ* | *καταλυσει*: H *-ση* | *α παρεδωκεν*: P 63. 78* 95. 101. 106. d^{scr} *απερ εδωκεν* | *μωυσησ* cum ℵBCDEH etc ... AP al^{20} fere *μωσησ*

15. *και ατενισ. εισ* (ℵ* om; ℵ^{a} suppl) *αυτον* ... D^{gr*} *και ητενιζον δε αυτω* | *παντεσ* (Gb″) cum ℵABCD*E al^{10} fere cat^{103} ... ς Ti *απαντεσ* cum D^{2}HP al longe plu Chr^{9,139} | *καθεζομενοι* cum ℵABCEHP etc ... D 18. 137. 180. c^{scr} *καθημενοι* | *συνεδριω*: D (vide ante) add *και*, item d (*et intuiti in eum – et viderunt*) | *ειδον* cum ℵBCDEP etc; H al pauc *ιδον* ... Ti *ειδαν* cum A | *ωσει*: E 137. *ωσ* | *αγγελου*: D add *εστωτοσ εν μεσω αυτων* (d post *angeli* pergit *stans in medio eorum*)

VII.

1 *Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; 2 ὁ δὲ ἔφη·*
ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη
τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοι-
κῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, 3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς Gn 12, 1
γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι
δείξω. 4 τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν. Gn 12, 5
κἀκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν
εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, 5 καὶ οὐκ ἔδωκεν
αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦ- Gn 12, 7

VII. 1. ο *αρχιερευς*: DE et Bed ex Gr tol german[24] add *τω στεφανω*, sah cop add *illi* | *ει* sine *αρα* cum ℵABC 14* 27. 29. 34. 36. (item 47* 100. 163. sed nec *ει* habent) cat[103] (editum *αρα* invito codice), nec exprim *αρα* d vg syr[sch] (ut[vid]) aeth ... ς (sed Gb[00]) Ti add *αρα* cum DEHP al longe plu Chr[9,139], item e *enim*, syrP *igitur*; videtur et. arm exprimere | *ταυτα*: D *τουτο*

2. *χαρραν* (*charram* et. am fu demid tol) et. Or[4,286] ... DG[r] (contra d *in charris*) al[6] vg[cle] *χαραν* ... E 31** *χαρρα* (31* *χαρα*)

3. *εκ* (d e vg *de*): DG[r] *απο* | *και εκ της* cum ℵACEHP al ὁmn[vid] cat vg (item d *de terra tua et a cognatione tua*) syr[utr] cop arm aeth Or[4,286] Ir[int 197] (:: etiam LXX *εκ* repetitur, sed NB hiant) ... Ln Ti *και της* cum BDG[r] sah Thphyl[b] | *συγγενειας* (*συγγ-* ℵABEHP etc, CD *συνγ-*: *- νειας* ℵAB[3]H etc, B*CDEP al *-νιας*) *σου* ... E 65. 67. Aug[civ dei 16,430] et[432] add (:: ex LXX) *και εκ του οικου του πατρος σου* | *εισ την γην* cum ℵABC*DE 5. 40. 133. ... ς (= Gb +) om *την* cum C[3vid]HP al pler Chr[9,140] (:: LXX editum est *την*, sed lectio satis fluct) | *ην*: C* praetermisit; C[3] vero ex *εισ την γην αν* restituisse vdtr *εισ γην ην αν* | *αν* (ℵ[c]): ℵ* *εαν*

4. *τοτε*: D syr[sch] add *αβρααμ* | *κατωκησεν* (31. *-κισεν*): DG[r*] *και κατωκησεν* (praegresso *εξελθων*). Item d vg *exibit* (*exiit*) - *et habitavit.* | *εν*: H 1. 31. 36. 47. al plus[20] Thphyl[a] et[b] *εισ*, 13. *επι* | *εν χαρραν* (vg[cle] rursus *Charan*, non item am fu demid tol): E *εν χαρρα* (*in charra*) | *κακειθεν*: 31. 42. al[15] *και εκειθεν* ... D* d *κακει ην*, posteaque *και μετωκ.* | *το*: A om | *μετωκισεν* (e vg Ir[int 197] *transtulit*, Aug civ dei 16,430 *collocavit*) ... D*EHP al[25] (ex his nonnulli om *αυτον*) *μετωκησεν* (d *et intransmigravit eum*; Hier[ep] ad[dard] *et inde - migravit in terram*) | *αυτον*: E syr[sch] ar[e] add ο *θεος* | *κατοικειτε* ... D syrP c.* add *και οι πατερες ημων* (syrP c.* *υμων*) *οι προ ημων* (syrP rursus *υμων*), item E Aug[civ dei] add *και οι πατερες υμων*

5. *κληρο. εν αυτη* (et. Ir[int 197]) ... E *εν αυτη κληρ.* | *και επηγγειλ.* (et. fu cop etc): D vg (et. am demid tol) sah Ir[int 197] *αλλ επηγγ.* | *δουναι αυτω εισ κατασχ. αυτην* cum BCDHP al[35] cat (Ir[int] omisso *αυτω*).

ναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν,
Gn 15, 13. 14 οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. 6 ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ Θεός, ὅτι ἔσται τὸ
σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ
κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· 7 καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσουσιν
κρινῶ ἐγώ, ὁ Θεὸς εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύ-
Gn 17, 10 σουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 8 καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περι-
τομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακὼβ τοὺς δώ-
Gn 37, 28. 39, 2 δεκα πατριάρχας. 9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ
ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ, 10 καὶ ἐξεί-
Gn 41, 40 λατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν

Similiter vg arm *dare illi eam in possessionem* ... Gb' *δουν. αυτην εισ κατασχ. αυτω* cum NAE al plus[10] ... ς *αυτω δουν. εισ κατασχ. αυτην* cum minusc vix mu | *ουκ οντοσ αυτω*: C 32. 100. *ουκ οντ. αυτου*

6. *ουτωσ* cum ABCDEF al pler tol cop arm syrP (40. al sah aethPP *αυτω ουτωσ*, aeth[ro] *sic dixit Abrahamo*) Chr[9,147] Ir[int 197] ... NH al[12] vg[cle] demid *αυτω*, (syr[sch] *et locutus fuerat cum eo deus dicens ei*) ... am fu plane om | *ο θεοσ*: D Ir[int] add *προσ αυτον* | *το σπερμ. αυτου* et. vg arm syrP ... R 15. 18. 27. 36. vg[six] sah cop syr[sch] aeth *το σπ. σου* :: ut LXX | *δουλωσ. αυτ. και κακωσουσιν*: E *κακ. α. κ. δουλ.* | *αυτο*: D vg sah (*facient eos servos*) *αυτουσ*, item aeth :: ut LXX | *κακωσουσιν*: C al pauc syr[sch] etP c. ob. add *αυτο* (item *αυτουσ* sah cop aeth) :: cf LXX

7. *και το εθν.* (31. add *εκεινο*): C 99. 120. e[scr] sah (non item cop) aeth[PP] (non item[ro]) *το δε εθν.* | *ω εαν* cum RACEHP al omn[vid] Chr[9,147] ... Ln *ω αν* cum BD | *δουλευσουσιν* cum ACD[gr] 26 96. sah Ir[int 197] (*servient*) ... ς Ln *-σωσιν* cum RBEHP al pler d vg (*servierint* d e vg) Chr[9,147] :: ita et. LXX | *ο θεοσ ειπεν* cum RABC ... ς Ti *ειπ. ο θεοσ* cum DEHP al omn[vid] d (*dicit dominus*), vg (*dixit dominus*) syr[utr] sah cop arm aeth Ir[int] (ut d) | *εξελευσονται*: E add *εκιθεν* | *λατρευσουσιν* (*servient* e vg[cle] fu Ir[int], *deservient* d am demid tol): C*[vid]EG[r] 73. *-σωσιν*

8. *ουτωσ*: 2** 3. 9. 16. 17** 19. 24. 34. 43. 78. 100. 103[mg] al[3 scr] *ουτοσ*, sah *ουτωσ ουτοσ* | D bis *ισακ, ισαc* | *ογδοη* (R[c]): R* *εβδομη* | *και ισααk* sine articulo cum RABCE 40. 96. k[scr] Thphyl[a] ... ς Ti *και ο ισ.* c. DHP al pler cat Chr[9,148] Thphyl[b]. Praeterea E syr[sch] cop add *εγεννησεν* | *ιακωβ* sine articulo cum RABCD*E 40. 47. 96. k[scr] ... ς Ti *ο ιακ.* cum D[2]HP al pler cat Chr Thphyl[a] et[b]. Praeterea syr[sch] cop add *εγεννησεν*

9. *και οι πατριαρχαι* etc: Thphyl[b 223] *οι δε αδελφοι ιωσηφ ζηλωσαντεσ αυτον απεδοντ.* (sic in ipso textu exhibet, in comm. non attingit)

10. *εξειλατο* cum RABCDEP al[10] fere cat Thphyl[b] ... ς *εξειλετο* cum H al pler Chr[9,148] Thphyl[a] | *αυτω χαριν*: DG[r] *χαριν αυτω* ... A om *αυτω* |

καὶ σοφίαν ἐναντι Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ᾽ Αἴγυπτον καὶ ἐφ᾽ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. 11 ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ᾽ ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναὰν καὶ θλῖψις μεγάλη, καὶ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. 12 ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· 13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος αὐτοῦ. 14 ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. 15 καὶ

Gn 41, 54 — Gn 42, 45 — Gn 45, 1 — Gn 45, 9 46, 27. — Dt 10, 22

εναντι cum ℵ 5. 27. 29. 40. 96. 137. 163. 180. k^{scr} Chr^{9,148} ... ς Ln Ti *εναντιον* cum ABCDEHP al plu :: quemadmodum Lc 1, 8 et Act 8, 21 *εναντι* editum est adversantibus testibus multis eisque gravibus qui *εναντιον* tuentur, *εναντιον* vero Act 8, 32 non fluctuat nec magis fere Lc 20, 26. 24, 19, ita etiam hoc loco *εναντι* praeferendum ex codicis ℵ auctoritate multis aliis confirmata qui toties cum principalibus faciunt | *εφ ολον* cum ℵACE^{gr} 14* 20. 25. 26. 27. 40. 69. 96. 100. 105. 120. 163. 177* g^{scr} vg syr^{utr} sah cop ... ς Ln Ti om *εφ* cum BDHP al longe plu e Chr^{9,150}

11. *ολην την αιγυπτον* (Gb′) cum ℵABC 81. vg syr^{sch} sah cop ; item D^{gr} *ολησ τησ αιγυπτου* (D^{2} teste Kipl add *γησ* post *τησ*) ... ς Ti *ολ. την γην αιγυπτου* cum (D^{2} ap Kipl) EHP al pler (sed al^{3} om *την*) syrP arm aeth^{utr} (om *ολην*) Chr^{9,148} | *ευρισκον* cum ℵACDH al pler Chr ... BEP 4. 40. k^{scr} cat^{109} *ηυρισκον* :: cf ad Lc 19, 48 Mc 14, 55

12. *απ. δε* (et. d): D^{gr} *απ. ουν* | *σιτια* (BD *σειτια*, 15. 40. al cat *σιτεια*) cum (Gb″) ℵABCDE 5. 6. 8. 15. 36. 40. 100. 105. cat ... ς *σιτα* cum HP al pler Chr^{9,148} (18. Thphyl^{a} *σιτον*) | *εισ αιγυπτον* (Gb″) c. ℵABCE 40. ... ς *εν αιγυπτω* cum DHP al pler Chr (d vg *in aegypto*; contra e *in aegyptum*)

13. *εν τω*: D 18. *επι τω* | *ανεγνωρισθη* cum ℵCDEHP al fere omn Chr^{9,148} ... Ln *εγνωρισθη* cum AB (25. *εγνωσθη*). Cf et. Latt: d *recognitus est*, e *agnitus est*, vg *cognitus est* | *εγενετο*: D *εγενηθη* | *τω φαραω*: ℵ om *τω* | *το γενοσ αυτου* (Gb′) cum ℵAE 40. vg arm ... ς *τ. γε. του ιωσηφ* cum DHP al pler Chr; item Ln Ti *τ. γε. ιωσηφ* cum BC 47. :: perspicuitatis caussa *ιωσηφ* et *του ιωσηφ* substituta

14. *ιακωβ* ante *τον πατ. αυτου* cum ℵABCDE al plus^{10} vg sah cop arm ... ς post *τ. πατ. αυτ.* cum HP al longe plu syr^{utr} Chr^{9,148} ... 15. 18. 36. 47* 163. cat^{110} aeth$^{utr.}$ plane om, hinc Gb^{00} | *συγγενειαν* (D *συγ.*, E *-νιαν*) sine *αυτου* c. ℵABCHP al plus^{40} am fu demid syrP arm cat Chr ... ς (= Gb Sz) add *αυτου* cum DE al pm vg^{cle} tol syr^{sch} sah cop aeth | *εφ ψυχ. εβδομ.* (D 133. c^{scr} add *και*) *πεντε*: DH 1. 5. 31. 32. 38. 40. 57. 69. 96. 105. 113 137. 163. 180. c^{scr} cat^{110} *ψυχαισ* post *πεντε* pon

κατέβη Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες
Gn 49, 33 ἡμῶν, 16 καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι
ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ ἐν
Ios 24, 32 Gn 49, 30 33, 19 Συχέμ. 17 καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὡμολό-
Gn 24, 7 γησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν
Ex 1, 7–10 Αἰγύπτῳ, 18 ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ᾽ Αἴγυπτον, ὃς
οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. 19 οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν
ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν εἰς

---

15. και κατεβη (Gb′) cum NACEP 15. 18. 36. 69. 100. 105. 163. (8^{pe} και κατεβη δε) cat vg syr^{sch} aeth ... ς κατεβ. δε cum BH al plu sah cop arm Chr^{9,148} ... D 40. 73. 96. syrP nil nisi κατεβη (:: deleta est coniunctio ut verba εν ψυχ. εβδ. πεντε cum κατεβη coniungerentur: id quod ex LXX fluxit) | εισ αιγυπτ. cum NACDEHP al omn^{vid} vg syr^{utr} sah cop rell (aeth^{utr} εισ γην αιγυπτου) Chr (:: nec aliter LXX) ... Ti om cum B | ετελευτ. (E syr^{sch} add εκει, 13. add και) αυτος (D add τε, d *que*) ... B αυτος ετελευτ.

16. μετετεθησαν (d e vg *translati sunt*): D μετηχθησαν | syr^{sch} ar^{e} reddunt μετετεθη et ετεθη | συχεμ: D^{gr} συχεν | ω ωνησατο c. NABCDE al^{20} cat ... ς (= Gb Sz) ο ωνησατ. cum HP al plu Chr^{9,148} | αβρααμ: E add ο πατηρ ημων. Item Bed$^{retra\ 125}$ ex Gr *pater noster Abraham* | εμμωρ c. NABCDH al plus^{10} cat cop (et sah εμωρ) Chr^{9,148} ... ς εμμορ c. EP al longe plu. Etiam d e am demid *emmor*, contra vg^{cle} fu *emor*. | εν συχεμ c. ℵ*BC 15. 18. 66. 69. 96. 100. 105. 163. cat sah cop arm ... Ln του εν συχ. cum ℵ^{c}AE al^{3} tol syrP (*qui ex Sychem*), item Bed^{35} *in Gr. exemplari scriptum est: a filiis Emmor qui fuit in Sichem* ... ς του συχεμ cum D^{gr}H(P του χεμ) al plu vg (*filii Sychem*) aeth (ut vg) Chr; d vero *et sychem* ... syr^{sch} ar^{e} plane om

17. καθωσ: A ωσ | ηγγιζεν cum NABCDEHP etc (C^{ed} εγγ. per errorem); et. e vg *adpropinquaret* ... 31. ηγγισεν, d *ut vero adpropinquavit* | χρονοσ ... A καιροσ | ωμολογησεν (ℵ ομολογ.) cum NABC 15. 36. cat^{110} vg (*confessus erat*, demid *constituerat*) sah arm syrP ^{mg} aeth ... DE Bed$^{retr\ 126}$ ex Gr tol επηγγιλατο (Bed *quam pollicitus erat*, e *quod poll. erat*, tol *quam promiserat*) ... ς ωμοσεν cum HP 31. 61. al pler syr^{sch} et$^{p\ txt}$ cop Chr^{9,148} :: ex LXX Gen 24, 7. 26, 3 etc

18. αχρι cum B*CD Thphyl$^{a\ 63}$ ... ς αχρισ cum NAB^{3}EHP al omn^{vid} Chr^{9,148} | επ αιγυπτον cum NABC al^{20} (40. αιγυπτου) cat vg (*in Aegypto*) sah cop syr^{sch} et$^{p\ mg}$ arm aeth ... ς Ti om cum DEHP 31. 61. al plu syrP ^{txt} Chr om :: post εν αιγυπτω abundare videbatur | ηδει τον ιωσηφ ... DE εμνησθη του ιω.

19. ουτοσ: D^{gr} και, d plane om | τουσ πατερασ sine ημ. cum NBD am* fu ... ς add ημων cum ACEHP al omn^{vid} vg^{cle} (et. am^{corr*} demid tol) sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{9,150} | εκθετα post τα βρεφη (syrP $^{mg\ gr}$ τουσ βρεφουσ) cum NABC (31. 61. post τα βρ. αυτων) ... ς post ποιειν cum DEHP al pler cat Chr; item *ut exponerent infantes suos* vg etc | ζωογονεισθαι: E add τα αρρενα, 43. αυτα

τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. 20 Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς, καὶ ἦν Ex 2, 2 ss
ἀστεῖος τῷ θεῷ. ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός·
21 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ
ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. 22 καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς ἐν
πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ.
23 ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσερακονταέτης χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ
τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς
Ἰσραήλ. 24 καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκ- Ex 2, 11 s
δίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. 25 ἐνόμιζεν
δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν

---

20. *εγεννηθη*: A 31. k^{scr} *εγενηθη* | *μωυσης* cum ℵBCDH al plus^{30} cat Chr^{9,150} ... ς (= Gb Sz) *μωσης* cum AEP al plu. De vg etc cf alibi | *του πατρος* sine *αυτ.* cum ℵABCHP (ℵ* addiderat *μου*, sed iam ipse* notavit) al plus^{35} Chr ... ς (= Gb Sz) add *αυτου* cum DE al plu cat vg rell Thphyl^{a} et^{b}

21. *εκτεθεντος δε αυτου* cum ℵABCD 8. 15. 18. 29. 36. 40. 61. 96. cat vg (*exposito autem illo sustulit eum*) ... ς Ti c. EHP al longe plu *εκτεθεντα δε αυτον* (al pauc *τουτον*), sed al mu (6 ap Scr, 2 ap Mtthae) Chr^{9,151} Thphyl^{a} et^{b} om *αυτον* post *ανειλατο*. Praeterea DE syrP c.* add *παρα* (E *εισ*) *τον ποταμον* | *ανειλατο* (Gb″) cum ℵABCDEH 61. al^{15} ...: ς *ανειλετο* cum (H teste Treg) P al longe plu Chr | *και*: D^{gr*} om | *ανεθρεψατο*: D* *ανεθραψ.* | *αυτον* secund: D* 34** 104. 180. c^{scr} d om; syrP habet c. ob. | *εαυτη*: D* al pauc *αυτη* | *εισ υιον*: B om *εισ*

22. *μωυσης* cum ℵBCDHP al plus^{25} Or^{1,478} Chr^{9,151} ... ς (= Gb Sz) *μωσης* cum AE al plu. Praeterea cf alibi. | *εν παση σοφια* cum ℵACE al pauc vg^{cod} (ap Gb) Or^{1,478} et^{4,369} Ps-Iustiqu^{25} Bas^{2,102} Thdrt^{1,461}, item sah cop ... ς Ln *παση σοφια* cum BD^{2}HP 61. al pler cat vg Or$^{4,369\,cod}$ Eusesa^{431} Did$^{cat\,112}$ Chr^{9,151} Cyr$^{4,411\,libere}$ ... D* Clem^{413} Chr^{3,142} *πασαν την* (Clem om) *σοφιαν* | *ην δε* cum ℵABCHP al fere omn cat e cop arm Chr^{9,151} ... DE^{gr} l^{scr} *ην τε*, 99. e^{scr} Ps-Iustqu^{25} Chr^{3,142} *και ην*, item *et erat* vg sah syr^{sch} | *εν λογ. κ. εργ.* (Gb″) cum ℵABCDH 61. al^{40} cat e Ps-Iust (*εν εργ. και λογ.*) Chr^{9,151} ... ς *εν λογ. κ. εν εργ.* cum E^{gr}P 13. 31. (c^{scr} *εν εργ. κ. εν λο.*) al sat mu vg | *αυτου* cum ℵABCDE 61. al plus^{15} vg syr^{sch} sah cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) om cum HP al plu syrP Ps-Iustqu^{25} Chr

23. *τεσσερακονταετησ* (D $\bar{μ}$· *ετησ*) cum ℵAB*C ... ς Ln *τεσσαρακοντ.* cum B^{3}EHP al omn^{vid} | *επι την* cum ℵABCDEP al omn^{vid} ... H *εισ την* | *επισκεψασθαι*: E 180 praem *του* | *τουσ υιουσ*: B om *τουσ*

24. *τινα*: 61. *τινᾶν* | *αδικουμενον*: DE syr^{sch} etP c.* ar^{e} aeth add *εκ του γενουσ αυτου* (D^{gr} om *αυτ.*) | *ημυνατο*: D* *-νετο* | *τ. αιγυπτιον*: D aeth add *και εκρυψεν αυτον εν τη αμμω* :: cf LXX

25. *ενομιζεν*: D^{gr} 13. *-ζον* | *τ. αδελφουσ* sine *αυτ.* cum ℵBC vg (et. am fu demid, non item tol) ... ς Ln add *αυτου* cum ADEHP al omn^{vid} tol syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,151}. Praetereaque syr^{sch} etP ^{mg} ar^{e} add

Ex 2, 13 σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. 26 τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη
αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών·
Ex 2, 14 ss ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε· ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; 27 ὁ δὲ ἀδικῶν
τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα
καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν; 28 μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον
ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν Αἰγύπτιον; 29 ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ
τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς
Ex 3, 2 ss δύο. 30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ
ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. 31 ὁ δὲ
Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμαζεν τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ

τους υιους ισραηλ | *σωτηριαν αυτοις* cum ℵABCD 31. 40. 61. 96. cat vg cop arm ... ς *αυτοις σωτηριαν* cum EHP al pler syr^{utr} sah (*αυτ. σωτ. δια χειρ. αυτ.*) Chr | ου: D^{gr*} om

26. *τη τε* (Gb″) cum ℵABCD^{2}(D* d *τοτε*)H al^{25} cat syr^{utr} aeth Chr^{9,151} ... ς^{e} (non ς) Gb Sz *τη δε* cum EP al plu vg sah cop arm | *μαχομενοις* (D^{gr*} *–νοσ*): D* add *και ειδεν αυτους αδικουντας* | *συνηλλασσεν* (Gb′) cum ℵBCD al^{10} e vg (e vg *reconciliabat*, d *-avit*) syr^{utr} sah ... ς *συνηλασεν* cum AEG^{gr}P al plu Chr, item^{vid} cop arm aeth ... H 61. *συνηλλασεν*. Pro *αυτους* quod sequitur C*H *αυτοις* | *ανδρες, αδ. εστε*: D *τι ποιειτε ανδρες αδελφοι* | *εστε* sine *υμεις* cum ℵABCE 27. 29. 40. 61. 69. 81. 105. 163. vg sah arm Chr^{9,151} ... ς (Gb^{00}) add *υμεις* c. HP al longe plu cat^{113} cop syr^{P} aeth | *αλληλους*: D* *εισ αλλ.*

27. *ειπων*: D *ειπασ* | *αρχ. και*: E demid cop *αρχ. η* | *εφ ημων* (Gb′) cum ℵABCHP 13. 61. al plus^{20} cat^{114} ... ς *εφ ημασ* cum DE al plu Chr (:: sic et. testes pl LXX, AB vero *εφ ημων*)

28. *συ*: 46. 61. 96. om | *εχθεσ* cum ℵB*CD 34. ... ς *χθεσ* cum AEHP al pler Chr^{9,151}. Praeterea A sah cop post *τ. αιγυπτιον* pon

29. *εφυγεν δε μωυσης*: D^{gr*} *ουτωσ και εφυγαδευσεν μωυσης*, d *adque ita profugit moyses* ... E *εφυγαδευσεν δε μωυσην*, e *effugavit autem moysen* | *μωυσ-* cum ℵBCDEHP al^{20} Chr ... ς (= Gb Sz) *μωσ-* cum A al plu cat | *δυο*: D* *δυω*

30. *Και*: D *και μετα ταυτα* | *πληρωθεντων ετων*: d *et inpletis annis*, D^{gr*} *πλησθεντων αυτω ετη* (2 *ετων*) | *τεσσερακοντ.* cum ℵAB*C (*σερακοντα* omissa syllaba prima); D $\bar{\mu}$ ... ς Ln *τεσσαρακοντ.* cum B^{3}EHP al omn^{vid} | *αγγελοσ* sine additam cum ℵABC 61. 81. vg sah cop ... ς (Gb^{0}) add *κυριου* cum DEHP al pler syr^{utr} arm aeth Chr^{9,151} | *εν φλογι πυροσ* cum ℵBDHP 1. 13. 31. 61. al plu sah cop syr^{P} arm aeth Chr ... Gb″ Ti *εν πυρι φλογοσ* cum ACE al^{10} cat^{115} vg syr^{sch} :: similiter lectio fluctuat LXX

31. *μωυσης* et *μωσης* ut versu 29, nisi quod *μωσης* et. P habet | *ιδων*: 13. k^{scr} post *εθαυμ.* pon | *εθαυμαζεν* cum ℵDEHP 1. 31. 61. al plus^{40} cat Aug$^{tri\ 3,806}$ ... ς (= Gb Sz) Lu *εθαυμασεν* cum ABC 13. al permu vg rell Chr | *το οραμα*: A om | *προσερχομενου δε* (vg syr^{sch} *et accedente*) *αυτ. κατανοησαι*: D *και προσερχ. αυτ. και* (2 om) *καταν.*, d

κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου· 32 *ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου,* Mt 22, 32 pp
ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος
Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. 33 *εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος·*
λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἕστηκας
γῆ ἁγία ἐστίν. 34 *ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν*
Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι
αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον. 35 *Τοῦτον* 7, 27
τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα
καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν

---

cumque ipse accederet et consideraret | *εγενετο φωνη κυριου* (3. om *κυρ.*) cum ℵAB 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 69. 105. 163. am fu demid codbedae cop arm (add *dicens*) syrP Aug (ut arm) ... ς (sed Gb^{00}) add *προσ αυτον* cum C(E)HP al pler sah Chr, item vg^{cle} tol (ex silentio) *ad eum vox domini dicens.* Similiter E Bed$^{retra\,126}$ ex Graec omisso *κυριου* add *εκ του ουρανου λεγουσα προσ αυτον* ... D aeth (similiterque syr^{sch}) pro *εγενετο* etc sic: *ο κυριοσ ειπεν αυτω λεγων* (syr^{sch} ar^{e} *dixit ei dominus per vocem*)

32. *εγω*: E Bed$^{retra\,126}$ ex Graec d vg^{cle} (non item am fu tol cod^{bedae}) arm add *ειμη* (sic), *sum* | *ο θεοσ* prim: CH* (sed ipse* suppl) om *ο* | *ο θεοσ* sec: C om *ο* | *και ισαακ* (CD *ισακ*) *και ιακ.* cum ℵABC 15. 26. 37. 40. 61. 96. (k^{scr} om *ο θε.* sec? et tert) fu sah syr^{utr} arm ... ς *και ο* (D om) *θεοσ ισ. και ο* (D om) *θεοσ ιακ.* cum DEHP al pler vg (et. am demid tol) cop aeth Chr :: similiter lectio fluct LXX | *γενομενοσ*: ℵ post *μωυσησ* pon | *μωυσησ* et *μωσησ* ut v. 31 | *ετολμα*: ℵ *ετολμησεν*

33. *ειπ. δε* (16. 46. om) *αυτω ο* (A 78. 96. om) *κυριοσ* (E 78. 96. demid *θεοσ*) ... D *και εγενετο φωνη προσ αυτον* | *λυσον*: D^{2} 142. *λυσαι* | *το υποδημα*: C* syr^{utr} aeth add *σου* | *των ποδ. σου*: B *σου των ποδων* ... C(et*et^{2})E (ipse* sed extra lineam) al plus^{12} syr^{utr} aeth Bed$^{retr\,126}$ ex Gr praem *εκ* :: item LXX sed fluct lectio | *εφ ω* cum ℵABCD^{2} (* *ου*) 61. ... ς *εν ω* cum EHP al pler Chr^{9,152} :: ut LXX. Praeterea (:: ut LXX) C (* *σιν*) al pauc arm add *σε*

34. *ιδων* (C al pauc *ειδ-*) ... D* d *και* (d om) *ιδων γαρ* | *ειδον*: ADE *ιδον* | *μου*: D* d 47. om | *αυτων* cum ℵACEHP al fere omn vg sah cop syrP arm aeth Chr^{9,152} ... Ln *αυτου* cum BD 26. syr^{sch} (:: LXX *τησ κραυγησ αυτων*) | *ηκουσα*: D 9. 40. *ακηκοα* (:: ut LXX) | *νυν*: C^{2} *νυνι* | *αποστειλω* (NE *-στιλ-*) cum ℵABCDE 61. 69* 105. 163. c^{ser} cat Chr ... ς *αποστελω* cum HP al pler (:: LXX *-στειλω* lectione tantum non fluct). Cf d e vg etc *mittam*

35. *μωυσην* c. ℵBCDEH al plu ... AP al *μωυ* *μωσην* | *δικαστην* sine additam cum ABHP al longe plu vg syrP^{txt} Thphyl^{a} ... ℵCD 15. 18. 33. 36. 61. al cat^{117} add *εφ ημων*, E 13. 26. 34. 43. 46. 69. 100. 103. 105. al Chr Thphyl^{b} *εφ ημασ*, item alterutrum sah cop syrP c.* (syr^{sch} praem) arm aeth :: ut v. 27 | *και* ante *αρχοντα* sec (A 38. 113. al^{2} c^{ser} Chr$^{9,157\,bis}$ *αρχηγον*) cum ℵ^{2}BDE 15. 18. 27. 40. 61. 96. cat syrP ... ς

σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. 36 οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα. 37 οὗτός
3, 22 Dt 18, 15 ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. 38 οὗτός ἐστιν ὁ
Ex 19, 3 γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν, 39 ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρδίαις

om cum ℵ*ACHP al pler vg syrsch sah cop arm Chrbis | *λυτρωτην*: ℵ* *δικαστην*, ℵc substituit *λυτρωτ.* (sed oblitus est delere *δικαστ.*) | *απεσταλκεν* cum ℵABDE 5. 27. 29. 40. 61. 69* 96. 100. 105. 180. eser ... ς *απεστειλεν* cum CHP al longe plu Chr | *συν χειρι* (Gb') cum ABCDgrE 5. 8. 13. (*συγ χ.*) 40. 61. 81. 96. 180. vg sah syrP Chr9,157bis ... ς *εν χειρι* cum HP al longe plu cat d syrsch cop arm aeth (Chrsemel?)

36. *ποιησας* (d *cum fecisset*): Dgr* *ο ποι.* | *εν γη αιγυπτω* cum ℵAEHP 61. al45 e* (*in terra aegypto*) Chr9,157 ... Ln *εν τη αιγυπτω* cum BC 15. 18. 24. 31. cat118 d sah, item 4. 40. 96. 177* *εν αιγυπτω* ... ς (= Gb Sz) *εν γη αιγυπτου* cum Dgr al muvid e** (*in terra aegypti*) vg cop syrutr arm aeth Thphylb | *τεσσερακ.* cum ℵAB*C; D 61. $\bar{\mu}$ ... ς Ln *τεσσαρακ.* cum EHP al pler

37. *ο μω.* cum ℵABCEP etc ... DH al plus20 Chr9,157 et159 om *ο* | *μωυσης* cum ℵBCDEH etc ... AP etc *μωσης* | *ειπασ* cum ℵABCD 61. ... ς *ειπων* cum EHP al pler Chr | *ο θεοσ* sine *κυριοσ* cum ℵABD 61. vg sah aeth ... ς (Gb0) praem *κυριοσ* cum CEHP al pler cat cop syrP arm Chr9,157 (163. 180. syrP Chr9,159 *κυριοσ* sine *ο θε.*) :: ita et. LXX, unde Eus dem26 aliiq verba afferunt. Praeterea *ο θεοσ* scripsimus absque *υμων* (*ημων*) cum ℵABCD 61. al plus10 vg sah cop syrutr arm aeth Chrbis ... ς (= Gb Sz) add *υμων* cum P al plu cat, item EH al mu Thphyla etb *ημων* | *εκ τ. αδελφ. υμων* (ℵc): ℵ* om *υμων* | *ωσ* (D* *ωσει*) *εμε* sine additam cum ℵABHP 61. al plus35 sah Chrbis Thphyla ... ς add *αυτου ακουσεσθε* (Dgr* *ακουεσθε*, e* *quem audistis*) cum CDE al plu cat vg syrutr cop arm aeth Thphylb :: ut LXX

38. *του αγγελου του*: D* om *του* sec (133. 177* Thphylacom om *του* pri) | *αὐτω*: H escr *αυτου* | *ημων*: ℵ 37. *υμων* ... 99. escr om | *εδεξατο* (et. Irint245 *accepit*) ... B *εξελεξατο* | *λογια ζωντα* (Irint245 *praecepta dei vivi*, d *eloquia viventium*, e *eloquia viva*, vg *verba vitae*; teste Grabio codex actorum collegii Novi Oxon consentit c. Ir; 104. 106. *λο. θεου ζωντα*) ... 2. 10. 31. 101. 126. escr al plus12 *λογον ζωντ.* | *ημιν*: ℵB 36. 43 (praem *εν*) al? cat119 *υμιν* (:: vide ante ad *ημων*)

39. *ω* (d *cui*): Dgr *οτι* | *οι πα. ημων*: 36. 61. 105. al4 scr Irint245 *οι πα. υμων* | *αλλα* cum ℵABCDEH al aliq ... ς *αλλ* cum P al pler cat | *εστραφησαν*: D 31. *απεστραφησαν*, vg *aversi* (d e Irint *conversi*) *sunt*. Praeterea ℵ* add (sed ipse* improbavit) *και* | *εν ταισ καρδιαισ* cum ℵABC

αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, 40 εἰπόντες τῷ Ἀαρών· ποίησον ἡμῖν θεοὺς Ex 32, 1
οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς
ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. 41 καὶ ἐμοσχο- Ex 32, 6
ποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ,
καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 ἔστρεψεν Ier 19, 13
δὲ ὁ Θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρα-
νοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν· μὴ σφάγια καὶ Am 5, 25–27
θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος
Ἰσραήλ, 43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον
τοῦ θεοῦ Ῥομφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς;

---

40. 96* cat sah Did$^{cat\,116}$ ... ς ταισ καρδιαισ cum DE 61. al sat mu^{vid} vg arm syr^{sch} aeth^{ro} ... Ti τη καρδια cum HP al^{60} cop (*εν τ. κα.*) syr^{p} aeth^{pp} Chr$^{9,158.\,159}$ Thphyl^{a} et^{b} Ir$^{int\,245}$ (*corde suo*) | αυτων: D om

40. *ειποντεσ*: D *ειπαντεσ* | *μωυσησ* cum NBCDEH al plu etc ... ς (= Gb Sz) *μωσησ* cum AP al plu etc | *οσ εξηγαγεν*: ℵ o *ανθρωποσ οσ εξη-γαγεν* ... E o *εξαγαγων* | *εγενετο* cum NABC 15. 18. 69. 105. 163. cat^{119} ... ς Ti *γεγονεν* cum DEHP 61. al pler Chr^{9,158}

41. *ανηγαγον* (d *obtulerunt*): D^{gr*} *απηγοντο* | *ευφραινοντο* cum NABCEH al pler (61. *εφραιν.*) ... DP 32. 103^{mg} 104. k^{scr} *ηυφραιν.*

42. *εστρεψ. δε* (et. Ir$^{int\,245}$ Or^{1,582} et^{4,227}): C sah add *αυτουσ* | *στρατια* cum NCEHP etc (et. Or^{1,582}) ... ABD al *στρατεια* (et. Or^{4,227}) | *των προφητων* (ita et. Or^{1,583}): D om *των* | *προσηνεγκατε*: E *προσενεγκ.* | *ετη τεσσ.* (h. l. etiam Ir$^{int\,245}$ Or^{1,583}): A post *ισραηλ*, 38. 69. 105. 113. 163. al$^{2\,scr}$ post *εν τ. ερημ.* pon | *τεσσερακοντ.* cum NAB*C; D 61. $\bar{\mu}$ ... ς Ln *τεσσαρακ.* cum B^{3}EHP etc | *εν τη ερημω*: B* 104. om, sed iam B^{2} suppl (^{3}non instauravit) | *οικ. ισρ.* (sine additam et. Ir^{int} Or): C add *λεγει κυριοσ*

43. *θεου* sine *υμων* cum BD 15. 18. 36. syr^{sch} sah arm Ir$^{int\,245}$ Or^{1,583} Philast$^{haer\,703}$ ... ς add *υμων* (:: item LXX, nec fluct) cum NACEHP al pler vg cop syr^{p} aeth Chr^{9,158} | *ρομφαν* cum ℵ* 3. Chr^{cod}, item B Or^{cod} (ap Spenc$^{cels\,236}$) *ρομφα*. Praeterea certe *-μφ-* confirmant D vg Ir$^{int\,245}$ *ρεμφαμ* (*rempham* d Ir^{int}, *remfam* vg), 61. vg$^{cod\,lachm}$ arm *ρεμφα*, ς *ρεμφαν* cum 1. 31. al plu Or^{1,583} Chr^{9,158} Thphyl^{b} (item Thdor$^{ant\,222}$ ad Amos^{5,26}) ... Gb' Ln Ti *ρεφαν* (ℵ^{c}A al *ραι-*) cum ℵ^{c}A CE al^{10} cat (et. Thdrt$^{2,\,1434}$ in Amos) syr^{utr} (et. p mg gr) sah cop (e *refam*, fu aeth^{ro} *ripham*, aeth^{pp} *riphan*), item al^{20} *ρεφφαν*, H al pauc *ρεφα* vel *ρεφφα*, 180. Iust$^{dial\,22}$ (ex Amos) *ραφαν*, P *ρεφραν* :: praetulimus *ρομφαν*, quum *ρομφ-* codicibus ℵ et B traditum non possit a vitio repeti (cf Wineri lexicon sub Saturni nomine) nec magis cum LXX conveniat. Facile autem *ρεφαν* sive *ραιφαν* substituebatur, quod a plerisque LXX testibus praebetur (editio vero Compl *ρομφα*). Ceterum Thdor$^{ant\,223}$ notat: *φασι δε τον εωσφορον ουτω κατα την*

Ex 25, 40 καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυ-
ρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λα-
Ioh 3, 14 λῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· 45 ἣν
καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ
κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξέωσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν
Ps 131 (132), 5 πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυείδ, 46 ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον
1 Reg 6, 1 τοῦ θεοῦ καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ οἴκῳ Ἰακώβ. 47 Σαλω-

---

ερραιων καλεισθαι γλωτταν. | επεκεινα: D* επι τα μερη, d sah *in illas partes*, e *in partem* | βαβυλωνος: 180. add λεγει κυριος παντοκρατωρ, syrP *dicit dominus deus omnipotens* (insuperque c.* add *nomen ei*) :: ex LXX

44. ην τοις cum ℵABCD²HP 61. al⁶⁰ e am* fu luxov cop Chr⁹,¹⁵⁸ Thphyl¹ᵃ ... ς (sed Gb⁰⁰ εν) ην εν τοις cum D*Eᵍʳ al muᵛⁱᵈ cat¹²⁴ syrP arm Thphyl¹ᵇ. Similiter vg sah *cum*, aethᵘᵗʳ *apud*; d *penes*) | πατρασιν: D* πατερεσιν | ημων: A 95. 105. al aliq υμων ... 13. 31. kˢᶜʳ om | εν τη ερημω sic recte ςᵉ Gb Sz etc; in ς vero (etiam in repetitione Francofurtensi) per incuriam (inter corrigendum sive sub prelo) transpositum est εν post διαδεξαμενοι (v. 45) | διεταξατο (ℵᶜ): ℵ* εταξατο | ο λαλων: D 45. om ο (:: post -ξατο). Praeterea vgᶜˡᵉ (et. demid, non item am fu tol) *deus loquens* | μωυση cum ℵBCEH al plu cat; item ς (= Gb Sz) μωση cum AP al permu ... D al pauc Chr⁹,¹⁵⁸ μωυσει (D* -σι, al pauc μωσ-) | κατα τον τυπον: Dᵍʳ* κατα το παραδειγμα, ut pro vestigiis scripturae erasae et spatio coniecit Scri | εωρακει (P εορ.) cum ℵABCP al longe plu Chr; item d e vg *viderat* ... DᵍʳEᵍʳH al⁸ cat εωρακεν (D εορ.)

45. μετα ιυ: D* μετα ιησουν, d *cum iesum* (plene scriptum) | εξεωσεν cum ℵ*E 5. 10. 13. 15. 17. 18. 38. 46. 180. (quos plerosq iam Wtst indicavit). Eadem forma utitur Pamphil de actis, cf Bibl. Coisl. p. 79 sub ς' ... ς Ln Ti εξωσεν cum ℵᶜABCDHP al plu cat Chr (:: cf de utraq forma Steph. Thes. Videtur εξωσεν posterioribus scriptoribus magis in usu fuisse.) | των πατ. ημων: Dᵍʳ υμων pro ημων | δαυειδ cum ℵ BD; per compendium ACEHP ... ς (et. Gb) δαβιδ, Sz δαυιδ cum minusc plu

46. ευρεν: E ηυρεν | ευρειν σκηνωμα: D σκην. ευρ. | τω οικω cum ℵ*BDH (d *petiit tabernaculum invenire sedes domui iacob*) ... ς Ti τω θεω cum ℵᶜACEP al omnᵛⁱᵈ cat vg syrᵘᵗʳ sah cop arm aeth Chr⁹,¹⁵⁸ :: τω οικω minime sensu caret, sed facile apparet cur τω θεω a tot testibus cum omnibus interpretibus substitutum sit

47. σαλωων (ℵ -λομων) cum ℵAC ... ς Ln Ti σολομων cum BDEHP al omnᵛⁱᵈ | ωκοδομησεν c. ℵAB³CEHP al omnᵛⁱᵈ ... B*D οικοδομ. (:: οικοδομησεν Mt 7, 24 et 26 C, Mc 12, 1 L, Lc 4, 29 οικοδομηται D 7, 5 οικοδομησεν C*D et A οικοδ., 17, 28 οικοδομουν B: quorum nil recepimus; recepimus tamen Ioh 2, 20 οικοδομηθη ex ℵB*T¹ᵇ) | αυτω ... CH 32. 40. 93. 133. Thphyl¹ᵃ εαυτω

μὼν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. 48 ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει· 49 ὁ οὐρανός μοι 17, 24
θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; 50 οὐχὶ Es 66, 1 s
ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα; 51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. 52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς ἐγένεσθε, 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς Gal 3, 19
ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. Heb 2, 2

---

48. αλλ ουχ etc ... D ο δε υψιστος ου | εν χειροποιητ. sine additam cum ℵABCDE 27. 29. 40. 61. 73. 163. vg syr^{utr} sah cop aeth Pamphil int^{501} (Gall^{4}) ... ς (= Gb Sz) add ναοις cum HP al pler cat arm Chr^{9,158} Aug$^{serm\,1,554}$ | κατοικει: D ante εν χειροπ. pon (3. εν χειρ. κατοικ. ναοις) | καθως: D ως ... E^{gr} (item e**) 76. 100. 106. o^{scr} al pauc add και

49. μοι: D* μου (d *meus*, item sah al) :: cf LXX (sed fluct lectio). Praeterea D add εστιν (d *caelum est meus thronus*), item k^{scr} post θρονος, *caelum mihi sedes est* vg etc | η δε (126. τε) γη et. vg syrP arm ... B syr^{sch} sah cop aeth και η γη :: cf LXX (at rursus fluct lectio) | ποιον οικον (ℵ 177* om οικ.): 27. 29. Chr^{9,158} praem και | οικοδομησετε: B 42. οικοδομησατε ... d *aedificatis* | τισ: D ποιος (:: ut LXX) | τ. καταπαυσ. μου: D 5. 13. 45. 96. k^{scr} Chr^{9,158} (sed fluct lectio) Thdrt^{1,1508} (unde afferat non clarum) add εστιν

50. ταυτα ante παντα cum ℵBH 13. 61. al pler vg syr^{utr} sah cop etc Or^{2,638} Chr^{9,158} ... Ti post παντ. cum ACDEP al aliq :: cf LXX

51. καρδιαις cum ℵACD 7. 14* 40. 66^{mg} 96. 100. 163. c^{scr} Chr^{9,161} Cyr ioh^{4,231} (sed ℵ al^{8} Chr praem ταισ), item *cordibus* vg syrP arm aeth ... B καρδιασ ... ς Ti τη καρδια cum EHP 61. al pler cat m tol syr^{sch} sah cop Eus$^{mcell\,135}$ Ath^{707} Cyr$^{hr\,276}$ Or$^{int\,2,106}$ et^{3,848} Lcif^{235} (Aug saepe al, vide Sab). Praeterea ℵ 7. 27. 29. 66^{mg} 105. 163. o^{scr} syr^{sch} sah add υμων) | ως et. Ath Chr Cyr etc ... Ln καθως cum D | υμων και υμεισ (ita et. d): D^{gr*} και (D^{2} om) υμων. Om igitur και υμεισ et. D^{gr2}, nec aliter Or$^{int\,3,848}$ (*sicut patres vestri*)

52. οι (E^{gr} ως οι) πατερ. υμων et. Or^{1,22} et^{3,133} et^{alib} et$^{int\,4,628}$ Eus$^{esa\,361}$ Lcif^{235} etc ... D^{gr*} d εκεινοι | τουσ προκαταγγειλαντασ (vg *qui praenuntiabant*, e Lcif *qui adnuntiabant*; d *qui praenuntiaverunt*) ... D αυτουσ τουσ προκαταγγελλοντασ | περι τησ ελευσεωσ: D* om τησ | εγενεσθε cum ℵABCDE 5. 13. 15. 18. 40. 61. 66** 100. 105. 137. 163. k^{scr} cat Or^{1,22} ... ς γεγενησθε cum HP al pler Chr^{9,161}

53. εφυλαξατε: A εφυλαξεσθε

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ
ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. 55 ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύ-
ματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν
Mt 26, 64 ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρα-
νοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα
τοῦ θεοῦ. 57 κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν
καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς
πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν
παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου, 59 καὶ ἐλιθοβόλουν
τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ
Lc 23, 46 πνεῦμά μου. 60 θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· κύριε,

54. ακουοντεσ (et. d *audientes*): Dgr 33. Lcif^{235} ακουσαντεσ (Lcif *cum autem haec audissent*) | ταυτα cum $\aleph^{c}$ABCEHP al omn^{vid} vg rell ... D αυτου ... $\aleph^{*}$ om :: quod rectum videri potest, cf 2, 37. 4, 24. 5, 21; inprimis 5, 33, ubi similiter permulti ταυτα addiderunt et 5, 5 επι τουσ ακουοντασ | και εβρυχον: Dgr* add τε | τουσ οδοντασ sine additam et. vg Lcif^{235} ... E al fere^{10} syr^{sch} sah aeth (al) add αυτων

55. πνευματ. αγιου (et. Cyr^{hr276}) ... ℵ 4** 7. 15. 18. 66** 105. 106. 163. o^{scr} cat^{128} syr^{sch} ar^{e} cop praem πιστεωσ και | $\overline{\text{πν}}$: D add τον κυριον | εστωτα: D post εκ δεξ. του θε. pon | του θεου: C 1. Thphyl^{b} αυτου

56. διηνοιγμενουσ (B* -νυγμ-) cum ℵABC 27. 29. 61. 66** 105. 163. Ath^{195} (Cyr^{hr276} διηνεωγμενουσ) ... ς ανεωγμενουσ cum D^{2}EHP al pler cat Const^{6,30,5} (Epiph^{817} τον ουρανον ανεωγμενον, item^{386} τον ουρ. ηνεωγμ.) Nyss^{steph794} Chr^{9,150} Thdrt$^{4,94\cdot 123}$ Antioch^{hom72}; item D* ηνεωγμενουσ | εκ δεξιων εστωτα cum $\aleph^{c}$BDHP al pler am fu tol Ir^{int198} (sic voss et^{mass} et^{stier}) Const^{6,30,5} Ath^{195} Nyss^{steph794} Epiph^{817} Chr^{9,150} ... $\aleph^{*}$ACE 31. 40. 96. cat^{128} m^{4} vg^{cle} demid Epiph^{386} Chr^{6,523} Antioch^{hom72,1136} εστωτα εκ δεξιων, item syr^{utr} cop arm aeth^{pp} (sah aeth^{ro} om versum)

57. κραξαντεσ: 18. d -αντοσ (d *et cum exclamasset*) | συνεσχον: D -σχαν

58. εκβαλοντεσ (31. -αλλόντεσ sic ap Scri): A 5. 13. 25. 66. 106. k^{scr} Thphyl^{b} vg sah cop syr^{sch} syr^{p} c. ob. add αυτον | ελιθοβολουν (Lcif^{235} *et ejectum extra civitatem lapidabant*) ... D sah cop syr^{sch} et^{p} c.* aeth add αυτον | τα ιματ. αυτων (B εαυτ.) cum ℵA(B)CDE 13. 61. al mu^{vid} cat^{130} Chr^{9,150} et^{152}, item *vestimenta sua* vg rell ... Ti om αυτων cum HP al plus^{50} Thphyl^{a} | νεανιου (et. Chr$^{9,150\cdot 152}$): D tol add τινοσ (tol *cuiusdam adolescentis*), item syr^{sch} arm ... 13. 32. 47. 103^{mg} 104. lect^{2} f^{scr} h^{scr} add του

59. ιησου: sah om ... C 27. 29. 33. 34. 40. 47. 106. d^{scr} ar^{e} Chr^{9,151} Euther^{5,1150} add χριστε

60. δε: Dgr* om (d *cumq. posuisset*) | φωνη μεγαλη (C* φωνην μεγαλη sic) cum $\aleph^{c}$ABC^{2}D^{2}EHP etc ... Dgr* φωνην μεγαλην ... $\aleph^{*}$ om. Praeterea D vg (et. am demid, non item fu, nec luxov) m^{24} cop syr^{sch} (*et dixit*) add *dicens* | κυριε ... syr^{p} ^{mg} add *Iesu* | μη στησησ (-σασ C) cum ℵA

μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. Lc 23, 34
8,1. Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

VIII.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρίας πλὴν τῶν ἀποστόλων. 2 συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. 3 Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον·

BD^{2}EHP al pler ep^{vienn} et^{lugd} ap Eus$^{hist\,5,2,5}$ Or^{1,222} Petr$^{can\,9}$ (Gall ^{4,98}) etc ... D 99. 180. d^{scr} al pauc *στησεις | την αμαρτ. ταυτην* hoc ordine cum ℵEHP al omn^{vid} cat d (*peccatum hoc*) ep^{vienn} et^{lugd} Or^{1,222} Bas$^{eth\,285}$ Nyss$^{steph\,792}$ Chr^{9,151} et^{alib} Thdrt^{3,1021} ... Ln *ταυτ. την αμαρτ.* cum ABCD^{gr} Petr$^{can\,9}$, item *hoc peccatum* m vg Ir$^{int\,198}$ Cyp^{252}

VIII. 1. *διωγμ. μεγας* (A *-γαν*) et. Eus$^{ps\,280}$ Isid^{1,448} etc ... D *δι. με. και θλειψεις* (d *persecutio magna et tribulatio*), item sah *magna afflictio et magna persecutio* | *ιεροσολυμοις* (et. Eus^{ps} etc): E *ιλημσολυμοις* (sic ipse* nec mutatum; e *hierosolymis*) | *παντες* sine copula cum ℵ* 13. 47. ... Gb″ Ln Ti *παντ. δε* cum BCD^{gr}EHP al^{50} cat sah cop syr^{p} Eus^{ps} Isid^{1,448} Chr^{9,152} ... ς *παντ. τε* cum A al mu^{vid}. Item ℵ^{c} 27. 29. k^{scr} o^{scr} al^{5} Chr$^{9,151\,bis}$ *και παντες*, item *et omnes* vg syr^{sch} aeth ... 106. d *παντ. γαρ | της ιουδαιας*: D* om *της | σαμαριας* cum ℵDE al (:: ut ubique edidimus) ... ς Ln Ti *σαμαρειας* cum ABCEHP al pler | *αποστολων*: D* d sah Aug^{unit} ecc$^{l\,357}$ add *οι εμειναν εν ιερουσαλημ*

2. *συνεκομισαν* (al^{10} *-σαντο*) *δε* ... D^{gr*} *συνκομισαντες* ... D^{2}E^{gr} d aeth utr *συνεκομισαν τε* | *εποιησαν* cum ℵABCD 13. 36. 40. 58. 61. 69* 95. 96. 100. 103. 105. k^{scr} (57. *εποιησαν τον κοπ.*) cat Chr^{9,151} exeunte Thdrt^{4,194} ... ς Ti *εποιησαντο* cum EHP al pler Chr^{9,151} med | *μεγαν*: H 56. *μεγα* | *επ αυτω* ... H (sed^{mg} *ω* pro *ον*) 13. 8^{pe} al^{6} *επ αυτον*

3. *σαυλος δε* ... D O *δε σαυλος* | *ελυμαινετο* (etiam e *devastabat*) ... E^{gr} *ελυμηνατο* | *την εκκλησιαν*: syr^{sch} add *dei* | *τους οικους*: syr^{p} *ecclesias* | *ανδρας* (ℵ^{c}): ℵ* *τους ανδρ.* | *παρεδιδου* (d *per singulasque* [correctum *que*] *domos ingrediens trahensque viros et mulieres tradebat in carcerem*) ... D^{gr*} *παρεδιδους* (sic, non *-ρα-*) | *εις φυλακην*: 13. *εισ σφαγην και φυλακ.*

4. *διασπαρεντες*: C *διασπερεντ.* | *διηλθον* (ℵ^{c}): ℵ* sah *ηλθον* | *τ. λογον* (et. Eus$^{ps\,280}$): E 47** vg (et. am tol, non item fu demid) syr^{sch} ar^{e} aeth add *του θεου*

5 Φιλιππος δὲ κατελθὼν εἰσ τὴν πόλιν τῆσ Σαμαρίασ ἐκήρυσσεν
6, 5 αὐτοῖσ τὸν Χριστόν. 6 προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖσ λεγομένοισ ὑπὸ
τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺσ καὶ βλέπειν τὰ
σημεῖα ἃ ἐποίει. 7 πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα,
βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χω-
λοὶ ἐθεραπεύθησαν· 8 ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

---

5. κατελθων: Dgr* pro τ teste Wetst θ, teste Scri λ | εισ την πολιν cum ℵAB 31. 40. ... ς Ti εισ πολιν cum CDEHP al pler Chr^{9,152} | σαμαριασ c. ℵcCDE (ℵ* καισαριασ) ... ς Ln Ti σαμαρειασ c. ABHP etc

6. προσειχον δε etc ... Dgr* ωσ δε ηκουον παν (sic) οι οχλοι προσειχον τοισ λεγομενοισ, d *intendebant autem omnis turbae his qui dicebantur.* Item syrsch arᵉ *et cum audirent sermonem eius homines qui illic erant, attendebant ei et acquiescebant omnibus quae dicebat* etc | προσειχ. δε (Gb′) cum ℵABCD^2 61. al^{15} cat e vg sah cop syrp ... ς προσειχ. τε cum Egrhp al longe plu Chr^{9,152}. Libere aethpp *et auscultaverunt ei homines quod loqueretur iis Philippus et audierunt eum* (potius *id?*) *simul dum audiebant et videbant signa* etc, aethro *et homines vero manserunt audientes sermonem dei, quem locutus est eis Philippus simul una anima et videbant signa* etc | υπο του: D* 69. 105. fscr al pauc om του | φιλιππου: A* παυλου | ομοθυμαδον (d *unanimo*): Dgr* ενιζοντο? και ενιζοντο (litterae enim ante ον το latent) | αυτουσ: ℵ* vdtr αυτου habuisse, nisi forte ℵc litteram σ instauravit tantum, non addidit demum | ἃ: A om

7. πολλοι pri c. ℵABCE 18. 36. 40. 61. cat^{134} (item D^{2}vid; *απο sive παρα πολλοισ, sed locus retractando corruptus est; d *a multis enim qui* etc). Eandem scripturam confirmare videntur vg (*multi enim eorum qui habebant spiritus immundos, clamantes voce magna exiebant*) sah syrutr aethpp (*et multi habentes daemonia mala clamantia magna voce exierunt*; liberius aethro *et exire fecit omnes spiritus immundos clamantes magna voce*) ... ς Ti πολλων cum HP al pler cop (*ex multis enim in quibus spir. immundi fuerant, egrediebantur exclamantes*) arm Chr^{9,152} | φωνη μεγαλη cum ℵABCDEHP al plus^{45} vg Chr ... ς (= Gb Sz) μεγαλ. φων. cum minusc mu^{vid} | εξηρχοντο (Gb′) cum ℵABCDE 13. 15. 33. 34. 36. 40. 43. 47. 61. 69. 78. 96. 105. 133. 142. 163. 180. k^{scr} 8pe cat sah arm ... ς εξηρχετο cum HP al longe plu Chr. Praeterea (:: quod ex libera interpretatione factum) sah syrsch syrp c.* add εξ αυτων | πολλοι δε: E 13. syrp Chr^{9,152} πο. δε και ... 34. πο. τε. Cf sah cop *multos etiam paralyticos autem* (sah om) *et claudos sanabat* | και χωλοι D* 31. d om και | εθεραπευθησαν: D 13. -πευοντο

8. εγενετ. δε cum ℵABC 40. 61. al^8 (105. και εγ. δε) cat cop (vg *factum est ergo*) ... ς και εγενετ. cum EHP al pler syrp arm aeth Chr^{9,152} ... Dgr syrsch χαρα τε μεγαλη εγενετ., item sed omissa copula d et (*magnum gaudium*) sah | πολλη χαρα cum ℵABC 47. 61., item am fu demid sah aeth^{utr} *magnum gaudium* ... ς χαρ. μεγαλη cum DEHP al pler vgcle syrp arm Chr^{9,152}

9 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρίας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, 10 ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. 11 προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγίαις ἐξεστακέναι αὐτούς. 12 ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. 13 ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις

---

9. *προϋπηρχεν*: D^{gr} *προϋπαρχων* (ponitque post pro participio *εξιστ.* verbum finitum). Cf vg *vir autem quidam nomine Simon, qui ante fuerat in civitate magus, seducens gentem Samariae, dicens* etc. Similiter Ir$^{int\,99}$ (nisi quod habet *et seducens*). | *μαγευων και* (et. Ir$^{int\,99}$) ... D^{gr*} om *και*, item (vide ante) vg | *εξιστανων* cum ℵABC 40. 61. 96*; D* *εξεσταναν*? (erasa sunt quae *εξε* litteras excipiunt) ... ς *εξιστων* cum D^{2} (*εξειστων*) EHP al pler Chr^{9,152}, item Bedretra^{130}: *pro eo quod est sèducens, in Graeco scriptum est εξιστων* etc | *το εθνος*: E om *το* | *σαμαριας* cum ℵCDEP ... ς Ln Ti *-ρειας* cum ABH etc. Cf et. alibi

10. *προσειχον* cum ABCDEHP etc ... ℵ *προσειχαν* | *παντες* cum ℵABCDE 61. al sat mu (sed 27. 29. 36. cat *απαντες*, 42. post *λεγοντες* pon) vg sah cop syr^{utr} arm aeth^{ro} Chr^{9,152} ... Gb^{0} Ti om cum HP al fere^{60} aeth^{pp} Ir$^{int\,99}$ | *καλουμενη* cum ℵABCDE 13. 27. 29. 40. 61. 66** 96. 105. 133. (et 137. 180. *λεγομενη*) vg cop syr^{P} arm aeth^{ro} Ir^{int} Or^{1,638} et^{4,39} ... ς (= Gb Sz) om cum HLP al pler sah syr^{sch} aeth^{pp} Chr

11. *ικανω χρονω*: 2. 13. 104. *ικανον χρονον* | *μαγιαις* cum ℵACDEH 13. f^{scr} (etc) ... ς Ln *μαγειαισ* cum BLP al pler | *εξεστακεναι* cum ℵBDLP al plu cat (al pauc Chr^{9,152} *εξεστηκεναι*) ... AEH 1. 31. 99. al pauc *εξιστακεναι* (A* *-κειναι*), C *εξειστακεναι*

12. *τω φιλιππω ευαγγελιζομενω* (ℵ^{c}): ℵ* *του φιλιππου ευαγγελιζομενου* | *περι* cum ℵABCDE 34. 36. 61. cat^{135}, item vg sah cop syr^{utr} arm aeth ... ς *τα περι* cum HLP al pler Chr^{9,153} | *του θεου* (ℵ^{c}): ℵ *τ. κυριου* | $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ cum ℵABCDEHLP al plus^{50} Chr ... ς (= Gb Sz) *του* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ cum minusc ut vdtr pauc (13. *του* $\overline{\chi\upsilon}$) | *ανδρες τε*: A al pauc om *τε* (nec exprim d e vg sah cop al)

13. *ην προσκαρτερων*: D* *ην και προσκ.* (d *et baptizatus est et adherebat*) | *τε*: 105. e tol Chr^{9,153} *δε*, d non exprim ... B *τα* | *σημεια κ. δυναμεισ* cum ℵABCD 13. 31. 61. k^{scr} al vix mu cat vg syr^{sch} sah cop arm aeth^{utr} (aeth^{ro} *signa et virtutem magnam*, aeth^{pp} *magna signa et virtutes*) ... Gb Sz Ti *δυναμεισ και σημεια* cum EHLP al plus^{60} syr^{P} Chr. Praeterea addidimus *μεγαλασ* cum ℵABCD 13. 31. 61. k^{scr} al cat vg syr^{sch} sah cop (aeth vide ante); item (ut Gb Sz) E o^{scr} al fere^{10} syr^{p} c.* *μεγαλα* (100. Chr *δυναμ. μεγαλασ κ. σημ. γινομενα*) ... Gb^{00} Ti

μεγάλας γινομένας ἐξίστατο. 14 *ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἰεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμαρία τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην,* 15 *οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον.* 16 *οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.* 17 *τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον.* 18 *ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα* 19 *λέγων· δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.* 20 *Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ*

---

om cum HLP al^{50} fere | *γινομενας* cum ℵABD 13. 31. 61. k^{scr} (al^{vid}) cat ... Gb Sz Ti *γινομενα* cum EHLP al plu (sed 99. 106. *γενομ.*) ... C 126. 180. 25^{lect} om | *εξιστατο* cum ℵCABC^{2}D^{2}EHLP et^{6} ... ℵ*C*D* *εξισταντο*

14. *εν ιεροσολυμοις* et. Eusp$^{s\,280}$ etc ... D *εν ιλημ* (et. d *in hierusalem*) | *σαμαρια* cum ℵCDE l^{scr}* al ... ς Ln Ti *σαμαρεια* cum ABHLP al pler | *θεου* (ℵ^{c}): ℵ* $\overline{\chi\upsilon}$ | *απεστειλαν* et. Eusp$^{s\,280}$ Did$^{tri\,2,12}$ ... 13. 33. 34. k^{scr} *εξαπεστειλ.* | *προσ αυτουσ*: E *πρ. αυτον* | *πετρον* cum ℵABCDE 13. 40. 61. 69* al^{5} cat Eusp^{s} Did$^{tri\,2,12}$ Chr^{9,153} ... ς (Gb^{00}) praem *τον* cum HLP al pler Did^{3,41} | *ιωαννην* cum ℵAC^{2}EHLP etc (C* *ιωαννην*) ... BD *ιωανην*

15. *προσηυξαντ.* cum ℵACDEHLP rell Eusp^{s} Did$^{tri\,2,12}$ Chr^{9,153} ... B *προσευξαντ.*

16. *ουδεπω* (Gb″) cum ℵABCDE 61. al^{10} cat Did$^{tri\,2,12}$ et^{3,41} Chr^{9,153} ... ς *ουπω* cum HLP al pler | *επ* (E*^{ipse} ex *εν* restituit *επ*) *ουδενι* ... D* *επι ουδενα* | *βεβαπτισμενοι* (ℵ^{c}): ℵ* *εβαπτισμενοι* | *του κυριου* $\overline{\iota\upsilon}$ et. Did$^{tri\,2,12}$ ... D vg^{cod} lachm (non am fu demid tol) *τ. κυρ.* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ (Did$^{tri\,3,41}$ *τ. κυρ. ημων* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$) ... HLP al^{40} *τ.* $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\iota\upsilon}$, al pauc *τ.* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$

17. *επετιθεσαν* cum ℵAD^{2} 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 66** 69. 95. 105. 163. o^{scr} cat Eusp$^{s\,280}$ Did$^{tri\,2,12}$ et^{3,41} Cyr$^{hr\,248}$; item B *επετιθοσαν*, C *επετιθεισαν* ... ς *επετιθουν* cum D*EHLP al longe plu Chr^{9,153}

18. *ιδων* cum ℵABCDE (etiam HL in lectionis initio summa pagina adscripto) 61. al plus^{25} cat Const^{6,7,2} Baseth^{278} Chr^{9,153} et^{154} Taras^{373} Dam$^{par\,517}$ ... ς (= Gb Sz) *θεασαμενοσ* cum HLP al longe plu Chr^{9,155} Thphyl^{a} et^{b} | *το πνευμα* sine additam cum NB sah Const^{6,7,2} ... ς Ln add *το αγιον* cum ACDEHLP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop arm aeth Baseth Chr^{bis} etc | *προσηνεγκεν*: D^{gr}* *–γκαν*

19. *λεγων*: D praem *παρακαλων και* | *ω εαν* (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵABCELP al plu ... ς (non ς^{e} etc) *ω αν* cum DH al mu cat Const^{6,7,2} Baseth^{278} Chr^{9,153} Cyr$^{hr\,248}$ Taras^{373} Dam$^{par\,517}$ | *επιθω*: D add *καγω* (et Const *ινα καγω ω αν επιθω*) | *λαμβανη* ... EH al^{12} *λαμβανει*

20. *προσ αυτον* (ℵ^{c}): ℵ* *πρ. αυτουσ* | *το αργυριον σου* et. Ir$^{int\,99}$ Tert

εἴη εἰσ ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισασ διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. 21 οὐκ ἔστιν σοι μερὶσ οὐδὲ κλῆροσ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἔναντι τοῦ θεοῦ. 22 μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆσ κακίασ σου ταύτησ, καὶ δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆσ καρδίασ σου· 23 εἰσ γὰρ χολὴν πικρίασ καὶ σύνδεσμον ἀδικίασ ὁρῶ σε ὄντα. 24 ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖσ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸσ τὸν κύριον, ὅπωσ μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντεσ τὸν λόγον τοῦ

---

fug^{12} etc: D om *το* et *σου* (sed d deficit a verbis *το αργ. σου* usque 10, 4) | *ειη* et. Const Bas$^{esa\,545}$ Cyr^{hr} etc ... 10. 11. 32. 43. 177* Bas$^{eth\,278}$ edd Taras^{373} om | *του θεου*: H* om *του*

21. *μερισ*: E 24. l^{scr} *μεροσ*. Libere Const^{6,7,2} *ουκ εστι σοι μερισ εν τω λογω τουτω ουδε κληροσ εν τη πιστει ταυτη*. Similiter vero pro *εν τω λογω τουτω* syr^{sch} ar^{e} Amb$^{luc\,1499}$ Aug$^{ioh\,6,18}$ *in hac fide* | *γαρ* et. Ir$^{int\,99}$ Const Bas^{eth} etc ... D* 177* om | *εναντι* (Gb″) cum NABD 15. 27. 36. al pauc cat. Item c 13. 38. 40. 61. al plus^{10} Bas^{eth} Chr^{9,154} *εναντιον* ... ς *ενωπιον* cum EHLP al longe plu Const Taras^{373}

22. *τ. κυριου* (Gb″) cum NABCDE 13. 27. 29. 40. 61. 66** 76. 96. 137. 180. k^{scr} o^{scr} sah cop syr^{P} arm Const^{6,7,2} Bas$^{eth\,278}$ Chr^{9,154} Amb paenit^{2,421} ... ς *τ. θεου* cum HLP al longe plu cat vg syr^{sch} Ir$^{int\,99}$ Taras^{373} | *αφεθησετ. σοι*: D* *αφ. σου*

23. *εισ γαρ χολην* etc (e vg Ir$^{int\,99}$ *in felle enim amaritudinis et obligatione*): D* *ην* (sic) *γαρ πικριασ χολη και συνδεσμω*, D^{2} *εισ γαρ πικριαν χολησ κ. συνδεσμον* | *ορω* ... DE 137. 180. Const^{6,7,2} Chr^{9,154} et^{155} *θεωρω*

24. *ο σιμων* ... EH al^{3} om *ο* | *ειπεν* ... D add *προσ αυτουσ*, item aeth^{utr} *εισ* | *δεηθητε* ... D 137. 180. syr^{P} c.* Const^{6,7,2} praem *παρακαλω* | *υπερ εμου* ... D* 96. *περι εμου* | *κυριον* et. vg^{cle} am tol sah cop syr^{P} mg arm Chr^{9,154} ... D al plus^{20} fu demid syr^{sch} et$^{P\,txt}$ *θεον* | *επ* (C om) *εμε*: D *μοι*, 100. *επ εμοι* | *ων* (L ωσ) *ειρηκατε* (E add *κακων*) ... D *τουτων των κακων ον* (D^{2} *ων*) *ειρηκατε μοι*; praetereaque D* syr^{P} mg add *οσ* (syr^{P} mg non adscripsit) *πολλα κλαιων ου διελιμπανεν* (*-λιμπ-* ex *-λυμπ-* restitutum est)

25. *διαμαρτυραμενοι* cum ABCDEH al plu Chr^{9,156} Thphyl$^{b\,234}$ ... NLP 1. 32. 40. 101. 177* al^{18} Thphyl$^{a\,74}$ *διαμαρτυρομενοι* | *του* (180. om) *κυριου* ... A al^{7} demid syr^{sch} cop arm *τ. θεου* ... 3. 4* 65. om | *υπεστρεφον* cum NABD 15. 18. 36. 61. 81. 100. 105. cat vg ... ς *υπεστρεψαν* cum CEHLP al pler sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{9,156} | *ιεροσολυμα* (Gb″) cum NABCDE 61. al^{15} cat vg Chr Aug$^{unit\,ecc\,357}$ ... ς *ιερουσαλημ* c. HLP al longe plu | *πολλασ τε* ... D sah cop *πολλ. δε*

κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱερουσόλυμα, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο.

26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· ἀνά-
Zeph 2, 4 στηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. 27 καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, 28 ἦν τε ὑποστρέφων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην

25. *σαμαριτων* cum ℵE al (:: multo plus auctoritatis habere solet, ut apud Lc 9, 52 ℵACLXΓΔΣ 10, 33 ℵCDL 17, 16 ℵADL) ... ς Ln Ti *-ρειτων* cum ABCDHLP rell pler | *ευηγγελιζοντο* (Gb′) cum ℵABCDE^{gr} 37. 40. 61. 81. 100. 105. 163. cat vg sah syr^{p} arm Aug$^{unit\ eccl}$ ... ς *ευηγγελισαντο* cum HLP al pler e cop syr^{sch} aeth Chr

26. *αναστηθι και*: D 40. *αναστας* | *πορευου* cum ℵABEHLP al pler ... Ln *πορευθητι* cum CD 40. 68. 96. 177. | *κατα* (13. praem *και*): E 130. 180. Chr^{9,161} *προσ* | *επι*: H *εισ* ... 61. om | *την καταβαιν.* (ℵ^{c}): ℵ* *την καλουμενην καταβαιν.*

27. *και αναστασ*: 31. om *και* | *βασιλισσησ* (31. *-λικησ*) sine articulo cum ℵABCDE 40** 61. cat^{141}; D* vero add *τινοσ* ... ς (Gb^{0}) praem *τησ* cum HLP al pler Chr^{9,161} | *εληλυθει* cum ℵ*AC*D* vg sah (ita etiam editur textus ap Oec^{81}; in comm non attingitur) ... ς Ti praem *οσ* cum ℵ^{c}BC^{2}D^{2}EHLP al omn^{vid} (sed 13. *ωσ*) cat syr^{p} arm Chr ... syr^{sch} (antea *et ipse erat super* etc) aeth^{utr} *et venerat*; cop *hic venerat* :: a ratione harum lectionum si proficiscimur, in utramque partem disputari potest. Ut enim *οσ* praegresso *οσ* offendere poterat, ita addito *οσ* oratio elegantius procedere videbatur, ut *ιδου* per se staret, quemadmodum alibi saepe legitur. Accedit quod *εληλυθει* etc ad appositionis rationem revocandum videbatur, ut id quod sequitur emineret magis. | *προσκυνησων*: E^{2} e vg *προσκυνησαι, adorare* | *εισ* (D* om): D^{2}L *εν*

28. *ην τε* cum ℵADE^{gr}HLP al omn^{vid} cat vg syr^{sch} (*cumque reverteretur ut abiret, sedebat*) arm aeth ... BC e sah cop syr^{p} Chr^{9,161} *ην δε* | *και καθημενοσ* cum ℵABCD^{2}EHLP etc (sah *cum vero rediret, sedebat*) ... D* 13^{scholz} 34. 38. 40. 95. 96. 98** vg cop om *και* | *επι* (31. *υπο* :: ut Mc 4, 21 *υπο* et *επι* confusa) *του*: C om *του* | *αυτου*: D* om, item Ps-Iust$^{qu\ 134}$ (*εκαθητο ο ευνουχοσ επι του αρματοσ και ανεγινωσκε τον πρ. ησα.*) | *ανεγινωσκεν* (sed D sah *αναγειναωσκων*) sine copula cum ℵ*D 4. 7. 11. 13. 18. 27. 29. 32. 33. 34. 39. 40. 56. 57. 68. 69. 98. 100. 103. 105. 177** al$^{scr\ 4}$ sah arm Thphyl^{a} ... ς Ti *και ανεγινωσκεν* cum ℵ^{c}BCEHLP al plu cat syr^{utr} cop aeth Chr Thphyl^{b} ... Ln *ανεγινωσκεν τε* c. A, 40. *ανεγιν. δε*, vg *legensque* | *τον προφητ. ησαι.* (D *ἰσαΐαν*) cum ℵABDEHLP al pler cat am fu demid cop syr^{p} arm Ps-Iust$^{qu\ 134}$ Chr ... C 31. cat vg^{cle} sah syr^{sch} aeth *ησαι. τον προφ.* Item Ir$^{int\ 196}$ *Philippus - spadoni - revertenti a Hierosolymis et legenti Esaiam prophetam* etc

Ἡσαΐαν. 29 εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ. 30 προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν· ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; 31 ὁ δὲ εἶπεν· πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις ὁδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. 32 ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν Es 53. 7. 8
αὕτη· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. 33 ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. 34 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; 35 ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γρα-

---

30. *δε*: 61. *τε* | *ησαι. τον προφητ.* cum ℵABC 13. 69. 105. 163. cat vg syr^{sch} sah arm aeth Chr^{9,161} ... ς *τον προφη. ησαι.* cum EHLP 61. al pler cop syr^{P} Thphyl^{a} et^{b}

31. *πως γαρ* (ita et. syr^{P}, vg *et quomodo*) ... E 105. o^{scr} om *γαρ*, nec magis exprim syr^{sch} sah cop arm aeth | *αν*: A om | *οδηγησει* (B* *οδαγ.*) cum ℵB*CE 13. 56. 100. 163. ... ς Ln *οδηγηση* cum AB^{3}HLP al pler Chr. Cf vg *ostenderit*, contra e *instruat* | *με*: C ante *οδηγησ.* pon | *παρεκ. τε* ... E sah cop *δε*

32. *κειραντος* cum ℵACEHL 27. 31. 36. 40. 96. al plus^{15} cat (Ign^{intpol306} ex LXX?) Chr^{9,161} Chron^{289} ... ς Ln *κειροντος* cum BP al plu Or^{4,16} :: similiter lectio fluctuat ap LXX, ℵ^{ca}A *κειραντος*, ℵ*B *κειροντος* | *ουτως* ... HL 13. 15. 18. 31** 64. 66** 133. 13^{lect} al^{2} scr *ουτος*

33. *εν τ. ταπεινωσει* sine *αυτου* cum ℵAB 100. vg Ir^{int260} ... ς Ti add *αυτου* cum CEHLP al pler cat syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,161} :: LXX absque *αυτου* :: videbatur alicui *τη ταπεινωσει* accuratius definiendum, proptereaque *αυτου* addidit, quae quidem cura non in ipsum LXX locum incidit. Similiter, eadem fortasse manu, *δε* post *γενεαν* additum est, licet nemo verbis LXX intulerit. Ad ea enim quae apud apostolos legebantur multo plus curae eiusmodi conlatum est quam ad textum LXX. | *την γενεαν* sine copula cum ℵABC vg sah syr^{P} Ir^{int196} ex^{cod} clar et^{edd} prior. Cf et. Eus^{cat145} *διελθων αυτου τα παθη αναπεμπει – επιλεγων· την γενεαν αυτου τις διηγησεται;* ... ς Ti *την δε γενεαν* cum EHLP al omn^{vid} tol cop arm Ir^{int} ex^{edd3} (et sic Grab Stier al ediderunt) Chr. Similiter *et aetatem eius quis* syr^{sch} aeth^{PP}, aeth^{ro} *quoniam quis* etc :: LXX sine copula

34. *τουτο* (vg^{cle} fu *dicit hoc*, am demid *hoc dicit*) ... B* 4. 32. 68. om (sed B^{2} suppl) | *εαυτου*: H *αὐτου* | *ετερου* (34. 177. *αλλου*) *τινος* ... E *τινος ετερου*

35. *ο φιλιππος* ... EH 40. 100. 137. c^{scr} om o | *ευηγγελισατο* (ℵ^{c}): P

φῆσ ταύτησ εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. 36 ὡσ δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ, καί φησιν ὁ εὐνοῦχοσ· ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; 38 καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἅρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰσ τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φίλιπποσ καὶ ὁ εὐνοῦχοσ, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. 39 ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατοσ, πνεῦμα

ευαγγελισατο, ℵ* *και ευηγγ.* | *τον* $\overline{\text{ιν}}$: sah aeth^{ro} *dominum Iesum Christum*, Or^{4,16} *τον κυριον ιησουν*, item syr^{sch} ar^{e}

36. *επι τι* ... 31. 33. 34. a^{scr} *επι το*

37. Hunc versum ς (= Gb Sz) sic habet: *εἶπε δὲ* (E Bed^{42} ex Gr add *αυτω*) *ὁ Φίλιπποσ· εἰ* (E *εαν*) *πιστεύεισ ἐξ ὅλησ τῆσ καρδίασ* (E Bed ex Gr add *σου*) *ἔξεστιν* (E *σωθησει*, e *suscepis*, e** Bed ex Gr *salvus eris*). *ἀποκριθεὶσ δὲ εἶπε· πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν* (E Bed ex Gr *πιστ. εισ τον* $\overline{\chi\nu}$ *τον υι. του θε.*) cum (E Bed ex Gr) 4** 15. 27. 29. 36. 60. 69. 97. 100. 105. 106. 107. e^{scr} al vix mu cat^{146} vg^{cle} (et. demid am** tol) arm syr^{p} c.* Cyp^{318} Thphyl^{b}. Sed plura differunt in his testibus, quemadmodum *αυτω* praeter E etiam 100. 105. 163. e^{scr} cat arm syr^{p} c.* add; 4** 60. 69. 106. 13^{lect} e^{scr} cat syr^{p} arm o *φιλιππ.* om: *σου* cum E et. 100. 105. 163. e^{scr} al cat tol syr^{p} c.* arm Cyp inferunt; post *αποκριθ. δε* arm *ο ευνουχοσ* add; al^{8} om *τον* ante $\overline{\text{ιν}}$, tol demid om $\overline{\chi\nu}$. Totus locus apud Cyp^{318} sic legitur: *Ecce aqua; quid est quod me impedit baptizari? Tunc dixit Philippus: Si credis ex toto corde tuo licet.* Confirmat etiam m^{4} *et respondens spado ait: Credo filium dei esse Christum Iesum.* Item Ir$^{int\,196}$ et^{gr} ex$^{cat\,144}$ *quemadmodum ipse eunuchus credens et statim postulans baptizari dicebat: Credo filium dei esse Iesum* (*πιστευω τον υιον του θεου ειναι* $\overline{\text{ιν}}$ $\overline{\chi\nu}$) ..... omisimus cum ℵABCHLP 13. 61. al plus^{80} am* fu (et. vg^{cod} quo Beda utebatur^{42}) syr^{sch} et$^{p\,txt}$ sah cop aeth^{utr} Chr ^{9,162} et^{164} Thphyl^{a}

38. *αμφοτεροι* (aethPP om) ... E 137. 180. c^{scr} k^{scr} cop syr^{p} Chr ^{9,162} post *υδωρ* pon

39. *ανεβησαν*: c^{2} 137. *ανεβη* | *εκ* (e vg *de*): E^{gr} 1. 40. 103^{mg} 104. 137. 177. 180. al$^{3\,scr}$ *απο* | *πνευμα κυριου* ... A (ex emend. primae manus, quae verbis *πν. κυρ. ηρπ. τ. φιλ.* rasis suprascripsit *πνευμ. αγ. επ. επι τ. ευν.* Reliqua: *αγγελ. δε κυρ.* membranam salvam a rasura occupant) 15. 18. 27. 29. 36. 60. 100. syr^{p} c.* arm (item sl^{ed}) *πνεύμα αγιον* (ita syr$^{p\,mg}$, in^{txt} $\overline{\kappa\nu}$) *επεπεσεν επι τον ευνουχον· αγγελοσ δε κυριου.* Cui lectioni favet et. Hier dial. adv. Luciferianos 9. *quum abscederent ab aqua, spiritus sanctus venit in eunuchum* (cf et. Hier$^{esai\,63,14}$ *consideremus illud - an super angelo debeamus accipere*; *sunt qui angelum in spiritu sancto haec fecisse testentur*). Praeterea pertinet huc quod Aug^{unit} ecc$^{l\,357}$ sic: *angelus autem domini rapuit Philippum ab eo, et amplius non vidit eunuchus.* Did^{int} vero ^{6,283} ad verba *spiritus domini rapuit* etc addit explicationis caussa: *id est, angelus domini in sublime elevans Philippum transtulit illum in alium locum.* Aliter Chr^{9,162} *οὕτωσ οὐκ ἦδει φίλιπποσ τίνοσ ἕνεκεν παρ-*

κυρίου ἥρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. 40 *Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν εἰς Καισαρίαν.*

IX.

1 *Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μα-* 22, 3 ss 26, 12 ss
θητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ 2 *ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἄν τινας εὕρῃ ὄντας τῆς ὁδοῦ, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἰερουσαλήμ.* 3 *ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,*

εγένετο εἰς τὴν ἔρημον, ὅτι καὶ οὐκέτι ἄγγελος, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἁρπάζει. | *ειδεν*: H *ιδεν* | *την οδ. αυτου*: B *αυτου τ. οδον*

40. *ευρεθη*: E *ηυρεθη* | *ευηγγελιζετο*: A pon post *τασ πολ. πασασ* | *καισαριαν* cum NAE 61. ... ς Ln Ti *καισαρειαν* cum BCHLP al pler. Cf ad 10, 24 etc

XI. 1. *ετι* ($\aleph^{c}B^{3}$): B^{*} *οτι* ... $\aleph^{*}$ 24. 26. 78. 126. l^{scr} sah om | *ενπνεων* cum NAEHP ... ς Ln *εμπν.* cum BCL al certe pler

2. *παρ αυτου επιστολας*: ℵ *επιστ. παρ αυτ.* | *αν τινασ* cum NE 40. 68. $Chr^{9,164}$ (:: quo modo ubi *αν* positum est — fit autem raro —, a plerisque testibus cum *εαν* commutatur. Cf Ioh 13, 20 *αν τινα πεμψω* 16, 23 *αν τι αιτησητε* 20, 23 *αν τινων αφητε* et *αν τινων κρατητε*. Propterea etiam hoc loco *αν* a plerisque cum *εαν* permutatum esse censendum est) ... ς Ln Ti *εαν τιν.* c. ABCHLP al pler | *οντασ τησ οδου* cum NA 15. 40. 61. 105., item syr^{utr} aeth ... ς Ln Ti *τησ οδ. οντασ* cum BCEHLP al pler. Praeterea ad *οδου* add *ταυτησ* 25. 40. e vg syr^{utr} arm aeth ... 13. 69* e (*inveniret viae huius*) vg (*invenisset huius viae*) sah cop *οντασ* om vel non exprim | *αγαγη*: HL 13. f^{scr} (al^{vid}) *αγαγει* (ut 1^{3}. 61. al^{vid} antea *ευρει*)

3. *εν δε τω*: EHL 61. (al^{vid}) *εν δε το* | *εξαιφνησ* (NB*CE 13. al *εξεφν.*) *τε* cum NABC 18. 37. 40. 61. 69. 98** 105. cat^{150} ... ς *και εξαιφν.* cum EHLP al pler $Chr^{9,165}$ | *αυτον* ante *περι.* cum NBC 31. 37. 61. 69. 163. 12^{lect} cat ... A ante *φωσ περι.* pon ... ς Ti post *περι.* cum EHLP al pler vg syr^{utr} arm Chr. Libere sah cop aeth | *περιηστραψεν* (et. ς Wtst Gb Sz) cum $NA^{2}BEHLP$ 1. 13. 31. 61. al plu Chr ... ς^{e} (1624. 1633. 1656. 1678.) Ln *περιεστραψεν* cum A^{*vid} (nisi est *περιαστρ.*) C^{3} (**περιστρ.*) al $pauc^{vid}$ (37. teste Wtst; nullus ap Matthaeium nec ap Scriv) | *εκ* (Gb′) cum NABCL 61. al^{15} cat $Thphyl^{b}$, item *de* e vg ... ς *απο* cum EHP al longe plu $Thphyl^{a}$

4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ
1 Co 15, 8 Σαούλ, τί με διώκεις; 5 εἶπεν δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δέ· ἐγώ εἰμι
Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. 6 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν,
καὶ λαληθήσεταί σοι ὅ τι σε δεῖ ποιεῖν. 7 οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνο-
δεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα
δὲ θεωροῦντες. 8 ἠγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἠνοιγμένων δὲ

4. σαουλ σαουλ (et. E*): E$^{corr\ latin}$ σαουλε σαουλε, 24. l^{scr} σαυλε σαυλε (quemadmodum e vg Ir$^{int\ 203}$ etc *Saule Saule*) | διωκεισ: post hanc vocem E 180. am** syr^{sch} etP c.* ar^{e} add σκληρον σοι προσ κεντρα λακτιζιν (ad quae syrP ^{mg} notat: *non est hoc loco in Graeco, sed ubi enarrat de se Paulus.*)

5. τισ ει: C τισ ει συ | κυριε: syr^{sch} om | ο δε (Gb″) cum ABC 15. 46. 61** 69. 81. 163. cat vg ... ς add κυριοσ ειπεν cum HLP al pler syr^{utr} sah Chr^{9,165} ... N 43. 61* 105. 137. cop arm add ειπεν (item aeth *et dixit ei*), E 11. 27. 29. 66** o^{scr} add κυριοσ προσ αυτον | ιησουσ sine additam cum NBHLP al pler cat vg sah cop^{cod} syrP ^{txt} arm Or^{4,14} Chr (Ir$^{int\ 203}$ add *Christus*) ... ACE 8. 25. 12^{lect} demid syr^{sch} etP c.* cop^{ed} ar^{e} aeth Hil^{37} Aug$^{serm\ 295,\ 1197}$ add ο ναζωραιοσ, hinc Ln [ο ναζωρ.]

5. 6. αλλα cum NABCEHLP al omn^{vid} (sed nonnulli αλλ) cat am* et** (et. tol, sed vide post) syr^{sch} etP ^{txt} sah cop arm^{zoh} Chr Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) σκληρόν σοι πρὸσ κέντρα λακτίζειν. ^{6}τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε· κύριε, τί με θέλεισ ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριοσ πρὸσ αὐτόν· absque codice Graeco ut vdtr, sed cum vg (et. fu demid; tol habet tantum: *durum enim tibi est contr. stim. calcitrare*, omissis rell) syrP c.* arm^{usc} (sed in nullo cod; extrema ed^{usc} sic habet: και λεγει προσ αυτον ο κυριοσ· αλλα) arP georg sl^{ed} Thphyl^{b} (sed non attingit comm), item aeth^{utr} sed libere. Habet enim aeth^{PP} *difficile tibi erit calcitrare contra stimulum acutum. Et tremens miratus est et dixit ei: Domine, quid vis faciam ego? Et dixit ei dominus.* Item aeth^{ro} (post *Iesus Nazarenus* pergens:) *quia tu persequeris, iusta tibi est plaga. Et dum tremeret, mirati sunt, et dixit ei: Domine* etc ut^{PP}. Agnoscit posteriorem additamenti partem etiam Hil^{37} post *Iesus Nazarenus* pergens: *At ille tremens* etc :: cf ll. pp.

6. εισελθε: B εισιθι | ο τι (Gb′) cum NABC 15. 18. 29. 36. 61. 69* 100. 105. cat ... ς τι cum EHLP al pler Chr^{9,165} | σε (105. k^{scr} om) δει ... E^{gr} δει σε

7. εισταηκεισαν cum B*CEHLP al pler ... NAB^{3} al ιστηκ. | ενεοι (Gb′) cum NABCEHP 1. 13. 31. 61. al plu (et. syrP $^{mg\ gr}$) ... ς εννεοι cum L al plu, nec aliter editum Chr^{9,165} | μεν: 61. δε, omisso δε sq | ακουοντεσ etc: sah *audiebant quidem vocem, sed non intelligebant; non videbant enim quemquam* | θεωρουντεσ: N* ορωντεσ, unde N^{c} θεορουντεσ (sic) restituit

8. σαυλοσ cum NABCE 61. b^{scr*} cat^{154} ... ς ο σαυλοσ cum HLP al pler Chr^{9,165} | ηνοιγμενων (ηνυγμ. N*) cum N*A (:: similiter 7, 56 διηνοιγμε-

τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. 9 *καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.*

10 *Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ κύριος· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ, κύριε.* 11 *ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,* 12 *καὶ εἶδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας, ὅπως ἀναβλέψῃ.* 13 *ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν*

νους cum aliis formis mutarunt) ... Ln Ti *ηνεωγμ.* cum ℵ^{c}CE 40. 61. 137. ... ς *ανεωγμ.* cum BHLP al pler Chr | *δε* cum ℵABCE al plu syr^{p} (paullo liberius singg conjg sah cop syr^{sch}) ... HLP 1. 4. 11. 17. 28. 38. 65. 95. 99. 101. 103^{mg} 113. 133. 177. al^{25} vg (*apertisque oculis*) arm^{vid} aeth^{utr} Chr *τε* | *ουδεν* cum ℵA*B e vg syr^{utr} sah aeth^{ro} (ambiguumPP) ... ς *ουδενα* cum A^{2}CEG^{gr}HLP al omn^{vid} cat cop Chr

9. *ουδε επιεν*: C *και ουκ επιεν*

10. *εν οραματι ο κυριος* (Gb′) cum ℵABCE 40. 69. 105. 163. 12^{lect} cat vg aeth^{ro} ... ς *ο κυρ. εν οραμ.* cum HLP al pler tol sah cop syr^{sch} (*et dominus dixit ei per visionem*) et^{p} arm Chr^{9,171}

11. *αναστας* cum ℵACEHLP al omn^{vid} am demid tol etc ... Ln *αναστα* cum B, item (:: at istae vv eodem modo etiam 10, 13 et 20, ubi Graeca lectio non fluctuat) fu sah cop syr^{utr} et (*surge et*) vg^{ed} aeth | *τ. ρυμην*: 13. add *της πολεως* | *ταρσεα*: 61* *-σεαν*

12. *ειδεν* cum BCELP al pler ... ℵAH 61. *ιδεν* | *ανδρα* sine *εν ορ.* cum ℵA 61. vg sah cop aeth^{utr} ... ς *εν οραματι ανδρα* c. EHLP al pler syr^{utr} arm Chr^{9,171}. Item Bed$^{retra\,130}$ ex Gr: *In Graeco habetur ita: Et vidit in visu virum, hoc est εν οραματι, quod nomen et Iuvencus presbyter in evangelico carmine posuit* ... BC 163. 12^{lect} *ανδρα εν οραματι* | *ανανιαν ονοματι* cum ℵABCE 31. 38. 61. 68. 69. 105. 113. al$^{3\,scr}$ cat vg arm ... ς *ονοματ. ανανι.* cum HLP al pler syr^{utr} (cop aeth^{PP} *cuius nomen est Anan.*) ... sah aeth^{ro} Chr^{9,171} om *ονοματι* | *χειρας* cum ℵ*AC 61. 69. 105. (66** 40^{lect} sic an *τας χει.*?); Ln *τας χειρας* c. ℵ^{c}BE; item *manus* vg cop aeth^{ro} arm ... ς Ti *χειρα* cum HLP al pler (12^{lect} *την χει.*) cat sah syr^{utr} aeth^{PP} | *αναβλεψη* ... L 13. *-ψει*

13. *απεκρ. δε*: 31. 37. arm^{edd} add *αυτω* | *ανανιας* sine articulo cum ℵABCEHLP al^{50} cat ... ς (= Gb Sz) *ο ανανι.* cum minusc mu ut vdtr. Praeterea E aeth add *και ειπεν* (96. 142. *αποκριθεις δε - ειπε*, item sah) | *ηκουσα* cum ℵABCE 15. 18. 36. 40. 61. 12^{lect} ... ς Ti *ακηκοα* cum HLP al pler Chr^{9,172} | *εποιησεν* post *τοις αγι. σου* (61. om *σου*) cum NBCE 31. 61. 12^{lect} cat am fu demid tol ... ς ante *τοις αγι. σου*

ἐν Ἰερουσαλήμ· 14 *καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.* 15 *εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραήλ·* 16 *ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.* 17 *Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου.* 18 *καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡσ λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη,* 19 *καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν.*

---

pon cum HLP al pler syr^{utr} sah cop arm aeth Chr ... A post *εν ιερουσαλημ* pon

15. *εστιν μοι* cum ℵABC 31. 61. 69. 105. 137. c^{scr} cat vg syr^{utr} Did^{cat157} Cyr^{ador368} Sev^{ant} in^{cat162} ... ς *μοι εστιν* cum EHLP al pler sah cop arm Ir^{int203} Or^{int1,141} Archel^{lat591} (Gall^{3}) Chr^{9,174} Thdrt^{1,1060} et^{2,86} (Cyr^{loh389} *μου εστιν*) | *ουτοσ*: 13. om | *εθνων* cum ℵAC^{corr}EHLP al omn^{vid} cat Chr Thdrt^{bis} Sev$^{ant\ cat}$ ... Ln *των εθνων* cum BC* (item Cyr^{ador368} *εναντιον των εθνων* et^{ioh389} *ενωπ. παντων των εθνων*, sed neutro loco addit quicquam) | *τε* pri cum ℵABCE 13. 25. 36. 40. 61. 100. 105. 163. 12^{lect} cat Thphyl^{b} ... ς om cum HLP al pler Chr Sev ant cat Thdrt^{bis} Thphyl^{a}, nec expri vg etc | *νιων τε* (et. Thdrt^{bis} etc): 34. 105. *και υιων*, 31. 78* 137. Sev$^{ant\ cat}$ om *τε*

16. *αυτω*: L 96. *αυτον* (*αυτον* quod sequitur 15. 18. 36. Thphyl^{a} om)

17. *απηλθ. δε*: cum ℵBCEHLP etc ... A vg *απηλθ. τε* (*et abiit*). Liberius 137. 180. c^{scr} *τοτε εγερθεισ ανα. απηλθ.*, syr^{sch} *tunc Ananias profectus est* etc | *επ αυτον τασ χειρασ* ... C cop aeth *τ. χειρ. ε. αυτ.* (sah *imponens manus suas super Saulum*) | *σαουλ*: E 24. l^{scr} *σαυλε* | *ις* (aeth^{pp} ar^{e} *Iesus Christus*; am cop syr^{utr} ar^{e} aeth^{pp} ante *απεστ. με* pon, conjungunt igitur *dominus Iesus*) cum ℵABCE al sat mu cat^{158} vg etc (et. Chr^{9,173}) ... HLP al^{60} sah aeth^{ro} ar^{p} Thphyl^{a} et^{b} om; hinc Gb^{o} | *η ηρχου* (ℵ^{a}): ℵ* om

18. *απεπεσαν* cum ℵABCEH 13. 18. 25. 40. 61. Thphyl^{a} ... ς *απεπεσον* cum LP al pler Chr^{9,173} Thphyl^{b} | *αυτου* ante *απο τ. οφθ.* cum AB 31. ... ς post *απ. τ. οφθ.* pon cum ℵEHLP al fere omn cat vg etc | *ωσ* cum ℵ*AB 61. ... ς Ti *ωσει* cum ℵ^{c}EHLP al fere omn Chr | *ανεβλ. τε* cum ABEHLP (C* latet) al pler vg syr^{utr} aeth (sah arm non expri) Chr ... ℵC^{2} 40. cop *αν. δε*. Praeterea non addidimus *παραχρημα* cum ℵABC*HP 61. al plus^{45} cat vg cop syr^{sch} arm^{ed} ... ς (sed Gb^{oo}) add *παραχρημα* cum C^{2}EL al sat mu cat^{com159} syr^{p} sah aeth^{utr} arm^{cod} Chr (sed sah *statim autem surgens* etc, aeth^{ro} *et statim surgens* etc)

19. *ενισχυσεν* cum ℵAC^{2}EHLP al pler Chr^{9,173bis} et^{175} ... BC* 27. 29.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς, 20 καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 21 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἰερουσαλὴμ τοὺς ἐπικα- 8, 1 ss
λουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδε- 9, 2
μένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; 22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον
ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυννεν Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν
Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. 23 Ὡς δὲ ἐπλη- 2 Co 11,
ροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· 32. 33
24 ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ καὶ

66** 105. Chr$^{cat\,160}$ *ενισχυθη* | *εγενετο δε* sine additam cum ℵABCE 13. 61. al^{12} vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,173} ... ς (= Gb Sz) add *ο σαυλος* cum HLP al longe plu cat. Similiter ineunte versu seq m vg^{edd} lachm (sed non am fu demid tol) *et ingressus Paulus statim* (sic m; vg^{edd} *et continuo ingressus* etc) | *μετα των*: HLP 1. 4. 31. 177. al^{25} Chr^{9,173} Thphyl^{b} add *οντων*

20. *εκηρυσσεν* (et. Ir$^{197\,gr}$ et^{lat}, sed add *μετα πασης παρρησιας, cum omni fiducia*, item m^{4} *praedicabat cum confidentia*): E *εκηρυξε αυτοις* | *τον ιησουν* cum ℵABCE 61. al^{15} cat vg (m *dominum Iesum dicens quoniam*) syr^{utr} sah (*domin. Ies.*) cop arm^{ed} aeth^{ro} Ir$^{197\,gr}$ et^{lat} ... ς (= Gb Sz) *τον χριστον* cum HLP al longe plu arm^{cdd} (aeth^{pp} *Iesum Christum*) Chr^{9,173} | *ο υιος του θεου*: 68. Thphyl^{b} Ir^{int} praem *ο* $\overline{χς}$, *Christus* (sed Ir^{gr} post *τ. θε.* add *ο* $\overline{χς}$) ... sah *Iesus Christus fil. dei*, m^{4} *Christus filius dei vivi* (in Spicilegio Maius ediderat *Iesus Christus* etc)

21. *εισ ιερουσαλημ* cum ℵA 40. ... ς Ln Ti *εν ιερ.* cum BCEHLP al pler Chr^{9,173} :: cf ad 2, 5 | *τουσ* (40. 68. Thphyl^{b} sah syr^{sch} *παντας τουσ*) *επικαλουμενουσ* ... 3. 95* 96. 142. om | *εληλυθει* cum ℵABC al mu^{vid} cat e (*venerat*) ... Gb″ Ti *εληλυθεν* cum E^{gr}HLP al plus^{50} vg (*venit*) Chr^{9,173} | *αγαγη* (L al *-γει*): P 47. 56. Chr^{2,173} *αναγαγη*, 69. 105. g^{scr} *απαγαγη*

22. *ενεδυναμουτο* ... CE 8. add *τω* (E *εν τω*) *λογω* | *συνεχυννεν* (ℵ *-ννε*) cum ℵB*C (:: cf *εκχυννομενον* Mt 26, 28 Mc 14, 24 Lc 22, 20; item infra 21, 31 *συνχυννεται*) ... ς Ln Ti *συνεχυνεν* cum AB^{3}HLP al pler (13. *εσυνεχυνε*, Chr^{9,173} et^{176} *συνῃσχυνε*) ... E 2. 32. 42. 57. 66** 137. 180. Thphyl^{b} *συνεχεεν* (69* *συνεχεσε*) | *ιουδαιουσ* sine articulo cum ℵ*B ... ς Ln Ti *τουσ ιουδ.* cum ℵ^{c}ACEHLP etc | *συμβιβαζ.* cum ℵABL etc ... Ti *συνβιβ.* cum CEHP al certe pler. Praeterea E add *και λεγων*

23. *ημερ. ικαναι*: H *αι ημερ. ικ.* | *οι ιουδαιοι*: 13. 31. 43. 105. om *οι*

24. *σαυλω*: H (61*?) tol sah *παυλω* | *παρετηρουντο* (Gb″) cum ℵABCEF^{a} 61. al^{11} cat Or^{2,394} ... ς *παρετηρουν* cum HLP al pler Chr^{9,176} | *δε και* (Gb″) cum ℵABCEF^{a} 61. al^{12} cat vg Or; item *δε* L al^{2} vel^{3} sah cop syr^{p} arm^{gb} (arm^{tre} *γαρ*) ... ς *τε* cum HP al pler syr^{sch} aeth Chr

τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· 25 λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

Gal 1, 18 s 26 Παραγενόμενος δὲ εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. 27 Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. 28 καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ

24. *ημερας τε και* ... A 40. 46. 56. 68. 100. 105. k^{scr} al$^{2\,scr}$ Or om *τε*; nec exprim vg etc | *οπως αυτον ανελωσιν* (ℵ^{c} *ανελ. αυτον*) ... A *οπως πιασωσιν αυτ.* idque ante *ημερας και νυκτος* pon

25. *οι μαθηται αυτου* (Gb′) cum ℵABCF^{a} 61* am fu demid tol Or^{2,394}; item *οι μαθηται* sine *αυτου* 36. 69. 12^{lect} aeth^{ro} ... 31. 61^{corr}* *οι μαθητ. αυτον*, ς *αυτον οι μαθηται* cum EHLP al pler cat vg^{cle} syr^{utr} sah cop arm aeth^{pp} Chr^{2,176}. Cf et. Bed^{44} ubi ad verba *accipientes autem eum discipuli eius nocte* adnotatur: *id est discipuli Christi. In Graeco enim non est additum* eius, *sed tantummodo* discipuli, *ut generaliter Christi vel ecclesiae intelligantur. Nondum enim Paulus discipulos fecisse legitur.* | *δια* (Or om) *του τειχους καθηκ. αυτον* (Gb′) cum ℵABCF^{a} 33. 36. 40. 45. 61. 69. 163. 12^{lect} vg Or; item eodem ordine sed omisso *αυτον* E 31. 105. (arm *δια τ. τειχ. χαλασαντες καθηκαν*) ... ς *καθηκαν δια του τειχους* cum HLP al pler Chr, item sed addito *αυτον* post *καθηκαν* 13. cat sah syr^{p} (item *αυτον* sed singulis libere positis syr^{sch} cop aeth) | *σπυριδι* cum ABEHLP etc ... ℵC *σφυριδι* :: quae forma quum hoc loco tum Mt 16, 10 ex BD et Mc 8, 8 ex ℵA*D edi poterat; dubitationem vero nobis iniecit quod Mt 15, 37 et Mc 8, 20 eandem formam D solus praebet, ut iam ad Mc 8, 8 diximus

26. *παραγενομ. δε* sine additam cum ℵABC 40. 61. 81. vg syr^{sch} sah cop aeth^{ro} Chr$^{2,180\,com}$ ... ς (= Gb Sz) add *ο σαυλος* cum HLP 13. al pler syr^{p} arm aeth^{pp} Chr$^{2,179\,txt}$; item E 33. 34. 105. Bed$^{retra\,131}$ ex Gr (*in hoc versu in Graeco Pauli nomen est appositum* etc) add *ο παυλος* | *εισ ιερουσαλημ* cum ℵABC 61. al sat mu cat Chr Thphyl^{b} ... Gb Ln Ti *εν ιερουσαλημ* cum EHLP al fere^{40} Thphyl^{a}. De versionibus syr^{utr} cop arm confirmant potius *εισ* quam *εν*, contra e *in hierosolymis*, vg *in hierusalem* | *επειραζεν* cum ℵABC 38. 61. 81. ... ς Ti *επειρατο* cum EHLP al pler cat Chr. Utrique respondet e vg *tentabat*.

27. *αυτον*: 37. Chr$^{2,179.\,180.\,184}$ *αυτου* | *ειδεν* cum ℵBCEP etc ... AHL al *ιδεν* | *και πωσ* (ℵ^{a}): ℵ* om *και* | *ιησου* cum BC 1. 31. 65. 95* 100. o^{scr} ... ς *του* $\overline{\iota\omega}$ cum ℵEHLP al longe plu cat Chr^{2,180} Chron^{434} ... A 98^{mg} *κυριου*, 12^{lect} *του κυριου*, 14. 17* 25. al plus^{15} Chr Thphyl^{a} *του κυριου* $\overline{\iota\upsilon}$, et aliter

28. *και εκπορευομενοσ*: HLP al fere^{50} Chr^{2,184} (non item ^{180}) Thphyl^{a} om (61. *εκπορευ.* ante *και εισπορ.* pon) | *εισ ιερουσαλημ* (Gb″) cum

ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλήμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου, 29 *ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ* 11, 20
ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. 30 *ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον*
αὐτὸν εἰς Καισαρίαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. 11, 25

31 *Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας*
καὶ Σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ
φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπλη-

ℵABCELP 61. al fere[60] cat Chr[9,184] ... ς *εν ιερουσαλημ* cum H al sat mu Chr[9,180]. Item *in hierusalem* e vg, item syr[utr] arm aeth | *παρρησιαζομενος* (ℵ *παρησιαζ.*) sine copula cum ℵABC 13. 15. 40. 61. 177. cat fu arm aeth[ro] ... ς (Gb[0]) praem *και* c. EHLP al pler vg syr[utr] cop aeth[pp] Chr[bis] (sah *et cum fiducia locutus est* etc) | *του κυριου* cum ℵ*A BE 40. 69. 100. 163. 12[lect] vg sah cop syr[p] arm aeth[ro] ... ς *του κυρ. ιησου* cum ℵ[c]HLP al longe plu aeth[pp] Chr[9,184] ... C al[5] syr[sch] $\overline{\text{ιυ}}$, 38. al pauc Chr[9,180] *του* $\overline{\text{ιυ}}$, 31. $\overline{\text{κυ}}$ $\overline{\text{ιυ}}$

29. *και συνεζητει*: ℵ* add *τε*, sed ipse* improbavit *τε* | *ελληνιστας* cum ℵBCEHLP al omn[vid] Chr[9,180 sq] (*τοὺς ἑλληνιστὶ φθεγγομένους λέγει. καὶ τοῦτο σφόδρα σαφῶς· ἐκεῖνοι γὰρ οἱ ἄλλοι οὐδὲ ἰδεῖν αὐτὸν ἠθέλησαν οἱ βαθεῖς ἑβραῖοι*). Item syr[sch] *Iudaeos illos qui noverant Graece* ... A *ελληνας*. Latini verterunt *Graecos* (ita et e et vg), nec aliter sah cop syr[p] arm aeth. Ceterum vg aeth sic: *loquebatur quoque gentibus* (sic etiam fu, sed am demid tol Bed[45] om *gentibus*) *et disputabat cum Graecis.* | *ανελειν αυτον* cum ℵABCE 31. 38. 40. 61. 69. 100. 113. 163. 12[lect] 18[lect] al[3scr] cat[164] vg Chr[9,181] ... ς *αυτ. ανελ.* cum HLP al pler

30. *επιγνοντες*: HL 13. 61. al *επιγνωντες* | *κατηγαγ. αυτον*: L 100. om *αυτον* | *καισαριαν* cum ℵCE etc :: ita ℵ ubique i. e. locis septendecim, item E ubique in actis. Accedit ubique duobus exceptis locis A, item passim accedunt CD. Debuisse etiam Mt 16, 3 ex ℵCDELX et Mc 8, 27 ex ℵACEFHLNXΔ *καισαριασ* edi iam ad 8, 40 notatum est ..... ς Ln Ti *καισαρειαν* cum BHLP al certe pler ... A *ιεροσολυμα*. Ceterum E 180. c[scr] sah syr[sch] et[p] c.* add *δια* (180. c[scr] om) *νυκτοσ* (item 8. add *νυκτοσ* post *και*) | *εξαπεστειλαν* (B *-λεν*) *αυτον* cum ℵBCHLP etc ... Ln om *αυτον* cum AE al[14] vg om

31. *η μεν ουν εκκλησια – ειχεν ειρ. οικοδομουμενη κ. πορευομενη – επληθυνετο* (Gb[1]) cum ℵABC 5. 13. 14* 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 68. 81. 105. (sed *ειχον*) cat vg syr[sch] sah cop arm aeth ar[e] Dion[alex] contr paul sam qu[5] (in bibl. pp. Par. 1624. pag[288]) Thphyl[1b] Bed[retra 133] ... ς *αι μεν ουν εκκλησιαι* (E add *πασαι*) *– ειχον ειρ. οικοδομουμεναι* (E *-μενοι*) *και πορευομεναι* (E *-μενοι*) *– επληθυνοντο* cum (E)HLP al longe plu syr[p] ar[p] Chr[9,181] Thphyl[a] Aug[unit eccl 357] | *σαμαριασ* cum ℵE (:: ut ubique edidimus maiore cum auctoritate, ut infra 15, 3 cum ℵCDEH) ... ς Ln Ti *σαμαρειασ* cum ABCHLP al certe pler | *του κυριου* cum ℵBCEHLP al pler Dion[alex] (l. l.) ... A 13. 61* 100. 101. 137. 12[lect] k[scr] Chr[9,181] *κυριου* sine *του* ... syr[sch] *dei*

θύνετο. 32 ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα. 33 εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου, ὃς ἦν παραλελυμένος. 34 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. 35 καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν Σάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. 37 ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις

---

32. λυδδα cum ℵ (sic ipse* ex εν λυδδα restituit) AB 33. 34. (λιδδα) 40. 68. (96? certe v. 35 teste Rinck) ... ς λυδδαν cum CEHLP al pler (sed P 31. 57. al^{5} λυδαν) Chr^{9,181}. Scribitur nomen istud sahidice λυδτα (sed^{cod} λυδδα), memphitice λυδδα.

33. ευρεν: E ηυρεν | ονοματι αινεαν cum ℵABCE 31. 40. 61. 68. 69. 105. 163. 177. k^{ser} cat vg arm^{gb} Thphyl^{b} (*cuius nomen [est] Aen.* sah cop syr^{utr} aeth) ... ς αινεαν ονοματι cum HLP al pler (13. om ονομ.) Chr^{9,182} Thphyl^{a} | επι κραβαττου (ℵ* -κτου) cum ℵ*etc AB*(^{3}κραββατου)C 61. 105. (sed κραββατου) Chr (editum ut 105.) ... ς επι κραββατω c. EHLP (sed hi omnes et alii κραβαττω) al pler (al pauc κραβατω) cat Thphyl^{a} et^{b}

34. ιησους (H^{treg} al^{6} om) ... A 15. 18. 36. 40. 68. cat vg (et. am, sed non fu demid) sah arm aeth Thphyl^{b} ^{242} Amb$^{ioseph\,3,489}$ praem o κυριος | χριστος sine articulo cum ℵB*C 13. 15. 18. 68. 180. o^{scr} cat Did$^{cat\,166}$ semel Thphyl^{b} ... ς Ti o $\overline{\chi\varsigma}$ cum AB^{3}EHLP 61. al pler Did$^{cat\,166}$ semel Chr^{9,182} Thphyl^{a} | σεαυτω: L 42. σεαυτον

35. ειδαν cum ABC (-δα omisso ν medio versu) ... ς ειδον (H ιδ.) cum ℵEHLP al omn^{vid} | λυδδα cum ℵAB 13. (v. 32 hiat) 33. 34. 40. 68. 96. ... ς λυδδαν cum CEHLP al pler (sed P 31* 57. al λυδαν) | τον ante σαρωνα (ℵ^{c}): ℵ* om | σαρωνα (ℵA σαρρωνα, sed in A scriptum est super rasuram) cum ℵABCE (e vide post) al vix mu Thphyl^{b}, item σαρωνα sah, σαρων cop, item vg (*qui habitabant Lyddae et Saronae*), e (*qui habitabant Lyddae et Saronam*) ... ς (sed non ς^{e} Gb Sz) σαρωναν cum 15. 18. 61. 65. 99. 101. 105. 133. 137. 180. al$^{3\,scr}$ cat etc (ς^{e} σαρωνᾶν ut 99. 101. 105., contra 61. σαρρωνὰν) ... HLP 13. al plu Chr^{9,182} ασσαρωνα (sed P al ασαρωνα). Cf Anecd. mea sacr. et prof. pag. 126 in nominum Hebraicorum interpretatione (Hier ex Or?) σαρωνᾶς· ἄδων λύπην· τινὲς δὲ ἀσσάρωνα φασίν, οὐχὶ σαρῶνα, ὅπερ κρεῖττον.

36. μαθητρια: m^{81} *vidua*, sah αδελφη | ταβιθα cum ℵAEHL al pler Bas eth^{309} etc (et. Cyr$^{hr\,104}$). Cf et. syr^{p} mg gr ταβιθας. Similiter e tol *tabithas* ... BC ταβειθα ... P 1. 38. 40. 61. 68. al^{20} Chr^{9,182} ταβηθα | αγαθων εργων cum ℵAHLP 61. al pler Chr^{9,182} et^{183} ... Ln Ti εργ. αγαθ. cum BCE 13. 31. 40. cat m^{81} vg Bas$^{eth\,309}$

ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν ὑπερῴῳ. 38 ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες· μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. 39 ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. 40 ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεὶς τὰ γόνατα Mt 9, 25
προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθὰ ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. 41 δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. 42 γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν

37. *δε*: 61. om | *αποθανειν*: syrp c.* add *quum autem esset Petrus Lyddae* | *εθηκαν αυτην* cum ℵ*A 40. 61. (m^{81} vg *quam cum lavissent posuerunt eam*) ... ς Ti *αυτην εθηκαν* cum ℵ^{c}CEHLP al pler Chr ... B cat^{167} om *αυτην* | *εν υπερωω* cum ℵBHLP 1. 13. 31. 61. al pler Chr^{9,182} ... Ln *εν τω υπερωω* cum ACE 38. 40. 68. 69. 93. 100. 105. 113. al^{3scr} cat Or^{3,256}

38. *λυδδας* cum ℵ*B*C 61. ... ℵ^{c}A *λυδδα* ... ς Ln (ex errore) *λυδδης* cum B^{3}EHLP al pler Bas$^{eth\,298}$ Chr^{9,182} † *οι μαθηται*: H *οι δε μαθητ.* | *δυο ανδρας* cum ℵABCE al sat mu vg rell Bas$^{eth\,298}$ Chr^{9,182} ... HLP al^{55} Chr^{9,185} Thphyl^{a} om, hinc Gb^{0} | *μη οκνησης* (40. *-σεισ*) *δ. ε. ημων* cum ℵABC*E 40. 61. 81. m^{81} vg, item sah cop ... ς *μη οκνησαι δ. ε. αυτων* cum C^{3vid}HLP al pler syr^{utr} arm aeth Bas^{eth298} Chr

39. *πετρου* ... C 69. 100. 105. 106. 180. al$^{2\,scr}$ cat Bas$^{eth\,298}$ *ο πετρ.* | *παρεστησαν*: e m^{81} vg *circumsteterunt* ... c^{scr} Bas$^{eth\,309}$ Chr^{9,183} *περιεστησαν* | *επιδεικνυμεναι*: A *επιδιγν.*

40. *εξω παντας* cum ℵABELP 61. al pler cat Chr^{9,183} ... Ln *παντ. εξω* cum C 31. 99. 17^{lect} m^{82} vg syr^{utr} | *και θεισ* cum ℵABCE 3. 15. 25. 40. 61. 68. 69. 95* 105. 106. cat^{169} syr^{sch} cop Thphyl^{b} ... ς Ti om *και* cum LP al longe plu (m^{82} vg *eiectis autem omnibus foras* [m *foris*] *Petrus ponens* etc) sah syrp arm aeth Chr Thphyl^{a} | *ταβιθα* cum ℵAC ELP etc ... B *ταβειθα* ... al mu *ταβηθα* | *αναστηθι*: sah syrp c.* arm Ambioseph^{3,489} add *in nomine domini nostri Iesu Christi*; item Cyp^{239} *in nomine Iesu Christi* | *ηνοιξεν* (2. 4. 10. 34. 101. k^{scr} *διηνοιξ.*, 68. Thphyl^{b} *ηνεωξε*): E sah add *παραχρημα* (sah *aperuit oculos suos statim*), item aeth^{pp} ante *ιδουσα*

41. *δουσ δε* (et. vg sah cop syrp arm): A m^{82} syr^{sch} aeth *δουσ τε* (m *dansque*) | *φωνησασ δε* ... 13. 180. c^{scr} m^{82} vg sah syr^{utr} Chr^{9,183} *και φω.*

42. *τησ* cum ℵAC^{3}ELP al omn^{vid} Chr^{9,183} (sed L *καθ ολησ τη ιοππη*) ... BC* om | *επιστευσαν πολλοι* cum ℵABCE 31. 40. 61. 69. m^{82} vg sah cop arm aeth ... ς *πολλ. επιστ.* cum LP al pler syr^{utr} Chr^{9,183}

κύριον. 43 ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι
10, 6 Σίμωνι βυρσεῖ.

X.

1 Ἀνὴρ δέ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης
ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, 2 εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος
τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς
10, 30 ss τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός, 3 εἶδεν ἐν ὁράματι φανε-
ρῶς, ὡσεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελ-
θόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. 4 ὁ δὲ ἀτενίσας
αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· τί ἐστιν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ·
αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον
11, 13 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. 5 καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην καὶ

---

43. *ικανας* ... c 15. 18. 36. cat^{ms} *τινας* | *εγενετο δε* etc sine *αυτον* cum ℵ*B 3. 95* b^{scr} ... Ln post *δε* add *αυτον* cum ℵ^{c}AE 29. 38. 40. 61. 68. (pergit *μειν. ημ. ικ.*) 69. 105. 113. al^{2} ^{scr}; item ς Ti post *ημ. ικ. μειν.* cum CLP al pler cat Chr^{9,183} | *εν ιοππη*: L om

X. 1. *δε τις* sine *ην* cum ℵABCEL 13. 40. 61. al plus^{15} cat^{170} Chr^{9,189} ... ς (Gb^{00}) add *ην* cum P al longe plu vg (sequente postea *is vidit*, sed am fu demid om *is*) syr^{utr} sah (*erat autem homo quidam*) cop (fere ut sah, item aeth) arm aeth Thphyl^{a} et^{b} | *καισαρια* cum ℵE (:: ut ubique edidimus), cf et. alibi ... ς Ln Ti *καισαρεια* cum ABCLP al certe pler | *εκατονταρχης*: L om | *σπειρης* cum ℵACEL 61. al longe plu^{vid} cat Dam$^{par\,465}$ Thphyl^{a} et^{b} ... BP al^{15} Chr *σπειρασ*

2. *τον θεον*: 61. *τ. κυριον* | *ποιων* sine copula cum ℵABCE 18. 26. 40. 61. 81. cat^{171} vg syr^{sch} sah cop arm aeth Chr^{9,189} Dam$^{par\,465}$ ... ς (Gb^{0}) Ti add *τε* cum LP al pler syr^{p} aeth^{pp} Ir$^{int\,196}$ Thphyl^{a} et^{b}

3. *ειδεν* ... c *ιδεν* | *ωσει* cum ℵ^{c}ABCELP al pler Chr^{9,189} et^{190} ... ℵ* 15. 18. 32. 36. 40. 57. 61. 68. 69. 100. 105. 106. cat^{171} Dam$^{par\,465}$ *ωσ* ... 3. 65. 67. c^{scr} d^{scr} sah arm om | *περι* cum ℵABCE al^{25} (in his c^{scr} d^{scr}) cat syr^{utr} cop Ir$^{int\,196}$ Dam^{par} ... ς Ti om cum LP al plu vg sah arm aeth (Chr^{bis} *ωρα ενατη*) | *ενατην* cum ℵABCEP al^{15} ac multo plu^{vid} ... ς *εννατην* cum L al plu | *κορνηλιε*: L om una cum verbis *ο δε ατενισας αυτω*

4. *εμφοβος* cum ℵABCL etc ... EP *ενφοβ.* | *και αι*: C 3. 31. 57. 61. 105. al^{2} ^{scr} Dam$^{par\,465}$ om *αι* | *εισ μνημοσυνον* (ℵ^{c}): ℵ* Dam$^{par\,465}$ om | *εμπροσθεν* cum ℵAB 15. 36. 40. 61. 69. cat ... ς *ενωπιον* cum CELP al pler Severian$^{cat\,172}$ Chr^{9,190}

5. *ανδρας εισ ιοππην* cum ℵABCE 31. 61. 69. 105. 180. d vg syr^{utr} sah cop arm aeth ... ς *εισ ιοππ. ανδρ.* cum LP al pler cat Chr^{9,190} | *τινα*

μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· 6 οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. 7 ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, 8 καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων αὐτῶν καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἕκτην.

---

c. ABC 7. 15. 18. 32. 36. 42. 57. 61. 69. 105. cat vg (et. am fu tol) cop syr$^{p\ mg}$ arm ... ς om cum ℵELP al longe plu d demid syr^{sch} eth$^{p\ txt}$ sah aeth Ir^{int198} Or^{1,385} (*εωρασθαι αγγελον θεου τω κορνηλιω υποτιθεμενον αυτω πεμψαι εισ ιοππην επι σιμωνα τον καλουμενον πετρον* etc) Chr ^{9,190} | *οσ επικαλειται πετρ.* cum ℵABC 61. al sat mu cat (et. d vg *qui cognominatur Petrus*) Chr^{9,190} ... Gb′ *τον επικαλουμενον* cum ELP al fere^{55} Thphyl^{a} eth^{b} (cf et. Or, item Chr^{9,193} ubi lectio inter *επικαλουμενον* et *καλουμενον* fluctuat)

6. *ουτοσ ξενιζεται* etc: 68. 137. c^{scr} Chr^{9,190} Thphyl^{b} *και αυτοσ εστι ξενιζομενοσ προσ* (c^{scr} *παρα*) *σιμωνα τινα* (68. *τον*, Thphyl *τιν. σι. τον*) *βυρσεα* | *πα. τινι σιμωνι* (vg *apud Simonem quendam*, similiter arm etc): c 31. *πα. σιμ. τινι* ... d om *τινι*, nec expri aeth^{pp} | *ᾧ ἐστὶν*: 61. *ὧ ἔστιν* | *οικια*: c 12^{lect} cat *η οικια* | *παρ. θαλασσαν* sine additam cum ℵABCELP h 13. 31* 61. al^{80} am fu tol syr^{utr} sah cop^{ms} eth$^{ed\ boett}$ arm aeth^{pp} Chr^{9,190} Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) add *ουτοσ λαλησει σοι τι σε δει ποιειν* cum minusc ut^{vid} pauc (ut 31$^{mg\ recent}$) cat^{174} vg^{cle} (et. demid) aeth^{ro} (ex Latino, cf Prol) Thphyl^{b}; item 4^{mg} 8. 26. 27. 73. 81. cop^{wi} *οσ* (cop *hic quum venerit*) *λαλησει ρηματα προσ σε, εν οισ σωθηση συ και πασ ο οικοσ σου* (:: ex 11, 14)

7. *ο λαλων*: LP 31. 98. g^{scr} al^{10} om *ο* | *αυτω* pri cum ℵABCE 61. al^{15} d vg syr^{sch} sah (cop non expri) arm ar^{e} aeth ... ς (= Gb Sz) *τω κορνηλιω* cum LP al pler cat syr^{p} ar^{p} Chr^{9,190} | *οικετων* sine additam cum ℵABCE 40. 61. arm ... ς (Gb^{00}) add *αυτου* cum LP al pler cat d vg syr^{utr} sah cop aeth Chr

8. *και*: 33. d Thphyl^{a} om (vide post vg) | *απαντα αυτοισ* cum ℵABE 40. 61. sah cop ... ς *αυτοισ απαντ.* (13. Chr *παντ.*) cum CLP al pler cat syr^{utr} Chr^{9,191} aeth. Cf etiam d *enarravit illis visum et misit* etc; vg *quibus cum narrasset omnia misit* etc

9. *αυτων* (Gb′) cum ℵAEL 4. 13. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 66** 68. 69. 100. 105. 133. 163. 180. al^{5} cat ... ς Ln Ti *εκεινων* cum BCP al plu Chr^{9,191}; item (sed E *αυτων*, e *illis*) *illis* d e vg ... 43. 65. om | *εκτην* (et. Or^{1,216} et^{386} Tert^{orat25}): ℵ^{c} *ενατην*, 36. *εννατην*. Praeterea A tol (*horam diei sext.*) add *τησ ημερασ*. (Probandi vim non habet Tert ieiun^{10} *atqui facilius invenias Petrum hora sexta capiendi cibi causa prius in superiora ad orandum ascendisse, quo magis sexta diei finiri officio huic possit* etc.)

10 *ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόν-*
11, 5 ss *των δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις,* 11 *καὶ θεωρεῖ τὸν*
οὐρανὸν ἀνεῳγμένον καὶ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην,
τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, 12 *ἐν ᾧ ὑπῆρχεν*
πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρα-

10. *αυτων* (Gb″) cum ℵABCE 13. 40. 61. al plus[15] cat d (*ipsis*) am fu demid (hi[3] et e *eis*, tol *ei*) Or[1,386] ... ς *εκεινων* cum LP 31. al longe plu vg[cle] (*illis*) Chr[9,191] | *εγενετο* sec (Gb″) cum ℵABC 40. 61. al fere[15] cat cop (aeth *venit*) Or[1,386] Did[cat 176] ... ς *επεπεσεν* cum ELP 13. 31. al longe plu vg syr[utr] sah arm Chr[3,191]; item al[8] Clem[175] *επεσεν* | *επ αυτον εκστασις* (ita et. Clem[175]): c sah cop Or[1,386] *εκστ. επ. αυτ.*

11. *ανεωγμενον* et. Clem[175] Or[1,386] etc ... E *ηνεωγμενον* | *και καταβαινον* etc: syr[sch] *et vas quoddam devinctum quattuor angulis, et simile erat linteo magno, et descendebat e caelo super terram:* syr[p] *et vas quoddam devinctum quattuor extremis, velut linteum magnum* (mg *splendidum*) *descendens et inclinans in terram:* sah *et ecce vas vinctum quattuor initiis, sicut magnum linteum demissum super terram:* cop *et vas descendens sicut magnum linteum vinctum in quattuor initiis*: d *ex* (pro *et*? *et ex*?) *quattuor principiis ligatum vas quodam* (corrige *quoddam*) *et* (lege *ut*) *linteum splendidum, quod differebat de caelo in terram:* Clem[175] *και τι σκευος τεσσαρσιν αρχαισ εκδεδεμενον επι τησ γησ*, item Const[6,12,2] (potius enim huc spectat quam ad 11, 5) *και τεσσαρσιν αρχαισ δεδεμενον σκευος τι ωσ οθονην λαμπραν και καθιεμενην επι τησ γησ.* Similiter 13. 68. c[scr] arm Thphyl[b] *και τεσσαρσιν αρχαισ δεδεμενον σκευος τι ωσ οθονην μεγαλην καταβαινον και καθιεμ.* etc | *καταβαινον* sine additam cum ℵABC[2]E h 13. 15. 18. 27. 29. 40. 61. 68. 69. 100. 105. 163. 180. c[scr] cat (d vide supra) vg sah cop syr[utr] ar[e] arm aeth[utr] Or[1,386] et[3,256] et[int 2,224] ... ς (= Gb Sz) add *επ αυτον* cum LP al pler arP Chr[9,191] Thphyl[a] et[b] | *μεγαλην*: c[2] om (de c* non liquet) ... d syrp[mg] *splendidum*,. Const *λαμπραν* | *τεσσαρσιν*: E Or[1,216] (ut ex codice editum est) *τετρασιν* | *καθιεμενον* cum ℵABC[2]E 40. 81. 180. 12[lect] vg cop aeth (arm vide ante) Or[1,216· 249· 386] et[3,256] (Cyr[ioh 924] *ειτα τεσσαρσιν αρχαισ καθιεμενην εξ ουρανου την οθονην ιδων* etc; Thdrt[1,190] *ειδε γαρ, φησιν, ο μακαριοσ πετροσ σινδονα τεσσαρσιν αρχαισ καθιεμενην, εν η ην παντα τα* etc) ... ς (Gb[00]) Ti praem *δεδεμενον και* cum c*[vid]LP 61. al pler (36. *δεδεμ.* omissis *και καθιεμ.*) cat (in comm[178] explicatur *τεσσαρσιν ευαγγελιοισ δεδεμενην την εκκλησιαν*) d (vide ante) syr[utr] (sed transpon, vide ante; item vide sah quod vix confirmat *δεδ. και*) Chr[9,191] | *επι τησ γησ* ... 40. 61. 12[lect] *επι την γην*

12. *τετραποδα* sine *και τα θηρ.* cum ℵABC[2] 33. 40. 61. 105. 163. 180. d vg syr[sch] sah arm (aeth *θηρια* pro *τετραποδ.*) Clem[175] Or[1,386· 388] et[int 2,224] Const[6,12,2] (Thdrt[1,190] om etiam *και ερπετα*) Aug[serm 149,704] ... ς (Gb[00]) add *και τα θηρια* cum LP al pler syrP arP·Chr[9,191], item E 4. 31. post *ερπετα* (E post *ερπετ. τησ γησ*). Similiter Or[1,249] *παντα*

νοῦ. 13 *καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς Πέτρε θῦσον καὶ φάγε.* 14 *ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον.* 15 *καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου.* 16 *τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.* 17 *ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτή-*

τα τετραποδ. και ερπετα και θηρια της γης (omissis rell), cop *παντ. τα θηρ. και τετραπ. της γης κ. πετει. του ουρ.* | *της γης* post *ερπετα* cum ℵABCE 5. 7. 13. 26. 27. 29. 40. 61. 66** 69. 81. 105. o^{scr} (15. 18. 36. al *τα επι της γης* post *ερπετ.*) vg syr^{sch} arm aethPP (^{ro} om versum) Clem^{175} Or$^{1,386\cdot 388}$ Const^{6,12,2} ... ς post *τετραποδ.* cum LP al plu syrP Chr ... 34** 163. d sah Or$^{int\,2,224}$ om, hinc Gb^{0} | *ερπετα* sine articulo cum ℵABC^{2}E 61. arm Or$^{1,249\cdot 386}$ Const ... ς (Gb^{00}) praem *τα* cum LP al pler Clem^{175} Chr | *πετεινα* sine articulo cum ℵABC^{2} 61. Or$^{1,386\cdot 388}$ ... ς *τα πετει.* cum C*ELP al pler Clem (*τα πτηνα*) Const Chr

13. *πρ. αυτον*: arm add *εξ ουρανου* | *αναστας πετρε θυσον* (et. Bas$^{eth\,241}$ etc, è *surgens petre occide et manduca*): d vg *surge petre* (d *petre surge*) *occide* (fu* *et occide*), item sah cop syr^{utr}, item 35. Chron ap Wtst *αναστα* etc

14. *και ακαθαρτ.* cum ℵAB 7. 13. 15. 27. 29. 36. 68. 105. 163. 12^{lect} d vg sah syr^{utr} arm cat^{178} Clem^{175} Or^{1,386} Const^{6,12,2} Cyr$^{cat\,176}$ ... ς *η ακαθ.* cum CDG^{r}ELP 31. 61. al plu cop P$_{8}$-Iust$^{qu\,89}$ Or^{1,388} et$^{int\,2,224}$ et^{4,669} Bas$^{eth\,241}$ Chr^{2,191}

15. *και φωνη* (et. d Or^{1,386} et$^{int\,2,224}$): DG^{r} *φωνησας δε* | *εκαθαρισεν* cum ℵBDEF^{a} al pler ... Ti *εκαθερισεν* cum ACLP 13. 31. 61. 68. 105. (105. *εκαθαιρισε*, L *-θερησεν*) :: cf ad Lc 4, 27 (*-ε-* ACLX etc), 17, 14 (*-ε-* AX etc) et 17 (*-ε-* ALA al). Item ad Act 11, 9 ubi sic tantum AHL al

16. *ευθυς* cum ℵABCE^{gr} 61. 81. (40. 180. *ευθεως*, 33. 34. *ευθυς ανελ. παλιν*) vg cop syrP^{mg} aeth^{ro} ... ς *παλιν* cum DG^{r} (post *ανελ.*) LP al pler e syrP^{txt} Chr^{2,191} ... 15. 36. cat d sah syr^{sch} arm aethPP Const^{6,12,2} Or$^{int\,2,224}$ Amb$^{spir\,2,653}$ plane om, hinc Gb^{0b} :: cf 11, 10 | *ανελημφθη* cum ℵABDE (C hiat) ... ς *ανεληφθη* cum LP al omn^{vid}

17. *εν εαυτω* cum ℵACDELP etc ... B 133. k^{scr} cat^{180} *εν αυτω*. Praeterea D add *εγενετο* | *ειη*: D* *ει* | *ειδεν* cum ℵBDELP etc ... AC *ιδεν* | *ιδου* cum ℵAB 36. 40. 61. 69. 105. cat^{180} vg (et. am demid tol) syr^{sch} arm (alibi enim nec ab his interpretibus abhorret *και ιδου* in apodosi positum) item sah cop ... ς Ti *και ιδου* cum CDELP al pler fu syrP (item aeth^{ro}; aethPP vero om *και ιδου*. Sic nisi fallor.) Chr^{192} :: utrumque ex usu est Lucae. Ubi *και ιδου* in apodosi positum est (Lc 7, 12. 24, 4. Act 1, 10), ℵAB fideliter solent servare. Eadem structura sine dubio aliena manu inlata est loco Mt 28, 9 | *οι ανδρες*: E 105. om *οι* | *υπο* cum ℵBE 18. 38. 40. 57. 61. 69. 95. 105. 177 al^{8scr}

σαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, 18 *καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται.* 19 *τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν τὸ πνεῦμα αὐτῷ· ἰδοὺ ἄνδρες ζητοῦντές σε·* 20 *ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς.* 21 *κατὰβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;*

---

cat ... ς Ln Ti απο cum ACLP al plu Chr^{9,192} :: απο similiter pro υπο atque υπο pro απο substituitur, cf Mc 8, 31 cum 11 parall Lc 6, 18 cum Act 5, 16. Infra v. 21 plures απεσταλμ. απο quam απεστ. υπο intulerunt. | του κορνηλιου: D Thphyl$^{b\ 244}$ (παρα κορν.) om του | διερωτησαντες (D επερωτη.) et. Chr^{9,192}: syrp mg *quam appropinquassent et interrogassent* ... 32. 42. 57. 126. 163. διερωτ. και μαθοντες | του ante σιμωνος cum NABCD 40. 61. 68. 105. 133. 180. ^{e}ser cat Chr^{9,192} Thphyl^{b} ... ς om cum ELP al pler Thphyl^{a}

18. επυνθανοντο cum NADELP al omn^{vid} Chr^{9,192}, item *interrogabant* vg etc ... BC επυθοντο

19 διενθυμουμενου cum NABCDELP (ℵ διενθυμενου) al plu (15. 18. 36. cat^{181} Did$^{tri\ 1,18}$ et^{2,8,3} διανοουμενου) Did$^{tri\ 2,7}$ Chr^{9,192} ... ς (= Gb Sz) ενθυμουμενου cum minusc vix mu. Praeterea syrp c.* add *et haesitaret* (e ipsum ενθυμ. vertit *haesitante*) | αυτω post πνευμα cum NAC 31. 40. 61. 180. m^{scr} cat^{181} vg (sed tol *dei* pro *ei*) sah arm^{ed} ... ς post ειπεν cum DELP al pler syr^{utr} aeth (m^{10} *dixit autem mihi spir. sanct.*) Did$^{tri\ 1,18}$ etc Chr. ... B cop plane om | ανδρες sine additam cum DHLP al fere^{60} m^{10} syrp (arm ανδρ. τινες) Const^{6,12,2} Cyr$^{hr\ 277}$ (exc cod 1) Chr^{9,192} Thphyl^{a} Augen ad litt ^{12,304} Amb$^{spir\ 2,654}$ ... ς (Gb^{0}) Ln add τρεις (:: ut 11, 11) cum NACE 13. 61. al vg sah cop syr^{sch} etp mg aeth Did$^{tri\ ter}$ Thphyl^{b}; item B add *duo* (:: ef v. 7; et. 9, 38) | ζητουντες (61. –νταισ) cum NB 61. ... ς Ln Ti ζητουσι (–σιν) cum ACDEHLP al pler Const Did$^{tri\ ter}$ Cyr^{hr} Chr etc

20. αναστασ (e *surgens*): D* αναστα, d am fu *surge et*, vg^{cle} demid *surge*, item sah cop syr^{utr} :: cf ad 9, 11 et 10, 13 | οτι (Gb'') cum NA BCDEH 15. 18. 36. 40. 61. 69. 100. 163. 180. h^{scr} cat^{181} Did$^{tri\ 2,7}$ Cyr$^{hr\ 277}$ Chr$^{cat\ 181}$ ... ς διοτι cum LP al plu Const^{6,12,2} Did$^{tri\ 1,18}$ et^{2,8,3} Bas^{3,41} Chr^{9,192} | εγω: 61. om

21. καταβασ δε ... DE syr^{sch} τοτε καταβ. | πετροσ cum NABCHP al pler cat^{181} Thphyl^{a} ... DEL 45. 46. 68. 69. 100. 103. 105. 180. 12^{lect} al$^{3\ scr}$ Chr^{9,192} Thphyl^{b} ο πετρ. | πρ. τουσ ανδρασ (c* arm πρ. αυτουσ) sine additam cum NAB(C)DELP al fere^{60} vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) add τουσ απεσταλμενουσ απο (ita H etc, al^{10} fere Thphyl^{a} υπο) του (H 31. om) κορνηλιου προσ αυτον (31. al plus^{5} om πρ. αυ., al πρ. αυτουσ post ειπ., et aliter) cum H al mu Thphyl^{a} | τισ η (B om) αιτια ... D praem τι θελεται η, item syrp *quid vultis*

22 οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. 23 εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. 24 τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθαν εἰς τὴν Καισαρίαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συνκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. 25 ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας

22. *εἰπαν* cum ℵABCE 61. … ς cum DHLP al pler cat[181] Chr[9,192]. Praeterea D add *προσ' αυτον*, item sah syr[sch] | *κορνηλιος*: D[gr] *κορν. τις* (item syr[sch] *vir quidam cuius nomen est* etc) | *εκατονταρχης* (c[scr*] Thphyl[a] *-ρχος*): 18. 31. k[scr] Chr[9,192] *ο εκατ.* | *υπο ολου*: D *υφ ολου* | *και ακουσαι ρημ. παρα σου*: 31. om

23. *εισκαλεσαμενος* (vg *introducens*) *ουν* (al pauc arm om *ουν*, cop *εισκ. δε*) … E *τοτε προσκαλεσαμενος* (sed e *introducens*), item D 40. *τοτε εισαγαγων* (d *tunc ergo ingressus*). Praeterea D 40. sah add *ο πετρος*, syr[sch] *Simon* | *αυτ. εξενισεν*: D 40. *εξεν. αυτ.* | *αναστας* cum ℵABD 29. 40. 61. 66** 133. 142. d[scr] al pauc vg syr[sch] sah cop aeth … CE (13.) 15. 18. 31. al plu cat syr[p] arm Chr[9,193] Thphyl[b] *αναστας ο* (13. om) *πετρος* … ς (= Gb Sz) *ο πετρος* cum HLP al mu Thphyl[a] | *εξηλθεν*: 13. add *εισ καισαρειαν* | *των απο*: D 3. 20. 42. (hos iam Wtst indicavit) al pauc om *των* | *απο ιοππης* (D[gr*] *-ππην*) sine articulo cum ℵABCDEHLP al fere[50] cat Chr … ς (= Gb Sz) *απο τησ ιοππ.* cum minusc mu Thphyl[b] … 31. arm *εν ιοππη* | *συνηλθον*: D *-λθαν*

24. *τη δε* (Gb″) cum ℵABCD[gr]E 40. 61. 69. 105. 163. 180. vg sah cop syr[p] Thphyl[a]; item d *postero quoque die* (i. e. *τη τε επ.*) … ς *και τη* cum HLP al pler cat syr[sch] arm aeth Chr[9,193] (contra[197] post *απο ιοππησ* pergit *συνηλθον εισ την καισαρειαν*) Thphyl[b] | *εισηλθαν* (*-αν* ℵC, ς c. rell *-ον*) c. ℵACEHLP al pler (31. *συνηλθον*) sah cop syr[sch] et[p mg] arm Chr[9,193] … Ln Ti *εισηλθεν* cum BD 26. 47. 61. vg syr[p txt] aeth Thphyl[a] | *εισ την*: D 31. 68. 133. Thphyl[a 90] Thphyl[b 246] om *την* | *καισαριαν* cum ℵACDE … ς Ln Ti *καισαρειαν* cum BHLP al certe pler | *προσδοκων* … D *προσδεχομενοσ* | *συνκαλεσαμενοσ* (D praem *και*) cum ℵBCDE … ς Ln *συγκαλ.* cum AHLP al certe pler | D *συγγενεισ* | *αυτου* (B* *αυτουσ*): 61. *οm* | *φιλουσ*: D syr[p mg] add *περιεμεινεν* (d *sustinuit*)

25. D syr[p mg] hunc versum sic exhibent: *προσεγγιζοντοσ δε του πετρου εισ την καισαριαν προδραμων εισ των δουλων διεσαφησεν παραγεγονεναι αυτον. ο δε κορνηλιοσ εκπηδησασ και συναντησασ αυτω πεσων προσ τουσ ποδασ προσεκυνησεν αυτον* (D[2] *αυτω*). | *του εισελθειν*

αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. 26 ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. 27 καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, 28 ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· κἀμοὶ ἔδειξεν ὁ θεὸς μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· 29 διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι οὖν,
10. 3 ss τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με; 30 καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσευχό-

---

cum ℵABCELP 13. 31. 61. al plus^{50} Bas$^{eth\,280}$ Chr^{9,198} Thphyl^{a} et^{b} ... ς (= Gb Sz) om τον cum H k^{scr} al mu cat^{183} | A τον πετρον sic | επι τους ποδας: 29. 43. 66** 68. 69. 105. 120. 177** 12^{lect} al$^{3\,scr}$ vg (rell) Thphyl^{b} add αυτον

26. ηγειρ. αυτον cum ℵABCDE 13. 31. 61. al plus^{25} cat vg (adhiberi etiam potest arm, non item vv rell) Bas$^{eth\,280}$ Chr^{9,198} Thphyl^{b} ... ς αυτον ηγειρεν cum HLP al plu Thphyl^{a} | αναστηθι: syr$^{p\,mg}$ τι ποιεις; αναστηθι ... D τι ποιεις | και εγω αυτος cum ℵB 61. cat^{183} ... ς Ln Ti καγω αυτος cum AHLP al pler Marc$^{mon\,36}$ (Gal^{18}) Thphyl^{b}. Item quod in utramque lectionem quadrat vg *et ego ipse* ... C Thdrt^{3,186} και αυτος εγω ... D καγω, E Chr^{9,198} και γαρ εγω et Bas$^{eth\,280}$ και γαρ καγω, 5. 7. 13. 29. 68. 69. 100. 105. 137. 163. c^{scr} k^{scr} al aliq και γαρ εγω αυτος | ειμι .. D*E d cop aeth^{utr} add ωσ και (e om) συ

27. και συνομιλων αυτω εισηλθ. κ. ευρισκει: D* και εισελθων τε και ευρεν, d *et introibit et invenit*

28. υμεισ (et. Ir$^{int\,199}$ etc): D Aug$^{unit\,ecc1\,358}$ add βελτιον (non item Aug$^{serm\,149}$ (^{5,706})) | επιστασθε: D* εφιστ. | αθεμιτον: D* -μιστον | αλλοφυλω (et. Ir$^{int\,199}$): D^{gr} 12^{lect} sah syr^{sch} praem ανδρι | καμοι cum ℵABCDE 40. 68. 69. 105. 163. 180. o^{scr} ... ς και εμοι cum HLP al pler Chr^{9,198} (61. cat και μοι) | εδειξ. ο θεοσ cum ℵAE 3. 40. 69. 105. vg aeth^{utr} Or$^{int\,2,225}$ ... ς Ln ο θεοσ εδειξ. (D επεδειξ.) cum BC (D)HLP 13. 31. 61. al pler sah cop syr^{utr} arm Ir$^{int\,199}$ Chr^{9,188}

29. αναντιρρητωσ cum ℵB^{3}CEHLP al pler ... B*D 61. αναντιρητωσ (item 19, 36 B* isque solus αναντιρητων) | μεταπεμφθεισ (C -πεφθεισ. item 61. εκπεφθ. 13, 4) ... DE 5. al^{4} (hi omnes iam ap Wtst) add υφ υμων | τινι: E add τω

30. τεταρτης: D* της τριτης, d *nustertiana* (cop *a die altero*) | ταυτης της: D της αρτι | ημην absque additam cum ℵA*BC 27. 61. 81. 163. vg cop arm aeth (Chr$^{com\,199\,vid}$, certe enim nil de ieiunio dicit, quum multus sit de precatione) ... ς Ti add νηστευων και cum A^{2}(D)EH(L)P al pler sah syr^{utr} Chr$^{198\,txt}$ (D^{gr*} νηστευων την ενατην τε, L νηστευων omissis και την ενατην usque οικω μου). Item Bed^{52} *In Graeco et in quibusdam Latt edd ita scriptum est: A quarta die usque ad hanc horam eram ieiunans et orans a sexta hora usque ad nonam, et ecce vir, et cetera* :: mentio ieiunii inlata videtur Mc 9, 29 1 Co 7, 5. Ad v. 3 con-

μενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, 31 καὶ φησίν· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 32 πέμψον 11, 13
οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν. 33 ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε, σὺ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου. 34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι

formatam esse lectionem quam recepimus minime probabile est. | *την ενατην* (*ενα-* cum ℵABCDEHP etc; *ς ενα-* cum minusc mu) sine *ωραν* cum ℵABCD 40. 61. 100. 105. 163. ... *ς* (Gb^{00}) add *ωραν* cum HP al pler vg (*hora nona*) reli Chr^{198}. Mutat textum E sic: *ημην νηστευων και προσευχομενος απο εκτης ωρας εως ενατης* etc | *ενωπ. μου*: ℵ *ενωπ. εμου*

31. *φησιν*: tol syr^{sch} et^{P} c.* ℵeth add *mihi* | *σου η προσευχη*: E 96. 142. 12^{lect} d vg (item arm etc) *η πρ. σου*

32. *εισ ιοππην*: D arm^{zoh} add *ανδρασ* | *εν οικ. σιμωνοσ* (7. 69. 100. 105. 163. e^{scr} arm add *τινοσ*) ... C 15. 18. 36. 180. *παρα τινι σιμωνι βυρσει* | *παρα θαλασσαν* sine additam cum ℵAB 3. 15. 18 36. 61. 81. 93* 180. vg cop aeth^{ro} ... *ς* (sed Gb^{0}) Ti add *οσ παραγενομενοσ λαλησει σοι* cum CDEHLP al pler cat^{185} syr^{utr} arm aeth^{PP} sah (sah insuper addit *εν οισ σωθηση*) Chr^{9,199} Bed$^{retr\,135}$ ex Gr (*sequitur in Graeco: qui cum advenerit loquetur tibi*) :: expulsa ista esse propterea quod nec v. 6 inveniuntur minime credo. Similia habentur 11, 14. Cf et. 10, 22.

33. *προσ σε*: D syr^{P} c.* add *παρακαλων ελθειν* (D^{2} d add *σε*) *προσ ημασ* | *συ τε* (A *γε*): D e sah cop *συ δε* | *παραγενομενοσ* (61. *-γενα-μενοσ*): D *εν ταχει παραγεν.* | *νυν ουν παντεσ* (etiam d): D^{gr*} *νυν δου* (sic* vdtr, tum correctum *ιδου*, denique *οιν*) *παντεσ* | *ενωπ. του θεου* (29. 37. 68. c^{scr} *κυριου*) cum ℵABCD^{2}EHLP al omn^{vid} cat cop syr^{P} arm aeth^{zoh} et^{edd} (confirmat Bed^{retr} ex Gr^{135}: *in Gr habetur: in conspectu dei adsumus*) Chr^{9,199} et^{201} *ουκ ειπεν ενωπιον ανθρωπου, αλλα του θεου, δεικνυσ οτι ουτω δει προσεχειν τοισ του θεου δουλοισ*) ... Gb' *ενωπ. σου* cum D* d vg syr^{sch} sah aeth^{utr} arm^{usc} | *παρεσμεν* (Thphyl$^{a\,92}$ et^{txt} et^{com} *παρεστηκαμεν*) ... D* d sah om | *ακουσαι*: D* d add *βουλομενοι, volumus*. Similiter syr^{sch}. Praeterea D add *παρα σου* | *παντα* (A post *σοι* pon): D 96. 142. sah om | *υπο* cum ℵ*BHLP al omn^{vid} Chr ... Ln Ti *απο* cum ℵ^{c}ACD ... E *παρα* :: cf ad 10, 17 | *του* (13. 61. om) *κυριου* cum ℵABCE 13. 15. 36. 40. 61*^{treg} 69. 137. 180. 12^{lect} e^{scr} cat vg cop syr^{P} arm ... *ς του θεου* cum DH LP al pler (61** treg) syr^{sch} sah Chr

34. *το στομα*: D am cop aeth^{utr} ante *πετροσ* pon | *το στομα* sine *αυτου* cum ℵ*BDHLP al pler am fu tol Chr$^{9,201\cdot 199}$ ... ℵ^{c}ACE 18. 26. 36. 68.

Ro 2, 11 *οὐκ ἔστιν προσωπολήμπτης ὁ θεός,* 35 *ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστίν·* 36 *τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων κύριος.*
Mt 4, 17 Lc 23, 5 37 *ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης,* 38 *Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς*

69. 103. 108. al[3 scr] al aliq tat[185] vg[cle] (et. demid) syr[utr] sah cop arm aeth add *αὐτου* | *καταλαμβανομαι* (D[gr*] *-νομενος*) et. Ir[int 196] Clem[772] Thdrt[1,1496] etc ... Eus[dem 386] *οιδα* | *προσωπολημπτης* cum ℵABCDE ... ς *-λημπτης* cum HLP al omn[vid]

35. *αλλ*: A *αλλα* | *εστιν* (h. l. etiam Ir[int 196] Const[6,12,3] Eus[dem 386] Thdrt[1,1496] etc; ante *αυτω* 31. arm Clem[772] Or[int 4,484]) ... A Const (sed fluct lectio) *εσται*

36 sqq. Editores interpungendo differunt. Ln *ἐστίν.*[36] *τόν* - - *ω̄ χ̄ῡ.* *οὗτος* - - *αὐτοῦ*[39] (*καὶ* - *ἱερουσαλήμ*), - *ξύλου.* Ti *ἐστίν,*[36] *τὸν* etc.

36. *τον λογον* cum ℵABC[2vid]EHLP al pler d vg rell Cyr[hr 141] etc ... C*vid D[gr] 137. m tol syr[sch] et[P] (*enim* c.*) sah *τον γαρ λογον* | *ον* c. ℵ*C (vd.tr et*et[2]) D[gr]EHLP al fere omn cat syr[utr] Cyr[hr 141] Chr[199 201] et ... Ln om cum ℵ[2]AB 61. m (*verbum enim suum misit*, item tol) d (*verbum suum misit filiis istrahel evangelizare*) vg sah cop arm aeth[utr] Ath[508]

37 *υμεις* et. Ir[int 196] Thdrt[4,421] etc ... B om (exprimit aeth[PP], non item[ro]) | *γενομενον*: E *γεναμενον*, C *γεγονος* | *ρημα*: D om | *ολης της*: D* om *της* | *αρξαμενος* (Ln[ed min], non item[ed mai], qua in marginem reiecit, sed nesciebat B) cum ℵABCDEH 40. 1[lect] 12[lect] 14[lect] ... ς Ti (Ln vide ante) *αρξαμενον* cum LP 31. 61. al pler Dial[maced 478] (Ath[opp 2]) Chr[9,200 et 202] Thdrt[4,421]. Ex Latinis habent *incipiens* e vg Ir[int 196] Hil[1093] Amb[spir 1,621]; *cum coepisset* d. Praeterea AD e vg Ir[int] Dial[maced 478] add *γαρ*, hinc Ln [*γαρ*] ... non addidimus cum ℵBCEH LP al omn[vid] sah cop syr[utr] rell Chr Thdrt Hil etc | *βαπτισμα* ... B *κηρυγμα* | *ιωαννης*: BD[gr] *ιωαννης*

38. *ναζαρεθ* (Gb') cum ℵABCDEP al permu vg sah cop Ir[int 196] Bas[2,584] Chr[9,200. 202] ... ς (non item ς[e 1624] etc) *ναζαρετ* cum AHL 13. 61. al plu cat[185] Thdrt[4,421] Bas[3,23. 33] Cosm[11,503] | *ωσ εχρισ.* et. Bas[2,584] Dial maced[478] Chr Thdrt Cosm Ir[int 196] Hil[1093] Amb[spir 1,621] etc ... D cat[186] syr[utr] arm Bas[3,23. 33] Faustinarian[648] *ον εχρισεν* | *αυτον*: D* d arm (non item cat) Bas[3,23. 33] om | *πνευματι* (EL al pauc praem *εν*) *αγιω*: D *αγιω πνευμ.* | *οσ* cum ℵ[c]ABCEHLP al pler Chr Thdrt[2,1242] Cosm etc: D tol (*hic*) syr[sch] sah Ir[int] (*ipse*) Faustin (*hic*) *ουτοσ* ... ℵ* 13. 12[lect] cat[187] Thphyl[b 274] *ωσ* | *καταδυναστευομενουσ* et. Or[1,782. 790] Chr Thdrt Cosm etc ... D *καταδυναστευθεντασ* | *διαβολου* et. Or[bis] etc (ut ante) Ir[int 196] (*a diabolo*) ... E[gr] *σατανα*

καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ· 39 καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἰερουσαλήμ, ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. 40 τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, 41 οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 42 καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. 43 τούτῳ πάντες

2. 32 3, 15 5, 30 — Lc 24, 43 Jo 21, 13 — 17, 31 3, 24

39. ημεις (AD^{gr} υμεις) sine additam cum ℵABCDE 14* 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 69. 163. 180. cat syr^{utr} aeth^{utr} (arm?) Chr^{9,200} Ir$^{int\,196}$ (sic ed^{stier} ex edd^{3}) ... ς (= Gb Sz) add εσμεν cum HLP al pler vg arm^{gb} Cosm^{11,503} (sed 105. 137. c^{ser*} vg arm^{gb} add post μαρτυρες) | παντων (et. Ir^{int} etc): Thphyl$^{b\,247}$ του̃του και παντων ... D αυτου | εν ιερουσαλημ cum ℵACEHLP al pler (13. εν ιεροσολυμοις) cat^{187} am arm Ir^{int} Chr Cosm ... Ln [εν] ιερ., Ti om εν cum BD 26. 1^{lect} vg^{cle} (et. fu demid) | ον και cum ℵABCDEHLP al longe plu (omn^{scri}) cat am demid tol syr$^{p\,txt}$ (*quem reiecerunt Iudaei et occiderunt*, sed *reiecer. Iud. et* c.*) arm Chr$^{9,200.\,202}$ ... ς (= Gb Sz) om και cum minusc mu vg^{cle} fu sah cop syr^{sch} Ir^{int} Cosm | ανειλαν cum ℵABCDE 13. 33. 61. 68. 103. ... ς ανειλον cum HLP al pler cat Chr Cosm

40. εν τη τρ. ημ. cum ℵ*C 31. ... ς Ln Ti om εν cum ℵ^{c}ABD^{2}EHLP al pler vg Chr :: εν post ηγειρεν facillime excidit; praeterea τη τριτη ημερα omnino solebat dici, cf Mt 16, 21. 17, 23. 20, 19 Lc 9, 22. 18, 33 (τη ημ. τη τριτ.) 24, 7 et 46 ... D* d μετα την τριτην ημεραν | αυτον: D* 45. d αυτω (D^{corr} αυτον teste Kipl, αυτω μ [unde fieri vult μεν] teste Scri) | εμφανη cum ℵBCHLP etc ... ADE ενφανη

41. υπο του θεου ημιν ... C syr^{sch} et^{p} sah Ir$^{int\,196}$ ημιν υπ. τ. θε. (Ir^{int} *nobis praedestinatis a deo*, item syr^{sch} sah. Item Vig$^{varim\,738}$ *nobis testibus qui praedestinati sumus a deo*) | συνεφαγομεν: C syr^{p} add αυτω (Ir$^{int\,196}$ *qui cum eo et manducavimus et bibimus.* Similiter testes alii.) | συνεπιομεν αυτω: D syr^{p} add και συναναστραφημεν (D^{gr*} συνεστράφ., d *conversi sumus*), praetereaque syr^{p} addit c.* *cum eo dies quadraginta*, vide post | μετα το αναστηναι αυτον: D^{gr} om αυτον (d *postquam surrexit*), item in E αυτον et *eum* (e enim *postquam surrexit eum*) a correctore improbata sunt | εκ νεκρων et. Ir^{int} Chr Cosm ... DE sah aeth^{utr} ar^{e} (syr^{p} c.* vide ante) Bed$^{retra\,135}$ ex Graeco Vig$^{varim\,738}$ add ημερας μ (D sah) vel δι ημερων τεσσαρακοντα (E etc)

42. παρηγγειλεν: D ενετειλατο | αυτος (*ipse*) cum ℵAH(L?)P 31. 61. al pler cat^{188} d e vg aeth^{utr} Ir$^{int\,196}$ Chr$^{9,200.\,202}$ Cosm^{503} ... Gb$'$ Ln ουτος cum BCDG^{gr}EG^{r} (L ex silentio conlationis meae) 13. 15. 18. 27 29. 100. 105. 137. 163: k^{scr}, item syr^{utr} sah cop

43. τουτω: HL τουτον ... 19. 31* 66** 78. 2^{lect} o^{scr} τουτο

οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. 45 καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται· 46 ἤκουον
2, 4. 8, 36 γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος· 47 μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαί τις τοῦ μὴ
2, 4 βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; 48 προσέταξεν δὲ αὐτοῖς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

43. ονοματος: 36. 180 αιματος

44. ετι: p^2 40. 68. 100. 103. 106. al plus^{10} sah add δε (syr^{utr} aeth *et cum adhuc* etc) | επεπεσεν cum ℵBEHLP 31. 61. al pler … Ln επεσε cum AD (-σεν) 13. 27. 29. 36. 47. cat

45. οσοι cum ℵAD^{gr}EHLP al omn^{vid} Chr^{9,207} Rebapt^{364} (Gall^{3}) … Ln οι cum B d vg, nec aliter sah cop etc | συνηλθαν cum ℵB … ς Ln συνηλθον cum ADEHLP al omn^{vid} | του αγιου πνευματ. cum ℵAEHLP 61 al omn^{vid} Chr … Ln του πνευμ. του αγι. cum BD^{2} (*του πν. αγ.) 40. vg Rebapt

46. γλωσσαις (sah *aliis linguis*) και μεγαλυνοντων: ita et. D^{corr}; d *praevaricatis linguis et magnificantes.* D* vero et ipse aliquid cui *praevaricatis* respondebat praebuisse videtur (simile quid atque καιναις), praeterea pro μεγαλυνοντων Wtst μεγαλυνειν suspicatus est (sed praecedit quod salvum mansit λαλουντων) | τοτε απεκριθη: D ειπεν δε, item sive και ειπ. syr^{sch} aeth | πετρος cum ℵAB 61. 99. 180. cat^{191} Chr^{9,207} … ς ο πετρος cum DEHLP al pler

47. δυναται κωλυσαι τις cum ℵAB 61. 100. Item E (sed et E* et e* om κωλ.) 40. 69. 95. 180. cat^{191} Epiph$^{cat\,194}$ δυναται τις κωλυσαι, item sah cop syr^{utr} … ς κωλυσαι δυναται τις cum D^{2}HLP al pler arm Chr ^{9,207}. Item D* κωλ. τις δυναται. Cf et. vg *numquid aquam quis prohibere potest*, d Ir$^{int\,199}$ Rebapt^{3,364} *numquid aliquis aquam prohibere potest*, Ir$^{cat\,183}$ μη τις το υδωρ κωλυσαι δυναται. Similiter Epiph^{112} μη τις δυναται κωλυ. το υδωρ απο τουτων των καταξιωθεντων το πν. το αγ. λαβ. ωσ και ημεις εξ αρχης. | τουτους (d *ut baptizentur isti*): D^{gr} 99. αυτους | ωσ cum ℵAB 13. 15. 18. 27. 29. 38. 40. 61. 68. 69. 105. 113. 137. 180. al$^{4\,scr}$ al pauc cat Ir$^{cat\,184}$ Epiph^{112} Chr^{9,207}. Item D ωσπερ … ς καθωσ cum EHLP al plu :: cf ad 7, 51

48. προσεταξεν δε cum ℵBE 13. 18. 33. 34. 37. 40. 61. 68 180. d^{scr} cat^{191} sah cop syrP … ς Ln Ti προσετ. τε cum AHLP al pler vg arm aeth Chr^{9,207} Rebapt^{3,364} … D syr^{sch} τοτε προσεταξεν | αυτοις cum ℵA 33 … ς Ln Ti αυτους cum BDEHLP al pler Cyr$^{hr\,41}$ Chr | ιησου χριστου (Gb′) c. ℵABE 13. 15. 18. 29. 40. 61** 68. 69. 105. 163. 180. al$^{3\,scr}$ al^{5} am fu tol demid sah cop syrP et (*domini Ie. Chr.*) sch arm

XI.

1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν
Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2 ὅτε δὲ
ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἰερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περι-
τομῆς, 3 λέγοντες ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας 10, 25 ss
καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. 4 ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς
καθεξῆς λέγων· 5 ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ 10, 9 ss
εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην

Cyr$^{hr\,41}$ Chr^{9,207} Rebapt ... ς Ti *του κυριου* cum HLP al plu ... D 5. 27. 61* al aliq vg^{cle} arm^{edd} *του κυριου* $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$, al mu *του κυρ.* $\overline{\omega}$ | *βαπτισθηναι* hoc loco cum NAB 40. 61. am fu demid tol arm Cyr$^{hr\,41}$ ... ς ante *εν τω ονοματι* cum DEHLP al pler vg^{cle} sah cop syr^{utr} aeth Chr Rebapt | *ηρωτησαν*: D *παρεκαλεσαν* | *επιμεινai* (D* *διαμειναι*): D vg^{cle} (non item am fu demid) sah cop syr^{utr} aeth praem *προς αυτους*

XI. 1. *ηκουσαν δε* etc ... D syr^{sch} *ακουστον δε εγενετο* (syr^{sch} *et auditum fuit ab*) *τοις αποστολοις και τοις αδελφοις τοις* (D* *οι*) *εν τη ιουδαια* | *εδεξαντο*: D* (ex errore exscriptum Ti^{59} E* pro D*) *εδεξατο* | *τον λογ. τ. θεου*: syr^{p} c.* add *et benedicebant deo*, item demid *et benedixerunt deum*

2. D versum sic habet: *ο μεν ουν πετρ. δια ικανου χρονου ηθελησαι* (** *-σεν*) *πορευθηναι εισ ιεροσολυμα· και προσφωνησασ τουσ αδελφουσ και επιστηριξασ αυτουσ πολυν λογον ποιουμενοσ δια των χωρων διδασκων αυτους· οσ* (d *quia*) *και κατηντησεν αυτοισ και απηγγιλεν αυτοις την χαριν του θεου· οι δε εκ περιτομησ αδελφοι διεκρινοντο προσ αυτον.* Similiter syr^{p} c.* inter v. 1. et 2. haec habet *Ipse quidem igitur Petrus per tempus non modicum volebat abire Hierosolymam et loqui fratribus: et quum confirmasset, profectus est* (c. ob. adduntur *et docuit eos*). | *οτε δε* cum NABE 15. 18. 25. 36. 40. 61. 105. 163. 180. 12^{lect} cat vg sah cop arm ... ς *και οτε* cum HLP al pler syr^{utr} aeth Chr^{9,208} | *ιερουσαλημ* cum NAB 40. 61. ... ς *ιεροσολυμα* cum D (vide ante) EHLP al pler Chr | *διεκρινοντο*: 13. *-νατο*

3. *εισηλθ.* ante *προσ ανδρ. ακρ. εχ.* cum NABD 38. 40. 61. 68. 69. 105. 113. 121. 180. a$^{l2\,scr}$ cat^{192} vg sah cop arm aeth Thphyl^{b} ... ς post *ακρ. εχοντασ* cum EHLP al pler syr^{utr} Chr^{9,208} Thphyl^{a} | *εισηλθεσ* et *συνεφαγεσ* cum NADEHP al pler vg sah cop syr$^{p\ mg}$ arm^{usc} aeth Chr ... BL 5. 13. 15. 18. 36. 61. 137. c^{scr} al pauc syr^{sch} eth$^{p\ txt}$ arm^{zoh} *εισηλθεν* et *συνεφαγεν* | *αυτοισ* (d *cum eis*): D* *συν αυτ.*

4. *πετροσ* cum NABDE 40. 61. 105. 180. cat^{193} Chr^{9,208} ... ς *ο πετροσ* cum HLP al pler | *καθεξησ*: D^{gr} *τα κατεξησ* (^{2}*καθεξ.*) ... L* 4* cop om

5. *εν πολει ιοππη*: D cop (non item sah) *ε. ιοππ. πολ.* | *προσευχομενοσ* (NC): ℵ* om | *ειδον* ... H *ιδον*, item v. 6 | *εν εκστασει*: D^{gr}* om *εν* | *κατα-*

τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· 6 *εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.* 7 *ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστὰς Πέτρε θῦσον καὶ φάγε.* 8 *εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου.* 9 *ἀπεκρίθη δὲ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου.* 10 *τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν.* 11 *καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἦμεν, ἀπεσταλμένοι*

βαινον: A 61. a^{scr} *καταβαινων* ... 61. post *σκευος τι* pon, sah plane om | *τεσσαρσιν*: D *τετρασιν*. Item Epiph^{112} *οθονην καθιεμενην εν τετρασιν αρχαισ*. Cf ad 10, 11 | *αχρι* cum NAB* ... ς Ln *αχρισ* cum B^3EHLP al pler (al pauc *μεχρισ*) ... D 104. *εωσ*

6. *τα τετραποδα* etc: D* om *τα* pri et tert, item D om *τα* quart | *τησ γησ* (68. al^5 post *θηρια* pon, H syr^{sch} post *ερπετα*) ... P 3. 67* 73. 80* 95. 126. om

7. *ηκουσα δε και* cum NABE 13. 25. 27. 29. 33. 34. 40. 61. 69. 105. 163? o^{scr} vg sah cop ... D 15. 18. 36. 180. syr^{sch} aeth *και ηκουσα*, Thphyl^{b} ^{249} *ηκουσα τε* ... ς *ηκουσ. δε* sine *και* cum HLP al longe plu syrP arm Chr^{9,208} Thphyl^{a} | *φωνησ λεγουσησ*: D 12^{lect} *φωνην λεγουσαν* | *αναστασ*: D^{gr*} vg *αναστα*. Cf ad 9, 11. 10, 13 et 20. Cf et. Epiph^{147} *ιναστα, θυσον και φαγε.*

8. *ειπον*: D *ειπα* | *κοινον* sine *παν* cum NABDE 61. al^{13} vg sah syr^{utr} arm aeth Epiph^{112} (libere^{147} *μηδαμωσ κυριε· ουδεν κοινον η ακαθ. εισηλθεν εισ* etc) Chr^{9,208} (Libere huc respicit Or^{1,249} – – *ειρηκεναι· συ οιδασ οτι ουδεποτε κοινον η ακαθ. εισηλθεν εισ* etc) ... ς (= Gb Sz) praem *παν* c. HLP al pler (cop *quia nihil quod immundum aut* etc)

9. *απεκριθη δε* usq *του ουρανου*: D *εγενετο* (D^2 et d add *δε*) *φωνη εκ του ουραν. προσ με* | *απεκριθ. δε* sine *μοι* cum NAB 15. 18. 32. 36. 40. 61. 105. 163. 180. cat vg sah cop arm^{usc} ... ς add *μοι* cum EHLP al pler syr^{utr} aeth arm^{zoh} Epiph^{112} Chr^{9,208} | *φωνη εκ δευτερου* cum NAHLP 61. al pler vg sah cop Epiph^{112} ... BE 15. 18. 113. 180. al^{2scr} syr^{utr} arm $aeth^{pp}$ (^{ro} om *φωνη*) Chr^{9,208} *εκ δευ. φω.* | *εκ τ. ουρανου*: 13. 106. 177** al^{2scr} add *λεγουσα* | *εκαθαρισεν* cum NBDEP al pler ... Ti *εκαθερισεν* cum AH (*εκαθαιρισεν*) L 1^{c} 13. 61* 68. 105 (ut H) 12^{lect}. Etiam *εκαθηρε* et *εκαθαρε* legitur. Cf ad 10, 15

10. *δε*: H om | *ανεσπασθη παλιν* cum NABD 13. 40. 61. 69. 96. 105. 163. 180. cat vg cop syrP arm aeth ... ς *παλιν ανεσπασθ.* cum EHLP al pler Chr^{9,208} (syr^{sch} sah^{cod} om *παλιν*, item sah^{cod} ante *εγενετο* pon)

11. *τρεισ*: Epiph^{112} *δυο* (*και εξαυτησ ιδου δυο ανδρ. ειστηκεισαν εισ την οικιαν* etc) | *ημεν* cum NABD^{gr} (item d *erant*) 40. ... ς Ti *ημην* cum EHLP al pler cat vg syr^{utr} sah cop aeth Chr^{9,208} | *καισαριασ* cum NAE ... ς Ln Ti *καισαρειασ* cum BHLP al certe pler ... D *καισαριαδασ*. Cf ad 10, 24 | *με* ($א^{c}$): $א^{*}$ *εμε*

απὸ Καισαρίας πρός με. 12 *εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν* 10, 20
αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ
οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. 13 *ἀπήγγειλεν δὲ*
ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα· 10, 5. 32
ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τὸν ἐπικαλούμενον
Πέτρον, 14 *ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ*
πᾶς ὁ οἶκός σου. 15 *ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ* 10, 14
πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 *ἐμνή-* 1, 5
σθην δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτι-
σεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 17 *εἰ οὖν*
τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν

---

12. *το πνευμ. μοι* cum ℵABD 61. vg sah cop ... ς *μοι το πνευμ.* cum EH LP al pler cat^{194} syr^{utr} arm aeth Chr^{9,209} | *μηδεν* (68. Thphyl^{b} *μη*) *διακριναντα* cum ℵ^{c}AB 13. 40. 61.-68. 69. 105. (Thphyl^{b} *-ναντι*), item ℵ*E 15. 18* 36. (163. 180. alterutrum) cat *μηδ. διακρινοντα* ... ς *μηδ. διακρινομενον* cum HLP al pler (46. *συνελθε αυτ. μηδ. διακρινομενος.* Item Epiph^{112} *πορευου συν αυτοις μηδ. διακρινομενος* ex 10, 20: Eodem modo utuntur syr^{sch} sah cop aeth) Chr^{9,209}. Confirmant additam *μηδ. διακριν.* versiones omnes praeter syr^{p} ... Gb^{0} Ti om cum D syr^{p} :: quae est ratio testium, ea non tantum valet ut additamentum ex 10, 20 adsumptum putemus | *ηλθον δε* (syr^{sch} *et venerunt*): D 25. 32. arm om *δε*

13. *απηγγ. δε* cum ℵABD 18. 33. 36. 38. 40. 61. 68. 93. 96. 105. 113. 180. 3^{pe} al^{2} scr al pauc cat vg cop syr^{p} Chr^{9,209} Thphyl^{b} ... ς Ti *απ. τε* cum EHLP al longe plu syr^{sch} arm aeth Thphyl^{a} ... sah om copulam | *ειδεν* cum ℵBDELP etc ... AH *ιδεν* | *τον αγγελον* (27. 29. 66** 69. 100. 105. 163. o^{scr} add *του θεου*): D om *τον* | *εισποντα* sine *αυτω* cum ℵAB 61. cop ... ς Ti add *αυτω* cum DEHLP al pler vg sah syr^{utr} arm aeth^{pp} (mendose^{ro} *dicentem mihi*) Chr | *αποστειλον*: B *πεμψον* :: ex 10, 5 | *εισ ιοππην* sine additam cum ℵABD 61. al plus^{30} cat vg syr^{sch} sah cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) add *ανδρασ* cum EHLP al plu syr^{p} Chr :: ex 10, 5 (cf et. ad 10, 32)

14. *λαλησει*: A *-ση* | *σωθηση*: E 13. 99. *-σει*

15. *λαλειν*: D aeth^{utr} add *αυτοις* | *επεπεσεν*: D 26. a^{scr} *επεσεν* | *επ αυτους*: D* *επ αυτοις* | *ωσπερ*: D *ωσ*

16. *εμνησθην*: A *εμνησθημεν* | *του κυριου* cum ℵABDE 1. 38.-40. 42** 43. 45. 61. 93. 100. 105. 106. 133. 142. 163. 180. al^{7} scr al aliq cat Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) Ti om *του* cum HLP al plu Did$^{tri\,2,3}$ Chr^{9,209} Thphyl^{b} | *ιωαννησ* (B *-ανησ*): ℵ^{c} 27. 29. 38. 40. 68. 69. 93. 100. 105. 113. al^{3} scr al Thphyl^{a} praem *οτι*

17. *εδωκεν* ... ℵ o^{scr} Did$^{tri\,2,6,8}$ *δεδωκεν* | *ο θεοσ* et. Did$^{tri\,2,6,8}$ et$^{int\,267}$ (Gall^{6}) Chr^{9,210} Amb$^{spir\,619}$ . . D Rebapt^{363} Aug$^{tri\,15,992}$ om | *ωσ και ημιν*: Did$^{tri\,2,6,8}$ libere *παρασχων το αγιον πνευμα ωσ και ημιν εν*

ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν; 18 *ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.*

8, 1. 4 19 *Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.* 20 *ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι*

αρχη, sed om *πιστευσασιν* usq *ιν χν* | *εγω* sine *δε* cum ℵABD 7. 13. 14. 15. 18. 25. 27. 36. 37. 38. 40. 61. (om *τισ*) 68. 69. 76. 99. 100. 105. 163. 180. al[4 scr] al pauc cat vg syr[sch] cop arm aeth Did[tri 2,6,8] et[int 267] Chr Thphyl[b] Rebapt[383] ... ς (sed Gb[0]) Ti add *δε* cum EHLP al plu sah syr[P] Thphyl[a] :: quamvis *εγω δε* speciose dictum sit, tamen non eiusmodi videtur ut contra tantam auctoritatem tenendum sit: modo ne ab imperitia librariorum scripturas eiusmodi profectas aut altero saeculo vel tertio posteriores putes. | *τον θεον*: D syr[P] c.* bohemica (et „cdd lat", sed non indicatum est quinam sint) add *του μη δουναι αυτοισ πνευμα αγιον πιστευσασιν επ αυτω* (pro *επ αυτω* syr[P] *in dominum Iesum Christum*, bohemic. *in nomen Iesu Christi*), item 8. Aug[trin 15,992] omissis *πιστευσ. επ. αυτ.*

18. *εδοξασαν* cum ℵBD[2] (* *εδοξαν*) 40. 59* 61. 68. 69* 180. al[2 scr] al pauc vg sah cop syr[utr] aeth Chr[9,210] Thphyl[b] ... ς Ti *εδοξαζον* cum AEHLP al pler cat arm Thphyl[a] | *αρα* cum ℵABD 40. 61. 65. 133. k[scr] ... ς Ti *αραγε* cum EHLP al pler Chr, etiam syr[P mg gr] | *την μετανοιαν*: D om *την* | *εισ ζωην εδωκεν* cum ℵABD 40. 61. 180. cat[196] am fu demid tol ... ς *εδωκ. εισ ζω.* cum EHLP al pler sah cop syr[utr] aeth[PP] (ro om *εισ ζωην*) (arm *εδωκ. ο θε. την μεταν. ε. ζω.*, vg[cle] *paenitentiam dedit deus ad vitam*) Chr[9,210]

19. *επι στεφανω* cum ℵBHLP 61. al pler cat[196] Bas[eth 293] Chr[9,216] Thphyl[b] ... Gb″ Ln *επι στεφανου* cum AE 13. 40. 45. 12[lect] Thphyl[a] ... DG[r] *απο του* (D[2] om) *στεφανου* (contra d e vg *sub Stephano*) | *αντιοχειασ* cum ABDHP etc ... ℵEL *αντιοχιασ* :: scribitur nomen Antiochiae per *-ει-* ubique in B, plerumque in A et D (A *-ι-* Act 11, 20. 2 Tim 3, 11; D *-ι-* Act 14, 19). E fere ubique *-ι-* habet (sed *-ει-* 13, 1); ℵ inter utramque scripturam fluctuat, tamen saepius *-ι-* quam *-ει-* praebet (*-ει-* 11, 22 et 27. 13, 14. 15, 30 et 35. 18, 22; *-ι-* 11, 19. 20. 25. 26. 13, 1. 14, 19. 21. 26. 15, 22 et 23. Gal 2, 11. 2 Tim 3, 11). | *λαλουντεσ τ. λογον*: D *τον λογ. λαλουντ.* | *μονον*: D vg *μονοισ*

20. *κυρηναιοι*: H (eadem forma utitur sah) *κυρινναιοι* | *ελθοντεσ* cum ℵABDEL[sil] 61. al plus[20] cat[197] sah cop syr[P] aeth Chr[9,217] ... ς (= Gb Sz) *εισελθοντ.* cum HP al plu vg syr[sch] arm Thphyl[a] et[b] | *αντιοχειαν* cum BDHLP etc ... ℵAE *-οχιαν*. Cf ad 11, 19 et 22. | *ελαλουν και προσ* cum ℵ*AB 27. 29. 61. 69. 163. vg (et. am demid tol) ... ς Ti om

τὸν κύριον Ἰησοῦν. 21 καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολύς τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. 22 Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης ἐν Ἰερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας· 23 ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ, 24 ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ

καὶ cum ℵ^{c}DEHLP al pler (40. ελαλ. και ανεζητουν πρ.) cat fu sah cop syr^{utr} arm aeth Chr | ελληνας c. ℵ^{c}AD* c^{scr} arm Eus^{hist2,3,8} (πλειστων τε καὶ ἄλλων ἐπ' ἀντιοχείας ἑλλήνων, οἷς οἱ κατὰ τὸν στεφάνου διωγμὸν διασπαρέντες ἐκήρυξαν) Chr^{9,217} (ὅρα, ἕλλησιν εὐαγγελίζονται) et^{220} (ἴσωσ διὰ τὸ μὴ εἰδέναι ἑβραϊστὶ ἕλληνας αὐτοὺσ ἐκάλουν. Eadem verba repetunt Thphyl^{b}et$^{c\,608}$ et Oec^{com102}). Cf et. vg d e *Graecos*, nec aliter syr^{utr} sah cop aeth; videntur autem interpretęs isti inter ελληνας et ελληνιστας parum distinxisse ... ς (= Gb Sz) ελληνιστας cum BD^{2}EHLP 61. al fere omn cat Chr^{txt} et^{217} et^{220} (at plus valet ubi differunt comm quam txt). ℵ* miro vitio ευαγγελιστας | τ. κυρ. ιω: D 10. 96. aeth^{pp} (non item^{ro}) add χριστον

21. και ην: D^{gr} ην δε | μετ αυτων: 7. 25. 27. 29. 42. 57. 69. 98^{mg} 100. 105. 106. 163. e^{scr} add του (25. εισ το) ιασθαι αυτουσ | ο πιστευσασ cum ℵAB 36. 61. 180. cat ... ς om ο cum DEHLP al pler Chr^{9,217} | επι (15. 18. 34. 36. 180. al προσ) τον κυριον: E 34. 38. Chr^{9,217} add ιησουν. Lectionem syr^{p} marginalem vide apud White.

22. τησ ουσησ εν cum ℵBE 13. 15. 36. 40. 61. 163. 180. c^{scr} k^{scr} a]^{vid} Chr^{9,217} ... ς Ln Ti τησ εν cum ADHLP al pler cat. Cf et. vg d e *quae erat Hierosolymis* (d *in hierusalem*, e *in ierosolymis*) | ιερουσαλημ cum ℵABD 15. 27. 36. 40. 61. 105. 180. cat ... ς ιεροσολυμοισ cum E HLP al pler Chr, item vg | περι αυτων: E^{gr} k^{scr} Chr τα πε. αυ. | εωσ αντιοχ. cum ℵAB 61. vg syr^{sch} cop arm aeth ... ς Ti διελθειν εωσ αντ. cum DEHLP al pler (42. 57. al εισ αντιοχειαν, 32. εισ την αντ.) cat sah syr^{p} Chr^{9,217} :: διελθειν omnino ex Lucae usu est, cf 9, 38. 11, 19. 18, 27. Lc 2, 15; sed propter hanc ipsam caussam inferri poterat. Inprimis eo valuisse videtur locus qui modo praecessit 11, 19. Offendit enim quod εξαπ. εωσ (non εισ) dictum est. Quum vero dubitari possit pro ipsa locutionis natura sitne inlatum illud an expulsum, standum est potiore auctoritate testium. | εωσ: D* add τησ | αντιοχειασ cum ℵABDHLP etc ... E -οχιασ

23. οσ: D^{gr} οσ και | την χαριν την του cum ℵAB ... ς Ti om την sec cum DEHLP al omn^{vid} cat Chr^{9,217} | τω κυριω ... B 40. sah cop εν τω κυριω. Item Latini (nisi ipsum προσμενειν τω κυρ. ita expressisse credendi sunt), vg enim et e *permanere in domino*, d *perm. a* (corrige *ad*) *dominum*

24. ην ανηρ: ℵ ανηρ ην

9, 30 προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. 25 ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν
Gal 2, 11 ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. 26 ἐγένετο
δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι
ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς
Χριστιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων
21, 10 προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· 28 ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι

24. *τω κυριω*: B* om

25 *εξηλθεν δε – εις αντιοχειαν*: D syrP mg *ακουσας δε οτι σαυλος εστιν εις θαρσον* (D^{gr2} *ταρσον*) *εξηλθεν αναζητων αυτον· και ως* (D^{2} om) *συντυχων παρεκαλεσεν* (D^{2} add *αυτον*) *ελθειν εις αντιοχειαν* (d – – *et cum invenissent depraecabantur venire Antiochiam*, syrP mg – – *et cum collocutus esset cum eo, rogabat eum venire Ant.*) | *εις ταρσον* (am* fu *tharsum*) sine additam cum ℵAB (D vide ante) 36. 69. 100. 180. am* fu demid syr^{sch} sah cop arm (syrP mg vide ante) ... ς (Gb^{0}) add *ο βαρναβας* cum EHLP al pler syrP txt Chr^{9,217} (Chron^{435} *εξηλθεν βαρν. αναζητ.* etc); item vg^{cle} am^{2} aeth praem | *αναζητησαι*: B* *αναστησαι* | *ευρων* sine *αυτον* cum ℵABE 14. 15. 34. 36. 38. 40. 61. 69. 105. 113. 163. a^{scr} h^{scr} al^{10} cat Chr Chron^{435} ... ς (Gb^{0}) add *αυτον* cum HLP al longe plu (vg *quem cum invenisset*) sah cop syr^{sch} etP c. ob. arm aeth Thphyl^{a} et^{b} | *ηγαγεν* sine *αυτον* cum ℵAB 14. 15. 34. 36. 38. 40. 61. 69. 105. 113. 163. a^{scr} h^{scr} al plus^{20} cat vg arm Chron ^{435} Thphyl^{a} ... ς (Gb^{0}) add *αυτον* cum EHLP al plu sah cop syr^{utr} aeth Chr Thphyl^{b} | *αντιοχειαν* cum ABDHLP etc ... ℵE *–χιαν*

26. *εγενετο δε* usq *χριστιανους*: D^{gr*} *οιτινες παραγενομενοι ενιαυτον ολον συνεχυθησαν οχλον ικανον· και τοτε πρωτον εχρηματισεν* (sic) *εν αντιοχεια οι μαθηται χρειστιανοι*. Item d *contigit vero eis annum totum commiscere ecclesiam et tunc primum nuncupati sunt in antiochiam discipulos christianos*. D^{gr2} non satis liquet; fere sic – – *συναναχυθηναι τη εκκλησια και διδαξαι οχλον ικανον χρηματισται* (corrige *–τισαι τε*?) *πρωτως* etc. Cf et. syrP mg ubi post *venire Antiochiam* pergitur: *quum venissent autem, annum integrum congregati sunt*. Praeterea nil in mg scribitur.) | *αυτοις* cum ℵABE 13. 33. 36. 40. 61. 105. 180. c^{scr} cat ... ς *αυτους* cum HLP al pler Did$^{tri\ 1,24}$ Chr^{9,218} | *και ενιαυτον* cum ℵAB 13. syrP Did$^{tri\ 1,24}$ Ath$^{lat\ 776}$. (*factum est autem et integro anno eos convenire in ecclesia* etc. Est ex libro de trin. et spir. sancto, qui antea Vigilio Taps. adscribebatur.) ... ς om *και* cum EHLP al pler sah cop arm aeth Chr. Libere vg *et annum totum* (tol *anno toto*) *conversati sunt ibi* (am fu demid al om) *in ecclesia*. Similiter syr^{sch} ar^{e} | *ολον* (et. Did^{tri} Ath^{lat} etc): E sah Chr^{218} om | *εν τη εκκλησια*: HLP 4. 95. 96. 101. 126. 177. 12^{lect} a$^{l8\ scr}$ al plus^{15} Thphyl^{a} om *εν* | *πρωτως* cum ℵBD^{2} 36. 163. (180. *πρωτος*, 29. *πρωτους*) ... ς Ln Ti *πρωτον* cum A(D*)EHLP al pler Did^{tri} Cyr$^{hr\ 277}$ Chr^{9,218} | *εν αντιοχεια* (ℵE *–χια*) : A *εις αντιοχειαν* | *χριστιανους*: ℵ* 61. *χρηστιανους*, B* *χρειστ.*

27. *εν ταυταις δε*: B *εν αυταις δε* | *αντιοχειαν*: E *–χιαν*

28. *αναστ. δε εισ* etc: D *ην δε πολλη αγαλλιασις* (d *exultatio*)· *συνεστραμ-*

Ἄγαβος ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου. 29 *τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς·* 30 *ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.* 12, 25

XII.

1 *Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης*

μενων (d *revertentibus*) *δε ημων εφη ειτ εξ αυτ. ον. αγ. σημενων* (d *ait unus - significabat* sic), item Aug$^{serm\ dom\ 2}$ (3, 2, 223) *eratque magna exsultatio. Congregatis autem nobis surgens unus ex illis nomine Agabus significabat* | *εσημανεν* cum ℵAEHLP al omn^{vid} cat syr^{utr} sah cop Chr^{9,218} ... Ln *εσημαινεν* cum B d (*significabat*) vg (ut d) Chron^{435} ... D^{gr} *σημενων*, vide ante | *μεγαλην* (Gb″) cum ℵABD^{2} 27. 29. 40. 61. 100. (Epiph^{409}, pergit enim post *κατηγγελλον λιμον εσεσθαι καθ ολης της οικουμενης* sic: *ητις εγενετο επι κλαυδιου καισαρος*. Similiter Did$^{tri\ 2,7}$ testatur.) ... ς *μεγαν* cum D*EHLP al pler Chr^{9,218} Chron^{435} | *μελλειν*: 4* 23. 24. 34. 36. 37. 47. 56. 59. 66* 69. 97. 163. 12^{lect} al$^{2\ scr}$ al om | *ητις* (Gb″) cum ℵABDE 13. (antea non liquet utrum *μεγαν* an *μεγαλην* tueatur) 27. 29. 40. 61. 100. 105. 133. Epiph^{409} Did$^{tri\ 2,7}$ Chron^{435} ... ς *οστις* cum HLP al pler cat Chr. Praeterea (*ητις*) edidimus sine *και* cum ℵABD 13. 33. 34. 40. 61. 105. 133. 12^{lect} vg sah cop (*hoc autem factum erat*) syr^{P} arm aeth Epiph^{409} Chron^{435} ... ς (Gb^{0}) Ti add *και* cum EHLP al pler cat syr^{sch} Chr^{9,218}. Cf et. Did^{tri} *ητις και συνεβη πολλοις υστερον χρονοις επι κλαυδιου.* | *κλαυδιου* sine additam cum ℵABD 13. 40. 61. vg sah cop arm aeth Chron Did^{tri} (vide ante) ... ς (= Gb Sz) add *καισαρος* cum EHLP al pler cat syr^{utr} Epiph^{409} Chr

29. *των δε μαθητων* etc: D *οι δε μαθηται καθως ευπορουντο* | *ευπορειτο* cum ℵAB(D)EHP* 13. al fere^{20} cat Eus$^{hist\ 2,12,2}$ cod 1 Thphyl^{a} ... ς *ηυπορειτο* cum HP^{2} al plu Eus$^{hist\ 2,12,2}$ Chr Thphyl^{b} | *ωρισαν* (et. Eus^{hist}): A 3. 95* *ωρισεν*

30. *ο και* (sic ℵ^{a}, ℵ* *ο και ο*): L *οι και* | *προσ*: 34. cop om („B″ ex errore Scholzii fluxerat)

XII. 1. *ο βασιλ. ηρωδησ* cum ℵ 66. c^{scr*} syr^{P} Eus$^{hist\ 2,9,1}$ ex$^{cdd\ 5}$ (etiam edd^{burt} et^{schwegl}) Chr^{9,227} ... ς Ln Ti *ηρωδ. ο βασ.* c. ABDEHLP al pler vg syr^{sch} (add *qui cognominatus est Agrippa*) etc (cop om *ο βασ.*) Eus^{hist} ex$^{cdd\ 4}$ Chr^{9,225} Chron^{435} Lcif^{187} :: cf Mt 2, 3 et Mc 6, 14. Priore loco longe plurimi, altero certe permulti testes maluerunt *ηρωδ. ο βασ.* Contra non fluctuat lectio Mt 2, 1 ubi ipsum auctorem *ηρωδ. τ. βασ.* dedisse apparet. | *ηρωδησ*: sah *Agrippa* (vide ante syr^{sch}), nec

τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. 2 ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ. 3 ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων, 4 ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. 5 ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενῶς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ. 6 ὅτε δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος

---

aliter infra | τασ χειρασ (et. Eus^{hist}): D post επεβαλεν pon | εκκλησιασ (et. Eus^{hist}): D syr^{p} c.* add εν τη ιουδαια

2. ανειλεν δε (et. Eus^{hist} ex^{cdd5}, cdd^{3} ανειλ. τε, Rufin *et*; Lcif^{187} *occidit autem*): D syr^{sch} aeth Chron^{435} και ανειλεν, 76. 177** g^{scr} Thphyl^{a99} αν. δε και | ιωαννου: BD^{Eg} ιωανου | μαχαιρη cum ℵAB*D^{2} 61. ... ς Ln μαχαρα cum B^{3}D*EHLP al pler Eus^{hist2,9,1} Chr^{9,225} Chron^{435} (item Or^{1,421} et^{3,719} huc respiciens)

3. ιδων δε (Gb′) cum ℵABE 61. al plus^{10} cat vg luxov sah cop Chr^{9,225}com ... ς και ιδων cum DHLP al plu syr^{utr} aeth Lcif^{187} (arm om copulam) Chr^{9,225}txt | εστιν (ℵ^{c}): ℵ* om | τοισ ιουδαιοισ: D syr^{p} mg add η επιχειρησισ αυτου επι (d *conpraehensio eius super*) τουσ πιστουσ | συλλαβειν (DE συνλαβ.): E 101. praem του | ημεραι sine articulo cum ℵBH LP al sat mu arm ... Gb Sz Ln Ti αι ημεραι cum ADE 61. al plus^{40} cat Chr^{9,225}txt (contra^{ibidem} com ην δε ημερα των αζ.)

4. ον και: D Lcif^{187} τουτον | εισ φυλακην (vg d e Lcif *in carcerem*): E^{gr} 19^{lect} εν φυλακη | παραδουσ: A παραδιδουσ, e vg *tradens* (contra d Lcif *traditum*) | τεσσαρσιν (τεταρσι et. Petr$^{alex\ can\ 13}$): H suppletum ab ipso* in margine habet | αυτον pri: D vg^{cle} (*custodiendum*, et. demid; contra am fu *custodire eum*) om | αναγαγειν (d vg Lcif syr^{p} ^{mg} *producere*, e *perducere*) ... A 21. 38. 59. 96. 163. 177* 12^{lect} e^{scr} αγαγειν, item syr^{sch} et^{p} ^{txt} *tradere*

5. εν τη φυλακη: syr^{p} c.* add *a cohorte regis* | προσευχη δε etc: D πολλη δε προσευχη ην εν εκτενεια περι αυτου (D^{2} om πε. αυ.) απο τησ εκκλησιασ προσ τον θεον περι αυτου (d *multa vero oratio erat instantissime pro eo ab ecclesia ad deum super ipso*) | εκτενωσ cum ℵA*vid^{B} 13. 40. 81. e (*erat incessanter fiebat* sic) vg (*fiebat sine intermissione*) Lcif^{187} (*instantissime fiebat*) ... ς Ti εκτενησ cum A^{2}EHLP. 61. al pler cat Bas$^{eth\ 286}$ Chr^{2,226} Sev$^{ant\ cat\ 203}$ | γινομενη: P 4. 47. 59. 61. e^{scr} al pauc Bas^{eth} ex$^{ed\ garn}$ (sed cdd^{2} γιν.) γενομενη | προσ τον θεον (et. Lcif): B om | περι (Gb″) cum ℵA^{2}B^{D} 13. 27. 32. 34. 40. 42. 57. 61. 69. 76. 105. 163. o^{scr} (A* υπ vel επ) ... ς υπερ cum EHLP al pler cat Bas$^{eth\ 286}$ Chr Sev$^{ant\ cat}$

6. ημελλεν cum ℵBELP 13. 40. 61. 101. 104. 106. c^{scr} l^{scr} al pauc ... ς Ln εμελλ. cum ADH al plu Chr^{9,226} | προαγαγειν (sed B 13. 57. προσαγαγ.) cum AB 8. 13. 15. 32. 36. 57. 61 al^{vid} cat ... ς προαγειν (ℵ 5.

κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσιν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. 7 καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. 8 εἶπέν τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. 9 καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. 10 διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ἠνοίγη αὐτοῖς,

---

29. 73. 78. o^{scr} *προσαγειν*) cum ℵDEHLP al pler Chr | *αυτον* post *προ-* cum ℵABDE 13. 61. al plus^{10} cat (vg *productur̃us eum esset*) Chr ... ς ante *προ-* cum HLP al pler Thphyl^{a} et^{b} | *ο ηρωδης*: D om *ο* | *κοιμωμενος*: D* *κοιμουμενος* ′| *αλυσεσιν δυσιν*: ita ℵBEHP, D *αλυσεσι δυσιν*, AL *αλυσεσι δυσι* | *φυλακ. τε* (et. Lcif^{187}): D e cop *φυ. δε* | *προ τησ θυρασ*: A *προσ τη θυρα*

7. *επεστη* (et. Lcif^{187}): D sah syrP c.* aeth add *τω πετρω* | *ελαμψεν εν τω*: D *επελαμψεν τω* (d *et lux refulgens in illo loco*) | *παταξασ*: D *νυξασ*, d *pungens*. Cf et. Lcif^{187} *compungens*; contra e *percussit*, vg *percussoque latere* | *εξεπεσαν* cum ℵABDE 61. al^{10} fere cat ... ς *εξεπεσον* cum HLP al pler Chr^{9,226} | *αυτου* (d e *eius catenae de manibus*): D^{gr} vg syr^{utr} arm Lcif^{187} post *χειρων* pon

8. *ειπ. τε* cum ℵALP 61. al pler syr^{sch} arm aeth Chr^{9,226} Thphyl^{b} ... Ln *ειπ. δε* cum BDEH 34 36. 40. 96. 100. 103. 105. a^{scr} c^{scr} al cat vg sah syrP Thphyl^{a} | *ο αγγελ. πρ. αυτον*: L b^{scr} syr^{sch} aeth *πρ. αυτ. ο αγγ.* | *ζωσαι* (Gb′) cum ℵABD 13. 15. 18. 25. 36. 40. 61. 103. 105. 163. 180. a^{scr} cat Bas$^{regg\,368}$ (Chr^{9,226} *ωστε και ζωσασθαι*) ... ς *περιζωσαι* cum EHLP al pler Chr$^{9,226\,txt}$ | *εποι. δε*: E^{gr} vg syr^{sch} *εποι. τε*, *et fecit* | *ουτωσ*: 61. 12^{lect} *οὕτοσ*

9. *ηκολουθει* sine *αυτω* cum ℵ*ABD 13. 15. 36. 40. 61. 180. cat fu tol arm ... ς (Gb^{0}) add *αυτω* cum ℵ^{c}EHLP al pler vg (et. am demid) syr^{utr} sah cop aeth Chr^{9,226} | *γινομενον*: L 47. 61. 180. b^{scr} c^{scr} cat *γενομενον* | *δια του* cum ℵBDELP 13. 61. al plu cat vg syr^{sch} et$^{p\,txt}$ cop Chr^{9,229} Thphyl^{a} ... Ti *υπο του* cum AH al plus^{10} syr$^{p\,mg}$ arm Chr^{9,226} Thphyl^{b} | *εδοκει δε* (ℵ^{c}): D 3. 15. 18. 36. 95. 180. cat tol syr^{sch} sah arm *εδοκ. γαρ*, e^{scr} *οτι εδ.*, Thphyl^{a} *αλλ εδ.* ... ℵ* om copulam

10. *διελθ. δε* (Lcif^{187} *et cum transisset*): 61. d (*cum praeterissent*) om *δε* | *πρωτ. φυλ. και δευτεραν*: D (item E* sed ipse* corr) vg Lcif *πρωτ. και δευτ. φυλ.* | *ηλθαν* cum ℵAB 13. ... ς *ηλθον* cum DEHLP al pler Chr^{9,226} | *την φερουσαν εισ* (13. 61. al^{3} *επι*) *τ. πολιν*: L syr^{sch} (non ar^{e}) aeth^{utr} om | *ηνοιγη* (ℵB*D *ηνυγη*) cum ℵABD 13. 15. 18. 33. 34. 36. 61. 73. 105. 133. 163. 177. a^{scr} cat^{205} ... ς *ηνοιχθη* cum EH

καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. 11 καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν· νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρῴδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. 12 συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. 13 κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη, 14 καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. 15 οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· μαίνῃ. ἡ

LP al pler Chr^{9,226} | *εξελθοντεσ* (et. Lcif^{187}): D add *κατεβησαν τουσ ζ' βαθμουσ και* | *προηλθον*: D *προσηλθαν*, L 1. al^{10} fere *προσηλθον* | *απεστη*: A *απηλθεν*, 68. *εξηλθεν*

11. *εν εαυτω* (B* αυτω) *γενομενοσ* cum ℵABD 13. 40. 61. 69. 105. 163. 180. 12^{lect} a^{scr} c^{scr} cat vg (*ad se reversus*) Lcif^{187} (*in se conversus*, etiam d) ... *ς γενομ. εν εαυτω* cum EHLP al pler (e *reversus in se*) Chr^{9,226}, item sah cop arm syr^{p} | *αληθωσ οτι* ... DE aeth^{utr} Lcif^{187} Chr^{9,226} *οτι αληθωσ* | *κυριοσ*: B 180. c^{scr} Chr *ο κυριοσ*, 27. 29. 105. 163. al aliq *ο θεοσ* | *εξειλατο* cum ℵABDEHL 61. al plus^{10} cat ... *ς* (= Gb Sz) *εξειλετο* cum P al pler Chr | *και πασησ*: E al pauc vg Lcif *και εκ πασησ* | *προσδοκιασ*: H *προσδοκ.* | *του λαου*: A syr^{sch} om

12. *συνιδων τε* cum ℵBE^{gr}HLP al plu vg syr^{utr} arm (aeth *et tunc* pro *συνι. τε*) Chr^{9,227} ... A 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 47. 48. 61. 104. 106. 133. 163. 8^{pe} al^{8} ^{scr} cat e sah cop *συνιδ. δε* ... D *και συνιδ.* | *τησ μαριασ* cum ℵABD 33. 61. (al^{vid}) ... *ς* om *τησ* cum EHLP al pler Chr^{9,227} | *ιωαννου*: BD^{gr} *ιωανου*

13. *κρουσαντοσ*: D^{gr} 61* *-ντεσ* | *αυτου* cum ℵABDLP 61. al^{10} vg (et. am fu demid tol) syr^{sch} sah cop arm aeth Thphyl^{b} ... *ς* (= Gb Sz) *του πετρου* cum EH al pler cat vg^{ms} ap Ln syr^{p} Chr^{9,227} Thphyl^{a} | *του πυλωνοσ*: d *foris*, D* non liquet (vix recte Wtst *εξω* coniecit, cf Scriv) ... 68. om | *προσηλθεν* (d e *accessit*) c. AB*DEHLP al pler cat etc. Cf et. Or^{3,608} *ενθα γεγραπται οτι ροδη παιδισκη τισ του πετρου κρουσαντοσ την θυραν προσηλθεν υπακουσαι, και επιγνουσα την φων. του πετρ. εισδραμουσα απηγγειλεν εσταναι τον πετρ. προ του πυλ.* ... ℵB^{corr} 3. *προηλθε*, item vg *processit* | *υπακουσαι* (ℵ^{a}): D post *ονοματ. ροδη* pon ... ℵ* *υπακουουσα* | *ροδη*: E al^{12} cat sah cop arm *ρωδη*

14. *ηνοιξεν* (ℵD *ηνυξε*): E c^{scr} syr^{sch} et^{p} c.* add *αυτω* | *τον πυλωνα*: E *την θυραν* (e *ianuam*, idem antea *ostium ianuae* pro *τ. θυρ. του πυλ.*) | *εισδραμ. δε*: D* *και εισδρ. δε*, d *et adcurrens autem* | *τον πετρον*: D* om *τον*

15. *προσ αυτ. ειπ.* (d e *ad eam dixerunt*, 13. *ειπ. πρ. αυτ.*, vg *dixerunt ad eam*): D^{gr} *ελεγον αυτη*, D^{2} nil nisi *προσ αυτην* | *ειπαν* cum ℵAB

δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. 16 ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. 17 κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς, εἶπέν τε· ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. 18 γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. 19 Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισαρίαν διέτριβεν. 20 ἦν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμα-

---

61. ... ς ειπον c. EHLP al pler | οι δε (ς = Gb Sz δ' contra NABDEHLP etc) ἔλεγον c. NADΓEHLP 61. al fere omn cat vg Or^{3,608} Chr^{9,227} ... Ln ειπαν c. B 12^{lect} Chr^{230} (-πον) d (*dixerunt*). Praeterea D syr^{sch} ar^{e} add προσ αυτην· τυχον. Addunt πρ. αυτην sive εἰ etiam sah cop | ο αγγελος (et. N^{c}): ℵ* 56. 59. Chr^{9,230} com (non^{227} txt) om ο (cf et. Eus$^{ps\,204}$ μη ποτε αγγελος αυτου εστιν) | εστιν αυτου cum ℵ*AB ... ς αυτ. εστιν cum DEHLP 61. al omn^{vid} Or^{3,608} Chr, item vg etc

16. ο δε πετροσ: D om πετροσ, hinc Gb^{0} | ανοιξαντεσ δε etc: d *et cum aperuissęt viderunt eum* (codex *eunt*), D εξανοιξαντεσ (D^{2} ανοιξ.) δε και ιδοντεσ αυτον και (D^{2} om) εξεστησαν | ειδαν cum AB ... ς ειδον cum NELP etc, H ιδον

17. κατασεισασ δε αυτοισ: A κατασισαντοσ δε αυτου | σιγαν (d e vg *ut tacerent*): D* ινα σειγωσιν. Praeterea D syr^{sch} et^{p} c.* add εισηλθεν και | διηγησατο sine additam cum NA 13. 33. 61. 69. 100. 105. 12^{lect} a^{ser} vg arm ... ς Ln add αυτοισ cum BDEHLP al pler (sed 4. ante διηγ. pon) cat syr^{sch} sah cop aeth (syr^{p} εισηλθεν και διηγ. αυτοισ habet c.* Quaeritur an signa recte sint posita) Chr | ο κυριοσ αυτον: A αυτ. ο κυριοσ, 13. 40. 61. 73. 100. 104. vg arm Thphyl$^{b\,254}$ αυτον post εξηγαγεν pon | ειπ. τε cum NABE 34. 61. vg syr^{sch} sah aeth ... ς ειπ. δε cum DHLP al pler cat cop syr^{p} Chr^{9,227}

18. ουκ ολιγοσ cum BEHLP etc (et. Petr$^{alex\,can\,13}$) ... NA ουχ ολιγ. (:: eandem scripturam 14, 28 testatur ℵ 17, 4 B* 19, 23 NAD 19, 24 ℵ 27, 20 A) ... 15. 18. 36. 180. μεγασ (item sah syr^{sch} ar^{e} arm) ... D 76. Lcif^{187} om plane

19. δε (et. Petr$^{alex\,can\,13}$ Lcif^{187}): A aeth τε | απαχθηναι (ita et. Petr alex can^{13} ex cdd^{bodl} monac et^{aliis}; cod$^{bodl\,205}$ απαγχθηναι, alii επαχθηναι, αχθηναι, αποκτειναι. Reddunt e vg Lcif *duci*, d *obduci*) ... D^{gr*} αποκτανθηναι, item arm cop syr^{utr} aeth^{pp} (r^{o} om εκελ. απαχθ.), sah *educi ut perderentur* | καισαριαν cum NAE ... ς Ln Ti -ρειαν cum BDHLP etc. Dedimus sine articulo cum NABDE 61. al^{10} cat ... ς Ti praem την cum HLP al pler Chr^{9,234} | διετριβεν (d *demorabatur*, e *morabatur*): A vg (*commoratus est*) sah cop Lcif^{187} (*mansit*) διετριψεν ... vg sah arm praem vel add *ibi*

20. ην δε (et. Lcif^{187}): D aeth ην γαρ, 20 ην τε. Sine additam dedimus

δὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἠτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. 21 τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς· 22 ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. 23 παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

c, 7 *24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο. 25 Βαρ-*

---

cum ℵABD 13. 33. 34. 40. 61. 133. 142. vg syr^{sch} sah cop aeth ar^{e} Lcif^{187} ... ς (= Gb Sz) add ο *ηρωδησ* cum EHLP al pler (sed E al^{10} fere Thphyl^{a} om ο) cat syrP arm Chr^{9,234} | E *θυμωμαχων* | *σιδωνιοισ*: P 106. al aliq *σιδονιοις* | *ομοθυμαδον δε* (H suprascriptum habet, al pauc *τε*) etc (et. Lcif^{187}): D *οι δε ομοθυμαδ. εξ αμφοτερων των πολιων παρησαν προσ τον βασιλεα* (d *unanimiter autem ab invice civitates venerunt ad regem*). Item syrP ^{mg} *ipsi autem unanimiter advenerunt.* Reliqua *εξ αμφ. τ. πολ.* syrP habet c.*, tum sequitur *προσ αυτον* sine nota marginali. | *του βασιλεωσ* (et. Lcif^{187}): D o^{scr} *αυτου*, d plane om | *ητουντο*: A sah *ητησαντο* | *αυτων την χωραν*: D vg Lcif *τασ χωρασ αυτων* (d sic: *propter ne alienarentur regiones eorum de regno*), E 13. 33. 34. *αυτων την πολιν* (e *eo quod alerentur eorum civitatem* [corr. est *-tates*]). | *απο*: D 40. 105. *εκ*, item d e Lcif *de* (contra vg *ab illo* pro *α. τ. βασιλ.*)

21. ο *ηρωδησ* (et. Bas$^{eth\ 280}$): B 69. 103. 105. 3^{pe} a^{scr} om ο | *καθισασ* sine copula cum ℵB 40. 61. Bas^{eth} ex$^{edd\ 3}$. Cf etiam vg Lcif^{187} *vestitus veste regia* (Lcif *regali*) *sedit pro tribunali et contionabatur* (am *vestitus est veste regia seditque* etc) ... Ln [*και*] *καθισασ*, ς Ti *και καθισασ* cum ADEHLP al pler cat^{210} syr^{utr} sah cop arm aeth Bas^{eth} ed Chr^{9,235}

22. ο *δε δημοσ* etc: ita prorsus etiam D praemissis his: *καταλλαγεντοσ δε* (d om) *αυτου τοισ τυριοισ*, item syrP c.* *reconciliatus est iis autem* | *θεου φωνη* (D* d vg syr^{sch} Lcif^{187} *φωναι*): HLP al^{30} (item vv pler, sed non Latt) *φω. θεου* | *ανθρωπου* (ℵ^{c}): ℵ* syr^{sch} *ανθρωπων*

23. *επαταξεν αυτον* (et. Lcif^{187}): D 68. 105. 180. c^{scr} cat Thphyl^{b} *αυτ. επατ.* | *την δοξαν* cum ℵAB 13. 61. 100. al sat mu cat Bas$^{eth\ 280}$ ... Gb Sz Ln (ex errore) om *την* cum DEHLP al plus^{35} Chr^{9,235} (:: dici solet *δουναι δοξαν τω θεω*, cf Lc 17, 18 Ioh 9, 24 Rom 4, 20, quorum locorum nullo lectio fluctuat) | *και γενομενοσ* etc (et. Lcif^{187}): D *και καταβασ απο του βηματοσ γενομενοσ σκωληκοβρ. ετι ζων και ουτωσ εξεψυξεν* (d *et cum descendisset de tribunal sed et a bermibus comestus adhuc vivens et sic expiravit*)

24. *του θεου* cum ℵADEHLP al omn^{vid} syr^{utr} sah cop arm Chr^{9,235} ... B vg (aeth ut solet) *του κυριου* | *ηυξανεν* (P *ηξανεν*): D* *ευξανε*, A *ηυξανετο*

νάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἰερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν 12, 12 15, 37
διακονίαν, συνπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

XIII.

1 *Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται*
καὶ διδάσκαλοι ὅ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ,
καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετραάρχου σύν-
τροφος καὶ Σαῦλος. 2 *λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νη-*
στευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρ-

---

25. σαυλος: syrP c.* add *qui vocatus est Paulus* ... 2. 33. 35. 68. 73. e^{scr} al pauc παυλος (99. σαυλος παυλος) | υπεστρεψαν: D* απεστρεψεν (d *reversi sunt*) | εξ ιερουσαλημ cum A 13. 27. 29. 69. 3^{pe} 8^{pe} al sat mu syr^{sch} et$^{p\ txt}$ sah cop arm aeth^{pp} Chr^{9,235} (sed fluct lectio). Item DE 15. 18. 36. 40. 68. 73. 81. 93. 98. 100. 105. 106. 113. 180. al$^{3\ scr}$ al aliq cat^{211} vg Chr^{cod} απο ιερουσαλημ. Praetereaque ex his (sive εξ sive απο praebent) E 7. 14** 27. 29. 32. 42. 57. 69. 100. 105. 106. 126** al$^{4\ scr}$ al syr^{sch} sah ar^{e} add εισ αντιοχειαν ..... ℵBHLP 61. al plus^{32} syrP mg aeth^{ro} arP Chr$^{cdd\ aliq}$ Thphyl^{a} et^{b} εισ ιερουσαλημ (atque sic iam edidit Erasm), 28. 38. 66^{mg} 67** 97^{mg} al pauc εισ (5^{lect} add την) αντιοχειαν | συνπαραλαβ. cum ℵAB*DEH ... ς Ln συμπαραλ. cum B^{3}LP al certe pler | ιωαννην (-νν- et. B; D^{gr} ιωανην et* praem τον) cum ℵABD* 36. 100. 105. 180. cat vg syr^{sch} sah ... ς Ti prăem και cum D^{2}EHLP 61. al pler cop syrP aeth Chr | επικληθεντα cum BDEHLP al longe plu Chr Thphyl^{a} ... ℵA 13. 33. 34. 36. 40. 61. 68. 73. 177. 180. 12^{lect} k^{scr} al pauc Thphyl^{b} επικαλουμενον :: sic et. 10, 18. 11, 13. 12, 12. (substituerunt επικαλ. pro καλουμ. 13, 1. 15, 22 Lc 22, 3; item inlatum est τον επικαλουμ. pro ος επικαλειται 10, 5). Legitur ο επικληθεισ (nec fluctuat) 4, 36. Infertur tamen ο επικληθεισ Matthaeo 10, 3.

XIII. 1. αντιοχεια cum ABDEHLP etc ... ℵ -χια | ησαν δε sine additam cum ℵABD 33. 40. 61. 68. 69. 100. 105. 12^{lect} a^{scr} vg syr^{sch} sah cop aeth ... ς (Gb^{0}) add τινεσ cum EHLP al pler cat syrP arm Chr^{2,235} | ο τε: D* vg Ath$^{tri\ lat}$ (antea Vig adscript)^{777} εν οισ (sed d *in quo*). Praeterea D$^{gr\ 2}$ add ην και, Ath^{lat} *erat* | καλουμενοσ: D 18. 180. 12^{lect} o^{scr} επικαλουμ. | νιγερ: A sah^{cod} νειγερ, syrP mg gr aeth^{utr} νηγερ | D λουκειοσ (^{2}add ο) κυρηναιοσ (H al pauc κυρηναιοσ) | του τετρ.: D* d και τετρ. | τετρααρχου cum ℵ* sah$^{cdd\ 2}$ cop (:: cf ad Lc 3, 1. 3, 19. 9, 7 Mt 14, 1 quibus ll. omnibus eandem formam cum idonea auctoritate reposuimus) ... ς Ln Ti τετραρχου c. ℵ^{c} (α altero eraso) ABDEHLP etc | σαυλοσ: 100. 105. (al?) παυλοσ

2. λειτουργουντων: C -γωντων | δε: 13. syr^{sch} aeth τε | ειπεν: E vg^{cle} (et. demid, sed non am fu nec m^{10} Lcif^{235}) syr^{utr} aeth add αυτοισ | τον βαρναβ. cum ℵABCDEHLP al longe plu Ps-Ath^{2,7} (τον παυλ. και

νάβαν καὶ Σαῦλον εἰσ τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούσ. 3 *τότε νηστεύσαντεσ καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντεσ τὰσ χεῖρασ αὐτοῖσ ἀπέλυσαν.* 4 *αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντεσ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματοσ κατῆλθον εἰσ Σελευκίαν, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰσ Κύπρον,* 5 *καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην.*

βαρν.) Cyr$^{hr\,277}$ Bas^{3,41} (et^{1,300} *τον παυλ. κ. τον βαρν.*) Chr^{9,235} Thdrt$^{3,13\cdot 331}$ ... ς (= Gb Sz) *τον τε βαρν.* cum 61. al vix mu | *σαυλον* (m^{10} *Paulum*) sine articulo cum $^{\aleph a}$ABCDE 13. 40. 61. (sed *iam inceperat τον*) 68. 69. 100. 105. 12^{lect} al aliq cat Epiph^{892} (*αφορ. δ. μοι βαρν. και σαυλ.*) Cyr$^{hr\,277}$ (sed cddp^{l} *παυλ.*) Chr^{9,235} Dam^{2,258} (*παυλ. και βαρν.*) ... ς (Gb^{0}) praem *τον* cum $\aleph^{*}$HLP al longe plu Bas^{3,41} Thdrt$^{3,13\cdot 331}$ Thphyl^{a} et^{b}. Transponit nomina etiam vg^{cle} *Saulum et Barnabam.*

3. *προσευξαμενοι* (et. Lcif^{235}): D add *παντεσ* | *τασ χειρασ αυτοισ*: E 4. 38. 99. 100. al$^{3\,scr}$ al aliq vg syr^{sch} Lcif^{235} *αυτοισ τασ χειρ.* | *απελυσαν* (47* 59. *απηλθον*): D om (ita prorsus et. d) ... E vg sah cop syr^{sch} et^{p} c. ob. Lcif^{235} add *αυτουσ*

4. *αυτοι* cum $\aleph$AB (C non liquet) 15. 18. 36. 40. 61. 69* 100. 105. 180. a^{scr} cat d e vg syr^{utr} Amb$^{spir\,653}$ ... ς *ουτοι* cum EG^{r}HLP al pler cop Did$^{tri\,2,5}$ Chr^{9,235} Lcif^{235} (*et illi quidem*) ... DG^{r} 12^{lect} arm Ath$^{lat\,777}$ Ps-Ath^{2,7} *οι* (*qui*) | *ουν*: 25. 28. 29. 38. 61. 93. 105. 113. 180. h^{scr} 14^{lect} om | 61. *εκπεφθεντεσ*, Ps-Ath^{2,7} *αποσταλεντεσ* | *του αγιου πνευματοσ* cum $\aleph$ABC^{2}(*latet)D^{2} (*τ. πν. αγ.) 13. 40. 59. 61. 69. 105. 180. a^{scr} cat^{213} Lcif^{235} Ps-Ath^{2,7} ... ς *του πνευμ. του αγιου* cum EH LP al pler vg (et reli fere ut solent; sah vero *a sanctis*) Did$^{tri\,2,5}$ Ath$^{lat\,777}$ Chr^{9,240} | *κατηλθον* et. Did^{tri} Lcif Ath^{lat}; Ps-Ath *ηλθον* ... A *απηλθον* ... DG^{r} *καταβαντεσ δε* | *εισ* pri sine *την* cum $\aleph$ABC^{2}D 40. 61. 66. 69. 105. 133. 180. 12^{lect} al$^{2\,scr}$ cat^{213} Did$^{tri\,2,5}$ Chr^{9,240} (Chron^{436} *εισηλθεν δε και εισ κυπρον και εισ σελευκειαν* etc) ... ς Ti add *την* cum EHLP al pler Chr^{9,235} Thphyl^{a} et^{b} | *σελευκειαν* cum $\aleph$AC^{2} (*latet)DE d^{scr} ... ς Ln Ti *σελευκειαν* cum BHLP al pler | *εκειθ. τε* cum $\aleph$ABCE al plu Chr^{3,235} (al pauc cat^{213} *κακειθεν τε*, 1. *κακειθεν δε*, al *κακειθ.*) ... HLP 40. 61. 68. 126. 177. al plus^{20} d syr$^{p\,mg}$ sah Thphyl^{a} et^{b} *εκ. δε* ... DG^{r} 64. *εκειθεν* | *εισ κυπρ.* cum $\aleph$ABCD 13. 40. 61. 68. 69. 99. 101. 105. 106. 180. 12^{lect} 14^{lect} al$^{3\,scr}$ Thphyl^{a} et^{b} ... ς Ti *εισ την κυπρ.* cum EHLP al longe plu Chr^{9,235} et^{240}

5. *και γενομενοι* (et. Lcif^{235}): DG^{r} *γενομ. δε* | *εν* ($\aleph^{*}$ *εισ*, D add *τη*) *σαλαμινι* (BD *-μεινι*, $\aleph$AEL 61. al *-μινη*): d e am fu *Salamina*, vg Lcif^{235} *Salaminam* | *κατηγγελλον* cum $\aleph$ABCELP etc (vg e Lcif *praedicabant*, d *adnuntiabant*) ... L 61. al^{10} fere *κατηγγελον*, DG^{r} al aliq *κατηγγειλαν* (al aliq *-γγ-*) | *θεου*: DG^{r} syr^{sch} Lcif^{235} *κυριου* | *ειχον δε* (sah^{wol} om, non item^{ms}) *και* (105. Lcif^{235} om) et. Dion^{alex} ap Eus$^{hist\,7,25,15}$ ... E *εχοντεσ μεθ εαυτων και* | *ιωαννην* (*-νν-* h. l. etiam BD): EG^{r} *ιωαννη* | *υπηρετην* et. Dion^{alex} ap Eus Lcif ... D syr$^{p\,mg}$ *υπηρε-*

6 διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦ, 7 ὅς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· 8 ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον

τουντα αυτοισ, E *εισ διακονιαν*, vg *in ministerio* (cod^{lachm} *in ministerium* ut e)

6. *διελθοντεσ δε*: D* *και περιελθοντων* (? *διαπεριελθ.*?) *δε αυτων*, D^{2} *διελθοντων δε αυτων*, d *cum pergressi fuissent* (sine copula) | *ολην* cum ℵABCDE 61. al fere^{20} vg syr^{utr} sah^{cod} cop arm aeth Lcif^{235}, item 137. Cbr^{9,241} post *την νησον* ... ς (= Gb Sz) om c. HLP al longe plu sah^{woid} Thphyl^{a} et^{b} | *ευρον*: A *ευραν*, E *ηυρον*. Praeterea C 6. 8. 15. 18. 40. 66^{mg} 68. 76. 180. o^{scr} arm aeth^{pp} Thphyl^{b} add *εκει* | *ανδρα* cum ℵABCD 6. 8. 13. 14* 15. 18. 61. 66. 68. 69. 76. 100. 105. 180. k^{scr} o^{scr} am syr^{utr} arm Chr^{9,241} Thphyl^{a} et^{b}, item post *τινα* E 36. 40. vg (et. fu demid) Lcif^{235}, item (qui *τινα* non exprim) sah cop aeth ... ς om cum HLP al plu | ω (C *ων*) *ονομα* (*cui nomen erat* vg Lcif^{235}, e *cui nomen*): D *ονοματι καλουμενον* (d *nomine qui vocatur*), 15. 18. 33. 36. 37. 40. al pauc cat^{214} *ονοματι* | *βαριησου* cum ℵ 40. 96. 105. vg (et. am fu tol) cop syr^{p} ^{txt} arm „nonnullis“ ap Hier$^{nom\ hebr\ 3,99}$ :: huius nominis terminatio in *ου* offendisse videtur, proptereaque vel *βαριησουσ* (ut *βαραββασ βαρσαββασ βαρναβασ*) vel *βαριησουν*, *βαριησουαν*, *bariesuban* substituerunt. Item vg^{edd} (ut demid) Hier$^{nom\ hebr\ 3,99}$ *barieu* (Hier *ber-*). Addit Hier *nonnulli bariesu corrupte legunt*. Similiter Bed^{60}: *corrupte legitur bariesu, cum barieu, id est maleficus sive in malo legi debeat, credo quia nomen Iesu iisdem litteris sed nota superposita scribatur. Non enim convenit hominem flagitiosum et magum filium Iesu, id est salvatoris, appellari, quem e contrario Paulus filium diaboli nuncupat.* At Bed$^{retra\ 130}$ scriptum est *bariesu*, additis verbis: *In Graeco habetur plus „quod interpretatur Elimas“* ... ς Ln Ti *βαριησουσ* cum BCE 13. al permu sah Chr^{9,241} Thphyl^{b}, item aeth^{pp} *bariasus* (aeth^{ro} *tariosay*) ... AD^{2}HLP 15. 18. 59. 61. 68. 137. 177. al plus^{35} cat syr$^{p\ mg\ gr}$ Thphyl^{a} *βαριησουν*. Item D* *βαριησουαν*, d *bariesuam*, Lcif$^{235\ quater}$ *bariesuban*, syr^{sch} *barschumo*. Praeterea E Bed ex Gr (vide ante) demid Lcif add o *μεθερμηνευεται ελυμασ*, *quod interpretatur elymas* (demid Lcif *paratus*)

7. *προσκαλεσαμενοσ*: D *συνκαλεσαμενοσ* (d *cum vocasset*) | *επεζητησεν* (C *-τησαν* sic): D *και* (D^{2} om) *εζητησεν*, d *et quaesire voluit*

8. *ελυμασ*: D* *ετοιμασ*, d *etoemas*, Lcif^{235} *etoemus*; syr^{sch} *hic magus barschumo cuius nomen interpretatur elymas* | *μαγοσ*: H 34* *μεγασ*, Lcif *magnus* | *μεθερμηνευεται*: E 40. 105. *ερμηνευεται* (61. *μερμηνευεται* sic)

ἀπὸ τῆς πίστεως. 9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν 10 εἶπεν· ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; 11 καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμά τε ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. 12 τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

15, 38 13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν

---

8. απο τ. πιστεως (et. Lcif): D* d syrP c.* add επιδη ηδιστα ηκουεν αυτων, item E Bedretr 139 ex Gr οτι ηδεως αυτων ηκουεν (e *quoniam libenter eorum audiebat*, Bed *quon. audiebat libenter eos*)

9. πλησθεις: DP πληθεις | ατενισας sine copula cum ℵABCL 13. 33. 34. 36. 40. 61. 105. 180. al2 scr cat vg sah (cop om ατεν. εις αυτον) Chr 2,241 Lcif235 ... ς (Gb00) praem και cum DEHP al pler syrutr arm aeth Thphyla etb

10. πασης ραδιουργ. (et. Or2,117): D* d* arm Orint2,280 Lcif235bis om πασης | υιε (d *fili*): DEr* υιοι | εχθρε: D εκθρε, A εχρε | παυση (106. kscr παυσει): 13. 68. παυει, 33. cscr al pauc παυη | κυριου cum ℵcAC DEHLP al omnvid Or2,117 et (huc respiciens: ινατι διαστρεφετε τας οδ. κυρ. τας ευθ.) 4,119 Didcat 216 Chr2,241 ... ℵ*B του κυριου | τας ευθειας (et. Or2,117 et4,119 Lcif235): D* τας ουσας ευθ., d *quas sunt rectas* (sic)

11. χειρ: D η χειρ | κυριου cum ℵABCDEHLP 61. al plu cat Didtri2,7,10 Chr2,241 Thdrt2,682 ... ς (= Gb Sz) του κυριου cum minusc mu | αχρι (et. Or2,117): D εως | παραχρ. τε cum ℵC 61. vg syrsch cop aeth Lcif 235 Hierphilem 414. Similiter D και ευθεως (d *et confestim* ut vg, Lcif *et protinus*) ... ς Ln Ti παραχρ. δε cum ABEHLP al pler cat sah syrP arm Chr | επεσεν cum ℵABD 3. 25. 61. 95. 100. Thphyla ... ς Ti επεπεσεν c. CEHLP al pler cat Chr Thphylb | επ (A*vid om) αυτον: B om

12. τοτε ιδων: D Lcif235 ιδων δε (syrsch aeth *et cum vidisset*) | το γεγονος: DE aethutr add εθαυμασεν και. Similiter Lcif235 *credidit cum admiratione, stupens in doctrina domini.* | επιστευσεν (A syrsch aeth post εκπλησσομ. pon): D add τω θεω, item aethutr (sed om εκπλ. επι τ. διδ. τ. κυρ.) τω κυριω | εκπλησσομ. c. ℵACDEHLP al pler ... B 13. 68. 69. 104. 105. al5scr al εκπληττομ. | του κυριου: C Vigvarim 747 (*et credidit admirans in doctrina dei*) | τ. θεου, 63. του χυ. 4. των αποστολων

13. αναχθεντες: B* ανεχθ. | παυλον sine articulo cum ℵABCDE 13. 61. 69. 103. 105. 180. cscr cat (Dionalex ap Eushist 7, 25, 15 edd excdd mu, sedschwe ethein τον παυλ. excdd6) Chr2,242 ... ς (sed Gb0) praem τον cum HLP al pler Thphyla etb. Pro οι περι etc syrsch ar^{e} *Paulus autem et Barnabas* etc | ιωαννης: BDEr ιωανης | δε: ℵ* 42* arm om | αποχωρησας (et. Dion ap Eus): E 32* 34. 180. αναχωρ. | απ: 13. εξ | υπεστρεψεν (ℵC): ℵ* -ψαν

ὑπέστρεψεν εἰς Ἰεροσόλυμα. 14 αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς
Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ ἐλθόντες
εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. 15 μετὰ
δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ
ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις ἐστὶν
ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. 16 ἀναστὰς δὲ
Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· ἄνδρες Ἰσραηλεῖται καὶ οἱ
φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. 17 ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ 7, 2 ss
ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροι-
κίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς Ex 6, 1
ἐξ αὐτῆς, 18 καὶ ὡς τεσσερακονταέτη χρόνον ἐτροφοφόρησεν αὐτοὺς 7, 36 Dt 1, 31

---

14. *αυτοι δε*: E *παυλος δε και βαρναβας* | *παρεγενοντο*: A *εγενοντο* | *αντιοχειαν*: E *-χιαν* | *την πισιδιαν* cum ℵABC (tol *quae est Pisidiae*, cui respondere vdtr *την πισιδιας*) ... ς *της πισιδιας* (D 1. *πεισιδ.*, 4. *πισσιδ.*) cum DEHLP al omn^{vid} Chr^{9,242}, item vg arm rell | *ελθοντες* cum ℵ*BC 61. 104. cop ... ς Ln Ti *εισελθοντες* cum ℵ^{c}DEHLP al pler cat^{218} vg sah syr^{utr} arm aeth Chr^{9,242} | *τη ημερα των σαββατων* (et. d *die sabbatorum*): D^{gr} *τη* (**την*) *ημετερα τω σαββατω*

15. *ει τις* cum ℵABCD* 13. 61. al^{15} d vg syr^{sch} cop ... ς om *τις* cum D^{gr2}EHLP al longe plu sah syr^{p} arm aeth Chr^{9,242} Thphyl^{a} et^{b} | *εν υμιν λογος παρακλ.* cum ℵABC 3. 38. 40. 47. 59. 96. 105. 142. 180. al^{2} scr cat vg (item sah syr^{utr} arm), item omisso *εν* H al pauc ... ς Ti *λογος* (D^{gr*} *-γου*, D add *σοφιας*, d *et intellectus*) *εν υμιν παρακλ.* cum DELP al pler Thphyl^{a} et^{b}, item cop *verbum consolationis est inter vos* | *προς τον λαον*: L al aliq syr^{utr} sah ar^{e} aeth conjgunt cum seqq (proptereaque interpretes *loquimini ad populum*)

16. *παυλος*: D 68. praem *ο* | *ισραη-* ita ABCHLP etc: ℵ *ισδραη-*, DE *ιστραη-* (item d e *istrahe-*). Item *-ηλειται* cum ℵABC ... ς *-ηλιται* cum DEHLP etc | *οι φοβουμενοι*: H 11^{lect} Chr^{9,243}^{txt} (non item ^{com}) *οι εν υμιν φοβ.*

17. *του λα. τουτου*: B *του* pro *τουτου*, 40. om *τουτου*, nec exprim vg aeth, sah om *λαου τουτου* | *ισραηλ* (d *istrahel*) - ita et. ς (= Gb Sz) et Ln - cum ℵABCD 13. 15. 29. 36. 40. 61. 69. 100. 105. a^{scr} g^{scr} al vix mu cat vg sah cop arm aeth ... Gb Sz Ti om cum EHLP al plus^{60} syr^{utr} Chr^{9,246} Thphyl^{a} et^{b} :: *ισραηλ* abundare videbatur, hinc omissum est. Alii *τουτου* sustulerunt, ut ipse B cum vg sah. Lectio codicis B inprimis ita comparata est ut confirmet lectionem codicum ℵA CD | *και τον λαον*: D *δια τον λαον* (*propter populum*) | *εν γη*: D* *εν τη γη* | *αιγυπτω* cum CDEHLP al longe plu cat Chr Thphyl^{a} et^{b} ... Ln *αιγυπτου* cum ℵAB 13. 40. 61. 100. 105. al^{14}; item vg (atque etiam d e) etc, unde vix testimonium Graecae lectionis peti potest :: cf 7, 36 (et. 7, 11) quo loco confirmatur quod edidimus

18. *ως*: DE vg sah cop syr^{sch} om | *τεσσερακονταετη* (C *-ετην*) *χρον.* cum

Dt 7, 1 Jos 11, 1 *ἐν τῇ ἐρήμῳ,* 19 *καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν κατε-*

NABC. Item ς Ln *τεσσαρακονταετη χρον.* cum EHLP al omn^{vid} (e vg *per quadraginta annorum tempus*) ... D *ετη ϖ̄* | *ετροφοφορησεν* (et. Gb Sz Ti) cum AC*E 13. 24** 68. 78*^{mg} 93. 100. 105. 142. l^{ser*vid} d (*ac si nutrix aluit*) item (*nutrivit*, ut et. e) sah cop syr^{sch} et$^{p\ txt}$ arm aeth^{utr} ar^{e} (ar^{p} vero duplici verbo utens duplicem lectionem reddidit: *victores fecit eos* [i. e. *ἐτροπαιοφόρ.* ut cod. Holm. 53. ad Deut 1, 31.] *et aluit eos*) Const^{7,36,2} (legendum enim esse *ἐτροφοφόρησας αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ* pro *ἐτροποφόρησας* etc, quod editum est, planissimum fit inde quod additum est *παντοίοις ἀγαθοῖς*). Eidem lectioni favent Cyr^{glossar} et Hesych, *ἐτροφοφόρησεν* interpretantes *ἔθρεψεν*. Idem verbum habetur 2 Macc 7, 27 *ἐλέησόν με – τὴν ἐκθρέψασάν σε – καὶ τροφοφορήσασαν*, item Macar^{7,146} (hom^{48,3} *αὐτὴ ἡ μήτηρ – ἀναλαμβάνει καὶ περιθάλπει καὶ τροφοφορεῖ ἐν πολλῇ στοργῇ*. Item Ps-Chr ^{9,884} (serm^{3} de ieiunio) *θεασάμενοι θεὸν – τροφοφοροῦντα ἐκ γῆς*. Maxime vero commendat Deut 1, 31. quem locum Paulus sine dubio respexit. Est ibi enim: *ἐτροφοφόρησέν* (sic codd. AB Amb^{5}saec Coisl txt^{6}saec Bas-Vat^{9}saec etc; ed^{rom} *τροφοφορήσει* sine cod^{unc}, Coisl^{mg} al mu *ετροποφορησεν*) *σε κύριος ὁ θεός σου ὡς εἴ τις τροφοφορήσαι* (-σει B al) *ἄνθρωπος* (de *τροφεύς*, non de nutrice femina cogitandum) *τὸν υἱὸν αὐτοῦ*. Fluctuat ibi quoque lectio atque Or *ἐτροποφόρ.* legit (vide post); sed edd plu et unc omn *ἐτροφοφόρ.* tuentur, item Cyr^{ose181} *ὅτι μόνος αὐτὸς ὁ σώζων ἐστι καὶ ἀνιδρωτὶ κατορθῶν πᾶν ὅπερ βούλοιτο, αὐτὸς ὁ τροφοφορήσας κατὰ τὴν ἔρημον*, etg$^{laph\ 415}$ *ὡς ὁ θεῖος ἔφη Δαυίδ, ἐτροφοφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς*, ipso confirmante contextu, quemadmodum hoc quoque loco *ἐτροφοφόρ.* multo aptiorem sensum dat quam *ἐτροποφόρησεν* ..... ς (Ti^{49} Gb′) *ετροποφορησεν* cum NBC^{2}DHLP 61. al longe plu cat vg (*mores eorum sustinuit*) syr$^{p\ mg\ gr}$ item (sed non illustrant comm) Chr Thph$^{2.}$ ($^{1.}$ *ετροφοποφ.*) Oec. Confirmare putatur Photius in lexico, ubi haec tantum leguntur: *τροποφορεῖν. τροπώσομαι, νικήσω, ὑποτάξω*. Imprimis vero commendatur auctoritate Origenis, qui sic legit Deut 1, 31. Cf Or^{1,557} (contra Cels^{4,71}) (ubi lectio comprobatur e nexu) et$^{3,247.\ 248.\ 774.\ 795}$ (quibus plerisque vetus interpretatio addita est), item Or$^{int\ 3,378}$ (in Ezech. hom. 6, 6. *Supportavit enim mores tuos dominus deus tuus, quomodo si quis supportet homo filium suum. Igitur mores nostros supportat deus sicut passiones nostras portat filius dei*). Accedit Lcif^{157} (pro Ath^{1,5}) *quomodo fovit te domin. deus tuus, sicut quis foveat homo filium suum.* Laudat Wetst hanc ad lectionem etiam Targum in Cant. 2, 6. Ad sensum cf Rom 9, 22. Idem verbum perrarum habetur in schol. Aristoph. (cf Suid. sub *οὐ χρή*) et Cic. ad Att. 13, 29 („in hoc *τύφον μου, πρὸς θεῶν, τροποφόρησον*.“)

19. *και καθελων* cum NACDEHLP al fere omn vg rell Chr^{9,247} ... B 61. sah om *και* | *επτα*: E Bedr$^{etra\ 139}$ ex Gr post *εν γη χαναν* pon | *εν γη* (H 1. 126. *τη*) *χαναν* (D 34. *χαναμ*, d *chanaam*): 13. 177* om | *κατεκληρονομησεν* cum NABCDEHLP 13. 61. al^{60} fere cat Chr^{9,247} Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) *κατεκληροδοτησεν* cum minusc vix mu

κληρονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν, 20 ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ προφήτου.
21 κἀκεῖθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κείς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμείν, ἔτη τεσσεράκοντα·
22 καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· εὗρον Δαυεὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα

1 Sam 8. 5 10. 21. 16, 1

Ps 88 (89), 21

Thphyl^{b}. Praeterea ς Ln Ti add *αυτοις* cum ACD^{2}EHLP al pler vg syr^{utr} arm Chr ... omisimus cum ℵBD* 13. 40. 61. sah cop | *αυτων*: D* syrP c.* *των αλλοφυλων*

20. *ωσ ετεσιν τετρ. και πεντηκ.* ante *και μετα ταυτα* (Gb′) cum ℵABC 13. 15. 18. 36. 40. 61. 137. cat vg (*quasi post quadringentos et quinquaginta annos, et post haec,* ita et. Bed$^{60.\ 61}$ ex vg^{cod} suo) sah (om *μετ. ταυτ.*) cop (om *ωσ*) arm :,. ς Ti *και μετα ταυτα* (D* d syr^{utr} ar^{e} aeth^{ro} om *με. ταυ.*) ante *ωσ* (D* *εωσ*, d *quasi*, syr^{sch} aeth om) *ετε. τετρα. και πεντ.* cum D^{2}EHLP al pler aeth^{pp} Bed$^{retra\ 139.\ 140}$ ex Gr, item (vide ante) D* d syr^{utr} ar^{e} aeth^{ro} :: pro testium ratione non tam quaerendum est quid offensionis in se contineat lectio Elz., quam quid fuerit cur a lectione codicum ℵABC discessum sit. Quorum quidem coniuncta auctoritas deserenda non est nisi gravissima ac satis evidens caussa suadeat. Est autem ea quam praebent lectio minime ita comparata ut non possit non ad emendatorem referri. | *εδωκεν*: E (et. Bed^{retra} ex Gr) 14* syr^{utr} sah arm Chr^{9,247} add *αυτοις* | *προφητου* sine articulo cum ℵA^{vid}B 61. ... ς Ln Ti *του προφ.* cum CDEHLP al pler Chr

21. *βασιλεα*: 61. *-λεαν* | *ο θεοσ* (96. post *σαουλ* pon): 4* 16. 23. 26. 34. 37. 46. 56. 66. 68. 80. 105. e^{scr} om. Item codd^{lat} ap Wtst, quos ex correctoriis Romanis ille habere videtur, monente ad h. v. Luca Brugensi „non est omittendum nomen *Deus*.“ | *κεισ* cum ℵABCD ... ς *κισ* cum EHLP al omn^{vid} | *βενιαμειν* cum ℵABC 13. (61. *-μεῖμ*) ... ς *βενιαμιν* cum DEHP al pler; item L k^{scr} al^{vid} *βενιαμην* | *τεσσερακ.* cum ℵAB*C ... ς Ln *τεσσαρακ.* cum B^{3}EHLP al pler ... D 61. $\bar{μ}$

22. *τον* (D om) *δαυ. αυτοις* cum ℵABD sah cop ... ς *αυτοις τον δα.* cum CEHLP al omn^{vid} vg syr^{utr} arm aeth Chr^{9,247} | *δαυειδ* hoc loco plene ℵBD; per compendium ACEHLP, altero loco et. ℵ ... ς Gb *δαβιδ*, Sz *δαυιδ*: cf ad Mt 1, 1 | *ευρον* (et. Or^{2,598} et^{3,263} Eus$^{ps\ 53}$ Ath^{195} etc): E *ηυρον* | *τον του ιεσσ.* et. Or^{2,598} Eus$^{ps\ 53}$ Ath^{195} ... D 34. *τον υιον ιεσσ.*, Or^{3,263} libere (*ευρον ανδρα κατα την καρδ. μου δαυ. υι. ιεσσ.*) *υιον ιεσσ.* | *ανδρα* et. Or^{bis} Eus^{ps} Ath Hil^{94} et^{1117} etc ... B* Ath^{cdd3} Hil$^{cdd\ aliq}$ om | E om *ανδρα κατ. τ. καρδ. μου οσ*: quod in manifesto errore positum est. Folio enim 111 recto exeunte, verso ineunte scriba codicis octo stichos ex praegressis male repetierat. Hinc factum est ut exeunte eodem folio verso iustum spatium octo stichorum deesset. Nihilominus alteros quattuor: *μαρτυρησας* | *ηυρον* | *δδ* | *τον του ιεσσαι*, litteris minutis adscripsit, alteros vero: *ανδρα* | *κατα* | *την καρδιαν μου* | *οσ*, praetermisit.

κατὰ τὴν καρδίαν μού, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου.
23 *τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ᾽ ἐπαγγελίαν ἤγαγεν*
Lc 3, 3 pp *τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν,* 24 *προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ*
προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ
Ἰσραήλ. 25 *ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· τί ἐμὲ*
Lc 3, 15 Io 1, 27 pp *ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ᾽ ἰδοὺ ἔρχεται μετ᾽ ἐμὲ οὗ οὐκ*
εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. 26 *ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ*
γένους Ἀβραὰμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἡμῖν ὁ λόγος
τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη. 27 *οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν*
Ἰερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς

---

23. *τουτου ο θεος απο του σπερματος* (ℵ* om *απ. τ. σπερμ.*, suppl^{c}): D *ο θεος ουν απο του σπερμ. αυτου* | *ηγαγεν* cum ℵABEHLP 61. al fere^{60} vg cop aeth Ath^{195} Chr$^{9,249\,com}$ Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) *ηγειρε* cum CD 13. al mu cat^{220} (addit^{com} *ηγειρε λεγει, ουκ εκτισε· τον γαρ οντα ηγειρεν, ου τον μη οντα*) tol sah syr^{utr} arm Chr$^{9,247\,txt}$ Thdrt^{4,38} Thphyl^{b} | *σωτηρα ιησουν* cum ℵABCEP (D *σω. τον ιν̄*) 15. 18. 40. 61. 69. 100. 105. al sat mu vg syr^{utr} sah cop arm Ath Thdrt Thphyl^{b} (al^{10} Chr^{9,247} et^{249} om *ιν̄*) ... HL al^{50} aeth^{utr} (Chr^{9,249} ex edd^{aliq}) Thphyl^{a} (^{txt}et^{com}) *σωτηριαν*. Qui error ex antiqua scriptura ortus est. Commutarunt enim CPAIN cum CPIAN, sive CWTHPAIN cum CWTHPIAN.

24. *ιωαννου*: BD^{gr} d^{scr} *ιωανου* | *παντι*: HLP al plus^{50} Chr$^{9,249\,com}$ (non $^{247\,txt}$) Thphyl^{a} et^{b} om | *τω λαω*: AHLP al^{50} fere Chr^{com} Thphyl^{a} et^{b} om *λαω*. Item ℵ* post *παντι τω* iam inceperat *ισρ.*, sed antequam absolvisset, *λαω ισρ.* reposuit. | *ισραηλ* (24. al aliq *του ισρ.*): 68. 104. sah om

25. *επληρου*: D^{gr*} *-ρουν* | *ιωαννης* (BD^{gr*} *ιωαγης*) sine articulo cum ℵABCDEH 61. 101. 180. al$^{2\,scr}$ al pauc cat Thphyl^{a} ... ς Ti *ο ιωαννη.* cum LP al pler Chr^{9,247} Thphyl^{b} | *τι εμε* cum ℵAB 61. (*τι μαι*) sah aeth ... ς Ti *τινα με* c. CDEHLP al pler vg cop syr^{utr} arm Chr (ς vero sic: *τινα με υπον. ειναι; ουκ* etc) | *εγω*: E 68. 12^{lect} tol Bed$^{retr\,141}$ ex Gr Thphyl^{b} add ο $\overline{χς}$ | *αλλ*: D *αλλα* | *μετ εμε*: D* *μεθ εμε*

26. *και οι εν*: B om *και* | *και οι εν υμιν φοβ. τον θεον*: aeth^{ro} (non item^{pp} sed om *εν υμιν*) om | *εν υμιν*: AD 61. *εν ημιν* | *τον θεον*: E Bed$^{retr\,141}$ ex Gr add *ακουσατε* | *ημιν* cum ℵABD 13. 19. 33. 61. c^{scr} sah syr^{p} mg ... ς Ln Ti *υμιν* cum CEHLP al pler vg syr^{sch} et$^{p\,txt}$ cop arm aeth Chr | *ο λογος*: C 6. 36. 65. 133. 180. d^{scr} al aliq arm (aeth^{utr} *hic sermo vitae*) add *ουτος* | *ταυτης*: C 18. 37. 133. 180. al pauc arm aeth syr^{sch} ar^{e} om | *εξαπεσταλη* cum ℵABCD 13. 61. al^{30} cat^{221} Chr ^{9,247} ... ς *απεσταλη* cum EHLP al longe plu Thphyl^{a} et^{b}

27. *εν ιερουσαλ.* cum ℵABDHLP al plu cat^{221} ... CE 13. 61. al^{30} Chr^{9,247} et^{248} om *εν*, item vg (ut e, non item d) *habitabant Hierusalem* | *οι αρχοντ. αυτων*: D* d vg *οι αρχ. αυτης* (*eius*) | *τουτον αγνοησαντες*: D*^{vid} *μη συνιενταισ* (ita potius iudice Scriv quam *αγνοουνταισ*), d *non*

φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας
κρίναντες ἐπλήρωσαν, 28 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες Lc 23, 22
ἠτήσαντο Πειλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν· 29 ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα
τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς Lc 23, 53
μνημεῖον. 30 ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 31 ὃς ὤφθη
ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας 1, 3 10, 40 B
εἰς Ἰερουσαλήμ, οἵτινες νῦν εἰσὶν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.

---

intellegentes, D^2 *τουτον αγνοουντες* | *και τας φωνας*: D^{gr*} d E *και* (D* d om) *τὰς γραφας*, item syr^{sch} | *κρινάντες*: D *και κρ.*

28. *ευροντες*: D vg sah cop syr^p c.* aeth^{utr} add *εν αυτω* | *ητησαντο* (ita et. ℵ^c; ℵ* *ητησαν τον*) *πειλ. αναιρ. αυτον*: D* *κρεινάντες αυτον παρεδωκαν πειλατω ινα εισ αναιρεσιν*, d *iudicantes autem eum tradiderunt pilato ut interficeretur*; D^2 vero non tam anteponi his sed eorum loco poni voluit *ητησαντο πιλατον ανερεθηναι*, quae quidem postea uncis inclusa sunt | *πειλα-* cum BD ... ς Ln Ti *πιλατ.* cum ℵACEHLP etc :: cf ad Lc 23, 6 ubi *πει-* ℵABDRT, ad Lc 23, 13 et 20 ubi ABDT, et alibi

29. *ετελεσαν* cum ℵABCEHLP etc, D* *ετελουν* (sed d *consummaverunt*), D^2 *ετελεσεν*: inrepsit in edd. nonnullas (et cdd), ut etiam Wtstenii, vitium *ετελησαν*, a quo tamen et ς et ς^e (1624. 1633. 1656. 1678. 1685) liberae manserunt | *παντα* cum ℵABCDEHLP al longe plu Chr ^{9,247} ... ς (= Gb Sz) *απαντα* cum 13. e^{scr} al vix mu | *τα περι αυτου γεγραμμενα* (et. vg syr^p): B syr^{sch} *τα γεγραμμ. περι αυτ.* | *γεγραμμενα* (D^{gr*} add *εισιν*, quemadmodum d habet *quae de illo scripta sunt*): D* d add *ητουντο τον πειλατον τουτον μεν σταυρωσαι, και επιτυχοντες παλιν και* (iam pergitur *καθελοντες*), d *petierunt pilatum hunc crucifigi et inpetraverunt iterum et* (pergens *deposuerunt de ligno*). Similiter syr^p mg post *γεγραμμενα* sic: *Postquam crucifixus esset, petierunt a Pilato ut de ligno detraherent eum. Impetraverunt, et detrahentes eum posuerunt in sepulchro.* | *ξυλου*: E syr^{sch} *σταυρου* | *εθηκαν* (13. *εθαψαν*): D* *και εθηκαν* (item d *et deposuerunt de ligno et posuerunt*)

30. *ο δε θε. ηγειρ. αυτον* (E Chr^{9,247} *αυτ. ηγ.*) *εκ νεκρων*: D nil nisi *ον ο θεος ηγειρεν*, d *quem deus vero excitavit*

31. *οσ* (H* *οσ* ex *ωσ* restituit): D e sah cop *ουτοσ* | *επι ημερασ πλειουσ τοισ* etc: D *τοισ συναναβαινουσιν* (^{2}-*βασιν*, d *ascenderunt*) *αυτω απ. τησ γαλ. εισ ιερ. εφ ημερασ πλειονασ* (^{2}*πλειουσ*) | *νυν* cum ℵ (sed post *εισιν* pon) AC (D *αχρι νυν*) 13. 15. 18. 27. 29. 40. 61. 68. 69. 105. 180. al plus^{10} cat (137. c^{scr} ut D) vg sah cop syr^{utr} arm aeth^{ro} (sed vg syr^p *usque nunc*, arm *etiam nunc*, aeth$^{ro•}$ ut ℵ) ... ς (= Gb+ Sz) om cum BEHLP al plu aeth^{PP} Chr^{9,248} :: similibus locis 2, 32. 3, 15. 5, 32. 10, 39 *νυν* non legitur nec inlatum a testibus est, hinc neque hoc loco erat quod aliena manu adderetur | *αυτου*: H om

32 καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις
Ps 2, 7 Heb 1, 5 ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, 33 ὡς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ψαλμῷ γέγρα-

32 πατερας: DE 47. 59. al pauc vg syr^{sch} aeth add ημων | επαγγελιαν γενομενην: D 95* 180. Hil^{27} et^{42} γενομ. επαγγ. | ημων cum ℵABC*D vg (tol υμων) aeth^{utr} Hil^{27} et^{42} (sed fluct lectio inter *nostris* et *vestris*) Amb^{fid} 5,555 Bed^{61} et^{141} ... ς Ti αυτων ημιν cum C^{3}EHLP 61. al pler (etiam αυτων υμιν legitur) cat^{223} syr^{utr} arm Chr^{9,248} Thphyl^{a} et^{b} ... sah αυτων, item Bed$^{retra\ 141}$ ex Gr (sed vdtr *nobis* non adscripsisse quoniam cum seqq coniunxit), cop plane om, 76. ημιν :: dubitari nequit quin τ. τεκν. ημων ad mutandum textum excitaverit. Insolenter illud quidem dictum est; nisi vero sensu careat, tenendum est. Qui lectionem αυτων ημιν scribis molestam fuisse putant prorsus errant. | ιησουν: D sah Amb^{fid} τον κυριον ιν χν, item 137. syr$^{p\ mg}$ Hil^{27} et^{42} τον κυρ. ημων ιν ... A αυτον εκ νεκρων (sed ista verba rescripta sunt)

33. ωσ και: D ουτωσ γαρ | εν τω πρωτω ψαλμ. γεγραπτ. cum D Or^{2,538} (ωσ γαρ γεγραπται, φησιν, εν πρωτω ψαλμ.) Hil^{27} (*sicut in ps.* 1. *scriptum est*) et^{42} (*sicut et in ps.* 1. *script. est*) cdd^{lat} ap Bed$^{61.62}$ (*quidam cdd habent: Sicut in primo psalmo scriptum est. Quod ita exponitur, primum et secundum psalmum compositos, qui et a beatitudine incipiat et in beatitudinem desinat.*) Or igitur sic (edidit Ruaeus$^{2,538\,sq}$ ex cod. Barocc. et schedis Combef. In cat. Corderii perperam tribuuntur ea verba Georgio, qui quandoque Gennadius appellatur): δυσὶν ἐντυχόντες ἑβραϊκοῖς ἀντιγράφοις ἐν μὲν τῷ ἑτέρῳ εὕρομεν ἀρχὴν δευτέρου ψαλμοῦ ταῦτα, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ συνῆπτο τῷ πρώτῳ. καὶ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀππ. τό· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, ἐλέγετο εἶναι τοῦ πρώτου ψαλμοῦ· ὡς γὰρ γέγραπται, φησίν, ἐν πρώτῳ ψαλμῷ· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμ. γεγέννηκά σε. τὰ ἑλληνικὰ μέντοι ἀντίγραφα δεύτερον εἶναι τοῦτον μηνύει. τοῦτο δὲ οὐκ ἀγνοητέον, ὅτι ἐν τῷ ἑβραϊκῷ οὐδενὶ τῶν ψαλμῶν ἀριθμὸς παράκειται πρῶτος, εἰ τύχοι, ἢ δεύτερος ἢ τρίτος. Hilarius vero tractatum psalmi 2. exorditur prolixa de eadem re dissertatione: *Plures nostrum ambiguos fecit apostolica auctoritas, utrum psalmum hunc cohaerentem primo et veluti primi extimum* (sic ed. Veron., al. *extremum*) *putent esse, an vero subiacentem et secundum potius nominent. Namque in actis app. primum hunc haberi atque esse, sub oratione b. Pauli ita docemur: Nosque vobis – sicut in psalmo primo scriptum est: Filius meus* etc. *Ob hanc ergo apostolicam auctoritatem errore scribentium fieri creditur, ut in ordine secundus psalmus iste numeretur, cum primus esse ipso doctore gentium testante noscatur.* Iam pergit ita ut alterum numerum ad consuetudinem Hebraeorum, alterum ad LXX interpretes referat. Paulum vero antiquiorem tenuisse modum facit, „ut Hebraeus ipse et Hebraeis praedicans Hebraeorum consuetudine uteretur.“ Testantur vero etiam alii multi psalmos primum et secundum antiquioribus temporibus in unum contractos esse. Quorum antiquissimus est Iustinus, qui apol. 1, 40.

πται· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 34 ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, Es 55, 3
οὕτως εἴρηκεν ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά. 35 διότι Ps 16, 10
καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
36 Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ Act 2, 27 ss
ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν δια-

---

utrumque psalmum uno tenore affert (*εἴρηνται δὲ οὕτως· μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ* usque *μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτόν*). Cf et. Eus$^{ps\,18}$ *εἰκότως ἄρα μιᾶς οὔσης τῆς διανοίας συνημμένοι παρ' ἑβραίοις εἰσὶν οἱ δύο ψαλμοί.* Item Apollinarius interpres psalmorum (Gall^{5,359}) in ps. 2.: *Ἐπιχραφῆσ ὁ ψαλμὸσ εὑρέθη δίχα, Ἡνωμένοσ δὲ τοῖσ παρ' ἑβραίοισ στίχοισ* etc. Propius ad locum Actorum accedere proptereaque plus ad confirmandam lectionem valere videtur Tert$^{marc\,4,22}$, ubi ex optimis cdd editur: *atque in primo psalmo: Filius meus es tu.* Similiter Cyp$^{testim\,1,13}$, sed invitis cdd. „antiquissimis" (teste Agellio ap Sab) *secundo* edi consuevit ..... ς (= Gb) *εν τω ψαλμω τω δευτερω γεγραπτ.* cum ELP al pler vg syr^{p} (item *scriptum est in ps.* 2. syr^{sch} sah cop, *dixit in ps.* 2 aeth) Chr^{9,248} Cosm^{11,484} Amb$^{fid\,5,555}$, item H 4. 66. 76. 100. o^{scr} *εν τω δευτερ. ψα. γεγρ.*, 104. *εν ψα. τω δευ. γε. ...* NABC 13. 40. 61. 69. 80. 98^{mg} 105. 180. arm *εν τω ψα. γεγρ. τω δευτε.* Inde Ln edidit *ε. τ. ψαλμ. γεγρ. τω πρωτω* (sine teste, sed coniunctis cum ABC testimonio codicis D) ... 46*^{vid} („mss^{lat}" ap Erasm: cui testimonio vix quicquam tribuendum est, nec Erasm ipse aliud quam codicem vel potius codicem testimoniorum Cypriani spectasse videtur) *ψαλμω* sine numero. Idem testari dicitur „Bed^{gr}", at Bed$^{retr\,141}$ (non ex Gr) exscribit locum Hilarii ibique per incuriam omittitur *primo* lin. 6 ab imo. In eis vero quae antecedunt ipse Hil libere scripsit *id quod nunc in psalmo est.* Item Hes^{presb} laudatur, nescio unde (ex catenis? Vix recte). | *γεγεννηκα σε:* D syr^{p} mg add *αιτησαι παρ εμου και δωσω σοι εθνη την κληρονομιαν σου και την κατασχεσιν σου τα περατα τησ γησ* (:: ex ps. 2, 8)

34. *οτι:* D 137. Hil^{27} et^{42} *οτε* (d *quando*, Hil *cum*) | *ανεστησεν αυτον:* E 68. syr^{sch} are Thphyl^{b} add *ο θεοσ* | *μελλοντα* (37. 56. Thphyl^{a} *μελλων*): E 32. 66. k^{scr} Chr^{9,248} add *αυτον* | *εισ διαφθοραν:* 13. φm , *δαυειδ:* ς *δαβιδ*, Sz *δαυιδ*. Cf ad Mt 1, 1

35. *διοτι* cum NAB 61* 97. 98^{mg} ... ς *διο* cum CEHLP 13. 61** al pler cat^{225} Chr^{9,248} ... D^{gr} (contra d *ideoque*) syr^{sch} are aeth om | *εν* (13. add *τω*) *ετερω:* D *ετερωσ*, vg *alias*, d *alia* (corrige *alias?*), sah cop *in alio loco*

36. *δαυειδ*, ut v. 34 | *μεν* (exprim e syr^{p}): D 26. vg om | *και προσετεθη:* 13. om | *προσ τουσ* (*τουσ* om ς^{e} 1633, non 1624 nec 1656 sqq): C* *προυσ* (*υ* erasum, sed *τουσ* non suppletum) | *ειδεν* cum NBELP etc ... ACD *ιδεν* (iidem omnes v. sq *ειδεν*)

φθοράν· 37 ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. 38 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· 39 ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε
Ro 8, 3 ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. 40 βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις·
Hab 1, 5 41 ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

37. *ον*: D^{gr*} *o* | *ο θεος*: 61. om. Praeterea h 17. 40. al aliq om versum (propter *ομοιοτελευτον*), item 1^{lect} (ob eandem caussam) vv. 36 et 37

38. *εστω υμιν* cum BCDELP al pler vg etc ... ℵA 105. *υμιν εστω* :: cf 28, 28 ubi pro *εστω υμιν* B al pauc *υμιν εστω* | *δια τουτου* cum ℵAB^{3} CDLP etc ... E 65. 67. 133. d^{scr} aeth^{utr} *δι αυτου* ... B* 15. 18. 33. 34. 47. 59. 73. 101. 180. cat *δια τουτο* | *αφεσις* (D^{gr} *-σεισ*): Λ *αφεσιν* | *αμαρτιων*: syr^{p} c.* add *et paenitentia*, quae eadem D inter *και* et *απο* add v. sq sic: *και μετανοια απο*

39. *απο παντων* sine *και* cum ℵAC* am fu demid aeth^{pp} ... ς Ti *και απο παντ.* cum BC^{8}(D)ELP al omn^{vid} vg^{cle} tol sah cop syr^{utr} arm aeth^{ro} Chr^{9,248} | *ηδυνηθητε* cum ℵBCD*ELP etc ... Λ 98* 99. *εδυνηθητε* ... D^{gr2} *ηδυνηθημεν* | *εν νομω* cum ℵABCD 13. 40. 61. 93. 180. h^{scr} cat Chr^{9,248} ... ς *εν τω νομω* cum ELP al pler Thphyl^{a} et^{b} | *μωυσεως* cum ℵBCE 1. 13. 21. 38. 47. 61. 68. 69. 177. 1^{lect} al^{5}matth al^{4} scr (sed hi^{4} et al *-σεοσ*) d (*moysi*) etc (et. Chr) ... ς *μωσεως* cum AD^{gr}LP al plu | *εν τουτω*: D^{gr} syr^{p} ^{mg} add *ουν*, d demid *enim* | *πιστευων*: I add *επ αυτω*, item sah *in hunc* | *δικαιουται* (*ουται* ℵ* rescripsit pro *ωθηναι*): D 137. syr^{p} ^{mg} add *παρα* (137. add *τω*) *θεω*

40. *επελθη* (ita ℵ^{c}; ℵ* *απελθη*, al^{5} Chr^{9,251com} *επελθοι*) sine additam cum ℵBD 13. 18. 36. 73. 180. cat^{226} am tol ... ς add *εφ υμασ* cum ACEILP al pler vg (et. fu demid) syr^{utr} sah (*ne quod dictum est per prophetam veniat super vos*) cop arm aeth

41. *ιδετε*: C Bed$^{retra\,142}$ ex Gr *ακουσατε* | *καταφρονηται*: ℵ^{c} ex *-νησατε* restituit | *και θαυμασατε* (ℵ *-σετε*): I 14. 66** 73. 76. 104. 126**^{mg} 137. k^{scr} o^{scr} c^{scr} syr^{p} Chr^{9,248} et^{251} *και επιβλεψατε* (k^{scr} Chr^{248} *εμβλ.*) *και θαυμασατε* (c^{scr} *-ζετε*). Item E 5. 7. 8. 25. 27. 29. 32. 42. 57. 69. 105. 106. a^{scr} al pauc Bed^{retr} ex Gr *και θαυμασ. και* (E Bed^{gr} om) *επιβλεψατε* :: cf LXX | *οτι εργον εργαζομ. εγω* cum (ℵ vide post) ABD 13. 61. k^{scr} vg sah syr^{utr} arm. ℵ sic: *οτι εργον ο* (^{c} om) *εγω* (per incuriam intactum mansit) *εργαζομ. εγω* ... ς *οτι εργον εγω εργαζ.* (E ego *εργαζ.* sic) cum CEILP al pler cat demid aeth^{utr} Chr^{bis} ... h h^{scr*vid} cop om *εγω* | *εργον* sec cum ℵABCI (pro spatio) 13. 61. al sat mu cat vg sah cop arm aeth^{ro} Thphyl^{b} ... DE LP al^{50} cat tol syr^{utr} aeth^{pp} Chr^{bis} Thphyl^{a} om, hinc Gb^{0} | ὃ (Gb^{ir}) cum ℵABCDEILP al plus^{50} Chr Thphyl^{a} et^{b} ... ς (= Sz) ᾧ cum 1. al mu cat^{227} | *εκδιηγηται*: AL al^{6} *εκδιηγειται* ... D* 33. 34. 68. 100. *εκδιηγησεται*.| *εκδιηγ. υμιν*: D add *και εσειγησαν*, item syr^{p} c.* *et tacuit*

42 Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. 43 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. 44 τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ

42. *εξιοντ. δε αυτων* cum ℵABCDEI 13. 61. a^{scr} al^{20} cat vg sah cop syr^{sch} (add *ab eis*) et^{p} arm Chr^{9,256} … ς (= Gb Sz) *εξιοντ. δε εκ τησ συναγωγησ των ιουδαιων* cum minusc mu Thphyl^{a}. Item L al mu Thphyl^{b} *εξι. δε αυτων εκ τ. συν. των ιουδ.* (104. k^{scr} om *των ιουδ.*). Libere aeth^{utr}: *et rogarunt eos ut sibi nuntiarent hunc sermonem in alio sabbato. Et exeuntibus eis ex synagoga secuti sunt* etc (v. 43). | *παρεκαλουν*: E om (excidit stichus) … B *ηξιουν* idque post *εισ το με. σαββ.* pon. Dedimus autem *παρεκαλουν* sine additam cum ℵA(B)CD(E)I al plus^{20} cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr … ς (= Gb Sz) add *τα εθνη* cum LP al longe plu | *μεταξυ* (d e vg etc *sequente*) et. syr^{p} mg gr: D *εξησ*, 104. *επιόν*, 37. add *τουτεστιν το εσομενον* (ut Amm$^{cat\,227}$ exponit *ἀντὶ τοῦ τὸ ἐσόμενον*) | *τα* (D* om) *ρηματα ταυτα* cum ℵABCDEL al plu vg rell Chr Thphyl^{b} … 4. *τον λογον* … P h 1. 4. 26. 33. 36. 42. 47. 57. 59. 101. 104. 126* 177* al$^{2\,scr}$ al plus^{15} Thphyl^{a} om *ταυτα*, hinc Gb^{0} (addit vero „totus versus e variis glossematibus coisse videtur“)

43. *λυθεισησ δε*: ℵ* add *αυτοισ*, non item ℵ^{c} | *των σεβομενων*: E syr^{utr} (non item ar^{e}) cop add *τον θεον*. Item Bed^{62}: *Melius legitur* et colentium deum, *sicut in Graeco vidimus.* | *τω παυλω και τω* (DL b^{scr} om) *βαρναβα*: syr^{sch} *αυτοισ.* Praeterea 137. syr^{p} c.* add *αξιουντεσ βαπτισθηναι* | *προσλαλ. αυτοισ* cum ℵABCDI (pro spatio) 61. al sat mu cat (et. vv. pler) Chr^{9,256} et (quo loco *αυτουσ* sq om)^{259} Thphyl^{b} … Gb^{00} Sz Ti om *αυτοισ* cum ELP h al plus^{50} vg Thphyl^{a} | *επειθον* (d *persuadentes*): D* *επιθοντο* | *αυτουσ*: 61. *αυτοισ*, A* *αυτου* | *προσμενειν* cum ℵABCDE 61. al^{30} cat Chr Thphyl^{b} … ς (= Gb Sz) *επιμενειν* cum LP al plu Thphyl^{a} | *τη χαρ. τ. θεου*: D syr^{p} mg add *εγενετο δε καθ ολησ τησ πολεωσ διελθειν τον λογον του θεου* (syr^{p} mg om *τ. θε.*), item E Bed$^{retr\,142}$ ex Gr *εγενετο δε κατα πασαν πολιν φημισθηναι τον λογον* (*factum est autem per universam civitatem diffamari verbum*: ita et e et Bed)

44. *τω δε* (Gb′) cum ℵACD 13. 61. al sat mu e vg sah cop … Gb Sz Ti *τω τε* cum BE^{sr}P (L al pauc *τοτε*) 15. 36. 40. 42. 5ℱ. al plus^{35} cat syr^{utr} aeth^{ro} (aeth^{PP} om copulam) Chr^{9,256} Thphyl^{a} et^{b} | *ερχομενω* cum ℵBC*DE^{2}ILP 61. al longe plu Chr (vg d e *sequenti*) … Gb Sz Lu Ti *εχομενω* cum AC^{2}E* 13. 20. 33. 34. 40. 73. 126. 12^{lect} 8^{pe} :: cf ad Lc 13, 33, item (quibus ll. *εχομενη* quum scriptum sit pauci discedunt: qua re confirmatur *εχομενη* minime ab usu alienum esse, quemadmodum etiam *εχομενωσ* satis usitatum est. Recte Mtthaeius *εχομενη* elegantius esse dixit.) Act 20, 15. 21, 26 | *πασα*: D *ολη*, e vg

κυρίου. 45 ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. 46 παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. 47 οὕτως γὰρ ἐντέ-

---

universa, d *tota* | *τον λογ. του κυριου* cum ℵAB^3 13. 15. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 61. 69. 100. 105. 180. a^{scr} cat am fu tol sah ... ς *τ. λογ. του θεου* cum B*CELP al longe plu vg^{cle} demid cop syr^{utr} arm Chr (:: cf v. 46 sqq et 8, 25) ... D *παυλου*, praetereaque add *πολυν τε* (d om) *λογον ποιησαμενου περι του κυριου*

45. *ιδοντες δε* (61. om *δε*): D *και ιδοντ.* | *τους οχλους*: aeth^{ro} om ... D *το πληθος*, item sah arm | *τοις*: DE 14* syr^{sch} add *λογοις τοις* (D* om *τοις*) | *παυλου* cum ℵAB 56. c^{scr} ... ς Ti *του παυλου* cum CD EILP 61. al pler cat Chr^{9,256} | *λαλουμενοις* cum ℵABE 13. 33. 34** 61. ... ς Ti *λεγομενοις* cum CDILP al pler cat Chr ... 64. 97. *ειρημενοις* | *αντιλεγοντες και* cum DIP 40. al plu syr^{p} Chr Thphyl^{a} et^{b} ... E 14* *εναντιομενοι* (et. 14* *-ομενοι*?) *και* ... Gb^{0} Ln om cum ℵABCL 5. 7. 8. 13. 15. 18. 27. 33. 34. 36. 61. 65. 68. 69. 73. 100. 105. 180. al^{3} ^{scr} al pauc cat vg syr^{sch} sah cop aeth arm :: verba *αντιλ. και* qui omittunt haud dubie plus auctoritatis ab ipsis testibus habent quam qui scribunt. At ut aliena manu esse inlata credi nequeunt, ita cur expulsa sint clarum est. Mitius locum emendare sibi videbatur qui *εναντιουμενοι* (*-ιο-*) substituit. Est igitur locus iste eiusmodi ut a lege quam sequimur plerumque eximendus videatur. Ceterum D quantopere passim inter omnes testes excellat constat.

46. *παρρησιασαμενοι* (23. 37. 56. *-ζομενοι*): D 105. *παρρησιασαμενος* (D* *-σιαμενος*) | *τε* cum ℵABCD^{gr} 15. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 61. o^{scr} aeth cat ... ς *δε* cum EILP al pler syr^{utr} cop Chr^{9,256} ... vg *tunc* (*tunc constanter Paulus* etc), sah arm om copulam | *ο βαρναβας*: D 68. c^{scr} Thphyl^{a} om ο | *ειπαν* cum ℵABD 61. ... ς *ειπον* cum EILP al pler Chr. Praeterea D add *προσ αυτους* | *ην* et. Or$^{3,348\cdot 742\cdot 758\cdot 792}$ Cyr$^{esa\,37}$ Bas$^{eth\,304}$ ... D post *πρωτον* pon, C 177. o^{scr} om | *αναγκαιον* et. Or$^{3,348\cdot 742\cdot 758\cdot 792}$ Bas$^{eth\,304}$ Cyr$^{esa\,37}$ Tert$^{fug\,6}$ ... D^{gr} om | *πρωτον* (ita Or tantum^{3,348} Tert$^{fug\,6}$): 100. Or$^{3,742\cdot 758\cdot 792}$ Bas$^{eth\,304}$ Cyr$^{esa\,37}$ om | *επειδη* et. Or^{3,143} Bas$^{eth\,304}$ Chr^{9,256} Cyr$^{esa\,37}$ ... C 33. 34. 36. 61. Or$^{3,147\cdot 742\cdot 758\cdot 792}$ Chr^{9,260} *επει*. Scripsimus autem sine *δε* cum ℵ*BD* 180. cat^{228} sah cop syr^{p} Thphyl^{a} (non valet Or^{3,204} *ην γαρ τουτο ποτε ποιμνιον κυριου, και επει αναξιους εκριναν εαυτους*) ... ς Ti add *δε* cum ℵ^{c}A(C)D^{2}ELP al pler vg (*sed quoniam*) syr^{sch} arm aeth Or^{quinquies} (sed^{quater} *επει*) Bas^{eth} Chr^{9,256} et (*επει*)^{260} Cyr^{esa} Thdrt$^{2,254\cdot 447}$ et^{4,975} Thphyl^{b} | *κρινετε*: D* *κρεινατε*, d am fu *iudicastis* (am *deiudic.*), Tert$^{fug\,6}$ *existimastis* ... E vg Thdrt^{ter} post *εαυτους* pon (item Tert^{fug} *nec dignos vos aeterna vita existimastis*): non item Or Bas Chr Cyr etc | *στρεφομεθα* (d e vg *convertimur*; Ter^{fug} *convertimus nos*): E add *ημεις*

ταλται ἡμῖν ὁ κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν τοῦ εἶναί σε εἰς Es 49, 6 Lc 2, 32
σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 48 ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον
καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τε-
ταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· 49 διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου καθ'
ὅλης τῆς χώρας. 50 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας
γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπή-
γειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς
ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. 51 οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν Lc 9, 5

---

47. *εντεταλται*: 3. 61. *εντελλεται* ... D* 47mg escr Cyresa37 Thdrt2,447 *εντεταλκεν* | *ημιν*: 76. 95. 97. 99. 104. 137. cscr al pauc ante *εντετ.* pon ... Dgr* 57*vid om | *ο κυριος* (et. ℵc): ℵ* om ο ... sah (*sic enim scriptura dicit*) aeth (similiter ac sah) *scriptura.* Praeterea DE 23. Cyp282 add *ιδου* (:: ut LXX) | *τεθεικα* (L al aliq *τεθηκα*) *σε εισ φως* (Augunit eccl2,358 *posui te lumen*): D *φως τεθεικα* (Dgr2 *τεθ. φως*) *σε*, Cyp *lucem posui te* | *εθνων*: Dgr am fu demid tol Augunit eccl Hier esa6,63 *τοισ εθνεσιν*, *gentibus*, Cyp *inter gentes*, d *super gentibus* | *εισ σωτηριαν*: syrP c.* add *gentibus*

48. *ακουοντα δε*: D syrsch aeth *και ακου.* | *εχαιρον* et *εδοξαζον*: P al fere25 *εχαιρεν*, item Pvid 97. 177** 8pe escr gscr (sunt isti5 ex illis25 qui *εχαιρον*) *εδοξαζεν* | *εδοξαζον*: D *εδεξαντο* (d *exceperunt*), item Augunit eccl2,358 *perceperunt* etcorr et gra10,755 *exceperunt* | *τον λογ. του κυριου* cum ℵACLP 13. 40. 61. al longe plu (in A litterae *ν λογον του κυ* prima manu rescriptae) cat d e vg sah Chr2,257 ... BDgrEgr 26. 27. 29. 73. 97. 137. 180. 8pe cop arm Augunit eccl (non itemcorr et gra) *τ. λογ. του θεου* ... 68. cscr aeth are *τον θεον*, et aliter legitur | *επιστευσαν*: 137. cscr syrP add *τω λογω του θεου* (137. *κυριου*) | *αιωνιον*: B *-νιαν*

49. *διεφερετο δε*: D ascr syrsch aeth *και διεφερετο* ... 12lect syrP sine copula | *καθ' ολησ* cum ℵA 13. 33. 34. 40. 45. 69. 73. 104. 105. ascr kscr ... ς Ln Ti *δι ολησ* cum BCDELP al longe plu Chr2,257 :: *δια* cum *διεφερετο* (Chr257 *τουτεστι διεκομιζετο*) magis quam *κατα* convenire videbatur

50. *παρωτρυναν*: Dgr* *-τρυνον*, 61. Oec116 *παρωξυναν* | *τασ ευσχημονασ* cum ℵcABCD 13. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 61. 73. 105. 133. 180. cat sah cop syrsch etP arm .... ς (= Gb Sz) *και τασ ευσχ.* cum ℵ*ELP al pler vg aeth Chr2,257 | *διωγμον*: DE *θλιψιν* (D add *μεγαλην*) *και διωγμ.* | *επι τον παυλον*: D (al teste Millio, sed nec apud Wtst nec Mtthaeium nec Scriv) om *τον* | *βαρναβαν* sine articulo cum NABCDEL 13. 40. 47. 61. 69. 100. 105. 137. 177* 12lect al3 scr cat Chr Thphyl^{b} ... ς (Gb^{00}) praem *τον* cum P al longe plu Thphyl^{a} | *εξεβαλον*: 40. *-λαν* | *αυτων*: B om

51. *των ποδ.*: E al15 syrP Chr2,257 Thphyl^{b} praem *απο*

ποδῶν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον· 52 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπλη-
ροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

XIV.

1 *Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς*
τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι
Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. 2 *οἱ δὲ ἀπειθήσαντες*
Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν
ἀδελφῶν. 3 *ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ*
τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντος

---

51. *ποδων* sine *αυτων* cum ℵABC 13. 18. 36.40. 61. 69. 73. 97. 105. 180. a^{scr} k^{scr} cat vg syrP arm ... ς (Gb^0) add *αυτων* cum DELP al pler syr^{sch} sah cop aeth Chr | *επ αυτους*: E *εισ αυτους* | *ηλθον*: D^{gr} *κατηντησαν* | *εισ*: E add *το*

52. *οι δε* cum ℵCDELP 61. al pler sah cop syrP arm $Chr^{9,257}$ ... Ln Ti *οι τε* cum AB 13. 18. 33. 34. 37. 100. a^{scr} cat vg syr^{sch} aeth :: *οι δε* inter *οι δε* et *εγεν. δε* mutatum cum *οι τε*

XIV. 1. *εγενετο δε* etc: syr^{sch} (non item ar^e) *et venerunt et introierunt synagogam Iudaeorum* etc | *αυτους*: D^{gr} *αυτον* | *ουτως*: D add et E praem *προσ αυτους*, similiter syr^{sch} | *των ιουδαιων* ($\aleph^c$): ℵ* om | *πιστευσαι*: D *πιστευειν* ... E *θαυμασαι*, sed post *πολ. πληθοσ* add *και πιστευσαι* | *ιουδαι. τε και ελληνων*: L *ελλ. τε και ιουδ.* | *πολυ πληθοσ*: 4. 68. 69. 80. 96. 99. 142. al^3 ^{scr} *πλ. πολ.*

2. *απειθησαντεσ* cum ℵABC 13. 61. al fere[20] cat Thphyl^b (vg *qui incredduli fuerunt*, contra e *qui autem incredduli erant iudaei*) ... ς *απειθουντεσ* cum ELP al plu Chr Thphyl^a ... D om (vide post) | *οι δε* usque *επηγειραν*: D syrP ^{mg} *οι δε* (d om) *αρχισυναγωγοι των ιουδαιων και οι αρχοντεσ τησ συναγωγησ* (syrP non expri *τ. συναγ.*) *επηγαγον* (d *incitaverunt* item syrP) *αυτοισ* (d syrP om) *διωγμον κατα των δικαιων* (syrP om *κα. τ. δικ.*) | *επηγειραν*: E syrP ^{txt} add *διωγμον* (vide ante D syrP ^{mg}) | *κατα τ. αδελφων*: D demid syrP ^{mg} add o *δε κυριοσ εδωκεν ταχυ ειρηνην*, item E o *δε κυριοσ ειρηνην εποιησεν*. Huc spectat Bed[63]: *Quod in Graeco sequitur: Deus autem pacem fecit, quidam codices Latini minus habent.* Cf etiam correctorium Romanum: *Non subiicias* Deus autem pacem fecit.

3. *διετριψαν*: A *διετριβον* ... D *διατρειψαντεσ* (sed d *commorati sunt*) ... E syr^{sch} etP c. ob. sah cop add *εκει* | *παρρησιαζομενοι*: D *παρησιασαμενοι* (**παρησιαμενοι*, cf ad 13, 46), 68. *παρρησιασαμενοι* | *επι τω λογω* cum ℵ*A (eandem lectionem sequi videtur syr^{sch}, item habet ed. Aldina. Eadem verbi *μαρτυρειν* constructio Heb 11, 4.) ... ς Ln Ti *τω λογω* cum $\aleph^c$BCDELP al omn^{vid} (vg *in domino testimonium perhibente verbo gratiae suae*) $Chr^{9,258}$ | *διδοντοσ* cum ℵ 4. 21. (corrigendus enim Wtst, apud quem hi^2 *διδοντεσ* habere dicuntur) 133. (et

σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 4 ἐσχίσθη δὲ 5, 12
τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ
σὺν τοῖς ἀποστόλοις. 5 ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰου-
δαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς,
6 συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν
καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον· 7 κἀκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.
8 Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο,

61. *και* praemisso) ... Gb Sz Ln Ti *διδοντι* cum ABDEP al plus[50] (et *διδουντι* et *δοντι* legitur) cat Chr, item vg sah cop syr[utr], quae interpretum testimonia etiam ad *διδοντος* trahi posse videntur ... ς (= Gb Sz) *και διδοντι* cum CL al permu arm aeth Thphyl[a] et[b] :: dure dictum est *διδοντος*. Leniebant qui vel *διδοντι* vel *και διδοντι* substituerunt.

4. *εσχισθη δε*: D *ην δε εσχισμενον* | *οι δε*: D *αλλοι δε* | *αποστολοις* (syr[sch] *adhaerebant apostolis*): D syr[p mg] add *κολλωμενοι δια τον λογον του θεου*

5. *εθνων τε* (e *gentium autem*): D al aliq Chr[9,258] om *τε* (nec exprim vg etc) | *ιουδαιων*: D praem *των* | *υβρισαι κ. λιθοβ. αυτους*: E *υβρ. αυτους κ. λιθ.*

5 et 6. Hos vv. syr[p mg] sic habet: *Et iterum excitaverunt persecutionem secundo Iudaei cum gentibus, et lapidantes eos eduxerunt eos ex civitate, et fugientes pervenerunt in Lycaoniam, in civitatem quandam quae vocatur Lystra, et Derben.*

6. *συνιδοντες* (61. *συνειδοντες*, 33. 34. Thphyl[a 114 cod] *συνειδοτες*): D* d add *και* (sah *συνειδον δε και κατεφ.*) | *κατεφυγον*: C[3] 33. 40. 69. al Thphyl[a cod] add (et 21. 26. 41. praem) *οι αποστολοι*, item 47. 68. Thphyl[b] *οι αποστ. βαρναβας και παυλος* | D* *λυκαονιας* | *λυστραν* cum NABC[2]D[2]EHLP etc ... Ln *εισ λυστρ.* cum C*D* (et d *in lystra*) | *περιχωρον*: DE add *οληv*, vg praem *universam*

7. *ευαγγελιζομ. ησαν* cum NABDΨ 13. 40. 61. 73. 12[lect cscr], item vg *evangelizantes erant* (sed fu *evangelizaverunt*) ... ς Ti *ησαν ευαγγελ.* cum CEHLP al pler Chr. Praeterea D add *και εκεινηθη ολον το πληθοσ επι τη διδαχη* (d *in doctrinis*)· *ο δε παυλοσ και βαρναβασ διετριβον εν λυστροισ.* Item E add *τον λογον του θεου· και εξεπλησσετο πασα η πολυπληθια επι τη διδαχη αυτων· ο δε παυλοσ και βαρναβασ διετριβον εν λυστροισ*, quo respiciens Bed[68] sic: *et ibi erant evangelizantes. Sequitur in Graeco, et commota est omnis multitudo in doctrina eorum. Paulus autem et Barnabas morabantur in Lystris.* Ad quae rursus addit: *Et hi quoque versiculi in quibusdam codicibus nostris non habentur.* Reperiuntur autem in vg[sixt], Luc vero Brugensis adnotat: *Non facile addenda sunt subsequentia in quibusdam codicibus verba: Et commota est – in Lystris* (ut ex Bed dedimus)

8. *εν λυστροισ*: DE om hoc loco, postquam supra addiderunt, vide ad v. 7. | *εν λυστρ. αδυνατοσ* hoc ordine cum ℵ*B ... ς Ln Ti *αδυν. εν λυστρ.* cum ℵ[c]ACHLP etc | *εκαθητο*: D 137. ante *αδυνατ. τοισ ποσιν*

χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. 9 *οὗτος ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντος, ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι,* 10 *εἶπεν μεγάλῃ φωνῇ· ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλατο, καὶ περιεπάτει.* 11 *οἵ τε ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν*

---

pon | *χωλος*: D om, hinc Gb^{0} | *μητρος*: D* *τησ μητρ.* | *αυτου* sine *υπαρχων* cum ℵABCDE 13. 14** 15. 18. 33. 40. 61. 105. 137. 180. c^{scr} al^{5} cat (nec exprim vg arm syr^{utr} aeth) ... ς (= Gb Sz) add *υπαρχων* cum HLP al longe plu (69. a^{scr} *ων*) Chr^{9,258}, item cop :: cf 3, 2 | *περιεπατησεν* cum ℵABC 61. al^{15} fere cat ... ς^{e} *περιεπεπατηκει* cum minusc vix mu, ς Gb Sz *περιπεπατηκει* cum DEHLP al longe plu Chr

9. *ουτος* (perperam ℵ add *ουκ*, nec deletum est): E 40. 68. syrP aeth *και ουτος* (c^{scr} *και αυτος*) | *ηκουσεν* (Gb″) cum ℵADEHL 13. 61. al plus^{30} cat vg syr^{sch} cop arm aeth Chr^{9,258} ... ς *ηκουε* cum BCP al plu sah syrP | *λαλουντος* (ℵ^{c}): ℵ* 4. 23. 37. 56. 66** 100. *λεγοντος* ... D add *υπαρχων εν φοβω* | *ος* (sah add *δε*) *ατενισας αυτω*: D *ατενισας δε αυτω ο παυλος*, E *προς ον ατενισας ο παυλος* | *εχει πιστιν* cum ℵAB CD 13. 21. 40. 61. 69. 73. 105. 180. 12^{lect} a^{scr} k^{scr} cat am fu demid tol syr^{utr} sah aeth ... ς *πιστ. εχει* cum EHLP al pler vg^{cle} am (cop *quod esset fides in eo*) Chr

10. *μεγαλη φωνη* cum ℵBCD* 61. k^{scr} ... ς Ti *μεγ. τη φω.* cum AD^{2} EHLP al pler cat Chr | *αναστηθι* cum ℵABHLP 61. al longe plu vg cop syrP^{txt} aeth Chr^{9,258} Thphyl^{a} ... Ln praem *σοι λεγω* (40. al om *σοι λε.*) *εν τω* (E om) *ονοματι του κυριου* (13. 14. 80^{mg} e^{ser} om *τ. κυρ.*, E sah arm add *ημων*) *ιησου χριστου* (15. 18. 68. al cat Thphyl^{b} om *χρι.*) cum CDE al fere^{25} cat sah syr^{sch} etP^{mg} arm Thphyl^{b} Bed^{68} ex Gr (*tibi dico in nomine domini Ies. Chr.* sine *nostri*). Cf etiam Ir$^{int\,3,12,9}$ *quum - Paulus - a nativitate claudum in nomine domini nostri Iesu Christi ambulare fecisset* :: cf 3, 6 | *ορθος* (A *ορθρος*): E^{gr}HP al^{20} syrP^{mg} Thphyl^{a} *ορθως*. Praeterea D syrP^{mg} add *και περιπατει* | *και* pri: E tol add *παραχρημα*, item D syrP^{mg} *ευθεως παραχρημα* | *ηλατο* cum ℵABC (D* *ανηλατο*, D^{2} *ανηλλατο*) 61. al fere^{25} (item 33. 40. 68. 105. al^{10} fere *ηλλατο*, E *εξηλλατο*) cat vg (*exilivit et ambulabat*) sah cop Chr^{9,258} ... ς (= Gb Sz) *ηλλετο* cum H (*ηλετο*) LP al plu syr^{utr} arm Thphyl^{a} et^{b} | *και περιεπατει*: B* cop om *και* ... demid add *conlaudans deum*

11. *οι τε οχλ.* cum ℵAB 15. 36. 40. cat^{234} syr^{sch} aeth (cop *igitur* pro *τε*) ... ς *οι δε* cum CDEHLP 61. al pler vg sah syrP arm Chr | *ιδοντες*: C *ιδοτες* | *παυλος* cum ℵABCDE 13. 137. 180. c^{scr} 12^{lect} cat Chr^{9,259} ... ς *ο παυλος* cum HLP al pler | *την φωνην*: D om *την* | *αυτων* (ℵ^{c}): ℵ* om (1. 25. 100. o^{scr} 8^{pe} *αυτων την φω.*) | *λυκαονιστι* (D 68. *λυκαωνιστι*): L *-ιστῆ*, 61. *-ιστὴ* ... syr^{sch} *regionis*, sah *lingua sua* | *ανθρωποις* (ℵ^{c}; ℵ* *-ποι*): D 1. l^{scr} *τοισ ανθρ.*

πρὸσ ἡμᾶσ, 12 ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸσ ἦν ὁ ἡγούμενοσ τοῦ λόγου. 13 ὅ τε ἱερεὺσ τοῦ Διὸσ τοῦ ὄντοσ πρὸ τῆσ πόλεωσ, ταύρουσ καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺσ πυλῶνασ ἐνέγκασ, σὺν τοῖσ ὄχλοισ ἤθελεν θύειν. 14 ἀκούσαντεσ δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβασ καὶ Παῦλοσ, διαρρήξαντεσ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐξεπήδησαν εἰσ τὸν ὄχλον, κράζοντεσ 15 καὶ λέγοντεσ· ἄνδρεσ, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖσ ὁμοιοπαθεῖσ ἐσμὲν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶσ ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα, ὅσ ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ 4, 24

12. εκαλ. τε (Chr^{9,261}): D^{gr} 38. 40. 95* 104. 105. al^{3} ^{scr} e Chr^{9,259} Cyr$^{cat\ 236}$ εκ. δε ... d cop om copulam | τον (D om) ante βαρναβαν sine μεν cum ℵABC*(D) 36. 37. 45. 56. 61. 137. 180. 12^{lect} cat vg sah arm ... ς (Gb^{00}) τον μεν cum C^{3}EHLP al pler cop syr^{p} Chr Cyr$^{cat\ 236}$ | δια cum ℵABCP* al pler syr^{p} $^{mg\ gr}$ (Eus$^{dem\ 139}$ τινὰ μὲν αὐτῶν τὸν ἑρμῆν εἶναι, τινὰ δὲ τὸν δία νενομικέναι) ... Ti διαν cum DEHLP^{2} 15. 40. 61. 68. 12^{lect} o^{scr} ... syr^{sch} circumscribit *dominum deorum* | επειδη (ℵ^{c}): ℵ* k^{scr} επει (ℵ* επι) | ο ηγουμενοσ cum ℵABC^{3}EHLP al pler cat Chr ... C*D 45. 46. c^{scr} om ο.

13. ο τε cum ℵABC^{2} 15. 18. 36. 40. 105. a^{scr} c^{scr} cat vg syr^{sch} aeth Chr ^{9,259} (C* Τοτε, 61. 12^{lect} τοτε ο) ... ς ο δε cum EHLP al pler sah cop syr^{p} Thphyl^{a} et^{b}. Item D 96. οι δε ιερεισ – ενεγκαντεσ – ηθελον | διοσ του οντοσ: D 137. του οντοσ διοσ | προ (C* προσ): 61. πρω (sic) των πυλων | τησ (D* om) πολεωσ sine additam cum ℵABC*D 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 69. 105. 113. 180. 12^{lect} a^{scr} cat vg syr^{sch} sah cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) add αυτων cum C^{3}EHLP al longe plu syr^{p} Chr | ταυρουσ: D add αυτουσ | στεμματα: E 137. c^{scr} add αυτοισ | ενεγκασ: vide ante de D | ηθελεν: DH al plus^{20} tol Thphyl^{a} ηθελον, idque Gb′. Cf etiam aeth^{pp} *et adduxerunt sacerdotem Iovis – et voluerunt sacrificare eis.* Item aeth^{ro} *et adduxerunt sacerdos Iovis – et voluerunt sacrificare eis.* | θυειν: D επιθυειν (d *immolare*)

14. ακουσαντεσ: D ακουσασ | οι αποστολοι: D syr^{sch} om | αυτων cum ℵ*CDEHLP al pler Chr^{9,259} ... Ln εαυτων cum ℵ^{c}AB 13. 14* 18. 36. cat. Praeterea D^{gr*} add και (item d syr^{sch} *consciderunt vestimenta sua et exilierunt ad* etc) | εξεπηδησαν cum ℵABC*DE 13. 61. al fere^{15} cat Chr Thphyl$^{a\ com}$ ... ς (= Gb Sz) εισεπηδησαν cum C^{3}HLP al longe plu Thphyl$^{a\ txt}$ et^{b} | εισ (C^{3}): C* επι

15. και (sah om) λεγοντεσ: D* κ. φωνουντεσ (d *vociferantes*) ... 18. 100. om | τι: A* ει (pro εισ?) τι | και ημεισ: D om και | D* ομοιοιπαηθεισ (^{2} erasit η) | εσμεν υμιν (m^{69} *nos similiter et vos passibiles sumus homines*) et. Ath^{1,27}: C 38. 40. 68. 93. 105. 113. al^{3} ^{scr} Ir$^{int\ 197}$ Chr$^{9,265\ bis}$ (non item^{259}) Thdrt^{3,186} Thphyl^{b} υμιν εσμεν (et 13. υμιν post ανθρωπ. pon) ... H 137. om υμιν | υμασ (et. Ath^{1,27}): D m^{69} flor Ir^{int} υμειν τον θεον, atque iidem et E pergunt οπωσ (E ινα) απο τουτ. των ματ. επιστρεψηται (E επιστρεφητε) | επι θεον ζωντα (Gb″) cum ℵ^{c}AB

τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, 16 *ὃς ἐν ταῖς παρῳχη-*
17, 24 ss *μέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν·*
17 *καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν ἀφῆκεν ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν*
ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς
καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. 18 *καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις*
κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

19 *Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ*

cD^{2}E 13. 25. 40. 61. 105. 12^{lect} al^{2} scr cat Ath^{1,27} ... ℵ* *επι θεον τον ζωντα,* D* al aliq Thdrt^{4,396} *επι τον θε. ζωντα,* 38. *επ. τον ζωντ. θεον ... ς επ. τον θε. τον ζωντα* cum HLP al pler Chr^{2,265} | *οσ εποιησεν:* D *τον ποιησαντα* | *και τ. θαλασσαν* (et. Ath^{1,27}): 13. om

16. *οσ:* D o | *παντα:* D^{gr*} *κατα* | *ταισ:* L^{treg} *τοισ*

17. *καιτοι* cum ℵ^{c}ABC* 13. 61* 12^{lect} a^{scr} Ath^{1,27} ex^{edd} priorib et^{cdd} ... DE *καιγε* ... ς Ti *καιτοιγε* cum ℵ*C^{3}HLP 61** al pler cat Ath^{1,27} ed bened Chr^{2,265} Thdrt^{4,724} | *αυτον* cum ℵ*ABE c^{scr} ... ς* Ti *εαυτον* cum ℵ^{c}CDHLP al fere omn (sed D post *αφηκεν* pon) Ath Chr Thdrt. Latini *semetipsum* (ut e m^{69} vg Ir^{int}), *se ipsum* (d) | L *ἠφηκεν* (sic) | *αγαθουργων* (Gb″) cum ℵABC 13. 15. 18. 36. 37. 40. 61. 69. 98^{mg} 105. 180. 12^{lect} a^{scr} cat Ath^{1,27} ... ς *αγαθοποιων* cum DΘLP (H *αγαθοπων*) al pler Chr Thdrt | 61. *ουρανονθεν* | *υμιν* cum ℵ*BCDEHLP al fere^{40} cat m^{69} flor syr^{P} arm Ir$^{int\,187}$ stier (ex cdd^{plu}) Ath Thdrt ... ς (= Gb Sz) *ημιν* cum minusc plu cop; syr^{sch} sah *illis* ... ℵ^{c}A 13. 61. vg aeth Ir^{int} (ex cdd^{2} et edd^{aliq}) plane om, hinc Gb^{00} | *υετουσ διδουσ:* ℵA 13. 61. 68. 69. 73. 105. 12^{lect} al^{2} s^{cr} vg cop *διδ. υετ.* Libere m^{69} flor *dans vobis pluviam aeternam fructiferam* | *και καιρουσ:* E^{gr} om *και,* vide ante m flor | D *εμπιμπλων,* EP *εμπιμπλοι* | *τασ:* D* om | *υμων* cum ℵ*BCDE 61. al^{25} m^{69} flor am fu demid tol syr^{P} arm Ir^{int} Ath (ex cdd aliq) Thdrt Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) *ημων* cum ℵ^{c}AHLP al plu vg^{cle} cop aeth Ath^{1,27} ed Chr^{2,265} Thphyl^{b} ... syr^{sch} ar^{e} sah Ath ex$^{edd\,3}$ *eorum, αυτων.* Cf Luc^{brug}: „*Non mutes* nostra *primae personae in* vestra *secundae.*“

18. *μολισ:* D *μογισ* (item ut ubique sah cop) | *κατεπαυσαν:* C* *-σαντο* | *αυτοισ:* C 3. 4^{mg} 13. 15. 18. 20** 25. 31. 33. 34. 36. 47. 61. 68. 73. 95* 98^{mg} 103. 104* 137. 180. k^{scr} cat^{238} syr$^{P\,mg}$ arm add *αλλα πορευεσθαι εκαστον εισ τα ιδια*

19. *επηλθαν* cum ℵAB 61. ... ς *επηλθον* C. CDEHLP al pler | *επηλθ. δε* C. ℵABHLP al plu vg syr^{sch} et$^{p\,txt}$ sah cop aeth Chr^{2,266} ... CDE 3. 4^{mg} 13. 15. 18. 31. 40. 61. al fere^{40} syr$^{P\,mg}$ arm ar^{e} Bedr$^{etra\,142}$ ex Gr *διατριβοντων δε* (D^{gr*} d om, sed d post *επηλθ.* addit) *αυτων και* (C om) *διδασκοντων επηλθ.* (40. post *αυτων* add *εκει,* item 98. *εν λυτροισ*) :: receperat Ln$^{ed\,min}$ ita ut *διατριβ. αυτων και διδασκ.* cum antecedd. coniungeret, pergens *επηλθ. δε* | *απο αντιοχειασ* (ℵ* *-χιασ*) *και ικον. ιουδαιοι:* D syr$^{P\,mg}$ *τινεσ ιουδαιοι απο ικον. και αντιοχιασ,* item E vg Bedr$^{etra\,142}$ ex Gr *τινεσ απο αντιοχιασ και ικον. ιουδαιοι* |

πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς 2 Co 11, 25
πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι· 20 *κυκλωσάντων δὲ τῶν*
μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον
ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην· 21 *εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν*
πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν, 22 *ἐπιστηρίζοντες*
τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ
ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ

και πεισαντες (D *επεισεισαντες*, d *cum istigassent*, e *commoventes*) *τους οχλους*: c 3. 4^{mg} 15. 18. 31. 61. al^{30} fere (pauci variant) syr$^{p\ mg}$ arm *και διαλεγομενων αυτων παρρησια επεισαν* (31. 61. 95* al mu *ανεπεισαν*) *τους οχλους αποστηναι απ αυτων λεγοντες οτι ουδεν αληθες λεγουσιν αλλα παντα* (61. *αλλ απαντα*) *ψευδονται* | *λιθασαντες*: A 15. 18. 36. 180. cat *λιθοβολησαντες* | *εσυρον* cum ℵABCHP 61. al longe plu cat ... DEL al^{12} Chr^{9,266} *εσυραν* | *εξω* (ℵ^{c}): ℵ* om | *νομιζοντες* cum ℵABD 13. 40. 61. ... ς *νομισαντες* cum CEHLP al pler cat Chr | *αυτον*: D post *τεθν.* pon | *τεθνηκεναι* cum ℵABC 13. 15. 18. 29. 36. 61. 69. 73. 96* 98** 105. al$^{2\,scr}$ cat ... ς *τεθναναι* cum DEH LP al pler Chr

20. *των μαθητων* ante *αυτον* (D^{gr*} d *αυτου*) cum ℵABCD 13. 31. 38. 40. 61. 95* 113. 137. 180. al$^{4\,scr}$ cat Chr ... ς *αυτον* (L 31* al *αυτων*) *των μαθητων* cum EHLP al pler vg Thphyl^{a} et^{b}. Praeterea E aeth add *αυτου*, item sah *et vespera facta esset* (praecedit *quum autem discipuli circumdedissent eum*) | ℵ* a *την πολιν* ad *την πολιν* versu 21. aberravit, suppl ℵ^{c} | *την πολιν*: D *την λυστραν πολιν* | *τη επαυριον*: D* *την επ.* | *εξηλθεν*: H al pauc *εισηλθεν*

21. *ευαγγελιζομενοι* cum ADEHP a^{scr} ... ς *ευαγγελισαμενοι* cum ℵ^{c}BCL 61. al fere omn cat (vg etc *cumque evangelizassent*) Bas$^{eth\,307}$ Chr^{9,266} | *τε* cum ℵABCHLP etc (et. Bas^{eth}) ... DE 40. 96. sah cop *δε* | *την πολιν εκεινην* (d *in illa civitate*): D^{gr} *τους εν τη πολει* | *ικανους*: D *πολλους* | *υπεστρεψαν* (d e vg *reversi sunt*): D^{gr} *υπεστρεφον* | *εισ την λυστραν*: D 93. 113. h^{scr} Chr^{9,266} Thphyl^{b} om *την* | *και εισ εικον.* (BD *εικ.*) *και εισ αντιοχειαν* (ℵE *-χιαν*) cum ℵA(B)CE^{gr} 3. 13. 40. 61. 68. 69. 95* 100. 105. 180. a^{scr} (B 33. 34. *εισ* pri habent sed om sec, 18. 31. om pri sed habent sec) cat syr^{utr} ... ς om *εισ* utrumque cum DHLP al longe plu e (*reversi sunt in lystram et iconium et antiochiam*; contra vg *reversi sunt Lystram et Ic. et Ant.*) Bas$^{eth\,307}$ Chr

22. *παρακαλουντες* sine copula cum ℵ*ABEHLP al pler cat^{239} d fu tol sah cop Bas$^{eth\,307}$ Chr^{9,266} ... c 2. 25. 68. 69. 100. 105. 137. al$^{2\,scr}$ syr^{utr} arm aeth Thphyl^{b} *και παρακαλουντες*, item ℵ^{c}D^{gr} *παρακ. τε*, vg. *exhortantesque* | *εμμενειν* cum AB^{3}CDEHLP etc ... ℵB* 61. *ενμενειν* (61. *-νην*) (:: Gal 3, 10 etiam ℵB *εμμενει*) | *εισελθειν* et. Or$^{1,257.\ 2,749.\ 815}$ Petr$^{alex\ can\ 9}$ (Gall^{4,98}) Ephr^{302} Bas$^{eth\,307}$ ... D^{gr*} *ελθειν* | *του*

θεοῦ. 23 χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ᾽ ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. 24 καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν, 25 καὶ λαλήσαντες εἰς τὴν Πέργην τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀτταλίαν, 26 κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. 27 παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλη-
1 Co 16, 9 σίαν, ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν

θεου et. Or^{1,257} Petr^{alex} Chr^{2,267} ... 32* 68. 100. Or^{2,749} et^{815} Ephr Bas^{eth} *των ουρανων*

23. *δε*: 13. *τε* | *κατ* (D 105. a^{scr} *κατα*) *εκκλησ. πρεσβυτερ.* cum ℵABCD 3. 13. 31. 33. 40. 61. 69. 95* 105. 180. al$^{2\,scr}$ cat vg syr^{sch} arm ... ς *πρεσβυτ. κα. εκκλησ.* cum EHLP al pler sah cop syr^{p} aeth Chr | *προσευξαμενοι*: D *πρ. δε*, 27. 29. 68. 103. al$^{2\,scr}$ *και προσευξ.*, 4. *πρ. τε* (similiter sed libere interpretes aliquot) | *αυτους*: L *-τοῖς* | *πεπιστευκεισαν*: d e vg *crediderunt* ... D 68. 78. 137. c^{scr} e^{scr} *πεπιστευκασιν* (78. 137. c^{scr} *και πεπιστ.*)

24. *και διελθοντες*: D cop *διελθ. δε* | *την πισιδιαν*: ℵ praem *εισ* | *ηλθον*: D *-λθαν* | *εισ την παμφυλ.* cum ℵBCE 13. 40. 61. 68. 73. 98. 180. cat ... ς Ln om *την* cum ADHLP al pler Chr. Libere sah *venerunt Pergen Pamphyliae, et quum loquuti essent verbum in illo loco* etc

25. *εισ την* (A om) *περγην* cum ℵ*A 61., item d *apud pergen*, am fu demid *in pergen* ... ς Ln Ti *εν περγη* cum ℵ^{c} (sed idem priorem lectionem vdtr revocasse) BCDEHLP al pler Chr^{2,267} | *τον λογον* sine additam cum BDHLP al pler sah cop aeth Chr^{2,267} ... ℵAC 13. 20. 33. 34. 40. 61. 81. 137. k^{scr} vg syr^{sch} et^{p} c.* arm add *του κυριου*, item E *του θεου* | *ατταλιαν* cum ℵAB*CDE al$^{4\,matth}$ 180. cat^{240} ... ς Ln *ατταλειαν* cum B^{3}HLP al pler (L al aliq *αταλ.*) ... aeth *Italiam.* Praeterea D 137. syr^{p} c.* add *ευαγγελιζομενοι αυτους*

26. *απεπλευσαν*: H *ανεπλευσαν* ... B* om | *αντιοχειαν*: ℵE *-χιαν.* Cf scholion codicis 103: *σημείωσαι δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι εἰσ μίλητον ἐχειροτονήθησαν οἱ περὶ βαρνάβαν καὶ παῦλον. ἄλλο δὲ ἀντίγραφον εἶχον ἐντὶ μιλήτου εἰσ ἀντιόχειαν, ὃ καὶ πιθανώτερον.* Eadem verba Oec$^{com\,119}$ leguntur, ubi etiam in verbis sacris contextis *εισ μιλητον* pro *εισ αντιοχ.* editum est.

27. *συναγαγοντεσ*: 56. 61. *συναγοντεσ* ... D *συναξαντεσ* | *ανηγγελλον* cum ℵABC 15. 18. 33. 34. 40. 61. cat (sed B* *ανηγελλον*, 61. *ανηγγελον*) syr^{sch} cop ... D *ανηγγειλον* ... ς *ανηγγειλαν* cum HLP al pler (31. *-γελαν*) d vg syr^{p} arm aeth; item E 68. 105. k^{scr} Bas$^{eth\,297}$ Chr^{2,268} *απηγγειλαν* | *εποιησ. ο θεοσ* cum ABCEHLP al pler vg (sed am *dominus* pro *deus*) etc ... ND 25. 69. 96. 105. 133. 180. al$^{2\,scr}$ sah Bas$^{eth\,297}$ *ο θε. εποι.* | *μετ αυτων*: D *αυτοισ* (D$^{gr\,2}$ om) *μετα των ψυχων αυτων*

τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. 28 *διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.*

XV.

1 *Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς* Gal 5, 25 2, 1
ἀδελφοὺς ὅτι ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε
σωθῆναι. 2 *γενομένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ*
Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον 15, 7
καὶ Βαρνάβαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους

---

28. *διετριβ. δε* sine *εκει* cum ℵABCD 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 81. 113. 180. cat vg arm aeth ... ς (= Gb Sz) add *εκει* cum EHLP al pler syr^{utr} sah cop Chr | *ουκ* (61. om) *ολιγον*: ℵ *ουχ ολιγ.*

XV. 1. *απο τησ ιουδαιασ*: 8. 137. syrp ^{mg} add *των πεπιστευκοτων απο τησ αιρεσεως των φαρισαιων* | *εαν*: A* *αν* | *περιτμηθητε* (Gb″) cum ℵAB (sic^{3} ex *περιθμητε*) CD 13. 15. 18. 36. 40. 73. 180. cat Const^{6,12,1} Epiph^{113} ... ς *περιτεμνησθε* cum EHLP al pler Amm$^{cat\,242}$ Chr ^{2,273} | *τω εθει τω* cum ℵABC* 61. ... ς Ti om *τω* sec cum C^{3}DEHLP al fere omn cat Const Amm^{cat} Chr (libere Epiph^{113} *και φυλαξητε τον νομον μωυσεως* pro *τω εθει τω μωυ.*) | *μωυσεως* cum ℵBCEH 61. al sat mu (et. L^{treg}) ... ADLP al plu *μωσεως* ... syr^{sch} *legis*. Sic vero D sah syrp ^{mg}: *περιτμηθ. και τω εθει μωσεως περιπατητε* (sah *και περιπ. τω εθ. μωυσ.*). Item Const post *μωυσεως* add: *και τοισ αλλοισ εθεσιν οισ διεταξατο περιπατητε* | *δυνασθε* et. Const Chr Epiph Amm$^{cat\,242}$ ... C *δυνησησθαι*, 15. 18. 36. 180. cat *δυνησεσθε* | *σωθηναι*: 31. *περισωθηναι*

2. *γενομ. δε* cum ℵBCD^{gr}L 4. 15. 18. 26. 33. 34. 36. 61. 69. 73. 100. 105. 180. al$^{3\,scr}$ cat sah cop (syr^{sch} aeth *et facta est*) ... ς Ln *γεν. ουν* cum AEHP al longe plu d vg syrp arm Const^{6,12,1} Chr^{2,274} | *στασεως* (d *seditione*): D^{gr} *εκτασεως* | *και ζητησεως* cum ℵABCDHLP al plus^{70} cat Const Chr Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) *και συζητησεως* cum minusc ut vdtr pauc Thphyl^{b} ... E 68. vg cop om, hinc Gb^{00} | *τω* sec: DE om | *προσ αυτουσ* (d *ad eos*): D^{gr} *συν αυτοισ* | *εταξαν* (E -ξαντο) usque *προσ τουσ αποστολουσ*: D syrp ^{mg} *ελεγεν γαρ* (d *autem*) o *παυλοσ μενειν ουτωσ καθωσ επιστευσαν διϊσχυριζομενοσ* (d om)· *οι δε εληλυθοτεσ απο ιερουσαλημ παρηγγειλαν αυτοισ τω παυλω και βαρναβα και τισιν αλλοισ αναβαινειν προσ* (d om) *τ. αποστολ.* (d *statuerunt eis paulo et barnabae et quosdam alios ascendere apostolos et presbyteros*). Quae ex Quesnellio ad h. l. Sabatarius attulit, ea ex D. libere vertit ipse Quesnellius. Affert vero etiam ex bodl codice vetere Latino verba *dicebat enim Paulus manere sic sicut crediderunt.* (Post haec pergere dicitur *statuerunt* etc) | *αλλουσ εξ αυτων*: ℵ *εξ*

καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἰερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. 3 *οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τήν τε Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.* 4 *παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἰερουσαλὴμ παρεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν.* 5 *ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.*

αυτ. αλλ. | *πρεσβυτερους*: C 180. cat praem *τους* | *εισ ιερουσαλημ*: E *εν ιερ.* (et. e *in hierusalem*) | *περι του*: D 137. praem *οπωσ χριθωσιν επ αυτοισ* (D^2 137. *αυτων*), atque eadem syrP c.* add post *περι τ. ζη. του*.

3. *προπεμφθεντεσ* (vg *deducti*, d *praemissi*): E *εκπεμφθ.*, e *dimissi* | *την τε φοι.* cum NBCD 46. 61. 180. (*τε* enim pro *δε* ap Sz legendum vdtr) cat ... ς om *τε* cum AEHLP al pler Chr | *και*: DH 1. 3. 23. 25. 31. 47. 56. 98. 99. 100. 8^{pe} al$^{4\,scr}$ Thphyl^{a} add *την* | *σαμαριαν* c. NCDEH ... ς Ln Ti *σαμαρειαν* cum ABLP al certe pler | *εκδιηγουμ.* (N^{a}): ℵ* 4* 25. *διηγουμ.*

4. *παραγενομενοι*: 40. *-ναμενοι* | *εισ ιερουσαλημ* (e *in hierusalem*, d *hierusalem*) cum NCDEHLP al pler cat Chr^{9,274} ... Ln *εισ ιεροσολυμα* cum AB 61. 133. 137. k^{scr}, item vg *Hierosolymam* | *παρεδεχθησαν* cum NABD^2 (**παρεδοθησαν*) 61. (:: nullo alio Ni Tr loco nisi Heb 12, 6 ex LXX) ... ς *απεδεχθησαν* cum CEHLP al pler Chr ... 15. 18. 37. 40. 100. 180. al pauc cat *υπεδεχθησαν*, k^{scr} *προσεδεχθ.* Praeterea CD (**μεγωσ*) 137. sah syrP c.* Ambp$^{s\,118,23}$ (pag^{1094}) add *μεγαλωσ* | *υπο τησ* cum NADEHLP 31. 61. al pler Chr ... Ti *απο τησ* cum BC 15. 18. 36. 180. cat | *και των απ.* (N^{a}): ℵ* om *και* | *αηγγειλαν τε* (NC; ℵ* om *τε*): D^2 b^{scr} *απηγγειλαν τε* (D^{gr*} *απηγγειλαντεσ*, d *renuntiaverunt* sine copula) | *ο θεοσ*: D 38. 68. 96. 137. 142. Thphyl^{b} post *εποιησεν* pon, 61. post *μετ αυτων* | *μετ αυτων*: C^{3}HL 69. 105. al^{20} Thphyl^{b} add *και οτι ηνοιξεν τοισ εθνεσι* (HL *-σιν*) *θυραν πιστεωσ*

5. *εξανεστησαν* usque *λεγοντεσ*: D *οι δε παραγγειλαντεσ αυτοισ αναβαινειν προσ τουσ πρεσβυτερουσ εξανεστησαν λεγοντεσ τινεσ απο τησ ερεσεωσ των φαρισαιων πεπιστευκοτεσ*, item syrP mg *illi autem quum iussissent eos ascendere ad seniores, surrexerunt adversus apostolos, existentes qui crediderunt ex haeresi Pharisaeorum* | *τινεσ*: A add *ανδρεσ* | *φαρισαιων*: 13. *πρεσβυτερων* | *πεπιστευκοτεσ*: L 1* 25. 99. 104. 105. 106. al$^{3\,scr}$ *πεπιστευκοτων*, item 1** 8. 20. 27. 28. 29. *των πεπιστευκοτων*, item alterutrum 126. 177. al pauc | *οτι*: E *ωσ* | *παραγγ. τε*: D^{gr**} *δε* pro *τε* | *μωυσεωσ* cum NBCEH al plu ... ADLP al plu (4^{matth} 6^{scr} etc) *μωσεωσ*. Passim in minusc *-εοσ* pro *-εωσ* legitur.

6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ
τοῦ λόγου τούτου. 7 πολλῆς δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς 15, 2
Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι
ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός 10, 9 ss
μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι.
8 καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, 9 καὶ οὐθὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε 11, 15
καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. 10 νῦν οὖν

---

6. *συνηχθ. δε* cum ℵADEHLP al pler cat syr^{utr} sah cop arm Chr^{9,274} ... Ti *συνηχθ. τε* cum B C 13. 61. 133. d^{scr} vg aeth | *και οι πρεσβ.*: D om *οι* ... 137. syr^{p} add *συν τω πληθει* | *λογου*: E 137. c^{scr} syr^{p} *ζητηματος*, 65. *ρηματος*

7. *δε*: 61. d syr^{sch} *τε* | *ζητησεως* cum ℵAB 13. 15. 33. 34. 36. 40. 61. 68. 69. 100. 104. 105. al^{2} ^{scr} ... ς Ln Ti *συνζητησεως* (*συνζ-* c. CDE, ς *συζ-*) cum CDEHLP al longe plu Chr^{9,274} | *αναστας πετρος* (137. syr^{p} ^{mg} add *εν πνευματι αγιω*): D* d *ανεστησεν εν πνευματι πετρος και ειπεν* | *οτι* (ℵ^{c}): ℵ* om | *εν υμιν εξελεξ. ο θεος* cum ℵABC 13. 40. 61. 69. 105. al cat^{244} arm^{gb} Const^{6,12,2} (Ir$^{int\,199}$ *in vobis deus elegit*). Confirmant *εν υμιν* et. al mu (3 ap Scri) cop Chr^{9,274}; ordinem verborum confirmant et. am fu demid (Rebapt^{363} *in nobis deus elegit*) ... ς *ο θεος εν ημιν εξελεξατο* cum EHLP al longe plu vg^{cle} (*εν ημιν* et. am etc) syr^{p}; item D *ημειν* (^{2}*εν ημ.*, d *in nobis*) *ο θεος εξελεξατο* (vide ante Ir^{int} et Rebapt) ... 31. 99. sah syr^{sch} aeth^{utr} vg^{cod} ap Gb plane om *εν υμιν* sive *εν ημιν*, om *εν* (ut D^{gr*}) etiam 16. 46. 137. | *δια του στοματος*: D*E 31* 96. om *του* | *τον λογον* (e^{scr} ante *τα εθνη* pon): P 2^{lect} om

8. *και ο καρδιογν. θεος* et. Ir$^{int\,199}$ Rebapt^{363} Const^{6,12,2} Did$^{tri\,2,6,8}$ ... D *ο δε καρδ. ο θεος* | *εμαρτυρησεν* (et. Const): C *διεμαρτ.* | *αυτοις* post *εμαρτυρ.* et. Ir^{int} Const (post *εμαρτ. αυτοις* perg *κορνηλίῳ γάρ ποτε* etc) Did$^{tri\,2,6,8}$ (int^{267}) Chr^{9,274} ... E vg sah Rebapt Amb$^{spir\,655}$ om | *δους* sine *αυτοις* cum ℵAB 13. 61. Did (et^{gr} et^{lat}) ... ς (sed Gb^{0}) Ln add *αυτοις* cum CEHLP al pler (105. post *αγιον* pon) cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth Ir$^{int\,199}$ Rebapt^{363} Const Chr; D vero add *επ αυτους* (d *super eos*) | *το*: 13. om (vdtr tantum *το* pri)

9. *και* ab initio (et. Ir$^{int\,199}$ Rebapt^{363}): A* om | *ουθεν* cum BHLP 1. 2. 4. 31. 42* 45. 46. 56. 96. 98. 99. 106. 126. 13^{lect} al^{4} ^{scr} Const^{6,12,3} (ex ed. Mansii) ... ς Ln *ουδεν* cum ℵACDE 13. 61. al plu cat Const edd rell Chr^{9,274} | *ημων τε* (*inter nos et illos* vg d e Ir^{int} Did$^{int\,267}$: Latt igitur non exprim *τε*) et. Const^{6,12,3} Did$^{tri\,2,6,8}$ ... D om *τε*

10. *νυν ουν* (et. Ir$^{int\,199}$ etc): E *και νυν ουν* (e *et nunc ergo*), aeth *et nunc quoque*, Tert$^{pudic\,21}$ *et nunc* | *ουν*: C*^{vid} om

15, 28 Gal 5, 1 τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; 11 ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. 12 ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. 13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί,
2 Pe 1, 1 ἀκούσατέ μου. 14 Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 15 καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται·

---

10. *τον θεον* et. Ir$^{int\ 199}$ Or$^{int\ 3,837}$ Const^{6,12,4} Eus$^{dem\ 6}$ Chr^{9,274} Thdrt^{1,619} et^{3,387} etc; item *dominum* Tert$^{pudic\ 21}$ Hil^{31} etc ... vg^{cod} ap Gb Hier gal 5,1 et alii pp^{lat} mu (ut Ambrst, vide ap Sab, etiam Haymo$^{apoc\ lib\ 1}$) om, ita ut iam legatur *quid temptatis imponere* vel similiter | *επιθειναι*: HL al mu *επιθηναι* | *ζυγον* (א^{a}, nisi suppl ipse*): א* om

11. *του κυριου* cum NABCDEHLP al plu cat Const^{6,12,4} (sed om ιυ) Chr ^{9,275} Thdrt ^{1,619} ... ς (= Gb Sz) om *του* cum minusc vix mu | *ιησου* sine additam cum NABEHLP 61. al plus^{50} am fu demid tol sah cop^{cod} syr^{P} aeth^{ro} (Const nil nisi *του κυριου*) Chr Thdrt Tert$^{pudic\ 21}$ (alios vide ap Sab) ... ς (= Gb Sz) add *χριστου* cum CD 13. 31. al sat mu cat vg^{cle} syr^{sch} cop^{ed} arm aeth^{PP} Ir$^{int\ 199}$ (*per gratiam domini nostri Ies. Chr.*) Thphyl^{b}. Libere, ut^{vid} Or$^{int\ 3,837}$ *per gratiam dei* | *πιστευομεν*: NDgr* *πιστευσομεν*

12. *εσιγησεν δε*: D syr^{P} c.* *συνκατατιθεμενων δε των πρεσβυτερων τοις υπο του πετρου ειρημενοις εσειγησεν* (lectio syr^{P} c.* exit verbo *ειρημενοις*, tum pergit sine * *εσιγησεν δε*) | *εσιγησεν*: C 69. c^{scr} *-σαν* | *παν* (11. 105. om) *το πληθος*: E 13. 31. 32. 33. 34. 68. 95. f^{scr} Thphyl^{b} *απαν το πληθ.*, 42. 57. 69. a^{scr*} *το πληθ. απαν* | *ηκουον*: 31. 105. *ηκουε* | *βαρναβα κ. παυλου εξηγουμενων* (61. *-μενου*): D* *βαρναβαν κ. παυλον εξηγουμενοι* (d *barnabam et paulum exponentes*)

13. *απεκριθη ιακωβος λεγων*: D syr^{sch} (non item syr^{P}) *αναστας ιακωβος ειπεν*

14. *επεσκεψατο* (vg *visitavit*, Rebapt^{367} *visitaverit*, tol *suscitavit*, d e *prospexit*, Ir$^{int\ 199}$ *excogitavit*) et. Const^{6,12,5} Procop$^{esa\ 232}$: E *επελεξατο*, 137* *εξελεξατο*, 13. *εξελεξατο και επεσκεψατο* | *λαβειν εξ εθνων* et. Ir^{int} Rebapt Const etc: C *εξ εθν. λαβ.* | *τω ονομ. αυτου* cum NABCDE 61. al plus^{15} cat^{248} vg sah syr^{utr} arm (aeth^{utr} plane om *τω ονομ. αυτ.*) Ir$^{int\ 199}$ Rebapt^{367} Const^{6,12,5} Chr^{9,279} Procop$^{esa\ 232}$ etc ... ς (Gb^{00}) praem *επι* cum HLP al pler cop Thphyl$^{a\ txt}$

15. *τουτω*: HL 1. 13. 17. 95. 96. 99. 100. o^{scr} *τουτο* ... D* d Ir$^{int\ 199}$ *ουτως* (*sic*; contra Rebapt^{367} *huic*) | *συμφωνουσιν* (*-μφ-* et. NABCE etc): Dgr* *συνφωνησουσιν* (contra d: *et sic consonat* pergens *sermones prophetarum*)

16 μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυεὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν, 17 ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ποιῶν ταῦτα 18 γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος. 19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, 20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας Am 9, 11.

---

16. *μετα* (et. Ir$^{int\,199}$ Rebapt^{367} Const^{5,12,5}): D* d *μετα δε* | *αναστρεψω* (A* *-ψει*, sed corr ipse*): D *επιστρεψω* | *δαυειδ*: Sz *δαυιδ*, ς (et. Gb) *δαβιδ*, cf ad Mt 1, 1 | *κατεστραμμενα* (B *-στρεμμ-*) cum ℵ(B) 13. 33. 34. Procop$^{esa\,232}$ ... ς Ln Ti *κατεσκαμμενα* cum ACDELP (H *σκαμμενα* ipso *σ* supra scripto, corrupte) al pler Const^{6,12,5} Chr^{9,280}, E *ανεσκαμμ.* (:: LXX editum est ex B etc *κατεσκαμμενα*, quod et. Cyr$^{amos\,249\,sq}$ confirmat; A vero *κατεστραμμενα*) | *ανοικοδομησω* sec: C*^{vid} 68. *οικοδ.* (ita 105. priore loco)

17. *αν* (et. Const Proc): E 69. 105. al$^{2\,scr}$ Chr^{9,280} et^{282} om | *κυριον* (et. Ir^{int} Rebapt Const Procop^{esa}): D *θεον* | *ποιων* cum ℵ*B (D^{gr*} *ποιησει*) d e vg Ir$^{int\,199}$ Rebapt^{367} *faciens* (quo non tam o *ποιων* sed *ποιων* confirmatur) ... ς Ti o *ποιων* cum ℵcACD^{2}EHLP al omn^{vid} Const^{6,12,5} Chr (:: ita LXX) | *ταυτα* sine additam cum ℵABCD 61. al plus^{12} vg cop aeth (sah post *λεγει ταυτα* pergit *γνωστα ταυτα απ αιων.* omissis *ποιων ταυτ.*) Ir^{int} Rebapt Const ... ς (= Gb Sz) *ταυτα παντα* cum H al plu cat^{250} syr^{sch} arm Chr (:: ita et. LXX^{ed}, sed om *παντα* AB etc); item ELP al^{15} syr^{p} Thph^{a} *παντα ταυτα*

18. *γνωστα απ αιωνος* cum ℵBC 15. 18. 27. 29. 36. 61. 63. 65. 69. 100. 105. 133. 180. sah (vide ante) cop arm^{zoh}. Similiter 32. 42. 57* 69. a^{scr} *α εστι γνωστα* (69. a^{scr} add *αυτω*) *απ αιωνος* (57* add *αυτω*. Om id plane 32? 42?), item aeth^{ro} *ο γνωστον εστιν απ αιωνος*, aeth^{pp} *ο γνωστον εστι τω κυριω* (*θεω*) *απ αιωνος* ... ς (= GbSz) *γν. απ αιων. εστι τω θεω παντα τα εργα αυτου* c. EHLP al pler (al aliq *γνωστα γαρ* etc) cat syr^{p} txt Const^{6,12,5} Chr^{9,280}. Similiter syr^{sch} *nota sunt a saeculo opera dei* ... Ln *γνωστον απ αιωνος* (D etc add *εστιν*) *τω κυριω το εργον αυτου* c. AD vg syr$^{p\,mg}$ arm^{usc} Ir$^{int\,199}$ (d vg *notum a saeculo est domino opus suum* [d *op. ipsius*], Ir^{int} *cognitum a saeculo est deo opus eius*) ... Gb sine teste totum versum omitti volebat (Gb^{0}), Mtthaei multa de hoc loco disputat :: lectionem codicum ℵBC verissimam esse censeo. Apud LXX nil eiusmodi ad ea quae praecedunt additur. Hinc fluctuarunt dubii quid illis verbis facerent.

19. *κρινω*: 13. *ανακρινω*

20. *αλλα* cum ℵACDELP etc ... BCH 31. 61. 68. 69. 95. 180. al mu Const^{6,12,5} Chr^{9,280} *αλλ* | *του απεχεσθαι* cum ℵABCDLP etc ... EH om *του* | *των αλισγημ.* cum ℵBD^{gr} 15. 18. 36. 61. 180. Oec^{123}, item e *ut abstinerent contaminationibus* ... ς Ti praem *απο* cum ACE^{gr}HLP al pler cat

καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. 21 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν
ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν
ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀν-
τιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον
Βαρσαββᾶν καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς,
23 γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν· οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύ-

Const Chr, item d vg Ir^{int} (d Ir *abstineant a contam.*, vg *abstineant se a contam.*) | αλισγηματων: 31. 137. d^{scr} αλιγισματων (d^{scr} αλγισμ.), 68. αλγηματων | και της πορνειας: aeth^{ro} (non item^{PP}) om | πορνειας ut ABCDHLP etc ... ℵE al πορνιας | και του πνικτου cum ℵCEHLP al pler (69. 105. a^{scr} κ. τ. αιμ. κ. τ. πνικτ. κ. τ. πορν.) vg (vg pp^{lat} *suffocatis*) rell cat Chr^{9,280}, item (ita Ln) AB 13. 61. 177* και πνικτου. Agnoscit etiam Const^{6,12,5} hunc in modum: απο των αλισγ. των εθνων, ειδωλοθυτου και πνικτου και πορνειας) ... D Ir$^{int\,199}$ om, hinc Gb^{0} (ut iam reiecit Millius, cf Proll nr. 441). Praeterea quae auctoritates (Tert Cyp etc) eisdem verbis v. 29 adversantur, eaedem huc valere videntur. Vide ad v. 29 | και του (61. om) αιματος: D 7. 27. 29. 60. 69. 98^{mg} 106. al$^{4\,scr}$ sah aeth Ir$^{int\,199}$ add και οσα μη θελουσιν (sic D, rell^{11} αν μη θελωσιν) εαυτοις (minusc pler αυτοις) γινεσθαι (D γειν.) ετεροις μη ποιειτε (ita D; rell^{11} ποιειν, item Ir^{int} aeth *aliis ne faciant*, sah ad verbum μη αυτο γινεσθαι ετι)

21. μωυσης cum ℵBCDH al plus^{20} cat^{251} etc ... ς μωσης cum AEG^{r}LP al longe plu | κατα πολιν τους κηρυσσ. αυτον (ita ℵ* ipse ex αυτου) εχει: C 3. 31. τους κηρυσσ. αυτ. κατ. πολιν εχει, D syr^{utr} κατα πολ. εχει τους κηρυσσ. αυτον (h. l. DG^{r}* repetit εχει, item d *habent*)

22. εδοξε (-ξε cum ℵAB; Ti -ξεν cum CD^{2}EHLP etc): DG^{r}* εδοξασεν | εκλεξαμενους: 13. 105. 137. a^{scr} d^{scr}* -νοισ | εξ αυτων: A om | αντιοχειαν: ℵE -χιαν | τω παυλω cum ℵABCE 13. 61. al longe plu^{vid} (13. 137. al aliq et. τω βαρν.) cat ... DHLP al fere^{40} Chr^{9,280} om τω, hinc Gb^{00} | καλουμενον (Gb′) cum ℵABCDEL 13. 15. 18. 36. 61. 73. 180. cat Const^{6,12,6} ... ς επικαλουμενον cum HP al pler Chr | βαρσαββαν cum ℵABCEHLP 61. al plus^{12} am sah cop Const; item D βαραββαν ... ς βαρσαβαν cum minusc longe plu cat vg^{cle} (et. demid) arm Chr ... fu aeth^{ro} βαρναβαν | ηγουμενους (ℵ^{c}): ℵ* -νοισ

23. γραψαντεσ δια χειροσ αυτων cum ℵ*AB vg (*per manus eorum*) cop aeth^{ro} ... ς γρ. δι. χει. αυ ταδε cum ℵ^{c}EHLP 61. al pler cat syr^{sch} etp^{txt} arm Const^{6,12,6} Chr^{9,280} ... C aeth^{PP} (sah) γρ. δι. χει. αυ. επιστολην περιεχουσαν ταδε (sah επιστολην ουτωσ), item D γρ. επιστολην δι. χει. αυτ. περιεχουσαν ταδε, item syr$^{P\,mg}$ *scribentes per manum eorum epistulam et mittentes, in qua erant haec.* Cf et. Rom. correct, ubi est: *Non subiicias, quod quidam*, epistolam continentem haec,

τεροι ἀδελφοὶ τοῖσ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖσ τοῖσ ἐξ ἐθνῶν χαίρειν. 24 ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲσ ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντεσ ἐτάραξαν ὑμᾶσ λόγοισ ἀνασκευάζοντεσ τὰσ ψυχὰσ Gal 1, 7 *ὑμῶν, οἷσ οὐ διεστειλάμεθα, 25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοισ ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένουσ ἄνδρασ πέμψαι πρὸσ ὑμᾶσ σὺν τοῖσ ἀγαπητοῖσ ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώποισ παραδεδωκόσι τὰσ ψυχὰσ αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματοσ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

---

superfluit enim. | *αδελφοι* cum ℵ*ABCD 13. 61. vg ārm^{usc} Ir$^{int\,199}$ Ath ^{783} (est^{tri}, qui liber antea Vigilio adscribebatur) Pacian$^{paraen\,4}$ (Gall ^{7,270}) ... 34. sah Or$^{int\,4,655}$ om ipsum *αδελφοι* (Or^{int} *Apostoli et presbyteri fratribus qui sunt apud Antiochiam* etc, item sah) ... ς (Gb^{0}) Ti praem *και οι* cum ℵ^{c}EHLP al pler cat syr^{utr} cop arm^{zoh} aeth^{utr} Const ^{6,12,6} Chr ^{9,281} | *τοισ κατα*: C* om^{vid} *τοισ* (sunt enim *τοισ κατα την αντι* rescripta a C^{2}) | *αντιοχειαν*: ℵE -*χιαν*, ut v. 22 | *κιλικιαν*: A *κιλιαν*, D^{gr} *κιλειαν* | *αδελφοισ*: D pon post *τοισ εξ* (H om) *εθνων*. Cf huc et. Clem^{202} *οι δε αυτοι ουτοι αποστολοι τοισ κατα την αντιοχειαν και συριαν και κιλικιαν αδελφοισ επιστελλοντεσ· εδοξεν, εφασαν, τω πνευμ. αγιω και ημιν* etc

24. *επειδη* (ℵ^{c}): ℵ* *επι δε* | *εξ* (arm *ωσ εξ*) *ημων* (ℵ^{c}): ℵ* 31* Thphyl^{a} *εξ υμων* ... 32. 57* 81. 105. aeth^{ro} (nonPP) om | *εξελθοντεσ* cum ℵ^{c}ACD EP al fere omn vg syr^{utr} (syrP mg add *profecti sunt ad vos et*) sah cop aethPP Ir$^{int\,199}$ Or$^{int\,4,655}$ Pacian$^{paraen\,4}$ (*a nobis exiisse et perturbasse vos*). Item HL *ελθοντεσ* ... ℵ*B arm aeth^{ro} Const^{6,12,6} Ath$^{int\,783}$ Chr ^{9,280} om (item a^{scr}*, qui tantum *εξ* habet, unde *εξεταραξαν* fieri potest) | *εταραξαν* (E^{gr}* *εταραν*): D* (vide ante a^{scr}) *εξεταραξαν* | L *ανασκευαζοντεσ* | *τασ ψυχ. υμων* sine additam cum ℵABD 13. 61. vg sah cop aeth^{ro} Or$^{int\,4,655}$ (om *λογοισ ανασκ. τασ ψυ. υμ.*) Const^{6,12,6} Ath$^{int\,783}$. Item Epiph^{111} *λεγοντεσ οτι εγνωμεν τινασ εξ ημων προσ υμασ ελθοντασ και ταραξαντασ υμασ λογοισ, οισ ου διεστειλαμεθα* ... ς (Gb^{00}) add *λεγοντεσ περιτεμνεσθαι και τηρειν τον νομον* (E Bed retr ^{143} ex Gr post *περιτεμν.* add *δει*) cum CEHLP al pler syr^{utr} arm aethPP Thphyl^{a} et^{b}. Similiter Chr ^{9,281} *λεγοντεσ περιτεμνειν αυτουσ τα τεκνα και τηρ. τ. νομ.* Item Ir$^{int\,199}$ post *οισ ου διεστειλ.* add *dicentes: Circumcidimini et servate legem* | *διεστειλαμεθα*: 61. *διαστειλ.*, D* *διεστειλομεθα*

25. *γενομενοισ*: H *γεναμ.* | *εκλεξαμενουσ* cum ℵCDEHP al longe plu cat Const^{6,12,6} Chr ^{9,281}. Item Ir$^{int\,199}$ *placuit nobis convenientibus in unum, electos viros mittere* etc. Similiter d *visum est nobis constitutis pariter electos viros mittere* etc ... Ln *εκλεξαμενοισ* cum ABL 61. al plus^{15} | *πεμψαι*: Const *εκπεμψ.* | *ημων* (et. Ir^{int} Const): D^{gr} 31* k^{scr} *υμων*

26. *παραδεδωκοσι* (-*σι* ℵBHLP, Ln Ti -*σιν* cum ACE): D^{gr} -*κασιν* | *τασ ψυχασ*: D Ir$^{int\,199}$ *την ψυχην* | $\overline{\text{ιυ}}$ $\overline{\text{χυ}}$ (et. Ir^{int} Const): DE 137. syrP mg Bed$^{retra\,143}$ ex Gr add *εισ παντα πειρασμον*

27 ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου
5, 32 ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. 28 ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ
ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπά-
15, 10 ναγκες, 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ
1 Co 8, 1 ss πορνείας, ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.

---

27. *δια λογου* (et. Ir$^{int\ 199}$ Const^{6,12,6}): E add *πολλου* | *απαγγελλοντας*: D *απαγγελουντας*, 31. 61. al pauc *απαγγελοντας*, 137. *καταγγελλοντας* | *τα* (31. om) *αυτα*: D* *ταυτα*, item d *haec*, nec aliter sah syrP aethPP (sedro om) ... Ir$^{int\ 199}$ *nostram sententiam*

28. *τω πνευμ. τω αγιω* cum ℵAB 13. 33. 34. 61. 73. k^{scr} Clem^{202} Epiph ^{392}, item *spiritui sancto* m^{10} vg Tert$^{pudic\ 12}$ ... ς Ti *τω αγι. πνευμ.* cum CDEHLP 61. al pler cat et Amm^{cat} et Sev$^{cat\ 253}$ Or^{1,763} libere et$^{int\ 4,655}$. Const^{6,12,6} Cyr$^{hr\ 278}$ Bas$^{spir\ 584}$ Chr^{9,281} Cyr$^{iul\ 325}$ Ir$^{int\ 199}$ Cyp^{329} Pacian paraen^{270} | *πλεον* et. Clem^{202} Const Cyr^{hr} Bas etc: D 68. 69. 105. a^{scr} *πλειον* | *υμιν*: D^{gr*} *ημειν* | *τουτων των επαν.* cum ℵ^{c}BCH 3. 25. 31. 40. 61. 68. 69. 73. 95* 98. 99. 105. 133. 137. a^{scr} Const Did$^{tri\ 2,8,2}$ (*τουτ. ων επ.*) Thphyl^{a} et^{b}, item omisso *των* ℵ*D* 13. Item vg (*haec necessaria*, am* fu tol *haec necessario*) Ir^{int} (*haec quae sunt necessaria*) Cyp^{329} (*ista quae ex necessitate sunt*), nec aliter sah cop syr^{utr}. Contra Pacian^{paraen} (*praeter quam haec: Necesse est*; sed ap Gall deest *haec*); vix probant Tert$^{pudic\ 12}$ *eorum a quibus necesse est abstineri*, Or^{int} *ea quae necessaria sunt*, Ath$^{int\ 783}$ *ea quae necesse est ut ...* ς *των επαν. τουτων* cum ELP al plu arm Chr^{9,281} ... Ti nil nisi *των επαν.* cum A 15. 18. 36. 43. 180. c^{scr} Clem^{202} Epiph^{124} et^{892} (*πλην των επα.* sed nil praeterea h. l. additur) Cyr$^{iul\ 325}$. Item (ut vdtr, vide paullo ante) Tert^{pudic} Or^{int} Ath^{int} ... aeth^{utr} sic: *πλην τουτων· επαναγκες απεχ.* (similiter ac Pacian ap Gall) | *επαναγκες*: ℵAC 40. 96. (al^{vid}) *επ αναγκαισ*, atque sic *ἐπ' ἀνάγκαισ* editum est Const^{6,12,6} Cyr$^{iul\ 325}$

29. *πνικτων* cum ℵ*A*BC 61. 137. sah cop Clem^{202} et^{606} (*εμηνυσαν γαρ επαναγκες απεχεσθαι δειν ειδωλοθυτων και αιματος και πνικτων και πορνειας, εξ ων διατηρουντας εαυτους ευ πραξειν*) Or^{1,763} (*επιστολην μονα ως ωνομασαν επαναγκες απαγορευουσαν εσθιειν· ταυτα δ' εστι τα ἤτοι ειδωλοθυτα η τα πνικτα η το αἷμα*) et Or$^{int\ 4,655}$ Cyr^{hr} ex$^{cdd\ 3}$ Gaud$^{serm\ de\ mach\ 967}$ (vide post) cdd ap Hier$^{gal\ 5,2}$ (vide post) ... ς *πνικτου* cum ℵ^{c}A^{2}EHLP al pler (40. 69. al Epiph Thdrt etiam *ειδωλοθυτου*) vg syr^{utr} arm aeth (ro et^{PP} differunt ordine quo exhibent) cat Const^{6,12,6} Cyr$^{hr\ 278}$ ed Did^{tri} Epiph^{124} Chr^{9,281} Thdrt^{3,367} Ath$^{int\ 783}$. Praeterea am fu Ath^{int} Cyr^{hr} edd (ante^{toutt}) om *και* ante *πνικτ.* Quibuscum facit Gaud *a sanguine id est suffocatis* ... D Ir$^{int\ 199}$ Tert$^{pudic\ 12}$ Cyp^{329} Ambrst$^{gal\ 2,2}$ Pacian^{paraen} Hier$^{gal\ 5,2}$ plane om *και πνικτ.*, hinc Gb^{0}. Cf Ambrst: *Denique tria haec mandata ab apostolis et senioribus data reperiuntur – Quae sophistae Graecorum non intelligentes, scientes tamen a sanguine abstinendum, adulterarunt scripturam, quartum mandatum addentes, et a suffocato abstinendum: quod puto nunc dei nutu intellecturi sunt, quia iam supra dictum erat quod addiderunt.*

30 *Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατῆλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν.* 31 *ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει.* 32 *Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν·* 33 *ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς.*

Item Hier: *in actib. app. narrat historia - app. congregatos statuisse per litteras ne superponeretur eis iugum legis, nec amplius observarent nisi ut custodirent se tantum ab idolothytis et sanguine et fornicatione, sive ut in nonnullis exemplaribus scriptum est, et a suffocatis.* | *πορνειας* et. Clem$^{202.\ 606.}$ Tert^{pudic} Or$^{int\,4,655}$ Const Ath^{int} Did^{tri} etc: D 25. 29. 32. 42. 57. 69. 105. 106. 137. a^{scr} e^{scr} sah syr^{p} c.* aeth Ir$^{int\,199}$ Cyp^{329} add *και οσα* (min pauci *αν* add) *μη θελετε* (e^{scr} al? *θελητε*) *εαυτοις γινεσθαι* (D *γειν.*) *ετερω* (ita D d, rell omn *ετεροις*) *μη ποιειν* (D^{2} *ποιειναι*, al pauc *ποιειτε*, d Cyp *ne feceritis*, Ir^{int} *ne faciatis*) | *εξ* et. Clem Const Did^{tri} etc ... D *αφ*, item *a quibus* d e vg Ir^{int} Tert Ath^{int} al | *πραξετε* cum ℵABP al pler vg etc Clem^{202} Const Did^{tri} etc; item *bene agetis* (ut vg) Ir^{int} Or^{int} Pacian^{paraen} etc; d *bene agitis* ... CDG^{r} HL al^{10} fere aeth^{ro} (non item^{PP}) *πραξατε* ... E 5. 6. 8. 68. *πραξητε*. Praeterea D Ir$^{int\,199}$ Tert$^{pudic\,12}$ add *φερομενοι εν τω αγιω πνευματι* (d *ferentes in s. spir.*, Ir^{int} *ambulantes in spir. sancto*, Tert *rectante* sive *vectante vos spiritu sancto*)

30. *απολυθεντες*: D^{gr*} d add *εν ημεραις ολιγαις* | *κατηλθον* (Gb$''$) cum ℵABCD (d *pervenerunt*) 61. al^{20} fere cat vg (*descenderunt*) arm aeth Thphyl^{b} ... ς Ti *ηλθον* c. E (e *venerunt*) HLP al longe plu sah cop syr^{utr} Chr^{9,281} Thphyl^{a} | *συναγαγοντες* (d *cum collegissent*): D^{gr*} *συναγοντες* | *επεδωκαν*: E *επιδεδωκαν* | *επιστολην*: syr^{p} c.* add *Iudas et Silas*

31. *αναγνοντες*: ELP al *αναγνωντες*

32. *τε* (ut etiam ς Gb Sz) cum ℵABCE^{gr}HL 61. al plu cat d (syr^{sch}) aeth^{PP} (sah arm aeth^{ro} non exprim) Chr^{9,281} Thphyl^{a} ... ς^{e} (etiam Mill) *δε* cum D^{gr}P al certe permu e vg cop syr^{p} Thphyl^{b} | *οντες*: E *υπαρχοντες*. Praeterea D add *πληρεις πνευματος αγιου* (cum *οντες* unum eundemque stichum efficientes) | *πολλου*: D 18. om | *επεστηριξαν* cum ℵ^{a}ABDHLP al pler cat Chr ... Ti *επεστηρισαν* cum CE 73. (:: cf Lc 9, 51. 22, 32) ... ℵ* om *και επεστ.*

33. *αποστειλαντας αυτους* (ℵ* *εαυτ.*) cum ℵABCD al^{15} cat vg sah cop boett aeth^{ro} Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *αποστολους* cum EHLP al pler syr^{utr} cop^{wi} arm Chr^{9,281} Bed$^{retra\,144}$ ex Gr. Praeterea sah praem, cop^{wi} add *Hierosolyma*

34. ς (Gb^{00}) *εδοξε δε τω σιλα* (D *σειλεα, sileae*, contra v. 22. *σειλαν, silan*; tol utroq loc *sileae*) *επιμειναι αυτου* (CD* *αυτους*, D^{gr2} *προς αυτους*, 42. 57. 69. al *αυτοθι*; d *sustinere eos*) cum CD 13. al mu vg^{cle} tol sah cop^{wi} syr^{p} c.* (in syr add Tremell, de suo ut vdtr; ex eo vero recepit etiam Gutb) arm aeth^{utr} (*Et perseveravit Paulus manens*;

35 *Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.* 36 *Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν*
12, 25 *πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν.* 37 *Βαρνάβας δὲ ἐβούλετο συνπαραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάννην τὸν*
καλούμενον Μάρκον· 38 *Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ'*
13, 13 *αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον,*

---

etPP add *ἴδε*) ar^{e} Thphyl^{b}. Praeterea D vg^{cle} tol arm (sed non^{zoh}) post *επιμ. αυτ.* add *μονος δε ιουδας εποριευθη* (vg^{cle} arm^{usc} add *Ierusalem*) ..... omisimus versum cum ℵABEHLP 61. al^{60} fere am fu demid syr^{rwidm} et^{al} syr^{p} txt cop^{boett} Chr Thphyl^{a}

35. *παυλος δε* (d *paulus vero*, e vg *paulus autem*): D o *δε παυλος* | *αντιοχεια*: E *-χια* | *μετα και ετερ. πολλ.* (*cum et illis pluribus* e, *cum aliis pluribus* vg): D^{gr} *και μετα ετερ. πολλ.*, d *et cum aliis multis* | *του κυριου* (sah cop^{boett} syr^{sch} arm *dei*): D^{gr*} vdtr *κυριου* (sed non item *του*) omittere

36. *προσ βαρναβ. παυλοσ* cum ℵABC 13. 31. 61. 68. 180. cat^{255} (sed 180. *τον βαρν.*, 13. 31. 68. 180. cat Thphyl o *παυ.*) vg Thphyl^{b} ... ς *παυλοσ* (D o *παυ.*) *προσ βαρναβ.* cum DEHLP al pler sah cop syr^{utr} arm aeth Bas^{eth298} Chr^{9,288} | *δη* (ℵ^{c}): ℵ* *δε* | *επισκεψωμεθα*: H 13. c^{scr} *-ψομεθα* | *τ. αδελφουσ* sine *ημ.* cum ℵABCDE al^{20} (D 36. 137. 180. c^{scr} add *τουσ*) cat vg sah cop syr^{utr} arm Chr ... ς (= Gb Sz) add *ημων* cum HLP al longe plu (42. *ημων τουσ*) aeth Bas^{eth298} Thphyl^{a} et^{b} | *πολιν πασαν* cum ℵABC 31. k^{scr} (sah cop ex ingenio linguae) ... ς *πασαν πολιν* cum DEHLP 61. al pler cat Bas^{eth} Chr | *εν αισ*: D *εν οισ* | *κατηγγειλαμεν*: C 15. 18. 36. 180. cat *εκηρυξαμεν* (item ut^{vdtr} arm al) | *πωσ*: E *το πωσ* | *εχουσιν*: syr^{p} c.* add *placuit autem cogitatio Barnabae*

37. *εβουλετο* (Gb′) cum ℵABCE 13. 61. al^{20} (73. 137. 180. *ηβουλ.*) cat Thphyl^{b}, item *volebat* d e vg, nec aliter sah cop syr^{utr} aeth ... ς Ti *εβουλευσατο* cum HLP al longe plu Chr^{9,288} Thphyl^{a}, item D^{gr} *εβουλευετο* | *συνπαρ-* cum ℵABCDEL al ... ς Ln *συμπαρ-* cum HP al pler | *-λαβειν*: A 13. *-λαμβανειν* | *και τον ιω.* cum ℵB 61. 137. Item Gb Sz Ti Ln *και ιω.* cum ACE al plus^{20} cat Chr Thphyl^{b}. Item *et Iohannem* vg cop syr^{p} arm ... ς (= Gb Sz) *τον ιω.* cum HLP al plu sah syr^{sch} aeth Thphyl^{a} ... D 7. 8. 29. 69. 97. 105. a^{scr} c^{scr} *ιω.* (omissis *και τον*), ita Gb′ | *ιωαννην* (sic et. B): D^{grH} *ιωανην* | *καλουμενον*: ℵ^{c} (sed *επι* rursus abstersum) CD 61. al^{20} fere *επικαλουμενον*

38. *ηξιου* (cat *ηξιουτο*, e *volebat - non debere recipi*): D *ουκ εβουλετο λεγων* (d corrupte: *paulus autem nolebat dicens hiis qui discesserunt ab eis a pamphylia et nec simul venerunt ad opus - hunc non adsumerent secum*) | *αποσταντα*: A *αποστατησαντα*, D *αποστησαντα* | *απο παμφυλιασ*: C^{2} om (* non liquet) | *αυτοισ*: D om | *εργον*: D tol vg^{cdd} ap

μὴ συνπαραλαμβάνειν τοῦτον. 39 ἐγένετο δὲ παροξυσμός, ὥστε Gal 2, 13
ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον.

40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν· 41 διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

XVI.

1 Κατήντησεν δὲ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθη-

Ln add εισ ο επεμφθησαν (d *in quo missi erant*, tol rell *quod missi fuerant*). Cf et. Roman. corrector.: *Nec hic addendum est* quo missi fuerant) | συνπαρ- cum ℵAB*CE ... ς Ln συμπαρ- cum B²HLP al certe pler. Item -ραλαμβανειν cum ℵABC 15. 40. 47. 61. 69. 180. a^{scr} c^{scr} cat ... ς -ραλαβειν cum EHLP al pler Chr^{9,288} ... D τουτον μη ειναι συν αυτοισ (d vide supra) pro μη συνπ. τουτ.

39. δε cum ℵABD 33. 34. 40. 61. vg sah cop ... ς ουν cum CEHLP al pler cat syr^{utr} arm Chr^{9,288} | παροξυσμοσ: vide de hac re uberrime exponentem cat$^{ox256\,ss}$, item Act. Barnab. in Act apocr. p. 66 sq | αποχωρισθηναι: E αποχωρησαι (e* *descendere*, e² *descedere*), c^{scr} χωρισαι ... 14. 18. 34. 36. 38. 40. 99. 180. h^{scr} Chr^{9,288} Thphyl^{a} χωρισθηναι | αυτουσ: L αυτοισ | τον τε (H al pauc Thphyl^{a} δε) βαρναβ. παραλαβ. τον (A 105. 177* om) μαρκον εκπλευσαι: D τοτε βαρναβασ παραλαβων τον μαρκ. επλευσεν, d *barnabas vero adsumpto marco navigaverunt in cyprum*

40. παυλοσ: E^{gr} σαυλοσ | επιλεξαμενοσ: D επιδεξαμενοσ | σιλαν (B*D σειλαν, atque sic B ubique, D inter utramq formam fluctuat, septies -ει- et sexies -ι-): 31. praem τον | του (D* om) κυριου cum ℵABD 13. 33. 34. 40. 61. 68. am fu demid tol sah Thphyl^{6} ... ς του θεου cum CEHLP al pler vg^{cle} cop syr^{utr} arm Chr^{9,288} Thphyl^{a}

41. κιλικιαν sine την cum ℵACEHLP etc ... Ln την κιλικ. cum BD cat^{260} Thphyl^{b} | τασ εκκλησιασ: D add παραδιδουσ τασ εντολασ των πρεσβυτερων (d *tradens autem mandatum presbyterorum*), item vg (et. fu demid, non item am tol) arm^{usc} syr$^{p\ mg}$ *praecipiens* (demid *et praec.*) *custodire praecepta apostolorum et seniorum* (syr$^{p\ mg}$ *et tradebant iis custodire* etc). Cf Rom. correct.: *haec verba a veteribus mss. minime praetermittuntur, quamvis Graece absint.*

XVI. 1. κατηντησεν δε: D syr$^{p\ mg}$ διελθων δε (d om) τα εθνη ταυτα κατηντησεν (syr$^{p\ mg}$ *quum pertransissent autem gentes istas, pervenerunt*) | εισ pr sine και cum ℵCDEHLP al pler vg sah syr^{sch} et syr$^{p\ mg}$ aeth Chr^{9,290} ... Ln και εισ c. AB 6. 7. 13. 18. 31. 36. 40. 68. 137. 180. a^{scr} cop syr$^{p\ txt}$ | και εισ λυστρ. cum ℵAB 40. 61. 68. 73. 103. 137. c^{scr} ... ς Ti om εισ cum CDEHLP al pler cat Chr (vg *pervenit autem Derben et*

τής τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς πατρὸς δὲ Ἕλληνος, 2 ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. 3 τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.

4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσ-
15, 20. 29 *σειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἰεροσολύμοις.*

Lystram) | *ην εκει*: D *εκει ην* | *γυναικος* sine additam cum NABCDE 61. al fere[25] cat vg cop syr^{p} arm aeth Chr ... ς (= Gb Sz) add *τινος* cum HLP al plu syr^{sch} sah Thphyl^{a} et^{b} | *ιουδαιας*: fu *viduae*, 25. *ιουδ. χηρας* ... E om

2. *εν λυστροις*: 61. *ελλυστροις*, H *ελυστροις* | *ικονιω* (31. 40. praem *εν*) cum ABCDHLP etc (et. e vg *qui in lystris et iconio*; d *qui lystrae et iconio*): NE *ικονιου*, item tol vg^{cdd} ap Ln *iconii*, *iconi*

3. *λαβων περιετεμ. αυτον δια τους*: L om | *εν τοις τοποις εκεινοις*: 31. *εν τω τοπω εκεινω*, item syr^{sch} ar^{e} | *ηδεισαν*: 14. 38. h^{scr} Chr *ηδεσαν* | *απαντες* cum NABEHLP 61. al pler Chr^{9,290} ... Ln *παντες* cum CD 31. 40. | *τον πατερα αυτου οτι* etc cum DEHLP al pler syr^{utr} arm Chr Thphyl^{a} ... Gb′ Ln *οτι ελλην ο πατηρ αυτου υπηρχεν* cum NABC 13. 15. 18. 31. 33. 34. 40. 68. 69. 105. 180. a^{scr} cat (Thphyl^{b} *οτι ο πατ. αυτ. ελλ. υπ.*), item vg (*quod pater eius erat gentilis*, am fu demid tol – *gentilis esset*) sah cop aeth^{utr} :: licet attractio quam retinuimus satis frequens sit nec soleat mutari (cf 1 Co 16, 15 Act 9, 20. 4, 13 etc), tamen sunt etiam exempla mutatae lectionis (ut 3, 10 ℵ*); nec facile caussa inveniri potest cur aliena manu inlata sit attractio. Quae ut retineatur, suadet etiam tanta auctoritas, ipsis Syris interpretibus aucta. Plus enim valent interpretes qui attractionem testantur quam qui contra stant, quippe qui a constructione Graeca pro libertate interpretandi discessisse credi possunt.

4. *ωσ δε διεπορευοντο* etc: D *διερχομενοι δε τασ πολεισ εκηρυσσον και παρεδιδοσαν αυτοισ μετα πασησ παρρησιασ τον κυριον ιν χν, αμα παραδιδοντεσ και τασ εντολασ* (2 add *των*) *αποστολων και πρεσβυτερων των εν ιεροσολυμοισ.* Similiter syr^{p} mg, post *τασ πολεισ* enim pergit *praedicantes cum omni libertate dominum Iesum Christum* | *διεπορευοντο*: H 2. 3. 18. 32. 57. 68. 95* Thphyl^{a} *επορευοντο* | *παρεδιδοσαν* (C *-διδουσαν*) cum NABCDE 13. 40.. 61. 68. Thphyl^{b} ... ς *παρεδιδουν* cum HLP al pler Bas$^{eth\,294}$ Chr (Thphyl^{a} *παρεδιδου*). Libere syr^{sch} *praedicabant et docebant eos ut servarent* | *κεκριμενα*: 25. 31. 61. 100. c^{scr} *κεκρυμμενα*, syr^{sch} *γεγραμμενα* | *και πρεσβυτερων* cum NABCD 61. al plus[10] cat Bas$^{eth\,294}$ Thphyl^{b} ... ς *κ. των πρ.* cum EHLP al pler Chr Thphyl^{a} (al pauc Bas om *των* post *πρεσβ.*) | *ιεροσολυμοισ* cum NABCD 13. 15. 18. 36. 40. 61. a^{scr} catThphyl^{b} ... ς *ιερουσαλημ* cum EHLP al pler Bas^{eth} Chr Thphyl^{a}

5 *Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσευον*
τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. 6 *διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλα-* 18, 23
τικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν
λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ· 7 *ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον εἰς*
τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ·
8 *παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρῳάδα.* 9 *καὶ*
ὅραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ Μακεδών τις ἦν ἑστὼς

---

5. *τη πιστει*: D om | *επιρισσευον*: E al[10] fere Chr[9,291] cdd aliq *περισσευον*

6. *διηλθον* (Gb') cum ℵABCDE 61. al[20] cat syr[utr] sah cop arm aeth Epiph[892] Did[tri 2,8,2] Caes[28] Ps-Ath[2,10] ... ς Ti *διελθοντες* cum HLP al longe plu Chr[9,291] Thphyl[a] et[b] (vg Ps-Ath[int 2,558] *transeuntes - vetati sunt*) | *δε*: 31. *τε* | *φρυγιαν*: 106[mg] 177. *παμφυλιαν* | *γαλατικην* sine articulo cum ℵABCD 13. 55. 61. Caes[28] ... ς praem *την* cum EHLP al pler Epiph Did[tri] Chr Ps-Ath | *του αγιου πνευματος*: 4. al? vg (et. am demid, non fu nec m[10]) arm etc Epiph[892] *του πνευμ. του αγι.* | *λαλησαι*: D *μηδενι λαλησαι* | *τον λογον* et. Did[tri] Epiph Ps-Ath[int] etc: D m[10] vg[cle] syr[sch] cop aeth[PP] (aeth[ro] nec *τον λογ.* expri) Ps-Ath[2,10] add *του θεου* | *εν τη ασια*: Chr[9,291] add *την φρυγιαν και την γαλατιαν αφεντες* (cdd[2] *καταλιποντες*) *εισ την μεσογαιον εσπευδον*

7. *ελθοντες* (D[gr2] *γενομενοι*, * *-νην*) *δε* cum ℵABCDE 13. 15. 18. 27. 40. 61. al plus[20] (vdtr nonnulli accedere qui *διηλθον* non testati sunt, ut 5. 6. 7. ap Wtst) cat[264] vg syr[utr] sah cop arm aeth (sed syr[sch] et aeth potius *και ελθ.*) Epiph[892] Did[tri 2,8,2] Ps-Ath[2,10] ... ς Ti om *δε* cum HLP al longe plu Chr[9,291] Thphyl[a] et[b] | *μυσιαν*: L et h. l. et v. 8. *μυσίαν* | *επειραζον* et. Epiph Did[tri] Cyr[ioh 124] etc (Ps-Ath[2,10] *επειρωντο*) ...: D *ηθελαν*, item syr[sch] | *εισ την* (D om) *βιθυνιαν* (ACD[gr] 33. 36. al *βυθυνιαν*, E[gr] *βηθυνιαν*, B *βειθυνιαν*) c. ℵABCD al[30] fere cat Epiph[892] Did[tri] Cyr[ioh] Chr etc (item vg rell, sed vv vix probant; d quidem *κατα τ. μυσιαν* reddit *circa mysiam*) ... ς (= Gb Sz) *κατα τ. βι.* cum HLP al plu Thphyl[a] | *πορευθηναι* cum ℵABE 15. 31. 33. 36. 61. 68. al cat Did[tri] Ps-Ath[2,10] Thphyl[b] (Cyr[ioh] *απελθειν*) ... ς *πορευεσθαι* cum CDHLP al pler Epiph[892] Chr Thphyl[a] | *ιησου* cum ℵAB C[2]DE 13. 15. 31. 33. 36. 40. 61* 73. 40[lect] cat (item 105. al[5] *του κω̄*) vg syr[utr] cop arm[cdd3] aeth[utr] Did[tri] Cyr[ioh] et[alibi] Ps-Ath[2,10] Or[int4,470] Ps-Ath[int 2,558] etc ... arm[cdd6] Epiph[892] *το αγιον*, arm[cdd2] *χριστου*, C* demid *κυριου* ... ς (= Gb Sz) om cum HLP 61** al longe plu sáh arm cdd[3] Chr Thphyl[a] et[b]

8. *παρελθοντεσ* (vg *cum autem pertransissent*, d *cum transissent autem*, e *transeuntes autem*): D *διελθοντεσ*, item syr[p] arm[cdd] | *κατεβησαν* (d e vg *descenderunt*): D[gr] *κατηντησαν* | 61. *τρωαδαν*

9. *οραμα* (d *visum - apparuit*, vg *visio - ostensa est*): D[gr] e syr[sch] *εν οραματι* (e *in somnis*) | *δια*: C om | *νυκτοσ* sine articulo cum A[2] (item*?)BD 40. 47. cat (*ραμα δια νυκτοσ* rescripta in A) ... ς *τησ νυκτ.* C. ℵCEHLP 61. al pler Chr :: cf ad Lc 5, 5 Act 5, 19. 17, 10 | *τω*

καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. 10 *ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.*

11 *Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τρῳάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν πόλιν,* 12 *κἀκεῖθεν εἰς Φιλίπ-*

παυλω ωφθη cum ℵBD²E 13. 31. 40. 61. 105. vg ... ς Ln *ωφθ. τω παυλ.* cum ACD*HLP al pler cat syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,291} | *ανηρ*: D syr^{sch} sah praem *ωσει* | *μακεδων* ante *τις* cum ℵABCDE 13. 31. 61. 68. 73. 105. cat vg Thphyl^{b} ... 163. 180. syrP arm *ανηρ τις μακεδ. ην* (syr^{sch} *visus est vir quidam macedo, stans*) ... ς *ανηρ τις ην μακ.* cum HLP al pler (sah *ac si homo quidam Macedo staret*) Chr | *ην* hoc loco cum ℵABCD² 13. 31. 61. 68. 73. 105. cat vg Thphyl^{b} ... ς post *ανηρ τις* pon cum HLP al pler Chr Thphyl^{a} (vide ante eos qui *ανηρ τις μακ. ην*) ... D*E 3. 47. 95* 103. om *ην* (item syr^{sch}, vide ante), cop aeth om *τις ην* | *εστως*: D syrP c.* add *κατα προσωπον αυτου*, item sah *coram eo* | *και παρακαλων* cum ℵABCE 13. 61. al^{20} cat vg syr^{utr} ... ς Ti om *και* cum DHLP 31. al plu cop arm Chr, item sah | *αυτον*: D om | *και λεγων*: d fu al^{lachm} sah cop om *και*

10. *ωσ δε το ορ. ειδεν* (CH al pauc *ιδεν*) usque *οτι* etc: D *διεγερθεισ ουν διηγησατο το ορασμα ημιν και ενοησαμεν οτι*, item sah *cum autem surrexisset narravit nobis visionem. Statim quaesivimus egredi in Macedoniam, ostendentes eis* | *εζητησαμεν*: ℵ 31* *εξητησαμεν* | *εισ μακεδ.* sine *την* cum ℵABCELP 13. 25. 40. 45. 61. 68. 69. 96. 105. 106. 180. a^{scr} k^{scr} Chr^{9,292} Thphyl^{a} ... ς Ti *εισ την μακ.* cum ADH al longe plu cat Chr^{9,293} Thphyl^{b} | *συμβιβ.* cum ℵABDHLP etc ... Ti *συνβιβ.* cum CE | *ημασ* (ℵ^{c}): ℵ* om | *ο θεοσ* (Gb′) cum ℵABCE 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 68. 69. 105. 163. 180. a^{scr} l^{scr} cat^{265} vg cop Thphyl^{b} ... ς Ti *ο κυριοσ* cum DHLP al longe plu (31. post *ευαγγ. αυτ.* pon) syr^{utr} sah arm Ir^{int201} Chr^{9,292} Thphyl^{a} | *αυτουσ*: A 13. 18. 19. 29. 33. 34. 40. 68. 73. al^{2} ^{scr}Thphyl^{a} et^{b} *αυτοισ* ... D *τουσ εν τη μακεδονια*

11. *αναχθεντεσ* (13. *-ντοσ*) *δε απο*: D 137. syrP ^{mg} *τη δε επαυριον αναχθ.* (D* *αχθ.*) *απο* | *δε* cum ℵADE 13. 31. 33. 34. 40. 61. 68. vg cop syrP ^{mg} Chr Thphyl^{b} (syr^{sch} *και αναχθ.*) ... ς Ln *ουν* cum BCH L(P non liquet) al pler cat sah syrP ^{txt} arm Ir^{int201} Thphyl^{a} | *τρωαδοσ* sine articulo cum ℵABCDE 13. 31. 33. 40. 61. 73. 137. 180. c^{scr} cat Chr^{9,292} ... ς (Gb^{0}) Ti praem *τησ* cum HL(P^{vid}) al pler Thphyl^{a} et^{b} (Thdrt^{3,443} huc respiciens *απο μεν τησ τρωαδοσ εισ μακεδονιαν αφικετο*) | 61. *σαμον θρᾴκην* | *τη δε* (B *δ*) *επιουση* cum ℵABCEL^{sil} 13. 15. 18. 31. 40. 61. 105. al^{5} ^{scr} cat sah cop syrP ... ς Ti *τη τε* cum H (P non liquet) al longe plu vg arm aeth (syr^{sch} *inde die postero*) Chr Thphyl^{a} et^{b}; item D *και τη* | *επιουση* (vg d *sequenti die*, e *sequente die*, item syr^{utr} etc): D add *ημερα* | *νεαν πολιν* cum ℵABD² ... ς Ln Ti *νεαπολιν* cum CD*EHLP etc

12. *κακειθεν* cum ℵABCDE 13. 15. 18. 25. 31. 33. 36. 40. 61. 68. 69. 10

πους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία. ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. 13 *τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πύλης παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομίζομεν προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν.* 14 *καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ Παύλου.*

---

133. 163. 180. a^{scr} cat Thphyl^{b272}. Item *et inde* vg syr^{sch} cop aeth ... ς Ti *εκειθ. τε* cum HP al longe plu Chr Thphyl^{a} ... L 137. c^{scr} sah syr^{p} *εκειθ. δε* (101. *εκειθ.* sine copula) | *πρωτη*: D syr^{sch} ar^{e} *κεφαλη* | *της* (B om) *μεριδος*: E^{gr} arm *μερισ* ... D 14* 96. 105. 137. 142. c^{scr} syr^{utr} aeth^{utr} ar^{e} Chr^{9,292} om plane, hinc Gb^{0} | *μακεδονιας* sine articulo cum NACE 3. 31. 40. 43. 61. 65. 68. 69. 95. 180. cat ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem *της* cum BDHLP al pler Chr | *κολωνια* (ς *κολώνια*, et. Gb Sz Matthaei) cum NAB*CDELP al sat mu Thphyl^{b} (A 61* al^{2} ^{scr} etc *κωλ–*, E *κωλονια*) ... Ti *κολωνεια* cum B^{2}H 61. al fere^{50} cat Chr Thphyl^{a} (*κωλ-* vide ante) | *ημεν*: D^{gr*} *ημην* | *ημ. δε*: 13. *ημ. τε*, cop om copulam | *ταυτη τη* cum NABCD*E 61. al sat mu cat vg ... Gb′ Ti *αυτη τη* cum D^{2}HLP al^{40} fere Chr^{9,292} Thphyl^{a} et^{b}. Etiam *τη αυτη* et aliter legitur.

13. *τε*: D 13. 33. 68. 105. 106. al^{3} scr e sah cop syr^{p} Chr^{9,297} Thphyl^{a} et^{b} *δε*, arm om copulam | *πυλης* (Gb″) cum NABCD 13. 40. 61. 69. 105. a^{scr} vg sah cop (item syr^{sch} ar^{e} aeth^{pp} *τ. πυλης της πολεως*) ... ς *πολεως* cum EHLP al pler syr^{p} cop^{ms} arm aeth^{ro} Chr | *ποταμον*: D 96. 104. 142. l^{scr} Thphyl^{a} praem *τον* | *ου*: 61. om | *ενομιζομεν* (N –*ζεν*, C –*ζαμεν*, in A *ομεν* rescriptum) *προσευχην* (AB –*χη*) *ειναι* cum NABC 13. 40. 61. cop (*ubi cogitavimus quod orationes ibi fierent*) aeth^{ro}; cf sah *in locum ubi precabamur*, arm (*ubi putabant* etc) ... ς Ti *ενομιζετο προσευχη ειναι* c. EHLP al pler cat et Amm^{cat266} Chr Thphyl^{a} et^{b}. Similiter D *εδοκει προσευχη ειναι*, item d e vg *videbatur* (d post *esse*) *oratio esse* | *συνελθουσαις*: D *συνεληλυθυιαις* ... N*(non item^{c}) CE add *ημιν* (et. ar^{e} aeth^{ro}), item syr^{p} c.* *ibi*

14. *πολεως*: D praem *της* | *θεον*: D^{gr*} *κυριον* (sed ipse* mutat) | *ηκουεν* (E praem *ητις*) cum NABCD^{gr2}EHP al pler d (*audiebat*) etc ... Gb′ *ηκουσεν* cum D^{gr*}L 1. 4. 13. 16. 23. 25. 28. 32. 33. 34. 40. 41. 45. 56. 66* 68. 69, 78* 80. 133. 137. 163. al^{3} scr vg (*audivit*) Chr Thphyl^{b} | o (c^{ed} male excidit) *κυριος* (sic et. E^{gr}): cop^{wi} o *θεος* | *υπο παυλου* sine articulo cum BD ... ς Ln Ti *υπ. του παυλ.* c. NACEHLP al omn^{vid} :: cf ad 13, 45. 16, 18 et 28. 17, 22. 19, 4. 19, 13. 19, 29 etc quibus locis *παυλος* sine articulo edendum est, quamvis pler vel mu addant. Contra valent 15, 22. 16, 17. 18, 5. 19, 21. quos ll. vide, item quod passim ubi non legitur articulus, nec invectus est aliena manu. | *προσεχειν τοις* usq *παυλου*: aeth^{utr} om

15 ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχήν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. 17 αὕτη κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. 18 τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· παρ-

---

15. και (D 43. 69. a^{scr} aeth^{utr} add πασ, etiam? cdd^{lat} ap Wtst) ο οικοσ αυτησ: ℵ^{ce}E al plus^{15} cat fu demid syr^{utr} sah arm Chr^{9,298} praem αυτη | τω κυριω: D^{gr} τ. θεω ... 11. 19. 24. 78* 99. 126. l^{scr} ϱm (al pauc transponunt) | μενετε cum ℵABDE 13. 61. ... ς Ti μεινατε cum CHLP al pler cat Bas$^{eth\,262}$ Chr

16. εισ την προσευχ. (et. Gb+ Sz) c. ℵABCE 13. 18. 40. 61. 68. 103. 105. 163. 180. cat Or^{4,389} Thphyl^{lb} ... ς om την cum DHLP al pler Chr ^{9,298} | πυθωνα cum ℵABC*D* 33. 61. vg Or. Cf et. Cyr$^{hr\,278}$ τὸ κήρυγμα λέγω καὶ τοῦ πύθωνος ἐν ὀνόματι χῡ τὴν ἀπελασίαν. Item Isid^{2,85} ἀφ' ὧν ὁ παῦλος τὸν πύθωνα - ἀπήλασε. Item Did$^{cat\,269}$ περὶ τοῦ καλουμένου πύθωνος μαντικοῦ πνεύματος ἐρεῖ τισ etc ... ς πυθωνοσ cum C^{3}D^{2}EHLP al pler cat tol (et al^{lachm}) syrp mg g^{r} Chr Eustath^{556} (Gall^{4}) Lcif^{240} | υπαντησαι cum ℵBCE 13. 15. 33. 36. 40. 61. 103. 180. cat Or^{4,389} ... ς Ln απαντησαι cum ADHLP al pler Eustath Chr | παρειχεν: C παρειχετο, Eustath παρεσχεν | αυτησ: D^{gr} om | μαντευομενη (Or Eustath Lcif etc): D* praem δια τουτου, d *per hoc*

17. κατακολουθουσα cum ℵBD^{gr} 180. cat^{270} ... ς Ln Ti κατακολουθησασα cum ACEHLP al pler (61. 105. παρακολ.) Or^{4,389} Eustath^{4,556} Chr^{9,298}; e vg Lcif^{240} *subsecuta*, d *persecuta est - et clamabat* (et. D* και εκραζον sic, praeeunte κατακολουθουσα) | τω παυλω cum ℵACDE HLP al omn^{vid} Eustath etc ... B Or om τω | και ημιν: L al plus^{15} και τω σιλα, item 43. 73. 81. και τω σιλα και ημιν | εκραζεν et. Or Eustath etc: 1. 96. c^{scr} al pauc εκραξε, Lcif *clamavit* | ανθρωποι et. Or^{4,556} et$^{int\,2,333}$ Eustath etc ... D* d* Or$^{int\,4,610}$ Lcif^{240} om | καταγγελλουσιν et. Or Eustath etc (e vg Or$^{int\,2,333}$ *adnuntiant*, Lcif *praedicant*) ... D ευαγγελιζοντε (*-τεσ), d *evangelizant* | υμιν (et. ς^{e}) cum ℵBDE^{gr} al sat mu (3^{scr}) cat vg syr^{utr} arm aeth^{PP} (Lcif^{cod}?) Thdrt^{2,1605} et^{4,383} (sed$^{ed\,rom}$ ημιν) et^{964} ... ς (item Gb Sz) Ln ημιν c. AC^{2}(*latet)HLP 61. al fere^{40} e sah cop aeth^{ro} Or Eust Chr Lcif^{240} ... Or$^{int\,2,333}$ plane om

18. τουτο δε (syr Eust^{556} Or$^{int\,2,333}$ και τουτο, *et hoc*) ... H sah om δε | διαπονηθεισ usq τω πνευματι (et. Lcif^{240}): D επιστρεψασ δε ο παυλοσ τω πνευματι και διαπονηθεισ | παυλοσ sine articulo (et. Ln ed min) cum ℵAB ... ς Ln Ti ο παυλ. cum CDEHLP al omn^{vid} Chr

αγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆσ· καὶ
ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. 19 ἰδόντεσ δὲ οἱ κύριοι αὐτῆσ ὅτι ἐξῆλθεν
ἡ ἐλπὶσ τῆσ ἐργασίασ αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν
Σίλαν εἵλκυσαν εἰσ τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺσ ἄρχοντασ, 20 καὶ προσ-
αγαγόντεσ αὐτοὺσ τοῖσ στρατηγοῖσ εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι
ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντεσ, 21 καὶ κατ- 17, 6. 21, 21
αγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥω-
μαίοισ οὖσιν. 22 καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλοσ κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρα- 2 Co 11, 25
τηγοὶ περιρήξαντεσ αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν, 23 πολλάσ
τε ἐπιθέντεσ αὐτοῖσ πληγὰσ ἔβαλον εἰσ φυλακήν, παραγγείλαντεσ
τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶσ τηρεῖν αὐτούσ· 24 ὅσ παραγγελίαν τοι-
αύτην λαβὼν ἔβαλεν αὐτοὺσ εἰσ τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺσ

9,298 | παραγγελλω ... C a^scr syr^p mg gr παραγγελω (et 61. -γέλω) | εν ονοματι cum ℵABCE 40. 61. 105. 137. 180. al^2 scr cat Eust^557 Chr^9,298 Ps-Ath^2,504 Euther^1150 ... ς εν τω ονομ. cum DHLP al pler Thphyl^a et^b | εξελθειν et. Eust Chr Ps-Ath Euther ... D ινα εξελθησ, Lcif^240 *ut exeas*, 13. εξελθε | εξηλθεν αυτη τη ωρα: D aeth^ro ευθεωσ εξηλθεν

19. ιδοντεσ δε usq τησ εργασιασ αυτων (Lcif^240 *videntes autem domini eius quia exiit spes reditus eorum*): D ωσ δε (d om) ειδαν οι κυριοι τησ πεδισκησ οτι απεστερησθαι τησ εργασι. αυτων ησ ειχαν δι αυτησ (d *quoniam ispes et reditus eorum quem habebant per ipsam*) | ιδοντεσ δε et. sah cop syr^p arm Lcif^240 Chr^9,298 ... B syr^sch aeth^utr και ιδοντεσ, Eust^557 θεασαμενοι ουν ... A^*vid d om copulam: ita Ln^ed min | και τον σιλαν (B* σειλ. ut solet) cum ℵABEHLP al pler cat Eust Chr ... Ti om τον cum CD 2. 42. 47. 57. 78. 80. l^scr | ειλκυσαν (C ηλκ.): E εσυραν

20. ειπαν cum ℵABEH^sil 61. ... ς ειπον cum CDLP al fere omn Chr

21. καταγγελλουσιν: H 61. al^3 scr -γελουσιν | εθη: L ηθη ... D* d 15* τα εθνη (*gentes*) ... tol Lcif^240 *sectam* | ημιν παραδεχεσθαι: D ημασ παραδεξασθαι (sed d *nobis recipere*) | ουδε: D ουτε | ουσιν (e *romanis constitutis*, vg Lcif *cum simus romani*, d *romani cum simus*): D υπαρχουσιν

22. και συνεπεστ. ο οχλ. (26. syr^utr ο οχλ. πολυσ, Lcif^240 *universa turba*) κατ αυτων: D και πολυσ οχλοσ συνεπεστησαν κατ αυτων κραζοντεσ | και οι (D^gr2): D* d τοτε οι | περιρηξαντεσ cum ℵABCDEHL 61. ... ς περιρρηξαντ. cum P al fere omn

23. πολλ. τε cum ℵACDE^gr HLP etc ... B 40. 61. e cop (non sah) πολλ. δε | παραγγειλαντεσ (ℵ^c): ℵ* παραγγιλασ τε | E e^scr δεσμωφυλακι (non item v. 27) | τηρειν: D τηρεισθαι

24. οσ (*qui* d e vg Lcif): D^gr ο δε | λαβων (Gb″) cum ℵABCDE 61. al^12 cat ... ς Ti ειληφωσ cum HLP al pler Chr; 37. λαμβανων, e *accipiens* | εβαλεν: A 36. ελαβεν

πύδας ἠσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. 25 κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. 26 ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἠνοίχθησαν δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. 27 ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. 28 ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ Παῦλος λέγων· μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. 29 αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος

---

24. ησφαλισατο αυτων cum ℵABC* 13. 61. (40. om αυτων) ... ς αυτων ησφαλ. cum C²DEHLP al pler Chr⁹,²⁹⁹ | εισ το ξυλον (*in ligno* d vg, *in nervo* Lcif, e *in lignum*): D εν τω ξυλω

25. κατα δε το (ℵ om) μεσονυκτιον: D κατα δε μεσον τησ νυκτοσ | παυλοσ: D al²ˢᶜʳ ο παυλ. | σιλασ (D σειλ.): C praem ο | οι δεσμιοι (D* δεσμοι): C και οι δεσμ. Cf et. Or¹,²¹⁶ ωστε επακροασθαι αυτων και τουσ δεσμιουσ

26. ηνοιχθησαν cum ℵAE 13. 34. 61. Or¹,⁴¹⁴ ... Ln Ti ηνεωχθησαν cum BCD 31. 33. 40. 180. cat Thphyl[b] ... ς ανεωχθησαν cum HLP al pler Chr⁹,³⁰⁴ | δε c. ℵABDE 61. al fere²⁰ cat sah cop syrᵖ Thphyl[b] ... ς Ti τε cum CHLP al longe plu vg syrˢᶜʰ arm aeth Chr Thphyl[a] | παραχρημα: B Lcif²⁴⁰ om | ανεθη cum ℵᶜABCD²EHLP etc (al¹⁵ ανειθη), e vg Lcif *soluta sunt* ... ℵ*D* ανελυθη (d *relaxata sunt*), item al pauc ανελυθησαν, διελυθησαν, ελυθη, ανεωχθη

27. εξυπνοσ δε ... D syrˢᶜʰ aeth και εξυπν. | δεσμοφυλαξ: ℵ –λασ | ανεωγμενασ: C vgᶜˡᵉ (non am fu demid tol) Chr³,¹⁸⁵ (non item⁹,³⁰⁴) post τασ θυρασ pon | σπασαμενοσ: DGr* praem και | μαχαιραν sine articulo cum ℵAEHLP 61** al fere omn cat Chr⁹et³ ... Ln την μαχαιρ. c. BCD 61* (:: cf ad Mc 14, 47) | ημελλ. cum ℵABCELP 40. 61. al pauc ... ς εμελλ. cum DH al pler cat Chr; 68 Thphyl[b] ηθελεν | εαυτον: 31. 17ˡᵉᶜᵗ αυτον | αναιρειν (C³): C* 34. 40. ανελειν | εκπεφευγεναι: A –φυγεναι

28. φωνη μεγαλη cum ℵCDGrEHLP 61. al pler cat vgᶜˡᵉ demid syrˢᶜʰ etp arm Lcif²⁴⁰ Chr⁹,³⁰⁴ et³,¹⁸⁶ ... Lnᵉᵈ ᵐⁱⁿ Ti μεγαλ. φων. cum AB d am fu tol sah cop :: utrumque alibi, ut μεγ. φω. 14, 10. μεγ. τη φω. 26, 24; φω. μεγ. 7, 60. Etiam 8, 7 φων. μεγ. legendum est contra ς μεγ. φω. Praeterea B 40. 180. cat²⁷⁵ vg cop (sah *Paulus autem vocabat magna voce*) syrˢᶜʰ Lcif φω. με. (με. φω.) post παυλ. (ο παυλ.) pon | παυλοσ sine articulo cum ℵBC* 13. Thphyl[a] ... ς Ln Ti ο παυλ. cum AC³DEHLP al pler Chr Thphyl[a] | πραξησ: E ποιησησ | σεαυτω: 61. σεαυτον | κακον: DGr τι κακον

29. αιτησασ δε φωτα (et. Lcif²⁴⁰): D φωτα δε ετησασ | γενομενοσ: C*

προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, 30 καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; 31 οἱ δὲ εἶπαν· πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. 32 καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 33 καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες παραχρῆμα, 34 ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν

Luh 3, 10 etc

Dgr 40. 98mg 137. escr kscr2 Chr9,304 et3,186 etalibi *υπαρχων* | *προσεπεσεν*: D* d vg sah cop syrP c. ob. Lcif240 add *προσ τους ποδας* | *και τω σιλα* cum NAC3EHLP 61. al omnvid cat Chr ... Ln Ti om *τω* cum BC*D :: similiter 16, 19 CD *και σιλαν* et 17, 4 B *και σιλα*, quorum neutrum recepimus

30. *προαγαγων* cum NcABCEHLP etc; item ℵ* 177* *προαγων*, D vero *προηγαγεν* ... 25. 61. 68. 106* al aliq Thphyl^{a} *προσαγαγων* (ced male typis exscriptum) | *εξω*: D add *τους λοιπους ασφαλισαμενος και* (Dgr om *και*), d *ceteros custodivit et*, item syrP c.* (praecessit *et quum* etc) *et reliquos astrinxisset tuto, appropinquavit et* | *εφη*: 15. 18. 38. 180. cat *ειπε* ... D *ειπεν αυτοις*, item sah cop syrsch aeth

31. *ειπαν* cum NABCvidDE 61. ... ς *ειπον* cum HLP al pler cat | *επι*: E 12lect *εις* | *ιησουν* sine additam cum NAB 2. 13. 30. 61. 100. vg cop Lcif240 (ibidem bis habet, altero loco *crede in deum Iesum*, altero *crede in dominum nostrum Iesum*. Videtur illud confusis $\overline{\text{DM}}$ i. e. *deum* et $\overline{\text{DMN}}$ i. e. *dominum* deberi.) ... ς add *χριστον* cum CDEHLP al pler cat syrutr sah arm aeth Chr9,305 et3,186 Thdrt5,1150 | *σωθησῃ*: E escr *σωθησει* (E −*σι*) | *ο οικος*: E al15 arm aeth praem *πασ*

32. *τον* (D om) *κυριου* cum NcACDEHLP al omnvid vg syrutr sah cop arm Lcif240 Chr9,305 ... ℵ*B *του θεου* :: at saepius pro *λογ. τ. κυριου* multi testes graves *λογ. τ. θεου* substituere, cf ad 8, 25. 13, 44. 13, 48. 19, 20. Contra *λογ. τ. θεου* non solet fluctuare, ut 4, 31. 6, 2. 8, 14. 11, 1. 13, 7. Fluctuat tamen 6, 7. 12, 24. 13, 5 discedentibus DE, B, Dgr cum paucis aliis. | *συν* (ℵ 61. *συμ*) *πασιν* cum NABCD 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 68. 69. 105. 180. cat vg Lcif240 ... ς *και πασι* cum EHLP al pler syrutr sah cop arm aeth Chr

33. *εν*: 13. om (item Lcif240 *ipsa hora*) | *ελουσεν* (*lavit* e vg Lcif240): Dgr* d *ελυσεν* (*solvit*) | *εβαπτισθη αυτος* (et. Lcif): D *αυτος εβαπτ.* | *οι αυτου*: A *οι οικιοι αυτου*, 31. 17lect *οι* (31. om) *υιοι αυτου*, Thphyl^{b} *οι μετ αυτου*, 40. *ο οικος αυτου* | *απαντεσ* cum NB 40. escr ... ς Ln Ti *παντεσ* cum ACDEHLP al pler Chr

34. *αναγαγων τε*: Dgr* *και αν. τε* ... C 13. 15. 18. 33. 36. 40. cat cop syrP *αναγ. δε* | *εισ τ. οικον* sine additam cum BCP 36. 40. 61. 100. 105. 137. 180. escr 13lect 14lect 17lect cat Lcif240 Chr9,305 ... ς Ln ed min add *αυτου* cum NADEHL al pler vg rell (interpretes dabant *domum suam*, etiamsi *αυτου* non additum esset) Thphyl^{a} et^{b} | *παρεθηκεν*: Dgr* praem *και* (d *et perduxit eos in domum suam et posuit*

τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο πανοικεὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ. 35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. 36 ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι ἀπέσταλκαν
Iac 2, 16 οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. 37 ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. 38 ἀπήγγειλάν τε τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι

---

mensam) ... E vg sah cop syr^{sch} arm add *αυτοις* | *ηγαλλιασατο* cum ℵABC^{2}E^{gr}HL 61. al plu cat vg cop arm aeth Lcif^{240} (*laetatus est*) Thphyl^{b} ... Gb″ Ti *ηγαλλιατο* cum C^{*vid}D^{P} al plus^{40} e syr^{utr} sah Chr Thphyl^{a} | *πανοικει* cum ℵAB*C 13. 180. (nec Wtst nec Gb adtenderunt); 17^{lect} *πανοικοι* ... ς Ln *πανοικι* cum B^{3}HLP al pler ... E om ... D *συν τω οικω αυτου*. Reddunt vg *cum omni domo sua*, Lcif *cum universa domo sua*, d *cum tota domu sua*. | *πεπ. τω θεω*: D^{gr} *πεπ. επι τον θεον* ... 32. 33. 34. 68. 96. 142. 12^{lect} 17^{lect} d (*credens in domino*) sah *πεπ. τω κυριω*

35. *γενομενης*: E *γεναμ.* | *απεστειλαν οι στρατηγ. τουσ*: D syr$^{P\ mg}$ *συνηλθον οισ* (sic D) *στρατηγοι επι το αυτο εισ την αγοραν και αναμνησθεντες τον σεισμον τον γεγονοτα εφοβηθησαν και απεστειλαν τουσ* | *λεγοντεσ*: D 68. *λεγοντασ* (d ut et. e vg *dicentes*, quod utrique lectioni respondet) | *εκεινουσ*: D 137. syr$^{P\ mg}$ add *ουσ εχθεσ παρελαβεσ*

36. *απηγγειλ. δε ο δεσμοφ.*: D *και εισελθων ο δεσμοφυλ. απηγγ.* Item syr ar^{e} *et cum audivisset custos carceris ingressus dixit* | *δε*: E^{gr} sah aeth *τε* | *τ. λογ. τουτουσ* cum ℵAEHLP 13. 31. 40. 61. al pler cat d vg sah cop (syr^{sch} *hunc ipsum sermonem*) syr^{P} Chr^{9,305} (sed vide post) ... Ln om *τουτουσ* cum BCD^{gr} 15. 18. 36. 76. 180. a^{scr} arm^{vid} Chr cdd^{2} (et$^{cod\ 1}$ *τον λογον προσ αυτουσ*, aeth^{ro} om *τ. λο. τουτ.*) :: poterat *τουτουσ* hoc nexu minus aptum videri | *απεσταλκαν* cum ℵAB ... C 61. Thphyl^{b} *απεστειλαν* ... ς *απεσταλκασιν* cum DEHLP al pler cat Chr | *εν ειρηνη*: ℵ *εισ ειρηνην* ... D om

37. *εφη*: 61. om | *προσ αυτουσ*: E om | *δειραντεσ* (al^{20} fere *δηραντ.*): D praem *αναιτειουσ* | *εβαλαν* cum BD ... ς *εβαλον* cum ℵAEHLP al omn^{vid} | *γαρ*: 13. om | *αλλα*: L 31. 100. 104. al pauc Thphyl^{b} *αλλ* | *ελθοντεσ αυτοι ημασ*: E *αυτοι ημασ ελθοντεσ* ... H al plus^{30} om *ημασ*

38. *απηγγειλαν* (Gb′) cum ℵABDE 61. al plus^{25} cat Thphyl^{b} ... ς *ανηγγ.* cum HLP al plu Chr^{9,305} Thphyl^{a} | *τε* cum ℵE^{gr} syr^{sch} aeth^{utr} ... ς Ln Ti *δε* cum ABDHLP al omn^{vid} vg arm Chr^{9,305} ... sah cop syr^{P} om | *τοισ* (D^{gr*} *αυτοισοι* sic) *στρατ. οι ραβδουχοι*: E 69. 96. a^{scr} *οι ραβδ. τοισ στρατ.* | *ταυτα*: D add *τα ρηθεντα προσ τουσ στρατηγουσ*. Similiter (sed *προσ αυτουσ* pro *πρ. τουσ στρατ.*) syr^{sch} ar^{e} | *εφοβηθ.*

Ῥωμαῖοί εἰσιν, 39 *καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως.* 40 *ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ* 16, 14
τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐξῆλθαν.

XVII.

1 *Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἦλθον*

δε cum ℵAB 15. 18. 31. 40. 61. 69. al fere^{10} cat cop ... ς *και εφοβ.* cum EHLP al longe plu vg (*timuerunt*que) sah syr^{utr} aeth Chr | *εφοβ. δε ακουσ. οτι ρω. εισιν:* D *οι δε ακουσαντες οτι ρω. εισ. εφοβηθ.* Similiter syr^{sch} transpon.

39. *και ελθοντες* (137. syrP c.* add *εισ την φυλακην*): D *και παραγενομενοι μετα φιλων πολλων εισ την φυλακην* | *παρεκαλεσαν αυτουσ* usque *τησ πολεωσ*: D *παρεκαλεσαν αυτουσ εξελθειν ειποντεσ ηγνοησαμεν τα καθ υμασ οτι εσται ανδρεσ δικαιοι και εξαγαγοντεσ παρεκαλεσαν αυτουσ λεγοντεσ εκ τησ πολεωσ ταυτησ εξελθατε μηποτε παλιν συνστραφωσιν ημειν επικραζοντεσ καθ υμων.* Similiter syrP infert c.* *εξελθειν ειποντεσ* usque *δικαιοι,* post quam vocem pergitur *εκ τησ πολεωσ ταυτησ* usque *καθ υμων.* Iam vero absque asterisco sequitur *και εξαγαγοντεσ* usque *τησ πολεωσ.* White putavit verba *και εξαγαγ. παρεκαλεσαν αυτ. λεγοντεσ* invitis codicibus inserenda esse. Vix recte, ut mihi videtur, quum verba *και εξαγαγ.* etc absque asterisco subsequantur. Similiter etiam 137. locum habet. Hic enim Scholzio teste sic: *παρεκαλεσαν αυτουσ εξελθειν ειποντεσ· ηγνοησαμεν τα καθ υμασ, οτι εστε ανδρεσ δικαιοι· και εκ ταυτησ τησ πολεωσ εξελθετε, μηπωσ επιστραφωσι παλιν οι επικραξαντεσ καθ υμων.* | *ηρωτων*: A Thphyl^{b} *ηρωτουν,* E syr^{sch} *ηρωτησαν* | *απελθειν* cum ℵAB 13. 15. 18. 36. 40. 61. 65. 68. 69. 105. 133. 180. cat arm ... ς *εξελθειν* cum EHLP al pler vg (e vg *exire*) Chr | *απο τ. πολ.* cum ℵAB 13. 15. 18. 36. 40. 61. 68. 69. 105. 133. 180. cat ... E *εκ τ. πολ.*, item vg^{cle} fu demid *de urbe* (ut e *de civitate*) ... ς *τησ πολεωσ* cum HLP al pler Chr, item am tol *urbem*

40. *απο τησ φυλακ.* cum ℵB 38. 40. 68. 69. 105. a^{scr} h^{scr} Thphyl^{b} ... ς *εκ τ. φυλ.* cum ADEHLP al pler cat^{279} Chr^{9,305} Thphyl^{a} | *εισηλθον* ... D e *ηλθον* | *προσ* cum ℵABDEHLP 61. al plus^{60} Chr Thphyl^{a} et^{b} ... ς (= Gb Sz) *εισ* cum minusc ut vdtr pauc | *ιδοντ. παρεκαλ. τουσ αδελφ.* cum ℵAB 13. 40. 61. cop ... ς Ti *ιδοντ. τουσ αδελφουσ παρεκαλ. αυτουσ* cum EHLP al pler cat vg sah syr^{utr} arm aeth Chr ... D *ιδοντ. τουσ αδελφουσ διηγησαντο οσα εποιησεν κυριοσ αυτοισ παρακαλεσαντεσ* (D^{2} *παρακαλεσαν τε*) *αυτουσ* (d *narraverunt quanta fecit dominus cum eis exhorti sunt eos* sic) | *εξηλθαν* cum ℵD ... ς Ln Ti *εξηλθον* cum ℵBEHLP al omn^{vid} Chr

XVII. 1. *διοδευσαντεσ* (vg *cum autem perambulassent* etc, d *cum ambulassent autem amphipolim*): E *διελθοντεσ* (e *transeuntes*) | *αμφιπολιν* (ℵ^{c}): ℵ* *πολιν* | *την απολλωνιαν* cum ℵABE 13. 32. 40. 61. 68. 105.

εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. 2 κατὰ δὲ τὸ
Lc 24, 26 s εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία
διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, 3 διανοίγων καὶ παρατιθέμε-
9, 22 νος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι
οὗτός ἐστιν Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 4 καί
τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ
τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολύ, γυναικῶν τε
τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. 5 ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσ-

---

180. a^{scr} cat^{279} Thphyl^{a} com Thphyl^{b} (sed E *την απολλων. και την αμφιπ.*) ... ς Ti om *την* c. (D vide post) HLP al pler Chr^{9,310} Thphyl^{a} txt | *και την απολλων. ηλθον*: D *και* (D^{gr2} om) *κατηλθον* (D^{gr2} add *και*) *εισ απολλωνιδα* (d *apolloniam*) *κακειθεν* | *θεσσαλονικην*: D 104. praem *την* | *συναγωγη* cum NABD 13. 40. 61. 180. 12^{lect} cat sah cop arm ... ς Ti *η συναγωγ.* cum EHLP al pler arm$^{cod\,1}$ Chr Thphyl^{a} et^{b}

2. *κατα δε*: D* d syr^{sch} aeth^{utr} *και κατα* (D^{gr2} *κατα* sine copula) | *τω παυλω*: D e vg arm o *παυλοσ* (item syr^{sch} aeth *ingressus est Paulus ut solebat*) | *εισηλθεν*: 61. *εισηλθον* | *και επι*: D sah om *και* | *διελεξατο* cum NAB 13. 61. 103. syr^{utr} cop ... Gb′ *διελεχθη* cum DE^{gr} 15. 18. 19** 36. 40. 12^{lect} c^{scr} (137. 180. *διηλεχθη*) cat Chr^{9,312} com ... ς Ti *διελεγετο* cum HLP al pler e vg sah arm aeth Chr^{9,310} et^{311} com | *απο*: D *εκ* (d e vg *de scripturis*). Ceterum *απο των γραφων* cum *διελ.* (pariter ac nos) coniungunt, in quibus perspicuum est, DLP Chr^{com}; nec aliter ut vdtr al pler et interpretes

3. *παρατιθεμενοσ*: 4. 16. 23. al^{10} sah add *αυτοισ* | *τον χν*: D* om *τον* ... 31. 40. 104. 180. syr^{sch} arm Thphyl^{b} post *εδει* pon | $\overline{\chi\varsigma}$ $\overline{\iota\varsigma}$ cum AD 61. item am fu demid tol sah syr^{P} arm^{ed} aeth Chr^{9,310} ... ς Ti o $\overline{\chi\varsigma}$ $\overline{\iota\varsigma}$ c. HLP al pler Thphyl^{utr}; item B o $\overline{\chi\varsigma}$ o $\overline{\iota\varsigma}$ ... ℵ 38. (113?) vg^{cle} syr^{sch} cop arm^{edd} $\overline{\iota\varsigma}$ $\overline{\chi\varsigma}$, item E 32. 177. 180. al$^{8\,scr}$ al pauc cat Chr^{9,311} $\overline{\iota\varsigma}$ o $\overline{\chi\varsigma}$, al pauc o $\overline{\iota\varsigma}$ $\overline{\chi\varsigma}$ | *καταγγελλω*: 61. k^{scr} *-γέλω* (certe 61. hoc accentu)

4. *επεισθησαν*: E 13. 38. 40. 106. 137. c^{scr} *επιστευσαν* (e vg *credideruntq*; d *quidam ex eis persuasum est*), 4. *εβαπτισθησαν* | *τω σιλᾶ* (B om *τω*) etc: D *τω σιλαια* (d *silae*) *τη διδαχη πολλοι των σεβομενων* | *των τε*: H 61. *των δε* | *ελληνων* cum NBEHLP al pler syr^{utr} sah arm aeth Chr$^{9,311.\,312}$ ... Ln *και ελληνων* cum AD 13. 40. 61. vg (*de colentibus gentilibusque*) cop ... 15. 27. 29. 36. 180. Thphyl^{a} om | *πληθ. πολυ* cum NABDE 13. 31. 61. al^{15} cat vg arm Chr^{9,311} Thphyl^{b} ... ς *πολυ πληθ.* cum HLP al plu Chr^{9,312} Thphyl^{a} | *γυναικων τε*: D *και γυναικεσ* (pergit *των πρωτων*), item vg *et mulieres nobiles*, e *mulieres quoque principales* | B* *ουχ ολιγαι*

5. *ζηλωσαντεσ δε οι ιουδαι. και προσλαβ.* cum NABE (vide post) 13. 15. 18. 25. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 61. 66. 81. 96. 105. cat (om *οι*) vg syr^{utr} sah (*οι δε ιουδ. ζηλωσ.*) cop arm aeth^{PP} et (omisso *οι ιουδ.*) ro

λαβόμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον· 6 μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, 7 οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν. 8 ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, Lc 23, 2

... ς (= Gb Sz) ζηλωσαντεσ δε οι απειθουντεσ (68. Thphyl^{b} -θησαντεσ) ιουδαι. και προσλαβ. cum minusc vix mu (137. c^{scr} οι απειθ. post πρωσλ. pon, 31. al pauc οι ιουδ. οι απειθ., 31. om και προσλ.) Chr$^{9,311\,txt}$ Thphyl^{b} .·. Sz Ti προσλαβομενοι δε οι ιουδαι. οι (1. Thphyl^{a} om) απειθουντεσ (al οι απειθ. ιουδ.) cum HLP al plus^{50} Thphyl^{a} (item Chr$^{9,313\,com}$ προσλαβ. δε τινασ των αγορ. οι απειθ. ιουδ.). Eadem Gb expulsis οι απειθουντ. cum 142. (sed respexit et. codices quos ipsi sequuti sumus) ... D οι δε απειθουντεσ ιουδαιοι συνστρεψαντεσ (sed d *adsuptis vero iudaeis convertentes quosdam viros*) | των αγοραιων: D arm post τινασ ανδρ. pon | τινασ ανδρασ cum NDH LP al pler Chr$^{9,311\,txt}$ (vide supra Chr^{com}) Thphyl^{a} ... Ln Ti ανδρ. τινασ c. ABE 13. 38. 40. 61. 68. 69. 105. 113. 180. al$^{3\,scr}$ vg Thphyl^{b} | και οχλοποιησαντεσ: E praem απειθισαντεσ ... D om | εθορυβουν: D -βουσαν | την πολιν: 27. 29. 69. 105. 106. a^{scr} add κατ αυτων | και επισταντεσ cum NABDE al^{20} cat Thphyl^{b} ... ς Ti επισταντ. τε cum HLP al longe plu Chr^{9,311} | ιασονοσ cum NBHLP etc ... ADE al plus^{10} cat Thphyl^{b} ιασωνοσ. Vide et. ad vv. 6 et 9 | αυτουσ: A* αυτον, ut vdtr | προαγαγειν cum ℵAB 13. 15. 18. 36. 40. 61. 69. 80. 180. al$^{5\,scr}$ al aliq cat (Chr^{9,311} inter προαγ. et αγαγ. fluct lectio), item d e vg *producere* ... E^{gr} 29. 68. 137. c^{scr} προσαγαγειν, L 11. αναγαγ., D^{gr} 104. εξαγαγειν, item^{vid} sah cop aeth^{pp} ... ς Ti αγαγειν cum HP al plu Thphyl^{utr}

6. εσυρον (ℵ* 11. ειρον) cum ℵ^{c}ABHLP 13. 31. 61. al pler cat Thphyl^{utr}, item vg *trahebant* ... DE 45. 99. 104. 105. 137. al$^{2\,scr}$ Chr^{9,311} εσυραν (d e *traxerunt*) :: cf ad 14, 19 | ιασονα (E al mu cat Thphyl^{b} ιασωνα, D* ιασωναν sed α priore suprascripto, D^{2} ιασωνα) sine articulo cum ℵABD 13. 61. 137. ... ς Ti τον ια. cum EHLP al pler cat Chr | τινασ (D* τινεσ): E Bed^{retr} ℓ^{146} ex Gr add αλλουσ | D πολειταρχασ (non item ℵABEHLP etc) | βοωντεσ (A 2^{lect} -ντασ)· D add και λεγοντεσ | ουτοι et. Eus$^{ps\,193}$ etc: D* d tol add εισιν

7. πρασσουσιν (-σιν BDEHLP etc; ℵA -σι) cum ℵABDEHLP al plu^{vid} Chr ^{9,311} Thphyl^{a} ... ς πραττουσι cum 31. al vix mu Thphyl^{b} | ετερον λεγοντεσ ειναι cum ℵAB 13. 38. 40. 45. 61. 68. 69. 73. 105. 113. 180. al$^{5\,scr}$ cat vg arm syr^{p} Chr^{9,311} ... ς Ti λεγοντεσ ετερον ειναι cum DH LP al plu syr^{sch} sah cop Chr^{9,313}. Item E λεγ. ειν. ετερ.

8. εταραξαν δε: D και εταραξεν (sed d *concitaverunt*) | τον οχλον (E την

9 καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπῆεσαν· 11 οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. 12 πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι· 13 ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ

πολιν) και τους πολιταρχας et. Petr^{alex} canon ^{12} (Gall^{4,104}) ... D τους πολιταρχ. και τον οχλον, item syr^{sch} (*turbati autem sunt principes civitatis et universus populus*) | ακουοντας: D* ακουσαντες, D^{2} ακουσαντα

9. ιασονος: DE al mu cat Thphyl^{b} ιασωνος. Cf ad vv. 5 et 6.

10. ευθεως δι. νυκτος: A om, 61. om δια νυκτ. | δια νυκτος cum NBD 13 25. 31. 40. 68. 69. 73. 105. 180. a^{scr} cat Petr^{alex} can^{12} Thphyl^{b} ... ς δι. της νυκτ. cum EHLP al pler Chr^{9,311} Thphyl^{a} :: cf ad 16, 9 | εξεπεμψαν (h. l. et. Petr^{alex}): N ante δια νυκτ. pon | τον τε (61* δε) et. Petr^{alex}: D 3. 32. 42. 57. 95* om τε, nec expri (praeter morem) sah arm | βεροιαν: 43. 99. 104. 105. 106. 113. 137. al^{6} wtst al^{7} scr (al utvid muỹ cat Petr^{alex} (ap Gall) Thphyl^{a} βερροιαν | απηεσαν (d *ibant*): E εισηεσαν, item *introierunt* vg (item alii ut sah syr^{sch}). Posuimus post των ιουδαιων cum NABD 13. 61. etc Thphyl^{b}, item vg ... Ti ante των ιουδ. cum EHLP al plu (ita^{6} ap Matth et^{9} ap Scri) Chr^{9,311} Thphyl^{a}

11. ευγενεστεροι (31. o^{scr} praem οι): D^{gr} ευγενεισ | εν θεσσαλονικη: D εν τη θεσσ. | τον λογον: E add του θεου | μετα πασης προθυμιας: E^{gr} μετα παρρησιας | καθ ημεραν cum NADE 13. 15. 18. 25. 27. 33. 34. 36. 38. 40. 61. 68. 69. 93. 105. 113. 137. al^{2} scr cat Chr^{9,311} (ex edd^{3}) ... ς Ti το καθ ημ. cum EHLP al plu Chr^{9,311} et^{314} ed Thphyl^{utr} | εχοι (3. 100. εχοιεν): D*E al^{15} Thphyl^{a} εχει | ταυτα (31. ταυθ') ουτως (E al ουτω): 137. syr^{P} c.* add καθως παυλος απαγγελλει (syr^{P} *evangelizavit*)

12. πολλοι: D^{gr} τινες | ουν: E 99. a^{scr*} Thphyl^{a} om | εξ αυτων: D^{gr} om εξ | επιστευσαν: D 137. add τινες δε ηπιστησαν | ελληνιδων (61. ελληδων, d^{scr*} ελληνων) γυναικων usque ολιγοι (syr^{sch} *ex Graecis viri multi et mulieres celebres*): D* d ελληνων (d *grecorum*, D^{gr2} ελληνιδων) και των ευσχημ. ανδρες και γυναικες ικανοι επιστευσαν

13. απο της θεσσαλ. (H θεσαλ., item ante): DE 105. om της | βεροια: rursus ut v. 10. al mu (7 ap Scri) cat^{262} Thphyl^{a} βερροια | οτι και εν usque ηλθον: D οτι (^{2}add ο) λογος (^{2}add του) θεου κατηγγ. εισ βεροιαν και (D^{gr2} om) επιστευσαν και ηλθον εισ αυτην (D^{gr2} om ε.

κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες καὶ ταράσσοντες τοὺς ὄχλους. 14 *εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὅ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.* 15 *οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς* 18, 5 *αὐτόν, ἐξήεσαν.*

16 *Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντος κατείδωλον*

αυτ.) | *κατηγγελη*: 61. al mu (4 ap Scri) *-ελλη*, Chr *-ελθη* | *και ταρασσοντες* (D^{gr*} *τασσοντες*) cum ℵABD 4^{mg} 13. 15. 18. 31. 40. 61. 69. 105. 137. 180. al fere^{15} cat vg syr^{utr} sah cop arm ... ς Ti om cum EHLP al plu aeth^{utr} Chr^{9,312} | *τους οχλους* (vg *multitudinem*): H *τον οχλον*. Praeterea D syr^{sch} ar^{e} add *ου διελιμπανον*

14. *ευθεως δε τοτε* (15. 18. 36. 40. 99. 137. c^{scr} cat sah syr^{P} aeth om) *τον* (15. 18. 36. c^{scr} cat *τον τε*) *παυλον*: D *τον μεν ουν* (d *statimquae*) *παυλον*, vg *statimque tunc Paulum*, syr^{sch} *et Paulum* | *εξαπεστ. οι αδελφοι*: D *οι αδ. εξαπ.* | *πορευεσθαι*: D *απελθειν* | *εως* cum ℵABE 13. 25. 27. 40. 61. 66** 81. 105. vg (e vg *usque ad*) syr^{sch} cop ... ς Ti *ως* c. HLP al plu cat syr^{P} arm Chr^{9,312} ... D (sed d *ad mare versus*) al^{10} sah aeth om | *υπεμειναν* cum ℵB 3. (13 ap Sz) 25, 61. 69. 105. 133. a^{scr} e^{scr} (15. 18. *υπεμεινον*), item E (13^{treg}) *απεμειναν*, 31. 33. 68. Thdrt^{3,5} Thphyl^{b} *επεμειναν*. Item *remanserunt* vg cop ... Ln Ti *υπεμεινεν* cum AD 27. 137. c^{scr} (40. *επεμεινε*) sah syr^{sch} ... ς *υπεμενον* cum HLP al longe plu cat Chr^{9,312} Thphyl^{a} | *τε* cum ℵABE 13. 15. 18. 25. 31. 33. 34. 61. 68. c^{scr} cat syr^{utr} aeth Thphyl^{b} ... ς *δε* cum DHLP al longe plu vg sah cop arm Chr^{9,312} Thdrt^{3,5} Thphyl^{a} | *ο τε*: D 33. om *τε* | *εκει*: H pon ante *ο τε σιλ.*

15. *καθιστανοντες* cum AB 25., item ℵ* *καθισπαντες* (*καθισ* exit versus), D *καταστανοντες*, 61. *αποκαθιστανοντες* ... ς *καθιστωντες* cum ℵ^{c}D^{2}EHLP al pler (15. 18. 36. 180. cat *αποκαθιστωντ.*) Chr^{9,312} | *ηγαγον* sine *αυτον* cum ℵABD 13. 14* 25. 27. 29. 30. 31. 33. 34. 61. 68. 137. c^{scr} (item 69. 105. a^{scr} qui *ηλθον* pro *ηγαγ.*) fu tol Thphyl^{b} ... ς (sed Gb^{00}) add *αυτον* cum EHLP al pler cat vg syr^{utr} sah cop arm Chr | *αθηνων*: E praem *των* | *και λαβοντες*: D *παρηλθεν δε την θεσσαλιαν· εκωλυθη γαρ εισ αυτουσ κηρυξαι τον λογον· λαβοντεσ δε* (d *ut accepissent*) | *εντολην*: E^{gr} syr^{sch} ar^{e} *επιστολην* ... D add *παρα παυλου*, item E vg syr^{sch} ar^{e} arm^{usc} add *απ αυτου* | *και τον τιμοθ.* cum ℵBE 13. 61. 95. 180. e^{scr} et alv^{id} (Wtst praeteriit) cat Chr^{9,313} ... ς Ln Ti om *τον* cum ADHLP al pler Chr^{9,312} | *ινα ωσ ταχιστα*: D *οπωσ εν ταχει* | *εξηεσαν*: L 13. Thphyl^{b} *εξιεσαν*

16. *αυτουσ* (ℵ^{c}): ℵ* D* 96. d *αυτου*, item syr^{sch} ar^{e} *ipse autem Paulus quum exspectaret Athénis* | *του παυλου* (ℵ^{c}): ℵ* om. Ceterum d sic: *expectante eo paulum* | *παρωξυνετο το*: D* om *το* | *θεωρουντοσ* (Gb′)

οὖσαν τὴν πόλιν. 17 διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. 18 τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καί τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ· ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι, ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. 19 ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄριον πάγον ἤγαγον, λέγοντες·
Mc 1, 27 δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή;

---

cum ℵABE 13. 15. 18. 40. 61. 68. 69. 73. 98. 137. 180. a^{scr} k^{scr} al plus^{10} cat Thphyl^{b} ... ς *θεωρουντι* cum DHLP al plu Chr^{9,317} Thphyl^{a}

17. *και εν τη αγορα*: D 137. sah syrP^{mg} *και τοις εν τ. αγ.* | *παρατυγχανοντας*: D *παρατυχοντας*

18. *τινες δε και* cum ℵABDHLP 61. al plus^{40} syr^{sch} ar^{e} Chr^{9,318} ... ς (= Gb +, item = Sz ut vdtr) om *και* cum E al sat mu vg sah cop syrP arm aeth Thphyl^{utr} | *επικουριων* cum ℵAB*DE 25. 61. c^{scr} k^{scr} (al^{vid}) ... ς Ln Ti *επικουρειων* cum B^{3}HLP al pler | *στοϊκων* cum ℵAD EHLP^{vid} 2. 13. 25. 27. 30. 35. 68. al^{6} matth al^{4}scr (et^{vid} al mu) cat^{284} Thphyl^{2}, item sah cop ... ς *στωϊκων* cum B 1. 31. 61. al plu Chr Thphyl^{a}. Praeterea ς praem *των* cum DHLP al longe plu Chr: omisimus cum ℵABE 13. 40. 61. 68. 69. 99. 103. 105. 180. al^{5} scr (al^{vid}) cat | *συνεβαλλον* (ita et. D^{gr2}): 106^{mg} *προσεβαλλον* ... D^{gr*} *συνελαβον*, L 27. 31. 38. 68. 103. 126. 137. al plus^{15} (in his 7 ap Scri) cat Chr^{9,318} Thphyl^{a} *συνεβαλον*, 177. *προσεβαλον* | *θελοι* (Cyr^{cat284} *εθελοι*): D* 4. 68. Thphyl^{b} *θελη* ... 13. 40. 45. c^{scr} Thdrt^{3,172} *θελει* | *καταγγελευς* cum A*BDHLP etc ... ℵ^{corr1}E *καταγγελλευς* | *οτι τον ιν και τ. αναστ.* (14. 27. 29. 68. 69. 105. 106. a^{scr} syr^{sch} ar^{e} cop aeth^{PP} add *αυτου*, sah add *νεκρων*, 177. pon *την αναστ. και* ante *τον ιν*) *ευηγγελιζετο*: D om, hinc Gb^{0} | *ευηγγελιζετο* sine *αυτοις* cum ℵ* BLP 4* 15. 18. 68. 177. 180. al fere^{30} (6 ap Scri) sah syrP arm Chr ... ς praem *αυτοις* cum minusc vix mu cat, item Ln add *αυτοις* cum ℵ^{c}AEH 1. 13. 31. 61. al plus^{30} vg syr^{sch} cop Thphyl^{utr}

19. *επιλαβομενοι* usque *ηγαγον λεγοντες*: D 137. syrP (sed usque *τινας* c.*) *μετα δε ημερας τινας επιλαβομενοι αυτου ηγαγον αυτον επι τον* (D* om, 137?) *αρ. παγον πυνθανομενοι και λεγοντες* | *επιλαβ. τε* cum ℵAEHLP al pler vg syr^{sch} arm aeth Chr^{9,318} ... B 13. 15. 18. 61. cat sah cop *επ. δε* | *αριον* c. ℵADE (L *αγριον*) al aliq, item sah cop ... ς Ln Ti *αρειον* cum BHP al longe plu. Ex Latinis d e *Arium pagum*, am fu *Ariopagum*, vg *Areopagum*. | *ηγαγον*: A *ηγον*, e *trahebant* (contra vg *duxerunt*, d *adduxerunt*) | *δυναμεθα*: 96** 106. al^{4} scr demid tol *ου δυναμ.* | *αυτη η* cum ℵAEHLP etc ... Ln om *η* cum BD | *υπο*: D* teste Wtst *απο*, teste Scri *διδ* | *λαλουμενη*: E 61. *λεγομενη*, D *καταγγελλομενη* (d vero *que est novitas haec a te narratio doctrinae*)

20 ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα
οὖν γνῶναι τίνα θέλει ταῦτα εἶναι. 21 Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ 2, 12
οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ λέγειν τι ἢ
ἀκούειν τι καινότερον. 22 Σταθεὶς δὲ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρίου
πάγου ἔφη· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέ-
ρους ὑμᾶς θεωρῶ. 23 διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σε-
βάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· ἀγνώστῳ θεῷ.
ὃ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 24 ὁ 14, 15
θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρα-
νοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ,

---

20. εισφερεις (ℵ* -φερει): D φερεις (d *adferens*) ... DE praem (E) vel add (D) ρηματα. Item syr^{utr} sah cop. | βουλομεθα: 61. βουλωμ. | τινα θελει cum ℵAB 18. 25. 36. 40. 61. 105. 180. (13. τινα θελη, 69. a^{scr} τινα θελοι) cat. Cf et. vg *quidnam velint haec esse*, d *quid nunc sibi vellint haec esse*, e *quid velint esse*; sah et cop *quae haec sint* (*sint haec*), syr^{utr} *quinam* (sermones) *hi sint* (*velint esse*), aeth *quaenam sit* ... ς Ti τι αν θελοι c. DEHL al pler (P al pauc θελει, 4. 68. Thphyl^{b} θελη) Chr | ταυτα (137. c^{scr} ante θελ., cat post ειναι pon): E om

21. επιδημουντες: D^{gr} sah add εισ αυτουσ | ηυκαιρουν cum ℵABDE 13. 32. 40. 61. 68. 96. 104. 137. c^{scr} (al^{vid}, non enim satis adtenderunt conlatores) Thphyl^{b} ... ς ευκαιρουν cum HLP 1. 31. al pler Bas ^{1,176} Chr^{9,318} Thphyl^{a} | η ακουειν cum ℵABD 25. 44. vg sah syrP arm ... ς και ακου. cum EHLP 1. 13. 31. 61. al pler cat syr^{sch} cop aeth Bas Chr | ακου. τι cum ℵAB 25., item vg omisso τι post λεγειν. Similiter syr^{uir}; item sah (si reddis ad verbum) ει μη τι λεγειν η ακουειν ρημα καινοτερ. (similiter cop) ... ς Ti om τι cum DEHLP al pler cat^{285} arm Bas Chr

22. παυλοσ sine articulo cum ℵAB Thphyl^{a} ... ς Ti ο παυλ. cum DEHLP al omn^{vid} Chr^{9,318} Thphyl^{b} | εν μεσω cum ℵBDHLP etc ... AE εμμεσω | αρειου cum ℵADE ... ς Ln Ti αρειου cum BHLP al certe pler. Cf ad v. 19. | εφη cum ABDHLP al pler Chr ... ℵE 36. 180. 12^{lect} cat ειπεν

23. αναθεωρων (vg *videns*, e *circumspiciens*) et. Clem^{696} etc: D* διστορων (d *perspiciens*), Clem^{372} ιστορων | σεβασματα et. Clem Ps-Ath ^{2,391} etc: ℵ σεβαστα | ευρον: E ηυρον | επεγεγραπτο et. Clem^{696} etc: Or^{4,167} εγεγραπτο, D ην (*η) γεγραμμενον, Clem^{372} ανεγεγραπτο. Cf Ps-Ath^{2,391} βωμιον ευρον γραφοντα | ο et τουτο cum ℵ*A*BD (61. ὃ et τούτων) vg Or ^{4,167} Hier$^{tit\,1,12\,ss}$ ... ς ον et τουτον cum ℵ^{c}A^{2}EHLP al fere omn^{vid} cat arm rell^{pler} ut^{vid} Clem Ps-Ath Chr^{9,318} Cosm ^{11,528} Aug$^{crescon\,1,397}$ | ευσεβειτε: L σέβητε | καταγγελλω: H 61. -γγελω | υμιν (B^{3}): B* υμων

24. ο ποιησασ: A* Thdrt ^{1,1508} (sed non ^{1311} nec^{4,396}) om ο (sed suppl ipse A*) | και παντα τα: E^{gr} κ. παντ. και τα | υπαρχων κυριοσ cum ℵABE 13. 31. 40. 61. 68. 69. 105. 133. 180. 12^{lect} a^{scr} k^{scr} vg (*cum sit*

25 οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος,
αὐτὸς διδοὺς πᾶσιν ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα· 26 ἐποίησέν
τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου
τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς
Es 55, 6 κατοικίας αὐτῶν, 27 ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄραγε ψηλαφήσειαν αὐ-

---

dominus) m (*cum sit caeli et terrae dom.*) cat sah cop syr^{utr} arm aeth Clem^{372} Thdrt^{4,396} Thphyl^{1b} Hil^{416} (ut m) ... ς κυρ. υπαρχ. cum DHLP al pler Clem^{691} Chr^{9,318} Thdrt^{1,1311} Thphyl^{a} Ir$^{int\ 197}$

25. χειρων: ℵ post ανθρωπ. pon | ανθρωπινων (Gb′) c. ℵABD 61. al plus^{15} cat e vg Ir$^{int\ 197}$ Clem^{372} et^{691} Thdrt^{4,396} ... ς ανθρωπων cum EG^{r}HLP al pler syr^{utr} sah cop arm Chr^{9,318} Thdrt^{1,1311} Cosm^{528} | προσδεομενος c. ℵ^{c}ABDG^{r}EG^{r}KLP etc vg etc Clem^{bis} etc ... ℵ* 25. d e (uterq *tamquam egeat*) arm Ir^{int} (*tanquam alicuius indigens*) Thdrt^{4,396} et (ex^{codi})^{1,1311} praem ωσ | τινος et. Clem^{bis} Ir^{int} etc: D* d 47. al^{3} om; D^{gr2} suppl τι αυτος (vide post) | αυτος (et. Clem^{bis} Chr^{9,321} Thdrt^{bis} Cosm Ir^{int} etc, H 16. 37. 56. 100. Chr^{9,318} om) διδους (et. Clem^{691} Chr^{9,321} etc, H 16. 25. 37. 56. 100. Clem^{372} Chr^{9,318} δους) ... D^{gr} οτι (^{2}om) ουτος ο δους (^{2}ουτος διδους), d *quod ipse dederit* | και τα (ℵ*E 61. om) παντα (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵ*et^{c}ABDE al plus^{10} (tamen non plu ut vdtr) cat^{293} vg cop syrP aeth^{utr} (sed *και τα παντα* cum seqq conjg omisso τε) arm Clem^{bis} Chr^{319} et^{321} Thdrt^{1,1311} Cosm^{529} Thphyl^{a} Ir^{int} (*quum ipse - et omnia fecerit, qui fecit ex* etc) ... ς (non ς^{e} etc) κατα παντα cum HLP al longe plu (11 ap Scri, omn ap Mtth; 40. και κατα) Thdrt^{4,396} Thphyl^{b}; sah *unicuique* (παντι, cod^{1} παντι εργω) ... 13. syr^{sch} ar^{e} om

26. εποι. τε (31. δε) et. Clem^{372} etc (Ir^{int} vide ante) ... DE syrP arm om τε | εξ ενος sine additam cum NAB 13. 14* 27. 29. 40. 61. 96. e^{scr} vg (et. Bed$^{vg\ retra\ 146}$) sah cop aeth^{PP} (aeth^{ro} om ipsum εξ ενος) Clem^{372} ... ς (sed Gb^{0}) Ti add αιματος cum DEHLP al pler cat syr^{utr} arm Ir$^{int\ 197}$ Thdrt^{1,1311} et^{4,396} Chr^{9,319} et^{saep} Cosm^{529} Thphyl^{utr} Bed^{retra} ex Gr | εθνος (et. Thdrt Chr Cosm Thphyl^{a}; d *nationem*) ... 23. 69. 96. 104. 137. 142. a^{scr} c^{scr} syrp mg Clem Thphyl^{a} γενος. Similiter *genus* e vg Ir^{int} | ανθρωπων et. Ir^{int} Clem^{372} etc ... D^{gr} ανθρωπου | παντος προσωπου cum NABD 1. 13. 15. 18. 36. 61. 68. 103. cat Clem^{372} ... E Thdrt^{4,396} παν προσωπον ... ς παν το προσωπον cum HLP al pler (37. 56. 100. om παν) Chr Thdrt^{1,1311} Cosm | προστεταγμενους (et. Gb Sz) cum NABD^{2}EHLP 61. al plus^{70} cat (vg *definiens statuta tempora*, d *cum definisset imperata tempora*, e *praefiniens imperata tempora*, Ir$^{int\ 197}$ *praefiniens tempora*) Clem^{372} Chr Thphyl^{utr} ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) προτεταγμενους cum D* (vide ante d) al vix mu Cosm ... 14* 69. 105. τεταγμενους. Edidit Ln πρὸς τεταγμένους | και τας οροθεσιας et. Clem^{372} etc ... D^{gr*} Ir$^{int\ 197}$ κατα οροθεσιαν (Ir^{int} *secundum determinationem*)

27. ζητειν et. Ir$^{int\ 197}$ Clem^{372} etc ... D^{gr} praem μαλιστα, item 96. αυτον | τον θεον cum NABHL 61. al plus^{35} cat vg syr^{utr} sah cop arm

τὸν καὶ εὗροιεν, καίγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. 28 ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. 29 γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, χρυσῷ

Chr^{9,319} et^{322} Thphyl^{b} ... Clem^{372} *το θειον*, D *το* (sic) *θειον εστιν*, d *quod divinum est*, Ir^{int} *illud quod est divinum* ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) *τον κυριον* cum EP 1. 31. al sat mu (5 ap Mtth, 9 ap Scri) Cosm^{529} Thphyl^{a} | *ψηλαφησειαν* (B* *-σιαν*) cum ABHLP al longe plu Clem^{372} Chr$^{9,319.\ 322}$ ... NE 1. 25. 27. 29. 33. 34. 40. 69. 96. (nec aliter ed. Ald, item Oec) *-φησειεν* (E *-σιεν*): quod nescio an edendum sit, nec enim quum tanta auctoritate praestet pro vitio habendum videtur (68. *-φησει*) ... 3. 64. 95* 105. a^{scr} *-φησαιεν* ... D *φησαισαν* | *αυτον*: D* d Ir^{int} *αυτο, illud* ... Clem^{372} (vide ante) om | *και ευρ.* cum NBEHLP 61. al pler tol syr^{utr} arm aeth (cop libere *perquisitus inveniatur*) Chr Cosm Thphyl^{utr} ... Ln *η ευρ.* cum AD 15. 36. 40. 96. 105. 12^{lect} cat sah Clem^{372} Ir$^{int\ 197}$ | *ευροιεν* (E *ευρυεν*): 68. k^{scr} *ευροιαν*, D* *ευροισαν* | *καιγε* (Gb′) cum BD^{2}HLP* 13. 15. 18. 25. 31. 40. 61. 68. 96. 137. 180. al plus^{50} cat Did$^{tri\ 3,18}$ Thphyl^{a} (D* *καιτε*) ... AE Clem *καιτοι* ... ς *καιτοιγε* cum NP^{2} 69. 105. al sat mu Chr^{9,319} Cosm^{529} Thphyl^{b}. Ex Latinis e *et quidem*, d *quidem*, vg *quamvis*, Ir^{int} *quamvis etiam* :: cf Ioh 4, 2 *καιτοιγε* Act 14, 17 *καιτοι* Heb 4, 3 *καιτοι* | *ου μακραν απο* usq *υπαρχοντα*: D *ου μακρ. ον* (^{2}*ων*) *αφ ενος εκαστ. ημων* (^{2}add *υπαρχων*, d *non longe ab unoquoque nostrorum*, Ir^{int} [*quamvis etiam*] *non longe sit ab unoquoque nostrum* | *ου*: 61* *ουκ αμαρτυρον* (:: ex 14, 17) | *απο* et. Clem Did^{tri} etc: H *απ*, E 31. 69. 105. a^{scr} *αφ* (D vide ante) | *ημων* cum NA^{corr*}BDEHP al pler vg rell Ir^{int} Clem Did^{tri} etc ... A*L 31. 180. k^{scr} *υμων* | *υπαρχοντα* (69. 98^{mg} 105. a^{scr} *απεχοντα*): E 12^{lect} Clem *υπαρχοντοσ*

28. *εν αυτω* et. Ir$^{int\ 197}$ Clem^{372} Or^{3,350} et^{alib} Eus$^{prae\ 104}$ et$^{dem\ 145}$ Did$^{tri\ 3,18}$ Thdrt^{1,1476} etc ... D^{gr*} *εν αυτη* | *εσμεν* pri et. Ir^{int} Clem Or Eus Did Hil$^{353\ 570.\ 831}$ etc ... D add *το καθ ημεραν* (d *in diurnum*) | *ωσ και* et. Clem^{372} Or^{4,167} Did$^{tri\ 3,18}$ etc; Ir^{int} *et quemadmodum* ... D *ωσπερ και* | *τινεσ των καθ υμασ* et. Clem Or Did etc ... D *των καθ υμασ τινεσ* | *καθ υμασ* (d Ir^{int} *secundum vos*): B 33. 68. 95. 96. 105. 137. cop *καθ ημασ* | *ποιητων* et. Clem Or Did Chr^{9,319} Cosm^{529} etc (syr^{sch} *e sapientibus vestris*, aeth^{PP} *sapientes*) ... D aeth^{ro} Ir^{int} Amb saepe (vide Sabatier, item de Ambrst al) om, hinc Gb$^{\sigma}$ | *του* et. Clem Or Did etc ... D* 19** 21. 96. 12^{lect} al^{2} scr *τουτου*, item Ir^{int} *huius*, E^{2} 35. 68. *αυτου*, e vg Hil^{203} *ipsius*. Ceterum in mg H adscriptum habet *τουτεστιν ομηρου και αρατου*, item syr$^{P\ mg}$ *αρατου ποιητου*. Did^{tri} vero versum plene scripsit *του γαρ και γενοσ εσμεν· ο δ' ηπιοσ ανθρωποισιν*.

29. *χρυσω* (D* d praem *ουτε*) cum BDHLP al pler Did$^{tri\ 1,15}$ Chr^{9,319} et^{323} Dial$^{tri\ 3}$ (ap Thdrt^{5,1018}) Thdrt$^{2,1292\ cod}$ Cosm^{529} Thphyl^{a} ... NAE 25. 33. 34. 40. 73. 96. Thdrt$^{2,1292\ ed}$ Dam$^{1,310.\ 334.\ 349}$ Thphyl^{b} *χρυσιω* ::

ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου,
14, 16 τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. 30 τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπερ-
ιδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν ἀπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πάντας πανταχοῦ
μετανοεῖν, 31 καθότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰ-
κουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν
ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 32 ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν,
οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν· ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ
πάλιν. 33 οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. 34 τινὲς

---

formae istae passim fluctuant, ut 1 Pe 1, 7 pro *χρυσιου* unus B *χρυσου* praebet; item Apoc 17, 4 *χρυσιω* AB, ℵP vero *χρυσω* (ut ς). Contra 1 Tim 2, 9 *χρυσω* plus auctoritatis quam *χρυσιω* habet. | *αργυρω* cum ℵBDHLP al pler Did^{tri} Chr Thdrt Cosm Thphyl^{a} ... AE 13. 15. 18. 25. 34. 36. 40. 73. 96. k^{scr*} cat Dam^{ter} Thphyl^{b} *αργυριω* | *και ενθυμησεως* (Ir^{int} *concupiscentiam*, d *cupiditatis*: unde *επιθυμ.* conieceris; contra e vg *cogitationis*) ... D^{gr} Ir$^{int\,197}$ Did$^{tri\,1,15}$ *η* (sah cop aeth^{ro} plane om) *ενθυμ.* | *ανθρωπου* et. Ir^{int} ... E^{gr} 33. 34. *ανθρωπων* ... Did^{tri} *ανθρωπινης*

30. *τους μεν ουν χρονους* (m^{14} *tempora igitur*, Ir$^{int\,197}$ *tempora ergo*): E *και τους χρον. μεν ουν*, vg *et tempora quidem* | *της αγνοιας*: D* d *τ. αγν. ταυτης*, vg *huius ignorantiae* (non item m^{14} Ir^{int}) | *υπεριδων*: D* *παριδων* (103. *περιδων*) | *απαγγελλει* cum ℵ*B Ath^{1,195} cod (et$^{cdd\,3}$ *επαγγελλ.*) ... ς Ln Ti *παραγγελλει* cum ℵ^{c}ADEHLP al omn^{vid} (H al *-γγελει*) Ath^{1,195} ed Cyr$^{abac\,573}$ etc | *παντας* (Gb′) c. ℵABD^{2}(*ινα παντες*) E 13. 15. 18. 36. 40. 180. cat^{288} Ath^{1,195} Cyr$^{abac\,573}$; item *hominibus ut omnes ubique paenitentiam agant* d vg, m^{14} *hominibus omnes ubique agere paenitentiam* ... ς Ti *πασι* cum HLP al pler Ir^{int} (*praecepit hominibus omnibus ubique poeniteri*, sed$^{cdd\,2}$ om *omnibus*) Ps-Ath ^{2,514} Bas$^{eth\,235}$ Chr$^{2,319.\,323}$ Chron^{163} Thdrt$^{4,84.\,1006.\,1296}$ Cosm^{529}

31. *καθοτι* (Gb″) cum ℵABDE al fere^{20} (al^{3} cat *καθο*) Ath^{1,195} et Ps-Ath ^{2,514} Bas$^{eth\,235}$ Cyr$^{abac\,573}$ Thdrt^{4,84} et^{bis} Chron^{163} Thphyl^{b} etc (e m^{14} vg *eo quod*, d Ir^{int} *quoniam*) ... ς *διοτι* cum HLP al longe plu Chr$^{2,319.\,324}$ Thphyl^{a} | *εστησεν*: D^{gr} *-σαν* | *εν η μελλει κρινειν*: D *κρινει*, d Aug$^{civ\,dei\,18,54}$ *iudicare*, Ir$^{int\,197}$ *iudicari* | *εν* (D^{gr} om) *ανδρι*: D Ir^{int} add *ιησου* | *ωρισεν*: E *ορισεν* | *παρασχων*: D *παρεσχειν* (d *exibere*), 32. 57. *παρασχειν* (sic et. ed. Compl). Latini sic: e *in viro cui statuit fidem praestans omnibus*, d *in viro Iesu cuius constituit fidem exibere omnibus*, Ir^{int} *in viro Iesu in quo statuit fidem* (omissis *παρασχ. πασιν*), Aug$^{civ\,dei}$ *in viro in quo definivit fidem omnibus*, Amb$^{luc\,1409}$ *in viro quo definivit omnibus fidem*

32. *ειπαν* cum ℵBE ... ς Ln *ειπον* cum ADHLP al omn^{vid} | *ακουσομεθα*: d *audimus* | *περι τουτου και παλιν.* ^{33}*ουτως* (Thphyl^{b} *και ουτ.*) cum ℵAB 13. 29. 40. 68. 73. 105. (Thphyl^{b}). Item D vg arm *περι τουτου παλιν. ουτως* (tol *et sic*), E 69. 180. a^{scr} aeth *περι τουτου παλιν. και ουτως* .... ς *παλιν περι τουτου.* ^{33}*και ουτως* cum HLP al pler cat syr^{utr} cop (sah om *παλιν*) Chr^{2,327} Thphyl^{a}

δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγείτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

XVIII.

1 Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 2 καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν Ro 16, 3
τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλ- 1 Co 16, 19 etc
λαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ τεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, 3 καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἠργάζοντο· ἦσαν γὰρ σκη-

---

34. *κολληθεντες*: D^{gr}* *εκολληθησαν* | *εν οις*: 2. 30. 32. 43. 68. 104. 177. al^{2} ^{scr} add *ην* | *ο αρεοπ.* (B^{3} *αρεωπ.*) cum ℵAEHLP etc ... D *τις αρεοπ.* ... Ln *αρεοπ.* omisso o cum B | *-παγειτης* cum B*D ... ς Ln *-παγιτης* cum ℵAB^{3}EHLP etc. Ceterum e am fu al *ariopagita*, d vg^{cle} tol *areopag.* Praeterea D add *ευσχημων* (*conplacens*) | *και γυνη* (E add *τιμια*) *ονομ. δαμαρις*: D om | *ετεροι*: 4. 25. 81. k^{scr} 2^{lect} al^{3} add *πολλοι*

XVIII. 1. *μετα ταυτα* cum ℵAB 13. 69. 97. a^{scr} vg cop arm ... ς Ti *με. δε ταυτ.* cum EHLP al pler cat sah syr^{p} (syr^{sch} aeth *και μετ. ταυτ.*) Or$^{int\ 4,681}$ Chr^{9,327}. Similiter D *αναχωρησας δε* omissis *μετα ταυτ.* | *χωρισθεις* (D *αναχωρ.*) sine additam cum ℵBD 13. vg sah cop ... ς (Gl^{0}) add *ο παυλος* cum AEHLP al pler cat syr^{utr} arm aeth Or^{int} Chr | *εκ*: D *απο* (d *ab*)

2. *ευρων*: P e^{scr} g^{scr}* *ευρον* | *ακυλαν*: 31. g^{scr} *-λλαν* | *και πρισκιλλαν γυναικα* usque *ομοτεχνον ειναι* (v. 3): syr^{p} ^{mg} *cum Priscilla uxore eius. Hi autem exierant a Roma, eo quod praecepisset Claudius ut discederent omnes Iudaei ab Italia. Hi* [*venerant in? habitabant?*] *Achaiam. Ipse autem Paulus agnovit Aquilam* (*προσηλθεν τω ακυλα*), *et quia eiusdem gentis et eiusdem opificii esset* etc | *εληλυθοτα*: 13. *εισεληλ.* | *δια το*: E *δια δε το*, e *et quod autem* | *τεταχεναι* cum ℵ* (sed excidit *τα* post *τε* excunte versu) DELP 4. 13. 29. 31. 40. al plus^{10} ... ς Ln Ti *διατεταχεναι* cum ℵ^{c}ABH al plu cat Chr^{9,328} ... 1. 14* 43. 69. al^{10} *προστεταχεναι* | *κλαυδιον* (D* *-διωσ*) et. Or$^{int\ 4,681}$ ... B om | *τουσ ιουδαιουσ* (31. *ιδιουσ*) ... D om *τους* | *απο τησ ρωμησ* cum ℵABDEL al plus^{20} cat vg (e vg *a Roma*) ... ς *εκ τ. ρω.* cum HP al pl Chr^{9,328} | *ρωμης*: D add *οι κε κατωκησαν* (D^{gr}* *-σεν*) *εισ την αχαιαν* (d *qui et demorati sunt in achaiam*), cf supra syr^{p} ^{mg} | *αυτοις*: D^{gr}* *αυτω*. Praeterea D add *ο παυλος*

3. *ειναι*: D om (d *et propter artificium manebat* etc) | *εμενεν* cum ℵABDP al pler e vg syr^{sch} Or$^{int\ 4,681}$ ... E^{gr}HL al^{12} syr^{p} Chr^{9,328} Thphyl^{a} et^{b} *εμεινεν* | *παρ αυτοις*: D 15. 18. 36. *προσ αυτους* | *ηργα-* cum ℵ*AB*

20, 34 νοποιοὶ τῇ τέχνῃ. 4 διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάβ-
βατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.

17, 15 5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σίλας καὶ ὁ
28 Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς
Ἰουδαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. 6 ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν
20, 26 καὶ βλασφημούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς·
τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν

DE 13. 180. k^{scr} ... ς ειργα- cum ℵ^{c}B^{3}HLP al pler. Item -ζοντο cum ℵ*B cop Or$^{int\,4,681}$ (*mansit apud eos, et operabantur simul*) ... ς Ln Ti -ζετο cum ℵ^{c}ADEHLP al omn^{vid} vg syr^{utr} (sed syr^{sch} etP c. ob. add *cum eis*) arm^{sil} (libere aeth *manserunt una* et *operabantur*; et. m^{82} libere *mansit apud eos opus faciens*; similiter sah) Chr^{9,328} | ησαν (am* tol *erat*, fu om ησ. γαρ) γαρ σκηνοπ. τ. τεχν. (et. Or^{int}): D om, hinc Gb^{o} | τη τεχνη cum ℵABELP al fere^{20} Chr^{9,328} et^{8,298} (m^{82} *erant enim arte fabri*) ... ς την τεχνην cum H al plu cat Thphyl^{utr}

4. διελεγετο δε (vg^{cle} am^{2} *et disputabat*, tol *et ingrediebatur*) εν τη συνα. κα. παν (13. παντα, H μιαν) σαββατ. (vg^{cle} [non am^{2} tol] syr$^{p\,mg}$ add *interponens nomen domini Iesu*) επ. τε ιουδ. κ. ελληνας ... D εισπορευομενος δε εισ την συναγωγην κατα παν σαββ. διελεγετο και εντιθεισ (d *interponens*) το ονομα του κυριου ιησου και (D^{gr2} om) επιθεν δε (d om) ου μονον ιουδαιουσ αλλα και ελληνασ ... am* fu eddquidam ap Bed^{73} plane om

5. ωσ δε κατηλθον (Thdrt^{3,5} ηλθον, e vg etc *venissent*): D παρεγενοντο δε | απο τησ: L 105. al^{5} om τησ | ο τε: D^{gr*} τοτε | και ο: D 42 105. 173. om ο | τω λογω cum ℵABDE 13. 40. 73. 137. 142. c^{scr} vg sah cop syr^{sch} etP ^{txt} aeth^{utr} are Base$^{th\,294}$ et^{304} Thdrt^{3,5} ... ς (= Gb Sz) τω πνευματι cum HLP al pler (68. add τω αγιω) cat syrP ^{mg} arm Chr^{9,328} | ο παυλοσ: D om ο | διαμαρτυρομενοσ (13. -ρωμενοσ): D* 40. 68. Thphyl^{b} -ρουμενοσ | τοισ ιουδαιοισ: AH 177* om | ειναι cum ℵA BD 4** 13. 25. 27. 29. 40. 68. 69. al plus^{20} cat^{301} vg (item sah cop syr^{sch} etP c.* arm aeth) Base$^{th\,294}$ et^{304} Thphyl^{b} ... ς Ti om cum EH LP al plu vg^{edd} (ap Ln) syrP ^{txt} Chr Thdrt Thphyl^{a} | τον (37. d^{scr} cat om) $\overline{\chi\nu}$ (D add κυριον) $\overline{\iota\nu}$: P om $\overline{\iota\nu}$

6. αντιτασσομενων (D^{gr*vid} ετι τασσ., 15. 18. 36. cat ανθισταμενων): D syrP ^{mg} praem πολλου δε (d *multoque*) λογου γεινομενου και γραφων διερμηνευομενων (δε quod sequitur retinet et. D, non item syrP ^{mg}) | εκτιναξαμενοσ: D tol add ο παυλοσ | τα ιματια (Base$^{th\,294}$ το ιματιον, non item^{304}): D 14* 27. 29. 31. al plus^{12} (sed 40. 69. 105. al pauc pon ante τα) vg^{cle} tol (non item am fu) sah cop syr^{utr} aeth (non item arm) Thphyl^{b} add αυτου | προσ αυτουσ: E^{gr} αυτοισ ... sah om | επι την κεφαλην: 14** 15. 18. 36. 38. 67** 93. 104. 113. 180. h^{scr} cat ε. τασ κεφαλασ | απο του νυν: D* d αφ υμων νυν, *ego a bobis nunc* | πορευσομαι (et. Base$^{th\,bis}$): D*H*L al pauc cat d (*vado*) Chr^{edd} pri πορευομαι

εἰσ τὰ ἔθνη πορεύσομαι. 7 καὶ μεταβὰσ ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν εἰσ οἰκίαν τινὸσ ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ Co 4, 11
οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. 8 Κρίσποσ δὲ ὁ ἀρχισυνάγω- 1 Co 1, 14
γοσ ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν
Κορινθίων ἀκούοντεσ ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. 9 εἶπεν δὲ ὁ 16, 9
κύριοσ ἐν νυκτὶ δι' ὁράματοσ τῷ Παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει 23, 11
καὶ μὴ σιωπήσῃσ, 10 διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶσ ἐπιθή-
σεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαόσ ἐστίν μοι πολὺσ ἐν τῇ πόλει
ταύτῃ. 11 ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνασ ἓξ διδάσκων ἐν αὐτοῖσ

---

7. *και μεταβασ*: Dgr* om *και* | *εκειθεν*: D* 137. *απο του ακυλα* (ita D* teste Kipl, *δε απο ακυλα* teste Scri), d *ab acyla* | *εισηλθεν* cum ℵAD* 13. 25. 27. 29. 33. 34. 40. 68. 69. 105. a^{ser} d vg sah syr^{sch} et^{p} mg arm (aeth^{vid}) Thphyl^{b} ... ς Ti *ηλθεν* cum BD^{2}EHLP al pler cat cop syr^{p} txt Chr^{9,328} Thphyl^{a} | *εισ οικιαν*: D* *εισ τον οικον* | *ονοματι* (Dgr* *ονοματοσ*): A 2. 30. 104. aeth om | *τιτιου* (ℵE etc *τιτου*) *ιουστου* cum B*Dgr^{2} syr^{p}, item (sed *τιτου*) ℵE 7. 15. 36. 81. cat vg (sed am* *titi nomine iusti*; utrumque nomen agnoscit etiam Hier de nominib. hebr.) cop arm Thphyl^{b}. Cf Bed$^{retra\,147}$ *Titi Iusti*. „Iusti nomen etiam in Graeco scriptum est." Praeterea syr^{sch} sah *τιτου* sine *ιουστου* habent; 98. *του τιτου* super *ιουστου* prima manu adnotatum habet ... ς Ln Ti *ιουστου* cum AB^{3}D*HLP al pler d aeth Chr Thphyl^{a} ... 2. 30. plane om | *συνομορουσα* cum ℵBEHLP al pler (13. *συνομορρουσα*) etc (et. syr^{p} mg graece) ... AD *συνομοροουσα*

8. *κρισπ. δε ο αρχισυν.*: D *ο δε αρχισυν. κρισποσ* | *τω κυριω*: D *εισ τον κυριον*, d *in dominо* | *συν*: H* *εν* (sed *συν* in margine, fortasse ipse*) | *ακουοντεσ*: HL 4. 25 31. 66* 137. al^{15} Thphyl^{utr} *ακουσαντεσ* | *επιστευον*: 37. 137. c^{ser} Thphyl^{a} *επιστευσαν*, item e *crediderunt*. Praetereaque 137. syr^{p} mg add *δια του ονοματοσ του κυριου ιησου χριστου* (vide post), item syr^{sch} ar^{e} add *τω θεω* | *και εβαπτιζοντο*: D add *πιστευοντεσ τω θεω δια του ονοματοσ του κυριου ημων ιησου χριστου* | B* *κρεισποσ*, item v. 18 (non item v. 2) *πρεισκιλλ.*

9. *ο κυριοσ*: D om ο | *εν νυκτι* ante *δι οραματ.* cum ℵB 13. 31. 40. 68. 69. 96. 103. 105. a^{ser} cat vg arm Thphyl^{b} ... ς Ti post *δι οραμ.* cum ELP al pler sah cop syr^{p} Chr^{9,329}, item H c^{ser} aeth *της νυκτοσ* post *δι οραμ.* ... D Thphyl^{a} post *τω παυλω* .. A syr^{sch} ar^{e} om, sed habent *εν οραματι* pro *δι ορ.*

10. *σοι*: Dgr^{r}E tol om | *εστ. μοι πολυσ* (P *πολλυσ*): L *μοι εστιν πολυσ*, 31. 180. *μοι* (180. *μου*) *πολ. εστ.*, 68. *πολ. εστι μοι*

11. *εκαθ. δε* cum ℵAB 13. 15. 18. 31. 33. 36. 40. 68. 105. a^{ser} c^{ser} cat e vg sah cop syr^{utr} ... ς Ti *εκαθ. τε* cum EGr^{r}HLP al pler arm aeth Chr^{9,329} Thphyl^{utr}, D *και εκαθ.* Praeterea D syr^{sch} et^{p} c.* ar^{e} aeth^{pp} add *εν κορινθω*, 40. vg^{cle} demid tol sah arm add *εκει* | *ενιαυτον*: ℵ add *ενα* (ex *κενα* ab ipso* restitutum), item syr^{p} | *εν* (37. 56. 100. om) *αυτοισ*: Dgr 4. arm *αυτουσ*

τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, 13 λέγοντες ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. 14 μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν· 15 εἰ δὲ ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· Mt 27, 24 Io 18, 31 κριτὴς ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. 16 καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. 17 ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Σωσθένην τὸν

---

12. δε: D syrsch (non itemP) τε | ανθυπατου οντος cum NABD 8. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 68. (οντ. ανθυπ.) 180. cat ... ς Ti ανθυπατευοντος cum EHLP al pler Chr9,329 | ομοθυμαδ. οι (3. 31. 95. om) ιουδαιοι ... B sah cop οι ιουδ. ομοθυμ. | τω παυλω και (sah syrP c.* add επιθεντες τας χειρας αυτω) ... D συνλαλησαντες μεθ εαυτων επι τον παυλον και επιθεντες τας χειρας (d manum) | ηγαγ. αυτον: syrP c.* add ad proconsulem | επι: ℵ παρα

13. λεγοντες: D praem καταβοωντες και | αναπειθει (H 40. πειθει, 1. 65. 133. ανατρεπει) ante ουτος cum NAB 1. 13. 38. 47. 68. 69. 105. 113. 133. al3 scr. arm Thphyl^{b} ... ς post ουτος cum DEHLP al pler cat vg sah cop (syrutr) Chr9,329 Thphyl^{a}

14. ει (A η) μεν sine ουν cum NABDE 13. 18. 27. 29. 40. 68. 69. 104. 105. 133. 137. al plus10 (4 ap Scri) cat Chr9,329; nec magis exprimunt vg sah cop syrutr arm aeth ... ς (sed Gb^{0}) Ti add ουν cum HLP al plu | ην (A* η, sed* correxit): 42. 57. 96. pon post τι, fscr post ραδιουργ. ... L 2. 25. 31, 37. dscr om | ω ιουδαιοι: D vg ω ανδρες ιουδ. | αν ανεσχομην cum ℵ*B 13., item omisso αν A 33. 34. 36. ... ς Ti αν ηνεσχομην cum DEHLP al pler cat Chr (:: Moeris176: ἠνέσχετο ἀττικοί, ἀνέσχετο ἕλληνες. Ceterum cf Steph. Thes.)

15. ει: H 13. η | ζητηματα (Gb′) cum NABDgr2Egr al fere15 vg sah cop syrutr arm Thphyl^{a} ... ς ζητημα cum D*HLP al plu (96. add τι) cat d e Chr9,329 Thphyl^{b} | εστιν: Dgr εχετε | κριτης sine additam cum NA BD 13. vg cop (aethPP εγω δε, aethro εγω ουν) ... ς add γαρ cum EH LP al pler (al6 om εγω) cat sah syrutr arm Chr | ου βουλομαι: D ου θελω

16. απηλασεν (e tol *abegit*, vgcle fu *minavit*, am demid *eminavit*): D* (sed d *abiecit*) 133. απελυσεν | απο του: H supplet in mg

17. επιλαβομενοι: Dgr* απολαβομενοι | παντες sine additam cum NAB escr* vg cop are ... ς (sed Gb^{00}) add οι ελληνες cum DEHLP al pler (al aliq παντ. ιουδαιοι vel παντ. οι ιουδ.) sah syrutr arm aeth Chr9,329 (sedcom 331 επιλαβ. δε σωσθενην omissis παντες οι ελλ.). Testatur et. Bedretr 147 ex Gr | σωσθενην: D* μετα (sicvid) σωσθενην, d *cum*

ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν.

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν· εἶχεν γὰρ εὐχήν. 19 κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. 20 ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι οὐκ

---

sosthenen | *εμπροσθεν* et. ℵAB etc ... DE *ενπρ.* | *και ουδεν τουτων τω γαλ. εμελεν* (ℵEHLP al permu cat *-λλεν*) ... d *tunc gallio fingebat eum non videre*, D^{gr*} satis legi non potest (Wetst et Kipl *τοτε γαλλιων --*)

18. ℵ* per incuriam o *δε παυλος εφη ετι*, nec videtur *εφη* ante ℵ^{c} notatum | *προσμεινας*: E *επιμινας* | *εξεπλει* (et. E^{gr*}): D *επλευσεν*, d vg *navigavit*, E^{gr2} *εξεπλευσεν*, e *enavigavit* | *κενχρ-* cum ℵADE (ℵ *κεγχραιαις*) ... ς Ln Ti *κεγχρ-* cum BLP al pler ... H al mu *κεχρεαις* (item sah), al pauc *κεγχραις*, D *κενχρειαις*. Latini: d e vg *in cenchris*, fu *in cencris*; aeth^{ro} om | *την κεφαλην* post *εν κε.* cum ℵAB 13. 31. 40. 68. 69. 180. a^{scr} cat vg Thphyl^{b} ... ς ante *εν κε.* cum DEHLP al pler sah syr^{utr} arm aethPP Chr^{9,335} | *ειχεν* et antea *κειραμενος*: ita et. fu vg^{cle} *totonderat* et *habebat* ... am cdd^{quidam} ap Bed^{78} aeth *totonderunt* (et. tol demid *totonderant*) et *habebant* | *ευχην*: D* *προσευχην*, d *orationem*

19. *κατηντησαν* cum ℵABE 13. 40. k^{scr} d (*devenerunt ephesum*) tol sah syr^{sch} ar^{e} aethPP ... D^{gr} *καταντησας*, item arm ... ς *κατηντησε* cum HLP al pler vg cop syrP aeth^{ro} Chr^{9,336} | *κακεινους* ... EHP al plus^{25} Chr Thphyl^{a} *και εκεινους* ... D *και τω επιοντι σαββατω εκεινους*. Similiter 137. sah syrP c.* *τω επιοντ. σαββατω* post *εφεσον* add | *κατελιπεν*: d *reliquerunt* ... AHLP 13. 103. al pauc *κατελειπεν*. Verba *κακεινους κατελιπ. αυτον* syr^{sch} ar^{e} et sah hoc loco om, sed vide ad versum 21 | *αυτον* cum BHLP al pler cat Chr ... Ln *εκει* cum ℵADE 13. 25. 33. 34. 40. 73. (k^{scr} *κακει κατελιπ. αυτους*) | *αυτος δε εισελθων*: sah (vide ante) *sabbato sequenti ingressus est Paulus* | *διελεξατο* cum ℵAB 13. 68. 69. 98^{mg} 105. a^{scr} Thphyl^{b} ... D 14* 32. k^{scr} *διελεγετο*, item *disputabat* vg (et. fu demid tol, sed am *disputavit*) syr^{sch} (non itemP) ... ς Ti *διελεχθη* cum EHLP al pler (c^{scr} *διειλεχθη*) Chr (Thdrt^{3,400} *διηλεχθη*)

20. *δε*: D* d syr^{sch} aeth^{utr} *τε* | *αυτων*: D^{gr2}L 31** 66. 98. 177. al^{5} arm Thphyl^{b} *αυτον* | *πλειονα*: D *πλιον* (sic) | *μειναι* (ℵ^{c} *επιμειναι*, 25. *παραμειναι*) sine additam cum ℵ(et*et^{c})AB 13. 15. 18. 36. 37. 40. 68. 73. 105. 180. c^{scr} cat vg syrP^{txt} aeth (tol sah arm vide post) ... ς (sed Gb^{0}) add *παρ αυτοις* cum DEHLP al pler (25. om *παρ*) syr^{sch} (et syrP add c. ob.) cop Chr^{9,336}. Item tol sah arm add *εκει*

ἐπένευσεν, 21 *ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπών· πάλιν ἀνακάμψω*
πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη *ἀπὸ τῆς Ἐφέσου,* 22 *καὶ*
κατελθὼν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλη-
σίαν κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν, 23 *καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν,*
διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, στηρί-
ζων πάντας τοὺς μαθητάς.

1 Co 8, 5 24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει,

21. αλλα cum ℵABDEP 13. 15. 18. al plus[12] Thphyl[a] ... ς αλλ cum HL al plu cat Chr Thphyl[b] | αποταξαμενος και cum ℵABD 13. vg, item E 15. 18. 36. 40. 68. 69. 105. 180. a[scr] cat Thphyl[b] αποταξ. αυτοις και ... ς απεταξατο αυτοις c. HLP al pler cop syrP Chr Thphyl[a] ... syr[sch] ar[e] om ... sah (vide ad v. 19) αλλα κατελιπεν τους εν τω τοπω εκεινω και απεταξατο αυτοις | ειπων sine additam c. ℵABE 13. 14* 15. 36. 69. 105. 180. a[scr] vg (exc demid) sah cop arm aeth[ro] ... ς (sed Gb[00]) add δει με (D[gr*] δε) παντως την εορτην την ερχομενην ποιησαι εις ιεροσολυμα cum DHLP al pler cat demid syr[utr] (aethPP *sed nunc volo agere festum venturum in Hierusalem* add post θεου θελοντος) Chr[9,336] Thphyl[utr] (sed D την εορτην ημεραν ερχ., d *sollemnem diem adventem*; 177** g[scr] οτι δει, 68. 103. demid om παντως, 40. 68. Thphyl[b] ε. ιερουσαλημ) :: cf 19, 21. 20, 16. quae cohaerent cum additamento, sed ansam eius quae proxime sequuntur videntur dedisse. Similia vero toties aliena manu actis inlata sunt. | παλιν (D sah om) sine δε cum ℵAB(D)E 13. 20. 36. 40. 103. a[scr] cat[309] vg (sed demid *et iterum*) arm aeth cop (sah) ... ς (sed Gb[00]) add δε cum HLP al pler syrP (et[sch] *et iterum*) Chr Thphyl[a] (et[b] και παλιν) | ανηχθη sine copula cum ℵ[c]A BD 15. 18. 81. 103. 105. 180. a[scr] cat vg sah arm aeth[ro] (teste Gildem) ... ς και ανηχθ. cum EHLP al pler (13. απηχθ.) aethPP (ut ante) Chr[9,336]; item ℵ* cop (item 68.) ανηχθ. δε. Pro ανηχθη απο etc 137. sic: τον δε ακυλαν εασεν εν εφεσω (haec etiam 97. intulit. Videtur ante και ανηχθ.) · αυτος δε ανενεχθεις ηλθεν εις καισαρειαν etc. Similiter syrP [mg]: *Aquilam autem reliquit Ephesi; ipse autem quum navem conscendisset, venit in Caesaream. Quum ascendisset autem et salutasset.* Syr[sch] (vide ad v. 19) post verba: *et si deus voluerit veniam rursus ad vos*, sic pergit: *Et Aquilam et Priscill. reliquit Ephesi, et ipse iter fecit per mare et venit Caesaream* etc | απο της: D* απ. του

22. καισαριαν cum ℵADE ... ς Ln Ti -ρειαν cum BHLP al certe pler | εις καισαρ.: 31. Cass[192] add ο παυλος, quod 33. 34. 41. 69. praem | αναβας: cop om ... D και αναβ. (item sah syr[utr] aeth) · | αντιοχειαν cum ℵABDHLP etc ... E -χιαν

23. καθεξης: D* κατεξης ... ℵ* 105. και (ℵ[c] om) καθεξης | στηριζων cum ℵAB 13. ... ς Ti επιστηριζων cum DEHLP al pler cat Chr[9,336]. Praeterea D 38. 104. praem και

24. απολλως (e vg h. l. et post *Apollo*, item syrr; aeth[ro] *apollon*, sedPP *apollos*) cum ℵ[c]ABEHLP etc ... ℵ* 15. 180. cop arm απελλης, D απολ-

ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. Lc 24, 19
25 οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύ-
ματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος 19, 3
μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου, 26 οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι
ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας
προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ
θεοῦ. 27 βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρε-

λωνιος. Cf Did$^{cat\,309}$ εἰσὶ διαβεβαιούμενοι ὡς ἀπολλὼς ὁ αὐτός ἐστιν ἀπελλῆς τῶν κορινθίων ἐπίσκοπος. περὶ οὗ γράφει παῦλος· περι δε απολλω πολλα παρεκαλεσα αυτον, καὶ· οτι εγω εφυτευσα, απολλως εποτισε. καὶ εἰ ἀληθὲς τοῦτο, σκόπει εἰ διώνυμος ὁ ἀνήρ, εἰ (ἢ) ἄλλως μετεποιήθη θάτερον τῶν ὀνομάτων εἰς τὸ λοιπόν. Eadem fere Oec^{142} ad h. l. Cf et. ad 19, 1. Praeterea vide Ro 16, 10 ασπασασθε απελλην etc | ονοματι: D 13. al pauc post δε τισ pon | αλεξανδρ. τω γενει: D γενει αλεξανδρευσ, item syr^{sch}

25. ουτοσ: D^{gr} οσ | ην: 31. om | κατηχημενοσ: D add εν τη πατριδι, *in patria* | την οδον: D 14* 15. 18. 21. 29. 36. 66** 69. 76. 105. 180. al^{5} cat^{cod} τον λογον | του κυριου: B k^{scr} Thphyl^{a} om του | ελαλει: D απελαλει, d *eloquebatur* ... ℵ* ω (^{c}om) ελαλει, B ελαλει δε | του ιησου cum NABDEL 13. 36. 38. 40. 67** 68. 69. 73. 93. 105. 137. al^{3} ^{scr} al pauc (sed D 13. 40. 68. 69. 137. om του) cat vg sah cop syr^{utr} arm aeth Thphyl^{b} ... ς του κυριου cum HP al plu (177. om του) Chr^{9,336} | Thphyl^{a} | BD^{gr*} ιωανου

26. τε: e vg *ergo*, cop syr^{p} aeth^{ro} δε ... D^{gr}H f^{scr} sah arm aeth^{pp} om | παρρησιαζεσθαι cum ABEHLP etc ... ND παρησιαζεσθ. Cf alibi; passim enim antiquissimi cdd παρησια | εν τη: D* om τη | ακουσαντ. δε (et. syr^{p}): D* d syr^{sch} και ακου. | πρισκιλλ. κ. ακυλασ (ℵ -λα) cum NABE 13. vg cop aeth ... ς Ti ακυλ. και πρισκιλλ. cum DHLP al pler cat syr^{utr} sah arm Chr^{9,338} | εξεθεντο: D -θοντο, H -θετο | την οδον του θεου cum NAB 13. 31. 40. 42. 57. 68. 73. 97. 137. 180. 12^{lect} c^{scr} k^{scr} am fu tol sah cop syr^{p} arm Thphyl^{b} ... E 36. 177. cat vg^{cle} demid syr^{sch} την οδον του κυριου, 66** 98^{mg} 105. 58^{lect} (a^{scr}) τον λογον του κυριου (a^{scr} θεου) ... ς Ti την του θεου οδον cum HLP al longe plu Chr ... Gb'' Ti^{49} nil nisi την οδον cum D (:: at 19, 23 et 24, 22 η οδοσ eodem sensu dictum non fluct; 19, 9 certe in pler intactum mansit)

27. βουλομενου δε αυτ. διελθειν εισ τ. αχα. (E εισ τ. αχ. διελθ.) προτρεψαμενοι (A 4. 37. 64. 66* 80. 100. 177^{mg} 192. g^{scr} προπεμψαμενοι) – οσ παραγενομενοσ (13. -ναμενοσ, 137. syr^{p} c.* add εισ την αχαΐαν, item 12^{lect} εν τη αχαΐα) συνεβαλετο (A 57. 99. Thphyl^{a} συνεβαλλετο) – δια τησ χαριτοσ (137. c^{scr} vg syr^{p} om δια τ. χα., praeterea vide post): D (item syr^{p} ^{mg} usque ad αποδεξ. τον ανδρα) sic: εν δε τη εφεσω επιδημουντεσ (d *in aephesum autem exeuntes*) τινεσ κορινθιοι και ακουσαντεσ αυτου παρεκαλουν διελθειν συν αυτοισ εισ

ψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος. 28 *εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.*

XIX.

18, 24 1 *Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη κατελθεῖν εἰς Ἔφεσον καὶ εὑρεῖν τινὰς μαθητάς,* 2 *εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν*

την πατριδα αυτων· συνκατανευσαντος (d *redeunte*) *δε αυτου οι εφεσιοι* (syrp mg *fratres*) *εγραψαν τοις εν κορινθω μαθηταις οπως* (d *quomodo*) *αποδεξωνται τον ανδρα· ος επιδημησας εις την αχαϊαν πολυ* (d* *-λυν*) *συνεβαλλετο* (d *contulit*) *εν ταις εκκλησιαις· | δια της χαριτος*: Bed^{74} (qui ex vg habet *contulit multum iis qui crediderunt* sine *δι. τ. χα.*) adnotat: „alia translatio habet: *profuit multum credentibus per gratiam*“, quae ex e adsumpta esse apparet. Eadem verba omittere etiam „Bas^{sel}“ Gb testatur.

28. *ευτονως*: 13. *συντονως* | *διακατηλεγχετο*: A *διακατηλλεγχετο* (31. *διακτηλλεγχετο*), E *κατηλεγχετο*, 73. *διελεγετο* | *δημοσια*: E add *και κατ οικον* (e *et in domo*). Cf Bed$^{retra\ 148}$: „In Graeco ita scriptum est *publice et per domos ostendens*.“ | *επιδεικνυς*: D 137 *διαλεγομενος και επιδεικν.* | *ειναι τον* (E om) $\overline{\chi\nu}$ $\overline{\iota\nu}$: D sah *τον* $\overline{\iota\nu}$ *ειναι* $\overline{\chi\nu}$. Eodem modo syr^{utr} transpon

XIX. 1. *εγενετο δε* usq *κατελθειν*: D syrp mg sic: *θελοντος δε του παυλου κατα την ιδιαν βουλην πορευεσθαι εις ιεροσολυμα ειπεν αυτω το πνευμα υποστρεφειν* (syrp mg *υποστρεφε*, item d *revertere*) *εις την ασιαν· διελθων δε τα ανωτ. μερ. ερχεται* | *απολλω* (et. $\aleph^c$): A^{2}L 40. *απολλων* ... $\aleph^*$ 180. *απελλην*. Cf ad 18, 24 | *ανωτερικα*: 25. 26. 96. Thphyl^a *ανατολικα* | *κατελθειν* cum $\aleph$AE 13. 14* 15. 33. 34. 40. 47. 69. 73. 76. 105. 163. al^3 scr al pauc arm Hier$^{contr\ lucif\ 5}$ ... ς Ln Ti *ελθειν* cum BHL (P *διελθ.*, D *ερχεται*, vide ante) al longe plu vg rell Chr^{9,337} | *ευρειν* cum $\aleph$AB 13. 15. 36. 105. 163. 180. cat vg (*ut – veniret – et inveniret – dixitque*) cop arm ... ς *ευρων* cum D (sed vide ante) E(*ευρον*)HLP al pler sah (item syrp; paullo liberius syr^{sch}) Chr

2. *ειπ. τε* cum $\aleph$AB 13. 15. 36. 163. 180. vg (et 105. cop^{wi} *ειπ. δε*, cop solet fere *δε* pro *τε* reponere) ... ς om *τε* cum DEHLP al pler cat sah cop^{boett} syrp arm (syr^{sch} libere, item aeth) Chr^{9,337} | *οι δε* sine additam cum $\aleph$ABDE 13. 40. 73. 137. cat am fu tol syrp ... ς (sed Gb^{00}) add *ειπον* cum HL al pler vg^{cle} demid sah cop syr^{sch} arm aeth; item P 98. 101. 126. al^1 vel^2 Chr *ειπαν* (180. Marc$^{mon\ 8,44}$ *πρ. αυτον ειπον*) | *ουδ* cum $\aleph$ABD^2 ... ς Ti *ουδε* cum D* (sed vide post) EHLP al

ἠκούσαμεν. 3 *ὁ δὲ εἶπεν· εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν· εἰς* 18, 25
τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. 4 *εἶπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης ἐβάπτισεν* 1, 5
βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν 11, 16
13, 24
ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. 5 *ἀκούσαντες δὲ* 8, 16 a
ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, 6 *καὶ ἐπιθέντος*
αὐτοῖς τοῦ Παύλου χεῖρας ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς,
ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτευον. 7 *ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄν-* 2, 4
10, 46
δρες ὡσεὶ δώδεκα.

---

certe pler cat, nec aliter Chr Marc^{mon} etc (sed D* *αλλ ουδε* omisso *ει*, item d *sed neque spir. sa. accipiunt quidam audivimus.*) | *εστιν* (confirmat et. Or^{4,133} *οι γουν – βεβαπτισμενοι – μηδε ει πν. αγ. εστιν ακουσαντες* etc): D sah syrP ^{mg} *λαμβανουσιν τινες*

3. *ο δε ειπ.* cum ℵAE 13. 33. 34. 73. 12^{lect} k^{scr} vg cop ... ς Ln Ti *ειπ. τε* cum BHLP al pler cat aeth arm Chr^{9,337} ... D a^{scr} al pauc *ειπ. δε*, c^{scr} syrP Marc$^{mon\,8,44}$ *ειπ. ουν*, syr^{sch} sah *ειπεν* sine copula. Praeterea ς (sed Gb^{00}) add *προσ αυτουσ* cum HLP al pler (40. al pauc Thphyl^{b} *αυτοισ*) syr^{sch} sah cop aeth Chr Marc^{mon} ... omisimus cum ℵABDE al fere^{20} cat vg arm syrP | *ειπαν* cum ℵABE 1. 13. ... ς *ειπον* cum HLP al pler cat Chr Marc^{mon} ... D^{gr} *ελεγον* | *το ιωαννου* (BD^{gr} *ιωανου*) *βαπτισμα* (et. Or^{4,133} etc): E 31. *το βαπτ. ιωανν.*

4. *ειπ. δε*: H 1. 56. 99. 192. Thphyl^{a} *ειπ. τε* ... sah syr^{sch} om copulam | *παυλοσ*: D 3. 68. 105. 180. 58^{lect} a^{scr} cat *ο παυλ.* | *ιωαννησ* (BD^{gr} *ιωανησ*) sine *μεν* cum ℵABD 15. 18. 40. 66** 69. 105. 180. a^{scr} al^{vid} cat vg sah arm ... ς (sed Gb^{00}) add *μεν* cum EHLP al pler cop syrP aeth Chr^{9,337} Marc$^{mon\,8,44}$ | *τον ιν* (Gb'') cum ℵABE 13. (e spatio) 25. 40. vg cop syrP aeth^{ro} Marc^{mon} ... ς *τον ιν χν* cum HLP al pler cat Chr; item 105. 12^{lect} sah syr^{sch} arm aeth^{pp} *τον ιν χν* ... D nil nisi *χν*

5. *ακουσ. δε* (d om *δε*): D add *τουτο* (item syr^{sch} *haec*) | *του* (D* 58^{lect} om) *κυριου ιυ*: 64. 137. sah syr^{sch} ar^{e} aeth^{pp} Hier^{lucif} Amb$^{spir\,1,3}$ (de utroque vide Sab) add *χριστου*, item D syrP c.* add *χν εισ αφεσιν αμαρτιων*

6. *χειρασ* cum ℵABHP 1. 31. 47. 65. 100. 101. 126. al$^{2\,scr}$ al pauc ... D (ponit ante *του παυλου*) am demid (non vg^{cle} fu tol) syr^{sch} ar^{e} aeth *χειρα* ... ς *τασ χειρασ* cum EL al pler cat Chr^{9,337} Marc$^{mon\,8,44}$ | *ηλθε* (tol *continuo venit*): D Hier$^{lucif\,4,294}$ *ευθεωσ επεπεσεν, continuo* (d *statim*) *cecidit.* Ceterum *ηλθε* scripsimus c. ℵABL etc; Ti *ηλθεν* cum EHP etc | *επ αυτουσ*: D* 58^{lect} *επ αυτοισ* | *τε*: D^{gr} 25. o^{scr} e sah cop *δε* ... 31. d arm om | *γλωσσαισ* (sah add *ετεραισ*): syrP ^{mg} add *aliis et sentiebant in seipsis quod et interpretabantur illas hi ipsi*, pergitque (pro *και επροφητ.*) *quidam autem prophetabant* | *επροφητ.* cum ℵABD 1. 15. 180. cat ... ς *προεφητ.* cum EHLP al pler Chr

7. *δωδεκα* cum ℵABDE 13. 31. 36. 40. 69. 105. 137. 180. 12^{lect} a^{scr} k^{scr} cat Thphyl^{b} ... ς Ti *δεκαδυο* cum HLP al pler Chr^{9,337} Thphyl^{a} :: *δεκαδυο* haud raro a nonnullis testibus pro *δωδεκα* substitutum est, ut

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰσ τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνασ
8. 12 τρεῖσ διαλεγόμενοσ καὶ πείθων τὰ περὶ τῆσ βασιλείασ τοῦ θεοῦ.
9 ὡσ δέ τινεσ ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντεσ τὴν ὁδὸν
ἐνώπιον τοῦ πλήθουσ, ἀποστὰσ ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺσ μαθη-
τάσ, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενοσ ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου. 10 τοῦτο
δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντασ τοὺσ κατοικοῦντασ τὴν Ἀσίαν
ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίουσ τε καὶ Ἕλληνασ.
5. 12 11 Δυνάμεισ τε οὐ τὰσ τυχούσασ ὁ θεὸσ ἐποίει διὰ τῶν χει-

Mt 19, 28 et Lc 9, 17 solus D *δεκαδυο* praebet, Mc 5, 42 tantum minusc[1], Lc 2, 42 minusc[2]. Lc 8, 42 et 43 minusc[4], Apoc 21, 14 minusc[2] et 21, 16 minusc fere[20]. Hinc testes quos plerumque sequimur non deserendi videntur formae *δεκαδυο* retinendae caussa. Nec aliter infra 24, 11 statuendum videtur.

8. *εισελθων δε*: D 23. syr^{sch} aeth^{utr} add *ο παυλοσ* | *επαρρησιαζετο*: E^{gr} 68. *–ασατο* ... D syr^{p} ^{mg} praem *εν δυναμει μεγαλη* | *τα περι* cum ΝAEHLP al fere omn cat Chr^{2,343} ... Ln Ti om *τα* cum BD 12^{lect}, item *(suadens de regno dei)* vg, nec magis exprim *τα* syr^{utr} sah cop arm aeth. At dubito an hac in re certum sit interpretum testimonium. Ut enim hoc ipso loco nec e exprimit *τα*, ita nec alibi solent exprimere Latini interpretes, cf Lc 24, 19 Act 1, 3. 23, 11 et 15. 24, 10 et 22 (aliter habent 18, 25 et 18, 31). Favent lectioni *περι* absque *τα* 28, 23 et 8, 12; sed altera etiam dictio ab usu est Lucae, ut testantur Act 1, 3 *λεγων τα περι τησ βασιλειασ* 18, 25 *ελαλει και εδιδασκεν ακριβωσ τα περι του ιυ* 23, 11 *διεμαρτυρω τα περι εμου* 24, 22 *ακριβεστερον ειδωσ τα περι τησ οδου*, alia. Quibus ex locis una intellegitur illud *τα περι* adamasse Lucam: quod in neminem alium scriptorum sacrorum cadit.

9. *ωσ δε τινεσ*: D *τινεσ μεν ουν αυτων*, sed d *ut vero quidam eorum cum indurarent* | *την οδον* sine additam cum NABDHLP al pler cat am* fu sah cop syr^{p} arm aeth etc ... E vg^{cle} am^{2} demid tol add *του κυριου*, item 5. 8. 73. syr^{sch} ar^{e} *του θεου* | *του* (100. al^{10} fere *παντοσ του*) *πληθουσ*: DE 100. syr^{sch} ar^{e} syr^{p} c.* add *των εθνων* | *αποστασ*: D syr^{sch} ar^{e} *τοτε αποστασ ο παυλοσ*, item syr^{p} praem c.* *τοτε*, item aeth^{utr} habet *απ. ο παυλ.* | *αφωρισεν*: H al pauc *αφορισε* | *καθ'*: D e^{scr} *το καθ* | *εν*: in ℵ ipse* suppl | *τυραννου* (D^{gr} 3. 21. 43. 95* *τυραννιου*) sine *τινοσ* c. NAB 13. (e spatio) 27. 29. 81. fu tol sah cop syr^{sch} ... ς add *τινοσ* cum DEHLP al pler cat^{315} vg syr^{p} arm Chr^{2,343}. Praeterea vero D 137. syr^{p} ^{mg} add *απο ωρασ .ε. εωσ δεκατησ*

10. *ετη δυο*: L *δυο ετη* | *ωστε* (d vg *ita ut*, contra e *usque quo*, item syr^{sch}) *παντασ* (D^{2} *απαντασ*) usque *τον λογον* (d *verba*) *τ. κυρ. ιουδ. τε κ. ελληνασ* ... D^{gr}* *εωσ παντεσ οι κατοικουντεσ την ασιαν ηκουσαν τουσ λογουσ του κυρ. ιουδαιοι και ελληνεσ* | *του κυριου* sine additam cum NABDE al plus^{15} cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) add *ιησου* cum HLP al longe plu (Chr^{2,344} om ipsum *του κυριου*)

11. *τε*: D^{gr}* 38. 106. a^{scr} h^{scr} cop syr^{p} Thphyl^{a} *δε* .... sah om | *ο θεοσ*

ρῶν Παύλου, 12 ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι 5, 15
ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι
ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι.
13 ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορ-
κιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ Lc 9, 49
ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες· ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν
Παῦλος κηρύσσει. 14 ἦσαν δέ τινες Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως

εποιει cum ℵABDE 13. 31. 68. 105. 180. cat am fu demid tol sah arm^{gb} Thphyl^{b} ... ς Ti *εποι. ο θε.* cum HLP al pler vg^{cle} syr^{utr} cop aeth Chr^{9,344} Thphyl^{a}

12. *αποφερεσθαι* (Gb′) cum ℵABE 13. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 68. 69. 73. 103. 105. 180. a^{scr} cat, item vg (*deferrentur*, e *deferentur*, contra d *inferentur*) arm (sah *ita ut acciperent - et ponerent*, similiter cop), vdtr et. syr^{utr} ... ς *επιφερεσθ.* cum DHLP al pler Chr^{9,344}, item (ut^{vdtr}) aeth .... 96. 142. *περιφερεσθ.* Praeterea L* post *απο του χρωτ. αυτου* repetit *επιφερεσθαι* | *η σιμικ.*: D^{gr} arm *η και σιμ.*, 7. 68. 104. 105. e vg^{cle} tol (non item am fu demid) Thphyl^{b} (nil probat Cyr$^{hr\,147.\,293}$) *και σιμ.* | *απαλλασσεσθαι*: B* al^{2} s^{cr} alvid *-ασεσθαι* | *πνευματα τα*: D $\overline{\text{πνα}}$ *τα* (ita ut per incuriam *τα* omissum videatur), nec aliter E (sed *τα* ad novum versum trahitur, quo scriptum est *τα πονηρα*). Hinc non deest *τα*, sed compendium non satis recte habet. | *εκπορευεσθαι* cum ℵABDE al plus^{20} cat ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) *εξερχεσθαι* cum HLP al plu Chr. Praeterea ς (= Gb Sz) add *απ αυτων* cum HLP al pler sah Chr ... omisimus cum ℵABDE al plus^{15} cat vg syr^{utr} cop arm aeth

13. *τινες και* (Gb″) cum ℵABEHP al fere^{30} vg syr^{utr} arm^{gb} ... ς om *και* cum DL al plu Chr, item sah cop (aeth *et fuerunt qui* etc) | *των περιερχομ.* sine praepositione cum ℵABE al fere^{20} cat^{317} Thphyl^{b}, item (*quidam Judaei*) syr^{sch} sah .... ς praem *απο* cum HLP al plu cop syr^{P} arm Chr^{9,344} Thphyl^{a}, item D 43. (31**?) *εκ* (d *ex*), item *de* vg (demid *ex*) | *ονομαζειν*: 15. 18. cat *ονοματιζειν* | *πνευματα τα*: DE ut v. 12 | *του κυριου*: D* om *του* | *ορκιζω* cum ℵABDE 13. 25. 33. 35. 40. 73. 105. (*εξορκιζω*) vg cop arm ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) *ορκιζομεν* cum HLP al pler (al^{10} cat *εξορκ.*, c^{scr} k^{scr} *ορκιζωμεν*) cat syr^{utr} sah arm$^{edd\,aliq}$ aeth Chr | *τον* $\overline{\text{ιν}}$ (et. ℵ^{c}): ℵ* *τ. κυριον* $\overline{\text{ιν}}$ | *παυλος* cum ℵABDEH^{silP} 1. 13. 31. 40. 47. 56. 96. 98. 106. 133. 177. 180. o^{scr} cat Chr^{9,344} ... ς (sed Gb^{00}) praem ὁ cum L al plu Thphyl^{utr}

14. *ησαν δε* usque *ποιουντες*: D syr$^{P\,mg}$ *εν οισ* (d *in quo*) *και* (syr$^{P\,mg}$ om) *υιοι* (syr$^{P\,mg}$ add *επτα*) *σκευα τινος ιερεως ηθελησαν το αυτο ποιησαι· εθος ειχαν τους τοιουτους εξορκιζειν· και εισελθοντες προς τον δαιμονιζομενον* (*introierunt adimplentes* d sic) *ηρξαντο επικαλεισθαι το ονομα λεγοντες· παραγγελλομεν σοι εν ιησου ον παυλος κηρυσσει εξελθειν* (D^{gr*} *εξελθ. κηρυσσ.*) | *τινες* cum ℵAHLP al pler e vg syr^{P} Chr^{9,344} .... Ln *τινος* cum BD (vide ante) E^{gr} 36. 180. vg^{sixt}

ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. 15 *ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· τὸν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;* 16 *καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, κατακυριεύσας ἀμφοτέρων ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου.* 17 *τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν*

5, 5. 11

demid syrsch cop arm. Itèm Bed[75] ex Gr testatur. Non exprim sah (*erat autem Iudaeus - habens septem filios*) | *υιοι* hoc loco cum ℵABE 13. 14* 15. 18. 40. 69. a[scr] cat vg arm ... ς ante *σκευα* (A *σκευια*) *ιουδαιου* (L *-δαιοι*) pon cum (D vide ante) HLP al pler (31. 180. om) cop (*fuerunt septem autem filii cuiusdam*; similiter syrsch *erant autem septem filii viri cuiusdam*; syrp *erant autem quidam filii Scevae Iudaei αρχιερεως septem*) Chr | *τουτο ποιουντεσ* sine articulo c. ℵAB 13. 14* 15. 18. 105. 180. a[scr] cop (item sah, vide ante) ... ς Ti *οι τουτ. ποι.* cum EHLP al pler vg syr[utr] arm

15. *αποκριθεν δε* etc: D[gr] *τοτε* (*tunc* et. d) *απεκριθη το πν. το πονηρ.* (D[gr2] add *και*) *ειπεν* | *αυτοισ* cum ℵABD 13. 14* 15. 18. 27..31. 33. 34. 36. 40. 68. 69. 73. 105. 106. 137. 180. a[scr] c[scr] cat vg sah cop syr[utr] arm aeth Chr[9,344] Thphyl[b] ... ς Ti om cum EHLP al plu Thphyl[a] | *τον ιν* cum ℵ*ADHLP al pler cat e vg etc ... ℵ[c]BE[gr] 40. 73. 137. c[scr] syrp Cass[194] *τον μεν ιν* | *τινεσ* (13. 36. *τινοσ*) *εστε*: Cass[194] add *ignoro*

16. *εφαλομενοσ* cum ℵ*AB 104. ... ς Ti *εφαλλομενοσ* cum ℵ[c]EHLP al fere omn cat Chr[9,344], item D *εναλλομενοσ* | *ο ανθρω. ε. αυτ.* hoc ordine c. ℵAB 13. 31. 40. 68. 73. 173. 180. c[scr] cat am fu demid syrp Chr[9,345] Thphyl[b] ... ς *ε. αυτουσ ο ανθρω.* cum DHLP al pler Chr[9,344] Thphyl[a], item syrsch sah cop aeth ... E sic: *ο ανθρ. εν ω ην το πν. το πον. επ αυτουσ* | *επ αυτουσ*: D *εισ αυτουσ* (d *in eos*, ita et. vg), E *επ αυτοισ* (e *in eis*) ... 105. arm om, item (sed *επιλαβομενοσ* pro *εφαλομ.*) 69. a[scr] | *κατακυρι.* sine copula cum ℵ[c]ABDE[gr] 13. 33. 34. 40. 68. 69. 137. c[scr] sah cop arm[gb] (item 105. c[scr] qui omisso *και* pergunt *κατεκυριευσεν - και ισχυσεν*) ... ς (sed Gb[00]) praem *και* cum ℵ*HLP al pler cat vg syr[utr] Chr | *κατακυριευσασ* (D *κυριευσασ*, 15. 18. 36. 180. cat *κρατησασ*): *-σασ* cum ℵBD etc (etiam vg) ... AEHLP al[45] Chr Thphyl[a] *κατακυριευσαν*, hinc Gb′ | *αμφοτερων* (Gb′) cum ℵABD al[15] cat vg cop arm syrp (certe[img] graece, ipse txtus vdtr potius *omnium* reddere) Thphyl[b], item *eorum omnium* aeth[ro] ... ς *αυτων* cum HLP al plu syrsch (sah *eorum septem*) ... E om | *ισχυσεν* (ℵ[c]): ℵ e[scr] *ενισχ.*, c[scr] *κατισχ.* | *εκφυγειν*: A add *αυτουσ*

17. *εγενετο γνωστον*: 31. 40. 68. al[3scr] al[vid] syrsch arm Thphyl[b] *γνωστ. εγεν.* Item 38. 69. 93. 105. 113. a[scr] h[scr] *γνωστ.* post *πασιν* pon | *πασιν*: E 192. add *τοισ* | *τε και*: DE om *τε*, item sah cop vg etc qui non solent exprimere | *την εφεσον*: A*E 137. c[scr] om *την* | *επεπεσεν* cum ℵBHLP al fere omn cat Chr[3,344] Thphyl[b] ... Ln *επεσεν* cum AD

φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ, 18 πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι
καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. 19 ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ πε-
ρίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον
πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου
μυριάδας πέντε.
20 Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ηὔξανεν καὶ 6, 7 12, 24
ἴσχυεν.
21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι 1 Co 16, 5
διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἰεροσόλυμα, (18, 21) 20, 22

(post φοβος) E (επεεν) 13. Thphyl^{a} | φοβος (et. ℵ^{c}): ℵ* ο φοβ. | του κυριου: D 101. 133. o^{scr*vid} om του

18. τε (et. Bas$^{eth\,235}$): D 15. 18. 36. 40. 68. cat sah cop δε | πεπιστευκοτων (et. Bas$^{eth\,235}$ etc): D πιστευοντων, E 28. πιστευσαντων, d e vg *credentium* | ηρχοντο εξομολογ. (syr^{p} *veniebant confitentes*): syr$^{p\,mg}$ *ηρξαντο confiteri* | εξομολογουμενοι: syr^{sch} ar^{e} add τασ αμαρτιασ αυτων. Similiter demid *confitentes peccata sua*, sed om και αναγγελλ. τασ πραξ. αυτ. (Pro πραξεισ 4. 81. αμαρτιασ. Item Chr^{2,344} com τοτε ηλθον εξομολογουμενοι τασ αμαρτιασ αυτων.)

19. ικανοι δε των τα περ. πραξαντων (et. Eus$^{dem\,128}$ Bas$^{eth\,235}$ etc): 31. om | δε: E syr^{p} Bas^{eth} Chr^{2,344} τε ... D^{gr*} om | των τα περιεργα (d *qui curiosa gesserunt*, e *qui curiositates gesserunt*, vg *qui fuerant curiosa sectati*) et. Eus^{dem} Bas^{eth}: D^{gr*} των περι τα εργα | συνενεγκαντεσ (Bas^{eth} συγκομισαντεσ): D add και | κατεκαιον et. Eus^{dem} Bas^{eth}: E vg κατεκαυσαν | συνεψηφισαν: 31. 38. 93. 96. 100. h^{scr} -σαντο, E συνκατεψηφισαν | και συνεψ. τ. τιμ. αυτ. και (D^{gr*} om) ευρον (E ηυρον): d e vg *et conputatis praetiis illorum invenerunt* | αργυριου (31. -ριον, 4. 16. 37. 56. 106. 192. χρυσιου, 100. χρυσιου και αργυριου) μυριαδ. (D μυριδασ) πεντε: d *denariorum sestertia docenta*, e *pecuniae quinquaginta milia*, vg *pecuniam denariorum quinquaginta milium*

20. κατα κρατοσ: 137. arm om, item sah qui postea ηυξανεν και ησφαλισθη και ισχυεν | του κυριου ο λογοσ cum ℵ*AB ... ς ο λογοσ του κυριου cum ℵ^{c}HLP al pler cat am sah^{mg} cop arm aeth Chr^{2,344}, item E 21. 73. 106** k^{scr} vg (et. fu etc) sah^{txt} ο λογ. τ. θεου | D sic: ουτωσ κατ. κρατ. ενισχυσεν (d *convalescebat*) και η πιστισ του θεου ηυξανε (^{2}-νεν) και επληθυνε (^{2}-νετο). Addit και επληθυνετο et. 68.

21. ωσ δε επληρωθη (E -θησαν, 73. k^{scr} επληρουτο) ταυτα (Or$^{int\,4,678}$ -*cum autem expleta essent haec*): D τοτε | εθετο ο παυλοσ (Or^{int} *posuit Paulus*): DE 137. ο (D 137. om) παυλ. εθετο | εν τω: E^{gr} 40. 68. om εν | διελθων cum ℵBHL etc (et. Or^{int} *ut cum perambulasset* etc) ... Ln διελθειν cum ADEP (AEP* διελθειν - πορευεσθαι, ut et. Ln edidit; D vero et F^{2} διελθειν - και πορ., d *transire - et sic ire*. Similiter et. tol syr^{sch} arm al.) | και αχαΐαν cum ℵBHLP al pler cat Chr^{2,354} ... Ln κ. την αχ. cum ADE 13. 69. 105. al$^{4\,scr}$ | ιεροσολυμα cum ℵAB

εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν.
23. 11 Ro 15 23 Ro 16, 23 22 ἀποστείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. 24 Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, 25 οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν· ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστίν, 26 καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου

DE 13. 40. 68. 69. 105. 137. al$^{2\,scr}$ Chr^{9,357} Thphyl^{b} vg Or^{int} ... ς *ιερουσαλημ* cum HLP al pler Chr^{9,354} Thphyl^{a}

22. *αποστειλας δε*: D syr^{sch} (non item P) aeth^{utr} *και αποστ.* | *μακεδονιαν* sine articulo cum NE 20. 21. 31. 40. 56. 68. 100. 104. 180. al$^{3\,scr}$ ... ς Ln Ti *την μακεδ.* (:: *την* v. 21 non fluct) cum ABDHLP al longe plu Chr | *διακονουντων αυτω*: A vitiose *διακονουν* (sic et. 68.) *αυτων* (*αυτων* et. H e^{scr}) | *χρονον*: D 25. *χρ. ολιγον*, 40. *τινα χρ.* | *εισ την* (133. om) *ασιαν* (d *in asiam*, e vg *in asia*): DE^{gr} *εν τη ασια*

23. *ουκ ολιγοσ* cum BEHLP rell ... Ln *ουχ ολιγ.* cum NAD. Cf ad 12, 18., item ad v. seq | *οδου*: syr^{sch} et P c.* add *dei*, item vg (et. fu demid tol, sed non am) arm add *domini*

24. *δημητριοσ*: E^{gr} *–μιτριοσ* | *ονοματι* (d sah om): D^{gr} *ην* (vide postea, ubi D et d *οσ παρειχ.*) | *ναουσ αργυρουσ* (B om *αργ.*) et. ℵ^{c}: ℵ* *ναον αργυρουν*. Praeterea 33. 34^{mg} 57. adscripta habent *ισωσ ωσ* (57. om) *κιβωρια μικρα*, quae eadem Chr$^{9,355\,com}$ habet, unde transiit in scholia. | *αρτεμιδοσ*: D (vide ante) add *οσ* | *παρειχετο* cum NA^{2}BHLP al pler cat Chr ... Ln *παρειχε* (*–χε* A*, DE *–χεν*) cum A*DE 65. 67. 133. | *τεχνιταισ*: B* *–νειταισ*, D* *τεχνεταισ* et^{2} *–νειταισ* | *ουκ* (ℵ solus *ουχ*) *ολιγην εργασιαν* cum NABD 13. 31. 68. 103. k^{scr} cat Thphyl^{b} vg arm (sah *multos labores*, cop *multum laborem*, item aeth) ... ς Ti *εργ. ουκ ολιγ.* cum EHLP al pler Chr Thphyl^{a}, item syr^{sch} (*lucrum magnum*) et P

25. *ουσ*: c^{scr} *αυτοσ* ... D 137. tol syr^{sch} sah *ουτοσ* omisso *και* post *συναθρ.* | *εργατασ*: D *τεχνετασ* (* *-ταισ*), item e tol *artifices* (contra vg *opifices*, d *qui circa haec operabantur*) | *ειπεν*: D *εφη* (d *ait*, e vg *dixit*). Praeterea D add *προσ αυτουσ*, item sah syr^{sch} aeth | *ανδρεσ*: D sah syr P c.* add *συντεχνειται*, item 106. *αδελφοι* | *επιστασθε*: arm praem *υμεισ αυτοι*, f^{scr} *υμεισ* | *ημιν* (Gb^{-} ex errore *υμων*, quod fideliter in notis repetiit Sz) cum NABDE 13. 18. 26. 36. 40. 68. 105. c^{scr} al^{5} vg sah cop arm Thphyl^{b} ... ς *ημων* cum HLP al longe plu syr^{utr} aeth Chr^{9,354} Thphyl^{a}

26. *θεωρειτε και ακουετε*: D syr^{sch} *ακουετ.* (d *audistis*) κ. *θεωρ.* | *οτι*: D^{gr} om | *εφεσου*: 31. 68. 69. 73. 104. 105. a^{scr} Thphyl^{b} *της εφεσου* ... D 14. *εως εφεσιου*, d *ipsius ephesi* | *αλλα* sine *και* cum NBEHP al longe plu d vg sah cop syr P arm aeth Thphyl^{b} ... Ln *αλλα και* cum ADG^{gr}L 13. 14* 18. 35. 36. 40. 42** 106. 180. demid syr^{sch} Chr^{9,354}

ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. 27 οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλ- 17, 29
θεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς ἱερὸν Ἀρτέμιδος εἰς οὐθὲν λογισθῆναί, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. 28 ἀκούσαντες δὲ καὶ

Thphyl^{a} | *πασης της*: D* 31. om *της* | *ουτος*: D* *ουτ. τισ τοτε*, d *hic quidam tunc* | *πεισας* (A *-σαν*): ℵ om | *μετεστησεν*: E *απεστησεν* | *οτι ουκ*: Dgr *οτι ουτοι ουκ* | *θεοι οι* (ℵ^{c}): ℵ* 57. 65. om *οι* | *χειρων*: 33. 34. 100. 137. al^{3} scr syr^{sch} are cop aeth Chr^{9,354} et^{355} add *ανθρωπων* | *γινομενοι* (B*D^{2} *γεινομ.*): D*L 68. 100. *γενομενοι*

27. *δε*: Egr om | *κινδυνευει*: ℵ *κινδυνευσι*, Dgr^{2} *-νευσει*, vg *periclitabitur* | *κινδ. ημιν το μερος* (et. vg.): D 31. *ημ. κινδ. το μερ.*, A 137. c^{scr} *το μερ. κινδ. ημ.* | *αλλα και* (ℵ^{c}): ℵ* om *αλλα* | *ιερον αρτεμιδος* hoc ordine (Gb′) cum DEHP 1. 4. 42. 46. 57. 96. 98. 100. 104. 106. 126. 177. 191. 192. al^{10} (4^{scr}) Chr^{9,354} Thphyl^{a} Hier^{4,322} (praefephes: *et magnae deae templum Dianae in nihilum reputabitur; destruetur quoque magnitudo eius, quam cuncta Asia* etc (:: quae lectio prorsus ex usu est Lucae) ... ς Ln *αρτεμιδος ιερον* cum ℵABL al plu cat Thphyl^{b}, item (*magnae deae Dianae templum*) fu tol; vg vero (et. am demid) sah aeth^{pp} (non item^{ro}) om *deae*; vv pler (ut sah cop syrr) *ιερον* ante *της μεγαλης* ponunt | *ουθεν* cum ℵABHP 42. 46. 57. 68. 96. 100. 105. 106. 191. 192. al^{5} ... ς *ουδεν* cum DEL 1. 13. 31. al plu cat Chr | *λογισθηναι* cum ℵBHLP al ferè omn Chr Thphyl^{utr} (15. 18. 36. al pauc cat *λογισθηναι μελλει καθαιρεισθαι τε*, item 27. 68. 69. 105. al pauc *λογισθηναι μελλει και καθαιρεισθαι*) ... Ln *λογισθησεται* cum ADE 73. vg (vide ante et. Hier^{eph}). Similiter vv pler. | *μελλειν* cum ℵA^{2}BD^{gr2}EHLP al pler Chr (D* *αλλα καθερισθαι μελλει*, Dgr^{2} *ά. καθ. μελλειν*) . . Ln *μελλει* cum A*D* al^{10} (vide ante) Thphyl^{utr}, item vg (*sed et destrui incipiet*, item d omisso *et*) e (*deputetur incipietque destrui maiestatis eius*) Hier^{eph} (vide ante), item vv pler | *τε* (et. ς^{e} Gb Sz) c. ℵABEP al plu sah cop syr^{utr} arm Hier^{eph} (vide ante) ... ς (= ς^{e} etc) *δε* cum HL al plus^{30} vg (*sed et* vide ante; similiter d *sed*, vide ante) Chr^{9,354} Thphyl^{utr}. De eis qui om (15. 18 etc 27. 68 etc) vide ante | *και* (post *τε*): E c^{scr} (alios vide ante) om; nec exprim sah cop syr^{p} al | *της μεγαλειοτητος* cum ℵABE 13. 15. 18. 29. 36. 40. 68. 69. 105. al fere^{10} (E al pauc *-λιοτητ.*) cat (sah *et feretur deorsum a magnitudine sua*) ... ς Ti *την μεγαλειοτητα* cum HLP al plu Chr Thphyl^{utr} ... D om (D igitur sic: *αλλα καθερισθ. μελλει* [^{2}*-λειν*] *η ολη ασια και η οικουμενη σεβεται*, d *sed destrui incipiet tota asia et orbis terrarum colitur*) | *ην*: D *η* (D^{2} teste Kipl *ην*) | *ολη η ασια*: BD Thphyl^{a} om *η*, 31. *η ασια ολη* | *και η οικουμενη*: B 31. k^{scr} om *η*

28. *ακουσαντεσ δε* (133. add *ταυτα*): D arm *ταυτα δε ακουσαντεσ* (d *haec autem cum audissent*, item vg *his auditis*. Similiter cop

γενόμενοι πλήρεισ θυμοῦ ἔκραζον λέγοντεσ· μεγάλη ἡ Ἄρτεμισ Ἐφεσίων. 29 *καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλισ τῆσ συγχύσεωσ, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰσ τὸ θέατρον, συναρπάσαντεσ Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνασ, συνεκδήμουσ Παύλου.* 30 *Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰσ τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί·* 31 *τινὲσ δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντεσ αὐτῷ φίλοι, πέμψαντεσ πρὸσ αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰσ τὸ θέατρον.* 32 *ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείουσ οὐκ ἤδεισαν τίνοσ ἕνεκα συνεληλύθεισαν.* 33 *ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου συνε-*

F
Ro 16. 23
Act 27, 2
2 Co 1, 8

---

28. *πληρεισ* (AEL 13. c^{scr} *-ρησ*) *θυμου*: D 137. syr$^{p\,mg}$ add *δραμοντεσ εισ το αμφοδον* (137. *εδφοδον*, d *in campo*, syr$^{p\,mg}$ *in forum*) | *εκραζον*: 69. 96. k^{scr} *εκραξαν* (69. *-ξον*), d *clamaverunt*, e vg *exclamaverunt* | *η αρτεμισ*: D* 24. 34. 35. om *η*

29. *και επλησθη* etc: D* *και συνεχυθη ολη η πολισ αισχυνησ*, d *et repleta est tota civitas confusionem* | *η πολισ* sine *ολη* cum ℵAB 13. 40. vg cop arm ... *ς η πολ. ολη* cum EHLP al pler cat sah syr^{utr} aeth (*tota civitas*) Chr^{9,356}, item D*et^{2} *ολη η πολ.* (:: cf 21, 30) | *τησ* cum ℵ*ABD^{2}HLP al plus^{50} cat Chr ... *ς* (= Gb+Sz) Ln om cum ℵ^{c}(D*)E
*13. al sat mu | *συγχυσεωσ* cum ℵABHLP etc ... D^{2}E *συνχυσεωσ* | *τε*: D^{gr} 21. 31. 41. cop *δε* ... sah arm om | *συναρπασαντεσ*: D *και συναρπασαντεσ*, sed d *et rapuerunt* (syr^{sch} *et corripientes abduxerunt secum*), 14* *συναρπ. τε* | *μακεδονασ*: D* *μακεδονεσ* ... 15. 180. cat *μακεδονα*, 56. 117. 177* d^{scr} *μακεδονιασ* ... 100. om | *παυλου* c. ℵABDEHLP al plu cat Chr ... *ς* (= Gb Sz) *του παὐλ.* cum minusc mu. Cf Petr^{alex} can 18 (Gall^{4,104}) *αντι παυλου συνηρπασαν - συνεκδημουσ παυλου βουλομενου εισελθειν εισ τον δημ. - ουκ ειων αυτον οι μαθηται, φησιν. οὐ μην αλλα και τινεσ των Ασιαρχ. οντεσ αυτω φιλοι πεμψαντεσ πρ. αυτ. παρεκαλουν* etc

30. *παυλου δε βουλομενου* cum ℵ*AB 13. 31. ... *ς* Ti *του δε παυλ. βουλ.* cum EHLP al pler cat Chr ... ℵ^{c} k^{scr} *του παυλ. δε βουλ.*, D *βουλομενου δε του παυλ.* | *ουκ ειων* (E *εων*, HL 68 *ειον*, 104. *ειασαν*) *αυτ. οι μαθηται* (vg *non permiserunt discipuli*, e *non permis. eum discip.*, d *discipuli non sinebant*) ... D^{gr} *οι μαθητ. εκωλυον*. Similiter syr^{sch} ar^{e} aeth^{utr}

31. *οντεσ* (et. Petr^{alex}, vide ante): D *υπαρχοντεσ* | *αυτω*: E^{gr} *αυτου*, 137. *αυτων*. Etiam d vg etc *qui erant amici eius*, contra e *constituti eo amici* | *εαυτον* (et. ℵ^{c}): ℵ* 100. c^{scr} *αυτον*

32. *τι*: D 42. om, nec exprim vg al | *ην γαρ η εκκλ.* (1. 40. al$^{2\,scr}$ add *ολη*): D^{gr} *η γαρ εκκλ. ην* | *συνκεχυμενη* cum ℵAD ... *ς* Ln Ti *συγκεχ.* cum BEHLP al certe pler | *πλειουσ*: D^{gr} *πλειστοι* | *ενεκα* cum ℵAB 13. 36. 68. 180. cat Thphyl^{b} ... *ς* Ti *ενεκεν* cum DEHLP al pler Chr Thphyl^{a} | *συνεληλυθεισαν*: H *-θασιν*, L al pauc Thphyl^{a} *-θησαν*

33. *συνεβιβασαν* cum ℵABE 13. (*ουν εβιβασαν* ut^{vid}) 27. 29. 66** 69.

βίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδροσ κατασείσασ τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. 34 *ἐπιγνόντεσ δὲ ὅτι Ἰουδαῖόσ ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὡσ ἐπὶ ὥρασ δύο κράζοντεσ· μεγάλη ἡ Ἄρτεμισ Ἐφεσίων.* 35 *καταστείλασ δὲ ὁ γραμματεὺσ τὸν ὄχλον φησίν· ἄνδρεσ Ἐφέσιοι, τίσ γάρ ἐστιν ἀνθρώπων ὃσ οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆσ μεγάλησ Ἀρτέμιδοσ καὶ τοῦ διοπετοῦσ;* 36 *ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶσ κατεσταλμένουσ ὑπάρχειν*

---

105. 163. a^{scr} ... ς Ti *προεβιβασαν* cum D^{2}HLP al pler cat Chr^{9,356} ... D* *κατεβιβασαν*. Latini sic: e vg *detraxerunt*, d *distraxerunt*, tol *produxerunt* | *προβαλοντων* (ς Gb′) cum ℵABEH 40. al fere^{20} Chr ... ς^{e} (et. Gb Sz, non ς) Ln *προβαλλοντων* cum DL al utv^{id} plu cat Thphyl^{utr} | *αυτον*: L* 40. 96. 100. 137. Thphyl^{a} *αυτων* | *ο δε*: et. ℵ^{c} vg^{cle} etc ... A k^{scr} am fu demid tol *ο ουν*, ℵ* *ο δ ουν* | *την χειρα* cum ℵ*ABEHLP etc ... ℵ^{c}D 40. 68. 73. 81. al plus^{5} Chr Thphyl^{b} *τη χειρι* | *ηθελεν* (ℵ^{c}): ℵ* *ηλθεν* | *τω δημω*: E *τω λαω*

34. *επιγνοντεσ* cum ℵABDEHLP al longe plu Chr^{9,356} Thphyl^{utr} (H 13. al *επιγνωντεσ*) ... ς (= Gb Sz) *επιγνοντων* c. 105. al vix mu (2 ap Scri) cat | *εκ*: D om. Item vg (*vox facta est una omnium*, ut etiam d; contra e *una ex omnium* sic) etc | *ωσ* cum ℵADEHLP al pler Chr ... B 13. 33. 34. *ωσει* | *επι*: 13. 33. 34. *περι* | *ωρασ δυο*: 4. 31. 100. 104. 192. al^{2} scr (al^{vid}) *δυο ωρ.* | *κραζοντεσ* cum ℵA ... ς LD Ti *κραζοντων* cum BDEHLP etc (105. om *ωσ επ. ωρ. δυ. κραζ.*) | *μεγαλη η* (D* om) *αρτεμισ* (P *-βησ*) *εφεσιων*: B bis habet

35. *καταστειλασ*: DE 1. 17* 78. 137. c^{scr} Thphyl^{a} *κατασεισασ* (d *conpescuisset*, e vg *sedasset*) | *ο γραμματ. τον οχλ.* hoc ordine cum ℵADE HLP al pler vg sah syr^{P} arm (libere syr^{sch} aeth) Chr^{9,356} ... B 31. 130. cop *τον οχλ. ο γραμμ.* | *φησιν*: E *εφη*, vg (ut et. e) *dixit* (d *ait*) | *εφεσιοι* (ℵ^{c}): ℵ* arm *αδελφοι* | *ανθρωπων* cum ℵABE al plus^{15} (ex his 40. al aliq *των ανθρ.*) cat^{325} vg syr^{sch} ar^{e} cop (sah anceps) arm Chr^{cat326} Thphyl^{b} ... ς *ανθρωποσ* cum D^{2}(D* *ο ανθρωπ.*) HLP al longe plu syr^{P} aeth Chr^{9,356} Thphyl^{a}. Libere Isid^{4,206} *τισ ουκ οιδε την εφε. πολιν* etc | *εφεσιων* (180. cat *των εφ.*, E post *πολιν* pon, item sah cop al): D *ημετεραν*, d *vestram* | *νεωκορον*: ELP 13. 68. a^{scr} al pauc *νεοκορον*, D* *ναοκορον* (^{2}*νιωκορον*) | *ουσαν* (arm non expri): D *ειναι* (d e vg *esse*), item Isid^{4,206} | *τησ* (ℵ* *και τησ*) *μεγαλησ* sine *θεασ* cum ℵABDE al^{20} cat vg syr^{utr} sah cop Isid^{4,206} ... ς (= Gb Sz) *τ. μεγ. θεασ* cum HLP al longe plu arm (aeth^{libere}) Chr | *διοπετουσ*: D 68. *διωσπετουσ* (d *dianae et huius iovis*)

36. *αναντιρρητων*: B* *αναντιρητων* (31. *αναντιρή* omisso *των*), L *αναντηρητων* (H c^{scr} *-τηρρητων*). Cf ad 10, 29 | *ουν*: E* om (e pro *αναντ. ουν ουτ. τουτ.* spatium vacuum habet) | *οντων τουτων* (et. ℵ^{c}): A 3. 4. 38. 68. 100. 104. 192. al^{2} scr Chr^{9,358} (non^{356}) *τουτων οντων* ... ℵ*

καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. 37 ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ἡμῶν. 38 εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. 39 εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυ-

2. 13. om τουτων | προπετες (d vg *temere*, e *propterque* sic): ℵ^{c} add τι | πρασσειν cum ℵABDEHLP al longe plu cat Chr ... ς πραττειν cum minusc vix mu

37. ηγαγ. γ. τους ανδρ. τουτους: P* om | τουτους: D syrP mg sah arm add ενθαδε (sah *in hunc locum*) | ουτε (31. ουθ^{ε}) ιερ. ουτε: D μητε ιερ. μητε | την θεον cum ℵABD^{2}E*HL al^{60} fere cat Chr$^{cat\,326}$ Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) την θεαν cum D*E^{2}P 101. al$^{2\,scr}$ al mu^{vid} Thphyl^{b} ... 23. 26. 33. 34. 105. 133. al fere^{5} Chr^{9,356} τον θεον | ημων (Gb$''$) cum ℵABDE^{gr2} 13. 32. 36. 40. 66** 76. 105. al$^{3\,scr}$ e syr^{sch} sah arm aethPP Chr$^{cat\,326}$ Thphyl^{a} ... ς Ti υμων cum E^{gr*}HLP al pler cat vg cop syrP aeth^{ro} Chr^{9,356} Thphyl^{b}

38. δημητριος (137. ο δημ.): D add ουτος, item syr^{sch} ar^{e} | και οι: D^{gr*} οι και | τεχνιται ut ℵAB^{3}EHLP etc ... B* τεχνειται, D τεχνειτε | εχουσι c. ℵBDL etc ... Ti εχουσιν cum AEHP etc | εχ. πρ. τινα λογον cum ℵABDEHLP al longe plu cat vg syrP arm (cop εχ. λογ. πρ. τιν., sah om πρ. τιν.) Chr^{9,357}. Similiter D εχ. προσ αυτους τινα λογ., d *habent cum aliquos quendam verbum* ... ς (= Gb Sz) πρ. τινα λογ. εχουσι cum minusc vix mu | ἀγοραῖοι (ita etiam ς Wtst al) sic antiquissimi eorum codicum qui accentibus praestant. HLP etc (al plu ut^{vid}), non ἀγόραιοι (ut Gb Sz Ln Ti). Cf Steph. Thes. I. p. 430 sq ubi reiectis aliorum rationibus agnoscitur Suidas, qui cum Zonara sic statuit: ἀγοραῖος προπερισπωμένως ὁ ἐν ἀγορᾷ ἀναστρεφόμενος ἄνθρωπος· ἀγόραιος δὲ προπαροξυτόνως ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἡ ἀγορὰ τελεῖται. Cui distinctioni ut libri antiquissimi aliique plerique adversantur, ita nec favent Schneiderus lexicographus, alii. Cf et. Goettl. pag. 297. Ceterum reddunt vg *conventus forenses*, e *forenses*, d *conventus*. | εγκαλ- ut ℵABHLP etc ... DE εγκαλ-. Ita et. v. 40.

39. περι ετερων cum ℵADE^{gr}HLP al plu Chr^{9,357}, item e vg *alterius rei*, item syr^{utr} sah cop aeth arm ... Ln Ti περαιτερω cum B 7. 15. 16. 18. 36. 42. 65. 67. 68 (περ᾽ ἑταίρω) 105. 126. 133. 163. 180. d^{scr} cat, item d *ulterius* ... E περ ετερον (e vide ante) :: περαιτερω satis eleganter ac frequenti ex usu dictum (cf Steph. Thes., ubi etiam ex Plat. Phaed. affertur ουδεν ζητησετε περαιτερω) vix offensioni poterat esse. Videbatur autem illud quidem rectius quam περι ετερων hoc ipso loco dici. Nec hac in re negligenda est interpretum auctoritas, qui omnes excepto d lectioni περι ετερων favent. | επιζητειτε: E ζητειται (sed e *inquiritis*). 4. 14* 15. 69. 104. 105. 163. a^{scr} ζητειτε | εν τη εννομω εκκλησια: D εν τω νομω εκκλησια (corr. est -σιαι post vero substitutum εν τη εννομω, non mutato εκκλησιασ), d *in legem ecclesiae discutietur*

θήσεται. 40 *καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ δυησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης.* 41 *καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.*

XX.

1 *Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μεταπεμψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς Μακεδονίαν.* 2 *διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ*

40. *εγκαλεισθ. στασεως περι της σημ. μηδενος αιτ. υπαρχοντος:* D *σήμερον εγκαλεισθ. στασεως μηδενὸς αιτ. οντος (hodie accusari seditionis nullius causa esse* sic d) | *περι ου ου* (Gb+ *ου*) cum NABHLP (sed L* *περὶ οὗν οὐ*) al fere[45] vg[cd] (ap Gb) syr[utr] arm aeth[vid] Chr[9,357] Thphyl[a] ... ς Ln Ti *περι ου* (sine *οὗ*) cum DE al permu (sed multo pauciores ut vdtr quam qui *περ. ὁν ον*) cat vg sah cop Chr[9,358] Thphyl[b] | *δυησομεθα*: 11. 13. 68. 99. *-σωμεθα* | *αποδουναι* cum NA BDE al sat mu cat Chr[9,357] Thphyl[b] ... Gb'' Ti *δουναι* cum HL al[45] Chr[9,358] Thphyl[a] | *περι της* cum NABE 15. 18. 25. 31. 33. 36. 40. 68. 73. 133. 137. 180. d[scr] k[scr] cat d (*cuius possumus reddere rationem de hoc concurso*) arm Thphyl[b] ... ς Ti om *περι* cum DE[gr]HLP al pler Chr Thphyl[a], item (*de quo possimus reddere rationem concursus istius*) vg | *συστροφης* (NABDEHLP etc, nullus *συνστρ.*, sed in D sub *σ* altero vdtr *ν* elatum) *ταυτης*: 13. add *και ει ταυτα ουτως εχει*

XX. 1. *μεταπεμψαμενος* cum NBE 13. 14* 15. 16. 31. 36. 40. 68. 180. cat sah cop[bo] aeth[ro] Thphyl[b]; similiter 69. 98[mg] 105. a[scr] *μεταστειλαμενος* (69. *-λωμενος*) ... ς Ln Ti *προσκαλεσαμενος* cum ADHLP al longe plu Chr[9,362] Thphyl[a], item *vocatis* vg (*e convocatis*, d *convocavit*), item[vid] (*advocavit*) syr[utr] arm aeth[PP] | *ο παυλος*: D om *ο* | *και παρακαλεσας ασπασαμενος* cum AB 13. (sine *τε* ap Treg) 33. 73. 78[mg] 98[mg] cop; item NE *και παρ. και ασπ.*, (D) (13. ap Sz) 15. 25. 27. 29. 36. 40. (69.) 97. 105. (106*) 137. 180. 40[lect] cat Thphyl[b] *κ. παρ. ασπ. τε* (69. *δε*). Nec aliter (vel sine coniunctione vel cum coniunctione inter *παρ.* et *ασπ.*, d (*et multo exhortatus salutans exiit*) vg (*vocatis Paulus discipulis et exhortatus eos valedixit et profectus est*) cop (*hortatus est eos, salutavit eos, exiit*) sah (*consolatus est eos et salutavit eos, exiit*) syr[utr] arm aeth. D vero sic: *και πολλα παρακαλεσας* (sic D[2], **παρακελευσας*? *παρακελεσσας*?) *αποσπασαμενος* (D[2] *ασπασαμενος τε*) ,... ς Ti *και ασπασαμενος* (omisso *παρακαλεσας*) cum HLP al longe plu Chr[9,362] Thphyl[a] | *πορευεσθαι* cum NABE (pon post *μακεδ.*) 13 (ap Sz) 15. 18. 33. 34. 36. 40. 68. 180. 40[lect] cat Thphyl[b] ... ς Ti *πορευθηναι* cum HLP al pler Chr Thphyl[a] ... D 27. 66** 105. om | *μακεδονιαν* sine articulo cum NBDEL[sil] 2. 4. 22. 31. 38. 56. 68. 96. 99. 100. 104. 105. 137. 177* 180. al[15scr] cat Chr[9,362com] Thphyl[b] ... ς Ti *την μακεδ.* cum AHP al plu Chr[9,362 txt] Thphyl[a]

παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, 3 ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. 4 συνείπετο δὲ αὐτῷ Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σέκουνδος καὶ Γάϊος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος· 5 οὗτοι δὲ προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρῳάδι· 6 ἡμεῖς δὲ

19, 29 27, 2 Ro 16, 21. 23 Eph 6, 21 2 Tim 4, 20. 16. 8

2. τα μερη εκεινα (Dgr* -νη): D praem παντα | παρακαλεσας αυτους (d *exortatus* sine αυτ.): Dgr* χρησαμενος

3. τε: D 27. 38. e cop (non item sah) δε | γενομενης: 40. add τε, L add δε ... D και γενηθεισης (gr* -θεισ) | επιβουλης αυτω cum NABE 13. 38. 69. 113. 180. al[2 scr] cat ... ς αυτω επιβουλης cum DHLP al pler vg (*factae sunt illi insidiae*) Chr[9,362] | μελλοντι usque μακεδονιας: D syrp mg ηθελησεν αναχθηναι εισ συριαν· ειπεν δε το πνευμα αυτω υποστρεφειν δια της μακεδονιας | μελλοντι: E μελλων ... 21. 22. 23. 26. 28. 37. 41. 56. 96. 101. 142. 191. 192. Chr[9,365 com] (non item[362 txt]) μελλοντα | αναγεσθαι: E 4* αγεσθαι (e *navigare*, uti vg *navigaturo*) | εισ: 69. 105. a[scr] επι | γνωμησ cum NAB*E 13. 15. 18. 33. 36. 38. 46. 68. 105. 180. cat ... ς Ln Ti γνωμη cum B[3]HLP al pler syrp mg gr Chr[9,362] | του: 15. 18. cat om

4. συνειπετο δε αυτω: D syrp mg μελλοντος ουν (d syrp mg *autem*) εξειεναι αυτου (d *comitari eum*), syrp mg *quum futurus esset autem exire, comitati sunt eum* | δε αυτω (αυτω om 4* 16. 22. 23. 37. 56. 66. 80. 100. 192. al[2 scr]) sine additamento cum NB 13. vg (et. am fu demid tol Bed[149]) sah cop aeth[utr] ar[e] ... ς Ln Ti add αχρι (D μεχρι) της ασιας cum ADEHLP al fere omn (et. Bed[149] ex Gr) syr[utr] arm Chr[9,362] | σωπατρος (et. Or[int 4,686]): 4* 25. 40. 47. 57** 68. 96. 101. c[scr] al plus[10] demid (al, et. Bed) sah cop arm ar[e] Thphyl[a] σωσιπατρος (aeth[ro] *petros*, sedPP *sopetros*) | πυρρου cum NABDE al plus[30] (13. al pauc πυρου) cat vg (am fu *pyri*) cop (sah υιος βερου) syrp mg arm Or[int 4,686] Thphyl[b] ... ς (= Gb Sz) om cum HLP al plu syr[sch] etp txt aeth[utr] Chr Thphyl[a] om | βεροιαιος cum ℵ[c](-εοσ, ℵ*-ροιοσ) A[2]BD[2] etc, item D*E βερυαιος (d *beryensis*, e *beroensis*) ... A*[vid]HLP 11. 17. 20. 31. al pauc βηροιαιος, 4** 14. 18. 30. 38. 68. 95. 105. 113. al fere[20] (7 ap Scri) Thphyl[a] βερροιαιος :: cf ad 17, 10 | θεσσαλονικεων: H (ut et. 17, 3. 11. 13) al aliq θεσαλ. | σέκουνδος ut H ... ς Ln σεκοῦνδος ut L | δερβαιος (A 13. ο δερβ., ut 100. antea ο βεροιαιος): D* δουβεριος, d *doverius* | τιμοθεος: syr[sch] ar[e] add *Lystrensis*, item 137. εφεσιος | ασιανοι: D sah εφεσιοι, syrp mg *ex Asia Ephesii*. Ceterum Ln ante ασιανοι plene distinxit; non ita Thdrt[3,442] | τυχικὸς (hoc accentu HL et plerique ut vdtr, ita et. ς Ln, contradicente Winero in gramm.): D ευτυχος

5. ουτοι δε cum NABE 13. 27. 29. 33. 40. 68. 105. 137. 163. a[scr] c[scr] cop syrp (sah *illi quidem*, aeth[ro] *et illi quidem*) Thphyl[b] ... ς Ti om δε cum DHLP al pler cat vg syr[sch] arm (aethPP) Chr[9,363] Thphyl[a] | προελθοντες

ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, ὅπου διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου· 8 ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι. 9 καθεζόμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἤρθη νεκρός. 10 καταβὰς

---

cum B^{3}D al sat mu e vg (uterq *praecessissent*, ut et. d) Chr, nec aliter syr^{utr} sah cop arm aeth ... NA^{vid}B*E^{gr}HLP al plus^{35} *προσελθοντες* :: quod non potest non pro vitio haberi | *εμενον*: ℵ* *εμεινον*, al pauc *εμειναν* | *ημας*: D^{gr} *αυτον* | *τρωαδι*: D* *τροαδι*, E *τροαδει*

6. *εισ την τρωαδα* (E *τροαδ.*): D om *την* | *αχρι* cum ABLP 1. 2. 42. 47. 69. 101. 106. 180. 192. d^{scr} cat Thphyl^{a}; item ς *αχρισ* cum H al plu Chr^{2,363} Thphyl^{b} ... ℵE 13. *απο* (e *infra diebus quinque*, vg *in diebus quinque*) | *αχρ. ημ. πεντε*: D *πεμπταιοι*, d *quintani* | *οπου* cum NAE 13. ... ς Ln Ti *ου* cum BHLP al pler cat Chr ... 40. 137. *ου και* (c^{scr} *και* pro *οπου*), Ir$^{int\ 201}$ syrP *ubi et*, D *εν η και* (d *in qua* omisso *και*) | *επτα*: in L ex *πεντε* correctum

7. *εν δε* et. Bas$^{eth\ 298}$ ... D^{gr} syr^{sch} (non item P) aeth^{utr} *εν τε* | *τη*: E k^{scr} om | *μια*: D^{gr} *μια πρωτη* | *ημων* cum NABDE al^{20} cat vg syr^{utr} sah (cop non exprim *ημων*) arm aeth Chr$^{2,363.\ 365}$ (item$^{cat\ 328}$) Thphyl^{b} ∴ ς (= Gb Sz) *των μαθητων* c. HLP al longe plu Bas$^{eth\ 298}$ Thphyl^{a} | *κλασαι* cum NABEHLP al longe plu cat Bas$^{eth\ 298}$ Chr Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) *του κλασαι* cum D al vix mu (nullo^{scr}) Thphyl^{b} | *παρετειν. τε*: 15. 18. 23. 36. 68. 180. cat sah cop syrP Bas$^{eth\ 298}$ Thphyl^{a} *παρετ. δε* ... D^{gr} om copulam ... 13. *παρατεινοντοσ* | *μεχρι*: P *μεχρισ* ... 3. 69. 100. 105. al$^{2\ scr}$ al pauc *αχρι*

8. *λαμπαδεσ* (vg *lampadae*, e *lanternae*): D *υπολαμπαδεσ*, d *faculae* | *ημεν* cum NABDEHLP al longe plu cat vg syr^{utr} sah arm aeth^{PP} Chr^{2,363} Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *ησαν* cum minusc non ita mu cop aeth^{ro} Thphyl^{a} | *συνηγμενοι*: 4. *συνηθροισμενοι* ... E om

9. *καθεζομενοσ* cum NABDE al^{11} cat ... ς *καθημενοσ* cum HLP al pler Chr^{2,363} | *νεανιασ* (137. c^{scr} *-νισκοσ*, 12^{lect} pon post *ονοματι*): E om | *επι τησ θυριδοσ καταφερ. υπνω βαθει* (et. Or^{4,96} huc respiciens *καταφερ. υπνω*): D *επι τη θυριδι κατεχομενοσ υπνω βαρει* | *του παυλου*: D om *του* | *κατενεχθεισ*: E *κατανεχθισ* | *απο τ. υπνου* cum NABELP al pler cat Thphyl^{utr} ... DH al plus^{10} Chr *υπο τ. υπν.* | *επεσεν*: E^{gr} *πεσων*, omisso *και* seq | *και ηρθη* (d *et sublatus est*): D^{gr*} *και οσ ηρθη* (teste Mill *και επηρθη*)

δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συνπεριλαβὼν εἶπεν· μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. 11 *ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν.* 12 *ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.*

13 *Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν.* 14 *ὡς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην.*

---

10. *επεπεσεν αυτω*: D *επεσεν επ αυτω*, 18. 106. Chr^{9,363} Thphyl^{b} *επεπεσεν επ αυτω* | *συνπ-* cum ℵAB*DEH ... ς Ln *συμπ-* cum B^{3}LP al certe pler. Item *συνπεριλαβων*: C* *-βαλων* ... 21. 25. 33. 34. 40. 105. e^{scr} k^{scr} *συμπαραλαβων*. Praeterea C add *αυτου*, 27. 36. 66** 69. 105. 180. a^{scr} al pauc cat Chr Thphyl^{b} *αυτον*, 38. *αυτω*. Item syr^{utr} sah cop arm | *ειπεν*: D^{gr*} *και ειπεν* (d *et circumplexit et dixit*) | *εν αυτω*: L *εν εαυτω*

11. *και κλασας*: B om *και* (item edd$^{erasm\,1}$ et^{2} edald al). Similiter sah *cum vero adscendisset, frangens panem gustavit* etc. | *τον αρτον* cum ℵ* ABCD* 13. Thphyl^{b} ... ς om *τον* cum ℵCD^{2}EHLP al pler cat Bas$^{eth\,299}$ Chr^{9,363} Thphyl^{a} | *τε*: D^{gr}E^{gr} 18. 105. Thphyl^{a} *δε* | *αχρι* cum ℵABC^{2}E 1. 2. 13. Thphyl^{a} ... ς Ln *αχρις* cum C*DHLP al pler cat Chr^{9,363} Thphyl^{a}; item Bas$^{eth\,299}$ *μεχρις* | *αυγης*: ℵ *αυτης*, confusis Γ et Τ

12. *ηγαγον* (80. 97. 101. *-γεν*, item arm?) *δε τ. παιδ. ζωντα* : D *ασπαζομενων δε αυτων ηγαγεν τον νεανισκον ζωντα*, sed d *salutantes autem eos* (codex *auteos*) *adduxerunt iubenem viventem*

13. *προελθοντεσ* cum ℵB^{3}CL al sat mu (e *provecti*) Thphyl^{b} ... AB*EHP al fere^{40} Chr^{9,364} Thphyl^{a} *προσελθοντεσ*, D^{gr} *κατελθοντεσ* (similiter syr^{sch} are), 38. 177. *προσαχθεντεσ*, e^{scr} *ελθοντεσ*, 98^{mg} *εμβαντεσ* ... vg *ascendentes navem*, d *ascendimus in navem* | *επι το*: D 133. d^{scr} *εισ το* | *επι την* cum ℵABCE 13. 25. 40. 73. 105. a^{scr} Thphyl^{b} ... ς *εισ την* cum DHLP al pler cat Chr Thphyl^{a} | *ασσον* cum ℵABCDEH al pler vg (et. am fu tol) cop arm Chr. Item 13. 96. 106. al^{5} demid *ασον* ... 15. 18. 36. cat^{329} *νασον*, LP 2. 10. 11. 17. 19. 21. 30. 42. 101. al pauc sah syr^{utr} *θασον*, 26. 39. 99. 100. o^{scr} al *θασσον* | *διατεταγμενοσ* (B* k^{scr} *-νον*, C 15. 36. 180. cat *εντεταλμενοσ*) *ην* hoc ordine c. ℵABCE 13. 15. 31. 36. 40. 69. 105. 180. a^{scr} ... ς Ti *ην διατεταγμενοσ* cum DHLP al pler Chr | *μελλων αυτοσ* (E *αυτ. μελλ.*): D 36. cat praem *ωσ*

14 *δε*: C* om^{vid} | *συνεβαλλεν* (ℵ^{c}, ℵ* *-λλον*) cum ℵABE^{gr}P 40. 100. ... ς Ti *συνεβαλεν* cum CDHL al pler cat e vg (uterq *convenisset nos*) rell Chr | *εισ την* (ℵ^{c}): ℵ* *επι την* | *ασσον* (sic h. l. et. L; al pauc *ασον* et *νασον*): P al mu (et. o^{scr}) sah syr^{utr} *Θασον* (al pauc *Θασσον*) | *ηλθομεν*: L* *ανηλθομεν* | *μιτυληνην* cum ℵBCDHP etc ... AE al^{2} ^{scr} *μιτυλινην*, L *μυτυλινην*

15 κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον. 16 κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν εἴη αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. (18, 21) 19, 21

---

15. κακειθεν: E και εκειθεν | αντικρυς cum ℵAB*CDEL 13. 25. 26. 33. 36. 40. 68. 105. 180. cat Thphyl^{b} ... ς αντικρυ cum B^{3}HP al pler Chr^{9,364} Thphyl^{a} | ετερα: B 15. 19. 73. cat εσπερα | παρεβαλομεν (1. 4. 57. 99. Thphyl^{a} -βαλλομεν): D^{gr*} παρελαβομεν | τη δε εχομενη (Gb″) cum ℵABCE 13. 15. 18. 37. 69. 73. 180. a^{scr} vg cop arm aeth^{PP} (sed 37. 73. 180. vg arm και τη εχομενη, cop aeth^{PP} om copulam; aeth^{ro} verbis εισ σαμον finem huius versus facit) ... ς Ti και μειναντεσ εν τρωγυλλιω (Ti -υλιω) τη εχομενη cum DHLP al pler cat syr^{utr} sah Chr^{9,364} Thphyl^{utr} :: haec ex antiquissima interpolatione fluxisse principalium quos plerumque sequimur testium auctoritas suadet. Interpolandi caussa poterat in eo posita esse, quod revera Trogylii Paulum tum mansisse sciebant vel tradebant. Poterat etiam illud ex more nautarum esse ut Samo Miletum petentes pernoctarent Trogylii. Quae si cui non placent, tamen etiam minus probabilia sunt quibus cur verba ista eiecta sint nonnulli docturi sibi videbantur. Dixerunt enim eiecta esse propterea quod Trogylium ad ipsam Samum insulam pertinere dici videretur nec vero pertineret. At si quis sciebat Trogylium non in ipsa Samo situm esse, proxime a Samo abesse sciebat. Nec enim poterat ἡ τρωγίλιοσ ἄκρα non notissima esse, ut ex Strabone discitur. Hinc cur quis abstulerit verba ista, minime patet. Locis vero eiusmodi de quibus in utramque partem disputari potest standum est testium auctoritate. Ceterum Ti τρωγυλιω cum D (D^{gr} τρωγυλια, d *trogylio*) L (L al mu τρογυλιω) 19. 28. 30. 31. 38. 40. 47. 68. al mu (sed mu etiam τρογγυλιω, pauci στρογγυλιω, στρογυλιω) Chr^{9,364} ... ς τρωγυλλιω cum HP al mu cat | εχομενη: D* 4. 18. 31. 95* 96. 105. 142. a^{scr} ερχομενη

16. κεκρικει (Gb″) cum ℵAB(*κεκρει)C*DE 13. 14** 15. 36. 68. 69. 73. 105. 180. a^{scr} cat (Thphyl^{b} κεκρικε), item vg *proposuerat*, item syr^{P} arm ... ς εκρινε cum C^{3}HLP al pler Chr^{9,364} Thphyl^{a}, item syr^{sch} | οπωσ usque αυτω (H αυτον) χρονοτριβησαι: D μηποτε γενηθη αυτω κατασχεσισ τισ (d *ut non contingeret ei morandi quis*) | εσπευδεν (C^{2}): C* fortasse εδει | ει δυν. ει. αυτω: DH aeth^{ro} om | ειη cum ℵABCE 13. 15. 18. 27. 29. 36. 68. 69. 73. 180. a^{scr} cat ... ς Ti ην cum LP al pler Chr Thphyl^{utr} | την ημεραν: H τη ημερα, D εισ την ημεραν (d *in die - adesse*) | εισ ιερουσαλημ cum ℵAE 13. 40. 105. (εν ιερ.) 12^{lect} 58^{lect} a^{scr} c^{scr} ... ς Ln εισ ιεροσολυμα cum BCDHLP al pler cat Chr (D* εν ιεροσολυμα). Latini: d (*adesse*) e (*fieri*) *in hierosolymis*, vg (*ut diem pent. faceret*) *hierosolymis* :: cf ad 19, 21

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. 18 ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς
αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς
ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,
19, 10 19 δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων
20, 31 καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰου-
δαίων, 20 ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγ-
γεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, 21 διαμαρ-
τυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ
πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. 22 καὶ νῦν ἰδοὺ δεδε-

---

17. *μετεκαλεσατο*: D *μετεπεμψατο*, dial$^{maced\,481}$ *μετεστειλατο* | *τους*: E om

18. *παρεγενοντο*: E^{gr} *εσκληρυνοντο* | *προς αυτον* sine additam c. ℵBCHLP al fere omn cat sah cop syr^{utr} arm aeth^{utr} Chr^{9,369} ... Ln add *ομου οντων αυτων* cum AD 40^{mg} (sed pro *ομ.* D* *ομοσε*, D^{2} 40^{mg} *ομοσε*), item vg (*qui cum venissent ad eum et simul essent*); item E 73. add *ομοθυμαδον* | *επιστασθε* (et. Bas$^{eth\,301.\,305}$ Lcif^{6,240}): D add (et 5. 8. 73. sah praem) *αδελφοι* | *αφ*: D* *εφ*, d *in qua* ... 38. 104. h^{scr} om | *εισ*: E *επι* (e *accessi in asiam*) | *πωσ* usque *εγενομην* et. Bas$^{eth\,301}$ Lcif (*quemadmodum vobiscum fui per omne tempus*): D *ωσ τριετιαν η και πλειον ποταπως μεθ υμων ην παντος χρονου* (D^{2} *πως μ. υμ. τον παντα χρονον εγενομην*), d *quasi triennium et amplius, quemadmodum vobiscum fui per omne tempore*

19. *τω κυριω* et. Bas$^{eth\,301}$ Lcif^{6,240}: C 15. 18. 36. c^{scr} cat syr^{p} Chr $^{9,369\,txt}$ (non $^{369\,com}$) add *μεθ υμων* | *και δακρυων* cum ℵABDE 13. 40. 68. 80. 81. 137. 142. 180. vg syr^{sch} ar^{e} sah cop aeth^{pp} Lcif^{6,240} ... ς (= Gb Sz) *και πολλων δακρ.* cum CHLP al pler cat syr^{p} arm aeth^{ro} Bas$^{eth\,301.\,305}$ Chr | *συμβαντων* (DE *συνβ.*): C 2. *συμβαινοντων*

20. *ωσ*: 27. 29. 80. al^{2} *scr* *και ωσ* | *των συμφερoντων* (DE *συνφ.*) h. l. etiam Lcif^{6,240} ... C cat ante *υπεστειλ.* pon | *μη* (vg *quominus adnuntiarem vobis*, Hier^{eph} praef *quin annuntiarem*, e *quod non admuntiare* [corrige *-rem*] *vobis*): D om, d *ut admuntiarem vobis*, Lcif *quomodo renuntiarem vobis* | *υμασ*: D Thphyl^{a} Lcif^{240} Hier^{eph} om | *δημοσια και κ. οικους*: D *κατ οικ. κ. δημ.*

21. *διαμαρτυρομενος*: D* *-ρουμενοσ* ... H 1. 15. 18. 31. 36. 98. cat^{332} Bas$^{eth\,299\,cod}$ Thphyl^{a} *-ραμενοσ* | *εισ θεον* cum ℵBCE 38. 66* 96. 100. 113. 192. 5^{lect} al$^{3\,scr}$ Bas$^{eth\,299}$ add Chr^{9,369} Thphyl^{a} ... ς Ln *εισ τον θεον* cum ADHLP al pler cat Bas^{cod} Thphyl^{b} | *και πιστιν* sine *την* cum ℵABCD 15. 18. 29. 32. 36. 57. 66** 69. 81. a^{scr} cat arm ... ς (Gb^{0}) Ti *κ. πιστ. την* cum EHLP al pler Bas^{eth} Chr Thphyl^{utr}. Latini: *in deum paenitentiam et fidem in dominum* vg (am – – *in domino*) Lcif; *quae in deum paenitentiam et fidem quem* (sic) *in dominum* e; *quae in deo paenitentiam agent et fidem in dominum* d | *εισ τον κυριον ημων ιν χν*: D^{gr} *δια του κυριου ημων ιυ χυ* | *ημων*: E om | *ιυ χυ* cum ℵAC(D)E

μένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ (18, 21.) 19, 21
συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, 23 πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον 21, 4. 11
κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μέ-
νουσιν. 24 ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ

---

13. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 40. 68. 69. 105. al permu (7 ap Scri) cat vg syr^{sch} cop arm aeth^{pp} Chr^{2,369} Thphyl^{b} ... Ti om χν cum BHLP al fere^{40} sah syr^{p} aeth^{ro} Lcif^{241} Bas$^{eth\,299}$ Thphyl^{a}

22. *δεδεμενος εγω* cum ℵABC^{c} 13. 69. 103. 105. 180. a^{scr} k^{scr} cat vg (et. fu demid, non item am tol) Ath^{544} (ex^{cdd4}) Thphyl^{b} ... ς *εγω δεδεμενος* cum DHLP al pler am tol syr^{utr} Did$^{tri\,2,8}$ Epiph^{892} Chr^{2,371} Thphyl^{a} ... Lcif^{241} Ath$^{cdd\,2}$ om *εγω* (Ath$^{edd\,pri}$ *δεδεμ. εν τω πνευμ.*) | *ιερουσαλημ* (et. e vg Lcif): D *ιεροσολυμα* | *συναντησοντα* cum ℵBLP al pler Ath Chr Thphyl^{b}, item *quae in ea ventura sunt mihi* (*mihi eventura sunt* Lcif) d e vg Lcif etc ... C 15. 36. 68. 69. 105. 180. 12^{lect} a^{scr} *συμβησομενα* ... AD^{gr}EG^{gr}H 13. 31. 67. 106. l^{scr*} Thphyl^{a} *συναντησαντα* | *εμοι* cum ℵ*B ... ς Ln Ti *μοι* cum ℵ^{c}ACDHLP etc; E^{gr} *με* | *ειδως*: D *γεινωσκων*

23. *το πνευμ. το αγιον*: D^{gr} *το αγιον πνευμ.* | *κατα* (D Lcif^{241} add *πασαν*) *πολιν*, d *per singulas civitates*, vg *per omnes civitates*, syr^{utr} *in omni civitate* ... E om | *διαμαρτυρεται* cum ℵ*BCDHLP al pler cat e vg sah cop etc (et. Lcif^{241} Did$^{tri\,2,5,7}$ et Epiph^{892} Ath^{544}; Ath^{555} *διαμαρτυρεται*) ... ℵ^{c}AE^{gr} 13. 40. Ath$^{544\,cdd\,2}$ *διεμαρτυρατο* | *μοι* cum ℵABCDE al plus^{30} cat^{333} vg sah cop syr^{utr} arm aeth^{pp} Lcif^{241} Ath$^{544.\,555}$ (Did$^{tri\,2,5}$ et^{7} *με*) Bas$^{eth\,296}$ (sed post *το πνευμα* pon) Epiph^{892} Chr^{2,371} (ut Bas) Thdrt$^{3,155\,cod}$ (et^{ed} *με*) Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) om cum HLP al plu aeth^{ro} Thphyl^{a} | *λεγον* (Thdrt^{3,155} om) cum ℵABC al sat mu (fere 10 ap Scri) Ath^{544} et (lectione fluct)^{555} Did$^{tri\,2,5}$ et^{7} Bas$^{eth\,296}$ Chr^{2,371} ... Ti *λεγων* cum DEHLP al plu cat (Ath^{555} vide ante) Epiph^{892} (sed ed. Dind. *λεγον*) | *με* (sah cop syr^{sch} ar^{e} arm aeth^{utr} *σε*) post *θλιψ*. (Gb″) cum ℵABCEH al^{20} cat am^{2} demid (hi *me manent*; am* fu tol *meae manent*; vg^{cle} *Ierosolymis me manent*) Lcif^{241} Bas$^{eth\,296}$ Did$^{tri\,2,7}$ Amm$^{cat\,332}$ Chr Thphyl^{a} ... ς post *δεσμα* cum LP al longe plu Thdrt^{3,155} Thphyl^{b} ... D *μοι* et pon post *μενουσιν* (d *manent mihi*) | *μενουσιν* (et. fu tol): D am (sed cum signis improbandi habet) syr^{p} c.* sah Or$^{int\,4,528}$ (*manent me in Ieroso.*) Lcif^{241} add *εν ιεροσολυμοις* (vg^{cle} *Ierosolymis me manent*)

24. *αλλ ουδενος λογου ποιουμαι την ψυχην τιμιαν εμαυτω* cum ℵ*BCD^{2}, item sah (*sed non facio animam meam in ulla re*), syr^{sch} (*sed mihi non reputata est anima mea aliquid*) ar^{e} (*sed anima mea non est reputata apud me aliquid*) aeth^{utr} (*sed non reputo animam meam nihil quidquam*, aeth^{ro} non expri *meam*) cop (*sed anima mea, dico, non est pretiosa mihi in aliquo verbo*) arm, item Lcif^{241} (*sed pro nihilo aestimo animam meam caram esse mihi*) Or$^{int\,4,528}$ (*sed ego non facio cariorem animam meam mihi*) Aug$^{qu57\,levit}$ (to^{3,516} *non enim facio animam meam pretiosam mihi* sive *pretiosiorem quam me*), item Amb$^{ep\,63,1040}$ *nec facio animam meam cariorem mihi*. Cf et. Amm$^{cat\,334\,sq}$ *ἵνα κατὰ κοινοῦ λάβῃ τις*

ὡσ τελειῶσαι τὸν δρόμον μου καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆσ χάριτοσ τοῦ θεοῦ. 25 καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖσ πάντεσ ἐν οἷσ διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν. 26 διότι μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρόσ εἰμι ἀπὸ τοῦ

τὸ ποιοῦμαι ἀντὶ τοῦ· οὐ προτιμῶ τὴν ζωήν μου· ἀλλ' οὐδὲ ἄλλου τινὸσ ἀντιποιοῦμαι ἐν τῷ νῦν βίῳ ἢ τοῦ ἐκτελέσαι τὴν διακονίαν μου. οὐ προτιμῶ δόξαν ἀνθρώπων τῆσ διακονίασ, οὐ χρήματα, οὐκ ἄλλο τι· τοῦτο γὰρ οἶμαι σημαίνειν τό· οὐδενὸσ λόγου ποιοῦμαι ..... Ln αλλ ουδενοσ λογον εχω ουδε ποιουμαι την ψυχ. τιμ. εμαυτω cum $\aleph^{c}$A (D* α. ουδ. λο. εχω μοι ουδε ποι. τ. ψυ. μου τιμ. εμαυτου, d *sed nihil horum cura est mihi, neque habeo ipsam animam caram mihi*) 13. (ευχην pro ψυ.) 40. 43. 68. Similiter vg *sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quam me* ..... ς αλλ ουδενοσ λογον ποιουμαι ουδε εχω την ψυχ. μου τιμιαν εμαυτω cum EHLP al pler (cat) Bas$^{eth\,296}$ Chr^{2,371} (sed^{com} tantum ειτα επαγει οτι ουκ εχω τιμιαν την εμαυτου ψυχην ωσ etc) Thphyl^{utr}. Sed 43. 81. 99. k^{scr} add τουτων post ουδενοσ, 96. cat λογου pro λογον, LP al aliq cat Chr om μου. Praeterea cf et. Ign^{intpol} Ep$^{tars\,1}$ ἀλλ' οὐδενὸσ λόγον ποιοῦμαι τῶν δεινῶν, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν τιμίαν ἐμαυτῷ ὥσ ἀγαπᾶν (al ἀγαπῶν) αὐτὴν μᾶλλον ἢ τὸν κύριον. | ωσ cum $\aleph^{*}$ABHLP etc (et. Bas$^{eth\,296}$): $\aleph^{c}$ εωσ ... E 3. 13. 21. 29. 40. 68. 69. 76. 95* 96. 105. 137. 142. 163. al$^{4\,scr}$ ωστε, C 104. ωσ το, D του. Latini: d Lcif^{241} *quam consummare*, vg Amb *dummodo consummem* (vide antea εωσ), e *ut consummem* | τελειωσαι cum ACDEHLP etc ... $\aleph$B τελειωσω | τον δρομον μου (31. 42. 105. 180. om μου) sine additam cum $\aleph$ABD 13. 40. 81. cat vg sah cop syr^{sch} ar^{e} aeth^{utr} Lcif^{241} ... ς (Gb^{00}) add μετα χαρασ cum CEH LP al pler syrP arm Bas$^{eth\,296}$ Chr^{2,371} | τ. διακονιαν: D vg (et. demid tol, non item am fu) Lcif Am^{b} (ubi ante) add του λογου | ην: D^{gr*} ον (d *ministerium verbi quod*) | ελαβον: D 4. 22. 23. 37. 39. 56. 76. 100. 137. 192. al$^{4\,scr}$ παρελαβον | διαμαρτυρασθαι: D sah Lcif^{241} add ιουδαιοισ και ελλησιν | του θεου: D* om του

25. ιδου: E 13. 40. 73. al^{8} Lcif^{241} om, hinc Gb^{0} | εγω οιδα (et. Lcif): C 31. arm οιδα εγω ... 180. om εγω, item Ir$^{int\,201}$ („adiecit *scio quoniam iam non*" etc) | ουκετι: $\aleph$ ουκ, d non | την βασιλειαν (66** 69. 105. a^{scr} το ευαγγελιον) sine additam cum $\aleph$ABC 13. 15* 36. 180. cat syrP arm^{gb} (cop ap Wtst) Chr^{2,372} ... ς (Gb^{00}) add του θεου cum EHLP al pler vg syr^{sch} cop^{wi} arm^{treg} aeth Thdrt^{3,6} Thphyl^{utr}; item D sah add του ιυ, Lcif *domini Iesu*

26. διοτι cum $\aleph$ABEP 2. 10. 21. 28. 29. 30. 42. 78. 97. 177. 191. g^{scr} ... ς Ln Ti διο cum CD^{2}HL al pler (al^{5} add και) cat Bas$^{eth\,294}$ Thphyl utr (libere Chr^{2,372} ωστε εικοτωσ διαμαρτυρομ. υμιν etc) ... syr^{sch} om, syrP habet c.* | διοτι usque οτι (et. Ir$^{int\,201}$ Lcif^{241}): D^{gr*} αχρι ουν τησ σημερον ημερασ, d *propter quod hodierno die* (pergit *mundus sum*; om igitur μαρτυρομαι υμιν) | καθαροσ ειμι (Gb*) cum $\aleph$BCDE 13. 15. 18. 20. 36. 40. 68. 73. 81. 103. 137. 180. c^{scr} cat vg syrP sah Ir$^{int\,201}$

αἵματος πάντων· 27 οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι 18, 6
πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν. 28 προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ
τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποι-
μαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵμα- 1 Pe 5, 2

Lcif^{241} Bas$^{eth\,294}$ Bas$^{bapt\,623}$ et^{672} Amm$^{cat\,335}$ etc ... ς Ti καθαροσ εγω cum AHLP al pler syr^{sch} cop Bas$^{regg\,503}$ Chr$^{9,372\,ter}$ et$^{374.\,375}$ et^{11,102} Thphyl^{a} ... 69. 105. arm καθ. εγω ειμι | παντων (et. Ir^{int} Lcif etc): E 33. 68. 105. al plus^{10} vg^{cod} (ap Gb) syr^{utr} cop arm^{cdd} aeth Bas$^{regg\,503}$ cdd (et$^{eth\,294}$ υμων pro παντ.) Bas$^{bapt\,672}$ (non item^{623}) Thphyl^{b} add υμων

27. μη (et. d Ir$^{int\,201}$ Bas^{eth} et^{regg} et^{bapt} etc): Dgr* 66** 73. 81. 177* om (Lcif^{241} sic: *et non praetermisi praedicare omnem voluntatem dei*) | υμιν post του θεου cum ℵ*BCD 13. 31. 81. cat vg Ir$^{int\,202}$ (Dgr* ημιν) ... ς Ti post αναγγειλαι cum ℵ^{c}AEHLP al pler sah cop syr^{utr} arm aeth Ir$^{int\,201}$ Bas$^{eth\,294}$ et$^{regg\,503}$ et$^{bapt\,623.\,672}$ Chr^{9,372} ... Lcif^{241} om υμιν

28. προσεχετε sine copula cum NABD 13. 15. 36. 81. 180 o^{scr} cat (lectionaria non probant, nec fere magis Did^{tri} al qui inde a verbis προσεχετε afferunt locum) vg cop arm aeth Lcif^{241} (ita et. Ln$^{ed\,min}$) ... ς (Gb^{0}) Ti add ουν, Ln$^{ed\,mai}$ [ουν] cum CEHLP al pler m^{10} syr^{utr} (sah δε) Ir$^{int\,201}$ Bas$^{eth\,316}$ Chr^{9,372} | εαυτοις: D* l^{scr}* αυτοις | το πνευμ. το αγιον (et. Or^{2,593} Did$^{tri\,2,8,2}$ Bas^{eth} Ir^{int} Lcif): Dgr m^{10} το αγιον πνευμ. | του κυριου (et. Gb) cum AC*DE 13. 15. 18. 36^{txt} 40. 69. 73. 81. 95* 130. 156. 163. 180, 58^{lect} a^{scr} cat sah cop syr$^{p\,mg}$ arm (aeth^{ro} ex usu linguae et κυ. et θε. confirmat) Ir$^{int\,201}$ Const^{2,61,4} (vide post) Ath$^{1,522\,cod}$ (vide post) Did$^{tri\,2,8,2}$ et$^{spir\,24}$ ‖ (Gall^{6,272}) Chr^{11,95} (ad Eph^{4,12}) Chr$^{cat\,336}$ et^{337} (vide post) Thphyl$^{c\,620}$ (pendet ex Chr^{com}; vide post) Lcif^{241} Hier$^{tit\,1,5}$ (vall^{1,695}) Quaest^{97} (Aug$^{opp\,3,2,2932}$, sed est *domini Iesu*). Cf et Thdr$^{stud\,2,56}$ (pag^{478} την εκκλ. ην περιε. κυριος δια τ. οικειου αιμ.). Habent autem Const^{2,61,4}: συντρέχετε εἰσ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου, ἣν περιεποιήσατο τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ τοῦ ἠγαπημένου. Ath^{1,522} editum est τ. θεου, sed cdd^{3} τ. χριστου, cod^{1} τ. κυριου habent. Quem ad locum adhibenda sunt quae Ath^{758} contra Apollinarium^{14} scripsit: οὐδαμοῦ δὲ αἷμα θεοῦ δίχα σαρκὸσ παραδεδώκασιν αἱ γραφαί, ἢ θεὸν διὰ σαρκὸσ παθόντα καὶ ἀναστάντα. ἀρειανῶν τὰ τοιαῦτα τολμήματα. Ad locos Didymi, cuius lectio minime dubia est, accedit etiam quod Didymi nomine catena^{337} praebet: λέγει δὲ μὴ μόνον προσέχειν δεῖν ἑαυτοῖσ τοὺσ ἐπισκόπουσ, ἀλλὰ καὶ τῷ ποιμνίῳ, ὃ περιεποιήσατο ὁ σωτὴρ τῷ ἰδίῳ αἵματι. Chr quid in suis cdd invenerit dubium est, quum ad ipsum hunc locum identidem του θεου habeat, in catena vero quae ex comm pendet (per errorem τοῦ αὐτοῦ ad ἀμμωνίου trahi ipsa Chrysostomi quae adscribuntur verba probant) bis του κυριου. Multo vero probabilius duco κυριου in θεου quam θεου in κυριου alienis studiis mutatum esse, praesertim quum^{11,95}, qui locus non pariter atque ipsius Actorum loci explicatio ad mutandum alliciebat, του κυριου confirmet. Quam ad coniecturam stabiliendam accedit quod etiam Thphyl^{c} ex

τοσ τοῦ ἰδίου. 29 ἐγὼ οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν
μου λύκοι βαρεῖσ εἰσ ὑμᾶσ, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, 30 καὶ
ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρεσ λαλοῦντεσ διεστραμμένα
19, 8. 10 τοῦ ἀποσπᾶν τοὺσ μαθητὰσ ὀπίσω ἑαυτῶν. 31 διὸ γρηγορεῖτε,

---

Chrysostomo τ. κυριου hausit. Cf et. Eus^{esa494} λελυτρωμένοι καὶ συνηγμένοι διὰ κυρίου, οὗσ αὐτὸσ ἐλυτρώσατο τῷ ἰδίῳ αἵματι ..... ς (= Gb) του θεου cum ℵB 4. 22. 46. 65. 66* 68. 84. 89. 154. 162. 12^{lect} (alii qui e silentio conlatorum afferuntur nimis incerti videntur) vg (etiam am fu demid tol al) syr$^{p\ txt}$ syr$^{lect\ vat}$ (nr. 21. saec. 11 ap Sz) Epiph^{895} et$^{anc\ 74}$ Chr$^{9,372\ ter}$ (sed alitercat) Bas$^{eth\ 316}$ Ps-Ath^{2,3} (Ath^{1,522} vide supra) Cyr^{bis} (ap Mai VIII^{2,125} et^{126}) Antioch^{1226} (hom ^{122}) et^{1122} (hom^{61}) Caelest (ep. ad synod. Eph. ap Mansi^{4,1286}) Thphyl^{b} Amb$^{spir\ 2,668}$ Orsies^{47} (Gall^{5}) Prim$^{apoc\ 7}$. Ceterum iam Ign habet ἐν αἵματι θεοῦ, cf ad Eph^{1} (pag^{120}; contra Ign$^{intpol\ 320}$ ἐν αἵματι χῡ) ..... Gb′ του κυριου και θεου cum C^{3}HLP al plus^{110} (47. τ. θεου και κυρ.) Thphyl^{a}. Praeterea legitur etiam του κυριου θεου (3. 95**), τ. χριστου (syr^{sch} are aethPP Ath$^{522\ cdd}$ Dial$^{maced\ 481}$ Thdrt^{3,445} et^{5,1052} i. e. dial$^{spir\ 4,13}$), m^{10} *Iesu Christi* :: του κυριου lectio quin ab ipso scriptore profecta sit, licet contra stent ℵB (cf ad Ioh 1, 18) vix dubitari licet. εκκλησια θεου quum saepe legatur apud Paulum nec fere fluctuet (cf 1 Co 10, 32. 11, 22. 15, 9. Gal 1, 13. 1 Tim 3, 5 et 15 etc, item passim αι εκκλησιαι του θεου), incredibile est idem hoc loco scriptum tamque varie mutatum esse. Ut autem Pauli usus mutationem scripturae του κυριου suadebat, ita studium nominis dei h. l. intrudendi luculenter probatur lectione plurimorum codicum του κυριου και θεου. Quis enim του κυριου additurus fuisset si του θεου invenisset. | περιεποιησατο (e vg *adquisivit*, Ir^{int} *sibi constituit*): D add εαυτω (d *adquisibit sibi*, nec aliter sah) | του αιματ. του ιδιου cum ℵABCDE al^{20} cat vg (*sanguine suo*) Ir$^{int\ 201}$ et Did$^{spir\ 272}$ (*per sanguinem suum*) Lcif^{241} (ut vg) arm. Cf et. syr$^{p\ mg}$ ubi του ιδιου αιματοσ cum HLP al longe plu Ath^{522} Did$^{tri\ 2,8,2}$ Chr^{9,372} Antioch^{1226} Thphyl^{utr} (Caelest τω ιδιω αιματι)

29. εγω sine copula (Gb″) cum ℵ*AC*D 13. 15. 36. 81. 130. cat vg Ir$^{int\ 201}$ Lcif^{241} ... B οτι εγω, ℵ^{c} cop εγω δε, aeth^{utr} και εγω ... ς Ti εγω γαρ cum C^{3}EHLP al pler syr^{utr} sah arm Chr^{9,373} | οιδα sine τουτο cum ℵABC*D 13. 15. 36. 68. 69. 105. 163. 180. a^{scr} cat vg syr^{sch} sah cop arm aeth Ir^{int} Lcif (Thdrt^{1,190} οιδα οτι, item^{2,1399} οιδα γαρ οτι: utrumq libere) ... ς (Gb^{00}) Ti add τουτο cum C^{3}EHLP al pler syr^{p} Chr | αφιξιν (L αφηξιν): DE αφεξιν

30. εξ υμων αυτων (et. Ir$^{int\ 202}$ Lcif^{201}): B e^{scr} sah aeth^{utr} om αυτων | του αποσπαν (vg Lcif^{241} *ut abducant*, d *ut abstrahant*, e *ut adducant*, Ir$^{int\ 202}$ *ut convertant*): D του αποστρεφειν | εαυτων cum ℵAB (et. Ln ed min) ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti αυτων cum CDEHLP al certe pler cat Ps-Iust$^{qu\ 22}$ Bas^{2,214} Chr^{9,373}

μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. 32 καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. 33 ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· 34 αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτη- 18, 3
σαν αἱ χεῖρες αὗται. 35 πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶν-

31. *νυκτα*: A *-κταν* | *και* (et. d): Dgr* *δε* | *εκαστον*: DE al plus[20] vg syr[utr] sah cop arm[edd] aeth[utr] Bas[2,299] (non item[327]) Antioch[1209] Thphyl[b] Lcif[241] Orsies[42] Hier[tit 1,5] add *υμων*

32. *παρατιθεμαι*: E *παρατιθεμι* (sic), 2. 30. Chr[cod] *-θημι* | *υμας* (NH *υμιν*) sine *αδελφ.* cum NABD 13. 33. 34. 68. 81. vg syr[utr] sah cop arm aeth[PP] ar[e] Orsies[50] Hier[praef] adeph (ed ven[7,542]) ... ς (Gb[0]) add *αδελφοι* cum CEHLP al pler (c[scr] post *τ. θεω*) cat ar[ro] Chr[9,377] | *τ. θεω* cum NACDEHLP etc ... B 33. 68. sah cop *τ. κυριω* | *οικοδομησαι* (Gb″) cum NABCDE 13. 15. 36. 81. 130. 180. cat (e vg Hier *aedificare*, d deficit) ... ς Ti *εποικοδομησαι* cum HLP al pler Chr[9,377] (*οὐκ εἶπεν οἰκοδομῆσαι, ἀλλ' ἐποικοδομῆσαι, δεικνὺς ὅτι ἤδη ᾠκοδομήθησαν* :: ex eadem sententia oriri poterat emendatio *εποικοδομησαι*). Praeterea vel additur (DE 29. 163. al[2] syr[sch] sah aeth) vel praemittitur (14* 66** 69. 76. 81. 105. al[3] scr Chr[9,377 semel] Orsies[50]) *υμας* (163. *ημ.*) | *δουναι* sine additam cum NABDE 25. vg cop ... ς add *υμιν* cum CHLP al pler (sed aliq Thphyl[b] *ημιν*) cat syr[utr] sah arm aeth Chr[9,377] (sed[txt] post *κληρο.*) Orsies Hier[eph] | *την κληρονομιαν* cum NABCE 130. 180. cat ... ς Ln Ti om *την* cum DHLP al pler Chr. Praeterea A add *αυτου* | *εν τοισ*: Dgr* (d hiat) apud Scri *εν αυτοισ τοισ* | *πασιν*: Dgr *των παντων* (d hiat 20, 31 — 21, 2 ab *ουκ επαυσαμην* usque *διαπερων εισ φοινικ.*). Praeterea post *πασιν* syr[P] c.* add *cui gloria in saecula. Amen.*

33. *η χρυσιου*: D vg (et. demid, non am fu; tol *argentum autem et aurum*) m[82] Antioch[1209] *και χρ.* (Ln[ed min] falsus de testibus omisit *η* sine teste, idem[ed mai] falso refert de B) | *ουθενοσ* cum NAE Antioch[1209] ...* ς Ln *ουδενοσ* cum BCDHLP al certe pler cat Bas[eth 302.305] Chr[9,377]. Praeterea DE m[82] arm add *υμων*, 97. d[scr] *τουτων*

34. *αυτοι* sine copula cum NABCDEHLP al pler cat m[82] vg sah syr[P] arm aeth[PP] Bas[eth 305] Antioch[1209] (Chr[9,377] *υμεισ επιστασθε οτι* etc) ... ς (= Gb Sz) add *δε* cum minusc pauc[vid] (nullus ap Scri nec ap Mtth) cop (syr[sch] aeth[ro] *et vos scitis*) Thphyl[b] | *γινωσκετε*: A *οιδατε*, Chr *επιστασθε* | *ταισ χρειαισ* (Dgr* *τασ χρειασ*) *μου*: Dgr* add *πασιν* | *αυται*: syr[sch] cop *μου αυται* ... Dgr sah *μου*

35. *παντα*: Dgr* *πασι* (testib Kipl et Scri). Item m[82] *omnibus vobis demonstravi*. Praeterea Ln *παντα* coniunxit cum v. 34: non ita NAEHLP (in B nec ante nec post distinctum) Bas[eth 270.295] Chr[9,377] sah cop (uterq enim *παντα* post *υπεδ. υμιν* pon), nec magis (vide post) CD etc (aeth[utr] om *παντ. υπεδ. υμιν*). Habent enim CD[2] al[15] cat syr[sch] arm *και παντα* | *ουτωσ* ut NABCDEHLP etc ... ς *ουτω* cum minusc mu (ut

τας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν· μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν. 36 *καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.* 37 *ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν,* 38 *ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.*

XXI.

1 *Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον,*

---

k^{scr}) | *αντιλαμβ. των ασθενουντων*: A *των ασθεν. αντιλαμβ.* | *μνημονευειν τε*: 15. 18. 36. 68. 130. cat *μνημονευετε* ... A*^{vid}D* sah cop om *τε* | *των λογων* (m^{82} e *verborum*): LP al plus^{35} Chr Thphyl^{a} *τον λογον*, 38. 40. 57. 69. al plus^{5} *του λογου*, item *verbi* vg sah arm aeth | *ιησου*: A^{2} (^{2} potius quam *) 2. 30. 68. 96. 142. Bas$^{eth\,270}$ Epiph^{892} Chr^{9,377} om | *αυτος*: D^{gr*} *ουτος* | *μακαριον*: D^{gr*} *-ριος*. Const^{4,3,1} *επει και ο κυριος μακαριον ειπεν ειναι τον διδοντα ηπερ* (Anast$^{qu\,18}$ *υπερ*) *τον λαμβανοντα.* | *μαλλον διδοναι* cum NABCDEHLP al longe plu cat m^{82} vg syr^{p} arm Bas^{eth} Chr Antioch^{1041} ... ς (= Gb Sz) *διδον. μαλλ.* cum minusc non ita mu syr^{sch} Bas$^{eth\,270}$ Epiph^{892}. Praeterea H in mg altera manu adscriptum habet: *εκ των διαταξεων.*

36. *ειπων*: D* *ειπασ* | *αυτου*: D^{gr*} f^{scr} arm om | *συν*: LP *συμ* | *αυτοις*: C* 36. arm om (180. sah om *πασιν*) | *προσηυξατο*: B*D *προσευξατο*

37. *δε*: ℵ *τε*, item syr^{sch} | *κλαυθμ. εγενετ.* cum NABCDE al fere^{15} cat vg sah Thphyl^{b} ... ς *εγεν. κλαυθμ.* cum HLP al longe plu syr^{utr} cop arm Thphyl^{a} (137. Chr^{9,178} *εγενετ. δε κλαυθμ. ικαν.*) | *του παυλου*: D^{2} 104. 180. c^{scr} Thphyl^{a} om *του* | *κατεφιλουν* (ℵ^{c}): ℵ* *-λων*

38. *οδυνωμενοι* (HL al pauc *οδυνομενοι*) *μαλιστ. επι τ. λογ. ω* (13. *ὃ*) *ειρ. οτι ουκ. μελλουσιν*: D^{gr} *μαλιστα επι τω λογω* (^{2}add *ω ειρηκει*) *οδυνωμενοι οτι ειπεν* (^{2}om) *ουκετι μελλεισοι* (^{2}*μελλουσιν*) | *το προσωπ. αυτου*: D^{gr*} om *αυτου* | *εισ το*: D *επι το*, P 47. om *το*

XXI. 1. *ωσ δε εγενετο αναχθηναι* (ℵ^{c}, ℵ* *αναχθεντασ*: A* om^{vid}, A^{2} post *ημασ* pon, P al^{4} *αχθηναι*) *ημασ αποσπασθεντασ* (BE^{2}L al^{2scr} *-ντεσ*): D* *και επιβαντεσ ανηχθημεν· αποσπασθεντων δε ημων* | *ηλθομεν*: D *ηκομεν* | *εισ την κω*: D om *την* | *κω* cum NABCDE al plus^{50} cat Thphyl^{b}; *Cho* am syr^{utr}, *Coo* Cass^{198} (vg^{cle} fu demid *Coum*, *Choum*, tol *Chio*) ... ς (= Gb Sz) *κων* c. HLP al permu Chr$^{9,378.\,380}$ | *τη δε εξησ*: D *τη δε επιουση* | *την ροδον* cum NABEHLP al pler cat Thphyl^{utr} ... Ln

κἀκεῖθεν εἰσ Πάταρα. 2 καὶ εὑρόντεσ πλοῖον διαπερῶν εἰσ Φοινίκην, ἐπιβάντεσ ἀνήχθημεν. 3 ἀναφάναντεσ δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντεσ αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰσ Συρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰσ Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. 4 ἀνευρόντεσ δὲ τοὺσ μαθητὰσ ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρασ ἑπτά, οἵτινεσ τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματοσ μὴ ἐπιβαίνειν εἰσ Ἱερο- 20, 23
σόλυμα. 5 ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶσ ἐξαρτίσαι τὰσ ἡμέρασ, ἐξελθόντεσ ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶσ πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις

om *την* cum CD 40. 68. Chr^{bis} | *παταρα* (al pauc *τα πατ.*) cum NBDE HLP etc (et. syr$^{p\ mg\ gr}$): AC *πατερα* ... D sah vg^{ms} (vide post) add *και μυρα* (sah -ρρα). Cf correctorium^{bibl} (Luc^{brug} non habet), in quo est: „quod quidam addunt: *et deinde Myram*, Graeci et antiqui non habent." (Sumpsi ex Wtst)

2. *διαπερων*: N^{c}L 4. 19. 39. 100. 103. a^{scr} k^{scr} Thphyl^{b} *διαπερον*, E 18. 25. 68. 73. 105. *διαπερουν*

3. *αναφαναντεσ* (etiam ς) cum NB* 39. 66. 100. 104. al^{5} ^{scr} (al mu^{vid}, nec aliter ante Stephanum Erasmus edidit etc) item (*videntes*) d (deficit D^{gr}) Chr^{9,380} (sed variat lectio) ... ς^{e} Gb Sz Ln Ti *αναφανεντεσ* cum AB^{8}CEHLP al certe plu item (*cum apparuissemus* sive *paruissemus Cypro*) vg e (ut vg sed *Cyprum*) Chr^{9,378} | *την κυπρον*: E om *την* ... P 40. *εισ τ. κυπρ.*, 34. *τη κυπρω* | *και* pri: A 26. 31. k^{scr} vg^{cle} (et. demid tol, non item am fu) om | *καταλιποντεσ* cum NBCEP etc ... AHL 13. al pauc Thphyl^{b} *καταλειποντεσ* (sed HL *-πόντεσ*), d e vg *relinquentes* | *ευωνυμον*: 105. *-νυμα* | *επλεομεν* (A* om): E^{2} *επλευσαμεν*, e vg *navigavimus*, d *collavimus* | *κατηλθομεν* cum NABE 13. 34. vg sah cop syr^{p} aeth^{utr} ... ς Ti *κατηχθημεν* cum CHLP al pler cat d (*enavigavimus* omisso *και*) e (*deposti sumus* sic) syr^{sch} arm Chr^{9,378} | *εκεισε*: H 133. d^{scr} *εκει* | *το πλοιον ην* cum NABCE 13. 137. c^{scr} (vg *navis erat expositura*, ut etiam e) ... ς Ti *ην το πλοι.* cum HLP al pler cat d (*ibi erat enim navis expositura*) syr^{utr} arm Chr

4. *ανευροντ. δε* cum NABC*E al plus^{15} (13. *δε και*) cat vg sah cop Thphyl^{b} ... ς *και ανευροντ.* cum C^{3}HLP al longe plu d syr^{utr} arm aeth Chr^{9,378} (*κ. ευροντ.*) Thphyl^{a} | *τουσ μαθητασ* cum NABCE al sat mu cat Thphyl^{b} ... HLP al fere^{40} Chr Thphyl^{a} om *τουσ* | *αυτου* cum NBCHP al longe plu (177. *εκει*) cat vg arm ... AEL 68. 73. 103. k^{scr} Thphyl^{b} *αυτοισ*, item (*apud eos*) d e syr^{utr} sah cop aeth^{utr}, Chr$^{9,378.\ 381}$ *προσ αυτουσ* (^{381}*εμειναμεν*) | *ελεγον*: B *ελεγαν*, idque B* repetit post *δια τ. πνευματοσ* | *επιβαινειν* cum NABC 13^{vid} 15. 36. 40. 68. 103. cat Thphyl^{b} ... ς *αναβαινειν* cum EHLP al pler Did$^{tri\ 2,5}$ (*μη αναβαινε*) Epiph^{892} Chr Thphyl^{a} | *ιεροσολυμα* cum NABCE al fere^{15} cat d vg Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *ιερουσαλημ* cum HLP a^{l} longe plu Did$^{tri\ 2,5}$ Epiph^{892} Chr

5. *οτε δε* etc: d *sequenti autem die exeuntes ambulamus viam nostram* | *ημασ εξαρτισαι* (HP al aliq *-ρτησαι*) c. NB^{2} (nisi forte ipse* corr) CHLP al pler cat Chr^{9,378} ... Ln Ti *εξαρτ. ημ.* c. AB*E 68. 177. | *εξελθοντεσ*

ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι 6 ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

7 Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. 8 τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Καισαρίαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ
6, 5 ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. 9 τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. 10 ἐπιμενόντων δὲ ἡμέ-

---

A 105. om | *γυναῖκι* cum NABL etc ... Ti *-ξιν* cum CEHP etc | *εως εξω* (e *usque foris*, vg *usque foras*): ℵ 68. d om *εως*

5. 6. *προσευξαμενοι*[6] *απησπασαμεθα αλληλ. και* cum ℵABCE 13. 15. 18. 40. 69. 73. 105. 133. a[scr] d[scr] (item certe ex parte 25. 36. 37.) cat; sed c *απεσπα.*, A 13* *απησπασμεθα* (eth[ro] *dimissi sumus*), 15. 18. 36. 69. a[scr] *ησπασαμεθα*, 40. *απησπασαμενοι*, praeterea 15. 18. 36. *προπεμπ. δε ... ς προσηυξαμεθα.* [6] *και ασπασαμενοι αλληλ.* cum HLP al pler Chr[9,378]; sed LP al aliq Chr *προσευξαμεθα*. Cf et. vg *oravimus*; *et cum vale fecissemus invicem, ascendimus* (e sic: *oravimus valefacientes invicem et adscendimus*). Similiter versiones pleraeque (sed d sic: *oravimus et cum salutassemus invicem reversi vero quisque ad sua*, deperdito sticho post *invicem*) :: *προσηυξαμεθα και* pro *προσευξαμενοι* (praegresso *και θεντες*) substituto excultam esse dictionem apparet; *απασπαζεσθαι* vero, quod hoc solo loco scriptum est, mutatum est in *ασπαζεσθαι* vel (ex versu 1) *αποσπαζεσθαι*.

6. *ανεβημεν* cum ℵ* AC 15. 36. 40. 69. 133. 137. 180. a[scr] c[scr] d[scr] cat Thphyl[b] ... Ln *ενεβημεν* cum ℵ[c]BE 68. 73. k[scr] Chr[9,378] ... ς *επεβημεν* cum HLP al pler Thphyl[a]. Latinos (vg et e) vide ante.

7. *κατηντησαμεν* cum ℵ*BCHLP al pler cat Chr[9,378] ... ℵ[c]AE 24. 38. *κατεβημεν* | *πτολεμαϊδα*: ℵ* *-ϊδαν* | *εμειναμεν*: A 40. k[scr] *επεμειναμ.*

8. *εξελθοντες* sine additamento cum ℵABCE al[30] cat d vg syr[utr] sah cop arm aeth[pp] Chr[9,378] Thphyl[b] ... ς (≐ Gb Sz) add *οι περι τον παυλον* cum HLP al plu aeth[ro] Thphyl[a] | *ηλθομεν* (et. ς[e] Gb Sz) cum ℵACE al plu cat Eus[hist3,31,5] Chr Thphyl[b]; item Ti *ηλθαμεν* cum B. Item *venimus* d vg syr[utr] sah cop arm aeth[utr] ... ς (non ς[e] etc) *ηλθον* cum HLP al plus[20] Thphyl[a] | *καισαριαν* cum ℵAEP* etc ... ς Ln Ti *καισαρειαν* cum BCHLP[2] al pler | *οντος* cum ℵABCEHLP al longe plu cat Eus[hist] Chr ... ς (= Gb Sz) *του οντος* cum minusc ut vdtr pauc

9. *θυγατερες τεσσαρ. παρθενοι* cum ℵAB 13. 31. 40. 69. 105. a[scr] k[scr] d am fu demid tol arm Chr[cat 344] (Chr[9,378] om *παρθ.*, item Epiph[674] *ησαν τεσσ. θυγατ. τω φι. προφητ.*) ... ς *θυγατ. παρθεν. τεσσαρ.* cum EHLP al pler syr[utr] Thphyl[utr] ... Ti *παρθεν. θυγατ. τεσσαρ.* cum C 180. cat[344] Eus[hist3,31,5] ... vg[cle] sah (cop) aeth[ro] *quatuor filiae virgines* (aeth[pp] *quat. virg. filiae*)

10. *επιμενοντων* (15. 18. 36. cat *-νοντες*) *δε* sine additam cum ABCH 4*

ρας πλείους κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι
Ἄγαβος, 11 καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύ- 11, 28
λου, δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· τάδε λέγει τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη οὕτως δήσουσιν
ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.
12 ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι
τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ. 13 τότε ἀπεκρίθη ὁ

---

13. 15. 18. 36. 37. 66. k^{scr} cat Bas$^{eth\,251}$, item vg (*et cum morarentur*) syr$^{p\,txt}$. Similiter sah cop syr^{sch} ... ς add *ημων* cum ℵ^{c}ELP al pler syr$^{p\,mg}$ arm Chr^{9,379}; item ℵ* *αυτων* | *απο τησ ιουδ. προφητησ* (arm ap Sz om *προφ.*): L *προφ. απο τ. ιουδ.*

11. *και ελθων*: Dgr* *ανελθων δε*, d (sine copula) *cum venisset*, item vg *is cum venisset* | *και αρασ*: e^{scr} (al ?) arm om *και*. Sic vg: *tulit zonam Pauli et alligans sibi – dixit* | *εαυτου* (Gb″) cum NABCDE al plus^{20} cat (Bas$^{eth\,251}$ *και δησασ εαυτου*, Cyr^{hr197} *προφητησ ην αγαβοσ ο δησασ εαυτου* etc, Or^{3,768} *ο μεν γαρ αγαβοσ λαβων αυτου τ. ζωνην δησασ εαυτον χειρων και ποδων*). Confirmant etiam quamvis libere vertant sah cop syr^{p} arm (non item syr^{sch}) ... ς *τε αυτου* (ς αὐτοῦ, HL etc αὐτοῦ) cum HLP al plu Chr^{9,379} | *τ. ποδασ και τ. χειρασ* cum NBCDE HLP al^{40} cat vg syr^{utr} arm Bas^{eth} Cyr^{hr} ... ς *τασ χειρασ κ. τουσ ποδ.* cum A al permu sah cop arm aeth (Or vide ante) Chr^{9,379} (omissis *τασ* et *τουσ*) :: cf ad Ioh 11, 44 | *εν ιερουσαλημ* cum NABCEHLP etc ... D 26. 63. 97. 98. 106. (Or^{3,708} *δησουσιν απελθοντα εισ ιεροσολυμα*) Epiph^{409} Chr^{9,379} *εισ ιερ.* (:: edidi 49; at v. 13. *εισ ιερ.* eodem modo dictum) | *οι ιουδαιοι* (66* al$^{2\,scr}$ *οι εν ιερ. ιουδ.*): D* Chr Thphyl^{a} om *οι* | *εισ χειρασ* (ℵ^{c}, iam ℵ^{a}?): ℵ* *εισ τασ χειρ.* | *εθνων*: 69. 105. a^{scr} *εχθρων*

12. *ημεισ τε* (et. Bas$^{eth\,251}$): D Thphyl^{a} om *τε* | *οι εντοπιοι*: D aeth^{utr} add *τον παυλον* | *αναβαινειν*: D *επιβαιν.* (sed d *ascenderet*, ut etiam e vg) | *αυτον* (e^{scr} post *ιερου.* pon): E 3. 93. 95. Bas^{eth} om

13. *τοτε απεκριθη ο* (B* om) *παυλοσ* cum NABC*et^{2}E 13. 15. 16. 18. 31. 73. 81. cat vg syr^{sch} sah cop arm (sed C* 13. 31. *τοτε* ad v. 12 trahunt proptereaque pergunt C* 13. *απεκριθη δε*, 31. *απεκριθη τε*. Similiter 40. *τοτε. αποκριθεισ δε ο παυ. ειπεν*) ... ς *απεκριθη δε ο παυ.* cum (C* 13. vide ante) al permu^{vid} syr^{p} Bas$^{eth\,251}$ Chr^{9,379} ... Ti *απεκριθη τε ο* (100. om) *παυ.* cum HLP al plus^{36} aeth Thphyl^{utr} ... 7. 27. 29. 33. 34. e^{scr} *απεκριθη ο παυλοσ* ... Dgr *ειπεν δε προσ ημασ*. Praeterea addidimus (et. Ln$^{ed\,min}$) *και ειπεν* cum NAE 7. 13. 25. 27. 29. 33. 34. (40. vide ante) 69. 81. 97. 105. 180. al$^{5\,scr}$ vg syr^{sch} sah (*dicens*) ar^{e} arm aeth ... ς Ln$^{ed\,mai}$ Ti om cum BCHLP al longe plu cop syr^{p} Bas^{eth} Chr :: non tantum gravissimi testes quum Graeci tum ex interpretibus qui *τοτε απεκριθη* praebent verba *και ειπεν* confirmant, sed etiam plures alii qui ista mutarunt retinuerunt eadem; D vero pro *τοτε απεκρ.* – *και ειπεν* maluit *ειπεν δε* reponere Hac testimoniorum ratione efficitur *τοτε απεκριθη* vix recte edi nisi

Παῦλος καὶ εἶπεν· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου
τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς
Ἰερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.
Lc 22, 42 14 *μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· τοῦ κυρίου τὸ*
θέλημα γινέσθω.

15 *Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν*
εἰς Ἰερουσόλυμα· 16 συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισα-
ρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ,
ἀρχαίῳ μαθητῇ.

και ειπεν addatur. | *κλαιοντες και* ($\aleph^c$): $\aleph^*$ om | *συνθρυπτοντες* (P 99. c^{scr} *-θριπτ-*) et. Or^{3,708} Bas$^{eth\,251}$ ... D* *θορυβουντες* (d *conturbantes*) | *εγω γαρ* et. Or Bas^{eth} Cyr$^{ador\,150.\,597}$ Tert$^{fug\,6}$ ... E^{gr} vg^{cod} (ap Gb) Tert$^{scorp\,15}$ (*at ego*) *εγω δε* | *δεθηναι* (et. Or Bas^{eth} Cyr^{bis}; Tert *vero*^{bis} *non modo vincula pati optaverim* omissis postea *ετοιμως εχω*): D add *βουλομαι* | *εις ιερουσαλημ* (Or add *γενομενος*, 40. 68. *-σολυμα*): $\aleph^*$ *εν* (sed ipse* suprascripsit *εισ*) *ιερου.* ... A f^{scr} aeth^{utr} post *ετοιμ. εχω* (Tert^{scorp} *vincula Hierosolymis pati*) ... 27. 29. 66** 69. 105. al$^{4\,scr}$ Bas$^{eth\,251}$ Thdrt$^{3,155.\,574}$ Aug$^{ps\,36}$ om plane | *ιησου*: CD 20. 73. syr^{sch} arm Aug^{ps} *ιησου χριστου* (d $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\omega}$). Item Tert^{bis} *domini mei Ies. Chr.*, Cyr^{bis} Thdrt^{bis} *τ. κυρ. ημων* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$

14. *ειποντες* (D^{gr*} *οι ειπ.*): D add *προσ αλληλουσ* | *του κυρ. το θελ.* cum $\aleph$ABCE 13. 31. cat vg arm ... *ς το θελημ. του κυριου* (D^{gr} 32. 73. *τ. θεου*, item Tert$^{fug\,12}$) cum DHLP al pler Tert$^{fug\,6}$ et$^{scorp\,15}$ Bas$^{eth\,251}$ Chr^{9,379}, item vv rell | *γινεσθω* ($\aleph$AB*DE *γειν-*) cum $\aleph$ABCDE al^{15} cat ... *ς γενεσθω* cum HLP al pler Bas^{eth} Chr. Cf Polyc$^{martyr\,7}$ *το θελημα του θεου γενεσθω.*

15. *τασ ημερ. ταυτασ* (d *post hos autem dies*): D^{gr} *τινασ ημερασ* | *επισκευασαμενοι* (Gb′) cum $\aleph^c$(et*)ABELP al fere^{50} cat Chr^{9,381} Euthal^{413} et^{440} (ap Zacagn) Thphyl^a Thphyl^b com ($\aleph^*$ *επισκευασαμενον* omisso *ανεβαινομεν*) ... H 68. 106. *επισκεψαμενοι ... ς αποσκευασαμενοι* cum 13. al vix mu Thphyl^b txt ... C 7. 69. 73. 105. a^{scr} *παρασκευασαμενοι*, D *αποταξαμενοι* (sed d *refecimus nos et*). Ex Latinis vg *praeparati*, e *praeparantes* | *ανεβαινομεν* cum $\aleph^c$(*vide ante) ABEHL^{2}P al pler etc ... CDL* al pauc Chr^{9,381} Thphyl^a *αναβαινομεν* (al^2 *αναιβαινομ.*) | *ιεροσολυμα* (Gb″) cum $\aleph$ABCD^{wtst}E 36. 69. 105. a^{scr} cat d Chr^{9,381} Euthal^{413} (D ap Kipl et Scri deficit a verbo *ιεροσολυμα* usque dum sequitur v. 18 *ησαν δε παρ αυτω*) ... *ς ιερουσαλημ* cum HLP al pler Thphyl^{utr}

16. *συνηλθον δε και* (E add *εκ*) *των μαθητ.* (vg *ex discipulis*): D$^{gr*\,wtst}$ d om | *απο*: D* *εκ* (d *de*) | *καισαριασ* cum $\aleph$AE ... *ς* Ln Ti *καισαρειασ* cum BCHLP al certe pler ... D$^{gr\,wtst}$ *κεσαραιασ* | *αγοντεσ* (32. 42. 57. *αγαγοντ.*): D^{wtst} *ουτοι δε ηγαγον*, d *simulquae adduxerunt.* Praeterea D^{wtst}E d sah (*adducentes nos ad quendam* etc) arm add *ημασ* | *παρ ω* (etiam d *apud quem*) D^{gr*wtst} *προσ ουσ* | *ξενισθωμεν*:

17 *Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰσ Ἰεροσόλυμα, ἀσμένωσ ἀπεδέξαντο*
ἡμᾶσ οἱ ἀδελφοί. 18 *τῇ τε ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλοσ σὺν ἡμῖν*
πρὸσ Ἰάκωβον, πάντεσ τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. 19 *καὶ*
ἀσπασάμενοσ αὐτοὺσ ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ
θεὸσ ἐν τοῖσ ἔθνεσιν διὰ τῆσ διακονίασ αὐτοῦ. 20 *οἱ δὲ ἀκούσαν-*
τεσ ἐδόξαζον τὸν θεόν, εἶπάν τε αὐτῷ· θεωρεῖσ, ἀδελφέ, πόσαι
μυριάδεσ εἰσὶν τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντεσ ζηλωταὶ τοῦ νό-
μου ὑπάρχουσιν· 21 *κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν*

D^wtst d syr^p mg add *και παραγενομενοι εισ τινα κωμην εγενομεθα παρα | μνασωνι* (13.–*σονι*): B 1. 18. 34. g^scr *μνασω* (34. –*σσω*), D^gr*wtst d fu tol *νασωνι* ... ℵ demid vg^sixt cop *ιασονι | τινι*: A* om | *αρχαιω μαθητη*: D^gr wtst d *μαθητη αρχ.*

17. *γενομενων δε* etc: [D^gr wtst d (syr^p mg) *κακειθεν εξιοντεσ ηλθομεν εισ ιεροσολυμα* (hucusque syr^p mg, rell certe non adscripta) *υπεδεξαν τε* (d *autem*) *ημασ ασμενωσ οι αδελφοι | απεδέξαντο* cum ℵABCE al plus^15 cat Chr^9,382com ... ς *εδεξαντο* cum HLP al longe plu Chr^9,381txt :: cf ad Lc 9, 11

18. *τη τε επιουση* cum ℵAE^gr 40. 69. 105. syr^utr aeth^utr ... ς Ln Ti *τη δε επ.* cum BCHLP al pler cat d e vg sah cop Chr^9,386 | *παντεσ τε παρεγενοντο* (sah *et congregabantur* omisso *παντεσ*), vg *omnesque collecti sunt* ... D^gr* *ησαν δε παρ αυτω*, d *erant autem cum eo* | *οι πρεσβυτεροι*: D 34. add *συνηγμενοι* (d *conventi*)

19. *και* (d om) *ασπασαμενοσ αυτουσ* (L *αυτοισ*, C* *αυτου*) *εξηγ. καθ εν* (ℵ* 36. 37. 100. *ενα*) *εκαστον ων εποι. ο θε. εν τοισ*: D^gr* *ουσ ασπαμενοσ* (sic) *διηγειτο ενα εκαστον ωσ εποι. ο θεοσ τοισ | δια τησ*: ℵ* l^scr om δια

20. *ακουσαντεσ* (vg *cum audissent*, d e *audientes*): HL 47. k^scr *ακουοντεσ* | *εδοξαζον* cum ABCEHLP al omn^vid cat vg (*magnificabant*, e *glorificabant*) Chr^9,386 etc ... ND Thphyl^b *εδοξασαν* (d *clarificaverunt*) | *τ. θεον* (Gb'') cum ℵABCEL al^30 cat vg syr^sch cop arm Chr ... ς *τ. κυριον*, cum DΘP al longe plu sah syr^p | *ειπαν τε* cum ℵE 15; item ς Ti *ειπον τε* cum ABHLP al plu (180. *και ειπ.*, 13. *ειπεν τε*) cat Thphyl^utr; item *dixeruntque* vg syr^sch sah (l^scr cop Thphyl^b* *ειπ. δε*) ... Ln *ειποντεσ* cum CD al^35 syr^p Chr | *αυτω*: D om | *μυριαδεσ εισιν* sine additam cum ℵ 3. 4* 95* 97. ... Gb'' Ln Ti add *εν τοισ ιουδαιοισ* cum ABCE al plus^10 vg cop aeth Ambrst^eph3,9; item D syr^sch sah Aug^ep82 *εν τη ιουδαια*, item ς add *ιουδαιων* cum HLP al longe plu (pauci *των ιουδ.*) syr^p arm Chr Thdrt^1,622 et^3,1501 Thphyl^utr (sed 68. arm Thdrt^bis Thphyl^b post *πεπιστευκ.* pon) | *παντεσ*: D 38. tol syr^sch Ambrst^eph Aug^ep add *ουτοι* (D* *τουτοι*), 13. add *ζητουσιν και*

21. *κατηχηθησαν* (e vg *audierunt*): D* *κατηκησαν* (d *diffamaverunt*), 25. 40. *κατηχησαν* | *δε* (ℵc): ℵ* om

διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους,
λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν.
1 Co 14, 15 22 τί οὖν ἐστίν; πάντως δεῖ συνελθεῖν πλῆθος· ἀκούσονται γὰρ
ὅτι ἐλήλυθας. 23 τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοί λέγομεν. εἰσὶν ἡμῖν
ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· 24 τούτους παραλα-
Nm 6, 21 βὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ξυρή-
σονται τὴν κεφαλήν, καὶ γνώσονται πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ
σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον.
15, 20 25 περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν κρίναν-

21. *μωυσεως* cum NBCEH al mu ... ς *μωσεως* cum ADLP al plu. Praeterea al mu (5 ap Scri) *-σεος* | *τους κατα* etc: d *qui in gentibus sunt iudaeos*, D* *τους κατα εθνη εισιν ιουδαιοις* | *παντας* cum NBCD^{2}HLP al omn fere cat syr^{utr} sah arm aeth Chr^{9,386} ... Gb^{0} Ln om cum AD*E 13. d vg cop | *λεγων* (N^{c}; N* *-γω*): D om | *περιτεμνειν*: E vg praem *οφιλειν* | *μηδε τοις εθεσιν* (syrP ^{mg} add *αυτου*, item syr^{sch} ar^{e} *legis*, item D^{gr2} *αυτους*. Praeterea al aliq *εθνεσιν* habent ex frequenti errore.) *περιπατειν* ... D* *μητε εν τοις εθνεσιν αυτου περιπατ.*, d *neque gentes eius ambulant*

22. *τι ουν εστιν*: aeth^{utr} om | *παντως δει συνελθ. πληθ.* (*συ. πλ.* cum NAC^{2}E 13. 40. 69. 105. 133. al$^{3\,scr}$ vg, ς *πλ. συ.* cum D[^{2}*το πλ.*]HLP al pler cat Chr)· *ακουσονται γαρ οτι* (C^{2} om *γαρ*, N* om *γαρ οτι*) cum N*etc^{c}AC^{2}DEHLP al pler cat vg Chr^{9,387} ... Gb′ Ti^{49} *παντως ακουσονται οτι* cum BC* 15. 36. 73. 137. 180. sah cop syrP aeth^{utr}, item arm (omisso *παντως*) et (*propterea igitur quod audient illi* etc) syr^{sch} et ar^{e} | *εληλυθασ*: B *-θεσ*

23. *ὅ*: E *οπερ* | *εφ* cum ACDEHLP etc: NB *αφ*

24. *επ αυτοις* cum NA^{corr}BCEHLP al pler cat Chr^{9,387} ... Ln$^{ed\ min}$ *επ αυτους* c. A* 13. 27. 29. 33. 34. a^{scr} Thdrt^{1,225}, D *εισ αυτους* | *ξυρησονται* cum NB*D^{2}EP 13. 100. al$^{4\,scr}$ (D* *ξυρωνται*) ... ς Ln *ξυρησωνται* cum AB^{3}CHL al pler cat Chr (H al Thphyl^{b} *ξυρισωνται*, L *ξυρίσων* omissa syllaba) | *την κεφαλην*: 27. 29. 66** 69. al^{10} fere vg syr^{sch} sah *τασ κεφαλασ* | *γνωσονται* cum NABCDE al^{15} (et 36. 105. 106. 133. cat Thphyl^{b} *-σωνται*), item *scient* vg etc ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) *γνωσι* cum HLP al pler Chr^{9,387} Thphyl^{a}, item *cognoscant* d | *ων*: C 36. 40. 69. 105. 180. a^{scr} e^{scr} cat *περι ων* | *αλλα* (A cat^{350} add *και*) *στοιχεισ και αυτοσ*: D^{gr*} *αλλ οτι πορευου αυτοσ* (^{2}*αλλα στοιχ. και αυτ.*), d *sed ambulans ipse* | *φυλασσων τ. νομ.* cum NABCDE 13. 31. 40. 68. 69. 105. 137. 180. a^{scr} e^{scr} cat vg syrP Chr^{9,387} Thphyl^{b} (sed E^{gr} *φυλασσιν*) ... ς *τον νομ. φυλασσ.* cum HLP al pler syr^{sch} Thphyl^{a}

25. *εθνων*: E Bed$^{retr\ 15}$ ex Gr *ανθρωπων* ... D sah add *ουδεν εχουσι λεγειν προσ σε*, ac pergunt *ημεισ γαρ* | *επεστειλαμεν* cum NACEHLP al fere omn cat d vg (hi^{2} *scripsimus*, e *destinavimus*) syr^{sch} sah (aeth *praecepimus*) Chr^{9,387} ... Lu *απεστειλαμεν* cum BD^{gr} 40. l^{scr} cop syrP arm | *κριναντεσ*: D* 100. *-νοντεσ* | *φυλασσεσθαι* cum NAB 13. 81.

τεσ φυλάσσεσθαι αὐτοὺσ τό τε εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν 15, 28
καὶ πορνείαν. 26 τότε ὁ Παῦλοσ παραλαβὼν τοὺσ ἄνδρασ τῇ
ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖσ ἁγνισθεὶσ εἰσήει εἰσ τὸ ἱερόν, διαγγέλ-
λων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕωσ οὗ προσηνέχθη Nm 6, 5 ss
ὑπὲρ ἑνὸσ ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.
27 Ὡσ δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆσ 24, 18
Ἀσίασ Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν

---

vg syr^{sch} sah cop ar^{e} (aeth vide post) ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem *μηδεν τοιουτον* (CE al pauc -το) *τηρειν αυτουσ ει μη* (27. 66^{*mg} 69. 105. a^{scr} *αλλα*) cum CDEHLP al pler cat syrP arm (aeth *ut caveant sibi ab eo quod illicitum censent et ab immolato* etc) Chr^{9,387} Bed^{retra150} ex Gr. Praeterea 40. 66** 69. 105. a^{scr} om *αυτουσ* sq :: additamentum eo defendunt quod dicunt, nihil simile 15, 20 aut 28 scriptum esse. At id non quadrat. Nec enim quae h. l. scripta sunt ad 15, 20 aut 28 sq curiose accommodanda videbantur, ut satis probant verba *φυλασσεσθαι αυτουσ* etc; nec verba *μηδεν τοιουτ. τηρ. αυτ.* non egregie respondent illis *μηδεν πλεον επιτιθεσθαι υμιν βαροσ* etc, quorum loco v. 19 *μη παρενοχλειν* etc praecesserat. Tamen ista (*μηδεν πλεον* etc) non eiusmodi erant ut in hunc ipsum locum ad verbum transferrentur. Inlata vero sunt verba *μηδεν τοιουτ.* etc respectu habito versus 21: *μη περιτεμν. αυτουσ* etc. Videbatur enim *φυλασσεσθαι* etc nimis nude dictum, nulla ratione eius rei de qua vel maxime quaerebatur habita. Ceterum nonnulli codd. additamento aucti recte abiecerunt *αυτουσ* post *φυλασσεσθαι*. Dubito enim Lucam, si *μηδ. τοιουτ. τηρ. αυτουσ* praeposuisset, *αυτουσ* post *φυλασσεσθαι* repetiturum fuisse. | *το τε εἰδωλοθυτον* etc: E *απο ιδωλοθυτων και αιματοσ και πνικτου και πορνιασ*, similiter syr^{utr} | *το τε*: D 68. 137. c^{scr} Chr^{9,387} om *τε* | *και αιμα* cum NABCD (E vide ante) 13. 68. 69. 105. 180. a^{scr} c^{scr} cat ... ς *και το αιμ.* cum HLP al pler Chr | *και* (15. 36. cat^{cod} om; 31. 40. 99. l^{scr} Chr Thphyl^{b} add *το*) *πνικτον* (syr^{sch} ar^{e} aeth^{PP} *κ. πορν. κ. πνικτ. κ. αιμ.*) ... D om

26. *ο παυλ.* cum NABCHLP etc ... DE 4. om *ο*. Praeterea 4. al^{10} (5 ap Scri) post *παραλαβ.* pon | *εχομενη*: 21. 31. 41. *ερχομενη* ... D *επιουση* | *εισηει*: D *εισηλθεν* | *εωσ ου* (100. om) ... D *οπωσ* (sed d *donec*) *προσηνεχθη*: 105. a^{scr} *προσενεχθῆ* | *η προσφορα*: D 2^{lect} g^{scr} om *η*

27. *ωσ δε* usque *συντελεισθαι*: D *συντελουμενησ δε τησ εβδομησ ημερασ* | *εμελλον*: ELP al^{8} *ημελλον* | *αι*: E om | *οι απο τ. ασ. ιουδαιοι*: D *οι δε απ. τ. ασ. ιουδ. εληλυθοτεσ* (d *qui ab asia erant iudaei venerant* sic) ... C 180. cat arm post *εν τω ιερω* pon, 137. c^{scr} post *θεασα. αυτον* | *συνεχεον* cum NABDHLP al pler Chr^{9,388} ... Ln *συνεχεαν* cum C 2. 10. 15. 40. 101. 180. cat. Ex Latinis e vg *concitaverunt*, d *confuderunt* ... E^{gr} *συνεκεινησαν τε*, 20. 41. *συνεσχον* | *παντα*: E 2. 41. om

ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας, 28 κράζοντες· ἄνδρες
Ἰσραηλεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ
καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχῆ διδάσκων,
ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον
20, 4 τόπον τοῦτον. 29 ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον
ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ
Παῦλος. 30 ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ
λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἵλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ,
καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. 31 ζητούντων τε αὐτὸν ἀπο-
κτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη συγχύννεται
Ἰερουσαλήμ, 32 ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατον-

27. *επεβαλαν* cum ℵ*A ... ς Ln *επεβαλον* cum ℵCBCEHLP etc, item al^{5} Thphyl^{a} *επεβαλλον* ... D^{gr} *επιβαλλουσιν* | *επ αυτον τας χειρας* (Gb″) cum ℵABCDE al^{20} cat vg syr^{utr} arm Chr Thphyl^{2} ... ς *τας χει. επ αυτ.* cum HLP al longe plu sah cop Thphyl^{a}

28. *ισραηλειται*: *-λειται* cum ℵAB*D ... ς Ln *-λιται* cum B^{3}CEHLP etc. Praeterea ℵ *ισδραη-*, DE *ιστραη* (et. d e *istrahe-*) | *βοηθειτε*: E *βοηθησαται* | *τουτου* (105. al pauc om): AC^{2} 73. al pauc *του αγιου τουτου* (:: cf 6, 13. item infra *τον αγι. τοπ. τουτ.*) | *πανταχη* (Gb″) cum ℵABCDE al^{15} (a^{scr} *απανταχη*) cat ... ς *πανταχου* cum HLP al pler Chr | *τε* (25. 40. al pauc cop *δε*): D 31. 68. om | *εισηγαγεν*: D* 95* *εισηγεν* | *το ιερον*: D* om *το* | *κεκοινωκεν* cum ℵ*corr(*κεκοινωνκεν*)AB* CHLP al pler ... B^{3}E 14* 15* 36. 64. 95* 105. 137. o^{scr} cat^{353} *κεκοινωνηκεν*, D* *εκοινωνησεν*, D^{2} *εκοινωσεν*

29. *προεωρακοτες* cum ℵABCDE etc ... HLP al plus^{50} Chr^{9,388} Thphyl^{a} *εωρακοτες* (HL al *εορακ.*). Item vg *viderant* (sed tol add *ante*) | *τον εφεσιον*: ℵ om *τον* | *ενομιζον*: D^{gr} *ενομισαμεν* ... d *putaverunt*, e vg *aestimaverunt* | o *παυλος*: D om o

30. *του παυλου*: E d^{scr} *τον παυλον* | *ειλκον*: D *ειλκων*, E 13. f^{scr} *ηλκον* | *αυτον*: D fu om | *και ευθ. εκλ. αι θυραι* (sic ℵ^{c}): ℵ* nil nisi *εκλισθησαν* (*σαν* supra lineam suppleto) *ευθεως*, unde probabile fit exemplar unde ℵ exscriptus est habuisse *και αι θυραι του ιερου εκλ. ευθεως*, excidisse vero *κ. αι θυρ. τ. ιερου* post *εξω του ιερου* propter *ομοιοτελευτον*: nisi mavis non excidisse nisi *και*, ut fuerit *και εκλεισθη ευθεως*.

31. *ζητουντ. τε* cum ℵABE 18. a^{scr} syr^{sch} aeth. Item D* *και ζητουντ.* (d *et cum quererent*) ... ς *ζητ. δε* cum D^{gr2}HLP al pler cat vg sah cop syr^{p} arm Chr^{9,388} | *σπειρης*: P 16. 33. 38. 56. 69. 93. 95. 104. al^{7} scr Chr *-ρας* | *συνχυννεται* cum ℵ*AB*D 13. (sed B* *συγχ-* et B^{3} 13. *συγχυνεται*) vg (*confunditur*) ... ς *συγκεχυται* (ℵ^{c}E *συνκε-*) cum ℵ^{c}EHLP al fere omn cat Chr. Item *confusa est* d e similiterque syr^{utr} sah cop arm | *ιερουσαλημ* (4. 68. 137. al^{3} scr etc *η ιερου.*): syr^{p} c.* add *vide igitur ne faciant insurrectionem*

32. *παραλαβων* cum ℵADEHLP al omn^{vid} cat Chr^{9,388}, item *adsumptis* e

τάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. 33 τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἴη καὶ τί ἐστιν πεποιηκώς. 34 ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. 35 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου· 36 ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες· αἶρε αὐτόν. 22, 22 Lc 23, 18
37 μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; 38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν (5, 36)

---

vg ... Ln *λαβων* cum B, item *sumptis* d | *εκατονταρχας* cum ℵABD*E 13. 33. ... ς *-ρχους* cum D²HLP al pler cat Chr

33. *τοτε εγγισας* cum ℵABDE al sat mu cat vg sah cop syrP aeth Chr^{9,388} Thphyl^{b} ... HLP al^{50} Thphyl^{a} *εγγισ. δε*, syr^{sch} *και εγγ.* | *επελαβετο* (31. *-βαλετο*) *αυτου*: L *επ. αυτον* | *αλυσεσι δυσι* cum ℵABL etc ... Ti *αλυσεσιν δυσιν* cum DEHP etc | *τισ* (E^{gr} aeth *τι*) *ειη* cum ℵABD 18. 36. 105. 180. a^{scr} cat ... ς Ti *τισ αν ειη* cum EHLP al pler Chr | *τι*: D^{gr*} *τισ*

34. *αλλο τι*: D^{gr} syrP Chr^{9,388} *αλλα* | *επεφωνουν* cum ℵABDE al fere^{15} cat Thphyl^{b} ... ς *εβοων* cum HLP al longe plu Chr Thphyl^{a} (25. 40. c^{scr} *επεβοων*, 31. *επιβοων*) | *μη δυναμενου δε* (D *και μη δυν.*) *αυτου* cum ℵABDE 13, 31. 40. 68. Thphyl^{b} ... ς *μη δυναμενοσ δε* cum HLP al pler cat Chr Thphyl^{a} | *αγεσθαι αυτον*: 31. 68. 99. k^{scr} *αυτ. αγεσθ.*

35. *επι τουσ*: D *εισ τουσ* | *βασταζ. αυτον*: D *τον παυλον βασταζεσθ.* | *υπο των*: 13. om *των* | *οχλου*: D *λαου*

36. *του λαου*: D om | *κραζοντεσ* (Gb″) cum ℵABE^{gr} al plus^{20} cat vg^{codd} (ap Ln, sed non am fu demid tol) syr^{sch} Thphyl^{utr} ... ς *κραζον* cum DHLP al longe plu e vg syrP Chr^{9,388} | *αιρε αυτον* (sah *tolle e medio inimicum nostrum*): d *tollite eum*, D^{gr} *αναιρεισθαι αυτον*

37. *τε*: 15. 16. 18. 27. 36. 38. 93. 105. 113. 137. al$^{6\,scr}$ al^{5} sah cop$_{sy}$syrP Chr^{9,389} *δε* | *εισαγεσθαι*: 38. 69. 105. 113. 137. al$^{3\,scr}$ Chr^{9,389} post *εισ τ. παρ.* pon · | *ο παυλοσ* (arm ante *εισ την*, similiter transp sah al): D om (at cf ad v. 35), hinc Gb^{0} | *λεγει* (18. 31. 36. 180. cat *ειπε*) *τω χιλιαρχω*: D *τω χειλιαρχ. αποκριθεισ ειπεν* | *ειπειν*: D arm *λαλησαι*, item *loqui* d e vg | *τι* cum ℵABE al sat mu (ut 13. 15. 18. 31 [*τισ*] 40. 68. 69. 105. al$^{5\,scr}$ etc) cat vg (sah *verbum*) cop syrP Chr Thphyl^{b} ... Gb^{00} Ti om c. DHLP al longe plu tol syrP arm Thphyl^{a} | *ελληνιστι* (*-ι* et. ℵABDEH etc): LP e^{scr} al *-στη*

38. *ουκ αρα* et. Eus$^{hist\,2,21,3}$: D *ου* | *αιγυπτιοσ* et. ℵABE etc: D^{gr} *εγυπτ.*

ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους
22, 3 ἄνδρας τῶν σικαρίων; 39 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐγὼ ἄνθρωπος μέν
εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης·
δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. 40 ἐπι-
τρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέ-
12, 17 σεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησεν
τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων·

XXII.

1 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς
νυνὶ ἀπολογίας. 2 ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσε-
φώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησίν· 3 ἐγώ εἰμι
21, 39 ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμ-

---

38. *αναστατωσας* (e vg *concitasti*, d *sollicitasti*) et. Eus^{hist}: E *εξαναστατωσας* | *τετρακισχιλιους*: 43. *τετρακοσιους* | *σικαριων* et. syrP ^{mg} gr: E^{gr} *σικαριων*, item e^{2} *siricariorum*

39. *ο παυλος*: 31^{treg} om ο | *ειμι* (ℵ^{c}): ℵ* om | *ταρσευς* usque *πολιτης* (A *πολειτης*): D^{gr} *εν ταρσω δε της κιλικιας γεγεννημενος* | *δεομ. δε* (e^{scr} *τε*): L 1. 19. 20* 40. e^{scr} syr^{sch} om *δε* | *επιτρεψον*: D *συνχωρησαι*. Sic autem d: *non ignotae civitatis cuius* (civis?) *rogo obsegro autem mihi loqui* | *λαλησαι* (ℵ^{c}): ℵ* *λογον λαλ.*

40. *επιτρεψαντος δε*: D* *και επιτρ. δε*, d syr^{sch} *et cum permisisset* | *αυτου*: D sah *του χιλιαρχου* | *ο παυλ. εστως*: D *εστ. ο παυλ.* | *κατεσεισεν*: D *και σεισας* | *τω λαω*: H 10** 26. 48. 96. 99. 100. 105. 40^{lect} al^{2} ^{scr} Chr^{9,393} *τον λαον* ... D syr^{sch} ^{arc} *προσ αυτους* | *πολλης δε σιγης*: D *πολλ. τε ησυχειας*, vg sah *et magno silentio*. Similiter *et* syr^{sch} | *γενομενης* cum NBDEHLP etc: Ti *γεναμενης* cum A ... B 69. 105. a^{scr} ante *σιγης* pon | *προσεφωνησεν*: al plus^{20} *προσεφωνει* | *εβραιδι*: A *ιδια*

XXII. 1. *νυνι* cum NABDEHLP al plus^{50} cat Thphyl^{utr} ... ς (= Gb Sz) *νυν* cum minusc mu Chr^{9,394}

2. *προσεφωνει* cum NABP al plu vg^{cle} (*loqueretur*) demid (*loquebatur*) syr^{sch} sah cop aeth Chr^{9,394} Thphyl^{b} ... L 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. 73. 105. 137. 180. al^{5} ^{scr} cat syrP *προσεφωνησεν*, e *adlocutus est* ... Ti *προσφωνει* cum DEH al^{12} am fu tol Thphyl^{a} | *αυτοις* (A*^{vid} *αυτων*): D om | *παρεσχ. ησυχιαν* (99. *προσεσχ. ησυχια*): D *ησυχασαν* | *και φησιν*: sic HL al, non ut edi solet *και φησιν*

3. *εγω* sine *μεν* cum NABDE 3. 13. 18. 95* 105. 180. a^{scr} cat vg sah arm .... ς Ti add *μεν* cum HLP al pler cop syrP aeth^{utr} Chr^{9,394} (et^{cat357}) | *ανηρ*: ℵ ante *ειμι*, D post *ιουδαιος* pon. Ceterum deficit d a verbis *μαλλον ησυχασαν και φησιν* usque *λαληθησεται περι παντων* v. 10. | *γεγεννημενος* (A 2. 45. 46. o^{scr} cat *γεγενημ.*): D post *εν ταρσω της*

μένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, πιρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ πεπαι- 5, 34
δευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων
τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστὲ σήμερον, 4 ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν 26, 9 ss
ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς 8, 3
ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, 5 ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ 9, 1
πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς
ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας
δεδεμένους εἰς Ἰερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. 6 Ἐγένετο δέ μοι 9, 3 ss
πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης 26, 12 ss
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ, 7 ἔπεσά τε
εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαούλ, τί

κιλικ. pon | ανατεθραμμενος: 13. αναθρεμμενος | δε: 1. 32. aeth^{utr} Thphyl^{a} τε ... 104. c^{scr} h^{scr*} sah om | ταυτη: post hanc vocem edd Elz (secus Gb Sz) non interpunxerunt, sed post γαμαλιηλ, cui distinctioni verborum et. Chr^{9,395} favere vdtr | γαμαλιηλ: в 18. 36. 68: cat Chr^{9,394} -ηλου | πεπαιδευμενος: D παιδευομενος ... н 4. 16. 27. 29. 31. 34. 37. 98. 99. 100. k^{scr} syr^{p} Chr^{9,394} add δε | κατα: в 31. κατ | υπαρχων: D om (nec vg exprim) | του θεου: vg *legis*, syr^{p} c.* *traditionum paternarum mearum* ... 137. tol om | παντες υμεις (vg *vos omnes*) εστε: D εσται υμ. παντες

4. ος (et. syr^{p}): D syr^{sch} ar^{e} aeth^{utr} και | αχρι: D 25. 33. 34. c^{scr} μεχρι, 99. k^{scr} Chr^{9,395} εως | εις φυλακας: D 18. 24 96. 142. 180. cat εις φυλακην, item am *in custodiam*

5. ο (D* 56. 180. om) αρχιερευς: 137. syr^{p} c.* add ανανιας | μαρτυρει cum ʀᴀᴇʜʟᴘ al pler (31. 42. 57. post μοι pon; 137. επιμαρτυρει) cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,395} ... в εμαρτυρει, D μαρτυρησει | παν: 40. k^{scr} απαν ... D ολον | πρεσβυτεριον: в*н 101^{mg} l^{scr*} -ρειον | παρ ων (13. ω) και: D 3. fu (all^{achm}) syr^{sch} sah cop aeth om και | προς τους αδελφους: D παρα των αδελφων (d hiat) | αξων (vg *ut adducerem*, similiter vv pler): E αξαι, *adducere* | αξων usque δεδεμενους: н om | εκεισε: D εκει | εις ιερουσαλημ: D εν ιερ.

6. εγενετο usque περι μεσημβριαν: D* ενγιζοντι δε μοι μεσημβριας δαμασκω | εξαιφνης: DE 99. εξεφν. | εκ (e vg *de*): D* απο | περιαστραψαι: D^{2} περιεστραψαι (*-ψαμε), E 137. περιεστραψεν, k^{scr} περιηστραψε ... P περιαστραψαν

7. επεσα (Gb′) cum ʀᴀʙᴇʜᴘ al plus^{30} cat Ath (Gall^{5,169}, est serm. mai. de fide^{30}; vide post) Thphyl^{utr} ... ς επεσον cum DL al plu Chr^{9,396}. Praeterea D και επεσον, sah cop επ. δε | σαουλ σαουλ (e vg *Saule Saule*): D 25. l^{scr} σαυλε σαυλε | διωκεις: E (et. Bed$^{retr\,152}$ ex Gr) demid syr^{p} mg Ath^{5,169} add σκληρον σοι (demid *durum erit* sine σοι) προς κεντρα λακτιζειν. Locus ap Ath l. l. sic affertur: λεγων· περιηστραψε με φως ικανον, και επεσα εις το εδαφος και ηκουσα φωνης

με διώκεις; 8 ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς ἐμέ· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις. 9 οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. 10 εἶπον δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρός με· ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. 11 ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συν-
9, 17 ss *όντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν. 12 Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, 13 ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. 14 ὁ*

λεγουσησ μοι· σαουλ σαουλ, τι με διωκεισ; σκληρον σοι προσ κεντρα λακτιζειν. καγω ειπον· τισ ει, κυριε; και ο κυριοσ φησι προσ με· εγω ειμι ις, ον συ διωκεισ.

8. *απεκριθην*: ℵ syr^{sch} add *και ειπα* | *τε* (sah cop om): D 18. 27. 105. al^{3} ^{scr} *δε* | *εμε* cum ℵ*AB ... ς Ti *με* c. ℵ^{c}DEHLP etc | ℵ*D* *ναζοραιοσ*

9. *εθεασαντο* (ℵ* *εθεατο*) sine additam cum ℵABH 3. 13. 33. 40. 95* 98^{mg} 100. vg syr^{sch} cop arm ar^{e} ... ς (sed Gb^{00}) Ti add *και εμφοβοι* (DE *ενφ.*) *εγενοντο* (15. 36. *γενομενοι*) cum DELP al pler cat sah syr^{P} aeth Chr (agnoscit et$^{com\ 396}$ *οθεν και εμφοβ. γινονται*, quae verba Maximo in scholl adscribuntur) Bed$^{retr\ 152}$ ex Gr | *ηκουσαν*: ℵ^{c}E^{gr} 1. 17. Thphyl^{a} *ηκουον*

10. *ειπον*: D *ειπα* | *ο δε κυριοσ* (arm *ειπεν δε πρ. με ο κυρ.*): D k^{scr} om. Item sah *dixit mihi* omissis *ο δε κυρ.*, item aeth^{utr} *et dixit mihi* | *ειπεν*: 2. 30. 34. om (item edd mu) | *σοι* (g^{scr} om) *λαληθησεται*: E *λαλ. σοι* | *περι παντ. ων τετ. σοι* (43. 99. add *τι σε δει*) *ποιησαι*: ℵ 4* 34. 95* 98^{mg} 100. Chr^{9,397} *τι σε δει ποιησαι.* Post *περι παντων* deficit D ac rursus incipit d | *τετακται*: B* *εντετακται*, 43. 99. *εντεταλται* | *σοι* (al pauc cat *σε*): E om. Reddunt ista e vg *de omnibus quae te* (e om) *oporteat facere*, d [*de omnibus*] *quae te oportet facere*

11. *ωσ δε* etc: d syr$^{p\ mg}$ *ut autem surrexi* (d *-xit*), *non videbam* (d postea *et ad manum deductus*) | *ουκ ενεβλεπον* (E 18. *εβλεπ.*, 68. 100. Thphyl^{b} *ανεβλ.*): B *ουδεν εβλεπον*. Vertit vg *non videre* (item d e *non videbam*) | *υπο*: A *απο*

12. *ευλαβησ* cum ℵBHLP al plus^{40} cat Chr^{9,397} Thphyl^{utr}, d *timoratus* ... ς *ευσεβησ* cum E (e *pius*) al plu ... A vg om | *μαρτυρουμενοσ*: A* *-ρομενοσ* | *κατοικουντων* sine additam cum ℵABEP al sat mu (80. praem *μαθητων και των*) vg (et. am fu) syr^{sch} cop ... d Chr^{9,397} om ... HL al^{60} fere cat demid tol sah syr^{P} arm aeth Thphyl^{utr} add (73 cat post *ιουδ.*) *εν δαμασκω*

13. *εμε* cum ℵAB ... ς Ti *με* cum EHLP al omn^{vid} cat Chr^{9,397} | *σαουλ* (e vg *Saule*): l^{scr} *σαυλε* ... d *Saule Saule* | *ανεβλεψα*: A *εβλεψ.* | *εισ αυτον*: d sah om

δὲ εἶπεν· ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, 15 ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. 16 καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλυσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 17 Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἰερουσαλὴμ 9, 26
καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, 18 καὶ ἰδὸν αὐτὸν λέγοντά μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἰερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονταί σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. 19 κἀγὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· 20 καὶ ὅτε ἐξεχύνετο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφε- 7, 58

---

14. *ο δε ειπεν*: d syr^{sch} aeth *et dixit* ... 28. c^{scr} d syr^{sch} sah arm aeth add *μοι* | *προεχειρισατο*: ℵ*P *προσεχει-*, ℵAL 13. 68. k^{scr} *-χειρησατο* | *και ιδειν*: A* om *και* | *φωνην*: 31. 104. Thphyl^{1} *φωνης*, ut v. 9. f^{scr} *τησ φωνησ δε* | *εκ του*: A 13. 95* al^{2} c^{scr} cat^{360} Qm *του*

15. *εση*: B post *ανθρωπουσ* pon | *αυτω*: 3. 96. c^{scr} vg Chr^{2,397} Thphyl^{b} *αυτου* | *προσ* (E* *πανσ*): E^{2} *εισ* (e *ad omnes*, ut et. vg; d *aput omnes*) | *ων*: E^{gr} 4. 18. 36. 37. 38. 56. 100. 180. al^{3} c^{scr} cat Thphyl^{a} com *ων τε* | *εωρακασ*: L *εορακ.* (al^{vid}, neglexerunt enim conlatores)

16. *σου*: in E^{gr} suppl*, 15. om | *αυτου* cum ℵABE al plus^{10} cat d vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{2,398} Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *του κυριου* cum HLP al pler (sed al^{3} om *του*, 43. 99. k^{scr} add *ιυ*)

17. *μοι υποστρεψαντι* (13. 68. k^{scr} Chr^{2,401} bis Thphyl^{b} *υποστρεφοντι*, 31. *επιστρεψαντι*): 25. 105. *με υποστρεψαντα*, 96. 142. *μοι υποστρεψαι* | *και*: 104. d Chr^{2,401txt} (sed non ibidem^{com}) om | *προσευχομενου μου*: E 3. 69. 93. 95. e^{scr} *προσευχομενω* (item addito *μοι* 99. Thphyl^{b}), 25. 105. *προσευχομενον* (25. *πρ. τε*). Similiter vg *et oranti in templo* | *γενεσθ. με*: L 99. 106. 137. a$^{scr\ mg}$ *γεν. μοι* ... 25. 40. 96. 105. om *με* | *εν*: 13. *ωσ εν*

18. *ιδον* (sic ℵ, rell *ειδ.*) cum ℵ 18. 36. 180. cat^{361} d (*fieri me in soporem et vidi*) ... ς Ln Ti *ιδειν* cum ABEHLP al pler vg (*fieri me – et videre*) Chr^{2,401} :: accommodatum ad ea quae praecedunt; tanto plus contra valet testimonium codicum ND | *μαρτυριαν* cum ℵAB 13. 40. 68. 69. 180. a^{scr} ... ς Ti *την μαρτ.* cum EHLP al pler cat Chr. Praeterea d pro *σου μαρτ. περι εμ.* habet *testimonium meum*

19. *τ. πιστευοντασ*: d e vg *eos qui credebant* ... E *τ. πεπιστευκοτασ* | *επι*: 14** 38. 93. 104. h^{scr} *εισ*

20. *εξεχυννετο* cum ℵAB*, item *-ννετο* B^{3}E 13. 15. 36. 68. 73. 105. 130. 180. cat Thphyl^{b} ... ς *εξεχειτο* cum HLP al pler Chr^{2,401} Thphyl^{a} | *στεφανου* cum ℵBEHLP^{c} al fere omn (38. 73. post *σου* pon) cat vg rell^{omn} Chr ... A 68. om, hinc Gb^{00} | *μαρτυροσ*: L 4. 6. 31. 32. 57.

στὼσ καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων
9, 15 αὐτόν. 21 καὶ εἶπεν πρόσ με· πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰσ ἔθνη μακρὰν
ἐξαποστελῶ σε. 22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ
21, 36. 25, 24 ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντεσ· αἶρε ἀπὸ τῆσ γῆσ τὸν τοιοῦ-
τον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. 23 κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν καὶ
ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰσ τὸν ἀέρα,
24 ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχοσ εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰσ τὴν παρεμβολήν,
εἶπασ μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτωσ

69. 73. 99. 105. 137. al^{3} scr (al^{vid}) Chr^{cod} *πρωτομαρτύροσ*, 7. *πρωτου μαρτυροσ*, item syr^{p} | *σου*: 38. d om | *και αυτοσ ημην*: d nil nisi *ego eram* | *εφεστωσ*: A 37. *εστωσ* | *συνευδοκων* sine additam cum ℵA B^{E} (D d vide post) 40. vg sah cop aeth^{utr} (d post *et consentiens* deficit, sed D rursus incipit *και φυλασσων*, hinc dubitari nequit quin D^{Gr} et^{lat} cum ℵABE consenserit) ... ς (= Gb Sz) add *τη αναιρεσει αυτου* (:: ex 8, 1) cum HLP al pler cat (syr^{sch} vide post) syr^{p} arm Chr^{9,401}. Mutat autem ista libere syr^{sch} (una cum ar^{e}) sic ut reddat potius *τῇ βουλῇ τῶν ἀναιρούντων αὐτόν*, posteaque pro *αναιρουντων* ponat *λιθαζόντων*. | *και φυλασσων* cum ℵABDE al sat mu cat vg sah cop etc (137. c^{scr} *φυλασσ. τε*) ... HLP al fere^{45} syr^{p} Chr^{9,401} Thphyl^{a} om *και*

21. *με* cum ℵABDEHLP etc ... C *εμε* | *εθνη*: E^{gr} 25. *εθνοσ* | *εξαποστελω* cum ℵACHLP etc (e vg *mittam*) ... B 43. Chr^{9,402} *αποστελω* ... D (hiat d) e^{scr} Ath^{706} *εξαποστελλω*, E^{gr} *αποστελλω*

22. *ηκουον*: D syr^{utr} *ηκουσαν* | *τουτου του λογου*: 31. 38. 40. 69. 105. 133. 137. al^{3} scr Chr^{9,402} *του λογ. τουτ.* | *την φω. αυτων*: 13. 31. 180. *αυτων* (180. *αυτου*) *την φων.* | *καθηκεν* cum ℵABCD*EHLP al longe plu cat Ath^{881} Chr Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) *καθηκον* cum D^{2} al mu Thphyl^{b}. Cf et. Hipp^{susann} (Lag^{150,5}) *αιρε εκ τησ γησ τουσ τοιουτουσ· ου γαρ καθηκον* (sed id ipsum fluctuare vdtr) *αυτουσ ζην.*

23. *κραυγαζοντων*: C al^{25} Chr^{9,402} Thphyl^{a} *κραζοντων* | *δε* cum ℵDEHLP al omn^{vid} cat vg cop (sah hiat) syr^{p} arm Chr ... Ln Ti *τε* cum ABC syr^{sch} aeth | *αυτων*: deest in D, sed vdtr cum margine folii perisse. Praeterea 7. 69. 105. al^{3} scr add *επι πλειον* | *ριπτουντων* cum ℵABCP al plu Chr ... DEHL al plus^{15} Thphyl^{utr} *ριπτοντων* | *τα ιματια*: E vg cop (sah hiat) syr^{utr} aeth add *αυτων* | *αερα* (et. ℵ^{c}): ℵ *αεραν* ... D syr^{sch} Cassiod^{201} *ουρανον*

24. *ο χιλιαρχ. εισαγ. αυτον* cum ℵABCDE al mu (sed 13. al aliq *αγεσθ.*) vg syr^{utr} cop arm aeth (sed^{ro} *αγεσθ.*) Chr^{9,402} Thphyl^{b} ... ς *αυτον ο χιλιαρχ. αγεσθαι* (sed Gb Sz *εισαγ.*) cum HLP al longe plu (sed ex his haud pauci *εισαγ.*) cat (*εισαγ.*) Thphyl^{a} | *ειπασ* cum ℵABCDE 27. 29. ... ς *ειπων* cum HLP al pler cat Chr | *ανεταζεσθαι*: D* *ανεταζειν* ... E 31. 40. *εταζεσθαι*, 4. *εξεταζεσθαι* (4. al^{5} post *αυτον* pon) | *επιγνω*: A 13. 36. cat Chr^{9,402} *γνω* | *επεφωνουν*: D 137. c^{scr} *κατεφωνουν*,

ἐπεφώνουν αὐτῷ. 25 ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; 26 ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων· τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. 27 προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη· ναί. 28 ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλίαρχος· ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. 16, 37 23, 27

98^{mg} Chr *κατεβοων*, 19. 47. 68. *εφωνουν* | *αυτω*: D *περι αυτου*, 98^{mg} 137. Chr *αυτου*

25. *προετειναν* cum ℵBL al^{25} (105. *-ναντο*) cat; item AE 68. 98** 99. 104. Thphyl^{b} *προετεινον*, item CD 7. 8. 40. 137. *προσετειναν* (Chr *προσετεινον*, sed fluct^{edd}). Item *adstrinxissent* vg, *extendissent* e, similiterque syr^{utr} cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) *προετεινεν* cum P 31. al^{3} ^{scr} al sat mu; item H Thphyl^{a} *προσετεινεν* | *εστωτα*: 27. 29. 69. 105. al^{5} et^{4} ^{scr} Thphyl^{a} *εφεστωτα*. Etiam vg arm *adstanti* | *εκατονταρχον* cum ℵABCEHLP etc ... D 73. *-ρχην* | *ο παυλος* (arm cop post *ειπεν* pon): D syr^{p} Chr^{9,402} om | *εξεστιν* (ℵ^{c}; sed ℵ* *εστιν*) *υμιν*: D syr^{sch} aeth post *ει* pon; H *υμιν* post *μαστιζ.* pon. Cf Cass^{201}: *Paulus centurioni dixit adstanti: videte si indemnatum vobis liceat flagellare Romanum.*

26. *ακουσας δε* (17. om *δε*): D *τουτο ακουσας* | *εκατονταρχης* cum ℵ*A CD ... ς *-αρχος* cum ℵ^{c}BEHLP al certe pler cat Chr. Praeterea D 137. add *οτι ρωμαιον εαυτον λεγει* | *τω χιλιαρχ. απηγγειλ.* (D* *επηγγ.*) cum ℵABCDE al plus^{12} cat vg syr^{utr} cop arm aeth Chr^{9,403} Thphyl^{b} ... ς *απηγγ. τω χιλιαρχ.* cum HLP al pler Thphyl^{a} | *λεγων* (vg^{cle} *ei dicens*): D 99. 137. syr^{p} om, eiusque loco D 99. syr^{p} c.* habent *αυτω* | *τι* cum ℵABCE al^{10} cat vg syr^{utr} cop arm ... ς (= Gb Sz) *ορα τι* cum DHLP al pler aeth^{utr} Chr^{9,403} | *γαρ*: D* aeth^{utr} om

27. *προσελθ. δε ο χιλ. ειπ. αυτω* (L *ειπ. τω παυλω*): D *τοτε προσελθ. ο χειλιαρχ.* (ita solet) *επηρωτησεν αυτον* | *μοι* (ℵ^{c}): ℵ* om | *συ* cum ℵABCDEH al fere^{40} cat et Amm$^{cat\,364}$ am fu tol syr^{utr} cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) praem *ει* cum LP al plu vg^{cle} demid Chr^{9,403} | *εφη· ναι*: D *ειπεν ειμι.* In B *-ελθων* usq *ευθεως ουν* (v. 29) rescripta.

28. *απεκριθη δε ο χιλιαρχος*: D *και αποκριθεις ο χειλιαρχ.* (* add *και*) *ειπεν αυτω* (* om *αυτ.*) | *δε* cum ℵBCE 4. 13. 15. 18. 36. 69. al^{3} ^{scr} cat cop syr^{p} ... ς *τε* cum HP al plu vg syr^{sch} aeth^{utr} Thphyl^{utr} ... Ti om copulam cum AL 40. 96. 142. arm Chr^{9,403} | *πολλου*: D *οιδα ποσου.* Beda vero^{85} sic: „Alia editio manifestius quid dixerit insinuat: *Dixit tribunus: Tam facile dicis civem Romanum esse? Ego enim scio quanto pretio civilitatem istam possedi.*“ Similiter bohem verbis *ego* etc praeponit: *Quam facile civem Romanum te dicis.* | *την*: C om | *πολιτειαν*: sic B^{3}CP etc, D *πολειτειαν* ... AEL *πολιτιαν*, B* *πολειτιαν* | *ο δε παυλος εφη* (13. *ειπεν*): D *παυλος δε εφη*, vg *et Paulus ait* ... H om | *εγω δε και* cum ℵ^{c}ABDEHLP al pler vg syr^{utr} aeth etc ... ℵ*C 36. 42.

29 εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ
21, 33 ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς.

XXIII.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν καὶ ἐκέλευσεν συν-
23, 28 ελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. (XXIII.) 1 ἀτενίσας δὲ τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος εἶπεν· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. 2 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.

---

96. 142. Thphyl^{a} om δε, cop om δε και | γεγεννημαι: AD^{2} 13. 31* e^{scr} γεγενημαι

29. ευθεως ουν: D aeth^{utr} τοτε. Post απ αυτου deficit D^{gr} et^{lat}. | και ο χιλ. δε (ℵ^{c}): ℵ* 21. 32. 40. 42. 57* 99. om δε (vg *tribunus quoque timuit*) | ρωμαιος: E vg πολιτης ρωμ. | αυτον ην cum ℵABCE 13. 18. 40. 68. cat Thphyl^{b} ... ς Ti ην αυτον cum HLP al pler Chr^{9,403} Thphyl^{a} | δεδεκως: ℵ*^{vid} al^{15} Thphyl^{a} δεδωκως (96** 105. δεδοικως) ... A^{2}C δεδηκως. Praeterea 137. syrP c.* add και παραχρημα ελυσεν αυτον. Contra aeth^{utr} om και οτι αυτ. ην δεδεκ.

30. επαυριον: 137. c^{scr} επιουση | το τι: E om το | κατηγορειται (vg e *accusaretur*): 8. 137. c^{scr} κατηγορειτο | υπο cum ℵABCE al plus^{30} cat Chr^{9,403} Thphyl^{b} ... ς Ti παρα cum HLP al plu Thphyl^{a} | ελυσεν (137. syrP c.* praem πεμψας) αυτον sine additam cum ℵABCE al fere^{15} vg syr^{utr} sah cop arm aeth^{ro} Chr ... ς (= Gb Sz) add απο των δεσμων cum HLP al pler cat aeth^{PP} (*solvit eius vincula*) Thphyl^{utr} | συνελθειν c. ℵABCE al plus^{20} cat vg sah Chr Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) ελθειν cum HLP al longe plu cop aeth^{utr} Thphyl^{a} | παν cum ℵABCE al plus^{20} (40. απαν) cat vg (*omne*, et. e) Chr Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) ολον cum HLP al longe plu Thphyl^{a} | το συνεδριον sine αυτ. cum ℵABCE al plus^{20} cat vg sah cop syrP arm aeth Chr ... ς (= Gb Sz) add αυτων cum HLP al longe plu syr^{sch} Thphyl^{utr} | τον παυλον: E om τον

XXIII. 1. τω συνεδρ. ο παυλ. cum ℵACE 13. 69. 105. a^{scr} vg Lcif^{6,241} ... ς Ti ο παυλος τω συνεδριω cum BHLP al pler cat syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,403} et^{405}; sed B 40. 57. 130. 137. 180. c^{scr} cat Chr^{bis} om ο, ita Ti | ταυτης της ημερας (7. 69. 105. a^{scr} ωρας): 3. 4. 13. 31. 137. c^{scr} syrP της ημ. ταυτ.

2. επεταξεν: C 15. 18. 36. 69. 73. 105. 130. 180. a^{scr} cat εκελευσεν αυτω (ℵ^{c}): ℵ* 4. om

3 τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; 4 οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· τὸν Lv 19, 15
ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; 5 ἔφη τε ὁ Παῦλος· οὐκ ἤδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερεύς· γέγραπται γὰρ ὅτι ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου Ex 22, 28
οὐκ ἐρεῖς κακῶς. 6 γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· ἄνδρες 26, 5
ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ 24, 21
ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. 7 τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. 8 Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε

---

3. *προσ αυτον* ante *ειπεν* cum ABEHLP al omn^{vid} am fu tol syr^{p} arm Chr^{9,403} et^{405} Lcif^{6,241} ... ℵ ante *ο παυλ.* pon ... C vg^{cle} syr^{sch} sah cop aeth post *ειπεν* | *κεκονιαμενε* et. syr^{p} ^{mg} ^{gr}: C* Or^{3,254} *-ιασμενε.* Cf et. Or^{prov} (Notit^{103,11}): *καλωσ δε και ο παυλοσ τον αρχιερεα τον ιουδ. τοιχον ειπεν κεκονιαμενον.* | *παρανομων*: E *παρα τον νομον,* item *contra legem* vg arm Lcif

4. *ειπαν* cum ℵB 13. ... ς Ln *ειπον* cum ACEHLP al pler

5. *οτι αρχοντα* cum ℵAB 13. 37. k^{scr} Thphyl^{b} ... ς Ti om *οτι* cum CEH LP al pler cat Chr^{9,404} Thphyl^{a}

6. *το δε* (3. 37. 56. 95. 100. vg sah syr^{sch} *και το*) *ετερον*: L add *των.* Praeterea 38. 69. 105. 113. a^{scr} h^{scr} *εστ. φαρισαι. το δ. ετ. σαδδουκ.* | *εκραζεν* cum ℵBC 36. cat syr^{sch} ... ς Ln *εκραξεν* cum AEHLP^{c} al pler vg syr^{p} sah cop arm aeth Chr^{9,409} | *υιοσ φαρισαιων* (Gb^{vt}) cum ℵABC 13. 15. 36. 40. 81. 126. 130. cat vg syr^{sch} Tert^{res} carn^{39} ... ς *υι. φαρισαιου* cum EHLP al pler syr^{p} sah cop arm aeth Bed^{86} ex Gr Chr | *εγω κρινομαι* cum ℵAC^{2}(et*?)EHLP al omn^{vid} cat vg Chr ... B sah cop Tert^{res} carn om *εγω*

7. *λαλησαντοσ* c. CHLP al plu cat syr^{p} Chr^{9,409} Thphyl^{a}; item B 37. 56. 66* 95. 100. 8^{pe} *λαλουντοσ* ... Ln *ειποντοσ* c. ℵ^{c}AE al^{17} vg (*dixisset*) syr^{sch} Thphyl^{b}, item ℵ* *ειπαντοσ* | *εγενετο*: B* *επεπεσεν,* B^{3} et iam^{2} vid c^{scr} *επεσεν* | *φαρισαιων* et *σαδδουκαιων* hoc ordine cum ABCHLP al plu cat vg syr^{sch} sah cop arm aeth Thphyl^{a} ... ℵE 3. 13. 31. 42. 46. 57. 68. 80. 96. 105. 137. 12^{lect} al^{2} ^{scr} syr^{p} Chr Thphyl^{b} *σαδδουκ.* et *φαρισ.* (:: ut v. 6). Praeterea scripsimus *των φα.* (ℵE *σαδδ.*) *και* sine *των* cum ℵABCE al fere^{20} Chr Thphyl^{utr} ... ς add *των* cum HL al plu cat ... P al plus^{15} om *και σαδδουκ.* | *εσχισθη* (e vg *soluta est*): E *διεσχισθ.*

8. *μεν* cum ℵACE^{gr}HLP al fere omn cat cop syr^{p} arm etc ... Ln$^{ed\ min}$ om cum B e vg sah. Ln$^{ed\ mai}$ per errorem *καὶ ἐσχίσθ. μὲν τὸ πλῆθοσ.* ^{8}*σαδδουκ. γὰρ* etc | *μητε αγγελον* cum ℵABCE 13. 15. 18. 36. 38. 40. 45. 68. 93. 104. 105. 130. 5^{lect} al^{5} ^{scr} cat Thphyl^{b} ... ς Ti

Lc 20, 27 pp ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα.
9 ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος; 10 πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως φοβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. 11 τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν·
18, 9 θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἰερουσαλήμ, οὕτω
19, 21 σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

μηδε αγγ. cum HLP al longe plu Chr Thphyl^{a} | *μητε πνευμα*: 3. 95* 96. al^{2} scr *μηδε πν.* | *τα αμφοτερα*: sah *quod est resurrectio et angelus et spiritus*

9. *τινες των* (c *εκ τ.*) *γραμματεων* cum NBC 5. 7. 8. 15. 36. 40. 68. 69. 73. 105. 130. 137. 180. 12^{lect} a^{scr} c^{scr} cat sah (vide post) arm Thphyl^{b} (Chr^{9,409} *των γρ.* sine *τινες*, item syr^{p}); item 21** k^{scr} *τινες γραμματεισ*, item syr^{sch} ar^{e} ... Ln *τινες* tantum cum AE 13. 25. vg cop ... ς *οι γραμματεισ* cum min vix mu Thphyl^{a} ... Gb′ Ti *γραμματεισ* c. HLP al fere^{25} aeth^{utr} (*scribae et Pharisaei*) | *του μερουσ* cum NB CHLP al pler (99. 105. *τ. γενουσ*) syr^{utr} arm (sah *quidam scribarum et pars Pharisaeorum*) Chr^{9,409} (Thphyl^{a} *το μεροσ*) ... Ln om cum AE 13. 25. vg cop (hi^{2} igitur nil nisi *surgentes quidam Pharisaeorum*) | *λεγοντεσ*: ℵ praem *προσ αλληλουσ* | *εν*: ℵ* 137. om (:: post *ευρισκομεν*) | *η αγγελοσ* sine additam cum NABCE 13. 40. 61. 66** vg cop arm aeth syr^{p} (item syr^{sch} ar^{e} additis *quid est in hoc?*) Chr$^{9,409\,txt}$ cdd^{2} (sed^{com} agnoscit additamentum). Cf et. Amm$^{cat\,369}$ et Isid$^{cat\,369}$ ... ς (= Gb Sz) add *μη θεομαχωμεν* cum HLP al pler (H *-χόμεν*) cat sah

10. *γινομενησ* (B* *γει-*, ℵ *-νησ* ex *-νοσ* restitutum) cum NB 98* (Lcif^{193} *cum magna dissensio esset inter illos*) ... ς Ln Ti *γενομ.* cum ACEHLP al pler | *στασεωσ* post *γινομ.* (*γενομ.*) cum NBEHLP al omn^{vid} cat Chr ^{9,410} ... Ln ante *γενομ.* cum AC vg (*cum magna dissensio facta esset*) | *φοβηθεισ* (Gb′) cum NABCE 13. 14* 15. 18. 36. 40. 61. 68. 69. 73. 105. 130. 137. 180. 12^{lect} a^{scr} c^{scr} cat Chr^{9,410} Thphyl^{b} ... ς Ti *ευλαβηθεισ* cum HLP al longe plu Thphyl^{a} :: *ευλαβηθεισ* praeter hunc locum non legitur nisi Heb 11, 7, nec ibi fluctuat | *υπ αυτων* cum NABHLP etc ... CE 68. *απ αυτων* | *καταβαν* cum NABCE 61. al sat mu cat Chr ... HLP al fere^{70} vg Thphyl^{utr} *καταβηναι και* | *εκ μεσου αυτων* (ℵ^{c}): ℵ* om | *αγειν* cum NBCHLP 61. al fere omn (al pauc *αγαγειν*) ... Ln$^{ed\,min}$ *απαγειν* cum AE. Similiter vg syr^{p} *deducere*, e Lcif^{193} *reducere* | *τε* (61. *δε*): B 31. cop om

11. *θαρσει* sine additam cum NABC*E al^{10} cat vg sah cop syr^{p} arm^{codd} (item syr^{sch} ar^{e} aeth^{utr}, sed antea *ειπεν τω παυλω*) Lcif^{196} Chr^{9,410}

12 *Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι* *ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ* 21
ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. 13 *ἦσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα οἱ*
ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι, 14 *οἵτινες προσελθόντες*
τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθε-
ματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν
Παῦλον. 15 *νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνε-* 20
δρίῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν

... ς (= Gb Sz) add *παυλε* cum c^{3}HLP 31. 61. al pler arm^{ven} Orint ^{2,101} Ambrst^{38} (rom 1,10) Thphyl^{utr} | *διεμαρτυρω*: c -*ρου* | *ουτω* cum NAB 61. etc ... Ti *ουτως* cum CEHLP etc. Cf Cass ^{203}: *cui per noctem dominus dixit: Constans esto, Paule, quoniam sicut hic mihi testificatus es, ita te oportet nomen meum et in Romana urbe praedicare.*

12. *δε* cum NACEHLP al fere omn cat vg sah cop arm Chr^{9,410} Lcif^{193} ... B c^{scr} syr^{utr} aeth *τε* | *συστροφ. οι ιουδαι.* cum NABCE 13. 61. al^{15} cat cop arm aeth (137. c^{scr} al pauc syrP Chr Thphyl^{b} *οι ιουδ. συστρ.*, al pauc *συστρ. ιουδαιοι*) ... ς (= Gb Sz) *τινες των ιουδαιων συστροφ.* cum HP al plu sah Thphyl^{a}, item L 31. 99. syr^{sch} *συστροφ. τινες των ιουδ.*, item vg Lcif *collegerunt se quidam ex Iudaeis* | *λεγοντες* cum ℵ*ABEHLP al longe plu cat vg sah cop syrP ^{mg} aeth Lcif Thphyl^{utr} ... ℵ^{cc} 4* 37. 38. 40. 56. 66. 69. 73. 93. 105. 113. al^{5} ^{scr} syr^{sch} et$^{p\ txt}$ arm ar^{e} Chr^{9,410} om | *πιειν*: B* *πειν* | *αποκτεινωσιν*: A 4. 38. 113. h^{scr} Chr *ανελωσιν*

13. *τεσσερακοντα* cum NAB*C ... ς Ln *τεσσαρακ.* cum B^{2}EHLP al certe pler; 61. *μ̄* | *συνωμοσιαν*: E 31* *συνομωσιαν*, 61. al aliq *συνομοσιαν* | *ποιησαμενοι* (Gb′) cum NABCE al^{11} cat Thphyl^{b} ... ς *πεποιηκοτες* cum HP al pler Chr^{9,410} Thphyl^{a}; item L al^{5} *ποιησαντες*. Latini *qui – fecerant* vg, *qui – fecissent* e

14. *ειπαν* cum NABCE 15. 21. 61. ... ς *ειπον* cum HLP al pler cat Chr ^{9,410} | *μηδενος* cum NBCEHP al pler cat Chr ... Ti *μηθενος* cum AL k^{scr} | *εως ου*: 13. *εως*, 105. *εως αν*

15. *νυν ουν* usque *εις υμας*: syrP ^{mg} sah *nunc igitur rogamus vos ut hoc nobis faciatis, ut quum congregaveritis consessum, indicetis* (sah *congregate synedrium et dicite*) *tribuno ut producat eum ad nos*, item Lcif^{193} *nunc ergo vos colligite concilium et notum facite tribuno ut deducat eum ad vos* | *οπως* sine *αυρ.* cum NABCE 13. 14* 15. 36. 61. 69. 73. 105. 130. 180. cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,410} Lcif^{193} ... ς (Gb^{00}) add *αυριον* cum HLP al pler (104. post *αυτον*) Thphyl^{utr} | *καταγαγ. αυτον* cum NABCEL 61. al plus^{15} cat vg arm Chr$^{cat\,871}$ Lcif^{193} ... ς *αυτ. καταγαγ.* cum HP al pler Chr^{9,410} | *εισ* cum NABE 61. 69. 105. (sah *εισ μεσον ημων*) ... ς *προσ* cum CHLP al pler cat Chr. Latini (i. e. e vg Lcif) *ad* | *υμασ*: 2. 4. 46. 99. al^{2} ^{scr} *ημασ* (sah, vide ante) | *μελλοντασ*: E 13. *μελλοντα* (E* *-ωντα*), 61. *-ονταισ* (ut ex compendio restituendum vdtr) | *διαγινωσκ.* (c 105 *γινωσκ.*, 42. b^{scr} *διαναγι-*

ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. 16 *Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ.* 17 *προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατονταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ.* 18 *ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλίαρχον καὶ φησίν· ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι.* 19 *ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο· τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι;* 20 *εἶπεν δὲ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς μέλλων τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ.*

νωσκ.): c 31. 40. 73. 130. 137. al^{2} scr cat vg (*tanquam aliquid certius cogniturі de eo*) arm Lcif^{193} (*quasi de eo diligentius quaesituros*) post *ακριβ.* pon | *προ τ. εγγισαι αυτον*: syr^{sch} etP c.* add *ad vos* | *του* (ℵ*E 69. 105. al^{2} scr om) *ανελειν αυτον*: 137. syr^{p} mg add *εαν δεη και αποθανειν*

16. *την ενεδραν* (et. ς^{e} Gb, non item ς Sz) cum ℵABCE al sat mu (3 ap Scri) cat Thphyl^{b} ... ς Sz Ti (Gb′) *το ενεδρον* cum HLP al^{40} Chr^{9,410} Thphyl^{a} | *παραγενομενος* cum ℵAB^{3}CEHLP etc ... B* *-ναμενος* (ita Ti) | *παρεμβολην*: A *συναγωγην*

17. *εκατονταρχῶν* (:: pro frequentiore N. T. usu formae *-αρχης* quam *-αρχος*) ... ς Ln *-άρχων* | *εφη*: c 18. 25. 26. 36. 40. 61. 180. cat *ειπεν* | *απαγε* cum ℵB 2. 30. 37. 40. 61. ... ς Ln Ti *απαγαγε* cum AC EHLP al pler (33. *επαναγαγε*, 105. *απαγαγετε*) Chr^{9,410} | *τι απαγγειλ.* cum ℵCHLP al fere omn cat vg syr^{utr} arm aeth (sah *habet verbum enim dicere illi*; libere cop) Chr ... Ln *απαγγ. τι* cum ABE 13. 61.

18. *με*: E^{gr} om | *νεανισκον* cum ℵAE 11. 13. 15. 18. 29. 40. 61. 69. 73. 96. 105. al^{3} scr (ita v. 17. 27. 32. 42. 57.) ... ς *νεανιαν* cum BHLP al longe plu cat Chr^{9,411} | *σοι* (B^{3} et iam$^{vid\,2}$): B* om

19. *επιλαβομενος* (ℵ^{c}): ℵ* *-νον* | *κατ ιδιαν*: A post *επυνθαν.* pon

20. *οι*: 13. 20. 69. al^{4} scr Chr^{9,411} Thphyl^{a} om | *συνεθεντο*: H* *-θοντο* | *τον παυλ. καταγαγ. εισ το συνεδρ.* cum ℵABE 13. 31. 40. 61. 69. 73. 105. a^{scr} cat am fu demid tol arm Chr. Item L 137. c^{scr} vg^{cle} syr^{utr} sah cop arm *καταγ. τον παυλ. εισ το συνεδρ.* (syr^{sch} sah aeth varie transp *αυριον*) ... ς *εισ το συνεδρ. καταγαγ. τον παυλ.* cum HP al pler Thphyl^{a} (et^{b} – *τον παυ. καταγ.*) | *μελλων* (ℵ* 13. b^{scr}* *-λλον*) c. ABE 10* 13. 28. 40. 61. 97. 101. cop aeth. Item HLP al fere^{20} Thphyl^{a} *μελλοντα* ... ς *μελλοντες* cum minusc plu vg syr^{utr} sah arm Thphyl^{b}; item ℵ^{c} 3. 18. 20** 36. 66** 68. 73. 98^{mg} 104* 105. 137. 180. al^{4} scr cat Chr *μελλοντων* | *περι*: H praem *τα* (*τι*)

21 σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν
ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε 12
φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσὶν ἕτοιμοι
προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. 22 ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος
ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα
ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ. 23 Καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν
ἑκατονταρχῶν εἶπεν· ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως
πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολά-
βους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, 24 κτήνη τε παρα-
στῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα

21. τεσσερακοντα cum ℵAB* ... ς Ln τεσσαρακ. cum B^{3}EHLP al certe pler; 61. ᾱ | πιειν: B* πειν | εισιν ετοιμοι cum ℵABE 13. 31. 40. 61. 68. 69. 105. a^{scr} Thphyl^{b} ... ς ετοιμ. εισι cum HLP al pler cat s vg Chr^{9,411}

22. απελυσε cum ℵBHL etc ... Ln Ti -σεν cum AEP etc | νεανισκον cum ℵABE 13. 29. 40. 69. 73. 96. 105. a^{scr} ... ς νεανιαν cum HLP 31. 61. al pler cat Chr^{9,411} | παραγγειλας: 61. add αυτον, item syr^{utr} sah cop | προσ εμε cum ℵB ... ς Ln Ti προσ με cum AEHLP al certe pler

23. τινας δυο cum ℵB 13. 61. ... ς Ln Ti δυο τινας cum AEHLP al pler syrP ... 73. vg syr^{sch} arm sah cop aeth non expri τινας | εκατονταρχων ... ς Ln -άρχων: cf ad v. 17 (-άρχων HL 61. utroq loco) | ειπεν (syr^{sch} syrP c.* add αυτοις)^{vc} ετοιμασατε στρατιωτ. (5. 6. 7. 81. 104. k^{scr} add ενοπλους, 99. εν οπλοις post διακ.) usque^{24} κτηνη τε παρα-στησαι: syrP ^{mg} *dixit: Parati estote exire. Et centuriones iussit ut etiam iumentum pararent.* | καισαριασ cum ℵAE ... ς Ln Ti καισαρειασ cum BHLP al certe pler | εβδομηκοντα: 137. syrP ^{mg} sah aeth^{ro} εκατον | δεξιολαβουσ cum ℵBEHLP al fere omn cat Chr, et. syrP ^{mg} graece ... Ln$^{ed\ min}$ δεξιοβολουσ cum A et cod ap Erasm. Interpretes sic fere reddiderunt: e-s vg *lanciarios*, cop syrP *stipatores*, sah aeth^{ro} *hastatos*, aeth^{pp} *arcu armatos*, syr^{sch} *iaculantes dextra*, ar^{e} *iaculatores*

24. κτηνη τε: H om τε | διασωσωσι (-σι c. ℵABHL; Ti -σιν c. EP) cum ℵAB^{3}LP etc; item E 68. διασωσουσιν ... B*H o^{scr} διασῶσι. Praeterea syrP ^{mg} praem *per noctem*, et syrP c.* post διασωσωσ. add *in Caesarem*, item 137. εισ καισαρειαν post ηγεμονα | φηλικα (ℵ^{c}): ℵ*AH al^{10} Thphyl^{a} φιλικα, al plus^{20} φιληκα | πρ. φηλ. τον ηγεμονα (ita et. am fu demid tol): 137. vg^{cle} syrP c.* add εφοβηθη γαρ μηποτε αρπα-σαντεσ αυτον οι ιουδαιοι αποκτενωσι, και αυτοσ μεταξυ εγκλημα ἐχη ωσ αργυριον ειληφωσ (vg^{cle} – *et ipse postea calumniam sustineret tanquam accepturus pecuniam*, syrP – *et ipse postea calumnias sustineret tanquam qui pecuniam accepisset*). Similiter habet arm^{usc} (non^{zohr}), sed ponit post διασωσωσιν, posteaque pergit και προσ φηλικα τον ηγεμονα.

τὸν ἡγεμόνα, 25 γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν τύπον τοῦτον·
23, 30 26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. 27 τὸν
22, 27 ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα
22, 30 ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλάμην,
μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν· 28 βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι
τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον
αὐτῶν, 29 ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου
6, 6 αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα.
20 30 μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν,

---

25. *εχουσαν* cum ℵBE 13. 27. 29. 61. 66** 68. 69. 105. 137. a^{scr} c^{scr} ... ς Ti *περιεχουσαν* cum AHLP al pler cat Chr^{9,412}

26. *φηλικι*: H* (sed ipse*^{vdtr} suppl in mg *φιλικι*) om ... AH^{mg} al^{10} *φιλικι*, al plus^{12} Thphyl^{a} cod *φιληκι*

27. *συλλημφθεντ.* cum ℵABE (E *συνλ.*) ... ς *συλληφθ.* cum HLP al omn vid | *εξειλαμην* cum ℵABE 13. 33. 40. 61. 68. ... ς *εξειλομην* cum HLP al pler cat Chr^{9,412}. Praeterea edidimus sine *αυτον* cum ℵABE 13. 14* 15. 27. 29. 36. 61. 65. 66** 68. 69. 73. 105. 180. a^{scr} d^{scr} cat vg arm Chr ... ς (sed Gb^{0}) Ti add *αυτον* c. HLP al longe plu Thphyl^{utr}

28. *βουλ. τε* cum ℵABE^{gr} 15. 36. 68. 73. cat vg syr^{sch} aeth^{utr} (sah *igitur*) Thphyl^{utr} ... ς *βουλ. δε* cum HLP 13. 31. 61. al pler e cop syrP arm Chr^{9,412} | *επιγνωναι* cum ℵAB 13. 15. 36. 61. 69. 73. 99. 105. 137. 180. al^{3} scr cat Chr^{cod} ... ς *γνωναι* cum EHLP al longe plu Chr^{9,412} | *κατηγαγον* sine *αυτον* cum ℵA 13. 69. 99. 105. 137. k^{scr} ... ς Ln Ti add *αυτον* cum B^{mg}EHLP al pler cat vg rell Chr. Praeterea B^{txt} 61. om *κατηγ. εισ το συνεδρ. αυτων* (suppl B^{2} in mg), aeth^{ro} (item PP?) om *εισ τ. συν. αυτ.*

29. *ευρον*: ELP *ηυρον* | *εγκα-* ℵAB^{3}EHLP etc ... B* *ενκα-* | *του νομου αυτων*: 137. add (retento *αυτων*?) *μωυσεως και ιησου τινοσ* ... syrP^{mg} *legis Mosis et de Iesu quodam* | *δε* (syr^{sch} aeth^{utr} *τε*) cum ℵAB EH al plu vg sah cop syrP arm Thphyl^{utr} ... LP 27. 28. 30. 38. 40. 61. 104. 113. 126. 137. al^{20} al^{5} scr Chr^{9,412} om | *εχοντα εγκλημα* c. ℵA BH 61. al^{20} cat vg syrP arm Thphyl^{b} ... ς *εγκλημ.* (E *ενκλ-*) *εχ.* c. ELP al longe plu syr^{sch} Chr | *εγκλημα*: 137. syrP c.* add *εξηγαγον* (syrP *abduxi*) *αυτον μολισ τη βια*

30. *μηνυθεισησ δε μοι επιβ. εισ* (31* h^{scr} *πρυσ*) *τον ανδρα* (36. 180. cat om *ε. τ. ανδρ.*, 13. 105. Chr post *εσεσθ.* pon) *εσεσθαι* (15* om *εισ* usq *εσεσθ.*): aeth^{PP} ar^{e} *et quum expenderem quid fecissent Iudaei huic homini insidiando*; aeth^{ro} nil nisi *et propterea* (pergit *misi ad te illum virum*); vg *et cum mihi perlatum esset de insidiis quas paraverunt illi* (am fu *paraverunt ei*): hinc Gb^{0} *εισ* usque *εσεσθαι*. Vide et. post | *εισ τον ανδρα* sine *μελλειν* cum ℵABE 13. 36. 40. 61. 68. 69. 73. 105. 137. 180. 40^{ject} a^{scr} cat ... ς Ti add *μελλειν* c. HLP al pler Chr^{9,412} | *εσεσθαι* sine *υπο τ. ιουδ.* cum ℵABE 13. 15* 36. 40. 61. 68. 69. 73.

ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν αὐτοὺς ἐπὶ σοῦ. 24, 8

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα, 32 τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. 33 οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισαρίαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. 34 ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας

---

105. 137. 180. 40^{lect} a^{scr} c^{scr} cat vg (vide ante) cop syr^{P} arm (aeth vide ante) ... ς (Gb^{0}) add *υπο των ιουδαιων* cum HLP al pler sah syr^{sch} (Chr *υπο των ιουδ. εξ αυτων εξεμψα*) | *εξ αυτων* cum NAE 13. 40. 61. 68. 69. 73. 105. 40^{lect} a^{scr} c^{scr} arm syr^{P} (vg vide ante, item Chr) ... ς Ti *εξαυτης* cum BHL(add *ουν*)P al pler cat syr^{sch} sah cop Thphyl^{utr} ... Gb^{0} pro universa ratione testium | *επεμψα*: 61. *επεψα* | *κατηγοροις*: E sah cop syr^{sch} add *αυτου* | *λεγειν αυτους* cum NA (L vide post) 13. 40. (*αυτου* pro *αυτους*) vg (*ut dicant*); *αυτους* non erat quod exprimerent interpretes, proptereaque huc quadrant et. sah cop aeth qui contra *τα πρ. αυτον* valent ... ς *τα* (B e syr^{sch} arm om) *προσ αυτον* cum (B)EG^{gr}HL (*τα προσ αυτους*) P al pler cat (e) (syr^{sch} arm) syr^{P} Chr^{9,412} Thphyl^{utr} | *επι σου* (61. om haec) sine additam cum AB 13. am fu sah cop aeth^{ro} ... ς (sed Gb^{0}) add *ερρωσο* cum NEL al plu cat vg^{cle} demid tol syr^{utr} arm aeth^{PP} Chr^{edd} savil et^{montf} Thphyl^{utr}; item HP al^{15} Chr^{ed} morel et^{edd} *ερρωσθε*

31. *κατα το διατ. αυτοις*: L add *εποιουν* | *δια νυκτοσ* cum NABE 13. 40. 61. 68. 105. 137. 180. cat Chr^{9,417} Thphyl^{b} ... ς *δια της νυκτ.* cum HLP al pler Thphyl^{a} | *εισ την αντιπατριδα*: aeth^{utr} om; sed v. 32 aeth^{ro} *et tum postridie reliquerunt equos suos in urbibus finitimis* [33]*et intrarunt urbem Caesaream,* aeth^{PP} *et abduxerunt eum in urbes finitimas* [33] *et intrarunt urbem Caesaream.*

32. *απιερχεσθαι* cum NABE 11. 13. 27. 29. 61. 64. 80. 97. 126. e^{scr} (et. cop *abire*) ... ς Ti *πορευεσθαι* cum HLP al pler (al aliq post *συν αυτ.*) cat Chr^{9,417} Thphyl^{b} (et^{a} *εισπορ.*), item e *ire*, vg *ut irent* | *υπεστρεψαν*: S *επεστρ.*

33. *καισαριαν* cum NAE ... ς Ln Ti *καισαρειαν* cum BHLP etc | *την επιστολ. τω ηγεμονι*: L 31. 40. arm *τω ηγεμ. την επιστ.* | *και τον παυλον* (68. 69. a$^{\text{scr}*}$ syr^{sch} sah om *και*, 137. om *τον*): E om

34. *αναγνουσ δε* usque *εφη οταν* (v. 35): 137. syr$^{\text{P mg}}$ *αναγνουσ δε την επιστολην και επερωτησασ* (syr^{P} *interrogavit* pro *και επερ.*) *τον παυλον· εκ ποιασ επαρχιασ ει; εφη· κιλιξ. και πυθομενοσ εφη· ακουσομαι σου οταν* (syr^{P} *et dixit: Cilicia. Et cum cognovisset dixit: Audiam* [te] *quum*) | *αναγνουσ δε* sine additam cum NABE 11. 13. 15. 18. 23. 29. 36. 40. 61. 66** 68. 73. 96. 105. 142. 180. cat vg syr^{utr} cop arm aeth ar^{e} Chr^{9,417} ... ς (= Gb Sz) add *ο ηγεμων* cum HLP al longe plu sah Thphyl^{utr} | *επερωτησασ*: L 104. *ερωτησασ*

ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, 35 διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται, κελεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

XXIV.

23, 2 1 *Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.* 2 *κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων·* 3 *πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντη τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας.* 4 *ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω,*

34. *επαρχειας* cum ℵAB*$_{vid}$(:: cf Steph. Thesaurus.) ... ς Ln Ti -*ρχιας* cum B^{3}EHLP etc | *κιλικιας* (L praem *τησ*) cum ℵ^{c} et iam$^{vid\ a}$ BEHLP etc: ℵ*A 68. add *εστιν*

35. *οταν και*: 37. 101. 137. cat vg^{cle} (non am demid) fu tol syr^{utr} cop Thphyl^{a} om *και* | *παραγενωνται*: HL 61. al paue *-γενονται* ... P *παραγινονται*, 96. 177. *-γενωνται* | *κελευσας* cum ℵ^{c}(*-*σαντος*)ABE 40. 61. 68. 105. 137. c^{scr} k^{scr} syr^{p} Thphyl^{b} ... ς *εκελευσε τε* cum HLP al pler cat vg syr^{sch} cop aeth Chr^{9,417} (96. sah *εκελ. δε*) | *εν*: 137. om | *του ηρωδου* cum ℵAE 13. 15. 27. 29. 31. 40. 61. 105. al sat mu, item B *τω ηρωδου* ... Gb^{0} Ti om *του* cum HLP 42. 57. 68. 69. 126. 137. 177. 180. al plus^{20} cat Chr^{9,417} | *αυτον* post *φυλασσεσθ.* (3. 31. 95. 100. 177. *-λαττ-*) cum ℵABE 13. 40. 61. 68. 105. 137. c^{scr} k^{scr} vg sah cop arm Thphyl^{b} ... ς post *εκελευσε τε* cum HLP al pler cat Chr

XXIV. 1. *πεντε*: A *τινας* | *πρεσβυτερων τινων* cum ℵABE 5. 6. 7. 8. 13. 15. 27. 29. 31. 36. 40. 68. 73. 81. 105. 137. 180. c^{scr} k^{scr} cat vg sah syr^{p} arm Thphyl^{utr} (Chr^{9,417} *μετα πρεσβυτερων*) ... ς Ti *των πρεσβυτ.* cum HLP al plu syr^{sch} cop aeth | *ενεφανισαν*: LP al^{15} *-νησαν*

2. *αυτου*: B om | *τερτυλλος*: H 15. 18. 45. 104. 105. 180. e^{scr} l^{scr} al mu^{vid} syr^{p} mg gr *τερτυλος*. Iidem fere (non H) v. 1 *τερτυλου*

3. *διορθωματων* (Gb$^{\prime}$) cum ℵABE 13. 15. 18. 36. 61. 68. 73. 137. 180. 40^{lect} cat Chr^{cod} (ap Wtst) ... ς Ti *κατορθωματ.* cum HLP al pler Chr^{9,417} Thphyl^{utr} | *γινομενων* (31. *γιγν.*): L 68. 100. 105. 137. c^{scr} Thphyl^{b} *γενομ.* | *τω εθνει*: E om *τω* | *παντη*: 13. 25. 36. 40. 61. 73. al$^{3\,scr}$ al plus^{12} *παντι* | *τε*: H (sed negat Treg) 93. om | *φηλιξ*: AP al mu *φιλιξ*, item al mu (7 ap Scri, 3 ap Mtthaei) *φιληξ* | *ενκοπτω* (*ενκ-*ℵA^{corr}B*E, ς Ln *εγκ-* c. B^{3}HP etc) cum ℵA^{corr}BEH al pler cat Chr^{9,417} Thphyl^{a} ... L 36. 105. Thphyl^{b} *εκκοπτω*, A^{*vid} 13. 19. 31. *κοπτω*. Reddunt e vg *protraham*, syr^{utr} *fatigem*, sah cop *molestus sim* | *ακουσαι σε*: E *σε ακ.*, L 3. 15. 18. 27. 31. 36. 40. 68. 105. 180. e^{scr} cat Chr om

παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. 5 εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως, 6 ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶ- 21, 28
σαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, 8 παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. 9 συνεπ-

---

σε | *συντομως*: 15. 18. 180. ante *ακου. ημ.* pon, 105. ante *ημων* ... A* om^{vid} | B* *επεικεια* | *στασεις* (Gb′) cum NABE 5. 7. 8. 13. 15. 40. 61. 68. 73. 105. 106. cat vg cop Chr^{9,417} (et$^{cat\,375}$) Thphyl^{b} ... ς Ti *στασιν* cum HLP al pler syr^{utr} sah aeth Thphyl^{a} | *πρωτοστ. τε* (syr^{sch} *enim*): E 13. *πρ. δε*

6 sqq *εκρατησαμεν* sine additam cum NABHLP al plus^{40} (c hiat 23, 18 usq 24, 15, tamen ex ipso spatio concludi potest ista non addita fuisse) am* fu tol (et. ap Bed) sah cop ...ς (sed Gb^{00}) add *και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κρινειν* (Gb″ *κρινει* c. E al^{30} cat Chr Thphyl^{a}). 7*κατελθων δε λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε*, 8*κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε* cum E al sat mu cat vg^{cle} am** demid cdd^{aliq} ap Bed^{87} (et addit *qui in Graeco ita leguntur*) syr^{utr} aeth^{PP} et (multis mutatis)^{ro} Chr^{9,418} Thphyl^{utr}. Variant autem in ipsis his testibus multa. Pro *ηθελησαμεν* 40. 46. 66* *ηβουληθημεν*, 31. f^{scr} *εβουληθημεν* : *κατ. τον ημετερ. νομ.* pon 46. 66* aeth^{PP} post *ηβουλ. κρινει*: pro *κρινει* sive *κρινειν* f^{scr} *ανελειν*: pro *παρελθων* 46. 66* *ελθων*: pro *λυσ. ο χιλ.* 46. 66* *ο χιλ. λυσ.*: pro *μετα πολλ. βιας* 32. 42. 46. 57. 66* g^{scr}** *βια πολλη*: pro *απηγαγε* 32. 46. 57. 66* g^{scr}** *αφιλετο*, 42. *αφειλατο*, adduntque (exc g^{scr}) *και προσ σε απεστειλε*, item *et ad te misit eum* add syr^{sch}: post *κελευσας* 32. 42. 57. 69. 133. a^{scr} g^{scr}** arm add *και* : *αυτου* 69. 180. a^{scr} o^{scr} om: pro *επι σε* E 46. 66* 133. a^{scr} *προσ σε*, al^{15} Chr Thphyl^{a} *επι σου*, 32. 42. 57. g^{scr}** om: f^{scr} vero pro *μετα πολλης* usq *ερχ. επι σε* habet *ηρπασεν αυτον εκ των χειρων ημων πεμψας προσ σε.* Latini autem sic: *quem et apprehendimus* (sic demid cdd^{bedae}, e *conpraehendimus*, am^{2} vg^{cle} *adprehensum*) *et secundum legem nostram* (e cdd^{bed} *nostr. legem*) *voluimus* (am^{2} vg^{cle} ante *secundum* pon) *iudicare. Transiens* (am^{2} vg^{cle} *superveniens*) *autem Lysias tribunus* (vg^{cle} *trib. Lysias*) *cum multa vi* (am^{2} vg^{cle} *cum vi magna*) *de* (cdd^{bed} *e*) *manibus nostris eduxit* (am^{2} vg^{cle} *eripuit eum de manibus nostris*), *iubens accusatores eius venire ante te* (demid *ante te venire*, am^{2} vg^{cle} *ad te venire*)

8. *παρ ου* cum NABHLP al pler vg (*a quo*) etc (cop *περι ου*?) ... E 36. cat *παρ ω* (e et Bed ex Gr *quo*), 8. 15. 27. 29. 31. 66* 106. 180. al$^{2\,scr}$ *παρ ων* | *δυνηση*: E 13. *δυνησει* (40. *-σεισ*), 73. Chr^{9,718} Thphyl^{a} *δυνασαι* | *αυτοσ* (40. *αυτουσ*): 25. 66* Thphyl^{b} praem *και* (g^{scr}** ante *δυνηση* add) ... A* om

9. *συνεπεθεντο* cum NABEHLP 61. al longe plu cat Chr^{9,418} ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) *συνεθεντο* cum minusc mu (13. *συνεπειθοντο*).

ἔθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. 10 *Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθύμως τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι,* 11 *δυναμένου σου ἐπιγνῶναι*
21. 15. 18 26. 27 22. 30 23. 12. 32 24. 1 *ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι δώδεκα ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ.* 12 *καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν.* 13 *οὐδὲ παραστῆσαι δύνανταί σοι περὶ ὧν*

Praeterea 137. syrP c.* praem *ειποντος δε αυτου ταυτα* | *δε*: 13. 105. 137. om | *οι ιουδαιοι*: L 2. 3. 13. 42. 78. 95. 99. 105. k^{scr} l^{scr} om *οι*

10. *τε* cum NABE^{gr} 25. 40. 42. 57. 61. 69. 137. a^{scr*} c^{scr} syr^{sch} aeth Thphyl^{a} ... *ς δε* cum HLP al pler cat e vg syrP sah cop Chr^{9,718} Cass^{204} | *ο παυλος*: 180. cat om *ο* | *λεγειν* usque *οντα σε κριτην*: syrP ^{mg} *defensionem habere pro se, statum autem assumens divinum dixit: Ex multis annis es iudex* | *λεγειν*: Cass^{204} *dicens* | *ετων*: E *ενιαυτων* | *κριτην*: E 15. 18. 27. 29. 40. 66** 105. 113. 137. c^{scr} k^{scr} al plus^{30} cat syrP ^{txt} (non item^{mg}) Chr^{9,418} Thphyl^{utr} add *δικαιον* (Chr ^{com} *ουκ εστι ταυτα κολακειασ τα ρηματα, το μαρτυρησαι τω δικαστη δικαιοσυνην· αλλ εκεινα μαλλον, το ειπειν· πολλης ειρηνης τυγχανοντεσ δια σου*) | *ευθυμως* (Gb″) c. NABE 5. 7. 13. 15. 25. 36. 40. 61. 68. 73. 105. 133. 137. 180. c^{scr} d^{scr} cat vg (item sah cop arm etc) Ath^{234} Thphyl^{b} ... *ς ευθυμοτερον* cum HLP al longe plu Chr Thphyl^{a}

11. *σου*: A om | *επιγνωναι* (Gb′) c. NABE 15. 18. 27. 29. 33. 36. 61. 66** 68. 73. 76. 98. 99. 105. 137. 180. al^{4} ^{scr} cat Thphyl^{utr} ... *ς γνωναι* c. HLP 13. 31. al longe plu Chr^{9,418} | *ημεραι* sine *η* c. NABEHLP al plus^{60} cat Chr Thphyl^{a} ... *ς* (= Gb Sz) add *η* cum minusc mu Thphyl^{b} | *δωδεκα* cum NABE 13. 31. 40. 61. 65. 68. 73. 105. 133. 137. c^{scr} Thphyl^{utr} . . *ς* Ti *δεκαδυο* cum HLP al pler cat Chr :: cf ad 19, 7 | *προσκυνησων*: E 137. *-νησαι* (item vg etc *adorare*) | *εισ ιερουσαλ.* (Gb″) cum NABEH al^{20} fere cat syr^{sch} aeth (sah cop *adscendi Hierosolymam ad adorandum*) Thphyl^{utr} ... *ς εν ιερου.* cum LP al longe plu syrP Chr

12. *ευρον*: E *ηυρ.* | *πρ. τινα*: E^{gr} *πρ. τινασ* | *επιστασιν* cum NABE 3. 13. 40. 63. 66. 73. 95* (61. *επoστασιαν* sic) .. *ς* Ti *επισυστασιν* cum HLP al pler cat Epiph^{121} Chr (:: *επιστασισ* insolita significatione h. l. utitur proptereaque in *επισυστασισ*, quae vox apud Iosephum Sextum Empiricum alios legitur, mutatum est.) | *ουτε κατα*: 61. *οὐδε* (sic) *κατα*

13. *ουδε* cum NB 61. (Epiph^{121} *ουτε εν τω ιερω – τινα οχλου ποιουντα, ουδε ων μου κατηγορουσιν ουδεν πεποιηκοτα*) ... *ς* Ti *ουτε* cum AEH LP al pler cat Chr^{9,418} | *παραστησαι* sine additam (et. *ς^{e}* Gb Sz) cum NABEL al longe plu cat vg (*probare possunt tibi*) syr^{utr} sāh arm, item 66** 76. 80. 177. b^{scr} l^{scr} o^{scr} Chr *παραστ. νυν* ... *ς* (non *ς^{e}* Gb Sz) add *με* cum 4. 56. 66** 69. 78. 96. 97. 100. 104. 106. 142. al^{4} ^{scr} cop;

νυνὶ κατηγοροῦσίν μου. 14 *ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν*
ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ, πιστεύ- 5
ων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις γεγραμ-
μένοις, 15 *ἐλπίδα ἔχων πρὸς τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσ-* 23, 6
δέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων. 16 *ἐν*
τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν
θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. 17 *δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων* 11, 29 etc Gal 2, 10
ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσφοράς,
18 *ἐν αἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ* 21, 26 s

item HP 27. 29. 80. 98. 99. Thphyl^{a} *με νυν*, item additur vel *μοι* vel *μοι νυν* | *δυνανται σοι* (A* *σου*) cum NABE 4. 13. 27. 29. 31. 36. 40. 61. 64. 65. 68. 73. 105. 177. al^{5} ^{scr} vg syr^{sch} cop arm ... ς Ti om *σοι* cum HLP al longe plu cat sah syr^{p} aeth Chr | *νυνι* cum NAB 27. 31. 61. 68. 105. 133. 137. c^{scr} d^{scr} Thphyl^{b} ... ς *νυν* cum EHLP al pler cat Chr Thphyl^{a} ... 3. 30. k^{scr} cop aeth om

14. *ομολογω δε* etc: libere Epiph^{121} *ομολογω δε σοι τουτο, οτι κατα την οδον, ην αιρεσιν ουτοι φασκουσιν, ουτω λατρευω, πιστευων πασι τοις εν τω νομω και εν τοις προφηταις.* | *τω πατρωω* (E *πατροω*) *θεω*: vg^{cle} *patri et deo meo*, am fu demid *patri deo meo*, tol *deo patri meo* | *πασι* ut NA; Ti *πασιν* ut EHLP ... B om | *τον νομον*: B 56. Chr ^{9,119} om *τον* | *και τοις εν τοις προφ.* (et. Gb Sz) cum ℵ*BE 15. 18. 29. 31. 36. 40. 61. 66** 73. 105. 137. 180. al^{15} cat Thphyl^{b} ... ς^{e} Ln (ex errore) *και εν τοις προφ.* cum minusc permu syr^{utr} Epiph^{121} Chr^{9,719} ... ς Ti *και τοις προφητ.* cum ℵ^{c}AHLP al plus^{30} vg sah cop arm aeth^{utr} Thphyl^{a}

15. *ελπιδα*: 137. c^{scr} add *δε* | *προσ τον* (C om) *θεον* cum ℵC 68. 69. a^{scr} Thphyl^{b} ... ς Ln Ti *εισ τον* (180. om) *θεον* cum ABEHL al pler Chr^{9,419} Thphyl^{a} | *αυτοι ουτοι*: ℵ arm (sed edd^{amst} et^{const} in mg habent) om *ουτοι* | *εσεσθαι* sine additam cum NABC 13. 40. 61. 68. k^{scr} vg sah cop arm Chr Thphyl^{b} ... ς (Gb^{00}) add *νεκρων* cum EHLP al pler cat syr^{utr} aeth Thphyl^{a}

16. *και αυτος* (Gb″) cum NABCEL 15. 40. 61. 68. 69. 73. 76. 97. 105. 137. 40^{lect} al^{4} ^{scr} cat vg syr^{utr} sah aeth Thphyl^{b} ... ς *δε αυτος* cum HP al plu cop ... al^{10} arm Chr^{9,419} Thphyl^{a} *δε και αυτος*, 31. *τε και αυτος* | *εχειν* cum NABCE al sat mu vg etc ... Gb′ *εχων* cum HLP al plus^{60} cat Chr | *προσ*: L 33. 38. 68. 113. 137. al^{16} (5 ap Scri) syr^{p} Chr Thphyl^{b} add *τε* | *διαπαντος*: E c^{scr} ante *προσ* pon ... 32. 42. 57* 137. om

17. *παρεγενομην* post *εισ το εθν. μου* cum ℵ*BC 13. 31. 40. 61. 68. 73. 105. 180. cat vg Thphyl^{b} ... ς post *πλειονων* cum HLP al pler syr^{utr} sah cop aeth Chr^{9,419} ... ℵ^{c}E 137. c^{scr} post *προσφορασ* ... A om

18. *εν αισ* (Gb′ Sz) cum NABCE 5. 7. 13. 36. 40. 61. 66. 68. 73. 76. 105. 137. 180. al^{3} ^{scr} cat Thphyl^{b} ... ς (= Sz) Ti *εν οισ* cum HLP al pler Chr^{9,419} (Thphyl^{a} *εφ οισ*) | *ευρον*: EP c^{scr} *ηυρ.*

μετὰ θορύβου, τινὲσ δὲ ἀπὸ τῆσ Ἀσίασ Ἰουδαῖοι, 19 *οὗσ ἔδει ἐπὶ*
σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν πρὸσ ἐμέ. 20 *ἢ αὐτοὶ*
οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὗρον ἀδίκημα στάντοσ μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου,
23, 6 21 *ἢ περὶ μιᾶσ ταύτησ φωνῆσ ἧσ ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖσ ἑστὼσ ὅτι*
περὶ ἀναστάσεωσ νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ἐφ' ὑμῶν. 22 Ἀνε-
23, 26 *βάλετο δὲ αὐτοὺσ ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼσ τὰ περὶ τῆσ ὁδοῦ,*

---

18. *τινεσ δε* (et. ς Gb Sz) c. NABCE 13. 15. 18* 29. 31. 36. 40. 61. al mu cat sah cop syrP Thphyl^{a} ... ς^{e} (non ς Gb Sz) om *δε* cum HLP al plu arm aeth (cf Chr^{9,419}) Thphyl^{b}. Libere syr^{sch} ar^{e} *ει μη εθορυβησαν τινεσ απο τησ ασιασ ιουδαιοι.* Addunt vero post *θορυβου* vg^{six} demid *et apprehenderunt me clamantes et dicentes: Tolle inimicum nostrum* (demid *virum*). De quibus Luc^{brug}: „ut superflua auferenda patres censuerunt." Ceterum Gb Sz ediderunt: *θορύβου. τινὲσ δέ,* atque sic fere AC al. | *απο τησ*: CE 14. 15. 18* 25. 29. 31. 36. 40. 66** 68. 73. 78** 105. 137. 180. al$^{4\,scr}$ cat Thphyl^{utr} *των απο τησ,* atque E (non C) iidem fere syrP habent *ιουδαιων* pro *ιουδαιοι*

19. *εδει* (et. ς^{e} Gb Sz) cum NABCEP 13. 61. c^{scr} e^{scr} al sat mu cat vg syr^{utr} cop arm Ath^{156} Chr^{9,419} Thphyl^{utr} ... ς (Gb′) *δει* cum HL al^{45} sah aeth^{utr} Chr^{9,421} | *ει* (H *ἤ*, L *ἦ* sic) *τι*: 137. *οτι*, 104. *τι* | *προσ εμε* cum NABCE 13. 61. ... ς *προσ με* cum HLP al pler cat Chr

20. *η* (AC *ει*): c^{scr} arm add *και* | *τι ευρον* (E *ηυρ.*) cum NABCEHLP al^{70} cat syr^{sch} cop arm Chr^{9,419} ... ς (= Gb Sz) praem *ει* cum minusc mu vg syrP (aeth^{libere}). Nec magis addidimus *εν εμοι* cum NAB 13. 40. 61. ... ς Ti add *εν εμοι* cum CEHLP al pler (105. post *αδικημα* pon) cat vg syr^{utr} cop arm Chr

21. *ταυτησ φωνησ*: E 80. 137. al$^{2\,scr}$ Thphyl^{a} *φων. ταυτησ* | *εκεκραξα* cum NABC 13. 31. 40. 61. 69. al^{15} Chr^{9,419} et^{421} Thphyl^{a} ... ς Lu *εκραξα* cum EHLP al longe plu cat Thphyl^{b} | *εν αυτοισ εστωσ* cum NABCE 13. 31. 40. 61. 68. 105. 137. al$^{2\,scr}$ cat vg cop Thphyl^{utr} ... ς *εστωσ εν αυτοισ* cum HLP al pler syr^{utr} arm Chr | *εγω*: C om | *κρινομαι σημερον*: 69. 99. 137. al plus^{5} *σημ. κριν.* | *εφ υμων* cum ABC 13. 31. 40. 61. 65. 73. syr^{sch} aeth^{utr} (*apud te*) ... ς *υφ* cum NEHLP al pler (e^{scr} *αφ*) cat Chr, item *a vobis* vg cop syrP

22. *ανεβαλετο δε αυτουσ ο φηλιξ* (rursus minusc mu *φιληξ* vel *φιλιξ*) cum NABCE 13. 14* 40. 61. 68. 105. 137. 142. c^{scr} vg cop syr^{sch} (vide post) syrP arm Chr^{9,426} ... ς (= Gb Sz) *ακουσασ δε ταυτα ο φηλ. ανεβαλ. αυτουσ* cum HLP al pler cat (sah ap Gb; sah^{woi} deficit) Thphyl^{utr}. Sic syr^{sch}: *Felix autem, quia noverat viam hanc plene, distulit eos dicens* etc, item aeth^{pp} *Felix autem sciebat quod antiquitus dimicarent Iudaei cum lege et doctrina Christianorum, et tunc iis blanditus est et dixit: Itaque postquam descenderit Lysius princeps, inquiremus ut cognoscamus et intellegamus sermonem vestrum.* Libere et. aeth^{ro} | *ειπασ* cum NABC 61. ... ς *ειπων* cum EHLP al fere omn cat

εἶπας· ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς, 23 διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. 25 διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος

Chr | λυσιας (syrsch om) ο χιλιαρχος: 31. cscr vg (am demid *tribunus descenderit Lysias*) ο χιλ. λυσ.

23. διαταξαμενος sine copula cum ℵABCE (e vide post) P 13. 36. 40. 61. 66** 68. 99. 100. 137. al3scr cat cop syrp arm Thphylb ... ς (Gb0) add τε cum H al pler vg (sed e vg al *iussitque*) syrsch aeth Chr9,426; item L add δε | εκατονταρχη cum ℵABCHLP al pler cat Chr (in ℵ pro χιλι a vel ipse* substituit εκατοντ) ... E 2. 13. 30. -αρχω | τηρεισθ. αυτον cum ℵABCE 61. al plus10 cat vg cop syrp arm Thphylb ... ς (= Gb Sz) τηρ. τον παυλον cum HLP al pler syrsch aethutr (sah ap Gb) Chr Thphyla | εχειν τε: 31. εχ. δε | των ιδιων αυτου (*de suis* e vg): Egr om αυτου | υπηρετειν sine additam cum ℵABCE 13. 14. 61. 68. 73. 105. vg syrutr cop arm are (aethro προσερχεσθ. pro υπηρετ.) ... ς (Gb00) add η προσερχεσθαι cum HLP al pler cat (sah ap Gb) aethpp (προσερχ. και υπηρετ.) Chr

24. ημερας τινας cum ℵBCHLP al fere omn cat syrp Thphylutr ... Ln τινας ημερας cum AE 137. cscr vg syrsch Chr9,426 (:: cf 15, 36 et 16, 12) | φηλιξ: B* al plus5 φιλιξ, al mu (5 ap Scri) φιληξ | δρουσιλλη (et. syrp mg gr): E 13. δρουσιλλι, L δρυσιλλη | τη ιδια γυναικι cum BC2 31. 32. 36. 40. 42.* 57. 66. 68. 69. 97. 98. 99. 101. 106. 180. al4scr cat (syrp mg utvid) Ammcat380 Thphylb, item ℵaA 4. 13. 18. 61. addito αυτου ... ς τη γυναικι αυτου cum ℵ*E al sat mu (vg *uxore sua*, item syrutr cop arm) ... Gb Sz Ti nil nisi τη γυναικι cum C*HLP al fere45 Chr. Cass205 sic: *Post aliquot autem dies Drusilla uxor Felicis, quae erat Iudaea.* Praeter haec nil adscribit. | μετεπεμψατο (ℵ* και μετεπ.) τον παυλον: syrp mg *quae rogabat videre Paulum et audire* (hucusque accedit bohem) *verbum. Volens igitur satisfacere ei accersivit Paulum* | ηκουσεν: C* ηκουεεν, C2 ηκουενvid ... syrsch ηκουσαν | αυτου: C* om (add C2) | χριστον ιησουν (i. e. $\overline{\chi\nu}$ $\overline{\iota\nu}$, B $\overline{\iota\nu}$ pro $\overline{\iota\nu}$) cum (et. Sz) ℵ*BEL 61. al45 cat vg (et. demid; am tol *in Iesum Christum*, fu *in Iesu Christo*) cop syrp (arm aethutr *in Ies. Chr.*) Chr Thphylb ... ς (= Sz) Ti χριστον tantum cum ℵc et iamvid a Cvid HP al plu syrsch are Thphyla

25. περι δικαιοσυνης κ. εγκρατειας (E ενκρατιασ): ℵ περ. εγκρ. κ. δικαι. | τοῦ κριματ. του μελλοντ. cum ℵABEHLP etc (13. om του pri) ... Gb'' του μελλοντος κριματος cum C 15. 31. 40. 73. 180. cat arm Chr9,427com. Praeterea non addidimus εσεσθαι cum ℵABCE 13. 15. 27. 29. 36. 40. 61. 66** 68. 73. 105. 137. 180. cat, nec aliter vg syrutr

τοῦ μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν ἔχον
πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε, 26 *ἅμα καὶ*
ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου· διὸ καὶ
25, 9 *πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ.* 27 *διετίας δὲ*
πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων
τε χάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν
Παῦλον δεδεμένον.

XXV.

1 *Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη*

cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) Ti add *εσεσθαι* cum HLP al pler Chr 9,426 txt et427 com | *εμφοβος* (E *ενφ.*): AH 41. add *δε* | *το νυν εχον* (H *εχουν*, L 13. *εχων*), e vg *quod nunc attinet*: Egr *τοινυν εχον* | *καιρον δε μεταλαβων* (A *παραλαβων*, 13. 40. 57. 61. 105. al15 Thphyl1 *λαβων*): E vg arm *καιρω δε επιτηδιω* (*oportuno*), item Cass205 *et oportuno tempore*

26. *αμα και* cum ℵABCEHLP al plus60 cat vg syrp arm Chr9,427 Thphyla ... ς (= Gb Sz) *αμα δε και* cum minusc vix mu cop Thphylb | *αυτω* (csscr ante *δοθ.*): B om | *υπο τ. παυλου* sine additam cum ℵABCE 13. 40. 61. 68. 73. 81. 105. vg syrutr arm aethro ... ς (= Gb Sz) add *οπως λυση αυτον* cum HLP al pler (sed ex his plus10 *ινα* [*οπως*] *απολυση αυτον*) cat cop aethPP Chr Thphylutr | *ωμιλει* (L 13. *ομιλ.*): C 15. 18. 36. 180. *διελεγετο* (e vg *loquebatur cum eo*)

27. *φηστον*: P *φαιστον*, item in seqq | *θελων^τε*: ℵc 13. 40. 61** 68. 105. 137. al25 e vg syrutr cop Chr9,427 Thphylutr *θελ. δε* ... arm om copulam | *χαριτα* (Gb′) c. ℵ*ABC 13. 25. 61. vg syrutr cop. Item ℵcEL 5. 7. 14* 18. 27. 40. 42. 66** 68. 73. 96. 105. 137. csscr Chr Thphylb *χαριν* ... ς Ti *χαριτας* cum HP al pler cat arm Ammcat380 Thphyla | *φηλιξ*: minusc mu rursus utroq loco *φιλης* vel *φιλιξ*, secundo loco et. A *φιλιξ* | *κατελιπε* (*-πε* ut ℵ*B; Ln Ti *-πεν* c. ℵcACEHLP) cum ℵBEP etc ... AHL etc *-λειπ-* | *θελων τε* usque *δεδεμενον*: 137. syrp mg *τον δε παυλον εασειν εν τηρησει* (syrp mg *reliquit in carcere*) *δια δρουσιλλαν*

XXV. 1. *τη επαρχειω* (ℵ* *-χιω*) cum ℵ*A ... ς Ln Ti *τη επαρχια* (B* *-χεια*) cum ℵcBCEHLP al fere omn (61. *την επαρχιαν*) Chr9,427 :: *η επαρχειοσ* (*-χιοσ*) etiam apud ap Eusbist2,10,3 et2,26,2 et3,33,3 pro *η επαρχια* usurpatur, cf Steph. Thes. sub *επαρχιοσ*. Ibidem de forma *-ρχειοσ* (quae et. Eusbist2,10 optimis utitur cdd) explicatur. Hoc Actorum loco dubitari vix potest quin *τη επαρχειω* praeferendum sit scripturae *τη επαρχια* usitatissimae. | *καισαριασ* cum ℵE (quae scriptura alibi etiam plus auctoritatis habere solet) ... ς Ln Ti *-ρειασ* cum ABCHLP etc

εἰσ Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρίασ, 2 ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖσ 15 24, 1
καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν 3 αἰτούμενοι χάριν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπωσ μεταπέμψηται αὐτὸν
εἰσ Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντεσ ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. 23, 15 ss
4 ὁ μὲν οὖν Φῆστοσ ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰσ Καισα-
ρίαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· 5 οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, 24, 23
φησίν, δυνατοὶ συνκαταβάντεσ, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον,
κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. 6 διατρίψασ δὲ ἐν αὐτοῖσ ἡμέρασ οὐ πλεί-
ους ὀκτὼ ἢ δέκα, καταβὰσ εἰσ Καισαρίαν, τῇ ἐπαύριον καθίσασ

2. *ενεφανισαν*: L 31. (*ανεφ-*) 68. 105. al pauc Thphyl^{b} *-νησαν* | *τε* cum ℵABC 5. 7. 13. 40. 61. 68. k^{scr} vg syr^{sch} aeth Chr^{9,427} Thphyl^{b} ... *ς δε* cum EHLP al plu cop syr^{p} arm Thphyl^{a} | *οι αρχιερεισ* (Gb′) cum ℵABCEL al^{25} cat vg syr^{utr} cop arm aeth Chr^{9,427} et^{429} Thphyl^{b} ... *ς ο αρχιερευσ* cum HP al longe plu Thphyl^{a}; item 32. 42. 57. 69. 40^{iect} a^{scr} *ο τε αρχ.*

3. *κατ αυτου*: C 7. 14* 18. 36. 105. 180. e^{scr} cat tol syr^{sch} ar^{e} arm Chr $^{9,427\,txt}$ (non item$^{429\,com}$) *παρ αυτου* | *ιερουσαλημ*: E 32. 96. k^{scr} *ιροσολυμα* | *ενεδραν*: 137. c^{scr} Chr^{9,427} *ενεδρον* | *κατα τ. οδον*: syr$^{p\ mg}$ add *illi qui votum fecerant quomodo obtinerent* (*se pro virili* facturos esse) *ut in manibus suis esset*

4. *εισ καισαριαν* cum ℵAE, item Gb′ Ln Ti *εισ καισαρειαν* cum BC 13. 40. 61. 73 ... *ς εν καισαρεια* cum HLP al pler cat Chr^{9,427} | *δε*: 13. om | *μελλειν* (e vg *profecturum*): E^{gr} om, item Lcif^{6,193} (*proficisci*). Sic syr^{sch}: *et ego festino ut proficiscar* | *εν ταχει*: ℵ^{c} pon post *εκπορευεσθ.*

5. *οι ουν*: L 31. 99. ℵ^{scr} *ει ουν* | *δυνατοι* post *εν υμιν* (ℵ *ημ.*) *φησιν* cum ℵABCE 13. 31. 40. 61. 105. cat vg arm^{gb} Chr$^{9,430\,com}$ ... *ς δυνατοι εν υμ. φησιν* cum HLP al pler syr^{p} aeth^{utr} Chr$^{9,427\,txt}$ (k^{scr} *φησιν* pon ante *εν υμ.*, 99. Lcif^{6,193} om) | *συνκαταβαντεσ* cum AB*CE ... *ς* Ln *συγκ-* cum B^{2}HLP al certe pler ... ℵ *καταβαντεσ* | *ατοπον* (sine *τουτω*) cum ℵABCE 4** 13. 15. 18. 19** 32. 40. 57. 61. 65. 73. 105 (ante *εν τω* pon) d^{scr} vg cop arm Lcif^{6,193} ... *ς* Ti *τουτω* (sine *ατοπον*) cum HLP al plu aeth^{utr} Chr^{9,428} Thphyl^{a} ... 31. 42. 57. 66** 68. 69. 81. 97. 99. 137. al$^{3\,scr}$ cat^{382} syr^{sch} (libere) et^{p} cop Thphyl$^{b\,304}$ *τουτω ατοπον*, item *ατοπον* ante *εν τω* conlocato 5. 6. 7. 8. 27. 36. 43. 98. 106. 180. al$^{3\,scr}$ ... 133. plane om, hinc Gb^{00}

6. *ημερασ* (ℵ post *πλει.*) *ου πλειουσ* (B *-ονασ*) *οκτω η δεκα* cum ℵABC 6. 7. 8. 13. 15. 27. 29. 31. 36. 37. 61. 65. 66** 68. 73. 105. 133. a^{scr} (sed *ου* demum add**) cat (sed *εννεα* pro *οκτ.*) e vg arm Lcif^{6,193} Thphyl^{b}. Item E^{gr} 19** 25. 40. 66* 80. 96. a^{scr*} (al?) cop syr^{p**} omisso *ου* (Gb+). Item omisso *οκτω* 18. 63. 76. 180. al$^{4\,scr}$. Praeterea 137. syr^{sch} et^{p} sahg^{b} aeth^{utr} confirmant *οκτω η δεκα* omissis *ου πλειουσ ... ς* (= Gb Sz) *ημ. πλειουσ η δεκα* (omissis *ου* et *οκτω*) cum HLP al plu Chr^{9,428} Thphyl^{a} | *καισαριαν* cum ℵAE 61. ... *ς* Ln Ti *-ρειαν* cum BCHLP etc | *τη επαυριον*: A c^{scr} *και τη επ.*, 37. 56. *τη δε*

17 ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. 7 παραγενομέ-
18 νου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἰεροσολύμων καταβεβη-
24, 5 a κότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες, ἃ οὐκ
24, 12 ἴσχυον ἀποδεῖξαι, 8 τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι οὔτε εἰς τὸν
νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρ-
τον. 9 ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι,
24, 27 ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἰερουσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ
περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ; 10 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἑστὼς
ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους

ἐπ. Cf vg Lcif^{6,193} *descendit Caesaream et altera* (Lcif *altero*) *die* (et. 180. ut^{vid} κατεβη – και) | τον παυλον αχθηναι (ℵ^{c}; ℵ* προαχθηναι, B vg *adduci*): L cop arm Lcif^{6,193} αχθ. τον παυλον (Lcif *citari Paulum*)

7. περιεστησαν αυτον (E etc αυτω) cum ℵABC(E)L 5. 7. 13. 15. 18. 29. 36. 40 61. 65. 66** 68. 73. 105. 180. 40^{lect} al^{3} scr (ex his 13. 18. 29. 40. 61. 68. 105. al? Thphyl^{b} αυτω) cat vg syr^{utr} arm Lcif^{6,193} … ς Ti om αυτον cum HP al longe plu cop Chr^{9,428} Thphyl^{a} | βαρεα: E -ρια | αιτιωματα cum ℵABCEHLP al longe plu Chr Thphyl^{b} … ς (≒ Gb Sz) αιτιαματα cum minusc mu (sed 13. h^{scr} αιτηματα) cat Thphyl^{a} | καταφεροντες· idque sine additamento cum ℵABC 13. 40. 61. vg (*causas obiicientes*) arm^{zoh} Lcif (*crimina obiicientes*), item 73. φεροντες, item 105. καταφερ. του παυλου, item E επιφεροντες (e *obiicientes*) τω παυλω … ς φεροντες κατα του παυλου (Gb^{00} κα. τ. π.) cum HP al pler cat syr^{p} Chr^{9,428} Thphyl^{utr}. Item L 17. 18. 68. syr^{sch} cop arm^{cdd} aliq (item^{libere} aeth) φεροντ. κατ αυτου | α ουκ: 31. αλλ ουκ | ισχυον (ℵ^{c}): ℵ* ισχυσαν

8. του παυλου απολογουμενου cum ℵABC 13. 17. 31. 40. 61. 68. 73. 81. 137. c^{scr} vg^{cle} syr^{p} cop arm aeth Thphyl^{b}. Item E am fu demid tol Lcif^{6,193} του δε παυ. απολ., syr^{sch} του τε παυ. απολ. Item L του παυ. απολ. αυτου … ς απολογουμενου αυτου cum HP al pler Chr^{9,428}, item 15. 36. 100. 180. cat Thphyl^{a} απολ. δε αυτου | τι: 137. τινα … 57. 80. 105. om

9. ο (68. 104. k^{scr} om) φηστ. δε: A 40. 105. k^{scr} ουν pro δε | θελων τοις ιουδαιοις (Gb′) cum ℵABCE 13. 31. 40. 61. 68. 105. 137. c^{scr} k^{scr} cat am fu demid tol syr^{utr} cop arm Thphyl^{b} (vg^{cle} *volens gratiam praestare Iudaeis*) … ς τοις ιουδαι. θελων cum HLP al pler Chr^{9,428} Thphyl^{a} | χαριν: A χαριτα | κριθηναι cum ℵABCE 13. 17. 40. 45. 61. 68. 73. 105. e^{scr} Thphyl^{b} … ς κρινεσθαι cum HLP al pler cat Chr Thphyl^{a} | επ (61. 133. d^{scr} επι) εμου: 4. 15. 18. 105. 177. al plus^{20} cat Chr^{9,431} com (ut^{cdd3} et^{edd}, sed Montf edidit υπερ εμου ex^{cod1}) Thphyl^{a} υπ εμου

10. ο παυλος: A f^{scr} om ο | εστωσ επι τ. βημ. καισαρυσ ειμι cum ℵ*B 31. (sed B repetit εστωσ post καισαρυσ); item cop *sto ante tribunal Caesaris* … ς Ln Ti επι τ. βη. καισ. εστωσ ειμι cum ℵ^{c}ACEHLP (B vide

οὐδὲν ἠδίκηκα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. 11 εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. 12 τότε ὁ 9. 16
Φῆστος συνλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα 23, 11 19, 21
ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισαρίαν ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. 14 ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· ἀνήρ τις ἐστὶν καταλελειμ- 24, 27
μένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, 15 περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσό- 1. 2. 24
λυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων,

---

ante) al pler cat Chr^{9,428} et^{431}, item vg etc *ad tribunal Caesaris sto* | *ηδικηκα* cum ʀʙ (61. *ἠδικηκώς· καὶ σὺ*) ... ς Ln Ti *ηδικησα* cum ACE HLP al fere omn cat Chr | *επιγινωσκεισ*: c 2. 30. 137. al$^{2\,scr}$ *γινωσκεισ*

11. *ουν* (Gb″) cum ʀABCE^{gr} 61. al^{12} cat cop^{sa} arm Chr$^{9,431\,com}$ Thphyl^{b} ... ς *γαρ* cum HLP al pler vg syr^{p} aeth Chr$^{9,428\,txt}$ Thphyl^{a} ... 40. e (*si quidem nocui*) om | *και*: E 29. vg syr^{sch} Chr$^{9,431\,com}$ *η* | *το αποθανειν*: H 18. 31. 68. 105. 177. al^{12} Thphyl^{utr} *του αποθ.* | *ουτοι*: 16. 23. 37. 100. Chr^{9,432} (sed fluct lectio; non item^{428}) om, nec expri syr^{sch} ar^{e} | *μου*: L 78* *μοι* | *αυτοισ* cum ʀABEHP 61. al pler Chr ... CL. 15. 18. 36. 73. 105. 180. cat *τουτοισ*

12. *συνλαλησασ* cum ʀB*CE 61. ... ς Ln *συλλαλ.* cum AB^{3}HLP al pler | *συμβουλιου* (E *συνβ.*, 61. e^{scr} *-βολιου*): L 18. *συμβουλου* ... c *συνεδριου* ... 68. *συνεδριου και συμβουλιου* | *επικεκλησαι*: E *επικαλεσαι* (e *invocasti*), 26. *επικαλεσαι*. Libere Cass^{205} *quoniam appellasti Caesarem, ibis ad Caesarem.*

13. *τινων* (3. 95. *τριων*, 40. 80. 96. post *δε* pon): 1. 36. 137. al$^{2\,scr}$ cat Chr^{9,428} om | *βερνικη*: c^{2} *βερενικη*, c* *βερνικη* (sed v. 23 c *βερονικησ*), item arm ... e demid tol Cassiod^{206} *beronice* (vg^{cle} am fu *bernice*) | *κατηντησαν*: c *-τησεν* | *καισαριαν* cum ʀAE ... ς Ln Ti *καισαρειαν* cum BCHLP al certe pler | *ασπασαμενοι* cum ʀABE^{gr}HLP 13. 31. 68. 105. 180. al^{15} (sed conlatores non satis adtendisse vdtr) cop aeth^{utr} Thphyl^{a} (in c utraque lectio exstitisse vdtr, altera*, altera**, sed iam neutra satis liquet) ... ς Ln Ti *ασπασομενοι* cum 61. al plu cat e (*salutandum Festum*) vg (*ad salutandum Festum*) syr^{utr} arm Chr^{9,428} Thphyl^{b}

14. *διετριβον*: HP al^{25} aeth^{ro} (non item^{PP}) Thphyl^{a} *διετριβεν* | *τα κατα*: A* 33* k^{scr*vid} om *τα* | H al aliq *καταλελειμμενοσ* | *φηλικοσ*: rursus minusc mu *φιληκοσ* vel *φιλικοσ*

15. *ενεφανισαν* (31. 40. 68. 105. al fere^{10} *-νησαν*, 13. *ανεφανισαν*): B* *ενεφανισθησαν* (B^{3} et^{vid} iam B^{2} *ενεφανισαν*) ... E^{gr} vg arm add *μοι* | *των ιουδαιων*: 13. om

αἰτούμενοι κατ᾽ αὐτοῦ καταδίκην· 16 πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ
11 ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον πρὶν ἢ ὁ κατη-
5 γορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους τόπον τε ἀπολο-
γίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. 17 συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐν-
6 θάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ
7 βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· 18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ
23, 29 26, 3 κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηράν, 19 ζη-
τήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν
καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν.

---

15. καταδικην (Gb′) cum ℵABC 5. 7. 13. 17. 25. 27. 29. 40. 66** 73. 105. Baseth^{275}, item vg *damnationem* ... ς Ti δικην (e *iudicium*) cum EHLP 16. al longe plu cat Chr^{9,429}

16. ρωμαιοις: P 10. 31. 101. -ουσ | τινα et. Ath^{156} Baseth^{275} Chr^{9,429} (Thdrt^{4,1139} om) ... Gb″ τινι cum C 27. 29. 105. o^{scr} (arm τινι τινα) | ανθρωπον sine additam cum ℵABCE 7. 13. 17. 25. 27. 29. 40. 61. 66** c^{scr} vg (sed vg^{cle} demid tol *damnare*, contra am fu *donare*) syrP txt cop sah^{gb} arm aeth Ath^{156} Baseth^{275} Thdrt^{4,1139} ... ς (Gb^{00}) add εισ απωλειαν cum HLP al pler cat syr^{sch} etP c.* Chr^{9,429} Thphyl^{utr} | εχοι (et. Ath^{156} Chr): ℵ ante κατα προσωπ. pon ... 23. 30. 37. 57. 68. al^{15} Thphyl^{utr} εχει, 104. Baseth^{275} εχη (item postea al^{6} Bas λαβη), Thdrt σχοιη | τοπον τε cum ℵACHLP al omn^{vid} etc ... BE^{gr} τοπ. δε | εγκλη-
ματοσ: E ενκλ.

17. αυτων cum ℵAEHLP 13. 31. 61. al pler Chr^{9,429}, item post ενθαδε C (137?) c^{scr} cat ... Gb^{0} Ti om cum B 5. 32. 40. 42. 46. 57. 81. 95* 97. | αναβολην μηδεμιαν: E μηδεμ. αναβ. (vg *sine ulla dilatione*, e *sine ulla dilatione faciens*) | ποιησαμενοσ (ℵ^{c}): ℵ* -νοι

18. εφερον (Gb″) cum ℵABCEL 13. 40. 61. al^{10} cat ... ς επεφερον cum HP al pler Chr^{9,429} | εγω υπενοουν c. ℵABC 13. 31. 61. 180. Thphyl^{b}, item vg etc ... ς Ti υπεν. εγω cum EHLP al pler cat Chr Thphyl^{b} | πονηραν cum AC* 5. 7. 8. 13. 15. 19** 31. 36. 40. 68. 73. 105. 106. 137. c^{scr} k^{scr} cat Thphyl^{b}, item vg (am *malam*, vg^{cle} fu demid tol *malum*) syr^{utr} arm aeth, item ℵ*C^{2} πονηρα ... ℵ^{c}BE 61. 100. 40^{lect} (et 73? vide ante) πονηρων ... ς Ti om cum HLP al longe plu cop Chr Thphyl^{a} :: πονηραν parum aptum videbatur, hinc alii mutarunt (πονηρα, πονηρων), alii abiecerunt. Ratio testimoniorum probat additamentum in summa antiquitate pervulgatum fuisse, quemadmodum plerique interpretes in codicibus suis invenerunt fideliterque ipsum πονηραν expresserunt. Nec vero illud eiusmodi est ut alienam manum prodat, quum satis ac bene procedat oratio dempta ea voce. Ceterum αιτια πονηρα ab usu Lucae haud abhorret, similiterque 18, 14 ραδιουργημα πονηρον dixit. Poterat vero et πονηραν, quod non ineptum est, et, quod concinnius fuisset, πονηρων scribi.

19. προσ αυτον: A πρ. αυτους | εφασκεν: 137. c^{scr} ελεγεν

20 ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιτο 9
πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. 21 τοῦ
δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ 27, 1
διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν
πρὸς Καίσαρα. 22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον· ἐβουλόμην
καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ. 26

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης
μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σύν
τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως, καὶ κε-
λεύσαντος τοῦ Φήστου ἤχθη ὁ Παῦλος. 24 καί φησιν ὁ Φῆστος·

---

20. *την περι* cum ℵABHP 1. 2. 3. 11. 17. 19. 21. 26. 30. 32. 33. 35. 42. 43. 45. 47. 57. 61. 95* 97. 98. 99. 101. 104. 106. 142. 177. al^{6} ^{scr} Thphyl^{a}. Item 4. 16. 23. 37. 38. 46. 56. 66** 93. 100. al^{2} ^{scr} Chr^{9,429} bis (sed^{432} *εισ την περι τουτ. εξετασιν*) *περι την* ... ς Ln Ti *εισ την περι* cum CEL al plu (31. 137. c^{scr} om *περι*) Thphyl^{b} | *τουτων ζητησιν* (Gb″) cum ℵABCEL 3. 7. 13. 17. 18. 25. 31. 36. 38. 40. 45. 46. 61. 68. 69. 73. 93. 95. 96. 105. 113. 142. 180. al^{3} ^{scr} cat syr^{utr} cop arm aeth Chr^{9,429} ^{com} et^{432} Thphyl^{b} ... ς *τουτου ζητ.* cum HP al plu Chr ^{9,429} ^{txt} Thphyl^{a}. Cf e vg *de huiusmodi quaestione* | *βουλοιτο*: Thphyl^{a} ^{173} *βουλει* | *πορευεσθαι*: ℵ* *κριν-*, ^{c} reposuit *πορευ-* | *ιεροσολυμα* cum ℵABCEH 17. 18. 31. 36. 40. 61. 68. 105. 137. 180. c^{scr} k^{scr} cat vg Thphyl^{b} ... ς *ιερουσαλημ* cum LP al pler Chr Thphyl^{a} | *κακει*: 31. *κακεισε* | *κρινεσθαι*: L *κριθηναι*

21. *τηρηθηναι*: C 68. 103. *τηρεισθαι* | *τηρεισθαι αυτον*: 13. 68. 137. c^{scr} Thphyl^{a} *αυτ. τηρ.* | *αναπεμψω* (Gb″) cum ℵABCE 13. 31. 40. 61. 105. 137. al^{15} cat Thphyl^{b} ... ς *πεμψω* cum HLP al longe plu Chr ^{9,429} Thphyl^{a}. Ex Latinis e *remittam*, vg *mittam*

22. *πρ. τον φηστον* sine *εφη* cum ℵAB 13. am fu ... ς add *εφη* cum CEH LP 61. al pler cat vg^{cle} (*dixit ad Festum*, demid *ad Fest. dix.*) cop syr^{sch} (omissis *πρ. τον φηστ.*) et^{p} arm aeth Chr^{9,429}; item 69. a^{scr} *ειπεν* | *εβουλομην*: c^{scr} *ηβουλ.* | *αυριον* cum ℵAB vg cop ... ς praem *ο δε* cum CEHLP 61. al omn^{vid} cat (*ο δε φησιν· αυρ.*) syr^{p} (et^{sch} *et Festus ait*) Chr

23. *ελθοντος*: E^{gr} *εισελθ.* (e *veniente*) | *βερνικης* (vg *bernice*): c demid tol *βερονικης* † *ακροατηριον* (et. ℵ^{c}): ℵ* *ακρωτηριον*, H *ακροτηριον* | *χιλιαρχοις* cum ℵABCE 3. 13. 40. 42. 61. 65. 68. 95* 105. 137. c^{scr} k^{scr} ... ς (Gb^{00}) praem *τοισ* cum HLP al pler cat Chr^{9,436} | *και* (c om, e^{scr} add *τοισ*) *ανδρασιν*: E^{gr} add *και* | *τοισ κατ* (c *καθ*) *εξοχην* (3. 95* schol^{40} *καθ υπεροχην*) sine *ουσι* cum ℵABC 13. 27. 40. 61. 66** 105. Chr^{9,436} ^{com} et^{cat386}. Cf et. vg *viris principalibus civitatis*, nec aliter cop arm aeth ... ς (Gb^{0}) add *ουσι* cum EHLP al pler (k^{scr} post *τ. πολεωσ* pon) cat syr^{p} Chr^{9,436} ^{txt} | *τοισ κατ* usque *πολεωσ*: syr^{p} ^{mg} *qui descendissent de provincia* (ac pergit: *praecepit Festus ut adduceretur Paulus*) | *και κελευσαντοσ* (H *κε κελεύσαντοσ*): 61. om *και*

15 Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συνπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μη-
22, 22 κέτι. 25 ἐγὼ δὲ κατελαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα
23, 29 11 πέμπειν. 26 περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα,

---

24. *συνπαροντες* cum ℵAB*CE ... ς Ln *συμπαρ.* cum B^{3}HLP al certe pler | *ἅπαν* cum ℵABCE 8. 13. 25. 33. 36. 40. 61. 68. 105. 137. 180. e^{scr} k^{scr} cat Thphyl^{b} ... ς *παν* cum HLP al pler Chr^{9,436} | *ενετυχον* cum ℵACELP etc (et. cop) ... BH 25. 40. 105. *ενετυχεν* (item vg syr^{utr}) | *ιεροσολυμοισ*: E^{gr} 40. *ιερουσαλημ* | *βοωντεσ* cum ℵAB 61., item *clamantes* am fu tol ... ς Ti *επιβοωντεσ* cum CEHLP al fere omn Chr^{9,436}, item vg^{cle} demid *acclamantes* | *αυτον ζην* (Gb′) cum ℵA(B) CE 13. 31. 40. 61. 69. al^{4} ^{scr} cat vg arm Chr$^{9,440\,com}$ Thphyl^{b}; sed B* om *ζην* ... ς Ti *ζην αυτον* cum HLP al pler Chr^{9,436} Thphyl^{a}. Praeterea pro *και ενθαδε* usque *τω κυριω ουκ εχω* (v. 26) syrP ^{mg} sic: *et hic, ut traderem eum iis ad tormentum sine defensione. Non potui autem tradere eum propter mandata quae habemus ab Augusto. Si autem quis eum accusaturus esset, dicebam, ut sequeretur me in Caesaream, ubi custodiebatur. Qui quum venissent clamaverunt ut tolleretur e vita. Quum autem hanc et alteram partem audivissem, comperi quod in nullo reus esset mortis. Quum autem dicerem: Vis iudicari cum iis Hierosolymae? Caesarem appellavit. De quo nihil certum scribere domino meo habeo.* Similiter bohem usque *in Caesaream*; habet enim sic: *petentes ut eum in mortem traderem. Sed in accusatione non potui eum tradere, propter praeceptum quod habemus a Caesare. Si quis autem velit cum eo iudicio contendere* [*sequatur eum*] *Caesaream. Et acclamarunt non oportere* etc

25. *κατελαβομην* (Gb″) cum ℵ^{c}ABCE 8. 17. 40. 61. 68. 73. 105. vg cop syr^{sch} arm (aeth^{ro} deest verbum) ... ς Ti *καταλαβομενοσ* cum ℵ*HLP al pler (sed 69. a^{scr} *λαβομενοσ*) cat syrP aethPP Chr^{9,437} :: fit dictio elegantior *καταλαβομενοσ* substituto; quod qui substituit, pro ratione testium etiam *και αυτου δε* ex usu Lucae scripsisse putandus est | *αυτον* ante *θανατου* cum ABCE 13. 40. (105. 137. post *πεπραχεναι* pon, c^{scr} *πεπραχεναι αυτον θανατου*, 68. g^{scr} Thphyl^{b} *αυτον αξιον θανατου*) am fu demid tol ... ς post *θανατου* cum ℵHLP al pler cat vg^{cle} Chr^{9,436} ... 61. 73. plane om | *αυτου δε* (Gb′) cum ℵABCE 13. 17. 40. 68. 73. 105. vg cop Thphyl^{b} ... ς *και αυτου δε* cum HLP al pler cat syrP (syr^{sch} arm aeth^{ro} *et cum ipse*, aethPP om *et*) Chr^{9,436} Thphyl^{a} | *τουτου* (B^{3}): B* *του παυλου* | *πεμπειν* sine *αυτον* cum ℵABC 3. 13. 15. 25. 36. 40. 61. 65. 73. 180. cat vg syr^{sch} arm ... ς (Gb^{00}) add *αυτον* cum EHLP al pler cop syrP Chr Thphyl^{utr}

26. *ασφαλεσ*: C *ασφαλωσ* | *τω κυριω*: 5. 7. 8. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 68. 98^{mg} 105. 180. e^{scr} cat cop arm aethPP syrP c.* et^{mg} (vide supra) Thphyl^{b} add *μου* | *προηγαγον* cum ℵBCHLP etc ... E^{gr} 16. 17. 68.

ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω· 26 ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

XXVI.

1 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεταί σοι περὶ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο· 2 περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι, 3 μάλιστα γνώστην σε ὄντα πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε

---

100. 1^{scr} *προσηγαγον*, A *επηγαγον* | *επι σου* ($\aleph^a$): $\aleph^*$ om *σου* | *ανακρισεως*: E *κρισεως* | *σχω* cum NBCHLP etc .. AE 61. 137. Thphyl^b *εχω* | *τι γραψω* c. NABC 5. 7. 13. 17. 61. 105. syrP (antea *γραψαι*) Thphyl^b. Item vg etc *quid scribam*, at nec aliter antea (*quid certum scribam*) ... ς *γραψαι* cum EHLP al pler cat Chr^{9,437}

27. *γαρ*: 31. 40. add *ειναι* | *πεμποντα*: L 37. 43. 133. *-ντι* | *μη*: E vg post *και τας κ. α. αιτιας* pon

XXVI. 1. *επιτρεπεται*: L *επιτετρεπται*, 5. 7. 27. 29. 61. 66** 105. 137. al$^{3\,scr}$ Thphyl^b *επιτετραπται* | *περι* (Gb″) cum NACEH 5. 7. 13. 27. 29. 36. 61. 73. 80. 105. 137. 180. c^{scr} cat arm ... ς *υπερ* cum BLP al pler Chr^{9,437}, item vg *pro temet ipso* (contra e *de te ipso*). Praeterea H 5. 7. 27. 29. 105. 137. post *λεγειν* (137. c^{scr} *λαλειν*) pon | *τοτε ο παυλ.* etc: syrP ^{mg} *tunc ipse Paulus confidens et in spiritu sancto consolationem accipiens extendit manum* | *εκτεινας την χειρα* (137. c^{scr} *τας χειρας*) ante *απελογειτο* (13. *απελογησατο*, 36. cat add *ουτως*) cum NABCE 13. 15. 18. 31. 40. 61. 66. 68. 73. 99. 133. 180. 13^{lect} 14^{lect} k^{scr} cat vg syr^{sch} cop arm aeth Thphyl^b ... ς Ti post *απελογειτο* cum HLP al longe plu syrP Chr^{9,437} Thphyl^a

2. *εγκαλ-* cum NABHLP etc ... CE *ενκαλ-* | *επι σου μελλων σημερ. απολογεισθ.* (68. *-γησασθαι*) cum NABC 13. 17. 31. 40. 61. 66. 68. 73. 105. 5^{lect} cat syr^{sch} arm (*σημερ. απολογ.* et. $aeth^{utr}$) Thphyl^b Hier opt gen int (cf Sab, *cum apud te sim hodie defendendus*; eadem ex Hier exscripsit et. Bed^{89}); item sed *απολογ. σημερ.* EHLP al^{40} vg syrP Chr ^{9,437} Thphyl^a (Bed^{89} ex e: „*Hunc versum alia editio sic transtulit:* Aestimo me ipsum beatum apud te incipiens rationem reddere hodie") ..... ς (= Gb Sz) *μελλων απολογεισθ. επι σου σημερον* cum minusc mu (similiter cop, sed *σημερ. επι σου*. Libere.)

3. *σε οντα* c. $\aleph^*C$ 31** 40. 73. 105. cat ... ς Ln Ti *οντα σε* c. $\aleph^cABEHLP$ al pler Chr^{9,437} | *παντων*: A 17. 25. cop $aeth^{utr}$ om | *κατα ιουδαιους*: AE 68. 12^{lect} d^{scr} f^{scr} *κατα ιουδαιων* | *εθων* (A 15. 27. 105. *εθνων*):

καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. 4 τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε Ἰεροσολύμοις ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, 5 προ-
22, 3 Phil 3, 5 23, 6 24, 15 γινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκίας ἔζησα Φαρισαῖος. 6 καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, 7 εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. 8 τί ἄπιστον

HLP al plus[15] Thphyl[b] *ηθων* | *ζητηματων* sine additam cum ℵ*BEH LP al pler vg (*maxime te sciente*) etc ... ℵ[c]AC 13. 38. 80. 105. syr[sch] ar[e] add *επισταμενος*, item 15. 18. 36. 73. 180. (73. 180. *-μενον*) cat post *μαλιστα*, item *ειδως* post *οντα σε* 6. 29. 31*. Cf et. 98[mg] ubi adscriptum est *επισταμενος δηλονοτι*. | *δεομαι* sine *σου* cum NABE 13. 25. 36. 40. 61. 68. 105. 180. 12[lect] al[2 scr] cat vg syr[P] arm aeth[utr] ... ς (Gb[00]) add *σου* cum CHLP al pler syr[sch] cop Chr[9,437]

4. *την εκ νεοτητος* cum NAC[2]ELP al pler Chr (sed E *την εκ νεοτ.* post *την απ αρχης* pon ... Ti om *την* cum BC*H 3** 31. 56. 95* 98. cat | *εν τε* cum NABE[gr] 40. 12[lect] cat syr[sch] ar[e] ... ς om *τε* cum CHLP 13. 61. al pler vg syr[P] cop arm aeth Chr | *ισασι* cum NABHL ... Ti *ισασιν* cum CEP | *παντες οι* cum NAC[2]HLP al pler cat Chr[9,437] et[441] Thphyl[utr] ... Ti om *οι* cum BC*E 3. 13. 31. 57. 61. 95. 104. 105. 133. 142. d[scr] k[scr] Chr[9,438]

5. *προγινωσκοντες*: C* 10. *προσγιν.* | *με*: 137. c[scr] arm om | *θελωσι* c. NAL ... Ti *θελώσιν* c. BCEHP | *θρησκιας* (item Ln[ed min]) c. NCE ... ς Ln[ed mai] Ti *θρησκειας* cum ABHLP 61. al certe pler :: cf ad Iac 1, 26 et 27. Col 2, 18 et 23. Edidimus ubique *-σκια*, nec aliter Ln[ed min]

6. *εισ τους* (Gb′) cum NABE 13. 25. 40. 61. 65. 133. d[scr] („al[44]“ ap. Gb) ... ς *προσ τους* cum CHLP al pler cat Chr :: cf 13, 32 | *ημων* (et. Gb+ Sz) cum NABCE 61. al plus[35] cat vg syr[utr] cop arm (ap Gb, non ap Treg) aeth Chr[9,438] Thphyl[b] ... ς Ti om cum HLP al longe plu Thphyl[a] | *επαγγελ. γενομενης*: 137. c[scr] Chr[9,438] *γεν. επαγγ.* | *του θεου*: L 142. om *του* | *κρινομενος*: 61. *-ναμενος*

7. *εκτενεια* cum NBL etc ... Ti *εκτενια* cum ACEHP al[7] ... vg aeth om *εν εκτε.* | *νυκτα*: 13. *-ταν* | *λατρευον*: H 13. 73. *-ευων* | *καταντησαι*: B *-τησειν* | *εγκαλ-* cum NABEHLP etc ... C *ενκαλ-* | *υπο* sine *των* cum NABCEHILP al longe plu cat arm[edd] Chr[9,438] Chron[442] ... ς (= Gb Sz) *υπο των* cum minusc mu arm[edd] | *βασιλευ* cum NBCEI 13. 17. 61. 65. 68. 73. 133. 180. vg cop arm Chron[442] Thphyl[b] (sed arm ante *υπο* [*των*] *ιουδ.* pon) ... ς *βασιλευ* (Gb[0]) *αγριππα* (Gb[00]) idque ante *υπο ιουδαιων* cum HLP al plu syr[P] Chr[9,438]. Item sed post *ιουδαιων* 3. 31. 40. 95. 105. 133. 12[lect] al[2 scr] syr[sch] aeth ... A 18. 36. cat plane om

8. Edd[mu] ut Wtst (non Mill) Gb Sz *τί; ἄπιστον*, atque sic E cat (non distinguunt NABCHLP 61. etc) | *παρ*: k[scr] *εν*

κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; 9 ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα 8, 3. 9, 1 22, 4 ss
ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία
πρᾶξαι· 10 ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἰεροσολύμοις, καὶ πολλούς τε τῶν
ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξου-
σίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, 11 καὶ
κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον
βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς
τὰς ἔξω πόλεις. 12 Ἐν οἷς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' 9, 3 ss
ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων, 13 ἡμέρας μέσης 22, 6 ss
κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα
τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους·
14 πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν

9. *εγω μεν ουν*: B om *μεν* | $\overline{\omega}$ (א^{c}): א* o^{scr} *του* $\overline{\omega}$ | *ναζωραιον*: א *ναζορ.*

10. *ὃ*: B *διο* | *εποιησα*: א *εποιησαν* eraso *ν*, item infra *κατηνεγκαν* sine correctione (sed inter utrumque est *κατεκλεισα*) | *και πολλους τε* cum אACEI 13. 61., item omisso *και* 68. Thphyl^{b} ... 36. 180. cat *κ. πολλ. δε ... ς και πολλους* cum BHLP al pler Chr^{9,438} Thphyl^{a} | *εν φυλακαισ* (et. Gb+ Sz) cum אABCEIL 13. 31. 40. 61. 105. al plus^{20} cat vg ... ς om *εν* c. HP al plu Chr | *αναιρουμ. τε*: H 21. 99. 105. 137. al^{2scr} e cop syr^{p} Thphyl^{b} *αναιρ. δε* | *αυτων*: E om

11. *περισσωσ* (25. 98^{mg} al^{3scr} *-σσοτερωσ*) *τε* (et. Amm$^{cat\ 391}$): E^{gr} cop aeth^{pp} *περ. δε* ... B om copulam | *αυτοις*: I *αυτουσ* (sic)

12. *εν οισ* sine *και* cum אABCEI 13. 40. 61. 105. al^{10} cat vg cop syr^{p} arm aeth Thphyl^{b} ... ς (Gb^{00}) Ti add *και* cum HLP al pler (73. post *πορευομενοσ* pon) syr^{sch} Chr^{9,438} Thphyl^{a} | *εισ την* cum אBCHILP etc ... AE 38. 69. 99. 137. 177. al^{8} (6 ap Scri) om *την* | *τησ* cum א*BCH LP al pler Chr^{9,438} Thphyl^{b} ... Ln om cum AEI 17. 40. 68. 73. 137. 180. 17^{lect} (א^{c} puncta imposuit sed rursus abstersit) cat Thphyl^{b} | *των αρχιερ.* cum אABEI 40. 61. 68. 17^{lect} e^{scr}, item (*cum potestate et permissu principum*) vg syr^{sch} cop arm ... ς Ti *παρα των αρχ.* cum CHLP al pler cat syr^{p} aeth Chr Thphyl^{utr}

13. *ημερασ μεσησ* (א^{c}): א* om *ημ.* | *ειδον* cum אBELP etc ... ACH *ιδον* | *βασιλευ*: B* *βασιλευσ* | *λαμπροτητα*: B* *λανπρ.* | *περιλαμψαν*: 31. 61. 78. *-ψαντα* | *με*: L *μοι*

14. *παντ. τε* (Gb″) cum אABEI 13. 18. 25. 36. 40. 61. 68. 105. 137. 12^{lect} 40^{lect} e^{scr} cat vg syr^{utr} Thphyl^{b} ... ς *παντ. δε* c. CHLP al pler cop Chr^{9,439} Thphyl^{a} | *ημων* cum אACEHILP etc ... Ln$^{ed\ min}$ om cum B d^{scr} | *εισ* (40. 61. e^{scr} *επι*) *την γην*: 137. add *δια τον φοβον εγω μονοσ*, item syr$^{p\ mg}$ (transpositis *εισ την γην* post *δια τ. φοβ.*) *prae timore in terram ego tantum* | *φωνην λεγουσαν προσ με* cum אABCI 15. 17. 25. 28. 36. 40. 61. 73. 98^{txt} 105. 133. 180. 14^{lect} 17^{lect} cat vg (*loquentem mihi*, ut etiam e *loquentem ad me*, tol *dicentem mihi*) syr^{utr}

λέγουσαν πρός με τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 15 *ἐγὼ δὲ εἶπα· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις.* 16 *ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαί σοι,* 17 *ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε,* 18 *ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ*

---

cop aethPP, item E 18. 31. 68. Thphyl^{b} *φωνησ λεγουσησ πρ. με.* Item H 27. 29. 33. 35. 66** 76. 80. b^{scr} o^{scr} arm *φωνην λαλουσαν πρ. με* (80. *λαλ. μοι*): ita Gb′ ... ς Ti *φωνην λαλουσαν προσ με και λεγουσαν* cum LP al longe plu (a^{scr} *φωνησ λαλουσησ πρ. μ. κ. λεγουσησ*) Chr^{9,439} Thphyl^{a} :: locis geminis 9, 4 et 22, 7 *φωνην λεγουσαν αυτω* et *φωνησ λεγουσησ μοι* legitur; nihilominus plenior scriptura, quam principales testes omnes deserunt, hoc loco ab aliena manu proficisci poterat. Nec enim raro *λαλειν* et *λεγειν* coniuncta leguntur, et Apoc 10, 8 *λαλουσαν μετ εμου και λεγουσαν* tantum non fluctuat | *σαουλ σαουλ*: E l^{scr} *σαυλε σαυλε* (ut pro *σαουλ* ubique *Saule Saule* e vg)

15. *δε*: r* om | *ειπα* cum ABCEH 3. 13. 17. 23. 25. 37. 40. 61. 100. 17^{lect} al^{2scr} Thphyl^{b} ... ς *ειπον* c. NILP al pler cat Chr^{9,439} Thphyl^{a} | *ο δε κυριοσ* cum NABCEIL 15. 18. 31. 40. 61. 105. 137. al plus^{12} cat vg syr^{sch} (*et dominus noster*) etP cop arm Thphyl^{b} ... ς om *κυριοσ* cum HP al longe plu aethPP Chr Thphyl^{a} | *ειπεν*: E syr^{sch} cop aethPP add *προσ με* | ις: 25. 31. 32. 40. 137. demid syr^{sch} syrP c.* add *ο ναζωραιοσ* (*Nazarenus*)

16. *και στηθι*: B* om | *προχειρισασθαι*: A *προχειρασθαι* | *σε* (ℵ^{c}): ℵ* *σοι* | *ειδεσ* (ACH *ιδεσ*, non item NBEILP etc) sine additam cum NAC^{2}EH ILP al pler vg cop aethPP etc ... BC*vid 105. 137. 12^{lect} syr^{utr} arm Amb^{spir} 2,700 Aug^{trin} 13(8,940) add *με*. Sic enim Amb *et testem quibus vidisti me et in quibus visurus es*, Aug *et testem eorum quae a me vides, quibus etiam praeco tibi.*

17. *λαου*: 5. 8. 44. 99. 12^{lect} 17^{lect} syr^{sch} ar^{e} Thphyl^{b} add *των ιουδαιων* | *και εκ των* cum NABE^{gr}I 13. 25. 40. 61. k^{scr} l^{scr} fu Thphyl^{b} ... ς Ti om *εκ* cum CHLP al longe plu cat e vg Chr^{9,439} Thphyl^{a}; item 16. 23. 37. 56. 100. 105. 180. om *και εκ* | *εισ ουσ εγω* (Gb″) cum NA BCEHILP al longe plu syr^{utr} cop arm aethPP Chr^{9,439} Thphyl^{a} Aug^{8,940}; item pro *εγω* Thphyl^{b} *νυν εγω*, vg *nunc ego* (fu *ego nunc*) ... ς *εισ ουσ νυν* cum minusc mu ... 65. 67. 133. 12^{lect} e^{scr} e^{scr} cat *εισ ουσ* tantum | *αποστελλω* cum NABELP^{2} al longe plu vg (*mitto*) arm Chr^{9,439}, item C 17. *εξαποστελλω* ... HIP* al plus^{12} demid (*mittam*) cop Thphyl^{a} *αποστελω*, item 5. 7. 18. 29. 31. 35. 36. 61. 68. 73. 105. al aliq cat Thphyl^{b} *εξαποστελω* | *σε* post *αποστ.* (*εξαπ.*) cum NABCEI al plus^{15} cat vg arm Thphyl^{utr} ... ς ante pon cum HLP al longe plu Chr

8. *αυτων* et. Clem^{372} ... EI tol Aug^{8,941} *τυφλων* | *επιστρεψαι* cum NBCE

ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ
τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς 20, 32
ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. 19 ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ
ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, 20 ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμα-
σκῷ πρῶτόν τε καὶ Ἱεροσολύμοις πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰου-
δαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ
τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. 21 ἕνεκα τούτων 21, 27
με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ὄντα ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσα-
σθαι. 22 ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν

IL al plu cat Clem^{372} Thphyl^{b} (e vg *ut convertantur*) ... AH 23. 31. 61. 100. 106. c^{scr} al plus^{10} Chr^{9,439} Thphyl^{a} Aug^{8,941} (*ut avertantur*) *αποστρεψαι* ... P al^{20} *υποστρεψαι* | *τησ εξουσιασ* cum ℵABHP al longe plu Clem^{372} Chr Thphyl^{a} ... CEL 36. 40. 68. 69. 105. 106. 137. 189. 12^{lect} a^{scr} c^{scr} cat Thphyl^{b} *απο τησ εξου.* (item vg *a tenebris ad lucem et de potestate* etc, e bis *de*) | *εν τ. ηγιασμενοισ* et. Clem^{372} ... E add *πασιν* :: cf 20, 32

20. *πρωτον τε* cum ℵAB 25. 61. ... ς om *τε* cum EHLP al pler cat Chr | *και ιεροσολ.* cum ℵBHLP al pler Chr^{9,439} Thphyl^{b} ... Ln *και εν ιερ.* (E *ιερουσαλημ*) c. AE 4. 15. 36. 40. 45. 68. 98. 104. k^{scr} cat Thphyl^{a}, item 137. 12^{lect} c^{scr} *κ. τοισ εν ιερ.* | *πασαν* sine *εισ* cum ℵAB tol (et „al" ap Ln) ... ς Ti *εισ πασαν* cum EHLP al omn^{vid} cat Chr (vg *et in omnem regionem*, am fu *et in omni regione*) | *τε* post *πασαν*: L om | *την χωραν*: H* 96. 142. om *την* | *απηγγελλον* (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵA BE 61. al sat mu^{vid} cat (Thphyl^{utr} *απηγγελον*), item *adnuntiabam* (et. e) vg cop syr^{utr} cop arm aeth; 105. *κατηγγελλον* (et. *παρηγγελλον* et *απηγγειλα* legitur) ... ς (non ς^{e} etc) *απαγγελων* cum HLP al^{20} (qui notati sunt) ... 3. 14. 16. 23. 38. 95. 97. 99. 104. 113. 133. 177. al^{20} fere (9 ap Scr) Chr^{9,439} *απαγγελλω* | *θεον*: 15. 18. 31. 36. 40. 180. al plus^{5} cat arm praem *ζωντα* | *αξια*: E add *τε* (e *digna quoque*)

21. *με* post *τουτων* cum ℵBHP etc ... A 73. 137. a^{scr*} c^{scr} cop arm post *συλλαβομενοι*, EL 31. 61. 100. al pauc cat Chr^{9,439} Thphyl^{b} post *ιουδαιοι* ... 180. Chron^{442} om | *ιουδαιοι* sine articulo cum ℵ*BL 13. 31. 61. 105. cat Chron^{442} Thphyl^{b} ... ς Ln Ti *οι ιουδ.* cum ℵ^{c}AEHP al pler Chr Thphyl^{a} | ℵ (nec correctum) *συλλαβουμενοι*, E *συνλαβομενοι*, P 33. *συλλαμβανομενοι* | *οντα* cum ℵ* (*οντα με*) et^{c}E 13. 15. 17. 18. 25. 31. 36. 40. 61. 68. 73. 105. 137. 180. c^{scr} cat vg (*cum essem in templo*, ita et. e) Chron^{442} ... ς Ln Ti om cum ABHLP al longe plu Chr :: supervacaneum ac molestum videbatur | *διαχειρισασθαι* cum ℵ^{c} (*-ρωσασθαι)BEHLP etc (E* scripturus erat *η*, sed statim se correxit) ... A *-ρησασθ.*

22. *απο* cum ℵABE 13. 15. 17. 25. 36. 40. 61. 65. 68. 73. 105. 180. cat (c^{scr} *υπο*) Chron^{442} Thphyl^{b} ... ς *παρα* cum HLP al pler Chr^{9,439} Thphyl^{a} | *μαρτυρομενοσ* (Gb″) cum ℵABHLP al fere^{50} cat Chr Chron

21, 14 ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ
Μωϋσῆς, 23 εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως
νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.
24 ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ
φησίν· μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περι-
τρέπει. 25 ὁ δὲ Παῦλος· οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε,
ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. 26 ἐπί-
σταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος
λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ γάρ
ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. 27 πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. 28 ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν

Thphyl^{a} ... ς *μαρτυρουμενος* cum E al sat mu Thphyl^{b} | *μωυσης* cum ℵHLP 1. 2. 13. 31. 38. 47. 61. 69. 98. 99. 100. 101. 103. 106. 113. 137. 177. al^{7} ^{scr} etc ... ς *μωσης* cum ABE al plu. Praeterea cf alibi.

23. *μελλει* (ℵC): ℵ*HP 25. 27. 29. 31* 40. 61. etc *μελλειν* | *καταγγελλειν* (H 61. *-γγέλειν*, item al): E^{gr} *-γγελλει* | *τω τε* cum ABE^{gr}H 13. 40. 61. al^{25} Chr^{2,448} Thphyl^{b} ... ς om *τε* cum LP al longe plu cat Chron ^{442} Thphyl^{a}. Nec exprim e vg etc

24. *αυτου απολογουμενου* (H *απολογ. αυτου*): E vg aethPP *λαλουντος αυτου και απολογουμενου* | *φησιν* cum ℵABE 1. 13. 15. 17. 18. 40. 61. 68. 180. k^{scr} cat Thphyl^{utr} ... ς *εφη* cum HLP al pler (sed 64. 137. c^{scr} *ειπε*, 35. *εφωνησε*) | *μαινη*: 13. 61. *μαινει* | *γραμματα*: A add *επιστασθε*. Libere Cass^{207}: *insanis Paule, mentemque tuam lectio multa confundit.* Item Ambrst$^{2\,cor\,11,6}$ – *multae litterae te faciunt excordem* (edd^{vet} *extorrem*).

25. ο *δε παυλος* cum ℵABE 13. 15. 18. 25. 36. 40. 61. 65. 68. 73. 105. 180. 40^{lect} d^{scr} cat (omisso *δε*) vg (*Et Paulus*, fu tol *At Paulus*; am *Ait Paulus*) cop arm syr^{sch} (*Dixit ei Paulus*) aethPP Thphyl^{b} ... ς Ti ο *δε* cum HLP al pler syrP Thphyl^{a} | *φησιν* cum ℵAEHLP etc ... B *φησι* | *αλλα* cum ℵAELP 13^{vid} 31. 38. 61. 95. 96. 177. al^{9} ^{scr} cat Chr ^{2,440} ... ς *αλλ* cum BH al plu

26. *προσ ον και*: B 25. om *και*, nec exprim cop arm | *λαλω*: 13. *λεγω* | *τι* (73. ante *αυτον* pon): B 36. 69. 137. 180. a^{scr} cat om, item 105. substituto *εγω* | *ου πειθ. ουθεν* cum ℵB; item 61. *ουθεν πειθομαι* ... ς *ου πειθ. ουδεν* cum HLP al pler Chr; item 2** 16. 29. 45. 46. 66** 69. 80. 106. al^{5} ^{scr} *πειθομ. ουδεν*, 3. 31. 105. 180. cat *ουδεν πειθομαι* ... Ln *ου πειθομαι* cum ℵ^{c}AE 13. 32. 40. 42. 57** 68. 73. Sic vg: *nihil horum arbitror* (e *aliquid orum non conicior*), similiter arm etc | *ου γαρ*: E* e *ουδεν γαρ* ... E^{gr2} 15. 18. 31. 32. 36. 40. 42. 57** 68. 105. 180. cat *ουδε γαρ* | *εστιν* cum ℵABE al longe plu Chr ^{2,440} ... HLP al fere^{25} om (31. 40. post *γωνια*, 42. 57. 69. a^{scr} post *τουτο* pon)

27. *βασιλευ*: B *-λευσ*. Cf ad v. 13 (aliter v. 19)

28. *πρ. τον παυλον* sine additam cum ℵAB 13. 17. 40. 61. 68. 73. 105.

Παῦλον· ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. 29 *ὁ δὲ Παῦλος· εὐξάμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.* 30 *ἀνέστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε Βερνίκη καὶ οἱ συνκαθήμενοι αὐτοῖς,* 31 *καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι οὐδὲν* 23. 9. 29 25, 25 *θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιόν τι πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.* 32 *Ἀγρίπ-*

137. vg (exc tol qui add *ait*) ... ς (Gb^{00}) add *εφη* cum EHLP al pler (46. *ειπεν*) cat tol syr^{utr} cop arm aethPP (sed interpretes varie transpon) Chr | *πειθεισ* cum NBEHLP etc ... A *πειθη* | *χριστιανον*: ℵ* *χρηστ-*, B* (ut solet) *χρειστ-* | *ποιησαι* cum NAB 13. 17. 40. 61. syrP mg cop (*mihi persuades facere me*) (aethPP *intro ire facis*). Cf et. Cass^{207} *respondit quod eum cum celeritate vellet facere christianum* ... ς Ti *γενεσθαι* cum EHLP al pler cat vg (*suades me christianum fieri*, item e) syr^{sch} et$^{p\ txt}$ Cyr$^{hr\ 279}$ Chr^{9,440} *γενεσθαι* (:: similiter Thdrt ^{5,830} *παρ ολιγον με πειθεισ ομοουσιαστην γενεσθαι*) :: *ποιησαι* nequit emendatori aut librario tribui (inepta coniectura est qua ponitur pro *πειθεισ - γενεσθαι* scholii loco *ποιηση* adscriptum esse); *γενεσθαι* vero versus is qui sequitur suppeditabat. Fuit etiam qui scripturam cum *ποιησαι* substituto *πειθη* pro *πειθεισ* corrigeret. Videtur autem scriptura quam probavimus ita explicanda, ut *ποιησαι* eodem quo *ωστε ποιησαι* sensu accipiatur. Nec aliter Cassiodorus explicuisse videtur.

29. *ο δε παυλοσ* sine additam cum NAB 13. 17. 40. 61. 68. 73. 105. 137. vg syrP ... ς (Gb^{00}) add *ειπεν* cum HLP al pler (sed 15. 18. 33. 36. 76. 177. 180. cat *εφη*) syr^{sch} cop arm aeth Chr | *ευξαμην* (P f^{scr} *ηυξ.*) cum ℵ*HLP 1. 56. 61. c^{scr}* f^{scr} l^{scr} (et al haud dubie) ... ς Ln Ti *ευξαιμην* cum ℵ^{c}AB al pl Chr | *αν*: 13. om | *μεγαλω* cum NAB 5. 13. 40. 61. 105. k^{scr} vg syr^{utr} (et$^{p\ mg}$ *graece*) cop arm^{gb} (non item^{treg}) ... ς *πολλω* cum HLP al pler cat (aethPP ut^{vid}) Chr^{9,440} | *καγω* cum NAHLP etc ... B 105. c^{scr} *και εγω*

30. *ανεστη τε* (13. 14* 17. 40. 105. c^{scr} cop syrP Chr *δε*) cum NAB 36. 61. 68. 73. 103. 142. 180. vg syr^{sch} arm aethPP ar^{e}, item 13. 14* 17. 40. 105. c^{scr} cop syrP Chr^{9,447}, item 81. *και ανεστη* ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb″) *και ταυτα ειποντοσ αυτου ανεστη* cum HLP al pler cat syrP c.* Thphyl^{utr} (137. om *αυτου*, cat Thphyl^{b} add *τε*) | *συνκαθημενοι* cum NAB* ... ς Ln Ti *συγκ-* cum B^{3}HLP etc | *αυτοισ*: 13. *αυτω*

31. *οτι*: 31. 38. om | *θανατου η δεσμ. αξιον* cum NB 13. 31. 40. 61. 105. k^{scr} vg (exc tol) ... A c^{scr} cat cop *αξιον θαν. η δεσμων* ... ς Ti *θαν. αξι. η δεσμ.* cum HLP al pler tol arm Chr^{9,447} | *τι* cum NA 13. 31. 40. 61. 68. k^{scr} vg (*nihil morte aut vinculis dignum quid*: am tol *vinculorum*; demid om *quid*, tol *aliquid*; tol *dignum* transpon ante *aut*). Similiter cop (*non fecit opus aliquod homo hic dignum morte aut vinculis*) ... ς Ln Ti om cum BHLP al pler Chr Thphyl^{utr}

πασ δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωποσ οὗτοσ εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

XXVII.

25. 12 1 Ὡσ δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶσ εἰσ τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινασ ἑτέρουσ δεσμώτασ ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρησ Σεβαστῆσ. 2 ἐπιβάντεσ δὲ πλοίῳ Ἀδραμυτ-
19, 29 20, 4 Col 4, 10 τηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰσ τοὺσ κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπουσ, ἀνήχθημεν,

---

32. *εδυνατο* cum ℵAB*HLP al plu (61. *αιδυνατ.*) Chr^{9,447} Thphyl^{a} ... Ln *ηδυνατο* cum B^{3} 31. 57. 95. 104. 105. 137. 180. al$^{3\,scr}$ cat Thphyl^{b} | *επεκεκλητο* cum ℵBHP 61 al plu cat Chr ... Ln Ti *επικεκλητο* cum AL (*-κλειτο*) 1. 4. 40. 64. 68. 97. 98^{mg} 103. 105. 106. 180. Thphyl^{utr}

XXVII. 1. *ωσ δε* etc (97. praem *και ουτωσ εκρινεν αυτον ο ηγεμων αναπεμπεσθαι καισαρι*, item 64. *και ουτωσ εκρινεν ο ηγεμων αναπεμψαι καισαρι*): syr^{sch} ar^{e}: *Et praecepit de eo Festus ut mitteretur ad Caesarem in Italiam, ac tradidit Paulum et vinctos alios cum eo viro cuidam centurioni ex cohorte Augusta, cuius nomen erat Iulius.* Item syrp ^{mg}: *Sic igitur iudicavit praeses mittere eum ad Caesarem, quum die postero vocasset centurionem quendam cuius nomen Iulianus, ex cohorte Augusta, tradidit ei Paulum cum et* (*συν τε*) *caeteris vinctis.* | *ωσ δε εκριθη* usque *εκατονταρχη*: vg *ut autem iudicatum est eum navigare in Italiam, et tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni*; Beda vero^{154}: „consequentius legitur in Graeco: *Ut autem iudicatum est navigare nos in Italiam, tradiderunt Paulum et quosdam alios vinctos centurioni.*“ | *ημασ*: P 6. 31. 33. *τουσ περι τον παυλον*, item lectionaria pler. Praeterea cf vg | *παρεδιδουν*: A 6. 8. 40. 69. a^{scr} demid (*tradidit*) syr^{sch} ar^{e} Thphyl^{a} *παρεδιδου*, aethPP *traditus est* etc | *ετερουσ*: L post *δεσμωτ.* pon ... 61* 137. c^{scr} syrp om | *εκατονταρχη*: 137. c^{scr}* al^{8} cat Thphyl^{a} *-ρχω* | ℵ* *ιουλιω* (c om) *ονοματι ιουλιω* | *σπειρησ*: 37. 39. 56. 66. 100. al$^{5\,scr}$ Chr^{9,447} *σπειρασ*

2. *πλοιω*: 137. c^{scr} *εν πλοιω* | *αδραμυτηνω* cum ℵB^{3}HP 31. 40. 61. al pler cat, L 98. al Thphyl^{b} *-μυττινω*, item 98. al$^{5\,scr}$ al Chr^{9,447} *αδραμυτηνω* ... AB* 16. *αδραμυντηνω*, 13. 68. *αδραμυντινω*. Similiter cop arm *αδραμυντεννεοσ*. Cf vg (et. am fu tol) *adrumetinam* (*hadr-*, et cdd aliq *-mentinam*) demid *adrumitenam*. Praeterea min^{20} *ατραμ-* | *μελλοντι* (Gb″) cum ℵAB 13. 14* 15. 18. 40. 60. 68. 69. 137. al plus^{20} cat am (contra est Lc^{brug}) syr^{utr} cop arm aethPP ar^{e}; 105. al plus^{5} *μελλοντα*, al pauc *μελλοντοσ ... ς μελλοντεσ* c. HLP al plu vg (et. fu demid tol) Chr | *πλειν*: 137. c^{scr} *πλεειν* | *εισ τουσ* cum ℵAB 13. 25. 40. 61. 68. 69. 73. 105. a^{scr} arm (cop) Thphyl^{b}. Cf vg *circa Asiae loca*, item syr^{utr} ... 5. 6. 15. 36. 37. 180. 12^{lect} c^{scr} cat *επι τουσ* ...

ὄντοσ σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνοσ Θεσσαλονικέωσ· 3 τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰσ Σιδῶνα, φιλανθρώπωσ τε ὁ Ἰούλιοσ τῷ Παύλῳ χρησάμενοσ ἐπέτρεψεν πρὸσ τοὺσ φίλουσ πορευθέντι ἐπιμελείασ τυχεῖν. 4 κἀκεῖθεν ἀναχθέντεσ ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺσ ἀνέμουσ εἶναι ἐναντίουσ, 5 τό τε πέλαγοσ τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντεσ κατήλθαμεν εἰσ Μύρρα

ς Ti om εισ cum HLP al plu Chr^{9,447} Thphyl^{a} | οντοσ συν: 13. teste Treg οντεσ συνοντοσ | αρισταρχου (ℵc): ℵ* -ρχοσ | θεσσαλονικεωσ (H θεσα-): 137. c^{scr} θεσσαλονικεων δε αρισταρχοσ και σεκουνδοσ (sic), syr^{p} *ex Thessalonicensibus autem Aristarchus et Secundus* :: cf 20, 4

3. τη τε cum ℵ*ABHP etc ... ℵ^{c}L 25. 31. 40. 61. k^{scr} vg cop Chr^{9,447} τη δε | σιδωνα (B* σειδ-): ℵ* σιδονα | ιουλιοσ: A ιουλιανοσ (:: cf syr$^{p\,mg}$ ad v. 1) | τουσ φιλουσ cum ℵABHLP etc ... ς (et. ς^{e} 1624. 1633. 1656. 1678 et Millii, non item Wtst Gb Sz) om τουσ cum minusc aliq? per errorem? | πορευθεντι cum ℵAB 5. 7. 13. 15. 36. 61. 68. 105. cat Thphyl^{b} ... ς Ti πορευθεντα cum HLP al pler Chr^{9,448} Thphyl^{a}

4. ειναι: 3. 68. o^{scr} Thphyl^{b} post εναντιουσ, 31. ante τουσ ανεμ.

5. την κιλικιαν: 105. 137. a^{scr} om την | και παμφυλιαν: aeth^{pp} om | διαπλευσαντεσ (H πλευσαντεσ, k^{scr} διαστρεψαντ.): 137. c^{scr} syr^{p} c.* add δι ημερων δεκαπεντε | κατηλθαμεν cum ℵA ... ς Ln κατηλθομεν cum BHLP al plu Chr^{9,448} ... 25. vg (*venimus*) ηλθομεν ... 14. 38. 57. 42. 57. al^{15} κατηχθημεν | μυρρα cum B (et syr$^{p\,mg\,gr}$ μυρραν, item *Myrra* Hier$^{3,102\,vallars}$. Cf et. sah ad 21, 1). Item ς Ti μυρα cum LP al pler (61. μύραν, ad quod H μοιρων accedere videtur) cat Euthal^{427} (μύραν ex^{cdd2} et μύρναν ex$^{cd40.}$) Chr^{9,448} Thphyl^{utr}; item arm^{ed} σμυρα (satis corrupte syrr). Cf et. „nominum Hebr. quae in actis habentur interpretationem" in Anecdotis sacr. et prof. meis p. 126 ubi μερά legitur et redditur πικρότησ. ..... ℵA vg (et. Cass^{208} Bed^{154}) cop arm^{mg} (in edd Amst. et Const.) λυστραν (A λυστρα). Item cdd ap Hier de locis Hebr^{3,765} „*Smyrnam* (cod *Smiram*) *Lyciae, pro quo aliqui codd. habent:* venimus in Lystram quae est in Cilicia." ..... 31. Bed^{154} ex Gr (ita igitur E qui periit habuerat) Hier (l. l.) σμυρναν. De quo Bed^{154} sic: „*Pro Lystra in Graeco*" (i. e. E) „*Smyrna positum est, pro quo Hieronym. in libro Hebraeorum nominum Myrrham* (sic ed$^{lond\,1844}$, antea *Myram* edebatur; Hier$^{3,102\,vallars}$ *Myrra*) *ponit. Quod idcirco reor in quibusdam codicibus ita reperiri, quia* μύρρα (antea edebatur μύρα) *Graece Smyrna* (ita ed^{lond}, sed videtur potius *myrrha Graece* σμύρνα scribendum esse) *appellatur. Denique in psalmo ubi canimus:* Myrrha et gutta et casia, *in Graeco ita scriptum est:* Smyrna et stacte et casia." Ceterum cf Steph. Thes. V, 1276: „Μύρα, ασ, ἡ sive ων, τὰ. Myra." Etc | τησ λυκιασ (A λικυασ): am *quae est Ciliciae*, demid quae est *pars Ciliciae* (non item fu tol; sed vide supra Hier), item cop *Ciliciae*

28, 11 τῆσ Λυκίασ. 6 Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατοντάρχησ πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰσ τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶσ εἰσ αὐτό. 7 ἐν ἱκαναῖσ δὲ ἡμέραισ βραδυπλοοῦντεσ καὶ μόλισ γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντοσ ἡμᾶσ τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, 8 μόλισ τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰσ τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺσ λιμένασ, ᾧ ἐγγὺσ πόλισ ἦν Λασαία. 9 ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντοσ ἤδη ἐπισφαλοῦσ τοῦ πλοὸσ διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλοσ 10 λέγων αὐτοῖσ· ἄνδρεσ, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεωσ καὶ πολλῆσ ζημίασ οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν

6. κακει cum ʀBHLP 61. al pler Chr^{9,448} .., A 24. l^{scr} κακειθεν, 15. 25. 31. 36. 40. 180. cat κακεισε, 37. 56. και | εκατονταρχησ cum ʀAB 36. 61. 68. 105. 180. 12^{lect} cat Thphyl^{b} ... ς -αρχοσ cum HLP al pler Chr Thphyl^{a} | αλεξανδρινον (B* 100. -δρεινον) cum ʀA(B*)HLP al plu Chr Thphyl^{b} ... B^{3} 69. 105. al plus^{20} Thphyl^{a} αλεξανδρηνον, al^{3} -δρενον. Accentum -δρινὸν confirmant (B^{3})HLP 4. 11. 15. 45. 46. (100.) 106. etc ;·ς Ln -δρῖνον (ex 13^{lect} affertur -δρῆνον) | την ιταλιαν (aethPP *Antiochiam*): H 38. 47. 93. 180. al^{6} ^{scr} cat om την | ενεβιβασεν (31. -σαν) cum ʀABHLP 61. etc ..'. 13. 15. 18. 68. 99. 100. 105. 180. al^{25} cat Chr^{9,448} Thphyl^{b} ανεβιβ. (et. Thphyl^{a} ανεβιβασαμεν) | ημασ εισ αυτο (137. ε. αυτ. ημ.): ʀ* (non item ^{c}) add τουτο

7. ικαναισ: 61. εκειναισ | κνιδον: am *Cium* (Bed *Chium*, quod in ed^{lond90} male omissum esse, docent ea quae Beda adnotavit: „*Melius legitur* contra Gnidum, *quae est insula contra Asiam*“), tol *Chidum*, demid *Nidum*. Contra fu confirmat vg^{cle} *Gnidum* | κατα σαλμωνην (cop arm σαλαμινη): haec syrP habet c.*

8. τινα: A 133. syr^{sch} ar^{e} aethPP om | πολισ ην cum ʀA 13. 69. a^{scr} (* πο. εστι) ... ς Ln Ti ην πολισ cum BHLP al pler (et. vg *cui iuxta erat civitas Thalassa*) Chr^{9,448} | λασαια (ʀ* 13^{lect} λασσ-) cum ʀ*HLP al longe plu (e^{scr} λασαιεα, 8p^{e} κολασαια) arm Chr; item Hier^{3,762} *Lasaea civitas littoraria Cretae insulae iuxta locum qui vocatur Boni portus, ut ipse Lc exponit, pro qua quidam* etc (vide post); item Ti λασεα cum B 21. 31. 45. 61. 73. cop (λασεα, sed cop etiam φαρισεοσ scribit). Item syrP aethPP (syr^{sch} *Lasiia*, sed λασια et. 15. 36. 105. 180. cat praebent) ... ʀ^{c} λαῖσσα. Idem nomen agnoscere videtur Hier^{3,102}, ubi ex actis affertur *Laïssa*. ... Ln αλασσα cum A 40. 96., item syrP ^{mg} *alasa* ... vg (et. am fu demid) et „quidam“ ap Hier^{3,762} („*pro qua quidam corrupte* Thalassa *legunt*) *Thalassa* (tol *Thalassia*, cdd ap Ln *Thaslassa*, *Thassala*). In numis inventum est ΘΛ. Ceterum cf Hoeck: Kreta 1,439 sqq.

9. και τ. νηστ. (tol *autumnus*): 1. 95* al^{5} demid (contra Lc^{brug}) om και

10. μετα: 31. μεθ | φορτιου cum ʀABHLP 61. al longe plu cat Chr^{9,448} Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) φορτου cum minusc non ita mu (2 ap Scri) Thphyl^{b} | ημων: ʀ^{c}L^{2} 12^{lect} cop υμων

ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. 11 ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. 12 ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴπως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. 13 ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. 14 μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος εὐρακύλων· 15 συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. 16 νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα

---

11. *εκατονταρχησ* cum ℵABHLP 61. al[50] cat Chr[9,448] ... ς (= Gb Sz) *-αρχοσ* cum minusc mu | *μαλλον ἐπειθετο* cum ℵAB 13. 31. 40. 61. 68. 103. 105. k[scr] cat vg arm[gb] (non[treg]) Chr[com 9,436] [456] Thphyl[b] ... ς *επειθ. μαλλ.* cum HLP al pler syr[utr] Chr[9,448 txt] Thphyl[a] | *υπο παυλου* c. ℵAB 61. ... ς Ti *υπ. του παυ.* cum HLP al pler cat Chr[bis]

12. *πλειονεσ* cum ℵAB 17. 40. 61. 73. 105. ... ς Ti *πλειουσ* cum HLP al pler cat Chr[9,449] | *εκειθεν* (et. Sz) cum ℵABL 13. 18. 40. 61. 68. 105. 180. al[25] cat vg cop syr[sch] arm (et. aethPP, sed vix aliter poterat reddi) Chr ... ς (= Sz) Ti *κακειθεν* cum HP al longe plu syr[p] Thphyl[utr] | *δυναιντο*: A *δυνανται* | *βλεποντα*: L *-πον* | *και κατα χωρον* (68. 99. al pauc *-ραν*): syr[sch] ar[e] ʒom

13. *ἆσσον*: hoc accentu 61. (et alii mu) ... ς[e 1633] Sz *Ἆσσον*, ς (item Chr[ed] Thphyl[ed]) *Ἄσσον* (contra ς[e 1624. 1656. 1678] *ἄσσον*, Gb *ἆσσον*); item vg[cle] fu demid tol *de asson*, am *de asso*, cop *ex asso*. Contra syr[sch] et[p] *navigabamus* (*navigabant* syr[p]) *circa Cretam*

14. *κατ αυτησ* cum ABHLP etc: ℵ *κατα ταυτησ* | *ανεμοσ τυφωνικοσ*: 13. *ανεμ. μεγασ τυφ.*, tol *ventus vehemens typhonicus* | *ευρακυλων* cum ℵA B* cop[boett], item sah[griesb] *ευρακηλων*, cop[wi] *ευτρακηλων*, vg (et. Cassiod[208]) *euroaquilo*, arm *ευρακυκλων* (aeth[pp] *eurakis et hic ventus vocatur salbiba*) ... ς Ti *ευροκλυδων* (HL *εὐ-*, 61. *εὐ-*) c. HLP (P *ο καλ. ευρ.* in mg supplet) al pler (61. *-δω*) syr[sch] (*euroclydon*) syr[p] (*euraclydon*, item syr[p mg graec] *ευρακλυδον*) Chr[9,449]; item B[3] 40. 133. cat *ευρυκλυδων* (Gb″), atque sic etiam Etym. M. p[772,31]. Cf et. Bed[90]: „Alia translatio Latine dicit *ventus tempestivus*."

15. *δυναμενου*: B* *δυνομενου* | *επιδοντεσ*: 137. c[scr] add *τω πλεοντι και συστειλαντεσ τα ιστια*, item syr[p] c.* *flanti et collegimus artemonem* | *εφερομεθα*: syr[p] *et iuxta id quod contingebat ferebamur*. Praeterea cf Bed[90] „Haec alia translatio manifestius edidit: *et arrepta navi cum non possent occurrere vento, commodata navi flatibus colligere vela coeperunt.*" Cf et. Cassiod[209] *tum collectis velis navis per undas coepit efferri.*

16. *υποδραμοντεσ*: B* 93. 95. *-μουντεσ*, a[scr] *υπεκδραμοντεσ* | *κλαυδα*

ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, 17 *ἣν ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.* 18 *σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο,* 19 *καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔρριψαν·* 20 *μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ἐλπὶς πᾶσα τοῦ*

---

cum ℵ* 13. 40. 61. 66^{mg} 105. 137. (item A *κλα* abscissis rell litteris) cop syr^{P} et syr^{P} ^{mg} graece ar^{e} arm, item 25. c^{scr*} 12^{lect} *κλαυδαν*. Similiter ς Ti *κλαυδην* cum HLP al pler Chr, item Bed^{90} *Claude*. Praeterea cf Ptol^{3,17,11} *νῆσοι δὲ παράκεινται τῇ Κρήτῃ ἥ τε Κλαῦδος νῆσος, ἐν ᾗ πόλις καὶ* etc. Eodem nomine utitur Hierocles Gramm. in Synecdemo pag^{392} in ed. Bonn. 1840 Const. Porphyrog. *ἐπαρχία Κρήτης – – – νῆσος Κλαῦδος* ..... Ln *καυδα* c. ℵ^{c}B vg (sed fu *quae vocatur Caudam*, tol Hier^{3,100} *Cauden*, Cass^{209} *ita ut insulam Gaudem exeuntes*); item syr^{sch} *Kwra*, aeth^{pp} *Keda* (aeth^{ro} ex vg *Kauda*). Ad quam formam cf Suidas: *Καυδώ, νῆσος πλησίον Κρήτης.* Similis forma est *Γαῦδος* sive *Γαυδός*, de qua vide Steph. Thes. sub *Καυδώ*. Confirmat etiam Plin. hist. nat. 4, 12 *contra Hierapytnam Chrysa, Gaudos. Eodem tractu Ophiussa* etc | *μολις* (40. *μογις*) post *ισχυσαμεν* cum ℵAB 13. 31. 40. 61. 12^{lect} vg ... ς ante *ισχυ.* cum HLP al pler cat syr^{utr} aeth^{pp} cop Chr^{9,449}. Cf huc Bed^{90}: *Tunc transcurrimus insulam quae dicitur Claude.* Plura in ed. Lond. Gilesiana non adscribuntur, sed ap Sabat. sic pergitur: *quam occupare non potuerunt, sed scaphae missae* (potius *-a -a*) *adiuvare coeperunt navem, praecingentes eam: trahebant autem et anchoras, timentes ne occurrerent in syrtes.*

17. *βοηθειαις* (et. ℵ^{c}): ℵ* *βοηθιαν* ... H 36. 40. 45. 61. 68. 96. c^{scr} 12^{lect} cat *βοηθειασ* (ex errore sic c^{ed}) | *συρτιν* cum ℵABC 61. etc ... HLP al plu (9 apud Scri) syr^{P} ^{mg} graec Thphyl^{utr} *συρτην* (am *syrtem*, vg^{cle} fu etc *syrtim*), 105. *συρταν* | *εκπεσωσιν*: ℵ* *εκπλεσωσιν* (littera *λ* puncto notata) | *χαλασαντες*: P* arm *και χαλ.* | *το* (ℵ* om) *σκευος*: 32^{mg} 37. 56. 66^{mg} Chr^{9,449} *τα ιστια*, 98^{mg} syr^{sch} ar^{e} *το ιστιον* (*velum*). Item s *depositis velis*, Bed^{91} ex „alia translatione" *laxantes antennas* | *εφεροντο*: 15. 18. 20. 36. cat syr^{sch} cop ar^{e} *εφερομεθα*

18. *δε* cum ℵBCHLP al fere omn cat vg etc (cop^{boett}, libere cop^{wi}) ... A 25. s syr^{sch} (libere syr^{P}) aeth^{pp} *τε* (atque sic Ln$^{ed\ min}$)

19. *την σκευην*: vg reddit *armamenta*, s *armaturam* | *ερριψαν* (ℵ 12^{lect}, B* *ερειψ.*, AB^{3}C etc *ερριψ.*, ut Gb″) cum ℵAB*et^{3}C 5. 8. 13. 15. 18. 27. 36. 40. 61. 66** 68. 73. 96. 105. 180. 12^{lect} al$^{3\ scr}$ cat s vg arm ... ς Ti *ερριψαμεν* cum HLP al longe plu syr^{utr} cop aeth^{pp} Chr^{9,449}. Praeterea s (et cdd^{lat} ap Wtst) syr^{P} c.* add *in mare*

20. *ουκ ολιγου* et. ℵBC etc ... A *ουχ ολιγ.* | *πλειονας* (et. ℵ^{c}): ℵ* 40. 96. 101. 177. al^{2scr} *πλειουσ* | *λοιπον*: B om | *ελπισ πασα* cum AB 13. 31. 40. 61. 105. k^{scr} s vg ... ς *πασα ελπ.* cum ℵCHP al pler cat Chr^{9,449}, item L 43. 96. 100. 101. 106. a^{scr} *πασα η ελπ.*

σώζεσθαι ἡμᾶς. 21 πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε στα- 21
θεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρ-
χήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε τὴν
ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. 22 καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυ-
μεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου.
23 παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὗ εἰμὶ ἐγώ, ᾧ καὶ 23, 11
λατρεύω, ἄγγελος 24 λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ 18, 9
παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέον-
τας μετὰ σοῦ. 25 διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ
ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. 26 εἰς νῆσον δέ 28, 1
τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν
ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσ-

21. *πολλης τε* cum ℵABC 13. 36. 40. 61. 81. 105. 137. c^{scr} s vg syr^{sch} arm aeth^{pp} Thphyl^{b} ... ς *πολλ. δε* cum HLP al pler cat cop syr^{p} Chr^{9,449} | *ασιτιας* et. NACP etc ... BHL 100. 101. *ασιτειας* | *τοτε* (aeth^{pp} *et*): A 21. om | *ο παυλος*: 99. 104. arm ante *σταθεις*, 3. post *εν μεσ. αυτων* pon (cop ap Wtst om, sed cop^{wi} habet) | A *εμεσω* | *αυτων*: 137. c^{scr} *ημων* (exeunte v. 20. 13^{lect} 14^{lect} *αυτους* pro *ημας*, sed 14^{lect} in mg habet: *γρ. και ημας*) | *αναγεσθαι*: 137. *αναγαγεσθ.* | *απο της*: H d^{scr} om *της*

22. *ευθυμειν*: 13. *–νειν* | *ουδεμια* (ℵ* 80. ante *ψυχης* pon): 7. 11. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 66** 105. al^{3} ^{scr} al pauc cat s vg *ουδεμιας*

23. *ταυτη* (ℵ* *τηδε*) *τη νυκτι* (Gb″) cum NABCHLP al plus^{40} cat s vg arm Chr^{9,449} Thphyl^{a} (^{b} om *ταυτη*) ... ς *τη νυκτ. ταυτ.* cum minusc plu | *του θεου*: 4. 61. 97. *τ. κυριου* | *ειμι εγω* cum NAC^{2} 40. 68. 12^{lect} (73. *εγω* transp post *λατρ.*, cat sic: *τον θεου, ου εγω λατρευω*) vg arm cop (*cuius ego sum ipse*) ... ς Ti om *εγω* cum BC*HLP 31. 61. al pler s (nec exprim syr^{utr}, item anceps aeth^{pp}) Chr^{9,449} | *αγγελος* post *λατρευω* cum NABC 31. 40. 68. 105. 137. 180. cat ... ς ante *του θεου* cum HLP al pler s vg (item rell) Chr

24. *σε δει*: 13. *δει σε*

25. *διο ευθ.*: L *δι ευθ.* | *τω θεω* (demid add *meo*): 40. om

26. *δει ημας* (12^{lect} cat *υμας*): B *ημας δει*

27. *τεσσαρεσκαιδεκ.*: 61. *τεσσαρασκαιδεκ.*, item v. 33. *τεσσαρασκαιδεκατην* ... B^{3} *τεσσαρισκαιδεκ.* et hoc versu et v. 33 | *εγενετο* cum NB CHLP al fere omn cat Chr^{9,450} ... Ln$^{ed\ min}$ Ti *επεγενετο* cum A 61. 68. vg (*supervenit*) :: eleganter ac significantius dictum | *ημων*: 13. om | *προσαγειν* cum ℵ^{c}ACHLP al pler (40. *προσαγαγειν*) cat Chr^{9,450} Thphyl^{a} ... ℵ* *προαγαγειν*, 25. al^{2} ^{scr} Thphyl^{b} *προαγειν* ... B* *προσαχειν*, B^{3} *προσανεχειν* (atque sic Ln$^{ed\ min}$), 137. c^{scr} *προσεγγιζειν*. Cf vg *apparere sibi aliquam regionem*, sah *quod appropinquaverimus alicui regioni*, syr^{sch} et^{p} cop *quod ad terram* (syr^{p} add *aliquam*) *appropinquarent*

ἀγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. 28 *καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε·* 29 *φοβούμενοί τε μήπου κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας εὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι.* 30 *τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρῴρης ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν,* 31 *εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.* 32 *τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.* 33 *Ἄχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἔμελλεν γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τρο-*

---

28. *και* pri (et. $\aleph^c$): $\aleph^*$ *οιτινες* | *οργυιας* cum ℵABCLP etc ... H (H^2 ap Treg) 13. 61. b^{scr*} (o^{scr} pri tantum loco) *οργυας* bis | *εικοσι*: demid *triginta* | *και παλιν βολισαντες* (syr^{sch} pro *βραχυ δε* usq *βολισαντ. et iterum paullulum navigaverunt et*): 24. 67. $al^{2\,scr}$ vg (*et pusillum inde separati invenerunt*) om | *ευρον* sec loco: c^* *ευρομεν*

29. *τε* cum ABHLP al pler syr^{sch} $Chr^{9,450}$ $Thphyl^b$ ... ℵC 13. 61. 12^{lect} c^{scr} vg cop$_{sa}$ syr^p $Thphyl^a$ *δε* | *μηπου* cum ℵBC 13. 25. 40. 61. 73. 105. c^{scr} $Thphyl^a$ (sed *που* in ℵ suppl sive ipse* sive^a; 3. 95* nil nisi *μη*) ... Ln *μηπω* cum A ... ς *μηπως* cum HLP al pler cat Chr. Etiam cop *μηπως*, sah *μηποτε* | *κατα* cum ℵABC 13. 25. 40. 61. 68. 105. c^{scr} $Thphyl^a$ ... ς *εις* cum HLP al pler cat $Chr^{9,450}$. Item *ne in aspera loca incideremus* vg | *εκπεσωμεν* (ℵ *εμπ.*) cum ℵABCHLP al plus^{60} cat vg syr^{utr} cop ar^e Chr ... ς (= Gb Sz) *εκπεσωσιν* cum 61. al sat mu sah arm aethPP $Thphyl^{utr}$ | *τεσσαρας* ut ABCHLP etc ... ℵ *τεσσαρεσ* (nullus *τεσσερας*) ... 4* 18. 23. 36. 56. 66* om | *ευχοντο* cum B^*CH 1. 3. 13^{lect} cat $Chr^{9,450}$ ... ς Ln *ηυχοντο* cum ℵAB^3LP al pler $Chr^{9,437}$ (sed $post^{450}$) $Thphyl^{utr}$ (40. *ηυξαντο*)

30. *φυγειν* cum ℵBCHLP etc ... A 96. 137. 142. 8^{pe} c^{scr} *εκφυγειν* | *προφασει*: 137. om | *πρωρης* (ℵ* *πλωρ.*) cum ℵ*et^{c}A 13. d^{scr} ... ς Ti *πρωρας* cum BCHLP al pler cat $Chr^{9,450}$ | *αγκυρας* ante *μελλοντων* cum ABC 13. 31. 40. 61. 12^{lect} cat ... ς post *μελλ.* cum ℵHLP al pler am demid tol (hi^3 *quasi a prora inciperent anchoras extendere*; fu vg^{cle} *quasi incip. a prora anch. ext.*) Chr

31. *ειπεν*: 61. add *δε* | *εκατονταρχη*: 133. 177* c^{scr} k^{scr} (et haud dubie al) *-ρχω* | *μεινωσιν εν τω πλοιω* cum ℵ^{c}ABCHLP al pler sah cop arm aethPP $Chr^{9,450}$ $Thphyl^b$ ... ℵ* 38. 113. 137. 12^{lect} c^{scr} h^{scr} vg syr^{utr} $Thphyl^a$ *εν τω πλοι. μεινωσιν*

32. *απεκοψαν* ante *οι στρατιωτ.* cum ℵABC 13. 31. 40. 68. 137. 12^{lect} c^{scr} vg syr^{utr} $Thphyl^a$ ... ς post *οι στρατ.* cum HLP al pler sah cop arm $Chr^{9,450}$ $Thphyl^b$ ... 61. om *οι στρατ.*

33. *εμελλεν* c. ℵAH al longe plu (ut vdtr; differunt duo tantum ap Scri, tres et lectt duo ap Matthaei, tres ap Wtst) $Chr^{9,450}$ $Thphyl^b$ ... Ln

φῆσ λέγων· τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες 27
ἄσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι. 34 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς
μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρ- 1 Sam 14, 45
χει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. 35 εἶπας Lc 21, 18
δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων
καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. 36 εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ

Ti *ημελλ.* cum BCLP 13. 61. al[15] cat Thphyl[a] :: cf ad Lc 9, 31; at non videbatur *εμελλ.* a Lc omnino arcendum, quum dominetur *ημελλ.* Similiter enim in edd substituitur *ημελλ.* ubi *εμελλ.* ipse scriptor dedisse censendus est, ut Io 4, 47. 6, 6 et 71. | *ημερα* (Chr[9,450] Thphyl[b] *-ραν*) ante *εμελλ.* (*ημελλ.*) cum ℵABC 13. 40. 61. cat vg ... ς Ti post *επ.* (*ημ.*) cum HLP al pler syr[utr] arm Chr Thphyl[utr] | *γινεσθαι* (31. *γιγν.*): 68. al[3scr] Thphyl[utr] *γενεσθ.* | *τεσσαρεσκαιδεκατην*: B[3] et 61. ut v. 27, item H *τεσσαρισκαιδ.* | *προσδοκωντες ασιτοι διατελειτε*: 15. 36. 180. cat *επιτελειτε προσδοκωντες και ασιτοι διαμενετε* | *μηθεν* cum ℵAB (ℵ[c] *δ* pro *θ* substituerat, sed restituit *θ*) ... ς *μηδεν* cum CHLP al omn[vid] (sed et. *μηδενος* legitur) cat Chr | *προσλαβομενοι* cum ℵBCHLP[2] (P* *προσλαμβομενοι*) al pler cat Chr ... Lu *προσλαμβανομενοι* cum A 40. 12[lect]

34. *διο*: B add *και* | *μεταλαβειν* cum ℵABC al plus[35] cat Chr[9,450] Thphyl[b] ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) *προσλαβειν* cum HLP al longe plu Thphyl[a] | *τροφης* (ℵ[c]): ℵ* *τι τροφης*, 137. c[scr] (syrP) Thphyl[a] *τινος τροφης* (item v. 33. 5. 8. *τινος τροφης*) | *προς της* etc: B 100[schol] 101. *προ της* etc ... 18. 36. 68. 180. cat *προς την υμετεραν σωτηριαν υμετερας* cum ℵBCH 61. al longe plu cat vg syr[sch] sah cop arm aeth[pp] Chr Thphyl[a] ... ALP 33. 38. 42. 45. 47. 57. 96. a[scr] al pauc syrP Thphyl[b] *ημετερας* | *υπαρχει*: 13. add *νυν* | *ουδενος* cum ℵBCHLP rell omn cat Chr ... Lu *ουθενος* cum A | *απο της* cum ABC 13. 25. 36. 40. 61. 81. 137. 180. cat ... ς *εκ της* cum ℵHLP al pler Thphyl[utr]; item *de* (quod saepe pro *εκ* ponitur) vg ... Chr[9,450] *της* :: cf Lc 21, 18 ubi *θριξ εκ της κεφ. υμ. ου-μη απολητα* non fluctuat | *απολειται* cum ℵABC 13. 15. 17. 18. 31. 33. 36. 40. 61. 68 (*-ληται*) 180. cat vg syr[sch] cop arm aeth[pp] ar[e] Thphyl[b] ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) *πεσειται* c. HLP al pler sah syrP Chr[9,450] (:: cf 1 Sam 14, 45 *ζῇ κύριος εἰ πεσεῖται τριχὸς τῆς κεφ. αὐτοῦ*, item 2 Sam 14, 11. 1 Regg 1, 52)

35. *ειπας* cum ℵABC 24. ... ς *ειπων* cum HLP 61. al pler cat Bas[eth 276] Chr[9,450] | *και λαβων*: vg (*et cum haec dixisset, sumens panem gratias egit*) arm *λαβων*, 40. *ελαβεν* | *ευχαριστησεν* cum ABCHL al pler cat Chr ... P 31. 61. 96. 99. 104. 106. 137. 12[lect] l[scr] Bas[eth 276] *ηυχαριστησεν* ... ℵ 19* *ευχαριστησας*, 40. *και ευχαριστησας*, k[scr] *ευχαριστησας τε* (ut vdtr) | *εσθιειν*: 137. sah syrP c.* add *επιδιδουσ* (*et dedit*) *και ημιν*

36. *παντες* (ℵ[c]): ℵ* *απαντες* ... 32. 57. om | *προσελαβοντο*: A 40. *προσελαβον* ... ℵ *μεταλαβαν*, 68. Thphyl[b] *μετελαβον* ... 137. *μετελαμβανον*, c[scr] *προσελαμβανον*

αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. 37 *ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ.* 38 *κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.* 39 *Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο εἰ δύναιντο ἐξῶσαι τὸ πλοῖον.* 40 *καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.* 41 *περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῷρα*

37. *ημεθα* cum ℵAB 40. 61. ... ς *ημεν* cum CHLP al pler cat Chr^{9,450} | *αι πασαι ψυχαι* cum ℵBCHLP al pler cat Chr^{9,450} ... A 3. 61. k^{scr} *πασαι ψυχ.*, 13. Chr^{9,437} (sed post^{450}) *πασαι αι ψυχ.*, 31. *απασαι ψυχαι* | *εν τω πλοιω* post *ψυχαι* cum ℵABC 13. 31. 40. 61. 68. 105. 137. k^{scr} cat vg cop arm (sah *circiter septuag. sex animae in navi*) Chr^{9,487} (post^{450}) Thphyl^{a} ... ς ante *αι πασαι ψυχαι* cum HLP al pler syr^{utr} Chr^{9,450} Thphyl^{b} | *διακοσιαι* (a^{scr} *-σιοι*) *εβδομ. εξ* cum ℵCHLP (61. $\overline{σος}$) al pler (31. om *εξ*) vg syr^{utr} arm cop (sed in cdd etiam $\overline{ρος}$ et $\overline{ωος}$ legitur) aeth^{PP} ... B sah *ωσ εβδομ. εξ* ... A *διακ. εβδ. πεντε* ... Epiph^{3,95} *ωσ εβδομηκοντα* (libere)

38. *τροφησ*: HLP 3. 4. 21. 31. 42. 95* 96. 99. 101. 104. 106. 126. 177. 12^{lect} al^{3scr} Chr^{9,450} *τησ τροφ.* | *εκβαλλομενοι*: L a^{scr} *εκβαλομ.* | *εισ την* (ℵ^{c}): ℵ* om *την*

39. *ουκ*: 38. om | *επεγινωσκον*: B 25. *εγινωσκ.* (B *εγειν.*) | *κατενοουν*: 31. 96. 142. h^{scr} k^{scr} *υπενοουν* | *εισ ον*: A *προσ ον* | *εβουλευοντο* cum ℵBC 3. 5. 6. 8. 13. 15. 18. 25. 31. 68. 73. 105. 180. k^{scr} cat vg (*cogitabant*) syr^{utr} cop arm ... A 40. 61. 95. 8^{pe} aeth^{PP} *εβουλοντο* ... ς Ti *εβουλευσαντο* cum HLP al longe plu Chr^{9,450} | *δυναιντο* cum ℵAB 13. 31* 61. al vix mu vg (*si possent*) syr^{P} Thphyl^{utr} ... Gb′ Ti *δυνατον* cum CHLP al plus^{60} cat arm (syr^{sch} *ει δυνατον ειη*) Chr^{9,450} | *εξωσαι* (vg *eicere*): B*C *εκσωσαι*, item (*salvare*) cop arm

40. *περιελοντεσ* (ℵ^{c}): ℵ* *προελοντεσ* :.. vg *cum abstulissent* | *ζευκτηριασ*: 13. *βακτηριασ* | *αρτεμωνα* cum ℵABCH 3. 4. 31** 42. 95. 96** 98** 99. 105. 177. al^{7scr} al aliq (sed B* *αρτομωνα*) cat ... ς *αρτεμονα* cum LP al plu Chr^{9,450} | *τη πνεουση* (A *πνευουση*): c^{scr} *τη γη προσπνευουση*

41. *περιπεσοντεσ*: 105. *-σοντων* | *διθαλασσον*: tol *vadosum, ubi duo maria conveniebant* | *επεκειλαν* cum ℵAB*C 13. 40. 61. 73. (25. *επεκηλαν*, 12^{lect} *επεκηλον*) ... ς *επωκειλαν* cum B^{3}LP al pler cat Chr^{9,450}, item H 8^{pe} *εποκιλαν* (:: Hesych *επεκελλεν* explicat per *επωκειλεν*) | *ναυν* (180. al^{3scr} *ναυ*): syr^{P} c.* add *eo ubi syrtis* | *πρῷρα*: cf v. 30 (*πρῴρησ*), sed HL 61. *πρώρα* ... A *πρωτη* (vdtr corrector *-ρα* pro *-τη* substiturus fuisse sed res non absoluta est) | *εμεινεν* cum ℵBCLP al pler Chr$^{9,435\,sic}$ ... Ln *ἐμενεν* cum AH 38. 113. 98. c^{scr} h^{scr} cat, item

ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. 42 *τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ·* 43 *ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι,* 44 *καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.*

XXVIII.

1 *Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος κα-* 27, 26. 39

manebat vg | *πρυμνα*: B* *πριμνα*, item c^{scr} v. 29. *πριμνησ* | *ελυετο*: ℵ *ελυτο* ... L 31. 137. 12^{lect} 8^{pe} b^{scr} o^{scr} *διελυετο* | *υπο* (et. ℵ^{c}, ℵ^{a} 25. k^{scr} *απο*) *τησ βιασ* sine additam cum ℵ*AB ... ς add *των κυματων* cum ℵ^{c}CHLP al omn^{vid} cat syr^{utr} cop aeth^{pp} Chr$^{9,435\,sic}$; item vg *a vi maris* (arm^{gb} om *τησ βιασ*, ap Treg om *των κυμ.*)

42. *δε* (c^{2}): c* om | *μη τισ*: ℵ^{c} praem *ινα* ... syr$^{p\,mg}$ add *ex eis* (syr^{sch} *ne committerent se natatui et effugerent ab eis*) | *εκκολυμβησασ* (ℵ -λυβησασ): g^{scr} *εγκολυμβ.*, 3. 95* *κολυμβησασ* | *διαφυγη* cum ℵABCHL (-γει) P 61. al plus^{60} cat Chr$^{9,435\,sic}$ ... ς (= Gb Sz) *διαφυγοι* cum 31. k^{scr} al mu

43. *εκατονταρχησ* c. ℵABC 13. 31. 61. 68. 105. 133. d^{scr} cat Thphyl^{b} ... ς *-αρχοσ* cum HLP al pler Chr$^{9,435\,sic}$ Thphyl^{a} | *τον παυλον* post *διασωσαι* cum ℵBCHLP etc ... A 13. 68. 8^{pe} ante *διασω.* pon | *βουλημματοσ* (ℵ* *βηματοσ*): 42. 57. a^{scr} f^{scr} *βουλευματοσ* | *τε* cum ℵABHLP etc ... C 13. 40. 61. 96. 105. 137. c^{scr} cop syr^{p} *δε* | *κολυμβαν*: B *εκκολυμβ.* | *αποριψαντασ* cum ℵC ... ς Ln Ti *απορριψ.* cum ABHLP etc | *επι την γην* cum ABCHLP etc ... ℵ 137. c^{scr} *επι τησ γησ*

44. *ουσ* bis: 137. *τουσ*, priore loco et. c^{scr} | *επι την γην*: 137. *επι γησ*, Thphyl^{a} *επι τησ γησ*

XXVIII. 1. *διασωθεντεσ*: c^{3mg}L al^{20} fere atque lectionaria et Thphyl^{a} add *οι περι τον* (c^{3} om) *παυλον εκ του πλοοσ*, al pauc tantum *οι περι τον παυλον* (1^{mg} add *βαρβαροι*) | *τοτε*: 15. 27. 36. 76. 180. (hi non ex eis sunt qui add *οι περι* etc) om | *επεγνωμεν* cum ℵABC* 13. 61. 68. 137. 8^{pe} c^{scr*} vg syr^{utr} cop arm aeth^{pp} ar^{e} ... ς *επεγνωσαν* cum c^{3mg} HLP al pler cat Chr$^{9,435\,sic}$ | *μελιτη* cum ℵAB^{3} (et iam^{2} ut^{vid}) CHL (P *μελητη*) al pler syr^{sch} et$^{p\,txt}$ Chr$^{9,435\,sic}$; item vg^{cle} tol *Melita* ... B* 12^{lect} syr$^{p\,mg}$ graece arm *μελιτηνη*, am fu demid *Militene*, Hier^{3,102} *Militine* (cdd ap Ln *Miletena*, ap Erasm *Metylene*, notatque Lc^{brug}: „*Non scribas* Mitylene *quadrisyllabum pro trisyllabo* Melita."), cop *Meletine*; aeth^{pp} *Malajat*

λεῖται. 2 οἵ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἅψαντες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. 3 συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. 4 ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. 5 ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν

2. *οι τε* cum ABC 13. 20. 40. 41. 61. 68. 105. 12^{lect} c^{scr} syr^{utr} aeth^{pp} Thphyl^{a} ... ς *οι δε* cum ℵHLP al pler cat vg cop arm Chr^{9,440} sic | *παρειχαν* cum ℵAB ... ς *παρειχον* cum CHLP 13. 61. al omn^{vid} | *τυχουσαν*: AH* *τοιχ.* | *ημιν*: 31. om | *αψαντεσ* cum ℵABC 13. 40. 61. 68. 105. c^{scr} ... ς Ti *αναψαντεσ* cum HLP al pler cat Chr^{9,440} sic ter | *προσελαβοντο* cum ℵ^{c}ABCHLP etc ... ℵ* 137. c^{scr} *προσανελαμβανον* (137. *προσελαμβ.*?). Habet vg (et. am fu demid tol) *reficiebant*, ad quod Bedr$^{etr\ 155}$: „in Graeco scriptum est *recipiebant nos omnes*. Quod et nos arbitramur primo sic interpretatum esse in Latinum, sed librariorum negligentia mutatum.“ Nescio an ex his concludendum sit E Graece et Latine confirmasse codicis ℵ* lectionem. | *παντασ* (13. 12^{lect} vg post *υμασ* pon): A cop Chr^{9,440} sic ex^{cod1} om | *εφεστωτα*: L 13. *υφεστωτα* | *και δια το* (ℵ^{c}): ℵ* 3. 35. 95. 96. 100. vg om *δια*

3. *τι* cum ℵ (adscripsit ipse*) ABC 13. 25. 40. 61 (*τὲ*, ex incuria). 81. 103. 105. vg (et. fu demid tol, non am) Thphyl^{b} ... ς om cum HLP al pler cat am syr^{utr} arm Chr^{9,440} sic Thphyl^{a} | *επιθεντοσ*: A add *του παυλου* | *απο* (Gb′) cum ℵABCHLP 61. al plus^{25} cat Thphyl^{b}, item vg *a calore* ... ς *εκ* cum minusc plu Chr Thphyl^{a} | *εξελθουσα* (et. ς Gb Ln) cum ℵABC 61. al sat mu cat Chr^{9,440} sic com Thphyl^{b} ... Gb′ Sz Ti *διεξελθουσα* cum HLP al^{45} Chr$^{ibidem\ txt}$ Thphyl^{a} | *καθηψεν* cum ℵABHLP 61. al longe plu Thphyl^{utr} ... Gb′ *καθηψατο* cum C 15. 18. 40. 137. al plus^{20} Chr

4. *ειδον* (AC *ιδον*) cum ℵACHLP al omn^{vid} ... Ti *ειδαν* cum B | *κρεμαμενον*: L 101. 106. *κρεμμαμενον* | *το θηριον* (et. O^{r2,27} *κρεμαμενον το θηρ.*, tol *viperam*): 61. 64. 95. 96. Chr^{9,441} sic Thphyl^{a} ante *κρεμ.* pon ... syr^{sch} ar^{e} om | *προσ αλληλ. ελεγον* cum ℵABC 13. 31. 40. 68. 105. 137. 12^{lect} c^{scr} cat vg syr^{p} (syr^{sch} om *πρ. αλλ.*) Thphyl^{utr} ... ς *ελεγ. πρ. αλληλ.* cum HLP al pler cop arm Chr | *εκ τησ* (ℵ^{c}): ℵ* om *τησ*

5. *αποτιναξασ* cum ℵBP 31. a^{scr} al sat mu Thphyl^{a} ... Gb′ Sz Ti *αποτιναξαμενοσ* cum AHL 13. 40. 61. 105. al^{40} cat (L c^{scr} al^{3matth} *αποτειν-*, non item ℵABHP etc) Chr^{9,441} sic Amm^{cat409} Thphyl^{b} (:: cf Lc 9, 5 Mt 10, 14 Mc 6, 11; item Act 13, 51. 18, 6) | *επαθεν*: 105. c^{scr} *επασχεν* | *κακον* (et. ℵ^{c}): c^{scr} *πονηρον* ... ℵ* om

κακόν· 6 οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν ἐμπιπρᾶσθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. 7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. 8 ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. 9 τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο,

---

6. *οι δε*: 13. add *προσελθοντες* | ηL 13. 25. 32. 40. 68. 180. 12^{lect} cat Thphyl^{a} *-κουν* | *μελλειν*: A *-λλων* | *εμπιπρασθαι* cum ℵ* 27. 29. 40. 66** 98^{mg} 105. (primi^{3} *εμπιμπρ.*) ... A 1. 3. 4. 68. o^{scr*} *πιπρασθαι* ... ς Ln Ti *πιμπρασθαι* cum ℵ^{c}BHLP al longe plu cat Chr^{9,441} sic | *προσδοκωντων* (L 61. al^{2} ^{scr} *-κοντων*): A 25. *-κουντων*. Spectat huc Luc^{brug}: „*Non mutes* exspectantibus *in* sperantibus.“ Sed revera am fu tol *sperantibus* habent. | *θεωρουντων* (ℵ^{c}): ℵ* *-ρωντων* | *μηδεν* cum ℵAHLP etc ... B *μηθεν* ... 105. *ουδεν* | *γινομενον* (31. 40. *γιγνομ.*): 68. 133. 8^{pe} al pauc Thphyl^{b} *γενομενον* | *μεταβαλλομενοι* (et. Ln ex errore de B) cum ℵHL al pler Chr^{9,441} sic, item *convertentes se* vg ... Ti *μεταβαλομενοι* cum ABP 29. 35. 40. 45. 61. 104. al^{2} ^{scr} | *ελεγον* cum ℵAHLP etc ... B *ελεγαν* | *αυτον ειναι θεον* cum ℵB 61. 68. vg (*eum esse deum*) Thphyl^{b} ... A *ειναι αυτον θεον*, 13. 31. 38. 56. 69. 105. al^{3} ^{scr} cat syr^{utr} Thphyl^{a} *αυτον θεον ειναι* ... ς *θεον αυτον ειναι* cum HLP al longe plu arm Chr

7. *ποπλιω*: 5. 7. 25. 61. Synops^{144} *πουπλιω*, item vg (et. fu demid tol) *Publii* (am *Puplii*), nec aliter cop etc | *τρεις ημερ.* cum ℵAHLP 61. al pler (13. post *φιλοφρ.*) cat Chr^{9,441} sic ... B 31. 40. 133. 137. al^{2} ^{scr} *ημερ. τρεισ* : : cf ad v. 7. Praeterea syr^{sch} et^{P} c.* add *in domo sua*

8. *ποπλιου*: 5. 7. 25. 61. vg cop *πουπλιου* | *δυσεντεριω* cum ℵABHLP 3. 21. 28. 31. 33. 101* 106. ... ς *δυσεντερια* cum 61. al pler cat Chr^{9,441} sic Synops^{144} (et. vg *dysenteria*) ... 13. *δυσεντεριοισ*, 25. 40. *-ριαισ*. Cf Steph. Thes. sub *δυσεντερια*: Moeris^{129} *δυσεντερία θηλυκῶς ἀττικῶς· δυσεντέριον ἑλληνικῶς.* | *προσευξαμενοσ* (69. a^{scr} *επευξ.*): B* add *ευξαμενοσ* | *επιθεισ*: 15. 31. 99. 105. Thphyl^{b} add *τε*, 69. a^{scr} k^{scr} praem *και*

9. *δε* cum ℵABI 13. 40. 61. 105. al plus^{10} cop syr^{P} (syr^{sch} *et* -) Chr^{9,441} sic ... ς *ουν* cum HLP al longe plu cat Thphyl^{utr} | *γενομενου*: L 101. *γινομενου* ... H add *υγιουσ* | *και οι*: B cop om *και* | *εν τη νησω* ante *εχοντεσ* cum ℵABI 13. 31. 40. 61. 105. 8^{pe} k^{scr} vg cop Thphyl^{b} (syr^{sch} *qui erant in ea insula infirmi*) ... ς post *εχοντ. ασθενειασ* pon cum HLP al pler cat syr^{P} Chr^{9,441} sic (*οι εχοντ. ασθενεισ εν τ. νη.*) Thphyl^{a} | *προσηρχοντο*: B *προῆρχον*

10 οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας.

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρινῷ, παρασήμῳ Διοσκούροις. 12 καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, 13 ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτίολους, 14 οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. 15 κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἦλθαν εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου

---

10. οι: P 73. al^{2} om | αναγομενοις: syr^{sch} et^{p} add *inde* (εκειθεν) | επεθεντο: syr^{p} c.* add *in navi* | τα (ita ℵ^{c}, A 137. τασ): ℵ* om | πρ. τασ χρειασ cum ℵABI 13. 40. 103. 105. 137., item syr^{p} *quae ad usus* (vg *quae necessaria erant*) ... ς πρ. την χρειαν cum HLP 61. al pler cat Chr$^{9,441\,sic}$

11. ανηχθημεν cum ℵABILP etc: H 23. 26. 28. 31. 33. 42. 57. 69. 96. 101. 104. 106. al plus^{30} ηχθημεν | αλεξανδρινω: 61. -δρεινω, B^{3} 56. 69. 105. al^{11} (ac plures) Thphyl^{a} -δρηνω. Accentum -νῷ confirmant B^{3}L 61. 98. 105. 106. etc; ς Ln -δρίνῳ. Item 27, 6 HLB^{3} 61. etc -νὸν tuentur, non -δρῖνον. | διοσκουροις: P* (sed ipse* correxit -ου-) 25. 40. al fere -σκοροισ

12. συρακουσας: B (et* et^{3}) συρακουσσασ, A^{scr} συρρακ. | επεμειναμεν: syr^{sch} et^{p} c.* add *ibi* | ημερασ τρεισ cum ℵAHILP etc (137. τρ. ημερ.) ... Ln ημεραισ τρισιν cum B (similiter vg *triduo*)

13. περιελθοντεσ (et. ℵ^{c}, vg *circumlegentes*, syrr *circumeuntes*, cop *exeuntes*): ℵ*B περιελοντεσ (:: 27, 40 αγκυρασ περιελοντεσ. Idem verbum 27, 20. 2 Co 3, 16. Heb 10, 11) | ρηγιον cum ℵAB^{3}HP etc ... B*L h^{scr*vid} ρηγειον | ποτιολους (vg *Puteolis*): A*^{vid} πουτιολους

14. παρ αυτοις cum ℵABI 7. 13. 15. 18. 31* 36. 37. 40. 47. 61. 65. 68. 98. 105. 133. 180. 12^{lect} d^{scr} cat Thphyl^{b} ... ς Ti επ αυτοις cum HLP al longe plu Chr$^{9,441\,sic}$ Thphyl^{a} | επιμειναι cum ℵABILP etc (A -μεινα omisso ι) ... H 3. 33. 68. 95* 137. c^{scr} syr^{p} Thphyl^{utr} επιμειναντεσ (et 24. l^{scr} μειναντεσ) ... 4. 16. 23. 37. 56. επι (100. επιμειναι επι). Praeterea syr^{p} c.* arm^{edd} add *apud eos* | εισ (H om) την ρωμην cum ℵBHLP al longe plu cat Chr Thphyl^{a} ... Ln om την cum AI 13. 38. 40. 96. 137. 8^{pe} al$^{5\,scr}$ (a b c k o) Thphyl^{b} om την. Posuimus ante ηλθ. cum ℵBHLP al pler cat syr^{p} arm Chr Thphyl^{a} ... Ln post ηλθ. pon cum AI 13. 38. 40. 61. 68. 96. 105. 8^{pe} al$^{3\,scr}$ (b k o) vg syr^{sch} cop | ηλθαμεν cum ℵAB ... ς ηλθομεν cum HIP 13. 61. al pler Chr Thphyl^{b} ... L Thphyl^{a} εισηλθομεν

15. οι αδελφοι: B 96. om οι | τα (100. om, nec expri cop) περι ημων ... vg syr^{sch} ar^{e} aeth^{pp} om | ηλθαν cum ℵBI ... Ln ηλθον cum A 17. 25. 40. 61. 12^{lect} 8^{pe} ... ς εξηλθον c. HLP al pler cat Chr$^{9,441\,sic}$. Libere vg *occurrerunt nobis*. | απαντησιν cum ℵ^{c}ABHILP etc ... ℵ* 40. υπαν-

φόρου καὶ Τριῶν ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας
τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.

16 Ὅτε δὲ εἰσήλθομεν εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ 30
μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. 17 ἐγέ-
νετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συνκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν
Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς·
ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι
τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἰεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖ- 25, 8
ρας τῶν Ῥωμαίων, 18 οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπο- 25, 25

τησιν | *ημιν* (ℵ* *υμιν*) cum ℵ(*etc)ABHLP al plu Chr^{9,442} sic Thphyl^{b} ... I 13. 40. 61. 68. al plus^{25} cat Thphyl^{a} (et. arm) *ημων* | *αχρι* cum ℵAB 13. 61. ... ς Ln *αχρισ* cum HILP al pler cat Chr | *αππιου*: 13. 25. 137. *απφιου* (ℵ* scripserat *π* ante *αππιου*, sed ipse puncto notavit; postea rasum est) | *θεω*: 16. 23. 37. 56. 80* 100. *χριστω* | *ελαβε* cum ℵ*ABL etc ... Ti *ελαβεν* cum ℵ^{c}HIP etc

16. *εισηλθομεν* (Ti *-αμεν* cum A, ℵB rell *-ομεν*, I non liquet) cum ℵ(A)BI 5. 6. 7. 13. 31. 40. 61. 105. 8^{pe} d^{scr}. Ex interpretibus vdtr accedere syr^{sch} arm cop aeth^{pp} ar^{e} (et. cdd^{lat} ap Wtst) ... ς *ηλθομεν* cum LP al pler cat vg (et. am fu demid tol) syr^{p} Chr^{9,442} sic. Item H *ηλθον* | *εισ την ρωμην* cum ℵ*L 68. 137. 12^{lect} 3^{pe} c^{scr} ... ς Ln Ti om *την* cum ℵ^{c}ABHIP al pler :: articulus omitti solebat, ut testimonia ad v. 14 probant | *επετραπη τω παυλω* (Gb″) cum ℵABI 13 (e spatio) 40. 61. 12^{lect} vg syr^{sch} syr^{p} ^{txt} cop arm ar^{e} Chr^{9,442} sic$_{2}$ (et^{txt} et^{com}), nisi quod cop reddit *praeceperunt Paulo*, syr^{sch} aeth^{pp} post *et ingressi sumus Romam* pergunt *et permisit centurio Paulo* ... ς *ο εκατονταρχοσ παρεδωκε τουσ δεσμιουσ τω στρατοπεδαρχη* (HLP al^{25} *-ρχω*), *τω δε παυλω επετραπη* cum HLP al pler (sed 68. Thphyl^{b} *επετραπη δε τω παυλω*) cat Thphyl^{utr}, item syr^{p} c.* *ο εκατ. παρεδ. τουσ δεσμ. τω στρατοπ.* add ante *επετρ. τω παυλ.* | *καθ εαυτον* (B *αυτον*): syr^{p} *seorsum* praemissis cum * *extra castra*, item 137. demid add *εξω τησ παρεμβολησ*, *foras exstra castra* | *φυλασσοντι*: 31. *-ττοντι* | *αυτον* L *αυτω*

17. *μετα*: 31. *μεθ* | *συνκαλ-* cum ℵAB*I ... ς Ln *συγκαλ-* cum B^{2}HLP etc | *αυτον* cum ℵABI 13. 15. 18. 25. 36. 40. 61. 68. 81. 105. 137. 12^{lect} k^{scr} cat vg cop syr^{p} arm ... ς (= Gb Sz) *τον παυλον* cum HLP al pler syr^{sch} aeth^{pp} Chr^{9,448} sic | *ελεγεν* (vg *dicebat*): 61. *ειπεν* | *εγω* ante *ανδρ. αδελφοι* cum ℵABI 3. 13. 40. 61. 68. 95. 103. 105. 137. 12^{lect} 8^{pe} c^{scr} (sed ℵ* *λεγων* pro *εγω*, quod ℵ^{c} substituit) vg cop syr^{p} arm Thphyl^{b} ... ς post *ανδρ. αδελφ.* cum HLP al pler cat syr^{sch} Chr^{9,448} sic Thphyl^{a} | *ποιησασ*: 61. *πραξασ* | *εθεσι* cum ℵABIL etc ... Ti *εθεσιν* cum HP 61. etc

18. *ανακρινοντεσ* (et. ℵc): ℵ* *-νοντεσ*. Praeterea 137. c^{scr} syr^{p} c.* praem *πολλα* | *εβουλοντο* cum ℵAB al pler cat Chr^{9,448} sic ... HLP 31. 95. 137. *ηβουλοντο*. Praeterea ℵ* (c delet) 177. add *με*, similiterque

λῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· 19 ἀντι-
15, 11 λεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα,
οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορεῖν. 20 διὰ ταύτην οὖν
τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· εἵνεκεν γὰρ
26 6. 7 τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. 21 οἱ δὲ
πρὸς αὐτὸν εἶπαν· ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ
τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ
ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. 22 ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι
ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστὶν
ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. 23 ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἦλθον
πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος

vg *qui cum interrogationem de me habuissent, voluerunt me dimittere* | *αιτιαν θανατου*: 13. *θανατου αιτιαν*

19. *των* (95* 137. c^{scr} Chr^{9,448} com om) *ιουδαιων*: 137. c^{scr} syrP c.* add *και επικραζοντων· αιρε τον εχθρον ημων* (:: cf 22, 22) | *ηναγκασθην*: A *ηνηγκ-*, 61. *ηνεγκ-* | *κατηγορειν* cum ℵAB 13. 25. 40. 61. 68. 105. 12^{lect} ... ς *κατηγορησαι* cum HLP al pler cat Chr^{9,448} sic. Praeterea 137. c^{scr} syrP c.* add *αλλ ινα λυτρωσωμαι* (c^{scr} *-σομαι*, syrP c.* *ut servarem*) *την ψυχην μου εκ θανατου*

20. *προσλαλησαι*: H *λαλησαι* | *εινεκεν* cum ℵ*A ... ς Ln Ti *ενεκεν* cum ℵ^{c}BHLP etc (d^{scr} *ενεκα*) | *ισραηλ*: ℵ *ισδραηλ*

21. *ειπαν* cum ℵABH 61. 101. 13^{lect} Euthalp^{orf} ... ς *ειπον* cum L al pler cat Chr^{9,449} sic | *ουτε* pri: 61. *ουδε*, a^{scr*} *ου* | *περι* (ℵ *κατα*) *σου* ante *εδεξαμεθα* cum ℵBHL 31. 61. al pler cat syr^{utr} Chr^{9,449} sic Euthalp Thphyl^{a} ... Ln Ti post *εδεξαμ.* cum AP^{vid} 13. 103. 105. vg aethPP (cop post *ιουδαιασ*) Thphyl^{b} | *ελαλησεν*: syr^{sch} et syrP c.* add *nobis* | *πονηρον* (177. h^{scr} Thphyl^{a} ante *περι σου* pon, 68. *περι σου τι πονηρον*): 13. om

22. *αξιουμ. δε*: L om | *παρα*: H *περι* | *ακουσαι* (13. om) post *παρα σου* c. AB(H)P al pler vg Chr^{9,449} sic ... ℵL 4. 38. 40. 104. al^{8} scr ante *παρ. σου* pon | *μεν*: 23. 25. 37. 56. 104. 106. 8^{pe} al^{2} scr om | *γαρ*: L a^{scr*} om | *ημιν εστιν* cum ℵAB 13. 31. 40. 61 (*υμιν*) 68. 105. 106. 12^{lect} k^{scr} cat Ps-Ath^{2,382} Thphyl^{b} ... ς Ti *εστιν ημιν* cum HLP al pler s vg Chr^{9,449} sic Thphyl^{a}

23. *ηλθον* (A *-αν*) cum (Gb′) ℵAB 13. 15. 18. 19. 25. 36. 40. 61. 73. 105. 180. 12^{lect} k^{scr} cat ... ς Ti *ηκον* cum HLP al pler Chr^{9,449} sic :: non magis *ελθειν* cum *ηκειν* quam *ηκειν*, quod locis plus 25 legitur, cum *ελθειν* commutari solet, quapropter a testibus quos plerumque sequimur discedendum non videtur | *προσ αυτον εισ την ξενιαν*: 105. 1^{lect} k^{scr} 8^{pe} cat arm *εισ τ. ξέ. πρ. αυτον* | *διαμαρτυρομενοσ* cum BHLP al pler Chr Thphyl^{a} ... 17. 36. 61. 68. cat Thphyl^{b} *διαμαρτυρουμενοσ*, ℵ *διαμαρτυραμενοσ* (* *-νοι*) ... A *παρατειθεμενοσ*. Prae-

τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. 24 *καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν·* 25 *ἀσύμφωνοί τε ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν* 26 *λέγων· πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν· ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε·* 27 *ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς*

Es 6, 9 s
Mt 13, 14 s
Io 12, 40

---

terea L 18. add *αυτοις* | *πειθων τε* (et. $\aleph^c$, d^{scr} *και πειθ.*): $\aleph^*$ om *τε* | *περι του ιυ* cum NABH 1. 10. 13. 15. 18. 28. 30. 36. 40. 61. 68. 69. 78. 101. 105. 106. 137. 40^{lect} 8pe a^{scr} c^{scr} cat s vg cop syr^{utr} arm ... ς (Gb^{00}) praem *τα* cum L 31. al plu $Chr^{9,449\,sic}$ :: cf 8, 12; aliter 19, 8 | *μωυσεως* cum NBL 1. 13. 38. 42. 47. 61. 65. 98. 100. 106. 126. 177. $al^{3\,scr}$ (hi^3 *-σεοσ*) $Chr^{9,449\,sic}$ $Thphyl^a$ ... ς *μωσεως* cum AH 31. al plu $Thphyl^b$

24. *και οι μεν* (et. $\aleph^c$): $\aleph^*$ add *ουν*

25. *τε* cum $\aleph^*$ 18. 36. 40. cat vg syr^{sch} (:: neglexerunt conlatores) ... ς Ln Ti *δε* cum $\aleph^c$ABHLP al pler syr^p cop $Chr^{9,449\,sic}$ | *δια* (et. $\aleph^c$, $\aleph^*$ *περι*) *ησαιου του προφητου* (100. *του προφ. ησαι.*): A post *πατε. υμων* pon | *υμων* cum NAB 3. 4. 13. 16. 23. 25. 33. 40. 43. 46. 61. 80. 95. 104. 105. k^{scr} vg^{cod} (ap Gb) syr^{sch} (syrP om) $Ath^{int\,780}$ $Did^{tri\,1,19}$ $et^{2,8,2}$ $et^{2,11}$ $Bas^{1,301}$ et^{518} $Cyr^{hr\,280}$ $Amm^{cat\,416}$ $Quaest^{2030}$ ... ς *ημων* cum HLP al longe plu cat s vg (et. am fu demid tol) cop arm $aeth^{pp}$ $Chr^{9,449\,sic}$ $Amb^{spir\,2,697}$

26. *λεγων* cum NBLP 13. 21. 33. 35. 47. 68. 96. 99. 101* 106. 1^{lect} 13^{lect*} f^{scr} $Euthal^{porf}$ $Thphyl^{utr}$ ... ς Ln *λεγον* cum AH al longe plu cat $Bas^{1,518}$ $Did^{tri\,2,11}$ $Chr^{9,449\,sic}$ ... $Cyr^{hr\,280}$ $Did^{tri\,1,19}$ *λεγοντος* | *ειπον* cum NABEHLP 13. 18 25. 31. 40. 57. 61. 68. 69. 105. 177. al^{40} cat (sed HL 61. al pl *εἶπον*) $Bas^{1,518}$ $Chr^{9,449\,sic}$ ... ς (= Gb) *ειπε* cum minusc mu (sed vix plu) $Did^{tri\,1,19}$ $et^{2,11}$ $Thphyl^{utr}$ | *ακουσετε* cum NBHLP al plu cat $Bas^{1,301}$ $Did^{tri\,1,19}$ Chr $Thphyl^b$ ... AE 13. 25. 26. 31. 42. 45. 46. 61. 68. 101. $al^{2\,scr}$ $Thphyl^a$ *ακουσητε* | *συνητε*: L 61. $Thphyl^b$ *συνειτε* ... 13. *συνιετε* | *βλεψετε* cum $\aleph^*$BLP al plu cat Bas ^{1,301} Chr $Thphyl^b$ ... $\aleph^c$AEH 13. 25. 26. 31. 33. 42. 45. 68. 95. 1^{lect} $Thphyl^a$ *βλεψητε* ... 61. om *και βλεπ. βλεψ.* | *ιδητε* (vg *videbitis*): E *ειδητε* (e *respicietis*), item syr^p *cognoscetis*

27. *επαχυνθη* ($\aleph^c$, LXX lectione non fluctuante): $\aleph^*$ *εβαρυνθη* | *ωσιν* sine *αυτων* cum BEHLP al pler cat s vg (et. am fu demid) cop syr^p $Chr^{9,449\,sic}$ $Thphyl^a$ $Hier^{esa\,6}$ $et^{zach\,7}$ (cf Sabatier) ... NA 13. 27. 36. 65. 66** 104. 105. 180. $al^{3\,scr}$ tol syr^{sch} arm $aeth^{pp}$ $Ath^{int\,780}$ $Sev^{cat\,418}$ $Thphyl^b$ $Hier^{ezech\,44}$ et^{epi} *addam* (cf Sabatier) add *αυτων* :: res

ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ
13 46 ἰάσομαι αὐτούς. 28 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπ-
εστάλη τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.
16 30 Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέ-
χετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, 31 κηρύσσων τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ
πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

diiudicatu difficilis. Pariter fluct LXX. Editum est *αυτων* confirmantibus ℵcAB etc, sed ℵ* etc om. Post vero ed. Rom. et B om *αυτων*, sed habent ℵA unc² al mu. | *και τη καρδια συνωσιν* (et. ℵc et LXX): ℵ* om | *επιστρεψωσιν* cum ℵBHLP al pler Chr Thphyl^{b} ... AE 61. Thphyl^{a} *επιστρεψουσιν* :: similiter LXX fluct; ℵ *-ψουσιν* | *ιασομαι* (Gb′) cum ℵABHLP al fere^{35} Sev$^{cat\,418}$ Thphyl^{utr} ... ς Ln *ιασωμαι* cum E (*et sanem*) 61. al sat mu cat Chr$^{9,449\,sic}$ (:: cf Ioh 12, 40. Etiam LXX^{ed} ℵAB etc *ιασομαι*, sed minusc mu *ιασωμαι*). Vix probat vg *et sanem*

28. *εστω υμιν* cum ℵAEHLP al pler vg etc ... B 31. 61. cat *υμιν εστω* | *τουτο το* cum ℵ*AB 13. 15. 25. 36. 40. 61. 105. 180. 1^{lect} c^{scr} 8pe cat e vg syr^{utr} aethPP Chr$^{9,450\,sic}$ ... ς om *τουτο* cum ℵcE^{gr}HLP al pler tol arm Euthal^{porf} Thphyl^{utr} | *αυτοι*: syr^{sch} etP c.* add *γαρ*

29. Hunc versum ς (sed Gb^{00}) sic habet: *Και ταυτα αυτου ειποντος απηλθον οι ιουδαιοι, πολλην εχοντες εν εαυτοις συζητησιν* cum HLP al pler (105. al pauc *ειποντος αυτου*, 19. 25. 80. *ζητησιν*, Euthal^{p} *την ζητησιν*) cat vg^{cle} syrP c.* arm^{usc} Chr$^{9,450\,sic}$ (sed *παλιν* pro *πολλην*) Thphyl^{utr} (tol sic: *Et cum non essent intelligentes, egressi sunt Iudaei multa secum conquirentes*) ... omisimus cum ℵABE 13. 40. 61. 68. 1^{lect} s (e spatio) am fu demid 96^{lat} syr$^{cdd\,pl}$ et^{cdd} (syr^{sch} ex Gutbierio, Gutb. ex notis Tremellii edidit) cop ar^{e} arm^{zoh} aeth^{PP}

30. *ενεμεινεν* (ℵ* *-ναν*, sed ipse * *-νεν* restituit) cum ℵ*B 13. 61., item (*ν* et *π* confusis) 137. 156. c^{scr} *επεμειναν* ... ς Ln *εμειναν* cum ℵcAEHLP al pler cat Chr$^{9,450\,sic}$ :: *εμιμειναν* praeter duos locos ex LXX petitos non legitur nisi Act 14, 22 | *δε* (3. 95. 137. c^{scr} syrP ^{txt} *ουν*) sine additam cum ℵABE 13. 40. 61. 68. 142. 12^{lect} c^{scr} vg cop syrP ^{txt} arm ... ς (= Gb Sz) add *ο παυλος* cum HLP al pler (105. post *ολην* pon) cat tol syr^{sch} etP c.* aethPP Chr | *εν ιδιω*: 13. om *εν* | *προος* (13. 31* 32. 69. 96. 142. a^{scr} *εισ*) *αυτον*: 137. c^{scr} add *ιουδαιουσ τε και ελληνασ* (137. tantum *ιουδαιουσ*?), item tol syrP c.* *Iudaeos atque Graecos*

31. *ιησου* cum ℵ* 33. 99. 101. 104. c^{scr} syrP ... ς Ln Ti *ιησου* $\overline{\chi\upsilon}$ cum ℵcABEHLP al pler vg syr^{sch} cop arm aethPP Chr$^{9,450\,sic}$ :: cf ad 21, 13. 19, 5, ubi similiter *του κυρ.* $\overline{\iota\upsilon}$ nomine $\overline{\chi\upsilon}$ auxerunt | *πασης*: 4. c^{scr} syr^{sch} Thphyl$^{a\,cod}$ om | *ακωλυτως*: demid add *quia hic est dominus Iesus Christus filius dei, per quem incipiet totus mundus iudicari.* Eadem versio germanica edita Moguntiae a. 1462 praebet; bohem tantum *quoniam hic est Christus.* Item syrP add *dicens quod hic sit Christus*

Iesus filius dei, per quem futurus est totus mundus iudicari. Similiter tol pro *τα περι του κυρ.* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ habet: *quoniam hic est Christus filius dei, per quem omnis mundus iudicabitur.* Denique 15. 18. 36. 40. 43. 96. am fu hal syrp Chr$^{9,450\,sic}$ add in fine *αμην.*

Subscriptiones: ʀʙ *πραξεισ αποστολων* (ceterum ʙ in marginibus per totum librum nil nisi *πραξεισ*: quod ad paginam 1. addendum est) ... 61. *πραξεισ τωκ αποστολων* ... ᴀᴇʜʟ 1. 101. 126. a^{scr} al mu *πραξεισ των αγιων αποστολων*, item ᴘ *επληρωθησαν αι πραξεισ των αγιων αποστολων* ... 66. 73. 113. 114. b^{scr} o^{scr} al *τελοσ των πραξεων*, 80. 93. 96. 100. f^{scr} al *τελοσ των πραξ. των αγιων αποστολων*, 137. *τελοσ συν θεω τωκ πραξεων των αποστολων* ... ex 13^{lect} (fol. 51) haec afferuntur: *τελοσ των πραξεων των αγιων απ.*, *συγγραφεισων παρα λουκα του ευαγγελιστου και συνεκδημου φανεντοσ παυλου του αποστολου.* Item aliunde eadem mutatis extremis sic: *συγγρ. παρα του αγιου αποστολου και ευαγγελιστου λουκα.* Sed similia rarissime inveniuntur. Adfertur tamen etiam ex 118. subscriptio haec: *τελοσ ειληφαν πραξεισ αποστολων ταισ δεησεσι λουκα του θεηγορου του συγγραψαντοσ αυτασ εμπνευσει θεια* ... minusc mu (ut 5 ap Scri) nil subscriptum habent ... fu *exp. actus apostolorum*, am demid *explicit liber actuum apostolorum* ... syr^{sch} *finita sunt gesta apostolorum beatorum, hoc vero est, historiae eorum*; syrp *finiti sunt* (et) *descripti actus duodecim apostolorum sanctorum.* Praeterea numerantur sectiones: in ʙ duplices, antiquiores *λς′*, recentiores *ξθ′*; in ᴇ (sed non ipsa prima manu) LVIII ad 26, 24 (deficit a 26, 29 usque 28, 26), in am LXX, in fu LXXIIII, cop^{cod} *οζ′*. Euthalius praeeunte Pamphilo (cf Bibl. Coisl. ed. Montef. p. 78) numerat *κεφφ. μ′* (ita et. 101. al), item *αναγνωσεισ ις′*, *μαρτυριαι λα′*. In multis cdd indicatur stichorum numerus: 40. (cum Euthalio) al *βφνς′*, ʟ 25. 73. 80. 114. 126. 137. al *βφκδ′*, 17. *βφις′*, Niceph (chronogr. compendiar.) *βω′*, cop^{cod} *τοζ′*, cdd^{lat} (teste Wtst; nil eiusmodi am fu etc) *IIIMDC versus.*

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I.

1 *Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.*

* Communem titulum (ut *επιστολαι καθολικαι*) epistulae istae catholicae in antiquis codd Graecis non habent. Nec magis in cod. Hieronymi Amiatino (in quo excipiunt Paulinas epp). In cod. vero Fuld. ad finem actorum scriptum est: *exp. actus apostolorum inc. epistulae canonice.*

Ad Iacobi epistulam haec notanda sunt: ℵ nihil inscriptum habet (subscriptum *επιστολη ιακωβου*). In A et C abscissus est titulus (sed A subscriptum habet *ιακωβου επιστολη*, C hiat in fine). BK *ιακωβου επιστολη* (cf etiam infra Latt), quemadmodum etiam Gb Sz Ln Ti ediderunt. Eandem rationem etiamnum retinui; nescio tamen an praestet *ιακωβου* simpliciter positum: quam tituli simplicitatem ut per ipsam hanc epistulam singulae Vaticani paginae sequuntur (Sinaiticus scriptor neque paginis - per hanc solam epistulam - quicquam suprascripsit), ita per ceteras epp. catholicas ex auctoritate eiusdem libri, plerumque accedente Sinaitico, ipsi sumus sequuti. (Nec aliter, subscriptio in B.) ... P ^{1scr} habet *ιακωβου αποστολου επιστολη καθολικη* (ac similiter ς^{e} *ιακωβου του αποστολ. επιστ. καθολικη*), 72. al *ιακωβου επιστολη καθολικη*, 93. 95. 113. g^{scr} h^{scr} al *ιακωβου καθολικη επιστολη* (sic etiam ς), 65. 104. 106. a^{scr} c^{scr} al *επιστολη καθολικη ιακωβου* ... L 71. al *επιστολη καθολικη του αγιου αποστολου ιακωβου* (71. add *του αδελφου θεου*), 1. 10. 31. al *επιστολη του αγιου αποστολ. ιακωβου* (10. 31. add *καθολικη*), 70. 98. 99. al *του αγιου αποστολου ιακωβου καθολικη επιστολη*, 11. 100. *επιστολη καθολικη του αγιου ιακωβου*, k^{scr} o^{scr} *επιστολη ιακωβου καθολικη*, j^{scr} *επιστ. καθολικη ιακωβου*, f^{scr} *γραμμα προς εβραιους ιακωβου αδελφοθεου*. (Quae 13. inscriptioni *ιακωβου επιστ. καθολικη* praeposita habet: *περι υπομονης και πιστεως ανυποκριτου και ταπεινοφροσυνης προς του[σ πλουσιουσ]*, eadem *εκθεσισ κεφαλαιων*, quae passim legitur, primo loco i. e. capite primo praebet.) ... am *incipit epistula iacobi* ($vg^{cdd\ al}$ *sancti iacobi* vel *sancti iacobi apostoli*), fu *exp. capit. sci. iacobi inc. ipsa epistula*; ff *incipit epistola iacobi feliciter* (item s subscriptum habet: *exp. epistula iacobi*; inscriptio periit); harl *epist. iacobi*; demid *incipit liber iacobi*, tol *incipit epist. iacobi ad duodecim tribus*, vg^{cle}

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς πε- 1 Pe 1, 6. 7
ριπέσητε ποικίλοις, 3 γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως Ro 5, 3 s
κατεργάζεται ὑπομονήν. 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα
ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. 5 εἰ δέ τις ὑμῶν
λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς
καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. 6 αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, Mt 21, 21
μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσ-
σης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. 7 μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος
ἐκεῖνος ὅτι λήμψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου, 8 ἀνὴρ δίψυχος, ἀκα-

---

epistola catholica beati apostoli Iacobi, Cassiod[143] *incipit epistula Iacobi ad dispersos* ... syr[sch] *epistula Iacobi apostoli*, syr[p] *epistula catholica Iacobi apostoli*. Praeterea cf Or[4, 306] *ὡς ἐν τῇ φερομένῃ Ἰακώβου ἐπι-στολῇ ἀνέγνωμεν*. Eus[hist 2, 23] *Ἰάκωβον οὗ ἡ πρώτη τῶν ὀνομαζομένων καθολικῶν ἐπιστολῶν εἶναι λέγεται*.

I. 1. *θεου*: 69. a[scr] add *πατρος* | *κυριου*: ff (non s harl) vg (et. am fu etc, sed non Bed[158]) cop syr[sch] (non item p) arm aeth *domini nostri* (item 14* *κυρ. ημων?*) | $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$: 47. 101. om $\overline{\chi\upsilon}$ | *εν τη*: 76. om *τη*. Apud Cassiod[143] versus primus sic legitur: *Iacobus Iesu Christi servus duodecim tribubus, quae sunt in dispersione, salutem.*

2. *ηγησασθε*: 13. *ηγεισθε*

3. *δοκιμιον* (101. *-μεῖον*): 28. 180. *δοκιμον*. Oec[442] *δοκιμιον το κεκρι-μενον λεγει, το δεδοκιμασμενον, το καθαρον.* | *υμων*: a[scr] syr[p] om | *της πιστεως* cum ℵABC*KLP al fere omn cat[2 txt] et[3 com] s vg syr[sch] cop arm aeth Thphyl[322] Aug[serm 160] Bed[160] ... B[3] 81. ff (hunc ipsum Wtst dixisse videtur „cddd[lat vt]") syr[p] om (:: omisi anno 1849 quippe ex 1 Pe 1, 6 derivans, at omissio non satis auctoritatis a testibus habet). Nil probat Cass[148] *quia bonae mentis patientia inde nascitur.*

5. *του διδοντος θεου* (j[scr] om *θεου*): A *του θεου του διδοντος*. Nec aliter ff vg *petat* (vg *postulet*) *a deo qui* (ff *quia*) *dat omnibus* etc | *μη* cum ℵABCLP etc (et. Bas[bapt 576] Oec[443]) ... K 1. 15. 31. 38. 42. 57. 65. 68. 70. 96. 98. 99. 100. 101. 102. 105. 177. 180. al[80] cat Thphyl *ουκ*

6. *μηδεν* (sic etiam B, non *μηθεν*) *διακρινομενος* (68. *απιστων*): 68. a[scr] add *οτι ληψεται* | *εοικεν κλυδωνι θαλασσης* (13. *θαλαττιω*): in C *κεν κλυδωνι θ* rescripsit[2]; antea nonnihil litterarum deerat

7. *ο ανθρ. εκεινος* (et. Cyr[ioh 806]): Chr[5, 152] *ο τοιουτος* (libere) | *λημψε-ται* cum ℵABC[2] ... *ς ληψ.* cum KLP etc. Item versu 12, nisi quod C *ληψ.* confirmat | *τι* cum ABC[2]KLP al pler ff vg syr[utr] cop aeth Chr[5, 152] Cyr[ioh 806] etc ... ℵC*[vid] (verbis *οτι λημψ. τι παρα* rescriptis) 36. 100. cat om | *παρα*: 70. *κατα* | *του κυριου* et. Cyr[ioh 806] etc ... 36. 40. 43. 70. 76. 104. 13[lect] 14[lect] cat *κυριου*, A*[vid] arm *του θεου*, Chr[5, 152] *θεου* ... 95* om *παρ. τ. κυρ.*

8. *ανηρ*: 33. arm syr[p] c.* Chr[5, 152] Cyr[ioh 806] add *γαρ*, item cop *δε*

τάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. 9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς
ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, 10 ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει
1 Pe 1, 24 αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. 11 ἀνέτειλεν γὰρ ὁ
Es 40, 6 s ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος
αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο·
οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.
5, 11 12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενό-
2 Ti 4, 8 μενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγα-
πῶσιν αὐτόν. 13 μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ πει-
1 Co 10, 13 ράζομαι. ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς
οὐδένα. 14 ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελ-
κόμενος καὶ δελεαζόμενος· 15 εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει
Ro 6, 23 ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.
16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. 17 πᾶσα δόσις
ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν καταβαῖνον ἀπὸ

---

9. ο αδελφος: B arm om

10. ταπεινωσει: 137. πιστει

11. συν τω: c^{scr} εν τω | το ανθοσ αυτου: 69. a^{scr} syr^{p} Thphyl om αυτου | του προσωπ. αυτου: B om αυτου | τ. πορειαισ cum BCLP etc (vg *in itineribus suis*, ff *in actu suo*) ... ℵA 40. 89. 97. (al^{vid}) Thphyl τ. πoριαισ (:: cf ad Lc 13, 22) ... 30. ε. τ. ευπορειαισ, lux *in honoribus suis*, 64. τω πλουτω | αυτου tert: c*^{vid} εαυτου

12. ανηρ cum ℵBCKLP al pler cat Dam$^{paris\ ter}$ (sub ο π υ) etc (et. ff vg *vir*) ... A 70. 104. ανθρωποσ | υπομένει: hoc accentu et. Dam^{paris} (sub υ etc), item vg *suffert*, etc ... KLP al mu υπομενεῖ, ff Chrom$^{serm\ 1}$ (de oct. beatit., cf Sab) *sustinuerit* | γενομενοσ: K Thphyl γινομ. | λημψεται: cf ad v. 7 | επηγγειλατο sine additam cum ℵAB a^{scr*} ff arm (exced.ven) ... ς (Gb^{0}) add ο (c 117. Dam^{paris} sub υ om) κυριοσ cum (c)KLP al pler cat syr^{p} arm^{ven} Dam^{paris} (sub υ) Thphyl Oec; item 4. 13^{vid} 27. 29. 103. vg syr^{cu} cop aeth^{utr} Dam$^{paris\ bis}$ (sub ο et π) ο θεοσ

13. απο cum ABCKLP etc (et. Ephr^{316} Cyr$^{ioh\ 431}$ et$^{ador\ 10.\ 539}$) : ℵ 69. a^{scr} υπο | θεου c. ℵABCKLP al^{60} fere cat Cyr^{ioh} et^{ador} etc ... ς (= Gb Sz) του θεου cum minusc non ita mu Ephr

14. υπο τησ ιδιασ επιθυμιασ: Cyr$^{esa\ 51}$ υπ. των ιδιων επιθυμιων (sed ioh^{431} et$^{ador\ 10}$ et^{539} υπ. τησ etc)

15. η επιθυμια: c om η | αποκυει: 40. 45. 101. 105. 180. etc ἀποκυεῖ ... Cyr$^{ioh\ 431}$ κυει (sed$^{ador\ bis}$ et^{esa} αποκυει)

16. μη: 13. μηδε

17. καταβαινον: A 13. Dam^{paris} (sub σ) -νων ... 27. 29. 66** κατερχομεναν | απο et. Cyr^{hr} etc ... K h 5. 23. 25. 66** 98^{mg} al fere^{10} (3 ap

τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς
ἀποσκίασμα. 18 βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς Ro 8, 23
τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

19 Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· ἔστω δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς
εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· 20 ὀργὴ
γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. 21 διὸ ἀποθέμενοι 1 Pe 2, 1
πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν

Scri) Cyrioh[1] et[amos311] παρα, Chr[12,1040] Cyrioh[162] et[379] Dam[paris] (sub σ) Oec εκ (Thphyl[325] et εκ et απο) | ουκ ενι: ℵP 56. 69. 73. 104. c[scr] al[3 scr] ουκ εστιν | τροπης αποσκιασμα cum ℵ[c]ACKLP etc. Vertunt vg *vicissitudinis obumbratio*, Hier[iovin 1] *conversionis obumbraculum*; ff *modicum obumbrationis*, Aug[saepe] (cf Sab) *momenti* (ροπης?) *obumbratio* ... ℵ*B τροπης αποσκιασματος ... c[scr] add *ουδε μεχρι υπονοιας τινος υποβολη αποσκιασματος*

18. *βουληθεισ*: 7. 57** 106. 177. g[scr] vg (et. am tol Bed, non item fu demid) Thphyl add *γαρ* (item 40. *αυτος γαρ βουλ.*, aeth *quia - genuit*) | *απεκυησεν*: 69. a[scr] c[scr*] *εποιησεν* | *απαρχην*: c[scr] praem *πρωτους και τιμιωτατους της ορωμενης κτισεως* | *τινα*: 81, 95* om, item ff *ut simus primitiae conditionum eius*, „quidam" ap Bed[166] - *primitiae creaturarum eius* (contra vg *aliquod initium creaturae eius*) | *αυτου* cum ℵ*BKL al fere omn cat Mach[hom 49,4] ... Ti *εαυτου* cum ℵ[c]A CP 105. Cf et. ad v. 26

19. *ιστε* cum ℵ[c] (et* *ιστω*) ABC 73. 83. ff vg (et. Bed[166]) cop arm syrp[mg] (ff cop syrp[mg] arm *scitote*, vg *scitis*). Praeterea A add *δε* ... 42. 47. om ... ς (sed Gb´ *ιστε*) Ti *ωστε* cum KLP al pler cat syrp[txt] (*itaque*; sed videtur et. syr[sch] agnoscere: *et vos fratr. mei dilecti, quisque ex vobis sit*, item aeth[pp] *και νυν αδελφοι ημων εστω*. Contra aeth[ro] *εστε* - quod excidit in Polygl - *αδελφ. ημων και εστω*) Thphyl Oec :: pro auctoritate testium omnino recipiendum est *ιστε*, quod ipsum coniunctione ad *εστω* adposita confirmatur (etiam P* retinuit, licet antea *εστω* receperit). *ωστε* cum imperativo non ab usu alienum est (ut voluit Wtst), cf 1 Co 3, 21 et Steph. Thes. 8, 2130 („*ωστε itaque*"). A librariorum ratione illud quidem abhorret, sed probe tenendum est eiusmodi lectiones minime a librariis sed ab emendatoribus doctis derivandas esse. | *αδελφ. μου αγαπητου*: 13. 22. *αγαπ. μ. αδ.* | *εστω δε* cum ℵBCP* 83. (ita omnino ap Sz pro 81. legendum) m[64] (*sit vero omnis homo citatus* etc sine eis quae praecedunt) ff (*sit autem omnis homo velox* etc) vg (ut ff, et. Bed[166]) cop; similiter A (antea *ιστε δε*) 13. (antea non liquet) auct[mansio 14] *και εστω* ... ς Ti *εστω* absque coniunctione cum KLP[2] al pler cat syr[utr] arm aeth Thphyl Oec (Antioch[1064] Dam[2,420] Aug[ioh 57] probandi vim non habent)

20. *ουκ εργαζεται* cum ℵABC[3] 3. 6. 18. 26. 31. 35. 68. 70. 73. 95* 99. l[scr*] Ephr[5] ... ς Ti *ου κατεργαζετ.* cum C*KLP al pler cat Ephr[53] Ath[647] Ps-Ath[323] et[629] etc

21. *ρυπαριαν* (et. ℵABC etc): k[scr] *-ρειαν* | *περισσειαν* (K* *-σιαν*) ... A

ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. 22 γίνεσθε
δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογιζόμενοι ἑαυτούς.
Mt 7, 26 23 ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν
ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ·
24 κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο
ὁποῖος ἦν. 25 ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευ-
θερίας καὶ παραμείνας, οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος
ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
26 εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ

---

13. 68. *περισσευμα* | *εν* (ℵ *εμ*) *πραυτητι* (6. 43. 81. 100. k^{scr} *πραοτητι*): P add *σοφιας*, item Antioch^{1216} *της καρδιας*, Thphyl *καρδιας* | *υμων* cum ℵABCKP etc ... L al plus^{15} *ημων*

22. *δε*: 9. 18. *ουν* ... h 105. k^{scr} harl arm om | *λογου* (36. *-γων*, 31. *του λογ.*) ... c^{2} 38. 73. 83. 98^{mg} c^{scr} al^{5} aeth^{utr} Dam$^{par\ 457}$ (et. paris) Thphyl *νομου* | *μονον* ante *ακροαται* cum ℵACKLP al fere omn cat Dam (ut ante) Oec ... Ln Ti post *ακροαται* cum B a^{scr} Thphyl ff vg (*et non auditores tantum* ff vg), nec aliter syr^{utr} cop arm aeth ... 69. 180. al^{3} om

23. *οτι ει* (A 13. Dam^{paris} *η*) *τις* (cop *qui enim est*, syr^{sch} *si homo enim*): A om *οτι* | *λογου* cum ℵABCKLP etc ... 83. 98^{mg} 105. al plus^{10} *νομου* | *εστιν*: L post *ει τις* pon | *της γενεσεως*: syrP ^{mg} et. graece habet ... 70* om, nec syr^{sch} ar^{e} exprim

25. *τον της*: 3. 56. 95* 177. 13^{lect} 14^{lect} j^{scr}* om *τον* | *παραμεινας*: vg (et. am, sed non fu demid harl tol, nec ff Aug$^{ps\ 118}$) syr^{sch} et^{P} c.* arm ar^{e} add *εν αυτω* | *ουκ ακροατης* sine *ουτος* cum ℵABC 13. 29 68. 73. ff vg (et. Aug Cass Bed) syr^{sch} cop ar^{e} (item aeth^{utr} *και ουκ ακρ.*) ... ς (sed Gb^{0}) Ti praem *ουτος* cum KLP al pler (sed 105. g^{scr} *ουτως*, quod cum *παραμειν.* iungitur) cat syrP arm Thphyl Oec | *επιλησμονης*: 1** 9. 27. 68. 95* 104. *επιλησμων* (et. vg *oblivïosus*, contra ff *oblivionis*) | *αλλα ποιη. εργου*: 13. *αλλ ακροατης νομου και ποιητης εργου* | *γενομενος*: 31* *γιν.*, 40. *γεναμ.* | *εργου*:-K post *ακροατης* transpon

26. *ει* sine copula cum ℵABKL al fere omn cat^{g} (et^{txt} et^{com}) syrP arm (m^{64} Antioch^{1079} vix probant) Thphyl Oec ... Ln *ει δε* cum CP 13. 31. ff vg (et. Bed^{169}) cop (syr^{sch} aeth *et si*; Cyr$^{ioh\ 295}$ *ει τις γαρ φησι* etc) | *θρησκ. ειναι* sine additam cum ℵABCP h 27. 29. 66** 68. 73. m^{64} ff vg (et. Bed^{169}) cop (sah^{vid}, incipit a verbis *dicens apud se: Ego religiosus*) syr^{utr} arm aeth Antioch^{1079} ... ς (= Gb Sz) add *εν υμιν* cum KL al pler (sed 42. 57. 105. 126. al pauc ante *ειναι* pon) cat Cyr$^{ioh\ 295}$ Thphyl Oec | *χαλιναγωγων* (C *-αγωγων γλωσσαν* in rasura): B *χαλινων* | *γλωσσαν αυτου* cum ℵACKL al fere omn cat Cyr$^{ioh\ 295}$ Antioch ^{1079} Oec ... Ti *γλ. εαυτου* cum BP 101. c^{scr} Thphyl :: cf ad 1, 18 | *αλλα* cum ℵABCLP al mu Cyr^{ioh} Oec ... ς *αλλ* cum K^{sil} al longe plu Antioch^{1079} Thphyl | *καρδι. αυτου* c. ℵAKLP al pler cat Cyr^{ioh} Oec ...

ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκία. 27 *θρησκία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.*

II.

1 *Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης.* 2 *ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι,* 3 *καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἴπητε· σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν*

Ln Ti καρδι. εαυτου cum BC 4. k^{scr} Thphyl | *θρησκια* cum ℵ (item Ln$^{ed\ min}$ ex sententia editoris sine teste) ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti *θρησκεια* cum ABCK^{sil}LP etc :: cf ad Act 26, 5

27. *θρησκια* (cum ℵ f^{scr}, item Ln$^{ed\ min}$; ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti *-σκεια*, ut v. 26) sine copula cum ℵBCKLP etc ... A 70. 83. 123. syr^{sch} add *γαρ*, item 8^{pe} m^{34} ff am sah cop syr^{P} c.* Epiph^{1021} *δε* | *θεω* cum ℵ*C^{2}KL 31. 38. 40. 42. 57. 68. 70. 73. 80. 83. 105. 123. 177. 180. al^{40} (10 ap Scri) cat arm Dam^{paris} (sub o) Thphyl ... ς (Gb^{00}) Ln *τω θεω* cum ℵ^{c}AB C*P al plu Epiph^{1021} (omisso *παρα*) Antioch^{1184} Oec | *και* (A add *τω*) *πατρι*: 99. 126. 177* 13^{lect} 14^{lect} g^{scr} m^{34} sah (item syr^{sch} aeth) Dam^{paris} (sub o) om *και* ... ff *apud dominum* pro *παρ. θεω κ. πατρ.*] *επισκεπτεσθαι*: Dam^{paris} (sub o) *-ψασθαι* | *εαυτον* (180. *αυτον*): A aeth *σεαυτον* | *απο*: CP *ἐκ*

II. 1. *προσωπολημψιαισ* cum ℵABC ... ς *-ληψιαισ* cum KLP etc | *τησ δοξησ*: 69. 73. a^{scr} c^{scr} ante *του κυριου* pon ... 13. sah Antioch^{1175} Cass^{145} om

2. *εισ συναγωγην* cum ℵ*BC c^{scr} ... ς Ti *εισ την συναγ.* cum ℵCAKLP al fere omn cat arm Cyr$^{ioh\ 344}$ Antioch^{1175} Thphyl Oec

3. *και επιβλεψητε* cum ℵAKL 13. 31. 40. al fere omn cat vg syr^{sch} sah aeth (cop *non respicite*) Antioch^{1175} Oec ... Ti *επιβλεψ. δε* cum BCP 69. a^{scr} (c^{scr} *επιβλ. τε*) ff syr^{P} Thphyl Hesych^{levit6,134} | *ειπητε* pri sine additam cum ℵABC 13. 65. 67. 69. 76. 133. a^{scr} j^{scr} ff fu harl syr^{P} arm Thphyl Hesych^{levit} ... ς (= Gb Sz) add *αυτω* cum KLP al pler vg (et. am demid) syr^{sch} sah cop aeth cat Antioch^{1175} Oec | *εκει*: B ff post *καθου* (ff *tu sta aut sede illo*) ... sah om | *η* (C *και*) *καθου* sine *ωδε* cum ABC* 13. 65. 69. a^{scr} c^{scr} ff vg (et. Aug$^{ep\ 167}$ Hesych^{levit}) syr^{P} arm (*η ελθε καθου*) Cyr$^{ioh\ 344}$ (de B ff vide ante) ... ς (Gb^{00}) add *ωδε* cum ℵC^{2}KLP al pler cat syr^{sch} sah cop aeth Thphyl Oec | *υπο το* c. ℵAB*CKL al pler vg aeth Cyr$^{ioh\ 344}$ etc ... B^{3}(et^{vid}iam^{2})P

μου, 4 οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν
πονηρῶν;
5 Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο
1 Co 1, 27 s τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς
βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; 6 ὑμεῖς δὲ ἠτι-
μάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμᾶς,
καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; 7 οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν
Lv 11, 18 Mt 22, 39 τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; 8 εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε
βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυ-

13. 27. 29. 68. 69. a^{scr} c^{scr} d^{scr} sah syr^{P} arm *επι το* (item syr^{sch} cop *ante*) | *υποποδιον* sine additam cum ℵBCKLP al fere omn cat ff (*sub scamello meo*) sah cop arm Cyr$^{ioh\,344}$ (Antioch^{1175} om *η καθ. υπο το υπ. μου*) ... Ln$^{ed\,min}$ add *των ποδων* cum A 13. vg (*sub scabello pedum meorum*, item Aug^{ep} et Hesych^{levit}) syr^{utr} aeth | *μου*: A *σου*

4. *ου* (Gb″) cum ℵAB^{2}C 13. 14. 36. 38. 68. 69. 73. 95** 113. a^{scr} c^{scr} al^{2scr} cat vg (et. Aug$^{ep\,167}$ Hesych^{levit} Bed) syr^{utr} sah cop arm aeth Cyr$^{ioh\,344}$ Antioch^{1175}. Nec ipsum *ου* expri B* ff (*diiudicati estis inter vos, facti estis iudices* etc) ... ς Ti *και ου* c. KLP al pler (27. 29. *και* omisso *ου*) Thphyl dis Oec^{dis}. Ille enim sic: ὁ *Καὶ σύνδεσμος παρέλκει ἐνταῦθα συνήθως ἀρχαιζούσῃ φράσει, ἐπεὶ ἀποδόσεως οὔσης ἐνταῦθα τοῦ ἄνω εἰρημένου περιττὸς ὁ σύνδεσμος.* Item Oec: ὁ *Καὶ σύνδεσμος παρέλκει*, rursusque ad *και εγενεσθε* etc: ὁ *Καὶ σύνδεσμος παρέλκει ἐνταῦθα, ὥς εἴρηται, συνήθως ἀρχαιζούσῃ φράσει, ἐπεὶ* etc ut supra | *εν εαυτοις*: 100. 127. *εν αυτοις* | *πονηρων*; (ita et. ς Wtst Gb Sz Ln) ... Knapp alii *πονηρων*.

5. *αδελφ. μου αγαπητοι*: 13. *αγ. μου αδελφ.*, 69. a^{scr} 13^{lect} 14^{lect} c^{scr} *μου αδελφοι* (c^{scr} add *οι*) *αγαπητ.* (sed a^{scr*} *αγαπ. αδ.*, 13^{lect} 14^{lect} om *αγαπ.*?) | *ουχ*: ℵ *ουκ* | *τω κοσμω* cum ℵA*BC* syr^{P}, item 27. 29. 43. 64. *εν τω κοσμω* (29. add *τουτω*), vg *in hoc mundo* ... ς *του κοσμου τουτου* cum minusc ut vdtr pauc aeth Oec^{txt}; item Gb Sz *του κοσμου* cum A^{2}C^{2}KLP al plus^{70} (12 ap Scri) cat ff syr^{sch} cop arm Thphyl^{txt} et^{com} Oec^{com} ... 113. om | *βασιλειασ* cum ℵ^{c}BCKLP al omn^{vid} cat ff vg rell Thphyl Oec ... ℵ*A *επαγγελειασ* (ℵ* *-λιασ*) :: cf Heb 6, 17; item Gal 3, 29

6. *ουχ* cum ℵBC^{2}KLP al fere omn cat Thphyl Oec ... Ti *ουχι* cum AC* 69. 180. a^{scr} c^{scr} | *καταδυν. υμασ* cum ℵ*A h 19. 20. 65. ... ς Ln Ti *κατ. υμων* cum ℵ^{c}BCKLP al pler cat Thphyl Oec :: si usum spectas, potius *υμων* pro *υμασ* quam *υμασ* pro *υμων* a correctore substitutum videtur

7. *ουκ* cum ℵBCKLP al fere omn syr^{sch} rell ... A 13. c^{scr} syr^{P} aeth^{utr} *και* | *επικληθεν* (C* *επικεκληθεν*): 69. a^{scr} c^{scr} Thphyl *κληθεν*

8. *τελειτε* (P add *τον*) *βασιλικον*: C syr^{P} Antioch^{1176} *βαλικ. τελειτ.* | *την γραφην* et. ff Antioch (40. add *την λεγουσαν*) ... 27. 29. vg *τασ γραφασ* | *ωσ σεαυτον* (B *σαυτον*) cum ℵABCKLP etc ... 4. 25. 28. 31. 42.

τόν, καλῶς ποιεῖτε· 9 εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. 10 ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. 11 ὁ γὰρ εἰπών· μὴ μοιχεύσῃς, εἶπεν καί· μὴ φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. 12 οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. 13 ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

Ex 20, 13 ss

---

57. 70. 98. 101. 106. 177. 180. al^{30} (8 ap Scri) cat Antioch^{1176} Thphyl *ωσ εαυτον*, a^{scr} *ωσ εαυτουσ*

9. *προσωποληπτειτε* cum ℵABC ... ς *-ληπτειτε* cum KLP etc

10. *οστισ*: C *οσ* | *ολον τον νομον*: C 31. *τον νομ. ολον* | *τηρηση* cum ℵBC 3. 13^{lect} 8pe sil (alii non citantur) Thphyl Oec, item *servaverit* ff vg (et. Hier$^{iovin\,2}$) ... ς *τηρησει* cum KLP al pler cat, item A 63. 69. a^{scr} c^{scr} (et. syrp ut^{vid}) *πληρωσει*, 13. *πληρωσασ τηρησει*, 66** 73. *τελεσει* | *πταιση* cum ℵABC (nullus minusc citatur) ff (*peccaverit*, item Hier$^{iovin\,2}$) vg (*offendat*, Hier$^{pelag\,2}$ *offenderit*) Thphyl Oec ... ς *πταισει* cum KLP al omn^{vid} cat. Cf et. Caes^{150} *οτι εαν - πληρωση τισ, πταιση δε*

11. *ειπων* cum ℵBCKLP etc ... A *ειπασ* | *μη μοιχευσησ* (ℵL 13. 33. k^{scr} *-σεισ*), tum *μη φονευσησ* (k^{scr} *-σεισ*): C 69. 106. a^{scr} c^{scr} syrp arm Thphyl *μη φονευ.*, tum *μη μοιχ.* (69. a^{scr} *ου μοιχευσεισ*) | *μοιχευεισ φονευεισ* cum ℵABC 45. 98* cat, item 15. 70. *φονευεισ μοιχευεισ*, quo ordine etiam arm ... ς *μοιχευσεισ φονευσεισ* cum K al plu Thphyl; item LP 101. al pauc *μοιχευσησ* (et. c^{scr} h^{scr*}) *φονευσησ*. Ex Latt ff *non moechaberis, occideris autem*, vg *non moechaberis, occides autem* | *γεγονασ*: A 13. *εγενου* | *παραβατησ*: A (isque solus) *αποστατησ*

13. *ανελεοσ* (Gb′) cum ℵA(*αναιλ-*)BCK (P *-λεοσ*) al plus^{35} cat^{txt} et^{com} Oec; item 13. 38. 70. al^{10} Dam^{paris} *ανηλεοσ* ... ς *ανιλεωσ* cum L al permu Ephr^{205} Caes^{96} Chr^{11,860} Thphyl. Cdd pauci etiam *ανελεωσ* et *ανηλεωσ*. | *ελεοσ* pri: K al^{20} Chr^{11,860} *ελεον* | *κατακαυχ-* sine copula c. ℵ*(et^{c} ex^{emend})BC(et* et^{2})KL h al longe plu (omnes^{12} ap Scri) cat syr^{sch} sah cop ... ς (= Gb Sz) *και κατακ.* cum minusc mu aeth^{utr} Thphyl. Item ℵ^{c} (sed *δε* abstersum rursus) A 13. 40. 73. 83. 101. ff vg syrp Oec *κατακ. δε*: sic et. Ln$^{ed\,min}$ (arm *γαρ* exprim, m^{34} *quoniam* -) | *κατακαυχαται* (sed B *-τε*) cum ℵBKL al pler cat (minusc aliq *κατακαυχᾶτε* sive ut Mtthaeius edidit *-χᾶ τε*) Thphyl Oec. Item ff *superglorietur autem misericordia iudicium*, vg (item Aug^{saepe} etc) *superexaltat* (Aug^{bis} *superexultat*, cf Sab) *autem misericordia iudicio*, m^{34} *quoniam misericordia praefertur iudicio* ..... A 13. 27. 29. 66** cop *κατακαυχασθω* ... C^{2} (* latet) *κατακαυχασθε*, item syr^{sch} (*exaltati vos per miserationes super iudicium*). Cf et. B supra | *ελεοσ* sec cum ℵAB al sat mu Thphyl ... CKL h 13. 31. 57. 177. al plus^{50} Oec *ελεον*

14 *Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;* 15 *ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς,* 16 *εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος;* 17 *οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστιν*
2, 26 *καθ' ἑαυτήν.* 18 *ἀλλ' ἐρεῖ τις· σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγώ σοι δείξω ἐκ τῶν*

(nullus *ἐλεῶν*, nec magis id interpretes agnoscunt. Sed invenitur pro *τὸ ἔλεος* etiam *τὸ ἔλεον* apud Herodianum Epim. pag[235].)

14. *το οφελ.* (L *ωφ.*) cum NAC[2]KL al fere omn cat[txt] et[com] Thphyl Oec ... Ln om *το* cum BC* 99 (*τι γαρ οφ.*) arm (*h τι υμασ οφελοσ* teste Sz) :: cf etiam ad v. 16 et 1 Cor 15, 32 | *λεγη* (L 96. 99. 101. 106. 123. 142. c[scr] *λεγει*) ante *τισ* cum NBKL al fere omn cat[txt] et[com] Thyhyl Oec (Aug[fid et op] *si fidem dicat se quis habere*) ... Ln post *τισ* cum AC 56., item ff m[34] vg (*si fidem quis dicat* etc, ff *si quis dicat se fidem habere*), nec aliter sah cop | *εχη* (69. a[scr] c[scr] *σχη*): L 13. 80. 95. 96. 99. 101. 142. al[4 scr] *εχει* (al[2] *εχειν*) | *η πιστισ*: ff (*potest fides eum sola salvare*) m[34] *fides sola*. Similiter post *αυτον* (L *αυτο*) sah add *sine operibus*

15. *εαν* sine copula (Gb″) cum NB 5. 6. 13. 27. 29. 31. 36. 40. 73. 99. 105. 133. d[scr] cat ff m[34] cop arm ... ς Ln Ti *εαν δε* cum ADKL al longe plu vg syr[P] Thphyl Oec; item sah *εαν γαρ*, syr[sch] *et si* | *υπαρχωσιν*: 31. 68. 99. f[scr] Antioch[1174] Dam[paris] *-χουσιν* | *ωσι* (A 65. 73. 133. d[scr] arm *η*) *λειπομενοι* sine *ωσιν* cum NBCK syr[utr] arm (item sah cop aeth) Antioch[1174] Dam[paris] ... ς Ln add *ωσιν* cum ALP al omn[vid] cat Thphyl Oec. Latt sic: vg *et indigent*, ff *et desit eis*, m[34] *et defuerit eis*

16. *ειπη* (ℵ* *ειπει*, 68. Antioch[1174] *ειποι*) *δε* et. ff m[34] vg syr[P] (cop *και - δε*) ... A 13. 27. 73. 133. d[scr] syr[sch] sah aeth[utr] *και ειπη* | *υπαγετε*: c[3vid] 73. *υπαγε* | *τα επιτηδ. του σωματοσ*: 31. *τα του σω. επιτ.* | *το οφελοσ* cum NAC[2]KL al omn[vid] cat Antioch[1174] etc ... Ln om *το* cum BC* Dam[paris] :: cf ad v. 14

17. *εχη* (13. 99. 100. al[vid] *εχει*) ante *εργα* cum NABCK h 13. 31. 40. 69. al plus[10] cat ff m[34] vg sah ... ς (≐ Gb Sz) post *εργα* cum L al longe plu arm Thphyl Oec

18. *αλλ* cum NBCLP etc ... A *αλλα* | *την πιστ. σου*: 68. ff om *σου* | *χωρισ των* cum NABΘP h 8. 13. 25. 31. 56. 68. 69. 73. 78** 83. 90. 142. a[scr] ff vg syr[utr] sah cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) *εκ των* cum KL al longe plu cat Thphyl (Oec om *χωρ. τ. εργ.*) | *εργων* pri sine *σου* cum NABP 13. 69. 73. 83. a[scr] c[scr] ff vg syr[utr] sah cop arm ... ς (Gb[00]) add *σοι* cum CKL al pler cat aeth Thphyl | *σοι δειξω* cum NB 31. 69. a[scr] c[scr] j[scr] ... ς Ln Ti *δειξω σοι* cum ACKL al pler vg syr[utr] sah cop Thphyl Oec ... ff aeth om *δειξω* | *εκ τ. εργων μου*: ff vg syr[P] om *μου* | *την*

ἔργων μου τὴν πίστιν. 19 σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. 20 θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν; 21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; 22 βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνεργεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη, 23 καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. 24 ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. 25 ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκ-

Mth, 20 | 1 Co 8, 4 | Gn 22, 9 Heb 11, 17 | Gn 15, 6 18, 17 | Ro 4, 8 Gal 3, 6 | Ro 3, 28 | Ios 2, 1. 15. 6, 17 | Heb 11, 31

πιστιν sine *μου* cum ℵBC 13. 68. 69. 73. a^{scr} c^{scr} ff arm ... ς (Gb^{00}) Ln add *μου* cum AKLP al pler (sed o^{scr*} 130. *την πιστ. μου εκ τ. εργ. μου*) cat vg syr^{utr} sah cop aeth Thphyl Oec

19. *οτι εισ εστιν ο θεοσ* cum ℵA 68. vg syr^{sch} sah cop arm aeth^{pp} Cyr$^{ioh\,953}$ ... Ti *οτι εισ ο* (ita C; B 69. a^{scr} c^{scr} Thphyl om) *θεοσ εστιν* cum BC 69. a^{scr} c^{scr} syr^{p}; item ff aeth^{ro} Cyr$^{ioh\,878}$ *οτι εισ ο θεοσ, quia unus deus ...* ς *οτι ο* (31. al pauc om) *θεοσ εισ εστιν* cum (K, sed *εισ* additur in mg) L al pler cat Did$^{tri\,2,10}$ Oec ... Ps-Ath^{2,91} *οτι εστι θεοσ*

20. *δε*: 100. 106* 123. 130. arm om | *αργη* cum BC* 27. 29. ff (*vacua*) am^{2} fu demid (hi tres *otiosa*, et. Bed^{175}) sah arm^{zoh} ... ς *νεκρα* cum ℵAC^{2}KLP al pler cat vg^{cle} (et. am*) syr^{utr} cop arm^{usc} aeth Ps-Ath^{2,91} (pergitur enim post *φρισσουσιν* sic: *αλλ η πιστισ* usq *εστιν*) Oec, item Cyr$^{mich\,423}$ et$^{malach\,865}$ (sed certo dici nequit utrum Cyr ad hunc versum an ad v. 26 respexerit. Idem in Or^{4,306} dicendum est.)

22. *συνεργει* cum ℵ*A s (*cooperatur*) ff (*communicat*) ... ς Ln Ti *συνηργει* cum ℵ^{c}BCKLP al omn^{vid} cat vg (*cooperabatur*) syr^{utr} Thphyl Oec | *ετελειωθη*, : Wtst Gb Sz Ln *ετελειωθη*;

23. *επιστ. δε*: L 69. a^{scr} c^{scr} om *δε*, nec magis expri ff vg rell | *φιλοσ*: ‘69. a^{scr} c^{scr*} syr$^{p\,txt}$ *δουλοσ*

24. *ορατε* sine additam cum ℵABCP h al plus^{10} cat ff vg syr^{utr} cop arm aeth^{utr} Thphyl ... ς (= Gb Sz) add *τοινυν* cum KL al longe plu Oec | *μονον*: 4. 99. 127. 177^{mg} Thphyl *μονησ*

25. *ομοιωσ* et. ff vg (uterque *similiter et*, sed am fu demid harl *similiter autem et*) syr^{p} ... C *ουτωσ*, item syr^{sch} cop arm aeth | *δε και*: C 5. 6. 13. 76. vg^{cle} tol syr^{sch} cop arm om *δε* (aeth *et sic Rahab quoque*) | *τ. αγγελουσ* cum ℵABKP al longe plu cat vg syr^{p} cop Thphyl Oec ... CK^{mg}L al^{15} (sed nonnulli ex his tantum in mg) ff (*exploratores ex XII tribus filiorum Israel*) syr^{sch} et^{p} mg (*exploratores Iosuae*) arm ar^{e} aeth *τ. κατασκοπουσ*

βαλοῦσα; 26 ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

III.

1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. 2 πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν· 4 ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων

---

26. *γαρ* c. NACKLP al omn^{vid} vg (m) om syr^{P} cop etc ... ff Or^{2,644} *δε* ... B syr^{sch} arm aeth^{utr} *om* | *πνευματος* (et. Or^{2,644}): 13. 31. 73. 78** cat *του πνευμ.* | *εργων* cum NB 69. a^{scr} Or^{4,318} (*τό· πιστις χωρις εργων νεκρα εστιν*) ... ς Ln Ti *των εργων* cum ACKLP al pler cat Thphyl Oec

III. 1. *μη πολλοι* (L *πολλυ*) *διδασκ.* etc: m^{64} *nolite multiloqui esse* | *μειζον*: K *-ζονα* | *λημψομεθα* cum NABC ... ς *ληψ.* cum KLP rell (L *-ψωμεθα*) ... 73. *ληψεσθε*, vg (et. Aug$^{ioh\,57}$) cop *sumitis* (contra ff *accipiemus*)

2. *πολλα γαρ πταιομ. απαντες* (P 133. *παντες*) et. Or$^{int\,2,671}$ Sev$^{cat\,18}$ ... K om (sed explicatur in scholiis eius codicis) | *δυνατος* cum AB CKLP etc ... ℵ 14. 35. 38. 69. 93. 96. a^{scr} c^{scr} h^{scr} Cyr$^{esa\,827}$ Dam^{2,421} (et^{ed} et paris) Thphyl *δυναμενος* ... c*^{vid} add *τε*. Cf et. vg *potest* (demid harl* *potens*, tol *potens est*) *etiam* (cod ap Ln *autem*), aeth^{utr} *et potest*

3. *ει δε* (Gb′) c. ℵ(*add *γαρ*)ABCKL al^{25} ff vg (*si autem*; cdd ap Bed^{181} et ap Lc^{brug} *sicut autem*, sed Lc^{brug}: Si *non est commutandum cum* Sicut) cop Dam^{2,421} (et. paris) Oec; similiter m^{65} *quare ergo* ... Gb Sz *ἰδε* cum CP al plus^{40} arm Thphyl (in comm *το μεν ιδε αντι του σκοπει*), item ς *ιδου* cum minuc ut^{vid} paucis cat. Item syr^{sch} *ecce enim*, syr^{P} sah *ecce*, aeth^{PP} *et ecce*, aeth^{ro} *et insuper*. Ceterum m^{65} sic: *Quare ergo equis frena in ora mittuntur, nisi in eo ut suadeantur a nobis et totum corpus circumducamus?* | *εισ τα στοματα* et. ff m^{65} vg sah ... A 5. 25. 33. 177. 133. e^{scr} j^{scr} arm syr^{utr} *εισ το στομα* (et aeth *in corpus*; cop *iniicimus equis* omissis *εισ τ. στ.*) | *εισ το πειθ.* cum NBC Dam^{2,421} (et. paris) ... ς *προσ το πειθ.* cum AKLP al omn^{vid} Thphyl Oec | *αυτους ημιν* c. NBKLP al pler Dam^{2,241} (et. paris) Thphyl Oec ... Gb″ Ti *ημιν αυτους* cum AC 13. 40. 73. 98. | *αυτων* ante *μεταγομεν* cum NBCKLP etc ... Ti post *μεταγομεν* cum A 13. cat ... 2. 30. m^{65} Oec om

4. *ιδου*: 24. *ἴδε* (ut Wtst testatur) | *τηλικαυτα*: B praem *τα* | *ανεμων σκληρων* cum NBCKP al^{15} cät ff m^{65} vg Dam^{2,421} ... ς *σκληρ. ανεμ.* cum AL 13. al longe plu Thphyl | *οπου* sine *αν* cum NB sah ... ς Ln

σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται· 5 οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγάλα αὐχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει 6 ἡ γλῶσσα. πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, καὶ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ

Ti οπου αν cum ACKLP al pler (al pauc οπ. εαν) etc | βουλεται cum ℵBL 1. Dam^{2,421} (et. paris) ... ς Ln Ti βούληται cum ACKP al pler (m^{65} vg *ubi impetus dirigentis voluerit*) Thphyl Oec ... 13. βουληθη, 69. a^{scr} βουλοιτο. Libere ff: *reguntur autem parvulo gubernaculo, et ubicunque diriguntur voluntate eorum qui eas gubernant.*

5. ουτωσ cum ℵBCKLP etc ... A 5. 64. 65. 73. 133. d^{scr} ωσαυτωσ | μεγαλα αυχει cum ABC*P Eph^{190}; ff *magna gloriatur*, vg *magna exaltat* (fu *exultat*, item harl qui *magne exultat* habet) ... ς μεγαλαυχει cum ℵC^{2}KL al omn^{vid} cat (m^{65} *sed est magniloqua*) Dam^{2,421} (et. paris) Thphyl Oec | ηλικον πυρ cum ℵA^{2}BC*P vg (*quantus*) Antioch^{1c79} Oec. Cf et. Chr^{9,41} τοσουτον πυρ μυριαν υλην αναψαι δυναται. Sed apud Lucian. Hermot. 5 ηλικον significat *Quantulus* ... ς ολιγον cum A*^{vid} C^{2}KL al omn^{vid} cat ff (*pusillum ignis*) m^{65} (*parvus ignis*) syr^{utr} sah cop arm (και ολιγον) aeth Dam^{2,241} (et. paris) Thphyl | ηλικην (vg *quam magnam*, ff *in quam magnam silvam incendium facit*): m^{65} sah syr^{P} *magnam* (similiterque syr^{sch} cop reddit).

6. η γλωσσα pro και η γλ. cum ℵ* ... ς Ln Ti και η γλωσσα cum ℵ^{c}ABC KLP etc (m^{65} *ita et lingua ignis est*). Ceterum edd sic interpg: ἀνάπτει. καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, (sic ς, πυ· Ti, Ln non interpg) ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· (Ln nec hoc loco interpg) etc, at dempto και omnino vdtr η γλωσσα cum eis quae praecedunt coniungendum. Tractat locum Isid^{4,10} τὸ παρὰ σοῦ ζητηθέν· ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμ. τῆς ἀδικίας. Vide cetera apud ipsum. | η γλωσσα καθισταται (B* καθισται) cum ℵABCK 27. 43. 65. 73. 102. 133. c^{scr} ff m^{65} vg syr^{sch} syr^{P} ^{txt} sah cop arm (libere aeth) Antioch^{1079} Dam^{2,421} (et. paris) ... ς (Gb^{00}) praem ουτωσ cum P al pler cat syr^{P} c.* Thphyl Oec, item L 106. ουτωσ και. Ex interpp vg sic: *Et lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris quae maculat totum corpus* etc, m^{65} *ita et lingua ignis est, et mundus iniquitatis per linguam constat in membris nostris, quae maculat totum corpus* etc, ff *et lingua ignis saeculi* (corrigendum *saeculum*?) *iniquitatis. Lingua posita est in membris nostris quae maculat totum corpus* etc; syr^{sch} *Et lingua ignis est, et mundus iniquitatis veluti silva est: et ipsa lingua, cum sit inter membra nostra, maculat totum* etc; sah *Lingua etiam ignis est, mundus iniquitatis*; *lingua inter membra polluens corpus totum* etc; cop *Lingua etiam ignis est in splendorem iniquitatis*; *lingua existit inter membra et polluit* etc. Etiam ar^{e} κοσμ. αδικ. reddit *ornatum iniquitatis*. Cf et. de voce κοσμοσ Thphyl^{336} κόσμον γὰρ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος λέγει. ἢ καὶ ὅτι κἂν κόσμος ἐστὶν ἤτοι κοσμοῦσα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· – ἐπεὶ καὶ οὕτω τινὲς βούλονται τὸν κόσμον λαμβάνειν πρὸς σημασίαν,

φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. 7 πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, 8 τὴν Ps[139 (140).] δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάστατον

---

etc. Similiter Oec disputat. Atque utramque explicationem etiam Isid[2,158] agnoscit: *ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμ. τῆς ἀδικίας· μάλιστα μὲν – πολλὰ λαλοῦσα κακά· καὶ γὰρ καὶ κατηγορεῖ καὶ κακηγορεῖ καὶ ἐπιορκεῖ – – ἴσως στηλιτεύων αὐτοὺς τοῦτ' ἔφη· ἡ γλῶσσα – ἀδικίας· ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν ὅτι ὁ τῆς εὐγλωττίας πυρσὸς ὅταν τοὺς μεγάλα πταίοντας κοσμῇ, ἐγκαλλώπισμα δοκεῖ τῆς ἀληθείας. χρὴ τοιγαροῦν τῇ δεινότητι κεχρῆσθαι οὐ πρὸς τὸ τὴν κακίαν κοσμεῖν* etc (Eadem excerpta cat[21] et ex cdd 100 et 103 ap Mtthaeium[11,191]). Item schol ap Mtthaeium ad h. l. *ἐπικοσμεῖ γὰρ ῥήμασιν ἔσθ' ὅτε τὴν ἀδικίαν.* | *και σπιλουσα* cum ℵ* ... ς Ln Ti *η σπιλουσα* cum ℵ[c] rell | *τ. τροχον* (et. c, vitiose exscriptum *-χην*) *της γενεσεως*: ff vg *rotam nativitatis* (vg add *nostrae*), m[65] *rotam geniturae*, syr[sch] *series generationum nostrarum, quae currunt veluti rotae* ... ℵ 7. 25. 33[mg] 68. 83. 96** vg syr[sch] aeth add *ημων* ... cdd ap Thphyl et ap Oec *γεεννης*. Cf 15[schol] (ap Wtst) *ἀνάπτει τὸν τροχὸν τῆς γεέννης, τουτέστι καὶ ἐγκαίουσα καὶ κατατρέχειν ἡμῶν ποιοῦσα τὸ πῦρ.* Item Oec (nec fere aliter Thph): *φλογίζει τὸν τροχ. τῆς γεέννης, τουτέστιν ἐκκαίει καὶ ἐρεθίζει καθ' ἡμῶν τὴν γέενναν, ὡσπερεὶ κατατρέχειν ἡμῶν ποιοῦσα τὸ πῦρ – – εἰ μὲν οὖν τῆς γεέννης ἔχει, ὥς τινα τῶν ἀντιγράφων ἔχει – – εἰ δὲ τὸν τροχ. τῆς γενέσεως – τὴν ζωὴν ἡμῶν φησίν.* Cf et. ap Mtthaeium l. l. | *και φλογιζ. υπο της γεεννης* : m[65] *et inflammatur a genitura*

7. *θηριων τε*: 11. 73. 99. k[scr] Thphyl om *τε* | *ερπετων τε*: A 11. 47. a[scr] arm om *τε* ... c[scr] *και ερπετ.* | *εναλιων* (*εναλλων* aut *αλλων* nusquam legi vdtr): ff *natantium*, m[65] *beluarum maritimarum* ... vg *ceterorum* (*caet-*). Eodem vitio laborant et. am fu tol harl et omn ap Ln, nec magis Le[brug] quicquam contra monet, sed Erasmo et Estio testibus (cf Sab) invenitur et. *cetorum*. Libere demid – *natura bestiarum et volucrum et serpentium domatur, et domita sunt omnia a natura hum.* | *δαμαζετ. και δεδαμασται* (syr[sch] om *και δεδαμ.*): c h[scr] o[scr] arm *δεδαμ. κ. δαμαζ.*

8. *την δε*: P om *δε* | *δυναται δαμασαι ανθρωπων* cum ΝΑΚΡ 5. 31. 69. 104. 133. a[scr] c[scr] ... Ln *δαμασαι δυνατ. ανθρωπων* cum BC syr[P] ... ς Ti *δυνατ. ανθρωπων δαμασαι* cum L al pler cat arm Cyr[ioh 724] Dam[2,421] (et. paris) Thphyl Oec. Libere ff vg *nemo* (vg *nullus*) *hominum domare potest*, m[65] *hominum domare nemo potest*, syr[sch] cop aeth *nemo potest domare* | *ακαταστατον* cum ΝΑΒΡ Dam[2,421] ex paris, item ff (*inconstans*) vg (*inquietum*) cop (*indomitum*) Hier[pelag 764] (*incontinens*). Item (ap Gb) arm *κακον και ακαταστατον και ... ς ακατασχετον* cum CKL al pler Epiph[814] Cyr[nest 29] Dam[2,421] ed etalibi (ubi etiam paris consentit) Thphyl Oec, item syr[utr] aeth, etiam m[65] post *nemo potest* pergit *et retinere a malo* (similiter 13[lect] *κακῶν* pro *κακόν*)

κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. 9 *ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας·* 10 *ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι.* 11 *μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν;* 12 *μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.*

13 *Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας.* 14 *εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε*

---

9. *τον κυριον* (Gb′′) cum ℵABC̆P 4* 13. ff vg^{ms} (ap Ln) syr^{sch} cop arm Cyr esai^{107} Dam paris ... *ς τ. θεον* cum KL al pler cat vg syr^{p} Epiph^{815} Dam^{2,380} et^{421} Thphyl Oec | *γεγονοτας* (et. Epiph^{815} Dam^{2,421}): A 5. 13. 65. 73. d^{scr} Dam^{2,380} (et. paris) *γεγεννημενους*

11. *το γλυκυ και το πικρον* : 14* 16. 69. a^{scr} c^{scr} cop aeth Dam^{paris} bis (non item Dam^{2,380} et^{421}, sed semel et paris ordine vulgato) *το πικρον κ. το γλυκυ*

12. *συκα*: perreximus absque *ουτωσ* cum ABC* 83. c^{scr} syr$^{p\ txt}$ arm Dam^{paris} ... *ς* (Gb^{00}) perg i. e. add *ουτωσ* cum ℵC^{2}KLP al pler cat ff vg syr^{sch} et^{p} c.* cop aeth Cyr$^{esa\ 107}$ Thphyl Oec | *ουτε* (sed ℵ 13. 27. 29. 66** Cyr^{esa} *ουδε*) *αλυκον γλυκυ* cum ℵABD (et* et^{2}) 13. 27. 29. 66** 83. 142. ff (*bullit dulcem et salmacidum*) vg (*emanat dulcem et amaram aquam*) Cyr$^{esa\ 107}$ (Dam^{paris} *ουτε αλυκον και γλυκυ ποιησαι υδ. τισ δυναται*) ... *ς* (= Gb) *ουδεμια πηγη αλυκον και γλυκυ* cum KLP al pler cat syr^{p} Thphyl Oec (sed 2. 36. 105** 14^{lect} Thphyl Oec *αλικον*, 45. *αλμυρον*: 31. om *και* : pro *ουδεμια* P c^{scr} *ουτε μια*, quemadmodum et. al^{5scr} *οὐδὲ μία*, ut sine dubio rectius quam *οὐδεμία* scribitur). Praeterea cf et. syr^{sch} ar^{e} *ita etiam aqua salsa non fieri potest dulcis*, cop *ita fonti dulci facere aquam amaram*, arm *neque salinus locus aquam dulcem facere*. Aeth vero liberrime: *sic quoque ergo et aqua dulcis non erit amara et aqua amara etiam non erit dulcis*

13. *τισ*: 7. 32. 42. 43. 57. 73. 95* 101. f^{scr} k^{scr} *ει τισ* ... K al plus^{10} cat om | *εν υμιν; δειξατω* ... Ln *εν υμιν, δειξατω* | *πραυτητι*: al^{5} fere Ephr^{175} Antioch^{1105} *πραοτητι*

14. *ει δε*: AP 13. 56. 106. add *αρα* | *εριθειαν* ut ℵB^{3}CKLP etc ... A *ερειθειαν*, B* *ερειθιαν*, 101. 13^{lect} Dam^{par} (sub *σ*) *εριθιαν* | *τη καρδια* cum ABCKLP al pler cat aeth Ephr^{175} Dam^{2,684} Thphyl Oec ..., ℵ 4. 16. 27. 29. 66** 106. al$^{8\ scr}$ ff s vg syr^{utr} cop arm Antioch^{1095} *ταισ καρδιαισ* | *μη κατακαυχασθε* (s vg *nolite gloriari*) : A 14* 16. 19. 22. 23. 26. 31. 37. 46. 69. 78. 123. 177. a^{scr} *μη καυχασθε* ... ff *quid alapamini* (ex *elevamini* corruptum? Martianay), pergens *mentientes contra veritatem*

1, 17 *τῆσ ἀληθείασ καὶ ψεύδεσθε.* 15 *οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειοσ, ψυχική, δαιμονιώδησ.* 16 *ὅπου γὰρ ζῆλοσ καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.* 17 *ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικήσ, εὐπειθήσ, μεστὴ ἐλέουσ καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτοσ, ἀνυπόκριτοσ.* 18 *καρπὸσ δὲ δικαιοσύνησ ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖσ ποιοῦσιν εἰρήνην.*

IV.

1 *Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ*

---

14. *τησ αληθειασ και ψευδεσθε* cum ℵ* et (praemisso *κατα*) ℵ^{c}, item syr^{sch} *ne inflemini adversus veritatem nec mentiamini* ... ς Ln Ti *και ψευδεσθε κατα τησ αληθειασ* cum ABCKLP al fere omn (cod^{unus} i. e. 97. om *κατα*) syr^{p} cop rell Eph^{175} Thphyl Oec (Dam^{2,684} *κ. ψευδεσθε τη αληθεια*)

15. *αυτη η σοφια* (et. Epiph^{206} ed. Dind, Petav *ἡ αὐτὴ σοφ.*): c 69. a^{scr} c^{scr} Did$^{tri\,3,1}$ Ephr^{175} Thphyl *η σοφ. αυτη* ... ff om *αυτη* | *αλλα* cum ℵB (non Epiph^{206} ed. Dind nec Did) ... ς Ln *αλλ* cum ACKLP etc

16. *εριθεια* (B* *ερειθεια*, 101. 13^{lect} *εριθια*) ... c *ερεισ*, P Antioch^{1115} *ερισ* | *εκει* sine *και* cum BCKLP al pler cat ff s vg syr^{p} cop arm aeth Ephr^{175} Thphyl Oec ... ℵA 4. 13. 73. 101. vg^{ms} (ap Ln) syr^{sch} *εκει και*

17. *η δε* et. Epiph^{206} Antioch^{1328} etc ... Did$^{tri\,3,1}$ *η γαρ* | *επειτα* et. Epiph Antioch etc ... Did om | *επιεικησ* (Epiph om) *ευπειθησ* (Epiph ed. Dind. *ευπιθησ*): ita accurate et. s am *modesta suadibilis* ... ff *et verecundiae consentiens* ... vg^{cle} (atque et. fu demid tol hari) *modesta suadibilis bonis consentiens* (vg^{ms} ap Ln *suadibilis* post *consentiens* pon) | *καρπων*: c (^{2}erasisse vdtr) 27. 29. 106. (et. 66** inter lineas add) Did$^{tri\,3,1}$ add *εργων* | *αδιακριτοσ*: s vg *non iudicans*; ff *sine diiudicatione irreprehensibilis*, Aug^{bis} (cf Sab) *inaestimabilis* ... 100. 104. 127. *ευδιακριτοσ* | *ανυποκριτοσ* cum ℵABCP 3. 5. 13. 57. 69. 98* a^{scr} s ff vg cop syr^{p} arm Did$^{tri\,3,1}$ Ephr^{175} Antioch^{1238} Dam^{2,684} (et. paris) ... ς (Gb^{00}) praem *και* cum KL al pler cat syr^{sch} aeth (sed syr etiam ante infert copulam: *και επιεικησ και ευπ. και μεστη* etc, similiterque aeth) Thphyl Oec

18. *καρποσ δε*: ℵ* add *ο* (:: similiter alibi scribitur invitis quidem testibus plerisq) | *δικαιοσυνησ* cum ℵABCLP al plu (3 ap Mtthaei, 5 ap Scri) arm Ephr^{175} Antioch^{1288} Dam^{2,685} (et. paris) et^{3c4} Thphyl ... ς (= Gb Sz) *τησ δικαιοσυνησ* cum K al plu cat Oec

IV. 1 *ποθεν* pri: s (non item ff vg) *et unde* | *ποθεν* sec cum ℵABCP 5. 13. 31. 36. 69. a^{scr} c^{scr} cat ff m^{93} (om *και*) cop syr^{p} arm^{gb} Antioch^{1064} Thphyl ... ς (= Gb+Sz) om cum KL al pler s vg syr^{sch} aeth Oec | *εν υμιν*: 13. syr^{sch} ante *μαχαι* pon, A 5. arm^{cdd} ante *και ποθεν* | *εν*

τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; 2 ἐπι- 1 Pe 2, 11
θυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπι- Ro 7, 23
τυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. καὶ οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι
ὑμᾶς· 3 αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν Mt 7, 7
ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε, 4 μοιχαλίδες. οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ

τοις μελ. υμων: m^{93} add (post *nonne de voluntatibus vestris quae militant in membris vestris*) *et sunt vobis suavissima*

2. φονευετε: edd mu (ut Erasmi 2. atque et. Lutherus *ihr hasset*) φθονειτε invitis testibus ut vdtr omnibus | ουκ sec: A^{woid} ουχ (Cowper ουκ, nec quicquam monet) | και ουκ εχετε δια (Gb′) c. ℵP 5. 11. 18. 19. 24. 25. 26. 27. 29. 30. 32. 33. 35. 36. 38. 42. 67. 73. 76. 78. 80. 100. 104. 126. 127. 177. a^{scr} c^{scr} al^{5} ^{scr} (al ut 68. 69. de quorum lectione non satis constat) (cat και ουκ εχ. δε) ff vg (et. am demid harl) syr^{utr} cop arm aeth Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) ουκ εχ. δε δια cum minusc vix mu ... Gb Sz Ln Ti ουκ εχετε δια sine copula cum ABKL 13. 40. 57. al plus^{20} fu tol :: και non convenire videbatur, nec enim quae sequuntur eodem modo cum praegressis cohaerent quo και ουκ εχετε et και συ δυνασθε. Hinc aut δε intrudendum videbatur aut copula delenda, quemadmodum φονευετε et μαχεσθε praegressa sunt.

3. αιτειτε: P 5 31. d^{scr} al pauc add δε | δαπανησητε (et. ℵ^{c}, ℵ* κατα-δαπ.): -σητε cum ℵ*et^{c}AKLP al omn^{vid}: B -νησετε

4. μοιχαλιδες cum ℵ*AB 13. item (*μοιχοι* exprimentibus, quod ipsum in nullo codice Graeco invenitur) ff (*fornicatores*) vg (*adulteri*) syr^{sch} cop aeth^{utr} arm. Coniunximus autem cum δαπανησητε praeeunte B, in quo post μοιχαλ. interpunctum est, nec contra est ℵ, qui versu exeunte eam vocem habet. Quae distinctio eo confirmatur quod apud Dam^{2,392} affertur ουκ οιδατε οτι etc absque μοιχαλ. vel μοιχ. κ. μοιχαλ. Contra ς Ln Ti post δαπανησητε puncto distinxerunt ..... ς μοιχοι και μοιχαλιδες cum ℵ^{c}KLP al pler cat syrP Thphyl Oec :: nullus dubito quin ipse apostolus ita scripserit ut edidi: auctoritas enim quam sequuti sumus perquam insignis est, praesertim quum statuere non liceat interpretes veteres in cdd. suis aliud invenisse quam μοιχαλιδες, quamvis pro interpretandi libertate non femininum sed masc. exprimant. Accedit quod similiter ab ipsis olim Graecis dici probatum est. Cf G. Hermanni diss. de offic. interpretis p. 22. ubi est: „ὑποφάτιες mihi quidem et iidem esse videntur qui Syracusis ποταγωγίδες audiebant et ob eamdem caussam dicti genere feminino. Quod apud Aristot. Pol. 5, 11. legitur οἷον περὶ Συρακούσας αἱ ποταγωγίδες καλούμεναι – recte scriptum esse ostendit Photii adnotatio: ποταγωγίδες· φάνται ἢ μηνυταί. Nec dubitandum puto, quin illi non feminae sed viri fuerint: quare Plut. eos in Dione c. 28. τοὺς καλουμένους προσαγωγίδας vocavit. Idem in libello de curiositate p. 522. extr. – τοὺς δε προσαγωγίδας οἱ Διονύσιοι τοῖς Συρακοσίοις κατέμιξαν – Convicium autem fuisse ποταγωγὶς videtur“ etc. Oritur vero inde quod Iacobus tali voce h. l. utitur orationi non

Ro 8, 7 al (Es 52, 9) φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα ἐστὶν τῷ θεῷ; ὃς ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. 5 ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατ-
Prov 3, 34 1 Pe 5, 5 ᾠκισεν ἐν ἡμῖν, 6 μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν. διὸ λέγει· ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. 7 ὑποτάγητε

---

minima gravitas, convenitque translato sensui, quem solum loco isti aptum habeo, multo magis si qui desciverunt a dei foedere omnes communiter *μοιχαλιδες* compellantur, quam si sexus ratio habetur et uterque curiose ponitur. | *του κοσμου* cum ABKLP al pler ff syrP etc (et. Mac^{7,127}) ... ℵ 68. vg arm aeth (item syr^{sch}) add *τουτου* | *ἔχθρα*: sic LP etc, nec aliter syr^{utr} cop, item Thphyl^{com} ... Ln *ἐχθρὰ* ut 7. vg ff (vg *quia amicitia huius mundi inimica est dei*, ff *quoniam inimicitia saeculi inimica dei est*). Cf et. aeth *quia amicus huius mundi inimicus domini.* | *εστιν τω θεω* cum ℵ vg (*inimica est dei*) syr^{sch} (*inimicitia est apud deum*) cop (Macar$^{hom\ 37}$ ap Gall^{7,127} *εστ. εισ θεον*) ... ς Ln Ti *του θεου εστιν* c ABKLP al fere omn (47. *εισ θεον εστ.*) ff etc | *ος εαν* cum (ℵ* omisso *ος*) BP 5. 22. 69. a^{scr} c^{scr} Dam^{2,392} (et. paris) ... ς *ος αν* cum ℵ^{c}AKL al certe longe plu Thphyl Oec | *ουν* et. ff vg syr^{utr} cop (arm *enim*) ... L 13. 27. 29. 69. a^{scr} c^{scr} al plus^{20} Dam^{2,392} (et. paris) Oec om, hinc Gb^{0} (minime hanc in rem probat Or$^{int\ 4,535}$ „apud Iacobum" – „cum dicit: *Qui voluerit amicus esse saeculi huius, inimicus dei constituetur*") | *βουληθη*: ℵ^{c} *-θησ*, sed rursus abstersit σ. ℵ^{c} quum invenisset *εαν ουν βουληθη*, videtur *εαν ουν βουληθησ* substituturus fuisse; quo consilio abiecto correxit *ος αν ουν βουληθη*. | *εχθρος* (ℵ^{c}): ℵ* *εχθρα*

5. *ἢ*: 13. k^{scr} *ει* | *κενως*: ff om | *λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ* (inter *λεγει* et *προσ* distinguunt etiam LP, nec aliter K^{vid}) etc ... ς Ln (item Ti^{49}) *λέγει· Πρὸς - ἡμῖν;* ... Gb Sz *λέγει; πρὸς - ἡμῖν;* Coniungunt *λεγει* cum *προσ φθονον* A 4. 10. 11. 14. 15. 16. 21. 38. 40. (pergit *επιποθει δε*) 104. (pergit *οτι επιποθει*) h^{scr} j^{scr} etc, atque hoc probat Wtst, quem vide ad h. l. Cf et. Bed^{191}. Etiam in edd et scholl singula varie distinguuntur, cf Matthaeius ad h. l. et in scholiis ad ep. Iacobi p. 193 sq. Item cf cat^{29}. Ita vg: *an putatis quia inaniter scriptura dicat: Ad invidiam concupiscit spiritus, qui habitat in vobis?* Item ff *aut putatis quoniam dicit scriptura ad invidiam convalescit spiritus, qui* etc. Arm (teste Gb): *ἢ κενῶσ δοκεῖτε ἃ λέγει ἡ γραφὴ πρὸσ φθόνον, ἐφ' ὃν* etc. | *κατωκισεν* cum NAB 101. 104. (non adtenderunt Wtst alii) ... ς Ti *κατωκησεν* cum KLP al longe plu (ut vdtr) cat Thphyl Oec, nec aliter ff vg (hi^{2} *habitat*, fu *inhabitat*) syr^{utr} cop etc

6. *διο λεγει* usque *διδωσιν χαριν* (Clem^{533} *λεγει δε αυτοισ η γραφη· υπερηφανοισ ο θεοσ αντ.* etc Eus$^{ps\ 446}$ *κατα το· ο θεοσ υπερηφανοισ* etc. At neutro loco indicatur quorsum respiciatur.): LP al^{5} om, transilientes quippe ab *χαριν* ad *χαριν* | *ο θεοσ*: 5. 16. 32. 42. 47. 57. 67. 95. 98^{mg} 100. 104. f^{scr} l^{scr} 13^{lect} 14^{lect} arm Antioch^{1099} *κυριοσ* (certe plerique sic, non *ο κυρ.*) :: ut LXX lectione tantum non fluctuante

οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· 8 ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. 9 ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε, κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. 10 ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. 1 Pe 5, 6 ss Zach 1, 3

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμου· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής. 12 εἷς ἐστὶν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν πλησίον; Ro 2, 1 14, 4

---

7. *αντιστητε δε* cum ℵAB 13. 31. 40. 42. 57. 69. 70. 177. a^{scr} c^{scr} al plus^{30} ff vg cop syr^{p} Or$^{int\ 2,139}$ ... m^{48} syr^{sch} arm aeth^{utr} *et resistite* ... ς Ti *αντιστ.* sine copula c. KLP al plu cat Thphyl Oec (Or$^{int\ 4,536}$ „Iacobus apostolus ita dicit: *Resistite diabolo*“ etc probandi vim non habet)

8. *τω θεω*: K om *τω* | *εγγιει*: A *εγγισει*

9. *κλαυσατε* cum ℵA ... ς Ln Ti *και κλαυσατε* cum BKLP al pler ff vg etc ... 15. 18. 36. cat syr^{sch} Aug$^{ps\ 85}$ om | *μεταστραφητω* cum ℵAKL al pler Antioch^{1180} Oec ... BP 69. a^{scr} c^{scr} Thphyl *μετατραπητω*

10. *ταπεινωθητε* (Or^{2,815} *φησι γαρ ιακωβος· ταπεινωθητε ενωπιον*): ℵ 56. add *ουν* | *κυριου* cum ℵABKP 1. 13. 69. a^{scr} c^{scr} Or^{2,815} Hesych^{hr} in cat^{31} Dam^{paris} sub *σ* ... ς (Gb^{00}) praem *του* cum L al pler cat Thphyl Oec

11. *αδελφοι* (syr^{utr} sah cop add *μου*, item aeth *nostri*) et. Antioch^{1078} Dam^{2,562} etc: m^{44} floriac sah ante *μη καταλ.* pon ... A 5. (om *μου*?) 13. *αδελφοι μου* ante *αλλήλων* pon | *ο καταλαλων*: 38. 69. 93. 105. a^{scr} c^{scr} h^{scr} syr^{utr} Antioch^{1078} Thph *ο γαρ κατ.*, floriac aeth *ο δε κα.* | *η κρινων* (Gb′) cum ℵABP al^{12} vg syr^{utr} sah cop arm Dam^{2,562} (et. paris) Thphyl ... ς *και κρινων* cum KL al pler cat ff m^{44} floriac aeth Antioch^{1078} Oec | *εἰ*: A *η* | *ουκ ει ποιητης*: P 7. 16 23. 31. 37. 50. 106. 127. tol *ουκετι ει ποιητης* (tol *iam non es factor*), K 22. 100. m^{44} *ουκετι ποιητης ει*, item floriac *iam non factor legis sed iudicas*

12. *ο νομοθετης* cum ℵAKL al omn^{vid} Antioch^{1106} etc ... BP om *ο* | *και κριτης* cum ℵABP al^{50} (j^{scr} *κ. ο κρι.*) cat ff m^{44} floriac luxov vg (et. Cass^{149}) syr^{utr} sah cop arm aeth Did$^{tri\ 1,15}$ et^{1,29} et^{3,28} Antioch^{1106} Thphyl^{txt} ... ς (= Gb Sz) om cum KL al sat mu Thphyl$^{com\ 343}$ (certe non repetit ex textu) Oec | *ο δυναμενος*: A om *ο* | *συ δε* cum ℵABKLP al plus^{50} cat ff m^{44} floriac vg syr^{utr} (sedP *δε* c.*) cop (aeth *tu ergo*) Antioch^{1106} (om *εἶ*) Thphyl ... ς (= Gb Sz) om *δε* cum minusc sat mu sah syr$^{p\ txt}$ arm Oec | *ο κρινων* (Gb′) cum ℵABP 5. 13. 31. 69. 73. a^{scr} c^{scr} al^{10} syr^{utr} sah cop Antioch^{1106} Thphyl ... ς *ος κρινεις* cum KL al longe plu cat Oec | *τ. πλησιον* (Gb′) cum ℵABP al^{15} ff m^{44} floriac

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν, 14 οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα

vg syr^{utr} sah cop arm Antioch^{1108} Thphyl ... ς τ. ετερον c. KL al longe plu cat aeth. Praeterea K 2^{mg} 15. 36. al pauc (sed 18. add ad *αλλα κριτης* exeunte v. 11) add *οτι ουκ εν ανθρωπω αλλ εν θεω τα διαβηματα ανθρωπου κατευθυνεται*: quae quidem Euthal in elencho capitum huius epistulae numero VI. habet (ap Zacagn^{488})

13. *η αυριον* (et. ς^{e} Gb′) cum NB 13. 27. 29. 40. 69. al sat mu (2 ap Scri) ff vg syr^{sch} sah cop aeth Hier(ep^{48} adctesiph, vide Sab) ... ς Gb Sz Ti *και αυριον* cum AKLP al^{60} fere cat syrP arm Cyr$^{ador\,504}$ Thphyl Oec | *πορευσομεθα* (A -σω-) *ποιησομεν* (NA -σω-) *εμπορευσομεθα κερδησομεν* (et. ς^{e}) cum (N)(A)BP al sat mu ff (*ibimus - faciemus - negotiamur - faciemus*) vg (ut ff sed tertio loco *mercabimur*) Cyr^{ador}. Item *abibimus ut agamus - mercemur - lucremur* sah cop, Hier (l. l.) *proficiscemur et faciemus - ut negotiemur et lucremur* ... ς (item Gb Sz, non ς^{e}) *πορευσωμεθα ποιησωμεν εμπορευσωμεθα κερδησωμεν* cum KL (primo loco et. A, sec loco et. NA) h al plus^{40} (fere omn ap Scri et Mtthaei) cat Thphyl (sed *πορευσομεθα*) Oec. Ex minusc pauci similiter ut A vel N. Ita 13. *-σωμεθα* et *-σωμεν*, tum *-σομεθα*, quarto loc hiat; 40. *-σο-* praeter *ποιησωμεν*. Longe plerique aut ubique *-σο-* aut *-σω-*. | *εκει* (vg^{cle} *et faciemus ibi quidem*, am fu demid tol *et fac. quidem ibi*): A 13. Cyr^{ador} om | *ενιαυτον* sine *ενα* cum NBP 36. ff vg sah cop Hier (l. l.) ... ς Ti add *ενα* cum KL al pler syr^{utr} arm Cyr$^{ador\,504}$ Thphyl Oec

14. *επιστασθε*: P 68. *επισταται* | *το της* cum NKL al pler cat ff (*qui ignoratis crastinum*) vg (*quid erit in crastino*) syr^{sch} sah cop Thphyl Oec ... Ln *τα της* cum AP 7. 13. 69. 106. a^{scr} e^{scr} syrP ... B *της* tantum. Cf et. Hier l. l. *qui nescitis de crastino*. | *ποια γαρ* cum N^{c}AK LP al pler vg syr^{sch} (*quid enim est vita nostra nisi vapor*) cop (sah *vita vestra enim est sicut vapor*) Thphyl Oec; item ff aeth^{pp} *quae autem* ... N*B e^{scr} syrP arm aeth^{ro} om *γαρ* (Dam^{2,317} non probat) | *η ζωη*: B Dam^{2,317} om *η* | *υμων*: 13. 26. 38. 69. a^{scr} h^{scr} syr^{sch} ar^{e} Dam^{2,317} (et. paris) Thphyl *ημων* | *ατμις* (L Dam^{2,317} *ατμη*) *γαρ εστε*: N om | *ατμ. γαρ* cum BKBP al pler cat ff syrP arm Dam^{2,317} Thphyl Oec Hier (l. l.) ... Ln om *γαρ* cum A 13. vg cop | *εστε* (sed AKP al plu cat *εσται*, hinc Gb′ *εσται*) cum ABKP h al plus^{50} syrP (syr^{sch} non expri) arm aeth^{utr} Oec ... ς *εστιν* cum L al sat mu ff vg (et. Hier Bed) Dam^{2,317} Thphyl | *η προσ* cum NAKL al omn^{vid} Dam etc ... BP om *η* | *επειτα και* cum NABK (certe sic Mtthaei) 5. 32. 47. etc (al^{8} ap Mtthaeium, si tamen recte notavit; ap Scri nullus huius lectionis testis affertur, quod et ipsum an recte habeat dubito) Dam^{2,317} (et. paris) ff (*deinde et*), item *et deinceps* vg (et. am demid) aeth^{utr}, item *et* tantum syr^{sch} arm ... LP 31. 40. al fere^{35} *επ. δε και* ... ς *επειτα δε* cum minusc

καὶ ἀφανιζομένη· 15 ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ καὶ ζήσομεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. 16 νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. 17 εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν. Lc 12, 47

V.

1 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. 2 ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, 3 ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φά- Ps 21, 9

---

sah Thphyl Oec ... 36. 38. 69. a^{scr} c^{scr} h^{scr} fu tol harl cop syr^{p} nil nisi *επειτα*

15. *θελησῃ* cum ℵAKL al pler (f^{scr} *-σει*) Cyr$^{ador\,504}$ etc ... BP 69. a^{scr} d^{scr} *θελῃ*, c^{scr} *θελει*. Ceterum Ln sic interpg: *θελησῃ, και ζησ. και ποι.* | *ζησομεν* cum ℵABP al^{15} ff (*si dominus voluerit et vivemus aut faciemus* etc) ... ς *ζησωμεν* cum KL al longe plu cat Cyr$^{ador\,504}$ Thphyl Oec, item vg (*si dominus voluerit et si* [am om] *vixerimus, faciemus* etc) etc (vide post) | *και ποιησομεν* cum ℵABP al^{15} (qui ante) insuperque 38. 40. 95. 126. 177. 13^{lect}, item omisso *και* Cyr^{ador}. Item *ποιησομεν* omisso *και* vg sah cop syr^{sch} arm aeth ... ς (et. Gb, sed non ς^{e} Sz) *και ποιησωμεν* cum KL al plu cat Thphyl Oec

16. *νυν*: 31. *νυνι* | *καυχασθε*: ℵ 7. 106. *κατακαυχ.* | *εν*: 69. a^{scr} c^{scr} *επι* | *αλαζονιαισ* cum ℵAB*LP al^{3scr} al^{1} matth (Wtst neglexit) ... ς Ln *αλαζονειαισ* cum B^{3}K al plu :: cf Steph. Thes. | *πασα*: ℵ *απασα* ... 16. 69. a^{scr} c^{scr} add *ουν*, item al pauc *δε* vel *γαρ*

17. *ποιειν*: A^{*vid} *ποιησαι* ... 22. 27. 29. 65. 97. 98. al^{5} om, nec exprim syr^{sch} arm

V. 1. *κλαυσατε*: 13. *κλαυσονται* | *επερχομεναισ* sine additam cum ABK LP al pler ff syr^{p} Cyr$^{esa\,468}$ Antioch^{1045} Dam^{2,484} etc (m^{29} *quae superveniunt divitiis vestris: putruerunt et* etc) ... ℵ 5. 8. 25. vg syr^{sch} cop arm aeth add *υμιν*

2. *σεσηπεν* et. Antioch^{1045} etc ... 18. 26. 40. 96. 177* Dam^{2,484} ex paris (non item^{ed}) *σεσηπται*

3. *και ο αργυρος κατιωται* (arm *ο αργυρ. υμων και ο χρυσ. κατιωτ.*) et. Antioch^{1040} Dam^{2,484} etc (m^{29} *aurum et argentum vestrum, quod reposuistis in novissimis diebus, eruginavit, et erugo eorum* etc) ... A 13. *κατιωτ. και ο αργυρ.* | *φαγεται*: sic ℵ^{c} pro *φαινετε* reposuit | *ωσ πυρ* cum ℵ*BKL al pler ff m^{29} vg rell Antioch^{1040} Thphyl Oec ... ℵ^{c}AP 5. 13. (sed pergit *ωσπερ* pro *ωσ πυρ*) b^{scr*vid} Dam^{2,484} (et. paris) syr^{p} praem *ο ιος*. Praeterea ante *ωσ πυρ* plene distinguunt AL (*υμων· ωσ πυρ· εθησαυρισατε, εν* sic) 2. 4. 7. 10. 14. 16. 21. 33. 37. 45. 46. 63. 64. 66. 70. k^{scr} o^{scr} Oec^{com}, item syr^{sch} *ignem congessistis vobis*

γεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. 4 ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερημένος ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλυθαν. 5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. 6 κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ ἕως λάβῃ πρόϊμον καὶ ὄψιμον· 8 μακροθυμήσατε

---

in novissimos dies; aeth Thphyl post *πυρ* add ὃ (vide ante m[29]). Cf notam proximam. | *εθησαυρισατε* etc: ff fu tol harl *thesaurizastis* (ff add *et*) *in novissimis diebus*; vg[cle] am demid Bed[196] *thesaurizastis* (demid *-zatis*) *vobis* (am om) *iram* (demid add *dei*) *in novissimis diebus*. Etiam Oec[txt] infert *οργην*, tamen [com] non attingit. Nec agnoscit additamentum Cassiod[150]. Praeterea cf Ro 2, 5. | *εν* (100. j[scr] add *ταις*) *εσχατ. ημεραις*: A 13. *εν ημερ. εσχατ.*

4. *αφυστερημενος* cum ℵB* ... ς Ln Ti *απεστερημενος* cum AB[3]P al certe pler cat Dam[2,377ed] etc, item KL Dam[paris] *αποστερημενος* | *εισεληλυθαν* cum BP, item *-λυθεν* A Dam[2,614] (et. paris) (Dam[ed 2,377] *-λυθει*) ... ς *εισεληλυθασιν* cum ℵKL al omn[vid] cat Thphyl Oec

5. *και εσπαταλησατε* (et. m[97] Antioch[1033] Dam[paris] sub *μ* etc): A 73. cop Cyr[esa 468] om *και* (sed Cyr *εσπ.* ante *επι τ. γης* pon; exscripsit locum et. cat[33]) | *καρδιας* (et. Ephr[314] Antioch[1033] etc): 40. 73. syr[sch] *σαρκας* (syr[sch] *corpora vestra*) | *εν ημερα* (A *-ραις*) cum ℵ*ABP 13. 81. ff m[97] vg cop Dam[paris**] (sub *μ*) ... ς *ως εν ημερ.* c. ℵ[c]KL al pler cat syr[utr] arm Ephr[314] Cyr[esa 438] Antioch[1033] Thphyl Oec ... aeth[ro] om *εν ημερ. σφαγ.*, sed aeth[pp] *ut qui saginat bovem in diem mactationis*

7. *μακροθυμ. επ αυτω* cum ℵABP al sat mu cat Antioch[1206] Oec ... KL h al fere[50] Thphyl *μακρ. επ αυτον* ... ff *patiens in ipso*, sed-vg arm aeth[utr] *patienter ferens* (sine *επ αυτω*) | *εως* sec sine *αν* cum ABKL al plus[25] cat syr[p txt] Thphyl Oec[txt] ... ς (Gb[00]) Ln add *αν* cum ℵP 13. al plu syr[p mg] Antioch[1206] Oec[com]; 68. 98. 99. 105. add *ου* | *λαβη*: 105. c[scr] *λαβοι* | *προϊμον* cum ℵAB*P (et. 31. ap Scri) ... ς Ln *πρωϊμον* cum B[3]KL al certe pler | *προϊμ.* sine *υετον* cum (ℵ, vide post) B 31. (sed habet *και τον προϊμ.*) vg (et. am fu demid harl tol) sah arm (et aeth[utr] *patienter ferens vespere et mane ut maturescat et fructificet ei et metatur*: quae lectioni *καρπον* pro *υετον* favere videntur), item ff (vide post) ... ς praem *υετον* cum AKLP al fere omn (73. ante *λαβη* pon) cat syr[sch] et[p txt] Thphyl Oec. Item ℵ 9. ff cop syr[p mg] Antioch[1206] Cassiod[150] praem *καρπον* (sed ff post *οψιμον*, cop post *προϊμον* pon; Cassiod sic: *quando et agricolae huius mundi matutinum fructum et vespertinum pro temporis qualitate percipiunt.*), sed ℵ* *καρπον τον* (ℵ[c] delet *τον*)

καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. 9 μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε· 1 The 4, 15 ss
ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. 10 ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελ- 2 The 2, 1 s
φοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἳ
ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. 11 ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπο- 2 Pe 1, 21

---

8. μακροθυμησατε sine copula cum ABKP al pler ff am demid harl syr^{utr} sah cop arm Thphyl Oec ... ℵL 9. 18. vg^{cle} fu tol aeth^{utr} Antioch^{1206} add *ουν*

9. αδελφοι: A 13. d^{scr} syr^{sch} sah cop Antioch^{1113} add *μου*. Posuimus autem post κατ (ℵ κατα) αλληλων cum ℵL al pler syr^{utr} sah cop arm Thphyl Oec ... Ln Ti ante κατ αλλ. cum ABP 5. 13. 31. 69. 105. a^{scr} c^{scr} d^{scr} ff vg aeth^{utr} Antioch^{1113} (:: omnes Graeci igitur qui μου addunt etiam transponunt) :: quae transpositio suspecta fit eo quod αδελφοι (αδ. μου) etiam 4, 11 loco persimili in A 5. 13. etc in eundem modum transponitur ... K 15. 16. 22. 23. 35. 37. 56. 64. 100. cat plane om | κριθητε cum ℵABKLP al plus^{70} cat ff *(ne in iudicium incidatis)* vg *(ut non iudicemini)* rell Antioch^{1113} Thphyl ... ς (= Gb Sz) κατακριθητε cum minusc ut^{vid} pauc Oec | ο κριτης cum ℵABKLP al^{70} cat (et. syr^{p} ^{mg} gr arm) Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) om ὁ cum minusc ut^{vid} pauc

10. λαβετε: A 13. aeth om, proptereaque post μακροθυμιας add εχετε (13. δεχετε), aeth *sunt*; sed etiam retento λαβετε ℵ^{c} 5. 40^{mg} 73. post μακροθ. add εχετε | αδελφοι sine μου c. ABP 5. 14. 24. 25. 26. 32. 38. 47. 69. 73. 113. a^{scr} c^{scr} h^{scr} ff vg (et. Bed^{199}) syr^{p} arm ar^{e} Chr^{3,176} Dam^{paris} (sub π) ... ς (Gb^{00}) add μου cum ℵKL al pler cat syr^{sch} sah cop (aeth *nostri*) Thphyl Oec ... 64. Antioch^{1206} om. Posuimus autem αδελφοι (αδ. μου) ante της κακοπαθ. (ℵ καλοκαγαθιας) cum ℵABKLP h al plus^{60} cat ff vg syr^{sch} *(prophetas, fratres mei, patientiae* etc) syr^{p} sah cop arm aeth Chr^{3,176} Dam^{paris} (sub π) Thphyl ... ς (= Gb Sz) post κακοπαθ. pon cum minusc ut^{vid} pauc Oec | κακοπαθειας (ita AB^{2}K^{sil}L etc; B*P −παθιας, ℵ ut iam notatum καλοκαγαθιας) κ. τ. μακροθυμιας: am fu harl *laboris et patientiae*, vg^{cle} *exitus mali laboris et patientiae*, tol *patientiae exitus mali et longanimitatis*, demid *laboris et patientiae et longanimitatis et exitus mali*; ff vero *de malis passionibus et de patientia* | εν τω (ℵ Chr om) ονοματι cum ℵBP 5. 15. 18. 24. 29. 31. 32. 36. 38. 47. 69. 73. 99. (ελαλ. υμιν) 101. 106. 17^{lect} 18^{lect} a^{scr} al^{2scr} (et 5^{barberinis} ap Possinum) cat Chr^{3,176} (ελαλ. τον λογον) Thphyl, item *in nomine* ff vg arm (item agnoscere vdtr rell). Similiter 40. επι τω ονοματι ... ς Ti τω ονοματι cum AKL al longe plu Dam^{paris} sub π et υ (sed habet ελαλ. ημιν) Oec | κυριου: 5. 31. 69. 96. 106. 142. a^{scr} l^{scr} του κυρ.

11. τ. υπομειναντας (Gb″) cum ℵABP 1. 5. 7. 8. 9. 40. 69. 73. a^{scr} Dam^{paris} (sub π), item *qui sustinuerunt* ff vg syr^{utr} ... ς Ti τ. υπομενοντας

Ps 102(103).8 μείναντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε καὶ τὸ τέλος κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων.

Mt 5, 34 ss 23, 16 12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. 14 ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες

---

cum KL al pler cat sah cop arm aeth^{utr} Thphyl Oec | *τελοσ*: 27. 29. 66^{**mg} *ελεοσ* | *κυριου*: a^{scr} *του κυρ.* | *ειδετε* cum ℵB*K al plu ... Ti *ιδετε* cum AB^{3}LP al ut vdtr permu (5 ap Matthaei, 3 ap Scri) Dam paris (sub *π* et *υ*) Thphyl | *πολυσπλαγχνοσ* cum ℵABKLP etc ... Gb* *πολυευσπλαγχνοσ* cum 1. 3. 25. 38. 40. 42. 57. 69. a^{scr} c^{scr} al^{25} Thphyl (:: eadem vox apud Clem^{957} et alibi invenitur) | o (B om) *κυριοσ* cum ℵABP 13. 69^{sil} 98** al vix mu (nullus ap Scri, 98** solus ap Mtthaei; 123** post *οικτιρμ.* pon) ff vg syr^{utr} sah cop arm aeth Dam^{paris} (sub *π* et *υ*) Oec ... Gb^{00} Ti om cum KL h 31. 40. 57. 68. 73. 105. al fere^{80} cat vg^{ms} (ap Ln) Thphyl

12. *προ παντ. δε* cum ℵ^{c}ABLP al pler ff vg syr^{utr} sah cop (aeth, vide post) etc ... ℵ* *πρ. παντ. ουν* ... K 106. 180. l^{scr} arm om copulam. Sic aeth: *at quod vero omnium primum est, amate vos invicem, fratres nostri; ne iuretis* etc | *αλλον τινα* (Antioch^{1124} *τιν. αλλ.*) *ορκον*: A *αλλ. ορκ. τινα* | *ητω* (Dam^{2,631} *εστω*) *δε* (et. ℵ^{c} ff fu harl sah syr^{utr} arm Dam^{2,631} etc): ℵ* 8. 25. 33^{mg} vg (et. am demid tol, non item fu harl) cop aeth add o *λογοσ* :: ex Mt | *και το* et. syr^{utr} sah arm (aeth *sive*) Clem (vide post) Dam^{2,631} etc ... 13. ff vg cop om *και*. Cf huc (et ad Mt 5, 37) Clem^{707} *τω του κυριου ρητω· εστω υμων το ναι ναι, και το ου ου*, item^{872} *δικαιοσυνησ γαρ ην επιτομη φαναι· εσται υμων το ναι ναι, και* [cod^{paris} add *το*] *ου ου*. Item Homil$^{clem\ 3,55}$ *τοισ δε νομιζουσιν, ωσ αι γραφαι διδασκουσιν, οτι ο θεοσ ομνυει, εφη· εστω υμων το ναι ναι,* [cod^{ottob} add *και*] *το ου ου· το γαρ περισσον τουτων εκ του πονηρου εστιν.* | *υπο κρισιν* (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵAB 8. 13. 25. 27. 29. 36. (al? nullus ap Scri nec ap Mtthaei) ff vg syr^{utr} sah cop aeth^{utr} Dam 2,631 (43. 95* *εισ κρισιν*) ... ς (non ς^{e} etc) *εισ υποκρισιν* cum KLP al plus^{80} cat arm Antioch^{1124} Thphyl Oec

13 et 14. *εν υμιν; ευθ. τισ; ασθ τ. εν υμιν;* scripsimus praeeuntibus ff vg, item ς Wtst Ln aliis; contra Gb Sz Ti *εν υμιν, ευθυμ. τισ, εν υμιν*, ediderunt. Iacobi quidem rationi illud quod praetulimus magis convenire videtur. Or$^{int\ 2,191}$ alteri rationi favet, habet enim: *si quis autem infirmatur, vocet presbyteros* etc | *κακοπαθει*: Antioch^{1195} *αθυμει* | *ψαλλετω*: Eus$^{ps\ 247}$ *ψαλατω*

14. *επ αυτον* cum ℵ^{c}ABKLP etc (31. *επ αυτω*): ℵ* 26. *επ αυτουσ* (26. et. *αλειψαντ. αυτουσ*). Libere Or$^{int\ 2,191}$ *et imponant ei manus* pro *και προσευξ. επ αυτ.* | *αλειψαντ.* sine *αυτον* cum BP a^{scr} ff Dam^{2,615} ... ς

ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. 15 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. 16 ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. 17 Ἠλείας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιο- Io 9, 31
παθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ 1 Rg 18, 1 Lc 4, 25
ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· 18 καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔδωκεν ὑετὸν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας Mt 18, 15

Ln Ti add *αυτον* cum ℵAKL al pler vg Or$^{int\ 2,191}$ Chr^{1,470} Thphyl Oec | *του κυριου* cum ℵKLP al pler cat Dam^{2,615} (et. paris) Chr^{1,470} Thphyl Oec; item omisso *του* A 38. 67. 100. 17$^{lect\ 18lect}$ f^{scr} arm; nec aliter ff vg rell Or$^{int\ 2,191}$ ... 6 $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$, 7^{lect} *του κυριου* $\overline{\iota\upsilon}$ ... B plane om (:: ita act 5, 41 et alibi)

15. *ευχη*: P 27. 29. 66** 96. 142. b^{scr} o^{scr} *προσευχη* | *εγερει*: P *ἐγειρεῖ* sic | *αφεθησεται* (et. fu *remittetur*, tol *dimittetur*): P 7. 31. 73. j^{scr} Chr^{1,470} *αφεθησονται*, item (praegressis *et si in peccatis sit* vg, *et si in peccatis fuerit* Or^{int}, *et si peccata fecit* ff) ff (*remittuntur*) vg^{cle} am demid harl (*remittentur*, am demid *dimittentur*, harl *dimittuntur*) Or$^{int\ 2,191}$ (ut vg^{cle})

16. *ουν* cum ℵABKP 5. 7. 8. 33** 36. 69. 73. 177. a^{scr} c^{scr} g^{scr} cat vg sah cop syr^{p} ... 107. syr^{sch} *δε* ... ς Ti om copulam cum L al pler ff arm aeth^{utr} Thphyl Oec (non probat Eus$^{marc\ 152}$ *καθο λελεκται εν ετεροισ· εξομολογεισθε αλλ. τασ αμαρτιασ*, nec magis Ephr^{12} Dam ^{2,580}) | *τασ αμαρτιασ* cum ℵABP 5. 6. 13. 33^{mg} 43. 65. 69. 73. a^{scr} c^{scr} d^{scr} Eus$^{marc\ 152}$ Ephr^{12} Dam^{2,580} ex^{paris}; item^{vid} ff vg (uterq *peccata*) syr^{p} sah cop ... ς Ti *τα παραπτωματα* cum KL al pler cat Dam^{ed} Thphyl Oec; item^{vid} syr^{sch} Aug$^{ioh\ 58}$ (*delicta*). Cf et. Or^{prov} ap Mai^{7,51} (at non est in cod. Patm. ex quo hausit Notitia^{118}) *και ο ιακωβοσ φησιν· αλληλοισ εξαγγελλετε τα παραπτωματα υμων, οπωσ ιαθητε*. Praeterea L 69. a^{scr} c^{scr} ff vg syr^{utr} sah cop aeth Or^{prov} Aug add *υμων*, 5. *εαυτων* | *ευχεσθε* cum ℵKLP al fere omn (70. *ευξασθε*) cat Dam^{2,580} (et. paris) Thphyl Oec ... Ln *προσευχεσθε* cum AB 73. Ephr^{12} | *ενεργουμενη*: ff *frequens*, vg *assidua*

17. *ηλειασ* cum B* (ut ℵB*D Mt 17, 3. 4. 11. 12. Lc 9, 8, ℵAB* Mc 8, 28, ℵB*DΔ Mt 17, 10. ℵAB*DU^{2} Lc 4, 26. etc) ... ς Ln Ti *ηλιασ* cum ℵAB^{3} KLP rell

18. *εδωκεν υετον* (ℵ *τον υετ.*) cum ℵA 13. 73. ff vg syr^{sch} sah cop (aeth *dedit caelum pluviam suam*) ... ς Ti *υετον εδωκεν* cum BKLP al pler cat syr^{p} arm Thphyl Oec

19. *αδελφ. μου* cum ℵABKP h al^{25} cat s ff vg sah cop syr^{utr} arm (aeth *fratres nostri*) Thphyl ... ς Ti om *μου* cum L al longe plu Did$^{tri\ 3,1}$ Oec | *απο τησ αληθειασ* cum ABKLP al pler s ff vg sah syr^{p} aeth

καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, 20 *γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρ-*
1 Pe 4, 8 *τωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.*

Did$^{tri\,3,4}$ Dam^{paris} (sub o) etc ... ℵ 5. 7. 8. 13. 22. 36. 40^{mg} 65. d^{scr} j^{scr} syr^{sch} cop arm *απο τησ οδου τησ αληθ.* | *επιστρεψη*: K 31. al^{2scr} (et al haud dubie) *-ψει*

20. *γινωσκετω οτι*: et. Did$^{tri\,3,1}$, item s vg *scire debet quoniam* ... B 31. c^{scr} syr^{p} aeth *γινωσκετε οτι* ... ff (nec agnoscere vdtr Ambrst Cassiod, cf Sab) sah om | *εκ πλανησ οδου αυτου*: s vg (et. Or$^{int\,2,191}$ Cassiod) *ab errore viae* (am *vitae*) *suae*, ff *de erroris via* | *σωσει*: et. ff vg^{cle} am fu (*salvavit*) Ambrst Cassiod ... s demid tol Or$^{int\,191}$ *salvat* | *ψυχην* cum NBKLP al pler Did^{tri} Dam^{paris} (sub o) etc ... A 73. 81. arm *την ψυχ.* Addidimus autem *αυτου* cum NAP 5. 7. 8. 13. 15. 36. 73. cat s vg (hi^{2} *eius*, item Ambrst Cassiod ap Sab) syr^{utr} cop arm^{cdd} aeth Did$^{tri\,3,1}$ Cyr$^{sopho\,524}$ Dam^{paris} (sub o) Or$^{int\,2,191\,edd}$ ... ς Ti om *αυτου* cum BKL al pler ff sah arm^{zoh} Or$^{int\,cod}$ Thphyl Oec (sed B ff vide post) | *εκ θανατου* cum NAKLP rell s vg rell Or^{int} etc: B ff aeth add *αυτου* | *καλυψει* et. ff vg^{cle} Ambrst ... s. ff am fu demid harl tol Or^{int} *cooperit* (fu *operit*), item Dam^{paris} (sub o) *καλυπτει* | *αμαρτιων*: 40. c^{scr} (al?) syr^{p} add *αμην* (8^{pe} *οτι αυτω η δοξα εισ τουσ αιωνασ· αμην*)

Subscriptiones: Cdd longe plu (10 ap Scri, pleriq ap Matthaei, in quibus est K) nil subscriptum habent (nec magis ς^{e}), item h^{scr} nil nisi *τελοσ ... B ιακωβου, ℵ επιστολη ιακωβου, A* 40. 67. 177. *ιακωβου επιστολη, P* 63. *ιακωβου αποστολου επιστολη καθολικη,* 137. *επιστολη του αγιρυ ιακωβου,* 96. al *του αγιου αποστολου ιακωβου επιστολη ... L τελοσ· του αγιου αποστολου ιακωβου επιστολη καθολικη,* 101. *τελοσ του αγιου αποστολου ιακωβου επιστολησ,* 76. *τελοσ τησ του ιακωβου καθολικησ επιστολησ,* 38. *τελοσ τησ επιστολησ του αγιου αποστολου ιακωβου του αδελφοθεου.* Similiter alii ... s *exp. epistula iacobi* (pergens *inc. epist. petri I*), am *explicit epistula iacobi apostoli*, ff *explicit epistola iacobi filii zebedaei*, fu *expl. epistula sci. iacobi ad dispersos*, syr^{sch} *finita est epistula Iacobi apostoli*, item syr^{p} sed addit *catholica*. Praeterea L al permu (et. K^{vid}) Thphyl add numerum stichorum: *στιχχ. σμβ′* (sic plerique, ut etiam ς subscriptum habet: *ιακωβου επιστολη εγραφη εν στιχχ. σμβ′*), 40. al *σιε′*, al *σλζ′*. Euthalius in elencho (ap Zacagn^{478}): *ἰακώβου ἐπιστολή. ἀνάγνωσισ πρώτη κεφαλαίων δ′, μαρτυριῶν γ′, στίχων ρι β′. ἀνάγνωσισ δευτέρα κεφαλαίων β′, μαρτυρίασ μιᾶσ, στίχων ρκα′* ... in codice B numerantur capitula *ϑ′*, in vg^{cdd} (ut am fu) capp. XX. Ex cop^{cdd} afferuntur numeri *μα′* et *μς′*.

ΠΕΤΡΟΥ Ᾱ.

I.

1 *Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας,* 2 *κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.*

3 *Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν διʼ ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν,* 4 *εἰς κληρονο-*

Eph 1, 3
Ti 3, 5. 7

---

* *πετρου ᾱ* dedimus cum B (nec aliter ℵ in subscriptione et paginarum titulis) ... ℵAC 13. al pauc *πετρου επιστολη ᾱ* (sic Gb Sz), item K 31. 76. 78. 96. 106. j^{scr} k^{scr} o^{scr} etc *πετρου επιστολη πρωτη* ... 38. 104. *πετρου καθολικη πρωτη επιστολη* (item 3. sed *επιστολη πρωτη*), 79. 80. 99. 100. *πετρου καθολικη επιστολη* (99. 100. *επιστ. καθ.*) *α΄*, 70. 73. al *του αγιου αποστολου πετρου επιστολη* (70. add *καθολικη*) *α΄*, L *επιστολη καθολικη α΄ του αγιου και πανευφημου αποστολου πετρου*, item 71 al transpositis verbis *επιστ. καθολ. α΄* post *πετρου*. Similiter rell ... s *incip. epist. petri I*, am *incipit epistula petri* $\overline{p}$, fu *expl. breves epistulae sci. petri. inc. eiusdem epist. ad gentes prima*; syr^{sch} *sequitur epistula Petri Simonis Cephae apostoli*, syr^{p} *epistula catholica Petri apostoli* ... ς^{e} *πετρου του αποστολου επιστολη καθολικη πρωτη*, ς *πετρου καθολικη επιστολη πρωτη*

I. 1. *ιυ χυ*: a^{scr} om *χυ* | *εκλεκτοις* (ℵ^{c}, adde hoc ad ed. a. 1865): ℵ* add *και*, item syr^{utr} | *ποντου* etc: syr^{utr} *ποντ. και γαλατ. και καππαδ. και ασι. και βιθ.* | *γαλατιας* (36. 8^{pe} arm add *και*) *καππαδοκιας* (c^{scr} s add *και*) et. ABKLP etc : ℵ *-τειας* et *-κειας*, harl om *καππαδοκ.* | *ασιας* (ℵ^{c}): ℵ* om, 177* om *ασι. και βιθ.* | *και* (39. 100. om) *βιθυνιας* (13. *βυθινιας*, s harl^{2} *bitiniae*, fu *bythyniae*, am *bythiniae*) ... B* om (supplet^{3} et iam^{2})

3. *και πατηρ*: s (non item vg Aug Hier, cf Sab) syr^{sch} ar^{e} sah aeth om *και* | *το πολυ αυτου ελεος*: 162. *το ελε. αυτου το πολυ* ... 13. 31. 38. 68. 69. 100. 177. 180. 15^{lect} a^{scr} c^{scr} h^{scr} Cyr$^{act\,45}$ *το πολ. ελε. αυτου*. Cf et. Latt: *secundum* (tol Gild Cass^{110} *per*) *magnam misericordiam suam* (ita s am fu demid tol harl^{2} Hier al; harl* om *suam*, vg^{cle} ante *magnam* pon); item Aug *secundum multitudinem misericordiae suae* | *αναγεννησ. ημασ*: ita testes omnes exceptis minusc paucissimis, hinc ς^{e} (1624. 1633. 1656. 1678, non item ς Gb Sz) ex errore vdtr *αναγενν. υμασ* praebuisse. Testantur tamen *υμασ* 23. 38* | *ζωσαν* (et. am fu harl vg^{cle} Fulg Leo *vivam*): 9. 46. *ζωης*, item *vitae* demid

μίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν
οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς 5 τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ
Ro 8, 18 πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ.
6 ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις
Ia 1, 2. 3 πειρασμοῖς, 7 ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον
χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς

luxov Hier, nec aliter syr^{utr} cop; item *vitae aeternae* tol Aug Vig Gild (Cass^{110} *vit. perpetuae*) | *δι αναστασεως*: ℵ a^{scr**} *δια αναστ.* | *εκ νεκρων* (tol Gild post *αναστ.* pon: *per resurrectionem a mortuis Iesu Chr.* tol, *per res. a mortuis domini nostri Ies. Chr.* Gild) ... 105. 1^{lect} syr^{sch} Aug pecc mer^{1} (cf Sab) om

4. *και αμιαντον* (h om haec) *και αμαραντον* (o^{scr} Oros^{9,168} om *κ. αμαρ.*): hoc ordine et. Eus$^{ps\,30}$ Did^{lat6,288} (Gall) etc ... ℵ Cyr$^{act\,45}$ Gild *κ. αμαρ. κ. αμιαντον* ... s pro *αφθαρτον* etc nil nisi haec: *incorruptibilem incontaminatam in caelis in vobis* | *τετηρημενην*: ℵ* *–νον* | *εν* (a^{scr} c^{scr} 67. 69. al^{3} add *τοις*) *ουρανοις*: ℵ *εν ουρανω* | *εισ υμασ* cum ℵABCKLP al longe plu cat s vg (et. Hier Aug etc) syr^{utr} arm ... ς *εισ ημασ* cum minusc ut vdtr vix mu (ut 5. 38* 42. c^{scr}) harl cop (aeth *nobis et vobis*) Thphyl

5. *ετοιμην* (ℵ^{c}): ℵ* *ετοιμωσ* | *αποκαλυφθηναι*: P *ανακαλυφθ.*

6. *εν ω*: c^{2} om, item aeth^{utr} (aeth^{pp} *et gaudebitis* et^{ro} *at gaud.*) | *αγαλλιασθε* (am fu harl *exultatis*; cf Thphyl et Oec: *τὸ γὰρ ἀγαλλιᾶσθε ἀντὶ μέλλοντος εἴληπται, ἢ καὶ κατὰ τὸ ἐνεστός*) ... s vg (et. demid tol) syr^{sch} ar^{e} (hi duo add *in aeternum*) Fulg Bed^{206} *exultabitis*. Cf et. Or^{1,300} *ἴστε ὅτι κατὰ τὸν πέτρον ἀγαλλιάσεσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον ἐστὶ* etc | *ει δεον* sine *εστι* cum ℵ*B c^{scr} Clem^{622} Thphyl^{353} semel (cf etiam Maxim ap Phot^{192} *εἰσ δέον*, quod ex scriptura *ει δεον* fluxisse vdtr, sed ed. Bekk. – *αγαλλιασθε – ει δεον εστι λυπηθεντασ ημασ*) ... ς Ln add *εστιν* cum ℵ^{c}ACKLP al fere omn cat Or^{1,300} Thphyl^{1er} (sed^{semel} ibidem i. e.^{353} om *εστιν*. Habet enim: *προστίθησι δὲ καὶ τό· εἰ δέον, διδάσκων* etc) Oec ... syr^{sch} praeterit *ει δεον* | *λυπηθεντεσ* cum ℵ^{c}ABCKP al plu Clem^{622} Or^{1,300} etc ... ℵ*L 6. 9. 14* 15. 16. 18. 22. 25. 31. 33. 36. 38. 46. 51. 66. 68. 69* 73. 76. 96. 99. 106** 177. 15^{lect} d^{scr} al^{3} *λυπηθεντασ* ... 105. *λυπηθηναι*, ut vg (et. Aug ap Sab) *modicum nunc si oportet contristari* | *ποικιλοισ* (c *–λαισ*) *πειρασμοισ*: syr^{sch} *temptationibus variis quae transeunt super vos*

7. *το δοκιμιον* (L *–μειον*): 23. 56. 69. a^{scr} *το δοκιμον* | *υμων* (4* 99. om; Or^{1,300} *ημων*) *τησ πιστεωσ* (vg Aug al *vestrae fidei*) ... Clem^{622} *τησ πιστ. υμων*, item s *fidei vestrae* | *πολυτιμοτερον* cum ℵABCP al plus^{25} (et. 31; sed ap Treg *πολυτιμωτερον*) Euthal^{porf} ... ς (= Gb Sz) *πολυ τιμιωτερον* (L *τιμιοτερ.*) cum K(L) al plu cat Thphyl Oec, item ut editi sunt Clem Or | *χρυσιου* cum ℵACKLP al omn^{vid} Clem Or etc ... B *χρυσου* | *του απολλυμενου* (et. s fu tol *quod perit*) ... vg^{cle} (et. am harl luxov, Aug Fulg Bed) om (pergens *quod per ignem probatur*) | *δια πυροσ δε*: 68. Clem Or *και δια πυροσ* ... 40. 60. 98^{mg} 99. 117.

ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, 8 *ὃν οὐκ ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ,* 9 *κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν.* 10 *περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες,* 11 *ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα [Χριστοῦ] προμαρτυρόμενον τὰ εἰς*

1lect om *δε* | *δοκιμαζομενου*: 25. 27. 29. 40. 68. 98mg 99. 117. 1lect Clem Or *δεδοκιμασμενου* | *δια πυρ. δε δοκιμαζ.*: 96. 142. 55lect om | *και δοξαν και τιμην* cum ℵABC al20 cat vg (et. svid) cop syrP arm Or 1,300 (Clem om *και τιμην*, Aug ap Sab om *κ. δοξ.*) ... ς *και τιμην και* (sed KLP al20 add *εισ*) *δοξαν* cum KLP al plu (syrsch vid) Thphyl Oec

8. *ουκ*: B* *ουχ* | *ιδοντεσ* cum ℵBC 7. 27. 29. 66** 76. 80** 1lect jscr oscr al pauc (ap Gb) s vg syrutr arm aethutr Polyc1 Irint 238. 301 (Polyc sic: *εισ ον ουκ ιδοντεσ πιστευετε, πιστευοντεσ δε αγαλλιασθε χαρα ανεκλ. και δεδοξ.*, sed edd6 om *πιστευοντ. δε αγαλλ.*, Polycint vet *quem cum non videritis nunc diligitis; in quem nunc non aspicientes creditis; credentes autem gaudebitis* etc; Irint 301 *quem quum non videritis, diligitis; in quem nunc quoque non videntes creditis, credentes autem exsultabitis gaudio inenarrabili*; item 238 *quem non videntes diligitis, in quem nunc non videntes credidistis*, [credentes autem] *gaudebitis gaudio inenarrabili.* Sic s: *quem cum non videritis, in quem nunc quoque non videntes credentes autem exultate* etc; similiter omisso *αγαπατε* Aug pecc mer 1 *quem ignorabatis; in quem modo non videntes creditis; quem cum videritis, exultabitis* etc) ..... ς *ειδοτεσ* cum AKLP al longe plu cat cop Clem 622 Cyrnest 141 Euthalporf Thphyl Oec | *μη ορωντεσ* (sic et. s): 68. vg (et, am demid, non item fu harl tol) luxov Polycint vet (vide ante) Irint (vide ante) Augpecc mer (vide ante, nec aliter ioh 66 ap Sab) add *πιστευετε* (*creditis*, sed demid *credatis*) | *πιστευοντεσ δε*: vide ante quomodo reddiderit Aug, nec aliter am luxov *quem cum* (am* add *non*, sed ipse* vel diorthota punctis notavit) *videritis* | *αγαλλιασθε* cum ℵAC2KLP al omnvid cat Polyc1 Clem 622 Cyrnest 141 Thphyl Oec ... BC*vid Or 3,692 *αγαλλιατε*

9. *τησ πιστεωσ υμων* cum ℵACKLP al fere omn (sed 96. 180. Orint 1,95 *ημων*) cat s vg (et. Oros Fulg) syrutr cop arm aeth Thphyl Oec ... Ti om *υμων* cum B 1. 45. Clem 622 Orint 3,282 Ath 1,522 Cyrnest 142 Aug (pecc mer *testamentum fidei salutem animarum vestrarum*, et ioh 66 *mercedem fidei salutem animarum vestrarum*) :: dempto *υμων* orationis concinnitas augebatur

10. *εξηραυνησαν* cum ℵAB* ... ς Ln *εξηρευνησαν* cum B3CK al pler, item LP 22. 31. 100. 106. kscr *εξερευνησαν* | *εισ υμασ*: K 4. 13. 37. ascr al pauc s Ath 1,522 excdd 2 Cyrnest 142 etact 45 Synantioch ap Routh 3,299 Oros 2,164 (Gall) *εισ ημασ*

11. *εραυνωντεσ* cum ℵB* ... ς Ln *ερευνωντ.* cum AB3KLP etc | *ἐδήλου τὸ* (et. Cyrglaph 164): L 25. 31. 40. 96. 101mg 180. *ἐδηλοῦτο* (31. pergit

Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· 12 *οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.*

13 *Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει*
Ro 12, 2 *Ἰησοῦ Χριστοῦ.* 14 *ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις,* 15 *ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε,*

εν αυτοις το πνευμ. του χυ). Nec aliter editum est Did$^{tri\ 3,37}$ Ath^{522} (ex cddpler) Cyr$^{hr\ 266}$ (ex cddpler) Cyr$^{act\ 45}$ | *χριστου* (et. Did Ath Cyr^{hr} Cyrglaph) ... 26. *θεου* ... B om | *προμαρτυρομενον* cum NBCKL al pler Ath^{522} Cyr$^{nest\ 142}$ Oec ... AP 1. 10. 17* 22. 23. 32. 42. Did$^{tri\ 3,37}$ Cyrglaph^{164} Thphyl *προμαρτυρουμενον*

12. *οτι ουχ εαυτοις* (C^2 *ουκ αυτοις*) *υμιν δε διηκ. αυτα*: 13. *οτι καυχασθε ουχ εαυτον, υμιν δε και διηκ. αυτα* ... syr^{sch} *quicquid scrutabantur propterea quod non semetipsis inquirebant, sed nobis ipsis vaticinabantur illa* | *υμιν δε* (Gb Sz) cum NABCLP al^{50} cat vg (et. Vig Bed) syrP aeth^{utr} ... ς (= Gb Sz) *ημιν δε* cum K al plu syr^{sch} cop arm Cyrglaph^{164} et$^{nest\ 142}$ (h. l. postea et. *ημιν δια τ. ευ. ημας*) Thphyl Oec | ἃ: C om | *νυν*: 69. a^{scr} post *ανηγγ.* | *ανηγγελη* (31. f^{scr} *-λλη*, 1^{lect} c^{scr} *-λλει*) ... 1. 11. 59. 60. 104. 105. g^{scr} *απηγγελη* (11. 60. *-λλη*) ... 5. 177. Did$^{tri\ 2,6,15}$ *αναγγελλει* | *εν πνευματι* cum NCKLP al pler cat cop (syr^{utr} *per spiritum sanctum*) Thphyl Oec Vig$^{varim\ 751}$ ... Gb^{0} Ln Ti om *εν* cum AB 13. 73. 133. vg (et. Hil Amb al) Did$^{tri\ 2,6,15}$ Cyr$^{nest\ 142}$ | *εισ α* et. Clem^{988} Thdot$^{clem\ 961}$ et^{979} Or$^{3,95.\ 456.\ 692.\ 814}$ et$^{int\ 3,95}$ Did$^{tri\ 2,6,15}$ et^{2,7} Cyr$^{nest\ 142}$ Ir$^{int\ 140}$ ex$^{cdd\ 4}$ etedd opt (syr^{utr} *in quae desiderant etiam* [P om] *angeli introspicere*, cop *quae ipsa angeli concupiscunt videre*) ... vg (et. am fu demid harl tol) Ir$^{int\ 140}$ ex$^{cdd\ 2}$ et$^{ed\ pri}$ et$^{337\ libere}$ (*in quo perficiuntur mysteria dei, quem concupiscunt angeli videre*) Or$^{int\ 2,307}$ (*„fortassis etiam Petrus ad ista respondens dicebat:* in quem concupiscunt etiam angeli prospicere") Amb$^{ep\ 79}$ Maxim^{taur} (cf hos et al ap Sab) *in quem*, Hil^{586} *in qua re*

13. *τησ διανοιασ*: 4* 99. om. Cf et. Polyc^{2} *διο αναζωσαμενοι ταισ οσφυασ υμων δουλευσατε τω θεω εν φοβω και αληθεια.* | *νηφοντεσ*: B* *νεφοντ.* | *τελειωσ* (cum seqq iungunt et. LP etc; luxov reddit *perfecti*, item vg^{ms} ap Lu) ... 31. 38. 70. 73. al plus^{10} (qui laudantur) Oec cum *νηφοντ.* coniungunt, item syr^{sch} (*excitamini perfecte et sperate*) sah

14. *συσχηματιζομενοι* (B *-μεναι*, nec correctum): Ti *συνσχηματ.* cum solo C (aliter Rom^{12,2})

15. *αναστροφη*: syr^{sch} etP c.* arm add *υμων*

16 διότι γέγραπται· ἅγιοι ἔσεσθε, διότι ἐγὼ ἅγιος. 17 καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε, 18 εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, 19 ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, 20 προεγνω-

Lv 11, 44. 45 19, 2 20, 7. 26 Mt 5, 48

16. *διοτι γεγραπτ.* cum ABKLP al pler Clem^{562} Thphyl Oec ... ℵC 60. *οτι γεγρ.* ... 13. om | *αγιοι* cum ℵACKLP al pler vg m^{103} Clem Thphyl Oec ... Ti *οτι αγιοι* cum B 31. 70. syr^{utr} (sah cop ex ingenio linguae) | *εσεσθε* (Gb') cum ℵABC 5. 13. 36. 37. 65. 66** 69. 133. 137. a^{scr} d^{scr} cat syr^{p} aeth Clem^{562}, item *eritis* vg^{cle} fu demid, *estote* am harl tol m^{60} et^{103} (vg^{ms} ap Ln *sitis*). Cf et. Optat^{2,20} (Gall^{5,475}) „*Denique sic ait:* Sancti eritis, quia ego sanctus sum. *Solus est ergo perfectus et sanctus. Denique non dixit:* Sancti estis, *sed* Sancti eritis *dixit.*" At haec unde desumpta sint, non adscriptum est, videntur vero potius ex Levitico, ubi quinquies repetuntur, quam ex Petri epistula derivanda, quamquam in Lev addi solet *κυριος ο θεος υμων* vel certe *κυριος*. Nec magis probabile est Cyrillum, quibus locis affert eadem verba ista, Cyr$^{ador\,63}$ et^{540} (*αγιοι γαρ εσεσθε, φησιν, οτι εγω αγιος ειμι*, utroq loco) ad Petri epistulam respicere. Idem valet de Cyr$^{ioh\,431}$ (*θεω, κατα το παρ αυτου λελεγμενον· αγιοι εσεσθε, οτι εγω αγιος*). Ceterum etiam LXX *εσεσθε* lectione tantum non fluctuante ..... ς *γενεσθε* cum KP al plu; item L al^{25} Thphyl Oec *γινεσθε*. Item huc trahendum videtur *estote*, quod m^{bis} am etc (vide ante) atque etiam syr^{sch} sah cop arm praebent. | *διοτι εγω* cum ℵ 26. 40. Clem^{562} (:: *διοτι* et. antea et 2, 4 mutarunt; eo vero magis commendatur quod quinque Levitici locis *οτι*, nusquam *διοτι* scriptum est) ... ς Ln Ti *οτι* cum ABCKLP al pler cat Thphyl Oec ... 60. *καθωσ* | *αγιοσ* sine additam cum ℵA*B aeth Clem^{562} (de Cyr$^{ioh\,431}$ ubi eadem lectio invenitur vide ante) ... ς add *ειμι* cum A^{2}CKLP al omn^{vid} cat m^{60} et^{103} vg rell Thphyl Oec :: LXX Lev 19, 2 et 20, 7 *οτι αγ. εγω κυριοσ ο θεοσ υμων* 11, 44 et 45 *οτι αγ. ειμι εγω κυρ.* (44. add *ο θε. υμ.*) 20, 26 *οτι ἐγω αγ. ειμι κυρ. ο θε. υμ.*; sed ubique fere fluctuat lectio (20, 26 *ειμι* om B* al permu)

17. *απροσωπολημπτωσ* cum ℵABC ... ς *-ληπτωσ* cum KLP rell | *κρινοντα*: C *-νουντα* | *αναστραφητε* (ℵ^{c}): ℵ* *αναστρεφομενοι*

18. *φθαρτοισ* (ℵ^{c} Clem^{303} Or$^{3,546.\ 726}$ Cyr$^{zach\,738}$ et$^{act\,55}$ etc): ℵ* *φθαρτου*. Item ℵ* *αργυριου* (ℵ^{c} *-ριω*) | *αναστροφησ πατροπαραδοτου* (et. Clem^{303} Or^{3,726} Cyr$^{zach\,738}$ et$^{esa\,612}$ etc): C 31. 69. 137. a^{scr} arm Thphyl *πατροπαρ. αναστροφ.*

19. *τιμιω* (et. Clem^{303} Or$^{3,546.\ 726}$ Cyr$^{zach\,738}$ et$^{esa\,612}$ etc) ... C 31. Cyr^{6,240} praem *τω*. Respicit huc etiam Thdot$^{clem\,261}$ *και, κατα τον αποστολον, τιμιω και αμωμω και ασπιλω αιματι ελυτρωθημεν.*

20. *προεγνωσμενου* cum ℵ^{c}ABC^{2}KLP al omn^{vid} Didtri^{3,3} Cyrglaph^{276} etc

σμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου
τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς 21 τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν τὸν ἐγεί-
ραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν
ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας
εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε
ἐκτενῶς, 23 ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ
Es 40, 6 ss Iac 1, 10 s ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος. 24 διότι πᾶσα

... ℵ* ανεγνωσμενου, C* προσεγνωσμ. | εσχατου (Gb') cum ℵABC 5. 13. 15. 27. 36. 64. 65. 137. d^{ser} cat syr^{utr} cop Cyr$^{glaph\,276}$ ... εσχατων cum KLP al pler vg sah arm aeth (cdd^{lat} ap Wtst) Did$^{tri\,3,3}$ Thphyl Oec | των χρονων (ℵ^{c}): ℵ του χρονου ... 31. των ημερων | δι υμας cum ℵBCKLP al pler cat vg rell Thphyl Oec ... A 4. 32. 42. 57. 95. 105. 180. k^{ser} δι (105. δια) ημας

21. πιστους cum AB 9. vg auct^{voca} gent (vg *qui per ipsum fideles estis in deo*, auct^{voc} gent *qui per ipsum fideles estis in deum*) ... ς πιστευοντας cum ℵCKLP al pler (11. 13. -σαντας) cat syr^{utr} etc Thph Oec. Respicit huc ut vdtr etiam Polyc^{2} δια αναζωσαμενοι τας οσφ. υμων δουλευσατε τω θεω εν φοβω και αληθεια, απολιποντες – πιστευσαντες εις τον εγειραντα τον κυριον ημων ιν χν εκ νεκρ. | εγειραντα (et. ℵ^{c}): ℵ* 13^{lect} εγειροντα

22. υπακοη: 98^{mg} 14^{lect} υπομονη | της αληθειας sine additam cum ℵABC 13. 27. 73. vg (et. am fu demid harl tol, sed hi omnes cum vg^{cle} *caritatis* pro της αληθειας excepto tol) luxov syr^{utr} cop arm^{usc} aeth^{utr} ar^{e} Clem^{562} ... ς (sed Gb^{00}) add δια πνευματος cum KLP al pler cat m^{78} (*ad obaudiendum fidei per spiritum*) aeth^{utr} arm^{zoh} Thphyl Oec Gild (*ad obediendum fidei per spir.*) Vig (*animas vestras per spiritum castificate ad obedientiam fidei per spir.*) | εκ καρδιας cum AB vg (vide post) Gild. Vg enim^{cle} am fu demid *in fraternitatis amore simplici* (harl *simplices*), *ex corde invicem diligite*; sed tol - - *simplices ex corde puro invicem diligite*; Gild post *per spiritum* pergit *in charitate, in fraternitate, ex corde vero invicem* etc ... ς εκ καθαρας καρδιας c. ℵ*CKLP rell omn^{vid} cat Thphyl Oec Anto$^{30.\,131}$ tol syr^{sch} (*ex corde puro et perfecto*) syr^{P} cop (*in corde sancto*) arm, item ℵ^{c} εκ καρδ. αληθινης, aeth *in plenitudine cordis vestri amate in veritate vos invicem crebro* | αγαπησατε: 13. αγαπατε (a^{ser} αγαπωμεν τε)

23 αναγεγεννημενοι: 31. αναγερομενοι | εκ σπορας φθαρτης cum BKLP al omn^{vid} vg rell Did$^{tri\,2,12}$ Cyr$^{esa\,771}$ (γεγεννημεθα γαρ ουκ εκ σπορας φθαρτης. αλλα δια λογου ζωντος θεου και μενοντος, similiterque Cyr$^{esai\,563.\,582.\,609}$) etc ... NAC εκ φθορας φθαρτης | αλλα: C 31. 38. 68. 96. 177. αλλ | μενοντος sine additam cum ℵABC h 13. 27. 29. 66** 73. 142. fu demid harl cop syr^{P} arm (δια ζωντος και μενοντος λογου θεου) Did$^{tri\,2,12}$ Cyr^{esa} quater (vide ante) Hier$^{iovin\,1}$ ... ς (= Gb Sz)

σὰρξ ὡσ χόρτοσ, καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆσ ὡσ ἄνθοσ χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτοσ, καὶ τὸ ἄνθοσ ἐξέπεσεν· 25 τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰσ τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰσ ὑμᾶσ.

II.

1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑπο- Is 1. 21

add εισ τον αιωνα c. KLP al pler (5. εισ αιωνα, 25. εισ τουσ αιωνασ) cat vg^{cle} am tol syr^{sch} (aeth *semper*) Thphyl Oec

24. ωσ (ℵ* ωσει) χορτοσ cum (ℵ*)BCKLP al pler vg^{cle} am^{2} fu demid tol cop syr$^{p\ mg}$ arm^{zoh} aeth^{utr} Did$^{tri\ 2,5}$ (πετροσ δε· διοτι πασα etc) Oec Bed^{211}; item Or^{1,226} sed verbis πασα σαρξ usq εισ τ. αιωνα praeponit κατα τον προφητικον παραβεβληται λογον λεγοντα, etsi uti sonant singula, magis ex Petro quam ex Esa petita videntur (ωσ χορτ., δοξα αυτησ, ρημα κυριου) ..... Gb^{0} Ln om ωσ cum ℵ^{c}A 4. 13. 15. 29. 36. 59. 69. 137. a^{scr} cat am* harl syr^{sch} et$^{p\ txt}$ arm^{edd} Thphyl Zeno, item si huc trahi licet Hipp (sive Sim. Mag. ap Hipp)^{164} ubi est το λεχθεν οτι πασα σαρξ χορτοσ, και πασα δοξα σαρκοσ ωσ ανθοσ χορτου· εξηρανθη ο χορτοσ και το ανθοσ αυτου εξεπεσε· το δε ρημ. κυρ. μενει εισ τ. αι. | πασα δοξα (et. ℵ^{c}): ℵ* πασα η δοξ. | αυτησ cum ℵ^{c}ABC h 5. 7. 9. 15. 69. 73. 137. a^{scr} cat vg (et. Zeno Bed) syr^{utr} cop aeth^{utr} Did$^{tri\ 2,5}$, item (vide ante) Or^{1,226} ... ℵ* αυτου, quod magnam veri speciem habet, Hipp^{164} σαρκοσ, tol *carnis* ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) ανθρωπου cum KLP al pler Oec (minime probat Chr^{4,320} et^{12,722}) ... 27. plane om | το ανθοσ sine additam cum ℵAB 2. 5. 13. 26. 30. 40. 69. 73. 137. a^{scr} c^{scr} am fu syr^{utr} arm Did$^{tri\ 2,5}$ Thphyl Bed^{211}, item (vide ante) Or ... ς (sed Gb^{00}) Ti add αυτου cum CKLP al pler cat vg^{cle} demid harl tol cop aeth^{utr} Eus$^{cat\ 49}$, item (vide ante) Hipp^{164} :: LXX consentientibus ℵAB πασα σαρξ χορτοσ (minusc pauciss ωσ χορτ., item Esaia adscripto Bas^{1,41} et^{alib}) και πασα δοξα ανθρωπου ωσ ανθ. χορτου· εξηρανθη ο χορτοσ και το ανθοσ (Iust$^{dial\ 50}$ add αυτου totum Esaiae locum 40, 1—17 exscribens, item Thdrt^{1,834} uno codice discedente) εξεπεσε, το δε ρημα του θεου ημων (pro his minusc mu Iust Thdrt etc κυριου) μενει εισ τον αιωνα. Ceterum post εξεπεσεν Did$^{tri\ 2,5}$ add (memoria falsus) και η ευπρεπεια αυτου απωλετο (:: ex Iac), quae nec ap Esai leguntur.

25. κυριου (ita et Hipp^{164}, item Or^{1,226} του κυριου, praetereaque vide ante): aeth^{utr} Did^{2,5} et^{6} Thphyl του θεου, syr^{sch} *dei nostri* | το ρημα το: A om

II. 1. υποκρισεισ cum ℵ*(et ℵ^{c})ACKLP rell vg syr^{p} arm Thphyl Oec ... ℵ^{c} (notaverat ν super σ extr in -σισ, sed eo rursus absterso -σεισ correxit) B syr^{sch} cop (aeth^{utr} et h. l. et in seqq habet infinitivum qui pluralem non patitur) Clem^{124} (praemisso την) Or$^{int\ 4,508}$ Aug

κρίσεισ καὶ φθόνουσ καὶ πάσασ καταλαλιάσ, 2 ὡσ ἀρτιγέννητα
βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξη-
θῆτε εἰσ σωτηρίαν, 3 εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸσ ὁ κύριοσ. 4 πρὸσ
Ps 34, 8. (9) ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκι-
Eph 2. 20 μασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτόν, ἔντιμον, 5 καὶ αὐτοὶ ὡσ λίθοι
ζῶντεσ ἐποικοδομεῖσθε οἶκοσ πνευματικόσ, εἰσ ἱεράτευμα ἅγιον,
Ro 12, 1 ἀνενέγκαι πνευματικὰσ θυσίασ εὐπροσδέκτουσ θεῷ διὰ Ἰησοῦ

Gild (hos vide ap Sab) *υποκρισιν* | *φθονους* (L *φθονου*): syr^{sch} cop Clem Or^{int} Aug Gild *φθονον, invidiam* ... B *φονους* | *πασασ* (A om) *καταλαλιασ* (et. ℵ^{c}): ℵ* cop *πασαν καταλαλιαν*, item omisso *πασαν* syr^{sch} (aeth) Clem Or^{int} Aug Gild, item L *πασησ καταλαλιασ*

2. *αρτιγεννητα* cum ℵBCKLP etc (et. Or$^{3,550.\ 606sq\ 755}$ et^{alib}) ... A al pauc Clem^{124} (sed fluct lectio) Cyr$^{esa\ 902}$ et$^{glaph\ 393}$ *αρτιγενητα* (syr^{sch} reddit *simplices*, sed syr^{p} *modo geniti*) | *αδολον*: 3. 32. 43. 69. 99. 101. 133. 1^{lect} a^{scr} al^{2scr} am tol (et. Aug al, non item vg^{cle} fu demid harl) syr^{p} (syr^{sch} vide post) arm Or^{3,607} (non item^{1,512} nec$^{3,550.\ 606.\ 756.\ 4,243}$) et$^{int\ 3,508}$ Cyr$^{glaph\ 393}$ et$^{esa\ 902}$ *και αδολον*. Libere syr^{sch} *et estote tanquam infantes simplices, et appetite ipsum sermonem tanquam lac mundum et spirituale* | *αυξηθητε*: 31. 38. *αξιωθητε* | *εισ σωτηριαν* cum ℵABCKP al^{60} cat vg (et. Aug al mu) syr^{utr} cop arm aeth ar^{e} Clem^{124} Or$^{int\ 3,508}$ Cyr$^{glaph\ 393}$ ... ς (= Gb Sz) om cum L al sat mu ar^{p} Oec, item^{vid} Thph^{com} (addit enim *εισ μετρον ηλικιασ του πληρωματοσ του* $\overline{χυ}$, sed^{txt} habet *εισ σωτ.*)

3. *ει* cum ℵ*AB Clem^{124} (syr^{sch} *si gustastis et vidistis*) ... ς Ti *ειπερ* cum ℵ^{c}CKLP al omn^{vid} (13. *ισπερ*) cat Cyr$^{glaph\ 393}$ Thphyl Oec vg (*si tamen*), item^{vid} cop syr^{p} etc | *χρηστοσ*: KL al^{30} Clem^{124} et alii *χριστοσ*, sed L 13. 31. al$^{2\ scr}$ (et ut vdtr pler) $\overline{χσ}$ compendio utuntur

4. *υπο* cum ℵAKLP etc, item B *υπ* ... C 29. 14^{lect} *απο*

5. *λιθοι ζωντεσ* (ℵ^{c}): ℵ* *λιθοσ οντεσ* | *εποικοδομεισθε* cum ℵA^{2}C 5. 27. 33. 36. 39. 46. 65. 66** 68. 76. 100. 133. al^{3scr} (al pauc ap Gb) cat vg (*superaedificamini*, et. Bed al) Cyr$^{ador\ 330}$ et$^{glaph\ 331.\ 427}$ et$^{mich\ 422}$ Procop ap Niceph^{2,24} ... ς Ln Ti *οικοδομεισθε* c. A*BKLP al plu Clem ap Niceph^{2,697} (Mign^{2,770}) Or^{1,757} (non probant^{4,202} *οικοσ θεου εκ λιθων ζωντ. οικοδομουμενοσ*, nec magis$^{4,223.\ 3,750}$) Or$^{int\ 2,418}$ (*vos – aedificati domus spiritalis in sacerdotio sancto*) Thphyl Oec Hil$^{70.\ 80.}$ Ambr Aug al (vide Sab) | *πνευματικοσ* (ℵ^{c}): ℵ* *πνευματοσ* | *εισ ιερατευμα* cum ℵABC 5. 7. 15. 27. 29. 36. 66** 68. 73. 106. cat tol cop arm aeth^{utr} Or^{1,757} et^{4,203} Eus$^{ps\ 816}$ Cyr$^{glaph\ 331}$ (item$^{ador\ 330}$ et$^{mich\ 422}$ *εισ ναον αγιον*) Procop (l. l.) Or$^{int\ 2,418}$ (vide ante) Hil^{70} Ambr al (vide Sab; sed Procop etiam antea *εισ οικον πνευματικον* similiterque ex Latt nonnulli ut Hier^{ter}) ... ς Ti *ιερατευμα* (sine *εισ*) cum KLP al pler vg syr^{p} Clem ap Niceph^{2,697} (non probat Or^{4,223} *ἡ ἐκκλησία ἐκ λίθων ᾠκοδομημένη ζώντων; ἐνθάδε ἱεράτευμα ἅγιον, πνευματικαὶ θυσίαι προσφέρονται*) Thphyl Oec. Libere syr^{sch} *et estote templa spiritualia.* | *ανενεγκαι* (ℵ^{c}; * -γκασ) et. Or^{1,757} etc ... 13. *ενεγκαι* | *πνευματικασ*

Χριστοῦ. 6 *διότι περιέχει ἐν γραφῇ· ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον* Es 28, 16 Ro 9, 33
ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ
καταισχυνθῇ. 7 *ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δέ,* Ps 118, 22 Mt 21, 42 Es 8, 14
λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφα-
λὴν γωνίας καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, 8 *οἳ* Ro 8, 33
προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. 9 *ὑμεῖς* Ex 19, 6 Es 43, 20 s

---

θυσιας: 42. 57. 97. 104. 105. 13lect 14lect cscr gscr Amblue2 et12 *θυσ. πνευματ.* ... ℵ om *πνευματικας*, item (sed variant cdd, vide ap Schaaf ad h. l. p. 731, nec magis om ar^{e}) syr^{sch} | *θεω* cum ℵABC 29. 66** arm ... ς *τω θεω* cum ℵ^{c}KLP al pler cat Clem ap Niceph (ap Mign^{770}) Or^{1,757} Thphyl Oec

6. *διοτι* cum ℵABCKLP h al fere^{80} cat vg (*propter quod*) cop syr^{p} (et^{sch} *enim*) arm aeth^{utr} (*quia ita*) Thphyl ... ς (= Gb Sz) *διο και* cum minusc ut vdtr pauc Oec; 19. 68. *διο* | *εν γραφη* c. ℵAB 13. 38. 73. k^{scr} ... ς *εν τη γραφη* cum KLP al longe plu cat Thphyl Oec ... Ln *η γραφη* cum c 7. 14. 27. 29. 33** 38. 65. 68. 69. 93. 95** al^{3scr} vg (et pp^{lat}; non item syr^{utr} etc) | *ακρογον.* ante *εκλεκτον* cum ℵAKLP al fere omn vg syr^{p} aeth Thphyl ... BC 31. cop arm Cyr$^{esa\,612}$ (propius ad Petr quam ad Esa accedit) post *εκλεκτον* pon (syr^{sch} *εκλεκτ. εντιμ. ακρογων.*, Oec^{com} *ακρογ. εντιμ. εκλεκτ.*) :: cf LXX *ιδου εγω εμβαλλω εις τα θεμελια σιων λιθον πολυτελη εκλεκτον ακρογωνιαιον εντιμον* etc, ubi *εκλεκτ. ακρογ.* tantum non fluct. Cf et. Barnab^{6} *λεγει ο προφητης· επει ως λιθος ισχυρος ετεθη εις συντριβην· ιδου εμβαλω εις τα θεμελια σιων λιθον πολυτελη εκλεκτον ακρογωνιαιον εντιμον.* | *επ αυτω* (ℵ^{c}): ℵ* 33* 40. d^{scr} *επ αυτον* :: LXX^{ed} et B o *πιστευων* tantum habet, sed NA al mu add *επ αυτω*, cod^{marchal} *επ αυτων*, Barnab^{6} *επ αυτον*, Eus$^{dem\,28}$ Cyr$^{esa\,532}$ *εις αυτον*

7. *υμιν* (sic ℵ^{c} et iam^{a} vel ipse*^{corr}): ℵ* *ημιν* | *απιστουσιν* cum ℵBC 68. 69. a^{scr}, item *non credentibus* vg (sed nec aliter v. 8, quem vide; magis etiam dubium videtur an si quis ex interpp rell eodem modo reddidit Graecum, pro teste lectionis *απιστ.* haberi debeat.) ... ς Ln Ti *απειθουσιν* cum AKLP al pler cat Thphyl Oec | *λιθον ον* cum ℵ* c^{2vid}KLP al pler Thphyl ... Ln *λιθος ον* cum ℵ^{c}ABC*^{vid} 9. 19** 25. 39. 73. 100. 127. c^{scr} Oec :: et. LXX *λιθον ον*, sed ibi non praecedit *απιστουσιν* aut *απειθουσιν*, a quo verbo lectio *λιθος* originem ducere videtur. Ceterum syr^{sch} om *λιθον ον* usque *εις κεφ. γωνιας* | *εγενηθη*: K *εγενν-* | *λιθος* ante *προσκομμ.*: 18. 31. 63. 123. 177. 180. k^{scr} *λιθον* | *πετρα*: ℵ 18. 63. 123. 177. 180. (non item 31. k^{scr}) *πετραν*

8. *οι* cum ℵABC^{2}KLP etc: c* 5. 15. 27. 29. 31. 36. 66. 68. 69. a^{scr} *οσοι* | *απειθουντες* cum ℵACKLP etc ... B *απιστουντες*, nec aliter reddit vg (*qui offendunt verbo nec credunt*) | *εισ ο και ετεθησαν*: 57** 69. 137. a^{scr} *εισ ην παρεσκευασαν εαυτους ταξιν και ετεθησαν*, quemadmodum etiam in comm Thphyl^{i} et Oec^{i} legitur

9. *υμεισ*: 31. *ημεισ* (item Clem^{54}, at iste locus minime ad hanc lectionem

δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περι-
ποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέ-
Ioe 2. 23. Ro 9, 25 s σαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· 10 οἵ ποτε οὐ λαός, νῦν
δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπ-
Ia 4. 1 Ro 7, 23 ἔχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς
ψυχῆς, 12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν,
3. 16 ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων
3, 2 ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

Ro 13, 1 ss 13 Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον, εἴτε

fulciendam pertinet) | *οπως* (et. Cyrglaph[121] Dam[2,724]): Cyresa[562. 574] etnest[80] etzach[794] *ινα* | *καλεσαντος* (et. Cyrglaph[121] etesa[574] etzach[794]): Cyrnest[80] etesa[562] *καλουντος* | *εισ* (et. Cyrglaph[121]): Cyresa[562. 574] etnest[70] *επι*

10. *ηλεημενοι*: Dam[2,724] *ελεημ.* | *ελεηθεντεσ*: c *ηλεηθεντ.*

11. *ωσ παροικουσ κ. παρεπιδημουσ*: post haec ς Gb Sz interpg cum *παρακαλω* coniungentes, a seqq vero seiungentes. | *απεχεσθαι* c. ʀBK al plu ut[vid] cat vg (*abstinere vos*) Clem[544] Dam[2,519] (et. paris) Thphyl Oec. Addunt vero (ut Ln ex errore de c edidit) *υμασ* vg Cyp[12] et[308] (cum aliis pp[lat], cf Sab), al testes pauci post *παρακαλ.* vel ante *απεχεσθ.* addunt ... ACLP al[25] syr[utr] cop aeth[utr] Did[tri 3,1] Cyrglaph[155] Cyp[12. 308] Zeno Leo *απεχεσθε* | *των σαρκ. επιθ.* (et. Cyrglaph[155]): c* 27 Did[tri 3,1] praem *απο.* Ceterum cf ad h. l. Polyc[phil 5] (Dress[383]) *οτι πασα επι-
θυμια κατα του πνευματοσ στρατευεται*

12. *την αναστροφ. υμων* (et. Clem[285] Polyc[int 10]): ʀ *τ. αναστρ. υμιν* ... Cyp[12] et[308] om *υμων* | *εν τοισ εθνεσιν εχοντεσ καλην* cum ʀAC 13. al sat mu vg (arm - *καλ. εχοντ.*) Clem[285] Thphyl, item omisso *εχοντεσ* B ... KLP al[30] syr[sch] cop Oec *εχοντ. καλην εν τ. εθνεσιν*, item Clem[544] Polyc[int 10] *καλην* (*irreprehensibilem*) *εχοντ. εν τ. εθν.*, Cyp[bis] *habentes inter gentes* (*gentiles*) *bonam.* Pro *τ. αναστροφ. υμ.* etc 69. 137. a[scr] *παρακαλω δε και τουτο, την εν τοισ εθν. υμων αναστροφην εχειν καλην* | *καταλαλουσιν* (et. Clem[285]): LP al fere[30] cat Clem[edd] *καταλαλωσιν* | *εκ των καλων* : 57** 69. 137. a[scr] syr[utr] cop arm Cyp[bis] add *υμων* | *εποπτευοντεσ* cum ʀBC 2. 30. 31. 43. 68. 137. a[scr] j[scr] cat Thphyl Oec, item vg (*considerantes*) Cyp[12. 308] (*aspicientes*) syr[utr] ... ς *εποπτευσαντεσ* cum AKLP al pler Clem[285] | *δοξασωσιν* (et. Clem[285] ʀc): ʀ* *δοξασουτρεμουσιν* (:: cf 2 Pe 2, 10)

13. *υποταγητε* sine *ουν* cum ʀABC 13. 31. 73. am fu demid tol (et. m[90]) sah cop arm aeth, item (qui in tali re non satis probant) Eus[mcell 151] Did[tri 3,3] Cassiod[113] ... ς (sed Gb[00]) add *ουν* cum KLP al pler cat vg[cle] harl (et. Bed[220]) syrP (et[sch] *et* –) Thphyl Oec | *ανθρωπινη* (ʀ* om) ante *κτισει* cum ʀ[c]ABKLP etc (et. Dam[2,358] Ant[86]) ... c 31. Eus[mcell 151] Did[tri 3,3] post *κτισει*, item sah cop syrP (syr[sch] *omnibus hominibus*) | *κτισει*: vg (et. am fu demid Bed[220]) *creaturae* ... m[90] harl tol Amb[fid 5,578] ex[edd] pler Cass[113] *ordinationi*

βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, 14 εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· 15 ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· 16 ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δοῦλοι. 17 πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. 18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. 19 τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει

Ga 5, 13

Eph 6, 5
Col 3, 22

14. εισ εκδικησιν (ita etiam c habere statuendum est, non αδικησιν) sine μεν cum ℵABKL h al[30] vg m[90] syr[sch] etP txt cop arm Ant[86] ... ς (= Gb Sz) add μεν cum c[vid] (sed locus perobscurus est) P al plu[vid] cat syrP c.* Dam[2,358] (et. paris) Thphyl Oec

15. αγαθοποιουντασ (et. Clem[544]; c -ντεσ): c 7. 27. 29. 31. al[2]scr Thphyl add υμασ, item syr[utr]. Libere 13. αγαθοπριειν και φιμ. | φιμουν (KLP al mu φημουν): ℵ* φιμοιν (c -μουν) | αγνωσιαν: 96. 142. Clem[544] εργασιαν

16. Ln ante ωσ ελευθεροι plene distinxit, verba vero αλλ ωσ θεου δουλ. cum v. 17 coniunxit. Cui coniunctioni favet etiam Dam[2,697], ubi ωσ θεου δουλοι παντ. τιμησατ. affertur absque eis quae praecedunt; nec aliter Thphyl. | θεου δουλοι cum ℵBCK 5. 22. 68. 73. 55[lect] arm Dam[2,697] ... ς Ln δουλοι θεου c. ALP al pler cat m[90] vg Thphyl Oec

17. παντασ: ℵ -ντεσ | αγαπατε cum ℵAB[c]P etc ... KL h 31. 40. 6** al[40] αγαπησατε.. Item 73. (qui non etiam lectionis αγαπησατε testis dicitur) τ. βασ. τιμησατε

18. υποτασσομενοι: ℵ post εν παντι φοβω pon ... 57** 69. 137. a[scr] add ητε, quemadmodum Thphyl et Oec adnotant: προσυπακουστέον τὸ ἦτε, ἵν' ᾖ οὕτως· οἱ οἰκέτ. ἦτε ὑποτασσόμενοι. ὁμοίως καὶ ἐν τῷ· αἱ γυναῖκες. Nec aliter vg (subditi estote, sed am fu om estote) etc. | τοισ δεσποταισ (et. vg syrP etc): ℵ harl tol (m[89] nostris) Dam[2,447] (et. paris) add υμων, item cop syr[sch] (minime contra probat Clem[296] ὡς γάρ τοι ἐκείνοις παραγγέλλεται, παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς - σκολιοῖς ὑποτάσσεσθαι, φησὶν ὁ πέτρος, οὕτως ἡ ἐσότησ - τοῖς δεσπόταισ εὐάρμοστοσ.) | επιεικεσιν αλλα: ita ℵAB[3]KLP LP etc ... B*C -κεσι αλλα (cuiusmodi passim in B et ℵ) | αλλα και: 31. om και

19. χαρισ sine additam cum ℵABKLP etc (et. Ant[152]) ... c 7. 13. 15. 18. 21. 27. 29. 32. 36. 57** 68. 69. 73. 80. 106. a[scr] c[scr] al[2]scr cat m[89] syr[sch] etP c.* arm Dam[2,447] (et. paris) Anton[98] Thphyl add παρα τω (13. 15. 18. j[scr] al pauc cat Anton[98] Dam[paris] om) θεω | θεου cum ℵA[2]BKLP al pler vg m[89] sah cop aeth Dam[2,447] (et. paris) ... c 15. 18. 27. 29. 36. 66** 68. 69. 80. 81. 106. a[scr] c[scr] al[2]scr cat syr[utr] arm Anton[98] et[152] Thphyl αγαθην, item A* 13. θεου αγαθην

τισι λύπας πάσχων ἀδίκως. 20 ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες
καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχον-
τες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. 21 εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλή-
3, 18 4, 1 θητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπο-
Io 13, 15 γραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ, 22 ὃς ἁμαρτίαν
Es 53, 9 οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, 23 ὃς λοι-
δορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ

20. αμαρτανοντ. και: 31* add κακοποιουντεσ | κολαφιζομενοι: ℵcp 7. 9. 27. 46. 69. a^{scr} κολαζομενοι | υπομενειτε pri: ℵc 5. 15. 18. 27. 31. 66** 69. 97. a^{scr} c^{scr} o^{scr} al^{6} Anton^{98} et^{152} vg (*et colaphizati suffertis*, m^{89} *cruciemini et sufferatis*, deinde *sustineatis*) υπομενετε | αλλ ει αγαθ. και πασχ. υπομεν.: L 100. om | υπομενειτε sec: 5. 31. 33. 97. o^{scr} vg (*sustinetis*) Ant^{bis} υπομενετε | τουτο c. ℵBCKLP al longe plu cat vg m^{89} syr^{utr} sah cop arm aeth Dam^{paris} (sub υ) et$^{nestor\,561}$ ... Ln Ti add γαρ cum A 13. 73. k^{scr} al^{10} Thphyl Oec. Cf et. Tert$^{gnostic\,12}$: „Petrus quidem ad Ponticos, *quanta enim*, inquit, *gloria, si non ut delinquentes puniamini sustinetis. Haec enim gratia est, in hoc et vocati estis, quoniam et Christus passus est pro nobis, relinquens vobis exemplum semetipsum*" etc. | θεω: A al^{15} cat Thphyl τω θεω

21. γαρ: 7. 14. 75** 68. 93. al^{4} ^{scr} γαρ και. Cf Tert$^{gnostic\,12}$ ad v. 20 | οτι και et. vg (et. am fu etc) syr^{sch} cop arm aeth ... A 3. 68. 73. 101. vg^{ms} ap Ln syrP om και (sah *vocati estis enim ad hoc*) | χριστοσ: ℵ 1. 73. 80. o^{scr} praem ο | επαθεν cum ABC^{vid}KLP al pler vg sah cop syrP aeth Dam^{paris} sub υ Tert$^{gnostic\,12}$ Cyp$^{250.\ 259}$ etc ... ℵ 5. 14. 17. 19. 37. 65. 95* cat syr^{sch} arm Dam$^{nestor\,561}$ Amb^{bis} Fulg Quaest (vide hos ap Sab) απεθανεν | υπερ: A περι | υμων υμιν (et. ς^{e} Gb) cum ℵABC 31. c^{scr} k^{scr} al sat mu^{vid} am fu^{corr} (teste Ln) demid tol harl sah syrP arm aeth^{utr} Dam^{paris} (sub υ) Oec Amb (al: cf Sab) ... ς (Gb') ημων ημιν cum 2. 4. 18. 45. 47. 69. 93. 99. 105. 137. d^{scr} al aliq syr^{sch} cop Dam$^{nest\,561}$ Aug$^{ioh\,21}$ (contra Lc^{brug} *male illi qui duplex* nobis) ... Sz Gb'' (sed ap utrumq adnotatio critica confusa) Ti υμων υμιν cum KLP 13. al fere^{40} cat vg^{cle} fu* Tert$^{gnost\,12}$ Cyp$^{250.\ 259}$ (al ap Sab) Thphyl

22. Habent versum etiam Polyc$^{phil\,3}$ Ir$^{int\,253}$ Or$^{8,225.\ 4,451}$ et^{alib} Eus$^{eclog\,234}$ Did$^{tri\,3,10}$ etc | ευρεθη cum ABCLP al certe pler cat Polyc Or Eus Did etc ... ℵK ηυρεθη

23. αντελοιδορει et. ℵc Eus$^{ps\,171}$ Cyr$^{ioh\,514}$ et^{571}, item *remaledicebat* (*remaledixit*) Cyp$^{250.\ 317}$ Lcif^{248} (Gall^{6}) Aug$^{ioh\,21}$ Amb etc ... ℵ* ελοιδορει. item (si inde huius lectionis testimonium petere licet) *maledicebat* vg Did$^{int\,292}$ (Gall^{6}) | δε et. Cyr$^{ioh\,514.\ 571}$ Dam^{paris} sub υ Cyp$^{250.\ 317}$ etc ... c τε | τω κρινοντι δικαιως (Promiss *iudicanti se iuste*, harl* *iudicante iuste*) ... vg (et. am fu demid tol harl**) Cyp$^{250.\ 317}$ etc *iudicanti* (harl** *-cante*) *se* (am Cyp^{317} *se iudicanti*, Cyp^{250} *se iudicanti se*) *iniuste*. Cui lectioni (improbat Lc^{brug}) accommodatum est 1^{lect}: τω κριν. σε (sic) αδικως. Libere arm: δικαιον δε παρεδιδου τω κρινοντι

κρίνοντι δικαίως, 24 ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν Es 53, 4 ss
τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι Col 1, 22
τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν, οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. 25 ἦτε γὰρ
ὡς πρόβατα πλανώμενοι, ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα
καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν. 5, 2

III.

1 Ὁμοίως γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα Eph 5, 22
καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, 2 ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ

---

24. *ημων* cum ℵACKLP etc. Item Polyc^{8} *οσ ανηνεγκεν ημων τασ αμαρτιασ τω ιδιω σωματι επι το ξυλον* ... B *υμων* | *αυτοσ* (et. vg syrP; 31. post *ανηνεγκ.* pon): Polyc^{8} om, nec expri sah cop syr^{sch} | *εν τω* (ℵc): ℵ* om *εν* | *αμαρτιαισ*: A aeth add *ημων* | *ζησωμεν*: C *συνζησωμεν* | *ου τω μωλ. αυτου* cum ℵ*LP 40. 73. 105. 93. 94. 95. 96* 113. 8^{pe} al plu (ut 6 ap Scri, pler ap Mtthaei) Thphyl Oec ... Ln om *αυτου* (et. Gb^{0}) cum ℵcABCK h 4. 5. 7. 13. 15. 18. 22. 23. 27. 29. 31. 36. 37. 39. 45. 46. 68. 69. 81** 96** 98** 100. 127. a^{scr} c^{scr} al^{8}scr cat :: οὗ – αὐτοῦ emendatori deberi incredibile est; nec magis credibile *αὐτοῦ* ex LXX adsumptum esse servato inepte *οὗ*. Ibi est enim *παιδεια ειρηνησ ημων επ αυτον, τω μωλωπι αυτου ημεισ ιαθημεν*, nec his quisquam οὗ intulit.

25. *ητε γαρ*: B om | *πλανωμενοι* cum ℵAB 5. 40., item *qui sicut oves errabatis* tol harl Fulg (ap Sab) ... ς *πλανωμενα* cum CKLP al pler cat Thphyl Oec; item vg *eratis enim sicut oves errantes* | *αλλ* ut ℵACK LP etc ... B *αλλα* | *επεστραφητε* c. ABKL etc (vg etc *conversi estis*) ... C 69. a^{scr} *επεστρεψατε* ... ℵP 5. *επιστραφητε*, c^{scr} *επιστρεψατε* | *τ. ψυχων υμων*: L 3. 31. 38. 40. 42. 47. 57. 59. 95. 96. 100. 105. c^{scr} al^{5}scr al pauc *τ. ψ. ημων*

III. 1. *ομοιωσ*: 96. b^{scr} vg (et. am demid tol; non item fu harl) cop syr^{utr} add *και*, item 15. 18. *δε και* | *γυναικεσ* cum ℵ*AB ... ς Ti *αι γυναικεσ* cum ℵcCKLP al omn^{vid} cat Thphyl Oec | *υποτασσομεναι*: P 38. *–μενοι* | *και ει τινεσ* cum ℵALP al plu cat vg (et. Aug Bed) Clem^{292} (*ανδρασιν, ωσ και ει τινεσ απειθουσιν τω λογω, δια – κερδηθησονται*) ... CK al^{15} *ει και τινεσ* ... B 57. 69. 104. arm cop Ps-Ath^{lat647} Fulg (ap Sab) *ει τινεσ* ... 2. 47. 99. 123. c^{scr} Thphyl *και οιτινεσ*, item 38. a^{scr} *οιτινεσ*. Cf et. m^{80} *viris vestris, ex quibus si qui non credunt huic verbo, per – sine verbo lucrificant* (sic). | *κερδηθησονται* (Gb^{1}) cum ℵABCKLP al plus^{35} Dam^{paris} Thphyl Oec (Clem vide ante) ... ς *κερδηθησωνται* cum minusc plu cat Dam^{2,406} ed

2. *εποπτευσαντεσ* et. ℵc Clem^{292} Dam^{2,406} (et. paris) etc ... ℵ* a^{scr} *εποπτευοντεσ*

1 Ti 2, 9 s ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. 3 ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τρι-
χῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, 4 ἀλλ'
Eph 3, 16 ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ
ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές. 5 οὕτως
γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν ἐκόσμουν
ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, 6 ὡς Σάρρα ὑπήκου-
Gn 18, 12 σεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγα-
θοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. 7 Οἱ ἄνδρες

---

2. *αγνην*: 18. 22. 96. Dam^{2,406} om

3. *ουχ ο*: ℵ *ουκ ο* | *εμπλοκης* (C *ενπλ.*): 2. 3. 18. 28. 30. 39. 60. 98* 99. 101. 104. g^{scr} o^{scr} al pauc Clem^{292} cdd^{2} Oec *εκ πλοκης* ... 4. j^{scr} Dam^{2,406} *εν πλοκαισ* | *τριχων* cum ℵABKLP etc (m^{80} *capillorum inplicatus*, Aug *capillorum incrispationibus*) ... Ln om cum C arm Clem^{292}. Vertunt *εμπλοκ. τριχ.* vg Ps-Ath$^{lat\,647}$ *capillatura*; sic vero Cyp^{317}: *sit in muliere non exterior ornamenti aut auri aut vestis cultus* :: solet *εμπλοκη* etiam absque *τριχων* eundem in sensum dici, ut Clem^{233} *κρωβύλον, ὃ ἐμπλοκῆς ἐστὶν εἶδος, ἀνεδοῦντο χρυσοῦν.* | *και περι-θεσεως* cum ℵABKLP al omn^{vid} syrP cop rell Clem^{292} Dam^{2,406} etc ... Ln *η περιθεσεως* cum C m^{80} vg syr^{sch} Cyp^{317} Ps-Ath$^{lat\,647}$ al

4. *εν τω αφθαρτω* et. ℵ^{c}A^{corr} Clem^{292} etc: ℵ* *εν αφθαρτω*, A* 104. *εν τω φθαρτω* | *πραεως* cum ℵBKL 13. 31. 98* 99. c^{scr} f^{scr} (et haud dubie al) Dam^{2,406} ex^{paris} ... ς Ln *πραεος* cum ACP al longe plu Clem^{292} etc | *πραε. και* (sic ℵc, ℵ* om) *ησυχιου* (ℵ* *-χιους*) hoc ordine cum ℵACKLP al omn^{vid} cat syrP Clem^{292} Did$^{tri\,2,6,3}$ Hieriovin 1 (*mitis et silentis*) etc ... Ln cum B m^{80} (*mansueti et modesti*) vg (*quieti et modesti*; item Aug Amb) cop Ps-Ath^{647} (ut vg) *ησυχ. και πραε.* Praeterea syr^{sch} arm$^{edd\,4}$ aeth om *και ησυχιου* | *του θεου* (et. Clem^{292}) : K al plus^{10} om *του* | o et *πολυτελεσ*: Dam^{2,406} *οσ* et *πολυτελησ*

5. *ποτε*: 13. *τοτε* | *και αι αγιαι*: Dam^{2,406} nil nisi *αι*. Omittunt *αγιαν* et. 16. 96. 142. arm | *εισ* cum ABC 13. 15. 27. 36. 69. 104. a^{scr} c^{scr} d^{scr} cat Dam^{2,406} Thphyl ... ς *επι* cum ℵKLP al pler Oec :: utrumque alibi legitur: 1, 13 *ελπισατε επι την* non fluctuat, nec 1 Tim 5, 5 *ηλπικατε επι τον θεον* (*κυριον*). Etiam *ηλπικαμεν επι θεω* (*τον θεον*) ut 1 Tim 4, 10 legitur; nec vero magis fluct Ioh 5, 45 *εισ ον υμεισ ηλπικατε* 2 Co 1, 10 *εισ ον ηλπικαμεν.* | *θεον* cum ABCKLP al fere^{20} Dam^{2,406} Thphyl ... ς *τον θεον* cum ℵ 69. a^{scr} c^{scr} al plu cat Oec | *εκοσμουν εαυτασ*: ℵ ante *αι ελπιζουσαι* etc pon

6. *υπηκουσεν* cum ℵACKLP al fere omn cat am syrP arm Thphyl Oec ... Ln *υπηκουεν* cum B 31. m^{80} vg (et. Aug Fulg) syr^{sch} | *εγενηθητε*: K 13. 57. 93. 96. 99. 101. a^{scr} c^{scr} al^{3} ^{scr} Thphyl *εγεννηθητε* | *φοβου-μεναι* (L *-νδι*) ... 63. a^{scr} *πτοουμεναι* | *πτοησιν* (L Dam^{2,406} ex^{paris} *πτωησιν*): P 13. 18. 40. *πτωσιν*

7. *Οι ανδρεσ* cum ℵACKLP etc ... B om *οι* | *συνοικουντεσ* (respicit huc Or^{3,637} *οτι δει τον ανδρα συνοικειν τη γυναικι ωσ ασθενεστερω σκευει,*

ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συνκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. Eph 5, 25 1 Co 7, 3

8 Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ταπεινόφρονες, 9 μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ Ro 12, 17
ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς

ἀπονεμοντα τιμην) et. ℵ^{c} ... ℵ* συνομιλουντες. Libere syr^{sch} *habitate cum uxoribus vestris secundum scientiam, et tanquam vasa debilia in honore habete eas.* Similiter *cum uxoribus vestris* et. aeth. | κατα γνωσιν (ℵ^{c}): ℵ* 97* om | σκευει: 13. μερει | γυναικειω cum ℵBCKP etc ... AL al fere^{10} -κιω | συνκλ- cum ℵAB*C ... ς Ln συγκλ- cum B^{3}K^{sil}LP al certe pler | -ρονομοις (et. ς$^{e\ 1656.\ 1678}$ Gb′) cum ℵ^{c}(*-μουσ)B 13. 26. 31. 40. 66** 68. o^{scr} al mu^{vid} m^{80} (*tamquam coheredi gratiae et vitae*) vg (*tamquam et coheredibus gratiae vitae*) arm (cop^{vid}). Libere syr^{sch} *eo quod etiam ipsae vobiscum heredes erunt,* similiter aeth. Accedunt Aug (*tribuite honorem quasi coheredibus gratiae*) Amb (*impartientes honorem tanquam coheredi gratiae vitae*) Cassiod^{114} Thphyl Oec ..... ς (sic ς et ς$^{e\ 1624.\ 1633}$) Ln -ρονομοι cum ACKLP h 5. 38. 42. 57. 66** 69. 73. 105. 117. 137. (a^{scr} κληρονομοι) c^{scr} al plus^{40} cat syrP (*ut etiam una heredes sitis*) Hier^{iovin1} (*et sicut coheredes multiplicis gratiae*) | χαριτος cum BC*KLP al pler vg m^{80} syr^{sch} ... ℵAC^{2} 4. 5. 57** 68. 69. a^{scr} c^{scr} Hier^{iovin} praem (et 7. 8. syrP cop add) ποικιλης. Cf Hier (ap Sab) *sicut coheredes multiplicis gratiae dei, quod significantius Graece dicitur ποικιλης, id est variae* :: fluxit ut^{vid} ex 4, 10 | ζωης (7. 8. k^{scr} και ζωης) : 33. 42. 57. 66. al plus^{25} (4 ap Scri) Thphyl^{com} Oec^{com} ζωσης ... c^{2} om | εγκοπτεσθαι (εγκ- ℵ c^{scr} etc, ABP etc εγκ-, sed cf ad Act 24, 4 et 1 Co 9, 12) c. ℵABP h al fere^{50} ... ς (= Gb Sz) Ti εκκοπτεσθ. cum c^{2}(*latet)KL al sat mu cat^{txt} et^{com} (sed verba commentarii passim in scholiis cum εγκοπην exhibentur, ut 100^{schol} et 103^{schol}) Thphyl (addit *τίνα γὰρ ἐκκοπὴν φέρει προσευχῆς ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα αὐτοῦ αὐστηρία*; sed eadem adscribens Oec pro ἐκκοπ. habet ἐγκοπήν.) Ex interpp habent m^{80} vg Hier Amb Aug *ne impediantur,* item cop *ne impediamini in precibus vestris.* Syr^{sch} *ne impingatis in precibus vestris,* syrP *ne intercidantur preces vestrae.* | τασ προσευχασ: B ταισ προσευχαισ. Cf ante cop et syr^{sch}

8. ομοφρονες (et. Clem^{296}): KL h al^{5} add εσεσθε (L -σθαι) | συμπαθεισ ut ℵABKLP etc ... c συνπ- | ταπεινοφρονεσ cum ℵABC al plus^{30} am fu demid syr^{utr} cop arm Clem^{296} Antioch^{1175} ... ς (= Gb Sz) φιλοφρονεσ cum KP al mu cat ... L al mu Thphyl Oec φιλοφρον. ταπεινοφρον., item vg^{cle} tol m^{16} *modesti humiles,* harl *humiles modesti*

9. μη αποδιδοντεσ usq αντι λοιδοριασ (13. om η λοιδ. αντι λοιδ.) : haec ipsa verba habet et. Polyc^{2}, sed add ἢ γρόνθον ἀντὶ γρόνθου ἢ κατάραν ἀντὶ κατάρασ | οτι εισ τουτο cum ℵABCK h 13. 15* 22. 27. 29. vg m^{16} syr^{sch} et$^{P\ txt}$ cop arm aeth Antioch^{1110} et^{1175} Dam^{2,329} ... ς (Gb^{00})

Ps 33 (34), 12—16 τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. 10 ὁ γὰρ θέλων ζωὴν
ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ
Heb 12, 14 κακοῦ καὶ χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, 11 ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ
καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν,
12 ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν
αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

2, 20 4, 14 13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γένη-
σθε; 14 ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ
Es 8, 12 s φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, 15 κύριον δὲ τὸν

praem ειδοτεσ c. LP al pler cat syrP mg Thphyl Oec | κληρονομησητε : vg m16 *ut benedictionem hereditate possideatis*, Fulgtrasim1 *ut benedictionem hereditatis possideatis*

10. ο γαρ θελων ζω. αγαπαν και ιδειν ημερ. (c 38. 69. 104. 137. ascr cscr hscr vgcle ημερ. ιδειν) αγαθασ ... 22. 60 Anto74 ο γ. θε. ζω. και αγαπων ημερ. ιδ. αγαθασ, item tol harl *qui enim vult vitam diligere et cupit videre dies bonos*, Cassiod115 *qui enim vult vitam et diligit videre dies bonos*. Cf et. Hesychcat61 *οι γαρ πολλοι ου θελουσι την οντωσ ζωην — ουδε ιδειν αγαπωσιν ημερασ αγαθασ* :: ad quae cf LXX *τισ εστιν ανθρωποσ ο θελων ζωην, αγαπων ημερασ ιδειν αγαθασ;* | γλωσσαν sine additam cum ABC 13. 29. 73. 13lect 14lect Anto74 ... ς (Gb00) add αυτου c. NKLP al pler cat vg syrutr cop arm aeth Thphyl Oec | χειλη (c* praem τα) sine additam c. NABCK 5. 13. 27. 29. 66** 69. 137. ascr fu syrP ... ς (Gb00) add αυτου cum LP al pler cat vg syrsch cop arm aeth Thphyl Oec :: LXX *παυσον την γλωσσαν σου απο κακου, και χειλη σου του* etc

11. εκκλινατω sine copula cum NC2KLP al pler cat vg (et. am* demid; Lcbrug *non addas* autem) syrsch cop arm Anto74 Thphyl Oec ... Ln Ti add δε cum ABC* 31. 69. ascr cscr am** fu harl tol syrP (*et declinet* aeth) :: LXX εκκλινον απο κακου etc | αγαθον, ζητησατω : haec om ς (non ςe Gb Sz) per errorem

12. οφθαλμοι cum NABC*KLP h al plus50 arm Thphyl ... ς (= Gb00 Sz) praem οι cum c2 al sat mu cat Oec :: LXX οφθαλμοι sine οτι | ειο δεησιν: c εισ την δεησιν :: LXX sine την | κακα: 32. 57. 69. 100. ascr add του εξολοθρευσαι (32. 57? ολοθρευσαι) αυτουσ εκ γησ, item syrP *ad delendum eos e terra*, sed *eos* c.* :: ex LXX

13. εαν et. Clem303 Dam2,329 etc ... B 3. 101. ει | ζηλωται (Gb″) cum NABC 3. 5. 7. 13. 17. 27. 29. 33mg 40. 66** 68. 69. 73. 96** 101. 137. ascr cscr dscr Clem303 Dam2,329 Thphyl, item *aemulatores* vg (tol *sectatores*, harl *factores*) syrutr cop arm aeth ... ς Ti μιμηται c. KLP al longe plu cat Oec | γενησθε cum NC(*γενεσθαι)ACKLP etc ... B γενοισθε

14. αλλ (א* αλλα) ει και cum NBCKL etc (et. Clem584 αλλ ει και πασχομεν δια δικ., μακαριοι) ... NcA 5. 7. 13. 73. 126mg ει δε και, P 3. 17. αλλα και ει | πασχοιτε: L 26. 31. 35. 39mg 99. 100. fscr kscr *πασχητε*, 32. 57. 106. 14lect* ascr cscr Dam2,329 *πασχετε* | μακαριοι (sic et. Clem Dam): א 25. arm add εστε | μηδε (69. 137. ascr cscr και ου μη)

Χριστὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπο-
λογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος,
ἀλλὰ μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, 16 συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν,
ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν 2, 12
ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. 17 κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦν- 2, 20

ταραχθητε cum ℵACKP al fere omn cat vg rell Clem^{584} etc ... BL 43. om

15. *τον χριστον* (Gb′) cum ℵABC 7. 13. 33^{mg} 69. 137. a^{scr} c^{scr} vg syr^{utr} sah cop arm (*τον αυτον και* $\overline{\chi\nu}$) Clem^{584} ... *ς τον θεον* cum KLP al pler cat Thphyl Oec ... aeth Promiss om. | *αγιασατε*: 31. *-σαντες* | *ετοιμοι* sine copula cum ℵBC 5. 13. 18. 27. 29. 68. 69. 73. 104** 137. a^{scr} c^{scr} al^{2scr} cat vg m^{88} cop arm Or$^{1,468.\ 702}$ et^{3,5} (sed nec m nec Or quicquam ex eis quae praecedunt affert) ... *ς* (sed Gb^{00}) Ti add *δε* cum AKLP al pler Clem^{584} Thphyl Oec; item *et estote parati* syr^{utr} aeth | *αει* et. Clem^{584} Or^{ter} etc ... A 123. syr^{sch} arm om. Nec habent Eus$^{praep\ 1,3}$ *ἡμῖν παρήγγελται ἑτοίμους εἶναι εἰσ ἀπολογ. παντὶ τῷ ἐπερωτῶντι ἡμᾶσ – ἐλπίδοσ* et^{1,5} *ἑτοίμουσ τε εἶναι πρὸσ ἀπολ. παντὶ τῷ ἐπερωτῶντι ἡμᾶσ τὸν λόγον τῆσ καθ᾽ ἡμᾶσ ἐλπ.* Bas$^{bapt\ 655}$ Chr$^{1,499.\ 8,118}$ Cyr$^{zach\ 725}$ | *αιτουντι* cum ℵ*BCKLP al omn^{vid} Clem^{584} O^{ter} Chr$^{1,499.\ 8,118}$ Dam^{2,680} (et. paris) etc ... ℵ^{c}A cat Dam paris (loco ante^{2,680}) *απαιτουντι*, item Did$^{cat\ 65}$ *ωσ εν παντι καιρω απαιτουμενουσ ημασ τον περι αυτησ* (praecedit *πιστεωσ*) *λογον* etc ... Or^{prov} (ap Mai^{7,37}, non est in Notitia ex cod^{patm}) Eus^{praep} (vide ante) Bas$^{bapt\ 624.\ 655}$ *επερωτωντι*, Cyr$^{zach\ 725}$ *ερωτωντι* | *ελπιδοσ*: Or^{1,468} Bas$^{bapt\ 655}$ Dam^{paris}** (loco ante^{2,680} ubi et. paris *ελπιδ.* confirmat) *πιστεωσ* (scriptum est Dam^{paris} *ελπιδοσ πιστεωσ*, sed *ελπιδ.* punctis notatum). Similiter syr^{sch} *de spe fidei*, harl tol (et. Fulg Facund ap Sab, item Bed^{227}) *de fide et spe* | *αλλα* cum ℵABC 5. 7. 13. 27. 29. 43. 69. 73. a^{scr} c^{scr} 1^{lect} vg cop syr^{p} arm Clem^{584} Dam^{2,680} (atque et. paris sub *σ*) Thphyl; aeth *et* ... *ς* om cum KLP al pler cat m^{88} (et. Bed^{227}) syr^{sch} Oec

16. *εν ω καταλαλεισθε* cum B 69. 137. a^{scr} c^{scr} syr$^{p\ txt}$ (*ut in eo quod dicitur contra vos*) et^{mg} Clem^{585}. Confirmant eam lectionem etiam eo quod *ωσ κακοποιων* omittunt vg (et. am fu demid) m^{88} (*ut in eo quod detractant* [cod. *-ctandum*] *vobis*; vg *ut in eo quod detrahunt de vobis*) arm ... *ς* Ln *εν ω καταλαλωσιν* (Gb′ Ln *-λουσιν* c. ℵACKP al^{25}) *υμων ωσ κακοποιων* cum ℵACKLP al pler cat tol harl cop syr^{sch} (et syr^{p} add *ωσ κακοπ.* c.*) aeth Thphyl Oec Bed^{227} :: vix dubitari licet conformatam hanc scripturam esse ad 2, 12 | *επηρεαζοντεσ*: C* *επηρεαζ.*, AL 13. *επρεαζ.* | *την αγαθην εν χριστω* (ℵ* *εισ* $\overline{\chi\nu}$) *αναστροφην* cum ℵ^{c}(et*)ABP etc (vg m^{88} *vestram bonam in Christo conversationem*), 38. 93. h^{scr} *τη αγαθη ε. χ. αναστροφη* ... KL 22. 69. 100. a^{scr} c^{scr} al^{2scr} *την εν* $\overline{\chi\omega}$ *αγαθην αναστροφην* (item 137. *τη εν* $\overline{\chi\omega}$ *αγαθη αναστροφη*), C *την εν* $\overline{\chi\omega}$ *αγνην αναστροφην* (atque et. syr$^{p\ mg}$ *αγνην* pro *αγαθ.* praebet), Clem^{585} *την καλην αναστροφ. υμων εν χριστω*

17. *κρειττον*: haec scriptura *-ττ-* tantum non fluct, sic enim ℵABCKLP

τας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντας.
2, 21 4, 1 18 ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ
1 Ti 3, 16 ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί,
21, 6 Eph 4, 9 ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι, 19 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν

etc | *αγαθοποιουντας*: C *-ντες*, item postea-*κακοποιουντες* | *ει θελοι* cum ℵABCKLP h al[70] cat Clem[585] Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb') *ει θελει* cum minusc vix mu ... 22. 26. 59. l[scr] al pauc om *θελ.* | *ἤ*: ℵ*L *ει*

18. *οτι και* et. vg syr[utr] etc: ℵ harl Or[int 1,88] Cyr[act 57] Aug[ep 165] (vide Sab) om *και* (cop *quia ipse Christus*) | *περι* (et. Did[tri 2,7,2]): 2. 30. 51. 96. 104. 105. k[scr] *υπερ* (32. 33** *υπερ ημων*, Did[tri 2, 6, 6] *υπερ αμαρτωλων*) | *αμαρτιων* (ℵ* praem *των*) sine additam cum BKP al longe plu am fu tol Cyr[act 57] Thphyl Oec ... c[2vid] 5. 7. 9. vg[cle] (et. harl demid, non am fu tol) syr[sch] Cyp[296] Aug[ep 165] add *ημων*. Item ℵC*[vid]L 13. 15. 27. 29. 60. 73. 106. c[scr] l[lect] cat cop Did[tri 2,7,2] add *υπερ ημων*, item A 25. 36. 68. 69. a[scr] b[scr] o[scr] arm *υπερ υμων* (5. 66** 137. sive *υπ. υμ.* sive *υπ. ημων*), item aeth *hominum et propter nos* | *απεθανεν* (Gb') cum NAC 5. 7. 11. 13. 27. 29. 68. 69. 73. 137. l[lect] a[scr] k[scr] vg syr[utr] cop arm aeth Did[tri 2,6,6] et[2,7,2] Cyr[act 57] (*πολλοι των αγιων αν*ηρηνται *προφητων, αλλ ουδεις εκεινων υπερ αμαρτιων αποθανειν ειρη*ται etc) Sev[cat 71] Thphyl[txt] Cyp[296] Aug[ep 165] ... ς Ti *επαθεν* cum BK LP al pler cat Aug[pecc mer] Thphyl[com] Oec :: cf 2, 21; item 3, 17 et 4, 1 | *ημας* cum ℵ[c](* om)AC*KL* al longe plu cat vg cop syr[P mg] Cyp[296] Petr[4,46] (ap Routh) Did[tri 2,7,2] Cyr[act 57] Thphyl Oec ... Ti *υμας* cum B 3. 31. 33. 69. 95. l[lect] a[scr] al[3scr] syr[sch] et[P txt] arm | *τω* (c om) *θεω* et. Petr Did[tri] Cyr[act]: b[scr] o[scr] *τω πατρι* ... B om | *μεν* et. Petr Did[tri] Ath[5,167] Cyr[act] ... A*[vid] Epiph[75. 448. 1026] et[2,49. 97] om, nec expri am fu | *ζωοποιηθεισ*: Epiph[448] (non item[75. 1026] nec[2,49. 97]) *ζωογονηθεισ*, similiter[765] *αποθανων εν σαρκι, ζωογονηθ. δε τω πνευμ.* | *πνευματι* cum ℵABCKLP h al longe plu cat arm Or[4,135] Petr[4,46] Did[tri 2,7,2] Ath[5,167] (Gall) Epiph[75] et[2,49. 97] Cyr[act 57] et[glaph 357] ... ς (= Gb Sz) *τω πνευματι* cum minusc vix mu Epiph[448. 1026]. Ceterum pro *mortificatus* et *vivificatus*, ut est in vg[cle] fu harl tol (am* vide post) Aug[ep 165] Rufin[symb], habent *mortificatos* et *vivificatos* am** (sed *mortificatos* ipse*) demid Fulg[fid cath] Bed[228], qui quidem ea de re fusius explicat: „*Offert ergo nos deo patri Christus, cum per mortificationem carnis pro illo immolari gaudemus - vel certe offert nos deo, cum absolutos carne in aeternum nos regnum introducit.*" Aliquanto post i. e. 231 addit: „*Alia translatio hunc locum ita habet:* Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, ut nos adducat ad deum, mortificatur" (sic, nec fluctuare vdtr lectio) „corpore, sed vivus factus in spiritu." Cf Luc[brug]: „*Egregia emendatio, qua restituti sunt nominativi singulares* mortificatus *et* vivificatus, *pro iis qui vulgo scribuntur accusativis pluralibus* mortificatos *et* vivificatos."

19. *εν φυλακη* et. Or[2,553. 4,135 et[int 3,922]] Epiph[1002] (*οτε αυτος επορευθη κηρυξαι και τοισ εν φυλ. πνευμασιν, ωσ ειπεν ο πετρος*) Cyr[glaph 357]

πορευθεὶς ἐκήρυξεν, 20 ἀπειθήσασίν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Mt 24, 37 ss
θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς
ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος. 21 ὃ Gn 7, 13
καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις

---

et$^{act\,57}$ etc ... c 8. 25. harl tol cdd$^{bedae\,229}$ (sed laudat et. alios qui dissentiunt) Ath^{1,755} (*εποπευθη τοις εν φυλακη κατακεκλεισμενοις πνευμασιν ευαγγελισασθαι αναστασιν*) Aug$^{ep\,164}$ et^{165} Ruf^{symb} add *κατακεκλεισμενοις*. Non idem testari videtur syr^{sch} (*animabus illis quae detinebantur in scheiul*) nec aeth (*ad illos quorum animae vinctae sedebant*). Legitur vero etiam apud Bed^{229} ex codice quem sequitur *et iis qui in carne conclusi erant*, quam miram scripturam confirmat cod$^{corb\,2.}$ ap Sab (om *conclusi*) et Bed uberius illustrat. | *πνευμασιν* (et. Cyr$^{glaph\,357}$ et$^{cat\,66}$ et$^{act\,57}$; nescio unde Gb *πατρασι* habeat): demid tol *spiritalibus* ... 137. *πνευματι* (confirmat 103^{schol} *τη ψυχη πορευθεις εκηρυξε* etc), cod$^{corb\,2.}$ ap Sab Bed^{229} *spiritu* (id quod etiam ex aliis cdd affert, ex uno vero exscribit^{231}: *in quo spiritu et eis qui in carcere erant praedicavit*; vg^{ms} ap Ln *spiritaliter*. Cf huc Luc brug: „in quo et his" etc (ut vg). „*Pro* carcere, *quod est custodia, male quidam legunt* carne, *quod est corpore. Deinde verbo* erant, *superflue adiiciunt alii participium* conclusi. *Denique dativus pluralis* spiritibus *ex patrum correctione servandus est, pro eo qui a plerisque legitur abl. sing.* spiritu."

20. *απεξεδεχετο* cum ℵABCLP (et. K^{vid} notante Mtthaeio: „h. l. dubium me quodammodo reliquit inter *ἅπαξ ἐδέχετο* et *ἀπεξεδέχετο*") h al fere^{80} cat Or$^{2,553.\ 4,135}$ cod (omnino male editum vdtr *απαξ εξεδεχετο*) et$^{int\,3,922}$, item vg et pp^{lat} cop syrP (libere syr^{sch}) etc ... (K vide ante) 2. 29. 31. 33. 47. 59. al^{7} ar^{p} *απαξ εδεχετο* ... ς (= Gb Sz) *απαξ εξεδεχετο* sine cod ut vdtr (etsi idem ediderunt Or^{4,135} et Oec^{txt}) :: fluxit ex Erasmi coniectura („suspicor legendum fuisse *απαξ εξεδ.*"), qui inde ab ed. 2. ita edidit. | *η – μακροθυμια* et. Or$^{2,553.\ 4,135}$ et$^{int\,3,922}$, item ℵ^{c} (nisi quod neglexit *-μιαν*): ℵ* Or$^{int\,1,88}$ vg^{cle} harl cod ap Bed^{231} *την – μακροθυμιαν*. Ex Latt vg^{cle} (et^{ms} ap Ln) *quando expectabant dei patientiam*, Or^{int} *cum expectarent dei patientiam*, harl *cum sustinerent* (* *retinerent*) *dei patientiam*, cod ap Bed^{231} *qui quondam non crediderant in diebus illis, cum expectaret dei patientiam in diebus Noe*; contra am fu demid Aug$^{ep\,165.\ 164}$ etc *quando expectabat dei patientia*, tol *cum spectaret dei patientia* | *ολιγοι* cum ℵAB 3. 5. 8. 17. 73. 95* vg Or^{2,553} et$^{int\,1,88.\ 3,922}$ Cyp$^{142.\ 152}$ Aug$^{ep\,165.\ 164}$ rell ... ς *ολιγαι* cum CK LP al pler cat syrP (syr^{sch} *et octo animae tantum ingressae sunt*, omisso *ὀλιγ. τ. ἐστιν*) Cyr$^{glaph\,36}$ Dam^{2,386} (et. paris) Thphyl Oec

21. *ὃ* (et. ς Gb Sz) cum ℵ^{c}ABCKLP h al fere^{55} cat vg arm Did$^{tri\,2,14}$ Cyr$^{glaph\,36}$ et$^{esa\,18}$ Dam^{2,386} Thphyl Oec Or$^{int\,1,88}$ Cyp$^{142.\ 152}$ rell ... ς^{e} *ᾧ* cum minusc ut^{vid} mu (ut 104. b^{scr} al$^{4\,scr}$) ... ℵ* 73. aeth om. Cf cop *similiter nos etiam nunc servans est in typo* etc | *και υμας* cum ℵABP 2. 17. 25. 31. 67. 76. 101. b^{scr} c^{scr} o^{scr} vg syr^{utr} arm Did$^{tri\,2,14}$ Or$^{int\,1,88}$ Cyp$^{142.\ 152}$ Aug^{saepe} Fulg rell ... ς *και ημας* cum CKL al pler cat

ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀνα-
Eph 1, 20 Heb 12, 2 στάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, 22 ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ θεοῦ, πορευθεὶς
εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνά-
μεων.

IV.

3, 18 2, 21. 24 Ro 6, 6 s 1 Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν
ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίας, 2 εἰς τὸ
μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον

---

cop aeth Cyr$^{esa\,18}$ et$^{glaph\,36}$ Dam^{2,386} (et. paris) Thphyl Oec. Cf et. Luc^{brug} „*non facile mutandum est pronomen secundae personae* vos *in primae* nos." Praeterea *και υμασ* (*ημ.*) hoc loco cum ℵABCLP al sat mu vg syr^{p} (libere syr^{sch} al) Or$^{int\,1,88}$ Did$^{tri\,2,14}$ Cyr^{esa} et^{glaph} Dam^{2,386} Cyp^{142} Aug^{epp} etc ... K al fere^{50} cat Oec post *αντιτυπ. νυν* pon | *νυν* h. l. et. Or^{int} Did^{tri} Cyr$^{esa\,18}$ etc: ℵ vg Dam^{2,386} Aug$^{ep\,164}$ Fulg (al, vide ap Sab) ante *αντιτυπον* pon ... 4. 97. 104. a^{scr} syr^{sch} arm om, nec habet Cyp^{142} et^{152}: *quod et vos similiter salvos faciet baptisma.* | *δι'* ut ℵBCKLP etc ... A l^{scr} Dam^{2,386} ex^{paris} *δια*

22. *θεου* cum ℵ*B ... ς Ln Ti *του θεου* cum ℵ^{c}ACKLP al omn^{vid} Did^{tri} 2,14 Cyr$^{hr\,220}$ etc. Praeterea post hanc vocem vg (et. am demid harl tol, sed non fu) Aug$^{ep\,164}$ rell^{pler} (Bed^{232} exponit additamentum) add *deglutiens mortem ut vitae aeternae heredes efficeremur* (demid *efficiamur*). Atque eadem arm^{mg} in edd^{amstel} et^{const} post *πορευθ. εισ ουρ.* addit.

IV. 1. *παθοντοσ* (et. ℵ^{c}, sed* *αποθανοντοσ*, ad quod cf infra Hier^{iovin}) sine additam cum BC 27. 29. 66** vg sah Ath^{460} cdd^{3} Thdrt^{4,276} Dam nestor^{562} Oec^{com} Aug$^{ep\,164}$ et$^{serm\,353}$ et^{fid} et op Amb$^{fid\,2}$ Fulg$^{trasim\,3,9}$ ... ς (Gb^{0}) add *υπερ ημων* cum ℵ^{c}AKLP al pler cop syr^{p} arm aeth (hi^{2} post *σαρκι* pon, ut et. 3. al pauc) Did$^{tri\,3,6}$ Epiph$^{765.\ 1026}$ Ath^{460} ed et^{462} et$^{730.\ 762}$ Bas^{1,293} Cyr$^{nest\,198}$ et^{6,239} Thdrt^{4,213} Ps-Ath^{2,1} Aug$^{ep\,29}$ Hier^{iovin} (*Chr. pro nobis carne mortuus est*), item ℵ* 31. b^{scr} o^{scr} al pauc syr^{sch} Thphyl Oec^{txt} *υπερ υμων* | *ο παθων σαρκι* (Gb'') cum ℵABCL al fere^{35} am fu arm Aug$^{ep\,29}$ (*qui passus est carne, desiit a carne*) Thphyl ... ς *ο παθ. εν σαρκι* cum KP al plu (antea nemo Graecus *εν σαρκι*) cat Oec vg (et. demid harl tol Aug$^{ep\,164}$ al, sed hi omnes etiam antea *in carne*) | *αμαρτιασ* cum ℵ*ACKLP etc (4** 80. 99. 105. 14^{lect} b^{scr**} g^{scr} praem *απο*. Etiam Hier^{iovin} *quievit a peccato.*) ... ℵ^{c}B b^{scr*vid} aeth^{utr} *αμαρτιασ*, item vg *a peccatis*, syr^{sch} *ab omnibus peccatis*

2. *ανθρωπων* (ita ℵ^{c}, ℵ* *-πον*) *επιθυμιαισ*: c vg^{cle} (non item am fu demid harl tol) *επιθ. ανθρωπ.* | *θεου* (ℵ^{c} sic ex *ανθρωπου* restituit): 38. 69. 93. 137. a^{scr**} c^{scr} *του θε.*

ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. 3 ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις, 4 ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες, 5 οἳ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. 6 εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, 3, 19
ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε Ia 5, 8

---

3. *αρκετος γαρ* sine additam cum ℵ^{c}AB 29. 35. 73. 81. 137. d^{scr} vg syr^{utr} arm Clem^{303} Aug$^{ep\ 164}$ et$^{serm\ 353}$ ... ς (Gb^{0}) | add *ημιν* cum CK LP al plu cat Oec Hier$^{iovin\ 1}$; item ℵ* 14. 18. 19. 25. 27. 32. 38. 57. 69. 104. 113. 114. 127. a^{scr} c^{scr} 8pe al plus^{5} cop aeth Thphyl Aug$^{ep\ 29}$ *υμιν* | *παρεληλυθως* et. ℵ^{c}: ℵ* 13. f^{scr} *–θοσ*, A *παραλελυθως* | *χρονος* sine additam cum ℵABC 4* 5. 14. 13. 29. 38. 73. 93. 113. 137. a^{scr} h^{scr} vg (et. Aug rell) syr^{utr} cop arm aeth ar^{e} Clem^{303} ... ς (Gb^{00}) add *του βιου* c. KLP al pler (31. *του βι. ο παρ. χρ.*) cat Thphyl Oec | *το βουλημα* (Gb$''$) cum ℵABC 5. 13. 15. 29. 36. 66** 69. 73. 137. a^{scr} d^{scr} j^{scr} cat Clem^{303} Thphyl ... ς *το θελημα* cum KLP al pler Oec | *κατειργασθαι* c. ℵABC^{2} (* *κατειργασασθ.*) 27. 29. 69. 73. 137. a^{scr} (40. *κατεργασθαι*) Clem^{303} (Thphyl *κατειργασασθε*) ... ς *κατεργασασθαι* cum KLP al pler cat Oec | *πεπορευμενους*: ℵ 2. 30. 39. 100. *πορευομενους* | *οινοφλυγιαις*: ℵ* *οινοφρυ–*, B* *-φλυγιοις*, syrP mg gr *οινοφλογιαις* | *αθεμιτοις*: C *-μιταις*

4. *βλασφημουντες* (K praem *και*) cum ℵ^{c}ABC^{2}LP al pler vg cop syrP Thphyl Oec ... ℵ*C* 27. 29. *και βλασφημουσιν*. Cf et. arm *εν ω ξενιζοντες μη συντρεχουσιν υμιν εισ – και βλασφημουσιν*, item aeth^{ro} *et ii qui blasphemant*^{5} *reddere debent rationem*; aeth^{pp} *et ecce homines ex iis demirabuntur vos et blasphemabunt super vobis si vos videbunt esse participes cum iis illius operis iam dudum*:^{5} *illi igitur rationem reddere debent* etc. Libere et. syr^{sch} *et ecce nunc obstupescunt et blasphemant vos, eo quod non lasciviatis cum ipsis in eadem intemperantia priore.*

5. *οι αποδωσουσιν λογον*: haec supplevit ℵ^{c}, *τω* vero quod sequitur ipse ℵ* ex *οι* vdtr fecisse. Sic syr^{sch}: *qui reddent rationem deo qui iudicaturus est* etc | *εχοντι κριναι* cum ℵAC^{2vid}KLP etc (vg *ei qui paratus est iudicare*) ... BC*^{vid} 69. 137. a^{scr} *κρινοντι*

6. *κριθωσι* et *ζωσι* cum ℵBL (*ζωσι* et. A) ... Ti *κριθωσιν* et *ζωσιν* cum (*κριθωσιν* et. A) P (K silet) etc | *κατα ανθρωπους* ... 16. 33. 36. 39. 76. 80. 81. 97. 100. g^{scr} harl tol κα. *ανθρωπον* | *ζωσι*: ℵ^{c} *ζησωσι*, 19^{mg} *ζησουσι*

7. *και νηψατε* (ℵ^{c}): ℵ* om *και* :: quod veri specie minime caret | *εισ προσευχασ* cum ℵAB 5. 29. 69. 137. c^{scr} al$^{5\ scr}$ (13. 104. 106. *εισ προσευχην*) Cyr$^{trin\ 676}$ ... ς Ti *εισ τασ προσευχ.* cum KLP al pler cat Thph Oec. Similiter Polyc^{7} *νηφοντεσ προσ τασ ευχασ* ... arm om

Ia 5, 20 εἰς προσευχάς, 8 πρὸ πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ
(Prov 10, 12) ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν, 9 φιλόξενοι εἰς
Heb 13, 2 Phil 2, 14 ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ, 10 ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα,
εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάρι-
Ro 12, 6 τος θεοῦ· 11 εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ, εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ
ἰσχύος ἧς χορηγεῖ ὁ θεός, ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ
Col 3, 17 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας
5, 11 τῶν αἰώνων· ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πει-
ρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, 13 ἀλλὰ καθὸ
Ro 8, 17 2 Co 1, 7 κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ
3, 14 Mt 5, 10 ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. 14 εἰ ὀνειδί-

8. *προ παντων* sine copula cum ℵ^{vid}B 13. am harl tol arm Cyr$^{tri\,676}$ Anggrat et lib arb ... ς Ti add *δε* cum KLP al fere omn cat m^{16} vgcle fu demid (et. Bed) sah cop syrP Antioch^{1180} Thphyl Oec (syr^{sch} *και* –, aeth^{utr} *και* – *δε*) | *εκτενη*: c^{scr} *διαρκη* | *αγαπη* (et. ς) cum ℵABKLP al plu (6 ap Scr, 5 ap Mithae) cat Clem$^{ro\,49}$ Clem$^{306.\,613}$ item ^{463} Chr ^{2,243} et^{2,340} Oec ... ς^{e} (item Sz, Gb^{00}) praem *η* cum minusc permu Cyr$^{trin\,676}$ Antioch^{1180} Thphyl | *καλυπτει* (Gb″) cum ABK al fere^{45} cat vg syr^{utr} cop arm Clem$^{ro\,49}$ Clem$^{306.\,613}$ et^{463} Chr^{2,243} et^{2,340} Cyr$^{trin\,676}$ Antioch^{1180} etc Tert$^{gnost\,6}$ Hil^{626} etc ... m^{16} *cooperuit*, sah potest pro *καλυπτει* et pro *εκαλυψε* accipi ... ς *καλυψει* cum KLP al plu (vdtr plus^{45}) aeth Oec :: cf Iac 5, 20

9. *γογγυσμου* (Gb′) cum ℵAB al plus^{20} vg m^{16} syr^{utr} sah (arm^{vid}) Dam paris (sub ξ) Thphyl Fulg^{bis} ... ς *γογγυσμων* cum KLP al longe plu cat Oec :: Phil 2, 14

10. *καθως*: 41. 137. c^{scr} *καθο*, L *εν ω* | *ελαβεν*: Dam^{paris} (sub σ) *ελαβετε*

11. *ει τις* bis: A *η τις* | *ει τις λαλει* – *θεου*: L 68. fu* om | *ης* cum ℵAB al plu vg etc ... KLP h al plus^{30} *ως* | *ης χορ.* (25. 97. Dam^{paris} sub σ *επιχορηγ.*) *ο θεος*: 69. 137. a^{scr} c^{scr} *χορηγιαν* | *δοξαζηται* (13. -ξεται) *ο θεος* ... 69. 137. a^{scr} c^{scr} syrP Dam^{paris} (sub σ) *ο θε. δοξαζ.* | *εστιν*: A 13. 24. 73. al^{3scr} arm Dam^{paris} sub σ om | *των αιωνων*: 11. 14. 31. 37. 38. 69. 99. 137. a^{scr} c^{scr} h^{scr} am syrP arm^{ed} om | *αμην*: fu tol om

12. *την εν υμιν*: h 22. 23. 37. 56. 100. 127. praem *επι* | *πυρωσει* (3* *πωρωσει*): c^{scr} *δοκιμασια* | *πρ. πειρ. υμιν*: 31. *πρ. πειρ. υμων*

13. *καθο* (et. ς Gb Sz) cum ℵABKLP al plus^{50} cat Clem^{585} Did$^{tri\,1,32}$ Thphyl Oec ... ς^{e} (non ς etc) *καθως* cum minusc ut^{vid} pauc (nullus ap Scri) | *χαρητε*: LP 13. *χαρεντε*

14. *ει* (syr^{utr} *και ει*): 69. 137. a^{scr} *αλλ ει και* | *εν ονοματι* (ℵ^{c}): ℵ* 34. l^{scr} om *εν*, item Tert$^{gnost\,12}$ (sed fluct lectio) | $\overline{\chi\upsilon}$ (et. Clem^{585} Tert gnost^{12} Cyp$^{90.\,267}$): 13. 33. $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ | *το της δοξης* sine additam cum ℵKL al plu am fu luxov syr^{sch} Clem^{585} Ephr^{319} Tert$^{gnost\,12}$ Fulg^{fid}

ζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται. 15 *μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω* 2, 20
ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος· 16 *εἰ*
δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ
ὀνόματι τούτῳ. 17 *ὅτι καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ*
οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούν-

---

eath Thphyl Oec ... Gb+ Sz Ln add *και δυναμεως* cum (ℵ^{c} *κ. της δυν.*) AP 4. 5. 7. 8. 13. 14. 27. 29. 33^{mg} 36. 43. 46. 57** 68. 69. 73. 81. 98^{mg} 99. 100. 106. 126^{mg} 127. 137. a^{scr} c^{scr} al^{5} cat vg (et. demid harl tol) sah cop syr^{p} arm aeth Cyp$^{90.\ 267.}$ Ath^{538} Did$^{tri\ 2,23}$ Antioch^{1108} Dam^{paris} (sub o), item ℵ* add *και της δυναμεως αυτου*. Sic enim vg^{cle} demid harl tol *quoniam quod est honoris gloriae* (harl tol om) *et virtutis dei et qui est eius spiritus*, Cyp *quia maiestatis et virtutis domini nomen*, syr^{p} *quia nomen et spiritus gloriae et virtutis dei*, sah *quia spiritus gloriae et virtutis dei*, ar^{e} *quia laus et gloria et virtus et spiritus dei*, aeth^{utr} *quia τὸ gloriae eius et virtutis domini in spir. sancto* | *και το*: 57** 69. 100. 137. a^{scr} c^{scr} al pauc Did^{tri} om, item syr^{p} aeth Cyp; et. syr^{sch} *spiritus gloriosus dei* | *πνευμα*: 57** 69. 137. a^{scr} c^{scr} (syr^{p} vide ante) *ονομα και πνευμα*, item Cyp (vide ante) *nomen* | *εφ*: A*^{vid} *επι* | *αναπαυεται* c. ℵ*BKLP al certe permu vel potius plu Clem^{585} Thphyl Oec (vg Tert Cyp etc *requiescit*, et *-scet*) ... A 25. 69. 137. c^{scr} *επαναπαυεται* ... ℵ^{c} 4. 5. 13. 14** 33^{mg} 38. 42. 57. 68. 76. 98. 117. 127. al$^{7\ scr}$ al fere^{25} Eph^{319} Ath^{538} Did$^{tri\ 2,23}$ Antioch^{1108} Dam^{paris} (sub o) *επαναπεπαυται* (:: cf 2 Co 7, 13). Praeterea ς (Gb^{00}) add *κατα μεν αυτους βλασφημειται, κατα δε υμας δοξαζεται* cum KLP al longe plu am (*ab aliis blasphematus, a vobis autem honorificatus*) harl tol (hi^{2} *quod ab aliis* etc) sah syr^{p} c.* Cyp$^{90.\ 267}$ (*quod quidem secundum illos – secundum nos autem* –) Thphyl Oec ... omisimus cum 𝔓^{45} AB 3. 4* 13. 17. 27. 29. 65. 66** 68. 69. 73. 76. 101. 137. a^{scr} c^{scr} d^{scr} vg (et. fu demid) syr^{sch} et$^{p\ txt}$ cop arm aeth^{utr} ar^{e} Ephr^{319} Tert$^{gnost\ 12}$. Videtur et. Clem^{585} quum versibus 12—14 ista verba non adscribat.

15. *μη γαρ τις*: 69. 100. a^{scr} c^{scr} *μη τις γαρ* | *ως φονευς*: 31. 40. Thphyl add *η λοιδορος* | *η κακοποιος* Tert$^{gnost\ 12}$ Cyp^{317} *maleficus*, vg Aug Promiss *maledicus*): 69. 137. a^{scr} c^{scr} *η κακουργος* ... κ h om | *αλλοτριεπισκοπος* cum 𝔓^{72} B d^{scr} ... ς Ti *αλλοτριοεπισκοπος* c. KLP al pler cat Thphyl Oec ... A 31. 40. Ephr^{319} *αλλοτριος* (40. *-ίωσ*) *επισκοπος*. Vertunt vg *alienorum adpetitor*, Tert *alieni speculator*, Cyp *curas alienas agens*. Eadem vox ap Dion$^{areo\ 783}$ (ep^{8}) et ap Germ^{const} in Cotel. Monum. 2,481. Omittunt vero *η ως αλλοτρ.* syr^{sch} Cyr$^{ioh\ 903}$ Promiss.

16. *χριστιανος*: B* *χρειστ.*, ℵ* *χρηστιανος* | *δοξαζετω δε τον θεον*: 13. *δοξαζεσθω δε ο θεος* | *ονοματι* (Gb'') cum 𝔓^{72} AB 5. 13. 27. 29. 31. 65. 66** 68. 73. 99. 103. 137. vg syr^{utr} cop arm aeth Ephr^{319} Cyr$^{ioh\ 903}$ Oec Tert$^{gnost\ 12}$ Aug Promiss ... ς *μερει* cum KLP al pler cat Thphyl

17. *καιρος* cum 𝔓^{74} A 104. c^{scr} d^{scr} j^{scr} ... ς Ln Ti *ο καιρος* cum BKLP al pler Bas^{1,383} Antioch^{1084} etc | *αφ*: B *απο* | *ημων* cum ℵ^{c}A*BKLP al

Prov 11, 31 *των τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ;* 18 *καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται,*
ὁ ἀσεβὴς καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; 19 *ὥστε καὶ οἱ πάσχον-*
3, 17 *τες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν*
τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

V.

1 *Πρεσβυτέρους οὖν τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συνπρεσβύτερος*
καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης
Act 20, 28 *ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός·* 2 *ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον*

---

pler cat vg (et. Aug rell) syr^{utr} cop aeth^{pp} arm Antioch^{1985} Oec^{txt} ... ℵ*A^{2} 5. 18. 31. 73. 95* 98* 99. 104. c^{scr} j^{scr} aeth^{ro} Thphyl Oec^{com} *υμων | τω του θεου ευαγγελιω*: ℵ* *τῶ λογω* (ipse* punctis notavit) *του θε. ευαγγ.*

18. *ο ασεβης* cum ℵAB^{2}et^{3}KLP al fere omn vg syr^{sch} arm aeth Or$^{int\,2,87}$ Bas^{2,218} Antioch^{1085} etc (sed Or Bas non patet unde afferant) ... Ti *ο δε ασεβης* cum B* 137. syr^{P} :: eodem modo LXX ex cod. Marciano unciali (23. ap Holm); rell om *δε* (cop *aut peccator et impius ubi* etc) | *και ο αμαρτωλ.* cum ℵA 3. 95* 96. l^{scr} :: ita nullus ap LXX ... ς Ln Ti *και αμαρτ.* cum BKLP al pler Antioch^{1085} (item Bas^{2,218}) Thphyl Oec. Praeterea 69. 177. a^{scr} cop Aug (cum al) sic transp: *'ο αμαρτ. καὶ ασεβ.*, quemadmodum LXX ex ℵ al pauc

19. *πιστω κτιστη* (ς Gb Sz *κτιστῇ*, Ln *κτίστῃ*) cum ℵAB 9. 13. (*πιστωῖ τω κτ.*) 73. d^{scr} vg cop (*deo creatori fideli*) arm aeth Ath^{377} ... ς Ti praem *ωσ* cum KLP al pler cat syr^{utr} Hil^{1114} Thphyl Oéc | *τ. ψυχ. αυτων* (Gb′) cum ℵAKLP h al fere^{50} cat Thphyl Oec ... ς *τ. ψυχ. εαυτων* cum minusc mu; item 5. 31. Ath^{377} *τασ εαυτ. ψυχ.* ... B tantum *τασ ψυχασ* | *εν αγαθοποιΐα* cum ℵBKLP al pler cat Thphyl Oec, item *in bene faciundo* cop aeth^{utr} ... Gb″ Ln *εν αγαθοποιΐαισ* (A *-ειαισ*) cum A 5. 7. 13. 27. 29. 33. 66** 68. 73. 177* vid b^{scr} d^{scr} o^{scr}, item *in benefactis* vg syr^{utr} arm ... Ath^{377} haec non add

V. 1. *ουν* cum ℵAB 4. 5. 8. 18. 36. 66** 69. 73. 98^{mg} 99. 100. 106. 127. 137. a^{scr} o^{scr} vg arm syr^{P} c.* Cyr$^{glaph\,121}$ Hier$^{ad\,tit\,1}$ (m^{59} syr^{sch} *seniores autem*, aeth *et seniores quoque*) ... ς Ti om cum KLP al longe plu cat cop syr$^{P\,txt}$ Thphyl Oec | *τουσ εν υμιν* cum ℵKLP al fere omn Cyr$^{glaph\,121}$ Thphyl Oec, item *qui in vobis sunt* vg m^{59} syr^{utr} cop ... arm om ... Ln om *τουσ* c. AB 69. 137. a^{scr} c^{scr} (sed hi^{4} *εν υμιν* post *παρακαλω* pon). Cf et. Hier$^{tit\,1}$ *presbyteros ergo in vobis obsecro* etc. | *ὁ* (ante *συνπρ.*) cum ℵABKL al plu Cyr^{glaph} etc ... P 1. 18. 19. 29. 32. 42. 57. 68 (*οσ*) 69. 73. 97. 98^{mg} 177. a^{scr} al^{2scr} *ωσ*, item arm syr^{P} | *συνπρ-* cum ℵA ... ς Ln *συμπρ-* cum BKLP etc | *αποκαλυπτεσθαι*: A arm post *δοξησ*, 80. post *κοινω.* pon

2. *ποιμανατε*: P h *ποιμανετε* (sic) | *του θεου* ... 2 30. 73. 80. Cyr$^{glaph\,121}$ Anto^{81} *του χριστου*, m^{59} Hier$^{tit\,1}$ *domini* ... 4* om. Similiter huc respiciens utvid Ign$^{intpol\,antioch\,8}$ *οι πρεσβυτεροι, ποιμανατε το εν*

τοῦ θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως κατὰ θεόν, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, 3 μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων Tit 1, 7. 11
ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· 4 καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

5 Ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις, πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. 6 ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ Eph 5, 21 Prov 3, 34 Ia 4, 6 Ia 4, 10

υμιν ποιμνιον, εως αναδειξη etc | μη αναγκαστως sine επισκοπ. cum ℵB 27. 29. Ps-Chr^{8,711} Anto^{81} Hier$^{tit\,1}$ Vig$^{varim\,748}$ ... ς Ln Ti praem επισκοπουντες cum AKLP al pler (sed 69. a^{scr} c^{scr} επισκοπευοντες) cat vg (*prŏvidentes*) m^{59} (*curam habentes*) syrP cop arm aeth Antioch^{1229} Dam^{2,511} Thphyl. Item syr^{sch} *pascite gregem dei traditum vobis et curam habete spiritualiter, non coacte, sed* etc | αλλα cum ℵB 68. Thphyl ... ς Ln Ti αλλ cum AK^{sil}LP al pler Antioch Dam Oec | κατα θεον c. ℵAP 5. 7. 8. 13. 25. 27. 29. 31. 33^{mg} 40. 57** 60. 68. 69. 73. 98. 99. 137. a^{scr} (item 66** b^{scr} o^{scr} και κατα θεον) vg (m^{59} vide post) cop syrP arm aeth Antioch^{1229} (Dam ^{2,511} et^{paris} post προθυμως) Thphyl ... ς Ti om cum BKL al plu cat (syr^{sch}, sed add *spiritualiter*, vide ante; ar^{c} vero κατα θεον post επισκ. add) Oec (Vig^{varim} *voluntarie ex animo*) :: vdtr molestum fuisse istud κατα θεον, hinc vel transposuerunt vel mutarunt vel omiserunt. Totum locum m^{59} sic exhibet: *ut regatis plebem domini, curae habentes non in avaritia neque in dominatione fratrum, sed voluntarie ex animo libenter et sine repraehensione, ut forma sitis ovibus in operib. bonis, in omni conversatione quae secundum deum est* | μηδε cum ℵBKP al pler (46. μητε) cat vg cop syrP Ps-Chr ^{8,711} Antioch^{1229} Dam^{2,511} (et. ^{paris}) Thphyl ... Ti μη cum AL 2. 3. 4. 30. 45. 68. 99. 105. c^{scr}** syrP aeth^{utr} Oec Anto^{81} | προθυμως: 31. μακροθυμως

3. Versum om B | μηδ': 38. 42. 68. 95. 96. 180. al$^{3\,scr}$ Ps-Chr^{8,711} Antioch^{1229} Dam^{2,511} (et. ^{paris}) Anto^{81} μηδε | τυποι: Dam^{2,511} τυποσ

4. αρχιποίμενος (ut KLP etc): ς Gb Sz αρχιποιμένοσ | τησ δοξησ στεφανον: 31. Anto^{81} στεφ. τησ δοξ.

5. ομοιωσ sine additam cum ℵ^{c}ABKLP al longe plu vg etc ... ℵ* 13. 15. 18. 27. 36. 60. 73. 106. b^{scr} o^{scr} cat syrP add δε, sed minusc isti pler δε οι (non ℵ* 73.), item 40. 57** 69. 137. a^{scr} c^{scr} al pauc δε και οι | πρεσβυτεροισ: ℵ g^{scr} τοισ πρεσβ. | αλληλοισ sine additam cum ℵAB 13. 27. 29. 68. (εν αλλ.) 81. vg m^{59} syr^{sch} cop arm Ephr^{302} Antioch ^{1203} (παντεσ δε εν αλληλοισ την ταπεινοφρ. εγκολπισασθε) ... ς (Gb^{0}) add υποτασσομενοι cum KLP al pler (sed 9. υποτασσεσθε, 137. c^{scr} υποταγωμεν) cat syrP (potius ut 137.) aeth Thphyl Oec | εγκομβωσασθε (εγκ- ABKLP, ℵ ενκ-; vg *insinuate*, m^{59} tol *induite*): 18. 67. Antioch^{1203} Anton^{109} εγκολπισασθε, c^{scr} f^{scr} 14^{lect}** εγκολπωσασθε | οτι ο θεοσ (et. Ephr^{302} Antioch^{1203}, Clem^{533} υπερηφανοισ ο θεοσ αντιτ.): B 177* om ο (non valet huc Clem^{611} και παλιν· εγω δε ειμι ατμισ και χυτρασ. θεοσ γαρ υπερηφανοισ αντιτ. etc)

τὴν κραταιὰν χεῖραν τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, 7 *πᾶσαν*
Ps 55, 22 *τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ᾽ αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ*
ὑμῶν.

8 *Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων*
Is 4, 7 *ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν·* 9 *ᾧ ἀντίστητε στε-*
ρεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ
ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. 10 *ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ*
Heb 13, 21 *καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ, ὀλίγον πα-*

---

6. *χειραν* cum ℵA ... ς Ln Ti *χειρα* cum BKLP al certe pler | *υμας υψωση* (13. 25. 31* 35. 97. al$^{2\,\mathrm{scr}}$ *-σει*) hoc ordine et. vg m^{59} ... 69. 137. a^{scr} c^{ssr} d^{scr} Ephr^{297} Antioch^{1099} *υψω. υμ.* | *εν καιρω* sine additam cum ℵBKL al pler cat syr^{sch} (*in tempore congruo*) syr^{p} ^{txt} Or^{1,480} Antioch^{1204} Thphyl Oec ... Ln add *επισκοπης* cum AP 5. 13. 19** 25. 33. 40. 68. 73. 96^{mg} 126^{mg} vg m^{59} cop syr^{p} c.* arm aeth Ephr^{297} Ant^{138} :: cf 2, 12

7. *επιριψαντες* cum ℵAB* ... ς *επιρριψ.* cum B^{3}KLP al certe pler | *μελει*: LP 31. 137. 177* al$^{5\,\mathrm{scr}}$ etc *μελλει* :: quod frequens vitium est | *περι υμων* (ℵ^{c}): ℵ* 13. 68. 73. 180. *περ. ημων*, m^{59} *de omnibus*

8. *ο αντιδικος* cum ℵ*ABKP h al fere^{60} Thphyl (non probant qui tantummodo *ο αντιδικος* etc afferunt ut Or^{3,162} et$^{\mathrm{int}\,3,372}$ Eusps^{34} etc; Or^{3,315} *ο μεν γαρ αντιδ.*, nec magis Ephr^{284} *ωσ επισταμενος οτι ο αντιδ.*) ... ς (= Gb Sz) praem *οτι* cum ℵ^{c}L 13. 31. 69. a^{scr} c^{scr} al permu vg syr^{utr} cop arm aeth Antioch^{1027} Dam^{2,450} (et. paris) Oec Or$^{\mathrm{int}\,2,164.\ 195}$ Cyp^{256} Cass^{118} | *διαβολος*: 13. *ο διαβ.* | *περιπατει* (Or$^{3,162.\ 315}$ Ephr^{284} Cyr$^{\mathrm{hr}\,12.\ 310}$ etc): 14. 38. 69. 137. a^{scr} c^{scr} al^{5} (Or$^{3,338\,\mathrm{libere}}$) Eusps^{35} Chr^{1,740} et$^{5,64.\ 510}$ Cyr$^{\mathrm{malach}\,832}$ *περιερχεται* | *τινα* (*τινα* LP al, K al *τινὰ* ut Ln) *καταπιειν* (ℵ* *καταπιν*) cum ℵKLP h 3. 5. 6. 8. 10. 14** 15. 19. 22. 23. 26. 27. 29. 31. (*καταπ. τινα*) 33* 40. 42. 44. 45. 47. 56. 57* 59. 63. 64. 66. 67* 73. 76. 78. 81. 95* 96. 97. 98. 101. 113. 142. 177. c^{scr} h^{scr} al pauc cop Or$^{3,162\,\mathrm{cod}}$ Dam^{paris} (ante$^{450\,\mathrm{ed}}$) Cyp (*aliquem devorare quaerens*) Hil^{502} (*quaerens nos devorare*); item B omisso *τινα*, nec aliter Or$^{\mathrm{int}\,3,396}$ (*quaerens devorare circuit*) ..... ς Ti *τινα καταπιῃ* cum A al sat mu cat Or^{3,162} et^{315} Eusps^{35} Ephr^{284} Cyr$^{\mathrm{hr}\,12.\ 310}$ Chr^{1,740} et$^{5,64.\ 510}$ Cyr$^{\mathrm{malach}\,832}$ Thdrt^{2,317} Dam^{2,450} (item 13. 80. 180. al$^{3\,\mathrm{scr}}$ Ps-Ath^{2,621} Marc$^{\mathrm{mon}\,8,49}$ Antioch^{1027} *τινα καταπίει*), item (sed haec testimonia etiam ad *τινα καταπιειν* quadrare videntur) vg (*quem devoret*) syr^{utr} arm aeth Or$^{\mathrm{int}\,3,372}$ et^{saep} Lcif^{6,237} al mu

9. *εν τω κοσμω* cum ℵB ... ς Ln Ti om *τω* cum AKLP al certe pler :: cf ad 2 Pe 1, 4 | *υμων* (h. l. et. vg^{cle} am fu demid): K 22. 31. 68. 69. 100. c^{scr} al fere^{5} (137. *υμιν*) post *αδελφ.* pon ... L 59. a^{scr} syr^{p} om

10. *υμας* (Gb′) cum ℵABLP al^{50} cat demid cop syr^{p} arm aeth Thphyl ... ς *ημας* cum K al plu vg (et. am fu etc) syr^{sch} Did$^{\mathrm{tri}\,3,23}$ Oec auct voc gent | *δοξαν*: L praem *βασιλειαν και* | *εν χριστω* cum ℵB (*εν τω*

θόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. 11 *αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.* 4, 11

12 *Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ, εἰς ἣν στῆτε.* 13 *ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν*

χρ.) 69. 137. 163. a^{scr} c^{scr} syrP ^{txt} ... ς Ln Ti add *ιησου* cum AKLP al pler vg syr^{sch} (ante $\overline{χω}$) syrP c.* cop arm aeth Did$^{tri\,3,23}$ Thphyl Oec auct$^{voc\,gent}$ | *καταρτ.* sine additam cum ℵAB 4* 13. 35. 43. 65. 68. 69. 73. 137. 163. a^{scr} vg luxov syrP ^{txt} arm auct$^{voc\,gent}$ ... ς (Gb^{0}) add *υμας* cum KLP al pler cat cop (repetit post *στηρ.* etc) syrP c.* aeth Thphyl Oec | *καταρτισει* (Gb″) cum ℵAB al fere^{25} vg arm aeth^{utr} (cop *ille praeparabit vos ut confirmet vos, corroborabit vos, fundabit vos*) auct$^{voc\,gent}$ ... ς *καταρτισαι* cum KLP al longe plu cat syrP Thphyl Oec | *στηριξει σθενωσει* c. ℵABKLP h al^{60} cat vg arm aeth^{utr} (cop vide ante) auct$^{voc\,gent}$ ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *στηριξαι σθενωσαι* cum minusc mu syrP Thphyl Oec | *θεμελιωσει* c. ℵKLP al omn^{vid} (sed mu ex minusc syrP Thphyl Oec *-ωσαι*) cat (syr^{sch} vide post) syrP cop arm Thphyl Oec ... Gb^{00} Ln om cum AB vg (et. auct$^{voc\,gent}$) luxov aeth^{utr}. Libere syr^{sch} *deus autem gratiae est qui vocavit nos ad gloriam suam aeternam per Ies. Chr., qui dedit nobis, quum sustinuerimus has afflictiones modicas, ut corroboremur et confirmemur et stabiliamur in eo in aeternum.* (Videtur his agnosci *στηρ. σθε. θεμελ., καταρτ.* vero addito *ημας* verbis *qui dedit nobis* expressum esse) :: ceterum non est unde *θεμελιωσει* huc inlatum videatur.

11. *το κρατος* (Gb′) cum AB 23. am fu aeth^{ro} ... ς *η δοξα και το κρατος* cum ℵLP al plu (70. om *η*) cat vg^{cle} demid harl tol (*virtus et potestas*, ut et. auct$^{voc\,gent}$) aeth^{pp} Thphyl. Item K al^{25} Oec *η* (99. om) *δοξα* (Oec add *και*) *κρατος*. Item 5. 13. 31. 69. 137. 163. a^{scr} c^{scr}* cop arm *το κρατος και η δοξα*, similiterque syr^{sch} *laus potentia et gloria*; 45. nil nisi *η δοξα* :: cf ad *η δοξα και το κρατος* supra 4, 11; item Apoc 1, 6. 5, 13 | *των αιωνων* cum ℵAKLP al fere omn cat vg syr^{utr} aeth Thphyl Oec auct$^{voc\,gent}$ ... Ti om cum B 36. 99. cop arm :: videntur ista ex eodem loco unde *η δοξα και* inlata huc esse. At quum et. 4, 11 *των αιωνων* a nonnullis expulsum sit, non cautum duxi hoc loco dubia cum auctoritate abiicere. | *αμην*: 68. om

12. *σιλουανου* cum ℵAKLP etc ... B *σιλβανου* | *του πιστου*: 13. 69. 163. a^{scr} c^{scr}* post *αδελφου* pon ... Ln om *του* cum 2. (errabat circa B) | *ταυτην* (ℵ^{c}): ℵ *και ταυτην* | *του Θεου*: 13. 68. 106. 13^{lect} 14^{lect} om *του* | *εισ ην* cum ℵABKLP etc: vg reddit *in qua statis* (am *et state*, fu *state*) | *στητε* cum ℵAB 5. 7. 9. 13. 25. 27. 29. 33** 68. 73. 81. 103. j^{scr} 13^{lect} 14^{lect} ... ς Ti *εστηκατε* cum KLP al longe plu cat Thphyl Oec :: cf Ro 5, 2. 1 Co 15, 1

13. *η εν βαβυλωνι* (4^{mg} c^{scr} *εν ρωμη*) sine additam cum ABKLP al fere omn fu cop syrP aeth Or^{3,440} et ap Eus$^{hist\,4,25,5}$ Eus$^{hist\,2,15,2}$ ... ℵ 4^{mg} 33^{mg} vg^{cle} (atque et. am demid harl: *ecclesia quae est in Bab.*, tol

Ro 16, 16
2 Co 13, 12 *Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου.* 14 *ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.*

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

---

transp *ecclesia*) syr^{sch} arm Thphyl (sed fluct lectio) Oec add *εκκλησια*. Habet cat^{82} ad h. l. (similiterq ap Thph ap Oec et in scholiis scriptum est): *Βαβυλῶνα οὖν τροπικώτερον τὴν Ῥώμην ὀνομάζει· συνεκλεκτὴν δὲ τὴν ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ συστᾶσαν Χριστοῦ ἐκκλησίαν· Μάρκον δὲ τὸν εὐαγγελιστὴν λέγει, ὃν καὶ υἱὸν ἐν χῷ ἀποκαλεῖ.* Praeterea cf Syncell$^{chron\ 627}$ (ed. Dind., Par. p. 332): *πέτρος τὴν πρώτην καθολικὴν ἐπιστ. ἀπὸ Ῥώμης ἀπέστειλεν, ὡς εὐσέβιος – ἄλλοι δὲ ἀπὸ Ἰόππης φασὶ γεγράφθαι.* Hoc vix ex codd Ni Ti fluxisse censendum est.

14. *αγαπησ*: h 2* 5. 22. 37. 45. 56. 73. 81. d^{scr} al pauc vg syr^{sch} *αγιω* :: ut passim alibi | *εν χριστω* cum AB 13^{vid} 36. cat fu demid harl syr^{sch} aeth ... ς (Gb^{00}) ad *ιησου* cum ℵKLP al pler vg (et. am tol) cop syr^{p} arm Thphyl Oec. Praetereaque ς (= Gb Sz) add *αμην* cum ℵKLP al pler cat vg (et. fu demid tol) syr^{utr} arm Thphyl Oec .. omisimus cum AB 13. 25. 27. 29. am harl cop aeth

Subscriptio: ℵAB *πετρου α̃*, 115. 126. *πετρου επιστολη πρωτη*, P *πετρου αποστολου επιστολη α΄*, 40. *πετρου επιστολη καθολικη α΄* (al *πρωτη*), L *του αγιου αποστολου πετρου καθολικη επιστολη α΄*, 96. *πετρου αποστολου επιστολη καθολικη α΄* ... 101. *τελοσ τησ α΄ καθολικησ πετρου επιστολησ*, 95. *πρωτησ γραφησ πεφθακε τερμα του πετρου* ... cdd plu (9 ap Scri; vdtr ét. K) nil subscriptum habent ... am *expl. epistula Petri apostoli prima*, fu *exp. epistula sci. Petri ad gentes prima*, vg^{cdd} (ap Ln) *expl. epistula sancti apostoli Petri*, syr^{utr} *finita est epistula* (syr^{p} add *catholica*) *prima Petri apostoli*, aeth^{ro} *completa est epistula Petri prima: precatio eius sit cum nobis. Amen et Amen.* Praeterea minusc mu, ut f^{scr} h^{scr} j^{scr} (*η πρωτη πετρου επιστολη εγραφη απο ρωμησ*) 14. 17. 25. 38. 41. 78. 96. 101. 113. 177. 180., add *εγραφη απο ρωμησ*, item Chron^{1,437} (*πετροσ μονοσ απο ρωμησ γραφει, ωσ τινεσ ιστοροῦσιν*) Thphyl Oec. Notatur vero etiam versuum (*στιχων*) numerus: L 40. 78. 80. 177. al mu *σλς΄*, 14. 38. 113. *σλβ΄*, 17. 114. *σμβ΄*, 71. *τ΄*. In B numerantur capitula *η΄*, in vg^{cdd} ut am fu XX. Euthal^{478} (ap Zacagn) in elencho: *πέτρου ἐπιστολὴ α΄. ἀνάγνωσισ πρώτη κεφαλαίων γ΄, μαρτυριῶν ς΄, στίχων νη΄. ἀνάγνωσισ δευτέρα κεφ. ε΄, μαρτυριῶν η΄, στίχων ρμθ΄.* Ceterum Eus$^{hist\ 4,14}$ testatur: *ὁ μέντοι πολύκαρποσ – κέχρηταί τισι μαρτυρίαισ ἀπὸ τῆσ πέτρου πρώτησ ἐπιστολῆσ*, item^{3,39} *κέχρηται δ' αὐτὸσ* (i. e. Papias) *μαρτυρίαισ ἀπὸ τῆσ ἰωάνν. προτέρασ ἐπιστολῆσ καὶ τῆσ πέτρου ὁμοίωσ.*

ΠΕΤΡΟΥ Β̄.

1 Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς Act 15, 14
ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ
σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν 1 Pe 1, 2
Iud 2
ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. 2, 20
3, 18

---

* In inscriptione sequuti sumus ℵAB qui *πετρου β̄* exhibent, C 13. *πετρου επιστολη β̄* (vdtr et. P, in quo superest - - - *η β̄*), K 31. 76. 105. 106. al^{3scr} etc (atque sic Gb Sz) *πετρου επιστ. δευτερα* (o^{scr} *-ρη*), 96. k^{scr} *επιστολη πετρου δευτερα*, 104. *η δευτερα πετρου επιστολη*. Item 22. 99. 100. al *πετρου επιστολη καθολικη* (101. *καθ. επιστ.*) *δευτερα*, 38. 72. 80. 177. al *πετρου καθολικη δευτερα* (f^{scr} *β' καθ.*) *επιστολη*, L al Thphyl *επιστολη καθολικη* (Thphyl om) *δευτερα του αγιου αποστολου πετρου*, 73. 98. al *του αγιου αποστολου πετρου επιστολη β'* (98. *δευτερα*), 95. *του αυτου καθολικη επιστολη δευτερα ... ς επιστολη πετρου καθολικη δευτερα*, ς^{e} *πετρου του αποστολου επιστολη καθολικη δευτερα* ... am *incipit epistula petri apostoli II.*, fu *incip. epistula sci. petri secunda*, demid *incipit epist. petri secunda*, vg^{cod} ap Ln *incipit eiusdem secunda.* Syr^{P} *epistula secunda catholica Petri apostoli*, aeth^{ro} *epistula Petri secunda a Petro apostolo* [missa]. Testatur vero Barsalibi (cf Whit. adnot. ad epist. Petri II.): „Epistula secunda Petri non fuit versa in linguam Syram cum libris qui diebus antiquis redditi sunt, ideoque non invenitur nisi in translatione Thomae episc. Heracl." Syr^{sch} vero per hanc epistulam (ut etiam 2 et 3 Iohannis et epist. Iudae) quum ea sit interpretatio quam primus anno 1562 Edw. Pococke ex cod. Bodleiano protulit, ipsam dicemus syr^{bodl}.

I. 1. *συμεων* cum ℵAKLP al longe plu cat Thphyl (ait: *τοῦ Συμεὼν τὸ Σίμων ὑποκορισμός ἐστιν*) cdd ap Oec (*γράφεται καὶ Συμεών. τοῦ γὰρ Συμεὼν* etc ut Thph) ... Ln *σιμων* cum B 5. 13. 31. 40. 69. 105. 137. a^{scr*} c^{scr} al^{12} aeth Oec, item vg sah cop (at etiam Act 15, 14, ubi Graeca lectio non fluctuat, vg cum interprr pler *Simon* habet) ... C om^{vdtur} (cf C in appendice) | *δουλος και αποστολος*: syr^{bodl} om *και αποστ.* | *ισοτιμον*: 13. *ισοτιμοις* | *εν δικαιοσυνη* (vg^{cle} am fu demid *in iustitia*, auct$^{voc\ gent}$ syr^{bodl} etP *per iustitiam*): ℵ *εισ δικαιοσυνην*, vg^{ms} ap Ln *in iustitiam*, tol *iustitiam*, harl *iustitia* | *του θεου ημων*: ℵ 9. 68. sah syr^{bodl} *του κυριου ημων*, auct$^{voc\ gent}$ *domini* (om *ημων* et. 20. 28. 40 teste Wtst) | *και σωτηρος*: ς^{e} (non item ς Wtst Gb Sz) add *ημων* cum (minusc nonnullis?) sah cop syr^{bodl} arm^{cdd} aeth (non item vg auct$^{voc\ gent}$ syr^{P} arm^{ed})

2. *ιησου* cum BCK al sat mu Thphyl^{com} Oec ... ℵAL 5. 8. 15. 18. 68. 73. 98. 99. 100. 105. 177** al plus^{10} cat cop syr^{bodl} etP arm aeth ar^{e} Thphyl^{txt} $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$, item 13. 57. d^{scr} g^{scr}** al pauc vg^{cle} tol Aug^{rom1} $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\iota\upsilon}$ | *του κυριου ημων*: 25. 38. 40. om. *ημων*, hinc Gb^{0} | *του θεου*

3 Ὡσ τὰ πάντα ἡμῖν τῆσ θείασ δυνάμεωσ αὐτοῦ τὰ πρὸσ ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένησ διὰ τῆσ ἐπιγνώσεωσ τοῦ καλέσαντοσ ἡμᾶσ ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ, 4 δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείασ κοινωνοὶ

καὶ ιυ του κυριου ημων ... j^{scr} του κυριου και θεου ημων ... P am fu demid harl corb$^{2\cdot}$ του κυριου omissis rell, item 69. 137. 163. a^{scr} c^{scr} m^{87} et^{94} syr^{bodl} êt syr^{P} epist^{demetria} του κυρ. ημων ιυ χυ .. sah totum versum om

3. Ln sic interpunxit: ἡμῶν, ^{2}ὡσ et infra: φθορᾶσ. ^{5}καὶ | τα παντα cum ℵA 5. 13. 137. c^{scr} 3pe Did$^{tri\,1,29}$ et^{32} ... ς Ln Ti om τα cum BC KLP al pler Thphyl Oec | τα προσ ζωην (ℵ^{c}): ℵ* τα προσ τον θεον και ζωην | δεδωρημενησ: K 25. (31 ap Wtst tantum) -μενα. Item vg *quomodo omnia nobis divinae virtutis suae – donata sunt* (sic vg^{cle} demid tol, contra am fu* harl *donata est.* Ad quam lectionem Bed^{244} notat *ut quidam codices habent.*); item Cass^{120} *sicut omnia – donata.* Aliter m^{87} et^{94} fu** epist^{demetri}: *qui nunc omnia nobis divina virtute sua – donavit* | ιδια δοξη και αρετη (Gb″) cum ℵACP 13. 15. 25. 36. 66** 68. 69. 73. 80. 137. 163. a^{scr} c^{scr} cat m^{87} et^{94} vg Did$^{tri\,1,29}$ et^{32} epist demetri Cass^{120} Bed^{245}. Ex Latt vg Cass Bed *propria gloria et virtute,* m^{bis} *sua inlustri virtute,* epist^{demetri} *propria gloriae virtute.* Cf et. sah *in gloria sua et virtute sua,* cop *in gloriam suam et virtutem;* syr^{bodl} *in gloriam sui ipsius et virtutis,* syr^{P} *gloria sui ipsius et virtute verbi eius* ..... ς δια δοξησ και αρετησ cum BKL al longe plu Thphyl Oec

4. δι' ὧν : 8. j^{scr} δι' ὃν, vg^{cle} fu (*quē* sic Ranke) demid harl *per quem,* am m$^{87.\,94}$ ep^{demetri} *per quam* | τα τιμια ημιν και μεγιστα cum ℵ(א) KL 2. 4. 21. 22. 38. 40. 42. 45. 46. 47. 57. 66. 76. 78. 80. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 104. 105. 106. 118. 122. 123. 126. 127. 130. 177. 13^{lect} 14^{lect} al^{9scr} (1. 69. 73. 137. 163. a^{scr} c^{scr}) (m^{87} et^{94} syr^{P} Thphyl) Oec^{txt}, ex quibus B 1. 69. rell^{5} m (*honorifica et maxima nobis*) syr^{P} ημιν post μεγιστ. transp (98. repetit ημιν post επαγγ., 66. syr$^{P\,mg}$ υμιν pro ημ.). Cf et. Oec^{com} δι ησ δοξησ κ. αρετησ τα τιμ. και μεγ. επαγγ. εδοθη. ..... Ln Ti τα μεγιστα και τιμια ημιν cum ACP 5. 13. 31. 68. vg syr^{bodl} (*promissiones ingentes et honores vobis dedit*) Did$^{tri\,1,29}$ (sed A 68. syr^{bodl} υμιν pro ημιν). Similiter ς τα μεγιστ. ημιν και τιμια cum minusc vix mu (nullus enim ap Scri nec ap Mtthaei; errare vero vdtr Reiche) cat ep^{demetri} (*maxima nobis et pretiosa*) Hier$^{iovin\,1}$ (*grandia nobis et pretiosa*). Accedunt etiam ut vdtr his lectionibus sah *donavit nobis magna promissa pretiosa,* cop *per magna ista promissa pretiosa quae data sunt nobis.* Item arm teste Treg. Liberrime aeth. | θειασ κοινωνοι φυσεωσ (et. Did$^{tri\,1,29}$ et$^{1,15\,bis}$): ℵ θει. φυσ. κοινων. | τησ εν τω (vide post) κοσμω εν επιθυμ. φθορασ cum ABKL al longe plu (vdtr et. aeth^{PP}, sed^{ro} om εν επιθ.) Thphyl Oec. Videtur et. m^{bis} *post evasionem quae est in mundo in cupiditate* (m^{88} *-tatem*) *perditae vitae* ... ℵ Hier$^{iovin\,1}$ την εν τω κοσμ. επιθυμιαν φθορασ, *eam quae in mundo est concupiscentiam corruptionis* (quae Latina Graecis prorsus respondent) ... c 5. 27. 29 69 137. 163. ℵ^{scr}

φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. 5 καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, 6 ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, 7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. 8 ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· 9 ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων. 10 διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί,

---

c^{scr} syr^{p} (arm?) *τησ εν τω* (5. 27. 29. om?) *κοσμ. επιθυμιασ και φθορασ* (hoc ipsum et. p vdtr voluisse, in quo *τησ εν κοσμω και φθορασ* omisso *επιθ.* legitur). Item 13. 43. 65. vg sah cop (syr^{bodl}) epist demetri *τησ - - επιθυμιασ φθορασ* (vg epist^{demetri} *eius quae in mundo est concupiscentiae corruptionem*). | *εν τω κοσμω* cum ℵABL 69. 137. 163. a^{scr} c^{scr} (5. 27. 29?) ... ς Ti om *τω* cum CKP al pler cat Thphyl Oec

5. *και αυτο τουτο δε* cum BC*KLP al plu Oec (sah *et in hoc vero etiam*, cop tantum *et in hoc*) ... ℵC^{2} 5. 13. 29. 38. 68. 69. 105. 113. 137. 163. a^{scr} c^{scr} al plus^{15} cat Thphyl *και αυτο δε τουτο*, item syr^{bodl} et^{p} arm ... Gb′ *και αυτω δε τουτω* cum 40. ... Gb′ Ln *και αυτοι δε* cum A$_{f}$ item vg *vos autem*, tol m^{93} *sed et vos*, aeth *et vos quoque*, item 8. 73. *και αυτοι δε τουτο*. Coniecit Gb′ *και αυτοι δε τουτω* | *πασαν* (et. vg^{cle} fu demid harl am*^{corr} syr^{bodl} et^{p} c.* sah cop etc): c 41. 69. 163. a^{scr} c^{scr} am* (sed ipse* vdtr supplesse) syr$^{p\ txt}$ Thphyl om (et 137. ante *σπουδην* pon). Libere m^{97}: *sed et vos properate omnes, subferentes in fide virtutem* etc | *παρεισενεγκαντεσ*: 137. a^{scr} *-γκοντεσ*, h *προσενεγκαντεσ* | *επιχορηγησατε*: ℵ* *χορηγ.*, sed ipse* ut^{vid} supplevit *επι* | *υμων* (c *ημων*): m^{97} om

6. *εγκρατ-* bis ut ℵABLP etc ... c *ενκρατ-*

7. *την αγαπην*: 40. add *εν δε τη αγαπη την παρακλησιν*

8. *υμιν*: 4** 25. 40. 105. k^{scr} *εν υμιν* | *υπαρχοντα* cum ℵBCKLP al pler cat Thphyl Oec m^{94} (*haec vobis cum sint et superent*) cop syr^{p} arm ... Ln *παροντα* cum A 5. 8. 9. 73. Ps-Chr^{12,1064} (Cyr^{act}?), item vg^{cle} am demid (hi^{3} *si vobiscum adsint*) tol (*cum vobis presto sint*) fu harl (hi^{2} *vobis cum adsint*) sah, item^{vid} syr^{bodl} aeth | *και πλεοναζοντα*: aeth^{utr} om | *ακαρπουσ*: 2. 40. *απρακτουσ*, 96. 142. *ασκοπουσ* | *καθιστησιν*: syr^{bodl} syr^{p} c.* arm add *υμασ* | *του κυριου ημων ιυ χυ*: 40. nil nisi *του κυρ. ημων*, syr^{p} *του κυριου*

9. *μυωπαζων*: p *μυοπ-*, c^{scr} *μυωταζων* | *αμαρτηματων* cum ℵAK h 5. 15. 16. 22. 23. 26. 27. 29. 36. 37. 39. 46. 56. 66. 68. 73. 98^{mg} 100. 127. 142. d^{scr} Marc$^{mon\ 8,37}$ Dam^{2,398} (et. paris) Ps-Chr^{12,1064} arm (vg m^{95} *delictorum*) ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) Ln *αμαρτιων* cum BCLP al longe plu cat Marc$^{mon\ 8,35}$ (sed paullo liberius laudatur) Thphyl Oec

σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. 11 οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Iud 5 12 Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. 13 δίκαιον δὲ
3, 1 ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν
Io 21, 19 ὑπομνήσει, 14 εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι. 15 σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον

---

10. *σπουδασατε* sine additam cum BCKLP al pler Amb$^{fid\,3,514}$ Thphyl Oec ... Ln add *ινα δια των καλων υμων εργων* cum (ℵ)A 5. (8. 15. 36. 68. 69. 73. 99. 137. a^{scr} c^{scr} cat) syr^{bodl} aeth (vg sah cop syr^{P} arm Anton^{2}). Ex his ℵ 8. rell vg rell Anton om *υμων*, 68^{vid} Anton et. *δια* om. Similiter 13. add *δι' αγαθων εργων υμων* | *υμων*: syr^{P} habet c.* | *κλησιν*: A *παρακλησιν* | *εκλογην*: P 40. praem *την* | *ποιεισθαι* (sic et. ℵ al, Anton^{2} *ποιησασθαι*) ... Ln *ποιεισθε* cum A 15. 99** c^{scr} cat; item 5. 8. 25. 36. 69. 73. a^{scr} *ποιησθε*, item vg etc *faciatis* | *πταισητε*: 1. *πεσητε* | *ποτε*: A 73. aeth^{utr} Amb^{fid} om

11. *η* (ℵ om) *εισοδος*: K 22. 45. 46. 56. 76. 100. 101. b^{scr} g^{scr} add *η* | *αιωνιον*: c* 42. *αιωνιαν* ... 5. 14* *επουρανιον* ... 38. om | *ημων*: A 1$\overline{06}$. aeth transpon post *σωτηρος*. Utroque loco habent sah cop syr bodl; 32. 42. 57. 68. 69. a^{scr} k^{scr} 17^{lect} om *και σωτηρος*

12. *μελλησω* (Gb') cum ℵABCP 25. 27. 29. 126. vg (et. Bed) sah cop arm aeth. Notat Suidas ad *μελλησω*: *σπουδάσω, φροντίσω ... ς ουκ αμελησω* cum KL al pler cat syr^{bodl} et^{P} Thphyl Oec ... 8. *ου μελλησω*, tol Cassiod^{121} *non differam* | *αει* post *μελλησω* cum ℵBCKL h al plus^{30} cat Thphyl ... ς (= Gb Sz) Ln post *υμας* pon cum A al sat mu vg cop syr^{bodl} et^{P} aeth Oec ... P 24. 28. 45. 123. 17^{lect} sah om | *αει υμας υπομιμν. περι τουτων*: ℵ *αει περι τουτ. υπομιμν. υμας*, 69. a^{scr} c^{scr} *υπομιμν. υμ. αει πε. τουτων*, similiter alii | *καιπερ ειδοτας* usque *διεγειρειν*: ℵ* om; ℵ^{c} suppl

13. *εν τουτω τω*: c*^{vid} om *τω* | *εν υπομνησει* cum BCKLP al fere omn Thphyl Oec (:: ita 3, 1. nec fluctuat) ... ℵA 5. 17^{lect} *εν τη υπομν.* (:: recipiendum esse iudicassem nisi hoc ipso capite ℵ modo A comite modo C modo P ter inferret articulum ubi non probandus videtur, cf ad 1, 17. 1, 18. 1, 19.)

14. *σκηνωματος* (vg *tabernaculi*): 16. 23. 37. 98^{mg} 100. b^{scr} o^{scr} al pauc tol sah syr^{bodl} arm *σωματος* | *καθως και ο κυριος ημων*: ℵ om (excidit stichus), nec suppleta sunt

15. *σπουδασω* cum ABCKLP al pler vg (*dabo autem operam*) Thphyl Oec ... ℵ 31. arm *σπουδαζω* ... 37. 56. c^{scr} syr^{bodl} et^{P} *σπουδασατε* (*satagite*) | *δε* (13. *τε*) *και*: Gb ex errore typographi om *και*. 'Qui

τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. 16 οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. 17 λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. 18 καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. 19 καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, 20 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ

Mt 3, 17 17, 5 pp

Mt 17, 1 pp

---

error etiam ad Sz et ad alios manavit. | *μνημην*: P 5. 13. 68. 96. 142. Oec *μνειαν*

16. *σεσοφισμενοις*: vg (et. am fu harl*) *doctas*, demid harl** *indoctas*, tol *commentitias* | $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$: P om $\overline{\chi\upsilon}$ | *δυναμιν*: P 13. 31. add *τε* | *γενηθεντες*: A*vid al pauc *γεννηθ.* | *μεγαλειοτητος* cum ℵAB^{3}K^{sil}P etc ... B*CL *μεγαλιοτητ.*

17. *θεου* cum ABKLP al pler Ath^{468} (sed fluct lectio) etc ... ℵC 69. a^{scr} c^{scr} *του θεου* | *ενεχθεισης*: C^3 *ανεχθ.*, et. 42. *αν-* | *αυτω*: C* 13. Thphyl post *τοιασδε* pon ... P om | *ουτος εστ. ο υι. μου ο αγαπητ.* cum ℵACKL al omn^{vid} vg rell (sah cop repetunt *μου* post *αγαπητος*, sed nec aliter Mt 17, 5 et alibi) Thphyl Oec; item P sed post *αγαπητος* repetit *ουτος εστιν* ... Ti`o *υιος μου ο αγαπητ. μου ουτος εστιν* cum B :: quae lectio ll. parallelis non invenitur. Libere Aug^{ioh35} *delatam dicit domino Christo vocem de magnifica potestate: Tu es filius meus dilectus, in quo bene sensi.* | *εισ ον* (vg *in quo*, item al): 13. 24. 69. 137. a^{scr} l^{scr} Thphyl *εν ω* | *εγω*: 13. 24. 32. 37. 69. 177* a^{scr} l^{scr} om, item syrP | *ευδοκησα* cum ℵBCKLP etc ... A 3. 13. 31. 40. 95. 96. Thphyl *ηυδοκ.* Praeterea vg^{cle} demid (non item am fu harl tol) add *ipsum audite* (:: ex Mt)

18. *ταυτην την φωνην* etc: 13. *ταυτησ τησ φωνησ* et *ενεχθησισ* (corrige *-χθεισης*) | *ημεισ*: ς (non ς^e etc) per errorem typographi *υμεισ*, nec correxit repetitio Francof. | *εξ ουρανου* cum BCKLP al omn^{vid} ... ℵA *εκ του ουρανου* | *εν τω ορει τω αγιω* cum ℵAC^{3}KLP al fere omn (17^{lect} om *τω αγι.*) cat Oec, item *in monte sancto* vg Aug^{ioh35} etc ... Ti *εν τω αγιω ορει* cum BC* 13. arm Thphyl, item *in sancto monte* Promiss

19. *βεβαιοτερον*: A *-ωτερον* | *αυχμηρω*: A 26. 33. 18^{lect} *αχμηρω* | *ημερα* cum ABCKL al pler Did$^{tri\,1,28}$ Thphyl Oec ... ℵP 13. 31. 68. *η ημερα* | *διαυγαση*: 13. 27. 32. 38. 57. 100. 105. a^{scr} al fere^5 *-γασει* | *φωσφορος*: 69. a^{scr} syrP $^{mg\,gr}$ *εωσφορος* (137. nil nisi *φοροσ*)

20. *προφητεια γραφησ* (tol *prophetia vel scripturae*) ... 69. 137. a^{scr} *γραφη προφητειασ* | *επιλυσεωσ*: 9. *διαλυσεωσ*

γίνεται. 21 οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.

II.

Mt 24, 4 1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, Ind 4 καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν, 2 καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται, 3 καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται, οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. 4 εἰ

---

21. *ηνεχθ. ποτε προφητεια* cum ℵAL al pler vg (item Promiss Fulg Cassps28) syrbodl arm Oec (Vigvarim742 *prophetia allata est aliquando*) ... Ti *ηνεχθ. προφ. ποτε* cum BCKP 13. 22. 31. 68. 69. 100. 127. 137. ascr cscr cat cop (sah *ην. προφ. ποτε θελημ. ανθρ.*) syrP Didtri2,10 Thphyl ... 104. aeth om *ου γαρ* usque *ποτε* | *αλλα* cum ℵB gscr jscr (ita et. ed. Compl) ... ς Ln *αλλ* cum ACKsilLP al pler Didtri | *ελαλησαν – ανθρωποι* sine *οι* post *ελαλ.* (et. Gb Sz) cum ℵABCKLP al plus50 Didtri2,10 etc ... ς (= Gb Sz) *ελαλ. οι – ανθρ.* cum minusc mu Oec | *απο θεου* cum BP 66** 68. 69. 137. ascr syrP (*homines qui a deo*) arm. Itemvid cop *loquuti sunt homines ex voluntate dei in spiritu sancto*, Promiss Fulgfid cath *homines dei.* Similiter c 27. 29. Didtri2,10 *απο θεου αγιοι*, Thph *υπο θεου αγιοι*, aeth *sancti homines qui ex deo* ... ς (praemisso *οι*, vide ante) Gb Sz *αγιοι θεου* cum ℵKL al plu cat Oec, Ln *αγιοι του θεου* cum A, item *sancti dei homines* vg (et. Fulg bis) syrbodl ... 180. *οι αγιοι ανθρωποι*, sah *homines sancti*, Vigvarim *homines*

II. 1. *εν τω λαω*: 137. ascr syrP add *εκεινω* ... syrbodl *in mundo* ... ℵc sah Cyract45 om | *εαυτοις* (et. B2et3): B* 31. 78** ascr *αυτοις*, 2. 30. 35. *εν αυτοις* | *ταχινην*: 13. add *την*

2. *εξακολουθησουσιν*: 13. 23. 40. Thphyl *-σωσιν* | *ασελγειαις* cum ℵAB CKLP al longe plu cat vg sah syrbodl etP arm aeth Thphyl ... ς (= Gb Sz) *απωλειαις* cum minusc utvid panc cop Oec | *η οδος* cum ℵ*BCKLP al pler vg cop syrbodl etP arm (cf et. Clem83 *παυσασθε – την οδον της αληθειας εμποδιζοντες*) ... ℵcA 9. sah (sed pergit *της βασιλειας*) aeth *η δοξα*

3. *υμας* (180. *προς υμ.*) *εμπορευσονται* (ℵ* *εκπορ.*): vg *de vobis negotiabuntur* ... 31. *εμπ. υμας* ... K 22. 69. 100. ascr *ὑμας* ante *λογοις* pon | *ουκ αργει*: 31. *ου καταργη* (sic Scri) | *νυσταζει*: KL 22. 31. 33. 38. 42. 57. al plus30 Thphyl *νυσταξει*

γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σιροῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, 5 καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, 6 καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, 7 καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρύσατο· 8 βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐνκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· 9 οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως 9 Iud 6. 8, 6 1 Pe 3, 20 Gn 7 Iud 7 Gn 19

4. σιροις cum ℵABC (ℵ σι-, ABC σει-, sed Ln edidit σιροῖς licet nullum huius scripturae testem haberet). Cf Aug et Promiss *carceribus caliginis inferi retrudens* (vide ap Sab) ... ς Ti σειραισ cum KLP^{vid} al omn^{vid} cat Ephr^{305} Did$^{tri\,2,6,3}$ Cyr$^{iulian\,211}$ Procop$^{niceph\,2,62}$ Dam^{2,308} (et. paris) Thphyl Oec, item vg *rudentibus* (am *rugientibus*), item *catenis* syr^{bodl} et^{P} cop (sah hiat) arm | ζοφου (et. ℵ^{c}): ℵ*A ζοφοισ. Reddit vg *inferni* | τηρουμενουσ cum BC*KLP 22. 27. 29. 31. 38. 40. 68. 69. 137. a^{scr} c^{scr} al fere^{60} cat syr^{P} ^{txt} arm Procop^{niceph} ... ς (= Gb Sz) τετηρημενουσ cum minusc ut^{vid} pauc Ephr^{305} Thphyl Oec ... Ln κολαζομενουσ τηρειν (13. Dam -ρεισθαι) cum ℵA 5. 13. 25. 33. 65. 73. Dam ^{2,308} (et. paris), atque eadem c^{2} addit ad τηρουμενουσ, quod non delet. Huc accedunt vg *cruciandos in iudicium reservari* (am demid harl *in iud. cruciandos res.*, fu *in iud. cruciatos res.*, tol *in iud. reserv. cruciand.*), syr^{bodl} et^{P} c.* *ut servarentur ad iudicium cruciatus* (syr^{P} *cruciatus* c.*), cop *ut observarentur in iudicium puniri*, ar^{e} – *ad cruciatum iudicii*. Cf et. Aug et Promiss (uterque *in iudicio puniendos reservari* vel *servari*) Cyr$^{iulian\,211}$ παρεδωκεν εισ κρισιν μεγαλησ ημερασ κολασθησομενουσ τηρειν. Contra Did$^{tri\,2,6,3}$ αλλα σειραισ ζοφου ταρταρωσασ εισ κρισιν μεγαλησ ημερασ τετηρηκεν, atque his ipsum Petri nomen praeponit, distinguens a loco Iudae, quem et ipsum adscribit :: lectio ℵ etc omnino ex v. 9 videtur fluxisse.

5. αλλα cum ℵABCL 177. al$^{3\,scr}$ etc ... ς Ln αλλ cum K^{sil}P al pler | κοσμω (ℵ* -σμον) ασεβων: 40. 69. 137. a^{scr} Thphyl κοσμω (69. a^{scr} κοσμου, 137. κοσμον) κατα ασεβ., tol *mundo super impios*

6. καταστροφη cum ℵAC^{2}KL al pler vg syr^{bodl} et^{P} aeth Ephr^{305} etc ... BC* 27. 29. 66** 68. cop om ... P κατεστρεψεν pro καταστρ. κατεκριν. | ασεβειν cum ℵACKL etc (vg *exemplum eorum qui impie acturi sunt*) ... BP 69. 137. a^{scr} ασεβεσι

7. λωτ: B* am fu λωθ :: cf ad Lc 17, 32 | αναστροφησ: A -φη (sed praeterea nil mutat) | ερρυσατο cum ℵAB^{3}CKLP al omn^{vid} ... Ti ερυσατο cum B*

8. ο δικαιοσ cum ℵACKLP al omn^{vid} Ephr^{270} etc ... Ln om ὁ cum B ενκατοικων cum ℵB*CP ... ς Ln εγκατοικ. cum AB^{3}K^{sil}L al certe pler

9. πειρασμων cum ℵ* 7. 31. 32. 36. 42. 46. 50. 57. 69. 95* 137. a^{scr} h^{scr} cat tol cop syr^{P} Ephr^{270} Antioch^{1218} Dam^{2,484} (et.paris) Oec^{com} ... ς Ln

Iud 8 κολαζομένους τηρεῖν, 10 μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπι-
θυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας.
τολμηταὶ αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες, 11 ὅπου
Iud 9 ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν
Iud 10 παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν· 12 οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα γεγε-
νημένα φυσικὰ εἰς ἅλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφη-
μοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρήσονται 13 κομιούμενοι

Ti *πειρασμον* (:: quod multo magis usu venit) cum $\aleph^{c}$ABCKLP al pler vg syr^{pbodl} arm aeth Thphyl Oec^{txt} | *ρυεσθαι*: 31. 40. Antioch^{1218} *ρυσασθ.* | *αδικους δε* ($\aleph^{c}$): $\aleph^{*}$ add *πεφυλακισμενους*

10. *εν επιθυμια* cum $\aleph^{c}$ABKL al longe plu vg arm aeth Oec ... CP 5. 6. 7. 8. 9. 15. 18. 26. 27. 29. 36. 37. 68. a^{scr} cat cop syr^{pbodl} etP Thphyl Hier$^{iovin\,1}$ (*in desideriis pollutionis*) *εν επιθυμιαισ ...* $\aleph^{*}$ *εν επιθυμιασ* (sic) | *μιασμου πορευομ.*: 31. *μιασμον πορνευομενους* | *καταφρονουντασ*: A *-ντεσ*

11. *ου φερουσιν*: K^{mg} *ανθρωπον* (corrige *ανθρωπων*) *ουχ υποφερουσιν* | *παρα κυριω* cum $\aleph$BCKLP al longe plu (104, ante *κατ* pon) cat tol syrP c.* arm (Gb in ed. sua errasse vdtr) arP^{o} Thphyl Oec, item m^{97} *domini* (*non portant domini execrabile iudicium*), item 5. 36. 37. 39. 46. 56. 100. 177. *παρα κυριου ...* Gb^{00} Ln Ti om cum A 9. 13. 18. 40. 65. 68. 69. 73. 103. 137. 180. a^{scr} d^{scr} vg (consentit Bed^{257}) cop syr^{pbodl} etP txt aeth^{utr} ar^{e} Ephr^{327} (*την κατ αυτων βλασφ. κρι.*) :: ista testium ratio quaeri iubet an sit cur *παρα κυριω* expellendum iudicaverint. Ac sane perquam molestum erat, praesertim conlato Iudae loco, ad quem Petrina conformata esse apparet. Sumpsit inde (ex verbis *επιτιμησαι σοι κυριος*) ipse epistulae auctor suum *παρα κυριω*, quod in alienam manum vix cadit. Certe explicationem loci tam perplexi parum adiuturus fuisset si quis *παρα κυριω* intruderet. Vertit autem vg: *ubi angeli - non portant adversum se* (ita etiam arP^{o}) *execrabile iudicium* (m^{97} vide ante); syr^{pbodl} *ubi angeli - non ferunt adv. eos iudicium blasphemiae*, nec aliter syrP nisi quod c.* infert *a domino*; cop *ubi angeli - non adducunt iudicium blasphemiae adv. eos*; aeth - - *et super eos redibit iudicium blasphemiae eorum.*

12. *ουτοι δε* cum ABCKLP rell vg etc ... $\aleph$ *αυτοι δε* | *γεγεννημενα* (ita et. ς Sz, item Gb') cum $\aleph$A^{2}KL 13. 38. 42. 57. 68. 73. 177. 180. al$^{9\,scr}$ al plus^{25} cat Oec, item^{vid} syrP (*facta in natura ad*) et^{pbodl}; videntur et. accedere qui non exprim ut vg (*naturaliter in captionem* etc, vide infra Hier$^{iovin\,1}$) cop ... ς^{e} Gb Ln Ti *γεγεννημενα* cum A*BCP al sat mu^{vid} m^{97} (*naturaliter in luem et perniciem nati*) aeth Ephr^{327} Thphyl - *γεγε-* ante *φυσικα* cum $\aleph$ABCP 13. syrP et^{pbodl} arm Ephr^{327} Thphyl ... ς post *φυσικ.* cum KL al plu Oec | *φυσικα*: 95* *φυσικως*, nec aliter reddunt m^{97} vg etc; cat om | *εν οισ αγνοουσιν βλασφημουντεσ* et. Ephr^{327} vg (*in his quae ignorant blasphemantes*) etc ... $\aleph$ *εν οισ αγνοουντεσ βλασφημουσιν*, m^{97} *et ipsi quia ignorant exsecrantur* | *και φθαρησονται* cum $\aleph$*ABC*P 7. 27. 29. 68. am fu harl* syrP aeth^{ro} (liberius

μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ
μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, Iud 12
14 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκατα παύστους
ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην
πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· 15 καταλείποντες εὐθεῖαν

---

aethPP) Hier^{iovin1} (Ephr^{327} *φθαρησοντ.* sine *και*) ... ς *καταφθαρησονται* cum ℵ^{c}C^{2}KL al pler cat m^{97} (*hii vero qui – nati et ipsi quae – in periculo suo perient*) vg (et. demid tol) sah cop syr^{bodl} (arm?) Thphyl Oec. Hier vero sic: *isti enim quasi irrationabilia iumenta, in ventrem et libidinem proni sunt, blasphemantes, qui et in corruptione sua corrumpentur*

13. *κομιουμενοι* cum ℵ^{c}ACKL al omn^{vid} vg (*percipientes*) m^{97} (*recipientes*, Hier^{iovin1} *recipientque*) sah cop aeth Ephr^{327} Thphyl Oec (syrP *ementes*) ... ℵ*BP *αδικουμενοι*, nec aliter ut^{vid} syr^{bodl} arm :: *αδικουμενοι* si aptum sensum praebere iudicabitur, omnino praeferendum erit. Nescio an „decepti circa *μισθον αδικιασ*“ verti liceat. | Ln sic distinxit: *ἀδικίας. ἡδονὴν* etc | *τρυφην*: κ *τροφην* | *απαταισ* cum ℵA*C KLP al omn^{vid} cat^{txt} et^{com} („*επειδαν απατησωσι, φησι*“) cop syrP arm Thph Oec. Agnoscere etiam vdtr Hier^{iovin}: *luxuriam qui putant delicias esse, iniustitiam* (qua voce *απαταισ* reddi vdtr) *sordes et maculas, et nihil aliud nisi de voluptatibus cogitantes* ..... Gb′ Ln *αγαπαισ* cum A^{corr}B m^{97} (– *dulcedinem aestimantes malignitatem, deliciis coinquinati et infamati in summis voluptatibus, conviviis adtenti*) vg (*in conviviis suis luxuriantes vobiscum*, tol *existimantes voluptates diurnas delicias, coinquinati et conmaculati delitiis affluentes, et in* etc) aeth^{utr} syr^{bodl} etP mg sah (*laetantes in suis conviviis*) Ephr^{327} auct^{sing} cleric (*in conviviis suis luxuriantes*) ..... 27. 29. 66** *αγνοιαισ* | *αυτων*: am om ... c add *σπιλαδεσ*

14. *μοιχαλιδοσ* cum BCKLP al pler Thphyl Oec ... ℵA 63. 68. 73. *μοιχαλιασ*, item *oculos habentes plenos adulterio* vg (item corb^{2}· Aug Hier, *–teriis* tol) m^{97} *oculos habentes adulteros*, auct^{sing} cler *plenos moechationibus*; item *plenos adulterio* syr^{bodl} etP sah cop etc | *ακαταπαυστουσ* c. ℵCKLP al plu cat m^{97} (*incessabiles delectis*) fu (*incessabiles delicti*) sah (*non derelinquunt peccatum*) Oec ... Ln *ακαταπαστουσ* c. AB ... Gb′ *ακαταπαυστου* c. 13. 27. 40. 68. 105. b^{scr} k^{scr} al^{10} Thphyl vg (*incessabilis delicti*, am corb^{2}· *incessabili delicto*, tol *indesinentis delicti*, Hier *insatiabili libidine*, auct^{sing} cler *incessabilibus delictis*), item cop syr^{bodl} etP | *αμαρτιασ*: ℵ m^{97} (vide ante; cf et. auct^{sing} cler) *αμαρτιαισ* | *πλεονεξιασ* cum ℵABCKLP h al plus^{50} vg (m^{97} *cupidi et maledicti*) cop syr^{bodl} etP arm (aeth^{libere}) Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) *πλεονεξιαισ* cum minusc mu cat sah | *καταρασ τεκνα*· ... ς (et. Gb Sz) Ln *κατ. τεκνα*,

15. *καταλειποντεσ* cum ℵAB* 13. (vg *derelinquentes*) ... ς Ln Ti *καταλιποντεσ* cum B^{3}CKLP al pler m^{97} (*abrelicti*) Thphyl Oec | *ευθειαν* cum ℵABCKLP h al longe plu cat ... ς (= Gb Sz) *την ευθειαν* cum

Nm 22 ss *ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ*
Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, 16 *ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας*
παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον
Iud 13 *ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν.* 17 *οὗτοί εἰσιν πηγαὶ*
Iud 16 *ἄνυδροι καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ*
σκότους τετήρηται. 18 *ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι*
δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀπο-

---

minusc mu Thphyl Oec | *βαλααμ*: P *βαλαμ* ... 31. 99. *βααλ* | *βοσορ* cum $\aleph^{c}$ACKLP al pler cat vg (*ex Bosor*) cop syr^{p} aeth ... B 81. tol sah syr^{bodl} arm ar^{e} *βεωρ* ... $\aleph^{*}$ *βεωρσορ* :: conflatis in unum *βεωρ* et *βοσορ* (qua re factum videtur ut *οσ* periret, sed vide B). Ceterum *βεωρ* apud LXX scriptum est | *οσ – ηγαπησεν* cum $\aleph^{c}$(* om *οσ*)ACKLP al omn^{vid} cat vg etc ... B arm *ηγαπησαν* omisso *οσ*

16. *ελεγξιν* ut $\aleph$AB^{3}CKLP etc ... B* *ελενξιν* | *εν* ($\aleph^{c}$): $\aleph^{*}$ vg (et. demid harl, non item am fu tol corb^{2*}) Or$^{int\,2,321}$ Eus$^{nicephor\,1,1326}$ om | *ανθρωπου* (C* *-πουν*): B *ανθρωποις*. Sic Eus^{emes} in cat^{96} (et Eus ap Niceph ^{1,1326}): *διοπερ ο αποστολος φησιν εν τη καθολικη· υποζυγιον αφωνον εν* (om ap Niceph) *ανθρωπου φωνη φθεγξαμενον ηλεγξε* (ap Niceph *ηλεγχε*) *του προφητου την αφροσυνην*. Or$^{int\,2,321}$ *ut ait quodam in loco scriptura, mutum animal humana voce respondens arguit prophetae dementiam.* | *παραφρονιαν*: 5. 9. 15. 18. 25. 180. *παραφροσυνην*, 17. 40. 66** *παρανομιαν*

17. *και ομιχλαι* cum $\aleph$ABC 5. 7. 8. 9. 13. 15. 27. 29. 40. 68. 73. 137. al^{10} (item P 31. syrP gr mg *και ομιχλη*, posteaquè *ελαυνομενη*) cat vg (*et nebulae*, ut et. Aug Hier etc) et ut^{vid} sah cop syr^{p} (*et nebula quae – agitatur*) aeth ar^{e} Ephr^{321}. Sic cat^{96}: *οὐκ εἰσί, φησί, διαυγεῖσ ὥσπερ οἱ ἄγιοι οἱ ὄντεσ νεφέλαι, ἀλλ᾽ ὁμίχλαι, τοῦτ᾽ ἔστι σκότουσ καὶ γνόφου μεστοί, ὑπὸ τοῦ πονηροῦ πνεύματοσ ἐλαυνόμενοι*. Similiter schol^{100} et^{103} (ap Matthaeium) ..... ς (= Gb Sz) *νεφελαι* (omisso *και*) cum L al plu syr^{bodl} Thphyl (K om *και ομιχλ. υπο* usque *τετηρηται*) | *λαιλαποσ*: $\aleph$AC al *λελαποσ* | *τετηρηται* cum $\aleph$B vg (et. Aug Hier Bed) sah cop syr^{bodl} et^{p} aeth^{ro} ... ς (Gb^{00}) praem *εισ αιωνα* cum ACLP al omn^{vid} (sed 38. 40. d^{scr} al fere^{5} *ε. αιωνασ*) cat aeth^{pp} Ephr^{321} Thphyl Oec

18. *ματαιοτητοσ*: B* *ματαιοτησ*, B^{3} suppleto *τη* post *ματαιο* per incuriam *τησ* intactum reliquit; $\aleph^{*}$ *ματηταιοτητοσ*, sed *θη* ipse* statim punctis notavit | *ασελγειαισ* (et. ς Gb Sz) cum $\aleph$ABCKL al plu cat sah: ς praem *εν* cum minusc ut^{vid} paucis (arm *in immunditiis in cupiditate carnis*) Thphyl Oec (hi^{2com} *δια τησ σαρκικησ επιθυμιασ εν ταισ ασελγειαισ*) ... Gb'' *ασελγειασ* cum P 15. 27. 29. 38. 68. 69. 73. 113. 127. 137. a^{scr} al plus^{10} vg (*in desideriis carnis luxuriae*, item Hier; Aug *in concupiscentiis carnis impudicitiae*), similiterque cop syr^{bodl} et^{p}. Item Ephr^{321} *εν επιθυμια σαρκοσ ασελγειασ* | *ολιγωσ* cum $\aleph^{c}$AB 8. 9. 13. 19^{mg} 25. 73. 142. 180. (32. 42. 57. 69. a^{scr} *ολιγον*) vg (et. Aug Hier Bed) sah cop syr^{bodl} et^{p} aeth. Ex eadem scriptura ortum vdtr

φεύγοντας, τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, 19 *ἐλευθερίαν αὐτοῖς* 1, 2 3, 28
ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις
ἥττηται, τούτῳ δεδούλωται. 20 *εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα*
τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Mt 12, 45
Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς
τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. 21 *κρεῖσσον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ*
ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ Prov 26, 11

---

quod ap Ephr^{321} editum est: *τους λογους αποφευγοντας τους ευθεις και τους εν πλαν. αποστρεφ.* ... ς (= Gb Sz) *οντως* cum ℵCKLP al pler (40. k^{scr} al^{2} *οντας*) cat arm Thphyl Oec | *αποφευγοντας* (Gb″) cum ℵABC 5. 7. 13. 27. 66** 68. 142. vg (*qui paullulum effugiunt*) syr ^{bodl} et^{P} Ephr^{321} Thphyl Bed ... ς *αποφυγοντας* cum KLP al pler cat Oec, item Aug *qui paullulum effugerunt* et Hier *qui paullulum effugerant*

19. *αυτοις* (180. *εαυτοις*): 137. om | *αυτοι*: B^{3} ut^{vid} (non enim satis perspicue scriptum est) praem *και* | *υπαρχοντες* ... A 27. *οντες* | *τουτω* sine *και* cum ℵ*B sah cop aeth ... ς Ln Ti *τουτω και* cum ℵ^{c}AC KLP al omn^{vid} vg syr^{bodl} et^{P} arm Dial^{41} ed wtst (*πείσει δέ σε καὶ ὁ ἔξωθεν λόγος ὅτι ἕκαστος ᾧ ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται*) Ephr^{321} Dam^{2,710} Or$^{int\,2,174}$

20. *ει γαρ*: 27. 29. 33** 68. 98^{txt} 106. 177. a^{scr} c^{scr} Ephr^{321} *οι γαρ* | *ημων* post *κυριου* addidimus cum ℵACLP 5. 16. 22. 27. 46. 68. 73. 100. 127. 180. a^{scr} al^{2scr} vg (et. Aug^{bis} etc) sah cop syr^{bodl} et^{P} arm aeth Ephr^{321} Ps-Chr^{12,1064} Dam^{2,342} (et. paris) Thphyl (:: auctor huius epistulae adamat dicere *του κυριου ημων και σωτηρος* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$, *ημων* insolitum in modum conlocato, cf 1, 11 et 3, 18; nullo vero alio Ni Ti loco ita scriptum est. ... ς Ti om cum BK al longe plu cat Oec | *και σωτηρος*: 4. 18. 25. 38. 39. 106^{mg} 177. g^{scr} syr^{bodl} Anto^{116} add *ημων*, item sah (sed *τ. σω. ημ.* post $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ pon) ... L 19. 21. 67. f^{scr} cop aeth Ephr^{321} Ps-Chr^{12,1064} om. Cf et. Hier$^{iovin\,1}$ *per scientiam salvatoris nostri Ies. Chr.* | *γεγονεν*: 27. 29. 33** add *και* (item 33**? Apud Wtst 33. add *γαρ*)

21. *κρεισσον* cum ℵA 25. 27. 35. 68. 180. Ephr^{2,181} Cyr$^{malach\,865}$ et$^{glaph\,334}$ Dam^{2,342} (et. paris) Maxim^{189} ... ς Ln Ti *κρειττον* cum BCK^{sil}LP al plu cat Cyr$^{esa\,144}$ Thphyl Oec Anto^{116} :: cf 1 Pe 3, 17 ubi *κρειττον* tantum non fluct; saepius vero *κρειττον* pro *κρεισσον* a multis substitutum, ut He 6, 9. 1 Co 11, 17. Passim vero etiam pro ratione testium dictu difficile est utrum praestet. | *ην αυτοις* cum ℵBCKL al pler vg m^{46} Cyr$^{esa\,144}$ et$^{malach\,865}$ et$^{glaph\,334}$ etc ... AP 31. *αυτοις ην*. In A *ην μη επε-* rescripta sunt, hinc *ην* antea omissum vdtr; om et. Dam^{2,342} | *της δικαιοσυνης* (et. Cyr$^{malach\,865}$ et$^{glaph\,334}$) ... 5. m^{46} Cyr$^{esa\,144}$ Did$^{lat\,6,308}$ *τ. αληθειας* :: cf 2, 2. He 10, 26 | *υποστρεψαι* c. BCP 15. 18. 66** 68. Dam^{2,342} (et.^{paris}). Item ς Ti *επιστρεψαι* cum KL al plu cat Maxim^{189} Thphyl Oec. Alterutrum exprim m^{46} (*apostatare*) Orsies^{45} (*reverti*), item^{vid} syr^{bodl} et^{P} arm ..... ℵA 5. 8. 13. 25. 33** 180. Ephr^{2,181} Cyr$^{malach\,865}$ et$^{esa\,144}$ et$^{glaph\,334}$ epist$^{anni\,362}$ ad regem

τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. 22 συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καί· ὗς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου.

III.

1, 18 1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν
Iud 17 αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, 2 μνησθῆ-
ναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς
τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, 3 τοῦτο
1, 20
Iud 18 πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν

Persarum (ap Gall[5,240]) Ps-Chr[12,1064] εισ (epist επι) τα οπισω αναkαμψαι, 137. a[scr] Anto[116] εισ τα οπισω επιστρεψαι (Anto υποστρεψαι, 9. 69. j[scr] επιστρεψ. εισ τα οπισω, item vg Aug Hier Salvi[27] (Gall[10]) *retrorsum converti* (Aug Salvi *reflecti*), Did[lat6,308] *reverti post tergum*, Promiss *retro respicere*. Itaque Ln edidit εισ τα οπισω υποστρεψαι (:: cf Mc 13, 16 Lc 17, 31) | εκ cum BCKLP al pler cat Dam[2,342] Anto[116] Max[189] ... Ln απο cum ℵA 5. 8. 13. 69. 137. 180. a[scr] Ephr[2,181] Cyrmalach[865] et glaph[334] et esa[144] Thphyl. Item vg *ab eo quod illis traditum est sancto mandato*, m[46] *a divino sibi tradito mandato* :: απο arcte cohaeret cum verbo quod praecedit

22. συμβεβηκεν sine copula c. ℵ*AB m[46] am sah arm Cyr[glaph 334] Promiss Salv[27] ... ς add δε cum ℵ[c]CKLP al omn[vid] cat syr[bodl] et[P] Thphyl Oec Anto[116] Maxim[189] ... vg (et. fu demid etc) cop Cyr[malach 865] Dam[2,343] Aug add γαρ (aeth *et* –) | το ιδιον εξεραμα (ℵ 31? εξερεμα, 3. 5. 42. 180. al[5] Dam[2,343] εξερασμα) et. Cyr[esa 551] Anto[116] etc ... 137. a[scr] Ephr[13] Chr[8,230] libere et Ps-Chr[12,1064] Marc[mon 37] (Gall[8]) Thdrt[2,1105] Thphyl Maxim[189] τον ιδιον εμετον | κυλισμον cum BC* 29. 66** 69. a[scr] m[46] (*sues lota quae in volutatione sua coinquinata est*) Ps-Chr[12,1064] (εν κυλισμω) Amb[virg devot 1] (*in volutationem*) ... ς Ln κυλισμα cum ℵAK LP al pler cat Ephr[71] epist[ad regem] (vide ante) Cyr[malach 865] et[esa 551] et[glaph 334] Dam[2,343] Thphyl Oec Anto[116] Max[189] vg (*in volutabro luti* vg Hier, *in volutabris coeni* Aug, alterutrum - fluct lect - Promiss, Cass[123] *in suis volutabris*)

III. 1. ηδη (vg sah *ecce*; aeth *et haec est*) ante αγαπητοι: K post αγαπ., arm sah[cod] om

2. αγιων: h 16. 22. 23. 36. 56. 100. om | υμων (Ġb') cum ℵABCKLP al plus[60] vg arm Thphyl ... ς ημων cum minusc (ut k[scr]) cat Oec ... 29. harl* om. Libere sah *et praecepti apostolorum sanctorum domini nostri Iesu Chr. salvatoris nostri*, cop *et praecepti apostolorum domini nostri et salvatoris nostri Ies. Chr.*, syr[bodl] et[P] *et mandati domini nostri et salvatoris nostri* (syr[P] om) *quod per manus apostolorum*, aeth *et praecepti apostolorum domini Iesu Chr. salvatoris nostri*

3. πρωτον γινωσκοντες: c*[vid] πρωτ. προγινωσκ. | επ εσχατων cum ℵA BC[2] 5. 7. 20* 68. 69. 96. 103. 137. 180. a[scr] al[4 scr] vg (et. Hier[iovin 1])

ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι 4 καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. 5 λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, 6 δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώ- Gn 7, 21
λετο· 7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσίν, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν Iud 15
ἀσεβῶν ἀνθρώπων. 8 ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, Ps 90, 4
ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. 9 οὐ βραδύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα

---

sah cop arm aeth Ps-Hipp$^{consumm\ mundi\ 10}$ (ap Lag^{98}) Antioch^{1063} Ps-Chr^{8,706} Thphyl ... c* *επ εσχατω* ... ς *επ εσχατου* cum KLP al longe plu cat syr^{bodl} etP Oec Aug$^{civ\ dei\ 20}$ | *εν εμπαιγμονη* cum ℵAB cp 5. 8. 9. 19^{mg} 27. 29. 36. 40. 68. 73. 106. (sed cp 5. 106. om *εν*, item 137. *εμπαιγμονησ*) cat vg sah cop syr^{bodl} etP aeth Antioch^{1083} (*εν εμπαιγμω οι εμπ.*) ... ς (= Gb Sz) om cum KL al pler (arm?) Ps-Hipp (l. l.) Thphyl Oec (item Ps-Chr l. l. ap Montf, sed ed^{savil} habet *εν εμπαιγμω*) | *εμπαικται*: ℵC *εμπεκται* (ℵ et. *εμπεγμονη*), A *ενπεκται* | *αυτων επιθυμιας* cum ℵA al sat mu cat Antioch^{1083} Oec ... Gb Sz Ln *επιθυμ. αυτων* cum BCKLP al plus^{30} Ps-Hipp (l. l., sed ed^{morel} om *αυτ.*) Thphyl ... a^{scr*} vg Ps-Chr^{8,706} om *αυτ.*

4. *οι πατερεσ* ... 69. 137. a^{scr} sah cop syr^{bodl} etP add *ημων*

5. *τουτο θελοντασ*: 100. *θελοντὰσ* omisso *τουτο* | *ουρανοι*: 80. *οι ουρ.* | *και γη* (K om *γη*) cum ℵABL etc ... cp *και η γη* | *εξ υδατοσ*: P *εξ υδατων* | *και δι* (ℵ *δια*) *υδατοσ*: syr^{p} habet c.* | *συνεστωσα* (vg *consistens*, Did$^{lat\ 294}$ Aug$^{civ\ dei}$ *constituta*) cum ℵ^{c}ACLP etc ... ℵ* *συνεστωτα*, K *συνεστωσαι*, B *συνεστωσησ*. Cf Aug$^{ps\ 101}$ *caeli erant olim, de aqua et per aquam constituti dei verbo.*

6. *δι ων* (vg Aug$^{civ\ dei\ 20,18}$ et$^{ps\ 101}$ *per quae*, Did$^{lat\ 294}$ *et per quae*): 31. *δι ον* | *ο τοτε*: 13. *ο τε*

7. *τω αυτω* (et. ς^{e} Gb') cum ABP 27. 29. 69. 127. a^{scr*} al vix mu vg (*eodem verbo* vg Aug^{bis} Hier) sah cop arm Did$^{lat\ 294}$ ... Gb Sz Ti *τω αυτου* cum ℵCKL al fere^{70} (20. *του αυτου*) cat Thphyl; ς *αυτου* omisso *τω* cum 64. 65. Oec. Nec aliter syr^{bodl} etP aeth | *πυρι* (Ln praeeunte Bengel interpunxit post hanc vocem ut 97. 98. 106. al; contra LP etc ante *πυρι* punctum pon; nec ante nec post ℵABC) ... c*P 7. 15. 26. 27. 29. 68. 106* *εν πυρι* | *απωλειασ*: A *ασεβειασ*

8. *εν δε τουτο*: 5. 31. 40. c^{scr} g^{scr} *εν δε τουτω* | *υμασ*: C *ημασ* | *παρα κυριω*: ℵ *πα. κυριου* | *χιλια* ut ℵB^{3}KLP etc (ℵ om *και χιλ. ετη*) ... AB*C *χειλια* bis

9. *βραδυνει*: vg m^{31} corb^{2}. Aug *tardat*, Hier (*moratur*) etc ... P *βραδυνει*, item (ut editae sunt) sah cop | *κυριοσ* cum ℵABCP 1. 13. 21. 68. 98*

ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ δι' ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέ-
2 Ti 2, 4 *σθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι.*
1 Th 5, 2 10 *Ἥξει δὲ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης, ἐν ᾗ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν*
παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ

---

180. al$^{3\,scr}$ cat arm ... ς (Gb^{00}) praem ὁ cum KL al pler Thphyl Oec | *ου βραδυνει* etc (P *βραδυτῆται*): vg^{cle} *non tardat dominus promissionem suam* (am fu corb$^{2\cdot}$ harl** demid Fastid^{9,482} *promissis*) *sicut quidam existimant* (am fu demid corb$^{2\cdot}$ harl Fastid^{9,482} om *sic. qu. exist.*); m^{31} tol Aug Fulg *non tardat dominus promissum* (ita tantum Aug, m *sui promissi*, tol Fulg *promiss. suum*) *sicut quidam tarditatem existimant*; Hier *non moratur dominus in promisso, ut quidam morari existimant* | δι' (Gb'') cum NA 5. 13. 69. 73. 137. a^{scr} vg (et. corb$^{2\cdot}$ Aug Fulg Fastid) m^{31} sah syr^{bodl} et^{P} aeth ... ς Ti εισ cum BCKLP al pler (c^{scr} εφ') cat arm Thphyl Oec (*sed longanimis est nostri* cop) | υμασ (Gb'') cum NAB CP 5. 7. 9. 13. 27. 31. 33. 40. 46. 73. 104. 113. 114* 117* 127. 137. c^{scr} m^{31} vg (et. Aug Fulg Fastid) corb$^{2\cdot}$ sah syr^{bodl} et^{P} arm aeth ... ς ημασ cum KL al plu cat cop Thphyl Oec | τινασ (et. vg^{cle} fu harl demid Fastid) ... P 13. 43. 98. 99. m^{31} am tol corb$^{2\cdot}$ cop arm Thphyl Aug Fulg τινα | παντασ: ℵ -ντεσ

10. ημερα cum BC 114. k^{scr} l^{scr} (al^{vid} sed non laudati sunt a conlatoribus) cat Cyr$^{esa\,707.\,901}$ ... ς praem η cum NAKLP al pler Dam^{2,347} (et. ^{paris}) Thphyl Oec | κλεπτησ sine additam cum NABP 5. 13. 25. 27. 29. 39. 40. 66** 68. 142. 180. k^{scr} n.^{87} vg (et. Aug Pelag) sah cop syr^{bodl} arm aeth Cyr$^{esa\,707}$ et^{901} (cf et. zach^{801} *ηξειν την ημεραν κυριου ωσ κλεπτην λεγων, ουρανουσ δε* etc) Did$^{lat\,294}$ (Gal$^{i\,6}$) ... ς (= Gb Sz) add *εν νυκτι* cum CKL al pler cat syr^{P} ar^{Po} Dam^{2,347} Thphyl Oec (item Epiph^{2,26} *ωσ κλεπτησ εν νυκτι ερχεται η ημερα εκεινη*, at id potius ex 1 Thess 5, 2 affertur, unde omnino additamentum istud fluxit) | ουρανοι sine articulo cum NKL 1. 3. 31. 38. 40. 45. 46. 56. 65. 69. 95. 99. 100. 101. a^{scr} al^{5scr} 13^{lect} 14^{lect} Cyr$^{esa\,707}$ et^{901} Dam ^{paris} (ad^{2,347} ubi editum est *εν οι ουρανοι*) ... ς Ln Ti praem οι (Gb^{00}) cum ABC 13. al plu cat Cyr$^{esa\,467}$ Thphyl Oec. Praeterea post ουρανοι ℵ 8. 13. 36. 180. al$^{2\,scr}$ cop Cyr$^{esa\,901}$ add μεν (Cyr$^{esa\,707}$ ante ουρ.) | ροιζηδον ut BCLP etc ... NAK 26. 28. 36. 39. 68. ρυζηδον (:: cf Steph. Thes.), 40. ριζηδον, 13. ρηζιδον, Dam^{paris} ad^{2,247} ρυζιδον | λυθησεται cum NBCP 36. Cyr$^{esa\,467}$ et^{901} ... ς Ti λυθησονται cum AKL al pler cat Cyr$^{esa\,707}$ Dam^{2,347} (et. ^{paris}) Thphyl Oec | και ante γη: ℵ Cyr$^{esa\,467}$ om ... 26. 177. vg (non item tol m^{37} Aug^{civ} dei) Cyr$^{esa\,707.\,901}$ γη δε | γη: CP 31. 68. η γη | κατακαησεται cum AL al pler (5. -ησονται, 31. καταησεται) cat vg^{cle} demid tol cop syr$^{P\,txt}$ aeth Cyr$^{esa\,467}$ (et^{901} καυθησεται et^{707} κατακαυθησονται) Dam^{2,347} Oec Aug$^{civ\,dei\,20,18}$. Praeterea Cyr$^{esa\,467.\,707}$ add (et^{901} praem) *παντα*, item m^{37} ... c *αφανισθησονται* ... NBKP 27. 29. 66** syr$^{P\,mg}$ arm (sah syr^{bodl}) *ευρεθησεται* (sah syr^{bodl} *non invenientur*) ... am fu harl Pelag^{demetriad} Cassiod^{124} Thphyl (praeterit et. Oec^{com}) om verba *και γη και τα εν αυτη εργα κατακαησεται* :: pro hac testium ratione dubium non est

ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. 11 τούτων οὖν πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. 13 καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ καινὴν γῆν κατὰ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. Es 65, 17. 66, 22 Apoc 21, 1

---

quin *ευρεθησεται* edere iubeamur, at hoc vix ac ne vix quidem potest sanum esse. *ουχ* sive *ουκετι* si praepositum esset, non haerendum esset. Nec vero cum am fu etc faciendum videtur; omissa enim verba videntur ab interprete qui *ευρεθησεται* invenit neque id pro sano habuit. Etiam m[37] interpretis dubitationem testatur, omittit enim solum *ευρεθησεται*, quo quidem modo locum sanari aliquis duxerit. Habet enim sic: *et terra et ea quae in ipsa opera omnia* (hoc loco interpungendum videtur; quae enim subsequuntur, verba reddunt *τουτων ουν παντων λυομενων*) *eorum omnium pereuntium, qualia debent* (his redduntur *ποταπους δει*: proxima vero pessime corrupta) *edere exsecrabilibus escis et impietatibus* (*ασεβειαισ*?) [12] *non expectantes praesentiam diei domini, per quem caeli ardentes solventur et elementa ignis ardore decoquentur.*

11. *τουτων ουν* cum ʀAKL al longe plu cat vg cop syr^{bodl} (arm ap Treg) Aug$^{civ\ dei\ 20,18}$ (*his ergo omnibus pereuntibus*) Pelag^{demetriad} Thphyl Oec, item 7. 9. 27. (sic enim de his[3] Wetst testatur) sah syr$^{p\ mg}$ *τουτ. ουν ουτωσ* (et. arm? an potius *δε ουτωσ*?); 31. add *ουτωσ* post *παντων* ... Ti *τουτων ουτωσ* cum B 5 (teste Sz) 69. a^{scr} (hi^{2} om *παντ.*) syr$^{p\ txt}$, item CP 29. 39. 100. *τ. δε ουτωσ* ... (5 teste Wtst) 16. 20. *δε* ... m[37] (vide ante) om copulam (aeth *et* –) | *παντων*: P 29. 39. 100. g^{scr} *απαντων* | *δει*: P *δειν*, K 13. *δη* | *υμασ* cum ʀ^{c}ACKLP al pler vg (et. Aug) sah syr^{bodl} et^{p} etc ... ʀ* 5. 23. 25. 95. 99. 104. 177. c^{scr} al$^{2\ scr}$ 14^{lect} cop Thphyl Pelag^{demetriad} *ημασ* ... B om | *ευσεβειαισ*: Gb Sz ; apponunt, non comma

12. *προσδοκωντασ* (68. *-κουντασ*): P 31. praem *τουσ* | *και σπευδοντασ* (et. Aug^{bis} ʀ^{c}): ʀ* om ... syr^{p} pro *προσδοκ.* etc *expectantes et fugientes et properantes* | *θεου* et. fu (harl* *in adventum dei*, harl** *in adv. diei* sine *θεου* aut *κυρ.*, atque sic etiam demid) sah arm syr^{bodl} et^{p} ... CP 27. 29. 39. 66** 68. 98** 100. d^{scr} m[37] vg^{cle} (et. am tol) cop (Cyr esa etc nusquam affert, nec magis Cosm) Pelag^{demetriad} *κυριου* | *ουρανοι*: 22. 40. 105. 177. d^{scr} k^{scr} Oec *οι ουρ.* | *τηκεται* c. ʀABKL al plu Cosm^{11,534} et^{535} Oec ... Ln *τακησεται* cum C 7. 15. 16. 18. 25. 26. 36. 40. 42. 46. 57. 100. 137. cat, P Thphyl *τακησονται*. Item vg *tabescent* (et. Pelag, Aug^{bis} *decoquentur*), item arm syr^{bodl} et^{p}. Praeterea 13. praem *λυομενα*.

13. *καινην γην* cum ʀA vg aeth^{utr} Cyr$^{glaph\ 34}$ et$^{esa\ 467.\ 901.\ 707}$ et$^{malach\ 865}$ item (*ουρ. δε καινουσ και καιν. γην*)$^{zach\ 801}$ Cosm^{11,534} et (*καιν. την γην*)^{535} Thphyl^{com} ... ς Ln Ti *γην καινην* cum BCKLP al certe pler Thphyl^{txt} Oec :: poterat vitandum videri *και καινην*, quum in unciali

14 *Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι*
καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, 15 *καὶ τὴν τοῦ κυρίου*
Ro 2, 4 *ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς*
ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν
ὑμῖν, 16 *ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ*
τούτων, ἐν αἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι
στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν
Iud 20 *ἀπώλειαν.* 17 *ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε*
ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου

---

scriptura inter και et καινην nihil spatii sit; certe ad hanc reprobandam lectionem non satis est quod καιν. δε ουρ. praecedit, quod ipsum Cyr^{zach} quum mutet, tamen καινην γην retinet. | κατα cum ℵBCKLP omn^{vid} cat vg (et. tol Aug^{bis} Promiss) cop arm syr^{bodl} etP Cyr$^{esa\,467.\,707}$ et$^{zach\,801}$ et$^{malach\,865}$ et$^{glaph\,34}$ Did$^{lat\,294}$ ... Ln και cum A am fu harl demid corb$^{2\cdot}$ vg^{sixt} (contra Le^{brug} „*praepositionem* secundum *non vertas in coniunctionem* et") Hier$^{esa\,65}$ Bed^{265} sah | τα επαγγελματα cum ℵA 5. vg (et. am rell) sah cop arm syrP Cyr$^{glaph\,34}$ et$^{esa\,467}$ (om τα) et$^{707.\,901.\,919}$ et$^{zach\,801}$ et$^{malach\,865}$ Did$^{lat\,294}$ Aug Promiss Hier^{esa} Bed ... ς Ti το επαγγελμα cum BCKLP (C^{3} om το) al pler (42. 177. τ. παραγγελμ.) syr^{bodl} cat Thphyl Oec | εν οισ (et. C^{2}): C* om εν | κατοικει (vg *habitat*): A 13. 69. 137. a^{scr} ενοικει, Aug^{bis} Promiss *inhabitat*. Cf ad hunc versum et. Ir^{336gr} et^{lat}.

14. σπουδ. ασπιλοι (et. vg etc): 13. ασπ. σπουδ. | αμωμητοι cum ℵBCK LP etc (vg *immaculati et inviolati*, Aug^{bis} *inviolati et immaculati*) ... Gb' αμωμοι cum A 5. 6. 13. 25. 36. 65. 68. 69. 137. 180. d^{scr} Phot manich^{1,8}

15. τ. κυρ. ημων: P 15. 18. 26. 36. 40. 47. syr^{bodl} arm are Dam^{2,709} om ημων | ηγεισθε (et. ℵ^{c}): ℵ* αγεισθαι | ημων αδελφος: K 22. 69. 137. a^{scr} o^{scr} αδ. ημων, item vg pp^{lat} | δοθεισαν αυτω cum ℵABCKP al plus^{10} cat vg sah cop syr^{bodl} etP Phot$^{manich\,1,8}$ Thphyl ... ς αυτω δοθεισαν cum L al plu Oec

16. πασαισ ταισ cum ℵKLP al pler cat Phot$^{manich\,1,8}$ Thphyl Oec ... Ln Ti om (Gb^{0}) ταισ cum ABC 5. 13. 180. 14^{lect} | εν αυταισ ... A 9. 21. 47. l^{scr} εν αυτοισ | εν αισ (Gb') cum ℵAB 5. 7. 8. 13. 22. 25. 27. 31. 68. 69. 73. 104. 106. 137. 180. a^{scr} al^{2} ^{scr} syr^{bodl} etP Thphyl ... ς Ti εν οισ cum CKLP al plu Phot$^{manich\,1,8}$ Oec | εστιν cum ℵBCKLP (τιν omissis litteris εσ) al pler cat Phot^{manich} etc ... A 13. 22. 38. 47. 73. 177. 180. c^{scr} al^{3} ^{scr} εισιν, item sah | στρεβλουσιν: C*P 27. 29. 68. d^{scr} στρεβλωσουσιν, C^{2} στρεβλωσιν. Cf et. Epiph^{149} του αγιου πετρου του λεγοντοσ· ωσ εγραψεν ὑμιν ο αδ. μου παυλοσ, ατινα εστι βαθεα και δυσερμηνευτα, α οι αμαθεισ και αστηρ. διαστρεφουσι τη εαυτων αγνωσια.

17. προγινωσκοντεσ (A -γιγν-): 31. γινωσκοντεσ ... C ante αγαπητοι pon, a^{scr} om αγαπ. | συναπαχθεντεσ: L* συναναχθ.

στηριγμοῦ, 18 αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν 2, 20 Iud 25
καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν 1 Pe 5, 11
αἰῶνος.

ΙΩΑΝΝΟΥ Ā.

I.

1 Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς 2, 13
ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ

18. αυξανετε: 5. 38. 93. 95. 104. al pauc -νητε, 16. 22. 37. 39. 99** 100. al^{2scr} -νοιτε ... cp 15. 40. αυξανεσθε | δε: p 69. a^{scr} om | γνωσει: p 31. πιστει | ῡ̄ χ̄ῡ̄: 9. 40. 69. 137. a^{scr} syr^{bodl} et^{p} Thphyl add και θεου πατρος | και νυν (sah cop reddunt *abhinc*): κ 10. 24. 41. 53. n^{scr} om και | αιωνος sine additam cum b 10. o^{scr} harl* Aug (vide ap Sab) Bed^{268} ... ς (Gb^{0}) Ln add αμην cum nacklp al pler vg sah cop syr^{bodl} et^{p} arm (aeth *amen et amen*) :: solet omnino a testibus plerisque addi ad finem epp, ut 1 et 2 Cp Eph Phil Col 1 et 2 Thess Heb 1 et 2 Tim Tit Philem 1 et 2 Ioh 1 Pe. Ter tantum (Rom et Gal, item Iud) non satis auctoritatis est ut omittatur αμην. Pauci add αμην 3 Ioh.

Subscriptio: nab πετρου β̄, c πετρου καθολικη (sic), 126 πετρου επιστολη, 40. n^{scr} al πετρου επιστολη β΄, 25. πετρου επιστολη καθολικη δευτερα, l 10. 80. 96. 115. 122. 123. του αγιου αποστολου πετρου επιστολη δευτερα (80. al β΄), p πετρου [του αποστολου?] επιστολη καθολικη β΄. Item 76. τελος της δευτερας επιστολης πετρου, 38. τελος της πετρου β΄ καθολικης επιστολης, 78. τελος του αγιου αποστολου πετρου επιστολης β΄. Similiter al, sed al plu (κ? 9 ap Scri) nil subscriptum habent. Nec habent ς ς^{e}. Ex Latt am *expl. epistula petri secunda*, fu *expl. epist. sci. petri II.*, vg^{cdd} ap Ln *expl. epist. sancti apost. petri.* Praeterea numerantur στιχοι ρνδ΄ (ita l 3. 40. 118. 126. al), al pauc ρξ΄. In p numerus periit. b capitula habet β΄, am fu XI. Euthalius in elencho (ap Zacagn^{478}) πέτρου ἐπιστολὴ δευτέρα. ἀνάγνωσις πρώτη κεφαλαίων δ΄, μαρτυριῶν γ΄, στίχων ρνδ΄.

* ιωαννου ᾱ dedimus cum ab (sed habet -ανου), nec aliter ℵ in subscriptione, h. l. vero ιωαννου επιστολη ᾱ, in c titulus abscissus est; κ 31. 76. 78. 106. al^{3scr} ιωαννου επιστολη πρωτη (atque sic Gb Sz), 96. 177. k^{scr} επιστ. ιωαννου πρωτη, 3. 22. 80. 100. 101. 104. ιωαννου επιστολη καθολικη α΄, 72. καθολικη πρωτη επιστολη ιωαννου, 38. 95. ιωαννου καθολικη πρωτη επιστολη, 70. 73. 98. του αγιου αποστολου

Io 1, 14 1, 1. 2 λόγου τῆς ζωῆς· 2 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν· 3 ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε

ιωαννου επιστολη α', L επιστολη καθολικη του αγιου αποστολου ιωαννου, P ιωαννου του ευαγγελιστου και αποσ[τολου επιστολη] α', 71. 99. του αγιου ιωαννου (71. add του θεολογου) επιστολη καθολικη πρωτη (71. α'). Similiter al (13. επιστολη α' ιωαννου· ευαγγελικη θεολογια περι χυ. At haec quae addita sunt primi capituli titulum efficiunt. fscr βροντησ υιοσ ιωαννησ ταδε χριστιανοισιν.) Hinc ς επιστολη ιωαννου καθολικη πρωτη, ς^{e} ιωαννου του αποστολου επιστολη καθολικη πρωτη ... am *incipit epistula iohannis prima*, fu (praepositis brevibus) *exp. breves epistulae sci. iohannis prima* (sic) *inc. eiusdem epist. prima.* Aeth: *In nomine patris et filii et spiritus sancti, unius dei.* [Epistula] *Iohannis filii Zebedaei, evglistae, apostoli domini nostri Iesu Christi: precatio eius sit cum nobis in saeculum saeculi, amen.* Cf Eus$^{hist\,3,39}$ κέχρηται δ' ὁ αὐτὸς (Papias) μαρτυρίαισ ἀπὸ τῆσ ἰωάννου προτέρασ ἐπιστολῆσ καὶ τῆσ πέτρου ὁμοίωσ. (Adde haec etiam ad notam primam epistulae 1 Pe.) Eus$^{hist\,5,8}$ μέμνηται δὲ (Irenaeus) καὶ τῆσ ἰωάννου πρώτησ ἐπιστολῆσ. Or^{4,24} et ^{4,233} et^{alibi} ἐν τῇ καθολικῇ ἐπιστολῇ ὁ ἰωάννησ. Praeterea cdd^{lat} aliq (teste Sz „mu") epistulam istam inscribunt *ad parthos* (cod^{genev} *sparthos*? vide ap Sab.; teste Sz Bibl. Krit. Reise p. 67 *spartos*). Ita vero etiam Aug quaest. evang. libr. 2 num. 39 (*dictum est a Iohanne in ep. ad Parthos*) et in inscriptione tractatuum decem „*in epistolam Ioh. ad Parthos*, item Possidius in indice opp Augustini, etiam Cassiod^{126} *Iohannis ad Parthos*, et. Vig$^{varimad\,623}$ (*item ipse ad Parthos*, sed plerumque *in Iohannis epist.* vel similiter)

I. 1. εωρακαμεν cum ℵAB^{2}CK^{sil}LP etc (Dion$^{alex\,3,485}$ Cyr$^{nest\,57.\,139}$) ... Ti εορακαμεν cum B*. Cf huc Tert$^{prax\,15}$: „*Quod vidimus*, inquit Iohannes, *quod audivimus, oculis nostris vidimus et manus nostrae contrectaverunt, de sermone vitae.*" Item$^{anima\,17}$: „Recita Iohannis testationem: *Quod vidimus*, inquit, *quod audivimus, oculis nostris vidimus et manus nostrae contrectaverunt, de sermone vitae.*"

2. και εωρακαμεν (Ti εορακ. c. AB*): B 40. και ο εορακαμεν (B^{3} 40. εωρ.), praetereaque 40. add και ακηκοαμεν. Cf et. Dion$^{alex\,485}$ (Gall^{3}) συνηψεν επιμελωσ· και ο εωρακαμεν μαρτυρουμεν, και απαγγελλομεν υμιν την etc | την ζωην: K praetermittit exeunte pagina

3. ο εωρακαμ. (Ti εορακ. c. B*) και ακηκοαμεν ... ℵ harl ο ακηκοαμ. κ. εωρακ. | απαγγελλομεν: ℵ k^{scr} am Thphyl και απαγγ. | και υμιν cum ℵABCP 7. 13. 40. 68. 180. harl (al^{vid} ap Ln) syr^{sch} et^{p} c.* sah arm aeth Did$^{tri\,1,15}$ Aug$^{rom\,1}$ ... ς Ti om και cum KL al pler cat vg (et. am fu demid tol Bed^{271}) cop syr$^{p\,txt}$ Dionys$^{alex\,3,485}$ Oec Aug$^{tract\,1,3}$ | ινα και υμεισ: sah syr^{sch} om και | και η κοιν. δε cum ℵABC^{3}KL al pler cat syr^{sch} cop aeth (*at participatio nostra vero*) Did$^{tri\,1,15}$ Thphyl Oec

μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ Io 15, 11 16, 24
μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 4 καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς 2 Io 12
ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀν- 2, 25 3, 11
αγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ
ἔστιν οὐδεμία. 6 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ,
καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν
ἀλήθειαν· 7 ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν Eph 5, 8

... c*P 13. 27. 29. 69. 81. 180. a^{scr}* vg m^{6} sah arm syr^{p} (non probat Or^{int2,200} „*Et societatem*, inquit, *habemus cum patre*" etc) om *δε*. Ceterum vg m^{6} Aug^{tract1,8} sah *et societas nostra sit cum* etc | *η ημετερα*: ℵ* per incuriam pergit *υμων μετα* (ℵ^{c} delevit *υμ.*) | *και μετα*: 31. am* Aug tract^{1,5} et^{8} et$^{rom\ 1}$ om *μετα*. Contra m^{6} – *sit aput patrem et cum filio* etc

4. *γραφομεν* (et. fu demid tol etc): am harl *scripsimus* | *ημεισ* (Gb΄) cum ℵA*BP 13. harl* sah ... ς Ti *υμιν* cum A^{corr}CKL al fere omn cat vg (et. Aug Bed) syr^{utr} cop arm aeth Thphyl Oec :: alienum a correctore *ημεισ*, nec minus *ημων* quod sequitur | *η χαρ. ημων* (et. ς) c. NBL 31. 39. 40. 42. 57. 76. 78. 95. 98. 99. 100. 101. 105. 114. 177. 190. 1^{lect} 13^{lect} 14^{lect} 3pe al^{8scr} am fu harl tol sah syr^{sch} ar^{e} Thphyl^{com} Oec^{com} (fu corb^{2}· harl** *ut gaudeatis et gaudium nostrum sit plenum*; vg^{cle} demid *ut gaudeatis et gaudium vestrum sit plenum:* at am harl* tol Aug Bed om *ut gaudeatis*) ..... ς^{e} Gb Sz Ti *η χα. υμων* c. ACKP al plu vg^{cle} demid (et. Aug^{tract1,8} Bed^{271}) cop syr^{p} arm aeth Thphyl^{txt} Oec^{txt}. Praeterea c* post *πεπληρωμενη* add *εν ημιν*, item syr^{sch} ar^{e} post *η χαρα ημων* add *εν υμιν* (*quod est in vobis*)

5. *εστιν αυτη* (Gb΄) cum NBCKLP 31. 40. 69. 105. 137. a^{scr} c^{scr} al fere^{60} syr$^{p\ txt}$ Thphyl Oec ... ς Ln *αυτη εστιν* cum A 13. al vix mu cat vg (et. Aug etc) syr^{sch} et$^{p\ mg}$ | *η αγγελια* cum ℵ^{c}ABKL al fere^{70} cat Did lat^{295} Thphyl^{com} Oec^{com}, item vg (*adnuntiatio*, et. Did^{lat295} Aug) syr^{sch} arm aeth ... ς (= Gb Sz) *η επαγγελια* cum (ℵ* vide post) CP 13. 31. 40. 69. 70. 73. 137. a^{scr} al vix mu sah cop syr^{p} Thphyl^{txt} Oec^{txt}. Scripsit ℵ* *η απαγγελιασ*, correxit vero se ipse* suprascriptis litteris *γαπητησε*, quo effecit *η αγαπη τησ επαγγελιασ.* | *ανάγγελλομεν*: 18. 40. 69. 98. 100. 137. 180. 57^{lect} a^{scr} *απαγγελλ.* | *εν αυτω ουκ εστιν* cum NACKLP al pler cat vg arm syr^{p} Or^{1,585} et (om *ουδεμια*)^{3,982} et$^{4,78d\ 79semel}$ et^{230} Did^{lat296} Aug^{tract1,5} etc ... B 13. 31. (syr^{sch} *et tenebrae nullae sunt in eo*, sah *et nullae tenebrae sunt in eo*, item cop sed *sunt* non expri) aeth Or^{1,441} et$^{4,78\ e}$ et^{79semel} et^{231} Or^{int1,49} Caes^{dial1,2} *ουκ εστιν εν αυτω*

6. *εαν* (Clem^{5} *Και εαν ειπωμεν, φησιν ο ιωαν. εν τη επιστ.*, Or^{4,78} *φασκων οτι εαν ειπωμεν* etc): A add *γαρ* | *περιπατωμεν* cum NABCK LP etc ... 34. 105. 177** c^{scr} al pauc *περιπατουμεν* | *ποιουμεν*: A *ποιωμεν*

7. *εαν δε*: 29. 66** harl* om *δε* | *εν τω φωτι*: 13. om *τω* | *αὐτος εστιν*:

Itacism. conflatem

τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ
He 9, 14 υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. 8 ἐὰν εἴπωμεν
ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ
ἔστιν ἐν ἡμῖν. 9 ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός
1 Th 5, 24 ἐστιν καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς
2, 14
Io 5, 38 ἀπὸ πάσης ἀδικίας. 10 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύ-
στην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

II.

1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν
Io 14, 16 τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν

L Clem^{526} om *εστιν* | *μετ αλληλων* cum ℵA^{corr}BCKLP etc ... A^{*vid} tol Clem^{526} Tert$^{pudic\,19}$ Did$^{lat\,270}$ (Gall^{6}) *μετ αυτου*, harl *cum deo* ... aeth^{ro} *inter nos cum eo*, sed^{PP} om *cum eo*. Cf Thphyl et Oec: *τησ κοινωνιασ τησ αλληλων· δηλον δε οτι και τησ ημων τε και του φωτος.* | *ιησου* cum ℵBCP 29. 69* a^{scr} fu („al" ap Lu) syr$^{sch\,etP\,txt}$ sah arm aeth^{ro} Clem^{526} Fulg^{arian} ... ς (Gb^{0}) add *χριστου* cum AKL al pler cat vg (et. am demid harl tol) cop syr^{P} c.* aeth^{PP} Tert$^{pudic\,19}$ Aug$^{tract\,1,5}$ (sed paullo post om *filii eius*) Bed | *τον υιον αυτου* (34. haec ante $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ pon): aeth^{utr} om | *καθαριζει* ... 5. 106. 13^{lect} 14^{lect} al$^{2\,scr}$ *καθαρισει*, 6. 7. 29. 66** *καθαριει*, item Aug$^{tract\,1,5\,bis}$ (non item alibi) sah cop *purgabit*

8. *ουκ εστιν εν ημιν* cum ℵBL al pler sah cop syr^{P} aeth Tert$^{pudic\,19}$ Oec ... Sz Gb′ Ln Ti *εν ημιν ουκ εστιν* cum AKP 5. 13. 31* 65. 69. 137. 180. a^{scr} al$^{2\,scr}$ cat m^{75} vg syr^{P} arm Thphyl Cyp$^{211.\,283}$ Lcif^{6,195} Aug$^{tract\,1,6}$ ac^{saep} (et Latt al mu)

9. *πιστ. εστιν* (ℵ^{c}): ℵ* om *εστ.* | *ινα αφη ημιν τασ αμαρτιασ* sine *ημων* cum AKLP al pler m^{75} tol vg^{ms} ap Lu Cyp^{211} Hier$^{iovin\,2}$ Augioh^{80,2} Thphyl Oec ... ℵC 5. 26. 68. 69. 98. a^{scr} j^{scr} vg (et. am fu demid harl) syr^{utr} sah (omisso *ημιν*) cop arm aeth Dam^{2,580} ex^{paris} Aug$^{tract\,1,6}$ ac^{saep} Hier$^{pelag\,1}$ add *ημων* | *καθαρισῃ*: Ac^{2} h 13. al paue Dam^{2,580} ex^{paris} (et.^{ed}, sed desunt *πιστοσ εστιν* usq *τασ αμαρτ.*) *καθαρισει* | *ημασ*: C om

10. *ουχ ημαρτ.*: ℵ *ουκ ημαρτ.* | *ουκ εστ. εν ημιν*: 69. 137. a^{scr} arm syr^{P} Thphyl *εν ημ. ουκ εστ.*

II. 1. *τεκνια μου*: Or$^{int\,2,231}$ (*haec dico. filioli*) Cyr$^{abacu\,530}$ Dam^{2,580} (et. paris) om *μου* | *αμαρτητε* (et. Did$^{tri\,3,38}$): 14* 69. 137. a^{scr} Cyr^{abacu} Dam^{2,580} (et. paris) *αμαρτανητε* | *και εαν τισ*: Cyr^{abacu} add *δε* ... Did$^{tri\,3,31}$ *εαν δε και*, pergens *αμαρτωμεν* | *πατερα* et. Or$^{4,24.\,89.\,154.\,159}$ Petr$^{can\,11}$ Cyr$^{abacu\,530}$ et$^{zach\,661}$ Dam^{2,580} Cyp^{71} Aug$^{tract\,1,7}$ etc ... arm Eus$^{ps\,295}$ Did$^{tri\,3,38}$ *θεον*, item Tert$^{pudic\,19}$ Cels^{4,487} *deum*

δίκαιον· 2 καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. 3 καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 4 ὁ λέγων ὅτι ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· 5 ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν. 6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

4, 10 Io 11, 51 s

Io 15, 10

4, 20

4, 12 Io 13, 35 14, 21 ss

Io 13, 15

---

patrem. Cf et. Ephr^{352} *πρ. τόν πατερα, ιν χν τον θεον δικαιον.* | *δικαιον* et. Or Petr Eus Did Cyr^{abacu} Tert etc (Cyp^{71} *advocatum habemus ap. patr. Ie. Chr. suffragatorem*) ... Cyr$^{zach\ 661}$ Dam^{2,580} om ... arm *iustum et immaculatum*

2. *ιλασμ. εστιν* cum ℵBCKLP al pler cat Clem^{309} Or^{2,829} et$^{4,155.\ 159}$ etc Petr$^{can\ 11}$ Eus$^{dem\ 385}$ et$^{ps\ 315}$ Did$^{tri\ 3,38}$ Ath$^{963.\ 973}$ et$^{int\ 775}$ Ephr^{352} Cyr abacu^{550} et$^{zach\ 661}$ etc Tert$^{pudic\ 19}$ Aug$^{tract\ 1,\ 7.\ 8}$ et^{alib} etc ... Ln *εστιν ιλασμος* cum A 68. 180. vg syr^{sch} Eus$^{ps\ 295}$ Or$^{int\ 1,93}$ et$^{2,221.\ 239}$ Cyp^{71} Hil^{164} Aug^{aliq} etc | *περι των*: Petr$^{can\ 11}$ Eus$^{ps\ 295}$ et (et. post^{bis}) 315 *υπερ των* | *μονον* cum ℵACKLP al pler vg Clem^{309} Or^{saep} Eus$^{ps\ 315}$ Cyr$^{abacu\ 550}$ et$^{zach\ 661}$ etc ... B 1. 21. 33. 37. 66* 80* 101* al pauc sah cop Or^{1,521} *μονων* | *ολου τ. κοσμου*: 31. *του κο. ολου*

3. *γινωσκομεν*: A *-κωμεν* | *τηρωμεν* (et. ℵ^{c} Clem^{310}): ℵ* *φυλαξωμεν*

4. *ο λεγων οτι* cum ℵAB 18. 25. 27. 33** 65. 66** 68. 69. 98. 101. 177. 180. a^{scr} d^{scr} j^{scr} 57^{lect} syr^{utr} (sah cop ex ingenio linguae) Clem^{310} Cyp^{34} (*qui dicit quoniam cognovit eum*) Lcif^{6,187} (sed statim post legitur „quia, inquit, si dicat: *Cognovi eum*" etc, at id pro ratione huius loci non contra valet) Aug$^{tract\ 1,9}$ (*qui dicit quia cognovit eum*) Amb al (rursus ut Cyp et Aug; contra vg *qui dicit se nosse eum*) ... ς om *οτι*, Ln [*οτι*], cum CKLP al plu cat arm aeth^{utr} Clem^{531} Oec | *και εν τουτω* et. Clem$^{310.\ 531}$ Cyp^{34} Lcif^{6,187} etc ... AP 13. 27. 29. om *και*, hinc Gb^{0} ... ℵ om *εν τουτω* (g^{scr} ε. *αυτω*), item 19. sed post *η αληθ.* **αυτου*, ***εν αυτω* add | *η* (21. 34. 56. 100. 192. o^{scr} om) *αληθεια* (et. Clem bis Cyp Lcif Aug$^{tract\ 1,9}$ etc): ℵ 8. 25. aeth add *του θεου*

5. *τηρη* (j^{scr} *τηρηση*): K 13. 100. 142. c^{scr} 57^{lect} *τηρει* | *αληθως*: 27. 29. 66** om | *εν τουτω* (et. Clem^{310}): P 31. (aeth) post *η αγ. τ. θεου* pon. Libere Lcif$^{187\ bis}$ *qui autem servaverint eius verbum, vere ab eis caritas dei consummata est* (sec loco *vere consummata est caritas dei apud illos*). Ceterum Aug$^{tract\ 1,9\ bis}$ add *si in ipso perfecti fuerimus.*

6. *ο λεγων* etc: Clem^{310} – – *καθως κακεινος περ. και αυτος περιπ.* Item Or$^{int\ 1,192}$: *Qui dicit se Christo credere, debet sicut ille ambulavit et ipse amb.* Item Cyp$^{90.\ 175.\ 250.\ 308}$: *Qui dicit se in Christo manere, debet, quomodo ille ambulavit, et ipse ambulare.* | *και αυτος ουτως* cum ℵCKP al pler cat^{111} cop (*oportet – ut ambulet ipse similiter*) syrP arm Salv^{10,15} (*debet – sic et ipse ambulare*) Thphyl Oec ... Ln om *ουτως* cum AB 3.

2 Io 5 s Mt 5, 43 7 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος
Io 13, 34 ὃν ἠκούσατε. 8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀλη-
4, 20 θινὸν ἤδη φαίνει. 9 ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. 10 ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ·
3, 14 11 ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ
Io 12, 35 σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ
1, 1 τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 13 γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ'
5, 18 ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. ἔγραψα

---

34. 65. 81. 180. d^{scr} vg sah aeth (libere syr^{sch}) Clem^{310} Or$^{int\,1,192}$ Cyr$^{ioh\,799}$ et^{858} Cyp^{quater} Aug$^{tract\,1,9}$ al mu ... L om *και αυτ. ουτ. περιπατ.*

7. *αγαπητοι* cum ℵABCP al^{20} cat vg sah cop syr^{utr} arm Did$^{lat\,6,296}$ Thphyl Aug$^{tract\,1,10}$ Bed^{277} ... ς (= Gb Sz) *αδελφοι* (Gb′) cum KL al plu aeth^{utr} Oec ... j^{scr} om | *ουκ εντολ. καινην*: 13. *ου καινην* | *γραφω υμιν*: 31* add *ο εστιν αληθες εν αυτω* (:: ex versu 8. errore oculi adsumpta) | *ειχετε*: 27. 29. 34. 42. 57^{lect} 58^{lect} a^{scr} k^{scr} *εχετε* | *ηκουσατε* sine additam cum ℵABCP 5. 13. 27. 29. 39. 40. 65. 68. 81. 180. d^{scr} j^{scr} vg sah cop syr^{utr} arm aeth Aug$^{tract\,1,10}$ Thphyl ... ς (Gb^{00}) add *απ αρχης* cum KL al longe plu cat (Ath^{166} *αλλ εντολ. παλαιαν ην ηκουσατε απ αρχης*) Oec :: cf v. 24

8. *αληθες* (ℵ add *και*) *εν αυτω*: A *εν αυτ. αληθ.* | *εν υμιν* cum ℵBCKL al longe plu cat vg sah cop syr^{sch} etp^{txt} arm aeth Thphyl Oec Aug$^{tract\,1,10}$ Bed^{277} ... AP 4. 7. 9. 22. 29. 31. 34. 47. 76* c^{scr} tol syr$^{p\,mg}$ Hier$^{iovin\,1}$ *εν ημιν*, hinc Gb′ | *σκοτια*: A *σκια*

9. *μισων* (et. Or^{4,78} Cyp^{258} Lcif^{187}): ℵ 15. 43. 98. 137. arm aeth schol^{103} et^{103} Cyp^{305} add *ψευστης εστιν και* | *σκοτια*: 100. *σκια* (sed *σκοτ.* in mg)

10. *ουκ εστ. εν αυτω* cum ℵAC 5. 105. j^{scr} m^{17} syr^{sch} sah (cop *non est scandal. in eo*) Lcif^{187} ... ς Ti *εν αυτ. ουκ εστ.* cum BKLP al pler cat vg (et. Bed^{277}) syr^{p} arm Antioch^{1180} Thphyl Oec Aug$^{tract\,1,12}$

11. *εν τ. σκο. εστιν και* (Lcif^{187} haec om): P *εν τ. σκ. μενει και* | *τ. οφθαλμ. αυτου* cum ℵABCKLP etc (et. Or^{4,78}; Lcif^{187} *cor eius*) ... 3. 42. 57. 95. 101. *αυτ. τ. οφθ.*

12. *τεκνια*: 1. 10. 40. *τεκνα* ... 27. 29. 66** 68. 103. 106. al^{10} cat$^{114\,com}$ et Sev^{ibidem} *παιδια* | *αφεωνται* (ℵ^{c}): ℵ* 103. n^{scr} al aliq *αφεονται* ... vg Aug$^{tract\,2,4}$ *remittuntur*, am cop *remittentur* | *υμιν*: L 31. 68. 99. a^{scr} j^{scr} k^{scr} *υμων*

13. *τον πονηρον*: ℵ 95. *το πονηρον* | *εγραψα* (Gb′) cum ℵABCLP al^{35}

ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. 14 ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί 1, 10
ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονη-
ρόν. 15 μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις
ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ, Ia 4, 4
16 ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπι-
θυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
πατρός, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. 17 καὶ ὁ κόσμος παράγεται
καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς
τὸν αἰῶνα.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ἀντί- 2, 22. 4, 3
2 Io 7

fere cat sah cop syr^{utr} arm aeth Or$^{cat\,115}$ (accurate affert totum locum) et$^{int\,3,27}$ (Latina ista respondent Graecis catenae^{115}) Cyr$^{ador\,43}$ Phot$^{amphil\,qu\,115}$ (teste Wtst) Thphyl ... ς γραφω cum κ al sat mu arm^{cdd} aliq Oec, item fu demid harl Aug$^{tract\,2,455}$: sed iidem vg^{cdd} et Aug (vv. 12. 13. 14.) sexies *scribo*, item vg^{cle} am tol quinquies (omissis verbis v. 14 εγραψ. υμ. πατερ. οτι εγν. τ. α. αρχης). Cf et. Or$^{int\,2,300}$ ubi est: *ait enim* (*Iohannes*): Scribo vobis pueri, *et*: scribo vobis adolescentes, *et*: scribo vobis patres.

14. τον απ αρχης: Β το α. αρχ. | και ο λογ. usq *μενει*: Cyr$^{iohel\,229}$ et esa^{166} om | του θεου cum ℵACKLP etc (et. Or$^{int\,3,27}$, quae Graece leguntur cat^{115}): Β sah om

15. εν τω κοσμω et. Or^{1,300} ... 31. 57. 95. 96. 105. l^{scr} om τω | ουκ εστιν (h. l. et. Or^{1,300} Cyp$^{175.\,208}$ et^{alib} Aug$^{tract\,2,9\,semel\,etc}$): P Aug tract^{2,8} et$^{2,9\,bis}$ ante εν αυτω pon, 31. post εν αυτω | του πατρος cum ℵBKLP al pler cat vg sah cop syr^{utr} arm Or^{1,300} Antioch^{1048} Dam^{paris} Thphyl Oec Aug$^{tract\,2,9\,ter}$ etc ... AC 3. 13. 43. 65. 58^{lect} d^{scr} harl aeth^{utr} του θεου ... 15. 18. 26. 36. του θεου και πατρος

16. αλαζονια cum ℵAB*LP al mu^{vid} (4 ap Scri) ... ς Ln αλαζονεια cum B^{3}K^{sil} al plu :: cf ad Iac 4, 16 | εκ του πατρος: Or$^{int\,2,247}$ *a deo* („omne *enim* quod in mundo est, *sec. apostolum*, concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum, quae non est a deo") | αλλα εκ c. BC Thphyl ... ς Ln αλλ εκ c. ℵAKL al pler cat Or^{1,300} Dam^{2,519} (et.^{paris}) Oec

17. η επιθυμ. αυτου et. Did$^{lat\,297}$ Antioch^{1049} Dam^{2,519} (et.^{paris}) Cyp$^{175.\,208.\,236.\,308}$ Lcif^{247} Aug$^{tract\,2,14}$ etc ... A 5. 13. 27. 29. 66** arm^{zoh} Or^{1,300} om αυτου, hinc Gb^{0} | εισ τ. αιωνα: sah add *quemadmodum ille qui est in aeternum*, item tol Cyp^{308} Lcif^{247} Aug$^{tract\,2,14}$ *quomodo* (Lcif *quom. et*, Aug *sicut et*) *deus manet in aeternum*, Cyp^{311} Aug$^{tract\,2,10}$ *sicut* (Cyp *quomodo*) *et ipse manet in aeternum*

18. εσχατη ωρα (et. Or$^{3,699.\,3,476}$ Epiph^{424}, Ir$^{int\,206}$ *novissima hora est*): C* εσχατη τη ωρα | και καθωσ et. Or^{3,699} Ir$^{int\,206}$ (Epiph^{424} και ηκουσατε) etc ... κ om και | οτι cum ℵBCKP al pler cat vg syr^{utr} cop (sah hiat) aeth^{pp} etc Or^{3,699} (et^{1,692} ηκουσαμεν οτι etc) et$^{int\,3,851}$ Epiph^{403}

1 Pe 4, 7 χριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώ-
Act 20, 30 σκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. 19 ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν
1 Co 11, 19 ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ'
2, 27 ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. 20 καὶ ὑμεῖς
χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντες. 21 οὐκ ἔγραψα
ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι
πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. 22 τίς ἐστιν ὁ ψεύστης
4, 3 2 Io 7 εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν
2 Pe 2, 1 ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. 23 πᾶς
2 Io 9 Io 5, 23. 15, 23 ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν
καὶ τὸν πατέρα ἔχει. 24 ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν με-

---

et[424] Ir^{int}[206] Cyp[126. 152] (Lcif[230] *audistis quia* etc) etc ... AL 17. 96. 100. 142. aeth^{ro} om | *αντιχριστος* cum ℵ*BC 3. 5. 58^{lect} arm Or^{1,692} et^{3,699} Epiph[403] et[424] ... ς praem ὁ cum ℵ^{c}AKL(P latet) al pler cat Thphyl Oec | 31. d^{scr*} *αντιχρηστοι* (31. et. *αντιχρηστος* v. 22) | *γινωσκομεν*: A *-σκωμεν* ... Clem[532] *εγνωκαμεν*

19. *εξηλθαν* cum ABC ... ς *εξηλθον* cum ℵKLP al omn^{vid}, nec aliter Clem[532] Or^{4,443} Epiph[403] Cyr^{malach}[385] | *ει γαρ ησαν εξ ημ.* cum ℵAK LP al pler cat vg arm Clem[532] Cyr^{hr}[95] Epiph[403] Cyr^{malach}[865] Thphyl Oec Ir^{int}[206] Tert^{Praescr}[3] Cyp[83. 126. 152. alibi] Or^{int}[3,70. 279] Cornel[2,355] Did^{lat}[297] etc ... Ti *ε. γ. εξ ημ. ησαν* c. BC 69. 137. a^{scr} sah cop syr^{sch} (sed ita et. antea) et^{p} aeth^{utr} Amb^{ps}[33] et[40] et^{luc}[13] Optat^{donat}[1] | *φανερωθωσιν* (et. Ir^{int} *ut manifestarentur*, vg *ut manifesti sint* etc; Epiph[403] *γνωσθωσιν*) ... 69. a^{scr} syr^{sch} et^{p} mg *φανερωθη* | *παντες* ... 69. a^{scr} syr^{utr} Ir^{int}[206] Epiph[403] (*οτι ουκ ησαν εξ ημων*) om

20. *και* sec: B sah om | *οιδ. παντες* cum ℵBP 9. sah Hesych^{levi}[1,1 (12,55)] ... ς Ln Ti *οιδ. παντα* c. ACKL al pler vg cop syr^{p} arm aeth (et syr^{sch} *omnem hominem*) Did^{tri}[2, 6, 23] Thphyl Oec. Cf et. Aug^{tract}[3,5] *et vos unctionem habetis a sancto, ut ipsi vobis manifesti sitis.*

21. *παν ψευδος*: C om *παν*

22. *ο ψευστης* (et. syr^{p} mg): 13. 69* syr^{p} ^{txt} om *ο* | *τον πατερα*: ℵ* praem *και* (sed ante ℵ^{c} iam notatum, ab ipso* ut vdtr)

23. *ο ομολογων τ. υ. και τ. πατ. εχει* cum ℵABCP al[35] fere cat vg (et. harl) cop (in sah lacuna est, adest vero vox extrema *τον πατερα*) syr^{utr} arm aeth Or^{1,301} et$^{4,281. 282}$ Eus^{ps}[22] Cyr^{hr}[115] Cyr^{ioh}[797] Thphyl; item *ο* (Melet Cyr^{ose} add *δε*) *ομολογ. τ. υιον και τ. πατερ. ομολογει* (Cyr^{bis} *ομολ. και τ. πα.*) Melet ap Epiph[878] Cyr^{ioh}[924] et^{ose}[57]; item *qui* (m add *autem*) *confitetur filium, et filium et patrem* (Lcif *et pa. e'. fil.*) *habet* m[6] Cyp[265. 296] Lcif[230] Hil[907] etc ... ς (= Gb Sz) om cum KL al plu (9 ap Scri, 7 ap Mtthaei) Oec

24. *υμεις* sine copula cum ℵABCP 13. 27. 29. 66** 68. 69. 76. 81. 14^{lect} 57^{lect} a^{scr} vg syr^{p} arm Cyr^{ioh}[739] ... ς (Gb^{00}) add *ουν* cum KL al pler cat Thphyl Oec Aug^{tract}[3,11] (sah *υμ. δε*, cop syr^{sch} *et vos*, aeth^{ro} *et*

νέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ
υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. 25 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν 1, 5
αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. 5, 11

26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. 27 καὶ
ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρείαν 2, 20
ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς, ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει
ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ Io 14, 26
καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς μένετε ἐν αὐτῷ.

---

vos quoque, aethPP *et vos autem*). Cf et. Melet ap Epiph^{878} *οπερ ουν, φησιν, εξ αρχησ ηκουσατε, τουτο μενετω εν υμιν.*) | *ηκουσατε* bis: ℵ bis *ακηκοατε* | *εαν εν υμιν* (et. ℵ^{c}): ℵ* om *εν* | *μεινῃ*: K 95. 105. Melet$^{epiph\,878}$ *μενῃ* | *απ αρχησ* sec ante *ηκουσατε* cum ABCKLP al omn^{vid} cat am fu demid tol syr^{p} arm Melet^{epiph} (*οπερ εξ αρχ. ηκ.*) Cyr$^{ioh\,799}$ Aug$^{tract\,3,11}$ ... ℵ vg^{cle} harl sah cop syr^{sch} post *ηκουσ.* (*ακηκοατε* ℵ) pon | *εν τω πατρι* cum ℵACKLP al omn^{vid} cat demid Cyr$^{ioh\,799}$ Thphyl Oec ... Ln om *εν* cum B vg Aug^{tract} (item Melet epiph^{878} *εν τω υιω μενειτε και τω πατρι.* Praeterea ℵ 4. 5. 38. 68. 80. 96. 104. c^{scr} h^{scr} syr^{sch} aeth sic: *εν τω πατρι και εν τω υιω.*

25. *ημιν* cum ℵACKLP al fere omn cat vg^{cle} demid harl tol syr^{utr} rell Aug$^{tract\,3,11}$ etc ... Ln$^{ed\,min}$ *υμιν* cum B 31* am fu | *αιωνιον*: B *-νιαν*

26. *ταυτα*: ℵ syr^{sch} *ταυτ. δε*, aeth *et hoc* | *πλανωντων* (al mu — 7 ap Scri — *πλανοντων*): A *-νουντων*

27. *χρισμα* et. Ath^{537} Cyr$^{ioh\,347}$ et$^{ose\,46}$ etc ... B 10** *χαρισμα* | *ελαβετε*: Ti *-βατε* cum B* | *μεν. εν υμιν* (A*^{vid} *ημ.*) cum (Gb″) ℵABCP 5. (ap Sz) 13. 31. 68. d^{scr*} vg sah cop arm aeth (syr^{sch} *et etiam vos, si manserit in nobis unctio quam accepistis* etc) Ath^{537} Did$^{tri\,2,6\,extr}$ Cyr$^{ioh\,347}$ Thphyl Aug$^{tract\,3,12}$ ... ς *εν υμ. μεν.* cum KL al pler cat syr^{p} Oec. Praeterea pro *μενει* P 6. 7. 8. 13. 27. 29. 31. 66** 68. 69. 81. 137. a^{scr} d^{scr} vg syr^{p} Thphyl Aug^{tract} *μενετω* | *διδασκη* cum ℵABP etc ... CKL 13. 31* 100. 101. 106. al$^{4\,scr}$ etc *-σκει* | *αλλ ωσ* cum ℵACKLP al pler vg sah rell etc (Cyr$^{ose\,46}$ *αλλα καθωσ*) ... B 25. aeth Aug$^{tract\,3,13}$ Hier$^{abac\,3}$ *αλλα* | *το αυτου* (Gb′) cum ℵBCP al fere^{20} cat vg sah syr^{p} (syr^{sch} *unctio quae est a deo*) arm aeth^{utr} Ath^{537} Did$^{tri\,2,6}$ Cyr$^{ose\,46}$ et$^{ioh\,347}$ Aug$^{tract\,3,13}$ ... ς Ln *το αυτο* cum AKL al longe plu cop (*hic spiritus*) Thphyl Oec Hier$^{abac\,3}$ (:: cf ad 2 Pe 3, 7) | *χρισμα* cum ℵ^{c}ABCKLP al pler vg sah rell Ath^{537} Did$^{tri\,2,6\,extr}$ Cyr$^{ioh\,347}$ etc ... ℵ* 25. 81. cop aeth^{utr} Cyr$^{ose\,46}$ *πνευμα* ... 10** *χαρισμα.* Cf et. schol (ap Mtthaeium ad h. l.): *χρισμα το πνευματικον χαρισμα λεγει τησ γνωσεωσ.* | *αληθες*: ℵ *-θησ* | *ψευδοσ*: C^{vid}P *-δεσ.* Cf et. Aug$^{tract\,4,2}$ *et verax est et non est mendax.* | *και καθωσ*: A sah Aug$^{tract\,4,2}$ om *και* | *μενετε* (Gb′) cum ℵABCP 5. 7. 8. 11. 27. 29. 40. 68. 81. 137. a^{scr} d^{scr}, item *manete* vg sah cop syr^{utr} arm aeth. (Sed ℵ a^{scr} om *και νυν τεκν. μενετε εν αυτω*) ... ς Ti *μενειτε* cum KL al longe plu (1. 31. om *και νυν* usq *εν αυτω*) cat Thphyl Oec

4, 17 Eph 3, 12 28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ 3, 7. 9 αὐτοῦ. 29 ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

III.

1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ ἵνα τέκνα Io 17, 25 θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί Col 3, 4 ἐσόμεθα. οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι

---

28. τεκνια (P –κνα): κ h 22. 37. 40. 56. b^{scr} l^{scr} sah cop syr^{sch} aeth add μου | ινα εαν cum ℵABCP 5. 13. 26. 27. 29. 36. d^{scr} sah cop arm (vg *ut cum*) ... ς Ti ινα οταν cum KL al pler cat syr^{utr} Thphyl Oec | σχωμεν cum ℵ^{c}ABCP 15. 26. 27. 40. 66** 68. d^{scr} Thphyl ... ς εχωμεν cum ℵ*KL al pler cat Oec | απ (69. 137. a^{scr} παρ) αυτου: ℵ post εν τ. παρ. αυτ. pon

29. ειδητε cum ℵBC al mu, item *scitis* vg Aug$^{tract\,4,3}$ syr^{utr} sah etc ... AKLP al plu (6 ap Scri) cat ιδητε, item *videritis* cop aeth^{utr} | οτι και cum ℵACP 7. 8. 13. 29. 68. 69. a^{scr} d^{scr} vg^{cle} fu demid sah syr^{sch} Did$^{lat\,297}$ ... ς Ln om και cum BKL al pler cat am harl tol cop syr^{p} arm aeth Thphyl Oec Aug$^{tract\,4,3}$ Amb$^{fid\,4,548}$ | γεγεννηται (ut ς^{e} Gb Sz) cum ℵABCKL etc ... ς γεγενηται cum P 31. 69* 177* a^{scr} al mu^{vid} (3 ap Scri etc), item syr^{sch} et^{p} txt

III. 1. δεδωκεν cum ℵBCKP al longe plu Thphyl Oec ... AL 13. 27. c^{scr} d^{scr} εδωκεν | ημιν cum ℵAC^{2}LP etc ... BK* 22. 31* 80. 100. υμιν | και εσμεν cum ℵABCP 5. 6. 7. 8. 13. 15. 18. 22. 25. 26. 27. 29. 36. 66** 68. 69. 81. 137. a^{scr} cat vg (*et sumus* fu harl tol, vg^{cle} am demid *et simus*) sah cop syr^{sch} (*et fecit nos*) et^{p} arm (ex cdd^{2} ap Usc et^{1} ap Zohr) aeth Thphyl (et in comm habet: οιδατε γαρ οτι εδωκεν υμιν τεκνα αυτου γενεσθαι και λογισθηναι) Aug$^{tract\,4,4\,bis}$ (ut am, additque comm: *nam qui vocantur et non sunt, quid illis prodest nomen ubi res non est?*) Bed^{288} (*Arrius - refellitur in eo quod idem Ioh. et hic dicit, patrem nobis dare caritatem qua filii dei nominemur et simus.*) ..... ς Ti om cum KL al plu arm^{zoh} Oec (in^{comm} εδωκεν ημιν τεκνα αυτου γενεσθαι τε και κληθηναι) | ημας cum ℵ^{c}ABC al sat mu cat vg sah cop syr^{utr} arm^{edd} aeth Aug^{tract} Bed ... ℵ*KLP al^{40} arm$^{cod\,1}$ Thphyl Oec υμας | εγνω: P 192. εγνωκατε (100. al pauc εγνωτε)

2. τεκνα θεου (et. Or^{3,797}): P 31. θε. τεκν. | οιδαμεν sine copula cum ℵABCP 5. 68. vg sah syr^{p} arm Or^{1,522} et^{3,797} Did$^{lat\,298}$ Ter$^{t\,resur\,carn\,33}$ Aug$^{tract\,4,5\,bis}$ ac^{saep} etc ... ς (Gb^{00}) add δε cum KL al pler cat syr^{sch} cop aeth Or^{3,982} Antioch^{1241} Dam^{724} Thphyl Oec Quaest^{106} (pag^{2967}:

ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστιν. 3 καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν. 4 πᾶς 5, 17
ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν
ἡ ἀνομία. 5 καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας
ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 6 πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ 1 Pe 2, 24. 22
ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν 2, 3 3 Io 11
αὐτόν.

7 Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην
δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· 8 ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ- Io 8, 44
τίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει.

Hier Amb et sine copula et cum copula locum afferunt) | *οψομεθα*: 31. al^{2} scr etc *οψωμ.*

3. *επ αυτω* (confirmat Clem^{530}: *επι τω κυριω*) : 2. 25. 30. *επ αυτον*, 31. *εν αυτω* | *εαυτον*: 31* o^{scr} *αυτον*

4. *την αμαρτιαν*: 31. om *την* | *η* (Ln om sine teste, falsus de B) *αμαρτ. εστιν*: ℵ* add *και*, sed est punctis notatum quae ipsius* videntur esse

5. *οιδατε* cum ABCKLP al pler vg cop syr^{utr} aeth Tert$^{pudic\ 19}$ Aug$^{tract\ 4,8}$ etc ... ℵ 40. 98. tol sah arm Fulg^{bis} (vide ap Sab) *οιδαμεν* | *τας αμαρτ.* sine *ημων* cum ABP 5. 13. 27. 66** 81. am fu demid harl tol cop syrP arm aeth^{utr} Tert$^{pudic\ 19}$ (Aug$^{tract\ 4,8}$ *peccatum*) Fulg etc ... ς (Gb^{00}) add *ημων* cum ℵCKL al pler cat vg^{cle} sah syr^{sch} Ath^{463} Thphyl Oec | *εν αυτω ουκ εστιν* cum ABCKLP etc ... ℵ sah cop aeth *ουκ εστ. εν αυτ.*

6. *πασ ο αμαρτανων* (P *-ταννων*) et. sah cop syrP Or^{4,324e} bis et$^{324d\ cod\ 1}$ Did$^{lat\ 299}$: 38. 67^{mg} 95. 96** 97^{mg} 98^{mg} h^{scr} vg syr aeth (hi^{2} etiam antea *και πασ*) arm Or$^{4,324d\ ed}$ Thphyl Aug$^{tract\ 5,2}$ (non item^{4,8}) praem *και* | *εωρακεν* cum ℵAB^{3}CKLP etc ... Ti *εορακ.* cum B*

7. *τεκνια* cum ℵBKL al pler cat Thphyl Oec, item (*filioli*) m^{88} vg syr^{sch} et$^{P\ txt}$ Tert$^{pudic\ 19}$ Aug$^{tract\ 4,9}$ ... Ti *παιδια* cum ACP 5. 13. 27. 29. cop syrP^{mg} Lcif^{187} (*filii*). Non satis distinxit sah (cf cum h. l. 2, 13), nec magis ut^{vid} arm aeth. Praeterea 15. 26. 36. 68. cat sah syr^{sch} aeth add *μου.* | *μηδεισ ... A μη τισ* | *την δικαιοσυνην* et. ℵ^{c} ... ℵ* om *την*

8. *ο ποιων* (non probat in hanc rem Or^{1,283} *δηλονοτι ο ποιων τ. αμαρτ., ωσ φησιν* etc; nec^{4,320} *επει πασ ο ποιων* etc, nec^{323} *ο ποιων γαρ, φησι* etc, ibidem *ειρηται οτι πασ ο ποιων* etc, nec^{324} *προειρημενον – ὁτι ο ποιων* etc) ... A 25. 68. k^{scr} tol cop arm aeth (syr^{sch} *et* –) Lcif^{187} *ο δε ποιων* | *εστιν*: Or^{4,325} uberius dicit, ubi *εκ του διαβολου* dicatur poni *εστιν*, non item *γεγεννημενοσ εστιν*, quemadmodum cum *εκ του θεου* coniunctum sit. Nihilominus^{3,181} habet *ει πασ ο ποιων τ. αμαρτ. εκ του διαβολου γεγενηται* (sic, non *–νν–*), item^{290}, rursusque^{377} *– – ex diabolo natus est* (catena *γεγεννηται*). Item Eus$^{ecl\ 24}$ *επει πασ ο ποι. – γεγεννηται.* | *αμαρτανει* : P rursus *–ννει* | *λυση* (13. 100. *-σει*) : P *λυθῃ*

εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. 9 πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. 10 ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. 11 ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, 12 οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

13 Καὶ μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. 14 ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. 15 πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ

5, 18. 1 Io 8, 47 1. 5. 2. 7. 25 Gn 4, 8 Io 15, 18 s Io 5, 24 2, 10 s Mt 5, 21 s Io 5, 38

---

9. *γεγεννημενος* et. Or[1,232] et[4,323 ss] (et[4,325 b] *πας τοινυν ο γεννωμενος* etc) ... κ 99. 100. 177* j[scr] o[scr] al pauc *γεγενημενος* (al pauc etiam postea *γεγενηται*)

10. *πας*: c*[vid] aeth[ro] (non item[PP]) *και πας* | *ο μη ποι. δικαιοσυνην* cum ℵABCKLP al omn[vid] cat harl tol cop syr[sch] et[P txt] aeth Did[lat 300] Thphyl Oec ... Ln *ο μη ων δικαιος* cum m[88] vg (et. am fu demid) sah syr[P mg] Or[4,323] Cyp[305] Lcif[188] Aug[tract 5,8] (sed similiter v. 9 m[88] Aug[tract 4,12. 5,1 ss] *non peccat* pro *peccatum non facit*) | *δικαιοσυνην* cum ℵBL al plu Dam[3,442] etc ... ACKP h al fere[20] Dam ex[paris] *την δικ.*

11. *αγγελια* cum ABKL al plu cat Thphyl Oec[com] vg (*annunciatio*, item Aug[tract 5,8]) ... ℵCP 27. 29. 40. 66** 69. 99. a[scr] n[scr] al mu harl (*mandatum*) syr[utr] (et. gr syr[P mg] *επαγγελια*) sah cop syr[sch] arm aeth[utr] (hi[3] ut harl) Did[lat 300] (item) Cyr[ioh 799 extr] Oec[txt] Lcif[188 bis] (*repromissio*) *επαγγελια*

12. *και χαριν τιν. εσφ. αυτον*: aeth[ro] (non item[PP]) om

13. *Και μη* cum ℵC*P 15. 18. 29. 36. 66** 98. 191. cat[127] syr[sch] arm aeth ... ς Ln Ti om *Και* (:: minus aptum videbatur; similiter ac v. 19.) cum ABC[corr]KL al pler vg sah cop syr[P] Lcif[188] Did[lat 300] Thphyl Oec | *θαυμαζετε*: 31. al[5] *-ζητε* | *αδελφοι* sine *μου* cum ℵAB CP al mu cat vg arm Lcif[188] Did[lat 300] Orsies[50] (Gali[5]) ... ς (Gb[00]) add *μου* cum KL al longe plu syr[utr] sah cop (aeth *ημων*) Thphyl Oec

14. *τους αδελφους*: ℵ 68. 58[lect] syr[sch] add *ημων* | *ο μη αγαπων* sine additam cum ℵAB 13. 27. 29. vg sah[münt] arm Did[int 300] Lcif[188] Aug tract 5,10 etc ... ς (Gb[0]) add *τον αδελφον* cum CKLP al pler (item 15. *τους αδελφους*) sah[woid] cop syr[utr] aeth Thphyl Oec Cassiod[130]. Praeterea ex his P al fere[10] sah cop syr[utr] aeth insuper add *αυτου*.

15. *αυτου*: B *εαυτου*. Cf et. Clem[946] *ο μη φιλων, φησι, τον αδελφον*

οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. 16 ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ὑμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν Ioh 15, 12 s
ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. 17 ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ Ia 2, 15 s
σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

18 Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. 19 καὶ ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν· 20 ὅτι

ανθρωποκτ. εστιν. | εν εαυτω cum ℵACLP al[30] (ac plus) ... ς Ln Ti εν αυτω cum BK al plu Thphyl Oec

16. την αγαπην: 52. vg (et. am demid harl, non item fu nec Aug[tract 5,11]) arm[ed] et[edd] (sed non ed[zohr]) add του θεου, item m[17] tol Vig varim *ipsius*, Ambrst *eius* (Vig et Ambrst vide ap Sab) | εθηκεν: 4. 31. 40. τεθεικεν, idque 31* ante την ψυχ. αυ. pon | υπερ: P περι | θειναι cum ℵABCP 5. 15. 26. 27. 29. 68. (P θηναι) ... ς τιθεναι cum KL al pler Thphyl Oec

17. εχη (m vg Cyp[241. 304] Aug[tract 5, 12] al *habuerit*) et θεωρη (iidem *viderit*) ... L 13. 29. 40. 99. 100. 106. al[3scr] al aliq εχει, item KL 29. 40. al plus[20] θεωρει. (Dam[2,484] οστις εχει etc) | κλειση: L 13. al κλεισει (L 13. κλησει) | μενει (m vg Cyp Aug[tract 6,1] al *manet*) hoc accentu P etc ... B[3]KL al μενεῖ (Aug[tract 5,12] *poterit manere*; post vero *potest manere*)

18. τεκνια sine μου cum ℵABCP al[15] cat m am syrP arm Clem[608] Dam[2,354] Aug[tract 6,2] ... ς (Gb[00]) add μου cum KL al longe plu vg (et. fu demid etc) syr[sch] sah cop aeth Thphyl Oec | μηδε et. Clem[608] ... ℵ syr[sch] aeth και | τη γλωσση c. ABCKL al plu Dam[2,354] exparis Thphyl ... ς (= Gb Sz) om τη cum ℵP al sat mu cat arm Clem[608] Oec | αλλα cum ℵA ... ς Ln Ti αλλ cum BCKLP al certe pler Clem Thphyl Oec | εν εργω cum ℵABCLP al plu arm Clem[608] Thphyl (et.[com]) ... ς (= Gb Sz) om εν cum K al permu cat Dam[2,354] Oec (et.[com])

19. και pri cum ℵCKLP al longe plu (69. a[scr] αλλ εκ τουτου) cat sah syr[sch] arm aeth Dam[2,354] Thphyl Oec Aug[tract 6,1] (non item[6,3]) ... Gb[0] Ln om cum AB 40. d[scr] al[5] vg cop syrP Clem[608] | γνωσομεθα (Gb′) cum ℵABCP 6. 7. 15. 18. 22. 27. 29. 33. 36. 40. 66** 68. 69. 137. a[scr] j[scr] cat sah cop arm Clem[608] (sed antea edebatur γινωσκομεθα) Dam[2,354] ... ς Ti γινωσκομεν c. KL al pler vg syr[utr] Thphyl Oec (utergue etiam[comm]) Aug[tract 6,1] et[3] (aeth anceps) | εμπροσθεν: ℵ εκπροσθ. Interpunxit autem Ln[ed min] sic: ἐσμέν. καὶ ἔμπροσθεν | πεισομεν (vg[cle] *suadebimus*; sed am demid harl *suademus*, Aug[tract 6,1] et[3] *persuademus*, fu *suadeamus*) ... 5. 27. 29. 69. a[scr] al fere[19] Thphyl πεισωμεν | τας καρδιας cum ℵA[2]CKLP al fere omn cat vg cop arm syrP Thphyl Oec ... Ln[ed min] την καρδιαν cum A*B 66** sah syr[sch] aeth Aug[tract 6,1] et[3]

20. ημων [20]οτι (Ln o τι) εαν: ς Gb Sz Ln ημων, [20]οτι

ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

2, 28 4, 27 5, 14 Mt 21, 22 Io 9, 31 21 *Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, 22 καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. 23 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα*

---

20. *εαν*: A al pauc *αν* | *καταγινωσκη* (ℵ *-γινγ-*): L 13. 100. 106. 177* al^{5} *-σκει* | *οτι* sec c. NBCKL al pler cat syr^{sch} (*quanto magis deus qui maior est*) et^{p} Hesych$^{lev\ 1,1}$ (*quia si - et scimus quia*) ... Ln om cum A 13. 33. 34. 63. d^{scr}, nec exprim vg sah cop arm aeth Oec Aug$^{tract\ 6,3}$. Praeterea cf cat: *ἐὰν ἁμάρτωμεν, οὐ λανθάνομεν οὐδὲ διαφευξόμεθα· εἰ γὰρ ἁμαρτάνοντες τὴν καρδίαν ἑαυτῶν λαθεῖν* (adde *ου* ex schol^{100} et^{103}) *δυνάμεθα, ἀλλὰ νυττόμεθα ὑπὸ τοῦ συνειδότος, πόσῳ μᾶλλον τὸν θεὸν πράττοντές τι τῶν φαύλων* (addendum omnino vdtr *οὐ*, cf Thph *πόσῳ μᾶλλον - οὐκ ἂν λάθοιμεν*) *δυνηθῶμεν λαθεῖν*. Similiter praeter schol^{100} et^{103} habent et. Thph et Oec. | *μειζων*: K *-ζον* | *θεος*: C *κυριος*

21. *αγαπητοι* cum ABCKL al omn^{vid} vg rell ... ℵ *αδελφοι* | *εαν* (et. Or$^{3,230.\ 297}$): A *αν* | *η καρδια ημων*: cf Or^{3,230} *εαν η συνειδησις ημων μη καταγινωσκη* etc, item^{3,297} *εαν μη η συνειδησις καταγιν. ημων* etc. Item Or$^{int\ 4,486}$: *si conscientia*, inquit, *nostra non reprehendat nos* etc | *ημων* pri cum NCKL al pler cat^{128} vg (et. am demid harl tol) syr^{utr} sah cop arm aeth Or^{3,230} et$^{int\ 4,486}$ Dam^{2,569} ex^{paris} Thphyl Oec cat com^{142} Cyp^{325} Did$^{lat\ 304}$ Hesych$^{lev\ 1,1}$ Ps-Ath$^{lat\ 2,647}$ etc ... ς Ln om cum AB 13. 27. 30. 66** 113. fu Or^{3,297} (vide ante) Dam$^{2,569\ ed}$ Aug tract^{6,4} (sed alibi etiam *cor nostrum*. Eodem modo fluct Hier) | *καταγινωσκη*: AL 13. 100. 106. al$^{3\ scr}$ al aliq Dam ex^{paris} *-σκει* | *ημων* sec cum NAKL al pler cat^{128} vg sah cop syr^{utr} arm aeth Or^{3,297} (vide ante) et$^{int\ 4,486}$ Dam^{2,569} (et. paris) cat$^{com\ 142}$ Ps-Ath^{2,647} Did$^{lat\ 304}$ etc ... BC 68. Or^{3,230} (vide ante) om | *εχομεν* (et. Or$^{3,230.\ 297}$ etc): 13. al pauc Dam^{2,569} ex$^{paris\ 281}$ *εχωμεν*. Cf et. Lcif^{188}: „Et iterum: *Fiduciam*, inquit, *habeamus ad deum*; *et quicquid petierimus, accipiemus ab eo* etc ... B 29. *εχει*

22. *ο εαν* (et. Dam^{2,569} et^{654}): B 31. 42. 105. a^{scr} Dam$^{paris\ 281}$ (non item sub *π*) *ο αν* | *αιτωμεν* cum ABCKL al omn^{vid} etc (Dam^{paris} *αιτουμεν*, sed^{ed} et^{2,569} et^{654} *αιτωμεν*): ℵ Or^{3,230} *αιτωμεθα* (:: ut 5, 14 et 15 lectione non fluct) | *λαμβανομεν*: A al fere^{10} Dam^{paris} sub *π* (i. e. ed 654) *-νωμεν* ... vg sah (cop) syr^{p} Cyp^{325} Lcif^{188} etc *accipiemus* | *απ αυτου* cum NABC 5. 13. 27. 29. 33. 34. 68. 69. 137. a^{scr} 8^{pe} Dam^{paris} ad^{654} ... ς *παρ αυτου* cum KL al pler cat Or^{3,230} Dam^{bis} ed Thphyl Oec | *τηρουμεν* cum BCL al pl Dam^{bis} ... NAK 40. 98. al^{4} wtst et$^{mu\ vid}$ *-ρωμεν*

23. *πιστευωμεν* (Gb') cum NAC al^{25} fere (99. 100. al *-ομεν*) Thphyl ... ς Ti *πιστευσωμεν* cum BKL al plu cat Oec | *τω ονοματι* (5. 58^{lect} *εις το ονομα*) *του υιου αυτου* $\overline{\text{ιυ}}$ $\overline{\text{χυ}}$ cum NBCKL al pler vg etc (Lcif^{188}

πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγα-
πῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. 24 καὶ ὁ τηρῶν 3, 11
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ 4, 13
γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν. Ro 8, 9
2 Co 1, 22

IV.

1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε
τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται 2 Io 7
ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ 2 Pe 2, 1
θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα 4, 15
ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν,

---

ante conspectum eius faciamus in nomine filii eius I. Chr., ita ut desiderentur verba: *και αυτη ε. η εντ. αυτ. ινα πιστ.*) ... A *τω ον. αυτου ιυ χω* (sic; et. 43. omittere dicitur *του υιου*) ... 3. 13. 15. 18. 26. 37. 67. 81. d^{scr} al pauc aeth *τω υιω αυτου ιυ χω* | *ημιν* cum ℵABC al mu cat vg etc (Aug$^{tract\,6,9}$ *sicut dedit nobis mandatum.* Ita et. tol et al interpretes, item 105. al pauc *ημιν εντολ.*) Thphyl Oec^{cod} Lcif^{188} ...ς Ti om cum KL h 40. al fere^{60} Oec^{ed}

24. *και εν τουτω* cum ℵ^{c}ABCKL al pler vg syr^{utr} cop rell etc ... ℵ* 18. 38. 80. 95** 137. c^{scr} al$^{2\,scr}$ sah Aug$^{tract\,6,9\,extr}$ (sed paullo ante habet) om *και* | *ου ημιν εδωκ.* cum ABCL al plu cat fu Bas^{1,276} et^{3,8} ... ℵK 22. 25. 31. 34. 38. 42. 57. 68. 69. 80. 137. a^{scr} al plus^{10} vg (et. am demid harl tol) sah cop syr^{utr} arm Ath^{353} et Ps-Ath^{2,25} Cyr ioh^{857} s et$^{iohel\,242}$ Thphyl Oec Aug$^{tract\,6,9}$ et^{alib} *ου εδωκ. ημιν*

IV. 1. *τα πνευματα*: K praem *παντα* | *πιστευετε*: 31. al$^{2\,scr}$ al aliq *-ητε*

2. *γινωσκετε* cum ℵ^{c}ABCL al sat mu sah cop syrP aeth^{utr} Ir$^{int\,207}$ (*cognoscite*) Lcif^{238} (*intelligite*) ... Gb′ *γινωσκεται* cum K al fere^{50} vg (*cognoscitur*) syr^{sch} ar^{e} Cyr$^{act\,53}$ Thphyl Did$^{lat\,301}$ (ut vg) Aug$^{tract\,6,12}$ (item) ... ℵ* 9. 14* 69. a^{scr} arm *γινωσκομεν* | *ιησουν χριστον* (et. Ir$^{int\,207}$ Cyp^{288} Lcif^{238} Did$^{lat\,301}$ Thdrt^{4,43}; Or$^{int\,2,70}$ om *χριστον*): C *χριστ. ιησ.* | *εληλυθοτα* cum ℵACKL etc ... B 99. Thdrt^{4,43} *εληλυθεναι.* Item *venisse* vg Ir^{int} Cyp Or$^{int\,2,70.\,4,562}$ Lcif Did^{lat}. Cf et. Polyc ad v. 3.

3. *ο μη ομολογει*: ita etiam Polyc^{7} (Dress^{385}: *πᾶσ γὰρ ὃσ ἂν μὴ ὁμο-
λογῇ* [- *γεῖ*] *ιν χν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι, ἀντίχριστόσ ἐστιν, καὶ ὃσ ἂν
μὴ ὁμολογῇ τὸ μαρτύριον τοῦ σταυροῦ, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν*) Cyr ador^{497} et^{alib} Thdrt^{4,43} Thphyl Oec, item Tert$^{carn\,chr\,24}$ (*certe qui negat Christum in carne venisse, hic Antichr. est*) Cyp^{288} (*qui autem negat in carne venisse, de deo non est, sed est* etc) Did$^{lat\,301}$ (*qui negat*) Aug$^{tract\,6,12}$ (*qui non confitetur*) Fulg$^{trasim\,1,5}$ (ut Aug) ..... vg Ir$^{int\,207}$ Or$^{int\,3,883}$ Aug$^{tract\,6,14}$ Fulg$^{incarn\,9}$ cdd^{vet} ap Socra^{7,32} *qui solvit, ο λυει* (item Lcif^{238} *qui destruit*; cf et. Tert$^{marc\,5,16}$ *praecursores Antichristi*

t. cod. Laur. A
ap. v. d. Golt

5, 22 ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.

2, 13 4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου
Io 3, 31 15, 19 εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν
8, 47 ἀκούει. 6 ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει

---

spiritus, negantes Christum in carne venisse, et solventes Iesum, scilicet in deo creatore, etpsych 1. *nec quod Iesum Christum solvant*). Cf inprimis Socra 7,32: *αὐτίκα γοῦν ἠγνόησεν* (i. e Nestorius) *ὅτι ἐν τῇ καθολικῇ ἰωάννου γέγραπτο ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις ὅτι πᾶν πνεῦμα ὃ λύει τὸν ιν, ἀπὸ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστι. ταύτην γὰρ τὴν διάνοιαν ἐκ τῶν παλαιῶν ἀντιγρ. περιεῖλον οἱ χωρίζειν ἀπὸ τοῦ τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου βουλόμενοι τὴν θεότητα· διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ ἑρμηνεῖς αὐτὸ τοῦτο ἐπεσημήναντο, ὥσ τινες εἶεν ῥᾳδιουργήσαντες τὴν ἐπιστολήν, λύειν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸν ἄνθρωπον θέλοντες.* Sic Ir$^{int\,207}$: „*Sententia enim eorum homicidialis, deos quidem plures confingens et patres multos simulans; comminuens autem et per multa dividens filium dei: quos et dominus nobis cavere praedixit et discipulus eius Ioh. in praedicta epist. fugere eos praecepit dicens* – – Et omnis spir. qui solvit Iesum, non est ex deo, sed de Antichr. est.“ Item Or$^{int\,3,883}$ „*Haec autem dicentes non solvimus suscepti corporis hominem, cum sit scriptum apud Ioh.:* Omnis spir. qui solvit Iesum, non est ex deo: *sed unicuique substantiae proprietatem servamus.* Item Aug$^{tract\,6,14}$ „Solvere *factis intelligitur. Quid tibi ostendit? qui negat; quia dixit* solvit. *Ille venit colligere, tu venis solvere. Distringere vis membra Christi.*“ Etc. Cf. et. Fulbert$^{ep\,1}$ *et de epist. eraserunt: Et omnis spiritus qui solvit Iesum ex deo non est.* Item Hincmar$^{opusc\,18}$ *quidam etiam de epist. Ioh. eraserunt: Et omnis spir. qui solvit Iesum ex deo non est.* | *τον ιησουν* cum AB h 13. 27. 29. 69. a^{scr} cdd^{vet} ap Socra ^{7,32} Cyr$^{act\,53}$ Thdrt ^{4,43}. Item *Iesum* vg^{cle} fu harl tol syr^{utr} cop arm$^{edd\,mu}$ aeth Ir$^{int\,207}$ Or$^{int\,3,883}$ Leif^{238} Did $^{lat\,301}$ al … ℵ *ιησουν κυριον … ς* (= Gb Sz) *τον ιησουν χριστον* cum L al plu cat Oec; item K al plus^{30} Polyc^{7} Thphyl omisso *τον* (hinc Gb^{0}). Item *Ies. Christ.* am demid sah arm^{ed} Aug$^{tract\,6,13}$ (et^{14} om *Iesum.* Item Tert$^{carn\,chr}$ vide ante). Praeterea vero ς (= Gb Sz) add *εν σαρκι εληλυθοτα* cum ΝΚL al pler cat syr^{utr} arm Polyc^{7} (sed *εληλυθεναι*) Thdrt ^{4,43} (ut Polyc) Thphyl Oec. Item *in carne venisse* Tert$^{marc\,5,16}$ et$^{carn\,chr\,24}$ Cyp^{288} etc … omisimus ista cum AB 27. 29. edd^{vet} ap Socr^{7,32} vg sah cop aeth^{ro} (nil nisi *qui non confitetur*: om igitur ipsum *τ. ιησ.* etc) Cyr$^{act\,53}$ Ir$^{int\,207}$ Leif^{238} Did^{lat} etc | *εκ* (edd vet ap Socr *απο*, vide supra): KL 40. k^{scr} al plus^{10} cat om | *ο ακηκοατε οτι* (et. Cyr$^{act\,53}$; Did^{lat} *quem audistis quia venturus est*, vg *quod audistis quoniam venit*): ℵ 5. 6. 39. 100. *ο τι ακηκ. οτι*

4. *τεκνια*: 31. c^{scr} al pauc *–κνα*

5. *δια τουτο*: 68. 103. Did$^{lat\,305}$ *και* … 69. a^{scr} *και δια τουτ.*

ἡμῶν, ὅσ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ 3, 11
ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν
θεόν. 8 ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. 5, 1
9 ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν 4, 16
αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσω- Ro 5, 8
μεν δι' αὐτοῦ. 10 ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήκα- Io 3, 16
μεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν 4, 19
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. 2, 2

11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς 3, 13
ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. 12 θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· 1, 18
ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ 2, 5

---

6. *οσ ουκ εστιν* usque *ουκ ακ. ημων* cum ℵBK al pler vg etc ... AL 3. 142. 177* om | *εκ τουτου* cum ℵBKL al omn^{vid} cat syr^{utr} Lcif^{238} (*ex hoc*) Aug$^{tract\,7,4\,bis}$ (*ex hoc*) etc ... Ln$^{ed\,min}$ *εν τουτω* cum A vg (*in hoc*) sah cop

7. *ο αγαπων* (et. Or$^{int\,3,29}$): A add *τον θεον*, item demid tol Fulg^{verit} praed^{2} add *fratrem*, Did$^{lat\,302}$ *fratrem suum*. Similiter Lcif^{188} *quicumque non diligit fratrem* v. 8. | *και πασ* usque *αγαπη εστιν* (v. 8): syrP om | *γεγεννηται*: 99. 177* 180. j^{scr} l^{scr*} Dam^{paris} (ad^{2,351}) *γεγενηται* | ℵ *γιγνωσκει*

8. *ο μη αγαπ.* usque *τον θεον* cum (A)BKL al fere omn (9. *εκ του θεου ουκ εστιν* pro *ουκ εγν. τ. θε.*) cat vg cop syrP arm Or$^{int\,3,29}$ Did$^{lat\,302}$ Dam^{2,351} Lcif$^{118\,extr}$ (vide ante) etc ... syr^{sch} haec post *οτι ο θε. αγ. εστ.* transp ... ℵ* 192. d^{scr} arm^{cdd} aeth om; ℵ^{c} non suppl nisi *ο μη αγ. ουκ εγνωκεν* (ad haec corrige N. T. Gr. ex cod. Sin. Lips. 1865, ubi ℵ^{c} etiam *τον θεον* addere dictus est) | *ουκ εγνω*: ℵ^{c} 31. *ουκ εγνωκεν* (31* *εκεγνωκε*) ... A 3. 5. 13. al^{4} arm *ου γινωσκει* (A *γειν.*), item Or$^{int\,3,29}$ *non cognoscit*; vg Lcif *non novit*; Did^{lat} Fulg *ignorat*

9. *απεσταλκεν* (et. Or^{2,392}): K 29. 38. 42. 57. al plus^{12} Ath^{419} *libere*. Vict ap Niceph^{1,1654} *απεστειλεν* | *ο θεοσ*: 15. 18. 25. 98. 100. al^{5} m^{6} arm^{usc} (non item^{zoh}) aeth^{utr} Aug$^{tract\,7,7}$ om | *ζησωμεν* (et. Or^{2,392}. Cf et. Polyc^{8} *ἀλλὰ δὶ ἡμᾶς, ἵνα ζήσωμεν ἐν αὐτῷ, πάντα ὑπέμεινεν*) et. ℵ^{c} ... ℵ* *ζωμεν*

10. *η αγαπη* (et. Lcif^{189} Aug$^{tract\,7,9}$ etc): ℵ sah cop add *του θεου* | *ηγαπησαμεν* cum ℵ^{c} (et*-*πησεν*)KL etc ... B *ηγαπηκαμεν* | *αυτοσ*: A *εκεινοσ* | *απεστειλεν* cum ABKL al omn^{vid} ... ℵ *απεσταλκεν* | *ιλασμον* (vg *propitiationem*): Lcif^{189} *expiatorem* (pergit *peccatorum nostrorum*), Aug$^{tract\,7,9}$ *litatorem* (quod explicat per *sacrificatorem*)

τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν. 13 ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ
μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν
1, 1 ἡμῖν. 14 καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ
3, 24 ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. 15 ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι
4, 2. 5, 1 Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν
Io 6, 69 τῷ θεῷ. 16 καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην
4, 8 ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ
ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.
4, 12 17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν
2, 28 3, 21 ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ
ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. 18 φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ,

---

12. *τετελειωμενη*: 13. praem *τετελειωται και* | *εν ημιν* ante *εστιν* cum ℵB ... A 5. 13. 31. 68. 69. a^{scr} vg Thphyl ante *τετελειωμενη* ... ς Ti post *τετελ. εστιν* cum KL al pler cat sah cop syr^{utr} arm aeth Oec Aug$^{tract\,8,12}$ (*erit perf. in nobis*)

13. *μενομεν*: K 13. 106. al *-νωμεν*. Praeterea 13. add *και ημεις* | *δεδωκεν* cum ℵBKL al pler cat Ath^{707} ex$^{cdd\,pl}$ Cyr$^{ioh\,989}$ Ps-Bas^{2,583} ex cdd^{2} ... A 13. 27. 29. c^{scr} Ath$^{522.\,533.\,537}$ et$^{704\,cod\,1}$ Bas^{3,8} et$^{eunom\,276}$ Cyr$^{ioh\,94.\,126.\,173}$ et$^{nest\,13}$ *εδωκεν*

14. *τεθεαμεθα* cum ℵBKL al longe plu cat Thphyl Oec ... A 27. 29. 33. 34. 66** 68. 98. al aliq Cyr$^{act\,53}$ *εθεασαμεθα*

15. *οσ αν* cum ℵAKL etc ... B 68. 69. a^{scr} k^{scr} *οσ εαν* | *ομολογηση*: 13. 106. al pauc *-γησει* ... A 5. *ομολογη* | *ιησους*: B m^{8} arm add *χριστος* (m : *quia Iesus Christus ex deo natus, deus in ipso est* etc). Cf et. Tert prax^{31}: *Qui vero confessus fuerit Christum filium dei, non patrem, deus in illo manet et ipse in deo.*

16. *πεπιστευκαμεν* cum ℵBKL al fere omn cat Thphyl Oec. Item vg^{cle} fu demid harl etc (sah *et nos cognovimus testificati sumus credidimus*) ... A 13. am tol cop (Aug$^{tract\,9,14}$ fluctuat lectio) *πιστευομεν* | *την αγαπην*: am* arm add *dei* | *και ο* (ℵ om) *θεος εν αυτω*: ad haec addidimus *μενει* cum ℵBKL al fere^{50} sah (*μενει* ter reddit per *est*, ut etiam v. 15) cop syr^{p} arm (sah cop syr^{sch} *μενει* etiam exeunte versu 15. add) Cyp^{199} Aug$^{tract\,8,14}$ Fulg$^{epist\,9}$ Zen^{1,2} ... Ln [*μενει*], ς Ti om cum A al sat mu cat vg aeth Thphyl Oec Cyp^{305} ... syr^{sch} ista omnia (propter *ομοιοτελευτον*) om

17. *η αγαπη*: 96. al pauc vg^{cle} (et. tol; non item am fu demid harl, nec Aug$^{tract\,9,2\,bis}$) sah add *του θεου*, item arm *αυτου* | *μεθ ημων*: ℵ add *εν ημιν* ... al* pauc om | *εχωμεν* cum ABL etc ... ℵK al^{5} (3 ap Mtth, 2 ap Scri) *εχομεν* | *ημερα*: ℵ (per manifestum errorem) *αγαπη* | *εκεινος*: 13. al^{2} *κακεινος* | *εσμεν* (vg *quia – sumus*, tol Hier$^{iovin\,1}$ *ut – simus*): ℵ *εσομεθα*

ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν
ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. 19 *ἡμεῖς ἀγα-* 4, 10
πῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. 20 *ἐάν τις εἴπῃ ὅτι*
ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ
γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ
ἑώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν. 21 *καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν* 5, 1. 2
ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

V.

1 *Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ* 4, 15

---

18. *αλλ* cum ℵAKL etc (et. Clem^{608}) ... B *αλλα* | *η τελεια αγαπη* (31: *η αγαπ. η τελει.*) *εξω βαλλ.* (Clem^{956} pro his *εκβαλλει*) *τ. φοβον*: haec et. Clem^{608} et^{953} Or^{3,606} (et^{2,811} *οπου δε εισελθη τελεια αγαπη* etc) Eus^{ps} ap Mai^{4,74} (*εξω γαρ εκβαλλ. η τελ. αγ. τον φοβ.*) Tert$^{gnost\,12}$ etc | *ο δε φοβουμενος ου τετελειωται* (Dam^{2,354} *τελειοῦται*) *ε. τ. αγ.*: haec etiam Respons$^{orthod\,98}$ hab

19. *ημεισ* sine copula cum ℵBKL al longe plu cat sah cop syr^{p} arm Thphyl Oec Aug$^{tract\,9,9\,bis}$ ... Ln add *ουν* cum A 5. 8. 13. 31. 98. 101. 105. 106** 107. 177** g^{scr} k^{scr} al pauc vg syr^{sch} (aeth *et nos quoque*) | *αγαπωμεν* sine additam cum AB 5. 27. 29. 66** fu aeth^{pp} (item sah *nos scimus quia*) Aug$^{tract\,9,9\,bis}$ et^{9,10} Pelag^{demetriad} Bed^{309} com ... ℵ 13. 33. 34. 68. 69. 91. 137. a^{scr} c^{scr} d^{scr} vg^{cle} demid harl tol syr^{utr} cop arm Leo$^{serm\,11}$ add *τον θεον* ... ς (Gb^{00}) add *αυτον* c. KL al longe plu cat Thphyl Oec Aug$^{tri\,15}$ ... am Leo^{semel} add *invicem*, aeth^{ro} *nos invicem et amemus deum* | *αυτοσ* cum ℵBKL al pler cat harl sah cop syr^{utr} arm aeth Thphyl Oec Aug$^{tract\,9,9\,bis}$ et^{10} et$^{trin\,15}$ (Bed^{309} *quia prior dilexit nos*) ... Ln *ο θεοσ* cum A 5. 8. 13. 14* 33. 34. 81. vg (exc harl) Pelag^{demetriad} | *πρωτοσ* (Latini *prior*): 5. 8. 25. 40. 69. a^{scr} *πρωτον* | *ηγαπησεν*: 13. *-πηκεν*

20. *οτι αγαπω* (et. Dam^{2,354} et^{609}: vg Zeno$^{tract\,1,2}$ *quoniam diligo*, Lcif^{189} *quia diligit*, Cyp^{305} *quoniam diligit*): ℵ om *οτι*, item Aug$^{tract\,9,10\,bis}$ | *μιση* (ℵB* *μεισει*) ... ℵ^{c} (*μεισει*) K h al^{25} cat Dam^{2,354} et^{609} (et. par^{is}) Thphyl *μισει* | *εωρακεν* cum ℵAB^{3}L al certe pler (K *εωρα*) ... Ti *εορακεν* cum B* | *ουχ*: Dam^{paris} *ουκ* | *ου δυναται* cum ℵB 27. 29. 66** 68. 69. a^{scr} sah syr^{p} Lcif^{189} Zeno$^{tract\,1,2}$ ... ς Ti *πωσ δυναται* cum AKL al pler cat vg syr^{sch} cop arm aeth Dam^{2,354} et^{609} Thphyl Oec Cyp^{305} Aug$^{tract\,9,11}$ et^{10,1} :: similiter ac 3, 17 | *αγαπαν*: 13. al^{2} *-πησαι*

21. *απ αυτου* (et. fu Lcif^{189} Aug$^{tract\,9,11}$ et^{10,1}) ... A vg^{cle} am demid harl tol (et. Bed$^{txt\,310}$) *απο του θεου* | B* transiliens a *τον* pri ad *τον* alterum om *θεον αγαπα και τον* (suppl B^{2}), item^{vid} A* ... 13. 34. om *και* post *αγαπα*

γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. 2 ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
2. 5 2 Io 6 Io 14, 15 ποιῶμεν. 3 αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, 4 ὅτι πᾶν
Io 16, 33 4, 15 τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. 5 τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς

V. 1. *αγαπα και* cum ℵAKLP al pler cat vg^{cle} harl syr^{utr} arm aeth Cyr$^{hr\ 152}$ Thdrt^{3,742} Thphyl Oec Hil^{1118} Maximin$^{episc\ aria}$ ap Aug^{8,867} Bed^{310} ... B 7. 13. 33. 62. am demid tol sah Hil^{907} Aug$^{tract\ 10,2}$ al om *και*, hinc Ln [*και*]. Praeterea sic fu: *qui diligit eum qui natus est ex eo* omissis *genuit diligit eum qui* (a *qui* ad *qui* transiliens); item cop^{wi} om *αγαπα και τ. γεγεννη.* | *τον γεγεννημενον*: ℵ 31. *το γεγεννη.*

2. *τα τεκνα τ. θεου*: arm *τον υιον τ. θεου* ... aeth *dominum* | *οταν τον θε. αγαπωμεν*: 13. 191. 57^{lect} *εν τω αγαπαν τον θεον* | *ποιωμεν* (Gb$^{\prime}$) cum B 27. 29. 64. 65. 69. 106. 15^{lect} a^{scr} d^{scr} g^{scr} (item 5. 17. 33. 34. *ποιουμεν*) vg (et. am fu etc, non item tol cav) sah cop syr^{utr} arm aeth Thphyl Lcif^{189} Aug$^{tract\ 10,4}$ al (:: et istae quidem versiones omnes quae h. l. *ποιωμεν* exprimunt, v. 3 reddunt *τηρωμεν*) ... ς *τηρωμεν* cum ℵKLP al pler (31* al^{2} *τηρουμεν*) cat tol cav Oec, item qui ab hoc *τηρωμεν* ad *τηρωμεν* v. 3 transiliunt A 3. 42. 66** 100. 101.

3. *αυτη γαρ εστιν* usque *τηρωμεν* (:: nemo testium h. l. *ποιωμεν*): et. Clem^{301} (*αυτη δε εστ. - - τηρησωμεν*) Lcif^{189} Aug$^{tract\ 10,4}$ etc ... de A etc vide ante | *ουκ εισιν*: haec commate tantum ab eis quae sequuntur distinguenda videntur (nec aliter Gb Sz Ln). Contra ς plene distinxit.

4. *ημων* cum ℵABKP al plu cat vg (et. am fu cav demid harl tol) etc Did$^{lat\ 304}$ etc ... L 3. 42. 57. 98. 105. 191. al fere^{20} aeth^{utr} (vg$^{edd\ ap\ Gb}$) *υμων*

5. *τις εστιν* cum AL al plu vg (et. am fu harl Bed^{312}) sah Oec ... ℵ(B) KP 13. 29. 66** 68. 69. a^{scr} al fere^{15} cat cav demid tol cop syr^{p} arm Did$^{lat\ 304}$ Cyr$^{nest\ 142}$ Thphyl *τις δε εστιν* vel (sic B cav demid tol Did) *τις εστ. δε*. Item syr^{sch} *quis enim*, aeth^{utr} *et quis* | *ο πιστευων*: P *ο πιστευσας* | *ο υιος*: 13. 56. praem *ο χριστος*, item arm^{edd}

6. *δι υδ.* cum ℵBKLP etc ... ℵ *δια υδ.* | *και αιματος* sine additam cum BKL al plu vg (et. am fu demid harl) syr^{sch} Cyr$^{nest\ 142}$ et$^{act\ 54}$ Thphyl Oec (uterque et^{txt} et^{com}) Tert$^{bapt\ 16}$ (*veneral enim per aquam et sanguinem, sicut Ioh. scripsit*) Rebapt^{388} (Gall^{3}) ... 54. 103. 104. Cyr$^{ioh\ 378}$ Amb$^{spir\ 3}$ *και πνευματος* ... AP 6. 7. 13. 15. 18. 25. 29. 30. 33. 34. 36. 39. 66** 69. 80. 98. 101. 137. a^{scr} al pauc cav tol sah cop syr^{p} Cyr$^{ioh\ 126}$ *και αιματ. και πνευματος* (33. 34. 39. add insuper *αγιου*). Similiter 5. 68. 83. arm aeth ℵ. *πνευματ. κ. αιματ.* | *ιησ. χριστ.* (Gb$^{\prime\prime}$)

Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. 7 *ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες,* 8 *τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ*

---

cum ℵABL al plu arm Cyr$^{ioh\ 126.\ 378}$ et$^{nest\ 142}$ et$^{act\ 54}$ Thphyl Oec ... KP h 15. 22. 33. 34. 36. 39. 56. 100. 192. cat sah Amb$^{spir\ 3}$ *χριστ. ιησ. ... ς ιησ. ο χριστ.* cum minusc vix mu syr^{p} (Thphyl et Oec in comm^{semel}) | *μονον*: B *μονω* | *αλλ* cum ℵBKLP etc ... A *αλλα* ... 5. 6. 8. 66** 80. al$^{2\ scr}$ *αλλα και*, item syr^{p} | *εν τ. υδατι – – αιματι* (cav tol aeth add *et spiritu*): P 31* 83. arm *ε. τ. αιματι – – υδατι* ... A 21. 41. Cyr$^{ioh\ 378}$ *ε. τ. υδατι – – πνευματι*,. 66** 80. *ε. τ. αιματι – – πνευματι* | *εν* tert cum ABLP 4. 5. 13. 17. 18. 21. 33. 40. 41. 66** 80. 83. 118. j^{scr} k^{scr} cat Cyr$^{ioh\ 378}$ ... ς om cum ℵK al plu vg Cyr$^{nest\ 142}$ (om et. *τω*) et$^{ioh\ 126}$ et$^{act\ 54}$ Thphyl Oec Rebapt^{368} | *το πνευμα* sec et. m^{10} Rebapt^{368} Amb$^{spir\ 3,10}$ al ... 34. vg (et. am fu cav demid harl lux tol et pp$^{aliq\ lat}$) arm^{usc} *Christus, χριστος* (:: quae lectio Latina Graece in codicem 34. Dublinensem illum Montfortianum recepta luculenter testatur versionem vulgatam ad eum conficiendum valuisse.)

7. *οτι τρεισ* (et. Cyr$^{nest\ 142}$ et$^{act\ 54}$) ... ℵ 69. a^{scr} *οτι οι τρ.*

7 et 8. *οι μαρτυρουντες*: ς (= Gb Sz) add *ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι.* 8 *Καὶ τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ*: haec verba ex omnibus cdd Graecis duo tantum tuentur, alter saeculi 16. alter Graecus Latinus fere 15. saeculi, numeris signati 34 (Dublin.) et 162 (Vat.). In singulis vero satis ab editis differunt. Sic enim 34.: *οτι τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ εν τω ουρανω, πατηρ λογοσ και πνευμα αγιον, και ουτοι οι τρεισ εν εισι. και τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ εν τη γη*, pergens: *πνευμα υδωρ και αιμα. ει την μαρτυριαν.* Item 162: *οτι τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ απο του ουρανου, πατηρ λογοσ και πνευμα αγιον, και οι τρεισ εισ το εν εισι. και τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ απο τησ γησ*, pergens: *το πνευμα το υδωρ και το αιμα. ει την μαρτυριαν.* His duobus accedere videbatur, Birchio et Scholzio testibus, 173. At is verba ista non habet nisi in margine manu recenti, unius ut mihi videtur ex bibliothecariis, saec. fere 17. adscripta: id quod alienum ab antiquorum codicum auctoritate esse apparet. Praebet autem margo eius codicis locum sic ut ex solis editis innotuit: *εν τω ουρανω, ο πατηρ και* (ita multi ediderunt, ut Beza 1590. Goldhagen 1753. atque iam antea Compl.) *ο λογοσ και το αγιον πνευμα· και ουτοι οι τρεισ εν εισι. και τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ εν τη γη.* Similiter ex ed. Complut. eundem locum exscriptum habet codex qui dicitur Ravianus: *εν τω ουρανω, ο πατηρ και ο λογοσ και το αγιον πνευμα, και οι τρεισ εισ το εν εισι. και τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ επι τησ γησ*, post quae verba pergitur: *το πνευμα και το υδωρ και το αιμα. ει την μαρτυριαν.* Vulgatae codices, quorum plus^{50} a Wetst Gb (in diatribe insigni hunc in locum addita editioni a. 1806. p. 1—25.) aliisque notati cum eisque qui posthac innotuerunt omnium antiquissimi am et fu, itemque qui Alcuini fuisse creditur vallicell*,

verba ista plane non habent, triplicem quandam rationem exhibent. Alii enim confirmant vg^{ed} quae sic habet: *Quoniam tres sunt qui testimonium dant in coelo, pater, verbum et spiritus sanctus, et hi tres unum sunt.* ^{8}*Et tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus et aqua et sanguis, et hi tres unum sunt* (sed mu cdd, ut et. 162^{lat}, om ultima verba: *et hi tres un. sunt*). Alii, ut demid tol cavensis, ad quos accedit etiam insignis ille testis m^{6}, eadem transposita ac variata habent hunc in modum: *Quia* (m *Quoniam*) *tres sunt qui testimonium dant* (m *dicunt*) *in terra, spiritus* (tol cav add *et*) *aqua et sanguis, et* (m tol cav add *hi*) *tres unum sunt* (m tol cav add *in Christo Iesu*). ^{8}*Et* (tol om) *tres sunt qui test. dant* (m tol cav *dicunt*) *in caelo, pater, verbum et spiritus, et hi tres unum sunt.* Alii denique, ut weissenb (guelf)^{99}, ulmenses duo (e quibus posteriora tantum inde a *Sicut* ante oculos habemus), passion, vallic**, sic: *Quia* (pass vallic *Quoniam*) *tres sunt qui testim. dant* (pass vallic** add *in terra*) *spiritus et* (pass vallic om) *aqua et sanguis, et tres unum sunt. Sicut* (ulm^{1} *Sic*) *et* (ulm^{duo} om) *in caelum* (ulm^{duo} *caelo*) *tres sunt* (ita weiss ulm ^{duo}; pass et vallic** *Sicut tres sunt qui test. dant in caelo*), *pater, verbum et spiritus* (pass add *sanctus*), *et* (vallic** add *hi*) *tres unum sunt.* Ex patribus Latinis post auctorem Speculi primus verbis illis usus est Vigilius ^{tap}s, quum in eo quem Idacii nomine scripsit contra Varimad. libro („Ioh. evglsta ad Parthos: *Tres sunt*, inquit, *qui testim. perhibent in terra, aqua sanguis et caro, et tres in nobis sunt; et tres sunt qui testim. perhibent in caelo, pater verbum et spiritus, et hi tres unum sunt*") tum aliquoties in eis qui ficto Athanasii nomine ad Theophilum scripti sunt de trinitate libris (cf Ps-Ath$^{lat\ 534}$ et ^{535} „dicente Ioh. evglista in epist. sua: *Tres sunt qui testimonium dicunt in caelo, pater et verbum et spiritus, et in Christo Iesu unum sunt*" ita bis). Tum secuti sunt Fulg (qui quidem in Respons. ad Arian. sub finem quae ipse legit iam a Cypriano lecta esse posuit, ex verbis Cypriani eis quae infra adscripsimus coniectura facta) Cassiod ^{132} (*cui rei testificantur in terra tria mysteria: aqua sanguis et spiritus, quae in passione domini leguntur impleta: in caelo autem pater et filius et spiritus sanctus, et hi tres unus est deus.*) Ansbert alii mu. In his est etiam auctor prologi galeati in epp. cath. Ps-Hieronymiani, qui quidem non demum inde a saec. 9, ut cum Gb ipsi olim diximus, sed iam in vg^{cod} fuldensi reperitur. Ibi post alia scriptum est: *Quae* (i. e. epp.) *si, sicut ab eis digestae sunt, ita quoque ab interpretibus fideliter in Latinum verterentur eloquium, nec ambiguitatem legentibus facerent nec sermonum se varietas impugnaret, illo praecipue loco ubi de unitate trinitatis in prima Iohannis epist. positum legimus: in qua etiam ab infidelibus translatoribus multum erratum esse a fidei veritate comperimus, trium tantummodo vocabula, hoc est aquae sanguinis et spiritus, in ipsa sua editione ponentibus, et patris verbique ac spir. sancti testimonium omittentibus. In quo maxime et fides catholica roboratur, et patris ac filii ac spiritus sancti una divinitatis substantia comprobatur.*) Eorum vero qui iam ante m et Vig. ad eadem verba respicere saepe crediti sunt, dicimus Tert. (c. Prax. 25. *Ceterum* de meo sumet, *inquit, sicut ipse de patris. Ita connexus patris in filio et filii in*

paracleto tres efficit cohaerentes alterum ex altero, qui tres unum sunt, non unus; quomodo dictum est: Ego et pater unum sumus, *ad substantiae unitatem, non ad numeri singularitatem.*" Item de pudic. 21. „*Et ecclesia proprie et principaliter ipse est spiritus, in quo est trinitas unius divinitatis, pater et filius et spir. sanctus.*" Vide post.) Cyp Phoebad med. saec. 4. (contr. Arian. 45.: pendet ut plane vdtr a Tert) Eucher circa 440. (lib. formul. 11.: at in edd. duabus princ. nihil legitur praeter haec: [de trinitate agitur] „in Ioh. epist. *Tria sunt quae testim. perhibent, aqua, sanguis et spiritus.*") gravissimus est Cyprianus de eccles. unit. 5. (ed. Krab. p. 15.): „Dicit dominus: *Ego et pater unum sumus*, et iterum de patre et filio et spiritu sancto scriptum est: *Et tres unum sunt.*" Ac Fulgentius quidem in hunc Cypriani locum dicit „ut unam ecclesiam unius dei esse monstraret, haec confestim testimonia de scripturis inseruit." Quippe enim ipse Fulg testes qui dicuntur tres caelestes in exemplo suo habuit. At rectissime de eodem Cypriani loco existimavit Facundsaec. 6. med. pro defens. trium capp. 1, 3. „De patre filio et spir. sancto dicit: Tres sunt qui testim. dant, spiritus aqua et sanguis, et hi tres unum sunt: in spiritu significans patrem - in aqua vero spir. s. significans - in sanguine vero filium significans - Quod tamen Iohannis ap. testimonium b. Cyprianus in epist. sive libro quem de unitate scripsit, de patre et filio et spiritu sancto dictum intelligit." Ut igitur Facundus eorum verborum de quibus quaeritur nihil in cod. suo invenit ac tamen ea quae de spir. et aqua et sanguine Iohannes scripsit de trinitate dicta esse posuit, ita iam Cyprianus, mysticis interpretationibus ille quidem tantopere delectatus ut de orat. domin. 34 (25) scriberet: *In orationibus vero celebrandis invenimus observasse cum Daniele tres pueros - horam tertiam sextam nonam, sacramento scilicet trinitatis, quae in novissimis temporibus manifestari habebat.* Ceterum Cyprianus si in codice suo scriptum invenisset: *Tres sunt qui test. dant in caelo* etc, ipsa ea verba attulisset neque scripsisset: „De patre et filio et spir. sancto scriptum est: Et tres unum sunt"; nec negligendum est quod „*de patre et filio*" ille scriptum esse dixit, quum in verbis Pseudo-Iohanneis ubique sit: *pater et verbum.* Praeterea conferri huc iuvat Aug c. Maximin. 22. „Si ea quae his [spiritu sanguine et aqua] significata sunt velimus inquirere, non absurde occurret ipsa trinitas, quae unus - deus est, pater et filius et spir. sanctus, de quibus verissime dici potuit: Tres sunt testes, et: Tres unum sunt, ut nomine spiritus accipiamus patrem - nomine autem sanguinis filium et nomine aquae spiritum sanctum." Nimirum patet sic iam veterrimos patres interpretatos esse Iohannis verba, minime vero celebri interpolatione iam aucta legisse.

Omittunt vero, praeter cdd. recentissimos illos duo, codd. Graeci omnes i. e. NABKLP alii plus[180] cum lectionariis omnib (plus[50]), item, praeter cdd. Latinos plurimos supra memoratos, versiones omnes i. e. sah (et[woi] et[münt]) cop syr[sch] (sed passim male edita sunt verba suppositicia praeeunte Tremellio, qui de Graeco ipse vertit et in mg apposuit) syr[p] arm (ut auctoritas iubet cdd. omnium praeter unum recentissimum a. 1656 scriptum; nihilominus in edd. nonnullas Arm. ex vulgata Latina transiere) aeth[utr] arr sl[mss] et edd

antiq (contra in ed. Mosq 1663. primum in mg edita sunt, in ipso textu οτι in και mutato additisque εν τη γη). Accedunt patres Graeci, qui vel quae praecedunt et quae sequuntur afferunt, vel in argumentis pro trinitate conquirendis ista si legissent verba maximopere adhibituri fuisse credendi sunt, gravissimi hi : Ir Clem Or (cf 4, 143. ἐν τῇ ἐπιστ. ὁ μαθητὴς ἰωάνν. τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα ἀνέγραψε τὰ τρία εἰσ ἓν γενόμενα. Cf et. ^{2,821} et ^{3,565}.) Hipp (contr. Noetum) Dion^{alex} (in ep. ad Paul. Samos.) Ath Did (in libris de trin. et in enarrationib. in 1. Ioh) Bas Naz (cf 1, 568. τρεῖσ εἶναι τοὺσ μαρτυροῦντασ λέγων, τὸ πν. τὸ ὕδ. τὸ αἷμ.) Epiph Cyr (cf locum maxime insignem adv. Nestor. pag. 142 sq ubi versus 5 usq 10 toti et continui afferuntur. Cf et. Cyr$^{act\,54}$. Longe aliter ac de trinitate verba ipsius Iohannis explicat Caes^{67}.) Chr alii permu (non excepto Euthymio, cuius in panoplia versus 6. 7. 8. 9. invitis cdd. perperam Tergobysti editi sunt). Quibus Graecis adiungendi sunt Latini multi, ut Tert (ipse enim locus c. Prax., quem iam vidimus, luculenter testatur tres testes caelestes qui dicuntur minime a Tertulliano in cdd. inventos esse) Lcif Hil Amb Faustin Aug (cf locum c. Maximin. supra allatum) Hier (quem in editionem suam non recepisse luculenter testantur praeter ceteros codices am et fu) etc. Explicationis eiusdem verborum Iohannis allegoricae, quam de Latinis patribus iam vidimus, vestigia luculenta habentur etiam in scholiis codicum Graecorum aliquot. Ita in cod. Par. (olim 2247. Scholzio 114?) ad v. 8. sic legitur: τουτέστι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ὁ πατὴρ καὶ αὐτὸσ ἑαυτοῦ, et ad ἕν εἰσι : τουτέστι μία θεότησ, εἷσ θεόσ (cf Griesb excurs. ad h. l. p. 10.). Schol aliud (ap Matthaei ad h. l.): οἱ τρεῖσ δὲ εἶπεν ἀρσενικῶσ ὅτι σύμβολα ταῦτα τῆσ τριάδοσ· etc.

Post Graecam versionem actor. Latinor. concilii Lateran. a. 1215. habiti, Manuelem Calecam monachum$^{saec.\,14.}$ (τρεῖσ εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντεσ, ὁ πατήρ, ὁ λόγοσ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, omissis ἐν τ. οὐρ. et οὗτ. οἱ τρ. ἕν εἰσιν) Ios. Bryennium monachum$^{saec.\,15.}$ ineunt. (nisi quod oratio 13. in qua iste locus habetur dubiae originis est, non inventa in cdd^{mosq} duobus) primum Graece edita sunt in ed. Compl. a. 1514. (hunc in modum, ut iam vidimus: ὅτι τρεῖσ εἰσιν οἱ μαρτ. ἐν τῷ οὐρ., ὁ πατὴρ καὶ ὁ λόγοσ καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ οἱ τρεῖσ εἰσ τὸ ἕν εἰσι. καὶ τρεῖσ εἰσιν οἱ μαρτ. ἐπὶ τῆσ γῆσ, τὸ πν. καὶ τὸ ὕδ. καὶ τὸ αἷμα. Sequitur εἰ τὴν etc.), tum in ed. Erasmi tertia a. 1522. (nondum enim ediderat 1516. et 1518. Scripsit vero hac de mutatione in 3. ed. sua in Apologia ad Stunicam: „Repertus est apud Anglos graecus codex unus" [is qui nobis num. 34. notatur] - „Ex hoc igitur cod. britannico [at id non verum est, quum codex iste vario modo, ut supra relatum est, ab ea differat ratione quam Erasmus expressit] reposuimus quod in nostris dicebatur deesse, ne cui sit causa calumniandi, quanquam et hunc suspicor ad Latinorum codices fuisse castigatum."), tum in edd Rob Steph 1546—1569., in edd Bezae 1565—1576. atque inde (edd enim antiqq mult, ut Aldi, Wolfii Cephalaei, Colinaei, om) transiit in editiones Elzevirianas. Catholicis Romanis tradita sunt edd^{sixt} (1590.) et^{clement} (1592.). Leguntur etiam in edd neograecis (et. Londinensibus ut 1819.).

τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. 9 εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀν- Io 5, 36
θρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι
αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ. 10 ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυ-

Lutherus (ante quem ex vg Germanice iam versa erant) ea non vertit, hinc non habentur in edd. Viteb. ab anno 1522 usque 1545., sed reperiuntur in edd Lutheranae versionis ad rationem Helveticam missa Lutheri auctoritate translatae Tigurinis 1529. 1531. distincta litteris minusculis, in edd posterioribus 1534—89. inclusa uncinis, post vero in ed. 1597. ed. Francof. 1593. ed. Viteb. 1596. aliisque (sed non ed. Viteb. 1607. edd Hamb. 1596. 1619. 1620.) absque ulla distinctione.

Apparet igitur, ut quae uberius modo exposita sunt paucis complectar, verba quae de tribus testibus caelestibus dici solent nullam prorsus fidem, auctoritatem nullam habere, nec a gravi libidinis aut imprudentiae crimine liberari posse eos qui etiamnum, falsa quippe pietate ducti, libris sacris obtrudi patiuntur. Damnat enim auctoritas codicum Graecorum a quarto ad quintum decimum saec. scriptorum omnium: duo vero illi qui contra stant, alter Graecus Latinus quinti decimi, alter sexti decimi saeculi Graecus quidem sed Latinae interpolationis convictus, nullo ponendi loco sunt. Item damnant patres Graeci quotquot saeculis p. Chr. n. decem primis et quod excedit litteras coluerunt. Interpolatio autem est Latina, quamvis ipsis Latinis codicibus ac patribus antiquissimis celeberrimisque manserit ignota nec magis ab Hieronymo edita sit. Primum quidem non tam quinto quam quarto saeculo, ut fert testimonium Speculi, videtur prodisse, etsi eisdem saeculis atque etiam post multi, ut Augustinus et Hieronymus, ut Leo Magnus († 461 : exscripsit totum Iohannis locum in celebri sua ad Flavianum epistula, praelecta in concilio Chalcedonensi) et Facundus († circa 570), fuerunt qui silentio suo reprobarent. Error vero longe est gravissimus, si qui, quod de sancta trinitate ecclesia Christi praecepit, a verbis illis Iohanni obtrusis vel maxime pendere opinati sunt.

9. *των ανθρωπων* (et. ℵ^{c}) : ℵ* (per manifestum errorem) *του θεου* | *λαμβανομεν* : 13. al$^{2\,scr}$ *-νωμεν* | *οτι* pri : κ arm om | *οτὶ* sec (Gb″) cum ℵAB 5. 6. 13. 27. 29. 34. 66** vg sah cop arm (nil definiunt syrr nec aeth) Cyr$^{nest\,143}$ et Cyr$^{act\,54}$ Aug^{pecc} meretr (cf Sab) ... *ς ην* cum KLP al pler cat Thphyl Oec (minime probat Tert$^{prax\,31}$: *Nos credimus testimonium* (alii *-nio*) *dei, quo testatus est de filio suo.* Cf v. 10, qui sequitur.) | *περι του υιου αυτου* : tol add *quem misit salvatorem super terram. Et filius testimonium perhibuit in terra scripturas perficiens; et nos testimonium perhibemus, quoniam vidimus eum, et annunciamus vobis ut credatis. Et ideo* (iam sequitur initium v. 10: *qui credit in filio dei*)

10. *εχει την μαρτυριαν* sine *τ. θε.* cum ℵBKLP al longe plu cat sah syr^{utr} arm Cyr$^{nest\,143}$ et Cyr$^{act\,54}$ Thphyl Oec Aug (ut ante) ... Ln

ρίαν ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν,
2, 25 ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. 11 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον
ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. 12 ὁ
ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν
Io 3. 36 14, 6 ζωὴν οὐκ ἔχει.
Io 20, 31 13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον,
τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. 14 καὶ αὕτη
3, 22 Io 14, 13 ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ

---

add *του θεου* cum A al plus[12] vg cop aeth[utr]; item m[7] *eius* | *εν εαυτω* cum ℵ al mu[vid] Cyr[act 54] et[nest 143] Oec, item m[7] Aug (ut ante) syrP *in semetipso* (vg syr[sch] *in se*) | *τω θεω* cum ℵBKLP al longe plu cat cop syr[sch] et[P txt] Cyr[act 54] et Cyr[nest 143] Thphyl Oec Aug (ut ante) Vig[varim] ... Gb′ Ln *τω υιω* cum A 5. 27. 29. 66** al plus[12] vg (am[mg]) syrP[mg]. Item 56. sah arm *τω υι. του θεου*, aeth[utr] *τω υι. αυτου*, m[7] *Iesu Christo* (in Spicileg. Maii *in Ie. Chr.* habere refertur) ... am* plane om | *αυτον*: m[7] sah *deum* | *ου πεπιστευκεν* cum BKLP etc, item ℵ *ουκ επιστευκεν* ... A 5. 33. 34. d[scr] *ουκ επιστευσεν* | *μεμαρτυρηκεν*: ℵ *εμαρτυρηκεν* | *ο θεος*: 4. d[scr] j[scr] vg[cdd] ap Ln aeth Cyr[nest 143] et (pergitur *περι του υιου του θεου*) [act 54] Aug (ut ante) Vig[varim] om

11. *εδωκεν*: 69. 99. a[scr] l[scr] *δεδωκεν* | *ημιν ο θεος* cum ℵALP al pler cat vg syr[sch] cop arm ..., B 31. 38. 137. h[scr] syrP *ο θεος ημιν* (sah *deus dedit nobis*; libere aeth) | *εστιν* ... A ante *η ζωη* pon, 100. om

12. *τον υιον* pri: 8. 25. 34. 69. a[scr] add *του θεου* | *εχει την ζωην*: 31. *εχ. τον υιον* | *τον υιον του θεου* (ita et. am* fu harl tol) ... vg[cle] (et. am[2] demid) Aug[pecc mer] om *του θεου*. Cf et. Tert[prax 31]: „Nos credimus testimonium dei, quod testatus est de filio suo. Qui filium non habet, nec vitam habet." | *ουκ εχει*: A *ουχ εχ.*

13. *ταυτ. εγραψ. ημιν* sine additam cum ℵAB h 5. 6. 13[vid] 29. 66** 81. 142. 162. vg sah cop syr[utr] arm aeth[utr] Cassiod[135] ... ς (= Gb Sz) add *τοις πιστευουσιν εις το ονομα του υιου του θεου* c. KLP al pler (126. tantum *τοις πιστ.*) cat Thphyl Oec | *εχετε αιωνιον* cum AB al sat mu cat vg syrP Cassiod[135] ... Gb Sz *αιων. εχετε* (L 113. al *εχητε*) cum ℵKLP al plus[50] Thphyl Oec | *τοις πιστευουσιν* cum ℵ*B syr[utr] ... Gb Sz Ln Ti *οι πιστευοντες* cum ℵ[c]A 5. 6. 13. 29. 66** (item ut[vid] 81. 142. 162.) vg (*qui creditis*, item Cassiod) sah cop aeth arm[mg] (edd amst et[const]) ... ς (= Gb Sz) *και ινα πιστευητε* cum KLP h al pler (h 37. 56. *πιστευσητε*, 57. om *και*) cat Thphyl Oec

14. *εχομεν*: A al pauc *-ωμεν* | *οτι εαν τι* cum ℵBKLP al pler sah (cop *quia cum rogaverimus eum*) syrP arm (vg *quia quodcumque*, Did[lat 304] *quia quicquid*, item syr[sch] aeth) ... 13. *οτι ο εαν* ... A *οτι αν* (sic Ln, sed edidit *ο τι αν*), 31* 68. 191. 58[lect] *οτι εαν* | *θελημα*: A aeth[utr] *ονομα* | *ημων*: ς (sed non ς[e] etc) per errorem *υμων*

τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. 15 καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν ἀπ' αὐτοῦ. 16 ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. 17 πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρ- 3, 9
τάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. 19 οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν, καὶ ὁ 4, 4

---

15. *και εαν* (Ln *αν* cum B) *οιδαμ.* (ℵ^{c} *ιδωμεν*, item cod Euthalii) *οτι ακουει ημων* cum ℵ^{c}BKLP etc (vg Did$^{lat\,304}$ om *εαν*) ... ℵ*A 19* 96* om | o *εαν* cum ℵLP 5. 29. 69. 104. 105. 106. a^{scr} al fere^{25} cat Thphyl ... ς Ln o *αν* cum ABK al sat mu Oec | *απ* cum ℵB 5. 13. al^{5} ... ς *παρ* cum AKLP al pler cat (Thphyl et Oec^{com} *ητηκαμεν αυτον*)

16. *ιδῃ* cum ℵABKLP al pler cat (sah cop syr^{utr} aeth^{utr} etc *viderit*) Clem^{464} Thphyl Oec ... Ln *εἰδῇ* cum 13. vg Hil^{538} Aug$^{serm\,dom\,1}$ etc (vg pp^{lat} *scit*) | *αιτησει* et *δωσει*: ℵ* *αιτησισ* et *δωσισ* | *τοισ αμαρτ. μη προσ* (et. Clem^{464}): A *τοισ μη αμαρταν. αμαρτιαν μη προσ* | *αιτησει* etc: vg *petat* (fu *petet*; am harl *petit*) *et dabitur ei vita* (am fu harl *et dabit ei vitam*) *peccanti* (am *peccantibus*) *non ad mortem* etc; sic tol: *petat pro eo, et dabit ei vitam deus, sed non his qui usque ad mortem peccant. Est enim peccatum usq. ad mortem: non pro illo dico ut postulet.* Item Tert$^{pudic\,2}$ et^{19} *postulabit, et dabitur vita ei* (^{19}*et dabit ei vitam dominus, qui* (^{2}*quia*) *non ad mortem delinquit.* Etiam Hil^{538} et Amb poenit^{1} *petat et dabit illi deus vitam* (Amb *vit. deus*). Etiam sah cop syr^{sch} *dabitur* exprimunt. | *ου περι* (et. Or^{1,256} et$^{int\,2,201}$ Tert^{pudic} bis etc): 13. 57^{lect} 58^{lect} praem *και* | *ερωτηση*: K* *-σει* ... ℵ^{c} arm *ερωτησησ* ... 15. 26. 36. 43. 98. 101. d^{scr} vg (et. am demid harl; non item fu tol lux) syr^{sch} Clem^{464} Or^{1,256} (sed affert tantum *εστιν αμαρτια* usq *ερωτ.*) Tert$^{pudic\,2}$ et^{19} (non item Amb Aug) praem (vel add, ut vg Clem) *τισ*, Or$^{int\,2,201}$ *ut oretur*

17. *ου* (68. Clem^{464} *μη*) *προσ θανατον*: 13. 67* vg sah syr^{p} arm aeth^{ro} (non item pp) Tert$^{pudic\,19}$ (*Omnis iniustitia delictum est, et est delictum ad mortem:* qui locus nullam dubitationem habet) om *ου*

18. *γεγεννημενοσ*: 99. j^{scr*} al *-γενη-* | *αλλ* cum ℵAKLP etc ... Ti *αλλα* cum B, item Or^{4,358} | *τηρει αυτον* c. A*B 105. (vide post) ... ς Ln *τηρ. εαυτον* c. ℵA^{corr}KLP al pler cat Or^{4,326} Eph^{64} Thphyl Oec. Confirmari videtur *αυτον* lectione Latina, sic enim vg Hier$^{pelag\,1}$: *sed generatio dei conservat eum*, Chrom matth^{18} (Gall^{8,347}) *quia nativitas dei custodit illum.* Contra Did^{lat} *sed qui natus ex deo, servat semetipsum*

19. *οιδαμεν*: 104. e^{scr} add *δε*

κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. 20 *οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ· οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.*

1 Co 10, 14 21 *Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.*

19. *εν τω*: 31. *επι τω*

20. *οιδαμ. δε* cum ℵBK al sat mu cop Thphyl Oec ... Gb Sz Ln *και οιδαμεν* cum A al[20] cat m[7] vg sah syr[utr] arm Did[tri 1,27] Ps-Ath[2,167] Cyr[ioh 368] et[act 45] ... LP al[9] aeth[utr] Cyr[ioh 850] Did[lat 305] *οιδαμεν* sine copula. Praeterea cf huc m[7] tol *quia* (tol *quoniam*) *filius dei venit et carnem induit nostri causa et passus est et resurrexit a mortuis; adsumpsit nos, et dedit nobis sensum ut* etc. Item Hil[908] *quod filius dei venit et concarnatus est propter nos et passus est, et resurgens de mortuis assumsit nos et dedit nobis intellectum optimum ut* etc | *ο υιος*: Did[tri 1,27] *ο λογος* | *δεδωκεν* ... A 5. 13. 69* 104. a[scr] c[scr] al aliq Did[tri 1,27] Ps-Ath[2,167] Cyr[ioh 368. 850] et[act 45] Ps-Chr[6,503] *εδωκεν* | *ινα γινωσκομεν* cum ℵAB*LP 98. 99. 101. 180. c[scr] g[scr]* (al: neglexit prorsus Wtst) Cyr[ioh 850] ... ς Ln *-κωμεν* cum B[3]K al pler Did[tri 1,27] Ps-Ath[2,167] Bas[eunom 294] Cyr[ioh 368] et[act 45] Ps-Chr[6,503] Thphyl Oec | *τον αληθινον* cum ℵ[c]BKLP al plu. Item ℵ* sah *(veritatem)* Vig[varim] Facund (hi[2] *quod est verum*, vide Sab) *το αληθινον.* Absque additam et. m[7] (*eum qui verus est*) syr[utr] sah (vide ante) arm[zoh] Cyr[ioh 368] Hil[908] Faustin Fulg[ter] al (de his Latinis cf Sab), item (vide ante) Vig Facund ... A 5. 6. 7. 8. 13. 17. 27. 40. 66** 69. 80. 81. 98[mg] 99. 106. a[scr] d[scr] al fere[15] vg cop arm[usc] aeth Ath[451] et[710] Ps-Ath[2,12] et[167] Did[tri 1,27] Bas[eunom 294] (*τον μονον αληθ. θεον*) Cyr[ioh 850] et[act 45] Aug[tri 1] Pelag demetri add *θεον* ... Amb[fid 1] *patrem* pro *τ. αληθ.* | *και εσμεν* et. Did[tri] Ath[451. 710] Cyr[ioh 368. 850] etc ... 34. *και ωμεν.* Item m[7] vg Hil etc *et simus* | *εν τω αληθινω*: sah *εν τη ζωη*, cop plane om ... m[7] *verbo* (pro *vero*) | *εν τω υιω* et. Ath[79. 223. 442. 451. 505. 547. 710] Cyr[ioh 368] etc ... 33. 34. 45. 56. 162. a[scr**] vg (item m[7] *in verbo filio eius*) Did[tri 3,2] (sed[1,27] tantum *εν* om) Bas[eunom 294] Cyr[ioh 850] Ps-Ath[2,12] et[167] Hil[908] etc om *εν τω.* Cf et. Cyr[ioh 865] *και εσμεν εν τω αληθινω θεω ιησου χριστω.* | *ιησου χριστω* c. ℵ*(-στου) et[c]BKLP al pler (l[scr] ut ℵ*) cat m[8] demid tol syr[utr] sah cop arm aeth Ath[saep] Ps-Ath[bis] Did[tri] Hil[908] Aug[tri 1] Pelag demetri etc ... A 162. vg[cle] am fu harl om, hinc Gb[0] | *ο αληθινος θεος* (Faustin Vig[varim] *deus verus*, 23. *χριστος* pro *θε.*): m[8] am Hil[908] (sed edd[antiq] habent) Vig[tri 2] om *θεος* | *ζωη* (Gb′) cum ℵAB 13. 34. 57. 66** 105. 126. 180. al[10] (4 ap Scri) Did[tri 1,24. 27] et[3,2] (cf et.[2,5]) Ath[442. 505. 710 cdd 2] et (ex cdd plu)[547] Ps-Ath[2,12] cod Bas[eunom 294] Cyr[act 45] Euthal (Zacagn[501] et[503] in argumento: *οστις εστι ζωη αιωνιος και θε. αληθ.* et *εν τω τελει - λεγων οτι ο του θεου υιος ζωη αιωνιος εστι*) Oec[602] ... K a[scr] al mu Ath[79] et[547 ed] et[710 ed] Cyr[ioh 850] *ζωη η*, item LP 5. 31. 38. 40. 68. 69. 105. 137. 191. al[15] cat Ath[223] et[451] Ps-Ath[2,12] et[167] Cyr[ioh 368] et[865] Antioch[1128] Thphyl *η ζωη η* ... ς *η ζωη* cum minusc ut[vid] pauc. Ceterum m[8] Hil[908] Faustin[arian] Vig trin[2] habent *et vita aeterna et resurrectio nostra* (Faustin add *in ipso*).

ΙΩΑΝΝΟΥ Β̄.

1 [Ὁ πρεσβύτεροσ ἐκλεκτῇ Κυρίᾳ καὶ τοῖσ τέκνοισ αὐτῆσ, οὓσ ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνοσ ἀλλὰ καὶ πάντεσ οἱ

---

21. εαυτα cum ℵ*BL h 23. 29. 31. c^{scr} 58^{lect} al fere^{15} ... ς Ti εαυτουσ cum ℵcAKP al plu cat Thphyl Oec (:: εαυτα potius quam εαυτουσ offendisse puto) | ειδωλων sine αμην cum ℵAB 1. 13. 27. 29. 34. 65. 66** 68. d^{scr} am demid tol sah cop syr^{utr} arm aeth ... ς (= Gb Sz) add αμην cum KLP al pler vg^{cle} fu harl

Subscriptio: ℵAB *ιωαννου* (B *-ανου*) ᾱ ... P *επιστολη ιωαννου* ᾱ, 106. al *ιωαννου επιστολη* ᾱ ... 78. 80. 101. 126. 137. al *ιωαννου ευαγγελιστου επιστολη* ᾱ, L *του αγιου και πανευφημου αποστολου ιωαννου και θεολογου επιστολη καθολικη* ᾱ, 98. al *του αγιου ιωαννου του θεολογου επιστολη καθολικη* ᾱ ... 100. *τελοσ τησ ιωαννου του ευαγγελιστου πρωτησ καθολικησ επιστολησ.* Similiter al, sed permu nil subscriptum habent (9 ap Scri) ... 93. 95. *Πρώτησ ἐπιστολῆσ ἔληξε νῦν πέρασ Τοῦ τῶν μαθητῶν πλεῖον ἠγαπημένου* ... am *expl. epistula iohannis* p̄, fu *expl. epist. sancti iohannis prima* (vg^{cdd} al om *prima*); syr^{utr} *finita est epist. prima Ioh. apostoli.* Praeterea 3. 78. 80. 126. al mu Thph add *εγραφη απο εφεσου.* Item numerantur *στιχχ. σοδ΄* (L al pl) s. *σογ΄* s. *σξδ΄* (Thph) s. *σπθ΄.* In B capitula sunt *ια΄*, in vg^{cdd} (ut am fu) XX. Euthal in elencho: *ἰωάννου ἐπιστ. πρώτη. ἀνάγνωσισ πρώτη κεφφ. γ΄, μαρτυρίασ α΄, στίχων ρν΄. ἀνάγνωσισ δευτέρα κεφφ. δ΄, στιχχ. ρμ΄.*

---

* ℵB (in A titulus abscissus est) *ιωαννου* (B *-ανου*) β̄ ... P 96. k^{scr} *επιστολη ιωαννου* β̄, 13. 72. 78. 96. 104. al *ιωαννου επιστ.* β̄ vel (ut Gb Sz) *δευτερα*, 99. *ιωαννου καθολικη δευτερα*, K 101. 106. al mu *ιωαννου επιστολη καθολικη* β̄, L al *του αγιου αποστολου ιωαννου του θεολογου επιστολη δευτερα*, 95. *του αυτου αγιου ιωανν. του θεολ. επιστ. δευτερα*, 4. *επιστολ. δευτερ. ιωαννου του επι στηθουσ* ... f^{scr} *Θειοσ ιωαννησ ταδε δευτερα τοισ προτεροισιν* ... am *incipit epistula iohannis secunda*, al *inc. secunda ioh.*, fu *inc. eiusdem epist. secunda*, aeth *epist. Ioh. II. filii Zebedaei* ... ς^{e} *ιω. του αποστ. επιστ. καθολ. δευτερα*, ς *επιστ. ιωανν. δευτερα.* Ceterum Ir^{3,16,8} „Ioh. in praedicta epist." „et rursus in epistula ait" ita ponit ut non distinguat secundam istam a priore epistula. Dion^{alex} ap Eus^{hist7,25} *ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ φερομένῃ ἰωάννου καὶ τρίτῃ καίτοι βραχείαισ οὔσαισ ἐππ. ὁ ἰωάνν. ὀνομαστὶ πρόκειται, ἀλλ᾽ ἀνωνύμωσ ὁ πρεσβύτεροσ γέγραπται.*

1. ο *πρεσβυτεροσ* (93. *η συμπρεσβυτεροσ*): tol Cassiod^{136} *Iohannes senior* | *εκλεκτη*: 73. *τη εκλεκτ.*, 31. *εκλ. τη* ... aeth^{utr} add *και* | *Κυρίᾳ*: et. syr^{sch} *Kyriae*, item syrP, quae et. in mg notat *κυρια*, White vero: „habet vocales quasi in Graecis nomen mulieris *κυρία* esset". Aeque ac Graecum ambiguae sunt sah cop ... vg (et. Lcif^{217}) aeth^{utr}

ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, 2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν
1 Ti 1, 2 2 Ti 1, 2 Tit 1, 4 ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. 3 ἔσται μεθ' ἡμῶν
χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

3 Io 2 4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας
ἐν ἀληθείᾳ καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. 5 καὶ νῦν
1 Io 2, 7 ἐρωτῶ σε, Κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν καινὴν γράφων σοι, ἀλλὰ ἣν
5, 3 εἴχαμεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. 6 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ

---

dominae. Nec aliter Cassiod[136]: *Iohannes senior, quoniam erat aetate provectus, electae dominae scribit ecclesiae filiisque eius, quos sacro fonte genuerat.* | *και ουκ εγω* cum ℵBKP al pler vg sah cop syrP arm aeth ... A 73. syr^{bodl} Thphyl *ουκ εγω δε*, L *και ουκ εγω δε*

2. *δια τ. αληθειαν*: 27. 29 66** 106* fu (al ap Ln) syrP^{txt} om | *μενουσαν* (vg *quae permanet*, nec aliter vv^{pler}) cum ℵBKLP etc ... A *ενοικουσαν*, 13. 65. d^{scr} sah *ουσαν* ... 66** om | *εν ημιν* et *μεθ ημων*: 22. 68. 100. 104. e^{scr} j^{scr} al *εν υμιν* et *μεθ υμων* (ex a^{scr} tantum *μεθ υμων* affertur) | *εσται*: 31. syr^{bodl} etP *εστιν* | *και μεθ ημων εσται* usque ^{3}*εσται μεθ ημων*: arm *quia et vobiscum erit, et vos in aeternum nobiscum eritis.* Tum sequitur *χαρισ - - εν αληθ. κ. αγαπ. εσονται μεθ υμων.*

3. *εσται μεθ ημων* (et. ς, non ς^{e} Gb Sz) cum ℵBLP al sat mu cat am sah syr^{bodl} aeth Thphyl^{com} Oec^{com} ... ς^{e} Gb Sz Ti *εσται* (15. 36. add *δε*) *μεθ υμων* cum K al plu vg (et. fu demid harl tol) cop (arm vide ante) syrP (*gratia vobis et pax a deo* etc) ... A om plane | *παρα θεου* cum ℵ^{c}ABKLP al pler ... ℵ* 11. 18. 19. 32. 40. 57. 68. 98. 105. 126. c^{scr} *απο θε.* | *και παρα* (ℵ^{c}): ℵ* 99. f^{scr} am om *παρα* | $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ (sic et. demid tol; vg^{cle} am fu harl *Christ. Ies.*) non praemisso *κυριου* cum AB 27. 29. 33. 69. 73. d^{scr} vg (exc tol) syr^{bodl} sah (om. et. *παρα θεου πατρ. και*) aeth^{utr} ar^{e} ... ς (Gb^{00}) praem *κυριου* cum ℵKLP al pler cat tol cop syrP arm Thphyl Oec | *του πατροσ* (ℵ^{c}): ℵ* *αυτου του πατρ.*

4. *περιπατουντας*: 40. 67. 69. 101. 180. l^{scr} *-τουντα* | *ελαβομεν* et. vg sah cop syr^{bodl} etP arm aeth ... ℵ 13. 28. *ελαβον* | *παρα*: A 73. *απο* | *του πατροσ*: B om *του*

5. *καιν. γρ. σοι* hoc ordine cum ℵA 5. 13. 31. 68. d^{scr} vg cop Lcif^{217} ... ς Ti *γραφ. σοι καιν.* cum BKLP al pler cat sah Thphyl Oec | *γραφων* (et. ς^{e} Gb Sz) c. ℵABKLP al plu vel$^{ut\ vid}$ pler cat vg etc ... ς *γραφω* cum 64. 65. 66. 106. d^{scr*} al vix mu arm aeth | *αλλα* cum ℵBK 13. al mu^{vid} ... ALP al plu^{vid} (4 ap Scri) cat Thphyl Oec *αλλ.* Praeterea ℵ add *εντολην*, item syrP c.* *εντολην παλαιαν* | *ειχαμεν* cum ℵA ... ς Ln Ti *ειχομεν* cum BKLP al pler ... 31. 38. 68. a^{scr} al fere^{20} (8 ap Scri) *εχομεν*

6. *αυτη* (15. 17. 26. 36. praem *και*) *η εντολ. εστιν* cum ABK 5. 13. 31. 35. am fu syr^{bodl} etP ... ς *αυτ. εστιν η εντ.* cum ℵLP al pler vg^{cle} (et. demid harl tol) sah cop arm Lcif^{217} Thphyl Oec. Praeterea ℵ

ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή
ἐστιν, ἵνα καθὼς ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. 7 ὅτι 1 Io 2, 18 s 4, 1 s
πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθαν εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν
Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντί-
χριστος. 8 βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ
μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. 9 πᾶς ὁ προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ
διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος 1 Io 2, 23
καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. 10 εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς

---

aeth add *αυτου*. Habet autem aeth sic: [5]– – *ut amemus nos invicem, ut incedamus in praecepto eius.* [6]*Et hoc est praeceptum eius ut incedamus in hoc quod audivistis antiquitus.* | *ινα καθωσ* cum ℵA 31. 73., item K 13. al mu cat vg sah cop arm ... ς Ln Ti om h. l. *ινα* cum B LP al pler syr^{bodl} et^{p} Lcif^{217} Thphyl Oec | *ινα* post *απ αρχησ* cum ℵA 31. 73. Item ς Ln Ti cum BLP al pler syr^{bodl} et^{p} Lcif Thphyl Oec ... K 13. al mu cat vg sah cop arm h. l. om | *περιπατητε* (L 13. al aliq Thphyl *-τειτε*) ... ℵ *περιπατησητε*

7. *εξηλθον* (Ti *–θαν* c. A) cum (Gb″) ℵAB al plus^{15} cat vg (et. am fu demid harl Bed^{323}; m^{8} tol *prodierunt*, Lcif^{217} *progressi sunt*) sah syr bodl et^{p} arm Ir$^{int\,207}$ Ps-Chr^{8,702} (de pseudoproph) ... ς *εισηλθον* cum KLP al plu Thphyl Oec ... cop *venerunt* | *ουτ. εστ. ο πλα. και ο* (ℵ 1. 3. k^{scr} om) *αντιχρ.*: m^{8} *hii fallaces et antechristi sunt*, Lcif^{217} *isti sunt fallaces et antichristi*, syr$^{p\ mg}$ *hi sunt seductores et antichristi*

8. *εαυτουσ* cum ℵABP etc (et. Dam^{2,610} item$^{paris\,**}$) ... KL (al pauc?) Dam^{2,610} ex$^{paris\,*}$ Ir$^{int\,207}$ Lcif^{217} *αυτουσ* (et Ir^{int} et Lcif *videte eos*, contra vg *vid. vosmetipsos*)| | *απολεσητε* et *απολαβητε* (Gb′) cum ℵ* (*απολησθε*) et^{cAB} 5. 13. 40. 66** 68. 73. 137. d^{scr} f^{scr} j^{scr} al fere^{15} cat vg sah cop syr^{utr} arm aeth Ir$^{int\,207}$ Lcif^{217} Ps-Chr^{8,702} et^{704} Isid ^{2,300} Dam^{2,610} (sed *λαβητε* : item^{paris}) Thphyl^{com} Oec^{com} ... ς *απολεσωμεν* et *απολαβωμεν* cum KLP 31. al plu Thphyl^{txt} Oec^{txt} | *ειργασασθε* (Gb′) cum ℵA 5. 13. 40. 66** 68. 73. 137. dfj^{scr} cat vg cop syr^{bodl} et$^{p\ txt}$ arm aeth Ir^{int} Lcif Ps-Chr$^{8\,bis}$ Isid Dam^{2,610} (et. paris) Thphyl^{com} Oec^{com} ... ς *ειργασαμεθα* (B* *ηργ-*) cum BKLP 31. al plu sah syr$^{p\ mg}$ Thphyl^{txt} Oec^{txt} | *πληρη*: L Dam^{2,610} ex^{paris} *-ρησ*

9. *ο προαγων* cum ℵAB 98^{mg}. Item *qui praecedit* am fu harl sah aeth ... ς *ο παραβαινων* cum KLP al pler cat syr^{bodl} et^{p} (uterque *transgreditur*) cop (*ambulans extra*) arm Eph^{3,52} Thphyl Oec. Item *qui recedit* vg^{cle} demid tol Lcif^{217} et$^{218\,bis}$ Did$^{lat\,306}$ | *μενων εν τη*: pri loc 39. *εμμενων τη*, item 100. sec loc | *διδαχη* pri: 13. *αγαπη* | *διδαχη* sec sine additam cum ℵAB 13. 27. 29. 66** 68. vg sah syr$^{p\ txt}$ arm Did$^{lat\,306}$ Fulg$^{fid\,cath}$ ... syr^{bodl} et^{p} c.* Lcif^{217} et$^{218\,bis}$ add *eius* ... ς (Gb^{0}) add *του χριστου* cum KLP al pler cat cop aeth Thphyl Oec | *και τ. πατερ. και τ. υιον* hoc ordine cum NBKLP al pler cat vg^{cle} sah cop syr^{bodl} et (*et patr. habet et fil.*) P arm aeth Lcif^{217} et$^{218\,ter}$ Did$^{lat\,306\,ter}$

καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· 11 ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

3 Io 13 12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα
1 Io 1, 4 λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν πεπληρωμένη ᾖ. 13 ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

Thphyl Oec ... Ti *κ. τ. υιον κ. τον* (31. om) *πατερα* cum A 13. 31. 68. am fu demid harl tol Fulg$^{fid\ cath}$

10. *ταυτ. τ. διδαχην* (ℵ* ante *διδαχ.* iam *εν* scripserat, scripturus *εντολην*?, sed statim abiecit): 31. *τ. διδ. ταυτ.* | *λαμβανετε* et *λεγετε*: 137. *λαμβανητε* (etiam 101.) et *λεγητε* (et. d^{scr})

11. *ο λεγων γαρ* cum ℵAB 5. 13. 31. ... *ς ο γαρ λεγ.* cum KLP al pler cat Ir^{83} (vide post) Thphyl Oec. Cf conc$^{carth\ 81}$ *qui enim dixerit illi ave*; item Lcif^{217} *et ave nolite dicere ei : qui enim dicit ei ave*; item vg *nec ave ei dixeritis : qui enim dicit illi ave* :: quae quidem hac in re probandi vim non habent. | *αυτω* cum ℵABLP al plu (96. *χαιρ. αυτον*) cat m^{63} vg sah cop syr^{bodl} et^{P} (Ir^{83}, vide post) conc$^{carth\ 81}$ Lcif^{217} Thphyl ... Ti om cum K al^{25} Oec. Sic locum adhibuit Ir^{83}: *ιωαννης δε ο του κυριου μαθητης επετεινε την καταδικην αυτων, μηδε χαιρειν αυτοις υφ ημων* (cod^{1} *υμων*) *λεγεσθαι βουληθεισ. ο γαρ λεγων αυτοις φησι χαιρειν, κοινωνει τοισ εργοισ αυτων τοισ πονηροισ* (int *qui enim dicit*, inquit, *eis ave, communicat operibus ipsorum nequissimis*) | *τ. πονηροισ*: m^{63} add *ecce praedixi vobis, ne in diem domini condemnemini.* Item vg^{cdd} (ut hal et gemblac) et vg^{six} *ecce praedixi vobis, ut in diem domini nostri Iesu Christi non confundamini.* Cf et. Luc^{brug}: *Quod subiiciunt quidam libri*: Ecce praedixi vobis, ut in die domini non confundamini, *patres ut superfluum praeterierunt.*

12. *εχων* cum ℵ^{c}A^{2}BKLP al pler cat vg etc ... ℵ*A* 27. 29. 61. 64. 180. o^{scr} *εχω*, item aeth et postea *sed nolui – quoniam spero* | *γραφειν* (99. al^{3scr} al ante *υμιν* pon) ... A 17. 73. g^{scr} *γραψαι* | *εβουληθην* cum ℵABKLP al plus^{20} cat Thphyl ... *ς ηβουληθ.* cum minusc sat mu Oec | *αλλα* (LP 31. 38. al mu *αλλ*) *ελπιζ.* c. ℵBKLP al longe plu sah syr^{bodl} et^{P} Thphyl Oec ... Gb Sz Ln *ελπιζω γαρ* cum A 5. 13. 27. 29. 66** 73. d^{scr} al^{10} cat vg cop arm aeth^{utr} ... 68. *ελπιζων* | *γενεσθαι* (Gb″) cum ℵAB 5. 6. 7. 13. 27. 33. 65. 66** 68. 137. 180. d^{scr} vg (et. am fu demid harl) syr^{P} Thphyl (et Oec^{com} *παραγενεσθαι*) ... *ς ελθειν* cum KLP al longe plu cat tol sah syr^{bodl} arm aeth Oec^{txt} ... cop *videre vos* | *ημων* cum ℵKLP al plu cat syr^{bodl} et^{P} (sah *meum*) arm Thphyl Oec ... Gb″ Ln *υμων* cum AB 5. 13. 27. 29. 65. 66** 68. 69. 73. 101. 104. c^{scr} al^{8} vg cop aeth^{utr} ... 21. 37. 56. om | *πεπληρωμενη η* (ℵ* *ην*) cum ℵB vg (et. fu demid harl tol) Thphyl ... *ς* Ti *η πεπληρ.* cum AKLP al omn^{vid} cat am Oec

13. *τησ εκλεκτησ* ... 15. 26. fu (et al ap Ln) *τησ εκκλησιασ* ... 73. om ... 114. add *τησ εν εφεσω* | *ασπαζ.* usque *εκλεκτησ*: syr$^{P\ txt}$ aeth

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ.

1 Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀλη- Act 19, 29. 20, 4 Ro 16, 23 1 Co 1, 15
θείᾳ.

2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. 3 ἐχάρην λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν 2 Io 4

Saluta filios sororis tuae electae. Addunt post εκλεκτης 68. 69. 103. syr^{bodl} syr^{p} c.* arm ar^{e} *η χαρισ μεθ υμων* (103. *μετα σου*), item aeth *gratia et caritas vobiscum.* | ς (= Gb Sz) add in fine *αμην* cum KL al pler cat fu (al ap Ln) syr^{bodl} et^{p} aeth^{pp} Thphyl Oec ... omisimus cum NABP 5. 13. 27. 29. 68. 73. 99. d^{scr} vg^{cle} am demid harl tol (vg^{cdd} ali^{q} add *vale*) sah cop arm aeth^{ro} Bed^{324}

Subscriptio: NAB *ιωαννου* (B *ιωανου*) *β′* ... L al *ιωανν. επιστ. β′*, P 79. 126. *επιστ. ιωανν. β′*, 101. al *ιωανν. του θεολογου επιστ. β′ καθολικη*, 78. 80. 137. al *του αγιου ιωανν. επιστολη β′*, 40. *ιωαννου επιστολη καθολικη δευτερα*, 93. 95. *επιστολησ πεφθακε δευτερασ τελοσ*, Thphyl Oec *τελοσ τησ ιωανν. δευτερασ επιστολησ*, 62. *ιωαννου β′ προσ παρθουσ* ... (K?) al permu (11 ap Scri) nil subscriptum habent ... am fu al *explicit epistula* (fu al add *sancti*) *iohannis secunda*, syr bodl *finita est epist. secunda Iohannis apostoli*, syr^{p} *finita est epist. secunda Iohannis.* Praeterea numerantur *στιχοι λ̄* (ita L al pl Thphyl), 40. *λ̄ξ̄*, 73. (teste Zacagnio, silet Birch) *π̄*. In B capitula numerantur *β̄*, in vg^{cdd} (ut am fu) *breves* numerantur V. Euthal in elencho (Zacagn. ^{479}): *ιωαννου επιστολη δευτερα. αναγνωσισ μια, κεφαλαιου* I., *στιχων λ̄.*

---

* NB (hiat A) *ιωαννου* (B *-ανου*) *γ̄* ... C 13. 42. 78. 80. 96. 100. 104. 105. al *ιωαννου επιστολη γ̄* (96. *τριτη*), 38. *τριτη επιστ. ιωαννου*, h^{scr} *ιωαννου τριτη επιστολη*, 99. k^{scr} *ιωαννου καθολικη τριτη*, 101. 106. l^{scr} al *ιωαννου επιστολη καθολικη γ̄*, k^{scr} *επιστολη τριτη ιωαννου καθολικη*, o^{scr} *επιστ. ιωανν. καθ. τριτη*, 73. *του αγιου ιωανν. του αποστολου επιστολη γ′*, L *επιστολη τριτη του αγιου αποστολου ιωαννου*, 8^{pe} *του αυτου ιωανν. επιστ. γ′*, 95. *του αυτου αγιου ιωανν. του θεολογου επιστολη τριτη*, 4. *επιστολ. του αγιου αποστολου και ηγαπημενου προσ γαϊον ιωαννου*, 3. 68. *ιωαννου επιστ. γ′ προσ γαϊον*, f^{scr} *Αλλα παλιν τριτα ταυτα περικλυτοσ ιωαννησ* ... am *incipit epistula iohannis tertia*, fu (praegressis *exp. breves epist. sci. iohann. III.*) *inc. eiusdem epist. tertia*, demid *incipit tertia*, d (quemadmodum in superiore margine legitur, tantum enim superest altera epist. pars 11—15) *epist. iohanis III.* Syr^{bodl} et^{p} *epistula tertia Iohannis*, sah cop *epist. Iohannis tertia*, aeth *Iohannis evangelistae tertia* ... ς *επιστολη ιωαννου τριτη*, Gb Sz *ιωαννου επιστ. τριτη*, ς^{e} *ιωαννου του αποστολου επιστολη καθολικη τριτη.*

3. *εχαρην* sine copula c. ℵ 4. 5. 6. 13. 25. 65. 100. d^{scr} vg (et. Cassiod

καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. 4 μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξένους, 6 οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. 7 ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθαν μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν.

---

138) sah arm aeth ... ς Ln Ti add *γαρ* cum ABCKLP al pler cop syr bodl etP Thphyl Oec :: ita omnino versus iste cum verbis praegressis *καθωσ ευοδουτ. σου η ψυχ.* coniungendus videbatur. | *μαρτυρουντων*: in B exeunte versu omissa syllaba *των* | *συ* (22. 56. 80. 98. *και συ*) ... A 37. om. Cf Cassiod[138]: *Valde gavisus sum in adventu fratrum testantium de veritate.* Sic.

4. *μειζοτεραν*: 137. Eph[51] *μειζονα*, item Dam[paris] (ut exscripsi loco ipso non indicato) *μειζον* | *τουτων* (et. vg syrP arm aeth): 27. 29. 31. 40. 66** 68. 69. 73. d[scr] al fere[10] sah cop syr[bodl] Dam[paris] *ταυτησ*, Eph[51] *τουτου* | *ουκ εχω* (B* *εχων*): C 68. aeth post *τουτων χαραν* pon, item 31. post *χαραν ταυτησ* | *χαραν* cum NACKLP al pler cat tol (etiam vg[cod paris 3564] ap Sab) etc ... B 7. 35. vg (et. am fu demid etc) cop *χαριν (gratiam)*. Cf Luc[brug]: *Non mutes* maiorem gratiam *cum* maius gaudium, *quod quidam faciunt.* | *ινα*: 69. *η ινα*, ut vg *quam ut* | *ακουω*: Dam[paris] (ut ante) *ακουσω* ... d[scr] post *τα εμ. τεκν.* pon | *εν τη αληθ.* cum ABC* 180. ... ς om *τη* cum NC[2]KLP al fere omn[vid] cat Thphyl Oec :: quum praecedat *εν αληθ.* nec fluctuet, hoc loco standum est codicum ABC testimonio.

5. *εργαση* cum NBCKLP al omn[vid] cat etc ... Ln *εργαζη* cum A. Vg quidem (cum Hier[tit]) *quicquid operaris* | *και τουτο* (Gb') cum NABC 17. 27. 29. 33. 66** 68. 81. 97. 126[mg] vg (*et hoc in peregrinos*) syr[bodl] etP (et. graece in marg) sah (*et hoc etiam*) cop arm aeth (et. Hier[tit] *in hoc*; Cassiod[138] *quod in fratribus et maxime peregrinis studia caritatis impenderit*) ... ς *και εισ τουσ* cum KLP al pler (d[scr] om *τουσ*) cat Thphyl Oec

6. *οι*: K *ὅ*. Cf Lc[brug]: „Qui testimonium reddiderunt charitati tuae. *Non omittas primum* qui.“ | *ουσ*: B* *ου* | *ποιησεισ* (7. 18. 27. 29. 68. demid tol all[achm] Hier[tit 1] *ποιεισ*) *προπεμψασ* C. NABKLP etc (Hier[tit] *quos optime facis si praemiseris*; am *quos bene facies ducens*, fu *quos bene facies deducens*, tol *quos bene facis deducens*, demid *quos bene facis deduces*) ... C vg[cle] (demid) arm *ποιησασ προπεμψεισ*, vg[cle] *benefaciens deducens.* Ad lectionem vg[cle] Lc[brug]: *Non pauci boni libri Graeco consentanee* benefacies *verbum*, deducens *participium legunt, contra ac Romana Biblia.* ... syr[bodl] om *προπεμψασ* (syrP [mg] corrupte *προπεψαι*)

7. *του ονοματοσ* cum NABCKLP al plu cat am fu sah cop syrP [txt] arm Thphyl Oec Bed[325] (*cum dicit* pro nomine, *subaudiendum est domini*

8 ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. 9 Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. 10 διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. 12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀλη- 1 Io 3, 10

Iesu Christi) ... ς^{e} (= ς Gb Sz) add *αυτου* cum minusc mu (2 ap Scri) vg^{cle} demid syr^{bodl} et^{p} c.* arm$^{cod\,1}$ aeth (Hier^{tit} add *domini*) | *εξηλθαν* cum ℵB ... ς *εξηλθον* cum ACKLP al omn^{vid} | *απο*: 5. 13. 29. 118. d^{scr} al^{5} *παρα* | *των*: C om | *εθνικων* (Gb′) cum ℵABC al^{12}, item *gentilibus* fu tol cop ... ς *εθνων* cum KLP al longe plu, item *gentibus* (:: at ut *gentilibus* accurate reddit *εθνικων*, ita etiam *gentibus* idem potest reddere) vg^{cle} am demid sah

8. *υπολαμβανειν* (Gb′) cum ℵABC* 13. 16. 27. 29. 46. 66** 68. 73. 126^{mg} Oec^{cod} ... ς *απολαμβ.* c. C^{corr}KLP al pler cat. Cf Thphyl (et Oec): *ἀπολαμβάνειν ἀντὶ τοῦ ἀναλαμβάνειν, ὑποδέχεσθαι, ὡς καὶ τό· ὑπέλαβόν με ὡσεὶ λέων ἕτοιμος εἶσ θήραν.* | *γινωμεθα*: C 100. *γινομεθα*, K 42. 69. 105. al fere^{10} cat Thphyl *γενωμεθα* | *αληθεια* (et. ℵ^{c}) ... ℵ*A *εκκλησια*

9. *εγραψα* (B -ψασ) ... ℵ^{c} 13. 15. 18. 26. 29. 33** 36. 40. 49. 66** 73. 180. d^{scr} cat add *αν*, item vg (*scripsissem forsitan*, contra Hier$^{tit\,1}$ *scripsi etiam*). Similiter syr^{bodl} et^{p} | *τι* cum ℵABC 7. 68. sah cop arm, item (*αν τι*) 29. 66** ... ς om cum KLP al pler vg syr^{bodl} et^{p} aeth Thphyl Oec | *διοτρεφής*: Ln *-τρέφησ*, sed invita codicum auctoritate. Latini: *diotrephes* (vg^{cle} fu demid tol), *diotripes* (am), *diotrepes*, *deotrepes* (hi duo ap Ln).

10. *εαν*: A *αν* | *φλυαρων ημασ*: C *φλ. εισ ημασ*, ut etiam vg *garriens in nos* | *βουλομενουσ* c. ℵABKLP al pler cat am fu cop syr$^{p\ txt}$ aeth Thphyl Oec ... C 5. 7. 27. 29. 66** vg^{cle} demid tol sah syr^{bodl} et$^{p\ mg}$ arm *επιδεχομενουσ* | *τησ εκκλησιασ* c. ℵ 2. 3. 4. 15. 25. 26. 36. 43. 95* 98. 99. 100. b^{scr} h^{scr} (4. *εκβαλλει και κωλυει τησ εκκλ.*) ... ς Ln Ti *εκ τ. εκκλ.* cum ABCKLP al plu Thphyl Oec :: ita solet scribi, ut etiam Ioh 2, 15

11. *ο κακοποιων* sine copula cum ℵABCKP h al longe plu cat d vg (et. am fu demid) sah syr^{p} ... ς (= Gb Sz) *ο δε κακοποι.* cum L 31. a^{scr} al mu tol cop arm aeth (syr^{bodl} *et* -) Did$^{lat\,306}$ Dam^{2,329} Thphyl Oec | *ουχ*: C *ουκ*, nec aliter editum est Dam^{2,329} | *εωρακεν* cum ℵAB^{3}CKLP etc ... Ti *εορακεν* cum B*

12. *υπο αυτησ* cum ℵC ... ς Ln Ti *υπ αυτησ* cum ABKLP al certe pler | *τησ αληθειασ* (et. d vg syr$^{p\ txt}$ sah cop aeth) ... A* (sic omnino videtur)

Io 21, 24 θείασ· καὶ ἡμεῖσ δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἰδασ ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν
ἀληθήσ ἐστιν.

2 Io 12 13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανοσ καὶ
καλάμου σοι γράφειν· 14 ἐλπίζω δὲ εὐθέωσ σε ἰδεῖν, καὶ στόμα
πρὸσ στόμα λαλήσομεν. 15 εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι·
ἀσπάζου τοὺσ φίλουσ κατ' ὄνομα.

τ. εκκλησιασ ... c syrbodl etP mg arm praem τησ εκκλησιασ και | και οιδασ (Gb') cum ℵABC al plus[20] cat d vg sah cop arm ... ς Ti και οιδατε c. KLP al longe plu syrbodl etP (et. mg graece) aethutr Thphyl Oec ... 14** 38. 93. 104. 180. al[3 scr] κ. οιδαμεν ... a[scr] plane om | οτι (vg *et nosti quoniam*): d om (*et scis testim. nostr. verum est*) | η μαρτ. ημων αληθ. εστιν: c 68. αληθ. ημων εστιν (68. εστ. ημ.) η μαρτυρ., 31. aeth αληθ. εστ. η μαρτ. ημ.

13. γραψαι σοι cum ℵABC al[10] d vg sah cop syrbodl etP arm aeth Thphyl ... ς γραφειν idque sine σοι cum KLP al pler cat Oec | ου θελω (et. d tol *nolo*) ... A ουκ εβουληθην, 27. ουκ ηθέλον, item vg *noluī* | δια μελαν. και καλαμου (L -μω): arm δια χαρτ. και μελανοσ :: ex 2 Ioh 12 | σοι ante γρα- cum BCKLP al pler cat Thphyl Oec ... Ln post γρα- cum A 13. 73. d vg sah cop syrbodl etP (4. 16. arm om σοι) | γραφειν cum ℵABC 5. 27. 31. 33. 73. 105. ... ς γραψαι cum KLP al pler cat Thphyl Oec

14. σε ιδειν cum ABC 5. 31. 73. d (*te visurum*) vg (*te videre*, sed tol ut d) ... ς ιδειν σε c. ℵKLP (ειδειν) al pler cat cop (sah *venire ad te*) Thphyl Oec | λαλησομεν: K 23. 26. 33. 41. 99. (al[vid], Sz praeteriit) Thphyl -σωμεν

15. οι φιλοι cum ℵBCKLP al pler d (*amici tui*) vg sah cop syrbodl syrP txt arm Thphyl Oec ... A 3. 13. 31. 33. 65. 67. d[scr] syrP mg aethutr οι αδελφοι | ασπαζου ... ℵ 40. ασπασαι | τ. φιλουσ ... 33. 81. 160. syrP τ. αδελφουσ | κ. ονομα: L 15. 26. vgms ap Ln (non item vgcle am fu demid etc) add αμην, item tol *vale* (ms ap Ln *amen. vale*, ut[vid])

Subscriptio: ℵAB 137. ιωαννου (B -ανου) γ' ... C 40. ιωαννου επιστολη γ' (40. τριτη), P 126. επιστολη ιωαννου γ' ... 73. του αγιου ιωαννου επιστολη γ', L επιστολη γ' του αγιου αποστολου ιωαννου, 10. 78. 80. al του αγιου αποστ. ιωανν. επιστολη γ', 96. του αγιου ιωανν. του ευαγγελιστου επιστ. γ', 95. του αυτου αγιου ιωανν. του θεολογου επιστ. τριτη, 101. al του αγιου αποστολου και ευαγγελιστου ιωαννου τον θεολογου επιστολη καθολικη γ', 180. ιωαννου επιστολη τριτη προσ γαϊον, 62. ιωαννου γ' προσ γαϊον· περι δημητριου ω μαρτυρει καλλιστα ... al sat mu (ut omnes ap Scri, praeter h qui habet τελοσ) nil subscriptum habent ... am *explicit epistula iohannis tertia*, fu *expl. epistula sci. iohannis tertia*, d *epistulae* (sic) *iohanis III explicit* (his additur: *incipit actus apostolorum*), syrbodl etP *finita est epistula tertia Iohannis apostoli*. Praeterea numerantur στιχοι λβ' (ut L 10. 40. 78. 80. al pler Thphyl), al pauc λα' (ut 25.), λ' (ut 17.), 73. πι'. In B

ΙΟΥΔΑ.

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς
ἐν θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλη-
τοῖς. 2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη. 2 Pe 1, 2

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ
τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακα-
λῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει.

---

capitum nil indicatur. Vulgatae cdd, ut am, fu, *capitula* (fu *breves*) habent V. Euthalius in elencho (ap Zacagn. p. 479.) sic: *ἰωάννου ἐπιστολὴ τρίτη. ἀνάγνωσις μία, κεφαλαίου Ι. στίχων λα'.*

Inscriptio: ʀʙ *ιουδα*, ᴀᴄᴋ 13. 104. 105. al *ιουδα επιστολη*, 96. *επιστολη ιουδα*, 73. *επιστ. ιουδα του αποστολου*, ʟ *επιστολη του αγιου αποστολου ιουδα*, 70. 79. *του αγιου αποστ. ιουδα επιστολη*, 31. 100. 101. 106. al *ιουδα επιστ. καθολικη*, 38. 42. 72. 78. 80. al *ιουδα καθολικη επιστολη*, 95. *του αγιου ιουδα επιστ. καθολ.*, ᴘ *ιουδα του αποστ. επιστολη καθολικη* (ut certe vdtr), 71. *του αγιου αποστ. ιουδα επ. καθολικη* ... am *inc. epistula iudae*, vg^{cdd} ap Ln *inc. epistula iudae apostoli*, demid *incipit liber iudae*, fu (post verba: *expliciunt breves epistulae Iudae*) *inc. ejusdem epistula* ... syr^{bodl} *epistula Iudae fratris Iacobi* (ap Pocock. *epist. Iud. apostoli fratris Iac. episcopi*), syr^{p} *epist. catholica Iudae apostoli*, cop *epistula Iudae*, aeth *epist. Iudae fratris Iacobi* ... ς et ς^{e} *ιουδα του αποστολου επιστολη καθολικη*, Gb Sz *ιουδα επιστολη*. Cf Clem^{431} – *οἶμαι – προφητικῶς Ἰούδαν ἐν τῇ ἐπιστολῇ εἰρηκέναι.* Or^{3,814} *εἰ δὲ καὶ τὴν Ἰούδα πρόσοιτό τις ἐπιστολήν* et^{3,607} *ἐν τῇ Ἰούδα ἐπιστολῇ.* Or$^{int\,4,549}$ *Iudas apostolus in epist. catholica dicit.*

1. *ιησου χριστου* cum ɴᴀʙʟ al plu vg sah cop syr^{bodl} et^{p} arm aeth Clem lat^{997} Or^{3,463} Lcif^{219} Eph^{3,61} Ps-Ath$^{synops\,99}$ Thphyl Oec ... Ti $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\iota\upsilon}$ cum ᴋᴘ al fere^{25} demid tol | *θεω*: male Woide ex ᴀ *τω* | *ηγαπημενοις* (Gb′) cum ɴᴀʙ 5. 33** 68. 73. 98^{mg} 126^{mg} 163. vg sah cop syr bodl et^{p} arm (aeth *deum patrem amantibus*) Or^{3,607} Eph Synops^{99} Thphyl com Oec Lcif^{219} Cassiod^{139} etc ... ς *ηγιασμενοις* cum ᴋʟᴘ al pler (57. *προηγιασμ.*) cat Thphyl^{txt}. Praeterea 27. 29. 66** syr^{bodl} et^{p} arm verbis *τοις* (omittitur ??) *εν θεω* etc praem *τοις εθνεσιν* | *και ιησου χριστω* (49. 78. al^{10} Or^{3,607} Eph Thphyl^{txt} Oec^{txt} $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$, vg^{cle} *in Christo Iesu*) *τετηρημενοις* ... sah *τετηρημενοις εν* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\omega}$ post *κλητοις* pon ... 163. syr^{p} om

2. *και ειρηνη*: ᴋ 100. al^{5} om *και* ... 163. syr^{p} add *εν κυριω*

3. *αγαπητοι*: ɴ ad ea quae praecedunt trahit | *γραφειν*: ɴ Eph^{3,61} Cyr act^{46} praem *του* | Ln sic distinxit: *γράφειν ὑμῖν, περὶ – – γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν* | *ημων* cum ɴᴀʙᴄ^{vi} 5. 8. 17. 26. 27. 29. 33. 36.

4 *παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς*
2 Pe 2, 1 ss *τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες*
εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 *Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι*
Nm 14, 35 ss *κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύ-*

68. 73. 163. 180. 1^{lect} sah syr^{bodl} etP arm Cyr$^{act\,46}$ (de recta fide^{77} *υμ.*) Thphyl Lcif^{219}, item 6. 7. 25. 31. 56. vg Eph^{3,61} *υμων ... ς* Ti om cum KLP al longe plu cop (aeth, sed aeth^{ro} Graeca libere circumscribit) Oec | *σωτηριασ*: ℵ add *και ζωησ* | *γραψαι*: ℵ *γραφειν*

4. *παρεισεδυσαν* cum ℵAC(sic)KLP etc ... B *παρεισεδυησαν* | *παλαι*: ℵ *και παλ.* (Similiter sah *παρ. γαρ και τινες*) | *χαριτα* cum AB ... ς *χαριν* c. ℵCKLP al omn^{vid} Eph^{3,62} Did$^{tri\,1,27}$ Ps-Chr^{8,707} etc | *δεσποτην* sine additam cum ℵABC al^{25} cat (et. com^{158}) vg sah cop arm aeth Eph Did$^{tri\,1,27}$ Ps-Chr^{8,707} Cyr$^{act\,46}$ (om *και* seq) Lcif^{219} ... ς (= Gb Sz) add *θεον* cum KLP al plu (42. 57. al *θεον και δεσποτ. τον κυρ.* etc) syr bodl etP Thphyl^{txt} Oec^{txt} (uterque^{com} vdtr omittere)

5. *δε* ... c Lcif^{219} *ουν* (*itaque*) ... 36. sah om | *ειδοτας* (13. *ειδοντας*) sine *υμας* cum ABC^{2} (* non liquet) 5. 6. 7. 13. 15. 17. 18. 27. 29. 36. 45. 66** 68. 73. 163. c^{scr} d^{scr} cat vg sah cop syr^{bodl} etP arm aeth Eph^{3,62} Lcif^{219} ... ς (Gb^{00}) add *υμας* cum ℵKL al plu Thphyl Oec | *απαξ* hoc loco cum ABCL al pler vg (*scientes semel omnia*) aeth Eph ... ℵ 68. tol (*quoniam deus semel* –) Clem^{280} et$^{lat\,997}$ post *κυριος* (68. tol Clem *ο θεος*, Clem^{lat} *domin. de.*) pon; nec aliter syr^{bodl} syrP sah cop arm Did$^{tri\,1,9}$ Did$^{lat\,307}$ Cassiod^{140} (coniungunt enim hi omnes *απαξ* cum verbis *οτι κυριος λαον εκ τ. γ. αιγ. σωσας*) :: quae quidem lectio omnino praeferenda esset alteri, nisi incredibile esset *απαξ* locum post *ειδοτας* a quopiam correctore nactum esse. Cohaerent vero in ℵ certe *απαξ* post *κυριος* positum et *υμας* post *ειδοτας* additum ... K 22. 80. 100. post *ειδοτ. υμ. τουτο* (vide post) pon ... 163. Lcif^{219} plane om. Clem vero sic: *ειδεναι γαρ υμας βουλομαι οτι ο θεος απαξ εκ γησ αιγυπτου λαον σωσας* etc. | *παντα* cum ℵABC^{2} (non liquet *) 6. 7. 13. 27. 29. 68. 163. vg cop syrP arm aeth (syr^{bodl} *παντασ*) Eph Lcif^{219} ... ς *τουτο* cum KL al pler cat sah Thphyl Oec | *οτι κυριος* c. ℵC*^{vid} Eph (articulum om et. AB et rell qui *ιησουσ* praebent), item ς Ti *οτι ο κυρ.* c. KL al pler cat$^{txt\,155}$ syrP Ps-Ath$^{synops\,146}$ Thphyl Oec. Sic Ps-Ath: *και γαρ και τον προτερον λαον εξ αιγυπτου εξαγαγων ο κυριοσ και μη εμμειναντα τη πιστει εωρακωσ απωλεσε.* Cf et. cat$^{com\,158}$ *ειρηται γαρ προ τουτων περι αυτου ωσ ειη αληθινοσ θεοσ ουτοσ ο μονοσ δεσποτησ ο κυριοσ* $\overline{\text{ις}}$ $\overline{\text{χς}}$ *ο αναγαγων τον λαον εξ αιγ. δια μωσεωσ* ... c^{2} 5. 8. 68. tol syr^{bodl} ar^{e} arm Clem^{280} Lcif^{219} *ο θεοσ* ... Gb′ Ln *ιησουσ* cum AB 6. 7. 13. 29. 66** vg sah cop aeth utr arm$^{ed\,mg}$ Did$^{lat\,307}$. Cf et. Did$^{tri\,1,19}$: *και ιουδασ καθολικωσ γραφει· απαξ γαρ κυριοσ ιησουσ λαον εξ αιγ. σωσασ.* Item Hier$^{iovin\,1,12}$ qui de Iosua explicat.

σαντες ἀπώλεσεν, 6 ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν 2 Pe 2, 4
ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης
ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· 7 ὡς Σόδομα καὶ Gn 19
Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις 2 Pe 2, 6
ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται
δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. 8 ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι 2 Pe 2, 10
ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν,
δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. 9 ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ Dan 12, 1
διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ Dt 34, 5
2 Pe 2, 11
Zach 3, 2

---

6. *τε* cum ℵBCKL al pler cat m^{46} (*angelos quoque*) sah syr^{bodl} arm aeth utr $Clem^{280}$ $Or^{3,814}$ $Or^{int\,4,510}$ et^{549} $Eph^{3,62}$ Ath^{539} Oec $Lcif^{219}$ Vig^{varim} (Or^{int} Lcif Vig *quoque*, ut m) ... Ln *δε* cum A 54. 137. f^{scr} vg cop syr^{P} $Clem^{lat\,997}$ Ath^{539} $ex^{edd\,4}$ Thphyl | *αλλα* ($Clem^{280}$ $Or^{3,814}$ $Dam^{2,308}$) ... C 31. 38. a^{scr} al^{2scr} etc Ath^{539} Thphyl *αλλ* | *απολιποντας*: L 180. ^{1}lect $Clem^{280\,cod}$ Dam^{paris} ($Or^{4,247}$ *και απαξαπλως παντες οι απολειποντες το* etc) *απολειποντας* (sed L al^{2} *-πόντας*) | *μεγαλης ημερας*: m^{46} fu $Lcif^{219}$ (sed editor correxit *dieï*) *magni dei* | *δεσμοις*: 13. add *αλυτοις και*. Item $Or^{int\,510}$ post *aeternis vinculis* add *in tartaro constrictos* et^{549} *constrictos*. Sic m^{46} et $Lcif^{219}$: *in iudicium magni dei vinculis eos sanctorum angelorum sub tenebras reservabit* (Lcif *sub tenebris servavit*). Item $Clem^{280}$ *δεσμοις αϊδιοις υπο ζοφον αγριων* (sic) *αγγελων τετηρηκεν* (contra $Clem^{lat}$ *sub caligine reservavit*)

7. *και αι* (sic C^{2}): C^{*} om^{vid} *αι* | *τροπ. τουτοις* hoc ordine cum ℵABC 5. 13. 65. 68. 163. 180. $Eph^{3,62}$, item cop syr^{bodl} et^{P} ... *ς τουτοις τροπ.* C. KL al pler cat arm Thphyl Oec ... $Lcif^{219}$ *his* (sic Gall, al *hae* edid.) *simili modo* ... 40. om *τουτοις* (41. *αυτοις*). Nec exprim vg (*simili modo*) sah; m^{46} vero *civitates cum adulterium fecissent* (omissis *τον ομοι. τροπ. τουτ.*) | *υπεχουσαι* cum BCKL etc (m^{46} vg $Lcif^{219}$ *sustinentes*) ... 40. *απεχουσαι*, A *υπερεχουσαι* ... ℵ (* *ουκεχουσιν*, ^{c} restituit *υπεχ.*) *υπεχουσιν*, posteaque *προκεινται δε*

8. *ομοιως* (et. $Clem^{515}$ $Lcif^{219}$ etc) ... A *ομως* | *κυριοτητα* (et. Eph^{93} Eph, vg $Lcif^{219}$ *dominationem*) ... ℵ *κυριοτητας*, $Or^{int\,1,5}$ *dominationes* ($Or^{3,457}$ legitur *κυριοτατον δε αθετουσιν*, quod vitiosum videtur) | *δοξας* (3. 5. 55. *δοξαν*, item vg $Clem^{lat\,998}$ *maiestatem*) *δε βλασφημουσιν* ... 4. 21. *δοξας ου τρεμουσι βλασφημουντες* (:: cf 2 Pe 2, 10)

9. His cat^{160} $ex\,cod^{bodl}$ praeponit *εκ του μωυσεως αποκρυφου*, 98^{mg} habet *μωυση αποκρυφου.* | *ο δε μιχα.* ο (Eph om) *αρχαγγ. οτε* cum ℵACKL rell omn^{vid} cat^{ox} et $cat^{nicephi673}$ sah cop $Eph^{3,62}$, item sed *ὅσ* pro *ὅτε* syr^{bodll} et^{P} $Did^{lat\,304}$ Thphyl Oec ... Ln *οτε* (mallem *ο τε*) *μιχα. ο αρχ. τοτε* cum B. Cf aeth: *Et Mich. quoque - cum contenderet.* Item vg $Clem^{lat\,998}$ *Cum* (Clem *Quando*) *Mich. archangelus cum diab. disputans altercaretur de*, item $Hier^{tit\,3}$ *Quando Mich. arch. cum diab. disputabat de* | *μωυσεως* cum ℵBCL al mu cat Eph Thphyl Oec ... *ς μωσεως* cum

ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· ἐπιτιμήσαι
2 Pe 2, 12 σοι κύριος. 10 οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα
δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.
Gn 4, 8
Nm 22
Nm 16 11 οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ
2 Pe 2, 15 τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώ-
2 Pe
2, 13. 17 λοντο. 12 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συν-
ευωχούμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ

AK al plu | αλλα cum AB ... ς αλλ cum ℵCKL etc | κυριος: ℵc 1. 68. 105. ο κυριος ... ℵ* ο θεος

10. βλασφημουσιν: Epiph92 αγνοουντες αλισκονται. Sic enim ille: ωσ λεγει (ιουδασ praecedit) οτι οσα μεν ουκ οιδασιν αγνοουντεσ αλισκονται, οσα δε οιδασιν, ωσ τα αλογα ζωα φθειρονται.

11. τη πλανη του βαλααμ etc: cf Lcif219: *Vae illis, quoniam in viam Cain abierunt, et in seductionem Balaam mercede effusi sunt, et in contradictionem Chore perierunt* (sic correxit Gall; antea edebatur *Baal* pro *Balaam*, *Choreb* pro *Chore*)

12. ουτοι εισιν etc cum ℵcABKL rell cat vg cop syrbodl etP arm Eph3,62 Pallad8,313 Lcif219 Didlat308 etc ... ℵ*c2 (latet*) ουτοι εισιν γογγυσται μεμψιμυροι κατα (ℵ* κα) τασ (c2 add ιδιασ) επιθυμιασ αυτων πορευομενοι. Eadem fere sah ad απωλοντο v. 11 add (*murmuratores sunt rixosi, ambulantes secundum cupiditates suas.*). Similiterque aeth post συνευωχουμενοι. Habet enim sic: *Hi sunt qui in amore amarunt vos, animosi ad peccatum suum, et incedunt in concupiscentia sua, et sine timore pascunt se ipsos* etc | οι εν ταισ (Gb′) cum ℵcABL 13. 27. 29. al al10 cat syrbodl etP Eph Pallad313 (Gall8) Didlat (*Hi qui*) Augfid et op (*Hi sunt qui*) ... ς om οι cum K al longe plu vg (*Hi sunt* etc) sah (*Isti polluti in agapis vestris*) cop (*Isti sunt* etc) Lcif219 Thphyl Oec | αγαπαισ c. BKL al pler cat vg (*epulis*) sah cop syrbodl etP (et gr inmg) arm aeth Eph Pallad313 Thphyl Oec Lcif (*charitatibus*) Didlat308 (*dilectionibus*) Augfid et op (ut Did). Cf et. cat166: ἔτι κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τῶν κοινῶν ἐν ἐκκλησίαισ γινομένων τραπεζῶν, περὶ ὧν καὶ ὁ ἀπόστ. κορινθίοισ ἐπιστέλλει, συνήεσαν, οὐ χάριν τοῦ μεταλαβεῖν τοῦ κυριακοῦ δείπνου, ἀλλ᾽ ἵνα καιρὸν εὕρωσι ψυχὰσ ἀστηρίκτουσ δελεάζειν· τούτων γὰρ καὶ ὁ πέτρ. ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐπιστ. καταλέγει (similia in schol100 et103) ..... AC 44. 56. 96. απαταισ, 6. 66** ευνοχιαισ | υμων cum BKCKL al omnvid cat sah cop syrP aeth Eph Pallad Thphyl Oec Lcif219 Didlat308 Aug ... Ln αυτων cum Acorr* (ipse* sic super rasuram) vg syrsch arm | συνευωχουμενοι (K συνευοχ-) ... c 6. 27. 42. 57. 98mg al fere10 sah cop arm add υμιν. Sic Didlat308: *hi qui in dilect. vestris maculis coepulantur.* | αφοβωσ: Lcif219 (*hi sunt - maculae, sine timore semetipsos regentes*) Didlat308 (*hi qui - maculis coepulantur. sine timore semetipsos pascentes*) Ps-Chr8,707 (ουτοι εισιν αφοβωσ εαυτουσ ποιμαινοντεσ) cum seqq coniungunt. | υπο ανεμων: ℵ 25. 56.

ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα, 13 *κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα* Es 57, 20
τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. 14 *ἐπροφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος* Gn 5, 18
ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων· ἰδοὺ ἦλθεν κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν
αὐτοῦ, 15 *ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς*
ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβη-

Ps-Chr^{8,707} Lcif^{219} *παντι ανεμω* | *παραφερ-* cum ℵABCKL h al^{70} cat Thphyl ... ς (= Gb Sz) *περιφερ-* cum minusc vix mu Eph^{3,62} Oec. Item vg Did$^{lat\,308}$ *quae - circumferuntur*, Lcif^{219} *circumferendae* ... 16. k^{scr} Pallad^{313} *φερομεναι* (16. *-νοι*). Praeterea pro *-μεναι* habent B 16. 25. 119. *-μενοι* | *φθινοπωρινα* (ℵ^{c}): ℵ* *-ρικα* | *εκριζωθεντα*: 2. 15. 26. 36. 99. al^{3scr} al fere^{5} *και εκριζ.*

13. *κυματα αγρια*: ℵ *αγρ. κυμ.* | *επαφριζοντα*: C 5. 6. 7. 13. 17. 27. 29. 33. 68. 180. *απαφρ.*, 69. *μεταφρ.* | *πλανηται* (A *-τε*): B *πλανητες* | Ln *πλανῆται· οἷς* | *ο ζοφ. του σκοτους*: B om ο et *του* | *εισ αιωνα* C. ABCL al plus^{35} (et 67. 105. 106. a^{scr} Ps-Chr^{8,707} *εισ αιωνασ*) cat Ephr^{231et}^{3,62} Pallad^{313} Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) *εισ τον αιω.* cum K al sat mu

14. Ad marginem 98. notat *ενωχ αποκρυφου.* | *επροφητευσεν* cum B* (ℵ *προεπροφητ.* nec correctum), B^{3} (ε priore per incuriam instaurato) *επροεφ.* ... ς Ln *προεφητ.* cum ACKL al omn^{vid} | *δε*: A al pauc om | *κυριοσ*: ℵ 33. 40. 96. 142. ο *κυρ.* | *εν αγι. μυριασιν αυτ.* cum ABKL al longé plu (10 ap Scri, 10 ap Mtthaei) cat vg Chron^{35} Did$^{lat\,308}$ (qui totum locum accurate cum Graecis convenientem exhibet) Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) *εν μυριασ. αγι. αυτ.* cum C al mu cop$^{}$ syr^{P} aeth Dam^{2,347} ... syr^{bodl} *εν μυρι. αγιων*, ℵ 8. 25. 56. sah arm ε. *μυρ. αγιων αγγελων* (al *εν μυρ. αγιαισ αγγελων*, Eph^{3,62} *εν αγιοισ μυρ. αγγελων αυτ.* Auct$^{novat\,3,375}$ *cum multis millibus nuntiorum suorum.*)

15. *ελεγξαι* (Gb″) cum ℵABCKL al plus^{50} cat Eph^{3,62} Chron^{35} Dam^{paris} ad ^{347} (in editis om male *και ελεγξαι* usq *περι παντων*) etc ... ς *εξελεγξαι* cum 98. al vix mu Oec | *παντασ* (68. Dam^{paris} om) *τουσ ασεβεισ* ... ℵ sah *πασαν ψυχην*, item auct$^{novat\,375}$ Vig^{varim} *omnem carnem.* Praeterea ς (sed Gb^{00}) Ti add *αυτων* cum KL al plu Thphyl Oec ... omisimus cum ℵABC al plus^{20} cat vg sah cop syr^{bodl} et^{P} arm aeth Eph Chron^{35} Dam^{paris} auct$^{novat\,375}$ Did$^{lat\,308}$ Vig^{varim} | *ασεβειασ αυτων* C. ABKL al longe plu vg (et. am fu Vig^{varim} Bed) cop syr^{P} aeth Eph Did$^{lat\,308}$ Thphyl Oec ... Chron^{35} *των πονηρων* (om etiam *των εργ.*), 163. *των ασεβειων* (om *τ. εργ.* ut^{vid}), auct$^{novat\,375}$ *impiorum* (praecedit *de omnibus factis*) ... ℵ 6. 7. 26. 29. 66** sah syr^{bodl} om; item C 15. 18. 36. 68. 117. cat demid arm Dam^{2,347} (et. ^{paris}) om *ασεβειασ* (servato *αυτων*). Praeterea post *ησεβησαν* syr$^{P\,mg}$ add *propterea quod deseruerunt dominum* | *λογων* cum NC 6. 8. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 43. 56. 68. 99. cat tol sah syr^{bodl} et^{P} arm (item aeth sed^{libere}) Dam^{2,347} (et. ^{paris}) auct$^{novat\,375}$ Ephr^{3,62} ... ς Ln Ti om (:: ut supervacaneum et molestum) C. ABKLP al longe plu vg cop

σαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν λόγων ὧν ἐλάλησαν κατ᾽ αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ
2 Pe 2, 18 ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.
2 Pe 3, 2 17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
2 Pe 3, 3 2, 10 18 ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ἐπ᾽ ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 οὗτοί

Didlat308 Thphyl Oec | κατ αυτον: auctnovat *de deo*, vgcle Didlat308 *contra deum* ... Chron35 προσ αυτουσ ... syrbodl om. Sic tol versum habet: *facere iudicium de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt, et arguere omnes impios de omnibus quibus impie vixerunt, et de omnibus duris verbis quae locuti sunt* etc. Ceterum sic Enoch Aethiops2,1: *Ecce venit cum myriadibus sanctorum suorum iudicium de eis facere, abolere malos et punire omnem carnem de omnibus quae peccatores et impii fecerunt et commiserunt adversus ipsum.*

16. μεμψιμοιροι (sic BC): ℵAL 69. -μυροι, P -μιροι | αυτων pri cum ℵA BK al plu cat Thphyl Oec ... CLP al fere30 Ephr3,62 εαυτων

17. τ. ρηματ. τ. προειρημενων cum ℵBCKLP al pler cat Cyrioh798 etact21 Thphyl Oec, item vg *verborum quae praedicta sunt* ... Ln των προειρημ. ρηματ. cum A 6. 29. 163. Ephr3,62 Lcif219 (*praedictorum sermonum*)

18. οτι ελεγον υμιν (4. 108. 127. ημιν, sah Lcif219 om): K οτι ελεγεν ημιν ... vg syrbodl *qui dicebant vobis* | ελεγ. υμιν sine οτι cum ℵBL* Lcif219, item Hipp (Ps-Hipp?) consumm10 (ο ιουδας – λεγει· επ) Ps-Chr8,707 (και παλιν λεγει· επ) ... ς Ti add οτι cum ACKLmgP al certe pler cat vg syrbodl etP arm aeth (sah cop) Eph3,62 Cyrioh798 etact21 Thphyl Oec | επ εσχατου cum ℵABC 5. 6. 7. 8. 13. 15. 18. 22. 27. 29. 33. 36. 66** 73. 106. 180. cat Didtri2,26 Cyrioh798 Thphyl Ephr3,62 ... 68. 126mg 130. gscr Hippconsumm10 Cyract21 Ps-Chr8,707 επ εσχατων ... ς εν εσχατω cum KLP al longe plu Oec | του χρονου (Gb″) cum ℵA 13. 22. 73. 180. Didtri2,26 Cyrioh798 Thphyl; item (omisso του) χρονου BC 5. 8. 33. ... Gb′ των χρονων cum 6. 7. 15. 17. 18. 26. 27. 29. 36. 66** 68. 106. 126mg 130. Ephr3,62 Hipp consumm10 Cyract21 Ps-Chr8,707 ... ς χρονω cum KL al plu Oec; item P τω χρονω. Ex Latinis vg *in novissimo tempore*, Lcif219 *in novissimis diebus*; syrbodl *in fine temporum*, syrP *ultimo tempore*, sah *in ultimis temporibus*, cop *in ultimo tempore*, aeth *in ultimis diebus*. | εσονται cum ℵ*BC*KLP al longe plu syrbodl etP arm Lcif219 Hippconsumm10 Ps-Chr8,707 Thphyl Oec ... Gb′ Lned min ελευσονται cum ℵcAC2 5. 6. 7. 8. 13. 22. 26. 29. 33. 36. 66** 73. 81. 126. 130. 180. cat vg sah cop aeth Ephr3,62 Didtri2,26 Cyrioh798 etact21 | εμπαικται (sic B): ℵA C2P al εμπεκται, L εμπαιγκται | τασ εαυτων (80. αυτ.) επιθυμιασ et. Eph Didtri Cyrioh etact, am fu demid tol *secundum sua desideria*;

εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 20 *ὑμεῖς δέ,* 2 Pe 3, 17
ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, 21 *ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον.* 22 *καὶ οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους,* 23 *οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.*

Hipp^{consumm} *τασ ιδιασ επιθυμιασ*, Ps-Chr *τασ ιδιασ επιθυμ. αυτων* ... ℵ^{c} 3. 42. 57. 104. f^{scr} *τ. επιθ. εαυτων*, ℵ* 163. *τ. επιθ. αυτων*, item vg^{cle} *secund. desideria sua*, Lcif^{219} *secund. voluntates suas*

19. *οι αποδιοριζοντεσ* sine *εαυτ.* (et. ς Gb″) cum ℵABKLP al fere^{50} cat fu (*qui segregant*) sah cop syr^{bodl} et^{P} arm aeth Clem^{lat998} (Mign^{1,734} *segregantes*). Ephr^{3,62} Did$^{tri\,2,26}$ Cyr$^{ioh\,798}$ et$^{act\,21}$ Thphyl Oec Lcif^{219} (*secernentes*). Cf schol^{100} et^{103} (ap Mtthaei): *τουτεστιν οι τα σχισματα ποιουντεσ* ... ς^{e} (et. Gb Sz, non ς) add *εαυτουσ* cum C al sat mu (2 ap Scri) vg^{cle} (et. am demid tol) Aug$^{ep\,185}$ etc

20. *υμεισ δε* (et. Clem^{lat998}): C arm *ημεισ δε* | *εποικοδομουντ. εαυτ.* ante *τη αγιωτατη* (A *αγιοτατ.*) cum ℵABC 5. 13. 68. 73. 163. d^{scr} vg sah cop syr^{P} aeth Clem^{lat998} Eph^{3,68} ... ς post *πιστει* C. KLP al pler cat syr^{bodl} arm Thphyl Oec | *υμων* (et. Clem^{lat}): C 6. 7. 66** 119. cat tol Ephr *ημων* ... 96. 142. arm aeth^{ro} om

21. *εαυτουσ*: K 1. 56. 100. 105. 106. 127. 180. al pauc *εαυτοισ* | *θεου*: C^{2} om | *τηρησατε* cum ℵAKL al fere omn cat vg cop aeth etc (C^{2} *τηρησητε*) ... BC*^{vid} syr^{bodl} et^{P} *τηρησωμεν*, 180. *τηρησαντεσ*, arm *τηρειν* | *προσδεχομενοι* usq *αιωνιον*: am om

22. *ελεγχετε* (Gb″) C. AC* 5. 6. 7. 13. 17. 27. 29. 33. 40. 66** 73. 98^{mg} (vide et. infra de scholiis) 101. 126. 130. 163. (item 38. 44. 117. qui pergunt *διακρινομενοι*) vg cop arm aeth^{utr} schol^{98} et^{100} Eph^{3,63} Thphyl et Oec^{com} Cassiod^{142} ... ς *ελεειτε* C. KLP al plu Thphyl^{txt} Oec^{txt}, item ℵBC^{2} 68. *ελεατε*, nec aliter syr^{P}. Praeterea vide infra Clem et Hier | *διακρινομενουσ* (Gb″) cum ℵABC 5. 6. 7. 17. 27. 29. 33. 40. 66** 68. 73. 98^{mg} 101. 126. 130. 163. vg (*iudicatos*, Cassiod *diiudicatos*) syr bodl (*cum resipuerint*, vide postea) syr^{P} (*resipiscentes*) (vide infra arm aeth ar^{e} ar^{P}) Clem^{773} Eph Hier$^{czech\,18}$ schol^{98} (*ἐν ἑτέρῳ οὕτωσ εὗρον κείμενον· καὶ οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένουσ, οὓς δὲ ἐλεεῖτε ἐν φόβῳ*) Thphyl^{com} Oec^{com} Cassiod^{142} ... ς *διακρινομενοι* cum KLP al plu (in his etiam 38. 44. 117.) cat Thphyl^{txt} Oec^{txt}

23. *ουσ δε σωζετε εκ πυροσ αρπαζοντεσ* (Gb″) cum ℵAB (sed om *ουσ δε*) C 5. 6. 7. 13. 17. 27. 29. 40. 66** 73. 101. 126. 130. 163., item 8. 15. 18. 25. 26. 36. 43. 58. 68. et (sed *ε. του πυ.*) d^{scr}, vg cop arm syr^{P} aeth Eph^{3,63} Cassiod (Thphyl et Oec^{com} vide post) ... ς *ουσ δε εν φοβω σωζετε εκ του* (Gb^{00}, om KLP al plus^{20} Thphyl Oec) *πυροσ αρπαζοντεσ* cum KLP al plu cat Thphyl^{txt} Oec^{txt} | *ουσ δε ελεατε* (sic ℵB 17. 40. Eph; A rell *ελεειτε*) *εν φοβω* (Gb″, sed *ελεειτε*) C. ℵAB 5. 6.

Ro 16, 25 ss 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους καὶ στῆσαι

7. 13. 17. 27. 29. 40. 66** 73. 101. 126. 130. 163. vg cop arm aeth Eph. Similiter 8. 15. 18. 25. 26. 37. 43. 56. 68. k^{scr} [36. 58.?] *ουσ δε ελεγχετε εν φοβω* (sed 25. 26. om *εν φο.* hinc Gb^{0}) ... c syr^{p} nil nisi *εν φοβω ... ς* plane om cum KLP al plu Thphyl^{txt} Oec^{txt}. Totum locum tantopere vexatum sic exhibet vg: *et hos quidem arguite iudicatos, illos vero salvate de igne rapientes, aliis autem miseremini in timore*; syr^{bodl} *et quosdam de illis quidem ex igne rapite; cum autem resipuerint, miseremini super eis in timore*; syr^{p} *et hos quidem miseremini resipiscentes, hos autem servate de igne rapientes, in timore*; ar^{e} *et quosdam corripite super peccatis eorum, et quorundam miseremini cum fuerint victi, et quosdam salvate ex igne et liberate eos*; ar^{p} *et signate quosdam cum dubitaverint orbos, et salvate quosdam territione, abripite eos ex igne*; aeth *quoniam est quem redarguent per verbum quod dictum est* (ita^{ro}, aeth^{pp} *propter peccatum eorum*), *et est qui et servabitur ex igne et rapient eum, et est qui servabitur timore et paenitentia*; arm *et quosdam damnantes sitis reprehensione, et quosdam salvate rapiendo ex igne, et quorundam miseremini timore iudicando.* Praeterea confirmat lectionem nostram (quae etiam Vulgatae est) Cassiod^{142}: „ita ut quosdam diiudicatos arguant, quosdam de adustione aeterni ignis eripiant, nonnullis misereantur errantibus et conscientias maculatas emundent, sic tamen ut peccata eorum digna execratione refugiant.“ Ita vero Clem$^{lat\,998}$ (in fragmentis adumbrationum in epp cath): *Quosdam autem salvate de igne rapientes, quibusdam vero miseremini in timore.* Nec haec contraria nostrae rationi videntur; nec enim quae v. 22. leguntur, in his vero desiderantur, a Clementis exemplari abfuisse dixeris. Ipse Clem^{773} (Strom. 6, 8) ad locum Iudae respicit hunc in modum: *τοσούτῳ γὰρ μᾶλλον ταπεινοφρονεῖν ὀφείλει ὅσῳ δοκεῖ μᾶλλον μείζων εἶναι, ὁ κλήμης ἐν τῇ πρὸς κορινθίους φησί· τοιοῦτος οἷός τε ἐκείνῳ πείθεσθαι τῷ παραγγέλματι· καὶ οὓς μὲν ἐκ πυρὸς ἁρπάζετε, διακρινομένους δὲ ἐλεεῖτε.* Item huc respicit Hier ezech 18 *et alios quidem de igne rapite, aliorum vero qui iudicantur miseremini.* Denique et. Thphyl^{com} (cum eoque Oec) lectionem a nobis receptam commendare videtur (licet Thphyl^{txt} exhibeat ς): *κἀκείνους δὲ εἰ μὲν ἀποδύσονται ὑμῶν – τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ διακρίνεσθαι – ἐλέγχετε, τουτέστι φανεροῦτε τοῖς πᾶσι τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν· εἴτε δὲ πρὸς ἴασιν ἀφορῶσι, μὴ ἀπωθεῖσθε ἀλλὰ τῷ τῆς ἀγάπης ὑμῶν ἐλέῳ προσλαμβάνεσθε, σώζοντες ἐκ τοῦ ἠπειλημένου αὐτοῖς πυρός· προσλαμβάνεσθε δὲ μετὰ τοῦ ἐλεεῖν αὐτοὺς καὶ μετὰ φόβου, περισκεπτόμενοι μήπως* etc. :: lectio quam recepimus pro testimoniorum ratione certissima est, nisi quod v. 22 *ελεατε* a codicibus certe antiquissimis, quos etiam Clem confirmare videtur, plus auctoritatis quam *ελεγχετε* habet.

24. *υμασ* (et. ς^{e} Gb Sz, non ς) cum NBCL al sat mu cat vg cop syr^{bodl} et^{p} arm aeth Eph^{3,63} Thphyl; A 4** (*om) *ημασ ... ς* Gb$^{\prime}$ Ti *αυτουσ* cum KP h al fere^{40} Oec | *απταιστουσ και*: C 6. 17. 43. 66** 68. 163. k^{scr} al pauc syr^{bodl} et^{p} arm add *ασπιλουσ και*, item al aliq (ut 27.

κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, 25 μόνῳ 1 Ti 1, 17
θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

---

29. 68.) Thphyl ασπιλους tantum | κατενωπιον: c 98. 163. ενωπιον | αμωμους: a αμεμπτους | εν αγαλλιασει: vg^{cle} (non item am fu demid tol, nec Bed etc) add *in adventu domini nostri Iesu Christi*

25. μονω sine additam cum nabc 6. 7. 13. 17. 27. 29. 40. 56. 66** 68. 73. 160. 163. vg (et. Fulg) cop syr^{bodl} etP arm Eph^{3,63} ... ς (= Gb Sz) add σοφω cum klp al longe plu cat Thphyl Oec | δια τω χυ του κυρ. ημων cum nabcl al fere^{25} cat vg cop syr^{bodl} etP (Eph δια τον etc, arm vel τω χω τω etc vel και τω χω τω etc praebet) Thphyl. Libere aeth: *Et hic est solus dominus, salvator noster, Iesus Christus, cui gloria* etc ... ς (= Gb Sz) om cum kp al plu Oec | δοξα (nc): n* ω δοξα, am *cui gloria* | μεγαλωνυση (al pauc -λοσυνη) sine copula cum nabc al^{10} am fu demid tol syrP arm Ephr Fulg^{fragm34} fabian Cassiod^{142} Bed^{336} com ... ς (Gb^{00}) praem και cum klp al pler cat vg^{cle} cop syr^{bodl} aeth Thphyl Oec | προ παντος του αιωνος cum nabcl al^{15} cat (om του) vg (et. Fulg etc) cop syrP arm aeth (add *cum patre eius bono miseratore et spiritu sancto vivificatore*) Ephr Thphyl ... ς (= Gb + Sz) om cum kp al longe plu syr^{bodl} Oec | παντας cum abcklp al pler vg etc ... n 27. 36. 99. cat cop om | αιωνας: l 13. 93. 95. 99. vg^{cle} (et. demid tol Bed, non item am fu) cop (*in saeculum saeculi*) syrP ^{mg} Fulg^{fragm} Cassiod^{142} add των αιωνων | αμην (et. Eph Fulg; aeth *amen et amen*): 6. 66** om αμην (nec add Cassiod)

Subscriptio: nb ιουδα, a ιουδα επιστολη (sequitur subscriptio altera: πραξεις των αγιων αποστολων και καθολικαι), 80. 126. επιστολη ιουδα, p επιστολη ιουδα αποστολου, c ιουδα επιστολη καθολικη, l 40. 78. 96. 115. al του αγιου αποστολου ιουδα επιστολη, 70. επιστολη του αγι. αποστολ. ιουδα, 101. του αγι. αποστ. ιουδα καθολικη επιστ., 100. τελος της ιουδα καθολικης επιστολης, 93. 95. τελος γραφης ενθαδε της εξ ιουδα: k ετελειωθη συν θεω και η του ιουδα καθολικη επιστολη· δοξα σοι ο θεος, δοξα σοι ο θεος, δοξα σοι ο θεος, ο μακροθυμων επ εμοι τω αναξιω δουλω σου: f^{scr} τελος συν θεω αγιω των πραξεων και των επιστολων των αγιων αποστολων· ων και του ιουδα τετελειωται δια στιχων ξη΄· αμην ... al plu (8 ap Scri) nil subscriptum habent ... fu *expl. epistula sci. iudae*, am *explicit epistula iudae. Deo gratias amen. Feliciter qui legis* ... syr^{bodl} *finita est epistula Iudae apostoli fratis Iacobi et Iosi* (in alio cod. est *filii Iosephi, fratris Iacobi*), syrP *finita est epistula Iudae apostoli.* (Tum additur: *explicit liber sanctus actuum apostolicorum et epistularum catholicarum septem.* Item alia quae ad descriptionem codicis pertinent.) Praeterea numerantur στιχοι ξη΄ (sic l 10. 17. 21. 23. 28. 30. 40. 70. 78. 80. 114. 126. al), al pauc (ut 118.) οα΄. Passim additur etiam (cf infra Euthal): ὁμοῦ τῶν ζ΄ καθολικῶν ἐπιστολῶν στίχοι ,αμς΄. In b capita sunt β΄,

in am fu etc VII. Euthalius in elencho (Zacagn[479]) sic: *Ἰούδα ἐπιστολή. ἀνάγνωσις μία, κεφαλαίων III. μαρτυριῶν II, στίχων ξη΄.* Tum addit: *ὁμοῦ τῶν καθολικῶν ἐπιστολῶν ἀναγνώσεισ ι΄, κεφάλαια λα΄, μαρτυρίαι κδ΄ (στίχοι ια΄*: qui numerus ad ipsum elenchum pertinet.) Post Iudae vero epistulam adnotavit: *ὁμοῦ τῶν ἑπτὰ καθολικῶν ἐπιστολῶν στίχοι ,αμς΄* (at computatis singulis numeris non 1046, sed tantum 1013 efficitur). Sequitur etiam computatio omnium versuum (*στίχων*) in actis et epp. cathol. cum prooemiis, quorum summa est *,ωλγ΄*. Denique haec nota additur: *ἀντεβλήθη δὲ τῶν πράξεων καὶ καθολικῶν ἐπιστολῶν τὸ βιβλίον πρὸσ τὰ ἀκριβῆ ἀντίγραφα τῆσ ἐν καισαρείᾳ βιβλιοθήκησ εὐσεβίου τοῦ παμφίλου.* Arm[ed] [1698] hanc epistulam scriptam perhibet anno domini 64. ab apostolo Iuda Iacobi, qui et Lebbaeus et Thaddaeus dicatur atque Armenis Persisque evangelium praedicaverit.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

I.

1 *Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφω-* 1 Co 1, 1 etc
ρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, 2 *ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προ-* Tit 1, 2

* Apud Ln et Ti inscriptionem epistulae ad Romanos praecedit communis epistularum Pauli inscriptio: *επιστολαι παυλου*. At nil simile ℵABCP habent.

* *προσ ρωμαιουσ* cum ℵABC (item DFG in titulis singularum paginarum) 3. 47. 110. 111. n^{scr} o^{scr}, item (praemisso titulo *επιστολαι του αγιου αποστολου παυλου*) 1. ... h^{scr} *προσ ρωμαιουσ επιστολη*, 49. 91. k^{scr} *πρ. ρωμ. παυλου επιστολη*, 17. 37. 114. *παυλου επιστολη πρ. ρωμαιουσ*, 109. 116. *πρ. ρωμ. επιστολη παυλου*, 37. 108. 120. 122. *παυλου αποστολου επιστολη προσ ρωμαιουσ*, 14. 44. 80. 113. 115. 123. *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ ρωμαιουσ*, 35. *η προσ ρωμ. παυλου επιστολη*, L *του αγιου και πανευφημου αποστολου παυλου επιστολη προσ ρωμαιουσ*, P *επιστολη του παναγιου παυλου του αποστολου προσ ρωμαιουσ* ... am post *prologum in omnes epistulas, argumentum solius epistulae ad romanos, capitulationem de omnibus epistulis, praefationem* et *breves* pergit: *incipit corpus epistulae ad romanos*. Similiter fit in fu. Post *argumentum* epistularum paulinarum (quod am *prologum* dicit), *argumentum solius epist. ad romanos, concordiam epistularum* (quam am *capitulationem* dicit), *capitulationem testimoniorum subiectorum de epist. pauli ap. ad romanos* (sunt *breves* in am), *praefationem epist. pauli apost. ad rom.* pergitur: *ad romanos* ... ς ς^{e} Gb Sz *παυλου του αποστολου η προσ ρωμαιουσ επιστολη*.

I. 1. *χριστ. ιησ.* cum B am fu (allachm) arm Or^{4,60} et^{286} Augfortun^{2,19} Amb$^{fid\,5}$ Ambrst^{29} Cassiod^{5} Bed ... ς Ln *ιησ. χριστ.* cum ℵAEGKLP al omn^{vid} vg^{cle} demid tol syr^{sch} et^{p} cop aeth Ir$^{int\,205}$ Or$^{int\,1,85}$ et$^{4,461.\,432}$ Ath$^{752.\,955}$ Did$^{tri\,1,25.\,2,3.\,3,6}$ Bas^{1,300} Chr$^{2,465.\,466\,bis}$ Cyr$^{act\,35}$ Thdrt 11. 12. Dam^{1} Aug$^{ioh\,105,8}$ etc (Aug^{3,2,2634} utrumque habet) :: quum toties — cf 1 Co 2 Co Eph Phil Col 1 Tim 2 Tim — in salutatione apostolica $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\iota\upsilon}$ tenendum sit invitis plerisque testibus quippe *ιυ χυ* tuentibus, idem hoc quoque loco sat auctoritatis habet contra scripturam usitatissimam, quae sponte sese offerebat. | *αφωρισμενοσ* (al^{5} *αφορ.*), vg Ambrst etc *segregatus* ... Ir$^{int\,205}$ Augfortun^{2,19} cdd *praedestinatus*

2 Ti 2, 8 φητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις, 3 περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, 4 τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, 5 δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ
1 Co 1, 2 s 1 Th 1, 1 etc ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, 6 ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, 7 πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1 Co 1, 4 1 Th 1, 2 8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ

---

2. *προφητων αυτου*: ita pp^{gr} plu (et. Did$^{tri\,2,3}$) item^{lat} ... 17. om *αυτου*

3. *γενομενου* et. Or$^{4,165.\,286}$ et^{saep} Eus$^{dem\,350}$ (sed$^{marc\,12}$ *μονογενους*) Did$^{tri\,2,3}$ Cyr$^{hr\,175}$ et^{215} Chr^{468} Cyr$^{act\,35}$ Thdrt^{14} al, item *qui factus est* d e g vg Ir$^{int\,205}$ Tert$^{prax\,27}$ etc ... 38. 40* 73. cdd^{lat} ap Aug^{contr} faust ^{11,4} (*etsi enim in quibusdam Latinis exemplaribus non legitur* factus, *sed* natus ex semine David, *cum Graeca* factus *habeant* etc) *γεννωμενου* | *δαυειδ*: ς *δαβιδ*, Sz *δαυιδ*, cf ad Mt 1, 1.

4. *ορισθεντος* et. Or^{4,60} et^{286} etc Eus$^{marc\,12}$ Ath^{536} Did$^{tri\,2,3}$ Cyr$^{act\,35}$ etc, item *definitus* Tert$^{prax\,27}$, *destinatus* Hil^{933}, et^{diserte} Ruf interpres Origenis^{4,465}: *Quamvis enim in Latinis exemplaribus* praedestinatus *soleat inveniri, tamen secundum quod interpretationis veritas habet*, destinatus *scriptum est, non* praedestinatus. ... Mcell ap Eus^{18} (Eus ὁ δὲ - *κἀνταῦθα διαστρέφει τὴν ἀποστολικὴν λέξιν, ἀντὶ τοῦ ὁρισθέντος ποιήσας προορισθέντος* etc) Theodotiani ap Epiph^{467} *προορισθ.*, item *praedestinatus* d e g vg Ir$^{int\,205}$ Ambrst$^{31\,txt}$ et^{com} Aug^{3,2,2638} al mu | *κατα πνευμα* (109. *-ματος*) ... Chr$^{txt\,469}$ (sed differunt cdd mu et com) *και πνευματι*, item syr^{sch} et (omisso *και*) p aeth ar^{e}

7. *εν ρωμη* et. Or^{4,287} et$^{int\,4,487}$ (et. in com tractat) et^{2,301} etc (uberius tractat et. Chr$^{9,471\,s}$) Ambrst^{32} Aug^{3,2,2639} etc ... G g om. Cf et. schol^{47}: *το εν ρωμη ουτε εν τη εξηγησει ουτε εν τω ρητω μνημονευει.* At haec ad quem spectent non patet. | *αγαπητοις θεου* et. Or^{4,286} et^{int} bis (ut ante), item *dilectis dei* vg^{cle} fu** demid tol Ambrst$^{ed\,32}$ Aug^{3,2,2639} etc ... G d* g am fu* Ambrst$^{cod\,1}$ *εν αγαπη θεου*, *in caritate dei* ... E 82. e om (videfur scriptor codicis E e signum verbis *in caritate dei* in d appositum, cui quae respondebant in margine abscissa sunt, pro delendi nota habuisse. Ipse D Graece periit.)

8. *μεν*: 40* a^{scr}** syr^{sch} (non item p) aeth^{utr} ar^{e} Chr^{9,473} ex^{ed} savil (non montf) om | *δια τω χυ* (et. ℵ^{a}). Cf Or$^{int\,4,468}$: *addit* per Iesum Christum, *velut per pontificem magnum* ... ℵ* om | *περι* (Gb′) cum ℵABCD*K 17. 31. 40. 61. 63. 73. 77. 80. 87. o^{gcr} Dam, item syr^{sch} ... ς *υπερ* cum D^{c}EGLP al longe plu Chr Thdrt. Item *pro* d e g vg Or$^{int\,4,468}$, item syr^{p} arm

κόσμῳ. 9 μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύ- Phil 1, 8
ματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν
ὑμῶν ποιοῦμαι 10 πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος Eph 1, 16
εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς. 11 ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα 15, 23
ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, 12 τοῦτο δέ ἐστιν συν-
παρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ
ἐμοῦ. 13 οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προε-
θέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ 15, 22
καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν.
14 Ἕλλησίν τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης
εἰμί· 15 οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ

---

9. *μαρτυς*: D* *μαρτυρ* | *μου* pri cum ℵABCD^{c}EKLP etc, et. Did$^{tri\ 1,25}$ Chr Cyr$^{act\ 64}$ Thdrt etc ... D*G 10. 19. 37. 55. 80. 87. b^{scr*} o^{scr} 12^{lect} syr^{utr} arm *μοι*, item *mihi* d e g vg Or$^{int\ 4,468}$ etc | *ωσ* (d e vg *quod*) ... G *πωσ*, g Or$^{int\ 469}$ *quomodo*

9. 10. Post *ποιουμαι* non interpunximus ut ς Ln; contra interpunx. ς^{e} Gb Sz.

10. *δεομενοσ* ... G *οδαιομαινοσ* (sed g *obsecrans*) | *ειπωσ ηδ. ποτε* (d e g vg Or$^{int\ 4,469}$ *si quo modo tandem aliquando*) ... L 5. 38. 61. 71. 93. 12^{lect} o^{scr} *οπωσ* etc

11. *χαρισμα υμιν* et. Clem^{644} et^{660} etc ... 17. 37. 73. vg^{cle} (non item am fu tol) cop syr^{sch} (non item^{P}) Or^{2,651} et$^{int\ 4,469}$ *υμιν χαρισμα*

12. *τουτο δε εστιν* (cop *quod est*, syr^{sch} non exprim) ... A d e g (g *id est aut hoc enim est*) vg Or$^{int\ 4,469}$ *τουτεστιν* | *συνπαρακληθηναι* cum ℵA B*CDEG etc ... ς Ln *συμπαρ.* cum B^{3}KLP al certe pler | *δια τησ εν* (G arm om) *αλληλ.* (G add *τησ*) *πιστεωσ*. Versus 11 et 12 aeth sic habet: *Quoniam cupio videre vos, ut vos quoque adipiscamini gratiam spir. sancti, et propter hoc gaudeam de vobis: quoniam pariter credidistis nobiscum.*

13. *ου θελω* cum ℵABCD^{c}KLP al omn^{vid} Or$^{int\ 4,468.\ 469}$ Chr Thdrt Dam etc ... D* *ουκ οιομε* (D^{***b} *ουκ οισμε*, item E; D^{nov} *ουκ οιμαι*), G *ουκ οιομαι*, item *non arbitror* d e g Ambrst^{84} | *δε* (et. Or$^{int\ 4,468\ s}$) ... C 73. fu all^{achm} *γαρ* | *τινα* (D* *τι*) *καρπον* cum ℵABCDEGKP al pler d e g vg Or$^{int\ 2,306}$ et^{4,469} Chr al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *καρπ. τινα* cum minusc ut^{vid} pauc (nullus ap Scri) syr^{P} arm ... L 42. 115. om *τινα*, nec expri syr^{sch} cop aeth | *σχω*: G 14. 23. 77. *εχω* | *και εν υμιν*: G 33. 34. 36. 48. 52. 61. 72. 109. 178. l^{scr} o^{scr} g fu all^{achm} (et. vg^{1569}) aeth Sedul om *και* (am om *et* post *sicut*)

15. *το κατ εμε* ... G o *επ εμε*. Latini: g vg *quod in me promptum est*, d e Ambrst *quod in me est promptus sum* | *υμιν* (et. Or$^{int\ 4,469}$ *vobis*) ... D* 61. 122. 157. b^{scr*} o^{scr} d* g am fu* praem *εν*, *in*, item G *επ* | *τοισ εν ρωμη* ... G g om. Cf supra ad v. 7.

εὐαγγελίσασθαι. 16 οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις
1 Co 1, 24 Ro 2, 9 3, 21 s Hab 2, 4 Ga 3, 11 He 10, 38 γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε
πρῶτον καὶ Ἕλληνι. 17 δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκα-
λύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιος
Eph 5, 6 ἐκ πίστεως ζήσεται.

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν
ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατ-
εχόντων, 19 διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς·
ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. 20 τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ

16. το ευαγγελιον (et. Or$^{int\,4,470}$ Ambrst etc *erubesco evangelium*): G επι ευαγγελιον, g *erubesco super evangelium*, Aug^{spir} et litt al *confundor de evangelio*. Dedimus sine additam cum ℵABCD*EG 5. 17. 67** 137. 177. 178. d e g vg syr^{utr} cop arm are Or^{2,801} et$^{int\,4,470}$ Eus^{ps} $^{203.\ 397.\ 404.\ 405}$ Did$^{tri\,1,25}$ Bas^{1,80} Cyr$^{ioh\,482}$ al mu Tert$^{marc\,5,13}$ Hil^{96} etc ... ς (= Gb Sz) add του χριστου cum D^{c}KLP al pler (73. τουτο) Thphyl Oec; item aeth^{utr} *eius*, Victorin^{ari1} *dei* | εισ σωτηριαν: G g om | ιουδαιω τε (sic ℵ^{a}; ℵ* ιουδε) et. Or^{2,801} Eus^{ps} et$^{dem\,386}$ Did$^{tri\,1,25}$ etc ... ℵ* om τε | πρωτον (21. 23. 67** πρωτω) cum ℵACDEKLP al omn^{vid} d e vg syr^{utr} cop arm aeth Or et$^{int\,471}$ (– *merito Iudaei etiam ipsis Graecis ab apostolo praeferuntur* –) Eus^{ps} et^{dem} Did^{tri} Chr^{424} (διατί δέ φησιν ἐνταῦθα ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι; τί βούλεται αὕτη ἡ διαφορά; etc) etc ... BG g Tert$^{marc\,5,13}$ om, hinc Ln [πρωτ.]

17. γαρ et. Or^{2,779} et$^{int\,4,471}$ Hipp$^{antichr\,64}$ Eus^{ps} $^{203.\ 397.\ 404.\ 445}$ et$^{dem\,386}$ Did$^{tri\,1,25}$ etc; Tert$^{marc\,5,13}$ *quia iustitia dei in eo revelatur* etc) ... A Clem^{644} δε | ο δε δικαιοσ sine additam et. Ir$^{int\,275}$ Clem^{444} Did$^{tri\,1,25}$ etc ... C* vg^{cdd} (ap Ln; non item am fu demid tol) add μου (:: ut LXX ex A). Item syrP Or$^{int\,4,471}$ (*quod autem dicit ex testimonio Habacuc profetae: quia* iustus ex fide mea vivit – –) Hier$^{abac\,2}$ post πιστεωσ add μου (:: ut LXX^{ed} item ℵB). Sic autem l. l. Hier: *quod apostolus* LXX *magis testimonio abusus est ad Rom. scribens*: Iustus autem ex fide mea vivet, *et non eo quod habetur in Hebraico, causa perspicua est: scribebat enim Romanis, qui scripturas Hebraicas nesciebant.*

18. θεου: 47. om | απ (47. απο) ουρανου: 40* harl** om | ανθρωπων et. Or^{1,631} Hipp$^{antichr\,64}$ Chr^{487} etc ... D*G 238. praem των. Cf et. d e g vg *hominum eorum qui*, Ir$^{int\,265}$ *eorum hominum qui*; contra Or$^{int\,471}$ tantum *hominum qui* | την αληθειαν et. Ir$^{int\,265}$ Or^{1,631} et$^{int\,4,471}$ Tert marc^{5,13} etc ... vg (et. harl demid, non item am fu tol) arm^{usc} (non item^{zoh}) Hipp$^{antichr\,64}$ Ambrst al add *dei*, του θεου

19. διοτι το et. Or^{1,631} Ath^{432} etc ... D*EG 78. Chr^{488} οτι το ... 61. b^{ser} o^{ser} το γαρ | ο θε. γαρ cum ℵABCD*EG al plus^{10} Or$^{1,478.\ 631}$ Eus$^{praep\ 523}$ Ath^{434} Chr Thdrt ... ς (= Gb Sz) ο γαρ θε. cum D^{c}KLP al longe plu Ath^{432} Thphyl Oec

20. αορατα et. Naass$^{hipp\,99}$ Or$^{1,478.\ 631.\ 678\,alib}$ et$^{int\,472}$ Eus$^{praep\ 523}$ et dem$^{157\,alib}$ etc ... G (sed g *invisibilia*) 115. ορατα | αϊδιοσ: L om |

κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, 21 διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιάθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. 22 φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, 1 Co 1, 20 Ier 10, 14
23 καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. 24 Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, 25 οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ 9, 5 2 Co 11, 31
τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. 26 διὰ

θειοτης: P *θεοτης*. Contra Did$^{tri\ 2,11}$ *ῥωμαιοις γράψαντος αὐτοῦ· ἥ τε αἰδ. αὐτ. δύν. κ. θειότης, ἐκεῖνοι* (haeretici) *ἐποίησαν θεότης. ἔστιν δὲ τὸ αὐτό, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ στενοῦσθαι τὰς περὶ τοῦ μεγαλωνύμου πνεύματος ἀποδείξεις* etc. At^{1,26} ipse Did *θεοτης* testatur.

21. *γνοντες*: KL 17. 37* 48. m^{scr} *γνωντες* | *ηυχαριστησαν* (D* *-σθησαν*, A om *η* praecedens) c. NACDE al^{20} Naass$^{hipp\ 100}$ Clem^{68} Or$^{1,478.\ 479}$ Eus$^{praep\ 122}$ Meth^{3,724} Did$^{tri\ 1,32}$ etc ... ς (= Gb Sz) *ευχαριστησαν* cum BG KLP al plu Or^{1,631} et^{729} Chr^{490} (Thdrt fluctuat lectio) Euthal^{cod} | *αλλ* cum NACD unc^{rell} etc ... B *αλλα* | *αυτων καρδια* et. D^{2} Naass$^{hipp\ 100}$ Or$^{1,631.\ 729}$ et^{2,836} Meth^{3,724} Eus^{praep} et$^{dem\ 160}$ Did$^{tri\ 1,32}$ Cyr$^{act\ 36}$ etc ... D*EG d e g vg Or$^{int\ 4,472.\ 474}$ Aug etc *καρδ. αυτ.*

23. *ηλλαξαν* et. Naass$^{hipp\ 100}$ Clem^{68} Or^{1,260} et$^{495.\ 524}$ (utroq loc fluct lectio) et^{631} $\epsilon\iota^{2,784}$ Eus$^{praep\ 118}$ et$^{ps\ 221}$ Ath^{15} Did$^{tri\ 1,32}$ etc ... K 4. 49. 76. 117. 120. 124. al^{4scr} al pauc Or^{1,729} et^{495} ^{cdd} et^{524} ^{cdd} Eus$^{dem\ 160}$ al pauc *ηλλαξαντο* :: cf Ps^{105,20} *και ηλλαξαντο την δοξαν αυτων εν ομοιωματι μοσχου* etc | *ομοιωματι*: Naass$^{hipp\ 100}$ *-ωμασιν*

24. *διο* sine *και* cum NABC 5. 17. 31. 47. 76. 137. 238. m vg cop syr^{sch} arm Or^{1,260} et$^{int\ 4,474.\ 504}$ Did$^{tri\ 1,32}$ Dam Ambrst al^{lat} ... ς (Gb^{00}) Ti add *και* cum DEGKLP al pler d e g syr^{p} (aeth *et propter hoc*) Naass$^{hipp\ 100}$ Ath^{15} Chr Thdrt | *ο θεος* et. Or^{1,260} et$^{int\ 4,474.\ 504.\ 572}$ etc (Naass$^{hipp\ 100}$ *διο και παρεδ. αυτ. ο θεος εις παθη ατιμιας· αι τε γαρ*, ita ut scriptor ad v. 26 transiluerit. Affertur autem totus iste locus a v. 20 usq 27.) ... c*vid Did$^{tri\ 1,32}$ Ath^{15} $^{cdd\ aliq}$ (sed pergit *εισ παθη ατιμιας*) om | *εισ ακαθαρσιαν* et. Or^{saepe} et^{int} Did^{tri} etc ... A* om (suppl ipse* ut^{vid}) | *εν αυτοις* cum NABCD* 22. 31. 33. 35. 57. 62. 73. 115. 121. 238. ... ς *εν εαυτοις* cum D^{c}EGKLP al longe plu Or^{1,260} Did$^{tri\ 1,32}$ Chr^{492bis} Thdrt Dam etc

25. *εσεβασθησαν*: P* *-στησαν* | *ελατρευσαν* etc: Or^{4,229} *επιφερει ο ηρακλεων οτι ελατρευον τη κτισει και ου τω κατ αληθειαν κτιστη.* | *τη κτισει*: P* *την κτισιν*

τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, 27 ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρρενες ἐν ἄρρεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. 28 καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, 29 πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ κακίᾳ πλεονεξίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου

Ga 5, 19 ss
1 Co 6, 9 ss
2 Co 12, 20
Eph 5, 3 ss
2 Ti 3, 2 ss

26. ο θεος: syrp om (Ath[15] vide ad v. 24) | χρησιν et. Nass[hipp 100] Clem[222] Or[1,260] et[int 4,474. 475] Eus[praep 300] Epiph[98] etc ... D[+] κτισιν, d e sensum | την παρα φυσιν et. Naass[hipp] Or et[int] Clem Eus Epiph etc ... D*G d e g vg (naturalem usum in eum usum qui est, ita et. Or[int 474] s Ambrst al) arm add χρησιν

27. ομοι. τε cum ℵBD**$_{c}$EKL al plu syr[sch] aeth[utr] Ephr[3,60] Oec ... Gb″ Ln Ti ομοι. δε cum AD*GP 4. 17. 21. 31. 45. 47. 63. 124. 137. d[scr] l[scr] vg syrp Naass[hipp 100] Clem[222] Eus[praep 300] Ath[20] et[41] Chr[494] et[495] Thdrt Dam Thphyl Or[int 4,474] Aug al ... c al[12] (4 ap Scri) arm cop Or[1,260] et[int 4,475] Hier[ioel 2] nil nisi ομοιως | οι: L k[scr] Euthal[cod] om | αρρενες pri cum ℵACD^{c}EK[sil]LP al plu Naass[hipp 100] Clem[222] Ath[20] et[41] Ephr[3,60] Chr Thdrt Dam Thphyl ... ς[e] (non ς Gb Sz) Ln Ti αρσενες cum BD*G 73. 137. Or[1,260] Eus[praep 300] Oec (et. Athenag[34] αρσενες εν αρσεσι τα δεινα κατεργαζομενοι) | χρησιν: 17. φυσιν | αρρενες sec cum ℵ*AC 5. 17. 29. 30. 40. 44. 45. al (conlatores parum adtenderunt) Nass[hipp] Clem Or[1,730] Ath[bis] Ephr Epiph[98] Chr Thdrt ... ς Ln Ti αρσενες cum ℵ[a]BDEGK[sil]LP al plu (h. l. multo plus minusculorum αρσ- quam ante) Eus[praep 248. 330] Dam Thphyl Oec | εν αρρεσιν cum ℵ*A 5. 17. 29. 30. 40. etc Naass Clem Or Ath[41] Epiph Thdrt ... ς Ln Ti εν αρσεσιν cum ℵ[a]BCDEGK[sil]LP al plu Eus[praep bis] Ath[20] Ephr[3,60] Chr Dam Thhpyl Oec | εν εαυτοισ cum ℵACDEGLP al pler Naass hipp Clem Eus[praep 300] Ath[41] Ephr Epiph etc ... BK 35. εν αυτοις | απολαμβανοντες ... G αντειλαμβανοντες

28. ο θεος cum ℵ[a]BCDEGKLP etc (et. Ir[int 266] Or[1,260] et[int 4,475] et[alib] Ephr[3,60] Basesai[537] al Lcif[183] al (Chr[501] post παρεδ. pon) ... ℵ*A Nyss[2,734] Dam (vix probat Ps-Ath[517]) Vict[tun] poenit om

29. αδικια omisso πορν. cum ℵABCK 17. 23. 26. 67** 73. 117. cop aeth utr Ephr[3,60] Bas[2,215] et[bapt 658] cdd Chr[502] Dam al Or[int 2,673] (iniquitate nequitia avaritia) Lcif[183] (iniquitate malitia impudicitia cupiditate nequitia) Ambrst (malitia impudicitia avaritia nequitia) Aug[nat et gra] (iniquitate cum circumventione malitia avaritia) ... ς (Gb[00]) add πορνεια cum L al plu (37. 40[mg] insuper add ακαθαρσια, quod etiam Lcif et Ambrst agnoscere vdtr) syr[utr] arm Bas[2,422] Nyss[2,734] Ephr[3,330] (πονηρ. πορν. πλεον. κακ.) Euthal[cod] Thdrt al; item D*EG al pauc d e g vg post κακια add πορνεια omisso (non om vg) πονηρια

ἔριδος δόλου κακοηθείας, 30 ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, 31 ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας, 32 οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

(D^{c} add post *πορν.*), quacum lectione cf Lcif et Ambrst. Item Or$^{int\ 4,474}$ *iniquitate malitia fornicatione nequitia avaritia*, item$^{2,463.\ 467}$ *iniquitate nequitia fornicatione avaritia.* Praeterea P *και πορνεια* add omisso *πονη.* | *πονηρια κακια πλεονεξ.* cum ʀA syr^{sch} Ephr^{3,60} (item ap Or$^{int\ 4,474}$ et^{2,673} et$^{2,463.\ 467}$ *avaritia* ultimo loco ponitur). Similiter et. cD*EG etc quos vide post ... ς Ti *πονηρ. πλεονεξ. κακι.* cum BL (item omisso *πονηρια* KP) al plu syrP arm (vg *iniquitate malitia fornicatione avaritia nequitia*) Bas$^{2,215.\ 422}$ et$^{bapt\ 658}$ Nyss^{2,734} Chr Thdrt Thphyl Oec ... Ln *κακι. πονηρ. πλεονεξ.* c. C al pauc cop aeth^{utr} Dam. Item D*EG d^{scr} d e g *κακι. πορν.* (omisso *πονηρ.*, quod D^{c} d^{scr} post *πορν.* add) *πλεονεξ.* Ad totum locum cf Clem$^{rom\ 35}$ *απορριψαντες αφ εαυτων πασαν αδικιαν και ανομιαν, πλεονεξιαν, ερεις, κακοηθειας τε και δολους, ψιθυρισμους τε και καταλαλιας, θεοστυγιαν, υπερηφανιαν τε και αλαζονειαν, κενοδοξιαν τε και φιλοξενιαν* (corrige *αφιλ.*?) | *φονου* (h. l. et. Or$^{int\ 2,467.\ 673}$ Bas^{2,422} et$^{bapt\ 658}$ Ephr^{3,330}) : 17. 80. ante *φθονου* pon, A post *εριδος* ... G d* g tol Lcif^{183} *φονων* ... Ephr^{3,60} om | G *εριδας*, sed g *contentione* | *δολου* et. Or^{int} Lcif Bas et^{bapt} Ephr etc ... A om

30. *καταλαλους*: D *κακολαλους*, sed d pariter ac g vg^{ms} (ap Ln) *detractatores*; e vg^{cle} am fu demid *detractores*

31. *αστοργους* sine *ασπ.* cum ʀ*ABD*EG d e g fu* cop syr^{sch} Or$^{int\ 2,467}$ Ephr^{3,60} et^{330} Dam Lcif^{183} etc ... ς (Gb^{00}) add *ασπονδους* cum cDcK LP al pler (et 17. 76. Thphyl ante *αστοργ.* add) vg syrP arm Nyss^{2,734} Chr^{502} (sed om *ασυνετους*) Thdrt Oec. Videtur et. Or$^{int\ 474}$ agnoscere: *insipientes, incompositos, sine affectione, absque foedere, sine misericordia.* Praeterea D^{c} ante *ασυνθετ.* supplendum notaverat sed errore intellecto post *ασπονδ.* posuit.

32. *επιγοντες* (L 17. Ephr^{3,60} — non^{330} — *επιγνωντ.*) ... B 80. *επιγινωσκοντες* (B *-γειν-*) ... D*E Bas^{2,422} (non item$^{baptism\ 658}$) add *ουκ ενοησαν*, G 8^{pe} *ουκ εγνωσαν*, 15. *ου συνηκαν.* Item d e vg Or$^{int\ 4,474}$ Cyp^{120} Lcif^{183} Ambrst al *non intellexerunt*, g *non cognoverunt aut non intellexerunt.* Posteaque D* *ου μονον γαρ*, 46. 61. Bas Euthal^{cod} *ου μονον δε*, vg^{cle} (non am fu demid harl) Ambrst *et non solum* | *αυτα ποιουσιν* et *συνευδοκουσιν* et. Ephr^{3,60} Bas^{2,422} Chr Thdrt etc ... aliter quidam ap Isid^{4,16}. Theologio enim diacono haec scribit: *τινὲς μὲν οὖν μὴ νοήσαντες τὸ εἰρημένον, ἀλλ' ὥσπερ σὺ διαπορήσαντες καὶ παραπεποιῆσθαι τὰς λέξεις τὰς ἀποστολικὰς νομίσαντες, οὕτως αὐτὰς ἡρμήνευσαν· οὐ μόνον οἱ ποιοῦντὲς αὐτὰ ἀλλὰ καὶ οἱ συνευδοκοῦντες τοῖς πράττουσιν. οὕτω γὰρ εἶχεν, ἔφασαν, τὸ παλαιὸν*

II.

14, 10 1 *Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. 2 οἴδαμεν γὰρ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. 3 λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; 4 ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος*
2 Pe 3, 15 *αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; 5 κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ*

ἀντίγραφον, ἵνα μεῖζον ᾖ τὸ ποιεῖν τοῦ συνευδοκεῖν. Atque eadem repetit Oec ad h. l. Videturque eandem lectionem confirmare Epiph 585: *καὶ μὴν αὐτὸς* [ὁ ἀπόστ.] – *οὐ μόνον τοὺς ποιοῦντας – ὀλέθρῳ τηρεῖσθαι καὶ ὀργῇ παρεγγυᾷ, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνευδοκοῦντας αὐτοῖς εἰς ταῦτα* etc. Habet enim B *ποιουντες* (sed non praecedit οι) et *συνευδοκουντες*, item d** e g vg^{cle} am** fu demid harl Or$^{int\,4,474}$ Cyp^{120} Lcif^{183} al (non item Ambrst) *non solum qui ea* (d*** potius *ea qui*, fu Or^{int} Lcif *illa* pro *ea*) *faciunt sed et* (vg^{cle} demid *etiam*) *qui consentiunt.* Cf et. syrr et arm. Consentit Ephr^{1,134} et^{3,444}: *αξιοι γαρ, φησι, θανατου εισιν, ου μονον οι ποιουντες τα κακα, αλλα και οι συνευδοκουντες αυτοις* (^{3,444} *τοις πραττουσιν* pro *αυτ.*). Denique huc spectare vdtr Clem$^{rom\,35}$ *ταῦτα γὰρ* (vide supra quae praecedunt) *οἱ πράσσοντες στυγητοὶ τῷ θεῷ ὑπάρχουσιν· οὐ μόνον δὲ οἱ πράσσοντες αὐτὰ ἀλλὰ καὶ οἱ συνευδοκοῦντες αὐτοῖς.*

II. 1. *πας* (et. Or$^{int\,4,474}$ Cyp^{313} etc): syr^{sch} ar^{e} arm aeth om | *εν ω γαρ*: c* 4** 21. 31. 37. 73. 80. 93. 137. 179. cop syr^{p} c.* add *κριματι* | *ο κρινων* (d e g m^{96} am floriac *qui iudicas*): vg^{cle} fu demid harl tol Or$^{int\,4,474}$ Cyp^{313} Ambrst al *quae iudicas*, arm *in quo iudicas*

2. *οιδ. γαρ* cum ℵC 7. 17. 26. 37. 62. 80. 122. 179. d e m^{96} vg cop arm Chi^{503} (et. $^{mosc\,2}$) … ς Ln Ti *οιδ. δε* cum ABDEGKLP al longe plu g syr^{p} (syr^{sch} *et* –) Or$^{int\,476}$ Tert$^{marc\,4,13}$ Ambrst Thdrt Dam etc (praeterit hunc versum Cyp$^{3:3}$, ubi coniunctos 1 et 3 affert.) … 23. aeth^{utr} om copulam | *κατα* (D** bei D^{c}): D* *κατ* | *τα τοιαυτα*: 37. 109. 238. om *τα*

3. *λογιζῃ δε* usque *πρασσοντας*: P *νομιζεις ουν ο ταυτα πρασσων* | *τουτο*: A *τουτω*

4. *αγνοων*: G *αγνων* | *σε αγει*: 17. *εναγει*

5. *αποκαλυψεως* et. Or$^{1,113.\ 115.\ 557\ etc}$ Or$^{int\,4,478.\ 479}$ et^{saep} Eus$^{ps\,112.\ 156}$ et$^{esa\,591}$ Ephr^{2,163} al mu Ir$^{int\,281}$ Cyp^{248} Lcif^{208} al … A *ανταποδωσεως* (sic), item Caes$^{arel\,14}$ (ista hom. deest ap Gall^{11}) *retributionis.* Cf et. aeth^{ro} *si veniet tibi retributio tua et si veniet tibi iudicium domini* (aeth^{pp} om priora usque *et*) | *δικαιοκρισιας* cum ℵ*ABD*EG al sat

ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ,
6 ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, 7 τοῖς μὲν καθ'
ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν
ζωὴν αἰώνιον· 8 τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ, Phi 1, 16
πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμός. 9 θλῖψις καὶ στενο- Eph 4, 31
χωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, 1, 16
Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος· 10 δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη
παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι.
11 Οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ τῷ θεῷ. 12 ὅσοι Eph 6, 9 etc
γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· 13 οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου Ia 1, 22
δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιωθήσονται.

---

mu d e g vg cop syr^{sch} arm Or$^{1,113.\ 119.\ 557}$ et^{prov} (Notitia^{93}, contra ap Mai^{20} *και δικ.*) Or$^{int\ 4,478.\ 479}$ et^{saep} Eus$^{ps\ 633}$ Dam al Ir$^{int\ 281}$ Cyp Lcif al ... ℵ^{c}D^{c} (D^{nov} rursus om) KLP al fere^{80} syr^{p} (aeth^{ro} vide ante) Or^{2,119} (sed h. l. *δικαιοσυνησ*) et^{3,267} (vide ante Or^{prov}) Eus$^{ps\ 112.\ 156}$ Ephr^{2,163} et^{3,111} Bas$^{eth\ 234}$ Chr^{505} Thdrt Euthal^{cod} etc *και δικαιοκρ.* | Ln *ἄγει*, et *τοῦ θεοῦ;*

7. *τοισ μεν*: 47. add *γαρ* | *ζητουσιν* ut ℵADEGLP ... B *-σι*

8. *εριθειασ* ut ℵ (A f^{scr} *ερηθειασ*) B^{3}LP etc ... B*D^{c}G *ερειθιασ*, D* *ερι-θιασ* | *απειθουσι* (*-σι* ut ℵAL; Ti *-σιν* ut B*DP, G *-σειν*) sine *μεν* cum ℵBD*G Thphil$^{autol\ 1,20}$ (*τοισ δε απιστοισ κ. καταφρονηταισ κ. απει-θουσι τη αληθ. πειθομ. δε τη αδικ. - εσται οργη κ. θυμοσ, θλιψ. κ. στενοχ.*) Eus$^{praep\ 580}$ (sed *απιστουσι*), item d e g vg cop arm aeth (non expri syr^{sch}, at nec magis v. 7) Ambrst (sed nec v. 7 exprim) ... ς Ti add *μεν* cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al omn^{vid} syr^{p} Or^{1,113} et$^{int\ 4,480.\ 497}$ Chr Thdrt Dam al | *οργη κ. θυμοσ* (Gb″) cum ℵABD*EG 5. 21. 37. 41. 73. 116. vg syr^{sch} cop arm Thphil^{1,20} Or^{1,113} et$^{int\ 4,480.\ 497}$ Ephr^{305} Dam Thphyl ... ς *θυμ. και οργ.* cum D^{c}KLP al pler syr^{p} Eus$^{praep\ 580}$ Chr (et. gue) Euthal^{cod} Thdrt Oec

9. *θλιψισ*: A k^{scr} *-ψεισ* | *ιουδαιου* et *ελληνοσ* et. Or^{1,113} et$^{int\ 480.\ 497}$ Eus praep^{580} Ephr^{305} etc ... G 1. 37. 109. g syr^{sch} *ιουδαιω* et *ελληνι*

10. *δε* et. Ir$^{int\ 281}$ Or$^{int\ 2,415}$ et^{3,401} et$^{4,480.\ 497}$ etc (d^{scr} *τε*) ... 38. 48. 62. 70. 115. 121. Or^{1,113} om | *παντι*: G g post *τω εργ. το αγαθ.* pon

11. *προσωπολημψ.* cum ℵABD*EG ... ς *-ληψια* cum D^{c}KLP al omn^{vid} | *τω* (et. D^{c}): D* om

12. *εν νομω* (et. Chr^{gue}) ... ^{8}lect Mcion$^{epiph\ 318}$ Chr$^{509\ com}$ (non^{txt}) Thphyl txt et^{com} Oec^{com} *εννομωσ*

13. Versum om P 12^{lect} | *νομου* cum ℵABDEG 31. 46. 47^{mg} Or$^{prov\ bis}$ (Notitia^{80} et^{106}, non item ap Mai$^{4.37}$) Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{00}) praem *του* cum KLP al pler arm Chr Thdrt al | *τω* cum ℵAD^{c}EGKL al omn^{vid} Mcion$^{epiph\ 318}$ Or^{prov} (Notitia^{80}, item Mai^{37}) Chr Thdrt etc

14 ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶ-
IIe 8, 10 σιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶν νόμος, 15 οἵτινες ἐνδεί-
Ro 9, 1 κνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συνμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, 16 ἐν ἡμέρᾳ ὅτε
16, 25 κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. 17 εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπανα-

... BD* Or^{prov} (Notitia^{106}) om, hinc Ln [τω] | αλλ οι ποιηται: G αλλα ποιηται | νομου sec cum ℵABD*G 31. 46. Or$^{prov\ bis}$ (Notitia^{80} et^{106}; et. Mai^{37}) Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{00}) praem του cum D^{c}EKL al pler arm Mcion$^{epiph\ 318}$ Chr Thdrt etc | δικαιωθησονται: G g m^{96} add παρα θεω

14. γαρ et. Clem^{452} Or$^{4,580\ not}$ (ex Philocalia) et$^{cat\ 12}$ (sine nomine Origenis) Or$^{int\ 2,419}$ et^{4,485} Eus$^{ps\ 9}$ Chr^{510} etc Hil^{334} etc ... G (g *enim aut autem*) arm Or^{3,793} δε, aeth^{utr} *etiam* ... a^{scr} om | εθνη: G k^{scr} τα εθνη | ποιωσιν cum ℵAB 31. 39. 47^{mg} 67** 73. 118. Clem^{452} Or^{2,31} et^{3,793} et$^{4,580\ not}$ Dam; item D*G 93. 12^{lect} 137. 8^{pe} Euth^{cod} ποιουσιν ... ς ποιη c. D^{c}E al plu Eus$^{ps\ 10}$ Chr Thdrt al; item KLP 1. 17. 30. 48. 116. 117. 123. n^{scr} (et. Or$^{cat\ 12}$) ποιει | ουτοι et. Clem^{452} Or$^{4,580\ not}$ et$^{int\ 4,485}$ (sed antea *eiusmodi* pro *hi* edebatur) Eus$^{ps\ 10}$ etc Ambrst al ... G d e g vg (pp^{lat} aliq) Or^{3,793} et$^{int\ 2,419}$ et^{4,527} οι τοιουτοι

15. ενδεικνυνται (ℵG ενδικν.): A ενδιγνυνται | συνμαρτυρ. cum ℵAB*G ... ς Ln συμμαρτ. cum B^{3}DEKLP etc | αυτων τησ συνειδησεως cum ℵABKLP al certe pler Or^{2,40} et^{3,793} et$^{4,580\ not}$ Chr^{511} etc ... DEG d g arm τησ συνειδ. αυτων, item *testimonium reddente illis conscientia ipsorum* vg d^{2}; tol* Or$^{int\ 2,419}$ et^{4,485} *testimonium reddente eis* (tol* *illis*) *conscientia* | λογισμων (d e g vg Or^{int} etc *cogitationum, cogitationibus*): G διαλογισμων

16. εν ημερα οτε cum ℵDEGKL al pler d e g m^{17} vg (et. am fu demid harl) syr^{p} arm (aeth *cum*) Eus$^{praep\ 580}$ et Cyr$^{hr\ 238}$ (uterq εν ημερ. οταν) Ps-Ath^{2,325} Chr Euthal^{cod} Thdrt al Or$^{int\ 4,472.\ 479.\ 486\ bis}$ etc ... B εν η ημερα, Lu εν ημερα η cum A 73. 93. tol syr^{sch} cop Dam (εν ημερα εν η) Ort$^{int\ 1,102}$ Ambrst al | κα. το ευαγγ. μου et. Or^{4,7} et^{15} et$^{int\ 1,102}$ et^{4,486} Dial^{1,807} (ο αποστολος ουκ ειπε κατα τα ευαγγελια μου, αλλα κα. το ευαγγελιον μου) et^{824} Eus$^{hist\ 3,4,8}$ al mu ... 37. d* Mcion tert^{5,13} (*Si enim iudicabit deus occulta hominum* - Quomodo? *Secundum evangelium*, inquit, *per Christum.*) om μου ... 42. 43. om κα. το ευαγγ. μου | δια (in ℵ supplet* vel^{a}) χριστ. ιησ. cum ℵ*B, item Or^{4,98} εν $\overline{χω}$ $\overline{ιυ}$ (Mcion$^{tert\ 5,13}$ om $\overline{ιυ}$, vide ante) ... ς Ln Ti δια ιησου χριστου cum ℵ^{a}ADEKLP al omn^{vid} vg rell Dial^{824} Chr Thdrt etc. Praeterea DE d e Amb$^{luc\ 7,1448}$ Ambrst add του κυριου ημων

17. ει δε cum ℵABD*EK 47^{mg} d^{scr}** 139. al sat mu d e g vg syr^{sch} cop arm aeth Clem^{423} Didt$^{ri\ 3,23}$ Euthal^{cod} Dam Thphyl Or$^{int\ 4,487\ bis}$ 504. 685 Ambrst etc ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) ἰδὲ (sic ς^{e}) vel ἴδε (sic ς cum L 5 ap Scri, 5 ap Mtthaei etc) cum D^{c}L al certe

παύῃ νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ 18 καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ Phil 1, 10
δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, 19 πέποι- Mt 15, 14
θάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 20 παι-
δευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς
γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· 21 ὁ οὖν διδάσκων ἕτε-
ρον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις;
22 ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα
ἱεροσυλεῖς; 23 ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ
νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; 24 τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς Es 52, 6
βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. 25 περιτομὴ μὲν 1 Co 7, 19
γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ
περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. 26 ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ
δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περι-
τομὴν λογισθήσεται; 27 καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν
νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην
νόμου. 28 οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ
φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· 29 ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος,

---

plu syrP Chr Thrdrt Oec, item Thdor^{mop} qui haec adnotat: οὐ κατ' ἐρώτησιν, ὥσ τινεσ ὑπέλαβον, ἀναγνωστέον τό· ἰδὲ σὺ Ἰουδαῖοσ ἐπονομάζῃ, ἀλλὰ κατὰ ἀπόφασιν, ἵνα εἴπῃ· μὴ ὢν ἀληθῶσ καὶ ἐν κρυπτῷ Ἰουδαῖοσ, ἀλλὰ λεγόμενοσ. | επαναπαυη: κ 17. (teste Treg) Euthal cod -παυει (teste Gb 17. επονομαζει κ. επαναπαυσει) | νομω cum ℵAB D* 5. 31. 73. 80. 93. 137. Clem^{424} Didtri^{3,23} Chr$^{517\,com}$ (et. mosc^{1}) Dam ... ς (Gb^{00}) praem τω cum D^{c}EKL al pler arm Chr$^{515\,txt}$ Euthal cod Thdrt Thphyl Oec

20. διδασκ. νηπιων et. Clem^{424} Or$^{int\,4,487}$ Ambrst etc (5. haec ante παιδευτ. αφρ. pon) ... A om

21. ετερον: L 1. 30. 38. 93. n^{scr} τον ετερ.

25. γαρ et. Mcion$^{epiph\,318}$ Dial^{870} etc cop syrP (syr^{sch} γαρ sine μεν exprim) ... 37. d^{scr} om; nec exprim vg arm aeth Or$^{int\,4,489.\,490.\,497}$ Ambrst etc | πρασσησ (116. 122. f^{scr} -σσεισ) et. Mcion$^{epiph\,318}$ Dial^{870} ... D* arm φυλασσησ, item *observes* d e vg Ambrst, *custodias* vg^{ms} (ap Ln) Or$^{int\,489}$ etc Aug$^{ep\,196}$ et$^{spir\,et\,litt}$ | ησ: 17. ει

26. τα δικαιωματα et. Or$^{int\,4,489}$ et^{497} ... G g** harl* Or$^{int\,490}$ δικαιωμα, *iustitiam* | φυλασση: L 116. -σσει | ουχ cum ℵB 44. Dam ... ς Ti ουχι cum DEGKL al fere omn (A non liquet) Chr Thdrt Thphyl Oec

27. η εκ φυσ. ακροβυστ. (et. Or$^{int\,4,489.\,490.\,497}$ etc): G g om | Gb Sz Ln νόμου; (post λογισθησεται vero Ln non interpunxit)

28. 29. Haec habent et. Or^{1,182} et$^{int\,4,489}$ Eus$^{dem\,358}$ et$^{mai\,252}$ (et^{83}) et$^{ps\,449}$ et^{609} etc | ὁ: 17. om (item ὁ pri v. 29. teste Gb, non item Treg)

29. αλλ cum ℵABD^{c}EKL al omn^{vid} Or Eus etc ... Ln Ti αλλα cum D*G

καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ θεοῦ.

III.

1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; 2 πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 3 τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ
Tit 1, 2 ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; 4 μὴ γένοιτο·
Ps 115, 2 (116, 11) γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθάπερ
Ps (50) 51, 6 γέγραπται· ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσεις ἐν

---

29. *εν πνευματι* (Eus$^{mai\,83}$ *οὐ γράμματι ἀλλὰ πνεύματι*): G *οσ πνευμ.*, item d e g (*et circumcisio cordis qui spiritu non littera*) | ου o (4. 41. 45. 48. 61. 63. b^{scr*} o^{scr} om) *επαινοσ ουκ εξ ανθρ. αλλ* (B Eus$^{dem\,358}$ *αλλα*) *εκ του* (et. D* et^{c}; D**b G 38. 48. 72. 74. a^{scr} om) *θεου* (D*E d e vg Or$^{int\,2,205.\,304}$ et^{3,935} et^{4,674} Ambrst al add *εστιν*, non item Or $^{3,934\,not\,ex\,schedis}$ et$^{int\,4,489}$ Eus$^{dem\,358}$ et^{alib} etc): 47* Chr^{521} (et.mosc^{2}) om

III. 1. *η ωφελεια* cum $\aleph^{c}$ABDKLP al fere omn Chr Thdrt etc ... $\aleph^{*}$G 47. c^{scr} om *η*

2. *πολυ*: 120. c^{scr} *πολλη* (ut iam Aldus et Colinaeus ediderunt) | *πρωτον*: 47^{mg} Or^{3,778} (non item^{3,447}) et$^{cat\,15}$ *πρωτοι* | *μεν γαρ* cum $\aleph$AD^{c}K L al pler (47^{mg} 67** om *μεν*) syrP Chr^{4,794} Thdrt Euthal^{cod} Phot manich^{3,8} Thphyl Oec (respicit Eus$^{dem\,441}$: *πρωτοι γαρ επιστευθησαν τα λογια τ. θε.*) ... Ln om *γαρ* cum BD*EG 76. 80. 120** 124. 137. d e g vg syr^{sch} cop arm aeth Chr^{2,522} Dam Or$^{int\,4,496.\,504}$ Ambrst al | *επιστευθησαν* et. Or^{3,778} Eus$^{dem\,441}$ etc ... G** add *αυτοισ*, quemadmodum d e g vg Or$^{int\,4,496.\,498}$ Ambrst etc *credita sunt illis*

3. *τί γαρ εἰ ἠπ. τινεσ; μὴ* praeeuntibus Bengelio et Ln scripsimus, nec aliter Or^{int} Ambrst al vdtr distinxisse; ς Gb Sz Ti *τί γάρ; εἰ ἠπ. τινεσ, μὴ* | *ηπιστησαν* (Or^{int} Ambrst *non crediderunt*, Cyp^{202} et alibi *exciderunt a fide*): A *ηπειθησαν*, Pacian$^{ep\,2}$ *deliquerunt* | *καταργησει*: L al^{6} cat Chr$^{mosc\,2}$ *καταργηση*, 47. *καταργει*

4. *γινεσθω* (et. Did$^{tri\,3,6}$ Thdrt Dam etc): L 26. 32. 45. c^{scr} Chr^{523} *γενεσθω*, Or$^{cat\,17}$ *γενηθητω* (*τὸ οὖν γενηθήτω εἴρηται ἀντὶ εὐκτικοῦ ὡς τό· εἴη τὸ ὄνομά σου εὐλογημένον* etc) ... G *εστω*, item *est* d e vg Cyp$^{83.\,120.\,123.\,202}$ (et. conc$^{earth\,47}$) Ambrst; g *est aut esto*, Ambl$^{uc\,6,138\,4}$ *sit*. Contra Or$^{int\,496.\,499.\,501}$ *fiat* | *πασ δε* et. vg (et. am fu demid harl tol) cop syrP Or$^{int\,3,900}$ et$^{4,497.\,499.\,501}$ Did$^{tri\,3,6}$ etc ... G d e g vg^{ms} ap Ln syr^{sch} Cyp et conc^{earth} *π. γαρ*, arm *π. ουν* | *καθαπερ* c. NB Thdrt ... ς Ln Ti *καθωσ* cum ADEGKL al pler ... 73. *ωσ*, 76. *καθο* | *νικησεισ* cum NADE 17. 29. 30. 32. 73. 116. 14^{lect} n^{scr} ... ς Ln Ti *νικησησ* cum BGKL al pler, item editum in Or^{3,223} etc (:: fluctuat lectio et. LXX, sed ed. Rom. et. NAB al pler *νικησησ*)

τῷ κρίνεσθαί σε. 5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ 6, 19 Ga 3, 15
ἄνθρωπον λέγω. 6 μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον;
7 εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν
εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; 8 καὶ
μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι 6, 1
ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.
9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προητιασάμεθα γὰρ Ἰου- 11, 32 Ga 3, 22

---

5. *θεου δικαιοσυνην* (et. Clem^{139} Or$^{int\ 501.\ 502}$ Ambrst): G g vg Or$^{int\ 499}$ *δικ. θεου* | *ο επιφερ. την οργην* (sic ℵ^{c} Clem^{139} Or$^{int\ 501.\ 502}$ etc): ℵ* cop syr^{sch} add *αυτου*, item Philastr$^{haer\ 51}$ (Gall^{7,492}) *qui infert iram suam hominibus* | *κατα ανθρωπον λεγω* (Clem^{139} haec om, licet addat *μη γενοιτο*): cf Or$^{int\ 502}$ *sciendum sane est quod in quibusdam etiam Graecis exx. sic invenitur:* Numquid iniquus deus qui infert iram adversum homines? *Et magis secundum hunc sensum videbuntur quae diximus convenire. Secundum hoc vero quod in Latinis exx. et nonnullis Graecorum invenimus:* – secundum hominem dico – *ita intelligendum videtur* etc. Ac rursus^{503} ad alteram illam scripturam respicit: *ut in quibusdam exx. legi diximus.* Cum eadem convenit Philastr l. l., item aeth^{utr}, sed aeth^{pp} insuper addit: *et hoc loquor more hominum.*

7. *ει δε* cum ℵA 5. 23. 57. 74. 124. d^{scr} harl cop Dam ... ς Ln Ti *ει γαρ* cum BDEGKLP al pler vg syr^{utr} Or$^{int\ 4,501.\ 503}$ Ambrst Chr^{524} Thdrt al

8. *και καθως* cum ℵADEGLP al pler vg cop syr^{p} arm (syr^{sch} *και* omisso *καθως*, libere aeth) Clem^{528} Or$^{int\ 4,501}$ etc ... BK 39. 74. a^{scr} om *και* | *οτι* (et. Clem^{528} Epiph^{93} ex$^{cod\ ven}$ etc, item d e *quia faciamus*): G 76. 120. Epiph^{93} ^{petav} om, nec exprim g vg Or^{int} Ambrst etc | *ποιησωμεν*: 37. *–σομεν* | *τα κακα*: D* om (D^{**b} add) *τα* | *ελθη*: 37. 8^{pe} cop add *εφ ημας*

9. *προεχομεθα* cum ℵBKP etc (vg Ambrst al *praecellimus eos*), item AL k^{scr*} *προσεχω-*) *προεχωμεθα* ... D*G 31. Chr^{527} ex$^{mosc\ 2}$ et^{544} Thdrt Severian$^{cat\ 18}$ *προκατεχομεν* (Thdrt Severian *κατεχομεν*) *περισσον*, item d g Or$^{int\ 4,504\ bis}$ Ambrst$^{cdd\ aliq}$ *quid ergo tenemus amplius.* Videtur et. syr^{sch} accedere (omisso pariter *ου παντως*). Ex D*et^{c} conflavit E: *τι ουν προκατεχομεθα* (ipse quidem D^{c} ex incuria *κατ* non delevit) | *ου παντως*: D*GP d g syr^{sch} et$^{p\ txt}$ aeth^{utr} Or^{int} Chr^{527} ex mosc^{2} Thdrt Severian^{cat} om (P *τι ουν* cum *προεχομεθα* in unum coniunxit, quocum cohaeret quod *ου παντως* om) | *προητιασαμεθα* (*προ* et. syr^{sch} cop aeth exprim, item syr^{p}, sed vdtr demum c.* addi) ... D*G 31. 89* Chr^{527} ex$^{mosc\ 2}$ Oec^{com} *ητιασαμεθα*, item *causati sumus* d e g vg Or^{int} Ambrst etc | *γαρ* (et. Or^{int} saepe): D* (non item d) om, nec expri syr^{sch} | *ιουδαιους τε*: A add *πρωτον* | *παντας*: G *απαντας* | *υφ* cum ℵADEGKLP etc ... B *υπο*. Cf et. Clem^{568} *δουλους δε τους υπο αμαρτιάν και ταις αμαρτιαις πεπραμενους – οιδεν η γραφη.*

δαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, 10 καθὼς
Ps 13 (14) 1–3 et 52 (53), 35 γέγραπται ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς, 11 οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν,
οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· 12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώ-
Ps 5, 10 140, 3 θησαν· οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. 13 τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,
9, 23 (10, 7) Es 59, 7 s ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· 14 ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ
πικρίας γέμει. 15 ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, 16 σύν-
τριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, 17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης
Ps 35 (36), 2 οὐκ ἔγνωσαν. 18 οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτῶν. 19 οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ
λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος
Ps 142 (143), 2 Ga 2, 16 τῷ θεῷ. 20 διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ
ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

---

10. οτι et. d e g vg syrp exprim ... 1. 2. 31. 33. 36. 57. 74. 109. 113. 178. a^{scr} c^{scr} al plus^{80} Chr^{527} om | ουδε (D^{c}): D* ουδ

11. ο συνιων c. NDEKLP al omn^{vid} (Iustin$^{dial\,27}$ et Ir^{90} etiam ex LXX sic afferunt locum) Chr^{527} Thdrt Euthal^{cod} Dam etc, item syr^{utr} arm ... Ln om ο cum ABG :: LXX *του ιδειν ει εστι συνιων η εκζητ. τ. Θε.*, item *ουκ εστι ποιων χρηστοτητα*). Nec agnoscere vdtr articulum d e g vg Or$^{int\,4,504}$ etc Ambrst al *non est intellegens, non est requirens*; contra v. 12 *non est qui faciat.* Ceterum scripsimus *συνιῶν* ut KL al plu^{vid} Euthal^{cod}; Ln *συνίων* ut D^{c} (sed idem *συνιοῦσιν* 2 Co 10, 12); rursus al ut 121. 124. l^{scr} *συνιών*. Cf ad Mt 13, 13. | ο *εκζητων* cum NADEKLP al omn^{vid}, item syr^{utr} arm Chr etc ... BG om ο, hinc Ln [ο] *εκζ.* Latini ut ante relatum est. Ir^{90} cum LXX *η εκζητων* | B *ζητων*

12. *ηχρεωθησαν* cum NAB*D*G (:: ut *αχρεοσ* pro *αχρειοσ*) ... ς Ln *ηχρειωθησαν* cum B^{3}D^{c}EKLP al omn^{vid} (sed LP al *ηχριωθ.*) :: LXX^{ed} *ηχρειωθησαν*, sed NA^{2} *ηχρεωθ.* | ο *ποιων* cum NDE, item (vide ante) d e vg Or$^{int\,4,504}$ Ambrst al *qui faciat*; g *faciens aut qui faciat* ... ς Ln Ti om ο cum ABGKLP al omn^{vid} syrp arm Chr etc :: LXX absque articulo, sed habet ℵ* | *ουκ εστιν εως ενος* et. Or^{int} Ambrst etc ... B 67** om *ουκ εστιν*, item syr^{sch} *et non est qui faciat bonum, ne unus quidem*

13. *λαρυγξ* (G *-ρυνξ*): AP 17. 48. 74. al^{3scr} *λαρυξ*

14. *ων το στομα* cum NADEGKLP etc ... B 17. add *αυτων* (Cyp^{258} *et os eorum*), hinc Ln add [*αυτων*] :: LXX *ων το στομα*

19. ο *νομ. λεγει* cum N^{c}ABDEGKLP al omn^{vid} g (*dicit*) syr^{utr} arm etc Chr^{527} Thdrt Dam etc ... ℵ* d e vg cop Or^{4,284} et$^{cat\,32}$ Or$^{int\,4,509\,ss}$ Ambrst al ο *νομ. λαλει* (*loquitur*) | *λαλει* cum NABD^{c}EKLP al fere omn d e vg cop syrp Or^{4,284} et$^{cat\,32}$ Or$^{int\,4,509\,ss}$ Chr Thdrt Dam etc Ambrst al ... D*FGK 12^{lect} f g syr^{sch} *λεγει*

20. *εξ εργ. νομ. ου δικαιωθ.* cum NABKLP al omn^{vid} vg (et. am demid etc) syr^{utr} cop arm Or$^{int\,4,509}$ Chr Thdrt Dam etc ... DEFG d e f g fu

21 *Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρ-* 1, 17
τυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, 22 *δικαιοσύνη δὲ*
θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας.

---

allachm Ambrst al (et. Or^{4,519} *qui in superioribus dixerit quia non iustificetur homo ex operibus legis*) *ου δικαι. εξ εργ. νομ.* | *αυτου*: 3. 33. 35. 73. 74. 114. 120** 121. 177. al$^{3\,\mathrm{scr}}$ aeth Or$^{\mathrm{int}\,509}$ (*in conspectu dei*, vel$^{\mathrm{al\,ed}}$ *coram deo*) Ambrst *του θεου* | *επιγνωσισ* (et. Clem^{567}, item^{447} *γνωσισ*) ... FG *επιγνωσεωσ* (sed f *agnitio*, g *agnitio aut is*)

21. *θεου*: F *του θεου* (item vdtr G* quum inter *-νη* et $\overline{\theta v}$ rasura sit). Praeterea per manifestam incuriam G*g* h. l. add *δια πιστεως ιησου χριστου εισ παντας και επι παντασ* (g* *επι πα.* non expressit errore intellecto) | *μαρτυρουμενη* (ita D**^{c}): D* 46. *-ρομενη* | *και των*: 37. (Treg 37*) om *και*

22. *ιησου χριστου* cum ℵCDEFGKLP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop arm aeth Clem^{141} Or^{2,609} et$^{\mathrm{int}\,4,511}$ Thdrt Dam al Ambrst al ... Ln om *ιησου* cum B Mcion$^{\mathrm{tert}\,5,13}$ (at ibi satis libere affertur verbum Pauli: *Tunc lex, nunc iustitia dei per fidem Christi. Quae est ista distinctio? – – Christi distinctio dispositionum est, non deorum; monet iustificatos ex fide Christi, non ex lege, pacem ad deum habere.*) ... A *εν χριστω ιησου* ... Chr^{530} (et.$^{\mathrm{mosc}\,2}$) om (*ειπων γουν· δικαιοσυνη θεου, επηγαγε· δια τησ πιστεωσ, εισ παντασ και επι παντασ τουσ πιστευοντασ.* | *εισ παντασ* sine additam cum ℵ*ABCP 47* 137. cop arm (item aeth^{utr} *quod in fide Iesu Christi iustificantur apud deum omnes illi qui credunt in eum*; similiter ar^{e} *quod iustitia dei tantummodo est in fide in Iesum Christum unicuique de eis qui credunt in eum*) Clem^{141} (*δικαιοσυνη δε θεου δια πιστ. ιῡ χῡ εισ παντ. τουσ πιστευοντασ· ου γαρ εστι διαστ.*) Or^{2,609} (*δικαιοσυνην λεγει την εκ πιστ. ιῡ χῡ, ητισ πεφανερωται εισ παντ. τουσ πιστ.*) et$^{\mathrm{int}\,4,516}$ (*cum – obiecisset, iustitiam dei per fidem Iesu Christi esse in omnes qui credunt, neque habere aliquam distinctionem, sed omnes deliquisse* etc) Cyr$^{\mathrm{act}\,36}$ Aug^{ter} (et$^{\mathrm{pecc\,merit}}$ et$^{\mathrm{spir\,et\,litt}}$ et$^{\mathrm{contr\,ep}\,2\,\mathrm{pelag}}$ *in omnes qui credunt*); item *super omnes* am demid harl all^{achm}, Dam *επι παντασ* ..... ς (Gb^{00}) Ti add *και επι παντασ* cum ℵ^{c}DEFGKL al fere omn vg^{cle} fu syr^{p} (item syr^{sch} *in omnes, etiam super omnes qui credunt in eo*) Chr^{530} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec (Or$^{\mathrm{int}\,4,511\,\mathrm{txt}}$ *in omnes et super omnes qui credunt in eum*, prorsus ut habent fu et vg^{cle}. Quod ab Or profectum esse credi nequit, quum et ipse Or^{2,609} et$^{\mathrm{int}\,4,516\,\mathrm{com}}$ contra stent.) Ambrst (*in omnes vel super omnes, hoc est super omnes Iudaeos et Graecos* etc) Chrom^{matth} (ut vg^{cle} *credunt in eum*). Commentatur Thdrt^{43} *τὸ γὰρ „εἰς πάντας“ τοὺς Ἰουδαίους λέγει· „ἐπὶ πάντας“ δὲ τοὺς ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν.* (Eadem cat^{21} per errorem Apollinario adscribit.) :: pro testium ratione omnino edendum est *εισ παντασ* absque additamento. Quod quidem etsi a Pauli ingenio haud abhorreat, tamen nec ab interpolatore alienum est. Nec probabiliter dixeris breviorem lectionem inde ortam esse quod scriptor a *παντασ* ad *παντασ* transiluerit. Ut enim testes antiquissimi tantum non consentientes bre-

10, 12 *οὐ γάρ ἐστιν διαστολή·* 23 *πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται*
τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, 24 *δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ*
1 Io 2, 2 *τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,* 25 *ὃν προέθετο ὁ*
θεὸς ἱλαστήριον διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτη-
μάτων 26 *ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιο-*
σύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ
δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

27 *Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν*

---

viorem tenent, ita posteriores tantum non omnes fideliter conservarunt longiorem.

23. *παντες γαρ*: Epiph^{509} *οι γαρ παντες* (ita enim legendum pro eo quod editum est *ει γαρ παντες*)

25. *ιλαστηριον* (B*D* *ειλαστ.*, FG *ιλαστηρειον*): d e g harl** vg^{sixt} Ambrst al *propitiatorem*, f vg Or^{int513bis} *propitiationem*, Hil^{164} *placationem*, Aug pecc merit et^{spir} et litt *propitiatorium*, Or^{int513d} *propitiatorium sive propitiatorem* | *δια πιστεως* (Gb″) cum ℵC*D*FG 31. 67** 76. Or^{3,540} et 4,24. 39 Eus^{ps} 295. 315. 491 Bas^{bapt} 684 Cyr^{act54} Dam Thphyl ... ς *δι. τησ πιστ.* cum BC^{3}D^{c}EKLP al pler Bas^{1,180} Chr^{530} Euthal^{cod} Thdrt Oec ... d^{2} e vg Or^{int513ss} Amb$^{fug\ saec3}$ Aug^{bis} *per fidem* (d* *fide*), pergentes *in sanguine ipsius* (Or$^{int\ ter}$ *eius*), f g *per fidem in illius sanguine*, Ambrst *fidei in sanguine ipsius ... A* om. Etiam Chr^{531} vid: *ο μεν γαρ πατηρ προεθετο, ο δε χς εν τω αυτου αιματι το παν κατωρθωσεν.* Libere Or^{int2,239} *quem posuit deus propitiatorem* (cod -*torium*) *in sanguine ipsius per fidem.* | *αυτου* pr et. Or^{bis} Eus^{ter} etc (37. Or^{4,25} post *αιματι* pon) ... B 47. 76. *εαυτου.* De Latinis (*ipsius, illius, eius*) vide ante | *δια την παρεσιν* usq *τησ δικαιοσυνησ αυτου* (v. sq): FG 17. 39. 52. 61. 76. b^{scr*} o^{scr} transiliendo om | *παρεσιν* et. Or Chr Thdrt Dam Thphyl. Sic Chr^{531}: *δια την παρεσιν, τουτεστιν την νεκρωσιν. – τι δε τουτο εστι· το εν τη ανοχη του θεου την παρεσιν γεγενησθαι;* ... 46. *πωρωσιν*, 69. 116. *παραινεσιν* (k^{scr} *παρεσνεσιν*), d* e Ambrst Aug$^{pecc\ mer}$ et^{spir} et litt Pelag^{com} *propositum* (contra vg *remissionem*) ... 47. add *εν τω νυν αιωνι*

26. *προσ την* cum ℵABCD*P 47. 49. 80. Clem^{141} Cyr^{act55} Dam ... ς om *την* cum D^{c}EKL al pler Chr Thdrt Euthal^{cod} Thphyl Oec | *και δικαιουντα* (D* -*ουν*) ... FG 4. 52. f g fu al^{lachm} Ambrst om *και* (*ut sit ipse iustus, iustificans*, Ambrst om *ipse*) | *ιησου* cum ℵABCKP al plu d^{2} am fu syr^{P} arm aeth Chr^{531} Euthal^{cod} Thphyl Aug^{bis} Oros^{pelag} ... vg^{cle} demid harl tol cop Or$^{int\ 513}$ Thdrt Ambrst Pelag^{com} *Iesu Christi,* ιυ χυ, d* *Christi Iesu,* syr^{sch} ar^{e} *domini nostri Iesu* (ar^{e} om) *Christi* ... DEL al^{10} Clem^{141} *ιησουν* (i. e. ιυ pro ιυ). Non item recte affertur Oec^{244}: postquam enim *τον εκ πιστ.* ιυ scriptum est, explicatur *δικαιουντ. τον δια πιστεως του* ιυ.

27. *η καυχησισ* (*gloriatio*, sed d* *iustificatio*): FG d e f g vg Or$^{int\ 4,516}$.

ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. 28 *λογιζόμεθα γὰρ δικαιοῦ-* Ga 2, 16
σθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. 29 *ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς*
μόνον; οὐχὶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, 30 *εἴπερ εἷς ὁ θεὸς ὃς* Eph 4, 6
δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.
31 *νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ*
νόμον ἱστάνομεν.

IV.

1 *Τί οὖν ἐροῦμεν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν*

---

517. 518. 527 Aug spir et litt bis (non item contr ep 2 pelag) add *σου* | *ουχι*: D* *ουκ*, FG *ου* | *δια* sec: D*gr om

28. *λογιζομεθα*: Dc(non item E)KP al aliq -*ζωμεθα* | *γαρ* cum ℵAD*EFG 5. 9. 33. 38. 39. 47. 80. 121. 137. 179. d e f g vg cop arm (aeth) Or int 516 Dam Ambrst Augcontr ep 2 pelag ... ς (= Gb Sz) Ti *ουν* cum BC DcKLP al pler syrutr Chr533 Thdrt Euthalcod Thphyl Oec | *δικαιουσθ. πιστει ανθρωπ.* cum ℵ*ABCDE 5. 47. 153. 178. 179. 238. d e (sed d e *per fidem*, et d* e *hominum* pro *-nem*) Dam ... FG f g vg aethutr Orint 516ss Ambrst al *δικαι. ανθρωπ. δια πιστεως*, cop *hominem iustificari in fide* ... ς (= Gb Sz) *πιστει δικαι. ανθρωπον* cum ℵcKLP al pler syrutr arm Chr Thdrt Euthalcod Thphyl Oec

29. *η* et. Clem656. 730 etc; d** (* *ad*) e f g vg Orint pplat *an* ... A*vid 39** Iulian cyr 106 *μη*, 77. *ει* ... 30. 39. 43. 51. nscr Thdrt om | *μονον* cum ℵACFGKLP al plu (d e f g vg Orint Ambrst etc *tantum*) Eusdem 386 (*οτι μη μονον ιουδαιων εστιν ο θεος, αλλα κ. εθν.*) Ath828 Chr534 Cyr ador 351 Thdrt Dam Oec ... Ti *μονων* cum B al15 Clem656. 730 Ath594 (Chr534 semel fluct lectio) Iulian cyr 106 Cyriul 107 Thphyl (Clem730 Ath Iulian *μονων ο θεος*, Clem656 *μονων εστιν ο θε.*) ... DE *μονος* | *ουχι* (FG *ουχε*) *και* cum ℵABCDEFGK 3. 31. 39. 45. 47. 73. 177. 178. kscr d e f g vg syrsch cop arm aeth Clembis Ath594. 828 Cyriul 107 (Iulcyr *αλλα και*) Chr 534 mosc 1 Dam Orint 518 Hil1157 Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *ουχι δε και* cum LP al pler syrP (Chr534) Cyrador 351 Thdrt Thphyl Oec

30. *ειπερ* (Gb′) cum ℵ*ABCD**b 5. 6. 47txt 80. 137. (g vide post) Clem656 Or 4,228 Didtri 1,18 Cyriul 107 etador 351 Dam Hierpelag 2 Pacian ep3 (hi duo *si quidem*) ... ς Ti *επειπερ* cum ℵcD*etcEFGKLP al pler Eusdem 264. 386 Ath594. 828 Chr 534 Thdrt Thphyl Oec; *quoniam quidem* d e f (g *quoniam quidem aut siquidem*) vg Orint 518 Ambrst al | *ο θεος* (sic D**bet Dc): D* Or4,228 om *ο*

31. *ιστανομεν* (Gb′) cum ℵ*ABCD**b (* *περιστανομεν*)FG (hi duo *στανομεν* linea ineunte) 10. (*συνιστ-*) 31. 80. Or 4,228 Cyrador 5 Dam ... ς *ιστωμεν* cum ℵcDcEKLP al pler (47txt *ισταμεν*, 17. al3 *συνιστωμ.*) Chr 534 Thdrt Euthalcod Thphyl Oec

IV. 1. *ευρηκεναι* (4mg 23mg *ευηρεστηκεναι*) post *ερουμεν* (Gb″) cum ℵAC DEFG 5. 21. 73. 137. d e f g vg cop arm aeth Orint 520 Cyrglaph 66 Dam Ambrst ... ς Ti post *αβρ. τ. π. ημων* cum KLP al pler syrutr

κατὰ σάρκα; 2 εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς θεόν. 3 τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 4 τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφεί-

Gn 15, 6 Ga 3, 6 Ia 2, 23

Chr^{544txt} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec (item Phot et Gennad ap Oec ^{246}) ... B 47* Chr^{544com} plane om | *προπατορα* (Gb″) cum ℵ*et^{c}ABC* 5. 10. 21. 137. syr^{sch} cop arm aeth^{utr} Cyrglaph^{66} Dam (cf et. Eus praep^{319} *αβρααμ οσ και προπατωρ του παντοσ ιουδαιων εθνουσ ανειρηται*) ... ς Ti *πατερα* cum ℵ^{a}C^{3}DEFGKLP al pler d e f g vg syr^{p} Or$^{int\,520}$ Chr^{544txt} et^{com} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec (item Phot et Gennad ut ante) :: solet etiam in N. T. Abraham dici *πατηρ* (Lc 16, 24. 32. Ioh 8, 53 Act 7, 2 Ro 4, 12), *προπατωρ* saepe apud pp^{gr} legitur.

2. *αλλ ου*: F *αλλα ου* | *θεον* cum ℵABCD*FG Cyrglaph^{66} ... ς *τον θεον* cum D^{c}EKLP al omn^{vid} Chr^{545} Thdrt Euthal^{cod} Dam al

3. *ἡ*: F* om | *δε* cum ℵABCD^{c}EKLP al pler cop syr^{p} Thdrt Dam etc; at eundem locum cum *δε* etiam afferunt Clem$^{rom\,10}$ Iust$^{dial\,92}$ Ir^{gr} et$^{lat\,232}$ Or^{4,284} et$^{cat\,29}$ Eus$^{hist\,1,4,11}$. Legitur ap LXX (pauc minusc *επ. δε*, item ed. Compl.) *και επιστ.*, at quum ℵB deficiant, non certum est utrum ita an *επιστ. δε*, quod patrum ipsiusque Pauli testimonio probabile fit, aetate Christi legi consueverit ..... D*FG 61. 108* b^{scr*} o^{scr} d e f g vg syr^{sch} arm aeth Chr^{546} Euthal^{cod} Cyp^{105} Or$^{int\,517.\ 520.\ 522.\ 534}$ etc om | *αβρ. τω θεω*: ita et. LXX. Clem^{rom} Ir^{gr} et^{lat} Or et^{int} Eus^{hist} (item Tert$^{pat\,6}$ *denique Abrah. deo credidit* etc) ... 37. Iust^{dial} Cyp *τω θε. αβρ.* Ceterum pp omnes *αβρααμ* cum Paulo, non *αβραμ* ut LXX. Quam in rem cf Or$^{cat\,29}$: *νομίζω δὲ τοὺσ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν μὴ ἐπιστήσαντασ τῇ ἀκριβείᾳ τῆσ γραφῆσ ἐκτεθήσασθαι* (sic) *τὸ ἀπὸ τῆσ γενέσεωσ ῥητόν, οὐχ ὡσ παῦλοσ αὐτὸ ἔθηκεν ἐν τῇ ἀρχῇ. οὐκ ἂν γὰρ ὁ οὕτωσ ἀκριβὴσ ἐξέθετο τό· ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θεῷ. οὕτω δὲ εἰκὸσ καὶ ἐν τοῖσ ἑξῆσ γεγράφθαι ἐν τῇ πρ. ῥωμ. ἐπιστολῇ ὅτι ἐλογίσθη ἡ πίστισ τῷ ἀβραὰμ* (lege potius *αβραμ*) *εἰσ δικαιοσύνην. νυνὶ δὲ ἔχομεν ἡμεῖσ ἀβραάμ.* Consimilia his eaque manifestiora Or$^{int\,525}$ habet: „Sed diligentem lectorem, quem iota unum aut unus apex de lege non praeterīt, ne illud quidem latere debet quia hoc quod apostolus dixit – – illo tempore cum de eo scriptum est quod *crediderit deo et reputatum sit ei ad iustitiam*, nondum *Abraham* vocabatur, sed *Abram* erat nomen eius. De quo aliquibus forte videbitur error in exx. haberi, quod facile *Abraham* pro *Abram* scribi potuerit. – Sed quia haec existimatio potius incerta est quam firma approbatio, nos compendiosius respondeamus quod observans apostolus sententiam dei, qui dixit: *Iam non Abram sed Abraham erit nomen tuum*, appellavit nunc eum non ut in loco Genesis scriptum est, sed ut de eo pronuntiaverat deus.“

4. *οφειλημα* (D* *οφιλεμα*) cum ℵABCDEFGKLP al longe plu arm Chr^{546} Euthal^{cod} Cyrglaph^{66} Thdrt Dam ... ς (= Gb Sz) praem *το* cum minusc pauc^{vid} (nullus ap Scri nec ap Mtthaei) Oec

λημα· 5 τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα
τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. 6 καθάπερ
καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογί-
ζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· 7 μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνο- Ps 31 (32), 1. 2
μίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· 8 μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ
μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. 9 ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν
περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λεγομεν γάρ· ἐλογίσθη τῷ 4, 3
Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. 10 πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περι-
τομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ.
11 καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς Gn 17, 11

---

5. *ασεβην* cum ℵD*FG ... ς Ln Ti *ασεβη* cum ABCDᶜEKLP etc | *εις δικαιοσυνην* sine additam: ita et. Or$^{int\,4,520\,ss}$, nec aliter am ... vgᶜˡᵉ fu demid harl tol omnˡᵃᶜʰᵐ Ambrst al, etiam armᵘˢᶜ add *secundum propositum gratiae dei*

6. *καθαπερ* cum ℵABCKLP al omnᵛⁱᵈ ... DEFG *καθωσ* | *δαυειδ* (sic et. E): cf ad Mt 1, 1 ... DEFG 46. gˢᶜʳ praem *ο* | *δικαιοσυνην* (cˢᶜʳ *-νη*): P 17. 46. 69** 70. 114. 13ˡᵉᶜᵗ *εισ δικ.*

7. *αφεθησαν*: 4. 35. 38. 63. 68. 74. 120. al$^{3\,scr}$ (item „mu" ap Mill) Chr $^{547\,bis}$ cod *αφειθησαν* (:: ita et. LXX ex ℵ al permu)

8. *οὗ* cum ℵ*BD*EG 67** ... ς Ln *ᾧ* c. ℵᶜACDᶜFKLP al pler Dam Euthal cod Cyrglaph^{66} Thdrt al, item d e f g vg Or$^{int\,520.\,553\,s}$ cop etc :: item LXXᵉᵈ Clem^{463} (affert ex LXX quum addat *ουδε εστιν εν τω στομ. αυτ. δολ.*) etc, ℵAB *ου* | *λογισηται*: KP 17. 26. 32. 34. 46. 48. nˢᶜʳ 13ˡᵉᶜᵗ Euthalᶜᵒᵈ *-σεται*

9. *ουτοσ*: F^2 *αυτοσ* (*αυτουσ) | *περιτομην*: DE d* vgᶜˡᵉ harl* tol (non item am fu demid floriac harl**) armᵐᵍ (in eddᶜᵒⁿˢᵗ etᵃᵐˢᵗ) Ambrst add *μονον*. Quam in rem Lucᵇʳᵘᵍ: „*Non auferas vel adverbium* tantum *vel verbum* manet." Habet enim vgᶜˡᵉ harl** tol (non item am fu demid) Ambrst: *in circumcisione tantum manet, an* etc | *η και*: 35. 47. 49. 52. 108* 13ˡᵉᶜᵗ kˢᶜʳ tol syrˢᶜʰ Chr^{547} (et. mosc^1) om *και* | *επι* sec (et. Chr^{547} Cyrglaph^{66} Thdrt Dam etc): c *εισ* ... 29. 33. aˢᶜʳ (om et. *την*) om | *λεγομεν γαρ* sine *οτι* cum ℵBD* 47. ... ς Ti add *οτι*, Ln [*οτι*] cum ACDᶜEFGKLP al pler vg syrᵘᵗʳ cop arm Or$^{cat\,29}$ Chr^{547} Cyrglaph^{66} Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam | *η πιστισ* (kˢᶜʳ ante *τω αβρ.*, 17. 62. post *εισ δικ.* pon): K om

10. *οντι* (et. d* e fu* *in circumcisione cum esset*, item Or$^{int\,524}$ Ambrst Augᵉᵖ ¹⁴⁶ *cum in circumcisione esset*, etc): FG d*** f g vg (et. am fu** demid harl tol) syrˢᶜʰ (non item P) Cyrglaph^{66} etᵃᵈᵒʳ ^{53} om | *ᾗ* (sic et. d e f g vgᶜˡᵉ am fu demid tol): Dᵈᴇ harl*ᵛⁱᵈ add *και*

11. *περιτομησ* cum ℵBC^{2}DEFGKLP al pler d e f g vg cop Or$^{cat\,29}$ (*λαμβανει δε μετα την εκ πιστεωσ δικαιωσιν σημειον περιτομησ, ωσπερει σφραγιδα* etc) Chr^{4,302} (^{9,548} vocem *περιτομησ* praeterit) Cyrglaph^{66} Thdrt Euthalᶜᵒᵈ Thphyl Oec Ambrst al ... Gb′ *περιτομην* cum AC*

πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς δικαιοσύνην, 12 *καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.* 13 *οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ*
Gn 22, 17 etc *ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν*

6. 9. 36. 37$^{mg\ corr}$ 47. 67. 77. 123. syr^{utr} arm Or$^{int\ 524}$ (item schol Origeni adscriptum ap Wtst, sed ipsa verba non affert) Chr^{4,466} Cyr glaph^{24} et$_{ador\ 53}$ Procop$_{niceph\ 1,1541}$ Dam (nil probat Eus$^{dem\ 49}$ *ωσπερ τινα σφραγ. την περιτομην υπεμεινε του σωματος*, nec Cyr$^{hr\ 74}$ *και περιτομην ελαβε σφραγιδα της* etc) | *σφραγιδα* (L add per incuriam manifestam *της περιτομης*): FG add *δια* (non item f; g vero *ex iustitia aut iustitiae*) | *της δικαιοσυνης*: A om *της* | *της* (17. om) *εν τη*: DEFG 1. 4. 7. 35. 114. 157. 13^{lect} 14^{lect} al^{3scr} 8pe Procop$_{niceph}$ Dam om *τη* | *δι ακροβ.* cum ℵBCD**b^{et}c^{K}sil$_{P}$ al pler^{vid} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... Ln Ti *δια ακρ.* cum AD*EFGL^{sil} 76. | *αυτοις* cum ℵ*AB 2* 3. 21. 23. 47. 57. 67** 69. 73. 74. 80. 108. 115. a^{scr} demid tol cop schol^{orig} (ap Wtst, ut ante) Cyr$^{glaph\ 66}$ Dam ... ς (Gb^{0}) Ti praem *και* cum ℵ^{c}CDEFGKLP al longe plu d e f g vg (et. am fu harl) syr^{utr} arm aeth^{utr} Or$^{int\ 524.\ 525}$ Thdrt Thphyl Oec | *δικαιοσυνην* cum ℵC^{2}D* 67** 80. 115. arm Dam ... A 32. 47. 114. 124. a^{scr} Cyr$^{glaph\ 66}$ *εις δικαιοσυνην*, 67* *εις την δικ.*, similiter *ut reputetur et* (demid tol om) *illis ad* (g *in*) *iustitiam* d*** e f g vg Or$^{int\ 524}$ Ambrst al, d* vero *ut reputetur et illis iustitia* ... ς Ln Ti *την δικαιοσυνην* cum BC*D^{c}EFGK LP al pler Thdrt Thphyl Oec

12. *τοις ουκ* (37. 80. c^{scr} Procop$_{niceph}$ Thphyl *ου τοις*) *εκ περιτομης* (ita et. ℵ^{a}): ℵ* om, transiliens a *περιτομης* ad *περιτομης* | *στοιχουσιν* (FG *στοιλουσειν*, f g *qui sectantur*): 31. 37. (* ap Treg) 65. 80. 89. 115. l^{scr} *τυχουσι* | *της εν ακροβυστ.* cum ℵABCD*EFG 4. 5. 26. 44. 47. 63. 66. 72. 80. 110. 111. 115. 120** 123. a^{scr} al^{5scr} al Cyr$^{glaph\ 67}$ Procop$_{niceph\ 1541}$ Dam ... ς (= Gb) *της εν τη ακρ.* cum D^{c}KLP al plu Chr^{548} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl | *της εν ακροβ. πιστεως* cum ℵ* (om *πιστ.*) et^{a}ABC (* *εν ακροβυστιασ*) FG al sat mu f g am fu harl* (hi^{5} et Or^{int} *vestigia* [fu Or^{int} add *eius*] *quae est in praeputio fidei*) Or$^{int\ 524s}$ Cyr$^{glaph\ 67}$ Dam ... Gb′ Sz *της πιστεως της* (P 2. 63. 66. al *τοις*) *εν τη* (2. al om) *ακροβ.* cum KLP al^{60} fere vg^{cle} (*vestigia fidei quae est in praeputio*, ita et. demid harl** tol Ambrst) Euthal^{cod} (omisso *της* sec) Thdrt ... DE 71. d e *της πιστεως της εν* (D^{c} add *τη*) *ακροβ. πιστεως* (d e *fidei quae est in praeputio fidei*)

13. *ἡ* (et. ℵ^{a}; ℵ* om): 76. 124. arm Thphyl *και* | *αυτον ειναι*: K 17. n^{scr} *ειν. αυτ.*, 42. 73. om *αυτ.* | *κοσμου* cum ℵABCDEFG 47. 73. 80. d^{scr} arm Dam ... ς (= Gb Sz) praem *του* cum KLP al pler Cyr$^{glaph\ 67}$ Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec | *δια* (a^{scr}* c^{scr} al? om) *δικαιοσυνης* (et. f g *per iustitiam*): G *διὰκαιοσυνης*, F *δικαιοσυνην* | *πιστεως*: 3. 44. 71. c^{scr} *και πιστ.*

εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. 14 εἰ γὰρ οἱ ἐκ Ga 3, 18
νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία.
15 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ
παράβασις. 16 διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι
βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου
μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων Ga 3, 9
ἡμῶν, 17 καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά Gn 17, 5
σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς
καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα, 18 ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι
ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ Gn 15, 5
εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου, 19 καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ

14. *και* et. f g Or$^{int\,526bis}$ Aug$^{ps\,118}$ et^{alibi} ... d e vg Iulian ap Aug$^{op\,imp\,2}$ Ambrst Pelag^{com} om (D prorsus insolito modo *και* ei sticho addidit qui verbis *κεκενωται η πιστις* constat)

15. *οὗ*: FG* *που*, item arm | *δε* (Gb') cum ℵ*ABC 10. 31. 80. 124. cop syr$^{p\,mg}$ arm Or$^{int\,4,505}$ et$^{526\,bis}$ et^{527} Thdrt Dam Thphyl Iulian ap Aug$^{op\,imp\,2}$ Amb$^{epist\,73}$ ... ς Ti *γαρ* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler d e f g vg syr^{sch} et$^{p\,txt}$ Or$^{int\,526semel}$ Chr^{550} (*οτι ο νομ. οργ. κατεργ.· ου γαρ* etc) Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,67}$ Oec Ambrst Aug | *παραβασις*: AFG *-βασεισ* (sed f g *praevaricatio*)

16. *εκ πιστεως*: D* d* add *ιησου* | *ινα*: A 45. 80. add *η*, item arm. Libere d e vg (et. fu demid harl tol, sed non am) Ambrst al *ut secundum gratiam firma sit promissio* etc. Libere syr^{sch} *Quapropter per fidem, quae est per gratiam, iustificabimur.* | *ου τω εκ του* (31. 35. 37. 73. 76. 124. al^{2scr} om) *νομου*: D^{d} add (inepte) *εστιν* (d *non ei qui ex lege est*) | *μονον*: FG 42. 91. d* e f g om | *αλλα και τω*: FG d e f g fu harl* al^{lachm} om *και*

17. *πατερ. πολλων*: 37. *πολλ. πατ.* | *τεθεικα*: KL al *τεθηκα* | *επιστευσεν* (vg^{cle} am syr^{p} Or$^{int\,528}$ etc): FG d e f g fu demid tol ceteri^{lachm} syr^{sch} ar^{e} Ambrst al *επιστευσας, credidisti* (Luc^{brug} „*Non mutes personam tertiam in secundam* credidisti.“) ... D^{gr*} *επιστευσαν*. Sic aeth utr: *multorum populorum, eorum qui credent in deum* | *ου επ. θεου*: FG *ου επ. θεω* (*cui credidisti deo*)

18. *επ ελπιδι* cum ℵABC^{3}D^{c}EKLP al omn^{vid} ... Ln Ti *εφ ελπ.* cum C*D* FG ... 31. 62. 70. Euthal^{cod} om | *γενεσθαι*: F *-ασθαι* | *ειρημενον*: K syr^{sch} *γεγραμμενον* | *το σπερμα σου*: FG 106. 108^{mg} f demid floriac vg^{six} Thphyl Pelag^{com} (non item Ambrst al) add *ωσ αι αστερεσ* (106. 108^{mg} Thphyl *τα αστρα*) *του ουρανου και το αμμον* (iidem^{3} *και ωσ η αμμοσ*, demid *et sicut harena*) *τησ θαλασσησ* (demid *quae est in littore maris*, Thphyl om *τ. θα.*). Similiter g harl* add *sicut stellae caeli*, item fu marian *sicut arena maris*, tol *velut arena quae est in litore maris*. Praeterea etiam Or$^{int\,531}$ editum est: *sicut stellae caeli et arena maris*, at Delarue adnotat: „Haec desiderantur in omnibus Mss. nostris.“ Lc^{brug}: *Quod sequitur in multis libris - superfluit.*

Gn 17, 17 *πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης*
που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας· 20 *εἰς δὲ*
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυνα-
Io 9, 24 *μώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ,* 21 *καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι*
ὃ ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. 22 *διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ*
Gn 15, 6 *εἰς δικαιοσύνην.* 23 *οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη*
αὐτῷ, 24 *ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι τοῖς πιστεύ-*
ουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, 25 *ὃς*
Es 53, 12 *παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίω-*
σιν ἡμῶν.

---

19. *τη πιστει* cum ℵABCD*EKLP al omn^{vid} vg Epiph^{581} Chr^{553} Euthal^{cod} Thdrt Chron^{103} Dam Or$^{int\,2,89}$ et$^{4,531\,ter}$ Ambrst ... D*FG d* f g fu* vg^{six} Or$^{int\,4,532}$ Iulian ap Aug$^{op\,imp\,2}$ praem *εν* | *κατενοησεν* cum ℵABC 67** 93. 137. am fu^{vict} syr^{sch} cop ar^{e} Or$^{int\,2,89}$ Chr^{1,560} (*του παυλου λεγοντος - κατενοησε μεν γαρ, φησι, το εαυτου σωμα νενεκρωμενον* etc) et$^{2,553\,mosc\,1}$ Dam Iulian ap Aug (32. Thdrt *ωσ κατενοησε*, similiter arm aeth^{utr}) ... ς (Gb^{00}) Ti praem *ου* cum DEFGKLP al pler d e f g vg (et. fu* demid al) syr^{p} Or$^{int\,4,531.\ 532}$ Chr$^{553\,montf}$ Epiph^{581} Chron^{103} Thphyl Oec Ambrst (*et non infirmatus est fide, nec consideravit*, ut et. vg^{cle} Or$^{int\,531s}$) | *νενεκρωμενον* cum BFG 47. 213. d e f g am demid harl syr^{sch} et$^{p\ txt}$ aeth^{utr} Or$^{int\,2,89}$ Chr^{1,560} et^{2,553} Epiph^{581} ... ς praem *ηδη*, Ln [*ηδη*] cum ℵACDEKLP al pler cop syr^{p} c.* arm (vg^{cle} fu al *cum iam fere centum annorum esset*) Or$^{int\,4,531.\ 532}$ Euthal^{cod} Thdrt Chron^{103} Dam Thphyl Oec | *υπαρχων* (et. d Db^{et}c): D* *-ρχει* | *μητρας*: G^{2} *μητρος* (est enim o super α additum), sed g tantum *vulvam* | *σαρρας*: L vg^{cle} (et. demid, non item am fu) *σαρασ*, *sarae*

20. *δε*: ita syr^{p} Ambrst; d* *autem etiam*, d*** e vg Or$^{int\,531.\ 532}$ *etiam*, cop syr^{sch} *et* - ... FG f g aeth^{utr} om | *του θεου*: 17. om *του* | *τη απιστια*: aeth^{utr} om (sed aeth^{pp} paullo liberius) | *αλλ* ut ℵACDEFGKL al omn^{vid} ... B *αλλα* | *ενεδυναμωθη* (37. *ενδυναμ.*) ... FG *εδυναμωθη*

21. *και πληροφορηθεισ* cum ℵABCD*et^{c}KLP al omn^{vid} syr^{utr} cop arm Or$^{int\,531}$ Chr^{553} Euthal^{cod} Thdrt Chron^{103} Dam Aug$^{advers\ leg\,2}$ ... Ti om *και* cum D^{d}EFG d e f g vg Ambrst al

22. *διο και* cum ℵACD**b^{et}cEKLP al omn^{vid} d e vg syr^{p} Or$^{int\,531.\ 532}$ Euthal^{cod} Thdrt Chron^{103} Dam Ambrst al ... BD*FG f g syr^{sch} cop ar^{e} arm om *και*, hinc Ln [*και*]

23. *δι αυτον μονον* et. Or$^{int\,532}$ Chr^{560} Chron^{103} etc (Ambrst *tantum propter ipsum solum*) ... DEFG d e f g vg *μονον δι αυτον* | *οτι ελογ. αυτω*: D^{d}E 63. d^{d} e vg (et. demid tol, sed non am fu) Or$^{int\,533}$ Ambrst al add *εισ δικαιοσυνην*, item syr^{sch} Thdrt *η πιστισ εισ δικαιοσυνην*

24. *μελλει* (F^{gr} *-λεισ*): P 37*^{vid} *μελλη* | *εγειραντα*: A *-ροντα*

25. *δικαιωσιν*: D^{d}E 17. a^{scr} al^{15} Cyr$^{glaph\,68}$ Chron^{103} *δικαιοσυνην* (D^{d}E *δικαίωσινην*: nimirum D^{d} notaverat tantum *ην* pro *ν* finali, relicto

V.

1 *Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχωμεν πρὸς τὸν Θεὸν*
διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 2 *δι' οὗ καὶ τὴν προσαγω-* Eph 2, 18 3, 12
γὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ 1 Pe 5, 12
καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. 3 *οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ*
καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν Ia 1, 3
κατεργάζεται, 4 *ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα·* 5 *ἡ δὲ*
ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς
καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. 6 *ἔτι γὰρ*

---

etiam eo quem D*** posuerat accentu; E vero stulta fide exscripsit exemplar suum.)

V. 1. *εχωμεν* (et. Sz, item Ln$^{ed\ min}$: mutavit autem lectionem quum ignoraret B eiusdem testem esse) cum ℵ*AB*CDEKL al plus^{30} d e f g vg syr^{sch} cop arm aeth^{utr} Or$^{int\ 4,535.\ 536.\ 541}$ (explicat^{536} *habeamus pacem ut ultra non adversetur caro spiritui*) Tit^{354} (Gall^{5}) Chr$^{561\ ter}$ (et explicat *τουτεστι· μηκετι αμαρτανωμεν μηδε προσ τα προτερα επανερχωμεθα*) Euthal^{cod} Cyr$^{zach\ 838}$ Thdrt Dam Ambrst etc. Nec aliter accipiendum videtur Tert$^{marc\ 5,13}$ *monet iustificatos ex fide Christi – pacem ad deum habere ...* ς Ln$^{ed\ mai}$ (sed vide ante) Ti *εχομεν* cum ℵ^{a}B^{3}FG^{r}G^{gr}P al plu syr^{p} Did$^{tri\ 3,27}$ Epiph^{893} Cyr$^{esa\ 376.\ 666}$ et$^{act\ 64}$ Sedul :: haec lectionis *εχομεν* testimonia longe superari testimoniorum vi qua *εχωμεν* valet in promptu est. Hinc *εχωμεν* abiici nequit nisi prorsus ineptum sit: ineptum vero non videtur.

2. *τη πιστει* cum ℵ*et^{c}(ℵ^{a}A)CKLP al pler d*** vg syr^{utr} cop arm aeth^{pp} Or$^{int\ 3,69}$ (*quoniam in ipso habemus accessum per fidem in spe gloriae dei*) et^{4,535} Chr^{562} semel Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 64}$ Thdrt Dam Ambrst (^{txt}; ex com non satis apparet *τη πιστ.* eum non legisse) al; item *εν τη πιστ.* ℵ^{a}A 93. 124. fu Tit^{354} Chr$^{562\ semel}$ ... Gb^{0} Ln Ti om cum BDEFG d* e f g aeth^{ro} Or$^{int\ 4,536\ bis}$ | *χαριν* et. Or$^{int\ ubiq}$ etc: A *χαραν* | *επ ελπ.* cum ℵABCD^{c}EKLP etc (et. Euthal^{cod}) ... Ti *εφ ελπ.* cum D*FG | *του Θεου*: ita Or$^{int\ 4,535}$ (male ante Delar. editum *filior. dei*) et$^{536\ com}$ Cyp ^{267} et^{306} ... d*** vg (et. am fu etc) Ambrst (in com non attigit) Pelag al *filiorum dei*

3. *ου μον. δε*: D*^{gr} add *τουτο* | *καυχωμεθα* cum ℵADEFGKLP (F *καυχομετα*, L al *καυχομεθα*) al m^{42} vg cop arm aeth Or$^{int\ 4,537.\ 538}$ Cyp$^{267.\ 306}$ Tit^{355} Chr Thdrt Dam etc ... BC 80. Or^{2,624} et^{1,301} Ephr^{3,348} Tert gnostic^{13} *καυχωμενοι* (:: cf infra v. 11)

4. *δοκιμην*: 17. *δικαιωσυνην* (sic)

5 *εκκεχυται*: Or^{1,301} *εκκεχυσθω* (*ου μονον γαρ, φησι, αλλα και καυχωμενοι – η δε ελπ. ου καταισχυνει· μονον η αγαπ. τ. θε. εκκεχυσθω εν τ. καρδ. ημ. δια* etc) | *ημων* (ℵ^{c}): ℵ* *υμων*

6. *ετι γαρ* cum ℵACD*et^{c}EKP (et L *ετι δε*) al omn^{vid} (syr^{p}, vide post)

Χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν
ἀπέθανεν· 7 μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ
τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· 8 συνίστησιν δὲ τὴν
ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν

---

arm Mcion$^{epiph\,318}$ et Epiph^{369} (vide post) Chr^{565} Thdrt Dam Or$^{int\,4,540\cdot 602}$ (libere^{3,53} *cum enim adhuc secundum tempus impii essemus, Chr. pro nobis mortuus est*). Sic Epiph$^{marc\,369}$ *τὸ „ἔτι“ καὶ „ἀπέθανεν“ οὐ δοκήσεως, ἀλλὰ ἀληθείας ἐστὶ σηματικόν. εἰ γὰρ δόκησις ἦν, τίς χρεία τοῦ ἔτι λέγεσθαι, δυναμένου τοῦ χῦ πάντοτε καὶ νῦν δοκήσει φαίνεσθαι, καὶ μὴ λέγεσθαι „ἔτι ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν.“ ἀπὸ τοῦ γὰρ „ἔτι“ τὸ τότε θανεῖν ἀπέδωκε* etc). Atque sic syr^{p}: *Christus enim, cum adhuc essemus infirmi, adhuc secundum tempus pro impiis mortuus est* ..... B *ειγε*, fu* Aug$^{ep\,149}$ et$^{pecc\,mer\,1}$ *si enim*, h^{scr} Isid^{2,117} *ει γαρ (λεγων· ει γαρ χς οντων ημων ασθενων κατα καιρον υπερ ασεβ. απεθ.)*, syr^{sch} *si autem*, cop *si enim adhuc* ... D^{b}FG *εισ τι γαρ*, d e f g vg Ir$^{int\,207}$ Faustin$^{contr\,arian}$ al *ut quid enim* | *ασθενων ετι* (et. Gb) cum ℵABCD*FG 31. 137. d e f g vg syr^{p} Ir^{int} Or$^{int\,4,541}$ („quod enim *Christus cum adhuc peccatores* – spem nobis dat“) Mcion$^{epiph\,318}$ et^{369} Dam ... ς (= Gb) cum D^{c}EKLP al pler syr^{sch} cop arm aeth^{utr} (plane non habet) Or$^{int\,540\cdot 602}$ om *ετι*. Dedimus igitur (praeeuntibus Gb Ln) *ετι* bis cum ℵACD* 31. 137. syr^{p} Mcion^{epiph} Dam; offensi duplici *ετι*, cuius quidem rationem dudum fuerunt qui rectissime explicarent, alteri prius vario modo mutarunt, alteri satis habuerunt secundum abiecisse.

7. *μολισ* cum ℵ^{a}ABCD unc rell et minusc omn^{vid} Chr^{565} rell ... ℵ* Or^{1,521} *μογισ* :: *μογισ* uno tantum Ni Ti loco Lc 9, 39 scriptum est, substituentibus BR al^{5} *μολισ*, quod idem Lc quater in actis habet (14, 18. 27, 7. 8. 16) atque semel Petrus priore epistula 4, 18. Hinc *μογισ* h. l. coniunctis testimoniis ℵ* et Or satis commendari visum esset, nisi eadem forma etiam Act 14, 18 a D pro *μολισ* substituta esset et 27, 16 a cod. 40. | *υπερ γαρ* (238. *δε*): L 2. 32. 62. 18^{lect} arm om *γαρ*. Ceterum apud Ir$^{int\,207}$, ubi vv. 6 usq 10 continua serie exscribuntur, v. 7 omittitur.

8. *εισ ημασ ο θεοσ* cum ℵACKP al pler cop Or^{1,521} Chr^{565} Cyr$^{ac\,155}$ Euthal cod Dam Oec ... Ti *ο θε. εισ ημασ* cum DEFGL 76. 124. d e f g m^{93} vg syr^{p} Dial^{859} Chr$^{mosc\,1}$ Thdrt Thphyl Ir$^{int\,207}$ Or$^{int\,541\,bis}$ Aug$^{ioh\,110}$ et^{saep} ... libere syr^{sch} arm aeth ... B om *ο θεοσ* | *οτι* et. Or^{1,521} Dial^{859} etc Ir$^{int\,207}$ etc: D**^{b} (rursus delet D^{c}) FG d* m^{93} Chr^{565} Or$^{int\,541}$ Cyp^{71} Hil$^{35\cdot 115}$ Ambrst al add *ει* (*quoniam si cum adhuc peccatores essemus, Chr. pro nobis mortuus est*). Contra Lc^{brug}: *Non interponas coniunctionem* si *inter* quoniam *et* cum. | *ετι*: 109. Dial^{859} Chr^{565} om | *οντων ημων* et. Ør Dial etc ... L Chr^{565} *ημ. οντ.* Ceterum vg^{cle} (non am fu demid harl tol) arm^{mg} in edd^{amst} et^{const} et^{ven} Pelag^{com} add *secundum tempus*, et Lc^{brug}: *correctores iudicarunt non esse praetermittendum illud* sec. tempus. Ac vdtr *κατα καιρον* h. l. etiam Thdrt legisse; explicat enim^{5,55} ad v. 8 (v. 6 in com praeterit): *το δε κατα καιρον αντι του εισ καιρον, κατα τον προσηκοντα καιρον*. Sic syr^{p}:

Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν· 9 πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες
νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.
10 εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ
ζωῇ αὐτοῦ, 11 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλά-
βομεν.

12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν 1 Co 15, 21
κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς
πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον·

– *quoniam, quum adhuc peccatores essemus, reconciliati sumus deo per mortem filii ipsius. Christus pro nobis mortuus est. Multo igitur magis iustificati nunc* etc.

9. *ουν* cum NABCD^{c}EKLP al fere omn vg (et. am fu**) syr^{utr} Or$^{int\,4,541.\,542}$ Chr^{565} Cyr$^{act\,55}$ etc ... D*FG 43. 52. d e f g m^{93} fu* demid cop arm Dial^{857} Ir$^{int\,207}$ Or$^{int\,4,541}$ Cyp^{71} Hil$^{35.\,115}$ Ambrst om (:: cf ad v. 8 *οτι ει*) | *νυν*: 39. 41. tol Dial^{857} om

10. A ab *τω θεω* ad *εν τω θεω* v. 11 transilit | FG *εκθροι* | *δια του*: F om *του* | *σωθησομεθα*: L al aliq (2 ap Scri) *-σωμεθα*

11. *ου μονον δε*: D*FG d* f g fu* arm Ambrst add *τουτο* (item E ut vdtr *το*: in D enim corrector puncta improbandi super *τουτο* ponens quum nullum posuisset super *τ* alterum, scriba codicis E inepte *το* servavit) | *καυχωμενοι* cum NBCDEKP al sat mu cop Chr^{566} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... L(FG) al plus^{30} d e f g vg arm syr^{sch} (*gloriabimur*) et^{p} aeth Or$^{int\,4,542.\,543}$ Ambrst al Thphyl *καυχωμεθα* (al aliq *καυχομ-*), FG *καυχωμεν* | *ιησου χριστου* ... B om $\overline{\chi\upsilon}$

12. *ανθρωπου*: 37* praem *θανατου* | *η αμαρτια εισ τον κοσμ.* cum NA BCKLP al omn^{vid} vg^{cle} syr^{p} arm (Ath^{754} cop *η αμαρτ. εισηλθ. εισ*, libere et. al) Or$^{4,360.\,364}$ et$^{int\,4,543.\,544\,ss}$ Chr^{570} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al (cf et. Greg$^{thaum\,7}$ *ινα δι ης σαρκος η αμαρτ. εισηλθ. εισ τ. κοσμ. και δια* etc) ... Ti *εισ τ. κοσμ. η αμαρτ.* cum DEFG d e f g am fu demid harl tol Amb$^{luc\,4,1352}$ al | *ο θανατος* pri loco: FG om *ο* | *ο θανατος* sec loc cum NABCKLP al fere omn vg (et. am demid tol) syr^{sch} et^{p} c.* cop arm (hi interpretes varie ponunt, ut arm post *διηλθ.*) Or$^{4,360.\,364}$ et$^{int\,4,543.\,544.\,546.\,549}$ Chr^{570} Thdrt^{5,56} et^{4,428} (Chr et Thdrt post *διηλθ.*) Euthal^{cod} Dam (*ο θα. εισηλθ.*) Ambrst Aug trin^{13} al ... Gb^{0} Ti om cum DEFG 62. d e f g fu syr$^{p\,txt}$ aeth Or$^{4,544\,semel}$ (at multo saepius aliter atque eadem ipsa pagina) Aug (vide post) Amb$^{luc\,1352}$ Pacian^{baptism} Leo$^{serm\,50}$ Bed (hos vide ap Sab). Atque Aug quidem impugnat Pelagianos *ο θανατος* supplentes. Ita contr. 2 epp Pelag^{2,4}: *volunt intelligi non peccatum sed mortem.* Item de volunt. dei 3. *quia vero in omnes homines mors pertransiit, in omnes necesse est pertransiisse peccatum.* Item op. imp. contr Iulian 2, 50 *sive mors sive peccatum sive potius cum morte peccatum.* | *εφ ω*:

4, 15 13 ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλο-
γεῖται μὴ ὄντος νόμου· 14 ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ
1 Co 15, 45 Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ

d e f g vg Ambl^uc 1352 Ambrst etc *in quo*. Qua de re cf Aug^contr 2 epp pelag 4 *Quodsi propterea*, inquit, *non potest illis verbis apostoli peccatum intelligi*: in quo omnes peccaverunt, *quia in Graeco, unde translata est epistula, peccatum feminino genere positum est, restat ut in illo primo homine peccasse omnes intelligantur, quia in illo fuerunt omnes, quando ille peccavit.*

13. αμαρτια pri et. Clem^567 Chr^570 Thdrt Dam etc ... 38. 62. 19^lect Or 4,360 Thphyl *η αμαρτ.* | *ελλογειται* (ℵ^cDEFG *ενλογ–*) cum (ℵ^a *ελλογατα*ι) ℵ^cBCDEFGKLP al pler am harl** Or 4,67. 360. 580 not (ex Philoc) Chr^570. 571 Cyrglaph 95. 428 et^iul 376 Thdrt Theodor^mops cat 45 Dam etc ... ℵ*ενελογειτο, A ελλογατο, 52. 108. *ελογειτο*, f^ser *ελλογειτω*, 19^lect *λελογισται*. Item *imputabatur* (*deput.* floriac) vg^cle fu demid floriac harl* tol Ambrst etc (nec contra sunt syr^hutr cop etc)

14. αλλα cum BDE ... ς Ln αλλ cum NACFGKLP etc | *μωυσεως* cum NBC DEFGKL etc ... ς *μωσεως* c. AP al permu (et. Or 4,380) | *μη* et. Ir^int 211 (Or 4,380, at vdtr ipsum *μη* aliena manu illatum esse) Ath^462 et Ps-Ath 2,374 Cyr^hr 241 (*και ταυτα, μη αμαρτησαντας τα ομοια τω αδαμ*) Diodor cat 45 Theodor^mops 52 (ap Fritzsch., cat 45) Acac^cat 45 Gennad^cat 43 Chr 571 Cyr^ioh 84. 1078 et^anthrop 376 Dial^maced 484 (opp Ath^2) Thdrt Dam etc Archel^587 (diserte) Hier^iovin 1 et^2 ac^saep Aug^pecc mer 1 (ubi testatur: *Graeci autem codices, unde in Latinam linguam interpretatio facta est, aut omnes aut paene omnes id quod a me primo positum est* i. e. *μη habent*). Epiph^cant 8,2. Adde huc Or^int 551 ubi est: *si vero, ut in nonnullis exemplaribus habetur, etiam in eos qui non peccaverunt* etc ..... Gb^0 *μη*: om enim 62. 63. 67** 18^lect d* (sed *non* supra lineam suppletum, ab ipso*?) Or 4,364 et^int 543. 545. 550. 552 et diserte 553 (*in quo arbitror quidem aliquid et latentis esse mysterii, quia et alibi mortem dicit regnasse ab Adam usque ad Moysen, non in omnes, sed in eos tantum qui secundum similitudinem praevaricationis Adae peccaverunt*) cdd^lat ap Aug (vide supra) Ambrst 643, unde haec adscribamus: *Itaque non in omnes mortem regnasse manifestum est, quia non peccaverunt omnes in similitudinem praevaricationis Adae* - - *Ac si in Graeco non ita cautum dicatur; sic enim dicitur scriptum* etiam in eos mortem regnasse qui non peccaverunt in sim. praevar. Adae. - - *Constat autem porro olim quosdam Latinos de veteribus Graecis translatos codicibus, quos incorruptos simplicitas temporum servavit et probat: postquam autem a concordia animis discedentibus et haereticis perturbantibus torqueri quaestionibus coeperunt, multa immutata sunt ad sensum humanum, ut hoc contineretur in litteris quod homini videretur, unde etiam ipsi Graeci diversos codices habent. Horum autem verum arbitror, quando et ratio et historia et auctoritas observatur: nam hodieque in Latinis reprehenduntur codicibus, sic inveniuntur a veteribus posita, Tertulliano Victorino et Cypriano.* At ubi tandem Tert Cyp Victorin? | *επι τω* et. Or 4,360. 364 Ath^462

ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. 15 *ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.* 16 *καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.* 17 *εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ*

Cyr$^{ioh\,84}$ et$^{anthrop\,376}$ etc (vide supra) ... B *εν τω*, quemadmodum Latini (d e f g vg Ir^{int} Or^{int} etc) *in similitudine* vel *-dinem*. Cf huc et. Basil$^{id\,hipp\,238}$ *μεχρι μεν ουν μωυσεως απο αδαμ εβασιλευσεν η αμαρτια, καθως γεγραπται.*

15. *ουτως και* et. Or^{4,364} et$^{int\,544.\,552.\,554}$ Chr^{572} etc ... B om *και*, nec expri syr^{sch} cop (contra expri vg syr^{p} arm) | *πολλω*: A syr^{sch} add *ουν* | *εν χαριτι* ... FG (non item f g) om *εν* | *τη του ενος*: 30. 35. 37. 47. 74. 19^{lect} c^{scr} n^{scr} arm om *τη*, item ante *χαριτι* transp (*εν τη χαριτι του ενος*) 109. 178. 192.

16. *αμαρτησαντος* cum ℵ^{c} (* om syllabam *σαν* exeunte versu) ABCKLP al fere omn d*** am harl* fu** cop syr^{p} arm Or^{4,364} Chr^{572} Euthal^{cod} Thdrt^{com} (vdtr, sic enim: *τοτε γαρ ενος ημαρτηκοτος* etc) Dam Aug$^{rom\,29}$ ac^{saep} (vide Sab) etc ... DEFG 26. 80. d* f g vg^{cle} fu* demid tol syr^{sch} aeth Or$^{int\,4,552}$ Thdrt^{txt} Aug$^{ep\,157}$ et$^{contr\,iulian\,6}$ *αμαρτηματος* (Gb') | *γαρ* et. d e f g vg; syr^{p} habet c.* ... FG 45. 19^{lect} om | *εξ ενος*: arm add *παραπτωματος* | *εισ δικαιωμα*: D* d* fu* al lachm aeth^{utr} add *ζωησ* (aeth insuper add *quae in saeculum*)

17. *τω του ενοσ* cum ℵBCKLP al pler d e vg (hi^{3} *unius*, et. fu tol) syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\,554}$ (ut vg) Chr^{573} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc (Aug $^{rom\,29}$ et$^{ep\,157}$ etc *ob unius delictum*) ... Gb' Ti *εν ενι* cum AFG, DE *εν τω ενι*, item f g *in uno*. Atque hinc Ln$^{ed\,min}$ [*εν τω*] *ενι* sine codice ... 47* Or^{4,360} et^{361} *εν ενοσ*, item am demid harl *in unius*, 44. nil nisi *τω* | *παραπτωματι*: F om ultimam syllabam *τι* | *δια του ενοσ*: 52. 19^{lect} om, nec exprim syr^{sch} ar^{e} cop | *τησ δωρεασ*: 6. 10. 31. 67** 76. Or$^{int\,554}$ et$^{555\,ter}$ Thphyl *την δωρεαν* ... B 49. Ir$^{int\,207}$ Or$^{4,361\,bis}$ (non item ^{4,364}) Chr$^{574\,com}$ Aug$^{rom\,29}$ et$^{ep\,157}$ etc om, hinc Gb^{0} et Ln [*τ. δωρ.*] ... 63. 137. vg (sed fu* om *et* ante *donationis*) syr^{utr} Chr^{573} cdd Thdrt Isid^{3,195} Ambrst al post *τ. δωρ.* add *και* | *τησ δικαιοσυνησ*: C 70* Or^{4,364} (non item$^{361\,bis}$ nec^{int}) om | *λαμβανοντεσ* et. Or^{4,361a} et^{364} ... FG *λαμβοντεσ* ... 66^{mg} 76. Or^{4,361b} *λαβοντεσ* | *εν ζωη* ... L 17. 46. 93. 114. k^{scr} *εν τη ζω.* | *βασιλευσουσιν* et. Or^{4,364} et^{int} (89* 93. *-σωσιν*, item Or^{4,361b} *εβασιλευσεν – εωσ οι την περισσ. – λαβοντεσ εν ζω. βασιλευσωσι* etc) ... D^{c} vid (scriptura non satis liquet) P 1. 14.

1 Co 15, 22 τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. 18 Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος
εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς δικαιώ-
ματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς· 19 ὥσπερ γὰρ
διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν
οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι καταστα-
Ga 3, 19 θήσονται οἱ πολλοί. 20 νόμος δὲ παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ
παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ
χάρις, 21 ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως
καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

VI.

1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεο-

---

17. 34. 47. 62. 65. 77. 91. o^{scr} Or^{4,361a} Chr^{573} (non item^{574}) Dam *βασιλευουσιν* | *ιησου χριστου* cum ℵACDEFGKLP al omn^{vid} d e f g vg rell Ir$^{int\,207}$ Or^{4,361} et^{int} etc ... B Or^{4,361} bis *χριστ. ιησ.*

18. *ωσ δι ενοσ* et. ℵ^{c} Or$^{int\,4,544.\ 556}$ Eus$^{dem\,462}$ Chr^{574} Cyrador^{396} et$^{ioh\,1045}$ etc ... ℵ* 46. add *ανθρωπου*, item aeth, quae similiter *ανθρωπου* add v. 16 post *εξ ενοσ* et v. 17 post *δια του ενοσ.* | *παραπτωματοσ*: FG 37. 46. *το παραπτωμα*, item syr^{sch} cop | *εισ κατακριμα*: arm om *εισ*, item ante *δικαιωσιν* | *δικαιωματοσ*: DEG 37. syr^{sch} cop *το δικαιωμα*, F *και δικαιωμα*

19. *κατεσταθησαν*: 37. 38. 19^{lect} *-θημεν*, 2. *καθεστηκαμεν* | *τησ υπακοησ*: 37. om *τησ*, item^{libere} Irfragm XXXII (ap Stieren^{844}) | *του ενοσ* sec: D*FG d* f g Irfragm Cyrglaph^{344} (non ^{34}) et$^{Ador\,396}$ Aug$^{ioh\,66,2}$ (non item alibi, ut$^{rom\,29}$) Amb$^{epist\,73}$ (non item$^{fid\,5}$) add *ανθρωπου*. Praeterea FG d* f g *δια τησ του ενοσ ανθρωπ. υπακοησ.* Ir vero (l. l.) sic: *νυν δε ωσπερ δια τησ υπακοησ του ενοσ ανθρ: του πρωτωσ εκ γησ - ουτωσ εδει και δι υπακοησ ενοσ ανθρωπ. του πρωτωσ εκ παρθενου γεγεννημενου δικαιωθηναι πολλουσ.*

20. *νομοσ δε*: L *νομ. γαρ* | *ου δε*: FG *οπου δε.* Item *οπου* Or$^{cat\,701ib}$ *αλλ οπου επλεον. η αμαρτ. εκει υπερεπ. η χαρισ*, et Eus$^{ps\,28}$ libere *και επειδη οπου επλεον.* etc | k^{scr} *υπερεπεριεσσευσεν*, 17. *υπερπερισσ.*

21. *εν τω θανατω*: FG om *τω* | *βασιλευση* (A *εβασιλευση* teste Woid, contr Cowp) ... KL al plus^{20} *-λευσει* | *ιησου χριστου*: B *χριστ. ιησ.*

VI. 1. *επιμενωμεν* (Gb'') cum ABCDEFG al^{25} d e (hi *permaneamus*) (Dam *επιμενω*), item L 93. 124. k^{scr} *επιμεινωμεν* ... ℵKP 1. 47. 57. 68. 109. 114. 116. 13^{lect} 14^{lect} d^{scr} n^{scr} al pauc cop Euthal^{cod} *επιμενομεν* ... ς *επιμενουμεν* cum minusc permu arm Chr^{576} Thdrt Gennad$^{cat\,57}$ Diod$^{cat\,57}$ Thphyl Oec, item *permanebimus* f g vg Or$^{int\,4,559.\ 560.\ 571}$ Aug$^{ro\,31}$ ac^{saep} Ambrst al, Tert$^{pudic\,17}$ *perseverabimus* (cod^{paris} *perferemus*) | *τη αμαρτια* ... d e f g vg Tert^{pudic} Or^{int} etc *in peccato* (et. A^{woid} *εν τη αμ.*, sed negat Cowp.)

νάσῃ; 2 μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; 3 ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ga 3, 27 *Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; 4 συνετάφημεν* Col 2, 12 *οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. 5 εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως* Phil 3, 10

---

2. *οιτινες* et. Clem^{544} Tert$^{pud\ 17}$ Aug$^{ro\ 31}$ etc ... FG d e f g vg syr^{utr} Or$^{int\ 4,559.\ 560}$ Ambrst al add *γαρ* | *ζησομεν* cum ℵABDKP al longe plu Clem^{544} Chr^{577} Thdrt Dam etc, item *vivemus* d e f g vg Tert^{pud} Or^{int} Ambrst al ... CFGL al^{10} Chr$^{mosc\ 1}$ Diod$^{cat\ 58}$ *ζησωμεν* (sed L 137. al pauc etiam *απεθανομεν*)

3. *χριστ. ιησ.* cum ℵACDEFGKLP al pler d e f g m^{94} vg cop syr^{p} arm Dial^{857} Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 55}$ et$^{cat\ 58}$ Thdrt al Ir$^{int\ 207}$ Tert$^{pud\ 17}$ et$^{res\ carn\ 47}$ ex ed^{franeq} Or$^{int\ 4,560\ bis}$ et$^{561\ bis}$ Aug^{saep} Ambrst etc; item 80. o^{scr} syr^{sch} aeth^{utr} $\overline{\iota\omega}$ $\overline{\chi\nu}$ ... B 31. 39. 73. 74. 76. 109. 118. 120. 124. 8lect a^{scr} Ephr^{3,202} Chr^{577} Thphyl Tert^{pud} ex^{paris} et$^{res\ carn}$ ex ed^{seml} et^{al} Or$^{int\ 2,328}$ et$^{4,561\ semel}$ et^{563} (et. Amb utrumq habet) *χριστον* absq *ιησ.*

4. *ουν* et. f (g *enim aut ergo*) m^{94} Tert$^{pud\ 17}$ et$^{res\ carn\ 47}$ Aug^{saepe} Pacian ep^{3} Chr^{577} Thdrt Dam etc ... d e (g vide ante) vg syr^{sch} Or$^{1,439.\ 3,686.\ 4,197}$ et$^{int\ 2,315.\ 328}$ et^{4,560} Cyr$^{ador\ 407}$ et$^{glaph\ 279}$ Ambrst al *γαρ, enim* | *βαπτισματος* et. Or et Or^{int} Cyr^{glaph} et^{ador} etc: 17. (aeth) add *αυτου* | *εισ τον θανατον*: D*FG k^{scr*} om *τον* | P *εγερθη* | *δια* (DG^{r*} *υπο* ut^{vid}) *τησ δοξ. του πατροσ* et. Meth^{3,779} Chr^{577} Cyr$^{glaph\ 279}$ et$^{ador\ 407}$ Thdrt Dam etc Ambrst (*per virtutem patris*, d e f g vg Aug^{saep} Amb etc *per gloriam patris*) ... m^{94} Ir$^{int\ 207}$ Tert$^{res\ carn\ 47}$ et$^{pud\ 17}$ Pacian$^{ep\ 3}$ Gaud$^{serm\ 3}$ Chrom om

5. *συμφυτοι* ut ℵABCKLP etc ... DE *συνφυτοι*, item [FG (sed proclivi errore *συνφυγοι*, Γ cum Γ confuso). Latini *conplantati* (*compl.*), sed Tert^{bis} *consati* ... Or^{4,341} *συμμορφοι (ημεισ δε χαριτι θεου συνεταφημεν τω χριστω και συνανεστημεν αυτω, ειγε συμμορφοι γεγοναμεν τη αναστασει αυτου* etc). Diod$^{cat\ 61}$ *ἀκριβῶς τὸ σύμφυτον τέθεικε· τῶν γὰρ συμπεφυτευμένων πρέμνων εἰς ταυτὸ ἑνοῦται πολλάκισ ἡ φύσισ διὰ τῆς κολλήσεως· οὕτωσ οὖν καὶ οἱ γνησίωσ βαπτισθέντεσ εἰς τ. θαν. τοῦ $\overline{\chi\upsilon}$ ἑνοῦνται αὐτῷ διὰ τῆς πίστεωσ.* Item Thdor^{mop} ibidem: *καλῶσ δὲ εἶπε τὸ σύμφυτοι περί τε νεκρώσεωσ καὶ ζωοποιήσεωσ διαλεγόμενοσ· ἐπειδὴ καὶ τῶν φυτῶν ἴδιόν ἐστι τὸ νεκροῦσθαι μὲν ἐν τῇ φυτείᾳ, μεθίστασθαι δὲ ἐπὶ τὸ κρεῖττον καὶ ἐνδοξότερον πολλῷ.* | *αλλα* et. Tert$^{pud\ 17}$ et (sed fluct lectio) res carn^{47} Aug^{spir} et litt ... FG d e f g m^{94} vg Ambrst Aug^{bis} al (Tert$^{res\ carn}$ vide ante) *αμα, simul.* Ita et Or$^{int\ 563}$ ut ante Delar. editum est, apud quem nec *αλλα* nec *αμα* est, nec magis^{565}. | *αναστασεωσ* (F *-σθασεωσ*) et. Tert^{bis} Or$^{4,563.\ 565}$ etc ... FG f g syr^{sch} cop arm aeth add *αυτου*

Eph 4, 22 ἐσόμεθα, 6 τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· 7 ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται
2 Ti 2, 11 ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. 8 εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, 9 εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. 10 ὃ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. 11 οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν

6. τουτο et. Clem^{586} Tert$^{pudic\ 17}$ Or$^{int\ 4,563}$ etc (m^{94} om) ... B και τουτο, 179. τουτ. δε | ημων et. Clem^{544} et (ο παλ. ανθρ. ημων) ^{586} Tert^{pud} Or^{int} ... L aeth om | καταργηθη et. Clem^{bis} Or^{int} (*destruatur*) Cyr $^{cat\ 62}$ etc : A aeth^{utr} καταργηση

8. δε et Eus$^{marc\ 34}$ Chr^{584} etc d e f et (*autem aut enim*) g m^{94} Tert$^{pud\ 17}$ Or$^{int\ 565.\ 661}$ etc ... FG (g vide ante) tol γαρ (libere syr^{sch} *igitur*) | συνζη- cum ℵAB*DEFG n^{scr} ... ς συζη- cum B^{3}CKLP al pler | -ζησομεν cum ℵABDEL al pler Eus$^{marc\ 34}$ Chr^{585} Thdrt etc, item *simul vivemus*, (fu* *vivimus*) d e m^{94} vg Ambrst al, *convivemus* f g Tert$^{pud\ 17}$ Or$^{int\ 565}$ (sed ante Delar. *simul viv.*) ... FG -ζησομεθα ... CKP 31. 93. 109. k^{scr} Bas$^{bapt\ 634}$ Dam Thphyl -ζησωμεν. Similiter fu^{vict} *sim. vivamus* | αυτω cum ℵABCD^{c}EKLP al omn^{vid} m^{94} fu demid tol vg^{six} cop syr^{p} arm aeth Eus$^{marc\ 34}$ Bas$^{bapt\ 634}$ Chr^{585} Thdrt Dam etc Tert^{pud} Or$^{int\ 565.\ 661}$ Ambrst Aug$^{spir\ et\ litt}$ et$^{contr\ iulian}$ Pelag etc ... D*EFG d e f g vg^{cle} am harl marian (et. Aug$^{cont\ iul\ semel}$) syr^{sch} τω χριστω

9. κυριευει et. Tert$^{pud\ 17}$ ... 28. d e f g m^{94} vg (et. am fu demid harl marian tol om^{lachm}; sed^{aliq} teste Sab *dominatur*) Eus$^{marc\ 34}$ Ephr ^{3,198} Ambrst Amb$^{ps\ 118}$ al κυριευσει

11. ειναι ante νεκρ. μεν cum ℵ*BC Cyr$^{ador\ 541}$ Dam ... ς (= Gb Sz) post νεκρ. μεν cum ℵ^{c}KLP al pler m^{94} vg syr^{p} Or$^{cat\ 69}$ et$^{int\ 4,569\ bis}$ Did$^{tri\ 1,22}$ Bas$^{bapt\ 634.\ 640}$ Chr$^{585\ bis}$ (sed^{mosc1} om^{sem}) Euthal^{cod} Thdrt al Hil^{992} Ambrst al ... Gb Sz Ln Ti om ειναι cum ADEFG d* e f g (d* e fu om μεν) 17. 178., nec exprim syr^{sch} cop arm aeth Tert$^{pud\ 17}$ | εν χω εω sine additam cum ABDEFG 47* 177. 179. m^{94} am fu demid harl tol floriac marian syr^{p} aeth Bas$^{bapt\ 634.\ 640}$ Cyr$^{ador\ 541}$ Thdrt Thphyl et Oec^{com} Tert$^{pud\ 17}$ (et$^{res\ carn\ 47}$ „*Sic enim*, inquit, *et vos reputate mortuos quidem vos. Cuinam? carni? Non, sed deliquentiae. Ergo salvi erunt carni, viventes autem deo in Christo Iesu per carnem utique.*) Hil^{992} Aug$^{spir\ et\ litt}$ et^{alibi} Pelag al ... ς (= Gb Sz) add τω κυριω ημων cum ℵCKLP al pler vg^{cle} cop arm (syr^{sch} *per domin. nostr. Ies. Chr.*) Or$^{int\ 569}$ Did$^{tri\ 1,22}$ Chr^{585} Euthal^{cod} Dam Thphyl et Oec^{txt} Ambrst

12. υπακουειν et. Or^{1,239} Meth$^{epiph\ 578}$ ex$^{cod\ ven}$: FG Meth^{epiph} ex ed petav επακουειν | ταις επιθυμ. αυτου c. ℵABC* 4* 39. 47. 67. 80. 137.

ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, 13 μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα 19
ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ ἐκ
νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ.
14 ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ Ga 5, 18
ὑπὸ χάριν.

15 Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ
χάριν; μὴ γένοιτο. 16 οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δού-
λους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς Io 8, 34
θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; 17 χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε
δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε
τύπον διδαχῆς, 18 ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώ- 1 Co 7, 22

---

179. d*** vg sah cop syr^{sch} arm aeth ar^{e} Or^{1,239} (sed *αυτης*) et^{3,618} et$^{int\,4,559.\ 569.\ 570}$ Meth$^{epiph\,578}$ Antioch^{1140} (hom^{74}) Dam Aug$^{ioh\,41,12}$ ac saep al ... Sz *αυτη* cum DEFG d* f g m^{95} Ir$^{int\,211}$ Or$^{int\,2,433}$ Tert^{res} carn^{47} Vict^{tun} paen ... (= Gb Sz) *αυτη εν ταις επιθυμιαις αυτου* cum C^{3}KLP al pler (sed pro *αυτη* 9. 23. 35. 71. *αυτω*, 17. *αυτου*, 120. om; pro *αυτου* 115. Thdrt *αυτης*) syrP Bas$^{bapt\,642.\ 653}$ Chr^{586} Euthal cod Thdrt Thphyl Oec

13. *ωσει* cum ℵABC 16. 47. 73. 93. Meth$^{epiph\,578}$ Dam ... ς Ti *ωσ* cum DEFGKLP al pler Bas$^{bapt\,642.\ 653}$ Chr^{587} Thdrt Thphyl Oec | *ζωντας* D*FG *-ντες* | *και τα μελη*: B om *τα*

14. *ου κυριευσει* (ℵ^{c}): ℵ*K 73. Or$^{cat\,70}$ semel Thdrt *ουκετι κυρ.* | *αλλα* cum ℵ*BCD*FG ... ς *αλλ* cum AD^{c}K^{sil}LP al certe pler (E *ἀλ' αὖπο* sic inepte)

15. *αμαρτησωμεν* (Gb′) cum ℵABCDEKLP al fere^{35} Clem^{539} Euthal^{cod} ... ς *αμαρτησομεν* cum minusc permu Chr^{588} Thdrt Dam al, item *peccabimus* f vg^{cle} demid tol Or$^{int\,571}$ Ambrst, item syr^{utr} sah cop arm ... FG *ημαρτησαμεν*, item *peccavimus* d*** (* *peccamus*) e g am fu harl | *αλλα* cum ℵ*BCFG Dam ... ς *αλλ* cum ℵ^{c}ADEK^{sil}LP al certe pler Chr^{588} etc

16. *ουκ* (et. Or$^{int\,571.\ 574}$ Ambrst al) ... D*FG 21* d* f g fu demid floriac harl* sah Sedul praem *ἢ* (*aut, an*) | *οτι*: 17. om, sed post habet *οτι δουλοι εστε* | FG *παρεισταννεται* | *δουλους*: 17. 48* Apollin^{cat} niceph^{1,1142} om | *εισ θανατον* et. vg (et. fu demid harl tol etc) cop syrP arm^{usc} aeth Or$^{int\,571}$ Bas$^{regg\,515}$ Chr^{588} Thdrt Dam etc ... DE d e am syr^{sch} sah arm^{zoh} ar^{e} (Or$^{int\,572}$ bis *sive peccati sive iustitiae*) om, hinc Gb^{00}. Libere (cf v. 19) Praedestin^{3} (ap Sirm^{1,567}) *sive iniquitatis ad peccatum sive iustitiae ad sanctificationem.*

17. *καρδιασ* et. Or$^{int\,557.\ 571.\ 572}$ Bas$^{bapt\,634.\ 636}$ etc (et. m^{78}) ... A 13. 26. Chr^{2,466} ex^{cdd} aliq (non ^{589}ter ad h. l.) praem *καθαρασ* (aeth^{utr} *ex toto corde vestro*)

18. *δε* cum ℵ^{c}ABDEFGKLP al pler d e f g m^{78} vg sah syrP Or$^{int\,571.\ 573.\ 574}$ etc ... ℵ*C 37. 118. arm *ουν* ... syr^{sch} aeth^{ro} *et* –, aeth^{pp} *et nunc*

θητε τῇ δικαιοσύνῃ. 19 ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς
13 σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ
ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστή-
σατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. 20 ὅτε γὰρ
δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. 21 τίνα
8. 6 Phil 3, 19 οὖν καρπὸν εἴχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ τέλος
ἐκείνων θάνατος. 22 νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας,
1 Pe 1, 9 δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ
δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. 23 τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνα-
τος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν.

VII.

1 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ
1 Co 7, 39 νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; 2 ἡ γὰρ ὕπ-

---

vero ... 37. 39. 62. 12lect tol om (cop *liberati estis a peccato, servitis autem iust.* Nil probat Or2,806 *διο και παυλος γραφει· ελευθερωθ. απο της αμ. εδουλ. τω θεω.*)

19. *δουλα* bis et. Methepiph578 Chr596 Thdrt al Tertpud17 (*famula immunditiae – famula iustitiae*) etres carn47 Hilierem2 (*servientia inmunditiae* etc) ... FG d e f g vg Orint270. 426 et4,573 Ambrst al *δουλευειν* | *εισ την ανομιαν* et. Orint2,70. 426 et4,573 Methepiph578 Chr596 Thdrt Dam al Tertpud17 (sed paris om) etres carn47 Ambrst Hierierem Augep145 al ... B syrsch are (Tertpud vide ante) Sedul om. Cf huc et. Dial837 *λεγων· ωσπερ παρεστ. τα μελη υμ. δουλα τη αδικια κ. τη ακαθαρσια εισ ανομιαν, ουτωσ παραστησατε τα μελ. τω θεω δουλ. τη δικαιοσυνη.* | *ουτωσ* (sic BCKLP etc, NADEFG etc *ουτω*) et. Methepiph Orint etc ... K 7. tol sah cop arm Tertpud etres carn Sedul add *και δουλα* sec (FG etc vide ante) ... A *οπλα*

20. *δουλοι ητε* (F *δουλθητε*): L *ητ. δουλ.*

21. *τότε; ἐφ οἷσ* etc. Sic edidimus cum Thdorcat73: *κατ' ἐρώτησιν ἀναγνωστέον τό· τίνα οὖν καρπ. εἴχετε τότε· εἶτα κατὰ ἀπόκρισιν· ἐφ' οἷσ νῦν ἐπαισχ.* ... ς (non Gb Sz) *τότε, ἐφ οἷσ νῦν ἐπισχ.*; | *τοτε* (et. d *tunc*): D* *ποτε* | *το γαρ* cum ℵ*ACDcKLP al fere omn vg cop arm Clem568 Orint4,574. 575 Chr597 Dam al Tertres carn47 Ambrst al ... Ln *το μεν γαρ* c. ℵcBD*EFG 73. syrP Chrmosc2 Thdrt | *θανατοσ* sine additam et. fu Clem568 Tertres carn47 etc ... FG add *εστιν*, item d e f g vg (et. am etc, sed non fu) Orint574. 575

22. *νυνι δε*: in ℵ *δ* ex *τ* antequam absolutum esset factum est | *ζωην*: 17. *εισ ζω.*

23. *τα γαρ* usque *ζωη αιωνιοσ*: P om

VII. 1. *η αγν.*: P *ει αγν.* | L *γιγνωσκουσι*, FG *γεινωσκοσιν*

ανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ
ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. 3 *ἄρα οὖν ζῶντος*
τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ
ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι
αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. 4 *ὥστε, ἀδελφοί μου,*
καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ,
εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρπο-
φορήσωμεν τῷ θεῷ. 5 *ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα*
τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν
εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· 6 *νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ*
τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς 2 Co 3, 6
ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

---

2. *αποθανη*: L *-νει* | *του νομου*: ς^{e} 1624. 1633. 1641. (non item 1656. 1675. nec ς Mill Wtst etc) om *του νομου* per errorem | *του ανδρος*: F om *του*

3. *μοιχαλισ*: L 17. *-αλλισ* et postea *-αλλιδα* | *χρηματισει* (L *-τηση*): 8^{pe} Bas$^{bapt\,642}$ cod Chr 599 Thdrt *-τιζει* | *μοιχ. χρημ.* et. syr^{p} arm Or$^{3,516.\,647}$ et^{4,218} et$^{int\,2,398}$ Hil^{458} etc ... DEFG d e f g vg cop go (syr^{sch}) Or int$^{4,576.\,578}$ *χρημ. μοιχ.* Praeterea A cop Chr^{600} (non item 599) add *η γυνη*. Item Or^{3,647} *και το· αρα ουν μοιχ. χρημ. η γυνη γενομενη ανδρι ετερω ζωντος του ανδρ.* | *αποθ. ο ανηρ* et. Or$^{3,515.\,4,218}$ et$^{int\,2,77.\,4,576.\,578}$ Tert$^{monog\,13}$ etc ... DEFG d e f g vg syr^{sch} Or$^{int\,2,398}$ Hil^{458} Ambrst al add *αυτησ* | *απο του νομου* et. Or$^{3,515.\,4,218}$ etc Tert monog^{13} Hil^{458} ... 17. vg (et. am fu demid harl, non item tol) Or$^{int\,2,77.\,398}$ et$^{4,576.\,578}$ Ambrst al add *του ανδροσ*

4. *αδ. μου* (et. f g *fratr. mei*): FG *αδ. μοι* | *και υμεισ* h. l. et. Or^{4,218} et$^{int\,4,576.\,579}$ Bas$^{bapt\,642}$ Chr^{600} Thdrt (Tert$^{monog\,13}$ *Itaq. fr. mei mortificamini et vos*) etc ... ℵ 4. 46. arm go Dam ante *αδελφ. μου* | *ετερω*: 1. 36. 38. 43. 48. 52. 61. 66^{mg} 72. 121. 122^{mg} 13^{1ect} al$^{4\,scr}$ (et$^{1\,scr}$ *ετ. ανδρ.*) Dam *ανδρι ετερ.* | *καρποφορησωμεν*: P *-ρησομεν*, FG *-ρεσωμεν*

5. *ημεν*: D* *ημην* (sed d *essemus*) | *εν τη σαρκι*: FG om (praegresso *ημεν*) *εν* (sed f g *in carne*) | *ενηργειτο*: FG *ηνεργ-*, DE 26. *ενεργ-*, 13^{1ect} *ενειργ-*, 17. *ενειργητο* | *καρποφορησαι* (FG *-ρεσαι*) ... 17. *-φορειν*

6. *νυνι*: FG *νυν* | *αποθανοντεσ* (et. ς Gb Sz) cum ℵABCKLP al^{70} ac plurib am* syr^{utr} cop arm aeth^{utr} go Did$^{tri\,1,23}$ Bas$^{bapt\,642}$ Chr^{602} Euthal^{cod} Cyr$^{cat\,82}$ Thdrt Dam al Tert$^{monog\,13}$ Or$^{int\,576.\,579}$ („soluti sumus a lege mortui. *Nisi enim quis mortuus fuerit cum Christo, ab ista lege non solvitur.*“ Ex his quae adduntur apparet *mortui* non esse *του αποθανοντοσ* sed *αποθανοντεσ*, licet pergat interpres^{576} et^{579} *in qua detinebamur*. Addit vero etiam^{579}: *Scio et in aliis exemplaribus scriptum* a lege mortis, in qua detinebamur, *sed hoc, id est* mortui, *et verius es et rectius*) ..... DEFG d e f g vg (exc am*) cdd ap Or$^{int\,579}$ pp^{lat} mu *του θανατου* ... ς^{e} (= ς Gb Sz) *αποθανοντοσ* ex errore ut vdtr Bezae

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν
ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ
Ex 20, 17 ἤδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμήσεις. 8 ἀφορμὴν δὲ λα-
βοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατηργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν
4, 15
Io 15, 22 ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. 9 ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς
νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, 10 ἐγὼ
δὲ ἀπέθανον, καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς θάνα-
τον. 11 ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξη-
πάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. 12 ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος,
καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. 13 τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ
ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία,
διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ'

Erasmum secuti male interpretatum verba Chrysostomi[602] (*πῶς ἡμεῖς κατηργήθημεν; τοῦ κατεχομένου παρὰ τῆς ἁμαρτίας ἀνθρώπου παλαιοῦ ἀποθανόντος καὶ ταφέντος*) | *ημασ* cum NACDEKLP al omn^{vid} Did$^{tri\ 1,28}$ Bas$^{bapt\ 642}$ Chr^{602} Thdrt Dam (d e f g vg *ita ut serviamus*, Tert^{monog} *ad serviendum*) ... BFG om, hinc Ln [*ημασ*]

7. *ερουμεν* (F *ερευομεν*) sine additam Clem^{545} Or$^{int\ 580}$ etc ... 17. 38. 46. 48. 71. 72. 177. 40^{lect} al$^{3\ scr}$ Tert$^{marc\ 5,13}$ add *οτι* | *την τε γαρ* et. Clem^{545} etc: FG om *τε*, nec exprim it vg etc (et. Or$^{int\ 580\ sq}$) | *ο νομοσ* et. Clem^{545} Meth$^{epiph\ 582}$ Or^{int} etc ... L *ο λογοσ* | *επιθυμησεισ*: KP *–μησησ*

8. *δε*: f g Aug$^{contr\ faust\ 15}$ et$^{spir\ et\ litt}$ (non item$^{alibi\ saep}$) Sedul *igitur* ... D* d* om | *κατηργασατο* cum B*DEP 39. 116. 122. d^{scr} al ... ς Ln *κατειργασ.* cum NAB^{3}CFGKL al pler | *αμαρτια* et. Clem^{567} Or^{4,67} etc ... N^{c} 26. 122. Meth$^{epiph\ 582}$ Chr^{605} (et. mosc^{2}) Gennad$^{cat\ 93}$ Isid$^{cat\ 92}$ *η αμαρτ.* | *νεκρα* sine additam et. Clem^{567} Or^{4,67} Meth$^{epiph\ 582}$ etc ... FG (K go) d e f g vg syr^{utr} cop arm (non aeth) Or$^{int\ 548.\ 581}$ Ambrst al add (K go praem) *ην* (13. 26. Aug$^{ep\ 196}$ al *εστιν*)

9. *ἔζων* et. Or$^{cat\ 94}$ Meth$^{epiph\ 581}$ Chr^{605} Chr$^{glaph\ 132}$ Gennad$^{cat\ 93}$ Thdrt Dam etc (17. *εζουν*) ... B *ἔζην*

10. *ευρεθη*: Meth$^{epiph\ 582}$ *ηυρεθ.* | *η εντολ.* *η*: L 37. 48. 77. 109. Meth epiph 582 Chr$^{606\ mosc\ 1}$ om *η* sec | *αὕτη* (d e f g vg *mandatum – hoc*): Gb″ *αὐτή*

12. *αγαθη*: 47. *θαυμαστη*

13. *το ουν αγαθον*: P Meth$^{epiph\ 583}$ *τι ουν· το αγαθ.* (sic interpg F) | *εγενετο* cum NABCDEP 47. 73. 80. Meth$^{epiph\ 583}$ Dam ... ς Ti *γεγονεν* cum KL al pler Chr^{607} (Cyr$^{cat\ 97}$) Gennad$^{cat\ 98}$ Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec ... FG om; d* f g Or$^{int\ 580.\ 583}$ Ambrst etc *est* | *αλλα* cum NDE K^{sil}L 17. 37. al sat mu^{vid} ... Ln *αλλ* cum BCFGP al$^{3\ scr}$ etc (A non liquet) | *αμαρτωλ. η αμαρτ.* cum NABCKLP al omd^{vid} vg syr^{utr} go Chr^{607} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Or$^{int\ 580}$ etc (Aug$^{ep\ 82}$ ac^{saep} *ut fiat*

ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14 οἴδαμεν
γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σάρκινός εἰμι, πεπρα-
μένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. 15 ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ 19
γὰρ ὃ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. 16 εἰ δὲ ὃ οὐ
θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός· 17 νυνὶ δὲ οὐκέτι 20
ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 18 οἶδα
γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν. τὸ

supra modum peccator aut peccatum per mandatum) ... DEFG d e f g cop arm Ambrst Aug$^{spir\ et\ litt}$ *η αμαρτ. αμαρτωλ.* Sic: f g Ambrst *ut fiat supra modum ipsum peccatum peccans* (g *peccans aut delinquens*) *per mand.*

14. *οιδ. γαρ* cum NBCFGKP al pler d e f g vg syr^{sch} et$^{p\ txt}$ cop go Or ^{3,498} et$^{4,580\,not}$ (ex Philocal) et$^{int\,584}$ Meth$^{epiph\,583}$ Did$^{tri\,1,23}$ Tit^{manich} ^{3,8} (Gall^{5,334}) Chr^{613} Cyr$^{iulian\,91}$ Dam Hil^{259} etc ... ADEL 120. 124. d^{scr*vid} syr^{p} mg Or^{1,709} et$^{int\,577}$ Bas$^{regg\,420}$ Thdrt Aug$^{ep\,196}$ (non item alib) *οιδ. δε* ... aeth^{utr} arm *οιδαμ.* sine copula | *σαρκινος* cum ℵ*ABC DEFG al mu (2 ap Scri) Meth$^{epiph\,575.\ 583}$ Ephr^{94} (Bas$^{regg\,420}$ fluct lectio) Nyss (orat. 4 de virg. 13) Cyr$^{iulian\,90}$ Dam ... ς (= Gb Sz) *σαρκικος* cum ℵ^{c}K^{sil}LP al longe plu Or^{4,166} Chr^{614} Euthal^{cod} Thdrt^{bis} (et ad h. l. et ^{1,882}) Phot$^{manich\,3,18}$ al

15. *ο γαρ*: A*^{vid} arm om *γαρ* (non probat Meth$^{epiph\,583}$ *το γαρ „ο κατ-
εργαζ. ου γινωσκω, και ποιω ο μισω“ λεγομενον ουκ επι* etc) | *τουτο
πρασσω* cum NABCKLP al certe pler vg syr^{utr} arm aeth Or^{4,166} et$^{int\,584}$
Meth$^{epiph\,587}$ Bas$^{regg\,420}$ Chr^{615} Euthal^{cod} Thdrt Dam Aug$^{rom\,44}$
Ambrst al ... Ti om *τουτο* cum DEFG d e f g go (item cop, sed nec
in sqq exprim) Meth$^{epiph\,584}$ (totum versum affert) Or$^{int\,2,196}$ Pelag |
πρασσω (FG *παρασσω*) et *ποιω*: 7. 26. 37. 62. 63. 73. 80. 91. 110.
111. 115. 123. 238. al *ποιω* et *πρασσω* | *αλλ ο*: ℵ *αλλα ο*

16. *ει δε* usq *ποιω*: L om | *θελω*: 32. 37. 39. 62. 113. 114. al Thdrt add
εγω | *συνφημι* (FG *-μει*) cum NBDEFG ... ς Ln Ti *συμφ-* cum ACKLP
etc | *οτι καλος* (L 62* 13^{lect} *καλως*) ... FG *οτι καλον εστιν*, sed f g
quia bona est, atque sic *est* add etiam vg^{cle} (et. demid al, non item
am fu) syr^{utr} al (et. Or$^{int\,584.\ 585}$ Aug$^{ep\,196}$ et$^{ro\,44}$ etc, sed$^{spir\ et\ litt}$
om *est*)

17. *νυνι*: n^{scr} al pauc Bas$^{regg\,420}$ *νυν* | *κατεργαζομαι* (G *καταργαζ.*): 17.
73. ante *εγω* pon | *αλλα* cum BD*FGL^{sil} ... ς *αλλ* cum NACD^{b}et^{c}K^{sil}P
al certe pler | *ενοικουσα* c. NB Meth$^{epiph\,587}$ ap Phot$^{296\,cod\,ven}$ Ambrst
(inhabitat) ... ς Ln Ti *οικουσα* cum ACDEFGKLP al omn^{vid} Clem^{545}
(Meth$^{epiph\,587}$ vide ante) Bas$^{regg\,420}$ Chr^{616} Cyr$^{iulian\,90}$ Thdrt Dam :: nec *οικει* v. 18 nec *οικουσα* v. 20 fluctuat, nisi quod Ambrst et. v. 18
inhabitat, am utroq versu (non item v. 17), d* v. tantum 20. *inhabitat*

18. *αγαθον* et. Clem^{545} Epiph^{1021} Chr^{616} Thdrt Dam al ... FG 121. 177.
Meth$^{epiph\,549}$ et$^{587\,bis}$ Thdor$^{cat\,106}$ Cyr$^{iulian\,90}$ *το αγαθον* | *το δε*

γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὔ·
19 οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο
17 πράσσω. 20 εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 21 εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον, τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· 22 συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, 23 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. 24 ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανά-

---

κατεργ. το καλον et. Meth$^{epiph\,549}$ etc ... FG το γαρ κατεργ. το αγαθον. Ceterum it vg Or^{int} Ambrst etc et καλον et αγαθον his versibus *bonum* reddunt. | οὔ (Gb$^{\prime\prime}$) cum ℵABC 47. 67** 80. cop arm^{txt} Meth$^{epiph\,549}$ Cyriul^{90} et$^{cat\,106}$ cddgr ap Augiulian^{3,26} („*non invenio* vel sicut habent Graeci cdd. *non*“ etc) et Aug^{saep} (cf Sab) ... ς ουχ (F ουκ) ευρισκω cum DEFGKLP al pler vg syr^{utr} go (aeth *non habeo*) Chr^{616} Euthal^{cod} Thdrt Dam Or$^{int\,584\,s}$ Ambrst al ... 73. ου γινωσκω

19. ποιω (Ambrst *non enim quod volo facio bonum*): C c^{ser} praem τουτο. Item vg (et. am demid rell, non item fu^{vict}; fu* om 18—20) arm Or$^{int\,585}$ Hier$^{ierem\,13}$ et praef in amos *non enim quod volo bonum hoc facio* (Or^{int} Hier^{amos} *ago*) | αλλα cum ℵBD* (E αλλ᾽ αὸ) ... ς Ln αλλ cum ACD^{c}FGKLP al certe pler | ου θελω (et. Meth$^{epiph\,549}$ Or$^{int\,584}$) ... F f vg^{six} Thdrt Or$^{int\,585}$ μισω (F μεισω) ... G g om

20. ο ου θελ. εγω cum ℵAKLP al longe plu cop go syrP Or$^{int\,584}$ Chr^{617} mosc^{1} (et^{montf} ο εγω ου θελ.) Thdrt Dam Aug$^{ps\,118}$ et^{alib} (Clem^{545} εγω post τουτο, k^{scr} ante ου) ... Gb^{00} Ln om εγω cum BCDEFG al^{11} d e f g vg syr^{sch} vid arm aeth^{utr} Meth$^{epiph\,549}$ Chr^{mosc1} Cyriulian^{90} Ambrst Pelag al | αλλα c. ℵBD* (E αλ᾽ αὴ) .̣. ς Ln c. ACD^{c}FGKLP al certe pler

21. οτι εμοι το κακ. παρακειται: FG f g om

22. του θεου et. Meth$^{epiph\,549}$ et^{589} Eus$^{praep\,601}$ Cyriulian^{91} Or$^{int\,3,27}$ et $^{4,527.\ 584\,ss}$ (cf et. Or$^{cat\,32}$ ετερον μεν ειναι νομον τον του θεου, ω μονω και αυτος συνηδεται κατα τον εσω ανθρωπον, ετερον δε νομ. ειναι τον εν τοις μελεσιν etc) etc ... B του νοος, 34. τ. κυριου

23. μου: FG μοι (sed f g *in membris meis*). Cf ad 7, 4 | τω νομω του νοος μου et. Thdot$^{clem\,971}$ (huc respicit et. Or$^{3,515\,s}$ et$^{cat\,32.\ 116.\ 302}$) Or$^{int\,584.\ 586}$ et^{alib} Meth$^{epiph\,549.\ 577}$ Eus$^{praep\,601}$ Caes^{3,159} Cyriulian^{91} etc ... A om | με et. Meth$^{epiph\,549}$ et^{577} etc ... A om. Non probat Meth$^{epiph\,577}$ (οπερ - εκαλεσεν - νομον αντιστρατευομενον τω νομω του νοος και αιχμαλωτιζοντα) | εν τω νομω cum ℵBDEFGKP al plus^{15} d e f g vg go Clem^{545} Euthal^{cod} Thdrt Or$^{int\,4,527.\ 584.\ 586}$ Ambrst (*in legem*) etc ... ς Ln om εν cum ACL al longe plu syr^{utr} arm Meth^{epiph} $^{549.\ 589}$ Caes^{3,159} Chr^{618} Cyr$^{anthrop\,379}$ Dam | τησ αμαρτιασ: A του νοος μου :: vide A supra

του τούτου; 25 *χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν* 1 Co 15. 57
ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ νοὶ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

VIII.

1 *Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.* 2 *ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.* 3 *τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ* Phil 2, 7

---

25. *χαρις τω θεω* (Gb″) cum B sah (aeth^{utr} *laudatus deus*) Or^{1,276} Meth epiph^{589} Hier^{quaest} ^{8}algas. Item addito *δε* post *χαρις* ℵ^{ac2} (*latet) 10. 17. 31. 73. 80. 93. 137. 213. (cum *δε*? sine *δε*?) cop arm cat$^{com\ 109}$ (Diod?) Cyr$^{anthrop\ 379}$ Dam ... DE 38. d e vg Or$^{int\ 584.\ 586}$ Hier$^{iovin\ 1}$ Ambrst al *η χαρις του θεου*, FG f g *η χαρ. του κυριου*, Ir$^{int\ 214}$ *gratia Iesu Christi domini nostri ... ς ευχαριστω τω θεω* cum ℵ*AKLP al pler (49. *ευχ. δε*) syr^{utr} go Or^{2,592} et$^{cat\ 118}$ Chr^{619} Marc$^{mon\ 8,40}$ Euthal^{cod} Thdrt | *ιησοὺ χριστου*: Or^{1,276} (non item^{2,592} nec$^{cat\ 118}$ nec^{int}) *χριστ. ιησ.* | *αρα ουν*: d e f m^{94} vg Ambrst *igitur*, Or$^{int\ 587}$ *itaque*, g *igitur ergo* ... D* om *ουν* (sed ipse* vdtr supplesse) | *αυτοσ εγω* et. Dial^{866} Ath^{524} Chr^{620} Cyr$^{act\ 57}$ Thdrt Dam etc, item f g *ipse ego* ... DE d e m^{94} vg Or^{int} Ambrst *εγω αυτοσ*, *ego ipse* | *τω νοϊ* sine *μεν* cum ℵ*FG 10. d e f g m^{94} vg Or$^{int\ 587}$ Ambrst rell^{lat}; item 37**^{mg} arm *τω νοϊ μου ... ς* Ln Ti *τω μεν νοϊ* cum ℵ^{c}ABCD^{Gr}E^{Gr}KLP al pler sah cop syr^{p} Dial^{866} Ath^{524} Chr^{620} Cyr$^{act\ 47}$ Thdrt Dam

VIII. 1. *νυν* et. Dial^{866} Ath^{524} Bas$^{bapt\ 626}$ Dam etc (76. Diod$^{cat\ 119}$ Gennad cat^{118} Chr^{620} et^{7,240} Thdrt Thphyl Aug$^{rom\ 47}$ schol^{115} et^{alior} post *κατακριμ.* pon) ... D* (non item d) 47^{mg} syr^{sch} arm aeth^{utr} Cyr$^{act\ 57}$ cat com^{109} Victorin$^{ari\ 4}$ Praedestin^{3} (Hier$^{iovin\ 1}$) om | *εν χω ιω* sine additam cum ℵ*BCD*FG (hi^{2} cum spatio vacuo) 47^{txt} 67** 177. d* g sah cop aeth^{utr} arm$^{cod\ 1}$ (Or^{schol} ap Wtst) Dial^{866} Ath^{524} Cyr$^{act\ 57}$ Or$^{int\ 587}$ Aug$^{rom\ 47}$ et$^{serm\ 152}$ ... ς (= Gb Sz) add *μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler e (ut vdtr ap Sab) syr^{p} Thdrt Thphyl Oec. Item AD**^{b} 137. d** f m^{94} vg go syr^{sch} ar^{e} arm Bas$^{bapt\ 626}$ Chr^{620} (*και ουχ απλωσ φησιν τοισ εν χρι. ιησου, αλλα τοισ μη κατα σαρκα περιπατ.*) Victorin$^{ari\ 4}$ al add tantummodo *μη κατα σαρκα περιπατουσιν*

2. *εν χριστω ιησου* et. Meth$^{epiph\ 589}$ Did$^{tri\ 1,23}$ Ath^{524} etc: K 76. Tert$^{pud\ 17}$ Chr^{8,91} et^{10,819} om. Dicitur Chr et. ad h. l. omittere ex$^{mosc\ 2}$, sed^{620} et^{621} ap Montf adest. | FG *ελευθερωσεν* (F *-ροσεν*) | *σε* cum ℵBFG f g m^{94} syr^{sch} Tert$^{pud\ 17}$ Chr$^{620.\ 621}$ (sed utroq loc fluct lectio) ... ς Ln Ti *με* cum ACDEKLP al omn^{vid} d e vg go sah syr^{p} arm (sed^{cdd} aliq om) Clem^{545} Did$^{tri\ 1,23}$ et^{2,7} et^{alib} Ath^{524} Chr^{8,91} et^{10,819} Thdrt Dam Tert$^{res\ carn\ 46}$ Or$^{int\ 587}$ al ... cop aeth^{utr} ar^{e} Dial^{866} Meth$^{epiph\ 589}$ *ημας*

υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, 4 ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. 5 οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος· 6 τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη. 7 διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. 8 οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες
1 Co 3, 16 θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. 9 ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. 10 εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. 11 εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν

3. *και* (Or^{4,79} et^{int550} om) *περι αμαρτιας* et. Or$^{int588.\ 589}$ Tert$^{pud\ 17}$ et$^{res\ carn\ 46}$ Cyr$^{ioh\ 820}$ et$^{iulian\ 92}$ et$^{anthrop\ 379}$ etc ... 34. 71. 109. Hipp$^{noet\ 15}$ (Lag^{54}, sed om et. *δια τησ σαρκ.*) om | *εν τη σαρκι* (haec in D rescripta sunt ab ipso*. Satis adhuc cernitur *προσ*, at non sequebatur *σαρκα*, quod Wtst coniecit: totum enim *σαρκι* rescriptum est. Habet d* *in carnem*) ... syr^{p} om | *αλλα*: E *αλα*

6. *ειρηνη*: 17. add *δια ιησου χριστου του κυριου ημων*. Cf et. Tert exhort cast^{10} *„Ita enim apostolus dicit quod* sapere secundum carnem mors sit, secundum spiritum vero sapere vita aeterna sit in Christo Iesu domino nostro."

7. *διοτι*: FG *οτι* | *εχθρα* (FG *εκθρ.*): d e f g vg (et. fu demid etc, sed am *inimicitia*, item Hier$^{iovin\ 1}$) go (non item sah cop syr^{utr}) *inimica ουδε* et. Clem^{584} Eus$^{ps\ 474}$ etc: L *ουτε*, 37. Or^{3,330} *ου*

8. *θεω* et. Clem$^{545.\ 584}$ Or$^{1,721.\ 2,31}$ et^{3,573} Cyr$^{ioh\ 378}$ et$^{iulian\ 328}$ etc ... DE 14^{lect} *τω θεω*

9. *αλλα* cum ℵBD* ... ς Ln *αλλ* cum ACD^{c}FGK^{sil}LP etc (E *αλα' εν*) | *πνευμ. χριστ.* (39. 61. 87. al^{2scr} *θεου*) *ουκ εχει*: 37. *πν. ουκ εχ. χριστ.*

10. *ει δε χριστ.* (Thdrt add *οικει*) *εν υμιν* ... FG f g om | *σωμα* et. Ir$^{int\ 304}$ Clem$^{545.\ 584}$ Or$^{int\ 3,918}$ Chr^{628} Euth^{cod} etc ... FG f g add *εστιν*, item *mortuum est* d e m^{11} vg Or$^{int\ 590.\ 591.}$ Hil^{960} Ambrst al | *δια αμαρτ.* cum ABCD^{c}EFGL^{sil} 37. 124. al^{3scr} al aliq ... ς *δι αμαρτ.* cum ℵD*K^{sil}P al plu ... al^{10} Cyr$^{ioh\ 378}$ *δια την αμ.* | *ζωη* et. Ir$^{int\ 304}$ Clem$^{545.\ 584}$ Or$^{int\ 2,683}$ et^{3,918} et$^{4,570.\ 590.\ 592}$ Tert$^{marc\ 5,14}$ Cyr$^{ioh\ 126\ 378.\ 812}$ etc ... FG f g vg^{cle} (non item am fu harl*) arm *ζη*, 14^{lect} *ζων*

11. *τον ιησουν* (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵAB 26. 47. 61. o^{scr} ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti *ιησουν* cum CDEFGKLP al pler Clem^{545} (post *νεκρ.* pon) Methepiph^{580} Cyr$^{hr\ 280}$ Chr^{629} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec ... *Iesum* et. vg sah cop etc: contra demid allachm syr^{sch} Ath^{536} et$^{int\ 779}$ Did$^{tri\ 2,11}$ *ιησουν χριστον*, item Hipp$^{noet\ 4}$ (Lag^{48}) Ath^{534} *χριστ. ιησ.*, item Epiph^{486}

οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν. 1 Co 6, 14 2 Co 4, 14

Thdor$^{cat\ 129}$ *χριστον*, Severian$^{creat\ mund\ 5}$ *τον χρ.* | *χριστον ιησουν* (Ln *χριστ.* [*ιησουν*]) cum ℵ*AD*E^{mg} 31. 47. 73. d e Hipp^{noet} (*τον χρ. ιη.*) Ath^{522} Did$^{tri\ 2,11}$ Cyr$^{ioh\ 831}$ et$^{act\ 37}$ Dam. Item c vg syr^{sch} (*domin. nostr. Ies. Chr.*) cop arm^{use} aeth^{ro} Ath^{536} Did$^{tri\ 414}$ Cyr$^{ioh\ 824}$ Or$^{int\ 590.\ 591}$ Aug$^{rom\ 51}$ etc $\overline{\imath\nu}$ $\overline{\chi\nu}$ ..... ς *τον χριστον* c. ℵ^{c}KLP al pler Ps-Ath^{2,8} Severian$^{creat\ mund\ 5}$ Thdrt Thphyl Oec ... Ti *χριστον* cum BD^{c}E^{txt}FG 14^{lect} Valentt$^{hipp\ 195}$ Meth$^{epiph\ 579.\ 580}$ et Epiph^{486} Bas$^{1,276.\ 303}$ et^{2,584} et^{3,48} Ps-Ath^{tri} (s. Dial^{maced})^{452}. Item *Christum* m^{g} sah syr^{p} aeth^{pp} arm^{zoh} Ir$^{int\ 207.\ 300.\ 304}$ Tert$^{marc\ 5,14}$ et$^{prax\ 28}$ Or$^{int\ 605}$ Hil^{960} Ambrst al ..... Tert$^{res\ carn\ 46}$ Cyr$^{hr\ 280}$ *ιησουν*, Chr^{629} *τον κυριον*, Resp$^{orthod\ 85}$ (ut syr^{sch}) *τον κυρ. ημων ιησ. χριστ.*, 54. *τον κυρ. ημ. ιησ.* | *εκ νεκρων* post *εγειρασ* cum ℵ*AC 47. Cyr$^{act\ 37}$ Dam (:: hoc fit praeter morem, propterea transposuerunt pleriq; quod praecedit *τ. εγειραντ. τ. $\overline{\imath\nu}$ εκ νεκρ.* hac in re non fluct, nisi quod Clem^{545} *του εγειραντοσ εκ νεκρων $\overline{\imath\nu}$ οικει εν υμιν, οσ ζωοποιησει*, singg contractis) ... ς Ln Ti ante *ζωοποιησει* cum ℵ^{c}BDEFGKLP al pler vg rell Ir^{int} Or^{int} Hipp^{noet} Meth epiph etc. Passim vero et. omittitur *εκ νεκρων*, ut 115. Chr^{629} (et. mosc 2) | *ζωοποιησει και* c. BCDEFGKLP al pler d e f g m^{g} vg syr^{utr} cop arm^{edd} aeth Valentt$^{hipp\ 195}$ Ir$^{int\ 207.\ 300.\ 304}$ Clem^{545} Or^{2,536} et^{3,618} et int^{590} Hipp$^{noet\ 4}$ Meth$^{epiph\ 536.\ 579.\ 580}$ et Epiph$^{485.\ 890}$ Ath$^{522.\ 536}$ Bas$^{1,276.\ 303}$ et^{alib} Did$^{tri\ 180.\ 185.\ 247.\ 414}$ Cyr$^{hr\ 280}$ Cyr$^{act\ 37}$ al mu Tert$^{marc\ 5,14}$ et$^{prax\ 28}$ Hil^{960} Ambrst etc ..... ℵA 47. arm^{edd} Or^{2,533} et^{3,812} Meth$^{epiph\ 536}$ et Epiph^{890} om *και* :: quod recipiendum iudicassem nisi tot interpretum et patrum testimonia vetare viderentur | *δια του ενοικουντοσ αυτου πνευματοσ* (et. ς^{e} Ln$^{ed\ min}$) cum ℵAC (*αυτοι* pro *-του*) P^{2} cddd^{plu} in Dial^{maced} (vide post) 5. 10. 34. 37. 38. 39. 48. 57. 62. 72. 73. 74. 120. 137. 213. d^{scr} sah^{woid} cop arm aeth^{utr} Clem^{545} (ubi 5—15 exscribit) Hipp$^{noet\ 4}$ Meth$^{epiph\ 536}$ (ex$^{cod\ ven}$) et^{579} Ath$^{522\ 524.\ 536}$ Did$^{tri\ 180.\ 185.\ 247.\ 414}$ et$^{int\ 278}$ Bas$^{1,276.\ 303}$ et^{2,584} et^{3,48} Epiph^{485} et^{890} Cyr$^{hr\ 280}$ Chr^{8,529} et^{10,455} (add *ἄρα τοῦ πνεύματος τὸ ζωοποιεῖν*) Cyr$^{ioh\ 824.\ 831}$ et$^{act\ 37}$ Macar$^{hom\ 5,10}$ Dam al Aug$^{rom\ 51}$ ac^{saepe} al. Locus vero gravissimus in Dial^{maced} ap Ath^{2,452} sic habet: Maced: *δεῖξον οὖν ὅτι ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, ὁποίως δὲ καὶ ὁ υἱὸς οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα ζωοποιεῖ.* Orth: *λέγει Παῦλος· ὑμεῖς δὲ οὐκέτ' ἐστὲ ἐν σαρκί, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τισ - - ὁ ἐγείρας $\overline{\chi\nu}$ ἐκ νεκρῶν, ζωοπ. καὶ τὰ θν. σώμ. ὑμῶν διὰ τοῦ ἐν. αὐτ. πνεύματοσ ἐν ὑμῖν.* Maced: *οὕτωσ οὐ γέγραπται· διὰ τοῦ ἐνοικοῦντοσ, ἀλλά· διὰ τὸ ἐνοικοῦν.* Orth: *ἐὰν δειχθῇ ὅτι διὰ τοῦ ἐνοικ. γέγραπται, πείθῃ ὅτι τῆσ αὐτῆσ ἐστὶ φύσεωσ τὸ πνεῦμα πατρὶ καὶ υἱῷ*; Maced: *ἐὰν οὖν που ἓν ἢ δεύτερον ἀντίγραφον εὑρεθῇ ἐσφαλμένον παρ' ὑμῖν, ἐκ τούτου ἔχεισ με πεῖσαι*; Orth: *ἔχομεν δεῖξαι ὅτι ἐν ὅλοισ τοῖσ ἀρχαίοισ ἀντιγράφοισ οὕτω γέγραπται. ἐπεὶ δὲ νομίζεισ τοῦτο ἀντιλεγόμενον εἶναι, πληροφορήθητι*

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ
σάρκα ζῆν. 13 εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ
Ga 5, 16 2 Ti 1, 7 δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε.
14 ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοί εἰσιν θεοῦ. 15 οὐ
Ga 4, 6 γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλίας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε
πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. 16 αὐτὸ τὸ
πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ.
Ga 4, 7 17 εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συνκληρονό-
μοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συνπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

καὶ ἐξ ἄλλης ἀποδείξεως. Maced: εἰπέ, τοῦτο γὰρ ἀντιλέγεται. ..... ς Gb Sz Ln$^{ed\ mai}$ Ti *δια το ενοικουν αυτου πνευμα* cum BDEFG KLP* al^{70} fere cdd in Dial^{maced} (vide supra) d e f g m^{9} vg syr^{sch} sah ap Gb Ir$^{int\ 304}$ Or^{2,584} et$^{3,618.\ 812}$ et$^{int\ 584.\ 590\ s}$ Meth$^{epiph\ 536}$ exed petav Chr^{629} Thdrt Euthal^{cod} Severian$^{creat\ mund\ 5}$ (Chr^{6,564}) Tert$^{res\ carn\ 46}$ Hil^{960} Ambrst al mu

12. *αρα ουν*: d* e Ambrst *igitur*, d*** f vg *ergo*, g *igitur aut ergo* Tert$^{res\ carn\ 46}$ Cyp^{259} *itaque*

13. *του σωματος* cum NABCKLP al omn^{vid} syr^{utr} sah cop aeth Clem^{545} Or$^{1,616.\ 721.\ 732}$ et$^{3,360.\ 591}$ et$^{cat\ 34}$ (alludit) Did$^{tri\ 252}$ Chr$^{634.\ 636}$ et$^{cat\ 236}$ Thdrt Dam ... Gb′ *της σαρκος* cum DEFG d e f g vg Ir$^{int\ 304}$ Or^{2,26} et$^{int\ 4,469.\ 592.\ 607}$ Ephr^{1,25} Did$^{int\ 278}$ Tert$^{res\ carn\ 46}$ Cyp^{259} al mu

14. *υιοι εισ. θεου* hoc ordine cum BFG f g am demid syr^{sch} Or^{1,574} et$^{int\ 3,966.\ 4,593}$ Did$^{int\ 278}$ Hil$^{806.\ 909}$ al ... NACDE 5. 39. 47. 80. 93. m^{9} fu aeth Or^{1,685} et$^{int\ 3,900}$ Did$^{tri\ 125.\ 252.\ 443}$ Cyr$^{act\ 37}$ Dam Cyp^{259} Ambrst al *υιοι θε. εισιν ... ς εισιν υιοι θεου* cum KLP al pler vg^{cle} (et. harl tol) cop (sah om *εισιν*) syr^{p} arm Clem^{546} Ir$^{int\ 304}$ Or$^{int\ 3,949}$ Chr$^{636\ bis}$ Euthal^{cod} Thdrt Gennad$^{cat\ 130}$

15. *δουλιας* cum ND*P al (F *δουλείας*) ... ς Ln Ti -*λειας* cum ABCD^{c}G K^{sil}L etc. Vide ad v. 21. | *παλιν* et. Clem$^{546.\ 586.}$ Or^{1,372} et^{421} et$^{int\ 3,59.\ 4,593\ s}$ Did$^{tri\ 252}$ Thdor$^{cat\ 130}$ etc ... 17. 39. 54. Or^{1,231} om | *αλλα* cum NABC Clem^{545} Or^{1,231} ... ς *αλλ* cum DEFGKLP al certe pler Or^{1,372} Did$^{tri\ 252}$ Chr^{637} Thdrt Dam | *κραζομεν* et. Ir$^{int\ 180.\ 301}$ Clem Or Did etc ... F *κραξομεν* (sed f *clamus* sic)

16. *αυτο*: DE (sed non d e) praem *ωστε*, ep^{demetri} *itaque* ... 115. 124. vg^{cle} (et. demid harl* marian*, non item am fu tol) Or$^{int\ 594}$ Did$^{lat\ 277}$ Thdrt Thphyl Pelag add *γαρ* (syr^{sch} cop *et* -) | *συνμ-* cum NAB*DE FG n^{scr} ... ς Ln *συμμ-* cum B^{3}CK^{sil}LP etc | *συνμαρτυρει*: 1. 211. 17^{lect} *μαρτυρει*. Item Clem$^{ecl\ 984}$ *αυτο, φησι, το πν. μαρτυρει, οταν λεγωμεν· αββ. ο πατ.*

17. *κληρονομοι* pri et. Or^{1,232} et$^{int\ 594\ s}$ etc ... D* (sed non d) *συνκληρο.* | *συνκληρο-* cum NAB*DELP al pauc. ... ς Ln *συγκληρο-* cum B^{3}CK^{sil} al pler. Praeterea F (non item f) et G transiliendo om *κληρονομ. μεν θε. συνκληρ.* | *συνπασχ-* cum NAB*CDEFG ... ς Ln *συμπασχ-* cum B^{3}

18 *Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.* 19 *ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.* 20 *τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐφ' ἐλπίδι* 21 *διότι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλίας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ.* 22 *οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συνστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν·* 23 *οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, ἡμεῖς καὶ*

κ^{sil} L^{p} al certe pler | *-σχομεν*: A^{p} 17. 37. 47. b^{scr*} 73^{schol} *-σχωμεν*. Similiter Ter$^{gnost\ 13}$ (sed fluct lectio) Cyp$^{90.\ 164.\ 310}$ al aliq *si quidem compatiamur*

18. *γαρ* (et. Clem^{584} Or$^{int\ 595.\ 598}$ Tert$^{res\ carn\ 40}$ etc; Ambrst *ergo*, Lcif^{247} om) ... A^{p} 9. aeth^{utr} *δε* | *οτι ουκ αξια* usq *εισ ημασ*: haec habet et. ep^{vienn} et lugd ap Eus$^{hist\ 5,1,6}$. Eadem ap pp plurim laudantur.

19. *κτισεωσ* et. Ir$^{int\ 331}$ Or$^{1,\ 587.\ 740.\ 747}$ et$^{int\ 1,\ 73.\ 4,\ 595\ s}$ Meth$^{epiph\ 554}$ Apollin$^{cat\ 138}$ Cyr$^{cat\ 134}$ Sever$^{ant\ cat\ 137}$ Ambrst Aug$^{rom\ 53}$ etc ... 37. 109. 122^{mg} 178. 219. *πιστεωσ* | *του θεου*: F^{G} om *του*

20. *ουχ εκουσα* etiam Thdot$^{clem\ 971}$ Or$^{1,587.\ 730.\ 747}$ et^{alib} Meth$^{epiph\ 554}$ Gennad$^{cat\ 139}$ etc ... F^{G} *ου θελουσα*. Latini pler *non volens*, ut d e f g vg Ir$^{int\ 331}$ Or$^{int\ 595}$ Hil^{586} al, *non voluntaria* Ambrst, *non sponte* Hil^{1115} Amb$^{epist\ 34}$ et$^{hexa\ 1,22}$ al. | *εφ* cum ℵB*D*FG (:: quod pro tanta auctoritate minime arcendum est. Testimonia patrum, quos non licet nisi ex cdd saeculi 10 et sqq edi, in tali re nihil valent.) ... ς Ln *επ* cum AB^{3}CD^{c}EKLP etc

21. *διοτι* cum ℵD*FG ... ς Ln Ti *οτι* cum ABCD^{c}EKLP al certe pler Thdot çlem^{971} Or^{1,587} Meth$^{epiph\ 554}$ Chr^{643} Thdrt Dam ... 179. *αλλα* | *αυτη η*: F^{G} om *η* | *δουλιασ* cum ℵCD*P al ... ς Ln Ti *-λειασ* cum ABD^{c}FG κ^{sil} L al pler :: cf ad Gal 4, 24 et 5, 1 ubi ℵAD*FGLP eandem formam tuentur, quam pro tanta auctoritate a libris arcere non consentaneum videtur.

22. *γαρ*: A *δε* (aeth^{utr} om) | *συνστεναζ-* c. B*D*FG ... ς Ln *συστεναζ-* cum ℵAB^{c}CD^{c}KLP etc. Item *ingemiscit* d f vg (d *ingemescit*) Ambrst al, *congemiscit* g tol Or$^{int\ 595}$ Aug$^{rom\ 53}$ al. Item Meth$^{epiph\ 554}$ d (ubi accurate ipsum locum affert) Ath^{406} Chr^{643} Thdrt Dam. Ac diserte Thdor cat^{141} *καλῶσ οὐκ εἶπε στενάζει καὶ ὠδίνει, ἀλλὰ συστενάζ. καὶ συνωδ., ἐπειδὴ καὶ τὸ „πᾶσα ἡ κτίσισ" ἐνταῦθα προσέθηκεν, ἄνω „ἡ κτίσισ" εἰρηκὼσ μόνον.* ..... 33. 35. l^{scr*} Or^{4,18} et^{prov} (Notitia^{96}) Meth$^{epiph\ 554}$ b (non accurate: *επι τοισ τεκν. του θεου – δι ουσ στεναζ. κ. συνωδ.*) *στεναζει* | *συνωδινει*: F^{G} *οδυνει*. Latini: d e vg Ambrst al *parturit*, f *dolet*, g *parturit aut dolet*, Amb$^{fid\ 1}$ Sedul$^{ro\ 8\ semel}$ *comparturit*, Or$^{int\ 595}$ Sedul$^{ro\ 8\ sem}$ *condolet*, tol *aeque dolet*

23. *αλλα και αυτοι* cum ℵABCKLP al pler Meth$^{epiph\ 554}$ Chr^{643} Dam Thphyl Oec (Ambrst *sed et nos*) ... DEFG 31. 36. (73.) 93. d e f g vg

2 Co 5, 2 αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. 24 τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; 25 εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν. τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλὰ

(*sed et nos ipsi*) syr^{utr} cop arm Thdrt^{5,89} Or$^{int\,589.\,599.\,600}$ Aug$^{ps\,31}$ (et$^{ro\,53}$ *non solum autem ipsi, sed et nos*) αλλ. κ. ημεισ αυτοι (73. αυ. ημ.) Item Thdrt^{2,973}, quo loco postea *εχοντεσ εν εαυτοισ στεναζ.* | αυτοι: 4. 55. 61. 63. 67* 77. 87. 109. 178. al$^{3\,scr}$ add οι | τ. απαρχην: d^{c} f vg Or$^{int\,598}$ Aug etc *primitias*, d* g Ambrst *receptaculum* | εχοντεσ ημεισ και αυτοι cum ℵ^{AC} 5. 47. 80. 213. Dam; Ln εχ. [ημ.] κ. αυτοι. Item ς εχ. κ. ημεισ αυτ. cum KLP al pler (1. 121. om αυτ.) syr^{P} Chr^{643} Thdrt^{5,89} Thphyl Oec ... Ti (vide supra Ln) εχοντ. και αυτοι cum B 31. 73. 93. d*** vg (cop *et nos*) Meth$^{epiph\,554}$ Or$^{int\,598}$ Aug$^{rom\,53}$ ... DFG εχοντ. αυτοι, 116. εχ. ημ. αυτ., d* g Ambrst *habentes nos ipsi*, f *habentes* ... syr^{sch} arm (ut f, vide ante) non expri ημ. και αυτ., nec magis aeth^{lib} (sed antea αλλ. κ. ημεισ αυτοι exprim vdtr). Libere Thdrt^{1,1199} φησι· και ημεισ την απαρχ. του πνευμ. εχοντ. εν αυτοισ (cod εαυτ.) στεναζομεν. | εν εαυτοισ: FG 62. 77. 122. εν αυτοισ | στεναζομεν et. Meth$^{epiph\,554}$ etc ... D* (sed d *gemimus*, ut vg) συνστεναζομεν, item 38. 48. 72. f^{scr} συστεναζ. | υιοθεσιαν c. ℵABCKLP al omn^{vid} vg syr^{utr} rell Method$^{epiph\,554}$ Or$^{int\,598}$ Aug$^{rom\,53}$ etc ... DFG d f g Ambrst om

24. βλεπομενη: FG η βλεπ. | τι και cum ℵ^{c}ACKLP al pler syr^{P} arm (aeth *quid amplius*) Clem^{584} Chr^{4,429} et^{9,645} Thdrt Dam ... B^{2}DFG d f g vg syr^{sch} Chr$^{cat\,256}$ Or$^{int\,551.\,598}$ Cyp$^{251.\,318}$ Ambrst al τι (sine και), atque sic Ln ... ℵ* 47* και (sine τι). Similiter 77. τουτο και, cop τουτο tantum ... B* 47^{mg} (cum hac nota: το παλαιον ουτωσ εχει) om plane | ελπιζει cum ℵ^{c}BCDFGKLP al fere omn (et. το παλαιον 47^{mg}) d f g vg syr^{utr} (*exspectat*) cop arm aeth Clem^{584} Chr^{645} et^{4,429} Thdrt Dam Or$^{int\,551.\,598}$ Cyp$^{251.\,318}$ Ambrst etc ... ℵ*A 47^{mg} υπομενει

25. ο ου (et. Clem^{584}) ... C* om ο

26. τη ασθενεια (Gb″) cum ℵABCD 10. 23. 31. 37. 47. 49. 57. d vg syr^{sch} arm ar^{e} aeth Or$^{int\,600.\,601}$ Cyr$^{hr\,255}$ (fluct inter τησ ασθενειασ et τη ασθενεια) Dam Aug$^{rom\,54}$ al (Ambrst *infirmitatem nostrae orationis*, vide post) ... FG g τησ δεησεωσ (f *infirmitatem orationis nostrae*) ... ς ταισ ασθενειαισ cum KLP al pler cop syr^{P} Chr^{645} (sed$^{mosc\,2}$ τησ ασθενειασ) Thdrt Thphyl Oec | ημων: D* d* om | προσευξωμεθα cum ℵABC al mu? (sed nullus ap Scri nec ap Mtthaei) Chr$^{646\,bis}$ (sed mosc^{1} -ξομεθα) Thdrt ad h. l. et^{2,1112} Thphyl ... Gb″ Ti προσευξομεθα cum DKLP al plus^{70} Or^{1,221} Cyr$^{hr\,255}$ Chr$^{cat\,257\,bis}$ Mac$^{carit\,11}$ (Gall^{7,201}) Cyr$^{cat\,144.\,259}$ Dam Oec ... FG 23. προσευχομεθα ... d f g vg Or^{int} ^{2,419} et$^{4,600\,s}$ Did$^{int\,273}$ Ambrst Aug$^{rom\,54}$ etc *oremus*. Libere Or$^{1,197.\,199}$ ο γαρ δει, φησι, (το δε ο τι δει^{199}) προσευξασθαι, καθο δει, ουκ

αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· 27 ὁ δὲ 34
ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ
θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. 28 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν
τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς
οὖσιν. 29 ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκό-
νος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς
ἀδελφοῖς· 30 οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς
ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ
ἐδόξασεν.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ'
ἡμῶν; 32 ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν

οιδ. | αλλα cum NDFGLP 17. al^{2} scr Or^{1,221} ... ς Ln αλλ c. ABCK^{sil} al longe plu Cyr$^{hr\,255}$ Chr^{646} Thdrt Dam | υπερεντυγχανει sine additam cum ℵ*ABDFG 67** d* g arm^{zoh} Or$^{1,199\,bis}$ et^{221} (ubique add τω θεω) Epiph^{472} (ex edpetav) Dam Aug$^{rom\,54}$ (non item alibi) ... ς (Gb^{00}) add υπερ ημων cum ℵ^{c}CKLP al fere omn d*** f vg syr^{utr} cop arm^{cdd} Eus$^{ps\,566}$ Did$^{tri\,432}$ Hierac$^{epiph\,711}$ et Epiph^{472} ex^{cod} ven Cyr$^{hr\,255}$ Chr^{646} Thdrt al Or$^{int\,2,146\cdot\,419}$ et$^{4,600\,ss}$ Did$^{int\,273}$ Aug^{saep} al mu; item 54. 238. al pauc Ephr^{3,162} Chr$^{cat\,258}$ εντυγχανει υπερ ημων

27. ερανων cum ℵ (:: cf Ioh 5, 39. 7, 52. Ro 11, 33. 1 Co 2, 10. 1 Pe 1, 11 Apoc 2, 23, quibus locis omnib eadem forma plus auctoritatis quam h. l. habet)' ... ς Ln Ti ερευνων cum ABCDFGKLP rell (c inter ερ et ευνων litteram erasam habet) | εντυγχανει: L 73. υπερεντυγχ. | υπερ αγιων et. Or$^{1,199\cdot\,221}$ etc ... 17. 32. 47^{mg} 238. k^{scr} υπ. ημων

28. συνεργει sine additam cum NCDFGKLP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop arm Clem^{584} Or$^{4,337\cdot\,462not\,463not\,bis}$ et$^{int\,4,602}$ Eus$^{ps\,258}$ Cyr^{hr2} Chr$^{655\cdot\,656\,bis}$ Cyr$^{cat\,147}$ Thdrt Dam al Lcif^{179} Aug$^{ep\,149}$ ac^{saep} al mu ... Ln add ο θεος cum AB, item Or^{2,569} επει τοις αγ. τ. θε. παντ. συνεργει εις αγ. ο θεος et^{1,264} ο θεος, ο τοις αγ. αυτον παντα συνεργων εις αγαθ. (aeth *quod adiuvet eos dominus eos qui amant eum in omni bono*) | εις αγαθον cum NABCDFGKP al longe plu Or$^{1,264\cdot\,2,569}$ et$^{4,337\cdot\,462\cdot\,463}$ sem Eus$^{ps\,258}$ Chr^{ter} Euthal^{cod} Cyr$^{cat\,149}$ Thdrt^{com} et$^{cat\,263}$ (utroq loco οὐχ ἁπλῶς συνεργεῖ, ἀλλ' εἰς ἀγαθόν) Dam ... Ln$^{ed\,min}$ εις το αγαθον cum L al fere^{80} Clem^{584} Or$^{4,463\,sem}$ Ephr$^{3,322\cdot\,349}$ Cyr^{hr2} Chr^{mosc1} (Cyr$^{cat\,147}$ προς το αγαθ.) Thdrt^{txt} Antioch^{1239} Thphyl

29. συμμορφους cum ABCDKLP etc ... NFG συνμορφ.

30. προωρισεν et. Clem^{584} Or$^{1,205\cdot\,2,722}$ et$^{4,462\,not\,463\,not}$ et$^{int\,4,604\cdot\,605\cdot\,613}$ Eus$^{ps\,258}$ etc (d f g vg Or^{int} *praedestinavit*) ... A προεγνω, item Or$^{int\,629}$ *praescivit* | και ους εκαλ. et. Or^{saep} et$^{int\,saep}$ Eus^{ps} etc ... 37. 115. Clem^{584} ους δε εκ. | ους δε εδικ. et. Clem Or^{saep} et$^{int\,604}$ Eus^{ps} etc ... A syr^{sch} aeth Or$^{int\,605\cdot\,613}$ και ους εδ.

32. ος γε του ιδι. υιου ουκ εφεισ., vg Or$^{int\,605}$ Ambrst al *qui etiam* (fu* Ambrst om) *proprio filio suo* (sic vg^{cle} demid al^{lachm} Or^{int} Ambrst,

πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; 33 *τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαιῶν·*

harl* *filium suum proprium*, harl** fu** *filio suo proprio*; am fu* tol tantum *filio suo*) *non pepercit* ... D*etᶜFG ος (Dᶜ ος γε) ουδε νιου ιδιου (D του ιδιου νιου) εφεισατο*, d f g *qui* (d*** add *quidem*) *nec* (f *neque*, g *neque t non*) *filio proprio* (*proprio* f, d *suo*, g *suo t proprio*) *pepercit*. Cf huc Hil[909]: „Nunc apostolus *proprium* ait *filium*, cum in multis vel *suum* vel *eius* saepe dixisset. Et quamvis multi edd per translatorum simplicem intelligentiam in h. l. pro *proprio filio*, *suo filio* conscriptum habeant, tamen Graecitas, qua lingua apostolus est locutus, *proprium* nunc magis quam *suum* nuncupat. Et licet communis intelligentiae sensu non satis inter *proprium* et *suum* differat, verum apostolus cum in caeteris aliis dictis *suum filium* commemorasset, quod est Graece *τὸν ἑαυτοῦ υἱόν*, tamen in h. l. secundum quod ait *ὅσ γε τοῦ ἰδίου υἱ. οὐκ ἐφ.*, *qui proprio filio non pepercit*, naturae veritatem significanter expressit." | *αλλα* cum ℵBD*FG ... 5 *αλλ* cum ACDᶜKˢⁱˡLP al certe pler | *αυτον*: L 113. *εαυτον* | *τα παντα* cum ℵABCDᶜKLP al omnᵛⁱᵈ Or[1,16] etc ... D*FG arm om *τα*

33. *εγκαλ-* ut ℵABCKLP etc ... DFG *εγκαλ-* | *ὁ δικαιῶν· 34τίς* etc ... Gb Ln *ὁ δικαιῶν; 34τίς*, posteaque Gb *ὁ ἀποθανών;* et *ἐγερθείς;* et *θεοῦ;* et cum Gb etiam Ln *ὑπὲρ ἡμῶν;* Quam in rem cf Augᵈᵒᶜᵗ chr[3,3]: „*Nisi fides revocet, quia credimus deum non accusaturum adversus electos suos, et Christum non condemnaturum electos suos, potest illud sic pronuntiari:* Quis accusabit adversus electos dei? *ut hanc interrogationem quasi responsio sequatur:* Deus qui iustificat, *et iterum interrogetur:* Quis est qui condemnat? *et respondeatur:* Christus Iesus, qui mortuus est. *Quod credere quia dementissimum est, ita pronuntiabitur ut praecedat percontatio, sequatur interrogatio. Inter percontationem autem et interrogationem hoc veteres interesse dixerunt, quod ad percontationem multa responderi possunt, ad interrogationem vero aut* non *aut* etiam. *Pronuntiabitur ergo ita ut post percontationem, qua dicimus:* Quis accusabit adv. electos dei? *illud quod sequitur sono interrogantis enuntietur:* Deus qui iustificat? *ut tacite respondeatur:* Non, *et item percontemur:* Quis est qui condemnat? *rursusque interrogemus:* Chr. Ies., qui mortuus est, magis autem qui resurrexit, qui est in dextera dei, qui et interpellat pro nobis? *ut ubique tacite respondeatur:* Non." Item cf Eucherius in quaest. in N. T. (Max. bibl. PP. Lugd. 1677. t. VI, 850.): *Haec in quibus sibi ipse respondit quasi εἰρωνικῶς legenda. Et est sensus iste: nisi forte electos suos aut deus qui iustificat, aut Christus qui pro his est mortuus, condemnabit. Minime utique. Quin etiam interpellat pro nobis. Hoc est quod dicit: Nemo condemnabit electos.* Sic et in Max. bibl. Lugd. et in Magn. bibl. Colon. t. V. legitur. His vero Wtst de suo (quod non indicavit) addit rectissime: „Nulla tamen necessitate ita statuunt. Prima enim quaestio: *τίς*, iam continet tacitam negationem alterique quaestioni locum non relinquit. Deinde ipsa quaestio: An is qui absolvit accusabit? An qui patronus

34 *τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ*
ἐγερθείς, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.
35 *τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις ἢ* 26. 39
στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα;

---

est condemnabit? non valde concinna videtur", etc. Nec aliter ac nos Ath[881] intellexit locum; habet enim *θεὸς γὰρ ὁ δικαιῶν, καὶ τίς ὁ κατακρίνων;* Item Chr[666] (et. cat[284]) *τίς οὖν ἡμᾶς καταδικάσει, τοῦ θεοῦ στεφανοῦντος, τοῦ χριστοῦ δι' ἡμᾶς σφαγέντος, καὶ οὐ σφαγέντος μόνον* etc. Item Or[int607] *Videtur mihi quod ait:* Quis accusabit adv. electos dei? *de diabolo dicere – Sed quamvis ille exserat nequitiam propositi sui, deo iustificante et delente sicut nubem iniquitatem electorum suorum – quid proficiet accusator?* Etc.

34. *χριστ. ιησους* cum ℵ A C F G L 5. 17. 31. 33. 67** 73. 80. f g vg cop arm aeth Or[int607] Did[tri433] Dam (Cyr[act] *ιησ. χριστ.*) Aug[doctr chr3,3] et[alib] item Maximin ap Aug[3,655] ... ς Ti *χριστος* (sine *ιησ.*) c. B D E K al longe plu d e syr[utr] Cyr[hr220] Chr[660] Euthal[cod] Thdrt Hil[1077] al mu. Item Ir[int207] *quemadmodum ipse ait: Simul autem Christus* (edd[al] om) *mortuus est, immo et resurrexit, qui est in dextera dei.* Ln vero *χρι. [ιησ.]* | *μαλλον δε* sine *και* cum ℵ A B C 5. 15. 17. 33. 35. 39. 61. 73. 76. 80. al[3 scr] (g k l) am* cop arm aeth Or[int607] Did[tri433] Dam (Cyr[act58] om *μαλλ. δε*) ... ς Ti add *και* cum D E F G K L al plu it vg[cle] (utramq vide post) syrP (syr[sch] om *μαλλ. δε*) Cyr[hr220] Chr[660] Thdrt Ambrst (*immo qui et resurrexit*) Hil[1077] (*immo etiam qui resurrexit*) etc. Etiam Ir[int] (vide ante). Latini sic: d e *immo et qui resurrexit*, f g *immo autem et* (g add *qui*) *resurrexit*, vg (exc am*) *immo qui et resurr.* | *εγερθεις* sine additam cum ℵ[c] B D E F G K L al pler vg syr[utr] arm Ir[int207] (vide ante) Or[int607] Cyr[act58] etc ... ℵ* A C 17. 31. 39. 73. 115. 8[pe] cop aeth (ut solet) Did[tri433] Chr[660] (sed var[cdd]) Dam add *εκ νεκρων* | *ος εστιν* cum ℵ* A C 3. 33. 35. 47. 67. 76. 77. 78. 108. 109. 115. 179. 213. al[3 scr] (b c o) d* vg (et. fu demid harl* tol) go cop Ir[int207] (vide ante) Or[int607] Did[tri433] Chr[660 bis] Cyr[act58] Thdrt Dam Hil[1077] Amb[poenit1] Aug corr et grat etc (Ambrst *et est* omisso *qui*, item syr[sch] *Chr. mortuus est et resurrex. et est ad dext. dei et orat pro nobis*) ... ς Ti *ος και εστ.*, Ln *ος [και] εστιν* cum ℵ[c] B D E F G K L al plu d*** e f g am harl** syrP Cyr[hr220] Thphyl Oec Maximin ap Aug[3,655] (Ambrst vide ante) | *του θεου*: B om *του* | *ος και εντυγχ.*: 47. om *και* | *υπερ*: F G *υπερει* (ut *υπερ* et *περι* possint conflata credi)

35. *τις* sine copula et. Or[1,316. 2,631] et[alib] et[int2,70. 370. 3,29. 4,459] Eus[esa363] et[ps43. 164] et[alib] Cyr[act37] Antioch[1239] al mu Tert[gnost18] Cyp[15. 36. 265. 311] Lcif[250] etc (sed testimoniorum patrum in tali re circumscribenda est auctoritas) ... F G d* f g m[42] vg[cle] (et. fu* demid al, non item am fu[vict]) arm (is et. v. 34 *τις ουν*) Or[int4,607] add *ουν* (Meth[epiph552] *τις γαρ ημας, φησιν, απο της* etc, Or[int4,568] *dicebat: Quis enim nos* etc) | *χωρισει* et. Or[saepe] Eus[saep] Meth[epiph] Ephr[2,311] etc ... Δ C[scr] Or[3,609] *χωρισῃ* | *του χριστου* cum A C D E F G K L al pler d e f g m[42] vg go syr[sch] cop arm aeth Or[1,316] (ed Delar) et[2,631] et[3,640] et[int4,459] Eus[esa363] et[ps]

Ps 43 (44), 23 2 Co 4, 11

36 *καθὼς γέγραπται ὅτι ἕνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.* 37 *ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς.* 38 *πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί, οὔτε ἐνεστῶτα*

---

164 Methepiph553 (edpetav, contra Dind exven *του κυριου*) Ath455. 265. 273 Cyrhr232 (invitis cdd2) Ephr2,311 Bas1,126. 200 et2,468 etbapt657 Chr661 (*καὶ οὐκ εἶπε τοῦ θεοῖ· οὕτωσ ἀδιάφορον αὐτῷ καὶ χριστὸν καὶ θεὸν ὀνομάζειν*) Cyract37 etalib Thdrt Tertgnost13 Cyp15. 36. 265. 311 Lcif250 Hil291 Augrom57 acsaep Ambrst etc ..... NB 7. 74. 76. 91. 123. 238. aser* floriac Or1,316 (edd ante Delar) etint2,70. 370 et3,29. 833 et4,568. 607 Euspss43. 335. 365. 593 Ephr1,323 Basbapt673 et3,613 Antioch1239 Hil182 Hier eph3 Epiphcantic8,7 al *του θεου*. Praetereaque B Orint2,70. 4,568 add *τησ εν χριστω ιησου* (Orint3,29 *quae est in Chr. Ies. domino nostro* magis pendet a 8, 39) :: cf v. 39 | *η* ante *διωγμοσ*: D*FG d* g om

36. *ενεκεν* c. NABDEFGL al plus10 Clem585 Or1,316 exed delar Methepiph 553 Chr661 (et. mosc2) ... ς (= Gb Sz) *ενεκα* cum CK al plu Dial817 (Orcod rom) Ephr1,323 Basbapt673 Thdrt Dam Thphyl Oec, item (sed potius ex Ps) Hippcantic (Lag199 et Anecd mea227) :: fluct similiter LXX, ubi edro et B *ενεκα*, NA al mu *ενεκεν* | *ἕνεκεν σοῦ*: ita et. Dc

37. *δια του αγαπησαντοσ* cum NABCKL al omnvid syrutr cop arm go Clem585 Or1,316. 317 etint4,607 Methepiph553 Ephr1,323 Euspss23 Bas1,142. 172. 201 et3,15 etbapt673 Chr662 Thdorcat154 Gennad290 Thdrt Dam Amb ps43 Augep145 etsaep al ..... DEFG d e f g vg Tertgnost13 (*pro eo qui nos dilexit*) Orint3,833 et4,459 Cyp (*pro eo dilexit nos*) 36. 265. 311 Lcif250 Hil291 Ambrst al *δια τον αγαπησαντα*

38. *αγγελοι* et. Clem606 Or1,316 etint1, 141. 2, 462. 4, 608 etsaep Ephr2, 311 et 1,323 Basbapt673 Antioch1239 Hil291 Augsaep etc ... DEFG d e f g cop Ambrst Augrom58 etep145 etps7 Amboff3 (sed alibiter *angeli*) *αγγελοσ ουτε αρχαι* sine additam et. Clem606 Or1,316 etint2.462 et3,833. 963 et4,568. 608 Ephr2,311 Chr663 et1,731 et4,860 et9,836 etalib Thdrt Dam Hil291 Ambrst (qui pro *ουτ. αρχ.* habet *neque virtus*) al ... c 1. 30. 44. 46. 63. 73. 80. 109. 113. 121. al2 scr al pauc syrp c.* Orint1,141 et4,459 Ephr1,323 (*ουτε αγγελ.* demum post *ουτε δυναμ.* pon) Basbapt673 Chr11, 196 Antioch1239 Ambps118 (non itemps43) add *ουτε εξουσιαι*. Item DE d** et*** e praem *ουτε εξουσια* :: cf Col 2, 15. Eph 6, 12. 1 Co 15, 24 *ουτε δυναμεισ* (D* *δυναμισ*, item d e f g fu Orint459 Augrom etep145 *virtus*, am tol harl* *fortitudo*; item vgcle demid harl** sed praeterea etiam post *ουτε αρχαι* habent *neque virtutes*) hoc loco cum NABCDEFG 37. 47. 73. 137. 178. 179. d e f g am fu tol (*fortitudines*) harl* cop syrp armzoh aeth Or1,316 etint4,459. 608 etalib Euspss593 Ephr2,311 Cyr act37 Dam Hil291 Augrom58 etep145 al ..... ς (= Gb Sz) ante *ου. ενεστω. ουτε μελλ.* pon cum KL al pler (vgcle demid harl** vide ante) syrsch go Chr663 et1,731. 4,860 et9,836. 11,196 Thdrt Thphyl Oec ... omittit plane 116., item (qui libere adhibet locum, omissis etiam *ουτε μελλοντα*) Clem606 et (qui ante pro *ουτ. αρχαι* habet *neque principatus*

οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις 39 οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε
τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ 35
θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

IX.

1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συνμαρτυρούσης 1 Ti 2. 7
μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, 2 ὅτι λύπη μοί ἐστιν
μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. 3 ηὐχόμην γὰρ
ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν
μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, 4 οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλεῖται,

---

neque potestates) Or$^{int\ 1,141}$ Antioch^{1239} (antea *ουτ. αρχ. ουτ. εξουσ.*) et si quis alius similiter.

39. *τις* et. Clem^{606} Or^{1,316} et$^{int\ 1,141.\ 3,833.\ 4,459.\ 568.\ 608}$ Eus$^{ps\ 593}$ Ephr^{1,323} Cyr$^{act\ 37}$ Antioch^{1239} etc ... DEFG 114. 219* Ephr^{2,311} om, neque exprim d e f g vg vv rell (exc arm) Tert$^{gnost\ 13}$ (*neque alia conditio*) Or$^{int\ 2,462.\ 3,963}$ Hil^{291} Aug$^{rom\ 58}$ et^{alib} Ambrst al (sed Hier^{semel} i. e. eph 3 exprim: *neque alia quaelibet creatura*) | *δυνησεται*: 17. arm *δυναται* | *τω* (Ephr^{2,311} om) *κυριω* et. Clem^{606} Or^{1,316} et$^{int\ saep}$ Ephr^{1,323} et^{2,311} Cyr^{act} Tert^{gnost} Hil etc ... ACFG (non item f g) *του κυριου*

IX. 1. *εν χριστω* cum NABCD^{c}KL al omn^{vid} vg rell Or$^{int\ 4,610\ bis}$ Archel^{591} Did$^{tri\ 54}$ al mu Aug$^{adv\ legis\ 2}$ etc ... D*EFG d e f g arm^{cdd} Or$^{int\ 4,459}$ Ath$^{int\ 777}$ Ambrst add *ιησου* | *συνμαρτ-* cum NAB*CDEFG n^{scr} ... ς Ln *συμμαρτ-* cum B^{3}K^{sil}L al pler | *εν πνευματι ...* FG *συν πνευμ.*, g *cum t in* (f vero *in spir.*)

2. *τη καρδια* ... K 17. 219* *τησ καρδιασ*

3. *ηυχομην* c. NABCFG al plu Eus$^{ps\ 443}$ et$^{mai\ 225}$ Bas$^{regg\ 479}$ Thdor$^{ant\ iona\ 289}$ Ps-Ath^{2,353} Cyr$^{iul\ 328}$ Phot$^{mani\ 3,14}$ al mu ... DEKL al fere^{25} Or$^{cat\ cor\ 253}$ (Gennad?) cat^{160} Thdrt^{cod} *ευχομην* | *αναθ. ειναι* (ℵ *ει. αν.*) *αυτοσ εγω* hoc ordine (Gb') c. (ℵ)ABDEFG 5. d e f g go syr^{p} Or$^{int\ 4,610}$ Chr^{667} Thdor$^{ant\ iona\ 289}$ Amb$^{luc\ 3,1315}$ (*ipse* pro *αυτ. εγ.*) Pacian$^{ep\ 2}$ ... ς *αυτ. εγω αναθ. ειν.* cum CKL al fere omn vg (sed vg^{cle} *ego ipse*, non item am fu demid harl tol) arm syr^{sch} (*ego ipse*) cop (non expri *ipse*) aeth (ut cop) Or$^{cat\ cor\ 253}$ (om *εγω*) et$^{int\ 2,362}$ (*ego ipse*) Ps-Ath^{2,353} Cyr iulian^{328} (om *εγω*) Thdrt Dam Phot$^{mani\ 3,14}$ (*εγω αυτοσ*) Cyp^{287} al (sed Cyp al *ego ipse*) ... Eus^{ps} et^{mai} om *αυτοσ εγω* | *απο* cum NA BCFKL etc ... DEG *υπο* | *αδελφ. μου των*: B* om; suppl^{2} in mg | *των συγγεν. μου* et. Or$^{cat\ cor}$ et$^{int\ 2,362.\ 4,610}$ Eus^{ps} et^{mai} Bas^{regg} et$^{esai\ 601}$ Ps-Ath Thdor^{ant} Thdrt Phot^{mani} Dam Cyp (*pro fratribus cognatisque meis*) ... D*FG 116. d* g (non f) go Or$^{int\ 611.\ 612}$ Chr^{668} Cyr^{iul} Amb$^{luc\ 3,1315}$ Aug$^{contr\ faust\ 12}$ al om *μου* | *κατα σαρκα*: DEFG 2. 52. 54. 73. 115. a^{scr**} Bas$^{esa\ 601}$ ex$^{cdd\ 2}$ Thdrt praem *των*

4. *ισραηλειται* cum NAB*D*FG ... ς Ln *-λιται* cum D^{c}EKL al omn^{vid}.

ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, 5 ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα. ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας,

Praeterea DE d* *ιστρα-* | *ων η* (FG om) *υιοθεσ. και* usque *αι επαγγελιαι*: A om; item L om *και αι διαθηκ. και η νομοθεσια*, item 114. *και η δοξα* usq *νομοθεσ.* | *αι διαθηκαι* cum SCK al omn^{vid} d e f g am harl* tol (al^{lachm}) go syr^{utr} (et. p mg *και διαθηκαι*) cop arm Or^{int} 4,610. 611. 634. 639 Chr^{668} Epiph^{978} Euthalcod Thdrt Dam Phot$^{mani\ 3,14}$ al Hil^{78} Aug$^{contr\ faust\ 3}$ Ambrst al ... Lu *η διαθηκη* cum BDEFG vg^{cle} fu demid harl** aeth Ps-Ath^{2,353} Chr$^{mosc\ 2}$ Thdor$^{ant\ 289}$ Cyriulian^{328} Cyp^{287} Hier$^{esai\ 17}$ (non item$^{algas\ qu\ 9}$) | *και αι επαγγελιαι*: DEFG cop Chr$^{mosc\ 2}$ *και η επαγγελια* (sed F *και επαγγελια*, G *και ηπαγγελια*), item g *et promissa t promissio*, contra d e f *et promissa*

5. *οι*: FG om | *και εξ ων* (arm *εξ ων και*) et. Ir$^{int\ 205}$ Or$^{int\ 4,610}$ Chr^{668} Caes^{8} Epiph^{487} [Ps-]Ath$^{2,166.\ 464}$ etc Novat$^{tri\ 13}$ (Gall^{3,296}) Hil^{970} Aug$^{rom\ 50}$ Ambrst etc ... FG f g (non item vg^{cle} am fu demid tol harl omn^{lachm}, sed Gb laudat „vg^{ms}“ „marian“) Hipp$^{noet\ 2}$ exeunt et^{6} ineunt (Lag^{44} et^{47}) Epiph^{481} Cyp^{287} Hil$^{78.\ 850}$ om *και* | *το* et. Hipp noet 2 Epiph$^{481.\ 487}$ Chr^{668} Thdor$^{ant\ 290}$ Cyriul^{328} Thdrt^{3,100} Dam etc (cf et. Clem$^{ro\ 32}$ *εξ αυτου ο κυριος ιησους το κατα σαρκα*) ... c* *τα*, Hipp$^{noet\ 6}$ *ὁ* ... FG Epiph^{894} Thdrt^{3,470} om ... Ath^{489} om *το κατα σαρκα* (sed habet^{927} et^{726}) | *ο ων*: Chr^{668} om o (sed^{mosc} non vdtr) *επι παντων* (Tert$^{prax\ 13}$ Novat$^{tri\ 13}$ Or$^{int\ 612}$ etc *super omnia*) ... Cyr iulian$^{328\ bis}$ *επι παντας*, Ir$^{int\ 205}$ Victorin$^{ari\ 1}$ *super omnes*, Ath^{726} edd vet Thdrt^{2,1355} (non item alibi) *επι παντα* | *ο ων επι πα. θεος*: haec verba cum *ο χριστος* coniungunt Ir$^{int\ 205}$ (*quorum patres et ex quibus Christus secundum carnem, qui est deus super omnes benedictus in saecula*) Hipp$^{philosoph\ 339}$ (*χριστος γαρ ἐστιν ο κατα* (sic) *παντων θεος*) Hipp$^{noet\ 6}$ (*ουτος ο ων επι παντων θεος εστιν. λεγει γαρ ουτω μετα παρρησιας· παντα μοι παραδεδοται υπο του πατρος. ο ων επι παντων θεος ευλογητος γεγενηται και ανθρωπος γενομενος θεος εστιν εις τους αιωνας. ουτως γαρ και ιωαννης ειπεν· ο ων και ο ην και ο ερχομενος, ο θεος ο παντοκρατωρ. καλως ειπεν παντοκρατορα χριστον* etc. Nec aliter$^{noet\ 2}$) Tert$^{prax\ 13}$ (*Solum autem Christum potero deum dicere, sicut item apostolus: ex quibus Christus, qui est, inquit, deus super omnia benedictus in aevum omn.* et^{15} *ex quibus Christus sec. carnem, qui est per* [al *super*] *omnia deus benedictus in aevum*) Or$^{int\ 612}$ (*quem ergo ibi* — Ro 1, 4 — *secundum spiritum filium dei dixit, hic procedente doctrinae ordine - deum qui est super omnia benedictus, ipsum esse pronunciat. Et miror quemadmodum quidam - negent filium dei deum debere profiteri. - Et quid de hoc loco apostoli facient, in quo aperte Christus super omnia deus esse perhibetur. - Est ergo Christus deus super omnia.*) Cyp^{287} (in testimoniorum libro 2 cap. 6: „*quod deus Christus.*“ *Item Paulus ad Romanos: Optabam - quorum patres, ex quibus Christus sec. carnem, qui est super omnia deus benedictus in saecula.*) Novatian$^{tri\ 13}$ (Gall^{3,296} de „divinitate Christi“ scribit: *quodsi et*

apostolus Paulus: Quorum, *inquit*, et ex quibus Chr. sec. carn., qui est super omnia deus benedictus in saecula, *in suis litteris scribit.* Ibidem[313].) Ath[327. 489. 726] (h. l. addit: *ουκουν ομολογειτωσαν και οι προτερον αρνουμενοι τον εσταυρωμενον ειναι θεον εσφαλθαι, πειθομενοι ταισ θειαισ γραφαισ·*) Caes[8] (*παυλοσ γραφων περι χριστου· ων οι πατερεσ – ο ων επι παντων θεοσ·*) et[9] (*αυτοσ δε περι εαυτου εν παυλω φησι· χριστοσ ο ων επι παντων θεοσ·*) Epiph[481] et[487] (– *ο ων επι παντων θεοσ, θαυμαστωσ διηγειται. ουτοσ γαρ ο ων εστιν επι παντων θεοσ. επειδη γαρ αυτοσ διδασκει ημασ λεγων· παντα μοι παρεδοθη υπο του πατροσ μου, δια τουτο επι παντων εστι θεοσ*) et[894] et[1004] (ubi eadem verba quae ex Ath[726] adscripsimus) Bas[cat 317] (*ο δε επι παντων θεοσ – ο αποστολοσ ουν θεον ειπων τον σωτηρα –*) Nyss[eunom 10] (2, 265 *παυλου – οσ ου μονον θεον, αλλα και μεγαν θεον και επι παντων θεον ονομαζει τον κυριον* etc) et Nyss[cat 317] (*ει τοινυν επι παντων θεοσ ο σωτηρ –*) et[575] ap Gall[6] Diod[cat 162] (*εξ αυτων φησιν ο χριστοσ. θεοσ δε ου μονων αυτων, αλλα κοινη επι παντων εστι θεοσ.* Alibi ista Thdor[mop] adscribuntur. Cf Fritzsch. p. 77) Thdrt (– *οτι εξ αυτων μεν κατα σαρκα ο επι παντων θεοσ.* Etiam[cat 317]) Dam (*οτι ο γεννηθεισ κατα σαρκα χριστοσ, αυτοσ εστιν ο επι παντων θεοσ*) etc (cf et. Meth[conviv 805] (Gall[3]). Ex Latt cf et. Hil[970] Augr[om 59] Ambrst etc. At antiquitas Christiana luculenter etiam testatur verba *ο ων επι* etc non cum *ο χριστοσ* coniungenda esse. Ita solemniter deus pater *ο ων επι παντων θεοσ* audit apud Eus[dem 138] (*τουτον γαρ ειναι του μονου και επι παντων θεου μονον αγαπητον και μονογενη παιδα*) et[240] ac saep item marc[8] (*ωστε μητε αυτον ειναι τον επι παντων θεον ηγεισθαι μητε των αγγελων ενα, τουτων δε μεσον και μεσιτην*). Hinc etiam probatur Eus[hist 8, 11, 1] verba *τον επι παντων θεον* ad *τον χριστον* apposita minime ab Eus ipso profecta esse, quemadmodum nec Rufinus nec Niceph in Eus invenerunt et in pluribb cdd desunt: cf ed. Heinichen (1868) ad h. l. Consentit autem cum Eus iam Ign[intpol 258] (ep[tarsens 5] *και οτι ουκ αυτοσ εστιν ο επι παντων θεοσ και πατηρ, αλλ υιοσ εκεινου*) et[268] (ep[philipp 7] *πωσ δε παλιν ουκ ετι σοι δοκει ο χριστοσ ειναι εκ τησ παρθενου, αλλ ο επι παντων θεοσ, ο ων ο παντοκρατωρ; τίσ ουν τουτον αποστειλασ, ειπέ*) Phot[mani 3, 14] (verbis Pauli *ηυχομην εγω αυτοσ – κ. αι επαγγ. κ. αι λατρ.* subiungit: *και περιφανεστατα δεικνυσ ποθεν ταυτα και τινοσ ηρτηται προνοιασ· ο ων επι παντ. θεοσ ευλογ. εισ τουσ αιωνασ, αμην· ωστε του επι παντων θεου και αι νομοθεσιαι και αι λατρ. και αι επαγγ.* etc. Videtur et. Amphiloch excerpt ap Gall[6, 499] huc spectare: *ο επι παντων θεοσ ουκ απαξιοι διακυπτειν εκ του ουρανου.* In diversas partes testantur Cyr et Iulian. Sic enim apud Cyr[iul 327] Iulian: *τον γουν ιησουν ουτε παυλοσ ετολμησεν ειπειν θεον ουτε ματθαιοσ ουτε λουκασ ουτε μαρκοσ, αλλ ο χρηστοσ ιωαννησ, αισθομενοσ ηδη πολυ πληθοσ εαλωκοσ εν πολλαισ των ελληνιδων και ιταλιωτιδων πολεων υπο ταυτησ τησ νοσου* etc. Quibus respondet Cyr[328] *και γουν ο πανσοφοσ παυλοσ· ηυχομην γαρ αυτοσ, φησιν* etc. *ιδου γαρ, ιδου τον κατα σαρκα εξ ιουδαιων, τουτεστι χριστον, και θεον επι παντων και μην και ευλογητον εισ τουσ αιωνασ αμην ειναι φησιν.* Contra vero *τα πρακτικα τησ εν εφεσω συνοδου*

1, 25 ἀμήν. 6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ
πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· 7 οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα
Gn 21, 12 He 11, 18 Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ' · ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·
8 τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ,
Ga 4, 28 ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9 ἐπαγγελίας
Gn 18, 20 γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται
Gn 25, 21 τῇ Σάρρᾳ υἱός. 10 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοί-

---

(quae Cyr^{act} plerumq diximus), ubi ad probandum „*οτι χριστος ο θεος*“ (Cyr$^{act\,35}$) ex ipsa ad Rom. ep. testimonia singulari studio petuntur, eo loco prorsus abstinent. Cf^{37} ubi inter similia alia: *ιδου δη σαφως το θεου πνευμα λεγεται του χριστου – οὐ γαρ εν ανθρωπω γεγονεν ο του θεου λογος, αλλα γεγονεν ανθρωπος αληθως μετα του μειναι θεος. – οτε τοινυν την αγαπην την τω θεω πρεπωδεστατην ως εξ ολης ισχυος – και αυτω προσαγομεν τω χριστω, τίς ο φαναι τολμων ως ουκ αν ειη θεος; – πως οὐ θεος εναργως ο χριστος, ειπερ αυτον αγαπωντες τον των ολων αγαπωμεν θεον;* At omnibus quae afferuntur longe evidentius est verbum *ο ων επι* etc. si ad Chr. refertur. Aliter factum est in Syn. Antioch. (apud Routh^{3,292}) ubi est: *περι γαρ τουτου* (Christum deum esse) *γεγραπται – εξ ων ο χριστος το κατα σαρκα, ο ων επι παντων θεος* etc). Ceterum in ipsis edd observati sunt qui post *σαρκα* plene distinguunt (ut CL 5. 47.), alii post *επι παντων* (ut 71.), alii post *επ. πα. θεος* (ut 17.), sed NAB nil in his distinctionis habent. | *αμην*: et. it vg Ambrst Hier^{algas} quae ^{9} al. Sed pp$^{lat\,plu}$ verbis *εισ τ. αιωνας* non adscribunt *amen*. Om et. Euthal^{cod}.

6. *ισραηλ* sec cum NABKL al pler tol cop etc Or$^{1,182.\,187}$ Caes^{152} (*ου γαρ παντες οι εξ ιουδαιας, ουτοι ισραηλ* etc) Procop$^{esa\,459.\,520}$ Nyss$^{cantic\,6}$ (1, 467) Cyr$^{iul\,25.\,254}$ et esai^{529} etc Aug^{saep} etc ... DEFG 63. 66** vg arm Or$^{int\,2,138.\,280}$ et^{4,612} Chr$^{672\,cod\,1}$ et$^{mosc\,2}$ Ambrst Aug$^{rom\,69}$ *ισραηλιται* (DF *-λειται*, d* *istrah-*). Libere aeth: *non omnes illi Israel qui egressi sunt ex Aegypto.*

7. *οτι*: vg^{cle} (et. fu^{vict} demid harl, non item am fu* tol floriac, nec Ambrst al mu) go Or$^{int\,612}$ semel (in^{com} ibidem est *quia*) Pelag Aug$^{ep\,196}$ (non item$^{rom\,69}$ et alibi saepe) *qui*. Item Or^{3,2} *οὐ γαρ οσοι σπερμ. του αβρααμ, παντως και τεκνα* (sunt excerpta ex comm^{proverb}, sed nec ap Mai nec in Notitia inveniuntur) | *ισαακ* cum $\aleph^{c}$ABFKL al certe pler etc (f *isahac*) ... $\aleph^{*}$DEG d* fu *ισακ*. Cf ad v. 10.

8. *τουτ εστιν* sine *οτι* cum $\aleph^{*}$AB*DEFGKL al pler vg Or$^{int\,612}$ etc ... $\aleph^{c}$B^{2} 37. 116. arm add *οτι*. Probandi vim non habet Or^{1,299} *μονον δε ισθι οτι ου τα τεκνα της σαρκ., ταυτα τεκν. θεου, και οτι* etc. | *του θεου* et. Or$^{1,182.\,183}$ ... FG 37. 67** 70. 114. 120. Or^{1,299} (vide ante) Chr^{672} semel (non item bis ibidem) om *του*

9. *ο λογος*: DE om *ο*

10. *εξ ενος κοιτην*: d e f g vg Ir$^{int\,258}$ Or$^{int\,613}$ Ambrst etc *ex uno concubitu* | *ισαακ* cum NABFGKL etc ... DE d* *ισακ* (D* *εισακ*)

την ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· 11 *μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος,* 12 *ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι,* 13 *καθὼς γέγραπται·* Gn 25, 23 *τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.* Mal 1, 2. 3

14 *Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο.* 15 *τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν* Ex 33, 19 *ἂν οἰκτείρω.* 16 *ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ.* 17 *λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι* Ex 9, 16 *εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.* 18 *ἄρα* Ex 7, 3

11. *γεννηθεντων*: D* (non item d) (al aliq: vide ap Mtthaei ad h. l.) *γενηθεντ.* | *μηδε* (et. Or$^{4,84\cdot 85}$ et$^{int\ 1,99}$ Aug$^{rom\ 60}$ ac^{saep} etc; Or^{1,205} *μητε*): FG d e f g vg floriac Or$^{int\ 4,613}$ Ambrst al *η* | *φαυλον* (Gb″) cum NAB 23. 37. 47. 57. 67** 80. Or^{1,205} et$^{4,84\cdot 85}$ Dam (Cyr, sed non in promptu habeo locum) ... ς *κακον* cum DEFGKL al pler Chr^{675} Euth^{cod} Thdrt Thphyl Oec | *προθεσις του θεου* cum NABDEFGK LP al longe plu d e f g vg Or^{1,205} et$^{4,84\cdot 85}$ et$^{int\ 1,99\cdot 2,348\cdot 4,613}$ al mu Ir$^{int\ 257}$ etc ... ς (= Gb Sz) *του θεου προθεσις* cum minusc pauc^{vid} Chr$^{675\ mont}$ (ron item$^{mo\ c^2}$, nec^{5,494}) | *μενῃ*: FG *μεινῃ* ... P al pauc *μενει* (P *μέ-*, 17. *-νεῖ*)

12. *ερρεθη* cum NAB*D*FGKP al permu Chr^{5,494} Thdrt Dam ... ς *ερρηθη* cum B^{3}D**^{c}EL al plu Or$^{4,84\cdot 85}$ Chr^{9,675} al. Praeterea P add *γαρ* | *αυτη* et. f g vg etc Ir$^{int\ 257}$ Or$^{int\ 1,99}$ Aug$^{rom\ 60}$ etc (Thdrt *προσ αυτην*) ... D* d e harl* allachm Or$^{4,84\cdot 85}$ (et^{1,205} *-λεγεται· ο μειζων* etc) et$^{int\ 2,348}$ et^{4,613} Ambrst al om | *δουλευσει*: L *-σῃ*

13. *καθωσ* cum NADEFGKL etc ... B Or^{4,84} *καθαπερ*

14. *τω θεω* cum NABD^{c}EKLP al omn^{vid} Clem^{641} Or^{4,84} Thdor^{mop} al mu ... D*FG om *τω*

15. *μωυ-* cum NFGKLP al fere^{40} qui laudantur (10 ap Mtthaei, 9 ap Scri) ... ς (= Gb Sz) Ln *μω-* cum ABDE al sat mu. Cf et. alibi. Item *-σει* cum NB^{3}FG 3. 7. 31. 34. 36. 74. 76. 116. 123. al$^{3\ scr}$ al (neglex Sz) Chr$^{mosc\ 2}$ Dam ... ς Ln Ti *-σῃ* cum AB*DEKLP al plu Chr^{679} Thdrt | *γαρ* post *τω μω.* cum NBDEFGP 47. 116. Dam ... ς post *τω* (i. e. *τω γαρ μω.*) cum AKL al longe plu Chr^{679} Thdrt al

16. *ελεωντοσ* cum NAB*DEFGP 39. ... ς *ελεουντοσ* cum B^{3}K al pler Or$^{1,114.\ 129.\ 130.\ 2,571}$ Eusp$^{s\ 19}$ Chr^{679} Thdrt Dam (certe sic editi patres quos diximus) ... L *ευδοκουντοσ*

17. *οτι - εξηγειρα*: d e f vg *quia in hoc ipsum excitavi te,* Or$^{int\ 613}$ *quia ad hoc ipsum te suscitavi,* g *quia in hoc ipsum excitavi t suscitavi te* ... Ambrst *quia in hoc ipsum te servavi.* Praeterea addit: *Alii codices sic habent:* ad hoc te suscitavi. *Sive* servavi *sive* suscitavi, *unus est sensus.* Etc. | *ενδειξωμαι* ... FLP 17. 121. al$^{2\ scr}$ Chr^{679} ex$^{mosc\ 1}$ *-ξομαι* | *και οπωσ*: FG add *αν* | *διαγγελῃ*: LP 115. al$^{2\ scr}$ al *-γγελεῖ*

οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. 19 Ἐρεῖς μοι οὖν· τί
ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; 20 ὦ
Ps 45, 9 29, 6 ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ
τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; 21 ἢ οὐκ ἔχει
ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι
ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; 22 εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς
ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν
πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, 23 καὶ

18. αρα ουν: d* g *igitur ergo*, d*** e f vg Or$^{int\,613}$ Ambrst *ergo*. Versu vero 16. it vg *igitur* | ον θελει et. Or$^{1,114.\ 115.\ 123.\ 132}$ et^{2,116} Chr^{679} Thdrt^{ed} Dam etc ... 17. 43. 177. 179. g^{scr} Or$^{cat\,341}$ Chr$^{cat\,334}$ Cyr$^{cat\,336}$ Thdrt^{cod} et$^{cat\,339}$ ον αν θελη. Praeterea DE 69. d e Or$^{1,114.\ 115}$ (non item $^{1,123.\ 132.}$ ^{2,116} et$^{cat\,341}$ et$^{int\,613\ ss}$) add ο θεος | ελεει cum ℵA^{2}BD^{c}K LP al omn^{vid} Or^{saepe} etc ... Ti ελεα cum D*FG. Inepte E ἐλεαεῖ. In A vero ον δε θελει usq η ουκ εχει suppl A^{2} | ον δε θελει: 28. 45. om θελ.

19. μοι ουν cum ℵABP 37. 47. 57. 93. go syrP Or^{1,132} Dam ... ς ουν μοι cum DEFGKL al pler d e f g vg cop Or$^{1,114.\ 2,116}$ et$^{int\,2,140.\ 4,613}$ Chr^{679} Thdrt al ... 73. 118. arm om ουν. Libere syr^{sch}: *Et iam dices*, aeth *Quid dices* | τι ετι cum ℵAKLP al omn^{vid} d*** e (f *quod deus adhuc queritur*, nisi quod pro *deus* non ut solet ds sed dr scriptum est, confusis r et s) vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{1,114.\ 132}$ et^{2,116} (et.^{1,125}, sed Rufin reddidit *quid ergo adhuc* etc) et$^{int\,2,200}$ Chr^{679} Thdrt Dam Aug rom^{62} ac^{saep} Ambrst al ... ς Ti τι ουν ετι cum BDEFG d* g Or$^{int\,2,140}$ et^{4,613} Hier$^{pelag\,1}$ (*quid ergo queritur*) Sedul | τω γαρ cum ℵABDEFG KLP al longe plu d e f vg rell Or^{saep} et^{int} Ath^{392} Chr^{679} al mu et^{gr} et^{lat} ... ς^{e} (non item ς Gb Sz) om γαρ cum minusc pauc^{vid} g

20. μενουνγε (B μενουν) post ω ανθρ. cum ℵ*AB 37. 47* 116. (et Chr mosc^{1} συ μενουνγε ω ανθρ.) Or^{1,132} Dam ... ς Ti ante ω ανθρ. cum ℵ^{c}D^{c}KLP al pler syr^{utr} cop go (arm ω ανθρ. post συ τις ει pon) Or$^{1,114.\ 135\ bis}$ Chr^{679} Thdor$^{mop\,80}$ Thdrt al ... D*FG 14. d e f g vg aeth^{utr} Or$^{int\,2,140.\ 299.\ 4,614\,s}$ Aug$^{rom\,62}$ ac^{saep} etc om μενουνγε. Cf et. Meth epiph^{551} τισ γαρ ει, ω ανθρωπε, ο ανταποκρ. | εποιησασ et. Or$^{1,114.\ 133}$ Meth$^{epiph\,552}$ etc ... DE (sed d e *fecisti*) Thphyl^{mg} επλασασ. Item syr^{sch} ar^{e}. Ceterum spectat ad hunc versum Aug$^{div\ quaest\,67}$ (cf ed. Par. VI, 99 sq.): *Nonnulli autem haeretici – adversantes legi et prophetis, quaecumque de illis apostolus sermoni suo inseruit, falsa et a corruptoribus immissa esse criminantur, etiam hoc inter ipsa quae interpolata sunt, numerare maluerunt et negare Paulum dixisse:* O homo, etc. – *Sed nos et libros quos catholica disciplina custodit, falsatos esse nequaquam existimantes*, etc.

21. εχει: P εχη

22. ηνεγκεν et. Or^{2,119} et$^{int\,3,279.\ 4,616.\ 617}$ Ambrst Aug^{saep} etc ... FG d* e f g Iulian ap Aug$^{op\ imp\,1}$ om | σκευη et. Or^{2,119} et$^{int\,3}$ et^{4} etc ... FG d* f g Iulian ap Aug Ambrst praem εισ (*in vasa* d* f g, *in vasis* Iul Ambrst) | κατηρτισμενα: 116. κατηργασμενα. Cf Latt: d e am* tol

ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ
προητοίμασεν εἰς δόξαν; 24 *οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ*
Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν, 25 *ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει· κα-*
λέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημέ- Hos 2, 25
νην, 26 *καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς· οὐ λαός μου* Hos 1, 10
ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. 27 *Ἡσαΐας δὲ κρά-*
ζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ· ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ Es 10, 22 s
ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται. 28 *λόγον γὰρ*
συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. 29 *καὶ*

---

aptata, vg^{cle} fu demid Or$^{int\,616.\,617}$ *apta*, f g Ambrst *praeparata* (Ambrst *-tis*) Aug$^{rom\,63}$ et^{alibi} *quae perfecta sunt*, Iul ap Aug *consummatis*

23. *και ινα* cum ℵADEFGKLP al pler d e f g syr^{utr} (aeth *ut ostenderet etiam*) Chr^{681} Thdrt Dam al Aug^{saep} Iulian ap Aug (ut ante) Ambrst al ... B 5. 37. 38. 39. 47^{mg} 67** 80. 116. vg go cop (arm^{gb}, aliter treg) Or$^{int\,3,279}$ et$^{4,616.\,617}$ Fulg^{verit} praed al om *και* | *τον πλουτον* ... FG *το πλουτος* | *της δοξης* ... P *τ. χρηστοτητος* | *εἰς δόξαν;* (ita et. ς Sz Ln$^{ed\,mai}$) ... Gb *εἰς δοξαν·* et Ln$^{ed\,min}$ *εἰς δόξαν,*

25. *εν τω* ... B om *εν*, item Aug$^{ad\,simpli\,1}$ (*sicut Osee dicit*) et cont faust^{22} (*sicut et Osee dicit*). Contra Aug$^{rom\,64}$ *sicut et in Osee dicit* | *ωσηε*: FG *ωση* (sed f g *osee*), P al *ωσε*, K *οσηε* | *και ουκ* (17. post *ηγαπ.* pon) *ηγαπημε. ηγαπημενην*: d* e f g Ir$^{int\,184}$ (et.^{51} ubi et.^{gr}) Cyp^{284} Ambrst al mu *et non dilectam dilectam* ... am fu tol *et non misericordiam consecutam misericord. consecutam*, item Ir$^{int\,257}$ (*et ea quae non est mis. consecuta miseric. consec.*). Cf et. Tert$^{marc\,4,16}$. Item syr^{sch} ar^{e} ... vg^{cle} demid harl arm^{cdd} *et non dilectam dilectam et non miseric. consec. miseric. consecutam*) (harl *et non dil. dilect.* transpon post *mis. consec.*)

26. *τοπω ου* (ita iam ℵ^{a}) ... ℵ* Thdrt *τοπ. ω* | *ερρεθη* c. ℵAB*D*KP al^{20} Euthal^{cod} et$^{zacag\,551}$ Thdrt Dam Thphyl ... ς *ερρηθη* c. B^{3}D^{c}EL al plu ... FG d* g (non f) Ambrst (non item Or$^{int\,616.\,617}$) *αν κληθησονται* (d* g Ambrst non expri *αν*), syr^{sch} *vocabantur*, Ir$^{int\,257}$ *vocabatur* | *αυτοις* cum ℵADKLP (E *ου ερρηθη αυτου*) al omn^{vid} d*** e vg (et. fu al) cop syr^{p} go aeth Thdrt Euthal^{cod} Dam Or$^{int\,616.\,617}$ (:: ita et. LXX) ... B* am demid tol harl om. Item (qui *αν κληθησονται*) FG, item (qui *vocabuntur*) d* g Ambrst, item (qui *vocabantur, vocabatur*) syr^{sch} Ir^{int} (pro *και εσται* etc habet: *et in loco liberata in quo vocabatur: Non populus, ibi vocabuntur fil. dei vivi*). Atque hinc Ln *ερρ.* [*αυτοις*] | *κληθησονται*: P add *ουτοι*, item 71. 73. arm *αυτοι*

27. *κραζει*: Eus$^{dem\,62}$ *κραυγαζει* | *ωσ*: 4. 28. 31. 33. 42. 52. 71. 74. 238. a^{scr} c^{scr} *ωσει* | *υπολειμμα* cum ℵ*AB Eus$^{dem\,62.\,64}$ et$^{esa\,399}$ ... ς *καταλειμμα* (:: ut LXX) cum ℵ^{a}DEFGKLP al fere omn Thdrt ... 47. *υποκαταλειμμα*, Chr^{684} Dam *εγκαταλειμμα*

28. *συντεμνων* sine additam cum ℵ*AB 23* 47* 67** syr^{sch} cop aeth^{utr} ar^{e} Eus$^{dem\,64}$ et$^{esa\,399}$ Dam Aug$^{civ\,dei\,17,5}$ et$^{div\,quaest\,1\,simplic}$; item

Es 1, 9 *καθὼς προεἴρηκεν Ἡσαΐας· εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐνκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.*

30 *Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως,* 31 *Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν.* 32 *διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ*

Thdrt sed *συντετμημενον* pro *συντελ. κ. συντ. ... ς* Ti add *εν δικαιοσυνη, οτι λογον συντετμημενον* (:: ut LXX) cum $\aleph^{c}$DEFGKLP al pler d e f g vg syr^{p} go arm (om *οτι*) Eus$^{dem\,62}$ (sed$^{cod\,par}$ om *εν δικαιοσυνη*) Chr^{684} Euthal^{cod} et$^{zacag\,552}$ Thphyl Oec Ambrst al | *κυριος*: B o *κυρ.*

29. *κυριος*: 17. add o *θεος* | *ενκατ-* c. BDEFG ... ς Ln Ti *εγκατ-* c. ABKLP etc (FG ω *ενκατ* inepte). Cf ad 2 Co 4, 9. 2 Tim 4, 10. He 10, 25. 13, 5: quibus ll. et. $\aleph$ *εγκατ-*, *ενκατ-* vero 2 Tim 4, 16. Edidimus *ενκατ-* Act 2, 27 et 31. Non item Mc 15, 34. Mt 27, 46. Praeterea *-λιπεν* dedimus cum $\aleph$BD* etc ... AD^{c}EFGKLP etc *-λειπεν* | *ωμοιωθημ.* cum $\aleph$BDEK^{sil} al pler ... Ti *ομοιωθημ.* cum AFGLP al pauc^{vid} (nullus ap Scri) Euthal^{cod}

30. *κατελαβεν*: G add *την* | *την εκ*: FG *τησ εκ*

31. *νομον δικαιοσυνησ*: P *δικαιωσυνησ* (-ω- solet) *νομ.* | *εισ νομον* sine additam cum $\aleph$*ABDEG 47. 67** 140. (17. 61. o^{ser} om ipsum *εισ νομ.* una cum *δικαιοσυνησ* quod sequi solet) d* e g cop Or$^{int\,4,618}$ et^{619} et^{620} (vide post) et^{2,469} Procop$^{esa\,135}$ (ad Esa 8, 14) Dam Ambrst^{com} Sedul. Uberius tractat Or$^{int\,619}$: *in uno eodemque versiculo diverse nominat legem. Certum est enim quia Israel sectabatur legem iustitiae secundum literam, sed in legem non pervenit. Quam legem? Sine dubio spiritus* ..... ς (Gb^{0}) Ti add *δικαιοσυνησ* cum $\aleph$CF(cum obelo)KLP al pler d*** f vg go syr^{utr} arm Chr^{685} Euthal^{cod} Thdrt Thdor$^{mop\,cat\,365}$ (*το δε εισ νομον δικαιοσυνησ, κατα το οικειον ιδιωμα νομον δικαιοσυνησ την δικαιοσυνην καλων, ωσ και νομον πιστεωσ την πιστιν*) Maxim$^{cat\,364}$ (*διωκων νομον δικαι. τον εν σκιαισ δηλονοτι και τυποισ, εισ νομ. δικαι. ουκ εφθασε τον εν πνευματι κατα χριστον τελειουμενον*) Thphyl Oec Hier$^{ose\,1}$ et$^{contr\,pelag\,2}$ et^{alib} Aug$^{ep\,186}$ et$^{ps\,116}$ et$^{spir\,et\,litt}$ Sedul. Libere aeth: *dum sectabantur legem suam, non potuerunt iustificari, quoniam non absolverunt facere praecepta legis suae.* Item libere v. 32: *Propter quid? quoniam non iustificat lex nisi tantum per fidem, qui absolvit facere eam.* | *εφθασεν*: FG *εφθοχεν*

32. *εξ εργων* sine additam cum $\aleph$*ABFG 6. 9. 47^{txt} 67** f g vg cop Or$^{int\,618,\,619}$ Ambrst Aug$^{ep\,186}$ et^{alib} Hier$^{contr\,pelag\,2}$ ... ς (Gb^{00}) add *νομου* cum $\aleph$^{c}DEKLP al pler d e go syr^{utr} arm Chr^{686} (*και ουκ ειπεν „εξ εργων“, αλλ „ωσ εξ εργων νομου“, δεικνυσ οτι ουδε ταυτην εσχον την δικαιοσυνην*) Thdor$^{mop\,85}$ Thdrt Dam al | *προσεκοψαν* ($\aleph$^{c}, $\aleph$* *-ψεν*, l^{ser} *-ψε*, FG *-φαν*) sine *γαρ* cum $\aleph$*ABD*FG 47^{txt} a^{scr*} d e f g am fu tol go cop Or$^{int\,618,\,619}$ Ambrst Dam. Praeterea Ln ante *προεκοψαν* non interpunxit; nec aliter editum in Or^{int} ... ς (Gb^{00}) add *γαρ* cum

προσκόμματος, 33 καθὼς γέγραπται· ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. Es 8, 14. 28, 16 10, 11

X.

1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. 2 μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· 3 ἀγνοοῦντες γὰρ Phl 3, 9 τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες

ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler vg^{cle} demid harl syr^{utr} arm Chr^{686} Thdor$^{mop\,85}$ Thdrt Hier^{cont} pelag^{2} Aug$^{ep\,186}$ Sedul

33. σιων (B*DEFG σειων, A σιω): 17. (:: ex LXX) add λιθον ακρογωνιαιον εντιμον και | ο πιστευων sine πασ cum ℵABDEFG 47. d* e f g go syr^{sch} cop aeth^{utr} Or^{3,286} et$^{int\,618.\,619}$ Cyr$^{act\,64}$ Dam Ambrst Aug$^{ep\,186}$ ... ς (Gb^{00}) praem πασ cum KLP al pler d*** vg syr^{P} arm Did$^{tri\,341}$ Chr^{686} (πασ γαρ, φησι, καν ιουδαιοσ καν ελλην etc) Thdor$^{mop\,85}$ Euthal^{cod} Thdrt Hier^{esai} (:: 10, 11 πασ minime fluctuat; in LXX deest, seu Thdrt^{1,1433} verba LXX cum πασ affert) | ου καταισχυνθησεται ... DEFG ου μη καταισχυνθη (:: ut LXX)

X. 1. η δεησισ (P add μου) προσ cum ℵABDEFGP 47. arm Cyr^{cat} niceph^{1,1246} ... ς η δεησ. η (Gb^{00}) προσ cum KL al pler Chr^{687} Euthal^{cod} Thdrt Dam al | υπερ αυτων cum ℵABDEFGP 6. 10. 17. 47^{txt} 71. 93. 137. 12^{1ect} d e f g vg go syr^{utr} cop arm (aeth *et precatio mea etiam ut vivant*) Or$^{int\,4,620\,bis}$ Chr^{687} Cyr^{cat} niceph Dam Ambrst Aug$^{ep\,186}$ et rom^{66} et^{alib} etc ... ς (= Gb Sz) υπ. του ισραηλ cum KL al pler Thdrt Thphyl Oec | εισ σωτηριαν sine εστιν cum ℵ*ABDEFG 47^{txt} 71. 219* 12^{1ect} d* e f g go syr^{sch} arm aeth (vide ante) Cyr^{cat} niceph Dam Aug op imp^{1} ... ς (= Gb Sz) praem εστιν cum ℵ^{c}KLP al pler (37. εστ. η σωτηρια) syr^{P} Chr^{687} Thdrt Euthal^{cod} Thphyl Oec; item d*** vg Or$^{int\,620\,bis}$ Aug$^{rom\,66}$ ac^{saepe} Ambrst al *fit* (Aug$^{ep\,217}$ *sit*) ante *pro illis* (υπ. αυτων)

3. αγνοουντ. γαρ et. Ir$^{int\,241}$ Clem^{451} Tert$^{marc\,5,14}$ Or$^{int\,619.\,620}$ Bas$^{bapt\,643.\,664}$ Chr^{687} Cyr$^{act\,64}$ et$^{esa\,903}$ Aug$^{ro\,66}$ Ambrst etc ... A 57. al^{3} (teste Gb) Leo αγν. δε | την ιδιαν δικαιοσυνην (F -νησ) c. ℵFGKL al pler (37. δικαι. post ζητ.) d* f g go syr^{utr} aeth^{utr} Ir$^{int\,241}$ (ita ex eddomnib; Erasm et Gall omiserant δικ.) Tert$^{marc\,5,14}$ (*deum enim ignorantes et suam iustitiam sistere quaerentes*) Or$^{int\,620.\,653}$ Chr^{687} (et. mosc) et^{5,41} et^{8,62} et$^{9,528.\,676}$ Cyr$^{act\,64}$ (τ. ιδ. ζητ. στησ. δικαι.) Thdrt al Aug$^{op\,imp\,1}$ et^{alib} Amb$^{luc\,5,1360}$ (*ignorantes enim deum et suam iustitiam quaerentes statuere*) al ... Gb^{00} Ln om δικαιοσυνην cum ABDEP 47^{txt} 178. 8^{1ect} d*** e vg cop arm Clem^{451} Or$^{int\,619}$ Bas$^{bapt\,643.\,664}$ Chr^{7,163} Cyr$^{esai\,454.\,903}$ Procop$^{esai\,395}$ Dam Aug^{saep} Ambrst al

στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. 4 τέλος γὰρ
νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. 5 Μωϋσῆς
Lv 18, 5 Gal 3, 12 γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος
ζήσεται ἐν αὐτῇ. 6 ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· μὴ
Dt 30, 11–14 εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ'
ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· 7 ἢ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσ-
σον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. 8 ἀλλὰ τί λέγει;
ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ

4. *νομου χριστος* et. Ir$^{int\,241}$ Clem^{451} Or$^{int\,621}$ Cyr$^{esa\,903}$ et^{454} etc ... Or 3,250 Cyr$^{ioh\,318}$ et$^{iul\,256}$ et^{saep} *νομου και προφητων ο χριστ.*

5. *μωυσ-* cum ℵBFGK al plu ... ς *μωσ-* cum ADE (non d e)LP al plu. Praeterea cf alibi. | *οτι* ante *την δικαιοσυνην* cum ℵ*AD* 17* 67** (47 ap Wtst) vg (cop) Or$^{int\,621}$ et$^{ter\,622}$ (hinc non dubium quin ipsum Or fideliter expresserit interpres) Dam Ambrst Cassiod$^{ro\,23}$ ... ς Ln Ti post *νομου* pon cum ℵ^{c}BD^{c}EFGKLP al pler (115. om) d e f g syr^{utr} go Chr^{688} Thdrt al | *την εκ νομου* cum ℵB ... ς Ln Ti *την* (D* *τησ*) *εκ του νο.* cum DEFGKLP al omn^{vid} arm Chr Thdrt Dam ... A *την εκ πιστεως.* Praeterea aeth om *την δικ. την εκ νομ.* | *ο ποιησασ* sine additam cum ℵ*ADE 6. 9. 47. 67** vg Or$^{int\,621}$ et$^{ter\,622}$ Dam ... d** et*** e cop go Cassiod$^{rom\,23}$ add *eam* ... ς Ti add *αυτα*, Ln [*αυτα*] cum ℵ^{c}BFGKLP al pler (17* 37* *ταυτα*) syr^{utr} arm (vide post) Chr^{688} Thdrt Ambrst (Hil^{227} *de quibus secundum legem apostolus Paulus ita docuit quia qui fecerit ea, vivet in illis.* At haec non tam ad Ro 10, 5 quam Gal 3, 12 spectare videntur, ubi etiam ex Latinorum auctoritate deest *ανθρωπος.*) | *ανθρωπος*: FG f g syr^{sch} ar^{e} Chr^{688} om | *εν αυτη* (Gb′) cum ℵ*AB 17. 47. 80. d** et*** e vg go cop arm^{ven} (teste Sz; antea vero *αυτα*?) Or$^{int\,621}$ et$^{ter\,622}$ Dam ... ς Ti *εν αυτοισ* cum ℵ^{c}DE FGKLP al pler syr^{utr} (arm?) Chr^{688} Thdrt Ambrst :: apparet alterum huius loci lectionem esse *οτι την δικαιοσυνην - ο ποιησασ ανθρ. ζησ. εν αυτη*, alteram *την δικαιοσυνην - οτι ο ποιησ. αυτα ανθρ. ζησ. εν αυτοισ.* Nec obstat quod in nonnullis antiquissimis testibus, ut BD, mixta est altera cum altera. Quam ipsi ex ℵ*A vg etc recepimus, conformandam ad locum Levitici censuerunt, qui etiam Gal 3, 12 affertur. Hoc multo plus probabilitatis habet quam eorum sententia qui putant, visum esse *γραφει την δικαιοσυνην* nimis dure dictum propterea*que οτι* transpositum ac singula mutata.

6. *εν τη καρδια* (ut et. ς Wtst Gb Sz): ς^{e} om *τη*, ex errore ut vdtr

8. *λεγει* sine *η γραφη* c. ℵABKLP al plu demid tol go syr^{utr} Chr^{689} Cyr act$^{58.\,64}$ Dam Aug$^{spir\,et\,litt}$ ... DE al plus^{10} d e vg^{cle} am fu harl arm Or^{s,248} et$^{4.44.\,69.\,294}$ et$^{int\,1,62}$ et^{4,622} Thdrt Cyr$^{esa\,839}$ Hil^{1079} Ambrst add *η γραφη.* Item praem *η γραφη* FG f g cop aeth | *το ρημ. εστ.* (Or^{3,243} om *εστιν* et^{4,294} *σφοδρα* pro *εστ.*) et. Or$^{4,44.\,69}$ (sed utroq loco add *σφοδρα*, ut et. 6. 47: ex LXX) Chr^{689} Thdrt Cyr$^{act\,64}$ (sed^{58} om *εστ.*) Dam etc ... DEFG d e f g vg go arm Or$^{int\,1,62}$ et^{4,622} Hil^{1079} Ambrst

σου· τοῦτ᾽ ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. 9 ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· 10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. 11 λέγει γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ 9, 33 Es 28, 16
οὐ καταισχυνθήσεται. 12 οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς 3, 22
ἐπικαλουμένους αὐτόν. 13 πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Iohel 2, 32 Act 2, 21
κυρίου σωθήσεται. 14 πῶς οὖν ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσονται

---

etc *εστ. το ρημ.* | *σου*: d e vg Or$^{int\,622}$ (Hil^{1079} fluct lectio) Ambrst al om (*prope est* etc) | *κηρυσσομεν*: P *-σωμεν*

9. *ομολογησης* (Cyr$^{ioh\,762.\ 1071.\ 1077}$ *ειπης*, non item$^{esa\,108}$ et$^{cat\,876}$ et$^{act\,58.\ 64}$) sine additam et. Ir$^{int\,209}$ Or$^{int\,2,175}$ et$^{4,622.\ 623\,bis}$ Chr^{689} Thdrt Cyr^{saep} Dam Hil^{1079} Ambrst etc ... B 71. Clem^{607} (Cyr$^{semel\,?}$) add *το ρημα* | *κυριον ιησουν* cum NADEFGKLP al pler d e f g vg syr^{utr} arm go Ir$^{int\,209}$ Or$^{int\,2,175}$ et$^{4,622.\ 623}$ Bas^{3,642} exc$^{dd\,3}$ Chr^{689} Cyr$^{act\,58.\ 64}$ Thdrt Dam Ambrst etc (A 19. add *χριστον*, Bas^{ed} habet *ιησουν χριστον*) ... B cop Clem^{607} Cyr$^{esa\,108}$ et$^{ioh\,762}$ (1071. 1077) *οτι* (Cyr$^{1071.\ 1077}$ om) *κυριος ιησους*. Item (*quia dominus Iesus est*) Hil et (*quia dom. est Ies.*) Aug rom 67. Similiter Petr^{alex} in$^{can\,5}$ *τω εγγυς ημων ειναι το ρημα ο πιστευομεν εν τω στοματι εαυτων και εν τη καρδ. εαυτων, οτι ιησους χριστος· πιστευοντες εν τη καρδ. εαυτων οτι ο θεος αυτον ηγειρεν εκ νεκρ.* | *πιστευσης*: 17. 37. 219* *πιστευσεις* ... P *πιστευεις* | *αυτον ηγειρεν*: AP 1. 3. al$^{3\,scr}$ arm (al) Clem^{607} Cyr$^{hr\,77}$ Cyr^{saep} (sed non act 64) *ηγειρ. αυτ.*

10. *στοματι*: P n^{scr} *στομα*

11. *πασ* (h. l. nemo om): 38. 48. 72. (male Wtst DEG) syr^{utr} Or$^{int\,622.\ 623}$ Sedul praem *οτι* | *ου καταισχ.* (et. Clem$^{585.\ 607}$ Did$^{tri\,87}$ etc): DE FG *ου μη καταισχυνθησετ.*

12. *ιουδαιου τε* (Did$^{tri\,87}$ om, nec exprim it vg etc) *κ. ελληνος*: DE (non item d e) *ιουδαιω και ελληνι* | *εισ παντασ* (Chr$^{691\,bis}$ *-τα*): Chr$^{691\,bis}$ Thdrt add *και επι παντασ*

13. *οσ αν* (et. Or$^{2,727.\ 793}$): 37. 73. l^{scr} Or^{1,291} Chr^{697} (non item$^{691\,bis}$) *οσ εαν*

14. *επικαλεσωνται* cum NABDEFG 73. 115. a^{scr} ... ς Ti *επικαλεσονται* cum KLP al pler Clem^{442} Ath^{2,4} Chr^{697} Thdor$^{mop\,87}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam etc. Item Latini *invocabunt* ut d e f g vg Or$^{int\,624.\ 625}$ Ambrst etc | *πωσ δε* pri loc: FG *η πωσ δε*, d e f g vg syr^{sch} arm Or$^{int\,4,624}$ (contra^{625} *sed quomodo*) Ambrst etc *aut quomodo* | *πιστευσωσιν* (FG *επιστ-*) cum NBDEFGP 70. 73. 109. Chr^{697} ex$^{mosc\,1}$ ... ς Ti *πιστευσουσιν* al pler Clem^{442} Ps-Ath^{2,493} Chr$^{697\,montf}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam etc. Latini *credent*, ut antea. | *πωσ δε* sec loc: d e f g vg Or$^{int\,624}$ Ambrst *quomodo autem*. Nemo *aut quomodo* (sic arm). | *ακουσονται*

χωρὶς κηρύσσοντος; 15 *πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν;*
Es 52, 7 *καθὼς γέγραπται· ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.*

Es 53, 1 Io 12, 38 16 *Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ*

---

cum ℵ*DEFGKP 23. 26. 31. 47. 67. 71. 73. 80. 124. d^{scr} Dam ... ς Ti *ακουσουσιν* cum L al plu Clem^{442} Ath^{2,4} Chr^{697} montf Thdrt ... Ln *ακουσωσιν* cum ℵ^{c}A^{2}(*latet)B 1. 3. 17. 33. 35. 37. 43. 80. 93. 109. 111. 13^{lect} 3pe Chr^{mosc2}. Latini (*audient*) rursus ut ante. | *χωρισ*: P *ανευ*

15. *πωσ δε* (d*** e vg Or$^{int\,621}$ *quomodo vero*, f Or$^{int\,725}$ *quomod. autem*): d* g Ambrst *aut quomodo* | *κηρυξωσιν* cum ℵABDEKLP 1. 4. 17. 23. 33. 43. 73. 76. 93. 115. a^{scr} Chr^{697} ex^{mosc2} Euthal^{cod} ... ς Ti *κηρυξουσιν* cum minusc pler Clem^{442} Chr$^{697\,montf}$ Thdrt Dam; FG *εκηρυσσουσιν*, sed f g *praedicabunt*. Item *praedicabunt* d e vg Or$^{int\,624.\,625}$ Ambrst al. | *καθωσ* cum ℵADEFGKLP al omn^{vid} Clem al mu ... B *καθαπερ*, Chr^{mosc1} *καθα* | *των ευαγγελιζ. τα αγ.* sine *τ. ευαγγ. ειρ.* cum ℵABC 47^{txt} 62. 71. 109. sah cop aeth^{utr} Clem^{442} Or^{4,11} et$^{int\,4,465.\,624.\,625.\,626}$ Thdor$^{mop\,88}$ (*ωσ ωρ. οι ποδ. και τα εξησ· ειρηται δε ταυτα ου περι των αππ. τω προφητη, αλλα περι των μελλοντων μηνυειν τα περι ιουδαιουσ εσομενα αγαθα.*) Euthal^{553} Dam Epphan^{cant2,17} (*pedes evangelizantium bona*, sed ^{7,1} *pedes evangelizantium pacem*). Cf etiam Eus$^{dem\,89}$: *ωσ ωρ. οι ποδ. των ευαγγελιζομενων αγαθα η των ευαγγελιζ. ειρηνην. ενθα σφοδρα απηκριβωμενωσ ωραιουσ εφησεν εσεσθαι τουσ ποδ. των ευαγγ. τα του χριστου αγαθα*: haec omnino ad confirmandam lectionem quam dedimus faciunt ..... ς (Gb^{00}) Ti praem *των ευαγγελιζομενων ειρηνην* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler d e f g vg syr^{utr} arm go Chr^{697} Thdrt Euthal^{cod} Thphyl Oec Hil^{872} (et^{180} *evangel. bona, evangel. pacem*; et^{385} tantum *evang. pacem*, et^{140} tantum *evangelizantium*) Ambps$^{118,\,1188}$ (alibi variat, ut$^{isaac\,362}$ tantum *evgliz. pacem*) al. Videtur et. agnoscere Tert$^{marc\,3,22}$: *habes et apostolorum opus praedicatum: Quam tempestivi pedes evglizantium pacem, evang. bona*, et^{5,2}; rursus^{5,5} – *evglizantium bona, evang. pacem*. Similiter et. Ir$^{int\,200}$ *et Paulus autem dicens: Quam speciosi pedes evang. bona, evang. pacem* :: veterrima igitur est interpolatio cum plerisq similibus. Nec enim contra hanc suspicionem valet quod verba Esaiae paullulum differunt: *ωσ ποδεσ ευαγγελιζομενου ακοην ειρηνησ, ωσ ευαγγελιζομενοσ* (al mu *-μενου* vel dempto *ωσ* vel servato) *αγαθα*. Ista enim, ut toties alibi factum est, interpolatoris sollertia ad complendum Pauli locum, ut fere ferebant verba Pauli, adhibita sunt, ad exscribendum vero haud idonea erant. | *των ευαγγ.*: FG om *των* | *τα αγαθα* cum ℵ*D^{b}E$^{t\,c}$KL al fere omn arm Clem^{442} Chr^{697} Euthal^{553} Euthal^{cod} Thdrt ... Gb^{00} Ln om *τα* c. ℵ^{c}ABCD*EFGP 47^{txt} 178. Or^{4,11} Eus$^{dem\,89}$ (vide ante) Dam :: om et. LXX nec fluct lectio.

16. *τω* (sic ℵ* ipse ex *εν τω* restituit) *ευαγγελιω*: FG *του ευαγγελιου* | *τη ακοη ημων*: 4. 31. cop add (:: ex Esaia) *και ο βραχιων κυριου τινι απεκαλυφθη*. Ceterum cf Thdor$^{mop\,88}$: *τό· ἀλλ' οἱ πάντες ὑπήκ. τῷ*

λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; 17 ἄρα ἡ πίστις ἐξ
ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χριστοῦ. 18 ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ Ps 18 (19), 5
ἤκουσαν; μενοῦνγε· εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. 19 ἀλλὰ
λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς λέγει· ἐγὼ παραζη-
λώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. Dt 32, 21
20 Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, Is 65, 1
ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. 21 πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ
λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν Is 65, 2
ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

εὐαγγελίῳ, κατὰ ἐρώτησιν ἀναγνωστέον, ἀντιθέσεως μέρει παρὰ τοῦ ἀποστόλου τεθὲν ἀντὶ τοῦ· ἀλλ' ἐρεῖσ ὅτι μὴ πάντες ἐπίστευσαν· θαυμαστὸν οὐδέν, πόρρωθεν γὰρ εἴρηται τῷ ἡσαΐᾳ τῶν πειθομένων τὸ σπάνιον.

17. *αρα*: FG 37. 116. sah add *ουν*. Libere Clem^{442} *η μεν γαρ πιστις* etc | *χριστου* cum ℵ*BCD*E 6. 9. 23. 47^{txt} 49. 57. 67** d e vg go sah cop arm aeth^{ro} Or$^{int\ 4,626\cdot 627}$ Ambrst Aug$^{ep\ 196}$ Pelag (Ps-Bed *dei christi*) ... ς Ti *θεου* cum ℵ^{c}AD^{b}et^{c}KLP al pler (as^{cr} *του θε.*) syr^{utr} aeth^{pp} Clem^{442} Ps-Ath^{494} Thdor$^{ant\ 263}$ et$^{mop\ 88}$ Chr^{698} Thdrt Dam Sedul ... FG f g Hil^{872} plane om

18. *μενουνγε* (et. Hil^{872} *immo*, d*** e vg Ambrst *et quidem*) ... FG d* f g Or$^{int\ 626\cdot 627}$ om | *εισ πασαν*: D* d* add *γαρ*

19 *μη ισρα. ουκ εγνω* cum ℵABCD*et^{c}EFGP al^{10} d e f g vg sah cop go arm aeth Or$^{int\ 626\cdot 628}$ Chr^{699} Dam Hil^{872} Ambrst ... ς (= Gb Sz) *μη ουκ εγν. ισρα.* cum D^{b}L al pler syr^{utr} Thdrt Thphyl | *μωυσ-* cum ℵBC FGLP al plu etc (f g *moyses*; d e h. l. *moses*, sed alibi *moyses*) ... ς (= Gb Sz) *μωσ-* cum ADE al sat mu | *εγω*: 37. add *γαρ* | *υμασ* pri et. Clem^{451} etc ... ℵ^{c}C aeth *αυτουσ* :: ex LXX. Item pro *υμασ* sec ℵ^{c} *αυτουσ*. Fortasse et. C*, quum *επ εθνει* usq *υμασ* rescripta sint. | *επ εθνει* cum ℵABC^{2}DE 37. 73. Clem^{451} ... ς Ti *επι εθνει* cum FGLP al pler Chr^{700} Thdrt Dam

20. *αποτολμα και* cum ℵABCLP (et. D** legisse vdtr, cf ed. meam ad h. l.) al omn^{vid} d** vg syr^{utr} rell Or$^{int\ 4,566}$ et$^{626\cdot 628\ bis}$ etc ... D*et^{c}E FG d* e f g om | *ευρεθην* sine *εν* cum ℵACD^{b}et^{c}ELP al omn^{vid} d e vg (vg^{cle} Or$^{int\ 626\cdot 628}$ add *a*, non item am fu demid harl tol) Clem^{451} Chr^{700} Euthal^{cod} Thdrt Dam Hil^{873} ... Ln add [*εν*] cum BD*FG f g Ambrst. Sed d e Hil Ambrst *εμφαν. εγενομ.* pro *ευρεθην*, rursusque *ευρεθ.* pro *εμφ. εγεν.* De rell versionibus sah et go vdtr *εν* confirmare. | *εμφα.* (FG *ενφ-*) *εγενομην* cum ℵACD^{b}et^{c}EFGLP al omn^{vid} f g vg Clem^{451} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Hil^{873} ... Ln add [*εν*] cum B D*. Item d e Ambrst *inventus sum inter eos*, Or^{int} *palam apparui inter eos.*

21. *ισραηλ*: d* *istrahel*, item 11, 1 *istrahelita* (non item 11, 2) | *προσ λαον* (ita et. LXX), Or^{int} pariter ac d e f g vg Hil^{873} Ambrst etc *ad*

XI.

Ps 93 (94), 14 1 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλείτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμείν. 2 οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλείᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ
1 Reg 19, 10 κατὰ τοῦ Ἰσραήλ; 3 κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. 4 ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλι-
1 Reg 19, 18 πον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. 5 οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν

---

populum (*plebem*) ... DE Clem^{451} *επι λαον* (item Iustin$^{apol\ 35\cdot 38}$ et$^{dial\ 97\cdot 114}$, sed affert Esaiam, non Paulum), 76. *εισ λαον* | *και αντιλεγοντα* (D*E *λεγοντα*, non item d e) ... FG f g Hil^{873} om

XI. 1. *τ. λαον* et. Or$^{int\ 629}$ Eus$^{dem\ 62\cdot 64}$ Chr^{720} Thdrt rell Aug^{saepe} etc ... FG f g Amb$^{ps\ 48,\ 698}$ et$^{ps\ 118,\ 930}$ Ambrst *την κληρονομιαν* | *τ. λα.* (*κληρ.* FG) *αυτου* sine additam cum ℵ*BCD^{c}E(FG)LP al fere omn f g vg syr^{utr} sah cop arm aeth go Or$^{int\ 629}$ Eus$^{dem\ 62\cdot 64}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Aug^{saepe} Amb ... Ln add *ον προεγνω* cum ℵ^{c}AD* 76. d* Chr^{702} Thph Aug$^{ps\ 94,\ 1027}$ Ambrst^{com} | *ισραηλειτησ* cum ℵAB* ... ς Ln *-λιτησ* cum B^{3}CDEFGLP etc | *βενιαμειν* cum ℵABC 17. 37. 62. ... ς *-μιν* cum DEFGP al pler (L *-μην*)

2. *ηλεια* cum BFG (cf et. alibi) ... ς Ln Ti *ηλια* cum ℵACDELP al certe pler | *κατα τ. ισρα.* sine additam cum ℵ^{c}ABCDEFGP 23. 47^{txt} 67** 73. 178. d e f g vg sah cop syr^{p} arm Or$^{int\ 2,462}$ et^{4,629} Eus$^{dem\ 65}$ Chr^{703} Thdrt Dam pp^{lat} ... ς (= Gb Sz) add *λεγων* cum ℵ*L al pler (b^{scr*} *λεγω*) syr^{sch} aeth Thphyl Oec. Item Eus$^{dem\ 62}$ add *λεγων περι του ισραηλ*, sive$^{cod\ oxon}$ *λεγων εν αλλοισ κατα του ισρ.*

3. *τα θυσιαστ.* sine copula cum ℵ*ABCFGP 17. 30. 39. 43. 47^{txt} 52. 71. 80. 115. 116. d e f g vg sah cop Or$^{int\ 2,462}$ et^{4,629} Eus$^{dem\ 62\cdot 65}$ Chr^{703} semel pp^{lat} ... ς (Gb^{00}) praem *και* cum DEL al pler syr^{utr} arm aeth Iust$^{dial\ 39}$ Chr$^{703\ sem}$ et^{704} Thdrt Euthal^{cod} Dam (:: LXX *και*, sed membra inverso ordine) | *καγω* (et. Iust^{dial} etc): D^{b} (non item^{c}) *και εγω*. Inepte E *εκαιγω* ... 76. 115. Thphyl^{cod} *και*, sah cop arm *εγω*

4. *κατελιπον* cum NBDE al plu ... ACFGLP al *-λειπον* | *γονυ*: E *γονοι* (o altero supra lineam suppleto) | *τη βααλ* et. Iust$^{dial\ 39}$ Or$^{1,171\cdot 3,151}$ Eus$^{dem\ 62\cdot 65}$ et$^{eclog\ 27}$ etc ... FG *τω* (F *το*) *βα*.

5. *ουν*: C 54. 55. 109. syr^{sch} et$^{p\ txt}$ cop arm om | *λειμμα* ut D^{c}ELP etc, B^{3} al *λημμα* ... ℵAB*CD*FG al *λιμμα*. Similiter 9, 27 B* *υπολιμμα*, FG *καταλιμμα*, sed ℵAB^{3}DELP *-λειμμα* | *κατ εκλογην* et. Or$^{3,505\cdot 711}$ Eus$^{dem\ 62\cdot 65}$ ac^{saep} et$^{ps\ 453}$ etc: D* *κατ εκλογησ* | *γεγονεν* (d* vg *factae sunt*): d^{c} e (post *fact. sunt*) f vg Or$^{int\ 4,629\cdot 630\cdot 640}$ Aug^{saepiss} Ambrst etc *salvae* (d^{c} *-vi*) *factae sunt*

χάριτος γέγονεν· 6 εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις
οὐκέτι γίνεται χάρις. 7 Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπ-
έτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, 8 καθάπερ Dt 29, 4 Es 29, 11
γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς
τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.
9 καὶ Δαυὶδ λέγει· γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ Ps 68 (69 23
εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς, 10 σκο-
τισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον
αὐτῶν διαπαντὸς σύνκαμψον.

---

6. *χινεται* (et. Or$^{int\,629}$ *fit*): C^{2vid} f g *εσται* (*erit*), item 54. cat^{txt} d e vg syr^{utr} Chr^{705} Thdrt pp^{lat} *εστιν* (*est*) | *ουκετ. γιν. χαρισ* sine additam cum ℵ*ACDEFGP 47^{txt} d e f g vg sah cop arm (vide infra aeth) Or$^{int\,629\,ss}$ Dam Ambrst rell^{lat} … ς (= Gb Sz) Ti add *ει δε εξ εργων, ουκετι εστι* (B om) *χαρισ, επει το εργον ουκετι εστιν εργον* (B *χαρισ*) cum ℵ^{c}(B)L al fere omn (pauci partem om, ut 48* 57. *επει η χαρις* usq *ει δε εξ εργ.* om, 17. 52. 54* om *ει δε εξ εργ. ουκ. εστ. χαρισ*, 4* om *επει το εργ. ουκ. εστ. εργον*) syr^{utr} (cat^{txt} *επει το εργ. ουκ. εστιν εργον* ante *ει δε εξ εργ. ουκετι εστι χαρισ* pon) Chr$^{705\,txt}$ et Thdrt^{txt} (sed neuter attigit in comm) Gennad$^{cat\,392}$ (*εἰ γοῦν χάριτι, φησίν, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ εἰ συγχωρηθῇ τὸ ἐξ ἔργων, ἀνῄρηται ἡ χάρις χάρις εἶναι. πάλιν εἰ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ εἰ συγχωρηθῇ ἡ χάρις, οὐκέτι μένει τὸ ἔργον ἔργον.*) Thphyl Oec. Cf et. aeth^{ro}: *εἰ δὲ χάριτι* [*δικαιοῦνται*], *οὐκέτι* [*ἐστὶν*] *ἐξ ἔργων· καὶ εἰ ἐξ ἔργων, ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις.* Item aeth^{pp}: *εἰ δὲ χάριτι* [*δικαιοῦνται*], *οὐκέτι* [*ἐστὶν*] *ἐξ ἔργων· εἰ δὲ μή, ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις, ἐπεὶ ἐξ ἔργων δικαιοῦνται.*

7. *επιζητει … FG* 5. 52. 73. d e f g vg syr^{utr} Or$^{int\,631}$ Ambrst etc *επεζητει* (F *-ται*), *quaerebat* | *τουτο* cum ℵABCDEFGLP al plus^{40} Chr^{710} ex mosc^{2} et^{s,61} … ς (= Gb Sz) *τουτου* cum minusc mu Chr$^{710\,txt}$ et^{com} Thdor$^{mop\,cat\,394}$ Cyr$^{cat\,393}$ Thdrt Dam | Ln *ἐπέτυχεν; ἡ δὲ* | *επωρωθησαν* et. Petr$^{alex\,111}$ (Gall^{4}) Chr^{711} (*και ποθεν η πωρωσις αυτη;*) Thdor$^{cat\,394}$ Thdrt Dam etc (et. syr$^{p\,mg\,gr}$) … C 37. *επερωθησαν* (sic), 66** *επηρωθησαν*. Item *excaecati* (Hil *obc.*) *sunt* it vg arm Or$^{int\,631}$ pp^{lat}

8. *καθαπερ* C. ℵB … ς Ln Ti *καθως* cum ACDEFGLP al omn^{vid} Petr^{111} (Gall^{4}) Chr^{711} etc

9. *ημερας.* ^{9}*και δαυιδ*: haec in F^{gr} ima pagina suppleta sunt. | *και δαυειδ* (de hoc nomine cf Mt 1, 1): C praem *καθαπερ* | *και εισ θηραν*: 73. syr^{sch} aeth om. Iidem et Dam *και εισ ανταποδομα* (FG 116. n^{scr} *-δωμα*) ante *και εισ σκανδαλ.* ponunt :: ex LXX. Ex eodem fonte est quod 4. k^{scr} syr^{sch} ar^{e} aeth vg^{six} et$^{edd\,pauc}$ (contra Lc^{brug} „*Non est his inserendum* coram ipsis“) Thdrt Pelag immiscent *ενωπιον αυτων* post *η τραπ. αυτων.*

10. *συνκαμψ-* cum ℵB*D*FG 37* n^{scr} … ς Ln *συγκαμψ-* cum AB^{3}CD^{c}E

11 *Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ*
10, 19 *αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλῶσαι*
αὐτούς. 12 *εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ*
ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.
13 *ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμὶ ἐγὼ ἐθνῶν*
ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, 14 *εἴπως παραζηλώσω*
μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. 15 *εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ*
αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν;
16 *εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ*
οἱ κλάδοι.

17 *Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος*
ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συνκοινωνὸς τῆς ῥίζης τῆς πιό-

---

LP al pler (7. 26. 32. 39. 44. 47. 63** 72 114. 115. 116. al$^{6\,scr}$ etc *καψον*)

12. A om versum. Habet et. Or^{1,693} et$^{int\,633\,ss}$ etc

13. *υμιν δε* cum ℵABP 10. 31. 47. 73. 80. syr^{utr} cop arm (aeth^{utr} om copulam) Thdrt^{cod} Dam ... C *υμιν ουν* ... ς Ti *υμ. γαρ* cum DEFGL al pler d e f g vg go Chr^{715} Thdrt^{ed} Thphyl Oec Or$^{int\,635}$ Ambrst rell | *μεν ουν* cum ℵABCP cop Cyr$^{ose\,138}$ Dam ... ς Ti *μεν* tantum cum L al pler d*** e vg syr^{P} aeth Chr^{715} Thdrt Thphyl Oec Or$^{int\,635\,bis}$ Ambrst al ... DEFG 4. 9. 17. 37. 39. 47. 54. 80. 92. a^{scr*} d* f g go arm plane om | *ειμι εγω*: FG vg go Cyr$^{ose\,138}$ Or$^{int\,bis}$ Ambrst rell *εγω ειμι* ... A 3. 30. 33. 35. 73. 80. 108. 116. 118. n^{scr} arm Thdrt^{cod} om *εγω* | *δοξαζω*: FG 17. 46. 109. d e f g vg Thdrt^{5,543} (sed$^{cod\,1}$ -*ζω*, item -*ζω* ad h. l. et^{5,242}) Or$^{int\,bis}$ Ambrst Amb$^{ps\,36,779}$ al (sed non Aug$^{cont\,faust\,9}$ et$^{advers\,leg\,2}$) *δοξασω*

14. *μου την σαρκα*: DEFG *τ. σαρκ. μου*, item (ut solent) it vg Or$^{int\,635}$ etc *carnem meam*

15. *κοσμου* (et. Or$^{int\,635.\,636}$ etc): FG f (*g mundo t mundi*) *κοσμω* | *προσλ-* cum ℵABDELP al fere omn ... CFG (sed f *assumtio*, g *assumptio*, ut et. Latt rell) k^{scr*} *προλ-*. Item *-λημψισ* cum ℵABD*FG ... ς *-ληψισ* cum B^{3}CD***ELP al omn^{vid}

16. *ει δε* cum ℵBC*DEFGLP al omn^{vid} syr^{utr} cop arm Chr^{717} Thdrt Dam Aug$^{ep\,186}$ et^{alib} al. Item *quodsi* d e f g vg Or$^{int\,600.\,616.\,637}$ Ambrst al ... A *ει γαρ*, Ir$^{int\,39}$ *et si* (item^{gr} ex Epiph *καὶ ἣν ἡ ἀπαρχὴ* etc) ... C^{2} go aeth om copulam | *και ει*: FGP* 70. 71. 109. 13^{lect*} Chr^{717} ex mosc^{1} f g arm om *ει*

17. *ενεκεντρισθησ*: L *εκεντρ.* | *εν αυτοισ*: C* om ut^{vid} *εν* | *συνκοι-* cum ℵAB*D*FG ... ς Ln *συγκοι-* cum B^{3}CD^{c}ELP al certe pler | *τησ ριζησ* sine *και* cum ℵ*BC cop (*pinguedinis radicis olivae*) Dam (sed^{com} vdtr *και* agnoscere) ... ς Ln Ti *τησ ριζ. και* cum ℵ^{c}AD^{b}E$^{t^{c}}$ELP al omn^{vid} vg go syr^{utr} arm aeth Or$^{int\,637}$ (cf et. Or^{3,691} *τί δέ, ἐὰν κοινωνήσαντεσ*

τητοσ τῆσ ἐλαίασ ἐγένου, 18 μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεισ ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. 19 ἐρεῖσ οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐνκεντρισθῶ. 20 καλῶσ· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκασ. μὴ ὑψηλὰ φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· 21 εἰ γὰρ ὁ θεὸσ τῶν κατὰ φύσιν κλάδων

τῇ ῥίζῃ τῶν πατριαρχῶν καὶ τῇ ἀπὸ τοῦ λόγου τῶν πατέρων πιότητι συμφυεῖσ γενώμεθα τῷ βουλήματι τοῦ πνευματικοῦ λόγου etc) Chr^{718} Thdrt Antioch^{1100} ... D*FG d f g Ir^{int304} et^{264} (*si enim naturalibus ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat, qui quum esses oleaster, insertus es in pinguedinem olivae et socius factus es pinguedinis eius*) om plane. Cf et. Cyr$^{hr\,312}$ *εκκοπεντεσ γαρ εκ τησ αγριελαιου ενεκεντριζεσθε εισ την καλλιελαιον και κοινωνοι εγινεσθε τησ πιοτητοσ τησ αληθινησ ελαιασ* :: molestum videbatur *τησ ριζησ τησ πιοτητ. τησ ελ.* Cui rei subventum est intruso *και* post *τ. ριζησ.* Alii ipsum *τησ ριζ.* expulerunt. Sic pro ratione testium statuendum est. | *εγενου* h. l. et. vg go syr^{p} Ir^{int304} etc ... D*FG k^{scr} d f g cop aeth Or^{int637} Ambrst post *συνκοινω.* pon. Libere transpon syr^{sch} al.

18. *κατακαυχασαι* (it vg *gloriaris*): D*FG *καυχασαι.* Praeterea D*FG d* f g Ambrst praem *συ* | *αλλα* cum ℵBD* ... ς Ln *αλλ* cum ACD^{c}FGLP al certe pler

19. *εξεκλασθησαν* (et. Or^{int637}): FG *ει κλασθησαν* (*sic*), d* f g Or$^{int\,2,213}$ *εἰ fracti sunt* | *κλαδοι* (et. Sz) cum ℵABCD^{c}FGLP al^{40} fere cat^{txt} Chr^{718} Antioch^{1100} Dam ... ς (Gb^{00}) Ti praem *οι* cum D* al sat mu (2 ap Scri) Thdrt Antioch^{1118} Thphyl | *ενκεντρ–* c. ℵAB*D*FG d^{scr} ... ς Ln *εγκεντρ–* cum B^{3}CD^{c}LP al pler

20. *απιστια* et. ℵBCDLP etc ... AFG k^{scr} *-στεια* | *εξεκλασθ.* c. ℵACD^{b}et^{c} LP al omn^{vid} Chr^{719} Thdrt Antioch^{1100} Dam ... Ln *εκλασθησαν* c. BD* FG | *συ δε τη πιστει*: D^{gr} *συ – δε τη – πιστι* – erasis tribus litteris. Pro *συ* fuisse *συν* vix dubium est; pro *τη πιστι* Wtst coniecit *τη απιστια* scriptum fuisse. Vix recte. | *υψηλα φρονει* cum ℵAB ... ς Ti *υψηλοφρονει* cum CDFGLP al omn^{vid} Or^{3,276} Chr^{719} Thdrt Antioch$^{1100\cdot 1118}$ Dam. Latini *noli altum sapere*

21. *ουδε σου* sine *μηπωσ* c. ℵABCP 6. 42. 47^{txt} 67** 73. 80. cop Or$^{int4,617.637.638}$ Aug^{ps65} et^{72} et$^{cont\,faust\,9}$ Orsies^{40} (Gall^{5}) Antio^{1118} Dam. Cf et. Or^{3,276} *ει γαρ ο θεοσ των κα. φυσιν κλαδων ουκ εφεισατο, ποσω μαλλον των παρα φυσιν ου φεισεται*, et^{144} *ει των κα. φυσ. κλαδ. ουκ εφεισατο, ποσω πλεον ουδε ημων φεισεται*, et^{146} *οτι ει ο θεοσ – ποσω πλεον ημων ου φεισεται* ... ς Ti *μηπωσ ουδε σου* cum DFGL al pler vg (*ne forte nec tibi parcat*) syr^{utr} arm go (aeth^{utr} *tibi num parcet?*) Chr^{719} (vide post) Thdrt Antio^{1100} Thphyl Oec Ir^{int264} Cyp^{12} Ambrst. Chr sic: *καὶ οὐκ εἶπεν· οὐδὲ σοῦ φείσεται, ἀλλά· μήπωσ οὐδὲ σοῦ φείσηται, ὑποτεμνόμενοσ τοῦ λόγου τὸ φορτικὸν τῇ ἀμφιβολίᾳ* :: videtur *μηπωσ* in id ipsum inlatum esse, ut mitigaretur quod a Paulo dictum est, verbi eius quod praecessit, *φοβοῦ*, ratione habita. Certe enim, si verum quaeris, lectio cum *μηπωσ* non eiusmodi est quae

οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ σοῦ φείσεται. 22 *ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃς τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.* 23 *κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεντρισθήσονται·*
14, 4 *δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐνκεντρίσαι αὐτούς.* 24 *εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐνκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.*

25 *Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο,*

---

inprimis impulerit ad corrigendum, quemadmodum praeter antiquissimos testes plerique retinuerunt. | *φεισεται* cum ℵABCDFGLP al plus[75] Or[3,144. 246. 276] Chr[719] ex[mosc 2] Thdrt Antioch[1100. 1118] Dam (Or[int 687] etc *nec tibi parcet*) ... ς (= Gb Sz) *φεισηται* cum minusc vix mu Chr[719 ed] et[cat 412] Thphyl Oec (it vg Ir[int] etc *ne forte nec tibi parcat*)

22. *ιδε* cum ℵBDLP etc (*ἴδε* cdd plu, non *ἰδὲ*) ... ACFG *ειδε* | *θεου* cum ℵACDFGL al omn[vid] Clem[140] Or[3,144. 246] etc ... B praem *του* | *αποτομια* (Gb′) cum ℵ*ABC 67** arm Or[3,246] Dam ... ς *αποτομιαν* cum ℵ[c] (sed *ν* rursus deletum) DFGL al pler d f g vg (et. Or[int 2,294] et[4,637] Hil[290] Ambrst etc) Clem[140] Eus[ps 298] Chr[719] Thdrt Cyr[ioh 877] Phot[manich 3,14] etc | *χρηστοτης* (Gb′) cum ABCD* 67** (ℵ *χρηστοτητος* nec correctum) arm Or[3,246] Eus[ps 298] Dam ... ς *χρηστοτητα* cum D[c]FGL al pler d f g vg (et. Or[int] Hil Ambrst, ut ante) Clem Chr Cyr[ioh] Thdrt Phot etc | *θεου* sec c. ℵABCD* d* vg (et. am fu harl tol, non demid) cop arm Dam Pelag ... ς om cum D[b]et[c]FGL al omn[vid] demid go syr[utr] aeth Clem[140] Or[3,246] et[int bis] Eus[ps 298] (*επι δε σε χρηστοτης δια του ελεουσ*) Chr[719] Thdrt Cyr[ioh 877] al Hil[290] Aug[saep] Ambrst al | *επιμενῃς* cum ℵBD* ... ς Ln Ti *επιμεινῃς* cum ACD[c]FGL al, omn[vid] Clem[140] (Or[3,246] *επι δε το δευτερον εθνος –εαν επιμεινη* etc) Chr Thdrt Cyr[ioh] Dam etc. Latini (it vg Or[int] etc) *si permanseris* | Ln ed min *ἐκκοπήσῃ*,

23. *κακεινοι* cum ℵABCDFG al[15] Dam ... ς (= Gb Sz) *και εκεινοι* cum L al longe plu Chr[719] Thdrt al | *κακειν. δε* (d*** vg Ambrst al *sed et illi*) ... d* f g Or[int] *et illi* | *επιμενωσιν* cum ℵ*BD* ... ς Ln Ti *επιμεινωσιν* cum ℵ[c]ACD[c]FGL al omn[vid] Chr Thdrt Dam al | *απιστια* ut NBCD etc ... AFGL al *–στεια* | *εστιν* (Dam Chr[721] [sed non [720]] om) o *θεος* et. f g vg Or[int 637] Ambrst Amb[ps 118, 1081] etc; d om *est* ... L al[15] o *θεος εστιν* | *ενκεντρ-* bis, item v. sq ... ς Ln *εγκ-* : ut v. 19, ad quem vide, nisi quod A post *ενκεντρισθησονται* bis *εγκ-* habet.

24. *ουτοι οι* (D[b] add *εαν*) *κατ. φυσ. ενκεντρισθησονται* (D[b] *–ω–* pro *-η-*): ex his coniicio D[b] voluisse *ουτοι εαν κατ. φυσ. ενκεντρισθωσιν*. D[c] vero restituit lectionem primam. Cf et. syr[sch] *quanto igitur magis illi, si inserantur in olivam naturae suae.*

25. *ου γαρ θελω*: ℵ 73. 80. 118. *ου θελ. γαρ*, 37. *ου θελ. δε* | *υμασ*: F

ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ
Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, 26 καὶ
οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ Es 59, 20 s 27, 29
ῥυόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. 27 καὶ αὕτη αὐτοῖς Ier 31, 33 s
ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν
ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· 29 ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα
καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. 30 ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ
θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, 31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν

ημας (sed non f) | μη: A* om | παρ εαυτοις cum ℵCDL al pler Chr^{721} Thdor$^{mop\,94}$ Thdrt al, item *apud vosmetipsos* Or$^{int\,639\,bis}$ ... Ln Ti εν εαυτοις cum AB Dam. Confirmare vdtr syr^{sch} (*in cogitatione animae vestrae*) syrP ? go ? ... FG 47. 67** d* (*vobis ipsis*, d*** *vobis ipsi*, ut Ambrst *ipsi vobis*) f g vg Hil^{1102} Aug^{saep} etc εαυτοις :: et παρ εαυτ. et εν εαυτ. similiter LXX usurpant, apud quos Esa^{5,21} ουαι οι συνετοι εν εαυτοις, et Prov^{3,7} μη ισθι φρονιμος παρα σεαυτω. Ceterum parum credibile παρ h. l. ex 12, 16 inlatum pro εν esse. | πωρωσις (L al pauc πορ-), *obtusio* Hil^{1102} Ambrst ... d f g vg Or$^{int\,639}$ Aug^{saep} Amb Ioseph^{510} al *caecitas* (πηρωσις). Cf ad 11, 7. Ceterum ap Or^{int} cf^{639}: *patitur deus - aliquibus ex Isr. fieri caecitatem.* Paullo post: *noluit ut pro his qui caecitate decepti, id est cordis obtusione prolapsi sunt.* Item: *donec illi plebem dei in caecitatis captivitate detinerent.* Item: *cum vero - coepisset Isr. discutere a semetipso caecitatem cordis* etc. | αχρις cum ℵAB^{3}CDFGL etc ... B* αχρι

26. αποστρεψει cum ℵABCD* 39. 47. 80. aeth Euthal^{554} zacagn ex^{cod} cryptofer (in elencho div. testimoniorum) Dam ... ς και αποστρεψει cum D^{b}et^{c}EL al pler syr^{utr} cop arm Or^{2,728} Chr^{721} Thdrt al. Item d e f g vg Or$^{int\,639.\,640}$ Hil^{1102} Ambrst etc *veniet qui eripiat* (g *eripiet*, sed supra scriptum *-at*) *et avertat* (am *-tet*) ... FG αποστρεψαι, item go *hic liberans ad avertendum impietatem*

27. αφελωμαι: L *-λομαι* | αμαρτιας: 47^{txt} ανομιας

28. κατα μεν: 10. 31. 73. add ουν | FG εχθροι | δι υμας: 115. 121. 219. g^{scr} δι ημας | F δια τους πατερες

29. τα χαρισμ. και η κλη. του θεου: 37. 80. cop τα χα. του θε. και η κλ.

30. ℵ* om versum, suppl ℵ^a | ωσπ. γαρ sine και cum ℵ^{a}ABCD*EFG 3. 23. 35. 39. 47. 76. 80. 115. 124. d^{scr} d f g cop aeth^{utr} go Or$^{int\,3,50}$ et^{4,640} Chr^{722} ex$^{mosc\,2}$ (omisso et. γαρ) et$^{ed\,savil}$ Dam Thphyl Aug^{saep} al ... ς (Gb^{00}) add και cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}L al pler (e vg) syr^{utr} arm Chr^{722} montf Thdrt Oec Ambrst al (sed 48. 72. b^{scr} o^{scr} e vg Pelag Sedul ποτε και υμεις, *aliquando et vos*) | υμεις ποτε: A d g* ποτε υμεις (praeterea vide ante) | νυν: B Chr^{722} νυνι | ηλεηθητε: C 37. Thphyl ελεηθητ. | απειθεια cum ℵA(απιθ-)B^{3}L ... B*DEFG *-θια*. Item v. 32 ℵAB^{3}FGL απειθειαν ... B*DE *-θιαν*

31. και ουτοι (et. D^{b}et^c): D*FG 93. syrP mg και αυτοι. At d f g pariter

Ga 3, 22 ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν· 32 συν-
ἔκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας
ἐλεήσῃ. 33 Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς
Es 40, 13 1 Co 2, 16 ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.
34 τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;
Iob 41, 2 (Es 40, 14) 35 ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; 36 ὅτι ἐξ
1 Co 8, 6 Col 1, 16 αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς
16, 27 τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

---

ac vg Or$^{int\,641}$ et^{3,50} Ambrst al *et isti* (Aug variat inter *et ipsi, et hi, et isti*. Cf Sab) | *νυν*: 76. 115. d* om | *υμετερω* (et. ς ς$^{e\,1633}$ Wtst Gb Sz etc): ς$^{e\,1624}$ *ημετερω* cum 17. 37* 73. 114. 123. (:: tamen ex errore ab Elz editum vdtr) | *ινα και αυτοι* (17. *και αυτ. ινα*): ℵ* om *αυτοι* (suppl ℵ^{a}) | *νυν* ante *ελεηθωσιν* cum ℵBD* 4** cop Dam; Ln [*νυν*] ... 5. 17. 93. *υστερον* ... ς Ti om cum AD^{b}et^{c}EFGL al pler d e f g vg syr^{utr} arm aeth go Or$^{int\,641}$ Chr^{722} Thdrt al Ambrst rell :: superfluum ac magis etiam molestum vdbatur

32. *τουσ παντασ* pri loc c. ℵABD^{c}EL al omn^{vid} syr^{utr} (*omnem hominem*) cop arm go Or$^{int\,2,355}$ et^{4,641} Chr^{722} Thdrt Dam al Aug$^{ep\,149}$ ac^{saep} ... D*FG d e f g vg Ir^{50} et^{gr} et^{int} atque$^{int\,214}$ Amb$^{abrah\,2,10,346}$ et^{alib} al mu *τα* (FG Ir^{50} om) *παντα, omnia* | *ινα τουσ παντασ ελ.*: Latini *ut omnium* (*omnibus, universis*) *misereatur* | *ελεηση*: L 17. 114. 116. *-ησει*

33. *και σοφιασ* et. d** (* *en* pro *et*) f g m^{1} et^{83} demid Ir^{51} et (sed fluct lectio)^{int} Clem$^{304.\ 694}$ Or^{4,49} et$^{int\,3,370}$ Eus$^{marc\,71.\ 156}$ et$^{ps\,92.\ 165}$ et^{alib} Meth^{807} (Gall^{3}) Ath^{271} Tit^{352} (Gall^{5}) Caes^{87} Bas$^{bapt\,657}$ (Gall^{6}) Cyr$^{hr\,92}$ Epiph^{784} Chr^{723} Thdrt Dam al Tert$^{marc\,2,2.\ 5,14}$ et$^{hermog\,45}$ (sed his ll. omnib om *και γνωσ.*) Hil^{1108} al ... 32. d*** e vg (et. am fu harl tol) Ir^{int} ex$^{nonnull\ cdd}$ et^{edd} Cyp^{319} Novat^{292} (Gall^{3}) Hil^{436} et (ap Gall^{5})^{92} Ambrst Zeno^{110} (Gall^{5}) al mu om *και* | *θεου* et. Clem^{694} Or^{4,49} Eus marc et^{ps} etc ... FG 17. *του θεου* | *ανεξεραυνητα* cum ℵAB* (ut ubique edidimus) ... ς Ln *ανεξερευνητα* cum B^{c}DEFGL al omn^{vid}

34. *κυριου* et. Ir$^{int\,292}$ Or$^{int\,2,340}$ et$^{4,641\,s}$ Tert$^{marc\,2,2.\ 5,14}$ etc ... D* d* Zeno^{110} (Gall^{5}, non item ^{143}) *θεου*

35. *τισ προεδωκεν αυτω*: cf Amb$^{fid\,1,5}$ *Quodsi Graecos magis codices sequendos putamus, quia habent τισ προσεδωκεν αυτω, vides quoniam cui nihil addi potest, non dispar a pleno est.*

36. *εισ αυτον, in ipsum* et. d e m^{1} Ir$^{16\,gr}$ et^{lat} etc (g *in ipsum t o*) ... f guelph vg Or$^{int\,641}$ Cyp^{319} Novat^{292} (ut ante) Hil$^{436.\ 1108}$ et^{alib} Ambrst al mu *in ipso* | *αιωνασ* sine additam et. d e g vg^{cle} am harl m^{1} etc ... FG** f m^{83} fu demid tol syr^{sch} Or$^{int\,641.\ 642}$ Cyp^{319} Hil$^{436.\ 1108}$ al mu add *των αιωνων* (sed Cyp al om *αμην*, et. m^{1} et^{83})

XII.

1 *Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ θεῷ εὐάρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· 2 καὶ μὴ συνσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νούς, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρε-* Eph 5, 10. 17

XII. 1. *οικτιρμων* ut ℵB^{3}D^{c} etc ... AB*D*L al *οικτειρμ.* Similiter alibi, sed tantum B* constanter. Item FG vitiose *οικτειρων | τω θεω ευαρεστ.* cum ℵ*AP m^{94} vg (aeth *sanctam domino viventi, et grata et electa sit oblatio vestra*) Or$^{int\,4,643.\,644}$ Amb$^{incarn\,705}$ Ambrst Aug$^{civit\,10,7}$ et^{saep} Dam ... ς Ln Ti *ευαρ. τω θε.* cum ℵ^{c}BDEFGL al certe pler d e f g arm syr^{utr} cop Or$^{int\,2,187}$ et ^{4,643} Eus$^{ps\,637}$ Chr^{726} Thdrt al Tert resurr carn^{47} Cyp^{159} al

2. *και μη*: 47^{txt} 67** guelph go Chr ^{729} om *και* | *συνσχ-* cum NBDEFG ... ς Ln *συσχ-* cum ALP al certe pler | *-ζεσθε* (ℵB*LP) et *-ουσθε* (B* D^{b}et^{c}LP) cum B*LP (ℵ, D^{b}et^{c}) al plu et quod in tali re gravissimum, (scriptura enim *-σθαι* et *-σθε* tantum non ubique fluctuat) d e f g m^{94} guelph vg go cop syr^{utr} arm aeth Clem^{450} (affert inde a verbis *μὴ συσχημ.* usq *τέλειον*) Chr (^{729} *συ μη συσχηματιζου* etc) Cyr$^{ador\,492}$ (antea et. *παραστησατε*) Thdrt Dam Phot$^{cat\,436}$ et ap Oec (*τουτέστι μὴ τυποῦτε ἑαυτοὺς κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμ. τούτ.*) Or$^{int\,2,418}$ et $^{4,643.\,644}$ Cyp$^{159.\,266}$ Ambrst al mu ... Gb″ Ln *-ζεσθαι* (AB^{3}DFG) et *-ουσθαι* (ℵAB^{3}D*FG) cum AB^{3}DFG (ℵ et D*) al permu Thphyl | *του νοος* sine additam cum ABD*FG 47. 67** cop Clem^{450} Or^{3,808} (*ει τις - εξετασαι ποσοι μεν οι - και μεταμορφουμενοι τη ανακαινωσει του νοος*· vetus interpres vero - *sensus sui*) Cyp^{159} et^{266} ... ς (Gb^{00}) add *υμων* cum ℵD^{c}ELP al pler d e f g (*vestri sensus*) m^{94} guelph vg syr^{utr} arm go aeth Or$^{int\,4,643\,ss}$ Chr^{729} (certe^{txt}) Cyr$^{ador\,492}$ Thdrt Dam Aug$^{confess\,13}$ ac^{saep} Ambrst al | *δοκιμαζ. υμας*: 120^{*vid} arm add *τα διαφεροντα και* (120* absque *και*?), item Chr^{730} add *τα διαφερ.* (et^{cod} et$^{savil\,mg}$ insuper addunt *και γινωσκειν* :: cf Ro 2, 18) | *του θεου* (et. Clem) ... FG om *του* | *το αγαθον*: cum *το θελ. τ. θεου* coniungunt (hinc et. Ln ante *το αγ.* nil interpunctionis posuit) d*** f vg (*voluntas dei bona et* etc) syr^{utr} cop Chr^{730} (*θελημα μεν γαρ ην του θεου και η παλαια πολιτεια - το δε τελειον και ευαρεστον η καινη πολιτεια.* Similiter Thphyl) Marc$^{disput\,967}$ (bibl. pp. Par. 1624. - *οδηγει ημας επι το τελειον του θεου θελημα* -) Cyp$^{159.\,263}$ (ut vg) ... separant vero d* (*quae sit voluntas dei, quod bonum* etc) e g m^{94} (- *et quod bonum*) guelph go Aug$^{confess\,13}$ et^{saep} Ambrst al. Or$^{int\,645}$: „Quae sit, inquit, voluntas dei, quod bonum et beneplacitum et perfectum. *Si secundum hoc legamus quod in Latinis cdd. invenimus, hic erit sensus: Quia voluntas dei est quicquid bonum et beneplacitum et perfectum est - - Si vero*

στον καὶ τέλειον. 3 λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι
παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ
1 Co 7, 17 φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πί-
1 Co 12, 12 στεως. 4 καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ
1 Co 12, 27
Eph 4, 25 μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, 5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά
ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη, 6 ἔχοντες δὲ χαρί-
Eph 4, 11 σματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προφη-
τείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· 7 εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ

---

secundum hoc quod diximus apud Graecos haberi, id est: ut probetis quae sit voluntas dei bona et beneplacita et perfecta, *potest quidem idem quod supra diximus videri, quod omnis voluntas dei bona sit et beneplacita et perfecta. Potest autem et tale aliquid*“ etc. | το αγαθ. κ. ευαρ.: 37 το αγαθ. το ευαρεστ. (am* *bona placens et perf.*), 17. και ευαρ. και αγαθ.

3. δια τ. χαριτος: L 5. 37. 67. 73. 115. d^{scr} al fere^{30} fu guelph go syr^{p} arm aeth Thphyl Aug$^{ep\ 194.\ 215}$ et$^{civit\ 10,6}$ et^{alib} add του θεου | της δοθ. μοι: aeth^{ro} om | παρ o (B^{3} α) δει φρονειν et. Ir$^{int\ 317}$ Or$^{int\ 645\ ss}$ etc ... FG 70. f g om. Alii ut a^{scr} h^{scr*} om αλλα φρο. εισ το σωφρ. | εισ το σωφρονειν: d e f vg Or^{int} Ambrst al *ad sobrietatem,* Ir$^{int\ 317}$ guelph *ad prudentiam,* Aug$^{civ\ dei\ 10,6}$ et^{alib} *ad temperantiam,* g *ad sobrietatem t sanam* (suprascriptum *salvam*) *sapientiam.* Ita vero Hier$^{iovin\ 1}$: „*non* ad sobrietatem, *ut male in Latt. cdd. legitur,* sed sapere, *inquit,* ad pudicitiam, *si quidem Graece scriptum est* εισ το σωφρονειν. Item Or$^{int\ 647}$: *Quod in Graeco dicitur* σωιφροσυνη, *in nostris autem codd., hoc est, in scripturis divinis* sobrietas *a maioribus interpretatum est, ab aliis tamen eruditis viris* temperantia *ponitur.* Etc. | ο θεοσ εμερισεν et. fu demid harl syr^{p} Hier$^{iovin\ 2}$ Aug$^{civ\ dei\ 10,6}$ et^{saep} al ... A guelph am tol syr^{sch} Or$^{int\ 645.\ 647}$ Ambrst al εμερισ. ο θεοσ :: cf 1 Co 7, 17

4. καθαπερ: D*EFG ωσπερ | πολλα μελη cum ℵBDEFG 115. d e f g guelph vg Or$^{int\ 645.\ 647}$ Thdrt Thphyl Ambrst Aug$^{civ\ dei\ 10,6}$ et^{alib} al ... ς Ti μελη πολλ. cum ALP al fere omn Bas^{2,662} Chr^{735} Antioch^{1153} Dam Oec | μελη παντα: F f vg Ambrst Aug$^{civ\ dei\ 10,6}$ et^{alib} παντ. μελ. | εχει πραξιν et. d e g vg Ambrst (*non eadem habent officia*) etc: F* f guelph syr^{utr} Or$^{int\ 645.\ 647}$ Aug$^{civ\ dei\ 10,6}$ et^{alib} πραξ. εχει (Aug *non eosdem actus habent*)

5. ουτωσ: 31. 37. 46. 57. 76. 80. 115. 121. 124. d^{scr} al aliq syr^{sch} cop arm Antioch^{1153} add και | εσμεν et. Or^{3,439} et$^{int\ 645.\ 647}$ Eus$^{dem\ 506}$ etc ... FG f g om | το δε cum ℵABD*FGP 47^{txt} Antioch^{1153} Dam ... ς Ti ο δε cum Dbet^{cEL} al pler Eus$^{dem\ 506}$ Chr^{735} Thdrt al

6. εχοντ. δε ... P εχ. ουν, Or$^{int\ 648}$ *habentes enim* ... 114. 121. 12^{lect} Thdrt om copulam | διαφορα: D* διαφοραν, d* *diffidentiae,* d** *differentiae,* d*** *differentes* (praecedit *donationes*)

διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· 8 εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι.

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ, 10 τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, 11 τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύ- 14, 18 16, 18
ματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, 12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ

---

7. *ειτε διακονιαν* (et. ℵ* Or$^{int\,648.\,650.\,654}$ etc): ℵ^{c} 1. 37. 72** 109. 121. 8^{pe} lect^{t5} Bas$^{eth\,289}$ (non item$^{bapt\,662}$) Thdrt^{cod} (sine o?) *ειτ* (ita ℵ^{c}, rell *ειτε*) *ο διακονων* | *ειτε ο διδασκων ... A ειτε διδασκαλειαν*

8. *ειτε*: D*EFG d e f g vg Or$^{int\,648}$ Bas$^{eth\,289}$ Pelag (non item Ambrst Aug$^{doctr\,chr\,4}$) om | *προϊσταμενος* et. Clem^{309} Bas$^{eth\,289}$ etc ... ℵ *προϊστανομενος*

9. *αποστυγουντεσ* et. Clem$^{198.\,309.\,451}$ Chr^{738} (*καὶ οὐκ εἶπεν· ἀπεχόμενοι, ἀλλὰ μισοῦντες, καὶ οὐχ ἁπλῶσ μισοῦντες, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μισοῦντεσ. τὸ γὰρ ἀπὸ τοῦτο πολλαχοῦ ἐπιτάσεώσ ἐστι παρ' αὐτῷ, ὡσ ὅταν λέγῃ ἀποκαραδοκίαν καὶ ἀπεκδεχόμενοι καὶ ἀπολύτρωσιν.*) etc ... FG *μεισουντεσ.* Latini *odientes* (d e f g vg Ambrst), *odio habentes* (Tert$^{marc\,5,14}$ Aug$^{doctr\,chr\,4}$) | G *κολλομενοι*, F *καλλομενοι*

10. *προηγουμενοι* (et. D^{b}et^{c}, d *praevenientes*): D* *προσηγουμ.*

11. *τω κυριω δουλευοντεσ*: 71. Euthal^{cod} om | *κυριω* (Gb′) cum ℵABD^{b} et^{c}ELP al fere omn cdd^{gr} ap Hier$^{ad\,marcell}$ (vide post) ap Ambrst (vide post) ap Or$^{int\,651}$ (vide post) d*** e f vg syr^{utr} cop arm go aeth utr (nec aliter, ut hoc adnotem, georg slav^{edd} et^{cdd}) Clem^{309} Or$^{int\,4,651}$ Ath^{208} (in ep ad Dracont. *εἰ μὲν οὖν τὸν καιρὸν ἐφοβήθησ – οὐκ ἀνδρικὸν τὸ φρόνημα· ἔδει γὰρ – λέγειν τε τὰ τοῦ μακ. παύλου ῥήματα· ἐν τούτοισ πᾶσιν ὑπερνικῶμεν, καὶ μάλιστα ὅτι οὐ πρέπει τῷ καιρῷ δουλεύειν ἀλλὰ τῷ κυρίῳ*) Bas^{2,289} Chr^{739} (*διὰ γὰρ τούτων ἁπάντων ἔστι δουλεῦσαι τῷ θεῷ· ὅσα γὰρ ἂν ποιήσῃσ εἰσ τὸν ἀδελφόν, εἰσ τὸν δεσπότην σου διαβαίνει*) Thdrt (et.$^{cat\,448}$: *ὁ τοίνιν τῷ πνεύματι ζέων καὶ προθύμωσ τῷ δεσπότῃ δουλεύει* etc) (Euthal teste Wtst in prooemio: *διδάσκει – ἀγαπῆσαι – σπουδὴν τῆσ πρὸσ τὸν θεὸν δουλείασ.* Locum non inveni ap Zacagn) Antioch$^{1087.\,1168.\,1198}$ Dam Thphyl Oec schol^{115} et^{aliorum} Thph (*ὅταν φιλάδελφοσ εἶ, ὅταν ἀγάπην ἔχεισ – τότε δουλεύεισ τῷ κυρίῳ· εἰσ ἑαυτὸν γὰρ ἀναδέχεται ὅσα ποιεῖσ τῷ ἀδελφῷ*). Hier vero^{1,133} vallars in ep. 27 ad Marcellam, postquam dixit „Latinorum cdd. vitiositatem ad Graecam originem voluisse se revocare", habet: „illi legant *spe gaudentes*, *tempori servientes*, nos legamus *domino servientes*." Or$^{int\,651}$ „scio autem in nonnullis Latinorum exx haberi *tempori servientes:* quod non mihi vdtr convenienter insertum, nisi si quis forte ita dictum putet ut in aliis idem ap. ait: *Tempus breve est; superest ut qui habent uxores tanquam non habentes sint* 1 Co 7, 29, vel ut illud dictum est: *Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.* Ante haec ipsum illud *τῷ κυρίῳ δουλεύειν* explicatur sic: „Ille

Col 4, 2 θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, 13 ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. 14 εὐλο-
Mt 5, 44 1 Co 4, 12 γεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. 15 χαίρειν

domino servit qui potest dicere: Nobis unus dominus Ies. Chr. per quem omnia et nos per ipsum" etc: quae quidem ex ipso Or petita videntur.) Aug$^{doctr\ chr\ 4}$ Pelag Sedul al ... ς (item Gb, sed non ς^{e} Sz) καιρῳ cum D*et D$^{nov\ FG}$ 5. d* g cdd^{lat} ap Hier (vide ante) ap Or^{int} (vide ante) ((Cyp$^{ep.\ 5.}$ in ed. Brem. 1690. „circa omnia enim mites et humiles ut servis dei congruit, temporibus servire et quieti prospicere et plebi providere debemus", at nülla Pauli aut scripturae mentione facta. Minus etiam aequum erat huc trahere Ign ep. ad Polyc. 3. τοῖς καιροῖς καταμάνθανε. Quod Wtst habet „Nyss hom. in Steph bis", ex errore fluxit.)). Sic vero Ambrst: *„tempori servientes.* In Graeco dicitur haberi sic: *deo servientes,* quod nec loco ipsi competit. Quid enim opus erat summam hanc ponere totius devotionis, quando singula membra quae ad obsequia et servitia dei pertinent memorat? In omnibus enim iis quae enumerat plenum domino servitium exhibetur. Nam servire tempori quid sit, alibi solvit cum dicit: *Redimentes tempus* etc Eph 5, 16. Quoniam autem dixerat *spiritu ferventes,* ne hoc sic acciperent ut passim et inopportune verba religionis ingererent tempore inimico, per quod forte scandalum excitarent, statim subiecit: *tempori servientes,* ut modeste et cum honestate aptis et locis et personis et apto tempore religionis fidem loquerentur" -). Etiam in brevibus epistulae praefixis in cdd^{lat} (in his am et fu, cf sub XLII.) caput inscribitur: *de tempore* (sic am fu, alii *tempori*) *serviendo.* Ex ed. Erasm. 2 (et sqq) transiit lectio καιρω et. in Lutheri versionem: Schicket euch in die Zeit. Ceterum καιρω passim iam in cdd. uncial. invenitur sic scriptum ΚΡΩ, κυριω vero omnino scribi solet $\overline{\text{ΚΩ}}$.

13. χρειαις cum ℵBDb$^{et\ c}$ELP al omn^{vid} d*** e f vg^{cle} fu demid harl tol syr^{utr} (et^{p} et.$^{mg\ gr}$) cop arm aeth go Clem^{309} Or$^{int\ 651}$ (*usibus sanctorum,* ad quae addit ipse ut vdtr interpres: *memini in Latinis exemplaribus magis haberi* memoriis sanctor. communicantes, *verum nos nec consuetudinem turbamus nec veritati praeiudicamus, maxime cum utrumque conveniat aedificationi*) Chr^{740} (et. exponit) Thdor$^{mop\ 97.\ 98}$ Thdrt Dam Thphyl Oec Aug$^{doctr\ chri\ 4}$ (Pelag et Sedul utramq lectionem testantur, quemadmodum Sedul, postquam explicuit *necessitatibus,* pergit: *Aliter: memoriae sanctorum communicantes, hoc est* etc.) ... D* FG ἕνια τῶν ἀντιγράφων ap Thdor^{mop} (l. l., addit vero: τῆς αὐτῆς οὔσης διανοίας) d* g am cdd ap Or^{int} (vide ante) Hil^{1257} Ambrst Aug$^{serm\ 49}$ de verb dom al μνειαις (*memoriis*)

14. εὐλογειτε (D*^{vid} -εισθαι) τ. διωκ. υμας h. l. cum ℵABD^{b}LP al omn^{vid} vg rell Clem^{607} etc: D*et^{c}E d e pon post καταρασθε ... FG f g m^{112} Or^{int} ex^{mss} plane om (:: transiliendo) | τ. διωκ. υμας cum ℵADELP al pler vg (et. fu demid etc) syr^{utr} rell Bas^{2,289} Chr^{744} Thdrt Dam al Or$^{int\ 652}$ ed Augrom^{71} Ambrst al ... Or^{2,786} τους εχθρους υμων

μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. 16 τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς 15, 5
συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. 17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων 2 Co 8, 21 Prov 3, 4
ἀνθρώπων, 18 εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων
εἰρηνεύοντες, 19 μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε Dt 32, 35 Heb 10, 30
τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω,
λέγει κύριος. 20 ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν
διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις Prov 25, 21 s

---

(libere) ... Ti om υμασ cum B 47. 67** am (Clem^{607} ευλογητεον τους διωκοντας, ευλογειτε κ. μη κατ.)

15. κλαιειν cum ℵBD*FG 47. 67. d e f g m^{96} vg go syrp mg arm Or$^{int\,652}$ Ambrst Aug$^{doct\,chr\,4}$ al ... ς praem και cum AD^{c}ELP al pler syr^{sch} cop aeth Bas^{2,289} Chr^{745} Thdrt Dam al (Or^{3,321} του γαρ αγιου εστιν κλαιειν μετ. κλαιοντ. και χαιρ. μετ. χαιρ.) Tert$^{idol\,13}$ Amb$^{laps\,virg}$

16. εισ αλλ. φρονουντεσ: P* add αγαπητοι | μη τα υψηλ. φρονουντεσ: P* 12^{lect} om | B* συναπαγαμενοι | γινεσθε: DE γιγνεσθ. (D* -σθαι)

17. καλα sine additam cum ℵA*^{vid}BDELP al omn^{vid} d e syr^{utr} cop arm zoh aeth Or$^{int\,653}$ delar ex^{cdd} omn Chr^{747} Thdrt Dam al ... Ln add ενωπιον του θεου και c. A**. Item FG d*** f g guelph m^{24} vg go arm^{usc} Lcif^{183} (Gal^{16}) Ambrst al (Or$^{int\,edd}$ ante Delar.) add ου μονον ενωπειον (sic FG) του θεου αλλα κει (sic FG, om fu) ενωπιον των ανθρωπων (:: ex 2 Co 8, 21 ad quem locum et. Polyc^{388} respicere vdtr: προνοουμ. αει του καλου ενωπ. θεου και ανθρωπων) | παντων cum ℵA*^{vid}BD^{c}ELP al pler f vg (et. am fu demid) syr^{utr} cop arm go Or$^{int\,653}$ Chr^{747} (ex^{mosc}, item^{montf} ανθρω. παντ.) Bas^{2,289} Thdrt (om ανθρ.) Dam al Ambrst al ... Ln των cum A**D*FG^{rg} 19. 55. (et. 47. ap Wtst, non ap Treg) 8^{pe} d e g guelph m harl tol Lcif^{183} ... 44. 46. 80. plane om (c^{scr} om ανθρωπ. ut Thdrt)

19. εκδικησισ et. f g: AFG Or^{2,612} (non item$^{2,687\,not}$ ex^{cat} nec$^{int\,2,687.\,692.\,4,653}$) -κησεισ | εγω et. d e f vg syr^{sch} aeth Or$^{int\,653}$ etc: g guelph cop arm syrp c. ob. Tert$^{marc\,4,16}$ et^{5,14} Cyp^{222} Ambrst al et ego | ανταποδωσω: FG ανταποδω (sed f g pariter ac d e vg etc retribuam)

20. αλλα (ℵP 37. al αλλ) εαν cum ℵABP 5. 10. 23. 37. 57. 67** 73. d* vg cop arm Bas^{2,289} Dam Or$^{int\,4,654}$ ... ς Ti εαν ουν cum D^{c}EL al plu Chr^{748} Thdrt Thphyl Oec ... syr^{sch} et si, aeth et si quoque, Did^{181} libere εαν γαρ ... Gb'' εαν sine copula cum D*FG 2. 33. 35. 80. 106. 108. d*** e f g m^{24} guelph go | FG εκθροσ | ψωμιζε (D^{b} et^{c} -μιζαι, FG -μειζαι, item D^{b} ποτιζαι, FG ποτειζαι) ... A -σε, 37* -σον | εαν διψα (109** -ψηση): D* (Treg ex errore D^{c}) d e 109** praem και (item Cyp^{302}:: ex Prov) ... D^{b} et^{c} 46. 63. 116. 177. 238. 13^{lect} 14^{lect} arm go εαν δε διψ. Praeterea L 109* 178. om εαν διψα, ποτ. αυτ. | επι την κεφαλην: B επ. τησ κεφαλησ

ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 21 *μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.*

XIII.

Pe 2, 13 a

1 *Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν.* 2 *ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται.* 3 *οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς·* 4 *θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.* 5 *διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ*

---

21. *νικω*: A *νικου* | *υπο*: FG *απο*

XIII. 1. *πασα ψυχη* et *υποτασσεσθω* c. NABDcELP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop go arm aeth Or^{1,790} et$^{int\,4,654.\ 655}$ (uberius dicit de *ψυχη*) Did^{int} ^{6,291} Bas$^{eth\,312}$ Chr$^{751.\ 752}$ Thdrt Gennad$^{cat\,458}$ Acac$^{cat\,459}$ Dam al Aug rom^{72} Cassiod^{24} al ... D*FG d* f g m^{89} fu harl Ir$^{int\,321}$ Ambrst al *πασαις* et *υποτασσεσθε* | *ει μη υπο θεου* (Gb″) c. NABDcE**LP al plus^{70} Bas $^{eth\,312}$ Chr^{752} Isid^{2,216} Thdrt^{cod} ... ς Ti *ει μη απο θεου* cum D*E*FG al vix mu Or^{1,790} Thdrt^{ed} Dam | *αι δε ουσαι* sine additam cum NAB D*FG 67** 12^{lect} d e f g m^{89} vg cop arm aeth^{utr} go Dam Ir$^{int\,280.\ 321}$ (Did$^{lat\,321\,vid}$) Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *εξουσιαι* cum DcELP al pler syr^{utr} Or^{1,790} Chr^{752} Thdrt Thphyl Oec | *υπο* sec: FG 12^{lect} *απο* | *θεου* sine artic cum ℵ*ABDEFGP al^{15} Chr^{752} Dam ... ς (= Gb Sz) *του θεου* cum ℵcL al longe plu Or^{1,790} Chr ex^{mosc1} Thdrt

2. *ληψονται*. cum NAB*D*FG ... ς *ληψ*. cum B^{3}DcELP al omn^{vid}

3. *τω αγαθω εργω αλλ. τω κακω* (Gb′) cum NABD*FGP 6. 67** d (*bono opere sed malo*, d*** correxit *operis*, nil amplius) e f g m^{89} guelph cop go (aeth *ei qui facit bonum* etc) Clem^{147} (non adscripsit *αλλα τω κακω*) Dam Ir$^{int\,280}$ Tert$^{gnostic\,14}$ al. Similiter *boni operis sed mali* vg Or$^{int\,4,655}$ Ambrst^{edd} ... ς *των αγαθων εργων αλλ. των κακων* cum DcEL al fere omn syr^{utr} arm Chr^{753} Thdrt al Ambrst^{ed}

4. *σοι* et. d e f g m^{89} guelph vg Ir$^{int\,280}$ Or$^{int\,4,655}$ Tert$^{gnostic\,14}$ etc ... FG^{rGgr} 61. 116. b^{scr*} o^{scr} om (Ambrst^{semel} habet, semel non habet) | *το αγαθον*: B om *το* | *εκδικ. εισ οργην* cum ℵcABLP al longe plum^{89} (*vindex est in iram*) guelph vg syr^{utr} cop arm aeth go Ir$^{int\,280.\ 321}$ Or$^{int\,4,655}$ etc ... ℵ*D^{b}et^{c}E al^{25} fere d*** Chr^{754} Thdrt *εισ οργ. εκδικ.* (Chr *ενδικ.*) ... D*FG 177. d* f g om *εισ οργην*, hinc Gb^{0}

5. *αναγκη υποτασσεσθαι*: Or$^{int\,6.\,6}$ *necesse est subditos esse*, nec aliter syr^{utr} cop arm; aeth *per necessitatem subiecti este*, vg Ambrst^{edd}

τὴν συνείδησιν. 6 *διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.* 7 *ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν.* 8 *Μηδενὶ μηδὲν* Mt 22, 37 ss
ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον Ex 20, 13 ss
νόμον πεπλήρωκεν. 9 *τὸ γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ* Lv 19, 18
κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ Ga 5, 14
τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς Ia 2, 8

---

necessitate subditi estote, Aug$^{rom\ 74}$ *necessitati subditi estote* ... DEFG d e f g m^{89} guelph go Ir$^{int\ 280}$ *υποτασσεσθε* (Gb′), omisso *αναγκη*. Praeterea pro *υποτασσεσθαι* ς^{1624} et^{1633} (non item^{1656} etc) *προτασσεσθαι* ex errore | *αλλα και*: FG^{r}G^{gr} om *και*

7. *αποδοτε* sine copula cum ℵ*ABD* 67. m^{89} am demid tol sah cop (Or ^{1,252} et^{3,294}, sed afferuntur verba: *αποδοτε* etc sine eis quae praecedunt, item Or$^{int\ 3,961.\ 975.\ 4,481}$, sed nec aliter^{456} in h. l.) Dam Cyp^{305} (ut Or) Aug^{saep} Cassiod^{25} ... ς add *ουν* cum ℵ^{c}D^{c}EFGLP al fere omn d e f g vg^{cle} (et. fu harl) syr^{utr} arm go (aeth *et* –) Chr^{755} Thphyl Oec Ambrst al (Thdrt *αποδ. τοινυν*)

8. *οφειλετε* (ℵ^{c} *οφιλητε*) et. Or ^{1,252} et$^{int\ 3,961.\ 4,656.\ 657}$ etc (B* *οφειλειτε*) ... ℵ* 4. e^{scr} Or^{3,294} *οφειλοντες* (ℵ *οφι–*) | *αλληλ. αγαπαν* cum ℵABDE FGP al fere^{10} d e f g m^{89} vg syr^{sch} arm go Or ^{1,252} et^{3,294} et^{int} Chr^{755} Thdrt Dam Cyp^{305} al ... ς (=Gb Sz) *αγαπ. αλληλ.* cum L al plu sah cop syr^{p} aeth Thphyl Oec

9. *το γαρ* et. Clem^{568} Or$^{int\ 4,657}$ etc ... FG f g Ambp$^{s\ 118,1252}$ *γεγραπται γαρ* (libere syr^{sch} *nam etiam illud quod dixit*) | *ου μοιχευσεις* etc: P 121. *ου μοιχευσης, ου φονευσης, ου κλεψης, ου ψευδομαρτυρησης* (haec 121. om) *ουκ επιθυμησης* | *ου κλεψ.* sine *ου ψευδ.* c. ABDEFGL al^{25} fere d e f g am fu tol syr^{sch} sah (om et. *ου μοιχ.*) go Clem^{568} (om et. *ο. επιθυ.*) et^{897} (om et. *ο. φον.*) Or^{3,669} (om et. *ο. επιθυ.*) et$^{int\ 3,831}$ (om et. *ο. επιθ.*) Dial^{831} (om et. *ο. επιθ.*) Cyr$^{ioh\ 752}$ Thdrt Dam al Aug$^{doctr\ chr\ 1}$ et^{alib} Amb$^{ps\ 118,1252}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *ου ψευδομαρτυρησεις* cum ℵP al plu (7 ap Scri) vg^{cle} demid harl cop syr^{p} arm aeth Or$^{int\ 4,657}$ Chr^{757} (om *ο. επιθυ.*) al | *ει τις ετερα* sine additam et. Clem^{bis} Or^{3,669} et^{670} Dial^{831} etc ... ℵ* (non item^{c}) A 77. 93. 116. Dam add *εστιν*, item d e f (non g) vg Or$^{int\ 657}$ etc | *τω λογω τουτω* cum ℵB DEFG 37. 45. d^{scr} g Or^{3,669} et^{670} ... ς *τουτω τω λογω* cum ALP al pler d e f vg Clem^{897} (et^{568} *εν τουτω μονω ανακεφ. τω λογω*) Dial^{831} Chr^{757} Cyr$^{ioh\ 752}$ Thdrt Dam etc | *εν* (Clem^{568} Or^{3,670} om) *τω* et. Clem^{897} (et ^{568}) Or^{3,669} (et^{670}) Dial^{831} Thdrt Dam etc Chr Cyr^{ioh} ... BFG om, nec expri d e f g vg Or$^{int\ 657}$ Ambrst etc. Hinc Ln [*εν τω*] | *αγαπησεις*: P *–σης* | *ως σεαυτον* cum ℵABDE al plus^{30} Clem^{568} Or$^{3,669.\ 671}$ Dial^{831} (sed fluct lect) Thdrt Dam ... ς *ως εαυτον* cum FGLP al plu Clem^{897} (sed fluct lect) Chr Cyr^{ioh} Thphyl Oec (:: cf Mt 19, 19. 22, 39 Mc 12, 31 Lc 10, 27 Iac 2, 8 Gal 5, 14, quibus ll. omnibus ex auctoritate testium

1 Co 13, 4 σεαυτόν. 10 ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα
οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. 11 Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα
1 Th 5, 6 ss Eph 5, 11. 14 ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία
ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. 12 ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν.
ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὅπλα
τοῦ φωτός. 13 ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ
κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ,
Ga 3, 27 14 ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς
πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

σεαυτον edendum est; tamen ubique cdd plu secundi vel tertii ordinis *εαυτον* praebent. Hinc altera forma, quam speciosiorem nonnulli putant, non praefertur nisi opinionis licentia.)

10. *η αγαπη - εργαζεται* et. Clem^{614} Or$^{int\,657}$ etc: A om. Item Cyr$^{ioh\,752}$, certe enim post *ωσ εαυτον* non addit nisi *πληρ. ουν νομ. η αγ.* | *τω πλησιον* (FG *πλησειω*) et. d e (g vide post): f (g) vg Or$^{int\,657}$ Ambrst etc *dilectio proximi* (g *proximo t i*) | *ουκ εργαζεται*: D* 2. 17. 38. 48. 72. 73. 213. 238. al$^{2\,scr}$ *ου κατεργαζ.* | *ουν* c. ℵA^{vid}BD^{b}et^{c}EL al pler f vg sah cop syr^{P} go Clem^{614} Or$^{int\,2,306}$ et^{4,657} Chr^{757} Thdrt Dam Aug^{gra} et arb^{735} al ... D*FG d e g m^{16} aeth^{utr} Aug$^{ps\,81}$ et^{alib} al *δε* ... 115. 8^{pe} Ambrst al *γαρ*, syr^{sch} *quia* - ... P 93. 12^{lect} om copulam

11. *ειδοτες*: A*FG** (sed f g *scientes*) *ιδοντεσ* | *ηδη* (A *ηδει*) hoc loco cum ℵABCDE 37. d e vg (*quia hora est iam nos de somno surgere*) Dam Ambrst Hier$^{iovin\,1}$ ... ς Ti ante *εξ υπν.* pon cum FGL al pler f g go Clem^{628} Chr^{761} Thdrt Thphyl Oec; P ante *ωρα*, 115. ante *εγερθ.* pon ... syr^{sch} arm aeth non expri | *υμασ* cum ℵ*ABCP 37. 76. d^{scr} Clem^{628} ... ς Ln (ex errore) Ti *ημασ* cum ℵ^{c}DEFGL al pler d e f g vg sah cop syr^{sch} arm go Chr Thdrt Dam al ... syr^{P} aeth Or$^{int\,658}$ Cyr$^{ioh\,459}$ om | FG 47. *εξ υπνουσ* | *ημων*: P *υμων*

12. *ηγγικεν* et. Clem^{628} Or$^{2,806.\,647}$ et^{3,485} etc ... A *ηγγισεν* | *αποθωμεθα* et. Clem^{628} etc ... D*et^{c}(non item^{b}) EFG *αποβαλωμεθα*. Latini (d e f g vg Or$^{int\,658}$ Cyp^{258} Ambrst etc) *abiiciamus* (*abiciamus*) | *ενδυσωμ. δε* (Gb′) cum ABC*D*EP sah^{woid} cop go Clem^{628} Or$^{int\,658}$ Dam ... ς *και ενδυσωμ.* cum ℵ^{c}C^{3}D^{b}et^{c}FGL al omn^{vid} vg arm aeth Chr^{762} Cyr ador^{84} Thdrt al Cyp^{258} Ambrst al ... syr^{utr} *ενδ. ουν* ... ℵ* sah^{cod} *ενδυσ.* sine copula | *τα* (17. om) *οπλα* et. Clem^{628} Or^{3,558} et$^{int\,658}$ etc Cyp^{258} Ambrst Orsies^{46} etc ... ADE 32. 93. d* e *τα εργα*

13. *ευσχημονωσ* (FG *-μωνωσ*): d e f g vg etc *honeste*. Quam ad vocem Amb$^{off\,1,221}$: *quod Graeci dicunt ευσχημονωσ: hoc autem proprie significat bono habitu, bona specie.* | *κωμοισ*: 37* *-μαισ* | *εριδι και ζηλω* et. Ir$^{int\,282}$ Or$^{int\,3,56}$ et^{4,638} etc ... B sah Clem^{538} Amb$^{ps\,118,1144}$ *εν ερισι και ζηλοισ*, *in contentionibus et aemulationibus*, item Cyp^{258} *in certaminibus et zelo*

14. *αλλα* cum ABD^{c}E ... ς Ln *αλλ* cum ℵCD*FGLP al certe pler | *κυριον* (d* *deum*, i. e. posuit *dm* pro *dnm*) et. Or$^{int\,1,80}$ et$^{2,164.\,215.\,658}$ et^{4,659} etc:

XIV.

1 *Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν.* 2 *ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.* 3 *ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.* 4 *σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στῆσαι* 15, 1. 7 15, 7 14, 10 Ia 4, 12 11, 23

B Clem^{287} (*ενδυσασθαι γαρ παγκαλως ημιν ο θειος αποστολος συμβουλευει τον* $\overline{\text{χν}}$ $\overline{\text{ιν}}$ etc) om | *ιησ. χριστ.* et. Or$^{\text{cat eph}\,214}$ et$^{\text{int}\,1,80}$ et^{2}ter et^{4,659} etc ... B go (*domin. nostr. Chri. Ies.*) Clem *χρι. ιησ.* (Or$^{\text{int}\,3,888}$ Amb$^{\text{tob}\,616}$ *induite dominum Iesum*) | *και τησ* et. Clem^{287} Or$^{\text{int}\,2,164.\ 215}$ et^{4,659} Bas$^{\text{regg}\,358}$ etc ... D*FG d* f g om *και* | *εισ επιθυμιασ* c. ℵBDELP al fere omn Ign$^{\text{intpol}\,262}$ Clem^{287} Or$^{\text{int}\,2,164}$ (*ad concupiscentias*) Bas$^{\text{regg}\ 358}$ Chr^{764} Thdrt Thphyl Oec ... AC 1. Ath^{2,317} (ep^{1} ad Castor) Cyr$^{\text{niceph}\ 1,758}$ Thdrt^{com} ex^{cod} Dam *εισ επιθυμιαν* (Amb$^{\text{fid}\ 3,497}$ *in concupiscentia*), FG *εν επιθυμειαισ*, item d e f g vg Ambrst etc *in concupiscentiis* (d*** f vg *in desideriis*). Cf et. Aug$^{\text{doct chri}\ 4}$ ubi ad verba: *et carnis providentiam ne feceritis in concupiscentiis* haec adnotat: *quodsi quisquam ita diceret:* et carnis prov. ne in concupiscentiis feceritis, *sine dubio aures clausula numerosiore mulceret. Sed gravior interpres etiam ordinem maluit tenere verborum. Quomodo autem hoc in Graeco eloquio sonet – viderint eius eloquii usque ad ista doctiores: mihi tamen quod nobis eodem verborum ordine interpretatum est, nec ibi videtur currere numerose.*

XIV. 1. *διαλογισμων* et. Or$^{\text{cat cor}\ 79}$ etc ... 3. 37. 46. 47* 57. 66** 73. 109. k^{scr} o^{scr} al^{10} Chr$^{770\,\text{com}}$ (non $^{761\,\text{txt}}$ nec^{com} ex$^{\text{cod}\ 1}$) Thdrt *λογισμων*

2. *ο δε* et. Clem^{736} Or^{1,245} et^{4,243} al mu ... FG *οσ δε* | *εσθιει* et. d* Clem Or et Or$^{\text{int}\,2,154}$ Tert$^{\text{psych}\ 15}$ Hier$^{\text{iovin}\ 2}$ etc ... D*FG d*** e f g vg arm Or$^{\text{int}\,2,210}$ et$^{4,531.\ 659\,\text{bis}}$ Ambrst Aug$^{\text{rom}\,78}$ et^{alib} etc *εσθιετω* (*manducet*)

3. *εξουθενειτω* et. Clem$^{170.\ 535}$ Or$^{\text{int}\,659.\ 660}$ (*non spernat*) Epiph^{507} Tert psych^{15} (*ne nullificet*) etc ... A 68. 5^{lect} Or$^{\text{int}\,674}$ *κρινετω* | *ο δε μη* cum ℵ*ABCD* 5. d* go Clem^{170} (et^{535} *ο μη εσθ. τον εσθ. μη εξουθενειτω· ο δε εσθ. τον μη εσθ. μη κρ.*) Dam ... FG f g *ουδε ο μη* (*neque qui non*) omisso *μη* ante *κρι.* ... *ς και ο μη* cum ℵ^{c}D^{c}ELP al pler d*** vg syr^{utr} sah aeth Bas$^{\text{eth}\,273}$ Epiph^{507} Thdrt Thphyl Oec Or$^{\text{int}\,659.\ 660}$ Aug$^{\text{confess}\ 10}$ Ambrst al ... omittunt copulam cop Chr^{770} (in^{com}), item e (d* *qui autem*, d*** praeposuit *et*, nec vero delevit – per incuriam – *autem*. Hinc factum vdtr ut e dubius neutrum transscriberet) | *ο θεοσ γαρ*: L al pauc *ο γαρ θε*. Praeterea cf Epiph^{507} ubi post *μη κρινετω* haec adduntur: *κυριω γαρ εσθιει και πινει, και κυριω ουκ εσθιει και ου πινει.* Similiter v. 6 verba Pauli aucta sunt.

4. *δυνατει γαρ* (Gb′) cum ℵABCD*FG ... D^{b}et^{c}P Bas$^{\text{eth}\,273}$ ex^{edd} et^{cdd} Chr^{771} (et.^{mosc}) syrP (add *εστιν* c. ob.) *δυνατοσ γαρ ... ς δυνατοσ*

αὐτόν. 5 ὅς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. 6 ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. 7 οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· 8 ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀπο-

---

γαρ εστιν cum L al omn^{vi} Thdrt Dam. Ex Latt d e f g vg go Cyp$^{71\text{-}313}$ Or^{int660} (sine *enim*) Ambrst al *potens est enim*; Or^{int659} *potest enim* (:: cf Hom$^{clem\ 1,6}$ ubi est ὃ *δυνατεῖ ποιεῖν*, et Epitom quae substituit ὃ *μὴ δυνατὸς εἴη ποιεῖν*.) | ο κυριος cum ℵABCP sah cop arm go aeth Bas$^{eth\ 273}$ cdd Aug$^{cont\ adima\ 14}$ Orsies^{44} (Gall^{5}) Opt^{476} (ibidem), item *dominus eius* syr^{sch} ar^{e} ... ς ο θεος cum DEFGL al certe pler d e f g vg syr^{p} Or^{int660} Bas$^{eth\ 273\ ed}$ Chr^{771} Thdrt Dam al Cyp$^{71\text{-}313}$ Augaliq Ambrst al (:: cf v. 3)

5. οσ μεν γαρ cum ℵ*ACP 26. 39. d e f g vg (hi Latini *nam alius*) go Bas$^{eth\ 273}$ Dam Ambrst (*nam alius quidem*) al: Ln οσ μεν [γαρ] ... ς Ti om γαρ c. ℵCBDEFG al pler syr^{utr} cop arm aeth Or^{int660} (Dial^{824}) Chr^{771} Thdrt al Aug$^{rom\ 80}$ et^{alib} al :: videbatur minus aptum | εκα στοσ: 3. 5. 14. 37. 62. 1^{scr} syr^{sch} add δε (37. δ') | εν: A 38. 54. cat txt^{473} fu Chr^{771} Thdrt om

6. κυριω φρονει sine additam cum ℵABC*DEFG 23. 57. 67** d e f g vg cop aeth Or^{int660} Ambrst Aug$^{cont\ adim\ et\ mor\ manich}$ ... ς (Gb^{0}) Ti add και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει cum C^{3}LP al pler syr^{utr} arm Bas$^{eth\ 274}$ Chr^{772} Thdrt Dam Phot$^{cat\ 475}$ al | και ο εσθιων cum ℵABCDEFGLP al^{70} d e f g vg syr^{utr} cop arm aeth Or^{int660} Bas^{eth} Chr Thdrt Dam etc ... ς (= Gb Sz) om και cum minusc pauc (minime probat Clem^{170} ο εσθιων, λεγων, κυριω εσθιει etc) | ευχαριστει γαρ (et. Or^{int660} Bas$^{eth\ 274}$ etc): P 31. 43. c^{scr} syr^{sch} ar^{e} arm Clem^{170} Isid^{2,138} Dam και ευχαρ. | τω θεω pri loco (et. Clem^{170} Or^{int660} Tert psychic^{15} etc): A 52. τω κυριω | και ο μη εσθιων usq ευχ. τ. θεω: L om (transiliendo; similiter 66* ab ημεραν ad ημεραν, al^{3} ab εσθιει ad εσθιει transiliunt) | και ευχ. τ. θεω: 17. add και ουδεισ αυτω στρατευεται

7. και ουδεισ: C^{3} add ημον (sic), item cop

8. εαν τε γαρ (d e f g vg *sive enim*): 17. arm aeth om γαρ, item *sive etiam* Or^{int661} | αποθνησκωμεν pri loco cum ℵB al plu Chr^{772} Cyr$^{act\ 29}$ et^{58} Thdrt al ... Ln αποθνησκομεν cum ADEFGP 14. 30. 41. 47. 48. 62. 73. 80. 113. 114. 115. a^{scr*} Ephr^{3,407} Dam ... CL al fere^{10} αποθανωμεν | τω (FG om) κυριω αποθνησκομεν: ℵCL al Chr$^{mosc\ 2}$ τ. κυ. αποθνησκωμεν | εαν τε (FE^{rc}G g add ουν) αποθνησκωμεν cum ℵBCL al plu Chr^{773} Cyr$^{act\ 58}$ Thdrt Dam ... Ln εαν τε αποθνησκομεν cum AD EFGP al fere^{10} Ephr^{3,407} ... al aliq ε. τ. αποθανωμεν

θνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. 9 *εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέθανεν* 2 Co 5, 15 1 Th 4, 14
καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. 10 *σὺ δὲ τί*
κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; 14, 4 2 Co 5, 10
πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ. 11 *γέγραπται* Es 45, 23 Phi 2, 10 s
γάρ· ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ πᾶσα
γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ. 12 *ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ*
ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ. Mt 12, 36

9. *χριστος* sine *και* cum ℵ*AviBC*D*etcEFGP al plus20 f g vg (et. fu demid etc) cop arm aeth Or1,436 et4,135. 342 etint4,661 Cyrhr 239 Chr773 tertio loc Cyrglaph 54. 307 etesa 745 etact 29. 58 Dam Ambrst Anast256 (Gall12) Sedul ... ς (Gb00) add *και* cum ℵccC3DbL al longe plu d* et*** e am syrutr Irint 209 Orint 4,661b Chr 773bis Thdrt al Fulgarian al | *απεθαν. και εζησεν* cum ℵ*ABC cop arm aeth Orint 4,661 bis Cyrhr 239 Chr773 semel Cyrglaph 54. 307 etesa 745 etact 29. 53 Dam Anast256 al. Item FG f g vg Or 1,436 et 4,135. 342 Cyrsophon 614 (etzach 791 *απεθ. κ. ανεζησ.*) schol niceph 2,268 Ambrst Pelag Fulgarian *απεθαν. κ. ανεστη ...* ς (= Gb Sz) *απεθ. κ. ανεστη κ. ανεζησεν* cum minusc (syrsch *mortuus est et revixit et resurrexit*) Thdrt; item ℵcDbLP al longe plu syrP Ephr 3,407 Chr773 semel Thphyl. Oec *απεθ. κ. ανεστ. κ. εζησεν.* Similiterque D*etcE d* e Irint 209 Gaudserm 12 *εζησεν και απεθαν. και ανεστη* | *κυριευση*: LP 17. 122. nscr *-ευσει*

10. *συ δε τι*: Ggr* add *γαρ* (vdtr ipse* delevisse) | *τι κρινεις*: 47. *τισ ει ο κρινων* | *τ. αδ. σου* pri (et. Orint 662): D*EFG 45. d e f g am** Ambrst add *εν τω μη εσθιειν* | *η* (L *ει*) *και συ τι εξουθ. τ. αδ. σου*: 178. 238. syrP (ex cdd2) om ... f g am** Ambrst add *in manducando* (g Ambrst *in edendo*) | *παντεσ γαρ* (47mg 67** om) *παραστ. τ. βημ. τ. θεου*: 47* om | *τ. θεου* (Gb′) cum ℵ*ABC*DEFG 47mg d e f g am fu harl tol marian cop armcdd Orint 4,662ter et663 (*quod vero in praesenti quidem loco* tribunal dei, *ad Cor. vero* tribunal Christi *posuit, ego quidem nullam puto esse differentiam* etc) Dam Augmor mani Fulgari Sedul ... ς *τ. χριστου* cum ℵccC2viLP al pler guelph vgcle demid syrutr armed go Or1,254 Didtri 17 et76 Chr774bis Cyract 87 Gennadcat 478 (atque ap Cyract et ap Gennad ex ista lectione concluditur: *θεὸσ οὖν ἄρα ἔστιν ο χς*) Thdormop 100. 101 (uberius tractat) Thdrt Antioch1106 Tertmarc5,14 al. Cf et. Polyc6 (ap Dress384): *παντασ δει παραστηναι τω βηματι του χριστου και εκαστον υπερ εαυτου λογον δουναι.*

11. *οτι* (et. Orint 662. 663 Didtri 17. 76 etc): DgrviFgrG *ει μη*, g *nisi t quoniam* | *πασ. γλωσσ. εξομολογ.* cum ℵACDbLP al omnvid vg cop arm syrP Iust apol 1,52 Didtri 17. 76 Chr774 Thdrt Dam al Augcont adim etalib al ... Ln *εξομολ. πασ. γλωσσ.* c. BD*etcEFG d e f g guelph go (syrsch aethutr *και εμοι εξομ. πα. γλ.*) Orint 662 Ambrst al :: hoc ordine et. LXX; eo ordine quem ipsi sequuti sumus et. Phil 2, 11. Valuit ad mutandum id quod praecedit: *εμοι καμψει π. γον.* | *τω θεω*: 47. demid syrP txt *τ. κυριω* ... syrsch aeth *mihi*

12. *αρα ουν* cum ℵACDbetcELP2 al fere omn cop syrP arm go Chr774 Thdrt Antioch1106 Dam etc ... Ln om *ουν* cum BD*FGP* 67** syrsch.

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. 14 οἶδα
20 καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. 15 εἰ γὰρ διὰ βρῶμα ὁ
1 Co 8, 11 ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. 16 μὴ
1 Co 8, 8 βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. 17 οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ

Item d e f g vg Or$^{int\,662}$ Ambrst Aug al *itaque* pro **αρα ουν**, cf 8, 12. 9, 16. 18. 14. 19. | *ημων*: c 116. *υμων* | *εαυτου*: c *αυτου* | *δωσει* cum ℵ A C D^{c} E L P (*δωσει λογον*) al fere omn Polyc^{6} (vide ante) Chr^{774} ex mosc^{1} Thdrt Antioch^{1106} Dam etc ... Ln *αποδωσει* cum B D* F G 39. Chr^{774}. Ex Latinis *reddet* d e f g vg Or^{int} Ambrst al, *dabit* Cyp^{158} | *τω θεω* cum ℵ A C D E L P al fere omn Or$^{int\,662.\,668}$ Chr^{774} Thdrt Antioch ^{1106} Dam etc Ambrst al ... B F G 54. 67** f g Cyp^{158} Aug$^{cont\,adim}$ et mor eccl om (vide supra et. Polyc), hinc Ln [*τω θεω*]

13. *κρινωμεν*: P 37* *-νομεν* | *κρινατε*: D* F G *-νετε* ... P *-νομεν* | *προσκομμα*: B arm (similiter ac syr^{sch}) om. Cf et. syr^{sch} *ut offendiculum fratri tuo non ponas.* | *η* (B syr^{sch} arm om) *σκανδαλον*: 37. 47** 68. 93. 115. 120. 238. b^{scr*} n^{scr} o^{scr} al fere^{10} Chr ^{775} ex$^{mosc\,1}$ Cyr$^{ador\,249}$ Antioch^{1106} al *εισ σκανδαλον*

14. *οιδα*: 17. add *δε* | *εν κυριω* (et. Or$^{int\,664.\,665}$ etc): L P 37. 48. 71. 93. 116. al fere^{15} arm *εν χριστω* | *δι εαυτου* cum ℵ B C al sat mu Chr^{781} semel Dam Thphyl. Item d e f g vg (item rell) Or$^{int\,664}$ etc (*per ipsum*) ... Gb Sz Ln Ti *δι αυτου* cum A D E F G L P al longe plu (10 ap Scri, 6 ap Mtthaei) Chr$^{781\,semel}$ Thdrt (*τὸ γὰρ δι' αὐτοῦ τοῦτ' ἔστιν διὰ τὴν εὐαγγελικὴν αὐτοῦ νομοθεσίαν*) Oec et Sev ap Oec (*τοῦτ' ἔστι τοῦ θεοῦ*) schol$^{113.}$ (*ἤτοι τοῦ κυρίου ἢ ὡς τὰς νομικὰς παρατηρήσεισ παύσαντοσ· ἢ δι' ἑαυτοῦ τοῦτ' ἔστιν οὐδὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀκάθαρτον*) | *τι*: D^{b} (non item ^{c}) post *κοινον* pon | *εκεινω*: D G^{r*vid} *εκεινων* (sed *ν* prorsus erasum)

15. *ει γαρ* (Gb') cum ℵ A B C D E F G P (L^{sil}) al^{10} d e f g guelph vg cop syr$^{P\,mg}$ arm Or$^{int\,664.\,665}$ Antioch ^{1120} Dam Ambrst etc ... *ς ει δε* cum L^{treg} al pler syr^{sch} et$^{P\,txt}$ go (aeth *et* –) Chr^{781} Thdrt al | *ο αδελφ. σου*: F G om *ο* | *απολλυε* (et. Ir$^{209\,gr}$ et^{lat} Or^{1,762} etc): D^{c} E L al mu (6 ap Scri) *απολυε* ... F G *απολλυειν* (f g aeque ac d e guelph vg etc *noli – perdere*)

16. *ουν* et. Clem^{166} Or$^{int\,667}$ etc: fu allachm *enim* (syr^{sch} *et* –) ... F G 3. f g go arm om | *υμων* cum ℵ A B C L P al omn^{vid} f guelph* syr^{P} Chr^{782} Thdrt auct^{sing} cleric ... D E F G d e g m^{16} guelph** go syr^{sch} (cop *bonum nostrum et bonum vestrum*) Clem ^{166} Or$^{int\,667}$ Ath$^{lat\,2,643}$ (exhortatio ad monachos) Dam Aug$^{rom\,81}$ Ambrst al *ημων*

17. *βρωσισ κ. ποσισ* et. d e f g m^{16} guelph vg etc ... A F G^{r} G^{gr} *βρωσεισ* (et. c) *κ. ποσεισ*

ἐν πνεύματι ἁγίῳ· 18 ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. 19 ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. 20 μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά, Tit 1, 15
ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι· 21 καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου 1 Co 8, 13
προσκόπτει. 22 σὺ πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ

18. *εν τουτω* (Gb″) cum ℵ*ABCD*FGP 5. d e f g m[16] vg sah cop Or[int 667] bis et[668] (*in hoc, hoc est, in spiritu sancto*) Dam Ambrst Aug[cont adim] etc ... ς *εν τουτοις* cum ℵ[c]D[c]EL al fere omn guelph go syr[utr] arm Chr[783] Thdrt Thphyl Oec Tert[psych 15] (*nam qui in istis servit, placabilis et propitiabilis deo nostro est*) | *τω χριστω* cum ℵBCD[c]ELP al fere omn (47. *τω κυριω*) Chr Thdrt Dam etc ... Ln om *τω* cum AD*FG | *δοκιμος* cum ℵACDEFG[2]LP etc ... B (et* et[3], B[3] enim accentum *δοκίμοις* addidit) G[gr*] *δοκιμοις*, item 77. post *ανθρωποις*

19. *ἄρα*: invenitur in cdd etiam *ἆρα*, ut L n[scr] (sed n[scr] *διωκωμεν*, non *-κομεν* habet). Ln[ed min] *ἆρα οὖν – διώκομεν – ἀλλήλους;* Ceterum *αρα ουν* vertunt ex Latinis *itaque* d*** e f guelph vg Or[int 668] Ambrst etc, *itaque ergo* d* g | *διωκομεν* (et. Ln[ed min]) cum ℵABFGLP 39. 43. 73. 116. 238. a[scr] o[scr] Chr[783] ex[mosc 1] ... ς Ln[ed mai] Ti *διωκωμεν* cum CDE al longe plu Chr[edd] Thdrt Dam al. Item *sectemur* d e f g m[16. 97] guelph vg rell Or[int 668] Ambrst etc | *εισ αλληλουσ* sine additam et. Or[int 668] etc: D*EFG d e f g m[16. 97] guelph vg (sed non demid harl*vi) Ambrst al (sed non Aug[mor manich] et[cont adiman]) add *φυλαξωμεν* (*custodiamus*). Quam in lectionem Luc[brug] „*non omittas*".

20. *καταλυε* et. Clem[171] etc (Or[int 668] *nolite - solvere*): FG *καταλυειν* (d e f g guelph vg etc *noli - destruere*) ... ℵ* (non item[c]) *απολλυε* | *καθαρα*: ℵ[c] add *τοισ καθαροισ*

21. *κρεα* et. Clem[170. 550] Or[1,762] etc ... D[b] (non item[c]) 37. *κρεασ* | *πιειν*: D* *πειν* ... FG Clem[550] (non [170]) *πινειν* | *προσκοπτει* et. ℵ[a] Or[1,762] et[int 3,962] et[4,668. 669] etc ... ℵ*P *λυπειται*. Nil addidimus cum ℵ*(et[a]) AC 67** syr[sch] cop aeth ar[e] Or[1,762] (affert *καλον το* usque *προσκοπτει*) Or[int 3,962] et[4,668] et[669] Dam Aug[cont adim] ... ς (Gb[0]) Ln (neglecto Or) Ti add *η σκανδαλιζεται η ασθενει* cum ℵ[c]BDEFGLP al fere omn (76. 115. Chr[783] *σκανδαλιζ. η προσκ. η ασθ.*) d e f g m[97] vg sah syr[p] arm Bas[2,437] et[670] Chr[784] (et[783]) Thdrt al Ambrst al. Explicatur locus schol[115] et[alibi] sic: *σκανδαλίζεται, ὡσ κοῦφοσ· προσκόπτει, ὡσ τυφλώττων· ἀσθενεῖ, ὡσ ὀλιγόπιστοσ.*

22. *ην εχεισ* cum ℵABC tol al[lachm] cop Or[int 669] Aug[rom 81] et[cont adim] Pelag ... ς Ti om *ην* cum DEFGLP al omn[vid] d e f g vg (et. am fu demid) syr[utr] sah arm aeth Chr[784] Thdrt Dam Ambrst Aug[mor manich] al. Fluctuat ergo lectio inter ΙΝΗΝ et ΙΝ. | *κατ. σεαυτον* cum ℵA BCDELP al plu ... ς (non ς[e] Gb Sz) *κα. σαυτον* cum minusc vix mu Chr[784] ... FG *κα. σεαυτω* | *ενωπ. του θεου* (et. ℵ[a]): ℵ* 20. 42. 91. 123. 238. Chr[784] (consentiente comm) om

θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει· 23 ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν.

XV.

14, 1 1 *Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. 2 ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· 3 καὶ γὰρ ὁ Χρι-*
Ps 68 (69), 10 *στὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. 4 ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν*

---

23. *εαν*: B *αν* | *φαγη*: L *φαγει* | *κατακεκριται*: P *κατακρινεται* | *ο ουκ*: D*P 37. 71. *το ουκ*. Ceterum ℵ* a *πιστεως* ad *πιστεως* transiluit, correxit ℵa. | *αμαρτια εστιν*: addunt hoc loco eoque solo doxologiam: *τω δε δυναμενω* usq *εις τ. αιωνας· αμην* (cf infra 16, 25—27), L al fere200 et lectionaria (G g h. l. certe spatium vacuum habent) syrP arP (et. govid) Chr Cyract Thdrt Dam al, item cdd ap Orint687 ... contra habent ad finem totius epistulae ℵBCD*E al pauc d e f vg syrsch cop aethutr are Orint687 Ambrst al ... utroq loco habent AP 5. 17. (109lat) armcdd etzoh ... neutro Dc viF (spatio vacuo post 16, 24) (G g vide ante) Marcion ap Orint cdd ap Hier (utvid). Accuratiora vide ad finem epistulae.

XV, 1. *δε*: P* 77. 87. bscr* oscr al3 om | FG *εαυτοις* (F *-τους*) *αρεσκον* (sed f g *placere*)

2. *εκαστος* sine copula cum ℵABCDEFGLP al longe plu d e f g m78 vg cop syrP aeth Orint671 (Bas2,456) Chr791 Thdrt Dam Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *γαρ* cum minusc vix mu (syrsch arm *δε*) | *ημων* cum ℵABCD*etCL al plu d** e (vgcdd teste Sab) syrutr cop rell Orint671c Bas2,456 excdd2 Chrcat496. 497 (eadem in comm ap Montf cum *υμων* leguntur) Oec Augmor manich auct sing cleric (Ambrst plane om) ... DbFGP al plus25 d* f g m78 vg (et. am fu demid harl tol) Orint671a et 672 Bas2,456 edd vet Chr791 Thdrt Dam etc *υμων* | *εισ το αγαθον* (et. Orint671 bis) ... ℵ* om (sed add ℵa)

3. *ο χριστος*: D*FG om o | FG *ουκ εαυτω* | *επεπεσαν* cum ℵABCDEFGP al permu (4 ap Scri) Dam ... ς *επεπεσον* (ςe1633. 1641 *-σεν* ex errore) cum L al plu, nec aliter editi Chr Thdrt etc

4. *προεγραφη* (LP al *-φει*) cum ℵACDcELP (et D*FG *προσεγραφ.*) al omn vid (sed P 14. 17. 37. add *παντα*) guelph (*praescribta sunt*) syrutr cop go Chr792 Thdrt Dam al Augcont faust13 etalib (*ante scripta sunt*) ... B d e f g m78 vg arm aeth Orint671. 672 Ambrst al *εγραφη*, praetereaque B add *παντα* (ut etiam P al8) ... libere Clem572 *η γραφη λεγει* |

ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. 5 ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, 6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 7 διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσ- 14, 1
ελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. 8 λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς
ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν 2 Sm 22, 50 Ps 17 (18), 50
θεόν, καθὼς γέγραπται· διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν
καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. 10 καὶ πάλιν λέγει· εὐφράνθητε ἔθνη Dt 32, 43

εγραφη (Gb″) cum ℵ*BCDEFG 67** 80. d e f g guelph m[78] vg syr[sch] cop arm aeth go Clem[572] Or[int bis] Aug[cont faust 18] et[alib] al ... ς *προεγραφη* (LP -φει) cum ℵ[c]ALP al pler syr[P] Chr[792] Thdrt Dam Phot mani[3,14] | *και δια της παρακλ.* (et. Gb+Sz) cum ℵABC*L al plus[25] d* syr[sch] arm aeth Thdrt[2,1103] ... ς Ti om *δια* cum C[corr]DEFGP al plu d*** e f g m[78] guelph vg syr[P] cop go Clem[572] Chr[793] Thdrt[ter] (ad h. l. et[1,1227] et[2,457]) Dam Photmanich[3,14] Or[int 671. 672] Ambrst al | *εχωμεν*: P 17. 116. al[3scr] *εχομεν* ... B Clem[572] add *της παρακλησεως*, item Or[int 672] (non item[671]) add *ad deum*

5. *κατα χριστ. ιησ.* cum BC[2]DEGL al pler d e g m[78] guelph cop arm[cdd] go Chr[793] Dam ... ℵAC*FP 37. 72. 109. f vg syr[utr] arm[ed] aeth Or[int 673] Did[tri 231] Thdrt Ambrst *κατ. ιησουν χριστον*

7. *ο χριστος*: F om *ο* | *υμας* cum ℵACD[b]et[c]EFGL al plu d** e f g m[79] guelph vg syr[utr] cop arm go aeth Or[int 673 bis 674 bis] Chr[793] Ambrst ... ς (= Gb Sz) *ημας* cum BD*P 47. al mu d* Thdrt Dam | *του θεου* cum ℵABCDEFGP 37. ... ς om *του* cum L al pler Chr[793] Thdrt Dam

8. *γαρ* (Gb″) cum ℵABCDEFGP 5. 6. 19. 73. d e f g guelph vg cop go Cyr[act 65] Dam Or[int 674] Ambrst etc (aeth[utr] Epiph[892] *ουν*) ... ς *δε* cum Ł al pler syr[utr] arm Chr[796] Thdrt Thphyl Oec | *χριστον* (Gb″) cum ℵABC cop arm aeth Or[int 674] Did[tri 217] Epiph[892] Chr[797 com] (*τον χν*) Cyr[act 65] Dam Facund[768] (Gall[11]) ... LP al longe plu cat[txt 500] guelph vg go Ath[955] Chr[796 txt] Thdrt[bis] Thphyl Oec Ambrst al *χριστον ιησουν* ... ς *ιησουν χριστον* cum DEFG b[scr] o[scr] al pauc[vid] d e f g harl syr[utr] | *γεγενησθαι* cum ℵAC[2]D[c]ELP al omn[vid] Did[tri 217] Epiph[892] Chr[796. 797] Cyr[act 65] Thdrt Dam. al ... Ln *γενεσθαι* cum BC*D*FG arm Ath[955]

9. *δια τουτο*: sic ℵ[a] restituit pro *δια του προφητου* | *εν εθνεσιν* absque additam et. Or[int 674 bis] etc ... ℵ[c] 1. 5. 11. 17. 72. 80. 106. 238. c[scr] al fere[20] guelph go vg[cle] (et. harl tol, sed non am fu demid) cop syr[P] Chr[798] (et. mosce) Pelag Sedul add *κυριε* (:: e LXX) | *τω ονομ. σου ψαλω* cum ℵABCFLP al omn[vid] d e f vg guelph etc (et. Or[int bis]) ... D[gr]E[gr]G g cop (aeth *psallam tibi in populo*) *ψαλω τω ονομ. σου*

Ps 116 (117), 1 μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 11 καὶ πάλιν· αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν
Es 11, 10 κύριον, καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. 12 καὶ πάλιν
Mt 12, 21 Ἡσαΐας λέγει· ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν
ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 13 ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πλη-
ρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ
περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι
καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης τῆς

11. *και παλιν* sine additam cum ℵ A C L P al pler vg arm^{ed} aeth^{PP} Or$^{int\,674}$ Chr^{798} (om et. *παλιν*) Thdrt Dam Thphyl Oec Ambrst ... Ln add *λεγει* cum B D E F G 1. d e f g guelph cop syr^{utr} go arm^{cdd} aeth^{ro} | *παντ. τα εθνη τον κυριον* (:: hoc ordine nemo in LXX) cum ℵ A B D E P 47. d e guelph vg syr^{P} go arm^{ed} cop (*πα. τ. εθν. αιν. τ. κυρ.*) Chr^{798} Thdrt Dam Ambrst al ... *ς τον κυριον παντ. τα εθν.* cum C F G L al pler f g syr^{sch} arm^{cdd} aeth Or$^{int\,674}$ Thphyl Oec (:: ut LXX) | *και* (ante *επαιν.*): 17. 42. 63. 109. a^{scr} c^{scr} al fere^{10} syr^{sch} Chr^{798} om | *επαινεσατωσαν* (:: ut LXX ex ℵ A) cum ℵ A B C D E 39. Chr^{798} ex$^{cod\,1}$ et$^{mg\,savil}$ Dam ... *ς. επαινεσατε* cum F G L P al pler Chr^{798} Thdrt Thphyl Oec (:: ut LXX ex cdd pler)

12. *ησαι. λεγει* (et. Or$^{int\,674}$): ℵ cop *λεγ. ησα.* | *ανισταμενος*: ℵ *ανιστανομενος* | *επ αυτω εθνη*: 37. *εθν. επ αυτ.*

13. *πληρωσαι* cum ℵ A C D E L P al omn^{vid} Chr^{798} Thdrt Dam etc ... B F G *πληροφορησαι.* Latini plerique (d e f g guelph vg Or$^{int\,675}$ Ambrst etc) *repleat*, fu al^{lachm} *inpleat*, m^{79} *adimpleat* | *πασης χαρας και ειρηνης* cum ℵ A C D E L P al omn^{vid} (sed 37. om *χαρας και*, al pauc *ελπιδος* vel *ευφροσυνης* pro *ειρην.*) etc ... B *εν παση χαρα κ. ειρηνη*, item omisso *εν* F G | *εν τω πιστευειν* (et. Or$^{int\,675\,bis}$): D E F G d* e f g m^{79} arm Vig^{varimad} om | *εισ το περισσευειν* (et. Or$^{int\,675\,bis}$): B 57. om | *εν τη ελπιδι* (et. Or$^{int\,bis}$): D* (non item b et c) E F G^{vg} 31. 44. g Chr$^{mosc\,1}$ om *εν*. Sic d*: *ad abundandam vobis spem nostram in virtute spir. sancti*

14. *αδελφοι μου* (D*E F G d* f g m^{79} Thdrt Ambrst om *μου*) hoc loco cum ℵ A B C L P al omn^{vid} d*** m^{79} vg cop syr^{P} Or$^{int\,675}$ etc ... D E F G d* e f g syr^{sch} (arm *και αυτ. εγω αδελφ. μ. περι υμ.*) Thdrt post *περι υμων* pon | *περι*: B *υπερ* | *και αυτοι* (et. Or$^{int\,675}$): D E F G d e f g m^{79} Chr$^{802\,com}$ (invito cod^{1}) om | *αγαθωσυνης* (D E L P 17. 37. al$^{2\,scr}$ al *-θοσυνης*) et. Clem^{586} Or$^{int\,675}$ ap Delar (antea edebatur *dilectione*) ... F G d e f g m^{79} vg Ambrst al *αγαπης* | *πεπληρωμενοι* (et. Clem Or^{int} etc): D E F G d* e f g syr^{sch} praem *και* | *πασης της* cum S B P 113. 116. k^{scr} n^{scr} al^{vid} Clem^{586} Dam ... *ς* Ln Ti om *της* cum A C D E F G L al pler Chr$^{802.\,803}$ Thdrt | *δυναμ. και αλληλ.* cum ℵ A B C D^{b} P etc (falsus est Treg de lectione D^{b}, quoniam non vidit *και* ante *αλληλ.* a D^{b} additum rursusque a D^{c} deletum). Eodem ordine L etc *δυναμ. και αλλοι σ* (vide post) ... D$^{gr\,*}$ et^{c} E F G *αλληλ. δυναμενοι*, item f *ut invicem*

γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. 15 τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ 16 εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 17 ἔχω οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν· 18 οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο

possitis monere, g *ut alterum possitis monere*, m[79] *ut alterutrum possitis cohercere* (contra d e vg *ita ut possitis alterutrum monere*) | *αλληλους*: Gb′ *αλλους* cum L al fere[70] cat[txt 503] g syr[utr] Or[int 675 bis] Chr[802. 803] Thdrt Thphyl Oec

15. *τολμηροτερον* cum ℵCDEFGLP al omn[vid] (109. *τολμηρον*) Chr[803] Thdor[mop 105] Cyr[act 37] Thdrt Dam al ... Ln[ed min] *τολμηροτερως* cum AB | *εγραψ. υμιν* sine additam cum ℵ*ABC cop aeth[utr] Or[int 676 bis] Chr[803] (et. mosce) Cyr[act 37] Aug[unit eccl] (ed. Bened.[2,358]) ... ς (Gb[0]) Ti add *αδελφοι* cum ℵ[c]DEFGLP al omn[vid] d e f g vg syr[utr] arm Thdrt Dam Ambrst al. Ceterum 3. 108. post *απο μερους* pon; syr[utr] arm add *μου*. Incipit autem a verbis *τολμηροτερον δε εγρ.* caput *ιθ′*. | *επαναμιμνησκων* (o[scr] *υπαναμ.*): B *αναμιμνησκ.* Item Cyr[iul 328] (sed non[act 37]) *αναμιμνησκω, φησιν, υμας* etc. Contra Chr[803] *επαναμιμνησκων, τουτεστι μικρον τι αναμιμνησκων.* | *απο του* cum ℵBF Dam ... ς Ln Ti *υπο του* cum ACDEGLP al omn[vid] Chr[803] Thdrt (om *του*) Cyr[act 37] etc

16. *ειναι*: D*FG *γενεσθαι* (sed d e f g *ut sim*) | *χριστου ιησου* cum ℵABC FGP 37. d e f g vg syr[P] Or[int 676] Cyr[iul 328] Dam Aug[rom 83] et[unit eccl] (ut ante) Ambrst ... ς *ιησου χριστου* cum DEL al pler syr[sch] cop arm aeth Chr[804] Cyr[act 37] Thdrt al | *εις τα εθνη* (et. Or[int 676 bis]): B om | *ιερουργουντα* etc: Or[int 676] „*quod nos habemus sanctificans evangelium dei* (sic et. d e f g vg), *Graeci magnificentius dicunt ιερουργουντα το ευαγγ. τ. Θεου, quod licet non plene a nobis, posset tamen dici: sacrificans evang. dei, per quod ostenditur sacrificale opus esse annunciare evglium.* | *γενηται*: B *γενηθη* | *ευπροσδεκτος* (et. Or[int 676 bis]): FG f g Fulg[fid cath] om

17. *την καυχησιν* cum BC[vid]DEFG 37. ... ς om *την* cum ℵALP al fere omn arm Chr[805] Cyr[act 37] Thdrt Dam (Did[tri 167] et[193] *εχω ουν πεποιθησιν*) | *τον θεον* cum ℵABC[vid]DEFGLP al longe plu cat[txt 506] Did[tri bis] Chr Cyr[act] Thdrt Dam Oec ... ς (= Gb Sz) om *τον* cum minusc ut[vid] pauc Thphyl

18. *τολμησω* cum ℵ*ACDEFGLP al omn[vid] m[9] (*audeam*) cop syr[P] Ath[534] Bas[eunom 320] Chr[805 bis] Cyr[act 37] Dam ... ℵ[c]B Did[tri 167. 193] Dial[macedon 452] Cyr ap Thdrt[5,40] *τολμω*, item *audeo* d e f g vg syr[sch] arm Or[int 676. 677] Archel[591] (Gall[3]) Ambrst al | *τι* hoc loco cum ℵABCDEFGP 37. 76. 80. 115. d e f g m[9] vg Ath[534] Did[tri 167. 193] Bas[eunom 320] Chr[805 bis] Thdrt Cyr[act 37] et ap Thdrt Dam(Dial[maced] *τι εγω λεγειν*) Or[int bis] Archel Ambrst al ... ς ante *ὧν* cum L al pler syr[utr] cop arm aeth Oec

Χριστὸσ δι᾽ ἐμοῦ εἰσ ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, 19 *ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματοσ θεοῦ, ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.* 20 *οὕτωσ δὲ φιλοτιμούμενον, εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστόσ, ἵνα μὴ ἐπ᾽ ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ,*
Es 52, 15 21 *ἀλλὰ καθὼσ γέγραπται· οἷσ οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.*

---

18. *λαλειν* c. ℵABCLP al pler syrP arm Ath^{534} Didtri bis Bas^{320cod} Cyr^{act} Dam Oec, item *loqui* d e f g (*dicere t loqui*) m^{9} vg Or$^{int\ bis}$ Archel Ambrst. Similiter 76. 115. Chr$^{805\ bis}$ Thdrt Thphyl *λαλησαι ... DEFG ειπειν*, Bas$^{eunom\ 320\ ed}$ Dial^{maced} Cyr ap Thdrt^{5,40} *λεγειν* | *κατειργασατο* cum ℵABCP al omn^{vid} ... Ti *κατηργ.* cum DEFGL (:: cf 7, 8. 2 Co 7, 11. 12, 12.) | *χριστοσ*: FG o *χρ.* | *δι εμου*: B add *λογων* | *υπακοην*: B *ακοην*

19. *εν δυναμει* pri: D* (non^{b} πεc) et^{non}EFG d* f g m^{9} add *αυτου* (d* f g *in virtute eius signorum et prodigiorum*, m *et virtute eius, signis et prodigiis*) | *πνευματοσ θεου* (Gb′) cum ℵDbLP al plu syr^{sch} et$^{P\ txt}$ aeth (*spir. domini*) Or$^{int\ 676.\ 677}$ Chr$^{805\ bis}$ Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 38}$ Thdrt Dam Thphyl Oec ... Gb Sz Ln *πνευμ. αγιου* cum ACD*et^{c}EFG (sed^{gr*} *αυτου πν. αγ.*) al plus^{15} d e f g m^{9} vg cop arm syrP ^{mg} Ath^{534} Bas $^{eunom\ 320}$ Did$^{tri\ 168.\ 193}$ Dial$^{maced\ 452}$ Cyr ap Thdrt^{5,40} Augunit eccl (ut supra) Ambrst al ... Gb″ Ti *πνευματ.* sine additam cum B, item Pelag^{com} (non^{txt}) et Vig^{varim} (non$^{tri\ 12}$) | *ωστε με απο ιερουσ. και* (L** om, Cyr$^{act\ 38}$ post *κυκλ.* pon) *κυκλω μεχρ. του ιλλ. πεπληρ.* cum ℵABCLP al omn^{vid} vg (*per circuitum* pro *και κυκλ.*) cop syr^{sch} (*ita ut Hierosol. circumiverim usque add Illyr.*) et^{P} aeth (arm^{ed} om *κ. κυκλ.*) Or^{int676} (*– ab Ierusalem in circuitu usque –*) Chr^{805} Thdrt Dam Ambrst (*in circuitu* ut Or^{int}) Augunit eccl^{9,358} (*et in circuitu*) etc. Eandem lectionem confirmant Ign^{256} (ad Tars^{2}) *παυλου – του απο ιερ. και κυκλω μεχρι του ιλλ. πεπληρωκοτοσ το ευ.*, item Or^{4,95} (ex Eus^{6,25}) *παυλοσ ο πεπληρωκωσ το ευαγγ. απο ιερ. και κυκλω μεχρι του ιλλ* (cf et. Or$^{1,378.\ 709}$), item Eus$^{mai\ 106}$ (Eus$^{hist\ 3,1}$ *παυλου – απο ιερουσ. μεχρι του ιλλ. πεπληρωκοτοσ το* etc) ..... DEFG *ωστε πεπληρωσθαι απο ιερ. μεχρι του ιλλυρικου και κυκλω*, item d e *ita ut compleretur ab ierusalem usque in illyricum et in circuito* (e *–tu*), f *ita ut repleverim ab ierusalem usque ad illiricum et in circuitu*, g *ita ut compleretur t compleverim ab ierosalem usque ad illyricum et in circuitu*

20. *φιλοτιμουμενον* cum ℵACD^{b}et^{c}EL al fere omn (sed 116. 129** *–νοσ*) syr^{sch} et^{P} (et. ^{mg} gr) Or^{1,378} (libere$^{cat\ cor\ 56}$ *οτι απο – πεπληρωκα – φιλοτιμουμενοσ –*) Chr^{806} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{1,1425} Dam etc ... Ln *φιλοτιμουμαι* (FG *φειλοτιμοιμαι*) cum BD*FGP (f g *sic autem cupide desideravi*). Libere d e vg Or$^{int\ 676}$ Ambrst al *sic autem hoc* (Ambrst om) *praedicavi evangelium* (contra Ambrst$^{ed\ rom}$ *illic autem praedicare visus sum* etc). | *ευαγγελιζεσθαι*: P 30. 109. n^{scr} Chr^{806} ex mosce *–λισασθαι* | *ουχ* (D^{b} *ουκ*, sed^{c} *ουχ*) *οπου*: D*FG f g Chr^{806} *οπου*

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
23 νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν Act 19, 21
δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, 24 ὡς ἂν πο-
ρεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι 28
ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ

ουκ. Praeterea sic Chr^{com} (et. cat): *ουδε γαρ ειπεν· οπου ουκ επεισθησαν, αλλ· οπου ουδε ωνομασθη ο χς.* | *ωνομασθη*: LP 17. *ονομ.* | *χριστος*: D*FG 219* Chr$^{806 bis}$ *ο χρ.* | *επ αλλοτριον θεμελιον*: FG *επ αλλοτριω θεμελιω*

21. *ανηγγελη*: ℵ 62** 238. al$^{4 scr}$ *ανηγγελλη* ... FG *αναγγελη*, C *απηγγελη* | *οψονται* (h. l. et. LXX): B 37. cop ante *οισ ουκ ανηγγ.* pon

22. *ενεκοπτομην* cum ℵABCLP rell omn^{vid} ... DEFG *ενεκοπην* | *τα πολλα* cum ℵACLP al omn^{vid} Chr^{806} Thdrt Dam etc, item *plurimum* (g *multum t plurimum*) d e f g vg Or$^{int 677}$ etc ... Ln *πολλακισ* cum BDEFG | *προσ υμασ*: G g add *απο πολλων αιτων ωσ αν ουν πορευομαι του ελθειν υμασ* (g *ex multis iam ..... venire ad vos*, media non dantur, sed punctis super Graeca positis error significatur). Item add F *απο πολλων αιτων ωσ αν υν*, f *ex multis iam praecedentibus annis*. Addit vero etiam vg^{cle} (non item am fu demid harl tol etc) Pelag Ps-Bed (et. invitis mss. Or$^{int ed}$ ante Delar.) *et prohibitus sum usque adhuc*, ad quae Luc^{brug}: *Non putarunt patres haec verba sibi omittenda esse, quamquam a multis libris omittantur.*

23. *μηκετι*: P ουκετι | *κλιμασι*: *-σι* cum ℵABCD*LP ... D^{c}EFG *-σιν*. Praeterea AFGLP 37. al *κλημ-* | *εχων* sec: D*FG 37. 115. 121. o^{scr} d* f g *εχω* | *του ελθειν*: A om *του* | *απο πολλ. ετων*, ^{24}*ωσ αν*: haec F f om h. l. postquam inepte v. 22 intulerunt. | *πολλων* cum ℵADEFGL al pler Chr^{807} Thdrt etc ... Ti *ικανων* cum BC 37. 59. 71. Dam :: solet *ικανοσ* de tempore adhiberi, ut ap Lc 8, 27. 20, 9. 23, 8 *εκ χρονων ικανων, χρονουσ ικανουσ, εξ ικανου* sive *εξ ικανων χρονων*, in Actis 8, 11. 9, 23. 14, 3. 18, 18. 20, 11. 27, 7 et 9: quibus ll. plerisq lectio haud fluctuat, duobus tantum (Lc 7, 12. 8, 27) perpauci *πολυσ* substituerunt. Hoc vero loco in eo quoque quod praecessit *τα πολλα* caussa substituendi *ικανων* esse potuit.

24. *ωσ αν* cum ℵABC^{vid}E(F v. 22, vide ante)GP 28. 34. 37. 39. 45. 55. 73. 80. Chr$^{807 sem}$ Dam ... *ς ωσ εαν* cum L al longe plu Chr$^{807 sem}$ Thdrt. Praeterea DE(F)G add *ουν* (F *υν*, vide supra); sic vero d* f g: *sed cum -* | *πορευωμαι* cum ℵABC al longe plu Chr^{807} Dam al ... DEFGP al plus^{15} Euthal^{cod} *πορευομαι*, L 122** *πορευσομαι*, Thdrt *-σωμαι*. Ex Latinis d e vg Ambrst *proficisci coepero*, f g Or$^{int 677. 678}$ *proficiscar* | *σπανιαν* (4. 14. 18** 20** 22. 23. 33. 35. 38. 44. 45. 48. 51. 66** 72. 74. 76. 106. 114. 115. 120. 121. 132** al$^{4 scr}$ Thdrt^{cdd} Thphyl *ισπα.*) sine additam cum ℵ*ABCDEFGP 177. d e f g vg syr^{sch} cop ar^{e} arm aeth^{utr} Or$^{int 677. 678}$ Chr^{807} Dam Ambrst Pelag Sedul ... *ς* (= Gb Sz) Ti add *ελευσομαι προσ υμασ* cum ℵ^{cL} al fere omn syr^{P} Euthal cod Thdrt Thphyl Oec. Item edidimus *ελπιζω γαρ* cum ℵABCDELP al

Act 20, 16 21, 17 μέρους ἐμπλησθῶ. 25 νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. 26 ηὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοι-
1 Co 16 2 Co 8, 9 νωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ. 27 ηὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ

---

pler cop syr^{p} Euthal^{cod} Thdrt^{1,1425} (affert sine eis quae praecedunt) Dam Thphyl Oec (3. 5. 108* 120. a^{scr}** Chr$^{mosc\,1}$ Thdrt ad h. l. *ελπιζ. δε*) ... Gb Sz om *γαρ* cum FG d e f g vg syr ar^{e} cop arm aeth Or$^{int\,bis}$ (Ambrst *cum - proficisci coepero, videbo vos et a vobis deducar*) :: pro hac testimoniorum ratione statuendum est *ἀνακολούθως* hoc loco scripsisse Paulum. Non enim nisi legibus criticis prorsus neglectis ea quae edidimus expulso *γαρ* sanari possunt, quod quidem qui testes eiecerunt – fere non sunt nisi interpretes - constructioni restituendae consuluerunt. Qui vero retinuerunt, plerique inlatis verbis *ελευσομαι πρ. υμας* scripturam restituere malebant. Si quis vero ita existimaverit, *γαρ*, quemadmodum codd. antiquissimi Graeci ad unum omnes habent, referendum esse ad interpolatorem cui verba *ελευσομαι πρ. υμας* debentur, quae quidem eorumdem codicum nullus habet, is ludit testibus nec ad indagandam veritatem utitur. Ceterum verba *ως αν πορευωμ. εισ τ. σπ.* eis quae praecedunt videntur adnectenda, ita ut apostolus de itinere Romano non cogitaverit nisi cum Hispaniensi coniungendo. | *διαπορευομενοσ* (d* *pertransiens*, d*** e vg *praeteriens*, g *percircuiens*, f *in transitu*, Or^{int} *praetergrediens*): A 62. Dam^{56} (non item^{57}) *πορευομενοσ* | *θεασασθαι*: 219. *ελθειν προσ* | *υφ υμων* cum ℵACLP al longe plu Chr^{807} Thdrt Dam etc ... Ln Ti *αφ υμ.* cum DEFG al^{15}, item B *απο υμ.* | *προπεμφθηναι* (D* *προπενφθ-*): P *πορευθηναι* | F* *ενπλησθω*

25. *νυνι*: FG *νυν* | *δε* (et. Or$^{int\,678}$ Ambrst *vero*): d e f g vg *igitur* | *διακονων* cum ℵ^{c}ABCLP al fere omn Chr^{812} Thdrt Dam etc ... ℵ* 73. *διακονησων*, 23. *διακονουμενοσ* ... DEFG *διακονησαι*, item *ministrare* d e f g vg Or^{int} Ambrst

26. *ηυδοκ-* cum ℵB* 37. Chr$^{813\,com}$ ... ς Ln Ti *ευδοκ-* cum AB^{3}CDEFGLP al pler Chr$^{812\,txt}$ Thdrt Dam. Item *-κησαν* (d e f vg Ambrst al *probaverunt*, g *placuit t probaverunt*) ... B 62. 120. Chr^{cat511} Thdrt^{bis} ex$^{cod\,1}$ *-κησεν*. Item *placuit enim Macedoniae et Achaiae* etc floriac Or$^{int\,678}$ Augsalat (g vide ante), *placuit enim in Machedonia - facere* m^{34} | *μακεδονια κ. αχαια*: FG f g *μακαιδονεσ* (sic et. d*) *και αχαιακοι* (sed FG om *κοι* in *κοινωνιαν*, f g *achaici*) | *ποιησασθαι*: 17. *ποιεισθε* | *των αγιων τω εν ιερουσαλημ* (*sanctorum qui sunt* [*in*] *Hierusalem* d** f vg Or^{int} Aug Ambrst) ... DEFG d* g *των εν ιερους. αγιων* (*qui sunt in hierusalem sancti* d*, item e sed punctis improbat cum d** *sancti*, nec tamen ut debebat ante *qui sunt* supplevit *sanctorum*; g vero *his qui sunt in ierosalem sanctis*)

27. *ηυδοκ-* cum ℵA 37. (Chr$^{mosc\,1}$ sed hoc potius ad v. 26. spectare vdtr, nec enim teste Montf. verba versus 27 *ηυδοκ. γαρ* adtendit Chr) ... ς Ln Ti *ευδοκ-* cum BCLP al pler Thdrt Dam. Praeterea pro *ηυδοκ. και οφειλ.* DE e nil nisi *οφιλεται* (D^{c}E *οφειλ-*), FG d* f g m^{34}

γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν 1 Co 9, 11
καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. 28 τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας
καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι'
ὑμῶν εἰς Σπανίαν· 29 οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πλη- 24
ρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. 30 παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς,
ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης Col 4, 12
τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ
πρὸς τὸν θεόν, 31 ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰου-
δαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἰερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος τοῖς

(vide post) *οφειλεται γαρ ...* d*** *placuit enim eis et debitores*, Or$^{int\,679}$ *complacuit enim et deb.* | *εισιν αυτων* cum ℵABCDEP d e m^{24} (*debit. sunt enim ipsorum*) vg (et. am demid al) syr^{sch} cop arm Or$^{int\,658}$ Dam Ambrst ... *ς αυτων εισιν* cum FGL al omn^{vid} f g fu syr^{p} Chr^{812} Thdrt al Aug^{galat} al | *αυτων* sec: L om | *λειτουργησαι*: 37. 80. *κοινωνησαι*

28. *τουτο ουν*: FG add *αρα* (g *hoc ergo igitur ergo*, f *hoc igitur*) | *αυτοις*: B 76. 108. vg^{vict} om | *δι υμων*: FG *δι υμας* (d e f g vg etc *per vos*) | *σπανιαν* (rursus al plus^{15} *ισπα.*, aeth^{ro} *Lusitaniam*) sine articulo cum ℵ*ABDEFGP 5. 37. 73. 80. 93. Chr^{813} Dam ... *ς την σπαν.* cum ℵ^{c}CL al pler Thdrt al :: v. 24 non fluct *την*

29. *οιδα δε* (*δε* et. vg cop syr^{p}): FG *γεινωσκω γαρ.* Item *scio enim* d e f g harl syr^{sch} Or$^{int\,678}$ Ambrst | *ερχομενος* et. Clem^{685} Or$^{int\,678}$ et$^{680\,ter}$ etc ... FG f g om | *εν* (L *εμ*) *πληρωματι* ... D*FG *εν πληροφορια*, E *εν πληρωματι,ρια* (conflatum ex D*etD^{c}) | *χριστου* cum ℵ*ABCDEFGP 67** 179. d e f g am fu harl demid tol cop arm^{ed} aeth^{ro} Clem^{685} Or$^{int\,678.\,680\,ter}$ Ambrst al ... *ς* (= Gb Sz) *του ευαγγελιου του χριστου* cum ℵ^{c}L al fere omn vg^{cle} syr^{utr} arm^{cdd} (aeth^{ro} *doctrinae Christi*) Chr^{813} Thdrt (Dam *χριστου του ευαγγελιου*) etc

30. *αδελφοι* cum ℵACDEFGLP al fere omn d e f g vg (demid *obsecro igitur fratres vos*) syr^{utr} cop arm aeth^{pp} Or$^{int\,680}$ Thdrt Dam Ambrst etc (48. syr^{utr} cop add *μου*, aeth^{pp} *nostri*; c^{3mg} a^{scr} et lectionaria *αδελφοι* ante *παρακαλω* pon) ... Ti om cum B 76. aeth^{ro} Chr^{814} | *δια του*: L 74. 120. a^{scr} add *ονοματος του* | *ημων*: 17. om | *προσευχαις* (et. Or$^{int\,680\,bis}$): DEFG 30^{mg} n^{scr**} d e f g vg^{cle} (et. tol harl*, non item am fu demid marian harl**) cop aeth Pelag add *υμων* | *υπερ εμου* (77. 179. *περι εμ.*, 93. post *πρ. τ. θε.* pon): FG d* f g (vg^{cod}?) Or$^{int\,680\,bis}$ om

31. *και* ante *η διακ.* cum ℵ*ABC^{vid}D*FGP 67** 80. d e f g vg syr^{sch} cop arm Or$^{int\,680}$ Dam Ambrst etc ... *ς* (Gb^{00}) add *ινα* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}ELP al omn^{vid} d*** (*ministerium*, et. fu Or^{int}) f g (hae^{2} *administratio*) vg (*obsequii mei oblatio*) syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\,680}$ Chr^{814} Thdrt (et$^{cat\,515}$) Dam etc ... Ln *η δωροφορια* cum BD*FG d e (hae^{2} *remuneratio*) Ambrst (*munerum meorum ministratio*) | *η εισ* cum ℵACD^{c}E al pler Chr$^{mosc\,1}$ (et$^{mosc\,1}$ *εισ* sine *η*) Thdrt^{bis} (sed^{bis} cod^{1} om *η*) et$^{cat\,515}$ Dam al, item

ἁγίοις γένηται, 32 *ἵνα ἐλθὼν ἐν χαρᾷ πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν.* 33 *ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.*

XVI.

1 *Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον*

εισ omisso *η* LP al^{7} Chr$^{\text{mosc 1}}$ Thdrt$^{\text{cod bis}}$ ... Ln *η εν* cum BD*FG 213., item *εν* tantum 66. Chr$^{814\text{mont}f}$ | *ευπροσδεκτοσ*: EG *προσδεκτοσ* | *τοισ αγι. γενηται* cum ℵABCP 37. fu Dam (syr^{sch} *et ministerium quod defero ad sanctos qui sunt Hier. bene recipiatur*) ... ς Ti *γενηται τοισ αγι.* cum DEFGL al fere omn (al^{2} *γενησεται τ. α.*) d e f g vg (*accepta fiat in Hier. sanctis*) syrP cop arm Or$^{\text{int}\,680}$ (*acceptum fiat sanctis in Ierosolyma*) Chr^{814} Thdrt etc

32. *ελθων* (posteaque sine *και*) (sic et. Ln$^{\text{ed min}}$) cum ℵ*AC 67** 71. cop arm Or$^{\text{int}\,680}$ (et. Dam huc trahendus est, apud quem editum *ελθω* sine *και*). Post *ινα* collocavimus cum ℵ* cop (*ut quando venero ad vos in gaudio*) Or^{int} (*ut veniens ad vos in gaudio*); AC rell post *εν χαρα* pon. Anteponunt vero etiam vg (*ut veniam ad vos in gaudio*) Ambrst (*ut veniam ad vos cum gaudio*) syr^{sch} aeth ... ς *ελθω* (post *εν χαρα*) posteaque *και* cum ℵ^{c}DEFGLP al pler d e f g vg syr^{utr} aeth Chr^{814} Thdrt al (et. B *ελθω*) | *θεου* cum ℵ^{c}AD^{c}LP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop arm (aeth *domini*, ut saepe pro *θεοσ*) Or$^{\text{int}\,680}$ Chr^{814} Thdrt Dam al ... ℵ* Ambrst *ιησου χριστου*, DEFG d e f g fu *χριστου ιησου*, B (atque sic Ln) *κυριου ιησου* :: observatum est Paulum constanter *δια θεληματοσ θεου* dixisse, cf 1 Co 1, 1. 2 Co 1, 1. 8, 5. Eph 1, 1. Col 1, 1. 2 Ti 1, 1. item Ro 1, 10 *εν τω θεληματι του θεου*, Gal 1, 4 *κατα το θελ. του θεου*. Nusquam *κατα το θελ. του χριστου* vel similiter dictum est. | *συναναπαυσωμαι*: ς Ti *και συναναπ.* Vide ad *ελθων* | *συναναπαυσωμαι* (LP 47. al fere^{10} *-σομαι*) *υμιν* cum ℵ(et*et^{c})ACLP al fere omn (23. *συναναπαυσω υμασ*) Chr$^{815\text{bis}}$ Euthal$^{\text{cat}\,516}$ Thdrt Dam etc, item vv omn. Ex Latinis d* e f g vg Ambrst *refrigerer* (sic e vg Ambrst, d* *refrigerem*, g *refrigerer t refrigerem*, f *refrigetur*) *vobiscum*; d*** fu Or^{int} *requiescam vobiscum* ... DE *αναψυξω μεθ υμων*, FG *αναψυχω μεθ υμων* ... B plane om: quem sequutus est Ln$^{\text{ed mai}}$

33. Versum om 48. | *ο δε θε. τ. ειρηνησ*: D* (non item^{c}) EFG add *ητω*, item *sit* it vg Or$^{\text{int}\,681}$ Ambrst, atque etiam syr^{sch} (non item^{P}) rell | *αμην* cum ℵBCDELP al pler d e vg syr^{utr} cop arm aeth^{utr} Or$^{\text{int}\,681}$ Chr^{815} Thdrt Dam etc ... AFG 80. 109. 178. f g om, hinc Gb^{0} Ln [*αμ.*]

XVI. 1. *δε* cum ℵABCD^{b}et^{c}ELP al omn^{vid} d*** e vg syr^{utr} cop Or$^{\text{int}\,4,459.\,681}$ Chr^{815} Thdrt Dam Ambrst etc ... D*FG d* f g arm aeth^{utr} Sedul om, hinc Gb^{0} | *ημων* cum ℵBCDEL al pler d** e f vg syr^{utr} cop Or^{int} bis Thdrt Dam Ambrst etc ... AFG^{r}GP 2. 73. k^{scr} d* g Thphyl *υμων* ... 109. aeth^{utr} Chr^{815} om | *ουσαν* (D* *ουσην*) cum ℵ*AC^{2}DEFGLP al

τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς, 2 ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ. Act 18, 2

3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 4 οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, 5 καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. 1 Co 16, 19. 15
ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς

---

fere omn d e f g vg rell Or$^{int\ bis}$ etc ... ℵ^{c}BC* 47. add και | εν: A εγ | κενχρ- cum ℵAB*D*F(κενχρειασ)G ... ς Ln κεγχρ- cum B^{3}CD^{c}ELP al certe pler ... al pauc κεχρ-. Pauci (ut 14^{lect} l^{scr*}) -ρέαισ.

2. αυτην προσδεξ. cum ℵALP al pler vg Or$^{int\ 681}$ Chr^{815} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al ... Ln Ti προσδ. αυτην cum BCDEFG 57, d^{scr} d e f g harl cop | αὐτὴ (it vg Or$^{int\ 681}$ etc *ipsa*. Hoc accentu 37. g^{scr} al) ... ς (sed Gb$^{''}$ αὐτὴ) αὕτη (ut L al) | προστατισ (LP 37. al mu Chr mosc uterq –τησ) πολλων εγενηθη και εμου (A add τε) αυτου (ℵ εγ. κ. αυτου και εμου) cum ℵABCLP etc. Cf vg Or^{int} *adstitit* (am* *adsistit*) *multis et mihi ipsi*, fu *adstitit mihi ipsi et multis*, d*** *adstitit mihi et multis*, Ambrst *adstitit multis et mihi*. Ita et. ς nisi quod *εγεν. και αυτου εμου* habet cum minusc plu arm Chr^{815} montf (non$^{mosc\ uterq}$) et$^{cat\ 516}$ Oec ... DEFG d* g και εμου και αλλων (D^{b} et^{c} add πολλων) προστατισ (FG παραστατεισ) εγενετο, d* *mihi et aliis adsistit*, g *et mihi et aliis adsistit t adsistens facta*

3. ασπασασθε: FG ασπασθαι | πρισκαν (B* πρεισκ.) cum ℵABCDEFGLP al longe plu it vg cop arm Or$^{int\ 681}$ Euthal^{cod} Dam ... ς (= Gb Sz) πρισκιλλαν cum minusc mu (ut 4 ap Scri) syr^{utr} aeth Chr^{815} Ambrst, item edd ap Thdrt^{157}: *την γὰρ πρίσκιλλαν ἢ πρίσκαν, ἀμφότερα γάρ ἐστιν εὑρεῖν ἐν τοῖς βιβλίοις.* | ακυλαν: P ακυλλαν | μου (al pauc μοι): B* μουσ | εν χω ιω: D*et^{c} (non item^{b}) EFG d e f g huc transpon (e versu 5) και την κατ οικον αυτων εκκλησιαν

4. τον εαυτ. τρα. υπεθηκαν: P τον εαυτον (sic) υπεθ. τραχ. | μονοσ (et. d e f g vg *solus*): L *μονον*. Utrumque Or$^{int\ 681}$: *non solum ego*, postea *non solus ego*

5. και την κατ οικ. αυτ. εκκλησιαν (et. Or$^{int\ 681.\ 682}$ etc): D*et^{c}EFG d e f g ad finem v. 3 transpon ... P om | FG ασπασθαι | ἐπαινετὸν (επαι– et. syr$^{p\ mg\ gr}$, A επε–) hoc accentu (et. ς et Erasm) edd ut^{vid} plu (notantur 10 ap Mtthaei, 3 ap Scri), non ἐπαίνετον (ut ς^{e} Gb Sz Ln). Ex Latinis d demid vg^{cle} Ambrst *epaenetum*, e f g *epenetum*, am tol *ephaenetum*, harl Or^{int} *ephenetum*, fu *ephenitum* | απαρχη: Or$^{int\ 682}$ *initium*, d*** *primitibus*, f vg Ambrst *primitivus* ... D* απ αρχησ, d* *in principio*, g *a principio* (e *qui est in primitib. asiae*) ... P* om απαρχη τησ

Ἀσίας εἰς Χριστόν. 6 ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς. 7 ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. 8 ἀσπάσασθε Ἀμπλίατον τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. 9 ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. 10 ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε

5. ασιας cum ℵABCD*FG 6. 67** d e f g vg (exc harl*) cop arm aeth^{utr} Or$^{int\,682}$ Dam Ambrst. Atque sic Or^{int}: *appellavit eum primitias Asiae. Sed et in alia epistula dicit de quibusdam:* quia sint primitiae Achaiae, *eamdem sine dubio sacramenti rationem etiam in illis aspiciens* ..... ς (= Gb Sz, rursusque Gb′) αχαϊας cum D^{b}et^{c}LP al pler harl*vid syr^{utr} Chr$^{820.\ 821}$ Thdrt Thphyl Oec | εισ χριστον cum ℵABCLP al pler etc ... DEFG al^{10} εν χριστω. Item *in Christo* d e f g vg Or^{int} etc.

6. ασπασασθε: FG rursus itemque passim in seqq ασπασθαι | μαριαμ cum ℵDEFGL al plu Chr^{822} Thdrt Dam etc ... Ln μαριαν cum ABCP al^{6} cop arm | εισ υμασ (Gb″) cum ℵ*ABC*P al plus^{10} syr^{utr} cop arm aeth^{utr}. Item DEF^{gr}G d e g vg Or$^{int\,682}$ (sed fluct lectio inter *vobis* et *nobis*) Ambrst εν υμιν, *in vobis* (f *in domino*) ... ς Ti εισ ημασ cum C^{2}L al longe plu Chr^{822} (vide post) Thdrt Dam al. Sic Chr^{822}: *ουκ εισ εαυτην μονον ουδε εισ την οικειαν αρετην – αλλα και εισ ετεροους, αποστολων και ευαγγελιστων αναδεξαμενη δρομους.*

7. ασπασασθε: FG ασπασθαι, item vv. 9. 10 bis 11 bis 12. 13. 14. 15. Etiam vv. 8 et 16. F ασπασθαι, G vero v. 8 ασπασασθαι, v. 16. G* ασπασπασθαι, G^{2} ασπασθαι. | ιουνιαν: am vg$^{lugd\,1569}$ cop aeth *Iuliam*. In Chron^{421} et Ἰουλία (cf v. 15) et Ἰουνία inter sanctas feminas apostolos sequutas et a Paulo commemoratas recensentur. Praeterea *Iuniam* non habet, cf^{400} sqq | συγγενεισ: FG συνγ- | συναιχμαλωτουσ: B praem τουσ | οι (ita ℵ^{c}, ℵ* Dam om) και προ εμ. γεγον. cum ℵABCLP etc (n^{ecr} om και) ... DEFG τοισ προ εμου, d e f g vg *qui* (d*** f vg add *et*) *ante me fuerunt* | γεγοναν cum ℵAB ... ς γεγονασιν cum CLP al pler ... 2. 30. om | εν χριστω et. Or$^{int\,682}$ (sed edd al *in Chr. Ies.*): DEFG d* f g Ambrst al εν χρ. ιησου

8. αμπλιατον cum ℵAB* (omisso τον quod sequitur) FG 67** d e f g vg cop aeth Or$^{int\,682}$ Ambrst etc ... ς Ln Ti αμπλιαν cum B^{3}C^{vid}DELP al fere omn syr^{utr} arm Chr^{824} Thdrt Chron^{400} Dam al | μου cum ℵACDE GLP etc ... BF^{gr} om

9. ημων: P υμων ... 32. d* arm Or$^{int\,682}$ (sed non ante Delar) Chr^{824} Ambrst μου | εν χριστω cum ℵABLP al pler (74. 120. a^{scr} εισ χριστον) am fu demid harl tol syr^{utr} cop aeth Or$^{int\,682}$ Chr^{montf} Thdrt Dam Ambrst etc; item vg^{cle} *in Christo Iesu* ... Ln εν κυριω cum CDEFG 37. 57. 71. 114. d e f g arm Chr$^{mosc\,2}$ et$^{al\,1}$ | τον (G* om) αγαπ. μου: G* g* add εν κυριω

10. απελλην: 17. praem και | εν χριστω: syr^{sch} *in domino* (syr^{sch} add

τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. 11 ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. 12 ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. 13 ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ Mc 15, 21
τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. 14 ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς.
15 ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν
αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. 1 Co 16, 20 2 Co 13, 12 1 Th 5, 26
16 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ 1 Pe 5, 14
ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστα-

---

nostro) | αριστοβουλου (et. syrp mg gr Or$^{int\,682}$ Ambrst): B*FG *αριστοβολου* (G* *-λουν*), item d* (non**) e f g vg *aristoboli*

11. *ηρωδιωνα*: ς et ς$^{e\,1624.\,1633}$ per errorem *ηροδωνα* (inde ab anno 1656 correctum est), item cop | *συγγ-* cum NABCDELP etc ... FG *συνγ-*. Item *-γενη* cum NB^{3}CD^{c}EFGLP al certe pler ... AB*D* *-γενην*. | *ναρκισσου*: huc spectat Ambrst ad h. l. *Narcissus hic illo tempore presbyter dicitur fuisse, sicut legitur in aliis codicibus.*

12. *τρυφαιναν* (C* *τυφ-*) cum BCDEL etc (et. vg^{cle} demid syrp mg gr) ... NAFGP al aliq *τρυφεναν*. Item am fu harl *-fenam*. | *κοπιωσασ*: C *-ιασασ* | *ασπασασθ. περσιδα - εκοπιασεν εν κυριω*: AFG f g om, ab *εν κυριω* ad *εν κυριω* transilientes, hinc Ln [*ασπασ. περσ. - εν κυρ.*]

14. *ασυνκρ-* cum NDEFG ... ς Ln Ti *ασυγκρ-* ut ABCLP etc | *ερμην πατροβ. ερμαν* cum NABCD*FGP al^{5} d e f g am fu harl tol floriac marian cop aeth^{utr} Or$^{int\,683}$ ... ς *ερμαν πατρ. ερμην* cum D^{c}EL al pler vg^{ed} demid syr^{sch} et^{p} (et. mg graec) arm Chr^{825} Thdrt Chron^{401} Dam Ambrst al

15. *ιουλιαν* cum NABC^{3}DELP etc (Chr^{825} ex$^{mosc\,2}$ *ιουλιον*) ... C*FG *ιουνιαν*. Chron^{401} praeterit, sed^{421} inter sanctas feminas (vide ad v. 7) recenset. | *νηρεα*: AFG al pauc *νηρεαν*, item d e g *neream*, f vg Or$^{int\,683}$ Ambrst *nereum* | *και ολυμπ.*: P 3. 120. C^{scr} Ambrst om *και* | *ολυμπαν* (et. Chron^{401}): FG *ολυμπειδα*, item teste Wtst DE *ολυμπιαν* (Treg D** arm), d e f g vg Or^{int} Ambrst etc *olympiadem*

16. *ασπαζονται υμ.* usque *τ. χριστου*: D (^{b} signum adposuit, sed ipsa verba non suppl) EFG d* e f g om (sed post *συγγενεισ μου* v. 21 exeunte addunt *και αι εκκλ. πα. του χρ.* Vide post.) | *αι εκκλ. πασαι* cum NABCLP al^{12} (item DEFG v. 21) vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\,683}$ Cyr$^{act\,38}$ Thdrt Ambrst al ... ς (= Gb Sz) om *πασαι* cum minusc plu Chr^{825} (sed in com dicit *ουκετι τον δεινα και τον δεινα κατ ιδιαν, αλλα κοινη παντασ*) Dam Thphyl Oec

17. *παρακαλω*: D* et^{c} (non item^{b}) E *ερωτω*. Latini (d e f g vg) *rogo* | *σκοπειν* cum NABCLP al omn^{vid} vg (*ut observetis*) rell Or$^{int\,684}$ etc ...

σίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ᾽ αὐτῶν· 18 οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ
Phil 3, 19 *ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων.*
19 ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· ἐφ᾽ ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. 20 *ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.*

DEFG d* e f g m[61] auct[sing] cleric *ασφαλως σκοπειτε* | *παρα*: D* *περι* (contra d *praeter*) | *ποιουντας*: DEFG d* (d*** omitti voluit, etsi correctio ex parte tantum apparet) e f g m[61] auct[sing] cleric praem *λεγοντας η* | *εκκλινετε* cum ℵ*BC 37. 67** Thdrt Dam ... ς Ln Ti *εκκλινατε* cum ℵ[c]ADEFGLP al pler Chr[831] al

18. *τω*: FG om | *κυριω ημων χριστω* (et. Sz) cum ℵABCP al plus[12] m[61] syrP arm aeth[ro] Thdrt, item d*** e vg Or[int 684 bis 685] *Christo domino nostro* (Aug[ro 84] Leo[serm 41] om *nostr.*); Gb *κυριω χριστω ημων* cum DE FG 178. d* (*domino et christo nostro*) f (omisso *nostro*) g ... ς (= Gb Sz) *κυριω ημων ιησου χριστω* cum L al plu (sed mu om *ημων*) syr[sch] cop arm[cdd] aeth[PP] Chr[831] Dam | *δουλευουσιν*: F[gr]G[gr] 80. 14[lect] *δουλευσουσιν* | *και ευλογιας* (109. *ευγλωττιας*, 42. 238. add *και καννης απατησ*) cum ℵABCLP (D[b], cf append. editionis) al pler d*** (sic) m[61] vg rell Or[int 684] etc ... D*EFG 3. 17. 43. 49. 52. 57. 70. d* e f g Chr[mosc 1] om

19. *υμων υπακοη*: DEFG f g m[61] Ambrst (non item d e vg Or[int 684]) *υπακ. υμ.* | *εφ υμιν ουν χαιρω* cum ℵ*ABCLP 5. 23. (37* *το εφ υμ. συνχαιρω*) Or[int 684 bis] (*in vobis ergo gaudeo*) Dam ... D*FG 23. d[scr] arm *χαιρω ουν εφ υμιν*, ς *χαιρω ουν το* (Gb[0]) *εφ υμιν* cum ℵ[c]D[b]et[c]E al plu Chr[832] Thdrt al, item *gaudeo igitur in vobis* d e f g vg Ambrst, (m[61] *gaudeo autem super* [*vos*]), nec aliter syr[utr] cop (aeth *et* –), sed syrP *το* expri etiam[mg graece] | *Θελω δε* (et. Clem[109]) ... D*EFG d e f g m[61] syr[sch] aeth *και Θελω* ... 115. Or[int 684] Ambrst Thphyl om copulam | *σοφους* sine *μεν* cum BDEFGL 61. o[scr] d e f g m[61] vg cop arm aeth Clem[109] Or[int 684] Chr[833] ex[mosc c] Thdrt (Caes[144] *Θελω μεν υμ. σοφους ειναι εις το αγ., ακερ. εις το κακ.*) Ambrst ... ς (Gb[00]) add *μεν* cum ℵACP al pler syrP Chr[833 mont f] Dam Thphyl Oec Aug serm[299]

20. *συντριψει* cum ℵBCDEF[gr]G[gr]P al pler Or[2,509] Chr[9,833 ter] Cyr[act 38] Dam Thphyl[dis] Oec, item *conteret* d e fu t'tol Or[int 2,139. 316] et[4,685] Victorin ari[3] Ambrst etc ... A 67** f g m[61] vg[cle] am demid harl Or[iob] ap Gall [14,52] et[int 2,435. 3,278] Thdrt (*εισ καιρον τον θεον ηντιβολησε τον των επιβουλων συντριψαι διδασκαλον*, hinc –*ψαι* non –*ψει* invenisse videtur) Amb[ps 36] et[37] et[118] *συντριψαι* (*conterat*). Cf et. Or[2,804] *ολιγαι γαρ αι των ανθρωπ. ημεραι επι τησ γησ, εν αισ ευχεται ταχεωσ συντριβηναι τον σαταναν υπο τουσ ποδ. αυτων.* ... L –*ψη* | *τον σαταναν* (it vg *satanan*, *satanam*): m[61] *alienum* | *εν ταχει*: A pon ante *υπο*

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.

21 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. 22 ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. 23 ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου

Act 13, 1 17, 5 20, 4

Act 20, 4 19, 22 1 Co 1, 14 2 Ti 4, 20

Iud 24 s Eph 3, 20 s

τουσ πο. υμ. Similiter syr^{sch} *conterat cito satanam sub* etc | *ποδ. υμων*: A *ποδ. ημων* | *η χαρ. του κυρ.* usque *μεθ υμων* cum ℵABCLP al omn d*** (sed om *ημων*) vg rell Or$^{int\,686}$ Ambrst etc: DEFG (sed D a correctore** signum habet quo defectus notatur, etsi ipsa verba quae desunt non adscripsit) d* (non item***) e f g Sedul om | *ιησου* absque *χριστ.* cum ℵB ... ς Ln Ti add *χριστου* cum ACLP al omn^{vid} d*** vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\,4,686}$ Chr Thdrt Dam Ambrst etc | *μεθ υμων* sine additam cum ℵABCLP (item DEFG) al pler d (et. d***) e f g vg cop syr^{utr} arm aeth Or^{int} etc ... ς^{e} (= ς Gb Sz) add *αμην* cum 37^{mg}** al pauc

21. *ασπαζεται* (Gb′) cum ℵABCD*FGP al^{10} d e f g vg cop syr^{P} arm (aeth *salutate*) Or$^{int\,4,686}$ Chr^{2,833} Thphyl Ambrst al ... ς *ασπαζονται* cum D^{c}EL (exscripsi -ζοται, non item Treg) al plu syr^{sch} Thdrt Dam Oec | *τιμοθ-* cum ℵAB^{3}CD^{c}EFGLP etc ... B*D* *τειμοθ-*. Postea FG *λουκειος* et *σωσειπατρ.* | *ο συνεργ. μου* ... B 67** om *μου* | *και* (B om) *ιασων* ... 47. om | *οι συγγεν.* (FG *συνγ-*) *μου* (108. 178. *ο συγγενης μ.*): D*(improbant** et^{c})EFG d* (improbat***) e f g add *και αι εκκλησιαι πασαι του χριστου.* Vide ad v. 16.

22. *εγω*: 37. om | *τερτιος*: 7. *τερεντιος* | *ο γραψας*: 67** *ο και γρ.*

23. *και ολης τησ εκκλησ.* cum ℵABCDEP 1. 5. 37. 73. 80. 121. (23* *και ο τησ εκκλ.*), item *et universae ecclesiae* d e (f g, sed vide FG) am fu (add *gentium*) tol Or$^{int\,687}$ ... ς *και τησ εκκλησ. ολησ* cum L al pler Chr^{2,833} Thdrt Dam ... FG (f g vide ante) aeth *και ολαι αι εκκλησιαι*, vg^{cle} demid cop *et universa ecclesia* (cop *eccles. univ.*) | *ασπαζεται* sec: G* g (suppletur igitur tantum Graece) om

24. Hunc versum omisimus cum ℵABC 5. 137. am fu harl* al^{lachm} cop aeth^{ro} Or$^{int\,687}$ ... ς Ti habent *η χαρισ του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων· αμην* cum DEFGL al pler d e f g vg^{cle} demid tol harl** Chr^{834} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc (sed L *υμων* pro *ημων*, quod 37. plane om: FG f g om $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$, 71. om $\overline{\chi\upsilon}$: go *cum spiritu vestro* et Chr *μεθ υμων* pro *μετ. πα. υμων.*) Praeterea DEFG d e f g om *η χαρισ* etc v. 20; et FGL 37. syr^{P} go versu 24. epistulae finem faciunt. Item post versum 27. habent P 17. 80. syr^{sch} arm aeth^{PP} ar^{e} Ambrst

25. 26. 27. *Τω δε δυναμενω* usque *αιωνων· αμην* (afferunt ex his plura etiam Clem$^{685.\ 567}$ Or$^{4,150.\ 257}$ et$^{1,389.\ 488}$ et^{2,724}) hoc loco dedimus cum ℵBCDE 16. 80. 137. 176. cdd ap Or$^{int\,687}$ (vide post) d e f vg (et.

καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 26 φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν κατ᾽ ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως

am fu demid harl tol etc) syr^{sch} cop aeth^{utr} Or$^{int\,687}$ Ambrst etc (etiam 66. qui post *αμην* ponit *τελοσ* et pergit *τω δε* etc; in mg vero adscriptum est: *τελοσ τησ επιστολησ ωδε εν τοισ παλαιοισ αντιγραφοισ· τα δε λοιπα εισ τελοσ του ιδ΄ κεφ. ευρισκεται.*). Accedunt, qui et hoc loco et post 14, 23. habent, AP 5. 17. 109^{lat} (sed post 14, 23 est**) (et. 37., sed hoc loco est 37**) arm^{cdd} et^{zoh} ..... contra tantummodo post 14, 23 habent (id quod Gb probavit) L al fere^{200} (item lectionaria) syr^{p} ar^{p} (go^{vid}, non enim post 16, 24. habet, altero vero loco hiat a 14, 20 ad 15, 3) cdd nonnull ap Or^{int} Chr Cyr$^{act\,65}$ ex singulorum ordine apparet) Thdrt Dam (ut ex comm intellegitur) Thphyl Oec Ps-Theodul^{1184} (Orthodoxogr. Bas. 1569) ..... omittunt utrinque D*** (vid, nullum enim accentum praeter quattuor primas voces posuit) FG^{r} (spatio vacuo post 16, 24 in Graecis relicto) G et g (spatio vacuo post 14, 23 in Graecis et Latinis relicto) cdd ap Hier (vide post). Item om Mcion teste Or$^{int\,4,687}$: „Caput hoc Marcion, a quo scripturae evangelicae atque apostolicae interpolatae sunt, de hac epistola penitus abstulit. Et non solum hoc, sed et ab eo loco ubi scriptum est: *Omne autem quod non est ex fide peccatum est*, usque ad finem cuncta dissecuit. In aliis autem exemplaribus, id est in his quae non sunt a Marcione temerata, hoc ipsum caput diverse positum invenimus. In nonnullis etenim codicibus post eum locum quem supra diximus, hoc est: *Omne autem quod non est ex fide peccatum est*, statim cohaerens habetur: *Ei autem qui potens est vos confirmare.* Alii vero codices in fine, id est ut nunc est positum (ed. Delar. „in fine id, ut nunc est positum") continent." Item Hier$^{eph\ 3,5\,sq}$ (pag^{592}) sic: „qui volunt prophetas non intellexisse quid dixerint et quasi in exstasi locutos cum praesenti testimonio illud quoque quod ad Romanos in plerisq cdd invenitur, ad confirmationem sui dogmatis trahunt, legentes: *Ei autem qui potest* etc. Frustra est quod quidam volunt nec Tertullianum legisse quum adv Mcion^{5,14} scribat „Bene autem quod et in clausula (respicit enim ad 14, 10) *tribunal Christi* comminatur." Fusius de h. l. exposuit Reich. comm. crit. p. 88—120. ac totam doxologiam spuriam habuit.

25. *υμασ*: 37. 73. *ημασ* (item P post 14, 23.) | *και το κηρυγμα* (et. ℵ^{a}): ℵ* *και κυριου*. Item *ιησου χριστου* cum NACDEFGLP al omn^{vid} it vg rell Or$^{int\,4,687\,bis}$ etc ... B *χριστου ιησου* ... Or^{4,105} (afferens *τω δε δυναμενω* usque *γραφ. προφητικων και τησ επιφ. του κυρ. ημ.* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$) om verba *και το κηρ. ιησ. χριστ.* Praeterea ar^{p} sic vertit ac si legisset: *μονω δε σοφω θεω* $\overline{ιυ}$ $\overline{χω}$ *τω δυναμενω υμασ στηριξ. κατα το ευαγγ. μου και το κηρυγμ.* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$.

26. *τε* et. Clem^{685} Or^{1,488} et$^{4,105.\ 226.\ 257}$ Cyr$^{act\,65}$ etc ... Gb^{0} cum DE 34. Chr^{9,789}, nec exprim d e f vg Or$^{int\,687}$ Hil^{830} Ambrst al, nec syrr cop arm aeth (sed syr^{sch} et aeth pergunt *και κατ επιταγην* etc) | *προφητικων* (et. Clem^{685} Or$^{int\,687}$): Or$^{4,105.\ 226.\ 257}$ et^{1,488} (similiterque^{1,389})

εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 27 μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. 1 Ti 1, 17 11, 36 etc

cdd ap Hier$^{eph3,5\,sq}$ add *και τησ επιφανειασ* (*adventum*) *του κυριου ημων ιησου χριστου* | *γνωρισθεντοσ*: ita et. vg^{cle} demid tol al *cogniti*, contra am fu *cognito* (ut ad seqq *μονω σοφω θεω* trahendum sit)

27. *σοφω θεω* (et. Clem^{567} Or$^{int\,687}$ et^{688} etc, Cyr$^{act\,65}$ om *θεω*) ... DE d e *θεω σοφω* | *ω̄ν χ̄ν̄* (et. Clem^{567} Or$^{int\,687}$ Cyract Hil^{830} Ambrst etc) ... B *χ̄ν̄ ω̄ν̄* | *ῷ̄* (d e *cuius*) ... B 33. 72. (hi^{2} etiam *η* om) f syr^{sch} Or$^{int\,687}$ om (item 43** 55. *ειη* pro *ω η*) ... P 31. 54. cop Chr$^{mosc\,2}$ *αυτω* | *των αιωνων* cum NADEP 80. d e f vg syr^{sch} cop arm (vide supra) aeth^{utr} Or$^{int\,687}$ et^{688} Dam Hil^{830} Ambrst (AP arm non item habent post 14, 23) ... ς Ti om cum BC al et, qui tantum post 14, 23 habent, L al pler syr^{p} Chr^{789} Cyr$^{act\,65}$ Thdrt^{147} | *αμην*: 49. 63. am Or^{int} Hil om ... P 17. 80. syr^{sch} arm aeth^{PP} ar^{e} Ambrst addunt *η χαρισ του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων αμην* (Ambrst om *αμην*), quae verba (vide ante) versum 24. constituere solent.

Subscriptio: NAB*CD* 1. 14. 30. 35. 41. 47. 49. 135. *προσ ρωμαιουσ.* Item G g *προσ ρωμαιουσ ετελεσθη, ad romanos explicit,* am fu *explicit epistula ad romanos* ... B^{2b}D^{b} (sic, non^{c}) *πρ. ρωμαιουσ εγραφη απο κορινθου,* d**^{c} *epistula pauli apost. explicit scribens a Corinthum,* go *Ad Romanos explicit. Ad Romanos scriptum est e Corintho,* P *παυλου επιστολη προσ ρωμαιουσ εγραφη απο κορινθου,* o^{scr} *εγραφη απο κορινθου,* Thdrt (cod^{1} om) *ιστεον οτι η προσ ρωμαιουσ επιστολη εγραφη απο κορινθου* ... 18. h^{scr} *προσ ρωμαιουσ* (haec om h^{scr}) *εγραφη δια φοιβησ απο κορινθου,* 106. 108. *εγραφη απο κορινθου η προσ ρωμαιουσ επιστ. δια φοιβησ.* Item 14. 48. 116. 135* 170. b^{scr} d^{scr} e^{scr} al *προσ ρωμαιουσ εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ τησ διακονου.* Item 37. 47. 80. 89. 114. al *εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ τησ* (80. 89. om?) *διακονου.* Item 120. 122. a^{scr} k^{scr} al Euthal^{cod} *η προσ ρωμαιουσ* (122. Euthal^{cod} add *επιστολη*) *εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ τησ* (k^{scr} om) *διακονου,* L *του αγιου και πανευφημου αποστολου παυλου επιστολη, προσ ρωμαιουσ· εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ τησ διακονου.* Item syr^{sch}: *Finita est epist. ad Romanos, quae scripta est Corintho et missa est per Phoeben ministram,* syr^{p}: *Finita est epist. ad Rom. quae scripta est Corinthi, per Phoeben ministram* ... 133. *εγραφη η πρ. ρωμ. επιστ. δια τερτιου· επεμφθη δε δια φοιβησ απο κορινθιων* ... 10. 109. 110. 111. 113. 120. 123. 135** 139. 143. 144. 153. 157. 178. al mu *προσ ρωμαιουσ εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ τησ διακονου τησ εν κεγχρεαισ εκκλησιασ,* atque sic et. ς (= Gb Sz) edidit. Similiter cop: *Ad Romanos scripta Corinthi, missa per Phoeben ministram ecclesiae Cenchreae.* Praeterea in codd. plur (et. L, non item Euthal^{cod}) stichorum numerus notatur: *στιχοι* ϴκ′ (i. e. 920), P ϴν′. Item notantur (cum Euthalio) *αναγνωσεισ ε′, κεφαλαια ιϑ′, μαρτυριαι μη′* (alii *λϑ′*, alii *μϑ′*). B numerat capita 21 (ab α′ usque κα′), am fu al 51. c*** notat: *χρη γινοσκιν οτη εχη η αυτη επιστ. κυριακασ ζ′ και σαββ. ι′* ∴ absque subscriptione sunt EF 17. al.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Ā.

I.

2 Co 1 1 Act 18, 17 1 *Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς* 2 *τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν*

---

* *προσ κορινθ. ᾱ*: sic ℵA^{vid} (titulus fere absciss.) BCD (E nullam inscriptionem habet) 17. 47. 108. 109. 110. 113. al (sed 108. 109. 110. al *πρωτη*. Item 37. omisso numero.) ... FG *προσ κορινθιουσ αρχεται α'* (sed G om α'). Item d *ad corinth.* I., g *ad corinthios incipit*, f *ad corinthios prior inc.*, am *incipit epistula ad corinthios* I., fu *inc. ad corint.* (ita ad fin. ep. ad Rom. Tum post prologum positum est: *inc. brevis epistulae*, subscriptum vero: *expl. brebes corint. incp. corpus epistulae.*) ... P *παυλου επιστολη προσ κορινθιουσ α'*, L *του αγιου και πανευφημου αποστολου παυλου επιστολη προσ κορινθιουσ πρωτη*, 1. 116. 121. 123. h^{scr} n^{scr} al mu *προσ κορινθιουσ πρωτη* (alii α') *επιστολη* (k^{scr} *επιστ. πρωτ.*, l^{scr} om *επιστ.*), 114. al *του αγιου αποστολου παυλου επιστ. προσ κορινθ. πρωτη*, 122. *παυλου αποστολου καθολικη προσ κορινθ. πρωτη ... ς η προσ τουσ κορινθιουσ επιστ. πρωτη*, Gb Sz *προσ κορινθιουσ επιστ. πρωτη*, ς^{e} *παυλου του αποστολου η προσ κορινθ. επιστ. πρωτη.*

I. 1. *κλητοσ* cum NBFGLP al omn^{vid} f g r vg syr^{utr} cop arm aeth^{utr} Or^{int} ^{2,301} Chr ^{10,3} et ^{4} (urget „*ἐκλήθην*") Euthal^{cod} Cyr$^{act\,38}$ Thdrt Dam (uterque exponit, item Thphyl Oec) Ambrst^{dis} al ... ADE d e Cyr$^{act\,38}$ om, hinc Ln [*κλητ.*] | *χριστου ιησου* cum BDEFG 17. 37. 76. 115. 119. d e f g r am fu demid tol al^{lachm} Chr^{10,3} et^{4} Ambrst Aug$^{ad\ donat\ post\ coll\ 3}$ (ed$^{maur\ 9,601}$) (Cyr^{alicubi} teste Gb^{i} manu, item Hil teste Wtst) ... ς *ιησου χριστου* cum ℵALP al pler vg^{cle} syr^{utr} cop arm aeth Or^{int} ^{2,301} Cyr$^{act\,38}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al

2. *τη ουση εν κορινθ.* hoc loco cum ℵAD^{b}LP al omn^{vid} (77. om *τη ουση*) r vg (etiam am demid tol etc; de fu vide post) syr^{utr} cop arm aeth Or^{int} ^{4,624} (- *de epist. ad Corinthios - ubi apostolus primo quidem dicit:* ecclesiae dei, quae est Corinthi, sanctificatis in Christo Iesu, vocatis sanctis, *et post haec* - cum universis qui -) Chr^{10,4} Thdrt Dam al Aug (ut ante) Ambrst al ... Ln Ti post *ηγιασμενοισ εν χρ. ιησ.* pon cum BD*et^{c}EFG d e f g (cf et. fu ubi nunc ex correctione legitur: *ecclesiae dei sanctificatis in christo ihesu qui sunt corinthii vocatis sanctis.* At post *dei* complures litterae erasae, super quas demum litterae *sanctifica* inlatae.) | *ηγιασμενοισ εν χω̄ ιω̄*: 119* om. Cf et. Or^{4,158} *εν τω προ-*

πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν καὶ ἡμῶν. 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη Ro 1, 7 etc
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι
τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 5 ὅτι ἐν παντὶ ἐπλου-
τίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, 6 καθὼς τὸ 2 Co 8, 7
μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, 7 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστε-
ρεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 8 ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους 1 Th 5, 23 s
ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 9 πι-

οιμιω τησ προτερ. πρ. τους κορινθιους επιστολησ γραφοντι τη εκκλησια του θευ συν πασι τοις επικ. το ον. του κυρ. $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$. Item$^{int\ 3,952}$ *memini cum interpretarer illud quod ad Corinthios scribitur:* ecclesiae dei quae est Corinthi, cum omnibus qui invocant eum, *dixisse me* etc. At haec libere allata vix quicquam probant. | *συν πασιν*: 46. 52. 109. (al^{2} ap Stephanum) *συμπασι* | *του κυριου ημων* (et. Or$^{int\ 3,75}$ et^{4,624} bis Hil^{480} Aug$^{ut\ ante}$ etc): A 77. 109. fu Or^{4,158} (vide ante) Pelag om *ημων*. (Item Ambrst^{1} ad h. l., sed paullo post addit *nostri*; Tert$^{marc\ 5,5}$ ad probandam eandem lectionem non recte attulerunt.) | *ιησου χριστου* et. Or^{4,158} et$^{int\ 3,75.\ 4,624}$ etc ... A om *χριστου* | *αυτων* sine *τε* cum ℵ*A*^{vid}BD*FG 17. 46. 109. Euthal^{cod} Dam, nec exprim it vg syr^{sch} cop Or$^{int\ 3,75.\ 4,624}$ etc ... ς Ti *αυτ. τε* cum ℵ^{c}A**D^{c}ELP al pler syrP arm aeth Chr^{10,3} et^{4} Thdrt Cyr$^{cat\ 5}$ Phot$^{cat\ 8}$ etc. Item al^{4} Chr^{10,5} Thphyl *ημων τε και αυτ.*

4. *τω θεω μου* cum ℵ^{a}ACDEFGLP al omn^{vid} it vg syr^{utr} cop arm Or$^{cat\ 9}$ et^{11} (sic^{9}: *απο πολλησ διαθεσεωσ το κοινον αρπαζει, τω θεω μου λεγων, και ιδιοποιειται, ο και προφηταισ εθοσ αει λεγειν· ο θεοσ ο θεοσ μου.* Eadem vero verba apud Chr^{10,9} leguntur.) Chr^{10,9} Cyr$^{ioh\ 794}$ Thdrt etc (Dam om verba *τω θε. μου παντοτ. περ. υμων*. Per incuriam, ut vdtr.) ... ℵ*B aeth om *μου* | *του θεου* (et. Cyr$^{glaph\ 232}$): A* 39. 87. Chr^{10,12} (non item^{10}) Cyr$^{ioh\ 794}$ (sic: *επι τη δοθειση υμιν εν* $\overline{χω}$ $\overline{ιω}$ *χαριτι*) om

5. *παση* et. Or$^{1,258.\ 709}$ et$^{cat\ 11}$ et^{prov} in Notit^{95} (Mai^{23}) Eus$^{ps\ 321}$ etc ... 17. 115. 14^{lect} f vg Or$^{int\ 2,198.\ 482.\ 666}$ (minime probat Or^{2,747} nec ^{1,225}) *εν παση*

6. *μαρτυριον*: 12. 67**^{mg} *κηρυγμα*. Cf Chr^{10,10} *εισ το μαρτυριον του κυριου, τουτεστιν εισ το κηρυγμα.* | *του χριστου* et. Or$^{cat\ 12}$ et$^{int\ 482}$ ... B*FG al^{10} f g arm *τ. θεου*

8. *εωσ τελουσ* cum ℵABCLP al omn^{vid} Or$^{cat\ 12}$ etc ... DEFG *αχρι τελ.* | D* *ανεγκλητουσ* | *εν τ. ημερα* cum ℵABCLP al omn^{vid} r (*in diem*) syr^{utr} cop arm aeth Or$^{cat\ 13}$ etc ... DEFG d e f g Ambrst Cassiod^{29} *εν τ. παρουσια* (f g Ambrst *in adventu*, d e *in adventum*, Cassiod *usque ad adventum*). Item vg Pelag *in die adventus.* | *ιησου χριστου* et. Or^{cat} etc ... B om $\overline{χυ}$

στὸς ὁ Θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

10 *Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου*
Phil 2, 2 *ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες καὶ μὴ ᾖ ἐν*
ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ
αὐτῇ γνώμῃ. 11 *ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ*
3, 4 *τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσίν.* 12 *λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος*
ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ,
ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. 13 *μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυ-*
ρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; 14 *εὐχα-*
Act 18, 8 Ro 16, 23 *ριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον·* 15 *ἵνα*

---

9. ο θεος et. Clem$^{448.\ 652}$ Or$^{cat\ eph\ 101}$ Eus$^{mcell\ 34}$ Severian$^{cat\ 13}$ Cyrioh^{48} etc ... c* om ο | δι ου (*per quem* et. d e f g r vg etc) et. Or$^{cat\ eph\ 101}$ (οτι και επι πατρος το „δι ου" – ακουσον – πιστος ο θε. δι ου εκληθ. et) Eus$^{marc\ 34}$ Severian$^{cat\ 13}$ (παλιν δε το „δι ου" επι πατρος κειται, ου μονον επι υιου) Chr^{10,12} (και πως εκληθητε; δια του πατρος etc) Thdrt Phot$^{cat\ 14}$ (δι ου εκληθητε αντι του υφ ου εκληθητε etc) etc ... dgr*^{pgr}Ggr υφ ου

10. παρακαλω δε υμας αδελφοι ... c^{3} (:: in usum lectionis eccl.) 74. a^{scr} αδελφοι παρακ. υμας | του κυριου ημ. ιησ. χριστ. cum ℵABCLP al omn^{vid} r vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{cat\ 11}$ etc Cyp^{196} Ambrst etc ... dgr^{E} e χριστ. ιησ. του κυρ. ημων, item FG d f g ιησ. χρι. του (F om) κυρ. ημ. | μη η: Eus$^{mai\ 78}$ μη ειεν | σχισματα: 17. σχισμα, 37. σχηματα | και εν τη et. Or^{3,616} etc ... Gg^{e}* Eus$^{mai\ 78}$ Hil^{461} om εν | L γνωμει

11. αδελφ. μου c. ℵAB^{3} (* αδ. μοι) C^{2}D^{gr}E^{gr}FGLP etc ... c*^{vid} d e Ambrst collat^{carth} om μου | εν υμιν εισιν et. am fu demid harl* Ambrst ... vg^{cle} harl** tol syr^{utr} cop Dial^{809} Aug$^{donatist\ 1,14}$ collat^{carth} εισιν εν υμιν, *sunt in vobis*

13. μεμεριστα et. Dial^{809} etc ... 10. 39. 71. 73. arm praem μη (syr^{sch} *Numquid divisus est Chr.? aut numquid* etc. Etiam Opt$^{cont\ donat}$ *Numquid divisus* etc). Ln vero μεμ. ο χριστος. edidit: quam in rem cf Thdrt (cat^{18} Θεοδώρου ὁμοῦ καὶ Θεοδωρίτου dicit) in h. l.^{168} τοῦτο τινὲς ἀποφαντικῶς (male cat^{18} ἀποφατικῶς) ἀνέγνωσαν – ἐγὼ δὲ αὐτο κατ' ἐρώτησιν κεῖσθαι νομίζω. Videtur et. Ambrst ἀποφαντικῶς accepisse: *Divisum dicit Christum, quia gloriam eius homines sibi partiti sunt* etc. | υπερ υμων cum ℵACD^{b}et^{c}EFGLP al omn^{vid} Dial^{809} Severian cat^{16} Chr^{10,19} Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 38}$ Thdrt Dam etc. Item *pro vobis* d e f g r vg etc ... Ln περι υμ. cum BD*. Item go *propter vos*

14. ευχαριστω sine additam cum ℵ*B 67** Chr$^{com\ 10,22}$ et Dam^{com} (προσ μεν γαρ τουσ – ελεγε· ευχαριστω οτι ουδενα υμ. εβαπτ.) ... ς Ln^{ed} mai Ti add τω θεω cum ℵ^{c}ACDEFGLP al pler d e f g r vg (et. am floriac harl* tol) go aeth^{utr} Or$^{int\ 4,687}$ Tert$^{pudic\ 14}$ (*Deo gratias ago*)

μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε. 16 ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα· 16, 15
17 οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. 18 ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, 23, 24 2 Co 2, 15
τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. 19 γέγραπται γάρ· Es 29, 14
ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. 20 ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συνζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου; 21 ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς

Ambrst Chr^{10,20} etc. Item A 17. 23. 39. 57. 63. 219** 8petrop d^{scr} g^{scr} vg^{six} fu demid harl** syr^{sch} etp c.* cop arm Or^{int4,459} Thdrt in h. l. et^{3,6} et^{162} Pelag al add *τω θεω μου*, atque sic Ln$^{ed\ min}$ :: *ευχαριστω τω θεω* vel *τω θεω μου* Ro 1, 8. 7, 25. 1 Co 1, 4. 14, 18 etc | *κρισπον* (B* *κρεισπ.*) et. ℵ^{c} ... ℵ* *πρισκον*

15. *ειπῃ*: L *ειπει* | *εβαπτισθητε* cum ℵABC* 5. 6. 17. 37. 67** 71. 73. 74. 80. a^{scr} e f vg cop (et. sah teste Gb^{i} manu: ex fragm Borg?) syr$^{p\ mg}$ arm Chr^{20} Dam Ambrst (ex$^{cdd\ aliquot}$) al. Similiter 10. 31. Euthal^{cod} *εβαπτισθη* ... ς *εβαπτισα* cum C^{c}DEFGLP al pler d g r go syr^{sch} etp^{txt} Thdrt al Tert$^{pudic\ 14}$ al

16. *εβαπτισα δε και* ... D*FG *βεβαπτικα δ. κ.* | *λοιπον*: FG *το λοιπον* ... Ambrst *ceterorum* (sed nonnulli libri *ceterum*) | *αλλον* et. r vg$^{cle\ am\ demid\ tol}$; Thdrt *αλλων* ... FG d e f g fu om | *εβαπτισα* sec: D* *βεβαπτικα*

17. *απεστειλεν* et. Or$^{cat\ 19}$ et^{35} Severian$^{cat\ 19}$ etc ... A *απεσταλκεν* (sed *λκεν* periit) | *χριστος* cum ℵACDELP al omn^{vid} Or$^{cat\ 19}$ et^{35} Severian$^{cat\ 19}$ Chr^{21} etc ... BFG Thdrt o *χριστ.*, hinc Ln [o] *χρ.* | *αλλα* cum ℵA^{vi}BDE al^{vi} ... ς Ln *αλλ* cum CFGLP al certe pler etc | *ευαγγελιζεσθαι* cum ℵADEFGLP etc (C latet) ... B *ευαγγελισασθαι*

18. o *λογ. γαρ* (P 38. 39. b* ^{scr} al om) *o* ut et. Ir^{17} (ex Epiph^{181}) etc ... B 74. a* ^{scr} om *ὁ* sec, item Cyr$^{hr\ 183}$ *ο γαρ λογ. του σταυρ.* | *ημιν* et. Ir^{17} (ut ante) etc (39. *υμιν*) ... vg Pelag al *id est nobis* ... FG 8^{lect} d e f g r fu* arm** Ir$^{int\ 17}$ Cyp^{324} Hil^{822} Ambrst om (Tert$^{marc\ 5,5}$ *ait crucem Christi stultitiam esse perituris, virtutem autem et sapientiam dei salutem consecuturis*) | *θεου*: 17. *χριστου*

19. *γαρ* (et. D^{b} et^{c}): D^{gr*} om | *τ. συνετων* (et. f g *prudentium*): FG^{gr}G^{gr} *τ. ασυνετων* (F *ασυν-*)

20. *συνζητ-* cum ℵABCDEFG ... ς *συζητ-* cum LP al certe pler | *του κοσμου* cum ℵ*ABC*D^{gr*}P 17. 28. 46. 74. a^{scr} m^{76} Euthal^{cod} arm^{ed} Clem^{370} Or^{3,175} Didtri^{339} Epiph^{2,48} Cyr$^{esa\ 549}$ Dam Thphyl Tert$^{marc\ 5,5}$ ... ς (Gb^{00}) add *τουτου* cum ℵ^{c}C^{3}D^{c}EFGL al pler syr^{utr} cop arm^{cd1} Clem^{647} Or^{3,318} et$^{cat\ 25}$ Epiph^{744} Chr^{29} Thdrt. Item *huius mundi* d e f g r vg go Tert$^{idol\ 9}$ (*huius saeculi*) Cyp^{324} Or$^{int\ 4,530}$ al mu

21. *επειδη γαρ* et Or^{1,331} etc ... FG 3. 108. 177. arm om *γαρ* (minime

σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας· 22 ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, 23 ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, 24 αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν· 25 ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων. 26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν,

in hanc rem probant Clem^{370} Tert$^{marc\,5,5}$) | *ευδοκησεν* cum ℵABDEFG LP al pler Clem^{370} Or$^{1,331.\ 589}$ Ath^{1,48} Chr^{29} etc ... c 37. 46. 73. Ath^{1,434} Chr^{30} Dam *ηυδοκ.* | *ο θεος*: FG *τω θεω.* Quemadmodum Latini (it vg Or$^{int\,4,517.\ 628}$ Hil^{811} Ambrst etc) *placuit deo.* Contra Tert$^{marc\,5,5}$ *boni duxit deus,* Hil^{822} *decrevit deus.* | *πιστευοντας*: L *πιστευσαντας*

22. *επειδη* (FG *επει*) *και*: FG 33. 35. f g fu harl* syr^{sch} (Clem^{370}, sed totum locum libere adhibuit) Tert$^{marc\,5,5}$ Cyp$^{285.\ 324}$ Hil$^{812.\ 823}$ Ambrst om *και* | *σημεια* cum ℵABCDEFGP 46. 52. 63. 80. d e f g r vg syr^{utr} ar^{e} cop go aeth^{pp} (male aeth^{ro} *doctrinam*) Clem$^{328.\ 370}$ Severian$^{cat\,28}$ Chr^{30} Cyr$^{act\,38}$ Thdrt Dam Tert$^{marc\,5,5}$ Cyp$^{258.\ 324}$ etc ... ς (= Gb Sz) *σημειον* cum L al pler arm Euthal^{cod} Thphyl^{txt} Oec^{txt} :: cf Mt 12, 39. 16, 4 et alibi | *ζητουσιν* et. Clem$^{328.\ 370}$ ... A *επιζητουσιν*

23. *εθνεσιν* cum ℵABC*D*EFGLP 5. 10. 17. 23** 31. 37. 46. 71. 73. 80. 93. d e f g r m^{5} vg (Latt *gentibus*) cop syr^{p} arm aeth go (syr^{sch} *gentilibus* vel etiam *Graecis.* Eodem verbo v. 22 utitur.) Or^{2,787} (et ^{1,331} fluct lectio) et$^{int\,4,628}$ Eus$^{dem\,499}$ Cyr$^{hr\,188}$ Dam al Cyp$^{285.\ 324}$ Hil$^{812.\ 823.\ 1076}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *ελλησι* cum C^{3}D^{c} al pler Clem$^{370.\ 804}$ Or^{1,331} (fluct lect) Eus$^{esa\,387}$ et$^{ps\,370}$ Euthal^{cod} Chr^{30} Thdrt al

24. *αυτοις*: C *αυτος* (sic) | *τοις κλητοις*: FG om *τοις* | *τε* et. Clem^{370} Or^{1,331} (exprim et. syr^{p}) ... FG om (nec exprim it vg etc)

25. *σοφωτ. τ. ανθρ. εστιν* (67** *εσται*) hoc ordine cum ℵABCLP al omn vid syr^{p} Or$^{3,175\ bis}$ et^{176} et$^{cat\,26}$ Eus$^{ps\,370}$ Chr^{32} etc ... DEFG d e f g r vg syr^{sch} arm Hil^{812} et^{823} Ambrst *σοφ. εστ. τ. ανθρ.* (Libere vero Tert$^{marc\,5,5}$ „Quid est autem *stultum dei, sapientius hominibus,* nisi crux et mors Christi? Quid *infirmum dei, fortius homine,* nisi nativitas et caro dei?“ Item$^{marc\,2,2}$ „Sed nos scimus *stultum dei, sapientius hominibus,* et *invalidum dei validius hominibus.*“) | *το ασθενες*: FG *ο ασθενες* (f g r vg *quod infirmum est*) | *ισχυροτερ. των ανθρωπων* sine *εστ.* (ita et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵ*B 17. 67** Or^{ps} ap Gall^{14,58} (*το γαρ ασθενες του θεου, ο μεν αποστολος λεγει, ισχυροτερον των ανθρωπων· εγω δε αν ειποιμι*) Eus$^{ps\,370}$ ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti *ισχ. τ. ανθρ. εστιν* cum ℵ^{c}ACLP al fere omn syr^{p} aeth Or^{3,176} et$^{cat\,26}$ Chr^{32} Thdrt Dam etc. Item DEFG d e f g r vg cop arm Hil^{bis} Ambrst al *ισχ. εστιν των ανθρ.*

26. *γαρ* et. d e r vg Ir$^{int\,144}$ Or$^{3,661.\ 4,93}$ et$^{int\,530}$ Eus$^{ps\,404}$ etc ... DE^{r}EG^{c} FG 21. f g aeth^{utr} *ουν* (Or^{1,478} *δε*, item ^{1,159} libere *γουν.* Item Pamphil ^{4,22} *βλεπομεν γουν την κλησιν ημων*, sed ex Ruf interpr *videte enim*) |

ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· 27 ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, 28 καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, 29 ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 30 ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ Eph 2, 9

οὐ (D*gr οὐδε) πολλοι δυνατοι et. Or 1,160. 479 et 3,661 et int 2,324 Pamphil 4,22 Eus ps 404 etc (Ir int 144 *quoniam non multi sapientes apud vos, nec nobiles neque fortes.* Etiam 74. ου πο. ευγ. ου πο. δυν.) ... FGr G g cop om (item Or 4,530 edd ante Delar.)

27. εξελεξατο ο θε. ινα καταισχ. – εξελεξ. ο θεος ινα etc cum NBCDELP al plu d e f r vg rell Or 1,495 Eus ps 404 et ecl 52 al mu Tert marc 5,5 etc ... transiluerunt ab εξελεξατο ο θεος priore ad εξελεξ. ο θε. alterum AFGr G al plus 15 g (Or 3,661 libere αλλα τα μωρα του κοσμ. εξελεξατ. ο θεος, [interpr vet add *et quae infirma*] και τα μη οντα, ινα τα οντα καταργηση.). Hinc Ln [ινα καταισχ. τ. σοφους, και τα ασθ. τ. κοσμ. εξελ. ο θεος]. Similiter alii errarunt. | καταισχυνη (LP al aliq bis -υνει) τ. σοφ. cum NBCDELP 14. 17. 47. 62. 109. 115. 119. 121. k scr d e r vg syr utr cop arm aeth Or 1,160. 479. 495. 632 et 3,505 et cat 32 et int 2,324. 489 et 4,517. 530 Pamphil 4,22 Eus ps et ecl Cyr ioh 638 al mu Tert marc 5,5 etc ... ς τους σοφ. καταισχ. cum minusc plu

28. αγενη (Na): ℵ* ασθενη, item Or 1,160 cod 1 | εξουθενημενα et. Or saepe Pamphil 4,22 Eus ps 404 et ecl 52 etc ... 17. Or 2,822 εξουδενωμενα, a scr εξουθενωμενα | τα μη οντα cum ℵ*AC*D*FG 17. d e g aeth ro Or 3,233 Euthal cod Tert marc 5,5 Ambrst al ... ς (= Gb 00 Sz) praem και cum ℵcBC3DcELP al pler f m 76 r vg syr utr cop arm aeth pp Or 1,160. 479. 495. 632 et 3,661 et cat 32 et int 4,530 Pamphil 4,22 Eus ecl 52. 55 et ps 404 Chr 39 Thdrt Dam | καταργηση: P 114 116. –γησει

29. καυχησηται cum NABCDEL al pler etc ... ςe 1624 et 1638 (non item 1656 nec ς Gb Sz) καυχησεται cum FGP b scr o scr | ενωπ. του θεου cum NA BC3DEFGLP al 100 d e f g r m 76 cop aeth utr arm zoh Or 1,120. et 632 et cat eph 102 et (omisso του) 1,160 et int 4,530 Eus ps 404 Ephr 172 Chr 40 Dam etc (Ir int 213 *in conspectu domini*) ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) ενωπ. αυτου cum c* (et. ℵc vdtr incepisse αυτου sed antequam perficeret abiecit) al mu vg syr utr arm usc Or 1,479 Dial 817 Severian cat 33 Thdrt Ambrst al

30. σοφια (FG η σοφ.) ante ημιν (B ημων) posuimus (Gb″) cum NABCDE FGP 17. 37. 46. 71. 93. d e f g am fu demid tol harl** Or 1,196. 608 et 2,557 et quinquies et int 2,697. 4,466 Dial 817 Eus dem 385 et ecl 99 Didtri 358 Cyr act 55 Ambrst al ... ς post ημιν pon cum L al pler vgcle harl* syr utr cop arm Or 2,625. 644 ac ter Eus prae 546 et ecl 198 et ps 143 et esa 401 et alibi Chr 41 Cyr ioh 794 Thdrt Dam Pelag al | δικαιοσ. τε et. Or plus decies

Ier 9, 23 2 Co 10, 17 ἀπολύτρωσις, 31 ἵνα καθὼς γέγραπται· ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

II.

1 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. 2 οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. 3 κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ 13 πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, 4 καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά

Dial^{817} Eus^{saep} Cyr^{ioh} et^{abac555} et^{act55} al mu ... D^{b}FG Or^{2,557} *και δικ.* Item sed^{libere} Cyr^{esa522} *γεγονε γαρ ημιν απο θεου και πατρ.. δικαι. και απολυτρ. και αγιασμ.* (D* *δικαιοσυνη*, D** *και δικ.*, D^{c} *δικ. τε.* Sed** videri potest *και δικ. τε* dedisse. Cf ed. meam codicis D.)

31. C *καυχομενος*

II. 1. *καγω*: 14. 17. add *δε* | *μαρτυριον* cum ℵ^{c}BDEFGLP al pler d e f g vg sah syr^{p} aeth^{utr} arm Or^{cat34} et^{35} (*ουκ ειπεν το κηρυγμα αλλα το μαρτυριον* etc, sed eadem apud Chr^{50} leguntur) Chr^{49} et^{50} Cyr^{act38} et^{cat35} (*μαρτυριον του θεου φησιν τον χν· μεμαρτυρηκε γαρ ο θεος* etc) Dam (*αντι του· το κηρυγμα ο μαρτυρουμεν*) al Pelag al ... ℵ* AC 5. 30. 71. 77. 80. 81. n^{scr} r syr^{sch} cop Antioch^{1102} Amb$^{luc\,13\cdot\,1454}$ Aug$^{serm\,160}$ (5,771) Ambrst (sed cdd nonnull *testim.*) *μυστηριον* (Gb″) ... ar^{e} Thdrt *ευαγγελιον*, k^{scr} *σωτηριον* | *του θεου* ... vg arm^{use} Ambrst$^{cdd\ nonnull}$ Pelag *Christi*

2. *εκρινα* absque *του* cum ℵABCD*et^{c}EFGP al plus^{10} Or^{cat35} Chr$^{50\,semel}$ Cyr^{act38} Antioch^{1102} Dam (libere Or^{1,437} et^{3,537} *εγω δε εκρινα μηδεν ειδεναι*, et^{4,293} *εκρινα μηδεν ειδεναι*. Item Ath^{696} *ουδεν εκρινα ειδεναι ει μη*) ... ς (= Gb Sz) add *του* cum D^{b}L al pler Didt^{ri3} Chr$^{50\,sem}$ Thdrt al | *ειδεναι τι* cum ℵADbFGL al pler d e f g r vg (d e g Tert *scire aliquid*, r Ambrst *me scire aliquid*, f vg *scire me aliquid*) syr^{utr} sah cop arm Or^{cat35} Didt^{ri3} Chr$^{50\,sem}$ Cyr^{act38} etc (Antioch om *τι*) Tert^{pudic14} Ambrst etc ... Gb Sz Ln Ti *τι ειδεναι* cum BCP 17. 37. 73 74. 137. 177. 179. a^{scr} Bas^{mor302} Chr$^{50\,sem}$ Cyr^{mich429} Isid^{4,150} Hil^{1076} al (at non probat Or^{int2,174} *nihil me iudicavi aliud scire inter vos*). Praeterea D*et^{c}E *τι εν υμιν ειδεναι*, D^{b} *του εν υμιν ειδεν. τι*, item syr^{sch}. | *ιησ. χριστ.* et. Or^{1,437} et^{3,537} et$^{4,12\cdot\,53\cdot\,293}$ et^{cat35} et$^{int\,2,202\cdot\,373\cdot\,4,628}$ Ath^{696} Didt^{ri3} Bas^{mor302} Cyr^{mich429} Antioch^{1102} al mu Tert^{pudic14} Pelag etc ... FG 109. 114. f g am tol harl (non fu demid) Cyr$^{act38\,libere}$ Or^{int2,174} et$^{4,470\cdot\,498}$ Hil^{1076} Ambrst al *χριστ. ιησ.*

3. *καγω* cum ℵABCP al^{10} Or^{4,293} et^{cat340} Bas^{mor302} Antioch^{1102} Dam ... ς Ti *και εγω* cum DEFGL al pler Chr^{50} Thdrt al | *και εν φοβω*: FG 49. f g r vg Ambrst al om *εν* | *και εν τρομω*: DEFF 49. 119. d e f g r vg Ambrst al om *εν*, hinc Gb^{o}

μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος
καὶ δυνάμεως, 5 *ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων* 1 Th 1, 5
ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

6 *Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶ-*
νος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργου-
μένων· 7 *ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκε-* Eph 3, 5
κρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, Ro 16, 25

4. *πειθοις* (AD*P *πιθοις*) et *λογοις* (ℵ* *-γοσ*, k^{scr} *λογου*) cum ℵ(et* et^{c})A BCDELP al longe plu r (*in suasoriis sapientiae verbis*) vg (*in persuasibilibus sap. verbis*) syrP (item cop aeth) Or$^{1,163\cdot 377\cdot 630}$ et^{2,3,98} et^{4,11} et$^{cat\ eph\ 119}$ et$^{int\ 4,627}$ (ut r) Eus$^{praep\ 7}$ ex^{cdd} Ath^{683} (*εν πειθοις σοφιας ελληνικης λογοις*) et^{2,47} Bas$^{mor\ 302}$ Epiph$^{anc\ 75}$ Severian$^{cat\ 36}$ Cyr$^{hr\ 187\cdot 280\cdot 353}$ Chr^{10,51} et^{9,107} Cyr$^{act\ 36}$ Thdrt Dam al Hier$^{eph\ lib\ 1}$ (ut vg) et^{2} (ut r) al; item Mac^{106} (ap Gall^{7}) Chr^{1,906} (sed fluct lect) *εν πειθανοις - λογοις*, item *εν πειθοις* omisso *λογοις* FG^{rGgr} 74. 137. a^{scr} ar^{e}, 77. vero pergit *και λογοις* ..... 1. 18* 48. 72. 106. 108. 132. 153** b^{scr*} c^{scr} o^{scr} al („barb 4'') d e f g am sah syr^{sch} arm Or^{3,635} et^{4,93} Eus praep^{7} Ath^{956} (*κατα το μη εν πειθοι σοφιας ανθρ. εχειν το κηρυγμα*, et^{534} *ουκ εν σοφια λογων*) Epiph^{896} Chr^{51cdd} Ambps^{118,1107} et$^{fid\ 2,485}$ Ambrst al *πειθοι* (Gb'') et *λογων* (Or^{4,93} *των λογ.*, 1. 48. 72. 106. 108. 132. 153** al^{3scr} Epiph^{896} Chr^{51cdd} *λογοις*, d e am sah vide post) vel etiam absque *λογων* (sic 18* f g Or^{1,377} Ath^{956} Ambrst Sedul. Latini enim sic: f g (vide supra FG) Ambrst *in persuasione* (Ambrst add *humanae*) *sapientiae*; d e *in persuasione sapientiae sermones* (corrige *sermonis*), am *in persuasione sapientiae verbi*, Amb *in persuasione sapientiae verborum*, item [*Regnum dei non*] *in persuasione verbi* [*est, sed in ostensione virtutis*]. Item sah *in persuasione sapientiae sermonis*, syr^{sch} arm *in persuasione sermonum sapientiae*, aeth^{ro} *εν πειθοι λογου*, aeth^{pp} *εν πειθοι σοφιας λογου ανθρωπων*. Cf et. Glossar. N. T. ed. Alberti p. 119. *πιθοῖ: πιθανότητι.* | *σοφιας* cum ℵ*BDEFG 17. 46. 71. Euthal^{cod} d e f g r am fu* tol syr^{sch} sah arm aeth Or$^{1,163\cdot 377}$ et$^{3,308\cdot 635}$ et$^{4,11\cdot 93}$ et$^{cat\ 119}$ Or$^{int\ 4,627}$ Eus$^{praep\ 7cdd}$ Cyr$^{hr\ 353}$ Chr$^{51\ bis\ cdd}$ Severian$^{cat\ 36}$ Cyr$^{cat\ 36}$ Thdrt^{cod} Dam Hier^{bis} (ut supra) Amb^{bis} (ut supra) ... ς (= Gb Sz) *ανθρωπινης σοφιας* cum ℵ^{c}ACLP al pler vg^{cle} demid fu** cop syrP Or$^{1,377\cdot 630}$ Eus$^{praep\ 7}$ Ath^{2,47} Bas$^{eth\ 302}$ Cyr$^{hr\ 187\cdot 280}$ Mac^{106} (Gall^{7}) al Ambrst Pelag | *αλλ* cum ℵACDEFGLP etc ... B *αλλα* | *αποδειξει* et. Or^{octies} etc ... D*et^{c}E *αποκαλυψει*

5. *η πιστ. υμων*: 38. 48. 72. 120. c^{scr} cop (non item sah) Clem$^{345\cdot 649}$ Or$^{1,377\cdot 630}$ *η πιστ. ημων* | *μη η*: FG^{rG} 37. c^{scr} om *η* | *αλλ* ut v. 4 ... B *αλλα*

6. FG 14. 41. 114. al pauc f g transiliunt a *του* (F om) *αιωνος τουτου* ad *του* (F om) *αιωνος τουτου*, item 7^{lect} aeth^{ro} om *ουδε των αρχοντ.* usque *των καταργουμενων*.

7. *λαλουμεν*: 17. *-λωμεν* | *θεου σοφιαν* cum ℵABCDEFGP al^{15} d e f g r vg arm Clem$^{659\cdot 685\cdot 694}$ Or$^{1,168\cdot 458}$ et^{2,538} et^{3,203} et$^{cat\ 351}$ Or$^{int\ 1,142\cdot 143}$

8 ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ
Es 64, 4 ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. 9 ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. 10 ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. 11 τίς γὰρ

---

et^{saep} Eus$^{praep\ 7}$ Bas^{2,99} Chr^{57} Cyr$^{act\ 38}$ al Hil^{1076} Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) *σοφι. θεου* cum L al plu Thdrt, item sah cop syr^{utr}

8. *ουδεισ* et. Clem^{659} Or^{1,458} ac^{saep} etc ... D^{gr*} *ουδε εισ* | *εγνωκεν* et. Clem Or etc ... FG *εγνωσεν*

9. *αλλα* et. Clem^{659} etc ... A om, item Pelag | *ειδεν* cum NABDEFGL al plu Clem$^{ro\ 80}$ Clem$^{76\cdot\ 615\cdot\ 625}$ et^{alib} Or$^{1,251\cdot\ 2,809\cdot\ 4,216}$ et^{alib} Const^{7,32,2} Hipp$^{phil\ 149\cdot\ 153\cdot\ 158}$ et$^{adv\ plat\ 73,1}$ (ed Lag) Eus$^{dem\ 214}$ et$^{mai\ 204}$ et$^{hist\ 10,4,70}$ et^{alib} Ath$^{856\cdot\ 928}$ Epiph^{652} etc ... CP al Clem$^{ro\ 114}$ Polyc$^{martyr\ 393}$ Bas^{1,95} Chron^{449} ex$^{ed\ ven}$ etc *ιδεν*. Vitiose a$_1$^{6} Clem^{120} et$^{248\ cod}$ Eus$^{marc\ 55\ cod}$ Epiph$^{1032\ cod}$ Thdrt Chron^{449} ex$^{ed\ par}$ *οιδεν* | *α ητοιμ.* cum NDEFGLP al omn^{vid} Polyc$^{mart\ 393}$ Clem$^{625\cdot\ 659}$ Or$^{2,564\cdot\ 809}$ et^{3,261} Const^{7,32,2} Eus$^{marc\ 5}$ et$^{ps\ 317}$ et$^{mai\ 265}$ et$^{praep\ 589}$ (11,38) Ps-Ath^{2,92} et^{416} Epiph^{1032} Bas^{1,173} Chr^{1062} Macar$^{2\cdot 03}$ (Gall^{7}) Cyr$^{esai\ 393\cdot\ 775\cdot\ 838}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam etc. Item *quae* d e f g r vg Or$^{int\ 1,154}$ et$^{2,300\cdot\ 667}$ et^{3,44} etc ... Ln Ti *οσα* cum ABC^{vid} Clem$^{ro\ 80}$ (*λεγει γαρ· οφθαλμος ουκ ειδεν – ανεβη οσα ητοιμασεν τοισ υπομενουσιν αυτον.*) Hipp$^{adv\ plat}$ (ut supra) Cyr$^{hr\ 92}$ Epiph^{652} Mac^{128} (Gall^{7}) Cyr$^{ioh\ 328}$ et^{372}. Praeterea cf Or$^{cat\ 42}$: *Λέγεται μὲν γεγράφθαι, καὶ ὅταν μὴ διὰ τῶν γραμμάτων ἀλλὰ δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων κείμενα ᾖ, ὡς ἐπὶ τῶν ἱστοριῶν. ἢ ὅταν τὸ αὐτὸ μὲν νόημα κείμενον ᾖ, μὴ ἐπ' αὐτῶν δὲ τῶν ῥημάτων ὡς ἐνταῦθα· τὸ γάρ· οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι συνήσουσι, ταὐτόν ἐστιν· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν· ἢ τοῦτο τοίνυν φησίν, ἡ εἰκὸς καὶ γεγράφθαι ἐν βιβλίοις καὶ ἡφανῆσθαι τὰ βιβλία. καὶ γὰρ πολλὰ διεφθάρη καὶ ὀλίγα διεσώθη βιβλία, καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας αἰχμαλωσίας.* Etc. De Hegesippo circa hunc locum cf Phot. 232. (pag^{288,b})

10. *ημιν δε* cum NACDEFGLP al pler d e f g vg syr^{utr} arm aeth Or$^{cat\ 43}$ Or$^{int\ 1,6}$ et$^{2,140\cdot\ 318}$ et^{4,514} Ath^{703} Didtri^{117} et$^{lat\ 6,275}$ Epiph^{893} Mac^{129} (Gall^{7}) Chr^{63} Thdrt Dam al Hil^{1029} Ambrst Pelag ... Ti *ημ. γαρ* cum B 37. 39. 46. 57. 71. 73. 93. 116. sah cop Clem^{659} Bas$^{1,310\cdot\ 311}$ Euthal^{cod} Antioch^{1234} ... 13^{*lect} 14^{lect} om copulam | *απεκαλυψ. ο θεοσ* cum NABCDEFGP al^{15} d e f g r vg syr^{sch} cop arm aeth Clem^{659} Ath^{703} Bas$^{1,310\cdot\ 311}$ Didtri^{117} et$^{lat\ 6,275}$ Epiph^{893} Euthal^{cod} Mac^{129} Cyr$^{ioh\ 328}$ Antioch^{1234} al ... ς (= Gb Sz) *ο θεοσ απεκαλ.* cum L al longe plu syrP sah Or$^{cat\ 43}$ Chr^{63} Thdrt Dam al | *δια του πνευματοσ* sine *αυτου* cum ℵ*ABC 17^{vid} cop Clem^{659} Bas^{3,8} et^{38} Cyr$^{ioh\ 328}$ (Or$^{int\ 2,318}$ Did$^{lat\ 6,275}$ *per spir. sanctum*) ... ς (Gb^{00}) add *αυτου* cum ℵ^{c}DEFGL al fere omn d e f g r vg syr^{utr} sah arm aeth Or$^{cat\ 43}$ et$^{int\ 1,61}$ et^{2,140} et^{4,514} Ath^{703}

οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ Mt 11, 27
πνεῦμα τοῦ θεοῦ. 12 ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ
χαρισθέντα ἡμῖν, 13 ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπί-

Didtri 117 Bas 1,310 Epiph 893 Macar 129 Chr 63 Thdrt Dam al | *ερανα* cum ℵAB*C ... ς Ln *ερευνα* cum B3DEFGLP rell

11. *ανθρωπων* et. Or 1,197. 524 et 3,571. 622 et int 4,486. 642 Eusps 127 Bas 1,276. 310 Ath 703 Ps-Ath 2,178 Didtri 117 et lat 6,282 Cyrhr 155. 257 Chr 64 Cyrioh 42 Thdrt Antioch 1234 Dam Hil 1029 Ambrst al ... A 17. Ath 552 Cyrioh 837 om | *το πνευμ. του ανθρωπου* et. Or 1,197. 524 et 3,571 et int 4,486. 642 Eusps 127 Bas 1,276 Antioch 1234 etc ... FG f g arm cdd Or libere 2,644. 3,622 Hil 1029 Amb apol dav 700 (non item fid 5,588 nec spir 2,658) om *του ανθρωπου* | *το εν αυτω*: L *το επ αυτω* | *τα του θεου* et. Or 1,197. 524 et 3,571. 622 etc ... Dgr* *το του θεου* ... Fgr G g Hil 1029 *τα εν τω θεω*. Libere Tert prax 8 et 19 *quis enim scit quae sint in deo nisi spiritus qui in ipso est.* | *εγνωκεν* (Gb″) cum ℵABCDEP al plus 10 Euthal cod Or 1,524 Ath 523 et 703 Bas 1,276. 310 et alib Cyrhr 257 Cyrioh 42. 837 Antioch 1234 Dam. Item FG 23. Cyrhr 155 Bas 1,319 Epiph 2,17 Ps-Ath 178 al *εγνω*. Accedunt d e f g vg Amb spir 3,657 *cognovit* etc (Ambrst al *novit*) ... ς *οιδεν* cum L al longe plu Or 1,197 et 3,571 Ath 536. 552 Didtri 117 Chr 64 Thdrt al, item *scit* r Aug saepe | *το πνευμ. τ. θεου*: P add *το εν αυτω*

12. *τ. κοσμου* cum ℵABCLP al omn vid fu harl* tol syr utr aeth Iust rec fid 5 Or 1,197 Eus marc 14 Ath 523 Bas 1,271 et 310 Epiph 897 al mu Novatian tri 29 (Gall 3,311) ... DEFG f g cop arm Bas 1,310 cod 1 Cyr esai 369 *τ. κοσμ. τουτου*, item *huius mundi* d e r vg cle am demid harl** Or int 3,56. 59 Hil 803 et alib (sed var lect) Ambrst al | *ειδωμεν* et. Or 1,167. 4,7 et 216 Ath 552 Bas 1,310 etc, item *sciamus* d e f g r vg Or int 3,56 Hil Ambrst Faustin 451 (Gall 7) etc ... DEFGLP al (3 ap Scri) Or 1,197 et 2,565 et 4,189 Eus marc 14 Didtri 117 Ath 523 Caes 11 (Gall 8) Epiph 880. 896 Cyr esa 369 Thphyl *ιδωμεν* | *υπο του θεου* et. Or 4,216 et cat 46 etc ... P 76. 115. 119. k scr (om et. ante) Or cant (ap Mai auctor cl 9,262) om *του*

13. *α και*: FgrGgr om *α* (Wtst affert ad eandem lectionem Eusps 15. 22. 80, sed nullus horum locorum huc quadrat.) | *εν διδακτοις* ita utroq loco ℵABCDEFGLP al fere omn (al 2 scr bis *ε. διδακτικοις*, item 1 scr* pri loc; 10. sec loc *εν διδαχη*) Basilid hipp 240 Naass hipp 112 Clem 370 Or 1,167. 197 et 2,527. 565 et alib Eus marc 14 et 17 Epiph 880 (et 882) al mu ... d e *non in doctrina humana sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus,* f g *non in doctrina humanae sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus,* r *non in sapientia* (corrige *-iae*) *humanae doctis verbis, sed docti spiritu,* Ambrst *non in doctrina verborum humanae sapientiae, sed in doctrina spiritus,* Aug ep 242 *non doctis humanae sapientiae verbis, sed docti spiritu,* item ioh 102 et civ dei 14,4 *non in sap. humanae doctis verbis, sed doctis spiritus* (cdd al *doctis spiritu, docti spiritus*), vg *non in doctis humanae sap. verbis, sed in doctrina spiritus* (am fu* add *et virtutis*) Vigtri 13, 328 *non*

4 *νης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματικοῖς*
πνευματικὰ συνκρίνοντες. 14 *ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ*
Io 14, 17 *τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται*
γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. 15 *ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνα-*
Ex 10, 13 *κρίνει πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.* 16 *τίς γὰρ*
Ro 11, 34 *ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ*
ἔχομεν.

docti humanae sapientiae verbis, sed docti ab spiritu, m[10] *non quae docentur per humanae sapientiae verbum, sed quae docentur per spiritum* | *πνευματος* sine additam cum ℵABCD*FG 17. 67** 71. 80. 177. 178. 179. d e f g r m[10] vg (sed am fu* add *et virtutis*, fu** add *sancti*) syr[sch] cop arm Basilid[hipp 240] Naass[hipp 112] Clem[370] Or[1,167. 197] et[2,527. 565] et[3,635] et[4,216] et[cat 46] Eus[marc 17] Epiph[880] Dam al[gr] et[lat] mu ... ς (= Gb Sz) add *αγιου* cum D[c]ELP al pler (115. praem *αγ.*) fu** syr[p] aeth (ut solet) Eus[marc 14] Chr[64] Thdrt al | *πνευματικοις*: B 17. *-κωσ* | *συνκρι-* cum ℵAD*FG ... ς Ln *συγκρι-* cum BCD[c]ELP al certe pler. Praeterea P *-νοντοσ* pro *-νοντεσ*, F[gr] *συνκρινομεν*, G *συνκρινομεν*, g *comparantes t mus*

14. *του θεου* cum ℵABCDEFGLP al pler d e f g m[10] r vg syr[p] cop arm Naass[hipp 112] Valentinian[hipp 194] Clem[818] Or[1,686] et[3,193] et[4,74] et[prov 27] (ap Gall[14]) et[int 79. 89] et[alib] Eus[praep 581] et[marc 14. 17] Didtri[66] al Hil[64] Amb[luc 12,1446] et[alib] Aug[ep 242] et[ioh 97] et[alib] Ambrst etc ... 2. 61. b[scr*] o[scr] syr[sch] (aeth *spiritus sancti*) Ir[gr] et[lat 39] Clem[659] Or[cat 32. 47] Ath[740] (non item[lat 776]) Epiph[584. 801] Chr[65] Thdot[anc 441] (sed non[462]) al (Tert[marc 2,2] *homo animalis non recipiens quae sunt spiritus*) Hil[844] om | *αυτω*: A* om

15. Hunc versum om ℵ* (supplet ℵ[a]) harl* | *ανακρινει* sine *μεν* cum AC D*FG d e f g m[10] r vg syr[sch] cop arm ar[e] aeth[utr] (Ir[gr] et[lat 39], sed non add *αυτοσ δε* etc) Clem[346] Or[4,74. 166. 395] et[cat 72. 277] et[int 2,168 188] et alib Thdrt[2,1065] Hil[64] al mu ... ς (Gb[v]) add *μεν* cum ℵ[a]BD[b]et[c]ELP al omn[vid] Euth[al cod] syr[p] Or[cat 18] Didtri[66. 291] Macar[35] et[205] (Gall[7]) Chr[67] Thdrt[3,178] (i. e. ad h. l.) al | *παντα* cum ℵ[a]BD[b]et[c]EFGL al pler Ir[gr 39] Clem[346] Or[3,715. 787] et[4,74. 166. 395] Macar[35. 205] Thdrt[2,1065] Dam al; item Didtri[66. 291] Thdrt[3,178] *παντασ* ... Ln [*τα*] *παντα*, Ti *τα παντ.* cum ACD*P 17. 67. 71. 116. Ir[gr] cod[1] Or[cat 72. 277] Nyss[2,490] Chr[67] al

16. *συνβι-* ut ℵABCLP etc ... DEFG *συνβι-* | *χριστου* cum ℵACD[c]ELP al omn[vid] d e vg syr[utr] cop arm Ps-Iust[zen et ser 8] Or[1,167. 2,535. 3,697 et 4,7. 189. et[cat 42] et[alib] Or[int 2,172. 210 et alib (2,364 *domini Christi*)] Didtri[66] Epiph[1025] Chr[67] Cyr[ioh 812] et[alib] al mu Pelag Vigtri[12] al ... Ln *κυριου* cum BD*FG f g r Thphyl[txt] Aug[iob 3,632] Ambrst Sedul. Libere Or[cat 278] *ο γαρ πνευματικοσ νουν εχει κυριου.*

III.

1 *Κἀγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς* He 5, 12. 1 Pe 2, 2.
ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. 2 *γάλα ὑμᾶς ἐπότισα*

III. 1. *καγω* cum ℵABCDEFGP al plus[10] Clem[119. 685] Or[3,658] et[cat 87] Did[tri 286] Chr[76] Euthal[cod] Dam ... *ς και εγω* cum L al pler Thdrt al | *ηδυνηθην* et. Clem[660. 685] Or[3,479. 658] et[cat epp cath 115] etc ... c Clem[119] Or[3,663] Did[tri 286] *εδυνηθην* | *λαλησ. υμιν* cum ℵABCD*et[c]EFG al plu d e f g r Clem[119. 660] Or[int 78] Did[tri 286] Epiph[880] Euthal[cod] Thdrt al Hier iovin[1] al ... D[b]LP al fere[40] vg Clem[685] Or[3,479. 658. 663] et[cat] (ut ante) Or[int 2,98. 3,27] Chr[76] Dam Cyp[259] Ambrst Pelag al *υμ. λαλ.* | *σαρκινοις* c. ℵABC*D* 17. 67** 71. Clem[685] et[119 cod] Or[3,479. 658. 663] Nyss[1,61] (*διο φησι πρ. κορινθιους – οτι σαρκινοι εστε* etc) ... ς (= Gb) *σαρκικοις* cum D[c]EFGLP al pler Clem[660] et[119 ed] Or[cat] (ut ante) Did[tri 286] Epiph[880] al mu (:: forma *σαρκινος* etiam Ro 7, 14 et Heb 7, 16 ex auctoritate gravissimorum codicum legitur. Quod v. 3 *σαρκικοι* eadem ex auctoritate edendum est, id non eam potest vim habere ut locis reliquis gravissimos testes deseramus nostramque potius opinionem quam auctoritatem sequamur. Patres in rebus eiusmodi, quae totae pendent a codicum scriptura, vix multum valent; tamen vero et ipsos cum apostolo duplicem formam promiscue adhibuisse probabile fit.) | *ωσ νηπιοισ*: 76. 89. 106. 109. 111. Clem[119] Or[cat epp cath 115] Did[286] Thphyl *ωσ νηπιουσ* coniungentes cum seqq. Item arm. Apud Clem l. l. sic invenitur: *γαλα υμασ εποτισα, ωσ νηπιουσ εν χριστω, ου βρωμα*, ac paullo post: *καὶ δὴ ἀναγνωστέον ὧδέ πως ῥητόν· γαλα υμασ εποτισα εν χ̄ω̄, καὶ διαστήσαντεσ ὀλίγον ἐπαγάγωμεν· ωσ νηπιουσ.* Nec aliter Latini multi coniunxerunt singula; nisi quod verba Latina, ut sonant, in utrumque sensum accipi possunt. Ita apud Cyp[test 3,3 (304)] editum est: *Et ego quidem, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus; quasi infantibus in Christo lac vobis potum dedi, non escam.* Item Hier[iovin 1] Aug[saepe] Ambrst etc. Ceterum eandem coniunctionem testatur etiam L, qui v. 2 *υμιν* pro *υμασ* exhibet.

2. *υμασ*: et. Ir[284] (*και δια τουτο παυλοσ κορινθιοισ φησι· γαλα υμασ εποτισα, ου βρωμα* etc) Clem[685] (*ωσ νηπιοισ εν χ̄ω̄· γαλα υμασ εποτισα* etc) et[alib] Or[1,245] (*ο δε παυλοσ νηπιοισ διαλεγομενοσ – κορινθιοισ φησι· γαλα υμασ εποτισα, ου βρωμα* etc) et[saepe] Or[int 2,210] (*sicut ipse apostolus de quibusdam dicit* quia lacte vos potavi, non esca) et[3,385] Eus[dem 323] (*οισ και φησιν ο θειοσ αποστολοσ· γαλα υμασ επ. ου βρ.*) etc ... L Or[cat 87] (*κορινθιοισ, προσ ουσ· γαλα υμιν εποτισα, ου βρωμα* etc) *υμιν*. Cum Latinis vero plerumque et. Or[int] *lac vobis potum dedi*, quo modo si una afferuntur quae praecedunt, coniunctio ambigua fit. Cf[2,78. 98. 110] (h. l. nulla ambiguitas est. Legitur enim: – *Corinthiis dicit: Lac vobis potum dedi* etc) [205] (ut[110]) 485 (ut[110]) et[3,27. 862] (ut[2,110]) et[4,659] (item). | *ου βρωμα* sine copula cum ℵABCP al plus[15] Euthal[cod] r vg cop syr[P] Ir[gr] (ex Dam) et[lat 284] Clem[118. 660. 685] Or

1, 11 s 11, 18 οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε· 3 ἔτι
Ga 5, 20 2 Co 12, 20 γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ σαρκικοί
ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; 4 ὅταν γὰρ λέγῃ τις· ἐγὼ
μέν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ· ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε;
7, 17 Ro 12, 3 5 τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διάκονοι δι' ὧν

1,245· 482 et quater et cat 51· 87 et cat epp cath 115 Or int saep Dial 810 Eus dem 323 Did tri 286 Cyr esa 843· 913 al mu Cyp 259· 304 Hil 253· 462 Ambrst al mu ... ς (= Gb Sz) *και ου βρ.* cum DEFGL al plu d e f g syr sch arm aeth Caes 81 (Gall 6) Thphyl Oec (non probat Or 4,244 *τοις χρειαν εχουσι γαλακτος και ου στερ. τροφης, κορινθιοις, και γαλα ποτιζομενοις και ου βρωμα*) | *εδυνασθε* cum ℵABCFGP al 30 Euthal cod Clem 118· 660· 585 Or 1,245· 437· 482 et cat 51· 87 Chr 78 comm tri pp in cant 646 (Gall 6) Dam al ... ς (= Gb Sz) *ηδυνασθε* cum DEL al plu Ir 284 (ex Dam) Or 3,659 Dial 810 Did tri 286 Caes (ut ante) Chr 76 Cyr esa Thdrt al | *αλλ ουδε* cum ℵABCDEFGP al fere 20 Euthal cod Clem ter Or 1,245· 482 et cat 51· 87 Dial Cyr esa al mu ... ς (= Gb Sz) *αλλ ουτε* cum L al plu Or 1,437 Oec | *ετι* (L *ἔστιν* per incuriam): B om; hinc Lu [*ετι*]. Latini autem sic: d e f r Or int 2,78· 210 *sed neque* (Or int bis *nec*) *adhuc quidem* (d e Or int 210 om) *potestis*; g *sed neque adhuc nunc pot.*, vg *sed nec nunc quidem pot.*, Cyp 259 304 Ambrst *sed neque nunc pot.*

3. *σαρκικοι* bis cum ℵABCD^{c}ELP al omn vid Euthal cod Clem 119· 660 item pri 685. Item pri Or 1,437· 482 et cat 87 Dial 810 Did tri 286. Item sec Or 2,558. Item Chr 78 al mu ... D*FG *σαρκινοι*. Item pri Or 1,245 et sec 3,764 | *σαρκ. εστε* cum ℵABCLP al omn vid Euthal cod vg cle Clem 660 Or 1,437· 482 et cat 87 Dial 810 Chr 78 Thdrt Dam al auct novatian 374 (Gall 3) Ambrst al ... Ti *εστε σαρκ.* cum DEFG d e f g r am fu harl demid tol Clem 685 Or 1,245 Cyp 259· 304 Hil 114 al | *εν υμιν*: FG^{r}G^{gr} *εν ημιν* | *ζηλ. και ερις* (AFGL al Eus ps 247 *ερεις*): d e g r Cyp 304 Aug civ dei 14,4 *aemulatio et contentio*, f vg Cyp 259 *zelus et contentio*, Ir int 284 *zelus et discordia*, auct novatian 374 *aemulationes et dissensiones*, Or int 2,801 Ambrst *aemulationes et contentiones*, m 60 *aemulatio et contentiones*. Scripsimus sine additam cum ℵABCP 23. 46. 57. 71. 74. a scr Euthal cod r m 60 vg cop arm aeth utr Clem 119· 660 Or 1,482 et 2,558 Eus ps 244 al gr et lat mu ... ς (Gb 00) add *και διχοστασιαι* cum DEFGL al pler d e f g syr utr Ir gr et lat 284 Chr 78 (*κ. διχοστασια*, sed 79 om) Thdrt al Cyp 259· 304

4. *λεγη* (LP al plus 15 *-γει*) ante *τις* cum ℵABCLP etc ... DEFG al pauc d e f g r Ambrst al post *τις* pon | *ετερος δε εγω* (37. Thdrt om *εγω*, 61. 115. b scr o scr add *δε*) ... A 23. 224. c scr Chr 79 *εγω δε* | *ουκ* cum ℵ*ABC 17. (b scr k scr Euthal cod *ου*) Dam ... ς *ουχι* cum DEFGLP al pler Nyss 523 (Gall 6) Chr 79 Thdrt al | *ανθρωποι* cum ℵ*ABCDEFG 17. 67** 71. d e f g r vg cop aeth utr Or int 2,452 Dam Ambrst Aug praed ss (10,796) al ... ς *σαρκικοι* c. ℵ^{c}LP al pler syr utr Nyss 523 (Gall 6) | *εστε*: P add *και κατα ανθρωπον περιπατειτε*

5. *τι* bis cum ℵ*AB 17. 46. 71. 121. d e f g r vg aeth utr Euthal cod Dam Aug ioh 80 et alib Ambrst Pelag etc ... ς Ti *τισ* cum CD^{gr}E^{gr}F^{gr}G^{gr}LP al pler syr utr cop arm Chr 79 Thdrt Thphyl Oec | *απολλως* et *παυλος*

ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. 6 *ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ηὔξανεν·* 7 *ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστίν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός.* 8 *ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον.* 9 *θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.*

hoc ordine (Gb″) cum ℵABCD*etᶜEFGP 17. 37. 46. 71. 116. d e f g r vg cop Euthalᶜᵒᵈ Dam Augᶦᵒʰ⁸⁰ Ambrst Pelag etc ... ς παυλ. et απολλ. cum Dᵇʟ al pler syrᵘᵗʳ arm aeth Chr⁷⁹ Thdrt al Optatᵈᵒⁿᵃᵗ⁵ auctᵛᵒᶜ gent²,⁶. Pro απολλωσ FG 37. exhibent απολλω, ut Latini *Apollo.* | τ. δε εστιν cum ℵABCP 17. 37. 46. 71. 116. Euthalᶜᵒᵈ Dam ... ς om εστιν cum DEFGʟ al pler d e f g r vg cop arm Chr⁷⁹ Thdrt Thphyl Oec | διακονοι cum ℵABCD*EFG 67**71. 177. d e f g r vg cop arm aethᵘᵗʳ (sedᵖᵖ om et. διακονοι) Dam Augᶦᵒʰ⁸⁰ etᵃˡⁱᵇ Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) Ti αλλ η διακ. cum Dᵇ etᶜ Lᴘ al pler syrᵘᵗʳ Euthalᶜᵒᵈ Chr⁷⁹ Thdrt Thphyl Oec Optatᵈᵒⁿᵃᵗ⁵ (*Utique ministri*) :: contra tantam auctoritatem αλλ η retinere consentaneum non est. Bis illud quidem in N. T. legitur: Lc 12, 5 et 2 Co 1, 13. Utroque loco tantum non fluctuat. Inlatum vero est h. l. a docto lectore ut vis accederet orationi. Ceterum nec raro apud scriptores Graecos invenitur. Ita apud Xenoph. Hier. 5, 2 est: *Τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς;* Apud Plat. apol. 34. *Τίνα ἄλλον λόγον ἔχουσι βοηθοῦντα ἐμοὶ ἀλλ' ἢ τὸν ὀρθὸν κ. δίκαιον;* Apud Lucian. Phalar. alt. 2. *Οἰδὲν γὰρ ἀλλ' ἢ ἱεροσυλία τὸ πρᾶγμά ἐστιν.* | δι ων (r Augᶦᵒʰ⁸⁰ etᵃˡⁱᵇ *per quos*): d e f g vg Augʟᶦᵗᵗ petil³ Ambrst al *eius cui* (Optatᵈᵒⁿᵃᵗ⁵ *in quem*) | ωσ: c tol* om

6. απολλωσ: FG rursus απολλω, ut Latini *Apollo.* | αλλα cum ℵABD*FG ... CDᶜLP al certe pler αλλ ... E (ut locis similibus quibus D* αλλα, Dᶜ αλλ) αλα ... 17. fˢᶜʳ Or¹,¹³⁰ Cyrᵉˢᵃ⁸⁶³ ο δε pro αλλα ο

7. ωστε ουτε: A om ουτε | ουτε sec cum ℵᶜABDEFGLP etc (cop bis ουδε) ... ℵ*C ουδε | αλλο: D* αλλα ο (E αλα᾽ ὁ)

8. Inde a verbis ο φυτευων δε usque και το πνευμα του θεου v. 16. omnia desiderantur in Fᴳʳ et G g. Relinquitur tamen in utroque spatium vacuum, cuius ad initium g (i. e. scriptor partis Latinae codicis G) adnotavit: *deest in graeco.*

8. εκαστος δε (Thdrt γαρ): c 31. om δε (item syrᵉᵈ, non itemᵐˢ) | λημψεται cum ℵAB*D*E ... ς ληψ. cum B³CDᶜLP al omnᵛⁱᵈ | κοπον: c τοπον, 13ˡᵉᶜᵗ* σκοπον

9. γεωργιον (D* γεωργ-) absque additam et. Clem³²⁰ Or¹,³⁰⁸ et³,¹³⁵.²⁹⁹.³⁰⁷ etᶜᵃᵗ ephᴵ⁶² (et³,⁴²⁵ θεου γεωργια, θεου οικοδομη εσμεν) etc ... Dᵍʳ b (non item* necᶜ) f vgᶜᶫ (et. am fu** demid tol harl**) arm syrᴘ Chr⁸¹bis Pelag al (sed non Orᶦⁿᵗ²,¹⁵¹ Ambrst al) add εστε. Item fu* add *est.* | οικοδομη: 37. οικοδομημα

10 *Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάι μοι ὡς σοφὸς*
ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ
Eph 2, 20 *βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ.* 11 *θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται*
θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. 12 *εἰ δέ*
τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους,
ξύλα, χόρτον, καλάμην, 13 *ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται·*
ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου

---

10. *του θεου*: 55. f demid allachm Clem^{660} Thdrt^{cod} Cyr$^{esa\,56}$ (non$^{act\,39}$) Aug$^{op\,mon}$ (^{6,476}) om | *εθηκα* cum ℵ*ABC* 17. 37* 39. Chr^{81} edd (non montf) ... ς Ti *τεθεικα* cum ℵ^{cc}C^{3}DELP al pler (sed LP 47. 62. al^{2} scr *τεθηκα*) Clem^{660} Or^{3,185} et$^{cat\,56}$ Chr^{81} montf Cyr$^{esa\,56}$ et$^{act\,39}$ Thdrt Dam al | *αλλος δε* et. Clem^{660} etc ... DE d e Or$^{int\,2,268}$ Chr^{81} Gild (cf Sab) om *δε*

11. *θειναι* (LP al *θηναι*): 17. post *παρα τ. κειμ.* pon | *ιησους χριστος* cum ℵABLP al plus^{50} syr^{sch} sah cop arm aeth Or$^{cat\,57}$ (et^{1,298} *-τω κειμενω θεμελιω ιησου χριστω-*) et$^{int\,2,97}$ Mcelleus$^{45.\,157}$ Euse$^{cl\,123}$ et ps$^{63.\,201}$ et$^{theoph\,126}$ Ath^{428} Bas$^{esa\,486}$ et^{2,612} Did$^{tri\,33.\,341}$ Chr^{82} et^{11,45} Cyr$^{act\,39}$ al mu (et. Arnobius de trin^{213}). Similiter ς (= Gb Sz) *ιησ. ο χριστ.* cum minusc vix mu Euthal^{cod} ... Ln Ti *χριστ. ιησους* cum C^{3}DE 52. 137. 224 8^{pe} d e f vg syr^{p} Or^{3,299} et$^{int\,2,263.\,419}$ Ps- Ath dial trin^{413} Chr^{89} Dam Ambrst al^{lat} mu ... C^{4*} Chr^{11,46} Cyr$^{esa\,56}$ *χριστος*, Or ap Euthy^{1,291} *ο χρ.*

12. *επι τ. θεμελιον* sine *τουτον* cum ℵ*ABC* fu* sah aeth Cyr$^{esa\,852}$ Amb ep^{74} (^{1082}) ... ς Ti add *τουτον* cum ℵ^{cc}C^{3}DELP al omn^{vid} d e f vg (et. am demid tol harl) syr^{utr} cop arm Bas$^{esa\,487}$ Cyr$^{hr\,224}$ Epiph^{2,31} Chr^{85} et^{12,133} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Or$^{int\,2,148.\,263}$ Aug$^{civ\,dei\,21,21}$ Ambrst al | *χρυσιον* cum ℵB 73. Clem^{660} Or$^{cat\,57}$ libere Bas$^{esa\,487}$ edd Epiph ^{2,31} Dam ... ς Ln Ti *χρυσον* cum ADELP al pler Or^{3,231} (et.$^{libere\,1,685}$) et$^{libere\,cat\,57}$ semel et^{58} Cyr$^{hr\,224}$ Bas$^{esa\,487\,ed}$ Chr^{85} Thdrt al. Praeterea post *χρυσ.* B Chr^{cod} mosc add *και.* Item aeth *aurum et argentum sive ligneum et gramen et arundinem.* Item Clem^{660}, sed etiam *και ξυλα και χορτον.* Item Or^{3,231} *-ον μονον χρυσ. και αργυρ. και λιθ. τιμ.* Item Cyr$^{hr\,224}$ *χρ. και αργ. και λιθ. τιμ.* | *αργυριον* cum ℵBC 73. Clem Or cat libere^{57} et^{58} Bas$^{esa\,487\,edd}$ Dam ... ς Ln Ti *αργυρον* cum ADELP al pler Or$^{1,685\,allud}$ et$^{3,231\,libere}$ et cat libere^{57} Cyr$^{hr\,224}$ Bas$^{esa\,487\,ed}$ Epiph^{2,31} Chr^{85} Thdrt etc

13. *εκαστου το εργον φανερον γενησεται* (17. *γενησηται*, 114. *γενηται*) ita et. DG$^{r\,b}$ et^{c} (sed^{b} servat *γενηται*) ... D* d e Ambrst *ο ποιησας τουτο το εργον φανερος γενηται, qui fecit* (Ambrst *facit*) *hoc opus manifestus erit.* (Non huc sed ad seqq spectat Clem^{660} qui pluribus libere ex h. l. allatis addit: *οποιον δε εκαστου το εργον, το πυρ δοκιμασει.* Item Or^{2,498} et^{1,509}. | *το πυρ αυτο* cum ABCP 17. 37. 39. 46. 67. 73. 80. 93. syr^{sch} Or^{2,488} et$^{cat\,56}$ Eus$^{dem\,480}$ Bas^{3,30} ex$^{edd\,2}$ Chr^{85} (sed fluct lectio) Procop$^{esa\,98}$ Thdrt ad h. l. et$^{malach\,4,1}$ ... ς

τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. 14 εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· 15 εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Iud 23

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστὲ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ 6, 19 2 Co 6, 16 Eph 2, 21
οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; 17 εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. 18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. 19 ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. γέγρα- Iob 5, 13
πται γάρ· ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν.

---

om *αυτο* cum ℵDEL al pler d e f vg syrP sah cop arm aeth (Clem^{660} vide ante) Or^{1,509} et$^{cat\,57}$ Chr$^{cdd\,2}$ et^{2,378} Cyr$^{zach\,767}$ Thdrt$^{esa\,66,16}$ et dan ^{12,10} et$^{malach\,3,2}$ Dam al Ambrst al

14. *μενεῖ*: sic, i. e. *manserit* d e f g Aug$^{civ\,dei\,21,21}$ ac^{saep} Ambrst etc, item syr^{utr} sah cop arm ... ϛ (= Gb Sz) *μένει*, ut D^{c}EL | *εποικοδομησεν* cum ℵAB*DFLP 17. n^{scr} Bas$^{esai\,579}$ ... ϛ Ln (ignorans testes lectionis *-οι-* omnes praeter A) *επωκοδομ.* cum B^{3}C al pler Or^{1,509} al mu (224. Euthal^{cod} *εποκοδ.*) | *λημψεται* cum ℵAB*CD*E ... ϛ *ληψετ.* cum B^{3}D^{c}LP al omn^{vid}

15. *ουτως δε*: 17. om *δε*

16. *οικει εν υμιν* cum ℵACDEFGL al pler d e f g m^{103} vg rell (sed aeth non expri *οικει*) Ir$^{int\,300}$ Or$^{int\,2,218}$ et^{3,850} et^{4,644} Bas$^{eunom\,276.\,297.\,310}$ Did$^{tri\,228}$ Epiph$^{752.\,893.\,902}$ Cyr$^{ioh\,813}$ et$^{act\,39}$ al mu Cyp$^{99.\,314}$ Hil$^{165.\,390}$ et^{alib} Ambrst etc ... BP 17. 37. 46. Bas$^{euno\,319}$ *εν υμιν οικει* (libere Tert$^{marc\,5,6}$ *et in nobis inhabitet spir. dei.*)

17. *φθερει* cum ℵABC al pler d e f g m^{103} vg (et. fu demid etc) rell Ir$^{int\,237.\,300}$ Or$^{cat\,65}$ et$^{cat\,eph\,224}$ Or$^{int\,2,4c9.\,3,384.\,4,481}$ Eus$^{ps\,816}$ Did$^{tri\,228}$ Cyr$^{ioh\,139}$ et$^{act\,39}$ al mu Cyp^{314} Hil^{165} Ambrst etc ... D^{gr}E^{gr}F^{gr}G^{gr} LP 47. am *φθειρει* (L *φθειρεῖ*) | *τουτον* cum ℵBCLP al pler Euthal^{cod} sah cop syrP ^{txt} aeth Or$^{65.\,106}$ Eus$^{ps\,316}$ Did$^{tri\,228}$ et$^{manich\,311}$ (Gall^{6}) Amphil^{479} (ibidem) Macar^{210} (Gall^{7}) Chr$^{89.\,91}$ et^{2,431} et^{6,1c3} Cyr$^{ioh\,139}$ Thdrt Dam al. Item d e f g m^{103} vg Ir$^{int\,237}$ Or$^{int\,2,409.\,3,384}$ Tert pudic ^{18} Cyp^{314} Hil^{165} etc *disperdet* (Tert *vitiabit*, Ir^{int} *violabit*) *illum deus* ... Gb' Ln *αυτον* cum ADEFG 39. 106. syr^{sch} et^{p} mg arm Or$^{cat\,eph\,224}$ | *οιτινες* etc: it vg Ir$^{int\,300}$ Tert$^{pud\,18}$ Cyp^{314} etc *quod estis vos*

18. *εαυτον* (*se* vg^{cle} fu demid al Cyp^{247} et^{324} Ambrst al) ... d e f g am tol** allachm Pelag Sedul *vos* | *εξαπατατω* (47. *απατατω*): DE 23^{mg} 73. 118. d e add *κενοις λογοις*

19. *τω θεω* (et. Ln$^{ed\,min}$) cum ℵABLP al pler Euthal^{cod} Or$^{1,331.\,711}$ et^{3,175} Dion$^{alex\,110}$ (Gall^{14}) Eus$^{praep\,606}$ Hermia^{1} (Gall^{2,68}) Chr^{95} Thdrt Dam al ... Ln$^{ed\,mai}$ Ti om *τω* cum CDEFG 61. b^{scr*} o^{scr} Clem^{845} Or^{1,638} et$^{cat\,65}$ | *γαρ*: D^{gr*} om (add^{b} et^{c}) | FG om o et *τους* | *πανουργια*

Ps 93 (94), 11 20 καὶ πάλιν· κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι. 21 ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, 22 εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλὼς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν, 23 ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.

IV.

1 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ
1 Pe 4, 10 καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. 2 ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς

(et. f g): Fgr Ggr *πανουργει* :: excidit *α* propter *αυτων* quod sequitur.

20. *σοφων* et. Clem 329 Or cat 66 etc Tert marc 5,6 Ambrst etc ... 3. 17. 38. 39. 46. 55. 76. 238. k scr am harl* vid arm edd Mcion epiph 320. 355 Chr 96 cdd (et. mosc 1) Euthal 556 (in elencho *μαρτυριων* ex cod vat) Hier pelag 2 (4,516) *ανθρωπων* :: ex LXX

21. *εν ανθρωποις* (d e *in homines*) et. Dial 869 Eus ps 32 etc: F G f g Tert marc 5,6 Aug litt petil 3,298 Ambrst al (sed non Pelag Bed) *εν ανθρωπω*

22 *απολλως*: FG 17. *απολλω*. Item *Apollo* it vg, ut ante. | *παντα*: 13 lect d e f g vg add *γαρ*, *enim* | *υμων* (Fgr Ggr *δι υμ.*): B 43. 48. 52. Or prov (Notitia 111, Mai 43) *ημων*. Item Eus luc ap Mai 181 sq *και ελεγεν ειτε ζωη - παντα ημων ειναι*. Edidimus sine *εστιν* cum ℵABCD*FGP 17. 46. Euthal cod d e aeth Dial 869 Aug coll carth 483 Ambrst ... ς (Gboo) add *εστιν* cum D b etc EL al pler f g vg syr utr cop arm Or prov (ut ante) Chr 96 etc Or int 4,561. 594 Tert res carn 59 etc

23. *υμεις*: B 43. Or prov (ut ante) *ημεις*

IV. 1. *ημας* et. Or 2,787. 3,189 et int 3,878 Didtri 68 etc ... 17. 109. d scr syr sch *υμας* | *θεου*: FG *του θεου*

2. *ωδε* cum ℵABCD*FGP 17. 31. 39. 67** 71. 12 lect Euthal cod d e f g vg (d e f vg Or int 3,878 Aug Ambrst al *hic iam quaeritur*; g *hic iam t ceterum*) syr utr cop arm aeth utr Or int 3,878 Aug litt petil 3 (9,298) Ambrst al. Edidit autem invitis quidem testibus Ln sic: *θεου* 2 *ὧδε. λοιπὸν ζητεῖται ἐν ...* ς *ὃ δὲ* cum DcEL al pler Or 3,189. 4,431 (addit: *οἱ γὰρ πάντως εἰ ζητεῖται, τὸ ζητούμενον εὑρίσκεται*) et cat 71 Didtri 68 Chr 97 Thdrt Phot ap Oec et cat 76 (*καὶ ὃ λοιπὸν ζητεῖται* [sic potius quam *κεῖται*] *ἐν τοῖς οἰκονόμοις, κἀκεῖνο ἡμᾶς λογιζέσθω - τί δέ ἐστι τοῦτο τὸ ἐν τοῖς οἰκονόμοις ζητούμενον; ἵνα* etc) al, item auct aleator (*Hoc quoque inter - quaeritur*) | *λοιπον* (ita ℵcorr etiam a vid): ℵ* add *τι*. (Hoc sic accipiendum videtur: *ὧδε λοιπὸν τί ζητεῖτε ἐν τ. οἰκονόμοις; ἵνα*) | *ζητειται*: ita (*quaeritur*) et. d e f g vg cop syr utr rell Or int 3,878 nec Latinorum quisquam aliter. Item *-ται* BL al plu (ap Scri omnes praeter 3) Or 3,189. 291 et 4,431 et cat 71 rell ... ℵACDgrEgrFgrGgrP al permu

οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. 3 ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· 4 οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. 5 ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὅς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Ro 2, 29

6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλὼν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα Ro 12 3

Euthal^{cod} ζητειτε (FG -τητε): Gb′ | *πιστος τις ευρεθη* et. d e vg Or^{quater} et$^{int\ 3,878}$ etc ... D^{gr*} et^{c} E^{gr} *τις ευρεθη πιστος*, D^{b}FG f g go *τις πιστ. ευρεθη*

3. *υφ υμων*: A O^{scr}*υφ ημων* | *αλλ ουδε*: D* *αλλα ουδε*, FG *αλλ ουδ*

4. *αλλ ουκ*: P 73. 8^{lect} *αλλ ουδε*. Etiam Hier$^{pelag\ 2}$ ($^{4,5.6}$) *sed nec in hoc* etc. Postea vero (^{4,532}) et Aug$^{litt\ petil\ 3}$ *nec tamen in hoc* etc. | L* *αλλ ουκ εν τουτω ανακρινομε· κυριος εστιν.* Sed quae desunt: *δεδικαιωμαι· ο δε*, suppleta sunt, ab ipso* ut videtur, et super -o (in *ανακρινο*) notatum *-ων*. | *ο δε* et. Or$^{cat\ 73}$ ℵ^{c} etc ... ℵ* syr^{sch} aeth (arm?) *ο γαρ* (nil probat Ps-Iust$^{zen\ 17}$ *ουτε ουν του αμελουσ αμελητεον· Θεοσ γαρ ο κρινων εστι.*) | *κυρ. εστιν*: D* d add *Θεοσ*

5. *τι* et. Or$^{3,235.\ 4,429}$ et$^{cat\ 74.\ 75}$ Or$^{int\ 4,663}$ f g Amb$^{ps\ 43,920}$ Aug$^{serm\ dom\ 2}$ (^{3,225}) etc ... 17. d e vg go arm Or$^{int\ 4,479}$ Ambrst Pelag al om | *κρινετε* (sic et. Latini etc): ℵAP al scribunt *-ται* | *ο κυριοσ* (sic D^{b} etc) ... D* om *ο* | *οσ και* et. Or$^{3,235.\ 612}$ et$^{cat\ 75}$ etc Or$^{int\ 4,479.\ 663}$ Amb ps 43,920 (*qui illuminabit*) Ambrst al ... D*EFG d e f g Aug$^{ps\ 100}$ et^{109} et$^{civ\ dei\ 22,29}$ et$^{litt\ petil\ 3}$ (^{9,298}) et^{alib} (sed non$^{serm\ dei\ 2}$) al om *οσ* | *του Θεου*: DE 7. 91. 109. l^{scr} om *του*

6. *ταυτα δε* (et. ℵ^{a}): ℵ* arm om *δε* | FG* *μετασχηματισα* | *εισ εμαυτον* (et. f g *in me ipsum*): F^{gr}G^{gr} om *εισ* | *απολλων* (et. Ln$^{ed\ mai}$ Ti *απολλω* cum ℵ$^{a\ vi}$ et^{c} CDE FGLP al omn^{vid} (et Euthal^{cod}), nec aliter editum Or$^{cat\ 16}$ Chr Thdrt etc | *εν ημιν* et. d* f g vg (et. am fu demid harl tol omn^{lachm}) etc Or $^{cat\ 77}$ etc ... D* 14* 17. 23. 26. 55. 115. 140. l^{scr} d** e cop syr^{p} Chr ^{3,166} (non ad h. l. nec ^{10,18}) Antioch^{1062} *εν υμιν* | *το μη*: FG 2. om *το* | *υπερ α* (Gb′) cum ℵABCP 17. 31. 73 cop syr^{p} (Or^{cat} utrumque testatur, vide post) Ath^{452} Chr^{113} ex$^{mosc\ 1}$ Cyr$^{ioh\ 600}$ ... ς *υπερ ο* cum DE FGL al pler f g syr^{sch} arm go Chr^{115} et^{18} et^{3,166} Thdrt Dam al. Nil definiunt d e vg: *supra quam scriptum est.* | *γεγραπται* sine additam cum ℵ*ABD*E*FG 46. d e f g vg (aeth^{libere} *ut vos discatis, et an rectum est vobis* (quod) *efferatis vos super socium vestrum*) Or$^{cat\ 77}$ Aug$^{litt\ petil\ 3}$ et^{alib} Ambrst al ... ς (Gb^{o}) add *φρονειν* cum ℵ^{c}C^{vid}D^{c}E^{2}LP al pler syr^{utr} cop arm go Chr^{113} et^{18} et^{3,166} Thdst Cyr^{ioh} Antioch^{1062} Dam al, item Ath^{452} *φυσιουσθαι*. Euthal^{cod} habet *το μη υπερφρονειν· γεγραπται ινα μη* etc. Cf Or$^{cat\ 77}$ *γέγραπται ταῦτα – μήποτε καὶ αὐτοὶ ἐμπέσωμεν εἰσ τὰ τοιαῦτα – ἀλλ' εἰδῶμεν τὸ „ἵνα ἐν ἡμῖν μά-*

μὴ εἶσ ὑπὲρ τοῦ ἑνὸσ φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. 7 τίσ γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεισ ὃ οὐκ ἔλαβεσ; εἰ δὲ καὶ ἔλαβεσ, τί καυχᾶσαι ὡσ μὴ λαβών; 8 ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ· ἤδη ἐπλουτήσατε· χωρὶσ ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖσ
Ro 8, 36 ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν. 9 δοκῶ γάρ, ὁ θεὸσ ἡμᾶσ τοὺσ ἀποστόλουσ ἐσχάτουσ ἀπέδειξεν, ὡσ ἐπιθανατίουσ, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοισ καὶ ἀνθρώποισ. 10 ἡμεῖσ μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖσ δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖσ ἀσθενεῖσ, ὑμεῖσ δὲ
2 Co 11, 27 a ἰσχυροί· ὑμεῖσ ἔνδοξοι, ἡμεῖσ δὲ ἄτιμοι. 11 ἄχρι τῆσ ἄρτι ὥρασ καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν 12 καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖσ ἰδίαισ χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, 13 δυσφημοί-

---

θητε τὸ ὑπὲρ ὃ γέγραπται"· ἐάν τισ ἕξιν ἔχων ἱποδεεστέραν, πρὶν πληρῶσαι τὰ γεγραμμένα, θέλει ἀναβῆναι εἰσ τὰ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, οὐδὲ νοήσει ἃ γέγραπται. Sic Latini: d e vg *ut in nobis (vobis) discatis ne supra quam scriptum est unus adversus alterum infletur pro alio;* Aug Ambrst *ut in nobis discatis ne supra quam* (Ambrst *quod*) *script. est unus pro altero* (Ambrst *uno*) *infletur adv. alterum;* f g *ut in nobis discatis ne supra quod script. est ut non unus advers. alterum* (g add *t pro uno*) *infletur pro alio* (g *infletur adv. alterum t pro alio*) | *ινα μη ... DE om μη* | *υπερ του*: FG *κατα του*. Cf et. d e f g vg.

8. Ln$^{ed\ min}$ *ηδ. κεκ. εστε; ηδ. επλ.; χωρ. ημ. εβ.;* | *επλουτησατε* (f *div. facti estis*): F *-τησετε* | *χωρ. ημ. εβασιλευσατε* (d am *regnastis;* e f g vg^{cle} fu demid harl tol Or$^{int\ 2,301.\ 314}$ Hil$^{282.\ 485}$ Ambrst al *regnatis*, Tert$^{pud\ 14}$ *iam regnatis*) et. Or$^{cat\ 79}$ et^{80} Eus$^{mai\ 95}$ (in$^{ps\ 147}$) etc ... A om | *οφελον*: D^{c}EL al aliq *ωφελ.* | *γε*: D*FG om (Latini: *et utinam regnaretis* vel *regnetis*) | *υμιν* (it vg *vobiscum*): E^{gr} 115. om ... D* *συν υμιν* | *συνβασι-* cum ℵAB*CD*FGP ... ς Ln (sciebat tantum ACG *συν-*) *συμβασι-* cum B^{3}D^{c}EL al certe pler

9. *δοκω γαρ* sine *οτι* cum ℵ*ABCD*FG 46. 116. d e f g am fu* (fu al add *et*) demid tol Clem^{587} Or$^{cat\ 84}$ et$^{int\ 2,412}$ Dam Tert$^{pudic\ 14}$ Hil^{474} ... ς (Gb^{00}) add *οτι* cum ℵ^{c}D^{c}ELP al pler vg^{cle} fu** harl syr^{utr} cop arm go Or^{3,173} Chr^{116} Thdrt al Amb$^{ps\ 43,901}$ Ambrst Pelag

11. *αχρι* (et. Clem^{587} Or^{1,257} et^{bis} Eus$^{ps\ 405}$; *μεχρι* Eus$^{praep\ 584}$ Chr^{127}) *τησ*: FG *εωσ* (pro *αρτι* F *αργει*, confusis Τ et Γ) | *γυμνιτευομεν* (B*D* *-νει-*) cum ℵA^{cor}B*et^{c}CDEFGP 37. al$^{3\ scr}$ etc ... ς *γυμνητευομεν* cum L al longe plu Euthal^{cod}. Nec aliter editum in Clem Or Eus etc. Praeterea A* om *γυμν. και*

12. *λοιδορουμενοι*: FG add *και*, item post *διωκομενοι*: quemadmodum it vg Or$^{int\ 2,692}$ etc *maledicimur et benedicimus, persecutionem patimur et sustinemus*

13. *δυσφημουμενοι* (Gb″) cum ℵ*ACP 17. 46. Euthal^{cod} Clem^{587} Or^{1,627} (sed Philocalia *βλασφ-*) et^{728} et$^{iob\ 35}$ (Gall^{14}) Eus praep$^{584.\ 655}$ Cyr

μενοι παρακαλοῦμεν, ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου 1 The 2, 11
ἀγαπητὰ νουθετῶν. 15 ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν
Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ 11. 1
εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. 16 παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί G i 4, 19
μου γίνεσθε. 17 διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστίν 16, 10
μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς
ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκ-

---

ioh 839 Dam ... ς Ln *βλασφημ.* cum ℵ^{c}BDEFGL al pler it vg (f g vg *blasphemamur et*, d e *blasphemati*) Or$^{1,257.\ 2,501}$ Chr^{129} Thdrt al Or$^{int\ 2,692}$ Ambrst etc (hi Latini ut vg) | *ωσ περικαθαρματα* et. Clem^{587} Or^{4,393} Eus$^{praep\ 584}$ etc ... D^{gr*} *ωσ περικαθαρμα* (et. harl* *purgamentum*) ... G (certe sic plane distinctum est) 37. 123. al^{4} (et. n^{scr}?) *ωσπερει* (G *ωσπερι*) *καθαρματα*, 43. *ωσπερ καθ.* | *περιψημα*: cf Barn ^{6} (Dress^{10}): *εγω περιψημα της αγαπησ υμων.*

14. *γραφω ταυτα* cum ℵABCLP al fere omn etc ... DEFG k^{scr} d e f g vg pp^{lat} *ταυτ. γραφ.* | *αλλ ωσ* cum ℵADEFGLP etc ... B *αλλα ωσ* | *νουθετων* (Gb′) cum ℵACP 3. 6. 10. 17. 31. 33. 16^{lect} Thphyl^{txt} ... ς Ln Ti *νουθετω* cum BDEFGL al pler d e f g vg Chr^{130} Thdrt Dam al Ambrst al

15. *εν γαρ χριστ. ιησου* et. Clem^{653} (*και· εγω υμασ εγεννησα εν χω̄ ιῡ*) Or$^{int\ 2,130.\ 219}$ et^{alib} Method^{3,689} Eus$^{ps\ 406}$ Chr^{131} Cyr$^{glaph\ 112.\ 116}$ et$^{esa\ 624.\ 862}$ et$^{zach\ 750}$ et$^{ioh\ 148}$ al mu Ambrst etc ... B Clem^{556} Montan^{epist} in collat^{carth} Pacian$^{serm\ bapt}$ om *ιησου* | *εγεννησα* (FG *εγενησα*): confirmant Clem (Or^{2,635} *παῦλοσ διὰ τοῦ εὐαγγελίου γεννᾷ τοὺσ γαλάτασ*) Method Eus Cyr etc

16. *ουν* et. Clem^{587} etc ... D^{gr*}FG^{vg} *δε*, g *itaque t autem* ... aeth^{utr} Chr ^{131} ex^{mosce} om | *γινεσθε*: 10. 31. 73. 118. vg^{cle} (sed non am fu demid tol etc) arm^{usc} (non item^{ven}) Chr^{131} Pelag add *καθωσ καγω* (10. 31. *εγω*) *χριστου* : : ex 11, 1.

17. *δια τουτ. αυτο* cum ℵ*AP 17. 46. 80. 116. syr^{p} Euthal^{cod} ... ς Ln Ti om *αυτο* cum ℵ*BCDEFGL al pler Or$^{cat\ 87}$ Chr^{137} Thdrt Dam al; nec magis expri d e f g vg (hi Latini *ideo*) syr^{sch} rell | *μου τεκνον* cum ℵABCP 17. 37. 46. 116. Euthal^{cod} arm Chr^{137} Dam ... ς *τεκν. μου* cum DEFGL al pler d e f g vg Or$^{cat\ 87}$ Thdrt al | *πιστον*: FG *πιστοσ* (it vg *filius meus carissimus et fidelis*) | *εν κυριω*: A^{woid} ex error^{woid} *εν χριστω* | *αναμνησει*: A a^{scr*} *αναμιμνησει* (sic) | *εν χριστ. ιησου* cum ℵCD^{b} 5. 6. 10. 17. 31. 37. 39. 46. 49. 67. 71. 80. 116. b^{scr} o^{scr} Euthal^{cod} vg^{cle} fu harl omn^{lachm} cop syr^{p} arm (aeth *Ies. Chr.*) Chr^{137} Dam Ambrst al ... D*FG d f g *εν κυριω ιησου* (e tantum *εν κυριω*: in d post *domino* punctum positum; propterea videtur e omisisse ihu quod sequitur.) ... ς Ti *εν χριστω* sine *ιησ.* cum ABD^{c}ELP al longe plu am demid tol syr^{sch} Or$^{cat\ 87}$ Thdrt Thphyl Oec

κλησίᾳ διδάσκω. 18 ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώ-
16. 7 Is 4, 15 θησάν τινες· 19 ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· 20 οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. 21 τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραΰτητος;

V.

1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἥτις οὐδὲ
Lv 18, 7 8 ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. 2 καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέ-
Col 2, 5 σου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας; 3 ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὼν τῷ

---

18. *δε* et Or$^{cat\,88}$ etc ... FG d e f g vg cop pp^{lat} om

19. *θελησῃ*: LP 48. 114. 116. f^{scr} *θελησει* | *ου* et. Clem$^{347.\,897}$ Or^{4,11} Severian$^{cat\,88}$ etc Tert$^{pudic\,14}$ Ambrst etc ... D* d* om | *λογον*: FG add *αυτων* (d e f vg *eorum qui inflati sunt*, g *eorum inflantium t qui inflati sunt*) | *των πεφυσιωμενων* et. Clem$^{347.\,897}$ Severian$^{cat\,88}$ Chr^{139} Thdrt Dam etc ... L 3. 37. 46* 49. 57. 109. 116. h^{scr} al aliq Or^{4,11} *τον πεφυσιωμενον*

20. *αλλ* (et. Or^{4,11} etc): FG *αλλα*

21. *πνευματι*: D* d *πνευμα* (*spiritus*) | *πραυτητος* cum ABC^{vi} 17. 12^{lect} Dam ... ς *πραοτητος* cum NDEFGP al pler Euthal^{cod} Clem^{134} Or^{2,542} Chr^{140} Thdrt al : : cf ad 2 Co 10, 1. Gal 5, 23. 6, 1. Eph 4, 2. Col 3, 12. 2 Tim 2, 25. Tit 3, 2

V, 1. *εν τ. εθνεσιν* sine additam cum ℵ*ABCDEFG 6. 17. 46. 67** 177. 178. 179. Euthal^{cod} d e f g vg cop arm aeth^{utr} Or$^{cat\,90}$ et$^{int\,2,301.\,482.\,3,280}$ Mane ap Epiph^{706} Tert$^{pudic\,14}$ Lcif^{186} et^{215} (Gall^{6}) Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) add *ονομαζεται* cum ℵ^{c}LP al pler syr^{utr} Bas^{2,670} Chr$^{146\,bis}$ Thdrt Dam al Cassiod (in h. l.). Cf et. Or$^{cat\,91}$ *τοιαυτην οιαν μηδε εν τοις εθν. εστιν ακουειν.* Item Cyr$^{cat\,90}$ – *-εστιν ακουσαι.* | *τινα του πατρ. εχειν* (Ambrst *ita ut quis uxorem patris habeat*): DEFG *του πατρ. εχειν τινα*, f g *ita ut uxorem patris habeat aliquis*, d e vg Or int^{2,482} Lcif$^{186.\,215}$ al *ita ut uxorem patris* (Lcif^{186} add *sui*) *aliquis habeat*, Tert^{pud} *ut uxorem patris sui quis habeat*, Or$^{int\,3,280}$ *ut uxorem quidem patris aliquis habeat*

2. *ουχι* (et. Or$^{cat\,91}$ Man$^{epiph\,706}$ etc): FG *ου* | *αρθη* cum ℵABCDEFGP al ^{15} Euthal^{cod} Mane apud Epiph^{706} Or$^{cat\,91}$ ... ς (= Gb Sz) *εξαρθη* cum L al longe plu (93. *επαρθη*) Bas$^{regg\,372.\,518}$ et^{2,668} Chr^{146} Thdrt Dam al | *πραξας* (Gb') cum ℵAC 17. 31. 37. 39. 46. 71. 80. 116. Euthal^{cod} Mane ap Epiph^{706} Bas^{2,221}. Item *gessit* Or$^{int\,3,280}$ (contra ^{2,482} *fecit*), *admisit* Tert$^{pud\,14}$ ... ς Ln *ποιησας* cum BDEFGLP al pler

σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, 4 ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 5 παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου 1. 8

Or$^{cat\,91}$ Bas$^{regg\,372.\ 518}$ et^{2,668} Chr^{146} Thdrt Dam al. Habent *fecit* it vg Or$^{int\,2,482}$ Lcif$^{186.\ 215}$ etc

3. *απων* sine *ωσ* cum ℵABCD*P 17. 37. 39. 67. 80. 116. Euthal^{cod} vg syr^{sch} cop aeth Mane ap Epiph^{706} Or$^{int\,3,882}$ Hil^{836} Aug^{co} ep parm 3 (2,57) Ambrst Pel. Cf et. Dion^{alex} ap Eus$^{hist\,7,\ 11,\ 12}$ *ἀλλὰ τοὺσ μὲν -συνεκρότουν ὥσ συνών, ἀπὼν μὲν τῷ σώματι, ὥσ εἰπεῖν (εἶπεν?), παρὼν δὲ τῷ πνεύματι* ... ς (Gb^{00}) Ti praem *ωσ* cum D^{b}et^{c}EFGL al pler d e f g syrP (arm *quamquam*) Dial^{824} Bas$^{regg\,470}$ Chr^{148} Thdrt Dam al Lcif^{186} et^{215} Aug^{gal} (3. 2,962) et^{adim} (8,137) | *τον ουτωσ τουτο* (et. Dial^{824} Bas$^{regg\,470}$ etc): FG om *τουτο*, nec expri d e f g vg Lcif$^{186.\ 215}$ Amb$^{off\,3}$ al (rursus Hil^{836} Ambrst al exprimentes *τουτο* om *ουτωσ*)

4. *ονοματ. του κυριου* sine *ημων* cum ℵA demid syrP^{txt} Lcif$^{186.\ 215}$ Pacian$^{ep\,3}$ ... ς Ln Ti add *ημων* cum BDEFGLP al omn^{vid} d e f g vg (et. am fu tol nec aliter harl^{vid}) syr^{sch} etP c.* rell Dial^{824} Bas$^{regg\,470}$ Chr^{148} Thdrt Dam al Ambrst al | *ιησου* pri cum ABD* Euthal^{cod} d syrP^{txt} aeth^{ro} Lcif$^{186.\ 215}$ ... ς add *χριστου* cum ℵD^{c}EFGLP al omn^{vid} e f g vg syr^{sch} etP c.* cop arm aeth^{PP} go Dial^{824} Bas^{regg} Chr Thdrt Dam al Ambrst al | *ημων* cum ℵABDEFGL al omn^{vid} d e f g vg^{cle} demid syr^{sch} etP c.* Or$^{int\,3,939}$ Dial^{824} Chr^{148} Thdrt^{ed} Lcif^{186} pri loc Ambrst al ... P am fu tol harl syrP^{txt} Or^{1,269} et$^{3,257.\ 789.\ 790}$ et$^{int\,3,882}$ Bas$^{regg\,470}$ et^{3,58} Thdrt$^{cod\,1}$ Lcif$^{186\,pri\,loc}$ et^{215} al om: hinc Ln [*ημων*] | *ιησου* sec cum ℵABD*P 46. Euthal^{cod} d vg syrP^{txt} aeth^{ro} Or^{1,269} et$^{3,789.\ 790}$ et$^{int\,3,882}$ Dial^{824} Bas$^{regg\,470}$ et^{3,58} Lcif^{186} sec loc et^{215} Ambrst al ... ς add *χριστου* cum D^{c}EFGL al pler e f g syr^{sch} etP c.* cop arm aeth^{PP} go Or$^{3,257.\ 617}$ et$^{int\,3,939}$ Chr^{148} Thdrt Dam al Lcif$^{186\,pri\,loc}$ al. Cf huc etiam Man$^{epiph\,706}$ *συνελθοντων υμων και του κυριου μετα του εμου πνευματοσ παραδουναι τον τοιουτον* etc.

5. *τον τοιουτον* et. Or$^{3,126.\ 257}$ et^{alib} Dial^{824} Man$^{epiph\,706}$ etc d e f vg Or$^{int\,2,413.\ 463.\ 683}$ et^{3,882} Lcif$^{186.\ 216}$ etc ... FG^{rG} g syr^{sch} etP^{mg} (non item^{txt}) aeth *αυτον* | *του κυριου ιησου* cum ℵL al plu Euthal^{cod} am tol floriac go syrP^{txt} (et aeth *domini nostri Iesu*) Or$^{int\,3,400}$ Bas$^{regg\,470}$ Chr^{149} et$^{1,12\,cod}$ et^{3,140} Thphyl Oec Aug$^{gal\,3,962}$ et$^{adim\,8,137}$ et$^{ep\ parm\ 3,5\ (3,58)}$. Item DE d e demid Ambrst *τ. κυρ. ῑ̄ῡ̄ χριστου* ... AFGP al 15 fere vg^{cle} fu harl syr^{sch} etP c.* (et *ημων* et *χριστ.* c.* habet) cop arm Or^{3,257} Chr$^{1,12\,ed}$ et^{911} et^{3,690}. Thdor$^{mop\ in\,cat\,92}$ Thdrt Dam Or int$^{2,261.\ 3,882}$ Lcif^{186} et^{216} Amb$^{ps\,38,854}$ Pelag al *του κυρ. ημων ιησου χριστου*. Atque hinc Ln *του κυριου [ημων ιησου χριστου]* ... Ti nil nisi *του κυριου* cum B Or$^{2,117.\ 3,304.\ 725}$ et$^{cat\,93}$ Man$^{epiph\,706}$ et Epiph

Ga 5, 9 Ἰησοῦ. 6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; 7 ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν

---

497 Eusps 163 Tertmarc 5,7 etpudi 18 Orint 2,683 Hil 137 et 336 Augep parme 9,57 Pacianep 3 (Gall 7,267) etbapt (ibidem 272) : : solemnis illius diei appellatio erat (η) ημερα (του) κυριου, cf 1 Thess 5, 2. 2 Thess 2, 2. 2 Pe 3, 10; item Act 2, 20. Cum nostra huius loci lectione convenit 2 Co 1, 14. Videbatur enimvero ιησου aut omittendum aut plenius dicendum.

6. ου καλον etc: Lcif 216 Ambrst om ου. Quam in rem cf Augep parme 3,5 (9,58): *cum dixisset apostolus* – ut spiritus salvus sit in die domini Iesu – *continuo subiecit:* Non bona gloriatio vestra, *vel per exprobrationem pronunciationis:* Bona gloriatio vestra. *Sic enim nonnulli et maxime Latini codices habent, cum eadem in utroque sententia teneatur.* Similiter Ambrst in h. l. Bona etc. *Hoc est* non bona est; *laeti enim erant, cum magis contristari debuerint.* Dicitur testari etiam Atto ita in codicibus Graecis inventum esse. Sed in Dacher. Spicileg. 1723. I, 401 ss. id non inveni. | ζυμοι et. Or 3,303 etcat 97. 98 Chr 150 et 2,332 etsaep Baseth 435. 422. 394. 372 Cyrador 542 Euthalcod Thdrt Dam al, item *fermentat* m 94 f (ita Graecis superscriptum est) g. Cf Hier ad Gal 5,9: *male in nostris cdd. habetur: Modicum fermentum totam massam corrumpit*, proptereaque post ad *corrumpit* addit: *sive, ut iam emendavimus, totam conspersionem fermentat.* Nihilominus et ipse in vg edidit *corrumpit*, ut confirmant am fu demid etc ... Gb′ δολοι cum D* Baseth 446 ed (sed fluct cdd. Favet quidem contextus: εξαρατε τον πονηρον εξ υμ. αυτ. ινα μη γενηται το· μικρα ζυμ. ολ. το φυρ. δολοι. Sed cfeth 394.) Basbapt 668 ed (rursuscdd 2 ζυμ.) Hesych (δολοῖ· φθείρει, κακουργεῖ). Item *corrumpit* d e f vg Ir 265 (sive Senior. ap Ir) Or int 2,241. 413 Lcif 216 Augep parme 3,5 Ambrst al. Etiam Tertpudi 18 *modicum scilicet et fermentum totam desipit conspersionem.* Similiterque lectioni δολοῖ favetmarc 1,2 *modicoque exinde fermento totam fidei massam haeretico acrore decepit.* Cf et. Mich. Cerular. in Monum. eccl. Gr. ed. Cotel. 2. p. 143 sq: κακῶσ δὲ καὶ τὸ ἀποστολικὸν ἐκεῖνο ῥητὸν ἐκλαμβάνοντεσ τὸ φάσκον· μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ, οὕτωσ ἐκεῖνο γεγραμμένον ἔχουσι· μικρὰ ζύμη ὅλ. τὸ φύρ. φθείρει, πειρώμενοι διὰ τῆσ μικρᾶσ ταύτησ τοῦ ῥήματοσ ἀφυρμῆσ ἀνατρέπειν τὴν ζύμ. τὴν τὸν ἀνάβατον ἄρτον αἴρουσαν. Item τὰ αἰτιάματα τῆσ Λατινικῆσ ἐκκλησίασ (ibid. 3, 495.): οὐ γράφουσι· μικρὰ - ζυμοῖ, ἀλλὰ φθείρει, ἐκ τούτου τὸ ἔνζυμον ἐκβάλλειν πειρώμενοι.

7. εκκαθαρατε sine copula cum ℵ*ABDEFG al 30 d e f g m 94 vg (et. am fu etc) syrsch cop go Clem 560 Basbapt 668 Chr 150 Oec Tertmarc 5,7 Cyp 178. 308 Lcif 216 Ambrst Pelag al ... ς (= Gb Sz) add ουν cum ℵcCLP al plu Euthalcod syrp aeth Orcat 95 etint 2,241 Thdrt Dam Thphyl | το πασχ. ημων sine additam cum ℵ*ABC*DEFG 17. 46. Mcionepiph 320 et 355 Ptolflor 3 (ap Epiph 220) Clem 686 Or 1,759 cod et 3,3.3 et 4,174 (Huet, non item Delar) et 175 etcat 95 Orint 2,88 153. 304. 410 Dial 864 Eusmai 209

ἐτύθη Χριστός. 8 ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινίας καὶ ἀληθείας.

9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, 10 οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις καὶ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου

Ath[218] ap Gall[5] Chr[11,202] Cyr[ador208] Tert[5,7] Cyp[178. 308] Archel[603] Aug[ep parme3,5] et[sa ep] Ambrst Zen[153] (Gall[5]) etc ... ς (Gb[00]) add *υπερ ημων* cum ℵ[c]C[3]LP (*υπ. υμων*) al pler syr[utr] go Or[1,759 edd] et [2,128] et[4,174 delar] et[175 delar] Hipp[142 delag] (ex Thdrt[dial 2] *ἀσύγχυτος*) Meth[825] (*ινα - και το πασχα ημων τυθη υπερ ημων χριστος*) Petr alex[112] (Gall[4]) Chr[150. 152] et[1,745] et[2,476] Thdrt Chron[429] Ps - Ath[503] Dam Thphyl Oec ⌈ *ετυθη* cum ℵABDEFGLP etc (et. syr[p mg] graec) ... ς[e] (= ς Gb Sz) *εθυθη* cum minusc ut vdtr pauc (nullus ap Scri, ap Mtthaei unus vel alter e silentio. Eadem scriptura invasit editiones Clem[686] Or[4,175] Dial[149] ed wetst Chron[429] ed par al. | *χριστος*: FG *o χριστ.* Praeterea 116. Hipp[142 delag] (ut ante) Chr[11,202 cod] mosc add *o θεος*

8. *εορταζωμεν* cum ℵBCFGL al plu d e f g m[94] vg syr[utr] cop arm aeth Or[2,128. 3,220] et[cat 95] al mu Or[int 2,212] et[saep] etc ... AD[gr]E[gr]P al fere [20] go Or[4,175] *εορταζομεν* | *μηδε* et. Or[2,128. 3,220] et[cat 95] (et[4,175] *ουδε*) etc ... B Or[4,402] *μη* | *πονηριας*: F[gr]G *πορνειας*, g *nequitiae t fornicationis.* | *αλλ*: 17. *αλλα* | *ειλικρινιας*: *-νιας* cum ℵACD*et[c]EFGLP al mu (4 ap Mtthaei, 2 ap Scri) ... ς Ln Ti *-νειας* cum BD[b] al plu :: cf ad 2 Co 1, 12 (*-νιασ* ex ℵCD*FGP) et 2, 17 (*-νιασ* ex ℵACDEFGP). | Ad h. v. cf et. Iustin[dial 14]: *τοῦτο γάρ ἐστι τὸ σύμβολον τῶν ἀζύμων, ἵνα μὴ τὰ παλαιὰ τῆς κακῆς ζύμης πράττητε.*

9. *εγραψα υμιν εν τ. επιστολη*: ista quorsum spectent quaeritur ab Or [cat 97], item a Severiano et Photio ibidem[99]. Et Or quidem sic: *ὑπέλαβόν τινες ἐκ τούτου τοῦ ῥητοῦ ὅτι πρὸ τῆς προτέρας πρὸς κορινθίους ἐπιστολῆς ἐγέγραπτο ἄλλη τις ἐπιστολὴ τῷ ἀποστόλῳ, ἥτις νῦν οὐ σώζεται - - οἱ δὲ μὴ βουλόμενοι ἐπιστολὴν ἑτέραν εἶναι πρὸ ταύτης ἐροῦσι ταύτην τὴν λέξιν ἐπὶ ταύτην τὴν ἐπιστολήν* (sic et. Severian et Phot statuunt) *ἀναφέρεσθαι* etc. | *μη συναναμιγνυσθαι* et. Clem[561] Or[cat 97] etc. Item (*non commisceri, non misceri*) d e Tert pud[18] Lcif[216] Aug[ep parme 3,6 (9,60)] etc ... D[b] (non item* nec[c]) al aliq Bas[eth 458 cod] *-σθε*. Item f g vg go syr[utr] Or[int 2,195] Amb[poenit 1,415] et[ep 63,1025] Ambrst Pelag *ne* (Or[int] *ut non*; g *non t ne*) *commisceamini* Sed nonnulli ex his etiam v. 11. *ne* (*ut non*) *commisceamini* habent, ut f g (*non commisceri vos t non commisceamini*) Or[int 2,195] et[218].

10. *ου παντως* sine copula cum ℵ*ABCD*EFG 17. 46. 93. Euthal[cod] d e f g vg cop go Or[int 2,195] Tert[pud 18] Lcif[216] Ambrst etc ... ς (Gb[00]) praem *και* cum ℵCD[c]LP al pler syrp (et[sch] *non autem dico*) arm aeth Or[cat 97] Bas[eth 458] Chr[157] Thdrt Dam al | *του κοσμ. τουτου* ... D *τουτ. του κοσμ.* Item *huius mundi* d e f vg Or[int] Tert[pud] Lcif etc | *και αρπαξιν* (Gb') cum ℵABCD*FGP 17. 39. 46. 73. 93. (et 37. *η και*)

ἐξελθεῖν. 11 νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις
ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ
λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. 12 τί
Dt 17, 7 γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; 13 τοὺς
δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρινεῖ. ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

d f g aeth ... ς η αρπαξιν cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EL al pler e vg syr^{utr} cop arm go Or$^{cat\ 97}$ et$^{int\ 2,195}$ Bas$^{eth\ 458}$ Chr^{157} Thdrt Dam al Lcif^{216} al mu | ωφειλετε (Gb′) cum ℵAB*CDEFGL al fere^{10} Dam. Item *alioquin debueratis* it vg Lcif Ambrst al; Tert$^{pud\ 18}$ *ceterum oportebat vos exire de mundo*, item$^{idolol\ 14}$ *dicens*: *Ceterum de mundo exissetis* ... ς οφειλετε cum B^{3}P al pler Euthal^{cod} Bas$^{eth\ 458}$ Chr^{157} Thdrt al

11. νυνι cum ℵ*CD*et^{b} (D* νυνει, D^{b} νυνι, D^{c} νυν) al plu Or$^{cat\ 98}$ Chr^{157} Thphyl Oec ... Ln νυν cum ℵ^{c}ABD^{c}EFGLP al plus^{20} (6 ap Mtthaei, 3 ap Scri) Euthal^{cod} Bas$^{eth\ 458}$ Chr^{158} Severian$^{cat\ 99}$ Thdrt Dam | $\bar{\eta}$ πόρνος: cf vg Ambrst *si is qui frater nominatur est* (et. am fu^{2} demid tol harl, sed fu* all^{achm} om; Ambrst *inter vos est*, item fu^{corr}) *fornic.*, item d e Ir$^{int\ 265}$ Tert$^{pud\ 18}$ Lcif^{216} Aug ep parme 3,7 d Ambrst al *si quis frater nominatur* (d e *nominetur*, Tert add *in vobis*) *fornicator*. Nec aliter syr^{utr} cop aeth go ... ς (non ς^{e} Gb Sz) $\bar{\eta}$ cum B^{3}D^{gr} (incipit enim η πορν. novum stichum) E^{gr} al mu (cf Scri). Item *si quis frater nominatur aut fornic.* f g arm Aug^{fid} et op 6,166 et$^{serm\ 351.\ 5,1360}$ atque et.$^{ep\ parme\ 3,7b}$. Ediderunt $\bar{\eta}$ et. Or^{3,610}. | πορν. η πλεον. η ειδωλ. η λοιδ. η μεθ. η αρπ. etiam it vg syr^{utr} cop go Ir$^{int\ 265}$ (Or^{3,610} η πορν. η πλεον. η ειδωλ. και τα εξης. Item^{levit} ap Gall^{14,6} – – η μεθυσ. η λοιδ. η αρπ. Sed$^{cat\ 98}$ λεγει γαρ· η λοιδ. η μεθ. η αρπ.) Or$^{int\ 2,195.\ 213}$ Bas$^{eth\ 458}$ Lcif^{216} etc ... C πορν. η μεθυσ. η ειδωλ. η λοιδ. η πλεον. η αρπ., 37. 116. arm πορν. η ειδωλ. η πλεον. η λοιδ. η μεθ. η αρπ. Similiter testes pauci alii variant. | μηδε et. Clem^{170} Or^{3,610} et$^{cat\ 98}$ Bas$^{eth\ 458}$ etc ... FG μητε, g *non t nec*, A Or^{levit} ap Gall^{14,6} μη

12. τι ... F^{gr}G g ει (*si*) | γαρ μοι sine και cum ℵABCFGP 17. 31. 39. 46. 67. 73. Euthal^{cod} d e f g vg cop syr^{sch} aeth Or$^{cat\ 98}$ (Chr^{158} semel; at alibi^{sexies} non ita) Tert$^{pud\ 2}$ Amb$^{ep\ 63}$ etc ... ς (sed Gb^{00}) Ti add και cum D^{gr}E^{gr}L al pler syrP arm go Chr^{158} sem et$^{1,71.\ 2,908}$ et $^{7,688.\ 10,258}$ et^{11,471} Thdrt Dam (sed in comm affert ex Chr^{158}: επειδη γαρ ειπε· τι μοι τους εξω κρινειν etc) al | υμεις (d* om): c* (vitiose) υμας | κρινετε et. ℵ^{a} ... ℵ* κρινέτε

13. εξω (et. Or$^{cat\ 98}$ Chr^{158}, et^{saepe} εξω ad v. 12): Or^{2,702} et ad v. 12. Chr$^{158\ sem\ 7,683}$ εξωθεν | κρινεῖ: ita B^{3}P al plu (9 ap Scri, 9 ap Matthaei), *iudicabit* f g vg arm pp^{lat} (ut Aug Ambrst) ... ς (= Gb Sz) κρίνει: ita L al mu (1 ap Scri et 1 ap Mtthaei κρίνεῖ), *iudicat* d e | Ln sic: κρίνετε, ^{13}τους δε ἐξ. ὁ θε. κρινεῖ; | εξαρ. sine και cum ℵABC D*FGP al fere^{15} Euthal^{cod} d e f g vg cop arm go Aug^{saep} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) praem και cum D^{3}EL al plu syr^{utr} (syr^{sch} *tollite autem*, syrP *et tollite*) Or$^{cat\ 98}$, Thdrt Dam (item^{vid} Chr^{159}, ad quem cf Dam. Montf. edidit: καὶ· Ἐξαρεῖτε) :: LXX καὶ ἐξαρεῖσ (et. -ρεῖτε legitur) τ. πον. ἐξ ὑμ. αὐτ. | εξαρατε (Gb″) cum ℵABCD*FGP al fere^{15}

VI.

1 *Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων;* 2 *ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων;* 3 *οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά;* 4 *βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε;* 5 *πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός, ὃς δυνήσεται* 15, 34

Euthal^{cod} d e f g vg Bas$^{eth\ 446.\ 467}$ ... ς εξαρειτε cum D^{3}EL al plu Or$^{cat\ 98}$ Eus$^{ps\ 651}$ (sed editum εξαιρειτε) Chr^{159} Thdrt Dam al | *τον πονηρον*: ita et. Aug^{deuter} (tom^{3}p^{1}pag^{569}): *nec ait τὸ πονηρόν, id est hoc malignum, sed τὸν πονηρόν, quod est hunc malignum* ... 23. 48. Thdrt (in comm. non tractat) Thphyl^{mg} *το πονηρον*

VI. 1. *υμων* cum ℵBCDEFGL al pler Clem^{883} Chr^{159} et^{11,267} etc, item *vestrum* it vg Cyp^{318} etc ... AP al^{10} Chr^{1,741} Thdrt *ἐξ υμων*. Praeterea syrP *ex vobis* cum asterisco exhibet. | *πραγμ. εχων* (ℵ* Aug Ambrst al *habens negotium*) ante *πρ. τ. ετερον*: h. l. et. Clem^{883} Dam vg (*habens negotium adv. alterum*, item Pelag) syr^{utr} etc ... DEFG 119. d e f g cop go Chr^{160} Thdrt Thphyl Cyp^{318} Aug$^{doctr\ 1}$ et$^{ps\ 36}$ Ambrst post *πρ. τ. ετερον* (sed pro *ετερον* 119. Chr Thphyl *αδελφον αυτου*) | *τον*: B om

2. *η ουκ* cum ℵABCD*FGP al plus^{10} Euthal^{cod} d e f g vg syr^{sch} et^{p} c.* (i. e. *η c.**) arm (cop *an*) Clem^{883} Chr^{161} Dam. Ex Latinis f g vg Cyp Aug Pelag *an nescitis*, d e Hil^{50} (ps^{149}) Amb Ambrst *aut nescitis*. Cf et. Poly$^{c\ 11}$ (ap Dress^{388}): *An* (cdd^{2} *Aut*) *nescimus quia sancti mundum iudicabunt?* ... ς (= Gb Sz) om *η* cum D^{3}EL al plu syrP^{txt} Thdor mop cat^{101} Thdrt | *ει*: FG *εαν* ... D*d Hil$^{50.\ 593}$ om | *κρινεται*: et. Hil^{50} ... d e f g vg Hil^{593} Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst al *iudicabitur*

3 sqq. Versūs 3. 4. 5. 6. *ουκ οιδατε* usque *επι απιστων* om A

3. *κρινοῦμεν* et. Tert$^{pudic\ 14}$ Hil^{593} Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst etc ... d e *iudicamus* | *μητιγε* (73. d^{scr} Thphyl *μητοιγε*) et. Or^{3,692} et$^{cat\ 102}$. Ex Latinis d e *neque*, Aug$^{doctr\ 1}$ *nedum*; f g vg (item aeth) Pel *quanto magis*

4. *μεν ουν* et. Or$^{cat\ 105}$ etc (it vg nil nisi *igitur*) ... FG *γουν* | F *εαν εχεται* | *εξουθενημενους* et. Or$^{cat\ 105}$ ... 17. *εξουθενουμενους*, Or^{2,822} libere *εξουδενωμενους*

5. *λεγω* cum ℵDEFGLP^{2} al omn^{vid} Or$^{cat\ 105}$ Chr^{162} Thdrt Dam etc ... Ln *λαλω* cum B | *ενι* cum ℵBCLP al plus^{70} Or$^{cat\ 105\ sq}$ Chr^{162} Thdrt Dam etc ... ς (= Gb Sz) *εστιν* cum DEFG 37. 116. 119. al mu Ath (ap Gall^{5,181}) | *ουδεισ σοφος* cum ℵBC 17. 39. 46. 57. 73. syr^{sch} cop Or cat^{105} Dam, item 137. Euthal^{cod} *σοφ. ουδεισ* ... FGP 37. 74. 120. a^{scr} *ουδε εισ σοφ.*, item f g Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst al *quisquam sapiens* ... ς *σοφ. ουδε εισ* cum D^{3}L al longe plu syrP Chr^{162} (*σοφ. εν υμ. ουδε εισ*) Thdrt al, item *sapiens quisquam* vg Pelag Amb$^{serm\ cont\ aux}$

διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; 6 ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; 7 ἤδη μὲν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; 8 ἀλλὰ
Ga 5, 21 ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. 9 ἢ οὐκ
Ro 1, 29 ss
Ga 5, 19 ss οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ

---

27 al ... Gb′ ὅσοφ σ sine additam cum D*E d e aeth Orcat 106 Ath ap Gall 5,181 | ος: L add ου | δυνησεται: 17. -σηται | διακριναι et. ℵc ... ℵ* nscr 30. 38. 39. 46. 73. 115. 119. 121. Orcat 106 bis ανακριναι

6. κρινεται: G κριναιτε, item g contenditis t iudicio contendit; Fgr κρινατε (f iudicio contendit) | τουτο et. D* syrp txt ... CDb 73. syrp mg Thdrt ταυτα (Db τουτα neglecto o priore) | επι (aput, apud d e f vg, g apud t inter): D* μετα | απιστων: FG f g add και ου (sic uterque) επι αγιων. In Fgr G sequitur lacuna usque ad v. 15. Sed Ggr statim post αγιων iam perrexerat Ουκ οιδατε.

7. ηδη μεν absque ουν cum ℵ*D* 3. 17. 74. 108. 116. ascr d e f vg (Latt omnes iam quidem; in d iam suppletum est) cop arm syrp txt Orint 2,301 Cyp 318 Augdoctr 4 Ambrst al ... ς Ln Ti add ουν cum ℵcABCD2et3ELP al pler syrsch syrp c.* aeth Orcat 106 Baseth 270 Chr 163 Thdrt Antioch 1141 Dam al | ολως et. Orint 2,301 ... A syrsch aethro (aliter sed libere aethPP) Orcat 106 om | υμιν cum ℵABCDELP al longe plu d e syrutr cop Orcat 106 Baseth 270 Chr 163 Euthalcod Thdrt Antioch 1088. 1141 al ... ς (= Gb Sz) εν υμιν cum minusc mu f vg Orint 2,301 Cyp 318 al Dam Thphyl | κριματα et. Orcat et int Cyp 318 Augdoctr 4 etc ... ℵ 73. 109. Baseth 270 (sed non edsarn) Antioch 1088 et 1141 Dam κριμα | αδικεισθε; διατι – αποστερεισθε et. Clem 884 Orcat 106 Baseth 270 Cyp 318 etc ... L Antioch 1088 et 1141 αποστερεισθε; διατι – αδικεισθε

8. αλλα cum ℵABCDcEP etc ... D*L 74. 115. 119. al 4 (ap Scri) Orcat 106 Antiochbis αλλ. Praeterea 115. 119. Chr 163 Thphyl αλλ αυτοι etc | αδικ. κ. αποστερ. et. Clem 884 Orcat 106 Baseth 270 Cyp 318 etc ... DE d e αποστ. κ. αδικ. | τουτο cum ℵABCDEP 17. 31. 46. 67* 73. 80. 109. d e f vg cop Orcat 106 Euthalcod Antioch 1088 et 1142 Cyp 318 al; Clem 884 και τους αδελφους ... ς ταυτα cum L al longe plu syrp arm Baseth 270 Chr 163 Thdrt Dam al

9. αδικοι: A*vid οι αδικ. | θεου βασιλ. hoc ordine cum ℵABCDEP 17. 37. 46. 178. 179. Orcat 106 Euthalcod ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) βασιλ. θεου cum L al pler d e f vg Polyc 5 (Dress 383) Clem 835 Chr 163 Thdrt Antioch 1088 et 1142 Dam Irint 265 (sedcdd aliq om dei) Tertpud 16 Cyp 318 al | ου: B* (ante 3 iam 2 suppl) 93. om | ουτε (quinquies h. v. et bis v. sq): et. Clem 562 etc ... DE ουδε septies. Libere Or 3,265: μη πλανασθε· θεος ου μυκτηριζεται· ειτε πορνος ειτε μοιχος ειτε μαλακος ειτε αρσενοκοιτης ειτε κλεπτης ειτε μεθυσος ειτε λοιδορος ειτε αρπαξ βασιλ. θεου ου κληρ. Cf et. Orcat 107: μη πλανασθε ουν, ουτε πορνοι ουτε ειδωλολ. βασ. θεου ου κληρονομησουσιν· ουτω δε

οὔτε ἀρσενοκοῖται 10 *οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν.* 11 *καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.*

ουδε μοιχοι –. ουδε μοιχοι ουν· αλλ ουδε μαλακοι – ουδε αρσενοκοιται βασ. θεου κληρ. – ουτε κλεπται etc. Haec libere adhibita esse apparet.

10. *ουτε* bis: DE *ουδε*, ut iam relatum est | *ουτ. κλεπται ουτ. πλεονεκτ.* hoc ordine cum ℵABCD*et^{3}EP al longe plu d e f vg cop aeth^{utr} arm Clem^{301} Method epiph^{578} Iulian$^{cyr\ 245}$ Ir$^{int\ 265.\ 305}$ Or$^{int\ 2,259}$ (et^{200} *neque fures neque rapaces regn. dei possidebŏ.*) Cyp^{207} etc ... D^{2}L al plus^{20} syr^{utr} Clem^{562} Chr^{163} Thdrt Dam Thphyl *ουτ. πλεονεκτ. ουτ. κλεπτ.* | *ου μεθυσοι* cum ℵACP (sed ponit post *ου λοιδορ.*) 17. 46. 57. 67** 72. 121. 123. a^{scr} m^{94} Clem^{562} Ps-Ath^{19} (ut P) Iulian$^{cyr\ 245}$ Chr^{163} Thdrt Dam$^{parall\ 383}$ ... ς Ln *ουτε μεθ.* cum BDEL al longe plu (D^{c} *οὐτὲ*, vdtr *οὐδὲ* voluisse ut praecedit) d e f vg syr^{utr} cop arm (at istae verss omnes etiam *ουτε λοιδ. ουτε αρπ.* exprim) Clem^{301} Ign intpol^{261} (*ουτ. μοιχ. ουτ. αρσεν. ουτ. πορν. ουτ. λοιδ. ουτ. μεθ. ουτ. κλεπτ.*) Meth$^{epiph\ 578}$ (pergens *ουτε λοιδ. ουτε αρπ.*) et^{585} Quaest antioch^{232} (*ουτ. πορν. ουτ. μοιχ. ουτ. μαλακ. ουτε μεθυσ. ουτε λοιδ. βασ. θε. κληρ.*) et^{239} Euthal^{cod} al Ir$^{int\ bis}$ Cyp^{207} (sed uterq perg *neque maledici neque raptores*) etc | *ου λοιδοροι*: D* *ουτε λοιδ.* Praeterea vide ante d e f vg Ir^{int} Cyp etc, item Ign^{intpol} etc | *βασιλ. θεου* ut et. Ir$^{int\ bis}$ Clem^{bis} Or$^{1,770.\ 772}$ et^{3,265} (vide ad v. 9) ac^{saepe} etc ... D^{gr}*et^{cEgr} *θεου βασιλ.* | *κληρονομησουσιν* sine *ου* cum ℵABCDE al fere^{20} Polyc^{5} (Dress^{383}) Ign^{intpol} ex$^{cdd\ 2}$ (et al$^{cdd\ 2}$ *κληρονομησαι δυνανται*) Or$^{cat\ 107}$ sec loc Meth$^{epiph\ 578}$ (*κληρονομῆσαι δυνανται*) et 585 Iulian$^{cyr\ 245}$ Ath^{253} ex$^{cod\ 1}$ Quaest$^{antioch\ 232}$ Chr^{163} Cyr$^{ador\ 418}$ Thdrt^{1,303} (sed variat lectio) Dam$^{parall\ 383}$ ... ς (sed Gb^{0}) Ti praem *ου* cum LP al plu Ign^{intpol} ex$^{cdd\ 2}$ Clem$^{301.\ 562}$ Or^{3,265} et$^{cat\ 107}$ pri loc (minime probant Or^{1,770} et^{772} *οτι οι λοιδοροι βασ. θε. ου κληρ.*, Eus esa^{372} *διοτι γαρ φησι, μεθυσοι βασ. θε. ου κληρ.*) Ath^{253} ex$^{cdd\ mu}$ Euthal^{cod} Quaest$^{antioch\ 239}$ Cyr$^{hr\ 44}$ Thdrt^{3,196} (i. e. ad h. l.)

11. *αλλα απελ.* cum ℵABD^{c}ELP etc Clem^{385} Did$^{415.\ 159.\ 253}$ Cyr$^{hr\ 44}$ Dial tri^{1031} (opp Thdrt^{5}) Cyr$^{act\ 65}$ Dam ... CD*L etc Ath^{523} Chr^{164} Thdrt 3,196. 493 et^{1,303} *αλλ απελ.* | *αλλα ηγιασθ.* cum ℵABDEP etc Did$^{415.\ 159}$ Cyr$^{hr\ 44}$ Thdrt^{3,196} Cyr^{act} Dam ... CL etc Clem^{385} Did^{253} Ath^{523} Chr Thdrt$^{1,303.\ 3,493}$ Dial^{tri} (ut ante) *αλλ ηγ.* | *αλλα εδικ.* cum ℵABDEP etc Did^{159} Cyr^{hr} Dial^{tri} Cyr^{act} Dam ... CL etc Ath^{523} Did$^{415.\ 253}$ Chr Thdrt^{ter} *αλλ εδικ.* | *του κυριου* sine *ημων* cum ℵADEL al plu d e syr p txt (Clem^{385} *εδικαιωθητε φησι τῳ ονοματι του κυριου*) Did^{415} Cyr act^{65} Dam Ir$^{int\ 265}$ et$^{semel\ 305}$ Tert$^{pud\ 16}$ al ... BC^{vid}P 17. 37. 47. 73. 80. f m^{94} vg syr^{sch} et^{P} c.* cop arm aeth Ath$^{523.\ 536.\ 543}$ et$^{lat\ 775.\ 779}$ Did$^{54.\ 159.\ 253}$ Epiph^{893} Chr^{165} Dial$^{tri\ 1031}$ (ut ante) Ps-Ath$^{12.\ 177}$ Thdrt

10. 23 12 *Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος.* 13 *τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ*
Ro 8, 11 2 Co 4, 14 *τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· 14 ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.*
12. 17 15 *οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἆρας*

Euthal^{cod} Ir$^{int\,282}$ (*in nom. domini nostri*, nihil praeterea) et^{305} semel Or$^{int\,2,203.\ 411.\ 434}$ Cyp^{207} al *του κυριου ημων*, hinc Ln *τ. κ.* [*ημ.*] | *ιησου χριστου* cum ℵBC^{vid}D*EP 13. 37. 47. 73. 80. 114. 115. l^{scr} d e f m^{94} vg syr^{sch} et^{p} (sed *χρ. c.**) cop arm aeth Ath$^{523.\ 536.\ 548}$ et$^{lat\,775.\ 779}$ Did^{quater} (et$^{int\,6,265}$ omisso *domini*) Epiph^{893} Chr^{165} Dial^{tri} (ut ante) Cyr$^{act\,65}$ Euthal^{cod} Ps-Ath^{2,177} Thdrt Ir$^{int\,265}$ et^{305} bis Or^{int} ter Tert^{pud} Cyp al ... ς Ti *ιησου* sine *χρ.* cum AD^{e}L al pler syr$^{p\ txt}$ Dam Thphyl Oec

12. *παντα μοι εξεστιν*: haec utroq loco Thdrt (ad h. l. atque etiam$^{cat\,108}$) *κατ' ἐρώτησιν ἀναγνωστέον* dicit, *εἶτα κατὰ ἀπόκρισιν „ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει".* *οὕτω δὲ καὶ τὸ* (cat *τά*) *ἐξῆς*, etc. | *μοι* pri (et. Ir$^{gr\,282}$ ex cat): aeth *nobis* (sed in eis quae sequuntur *mihi*); Clem$^{libere\,242}$ *και ει παντα υμιν* (cod *ημιν*) *εξεστι, φησιν ο αποστολος, αλλ ου πα. συμφερει.* Ubi *μοι* omittitur, non tam hunc ad locum, quam ad 10, 23 respici videtur. Ita fit Ir$^{int\,282}$ Tert$^{cult\ femin\,10}$ et$^{exhort\ cast\,8}$ (et$^{bapt\,17}$ *Omnia licere* dixit sanctiss. apostolus, *sed non omnia expedire*) al. Item Clem^{529} *παντα μεν γαρ εξεστιν, αλλ ου πα. συμφ., φησιν ο αποστ.*, Or^{4,216} *παντα μεν γαρ εξεστιν, αλλ ου πα. συμφ.* | D* *συνφερει* | *μοι* sec: agnoscit etiam Clem^{885} *μη γαρ ου παντα μοι εξεστιν; αλλ ουκ εξουσιασθ.* etc ... C* om

13. *ο δε θεος*: Ϙ* om *δε* | *πορνεια* ut BCD^{3}L al plu ... NAD*P al plu *πορνια*. Similiter v. 18. *-ει-* ut BCD^{3}LP; NAD*FG *-ι-*. Cf et. 5, 1 ubi *-ει-* bis BC (D^{3} pri loc, D* et^{3} sec loc) (FG pri loc) LP, *-ι-* vero NA(D* pri loc, D^{2} sec loc) FG. Item 7, 2 *-ει-* BCD^{3}L, *-ι-* NAD*FGP. Praeterea cf ad Act 15, 20 et alibi. ℵ semel tantum *-ει-* confirmat: 1 Thess 4, 3 (quem quidem locum ex scriptoribus scripsit is quem D diximus).

14. *ημας* cum ℵABCDEKLP etc (omnes ap Scri, item ap Mtthaei) d e f vg syr^{utr} cop aeth Polyc^{378} Meth$^{epiph\,578}$ Euthal^{cod} al plu Ir$^{int\,300}$ Tert$^{marc\,5,7}$ al plu ... ς^{e} (non item ς Gb Sz) *υμας* ex errore ut^{vid}. Consentit arm, fortasse etiam unus vel alter ex minusc. Praeterea syr$^{p\ mg}$ add *cum eo* | *εξεγερει* cum NCD^{3}EKL al pler (47. *συνεξεγερει*) f vg^{cle} (vide post) syr^{utr} cop arm aeth Meth$^{epiph\,579}$ Ath$^{2,8\ cdd\,2}$ (ed *εγερει*, item Dam) Chr^{171} Euthal^{cod} Thdrt Ir$^{int\,300}$ Tert$^{marc\,5,7}$ Archel^{603} al mu ... Ln *εξεγειρει* cum AD*PQ 37. 93. (P 37. 93. *-γειρεῖ*), item *suscitat* d e ... B 67** *εξηγειρεν*, item (sed *v* et *b* persaepe confunduntur) am fu harl *suscitavit*

15. *ουκ*: FG Meth$^{epiph\,579}$ *η ουκ*, item f g *an nescitis* (contra d e vg Ir^{int} Cyp^{323} Lcif^{6,216} al *an* non habent) | *υμων* cum ℵ^{c}BCDEFGKLP al omn

οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. 16 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν; ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 17 ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν. 18 φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. 19 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε

Gn 2, 24 Mt 19, 5 Ga 5, 31

3, 16 2 Co 6, 16

vid it vg rell Methepiph etc Irint Orint4,474 Tertmarc4,7 Cyp Lcif etc ... ℵ*A ημων | εστιν et. Methepiph Irint Orint etc ... FGr (f *sunt Chri*) Ggr om. Praeterea G g ex errore perrexit *ποιησω μελη πορνης · Μη γενοιτο · H.* Post haec demum pergitur: *Αρα ουν τα* etc. | αρασ et Or1,520 (*τοισ διδαχθεισι μη αιρειν τα μελη χριστου* etc) etcat119 etint 2,685 Dial864 Methepiph579 Chr177 et178 Cyrioh863 Thdrt Antioch1057 al Irint300 Tertpud16 Cyp328 Lcif6,216 etc ... P 47** 57. 67* 73. 74. 115** al5 scr al fere25 Did346 (*-ποιησομεν-*) Damtxt (in comm non tractat) *αρα*, item FG (f) g η αρα. At in G g η videtur potius ad versum 16 (*η ουκ οιδατε*) trahendum: vide ante. Ex eodem errore (partim correcto) nescio an in codice F fluxerit, ubi praeter morem ipsi litterae *H* superscriptum est *an.* | *τα μελη*: 17. *το σωμα* | *πορνης μελη* et. Or1,520 etcat107. 119 Dial864 Methepiph579 etc ... DEFG d e f g vg Antioch1057 Irint Orint2,685 Tert-Cyp Lcif al *μελη πορνης*

16. *η ουκ* cum ℵABCFGP al sat mu d e f g vg syrsch cop Clem561 Methepiph579 Chr178 Euthalcod Thdrted Photcat116 Cyp328 Lcif6,216 al (d e Cyp Lcif *aut nescitis*, f vg *an nescitis*, g *an t aut nesc.*) ... Ti *ουκ* sine *η* cum DgrEgrKL al fere50 syrP Mcionepiph320 et355 Dial864 (*ουκ οιδατε γαρ* etc) Ps-Ath2,4 Dialtri1,7 et3,28 Thdrtcod etcat118 Dam Tertpud16 | *φησιν* cum ℵBCDEFGKLP al omnvid it vg etc Mcionepiph320 Dial864 Methepiph579 Chr Euthalcod Thdrt al Lcif6,216 etc ... A Mcionepiph355 Tertpud16 Cyp328 Ambpassim om, hinc Ln [*φησιν*]

18. FG *φυγετε* | *ο εαν*: D* 17. 106. Methepiph579 *ο αν* | *ποιηση*: P 47* al5 matth *ποιησει* | FG *αμαρτανει*

19. *το σωμα* cum ℵA*BCDEFGKP al sat mu d e f g syrsch basm Chr179 Thdrt (ad h. l.) Orint4,584 (*quomodo dicit quia corpus nostrum templum est dei et templum spirit. sancti*) et474 (Tertres carn10 – *et in illis litteris Paulus est – cum corpus nostrum ut dei templum vitiari vetat*, [cf 3, 17], *cum corpora nostra membra Christi facit, cum monet tollere et magnificare deum in corpore nostro.*) ... Gb' Ti *τα σωματα* cum A2L 17. 28. 37. 46. 67. al plus40 cop syrP arm Or1,756 et2,576 etcat65. 119 (cf et. Or1,756) etint2,409 Methepiph579 Did62. 229. 293 etmanich6,311 (ap Gall) etlat272 Bas1,319. 393 et2,194. 533 Ps-Ath2,4 Cyrhr63. 177 Cyract39 Euthal cod Thdrt4,391 Dialtri1,7 et3,28 Antioch1057 Dam Hil349 (*templum enim dei secundum apost. corpora sunt* etc) Ambrst al (item *membra vestra* m57. 103 vg Amb al) | *ναος*: 37* add *θεου*. Item Orcat119 *ναος του θεου εν υμιν αγιου πνευματος εστιν* etc, ubi *θεου* inepte insertum esse apparet. Vide ante Orint4,584, item Orint2,209 – *quia corpora*

7, 23 ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; 20 ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

VII.

1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτε-

---

vestra templum dei est? Siquis autem templum dei violaverit, disperdet illum deus: in quibus miscuit Or 1 Co 6, 19 et 3, 17. Similiter fit Or^{1,756} *-διδασκομεθα οτι τα σωματα ημων ναος του θεου εστιν.* | *αγιου πνευματος* et. Or$^{cat\,65.\,119}$ Meth$^{epiph\,579}$ Did^{quater} Bas$^{1,319.\,393}$ Cyr$^{hr\,63.\,177}$ etc ... B 120. *πνευμ. αγιου*, item f (non d e g) m$^{57.\,103}$ vg Or$^{int\,4,474.\,584}$ Did$^{lat\,6,272}$ Ambrst etc | *θεου*: ℵ^{cp} 121. Or$^{cat\,119}$ Bas^{1,319} Chr^{179} (et. mosc) *του θε.* | *εαυτων* (ℵ^{c}): ℵ* *αυτων*

20. *δοξασατ. δη* cum ℵ^{a}ABCDEFGKL($\delta\epsilon\tilde{\imath}$)P al omn^{vid} syr^{sch} et^{p} c.* basm (hi interpp reddunt *igitur*) Did^{229} et^{293} Bas^{1,115} Dial$^{tri\,1,7}$ Cyr act^{39} Chr$^{5,345.\,573}$ Euthal^{cod} etc. Libere Meth$^{epiph\,579}$ *αραγε δοξασατε* (ut Dind ex cod ven) sive *δοξασατε ουν* (ex ed^{petav}). Item Ps-Ath^{2,4} *- ου εχετε απο θεου. δοξασατε ουν τον θεον ενοικουντα εν υμιν* ..... ℵ* cop Or$^{cat\,120}$ Did$^{manich\,6,311}$ Thdrt om *δη*, nec exprim d e Ir$^{int\,309}$ (*bene Corinthiis ait: Glorificate deum in corp. vestro*) Did $^{lat\,6,207}$ Ath$^{lat\,890}$ ... f g m$^{57.\,103}$ vg Tert$^{pud\,16}$ Cyp$^{207.\,323}$ Lcif^{216} Ambrst al mu (cf Sabatier ad h. l.) *glorificate* (*clarificate* Cyp^{207} Ambrst) *et portate* (ita omnes praeter m$^{57.\,103}$ Tert^{pud} *tollite*) *deum* (m^{57} Tert^{pud} Cyp^{3,3} *dominum*, Lcif fluctuat lectio) *in corpore vestro*. Confirmant ista etiam Tert$^{res\,carn\,10}$ *cum monet tollere et magnificare deum in corpore nostro*, et Lcif^{245} *quos apostolus hortatur tollere deumque portare in corporibus suis*. Ceterum cf et. Chr^{180} (i. e. ad h. l.) *δοξασατε δη, αρατε τον θεον* (cdd^{2} *δοξ. δη τον θεον, τουτεστι, αρατε τον θεον*, cod^{1} *δοξ. δη αρα τον θεον*) etc. Eodem spectat Chr^{11,654a} (hom. 4 in 1. Tim) *δοξασωμεν δη τον θεον, αρωμεν τον θεον εν τω σωματι και εν τω πνευματι ημων*, et ibidem^{655} *δοξασωμεν τοινυν τον θεον, αρωμεν αυτον εν τω σωματι ημων, μη καλλωπιζωμεθα - - πως δε εστι και εν τω σωματι αραι τον θεον;* etc. | *εν τω σωματι υμων* sine additam cum ℵABC*D*EFG 17. 46. 67** 71. 109. d e f g m$^{57.\,103}$ vg cop basm arm^{cod} aeth^{utr} Or$^{cat\,120}$ Meth$^{epiph\,579}$ Did^{229} et^{293} (*-τ. θε. τον εν τοις σωμασιν υμων*) Bas^{1,115} (*-εν τοις μελεσιν υμων*) Cyr act^{39} Dial$^{tri\,1,7}$ Euthal^{cod} Dam Ir$^{int\,309}$ Tert$^{pud\,16}$ et$^{res\,carn\,10}$ Cyp Lcif Ambrst etc ..... ς (= Gb Sz) add *και εν τω πνευματι υμων, ατινα εστι του θεου* cum C^{3}D^{2}et^{3}KLP 37. al pler syr^{utr} arm^{usc} (et^{zoh} add tantum *και εν τω πνευμ. υμων*) Chr^{180} (exponit etiam in comm) Thdrt ad h. l. et (ubi lectio inter *του θεου* et *αυτου* fluct) ^{1,1074}

VII. 1. *εγραψατε* sine *μοι* cum ℵBC 17. 39. 46. 109. am fu* Euthal^{cod} Dam$^{parall\,641}$ Tert$^{pud\,16}$ et$^{monog\,11}$ ... ς Ln add *μοι* cum ADEFGKLP al pler d e f g vg^{cle} et$^{cdd\,mu}$ syr^{utr} cop basm arm aeth Or$^{cat\,120}$ Meth^{690} Chr$^{185.\,186}$ Thdrt Dam (ad h. l.) al Hier$^{iovin\,1}$ Ambrst al

σθαι· 2 διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. 3 τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. 4 ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. 5 μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα σχολάσητε τῇ Ex 19, 15

---

2. δε et. c (in ed. mea τε est error typogr.) | τασ πορνειασ (-ει- ut BC D^{3}L; -ι- NAD*P, item FG) et. Clem^{554} Or^{3,646} et$^{cat\,121.\,179}$ Meth^{690} Chr$^{185.\,186}$ Tert$^{monog\,11}$ etc ... FG f g (non item d e) vg syr^{utr} Tert$^{pud\,16}$ Or$^{int\,3,385}$ Cyp^{315} Ambrst al *την πορνιαν* | *και εκαστη τ. ιδ. ανδρ. εχετω* (Or$^{cat\,121}$ Chr^{185} om *εχ.*) et. Or^{3,646} et$^{cat\,121.\,179}$ et$^{int\,2,267}$ Meth^{690} Chr$^{3,242.\,243}$ Cyp^{316} etc ... FG 48* 114. 177. f g Tert$^{pud\,16}$ (– *uxorem suam habeat*; *vir uxori et uxor viro debitum reddat*) om. Cf etiam Clem^{554} qui *καλον ανθρωπω* usque *γυναικα εχετω* affert sine reliquis.

3. ο ανηρ: F om ο | *τ. οφειλην* cum NABCDEFGPQ 6. 17. 46. 67** 71. 177. d e f g vg cop basm arm aeth^{utr} Clem$^{555.\,561}$ Or^{1,253} et^{3,647} et$^{cat\,122}$ Meth^{690} Euthalcod Tert$^{pud\,16}$ Cyp^{316} Ambrst etc ... ς (=Gb Sz) *τ. οφειλομενην ευνοιαν* cum KL al pler syr^{utr} Chr$^{1,352.\,353}$ et$^{3,239.\,242.\,243}$ et^{7,136} Thdrt Dam Thphyl Oec Anton^{15}; Chr vero ad h. l. *την οφειλομενην τιμην* (:: cf 1 Pe 3, 7), atque addit: *τι δε εστιν η οφειλομενη τιμη; - δια γαρ τουτο και οφειλην το πραγμα εκαλεσεν* | *αποδιδοτω* (Clem^{555} *αποδιδω*): A *αποδιδετω* | *δε και* et. it vg (et. am fu demid harl tol) syr^{p} Clem^{561} Or^{3,647} et$^{cat\,122}$ Meth^{690} Thdrt Dam etc ... A 55. syr^{sch} cop basm arm Or^{1,253} Chr^{186} Cyp^{316} al om *δε*, hinc Ln [*δε*] *και*

4. *αλλα* ο cum NABC al ... ς *αλλ ο* cum DEGK^{sil}LP al certe longe plu (FG^{r} om *αλλ ο*) Or$^{cat\,122}$ Meth^{690} etc | *δε και* et. it vg syr^{p}: syr^{sch} cop basm Chr$^{3,239\,bis}$ Cyp^{316} al om *δε* | *αλλα η* cum NABCD* al ... ς *αλλ η* cum D^{c} (E *αλα᾽ ἡ*) FGK^{sil}LP al certe longe plu

5. *αποστερειτε*: K d^{scr} *-ρητε* | *ει μητι αν* et. Or^{3,615} et$^{cat\,124}$ Meth^{690} Cyr$^{ador\,525}$ etc ... B Dam$^{parall\,641}$ *ει μητι* (sine *αν*), Clem^{561} *ει μη*, Or^{1,198} *εαν μητι* | *σχολασητε* cum NABCDEFGP al^{10} Or$^{1,198.\,3,615}$ et$^{cat\,124}$ Euthalcod Cyr$^{ador\,525}$ Dam (ad h. l.) al (Dion$^{alex\,can\,3}$ *ινα πρ. καιρ. σχολασωσι τη* etc) ... ς (= Gb Sz) *σχολαζητε* cum KL al pler Meth^{690} Chr$^{187.\,188}$ et^{5,689} Thdrt Dam^{parall} al | *τη προσευχη* cum ℵ* ABCDEFGP al plus^{10} d e f g vg cop basm arm aeth Or^{1,198} (male differt ed^{oxon}) ^{3,615} et$^{cat\,124.\,140}$ et$^{int\,2,358.\,4,461.\,644}$ Meth^{690} Dion$^{alex\,can\,3}$ (sed vide post) Epiph$^{496.\,1048}$ Euthalcod Dam$^{parall\,641}$ (contra ad h. l. habet *τη νηστεια* pro *τη προσευχ.*) al Cyp^{316} Ambrst etc. Cf et. Tatian ap Clem^{548} (fragm^{1} ap Ott^{165}) *συμφωνία μὲν οὖν ἁρμόζει προσευχῇ, κοινωνία δὲ φθορᾶς λύει τὴν ἔντευξιν.* Item Clem^{546} *ἡ δὲ ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν σχολάζουσα τῇ προσευχῇ συζυγία* ..... ς (= Gb Sz) praem *τη νηστεια και* cum KL al pler syr^{utr} go Thdrt (et^{txt} et^{comm}). Item Chr$^{187\,txt}$ sed contra est comm, itaque rectius mosc^{1} om. At habet^{5,689}, postquam dixit *δια τουτο αει τη νηστεια*

προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. 6 τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. 7 θέλω δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐὰν

την προσευχην συνεζευξεν η γραφη, item agnoscit^{4,350} *μη αποστ. φησιν αλλ. ει μη εν προσευχ. και νηστεια.* Praeterea et Dion^{alex} eis quae ad$^{can\,3}$ dicuntur habet: *δια τουτο ουν αλληλους δει συμφωνειν περι αποχης, ινα σχολασωσι τη προσευχη και τη νηστεια* (ap Gall ^{3,506}) | *ητε* (et. Gb Sz) cum ℵABCDEFG 17. 46. 71. 73. 93. 137. 177. 178. (d e *et iterum ad id ipsum* omisso verbo) g (*revertimini t sitis*) aeth^{utr} Or^{1,198} et$^{cat\,124}$ bis et$^{int\,2,358}$ Dion^{alex} (*και παλιν επι το αυτο ωσιν*, item *και παλιν επι το αυτο εστωσαν*) Cyr$^{ador\,525}$ Euthal^{cod} Dam ad h. l. et$^{parall\,641}$ al Aug$^{faust\,5,9}$ (*estote*) ac^{saepius} (sed aliter mor eccl^{1}) ... ς^{e} *συνερχεσθε* cum minusc Meth^{690} Chr^{188} Thdrt$^{haer\,fab\,5,25}$ al; ς *συνερχησθε* cum KLP al plu cop basm Thdrt ad h. l. Item *revertimini* f g (sed vide ante) vg syr^{utr} go arm Cyp^{316} al mu. Cf et. Tatian ap Clem^{548} *γινεσθε.* | *πειραζῃ*: p^{vid} 47* 106. *-ραζει* | *υμων*: B Meth om. Cf et. Tatian ap Clem^{547} *παλιν γαρ επι ταυτο συγχωρησας γενεσθαι δια τον σαταναν και την ακρασιαν.*

6. *συνγνωμην* (F *-μον*) cum B*CFG ... AD* al *συγνωμην*, 2. *γνωμην* ... ς Ln *συγγνωμ.* cum ℵB^{3}D^{3}EKLP al pler

7. *δε* (Gb″) cum ℵ*ACD*FG 17. 23. 39. 46. 115. d^{scr} d e f g am fu demid cop go Or^{3,639} et$^{cat\,125}$ Chr^{1,431} Cyr$^{esa\,53}$ Euthal^{cod} Dam Cyp^{316} Ambrst^{7} al mu ... ς *γαρ* cum ℵ^{c}BD^{b}et^{c}KLP al pler vg^{cle} syr^{utr} arm aeth Chr^{188} Thdrt al | *και*: 63. 74. a^{scr} g^{scr} f vg Or^{3,639} Ephr^{329} Ambrst om | *αλλα* cum BCD* 17. etc ... ς Ln *αλλ* cum ℵAD^{c}(E *ἀλλ' ἕκ.*)FGK^{sil}LP al$^{pler\,vid}$ | *εχει χαρισμ.* cum ℵABDEFGP 17. 37. 46. 73. 137. 177. 178. 179. d e f g am fu demid tol cop (*habet gratiam suam*) basm^{vid} Clem$^{6:5}$ Or^{3,639} et$^{cat\,125}$ et$^{int\,4,409}$ Cyr$^{esa\,53}$ Euthal^{cod} Cyp^{316} ... ς (= Gb Sz) *χαρ. εχει* cum KL al pler vg^{cle} harl go syrP (syr^{sch} *unicuique homini donum datum est*) arm Ephr^{329} Chr^{188} Thdrt^{bis} Dam al Aug^{saep} Ambrst al ... c latet ante *χαρισμα εκ θεου.* Videbatur mihi *εχει εκαστ. ιδ.* praecedere, sed suspicor c cum ℵABD convenire. | *εκ*: 31. 37. 73. d e g Clem^{625} Or$^{cat\,125\,semel}$ et Or$^{int\,4,469}$ Cyr$^{esa\,53}$ Cyp al *απο*, *a* | *θεου*: DEFG 93. c^{scr} Thdrt^{4,468} (non ad h. l.) praem *του* | *ο μεν* et *ο δε* cum ℵ*ABCDEFGP 17. 47. 61. 67** Clem$^{6:5}$ Or$^{cat\,125\,semel}$ (*ει ο μεν ουτως, ο δε ουτως απο θεου*) Cyr^{esa} Euthal^{cod} ... ς *ος μεν* et *ος δε* cum ℵCKL al pler Or^{3,639} et$^{cat\,sem}$ (et$^{cat\,rom\,7}$ *ο μεν* et *ος δε*) Ephr^{329} Chr Thdrt Dam al

8. *καλον*: A praem *οτι*, item syr^{utr} | *τοις*: 2. 61. 69. 109. 119. al$^{3\,scr}$ Anton^{15} *ταις* (115. *αγαμαις* sine articulo) | *αυτοις*: 47. 115. 119. Chr^{188} *αυταις* ... K om | *αυτοις* sine *εστιν* cum ℵABCD*FGP 17. 46. 73. 115. 119. 123. 137. syr^{sch} cop arm Or$^{cat\,127.\,146}$ Meth^{691} Epiph^{492} Cyr$^{hr\,64}$

μείνωσιν ὡσ κἀγώ· 9 εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστιν γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι. 10 τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ Mt 5, 32
χωρισθῆναι, 11 ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω, καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. 12 τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· 13 καὶ γυνὴ εἴ τις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς,

---

(καλον μεν γαρ αυτοις, εαν) Chr^{188} Euthal^{cod} Dam (ad h. l.) ... ς (= Gb^{00} Sz) add ἐστιν cum D^{b}et^{c}EKL syr^{p} basm go (item d e f g vg *est illis*) Thdrt Dam$^{parall\ 641}$ Thphyl Oec | εαν: B αν | μεινωσιν: c d e f g vg Meth^{691} Amb Ambrst Aug etc praem ουτως, hinc Ln praem [ουτως]. Item 37. 73. Epiph^{492} add ουτως, item cop basm omissis ωσ καγω | καγω et. Clem$^{542.\ 550}$ Or$^{cat\ 127.\ 146}$ Cyr$^{hr\ 64}$ Epiph^{492} etc ... DEFG Meth^{691} και εγω, a^{scr} 120. arm εγω

9. ει δε: Euthal^{cod} add και | ουκ εγκρατ. (εγκρ- ℵAB^{3}CD^{3}KLP etc; B*D* ενκρ-) et. Or$^{cat\ 126.\ 127}$ Meth^{691} etc ... FG ου κρατευονται | γαμησατωσαν et. Or^{cat} Meth Cyr^{hr} etc ... FG 2. 69. 71. 93. 114. 116. 123. 179. f^{scr} Epiph^{492} petav Chr^{188} savil γαμειτωσαν (114. 116. 123. al? γαμητωσαν) | κρειττον cum ℵBDE 17. 37. 73. 74. a^{scr} etc Clem^{555} Or$^{cat\ 127}$ Chr^{188} ... ς Ti κρεισσον cum ACFGK^{sil}LP al plu Or$^{cat\ 110}$ Meth^{691} Cyr$^{hr\ 64}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam | εστιν et. Or$^{cat\ 110.\ 127}$ Cyr$^{hr\ 64}$ Chr^{188} etc ... D*^{gr}FG^{rg} g (f om γαρ) cop basm Or$^{cat\ 126}$ et$^{int\ 4,\ 532}$ Meth^{691} om | γαμειν (Gb′) cum ℵ*AC* 17. 23. 46. 49. 57. Clem^{555} Or$^{cat\ 110}$ Euthal^{cod} Dam^{bis} (ad h. l. et$^{parall\ 641}$) ... ς Ln Ti γαμησαι cum ℵ^{c}BC^{2}DEFGKLP al pler Clem^{509} Or$^{cat\ 126.\ 127}$ Meth^{691} Cyr$^{hr\ 64}$ Chr^{188} Thdrt al

10. αλλα cum ℵABC^{vid}D* etc ... ς αλλ cum D^{3} (E ἀλλ' o) FGKLP al certe pler Clem^{561} Or$^{cat\ 127}$ Chr^{188} Epiph^{2,72} Thdrt Dam | χωρισθηναι cum ℵBCKLP al omn^{vid} Clem^{561} Epiph^{2,72} Chr^{188} Euthal^{cod} Thdrt Dam^{bis} (et ad h. l. et$^{parall\ 641}$) ... Ln χωριζεσθαι cum ADEFG Or$^{cat\ 128}$ Bas$^{eth\ 308}$ Caes$^{6,\ 28}$ Epiph^{892}

11. μενετω etc: FG d e f g m^{118} vg go Cyp^{826} etc μενειν αγαμον et καταλλαγηναι | P 120. τω ιδιω ανδρι

12. λεγω εγω cum ℵABCP 17. 37. 46. 73. syr^{sch} cop aeth^{ro} (aeth^{pp} om εγω, sed addit ut^{ro} *quod ex me est*) Clem^{561} Or$^{cat\ 128}$ Euthal^{cod} ... ς εγω λεγω cum DEFGKL (D^{gr*} inepte praem ουχ) al pler it vg go syr^{p} Chr^{189} Thdrt (Dam om εγω) Ir$^{int\ 245}$ Or$^{int\ 2,\ 330}$ (Or$^{4,\ 4}$ καγω λεγω και ουχ huc spectat, sed^{libere}) | ουχ: FG* ουκ | κ. αὕτη: ut it vg etc *et haec;* Tert$^{ad\ uxor\ 2,2}$ *et illa* ... ς κ. αὐτή (L al αὐτῆ)

13. ει τις cum ND*FGP 42. 116. 238. al^{3} scr d e f g vg (hi Latt et Ambrst Aug etc *et si qua mulier*) Chr^{189} (et. mosc ^{1}) et$^{4,\ 287}$ Thdrt$^{4,\ 469}$ Dam Thphyl^{edd} (Chr^{4,771} ει τις γυνη) ... ς Ln Ti ητις cum ABCDG^{gr} c KL al plu syr^{utr} cop basm Chr$^{3,\ 212}$ Thdrt (ad h. l.) Cyr$^{ador\ 242}$ al

μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. 14 *ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν.* 15 *εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς ὁ θεός.* 16 *τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;* 17 *εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς μεμέρικεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς*

---

13. *ουτος* (Gb″) cum ℵABCD*FGPQ 37. 46. 120. d e f g vg (et pp^{at}) go cop Cyr$^{ador\ 242}$ ... ς *αυτος* cum D^{c}EKL al pler syr^{utr} arm Euthal^{cod} Chr^{189} et$^{4,287.\ 771}$ et^{alibi} Thdrt Dam | *συνευδοκει*: B *ευδοκει* | *τον ανδρα* (Gb″) cum ℵABCDEFGQ 17. 37. 46. it vg syr^{sch} cop arm go aeth^{utr} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 242}$ Ambrst etc (ℵ *αυτον ανδρα*, sed *αυ* ipsa prima manu deletum vdtr) ... ς *αυτον* cum KLP al pler basm syrP Chr^{189} Thdrt Dam Tert$^{uxor\ 2,2}$

14. *γαρ*: P om | *εν τη γυναικι* cum ℵABCKLPQ etc: DEFG it vg syr^{sch} are Clem^{martyrium} (ed Coteler) Tert$^{uxor\ 2,2}$ al (non item Aug$^{serm\ dom\ 1,45}$ et^{73} nec^{alibi}. Cf ad h. l. Sabatier.) add *τῇ πιστῃ* | *αδελφῳ* (Gb′) cum ℵ*ABCD*EFGP 17. 19* 46. d e f g cop basm Aug$^{serm\ dom\ 1,45}$ et^{73} („Fratres autem Christianos significare multis divinarum scripturarum documentis probari potest. Manifestissimum tamen" – – *Sanctificatus est enim vir infidelis – – in fratre.*) et^{alibi} ... ς *ανδρι* cum ℵ^{c}D^{c}KL al pler vg syr^{utr} arm aeth go (Clem *τινι λογω ο αποστ. παυλος ηγιασθαι λεγει την γυναικα υπο του ανδρος η τον ανδρα υπο της γυναικος*) Euthal^{cod} Chr^{189} Thdrt Dam al Ir$^{int\ 257}$ Tert$^{uxor\ 2,2}$. Praeterea vg syr^{sch} ar^{e} Ir^{int} (*propter hoc Paulus sanctificatam ait infidelem mulierem in viro fideli*) Tert^{uxor} (– *et infidelis uxor a fideli marito*) Ambrst al add *τω πιστω* | *νυν δε* cum ℵABCD^{c}KLP al omn^{vid} Clem^{561} Thdrt Dam al ... D*et^{b}(D* *νυνει* et^{b} *νυνι*)EFG Chr^{190} (et. mosc ^{1})*νυνι* | *εστιν*: A^{vid} (?) om

15. *η η αδελφη* cum ℵ^{c}ABCDEKL al pler Or$^{cat\ 137}$ Chr^{190} Thdrt Dam Phot$^{cat\ 136}$ ... ℵ*FGP 3. 37. k^{scr}* Chr$^{mosc\ 1}$ om *η* | *κεκληκεν*: 37. *βεβληκεν* | *υμας* cum ℵ*ACK 39. 46. 73. cop Euthal^{cod} Dam Thphyl Pelag al ... ς Ln *ημας* cum ℵ^{c}BDEFGL al pler it vg syr^{utr} basm arm aeth go Nyss^{709} (Gall^{6}: *εν ειρ. εκαλεσεν ημας ο θεος, ουκ εν μαχη*) Chr^{191} Thdrt Phot$^{cat\ 136}$ Oec Ambrst al

16. *γυναι* et *ανερ*: FG *γυνη* et *ανηρ* | *η τι*: A *ει τι*

17. *ει μη*: 18** 22. 23. 43. 57. 67* 120. 123. al pauc syrP ^{mg} *η μη* cum praegressis coniungentes. Atque sic legendum esse praecepit Chr$^{cat\ 136}$: ἕως τοῦ „ἢ μή" στίξον τελείαν, ἵνα ᾖ οὕτως· ἢ τί οἶδας ἄνερ εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις ἢ μή; τοῦτ' ἔστιν· πόθεν οἶδας εἰ σώσεις ἢ μὴ σώσεις; etc. Quibus subiungitur: οὕτως ὁ ἐν ἁγίοις σεμνηριανὸς ἔστιξεν· ἄλλως γὰρ ἐὰν στίξῃς, καὶ ἀσυνάρτητος εὑρίσκεται ἡ σύνταξις. Eadem habes apud Oec^{481} (ad *τελείαν* addit *στιγμήν*.) | *μεμερικεν* cum ℵ*B ... ς Ln Ti *εμερισεν* cum ℵ^{c}ACDEFGKL al omn^{vid} Chr^{191}

κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατείτω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλη- 3, 5 Ro 12, 3
σίαις πάσαις διατάσσομαι. 18 περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ
ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληταί τις; μὴ περιτεμνέσθω. 19 ἡ Ga 5, 6 6, 15
περιτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις
ἐντολῶν θεοῦ. 20 ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. 24
21 δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύ-
θερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. 22 ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦ- Ro 6, 18
λος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός

Thdrt Dam | ο κυριοσ cum ℵABCDEFG 17. 31. 37. 46. 73. 137 (confudit lectiones Reiche) 178. 179. it vg syrsch cop basm arm Euthalcod (om ο, ut et. 46.) Ambrst al ... ς (= Gb Sz) ο θεοσ cum KL al pler (kscr ο θεοσ εμερισ.) syrp go Chr191 Thdrt Dam | εκαστον: FG f g syrsch praem και | ο θεοσ cum ℵABCDEF al8 (ut ante, item 32. 33. 63. 93.) d e f vg syrsch cop basm arm go Euthalcod Ambrst al ... ς (= Gb Sz) ο κυριοσ cum KL al pler (kscr ο κυρ. κεκλ.) syrp Chr Thdrt Dam ... G g ο κυρ. ο θε. (sed κυρ. notam habet) | ουτωσ sec loco (d e g ita): am (non item fu demid harl, sed „al" ap Ln) sicut ubique, f vg sicut | εν ταισ εκκλ. πασαισ: ℵ 17. 47. 119. vg Or4,4 εν πασ. ταισ (Or om) εκκλ. | διατασσομαι (et. Or4,4): D*EFG διδασκω (it vg Ambrst al doceo) :: cf 4, 17.

18. FG περιτεμνημενοσ sic | τισ εκληθη et. Or1,179 etcat138bis ... D*etc EFG cop basm go εκλ. τισ | κεκληται τισ cum ℵABP 17. 31. 37. 46. 73. 74. ascr Euthalcod, eodem ordine cop basm arm go. Item D*FG Dam g τισ κεκληται ... ς τισ εκληθη cum DcEKL al pler Chr191 Thdrt, atque eodem ordine d e f vg syrp | ς Ti ἐκλήθη, μὴ et κέκλητ. τισ, (τισ ἐκλήθη,)

19. η περιτομη: FG om η | FG 31. 33. 35. 38. 43. al f g ab εστιν ad εστιν transiliunt (om igitur και η ακρ. ουδ. εστιν)

20. εν ταυτη: A εν τουτω

21. ς Ti ἐκλήθησ, μὴ | αλλ (D* αλλα) ει και: d e vg (et. am fu tol demid harl) sed et si ... FG f g vgms (ap Ln) cop basm om και | μαλλον χρησαι (it vg magis utere): cf Chr1,191 τοῦτ' ἔστι μᾶλλον δούλευε - καὶ οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι τινὲσ τὸ μᾶλλ. χρῆσαι περὶ ἐλευθερίασ φασὶν εἰρῆσθαι, λέγοντεσ· εἰ δύνασαι ἐλευθερωθῆναι, ἐλευθερώθητι. πολὺ δὲ ἀπεναντίασ τὸ ῥῆμα, εἰ τοῦτο αἰνίττοιτο. Cf et. cat141 quae Severiani et Iohannis (i. e. Chrys) dicuntur.

22. απελευθ. κυριου: 17. απ. χριστου | ομοιωσ sine additam cum ℵABP 17. 31. 46. 73. vg syrsch etp txt go Chrmosc1 Severian cat141 Thdrt Ambrst Pelag al ... ς add και cum KL al pler vgms lachm syrp c.* cop (basm, sed om ομοιωσ) arm aeth Orint4,461 Chr192 Dam Thphyl Oec Amb exhort virg278 (non item 1,448). Item DEFG 37. lscr d e f g Euthalcod add δε και | εστ. χριστου cum ℵcABDEKLP al omnvid (sed 17. Chr ε. του χρ.) d e vg go Chr192 Thdrt Dam Orint4,461 Amb Ambrst al ... ℵ*FG f g χριστου εστιν

6, 20 ἐστιν Χριστοῦ. 23 τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώ-
20 πων. 24 ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ
θεῷ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην
δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. 26 νομίζω οὖν
τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀν-
θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. 27 δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυ-
σαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. 28 ἐὰν δὲ καὶ γαμήσῃς,
οὐχ ἥμαρτες, καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλῖψιν δὲ
τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. 29 τοῦτο δέ
φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ

---

24. *εκληθη*: D^{gr*} *εκληθητε* | *αδελφοι* (harl floriac ms^{lachm} Hier$^{iovin\,1}$ Ambrst Pelag al *frater*): DEFG d e f g Ambrst post *εκαστος* ... 39. 120. a^{scr*} Thdrt (et ad h. l. et ante^{188}) om, item Chr^{193} (affert^{libere}: *εκαστος εν τουτω μενετω εν ω εκληθη*) | *παρα θεω* cum ℵBDEFGKLP al longe plu (38. 55. 63. c^{scr} *παρα θεου*) Thdrt (ad h. l.) Dam Thphyl ... ς (= Gb Sz) *παρα τω θεω* cum A al mu Oec ... 13. 26. Bas$^{2,\,450.\,458.\,461.\,463.\,465}$ et$^{bapt\,672}$ Chr (vide ante) Thdrt^{188} om

25. *των παρθενων*: 37. om *των*

26. *οτι καλον* et. Or$^{cat\,146}$ Meth^{692} Bas^{3,640} etc ... D*FG add *εστιν*, item it vg syr^{utr} al (sed basm om *οτι καλον* usque *ειναι*) | *το ουτως*: FG Meth^{692} om *το*

27. ς Ti *γυναικί*, et *ἀπὸ γυναικός*,

28. *γαμησῃς* cum ℵBP (A *γαμηση*) 17. 37. 46. 113^{mg} Bas^{3,640} Euthalcod Dam$^{parall\,641}$ Anton^{15} ... ς *γημῃς* cum KL al pler Or$^{cat\,147\,bis}$ Chr^{195} Thdrt Dam (ad h. l.) Phot$^{cat\,148}$ ... DEFG *λαβῃς γυναικα*, item Meth ^{692} *λαβῃς* (sine *γυν.*), item *acceperis uxorem* it vg Tert$^{monog\,11}$ (sed exhort cast *duxeris* tantum) Ambrst al | *ουχ* bis: DE *ουκ*, sec et. F | *γημη* et. Or^{cat} Meth^{692} Bas^{3,640} etc ... D*FG *γαμη* | *η παρθενος* cum ℵADEKLP al omn^{vid} Or^{cat} Meth^{692} Bas^{3,640} etc ... BFG om *η*, hinc Ln [*η*] | *τη σαρκι* et. Clem^{573} Or$^{cat\,147}$ Meth^{bis} (sed pon^{bis} post *εξουσιν*) Bas^{3,640} Dam (ut Meth) etc ... D*FG praem *εν* ... d e f vg *carnis*, g *in carne t carnis*

29. *ο καιρος* sine *οτι* cum ℵABKLP al^{30} ac plur (et. cat^{txt}) m^{79} vg Meth ^{692} Eus$^{dem\,31}$ Bas^{3,640} Chr^{193} (*ειπεν· ο καιρ. συν. εστ.*) Thdrt Tert$^{cult\,fem\,9}$ („dicens: *Tempus in collecto est*" etc; item$^{uxor\,1,5}$) Ambrst al ... ς^{e} (= ς Gb Sz) praem *οτι* cum DEFG al mu^{vid} Dam Thphyl, item it vg^{ms} (ap Ln, non am fu demid tol harl) syr^{utr} cop basm arm Tert^{marc5,7} et^{8} Or^{int2,172} | *εστιν το λοιπον* (D* Isid om *το*) cum ℵABD* et^{b}P 17. 37. 44. 46. 68. 71. 73. 74. 80. 137. a^{scr} cop syr^{P} arm Eus$^{dem\,31}$ ex^{cod} paris Ephr^{329} Bas^{3,640} et$^{eth\,248}$ Euthalcod Isid^{1,413} (*ο καιρ. γαρ συν. εστι λοιπον, εγραψεν ινα και οι* etc) Dam$^{parall\,634}$ et^{668}. Interpunximus autem post *εστιν* cum B (ipso*), item Euthalcod (*εστιν·*

ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, 30 καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, 31 καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. 32 θέλω 1 Io 2, 17
δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς

το λοιπον· ινα) etc. Cf et. Latinos. ..... FG 67** d e f g m vg Or^{int} 2,87 et^{172} et^{4,651} Tert^{uxor} 1,5 Hier^{iovin} 1 Aug^{saepe} al mu *εστιν· λοιπον εστιν.* Ex Latt d e f m^{79} vg Aug^{saepe} *breve* (d e *breviatum*) *est. Reliquum est;* g *breve t breviatum est. Reliquum est;* Or$^{int\ ter}$ *breve est. Superest;* Tert^{uxor} 1,5 Hier *in collecto est. Superest.* Similiter Ambrst *breviatum est, et reliquum est.* Item Clem^{188} *ο γαρ καιρος συνεστ. εστιν, ως φησιν ο αποστολος – επηγαγεν· λοιπον εστιν ινα* etc ... ... *ς* (= Sz qui mecum *ἐστίν, τὸ λοιπὸν ἵνα*) *το λοιπον εστιν* cum D^{c}EKL al longe plu Eus$^{dem\ 31}$ ex^{ed} Chr^{1,398} Thdrt Dam (ad h. l.) al; item Meth omisso *το*. Distinguunt autem ς^{e} Gb *συνεσταλμενος το λοιπον εστιν·* (sic L al plu^{vid} syr^{utr} cop basm arm Chr^{1,398} Thdrt Dam ad h. l.), *ς συνεσταλμενος· το λοιπ. εστιν ινα.* Denique cf Cyp^{307} *Tempus collectum; superest ergo ut:* Aug$^{ps\ 95}$ *De caetero, fratres, tempus breve est. Reliquum est ut:* auct$^{sing\ cleric}$ *Tempus quod restat breve est. Reliquum est ut* | *ινα και* et. Or$^{int\ 2,87.\ 172}$ Meth^{692} Ephr^{329} Eus^{dem} Bas^{3,640} Tert marc^{1,29} Cyp^{307} al mu ... 67** am fu tol cop basm arm Or$^{int\ 4,651}$ om *και* | *οι εχοντες:* ς^{e} 1624. 1633. 1641. 1656. 1678. om *οι*. Per errorem, ut vdtr. | *ωσιν* praeter Graecos ut Clem^{189} Meth^{692} Ephi^{329} Eus dem^{31} Bas^{3,640} etc etiam Tert$^{marc\ 1,29}$ et^{alibi} Or$^{int\ 2,87.\ 172}$ Cyp^{307} etc ... FG f g arm om

30. *κλαιοντες* bis (D* *κλεοντες* bis) ... FG *κλεθοντες*

31. *τον κοσμον* cum ℵ*AB cop basm arm. Item addito *τουτον* D*FG 17. (g *mundum hunc*, d e *hunc mundum*, f *huic mundo*) ... ς *τω κοσμω τουτω* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKLP al pler Eus$^{dem\ 31}$ Ephr^{329} Bas^{3,640} Chr^{7,813} Euthal^{cod} Severian$^{cat\ 149}$ Thdrt (sed^{3,209} i. e. ad h. l.^{semel} om *τουτω*) Dam ad h. l. (et$^{parall\ 638}$ *τουτω τω κοσμ.*) al. Item m^{79} vg Or$^{int\ 2,87.\ 172}$ Tert$^{cult\ fem\ 2,9}$ Cyp^{176} et^{307} Ambrst al mu *hoc mundo* (Tert *mundo isto, hoc saeculo*); item syr^{utr} etc | *καταχρωμενοι* et. Eus$^{dem\ 31}$ Ephr^{329} Bas^{3,640} etc ... L Bas$^{eth\ 440}$ (invito cod^{1}) Thdrt$^{3,209\ ter}$ *παραχρωμενοι* ... 121. d e f m^{79} vg bas^{mvid} Dam$^{parall\ 638}$ Cyp^{307} Ambrst al mu (non item g Tert$^{cult\ fem}$) *χρωμενοι*

32. *δε* et. Eus$^{dem\ 31}$ Bas^{3,640} etc (38. Clem^{573} *γαρ*) ... FG 61. d e f g m^{79} fu Ambrst om; item Meth^{692} | *αρεση* cum ℵABDEFG 17. 21. 46. 109. 139. 140. 153. (res a conlatoribus passim neglecta vdtr) Meth^{675} et$^{81\ cod}$ Eus$^{dem\ 31}$ Bas^{3,640} (sed fluct lectio) ... ς Ti *αρεσει* cum KLP al longe plu Or^{2,742} Meth^{692} Ephr^{323} Epiph$^{81\ ed\ 98.\ 523.\ 710}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *τω κυριω* et. Meth Eus Bas Ephr Epiph etc ... FG f g vg Or^{2,742} Cyp$^{174.\ 316}$ (Tert$^{pud\ 16}$ *quia innupti de domino curent, quomodo placeant deo*) Amb$^{de\ virg\ 1}$ al mu *τω θεω* (f et. antea *quae sunt dei*)

ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· 33 ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί. 34 καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ τῷ σώματι καὶ

---

33 *ο δε*: 37. 72. om *δε* | *αρεση* cum ℵABDEFG 37. al aliq Eus$^{dem\ 31}$ Bas^{3,640} (ut ante) ... ς Ti *αρεσει* cum KLP al longe plu Clem^{551} Meth^{692} Ephr^{323} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 126}$ Thdrt Dam al

34. *και μεμερισται* cum ℵABD^{Gr*}P 6. 10. 17. 31. 41. 44. 46. 67. 71. 73. 93. 109. 122. 137. f vg syr^{sch} (*discrimen autem est inter*) et^{P} cop basm arm aeth^{utr} (*verumtamen divisus est*) Meth^{692} Eus$^{dem\ 31}$ Eph^{323} Bas$^{3,\ 605.\ 640}$ Cyr$^{glaph\ 126}$ Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 641}$ Hier$^{iovin\ 1,7}$ ethelvid Aug bon coniug^{6,826} et$^{virgin\ 6,351}$ et^{alib} Pelag al. Videntur et. Epiph agnoscere^{710} (*η δε γαμησασα μεριμνα πως αρεσει τω ανδρι, και μεμερισται*) et Ps-Ath^{2,65} (plane ut Epiph^{710}) ..... ς Ti om *και* cum D^{c}EFG KL al longe plu d e g m^{79} Chr^{196} Thdrt^{4,462} et ad h. l. Dam Tert$^{vel\ virgg\ 4}$ cdd ap Hier$^{iovin\ 1,7}$ Amb$^{laps\ virgg\ 311}$ Ambrst al | *και η γυνη* cum ℵABD^{c}FGKLP al fere^{80} d e g vg (etiam am harl tol) syr^{P} aeth Meth^{692} Eus$^{dem\ 31}$ Bas^{3,605} et^{640} Euthal^{cod} Chr^{196} Thdrt^{4,462} et ad h. l. Dam ad h. l. (Cyp^{316} *Sic et mulier et virgo innupta* etc) ... ς om *και* cum D*E (vide post) al pauc^{vid} m^{79} cdd ap Hier$^{iovin\ 1,7}$ fu demid syr^{sch} cop basm arm Tert$^{vel\ virgg\ 4}$ Amb$^{laps\ virgg}$ Aug$^{bon\ coniug}$ et virgin Ambrst al (in E inter *μεμερισται* et *η γυνη* spatii aliquid est) | *η αγαμος* hoc loco i. e. post *η παρθ.* cum ℵADEFGKL al pler d e f* g m^{79} fu syr^{utr} arm aeth^{utr} Meth^{692} Bas^{3,640} (added *η γαμησασα* ad *γυνη*) Euthal^{cod} (et. Chr^{196} agnoscere vdtr) Thdrt^{3,210} (i. e. ad h. l.) et^{4,462} Dam (male om *και* inter *η γυνη* et *η παρθ.*) et$^{Parall\ 641}$ Thphyl Tert$^{vel\ virgg\ 4}$ Cyp^{316} Amb$^{laps\ virgg}$ Ambrst Aug$^{bon\ coniug}$ et^{virgin}. Sed ex his ℵAF^{b} 17. 71. 122. aeth^{utr} Bas^{ed} Euthal^{cod} Aug^{bis} *η αγαμ.* etiam post *η γυνη* addunt, atque sic Ln ... BP 6. 10. 31. 41. 44. 46. 73. 137. vg cop basm Eus$^{dem\ 31}$ Amb$^{vidu\ 185}$ et$^{epist\ 63,\ 1031}$ Hier$^{iovin\ 1,7}$ Pel *η αγαμος* tantum post *η γυνη* addunt. Ex Latt igitur totum locum exhibent: d e g Amb$^{laps\ virgg}$ *Divisa est et mulier et virgo. Quae innupta est* (Amb *non est nupta*) *cogitat:* fu *Et divisa est mulier et virgo. Quae innupta est cogitat:* f *Et divisa mulier* (in Graecis supra lineam additur *innupta*) *et virgo. Immaculata cogitat:* m^{79} *Separata est mulier et virgo. Quae non est nupta, cogitat:* Tert$^{vel\ virgg}$ *Divisa est, inquit, mulier et virgo. Quare? quoniam innupta, id est virgo, cogitat:* Cyp^{316} *Sic et mulier et virgo; innupta cogitat* (contra^{174} *Sic et virgo et mulier; innupta cogitat*): Ambrst *Divisa est mulier et virgo. Nam quae non est nupta, cogitat:* vg *et divisus est. Et mulier innupta et virgo cogitat:* Aug$^{bon\ coniug}$ et^{virgin} *Et divisa est mulier innupta et virgo. Quae innupta est, sollicita est.* De interpretibus reliquis: syr^{sch} *Discrimen autem est inter mulierem et virginem. Quae viro non est, cogitat:* syr^{P} *Et divisae sunt et uxor et virgo. Quae caelebs est, curat:* aeth^{utr} *verumtamen divisus est. Et mulier quoque vidua et virgo quae non nupsit* etc. Sic vero Hier Iovin^{1,7}: „illud breviter admoneo, in Latinis codicibus hunc locum ita legi: *Divisa est virgo et mulier.* Quod quamquam

τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί. 35 τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον

habeat suum sensum et a me quoque pro qualitate loci edissertum est, tamen non est apostolicae veritatis. Siquidem apostolus ita scripsit ut transtulimus - *et divisus est;* et hac sententia definita transgreditur ad virgines et continentes et ait: *mulier innupta et virgo cogitat quae sunt domini*" etc. Patres passim libere, ut Epiph^{98} et^{523} et^{710} Dam$^{parall\,641}$ Ps-Ath^{2,85}. Interpunxit Ln sic: *γυναικί, καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ* etc. Gb vero ad h. l. sic: Gb″ *γυναικί. καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ sive γυναικί. μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. ἡ παρθένος μεριμνᾷ sive γυναικί. καὶ μεμέρ. καὶ ἡ γυνή. καὶ ἡ παρθέν. ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ.* Item Gb′ *γυναικί, καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος μεριμν.* Quorum nihil nobis placet. Verissima vero quae edidimus habemus quum pro testimoniorum gravitate, in quibus Methodii et Basilii sunt, tum pro sensu atque sententiarum loci cohaerentia. | *καὶ* post *αγια* cum NBFGKL al pler d e f g m^{79} am fu demid harl** syr^{P} aeth Clem^{551} Meth^{693} et^{675} Eus$^{dem\,31}$ Bas^{3,640} Thdrt^{3,210} et^{4,463} Dam^{bis} (et ad h. l. et$^{parall\,641}$) al Tert^{vel} virgg^{4} Cyp^{174} et^{316} Augbon coniug et^{virgin} Ambrst al ... AD^{gr_P} 17. 37. vg^{cle} et cdd aliq (ut tol) syr^{sch} cop arm Did$^{tri\,160}$ et$^{manich\,6,311}$ et$^{lat\,6,283}$ Epiph 81. 523 Ps-Ath^{2,85} et Ath$^{lat\,2,646}$ Or$^{int\,2,364}$ Tert$^{uxor\,1,3}$ (Hier$^{iovin\,1}$ semel habet semel non habet) Pelag al om. Cf et. Or^{2,742} *καὶ ο μεν αγαμος μεριμνων τα του κυρ. πως αρεσει τω θεω, ινα η αγιος τω σω. και τω πνευμ.*, et^{644} *ως εν τω σπουδαζειν ειναι την παρθενον αγιαν πνευματι και σωματι* (hoc ordine et. arm). Atque hinc Ln [*καὶ*] | *τω σωματι κ. τω πνευμ.* cum NABP 17. 37. 46. 73. 74. 118. 120. a^{scr} al Clem^{551} Eus$^{dem\,31}$ Epiph^{81} Euthal^{cod} Ps-Ath^{2,85} Dam$^{parall\,641}$ (Or^{2,742} vide ante; Epiph^{523} *τω σωμ. και τη ψυχη*). Apud Meth^{700} *αλλ αμφω, κατα τον αποστολον, και εν τω σωματι και εν τω πνευμ. αγιαζηται.* ... ς Ti om *τω* bis cum DEFGKL al longe plu Meth^{675} et^{693} Bas^{3,640} Did$^{tri\,160}$ et$^{manich\,6,311}$ Thdrt^{3,210} et^{4,463} Dam ad h. l. Thphyl (Or^{2,644} vide ante) | *τα του κοσμου* et. Meth^{693} Eus$^{dem\,31}$ Bas^{3,640} etc Cyp^{316} etc ... B om. Item vdtr Tert^{vel} virgg^{4} *(nupta autem, id est non virgo, cogitat quomodo placeat viro)* et$^{uxor\,1,3}$ *(nupta vero sollicita est quomodo coniugi suo placeat)*, nisi omissa libertati citandi tribuamus. | *αρεση* cum NABDEFG 17. 21. 46. 48. 67. Eus$^{dem\,31}$ Bas^{3,640} ... ς Ti *αρεσει* cum KLP al longe plu Meth^{693} Epiph^{710} Chr^{1,402} Euthal^{cod} Thdrt^{bis} Dam^{bis} al

35. *συμφορον* (Gb′) cum ℵ*ABD* 13. 17. 26. 49. (al^{vid}, neglectum enim est) ... ς *συμφερον* cum ℵ^{c}DCEFGKLP 37. al pler Meth^{693} Eus$^{dem\,31}$ Bas^{3,640} Chr^{196} Euthal^{cod} Thdrt^{bis} (ut ante) Dam^{bis} (ut ante) etc | *ουχ*: F *ουκ* | *ευπαρεδρον* cum NABDEFGP al plus^{30} Clem^{573,631} Eus^{dem} Bas^{3,640} et^{saepe} al mu ... ς (= Gb Sz) *ευπροσεδρον* cum K al plu Chr^{196} (invito$^{mosc\,1}$) Dam$^{parall\,641}$ (non item ad h. l.) Oec. Similiter L *προσεδρον*, 5. 6. *ευπροσδεκτον*

τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. 36 εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει, γαμείτωσαν. 37 ὃς δὲ ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει. 38 ὥστε καὶ ὁ γαμίζων
Ro 7, 2 τὴν ἑαυτοῦ παρθένον καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρεῖσσον

---

36. ασχημονειν - νομιζει: FG ασχημονει tantum. Sed d e f g *turpem se existimat*, Ambrst *turpem se viderit*, vg *turpem se videri existimat* | επι την παρθ. αυτου (P c^{scr} εαυτου) h. l. et. D^{b} ... $D^{*}E^{c}$ d e f g vg basm arm (similiter syr^{sch}) Ambrst al post νομιζει pon, sed vide ante FG, item it vg. Cf et. Epiph[509] το εαυ νομιζη ασχημονειν επι τ. ιδιαν παρθενον, και ουτως οφειλει ποιησαι, γαμειτω, ουχ αμαρτανει. | ουτως: A τουτο | γινεσθαι: FG Meth[693] γινεσθαι | P ποιητω (similia P passim) | ουχ: DEFG ουκ | FG αμαρτανει | γαμειτωσαν (KLP al γαμητ-) ... D^{*}FG g syr^{sch} arm Epiph[509] (vide ante) $Aug^{grat\ et\ lib\ arb}$ [10, 720] (*non peccat, nubat*, ut g) γαμειτω. Item d e f vg Ambrst al *non peccat si nubat*

37. οσ δε: 17. ο δε | εδραιος hoc loco cum $\aleph^{*}$ABDEP 17. 23. 31. 37. 39. 46. (γενναιος, item $Euthal^{cod}$) 49. 57. 71. 73. 74. 120. 137. a^{scr} d^{scr} vg cop basm syr^{P} $Bas^{3,640}$ Thdrt ad h. l. $Amb^{inst\ virg}$ [249] Ambrst al ... ς post εστηκεν cum $\aleph^{c}$KL al longe plu syr^{sch} Thdrt[4,468] Dam al ... FG d e f g $aeth^{utr}$ arm om plane | εν τ. καρδ. αυτου cum NABDEF GP 17. 23. 31. 37. 39. 46. 73. 80. d^{scr} (al?) d e f g vg syr^{sch} cop basm arm aeth $Bas^{3,640}$ $Euthal^{cod}$ $Thdrt^{3,211}$ Amb^{saepe} Ambrst etc ... ς Ti om αυτου cum KL al pler syr^{P} Thdrt[4,468] Dam al | εξουσιαν δε: A om δε, item cop basm arm | εν τη ιδια καρδια cum NABP 31. 39. 46. 73. 74. a^{scr} (item 37. addito αυτου. Vdtr agnoscere etiam Ambrst *in suo corde*) ... ς εν τη καρδ. αυτου cum DEFGKL al pler $Bas^{3,640}$ $Thdrt^{bis}$ Dam al; item it vg *in corde suo* ... Ln (per errorem) εν τη καρδια tantum cum 67** $Euthal^{cod}$ | τηρειν cum NABP al plus[20] $Euthal^{cod}$ $Thdrt^{3,211}$ et[4,464] Thphyl ... ς του τηρειν cum DEFGKL al plu (35. το τηρ.) $Bas^{3,640}$ Dam Oec | ποιησει cum NAB 6. 17. 46. 67** cop basm $Bas^{3,640}$ ... ς Ti ποιει cum DEFGKLP al pler (113[mg] ποιειτω) it (sed f* *bene faciat*) vg syr^{utr} $aeth^{utr}$ Thdrt Dam al

38. ωστε usque καλως ποιει (vide post de ποιησει) et. Clem[631] Bas[3,640] etc Aug^{saepe} al. Agnoscit etiam Meth[693]: ο γαρ δυναμενος, φησι, και φιλοτιμουμενος τηρειν την εαυτου σαρκα παρθενον κρειττον ποιει· ο δε μη δυναμενος, γαμιζων δε νομιμως και μη λαθροφθορων, καλως. Atque ipsa verba Pauli habet[688] ωστε και ο γαμιζων την εαυτ. παρθενον καλως ποιει, και ο μη γαμιζων κρεισσον ποιει ... FG 39. 57. b^{scr*} d^{scr} f g om (3. 114. totum versum om) | γαμιζων pri (Gb′) cum NABDE 17. 23. 31. 46. Clem[631] Meth[693] Bas[3,640] Euthal[cod] ... ς Ti εκγαμιζ. cum $\aleph^{**}$LP al pler Chr[1,405] et[2,762] Thdrt[4,464] Thphyl Oec. Item $\aleph^{*}$ 71. 113** Thdrt[3,211] Dam εγγαμιζ. | την εαυτου παρ-

ποιήσει. 39 *γυνὴ δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν*

θενον cum ℵAP 17. 31. 37. 46. 73. 109. (et. 71? 93?) Meth^{683} Bas^{3,640}; item (atque sic Ln) BDE (71? 93?) Clem^{631} *την παρθ. εαυτου* (Clem *αυτ.*). Item *virginem suam* d e m^{79} vg syr^{sch} et^{p} c. ob. cop basm arm aeth Aug$^{pecc\ mer}$ ^{10,30} Ambrst Pel al ... ς Ti om cum KL al pler (vide ante syr^{p}) Chr^{bis} (ut ante) Thdrt Dam al Aug^{virgin} $^{6,348.\ 350}$ et alibi | *ποιει* cum ℵADEKLP al pler d e vg rell (aeth *fecit*) Clem^{631} Meth^{683} Chr^{bis} Euthal^{cod} Thdrt^{bis} etc ... B 6. 37. 67** Bas^{3,640} *ποιησει* | *και ο μη* cum ℵ*ABDEFG 17. 37. 46. 73. 93. 177. 179. d e f g m^{79} syr^{sch} cop basm arm Clem Meth Bas^{3,641} Euthal^{cod} Aug^{saep} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *ο δε μη* cum ℵCKLP al pler syr^{p} aeth Chr^{1,405} et^{2,762} Thdrt Dam al | *γαμιζων* sec cum ℵ*ABDEFG 17. 46. 177. 178. 179. (23. 31. h. l. non laudantur, nec magis ad *γαμ.* prius, qui a Sz tantum conlati sunt, 177. 178. 179.) Clem^{631} Meth^{683} Bas^{3,641} Euthal^{cod} ... ς (= Gb Sz, sed Gb') Ti *εκγαμιζ.* cum ℵ^{c}K (an potius * *εγγ.* ut ante?) LP al pler Chr^{bis} (ut ante) Thdrt^{4,464} al. Item (K*?) 39. 113** Thdrt^{3,211} Dam *εγγαμιζ.* | *ποιησει* cum ℵAB 6. 17. 37. 46. 67** cop Bas^{3,641} Euthal^{cod} ... ς Ti *ποιει* cum DEFGKLP al pler it vg rell (aeth *fecit*) Clem^{631} Meth^{683} Chr^{1,405} et^{2,762} Thdrt^{bis} Dam al

39. *γυνη*: F^{a} Clem^{546} *η γυνη*, item cop basm | *δεδεται* sine additam cum ℵ*ABD*F^{a} 17. 67** d e am demid tol harl** (cop) basm arm aeth Clem^{546} Or^{3,641} et$^{bis\ 647}$ et$^{cat\ 133}$ Ath$^{lat\ 777}$ Tert$^{monog\ 11\ bis}$ Cyp^{323} Amb vidui^{185} Aug bon vidui^{6,371} et$^{virgin\ 348}$ et^{alib} al ... ς (= Gb Sz) add *νομω* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EFGLP al pler f g vg^{cle} fu syr^{utr} Epiph^{498} ex cod ven Chr$^{3,244.\ 245}$ ac^{saep} Euthal^{cod} Thdrt^{4,469} et^{3,212} Dam al Amb ep^{63,1032} Ambrst Pel. Item K 12. Epiph^{498} pet^{av} add *γαμω*. Item cop add *viro suo*, Hier$^{iovin\ 1}$ *viro* | *ο ανηρ αυτης*: F om *ο* | *εαν δε* sine *και* cum ℵABD*EKP al sat mu Clem^{547} Or^{3,641} et^{647} et$^{cat\ 133}$ Chr$^{3,244.\ 245.\ 249.\ 250}$ et^{1,428} Epiph^{498} Thdrt^{3,212} Dam. Item d e vg Aug al *quodsi*, f g Tert^{bis} Cyp Ambrst al *si autem* ... Ti add *και* cum D^{c}FG^{r} G^{g}TL al fere^{45} syr^{p} Thdrt^{4,469} Oec (FG *κεκοιμηθη* pro *και κοιμ.*) | *κοιμηθη* et. Or^{3,641} et^{647} Chr$^{3,244.\ 245.\ 249.\ 250}$ et^{1,428} Thdrt etc Tert$^{monog\ 11\ bis}$ Cyp^{323} Hier$^{iovin\ 1:\ 4,\ 153.\ 159}$ etc ... A basm syr^{p} mg Clem Or$^{cat\ 109.\ 133}$ Epiph^{498} Bas^{3,296} Tert$^{monog\ 11\ semel}$ Hier$^{iovin\ 1:\ 148}$ et$^{gal\ 273}$ *αποθανη* | *ο ανηρ* sec sine *αυτης* cum ℵABKP al plus^{50} syr^{p} txt Or^{3,641} et$^{cat\ 109.\ 133}$ Bas^{3,296} Epiph^{498} Chr^{3,249} Thdrt^{bis} Oec Vig^{tri} (vide Sab) ... ς (Gb^{ου}) add *αυτης* cum DEFGL al sat mu it vg syr^{sch} et^{p} c.* cop basm arm aeth Or^{3,647} Chr^{3,244} com et^{1,428} Dam Thphyl Tert$^{monog\ 11}$ semel Amb Aug Ambrst al ... pro libertate citandi plane om *ο ανηρ* vg^{ms} lachm Clem^{546} Chr^{3,244} txt$^{245.\ 250}$ Tert$^{monog\ 11\ bis}$ Cyp^{323} al | *γαμηθηναι* (L* *γαμησαι*) et. Clem^{547} Or$^{3,641.\ 647}$ et$^{cat\ 109.\ 133}$ Epiph^{498} Bas^{3,296} etc ... FG *γαμηθη*, item *cui vult nubat* d e f g vg Tert^{monog} al mu (Cyp^{323} *liberata est ut cui vult nubat*)

κυρίῳ. 40 μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

VIII.

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχο-
Ga 6, 3 μεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. 2 εἴ τις δοκεῖ ἔγνω-

---

40. *μεινῃ*: P *μηνει* (sic) | *δοκω δε* cum ℵADEFGKLP al pler it vg syr^{sch} et^{p} mg cop Or^{3,641} et^{4,266} et$^{cat\,84}$ Chr^{1,428} montf et^{3,250} Thdrt^{3,212} Dam al Tert$^{monog\,3}$ et$^{exh\,cast\,4}$ Aug$^{virgin\,6,398}$ et^{alib} al ... B 4. 17. 37. 67** 71. 73. 116. tol basm syr$^{p\,txt}$ aeth Cyr$^{ioh\,812}$ Or$^{int\,4,467}$ Amb$^{ps\,118}$ et alib Ambrst al *δοκω γαρ* ... d* arm Or^{3,644} om copulam | *θεου*: 17. *χριστου* | *εχειν*: f vg Or$^{int\,4,467}$ Novatian^{3,311} Hier$^{lovin\,1:\,4,169}$ et$^{gal\,4,284}$ *puto autem quod* (Or^{int} Novat *quia*) *et ego spir. dei habeo* (f vg^{cle} Hier^{semel} *habeam*) ... FG d* g Tert$^{monog\,3}$ et$^{exh\,cast\,4}$ Ambrst al *εχω*. Latt: *puto autem* (d* om) *et ego spir. dei habeo*

VIII. 1. *οιδαμεν οτι* etc (nobiscum etiam Ln interpunxit): ς ante *οιδαμεν* comma posuit; Gb Sz *οιδαμεν· (οτι παντες – εγνωσται υπ αυτου·)* | *εχομεν*: L 119* *εχωμεν*

2. *ει* sine *δε* cum ℵABP 17. 46. 71. 73. 74. 80. 116. a^{scr} am fu tol harl* vid cop basm syr$^{p\,txt}$ arm Clem^{348} Or$^{cat\,249}$ et$^{int\,4,573}$ Melet$^{epiph\,881}$ Nyss^{1,634} Euthal^{cod} Dam Tert$^{pudi\,14}$ Cyp^{314} al. Item d e Ambrst *quodsi quis*, g *si autem t quodsi* ... ς (Gb^{00}) add *δε* cum DEFGKL al pler (g vide ante) vg^{cle} demid syr^{sch} et^{p} ς.* (sed 37. *ει τις δε*, vg^{cle} demid syr^{sch} *si quis autem*) Chr^{10,199} Thdrt al (aeth *et si quis*) | *εγνωκεναι* (Gb′) cum ℵABDEFGP 17. 31. 37. 38. 46. 71. 73. 116. d e Clem^{348} Or$^{cat\,249}$ Nyss^{1,634} Euthal^{cod} Chr^{3,559} Thdrt^{4,654} et^{1179} Dam; item Melet$^{epiph\,881}$ *γινωσκειν*, item g *cognoscere t scire* ... ς *ειδεναι* cum KL al pler Chr^{1,564} et^{2,602} et^{11,551} Thdrt ad h. l. Thphyl Oec. Item (sed potest etiam ad *εγνωκεναι* spectare) *scire* f g (vide ante) vg Tert$^{pudic\,14}$ Cyp^{314} Ambrst al mu | *ουπω* (Gb′) cum ℵABP 17. 31. 46. 71. 73. 116. Clem^{348} Or$^{cat\,249}$ Melet$^{epiph\,881}$ Nyss^{1,634} Euthal^{cod} Chr$^{2,602.\ 3,559}$ ... ς Ti *ουδεπω* cum DEFGKL al pler Chr^{1,564} et^{10,199} et^{11,551} Thdrt$^{4,654.\ 1179}$ et^{bis} ad h. l. Dam Thphyl Oec. Non addidimus autem *ουδεν* cum ℵABD*FGP 17. 31. 46. 71. 73. 109. 116. 238. d e f g vg cop basm arm aeth Clem Or^{cat} et$^{int\,4,573}$ Melet^{epiph} Nyss Chr^{3,559} Euthal^{cod} Thdrt^{4,1179} et^{semel} ad h. l. Tert$^{pudic\,14}$ Cyp^{314} etc ... ς (Gb^{0}) Ti add *ουδεν* cum D^{b}et^{c}EKL al pler (37. al om *ουπω*) syr^{utr} Chr^{199} et$^{1,564.\ 2,602}$ et^{11,551} Thdrt^{1} ad h. l. et^{4,654} Dam al | *εγνω* (Gb′) cum ℵABD*FGP 31. 37. 46. 73. 74. 116. 120. Clem Or^{cat} Melet^{epiph} Nyss Euthal^{cod} Thdrt^{4,650} et^{1179} Dam ... ς Ti *εγνωκε* cum D^{c}EKL al pler Chr^{199} et$^{1,564.\ 2,602}$ et^{11,551} (sed^{3,559} *ειδε*, similiter 17. *ἴδει*: pro *ηδει*?) Thdrt^{bis} ad h. l. Thphyl Oec | *δει*: 17. *εδει*

κέναι τι, οὔπω ἔγνω καθὼς δεῖ γνῶναι· 3 εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ᾽ αὐτοῦ. 4 περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἷς. 5 καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, 6 ἀλλ᾽ ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς Ro 11, 36

3. *υπ αυτου* et. ℵ^{c} ... ℵ* 17. Clem^{348} om

4. *περι τησ βρωσεως ουν* cum ℵABD^{b}FGKL al pler (115. 238. om *ουν*) f g m^{5} syr^{sch} et$^{p\ txt}$ cop Bath^{eth259} etc Ambrst etc ... D^{c}E 1. 17. 108. e^{scr} d* e vg syr$^{p\ mg}$ basm arm Aug$^{mor\ manich\ 1,\ 728}$ *περ. δε τησ βρωσεως* ... D^{gr*} *περ. δε τησ γνωσεως*, P 121. *περ. τησ γνωσεως ουν.* (Sic de D statuendum esse nuperrimum loci examen me docuit. D* igitur *περ. δε τησ γνωσ.* dedit, D^{b} *περ. τησ βρωσεως ουν*, D^{c} *περ. δε τησ βρωσεως.* Erravit vero Treg, cui D* *περ. δε τησ γνωσεως ουν*, D^{b} *περ. δε τ. βρωσεως* scripsisse videbantur.) | *ουδεν* (cf Clem^{170} *επεγνωκαμεν οτι ουδεν εἰδωλον εν κοσμω* et^{825} *ημιν δε ουδεν εἰδωλον εν κοσμω*): FG f g (non item d e) m^{5} vg syr^{sch} et^{p} c. ob. cop Ir$^{int\ 181}$ (*scimus autem quoniam nihil est* etc) Or$^{int\ 2,\ 157.\ 158}$ Aug$^{mor\ manich}$ Ambrst al add *εστιν* | *και οτι*: L om *οτι* | *ουδεισ θεοσ* sine additam cum ℵ*ABDEFGP 17. 39. 46. 47. 67** 73. 116. 119. d e f g m^{5} vg cop basm arm aeth Bas$^{eth\ 259}$ Euthalcod Cyr$^{iul\ 232}$ et$^{act\ 39}$ Ir$^{int\ 181}$ Aug^{mor} manich Ambrst etc ... ς (Gb^{00}) Ti add *ετεροσ* cum ℵ^{c}KL al pler syr^{utr} Chr^{200} et$^{1,\ 592}$ Thdrt Dam al

5. *λεγομενοι*: FGK *οι λεγ.* (L ab *εισιν* ad *εισιν* transilit). Item d e f g m^{5} vg Ir^{int} etc *qui dicantur* | *θεοι* pri et. Or$^{1,\ 522.\ 746}$ et$^{int\ 2,\ 157.\ 322}$ et^{alib} Eus$^{ps\ 533}$ Chr^{201} et$^{1,\ 592}$ Thdrt$^{1,\ 1520}$ et$^{4,\ 1267}$ et ad h. l. etc Ir$^{int\ 181}$ Tert marc$^{3,\ 15}$ et^{alib} Hil^{471} Pel etc: DE d e Ambrst add *και κυριοι* | *επι γησ* cum ℵABDEFGKP al permu Or^{bis} Eus^{ps} Chr^{201} Euthalcod Cyr$^{hr\ 136.\ 142}$ Cyr$^{act\ 39}$ Thdrt$^{4,\ 1267}$ etc ... ς (= Gb Sz) *επ. τησ γησ* cum minusc sat mu Chr$^{1,\ 592}$ Thdrt ad h. l. et(ubi *εν τω ουραν.*)$^{1,\ 1520}$ Dam$^{parall\ 298}$ Oec

6. *αλλ ημιν* et. Or$^{1,\ 522}$ et$^{746\ bis}$ Did^{325} Cyr$^{hr\ 136}$ Chr^{201} Cyr$^{ador\ 175}$ Thdrt ad h. l. et$^{1,\ 1520}$ et$^{4,\ 1267}$ Dam ad h. l. et$^{1,\ 558}$ etc Hil$^{471.\ 967}$ etc ... B basm Ir$^{int\ 181}$ Eus$^{ps\ 533}$ om *αλλ* (Or$^{2,\ 822}$ *εἰπόντι· ημιν εισ* etc non probat, nec magis Epiph^{478} al), atque hinc Ln [*αλλ*] *ημιν* ... 17. cop Cyr$^{hr\ 142}$ Epiph^{467} Ps-Ath$^{2,\ 159}$ Cyr$^{act\ 39}$ *ημιν δε.* Similiter *nobis autem* Or$^{int\ 831.\ 882}$, *nobis vero* Ath$^{lat\ 774}$ et^{775}, *nobis tamen* Or$^{int\ 2,\ 157.\ 322}$ Tert marc$^{5,\ 7}$ | *εισ θεοσ* (FG *ο θεοσ*) et. Ir$^{int\ 181}$ Clem^{170} Or$^{1,\ 522}$ et^{746} Eus ps^{533} et^{alib} Did^{325} Bas$^{1,\ 298.\ 315}$ Epiph^{478} al mu Tert$^{marc\ 5,\ 7}$ etc ... ℵ* om *θεοσ* (add ℵ^{a}) | *ο πατηρ* (Bas$^{3,\ 4}$ *και πατηρ*): basm *qui est nobis pater* | *εξ ου τα παντα*: D* om *τα* | *ιησ. χρι.*: P *ιησ. ο χρι.*, d* Hil 314. 472 (non item$^{82.\ 836}$ et^{alib}) om *χριστ.* | *δι ου* Ir$^{int\ 181}$ Or$^{1,\ 522.\ 746}$ et$^{2,\ 822}$ et$^{3,\ 740}$ et$^{int\ saep}$ Eus$^{ps\ 597}$ et$^{marc\ 64.\ 105}$ Did^{325} et^{alib} Ath$^{600.\ 609}$ et^{alib} Cyr$^{hr\ 136}$ Bas$^{1,\ 315}$ Epiph^{921} al plu Hil$^{472.\ 836}$ ac^{saep} etc ... B aeth Epiph^{484} *δι ον* | *δι αυτου* (114. *δι αυτον*): Naz$^{orat\ 39,\ 12}$ add (omissis tamen *και ημεισ δι αυτου*) *και εν πνευμα αγιον εν τω τα*

εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. 7 *ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται.* 8 *βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν*

παντα (subiuncta explicatione; eadem exscribunt et confirmant Euthypanopl dogm et Nicetheraci ad Naz^{or39} et^{44}). Item 55. 72** 109. 178. (etiam s^{lant} et$^{mss\ 6.\ 7.\ 8}$, non$^{2.\ 5.\ 10}$ nec$^{ed\ rec}$) Bas^{3,4} (de spir. sa. 2. Ita enim ed$^{basil\ 2}$ et^{paris}. Postea verba ista expulsa sunt fide codicum quinque et mosc, at male, quoniam ea quae sequuntur postulant additamentum.) Cyr$^{ador\ 175}$ Dam$^{1,\ 219}$ (fid orthod$^{3,\ 10}$) et$^{1,\ 419}$ (ibique add *οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν θεολόγον Γρηγόριον ὧδέ πη λέγοντα· ἡμῖν δὲ εἷς θεὸς ὁ πατὴρ* usque *ἐν ᾧ τὰ πάντα· τοῦ ἐξ οὗ καὶ δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ μὴ φύσεις τεμνόντων ἀλλὰ χαρακτηριζόντων μιᾶς καὶ ἀσυγχύτου φύσεως ἰδιότητας.*) et^{484} (ubi rursus contextu comprobatur additamentum istud) et$^{parall\ 298}$ (sed *ἐξ αυτου* pro *εν αυτω*. Additamentum non habet ad h. l. et^{1,558}). Agnoscuntur et. in Act. concilior. ap Harduin$^{1,\ 253}$. At contra disputat Chr^{202}: *εἰ δέ τινες λέγοιεν· τίνος ἕνεκεν πνεύματος οὐκ ἐμνημόνευσεν; ἐκεῖνο ἂν εἴποιμεν, ὅτι πρὸς εἰδωλολάτρας ἦν ὁ λόγος αὐτῷ, καὶ περὶ θεῶν πολλῶν ὁ ἀγών, καὶ περὶ κυρίων πολλῶν - εἰ τοίνυν - τί θαυμάζεις εἰ τοῦ πνεύματος οὐκ ἐμνημόνευσε - ὅθεν δῆλον ὅτι φειδόμενος τῆς ἀσθενείας τῶν ἀκουόντων ταύτῃ ἐχρήσατο τῇ διασκευῇ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ τοῦ πνεύματος ἐμνημόνευσεν. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτό ἐστιν, οὐδὲ ἀλλαχοῦ μνησθῆναι ἔδει τοῦ πνεύματος οὐδὲ συντάττεσθαι αὐτὸ πατρὶ καὶ υἱῷ. εἰ γὰρ ἀπέρριπται πατρὸς καὶ υἱοῦ, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος αὐτὸ συντάττεσθαι οὐκ ἔδει.* Eadem fere repetunt Dam ad h. l. (pag^{88}), item cat^{159} Thphyl Oec.

7. *τινες δε*: 37. 47. 68. 73. 80. 116. 137. cop basm *τιν. γαρ.* Similiter syr^{sch} *sunt enim homines qui* etc ... κ om *τινες δε* usque *δι ον χριστ.* *απεθανεν* v. 11 om | *συνηθεια* (Gb'') cum ℵ*ABP 17. 46. 67** 80. 109· cop basm syrP ^{mg} aeth^{utr} Euth^{cod} Dam ... ς Ti *συνειδησει* cum ℵ^{c}DEFGL al pler d e f g vg syr^{sch} et$^{p\ txt}$ arm Chr^{203} Thdrt al Tert pudic^{14} Aug$^{mor\ manich\ 1,\ 728}$ Ambrst al | *ειδωλου*: 67** 137. Chr^{204} (non^{203}) *ειδωλοθυτου* | *εως αρτι* ante *του ειδωλου* cum ℵBDEFG 31. 37. 116. it vg (sed fu Tert^{pudic} om *idoli*) syr^{sch} cop arm aeth Thdrt Aug$^{mor\ manich\ 1,\ 728}$ al ... ς post *τ. ειδωλου* cum ALP al pler syrP basm Chr$^{203.\ 204}$ Euthal^{cod} Dam al | *ως* (47. *ωσει*): 57. 67** 114. 120. c^{scr} d^{scr} al^{5} om | *η συνειδησις* (et. f g *conscientia*): F^{gr} *ιδησεις*, G^{gr} *η ιδησεις* (sed *η* expunctum)

8. *ημας* cum ℵ^{c}ABDEFGLP al pler it vg syr^{utr} cop basm arm aeth Clem$^{169.\ 630}$ Or$^{1,\ 615.\ 763}$ et$^{3,\ 495}$ Bas$^{2,\ 260}$ et$^{3,\ 599}$ Ath^{765} etc Tert$^{ieiun\ 2}$ et^{15} Cyp^{322} etc ... ℵ* 17. 37. 108. 116. 118. 8^{lect} al$^{3\ scri}$ Dam *υμας* | *παραστησει* (Gb') cum ℵ*AB 5. 10. 17. 46. 67** 71. 93. 18^{lect} (sed^{mg} *παριστησιν*) cop basm Clem$^{169.\ 630}$ Or$^{1,\ 615.\ 763}$ Ath^{765} (sed fluct lectio)

μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα. 9 βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν Ro 14, 13
αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. 10 ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ
τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα
ἐσθίειν; 11 ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελ- Ro 14, 15

Cyr$^{\text{iul}\,242}$ Dam^{bis} ... ς παριστησι cum $\aleph^{c}$DELP al pler (et F συνιστησιν, G συνιστησιν) it vg O$_{\text{l}}^{3,495}$ Bas^{2,26}) et^{3,599} Ath$^{\text{cdd}\,4}$ Chr^{204} Euthal cod Thdrt al Iac$^{\text{nisib}\,5,\text{XC}}$ Tert$^{\text{ieiun}\,2}$ et^{15} Cyp^{322} al | ουτε pri sine γαρ cum $\aleph$AB 2. 17. 74. 17^{lect} am tol cop basm arm aeth^{utr} Or^{3,499} (εν τω· ουτε εαν ete) Bas^{3,599} Euthal^{cod} Tert$^{\text{ieiun}\,15}$ („si quidem subiiciens: *nec si manducaverimus abundabimus, nec* etc. Non probat ibidem^{2} *neque abundantes si edamus, neque deficientes si non edamus*) Cyp^{322} Aug$^{\text{conf}\,10}$ et$^{\text{mor ecc}\,1,\,712}$ ... ς add γαρ cum DEFGLP al pler it vg^{cle} fu demid harl Clem^{169} Or^{1,763} et^{3,495} Bas^{2,260} Chr^{204} Thdrt Dam al Iac^{nisib} XC Ambrst al | ουτε εαν φαγ. περισσευομ. ac tum ουτε εαν μη φαγ. υστ. cum $\aleph$A** (sed priore loc εαν μη, posteriore εαν) DEFGLP al pler it vg^{cle} et fu et^{edd} al syr^{utr} aeth Clem^{169} Or^{1,763} et$^{3,495.\,499}$ Bas^{2,260} Chr^{204} et^{9,782} Euthal^{cod} Cyr$^{\text{iul}\,242}$ Thdrt Dam al Iac nisib Tert$^{\text{ieiun}\,2}$ et^{15} Cyp^{322} Aug Ambrst al ... Ln Ti ουτ. εαν μη φαγ. υστερ. ac tum ουτ. εαν φαγ. περισσ. cum A*B 46. (et. 17* εαν μη priore loc et μη sec loc) am tol demid floriac marian cop basm arm Bas^{3,599} | περισσευομεν: B Or^{3,495} περισσευομεθα | υστερουμεθα: 3. 33. 55. Chr^{204} υστερουμεν

9. υμων: P 2. 32. 44. 73. 238. ημων | ασθενεσιν (Gb″) cum $\aleph$ABDEFGP 6. 10. 17. 42. 46. 67** 80. Clem$^{169\ 606}$ Euthal^{cod} Dam^{com} ad h. l. ... ς ασθενουσιν cum L al pler Chr^{205} Thdrt Antioch^{1107} Dam$^{\text{parall}\ 686}$ et^{txt} ad h. l. al

10. ιδη: A 17. 44. ειδη | σε cum $\aleph$ADELP al omn^{vid} d e syr^{utr} cop basm arm go Bas^{3,628} (sed ante ιδη) Chr^{205} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1107} Dam al ... BFG f g vg Or$^{\text{int}\,2,\,349}$ Aug$^{\text{mor manich}\,1,\,728}$ Ambrst al om, hinc Ln [σε] | εχοντα γνωσιν (et. $\aleph^{c}$) ... $\aleph$* 17. 46. Or$^{\text{int}\,2,\,349}$ γνωσ. εχοντ. | ειδωλιω cum $\aleph$ABD*LP al mu^{vid} (4 ap Scri, 2 ap Mtthaei) ... ς Ln Ti ειδωλειω cum D^{s}EFG al plu^{vid}. Praeterea habent ιδω- $\aleph$AFG, non item BDELP etc | ασθενουσ οντοσ: k^{scr} d e f (g) vg O$_{\text{l}}^{\text{int}\,2,\,349}$ Aug Ambrst etc ασθενησουσα, *cum sit infirma*, g *infirmantis t cum sit infirma t – mus* | τα ειδωλοθ. εσθιειν (et. arm go): DEFG d e f g vg Or^{int} Aug Ambrst al εσθι. τα ειδωλ., item syr^{utr} cop basm aeth

11. απολλυται γαρ cum $\aleph$*B 17. (απολυτ.) cop basm go Clem^{606} Antioch^{1107} (Thdrt$^{4,\,669}$ απολλυται, φησιν, ο ασθενησ etc) ... $\aleph^{c}$D*et^{b} 32. 46. 67** 73. 74. 137. a^{scr} d e Bas$^{2,\,438}$ edd vet et^{cod} et$^{\text{eth}\,230}$ Chr^{205} (sed fluct lectio) Euthal^{cod} Dam και απολλυται, AP 39. απολλυτ. ουν, 46. Dam και απολλ. ουν, Clem^{170} αλλα απολλυται ... ς και απολειται cum D^{c}EFGL al pler f g vg syr^{utr} arm aeth Chr^{mont} Thdrt al Ir$^{\text{int}\,210}$ Ambrst al | εν τη (Gb″) cum $\aleph$ABDEFGP 17. Bas$^{\text{eth}\,260}$ Euthal cod Thdrt$^{4,\,669}$ Dam, item d e f g vg cop basm arm Ir^{int} Ambrst al

φὸσ δι' ὃν Χριστὸσ ἀπέθανεν. 12 οὕτωσ δὲ ἁμαρτάνοντεσ εἰσ
Ro 14, 21 τοὺσ ἀδελφοὺσ καὶ τύπτοντεσ αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν
εἰσ Χριστὸν ἁμαρτάνετε. 13 διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν
ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰσ τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν
μου σκανδαλίσω.

IX.

10 1 Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθεροσ; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολοσ; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν
15, 8 κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖσ ἐστὲ ἐν κυρίῳ; 2 εἰ

(Clem^{bis} *τη ση* absque *εν*, item Or^{3,601} libere *τη ημετερα γν.*) ... ς *επι τη* cum L al pler Bas^{2,488} Chr^{206} (*ουδε γαρ ειπεν· επι τη ση τελειοτητι, ουδε επι τη ση γνωσει, αλλ επι τη ση βρωσει*) Thdrt Severian$^{cat\ 162}$ Antioch^{1107} al | *ση*: B 61. o^{scr} om | *γνωσει* (vg^{sixt} harl pp$^{lat\ aliq}$ vertunt *conscientia*): 6^{lect**} Chr^{206} (vide ante) *βρωσει* | *ο αδελφοσ* cum ℵ*ABDEFG 17. Clem^{170} ... ς *αδελφοσ* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}LP 37. 47. al pler Bas^{2,438} et$^{eth\ 260}$ Chr^{205} Thdrt Antioch^{1107} etc. Posuimus autem post *εν τ. σ. γνωσει* cum ℵ*ABDEFG 17. 37. it vg cop basm aeth^{utr} go Bas^{2,560} Ir$^{int\ 210}$ Ambrst al (Clem^{170} *τη ση γνωσει ο αδελφ. ασθενων* et^{606} *γαρ ο ασθενων τη ση γνωσει* sine rell) ... ς post *ασθενων* pon cum ℵ^{c}LP al pler fu^{vict} arm syr^{P} (*frater infirmus*) Chr^{206} Thdrt Antioch ^{1107} Dam al ... vg^{cod} syr^{sch} om

12. *εισ*: 47. *επι* | *τουσ*: FG om | *και τυπτοντεσ*: FG d e f g go basm om *και* | *αυτων*: 17. *εαυτων* | FG *αμαρτανεται*

13. *βρωμα*: FG *το βρω.* | *σκανδαλιζει*: L 116. *-λιζη* | *μου* pri et. Or^{1,762} Bas^{3,628} et$^{eth\ 260}$ et$^{regg\ 438}$ Chr^{206} Thdrt Dam al Aug$^{mor\ manich\ 1,728}$ Ambrst al ... FG d* f g go Clem^{170} Cyp^{102} om | *κρεα* (et. ℵ^{c}): ℵ* *κρεασ* | *μου* sec cum ℵABD^{b}et^{c}EKLP al om^{vid} syr^{utr} cop basm arm aeth Clem^{170} Or^{1,762} et^{prov} (Notitia^{39} Mai^{18}) Bas$^{eth\ 260}$ et$^{regg\ 438}$ et ^{3,628} al mu Aug$^{coniug\ adult\ 6,393}$ Amb$^{ps\ 118,1245}$ ... D*FG d e f g vg Cyp ^{102} Aug$^{mor\ manich}$ auct$^{sing\ cleric}$ Ambrst al om, atque hinc Gb^{0}

IX. 1. *Ουκ ειμι. ελευθερος; ο. ε. αποστολ.* hoc ordine cum ℵABP 5. 10. 17. 37. 46. 93. 177. 179. vg (et. am demid tol harl) syr^{sch} cop arm aeth^{utr} ar^{e} Or^{1,4,266} Tert$^{pud\ 14}$ Aug$^{op\ mon\ 6,478}$ Amb$^{ep\ 37,935}$ Pel al ... ς (= Gb Sz) *Ουκ ε. αποστολοσ; ο. ε. ελευθ.* cum DEFGKL al pler d e f g fu basm go Chr$^{209.\ 210}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al | *ουχι*: FG Euthal^{cod} *ου* | *ιησουν* cum ℵAB 46. 74. a^{scr} am fu harl tol sah basm syr$^{P\ txt}$ aeth^{ro} Or^{4,266} (Tert$^{prax\ 15}$ „*Nonne*, inquit, *vidi Iesum?*“) Ambrst ... FG f g vg^{cle} demid Tert$^{pud\ 14}$ Aug$^{op\ mon}$ Pel *χριστον ιησουν*, floriac Euthal^{cod} *χριστον* sine *ιησουν* ... ς *ιησουν χριστον* cum DEKLP al pler d e syr^{sch} et^{P} c.* cop arm aeth^{PP} go Chr$^{209.\ 211}$ Thdrt Dam al | *εορακα* cum ℵB*D^{c}EFGP e^{scr} (rell conlatores neglexerunt) ... ς Ln Ti *εωρακα* cum AB^{s}D*K^{sil}L al certe pler Chr etc

ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμί· ἡ γὰρ σφραγίς μου 2 Co 3, 2
τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστὲ ἐν κυρίῳ. 3 ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ
ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη. 4 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ
πεῖν; 5 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς
καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς;
6 ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζε- Act 4, 36
σθαι; 7 τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπε-

---

2. A om versum ab *εν κυριω* ad *εν κυριω* transiliens | *μου της* cum ℵBP 17. 31. 46. Or^{4,431} Dam ... ς *της εμης* cum DEFGKL al pler Chr^{211} Euthal^{cod} Thdrt al. Latini: *apostolatus mei* d e vg Aug$^{op\ mon\ 6,478}$ Ambrst al; *mei apostolatus* f g | *αποστολης*: 14. 37. 8^{lect} 19^{lect} basm münt aeth *επιστολης*, atque sic ς^{e} 1633. | *εν κυριω* et. Or^{4,431} Thdrt Dam al Aug Ambrst al ... D* 46^{vid} d e tol syr^{sch} ar^{e} go Chr$^{211.\ 212}$ om

3. *εστιν αυτη* cum ℵABP 17. 37. 46. Chr$^{212\ bis}$ Dam ... ς Ti *αυτη εστ.* cum DEFGKL al pler it vg syr^{p} cop arm Euthal^{cod} Thdrt al

4. *εχομεν*: L al pauc *εχωμεν* | *πειν* cum ℵ*B*D*FG (sed ℵ*D*FG *πιν*) ... ς *πιειν* cum ℵ^{c}AB^{3}D^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid}:: cf ad Ioh 4, 7. 9. 10, ubi *πειν* plus auctoritatis quam *πιν* habet

5. *εχομεν*: L al pauc Clem$^{535.\ 607}$ (non item $^{169.\ 170.\ 606}$ ad v. 4) *εχωμεν* | *αδελφην γυναικα* (et. am fu demid tol harl**; vg^{cle} harl* *γυναικ. αδελφ.*) et. Clem$^{535.\ 607}$ Or$^{cat\ 109}$ Bas^{2,260} et^{3,628} Chr^{212} Thdrt Dam etc ... FG f g Clem$^{169\ libere}$ (*μη γαρ ουκ εχ. εξουσ. φαγ. κ. πι., φησιν ο αποστ., και γυναικας περιαγεσθαι;*) Tert$^{pudic\ 14}$ et$^{monog\ 8}$ Hil^{327} Helvid ap Hier$^{helvid\ 4,\ 2,\ 137}$ al *γυναικας*, item arm Hier$^{matth\ 27}$ et$^{iovin\ 1\ (4,\ 2,\ 167)}$ *αδελφας γυναικας*. Fusius de h. l. Hier et Aug. Et Hier quidem$^{iovin\ 1}$: „iungat et illud, quod in Graecis cdd. est: *Numquid non habemus potestatem sorores mulieres vel uxores circumducendi.*“ Eodem modo ipse affert locum$^{matth\ 27}$ praeter verba *vel uxores*, nec aliter^{iovin} paullo post, atque addit: „Aut certe si *γυναικας uxores* accipimus, non *mulieres*, id quod additur *sorores* tollit *uxores*“, etc. Aug vero$^{op\ mon\ 6,478}$: – – „hoc quidam non intelligentes, non *sororem mulierem*, cum ille diceret: *Numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi*, sed *uxorem* interpretati sunt. Fefellit eos verbi Graeci ambiguitas – quamquam hoc ita posuerit apostolus ut falli non debuerint, quia neque *mulierem* tantummodo ait, sed *sororem mulierem*“ etc. | *οι αδελφοι*: K al pauc Dam om *οι* | *και κηφας*: F *και* supra lineam addit

6. *εχομεν*: L al pauc rursus *εχωμεν* | *εξουσιαν μη* cum ℵABD*FGP 17. 46. Or$^{cat\ 109}$ Euthal^{cod} Isid^{1,106} ... ς Ti *εξουσ. του μη* cum D^{c}EKL al pler Bas^{2,260} Chr^{213} (ed^{morel} om *μη*) Thdrt Dam al. Praeterea syr^{p} habet *μη* c.*. Ex Latinis vero f vg Tert$^{pud\ 20}$ Hil^{327} Ambrst (ad 2 Co 11, 21.) al *hoc operandi* (et Ambrst ad h. l. *haec operandi*), contra d e g Aug$^{op\ mon\ 6,480.\ 491}$ al *non operandi*.

λῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην
καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; 8 μὴ κατὰ ἄνθρω-
D: 25, 4 1 Ti 5, 18 *πον ταῦτα λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; 9 ἐν γὰρ τῷ*
Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· οὐ κημώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν

---

7. *τον καρπον* (Gb′) cum ℵ*ABC*D*FGP 17. 46. 137. f g tol harl floriac allachm sah go Or$^{cat\,167}$ ... *ς εκ του καρπου* cum C^{3}(sed vide post)D^{b} et^{c}EKL al pler d e vg^{cle} am fu (sed d am* fu *de fructum*) syr^{utr} cop arm Orthod$^{qu\,119}$ Epiph^{1072} Bas^{2,260} Chr^{213} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,130}$ Thdrt al (Dam *εκ των καρπων*, item^{vid} C^{3}) | *εσθιει* pri: DEFG d e f g add *και πινει* | *η τισ* cum ℵAC*KLP al pler syr^{sch} cop (sed et ante habet *η τισ φυτ.*, item basm) basm (aeth^{utr} *και τισ*) Bas^{2,260} Cyr$^{ador\,130}$ Dam Oec ... Gb^{0} Ln om *η* cum BC^{2vid}DEFG 31. 73. 119. it vg sah syrP arm go (Or$^{cat\,167}$ *τό· τίσ ποιμαίνει* etc, item Dial^{817} *λεγων· τισ ποιμαινει*, Epiph^{1072} *ο θειοσ λογοσ· τισ ποιμαινει – η τισ φυτευει* etc) Orthod$^{qu\,119}$ Chr^{213} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Aug$^{ps\,103}$ (4, 1156) et alib Ambrst al | *τησ ποιμνησ*: D*FG 3. 35. floriac sah aeth Chr^{213} Epiph^{1072} Thphyl Aug (et hoc et illud habet) Ambrst (*gregem ovium – de lacte earum*) *αυτησ*: ... 12^{lect} basm Dial^{817} om

8. *λαλω* cum ℵABCKLP al pler cop arm syrP etc ... DEFG 38. 48. 72. 122. f^{scr} d e f g vg *λεγω* | *η και ο νομοσ ταυτ. ου λεγει* (Gb′) cum ℵABCDE 46. d e vg cop syrP Or^{1,388} Epiph et Mcion$^{epiph\,320}$ et^{355} Ambrst (*ταυτα* vertit *eadem*, i. e. *τ᾽ αὐτά*) al. Sic enim Epiph^{320} de Mcion: *μετηλλαγμένωσ· ἀντὶ γὰρ τοῦ „καὶ ὁ νόμοσ ταῦτα οὐ λέγει“ φησὶν ἐκεῖνοσ „εἰ καὶ ὁ νόμοσ μωυσέωσ ταῦτα οὐ λέγει.“* Rursus^{355} *μετηλλαγμένωσ. ἀντὶ γὰρ τοῦ „ἐν τῷ νόμῳ“ λέγει „ἐν τῷ μωυσέωσ νόμῳ.“ λέγει δὲ πρὸ τούτου· εἰ καὶ ὁ νόμ. ταῦτα οὐ λέγει.* Qua in re nil attinet quod Epiph *η* ante *και* praeterit, urget enim illud tantum, quod a Mcione *μωυσεωσ* intrusum sit. *ει* vero, quod ex Mcione bis affert, nisi vitiose scriptum est, pro interrogationis particula habendum ... ... FG f g *η ει και ο νομ. ταυτα λεγει.* Ita etiam arm, similiterque syr^{sch} (*ecce etiam lex haec dixit*) go (*aut etiam lex hoc dicit*) ... *ς η ουχι και ο νομ. ταυτ. λεγ.* cum KLP al pler sah Dial^{817} Chr^{214} Thdrt Dam (– *ταυτ. λαλει*) al (et Cyr$^{ador\,130}$ omisso *και*)

9. *εν γαρ τω μω. νομω γεγραπτ.* cum ℵABCKLP al omn^{vid} vg (*scriptum est enim in lege moysi*) arm aeth Or^{1,388} Dial^{817} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,130}$ al mu Aug$^{op\,mon\,6,481}$ al ... Gb′ cum D*EFG d e f g Or^{1,170} Hil (i. e. ps 118) *γεγραπται γαρ* (Hil *ait enim*). Similiter omisso *μωυσεωσ* Or^{1,541} *εν τω νομω γεγραπτ.*, Ambrst *in lege enim scriptum est.* Quibuscum comparandus est Epiph$^{marc\,355}$, vide ad v. 8. Ceterum D^{b}et^{c} punctis notarunt *γαρ*, unde coniecerim eos alterum lectionem maluisse, sed ipsa non adscripta est. | *μωυσεωσ* cum ℵBCKLP al mu ... *ς μωσεωσ* cum A al plu | *κημωσεισ* (Gb′) cum B*D*FG Chr^{com} ad h. l.^{215} Thdrt ^{1,179} glossar$^{albertin\,127}$ etc (Chr^{215} *οὐκ ἂν τοσαύτην ἐποιήσατο σπουδήν, ὡς καὶ νόμον γράψαι ὑπὲρ τοῦ μὴ κημοῦσθαι τοὺς βοῦς.* Rursus post: *οὐδὲν οἶν ἕτερον τὸ στόμα ἀκήμωτον ὂν τοῦ ζώου τούτου βοᾷ* ἢ etc. Item Thdrt^{1,179} i. e. quaest in levit: *παῦλοσ τεθεικὼσ τὸν*

βοῶν μέλει τῷ θεῷ; 10 *ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν.* 11 *Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπει-* Ro 15, 27
ράμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; 12 *εἰ ἄλλοι*

περὶ τῶν βοῶν νόμον, ὃς ἀπαγορεύει τοὺς βοῦς ἀλοῶντας κημοῦν, ἐπήγαγε· μὴ τῶν βοῶν μέλει etc. Item glossar[127] ed. Alberti: *κημώσεισ· φιμώσεισ*, item Cyr[lexic] ab eodem laudatum, nec aliter fere Hesych ad *κημός* et *φίμα*, item Phot apud quem *κημοῦν* per *φιμοῦν, χαλινοῦν* exponitur) ..... ς Ln *φιμωσεισ* cum ℵAB[3]CD[b]et[c]EKLP (*–σησ*) al omn[vid] Or[1,170. 388. 541] et[cat168] Dial[817] Chr[txt214] Euthal[cod] Cyr[esai 430] Thdrt ad h. l. Dam al :: cf ad 1 Tim 5, 18 (ubi pro *φιμωσεισ* tantum D *κημωσεισ* substituit), item LXX, apud quos *φιμωσεισ* non fluctuat. Ex Latinis d e *non camum mittes*, f g vg Amb[ps43, 910] Ambrst *non alligabis os*, Tert[marc 5,7] *os non obligabis*, Or[int 2, 421] Aug[op mon 6, 481] *non infrenabis os*, Or[int 2, 242. 4, 672] Hil[ps 118, 246] *non obturabis os*, Aug doctr[3] *non infrenabis* (sequitur *bovem*) | *των βοων*: DEFG 31. 39 46. 73. 178. 12[lect] praem *περι*. Similiter it vg Latt *de bubus, de bobus* (sequitur *cura est*), nec aliter vv pler, quod non ad testandam lectionem *περι τ. βο.* trahendum est.

10. *δι ημασ* pri loco: 37* al pauc Eus[dem 326] ed (non item[cod ox] nec[dem 72]) *δι υμασ* | *οτι οφειλει επ ελπιδι ο αροτριων* cum ℵ*ABCP 17. 31. 37. 46. 80. 93. 137. 139. 12[lect] vg (*quoniam debet in spe qui arat arare*) Or[1,170. 541] et[cat 170] Dial[817] Eus[dem 73] (et[326] *οφ. ο αρο. επ ελπ. αροτρ.*) Euthal[cod] Cyr[ador 99] Dam Aug[ioh 10, 7] al (Ambrst *quoniam qui in spe arat et triturat, debet spei suae fructum percipere;* sah basm cop *debet is qui arat arare in spe*) ... FG *οφειλει ο εφ ελπισι αροτριων οφειλει*, g *quoniam debet qui in spe debet qui arat debet* ... ς *επ ελπιδι οφειλει ο αροτριων* cum ℵ[c]D[b]KL al pler syr[sch] Chr[215] Cyr[ador 130] Thdrt (et[1,179] ed *οτι επ ελπιδ. ο αροτριων αροτρια*, sed[cod] cum ς) al Or[int 1,85] (*quia in spe debet qui arat arare*). Similiter D* *ο επ ελπιδ. αροτριων οφιλι*, D[c]E *επ ελπιδ. ο αροτρ. οφειλει*, d e f *quia* (f *quoniam*) *in spe qui arat debet arare.* | *επ* (A *εφ*) *ελπιδ. του μετεχειν* cum ℵ*ABCP 10. 17. 71 (om *του*) syr[utr] sah cop basm arm are Or[1, 170] et (omisso *του*) cat[170] et (omisso *επ*) [1, 541] Eus[dem 72. 326] Euthal[cod] Cyr[ador 99] et[130] Or[int 1,85] (*et qui triturat sub spe fructus percipiendi*); Aug[bis] *in spe* [*fructus*] *participandi*, item *in spe fructus percipiendi* f vg Pelag al ..... D*FG (46?) *της ελπιδοσ αυτου μετεχειν*, d e g *et qui triturat* (g *et triturans*) *spei suae fructum percipere* (vide supra Ambrst) ... ς *της ελπιδοσ αυτου μετεχειν επ ελπιδι* cum ℵ[c]D[b]et[c]EKL al pler Chr[215] Thdrt Dam al

11. *μεγα*: D* d *ου μεγα* | *θερισομεν* cum ℵABK al plu Chr[215] Cyr[ador 130] Dam al ... Ti *θερισωμεν* cum CDEFGLP al plus[30] Euthal[cod] Thdrt, item *metamus* it vg pp[lat]

12. *ει*: 37* *οι* | *τ. υμων εξουσιασ* cum ℵABCDEFGP 17. 37. 46. 47. 73. 80. 137. 178. 179. d e (hi[2] *vestrorum potestatem*) f g arm Chr[216 semel] ... ς (= Gb Sz) *τ. εξουσ. υμων* cum KL al pler vg (rell) Chr[216 semel] Cyr ador[130] Thdrt Dam al | *ου μαλλον*: ℵ[c] 73. *ουχι μαλλ.* | *ουκ εχρησα-*

τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μή τινα ἐγκο-
Dt 18, 1 πὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. 13 οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ
Nm 18, 31 ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; 14 οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγε-
M: 10, 10 Lc 10, 7 λίου ζῆν· 15 ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν

μεθα et. Clem^{606} Or$^{cat\,109.\,122}$ Chr^{216} Cyr$^{ador\,130}$ etc ... A ου κεχρημεθα sive ουκ εχρημ. | ταυτη: FG αυτη (d e f g vg *hac*) | στεγομεν: LP al pauc –γωμεν | τινα ante εγκοπ. (εγκ.) cum ℵABC 17. 46. 137. d e vg Euthal^{cod} Aug$^{op\,mon\,6,\,481}$ et^{alib} Ambrst al ... ς postpon cum D^{gr}E^{gr}F^{gr}G^{gr}KLP al pler syrP Chr^{217} Cyr$^{ador\,130}$ Thdrt Dam al (Or$^{cat\,168}$ ευλαβουμενοσ εκκοπην τινα δουναι τω etc) al ... f g sah basm arm Clem^{607} Or$^{int\,3,\,840}$ plane om | εκκοπην cum ℵD*L al plus^{20} (6 ap Scr, 7 ap Mtth; 37. συνεκκοπην) Or$^{cat\,168}$ Chr$^{mosc\,1}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς Ln Ti εγκοπην (sed B*FG ενκ–) cum ABCD^{c}EFGKP al plu Clem Chr Cyr^{ador} :: vdtr εγκοπην ut rectius pro εκκοπην substitutum esse

13. τα εκ του (g vg *quae de sacrario sunt*, item f omisso male *sacrario*, Aug *quae de templo sunt*) cum ℵBD*FG 46. f g vg sah cop basm Euthal^{cod} Aug$^{op\,mon\,6,\,481}$ et^{alib} ... ς Ln om τα cum ACD^{b}et^{c}EKLP al pler d e syr^{utr} arm Chr^{224} Thdrt Dam | οι sec: 74. 114. a^{scr} vg^{cle} (non am fu demid tol harl*) syr^{utr} arm cop Ambrst και οι | παρεδρευοντεσ (Gb″) cum ℵ*ABCDEFGP 17. 46. 47. Eus$^{esa\,449}$ Euthal^{cod} Dam (sed FG Euthal^{cod} παραδρευ.) ... ς προσεδρευ. cum ℵ^{c}KL al pler Chr^{224} Thdrt Thphyl Oec | συμμεριζ. cum ℵABD^{c}EKLP al certe pler ... Ti συνμερ. cum CD*FG. Ceterum Ln συμμεριζονται. (cum puncto)

14. καταγγελλουσιν (*qui – adnuntiant* it vg): G καταγγελουσειν, 48. a^{scr} al καταγγελουσιν

15. ου κεχρημαι ουδενι cum ℵ*ABCD*et^{c}EFGP 17. 37. 46. 49. 57. 71. 73. 137. 177. 179. (80. ουδενι ου κεχρ.) Euthal^{cod} Dam; item D^{b}L (omnino sic) ουδενι κεχρημαι, item ℵ^{c} ουκ εχρησαμην ουδενι ... ς (= Gb Sz) ουδενι εχρησαμην cum K al pler Chr$^{225\,bis}$ (ουδ. τουτων εχρ.) Thdrt Thphyl Oec | ουδεισ cum ℵ*BD*et^{nov} 17. d e sah basm (Tert pud ^{14}) Ambrst (d e *quam gloriam meam nemo exinaniet;* Ambrst^{ed} et mss mu *magis mori. Nemo gloriam meam evacuabit;* sah *quam gloriam meam nemo efficiat vanam*, item basm; Tert^{alludens} „Et: *Nemo gloriam meam inaniet.*“) ; item A ουθεισ μη ... FG 26. g τισ (g *quam gloriam meam quis evacuat t exinaniat*) ... ς ινα τισ cum ℵ^{c}CD^{b}et^{c}KLP al pler (E ὶσ κενώσει spatio ante ὶσ relicto) Bas$^{2,\,391}$ et$^{bapt\,657}$ et$^{3,\,628}$ Chr^{225} et^{348} et^{alib} Thdrt Dam al. Latini rell sic: *quam ut gloriam meam quis evacuet* f vg Hier$^{iovin2\,(4,215)}$ Ambrst$^{cdd\,aliq}$; *quam gloriam meam quisquam inanem faciat* Aug$^{op\,mon\,6,\,482}$ et^{alib}. Similiter interpretes rell::

ἢ τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσει. 16 ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. 17 εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. 18 τίς οὖν μού ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. 19 Ἐλεύθε-

---

videntur omnino testes qui non ipsum *ουδεις* retinuerunt locutionem Pauli faciliorem reddidisse. Ceterum Ln sic interpunxit: *η το καυχημα μου· ουδεις κεν.* | *κενωσει* cum ℵABCD(et* etᵇ etᶜ)EFGLP 17. 26. 47* 116. kˢᶜʳ (al?) ... ς *κενωση* cum K al pler Bas^{2,391} etᵇᵃᵖᵗ^{657} et ^{3,628} Chr^{225} et^{348} etᵃˡⁱᵇ Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam al

16. *ευαγγελιζωμαι* cum ℵABCK al pler Chr^{226} Thdrt al. Item LP al plus^{5} Dam *-λιζομαι* ... DEFĜ *ευαγγελισωμαι*. Cf etiam f vg Augᵒᵖ mon^{6,482} etᵃˡⁱᵇ al *evangelizavero*; contra d e g Ambrst *evangelizem* | *καυχημα* cum ℵ²ABCKLP al omnᵛⁱᵈ vg syrᵘᵗʳ sah cop arm aeth Orᶜᵃᵗ^{176} Chr^{226} et^{2,379} Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam al Aug Ambrst etc ... ℵ*DEFG d e f g Ambrstᶜᵒᵈᵈ aliq etᵉᵈ vet *χαρισ* | *αναγκ. γαρ μοι επικ.*: 17. *αληθειαν γαρ ερω* | *ουαι γαρ* cum ℵ*ABCDEFGP al plus^{10} it vg sah cop Or^{4,463} not etᵢᵘᵗ^{3,884} Ath^{1,209} Chr^{11,793} Euthalᶜᵒᵈ Cyrᵃᵈᵒʳ^{387} Augᵒᵖ mon^{6,482} etᵃˡⁱᵇ Ambrst etc .ℵ. ς (= Gb Sz) *ουαι δε* cum ℵᶜKL al pler syrᵘᵗʳ arm aeth Chr^{226} et^{2,379} Thdrt Dam | *εστιν*: FG f g (*est t erit*) Ambrst *εσται* | *ευαγγελιζωμαι* cum ℵAK al pler Or^{4,463} not Ath^{1,209} Chr^{223} et ^{2,379} et^{11,93} Euthalᶜᵒᵈ Cyrᵃᵈᵒʳ^{387} Thdrt Dam (ex his Or Ath Chr^{2,379} et^{11,93} Cyrᵃᵈᵒʳ priora non afferunt). Item LP 37. 48. 122. fˢᶜʳ *-λιζομαι*. Item d e *evangelizem*, g *evangelizem t evangelizavero* ... Ln Ti *ευαγγελισωμαι* cum BCDEFG Chr^{11,793}, item *evangelizavero* f (g vide ante) vg Or$^{int\,3,884}$ Aug al; Ambrst *praedicavero evglium* : : hac testium ratione vix recte fit ut priore loco *-λιζωμαι*, altero *-λισωμαι* edamus.

17. *εχω*: 13. 37. bˢᶜʳ* oˢᶜʳ praem *ουκ*

18. *μου εστιν* cum ℵ*ACK 13. 17. 23. 26. 30. 36. 39. 46. 57. 14ˡᵉᶜᵗ nˢᶜʳ vg (*merces mea*) syrˢᶜʰ sah cop Chr^{10,348} Euthalᶜᵒᵈ* Cyrᵃᵈᵒʳ^{130}, item Hierᵒᵛⁱⁿ² (4,215 *merces mea*) Ambrst (*erit mea merces*) etc ... ς Ln *μοι εστιν* cum ℵᶜBLP al pler syrᵖ Chr^{226} et^{711} etᵃˡⁱᵇ Euthalᶜᵒᵈ** Thdrt Dam al Augᵒᵖ mon^{6,483} etᵃˡⁱᵇ (*mihi merces erit*), item DᵍʳcEᵍʳ *εστιν μοι* ... D*FG d e f g *εσται μοι*. Ceterum in codd. *μου ἐστὶν* scribitur, non *μού ἐστιν*. | *το ευαγγελ.* sine additam cum ℵABCD* 3. 17. 23. 46. 57. 74. 137. aˢᶜʳ d e vg sah cop arm aeth Chr$^{227\,bis}$ et$^{348.\,746}$ et^{8,298} Euthalᶜᵒᵈ Cyrᵃᵈᵒʳ Augᵒᵖ mon etᵃˡⁱᵇ Ambrst al ... ς (Gb^{00}) add *του χριστου* cum DᵇEᶜEᵍʳFGKLP al pler f g syrᵘᵗʳ Chr^{226} et^{10,711} et^{2,573} et^{12,940} Thdrt Dam al Hierᵒᵛⁱⁿ² : : cf v. 12 | *καταχρησασθαι*: A 17. Orᶜᵃᵗ^{167} *καταχρασθαι* | *τη εξουσια*: ℵ* praem *εν*, sed ipse utᵛⁱᵈ* punctis notavit (aberraverat primum ad *εν τω ευ.*, sed statim correxit errorem) ... D*FG *την εξουσιαν* | *μου*: Fᵍʳ *μοι* | *ευαγγελιω*: Dᵍʳ* add *μου*

ρος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας
Act 16, 3 21, 20 κερδήσω· 20 καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰου-
Act 11, 3 Ga 2, 3 δαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς
ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· 21 τοῖς ἀνόμοις ὡς
ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα κερ-

19. *πασιν* et. Clem^{607} Or^{3,563} et^{cat} eph^{201} et$^{int\,4,461}$ etc ... D* d e praem *εν* | *τουσ πλειονας* (Or^{3,563} *ελευθερον μεν ειναι εκ παντων, πασι δε αυτον δουλωσαι τοισ κατω, ινα τουσ πλειονας αυτων κερδηση*) ... 49. 109. syr^{p} txt (non item^{mg}) Clem^{607} Or$^{cat\,eph\,201}$ *τουσ* (Or om) *παντας*. Item^{libere} Tert$^{marc\,1,20}$ Hier$^{eph\,3:4,588}$ (sed iovin^{2} *plures*)

20. *και*: D* 37. d e sah cop om | *ωσ ιουδαιοσ* et. Or^{4,166} et$^{cat\,177}$ Tert marc^{1,20} etc ... FG^{r}G* 39. 67** g* Or$^{1,387.\,391}$ et^{3,487} et$^{int\,3,16}$ Tert$^{marc\,5,3}$ (*profitenti factum se Iudaeis Iudaeum ut* etc) et$^{praescr\,haer\,24}$ om *ωσ*. Praeterea corrupte FG^{r} *τοισ ιουδαιοσ ιουδαιοισ* et G *τοισ ιουδαιοισ* (sed corr est *-οσ*) *ιοδαιοισ*, *iudaeis iudaeis*. Libere Or$^{int\,3,16}$ „*Factus sum*, inquit, *infirmus infirmis, Iudaeis Iudaeus, his qui sub lege*" etc | *τοισ υπο νομον* usq *τ. υπο νο. κερδησω*: L Euthal^{cod} om (transiliendo) | *μη ων αυτ. υπο νομον* cum ℵABCDEFGP al mu (ut 17. 31. 46. 71. 73. 80. 109. 137. 177. 178. 179.) it vg^{g} sah syr^{p} arm go (add *sed sub gratia*) Chr$^{228\,txt}$ (in comm non attingit; nec magis ista addit alibi, ut^{1,771} aut^{3,67} aut$^{11,49.\,808}$) Cyr$^{trin\,481}$ Dam Aug$^{serm\,dom\,2}$ (3,2,227) et$^{op\,mon\,6,483}$ et$^{adv\,ers\,leg\,2}$ (3,581) Ambrst (in comm quidem non tractat). Agnoscere vdtr et. Or$^{cat\,177}$ – *ινα ιουδαιουσ κερδησω. ελευθεροσ ων απο του ειναι υπο νομον, εμαυτον εποιησα ωσ υπο νομον ινα τουσ υπ. νομ. κερδησω*. Praeterea etiam Or$^{int\,2,433}$ potius cum edd^{vet} legendum vdtr: „Si ergo factus est sub lege, cum sub lege non esset, omnia quae lex mandabat implevit", quam cum Delarue „cum sub lege esset"..... ς (= Gb Sz) om cum D$^{gr\,c}$ (secundis curis, iam enim plenos accentus posuerat) K al pler (omn ap Mtthaeï, omn ap Scriv, etiam 37. etc) syr^{sch} cop aeth Or^{4,166} et^{1,391} (cf et. ^{3,515}) Chr^{aliquoties} (vide ante) Thdrt Thphyl Oec Nestor ap Mar Merc (Gall ^{8,635}: *his qui sub lege sunt tanquam sub lege essem, cum ipse sine lege dei non essem, sed in lege sim Christi, ut eos qui sine lege sunt lucrer*. In eundem modum Cyr$^{ose\,16}$)

21. *θεου* et *χριστου* (Gb″) cum ℵABCD*FGP 7. 17. 26. 31. 37. 42. 46* 67** 73. 137. d^{ser} it vg Or^{4,166} et$^{cat\,178}$ Did^{65} Chr^{229} Euthal^{cod} Cyr$^{act\,39}$ Isid^{2,138} Dam Ath$^{lat\,776}$ Aug (ll. ll.) Nestor (vide ante) etc. Item syr^{p} cop go ... ς *θεω* et *χριστω* cum DEKL al pler sah arm (Or$^{cat\,178}$ bis affert *μη ων ανομοσ θεω*, sed ubi plenius affert verba Pauli, *θεου* et *χριστου* habet) Cyr$^{ose\,16}$ Thdrt | *αλλ*: 37. *αλλα* | *κερδανω* (Gb′ *κερδανῶ*) cum ℵ*ABCFGP 17. 37. 46. 109. (Clem^{325} *ου γαρ μονον – κατα τον αποστολον ευλογον ιουδαιον γενεσθαι, αλλα και – ινα παντασ κερδανωμεν*) ... ς *κερδησω* cum ℵ^{c}DEKL al pler Or^{4,166} (*γινεται – ινα κερδηση*) et$^{cat\,178}$ Did^{65} Chr^{229} Euthal^{cod} Thdrt Isid

δάνω τοὺς ἀνόμους· 22 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. 23 πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοι- Ro 11, 14
νωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. 24 οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες
πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέ-
χετε ἵνα καταλάβητε. 25 πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρα- 2 Ti 4, 8
τεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς Is 1, 12
δὲ ἄφθαρτον. 26 ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως

2, 138 Dam al. Praeterea DE 122. d e post τ. ανομους pon. | τους ανομους cum ℵ*ABCDEP 17. 37. 73. 109. Orbis Did ... ς om τους cum ℵcFGKL al pler Chr Euthalcod Thdrt Isid Dam

22. εγενομην: FG f g add δε και | ασθενεσιν: DEFG ασθενουσιν | ασθενησ sine ως cum ℵ*AB d e vg Or 4, 166 (ως quod ter antecedit ter servat) etint 3, 16. 4, 584. 671 Cyp 70 Ambluc 2, 1295 etalib Ambrst etc ... ς ως ασθεν. cum ℵcDgrEgrFGKLP al omnvid f g syrutr sah cop arm aeth go Orcat 178. 340 Chr 229 et 2, 584 et 3, 434 Thdrt Euthalcod Dam al | κερδησω: 37. Orcat bis (non item 4, 166) κερδανω | γεγονα et. Orcat bis etc ... FG Clem 656 εγενομην | παντα cum ℵABCD*FG 46. Clem 656 Or 4, 35 Naz (matth 19, 1 etapolog) Chr 229 sem et 2, 366 Euthalcod (Cyrhr 138 τοισ πασι γαρ παντα, μενων αυτος etc) ... ς (Gb0) praem τα cum Dbetc EKLP al omn fere Or 3, 294 etcat 179 Mac 210 (Gall 7) Chr 2, 9 sem et 2, 284 Thdrt Dam al | παντως τινας (115. al 8 τινα): cf Chr 229 οὐ πάντας δὲ προσδοκῶν σώζειν, φησί, ἀλλ' ἵνα κἂν ὀλίγους σώσω - διὰ τοῦτο εἶπε „πάντως", ὅτι ἀνάγκη πᾶσα τὸν οὕτω θερμῶς σπουδάζοντα καὶ ἐπιτυχεῖν ..... DEFG it vg (itaque etiam pplat omn) παντας (Gb'), item 17. Clem 656 Or 3, 294 Mac 210 τους παντας (et Or 4, 35 παντα etcat 179 παντας η τινας) | σωσω: Clem 656 Or 3, 294 et 4, 35 (non itemcat 179) Nazmatth 19, 1 Mac 210 Chr 2, 366 Thphylmg Tertidol 14 (et. monog 14) al κερδησω, item aethutr are

23. παντα (Gb') cum ℵABCDEFGP 17. 37. 46. 67** 73. 80. it vg sah cop arm aethutr (sed sah arm *haec autem omnia*) Orcat 180 Nazmatth 19, 1 Chr 229 Euthalcod Ambrst Pel ... ς τουτο cum KL al pler syrutr go Thdrt Dam Thphyl Oec | ευαγγελιον: 37. add μου | συγκοι- cum AB* D*FG ... ς Ln συγκοι– cum ℵB3CDcEKLP al certe pler | γενωμαι: LP al aliq γενομαι

24. ουτως τρεχετε et. Irint 283 Cyp 17. 266. 314 Ambrst rell: FG f g praem εγω δε λεγω υμιν | βραβειον ut ℵABCDcL etc ... D*FGP –βιον | 37* καταλαβοιτε

25. εγκρα- cum ℵABDcEKLP etc ... D*FG ενκρα- | ουν (expressum vdtr etiam f m 97 vg Orint 2, 170 Cyp 17 al *et illi quidem*): K 6. 119. kscr syr p txt (add enim c.*) arm Clem 558 om; nec exprim (habent enim *illi quidem*) d e g Irint 283. Libere etiam sah go al *at illi*

πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· 27 ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

X.

Ex 13, 21 14, 22 Nm 9, 15 ss

1 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, 2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ

---

26. *πυκτευω*: LP *ποικτευω*, syrP mg gr *πυκευω*

27. *αλλ* ut NACDEFGKLP etc ... B 37. *αλλα* | *υπωπιαζω* cum NABCD*^{et} ^{d} 17. 37** 47. 132. 134. al vix mu (2 ap Scri, 2 ap Mtthaei) Or^{1,616} (*υπωπιαζομεν* ed. Delar; *υποπ-* ed. Hoesch.) et^{759} (*υπωπιαζων αυτου το σωμα και δουλ.*) et^{4,463} not Eusps^{103} Bas^{1,130} garn et^{3,599} Chr^{236} ter (et.mosc^{1}) et^{1,287} et^{2,608} bis et^{4,240} et$^{12,439.809}$ Cyrfest pasch$^{84.145.263}$ Thdrt^{bis} (ad h. l. et^{3,1103}) etc. Explicat Chr^{10,236} *ἐνταῦθα δείκνυσι καὶ ὑπὸ ἐπιθυμίας γαστρὸς κατεχομένους καὶ ἀνιέντας αὐτῇ τὰς ἡνίας* etc. Item^{1,287} *ταῦτα δὲ ἔλεγε, δηλῶν τὴν ἐπανάστασιν τῆς σαρκὸς καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας λύτταν* etc. Item^{1,918} *τοῦτο γὰρ εἰπὼν ἠνίξατο τὴν βίαν καὶ τὸν πολὺν πόνον, ὃν ὑπομένειν ἀνάγκη τοὺς βουλομένους* etc ... ... Gb' Ti *υποπιαζω* cum FGKLP al^{40} fere Eph^{279} Bas^{1,130} ex$^{cdd\,2}$ Naz^{bis} (apolog. et amor. paup.) Euthal^{cod} Chr^{12,460} (ibidem sequitur *ὑπεπίαζε δὲ - καὶ ἐδουλαγώγει*) Cyrfest pasch^{62} Dam^{ter} (ad h. l. et$^{parall\,617.634}$) ... D^{c} et^{nov} *υπωπιεζω*, 22. 31. 37* 46. 137. al^{2} scri al^{8} Clem^{558} Eusps^{167} Naz$^{eunom\,196}$ Ephr^{2,415} Bas cdd Chr^{10,134} Thdrt^{1,1450} *υποπιεζω*. Confirmat et. Hipp^{prov} ap Mai^{7,73} (*και ο παυλος δε τουτου ενεκεν υπεπιεζε το σωμα και* etc). Ex Latinis d e g (sub *aut*) m^{96} Irint^{283} Paulin$^{ep\,12.24.50}$ *lividum facio*, f g vg Amb$^{parad\,170}$ et^{alib} Ambrst al *castigo*, Hil^{485} (ps^{135}) al *subiicio*, Rufin$^{bened\,patr\,2}$ *macero*, auct^{sing} cleri *affligo*. Similiter syr^{sch} *subiicio*, syrP *contundo*, sah *sugillo*, cop *domo*, go *castigo*. | ς (non ς^{e}) *δουλαγαγω*. (Sic etiam in C ex errore editum.) | *γενωμαι*: LP al *-νομαι*

X. 1. *γαρ* cum ℵ*ABCDEFGP al^{10} it vg sah cop Mcion$^{epiph\,320}$ et^{357} Clem^{896} Or^{4,143} Did^{275} Bas$^{eth\,245}$ Cyrglaph^{314} al Ir$^{int\,264}$ Cyp$^{157.277}$ etc ... ς (= Gb Sz) *δε* cum ℵ^{c}KL al pler syr^{utr} (arm go non exprim) Chr^{237} Euthal^{cod} Thdrt Dam

2. *μωυσην* cum BCFGKLP al plu (et. syrP mg gr) Or^{1,541} et^{4,143} Dial^{837} Did^{275} Bas^{3,25} Chr^{237} Thdrt (ad h. l.) etc ... ς *μωσην* cum NADE al mu (1 tantum ap Scri) Thdrt^{1,143} etc | *εβαπτισθησαν* (Gb') cum NAC DEFG 17. 31. 36. 39. 46. 73. 80. 109. 137. 179. al pauc Dial^{867} Did^{275} Bas$^{eth\,245}$ et^{3,25} Chr^{5,84} Euthal^{cod} Cyrglaph^{314} et$^{ador\,69}$ Thdrt^{1,143} al ..... ς Ti *εβαπτισαντο* cum BKLP al longe plu Or^{1,541} et$^{4,143.144}$ Chr$^{237\,bis}$ et^{3,275} et^{12,548} Thdrt ad h. l. Dam Phot$^{cat\,187}$ Oec | *εν τ. νεφελη κ. ε. τ. θαλασση* et. Ir$^{int\,264}$ Or^{bis} Dial Cyp^{137} etc ... FG f g *εν τ. θαλασση - νεφελη*

καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, 3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρῶμα Ex 16, 15
ἔφαγον, 4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· ἔπινον
γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χρι- Ex 17, 6
στός· 5 ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατε- Nm 14, 30
στρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 6 ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, 26. 64 s
εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμη- 11
σαν. 7 μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν, ὥσπερ γέ- Nm 11, 4

3. *το αυτο* cum ℵBC²DEFGKLP al fere omn it vg syr^{utr} sah cop arm go Mcion$^{epiph\,320}$ et^{357} Ir$^{int\,264}$ Or$^{1,541.\ 3,715.\ 4,143}$ et$^{int\,2,144}$ et^{alib} ter Dial^{864} al mu ... ℵ* aeth^{utr} Did$^{261.\ 275}$ Chr^{5,84} Promiss^{1,39,121} om; item A 46. om *αυτο*. Item C* (inde a *-τεσ* usque *ε[φαγον]* rescriptum est) sive ut ℵ* sive ut A | *πνευματικ. βρωμ. εφαγ.* cum ℵ*BC²P 93. Euthal^{cod} Cyrglaph^{314} ... Ln *πνευμ. εφαγ. βρωμ.* cum A 17. 137. Mcion^{epiph} ... ς Ti *βρωμ. πνευμ. εφαγ.* cum ℵ^{c}(C*?)DEFGKL al fere omn it vg syr^{utr} cop arm go Ir^{int} Orter (ut ante) et$^{int\,2,144.\ 224.\ 289}$ Dial^{864} Did^{bis} (*βρω. το πνευμ. εφ.*) Chr ad h. l. et^{12,548} et^{5,547} (*το αυτο βρ. το πν. εφ.*) et^{84} Thdrt Dam

4. *το αυτο* (et. ℵ* Did^{bis}): Chr^{5,84} aeth (Promiss?) om, item A 46. Or^{4,144} (non item$^{1,541.\ 3,715}$ nec$^{int\,2,144.\ 169.\ 224.\ 289}$) om *αυτο* | *πνευματ. επι. πομα* cum ℵABCP 17. 46. 137. Mcion^{epiph} (ut ante) Or^{1,541} et^{4,143} et int^{2,169} Did$^{261.\ 275}$ Euthal^{cod} al (Cyrglaph^{314} *πνευ. πο. επι.*) ... ς *πομ. πνευμ. επι.* cum DEFGKL al pler it vg syr^{utr} cop arm go Or^{3,715} et int$^{2,144.\ 224.\ 289}$ Dial^{864} Chr$^{237.\ 3,275}$ et^{5,84} et^{12,548} Thdrt Dam al Ir$^{int\,264}$ Aug$^{ioh\,26}$ et^{45} al mu | *επιον*: D* *επιαν*, 37** 137. Or^{4,143} Did^{261} *επινον* | *η πετρ. δε* cum ℵBD*et^{c} Or^{1,541} et$^{3,229.\ 251}$ et^{4,143} et$^{gall\,14,59}$ Eus ecl^{46} et$^{ps\,60.\ 63.\ 101.\ 468}$ et$^{esa\,541}$. Item FG *πετρα δε ... ς η δε πετρα* cum ACD^{b}KLP al omn^{vid} Mcion^{epiph} (ut ante) Or$^{1,170.\ 3,227.\ 715}$ et$^{gall\,14,72}$ Dial^{864} Eus$^{mai\,126}$ et$^{esa\,550}$ et$^{mcell\,93}$ Did$^{261.\ 275}$ Chr^{237} et^{12,548} et alib Euthal^{cod} Cyrglaph^{314} Thdrt Dam

5. *ευδοκησεν* cum ℵB²DEFGKLP al pler Or$^{cat\,187}$ Chr^{3,275} et^{5,547} Thdrt Dam al ... Ln Ti *ηυδοκ.* cum AB*C 31. 118. 137. Mcion$^{epiph\,320.\ 357}$ Clem^{836} Chr^{237} et^{238} Euthal^{cod} | *ο θεοσ* (et. Ir$^{int\,264}$): Mcion^{epiph} Clem om; item Ir$^{int\,280}$ („Quemadmodum enim in priori Testamento non in multis illorum bene sensit, sic et hic" etc)

6. *κακεινοι* et. Mcion$^{epiph\,320}$ Or$^{cat\,189}$ Chr^{3,275} etc ... Mcion$^{epiph\,357}$ *και εκεινοι*, FG *και κεινοι* (sic), o^{scr} *εκεινοι*

7. *μηδε ειδωλολατραι γινεσθε* et. Mcion$^{epiph\,320.\ 357}$ Ir$^{int\,265}$ (*neque idololatrae sitis*) etc; f vg *neque idololatrae* (f *idolatres*) *efficiamini*, d e *neque idolorum cultores efficiamur* (Aug$^{util\,cred\,8,50}$ *neque idola colamus*) ... FG e^{scr} k^{scr} (al^{vid}) arm *μηδε ειδωλολατρασ* (FG *μηδ ειδωλολ-*) *γινεσθαι*, g *ne t nec idolatres t idolorum cultores effici t efficiamini*. Similiter Aug$^{ps\,77}$ (4, 817) Ambrst *neque idolis* (Ambrst *simulacris*) *servientes* | *καθωσ*: D^{gr*} syr^{sch} add *και* | *τινεσ* (A add *εξ*, item d e *quidam ex illis*, vg *quidam ex ipsis*, contra Ir^{int} al *quidam eorum*) *αυτων*

Ex 32, 6 γραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.
Nm 25, 1. 9 8 μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν
Nm 21, 5 s μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. 9 μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν κύριον,
καθώς τινες αὐτῶν ἐξεπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλλυντο.

ωσπερ: FG f g om | ωσπερ cum ℵABD^{c}L al plus^{40} (10 ap Scri) Chr^{239} et^{3,275} Thdrt Dam al ... ς ως cum CD*KP 137. al mu^{vid} Mcion^{epiph} $^{220.\ 358}$ Euthal^{cod} ... 17. Mcion$^{epiph\ 357}$ καθως | πειν (ℵ πιν) cum ℵB* D*FG ... ς Ln Ti πιειν cum AB^{3}CD^{c}EKLP al omn^{vid} | ανεστησαν: FG^{gr} GG^{gr} ανεστη

8. πορνευωμεν cum ℵABD^{c}E al pler Chr^{240} et^{3,275} Thdrt Dam etc, item KLP al pauc πορνευομεν, item 17. 37. 73. πορνευσωμεν ... D*FG εκπορνευωμεν | επορνευσαν: D*FG 4. 19. 63. 67* Chr^{11,558} (sed non$^{10,240.\ 3,275}$ nec$^{5,190.\ 6,351}$) εξεπορνευσαν :: cf LXX εβεβηλωθη ο λαος εκπορνευσαι εις τας θυγατερας etc | επεσαν (Gb′) cum ℵABCD*FGP 17. 26. 37. 71. 93. 116. l^{scr} Chr$^{mosc\ 1}$ Thdrt Dam ... ς επεσον cum D^{c}KL al pler (47* επεσεν) Chr^{240} et^{3,275} et^{alib} Thphyl Oec | μια cum ℵ*BD*FG; item it vg Ir$^{int\ 265}$ etc ... ς Ti εν μια cum ℵ^{c}AC^{b}D^{c}et^{c}EKLP al omn^{vid} vg^{ms} (ap Lachm) Chr^{240} et^{alib} Euthal^{cod} Thdrt Dam al | εικοσιτρεισ: 37. 73. tol syr$^{p\ txt}$ (non item^{mg} nec syr^{sch}) arm εικ. τεσσαρες, aeth εικ. δυο (*duae et vicies centum*)

9. εκπειραζωμεν: KP al pauc -ζομεν ... 17. Epiph$^{marc\ 358}$ (non item^{320}) Chr^{6,351} πειραζωμεν (Dam$^{parall\ 308}$ πειραζομεν) ... FG εκπιρασωμεν τον κυριον (Gb′) cum ℵBCP 17. 31. 39. 46. 73. 80. 109. 137. syr$^{p\ mg}$ cop^{cod} arm aeth synod^{anti} (ap Rou^{3,239}) Epiph$^{marc\ 358}$ (vide post) Chr^{6,351} Thdrt Dam^{2,95} (i. e. in h. l.) et$^{parall\ 308}$ et^{665} Sedul Cassiod (in h. l. *monet etiam ut dominum temptare non debeant*). Sic Epiph l. l. ο δε μαρκιων αντι του „κυριον" „χριστον" εποιησεν..... ς Ti τ. χριστον cum DEFGKL al pler it vg syr^{sch} etp^{txt} sah cop^{wi} Mcion epiph^{320} et^{358} (vide ante) Ir$^{int\ 265}$ (ex Seniorib) Chr ad h. l. et^{3,275} et^{11,558} Thphyl Oec Aug$^{ps\ 77}$ (^{4,818}) Ambrst etc ..... A 2. Euthal^{cod} τ. θεον | καθως sine additam cum ℵABCD*FGP 17. 37. 46. 67** 73. 109. a^{scr} al fere^{10} it vg syrP sah cop arm Ir$^{int\ 265}$ syn^{antio} (ut ante) Chr^{3,275} et^{6,351} et^{11,558} Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 308.\ 665}$ Ambrst etc ... ς (Gb^{0}) add και cum D^{c}EKL al longe plu Chr^{240} Thdrt al | αυτων (A αυτω): L 73. al^{5} syn^{antio} αυτον ... ℵ* (add^{c}) 2. 122. om | εξεπειρασαν cum ℵCD*FGP 17. 23. 31. 37. 39. 46. 57. 73. 74. 80. a^{scr} syn^{antio} Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 665}$ ... ς Ln Ti επειρασαν cum ABD^{c}KL al longe plu Chr ad h. l. et^{ter} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 308}$ al | απωλλυντο (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵAB (in A quod inter απωλ et το˙ scriptum erat membrana ineunte versu laesa excidit. Dubitari tamen nequit quin απωλλυντο fuerit scriptum, quod ipsum v. 10 in solo A sequitur) Cyr nest^{95} ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti απωλοντο cum CDEFGKLP al omn^{vid} Chr^{quater} (ut ante) Euthal^{cod} Thdrt Dam^{ter} (ut ante) etc. Latini quidem (it vg Ir^{int} etc) *perierunt*

10 μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν καὶ ἀπώ- Nm 14, 2. 37
λοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. 11 ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινεν 6
ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν Ro 15, 4
11e 9, 26

10. γογγυζετε cum ABCKLP al fere omn (d^{scr} -ζητε) f vg syr^{utr} sah aeth Ir^{int} ^{265} Or^{int} ^{2,153} Eus^{ps} ^{272} (sed editum est -ζητε) Bas^{regg} ^{373} Chr ad h. l. Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug^{ps} ^{77} (^{4,818}) Ambrst al (vitiose g *murmuraverunt*) ... NDEFG 17. d e cop arm Or^{cat} ^{51} Chr^{3,275} et^{6,351} et ^{11,558} Augutil cred^{8,50} γογγυζωμεν | καθαπερ cum NBP 93. Or^{cat} ^{51} Bas^{regg} ^{373} ... ς Ln Ti καθως cum ACDEFGKL al fere omn Eus^{ps} ^{272} Bas^{regg} ^{460} Chr^{quater} (ut ante) Thdrt Dam ad h. l. et^{parall} ^{403} al. Dedimus autem sine και cum NABCDEFGP al mu it vg syr^{utr} sah cop arm Ir^{int} ^{265} Or^{cat} et^{int} ^{2,153} Bas^{bis} (ut ante) Chr^{3,275} et^{6} et^{11} (ut ante) Euthal^{cod} Thdrt Dam^{bis} (ut ante) etc ... ς (Gb^{00}) add και cum KL al plu Chr ad h. l. (sed^{cdd} ^{4} om) al | απωλοντο: A solus απωλλυντο | ολοθρευτου ut NABCD^{c}EKLP etc ... D* ολεθρευτου, F^{gr} G^{gr} ολεθρου

11. ταυτα δε sine παντα cum AB 17. sah Mcion^{epiph} ^{320} et^{358} et Tert marc ^{5,7} Or ^{1,170} (φησι – χρησαμενος τισι ρητοις απο τ. εξοδου και τ. αριθμων, οτι ταυτα τυπικως etc) et^{int} ^{3,63} Dial^{832} et^{853} Hipp^{susann} (Lag^{148}) Cyr^{hr} ^{3} et^{317} (sed utroq loco tantum huc respicitur: ταυτα γαρ τυπικως εγινετο εκεινοις: αλλα ταυτα μεν εκεινοις συνεβαινε τυπικως) Bas^{bapt} $^{630.}$ ^{661} Chr ^{12,478} Cyr^{nest} ^{95} Ir^{int} ^{244} ex^{cdd} ^{2} Pacian ep^{3,312}. Non satis probat Or^{luc} (ap Gall^{14,95} et Mai^{227} οι δε δυναμενοι διαβαινειν επι το βλεπειν οτι και ταυτα τυπικως συνεβαινεν εκεινοις, εγραφη δε δι ημας) ..... ς ταυτ. δε παντα cum CKLP al pler d e vg syr^{utr} cop arm Ir^{int} ^{265} Or^{int} $^{2,263.}$ $^{289.}$ $^{407.}$ ^{427} et^{3,399} Chr^{5,547} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{1,299} Dam al Ambrst al ... ND^{gr}E^{gr}F^{gr}G 3. 46. 57. 70. d^{scr} f g aeth^{utr} Ir^{int} ^{244} ed Or^{1,536} (ουχ εωρα οτι παντα ταυτα etc) et^{int} ^{2,486} (*Et si omnia haec figuraliter contingebant illis* etc) Chr ad h. l. et^{5,178} (παντα γαρ ταυτα τυποι etc) Augutil cred^{8,50} παντα δε ταυτ. | τυπικως cum NABCKP al^{12} syr$^{p\,mg}$ Mcion^{epiph} $^{320.}$ ^{358} Or $^{1,170.}$ ^{536} et (- πραγματων ατινα τυπικως συνεβαινεν εκεινοις) ^{4,8sq} et^{luc} (ut ante) Hipp^{susann} Eus^{pasch} ap Mai^{209} (respicit huc αλλ εκεινοις μεν τυπικως ταυτα συνεβαινεν, εγραφη δε δι ημας) Bas^{bapt} bis (ut ante) Mac ^{7,148} (οσα εκεινοις συνεβη, τυπικως εγιγνετο, εγραφη δε etc) Epiph^{227} (και γαρ τω οντι εκεινοις τυπικως συνεβαινεν, εγραφη δε etc) Cyr^{hr} $^{3.}$ ^{317} Chr ad h. l. et^{5,547} Cyr^{nest} ^{95} al. Item *in figura* d e f g vg Ir^{int} ^{244} et^{265} Or^{int} $^{2,263.}$ $^{289.}$ ^{407} et^{3,63} Aug^{ps} ^{77} et^{alib} Ambrst etc; item *figuraliter* Or^{int} $^{2,427.}$ ^{486} et^{3,399} ..... ς Ti τυποι cum DEFGL al longe plu syr^{p} ^{txt} (syr^{sch} *in typum nostrum*) sah cop Dial (^{832} τυποσ) et^{853} Nyss cant^{1,469} Chr^{5,178} Thdrt ad h. l. (αντι του ωσ τυποι) et^{1,299} et^{4,204} Dam al :: cf 10, 6 | συνεβαινεν cum NBCKL al^{12} Mcion^{epiph} bis Or quater (ut supra) Dial^{832} (vide ante) Hipp^{susan} (ut ante) Bas^{bapt} bis Nyss^{1,469} Cyr^{hr} ^{317} Chr^{5,547} et ad h. l.^{cdd} Cyr^{nest} ^{95} et^{esa} ^{555} Euthal^{cod} ... ς Ln Ti συνεβαινον cum ADEFGL al longe plu Dial^{853} Chr ad h. l. (sed vide ante) et^{5,178} Thdrt^{ter} (ut ante) Dam al | προσ ut Mcion

αἰώνων κατήντηκεν. 12 ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ.
1, 9 13 πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ
θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ
ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.
1 Io 5, 21 14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.
11, 24 ss 15 ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημι. 16 τὸ ποτήριον τῆς
εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ
ἐστίν; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χρι-

epiph Or Dial Hipp Bas etc. Etiam ℵ^{c} ... ℵ* 31. Epiph$^{marc\ 358\ ter}$ et ^{227} *εισ* | *κατηντηκεν* cum ℵBD*FG 39. 46. Naasshipp ^{112} Or ^{1,170} et$^{cat\ 127}$ Bas$^{bapt\ 630}$ et^{661} Euthal^{cod} Cyr$^{nest\ 95}$ et$^{esa\ 556.\ 653}$ ... ς *κατηντησεν* cum ACD^{c}KL al pler Orthod$^{qu\ 71}$ Or ^{1,536} et ^{3,196} et ^{4,257} Dial ^{832} et ^{853} Epiph^{227} Chr^{5,178} et ^{547} et ad h. l. Thdrt al ; item P 3. Hipp^{susan} Dam *-τησαν*

12. *πεσῃ*: P *πεσει*

13. *υμασ*: 37. *ημασ* | *ουκ ειληφεν* (A *ηλειφεν*) et. Or ^{1,256} etc ... FG e f g vg Or$^{int\ 1,139}$ et ^{4,608} Cyp ^{326} Aug$^{ioh\ 90}$ et^{alib} Hil ^{346} Ambrst al *ου καταλαβη* (e f g vg etc *non apprehendat*, Or$^{int\ 1,139}$ *non comprehendat* ; Cyp *non occupabit*) | *εασει* et. Or$^{1,257.\ 2,798}$ Ath ^{1,374} et^{879} Bas$^{eth\ 283}$ Ephr^{295} Mac $^{162.\ 181.\ 213}$ etc ... DEFG *αφησει* | *υμασ*: B 37. post *πειρασθ.* | *υπερ ο*: FG 123** add *ου*, item d f g *super id quod non* | *δυνασθε*: FG f g Aug$^{serm\ dom\ 2}$ (^{3,214}) et$^{ps\ 32}$ (^{4,194}) et$^{mendac\ 6,446}$ (non item$^{ioh\ 90}$ nec alib) add *υπενεγκειν*. Item Ath ^{1,879}, sed non add reliqua. | *και την*: 17. om *και* | *υπενεγκειν* sine *υμασ* cum ℵ*ABCD*FGLP al^{10} arm Or^{1,257} Mac^{181} et^{213} Bas$^{eth\ 283}$ et ^{3,591} Chr$^{248\ com}$ et $^{247\ txt}$ ex$^{cdd\ mosc}$ Euthal^{cod} Cyr$^{esa\ 272}$ et$^{ador\ 155}$ et^{alib} Thdrt^{4,1077} Thphyl^{cdd} ... ς (= Gb Sz) praem (sed D^{c} add, posteaque deletum est) *υμασ* cum ℵ^{c}(D^{c})K (*επενεγκ.*) al pler Chr ^{2,87} et ^{3,44} et ^{4,289} et ^{6,191} Thdrt ad h. l. et ^{1,970} et ^{2,584} et ^{4,1129} Dam al

14. *φευγετε*: L *φευετε* | *ειδωλολατρειασ* ut ℵABD^{c}KLP etc ... CD*FG al mu (9 apud Scri) *-λατριασ*

15. *φρονιμοισ*: DE d e add *υμιν* (item sah cop) | *κρινατε* (F *κρινεται*) *υμεισ ο*: DGr* *κρ. ουν*

16. *ευλογιασ* (d e f g vg *benedictionis*): FG 71. 80. 213. syr^{sch} *ευχαριστιασ* | *ευλογουμεν*: DGr* *ηυλογουμεν* | *κοινωνια* pri (ℵ^{a}): ℵ* *-νιασ* | *εστιν* pri h. l. (et. Ln$^{ed\ mai}$) cum ℵCDEFGKL al omn^{vid} it vg syrP go Chr$^{248.\ 249}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst etc (Ir$^{int\ 209}$ *communicatio sanguinis est Christi*) ... Ln$^{ed\ min}$ Ti post *κοινωνια* pon cum ABP syr sch sah cop arm Cyr$^{nest\ 111}$ Aug$^{advers\ leg\ 1}$ (^{8,569}) | *τον αρτον*: 3. 5. 71. Chr^{249} Thdrt *ο αρτοσ* | *εστιν* sec post *τ. χριστ.* c. ℵBCDEFGKLP al omn^{vid} it vg syrP go Chr^{249} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... Ti ante *του σωματοσ* c. A syr^{sch} cop (sah om) Aug (ut ante) Cyr$^{nest\ 111}$ | *τ. χριστου* sec et. syr^{utr} sah cop arm aeth ... D*FG 21. d e f g vg go Thdrt Aug$^{advers\ leg}$ Ambrst *τ. κυριου*. Sed go syrp mg Thdrt Ambrst etiam

στοῦ ἐστίν; 17 ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάν- 12, 12 Ro 12, 5
τες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. 18 βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ Lv 7, 6
σάρκα· οὐχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου
εἰσίν; 19 τί οὖν φημί; ὅτι εἰδωλόθυτόν τι ἐστίν; ἢ ὅτι εἴδωλόν τι 8, 4
ἐστίν; 20 ἀλλ' ὅτι ἃ θύουσιν, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν· οὐ

---

antea τ. κυριου. Cf et. Dial^{870} το δε ποτηριον – ηνικα αν λεγη του αιματος και του σωματος του κυριου ειναι κοινωνιαν etc.

17. αρτου: DEFG it vg^{six} demid harl tol (non item am fu) go Ambrst Pelag add και του ενος (D^{gr}E^{gr} om) ποτηριου. Contra est Le^{brug}: „Non addas *et de uno calice.*“

18. ουχ cum ℵACD*FG 17. Chr^{250} ... ς ουχι cum ℵ^{c}BD^{c}EKLP al pler Euthal^{cod} Thdrt Dam al | D* εσθοντες

19. οτι ειδωλοθυτ., tum οτι ειδωλον hoc ordine cum ℵ^{a}BC**DEP 31. 37. 46. 73. 137. d e f (g) vg sah cop arm aeth^{utr} Euthal^{cod} Aug$^{adversar\ leg\ 1}$ (8,569) Ambrst al ... ς οτι ειδωλον, tum οτι ειδωλοθυτ. cum KL al pler syr^{utr} go Chr^{251} Thdrt Dam al ... FG^{gr}G^{gr} utroq loco ιδωλοθυτον, g *idolis immolatum* et postea *idolum t idolothitum.* Praeterea pro τι εστιν priore loco D*FG d e f g m^{56} vg εστιν τι, item altero loco FG d e f g m vg. Atque pro η οτι DEFG d e f g m^{56} Aug$^{mor\ manich\ 2}$ (1,728) ex$^{mss\ 9}$ Ambrst ουχ οτι (item k^{scr} Chr^{251} ex$^{edd\ 4}$ φημι; ουχ οτι) ..... ℵ*AC* nil nisi οτι ειδωλοθυτον τι (ℵ* om) εστιν, omissis (hinc Gb^{00}) η οτι ειδωλον τι εστιν. Id quod confirmat Epiph^{359} legens τι ουν φημι; ειδωλοθυτον τι εστιν; αλλ οτι α θυουσι etc, impugnatque Mcionem legentem ^{320} et ^{358} οτι ιεροθυτον τι εστιν η ειδωλοθυτον τι εστιν. Dicit enim προσεθετο δε ο μαρκιων το ιεροθυτον, item συ δε ω μαρκιων προσεθηκας το ιεροθυτον etc. Similiter 17. 71. et adversar legis ap Aug om οτι ειδωλοθυτον τι εστιν η. Contra dicit Aug advers leg 1 (8,569): „Adhibuit enim apostolorum (-lum?) testem eo quod dixerit: *Videte Israel - Quid ergo dico? quod idolum sit aliquid? Sed qui sacrificant* – Quod non ita scriptum est, sed ita: *Quid ergo dico? quia idolis immolatum est aliquid? aut idolum est aliquid? Sed quia quae immolant* etc. Videtur autem eandem lectionem (nisi quod etiam ουχ οτι pro η οτι dat cum d e f g) confirmare Tert$^{spect\ 18}$: *Non quod idolum sit aliquid, ut apostolus ait, sed quod quae faciunt, daemoniis faciunt,* et$^{coron\ mil\ 7}$: „*Non quasi aliquid sit idolum, sed quoniam quae idolis* – Potuit autem accidere ut secundum interpretationum varietatem - quod ego posui: *Quid ergo dico? quia idolis immolatum est aliquid?* minus ille posuerit aut minus codex eius habuerit, et ideo tantummodo posuit: *quia idolum est aliquid.*“

20. αλλ οτι α et. Mcion$^{epiph\ 320}$ et ^{358} ... DE α δε, FG αλλα α. Item d e f g m^{56} vg *sed quae.* Cf huc rursus Aug$^{adversar\ leg\ 1.\ 1.}$ Pergit enim: „Quod vero sequitur, multum ad rem pertinet, quia id aliter posuit. Ait enim apostolus: *Sed quia quae immolant, daemoniis et non deo immolant.* Iste autem dixit: *Sed qui sacrificant, daemoniis sacrificant:* quasi omnes qui sacrificant, non sacrificent nisi daemonibus“. | θυ-

θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. 21 *οὐ δύνασθε*
ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέ-
Dt 32, 21 *ζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων.* 22 *ἢ παραζηλοῦμεν*
τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν;
6, 12 23 *Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν,*

ουσιν pri (Gb′) cum ℵABCDEFGP 17. 31. 37. 46. 71. 73. 109. 137. Mion$^{epiph\,320.\ 358.\ 359}$ Eus$^{prae\,4,16\,(161)}$ Euthal^{cod} (sed h. l. *θυσουσιν*) ... ς *θυει* cum KL al pler Chr^{251} Thdrt Dam al. Non addidimus autem *τα εθνη* cum BDEFG^{fr}G^{gr} d e m^{56} Mion$^{epiph\,ter}$ (ubi ante) Eus prae Tert$^{spect\,13}$ (vide ante) Aug$^{advers\,leg}$ (vide ante, ita vero^{ter} nec aliter ipse adversar legis) Ambrst ... ς (Gb^{00}) add *τα εθνη* cum ℵAC K(L) al omn^{vid} (L *οτι τα εθνη α θυει*) f g vg syr^{utr} sah cop arm aeth go Or$^{int\,2,335}$ Chr^{251} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug$^{mor\,manich\,2.\,1,\,728}$ et civ dei$^{8,\,24}$ et$^{ep\,245}$ | *θυουσιν* sec (Gb′) cum ℵABCDEFGP 17. 37. 46. 73. 137. Eus^{praep} Euthal^{cod} ... ς *θυει* cum KL al pler Chr Thdrt Dam al ... Marc$^{epiph\,ter}$ (ut ante) om | *και ου* (F *ουχ*) *θεω* hoc loco cum ℵABCP 17. 37. 46. 137. arm Or$^{int\,2,335}$ Eus^{praep} Euthal^{cod} Aug$^{adversar\,leg}$ (identidem, ut ante) ... ς Ti post *θυουσὶν* (*θυει*) pon cum DEFGKL al pler d e f g vg syr^{utr} sah cop go Chr Thdrt Dam al Aug$^{mor\,manich}$ et^{alib} (ut ad *τα εθν.*) ... m^{56} Ambrst om, item Tert$^{spect\,13}$ (vide supra) om | *κοινωνους των δαιμονιων* cum ℵABCD^{b}KLP al omn^{vid} (m^{56} vg *socios fieri daemoniorum*, item Ambrst) Clem^{168} (om *των*) Or$^{1,\,760}$ etc ... D*et^{c}EFG d e f g (Aug fluctuat inter utramq lectionem) go *δαιμονιων κοινωνους* | *γινεσθαι* (Or^{1,760} *γιγν.*): B* (ut solet) *γεινεσθαι* (nec aliter D*), B^{3} *γινέσθαι* (hoc accentu, sed non *γενεσθαι*) ... FG^{fr}G^{gr} *ειναι*

21. *δαιμονιων* (confirmat et. Or^{1,301} et$^{ter\,760}$; CF* priore loco *δαιμονιον*) ... K bis *δαιμονων*, quam formam etiam Or$^{1,\,760}$ semel habet. Cf et. Hom$^{clem\,7,4}$ (*τραπεζης δαιμονων απεχεσθαι*) et^{8} (*τραπεζης δαιμονων μη μεταλαμβανειν*) et^{9,23} (*και τραπεζης δαιμονων αποσχομενοι*)

22. *παραζηλουμεν*: Severian$^{cat\,195}$: *αντι του „παροξυνομεν“*, item Thdrt ad h. l. *αντι του „παρακνιζομεν“*.

23. *παντα* usque *συμφερει*: 17. 119. om. Item *παντα* usq *οικοδομει*: FGP f g om | *παντα* pri sine *μοι* cum ℵ*ABC*DEFGP 46* 67** 118. 179. d e f g am demid fu harl* luxov tol sah cop go Clem$^{529.\ 538}$ Or$^{4,\,216}$ (vide ad 6, 12) Ir$^{int\,282}$ (non item^{gr} ex^{cat}) Tert$^{cult\,femi\,10}$ et$^{exhor\,cast\,8}$ („apostolus: *Omnia*, inquit, *licent, sed non omnia aedificant*“ [alii „*expediunt*“], „apostolus exclamabat: *Omnia licent, sed non omnia pro salute*“) Cyp$^{176.\ 326}$ Amb$^{off\,3,2\,(2,111)}$ al ..... ς (= Gb Sz) add *μοι* cum ℵ^{c}C^{3}HKL al pler vg^{cle} harl** syr^{utr} arm (aeth *nobis*) Or$^{int\,1,93}$ Bas$^{regg\,414}$ Chr^{252} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al | *παντα* sec sine *μοι* cum ℵ*ABCDE al^{4} d e am fu harl* luxov tol sah cop aeth Clem^{bis} Euthal^{cod} (Tert$^{cult\,fem}$ vide ante) Cyp$^{176.\ 326}$ Amb$^{off\,3,2}$ al ... ς (= Gb Sz) add *μοι* cum ℵ^{c}HKL al pler vg^{cle} demid harl** syr^{utr} arm go Or$^{int\,1,93}$ Bas^{regg} Chr^{252} et$^{4,\,61}$ Thdrt Dam al Ambrst al. Practerea sic

ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. 24 μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω ἀλλὰ τὸ Phil 2, 4
τοῦ ἑτέρου. 25 πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν
ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· 26 τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ Ps 23 (24),
πλήρωμα αὐτῆς. 27 εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε
πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνον- Lc 10, 7
τες διὰ τὴν συνείδησιν. 28 ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ἱερόθυτόν

Thdrt: „παντα μοι ἐξεστιν" κατ ερωτησιν αναγνωστεον. ειτα κατα αποκρισιν· αλλ ου παντα συμφ. Idem de altero membro dicit.

24. το bis et. Clem^{588} Bas$^{regg\,414}$ etc (sec loco om 46* 67**) ... A 47. Antioch^{1138} (hom^{73}) τα. Cf et. Tert$^{cult\,femi\,2}$: *Nolite vestra curare, sed alterius.* | αλλα: 42. 43. 45. 52. 61. 63. 67. 120. al$^{4\,scr}$ (et haud dubie al) syr^{sch} arm Clem^{588} add και (Clem ζητειτω μονον αλλα και) | ετερου (Antioch Thphyl πλησιον) sine εκαστος cum ℵABCD*FGHP 17. 67** 71. 73. 80. it vg sah cop arm aeth Clem Euthal^{cod} Amb$^{off\,3,\,2}$ Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) add εκαστος cum D^{b}et^{c}EKL al pler syr sch (*sed omnis homo etiam quod est proximi sui*) etp go Bas$^{bapt\,672}$ et regg ^{414} Chr^{252} Thdrt Antioch^{1138} Dam al

25. ανακρινοντες (H -νωντες): P Thdrt^{cat} niceph ^{1,1034} διακριν.

26. του κυριου γαρ cum ℵBCDEFG 17. 46. 74. 93. a^{scr} ... ς τ. γαρ κυρ. cum AHKLP al pler Chr^{257} Euthal^{cod} Thdrt Dam al

27. ει τις (Gb′) cum ℵABD*FGP 46. 67** 109. 137. it vg cop arm Chr^{257} (αλλα και· εαν τις υμας, φησι, καλη των etc) et ^{393} (ωσ οταν λεγη· ει τισ υμασ καλει των) Euthal^{cod} (Thdrt ^{1,193} λεγει – αποστολοσ· εαν τισ καλη υμασ των) Euthal^{cod} Iacnisib ^{91} („dicit apostolus: *Si quis infidelium*" etc) Ambrst al ... ς Ti ει δε τισ cum CD^{c}EHKL al pler syr^{utr} sah go (aeth *et si*) Thdrt ad h. l. Dam al | τ. απιστων sine additam (et. D^{b}et^{c}): D*EFG d e f g fu* et al^{lachm} vg^{six} sah Ambrst Pelag add εισ δειπνον (*ad cenam* vel *caenam*) | παν το παρατιθεμενον et. Clem^{169} ... A sah cop παντα τα παρατιθεμενα

28. υμιν: FG d e f g vg go Tert$^{coron\,mil\,10}$ Aug$^{mor\,manich\,2}$ (1, 726) om (non item Aug$^{adim\,8,\,130}$) | ιεροθυτον (Gb″) cum ℵABH sah (ut apparet conlato v. 19) syr$^{sch\,vid}$ (*hoc de sacrificio est;* contra v. 19 *victima idoli* pro ειδωλοθυτον) d e f (de his vide post) glossar$^{albertin\,129}$ (ἱερόθυτον· δαίμοσι προσενεχθέν. Eadem editor ex Cyrilli lexico adscribit, subiungens „cf Tho. Gale ad Herodot. p. 767. ed. Gron. ubi apostolum ἱερόθυτον scripsisse ipsorum vendentium voce usum statuit, allato Eusebio.") Eandem vocem habet Ps-Clem$^{hom\,11,\,15}$: προφάσει γὰρ τῶν λεγομένων ἱεροθύτων χαλεπῶν δαιμόνων ἐμπίπλασθε. Ita et. Or^{1,764} ὅσον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι, τοῦ συνεστιᾶσθαι δαίμοσι τρόπους ἄλλους οὐκ ἴσμεν ἢ καθ' οὗς τὰ καλούμενα παρὰ τοῖς πολλοῖς ἱερόθυτα ἐσθίει τις. Phryn. ecl. p. 159. ἱερόθυτον οὐκ ἐρεῖς, ἀλλ' ἀρχαῖον θεόθυτον, quemadmodum idem App. p. 42. θεόθυτα, ἃ οἱ πολλοὶ ἱερόθυτα καλοῦσι. Item Hesych et Phot^{lexic} θεόθυτα· ἱερόθυτα. Ceterum nostram loci Paulini lectionem lucu-

ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν.
29 συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου.
ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; 30 εἰ
ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;
Col 3, 17 31 εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν
θεοῦ ποιεῖτε. 32 ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἕλλησιν

lenter confirmat Julian$^{cyr\ 229}$: *τοῦ χάριν ὑμεῖς τῶν παρ' Ἕλλησι παρεσθίετε μαθημάτων - καίτοι κρεῖττον ἐκείνων ἔργειν τοὺς ἀνθρώπους ἢ τῆς τῶν ἱερωθύτων ἐδωδῆς. ἐκ μὲν γὰρ ἐκείνης, καθὰ καὶ ὁ Παῦλος λέγει, βλάπτεται μὲν οὐδὲν ὁ προσφερόμενος, ἡ δὲ συνείδησις τοῦ βλέποντος ἀδελφοῦ σκανδαλισθείη ἂν καθ' ὑμᾶς.* Quam *ἱερωθύτων* vocem ipse Cyr repetit in refutatione ibidem p. 233. Nescio an eandem confirment d e f Ambrst *immolaticium*. Idem tenent sed addito *idolis* g fu demid al; am* *immolatum* (** *-tivum*) *idolis*, vg^{ed} *immolatum idolis*. Ad quae cf supra v. 19. d e *simulacro immolatum*, f vg *idolis immolatum*, g *idolothitum*. Adnotat autem Le^{brug}: „Non mutes participium *immolatum* in nomen *immolatitium*" ..... *ς ειδωλοθυτον* cum CDEFGKLP al omn^{vid} g vg (de his vide ante) syr^{p} (*victima idolorum*) cop arm go Chr^{258} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Tert$^{coro\ mil\ 10}$ (*idolothytum*) Aug$^{mor\ manich\ 2}$ (1, 728, ut vg^{cle}) | *δι εκεινον τον* (Chr$^{com\ ter}$ *δια τον*) *μηνυσαντ. και* (D^{gr} syr^{sch} et^{p} c. ob. add *δια*, contra d e *propter conscientiam* omisso *και*) *την συνειδησιν*: FG f g tantummodo *δια την συνειδησιν* omissis rell | *συνειδησιν* absque additam cum ℵA BCDEFGH*P al^{12} it vg syr^{sch} sah cop arm ar^{e} aeth Dam Aug$^{mor\ manich\ 2}$ Ambrst al ... *ς* (= Gb Sz) add *του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης* cum H**KL al longe plu syr^{p} go Chr^{258} (et.^{com}) Euthal^{cod} (sed *του κυριου γαρ* etc) Thdrt Phot ap Oec et ipso Oec Thphyl (hi omnes explicant in comm) :: cf v. 26 et ad v. 31.

29. 30. Om hos versus aeth^{rom}; aeth^{pp} om tantum versum 29.

29. *ουχι* et. Clem$^{588.\ 607}$ etc ... D* 17. *ου* | *εαυτου* et. Clem^{bis} etc (accurate reddit go *ipsius*) ... H 31. 37. 73. *εμαυτου* ... D* *σεαυτου*. Item *tuam* it vg (Aug Ambrst etc) syr^{p} (syr^{sch} *vestram*) sah cop | *αλλης* et. Clem^{bis} etc (et. f vg luxov Aug$^{mor\ manich\ 2}$ Ambrst al) ... FG^{rg} d e g go Amb$^{ep\ 37,939}$ auct$^{sing\ cleric\ 519}$ al *απιστου*

30. *ει* sine *δε* cum ℵABCDEFGKLP al plu it vg syr^{utr} sah cop arm aeth go Clem$^{588.\ 607}$ Chr^{259} Cyr$^{iul\ 233}$ Euthal^{cod} Dam al Aug$^{mor\ manich\ 2}$ etc ... *ς* (= Gb Sz) add *δε* cum minusc pauc^{vid} (et. cat$^{txt\ 199}$) Thdrt (sed non habet Thdrt ap Oec^{519}) Oec ... 17. 47. luxov add *γαρ*, Ambrst auct$^{sing\ cleric\ 519}$ Sedul *ergo* (ex *ego* male ortum?)

31. L post *ειτε* sec repetit *ουν* | *τι ποιειτε* et. Clem^{588} Or^{1,765} et$^{int\ 2,\ 75.\ 170.\ 4,\ 670}$ etc, nec aliter d e f vg (f vg Or$^{int\ ter}$ *aliud quid facitis*); Or ^{3,495} *αλλο ποιειτε* ... D^{gr}E^{gr}F^{gr}G g *ποι. τι* | *ποιειτε* sec: FG f g m^{114} Ambrst om ... C^{3} add *του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης*

32. *και ιουδ. γινεσθ.* cum ℵ*ABC 17. 37. 73. Or^{2,727} (*και ιουδ. γιν. και τη εκκλ. τ. θε.*, omisso *κ. ελλ.*) Did^{67} Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 39}$ ... *ς γινεσθε*

καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, 33 καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. (XI.) 1 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. 4, 16

XI.

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. 3 θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ Eph 5, 23
γυναικὸς ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. 4 πᾶς ἀνὴρ

καὶ ιουδ. cum $\aleph^{c}$DEKLP al pler d e go $Or^{int\,4,669}$ $Bas^{regg\,421}$ Chr^{260} et ^{266} Thdrt Dam ad h. l. $et^{parall\,686}$ al; item FG^{rgr} G^{gr} γιν. ιουδ. τε. Item (omisso καὶ) *estote iudaeis* f g vg syr^{utr} sah cop arm Hil^{90} Ambrst al | του (G^{gr*} αυτου) θεου: F om του

33. παντα πασιν et. $Or^{2,727}$ $et^{cat\,253}$ etc Hil^{90} (*sicut et ego omnia omnibus placeo*) vg (*per omnia omnib.*) ... DE go (*omnibus omne*) πασιν παντα, FG πασιν κατα παντα. Item *omnibus per omnia* d e f g (*omnib. per t secundum omnia*) $Tert^{idol\,14}$ Cyp^{70} $Or^{int\,4,667.\,671}$ Augaliq Ambrst al. In 37. aliis (etiam Herveti codicem Ni Ti editor Thdrti laudat) Thdrt ^{cod} est παντάπασιν. | συμφορον cum $\aleph^{*}$ABC ... ς συμφερον c. $\aleph^{c}$DEF GKLP al omn^{vid} $Or^{2,727}$ $et^{cat\,253}$ $Petr^{alex}$ (ap $Rou^{4,35.\,36}$) $Bas^{regg\,421}$ Chr^{260} $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam al | το των: FG 115. 116. om το

XI. 2. δε υμας sine αδελφοι cum ℵABCP 46. 71. 73. 74. a^{scr} sah cop arm $aeth^{ro}$ $Ath^{1,718}$ $Bas^{3,60}$ $Cyr^{hr\,814}$ (ινα καγω ο αναξιος επι υμων λεγω· αγαπω δε υμας, οτι παντοτε μου μεμνησθ. etc) Chr^{265} $et^{9,803}$ Euthal cod Orsies^{5,42} ..... ς Ti add αδελφοι cum DEFGKL al pler it vg syr utr (add μου) $aeth^{PP}$ go Thdrt Dam al Ambrst al | παντα: P (item Cyr^{hr}, vide ante) παντοτε | και: A^{*} 2. 32. 57. 61. o^{scr} al pauc om καθως: FG d f (super Graecis, non in Latinis) g Ambrst add παντα-χου | παρεδωκα (FG παραδωκα, Ambrst *trado*): ℵ παραδεδωκα | υμιν: FG^{rg} g Ambrst om | τ. παραδοσεις (LP al aliq -δωσεισ) ... D^{*}FG it vg Ambrst add μου (d e *traditionem meam*, f vg Pelag *praecepta mea*, g Ambrst *traditiones meas*) | κατεχετε: C $aeth^{utr}$ Ath ^{581} et^{718} $Chr^{265.\,267}$ $et^{9,803}$ praem ουτως ,

3. θελω δε: FG^{rg} 47. syr^{P} Ambrst om δε | η κεφαλη: 17. (teste Gb^{ms}) om η | ο χριστ. cum ℵAB^{3}DcEKLP al pler $Orthodqu^{89}$ $Clem^{591}$ $Ephr^{2,\,246}$ Chr^{267} $Euthal^{cod}$ $Severian^{cat\,202}$ Thdrt Dam al ... $B^{*}D^{*}$FG 115. 116. 119. (al^{vid}) om ο. Libere $Or^{1,680}$ πασ ανηρ ου χριστος εστι κεφαλη. | δε ante γυναικος: P om | του χριστ. cum ℵABDE 17. 37. 46. $Clem^{668}$ $Eus^{mcell\,70}$ $Chr^{268\,sem}$ $Euthal^{cod}$ al ... ς om του cum CFGKLP al pler Or ap $Mai^{scr\,vet\,10,\,475}$ $Eus^{mcell\,109}$ Chr^{267} $et^{sem\,268}$ $et^{11,\,169}$ Thdrt Dam al | ο θεος: C ο χριστ. (inepte)

προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 5 πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. 6 εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. 7 ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ
Gn 2, 23. 1 δόξα ἀνδρός ἐστιν. 8 οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· 9 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. 10 διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. 11 πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· 12 ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ

---

4. προσευχομενος: Or[1,198] ευχομ.

5. πασα δε et. Or[1,198] etc: A syr[sch] aeth και πασα ... P πασα | τη κεφαλη: D*FG om τη | αυτης cum ℵACD*FGLP al[20] Chr[271] Euthal[cod] Thdrt Dam al ... ς Ti εαυτης cum BD[c]EK al plu Or[1,198] | εν: L εαν (inepte)

6. κειρασθω (LP al κηρασθ.): B add η ξυρασθω | κειρασθαι: L al κηρ. | η ξυρασθ.: 37. om

7. η γυνη δε cum ℵ[c]ABD*FGP Isid[3,95] Thdrt (73. 118. Chr[4,74] η δε γυν.) ... ς om η cum ℵ*CD[c]EKL al pler Chr[273] Euthal[cod] Dam al | ανδρος: FG praem του

8. K om versum | F ουχ γαρ | ανηρ: 47. ο αν., item Chr[273] ex[mosc 1] ο αν. et αλλ η γυ.

9. Om versum aeth[rom]

10. οφ. η γυνη: H 17. 37. η γυ. οφ. | εξουσιαν et. Clem[970] ex Thdot (κελεύει τὰς γυναῖκας φορεῖν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς κεφ. διὰ τοὺς ἀγγ.) etc; *potestatem* d e f g vg Tert[marc 5,8] et[virgg vela 7. 17] Ambrst al ... Ir[37] (et[gr] et[int]) harl** Hier[ezech 44] Aug[genes 2 (1,682)] καλυμμα, *velamen*, item Or[int 3,54] *velamen et potestatem.* Cf Lc[brug]: „*Pro* potestatem *non scribas* velamen, *nec addas pronomen* suum *nomini* caput." (add *suum* fu harl* al) | δια τουσ: in editione codicis C male excidit τουσ

11. ουτε γυνη χωρ. ανδρος ante ουτε ανηρ etc cum ℵABCD*et[c]EFGHP al plus[10] it sah cop arm aeth Clem[591] Dam Ambrst Aug[genes 2] auct[sing cleric 522] ... ς (= Gb Sz) post ουτε ανηρ χω. γυν. pon cum D[b]KL al pler vg syr[utr] Ign[int pol 316] Chr[274] et[4,142] Thdrt al Pelag al | εν κυριω: Thdrt ad h. l. εν κοσμω (in comm non tractat)

12. ουτως ut ℵABCDEFGLP etc ... H al mu ουτω (ita ς) | δια της (H non om της, male omisit Montf): K f[scr] εκ της

πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. 13 ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; 14 οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν, 15 γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστίν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ.

16 Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον 22

13. *εν υμιν αυτοις* ut etiam fu** (ex emendatione Victoris) tol ... DE d e vg (et. fu* demid harl etc; am *vos autem iudicate*) Ambrst Pelag *υμεις αυτοι, vos ipsi* | *τω θεω προσευχεσθ.* cum ℵABCHKLP al omn^{vid} etc ... DEFG it vg *προσευχ. τω θεω.* Nec aliter syr^{utr} sah cop arm aeth

14. *ουδε* sine *ἡ* cum ℵABCD*FGHP 17. 46. 47. 73. 137. it vg syr^{sch} et^{p} txt cop arm Euthal^{cod} Dam$^{parall\,406}$ Amb$^{off\,1}$ (2,59) Ambrst al ... ς (Gb^{00}) praem *ἡ* cum DcEKL al pler sah syr^{p} ^{mg} Chr^{274} Thdrt Dam (ad h. l.) al | *η φυσ. αυτη* (Gb″) cum ℵABCD*et^{c}EHP 17. 37. 46. 73. 74^{vid} 120. 137. 178. a^{scr} Euthal^{cod} Dam ad h. l. et^{parall} ... ς (Sz confuse *ἡ αὐτὴ φύσις*) *αυτη η φυσ.* cum D^{b}KL al pler (arm? an om *αυτη*?) Chr^{274} Thdrt al; item *ipsa natura* d e f g vg cum pp^{lat} ... FG^{r}GG^{r} om *αυτη*. Cf et. Tert$^{coro\,mil\,6}$ „*Nec natura vos*, inquit, *docet.* | *οτι αν. μεν*: ℵ* add *γαρ*, sed iam ipse* ut^{vid} notavit, item cop add *γαρ* | *εαν*: D* *αν*

15. *δεδοτ. αυτη* cum ℵAB 17. al sat mu g syr^{sch} sah cop arm aeth Chr ^{274}txt Euthal^{cod}. Item CHP 37. 46. 68. 73. 74. 80. 109. a^{scr} d^{scr} f vg syr^{p} Dam ad h. l. et^{parall} Ambrst al *αυτ. δεδοτ.* ..... Gb^{00} Sz Ti om *αυτη* cum DEFG^{r}GG^{r}KL al plus^{45} d e Chr$^{275\,bis}$ Thdrt Oec. Cf et. Tert virgg vela^{7} „adiicit apostolus quod honor sit mulieris redundantia capillorum, quia coma pro operimento est.“

16. *αι εκκλησιαι* (et. d e g am fu**) ... f vg^{cle} fu* demid harl tol (sah? aeth?) Tert$^{virgg\,vela\,8}$ Cyp^{137} al *ecclesia*

17. *παραγγελλων ουκ επαινω* cum ℵC^{3} vid D^{c}EFG^{r}GKLP al pler d (sic, errat Sabatier) e g cop sah^{münt} Chr^{281} et^{3,293,295} Thdrt Dam al Sedul ... B (et* et***) *παραγγελλων ο. επαινων* ... Ln Ti *παραγγελλω ουκ επαινων* cum AC*FG 6. 10. 17. 31. 39. 46. 67** 73. 80. f g vg syr^{sch} (*hoc autem quod praecipiens sum, non tanquam laudans sum*) et^{p} arm aeth^{vid} Ambrst al ... D^{gr}* 137. sah^{woi} Euthal^{cod} *παραγγελλω ουκ επαινω* :: *παραγγελλων* minus aptum videbatur, praeceptum enim apostoli quod sequitur primas partes tenere existimabatur | L *οτι ουχ ειϲ* | *κρειϲϲον* cum ℵABCD*FGP 17. al Dam etc ... ς *κρειττον* cum D^{c} E(K?)L al pler^{vid} Chr^{281} Euthal^{cod} Thdrt | *αλλα* cum ℵABCD* (E *ἀλλ᾽α εἰϲ*) 37. al pauc^{vid} Euthal^{cod} ... ς Ln *αλλ* cum D^{c}FGKLP al pler Chr ^{281} Thdrt Dam | *ηϲϲον* cum ℵABCD* al^{vid} Euthal^{cod} etc ... ς *ηττον* cum D^{c}EKLP al pler^{vid} Chr^{281} Dam ... FG Thdrt *ἐλαττον*

ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε. 18 πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων
1, 11 3, 3 ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. 19 δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. 20 συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· 21 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. 22 μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλη-

18. *υμων*: 28. 42. 43. 52. 55. 63. 115. 119. 238. Thphyl om | *εκκλησια* absq artic cum ℵABCDEFGKLP al[30] fere Chr[282] Euthalcod Dam ... *ς* praem *τη* cum minusc sat mu Thphyl Oec (Thdrt *επι το αυτο* pro *εν εκκλη.*) | *εν υμιν υπαρχ.* cum ℵABCD[b]KLP etc (et. Or[cat 339] Euthalcod) ... D*[et]cEFG vg[cle] syr[utr] arm *υπαρχ. εν υμιν* ... am fu demid harl tol Or[int 2,301] Ambrst al om *εν υμιν*

19. *εν υμιν* pri et. Or[1,455] Chr[283] Euthalcod Thdrt Dam al Hier[tit 3] (4,438) etc; D[c]E sah cop Archel[3,594] post *ειναι* pon, 48. 72. al[2 scr] ante *αιρεσεις* ... D*FG d e f g vg Or[int 4,694] Cyp[197. 326] Aug[genes 2] (1,681) Ambrst al (et. Tert[praescr 4] „Et ideo *haereses quoque oportebat esse, ut probabiles quique manifestarentur*"; sed ibi etiam *εν υμιν* sec deest, nec satis accurate Pauli locus exscribitur, item[praescr 30] et[res carn 63]) om, hinc Gb[0] | *ινα* cum ℵACD[b]et[c]EFGKLP al fere omn f g syr[utr] cop arm Or[1,455] et[int 4,694] Epiph[905] Chr[283] et[2,316] et[3,288. 290. 294. 590. 605] Euthalcod Thdrt Dam al Cyp[197. 326] (Tert[praesc 4] et[res carn] vide ante) Hier (ut ante) al ... Ln *ινα* [*και*], Ti *ινα και* cum BD* 37. (sed * *και ινα και*) 71. d e vg sah Ambrst al | *γενωνται*: LP al pauc *γενονται* | *εν υμιν* sec et. Or[1,455] ed delar et[int 4,694] Chr[283] et[2,316] et[3,288. 290. 294. 590. 605] Euthalcod al Cyp[bis] al mu ... c Or[edd ante delar] (supplevit ex Philocal) Epiph[905] Chr[3,287] et[sem 288] et[libere 9,390] (qui ll. non valent contra rell) Dam semel (in txt habet, in comm om) Hier[tit] (ut ante) al pauc om, hinc Gb[0]

20. *ουν* cum ℵABCD[b]et[c]KLP al pler (17. *δε*) f vg Aug[ep 29] (2,50) Ambrst etc ... D*FG d e g Chr[284] (sed[3,294] *συνερχ. γαρ*) om, hinc Gb[0] (laudatur in eandem rem et. Clem[187], sed iste locus non probat: *μη πη αρα και ημιν, ωσ κορινθιοισ, ο αποστολοσ χαλεπηνασ ειπη· συνερχομενων υμων ουκ εστι κυριακ. δειπνον φαγειν.*) | *ουκ εστιν*: f vg Ambrst al *iam non est*, d e nil nisi *non* (om igitur *εστ.*) ... D*FG *ουκ ετι*, item g *iam non*

21. *προλαμβανει* cum ℵBCDEFGKLP al plu Clem[171] etc, item *praesumit* it vg Or[int 2,301] etc ... A 3. 31. 46. 106. 108. 114. 120. al fere[10] *προσλαμβ.* | *εν τω* (d Aug[ep 29] Ambrst *in manducando*) et. Clem ... DEFG *επι τω*, 3. 17. *εισ το*. Item e f vg *ad manducandum*, g *in manducandum*

22. *εισ το εσθ. κ. πινειν* (d e f g vg *ad manducandum et bibendum*) ... FG *φαγειν και πειν* | *ειπω υμιν* cum ℵABCDEFG 17. 37. 73. 80. it vg syr[sch]

σίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἴπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ. 23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον 24 καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν· τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 25 ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ

17 | 15, 3 | Lc 22, 19 s Mt 26, 26 ss Mc 14, 22 ss

sah cop go Bas$^{regg\,525}$ Cyr$^{nest\,111}$ Dam pp^{lat} ... ς υμιν ειπω cum KL al pler syr^{p} arm^{cdd} Thdrt al ... P arm aeth^{pp} om υμιν, aeth^{rom} Chr^{286} om τι ειπ. υμιν | επαινεσω cum ℵACDEKLP al omn^{vid} syr^{utr} sah (go^{vid}) Bas$^{regg\,525}$ Chr^{286} Cyr$^{nest\,111}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln επαινω cum BFG d e f g vg pp^{lat} | ὑμᾶς; ἐν τούτῳ etiam ς^{e} Gb Sz ... ς Ln ὑμᾶς ἐν τούτῳ; (ut CDLP d f etc)

23. απο του: FG απο tantum, DE παρα tantum (Bas$^{bapt\,650}$ ex$^{cdd\,2}$ παρα του) | κυριου: FG^{rg} g θεου | ιησους (2. 28. 29** 238. al$^{2\,scr}$ al aliq aeth Cyr$^{nest\,111}$ add χριστος. Cf Cyr$^{hr\,320}$) et. Cyp^{107} Ambrst al ... B 44. om | εν τη νυκτι η ... D*FG εν η νυκτι. Nec aliter d e f g vg Cyp Ambrst al *in qua nocte;* contra Promiss$^{3\,prom\,18}$ *ea nocte qua* | παρεδιδετο cum ℵAB*CDEFGK 17. 46. Dam ad h. l. ... ς παρεδιδοτο cum B^{3}LP al pler Bas$^{bapt\,650}$ Chr^{287} Euthal^{cod} Thdrt Dam$^{parall\,536}$ etc (Cyr nest παρεδοθη) | αρτον et. Bas$^{bapt\,650}$ Cyr$^{hr\,320}$ Cyr$^{nest\,111}$ Euthal ap Zacagn^{557} et Euthal^{cod} etc ... D*FG τον αρτ.

24. ειπεν sine λαβ. φαγ. cum ℵABC*DEFG 3. 17. 23* 31. 46* 57. 67** 70. 71. 73. 178. d e f g am fu al^{lachm} sah cop arm^{zoh} Bas$^{bapt\,650}$ Ath ap Thdrt$^{4,\,138}$ Cyr$^{nest\,111}$ Chr$^{3,\,295}$ (vv. 23—25 affert) Euthal^{zacagn} Dam $^{parall\,536}$ Cyp^{107} ..... ς (= Gb Sz) add λαβετε φαγετε cum C^{3}KLP al pler vg^{cle} demid tol harl (hi^{4} *accipite et manducate*) syr^{utr} go aeth^{pp} (et^{ro} tantum λαβετε) arm^{usc} (ut vg^{cle}) Cyr$^{hr\,320}$ (εκλα. κ. εδωκε τοις μαθητ. αυτου λεγων· λαβ. φαγ.) Euthal^{cod} Chr$^{287.\,288\,bis}$ et$^{7,\,883}$ Thdrt Dam ad h. l. Thphyl Oec Ambrst (ut vg^{cle}) | το υπ. υμων sine additam cum ℵ*ABC* 17. 67** arm^{zoh} Ath ap Thdrt$^{4,\,138}$ (sed Gall$^{5,\,169}$ edidit cum κλωμενον) Cyr$^{nest\,111}$ Fulg^{ep} adferrand (ap Gall^{11,342}. Componit ibi Fulg evglistarum et Pauli locos de coena sacra) ... ... ς (Gb^{0}) add κλωμενον cum ℵ^{c}C^{3}D^{b}et^{c}EFGKLP al pler d e (uterq *quod – frangitur*, item Ambrst) g (*quod - frangetur*) syr^{utr} go Bas$^{bapt\,650}$ Chr ad h. l. et$^{3,\,295}$ (το υπ. πολλων κλωμ.) et$^{7,\,883}$ Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{bis\,4,\,220.\,1218}$ (διδομενον η κλωμενον κατα τον αποστολον utroq loco) Dam ad h. l. et$^{parall\,536}$ al. Similiter D* add θρυπτομενον, item sah cop arm^{usc} Euthal^{zacagn} διδομενον, f vg Cyp^{107} (hi^{3} *quod – tradetur*). Cyr$^{hr\,320}$ post το σωμα nil addit, pergens: και λαβων το ποτηρ. | εισ την: FG om την. Ceterum ad ll. de coena sacra spectat et. Iust dial^{41} τύπος ἦν τοῦ ἄρτου τῆς εὐχαριστίας, ὃν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ πάθους οὗ ἔπαθεν ὑπὲρ – ἰησοῦς χριστὸς ὁ κύρ. ἡμῶν παρέδωκε ποιεῖν. Item fit$^{dial\,70}$.

Ex 24, 8 τὸ διαθήσω, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 26 ὁσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ. 27 ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ

---

25. *εν τ. εμω αιμ.* cum NBDEFGKL al pler etc (it vg Cyp etc *in meo sanguine;* Cyr^{nest} *εν τ. αιμ. τω εμω*) ... ACP 17. 23* 37. 46. 57. 73. 109. Euthal^{zacagn} *εν τω αιματ. μου* | A ab *οσακισ* transilit ad *οσακισ* incunte versu sq. Praeterea P^{vid} 37. 43. 46. 57. 70. 73. 74. 109. a^{scr} d^{scr} (aeth *facite tempore festi mei*) Bas$^{bapt\,650}$ Euthal^{cod} Dam$^{parall\,536}$ om *οσακ. εαν πινητε* | *εαν* cum NBC 17. al pauc Or^{3,194} Euthal^{zacagn} (ex^{cod} cryptoferr) Thdrt ... ς *αν* cum DEFGKL al pler Bas^{bapt} Chr^{288} Cyr$^{nest\,112.\ 114}$ Dam al

26. *γαρ*: A (vide ante) arm aeth^{utr} go om | *εαν* cum NABC 17. a^{scr} ... ς *αν* cum DEFGKLP al pler Bas$^{bapt\,650}$ Chr^{288} Euthal^{zacagn} Cyr$^{nest\,112.\ 114}$ Thdrt Dam^{bis} al | *το ποτηριον* sine additam cum ℵ*ABC*D*FG 17. 46. 80. 109. c^{scr} d e f g vg (et. am fu etc) sah arm Euthal^{zacagn} (sed cod cryptof add *τουτο*) Cyr$^{nest\,112}$ Dam$^{parall\,536}$ Cyp^{107} Ambrst Pelag ... ς (Gb^{00}) add *τουτο* cum ℵ^{c}C^{3}D^{b}et^{c}EKLP al pler tol syr^{utr} cop aeth go Bas^{bapt} Chr^{288} Nestor$^{cyr\,114}$ Thdrt Dam ad h. l. Phot$^{cat\,220}$ al Cyp^{109} | *αχρι* cum ℵ*B* ... ς Ln *αχρισ* cum ℵ^{c}AB^{3}C rell | *αχρ. ου* sine *αν* c ℵ*ABCD*FG 17. 31. 137. 178. Bas^{bapt} Cyr$^{nest\,112}$ et Nestor$^{cyr\,114}$ Chr mosc^{1} Euthal^{cod} et Euthal^{zacagn} ex^{cod} cryptof Dam^{bis} ... ς (= Gb Sz) add *αν* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler (sed nonnulli om *ου*) Chr^{288} Thdrt Phot$^{cat\,220}$ al

27. *εσθιῃ*: P 37. *εσθιει* ... FG *αισθειηται* | *τον αρτον* sine *τουτον* cum NABCDEFG 17. 46. 61. 73. 109. 177. 178. 179. o^{scr} it am fu demid harl marian tol sah syr^{p} et (sed add *κυριου*, item ar^{e}) syr^{sch} arm^{ed} Clem^{318} Bas$^{bapt\,654}$ Ps-Ath^{2,83} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,536}$ Cyp$^{19.\ 20.\ 149.\ 186}$ Or$^{int\,2,257}$ Cassiod^{42} al ..... ς (= Gb Sz) add *τουτον* cum KLP al pler vg^{clem} cop arm^{edd} aeth Chr^{289} Euthal^{cod} al | *η πι.* c. NBCDEFG KLP al pler it vg go syr$^{p\ mg}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et parall al Cyp^{quater} Ambrst al ... A 39. 46. 109. 1^{lect} syr^{sch} et$^{p\ txt}$ sah cop aeth Clem^{318} Ps-Ath^{2,83} Or$^{int\,2,257}$ Pel Cassiod^{42} al *και πι.* Ceterum Cassiod l. l. sic verba contexta adscribit: *Itaque quicumque manducaverit panem et biberit calicem, corpus et sanguinem Christi.*

πινῃ: L al pauc *πινει*, FG *πινηται* | *του κυριου αναξιωσ* (2. Bas$^{eth\,253}$ edd^{3} *αναξ. τ. κυρ.*) absque additam cum ABCD*EFGKP al plu it vg syr^{sch} sah cop arm aeth Clem^{318} Or$^{int\,2,257}$ (Or^{3,199} *ἡγίαζε γὰρ ἂν καὶ τὸν ἐσθίοντα ἀναξίως τὸν ἄρτον τοῦ κυρίου*) Bas$^{eth\,253}$ al mu Cyp quater al ... ND^{c}L al plus^{20} syr^{p} go add *του κυριου*. Cf et. Or^{3,500} o *επ αυτω* (i. e. *αρτω*) *ερμηνευσ λογοσ εστιν ο ωφελων τον μη αναξιωσ του κυριου εσθιοντα αυτον.* | *και του* cum NABCDEFGKLP al^{40} fere Clem Bas^{eth} Ps-Ath^{2,83} Chr^{289} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... ς (= Gb

κυρίου. 28 δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωποσ ἑαυτόν, καὶ οὕτωσ ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· 29 ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. 30 διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖσ καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. 31 εἰ δὲ ἑαυτοὺσ διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· 32 κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶ-

---

Sz) om *του* cum minusc utvid mu (2 ap Scri) Thphyl | *κυριου* (et. Clem Orint etc Cypquater etc): A 17. aethro Hierio vin 2 (4,218) *χριστου*

28. *ανθρωπ. εαυτον* cum ℵABKL al pler syrutr arm aeth (sah cop *ανθρ. δε δοκιμ. εαυτ.*) Clem318 Or4,373 Baseth 253 Chr292 bis Cyrador 421 Thdrt Dam ad h. l. al. Item 4. Or3,475 Chr2,785 *εκαστοσ εαυτον ... Ti εαυτον ανθρωποσ* (D* *ο ανθρ.*) cum CDEFGP 46. it vg (et pplat) go Euthalcod Damparall 536. Item 17. Orint 2,257 *εαυτον εκαστοσ.* Praeterea ℵc 2. Epiphcant 7,9 add *πρωτον*

29. *και πινων* sine additam cum ℵ*ABC* 17. sah aethro ... ς (Gb00) add *αναξιωσ* cum ℵcCc (sic, adde ad ed. meam) DEFGKLP al fere omn it vg syrutr cop arm go aethPP Baseth 253 etregg 472. 525 etbapt 654 Chr293 et8,316 et12,1004 (sed293 et8,316 *αναξ. του κυριου*) Euthalcod Thdrt Dam ad h. l. etparall 536 al Ambrst al. Cyrador 421 miscet vv. 27 et 29 *οσ αν εσθιη το σωμ. του κυρ. και πινη το ποτηρ. αυτου αναξιωσ, κριμα εαυτω εσθιει και πινει, μη διακρι. το σωμ. αυτου.* Nec aliter Fa *ο εσθιων τον αρτον του κυριου αναξιωσ, η πινων το αιμα αυτου, κριμα εαυτω εσθιει και πινει.* Item Caesar97 Quaestad antioch 242 add *αναξιωσ* ante *εσθιων.* Cf et. Or4,444 *ωσπερ ο αναξιωσ εσθιων τον αρτ. του κυρ. η πινων αυτου το ποτηριον, εισ κριμα εσθιει και πινει.* Item prov ap Mai8 (sed in codpatmio ea verba desunt) *ο δε αναξ. εσθιων το σωμα και πινων το αιμ. του κυρ. κριμα εαυτω* etc. Et Hil425 *Quem qui indigne acceperit, iudicium sibi acquirit.* | *κριμα*: Or4,444 Caes97 *εισ κριμ.*, item cop | *το σωμα* absq *κυρ.* cum ℵ*ABC* 17. 67** am* fu* harl* allachm sah. Praeterea aethro *si non sit pura anima eius* pro *μη διακρ. το σωμ.*, aethPP eadem habet sed praemissis *μη διακρ. το σω. του κυρ. ημων και ...* ς add *του κυριου* cum ℵcCcDEFGKLP al pler vg cle am** fu** demid harl** tol syrutr cop arm go Baseth 253 etbapt 654 Chr293 Euthalcod Thdrt Dambis (ut ante) al Ambrst al ... Cyrador *αυτου*, vide ante

31. *ει δε* (Gb″) cum ℵ*ABDEFG 17. 46. 109. g (*si autem*) go aeth Clem321 Augadim 8, 138. Praeterea *quodsi* d e f vg Orint 2, 301 Ambrst Pel al ... ς *ει γαρ* cum ℵcCKLP al pler syrutr sah cop arm Basregg 399 Chr294 et 1,933 etsaep Cyr 4,597 Euthalcod Thdrt Dam ad h. l. et1,272 al Augioh 22 etalib | *διεκρινομεν* et. Clem322 Basregg 399 Dam ad h. l. etc ... 37. 46. 47. 108* 109. al plus10 Basregg cod Chr294 etsaep Cyr 4,597 Thdrt Dam 1,272 al *εκρινομεν*

32. *υπο* et. Clem423 Basregg 399 et 463 etc ... FG *απο* | *του κυριου* cum ℵBC 17. 37. 72. 80. 178. Clem423 Dam ... ς Ln Ti om *του* cum ADEF GKLP al pler Basregg 399 et 463 etalib Caes30 Chr294 et8,249 et ap Dam

μεν. 33 *ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε.* 34 *εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.*

XII.

1 *Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.* 2 *οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγε-*
1 Io 4, 2 *σθε ἀπαγόμενοι.* 3 *διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· ἀνάθεμα Ἰησοῦς, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν· κύριος Ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.*

---

parall 676 Cyr$^{ioh\ 597}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam^{1,272} al | *συν τω κοσμω* et Peratae et Sim^{mag} ap Hipp^{125} et^{167} Clem^{423} etc ... FG g add *τουτω*, item d e f vg pp^{lat} *cum hoc mundo*

33. *μου* (et. it vg etc; errat Sab de d): G7** syr$^{p\ txt}$ (add enim *μου* c.*) arm Aug$^{ep\ 55}$ (2,127) Ambrst om

34. *ει* sine copula cum ℵ*ABCD*FG al^{10} it vg sah cop aeth Euthal^{cod} Cyp^{322} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *δε* cum ℵCD^{b}et^{c}EKLP al pler demid syr^{utr} arm Clem^{172} Chr^{295} et^{394} Thdrt Dam al | *κριμα*: K *κρισιν* | *συνερχησθε*: F al pauc *-εσθε* (F *-θαι*) | *διαταξομαι* cum ℵBCK LP al pler Chr^{295} etc ... ADEFG 37. 44. 47. al *διαταξωμαι*

XII. 1. *αδελφοι*: D*et^{c}(non item^{b})EFG 52. d e f g vg aeth Did$^{tri\ 66}$ Ath$^{lat\ 776}$ Ambrst al post *αγνοειν* pon | *ου θελω υμ. αγν.*^{2} *οιδατε*: syr^{sch} et ar^{erp} breviter *volo ut sciatis*

2. *οτι οτε* (Gb'' Sz) cum ℵABCDG^{r}EG^{r}LP al plus^{50} f g vg syr^{p} sah arm aeth^{utr} Bas$^{regg\ 492}$ Did$^{tri\ 66}$ Ath$^{lat\ 776}$ Chr$^{301.\ 304}$ Thdrt^{cod} al Vig$^{trin\ 12}$ Pelag ... ς (= Sz) *οτι* (omisso *οτε*) cum FG^{r}GG^{r}K^{mg} al mu d e syr^{sch} cop ar^{e} Ambrst. Atque etiam Ln *οτι* [*οτε*] ... ℵ* 1. 23. 37. 108. Euthal^{cod} Thdrt^{ed} Dam Aug$^{ps\ 66}$ (4,653) et$^{faust\ 21}$ (8,355) *οτε* (omisso *οτι*). Cf et. Or$^{int\ 2,350}$ „scribit apostolus: *Cum autem gentes essetis, idolorum forma euntes prout ducebamini.* | *τα αφωνα* (119. om) ... F^{gr} G *τα αμορφα* (g *ad simulacrorum formationes*) | D^{c}L al *ἂν ἤγεσθε*. Contra B^{3} al (item G ex emendatione ut^{vid}) *ἀνήγεσθε*. Cf Aug l. l. *quomodo ascendebatis.*

3. *εν πνευμ. θεου*: P om *θεου* | *λαλων*: DEFG^{r}G d e g (non item f vg m^{5} et^{10}) Hil$^{806.\ 963}$ Victorin^{ari} al (non item Aug$^{faust\ 21}$ et^{alib} Ambrst al) om | *ιησους* (Gb') cum ℵABC 6. 17* 46* 109. cop arm aeth^{utr} (etiam syr^{utr} ut^{vid}) Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 798}$ et$^{apolog\ 244}$ ... F 17** f m^{10} vg Cyr$^{ioh\ 9.\ 568}$ et$^{ador\ 261}$ Ath$^{lat\ 776}$ Did$^{lat\ 6,265}$ Hil^{cod} Ambrst al *ιησου* ... ς *ιησουν* cum DEGKLP al pler d e g harl sah syr^{p} mg graec Or^{1,232} et$^{cat\ 227}$ Chr^{305} Cyr$^{act\ 39}$ Thdrt Dam al Novatian^{3,312} Hil$^{963\ ed}$. Ceterum Cyr$^{ioh\ 568}$ *ουδεις γαρ λεγει αναθεμα ιησου, ει μη εν βεελζεβουλ, κατα*

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· 5 καὶ Ro 12, 6
διαιρέσεις διακονιῶν εἰσίν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· 6 καὶ διαιρέσεις
ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶ-
σιν. 7 ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ
συμφέρον. 8 ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας,
ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, 9 ἑτέρῳ πίστις ἐν

την του παυλου φωνην. Ibidem[9] *ει γαρ ουδεισ δυναται ειπειν ανα-θεμα ιησου, ει μη εν βεελζεβουλ.* Item alibi. | *κυριοσ ιησουσ* (Gb″) cum ℵABC 6. 17. 31. 46. 67** 73. 109. f vg syr[sch] sah aeth[utr] Or[1,232. 4,388. 421. 422. 456] (et[int 1,61] sed fluct lectio) Did[tri 66] Bas[spir 23] edd vet Epiph[863] et[2,7] Euthal[cod] Cyr[ioh 615. 1095] et[act 39] Amb[spir 612] Aug[faust 21] (8,355) Tichon[reg 8] ... *ς κυριον ιησουν* cum DEFG[r]GKLP al pler d e g m[10] syr[P] arm cop[vid] Ath[2,8] et[lat 1,775] Bas[spir 23] ex[cdd omn] et[1,322. 132] Dial[maced 475. 476] (Ath[opp 2]) Macar[7,129] Epiph[823] et[2,73] Chr[305] et[8,589] Thdrt Dam al Did[int 6,265] Amb[saep] Ambrst Aug[serm dom 2] (3,2,224. 235) al. Libere ut[vid] transponit Or[1,232]: *ουδεισ δυναται ειπειν· κυριοσ ιησουσ ει μη εν πνευματι αγιω, και ουδεισ εν πνευμ. αγιω* (corrige *θεου*?) *λαλων λεγει αναθεμα ιησουν, το αυτο ονομαζων αγιον πνευμα και πνευμα θεου.* Nil probat Eus[mai 26] *ουτωσ αδυνατον εστι κυριον ιησουν ειπειν* (adde *ει*?) *μη εν πνευματι αγιω.*

4. *το δε αυτο* et. Eus[ps 461] et[ad mari] ap Mai[302] Did[tri 60] Bas[spir 31] etc ... B Or[4,62] Eus[dem 174] et[ps 195] *το δ αυτο* ... Bas[2,583] *και το αυτο.* Cf et. Eus[marc 13] *αγνοων οτι διαιρεσεισ χαρισματων εισιν, ει και το αυτο πνευμα.*

5. *και διαιρεσεισ*: P om *και* | *και ο* (A* k[scr] om, sed suppl ipse A* ut vdtr) *αυτοσ* ... 17. 41. 73. 115. 119. d e f m[10] vg arm Ir[int 255] cdd Or[int 1,64] Eus[ps 195] Ath[542] (sed fluct lectio) et[lat 774] Epiph[901] et[2,73] Bas[spir 31] Cyr act[39] Chr[306] al Hil[806] (non item[964]) al mu *ο δε αυτοσ* | *κυριοσ*: d Ir[int] cod *deus*

6. *ο δε αυτοσ* cum ℵAKLP al pler (item DEFG *ο αυτ. δε*) al pler d e f g m[10] vg syr[utr] sah arm Eus[ps 195] (*ο δ αυτ.*) Bas[eunom 298] et[2,583] Did[tri 60] Ath[542] et[lat 774] Epiph[893] et[901] Cyr act[39] Chr[306] al mu Ir[int 255] Or[int 1,64] Hil[806. 964. 967] Aug[faust 21] et[alib] Ambrst al mu ..... Ti *και ο αυτοσ* cum BC 37. 46. 109. 137. Or[4,62] Euthal[cod] | *θεοσ* sine *εστι* cum ℵ*AC DEFGP al[10] (c[scr] add *χριστοσ*) d e f g m[10] (*dominus*) vg sah arm Eus ps 195 Bas[bis] Did[tri] Ath (et[lat]) Epiph[bis] Euthal[cod] Chr[306] al Ir[int] Or int Hil etc ... ς (= Gb Sz) praem *εστι* cum ℵ[c]KL al pler Or[4,62] Cyr act[39] Thdrt Dam, item B add post *ενεργων* | *τα παντα*: D* om *τα*

7. *εκαστω δε*: L 37. 238. om *δε* (non probant Clem[624] Eus[mar] ap Mai[302])

8. 9. K ab *αλλω δε* v. 8. transilit ad *αλλω δε χαρισμ.* Similiter al nonnihil transiliendo om.

9. *ετερω* (Or[4,266] et[cat rom 34] Did[tri 414 lib] *αλλω*) sine copula cum ℵ*BD*E FG 47. 67** d e f g m[10] vg syr[sch] arm Clem[624] Or[3,174. 4,284. 349] et[cat]

τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἑνὶ πνεύ-
ματι, 10 *ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ*
δὲ διάκρισις πνευμάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία

---

rom 34 et$^{int\ 4,649}$ Eus$^{marc\ 13}$ et^{174} Did$^{lat\ 271}$ Hil 165. 806 Ambrst al mu ... ς Ti add *δε*, Ln [*δε*] cum' ℵ^{c}AD^{b}et^{c}KLP al fere omnib sah cop syr^{p} Or 1,640 et 4,266 Eus$^{ps\ 316}$ et$^{marin\ ap\ Mai\ 302}$ Caes^{29} Did$^{tri\ 414}$ (sed^{libere}) et lat 267 Cyr$^{hr\ 77}$ et^{250} Chr^{307} Thdrt ad h. l. et$^{alibi\ ter}$ Dam al Hil^{964} Aug semel (sed plerumq non add; cf Sab) | *αλλω δε* et. Clem^{624} Cyr^{hr} bis Chr Thdrt al mu Hil^{964} ... DEFG it (et. m^{10}) vg Eus$^{ps\ 316}$ et$^{marc\ 13}$ arm Hil^{165} al mu om *δε* | *χαρισματα* (F*G* add *τα*) et. Clem al mu Hil$^{165.\ 806}$ (*dona*) al (m^{10} f *gratiae*, g *dona t gratiae*, sed g** *gratia*) ... d e g** vg Tert$^{marc\ 5,8}$ Hil^{964} Amb^{saep} Aug^{saep} al *gratia*, *donum*, *donatio* | *εν τω ενι* cum AB 17. 31. 67** 74. 80. a^{scr} d e f m^{10} vg Did tri 141. 147 Euthal^{cod} Baseuno 298 cdd Dam Hil^{806} et$^{964\ cod}$ Amb$^{ps\ 45,931}$ ac^{saepe} Aug^{saep} al mu ... ς *εν τω αυτω* cum ℵ^{c}B^{3}DEFGKLP al pler f sup graecis g cop Clem Cyr$^{hr\ 250}$ Baseuno ed Chr^{307} Thdrt al Hil$^{964\ ed}$ ... C* om *εν τω ενι πνευμ.*, item Eus$^{ps\ 316}$ (sed pergit *αλλω δε γενη γλωσσων και οσα αλλα* etc; Eus^{marin} praeterit *αλλω δε χαρ.* usq *πνευμ.*, item Bas^{3,305}) Tert^{marc} al (sed in pp vix hoc urgeri potest)

10. *δε* prim ... D*FG it vg arm Clem^{624} Hil$^{806.\ 964}$ al om | *ενεργηματα* et. Clem^{624} Or^{2,567} Eus$^{marin\ 302}$ Cyr$^{hr\ 250}$ Bas^{3,305} et$^{euno\ 298}$ Caes^{29} etc Aug^{saep} (sed non ubique) al ... DEFG *ενεργεια* (DE *-για*), item *operatio* it vg Hil^{bis} al mu. Praeterea 46. *ενεργειαι*, 19. *ενεργημα.* | *δυναμεων* et. Clem Or Eus^{marin} Bas^{3,305} et$^{euno\ 298}$ Caes etc Tert$^{marc\ 5,8}$ Hil^{964} et^{806} Aug^{saepe} Ambrst al ... DEFG d e f$^{sup\ graecis}$ (non$^{txt\ lat}$) g m^{10} Cyr$^{hr\ 250}$ Gaud$^{serm\ 9}$ *δυναμεωσ* | *αλλω δε προφ.* cum ℵACKLP al omn^{vid} syr^{utr} cop Or$^{cat\ 246}$ Eus^{marin} Caes Bas$^{euno\ 298}$ Cyr^{hr} Chr^{307} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln om *δε* cum BDEFG it vg Clem^{624} Eus$^{marc\ 13}$ Bas^{3,305} Tert$^{marc\ 5,8}$ Ambrst al mu | *προφητεια*: 46. h^{scr} al? Eus^{marin} Chr^{307} *-τειαι* | *αλλω δε διακρ.* cum ℵACKLP al omn^{vid} syr^{utr} cop Eus^{marin} Caes Cyr^{hr} Bas^{euno} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln om *δε* cum BDEFG it vg arm Clem Bas^{3,305} Tert^{marc} Ambrst al mu | *διακρισις* cum ℵCD*FGP 17. d e f g m^{10} vg syr^{sch} sah (dedit Münt) arm (aeth^{libere}) Clem Or$^{cat\ 226}$ (*το χαρισμα της διακρισεως του πνευματος*) Bas$^{euno\ 298}$ Tert$^{marc\ 5,8}$ Hil rell omn ... ς Ln Ti *διακρισεισ* cum ABD^{gr} c K^{sil} L al pler syr^{p} cop Eus^{marin} Bas^{3,305} Caes Cyr^{hr} Euthal^{cod} Chr^{307} Thdrt al | *ετερω* sine *δε* cum ℵ*BDEFGP 119. l^{scr} al? it (et. m^{10}) vg Clem Caes Tert$^{marc\ 5,8}$ rell ... ς Ti add *δε* cum ℵCACKL al pler syr^{utr} cop arm Eus$^{ps\ 316}$ et$^{marin\ 302}$ Cyr^{hr} Baseuno (*αλλω δε*) Euthal^{cod} Chr^{307} Thdrt al | *αλλω δε* usq *γλωσσων*: BK 109. d^{scr} k^{scr} al^{vid} Eus^{marin} om | *αλλω δε* et. Clem Caes etc ... D* d e f m^{10} vg arm Tert$^{marc\ 5,8}$ Hil$^{165.\ 864}$ et^{alib} al mu (sed non Hier$^{qu\ 9}$ ad hedib) om *δε* | *ερμηνεια* (*-εια* ℵCD^{c} etc; AD*FGLP etc *-ια*) cum ℵCD^{c}EF GKLP al omn^{vid} Clem Caes Baseuno Cyr^{hr} Euthal^{cod} etc ... Ln *διερμηνεια* cum AD* (:: cf 12, 30. 14, 5. 13. 27. 28). Perrexerat D^{gr*}

γλωσσῶν· 11 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, 27 6, 15 Ro 12, 4 s πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἕν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός· 13 καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε Ga 3, 28 ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. 14 καὶ γὰρ τὸ

---

per incuriam γενη, sed et uncis et punctis notatum est. ... m[10] Vig varimad Cassiod *interpretationes*

11. παντα δε ταυτ. cum ℵABCKLP al fere omn m[10] syr[utr] Clem[624] Eus marin[303] Chr[hr 250] Did[tri 142. 147] Ath[705] Caes[29] Chr[307] Euthal[cod] Thdrt ad h. l. et[243] et[4,390] Dam al Hil[806] Aug[saepe] al (Or[int 4,618] *omnia autem* omisso ταυτα) ... DEFG 46. d e f g vg cop go arm Ius[trect fid 6] Or[3,350] Base[uno 298] Did[tri 61] Ath[523. 544] Cyr[thes 84] Thdrt[4,13] Chr[2,555. 556] Hil[965] Ambrst al παντ. δε παντ. | το εν et. Ius[trect fid] Clem Eus[marin] Bas euno Cyr[hr] Did[tri ter] Ath[ter] Chr[2,555. 556] Cyr[thes] Thdrt ad h. l. et[243] Dam al ... D*FG 119. arm Ign[intpol 264] Or[3,350] Chr[307] et[2,739] Severian 6,510 (in Chr[opp]) om το | ιδια et. Ius[trect fid] Clem Eus[marin] Ath[ter] Did[ter] Cyr[hr] Bas[2,133] Caes al mu Aug[saepe] (*dividens propria singulis*) Hier[pelag 1] (4,2,494 *dividens singulis unicuique*) al (et. syr[p mg] graec) ... D* (διερουμενα pro διαιρ. ιδια) FG d e f g m[10] vg syr[sch] arm Bas[2,583] et[euno 298] Epiph[414. 476. 782] Or[3,350] (χωρηγουν εκαστω) et[int 1,64] Did[lat 271] Hil[965] (non item[cod?]) Amb[fid 2,479] et[alib]) Hier[saep] Ambrst al om

12. γαρ et. Hipp[prov] ap Mai[74] Hil[966] etc: K a[scr] arm aeth om | και μελη: D*FG[rG] d e g go Hipp[prov] Hil Tichon[reg 1] | μελη δε | πολλα εχει cum ℵABCP 17. 37. 73. 118. arm Hipp[prov] Euthal[cod] Thdrt ad h. l. Hier Iovin 2 (4,2,216) ... ς Ti εχει πολλα cum DEFGKL al pler it vg syr[utr] go Chr[314] Thdrt[2,101] Dam al Hil Ambrst al | τα μελη του: D* d e go Hil Ambrst Tich τ. μελ. εκ του (d e *de corpore uno*, Hil etc *ex uno corpore* | του σωματος sine additam cum ℵ*ABCFGKLP 10. 17. 23. 31. 73. 115. 119. 122* 137. d[scr] f g vg syr[utr] cop arm aeth Chr[314 sem] et[315] Euthal cod Thdrt ad h. l. al Hier[Iovin 2] Aug[ps 30] et[ps 67] etalib al ... ς (= Gb[00] Sz) add του ενος cum ℵ[c]DE al pler (178. praem) d e sah[münt] go Chr 314[sem] Thdrt[2,101] Dam, item (*ex uno corpore*) Hil Ambrst Tich | χριστος: C κυριος

13. εν ενι: 57. al aliq d e (hi[2] *nam et uno spiritu*) Clem[117] om εν. Item FG[rG] g om εν | εις εν: D[gr*] (confuse) εις εσμεν εν | εν πνευμ. (ante εποτισθημ.) cum ℵ(A)BC*D*FGP 17. 47. 73. 80. 137. d[scr] d e g am fu harl (hi omnes *unum spiritum potati sumus* vel *potavimus*, g sub *aut potabimur*) et (*uno spiritu*) demid tol, atque etiam (vel *unum spir.* vel *uno sp.*) syr[utr] cop arm aeth go Ign[intpol 264] Ath[533. 554] Did[tri 147. 174. 261. 272. 278] Chr[316] Euthal[cod] Augfaust[21] Ambrst al ... ς (Gb[0]) praem εις cum D[c]EK(L) al pler vg[cle] (*in uno spiritu*) Thdrt ad h. l. et[2,101] Dam. Praeterea as[cr] 134. 139. 178. 179. al fere[20] εις (al[2] om) εν πομα εποτισθ. (Mac[hom 4,12] και παντες, φησι, το αυτο πομα επο-

σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος ἀλλὰ πολλά. 15 ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. 16 καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. 17 εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; 18 νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. 19 εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; 20 νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. 21 οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω· 22 ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά

τισθ.), item syrp *unum potum* (in mg^{graec} *πομα*) *bibimus*, Clem^{117} *ενι ποματι επιομεν*, 18* 20. 63. 113** 121. 123. *εν (δϊνε εισ εν) πομα εποτισθ. εισ εν πνευμα*, L 21. 39. 116. *εισ εν πνευμα εφωτισθημεν*, A vero *εν σωμα εσμεν*

15. *ουκ εστιν*: ℵ* *ουκ ειμι*, sed^{a} vel ipse* correxit

16. *και*: et. Or$^{int\,3,61}$ Aug$^{ps\,87}$ (^{4,930}) Pel al; item Aug$^{faust\,21}$ *Vel si* ... D*E d e go Ambrst om | *οτι*: P 114. Chr$^{mosc\,1}$ om. Ceterum ad finem versuum 15 et 16 punctum posuimus (ut etiam Ln, nec aliter voluit Wtst), contra ς Gb Sz interrogationis signum.

17. *οφθαλμοσ*: D* o *οφθ.*

18. *νυνι* cum ℵCD^{b}et^{c}KLP al pler Chr^{318} bis Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln *νυν* cum ABD*FG 73. 119. l^{scr} Thphyl. Cf autem Etymologic: *τὸ νῦν κατ' ἔκτασιν τοῦ ι γίνεται νυνί, καὶ διαφέρει τοῦ νῦν· τὸ μὲν γὰρ νῦν καθόλου ἐπιρρηματικῶς τάσσεται ἐπὶ τῶν τριῶν καιρῶν, τὸ δὲ νυνὶ ἐπὶ μόνου τοῦ ἐνεστῶτος*: ad quam sententiam cf Steph. Thes. vol. 5. p. 1609. | o *θεὸσ εθετο*: 17. f vg (non item d e g) Or$^{1\,3,617}$ (non item$^{int\,3,61}$ nec^{4,648}) *εθετ. ο θε.* | *εν εκαστον*: K praem (per-peram) *εισ*

19. *τα παντα* cum ℵACDEKLP al fere omn Chr$^{318.\,319}$ Euthal^{cod} Thdrt^{bis} Dam etc ... BFG 17. om *τα*, hinc Ln [*τα*]

20. *νυν δε* cum ℵABCDEKL al pler Chr^{319} Thdrt Dam al ... FGP 32. 47. 67. 80. 114. Chr^{318} Thphyl *νυνι δε* | *μεν* cum ℵACD^{b}et^{c}EFGKLP al pler f g vg etc ... BD* 73. 114. d e arm go Aug$^{ps\,87}$ et$^{faust\,21}$ om; hinc Ln [*μεν*]

21. *ου δυν. δε* cum ℵBDEKL al plu d e vg (et. am fu** etc) syrp go Chr ^{324} bis Thdrt Dam al Ambrst Aug$^{faust\,21}$ al ... Gb Sz om *δε* et Ln [*δε*] cum ACFGP 17. 37. 137. al^{20} f g fu* demid syr^{sch} cop arm aeth Euthal^{cod} Aug$^{ps\,87}$ al | *ο οφθαλμ.* cum ℵABCDEFGLP al plus^{40} Or^{3,602} Bas$^{spir\,52}$ Chr^{324} Euthal^{cod} etc ... ς (= Gb Sz) om o cum K al mu^{vid} arm Thdrt^{4,572} Thphyl^{txt} (non item^{com})

ἐστιν, 23 *καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει,* 24 *τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺς τιμήν,* 25 *ἵνα μὴ ᾖ σχίσματα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη.* 26 *καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συνπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλος, συνχαίρει πάντα*

---

23. *και* α: FG^{r}G^{gr} *και* o (non mutatis sqq) | ς^{e} 1624. 1633. (non amplius 1656.) *ατιμωτερα*, ut etiam L 37. al aliq | *ειναι του σωματος*: DEFG al^{2} it vg Dam pp^{lat} pler (sed non Aug$^{faust\,21}$ et^{29}) add *μελη* vel post *ειναι* vel (ut 17. Dam f vg) ante *ειναι* | *εχει*: FG^{r}G^{gr} *εχειν*

24. *εχει*: DEFG^{r}G^{gr} d e syr^{sch} add *τιμησ* | *αλλα* cum ℵABCDEL al mu (5 ap Scri) Mcion$^{epiph\,320}$ et^{361} Dam ... ς *αλλ* cum FGK^{sil} al plu Chr^{326} Thdrt al | *ο θε. συνεκερ.* et. Mcion^{epiph} etc ... A *συνεκ. ο θε.* | *το σωμα* (ℵ^{c}): ℵ* om *το* | *τω υστερουμενω* cum ℵ*ABC 17. 57. 67** Melet epiph$^{377\,init}$ Dam ... ς Ti *τ. υστερουντι* cum ℵ^{c}DEFGKL al pler Or^{4,198} Dial^{869} Chr^{326} Euthal^{cod} Thdrt Antio^{1153} al | *περισσοτεραν δουσ τιμην* et. Or (sed *διδουσ*) Dial etc ... B *τι περισσοτερον δουσ*

25. *σχισματα* cum ℵD*FGL 47. 74. 109. a^{scr} al plus^{30} (7 ap Scri) g fu (harl* *sint scisma*) arm Bas^{2,216} Antioch^{1153} Dam Thphyl Aug$^{contin\,6,811}$ et^{nat} boni^{8,509} et$^{faust\,29}$; ^{8,444} Sedul ... ς Ln Ti *σχισμα* cum ABCD^{b}et^{c} EK al plu d e f vg syr^{utr} cop Or^{4,198} Chr^{326} Thdrt Oec Aug$^{faust\,21}$; ^{8,355} Ambrst al :: minus aptum videbatur *σχισματα* de corpore dici | *το αυτο* (et. d e f g vg *id ipsum*) et. Or^{3,617} et^{4,198} etc: D^{gr*}FG^{r}G^{gr} arm *τα αυτα* | *μεριμνωσιν* et. Or^{bis} etc: DEFG Thphyl^{mg} *μεριμνα*

26. *ειτε* pri cum ℵACDEKL al fere omn vg^{cdd} ap^{lachm} (*si quidem*) syr^{sch} (*ut quando*) cop Bas^{2,216} Chr$^{328.\,329}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Similiter 31. *ει*, Cyp$^{21.\,70.\,99}$ (*Si patitur*) et Aug^{saep} (*Quia si*) *si* posteaque *et si*. Cf et. Or^{1,214} *οὐ μόνον ἐνταῦθα τοῦ· ει πασχει μελοσ εν, συμπασχει παντα τα μελη, και ει δοξαζεται μελοσ εν* etc; item Eus$^{dem\,15}$ *καὶ τό· ει πασχει εν μελοσ, συμπασχει παντ. τα μελη*, nil praeterea; ita etiam Thdrt^{4,1127} et^{alib} *ει γαρ πασχει εν μελοσ* etc, quae quidem certe contra *ει τι* testantur. Libere et. Or^{2,640} *οι πιστευοντεσ εισι σωμα χριστου και μελη εκ μελουσ· εαν δε πασχη μελοσ εν, συμπασχει πα. τα μελη, και εαν δοξαζηται μελ. εν, συνδοξαζεται* etc. Item bis *εαν* Bas$^{regg\,474}$ ..... Ln *ει τι* cum BFG d e f g vg syr^{p} arm Ambrst al | *εν* et. Or$^{1,214.\,2,640}$ Eus$^{dem\,15}$ Bas^{2,216} et$^{regg\,474.\,476}$ al Cyp^{ter} etc (sed Or^{1,214} *μελ. εν*, Cyp$^{21.\,99}$ *membrum unum*) ... A om. Similiter sed liberrime Or^{4,198} *ει τινα ευπαθειαν εχει μελοσ, συνευπαθηση παντα* etc | *συνπασχ-* cum ℵAB*CDEFG ... ς Ln *συμπ-* cum B^{3}K^{sil}L al certe pler | *μελοσ* sec loc sine *εν* (et. Ln$^{ed\,min}$) cum ℵ*AB Thdrt^{4,1208} ... ς Ln$^{ed\,mai}$ Ti praem *εν* cum ℵ^{c}CDEFGKL al omn^{vid} it vg syr^{utr} cop arm aeth Or^{1,214} (*μελοσ εν*) et^{2,640} (ut ante) Bas^{2,216} et$^{regg\,474}$ Chr$^{329\,bis}$ Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. Dam al Cyp^{ter} (sed^{bis} *membr. unum*) etc | *συνχαι-* cum AB*CDEFG 37. ... ς Ln *συγχ-* cum ℵB^{3}K^{sil}L al pler

12 τὰ μέλη. 27 ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους.
9. 10 Eph 4, 11 28 καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. 29 μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; 30 μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύου-
14, 1 σιν; 31 ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

---

27. *εστε σωμα* et. Or^{3,640} 4,197 et^{int} 3,61 et^{alib} (et^{cat} 162 *και παντες εστε σωμ. χριστ.*) Eus^{dem} 467 et^{ps} 53 ac^{saep} etc ... FG^{rG} g Amb^{luc} 15, 1461 (non item$^{17, 1476}$) *σωμα εστε* | *μερους* et. Or$^{3, 640}$· 4, 197· et^{int} 4, 564. 600 Eus^{dem} 467 et^{ps} 143. 370 et^{alib} Bas^{2,216} Chr^{333} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{2, 101}$ Dam al (Thdrt sic: *ου γαρ ημεις μονοι, αλλα παντες οι κατα την οικουμενην πεπιστευκοτες· δια τουτο γαρ το εκ μερους προστεθεικεν.* Similiter alii explicant.) ..... D* d e f vg syrP (sed^{mg} *μερους*) arm Or^{2,640} Eus^{ps} 53 Epiph^{707} Thdrt$^{1, 1200}$ Severian^{cat} 243 Procl 698 (Gall^{9}) Ambrst al (sed Amb^{luc} 15 et^{17} *ex membris;* Hil^{967} Aug^{ioh} 21 om) *εκ μελους.* Sic Severian l. l. (*ουκ ειπεν μελη εκ μελων, αλλα μελη πολλα εκ μελους ενος· μελος γαρ η κεφαλη του ολου σωματος.*)

28. *τριτον*: D^{gr*} add *δε*, 37. Or^{3,501} (non item^{int} 600 nec^{cat} 245) praem και | *επειτα* pri: syrP mg graec *ειτα* | *επειτα* sec cum ℵABC 17. 39. 73. 74. 93. Bas^{3,34} Cyr^{hr} 298 Chr^{333} Euthal^{cod} Cyr^{act} 40 Dam. Videntur etiam agnoscere qui bis *deinde* habent Aug^{gest} pelag 10, 209 Ambrst ... ς *ειτα* cum KL al pler Thdrt Thphyl Oec. Item^{vid} f vg quum habeant *deinde - exinde* ... DEFG d e g Hil^{967} Amb$^{ps 118, 1250}$ et$^{spir 2}$ (662. 663) om | *αντιλημψ-* cum ℵAB*D*FG ... ς *αντιλημψ-* cum B^{3}CD^{c}EKL al omn^{vid} | *γενη* (ℵ^{a}): ℵ* om (per manifestam incuriam) | *γλωσσων*: vg^{cle} harl** tol (demid) syrP arm Ambrst (sed fluct lectio) Pelag add *interpretationes* (demid *-onem*) *sermonum.* Cf huc Luc^{brug}: *Correctoribus visum non est omittere* interpretationes, *quamvis Graeco consentanee ab aliis libris omittatur.*

31. *τα χαρισμ.*: FG om *τα* | *τα* sec: in F supra scriptum est | *μειζονα* cum ℵABC 5. 6. 10. 17. 31. 37. 39. 67** 73. 137. 213. am aeth^{utr} Or 3, 647· 4, 418 et^{cat} 94 et^{int} 4, 649 Philea (ap Routh^{4,88} ex Eus^{hist} 8, 10) Thdor mop ex^{cat} 246 Euthal^{cod} Cyr^{thes} 84 Thdrt^{comm} Dam ad h. l. et^{parall} 634 Hier^{iovin} 2 : 4, 2, 216 et^{pelag} 1 : 4, 2, 494 et^{naum} 1 : 3, 1559. Habent enim Or^{int} 4, 649: *apud Paulum - dicentem: Aemulamini autem dona maiora, magis autem ut prophetetis* (cf 14, 1), item Phileas ap Eus: *ζηλωσαντες τα μειζονα χαρισματα οι χριστοφοροι μαρτυρες*, item Thdor^{mop} *αντι του· ολως γαρ εφιεσθε των μειζονων χαρισματων· ει ουτως εφιεσθε, εγω υμας επι ταυτα προοδηγησω. τουτο γαρ επηγαγεν· και ετι καθ υπερβολην* etc ..... ς *κρειττονα* (DEFG etc *-σσονα*) cum DEFGKL al

XIII.

1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάναι, 14, 3 ss

---

longe plu d e f g vg (exc am) cop^{vid} arm Or^{4,77} et$^{int\,2,\,141}$ Chr^{337} Severian$^{cat\,246}$ Thdrt^{txt} Dam$^{p\,arall\,353}$ et^{532} Phot$^{cat\,247}$ Thphyl Ambp$^{s\,36,378}$ et$^{vidui\,5,194}$ Ambrst al (cf et. Tert$^{uxor\,1,3}$ *„et meliorum donationum sectatores simus*). Ex illis habent Or^{4,77} *το υπο παυλου προστεταγμενον· ζηλουτε τα χαρισμ. κρειττονα, μειζονα δε των χαρισματων το και παντων προτεταγμενον* etc, item$^{int\,2,\,141}$ *dicens: Aemulamini autem dona meliora, magis autem ut prophetetis;* Chr vero: *και ουκ ειπε „τα μειζονα“, αλλα „τα κρειττονα“* etc, quae repetit Thphyl. | *και ετι* (G *ετει*, D^{gr*} *ειτι*, F^{gr} *ειτει*): FG d e g m^{16} (*Item ad Cor. prima: Adhuc* etc) syr^{sch} om *και* | *υμιν δεικνυμι* (A *διγνυμ.*, 17. *δεικνυω*): F^{gr}G g *δεικν. υμιν*

XIII. 1. *γεγονα χαλκοσ* usque *αγαπ. δε μη εχω* (v. 2.): ℵ* om, suppl^{a} | *γεγονα* et. Or$^{cat\,250}$ et$^{int\,2,\,176}$ (Or$^{4,\,121}$ *-γεγονε χαλκοσ ηχων*) Bas$^{3,303.\,2,228}$ et^{alib} Chr^{338} Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ etc (f vg *factus sum velut*, item Aug ioh^{6} *fact. sum tamquam*, etc) ... D*E* *εν ειμι*, item F^{gr}G *εν ειμι η*, d e g m^{16} Ambrst *in* (g m Ambrst om) *unum sum ut* (Ambrst *velut*) | FG *χαλικοσ* | *αλαλαζον* cum ℵ^{a}BCFGKL etc (syr$^{p\,mg\,gr}$ *αλλαλαζον*) ... A DE 17. d^{scr} *αλαλαζων* (item 8^{lect} *κυμβαλοσ αλαλαζων*)

2. *και εαν* pri loc cum ℵ^{a}BDEFGL al fere omn Bas^{3,303} Ephr^{333} Chr^{339} Euthal^{cod} etc ... K *και αν* ... Ln *καν* cum AC 17. 31. Bas^{2,228} Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ | *προφητειαν* cum ℵ^{a}ABCD^{3}FGK^{sil} al pler .... D*L al pauc *-τιαν* | *ειδω* (*noverim* d e f g m^{16} vg) ... AD* 17. 47* 72. al aliq Ephr^{333} Bas$^{bapt\,665}$ Dam$^{p\,arall\,353}$ *ιδω* ... FG *ουδα* (pro *οιδα*) | *παντα*: FG *τα παντ.* | *και εαν* sec loco cum ℵCDEFGKL al fere omn Ephr^{333} Chr^{339} Euthal^{cod} etc (al pauc Bas^{3,303} *και εχω*, item f vg; 47. Bas^{2,228} *και* tantum omissis *εαν εχω*) ... Ln$^{ed\,min}$ *καν* cum AB 17. 31. Clem^{614} Or^{4,427} et$^{cat\,251}$ Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ | *μεθισταναι* cum ℵBDEFG 17. 19. 31. 37. 43. 44. 48. 52. 55. 73. al pauc Clem Cyr$^{fest\,pasch}$ Thphyl ... Method^{733} Bas^{3,303} *μεθισταν* ... ς Ti *μεθιστανειν* cum ACKL al pler Or$^{3,576.\,579}$ et$^{cat\,251}$ Bas^{2,228} et$^{bapt\,665}$ Ephr^{333} Chr^{339} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{p\,arall\,353}$ Oec | *ουθεν* (Gb″) cum ℵABCD^{c}L al sat mu (10 ap Scri, 5 ap Mttb) Clem^{614} Ephr^{333} et^{2,112} Bas^{2,228} ex$^{edd\,plu}$ et$^{bapt\,665}$ Euthal^{cod} Macar$^{hom\,26}$ (Gall^{7,99}) Dam ad h. l. et$^{p\,arall\,353}$ al ... ς^{e} Gb Sz (non ς) *ουδεν* cum D*FGK^{sil} al permu Clem^{166} Method^{733} Macar$^{hom\,27}$ (Gall^{7,107}) Bas^{3,303} Chr^{339} Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ Thdrt al. Ceterum cf Phryn$^{ecl\,181}$: *οὐθείς, διὰ τοῦ θ, εἰ καὶ χρύσιππος καὶ οἱ ἀμφ᾽ αὐτὸν οὕτω λέγουσι, σὺ δὲ ἀποτρέπου λέγειν· οἱ γὰρ ἀρχαῖοι διὰ τοῦ δ λέ-*

ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. 3 *καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν ὠφελοῦμαι.* 4 *ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρη-*

γουσιν, οὐδείς. Ad quae uberius adnotantem vide Lobeckium. In Steph. Thes. 5, 2373 exempla formae *ουθεν* ex papyris afferuntur. *ειμι*: A *ωφελουμαι*, item Amb$^{luc\ 13,\ 1453}$ et$^{ps\ 45,\ 929}$ al *nihil mihi prodest*

3. *και εαν* pri loc cum NDEFGKL al pler Ephr^{333} Bas$^{bapt\ 665}$ Chr^{339} Thdrt al ... Ln *καν* cum ABC 17. al pauc Clem^{614} Or$^{cat\ 252}$ Bas$^{3,\ 303}$ Cyr$^{4,\ 754}$ et$^{fest\ pasch\ 85}$ Dam | *ψωμισω* cum NABCDEFGL al longe plu Clem^{614} Or$^{cat\ 252}$ Ephr^{333} Bas$^{3,\ 303}$ et$^{bapt\ 665}$ Chr^{339} Euthal^{cod} Cyr^{bis} Thdrt Dam ad h. l. al ... ς^{e} (non ς Gb Sz) *ψωμιζω* cum K^{sil} al vix mu (nullius ap Scri) Dam$^{parall\ 353}$ | *και εαν* sec loc cum ℵ (B *και αν*) DE FGKL al pler (Meth^{733}) Ephr^{333} Bas$^{bapt\ 665}$ Chr^{339} Thdrt al ... Ln *καν* cum AC al? Or$^{cat\ 252}$ Cyr$^{4,\ 754}$ Dam ... Bas$^{3,\ 303}$ Chr$^{mosc\ 2}$ Cyr$^{fest\ pasch}$ *και* tantum | *παραδω*: FG *-δωσω* | *καυθησομαι* (Gb΄) cum DEFGL al permu (6 ap Scri, 9 ap Mtthaei; Wtst al neglexerunt) Bas$^{bapt\ 665}$ Euthal^{cod} Cyr$^{4,\ 754}$ Max$^{1,\ 545}$. Item *καυθησωμαι* CK al plu Or$^{cat\ 252}$ Ephr^{333} Chr^{339} (sed$^{mosc\ 1}$ *-σομαι*) Cyr$^{fest\ pasch\ 85}$ Thdrt Dam al. Clem^{614} *παραδουσ το σωμα ινα καυθησεται*, Bas$^{3,\ 303}$ *καυθη*, Meth^{733} *και εαν το σωμα μου πυρι παραδωσω*. Confirmant eandem lectionem (*καυθησ-*) d e f g m^{16} vg syr^{utr} cop arm aeth go Tert$^{prax\ 1}$ (*quando etsi corpus suum tradidisset exurendum, nihil profecisset, dilectionem dei non habens*) Cyp$^{199.\ 304}$ Rebapt^{13} (Gall$^{3,\ 368}$) Augioh^{7} et^{13} ac^{saep} Ambrst al mu Iac$^{nisib\ 17}$ ..... Ln *καυχησωμαι* cum NAB 17. aeth^{ro} (cop^{ms}? ap Mill et Wtst) Ephr$^{2,\ 112}$ (*-σομαι*). Inprimis cf Hier$^{gal\ 3:\ 4,\ 307}$ (Vallars$^{7,\ 517}$) *Si tradidero corpus meum ut glorier* etc; ibidem^{308} (Vall^{518}) *Scio in Latinis codicibus, in eo testimonio quod supra posuimus:* Si tradidero corpus meum ut glorier, ardeam *habere pro* glorier; *sed ob similitudinem verbi, qua apud Graecos* ardeam *et* glorier, *id est* καυθήσομαι et καυχήσομαι, *una litterae parte distinguitur, apud nostros error inolevit. Sed et apud ipsos Graecos exemplaria sunt diversa.* Rursus idem$^{isai\ 58:\ 3,\ 428}$ (Vall$^{4,\ 688}$): *Apostolus si etiam corpus suum tradat martyrio ut* ardeat, *sive* glorietur (*utrumque enim fertur in exemplaribus*) *absque dei caritate* etc :: at vdtr potius *καυχησωμαι* (*-σομαι*) per errorem ex *καυθησομαι* fluxisse. | *ουθεν* (et. Ln$^{ed\ min}$) cum NA 17. 31. 73. (Bas$^{reg\ f\ 28}$ ex^{ms} ap Wtst?) ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti *ουδεν* cum BCDEFGKL al pler Ephr^{333} et$^{2,\ 112}$ Bas$^{bapt\ 665}$ et$^{epp\ 303}$ Chr^{339} Euthal^{cod} Cyr$^{4,\ 754}$ et$^{fest\ pasch\ 85}$ Thdrt Dam al

4. *χρηστ. η αγαπη, ου ζηλοι η αγαπη, ου* etc (ita et. Ln): praeeunt hanc distinctionem D et d stichorum ratione, Antioch^{1180} Dam ad h. l. ℵ sic: *η αγαπη | μακροθυμει χρηστευεται | η αγαπη | ου ζηλοι | η αγαπη || ου περπερευεται* | etc, ita ut in utrumq modum distingui liceat. In B tertia manu sic distincta singula: *η αγ. μακροθυμει· χρηστευεται· η αγαπη ου ζηλοι· ου περπερευεται·* etc. Patres plurimi modo inferunt singulis quae praedicantur nomen *η αγαπη*, modo auferunt: vide post ... ς Ti *χρηστευεται· η αγ. ου ζηλοι· η αγ. ου*

στεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συνχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· 7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. 10, 24 Phl 2, 4

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργη-

περπερευεται, ου etc. Hanc distinctionem confirmat Or$^{cat\,252}$. | η αγαπη sec loc: 41. 71. Clem^{251} Or$^{int\,4,532}$ Bas$^{regg\,482}$ Chr^{349} Thphyl Tert$^{pat\,12}$ om; Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ (non item^{95}) Cyp$^{199.\ 252.\ 259.\ 304}$ Aug$^{serm\ 5,1349}$ (non item^{alibi}) al η αγαπ. χρηστ. η αγαπ. ου ζηλοι (addunt igitur η αγαπ. ante χρηστ., sed servant etiam post) | η αγαπη tert loc cum ℵACDEFGKL al pler d e g m^{16} syr^{utr} go Or$^{cat\,253}$ (item sed affert tantum η αγαπη ου περπερ. Or$^{2,591.\ 844}$ et^{prov} ap Mai^{53}, in Notit^{120}) Cyr$^{fest\,pasch\,95}$ Thdrt Dam ad h. l. (om vero$^{parall\,353}$ ου ζηλ. η αγαπ.) al Cyp^{304} ..... B 17. 73. 74. a^{scr} al^{5} f vg cop arm Clem^{251} Or$^{int\,3,832}$ et^{4,532} Ephr^{333} (om vero η αγ. ου περπ. ου φυσ.^{2,112}) Bas$^{regg\,482}$ Chr^{349} Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ Thphyl Tert$^{pat\,12}$ Cyp^{199} Ambrst al om. Atque hinc Ln [η αγαπ.] | ου περπερευεται (vitiose ut^{vid} A Ephr^{333} περπορευεται et per errorem^{vid} περισσευεται Or^{2,591}): d e m^{16} *non est perpera*, g *non perperat* t *non perperam agit*, f vg Or^{int} Cyp Ambrst al *non agit perperam (non perp. ag.)*, Tert^{pat} *non protervum sapit*

5. τα εαυτης (ita et. Chr^{1,124} et^{cdd2} ad Chr^{353} et^{354}; 80. Chr$^{353.\ 354}$ το εαυτης) et. Clem^{956} Or^{3,563} et$^{cat\,121}$ Ephr^{333} et^{2,112} Bas$^{regg\,482}$ al mu Tert $^{pat\,12}$ etc ... B Clem^{252} το μη εαυτης. Sic Clem: οὐ ζητεῖ, φήσας, τὸ μὴ ἑαυτῆς. τὸ γὰρ ἴδιον ἡ ἀλήθεια τὸ οἰκεῖον καλεῖ, τὸ δ' ἀλλότριον ἡ φιλοκοσμία ζητεῖ etc. At idem^{947} η αγαπη τα εαυτης ου ζητει, αλλ επι τον αδελφον εκκεχυται

6. τη αδικια: FG om τη | συνχαι- cum B*D*FG (item 12, 26 AC) ... ς Ln συγχαι- cum ℵAB^{3}CD^{c}EK^{sil}L al certe pler

7. στεγει (*suffert* d e f g m^{16} vg): F^{gr}G^{gr} ασταγι (:: corrupte ut tot alia in FG) ... Cyp$^{199.\ 252.\ 304}$ Zeno^{2,6} (Gall^{5,112}) *diligit* (στέργει?). Utrumque ut^{vid} coniung aeth. Ceterum ad στεγει syr$^{p\ mg}$ add *in spe*

8. η αγαπη ut et. Clem^{947} Or$^{2,564.\ 813}$ et^{3,541} etc ... B om η | πιπτει cum ℵ*ABC* 17. 47* 67** 80. Nyss^{anim} et res^{656} Andr$^{apoc\ prooem}$ Maxim^{1,227} (Mac$^{cust\ cord\,14}$ ο γαρ ταπεινος ουδεποτε πιπτει vix huc spect), item *cadit* g (*excidit t cadit*) Or$^{int\,4,568}$ et (*illud quod pronunciavit apostolus quia charitas nunquam cadet*) 569 Aug$^{iob\,3,1,671}$ ac^{saepe} Ambrst ... ς Ti εκπιπτει cum ℵ^{c}C^{3}DEFGKLP al pler (46. εκλειπει) Clem$^{166.\ 946}$ Or$^{2,564.\ 813}$ et^{3,541} Ephr^{333} et^{2,112} Bas$^{regg\,482}$ Macar^{171} (Gall^{7}) Chr^{355} Euthal^{cod} Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ et^{95} Thdrt^{bis} Dam Phot$^{cat\,254}$ al, item *excidit* m^{16} vg; d e f vg^{cdd} Tert$^{pat\,12}$ Cyp$^{199.\ 304}$ al *excidet*, am *excedit* | δε cum ℵABC^{2} D^{b}et^{c}EL al pler syr^{p} go Chr$^{361.\ 362}$ Thdrt Dam al Aug^{8,478} ... C*D*FG KP al pauc it vg (Ambrst al) cop arm (syr^{sch} προφητειαι γαρ) Did tri^{446} (sed incipit ab εἴτε προφ.) om. Libere Clem^{946} - εκπιπτει· προφη-

θήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται.
12 9 *ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν·* 10 *ὅταν*
δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 *ὅτε ἤμην*
νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νή-

---

τειαι καταργουνται, γλωσσαι παυονται etc | *προφητειαι* (ND*P al *-τιαι*, non item CD^{c}EFGK^{sil}L etc; A *-τεια*, sed *-θησονται*) *καταργηθησονται* et. Clem^{946} (sed vide ante) Nyss^{anim} et res^{656} al mu Tert$^{pat\ 12}$ Ambrst etc ... B *προφητεια καταργηθησεται* | *γνωσις καταργηθησεται* cum BD*et^{c}E (sed *-σεις*) KL (P *γνωσις παυσεται*) al pler d e f vg syr^{utr} cop arm go Or^{4,220} (*γνωσις η εκ μερους, ητις καταργηθησεται, οταν ελθη* etc) Did$^{tri\ 446}$ Chr^{363} Thdrt (Dam^{com} vide post) al Aug^{act} felic^{8,478} et^{spir} et litt^{10,107} Ambrst al ... ... NAD^{b}FG^{rg} 17. 47. al pauc (sed ℵ 17. 47. *γνωσις*) g Nyss^{656} (*και γνωσεις παυσονται*) (Dam^{txt}, sed^{com} *ποία γνῶσις καταργεῖται; ἡ μερική*) Tert$^{pat\ 12}$ (*exhauriuntur linguae, scientiae, prophetiae*) *γνωσεις καταργηθησονται* :: nusquam alibi apud Paulum *γνωσεις*, hinc poterat parum aptum videri; poterat vero etiam ad *προφητειαι* et *γλωσσαι* accommodari.

9. *γαρ* cum NABDEFGP al sat mu it vg syr^{utr} cop arm aeth^{pp} Ir$^{int\ 238}$ et (*nunc enim ex parte*) ^{301} Or^{4,224} Meth^{731} (*εκ μερους γαρ ετι και ωσ δι εσοπτρου γινωσκ.*) Did$^{tri\ 446}$ Eus$^{ps\ 166}$ Ath^{851} Thdrt Dam al Hil^{404} Ambrst al ... Ti (Gb′) *δε* cum KL al plus^{70} (11 ap Scri) Phot^{disert} ap Oec et$^{cat\ 256}$ *ἐκ μέρους δὲ ἀντὶ τοῦ· ἐκ μέρ. γάρ· αἰτία γὰρ τοῦ διατί μέλλουσι καταργηθῆναι καὶ παύσασθαι* ... 67** go aeth^{ro} om plane; item (sine eis quae praecedunt afferunt) Or^{4,352} et$^{cat\ 249}$ et$^{cat\ eph\ 112}$ Eus$^{marc\ 186}$ Mele$^{tepiph\ 881}$ Epiph^{673}, item (*το· εκ μερους γινωσκομεν* etc) Chr^{363} etc

10. *το εκ* sine *τοτε* cum NABD*FGP 17. 31. 39. 47. 67** 73. 74. 80. 137. it vg cop arm aeth^{utr} go Ir$^{int\ 238}$ Or^{1,645} et^{3,519} et$^{4,209.\ 352}$ et$^{cat\ 249}$ et int^{2,212} et^{alib} Eus$^{ps\ 191}$ Ath^{851} Epiph^{673} Cyr$^{ador\ 398}$ Euthal^{cod} Maxim^{2,26} Dam etc ... ς (Gb^{o}) praem *τοτε* cum D^{b}et^{c}KL al pler syr^{utr} Or^{2,497} (*και τοτε*) et$^{cat\ 69}$ Mele$^{tepiph\ 881}$ Chr^{963} Thdrt al | *το* (FG^{rg} g Ir$^{int\ 238}$ *τα*) *εκ μερους* ante *καταργηθ.* et. Ir$^{int\ 238}$ Or^{saep} et$^{iam\ cat}$ Eus^{ps} Ath^{851} Did$^{tri\ 446}$ Cyr^{ador} etc ... D*et^{c}EFG it vg syr^{sch} go Or$^{int\ 2,212.\ 693}$ et$^{4,520.\ 522.\ 573}$ Aug^{act} felic^{8,478} et^{alib} (non item$^{ioh\ 86}$ et^{alib}) Ambrst al post *καταργ.*

11. *οτε*: D^{gr*} fu add *δε* | *ελαλ. ωσ νηπ., εφρο. ωσ νηπ., ελογ. ωσ νηπ.* cum NAB 17. 80. 93. f vg cop aeth^{utr} Clem^{117} (*εφρο. ωσ νη. ελαλ. ωσ νη.*) Or$^{cat\ eph\ 172}$ (omissis *ελογ. ωσ νη.*) et$^{int\ 2,673}$ (et^{3,27} *loquebar sicut parvulus* sed pergit ut ς, item 37.) Bas^{1,159} Nyss^{1,137} Did^{446} (om *εφρο. ωσ νη.*) Thdrt^{4,654} Dam Aug$^{act\ felic\ 8,478}$ Hieresai^{56} al ... ς *ωσ νηπ. ελαλ., ωσ νηπ. εφρο., ωσ νηπ. ελογιζ.* cum DEFGKLP al pler d e g fu syr^{utr} arm go Or$^{cat\ epp\ cath\ 115}$ Bas^{2,223} Epiph^{555} Chr^{363} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. al Tert$^{pud\ 1}$ (om *ωσ νη. ελογ.*) Aug$^{spir\ et\ litt\ 10,105}$ et op mon^{6,502} et^{alib} al | *οτε* sec sine copula cum ℵ*ABD* 67** 119. d e am harl* tol go Or^{3,479} et$^{int\ 2,486.\ 673}$ Did$^{tri\ 446}$ Hil^{462} ... ς *οτε δε* cum

πιοσ· ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. 12 *βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσ-* 9
ωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ 8, 3
ἐπεγνώσθην. 13 *νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.*

XIV.

1 *Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ* 12, 31
ἵνα προφητεύητε. 2 *ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ* 5

ℵ^{c}D^{c}EFGKLP al pler f g vg^{cle} fu demid syr^{utr} cop arm aeth^{utr} Or^{cat} eph^{172} et^{epp} cath^{115} et$^{int\,2,\,79.\,203.\,3,\,27}$ et^{alib} Bas$^{1,\,159}$ Epiph^{555} Chr^{363} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Tert^{pudic} (*at ubi vir sum factus*) Ambrst (*at ubi*) | *γεγονα* et. Clem^{117} Or$^{3,\,479}$ et^{cat} eph^{172} Didtri^{446} Bas$^{1,\,159}$ Epiph^{555} etc ... B Or^{cat} epp cath^{115} *εγενομην* | *κατηργηκα* (Macar Epiph -*σα*) ante *τα τ. νηπ.* et. Clem^{117} Or$^{3,\,479}$ et^{cat} eph et^{cat} epp cath et$^{int\,2,\,203.\,486}$ et^{alib} Didtri Bas$^{1,\,159}$ Macar$^{7,\,182}$ al mu Aug^{saep} al ... DEFG d e g (non f vg) syr^{p} arm go Bas$^{2,\,223}$ Epiph^{555} Or$^{int\,2,\,79.\,382}$ Tert$^{pudic\,1}$ Hil^{462} Ambrst al post *τα τ. νηπ.*

12. *βλεπομεν*: P 42. -*πωμεν*, 37. -*ποιμεν* | *γαρ* cum ℵABD^{c}KLP al omn vid cop syr^{p} (syr^{sch} Dam Or$^{int\,4,\,573}$ *δε, autem*) Clem$^{120.\,374.\,647}$ Or$^{int\,4,\,600}$ Eus$^{marc\,53}$ et^{177} Didtri^{446} Cyr$^{iul\,89}$ al mu Aug$^{act\,felic\,4,\,478}$ Amb fid resurr^{1163} ... D*FG d e f g vg (et pp^{lat} pler) go arm om, item Clem^{690} et Thdot$^{clem\,962}$ al | *δι'* et. Thdot^{clem} Or$^{1,\,282.\,720.\,731}$ ac^{saepe} et$^{int\,3,\,120}$ ac^{saep} Eus$^{marc\,53.\,177}$ Didtri^{446} Cyr$^{iul\,89}$ al mu Cyp^{319} Hil$^{384.\,404}$ etc ... D^{gr}E^{gr} 73. 80. 93. al$^{3\,scr}$ al mu syr^{sch} et^{p} c.* arm aeth (sed lib vertit) Clem$^{120.\,374.\,647.\,690}$ Thdrt (non ad h. l.) 2, 55. 70. 155. 4, 654 (sed his^{4} ll. *ωσ εν εσοπτρω*) Tert$^{prax\,14}$ Or$^{int\,4,\,462}$ praem *ωσ* (similiter Dam *ωσ εν αινιγμ.*) | *εν αινιγματι* (Or$^{1,\,720}$ et$^{4,\,220}$ *και αινιγματοσ*, non item alibi) ... LP 109. 178. f^{scr} al pauc Or$^{1,\,282.\,720.\,731}$ ac^{saepe} (non item$^{3,\,174}$) et$^{int\,4,\,462}$ ac^{saepe} (non item$^{4,\,573}$) Hil$^{384.\,549}$ (non item^{404}) Gaud$^{serm\,5}$ (non item^{1}) praem *και*. Praeterea Clem^{ubique} (non item Thdot^{clem}) om *εν αινιγμ.* | *γινωσκω*: DE *γιγν-* | *επιγνωσομαι*: K *γνωσομαι* | *επεγνωσθην*: FG *επιγν.* (sed iidem etiam v. 11. *λαλουν* et *λογειζομην*) ... FG^{gr}G d (om *et*) e g tol Cyp^{319} praem *εγω*. Inepte (nisi forte cum *εγω* cohaeret) D^{gr*} *καθ. και ω επεγν.*

13. *νυνι δε μενει* (f vg etc *nunc autem manet*) ... FG *μινει δε*, d e g Clem^{946} *μενει δε* (pergit *τα τρι. ταυτα, πιστ.* etc) Hil^{1279} Aug$^{ioh\,83}$ Ambrst al *manet* (*manent*) *autem* | *μειζων*: D* *μειζω*, L Or$^{cat\,rom\,34}$ *μειζον*

XIV. 1. *προφητευητε*: FG 46. 48. -*τευεται* (46. -*τε*)

2. *γλωσση* (Mac$^{7,\,126}$ *εν γλ.*): DEFG 10. 61. g** arm Chr$^{375\,semel}$ Amb$^{spir\,659}$ *γλωσσαισ* | *ουκ*: ℵ *ουχ* | *ανθρωποισ*: inepte -*πουσ* F^{gr}G^{gr}

ἀλλὰ Θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· 3 *ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν.* 4 *ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.* 5 *θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσ-*
1 *σαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ*
13 *λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.* 6 *νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ διδαχῇ;* 7 *ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα,*

2. *θεω* c. ℵ*BD*FGP 67** Chr^{375} semel ... *ς τω θεω* c. ℵcADcEKL al fere omn Chr^{375} semel Thdrt Dam al | *ουδεισ*: ℵ *ουθισ* | *γαρ ακουει*: 17. *παρακουει* | *πνευματι*: FgrG d e g am** fu floriac Pelag al *πνευμα*

3. *ο δε*: FG *ει γαρ ο*, g *si enim qui*. Similiter d e f vg *nam qui*, Ambrst *qui enim*. Cf Or$^{int\,4,619}$ *idem apostolus ait: Qui prophetat* etc | *ανθρωποισ*: rursus FgrGgr *-πουσ* | *παραμυθιαν*: 47. *μακροθυμιαν*

4. *ο λαλων*: FG *ο λαλει*, sed G add *t λαλων* | *γλωσση*: DE 46. arm Mac^{7,28} *γλωσσαισ* | *ο δε προφ. εκκλ. οικοδ.*: 37. 48* 73^{a} 178. k^{scr} tol* om (:: transiliendo ab *οικ.* ad *οικ.*) | *εκκλησιαν* (et. Or^{2,497} Mac^{7,28} etc Ambrst etc): FgrG g vg^{cle} (non item am fu demid tol, sed harl ut vdtr) Pel add *θεου*

5. *παντας υμασ*: A Ambrst *υμ. παντ.*, nec aliter syr^{utr} cop | *λαλειν γλωσσαισ*: A 73^{a} am Chr^{376} semel Thphyl *γλ. λαλ.* | *ινα προφητευητε* (FG *-ετε*) et. d e g Ambrst ... Dgr* f vg Hier$^{iovin\,2}$ (4,2,216) Pelag *προφητευειν* | *μειζων* (L al pauc *-ζον*, 73. *κρεισσων* et 37. *κρεισσω*) *δε* cum ℵ*ABP 39. cop Euthal^{cod} (item Mac^{7,28} *ο δε προφ. μειζ. η ο*) ... *ς μειζ. γαρ* cum ℵcDEFGKL al fere omn d e f g vg syr^{utr} arm aeth Chr^{376} Thdrt Dam al Hier$^{iovin\,2}$ Ambrst al. Praeterea FG add *εστιν*, ut (*maior est enim, nam maior est*) it vg | *διερμηνευη* cum ℵABDcKP al sat mu^{vid} Thdrt Dam Oec ... L al plus^{40} Chr^{376} Thphyl *διερμηνευει* ... Dgr* *διερμηνευων* (E *διερμηνευων η*, quod inde fluxit quod in D pro *-ων* supra scriptum est *η*) ... FG *η ο διερμηνευων* (g *nisi qui interpretetur*, sed f vg^{cle} demid *nisi forte interpretetur*, am fu tol *nisi forte ut int.*)

6. *νυν* cum ℵABD*FGP 73. Chr$^{mosc\,1}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam ... *ς* Ti *νυνι* cum DcEKL al pler Chr^{376} Thphyl Oec | *τι υμασ*: P *τι υμιν* | *η εν αποκ.* cum ABDEFGKLP al pler f g vg syr^{sch} arm Clem^{863} etc ... ℵ 17. 67** 120* c^{scr} d e cop syrP Thphyl om *η* | *η εν γνωσ. η εν προφητ.*: d e am demid om *εν* utrumq, f tol harl** om tantum ante *προφητ.* | *η διδαχη* (absque *εν*) cum ℵ*Dgr*FgrGgr b^{scr} tol harl** ... *ς* Ln Ti *η εν διδαχ.* cum ℵcABDbetcKLP al pler d e f g vg (et. am fu demid harl*) Clem^{863} Chr^{376} Thdrt Dam al Ambrst al

7. *μη*: D*FG post *εαν* pon. Cf it vg *nisi distinctionem sonituum* (sic f vg; d e *soni*, tol *sonitus*, g *ex phthongis*) *dederint* (d e *dent*) | *τοισ* (FG om)

εἴτε αὐλὸσ εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖσ φθόγγοισ μὴ δῷ, πῶσ γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; 8 *καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ φωνὴν δῷ, τίσ παρασκευάσεται εἰσ πόλεμον;* 9 *οὕτωσ καὶ ὑμεῖσ διὰ τῆσ γλώσσησ ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶσ γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰσ ἀέρα λαλοῦντεσ.* 10 *τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσὶν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον·* 11 *ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆσ φωνῆσ, ἔσομαι τῷ λα-*

φθογγοισ cum ℵADE(FG)KLP al omn^{vid} f vg (vide ante, item cop) syr^{p} (syr^{sch} *inter sonum et socium eius*) Chr^{377} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... B *φθογγου* (sine articulo), item (vide ante) d e tol arm Ambrst (*sonitus*), hinc Ln *του φθογγου* | *δω* cum ℵABD*FG al sat mu Chr^{377} Euthal^{cod} Oec ... Gb′ Ti *διδω* cum D^{c}ELP al plus^{50} Thdrt Dam Thphyl ... K *δωτε*. Ex Latt *dederint* f g vg (*dederunt* Ambrst), d e *dent*. | *γνωσθησεται*: D*FG *γνωσθη*, sed etiam d e f g pariter ac vg *scietur* | *αυλουμενον*: 17. *λαλουμενον*

8. *εαν*: corrupte L om additque *εν* post *φωνην* | *σαλπ. φωνην* hoc ordine cum ℵAP 17. 119. d^{scr} Or^{4,121} (item sah cop *tuba det vocem non manifestam*) ... ς Ln Ti *φων. σαλπ.* cum BDEFGKL al pler it vg (sed d e g Ambrst *vocem tuba dederit*, f vg *vocem det tuba*) Chr^{377} Thdrt Dam | *σαλπιγξ* ut ℵBDEK^{sil} etc: FG *σαλπινξ*, ALP *σαλπιξ* | *δω*: D* *δωη* ... 2. 43. 49. *διδω* (ita Wtst testatur, sed videntur haec – ut de 17. 37. docuit Treg – potius ad v. 7. spectare) | *παρασκευασεται*: A Or^{4,121} *-αζεται*

9. *ευσημον* et. Clem^{364} etc ... D*E 21. 23** 80. *ευσχημον*. Sed d e g Ambrst *significantem* (g add *t significatum*), f vg *manifestum* | *δωτε*: L *δω* | *εαν μη ευσημ. λογ. δωτε*: ad haec K^{mg} adnotat: *αντι του· εαν μη διερμηνευοιτε*, quae ex Dam ad h. l. sumpta sunt (sed habet *-νευητε*)

10. *τοσαυτα* (f vg *tam multa*, Ambrst *nam multa*, e [deficit d] *tantum*): Dgr*FgrG om | FG *ει τυχου* (corrupte) | *εισιν* cum ℵABDEFGP 32. 39. 47. 67** 73. 137. 139. Clem^{364} Dam Thphyl ... ς *εστιν* cum KL al pler Chr^{378} Thdrt Oec | *εν κοσμω* (et. Clem etc) ... D*FG 2^{scri} *εν τω κοσμω*. Item e f vg (et. fu demid al, non item am) Ambrst al *in hoc mundo* | *ουδεν* sine *αυτων* cum ℵ*ABD*FGgrP 17. 67** al^{10} e f vg sah cop arm Clem^{364} Euthal^{cod} Dam Ambrst al ... ς (Gb^{o}) add *αυτων* cum ℵ^{c}D^{c}E KL al pler g syr^{utr} Chr^{378} Thdrt al | *αφωνον* (etiam e Ambrst): D*E FG f g vg add *εστιν*, c^{scr} ante *αφω*.

11. *εαν ουν*: P (nisi falsus sum) *ει ουν* | *μη ειδω* cum ℵBD^{c}EKP al pler (f g vg Ambrst al *nesciero*, e *ignorem*) ... AD*L 17. 21. 37. 46. 73. a^{scr} al pauc *ιδω* ... FG *γινωσκω* | *και ο λαλ. εν εμοι βαρβ.* et. Clem^{364} ... L a^{scr}* om | *εν εμοι* cum ℵABKP etc ... DEFG 67** al^{6} Clem Chr^{378} Dam om *εν*, nec aliter (*mihi*) e f g vg syr^{utr} cop arm Ambrst al. Cf Chr ad h. l. *εκεινοσ εμοι βαρβαροσ καγω εκεινω – ου γαρ ειπεν· εσο-*

λοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. 12 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. 13 διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. 14 ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. 15 τί οὖν ἐστίν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. 16 ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῇς πνεύ-
23 μματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ

μαι βαρβαρος, αλλα τω λαλουντι βαρβαρος. και παλιν ουκ ειπεν· ο λαλων βαρβαρος, αλλ· ο εμοι λαλων (corrige λαλ. εμοι?) βαρβ.

12. πνευματων (*spirituum* e f vg Or$^{int\,3,105.\,4,599}$ Ambrst): P 23^{mg} 73. m^{88} (*spiritalium*) g (*spirituum t spiritalium*) sah Ambr$^{ps\,36,781}$ πνευματικων | περισσευητε: A 73 Ambrst προφητευητε (vitiose Ambrst^{cod} *in prophetis* pro *ut prophetetis*)

13. διο (Gb') cum ℵ*ABDEFGP 17. Dam ... ς Ti διοπερ cum ℵ^{c}KL al fere omn Chr^{379} Thdrt al

14. γαρ cum ℵADEKLP al pler (38. δε) e f vg syr^{utr} cop Chr^{379} Thdrt Dam al Or$^{int\,4,601}$ Ambrst al ... BFG^{rg} 17^{vid} 108* g sah arm om, item (φησι γαρ εαν πρ.) Bas$^{eth\,513}$. Atque hinc Ln [γαρ] | προσευχωμαι: FGP 114. 122. al$^{2\,scr}$ προσευχομαι ... Chr^{379} -ξωμαι

15 τι ουν εστιν et. Or$^{int\,2,211.\,4,602}$ etc: K om | προσευξομαι τω πν. προσευξομαι δε c. BKL (et ℵ -ξωμαι τ. π. -ξομαι δ.) 17. 37. al pler Or$^{1,199.\,3,426}$ et$^{cat\,rom\,146}$ et$^{cat\,eph\,181}$ Eus$^{ps\,609}$ et$^{mai\,107}$ Chr$^{379\,bis}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al (cf et. Or^{2,748} παρα τω αποστ. πρωτον προσευξομαι, δευτερον ψαλω), item *orabo* e f g vg Or$^{int\,2,211}$ et^{ter} Amb$^{interp\,dav\,10,652}$ Ambrst etc ..... (ℵ vide ante) ADEFGP 26. 46. 47. προσευξωμαι τω πν. προσευξωμ. δε. Cf et. Or^{3,301} τω λεγοντι· προσευχομαι δε τω πνευμ. προσευχομαι δε τω νοΐ. | προσευξ. δε και cum ℵABDEL al pler cop syr^{p} Or^{1,199} Eus$^{ps\,609}$ et$^{mai\,107}$ Chr$^{379\,bis}$ Thdrt al ... FGKP 35. 46. 109. 114. e f g vg sah arm (syr^{sch} et *orabo*) Or$^{cat\,rom}$ et$^{cat\,eph}$ Euthal cod Dam Or$^{int\,1,94.\,2,211}$ et^{saep} Ambrst al om και. Libere Or^{3,426}: ο αποστ. λεγει· προσευξομαι τω πν. προσευξομαι τω νοΐ. | ψαλω τω πνευμ.: FGP om τω | ψαλ. δε και cum ℵADEKLP al pler cop syr^{p} Or cat eph Eus^{ps} Chr$^{379\,bis}$ Euthal^{cod} Thdrt Maxim$^{2,\,800}$ Oec ... Ln om και cum BFG 46. 109. e f g vg sah arm (syr^{sch} *et psallam*) Or$^{1,\,199}$ et int^{1,94} et^{3,363} et^{4,602} Ath^{28} ap Gall^{5} Ps-Ath^{2,309} Caes^{6,120} Dam Thphyl Hil^{543} Ambrst al | τω νοΐ: ς^{e} 1624. 1633. (non amplius 1656.) om τω per errorem

16. ευλογησ cum ℵABDEP 17. 61. 73. 80. b^{scr*} o^{scr} Euthal^{cod} Dam ... ς Ti ευλογησησ cum FGKL al pler (c^{scr} k^{scr} al pauc -σεισ) Chr^{379} Thdrt al. Latini i. e. e f g vg pp^{lat} *benedixeris*. Non autem addidimus εν cum ℵ*AFGKL al pler e f g vg syr^{utr} arm Chr^{379} Thdrt Dam al pp^{lat} ... ℵ^{c}BDEP 73. 137. Euthal^{cod} add εν, item (sed pariter vv. 14 et 15. *in lingua, in spiritu, in mente*) sah cop | πνευματι cum ℵABDEFGP 17.

τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· 17 σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. 18 εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσῃ λαλῶ· 19 ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοΐ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ

---

73. 137. Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{0}) praem τω cum KL al pler Chr^{379} Thdrt al | το αμην: FG om το | επειδη cum NADEFGKLP al omn^{vid} etc ... B επει | τι λεγεις: FG e g (non item f vg) Auggenes ad litt^{12} Hier$^{gal\,3:4,818}$ Ambrst post ουκ οιδεν (*nescit*) pon

17. αλλ cum NADEFGKLP al pler Chr^{379} Thdrt Dam al ... B f^{scr} αλλα | ο ετερος (e f vg *alter*, g Ambrst *alius*) ... FG^{rg}G^{gr} ο εταιρος, item syr sch *socius tuus*

18. τω θεω sine μου cum NABDEFGP 17. 23. 31. 67** 73. 80. 137. 177. 178. 179. e g am tol syr^{utr} cop arm aeth^{utr} ar^{e} Chr^{380} Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Hier$^{iovin\,2\,(4,2,216)}$ al ... ς (= Gb Sz) add μου cum KL al pler vg^{cle} demid harl Thdrt^{ed} Dam al Ambrst Pel (:: cf Ro 1, 8. 1 Co 1, 4. 1, 14. Phil 1, 3 et alibi). Praeterea FG d e f g vg (cum pp lat) syr^{utr} item cop add οτι | μαλλον: FG^{rg} g post γλω. pon ... 41* Chr$^{mosc\,1}$ d e f vg aeth^{ro} Ambrst al om (sed d *quod omnium vestrum linguam aliis loquor*, contra f vg e? *quod omnium vestrum lingua loquor*) | γλωσση (Gb′) cum NADEFG 17. 31. d e f g vg arm Dam Ambrst al ... ς γλωσσαις cum BKLP al pler syr^{utr} cop aeth Chr^{380} Thdrt al Or $^{int\,4,470}$ | λαλω cum NBDEP (et FG, vide ante) 17. 67** 73. 121. c^{scr} arm Or$^{int\,4,470}$ („sicut et ipse dicit: *Omnium vestrum magis linguis loquor*"), item (vide ante) it vg syr^{utr} cop *quod - loquor* ... ς λαλων cum KL al pler Chr^{380} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... A om

19. αλλα cum ABDE Mcion$^{epiph\,320}$ et^{361} ... ς αλλ cum N^{a}FGLP al certe pler Chr Thdrt Dam ... N* om | τω νοϊ μου cum NABDEFGP al^{12} (17. ante πεντ. λο. pon) f g (vide post) vg syr^{sch} arm (om μου) Nyss^{602} (Gall^{6}) Mcion$^{epiph\,320.\,361}$ Euthal^{cod} Dam Amb$^{luc\,1,1280}$ al. Sic FG: *θελω πενται λογους λαλη ομεν τω νοϊ μου*, g *volo quinque serm. t verba loqui quidem mente mea* (etiam f super *ομεν quidem* notatum habet). Accedit cop *loqui quinque verba in intelligentia mea* ... ς Ti δια του νοος μου cum KL al pler d e (*quinque verba loqui per sensum meum*) syr^{p} Mac^{7,129} Chr^{380} Thdrt Phot$^{cat\,271}$ Max^{1,689} al. Praeterea cf Mcion $^{epiph\,320}$ πεπλανημένως ὁ μαρκίων· ἀλλὰ ἐν ἐκκλησ. θέλω πέντε λόγ. τῷ νοΐ μου λαλῆσαι, ἑτέρως δέ· διὰ τὸν νόμον. Rursus^{362}: σὺ δὲ προσέθηκας, ὦ μαρκίων, τὸ „διὰ τὸν νόμον", ὡς τοῦ ἀποστόλου λέγοντος· „θέλω πέντ. λόγ. ἐν ἐκκλησ. διὰ τὸν νόμον". αἰδέσθητι, βαβυλὼν ἑτέρα etc. Quam in rem cf Paulin$^{ep\,23}$ (pag^{145}) *malo quinque verba loqui in lege quam multa millia in lingua*, et Ambrst: *sed in eccl. volo quinque verba loqui per legem* (sic$^{ed\,ven}$; contra$^{ed\,rom}$ *per sensum meum*) etc

20. ταις δε φρ. τελ. γινεσθε et. Clem^{117} etc ... FG d e f g Or$^{int\,4,684}$

Es 28, 11 sq

νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. 21 ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει κύριος. 22 ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. 23 ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; 24 ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπι-

---

ινα ταις φρ. τελειοι γενησθαι. (Or^{int} „quod ad Corinthios scribit dicens: *Malitia parvuli estote, ut sensibus perfecti sitis*". Prorsus ita et. d e f g.) ... tol* om

21. *γεγραπται* (ℵ^{c}): ℵ* *τι γεγρ.* Praeterea cf Le^{brug} ad verba: *In lege scriptum est:* „*Non addas* enim." Addunt *enim* tol al^{lachm} (non am fu demid harl, nec f) arm Ambrst al, item *εν τω γαρ νομω* Chr^{888} | *ετερο-γλωσσοις* et. Mcion^{epiph} $^{321.363}$ Or^{4,580} not (ex Philocal$^{cap\ 9}$) Hipp sive Constit^{8,1,3} etc ... FG *ετεραις γλωσσαις*, ut etiam Latini (*in aliis linguis*) aliique interpretes | *ετερων* cum ℵAB 5. 6. 10. 17. 31. 39. 67** 73. Euthal^{cod} ... ς Ti *ετεροις* cum DEFGKLP al pler Mcion^{epiph} (ut ante) Or (ut ante) Hipp (ut ante) Chr^{388} Cyr$^{sopho\ 617}$ Thdrt Dam al, nec aliter it vg cop syrP (et syr^{sch} *lingua alia*) arm aeth go Tert^{marc} ^{5,8} Ambrst al :: LXX *δια φαυλισμον χειλεων, δια γλωσσης ετερας* | *ουδ ουτως* ... FG^{rG} e g (non d f vg) *ουδεπω* | *εισακουσονται*: FG^{rG} 43. g *-σεται*

22. *εισιν*: FG^{rG}G^{gr} add (per incuriam) *εισ* | *πιστευουσιν*: FG *πιστοις*. Cf f vg Amb$^{luc\ 1,1280}$ *non fidelibus sed infidelibus*, contra d e Ambrst *non* (Ambrst add *utique*) *his qui credunt sed non credentibus*, g *non fidelibus t credentibus sed non credentibus t infidelibus.*

23. *ουν* cum ℵABDEKLP etc (et. Bas$^{regg\ 392}$) ... FG 67** d e g go Amb spir^{s,6c5} Ambrst om (non item f vg), hinc Ln$^{ed\ min}$ [*ουν*] | *συνελθη* cum ℵADEFG**KLP etc (o^{scr} *συνεισελθη*) ... BG^{gr*} *ελθη* | *η εκκλη. ολη* cum ℵABKLP al omn^{vid} syrP cop arm Chr^{388} Thdrt Dam al ... DEFG it vg go syr^{sch} Amb$^{spir\ 3}$ Ambrst al *ολη η εκκλησ.* | *παντεσ λαλωσιν γλωσσ.* cum ℵABFGP (137. sed *λαλουσιν*) g Bas$^{regg\ 392}$ Euthal^{cod} Thphyl. Sed G (contra g *loquantur*) 45. *λαλησωσιν*, FG^{r} *λαλησιν* ... D*et^{c}E d e go *λαλωσιν γλωσσ. παντεσ*, atque sic Ti. Similiter cop aeth Ambrst *λαλω. παντ. γλωσσαισ* ... ς *παντ. γλωσσ. λαλω.* cum DG^{r**}KL al pler (47* *λαλουσιν*) f vg syr^{utr} arm Chr^{388} (sed ^{390} *γλω. παντ. λαλ.*) Thdrt Oec etc | *η απιστοι*: B om. Apud Ambrst sic transponitur: *infideles et idiotae* | *οτι μαιν.*: Le^{brug} „*quod insanitis. Coniunctio* quod *mutanda non est in pron. interrogativum* quid." (*quid* habet Pelag al)

24. *προφητευωσιν*: 17. 93. 114. 122. *-τευουσιν* | *δε τισ* et. Or$^{cat\ 245}$ (*εαν δε προφητευητε, εισελθη δε τισ* usque fin. versus) et$^{int\ 4,650}$ Bas^{3,36} Did$^{tri\ 230}$ etc ... A *τε τισ*, quod agnoscere vdtr syr^{sch} aeth ... 17. Or

στος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων,
25 τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως
πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως
θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν.

26 Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλ-
μὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμη-
νείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. 27 εἴτε γλώσσῃ Eph 4, 12
τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ
εἷς διερμηνευέτω· 28 ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν 5
ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ. 29 προφῆται δὲ 22

---

cat 245 sec loc (non item^{pri}) om τισ | απι. η ιδιωτ. (115. om η ιδι.): 17. η ιδιωτ. (ap Treg ηδιωτ.) η απι. | ανακρ. υπ. παντων: K 109. om

25. τα κρυπτα cum ℵABD*FG al^{10} d e f g vg (d e tol allachm *occulta etiam*, f demid *occ. enim*) syr^{sch} cop arm go aeth (sed ex his syr arm aeth *et occulta*) Or$^{cat\,245}$ et$^{int\,2,484}$ Did$^{tri\,230}$ Bas^{3,30} Chr^{6,614} Euthal^{cod} Or$^{int\,4,650}$ Amb$^{luc\,2:\,1307}$ (et Or$^{int\,4,650}$ et Amb *occulta quoque*) etc ... ς (= Gb Sz) praem και ουτω (D^{c}L etc –τωσ) cum D^{c}KL al pler syr^{p} Chr 388. 390. 392 Thdrt Dam al | και ουτωσ: d e Or$^{int\,4,650}$ Ambrst *et tunc* | απαγγελλων: F 10. 14. αναγγ. (corrupte G* απαγωνγελλων, ex emendatione απαγγελλ.) | οντωσ ante [ο] θεοσ cum ℵABDEFG al fere^{10} it vg syr^{sch} cop arm aeth go Or$^{cat\,245}$ et$^{int\,bis}$ Did$^{tri\,230}$ Chr^{6,614} Euthal cod Amb$^{luc\,2}$ al ... ς post ο θε. cum KL al pler syr^{p} Bas^{3,30} Chr$^{388.\,390.\,392}$ Thdrt Dam al | θεοσ sine ο cum ℵ*D*FG 109* l^{scr*} Or^{cat} Chr 388. 390. 392 ... ς Ln Ti ο θεοσ cum ℵ^{c}BD^{b}et^{c}EKL al pler Did^{tri} Bas Chr^{6,614} Thdrt Dam al

26. συνερχησθε: ο^{scr} συνεισερχ., cf ad v. 23 | εκαστοσ sine υμ. cum ℵ* AB 17. 74. a^{scr} cop Bas$^{regg\,386}$ Euthal^{cod} ... ς Ti add υμων cum ℵ^{c}D EFGKL al pler it vg syr^{utr} arm go Chr^{392} Thdrt Dam al Ambrst al | διδαχην (35. διδασκαλιαν) εχει: A al^{5} om | αποκαλυψ. εχει ante γλωσσ. εχ. cum ℵABDEFG 17. 73. 93. d^{scr} d e f g vg syr^{utr} cop aeth utr Bas$^{regg\,386}$ Euthal^{cod} al Ambrst al ... ς post γλωσσ. εχ. cum L al longe plu Chr^{392} Thdrt Dam al. Praeterea K al mu fu* om γλωσσ. εχ., item 37. 47. al fere^{5} arm Chr$^{mosc\,2}$ om αποκαλ. εχ., go vero sic ordinat: αποκ. εχει ερμην. εχ. γλωσσ. εχ. | ερμηνειαν: DEFG διερ-, ADEL –νιαν | γινεσθω cum ℵABDEFGKL al plu Bas$^{regg\,488}$ et^{386} Chr Euthal^{cod} Thdrt al ... ς (= Gb Sz) γενεσθω cum minusc vix mu Dam. Praeterea m^{88} *fiant vobis* | και ανα μεροσ: K 46* 71. 114. om | και εισ (109. εισ δε): 31. 33. 35. a^{scr**} om και

28. διερμηνευτησ cum ℵAD^{b}et^{c}EKL al omn^{vid} Chr^{393} et^{394} Euthal^{cod} Thdrt Dam al (:: vox apud antiquos Graecos non usitata) ... Ln ερμηνευτησ cum B et (praemisso ο) D*FG ... 73. ο διερμηνευων | εαυτω: FG αυτω

δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· 30 ἐὰν
δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. 31 δύνασθε
γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ
πάντες παρακαλῶνται. 32 καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις
Ro 15, 33 ὑποτάσσεται· 33 οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ
εἰρήνης.

29. οι αλλοι cum NABD^{b}et^{c}EK al pler Or$^{cat\,78}$ Cyr$^{hr\,197}$ Bas$^{regg\,522}$ Chr^{394} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... D*FGL 91. 219* l^{scr*} om οι | διακρινετωσαν cum NABD^{b}et^{c}EKL al omn^{vid} (17. διακρινεσθωσαν) Or^{cat} Cyr^{hr} Bas$^{regg\,522}$ etc ... D*FG ανακρινετωσαν. Ex Latt f vg *diiudicent*, d e Cyp^{127} *examinent*, g *deiudicent t examinent*, Ambrst *examinent vel interrogent*

30. εαν δε cum NABD^{c}EKL al omn^{vid} syr^{p} cop Bas$^{regg\,392}$ et^{485} Chr^{394} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Cyp^{127}. Similiter *quodsi* f vg Ambrst Pel, *et si* syr^{sch} ... D*FG d e g Or$^{int\,3,\,376}$ (*Si alii, inquit apostolus* etc) om δε

31. καθ ενα παντες cum NABKL al fere omn (sed 17. Ambrst om παντες, 6. 67** εκαστοι, 38. 72. εκαστοι παντες) syr^{p} cop Or$^{cat\,278}$ Chr^{394} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... DEFG h^{scr*} it vg syr^{sch} arm παντ. καθ ενα

32. πνευματα cum NABKL al pler f vg (et. am fu* demid harl tol) cop syr^{p} arm Or$^{3,\,571.\ 4,\,113}$ et$^{int\,4,\,599}$ Epiph^{897} Chr^{395} Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Dam al Tert$^{marc\,4,\,4}$ (*et spiritus prophetarum prophetis erunt subditi*) Did$^{lat\,301}$ c (apud Gall^{6}) ... Gb$'$ πνευμα cum DEFG^{rg} 1. 43. 52. 67** 137. 140* 213. d e g vg^{six} fu** (vide infra Lc^{brug}) syr^{sch} Epiph$^{2,\,77}$ Thdrt^{ed} Or$^{int\,2,\,81}$ Did$^{lat\,301}$ d Novatian^{29} (Gall$^{3,\,311}$) Hil^{1196} Ambrst al. Contra Lc^{brug} sic: „*Retinendus est numerus plur.* subiecti sunt, *non surrogandus singularis* subiectus est." | υποτασσεται: L -σονται

33. ακαταστασιας ο (FG om) θεος: A 57. syr^{sch} cop Hipp^{87} (ap Lag) ο θεος ακαταστ. Apud Tert$^{marc\,4,\,4}$ pergitur: *non enim aversionis sunt sed pacis*, unde apparet ο θεος eum in exemplari suo non invenisse. Similiter Ambrst: *non est enim dissensionis auctor sed pacis.* | αλλα cum NABDE 47. al^{3scr} al^{vid} Chi^{395} Euthal^{cod} Dam ... ς αλλ cum FG K^{sil}L al pler^{vid} Thdrt al | ως εν πασαις etc: ς (non item Gb Sz) haec cum antecedd coniung, nec aliter ℵ Chr Thdrt Dam Thphyl Oec | των αγιων: FG 2. 10. 61. 93. 137. b^{scr} o^{scr} vg^{cle} (et. fu demid harl tol, sed non am) f g (non item d; e? errat Sab de d, sed confudisse vdtr cum e) syr^{p} c.* arm^{amst} et^{const} Chr$^{395\,bis}$ (sed$^{mosc\,1}$ altero loc διατασσομαι. At Chr^{401} et^{466} nec διδασκω nec διατ. addit.) add διδασκω, item Dam διατασσομαι :: cf 4, 17. | Ln ita distinxit: ἐκκλησίαις, τῶν ἁγίων[34] αἱ γυναῖκες ἐν etc.

Ὡσ ἐν πάσαισ ταῖσ ἐκκλησίαισ τῶν ἁγίων, 34 αἱ γυναῖκεσ ἐν ταῖσ ἐκκλησίαισ σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖσ λαλεῖν, 1 Ti 2, 11 s
ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼσ καὶ ὁ νόμοσ λέγει. 35 εἰ δέ τι Gn 3, 16
μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺσ ἰδίουσ ἄνδρασ ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. 36 ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγοσ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰσ ὑμᾶσ μόνουσ κατήντησεν;
37 Εἴ τισ δοκεῖ προφήτησ εἶναι ἢ πνευματικόσ, ἐπιγινωσκέτω

34 et 35. Hos versus DEFG 93. d e f g Ambrst Sedul post v. 40. pon. Similiter fu** (i. e. Victor^{cap}) vv. 36—40 ante versum 34. adscripsit, nec tamen eosdem versus, ut postea sequuntur, delevit.

34. *αι γυναικ.* sine *υμ.* cum ℵAB 5. 17. 31. 73. 80. 115. f vg cop basm arm aeth Or$^{cat\,279}$ Mcion$^{epiph\,321}$ et^{563} Dial^{867} Nyss$^{eccles\,7\,(1,\,449)}$ Euthal^{cod} Dam Cyp^{318} Pel ... ς (Gb^{0}) Ti add *υμων* cum DEFGKL al pler d e f^{sup} graecis g syr^{sch} etP c. ob. Chr$^{400\,bis}$ Thdrt al Amb$^{ep\,69:\,1062}$ Ambrst Sedul | *εν ταισ εκκλησιαισ* cum ℵABDEFGKL al fere omn d e f g vg^{cle} am fu* demid harl syrP arm Mcion$^{epiph\,321}$ Or$^{cat\,279}$ Nyss (ut ante) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... 119. fu** tol syr^{sch} cop basm aeth Mcion$^{epiph\,363}$ Dial^{867} *εν τη* (Mcion Dial om) *εκκλησια* *επιτρεπεται* (Gb′) cum ℵABDEFG al plus^{10} Mcion$^{epiph\,363}$ Or$^{cat\,279}$ Euthal^{cod} Dam, item *permittitur* d e f g vg cop basm arm Amb (ut ante) Ambrst al ... ς Ti *επιτετραπται* cum K (L *επιτετρεπται*, item Dial$^{ed\,wtst}$) al longe plu Mcion$^{epiph\,321}$ Dial^{867} Chr^{400} Thdrt al, item syr^{utr} | *αυταισ*: 17. 37. e^{scr} *αυτοισ* | *αλλα* cum ℵABD* Mcion$^{epiph\,363}$ Euthal^{cod} ... ς *αλλ* cum DcEFGK^{sil}L al certe pler Mcion$^{epiph\,321}$ Chr ^{400} Thdrt Dam al | *υποτασσεσθωσαν* cum ℵAB 5. 10. 17. 39. 71. 73. 80. syr^{sch} cop basm aeth Mcion$^{epiph\,bis}$ Euthal^{cod} Dam ... ς Ti *υποτασσεσθαι* cum DFGKL (E *-τασσεται*) al pler d e f g vg syrP arm Dial^{867} Chr Thdrt al Amb Ambrst al. Praeterea A add *τοισ ανδρασιν*

35. *ει δε τι*: DEFG it vg Ambrst al *ει τι δε, si quid autem* | *μαθειν* cum ℵ^{c}BDEFGKL al pler etc (et. Or$^{cat\,279}$) ... ℵ*A^{2} (* latet) 17. 23. 26. 31. 73. Nyss$^{1,\,449}$ *μανθανειν* | *θελουσιν* et. Nyss etc, 37 al^{3} Or^{cat} Thdrt *εθελουσιν* ... A 73. Dam *θελωσιν* | *εστιν*: B Euthal^{cod} om | *γυναικι* (Gb′) cum ℵ*AB 17. 31. 73. 80. 137. al fere^{10} f vg cop basm arm aeth Or$^{cat\,279\,sem}$ Euthal^{cod} (*γυναικα*) Chr^{401} (sed fluct lectio) Dam Pel ... ς *γυναιξιν* cum ℵ^{c}DEFGKL al pler d e f^{sup} graecis g syr^{utr} Or$^{cat\,sem}$ Chr^{edd} Thdrt al Ambrst al | *λαλειν* ante *εν εκκλ.* cum ℵAB 17. 37. 57. 73. 80. f vg cop basm aeth Or$^{cat\,279\,sem}$ et^{280} Dam Pel ... ς post *εν εκκλ.* cum DEFGKL al pler (sed al^{3} ante *γυναιξιν*) d e g syr^{utr} arm Or$^{cat\,279\,sem}$ Chr^{401} Euthal^{cod} Thdrt al Ambrst | *εκκλησια*: FG^{rr}GL al^{5} d e g syrP Thdrt *-σιαισ*

36. *μονουσ κατηντησεν*: FG^{rr}G g *κατηντ. μονουσ*. Similiter cop *κατ.* ante *εισ υμ. μον.* pon

37. *επιγινωσκετω* (DE *επιγιγν-*) et. Or$^{cat\,280}$ etc ... B Chr^{402} *γινωσκετω* (Chr add *ταυτα*) | *κυριου* cum ℵBDEFGKL al plu Chr^{402} Thdrt Dam.

ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου ἐστίν· 38 εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται.
39 ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ
κωλύετε γλώσσαις· 40 πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γι-
νέσθω.

Item A Or$^{cat\,227}$ et^{277} *θεου* (*δει* et. cop) ... ς (= Gb Sz) praem *του* cum minusc mu^{vid} Euthal^{cod} Thphyl | *εστιν* sine additam cum D*FG^{gr} G (et. E*, tam fideliter transcripsit) 14. (*εισιν* pro *εστ.*) d e g Or$^{cat\,277}$ (confirmat additis *ως ου παντος επιγινωσκοντος τα του Θεου*, item^{280} *ινα ουν επιγινωσκωμεν τα του θεου*) et^{227} et$^{int\,2,73}$ et^{667} (utroq loco: *ει τις δοκει* usq *αγνοειται* affert) Hil^{26} Ambrst^{ed} :: quae lectio ut per se omnium maxime commendatur, ita accedente Origene ad gravissimos Graecos Latinos insigni auctoritate utitur ..... Ln *εστιν εντολη* cum ℵ (* *εντ. εστ.*, c *εστ. εντ.*) AB 17. Aug$^{ep\,189}$ (2, 603) et ioh^{98,2} (utroq loco accurate *domini est mandatum*), item cop aeth ... ς *εισιν εντολαι* (sed Gb^{0} *εντολαι*) cum D^{b}et^{c}E**KL al pler (37. 80. Euthal^{cod} *εντολ. εισιν*, 35. Chr *εισ. αι εντ.*) f vg syr^{utr} basm arm Chr^{402} (*εισ. αι εντ.*) Thdrt Dam al Ambrst^{cod}

38. *αγνοειται* cum ℵ*A*^{vi}D*FG (FG *ηγνοειται*, D^{gr*} *αγνοειτε*) Or^{3,130} (pergit statim: *ουκουν ο αμαρτωλος αγνοειται υπο του θεου;*) et$^{cat\,227}$ (editum est *αγνοειτω*, at pergitur *οὐ μόνον οὐκ εἴ τις ἀγνοεῖ τὰ τοῦ ἀποστόλου, οὕτως ἀγνοεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἴ τις ἀγνοεῖ λέγων· πνεύματι Θείῳ λέγοι* [?] *ὅ τι μὴ πνεύματι Θείῳ λέγει, ἀγνοεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ*), item *ignoratur* d e, *ignorabitur* f g vg Or$^{int\,2,73}$ et^{667} Amb$^{ps\,36:787}$ Ambrst al, *non cognoscetur* Hil^{26}, item basm (ut Engelbr in notis per *αγνοηθησεται* reddit, item cop per *αγνοειται*. Contra cop ap Wilk *sit ignorans*) ..... ς Ti *αγνοειτω* cum ℵcA^{2}BD^{b}et^{c}EKL al omn^{vid} syr^{utr} (cop vide ante) arm aeth Or$^{cat\,227\,txt}$ (sed vide ante) et^{280} (sic verba Pauli afferuntur) Chr^{402} Euthal^{cod} Thdrt Dam al :: dubium non est quin *αγνοειτω* pro faciliore lectione habendum sit

39. *αδελφ. μου* cum ℵAB*D^{b}et^{c} 1. 23. 37. 43. 67** 71. 74. 115. 119. al^{20} syr^{utr} cop (aeth *fratres nostri*) Chr^{402} Thdrt Dam al ... Ln *αδ.* [*μου*], ς Ti om *μου* cum B^{3}D*EFGKL al plu it vg basm arm Ambrst Pel al | FG om *το* ante *προφητ.* | B 48. om *το* ante *λαλ.* | *μη κωλυετ.* hoc loco cum ℵABP 17. 37. 73. (cop basm *ne prohibete loqui in lingua.*) Euthal^{cod} Dam ... ς post *γλωσσαις* cum DEFGKL al pler it vg syr^{utr} arm aeth Chr^{402} Thdrt al Ambrst al | *γλωσσαις* sine *εν* cum ℵAD^{c}EKLP al omn vid f vg syr^{utr} arm Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al ... Ln praem [*εν*], Ti *εν* cum BD*FG d e g cop basm (*εν γλωσσῃ*)

40. *δε* cum ℵABDEFGP al^{15} it vg syr^{sch} cop arm Chr^{402} Euthal^{cod} Cyr ador^{430} Thdrt Dam al Ambrst al ... ς (= Gb + Sz) om cum KL al plu (basm *fiant modo omnia decenter* etc; syr^{P} *enim*); item, certe enim non adscribunt, Bas$^{regg\,369.\,453.\,495}$ et$^{bapt\,685}$ Or$^{int\,2,478}$ Amb$^{off\,1:59}$ al

XV.

1 *Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην* Ga 1, 11
ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, 2 δι' οὗ καὶ σώζεσθε,
τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπι-
στεύσατε. 3 παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι 11, 23
Lc 24, 26 s
Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, Es 53, 8 ss
Ps 15 (16), 10
4 καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς
γραφάς, 5 καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, ἔπειτα τοῖς δώδεκα. 6 ἔπειτα Lc 24, 34. 36

XV. 1. *ευηγγελισαμην*: DE *ευαγγελισαμ.* | *εστηκατε* et. Dial^{854} etc: D*FG *στηκετε.* Latt *statis*

2. *τινι λογω*: D* d add *και.* Cf et. Ambrst *quod et sermone annuntiavi vobis* | *ευηγγελ.*: Or$^{cat\,283}$ *ευαγγελισαμην* (non laudat v. 1.) | *ει κατεχετε* et. syrP mg gr Or^{cat} Dial^{854} etc ... D*FG^{rg} d e g luxov Ambrst *οφειλετε* (FG^{rg} *οφιλεται*) *κατεχειν*

3. Afferunt versum Ir$^{int\,209}$ Or^{1,434} Dial^{854} Eus$^{ps\,546}$ et$^{eclog\,226}$ Cyr$^{act\,14}$ Tert$^{marc\,3,8}$ Hil^{1078} Archel^{591} (Gall^{3}) etc | *ο και παρελαβον* et. Or^{1,434} Dial^{854} Eus$^{eclog\,226}$ et$^{ps\,546}$ Chr^{410} diserte al mu Aug$^{consens\,3,70}$ et^{alib} Pel al ... Ir$^{int\,209}$ Tert$^{marc\,3,8}$ Hil^{1078} Amb$^{luc\,24:1541}$ Ambrst al om

4. *τη ημερ. τη τριτ.* cum NABDE 17. 31. 37. d e cop syrP Cyr$^{hr\,200}$ Euthal cod Cyr$^{ioh\,1077}$ et (om *τη* sec) glaph^{135} Hil^{1078} ... ς *τη τριτ. ημερα* cum FGKLP al pler f g vg go syr^{sch} basm Mcion$^{epiph\,321}$ et^{365} Dial^{854} Eus$^{mai\,301}$ Cyr$^{hr\,205}$ Chr^{412} Thdrt Dam al Ir$^{int\,209}$ Tert$^{marc\,3,8}$ Archel^{591} al

5. *επειτα* cum NA 17. 37. 46. 73. 109. 12^{lect} Eus$^{hist\,1,12}$ et$^{mai\,301}$ Cyr$^{hr\,215}$ Chr^{413} Euthal^{cod} Hesych^{hier} qu^{57} ... ς Ln Ti *ειτα* cum BD^{c}KLP al pler syrP mg graec sah (ap Engelbr) cop Or^{1,434} Eus$^{mai\,287.\,297}$ Cyr$^{act\,14}$ Thdrt Dam al ... D*FG *και μετα ταυτα.* Similiter *et post haec* f am fu Ambrst (vg^{cle} *et post hoc*, demid *et post*), *et postea* d e, g *et postea t post haec.* Item go syr^{sch} arm; basm tantum *et* :: apparet studium variandi obtinuisse, item in eis quae sequuntur. E ex D*et^{c} haec monstra confecit: *μετα ταυεῖτα τοῖς δώενδεκα.* | *δωδεκα* cum NABD^{c}K LP al fere omn syr^{sch} etP txt sah cop basm arm^{zoh} aeth Or^{1,434} Eus hist^{1,12} et$^{mai\,287.\,301}$ Cyr$^{hr\,215}$ Cyr$^{act\,14}$ Hesych^{hier} quaest^{57} (Coteler^{3,48}: *καθὼς παῦλός φησιν ὅτι ὤφθη κηφᾷ, ἔπειτα τοῖς δώδεκα, οὐ τὸν θωμᾶν συναριθμῶν, οὐ γὰρ παρῆν, ἀλλὰ ματθίαν καὶ ἰοῦστον* etc) etc. Uberrime de h. l. explicantem Aug vide post ... D*FG 122* it vg go syrP mg arm^{usc} Eus$^{mai\,287\,bis}$ Dam (add: *μετὰ γὰρ τὴν ἀνάληψιν ὁ ματθίασ κατελέγη, οὐ μετὰ τὴν ἀνάστασιν εὐθέως*) Archel^{591} Ambrst Hier al mu *ενδεκα.* Ita Aug$^{cons\,3,71}$: *Sic autem non apparet quibus duodecim, quemadmodum nec quibus quingentis. Fieri enim potest ut de turba discipulorum fuerint isti duodecim nescio qui. Nam illos quos*

ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν. 7 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, Act 9. 4 ἔπειτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. 8 ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ Eph 3. 8 ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί. 9 ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστό- Act 9 λων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ· 10 χάριτι δὲ θεοῦ εἰμὶ ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάν-

---

apostolos nominavit. non iam duodecim sed undecim diceret, sicut nonnulli etiam codices habent; quod. credo perturbatos homines emendasse, putantes de illis duodecim app. dictum, qui iam Iuda extincto undecim erant. Sed sive illi codices verius habeant qui undecim habent, sive alios quosdam duodecim discipulos Paulus velit intelligi, sive sacratum illum numerum etiam in undecim stare voluerit — nihil inde existit quod veritati vel istorum alicui veracissimo narratori repugnare videatur etc. Aliter idem Aug quaest genes 1, 117 (3, 1, 406). Vult enim *per synecdochen dictum. Ubi enim pars maior est aut potior, solet eius nomine etiam illud comprehendi quod ad ipsum nomen non pertinet: sicut ad duodecim apostolos iam non pertinebat Iudas, qui etiam mortuus fuit cum dominus resurrexit a mortuis, et tamen ipsius duodenarii numeri nomen apostolus in epist. sua tenuit, ubi ait eum apparuisse illis duodecim: cum articulo enim hoc Graeci codices habent, ut non possint intelligi quicumque duodecim, sed illi in eo numero insignes.*

6. *πλειονες* (Gb″) cum ℵABDEFG al plus[10] Or[1,434] Eus[ps 351] Euthal[cod] Cyr[act 14] ... ς *πλειους* cum KLP al pler Eus[hist 1,12] Chr[413] Thdrt Dam al | *τινες δε* (K add *εξ αυτων*) sine *και* cum ℵ*A*[vid]BD*EFG 67** 19[lect] it vg go sah cop basm syrP arm (syr[sch] *et quidam* pro *τινες δε*) Aug[cons 3,70] Ambrst al ... ς Ti add *και* cum ℵ[c]A[2]D[c]KLP al pler aeth (*ac sunt qui et obdormierunt*) Or[1,434] Eus[ps 351] Archel[59] Chr Euthal cod Cyr[act 14] Thdrt Dam al

7. *επειτα ωφθη* cum ℵABFGKLP 17. 37. 47. al pler Or[1,434] Eus[mai 207] (omisso *ωφθη*) Cyr[hr 216] Euthal[cod] etc ... DE cop Cyr[act 14] *ειτα* | *επειτα τοις* cum ℵ*AFGK 1. 17. 36. 43. 46. 48. 72. 73. 74. 93. 106. 109. 219** a[scr] al[3 scr] al aliq Or[1,434] Eus[ps 351] et[mai 207] Euthal[cod] Cyr act 14 Dam ... ς Ln *ειτα τοις* cum ℵ[c]BDELP al plu Chr[414] Thdrt al

8. *ωσπερει* (KP 37. *ωσπερι*): D* Eus[ps 359] *ωσπερ* | *ὡσπερεὶ τῷ*: sic D[c]LP 37. etc. Editum etiam Ir[37] Or[1,435] Eus[ps 359] etc ... Gb″ *ὡσπερεί τῳ*: sic minuse mu (5 ap Scri), nec aliter editum Epiph[161] Chr[415]. Item ita Or[cod basileens] | *τω* et. Ir Or Eus Epiph etc ... FG 19[lect] sah (non item cop) om | *καμοι*: FG *και εμοι*

10. *η εισ εμε*: D*FG om *η*. Item it vg pp[lat] *gratia eius in me* | *ου κενη εγενηθη* et. Or[cat eph 111] (sed[170] *ουκ εισ κενον εγενηθη*) etc, item *vacua non fuit* f vg Hier[iovin 2] (4, 2, 216) et[alib] Aug[utilit ieiun 6,615] al, Or int[4,631] *inanis non fuit* ... D* *πτωχη ουκ εγενηθη*, FG[rg] *πτωχη ου γεγονεν*, item d e g Amb[bened patri 12] (1,530) et[off 1,44] Ambrst al *pauper*

των ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σὺν ἐμοί. 11 *εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.*

12 *Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινὲς ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;* 13 *εἰ δὲ* 16
ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· 14 *εἰ δὲ* 17
Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ

(d e *paupera*, Amb^{bis} *egena*) *non fuit.* Sic g: *pauper* */. femininum.* Item go agnoscere *πτωχη* docuere Loeb. et Gabel. | *αυτων* (a^{scr} post *παντ.* pon) et. Or$^{int\,4,\,467.\,536.\,556.\,585.\,631}$ etc ... D^{gr*}L* om | *παντων*: ℵ* 12^{lect} *απαντων* | *αλλα η* cum ℵABD*E 17. ... ς *αλλ η* cum D^{c}FG K^{sil}LP al pler Bas$^{ioh\,1095}$ Chr^{416} Thdrt Dam al | *συν εμοι* absque *η* cum ℵ*BD*FG, item *gratia dei mecum* it vg Or$^{int\,2,101}$ et$^{4,467.\,536.\,556.\,585.\,631}$ Ambrst al ... ς Ti *η συν εμοι* cum ℵ^{c}AD^{b}et^{c}EKLP al omn^{vi} Bas^{1,162} et^{2,159} Ps-Ath^{2,328} Chr^{416} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,1095}$ Thdrt ad h. l. et (*η εν εμοι*) ^{3,204} Antioch$^{1099.\,1166}$ Dam ad h. l. et^{2,196} al, item sah arm aeth Or$^{int\,2,427}$ (*quae in me est*) Hier$^{iovin\,2}$ (*quae in me est*) et^{alib}

11. *ουν*: D*FG d e f g go Ir$^{int\,200}$ *δε*, vg Tert$^{pudic\,19}$ (sed$^{marc\,1,\,20}$ *Sive ego, inquit, sive illi* etc) *enim* ... basm om | *επιστευσατε* (ℵ^{c}): ℵ* *πιστευσατε*

12. *οτι εγηγερτ. εκ νεκρ.* cum ℵABD^{b}KLP al omn^{vid} f vg (f vg *quod resurrexit a mortuis*, item al) etc Ir^{209} (gr ex Thdrt) Chr^{422} Euthal^{cod} Cyr $^{act\,14}$ Thdrt Dam al Tert$^{res\,carn\,48}$ Ambrst al ... Ti *εκ νεκρ. οτι εγηγ.* cum D*et^{c}EFG d e g Or^{3,811} et$^{cat\,295}$ (:: quae lectio non nenimi praeferenda videbitur) | *εν υμιν τινες* cum ℵABP 17. 74. 120. a^{scr} syr^{utr} Or^{3,811} et$^{cat\,295}$ et$^{int\,2,302}$ Chr$^{422\,sem}$ Euthal^{cod} Cyr$^{act\,14}$ Dam ... ς *τιν. εν υμ.* cum DEFGKL al pler arm go Epiph^{598} Chr$^{422\,bis}$ Thdrt al Ambrst Promiss$^{3,\,30,\,181}$. Similiter it vg sah cop basm Tert$^{res\,carn\,48}$ *quidam dicunt in vobis.*

13. *ει δε* usque *ουκ εστιν* et. ℵ^{a}ABDFGKLP etc ... ℵ*E 17. 28. 43. 48* 74* a^{scr} d^{scr} e Cyr$^{act\,14}$ om (transilientes ab *ουκ εστιν* ad *ουκ εστιν*). Cf huc Ir$^{int\,309}$ *Si enim mortui non resurgunt neque Chr. resurrexit; si autem Chr. non resurrexit, inanis est praedicatio nostra, inanis est et fides vestra. Invenimur autem et falsi testes dei, quoniam testificamur quod suscitavit Christum, quem non suscitavit. Si enim mortui non resurgunt, neque Chr. resurrexit. Si autem Chr. non resurrexit, inanis est fides vestra, quoniam adhuc estis* etc. Similiter Ign$^{intpol\,261}$ *ει οι νεκροι ουκ εγειρονται, ουδε χρι. εγηγερται· κενον αρα το κηρυγμα ημων, κενη δε και η πιστ. υμων* (al *ημων*)· *ετι εστε* etc. | *ει δε*: FG *εαν δε* ... d *nam si*, item (vide ante) Ir^{int} *si enim*

14. D^{gr*} om *εγηγερται*· ^{14} *ει δε χριστ.*, item E d e Ign^{intpol} (vide ante) om *ει δε χρι. ουκ εγηγερτ.* | *αρα και* cum ℵ*AD^{gr}E^{gr}F^{gr}GKP al^{25} g go Dial^{854} Euthal^{cod} Oec (basm *et praedicatio nostra vana et vana fides nostra*) ... Ln *αρα* [*και*], ς (= Gb + Sz) om *και* cum ℵ^{c}BL al plu d e

καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· 15 *εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ*
θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν,
13 14 *ὃν οὐκ ἤγειρεν εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται.* 16 *εἰ γὰρ νεκροὶ*
οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· 17 *εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ*
ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν,

f vg syr^{utr} sah cop arm aeth Ign$^{intpol\,261}$ Epiph^{598} Cyr$^{hr\,215}$ Chr^{424} Cyr$^{act\,14}$ Thdrt Dam Ir$^{int\,309}$ Tert$^{res\,carn\,48}$ Ambrst Iac$^{nisib\,62}$ al (sed d e Ir^{int} Tert etc nec *αρα* exprim) | *κεγη και* (Gb″) cum ℵABD*FGP 17. 23. 31. 37. 74. a^{scr*} f g r vg^{cle} fu demid tol (al) syr^{sch} sah cop arm aeth go Dial^{854} Cyr$^{hr\,215}$ Euthal^{cod} Cyr$^{act\,14}$ et$^{cat\,290}$ Dam (item Epiph^{598} *ματαια και η πιστ. υμ.*) Ir$^{int\,309}$ Tert$^{res\,carn\,48}$ Ambrst al ... ς Ti *κεν. δε και* cum D^{c}EKL al pler syrP (am *ergo est et*) Ign$^{intpol\,261}$ (vide ante) Chr^{424} Thdrt al | *υμων* (Ln *ὑμῶν*,^{15} *εὑρισκόμ.*) cum ℵAD^{b}et^{c}FGKLP al pler d e f g vg syr^{utr} cop arm Ign^{intpol} ex$^{cdd\,4}$ Chr ^{424} Euthal^{cod} Cyr$^{act\,14}$ Thdrt al Ir^{int} Tert^{res} carn Ambrst al ... B* 2. 17. 26. 34. 67** 73. 91. 106. l^{scr} sah basm go Ign^{intpol} ex$^{cdd\,2}$ Dial^{854} Epiph^{598} Cyr^{hr} Oec Ruf^{exp} symb al *ημων* ... Archel^{603} om *κεν. και η πι. υμ.*

15. *ευρισκ. δε* (37. *αρα*, 73. *γαρ*) *και* et. f g r vg Ir$^{int\,309}$ Or^{4,199} Cyr$^{hr\,215}$ Epiph^{114} etc .^{4}. D^{gr}E^{gr} arm go Tert$^{res\,carn\,48}$ om *και*, d e Chr$^{mosc\,1}$ Archel^{603} om *δε* | *οτι* (Tert *qui*) *εμαρτυρ. κατ. τ. θεου*: Ir$^{int\,309}$ (vide ante) om *κα. τ. θε.*, item Tert^{res} carn (exced franek) ... 48* basm (non item sah cop) Epiph^{114} Cyr$^{cat\,291}$ om. Cf Afric^{aristid} ap Routh^{2,230} *καταψευδομαρτυρουμεν του θεου*, item Epiph^{598} nil nisi *οτι ειπαμεν* | *ηγειρεν*: E^{gr}G^{gr} *εγιγεν*, qua in scriptura *εγειρεν* videtur latere. | *τον χριστον* et. Ir$^{int\,309}$ Afric (ubi ante) Or^{4,199} Eus$^{mai\,274}$ Cyr$^{hr\,215}$ Epiph ^{598} Cyr$^{act\,14}$ Tert^{res} carn Archel^{603} etc ... ℵ* (non item^{c}) add *αυτου* | *ειπερ αρα νεκροι* (FG *οι νε.*) *ουκ εγειρονται* et. f g r vg^{cle} am fu demid tol harl** syrP cop arm Chr^{424} Cyr$^{ioh\,1091}$ et$^{act\,14}$ et$^{cat\,291}$ Dam al Iac nisib^{62} Pelag ... DE 43. d e harl* syr^{sch} sah basm go Thdrt Ir$^{int\,309}$ (vide ante) Tert^{res} carn Archel^{603} Ambrst om. Cf et. Or^{4,199} ubi certe ultra *ηγειρεν* nil adscribitur. Item Epiph^{114} ubi pro *ον ουκ ηγειρεν* legitur *ειπερ ουκ ηγειρεν*, nil praeterea.

16. *ει γαρ νεκρ. ουκ εγειρονται*: P 123. r am fu om | P *ουδε ο χρι.*

17. *η πιστις υμων* (al^{3} vel^{4} *ημων*) sine additam cum ℵADcEFGKLP al omn^{vid} arm Chr^{424} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,1091}$ Thdrt Dam etc ... Ln add [*εστιν*] cum B*, item (sed it vg etc *vana est fides vestra*) d e f g r vg go syr^{sch} et^{p} c. ob. etc (et. Ir^{int} Or$^{int\,2,302}$ Tert^{res} carn) | *ετι* cum ℵ^{c}B DEFGKLP al pler g r syrP arm^{zoh} Archel^{603} Chr^{424} Thdrt etc ... 37. 43. *οτι*, Ir$^{int\,309}$ (*quoniam adhuc*) Tert^{res} carn^{48} (*quia adhuc*) *οτι ετι*, d e *quid adhuc* (i. e. *τί ἔτι*) ... ℵ*A 31. syr^{sch} sah basm arm^{usc} aeth go Euthal^{cod} Dam praem *και*, cop add *etiam*, f vg Or$^{int\,2,302}$ Ambrst al *adhuc enim*

18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. 19 εἰ ἐν τῇ
ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων
ἀνθρώπων ἐσμέν. 20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπ- Col 1, 18
αρχὴ τῶν κεκοιμημένων. 21 ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, Ro 5, 12 ss
καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. 22 ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ
πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποι-
θήσονται. 23 ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός,
ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, 24 εἶτα τὸ τέλος,

18. F* απολοντο

19. εν χριστω ante ηλπι. εσμ. cum ℵABD*EFG 17. 37. 39. 115. 119. 137. d e f g r vg go Ir$^{int\,309}$ Or^{2,802} (μονον εν χρ. ηλπ. εσμ.) et$^{cat\,297}$ Chron^{440} Euth$^{al\,cod}$ Thphyl (μον. ηλπ. εσμ.) Amb$^{fid\,5,578}$ et$^{fid\,resur\,2,1167}$ Ambrst al ... ς post ηλπ. εσμεν cum D^{c}KLP al pler syr^{utr} sah cop basm arm aeth (sed syr^{sch} sah cop basm arm μονον post ζωη ταυτη pon) Or^{3,811} Chr^{425} Thdrt al (Dam post ηλπ. εσμ. μον. pon) | FG ελεινοτεροι | παντων ανθρ. εσμεν et. Or^{3,811} et^{2,802} Chron^{440} etc; Ir^{int} *omnibus sumus hominibus* ... DE d e f r vg (non item g) go syr^{sch} arm Or^{cat} Amb^{bis} Ambrst al εσμ. παντ. ανθρ.

20. νυνι δε cum ℵABDEKLP al omn^{vi} Or^{2,552} et$^{cat\,297}$ etc ... FG Dial^{854} (νυν δε χρ. κηρυσσεται εκ νεκρ. etc) νυν δε ... d e *si autem* | νεκρων et. Or^{bis} et^{3,538} etc ... FG praem των, item Dam^{com} το „εκ των νεκρ." προστιθεισ | τ. κεκοιμημενων sine εγε. cum ℵABD*EFGP 6. 17. 67** 71. 177. d e f g r vg sah cop basm arm aeth Ir$^{int\,309}$ Or^{2,552} et^{3,538} (et$^{cat\,297}$) et$^{int\,4,693}$ Dial^{854} Chr^{426} Euth$^{al\,cod}$ al Hil^{1104} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add εγενετο cum D^{c}KL al pler syr^{utr} go Or$^{int\,3,835}$ Thdrt Dam al

21. δι' bis et. Or^{3,100} et$^{cat\,297}$ Dial^{854} Eus$^{dem\,462}$ Did$^{tri\,350}$ Ath$^{45.\,413}$ etc ... F δια bis, G δια pri loc | θανατος cum ℵABD*K 17^{vi} 67** Or^{3,100} Dial^{854} Ath^{45} Euth$^{al\,cod}$ Cyr$^{iul\,301}$ Ps-Ath^{2,498} Euther^{1135} Dam ... ς Ti o θανατ. cum D^{b}E$^{l\,c}$EFGLP al pler Or$^{cat\,297}$ Eus$^{dem\,462}$ Did$^{tri\,350}$ Ath^{413} Ps-Ath^{2,489} (et^{510}) Cyr$^{hr\,196}$ Euther^{1137} et^{1165} Chr^{426} Cyr$^{iul\,301}$ Thdrt al (sed ex his Eus Cyr^{hr} Ps-Ath^{499} Euther^{1137} Chr etiam postea η αναστ. tuentur)

22. A* ζωοποιησονται, sed ipse* (ut^{vid}) corr -ηθησονται

23. δε et. Or^{3,174} et$^{4,199.\,408}$ etc ... ℵ* (sed ipse* suppl) Or^{3,100} om | του χριστου: ς atque item ς^{e} 1624. 1633. 1641. (non amplius 1656. nec Mill Wtst Gb Sz) om του :: ex errore | εν τη παρουσια αυτου: et. Or$^{4,199.\,408}$ Hipp$^{noet\,6}$ Eus$^{ps\,448}$ Did$^{tri\,350}$ Nyss^{1,846} etc, r Augi$^{oh\,68}$ *in praesentia eius*, d e f am tol *in adventu eius* ... FG οι εν τη παρ. αυτου ελπισαντεσ, item g et (*sperantes*) f^{sup} graec, item *qui in adventu* (–*tum* m^{39} etc) *eius crediderunt* m^{39} vg^{clem} fu demid Or$^{int\,2,455}$ et^{3,835} Hil^{54} (sed^{1096} tantum *qui in adventu eius*) Ambrst al

ὅταν παραδιδοῖ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ
Ps 109 (110), 1 *πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.* 25 *δεῖ γὰρ αὐτὸν*
Mt 22, 44 pp Heb 10, 13 *βασιλεύειν ἄχρι οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐ-*
τοῦ. 26 *ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος.* 27 *πάντα γὰρ*
Ps 8, 7 (6) Eph 1, 22 He 2, 8 *ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέ-*
τακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα·

---

24. *παραδιδοι* cum BFG; item *παραδιδω* ℵADEP 31. 67** 80. Hipp$^{noet\,6}$ Mcell$^{euseb\,52}$ et^{182} Eus$^{ps\,448}$ Did$^{tri\,350}$ Epiph^{798} Bas$^{1,170.\,177}$ (ita^{cdd} utroq enim loc fluct lectio) Nyss^{1,846} et$^{mai\,4,7}$ Cyr$^{iul\,150}$ etc (Or^{4,408} *οτε παραδωσει*, et^{4,315} *οταν παραδιδωσιν*), item sah cop basm ... ς *παραδω* cum KL al pler Or^{1,747} et^{4,38} Eus$^{ps\,443}$ Chr^{427} Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item *tradiderit* it vg pp^{lat} | *πατρι* ... FG^{r} $\overline{πνι}$ (i. e. *πνευματι*) ex errore pro $\overline{πρι}$ (i. e. *πατρι*) | *πασαν* ante *εξουσιαν*: syr^{p} c.* habet, Nyss^{1,846} Did$^{tri\,389}$ om | *δυναμιν*: 47. praem *πασαν*, item syr^{sch}

25. *αχρι* cum ℵ*AB*P 17. Euthal^{cod} Dam (cf. et. Chr$^{cat\,301}$) ... ς Ln *αχρις* cum ℵ^{c}B^{3}DEFGKL al pler etc | *αχρ. ου* sine *αν* cum ℵ*ABD*FGP 17. 31. 71. 73. 80. 93. a^{scr**} sah cop basm Or$^{4,408.\,409}$ Hipp$^{noet\,6}$ Eus$^{marc\,183}$ et$^{ps\,444}$ Epiph^{798} ac^{saep} Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{00}) add *αν* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}KL al pler Or^{3,686} (et$^{cat\,eph\,133}$ ex Or?) Mcell$^{eus\,50}$ Cyr hr^{240} (fluct lectio) et^{241} Caes^{81} Did$^{tri\,389}$ Marc^{diad} od^{248} (Gall^{5}) Chr^{428} Thdrt al. Passim libere *εως αν*, ut Or^{4,17} Mcelleus^{51} Nyss^{1,846}; Or^{2,589} Ath^{1,708} *αχρις αν*. | *εχθρους* (FG *εκθρ.*) sine *αυτου* cum ℵBDEK LP al pler d e vg (et. am fu demid tol) syr^{p} arm basm Ir$^{int\,337}$ Or^{1,658} et^{3,686} et^{4,408} et$^{int\,1,69.\,4,663}$ Hipp^{noet} Mcelleus^{50} et Eus$^{marc\,181}$ sem et^{183} et$^{ps\,444}$ Nyss^{846} Ath^{1,708} Chr^{428} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l Dam al Hil$^{54.\,590.\,1096}$ Ambrst al ... Ln add *αυτου* cum AFG 10. 17. 31. 73. 93. 120. f g r harl* go syr^{sch} sah cop aeth Or^{2,589} et$^{4,17.\,409}$ et$^{int\,2,436}$ ac^{saep} Mcelleus^{51} et Eus$^{marc\,181}$ sem Caes^{81} Did$^{tri\,389}$ Marc^{diad} Epiph^{798} Cyr hr bis al Tert$^{marc\,5,9}$ et$^{prax\,4}$ Hil^{144} al | *τ. ποδ. αυτου*: FG^{r}G g om *αυτου*

26. *εσχατος* usq *υπο τ. ποδ. αυτου* (v. 27): transiliendo om ℵ* 17. 92. Euthal^{cod} | *εσχατ. εχθρ. κατ. ο θαν.* hoc loco cum ℵ^{c}ABD^{b}et^{c}FGKLP al omn^{vid} f g r vg etc ... ℵ^{a}D*E d e tol harl* go aeth Hil$^{55.\,590.\,1096}$ Ambrst al post *παντα γ. υπετ. υπ. τ. ποδ. αυτ.* pon

27. *οτι παντα* et. Or^{4,408} et$^{int\,3,835}$ Ath^{1,708} Epiph^{798} Cyr$^{hr\,140}$ Nyss^{1,846} Tit$^{manich\,338}$ (Gall^{5}) etc f g r Aug$^{div\,quaest}$ ... Ln [*οτι*] *πα.*, om enim *οτι* B d e vg Hipp$^{noet\,6}$ Did$^{tri\,390}$ Chr^{428} Ir$^{int\,337}$ Hil$^{55.\,590.\,1096}$ Ambrst al. Praeterea ℵ Did^{tri} *τα παντα* pro *παντ.* | *υποτετακται* sine additam et. d e r Ir^{int} Or Ath Did^{tri} Tit^{manich} (Nyss *οτι πα. υπεταξεν*) al Hil$^{590.\,1096}$ Aug al ... FG f g vg syr^{sch} sah cop basm arm Hipp noet^{6} Or$^{int\,3,835}$ Hil^{55} Ambrst al add *αυτω*, atque idem Cyr$^{hr\,140}$ Epiph^{798} praem | *τα παντα* ad finem: F om *τα*

28 ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; 30 τί

---

28. *οταν δε υπ. αυτω τα παντα* et. ℵ[a] Ir[int 337] Or[4,157] et[int 3,835] et[ter] Eus marc[183] Did[tri 390] Ath[708] Bas[1,288] Nyss[1,846] al Tert[prax 4] Hil[cod] (vide post) Ambrst al ... ℵ* 1. 37. al Hipp[noet 6] Hil[55. 590] et[alib] aliq (sed fluct lectio) om transiliendo | *υποταγη* (Nyss *υποταξη*) *αυτω*: D[gr]E[gr] Ir[int] Or[int 1,151 bis] (non item [2,659. 3,835. 874]) Eus[marc 183] *αυτω υποτ.* Item r *omnia ei subiecta fuerint*; Or[4,157] *αυτω τα παντ. υποταγ.* | *τοτε και αυτος* cum ℵ[a]D[c]KLP al fere omn f r vg[cle] demid sah cop basm syr[p] arm aeth (go *tunc autem is ipse*) Ign[intpol 258] Hipp[noet 6] Eus[marc 183] Ath[708] et[gall 5, 170] Bas[1,288] et[3,87] Ps-Ath[39] et[485] Epiph[728] Cyr[hr 240] Nyss[846] Caes[79] Marc[diad 247] Chr[428] Euthal[cod] Thdrt Dam al Tert[prax] Or[int 1,151] et[2,659] et[3,835. 874] et[4,599] Hil[83. 783] Ambrst al (sed Hipp Mcell Nyss Caes sine *ο υιος*) ..... B[D*]E[F]G[r]G 17. 67** d e g am fu harl tol marian syr[sch] Ir[int 337] Or[2,740] et[4,157] Mcell[eus 41. 42. 53. 113] (ubique omisso *ο υιος*) Did[tri 390] Hil[55. 590] et[ter] Ps-Ath[lat 542] al om *και*, hinc Gb[0] et Ln [*και*] | *ο υιος* et. Ign[intpol] ex[edd pl] Ir[int] Or[bis] et[int 1,151 bis] et[alib quater] Eus[marc] Ath[bis] Cyr[hr] Bas[1,288] et[3,87] Did[tri] Epiph Marc diad Chr Ps-Ath[2, 39. 485] Euthal[cod] Thdrt Dam al Aug[div quaest (6,55 sq)] Ambrst al ... Ign[intpol] ex[edd 3] Hipp[noet 6] Mcell[eus quater] Caes[79] Nyss[846] Ps-Ath[lat 542] Tert[prax 4] Hil[saepe] al om | *ινα η ο θεος* (Ir[int 337] Or[int 1,151] etc Tert[prax] Ambp[s 36] et[61] etc *ut sit deus*): D* *ινα ο θε. η*, item d e *ut deus sit* | *τα παντ. εν πασ.* cum ℵ[D]E[F]G[K]L[P] al fere omn Ign[intpol 258] Or[4,58. 41. 315] et[prov] (Notit[91]) Mcell[eus 113] Eus[marc 183. 186] Ath[708] Did[tri 390] Nyss[846] Epiph[798] Tit[manich 5,338] Cyr[hr 140] Marc[diad 247. 248] Chr[433] Thdrt Dam al ... ... Ln om *τα* (Gb[0]) cum ABD* 17. arm Hipp[noet 6] Mcell[eus 42] Eus[marc 187. 188] Euthal[cod]. Cf et. Or[1,152] *λεγομενου του θεου παντα γενεσθαι εν πασιν, ωσπερ ου δυναμεθα κακιαν καταλιπειν, ουτε θεος παντα γινεται εν πασιν* etc

29. *ποιησουσιν* (37. 47. al pauc *-σωσιν*): FG corrupte, ut toties alibi, *ποιουσειν* | Edd plu, ut ς Gb Sz, sic: *νεκρῶν, εἰ* | *νεκροι*: P *οι νεκρ.* | *υπερ αυτων* cum ℵABD*EFGKP al[20] d e f g r vg go syr[P] sah cop basm arm (aeth[libere]) Or[3,812] Dial[864] (sed fluct lectio) Epiph[114] Euthal[cod] Isid[1,221] Dam Iac[nisib 61] Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *υπ. των νεκρων* cum D[c]L al plu syr[sch] Ephr[371] Chr[440] Thdrt al. Praeterea cf ad h. l. Tert[marc 5,10] *Igitur et pro mortuis tingui pro corporibus est tinguí; mortuum enim corpus ostendimus. Quid facient qui pro corporib. baptizantur, si corpora non resurgunt?* Similiter Tert[res carn 48] *si non quae baptizantur corpora resurgunt.* Eundem in modum Chr[10,237] *βαπτιζομεθα γαρ φησιν υπερ των νεκρων, τουτεστι των σωματων των ημετερων* etc. Item[441] ad h. l. *τι και βαπτιζη υπερ των νεκρων; τουτεστι των σωματων* etc. Nec aliter Thdrt ad h. l. *ει δε νεκρον εστι το σωμα και ουκ ανισταται, τι δηποτε και βαπτιζεται;*

Ro 8, 36 καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; 31 καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω,
νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν. 32 εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί
Es 22, 13 μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔ-
ριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. 33 μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρη-
στὰ ὁμιλίαι κακαί. 34 ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε·
c. 5 ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.
35 Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι
ἔρχονται; 36 ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀπο-

31. *υμετεραν* (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵBDEFGKLP al longe plu it vg syr^{utr} sah cop basm arm go Dial^{864} (sed fluct lectio) Chr^{443} (*καυχησιν εν-ταυθα την αυτων προκοπην λεγων*) Thdrt^{3,1310} Dam al Ambp^{s} ^{48,921} Aug^{ep} ^{157,559} ac^{saep} Ambrst rell ... ς (non ς^{e} Gb Sz, sed Gb') *ημετεραν* cum A al permu (3 ap Mtth, 3 ap Scri) aeth Or^{3,710} et^{cat} $^{84.\ 297}$ Thdrt ad h. l. (*καυχησιν δε αυτου την πιστιν αυτου εκαλεσε*), item, sed *ημεραν* scriptum est, Euthal^{cod} | *αδελφοι* cum ℵABKP al^{15} r vg go syr^{utr} sah cop basm arm^{usc} aeth (sed syr^{utr} sah cop basm *fratres mei*, aeth *fr. nostri*) Dial Euthal^{cod} Aug^{saep} al ... ς om cum DEFGL al longe plu d e f g arm^{zoh} Or^{3,710} et^{cat} $^{85.\ 297}$ Chr^{443} Thdrt Dam al Ambrst | *εν χρι. ιησ. τω κυρ. ημ.* cum ℵABD$_{c}$FGKLP al omn^{vid} f g r vg rell Or^{cat} $^{85.\ 297}$ etc ... D* d e Ambrst *εν κυριω*, E^{gr} *εν χριστω* (nimirum transcripsit $\chi\bar{\omega}$ a D^{c} pro $\kappa\bar{\omega}$ substitutum negligens ab ipso D^{c} addita), item aeth Or^{3,710} Chr^{443} *εν χρι. ιησ.*

32. FG *εν εφεσσω*, f *effesi*, g *in effeso t i* | *το οφελ.* (KP *ωφελ.*): D*FG Clem^{350} om *το* | L al pauc *αποθνησκωμεν*

33. *χρηστα* cum ℵABDEFGKLP al certe pler Clem^{hom} ^{4,24} et^{epit} ^{53} (ap Dress^{38} et^{156}) Eus^{prae} ^{249} Ephr^{106} Ath^{602} Chr^{445} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{parall} ^{379} al ... ς (= Gb Sz) *χρῆσθ'*, Ln *χρήσθ'* per meram licentiam. In eundem modum ediderunt Clem^{350} Amphil^{6,491} (in iambis ad Seleuc). Nonnulli, ut 115., in mg. habent *μενανδρου γνωμαι* vel simile quid, e$^{ser\ mg}$: *λακωνικὴ παροιμία· μενάνδρου κωμωδιογράφου γνωμη.*

34. *υμιν*: 46. 74. al mu (4 ap Scri) *υμων* | *λαλω* cum ℵBDEP al fere^{10} Dial^{864} Euthal^{cod}, item *loquor* d e r vg Ambrst cop syr^{P} go ... ς *λεγω* cum AFGKL al pler Chr^{445} Thdrt Dam, tem *dico* f g m^{39} floriac Or^{int} ^{4,545} syr^{sch} basm arm aeth

35. *αλλα* cum BP Or^{1,590} (Euthal^{cod} *αλλ αιρει*) ... ς Ln *αλλ* cum ℵADEF GK^{sil}L al certe pler Dial^{864} Chr^{449} Thdrt Dam al

36. *αφρων* cum ℵABDEFGP al plus^{10} ... ς *αφρον* cum KL al pler Or^{1,590} Dial^{864} Epiph^{599} Chr $^{449.\ 450}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *ζωοποιειται* cum ℵBDEFGKLP al pler Or $^{1,590.\ 594}$ Dial^{864} Euthal^{cod} etc ... A 89. 108* Epiph^{599} Chr^{2,126} exedd aliq (non item ad h. l. nec $^{7,835.\ 11,548}$) Thdrt^{1,649} (non item^{445} nec ad h. l.) *ζωογονειται*. Nil probant Latini

θάνῃ· 37 *καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν·* 38 *ὁ δὲ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα.* 39 *οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη*

(nec Ir$^{int\,300}$ etc), per *vivificatur* enim etiam ζωογονειται redditur, cf Act 7, 19. Lc 17, 33. 1 Tim 6, 13. Ceterum ℵ post ζωοποιειται perrexerat *εισ την*, errore vero statim intellecto punctis notavit. | *αποθανη* (L al pauc *-νει*): FG d e f g (non item r) vg Dial^{864} Ir$^{int\,300}$ Or$^{int\,1,34}$ (non item Or$^{1,590.\,594}$) Aug$^{ep\,193}$ Ambrst al mu (non item Tert$^{res\,carn\,52}$) praem *πρωτον*, atque idem DG^{r}EG^{r} add

37. *γενησομενον* (f r vg Tert$^{res\,carn\,52}$ Ambrst al *quod futurum est*) ... FG *γεννησομενον*, item *quod nascetur* d e g, *quod nascitur* m^{39}, *nasciturum* f^{sup} graec | *σπειρεισ* sec (ℵ^{a} Or^{1,590} Dial^{864} etc Tert$^{res\,carn}$ etc) ... ℵ* 238. om | *ει*: A *η*

38. *διδωσ. αυτω* cum ℵABP 17. 37. 39. 73. 80. al$^{3\,scr}$ al^{vid} f vg syr^{utr} (cop *dat corpus illi*) Or^{1,590} et$^{int\,1,34}$ Dial^{865} Epiph^{599} Euthal^{cod} Dam Tert$^{res\,carn\,52}$ al ... ς *αυτω διδωσ.* cum DEFGKL al pler d e g m^{39} r Or^{1,594} Chr^{452} Thdrt al Ambrst al | *ιδιον* cum ℵ*ABDEFGP 17. 31. 42. 67** 80. 238. arm Epiph^{599} Euthal^{cod} ... ς (Gb^{00}) Ti praem *το* cum ℵ^{c}KL al pler Or^{1,590} Chr Thdrt Dam al

39. *η αυτη σαρξ*: FG^{r}G 93. g syr^{sch} Chr^{453} ex$^{mosc\,2}$ om *σαρξ* | *αλλα* (FG 73. al pauc *αλλ*): DG^{r}* r aeth^{utr} Dial^{865} Chr^{453} Aug$^{ep\,205}$ et^{alib} al om | *αλλη μεν* sine *σαρξ* cum ℵABDEFGKLP al plus^{70} d e f g m^{39} r vg syr^{p} aeth^{utr} Chr Euthal^{cod} Thdrt al Aug$^{ep\,205}$ et^{alib} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *σαρξ* cum minusc mu syr^{sch} cop arm Dial^{865} | *ανθρωπων*: D* d e m^{39} syr^{sch} Dial^{865} Tert$^{res\,carn\,52}$ Ambrst al *ανθρωπου* | *αλλη δε σαρξ κτηνων*: K 37. 47. k^{scr} harl* om ... D*EFG 17. al^{5} d e f g m (non r) vg syr^{sch} Chr^{453} Tert Ambrst al om *σαρξ*. Item pro *κτηνων* D*FG^{r}G^{gr} d e m^{39} syr^{sch} Tert Ambrst al *κτηνουσ* (*pecoris*). Dam h. l. *πτηνων*, tum *κτηνων*, denique *ιχθ.* | *αλλη δε* sec loco: DG^{r}* om *δε* | *σαρξ πτηνων* (D*FG al pauc *πετεινων*) cum ℵBDEFG 17. 47. 115. 119. al d e (g) am fu* demid tol harl** cop arm aeth Euthal^{cod} Thphyl Tert$^{res\,carn}$ Or$^{int\,1,101.\,2,422}$ Ambrst al (Dam *α. δε σα. πτην.*, *α. δε κτην.*, *α. δε ιχθ.*, Or$^{int\,2,422}$ *alia caro volucrum, alia pecorum, alia vero pisc.*) ... ς om *σαρξ* cum AKLP al pler m^{39} r vg^{cle} fu** harl* syr^{utr} Chr^{453} Thdrt al Aug$^{ep\,205}$ et^{alib} (sed non$^{adim\,8,124}$) al. Praeterea d e m^{39} r vg Ambrst om *δε* sec, item f g r am fu Ambrst om *δε* tert, ut praeteream reli qui hac in re variant. | *πτηνων* (D* *πετεινων*), tum *ιχθυ.* hoc ordine cum ℵABDEP 17. al^{6} d e m^{39} r vg syr^{sch} cop arm aeth Or$^{int\,1,101}$ Chr Euthal^{cod} Thphyl Tert$^{res\,carn}$ Ambrst al (Or$^{int\,2,422}$ et Dam vide ante) ... ς *ιχθυ.*, tum *πτην.* (FG *πετιν.*, a^{scr} *πετειν.*) cum FGKL al pler f g syr^{p} Thdrt Oec. Sic igitur FG f g: *αλλη δε ιχθ. αλλη δε* (f g om) *σαρξ* (f om) *πετινων* (F *-νον*). Dial^{865}: *αλλη δε σα. κτηνων, ετερα δε ιχθυ.* (omissis *α. δ. σα. πτην.*)

δὲ ἰχθύων. 40 καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. 41 ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. 42 οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· 43 σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει. 44 σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν.
Gn 2, 7 45 οὕτως καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς

40. *σωματα* sec et. Or[1,548. 584] et[int 1,101. 2,422] Dial[865] etc ... FG[rg] g aeth om. Libere Tert[res carn 52] *et corpora terrena et caelestia* | *αλλα* cum ABD*EP ... ς *αλλ* cum ND[c]FGK[sil]L al certe pler Or Dial etc

41. *αλλη* prim: FG[rg] g add *δε* | *ηλιου, και αλλη* et. d* e demid tol Or [1,523. 584] et[3,445] et[int 4,605] Dion[alex] ap Rou[4,400] (Gall[3,488]) Meth[3,710] Dial[865] Eus[praep 325. 776] al mu Tert[res carn 52] al ... FG[rg] 7lect g *ηλιου, αλλη δε* ... f m[39] r vg (et. am fu al) cop Or[int 2,422. 3,390. 4,481] Archel [588] Ambrst al *solis, alia* (om igitur copulam) | *σεληνης, και* et. d e f g m[39] r vg[cle] fu demid tol Or[ter] Dion Meth Eus[praep] al Tert[res carn] Ambrst Aug[ep 205] etc ... am harl cop arm Dial[865] Or[int 2,422] et[3,390. 402] et[4,11] Archel Tert[res carn 49] Aug[ioh 67] al om *και* | *αστερων*: K al pauc *αστερος* | *γαρ*: K om, item Or[int 2,422] et[4,481] (non item[alib ter])

44. *ει* ante *εστιν σωμα* cum NABCD*FG 6. 10? 17. 31. 39. 67** 73. 80. 93. d e f g vg cop arm aeth[utr] Dam Aug[ep 205] et[alib] Ambrst al ... ς om cum D[b]et[c]EKL al pler syr[sch] (*est enim*) et[p] Chr[454] Thdrt Phot[cat 324] Iac[nisib 51] al ... P 1. 2. 14. 46* 108. 132* 134. 137. 140[txt] 178. 219* k[ser] alvi m[39] Chr[mosc ambo] Euth[al]cod transiliunt a *πνευματικον* pri ad *πνευματ.* sec. Etiam G* et g* post prius iam *καθως* (pro *ουτως*, vide post) scripserant, sed deleta hac voce *ει εστιν* etc reposuerunt. | *εστιν και* cum NABCDEFG 6. 10? 17. 31. 39. 67** 73. 80. 93. it vg arm (cop *si quoddam corpus naturale, aut quoddam corpus etiam spirituale.* Nec satis liquet aeth.) Dam Aug[ep 205] et[alib] Ambrst al ... ς *και εστι* cum KL al pler syr[utr] Chr Thdrt Phot[cat] Iac[nisib] al. Praeterea ς add *σωμα* cum KL al pler syr[utr] aeth[utr] (cop vide ante) Chr Thdrt Phot cat Iac[nis] al: omisimus cum NABCDEFG 17. 67** 108* al? it vg arm Dam Aug[ep 205] et[alib] Ambrst al

45. *ουτως και* (Euth[al]cod om *και*), d e m[39] *sic etiam*, vg[cle] am al *sic et* ... FG f g fu demid al[lachm] arm[usc] Aug[ep 205] et[alib] al (Ambrst praeterit *ουτ. κ. γεγρ.*) *καθως* (demid *sicut et*; item tol *sic enim*) | *ανθρωπος* cum NACDEFGLP al pler d e f g m vg syr[utr] cop arm aeth Dial[864] Chr[455] Euth[al]cod Thdrt Dam al Iac[nisib 51] Tert[marc 5,10 et res carn 53] (cf et.[51]) Aug[aliquoties] Ambrst al ... BK 13. 39. 63. Ir[int 306] (Or[int 4,552] libere *proposuit apostolus ostendere quid humano generi intulerit primus Adam, qui factus est in animam vivam; quid etiam secundus Adam, qui*

ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. 46 *ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.* 47 *ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ.* 48 *οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι·* 49 *καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν*

---

est in spiritum vivificantem) Did$^{tri\,181}$ Amb$^{luc\,6,1363}$ (non item^{alib}) Aug ep^{205} semel om, hinc Ln [*ανθρωποσ*] | *αδαμ* pri: 31. al^{4} om | *αδαμ* sec: Ir^{int} ex$^{edd\,aliq}$ om

46. *αλλ*: D* *αλλα*

47. *ο πρω. ανθρωποσ* et. Thdot ap Clem^{972} (*ο πρωτοσ δ' ανθρωπ. εκ γησ χοϊκοσ*) Or$^{2,559.\ 4,302}$ et$^{int\,saep}$ Dial^{864} al mu Tert$^{marc\,5,10}$ al mu ... C* add *αδαμ* | *γησ*: 37. *τησ γησ* | *ο δευτ. ανθρ.* sine additam cum ℵ*BCD*EFG 17. 67** d e f g vg cop aeth arm^{mg} in$^{edd\,const}$ et^{amst} Or ^{4,302} Hipp$^{fragm\,46}$ ap Lag^{138} (ex^{cod}; alibi, etiam ap Gall^{2,483}, editum est cum *ο κυριοσ*) Dial^{868} (vide post) Pet^{alex} ap Rou^{4,48} Ath$^{gall\,5,167}$ Nyss ^{1,843} Naz ap Thdrt^{4,62} Ps-Ath^{10} Cyr$^{apolo\,194}$ (omisso *ανθρωπ.*) Epiph^{830} (ex Photino; sed^{libere}: *και ο δευτερ. απ ουρανου*) Or$^{int\,2,84.\ 85}$ et ^{3,951} (cf et. ^{4,546}) Tert$^{res\,carn\,49}$ Cyp $^{180.\ 260.\ 289.\ 307}$ Hil ^{1046} Amb^{ps} ^{118,1168} Ambrst al mu ..... ς (Gb^{00}) add *ο κυριοσ* cum ℵ^{c}AD^{b} et^{c}KLP al pler syr^{utr} arm go Or^{2,559} (Hipp$^{fragm\,46}$ vide ante) Bas$^{spir\,18\,p\,40}$ Ps-Ath^{498} Chr^{459} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,994}$ et$^{glaph\,11}$ Thdrt ad h. l. et^{4,1051} Dam al Tert$^{marc\,5,10}$ (vide post) Maximin^{arian} ap Aug ^{8,663}. Habet autem sic Dial^{868}: *σκόπει δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἀσεβὲσ τόλμημα, πῶσ παρεχάραξαν τὴν γραφήν. τὴν γὰρ κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ χριστοῦ ἀνελεῖν βουλόμενοι ἐνήλλαξαν τὸ „ὁ δεύτερ. ἄνθρωποσ", καὶ ἐποίησαν „κύριοσ".* Atque paullo ante legitur: *ὁ ἀπόστολοσ ἔφη „ὁ δεύτερ. ἐξ οὐρανοῦ", καθ' ὑμᾶσ „κύριοσ".* Ac revera antea „Marcionita" locum sic affert: *ὁ δεύτερ. κύριοσ ἐξ οὐρανοῦ.* Tert vero$^{marc\,5,10}$ impugnat istam lectionem Marcioniticam: *stultissimus haereticus – et in nomine hominis revincetur.* Primus, *inquit*, homo de humo terrenus, secundus dominus de caelo. *Quare secundus si non homo, quod et primus? Aut numquid et primus dominus, si et secundus?* | *εξ ουρανου*: FG f g vg aeth arm^{mg} in$^{edd\,amst}$ et^{const} Bas$^{spir\,18\,p\,40}$ Ps-Ath^{10} Or int$^{2,84.\ 85}$ et ^{3,951} (cf et. ^{4,546}) Ambps ^{118} Ambrst al (non item Tert Cyp Hil al) add *ο ουρανιοσ* (Ps-Ath *επουρ.*), *caelestis*

48. *τοιουτοι* (C add *ουτοι* ex inepta repetitione) *και* pri loc et. Or^{saep} et$^{int\,2,85}$ Ir^{gr} et$^{int\,39}$ Tert$^{res\,carn\,49}$ et$^{marc\,5,10}$ etc ... FG^{rg} g am* all^{ach} Ir$^{int\,302}$ (sed fluct lectio) om *και* | *επουρανιοσ*: D*FG *ουρανιοσ* | *επουρανιοι*: D* *ουρανιοι*, FG *ουρανινοι* (sic)

49. *και* ab initio: F f Aug$^{mor\,ecc\,1,700}$ *αρα* (*igitur*), item G^{mg} *αρα* suprascripto *igitur* ... Or$^{int\,2,85}$ Cyp $^{180.\ 260.\ 289.\ 307}$ om (pergentes ab eis quae praecedunt ad *καθωσ* etc), item incipientes a *καθωσ* (*sicut*) Ir int ^{305} Tert$^{ma\ c}$ etc | *φορεσωμεν* cum ℵACDEFGKLP al longe plu (9 ap Scri) it vg go cop (anceps syr^{utr}) Thdot$^{clem\,962}$ (sed^{ed} nigne *-σομεν*) Or $^{1,591\,bis}$ ex^{edd} omn (sed$^{edd\,vet}$ substituer *-σομεν*) et ^{2,29} et$^{cat\,52}$ et^{cat}

τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

c. 9 s 50 *Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονο-*

luc 147 Caes 122 Machom 23 (Gall 7,88) Nyss 1,843 Chr 460 Epiph 814 Euthal cod Cyrioh 821 etiul 301 Ps-Ath 450 Max 1,449 Dam Ir int 303. 305 Or int 2,85 et 3,951. 978 et 4,644 Tert res carn 49 et marc 5,10 (vide post) Cyp quater Hil 477 Ambinterp dav 4,8 : 670 et alib Ambrst txt et com etc (Meth 779 *ινα καθως – φορεσωμεν*). Sic autem Chr 460: *τουτέστιν· ἄριστα πράξωμεν – φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρ., τὴν πολιτείαν τὴν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. εἰ δὲ περὶ φύσεως ἦν ὁ λόγος, οὐ παρακλήσεως ἐδεῖτο τὸ πρᾶγμα οὐδὲ συμβουλῆς· – διὸ καὶ συμβουλευτικῶς εἰσάγει τὸν λόγον, καὶ εἰκόνα καλεῖ, καὶ ταύτῃ πάλιν δηλῶν ὅτι περὶ πράξεως, οὐ περὶ φύσεως λέγει.* Item Tert marc 5,10: *Et ideo iam ad exhortationem spei caelestis*, sicut portavimus, *inquit*, imaginem terreni, portemus et imag. caelestis, *non ad substantiam ullam referens resurrectionis, sed ad praesentis temporis disciplinam.* Portemus *enim inquit, non* portabimus, *praeceptive, non promissive.* Et res carn 48: *Atque adeo ad disciplinam totum hoc dirigit, ut hic dicat portandam imaginem Christi* – Portemus *enim, praeceptivo modo dicens, huic tempori loquitur* ..... ς Ti *φορεσομεν* cum B 46. al vix mu arm aeth utr (Or edd vet) Cyr glaph 11 et nest 71 et act 19 Thdrt (vide post) Thphyl et Oec. Sic igitur Thdrt: *τὸ γὰρ φορέσομεν προρρητικῶς, οὐ παραινετικῶς εἴρηκεν.* Phot cat 327: *τὸ φορέσομεν εἰ μὲν διὰ τοῦ ō βραχέος γραπτέον, προσαγόρευσίς ἐστιν ἐξ ἀκολουθείας ληφθεῖσα τοῦ μέλλοντος – πάντως φορέσομεν – εἰ δὲ τὸ φορέσωμεν διὰ μακροῦ γραπτέον ἐστὶν τοῦ ω̄, παραίνεσίς ἐστιν καὶ συμβουλὴ ἐπ' ἀρετὴν καὶ ἔνθεον πολιτείαν* etc. Similiter et Thphyl et Oec. | *επουρανιου*: G gr *–νου*

50. *τουτο δε* cūm NABCKLP al omn vid f vg rell Clem 559 Or 1,591. 2,535 Meth 791 al mu Hier iovin 1 : 4,2,180 Aug ep 205 : 2,771 et alib Ambrst al ... DEFG gr G d e g Ir int 305 Tert res carn 49 et marc 5,10 *τουτ. γαρ* | *κληρον. ου δυν.* et. Ir int 302. 304. 305 item gr (ex Damparall) et int 308 (cf et. 303 gr et lat) Clem 495 Or 1,591 et 2,535. 843 et int 4,567 Meth 791 al mu Tert res carn 48. 49. 51 al mu ... FG 42. f g cop Mac 7,184 Chr 460 (et. mosc ambo) Ir int 112 (*non apprehendunt*) et 304 (*non possident*) Or int 1,86. 101 Tert marc 5,10 *ου κληρονομησουσιν* (*non possidebunt; g non haereditabunt t possidebunt*) | *δυναται* cum NBP 1. 14. 73. 119. 177. 1 lect kscr Or 1,591 edd mg ante delar (apparet inde *δυναται* in mss inventum esse), item teste Wtst Cyr act et Phot ep 165, item Oec ed ... ς Ln Ti *δυνανται* cum ACDEFGKL al plerv id Ir gr (ex Damparad) 308 Clem 495 Or 1,591 et alib Meth 791 etc *κληρονομει* cum NABC^{2}D^{c}EKLP al omn vid Clem 495. 560 Or 1,591 Meth 791 bis Tit gall 5,348 Chr 461 al mu ... Ln *κληρονομησει* cum C*D*FG d e f g vg (sed am* *possidere*) syr utr cop Meth 688 libere (*λεγων· ου γαρ η φθορα κληρονομησει την αφθαρσιαν, ουδε ο θανατος την ζωην*) Euthal cod Or int 4,567 et 1,101 ... 21. Or int 1,86 Dial 863 Meth epiph 537 Aug serm 362 : 5,1425 (non item alib) om plane

μεῖ. 51 ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα,

51. *παντες* (A *οι παντ.*) pri sine *μεν* cum BC*D* 23* 219* d e arm aeth utr (nec syrsch *μεν* expri) Or[1,589] et (*περι ησ και ο παυλ. φησι· παντες κοιμηθ., ου πα. δε αλλ.*) [2,552] et[int 4,692. 693] et ap Hier[1,809] cdd[gr] ap Hier[1,810] („commoneo hoc quod in Latt cdd legitur: *omnes quidem resurgemus, non omnes autem immutabimur*, in Graecis voll non haberi, sed vel: *omnes dormiemus, sed non omnes immutabimur*, vel: *non omnes dormiemus, omnes autem immu.*“ Alibi *μὲν* particulam non satis adtendisse videtur. Similiter Aug, qui *quidem* modo et Graece et Latine legi testari videtur, modo nec Graece nec Latine.) Iac[uis 66] („et apostolus: *omnes*, inquit, *dormiemus, sed non*“ etc; sed[52]: „*omnes quidem resurgemus, non omnes autem immu.*“) ..... ς add *μεν*, Ln [*μεν*] cum NAC[2]D[c]EFGKLP al pler (k[scr· δε]) f g vg cop syr[p] (go *enim*) Orthod[qu 61] Dial[865] Ephr[3,129] Nyss[1,103] Caes[140] Euthal[cod] Chr[461] et[2,514. 9,721. 10,60] et [11,329] Cyr[ioh 645] et[ose 30] Thdrt Dam al Tert[res carn 42] Or[int 3,872] al mu | *ου κοιμηθησομεθα παντ. δε αλλαγ.* cum BD[b] vi et[c]EKLP al fere omn cdd[gr] ap Hier[1,799 sqq] et ap Acacium (vide post quae ex Hier adscripsimus) „nonnull cdd“ Didymi (apud eundem Hier) cdd[gr] nonnull ap Pelag *τινα αντιγρ.* ap Maxim[2,329] syr[utr] cop aeth[pp] go (etiam m[39] agnoscit: *Ecce dico vobis mysterium: omnes immutabimur in momento* etc) Orthod[qu 109] (*ου παντεσ, φησι, κοιμηθησομεθα*) et[61] (*το· παντεσ μεν ου κοιμηθησομεθα*) et[85] (*ωσ φησιν ο θειοσ αποστ.· παντεσ αλλαγησομεθα*) Or[1,589] (*ου πα. κοιμηθ. παντ. δε αλλ.*) et[thess] (*omnes non dormiemus* etc teste Hier „in 3. vol. *εξηγητικων* primae ad Thess“) et (certe afferuntur *παντ. δε αλλαγησ.*) [int 1,101] Dial[865] (*πα. μεν ου κοιμ. παντεσ δε* – sic[cod vat], male[cod wtst] – *ου παντ. δε* –) Ephr[3,129] Nyss[1,103] Tit ap Dam[763] (ap Gall[5,348]) Caes[140] Chr[461] et[quater ut]ante Euthal[cod] Cyr[ose 30] Thdrt ad h. l. et[3,519. 692] Andr[apoc 19,20] (*ωσ φησιν ο αποστ. περι ετερων ου κοιμηθησομενων μεν, αλλαγησομενων δε, εν ατομω* etc) Dam al (Tert[res carn 42] ita corrigendus vdtr, cf Sabatier ad h. l., sed ut ab omnibus editus est, contrariam lectionem confirmat). Item teste Hier (vide post) Thdor[heracl] et Diod[tars] et Apollinarius. Ita enim Hier in ep. 119. ad Minervium et Alexandrum (Vallars[1,799 sqq]): „Quaeritis quo sensu dictum sit et quomodo in 1. ad Cor. ep. Pauli apost. sit legendum: *Omnes quidem dormiemus, non autem omnes immutabimur*, an iuxta quaedam exemplaria: *Non omnes dormiemus, omnes autem immutabimur:* utrumque enim in Graecis codd. invenitur. Super quo Theodorus Heracleotes – in commentariolis apostoli sic loquutus est: *Omnes quidem non dormiemus, omnes autem immutabimur.* Enoch enim et Elias – de terrena conversatione ad caelestia regna translati sunt. Unde et sancti qui die consummationis atque iudicii in corporib. reperiendi sunt, cum aliis sanctis qui ex mortuis resurrecturi sunt, rapientur in nubibus – et non gustabunt mortem – Unde ait apostolus: *Omnes quidem non dormiemus, omnes autem immutabimur.*“ „Apollinarius, licet aliis verbis, eadem quae Theodorus asseruit“ – „Didymus – in Origenis transiens sententiam contraria via graditur. *Ecce mysterium vobis loquor:*

πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, 52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν

Omnes quidem dormiemus, non omnes autem immutabimur. Quod ita disseruit – – Scio quod in nonnullis codd. scriptum sit: *Non quidem omnes dormiemus, omnes autem immutabimur.* Sed considerandum an ei quod praemissum est: *omnes immutabimur*, possit convenire quod sequitur: *mortui resurgent incorrupti*" etc. „Acacius Caesareae – in 4. συμμίκτων ζητημάτων libro proponens sibi hanc eandem quaestionem latius disputavit et utrumque suscipiens – sic loquutus est. Dicamus primum de eo quod magis in plurimis codd. invenitur: – *omnes quidem dormiemus, non omnes autem immutabimur* – – Transeamus ad secundam lectionem, quae ita fertur in plerisque codd.: *Non quidem omnes dormiemus, omnes autem immutabimur* – Unde et Paulum volunt scribere in 1. ad Thess. epist.: *Nos qui vivimus* etc. Ex his dictis probare conantur apostolum Paulum et qui cum eo scribebant epistolam putasse se non esse morituros, sed reperiendos in die consummationis in corpore. Quod si verum est, erravit Paulus" – Hoc autem sciendum quod magis conveniat veritati ita legere: *Omnes quidem dormiemus, non omnes autem immutabimur.*" Etc. „Origenes in 3. vol. ἐξηγητικῶν post multa – haec intulit, de quibus nulli dubium est et Acacium pleraque delibasse. Quid est ergo quod scribunt Thessalonicensibus in verbo dei Paulus et Sylvanus et Timotheus: *Nos qui vivimus* – Nunc vero eodem sensu, quia et eodem spiritu, in 1. ad Cor. loquitur: *Omnes non dormiemus, omnes autem immutabimur, in momento*" etc. „Sunt qui hunc locum ita edisserant. Vivi appellantur qui numquam peccato mortui sunt – Quod autem dormitionem sequatur mors, et 1. ad Cor. ep. docere nos poterit, in qua ita scriptum est: *Nunc autem Chr. surrexit ex mortuis, primitiae* – Et post paulum: *Non omnes dormiemus, sed omnes immutabimur, in momento*" etc. „Haec celeri sermone dictavi, quid eruditi viri de utroque sentirent loco – Illud autem breviter in fine commoneo, hoc quod in Latinis codd. legitur: *Omnes quidem resurgemus, non omnes autem immutabimur*, in Graecis voll. non haberi, sed vel: *Omnes dormiemus, non autem omnes immutabimur*, vel: *Non omnes dormiemus, omnes autem immutabimur.*" Ceterum Hier eam quam recepimus lectionem etiam in ep. ad Marcellam$^{qu\,3}$ et in Esai$^{cap\,51}$ confirmat ..... Ln κοιμηθησομεθα, ου παντ. δε αλλαγ. cum ℵ(A)C(et* et**)FG 17. (sed F κοιμηθησωμεθα, atque $F^{gr}G^{gr}$ 17. praem ουν. A* vero κοιμηθ. οι παντες δε αλλ., ex οι postea ου corr est et ante κοιμ. notatum ου [ουν?], reliquis per incuriam intactis. Denique 17. αλλ ου παντ.) g arm eth^{ro} $Or^{2,552\,bis}$ (est in selectis in psalmos eisque collectis ex catenis) $etint^{3,872}$ Did ap Hier (vide supra) cdd^{gr} ap Hier et teste Hier ap Acacium (vide ante) cdd ap $Aug^{ep\,205}$ ($tom^{2,771\,s}$ „*omnes quidem resurgemus*, vel sicut Graeci cdd habent: *Omnes quidem dormiemus.*" Similiter alibi, ut de agone Christiano[7], de octo quaest Dulcetii$^{qu\,3}$. De ipsis Latt cdd $Aug^{civ\,20,20}$: *omnes quidem resurgemus*, in aliis *omnes quidem dormiemus*) cdd ap Pelag $Cyr^{ioh\,645}$ cdd ap $Maxim^{2,329}$ ..... D* d e f vg arm mg in edd^{amst} et^{const} cdd^{lat} ap Hier (vide supra) et ap Aug (vide ante) et ap Pelag aliosque $Iac^{nis\,52}$ ($Tert^{res\,carn}$ vide ante) $Hil^{91.\,109}$.

τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. 53 δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. 54 ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ

---

315 al mu *αναστησομεθα* (*resurgemus*, sed am fu al *resurgimus*) *ου παντ. δε αλλαγ.*

52. *εν ριπη* (17. *ερριπη*): C* praem *ωσ* | *ριπη* et. Or^{1,589} et^{3,627} Eusp$^{s\ 501}$ al plu ... D*EFG 67** Dial^{865} ex$^{cod\ wetst}$ (non item^{vat}) Nyss^{2,853} cdd^{gr} ap Hier^{1,802} *ροπη*. Ita enim Nyss: *παῦλοσ διδάσκει ὡσ ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ τελεσθήσεται ἡ ἀνάστασισ. ῥοπὴ δὲ ὀφθαλμοῦ ἐπίμυσισ βλεφάρων ἐστί* etc. Item Hier: „*εν ριπη* sive *εν ροπη οφθαλμου*, utrumque enim legitur et nostri interpretati sunt *in momento* et *in ictu* sive *in motu oculi*“. Rursus ibidem ex Didymo: „quia in plerisque cdd pro *ροπη*, i. e. *ictu* vel *motu*, *ριπη* legitur“. Ex Latinis Tert$^{res\ carn\ 42}$ *in momentaneo motu oculi* (item^{alibi}), Amb$^{hex\ 4,68}$ *in momento oculi*, g *in ictu t nutu oculi*, d e f m^{39} vg Ambrst al *in ictu oculi* | *σαλπισει γαρ*: 17. add *φησιν* | *εγερθησονται* cum NBCKLM al pler (49. *εγειρονται*, d e fu al *resurgunt*) Or$^{1,436.\ 589.\ 590}$ et^{2,849} et^{3,419} et^{73} ap Gall^{14} Dial^{865} Chr^{462} Cyrioh^{645} Thdrt Cosm^{261} al ... Ln *αναστησονται* cum ADEFGP 13. 19. Or^{4,342} Chr^{2,774} Dam Thphyl^{mg}

53. *το* pri: FG *o* | *τουτο* pri: P k^{scr} *τουτον* | *τουτο* sec: FG^{rg} g om | *αθανασιαν*: I Meth^{791} (non item^{779}) praem *την*. Item Meth^{791} (non^{779}) *την αφθαρσ.* Ceterum cf Corp. inscript. IV. p. 445. num. 9153. ubi est: *επεσκεασα* (sic) *το φθαρτον τουτο ενδυσασθαι ανθαρσιαν* (sic) *και το θνητον τουτο* - - (anni est p. Chr. 642.)

54. *οταν δε το* usq *ενδυσηται αθανασιαν*: FG f g om (ab *αθανασιαν* ad *αθανασιαν* transilientes) | *το φθαρτον τουτ. ενδ. αφθαρσ. και* cum $\aleph^{c}$ABC^{2}DEKLP al pler d e syr^{utr} Or^{1,591} et ex Heracl^{4,275} Chr Euth$^{al\ cod}$ Thdrt ad h. l. et^{2,131} Cosm^{282} Dam al Cyp^{321} Hier$^{ezech\ 44}$ (^{3,1030}) Aug$^{ps\ 64}$ (^{4,631}) et^{alib} al. Item transpositis membris A arm *οταν δε το θνητ. τουτο ενδυσ. την αθαν. και το φθαρτ. τουτ. ενδυσ. αφθαρσ.* (similiter transpon Ir^{51} ad v. 53 respiciens) ... $\aleph$*C*IM 64. 71. vg cop aeth^{utr} go Mcion$^{epiph\ 321}$ et^{364} (nec aliter ut^{vid} Dial^{866} *οταν δε καταποθη το θνητον υπο της αθανασιασ*) Ath^{52} ex$^{cdd\ 4}$ (non item$^{cdd\ rell}$) Ir$^{int\ 308}$ Hil^{1102} Ambrst al om, hinc Gb^{0} | *αφθαρσιαν*: 17 *την αφθ.* Cf et. Or^{1,591} (vide post) | *και το θνητ. τουτο ενδυσ. αθανασ.*: praetermiserat D^{graece} et^{latine}, sed ipse* supplevit. Cf et. Or^{1,659} *λελεκται δε και· οταν το αφθαρτ. τουτο ενδ. αφθαρσιαν, τοτε γενησεται* etc, sed plenius locum exhibet^{1,591}: *ω᾽ οτε το φθαρτ. ενδυσεται την αφθαρσιαν και το θνητον την αθανασιαν, τοτε γενησηται το* etc. Cf et^{4,275} ex Heracl. | *αθανασιαν*: NAI 17. *την αθαν.* Vide et. ante Or^{659}, item ad v. 53. | *νικοσ* (it vg etc Ir^{int} Amb$^{ep\ 44}$ et^{66} *in victoria*, Aug$^{ps\ 64}$ *in victoriam*, etc) ... BD*I (et. 37. v. 55) *νεικοσ*. Hinc Tert res carn^{51} Cyp^{321} Hil^{1102} et$^{539.\ 141}$ Hier$^{ose\ 13}$ *in contentione* (etiam *-nem*). Nec aliter infra Tert$^{res\ carn\ 47.\ 54}$ (sed^{51} *potentia*) Cyp Hil: *Ubi est*

Es 25, 8 Hos 13, 14 γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. 55 ποῦ σου θάνατε τὸ νῖκος; ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον; 56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θα-
Ro 5, 12 88 νάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. 57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 58 ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

XVI.

Ro 15, 26 1 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. 2 κατὰ μίαν

mors contentio tua? Aug modo *contentio* modo *victoria* habet. Sic vero Tert$^{marc\ 5,10}$: *Ubi est mors victoria* vel *contentio tua?*

55. *νικοσ* et *κεντρον* hoc ordine cum ℵ*BCIM 17. 71. vg cop arm^{zoh} aeth ro Or^{3,306} et$^{int\ 1,80.\ 81}$ Eus$^{dem\ 166}$ Ath^{57} Did^{399} Cyr$^{hr\ 214}$ Bas$^{eleuc\ orat\ 11}$ ($\mathfrak{p}^{65}$) Euthal^{cod} Dam (et. Dial$^{k\ 67}$ post *κατεποθ. ο θαν. εισ νικ.* pergit *που σου θαν. το νικοσ*, sed alterum membrum non add) Ir$^{int\ 222}$ Tert$^{marc\ 5,10}$ Amb^{saepe} Ambrst al ..... ς Ti *κεντρον* et *νικοσ* cum ℵ^{c}A** (* om *που* usq *νικοσ*) DEFGKLP al pler d e f g syr^{utr} arm^{cdd} aeth^{PP} go Or^{1,240} et$^{int\ 4,547}$ Eus$^{dem\ 470}$ Ath^{52} Epiph^{698} Chr$^{462\ bis}$ Thdrt Euther serm 15 (ap Thdrt^{5,1165}) Tert$^{res\ carn\ 47.\ 51.\ 54}$ Cyp^{321} Hil^{1102} al-:: LXX *δικη* et *κεντρον* | *θανατε* bis cum ℵ*BCDEFGI 39. 67** d e f g vg cop aeth^{ro} Eus$^{dem\ 166}$ et^{470} Ir$^{int\ 222.\ 308}$ Or$^{int\ 1,80.\ 81}$ et^{4,547} Tert$^{marc\ 5,10}$ et res carn$^{47.\ 51.\ 54}$ Hil^{1102} Amb^{saepe} Aug^{saep} al mu (Clem^{215} tantum affert *που σου θανατε το κεντρον*) ... ς altero loco et id quidem ante *το νικοσ* habet *αδη* (sed testium quos adscribimus multi ante *το κεντρον*) cum ℵ^{c}A**KLMP al pler (et. D$^{gr\ c}$ sic vdtr voluisse: delevit enim *θανατε*, licet non adscripserit *αδη*) syr^{utr} arm go aeth^{PP} Or^{1,240} et^{3,306} Ath^{52} Did^{399} Bas$^{bapt\ 637}$ Epiph^{698} Chr^{462} Euthal^{cod} Euther (ut ante) Thdrt al mu. Ex his *αδη* ante *το κεντρ.* habent M al arm Or^{3,306} Did Bas^{bapt} Euthal^{cod} :: LXX *που η δικη σου θανατε; που το κεντρον σου αδη;* ad quae respiciens Cyr$^{esa\ 354}$ sic: *που η νικη* (sic) *σου θανατε; που το κεντρ. σου αδη;*

56. *η αμαρτια*: A praem *εστιν*, f vg add *est* (non item d e g), item syr sch post *αμαρτ.* et post *νομ.*

57. *διδοντι* (et. syrP mg): DE al fere^{20} (5 ap Scri) Ath^{746} exc$^{dd\ 3}$ Chr^{463} al *δοντι*. Etiam it vg *qui dedit* | *του κυρ. ημ. ιησ. χρι.*: M 18^{lect} *ιησ. χρι. τ. κυρ. ημ.*

58. *αμετακινητοι* (AB*D*I *-κεινητοι*): A f vg syr^{sch} aeth Ambrst al praem *και* | *εργω*: P* 178. *οικω* | *του κυριου*: I 46. om *του* | *ο κοπος υμ. ουκ εστιν*: F^{gr}G g *ουκ εστ. ο κοπ. υμ.*

XVI. 1. *λογιασ* et. NABCD etc ... I *λογειασ*. Infra tantum B (ipse*? an**?) *λογειαι*

σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ᾽ ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται. 3 ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, δι᾽ ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ· 4 ἐὰν δὲ ἦ ἄξιον τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. 5 ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, Act 19, 21. 20, 2 s
6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. 7 οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ 4, 19
κύριος ἐπιτρέψῃ. 8 ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς· Act 19, 8
9 θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι 2 Co 2, 12
πολλοί.

---

2. *σαββατον* (Gb′) cum ℵ^{a}ABCDEFGIP 17. 109^{mg} Chr^{466}. Item *per unam sabbati* it vg syr^{utr} ... ℵ* 37. (teste Scri) *σαββατω* ... ς *σαββατων* cum ℵ^{c}KLM al pler Euthal^{cod} Thdrt Dam al, item cop arm go | *αν* cum NACDEFGKLP al omn^{vid} ... BIM *εαν* | *ευοδωται* cum ℵ*BDEFGLP (*ευωδοται*) al longe pler (h^{scr} al^{5} *-δουται*) Chr^{466} Thdrt al ... ℵ^{c}ACI KM al^{8} fere Euthal^{cod} Dam *ευοδωθη* (ℵ^{c} *-δοθη*). Atque etiam it vg *placuerit* | *γινωνται*: F*LP 37. al^{5} *γινονται*

3. *παραγενωμαι*: LP al aliq *-νομαι* | *ουσ* (K *οσουσ*) *εαν* cum NACD^{c}EIKL MP al certe pler Or$^{cat\,340}$ Chr^{468} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln *ουσ αν* cum BD*FG | *δι επιστολων*: ς (non item Gb Sz) cum antecedd coniung | D* *πενψω* | *ιερουσαλημ*: A *ιεροσολυμα*

4. *η αξιον* cum ℵ*DEFG^{r}GKL al omn fere g syr^{p} arm (go) Chr^{468} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln *αξιον η* (A *ην*) cum ℵ^{c}ABCIMP 17. 37. 73. 74. a^{scr} d e f vg cop syr^{sch}

5. *μακεδ. γαρ*: FG^{r} 37. *μακ. δε*

6. *δε*: I *γαρ* | *τυχον*: P al^{5} *τυχων* | *παραμενω* (FG *παραπομεινω*): BM 67** *καταμενω* | *η* (FG^{r}G 2. g om) *και* (BM 3. 116. syr^{sch} Chr$^{mosc\,2}$ om) *παραχειμ. ινα* (FG^{r}G d e g *ει μη*) ... DG^{r*} *ινα ει και παραχειμ.* | D* *προπενψητε* | *ου εαν* cum NABCD^{b}EIKLMP al omn^{vid} ... D*FG *ου αν* | *πορευωμαι*: LM al^{5} *πορευομαι*, P al pauc *-σομαι*, al^{3} *-σωμαι*

7. *γαρ* pri: I *δε* | *ελπιζ. γαρ* cum NABCDEFGIMP al^{20} it vg go syr^{sch} cop Chr^{469} Euthal^{cod} Dam Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *ελπ. δε* cum KL al plu syr^{p} aeth Thdrt al | *επιτρεψη* (Gb″) cum NABCIM al fere^{20} (et P Euthal^{cod} *-τρεψει*) Chr^{469} Thphyl^{cdd} mosc. Item it vg *permiserit* ... ς *επιτρεπη* cum DEFGK al plu Thdrt Dam al; L al aliq *-τρεπει*

8. *επιμενω*, ut it vg etc *permanebo* ... B^{3}D^{c}P al mu *επιμένω*, go *maneo* | *εν εφεσω* (g *efessi t in ephesso*) ... FG *εν* (F om) *εφεσσω*

9. L *ανεογε* | *ενεργης* (Hier^{eph} praef *efficax*, Ambrst *operosum*) ... d e f g vg Or$^{int\,3,840}$ *evidens* (i. e. *εναργης*) | *και* (115. 119. d^{scr} etc add *οι*) *αντικ. πολλοι*: L om

4, 17 Act 19, 22 10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς
1 Ti 4, 12 ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς κἀγώ· 11 μή τις οὖν
αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ
πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

3, 5 Act 19, 1 12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν
ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέ-
λημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε.
14 πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

1, 16 15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ,
Ro 16, 5 ὅτι ἔστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν

---

10. B*D* τειμοθεος, F τημοθ. | αφοβως: P 47. 119. αφοβος | κυριου: 37. 115. praem του | καγω cum NACKLP al[12] Thdrt Dam ... ς και εγω cum DEFG al plu Or[cat 340 bis] Chr[474] (καθως κ. εγ.) ... BM 67** εγω

11. ουν: D*FGrg d e g go arm om | εξουθενηση (17. -θενωση, 46. -δενωση): LP al[5] -νησει, 109. -δενωσει | D* προπενψατε | δε: MP ουν ... ℵ* om | προσ με cum NACD[c]EKLMP al omn[vid] Or[cat 340,23] Chr[474] Thdrt al ... Ln πρ. εμε cum BD*FG Or[cat 340,26] Dam | FG εχδεχομαι | μετα τ. αδελφων: B om

12. απολλω: ℵ* (suppl[a]) aeth om | πολλα (Or[cat 340] om) cum ℵ[c]ABCD[c]K LMP al omn[vi] am harl** syr[utr] cop aeth arm Or[cat 340] Chr[474] Euthal cod Thdrt Dam etc ... ℵ*D*EFG d e f g vg[cle] fu demid tol harl* go Ambrst al praem δηλω υμιν οτι | θελημα: 47* add θεου, cop *domini* (item Chr[mosc 1] θεου ante ουκ ην θελ.), arm[edd] μου. Praeterea Lc brug: *Non addas nomini* voluntas *pronomen* eius. | ινα νυν ελθη: M ινα ελθηπρος υμασ

13. στηκετε εν τη (FG om) πιστει: cf Ign[intpol 255] στηκετε εν τ. πιστ. εδραιοι (ad εδραι. cf 1 Co 7, 37) | κραταιουσθε cum ℵBCFGKLP al pler d e g r (sed antea *et state in fide*, ut et. cop syr[sch] go) syrP go Chr[475] Euthal[cod] Thdrt Dam al Ambrst ... Ln praem [και] cum ADE 46. 109. f vg syr[sch] cop aeth Pelag al

15. δε cum ℵ[c]ABCD[b]et[c]EFGKLMP al pler it vg syr[utr] etc (cop ουν) ... ℵ* DG[r*] 71. go arm aeth[utr] om | στεφανα sine additam cum ℵ*ABC[2]KLMP al pler r go syr[sch] etP txt cop aeth Chr[475] al ... ℵ[c]DE al fere[10] d e am fu harl cop arm Thdrt Dam Ambrst add και φορτουνατου (31. 73. al fu etc φουρτ-), item C*FG 74. a[scr] f g vg[cle] demid tol syrP c.* et mg gr add και φορτουνατου (74. a[scr] φουρτ.) και αχαϊκου. Lc[brug]: „*Patres non putarunt omittendum* et Achaici." | εστιν cum NABC[2]KLMP al pler r etc ... C*[vi]DEFG (non vdtr accedere reli) d e f g vg arm εισιν. Cf et. Or[int 4,682] in comm ad Rom: „*sed et in alia epist. dicit de quibusdam:* quia sint primitiae Achaiae".

ἑαυτούς· 16 ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ
τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. 17 χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στε-
φανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα 2 Co 11, 9
οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· 18 ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ
ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζεται Act 18, 2
Ro 16, 5
ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκα σὺν τῇ κατ᾽ οἶκον αὐ-
τῶν ἐκκλησίᾳ. 20 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπά- Ro 16, 16 etc
σασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. 22 εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν 2 The 3, 17
Col 4, 18

---

16. *ινα και*: M om *και* | *και κοπιωντι*: 17. om ... FG f g add *εν υμιν*

17. *φορτουνατου* cum ℵABCDEFGL 17. 36. 37. 47. e^{scr} d e f g r vg (h. l. etiam fu) cop (legitur *φορτουνατω* etiam ap Clem$^{ro\ 1,59}$) ... ς *φουρτουν.* cum KMP al pler Euthal^{cod}. Nec aliter editum Chr Thdrt Dam al. | *το υμετερον* cum BCDEFGMP 17. 37. 80. (71. *το ετερων*) ... ς *το υμων* cum ℵAKL al pler (137. *υμων το*) Chr^{476} Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *ουτοι* cum ℵBCKLP al omn^{vid} Euthal^{cod} Thdrt Dam, item *illi* d e r (g *illi t ipsi*), similiter cop arm aeth go ... Gb″ Ln Ti *αυτοι* cum ADEFGM f (g vide ante) vg syr^{utr} Chr^{476} Oec Ambrst al

18. *ανεπαυσαν*: 37. *–σαντο* | *το εμον*: D*FG 46. d e f g r vg go Ambrst al praem *και* | *τους τοιουτους*: P *τοις τοιουτοις*

19. A 34. om versum; item 37. 39. 74. 177. a^{scr} om *ασπαζ.* usque *της ασιας* | *αι εκκλησιαι*: CP al^{5} syr^{sch} ar^{e} Chr^{476} add *πασαι.* Contra Lc^{brug} „*Non adiicias adiectivum* omnes.“ | *ασπαζεται* cum ℵCDEKP 3. c^{scr} go Thdrt$^{cat\ 343}$ ... ς Ln *ασπαζονται* cum BFGLM al pler d e f g r vg rell Chr^{476} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc | *πολλα*: DE d e r post *ακυλας*, item M 17. 74. a^{scr} arm ante *εν κυριω* pon | *ακυλας*: F 17. *ακυλα*, ut Latini *Aquila* | *πρισκα* (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵBMP 17. r am demid harl cop arm go Pelag ... ς Ln$^{ed\ mai}$ *πρισκιλλα* cum ACDEFG KL al pler vg^{cle} fu tol syr^{utr} aeth Chr Euthal (*πρισκιλα*) Thdrt Dam :: Act 18, 2. 18. 26. *πρισκιλλα* nec fluctuat; contra Ro 16, 19 et 2 Tim 4, 19 | *εκκλησια*: D (sed D^{c} improbasse vdtr) EFG d e f g (non item r) vg^{cle} (et. demid tol, sed non am fu) go Pelag add *παρ οις* (FG** *ους*) *και ξενιζομαι.* Cf Lc^{brug} „Apud quos et hospitor. *Neque hoc voluerunt patres e textu auferri.*“

20. *ασπασασθε*: 17. b^{scr} o^{scr} al pauc *ασπαζεσθε* | *αδελφ. παντες* et. f g r am fu demid (tol *fratres vos omnes*) Ambrst ... d e vg^{cle} harl *omnes fratr.*

22. *ει τις*: FG^{gr}G^{gr} 17. *η τις* | *τον κυριον* sine additam cum ℵ*ABC*M 17. 73. 74. r (cop ap Mill et Wtst) Chr$^{mosc\ 1}$ Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 40}$ ... KP al^{30} vg^{cle} demid (non am fu tol harl) syr^{sch} aeth^{utr} Chr^{477} Thdrt^{3,98} (non ad h. l.) Victorin$^{ari\ 2}$ Pel add *ημων.* Item ς (Gb^{00}) add *ιησουν χριστον* cum ℵ^{c}C^{3}DEFGKLP al pler d e f g vg (etiam am fu demid harl) syr^{utr} cop go Chr Thdrt^{3,98} Dam al Ambrst al (Victorin$^{ari\ 2}$

Ro 16, 24 *κύριον, ἤτω ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά.* 23 *ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.* 24 *ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.*

Christum Iesum). Item add tantum *ιησουν* tol arm Ign$^{intpol\,308}$ Eus$^{ps\,677}$ Thdrt ad h. l. Tert$^{pudic\,14}$ | *μαρὰν ἀθά*: sic D^{c}L n^{scr} al sat mu, item B^{3} *μαρᾶν ἀθᾶ* ... Ln Ti *μαραναθά*: sic M al plu^{vid} (6 ap Scri, 8 ap Mtth et 3 *μαραναθᾶ*) ... E *μαράναθα* ... FG** *μαρανναθα*. Ex Latt *maranatha* d e f vg, r *marathana*; g *in adventu domini*. Addit in mg n^{scr}: *τη συρων φωνη μηνευει* (sic) *ο κυριος ηλθεν*. In eundem modum explicat Chr^{477}: *ο κυριος ημων ηλθε*, item Dam ad h. l. *οτι ο κυριος ηλθε*, 46^{mg} *εβραϊκη εστιν η λεξις· ο κυριος ημων ηκει*.

23. *του κυριου*: ALP al^{25} r vg (et. fu demid etc, non am) syr^{sch} cop Chr^{478} Euthal^{cod} Thphyl Ambrst al add *ημων* | *ιησου* cum ℵ*B 2. 17. 30. 41. 47. 73. 122. n^{scr} f am tol go Thdrt ... ς Ln add *χριστου* cum ℵ^{c}ACDEFGKLMP al pler d e g r vg^{cle} fu demid harl cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Dam al Ambrst al

24. *μου*: A 73. om | *εν χριστ. ιησου*: haec om 37. Euthal^{cod}. Dedimus sine *αμην* cum BFM 17. f g r fu tol al^{lachm} Euthal^{cod} Ambrst ... ς (Gb^{00}) add *αμην*, Ln add [*αμην*] cum ℵACDEKLP al pler d e vg^{cle} am demid al syr^{utr} cop arm aeth go Chr$^{478\,txt}$ Thdrt^{txt} Dam^{txt}. Item G^{gr} add *γενεθητω γενεθητω* (sic, bis *γενε-*).

Subscriptio: M nil subscriptum habet. ℵABC* 17. al *προσ κορινθιους α̅* ... FG *ετελεσθη προσ κορινθιους α̅* (G *πρωτη*) *αρχεται προσ κορινθιους β̅* (G *δευτερη* insuperque *β̅*), D *προσ κορινθιους α̅* (D^{b} add *εγρα. απο φιλιππων μακεδονιασ*) *επληρωθη αρχετε* (D^{b} *-ται*) *προσ κορινθιους β̅*, E *προσ κορινθιους α΄ εγρα. απο φιλιππων επληρωθη αρχεται* (sic) *προσ κορινθιους β΄*. Similiter f *explicit ad cor. prior incip. ad corinthios secunda*, g *explicit ad corinthios prima incipit ad corinthios secunda:* d *ad corinthios I* (d^{corr} add *scribens a philippis*) *explicit incipit ad corinthios II* ... verbis *πρ. κορ. α̅* (L 115. al add *επιστολη*) KL al mu Euthal^{cod} addunt *εγραφη απο φιλιππων* (120. al add *της μακεδονιασ*) *δια στεφανα και φορτουνατου* (K al Euthal^{cod} *φουρτ.*) *και αχαϊκου* (106. 108. *κουαρτου*) *και τιμοθεου* (pro his nominibus 31. *υπο παυλου και σωσθενους*): item B^{3}P al aliq *εγραφη απο εφεσου* (116. al add *της ασιασ* insuperque *δια στεφανα* etc ut ante). Etiam Euthal^{praef} agnoscit *απο εφεσου της ασιασ*. Cf etiam syr^{sch}: *Finita est epist. ad Cor. I. quae scripta est Philippis Macedoniae et missa est per manus Timothei*: syrP *Finita est epist. ad Cor. I. quae scripta est a Philippis per Stephanam et Fortunatum et Achaicum et Timotheum:* go *Ad Cor. I. explicit. Ad Cor. I. scripta est e Filippa, ut dixerunt quidam; verum potius videtur secundum ipsius apostoli indicium scripta esse ex Asia:* cop *Ad Corinthios scripta Ephesi per Stephanam et Achaicum.* Sic vero ς (= Gb Sz): *πρὸς κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων διὰ στεφανᾶ καὶ φουρτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ καὶ τιμοθέου.* Praeterea numerantur *στιχοι*: L 46. al plu *ωο΄*, K al *ωθ΄*, P *ωμβ΄*. Item in paucioribus *κεφφ. θ΄*, *αναγνωσεισ ε΄*, *μαρτυριαι ιζ΄*. In vg^{cdd} ut am fu numerantur capitula 72; in codice B a cap. *κβ΄* ad *μβ΄* pergitur.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β̄.

I.

1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ* 1 Co 1, 1 etc
Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ
σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. 2 *χάρις ὑμῖν* 1 Co 1, 3 etc
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 *Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-* Eph 1, 3
στοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, 4 *ὁ* Ro 15, 5

---

* *προσ κορινθιουσ β̄* ut ℵAB(C^{vi})K (latet P) etc (37. al *δευτερα* pro *β̄*), 121. 123. al *προσ κορινθιουσ δευτερα επιστολη*, de DEFG d f g vide ante ... L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ κορινθιουσ β΄*, 114. al *του αγιου παυλου επιστολη προσ κορινθιουσ δευτερα*, 120. *η προσ κορινθ. δευτερα επιστολη*, 122. *παυλου αποστολου επιστολη καθολικη προσ κορινθιουσ δευτερα.* Similiter al. M *η προσ κορινθιουσ β΄ επιστολη εκτεθεισα ωσ εν πινακι* (at ipsa *εκθεσισ* non sequitur) ... ς^{e} *παυλου του αποστολου η προσ κορινθιουσ επιστολη δευτερα*, ς Gb Sz *η προσ* (ς add *τουσ*) *κορινθ. επιστολη* (ς om) *δευτερα* ... am *incipit epistula ad corinthios secunda*, fu *inc. ad eosdem II.*

I. 1. *χριστου ιησου* cum ℵBMP 17. mar et vg^{cdd} lachm syr^{p} Euthal^{cod} Thdrt ... ς Ln *ιησ. χριστ.* cum ADEGKL al pler d e g r vg (et. am fu demid harl tol) syr^{sch} cop arm aeth go Chr^{487} Dam al Ambrst ... F f om | *τη ουση* et *τοισ ουσιν*: haec reddit g *usitanti* et *usitantibus*. Ceterum cf Did$^{mai\ 115}$: *οὐκ ἀγνοητέον, ἔν τισιν ἀντιγράφοις φέρεσθαι ὡσ ὑπὸ Παύλου καὶ Τιμοθέου μόνον κεχάρακται τὸ προκείμενον γράμμα.* Inde intellegitur legisse Didymum praeter *Timotheum* etiam *Silvani* nomen in titulo epistulae. Adnotat Maius ad hunc Didymi locum, pariter ac Didymum nomen Silvani etiam Basilium de spir. sanct. 25. legisse. At id ex verbis Basilii, quibus utraque ad Thess. epistula respici potest, vix effici licet.

2. m^{5}: „Item ad Cor. II. *Gratia vobis et misericordia et pax a deo patre nostro et domino nostro Iesu Christo.*“ Sic nec it (d e f g r) nec vg.

3. *Ευλογητοσ*: totum versum accurate affert Procop$^{esai\ 435}$. Respicit etiam m^{5} sic: *Benedictus deus domini nostri Iesu Christi pater gloriae;* nec aliter Tert$^{marc\ 5,11}$: *benedictus deus domini nostri Iesu Christi.* Eus$^{ps\ 627}$ om *και πατηρ τ. κυρ. ημ. ιησ. χρι.*, 37. om *ευλογητοσ* usque *τ. κυρ. ημ. ιησ. χρι.* | *ο πατηρ*: FG om *ο* | *και θεοσ*: 37. *και πατηρ*

παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρα-
Col 1, 24 καλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, 5 ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. 6 εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημά-

4. *επι παση τη*: c al[15] Eus[ps 627] Chr[490] Procop[esa 435] Antioch[1074] *εν πα. τη* (*τη* om Chr[ter 489. 490] et Procop). Nec aliter vertunt d e f g r vg. | *ημων*: M om | *εισ το*: FG *ινα το* (it vg *ut possimus*) | *ημασ*: syr[sch] et[P] c. ob. Ambrst praem *και* | *αυτοι* et. Eus[ps] Chr Euthal[cod] Procop (sed pon ante *παρακαλ.*) Thdrt Antioch Dam etc ... D*EFG 14. d e f g (non item r) vg Amb[ps 118] al (non item Hier[esai 40] nec Ambrst) *και αυτοι* | *υπο*: F 23. 109. *απο*

5. *τα παθηματα*: et. Or[1,302] et[int 4,596] Eus[ps 627] Antioch[1074] etc (37. *τὰ παθήτα* sic) ... DEGEGr *το παθημα* | L transilit a *περισσευει* ad *περισσευει* | *εισ ημασ* (17. 114. *υμ.*): Eus[ps] *εν ημιν*, Antioch om | *ουτωσ* et. Or et[int] Eus[ps] Antioch etc ... D*EFG 17. 37. 80. d e g cop go add *και*, item sed omisso *και* sq f vg Dam | *δια του χρι.* cum NABCD EFGKM(P[vi] e spatio) al plus[50] Or al mu ... ς (= Gb Sz) om *του* cum minusc vix mu

6. *ειτε δε*: DGr* 32. *ει δε*, 115. *ειτε και*, 177. k[scr] *ειτε ουν* ... c al[5] *ειτε* | *υπερ τησ υμων* (L *ημων*) *παρακλ. και σωτηριασ* (42. aeth[utr] *σωτη. και παρακλ.*) cum NACDEFGKLMP etc ... B 17. 176. om *και σωτηριασ*, item 137. Euthal[cod] sed om etiam *ειτε παρακαλουμ. υπ. τ. υμ. παρακλ.* | *ειτε παρακαλ. υπ. τ. υμ. παρακλησ.* sic eaque hoc loco cum NACMP 3[sil] 23. 31. 49. 51. 57. 67. 73. 80. (et 37. additis *και σωτηριασ*) r am fu (sed fu* add *et salute*) harl flor tol* syr[sch] cop aeth (et arm sed add haec fere: *ἢ θαρροῦμεν ὑπὲρ τοῦ ὑμῶν θάρσους καὶ τῆς ὑμῶν σωτηρίασ*) Antioch[1074] Ambrst. Accedunt Ephr[337] et Hier[esa 40] qui extrema tantum sic afferunt: *και η ελπ. ημων βεβ. υπερ υμων, ειδοτεσ οτι* etc. Item vg[cle] demid, nisi quod ad verba *sive consolamur, pro vestra salute* perperam addunt *sive exhortamur, pro vestra exhortatione et salute* (i. e. eadem repetunt aliter versa et aucta). Ceterum facit nobiscum Gb ..... Sz Ln Ti post *και σωτηριασ* pergunt *τησ ενεργουμενησ* usque *βεβαια υπερ υμων*, ac tum demum addunt *ειτε παρακαλουμεθα υπ. τησ υμ. παρακλησ. και σωτηριασ* (repetunt igitur h. l. *και σωτηριασ*, sed Ln [*και σωτηριασ*]) cum BDEFGKL al[80] (sed 46. om *κ. σωτη.*) d e f g go syr[P] (sed *κ. σωτη.* c.* habet, insuperque c.* ex v. 10? per incuriam? infert: *in quem speravimus quod et adhuc eripiet*) Chr[497] Thdrt Dam al ..... ς (= Gb Sz) post *και σωτηριασ* pergit *τησ ενεργουμενησ* usque *και ημεισ πασχομεν·* tum ponit *ειτε παρακαλουμεθα, υπερ τ. υμ. υπομο. και σωτηριασ.* Denique *και η ελπισ ημ. βε. υπ. υμων*: quae quidem Erasmus inde ab ed. sua 2. de coniectura videtur dedisse. | *εν υπομονη*: 1. 108* al plus[10] add *πολλη*

των ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν,
7 *εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς* Phil 3, 10
παρακλήσεως.

8 *Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῆς θλίψεως*
ἡμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύνα-
μιν ἐβαρήθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· 9 *ἀλλὰ*
αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πε-
ποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς

| *των αυτων*: al plus[10] *των αυτου*, K om *αυτων* | *ὧν*: D*gr* F*gr* G *ωσ*, g *quas t sicut* | *ελπισ ημων*: B al pauc *ελπ. υμων*. Item 37* a[scr] al pauc *υπερ ημων*

7. *ωσ* cum ℵABCD*E*MP 17. 31. 73. Or[1,302] Ephr[2,175] (sed om *οτι*, ut et. k[scr]) Dam ... F*gr* G*gr* *οι* (corrige *ει*? sed vide post), d e syr[sch] *si* (contra f vg Ambrst al *sicut*), g r om ... ς *ωσπερ* cum D[b] et[c] E[2] KL al pler Chr[499] Thdrt al | *εστε* ante *των παθημ.* et. Or Ephr etc ... DEFG d e f g r vg go post *τ. παθημ.* pon | *ουτωσ* (et. f r vg): F*gr* G d e g go syr[sch] om | *και της παρακλησεωσ*: f vg *eritis et consolationis*, d e Ambrst *et consolationum* (Ambrst *-nis*) *eritis*. Contra r nil nisi *etiam consolationis*.

8. *θελομεν* (P *θελωμεν* atque postea *αγνωειν*): K 109. al pauc cop arm Or[cat eph 158] Bas[eth 282] Chr[7,378] et ad h. l. semel (et altero loc fluct lectio) Hier[eph 2 : 4,354] *θελω* | *περι της* cum ℵACDEFGP 17. 31. 37[mg] 39. 47. 73. 80. 118. b[scr] o[scr] Or[cat eph] Bas[eth 282] Chr ad h. l. semel Euthal[cod] Thdrt Antioch[1068] ... ς Ti *υπερ της* cum BKLM al pler Chr ad h. l. sem et[9,354] Dam al. Latini *de tribulatione*. | *της γενομενης* sine *ημιν* cum ℵ*ABCD*FGMP 3. 17. 35. 73. 93. 137. 211. 8[lect] d e f g r vg arm Or[cat eph] Euthal[cod] Hier[eph 2·] (Tert[res carn 48] *de pressura nostra apud Asiam*) ... ς (sed Gb[00]) Ti add *ημιν* cum ℵ[c] D[b] et[c] EKL al pler syr[utr] cop aeth go Bas[eth] Chr[500 bis] Thdrt Antioch Dam al Ambrst (sed ex his 119. al? syr[sch] cop Thphyl Ambrst om *ημων*) | *υπερ δυναμιν* ante *εβαρηθημ.* cum ℵABCMP 17. 37. 73. 80. 93. 137. r arm aeth Or[cat eph] (sed male *κατα δυν.*) Bas[eth] Euthal[cod] Hier[eph 2] ... ς Ti post *εβαρηθ.* cum DEFGKL al pler d e f g vg go syr[utr] (cop *magis quam poteramus*) Chr[500] Thdrt Antioch Dam al Tert Ambrst al. Sed D*FG *παρα δυναμιν*. | *εβαρηθημεν*: o[scr] al? Chr[7,378] Antioch Dam Thphyl *εβαρυνθημεν* | FG *εξαπορεθηναι* | *και του ζην*: Antioch[1068] pergit: *αλλ ο παρακαλων τουσ ταπεινουσ παρεκαλεσεν ημασ ο θεοσ*.

9. *αλλα* cum BDEK[sil]LP al plu[vid] (*αλλ* tantum duo ap Scri) Cyr[fid 62] Dam ... Ln *αλλ* cum ℵACFGM 17. 37. 47. a[scr] al Or[cat eph 158] Eus[ps 175] Chr[501] Euthal[cod] Thdrt al | *εσχηκαμεν*: D*gr* om, D[b] ante *του θανατου* et[c] post *του θαν.* suppl | *αλλ επι*: D* *αλλα επι* | *επι τω θεω τω* (sic et. c) *εγειροντι* (et. Clem[345] etc; 38. 93. 109. 119. al[10] Euthal[cod] Thdrt Thphyl *-ραντι*) ... FG *επι θεον τον εγειροντα*

2 Ti 4, 18 νεκρούς, 10 ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται,
Ro 15, 30 εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, 11 συνυπουργούντων καὶ
ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς
χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. 12 ἡ γὰρ καύχησις
ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ὅτι ἐν ἁγιό-

10. *εκ τηλικουτου θανατου* et. Clem^{345} etc: d e (r) syr^{utr} go Or$^{cat\ eph\ 158bis}$ Chr^{502} Thdrt Or$^{int\ 2,248}$ Hier$^{eph\ 2}$ Ambrst *εκ τηλικουτων θανατων*, item f vg *de tantis periculis*. Contra Chr l. l. *οὐκ εἶπεν· ἐκ τοσούτων κινδύνων*. In r est *qui de tantis*, sed rell perierunt. | *ερρυσατο* cum ℵAB^{3}CDEFGKLMP rell omn^{vid} Euthal^{cod} etc ... Ti *ερυσατο* cum B* (:: qua in re nec 2 Pe 2, 7 unum B* secuti sumus. Aliter 2 Tim 4, 17. 3, 11. Col 1, 13.) | *και ρυσεται* cum ℵBCP 17. 47. 73. 93. 211. g am marian tol cop arm (aeth^{ro} anceps) Euthal^{cod} Dam, item libere Ath^{445} *εκ παντων με ερρυσατο ο κυριος και ρυσεται, εισ ον ηλπικαμεν* omissis rell ... ς Ti *και ρυεται* cum D^{c}EFGKLM al pler f vg (et. fu al) go syr^{p} Or$^{cat\ eph\ 158bis}$ et$^{int\ 2,448}$ Chr^{1,574} Thdrt Thphyl Oec Hier$^{eph\ 2}$ Ambrst ... AD* d e demid syr^{sch} aeth^{pp} Chr^{502} plane om, hinc Ln [*και ρυσεται*] | *εισ ον* (37. add *και*) *ηλπικαμεν*, sic et. syr$^{p\ mg}$ ... 31. syr$^{p\ txt}$ arm Chr^{502} Thphyl *ηλπικ. δε* (*δη* 31. ap Wtst) ... haec una cum seqq 177. 178. 211. om | *οτι* ante *και* cum ℵACD^{b}et^{c}EKLP al pler d e f vg cep syr^{p} etc ... FG^{r}G g post *και* ... BDG^{r*}M om, hinc Ln [*οτι*] | *και* (arm om) *ετι* cum ℵA^{1}BC^{sic}D*et^{c}EKLMP al pler f vg cop (agnoscit et. syr^{sch}) etc ... D^{b}FG^{r}G 3. 31. 45. 47. h^{scr} k^{scr} Chr$^{mosc\ 1}$ Ambrst Hier$^{eph\ 2}$ om *ετι* ... go aeth om utrumq | *ρυσεται*: FG^{r}G^{gr} 91. go (vg^{cod} ap Wtst?) *ρυεται*

11. *υμων υπερ* (D*F *περι*) *ημων* (sic ipse ℵ* pro *υμ.* substituit) cum ℵB D^{b}et^{c}(et*)E(F)KLMP al pler d e g syr^{sch} arm aeth go Chr$^{503\ semel}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al; item *υπερ ημων* post *τη δεησει* posito c f vg cop (sed pro *υμων* expri *ημων*) Chr$^{503\ semel}$; item syr^{p} sed *υπερ ημων* c.*, Sedul om *υπ. ημων*. Libere Ambrst: *accedente pro nobis etiam vestra oratione.* ... A 115. *ημων υπερ υμων*, G^{gr} 116. *υμων υπερ* (G *περι*) *υμων*, 93. 211. al pauc *ημων υπερ ημων* (quod et. cop vdtr vertisse) | *εκ πολλων προσωπων*: FG^{r}GM 67** Chr^{502} et^{503} et^{2,315} (non ^{11,498}) et^{12,994} *εν πολλω προσωπω*. Item g *in multa facie*, d e *in multi facie*. Contra fu** demid al *ex multarum personis facierum* (tol om *fac.*), vg^{cle} *ex multorum personis*, fu* *ex multorum faciae*, am *ex multarum facierum*. Pergitur vg^{cle} am fu demid etc *eius quae in nobis est donationis*. Ambrst vero: *ut quod multorum faciebus donum in nos collatum est*. A verbis *εκ πολλων* transilit P ad *ευχαριστιθη* (sic), omissis *προσωπων* usque *δια πολλων*. Ante *εὐχαριστηθῇ* ς^{e} 1633. inepte infert *τὸ*. | *ευχαρ. υπερ ημων* cum ℵACD*GM 17. al sat mu d e f g vg (et. am fu etc) syr^{utr} cop arm go Chr^{503} et^{503} et^{2,315} et^{11,498} et ^{12,994} Euthal^{cod} Thdrt al Ambrst al ... Ti *ευχ. υπ. υμων* cum BD^{c}E (sic)FG^{r}KLP$^{'}$ al^{50} vg^{edd} (ap Ln ap Vallars alios) Chr^{10,457} Dam Phot (ap Oec) et Oec

τητι καὶ εἰλικρινίᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι 1 Co 2, 4 s
θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς.
13 οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπι-
γινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, 14 καθὼς
καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμὲν καθάπερ
καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ. 1 Co 1, 8
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον πρὸς ὑμᾶς

---

12. *τησ συνειδ. ημων* (*ημων* rursus ipse ℵ* pro *υμων* substituit; etiam in B rescriptum est a B^2 nisi est ipse B*): $Or^{1,287}$ om *ημων* | *αγιοτητι* (MP *αγιω-*) cum ℵ*ABCKMP 17. 37. 67** 73. cop arm $Clem^{607}$ $Or^{1,287}$ $Euthal^{cod}$ Dam ad h. l. $et^{parall\,569}$ ... ς Ti *απλοτητι* cum $ℵ^{c}$DEFGL al pler d e f g vg go syr^{utr} $Chr^{514.\,515}$ Thdrt al Ambrst al ... 93. 211. *πραοτητι*, aeth *in misericordia*. De suo add syr^{sch} *et cum puritate.* | *και* (A add *εν*) *ειλικρινια* cum ℵCD*FGKP al mu^{vi} (3 ap Scri) ... ς Ln Ti κ. *-κρινεια* cum ABD^{c}ELM al plu :: cf ad 1 Co 5, 8 | *του θεου* cum ℵABCDEM 17. 37. 47. 73. 115. a^{scr} Dam^{bis} (ut ante) ...· ς om *του* cum FGKLP al pler $Or^{1,287}$ Thphyl Oec. Etiam in ℵ puncta a correctore addita erant sed rursus erasa sunt. ... $syr^{p\,txt}$ (addit in mg) Chr^{bis} (ut ante) Thdrt Ambrst plane om | *ουκ εν*: BM 37. 73. 120. a^{scr} f vg syr^{p} $Dam^{parall\,569}$ (non ad h. l.) praem *και* | *σαρκικη*: FG *-κινη*

13. *αλλ η α* (it vg *quam quae*): BFG om *αλλ*, A 4. 17. 219* om *η*, AD* om *α*. Atque hinc $Ln^{ed\,min}$ *ἀλλ'* [*ἢ*] *ἃ* $et^{ed\,mai}$ [*ἀλλ'*] *ἢ ἃ* | *αναγινωσκετε*: DE *-σκητε* | *η και επιγινωσκετε*: B 31. 41. 109. 238. o^{scr*} Oec om ... FGK 114. d e f g vg syr^{sch} cop arm Ambrst al om *η* | *οτι εως* (Gb″) cum ℵABCD*EFG 3. 17. 39. 73. 137. 178. d e f g vg syr^{sch} cop arm go $Euthal^{cod}$ Dam Ambrst al ... ς Ti *οτι και εως* cum D^{c}KLMP al pler syr^{p} Chr^{515} Thdrt $Antioch^{1119}$ al | Ln *ἐπιγνώσεσθε*^{14} *καθὼς καὶ* etc

14. Gb Sz *ἀπὸ μέρους· ὅτι* | P *καυημα* | *καθαπερ* (FG *καθαπερι*) *και υμεις ημων*: K om | *του κυριου ημων* cum ℵBFGMP 3. 17. 23. 31. 37. 38. 39. 48. 57. 67. 72. 73. 80. f g vg cop syr^{sch} et^{p} c.* arm aeth Chr 516 $Euthal^{cod}$ Thdrt $Antioch^{1119}$ Dam Thphyl Ambrst al. Item Ln *τ. κυρ.* [*ημων*] ... ς Ti om *ημων* cum ACDEKL al longe plu d e go syr^{p} txt Oec | *ιησου*: (ℵ^{c})D*EFGMP 2. 3. 31. 37. 38. 39. 46. 57. 61. 67. 72. 73. 80. 93. 109 211. b^{scr} o^{scr} d e f g vg go syr^{sch} et^{p} c.* cop arm aeth Chr Antioch Thphyl Ambrst al add *χριστου* (ℵ^{c} *χυ*, sed antequam lineolam adposuit rursus abstersit) ... non addidimus cum ℵ*A BCD^{b}ET^{c}KL al longe plu $syr^{p\,txt}$ arm^{edd} $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam Oec

15. *προτερον*: L al plus^{40} $Antioch^{1119}$ Thphyl Oec *το προτερ.*, K *το δευτερον* ι .. ℵ* 121. om. Posuimus post *εβουλομ.* cum ℵ^{a}ABCDEFGLMP al plus^{15} it vg syr^{utr} arm go Chr^{517} $Euthal^{cod}$ Dam Ambrst al ... ς ante *ινα δευτεραν* cum KL al plu cop Thdrt al | *προσ υμ. ελθειν* cum ℵABCMP al sat mu syr^{p} arm Chr $Euthal^{cod}$ Dam ... Ti *ελθ. πρ. υμασ* cum DEFGKL al plus^{30} d e f g vg go syr^{sch} cop $Chr^{mosc\,1}$ Thdrt (Antioch^{1119} *ελθ. το προτ. πρ. υμ.*) Thphyl Ambrst al | *χαριν* cum ℵ*

1 Co 16, 5 ἐλθεῖν, ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, 16 καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. 17 τοῦτο οὖν βουλόμενος
Mt 5, 37 Ia 5, 12 μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βου-
1 Co 1, 9 λεύομαι, ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ; 18 πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ναὶ καὶ οὔ. 19 ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. 20 ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ

ACDEFGK al pler it vg etc ... ℵ^{c}BLP 31. 71. 73. 80. 115. Thdrt ad h. l. 292 et^{293} Antioch^{1119} *χαραν*. Cf Chr^{518}: *χαριν δε ενταυθα την χαραν λεγει.* | *σχητε* cum ℵBC^{c}P 31. Euthal^{cod} Thdrt^{292} et^{293} Antioch^{1119} Dam. ... ς Ln Ti *εχητε* cum ADEFGKL al pler Chr$^{517.\ 518}$ al. Ceterum Antioch^{1119} post *σχητε* pergit: *πεποιθωσ επι παντασ υμασ, οτι η εμη χαρα παντων υμων εστιν* :: ex 2, 3.

16. *δι υμων*: F *δια υμ.* | *διελθειν* cum ℵBCD^{c}EKL al longe plu f vg (*hi*^{2} *transire*) g (*proficiscerer t transirem*) syr^{sch} et^{p} txt Chr$^{517.\ 518}$ Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Ambrst al ... Gb′ Ln *απελθειν* cum AD*FGP 80. cop arm Dam. Item syr$^{P\ mg}$ go *ire*, d e (g, vide ante) *proficisci*, quem-admodum 38. 44. 48. 72. 74. 115. al$^{3\ scr}$ Oec *ελθειν* | *υφ*: D*FG 4. 44. 47. 73. 91. 238. al pauc Chr$^{mosc\ 1}$ Thdrt^{cod} *αφ*, 17. *εφ* | D* *προπεμφθηναι*. Ceterum verba *και αφ υμων προπ. εισ τ. ιουδ.* G* g* per incuriam iam v. 15 post *προσ υμασ* addiderunt.

17. *ουν*: A *δε* (go *Hoc vero igitur cogitans*) | *βουλομενοσ* (Gb″) cum ℵAB CFGP al^{20} f vg cop Chr^{518} Euthal^{cod} Dam ... ς Ti *βουλευομενοσ* cum DEK (L *βουλευσομενοσ*) al longe plu d e g syr^{utr} arm aeth^{utr} go Thdrt Ambrst (d e *cum cogitassem*, g Ambrst *cogitans*) | *τη*: FG Thdrt om | *βουλευομαι* pri: 37. *βουλομαι* | *ινα η*: G super lineam *ut sit* ⁄. *ητω* | *παρ εμοι*: P b^{scr} o^{scr} *π. εμου* | *ναι ναι* et *ου ου*: 67** vg (non item fu**) Pelag (non Ambrst) om alterum *ναι* et *ου* alterum

18. *πιστοσ δε*: Euthal^{cod} om *δε* | *ο λογ. ημων*: in L *ημων* supra lineam litteris minusc suppletum est, sed ab ipso* ut vdtr | *ο προσ*: D* om *ο* | *ουκ εστιν* (Gb′) cum ℵ*ABCD*FGP 17. 23. 57. 70. d e f g vg go cop arm Euthal^{cod} Thphyl^{mg} Ambrst al ... ς *ουκ εγενετο* cum ℵ^{c}Dbet^{c}E KL al pler (syr^{utr} *non fuit*) aeth Chr^{519} Thdrt Dam

19. *ο του θε. γαρ* cum ℵABCP 17. 37. 67. 73. 80. (Euthal^{cod} *ο του γαρ υιοσ* omisso *θεου*) ... ς *ο γαρ του* (FG om) *θεου* cum DEFGKL al pler Chr^{520} Thdrt Dam | *χριστ. ιησουσ* cum ℵ*AC ... ς Ln *ιησ. χριστ.* cum ℵCBDEFGKLP al fere omn (17. om *χρι.*) it vg rell ... Chr^{520} (et.$^{mosc\ 1}$) om | *δι ημων*: FG praem o, item d e g fu Ambrst: *qui in vobis est* (e om) *qui per nos praedicatus est*; contra vg f *qui* (f *om*) *in vobis per nos praedicatus est* | *σιλουανου* cum ℵABCKLP etc ... DEFG *σιλβανου*. Ex Latinis f g vg *silvanum*, d e *silbanum* | *εγενετο* (it vg *fuit*, item pro *γεγονεν*): C *εστι*

ναί· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. 21 *ὁ δὲ* 1 Co 1, 8
βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, 22 *ὁ*
καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀραβῶνα τοῦ πνεύματος
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. 5, 5

23 *Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυ-*
χήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον· 24 *οὐχ ὅτι*
κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς
ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

II.

1 *Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς*

---

20. *θεου*: A al plus[10] Mcion[epiph 366 bis] (non item[321]) Thdrt *του θε.* | *δια και δι αυτου* cum NABCFGO[vid]P 10. 17. 31. 37. 38. 80. 137. f g vg go syr[sch] cop arm Mcion[epiph 321] et[366] Euthal[cod] Dam (vide et. Thdrt com) Fulg[trasim 2,18] al (sed o demum incipit *αυτου το αμην*). Similiter D* d e Ambrst *και δι αυτου*. Cf et. Epiph[366] contra Mcionem disputans: *διὰ γὰρ τὸ ἐν αὐτῷ τὰς ἐπαγγελθείσας ὑποσχέσεις γίνεσθαι, διὰ τοῦτο φησί· καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ* ..... ς Ti *και εν αυτω* cum D[b]et[c]EKL al pler syrP Chr[520] Thdrt Thphyl Oec. At sic Thdrt in comm: *οὗ δὴ χάριν καὶ δι' αὐτοῦ τὸν τῆς εὐχαριστίας αὐτῷ προσφέρομεν ὕμνον.* | *το αμην* (et. ℵ[c]): ℵ* om *το* | *δοξαν*: FG f super graecis g add *και τιμην* | *δι ημων* cum NABDEFGKP etc, d e Ambrst Sedul *ad gloriam per nos* ... CLO 1. 106. *ημων* (sine *δι*), item *ad gloriam nostram* f vg Fulg Pelag

21. *ημας συν υμιν* cum NADEFGKLOP al pler d e g m[5] vg syr[sch] cop arm aeth go etc ... C al[10] syrP *υμας συν ημιν*, B 115. *υμας συν υμιν*, al pauc f Ps-Iust[fid 5 codex] *ημας συν ημιν* | *και χρισας* (B*D[b]O *χρει-*): D[gr*] *ο και χρ.* (d e f g m[5] vg *et qui unxerit*) | *ημας* sec: B* *υμας*

22. *ο και* (vg[cle] Ambrst al *qui et*) *σφρ.* cum ℵ[c]BC[c]DELO etc ... FG d e f g m[5] am fu demid tol Amb[sp sa 2 · 616] *και ο σφρ., et qui* etc ... ℵ*AC*KP 17. 30. 37. 74. 109. 116. al[3 scr] syr[sch vid] cop go Ps-Iust[fid 5] Did[tri 180] Chr[521] Euthal[cod] Dam *και σφρ.* :: pro ΗΜΑϹΘϹΟΚΑΙ scriptum ΗΜΑϹΘϹΚΑΙ | *αραβωνα* cum NAFGL 37. 47. ... ς Ti *αρραβ-* cum BCDEKOP al pler. Praeterea FP *-βονα* :: cf ad 5, 5; item Eph 1, 14. | *ημων*: 17. 115. tol *υμων*

23. *ουκετι*: Ambrst Aug[ep 211] (2,782) *nondum veni Corinthum*, f vg Amb luc[10,1425] *non veni ultra Corinthum* ... FG d e g syr[sch] (etP txt vide post) cop aeth go *ουκ* (g *non veni Corinthum*, sed d e *non venio Corinthum*)

24. *υμων της πιστ.* cum NABCKLOP al pler ... DEFG 74. 120. a[scr] *της πιστ. υμων*, item it vg etc | *αλλα*: 73. Euthal[cod] Dam *αλλ οτι* | *χαρας*: 37. 71. 93. 211. arm *χαριτος*

II. 1. *δε* cum NACD[b]et[c]EFGKLOP al pler d e f g vg etc .. D[gr*] *τε*, item aeth[utr] (*et igitur*) ... B 17. 37. cop syrP *γαρ* | *το μη*: al[3 scr] (b* c o) *του μη* | *εν λυπη* post *παλιν* cum NABCDEFGKLOP al longe plu it vg

ἐλθεῖν. 2 *εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ*
Phil 2, 27 *λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ;* 3 *καὶ ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύ-*
πην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι
ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. 4 *ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ*
συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπη-
θῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 *Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους,*
1 Co 5, 3 RR *ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς.* 6 *ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία*
αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, 7 *ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρί-*

---

go syr^{utr} arm Chr^{531} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,539}$ al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) post *ελθειν* cum minusc vix mu, item omisso *παλιν* cop aeth post *ελθ. πρ. υμας* | *πρ. υμας ελθειν* cum ℵA BCKL^{vid}P al fere^{50} (omn^{18} ap Scri) syrP Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Ti *ελθ. πρ. υμας* cum DEFG al^{10} fere it vg syr^{sch} arm go Chr^{531} Thphyl Ambl$^{uc\,10}$ Ambrst al. Item ς (= Gb Sz) interposito *εν λυπη*, i. e. *ελθ. εν λυπ. πρ. υμας* cum minusc (aeth cop vide ante)

2. *και τις* sine *εστιν* cum ℵ*ABC cop Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,896}$ Dam ad h. l. et$^{parall\,539}$ ... ς (Gb^{0}) add *εστιν* cum ℵ^{c}DEFGKLP al omn^{vi} it vg rell Or$^{3,269.\ 311}$ et$^{int\,2,109.\ 694}$ Chr^{532} Thdrt al | P o *ευφρενον ει μη.* Sic.

3. *και* ab initio: 17. 137. syrP c.* Euthal^{cod} add *γαρ* | *εγραψα* sine *υμιν* cum ℵ*ABC*OP 17. 137. am cop Euthal^{cod} Dam$^{parall\,539}$ Ambrst ... ς (Gb^{00}) add *υμιν* cum ℵ^{cc}C^{c}DEFGKL al pler it vg (et. fu demid al, non am) syr^{utr} arm aeth go Chr^{532} Thdrt Dam ad h. l. al Pelag al | *τουτο αυτο* (*hoc ipsum*) cum ℵBDEFGKLP al omn^{vid} it vg go Thdrt Dam Ambrst al (sed DEFG it vg go aeth Pelag ante *εγραψα* pon) ... co Chr^{532} Euthal^{cod} Thphyl *αυτο τουτο* ... A cop arm Dam^{parall} om *αυτο* | *λυπην*: DEFG 10. 31. 38. 39. 48. 50. 72. 74. 120. a^{acr} it vg syrP c.* Euthal^{cod} Pelag (non item Ambrst) add *επι λυπην* (10. 38. 39. 50. 120. *επ. λυπη*) :: ex Phil 2, 27 | *σχω* cum ℵ*ABOP al^{12} Chr^{532} Euthal^{cod} Thphyl ... ς *εχω* cum ℵ^{c}CDEFGKL al pler Thdrt Dam | *αφ' ων*: FG *εφ ων*. Ex Latt *a quibus* d e Ambrst, *de quibus* f g vg Pelag

4. *αλλα τ. αγαπ. ινα γνωτε*: FG 93. 211. l^{scr} *αλλ ινα γνωτ. την αγαπ.*, item 37. *αλλ ινα την αγαπ. γνωτ.* Item d e *sed ut caritatem sciatis*, g *sed ut sciatis caritatem*, f vg Ambrst *sed ut sciatis* (Ambrst *cognoscatis*) *quam caritatem* | *εισ*: FG *προσ*

5. *ουκ εμε*: D* *ουχ εμ.* | *αλλα* cum ℵABCLP al plu (13 ap Scri) ... ς *αλλ* cum DEFGK^{vid} al sat mu | *ινα μη επιβαρω* (f vg *ut non onerem*, d e g *ut non gravarem*): FG *ι. μ. επιβαρων*

6. *η υπο* (o 119. 122. *απο*) *των πλειονων* (C *πλειονων*) et. Bas$^{eth\,415}$ Tert pud^{14} et^{13} etc: FG^{rG} g aeth^{ro} om

7. *μαλλον* cum NCKLP al omn^{vid} f vg cop syrP arm Chr^{535} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Tert$^{pud\,13}$ Ambrst al, item post *υμας* DEFG 17. go

σασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. 8 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· 9 εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 10 ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, 11 ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, 13 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ

Act 16, 8

7, 5 ss

Thdrt^{4,477}. Accedunt Tert$^{pud\ 13}$ (*uti e contrario magis vos donare et advocare*), f vg Ambrst al *ut e contrario* (*e contra* Ambrst) *magis donetis*, d e g *ut contrario* (g praem *e*) *vos magis donetis* ..... Ln$^{ed\ min}$ om cum AB syr^{sch} Aug$^{ep\ parmen\ 3:\ 9,57}$

9. *γαρ και εγραψα*: 112. m$^{78.\ 79}$ am go cop Chr$^{537\ semel}$ Thdrt Ambrst Sedul om *και* ... FG 31. 8^{pe} f g cop Chr$^{537\ bis}$ Euthal^{cod} Thdrt Pelag add *υμιν* (FG *υμων*) | *γνω*: 17. *γνωτε* | *υμων*: F^{gr}G g *παντων υμ.* | *ει* cum ℵCDEFGKLOP etc (et. it vg) ... Ln$^{ed\ min}$ $\overline{\eta}$ cum AB 17., 109. *ωσ*. Cf Tert$^{pud\ 13}$ *uti cognoscam probationem vestram, quod in omnibus obauditis mihi.*

10. *καγω* cum ℵ*ABC^{2}D^{e}OP 17. 31. 37. 47. 73. 74. a^{scr} Epiph^{497} Chr^{537} Euthal^{cod} Dam ... *ς και εγω* cum ℵ^{c}C*FGK^{sil}L al pler Thdrt al | *εγω*: A om | *ο* (D^{c}EP 31. 37. *ω*) *κεχαρισμαι ει τι* (aeth^{pp} *quod*) *κεχαρισμαι* cum ℵABCFGO (et D^{c}EP 31. 37.) Euthal^{cod} Dam (8^{pe} Chr^{537} *ει τι κεχ. ο κεχ.*), atque etiam d e f g (hi omnes et Ambrst al *quod donavi, si quid donavi*; g *quod et donavi si quid et donavi*, inepte *και* in *καιχαρεισμαι* et *κε* in *κεχαρισμαι* per *et* reddens). Cf et. D^{gr*} qui *ο* sive *ω* om; item Tert$^{pud\ 13}$ go *si quid donavi, donavi*, cop syr^{sch} *quod donavi, donavi*, aeth^{pp} *κεχαρισμαι ο κεχαρισμαι*, item m^{79} *quod donavi*, sed omisso altero *donavi*, Epiph^{497} *διο ει τι κεχαρισμαι, δι υμας κεχαρισμ.* ..... *ς* (= Gb Sz) *εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ̃ κεχάρισμαι* cum D^{b}KL 17. al pler syr^{p} Thdrt Thphyl Oec

11. *πλεονεκτηθωμεν*: d e f vg *circumveniamur*; m^{79} Ambrst al *possideamur*, g *possideamur t circumveniamur*

12. *τρωαδα*: LP *τροαδα* | *εισ το ευαγγελιον* (Aug$^{praedest\ ss.\ 10,817}$ *in Troadem in evangelium*): FG 8^{pe} d e f g vg Dam Ambrst al *δια το ευαγγελιον, propter evangelium*. Cf Chr^{3,659} *εισ το ευαγγ. τουτεστι δια το ευαγγελιον* ... D^{gr}E^{gr} *δια του ευαγγελιου* | *χριστου*: 17. 23. *θεου* | *και θυρασ μ. ανεωγμενησ* (DEP *ηνεωγμ.*) ... FG *και θυρα μοι ην εωγμενη* (g super *ην* habet *esset*). Cf it vg *cum venissem – et ostium mihi apertum esset* (g *esset apertum*)

13. *τω μη* cum ℵ^{c}ABC*FGK al pler ... LP 37. 109. 122. al$^{s\ scr}$ Euthal^{cod} *το μη* ... ℵ*C^{2} 73. Thdrt^{cod} *του μη* ... DE 17. 8^{pe} *εν τω μη* | *ευρειν*: D* *ευρισκειν* | *με*: Gb Sz om per incuriam | *αυτοισ*: K om. Ceterum *ς* versum 13. demum a verbis *αλλα αποταξαμενοσ* incipit, non item vg.

πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

Col 2, 15 14 *Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· 15 ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, 16 οἷς μὲν ὀσμὴ ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; 17 οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινίας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.*

---

14. DE *θριανβευοντι* | *εν τω χριστω* et. Clem^{206} Dial^{869} Did$^{tri\,415}$ Cyr$^{hr\,317}$ Cyr$^{ador\,308}$ etc ... 17. 37. 73. 80. vg arm Ambrst (*triumphat per nos in Chr. Iesu*) al *εν χριστω ιησου*

15. *τω Θεω* et. Ir$^{int\,206}$ Or$^{2,40.\ 4,367}$ et$^{int\,2,198.\ 3,436}$ ac^{saep} Eus$^{esa\,492}$ etc (cf Chr^{546} *καὶ οὐχ ἁπλῶς εἶπεν „εὐωδία", ἀλλὰ „τῷ Θεῷ".*) ... K Or ^{2,838} et$^{int\,3,17}$ Dial^{869} Phil$^{carp\,725}$ Aug^{aliq} (vide post) om. (Hoc non satis probant loci ubi non plene citatur, ut Or$^{int\,2,90.\ 138.\ 164}$ Ath$^{553.\ 765}$, et alibi.) Saepius vero ab Or, ut$^{2,40.\ 4,367}$ et$^{int\,3,13.\ 17.\ 41}$, verba *εν παντι τοπω* (ex v. 14) ad *ευωδ. εσμεν τω Θεω* vel ad *Christi bonus odor sumus* adduntur. Nec aliter fit apud Hil^{462} et plerumque (modo omisso modo praemisso *deo*) ap Aug (cf Sab).

16. *οσμη* bis: DEFG^{gr} *οσμην* | *εκ* bis cum NABC 10. 17. 31. 37. 47. (pri tantum) 80. 137. cop aeth^{utr} go (sec tantum) Clem^{206} Or^{4,367} Dial^{869} Phil$^{carp\,725}$ (Gall^{9}) Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,308}$ (pri tantum) Max^{1,83} (pri loc *απο*) Dam Or$^{int\,3,41.\ 43}$ Did$^{int\,290}$ Hil^{462} Epiph$^{cant\,1,2}$ ... ς om cum DEFGKL al pler it vg arm Chr^{546} et^{2,311} et^{10,578} Thdrt al Ir$^{int\,266}$ Aug saep Ambrst al | *προσ ταυτα*: litterae *οσ ταυτα* in C rescriptae, antea paullo minus

17. *οι πολλοι* cum NABCK al plu d e f (g *ceteri t plurimi*) vg cop aeth (go *ut quidam*) Ir^{gr} et$^{int\,263}$ Did$^{mai\,122}$ (vide post) Bas$^{eth\,438.\ 514}$ Euthal ^{cod} Dam Ambrst al ... Gb' *οι λοιποι* cum DEFGL al plus^{35} g (vide ante) syr^{utr} arm Chr^{547} Thdrt al. Sic autem Did$^{mai\,122}$: *πολλοὺς δὲ λέγει τοὺς ἀπατῶντας διὰ τὸ χυδαῖον· καὶ γὰρ αὕτη ἡ φωνή, λίγω δὲ οἱ πολλοί, ὁμώνυμος οὖσα, σημαίνει πλείονα. λέγεται γάρ ποτε ἀντὶ τοῦ τινές, ὡς ὅταν ὁ κύριος λέγῃ· πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκ. τ. ἡμέρᾳ· ἀλλὰ καὶ ἀντὶ τῶν πρὸς ὀλίγους διαστελλομένων, ὡς ἐν τῷ· πολλοὶ μὲν κλητοί* etc. *δηλοῖ ἡ λέξις καὶ τοὺς πάντας, ὡς ἐν τῷ· ὥσπερ γὰρ διὰ τ. παρακ. τοῦ ἑνὸς ἁμαρτ. κατεστάθ. οἱ πολλοί – δηλοῖ δὲ καὶ τοὺς χυδαίους, ὡς ἐν τῷ προκειμένῳ, καὶ τῷ· μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε* etc. | *καπηλευοντες*: 4* *ταλαντευοντες* | *αλλ* pri ut NACDEFGKL etc ... B *αλλα* | *ως* sec: FG 46. d e f g vg go cop Ir$^{int\,263}$ Ambrst rell om | *ειλικρινιας* cum NACDEFGK 122. e^{scr} al ... ς Ln Ti *-κρινειας* cum BL al plu :: cf ad 1, 12 et 1 Co 5, 8 | *αλλ*

III.

1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ χρήζομεν ὥσ 5, 12
τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸσ ὑμᾶσ ἢ ἐξ ὑμῶν; 2 ἡ ἐπιστολὴ
ἡμῶν ὑμεῖσ ἐστέ, ἐνγεγραμμένη ἐν ταῖσ καρδίαισ ἡμῶν, γινωσκο- 1 Co 9, 2
μένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, 3 φανερού-
μενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ᾽ ἡμῶν, ἐνγε-

---

sec: FG d e f g fu demid al syrp Ir$^{int\,263}$ Ambrst al (non item Hier hedib qu 11 : 4,1,183) om | *κατεναντι* (Gb″) cum ℵ*ABCP 17. 37. 67. 93. 211. (37. utrumq coniung?) Did$^{mai\,123}$ (ad^{3,1}) Chr$^{mosc\,1}$ Euthal^{cod} ... ς Ti *κατενωπιον* cum ℵ^{c}(sic)DEFGKL al pler Bas^{3,52} Chr^{547} Thdrt Dam al | *θεου* sec cum ℵ*ABCD* al^{15} Bas Did^{mai} Euthal^{cod} ... ς (sed Gb^{0}) Ti praem *του* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EFGKLP al longe plu Chr Thdrt Dam al

III. 1. *συνιστανειν* cum ℵACD^{b}et^{c}EKLP al pler Chr^{553} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... FG Thdrt^{cod} *συνισταναι* ... Ln *συνισταν* cum BD* 17. 39. Eadem forma utuntur ad h. l. Did$^{mai\,122}$ et$^{cat\,364}$, vide post. | *η μη* cum ℵBCDEFG 31. 37. 46. 67** 74. 80. 179. 8^{pe} a^{scr} f^{scr} al^{10} it vg (hi Latt *aut numquid*) go cop Euthal^{cod} Thdrt Pelag al (sed Ambrst tantum *numquid* sine *aut*) ... ς (= Gb Sz) *ει μη* cum AKLP al plu arm Chr^{553} Dam | *χρηζομεν*: L al aliq *-ζωμεν*. Sic autem ad h. l. Did$^{mai\,122}$ – *δοκοῦμεν καὶ ὑμῖν πεφανερῶσθαι ὡσ οὕτωσ ἔχομεν γνώμησ· εἰ μὴ ἄρα οὕτωσ διάγετε ὡσ δεῖσθαι συνιστάσησ ἡμᾶσ ἐπιστολῆσ πρὸσ ὑμᾶσ. οὕτωσ δὲ φανερὰ τὰ καθ᾽ ἡμᾶσ ἐστίν, ὡσ μήτε ὑμᾶσ συνιστᾶν ἡμᾶσ* (ed. *ὑμᾶσ*) *ἄλλοισ μηδὲ* (sic) *ἑτέρουσ ὑμῖν* etc. Item cat^{364} *ἴσωσ ἐρεῖ τισ, φησίν, ὅτι ταῦτα διεξερχόμεθα βουλόμενοι ὑμῖν ἑαυτοὺσ συνιστᾶν καὶ παρατίθεσθαι. εἰ μὴ χρήζομεν* (κατ᾽ *ἐρώτησιν ἀνάγνωθι· ἆρα μὴ χρήζ.*;) *ἢ ἀφ᾽ ὑμῶν πρὸσ ἑτέρουσ ἢ ἀφ᾽ ἑτέρων πρὸσ ὑμᾶσ συστατικῶν τουτέστι παραθετικῶν ἐπιστολῶν;* | *ωσ τινεσ* cum ℵBCD^{c} EFGKLP al pler Chr^{553} Thdrt Dam ... Ln *ωσ* [*περ*] *τινεσ* cum AD* 37. 73. 93. | *συστατικων* ut ℵABCKLP etc ... DEFG *συνστατ-* | *η εξ*: 17. *η ωσ εξ* | *εξ υμων* sine additam cum ℵABC 17. 23** 67** 80. f (vide post) vg cop arm aeth Chr^{553} Euthal^{cod} Thdrt Ambrst al ... ς (Gb^{0}) Ti add *συστατικων* (DEFG *συνσ-*, D* *-τικασ*) cum D*et^{c}EFGKLP al pler d e f^{sup} graecis g go syr^{utr} Thdrt^{cod} Dam al. Insuper FG f^{sup} graec g add *επιστολων*, item 23^{mg} syrp c. ob. add *προσ ετερουσ*. Cf huc Chr$^{com\,554}$: *καὶ αἰνιττόμενοσ τοὺσ ψευδαποστόλουσ ἐπήγαγεν· ὥσ τινεσ, πρὸσ ὑμᾶσ, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν ἐπιστολῶν, πρὸσ ἄλλουσ.*

2. *ενγεγραμμ-* cum ℵAB(cVi)DFG 17. ... ς Ln *εγγεγρ-* cum KLP al pler | 17. al pauc *-μμενοι* | *καρδιαισ ημων*: ℵ 4. 17. 219* al^{3} scr demid aeth ro *καρδ. υμων* | *παντων*: FG^{r}G g *των*

3. *ενγεγρ-* cum ℵABCD*FG (17?) ... ς Ln *εγγεγρα-* cum D^{c}LP al pler ... K al pauc *γεγραμμενη*, item (*πραγματικωσ γεγραμμενη πνευματι θεου, αλλ ου μελανι*) Did$^{mai\,123}$. Nec aliter utroq loco (*scripta*) f vg

Ex 31, 18 γραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν
λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶν καρδίαις σαρκίναις. 4 πεποίθησιν δὲ τοι-
αύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν, 5 οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυ-
τῶν ἱκανοί ἐσμεν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης
ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, 6 ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς δια-
Iob 6, 63 θήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτέννει,
τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. 7 εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμ-

Ambrst al. Praeterea B 67** 74. f vg praem και | αλλα πνευμ.: 37. Dial^{866} αλλ εν πν. | πλαξιν bis: DE πλανξιν | αλλ εν cum NABCDEFGK LP al pler Or^{2,843} etc ... ς^{e} (item Gb Sz, non ς) αλλα εν cum minusc | καρδιαισ cum NABCDEGLP al^{25} syrP (*in tabulis carneis in cordibus*) Eus$^{martyr\ 13}$ ex$^{edd\ 5}$ (ap Heinich^{435}) Euthal^{cod}. Confirmant Did$^{mai\ 123}$: *οἱ γὰρ ἠλίθιοι τὰσ ψυχὰσ ὡσ πλάκεσ λίθιναι δέχονται ἐκ μέλανοσ τοὺσ τύπουσ· οἱ δὲ εὔεικτοι πρὸσ συγκατάθεσιν τῶν θείων ἐν καρδίαισ σαρκίναισ τουτέστιν αἰσθητικαῖσ δέχονται γραφὴν τὴν ἐκ ζῶντοσ θεοῦ πνεύματοσ*, et Thdrt^{com}: *ἡ μὲν γὰρ [διαθήκη] πλαξὶν ἐνεκολάφθη λιθίναισ, ἡ δὲ ταῖσ λογικαῖσ ἐνεγράφη καρδίαισ ..... ς* Ti καρδιασ cum FK al plu it vg go (*cordium*) syr^{sch} cop arm Ir$^{int\ 309}$ Or^{2,843} et$^{int\ 2,96.\ 303.\ 4,529.\ 558}$ (et.^{489}) Dial^{866} Eus^{mart} edd pler (*ἀλλ' ἐν πλαξὶν ὡσ ἀληθῶσ καρδίασ σαρκίναισ, ψυχῇ τε διαυγεῖ καὶ καθαρωτάτῳ διανοίασ ὄμματι καταγεγραμμ.*) Chr^{555} Macar^{3,40} Cyr$^{act\ 40}$ (*εν πλαξι καρδιασ σαρκινησ*) et$^{esa\ 504}$ Thdrt Dam Hil^{344} al

4. δε: 47. 80. om | εχομεν (46. εχωμεν): A εχω

5. αφ εαυτων ante ικανοι εσμ. cum NBC 73. 137. (37. post ικανοι) cop arm Bas$^{regg\ 435}$ Euthal^{cod} Antioch^{1102} ... Ln Ti post λογι. τι (P τι λο.) cum ADEFGP d e f g vg go (aeth) Ambrst al ... ς post ικα. εσμεν cum KL al pler syrP Did$^{tri\ 180}$ Chr^{555} Thdrt Dam ... 17. 139. syr^{sch} plane om | λογισασθαι cum NABKLP al pler Bas^{regg} Did^{tri} Euthal^{cod} Antioch etc ... Ln λογιζεσθαι cum CDEFG al^{10} | τι: P Chr^{555} ante λογισασθ. ... B om | ωσ (C om) εξ εαυτων cum NACDEKLP al omn^{vid} Bas$^{regg\ 435}$ Did$^{tri\ 180}$ Chr^{555} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1102} Dam ... Ln Ti εξ αυτων cum BFG

6. ου γραμματοσ αλλα πνευμ. et. Or^{1,685} et^{3,739} et^{4,95} (ex Eus$^{hist\ 6,25}$) etc ... 17. ου γραμματι αλλα πνευματι. Item *non littera sed spiritu* d e f g vg etc | αποκτεννει cum NF(-γννει)GKP 17. 37** 46. al$^{3\ scr}$ al mu ut vid Did$^{mai\ 123}$ Chr$^{mosc\ 2}$. Item ACDEL al plu ut^{vi} Euthal^{cod} αποκτενει (-κτένει hoc accentu D^{c}L al) ... ς αποκτεινει cum B al sat mu, nec aliter editum Or$^{1,685.\ 3,652}$ Bas$^{bapt\ 638}$ etc (sed passim^{cdd} -εννει vel -ενει) ... Ln de coniectura ἀποκταίνει edidit.

7. θανατου: N^{a} ex θυ fecit | εν γραμμασιν cum NACD^{b}et^{c}EKLP al omn vid d e f g (sed vide post) vg (sed f vg om εν) cop syrP go Or$^{1,708.\ 4,448}$ et$^{cat\ rom\ 26}$ (et^{3,498} διακονιασ τε θανατου τησ εντετυπ. γραμμασιν) et$^{int\ 2,172.\ 4,480.\ 519}$ Did$^{mai\ 123}$ et$^{tri\ 293}$ Epiph^{693} Macar^{7,217} Chr^{561} Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... Ln εν γραμματι cum BD$^{gr^{r}}$FG^{rG}

μασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι Ex 34, 29 ss
ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν
δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, 8 πῶς οὐχὶ μᾶλλον
ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; 9 εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ τῆς
κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαι-
οσύνης δόξῃ. 10 καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τού-
τῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. 11 εἰ γὰρ τὸ κατ-
αργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.

12 *Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα,*

(g *litteris t littera*) syr^{sch} arm | *εντετυπωμενη*: FG *τετυπωμενη* | *λιθοις* cum ℵ*ABCD^{gr*}FG^{gr}GP 17. 67** 73. 80. g Or^{3,460} et^{4,448} et$^{cat\ rom\ 26}$ Epiph^{693} Did^{bis} (ut ante) Euthal^{cod} Thdrt ... ς (Gb^{00}) praem *εν* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKL al pler d e f vg arm Or^{1,709} et$^{int\ 2,172.\ 4,480}$ et^{519} Mac^{7,217} Chr Dam Aug^{spi} et litt (10,101 ss) et$^{advers\ leg\ 2}$ (8,593 h. l. *in litteris formata lapideis* etc, ad quod Aug: „hoc modo iste posuit verba apostolica“) al (sed Ambrst al om *εν* ante *γραμμ.* ut vg) | *ατενισαι*: 7. 32. 49. 121. *ενατενισαι* | *μωυσεως* cum NBC(FMOYσ-)GKL al plu (11 ap Scri) ... ς *μωσ-* cum ADE al sat mu. Minusc mu vero etiam (6 ap Scri) *-σεος*. | *δοξαν*: D* *-ξην*

8. *εσται*: 8^{pe} *εστιν*

9. *τη διακονια* cum ℵACD*FG 17. 31. 39. 73. 74. 80. a^{scr} d e am fu** syr^{utr} aeth Or^{4,448} et$^{int\ 4,480}$ (*si enim in ministerio damnationis gloria est*, sed^{cod} *si enim ministerium - in gloria est*) Cyr$^{ioh\ 102}$ Ambrst (*in administratione* etc) ... ς Ti *η διακονια* cum BD^{b}EKLP al pler f g vg^{cle} (etiam fu* demid al) cop go Macar^{7,217} Chr^{561} Thdrt Antioch^{1134} Dam Aug (ut ante) al ... 112. 8^{pe} Euthal^{cod} *διακονια* absq articulo | *δοξα* (Latt passim *in gloria*) ... D*EFG it vg etc (et. Or^{int}: vide ante, non item Or^{4,448}) add *εστιν* | *περισσευει*: DE 38. 72. 93. al$^{2\ scr}$ d e g syr^{utr} Macar Or$^{int\ 4,480}$ Ambrst *περισσευσει* | *δοξη* (sed ℵ* *-ξα*) cum ℵ*ABC 17. 39. 67** 80. Cyr$^{ioh\ 102}$ Euthal^{cod} ... ς Ti *εν δοξη* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler it vg arm (go *e gloria*, sed^{cod} *in gloria*) Or^{4,448} et$^{int\ 4,480}$ Macar (ut ante) Chr^{561} Thdrt Antioch^{1134} Dam Ambrst al

10. *ου δεδοξασται* cum ℵABCDEFGKLP al longe plu cop arm aeth go (Syrus anceps) Or^{3,452} et^{4,448} (et^{3,819} *επει μη δεδοξασται το δεδοξ. εν τουτω τω μερει*) et$^{cat\ rom\ 26}$ Bas$^{bapt\ 632}$ et^{655} Mac^{7,217} Euthal^{cod} al mu Aug$^{advers\ leg\ 2}$ (8,593) al ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *ουδε δεδοξ.* cum minusc Chr^{563} (sed nonmosc^{2}) Thdot$^{anc\ 464}$ ap Gall^{9} (*ουδε γαρ δεδοξ.*). Item f (*nam nec glorificatum est*) g (*etenim neque gl.*) vg (ut f) Or$^{int\ 4,520}$ (*neque enim glor. est*) Ambrst (*nec enim gloriosum factum est*), atque d e *nam ne glorif. est* | *εινεκεν* cum ℵABDEF**GP al mu Dam ... ς *ενεκεν* cum CF*KL al plu Or$^{3,452.\ 819.\ 4,448}$ Mac Bas^{bapt} Chr Euthal^{cod} Thdot anc Thdrt

Ex 34, 33 13 καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον
ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ
καταργουμένου. 14 ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ
τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς πα-
λαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον ὅτι ἐν Χριστῷ καταρ-
γεῖται· 15 ἀλλ' ἕως σήμερον ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς κά-
λυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· 16 ἡνίκα δὲ ἐὰν ἐπιστρέψῃ

---

13. ου: FG ουκ | μωυσης cum NBCF(*μουσ-)F^{a}GKL al plu ... ς μωσης cum ADEP al sat mu | FGL 73. al ετιθη | εαυτου cum NDEK al pler Chr^{564} Thdrt ... Ln Ti αυτου cum ABCF^{a}FGLP 17. 37. 47. 73. 74. 115. 119. a^{scr} al^{2} ^{scr} Chr$^{mosc\,2}$ Euthal^{cod} Dam ... go om | εισ (F^{a} om) το (D*FG om) τελοσ et. d e f^{sup} graec g Pelag^{com} Prim ... A f vg Ambrst εισ το προσωπον (sed Ambrst in comm: *ideo ponebat velamen, quoniam splendorem vultus eius ferre non poterant, causa peccati; quo sublato potestas datur videndi gloriam dei usque ad finem eius*). Cf et. Archel^{598}: - *intendere in faciem Moysi propter gloriam vultus eius quae aboletur.*

14. αλλ ut NACDEFGKLP etc ... B αλλα | επωρωθη (et. syrP $^{mg\ gr}$) ... K 49. 93. 114. 177. g$^{scr*\,vi}$ Thphyl -ρωθησαν | αχρι γαρ: 39. 41. 47. d e fu** tol Cyp^{277} (iungit αχρι etc cum praegressis) Ambrst al om γαρ | τησ σημ. ημερασ cum NABCDEFGP al^{12} Clem^{608} Euthal^{cod} Cyr glaph$^{297.\ 340}$ et$^{act\,40}$, item it vg cop syrP arm go Or$^{int\,2,420}$ Cyp^{277} Ambrst al. Et. v. 15. f vg Did$^{lat\,281}$ Ambrst al add *diem*, non item d e g Tert$^{marc\,5,11}$ al. ... ς (= Gb + Sz) om ημερασ cum KL al pler syr sch aeth Did$^{tri\,229}$ Bas^{3,44} Chr^{566} Thdrt Dam Archel^{598} (Tert$^{marc\,5,11}$: „De Israel enim dicit: *ad hodiernum usque velamen id ipsum in corde eorum*" a versu 15. pendet) | επι τη et. Clem Did Cyr^{ter} al mu ... DE FG Chr^{567} εν τη. Nec aliter it vg Cyp etc | ὅτι (quemadmodum it vg syr^{utr} cop etc *quoniam*, go *nam*) ... ς (et. Sz, sed = Gb) ὅ, τι

15. ηνικα αν (17. εαν) cum NABC 17. 31. Or$^{1,624.\ 686}$ Cyr$^{ador\,6}$ Thdrt ap Niceph^{1,1650} ... ς Ti om αν cum DEFGKLP al pler Or$^{cat\ eph\,130}$ libere Eus$^{esai\,367}$ Cyr$^{hr\,241}$ Caes^{82} Chr^{567} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,297.\ 340}$ et$^{act\,40}$ Thdrt ad h. l. et$^{1,173.\ 292.\ 299}$ Dam | αναγινωσκηται cum NABCDEP al^{15} Or$^{1,624.\ 686}$ et$^{cat\ eph\,130}$ Chr$^{mosc\,1}$ Euthal^{cod} Cyr^{ador} Thdrt ad h. l. et ^{1,173} et^{299} atque etiam ap Niceph ... ς Ti αναγινωσκεται cum FGKL al longe plu Eus$^{esa\,367}$ Cyr$^{hr\,241}$ Caes^{82} Chr^{567} Cyr^{glaph} bis et^{act} Thdrt ^{1,292} Dam | μωυσης cum NBCDEF(μουσ-)GK al plu Or^{bis} Eus Cyr^{hr} et alex Chr Dam ... ς μωσης cum ALP al sat mu Caes^{82} Thdrt | επι την: 37. εισ την | κειται hoc loco pon et. Or$^{bis\ et^{int\,1,50.\ 2,42}}$ Eus^{esa} Cyr^{hr} Caes Cyr^{saep} al mu Cyp^{277} etc ... D*et^{c}(non item^{b})EFG d e f g vg go cop aeth pon ante επι τ. καρδ. αυτ.

16. ηνικ. δε εαν cum N*A 17. (Or^{1,686} ηνικ. γαρ εαν, item^{3,498} εαν γαρ. Alibi tantum εαν et^{3,459} ηνικα αν); c Mac^{7,217} Dam ηνικα δε ... ς Ln Ti ηνικ. δ' αν cum N^{c}BDEFGKLP al pler (k^{scr} om αν) Chr^{567} Thdrt ad h. l. et^{1,173} ... Did^{229} Nyss^{1,652} Bas^{3,44} Thdrt^{1,442} οταν δε

πρὸσ κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. 17 *ὁ δὲ κύριοσ τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐλευθερία.* 18 *ἡμεῖσ δὲ πάντεσ ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξησ εἰσ δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματοσ.*

IV.

1 *Διὰ τοῦτο ἔχοντεσ τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼσ ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν,* 2 *ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆσ αἰσχύνησ, μὴ περιπατοῦντεσ ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντεσ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆσ ἀληθείασ συνιστάντεσ ἑαυτοὺσ πρὸσ*

---

17. *οὗ*: FG *που* (:: cf ad Ro 4, 15. 5, 20) | *κυριου*: L *το αγιον* ... 33. 35. om; praeterit etiam Sedul (non item Or$^{int\ saep}$ Victorin^{ari3} Hil ^{805} Ambrst etc) | *ελευθερια* cum ℵABCD* 17. 67** r syr^{sch} cop Nyss ^{2,185} Euthal^{cod} ... ς (Gb^{00}) praem *εκει* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EFGKLP al pler d e f g m^{10} vg syr^{P} arm aeth go Ath^{523} et$^{lat\ 780}$ Epiph^{902} Bas^{3,47} Chr^{569} Cyr$^{glaph\ 297.\ 340}$ et$^{act\ 40}$ Dial$^{maced\ 475}$ Thdrt Dam al Or$^{int\ 1,50.\ 2,174.\ 185}$ et^{alib} Novat^{3,311} Hil^{805} Ambrst al

18. *κατοπτριζομενοι* et. Or^{1,721} et^{saep} Did$^{tri\ 230}$ etc (17. *-ζομεθα*, item Or^{3,154} ubi rell non affert) ... FG *αποπτριζομενοι*, Mac^{7,217} *ενοπτριζομεθα* (sequitur *μεταμορφουμενοι*), item Or$^{int\ 2,336}$ *speculamur* et *transformati* | *μεταμορφουμεθα*: A 23. Or^{1,721} sed post *κατοπτριζομενοι* pergit *και* et (vide ante) $^{int\ 2,336}$ Eus$^{ps\ 521}$ (non affert quae praecedunt) Mac (vide ante) *-φουμενοι* | *καθαπερ* et. Or^{ter} Did^{tri} etc ... B *καθωσπερ*. Cf huc et. Tert$^{marc\ 5,11}$ „Dicit ergo nos iam aperta facie" – „contemplantes Christum eadem imagine transfigurari a gloria" – „in gloriam" – „tanquam a domino, inquit, spirituum".

IV. 1. *ταυτην*: FG *αυτην* (sed f g *hanc*). Lc^{brug} vero: „*Verbum unum* ministrationem *non mutes in duo:* hanc ministrationem". (vg^{cle} om *hanc*) | *ηλεηθημεν*: F *ελεηθημ.* | *εγκακουμεν* cum ℵABD*FG 17. 37. 39. 46. 73. Euthal^{cod} (sed D*FG *ενκα-*, similiter 4, 16. solus D*. Longe aliter 18, 1. Ad D* accedit certe B* Gal 6, 9. 2 Thess 3, 13, item AB* Eph 3, 13.) ... ς *εκκακ.* cum CD^{c}EKLP al pler Chr^{576} Thdrt Dam al :: sensu quidem has formas differre minime credo. Verterunt autem *non deficimus* (d e *defec-*) d e vg Tert$^{pudic\ 15}$ al, *non deficiamus* f g Ambrst al, *non infirmemur* r Aug$^{spi\ et\ litt}$; g *non fiamus segnes;* syr^{sch} *non est nobis taedium*

2. *αλλα* cum ℵA^{vi}BCDE al permu^{vi} (9 ap Scri) Dam ... ς *αλλ* cum FGK^{sil} LP al sat mu Chr^{576} Thdrt | *κρυπτα* et. Tert$^{pudic\ 15}$ Aug$^{spi\ et\ litt}$ Ambrst etc ... K *εργα* | *αληθειασ*: 37. *καρδιασ* | *συνιστωντεσ* cum ℵCD*FG 17. 39. 93. Euthal^{cod} ... A^{vi}BP 47. 67** 80. *συνιστανοντεσ* ... ς *συνιστωντεσ* cum D^{c}EKL al pler Chr^{bis} Thdrt al | *ανθρωπων* (c^{scr} *-που*): K om

πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 3 *εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον,* 4 *ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγ-*
Col 1, 15 *γελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ.* 5 *οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δού-*
Gn 1, 3 *λους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.* 6 *ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπών· ἐκ σκότους φῶς*

---

3. FG l^{scr} *απολυμμενοις*

4. *αυγασαι* cum NBFGKLP (*αυασαι*) al pler Or^{3,497} Archel^{3,609} cod ottob et ap Petr^{sicu} Chr^{579} Euthal^{cod} Cyract^{40} et$^{iul\,288}$ et$^{ioh\,1007}$ Thdrt (*αυγησαι*) Dam ... CDEH 73. Or^{4,448} Dial^{832} Eus$^{marc\,96}$ Epiph$^{680.\ 688}$ Amphil^{487} (Gall^{6}) *καταυγασαι* ... A 10. 17. 23. 31. Archel$^{609\,ed}$ et^{610} Eus$^{dem\,402}$ Cyr$^{hr\,105}$ et^{106} (respicit ad Archel) Cyr$^{esa\,552.\ 690.\ 697}$ et^{alib} al *διαυγασαι.* Scripsimus autem sine *αυτοις* cum NABCD*FGH 17. 23** 39. 73. d e f g r am fu demid harl tol Or^{4,448} Archel^{bis} Cyr^{hr} Epiph ^{680} (et *εισ τον φω.* ^{688}) Euthal^{cod} Cyr$^{esa\,552.\ 697}$ et$^{iul\,288}$ et$^{ioh\,1007}$ et$^{act\,40}$ Thdrt (Eus$^{marc\,96}$ et$^{dem\,402}$ add *εν ταισ καρδιαισ αυτων*) Ir$^{int\,266}$ Aug adv$^{ers\,leg\,1}$ al ... ς (= Gb Sz) add *αυτοισ* cum D^{b}et^{c}EKLP al pler (a^{scr} *αυτουσ*) m^{5} vg^{cle} syr^{utr} aeth go Or^{3,497} Dial^{832} (fluctuat lectio inter *αυτων* et *αυτοισ*) Amphil^{487} Chr$^{579\,ter}$ Thdrt (Cyr$^{esa\,690}$ *εν αυτοισ*) al. Ceterum Le^{brug}: „*Non auferas pronomen* illis". | *τησ δοξησ*: ς^{e} 1624. 1633. *τον δοξησ* | *τ. χριστου*: C *τ. κυριου* ... Archel^{610} *τ. κυριου ημων ιησου χριστου* (antea^{609} nil add ad *του ευαγγελιου.* Or vero^{3,497} pro *τ. χρι. οσ εστ.* etc habet *του θεου εν προσωπω χριστου*, ita ut cum v. 6 miscuerit. | *οσ*: FG o | *τ. θεου*: N^{c}LP 10. 23^{mg} 31. 37. 39. 47. 72. 74. 80. 106. 177. a^{scr} 8^{pe} al plus^{10} m^{5} (*invisibilis dei*) vg^{ms} (sed non am fu demid etc) syr^{p} arm go add (m^{5} praem) *του αορατου* :: cf Col 1, 15

5. *χριστον ιησουν κυριον* cum BHKL al fere omn syr^{sch} cop arm Mcion epiph^{321} (ex$^{cod\,ven}$) et^{366} Cyr$^{hr\,145}$ Chr^{580} Euthal^{cod} (*τον κυρ.*) Thdrt Dam Ambrst (*dominum nostrum*, ut et. syr^{sch} arm) ... Ln *ιησ. χριστ. κυρ.* cum NACDE d e f r am tol (vg^{cle} fu demid harl *domin. nostrum*) syr^{p} go (aeth *dom. nostr.*) Aug^{spi} et litt al. Item FG$^{fr\,G}$ g Mcion$^{epiph\,321}$ petav *κυριον ιησ. χριστον* ... P 42. 238. d^{scr} *ιησ. χριστ.* omisso *κυριον*, Mcion$^{epiph\,366}$ petav *χρ. ιησ.* sine *κυρ.* | *δουλ. υμων*: N 17. *δ. ημων* | *δια ιησουν* cum A*BDEFGHKLP al pler (al^{5} *δια χριστον*) syr^{utr} aeth go (item arm *propter Christum*) Cyr$^{hr\,145}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst ... N*A**C 17. d e f g r vg (hi Latt omnes *per Iesum*) cop (add *Christum*) Mcion$^{epiph\,321}$ et^{366} (sed^{321} petav *δια τῦ χῦ*) Aug^{spi} et litt al *δια ιησου.* Item N^{a} 5. *δια χριστου.*

6. *ο θεοσ*: B n^{scr} Mcion$^{epiph\,366}$ ex^{ven} (non item^{321} et^{367}) om o | *λαμψει* cum N*ABD* 67** Clem^{89} (*εστιν η αληθεια η κεκραγυια· εκ σκοτουσ φωσ λαμψει*), item^{vi} syr^{utr} et (ex ingenio linguae) aeth^{utr} ... ς Ti *λαμψαι* cum N^{c}CD^{c}EFGHKLP al fere omn d e f g r vg go arm Mcion epiph^{321} et$^{366.\ 367}$ Or^{4,448} Dial^{868} Ps?-Ath$^{2,4\,bis}$ Mac^{7,217} (*το γαρ·*

λάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ.

7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, 8 ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἐξαπορούμενοι, 9 διωκόμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολλύμενοι, 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν

ειπων εκ σκο. το φως λαμψαι) Chr$^{580.\ 581}$ Euthal^{cod} Cyr$^{quod\ unus\ 759}$ Thdrt Dam al Tert$^{marc\ 5,11}$ al | *οσ* (Mac^{217} *o*) etiam Or^{4,448} Dial^{868} etc am fu tol; 122. aeth^{ro} *ωσ*, arm *οσ και*, 67** *ουτοσ*, vg^{cle} Pelag *ipse* ... D*FG 36. d e f g r demid harl Chr$^{580.\ 581}$ Tert$^{marc\ 5,11}$ Aug^{spi} et litt Ambrst al om | D* *ελαψεν* | *καρδι. ημων*: c 3. 47. c^{scr} Dial^{868} Chr $^{580.\ 581}$ *καρδι. υμων* | *τησ δοξησ*: 17. 67** 74. a^{scr} Tert^{marc} (non item res carn ^{44}) om | *του θεου* cum ℵABC^{3}D^{c}EHKLP al fere omn f vg syr^{utr} cop arm go Or$^{1,574.\ 632}$ et^{3,497} et^{4,448} Ath^{2,4} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Amb^{bis} (et$^{ps\ 43}$ *domini*) Ambrst ... Gb″ Ln *αυτου* cum C*D*FG 39. d e g r aeth^{utr} Dial^{868} Cyr$^{quod\ unus\ 759}$ Tert$^{marc\ 5,11}$ et$^{res\ carn\ 44}$ al. Libere Mac^{217} *του χριστου* omissis *εν προσω. χρι.* | *εν προ. χριστου* cum AB 17. arm^{cdd} Or^{1,632} (et^{3,497} ubi ex vv. 4 et 6 habet – *αυγασαι αυτοισ τ. φωτ. του ευ. τησ δοξ. του θεου εν προ. του* $\overline{χυ}$) Dial^{868} Ath ^{2,4} Chr$^{581\ bis}$ Tert$^{marc\ 5,11}$ et$^{res\ carn\ 44}$ ... ς *εν πρ. ιησου χριστου* cum ℵCHKLP al pler tol syr^{utr} cop arm^{ed} go Or^{4,448} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... DEFG d e f g r vg Cyr$^{quod\ unus\ 759}$ Amb Aug (cf de his Sab) Ambrst *εν πρ. χριστον ιησου*

7. *ἡ*: G suprascriptum habet: *sit* ·/. *ητω*

9. *εγκαταλειπομενοι* (*εγκ-* ut ℵABKLP etc; D* *ενκ-*, item FG. Praeterea B^{3}DE al pauc *-λιπομενοι*) et. Clem^{623} Eus$^{ps\ 308.\ 399.\ 455}$ etc ... FG 73. 92. Eus$^{esai\ 458}$ Chr$^{583.\ 584}$ Maxim^{1,378} *εγκαταλιμπανομενοι* (sed FG *ενκαταλιμπαννομενοι*)

10. *ιησου* pri cum ℵABCKLP al omn^{vid} r vg syr^{utr} cop arm go Ir$^{int\ 309}$ Or^{1,721} et^{saep} et$^{int\ 3,951.\ 4,459.\ 643}$ Eus^{ps} ap Mai^{104} al mu Tert$^{marc\ 5,11}$ etc ... D*FG d e f g aeth^{utr} Or$^{int\ 4,570.\ 591}$ Tert$^{scorp\ 13}$ *χριστου*, item D^{b} Tert$^{res\ carn\ 44}$ semel *χριστου ιησου*, item m^{42} tol floriac Or$^{int\ 2,683}$ et$^{4,561.\ 562}$ Amb$^{ps\ 36}$ et^{alibi} (sed non$^{ps\ 118}$) *Iesu Christi*. Praeterea ς (= Gb Sz) praem *κυριου* cum KL al pler (m *domini nostri*) floriac syr^{p} go Chr^{584} Thdrt Dam Ambrst: om cum ℵABCDEFGP 17. 18* 31. 71. 80. 139. 177. 178. d e f g r vg syr^{sch} cop arm aeth Ir$^{int\ 309}$ Or$^{1,721.\ 3,188.\ 591}$ et$^{4,30.\ 36}$ et$^{int\ 2,683}$ et^{3,951} et^{4,459} ac^{saep} Eus^{ps} ap Mai^{104} (*την ιησου νεκρωσιν*) Nyss^{1,645} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 405}$ et^{407} Tert$^{res\ carn\ 44}$ et$^{scorp\ 13}$ al | *εν τω σωματι* pri sine *ημων* et. am* all^{lachm} syr^{p} Or^{3,188} (et^{591}) et $^{4,30.\ 36}$ (et$^{cat\ 85}$) Eus^{ps} ap Mai ^{104} etc ... DEFG d e f g r vg^{cle} am^{mg} fu demid tol harl syr^{sch} cop arm (go transilit ad *εν τ. σωμ. υμ.* quod sequitur) Ir$^{int\ 309}$ Or$^{int\ 2,683}$ et$^{4,459\ ss}$ Tert$^{res\ carn\ 44}$ et$^{scorp\ 13}$ Ambrst al add *ημων* | *του ιησου* sec et. f r vg Or$^{int\ 4,459}$ etc: D*FG d e g Ir^{int} Or^{int}

τοῖς σώμασιν ἡμῶν φανερωθῇ. 11 ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς
Ro 8, 36 θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ
φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. 12 ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν
ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. 13 ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς
Ps 115 (116), 10 πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἐπίστευσα, διὸ καὶ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς
1 Co 6, 14 πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, 14 εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον

2,683 et4,562. 643 Ambps 36 al (non Ambrst) ιησου (Dgr* praem του) χριστου, m42 *Christi Iesu* | εν τοισ σωμασιν ημων cum ℵ 39. r vg (tol *in cordib. nostr.*) (syrsch cop et h. l. et ante) Or4,30 et37 (και την ζωην του ω̄ ̄ εξουσιν εν τοισ σωμ. αυτων φανερουμενην) ... ς Ln Ti εν τω σωματι ημων cum ABCDEFGKLP al pler d e f g syrp Chr584 Thdrt Dam al Irint 309 Orint 2,683 et4,459. 643 Tertmarc 5,11 (*in corp. nostro mortali* etc Tertres carn 44 potius a v. 11 pendent) Ambps 36 Ambrst al :: omnino vdtr accommodatum ad id quod praecessit modo | φανερωθη ad finem versus ct. d e f g m42 r am fu demid tol etc Irint 309 Orint 4,459. 643 etc ... A vgcle cop Tertmarc 5,11 ante εν τ. σωμ. ημ. pon (Orint 4,562 *manifestetur in carne nostra mortali* omnino ex v. 11 est)

11. αει γαρ ημεισ (et. d e vg *semper enim nos*, Irint 309 *semper enim*, r *semper nos*): FG kscr f g syrsch arc Tertres carn 44 (Ambrst) ει γαρ ημεισ, *si enim nos* (Ambrst *si ergo nos*) ... m42 floriacedd 10 et12 *sic enim nos* | αει: 67** punctis notat (?). Chr584: *Και γαρ ημεισ* etc | FG διδομεθα, sed f g *tradimur* | ινα και et. Irint ... c 3. Tertres carn om και | του ιησου cum ℵAB(Dc vide post)KLP al omnvid f m42 r vg rell Chr584 Euthalcod Thdrt Antioch1211 Dam Irint 309 Ambrst al ... c του χριστου, D*FG d e g ιησου χριστου (Dc delet χ̄ν̄, hinc habet tantum ι̅ω̅ absque του). Tertlibere *ut vita eius manifestetur* etc. Ceterum om versum aeth; 17. ab φανερωθη v. 10. ad φανερ. huius versus transiluit.

12. ωστε o sine μεν cum ℵABCDEFGP 17. 31. d e f g r vg cop arm Chr585 Euthalcod Thdrt Dam; sed ℵ* Dam om o, nisi quod ipse ℵ* supra lineam supplevit ... ς (= Gb Sz) add μεν cum KL al pler syrp c. ob. (go *nunc*) Ambrst Thphyl Oec

13. Mcionepiph 367 et321 delevit („ἐξέκοψε") κατα το γεγραμμ. επιστ. διο κ. ελαλησα. | διο και ελαλησα cum ℵFG g syrutr arm go (Euspraep 12, 1,4) Epiph367 Augep 187 (non item191) ... ς Ln Ti om και cum BCDEKLP al omnvid d e f r vg (item cop aeth, sed om etiam, pariter ac vgms ap Ln, ante λαλουμεν) Chr Thdrt Dam Ambrst al :: LXX om και, pariter ex edd atque ex ℵAB rell utvi omn; hinc et. Euspraep potius a scriptura Pauli quam a LXX pendere vdtr. Propterea vero και, quod ipsi ex ℵ etc recepimus, non intrusum sed ad normam Alexandrinae versionis expulsum credo.

14. τον κυριον cum ℵCDEFGKLP al pler d e f g tol go (sed om ιησουν) syrutr (sed syrsch etp c.* add ημων) cop aeth Chr585 (non item586) Euthalcod Thdrt Dam Ambrst ... Lned min om κυριον cum B 17. 71. 73. (17. 73. etiam τον om) r vg arm Chr586 (et. τον om) Tertres carn 44

Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. 17 τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν

---

al | *συν ιησου* cum ℵ*BCDEFGP 6. 17. 31. 8^{pe} (e sil) d e f g r vg cop arm aeth Euthal^{cod} Tert$^{res\ carn\ 44}$ (*cum ipso*, repetens *nisi quia cum ipso, sicut ipsum sapit*) Amb$^{de\ fid\ resur}$ Ambrst (non item$^{ed\ rom}$) al ... *ς δια ιησου* cum ℵ^{c}D^{c}KL al pler syr^{utr} go Chr^{585} Thdrt Dam al Ambrst ed rom | *εγερει* (38. 46. 72. 74. 109. a^{scr} al^{5} *εξεγερ.*) et. d e f g r vg Tert$^{res\ carn}$ etc *suscitabit* (d e *-tavit* sed sequitur *et constituet*) ... D^{gr*} FG^{gr}GG^{gr} *εγιρει*, item P *ἐγειρεῖ* (sic) | *παραστησει* (DE *-στηση*): 17. add *ημασ*

15. *τα γαρ*: B* *ταρ*, sed iam B^{2} correxit | *περισσευση*: P *-σευσει*, 43. 72* al$^{3\ scr}$ al pauc *-σευη*

16. *εγκακουμεν* cum ℵBD*(*ενκ-*)FG 17. 39. 109. 139* e^{scr} (Euthal^{cod} *εγκαλουμεν*) ... *ς εκκακουμεν* cum CD^{c}EKLP al pler Chr Thdrt Dam | *εξω*: D*et^{nov} 73. 137. *εξωθεν*. Item Bas^{2,167} *ο εξωθεν ημων* et *ο εσωθεν*, sed^{76} *οσον γαρ ο εξω ημων ανθρ. διαφθειρεται, τοσουτον ο εσω ανακαινουται*. Bis etiam^{1,327} et^{367} *ο εξω ημων* et *ο εσω*. Et Thdrt ad h. l. *ο εξωθεν ημων* et *ο εσωθεν ημων*, sed^{5,16} *οσον ο εξω ανθρ. φθειρεται, τοσουτον ο εσωθεν ανακ.* (et. ap Cyr^{6,211}), et^{5,1014} *μη τον εξω ανθρωπον, ον διαφθειρεσθαι ειπεν ο παυλος, – ουχι δε τον εσω τον ανακαινουμενον*; Ceterum *αλλ ει* usq *ημων* rescripsit C^{2}, vdtr* *ημων* omisisse. | *διαφθειρεται*: KL 46* 47. al plus^{10} *φθειρεται* | *ο εσω ημων* cum ℵBCD*FGP 37. 72. 137. al^{10} Or^{3,460} et$^{cat\ rom\ 83}$ Ath^{983} Chr^{586} Euthal^{cod} Dam (Bas et Thdrt vide ante), sed ex his 47. d^{scr} 137. al aliq Or^{3,460} Ath Chr Euthal Dam al om *υμων*, nec addunt d e f r vg syr^{sch} cop go Tert$^{scorp\ 13}$ Or$^{int\ 2,106.\ 223.\ 252}$ ac^{saep} Lcif Ambrst al; contra addunt g syr^{p} aeth et (*ανθρωποσ ημων*) arm ... *ς* Ti *ο εσωθεν* cum D^{b}et^{c}EKL al pler Nyss^{549} ap Gall^{6} (Bas et Thdrt vide ante)

17. *ελαφρον* et. Or$^{1,275.\ 309.\ 645}$ Bas$^{regg\ 372}$ Chr^{586} Euthal^{cod} Cyr$^{esa\ 709}$ Thdrt al Tert$^{scorp\ 13}$ ... D*EFG 31. d e f g r vg go syr^{sch} arm Or$^{int\ 4,596\ bis}$ Aug$^{ps\ 93}$ et^{alib} Ambrst al praem *προσκαιρον και*. Cf Thdrt ad h. l. *και δια μεν του παραυτικα εδειξε το βραχυ τε και προσκαιρον.* | *τησ θλιψ. ημων* cum ℵ(C*?)DEFGKLP etc (et. Or^{ter} etc): BC^{2}(?) syr^{sch} Chr^{586} om. (In C post *θλιψεως* incipit rasura, hinc non satis liquet utra manus C* ? C^{2} ? habuerit *ημων*, utra non habuerit. Cf commentarium editionis meae ad h. l. sed res dubia mansit.) | *καθ υπερβο. εισ υπερβολην* et. Or$^{1,309.\ 645}$ et$^{int\ 4,596}$ Bas$^{regg\ 373}$ (sic ex$^{cdd\ 3}$) etc Tert$^{scorp\ 13}$ Aug$^{ps\ 93}$ etc. Vertunt d e *secundum excellentiam in sublimitate*, f g vg Ambrst al *supra modum in sublimitate* (f g *-tatem*), r Aug$^{ps\ 93}$ *iuxta incredibilem modum et in incredibilem modum* (alibi Aug alterum tantum scribit, cf Sab), Tert^{scorp} *per supergressum insuper*

εἰσ ὑπερβολὴν αἰώνιον βάροσ δόξησ κατεργάζεται ἡμῖν, 18 μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τ᾽ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

V.

1 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειοσ ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνουσ καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον
Ro 8, 23 ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ. 2 καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντεσ, 3 εἴγε καὶ ἐν-

---

(et$^{edd\ al}$ *per supergressum in supergressum*, quod rectius vdtr) ..... ℵ* (suppl^{a})C*K 38. 80. om *εισ υπερβο.*, nec exprim syrP cop arm aeth go

18. *σκοπουντων ημων* et. Or$^{1,309.\ 645.\ 678}$ et$^{int\ 1,88.\ 4,596}$ Eus$^{ps\ 643}$ etc ... D*FG^{rg} d e g *σκοπουντεσ*. Post *in nobis* d e pergunt *non respicientes*, g *non contemplantes*. | L praetermisit *αλλα τα μη βλεπ.* | *προσκαιρα* (sine additam Tert$^{scorp\ 13}$): FG f g r vg Or$^{int\ 1,83.\ 153}$ et^{2,310} et$^{2,86.\ 889}$ et^{4,493} Ambrst add *εστιν, sunt;* sed f vg Or^{int} (ubique praeter^{3,889}) Ambrst etiam post *αιωνια* addunt, d e tantum post *αιωνια*

V. 1. *οικοδομην* (sine *οτι* et. Clem^{640} Eus$^{praep\ 662}$ Macar^{7,24} al mu Tert res carn^{41} Or$^{int\ 1,83}$ al) ... DEFG d e f g m^{103} (non item r) vg go Chr $^{593\ sem}$ (non item^{592} et$^{593\ sem}$) Cyp^{169} Ambrst al praem *οτι* (priore *οτι* non deleto) | *αχειροποιητον*: FG^{rg} praem *ουκ* (contra f g pariter ac d e r vg *non manufactam*)

3. *ειγε* cum ℵCKLP al fere omn (52. *ει γαρ*) Clem^{640} Did$^{mai\ 129}$ Macar^{25} (Gall^{7}) Chr^{594} et$^{2,511.\ 514}$ Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1211} Dam al. Ex Latt d e f g m^{103} vg Aug$^{ps\ 30}$ al *si tamen*, Tert$^{marc\ 5,12}$ et$^{res\ carn\ 41}$ Ambrst al *si quidem* ... Ln *ειπερ* cum BDEFG 17. 80. *τινεσ* ap Chr^{594} et Chr^{5,175} (vide post) Maxim^{2,329} | *ενδυσαμενοι* cum ℵBCD^{c}EKLP al omn^{vi} f vg syr^{utr} cop arm aeth^{utr} go Clem^{640} Did$^{mai\ 129}$ *τινεσ* ap Chr (consentit ipse Chr$^{2,511.\ 514}$ de resurr. mortuorum) Macar^{25} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1211} Andr$^{apoc\ 16,15}$ Dam Maxim^{2,329} Iac$^{nisib\ 52}$ Ambrst Aug$^{ps\ 30}$ et^{alib} al. Chr enim sic refert^{594}: *τινὲσ δὲ φασίν, ὃ καὶ μάλιστα ἐγκριτέον· εἴπερ καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. ἵνα γὰρ μὴ ἀπὸ τῆσ ἀναστάσεωσ πάντεσ θαρρῶσι, φησίν· εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι, τουτέστιν ἀφθαρσίαν καὶ σῶμα ἄφθαρτον λαβόντεσ, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα δόξησ καὶ ἀσφαλείασ.* Quibuscum cf Chr^{2,511}: *οὐκ εἶπεν ἁπλῶσ ἐνδύσασθαι ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι, καὶ ἐπάγει· εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ δοκεῖ μὲν ἀσαφὲσ εἶναι τὸ εἰρημένον, γίνεται δὲ σαφέστερον διὰ τῶν ἑξῆσ ἐπαγομένων· καὶ γὰρ οἱ ὄντεσ ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ᾽ ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι – – ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· οὐ τὴν σάρκα ἀποθέσθαι βουλόμεθα, φησίν, ἀλλὰ τὴν φθοράν· οὐ τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸν θάνατον.* Etc (confirmat$^{2,514.\ 5,175}$). ..... Gb' Ti *ενδυσαμενοι* cum D*FG d e f$^{sup\ graec}$ g m^{103} Chr^{594} cdd ap Ambrst Tert^{marc}

δυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. 4 *καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ'* 1 Co 15, 53
ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. 5 *ὁ δὲ* 1, 22
κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δοὺς ἡμῖν τὸν

5,12 et$^{res\ carn\ 41}$ Paulin$^{ep\ 5}$ (ad Sever) al (d e m *spoliati*, f$^{sup\ gr}$ g cdd ap Ambrst al *exspoliati*, Tert$^{res\ carn}$ *exuti* et^{marc} *despoliati*). Ita vero Chr ad h. l.: *εἴγε καὶ ἐκδυσάμενοι* (sic omnino restituendum pro *ενδ–*, quod et.$^{cat\ 380}$ praebet), *οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. τουτέστι, κἂν ἀποθώμεθα τὸ σῶμα, οὐ χωρὶς σώματος ἐκεῖ παραστησόμεθα, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀφθάρτου γενομένου.* Item Tert^{marc} *„siquidem et despoliati non inveniemur nudi*, id est recipiemus quod despoliati sumus, id est corpus". Rursus$^{res\ carn}$ *„– superindui desiderantes, siquidem exuti non nudi inveniamur*, id est ante volumus superinduere virtutem caelestem aeternitatis quam carne exuamur: huius enim gratiae privilegium illos manet qui ab adventu domini deprehendentur in carne, et propter duritias temporum antichristi merebuntur compendio mortis per demutationem expunctae concurrere cum resurgentibus." Cf et. quae Ambrst ad „alii codices *exspoliati*" adnotat: „id est, si exeuntes de corpore Christum vestiti fuerimus, quia quicumque in Christo baptizantur Christum induunt." :: vix dubium est quin offenderint *ενδυσαμενοι* iidem *ου γυμνοι* inveniendi.. At pro ipsa verborum continuatione *ενδυσαμενοι* retinendum est; quam ad rem verbum adhiberi potest Tertulliani: *superindui enim nisi vestito iam convenire non poterit.* (FG confusis Δ et Λ *εκλυσαμενοι* praebent, ut v. 6. *επιλημουντεσ* et *απολημουμεν*.)

4. *σκηνει* sine *τουτω* cum ℵBCKLP al pler am arm Or$^{2,579.\ 592}$ et$^{3,323.\ 600}$ (et.^{4,29}) Eus$^{ps\ 487.\ 521}$ Chr$^{1,511.\ 607}$ Thdrt ad h. l. Dam Oec. Cf et. Tert res carn^{42} *quia gravari nos ait, qui simus in tabernaculo, quod nolimus exui sed potius superindui, uti devoretur mortale a vita* ... Ln$^{ed\ min}$ add *τουτω* cum DEFG 31. 120. d^{scr} (177. *εν τουτω τω σκη.*) d e f g m^{39} vg^{cle} fu demid (rell) syr^{utr} cop aeth go Chr^{594} et$^{1,164.\ 5,367}$ Euthal^{cod} Thdrt^{1,780} nota Thphyl Tert$^{marc\ 5,12}$ Or$^{int\ 2,303.\ 4,597}$ Ambrst al. Sed praem *τουτω* ante *τω σκη.* vg m^{39} (non item d e f g) Tert Ambrst Aug$^{ps\ 30}$ (non item Or^{int}) etc | *βαρουμενοι* et. Or^{quater} Eus$^{ps\ bis}$ Chr 1,511. 607 et^{5,367} etc (sed ad h. l. i. e.^{595} et^{alib} om) etc ... D*FG Or^{3,600} cod Thphyl *βαρυνομενοι* | *εφ ω* (P *εφ ο*): ς (non ς^{e} Gb Sz) *επειδη* cum 7* 20* 93. ac fortasse al pauc. Cf Oec: *ἐφ ᾧ ἀντὶ τοῦ ἐπειδή.* | *θελομεν*: L al pauc *θελωμεν* | *ενδυσασθαι*: 3. 115^{schol} 119. 121. 238. al^{3} scr Eus$^{ps\ 323}$ *ενδυσ.* | *αλλ* ut BCDEFGKLP al omn^{vid} Ir^{309} Or^{1,716} Eus$^{ps\ 323}$ et$^{mcell\ 185}$ etc ... ℵ *αλλα* | *θνητον* (f vg *quod mortale est*) et. Ir^{309} ex Dam Or^{1,591} Eus^{ps} et^{marc} etc Ir$^{int\ 279.\ 309}$ Tert$^{res\ carn\ 42}$ Hil^{171} al ... FG^{rG} g m^{39} go cop Tert$^{marc\ 5,12}$ Ambrst al add *τουτο*

5. *κατεργασαμενοσ* (C *καταργ–*) et. Ir^{309} Or^{4,266} etc: DEFG *κατεργαζομενοσ*, item *qui autem efficit* d e f g m^{39} vg (sed fu – *effecit*) Ir$^{int\ 309}$ (– *perficit*) Ambrst (ut Ir) | *θεοσ* (et. ℵ^{c} Ir$^{gr\ 309}$ etc): ℵ* Or^{4,266} *ο θεοσ* | *ο δουσ* cum ℵ*BCD*FGP 67** 73. 80. d e f g m^{39} vg syr^{sch} cop arm

Eph 1, 13 s ἀραβῶνα τοῦ πνεύματος. 6 θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες
ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· 7 διὰ
Phi 1, 23 πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους· 8 θαρροῦμεν δὲ καὶ
εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς
τὸν κύριον. 9 διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδη-
Ro 14, 10 μοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. 10 τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανε-
Eph 6, 8 ρωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται
Io 5, 29 ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε
φαῦλον.

---

aeth Or^{4,266} Ir$^{int\ 309}$ Aug$^{spi\ et\ litt\ (10,102)}$ al ... ς Ti o και δουσ cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKL al pler (a^{scr} διδουσ) syr^{p} go Ir$^{gr\ 309}$ Chr^{595} Thdrt al Ambrst ... 17. και δουσ, Euthal^{cod} Dam και διδουσ | ημιν: K Chr^{595} om | αραβωνα cum ℵDE 37. 47. o^{scr} ... ς Ln Ti αρραβ. cum BCFGKL al pler (P non liquet)

6. ενδημουντεσ et. Or$^{1,731.\ 3,631.\ 4,266}$ etc ... D*FG επιδημουντ. | εκδημουμεν et. Or$^{ut\ ante}$ etc ... DEFG Chr$^{596\ semel}$ αποδημουμ. Sed FG επιλ- et απολ- ut ad v. 3. iam notatum est. | απο του: FG υπο του | κυριου (et. f vg Tert$^{marc\ 5,12}$ et$^{res\ carn\ 43}$ Cyp^{169} al): D*Fg^{r}G d e g cop θεου

7. ου δια: FG f g vg praem και | δια ειδουσ: FG mirum in modum corrupte δει ιδειδουσ

8. θαρρουμεν δε και cum BCDE(FG)KLP al pler d e f vg etc (sed Fg^{r} Ambrst θα. ουν και, G θα. ουν δε και, g audemus ergo t autem et, 3. 33. 67** 73. 8^{lect} 13^{lect} al$^{4\ scr}$ om δε) ... ℵ 80. Tert$^{res\ carn\ 43}$ θαρρουντεσ δε και (Tert *fidentes autem et bonum ducentes* [al *dic.*] *magis peregrinari* etc), 17. θαρρουντεσ ουν και, Or^{4,266} θαρρουντεσ | εκ (37. απο) του σωμ. (et. Clem^{640} Or$^{1,731.\ 4,266}$ etc, Tert *a corpore*) ... ℵ* 3. a^{scr}** om εκ | κυριον: Dg^{r}* 17. am (et al^{lachm}) arm Clem Ambrst θεον

9. φιλοτιμουμεθα et. Clem^{640} etc ... 37. -μωμεθα | ειτ. ενδημ. ειτε εκδημ. et. Or$^{int\ 4,662}$ Chr^{596} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 66}$ Thdrt Dam al Aug$^{ps\ 114}$ Hier$^{eph\ 3}$ Ambrst ... 3. 39. f g (non item FG)vg (non item d e) syr sch ar^{e} Clem Tert$^{res\ carn\ 43}$ Or$^{int\ 4,609}$ Lcif^{193} (Gall^{6}) al ειτ. εκδημ. ειτ. ενδημ.

10. D*FG ενπροσθεν | τα (Clem^{539} om) δια (Antioch^{1055} om) τ. σωμ. προσ α: Ath^{77} προσ α δια τ. σωματοσ επρ., Caes^{141} Bas^{3,289} προσ α επραξ. δια του σωμ. ... Dgr*Fgr^{r}Ggr α δια του σωματοσ, item f^{sup} graec *quae per corpus*. Cf et. Tert$^{marc\ 5,12}$ *ut recipiat unusquisque quae per corpus admisit;* item$^{res\ carn\ 43}$ *uti unusquisque reportet per corpus secundum quae gessit* ... L om τα δια τ. σωματ. Nec exprim Orsies^{41} (Gall^{5}) *ut unusquisque recipiat pro eo quod operatus est;* n^{scr} om προσ α επρα. | τα δια τ. σωμ. et. Clem^{539} Or$^{1,133.\ 254}$ et$^{3,549.\ 612.\ 625}$ et$^{cat\ 75.\ 106}$ et$^{int\ 4,662}$ Method$^{epiph\ 581}$ Eus$^{praep\ 580}$ et$^{ps\ 205.\ 262}$ Ath^{77} (vide ante) Cyr$^{hr\ 295}$ (περι παντων τ. δια του σωμ. πεπραγμενων) Bas^{1,295} et^{3,619} Ephr

11 *Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν,*
θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν
πεφανερῶσθαι. 12 *οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ* 1, 3
ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς
ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ. 13 *εἴτε γὰρ ἐξέστημεν,*
θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. 14 *ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει*
ἡμᾶς, 15 *κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἄρα οἱ*
πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι

2,378 et 3,123 Caes 141 Chr 598 Euthal cod Cyr ioh 83. 174 al mu Tert marc 5,12 et res carn 43 (vide ante) Aug ioh 22 (*unusquisqu. quae per corpus gessit*) et serm 162 (*secundum ea quae per* etc) et alib Hier iovin 2 (*unusquisq. quae gessit per corpus*) al ..... d e f g vg go arm Or 2,591 et 3,266 Thdrt 4,1016 (non item ad h. l. et 4,448. 653) Dam ad h. l. Or int 2,241 et 3,360 Cyp 296. 320 Lcif 193 Ambrst Amb ps 1 al mu (Zeno vero ap Gall 5,131 *corporis sui merita*) *τα ιδια τ. σωμ., propria corporis* | *φαυλον* (Gb″) cum ℵC 17. 23. 37. 39. d scr Or 1,133. 254 et 3,266. 549. 612. 625 et cat 75 Eus praep 580 et ps 205 Ephr 2,378 Ath 77 Bas 3,619 Euthal cod Cyr ioh 83. 174 et esa 398 et zach 799 ac saep Dam parall 347 ..... ς Ln *κακον* cum BDEFGKLP al pler Clem 539 Or 2,591 et cat 106 Eus ps 262 Bas 1,295 Chr 598 Thdrt ad h. l. et saep Antioch 1055 (*αγαθα* et *κακα*) Dam ad h. l. :: cf ad Ro 9, 11.

11. *πειθομεν*: P 23. 46. 109. *πειθωμεν*. Cf Oec com sub *ἄλλως*: *συμβουλῆς καὶ παραινέσεως· διὸ καὶ διὰ μακροῦ τοῦ ϖ γραπτέον.* | *πεφανερωμεθα* (37. *φανερωμεθα*, item 37* *φανερωσθαι*): K *φανερουμεθα*

12. *ου παλιν* (Gb″) cum ℵBCD*FG 10. 39. 67** 139. d e f g vg go syr utr cop arm (aeth utr *et non iterum*) Chr 602 Euthal cod Thdrt Ambrst al ... ς Ti *ου γαρ παλ.* cum D c EKL al pler Dam Thphyl Oec | *αλλα*: FG 73. 74. a scr *αλλ* | *διδοντ. υμιν*: B* d e *διδ. ημιν* | *υπερ ημων* cum CDEF G gr KLP al pler d e f vg syr utr cop arm go Chr 602 Euthal cod Thdrt Dam al Ambrst al ... ℵB 17. *υπερ υμων*. Item aeth *ut gloriemini vos quoque, ut sit vobis apud eos qui* etc. | *ινα εχητε*: K om | *τους*: D* *αυτους* (it vg *ut habeatis ad eos qui* etc) | *και μη* cum ℵB 17. 31. 37. 71. 73. 80. 113 mg Euthal cod Thdrt ... ς Ti *και ου* cum CD c EKLP al pler Chr Thdrt Dam al, item (sequente *εν*) D*FG *κ. ουκ* | *εν καρδια* cum ℵBD*FG 17. 37. 73. 121 (*και εν καρδ.* omisso *ουκ*?) Euthal cod, item it vg Ambrst etc ... ς Ti om *εν* c. CD c EKLP al pler Chr Thdrt Dam al

13. *ειτε γαρ*: Antioch 1238 add *και*

15. *κριναντας τουτο*: 17. 73. *κρινοντας τουτ.*, FG *κριναντες τουτ.*, Did vero tri 67 *κριναντος τουτου*, pergens *και υπερ παντων απεθανεν ινα* etc (omissis mediis) | *οτι* sine *εἰ* cum ℵ*BC 2 DEFGKLP al plus 30 d e g syr utr aeth utr go Ath 44 edd Bas eth 254 edd (Garnier recepit *ει* ex ed 1) Thdrt Dam Praedestin 395 ap Gall 10 („dicens: *considerantes hoc, quod unus pro omnibus mortuus est.* Et adiecit: *Ergo omnes*“ etc) Ambrst vid (fluct lectio, sed pro distinctione verborum sacrorum *si* non legisse videtur) Aug aliq ut vi (rursus fluct lectio, cf Sab) ..... ς (sed Gb 0)

ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.
16 *ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ*
ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν.
Ga 6, 15 17 *ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν,*
Es 43, 18 sq *ἰδοὺ γέγονεν καινά.* 18 *τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν*

Ti add *ει* cum ℵ^{c}C* al sat mu f vg cop arm Did$^{mai\ 130}$ Bas$^{eth\ 473}$ et ex ed garn^{254} Ath^{mss} atque hinc^{ed} bened Chr ad h. l. et$^{4,402.\ 9,635}$ Euthal cod Cyr$^{fid\ 67}$ Aug^{bis} (sed cf Sab) auct$^{vocat\ 2,16}$ | *απεθανεν* sec: FG 21. 38. 66* 72** 8^{pe} f g vg^{cle} demid (non item am fu harl tol) arm Cyp^{268} Ambrst al add *χριστος* (66* *ο χρι.*), item a^{scr} ante *υπερ παντ.* | *υπ. αυτων*: 44. 47. 74. 113. a^{scr} al^{15} *υπ. παντων*

16. *ωστε*: 37. 47. al aliq arm^{cdd} add *και* | *ει και* cum ℵ*BD* 17. 39. arm Or^{1,684} (*ειπειν τό· εἰ καὶ χριστόν ποτε κα. σά. ἐγνώκ.* etc) et^{3,99} (*καὶ δύνηται λέγειν· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κα. σά.* $\overline{\chi ν}$ etc) et^{505} (*ἐξ ἀληθείας λέγειν· εἰ καὶ* $\overline{\chi ν}$ *ποτε κα. σά. ἐγνώκαμεν* etc) Eus$^{dem\ 432}$ (*λέξων ἂν ὁμοίως τῷ παύλῳ· εἰ καὶ ἐγν. κα. σά.* $\overline{\chi ν}$ etc) Nyss$^{euno\ 5,169}$ (*ειποντος του παυλου οτι ει και* etc) ... FG d e f g vg syr^{sch} Or$^{int\ 3,913}$ et^{alib} Did$^{lat\ 6,295}$ Aug$^{faust\ 11}$ et^{saep} Ambrst al mu *και ει, et si* (Or$^{int\ 3,35}$ *dicat quia et si* et^{3,64} *et dicent quia et si* et^{4,467} *iterum dicitur quia et si*, et^{4,913} *poterat dicere: Et si;* Did *ille qui dicit: Et si*) ... ς Ti *ει δε και* cum ℵ^{c}C^{2}(* latet)D^{b}et^{c}ELP al pler syr^{p} Chr$^{604\ bis}$ Euthal^{cod} Cyr$^{incarn\ 699}$ Thdrt ad h. l. et^{4,1272} Dam; item K 115. cop go Or$^{int\ 3,574}$ Cyr$^{fid\ 105}$ *ει δε*, Cyr$^{glaph\ 302}$ *ειγε και*, Or^{2,607} et^{3,226} Eus$^{ps\ 50}$ Nyss$^{gall\ 6,571}$ *ει γαρ και* | *εγνωκαμεν*: 17. Or^{3,226} *εγνωμεν* | *κατα σαρκ. χριστον* et. Or^{2,99} Eus$^{dem\ 432}$ et$^{ps\ 50}$ Nyss$^{euno\ 5,169}$ etc ... DE d e cop aeth Or$^{2,607.\ 3,226}$ et$^{int\ 1,92.\ 2,79.\ 174}$ ac^{saep} Hier$^{ezech\ 43}$ et^{alib} (non item Aug$^{ioh\ 94}$ et^{95} Amb$^{ep\ 39}$ Ambrst etc) *χριστ. κα. σαρκ.* (cf et. supra Or^{bis} *χριστ. ποτε κα. σα.*) | *γινωσκομεν* (D* *γειγν–*): DEFG^{rg} d e g Hier$^{ezech\ 43}$ add *κατα σαρκα*

17. *γεγονεν* et. Clem^{539} Dial^{831} Method^{805} Ath^{715} et^{alib} Ephr^{2,248} etc ... FG *γεγοναν* | *καινα* cum ℵBCD*FG 67** d e f g am fu demid tol cop arm^{ed} ven aeth^{ro} (syr^{sch} *et omnia facta sunt nova a deo* etc, *τα παντα* altero omisso) Clem^{539} Ath$^{715\ cod}$ et$^{422\ cod}$ Cyr$^{ioh\ 135}$ (*τα αρχ. παρ. γεγονε δε καινα*) et$^{iul\ 346}$ Hil^{1063} Amb$^{ep\ 59}$ Aug$^{pecc\ merit\ 1}$ (10,25) Promiss^{3,3} ..... ς Ti add *τα παντα* cum D^{b}et^{c}EKLP al pler syr^{p} go arm cdd aeth^{pp} Ign$^{int\ pol\ 248}$ (ad Magn^{8}) Or^{3,823} (omisso *τα*) Const^{6,18,6} Did$^{tri\ 183}$ Chr$^{604\ sem}$ et^{605} et^{808} (*και γεγονε*) Dam Tert$^{marc\ 5,12}$. Item addunt *τα παντα* ante *καινα* 17. 46. 67** 72. al fere^{20} vg^{cle} Dial^{831} Method^{805} Ephr^{2,248} Ath^{176} et$^{422\ ed.\ 715\ ed}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 611}$ et glaph^{3} Proc$^{gall\ 9,661}$ Thdrt Or$^{int\ 2,85.\ 202.\ 246}$ Amb$^{ep\ 46}$ (*et omnia nova facta sunt*) Ambrst al

18. *εκ του θεου*: D*FG 119. om *του* | *δια χριστου* (Gb″) cum ℵBCD*FGP 3. 17. 31. 39. 57. 69. 73. (ut Chr) al pauc it vg syr^{utr} cop aeth^{utr}

τῆς καταλλαγῆς, 19 ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. 20 ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. 21 τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. Eph 6, 20 1 Pe 2, 22 as

VI.

1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· — 2 λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά Es 49, 8

---

arm go Chr^{605} (*του χρι.*) Euthal^{codd} Hil^{978} Aug$^{\text{pecc merit 1}}$ Ambrst al ... ς *δια ιησου χρι.* cum D^{c}EKL al ; er Thdrt Dam al

19. *θεος* et. Or$^{2,23.\ 614}$ et^{alib} Eus$^{\text{praep 3}}$ Did$^{\text{tri 3}}$ Epiph^{695} etc: FGK 73. al$^{2\ \text{scr}}$ al pauc Chr$^{606\ \text{sem}}$ Thdrt o *θεος* | *εαυτω*: sic D$^{\text{gr}*}$ ipse ex *εν εαυτω*. Similiter *αυτοις* ex *εαυτοις*. | *λογιζομενος*: FG *αστιζομενος* (:: confusis ΛΟΓ et ΛCΤ) | *θεμενος*: ς^{e} 1624. 1633. *θημ-* | *εν ημιν*: K al^{20} om *εν* | *τον λογον*: D*EFG f^{sup} graec g praem *του* (FG om) *ευαγγελιου*, item d e *adnuntiationem* (habent igitur *et posuit in nobis adnuntiationem verbum reconciliationis*)

20. *υπερ χριστου ουν*: D*FG d e g *ον υπερ χριστου* (post *reconciliationis* pergunt d e *pro quo christo legatione fungimur*, item g *quod pro christo legationem fungimur* | *δεομεθα* et. f vg Or$^{\text{int}\ 4,535.\ 636.\ 675}$ Aug$^{\text{ioh}\ 41}$ ac saepe Hier$^{\text{tit}\ 2}$ ... D*FG d e g Chr$^{\text{mosc}\ 1}$ Hil^{1066} Ambrst *δεομενοι* | *καταλλαγητε* et. f vg Or^{int} ter Hier$^{\text{tit}\ 2}$ ... D*FG d e g syr^{p} ^{mg} go Hil^{1066} Aug^{saepe} Ambrst *καταλλαγηναι* | *τω θεω*: FG om *τω*

21. *τον* sine *γαρ* cum ℵ*BCD*FG 17. 67** 71. 137. d e f g vg cop Or^{3,183} (*ἀπὸ τοῦ· τὸν μὴ* etc) et^{4,393} (*καὶ τὸν παῦλον εἰρηκέναι οὕτως· τὸν μὴ* etc) Eus$^{\text{dem}\ 198}$ (*περὶ αὐτοῦ γράφων φησί· τὸν μὴ* etc. Non item probat: *ἐπεὶ τὸν μὴ* etc ibidem^{381}) et$^{ps\ 80}$ (*λέγοντος· τὸν μὴ* etc) Ath^{891} (*ὅμοιον τῷ· τὸν μὴ* etc) Euthal^{cod} Did$^{\text{lat}\ 298}$ Hil^{1066} Ambrst al ... ς (Gb^{0}) add *γαρ* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler syr^{utr} arm aeth go Chr^{607} Euther ^{1128} (Thdrt$^{\text{opp}\ 5}$) Thdrt ad h. l. et^{alibi} (sed non^{1,734} *τοῦ δὲ παύλου λέγοντος· τὸν μὴ* etc) Dam | *γενωμεθα* c. BCDE(FG *ενωμια* corrupte)KLP al plu (sed L al Euthal^{cod} *γενομ-*) Or^{4,393} Eus$^{\text{dem}\ 198}$ ex$^{\text{cod paris}}$ et^{467} et^{495} et$^{ps\ 80}$ Sev$^{\text{niceph}\ 1,1544}$ Chr^{608} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{saep} Dam al ... ς *γινωμεθα* cum minusc vix mu | *δικαι. θεου* et. Or Eus dem ter etc ... KP 3. 26. 93. 109. 113. 116. 219. d^{scr} al Eus^{ps} Sev niceph Chr Thdrt ad h. l. et$^{3,1305.\ 1308}$ *θεου δικαι.*

VI. 1. *συνεργ. δε και* et. am fu harl go cop Bas$^{\text{eth}\ 378.\ 495}$ al Aug$^{\text{pecc merit 1}}$ Ambrst ... 3. 17. 26. 37. 39. 48. 72. 89. 92. 108. 140. a^{scr} al^{10} fere vg^{cle} demid tol sah arm Thdrt Pelag om *και* | *παρακαλουμεν* et. f vg Bas^{eth} bis Aug Ambrst Pelag ... D*E*FG d e g *-καλουντες* | *υμας*

σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· — 3 μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες
4, 2 προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, 4 ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν
11, 23 ss ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, 5 ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, 6 ἐν ἁγνό-
Ro 12, 9 τητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, 7 ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, 8 διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς,
1 Co 15, 31 9 ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, 10 ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

---

cum $\aleph^{a}$BD^{c}EFGKLP al pler Bas^{eth} etc ... $\aleph^{*}$C 4. 17. 89. aeth *ημασ* ... D* om (d etc *ne - excipiatis*)

2. *λεγει γαρ· καιρω* cum $\aleph$BCD^{b}et^{c}EKLP al fere omn (sed 37. *διο λεγει· καιρω*) f vg syr^{utr} sah cop etc. Cf et. Eus$^{dem\ 496}$ *καθ ον – δικαιωσ αν ελεχθη· εν* (cod^{ox} om) *καιρω* etc ... D*FG d e g go Sedul *καιρω γαρ λεγει* | *σοι*: F *σου* | *ευπροσδεκτοσ* ... FG *δεκτοσ*

3. *μωμηθη* (D* *μωμωθη*): L *μομηθη* | *η διακονια* sine additam cum $\aleph$B CKLP al pler cop vg^{cdd} lachm Or^{1,302} Euthal^{cod} Antioch^{1173} Dam ... DEFG 66** 73. d^{scr} 8pe (et ante et post) d e f g vg syr^{utr} sah go Chr^{613} Thdrt Antioch^{1168} al Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst al add (Antioch praem) *ημων* (item aeth *υμων*)

4. *συνισταντεσ* (Gb″) cum $\aleph^{*}$C^{d}D*FG 17. Clem^{318} Cyr$^{fid\ 67}$ Euthal^{cod} ... BP 31. 73. Dam$^{parall\ 704}$ *συνιστανοντεσ*, idque Gb″ ... *ς συνιστωντεσ* cum $\aleph^{c}$D^{c}EKL al pler (aliquot *-στοντεσ*) Chr^{614} Thdrt Antioch^{1168} Dam ad h. l. al. Libere Or^{1,302} *ινα μη μωμ. η διακ. αλλα εν παντι εαυτουσ συστησασθε ωσ θεου διακονοι εν* etc | *διακονοι* (d e *sicut dei ministri*): D^{gr*} *διακονουσ*, item f g vg Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst al

5. *ακαταστασιαισ*: FG^{gr}G^{gr} inepte *καταστ.* | *εν αγρυπνιαισ*: D$^{gr\ b}$ post *εν νηστειαισ* poni voluit. Quam rem D$^{gr\ c}$ non adtendit.

7. *εν δυναμει θεου*: 47. *εν δυ. πνευματοσ θεου*

8. *δυσφημ. κ. ευφημ.*: 37. 73. 80. arm aeth *ευφημ. κ. δυσφημ.*

9. *και επιγινωσκομενοι* (DE *επιγιγνωσκ.*): f vg *et cogniti*, d e *et cognoscimus*, g Aug$^{doctr\ 4}$ *et cognoscimur*, Ambrst *et qui cognoscimur* | *αποθνησκοντεδ*: FG^{gr}G^{gr} *αποθνησκομυντεσνοι*, quod ex *-σκοντεσ* et *-σκομενοι* coaluisse videtur | *ιδου*: FG^{gr}G^{gr} *ετει* | *παιδευομενοι* (f vg *castigati*, Aug$^{doctr\ 4}$ *coërciti*): D*FG d e g aeth Ambrst *πειραζομενοι*, *temptati*

11 *Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία*
ἡμῶν πεπλάτυνται· 12 *οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε*
δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν· 13 *τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς* 1 Co 4, 14
τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

14 *Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δι-*
καιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; 15 *τίς* Eph 5, 8. 11
δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ, ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ 1 Co 10, 20

---

11. *κορινθιοι*: FG^{gr} 8^{pe} f vg cop Or$^{int\,3,72}$ (non item Or^{2,825}) *ω κορινθειοι* (*-θιοι*), *o corinthii* | *η καρδ. ημων* cum CDEFGKLP etc ... ℵB *η κα. υμων* | *πεπλατυνται* (37* *-τηται*): 2. 4. 219* al$^{13\,scr}$ Cyr$^{niceph\,1,387}$ *-τυται*

12. *δε*: C a^{scr} l^{scr} om | C *σπλαγχοις*, L *σπλαχνοις* (ut et. 7, 15 *-αχνα*)

13. *αυτην*: 8^{pe} *τοιαυτην* | *πλατυνθητε κ. υμεις* (it vg *dilatamini et vos*): FG *πλαγυνθητε και υμας*

14. *μη* et. vg Cyp^{323} Lcif^{217} al: FG d e f (*et nolite*) g (*et non t ne sitis*) syr^{sch} arm aeth Amb$^{ps\,118}$ Ambrst *και μη* | *μ. γιν. ετεροζυγουντες*: d e f vg Lcif Amb Ambrst al *nolite iugum ducere*, Aug$^{ep\,78}$ et^{130} *ne sitis iugum ducentes*, g *et non t ne sitis subiugati t tes t esse*, Cyp^{323} Aug contr ep parm^{2} *nolite coniungi* | *απιστοις*: 8^{pe} *ἄπιστοι* ... FG *μετα απιστων*, item it vg Cyp Lcif Aug Amb Ambrst etc *cum infidelibus* | *δικαιοσυνη και ανομια* cum ℵBCKLP al fere omn Clem$^{539.\,680}$ Or$^{1,239.\,2,805.\,3,136}$ Bas$^{bapt\,660}$ etc ... FG *δικαιοσυνησ μετα ανομιασ*, 8^{pe} Or^{2,127} (sed *συμφωνια* pro *μετοχη*) Dam$^{parall\,381}$ *δικαιοσυνησ και ανομιασ* ... D* *δικαιοσυνησ και αδικιασ*, D^{c}E Or^{prov} (Notitia^{95}) *δικαιοσυνη και αδικια* (Or^{prov} ap Mai^{24} *προσ αδικιαν*). Similiter d e f g vg Or$^{int\,2,459}$ Lcif^{217} Aug$^{ep\,78}$ et^{alib} Ambrst *quae participatio* (g add *t portio*) *iustitiae cum iniquitate*, Cyp^{323} *quae partic. iustit. et iniquitati*, Tert$^{pudic\,15}$ *quae societas iustitiae et iniquitati* | *η τισ* (Gb″) cum ℵBCDEFGLP 17. 31. 37. 39. 67** 73. 80. 113** 115. 8^{pe} d^{scr} (etiam *η τισ δε* legitur) it vg syr^{sch} et$^{p\,mg}$ cop arm go Clem$^{539.\,680}$ Or^{prov} (Notitia^{95}) et$^{int\,2,459}$ Ephr^{267} (*τισ γαρ συμφ. χρι. πρ. βελιαρ; η τισ κοιν. φωτι*) Bas^{bapt} Euthal^{cod} Dam ad h. l. et$^{parall\,381}$ Cyp Lcif Ambrst al ... Cyr$^{glaph\,149}$ *και τισ*, Or^{3,136} *τισ ... ς τισ δε* cum K al pler syr$^{p\,txt}$ Chr^{627} Thdrt Cosm^{191} al Tert$^{pudic\,15}$ | *φωτι* et. Clem$^{539.\,680}$ Or^{3,136} et^{prov} (Notitia^{95}) Hipp^{83} (ap Lag) Bas$^{bapt\,625.\,660}$ etc Tert$^{pudic\,15}$ et$^{spect\,26}$ Cyp^{323} Ambrst al mu ..., D* d e vg^{cdd} lachm Lcif^{217} *φωτοσ*

15. *συμφωνησισ* (D* *συνφω-*): 17. *συμφωνια*, 37. *προσφωνησισ* | *χριστου* cum ℵBCP 13. 17. 8^{pe} d e f vg cop Clem^{539} (et$^{680\,cod?}$) Or$^{4,443.\,453}$ Canon$^{apost\,45}$ ex^{mss} Ephr^{267} Proc$^{esa\,83}$ Dam ad h. l. Lcif^{217} Aug$^{ep\,245}$ et^{alib} Ambrst al mu ... ς *χριστω* cum DEFG^{gr}GKL al pler g go syr^{utr} Ign$^{intpol\,334}$ Orthod$^{qu\,82}$ Clem^{680} Or^{1,239} (Canon^{apost} ap Mansi^{img}) Chr^{627} Nyss$^{eunom\,1,12}$ Bas$^{bapt\,660}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam$^{parall\,381}$ Tert pud^{15} et$^{coro\,mil\,10}$ Or$^{int\,2,459}$ | *βελιαρ* (et. ς Gb Sz) cum ℵBCLP al plus^{50} fu harl* cop syr^{p} arm aeth Ign$^{intpol\,334}$ Orthod$^{qu\,82}$ Clem^{539} (et$^{680\,cod?}$) Or^{1,239} et$^{4,304.\,443.\,453}$ Canon$^{apost\,45}$ (sed fluct lectio) Nyss$^{eunom\,1,12}$

1 Co 3, 16 Lv 26, 11 s He 8, 10 ἀπίστων; 16 τίς δὲ συνκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμὲν ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονται μού λαός. 17 Διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε,
Es 52, 11 Zeph 3, 19 s λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς,

---

Ephr^{267} Bas$^{bapt\ 660.\ 625}$ Chr^{627} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{4,982} Procop esa^{83} Dam etc ..... DGr^{EGr_K} 20. 21. 37. 45. 47. 89. 179. syr$^{p\ mg\ gr}$ (syr^{sch} *satana*) Ign$^{int\ pol}$ ex$^{cdd\ 2}$ Thdrt^{4,481} *βελιαν*, item cdd^{plurim} ap Hier$^{eph\ 4,27}$ („*licet plurimi pro* Belial *corrupte in apostolo* Belian *legant*“) *βελιαν*, go *bailiam*. Cf Tert$^{coro\ mil\ 10}$: *quae communio Christo et Beliae*, et$^{habit\ mulieb}$ *quod est commercium - ? opinor, quod Christo et Beliae* ... FGr^{GGr} *βελιαβ*, d e *beliab* ... ς^{e} et (miro errore) Ln *βελιαλ* cum minusc pauc (sic certe vdtr, nisi ex vg fluxit) f g vg Or$^{int\ 2,459}$ Tert pudic^{15} Lcif^{217} al. Ediderunt et. Clem^{680} Canon$^{apost\ 45}$ Titgall^{5,342} (non item$^{lagard\ 99}$). Praeterea κ adscriptum habet: *ὁ ἀποστάτης, τῇ ἑβραίων φωνῇ.* | *πιστω* et. Clem$^{539.\ 680}$ Bas$^{bapt\ 625.\ 660}$ al mu Or^{int} Tert Lcif etc ... Ln$^{ed\ mix}$ *πιστου* cum B 17. 8^{pe} Ign$^{int\ pol\ 334}$ Canon apost^{45} (sed fluct lectio), item cop | 17. *μετα απιστων*

16. *συνκατα-* cum B*D*FGP ... ς Ln Ti *συγκατα-* cum ℵBCDcEKL etc | *ναω*: 17. *ναου* | *ημεις* et *εσμεν* cum ℵ*BD*LP 6. 10. 17. 23. 31. 39. 67** 71. 80. 109. d e cop aeth Clem^{544} Did$^{tri\ 62}$ et^{228} Philo$^{carp\ 9,736}$ libere (*δια τον ειποντα· ενοικησω – και παλιν ο αποστολος· θεου οικος εσμεν ημεις*) Aug$^{ep\ 187}$ ... ς Ti *υμεις* et *εστε* cum ℵc(*εστε θεου*) CDcEFGK al pler f g vg syr^{utr} arm go Ath^{704} Chr^{1,808} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Or$^{int\ 2,218}$ Tert$^{pud\ 15}$ Lcif^{217} Ambrst al :: cf 1 Co 1, 16 | *ναος* cum ℵcBCDEFGKL al fere omn it vg rell Ath^{704} Did$^{tri\ 62.\ 228}$ al mu Or$^{int\ 2,218}$ Tert^{pud} Lcif etc ... ℵ* 122. Clem^{544} et$^{libere\ 624}$ *ναοι* | *καθως ειπεν* et. f vg syr^{utr} cop arm Clem^{544} Did^{tri} Ath etc ... D*EFGr^{G} d e g go Tert^{pud} Aug$^{cont\ ep\ parm\ 2}$ (non item$^{ep\ 187}$) *λεγει γαρ*, Lcif^{217} *scriptum est enim* | *ο θεος*: 137. *ο κυριος* ... syr^{sch} Tert^{pud} Aug$^{cont\ ep\ parm\ 2}$ om. Libere Clem^{544} *ο προφητης* | *οτι*: 37. om | *εν αυτοις*: per incuriam ς^{e} 1633. *και αυτοις* | *ενπεριπατησω* cum B*CD*FG ... ς Ln *εμπεριπ-* cum ℵB^{3}D^{c}EKLP etc | *αυτων* et. d e f vg Clem^{544} Eus$^{praep\ 170}$ et$^{marc\ 186\ cod\ vene}$ et$^{ps\ 354}$ Cyr$^{hr\ 181}$ Ath^{704} Epiph^{893} al mu Tert$^{pud\ 15}$ Lcif^{217} Hil^{288} etc ... FGr^{GP} g Or^{2,129} et^{4,233} Eus$^{marc\ ed}$ *αυτοις*. Item Chr^{628} *εσονται μοι εισ λαον και εγω εσομαι αυτοισ εισ θεον.* | *μου* cum ℵBCP 17. 37. arm Clem^{544} Or^{1,756} Eus$^{marc\ 186}$ et$^{ps\ 354}$ Dam ... ς Ti *μοι* cum DEFGKL al pler it vg rell Or$^{cdd\ 2}$ et^{4,233} et$^{int\ 2,159}$ Eus$^{praep\ 170\ (4,21)}$ Ath^{704} Cyr$^{hr\ 181}$ Epiph^{893} (Chr vide ante) Euthal cod Thdrt al Tert Lcif etc

17. *εξελθατε* cum ℵBCFG 17. 47. 71. Euthal^{cod} Dam ... ς *εξελθετε* cum DEKLP al pler. Etiam Clem^{544} (sed^{680} *εξερχεσθε*) Chr^{628} Thdrt al | FG 37. al aliq *αφωρισθητε* | *λεγει κυριος* et. Clem^{680} Lcif^{217} etc ... K 4* Tert$^{pud\ 15}$ et^{18} om (al aliq Chr Thphyl post *εισδεξ. υμασ* pon)

18 καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰσ πατέρα, καὶ ὑμεῖσ ἔσεσθέ μοι εἰσ υἱοὺσ καὶ θυγατέρασ, λέγει κύριοσ παντοκράτωρ. Ier 31, 9 2 Sam 7, 14

(VII.) 1 Ταύτασ οὖν ἔχοντεσ τὰσ ἐπαγγελίασ, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺσ ἀπὸ παντὸσ μολυσμοῦ σαρκὸσ καὶ πνεύματοσ, ἐπιτελοῦντεσ ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

VII.

2 Χωρήσατε ἡμᾶσ· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. 3 πρὸσ κατάκρισιν οὐ λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖσ καρδίαισ ἡμῶν ἐστὲ εἰσ τὸ συναποθανεῖν καὶ συνζῆν. 4 πολλή μοι παρρησία πρὸσ ὑμᾶσ, πολλή μοι καύχησισ ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. 5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰσ Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. 6 ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺσ ταπεινοὺσ παρεκάλεσεν ἡμᾶσ ὁ θεὸσ ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· 7 οὐ 2, 12

---

18. FG εισ πατεραν

VII. 1. καθαρισωμεν: P −σομεν | DEFG αγιοσυνην (F −σινην)

2. χωρησατε: 219. a^{scr**} 13^{lect} 8^{pe} συγχω- | ημασ: syr^{sch} add *fratres mei* | ουδενα εφθειρ. (43. διεφθ.): 46* 109. om

3. πρ. κατακρισ. ου cum ℵBCP 17^{vid} (e spatio) 73. Euthal^{cod} ... ς ου πρ. κατακρ. cum DEFGKL al fere omn it vg rell Chr^{632} bis Thdrt Dam al Ambrst al | οτι (ℵ* add εστε sed ipse* notavit) εν τ. κα. ημων (sic ℵ^{c} ex υμων restituit) εστε: B om εστε | συνζην cum ℵB*CDEFG ... ς συζην cum B^{3}KLP al certe pler

4. προσ υμασ (sine additam et. f g Ambrst): D*E d e add εστιν, vg (et. am fu etc) praem *est*, item syr^{sch} (non item^{P}) | υπερπερισσευομαι: L 36. 45. 47. 113. 114. d^{scr} e^{scr} −ρίσσευμαι | τη χαρα: B praem εν | επι παση τη (FG om, D^{gr*}E^{gr*} add πολλη) θλιψει: d e *in multa tribulatione* | ημων: F^{gr}K al^{3} ^{scr} υμων

5. ελθ. ημων: F^{gr}K ελθ. υμων | εσχηκεν cum ℵCDELP al fere omn Chr^{634} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{3,4} Dam ad h. l. et$^{parall\,539}$ al ... Ln εσχεν cum BFGK 238. | εσχ. ante ανεσιν cum ℵBD^{gr}E^{gr}KLP al fere omn cop aeth go Chr Euthal^{cod} Dam^{bis} al ... Ln post ανεσιν cum CFG 17. 73. d^{scr} it vg syr^{utr} arm Thdrt^{bis} Tert^{res} carn^{40} Amb$^{abra\,2,4}$ Ambrst al | θλιβομενοι (D^{b}et^{c}, Tert^{res} carn *compressi*, Amb^{abra} *afflictati*, Ambrst *afflicti*, f g vg *tribulationem passi*): D* θλιβομενοσ, d e *tribulatio*

6. ο (C 4. om) θεοσ: cop Dam ad h. l. (non item$^{parall\,539}$) Ambrst post τ. ταπεινουσ pon ... 72. 74. 114. 8^{lect} a^{scr} Basth^{285} Nyss$^{euno\,1,58}$ Chr^{635} Thdrt^{3,4} om | εν τη et. Nyss$^{euno\,m\,1,58}$ Bas^{eth} etc ... C Chr^{635} Thphyl^{mg} επι τη

μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. 8 ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, 9 νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι
2, 4 ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. 10 ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. 11 ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν,

7. *ου μονον δε* et. d e f vg syrP etc (Ambrst *et non solum*) ... FGrG g syr sch om *δε* | *η παρεκληθη* (37. *-θην*): DGr* *ην* (DbctC *η*) *παρεκληθην* (DC *-θη*) | *εφ'*: L *εν* | *ημιν* (ℵCDbetC): ℵ*D* 73. 113. *υμιν* | *υπερ εμου*: K om | *ωστε με* (Thdrt Dam *εμε*) *μαλλ. χαρηναι* (it vg *ita ut magis gauderem*): DE Thdrt *με* (*εμε*) post *μαλλον*, item FG post *μαλλ. χαρηναι* ... K 31. 35. 37. 39. 109. 114. al pauc om *με* ... Chr$^{686\ ss}$ praeterit *ωστ. με μα. χαρ.* ac pergit *ωστε ει και*

8. *εν τη επιστολη*: D*E*FG d e f g add *μου*, item syrP *πρωτη* | *ει και* sec: Ln$^{ed\ min}$ *ει δε και* cum B | *μεταμελομαι*: K *-μελουμαι* | *μετεμελομην*: K *-μελουμην*, 1. 14^{lect} *εμετεμελομην*, 93. a^{ser} *μεταμεμελημαι* | *βλεπω γαρ* cum KCDbetCEFGKLP al omn^{vid} f g syr^{utr} cop arm go (aeth *ecce video*) Chr^{639} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln$^{ed\ mai}$ *βλε.* [*γαρ*] et$^{ed\ min}$ om *γαρ* cum BD* d e Ambrst (sed fluct lectio inter *video* et *videns*) ... vg *videns*, sed fu al^{lachm} add *enim* | *η επιστολη*: F om *η* | *ελυπησεν υμας* (et. Ambrst Aug$^{civ\ dei\ 14,8}$): FG f g vg *υμ. ελυπ.* Ceterum interpunximus: *οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω – ἐλύπ. ὑμᾶς,* 9 *νῦν χαίρω*, nec aliter Ln in utraque editione; contra ς et Gb *οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω – ἐλύπ. ὑμᾶς.* 9 *νῦν χαίρω*

9. *νυν*: D* d e om (syr^{sch} *gaudium tamen conciliavit mihi*)

10. *αμεταμελητον* et. Clem^{624} Or^{4,177} etc. Reddunt d e f g m^{31} vg Ambrst al *stabilem*, Aug$^{civ\ dei\ 14,8}$ et$^{serm\ 254,2}$ *impaenitendam* ... 41. Thphyl^{mg} *αμετανοητον*, Or^{4,372} *αμελητον* et^{3,311} *αμεταβλητον* | *εργαζεται* cum ℵ*BCDEP 37. Ps-Iust^{zen} et ser 18 Clem^{624} (Or^{4,372} *εργαζομενη*, item^{4,177}) Chr^{641} (et^{mosc2}, sed fluct lectio) Euthal^{cod} Dam ... ς *κατεργαζετ.* cum ℵCFGKL al pler Or^{3,311} Bas$^{regg\ 520}$ Thdrt Antioch^{1068} al | *η δε του κοσμου – κατεργαζεται* (*κατεργ-* h. l. non fluct): K 17. 31. al^{10} om, nec habet Chr^{641}

11. *λυπηθηναι* sine *υμας* cum ℵ*BCFGrG 17. g Bas$^{eth\ 431}$ et^{416} et$^{regg\ 520}$ Euthal^{cod} Ambrst ... ς (sed Gb^{0}) Ti add *υμας* cum ℵCDEKLP al pler d e vg (et f *quod secundum deum contristavi vos*) go arm aeth (libere syr^{utr} *quod – contristati fuistis*, cop *tristitia quam fecistis*) Clem^{624} Bas$^{eth\ 396}$ Chr^{641} Thdrt Dam al | *κατηργασατο* cum B*DE 37. k^{scr*}

ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι τῷ πράγματι. 12 ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐκ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 13 διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται

... ς Ln Ti κατειργασ. cum ℵB³CFGKLP al pler. Etiam Clem⁶²⁴ etc. | υμιν cum ℵ*BDEKL al plu (pler ap Scri) d e go arm (cop Euthal^{cod} ημιν) Clem⁶²⁴ Bas$^{regg\ 416}$ Dam ... Ln praem εν cum ℵ^{c}CFGP al²⁵ fere f g vg syr^{utr} Bas$^{regg\ 396.\ 431.\ 520}$ (et$^{416\ cdd\ 2}$) Chr Thdrt al Ambrst al | αλλα απολογ.: FG 37. αλλ απ. | αλλα αγανακτ. (ℵ* 17. ανακτησιν): FG αλλ αγ. | αλλα επιποθησιν (sic et. ℵ^{c}, ℵ* επιποθιαν): F**G al²^{scr} αλλ επ. | αλλα εκδικ. cum ℵBD*E(αλλ'α εκδ.)FGLP al permu (6 ap Scri) Clem⁶²⁴ Bas$^{regg\ 416.\ 431.\ 520}$ Thdrt ... ς αλλ εκδ. cum CD^{c}K^{sil} al plu Chr⁶⁴¹ Dam al | τω πραγματι cum ℵBCD^{gr*}FG 13. 17. 80. 213. f g vg go Clem⁶²⁴ Euthal^{cod} Dam^{bis} ad h. l. (sed priore loco το πραγμα) Pelag al ... ς (Gb⁰) praem εν, item Ln [εν], cum D^{b}et^{c}EKLP al pler d e arm Bas$^{regg\ 431.\ 520}$ Chr⁶⁴¹ Thdrt al Ambrst

12. ουκ cum ℵCDE 17. Euthal^{cod} Dam ... ς Ln Ti ουχ cum BFGKLP al pler | ενεκεν ter cum ℵBCDFGK (L sec et tert) al¹² Chr⁶⁴¹^{s} Euthal^{cod} Dam Thphyl ... ς εινεκεν ter cum E (sic) (L pri tantum loco) al plu Thdrt Oec | του αδικησαντος - του αδικηθεντος: D^{gr*}E^{gr} τ. αδικηθεντος - τ. αδικησαντος. Eundem ordinem d** voluit, sed ex parte tantum mutavit antiquissimam scripturam (sic). Praeterea pro ουδε ενεκεν ℵ^{c}B 37. 73. αλλ ουδε ενεκ. | αλλ ενεκεν cum ℵCDEFGKLP al pler .ℵ. B al²^{scr} αλλα εν. | υμων την υπ. ημων (et. ς Gb΄) c. BCD^{b}et^{c}EKLP al plus⁷⁰ d** e syr^{utr} cop arm^{zoh} aeth Euthal^{cod} Dam ... ℵD^{gr*}F^{gr} υμων την υπ. υμων, G d* g ημων την υπ. ημων ... ς^{e} (item Gb Sz, non ς) ημων την υπ. υμων cum minusc vix mu f vg go arm^{usc} Chr⁶⁴² (τουτεστιν ινα ειδητε πωσ υμασ φιλω) Thdrt al Ambrst al | προσ υμασ (120. 213. c^{scr} ημασ): al aliq („barb 6" !) vg^{cle} am demid harl (non item fu tol et cdd^{lachm}) syr^{sch} arm (nec exprim aeth) Ambrst Pelag om

13. επι (4. 37. εν) δε τη (omisso δε post περισσοτερ.) cum ℵBCDEFGKLP 17. 93. (hi² επει δε) al¹⁵ it vg go syr^{sch} (et -) syr$^{P\ txt}$ (confirmat c.* alteram lectionem) (cop?) Chr$^{com\ 650}$ (λεγει παλιν αλλο - επι γαρ τη παρακλ. υμων περισσοτ. μαλλον εχαρημεν επι -) Dam (sed επειδη τη -) Thphyl Ambrst al ... ς om δε h. l. et pon post περισσοτερ. cum 37. al plu syr^{P} c.* aeth (Chr^{txt} refutatur commentario) Oec ... 32. 36. 39. 69. 71. e^{scr} arm Euthal^{cod} Thdrt plane om δε: quo quidem modo magis lectio ς quam nostra confirmatur | τη παρακλ. ημων cum ℵBCD EGP 3. 17. 23. 33. 115. 153. it vg go syr^{sch} et$^{P\ txt}$ arm aeth Ambrst al ... ς τ. παρ. υμων cum FG^{r}KL al pler cop syr^{P} c.* Chr⁶⁵⁰ Euthal^{cod} Thdrt Dam al | περισσοτερωσ: C^{vi} Thdrt -τερον | αναπεπαυται: 122. επαναπεπαυτ.

τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν· 14 ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ
9, 2 ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ
ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια
ἐγενήθη. 15 καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν
Eph 6, 5 ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ
τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. 16 χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

VIII.

1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδο-
μένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, 2 ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ
θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτω-
χεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἁπλότητος αὐτῶν·
3 ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ δύναμιν αὐθαίρετοι,

14. *υπερ υμων κεκαυχημαι*: FG^{rg} g syr^{sch} cop Chr^{650} Thphyl *κεκαυχ. υπ. υμ.* | *αλλ*: C *αλλα* | *παντα* cum ℵBDEKLP al omn^{vi} d e f vg (g vide post) syr^{sch} arm aeth go Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al ... CF^{gr}G g sub *t* (*omnia t omnino*) cop syr^{p} *παντοτε*, item Chr^{650} (sed in com *παντα εφθεγξαμεν*) | *εν αληθ. ελαλησ. υμιν* cum ℵ^{a}(* om *υμ.*) BFGKL al omn^{vid} g syr^{utr} arm Chr^{650} Euthal^{cod} Thdrt Dam al (cop *sicut locuti sumus vobiscum semper in veritate*) ... CDEP d e f vg go Ambrst al *υμιν εν αληθ. ελαλ.* Libere aeth. | *η καυχ. ημων* cum ℵDE GKLP al pler (non liquet C) d e f g vg go syr^{utr} arm Chr^{650} Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... L*n η καυ. υμων* cum BF^{gr} C^{scr} Thphyl (cop interprete Wilk *gloriatio quam fecimus super vos ad Tit.*) | *N*on addidimus *ἡ* post *η καυ. ημων* cum ℵ*B 115. 119* Euthal^{cod} ... ς Ti add cum ℵ^{c}CDEFGKLP al pler Chr Thdrt Dam. Item it vg *gloriatio nostra quae ad Titum fuit* (*quae fuit ad Tit.*), nec aliter go syr^{utr} arm (cop vide ante) | *επι τιτου* (et. syr^{p} ^{mg} *coram Tito*): DEFGP 37. 71. 73. 80. Dam *προσ τιτον*, item *ad titum* it vg, nec aliter syr^{sch} et^{p} ^{txt} cop arm

15. L al *σπλαχνα* | *παντων* (et. ℵ^{c}): ℵ* om

16. *χαιρω* sine *ουν* cum ℵBCDEFGKLP al plus^{50} it vg cop syr^{sch} et^{p} ^{txt} Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... ς^{e} (non item ς Gb Sz) add *ουν* cum 37. 73. 137. 8^{pe} al pauc^{vi} go arm syr^{p} ^{mg} (*nunc*) Chr^{651} (certe^{txt})

VIII. 1. *γνωριζομεν*: 47. 73. 80. 93. 122* al^{30} fere (48* add *μεν*) vg^{cdd} aliq (harl* *facio*, all^{achm} *feci*) arm go Chr^{651} Euthal^{cod} Thdrt Or$^{int\,4,\,678}$ (*facio*) Sedul *γνωριζω*

2. *κατα βαθουσ* (et. Bas$^{eth\,268}$ etc): D* al^{6} Thdrt *κα. βαθοσ* | *το πλουτοσ* cum ℵ*BCP 17. 31. ... ς *τον πλουτον* cum ℵ^{c}DEFGKL al pler Chr^{658} Euthal^{cod} Thdrt Dam | *απλοτητοσ*: 37. *χρηστοτητοσ*

3. *παρα* cum ℵBCDEFG 17. 45. 46. Euthal^{cod} ... ς *υπερ* cum KLP al pler Chr^{653} Thdrt Dam | *αυθαιρετοι*: L (ex pronuntiatione) *αφθαιρ.*

4 μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν 9, 1
κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, 5 καὶ οὐ καθὼς ἠλ-
πίσαμεν, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ Ro 15, 32 etc
θελήματος Θεοῦ, 6 εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς
προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην.
7 ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει 1 Co 1, 5
καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ
τῇ χάριτι περισσεύητε. 8 οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς 1 Co 7, 6
ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων·
9 γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι
δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ

---

4. *μετα πολλης*: C*vi add *της* | *εις τους αγιους* sine additam cum ℵBC DEFGKLP al plu it vg syr^{utr} cop aeth Or$^{int\ 4,678}$ Chr^{654} Euthal^{cod} Thdrt Dam Aug$^{op\ mon}$ (^{6,487}) al ... ς (= Gb Sz) add *δεξασθαι ημας* cum minusc mu (ut k^{scr} 132. 139. 140.) go (*precantes nos accipere gratiam suam* etc) Ambrst (*orantes suscipi in gratiam* etc), item arm *dare nobis*

5. *ηλπισαμεν* cum ℵCDEFGKLP (sed FG ελπ-) al fere omn syrP $^{mg\ gr}$ Chr ^{654} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Ln$^{ed\ min}$ *ηλπικαμεν* cum B 73. 80. | *αλλα* cum CD*E* 17. 219. ... ς Ln *αλλ* cum ℵBD^{c}E**FGLP al pler | *εδωκαν*: 73. *δεδωκαν* | *πρωτον*: 17. post *τω κυριω*

6. *εις το*: 3. 35. 115. d^{scr} al pauc Chr^{655} Thphyl *ωστε* | *προενηρξατο*: Ln$^{ed\ min}$ *ενηρξατο* cum B (:: cf ad v. 10) ... 28. 47. *προηρξατο* | *επιτελεση*: L 122. al plus^{5} *-σει*

7. *περισσευετε*: CP Chr$^{montf\ 658}$ *-σευητε* | *πιστει*: ℵ *εν πιστ.* | *εξ υμων εν ημιν* cum ℵCDEFGKLP al longe plu (17. *εξ υμ. εισ ημας*) it vg go syrP aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt al Aug$^{op\ mon}$ (^{6,487}) al, etiam Ambrst ed rom *quae ex vobis in nos est*, item^{cdd} *quae ex vobis in nobis*, sed ed ven *quae ex nobis et vobis est* ... Ln *εξ ημων εν υμιν* cum B 30. 31. 37. 42. 73. 74. 80. 238. a^{scr} b^{scr} (rursus al *εξ υμ. εν υμ.*, ut et. ediderunt Dam) syr^{sch} arm (cop *εν υμιν εξ ημ.*) Or$^{int\ 4,678}$ (*nostra in vos*) | *περισσευητε*: D*E*FG *-σητε*

8. *δια της ετερων σπουδης*: et. f vg *per aliorum sollicitudinem* ... DE *δια την ετ. σπουδην*, item d e g vg^{cdd} lachm Aug$^{op\ mon}$ Ambrst *propter aliorum sollicitudinem* (Aug *studium*) | *υμετερας* et. ς Wtst Gb Sz ...ς^{e} (1624. 1633. 1656. 1678.) *ημετερας* cum minusc aliq ut 14. 23. 32. 72. 115. 122. | *δοκιμαζων* et. d e f g vg ... DG^{r*}FG^{rgr}G^{gr} Chr$^{mosc\ 1}$ *δοκιμαζω*

9. *ιησου χριστου*: Ln$^{ed\ min}$ om *χρι.* cum B ... Chr^{658} (et.$^{mosc\ 2}$) om utrumque | *δι υμας* cum ℵBDEFGLP al plu it vg syr^{utr} cop arm go Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 106}$ Thdrt ad h. l. al Amb$^{ps\ 35}$ et$^{luc\ 2}$ et^{alibi} Ambrst al mu ... CK al plus^{20} arm^{cdd} Or^{2,593} (*περι του σωτηρος· οσ επτωχευσεν δι ημας πλουσιος ων ινα* etc) et$^{int\ 2,230}$ Eus$^{ps\ 169.\ 350.\ 384}$ et^{mai}

πλουτήσητε. 10 καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· 11 νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. 12 εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἂν ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. 13 οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλῖψις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, 14 ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, 15 καθὼς
Ex 16, 18 γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.

1 Co 15, 57 etc 16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν

249 Chr^{658} Thdrt$^{1,865.\ 1386}$ et^{3,1305} Dam Aug$^{civ\ dei\ 17,4}$ (non item$^{op\ mon}$) Paulin (in vita Ambros, non item$^{ep\ 1}$) *δι ημασ* | *υμεισ* (D*et^{c}[non^{b}]E FG it vg Ambrst al post *πτωχεια* pon) et *πλουτησητε* et. C (*–τισητε*) K al pler ex eis qui antea *δι ημασ* Dam ... 19. 41. 55. 74. 93. a^{scr} b^{scr} (hic antea *δι υμασ*) Or^{2,593} Eus^{quater} Chr Thdrt^{ter} Aug^{semel} Paulin sem *ημεισ* et *πλουτησωμεν* | *εκεινου* et. d e f g vg etc *illius* (sed Amb bis *illius* et^{bis} *eius*) ... DG^{r}EG^{r}FG^{r}GG^{r} Or^{2,593} Eus^{quater} *αυτου* | *πτωχεια*: CD*LP al *–χια*, item v. 2. D^{b}(non* nec^{c})FGP al

10. FG *συνφερει* | *οιτινεσ* (et. Or$^{int\ 4,678}$): FG f g syr^{sch} *οτι* | *ου μονον το ποιησαι αλλα και το θελειν*: syr^{sch} are go$^{cod\ 1}$ *ου μο. το θελειν αλλ. κ. το ποιησαι* | *προενηρξασθε*: D*FG *ενηρξασθαι* :: cf ad v. 6. | *περυσι*: D^{b} 17. c^{scr} *περισυ*, D*FG *περσυ*

11. *του θελειν*: Chr^{659} (et.$^{mosc\ 2}$) *εκ του θελειν* ... D* *το θελειν*

12. *αν* cum ND*FGL 73. 80. 219. 238. f^{scr} Chr$^{mosc\ 1}$ Dam ... ς Ln Ti *εαν* cum BCD^{c}EKP al pler^{vi} Clem^{483} Chr^{659} Thdrt | *εχη* cum NBCDEKP etc ... L al mu Euthal^{cod} *εχει*. Dedimus autem sine *τισ* cum NBC*DE FGKP al^{10} it vg go syrP^{txt} arm aeth Clem^{483} Chr^{659} Euthal^{cod} Thdrt Dam Cyp^{304} Ambrst al ... ς (Gb^{00}) add *τισ* cum c^{2}L al pler (73. 80. ante *εχη*) cop syrP c.* (syr^{sch} *prout est ei*, item postea) Chr^{660} | *ουκ εχει* (P *εχη*): DG^{r}EG^{r}FG^{r}G g add *τισ*

13. *υμιν* sine *δε* cum N*BC 17. 33. 35. 80. d e aeth^{utr} (cop syr^{sch} *et vobis*) Euthal^{cod} ... ς Ti add *δε* cum N^{c}DEFGKLP al pler f g vg go syrP arm Clem^{483} Chr^{660} Thdrt Dam Cyp^{304} Aug$^{op\ mon}$ Ambrst al | FG *ισσοτητοσ*, item v. sq *ισσοτησ* | *νυν*: FG^{r}G** g** om

14. *το υμων*: K *το εμον*

15. FG *πολλυ* | *ὁ* sec: FG al fere^{15} (5 ap Scri) om ... 26* 38. 48. 72. al aliq bis *ᾧ* pro *ὁ*, item tol *cui multum* et *cui modicum*

16. *διδοντι* cum N*BCKP al plu g (*danti*) Chr$^{cdd\ 2}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Gb″ Sz *δοντι* cum N^{c}DEFG^{gr}L al^{35} Chr^{665}, item *qui dedit* d e f vg syr^{utr} arm. Praeterea C harl* cop add *ημιν*.

ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, 17 ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. 18 συνεπέμψαμεν δὲ τὸν ἀδελφὸν μετ' αὐτοῦ, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, 19 οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν, 20 στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται 63
ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· 21 προνοοῦμεν Ro 12, 17 Prov 3, 4
γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. 22 συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν

---

17. *σπουδαιοτερος*: 17. *-τερως*, 13^{lect} *-τερον* | *αυθαιρετος*: P 46. 109. *-ρετως*

18. D* *συνεπεψαμεν* | *μετ αυτου*: 31. 37. 80. *αυτω* | *τον αδελφ. μετ αυτου* cum ℵ*P c^{scr} 8^{pe} cop ... ς Ln Ti *μετ αυτ. τ. αδελφ.* (:: ut propter ea quae sequuntur transponendum esse videbatur) cum ℵ^{c}BC DEFGKL al pler it vg etc. Praeterea 10. 238. 8^{pe} vg^{six} fu syr^{sch} arm aeth Ambrst al add *ημων* | *ου o*: F* om o

19. *συνεκδη. ημων* (F^{gr} *υμ.*): D^{gr}E^{gr} 8^{pe} arm add *εγενετο*, item ad *ordinatus* add *est* vg^{cle} demid al (sed non am fu tol) Aug^{op} mon Ambrst al | *συν τη χαριτι* cum ℵDEF^{gr}GKL al plu d e g go syr^{utr} Clem^{667} (qui plura de ea re disputat) Thdrt Aug^{op} mon ... Ln Ti (Gb′) *εν τη χα.* cum BC(om *τη*)P al plus^{15} f vg (sed vg^{cle} demid *in hanc gratiam*, nec aliter Ambrst) cop arm aeth Euthal^{cod} Dam Ambrst al | *υφ ημων*: C al$^{2\,scr}$ *υφ υμων* | *την αυτου του* cum ℵD^{b}Et^{c}EK al pler (item P 6. 43. 67** 74. a^{scr} *την αυτην του*, fu *ad eandem domini glor.*) syr^{utr} Chr Thdrt Dam ... Ln om *αυτου* (Gb^{0}) cum BCD*FGL 3. 23. 31. 39. 57. 71. 73. 80. 93. d^{scr} d e f g vg go cop arm aeth Euthal^{cod} Aug^{op} mon Ambrst al | *προθυμι. ημων* cum ℵBCDEGKLP al pler it vg rell Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *προθ. υμων* cum F^{gr} al pauc^{vid}. Praeterea D^{gr*}E add *τελουσιν*. In d legitur *ad domini gloriam et destinatam nostram voluntatem* (sic exeunte versu omissis litteris *atem*). Edidit Ln *τ. ἐκκλησιῶν* [19] (*οὐ μόνον – – καὶ προθ. ἡμῶν*),

20. *στελλομενοι*: FG *υποστελλ.*, 93. *συστελλ.* Latini omnes *devitantes hoc* | *ημας*: F^{gr}G^{gr} 28. 31. 37. 43. 61. 73. al$^{4\,scr}$ *υμας* | *μωμησηται* et. Clem^{302} etc ... C^{2} (* latet) *μωμηται*

21. *προνοουμεν γαρ* (et. Gb′ Sz) cum ℵBDEFGP 6. 11. 67** 80. 91. f^{scr} d e f g m^{23} vg syr^{sch} et (*curae fuit nobis enim*) P arm Chr^{668} Aug^{op} mon Ambrst al ... Gb Ti *προνοουμενοι γαρ* cum C 17. 21. 26. 32. 37. 39. 47. 73. cop go Clem^{302} Chr$^{mosc\,1}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,408}$ (:: defendimus pluribus in ed. anni 1859) ... ς (= Gb Sz) *προνοουμενοι* cum KL al pler Thdrt Dam. Cf et. Polyc^{6} *προνοουντες αει του καλου ενωπιον θεου και ανθρωπων*. Libere aeth *et bonum cogitate coram domino* omissis rell | *ενωπιον* sec (ℵ^{c}): ℵ* om

ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. 23 *εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι*
7, 14 *ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ.* 24 *τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.*

IX.

8, 4 1 *Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν*
μοί ἐστὶν τὸ γράφειν ὑμῖν· 2 *οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν*
8, 10 *ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύαστται ἀπὸ*
8, 16 *πέρυσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας.* 3 *ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ*

---

22. *πεποιθησει* (B add *δε*) *πολλη*: FGʳᵍ 67** 69. g om *πολλη* ... Chr⁶⁶⁸ (et.mosc 2) verba *πεποιθ. πολλ. τη εισ υμ.* praeterit | *εισ*: K Cˢᶜʳ *προσ*

23. *εισ υμασ συνεργοσ*: DE d e syrˢᶜʰ cop go Ambrst *συνεργ. εισ υμ.* | *αδ. ημων*: FGʳ *αδ. υμων* | *δοξα χρι.*: am fu demid harl Ambrst Pelag *gloriae Christi* | *χριστου*: CPGʳ fu* aeth *κυριου*, tol *dei*

24. *υπερ υμων*: DGʳ*G 71. 73. 137. g *υπ. ημων* | *ενδεικνυμενοι* cum BD* E*FG 17. d e g go ... ς *ενδειξασθε* cum ℵCDᵇEᵉᶜE**KLP al fere omn f vg syrᵘᵗʳ cop arm aeth Chr⁶⁷⁰ Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam Ambrst al | *εισ προσωπον* cum ℵBCDEFGKLP al longe plu it vg syrᵘᵗʳ cop arm aeth go Chr Euthalᶜᵒᵈ rell ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum 132. 134. 137. al vix mu

IX. 1. *γαρ* (syrˢᶜʰ Oʳⁱⁿᵗ⁴,⁶⁷⁸ *de ministerio autem*, go *at de ministerio*): C 2. 41. 115. arm om | *μοι*: B *εμοι* | *το*: FG 109. Thdrtᶜᵒᵈ Dam *τον* ... C 17 (sed habet *προγραφειν*) 73. om

2. *καυχωμαι*: 73. *κεκαυχημαι* | *περυσι*: Dᵇ 17. 73. 13ˡᵉᶜᵗ Cˢᶜʳ *περισυ*, D*FG *περσυ* | *το* (et. Lnᵉᵈ ᵐⁱⁿ) cum ℵB 17. ... ς Lnᵉᵈ ᵐᵃⁱ Ti *δ* cum CDEFGKLP al fere omn Chr⁶⁷⁴ Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam | *υμων* cum ℵBCP 17. 39. 67** 74. aˢᶜʳ 8pe (e sil) Euthalᶜᵒᵈ, item (*vestra aemulatio*) f vg syrˢᶜʰ cop arm Oʳⁱⁿᵗ⁴,⁶⁷⁸ Ambrst al ... ς Ti *εξ υμων* cum DEFGKL al pler Chr Thdrt Dam, item *quae ex vobis est* (g om) *aemulatio* d e g fu et allachm go syrᵖ :: o *εξ υμων ζηλοσ* speciose dictum est, sed propterea non exemptum a suspicione alieni, modo ne de ineptis librariis cogites

3. *επεμψα* (et. d e f g vg Ambrst): DGʳEGʳ demid allachm cop arm Aug op mon Pelag *επεμψαμεν* (D* *επενψ-*), item aeth *miserunt* | *το καυχ. ημων*: B* Dam *το κ. υμων* | *το υπερ υμων*: FGʳG 45. g Chr⁶⁷⁴ om. Cf d e f vg *ut ne* (d e *uti non*) *quod gloriamur* (d e *-mus*) *de vobis*, g *ut ne*

ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, 4 *μήπως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ.* 5 *ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς* 11, 17
ἀδελφοὺς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν, μὴ ὡς πλεονεξίαν.

6 *Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει,* Ga 6, 7 ss
καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. 7 *ἕκαστος* Prov 22, 8

---

exultatio nostra | ινα sec: 37. 71. 73. arm syrP c.* Thdrt praem αλλ | LP 114. 115. 116. al *παρασκευασμενοι*

4. *μηπως*: D* *μη*, nec magis exprim *πως* d e f g vg Aug$^{op\ mon}$ Ambrst al | *εαν* (D* *αν*) ... BD$^{gr\ b}$ (non* nec^{c}) om, item syr^{sch} | FG *ευρουσιν* | *καταισχυνθωμεν*: D*et^{b} (delevit enim demum^{c}) E*L d e syr^{sch} praem *και* | *λεγωμεν* cum ℵBC^{2}LP al omn^{vid} f vg syr^{utr} cop (aeth *dicant*) Chr^{675} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... C*DEFG d e g go Ambrst Aug$^{op\ mon}$ *λεγω*. Praeterea K om *ινα μη λεγ. υμ.*, 109. om *ημεις ινα μη λεγωμ.* | *υμεις*: B* Euthal^{cod} *ημεις* | *εν τ. υποστ. ταυτη* sine additam cum ℵ*BCD*FG 3. 17. 23* 57. 67** 69. 70. 71. 177. 179. it vg cop aeth Euthal^{cod} Aug$^{op\ mon}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *της καυχησεως* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler syr^{utr} arm go Chr^{675} Thdrt Dam

5. *προελθωσιν*: FG^{gr}G^{gr} 48. Thdrt^{cod} *προσελθ.* | *εισ υμασ* cum ℵCKL al pler Euthal^{cod} Thdrt Dam al (Chr et Thphyl^{mg} *προπεμψαι τουσ αδελφ. ινα προκαταρτ.*) ... Ln *προσ υμ.* cum BDEFG 37. 46. 93. | *προεπηγγελμενην* (Gb″) cum ℵBCDEFGP al^{10} arm Euthal^{cod} Thphyl. Ex Latinis *repromissam* vg, f Ambrst *promissam*, d e g m^{34} *ante promissam*, Aug$^{op\ mon}$ *iam pridem repromissam* ... ς *προκατηγγελμ.* cum KL al pler Thdrt Dam Oec. Libere 119. Chr^{675} *και προκαρτ. ταυτην την ευλογιαν υμ. ετοιμ. ειναι ουτωσ ωσ* etc | *υμων*: D* d e m^{34} vg Pelag om (non item f g Aug Ambrst) | *ταυτην* (f *promissam hanc benedictionem vestram paratam esse*, vg *promissam benedictionem hanc par. esse*, item m^{34}): FG^{gr}G g arm om (119. Chr vide ante) | *μη ωσ* cum ℵ*FG 52. d e f g m^{34} vg syr^{sch} ar^{e} Chr^{676} (non$^{txt\ 675}$) Aug$^{op\ mon}$ Ambrst ... ς Ln Ti *και μη ωσ* cum ℵ^{c}BCD^{gr}E^{gr}KLP al pler syrP cop arm aeth go (Chr^{txt}) Euthal^{cod} Thdrt Dam | *ωσ πλεονεξ.* cum ℵBCDEFGKLP al plu Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς (= Gb Sz) *ωσπερ πλε.* cum minusc ut^{vi} paucis

6. *τουτο δε*: 37. 74. *αδελφοι* ... a^{scr} al pauc om; 14. f m^{34} vg (et. fu demid al, sed non am) cop Chr^{676} (*τουτο δε λεγω. τουτεστιν οτι μετα τουτου κακεινο φημι.*) Ambrst al (non Aug$^{op\ mon}$) add *λεγω*. Ln edidit: *τοῦτο δὲ* (*ὁ σπείρων – ἐ. εὐλογ. καὶ θερίσ.*) | *επ ευλογιαισ* pri et. Or^{4,255} etc (f vg^{cle} am demid al *in benedictionibus*) ... D*FG *εν ευλογια*, item *in benedictione* d e g m^{34} fu al^{lachm} cop go Or$^{int\ 2,204}$ Aug op mon Ambrst al | *επ ευλογιαισ* sec et. Or^{4,255} etc ... D* *εξ ευλογιασ*,

καθὼς προήρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν
γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. 8 *δυνατεῖ δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν*
περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν
ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, 9 *καθὼς γέγραπται·*
Ps 111 (112), 9 *ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν*
Is 55, 10 *αἰῶνα.* 10 *ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς*
βρῶσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσει τὰ
γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· 11 *ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς*

item *de* (fu al *ex*) *benedictione* d e fu al^{lachm} Or$^{int\ 2,204}$ Cyp^{304} Ambrst al, f vg^{cle} am demid al *de benedictionibus* ... FG^{rG} *επ ευλογια*, g Aug cop *in benedictione* | *και θερισει*: DG^{r*}E aeth om *και*

7. *προηρηται* cum ℵBCP 31. 67** 71. (F* *προειρεται*, F**G 17. *προειρηται*) Chr^{cod} ap Wtst, item *sicut* (*secundum quod*) *proposuit* d e m^{34} Cyp^{304} Aug$^{op\ mon}$, *prout destinavit* f vg, *secundum propositum* g fu Ambrst Sedul, *sicut propositum habet* Hier$^{gal\ 4}$ ... ς Ti *προαιρειται* cum DEKL al pler Chr^{677} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1042} Dam ad h. l. et$^{parall\ 475}$

8. *δυνατει* cum ℵBC*D*FG ... ς Ti *δυνατοσ* cum C^{2}D^{b}et^{c}EKLP al fere omn (sed 61. b^{scr} o^{scr} pergunt *δε εστιν*) Chr Thdrt Dam al (Euthal ^{cod} *δυναται* ut^{vid}, utitur compendio). Ex Latinis d e f vg Aug$^{op\ mon}$ Ambrst al *potens est*, g *potest* | *δε*: DG^{r*} 109. 178. 3^{pe} demid tol syr ^{sch} *γαρ* | *παντοτε*: FG^{rG} 7. g om | *αυταρκειαν* ut ℵBC etc ... DEFGLP al ut^{vi} mu *-αρκιαν* (D^{c}E *-τάρκιαν*)

9. *εισ τ. αιωνα* (et. Clem^{483} etc): FGK 6. 39. 42. 238. f g vg^{cle} (et. harl tol, non am fu demid) aeth add *του αιωνοσ*

10. *σπερμα* cum ℵCD^{b}et^{c}EKLP al fere omn Chr^{682} Cyr$^{glaph\ 228}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Ln *σποροv* cum BD*FG 80. :: Mc 4, 26 et 27 *βαλη τον σπορον, και ο σποροσ βλαστα* Lc 8, 5 et 11 *του σπειραι τον σπορον αυτου* et *ο σποροσ εστιν* non fluctuant, nec magis quod subsequitur *πληθυνει τον σπορον υμων*. Propterea *σπερμα* h. l. non a lectione Esaiae *και ου μη αποστραφη εωσ αν μεθυση την γην και εκτεκη και εκβλαστηση και δω σπερμα τω σπειροντι και αρτον εισ βρωσιν*, aliena manu derivatum puto. | *τω σπειροντι*: L 37. 47. *τ. σπειραντι* | *χορηγησει* et *πληθυνει* (C -νη) et *αυξησει* cum ℵ*BCD*P (*αυξησει* et. FG) al^{15} d e f g r vg cop arm aeth Cyr$^{glaph\ 228}$ (et$^{esa\ 86}$) Euthal^{cod} Cyp^{340} Aug$^{op\ mon}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *χορηγησαι* et *πληθυναι* et *αυξησαι* cum ℵ^{c}D^{c}FG^{rG}G^{gr}(sed vide de his ante)KL al longe plu go Chr Cyr$^{esa\ 430}$ (*επευχεται λεγων*) Thdrt Dam al. Male h. l. ut toties alibi exscripsit E lectiones codicis D, ita ut daret *χορηγησεαι* et *αυξησεαι*, notato utroque loco ε, recte vero ex D^{c} *πληθυναι* sumpsit. | *γενηματα* cum ℵBCDEFGKLP al ut^{vi} plu (11 ap Scri, plus etiam ap Mtthaei) Euthal^{cod} Chr$^{mosc\ 2}$, nec aliter Cyr$^{glaph\ 228}$ et$^{esa\ 86}$ (non item $^{esa\ 430}$). Cf et. syr^{p} mg gr *γεννημματα* ... ς (= Gb Sz) *γεννηματα* cum minusc vix mu, item ut editi sunt Chr Thdrt Dam al

11. *εν παντι*: FG^{rG} g Chr^{683} (et.$^{mosc\ 2}$) Aug$^{op\ mon}$ praem *ινα* sequente

πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ.
12 ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσ- Phi 2, 30
αναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλα καὶ περισσεύουσα
διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ· 13 διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακο-
νίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας
ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας
εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, 14 καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπι-
ποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.
15 χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ. 8, 16

X.

1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραΰτητος Ro 12, 1
καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν
ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· 2 δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆ-
σαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομέ-

---

participio (g *locupletati*, Aug *ditati*). Sed f vg *ut in omnibus locupletati abundetis*, Cyp^{240} et^{304} Ambrst *ut in omnibus locupletemini*. | ητισ: D^{Gr*} 39. ει τισ, item *si quis* Ambrst^{cdd} aliq et^{ed} vet | δι ημων: C^{2}P al^{10} g* syr^{p} ^{mg} Dam δι υμων | τω θεω: D* (non^{b} nec^{c}) om τω . . B θεου. Hinc Ln$^{ed\ min}$ om τω, et^{ed} mai habet [τω] θεω

12. λειτουργιασ et. ℵBDEFGLP .etc ... C al pauc -ργειασ. Item (v. 11) B*L al ευχαριστειαν et (hoc versu) FGL al ευχαριστειων. | τω θεω: Ln$^{ed\ min}$ cum B 46. τ. χριστω. Libere f vg (non item Cyp Aug Ambrst) *in domino*. Ceterum Ln$^{ed\ min}$ θεῷ.^{12} (ὅτι ἡ – τ. χριστῷ),

13. δια ... Ln$^{ed\ min}$ praem και cum B | τ. ομολογ. υμων: 37. om υμων | κοινωνιας: 39. 43. l^{scr} διακονιασ | εισ αυτουσ: P εισ εαυτ.

14. δεησει: 17. δεησεισ, item (sed differt$^{ed\ rom}$) Ambrst *orationes* | υπερ υμων: ℵ*(sed ipse* correxit)BE^{Gr} 2. 4. 115. al υπ. ημων | υμασ: ℵ^{c} Ambrst add ιδειν, *videre*, item 17. 66^{mg} praem ιδειν

15. χαρισ sine copula cum ℵ*BC*D*FG 17. 74. a^{scr} d e f g vg (contra r *gratia ergo*) go Aug$^{op\ mon}$ al (et. Ambrst^{ms}) ... ς (Gb^{00}) add δε cum ℵ^{c}C^{2}D^{b}et^{c}EKLP al pler syr^{utr} cop arm (aeth libere vertit) Chr^{685} Euthal^{cod} rell Ambrst^{edd} Sedul | D* ανεγδιηγητω

X. 1. πραυτητοσ cum ℵ*BFGP 17. 73. Euthal^{cod} ... ς πραοτητοσ cum ℵ^{c}CDEKL al pler Chr^{688} Thdrt Dam al | μεν: K om | εισ (B δε, 92. προσ) υμασ: P εν υμιν, item *confido in vobis* f g r vg, *audeo in vobis* d e

2. DE 47. παρρων | τη πεποιθησει: C^{2} (a δε το usq οπλα τησ v. 4. omnia rescripta) cop add ταυτη | τινασ: C^{2} om

νους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. 3 *ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα,* 4 *τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατιᾶς ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων,* 5 *λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ,* 6 *καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.*

7 *Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς*

---

3. *περιπατουντες* (FG -ντας) et. Clem^{588} Or$^{int\ 2,79}$ et^{4,584} etc ... Or$^{1,628.\ 728}$ et$^{cat\ 65}$ Eus$^{Ps\ 286.\ 320}$ *ζωντες*, Clem^{495} *οντες*. Cf et. Diogn^{5} *εν σαρκι τυγχανουσιν, αλλ ου κατα σαρκα ζωσιν.*

4. *στρατιασ* cum ℵ(B ?)CDEFGKLP al mu (et quidem $^{D c}$KLP 37. 47. e^{scr} n^{scr} *στρατιᾶσ*) ... ς Ln *στρατειασ* cum B (sed ε manu emendatrice inlatum videtur) al plu^{vid}, nec aliter in Clem Or etc edi consuevit :: tanta vero formae *-τιᾶσ* auctoritas non deserenda, etsi alter locus, 1 Tim 3, 18, inter utramq formam magis fluctuat. Ceterum Ammonius notat: *στρατεία ἐκτεταμένως, τὸ πρᾶγμα· στρατιὰ συνεσταλμένως, τὸ τῶν στρατιωτῶν πλῆθος. ἐναλλάσσει δὲ πολλάκις ἐν τῇ χρήσει.* Quae quum probentur ab aliis, ab aliis reprobentur (cf. Steph. Thes. Gr. Linguae), antiquissimos codd. in numero haberi par erit. | *τ. στρατ. ημων*: L per incuriam h. l. add *ου καθαιρεσιν* | Ln edidit: *στρατευόμεθα*^{4} (*τὰ γὰρ - ὀχυρωμάτων*),

5. *καθαιρουντεσ* et. Clem$^{486.\ 588}$ Or$^{1,628.\ 3,314}$ et^{prov} (Notitia^{104}) et$^{cat\ 66}$ Bas$^{regg\ 454.\ 502.\ 508}$ Or$^{int\ 2,79.\ 267.\ 3,53}$ etc ... D^{gr*} (E utramq lectionem miscet) *καθαιρουντων*. Cf et. Or^{2,847} – *των ετοιμως εχοντων εκδικειν πασαν παρακοην και καθαιρουντων παν υψωμα επαιρομενον* etc (sed id non ad lectionem codicis D^{gr*} pertinet) | *γνωσεως* et. Clem Or Meth^{3,787} Bas etc ... 17. *δοξησ* | *και αιχμαλωτιζοντεσ* (D^{*} *εκμαλ-*, 39. 71. e^{scr} al fere^{10} Dam *-τευοντεσ*): $F^{gr}G$ d e g m^{95} om *και* | *εισ* (go praem *και*) *την υπα. του χῡ*: $D^{*}EF^{gr}G$ d e g m^{95} go add *αγοντεσ*

6. *εν ετοιμω* (73. *εν ετοιμωσ*): D^{*} Or^{3,314} *ἑτοιμωσ* (E rursus inepte miscuit lectiones codicis D) | *πληρωθη*: c 39. r Aug$^{ep\ 185}$ add *προτερον* | *υμων η υπακοη*: D^{*}et^{c}(non item^{b})$EF^{gr}G$ d e g r Aug Ambrst *η υπακ. υμων* ($D^{*}F$ 114. d e g Ambrst^{cdd} *ημων*), item cat^{415}

7. *βλεπετε;* ut et. ς (contra Ln Ti *βλεπετε.*). Sic praecepit etiam Thdrt ad h. l.: *κατ' ἐρώτησιν ἀναγνωστέον.* Aliter Gennad in scholio codicis 20: *κατὰ ἐπιτιμητικὴν ὑπόκρισιν τοῦτο ἀναγνωστέον.* Similiter Chr^{696}: *ὃ δὲ λέγει, τοῦτό ἐστιν· ἀπὸ τῶν φαινομένων δοκιμάζετε, ἀπὸ τῶν σαρκικῶν, ἀπὸ τῶν σωματικῶν.* Item cat^{415} *ἀπὸ τῶν φαινομένων κρίνετε*, item Thphyl Oec. Consentiunt Latini: *videte*, ut d e f g r v^{g} etc. | *πεποιθεν*: B *δοκει πεποιθεναι* | *χριστου*: $D^{*}E^{*}FG$ d e f g fu floriac al^{lachm} (non item r vg^{cle} am demid etc) Ambrst (sed non$^{ed\ rom}$) add *δουλοσ* | *παλιν*: P 14. d^{scr} ante *λογιζ.* | *εφ* (et. Ln$^{ed\ min}$) cum

Χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖσ. 8 *ἐάν τε γὰρ περισσότερόν τι* 12, 6 13, 10
καυχήσομαι περὶ τῆσ ἐξουσίασ ἡμῶν, ἣσ ἔδωκεν ὁ κύριοσ εἰσ οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰσ καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, 9 *ἵνα μὴ δόξω ὡσ ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶσ διὰ τῶν ἐπιστολῶν.* 10 *ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ μέν, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματοσ ἀσθενὴσ καὶ ὁ λόγοσ ἐξουθενημένοσ.* 11 *τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτοσ, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι᾽ ἐπιστολῶν ἀπόντεσ,*

ℵBL 21., item *apud* (*aput* d r) *se* d e f r vg, g *intra se* ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti αφ cum CDEFGKP al pler Chr^{696} Euthal^{cod} Thdrt Dam | *και ημεισ* sine additam cum ℵBCD*FGP al^{10} d e f g r vg go syr^{utr} ar^{e} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Ambrst al ... ς Ti add *χριστου* cum D^{c}EKL al pler cop (certe ita Wilkins) Dam Oec

8. *εαν τε* cum ℵCDEKLP al pler r (*sive enim*) f vg (hi^{2} et Ambrst al *nam et si*) syr^{p} aeth (go *at quidem si quid*) Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... Ln$^{ed\ mai}$ *εαν* [*τε*] et$^{ed\ min}$ om *τε* cum BFG 17. 31. 73. 80. 177. 178. d^{scr} arm Chr Thphyl, nec magis expri d e g tol Sedul (habent *si enim*) syr^{sch} cop | *περισσοτερον* (17. 39. al^{6} Chr^{696} *περισσον*) cum ℵ*BCD*E*FGP 39. 45. 120. c^{scr} d e f g r vg (de his vide ante) go cop syr$^{p\ txt}$ arm aeth Euthal^{cod} Ambrst etc (vide ante) ... ς Ti praem *και* cum ℵ^{c}DcE**L al pler syr^{sch} et$^{p\ mg}$ Chr Thdrt (*και περισσ. τι καυχ. και περι τησ*) Dam | *τι* (37* arm om) ... FG^{rg} d e g r^{vi} Ambrst Vig^{varimad} ante *περισσ.* pon | *καυχησομαι* cum ℵLP 114. 122. al$^{3\ scr}$ (et haud dubie al) Thphyl ... ς Ln Ti *καυχησωμαι* cum BCDE(FG *–σωμα*)K al pler^{vi} (17. *–σωμεθα*) Chr$^{696\ sq}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam | *εξουσιασ ημων* (aeth^{utr} *υμων*): C*P 115. 119. al pauc syr^{sch} ar^{e} cop Chr Thdrt Thphyl om *ημων* | *ο κυριοσ* (D*E*FG 8^{pe} d e f g r Vig^{varim} *ο θεοσ*) sine additam cum ℵ*BCD* 17. 66** d e am* fu** tol al lachm aeth Euthal^{cod} ... ς add *ημιν* cum D^{c}EFGKL al pler (74. d^{scr*} *ημων*) demid go Thdrt Dam, item praem *ημιν* P 73. f vg^{cle} am** (r fu* *nobis dedit domin.*) arm syr^{p} Ambrst Vig^{varim}. Similiter vel praem vel add *μοι* syr^{sch} ar^{e} cop Chr^{696} Thphyl

9. *ινα*: 6. 10. 37. 38. 48. 67. 72. 73. 74. 80. 115. a^{scr} f^{scr} f vg Ambrst al add *δε* | *δοξω*: D*EFG^{rg} d e g Ambrst *δοξωμεν* | *ωσ αν*: DG^{r*} om | *εκφοβειν*: DE d e g (sub *aut*) *εκφοβουντεσ, terrentes* (g *terrendo t tes*) ... P *εκφοβων*

10. *αι επιστολ. μεν* cum ℵ*B, item *quia epist. quidem* r Ambrst ... ς Ti *αι μεν επιστ.* cum ℵ^{c}DEFGKLP al omn^{vi} Meth$^{epiph\ 581}$ Chr^{697} Euthal cod Thdrt Dam, item *quoniam quidem epist.* d e f g vg | *φησιν* cum ℵD EFGKLP al omn^{vi} etc, item *inquid* d e, atque etiam cop aeth^{pp} ... Ln *φασιν* cum B, item *aiunt* r, *inquiunt* f g vg syr^{utr} go (arm *dicitis*) ... aeth^{ro} Method^{epiph} Ambrst om | *εξουθενημενοσ* cum ℵDEFGKLP etc (Dam *εξουθενουμενοσ*) ... Ln *εξουδενημενοσ* cum B

11. *οιοι εσμεν* (et. f g): FG^{rg}G^{gr} *οιοι μεν*

τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. 12 οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν. 13 ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου,
Ro 12, 2 ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. 14 οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, 15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως

12. *τολμωμεν*: B *τολμω* | *ενκρι-* cum B*D* et *συνκρι-* cum B*D*FG ... ς Ln *εγκρ-* et *συγκρι-* cum ℵB^{3}D^{3}EK^{si}LP etc | *ενκριναι*: FG 30. 80. n^{scr} *κριναι* ... D*E add *εαυτους*, item (omisso *εαυτους* quod sequitur) D^{b}; consentiunt autem d e *non enim audemus* (d *audimus*) *coniungere nos aut comparare quibusdam* etc. Praeterea D^{gr*} om *τισιν* | *αλλα*: D*L 17. 37. 73. 74. a^{scr} Chr^{698} *αλλ*^{a} | *εν εαυτοις*: F *εν αυτοις* | *εαυτους* ante *μετρουντες*: ℵ* om (suppl^{a}) | *εαυτους εαυτοις*: DEK 37. 73. 219. d e (hi^{2} *comparantes nobis nosmetipsos*) Chr^{698} Thdrt *εαυτοις εαυτους* | *ου συνιασιν* cum ℵ^{a}B 10. 17. 31. 37. Euthal^{cod} (*συνίασιν*) Thdrt; item ℵ* 93. *ου συνισασιν* ... ς Ti *ου συνιοῦσιν* cum D^{c}EKLP al pler (80. om *ου*) Chr Thdrt^{cod} Dam al | *ου συν.* ^{13}*ημεις δε*: haec conservavimus cum ℵ(et* et^{a} etc)BD^{gr} C^{c}EKLP al fere omn r syr^{utr} cop arm aeth go Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug$^{civ\ dei\ 12,17}$ et$^{ps\ 34}$ et$^{faust\ 22,47}$; item certe *ημεισ δε* (sine *ου συν.*) 74** vg Pelag ... Gb^{00} cum D* FG 109 (g^{r} et^{lat}) d e f g Ambrst auct$^{sing\ cleric\ 526}$ Sedul Vig$^{varim\ 750}$

13. *ημεισ δε*: vide ante | *ουκ* cum ℵBD*FGKLP al^{20} Chr^{698} Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl ... ς *ουχι* cum D^{c}E al longe plu Oec | *εισ τα αμετρα*: D*FG *εισ το αμετρον*. Item *in immensum* d e f g r vg. | *καυχησομεθα* (17. 47. 114. *-χησωμεθα*, 8^{pe} *-χωμεθα*): FG f g auct$^{sing\ cler}$ *καυχωμενοι* ... Gb^{0} cum D^{gr*} d e | *ου εμερισεν*: M 49. 67** 74. a^{scr} *ου* (sed M 67** *οσου*) *εμετρησεν*. Item *quam* (*qua*) *mensus est* d e f g vg auct$^{sing\ cler}$ Vig^{varim}; contra r Ambrst *quam partitus est* | *ημιν*: FG^{r}GL 46. 219* 13^{lect} g om | *Θεοσ*: DE d e Epiph$^{anc\ 6}$ (sed non$^{ed\ dind}$) *κυριοσ*, item Vig^{varim} *dominus Iesus* | *εφικεσθαι*: DE 109. Epiph$^{anc\ 6}$ Chr$^{mosc\ 1}$ *αφικ.*

14. *ου γαρ ωσ μη* cum ℵDEFGKLM al pler d e f g vg syr^{utr} cop Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... P 4. Chr *ου γαρ μη ωσ* ... Ln *ωσ γαρ μη* cum B 114. 116. (postea Ln *ὑπερεκτ. ἑαυτούς;*) | *εφικνουμενοι*: Chr^{698} *εφικομενοι* ... K 2. 123** *αφικνουμενοι*, FG *αφικομενοι* | *αχρι γαρ* (et. ℵ^{a}): ℵ*/d^{scr*} om *γαρ*. Ceterum ediderunt Gb Sz (*ἄχρι γὰρ καὶ – τοῦ χρι.*) et Ln (*ὥσ γὰρ καὶ – τοῦ χριστοῦ*)

15. *εν αλλοτριοισ*: 89. 119. 178. Dam praem *αλλ* | *κοποισ*: F vitiose *κονοισ*, Thdrt^{cod} *πονοισ* ... 3. Dam *τοποισ* | *ελπιδα δε* et. Clem^{826} etc ... LM al^{15} fere om *δε*, item Cyr$^{hr\ 241}$ (sed om *ουκ εισ τα* usq *κοποισ*)

ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν,
16 εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κα-
νόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. 17 ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ 1 Co 1, 31
καυχάσθω· 18 οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκι- Ier 9, 23
μος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

XI.

1 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀν-
έχεσθέ μου. 2 ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς Eph 5, 26 s

| *της πιστ. υμων*: B d^{ser} *τ. πι. ημων* | *κανονα ημων*: ℵ *κα. υμων* | *περισσειαν* ut ℵBD^{c}ELM etc ... D*FGKP *-σσιαν*

16. *υπερεκεινα*: B^{2} 109. 178. al (sed vix mu ut^{vid}) *ὑπὲρ ἐκεῖνα*, ut et. editum Cyr^{hr241}; 116. *υπερκειμενα*

17. *καυχωμενος*: L (qui talia saepe habet) 47* al *-χομενος*

18. *συνιστανων* (Gb″) cum ℵBD*EFGMP al^{15} Or^{1,297} Ephr^{278} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1197} Dam ad h. l. et ex$^{cod\ paris}$ bis^{parall} (vdtr^{566} et^{720}) ... *ς συνιστων* cum D^{c}KL al longe plu Dial^{828} Eus$^{ps\ 679}$ Macar$^{gall\ 7,172}$ Chr^{699} al | *εστ.* (FG add *ο*) *δοκιμ.* cum ℵ*BFGKLMP al omn^{vid} g Or^{1,297} Dial^{828} Ephr^{278} Euthal^{cod} etc (Eus^{ps} Macar Antioch om *εστιν*) ... ℵ* DE d e f r vg Dam$^{parall\ 566}$ (et^{paris}) et^{720} (non item^{paris}) *δοκιμ. εστ.* | *αλλ* cum ℵDEFGKLP al omn^{vi} Or Eus Ephr Euthal^{cod} al mu ... ς Ti *αλλα* cum B et (sed pro loci natura certo dici nequit) M^{vid}

XI. 1. *οφελον* cum ℵB(D* *οφιλον*)MP al plu Chr^{703} et^{2,603} Thdrt Dam Thphyl ... D^{c}EFGKL al^{25} Chr$^{mosc\ 1}$ Euthal^{cod} Oec *ωφελον* :: cf ad 1 Co 4, 8. Gal 5, 12 | *ανειχεσθε* (et. ς Gb Sz) cum ℵBDEFGLMP al plu Chr$^{cod\ paris}$ et$^{mosc\ 1}$ et^{2,603} Dam Oec ... K 37. 73. al^{10} fere Euthal^{cod} Chr$^{mosc\ 1}$ Thdrt *ανεχεσθε* ... ς^{e} *ηνειχεσθε* cum minusc vix mu Chr ^{montf} ad h. l. Thphyl | *μου*: FG d e f g r vg Lcif^{239} Ambrst al post *αφροσυνης* pon sive expri, vide post | *μικρον τι* (et. ς^{e}) cum ℵBDEM 17. 118. 121. 137. ħ^{ser} al vix mu f vg go syr^{p} Chr^{2,603} Thphyl ... ς Gb Sz om *τι* cum FGKLP al plus^{50} d e g r Chr ad h. l. et$^{2,347.\ 349}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec Lcif Ambrst | *αφροσυνης* cum ℵBDEP (vdtr et. M sed periit) 17. 118. 121. 137. al vix mu, item ς^{e} *της αφροσυνης* cum FG al? Chr^{2,603} Thphyl, 49. *αφροσυνην*. Latinos vide post ... ς Gb Sz *τη αφροσυνη* cum KLP al plu (plerique qui *τι* om) Chr^{703} et $^{2,347.\ 349.\ 357}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec. Ex Latinis sic vero f vg *utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae*; d e *utinam portaretis pusillum insipientiam meam*; g *utinam pateremini paululum t pusillum imprudentiam meam*; r Lcif *utinam sustineretis modicum* (Lcif *pusillum*) *insipientiae meae*, Ambrst *utinam sustineretis pusillum imprudentiam meam*. Item go *utinam pateremini meae modicum aliquid insipientiae*, syr^{p} *utinam autem pateremini meam paulisper insipientiam*, syr^{sch} *uti-*

Gn 3, 4 ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· 3 φοβοῦμαι
δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὔαν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ,
φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπο τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς Χριστόν.
Ga 1, 6 ss 4 εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύ-

nam autem tolerantes fueritis me paullulum ut loquerer stulte, cop *utinam sustineretis me paulisper in insipientia mea,* arm – – *μικρον τι και της μου αφροσυνης* | *ανεχεσθε*: ℵ *ανασχεσθε* (nec correctum)

2. *θεου ζηλω*: 37. 48. 72. *ζηλ. θε.* | *τ. χριστω*: 37. *τ. θεω*, Or^{3,439} *τ. κυριω* (non item Or^{3,479} *κατα το· βουλομαι δε τους παντας υμας παρθενον αγνην παραστησαι τω χριστω*, cf et.^{3,489}. Accurate vero hunc locum reddit Or$^{int\,2,159}$ *statui enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo*, item^{252} ac^{saepe})

3. *φοβ. δε*: L om *δε* | *μηπως* et. Clem^{544} Orgall^{14,26} Eus$^{ps\,309}$ Epiph$^{275.\ 666}$ etc ... FG a^{scr} Chr$^{705\,bis}$ (*διο φησι· μηποτε*, item *λεγων· μηποτε*. Sed paullo ante affert verba contexta cum *μηπως*) et^{10,632} (non item^{alib}) *μηποτε* ... D* Clem^{553} *μη*. Ex Latinis f g Hier$^{ezech\,32}$ *ne forte*, contra d e r vg Lcif^{239} Ambrst Hier$^{iovin\,2}$ al mu nil nisi *ne* | *ως*: excidit (post *μηπως*) in L | *ο οφις*: 114. c^{scr} d^{scr} al Chr^{705} et^{10,815} et^{9,772} (non item^{alib}) Dam om *ο* | *εξηπατ. εναν* cum ℵBFGMP 17. 37. 80. g cop aeth Clem$^{544.\ 547}$ Orgall^{14,26} et$^{int\,2,348.\ 3,384}$ Eus$^{ps\,309}$ Epiph$^{275.\ 666}$ Euthal^{cod} Hier^{ezech} et^{iovin} Gaud$^{serm\,9}$ (ℵ* *υμιν* pro *εναν* scripsit, sed ipse* suprascripsit *εναν*) ... ς *εναν εξηπατ.* cum DEKL al pler d e f r vg go syr^{p} arm Clem^{553} Chr^{705} et^{1,471} Thdrt al Or$^{int\,4,481}$ Lcif^{239} Ambrst al mu | *εν τη* et. Clem^{544} Orgall^{14} Epiph$^{275.\ 666}$ etc (d e *de astutia sua*, g *in astutia sua*, Or$^{int\,3,384}$ *in nequitia sua*) ... D^{gr*} om *εν*, nec exprim f r vg Or^{int} bis Lcif Ambrst Augi$^{oh\,8,3}$ ac^{saep} al | *φθαρη* (KLP al *-ρει*) sine *ουτως* cum ℵBD*FGP 17. d e g r go cop arm Clem 544. 553 Eus$^{ps\,309}$ (sed om et. *εν τη πανουργ. αυτ.*) Epiph^{275} Euthal^{cod} Lcif^{239} Gaud$^{serm\,9}$ ... ς Ti praem *ουτω* (*ουτως*) cum D^{b}et^{c}EKLM al pler f vg syr^{utr} (aeth^{utr} praem *fortasse*) Orgall^{14,26} et$^{int\ ter}$ Epiph^{666} Chr^{705} et^{1,471} Thdrt Dam Archel^{591} Augi$^{oh\,8,3}$ ac^{saep} Ambrst al mu | *απο της απλοτητος* sine additam cum ℵ^{c}D^{c}KLMP al pler f vg (vertunt ut et. Or^{int} *a simplicitate*) syr^{sch} et$^{p\ txt}$ Clem$^{544.\ 553}$ Orgall et$^{int\,2,348}$ et (*a simplicitate fidei*)^{4,481} Eus$^{ps\,309}$ Chr^{705} et^{1,471} Euthal^{cod} Thdrt al Hier$^{ezech\,32}$ et$^{iovin\,2}$, item *a castitate* Lcif^{239} Ambrst al ... Ln add *και της αγνοτητος* cum ℵ*BFG^{gr}G 17. 74* a^{scr} g tol go aeth^{utr} syr^{p} c.* Archel^{591} Dam Augi$^{oh\,8}$ et$^{faust\,21}$ (his ll. et alibi *a simplicitate et castitate*, sed$^{dep\,188}$ et$^{civ\,dei\,14,7}$ et^{alib} tantum *a castitate*). Rursus D*E d e Epiph^{666} habent *απο της αγνοτητος και της απλοτητος*. Cf et. Epiph^{275} *απο της απλοτητ. και αγνειας χριστου και δικαιοσυνης.* | *εις* $\overline{χν}$ cum ℵFGM 80. 89* d^{scr} 8^{pe} (k^{scr} Eus$^{ps\,309}$ *εν* $\overline{χω}$) ... ς Ln Ti *εις τον* $\overline{χν}$ cum BDEKLP al pler Clem$^{544.\ 553}$ Orgall^{14,26} Epiph^{666} Chr Euthal^{cod} Thdrt al ... r Lcif Ambrst Gaud$^{serm\,9}$ al *in Christo Iesu*

4. *αλλον*: 17. *ετερον* | *ιησουν*: FG 4* f g vg arm Ambrst al *χριστον*

ξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον
ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε· 5 λογίζομαι γὰρ 12, 11
μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. 6 εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης
τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώσαντες ἐν πᾶ-
σιν εἰς ὑμᾶς. 7 ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς
ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;
8 ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν δια- 12, 13
κονίαν, καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐ-
θενός· 9 τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλ- Act 18, 5
θόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα

ελαβετε: FG εδεξασθε | ευαγγ. ετερον: $F^{gr}G$ g add λαμβανεται (g *accepistis*) | ανειχεσθε cum ND^{c}EGKLMP (F ενειχεσται) al plu Chr$^{mosc\,1}$ semel Euthal^{cod} Dam ... ς (= Gb Sz) ηνειχεσθε cum 47. al mu (2 ap Scri) Chr$^{706\,bis}$ Thdrt al (certe ut editi sunt) ... Ln ανεχεσθε cum BD* 17. Cyr$^{fid\,120}$. Item r *patimini*, contra d e f g vg Ambrst al *pateremini*.

5. γαρ cum NDEFGKLMP etc (arm εγω γαρ ουτως λογιζομαι) ... Ln δε c. B | υστερηκεναι: D*E d e r fu tol all^{achm} add εν (fu al om) υμιν. Sic d e r tol: *existimo enim me nihil minus fecisse in vobis ab aliis app.* (tol *a magnis app.*, r *ab his qui valde sunt apostoli*). Contra f vg *exist. enim nihil me minus fecisse a* (am om) *magnis app.* (fu *vobis ab aliis app.*), g *exist. me enim in nullo inferiorem esse qui supra modum sunt apostolis*, Ambrst *exist. enim me in nullo inferiorem fuisse iis qui valde sunt apostoli.*

6. ει δε (syr^{p} c.*) και et. r *si autem et*, fu all^{achm} Ambrst *sed et si* ... D* om δε, item habent d e f g am demid tol *et si*, vg^{cle} Pelag syr^{sch} *nam et si*, go cop nil nisi *si* | ιδιωτης: D*E d e g demid all^{achm} (Ambrst post τω λογω) add ειμι | φανερωσαντες cum N*BF^{gr}G 17. g (*manifestantes t -status sum*), item addito εαυτους M 108** 8^{pe} go (*manifestavi me*) arm; 67. φανερωσαι εαυτους ... ς φανερωθεντες c. N^{c}D^{c}EKLP al pler r (*manifestati facti*) vg^{cle} (*manifestati sumus*, et. tol harl) syr^{utr} cop Chr^{708} Euthal^{cod} Thdrt Dam Sedul (*manifesti sumus*) ... D*et^{b} d e f am fu demid flor Ambrst al φανερωθεις (*manifestus* vel *manifestatus sum*) ... 1. 108. φανερωθεντι | εν παντι: f g r vg Ambrst Pelag *in omnibus* | εν πασιν: FG f g r vg Ambrst Pelag om, nec exprim syr sch | εν πασιν εις υμας: d e *in omnes vos*

7. ἢ (d e *an*, Aug$^{op\,mon}$ *numquid*): FG η μη, item f g r vg Ambrst Pelag *aut* (r *an*) *numquid* ⌈ εμαυτον cum NBKM al pler Or^{3,724} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... DEFGLP 53. 74. 93. h^{scr} εαυτον

8. ουθενος cum NBMP 17. 37. 80. 113** Euthal^{cod} Dam ... ς ουδενος cum DEFGKL al pler Chr^{710} Thdrt

9. εμαυτον υμιν cum N*BMP (R υμιν εμαυτον υμιν) 17. 37** 73. 93. d e f vg Euthal^{cod} (Aug$^{op\,mon}$ *me in vobis*; contra Ambrst^{libere} *sine onere vestro me ipsum*) ... ς Ti υμιν εμαυτον cum N^{c}D^{gr}E^{gr}F^{gr}GL (R

καὶ τηρήσω. 10 *ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας.* 11 *διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν.* 12 *ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς.* 13 *οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ.* 14 *καὶ οὐ θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός.* 15 *οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.*

16 *Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι.* 17 *ὃ*

vide ante) al pler g go arm Thdrt Dam ... κ 37* 115. om *υμιν*. Ln edidit^{g} (*τὸ γὰρ ὑστέρημα - ἀπὸ Μακεδ.*),

10. *χριστου*: D^{gr*} om (sed ipse* supplesse vdtr) | *ου φραγησεται*: ita et. ς^{e} Gb Sż ... ς *ου σφραγισεται* de coniectura vel errore (tamen sic d^{scr}, 14. 74. 238. *ου σφραγησετ.*) ‖ *εισ εμε*: FG 2. 120. 8P^{e} *εν εμοι* ... Chr (et.$^{mosc\,2}$) Thdrt om | *κλιμασιν*: LP^{vi} 37. al aliq *κλημ-* | *τησ αχαΐασ*: FG 14. om *τησ*

11. *οτι*: B om | *ο θεοσ*: D* Thdrt om o

12. *εκκοψω*: 114. *εγκοψω* | L al pauc *καυχονται* | *καθ. και ημεισ*: FG^{gr} d^{scr} *καθ. κ. υμεισ*

13. *οι γαρ*: FG^{gr}G^{gr} *ου γαρ* | *ψευδαποστολοι* (etiam g *pseudapostoli*) ... D*E *ψευδοαποστολοι*. Item *pseudaopostoli* d e f m^{61} r vg, nec aliter Ambrst Hier$^{gal\,1}$ al. Apud Tert$^{marc\,5,12}$ variant edd (ed. Seml. *pseudapostolos*, non item$^{praescr\,4}$). | *εισ αποστολουσ*: FG om *εισ* (it vg *transfigurantes se in apostolos*; g sub *t transfigurati* etc)

14. *θυ θαυμα* cum KBD*FGPR 17. 39. 67** 74. a^{scr} Or^{2,492} Euthal^{cod} Dam^{paris} ... ς *ου θαυμαστον* cum D^{b}etcEKLM al pler Chr (*ουδεν* vel ut$^{mosc\,2}$ *ουθεν θαυμ.*) Thdrt Dam ad h. l. | *εισ αγγελον* et. Clem^{773} Or$^{1,746.\ 2,492}$ et$^{cat\ eph\,215}$ Eus$^{ps\,343}$ Cyr$^{hr\,51.\ 78.\ 226}$ al mu Tert$^{marc\,5,12}$ al mu ... D* d e m^{61} Or$^{int\,4,670}$ edd ante delar Lcif^{239} Ambrst Promiss^{5} *ωσ αγγελοσ*

15. *ουν*: D* d e m^{61} go syr^{sch} arm Lcif^{239} om | *οι διακονοι* (120. *αγγελοι*) *αυτου*: K om *διακ.* | *αυτου*: K *εαυτου* | *ωσ διακ. δικαι.*: Dam^{paris} *εισ διακονουσ δικ.* | *εσται* et. Clem^{511} etc ... D* d e m^{61} Lcif *εστιν* (item go *fit*), r non exprim

16. *με* pri: 37. om | *μηγε*: D* *μη* | *καγω μικρον τι* cum KBDEFGKLMPR al plu it vg syr^{sch} arm aeth go (cop *ut glorier etiam paulisper*) Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... ς (= Gb Sz) *μικρον τι καγω* cum minusc pauc vi (nullus ap Scri) syr^{p} Oec | *καυχησωμαι* cum SBFGM al pler Chr^{719} Thdrt Dam ... DEKLPR 73. d^{scr*} al Euthal^{cod} *καυχησομαι*

λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. 18 ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. 19 ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· 20 ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει. 21 κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήκαμεν· ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. 22 Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγώ. Ἰσραηλεῖταί εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ. 23 διάκονοι Χριστοῦ εἰσίν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς

---

17. *ου κατα κυρ. λαλω* cum ℵBFGKPR al[12] f g syr[sch] arm aeth Bas[regg498] Chr[719] Dam (Euthal[cod] *ου δια χν λαλω*, sed *δια χν* in rasura) Or[int 4,630] ... ς *ου λαλω κα. κυρ.* cum DELM al pler d e r vg go cop syr[P] Thdrt Thphyl Oec Or[int 2,330] Aug[doctr 4] Ambrst al. Sed pro *κατα κυριον* 114. f r vg[cle] fu demid (non item am tol) Or[int bis] Ambrst Aug *κατα θεον*, *secundum deum*, 37. *κατα ανθρωπον*

18. *καυχωνται*: L al pauc *-χονται* | *κατα σαρκα* cum ℵ*D*FGR 17. 71. 73. 8[pe] Chr[720] Dam ... ς Ln Ti *κα. την σα.* cum ℵ[c]BD[c]EKLMP al pler Thdrt | *καυχησομαι*: 17. 37. g[scr*] *-σωμαι*

20. *ανεχεσθ. γαρ*: arm add (de suo) *εἴ τισ ἐξαπατᾷ ὑμᾶς* | *εισ προσωπον υμασ* cum ℵBD*et[c]EFGP 17. 37. 73. o[scr] 8[pe] (e sil) d e f g r vg (sed am *in vos faciem* sic) syr[P] aeth Euthal[cod] Dam Or[int 3,878] Ambrst al ... ς *υμασ εισ προσωπ.* cum D[b]KLM al pler syr[sch] arm go Chr[721] Thdrt

21. *ημεισ*: FG[rg] g post *ησθενη.* pon | *ησθενηκαμεν* cum ℵB 17 (teste Gb[ms]) 37. 73. 80. Euthal[cod] ... ς Ti *ησθενησαμεν* cum DEFGKLMP al pler Chr Thdrt Dam. Praeterea DE d e vg[cle] demid all[achm] Ambrst (non item f g r am fu tol Aug[doctr 4]) add *εν τουτω τω μερει* | *δ'* et. f g r Aug: D* d e vg syr[utr] Ambrst om | *εν αφρο. λεγω*: FG[rg] g post *τολμω καγω* pon ... ℵ* om *λεγω* (suppl ℵ[a])

22. 23. *εισιν*; ... ς (non ς[e] Gb Sz) quater *εἰσιν*,

22. *ισραηλειται* (ut ubique edidimus) cum B*D*E*, item *-ληται* L et palimpsP[e] ... ς Ln *ισραηλιται* cum ℵ(sed *ισδρα-*)B[3]D[c]E[2]FGKMP etc

23. *χριστου εισιν*: FG[rg] g *εισ. χρι.* | *λαλω* cum ℵBKLMP al pler syr[P] cop arm etc ... DEFG 1. e[scr] Did[tri 69] *λεγω*, item *dico* d e f g vg syr[sch] go | *ὑπὲρ ἐγώ*: ita cum D[c]M, separant etiam FP, L al[4 scr] *ὑπερ ἐγὼ* ... G *υπερεγω*. Ln edidit *ὑπερεγώ*. | *εν πληγ. περισσ. εν φυλακ. υπερβαλλ.*, cum ℵ*FG[rg] g Or[1,257] Hil[430] (g *in plagis abundantius in carceribus. supra modum*; Hil *in pla. abund. in custodiis eminentius*). Confirmat et. Or[3 190] *τίσ δύναται ἡμῶν τοῦτο εἰπεῖν· εν φυλακ. υπερβαλλ.*; Item P *εν φυλ. υπερβαλλ. εν πληγ. περισσ.* ... Ln *εν φυλακ. περισσ. εν πληγ. υπερβαλλ.* cum BD*et[c]E 17. d e f vg (hi omnes *in carceribus abund. in plag. supra mod.*) go aeth Or[4,463 not] ex Philoc (sed *περισσευοντωσ*)

Dt 25, 3 ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις· 24 ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις
Act 16, 22 14, 19 27, 41 τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, 25 τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλι-
θάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·
26 ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν,
2 Ti 3, 11 6, 4 as κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύ-
νοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις,
27 κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει,
ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. 28 χωρὶς τῶν παρ-
εκτὸς ἡ ἐπίστασίς μοι ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν
ἐκκλησιῶν. 29 τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται,
12, 5 καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; 30 εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας
Ro 1, 25 9, 5 μου καυχήσομαι. 31 ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ

Aug$^{doctr\,4}$ Ambrst al ... ς Ti *εν πλην. υπερβαλλ. εν φυλ. περισσ.* cum ℵ^{c}D^{b}KLM al pler syr^{utr} cop arm Or^{3,218} Chr^{726} Thdrt Dam ... Clem ^{322} Euthal^{cod} *εν πλην. υπερβαλλ.* omissis *εν φυλ. περισσ.*, Tert$^{scorp\,13}$ *in carcerib. plurimum* omisso altero membro | *πολλακις*: D^{gr*} *πολλοις*

24. *τεσσερακοντ.* cum ℵB*DE ... ς *τεσσαρακ.* cum B^{3}KLP etc ... FG $\bar{μ}$

25. *εραβδισθην* cum ℵBDEFGKLP al permu (8 ap Scri, 5 ap Matth) Or$^{1.}$ $^{257.}$ ^{3,290} Eusp$^{s\,333}$ Euthal^{cod} al ... ς *ερραβδισθ.* cum M al plu Chr Thdrt Dam | P *εναυαγησα*, d^{scr} *εναβαγησα*

26. *πολλακις*: D* d e syr^{sch} *πολλαις*

27. *κοπω* (F *κονο*, ut v. 23. *κονοις*) cum ℵ*BDEFG d e g go ... ς (Gb^{0}) praem *εν* cum ℵ^{c}KLM$^{P}_{\chi}$ al omn^{vi} f vg Or$^{3,220.\ 296}$ et$^{int\,2,103}$ Bas$^{regg\,282}$ Chr^{727} Euthal^{cod} Thdrt Dam Aug$^{doctr\,4}$ Ambrst al | *διψει*: B* $^{\chi}$al^{2} scr Or^{3,296} *-ψη* | *πολλακις* bis: D* d e f vg syr^{sch} *πολλαις*

28. *επιστασις* cum ℵBDEFG 17. 39. 67** 8^{lect} (et 17^{lect} *επιτασις*) k^{scr} 8^{pe} (e sil) Euthal^{cod} (item^{lib} Naz^{1,89} *επιστασια*) ... ς Ti *επισυστασις* cum KLMP al pler Chr^{727} Thdrt Dam. Explicat Chr^{727} *οἱ θόρυβοι, αἱ ταραχαί, αἱ πολιορκίαι τῶν δήμων καὶ τῶν πόλεων ἔφοδοι.* Ex Latinis d e *concursus in me*, Aug$^{doctr\,4}$ et$^{ps\,98}$ et$^{gal\,38}$ *incursus in me*, f g vg Ambrst al *instantia mea* :: cf ad Act 24, 12 | *μοι* cum ℵ$^{*}_{\chi}$BFG 17. Euthal^{cod}. Eandem lectionem videntur reddidisse d e Aug^{ter} *incursus in me*, item syr^{utr} *coetus qui est super me quotidie* ... ς Ti *μου* cum ℵ^{c}DEKLMP al pler f g vg (de his vide ante) Chr^{727} Thdrt Dam | *η καθ ημεραν*: FG *η* (F* om) *καθημερινη*. Rursus FG om *η* quod sequitur ante *μεριμνα*

30. *μου*: B om

31. *ο θεος*: D*E d e add *του ισραηλ* | *του κυριου* sine additam cum ℵB FG^{gr}GKL al^{35} g am al^{lachm} go syr^{p} Chr^{729} (et.mosc^{2}) Dam ... ς (Gb^{0}) add *ημων* cum DEMP al plu d e f vg (et. fu demid al) syr^{sch} cop arm aeth Euthal^{cod} Thdrt Aug$^{doctr\,4}$ et^{alib} Ambrst al | *ιησου* sine additam cum ℵBFG^{rg} 17. 31. 37. 118. g am al^{lachm} go syr^{p} arm Chr (et.mosc^{1})

ὧν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. 32 ἐν Δαμασκῷ Ga 1, 20
ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν Act 9, 25
πιάσαι με, 33 καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ
τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

XII.

1 Καυχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μέν, ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὀπτα- 11, 30
σίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. 2 οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ

... ς add χριστου cum DEKLMP al pler d e f vg (et. fu demid al) syr sch cop aeth Euthal^{cod} Thdrt Dam Aug Ambrst al | εισ τουσ αιωνασ: haec K suppl in mg

32. πολιν δαμασκηνων cum ℵBD*et^{c}EFGP 17. 37. 74. a^{scr} Euthal^{cod}, item it vg arm ... ς Ti δαμασκ. πολιν cum D^{b}KLM al pler Chr^{729} Thdrt Dam | πιασαι με sine θελων cum BD* d e f vg syr^{sch} ar^{e} arm Procop esa 245 (φησι γουν ο παυλοσ· εν δαμασκω ο εθναρχησ αρετα του βασιλεωσ δαμασκηνων εφρουρει την πολιν πιασαι με) Ambrst al ... ς add θελων cum ℵD^{c}EKLMP al omn^{vid} go Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam; item praem θελων FG^{rg} g cop syr^{p} aeth

33. εν σαργανη (K -νει) et. Or^{2,394} bis etc ... FG^{rg}G^{gr} om. Explicat 112^{mg} ἐν σφυρίδι. Similiter apud Zonaram εἴδοσ σπυρίδοσ dicitur.

XII. 1. καυχασθαι δει (et. Sz Ln, item Gb′) cum BD^{c}EFGLP 17. 31. 37. 39. 108. 137. al plus^{20} d e f g vg go syr^{utr} ar^{e} Euthal^{cod} Ambrst al. Sed 39. 17^{lect} f vg Euthal^{cod} Ambrst al praem ει, item ℵ^{c} lectione primae manus καυχασθαι δε non mutata ... ς (= Sz, hunc et Gb′ vide ante) Ti καυχασθαι δη cum KM al plu aeth^{utr} (δη per *et ecce* expresso) Ath$^{gall\,5,238}$ (ελεγεν· καυχασθαι δη ου συμφερει μοι, αλλα τα τησ ασθ. μου καυχησομαι) Chr$^{732\,ss}$ Thdrt Dam Oec. Item ℵD* 114. cop Thphyl καυχ. δε | ου συμφερον (P -ρει) μεν cum ℵBFGP 17. 67**, item (vide post) f (g) vg cop. Similiter DG^{r}* syr^{sch} ar^{e} aeth go Euthal^{cod} ου συμφερει ... ς Ti ου συμφερει (DE συνφ-) μοι cum D^{c}E KL al pler d e (g *mihi quidem*) syr^{p} (sed add c. ob. *autem* post ου) Ath (ut ante) Chr Thdrt Dam Thphyl Oec Sedul (Ambrst vide post) | ελευσ. δε cum ℵBFGP 17. 73. 80. 118. 213. f g vg cop arm Euthal^{cod} Dam Ambrst al. Sed B 213. ελ. δε και ... ς Ti ελευσ. γαρ cum DEKL al pler syr^{utr} go (d e *ei* pro *enim*? pro *et*?) Chr Thdrt Thphyl Oec. Sic igitur totum locum reddiderunt interpretes: d e *Gloriari oportet, non expedit mihi, veniam ei ad*, g *Gloriari oportet, non expedit mihi quidem, veniam autem ad*, f vg Sedul *Si gloriari oportet, non expedit quidem* (Sedul *mihi*), *veniam autem ad*, Ambrst *Si gloriari oportet, sed non opus est mihi, veniam autem ad*; go *Gloriari oportet, sed non melius est, et enim venio ad*, syr^{sch} *Gloriari oportet, sed non expedit, venio enim ad*, syr^{p} *Gloriari oportet, non* (*autem* additur c. ob.) *expedit mihi, veniam enim ad*, cop *Gloriari autem non expedit quidem, veniam autem ad*,

ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. 3 *καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώματι εἴτε*
11, 11 *χωρὶς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν,* 4 *ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ*
9, 10 11, 30 *λαλῆσαι.* 5 *ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.* 6 *ἐὰν γὰρ θελήσω*

---

aeth *et ecce gloriari quidem non rectum est, veniamus quoque ad.* Ita Euthal^{cod} (corrupte): *εἰ καυχᾶσθαι δεῖ οὐ συμφέρει· ἐλεύσομ. δὲ εἰσ.* Ad commendandam autem lectionem Elzevirianam facit Chr^{732}: *τί τοῦτο; ὁ τοσαῦτα εἰπών, φησί· καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι, φησὶν ὡσ οὐδὲν εἰρηκώσ; οὐχ ὡσ οὐδὲν εἰρηκώσ, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ μέλλει μεταβαίνειν εἰσ ἕτερον εἶδοσ καυχήσεωσ, ὃ μισθὸν μὲν οὐκ ἔχει τοσοῦτον λαμπρότερον δὲ δοκεῖ δεικνύναι τοῖσ πολλοῖσ, οὐ τοῖσ ἀκριβῶσ ἐξετάζουσι, φησί· καυχ. δὴ οἱ συμφ. μοι. τὰ γὰρ μεγάλα καυχήματα ταῦτα ἅπερ ἀπηριθμήσατο, τὰ τῶν πειρασμῶν. ἔχει δὲ καὶ ἕτερα λέγειν, τὰ τῶν ἀποκαλύψεων, τὰ τῶν ἀπορρήτων μυστηρίων. καὶ τίνοσ ἕνεκεν φησίν· οὐ συμφ. μοι;* etc. Nec minus eandem lectionem testatur Thdrt: *ἐμοὶ μὲν οὐ λυσιτελὴσ ἡ τούτων διήγησισ, ὑμῖν δὲ σύμφοροσ· τῆσ ὑμετέρασ τοίνυν προμηθούμενοσ ὠφελείασ ἀναγκάζομαι λέγειν ἅπερ ἐμαυτῷ συμφέρειν οὐκ οἴομαι.* | *εισ*: FGP add *τασ* (sed FG *τα* habent) | *κυριου*: FG^{r}G g *χριστου*

2. *εν σωματι*: D*E* *εν τω σωμ.* | *του σωματοσ* cum ℵDEFGKLM al fere omn Or^{1,364} Meth$^{epiph\,573}$ Ath$^{472.\ 675}$ al mu ... Ln om *του* cum B d^{scr} (d^{scr} om et. v. sq) | *εωσ*: FG add *του*

3. *ειτε εν σωματι*: 2. 17. 23. 28. 73. Chr^{733} Thdrt Thphyl add *ουκ οιδα* | *χωρισ* cum BD*E* Meth$^{epiph\,573}$ ... *ϛ εκτοσ* cum ℵD^{b}et^{c}K**FGKLMP al omn^{vid} Chr^{733} Euthal^{cod} Thdrt Dam. Etiam it vg^{c} *extra corpus.* | *ουκ οιδα* cum ℵDEFGKLMP al omn^{vid} it vg rell Or$^{int\,4,694}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... Ln om cum B Method$^{epiph\,573}$ | *ο θεοσ οιδεν*: Chr (et.$^{mosc\,2}$) om. Habet autem^{733} totum locum sic: *και οιδα οτι ηρπαγη εισ τον παραδεισον (ειτε εν σωματι ουκ οιδα, ειτε εκτοσ του σωματοσ ουκ οιδα) και ηκουσεν αρρητα ρηματα, α ουκ εξον ανθρωπω λαλησαι.* | *εξον* (LP 17. *εξων*) *ανθρωπω* et. Naass$^{hipp\,112}$ Basilid$^{hipp\,241}$ Clem^{693} Or$^{1,196.\ 282.\ 633}$ ac^{saepe} Ath^{534} etc ... Or^{4,106} *εξον ανθρωπον.* Item L 47. b^{scr} 14^{lect} *εξ. ανθρωπων.* Cf Naass^{112}: *ειπὼν ἡρπάσθαι ὑπὸ ἀγγέλου καὶ γεγονέναι ἕωσ δευτέρου καὶ τρίτου οὐρανοῦ εἰσ τὸν παράδεισον αὐτὸν καὶ ἑωρακέναι ἃ ἑώρακε καὶ ἀκηκοέναι ῥήματα ἄρρητα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ εἰπεῖν.* Item Basilid^{241}: *ἤκουσα ἄρρητ. ῥήμ., ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ εἰπεῖν.*

5. *υπερ* (Or^{4,166} *περι*) *του τοιουτου*: M om *του* | *υπερ δε* (et. Or^{4,166}): D* *περι δε* | *ταισ ασθενειαισ* (D* *τοισ ασθενημασιν*) *μου* cum ℵD^{c}EF GKLMP al pler f g vg go aeth^{utr} Ath$^{gall\,5,238}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Amb$^{luc\,4,1341}$ et$^{parad\,145}$ Ambrst al ... Ln om *μου* cum BD* 17. 67**

καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ. 7 καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ

109. d e syr^{utr} cop arm :: cf ad v. 9 ubi iidem fere testes in eadem re consentiunt

6. *γαρ*: P arm Chr^{2,129} et^{3,396} *γαρ και* ... K go *δε*, Chr^{784} *δε και* | *καυχησασθαι*: FG *καυχασθαι* | 17. *μηπως εισ εμε λογισ. τισ* | *ακουει* sine *τι* cum ℵ*BD^{c}E**F^{gr}G 17. 37. 67** g am fu* demid tol harl** syr sch cop arm aeth Or$^{1,197.\ 4,131}$ et$^{int\ 3,962}$ Euthal^{cod} ... ς Ln add *τι* cum ℵ^{c}D*E*KLP al pler d e f vg^{cle} fu** harl* go syr^{p} Chr^{735} et^{10,584} et alib Thdrt Dam Thphyl Oec Ambrst al :: id quod ex usu Graecorum ad ornandam orationem addi poterat, quemadmodum nec a patribus quos indicavimus abiectum est | Ln sic: *ἀσθενείαισ* [6] (*ἐὰν γὰρ θελήσω - ἐξ ἐμοῦ*) [7] *καὶ τῇ ὑπερβ.*

7. *ινα μη* cum DEKLP al fere omn d e f vg go syr^{utr} arm Ir$^{int\ 295}$ (*Et ut sublimitate revelationum non extollar*) Or$^{int\ 2,381}$ (*Et ex sublimitate revelationum ne extollar*) et^{3,962} (*Et ne magnitudo revelationum extollat me*) Ath$^{gall\ 5,238}$ Chr^{735} et^{3,396} Thdrt ad h. l. et^{2,77} Dam al Aug$^{ep\ ioh\ 6,6}$ et alib Ambrst al ... Ln praem *διο* cum ℵABFG 17. (item 67. *διο* pro *ινα*) g Euthal^{cod}. Cf et. aeth – *prout viderunt me et prout audiverunt me, quoniam excelluit in hoc etiam revelatio. Verumtamen ut quidem ne efferrem me, datus est.* | *υπεραιρωμαι*: DELP 37. al aliq *-ρομαι* | *εδοθη*: harl *datus est enim*, verbis *et ne magnitudo* cum v. 6 connexis | *σκολοψ* (et. syr^{p} $^{mg\ gr}$): LP al *σκολωψ*, K al *σκωλωψ*, 37* $^{d\ scr}$ *σκωλοψ* | *σαρκι*: FG f g vg Or$^{int\ 2,381}$ Cyp^{232} Bas$^{lat\ 2,697}$ al (non item Ir$^{int\ 295}$ Ambrst al) add *μου* | *σατανα* cum ℵ*A*BD*FG 17* 67** cop (Or^{1,258} et$^{3,200\ sec}$ *του σατανα*), item *Satanae* it vg Ir$^{int\ 295}$ Or$^{int\ 2,381}$ et^{4,601} Tert$^{pudic\ 13}$ Cyp^{232} etc ... ς Ti *σαταν* cum ℵ^{c}A**D^{b}et^{c}EKLP al pler al fere omn syr^{p} $^{gr\ mg}$ Or$^{3,200\ pri}$ Ath$^{gall\ 5,238}$ Mac$^{gall\ 7,30}$ et^{183} Chr^{735} et^{1,196} Euthal cod Thdrt Dam (et Dam^{paris}) al | *κολαφιζη*: 17. $^{d\ scr}$ 118. al *-φιζει* | *ινα μη υπεραιρωμαι* (P 37. al aliq Dam^{paris} *-ρομαι*) cum ℵ^{c}BKLP al fere omn syr^{utr} cop arm go Or^{1,258} (*δειται σκολοποσ του σατανα κολαφιζοντοσ αυτον, ινα μη υπεραιρηται*) et^{3,200} (*αυτω - εδωκεν αγγελον σαταν ινα αυτον κολαφισῃ, ινα μη υπεραιρηται. και περι τουτου τρισ τ. κυ. παρεκαλεσεν* etc) Mac^{30} (inde ab *εδοθη* affert) Bas$^{lat\ 2,697}$ Chr^{1,196} (ut Mac) Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{2,77.\ 138}$ Dam al Tert pud^{13} (*datum sibi ait sudem angelum Satanae, a quo colaphizaretur ne se extolleret*) Cyp^{232} et^{306} (*Datus est mihi* etc) Hil^{323} (*Et propter eminentiam revelationum datus est mihi stimulus* etc) Ambrst (totum versum habet) etc ..... Gb^{0} Ln [*ινα μη υπεραιρ.*]. Omittunt enim ℵ*ADEFG 17. d e f g vg aeth^{utr} Ir$^{int\ 295}$ (*Et ut sublimitate revelationum* etc) Aug ep ioh 6,6 et^{alibi} al, item Chr^{735} et$^{3,396.\ 691}$ et^{5,535} et^{10,519} (at idem habet ^{1,196}) :: istius versus scriptura perdifficilis. Deseruimus fere quos sequi solemus codices. At *διο* si a Paulo profectum esset, quis electurus fuisset? Verba vero *και τη υπερβ. τ. αποκ.* ipsum Paulum non

ὑπεραίρωμαι. 8 ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. 9 καὶ εἴρηκέν μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. 10 διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

6 11 Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον
11, 5 ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀπο-

---

cum eis quae praecedunt coniunxisse quum pro eo modo quo dicta sunt tum pro sententiarum continuatione certum videtur; nec aliter intellexerunt Ir Or Ath cum interpretibus praeter Aethiopem omnibus. Admisimus etiam repetita verba *ινα μη υπεραιρ.*, quae ut italae codices, quos vg secuta est, abiecerunt omnes, ita patrum Latinorum testes italae antiquissimi (praeter Ir^{int}) omnes agnoscunt. Vix dubium est quin offenderit eorumdem verborum repetitio.

8. *υπερ* (Or^{3,200} *περι*) *τουτου* (Latini *propter quod* vel *propter hoc*): A Ir int^{295} (sed habet *Et super haec*) Or^{3,200} (vide supra) Thdrt ad h. l. et ^{2,138} praem *και*, hinc Ln [και] | *τρις τον κυριον* (et. Ir^{int} Or^{3,200} et^{int} ^{4,601} etc): D*E d e cop aeth *τ. κυρ. τρ.*

9. *ειρηκεν*: FG Chr^{737} et^{1,196} *ειπεν*. Cf et. Or^{3,200} *απεκρινατο αυτω ο κυριος και ειπεν αυτω·* | *δυναμις* sine *μου* cum ℵ*A*BD*FG 67** d e f g vg go arm aeth Ir^{int} ^{295} Or^{int} $^{3,391.\ 904}$ et^{4,601} Basl^{at} ^{2,697} Archel^{591} Tert^{pud} ^{13} Cyp^{282} Ambrst al permu (nil probat Isid^{1,428} *ἡ θεία δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται* etc) ... ς (Gb^{0}) add *μου* cum ℵcA2Dbetc EK LP al fere omn syr^{utr} cop Or^{3,200} et^{cat} ^{178} Ath^{gall} ^{5,239} Chr^{737} et$^{1,196.\ 2,12.\ 10,519}$ Euthal^{cod} Thdrt Pallad^{289} Dam al | *τελειται* cum ℵ*ABD*FG ... ς *τελειουται* cum ℵcDcEKLP al omn^{vid} Or^{bis} (ut ante) Ath Chr (ut ante) Euthal^{cod} etc | *ασθενειαισ μου* cum ℵADEFGKLP al pler it vg syr^{sch} sah aeth go Or$^{3,190.\ 292}$ al mu ... B 67** 71. harl syr^{p} cop arm Ir^{295} gr et^{lat} (sed^{lat} fluct lectio) om *μου* | *επισκηνωση*: L 17. 47. 116. d^{scr} f^{scr} *-νωσει*

10. *ασθενειαισ* (et. d e f am fu demid harl tol Tert^{scorp} ^{13} etc): FG^{r}G g vg^{cle} Or^{int} ^{2,673} add *μου* | *εν αναγκαισ* (et. ℵc): ℵ* Or^{3,218} *και αναγκαισ* (ℵ* *εν-* sed ipse* α super ε notavit) | *εν διωγμοισ*: A om | *και στενοχωριαισ* cum ℵ*B Or^{3,218}, item 74. a^{scr} arm *και εν στεν.* ... ς Ln Ti *εν στεν.* cum ℵcDEFGKLP al pler it vg rell Or^{2,804} et^{int} ^{2,673} Chr Euthal Thdrt Dam Tert al | *οταν*: FG *οτε* | *δυνατοσ ειμι* (d e f vg Or^{int} ^{2,196} et^{257} etc *potens sum*): FG *δυνατω*, g *potentor t potens sum*

11. *γεγονα*: F *εγεγωνα*, G *εγεγορα* | *αφρων* cum NABDEFGK al plus^{15} it vg sah cop arm aeth Or^{cat} ^{75} Euthal^{cod} Ambfid^{4} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *καυχωμενοσ* (L al *-χομενοσ*) cum LP al plu syr^{utr} go Chr^{743} Thdrt Dam al | *υφ* (B*D^{gr*} om) *υμων*: A *υφ ημ.* | *ουδεν* (c^{scr} *ουθεν*) *γαρ* et. Eus^{ps} ^{103} etc ... B *ουδ. γ. τι* ... FG^{r}G g *ου γαρ* | *υπερ-*

στόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. 12 τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατ- 1 Co 9, 2
ηργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ δυ-
νάμεσιν. 13 τί γάρ ἐστιν ὃ ἡσσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, 11. 8
εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδι- 13, 1
κίαν ταύτην. 14 ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ
ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς
τέκνοις. 15 ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ
τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἧττον ἀγαπῶμαι;

λιαν: cf Ambrst „*quam illi valde apostoli. Valde*, hoc est nimis, sicut quibusdam videbatur."

12. *τα μεν* (18* 23. 39. 49. 74. 121. 123. a^{scr} c^{scr} *μεντοι*): 37. 71. 73. 80. 93. *αλλα τα*, 8^{pe} *αλλα τα μεν* ... FG *αλλ ε τα μεν*, g *sed t quidem* | *κατηργασθη* (D^{gr}E^{gr} *-σθην*) cum B*DEFG d^{scr} ... ς Ln *κατειργασθη* cum ℵAB^{3}KL al fere omn Chr^{744} Thdrt Dam al | *σημειοις τε* cum ℵ*B 17. 39. 73. 74. a^{scr} Euthal^{cod} Dam ... ℵ^{c} *τε σημειοις*, F^{gr}G g syr^{sch} Chr^{744} *και σημειοις* ... Gb' Ln Ti *σημειοις* cum ℵ^{a}AD* 71. 80. 8^{pe} d e f am fu tol syr^{p} arm go Ambrst ... ς *εν σημειοις* cum D^{c}EK LP al pler vg^{cle} demid cop Thdrt al | 8^{pe} *και ποικιλαις δυναμεσι*

13. *ησσωθητε* cum ℵ*BD* 17 (*ισωθ.*) :: ex Herodoto affert Steph. Thes. *ἐσσοῦσθαι, ἐσσοῦνται, ἐσσωθέντες* (bis), *ἐσσωμένοι* ... ς Ti *ηττηθητε* cum ℵ^{c}AD bet^{c}KLP al fere omn Chr^{745} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... FG *ελατωθηται* | *υπερ*: DE 8^{pe} *παρα*. Latini *minus habuistis quam ceterae* d e, – *prae ceteris* f g vg, – *caeteris* Ambrst | *οτι*: K 47. om | *αυτος εγω*: FG 37. d e f g vg (et. am fu demid etc, sed cod^{lachm} *ipse ego*) go *εγω αυτος* | *αδικιαν*: FG *αμαρτιαν*. Latini omnes *iniuriam*

14. *τουτο* cum ℵABFG al plus^{35} d e f g vg go syr^{utr} sah aeth Chr^{746} Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl Ambrst al. Item ante *τριτον* D^{gr}E^{gr} 93. cop arm Did$^{mai\,146}$ ... ς (= Gb Sz) om cum KLP al plu Thdrt Oec | *καταναρκησω* sine *υμων* cum ℵAB 17. 67** 71. 73. 80. aeth Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{0}) add *υμων* cum D bet^{c}EKL al pler it vg (d e Ambrst *vos gravabo*, g *gravabo vos*, f vg *ero gravis vobis*) syr^{utr} sah cop arm go Chr^{746} Thdrt al, item D*FG add *υμας* | *αλλα υμας* cum ℵABDEFGLP 37. 47. 48. 74. 106. 109. 112. 238. al Euthal^{cod} Dam ... ς *αλλ υμ.* cum K^{sil} al plu Chr Thdrt | *αλλα οι* cum ℵA 17. 73. ... ς Ln Ti *αλλ οι* cum BDEFGK^{sil}LP al pler Chr Euthal^{cod} etc

15. *εγω δε* ... 17. am Or$^{int\,2,302}$ (*libenter enim expend.*) *εγ. γαρ* | *δαπανησω*: D*E d e Ambrst add *και εκδαπανησω* (*impendam et superimpendam*) | *ει* sine *και* cum ℵ*ABFG 17. sah cop (go *tamen ut abundanter vos amans minus amer*; sah *si diligo vos multum, diligitis me*; cop *si diligo vos multum, diligent me etiam parum*) ... ς Ti *ει και* cum ℵ^{c}D bet^{c} EKLP al fere omn f vg (*licet*) syr^{utr} arm aeth Chr etc ... D* d e g Ambrst et *ει* et *και* om (d e *plus vos diligens minus diligor*, Ambrst *plurimum vos* etc ut d e, g *abundantius vos diligens minus diligor*) | *αγαπω* cum

16 *Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον.* 17 *μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς,*
8, 6. 18 *δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησά ὑμᾶς;* 18 *παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;*

19 *Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς.* 20 *φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω*
Gal 5, 20 1 Co 3, 3 Ro 1, 29 etc *ὑμᾶς κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μήπως ἔρις, ζῆλος, θυμοί,*

ℵ*A 17. b^{scr*} d^{scr} sah cop :: cohaeret cum hac lectione interrogationis signum post *αγαπωμαι*, cuius loco ς Gb Sz Ln Ti punctum habent ... ς Ln Ti *αγαπων* cum ℵ^{c}BDEFGKLP al pler it vg Chr^{747} Thdrt Dam. Praeterea cf syr^{sch} *etiamsi, quum abunde diligam vos, vos minus diligatis me:* syr^{p} *etiamsi abundantius diligam vos, minus diligar:* aeth *et si etiam valde amavi vos, me ipsum amavi.* | *ησσον* cum ℵ*ABD*P 17 (*ισον*). 73. ... ς Ti *ηττον* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... FG *ελασσον*

16. *εστω δε*: Dam *εισ τουτο δε* | *εγω*: FG^{rg} g syr^{p} Thphyl add *δε* | *ου κατεβαρησα* cum ABD^{c}EKLP al pler Thdrt Dam; item D* *ουκ εβαρησα* ... ℵFG 20. 23* 37. 39. 47. 57. 73. a^{scr} Chr^{751} Euthal^{cod} *ου κατενάρκησα* | *υμασ*: ℵFG 23* al Chr Euthal^{cod} *υμων* | *αλλα* cum ℵABD*E*FG LP al Euthal^{cod} Dam ... ς *αλλ* cum D^{c}K^{sil} al pler^{vi} Chr (Thdrt plane om)

17. *απεσταλκα*: 37. 49. 73. 115. 119. Chr^{751} Thdrt *απεστειλα* ... DE *επεμψα* | *δι αυτου*: FG om, item f g vg (sed antea: *numquid per aliquem eorum quos*)

18. *υμασ*: L al *ημασ* | *περιεπατησαμεν*: G* g* add (:: scriptore ad 13, 2 aberrante) *οτι εαν ελθω παλιν ου φισομαι*

19. *παλαι* cum ℵ*ABFG^{gr} 17. 67** 8^{pe} (e sil) d e f vg (non harl*) Euthal^{cod} Ambrst^{com} (*olim*, sed^{txt} *iterum*) Pelag ... ς *παλιν* cum ℵ^{c}DEKLP al pler g harl* go syr^{utr} cop arm (sah om, aeth *verumtamen*) Chr^{753} Thdrt Dam | ς *ἀπολογούμεθα;* | *κατεναντι* (Gb'') cum ℵABFG. al^{10} Euthal^{cod} Dam ... ς Ti *κατενωπιον* cum DEKLP al pler Bas^{8,52} Thdrt Thphyl Oec | *θεου* cum ℵ*ABD*FGP 17. 37. 57. 115. Bas^{3,52} Euthal^{cod} ... ς Ti *του θεου* cum ℵ^{c}D^{b}E^{c}EKL al pler Thdrt Dam al (Chr praeterit *κατεναντι* usque *λαλουμεν*) | Gb Sz *ἐν χριστῷ, λαλοῦμεν τάδε πάντα,* | *εν χριστω*: d e om (non item Ambrst, sed variant edd) | *αγαπητοι*: P 73. *αδελφοι*

20. *γαρ*: 31. 37. 73. 80. 118. syr^{p} ^{mg} arm *δε* | *ευρω*: 17. *ευρησω* | *καγω*: FG 115. 119. Chr^{753} *και εγω* | *ερισ* cum ℵA 17. 39. al plus^{25} (qui citantur, 6 ap Scri) syr^{sch} arm Chr Thphyl ... ς Ti *ερεισ* cum BDEFG KLP al plu it vg sah cop syr^{p} go Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1079} Dam Oec Ambrst al | *ζηλοσ* cum ABD*FG 17. 39. syr^{sch} (sed pergit etiam *θυμοσ*) arm go Antioch^{1079} Dam ... ς *ζηλοι* cum ℵD^{b}E^{c}EKLP al pler

ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεισ, ἀκαταστασίαι·
21 μὴ πάλιν ἐλθόντοσ μου ταπεινώσει με ὁ θεόσ μου πρὸσ ὑμᾶσ, 12, 2
καὶ πενθήσω πολλοὺσ τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάν-
των ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

XIII.

1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸσ ὑμᾶσ· ἐπὶ στόματοσ δύο μαρτύ- 12, 14
ρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. 2 προείρηκα καὶ προλέγω, Dt 19, 15
ὡσ παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖσ προημαρτηκόσιν καὶ τοῖσ

---

it vg sah cop syr^{p} Chr Euthal^{cod} Thdrt al Ambrst al | *εριθειαι* (et. B^{3}): B*P (*αιρειθ.*) al *ερειθιαι*, D* al *εριθιαι* | *φυσιωσεισ* (d e vg *inflationes*, Ambrst *tumores*, B*D^{gr*} *φυσιωσισ*) *ακαταστασιαι* (d e *dissensiones*, vg Ambrst *seditiones*, a^{scr} *-στασια*) ... FG Chr (et.^{mosc}) nil nisi *φυσιωσεισ*, f g *seditiones*. Item Antioch^{1079}, sed add *και τα εξησ*.

21. *ελθοντοσ μου* cum ℵ*ABFGP 39. 93. Euthal^{cod}. Item *με* post *ταπειν*. (Gb +) cum eisdem et D*E 31. 37. 47. 57. d^{scr} al aliq ... ς *ελθοντα με* cum ℵ^{c}D^{c}KL al pler go Chr^{754} Thdrt ad h. l. et$^{2,40.\ 738}$ Dam, et om *με* post *ταπειν*. cum eisdem exceptis D*E al^{10} | *ταπεινωσει* cum BDEF GLP al plus^{12} Euthal^{cod} Oec ... ς *ταπεινωση* cum ℵAK al longe plu Chr Thdrt Dam | *ο θεοσ μου*: f vg Tert$^{pudic\ 15}$ Aug$^{ep\ 265}$ Ambrst al om *μου*, item syr^{p} habet c.* | *προσ υμασ* (et. Thdrt ad h. l.): DE d e syr^{sch} cop Thdrt^{2,40} et^{738} ante *ταπειν*. ... Tert$^{pud\ 15}$ plane om | *και πορνεια*: D*E d e go Tert$^{pud\ 15}$ om *και*. Libere Eus$^{ps\ 286}$ *και μη μεταν. επι τη αμαρτια και ανομια και ασεβεια η επρ.* | Ln *ᾗ ἔπραξαν*;

XIII. 1. *τριτον* (et. Dial^{867} etc): ℵ^{c}A 17. 23. 31. 39. 71. a^{scr} al plus^{30} (nonnulli om *τουτο*) vg aeth^{utr} Dam Aug$^{cont\ parm\ 3}$ al praem *ιδου* | *ερχομαι*: A syr^{sch} ar^{e} *ετοιμωσ εχω ελθειν* | *επι* (ℵ^{c}): ℵ* 35. praem *ινα*, item g (*ut – stabit*) syr^{utr} arm | *μαρτυρων*: 17. 73. 74. a^{scr} arm Dial^{867} post *τριων* pon | *και τριων*: ℵ 32. 46. f vg arm Dial^{867} *η τριων*. Libere ac vix ad h. l. respiciens Eus$^{dem\ 117}$ *επι στοματοσ δ ουν δυο και τριων μαρτυρων συνισταται παν ρημα*. Praeterea cf Mt 18, 16. 1 Tim 5, 19.

2. *προειρηκα*: D^{gr*}E^{gr} 4** 61. 113^{mg} o^{scr} demid Ambrst Pelag add *γαρ* | *ωσ*: D* d e syr^{p} arm om | *το δευτερον* (Ambrst *secundo adventu*): fu demid tol *bis*, am *vobis* ... vg^{cle} om | *νυν* sine *γραφω* cum ℵABD*FG 17. 23* 67** 80. (Sz ex errore addit 108. 109. 110. 111. 112.) d e f g vg aeth^{ro} Euthal^{cod} (sed add *το τριτον*) Aug$^{cont\ ep\ parm\ 3}$ al ... ς (= Gb Sz) add *γραφω* cum D^{c}EKLP al pler syr^{utr} arm go Chr^{760} Thdrt Dam Ambrst al. Similiter cop aeth^{pp} add *dico*. Cf Chr^{com}: *ὃ δὲ λέγει, τοῦτό ἐστιν· ἅπαξ εἶπον καὶ δεύτερον, ὅτε παρεγενόμην· λέγω καὶ νῦν διὰ γραμμάτων*. Rursus paullo post: *λέγω δὲ καὶ νῦν διὰ τῆσ ἐπιστολῆσ*.

λοιποῖσ πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰσ τὸ πάλιν οὐ φείσομαι. 3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντοσ Χριστοῦ, ὃσ εἰσ ὑμᾶσ οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. 4 καὶ γὰρ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείασ, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεωσ θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖσ ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεωσ θεοῦ εἰσ ὑμᾶσ. 5 ἑαυ-

2. *οτι*: 37. om | *εισ το*: FG om, item arm

3. *επει* cum ℵABDEKLP al omn^{vid} Bas^{1,300} Chr^{761} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{5,932} et^{3,204} Dam, item *quia* (d e Aug *quia*, g *quia t quoniam*, Amb ps 118 *quoniam*) d e g syr^{utr} cop go Aug$^{cont\ ep\ parm\ 3}$ Amb$^{ps\ 118}$. Similiter FG^{rg}G οτι ... f vg Or$^{int\ 4,544.\ 625}$ Aug$^{ioh\ 89.\ 95\ ac\ 32\ ep}$ al *an* (etiam *numquid*, Ambrst *quomodo*, Amb$^{ps\ 36}$ *quid*). Item *ει* Or$^{3,237.\ 298}$ et$^{4,108.\ 169}$ Melet$^{epiph\ 877}$ et Epiph^{892} Macgall^{7,212} Cyr$^{trin\ 571}$ Thdrt^{2,86}. Item *ἢ* Or^{4,377} et$^{gall\ 14,66}$ Dial^{854} Cyr$^{hr\ 145}$ Bas^{3,52} Thdrt$^{2,50.\ 5,1020}$ | *εν εμοι λαλουντοσ*: FG^{rg}G *λαλ. εν εμ.* | *αλλα δυνατει* (67** 123** d^{scr} *-ται*, 31. 122. g^{scr} *δυνατοῖ*) ... L *αλλα αδυνατ.*, 121. al *αλλ αδυν.*

4. *και γαρ* pri loc sine additam cum ℵ*BD*FGKP 2. 17. 39. l^{scr*} d e g cop aeth^{utr} Eus$^{dem\ 495}$ Euthal^{cod} Dam Thphyl Paulin$^{ep\ 24}$ al (cf Sabatier). Cf et. Eus$^{ps\ 186}$ *τον καιρον του παθουσ εν ω κατα τ. αποστολον εσταυρωθη εξ ασθενειασ, αλλα ζη εκ δυν. θεου.* Item Bas^{1,550} *επειδη γαρ εσταυρ. εξ ασθ., ζη δε εκ* etc ..... ς Ti add *ει* cum ℵ^{c}A D^{b}et^{c}EL al pler f vg go syr^{utr} arm Chr^{762} Thdrt Oec. Item Or^{3,472} *ει γαρ και.* Similiter 31. 93. g^{scr} Dial^{857} *ει γαρ ει και*: quod confirmant Or^{3,226} (*ει και απεθανεν εξ ασθ. αλλα* etc) Hipp$^{fragm\ 38}$ (Lag^{134,26} *φησι· ει και εσταυρωθη* etc) Epiph^{783} (*οτι ει και απεθανεν εξ ασθ. ζη δε* etc). Item *nam etsi* f vg Or$^{int\ 4,633}$ (*quia etsi passus est ex* etc) et^{1,192} (*etiamsi* etc) et^{2,417} (*etsi*) Ps-Ath^{2,589} (*nam etsi*) Hil^{1077} al | *εξ ασθενειασ*: arm Ambrst al aliq *ex infirmitate nostra* :: quod ex interpretatione loci fluxit | *εκ δυν. θεου* ... 17. om *θεου*. Cf Hil^{96} *crucifixus ex infirmitate resurrexit ex virtute.* | *και γαρ ημεισ* (d e f vg *nam et nos*, g *etenim nos*) cum ℵABDELP al longe plu it vg syr^{P} go (cf ed Gabel. et. Loeb., variant cdd) Euthal^{cod} Thdrt Dam etc, item omisso *γαρ* FG^{rg}G^{gr} 112. syr^{sch} arm ... K *και γαρ ει ημεισ*, tol *nam etsi nos* ... ς^{e} (non ς Gb Sz) *και γαρ και ημεισ* cum minusc vix mu (cop *etenim nos etiam*) Chr^{765} (sed$^{mosc\ 1}$ *και γαρ ημεισ ει*) | *εν αυτω* cum BDEKLP al omn^{vid} d e vg syr^{P} go Chr^{765} (*ἀλλὰ τί ἐστιν· ἐν αὐτῷ;* etc) Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... ℵAFG f g cop syr^{sch} ar^{e} *συν αυτω* | *ζησομεν* cum ℵABD* 17. 31. 39. 73. 74* 80. Dam, item *-σωμεν* FG Euthal^{cod} ... ς *ζησομεθα* cum D^{c}EKL al pler Chr^{765} (ibidem^{semel} *σωζομεθα*) Thdrt al ... P om *αλλα ζησ. συν αυτω* | *συν αυτω*: D* 17. d e g (*in t cum ipso*) Chr$^{765\ bis}$ (sed fluct lectio) *εν αυτω* | *εκ δυναμ. θεου*: FG^{rg}G g om; item K om *θεου* | *εισ υμασ* (f g *in vobis*, demid *in nobis*, g *in vosmet*) c. ℵAD*FGKLP al omn^{vid} (sed g^{scr} ante *εκ δυν. θεου*) f g vg syr^{utr} cop aeth go Euthal^{cod} Thdrt Dam ... BD^{c}E floriac arm Chr$^{765\ bis}$ Sedul om, hinc Ln [*εισ υμασ*]. Praeterea D*E* *Εισ υμασ εαυτουσ πειρ.* coniung, item d e *In vobis ipsis temptate*, nec aliter g *in vosmet ipsos* intellegi voluit. Contra Ambrst vertit *erga vos.*

τοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἐν ὑμῖν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. 6 ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. 7 εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ᾽ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. 8 οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. 9 χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. 10 διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν. 10, 8

---

5. *εαυτους δοκιμαζετε*: A om | *η* (P 114. o^{scr} *ει*) *ουκ* et. ℵ^{c} ... ℵ* om *η* | *χριστος ιησους* cum ℵAFGP 39. 8^{pe} f g vg cop arm Clem^{268} Euthal ^{cod} Dam Ambrst al ... ς Ln *ιησ. χριστ.* cum BDEKL al pler d e tol syr^{utr} go Hier^{gr} ap Gall^{7,528} Thdrt al ... aeth Chr^{765} *όμ ιησους* | *εν υμιν* sine *εστιν* cum BD* 17. 116. aeth Clem Chr^{766} *init* (et^{765} *bis*) ... ς add *εστιν*, Ln [*εστιν*] cum ℵAD^{b}et^{c}EFGKLP al pler it vg go arm (cop *habitet in vobis*) Chr$^{765\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al (115. 119. Thphyl ante *εν υμ.*), item Hier^{gr} ap Gall^{7,528} *οικει εν υμιν* | *ει μητι* (37. *μητοι*): 38. 47. 48. 72. 80. d^{scr} 8^{pe} syr^{P} c.* add *αρα* ... syr^{sch} ar^{e} *ει δε μη*

6. *δε*: F^{gr}G *γαρ*, g *autem t enim*, f om | *γνωσεσθε*: 17. 23. 73. 8^{pe} *επιγν.*

7. *ευχομεθα* (Gb″) cum ℵABD*FGP 17. 23. 31. 37. 57. 73. 80. 8^{pe} it vg cop syr^{P} arm aeth Euthal^{cod} Isid^{4,7} Dam Aug^{corr} et grat (^{10,750}) al ... ς *ευχομαι* cum D^{e}EKL al pler syr^{sch} go Chr^{767} Thdrt Ambrst Cassiod (Complexiones^{59}) | *μηδεν*: F* 37. 73. *μηθεν* | *ουχ ινα ημεις*: KL 3. 26. 46. 116. Chr^{767} Thdrt^{edd} *ινα μη*, item d e *ut non nos* | *ποιητε* cum ABDEFGP etc ... ℵKL al Euthal^{cod} *ποιειτε* | *αλλ ινα*: D*E* Chr^{mosce} *αλλα ινα*

8. *της* bis: FG om | *αλλα υπερ* cum ℵD*E*FG ... ς Ln *αλλ υπερ* cum AB D^{c}E**KLP al omn^{vid} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam. Praeterea 1. 4* 17. 47. al om *αλλα υπ. τ. αληθ.*

9. *χαιρομεν*: DEP al pauc *-ρωμεν*, f am *gaudeamus* | *γαρ*: D^{c}E**K al^{10} arm om ... syr^{sch} go *δε* | *οταν*: FG *οτε* | *τουτο και* cum ℵ*ABD*FGP 17. 39. 67** it vg cop arm aeth^{utr} Euthal^{cod} Dam Ambrst al ... ς (Gb^{o}) post *τουτο* add *δε* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al pler syr^{sch} Chr^{768} Thdrt al, item syr^{P} go Chr$^{mosc\,1}$ *γαρ*, item 73. *δη*. Sed 46. 115. *δε* pro *και* habet. | *καταρτισιν*: LP 1. 23. 31. 39. 47. 72. 73. al^{10} Euthal^{cod} *-τησιν*

10. *ταυτα* (D^{b}et^{c}): D* *ταυτ* | *παρων μη*: DEFG 14. 47. 121. 123. c^{scr} *μη παρων* (37. *μη παρ. μη*), item (*ut non praesens*) it vg | *χρησωμαι* cum ℵABKL al pler etc ... DEFGP al^{5} *-σομαι* | *ο κυρ.* ante *εδωκ. μοι* cum ℵABDEFGP 17. 37. 73. 74. a^{scr}** it vg cop go Euthal^{cod} Dam

11 *Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε,*
Ro 15, 33 *τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης*
Ro 16, 16 etc *ἔσται μεθ' ὑμῶν.* 12 *ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι.*
ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

13 *Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ*
καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ambrst al ... ς Ti post εδωκ. (L al pauc δεδωκ.) μοι cum KL al pler syr^{utr} arm aeth Chr^{771} Thdrt al; item libere Bas$^{regg\,454}$ ην εδωκ. ο κυρ. εισ etc

11. λοιπον: D^{b} 4. 31. 43. 115. 119. f^{scr} Chr^{772} Thphyl το (31. add δε) λοιπον ... P add ουν | χαιρετε: P -εσθε | καταρτιζεσθε: L syr^{sch} praem και | το αυτ. φρονειτε: A om | τησ αγαπ. κ. ειρην. cum ℵABKP al pler (in his fere^{10} κ. τησ ειρ.) f am demid tol syr^{utr} cop aeth^{pp} Chr^{772} Euthal^{cod} Dam^{paris} ... FG^{rG} 17. 73. g aeth^{ro} τησ ειρηνησ ... DEL 37. 49. 80. 115. 119. 123* 8^{pe} d e vg^{cle} fu (al) go arm Thdrt Thphyl Ambrst Pelag τησ ειρην. κ. τησ (80. al Thphyl om) αγαπ.

12. αγιω antè φιλημ. cum ℵBDEKP al longe plu d e Thdrt Dam Oec. Item Ign$^{intpol\,263}$ (ad Tars^{10}) et^{313} (ad Antioch^{13}) ασπασασθε αλληλ. εν αγιω φιληματι ... AFGL al plus^{15} f g vg Chr^{773} Euthal^{cod} Thphyl Ambrst al post φιλημ. (f^{scr} εν φιλημ. αγαπησ)

13. του κυριου: 37. 41. al plus^{20} f m^{5} vg syr^{sch} cop arm aeth go Bas$^{1,304.}$ $^{317.\,329}$ et^{3,49} Did$^{tri\,49.\,56.\,173.\,174}$ et^{alib} Chr^{774} Thdrt (non Dam) Ambrst al add ημων | χριστου: B k^{scr**} Cyr$^{trin\,668}$ om | μετα πα. υμων (P Chr$^{mosc\,1}$ om υμων) absque αμην cum ℵ*ABFG(L?) 14. 17. 67** f g harl* (nec magis αμ. add m^{5}) arm^{usc} aeth^{ro} Chr$^{mosc\,2}$ Euthal^{cod}, nec magis αμην add Const^{8,5,12} Bas^{1,304} et^{317} Cyr$^{trin\,668}$ Amb$^{fid\,4}$ et^{saep} ... ς (= Gb Sz) add αμην cum ℵ^{c}DEKP al pler d e vg go syr^{utr} cop arm^{zoh} Chr^{774} Thdrt Dam Ambrst al

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

I.

1 *Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν*

Subscriptio: ℵ*AB* 17. al *προσ κορινθιουσ β̄ ...* DE *προσ κορινθ. β̄* (D^{b} add *ομοιωσ και ὀυτοσ*, quae D^{c} nec delet nec magis accentibus notat) *επληρωθη αρχεται προσ γαλατασ.* Item FG *ετελεσθη προσ κορινθιουσ β̄* (G om *β̄*) *αρχεται προσ γαλατασ.* Similiter d *ad corinthios II. explicit* (d^{corr} add *scribens a filipphis*) *incipit ad galatas*, f g am fu *expl. ad corinth.* (fu *corint.*) *II.* (g om) *inc.* (am add *epistula*) *ad galatas ...* B**P ad *πρ. κορ. β̄* add *εγραφη απο φιλιππων.* Similiter d^{scr} *τελοσ τησ προσ κορινθ. β΄ επιστολησ· εγραφη απο φιλιππων ...* KL al mu *προσ κορινθ. β΄* (L al *δευτερα*) *εγραφη απο φιλιππων* (K al add *τησ μακεδονιασ*, non item L al) *δια τιτου και λουκα* (44. 106. 108. 133. h^{scr} *δια τιτου, βαρναβα και λουκα*, 3. tantum *δια τιτου*). Item Euthal^{cod} *εγραφη απο φιλιππων τησ μακεδονιασ δια τιτου και λουκα προσ κορινθιουσ β΄ επιστολη ...* syr^{sch} et P *finita est epistula ad Cor. secunda, quae scripta fuit Philippis Macedoniae* (syr^{sch} add *et missa fuit*) *per Titum* (syr P *per Titum et Lucam*): go *Ad Cor. secunda explicit. Ad Corinthios II. scriptum est e Filippa Macidoniae:* cop *Scripta Philippis Macedoniae, missa per Titum et Lucam ...* ς (= Gb Sz) *πρὸσ κορινθ. δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων τῆσ μακεδονίασ διὰ τίτου καὶ λουκᾶ.* Praeterea numerantur *στιχοι: χιβ΄* ℵ**, *φϟ΄* KL al plu Euthal ^{cod}, *φη΄* P 106. 238., *φς΄* 147. g^{scr} h^{scr}, *χ΄* 93., *ψο΄* 170. Passim notantur etiam cum Euthalio *αναγνωσεισ δ΄, κεφαλαια ι΄, μαρτυριαι ια΄.* In B numeri a *μγ΄* ad *νγ΄* continuantur; am fu capp. 28 numerant.

* *προσ γαλατασ* cum ℵABK 3. 17. 37. 47. 80. 108. al mu cop go ... DE FG d e f g vg^{cdd} vide ad finem epist sec ad Cor ... l^{scr} *επιστολη πρ. γαλ.*, 116. 121. *πρ. γαλ. επιστολη*, P 91. 114. k^{scr} al *παυλου επιστολη προσ γαλατασ*, L *του αγιου και πανευφημου αποστολου παυλου επιστολη προσ γαλατασ.* Similiter alii ... Gb Sz *παυλου επιστολη προσ γαλατασ* (ut et. syr^{utr}), ς^{e} *παυλου του αποστ. η προσ γαλ. επιστολη, ς η προσ γαλατ. επιστολη παυλου.*

I. 1. *ανθρωπων*: Did$^{tri\,56}$ *ανθρωπου* | *ουδε δι*: FG *ουδ. δια* | *ανθρωπου* et. Ir$^{int\,200}$ Tert$^{marc\,5,1}$ et$^{prax\,28}$ Novatian$^{gall\,3,296}$ Victorin etc: 61. b^{scr*} c^{scr} o^{scr} Or^{4,193} Eus$^{mcell\,7}$ (sed non^{cod} ven) Chr$^{ter\,779.\,781.\,782}$ Cyr$^{incarn\,699}$ (non item$^{fid\,106}$) Thdrt^{2,122} (non item ad h. l.) *ανθρωπων.* Cf et. Eus$^{mai\,97}$ *ο μη παρα ανθρωπων η δι ανθρωπων αλλα δι αποκαλυψεωσ ιῡ χῡ παραλαβων και διδαχθεισ το ευαγγελιον* | *δια ιησου χριστου και* etc: Hier ad h. l. „Sciendum quoque in Marcionis apostolo non esse scriptum *et per deum patrem*, volentis exponere Christum non a deo patre sed per semetipsum suscitatum". Hinc legisse vdtr Meion: *δια ιῡ χῡ του εγειρ. αυτον* (sive *εαυτον*) *εκ νεκρ.*

Act 16, 6 ἐκ νεκρῶν, 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις
Ro 1, 7 etc τῆς Γαλατίας. 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρ-
2, 20 1 Ti 2, 14 τιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος
Ro 16, 27 etc πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, 5 ᾧ ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέ-
σαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, 7 ὃ οὐκ

Cf ad h. v. etiam Ign$^{philad\,1}$ *ὃν επισκοπον εγνων ουκ αφ εαυτου ουδε δι ανθρωπων κεκτησθαι την διακονιαν – ουδε κατα κενοδοξιαν, αλλ εν αγαπη θεου πατρος και κυριου ιῡ χῡ* etc

2. *παντες*: hoc urgent Chr^{785} Thdrt (*εδειξεν ως πολλους εχει του κηρυγματος συνεργους*) Eus$^{emes\,cat\,8}$ (*τῷ πάντες παριστῶν ὡσ ἓν ἦν τὸ πλῆθοσ*) al Victorin (*ut oneraret Galatas et in errore gravi notaret, coniunxit secum etiam omnes fratres*) Ambrst (*ut gravet factum illorum – multos secum accensos ad errorem illorum arguendum designat*) etc ... syrP habet c.* | *γαλατιασ* ut ℵBDEKLP etc ... FG 114. *–τειασ*

3. *ημων* posuimus post *κυριου* cum BDEFGKL 37. 47. al plu d e f g vg (et. am al) syr^{utr} arm go Thdrt al Victorin Hier Aug$^{pecc\,merit\,1}$ Amb $^{fid\,1}$ ... ℵAP 17. al fere^{20} fu demid (al) cop Chr$^{779\,txt}$ Euthal^{cod} Ambrst Amb$^{spir\,3}$ al post *πατρος* pon (:: ut fieri solet, cf Ro 1, 7. 1 Co 1, 3. 2 Co 1, 2. Eph 1, 2 etc) ... aeth utroq loc habet; neutro habent 4* 67** 72. 74. a^{scr} l^{scr} al^{10} Chr$^{785\,bis}$ Dam Aug ad h. l.

4. *εαυτον*: 17. *αυτον* | *περι* cum ℵ*ADEFGKLP al^{50} fere syrP Or^{1,238} Thphyl Oec^{txt}. Latini *pro peccatis* ... ς (= Gb Sz) *υπερ* cum ℵ^{c}B 17. 67** al sat mu Ign$^{int\,pol\,314}$ (ad Heron^{titul}) Did$^{tri\,396}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec^{com} | *τ. ἁμαρτιων* (vitiose ap Or^{1,238} *αμαρτωλων*) *ημων*: FG^{r} *τ. α. υμων* | *εκ* et. Or$^{1,239.\,2,702}$ et$^{cat\,cor\,315}$ et$^{cat\,eph\,135}$ etc ... H 71. 8^{pe} Or$^{1,601.\,674}$ *απο* | *του αιων. του ενεστωτ.* c. ℵ*AB 17. 39. syrP aeth^{utr} (cop *ex hoc saeculo malo praesente*) Or$^{1,239.\,601}$ et^{2,702} et$^{bis\,incatt}$ Did$^{tri\,396}$ Euthal^{cod} Dam ... ς Ti *του ενεστ. αιων.* cum ℵ^{c}DEFG HKLP al pler it vg go Or^{1,674} Chr Thdrt al Victorin Ambrst al ... arm non expri *τ. ενεστωτ.* | *πονηρου*: 74. a^{scr}* praem *του* | *κατ. το* (ℵ^{c}; om ℵ*) *θελημα* et. Or^{1,239} etc: H *κατα θελησιν*

5. *ᾧ* (8^{pe} *οὗ*): H 8^{pe} add *εστιν*, item d e f g vg etc | *των αιωνων*: 76. 108. 109. d^{scr} Chr$^{789\,bis}$ om

6. *Θαυμαζω* (FG *μαζω* omissis *Θαυ* litteris) ... FG^{r}G g add *δε* | *ουτωσ* (H al permu *ουτω*): vertunt d e f g vg Tert$^{praescr\,27}$ Lcif^{243} Victorin al *sic tam*, g Tert$^{marc\,5,2}$ al *tam*, Or$^{int\,3,847}$ *sic* ... FG^{r}G^{gr} 1. 3. 39. 115. 219* om | *υμασ* et. Or$^{int\,3,847}$ Tert$^{marc\,5,2}$ (et$^{praescr\,27}$ sed fluct lectio inter *vos* et *suos*) Cyp$^{32.\,107}$ Lcif^{243} etc ... H 3. 17. 39. 73. 76. syrP^{mg} *ημασ* | *χριστου* et. Eus$^{mcell\,3}$ Bas$^{eth\,263}$ Euthal^{cod} etc ... DE 39. d e syrP c.* *ιησου χριστου*, harl* Hier *Christi Iesu*, 7. 43. 52. Thdrt Or$^{int\,3,847}$ *θεου* ... FG^{r}*G g Tert$^{marc\,5,2}$ et$^{praescr\,27}$ Cyp$^{32.\,107}$ Lcif^{243} Victorin om, hinc Gb^{00}

ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες 5, 10
μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. 8 ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς
ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα
ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. 9 ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω,
εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
10 ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις
ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

---

7. *και θελοντες* et. Dial^{807} Eus$^{mcell\ 3}$ etc Cyp$^{32.\ 107}$ Lcif^{243} Victorin etc ... ℵ* om (suppl^{a}) | *μεταστρεψαι*: κ *μετατρεψαι*, Chr^{792} identidem *ανατρεψαι* ... Dial^{807} post *μεταστρεψαι* pergit *εισ ετερον ευαγγ. του χυ*

8. *και εαν* et. Eus$^{mcell\ 3}$ ex$^{cod\ ven}$ Ath^{167} Bas$^{eth\ 229.\ 264}$ et^{alib} Euthal^{cod} Chron^{683} etc ... в 115. Dial^{808} Eus$^{mcell\ 3}$ (edd ante Gaisf) et^{4} et^{6} Cyr$^{hr\ 78}$ Chr^{794} et^{3,288} Thdrt^{3,253} Dam$^{parall\ 696}$ Thphyl *καν* | *ευαγγελισηται* c. ℵA Dial^{808} (et^{807} *-σεται*) Eus$^{mcell\ 3}$ Ath^{167} Cyr$^{hr\ 78}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 121}$ Procl^{686} Thdrt^{3,253} Dam^{1,329}, *evangelizaverit* it vg Tert$^{praescr\ 9}$ et$^{carn\ chri\ 6.\ 24}$ et$^{marc\ 5,2}$ Or$^{int\ 2,64}$ Lcif^{243} al, *adnuntiaverit* Archel^{592} .·. ς Ln Ti *ευαγγελιζηται* cum BD^{gr}E^{gr}F^{gr}G^{gr}HL al longe plu Eus$^{mcell\ 4}$ et^{7} Chr^{794} Bas$^{eth\ 229.\ 264}$ et^{alib} Thdrt ad h. l. Dam, item *adnuntiet* Cyp$^{32.\ 107}$ ... KP 47. 73. 109. al plus^{15} Thdrt^{cod} ad h. l. Oec *ευαγγελιζεται* | *ευαγγελ.* sine additam cum ℵ*F^{gr}G^{gr} g Eus$^{mcell\ 7}$ Bas$^{eth\ 294}$ Cyr$^{fid\ 121}$ Dam Tert$^{praescr\ 6}$ et^{29} et$^{marc\ 5,2}$ Lcif^{243} Cyp$^{32.\ 107}$ Victorin al ... ς Ln Ti add *υμιν* cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al pler d e f vg syr^{utr} cop Dial^{808} Eus$^{mcell\ 4}$ Chr Thdrt al Tert$^{carn\ chri\ 6}$ Hier^{gal} al, item add *υμασ* D* Ath^{167} Cyr$^{hr\ 78}$ Chron^{683} Dam^{1,329}. Item praem *υμιν* BH Archel^{592}, item praem *υμασ* Dial^{807} Chr^{3,288} | *ευηγγελισαμεθα*: DEFGH 122. *ευαγγελισ-* | *υμιν* (P^{gr} *ημιν*): Dial^{808} Thdrt ad h. l. Tert$^{carn\ chri}$ om

9. *προειρηκαμεν* (Ln$^{ed\ min}$ post *προειρ.* non interpunxit) ... ℵ* 3. 33. 35. 67* 108* k^{scr} syr^{sch} cop aeth Chr^{795} cat$^{txt\ 17}$ *προειρηκα* | *υμασ*: al$^{3\ scr}$ al *υμιν* | *ευαγγελιζεται*: FG *-λιζηται*

10. *πειθω* (F^{gr}G^{gr} *επιθω*, 73. *πεισω*): d e f g vg *modo enim hominibus suadeo aut* (g vg^{cle} fu Victorin Hier^{gal} *an*) *deo* (g sub *aut* habet *homines* et *deum*); floriac *modo enim hominibus suadeo aut deo quaero placere;* Ambrst *modo enim hominibus satisfacio aut deo.* Victorin ad *modo enim hom. suadeo an deo* addit: „Graecus aliter habet, *modo enim ανθρωπουσ πειθω η τον θεον.* Hoc est non evangelizo homines neque quae hominum sunt, sed deum. Persuadere enim non homines volo, sed deum Christum.“ Ea vero quae sequuntur *η ζητω ανθρ. αρ.* explicat: „non enim ea ago quae pro hominum commoditate sint, ut hominibus placeam, sed ut placeam deo in eo quod obsequium praesto et mandata compleo“. | *η ζητω*: P *ει ζητω* | *ει* sine *γαρ* cum ℵABD*FG 17. 39. 67** 71. 80. 8^{pe} it vg cop arm Bas$^{eth\ 303}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 396.\ 398}$ et$^{ador\ 246}$ Dam ad h. l. et$^{parall\ 725}$ Tert$^{idol\ 14}$ (*Si hominibus inquit vellem placere*) Or$^{int\ 4,672}$ (qui dicit: *Si hominibus placere vellem* etc. Minus probat$^{653.\ 671}$) Cyp^{107} et^{saep} (*Si hominibus placere vellem*) Hil^{90} (*Ego si adhuc hominib. placerem* etc) Victorin Ambrst Hier^{gal} etc ...

11 *Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν*
ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· 12 *οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ*
ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως
Act 8, 3 9, 21 *Ἰησοῦ Χριστοῦ.* 13 *ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν*
τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· 14 *καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ*
Act 22, 3 *ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς*
ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. 15 *ὅτε δὲ εὐδόκησεν*
ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος
αὐτοῦ 16 *ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι*
αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι,

---

ς (sed Gb^{00}) Ti add *γαρ* cum D^{b}et^{c}EKLP al pler syr^{utr} (aeth *at siquidem ergo*) Chr^{795} Thdrt Thphyl Oec | *ηρεσκον*: it vg Victorin Hil al *placerem;* sed Or^{int} Tert Cyp al *placere vellem*

11. *δε* cum ℵ*AD^{b}et^{c}Eg^{r}KLP al pler syr^{utr} cop Or$^{int\,4,690}$ Chr^{797} Euthal cod Cyr$^{incarn\,699}$ et$^{thes\,278}$ Thdrt Thphyl Oec Ambrst ... Gb′ Ln *γαρ* cum ℵ^{a}BD*FG 17. 213. d e f g vg Dam Victorin Hier^{gal} Aug^{gal} al ... arm aeth^{utr} om plane | *αδελφοι*: P 67** 115. 178. a^{scr} (sed rubro habet initio pericopae) om | A *ευηγγελισθεν*

12. *ουτε* ante *εδιδαχθ.* cum BD^{c}EKL al pler Oec (item Ambrst vdtr expressisse per *aut didici*, item Syrus per *etiam non did.*) ... Ln *ουδε* cum ℵAD*FGP 31. 37. 39. 73. 80. al^{1} vel^{2} (cf Gb) cat$^{txt\,19}$ cop Eus mcell^{7} Chr^{797} Euthal^{cod} Cyr$^{incarn\,699}$ Thdrt Dam ... 76. 115. Thphyl om *ουτ. εδιδαχθ.*, Cyr$^{ioh\,347}$ habet *η εδιδ.* | *δι' ... A a^{scr}** δια*

13. *εν τω*: F om *τω* | *εποροθουν* et. syrP mg gr ... FG *επολεμουν*. Ex Latinis it vg Victorin Ambrst etc *expugnabam*, Aug^{gal} *vastabam*.

14. *συνηλικιωτας*: A *συνιλικιωτας*, FG *συνελεικειωτας*

15. *ευδοκησεν*: A Or$^{4,462\,nota}$ Eus$^{ps\,258}$ Ps-Ath$^{s.trin\,455}$ (item Thdrt$^{opp\,5,\,1025}$) Chr^{798} (non$^{2,588.\,7,720}$) Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,121}$ Thdrt ad h. l. et^{4,1263} (non item$^{2,255.\,3,12.\,4,285}$) Severian^{561} (Chr$^{opp\,12}$) al *ηυδοκησεν* | *ο αφορισας* non praemisso *ο θεος* cum BFG 20. f g vg syr^{sch} etP txt Eus ps^{258} Epiph^{893} Chr^{2,588} Thdrt^{2,255} et$^{4,385.\,1263}$ Ir$^{int\,312}$ („Paulus - ait: *Quando autem complacuit ei qui me segregavit*" etc) Victorin Faust ap Aug^{8,430} Ambrst Hier^{gal} Gaud$^{serm\,4}$ al. Cf et. Or$^{4,463\,nota}$ *και τό· ο αφορισασ* etc (sed ibidem$^{462\,not}$ praecessit *ο θεοσ ο αφωρισασ*), item ^{3,607} ..... ς (sed Gb^{00}) praem *ο θεοσ*, Ln [*ο θεοσ*] cum ℵADEKLP al fere omn d e cop syrP c.* arm aeth Or$^{4,462\,not}$ et$^{int\,463}$ Dial^{850} Eus mcell^{7} Epiph^{2,73} Ps-Ath$^{s.trin\,455}$ Chr^{798} et^{7,720} Cyr$^{fid\,121}$ Euthal^{cod} Severian^{561} Thdrt ad h. l. et^{3,12} Dam Ir$^{int\,307}$ Aug^{gal} al | *αφορισας*: B (et* et^{3})D^{c}E^{corr} 37. 47* 113. 122. n^{scr} al Or$^{4,462\,not}$ Dial^{850} al *αφωρισασ*

16. *ευαγγελιζωμαι*: LP 114. 122. al$^{3\,scr}$ al *-λιζομαι* ... D*E* *-λισωμαι* | *προσανεθεμην*: 26. 31. 55. Dam(^{txt}) *προανεθ.* Ex Latt *adquievi* it

17 οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἰεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. 18 ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς Ἰεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κη- Act 9, 26
φᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· 19 ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. 20 ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.

---

vg Aug Ambrst etc; Tert$^{res\ carn\ 50}$ – *statim non retulerit ad carnem et sang.* Cf Hier^{gal} „*continuo non acquievi carni et sanguini*, sive ut in Graeco melius habet, *non contuli cum carne et sanguine.* Similiter Sedul „- sive, non contuli, vel nihil ab apostolis didici, ut alii putant".

17. *ουδε ανηλθον* c. ℵAKLP al pler cop syr$^{p\ txt}$ arm aeth Chr^{800} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 121}$ Thdrt Dam, item *neque veni* (ut etiam v. 18 vertitur; contra *απηλθ. abii*) it vg Victorin (in^{com} *Non*, inquit, *ivi ad app - sed abii in Arabiam*) Ambrst Aug Hier ... Ln *ουδε απηλθον* cum BDEFG 46. 74. a^{scr} 115. 116. al pauc syr^{sch} et$^{p\ mg}$ Bas$^{eth\ 293}$ Thphyl^{mg} et$^{mosc\ 2}$ :: ut *ανηλθον* ex v. 18. ita *απηλθον* ex ipso v. 17 adsumi poterat. At vdtr Paulus de consilio priore loco *ανηλθ.*, quod de proficiscentibus Hierosolyma dici solebat, altero *απηλθον* posuisse. Ceterum videndum est ne verbo *απηλθον* plus iusto inferatur. Inferendum autem nescio quid esset, si Paulus revera utroque loco scripsisset. | ^{FGrGgr} om male *προ* (f vg *antecessores*, d e *praecessores*, g *ad processores t ad antecessores*) | *αλλα* cum ℵABDEFGLP al plu (12 ap Scri) Bas $^{eth\ 293}$ Chr Thdrt Dam ... ς *αλλ* cum K^{sil} al mu^{vi}

18. *τρια ετη* cum ℵAP 17. 74. 122. a^{scr} b^{scr} o^{scr} al syr^{sch} cop Chr^{804} Euthal^{cod} Dam (Victorin: *Post tres*, inquit, *annos Hierosolymam veni*) .. ς Ln Ti *ετη τρια* cum BDEFGKL al longe plu (FG *ετη ῑ̄*) it vg syr^{p} Thdrt al Victorin (*Deinde post annos tres veni* etc) Aug^{gal} Ambrst al | *ανηλθον* (Latt^{pler} *veni*, Aug^{gal} Ambrst *adscendi*): 17. e$^{scr*\ vid}$ syr^{sch} cop *απηλθ.* (17. *παλιν απηλθ.*) | *κηφαν* cum ℵ*AB 17. 67** 71. syr^{sch} (ut solet) syr$^{p\ mg}$ cop aeth^{utr} ar^{e} ... ς (= Gb′ Sz) *πετρον* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler it vg arm syr$^{p\ txt}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Victorin rell | *επεμεινα*: P *υπεμεινα*

19. *ουκ* ut et. ℵA etc ... B* solus *ουχ* | *ειδον* cum ABD*et^{c}EFGK^{sil}L etc ... ℵD^{b}P *ιδον* (17. *ιδεν*) | *ουκ ειδ.* (*ιδ.*) et. Or^{3,468} Eus$^{hist\ 2,1,4}$ Epiph^{1039} etc (et. Aug Sedul *non vidi*) ... D*(non item^{b}et^{c})FG *ειδον ουδενα* (E *ουκ ειδον ουδενα* notatis *o* et *α* in *ουδενα*. Exscripsit igitur et D* et D^{c}), item it vg Ambrst al *vidi neminem*, Victorin *neminem vidi.* Ceterum sic Victorin: „Magna doctrina etiam hoc adiunxit magnoque ingenio: primo quod ita dixit: *Apostolorum neminem alium vidi;* nam Iacobum apostolum Symmachiani faciunt quasi duodecimum, et hunc sequuntur qui ad dominum nostrum Ies. Christum adiungunt iudaismi observantiam" - „Ergo hic Paulus negavit Iacobum apostolum" – „Et causa quare Iacobum [i. e. *viderit*], adiecta est: „*fratrem domini*", qui frater est habitus secundum carnem. Cum autem fratrem dixit, apostolum negavit."

Act 9, 30 15, 41 21 ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας.
22 ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας
ταῖς ἐν Χριστῷ. 23 μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς
ποτὲ νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἥν ποτε ἐπόρθει, 24 καὶ ἐδό-
ξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

II.

1 Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσό-
λυμα μετὰ Βαρνάβα, συνπαραλαβὼν καὶ Τίτον· 2 ἀνέβην δὲ
Act 15, 2 11, 30 κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω
Phil 2, 16 ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως εἰς κενὸν τρέχω

---

21. ιδου: 47. 114. om | του θεου: P 17. syr$^{p\ txt}$ κυριου (nec aliter ut solet aeth) | κλιματα: FG** κλιμματα, ALP al$^{3\ scr}$ etc κληματα | και τησ κιλικ. (et. ℵ^{a}) ... 4* 109. d^{scr*} om ... ℵ* 17. 47. 120. om τησ

22. τω προσωπω: FG 3. 108* om τω | ταισ εν: D^{gr*}E^{gr*} 108* 109. 219. 8^{pe} (d^{scr} τησ εκκλησιασ τ. ιουδ. τησ εν) τησ εν, item g *ecclesiis iudeae quae est in* | τησ ιουδαιασ ταισ: arm *quae e circumcisione*

23. ημασ: F^{gr} d^{scr} υμασ | επορθει: FG επολεμει. Similiter ac v. 13. it vg Victorin Ambrst al *expugnabat*, Aug^{gal} *vastabat*

24. εδοξαζον ante εν εμοι cum ℵABCKLP al omn^{vid} syr^{utr} etc ... DEFG it vg go arm Victorin Aug^{saep} Ambrst al post εν εμοι

II. 1. δεκατεσσαρων et. Ir$^{int\ 200}$ (*Deinde post XIV annos ascendi Hierosolymam cum Barnaba* etc) Tert$^{marc\ 5,3}$ (*Denique ad patrocinium Petri caeterorumque apostolorum ascendisse Hierosolymam post annos XIIII scribit, ut conferret cum illis* etc) Victorin („Semel enim ante, post triennium; nunc post annos quattuordecim iterum, inquit, ascendi.") etc. Cf huc Chron^{436}: Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων (Ἀσιατικοῦ καὶ Σιλάνου) ἀνῆλθεν πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα Παῦλος, ὅθεν γράφει Γαλάταις περὶ ταύτης τῆς ἀναβάσεως οὕτως· διὰ ιδ' ἐτῶν πάλιν ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα. – τῷ εἰπεῖν αὐτόν· διὰ ιδ' ἐτῶν, δοκεῖ μοι τοὺς χρόνους τῶν ἀποστόλων τοὺς ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως ἀριθμεῖν αὐτόν. ἀπὸ γὰρ τῆς ἀναλήψεως τοῦ κυρίου ἕως ταύτης τῆς ἀναβάσεως πληροῦνται τῶν ἀποστόλων ἔτη ιδ' μῆνες ι'. καὶ εἰ μὴ τοῦτο δῶμεν, εὑρεθήσεται ὁ χρόνος ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθη καὶ ἀνέβλεψεν, ὡς περιέχουσιν αἱ Πράξεις, ἔτη δ'. Quibus verbis scriptorem minime testari codicem repertum esse in quo δ' esset pro ιδ', clarum est. Cf et. Chr^{3,437} λεγει παλιν οτι μετα δεκατεσσαρα ετη ανεβην etc. νυνι δε οτε ταυτα παυλοσ εγραφεν, επτακαιδεκατον ετοσ ειχε το κηρυγμα. | παλιν ανεβην (C Chron ανηλθον) ... DEF^{gr}G d e g go aeth ανεβ. παλιν ... cop Ir$^{int\ 200}$ Tert$^{marc\ 5,3}$ Chr^{804} (sed non tractat in com) om παλιν | συνπαραλαβ. cum ℵAB*CDEFGP 17..... ς Ln συμπαραλ- cum B^{3}K^{sil}L al pler

2. ανεθεμην: FG ανεβαλομην

ἠ ἔδραμον. 3 *ἀλλ᾽ οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι,* 4 *διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν·* 5 *οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν*

---

3. *ουδε*: FG *ουτε* | o *συν εμοι*: B om o | D* *περιτνηθηναι*

4. *δε* (servat etiam Epiph[112] afferens vv. 3—5 *αλλ ουδε* usq *ειξαμ. τη υποταγη*, item Bas[regg 449]): Thdrt ad h. l. *ὁ δὲ σύνδεσμος πρὸς τὴν τοῦ λόγου συνθήκην περιττός.* Item Hier ad h. l. „Sciendum vero quod *autem* coniunctio, quae in praesenti loco ponitur, *propter subintroductos autem fratres*, superflua sit, et si legatur non habeat quod ei respondeat illamque concludat" etc | *ινα*: FG[rg] g add *μη* | *καταδουλωσουσιν* (et. Sz) cum ℵAB*CDE 26. 39. ... B[3]FG 17. Euthal[cod] Dam *καταδουλωσωσιν* (Euthal[cod] *-σοσιν*) ... ς (= Sz) *καταδουλωσωνται* cum ℵ[sil] al plu Bas[regg 449] Thdrt al; item L *-σονται*

5. *οισ ουδε* cum ℵABCD[corr](vide post)EFGKLP al omn[vid] (in D manus recens extra lineam reposuit *οισ ουδε*, ita tamen ut *ουδε* super rasuram scriberet. Corrigendam esse D* lectionem iam D[b] significat. Quid revera dederit D[b] aut[c] certo dici nequit. Cf ed. meam.) f g vg syr[utr] cop arm (aeth[libermine], sed agnoscit *ουδε*) Mcion[tert] edd[gr] ap Hier et ap Ambrst „quidam" ap Victorin Bas[regg 449] Epiph[112] Chr[808] Euthal[cod] Thdrt Dam al Aug ad h. l. et[ep 82] Amb[ep 37] Hier al. Cf et. Or[cels 7,21] i. e.[1,709] *οὐδέποτε ἐν χώρᾳ ὑποτεταγμένοσ ἀνθρώποισ*, quae corrupta videntur ex *οὐδὲ πρὸσ ὥραν ὑποτεταγμένοσ ἀνθρώποισ* (vide ap Delarue), item Ign[int pol 256] (ep[tars 2]): *ἀλλ᾽ ὑμεῖσ οὐδὲ πρὸσ ὥραν εἴξατε τῇ ὑποταγῇ αὐτῶν* ..... D* d e Ir[int 200] („et iterum ait: *Ad horam cessimus subiectioni*") Tert[marc 5,3] Victorin Ambrst Pelag[com] („reddit caussas cur circumcidit Titum" – „ut scandalum imminens vitaretur". Item ad ipsa verba: „ut periculum vitaremus, et essent in nobis qui veritatem evangelii confirmarent.") „Latinus" ap Primas (additis Pelagii verbis) al om, hinc Gb[00]. Cf autem Tert marc[5,3]: „Ergo *propter superinductitios*, inquit, *falsos fratres – nec ad horam cessimus subiectioni.* Intendamus enim et sensui ipsi et causae eius, et apparebit vitiatio scripturae. Cum praemittit *sed nec Titus qui mecum erat, cum esset Graecus, coactus est circumcidi*, dehinc subiungit *propter superinductitios falsos fratres*, et reliqua: contrarii utique facti incipit reddere rationem, ostendens propter quid fecerit, quod nec fecisset nec ostendisset, si illud propter quod fecit non accidisset. Denique dicas velim, si non subintroissent falsi illi fratres ad speculandam libertatem eorum, cessissent subiectioni? Non, opinor. Ergo cesserunt, quia fuerunt propter quos cederetur" – „Necessario igitur cessit ad tempus", etc. Item Victorin ad h. l.: „*Sed propter subinductos falsos fratres – ad horam cessimus subiectioni.* Quidam haec sic legunt: *nec ad horam cessimus subiectioni*, et est sensus integer cum superiori, ut neque Graecus Titus compulsus sit circumcidi, *nec tamen nos cessimus vel ad horam subiectioni*, id est ut in aliquibus cederemus. Quoniam tamen in plurimis codicibus et latinis

εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. 6 *ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν*

---

et graecis istra sententia est: *ad horam cessimus subiectioni*, id est fecimus quae illis facienda videbantur, sed non ut semper sequeremur, multis modis probatur legendum ita esse, *ad horam cessimus subiectioni*. Primum, quia vere cessit; nam et Timotheum circumcidit propter Iudaeos, ut ait in actibus apostolorum; ergo mentiri non debuit apostolus. Deinde *nec ad horam* quis diceret, si negare opus fuerat omnino factum. Et certe si Petro restitit, quid est hic: *nec ad horam cessimus*? Item si supra dictum: neque Titus qui mecum erat Graecus compulsus est circumcidi, non ergo in omnibus nec semper aut multum. Postremo propter inductos fratres, qui erant miscentes iudaismum christianismo." Item cf Hier ad h. l. (Vallars$^{7,400\,s}$): „Si Titus cum esset ex gentibus, nullo potuit terrore compelli ut circumcideretur Hierosolymis - quomodo quidam putant legendum esse: *quibus ad horam cessimus subiectioni*, *ut veritas evangelii permaneat apud vos*, et intelligendum quod Titus ipse, qui compelli ante non potuit ad circumcisionem, rursum circumcisus sit atque subiectus? - Itaque aut iuxta Graecos codices est legendum: *Quibus neque ad horam cessimus subiectioni*, ut consequenter possit intelligi *ut veritas evangelii permaneat apud vos*. Aut si Latini exemplaris alicui fides placet, secundum superiorem sensum accipere debemus, ut *ad horam cessio* non circumcidendi Titi, sed eundi Hierosolymam fuerit." Item Ambrst ad h. l.: „Titum, quia Graecus erat sicut Galatae, negat circumcisum. Quo dicto hos arguit qui paterentur se circumcidi, cum essent Graeci. Sed ne forte opponeretur ei quia ipse circumciderat Timotheum, nunc causas exponit cur fecerit quod faciendum negabat, dicens: *Propter subintroductos autem fratres - ad horam cessimus subiectioni, ut veritas evang. apud vos permaneat.* Graeci e contra dicunt: *Nec ad horam cessimus*, et hoc aiunt convenire causae; quia qui fieri prohibebat, non oportebat, inquiunt, dicere se fecisse, ne probaret esse faciendum." – „*Ad horam cessimus subiectioni*, hoc est, ad horam nos subiecimus servituti, humiliantes nos legi, ut circumciso Timotheo cessaret dolus et scandalum Iudaeorum." Etc. Cf et. Sedul ad h. l. qui „male" „in Latinis codd." legi dicit: *Quibus ad horam cessimus.* Notat in eundem locum Luc^{brug}: „*Triplex vitium hic vitandum est, unum ne omittatur prima vox* quibus, *alterum ne omittatur subsequens negatio* neque, *quae a multis olim libris solebat omitti, tertium ne scribatur dativus pro ablativo* subiectione". Ceterum cum vg^{cle} *quibus neque* consentiunt am fu demid harl tol al; conservata igitur ipsius est Hieronymi scriptura; male vero Sz, postquam „vg^{ms}" *οἷσ* omisso retinere *οὐδὲ* retulit, addit: „Post Caroli M. tempora lectio recepta in codd. Latinis reperitur." | *διαμεινη* cum ℵBDEKLP al pler Bas$^{regg\ 449}$ Chr^{808} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... A(C?)FG 1. 46. 47. 109. al^{5} *διαμενη*

6. *δε*: 17. om | *ποτε* (ℵ^{c}): ℵ* *ποτ* | *ο θεοσ* cum ℵAP 17. 71. 73. 93. 115. 118. 219* 8pe Chr^{809} Euthal^{cod} Damparall^{568} ... ς Ln Ti om ο cum

μοι διαφέρει· πρόσωπον ὁ θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ Ro 2, 11
οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, 7 ἀλλὰ τοὐναντίον ἰδόντες ὅτι
πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς
περιτομῆς, 8 ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτο-
μῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, 9 καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν Act 15, 12 ss
δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες
στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς
εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· 10 μόνον τῶν πτωχῶν
ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Act 11, 29 ss

---

BCDEFGKL al pler Eus$^{ecl\ 187}$ Thdrt Dam | *προσωπον* [*ο*] *θεος ανθρωπου* hoc ordine cum ℵABCD^{b}KLP al fere omn Euthal^{cod} Thdrt Dam. Similiter 37. 66. Eus^{ecl} Chr^{809} *προσω. ανθρ. θεος* ... D*et^{c}EFG d e g go Victorin Aug *θεος ανθρωπου προσωπον*. Item 46. f vg arm (cop) Hier al *θεος προσω. ανθρ.* (cop *deus non accipit personam hominis*) | *οι δοκουντες*: syr^{sch} ar^{e} om ... FG f g Ambrst add *τι ειναι*, item vg^{cle} (et. fu demid al, sed non am nec Hier) add *esse aliquid*, item d e *esse* (*quae videntur esse*; Victorin *qui aliquid existimantur esse*) | FG (vitiose ut toties) *προσανθεντο*

7. *ιδοντες*: CP 17. 37. 73. f^{scr} n^{scr} 8^{pe} al pauc *ειδοτες* | *πεπιστευμαι*: FG *πεπιστευται μοι*: quemadmodum it vg *creditum est mihi* (*mihi est*) | *καθως πετρος* (F *πετρο*) *τησ* (F om) *περιτομησ*: K om

8. *ο γαρ ενεργησασ* usque *τησ περιτομησ* (et. ℵ^{a}): ℵ*FG f g om | *πετρω*: L *πετρον* | *ενηργησεν*: D* *ενεργησεν* | *και εμοι* cum ℵBD^{c}EKL al plu Chr^{810} et^{9,312} Thphyl Oec ... Ln Ti *καμοι* cum ACD*FGP al fere^{15} Chr ^{3,440} et^{10,306} Euthal^{cod} Dam cat^{txt}

9. KP al aliq *γνωντες* | *την χαριν*: 76. syr^{p} c.* Thdrt Thphyl Ambrst add *του θεου*, item Chr^{811} floriac add *του κυριου* | *τ. δοθεισαν μοι*: 47. k^{scr} add *εισ τα εθνη* | *ιακωβοσ και κηφασ* cum ℵBCKLP al omn^{vid} vg (et. demid harl tol al, item am omisso *et*; contra fu *Petr. et Iac. et Ioh.*, al^{lachm} *Petr. et Iac. et Cephas*) syr^{utr} cop arm aeth Or^{2,767} Ath$^{gall\ 5,212}$ Chr$^{811\ semel}$ (et^{sem} *κηφ. κ. ιακ.*) Euthal^{cod} Thdrt$^{3,399.\ 543}$ Dam Pelag ... Gb′ *πετροσ και ιακωβοσ* cum DEFG d e f g fu go Thdrt $^{1,1216.\ 2,87}$ et $^{3,153.\ 331}$ (Nyss^{1,226} *ου γαρ μονον πετροσ και ιωαννησ. και ιακω. στυλοι τησ εκκλησ. εισιν*) Or$^{int\ 2,163}$ (omisso *et*) Tert$^{marc\ 4,3.\ 5,3}$ Hier Ambrst al (Victorin *Petr. et Ioh. et Iac.*) ... A *ιακωβοσ* tantum omisso *και κηφασ* | *εμοι*: FG *μοι* | *ινα ημεισ* sine *μεν* cum ℵ*BFGHKLP al plu it vg go arm Or^{3,724} et ^{4,431} et$^{cat\ cor\ 57}$ Chr$^{811\ sem}$ et^{812} et^{9,312} et^{3,298} Euthal^{cod} al ... Gb Sz add *μεν*, Ln [*μεν*] cum ℵ^{a}ACDE al plus^{30} cop syr^{p} Bas$^{bapt\ 672}$ Chr$^{811\ sem}$ Thdrt^{2,87} et^{3,331} (item $^{3,153.\ 399.\ 543}$ *ινα αυτοι μεν εισ τ. περιτ., ημεισ δε* etc) Dam al

10. *των πτωχων ινα* cum ℵABCHKLP al omn^{vi} Or^{3,724} al mu ... DEFG *ινα των πτωχ.*, item it vg etc | *μνημονευωμεν*: DEP d^{scr*} Dam^{paris} *–νευομεν*

Act 15, 35 11 Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον
αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. 12 πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν
Act 11, 3 τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον,
ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς·
13 καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ
Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. 14 ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι
οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ
Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ

---

11. *κηφας* (Sz Gb′′) c. ℵABCHP 10. 17. 31. 46. 67** 80. 115. 137. vg (et. am al; fu* *Petrus Cephas*; fu^{vict} demid al *Petrus*) syr^{sch} et syr^{p} mg cop arm aeth Eus$^{hist\,1,12,2}$ (ex Clem) Euthal^{cod} et^{elench} capp (ap Zacagn^{626}) Dam Ambrst Pelag ... ϛ (= Sz Gb′′) *πετρος* cum DEFGKL al pler fu^{vi} demid al^{lachm} go syr^{p} txt Chr^{813} Thphyl Oec (Tert$^{praescr\,23}$ *quod allegant Petrum a Paulo reprehensum*, et$^{marc\,1,20}$ *et ipsum Petrum caeterosque, columnas apostolatus, a Paulo reprehensos*) Victorin al | FG *ανθεστην*

12. *προ του γαρ* (37. *γαρ του*) *ελθ. τινας*: d e *prius enim quam venisset quidam*, g** *priusquam enim veniret* (* *-rent*) *quidam* | *οτε δε ηλθον* cum ACD^{b}et^{c}EHKLP al fere omn f vg syr^{utr} cop arm go Chr^{813} Euthal^{cod} Dam al Victorin Ambrst al ... Ln *οτε δε ηλθεν* cum ℵBD*FG 45. 73. d e g. Accedit Or^{1,386} *οτι πετρος ετι φοβουμενος τους ιουδαιους, παυσαμενος του μετα των εθνων συνεσθιειν, ελθοντος ιακωβου προς αυτον αφωριζεν εαυτον* etc | *αφωριζεν*: L d^{scr} h^{scr} *αφοριζ.* | *εαυτον*: 17. d^{scr} o^{scr}* *αυτον* | *τους εκ περιτομης*: FG add *οντας*. Latini *eos qui ex circumcisione erant*

13. *συνυπεκριθησαν*: d e g Victorin *consenserunt cum illo* (g *ei*), f vg Hier *simulationi eius consenserunt*, Ambrst *simulaverunt cum illo* | *και οι* et. d e g syr^{utr} arm aeth Victorin Ambrst Hier. Item Or^{1,387} *και το αυτο πεποιηκασιν αυτω και οι λοιποι ιουδαιοι και βαρναβας* ... B f vg cop go om *και* | *ιουδαιοι* (et. ℵ^{c}): ℵ* add *παντες* | P *ωστε και βαρναβα* (sic) *συναπαχθηναι* | *συναπηχθη*: ℵ^{c} inceperat *υ* super *α* ... 76. *συνυπηχθη*, a^{scr} *συνυπαχθηναι* | *αυτων τη υποκρισει* cum ℵA BCKL al pler Chr (et.^{3,433}) Dam al ... DEFGHP 17. 37. 73. 76. 93. b^{scr} o^{scr} Euthal^{cod} *τη υποκρ. αυτων*, item Victorin Ambrst *consentiret simulationi eorum*, g *simul ductus sit ypocrisi ·/. simulatione eorum;* d e f vg Hier *duceretur ab his* (f vg Hier *ab eis*) *in illa simulatione* (f vg^{cle} demid tol *in illam simulationem*)

14. *ειδον* cum NBCD*et^{c}EHK^{sil} al pler ... AD^{b}FGLP 37. Did$^{tri\,168}$ *ιδον* | *οτι ουκ*: D* o. *ουχ* | *ορθοποδουσιν* ut ABCDEFGP etc ... ℵHL etc *-δουσι* | *τω κηφα* (Gb′) cum ℵABC 10. 17. 67** 137. vg (et. am harl** al^{lachm}, fu* *Petro Cephae*, fu^{vic} demid tol harl* *Petro*) cop arm aeth ar^{c} (syr^{sch} ubique) Clem ap Eus$^{hist\,1,12}$ (spectat enim etiam huc testimonium istud, vide post) Did$^{tri\,168.\,387}$ Euthal^{cod} Thdrt Dial^{tri} (ap Thdrt^{5,947}) Philcarp (Gall^{9,729}) Pelag. Ceterum Eus$^{hist\,1,12,2}$ testatur

οὐχ Ἰουδαϊκῶς ξῆσ, πῶσ τὰ ἔθνη ἀναγκάζεισ ἰουδαΐζειν; 15 ἡμεῖσ φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, 16 εἰδότεσ δὲ ὅτι 3, 11 Ro 3, 20 οὐ δικαιοῦται ἄνθρωποσ ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεωσ Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἡμεῖσ εἰσ Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεωσ Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι Ps 142 (143), 2 ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ. 17 εἰ δὲ ζητοῦντεσ δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα Χριστὸσ ἁμαρτίασ διάκονοσ; μὴ γένοιτο. 18 εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα

---

ex Clementis sententia *κηφᾶν ἕνα γεγονέναι τῶν ἑβδομήκοντα μαθητῶν, ὁμώνυμον πέτρῳ τυγχάνοντα τῷ ἀποστόλῳ* ..... ς (= Sz) *τω πετρω* cum DEFGKLP al pler d e f g fu^{vic} demid tol harl* syrP go Chr^{815} Dam Thphyl Oec Victorin Hier al | D*FG *ενπροσθεν | υπαρχων*: D* 3. 33. 35. 76. *ων | ουχ ιουδαΐκ.* cum ℵ*ACP 17. 37. Item ℵCB D* al pauc Chr^{3,433} Euthal^{cod} Dam *ουχι ιουδ.* ... ς *ουκ ιουδ.* cum D^{b}et^{c}EFGK^{sil}L al pler Chr^{816} Thdrt al | *ζησ* post *και ο. ιουδ.* (et. Gb″) cum ℵABCFGP 17. 37. 73. 116. f g am fu demid tol arm Or^{4,412} Phil^{carp} Euthal^{cod} Hier Aug al ... ς Ti ante *και ο. ιουδ.* cum DG^{r}E^{gr}KL al pler vg^{cle} syr^{utr} go aeth (cop ante *εθνικωσ*) Chr^{816} et^{3,433} Thdrt Dam al ... d e Victorin Ambrst Sedul Agapet om *και* (om et. 74. a^{scr}) *ο. ιουδαϊκ.* | *πωσ* cum ℵABCDEFGP 17. 37. 39. 57. 71. 73. 80. 116. 179. 8^{pe} d e f g vg syr^{sch} cop arm aeth go Or^{4,412} Phil$^{carp\,729}$ Euthal^{cod} Dam ad h. l. et^{1,317} Victorin etc ... ς (= Gb Sz) Ti *τι* cum KL al pler syrP Chr^{816} Thdrt ad h. l. et^{2,1047} Thphyl Oec | *αναγκαζεισ*: LP al *-ζησ*

15. *ημεισ*: 73. 118. syrP add *δε*, item arm *γαρ*

16. ς Ln *ἁμαρτωλοί· 16 εἰδότεσ* etc | *δε* cum ℵBCD*E*FGL al plus^{10} it vg go Cyr$^{fid\,32.\,121.\,125}$ Thdrt^{2,1047} Hier Aug Ambrst al ... ς (= Gb Sz) om cum AD^{c}KP al pler syr^{utr} cop arm aeth Chr^{817} Dam al Victorin | *χριστου ιησου* (et. Ln$^{ed\,min}$) cum AB 17. vg^{cdd} ap Ln Victorin Aug ad h. l. ... ς Ln$^{ed\,mai}$ *ιησου χριστου* cum ℵCDEFGKLP al fere omn it vg (et. am fu demid etc, sed vide ante) rell Chr Euthal^{cod} Cyr^{fid} Thdrt Dam al Hier Ambrst Aug$^{ep\,196}$ et^{alib} al | *εισ χριστον ιησουν*: B 17. 74. a^{scr} syr^{utr} cop aeth Thdrt^{2,1047} Aug$^{ep\,196}$ et$^{gra\,et\,arbi}$ (^{10,729}) al *εισ ιησ. χρι.* ... d^{scr} l^{scr} om *ιησουν* | *εκ πιστ. χριστου* cum ℵABCDELP al fere omn it vg rell Chr Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,121}$ etc ... syrP add *ιησου* c.*, item K 8^{lect} aeth Dam$^{parall\,633}$ add *ιησ.* ante *χρι.* ... FG^{r}G g Thdrt^{2,1047} Victorin Tich$^{reg\,3}$ (libere) nil nisi *εκ πιστεωσ* | *οτι* (Gb″) cum ℵABD*FG 17. 67** 177. 178. 179. 8^{pe} Euthal^{cod} Dam parall^{633} ... ς Ti *διοτι* cum CD^{c}EKLP al pler Thdrt Dam ad h. l. al | *εξ εργ. νομου* ante *ου δικαιωθ.* cum ℵABCDEFGP 17. 37. 73. 116. 118. (a^{scr} *ουκ εξ εργ. νο. δικαι.*) 8^{pe} it vg syr^{utr} cop arm aeth Euthal^{cod} Thdrt^{2,1046} Dam ad h. l. et^{parall} Hier Ambrst al (item Victorin omisso *νομου*) ... ς (= Gb Sz) post *ου δικαι.* pon cum KL al pler go Thdrt ad h. l. Thphyl Oec

ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω. 19 *ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω.* 20 *Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ*
1, 4 Eph 5, 2 *ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.* 21 *οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.*

III.

1 *Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυρωμένος;* 2 *τοῦτο*

---

18. *συνιστανω* cum ℵABCD*FGP 17. 31. 67** 71. 80. 118. 153. Euthal^{cod} Cyr$^{nest\,86}$ ... ς (= Gb Sz) *συνιστημι* cum D^{c}EKL al pler Chr^{819} Thdrt Dam al

20. *συνεσταυρωμαι*: L *-ρομαι* | *χριστος*: FG 109. *ο χρι.* Cf et. Ign$^{intpol\,346}$ (rom 8): *χριστω συνεσταυρωμαι· ζω δε ουκετι εγω, επειδηπερ ζη εν εμοι ο χριστ.* | *εν πιστει ζω* et. Clem^{560} Dial^{864} etc ... A om *ζω* | *του υιου του θεου* cum ℵACD^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} f vg syr^{utr} cop arm aeth go Clem Dial Chr^{821} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,277.\,403}$ et$^{ador\,408}$ et$^{fid\,68}$ Thdrt Dam al Aug Hier Ambrst al ... Ln *του θεου και χριστου* cum BD*FG d e g (Victorin *in fide vivo filii dei et Christi;* in explicatione *hoc est in fide vivere et dei et Christi*)

III. 1. *εβασκανεν*: 1. 2. 3. 4. 33. 35. 44. 74. 76. 106. 115. 219. a^{scr} al fere^{25} cat^{txt} et^{com} Cyr$^{glaph\,429}$ Thdrt^{cod} ad h. l. et^{1,658} cdd^{2} et^{2,40} *εβασκηνε (-νεν)*. Dedimus autem sine additam cum ℵABD*FG 17* 67** d e f g fu al^{lachm} syr^{sch} cop (et. sah teste Gb, unde?) arm^{zoh} et^{cdd} ar^{e} „exemplarib Adamantii" ap Hier Caes^{97} Chr$^{823.\,824}$ Euthal cod Cyr$^{glaph\,429}$ Thdrt^{1,658} Tert$^{praescr\,27}$ Victorin Aug Ambrst al. Praeterea cf Hier ad h. l. „Legitur in quibusdam codicibus: *Quis vos fascinavit non credere veritati?* Sed hoc quia in exemplaribus Adamantii non habetur, omisimus"; item in 5, 7: „Id quod nunc Latinus posuit interpres *veritati non obedire*, et in Graeco scriptum est *τη αληθεια μη πειθεσθαι*, in superiori loco ita interpretatus est: *non credere veritati.* Quod quidem nos in vetustis codicibus non haberi, in suo loco annotavimus, licet et Graeca exemplaria hoc errore confusa sint." ..... ς (= Gb Sz) add *τη αληθεια μη πειθεσθαι* (:: cf 5, 7) cum CD^{c}EKLP al pler vg (et. am demid tol floriac al) go syr^{p} arm^{usc} aeth^{utr} Or$^{int\,2,373}$ Ps-Ath^{391} (*μη πειθ. τη αληθ.*) Thdrt ad h. l. Dam al „quibusdam codicibus" ap Hier (vide ante) Pelag al | *κατ*: B*E* *κατα* | *προεγραφη* (47. *εγραφη*) sine additam cum ℵABC 17* 23* 31. 38. 43. 52. 67** 72. 73. 93. f am fu** tol syr^{sch} cop sah (teste Gb) arm aeth (Eus^{lat} ap Gall^{4,489} *quia ante oculos eorum descriptus*

μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ᾽ ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε Ro 10, 17
ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; 3 *οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι*
νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; 4 *τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴγε καὶ εἰκῇ.*
5 *ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν,*
ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; 6 *καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευ-* Gn 15, 6
σεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 7 *γινώσκετε ἄρα* Ro 4, 3
ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοί εἰσιν Ἀβραάμ. 8 *προϊδοῦσα δὲ ἡ* Ia 2, 23
γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο
τῷ Ἀβραὰμ ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. 9 *ὥστε* Gn 12, 3
οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. 10 *ὅσοι γὰρ* Act 3, 25
ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι ἐπι- Dt 27, 26

---

est Ies. Chr. crucifixus) Euthalcod Cyresa737 etglaph429 Thdrt1,658 Archel608 Aug ... ς (sed Gb00) Ti add *εν υμιν* cum DEFGKLP al pler d e g vgcle fu* demid harl go syrp Ps-Ath391 (*προεγρ. εν υμιν, και τουτο εσταυρ.*) Chr Thdrt ad h. l. et2,40 Dam al Victorin Ambrst al (sed demid al Victorin Ambrst Pelag al *et in vobis crucifix.*)

2. *θελω μαθειν*: D*etcEFGrG d e g *μαθ. θελ.* | *το πνευμα*: F* om *το*

3. *εναρξαμενοι* usq *επιτελεισθε* (Clem -*λειτε*) et. Clem560 Orint1,61 etc ... K om

4. *επαθετε*: 37. *επαθατε*

5. *υμιν* bis: 17. Dialtri ap Thdrt5,988 bis *ημιν* (pri et. 114.) | *εξ εργων νομου*: A add (:: ex v. 2.) *το πνευμα ελαβετε*

6. *καθως*: FG f g vg (et. fu tol, non item am demid harl) armcdd (non itemed ven) Ambrst Pelag add *γεγραπται* | *αβρα. επιστευσεν*: FG f g fu allachm syrsch arm Ambrst al *επιστ. αβρ.* | Versus 6. 7. 8. om („erasit de suo apostolo") Mcion teste Hier, nec contra testantur Tert et Epiph.

7. *αρα*: P 73. *γαρ* | *οι εκ*: C*vid om *οι* | *υιοι εισιν* cum ℵ*B Chr827 Euthalcod Thdrt Irint257 Victorin Ambluc3,1330 ... ς Ti *εισιν υιοι* cum ℵcACDEFGKP al pler (et L 106. 219. *εισ. οι υιοι*) it vg syrutr cop Dam al Irint332 Tertmonog6 Cyp277 Ambrst al

8. *προϊδ. δε* (69. 80. om *δε*) et. Irint257. 332 etc ... P Chr827 *πρ. γαρ.* Libere syrsch: *nam praecognoscens deus quia ex fide iustificaret gentes* | *δικαιοι τα εθνη* et. Irint257. 332 Cyp277 Victorin etc ... ℵ 37. 73. 80. Cyr glaph94 *τα εθν. δικαιοι* | *προευηγγελισατο*: D* 67** *προευηγγελισται.* Vertunt d e *pronuntiavit*, f vg Irint Cyp Ambrst etc *praenuntiavit*, g *praet pronuntiavit*; Victorin *praedixit* | *ενευλογηθησονται* (et. ς Gb Sz) cum NABCDEKLP al plu Euthalcod Cyrador54 Thdrt Dam ... ςe *ευλογηθησοντ.* cum FG al vix mu Chr827 Thphyl. Sed 76. 115. Chr Thphyl *εν σοι ευλογηθ.*, item arm ... d e om *εν σοι*

10. *οτι* cum NABCDEFGP 17. 73. 80. 118. 177. 178. d e f g syrutr arm Euthalcod Cyrglaph94 Dam ... ς (= Gb Sz) om cum KL al pler vg Or4,580 not Thdrt al (libere Chr828 *επικαταρατος γαρ* omisso *γεγρ.*

Hab 2, 4 He 10, 38 Ro 1, 17 κατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. 11 ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· Lv 18, 5 Ro 10, 5 12 ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλὰ ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. 13 Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι γέγραπται· ἐπικατάρατος Dt 21, 23 4, 5 πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, 14 ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ

γαρ) | D* *ενμενει* | *πασιν* (sine *εν*) cum ℵ*B 17. 31. 37. 67** 73. 116. 118. cat^{txt} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,55}$ Dam ... ς Ln Ti *εν πασιν* cum ℵ^{c}AC DEFGKLP al pler (it vg *non permanet in, non permanserit in*) Or^{4,580} Chr^{828} Cyr$^{glaph\,94}$ Thdrt al (:: nec aliter LXX, unde etiam Eus$^{dem\,5}$ *ο μωσης επισκηπτει λεγων· επικαταρατος* etc) | *γεγραμμενος*: 109. 178. *προγεγραμμ.*, B *ενγεγραμμ.* (B^{3} *εγγεγρ.*), nec aliter affert (vide ante) Eus^{dem}

11. *παρα τω θεω*: D*FG 71. 80. 219* om *τω* ... Cyr^{glaph} *παρα θεου* | *δηλον*: D*E d e syr^{sch} ar^{e} add *γεγραπται γαρ* ... FG f g *γεγραπται γαρ* omisso *δηλον*

12. *αλλα* cum ℵD*E* ... ς Ln Ti *αλλ* cum ABCD^{c}E**FGKLP etc | *ο ποιησ. αυτα* sine additam cum ℵABCD*FGP 2. 17. 67** 80. 93. cat^{txt} it vg (et. am fu demid tol etc) syr^{sch} et$^{p\,txt}$ cop arm aeth Mcion$^{epiph\,319}$ et 350 Chr^{828} Cyr$^{glaph\,94}$ Dam Ambrst Aug Hier al ... ς (= Gb Sz) add *ανθρωπος* (:: ut LXX) cum D^{c}EKL al pler vg^{six} syr$^{p\,mg}$ Euthal^{cod} Thdrt al | *εν αυτοις*: FG^{rg} g *εν αυτω*. Ceterum sic Mcion^{epiph} (utroq loco): *μαθετε οτι ο δικαιος εκ πιστ. ζησεται. οσοι γαρ υπο νομον υπο καταραν εισιν· ο δε ποιησας αυτα ζησεται εν αυτοις.* Ac pergitur in *ελεγχω* 350: *το „μαθετε οτι ο δικ. –ζησεται“* etc

13. *υπερ ημων*: FG^{r} *υπ. υμων* | *οτι γεγραπται* (Gb″) cum ABCD*E*FG 17. 39. it vg aeth Ir$^{int\,210}$ Eus$^{p\,545}$ Euthal^{cod} Dam Hil^{100} Aug Hier Ambrst al ... ς *γεγραπται γαρ* cum ℵD^{c}E**KLP al pler syr^{utr} cop arm Ir$^{210\,gr}$ (ex Thdrt) Did$^{tri\,125}$ Chr^{829} Cyr$^{fid\,99}$ Thdrt al. Praeterea cf huc Hier ad h. l. „Scire non possum quare apostolus in eo quod scriptum est: *Maledictus a deo omnis qui pendet in ligno*, vel subtraxerit aliquid vel addiderit. Si enim semel auctoritatem LXX interpretum sequebatur, debuit, sicut ab illis editum est, et *dei* nomen adiungere. Sin vero, ut Hebraeus ex Hebraeis, id quod in sua lingua legerat putabat esse verissimum, nec *omnis* nec *in ligno*, quae in Hebraeo non habentur, assumere. Ex quo mihi videtur, aut veteres Hebraeorum libros aliter habuisse quam nunc habent: aut apostolum, ut iam dixi, sensum scripturarum posuisse, non verba: aut, quod magis est aestimandum, post passionem Christi et in Hebraeis et in nostris codicibus ab aliquo *dei* nomen appositum, ut infamiam nobis inureret, qui in Christum maledictum a deo credimus.“

14. *η ευλογια*: FG om *η* | *εν χριστω ιησου* cum ACDEFGKLP al omn^{vid} it vg cop syr^{p} arm Did$^{tri\,125}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam etc (Chr^{830} om, item

Ἀβραὰμ γέγηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. 16 τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν Χριστός. 17 τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. 18 εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός. 19 τί οὖν ὁ νόμος;

Ro 3, 5 etc
8 Gn 13, 15
17, 8 22, 18 etc
Ex 12, 41
Ro 4, 14

---

cat^{txt}, quod a Chr pendere videtur) ... ℵB syr^{sch} aeth *εν ιησου χριστ.* | *επαγγελιαν* (et. Aug Hier etc): D*FG^{gr}G k^{scr} d e g Ambrst Vigil varim^{747} *ευλογιαν*. Cf et. Tert$^{marc\ 5,3}$ *accepimus igitur benedictionem spiritalem. Per fidem, inquit, ex qua scilicet vivet iustus.*

15. *αδελφοι*: A 73. 118. arm Dam post *κατ. ανθρ. λεγω* ... 39. aeth^{utr} om | *κεκυρωμενην*: C 17. Chr^{831} cod et$^{savil\ mg}$ *προκεκυρ.* (:: ex v. 17) | *επιδιατασσεται*: D* *επιτασσεται*

16. *δε* et. Eus$^{eclo\ 18}$ Cyr$^{glaph\ 94}$ etc ... D*FG it vg Ir$^{int\ 332}$ („sic dicens: *Abraham dictae sunt promissiones et*" etc) Ambrst al mu om | *ερρεθησαν* (Gb″) cum ℵAB*CD*FGP 17. 73. 106. 109. 114. 121. al plus^{10} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 94.\ 95}$ Thdrt ad h. l. et$^{2,48.\ 1355}$ et$^{4,431.\ 1174}$ Dam ... ς *ερρηθησαν* cum B^{3}D^{c}EKL al plu Chr^{831} Thdrt$^{1,1111.\ 1228.\ 1323}$ et^{4,15} al ... 76. 115. Eus$^{eclo\ 18}$ Thphyl *εδοθησαν* | *ου λεγει*: 17. *ου λεγω* | *και* (47. 213. arm om) *τοις σπερμασιν* et. Ir$^{int\ 332}$ Or$^{int\ 2,77.\ 85.\ 97}$ et$^{4,532.\ 618}$ etc: D* d e cop aeth add *σου* | *αλλ*: B *αλλα* | *εφ* et. Eus$^{eclo\ 18}$ etc ... FG *επι* | *οσ* et. Eus$^{eclo\ 18}$ etc, d e f vg Or$^{int\ 2,77.\ 85.\ 97}$ Ambp$^{arad\ 152}$ (non item$^{luc\ 13,1455}$ et^{alib}) Hier Primas al *qui* ... D^{gr*}E^{gr}F^{gr**} Chr^{831} o, item *quod* Ir$^{int\ 332}$ Tert$^{carn\ chr\ 22}$ et$^{marc\ 5,4}$ Ambrst Aug$^{ep\ 196}$ ac^{saep} al ... F^{gr*}G g *ου* (g *quo*)

17. *προκεκυρωμενην* (d e f g vg etc *confirmatum*, pariter ac v. 15): Chron^{94} *προκεκηρυγμενην* ... FG 52. 67** 115. al pauc Cyr$^{glaph\ 94}$ *κεκυρωμενην* | *υπο του* (76. 80. 115. om) *θεου* sine additam cum ℵAB CP 17. 23* 67** 80. f vg cop aeth Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 55}$ et$^{glaph\ 94}$ Dam Hier Aug$^{doctr\ 4}$ al ... ς (Gb^{00}) add *εισ χριστον* cum DEFGKL al pler d e g syr^{utr} arm Chr^{831} Thdrt Chron^{94} Thphyl al Ambrst (sed d e g syr^{utr} Ambrst *in Christo*). Cf Primas qui in textu non habet, sed in explicatione scribit: *testamentum illud – quod Abrahae deus confirmavit in Christo.* | *ετη* post *τετρακ. κ. τριακ.* cum ℵABCDEFGP 17. 37. a^{scr} al^{7} it vg syr^{utr} cop Chr^{831} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 94}$ Dam Hier Ambrst al ... ς (= Gb Sz) ante *τετρακ.* (43. 49. 67. 69. 70. 76. 14^{lect} Thphyl *τριακοσ.*) *και τρι.* cum KL al pler Cyr$^{ador\ 55}$ Thdrt Chron^{94} al

18. *ο θεοσ*: F suppletum habet o supra lineam

Ro 5, 20 He 2, 2 Act 7, 53 τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. 20 ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, 1 Ti 2, 5 ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. 21 ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἦν ἂν ἡ δικαιοσύνη· 22 ἀλλὰ

---

19. *παραβασεων* et. Clem^{421} Or$^{4,580\,\text{not}}$ Eus$^{\text{mcell}\,7}$ Cyr$^{\text{ador}\,54}$ et$^{\text{glaph}\,94}$ etc (et. Synod^{antio} ap Rou^{8,295}); f vg^{cdd} ap Ln *propter transgressionem* (cf et. Luc^{brug} „*Non mutes plurale in singulare* transgressionem"). Similiter Aug ad h. l. et$^{\text{epist}\,177}$ et^{alib} *transgressionis gratia*, item$^{\text{ep}\,157}$ et$^{3\,\text{cont}\,2\,\text{ep pelag}}$ *praevaricationis gratia* ... ^{fgr}G d e g (sub *aut*) m^{1} Ir$^{\text{int}\,182.\,318}$ Ambrst *πραξεων*, *factorum*. Sed ex his ^{fg}rG g Ir^{int} Ambrst om *χαριν*, ita ut singula aliter distinguenda sint, quemadmodum Ir $^{\text{int}\,180}$ sic legitur: *Quid ergo lex factorum? Disposita per angelos in manu mediatoris posita est usquedum veniat* etc. Et idem^{318} habet: *Legem factorum positam donec veniret semen.* Item Ambrst: *Quid ergo lex factorum? Posita est donec veniret semen* etc. Praeterea cf Aug ad h. l. „*Quid ergo?* Hucusque enim interrogatio est; deinde infertur responsio: *Lex transgressionis gratia proposita est*" etc. Sed in Retractat^{1,24} sic: „Cum exponerem: *Quid ergo?* – ita distinguendum putavi ut interrogatio esset: *Quid ergo?* ac deinde – quod quidem non abhorret a vero; sed melior mihi videtur ista distinctio, ut interrogatio sit: *Quid ergo lex?* et inferatur responsio: *Transgressionis gratia proposita est.*" | *προσετεθη* (Gb′) cum ^{NABD}b et^{c}^{EKL}(*–θην*)P al pler Syn^{antio} Euthal^{cod} Cyr$^{\text{ador}\,54}$ et$^{\text{glaph}\,94}$ Thdrt ad h. l. et^{1,717} Dam Thphyl Oec. Item syr^{utr} *addita est*, Aug *proposita est* ... Gb Sz *ετεθη* cum $^{\text{D*FG}}$ 71. 80. 109. 177. 179. Clem^{421} Or$^{4,580\,\text{not}}$ Eus$^{\text{mcell}\,7}$, item *posita est* d e f g vg Ir$^{\text{int}\,182}$ (et^{318} vide ante) Hier Ambrst al | *αχρις*: nullus ut^{vid} *αχρι* | *ου* et. Or Syn^{antio} etc ... B 17. 71. Clem Eus^{mcell} *αν* | *ᾧ*: L al^{20} (6 ap Scri) Cyr^{ador} et^{glaph} Thdrt^{1,1323} Dam *ὅ*. Item^{vid} cop (*semen promissum ei*) ... Chr$^{831\,\text{ed}}$ ante^{montf} *ωσ* | *διαταγεισ δι* (L n^{scr} *δε*, 114. k^{scr} om): Cyr$^{\text{ador}\,54}$ *διαταγῇ* | *αγγελων* (et. c^{2}): c* 3. 108* d^{scr} Thdrt$^{2,848\,\text{cod}}$ (teste Wtst) *αγγελου* | *μεσιτου*: B* D* *μεσειτου*, item v. sq *μεσειτησ*

20. *ο δε*: 17. *ο γαρ* | *ουκ*: D* *ουχ*

21. *του* (FG om) *θεου* c. SACDEFGKLP rell (31. *του χυ*) f g vg syr^{utr} rell Chr^{832} Euthal^{cod} Cyr$^{\text{ador}\,54}$ et$^{\text{glaph}\,95}$ Thdrt Dam al Hier Aug ad h. l. et^{saep} Ambrst^{edd} ven et^{rom} ... B d e Victorin Ambrst ap Mill (alios) om, hinc Ln [*του θεου*] | *ζωοποιησαι* (et. c^{2}): c* *ζωοποιειν* ... Cyr glaph^{95} *ζωογονησαι* | *οντως* (d e f vg *vere*): ^{fgr}G *αληθια*, g *veritate* | *εκ νομου ην αν* cum ℵ 3. 17. 57. 71. 80. 116. Item *εκ νομου ην* sine *αν* D* 2. 4* 73. 93. 213. Dam ... Ln Ti *εκ νομου* (B Cyr^{ador} *εν νομω*) *αν ην* cum ABC Cyr$^{\text{ador}\,54}$. Item *εκ νομ. αν* sine *ην* 74. a^{scr} (Cyr$^{\text{glaph}\,95}$ *εκ νο. αν η δικαι. ην*) ... ς *αν εκ νομ. ην* cum D^{b}et^{c}^{EKLP} al pler Chr Thdrt al ... ^{fgr}G^{gr} nihil nisi *εκ νομου* (f g *ex lege esset*) | *η δικαιοσυνη*: F 108* om *η*

συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ Ro 11, 32
πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. 23 *πρὸ τοῦ δὲ*
ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συνκλειόμενοι εἰς τὴν 1 Pe 1, 5
μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. 24 *ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς*
ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· 25 *ἐλ-*
θούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. 26 *πάντες*
γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· 27 *ὅσοι* Ro 6, 3 13, 14
γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. 28 *οὐκ ἔνι* 1 Co 12, 13 Col 3, 11
Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν
καὶ θῆλυ· ἅπαντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 29 *εἰ δὲ*

---

22. *τα* (FGK Dam om) *παντα* (Dam *απαντα*): 115. Thphyl^{cod} *τουσ παντασ* | *υπο αμαρτιαν* cum ℵBCD^{b}et^{c}EKLP al pler Chr^{832} Cyr$^{ador\,54}$ et$^{glaph\,95}$ Thdrt al ... Ln *υφ αμαρτ.* cum AD*FG 37. 73. 116. Euthal ^{cod} Dam | *ιησου* (17. om) *χριστου*: L *εν χριστω ιησου* ... aeth om

23. *συνκ-* cum ℵAB*D*FG ... ς Ln *συγκ-* cum B^{3}CD^{c}EK^{sil}LP al certe pler | *-κλειομενοι* (Gb′) cum ℵABD*FGP 17. 31. 47. Clem^{116} Euthal^{cod} Cyr ador et$^{glaph\,95}$ et$^{fid\,68}$ Dam ... ς (= Sz) Ti *-κεκλεισμενοι* cum CD^{c}EKL al pler Clem^{421} Chr^{833} Thdrt al

24. A syr$^{p\,mg}$ *παιδαγογοσ*. Cf Amb$^{ep\,72}$ „paedagogus ergo, sicut etiam interpretatio Latina habet, doctor est pueri.“ | *γεγονεν* et. Clem^{116} Or$^{4,580\,not}$ Cyr$^{hr\,67}$ Cyr^{ador} et^{glaph} et^{fid} etc ... B Clem^{421} *εγενετο* | *εισ χριστον* et. Clem$^{116.}$ ^{155} 421. 447. 476 Or$^{4,580\,not}$ et$^{int\,4,520}$ Cyr$^{hr\,67}$ Chr^{833} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,54}$ et$^{glaph\,95}$ et$^{fid\,68}$ Thdrt Dam Hil^{235} Victorin (*in Christo*) etc ... D*E*FG 8^{lect} d e f g fu al^{lachm} cop arm Ambrst add *ιησουν* (d e *in Christum Iesum*, f g vg^{edd} Ambrst *in Christo Iesu*)

26. *υιοι*: ℵ* *υιοι οι*, sed *οι* notatum ipsa prima ut^{vid} manu | *δια τησ πιστεωσ εν χρι. ιησου* (a^{scr} *ιησου χριστου* pro *εν* etc): P nihil nisi *δια πιστεωσ*, Cyr$^{glaph\,95}$ (non item$^{ador\,55}$) *δια πιστ. τησ εν χ̄ω̄ ῑῡ*, Clem^{116} *δια πιστεωσ θεου εν χριστω ιησου*, sed praecedit *παντεσ γαρ υιοι εστε* (sine *θεου*)

28. *ουδε* bis: 33. Clem^{116} bis *ουτε* ... D$^{gr\,*}$ *η* sec loco | *ουκ ενι αρσεν*: FG$^{gr\,*}$ om *ενι* | *αρσεν* (et. Clem^{116}): ℵ *αρρεν*, item (*ουκ αρρεν, ου θελυ*) Clem^{87} ... FG *αρσησ* | *απαντεσ* (et. Ln$^{ed\,min}$) cum ℵAB^{3} ... ς Ln$^{ed\,mai}$ Ti *παντεσ* cum B*CDEFGKLP al omn^{vi} Clem^{116} Or^{3,439} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *εισ εστε εν χριστω ιησου* (syr^{sch} *in Iesu Christo*) cum ℵ^{c}BCDEKLP al omn^{vid} syr^{p} Clem^{116} Ath^{709} Chr^{834} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. (addita explicatione *τὸ εἷσ ἀντὶ τοῦ ἓν σῶμα*) Dam al ... FG 17. d e f g vg (sed fu* om *unum*) Or^{3,439} et$^{int\,3,77}$ Ath^{699} Bas$^{eth\,253}$ Dial trin ap Thdrt^{5,918} (*αλλ οι παντεσ εν χ̄ω̄ εν εσμεν*) Phil^{carp} ap Gall^{9,727} (*οι γαρ πολλοι εν εσμεν εν χ̄ω̄*) al aliq Hil$^{425.\,952}$ Victorin Aug Ambrst al *εν εστε εν χρι. ιη.* ... ℵ*A *εστε χριστου ιησου* (omisso *εισ* post *υμεισ*), sed ℵ* *εστε ἐν χ̄ῡ ῑ̄ῡ*. Cf huc ex Naass ad 6, 15 notata.

Ro 9, 7 s ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατὰ ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

IV.

1 Λέγω δέ, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὤν, 2 ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. 3 οὕτως καὶ
Col 2, 20 ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεθα δεδουλωμένοι· 4 ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ
Eph 1, 10 Ro 1, 3 θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον,

---

29. *υμεισ χυ* et. f vg Aug$^{ep\ 196}$ etalib (a Victorino quid lectum sit non satis liquet) ... DGr*E *υμεισ εισ εστε εν χω ιω*, item d e fu al Aug ad h. l. *vos unum estis in Christo Iesu* (Aug sic: „*Si autem*, ut hic subdistinguatur et subaudiatur, *vos unum estis in Christo Iesu*, ac deinde inferatur, *ergo Abrahae semen estis*) ... FGrG g Ambrst *υμεισ παντεσ εν εστε εν χω ιω* | *αρα*: DGr*FGrGgr add *ουν* | *σπερμα*: B *σπερματοσ*, item^{vi} cop ... 67** *σπερματα*, 68. *τεκνα* |. *κατα* (ita cum ℵG*; ς Ln Ti *κατ* cum ABC etc) sine *και* cum ℵABCDE 17. 89** d e f vg cop arm aeth Thdor$^{mop\ 126}$ (ap Fri) Dam Victorin Ambrst Aug$^{ep\ 196}$ al ... ς (Gb^{00}) praem *και* cum FGrGKLP al pler g go syr^{utr} Chr^{834} Thdrt al

IV. 1. *λεγω δε*: FG f g add *αδελφοι* | *ων*: C* (post *-ντων*) vdtr omisisse; suppl C^{2}

2. *αλλα* cum ℵABC^{2}(* non liquet)DEP al plu Clem^{118} Euthalcod ... FGL al sat mu (3 ap Scri) Or^{1,231} Chr Thdrt Dam *αλλ* | *αχρι*: L *αχρισ* | *τησ προθεσμιασ* et. Clem Or etc ... B add *τησ*

3. *ουτωσ και ημεισ* (vitiose P *υμεισ*) etc: Tert$^{marc\ 5,4}$ „*Adhuc*, inquit, *secundum hominem dico, dum essemus parvuli, sub elementis mundi eramus positi ad deserviendum eis.*“ Iam pergit Tert: „Atquin non est hoc humanitus dictum, non enim exemplum est sed veritas,“ etc | *ημεθα* cum ℵD*FG 17. 73. 118. (:: ita nemo antea) ... ς Ln Ti *ημεν* cum ABCD^{b}etCEKLP al pler Clem Chr Euthalcod Thdrt Dam

4. *γενομενον* ante *εκ γυν.* et. Clem^{118} ed (Or^{4,357} *ο ελθοντοσ του πληρωματοσ του χρονου απεσταλμενοσ υπο του θεου γενεσθαι εκ γυναικοσ και γενεσθαι υπο τον νομον*) Method^{809} Eus$^{mcell\ 7.\ 161}$ Ath^{891} Cyr$^{hr\ 179}$ Chr^{835} Euthalcod Cyr$^{glaph\ 253}$ et$^{fid\ 107}$ et$^{nest\ 2,38}$ Thdrt^{1,661} et^{3,562} (addit *και ουκ ειπεν· απεστειλεν αυτον γενεσθαι εκ γυναικοσ, αλλα· γενομενον εκ γυν. απεστειλεν*) et$^{4,385.\ 1048}$ (et^{4,61} ex Basilio) Photamphiloch qu^{90} (ubi praecipit: *γενόμενον δεῖ λέγειν ἐκ γυναικός, ὥσπερ καὶ γενόμενον ὑπὸ νόμον, διὰ τοῦ ἑνὸς ἀμεταβόλου· πρῶτον μὲν ἐκ τῆς συνεχοῦς παραθέσεως τῶν νοημάτων τε καὶ ῥημάτων· δεύτερον δὲ ὅτι γεγέννηται μὲν ὁ χριστὸς ἐκ παρθένου, τῶν δύο γραφομένων κατὰ τὴν δευτέραν συλλαβὴν ἀμεταβόλων, οὐ μὴν δὲ γεννᾶται· ἅπαξ γαρ*

5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. 3, 13
6 ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐ- Ro 8, 15
τοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρᾶζον· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. 7 ὥστε οὐκέτι Ro 8, 17
εἶ δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ

ἐκ παρθένου γεγέννηται etc) al mu, item *factum* d e f g vg (et. am harl* al) go syr^{utr} cop Ir$^{int\,205}$ (ex^{cdd} plu, ante Mass ed *natum*) et$^{219.\,318}$ Tert^{carn} chr^{20} („Hoc quidem impressius, quod *factum* dicit quam *natum*" etc) Victorin etc ..... κ *γεννομενον*, 1. 72. 73. 80. al plus^{30} Clem$^{cod\,reg}$ Eus$^{mai\,289}$ Thdrt ad h. l. et$^{1,3\,10}$ et$^{4,684.\,1286}$ Dam (etiam *γεννωμ. υπο νομ.*) cdd ap Phot (vide ante) *γεννωμενον*, item *natum* m^{5} fu demid tol harl** al Cyp^{288} Ps-Ath (Vigil) $^{570.\,572.\,585}$ Leo$^{serm\,24}$ (non item$^{serm\,33}$) al

5. εξαγορασῃ (et. Clem^{118} Meth^{809} etc): FG Chr$^{835\,cdd}$ Thdrt^{1,300} *εξαγορασηται*

6. οτι δε: 37. 47. 80. οτε δε | υιοι et. vg^{cle} am al Or$^{int\,4,461}$ Aug ad h. l. (sed paullo post add *dei*). Praeterea Luc^{brug}: „*non addas* Dei" ... D EFG d e f g m^{10} vg^{six} fu demid tol al go Tert$^{marc\,5,4}$ („*ut certum esset nos filios dei esse, misit spiritum suum in corda nostra, clamantem*" etc) Hil^{803} Victorin Hier Ambrst al add *του θεου*. Item Ps-Iust$^{expos\,5}$ cod^{1}. | ο θεος: B om | το πνευμα του υιου αυτου: Tert^{marc} (vide ante) *spiritum suum* | εις τ. καρδ. ημων cum ℵABCD*FGP al^{15} d e f g m^{10} am fu floriac mar al arm Or$^{int\,4,461}$ Ath$^{186.\,502.\,552}$ (et$^{523.\,538}$ cx^{cdd}) Bas$^{3,41.\,48}$ Euthal^{cod} Cyr$^{nest\,2,43}$ Ps-Ath$^{10.\,184}$ al Tert$^{marc\,5,4}$ Hil$^{353.\,803}$ Hier Ambrst Ps-Ath$^{lat\,534}$ al ..... ς (= Gb Sz, sed Gb′) εις τ. κ. υμων cum D^{c}EKL al longe plu vg^{cle} demid tol al go syr^{utr} cop aeth Did$^{tri\,118}$ Chr Cyr$^{fid\,107}$ et$^{nest\,70}$ Thdrt Dam Victorin Aug al | κραζον: P al pauc κραζων ... FG^{rg} g arm^{cdd} εν ω κραξομεν (sed G** g arm^{cdd} κραζομεν) :: ex Ro 8, 15

7. εἶ: d e f vg^{cle} (et. fu demid 109^{lat} al, non item am al) *est* ... FG^{rg} g om. Cf et. syr$^{p\,mg}$ *estis servi sed filii; si autem filii, et heredes.* | αλλα cum ℵABCD*FGP (et. L^{sil}) etc ... ς αλλ cum D^{c}EK^{sil} al plu | δια θεου (*per deum*) cum ℵ*ABC* 17. f g vg cop Clem^{118} Bas^{3,8} (praem ἡμεῖς δὲ δείκνυμεν ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ πατρὸς τὸ „δι' οὗ" τέτακται) Did$^{trin\,413}$ et^{443} Cyr$^{ioh\,48}$ Victorin Aug Ambrst Amb$^{spir\,2,652}$ Primas al. Item FG^{rg}G^{gr} δια θεον. Item θεου tantum arm aeth^{ro} ..... ς θεου δια χριστου cum ℵC^{c}B^{c}DEKLP al pler d e go Did$^{tri\,253}$ Chr^{835} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. (addit συ δε και υιος και κληρονομος· ετυχισ δε τουτων δια του χριστου, ου δια τ. νομου) et^{1,635} Dam (sed *δια χριστον*). Item addito ιησου ante χριστου 39. d^{scr} k^{scr} al pauc syr^{utr} aeth^{pp} Thdrt^{4,1003} et$^{1,635\,cod}$ ... marian** Hier *per Christum*, 238. 19^{lect} δια ιησου χριστου ... 76. 115. Dia$^{lmaced\,484}$ Thphyl μεν (115. Thphyl κληρονομος μεν) θεου, συγκληρονομος δε χριστου :: ex Ro 8, 17

8. εδουλευσατε post θεον cum ℵABCD^{b}et^{c}KLP al omn^{vid} syr^{utr} cop arm etc (et. Victorin^{sem} Hier Amb$^{fid\,5}$) ... D*EFG d e f g m^{56} vg go Vic-

οὖσιν θεοῖς· 9 νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ
3 θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
Col 2, 16 Ro 14, 5 οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θέλετε; 10 ἡμέρας παρατηρεῖσθε
καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς; 11 φοβοῦμαι ὑμᾶς μήπως
εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν.
οὐδέν με ἠδικήσατε· 13 οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, 14 καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν
ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγε-

---

torin^{sem} Ambrst Aug al (non probat Ir$^{int\,181}$ *dicens: Si enim his qui non erant dii servistis, nunc cognoscentes deum, imo* etc) post *θεοισ* | *φυσει μη ουσιν* (Gb″) cum ℵABCD*et^{c}EP 17. 47. 71. 73. 80. 118. 177. k^{scr} f vg go cop Bas$^{1,254.\ 287}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,204}$ et$^{thes\,279}$ et$^{fid\,69}$ Dam al Amb$^{incarn\,722}$ (vide post) Hier Aug al ... ς *μη φυσει ουσι* cum D^{b}FG(FG *φυσειν*)KL al pler arm (syrP *qui non sunt natura*) Chr ^{836} Dial$^{trin\,411}$ (in Ath^{opp}) Cyr$^{incarn\,701}$ Thdrt al Mcion$^{tert\,5,4}$ ... K d e m^{56} aeth Ir$^{int\,181}$ Victorin Ambrst cddl^{at} ap Amb$^{incarn\,722}$ (ipse Amb praefert *his qui natura non sunt dii*, addens: *ita enim et in Graecis cdd. invenimus, quorum potior auctoritas est*) plane om *φυσει*

9. *νυν* cum ℵABCD^{c}EKLP al omn^{vid} Or^{4,285} Eus$^{eclo\,80}$ Euthal^{cod} al mu ... D*FG *νυνει*, Cyr$^{incarn\,701}$ *νυνι* | *γνοντεσ*: K al pauc *γνωντεσ* | *Θεον*: FG praem *τον* | *υπο*: F *απο* | *θεου*: K 46. 109. 178. Or^{4,285} Dial$^{trin\,411}$ praem *του*. Cf huc Ign$^{int\,pol\,242}$ (magnes 1) *δι ου εγνωτε θεον, μαλλον δε υπ αυτου εγνωσθητε.* | *επιστρεφετε*: D* 109. *επιστρεφεσθε* ... FG^{r} G^{gr} *επεστρεφεται* | *δουλευσαι* cum ℵB ... ς Ln Ti *δουλευειν* cum ACD EFGKLP al omn^{vid} etc

10. *ημερασ*: K add *γαρ* | *κ. καιρουσ κ. ενιαυτουσ* et. m^{56} f vg Or^{1,758} Tert marc^{5,4} Victorin Ambrst etc ... DEFG^{r}G d e g Aug *κ. ενιαυτ. κ. καιρουσ* ... P om *και καιρ.* | Ln$^{ed\,min}$ *κ. ἐνιαυτούσ.*

11. *υμασ*: 2. 47. 73. 76. 115. Thphyl om, item vg^{six} Amb$^{ep\,23}$ al pauc | FG *εκοπειακα* (sic)

13. *οιδατε δε* (syr^{sch} *γαρ*) ... D*FG^{r}G 76. 80. d e g go Dam Victorin Aug ad h. l. et^{alib} Ambrst om *δε* | *δι'*: FG *δια* | *τησ σαρκοσ*: FG 74. a^{scr} om *τησ*

14. *τ. πειρασμ. υμων* cum ℵ*ABD*FG 17. 39. 67** d e f g vg cop Victorin Ambrst Aug Hier al, item addito *τον* C^{2} Or(vid)$^{cat\,eph\,158}$ (*ἐμφαίνεται γὰρ διὰ τούτων ὅτι ἐν τῇ σαρκὶ παύλου πειρασμὸς ἑτέροις ἐγίνετο*) ... ς Ti *τ. πειρ. μου τον* cum D^{b}et^{c}EKLP al pler syrP Chr^{837} Cyr$^{thes\,279}$ Thdrt Dam ... ℵ^{c}C*vid 5. 10. 23. 31. 37. 44. 76. 80. 115. 123* syr^{sch} arm aeth go Bas$^{eth\,307}$ Euthal^{cod} Thphyl tantummodo *τον*, quod Gb″ | *ουκ* (FG *ου*): ℵ* om (suppl^{a}) | *αλλα* cum BFG Cyr thes^{279} ... ς *αλλ* cum ℵACDEK^{sil}LP al certe pler etc | *εδεξασθε*: C *εξεδεξ*. Ceterum sic ad *υμων* (pro *μου τον*) Le^{brug}: *Non facile mutandum est pronomen* vestram *in* meam.

λον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. 15 ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι. 16 ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; 17 ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. 18 καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. 19 τέκνα

---

15. *που* cum ℵABCFGP 5. 6. 17. 31. 47. 67** 71. 73. f g vg syr^{sch} et$^{P\ mg}$ cop arm aeth^{PP} Euthal^{cod} Dam Hier Pelag ... ς Ti *τισ* cum DEKL al pler d e go syr$^{P\ txt}$ aeth^{ro} Thdor^{mop} (ap Fri^{127}: *τὸ οὖν „τίσ“ ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ „ποῦ“*) Severian$^{cat\ 66}$ (*ἀντὶ τοῦ „οὐδείσ“*) Chr Thdrt (*τὸ „τίσ“ ἀντὶ τοῦ „ποῦ“ τεθεικεν*) Thphyl Oec Victorin Aug ad h. l. et^{alib} Ambrst al | *ουν* sine additam cum ℵABCLP al plus^{15} syr^{utr} aeth^{utr} Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Dam Thphyl ... ς (= Gb^{00} Sz) add *ην* (FG *η*) cum DEKFG al longe plu d e g (*fuit t est*) go Chr Thdrt^{ed} Aug Ambrst; item *εστιν, est* 115. f vg cop arm Victorin Hier al | *υμιν*: FG^{rg} g om | *εδωκατε* sine *αν* cum ℵ*ABCD* 17. 47. Euthal^{cod} Dam. Similiter FG *και εδωκατε*. Cf d e f g vg *eruissetis et dedissetis* ... ς *αν εδωκατε* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler Chr^{838} Thdrt al

16. *ωστε*: D*E*FG^{rg} d e g Cyp^{104} (non item Victorin Aug Hier Ambrst) add *εγω* | FG *εκθροσ* (F* *εκτρ-*) | *υμων* et. Clem^{147} Or^{3,220} etc (et. Victorin *inimicus vester*) ... d e f g vg Or^{2,554} Eusps^{21} Cyp^{104} Aug Ambrst Hier *υμιν, vobis*. Cf et. Or^{3,296} *εχθροσ γεγονα υμιν αληθευων*.

17. *αλλα* cum ℵABD^{c}EFGK^{sil}LP etc ... CD* al mu (3 ap Scri) Chr^{838} Eus ps^{148} *αλλ* | *εκκλεισαι*: 44. cdd teste Erasm *εγκλεισαι*, item *includere* sive *concludere* syr^{sch} ar^{e} ... 52. 73. *εκλυσαι* | *εκκλ. υμασ* cum ℵABCD EFGKLP al pler it vg rell Eus^{ps} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Victorin al ... ς^{e} (non item ς Gb Sz) *εκκλ. ημασ* cum minusc pauc, sed editum potius ut^{vid} de coniectura Bezae | *θελουσιν*: P *θελοντεσ* | *ζηλουτε*: 37. 113. 219** 1** *ζηλωτε*. Praeterea D*EFG d e f g Victorin Ambrst add *ζηλουτε δε τα κρειττω χαρισματα* (et Sedul: *charismata aemulamini*) :: ex 1 Co, 12, 31

18. *δε*: 17. *γαρ* ... D*FG h^{scr} d e g (f *quoque*) Victorin Ambrst (item Amb$^{ps\ 36}$ et^{vidui}, sed non$^{interpell\ dav}$) om | *ζηλουσθαι* (ℵB 17. 23. 39. *-σθε*) cum ℵABC 17. 23. 39. 109., item *aemulamini* f vg Hier Ambrst, similiter Dam *καλωσ δε ζηλουσθε*: contra Amb$^{interpell\ dav\ 4}$ et$^{ps\ 36}$ et$^{de\ vidui}$ Aug$^{doctr\ 4}$ et ad h. l. *aemulari*, Euthal^{cod}, ut etiam cop syr^{P} arm aeth go ... ς Ti *το ζηλουσθαι* cum DEFGKLP al pler Chr^{839} Thdrt Dam^{paris} | *εν καλω παντοτε* ... FG^{rg} g *παντοτε εν τω αγαθω* | *και μη*: DEFG *και ου* | Ln *πρὸσ ὑμᾶσ*,

19. *τεκνα* cum ℵ*BD*FG Eus$^{ps\ 406}$ et$^{mcell\ 26}$, item *filii* d e g Tert$^{marc\ 5,8}$ Or$^{int\ 3,857.\ 861.\ 883}$ Victorin Hil^{456} ... ς Ti *τεκνια* cum ℵ^{c}ACD^{b}et^{c}EKLP al certe pler Clem^{556} Method^{689} Eus$^{esai\ 409}$ Bas^{1,151} et$^{eth\ 314}$ Chr^{839} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 148.\ 474}$ et$^{ador\ 260}$ et$^{anthropomor\ 370}$ et^{alib} Thdrt^{quater} Dam al, item *filioli* f vg Or$^{int\ 2,77.\ 130}$ et^{saep} Hil^{521} Hier Aug al :: *τεκνια* adamat Iohannes, nec id fluctuare solet, cf 13, 33. 1 Io 2, 1.

1 Co 4, 15 μου, οὗς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, 20 ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ
Gn 21, 2. 9 ἀκούετε; 22 γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ
τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. 23 ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς
Gn 17, 16 Ro 9, 9 παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας διὰ τῆς
ἐπαγγελίας. 24 ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν δύο
διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλίαν γεννῶσα, ἥτις
ἐστὶν Ἄγαρ. 25 τὸ γὰρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ·

2, 28. 3, 18. 5, 21; Paulus vero τεκνα ponere solet, nuspiam – praeter h. l. – τεκνια. | μεχρις cum ℵ*B 37. 116. Item huc respicit Method 719 μεχρι περ ο χριστ. εν ημιν μορφωθη γεννηθεισ ... ς Ln Ti αχρισ cum ℵcACDEFGKLP al pler Clem556 Meth689 Eusesa409 al mu

21. οι υπο νομ. θελοντες ειν. et. Or1,171. 2,799. 4,580 not etint3,52 etc ... Fa Or1,388. 537 etcat cor127 etrom 12 Orint2,78. 87 Hil246 οι τον νομον αναγινωσκοντεσ | ακουετε cum ℵABCFaKLP al pler syrutr aeth go Or1,171. 388. 537 etcat cor etcat rom etint2,78. 87. 3,52 Didcat act 15,21 Chr840 Euthal cod Cyrglaph75 etzach781 Thdrt al Hil246 (*legem legentes non audistis quod Abraham* etc) Aug ad h. l. etsaep Hier Ambluc3,1324 (hi Latt *audistis*) ..... DEFG 10. 31. 80. d e f g vg sah (cop vero *cognoscitis*) arm Or2,799 Victorin Ambabrah4 Ambrst Augbis (vide ap Sab) αναγινωσκετε (*legistis*)

23. αλλ ut ℵACDEFGKLP al omnvi Or1,171. 537 et4,580 not etc ... B αλλα | ο μεν et. sah cop syrP arm go Or1,171. 537 et3,825 et4,580 not etint2,78. 3,52 etc Victorin Ambabra4 etalib Ambrst al ... B f vg Tertmarc5,4 Hil246 Hier al om *μεν*, hinc Ln [*μεν*] | γεγεννηται et. Or1,171. 537 et3,825 etc ... D^{gr*} 17. 37* 8pe syrP mg gr Or4,580 *γεγενηται* (ut Sz edidit per incuriam.) | ελευθερασ: ℵ vitiose -ριασ | δια τησ επαγγ. cum BDEFG KLP al pler Or1,171. 537 et3,825 et4,580 Thdrt ad h. l. et1,299 al ... ℵAC 17. 73. b^{scr*} o^{scr} Euthalcod Cyrglaph75 etzach782 Dam *δι επαγγελιασ*, 3. 35. Chr841 *κατ επαγγελιαν*

24. αυται γαρ (d e f vg *haec enim*) ... FG αυτα γαρ, g *haec t ea enim* | δυο cum ℵcABCDEFGKLP al pler arm go Orcat cor127 Euthalcod Thdrt al ... ς (= Gb Sz) αι δυο cum ℵ* al vix mu Or1,171. 537 Chr841 Cyr glaph75 al | FgrGgr διαθηκη et ορου σινα et γενωσα (F* γενοσα), item L al ειτισ | δουλιαν c. ℵADEFGLP al ... ς Ln Ti δουλει- c. BCK311 al plu

25. το γαρ (demid harl sah Ambrst δε, go om) sine additam (Gb′) cum ℵCFG 17 (sed 17* utvi το δε) f g vg sah armusc aethutr go Orint3,52 Epiph695 Cyrglaph75 etalib Dam Victorin Ambrst (sed videcom) Aug ep196 etciv dei15,2 acsaep al ..... ς Ti το γαρ αγαρ cum KLP 17** al pler d e syrscb etP txt armzoh Chr842 Cyrzach782 Thdrt ad h. l. et1,4 Thphyl Oec (et Ambrstcom „Causam Agar significare dicit Hierusalem terrenam, id est synagogam, quae in servitutem generat"). Item

συνστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἰερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆσ. 26 ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτισ ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν· 27 γέγραπται γάρ· εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆσ ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆσ ἐχούσησ τὸν ἄνδρα. 28 ὑμεῖσ δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίασ τέκνα ἐστέ. 29 ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶσ ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτωσ καὶ νῦν. 30 ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆσ· οὐ γὰρ μὴ

Ho 12. 22
Ap 3. 12
Is 54, 1
Ro 9. 7 8
Gn 21, 10. 12

το δε αγαρ ABD^{gr}E^{gr}G 37. 73. 80. 40^{lect} cop syr^{p} mg. Sed d e (Ambrst^{com} ut^{vid}) om *σινα* | *οροσ εστιν*: ℵ add *ον* | *συνστοιχ-* cum BDEFG ... ς Ln *συστοιχ-* cum ℵACKLP etc | *συνστοιχει δε* (28. 45. 47. 73. om *δε*): D*FG it vg go Or$^{int\,3,52}$ Victorin Ambrst al *η* (D* om) *συνστοιχουσα*, d e g *quae consonat huic* (*ei* g), f vg etc *qui coniunctus est ei*, Ambrst *qui coniungitur huic*, Or^{int} *qui confertur huic* | *δουλευει γαρ* cum ℵABC D*FG^{gr}P al mu d e g sah cop syr^{p} arm Cyr$^{glaph\,75}$ ... ς (= Gb Sz) *δουλ. δε* cum D^{c}EKL al longe plu syr$^{p\,mg}$ go Chr^{842} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... f vg syr^{sch} aeth Or$^{int\,3,52}$ Hil^{403} Hier Aug$^{ep\,196}$ et$^{civ\,dei\,15,2}$ et^{alib} al *et servit*, Ambrst *serviens*

26. *ητισ εστιν* et. Ir$^{int\,335}$ Or$^{1,183.\,537}$ et^{2,330} et^{alib} et$^{int\,2,156}$ Eus$^{mcell\,136}$ et$^{esai\,545}$ et$^{ps\,191.\,201.\,208}$ etc (cf et. Naass$^{hipp\,106}$ *επι την ανω ιερουσαλημ, ητισ εστι μητηρ ζωντων*) ... ℵ* (sed suppl^{a}) Victorin om | *ημων* sine *παντ.* cum ℵ*BC*DEFG 5. 6. 17. 67** 177. 178. it vg syr^{sch} et$^{p\,mg}$ sah cop ar^{e} aeth go Or^{saep} Eus^{persaep} Pamphil$^{pass\,45}$ Cyr^{842} Cyr$^{ioh\,540.}$ zach$^{782.\,796}$ et$^{glaph\,75}$ et$^{niceph\,1,1210}$ Marc$^{mon\,40}$ (Gall^{8}) Thdrt^{1,1217} (sed$^{cdd\,2}$ *παντ. ημ.*) Isid$^{niceph\,1,1409}$ Tert$^{marc\,5,4}$ Hil^{163} Ambrst Aug$^{ep\,196}$ et$^{doctr\,chr\,4}$ et^{alib} al ... ς (= Gb Sz) *παντων ημων*, Ln [*παντ.*] *ημ.* cum ℵ^{c}AC^{c}KLP al pler syr$^{p\,txt}$ arm Ir$^{int\,335}$ Or$^{int\,2,156.\,3,52}$ Eus$^{esa\,484}$ et$^{mcell\,10}$ (*απαντων ημ.*, sed Gaisf om *απ.*) Cyr$^{hr\,298}$ Macar^{29} (Gall^{7}) Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{saep} Dam al Hier Aug$^{civ\,dei\,15}$ et^{alib}. Cf et. Polyc^{3} *εισ την δοθειαν υμιν πιστιν, ητισ εστι μητηρ παντων ημων.*

27. *η ου τικτ.* et. Clem$^{ro\,2}$ ex Esaia Clem^{444} Or$^{2,788.\,3,179.\,4,399}$ etc ... DE FG *η μη τικτ.*

28. *υμεισ* et *εστε* cum BD*FG 6. 17. 61. 67** (*υμεισ* et. k^{scr} o^{scr}) d e g sah aeth^{ro} Ir$^{int\,332}$ Or ap Hier$^{vallars\,7,474}$ („Or hunc locum edisserens ita apostoli posuit exemplum: *Vos autem fratres secundum Isaac promissionis filii estis*“) Victorin Ambrst Amb$^{abra\,1,4,293}$ et$^{spir\,2,646}$ Tichon reg^{3} ... ς *ημεισ* et *εσμεν* (:: cf 4, 31) cum ℵACD^{c}EKLP al pler f vg syr^{utr} cop arm aeth^{pp} go Chr Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,75}$ Thdrt Dam al Hier Aug$^{ep\,196}$ al | *ισαακ* cum ℵ^{c}ABCFGKLP etc ... ℵ*DE d e *ισακ* | *τεκνα*: 47. *σπερμα*

29. *αλλ* ... B *αλλα*

30. *παιδισκην*: A cop add *ταυτην* :: ut LXX | *ου γαρ μη*: FG 37. om *μη* (non testatur Clem^{847} *εἰ γὰρ οὐ κληρονομήσει ὁ υἱὸσ τῆσ παιδ. μετὰ*

κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.
31 διό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

V.

1 Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν. στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλίας ἐνέχεσθε.

τ. υἱοῦ τῆς ἐλευθ., ἀλλὰ γ' οὖν etc) | κληρονομησει cum ℵBDEP 17. 30. 37. 47. 66. 76. 106. 109. 116. 122. al^{2} ^{scr} Euthal^{cod} Thphyl :: ita et. LXX^{ed} et A, sed cdd mu -σῃ ... ς Ti -μησῃ cum ACFGKL al plu Chr Thdrt Dam | μετα του υιου (et. ℵ^{a}): ℵ* 47. om του υιου | της ελευθερας: D*E*F^{gr}G d e g demid Victorin Hier ad h. l. (non item $^{esa\,54}$) Ambrst Auggest pelag $^{etioh\,11,12}$ (non item^{11,8} nec alibi) add μου ισαακ (d e isac) :: ex LXX. Ceterum Mcion, ut ex Tertulliani expositione$^{marc\,5,4}$ recte concluditur, vv. 27—30 omisisse censendus est.

31. διο cum ℵBD* 17. 67** 115. arm Tert$^{marc\,5,4}$ (*propter quod*). Item *itaque* d e f g vg Ambrst Hier (ad h. l.) al, *ergo* Victorin; *itaque igitur* go, nec aliter sah ... ς αρα cum D^{c}KL al pler syr^{p} Bas$^{eth\,247}$ Chr ^{844} Thphyl Oec; FG Thdrt αρα ουν ... E miscens D*et^{c} διὰραο ... ACP 23. 57. 73. cop Euthal^{cod} Cyrglaph^{75} Marc$^{mon\,47}$ Dam Hier$^{esa\,54}$ Aug ad h. l. et^{alib} ημεισ δε, syr^{sch} *nos igitur* ... 71. plane om, hinc Gb^{00} | αδελφοι: 17. syr^{utr} add μου, cop *nostri* ... aeth Ambrst plane non expri | της ελευθερας: FG om της

V. 1. τη ελευθερια ... FG d e f g vg go Tert$^{marc\,5,4}$ Or$^{int\,2,78}$ et^{3,52} Victorin Hier ad h. l. et$^{esai\,54}$ Ambrst Aug$^{ep\,196}$ et$^{civ\,dei\,15,2}$ η ελευθερια, atque sic Gb″ (Aug ad h. l. praeterit verba *qua libertate Christus nos liberavit*). Similiter aeth *quia Christus nos liberavit*. Praeterea non addidimus h. l. ουν cum ℵABC*DEFGP 10. 17. 31. 37* 47. 67** 71. 73. 80. 137. 177. 178. 179. it vg go sah cop arm syr^{p} Or$^{int\,2,78.3,52}$ Euthal ^{cod} Cyrglaph^{75} Thdrt ad h. l. et^{2,1579} Dam^{2,160} (Tert$^{marc\,5,4}$) Victorin Hier Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) add ουν cum C^{c}KL al plu Marc$^{mon\,47}$ Dam ad h. l. Thphyl Oec ... cop Chr τη γαρ ελευθερια | ημασ χριστοσ (χριστ. ημασ): ς Ti praem ἧ cum D^{b}et^{c}E(sed D^{c}E ημασ η χρι.)KL al longe plu Marc$^{mon\,47}$ Chr^{844} Cyrglaph^{75} Thdrt^{bis} Thphyl Oec. Similiter (vide ante) FG it vg go etc ... omisimus (Gb^{00}) cum ℵABCD*P 2. 4. 17. 37* 46** 52. 73. 80. 113** sah cop arm Dam^{bis}. Libere syr^{sch} *state igitur in libertate illa qua Chr. nos liberavit;* syr^{p} *in libertate qua Chr. redemit* (in^{mg} *liberavit*) *nos state.* | ημασ χριστοσ (Gb″) cum ℵ*ABDEFGP 2. 17. 37. 43. 179. 14^{lect} g am fu tol go Cyr glaph^{75} Dam^{2,160} (d e *qua libertate nostra Chr. liberavit*) ... ς χριστ. ημασ cum ℵcKL al pler f vg^{cle} demid all^{achm} arm Chr (χρ. υμασ) Thdrt Dam ad h. l. al Tert^{marc} Victorin Hier (sed$^{esa\,54}$ *donavit nos Christus*) Ambrst al | ηλευθερωσεν: C* 37. ελευθ. | στηκετε ουν (et. Gb″ Sz) cum ℵABCFGP 10. 17. 31. 52. 67** 71. 73. al? (sunt igitur minusc nonnulli qui ουν utroq loc om, atque sic Gb edidit) g f vg^{cod}

2 Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. 3 μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. 4 κατ- Ia 2, 10
ηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. 5 ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. 6 ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. 6, 15 1 Co 7, 19
7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ μὴ πείθε- 3, 1

---

go cop (syrsch) Baseth247 cdd2 Cyrglaph75 Orint2,139 Victorin Aug Ambrst ... ς (= Gb Sz) Ti om ουν cum DEKL 37. 47. 137. al sat mu d e vg syrP Baseth247ed Chr Thdrt Dam etc | ζυγω δουλ. hoc ordine et. Baseth etc Orint2,139 Victorin Hier Ambep77 ... DEFGrG d e g go Aug Ambrst δουλ. ζυγ. | δουλιασ cum ℵAD*FGLP al ... ς Ln Ti δουλειασ cum BCDbetcEKsil al plu :: cf ad 4, 24 | ενεχεσθε (et. Db): D* etc 21. 24. 37. 46. 109. al pauc Thdrtcod Oec ανεχεσθ.

2. ἴδε ut DcKL al mu ... ς ἰδέ ... FG ειδε | παυλος (et. ℵa): ℵ* om | περιτεμνησθε et. Or1,615 etcat rom29 Epiph112 et118 etc: B nscr* περιτεμησθε | ωφελησει: L al pauc -λεση

3. παλιν et. Mcion ap Epiph319 et350 ... D*FGrG 73. 74. 76. ascr d e g go arm Chr845 Thphyl Victorin Aug Hier Ambrst om | οτι et. Quartodecimani ap Hipp275 etc (vide post) ... ℵ* om (supplc) | ποιησαι: 61. 76. 80. 115. bscr oscr syrutr arm Mcionepiph319 et350 Chr845 Dam 1,317 (non item ad h. l.) al πληρωσαι. Sic autem Quartodecimani l. l.: το ειρημενον υπο του αποστολου οτι διαμαρτυρομαι παντι περιτεμνομενω οτι οφειλετης εστι του παντα τον νομον ποιησαι. Item Mcionepiph: μαρτυρομαι δε παλιν οτι ανθρωπος περιτεμνομενος (sed319 περιτετμημενος) οφειλετης εστιν ολον τον νομον πληρωσαι.

4. απο χριστου (Gb″) cum ℵBCD*FGP 31. 76. Thphyl ... ς Ti απ. του χρι. cum ADcEKL al pler Chr846 Euthalcod Cyrglaph291 Thdrt Dam. Affert haec Graece et. Hier. | εξεπεσατε et. Epiph113 Cyrglaph219 Euthalcod ... DcE 3. 37. 44. 48. 72. 74. ascr al20 fere (pler ap Scri) Chr Thdrt Dam al εξεπεσετε

5. απεκδεχομεθα et. Clem501 etc ... ℵ* εκδεχ. (απεκδ. ℵc)

6. εν γαρ: G* (sed suppletur antequam Latina accesserunt) 33. 39. 116. om γαρ | χριστω ιησου: aethutr ῡ χῳ ... B Clem501 om ιησου. Cf et. Tertmarc5,4 „cur etiam praeputiationem negat quicquam valere in Christo, sicut et circumcisionem“. | FGrG g ab ουτε pri ad ουτε posterius transiliunt (F spatio vacuo relicto) | δι: FG δια

7. ενεκοψεν cum ℵABCDEFGKLP al longe plu arm Caes97 Chr847 Euthal cod Cyrthes369 al mu ... ς (= Gb Sz) ανεκοψε cum minusc vix mu (sed et. Thdrted) | αληθεια sine articulo (et. Lned min) cum ℵ*AB ... ς Lned mai Ti τη αληθεια cum ℵcDEFGKL al omnvid Euthalcod Thdrt Dam al (Chr om verba αληθ. μη πειθεσθ.) | μη πειθεσθαι: FG f g vgsix demid harl cddlat ap Hier Lcif218 Victorin (non item Aug

1 Co 5, 6 σθαι; 8 ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. 9 μικρὰ ζύμη
1, 7 ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. 10 ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι

Ambrst) add *μηδενι πειθεσθαι, nemini consenseritis* (harl *consentisetis*). Contra Hier[7,487] „sequitur *Nemini consenseritis.* Sed quia nec in Graecis libris nec in his qui in apostolum commentati sunt hoc scriptum invenimus, praetereundum videtur." Cf et. Luc[brug] „*Quod sequitur in quibusdam exemplaribus:* Nemini consenseritis, *omnium correctorum iudicio superfluit.*"

8. *ουκ εκ του* et. Or[1,676] etc ... D* 14. 32. 49. d e (uterque: *suasio ex eo est qui vos vocat*) Or[1,114] Lcif[218] (*suasio vestra ex deo est qui vocat vos*) Victorin (*suasio vestra ex deo est, qui nos vocavit*) cdd[lat] ap Hier ad h. l. item ap Sedul ad h. l. (postquam dedit: *Persuasio vestra non ex eo est qui vos vocavit*, adnotat: „non ut male in Latinis codicibus legitur: *Persuasio vestra ex deo est*") om *ουκ*. Sic locus Origenis: *και η πεισμονη εκ του καλουντος και ουκ εξ ημων.* Sed ista immixta sunt loco epistulae ad Rom. 9, 18 ss. ita ut praecedant verba: *τω γαρ βουληματι αυτου τις ανεστηκε* et sequantur *μενουνγε ανθρωπε, συ τις ει ο ανταποκρινομενος* etc. Uberius autem Hier[7,487] vallars: „In Latinis codicibus ita scriptum reperi: *Persuasio vestra ex deo est qui vocavit vos:* quod quidem puto *ex eo* fuisse et non intellectum paulatim ob similitudinem *ex deo* increbuisse, pro eo quod est *ex eo.* Sed nec sic potest stare sensus – Melius igitur et verius sic legitur: *Persuasio vestra non est ex eo* – Verum simpliciores quique putantes se deferre deo, ut persuasio quoque nostra in eius sit potestate, abstulerunt partem orationis *non*, et sensum contrarium apostolo reddidere." Ceterum etiam tol *ex deo* pro *ex eo* habet. Cf Luc[brug]: „*Persuasio haec*" etc. „Non est omittendum pronomen *haec*, nec eius loco scribendum *vestra.*"

9. *μικρα*: L add *γαρ*. Victorin: *Nescitis quia modicum ferm. universam massam corrumpit?* | *ζυμοι* et. Or[3,309] (nisi spectat ad 1 Co 5, 6): Epiph[marc 319] et[351] *ἀντὶ τοῦ „μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ" ἐποίησε „δολοῖ".* At *δολοι* pro *ζυμοι* praebent D* (E* confuse) d e f vg (g *corrumpit t fermentat*) go Const[2,17,3] (*επει και ζυμη μικρα πληρωμα φυραματος δολοι* [Anast[quae 73] *ζυμοι* substituit]) Bas[regg 445] (sed[cdd 2] *ζυμοι*, item[regg 394] et[2,527]. Tamen et.[regg 514] *ινα μη μικρα ζυμη ολον το φυραμα δολωση*) Lcif[218] Victorin (addit „omne fermentum corruptio est panis" etc) cdd ap Hier („male in nostris codd. habetur: *Modicum fermentum totam massam corrumpit*, et sensum potius interpres suum quam verba apostoli transtulit. Hac autem ipsa sententia Paulus et ad Corinthios utitur.") cdd ap Sedul („ut male in Latinis codicibus")

10. *εγω* cum ℵABCDEKL al pler etc: Ln add [*δε*] cum C*FGP 73. 106. 108. 109** f g demid arm Chr[10,409] Euthal[cod] Dam; item cop add *γαρ* | *εν κυριω* (et. Chr[848] *και ουχ απλωσ ειπε· πεποιθα εισ υμασ, αλλ· εν κυριω.* Paullo vero ante Chr[txt] *εν χριστω.* Item *εν κυριω* Chr 10,409. 12,121. 149) ... B Chr[4,885] et[9,803] et[10,791] (atque etiam Chr[niceph]

οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. 11 ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. 12 ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. 14 ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν

2,443) om | φρονησετε (17. 114. -σητε, 73. φρονειτε): FG^{mg} add ην (debebat potius ᾖ scribi i. e. verti) εχι η αληθια του χριστου, f g^{mg} *quam habet veritas christi* | οστις εαν (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵABP 17. 39. 73. 238. al$^{2\ scr}$ Dam$^{parall\ 608}$ ... ς Ln$^{ed\ mai}$ οστ. αν cum CDEFGK^{sil}L al plu Dial^{830} Chr Euthal^{cod} Thdrt al | ᾖ$^{\vec{\eta}}$: 116. Euthal^{cod} ειη

11. εγω δε: 1. 74. 108* om δε, o^{scr} om εγ. δε | ετι pri (C* ειτι): D*FG^{rG} al^{7} d e g demid go arm Victorin Ambrst Hier om | σταυρου (23* $\overline{\chi\upsilon}$): AC 39. 49. 57. 114. cop aeth^{utr} (et. Hier^{com}, non^{txt}) add του χριστου | ἄρα: D^{cE} 37. ἆρα | κατηργηται: Hier ad h. l. „*evacuatum est*, sive ut in Graeco melius habet, *cessavit*“

12. οφελον: D^{c}EKL al mu ωφελον | αποκοψονται: DEFG al pauc -ψωνται | C αναστατοντες, ℵ* αναστανταντουντες

13. υμεις γαρ: FG^{rG}G^{gr} 80. syr^{utr} Aug$^{ioh\ 41,8}$ (non item ad h. l. nec alibi) Pacian^{270} (Gall^{7}) Chr^{851} υμ. δε | επ ελευθερια: 17. επ ελευθεριασ, 46. 109. επ ελευθεριαν | την ελευθεριαν: 37. 71. 73. 116. syr^{sch} et^{p} c.* arm aeth add υμων | τη σαρκι et. Clem^{529} Or$^{int\ 1,41}$ etc ... D* 17. d e f vg go Victorin Aug ad h. l. et^{alib} Amb$^{ep\ 37}$ al (non item Hier Ambrst al) τησ σαρκοσ. Praeterea FG f g vg cdd^{lat} ap Hier Ambrst Amb$^{ep\ 37}$ add δωτε, *detis*. Quam in rem Hier ad h. l. „subauditur *detis:* quod quia in Graeco non habetur, Latinus posuit interpres“. Similiter Victorin add *abutamini* (sic: *tantum ne libertate in occasionem carnis abutamini*). Cf et. Clem^{529} κἂν ἐπ' ἐλευθερίᾳ κεκλῆσθαι λέγωσιν ἡμᾶς, μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰσ ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ παρέχωμεν. | δια τησ αγαπησ: DEFG^{rG} 31. d e g vg^{cle} cop go Bas$^{regg\ 455}$ Victorin Ambrst Amb$^{ep\ 37}$ et^{77} (non item$^{paradis\ 178}$) τη αγαπη του πνευματοσ (d e *per caritatem spiritu*)

14. νομοσ: KL 4. 13. 33. 35. 39* 72. 108. 113^{mg} 117. 238. λογοσ | εν ενι λογω (et. syr$^{p\ mg}$): Mcion$^{epiph\ 319}$ et^{351} υμιν (sic: ο γαρ πασ νομοσ υμιν πεπληρωται· αγαπησεισ τ. πλησ. σου ωσ σεαυτον.), et Mcion$^{tert\ 5,4}$ *in vobis* (*Tota enim lex in vobis adimpleta est: Diliges proximum tuum tanquam te*) ... syr$^{p\ txt}$ *in paucis* ... D*EFG^{rG} ^{d} e g go Victorin Ambrst praem εν υμιν: propter has lectiones variantes Gb^{0} | πεπληρωται cum ℵABC 17. 21. 23. 37. 39. 71. 116. Mcion^{epiph} et^{tert} (vide ante) Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 353}$ (et. Dam^{paris}) Aug ad h. l. (*impleta est*) ... ς πληρουται cum DEFGKLNP al pler Chr^{852} Thdrt Dam ad h. l.; item *impletur* it vg arm Victorin Hier Ambrst Aug$^{trin\ 8}$ al. Libere Amb^{77} *Et in hoc verbo omne mandatum instauratur, et in isto uno sermone impletur: Diliges* etc. | εν τω (et. Aug ad h. l. *in eo quod diliges*

Lv 19, 18 Mt 22, 39 Ro 13, 8 *a etc*

τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 15 εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ᾽ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. 17 ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ

Ro 8, 14 6, 14 ἃ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. 18 εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 19 φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν

---

etc, item$^{trin\,8}$ *in eo quod scriptum est: Diliges* etc; item$^{grat\ et\ lib\ arbi}$ *in eo quod* etc) ... D*FG it vg (non item syr^{utr}) Mcion^{epiph} et^{tert} (vide ante) Victorin Hier Ambrst al om | *αγαπησεισ*: P *-σησ* | *σεαυτον* cum ℵABCDEKN** 17. al permu (6 ap Scri) Mcion$^{epiph\,319.\ 351}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,353}$ ... ς (= Gb Sz) *εαυτον* cum FGLN*P al longe plu Chr Thphyl Oec : : cf ad Ro 13, 9

15. *αλληλουσ*: D*et^{c}EFG d e f g Cyp$^{12.\ 304}$ Victorin Aug post *δακν. κ. κατεσθ.* pon | *υπ* cum ℵ*BD*FG 37. 47. 74. a^{scr} g^{scr} Bas$^{esai\,554}$ Chr^{852} Euthal^{cod} Dam$^{parall\,328}$ Thphyl ... ς Ti *υπο* cum ℵ^{c}ACD^{b}et^{c}ELNP al pler Or^{3,415} Bas$^{eth\,280}$ Thdrt Dam ad h. l. Oec | *υπ αλλήλων*: D*et^{c}E FG^{rg} d e g cop Cyp^{12} et^{304} Hil^{88} et^{119} Victorin Aug (non Ambrst Hier) post *αναλωθητε* pon

16. *ου μη τελεσητε* et. Clem^{591} etc ... D^{c}E *ου μη τελεσετε*. Item *non perficietis* it vg Or$^{int\,1,41}$ Victorin Aug Hier etc

17. *επιθυμει*: L *-μη* | *ταυτα γαρ* cum ℵ*BD*EFG 17. it vg cop Cyp$^{209.\ 323}$ Aug Hier al ... ς Ti *ταυτ. δε* cum ℵ^{c}ACD^{c}KLP al pler vg$^{cdd\,lachm}$ (sed non am fu demid tol harl) syrP Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,398}$ ... go Clem^{591} *ταυτα ουν*, syr^{sch} arm aeth Or$^{int\,1,139}$ et ^{4,570} *et -* | *αλληλοισ* ante *αντικειτ.* cum ABCDEFG al^{10} it vg go arm Euthal^{cod} Dam$^{parall\,398}$ (atque et.paris) Or$^{int\,1,139}$ et^{2,78} et^{4,570} Hier Aug Ambrst (Clem^{591} om *αλληλοισ*) ... ς (= Gb Sz) *αντικ. αλληλ.* cum ℵKLP al pler syr^{utr} cop Chr^{853} Thdrt Dam ad h. l. | *αντικειται*: L 46. 48. 71. 72. 76. 115. al plus^{10} Dam^{parall} (et.paris) Thphyl *-κειν-ται* | ἃ ... D^{gr}*FG^{rg}G^{gr} ὅ, item syr^{sch} go ... 31. *οσα* ... B* om | *εαν* cum ℵAB^{2} 39. 47. 74. a^{scr} Euthal^{cod} ... ς Ti *αν* cum B*(*ινα μη αν* sic) C^{2}DEFGK^{sil}LP al pler Clem^{591} Chr Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,398}$ ... C* om ... Ln$^{ed\ min}$ *εαν* et$^{ed\ mai}$ [*εαν*] | *ποιητε* et. Clem etc ... L al pauc Euthal^{cod} *ποιειτε*

18. *ουκ* ... ℵ^{c}C al^{10} syrP Did$^{tri\,214}$ Aug ad h. l. (*non adhuc*) add *ετι*

19. *ατινα εστιν*: ς (= Gb Sz) add *μοιχεια* (ℵ^{c}D* *-χια*) cum ℵ^{c}DEFGKLN al pler d e (f g) go syrP arm Or^{2,632} Ir$^{int\,305}$ Cyp$^{209.\ 323}$ Lcif^{183} Aug civ dei 14,2 [non item alibi] Ambrst cdd^{lat} ap Hier (sed FG f g Or Ir^{int} Cyp bis Lcif Aug^{civ} *μοιχειαι, adulteria*). Item 76. 115. Epiph^{2,82} libere Chr Thphyl post *πορν.* add ... om cum ℵ*ABCP 17. 47. 57. vg cop syr^{sch} ar^{e} aeth Clem^{591} Mcion$^{epiph\,319}$ et^{351} Ephr^{159} Euthal^{cod} Cyrglaph^{336} Dam$^{parall\,686}$ (et.paris) Tert$^{pud\,17}$ (*In primis posuit fornicationem, immunditiam, lasciviam,*) Or$^{int\,1,146}$ et^{4,694} Hier ad h. l. (i. e.^{7,510} „in La-

πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, 20 *εἰδωλολατρεία, φαρμακεία,* Ro 1, 29 ss 1 Co 6, 9 s Col 3, 5 ss Eph 5, 5
ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, 21 *φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς*

---

tinis cdd. adulterium quoque et impudicitia et homicidia in hoc catalogo vitiorum scripta referuntur; sed sciendum non plus quam quindecim carnis opera nominata.“) | *πορνεια* (ℵ^{c}D* *-νια*) *ακαθαρσια ασελγεια* (D*P *-για*): FG^{gr}G g *πορνειαι ακαθαρσειαι ασελγειαι* (sed g *impudicitia*), item Or^{2,632} (omisso *ακαθαρσ.*) Cyp$^{209.\ 323}$, atque *fornicationes* et. Ir^{int} Lcif, *impudicitiae* et. Or$^{int\ 1,146}$

20. *ειδωλολατρεια* cum ℵABD^{c}EKLN*P etc ... CD*N** al plu (10 ap Scri) Mcion$^{epiph\ 319}$ *-λατρια*, FG^{gr}G^{gr} Mcion$^{epiph\ 351}$ conc^{carth} ap Cyp^{331} *-λατρίαι*, Or^{2,632} *-λατρειαι*, d *idololatrocinia* | *φαρμακεια* (ℵD*P al aliq *-κια*): FG 116. l^{scr} al Clem^{591} *φαρμακειαι*, d^{scr} al Dam^{paris} *-κιαι*. Item *veneficia* d e f g vg syrP (non syr^{sch} cop go etc) Ir$^{int\ 305}$ Or$^{int\ 4,694.\ 1,146}$ Cyp$^{209.\ 323}$ Lcif^{183} etc | FG *εκθραι* ... syr^{sch} aeth *εχθρα* | *ερισ* cum ℵABD* al^{20} fere (6 ap Scri) syr^{sch} aeth ... ς *ερεισ* cum CD^{b}et^{c}EFGKLNP al plu it vg (habent *contentiones*) go syrP cop arm Mcion$^{epiph\ 319.\ 351}$ Clem^{597} Ephr^{159} Chr^{856} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 686}$ (et.paris) Ir$^{int\ 305}$ Or$^{int\ 1,146.\ 4,570}$ et^{694} Cyp Lcif Latt rell. Cf et. Iust$^{or\ ad\ gent\ 5}$ *επιθυμιαν, δι ησ παν δεινον φυεται, εχθραι, ερεισ, ζηλοσ, εριθειαι, θυμοι, και τα ομοια τουτοισ* :: cf huc inprimis 2 Co 12, 20 ubi pariter atque h. l. *ερισ* et *ζηλοσ* praeferenda duximus | *ζηλοσ* cum BDG^{gr*}E^{gr}FG^{gr}G^{gr}(hi^{2} *ζηλουσ*)P 17. (latet A) syr^{sch} aeth go Or$^{int\ 4,570}$ (*inimicitias certamina zelum furorem contentiones dissensiones haereses*) conc^{carth} ap Cyp^{331} (*inimicitiae certamina zelus ira divisiones haereses*) Dam^{parall} (cf et. Iustin l. l.) ... ς *ζηλοι* cum ℵCDbet^{c}KLN al pler d e f g vg syrP cop arm Mcion^{epiph} Clem Ephr al mu Ir^{int} Or$^{int\ 1,146}$ et^{694} (*inimicitiae contentiones aemulationes irae rixae discordiae haereses*) Cyp Lcif Latt^{rell} | *θυμοι*: syr^{sch} conc^{carth} ap Cyp Or$^{int\ 4,570}$ (Ir^{int} fluct lectio) *θυμοσ* | *εριθειαι* ut ℵB^{3}KLP (*αιριθειαι*) etc (et. Euthal^{cod} Dam^{paris}) ... B*FG *ερεισ θειαι*, ACD*N 114. e^{scr} al aliq *ερι-θιαι* (A *αιρι-*) ... 44. *ερισθια*, item syr^{sch} | *αιρεσεισ*: ℵ *-σισ*. Ceterum Hier in comm: „Septimum locum inter carnis opera *contentio* possidet“ – „Post contentionem octava succedit *aemulatio*, quae Graeco sermone *ζηλοσ* significantius et notius appellatur.“ Sed non satis accurate in ea expositione ipsius apostoli verbum repetisse vidētur, ut statim post habet: „*Ira* deinde succedit“.

21. *φθονοι* sine *φονοι* cum ℵB 17. 33. 35. 57. 73. f* demid Mcion$^{epiph\ 351}$ (per errorem ut^{vid} altero loco i. e.^{319} *φονοι* pro *φθονοι* habetur) Clem^{591} Euthal^{cod} Chr^{1,456} Ir$^{int\ 305}$ Or$^{int\ 1,146}$ et$^{4,570.\ 694}$ Aug ad h. l. et$^{ep\ 29}$ et$^{ep\ 93}$ ac^{saep} Hier ad h. l. et$^{tit\ 3}$. Dicit ad h. l. singula percensens: „*Haereses* sequitur *invidia*, quam non putemus idem esse quod zelum.“ Nec magis *φονοι* numero „quindecim“ carnis operum (vide supra) continetur ..... ς add *φονοι*, Ln [*φονοι*] cum ACDEFGKLP al pler it vg (sed vide ante) cdd^{lat} ap Hier syr^{utr} cop arm aeth go Ephr^{159} Chr^{856} Thdrt ad h. l. et^{4,471} (sed eo loco om *φθονοι*) Dam

προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ
Eph 5, 9 *κληρονομήσουσιν.* 22 *ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,* 23 *πραΰτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος.* 24 *οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς πα-*

(et. Dam^{paris}) Lcif^{183} Ambrst (Cyp^{209} *homicidia* post *veneficia* ponit) al | *κωμοι*: ℵ 37* *κωμαι* ... κ om | *καθως* sine *και* cum ℵ*BFG^{gr} f vg (et. am fu demid al) syr^{sch} aeth go Tert$^{pud\,17}$ Cyp^{209} Lcif^{183} Aug$^{ep\,29}$ ac^{saep} al ... ς Ti add *και*, Ln [*και*] cum ℵ^{c}ACDEKLP al omn^{vid} d e g tol (all^{achm}) syr^{p} cop arm Mcion^{epiph} Clem^{591} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Ir$^{int\,305}$ Hier Ambrst | *προειπον* (et. ℵ^{c}): ℵ* *ειπον* ... D*E**FG *προειρηκα*

22. ℵ^{corr} eccles om *δε* | *αγαθωσυνη*: DEFGLP al aliq Dam ad h. l. et$^{parall\,398}$ (et.^{paris}) *αγαθοσυνη*

23. *πραϋτης* cum ℵABC 17. 31. 47. 80. 118. Cyr$^{hr\,283}$ Doroth^{450} (Gall^{12}: *τοις παρα τω αποστολω ηριθμημενοις καρποις του πνευματος, αγαπη, μακροθυμια, χαρα, ειρηνη, χρηστοτητι, αγαθωσυνη, πιστει, πραϋτητι και τη κατα παντων των παθων εγκρατεια*) ... ς *πραοτης* cum DEFGKLNP al pler Clem^{591} Or^{3,763} et$^{cat\,cor\,48}$ Meth^{739} Bas$^{eth\,290}$ Chr^{857} Euthal^{cod} Thdrt Dam (et.^{paris}) | *εγκρατεια* (DEFG *ενκρ-*, D*P *-τια*) sine additam cum ℵABCD^{c}KLP al omn^{vid} am fu harl syr^{utr} rell Clem^{591} Or^{3,763} et$^{cat\,cor\,48}$ Meth^{739} Marc$^{mon\,44}$ (Gall^{8}) Euthal^{cod} etc ... D*EFG d e f g vg^{cle} (et. demid tol) go Bas$^{eth\,290}$ Pallad$^{praef\,hist\,laus}$ Ir$^{int\,305}$ Or$^{int\,2,92}$ Cyp$^{209.\,323}$ Ambrst al add *αγνεια* (*-νια*), item ℵ^{corr} 73. 118. *υπομονη*

24. *οι δε* etc ... Cyp^{175} et^{323} *qui enim*, nec aliter auct$^{dupl\,mart\,586}$ | *χριστου ιησου* cum ℵ (sed* praem *κυριου* quod delet^{a} nisi est ipse*)ABC ℵ^{corr}P 17. 47* 80. sah cop (aeth^{utr} *Iesu Christi*) Bas$^{regg\,525}$ cod (et cod alius *οι δε τω χω*) Doroth^{460} Procop$^{esa\,705}$ Cyr$^{ioh\,890.\,1008}$ et$^{glaph\,3}$ et^{saepe} (sed$^{ioh\,1059.\,ador\,75}$ *οι δε του ιησου χριστ.*) Dam (item Dam^{paris} *τω χω*) Aug ad h. l. (*qui sunt in Christo Iesu;* alibi ut$^{ep\,243}$ *qui autem Iesu Christi sunt*) ... ς om *ιησου* cum DEFGKL al pler d e f g vg go syr^{utr} arm Mcion$^{epiph\,319.\,352}$ Chr^{857} Euthal^{cod} Thdrt Ps-Ath^{523} al Or$^{int\,2,448}$ et ap Hier ad h. l. Cyp^{175} Hier Ambrst al. Praeterea FG add *εντεσ*. Cf f *qui autem sunt christi*, g *qui autem christi sunt* ·/. *participium* | *τ. σαρκα*: FG f g vg (sed om am*) go syr^{sch} cop (non item sah) arm aeth Or$^{int\,2,448}$ Cyp^{175} Aug^{saepe} al add *αυτων*. Praeterea cf Hier ad h. versum: „Origenes hunc locum (*Qui autem* etc) superioribus nectens ita legit: *Adversus huiusmodi non est lex, qui Christi carnem crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis*, ut non, sicut in Latino sonat, eos qui Christi sunt carnem suam dicat crucifixisse cum vitiis et concupiscentiis, sed Christi carnem ab his cum vitiis et concupiscentiis crucifixam. Et quaerit quomodo in his qui fructus spiritus habeant et adversum quos lex esse cessavit crucifixio carnis dominicae ponatur in laude, quum ad Hebraeos in vituperatione sit positum:

θήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. 25 εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. 26 μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

VI.

1 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος, σκοπῶν σεαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. 2 ἀλλήλων

---

rursum crucifigentes in semetipsis filium dei et ostentui habentes. Pro *rursus crucifigentes* melius unum verbum compositum in Graeco est, *ανασταυρουντες*, quod nos interpretari possumus *recrucifigentes*. Primum notandum quod aliud sit crucifigere, aliud recrucifigere. Deinde quia non id ipsum sit recrucifigere filium dei et crucifigere carnem Christi cum vitiis et concupiscentiis" – – „Ubi Latinus interpres *vitia* posuit, in Graeco *παθηματα*, id est *passiones* leguntur. Et quia passio potest et dolorem et ceteras necessitates significare corpusculi, caute apostolus intulit *desideria*, ut non naturam corporis videretur in spiritualibus viris negare sed vitia. Et hoc ita admonitum sit, si vulgatam editionem sequimur, legentes: *qui autem sunt Christi, carnem crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis*, ut non carnem Christi sed suam eos crucifixisse dicamus."

25. *ει*: 37. add *δε* ... FGr om ineunte versu | *ζωμεν* (L add *εν*) *πνευματι* et. f am fu demid tol Clem$^{308.}$ 583 Hier Ambrst etc ... DEFGrG d e g vg^{cle} aeth Or^{1,732} Aug ad h. l. *πνευμ. ζωμ.* | *και*: FGrG d e g (Ambrst, sed non^{ed} venet) om | *στοιχωμεν*: DGr cEKL al^{15} *στοιχουμεν*

26. *γινωμεθα*: KL al pauc Clem^{308} cod *γινομεθα* ... G* 37. 47. 72. 73. 74. al plus^{20} Bas^{regg} 432 cod et^{439} cod Chr^{857} *γενωμεθα* | *προκαλουμενοι* ... LP 8Pe al plus^{25} Euthal^{cod} Dam^{paris} *προσκαλ.* | *αλληλοις φθ.* cum NACDEFG^{2}KL al longe plu Clem^{308} Euthal^{cod} Thdrt Dam (et.^{paris}) ... Ln *αλληλους φθ.* cum BG*P al plus^{25} Clem^{341} Chr Thdrt^{cod} Oec

VI. 1. *αδελφοι*: Dam$^{paris\ 405}$ ad ea trahit quae praecedunt, non item sub *σ* | *εαν και*: d e f g m^{78} vg Or$^{int\ 4,679}$ Hil^{538} Hier ad h. l. Aug ad h. l. Ambrst al *et si*, Or$^{int\ 3,381}$ *etiam si* ... K 4* 61. o^{scr} syr^{sch} arm go Dam^{paris} nil nisi *εαν*, item tantum *si* Or$^{int\ 3,897}$ Hier$^{ezech\ 16}$ et$^{gal\ 4}$ Aug$^{gen\ ad\ litt\ 6}$ et$^{contr\ mendac}$ al | *προλημφθη* cum NAB*DEFG ... *ς προληφθη* cum B^{3}CLP al pler ... K *προκαταληφθη*, 73. 109. 114. 115. 121. d^{scr} *προσληφθη*, 39. *προβληθη* | *ανθρωποσ*: 5. 37. 73. 80. syr^{sch} et^{P} c. ob. sah (*in vobis*) Did$^{tri\ 67}$ et^{290} add *εξ* (37. om) *υμων* ... P 76. arm habent *τισ εξ υμων* | *καταρτιζετε*: 17. -*ζεσθαι* | *πραΰτητοσ* cum NBP 17. 80. ... *ς* Ln *πραοτητοσ* cum ACDEFGKLN al pler Did$^{tri\ 67.\ 290}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam | *σκοπων*: FGrG d e g Cyp^{71} et^{308} add *εκαστοσ*. Item^{vid} Victorin (ipsa sacra verba non supersunt, sed in explicatione est: *hoc ita protulit ut consideret unus-*

Ro 15, 1 τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. 3 εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν ὤν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν.
1 Co 11, 28 4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· 5 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν
Is 1, 16 etc
2 Co 9, 6 πᾶσιν ἀγαθοῖς. 7 μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· 8 ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν

---

quisque eorum ne et ipse temptetur) | σεαυτον: Dam (sed non^{paris}) *εαυτον ... g te t se ipsum*, d e *se ipsum*, Cyp om | μη και συ (D*E *αυτος*) *πειρασθησ ...* FG^{rg} d e g *μη και αυτος πειρασθη* | Ln *πραότητοσ. σκοπῶν – πειρασθῇσ*, ^{2} *ἀλλήλων*

2. *βασταζετε* et. Clem^{308} ℵ^{c} etc ... ℵ* *βαστασετε*, P *βαστασατε* | *αναπληρωσετε* cum BFG 33. 35. d e f g m^{75} vg syr^{sch} cop aeth go Aster ap Phot$^{cod\,271}$ Procl^{623} (Gall^{9}) Marc$^{mon\,980}$ (ap Front. Ducaeum Paris. 1624) Thdrt^{cod} Tert$^{marc\,5,4}$ Cyp$^{71.\,306}$ Victorin Hier Aug Ambrst Oros^{169} (Gall^{9}) etc. Quam lectionem confirmat et. Bas$^{regg\,475}$ *τί ἐστι τό· ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε; καὶ ποῖον νόμον ἀναπληρώσομεν τοῦτο ποιοῦντεσ; ...* ς Ti *αναπληρωσατε* cum ℵACD^{gr}E^{gr}KLNP al pler syr^{P} arm Clem^{308} Bas$^{eth\,264}$ Ephr^{288} Did$^{tri\,67}$ Ath^{2,3} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,328.\,615}$ (Dam$^{paris\ semel}$ *αναπληρουτε*). Cf huc Chr^{859}: *οὐκ εἶπε πληρώσατε, ἀλλ' ἀναπληρώσατε, τουτέστι, κοινῇ πάντεσ πληρώσατε δι' ὧν ἀλλήλουσ φέρετε.* | *τον νομον*: FG om *τον* | τ. *χριστου*: 17. sah τ. *θεου*

3. *δοκει*: P *δοκη* | *τι*: B*(suppl demum ut^{vid} B^{3})ℵ^{corr} 16. 32. 38. om | *φρεναπατ. εαυτον* cum ℵABC 17. 37. 47. 73. 116. 118. sah cop syr^{P} Chr^{859} Euthal^{cod} Dam$^{parall\,628}$ (et^{paris}) ... ς *εαυτ. φρεναπατ.* cum DEFGKLP al pler it vg go syr^{sch} arm Thdrt Dam ad h. l. al Victorin Hier etc. Praeterea de verbis *μηδὲν ὤν* Hier ad h. l. sic: „Dupliciter autem legi potest atque distingui, vel: *Si quis existimat esse se aliquid, cum sit nihil*, aut ita: *Si quis exist. se esse aliquid*, ut postea inferamus *cum sit nihil, se ipse seducit.* Et magis in Graeco quam in Latino resonat ista distantia. Prioris distinctionis hic sensus est: Qui se aliquid existimat esse et nihil est, ipse se decipit. Secundus sensus altior est et qui nobis magis placet: Si quis existimat se esse aliquid, in eo quod se putat esse aliquid, et non ex clementia in proximum sed ex suo opere et labore se iudicat, sua tantum virtute contentus, iste ex hac ipsa arrogantia nihil fit et ipse se decipit."

4. *εαυτου*: 17. 37. 108* a^{scr} d^{scr} *αυτου* | *εκαστοσ*: B sah om

5. *γαρ*: 1. 17. 61. b$^{scr*\,vid}$ o^{scr} *δε* | *βασταση*: Dam^{paris} *-αζει*

6. *τον λογον*: K *τω λογω*, atque om *τω κατηχουντι*

7. *εαν* cum ℵACD^{c}EKLP al pler Or^{4,254} et$^{ps\,61}$ (Gall^{12}) Ephr^{24} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,347.\,503}$ al ... Ln *αν* cum BD*FG al pauc Dial^{824} Dam^{paris} Thphyl | *σπειρη*: LP al aliq Dam^{paris} *σπειρει*

σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. 9 *τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐνκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι.* 10 *ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.*

2 The 3, 13
2 Co 4, 16

11 *Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί.*

(item Or^{3,332} *α σπειρει εκαστος, ταυτα και θερισει*) | *τουτο* et. Tert marc^{5,4} Or$^{int\,2,154}$ Ambrst Aug etc ... dgr*fgrggr *ταυτα*. Item *quae - haec* (d e *eadem*) d e f g (*quod t quae* etc) m^{75} vg Victorin Hier ad h. l. (sed$^{iovin\,1}$ *quodcumque – hoc*) al

8. *εισ την σαρκα* et. Clem^{583} Or^{4,254} (cf et.^{1,228}) Ephr^{25} Cyr$^{ioh\,298}$ Procop niceph^{1,814} etc ... FG *τη σαρκι* ... d e f g m^{75} vg Or$^{int\,2,78.\ 189.\ 473.\ 657}$ Victorin Aug etc *in carne*, Zeno^{132} (Gall^{5}) *secundum carnem* | *εαυτου* cum ℵABCD^{c}EKLP al pler Clem^{583} Ephr^{25} Chr^{861} Euthal^{cod} Dam ad h. l. et$^{parall\,503}$ ... D*FG 2. 76. 115. 219* a^{scr}* Thdrt Thphyl *αυτου* ... Or$^{4,254\,bis}$ et$^{int\,2,78}$ rell Cyr$^{ioh\,298}$ Procop^{niceph} Aug$^{vera\ relig}$ (non item ad h. l.) Zeno (vide ante) Cassiod$^{complex\,64}$ (libere affert verba) om | *εκ της σαρκοσ*: DEFgrG d e g (non item f m^{75} vg Or^{int} Victorin Ambrst Aug al) cop aeth Chr^{861} Thdrt Zeno add *αυτου* | *εισ το πνευμα* (FG *-ματι*): Dgr* *εκ του πνευματοσ* ... d e f g m^{75} vg Or$^{int\,2,76.\ 189.\ 473.\ 657}$ Victorin etc *in spiritu*

9. *ενκακωμεν* (*ενκ-* ut B*D*, ℵAB^{3} 17. 37. 39. 8^{pe} *εγκ-*) cum ℵAB*D* al^{4}, item Chr^{gue} *μη εγκακειτε* ... ς *εκκακωμ.* cum CD^{c}KLP al pler Clem$^{308.\ 318}$ Chr Thdrt Dam; item FG *εκκακησωμεν* | *θερισομεν* cum ABDEK al plu Clem^{308} Chr^{861} Euthal^{cod} Thdrt Dam, item *metemus* it vg Tert marc^{5,4} et$^{res\ carn\,23}$ Cyp$^{245.\ 251}$ Victorin Hier Aug Ambrst etc ... ℵC Fgr^{Ggr}LP 17. 37. 47* 80. 114. 115. 116. al$^{3\,scr}$ al *θερισωμεν* | *μη εκλυομενοι*: d e Aug ad h. l. et$^{ep\,268}$ et^{alib} Ambrst *infatigabiles*, f g m^{75} vg Hier al *non deficientes*

10. *αρα* etc: Ln$^{ed\,min}$ *ἆρα* (hoc accentu et. D^{c} 37.) - *πίστεως;* | *εχωμεν* c. ℵB* 17. 37. 114. al ... ς Ln Ti *εχομεν* c. AB^{3}CDEFGKLP al pler etc. Cf et. *habemus* it vg etc | *εργαζωμεθα* c. ℵB*CDEFG al plu d e f gm^{75} vg etc Clem^{320} Chr Cyr$^{ioh\,285.\ 464}$ Thdrt Dam Tert$^{marc\,5,4}$ Cyp$^{245.\ 251}$ Victorin Ambrst al ... Ln$^{ed\,min}$ *εργαζομεθα* cum AB^{3}LP 31. 37. 39. 47. 72. al fere^{10} Euthal^{cod} ... K *εργασωμεθα*, 46. 73. al pauc Dam paris *εργασομεθα*

11. *πηλικοισ*: B* 17. *ηλικοισ*, d^{scr} *ποικιλοισ*. Reddunt d e f g vg Hilp$^{s\ 118}$ (353) Aug Hier Ambrst al *qualibus*, Victorin *quantis*. Cf Chr^{863} *ἐνταῦθα οὐδὲν ἄλλο αἰνίττεται, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν ἅπασαν, ὃ πολλῆς γνησιότητός σημεῖον ἦν - τὸ δὲ „πηλίκοις" ἐμοὶ δοκεῖ οὐ τὸ μέγεθος ἀλλὰ τὴν ἀμορφίαν τῶν γραμμάτων ἐμφαίνων λέγειν, μονονουχὶ λέγων* (cat^{mg} add *ὁμοίως καὶ Εὐσέβιος*) *ὅτι οὕτε ἄριστα γράφειν εἰδως ὅμως ἠναγκάσθην δὲ ἐμαυτοῦ γράψαι, ὥστε τῶν συκοφαντῶν ἐμφράξαι τὸ στόμα.* Eadem postquam attulit catena, pergit: *ἄλλος* (i. e. Thdor^{mop}) *δέ φησι, μέλλων καθάπτεσθαι τῶν*

12 *ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκονται.* 13 *οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται.*

ἐναντίων, ἄγαν μεῖζοσιν ἐχρήσατο γράμμασιν, ἐμφαίνων ὅτι οὔτε αὐτὸς ἐρυθριᾷ οὔτε ἀρνεῖται τὰ λεγόμενα. Thdrt ad h. l. *πᾶσαν, ὡς ἔοικε, τήνδε τὴν ἐπιστολὴν αὐτὸς ἔγραψε, διδάσκων ὡς οὐχ ὑφορᾶται προσώπων ὄγκωμα προκειμένης τῆς ἀληθείας. τὸ δὲ „πηλίκοις γράμμασι“ τινὲς μὲν μεγάλοις, τινὲς δὲ φαύλοις ἡρμήνευσαν.* Sic vero Hier(7,530): „ne aliqua supposita epistolae suspicio nasceretur, ab hoc loco usque ad finem manu sua ipse perscripsit, ostendens superiora ab alio exarata“ – „propter hoc igitur volens omnem occasionem falsis auferre doctoribus“ – „finem epistolae manus suae annotatione complevit dicens: Videte qualibus literis scripsi vobis: non quod grandes literae fuerint, hoc quippe in Graeco sonat *πηλικοις*, sed quod suae manus essent eis nota vestigia“. „In hoc loco vir apprime nostris temporibus eruditus, miror quomodo rem ridiculam locutus sit. Paulus, inquit, Hebraeus erat et Graecas literas nesciebat. Et quia necessitas expetebat ut manu sua epistolam subscriberet, contra consuetudinem curvos tramites literarum, vix magnis apicibus exprimebat, etiam in hoc suae ad Galatas indicia caritatis ostendens, quod propter illos id quoque quod non poterat facere conaretur. Grandibus ergo Paulus literis scripsit epistolam, quia sensus erat grandis in literis et spiritu dei vivi, non atramento nec calamo fuerat exaratus.“ | *υμιν γραμμ. εγραψα* (et. Hil[353] *vobis litteris scripsi*): DEFG d e g go Aug *γραμμ. υμιν εγρ.*, f vg Victorin Ambrst *litteris scripsi vobis*

12. *μη* ante *διωκονται* (*-κωνται*) cum ℵABCDEP 17. 37. 73. 118. 137[vi] (excidit numerus ap Reich) d e vg (f male om *non*) Victorin Aug. Latini enim sic: vg Victorin Aug Hier *tantum ut crucis* (Aug *in cruce*) *Christi persecutionem non patiantur*, nec aliter go; d e *tantum ut crux* (sic) *Christi non fugentur ... ς μη* post *ινα* cum FGKL al pler g (*tantum ut ne per crucem Chr. persecutionem patiantur*) Chr Euthal[cod] Thdrt Dam Ambrst (*tantum ne*) | *διωκονται* cum ACFGKLP 37. 47* 72. 74. a[scr] al plus[10] Euthal[cod] ... ς Ln *διωκωνται* cum ℵBDE al plu Chr Thdrt Dam :: cf ad Ioh 17, 3, ubi *ινα - γινωσκουσιν* simili auctoritate recipiendum iudicavimus | *του χριστου*: B 37. add *ιησου*. Libere aeth *domini nostri Iesu Christi*

13. *ουδε γαρ*: 43. 47. 76. 108* a[scr*] sah *ου γαρ* | *περιτεμνομενοι* cum ℵACDEKP al sat mu Mcion[epiph 319, 352] Chr Euthal[cod] Thdrt Dam, item *qui circumciduntur* f vg syr[utr] sah arm ... Gb′ Sz Ln *περιτετμημενοι* cum B(FG)L al plus[50] (F *περιτεμνημοι*, G *περιτεμνημενοι*), item *qui circumcisi sunt* d e g go cop aeth Victorin Aug Hier Ambrst :: certum tamen non est interpretes *qui circumcisi sunt* vertentes in exemplaribus suis *περιτετμημενοι* pro *περιτεμνομενοι* invenisse. | *θελουσιν*: AC 23. 114. *βουλονται* | *περιτεμνεσθαι*: B *-τεμεσθαι* |

14 ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ κόσμῳ· 15 οὔτε γὰρ περιτομή τι ἔστιν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. 16 καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ. 17 τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

5 6
1 Co 7, 19
2 Co 5, 17
Phi 3, 16

υμετερα: 17. 106. 109. d^{scr} o^{scr} *ημετερα* | *καυχησωνται*: DEG*P 47*^{vi} 114. 116. al$^{2\,scr}$ al *-σονται*

14. *καυχασθαι* cum ℵBCD^{c}EFGLP al fere omn Ign$^{intpol\,257}$ (ad Tars^{s}) Or^{1,438} et$^{s,190.\ 292.\ 544}$ et$^{4,504.\ 393}$ et$^{cat\,ro\ 23.\ cor\ 21}$ Eus$^{ps\,32}$ Ath^{696} Cyr$^{hr\,282}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,69}$ al mu ... AD*K 47*^{vi} *καυχησασθαι* | *εν τ. σταυ. του κυρ. ημ. ιησ. χριστου*: Ir$^{17\,gr}$ *εν τ. σταυ. του ιησου* (ed mass *του χριστου* ex cod^{reg}), item^{int} *in cruce Christi*, item Bas$^{ps\,196}$ *εν τω σταυ. του χριστου* (non item$^{esa\,570}$) | *κοσμος* ut et. Clem^{569} Or$^{plus\ decies}$ Bas$^{regg\,494}$ Cyr$^{ioh\,432.\ 981.\ 1008}$ etc ... FG 219. Thphyl praem δ. Item, cuiusmodi hac in re probandi vim non habent, Clem ^{484} (*ο κοσμος τουτω, φησιν, εσταυρωται και αυτος τω κοσμω*) Bas bapt$^{627.\ 637.\ 643.\ 652}$ (quater: *εγω τω κοσμω εσταυρωμαι και ο κοσμος εμοι*) | *κοσμω* cum ℵABC*D*FGP 17. Or^{s,248} et$^{4,197.\ 304}$ [Ps-]Ath^{2,83} ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem *τω* cum C^{3}D^{c}EKL al pler arm Clem^{569} (cf et.^{484}) Or$^{1,438.\ 628\,ter}$ et$^{s,544.\ 600}$ et^{4,393} et$^{cat\,cor\,21}$ Ath^{696} Bas$^{regg\,494}$ (et^{bapt} quater) Epiph^{181} Cyr$^{ioh\,981.\ 1008}$ et$^{fid\,69}$ al mu

15. *ουτε* (syr^{sch} sah^{gb} *ου*) *γαρ* (Gb″) cum B 17. 47. syr^{sch} et$^{p\ txt}$ sah^{gb} arm^{ven} aeth^{ro} go Chr^{865} (item Syncell teste Gb, sed ignoro locum) Hier (ad h. l.) Aug (ad h. l.) ... ς Ln *εν γαρ χριστω ιησου ουτε* cum ℵACDEFGKLP al pler d e f g vg cop syr^{p} c.* sah^{woid} cop aeth^{pp} Euthal^{cod} Thdrt Dam Victorin Amb$^{ep\,39}$ Ambrst :: quae lectio retinenda esset, nisi ex 5, 6 derivanda esset. | *εστιν* cum ℵ*ABCD*EFG 17. 28. 47. 67** 80. 178. d e g go syr^{sch} et$^{p\ mg}$ sah cop arm Euthal^{cod} (per errorem loci Origenis apud Wtst ad hanc lectionem adscripti sunt) Victorin Hier Aug Ambrst ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *ισχυει* cum ℵ^{c}D^{c} KLP al pler f vg syr$^{p\ txt}$ Chr Thdrt Severian$^{cat\,93}$ Dam al. Cf huc etiam et ad 3, 28. Naass^{99}: *ουκ εστιν ουτε θηλυ ουτε αρσεν, αλλα καινη κτισις, καινος ανθρωπος, ος εστιν αρσενοθηλυς*. Praeterea e^{scr} ad h. v. notat in mg: *μωυσεως αποκρυφοι*.

16. *στοιχησουσιν* cum ℵBC^{2}KLP al pler Chr Euthal^{cod} Cyr^{6,203} Thdrt Dam, item *secuti fuerint* f vg, Hil^{480} *obsecundabunt* ... Ti (Gb″) *στοιχουσιν* cum AC*DEFG^{rg} 4. 71. d e g arm aeth Cyr$^{6,203\,mg}$ Victorin Hier Aug Ambrst Ruf$^{gall\,4,7}$ al (Victorin *et quicumque hanc regulam sectatur, pax super illos.* Sic certe Mai edidit; paullo vero post: „Hanc, inquit, regulam, hanc gloriam qui sectantur, pax super illos" etc.) | *και επι*: D^{gr}*E^{gr}FG^{rg} 121. 238. aeth om *και* | *τ. θεου*: D*E*FG^{rg} d e *κυριου*, g *dei t domini* ... tol Hil^{480} (sed habet^{381}) om

17. *του λοιπου*: D* 8^{pe} *το λοιπον* ... Dial^{864} *των δ αλλων* (pergit *εικη κοπους μοι μηδεις παρεχεσθω*) | *κοπους μοι* (17. *μου*) *μηδεις παρ.*

Phil 25 etc 18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

(Aug *laborem nemo mihi praestet*) ... DE *μηδ. μοι κοπ. παρ.*, Victorin *nemo mihi molestias praestet*, d e f vg Hier Ambrst *nemo mihi molestus sit* (g *mihi nemo mol. sit*). Sed notat Hier: „Melius ergo in Graeco legitur: *De cetero labores mihi nemo exhibeat.*" | *του ιησου* (Gb″) cum A BC* 17. 109lat f am fu demid mar tol Dial^{864} Euthal$^{zacagn\ 524}$ (cod^{1} *του* $\overline{\chi\upsilon}$) Epphan$^{cantic\ 1,10}$. Cf et. Petr$^{alex\ can\ 1}$ *επειδη και στιγματα του ιησου ενδεικνυνται εν τοις σωμασιν αυτων* ... P 47. 73. 118. cop arm aeth^{utr} Ign$^{intpol\ 256}$ (*παυλου γαρ – και τα στιγμ. του* $\overline{\chi\upsilon}$ *εν τη σαρκι περιφεροντος*) Thdot ap Clem^{979} (*η ψυχη – τα στιγμ. του* $\overline{\chi\upsilon}$ *περιφερει*) Mcion$^{tert\ 5,4}$ Nyss$^{cant\ 12}$ (1,654) Euthal^{cod} *του χριστου ... ς του κυριου ιησου* cum C^{3}D^{c}EKL al pler vg^{cle} (sed harl tantum *domini*) syr^{p} Thdrt Dam ... ℵD*FG^{rg} 31. 111. d e syr^{sch} go Chr^{865} Or$^{int\ 2,70}$ Victorin Aug Ambrst Epphan$^{cant\ 5,7}$ *του κυριου* (DG^{r}*FG^{rg} 31. 111. syr^{sch} go Chr Victorin Epphan add *ημων*, Or^{int} *mei*, non item ℵ d e Aug Ambrst) *ιησου χριστου* | *βασταζω*: Nyss$^{cant\ 12}$ (1,654) *περιφερω*, item (vide ante) Ign^{intpol} Thdot^{clem}

18. *του κυριου ημων* cum ABCDEFGKL al pler it vg etc ... ℵP 37. 2^{lect} aeth om *ημων* :: similibus ll. aliis modo adest modo omittitur | *χριστου*: P 46. e^{scr} om | *αμην*: G g Victorin Ambrst om

Subscriptio: ℵAB*C 6. 17. 135. *προσ γαλατας.* Item DE *πρ. γαλ. επληρωθη αρχεται πρ. εφεσιουσ*, d e *ad galatas explicit* (d^{corr} add *scribens a roma*) *incipit ad ephesios.* FG f g *ετελεσθη* (*explicit*) *επιστολη προσ γαλατας αρχεται προσ εφεσιουσ.* Similiter go *ad galatas explicit*; am fu al *explicit epistula ad galatas* ... B^{corr}KP 47. al *προσ γαλατασ εγραφη* (P *-φει*) *απο ρωμησ*, item omisso *πρ. γαλ.* 37., L 48. *τελοσ τησ προσ γαλατασ· εγραφη* (48. add *δε*) *απο ρωμησ* ... Euthal^{cod} *εγραφη απο ρωμησ υπο παυλου και των αδελφων προσ γαλατασ οι* (pro *η*) *επιστ αυτ* (sic) ... ς (= Gb Sz) *προσ γαλατασ εγραφη απο ρωμησ* (*απο ρωμησ* confirmant etiam syr^{utr} cop Thdrt Euthal Hier; contra Thphyl Oec Claud^{antiss} *απο εφεσου*). Praeterea 113. add *δια χειρὸσ παυλου*, cop^{cod} *δια τιτου*, ar^{pol} *δια τιτου και λουκα*, slav^{cod} *δια τυχικου*. Numerantur *στιχοι σϙγ′* (ita KL al mu), ℵ**P *τιβ′*, 80. h^{scr} *τϙβ′*. Addunt pauci cum Euthal *αναγνωσεισ β′, κεφαλαια ιβ′, μαρτυριαι ια′* ... am fu al capitula 37 notant. B a capite *νδ′* ad *νη′* pergit, transit vero inde ad ep ad Hebraeos, cuius ad initium nota *νθ′* (i. e. 59) invenitur. Rursus ab ep ad Hebr redit ad ep ad Eph, cuius prima nota *ο′* (i. e. 70) est.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

I.

1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ* Col 1, 1 etc
τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ] καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

---

* *προσ εφεσιουσ* cum ℵABK 3. 17. 37. 47. 89. 108. 113. 123. al. Item DEFG d e f g *αρχεται προσ εφεσιουσ*, sed DEG d e g coniungunt cum subscriptione epistulae ad Galatas. Item am al *incipit epistula* (al om) *ad ephesios.* (fu *expl. epistula ad galatas inc. argumentum ad ephesios – expl. argumentum inc. brebis. – expl. brebis. inc. corpus epistulae feliciter:* quae ratio passim invenitur) ... al *προσ εφεσιουσ επιστολη* (ut 44. 116. k^{scr}), *επιστολη πρ. εφεσ.* (ut l^{scr}), *η πρ. εφεσ. επιστολη* (ut 120.) ... L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ εφεσιουσ*, P *παυλου επιστολη προσ εφεσιουσ.* Similiter alii ... f^{scr} *τοισ εφεσιοισ μυσταισ ταυτα διδασκαλοσ εσθλοσ* ... ς *προσ εφεσιουσ επιστ. παυλου*, ς^{e} *παυλου του αποστολου η προσ εφεσ. επιστολη*, Gb Sz *παυλου επιστ. πρ. εφεσιουσ*

I. 1. *χριστου ιησου* cum BDEP 17. d e am (allachm) go cop syrP Or$^{cat\,101}$ Dam Ambrst ... ς *ιησου χριστου* cum ℵAFGKL al fere omn f g vg (et. fu demid tol harl al) syr^{sch} arm aeth Chr^{11,3} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,48}$ Thdrt al Victorin Hier | *τοισ αγιοισ*: ℵ^{c}AP 10. 80. am fu demid tol al (vg^{cle}) cop ar^{e} Hier add *πασιν* (vg^{cle} *omnibus sanctis*) | *τοισ* sec: D(non E) 46. om | [*εν εφεσω*]: haec non a Paulo profecta esse iudicamus, om enim ℵ*B* 67** Or$^{cat\,102}$ cdd^{vet} et pp^{vet} apud Bas$^{eunom\,1,255}$ item^{vid} Mcion^{tert} et^{epiph}. Ita enim Or l. l. *ὡριγένησ δέ φησιν· ἐπὶ μόνων ἐφεσίων εὕρομεν κείμενον τὸ „τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι“· καὶ ζητοῦμεν, εἰ μὴ παρέλκει προσκείμενον τὸ „τοῖς ἁγ. τοῖς οὖσι“, τί δύναται σημαίνειν. ὅρα οὖν εἰ μὴ ὥσπερ ἐν τῇ ἐξόδῳ ὄνομά φησιν ἑαυτοῦ ὁ χρηματίζων μωσεῖ τὸ ὤν, οὕτως οἱ μετέχοντες τοῦ ὄντος γίνονται ὄντες, καλούμενοι οἱονεὶ ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰσ τὸ εἶναι· ἐξελέξατο γὰρ ὁ θεὸσ τὰ μὴ ὄντα, φησὶν ὁ αὐτὸσ παῦλοσ, ἵνα τα ὄντα καταργήσῃ* etc. A quibus verbis commentarii Origenis in hanc epistulam dudum deperditi vel maxime pendet Hier, quamvis non dicat, ad h. l. (Vall^{7,545}): *Quidam curiosius quam necesse est putant ex eo quod Moysi dictum sit:* Haec dices filiis Israel: Qui est misit me, *etiam eos qui Ephesi sunt sancti et fideles essentiae vocabulo nuncupatos, ut quomodo a sancto sancti, a iusto iusti, a sapiente sapientes, ita ab eo qui est hi qui sunt appellentur, et iuxta eundem apostolum elegisse deum ea quae non erant ut destrueret ea quae erant – – Alii vero simpliciter non ad eos qui sint, sed qui Ephesi sancti et fideles sint scriptum arbitrantur.* Patet ex his Hieronymum ne adsequutum quidem esse Origenis interpretatio-

Col 1, 2, etc 2 *χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

2 Co 1, 3 3 *Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ,* 4 *καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ*

---

nem inde fluxisse quod ille verba *εν εφεσω* plane non legisset. Tantopere igitur vulgaris lectio Hieronymi aetate iam invaluerat. Basilius vero[1,255] sic: *τοῖς ἐφεσίοις ἐπιστέλλων, ὡς γνησίως ἡνωμένοις τῷ ὄντι δι' ἐπιγνώσεως, ὄντας αὐτοὺς ἰδιαζόντως ὠνόμασεν, εἰπών· τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ· οὕτω γὰρ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν παραδεδώκασι καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων εὑρήκαμεν.* Ceterum nescio an cum veterrima lectione illa cohaereat etiam additamentum spurium *πασιν*, de quo vide ante. Denique nec Mcion verba *εν εφεσω* legisse censendus est quoniam hanc epistulam *ad Laodicenos* inscripsit. Cf Tert[marc 5,17]: „Ecclesiae quidem veritate epistolam istam *ad Ephesios* habemus emissam, non *ad Laodicenos*, sed Marcion ei titulum aliquando interpolare gestiit, quasi et in isto diligentissimus explorator. Nihil autem de titulis interest" ac paucis verbis post inde affert locum Eph 1, 9 et 10. Item[marc 5,11]: „Praetereo hic et de alia epistola, quam nos *ad Ephesios* perscriptam habemus haeretici vero *ad Laodicenos.*" (Hoc igitur loco non unum Marcionem eo titulo uti perhibet.) „Ait enim meminisse nationes, quod illo in tempore cum essent sine Christo, alieni ab Israele" etc (respicit ad Eph 2, 12). Similiter etiam Epiph[374] ex Marcionis *πρὸς λαοδικέας* epist citat Eph 4, 5 sq. Habet enim sic: *προσέθετο δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ ἀποστολικῷ καλουμένῳ καὶ τῆς καλουμένης πρὸς λαοδικέας·* „εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, εἷς χριστός, εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. *συναδόντως μὲν τῇ πρὸς ἐφεσίους, ὧ μαρκίων, καὶ ταύτας τὰς κατὰ σοῦ μαρτυρίας ἀπὸ τῆς λεγομένης πρὸς λαοδικέας συνήγαγες* etc ..... ς Ln ℵ ddunt *εν εφεσω* cum ℵ^{c}AB^{3}DEFGKLP al (praeter 67**) omn it vg (sed Victorin *sanctis qui sunt fidelibus Ephesi*) rell Chr Thdrt Dam etc | *και πιστοις*: 37. tol Victorin om *και*

2. *πατρ. ημων*: (2. 122. om *ημ.*) ... P *πα. υμων* ... Cyr$^{glaph\,210}$ praem *και*

3. *ο θεος και πατηρ* et. Or$^{int\,2,263.\ 3,978.\ 4,590}$ Eus$^{ps\,22}$ Ath^{430} Cyr$^{glaph\,137}$ etc Hil^{209} Hier Ambrst etc ... B Hil^{186} om *και πατηρ*, Victorin^{bis} (ad h. l.) Hil$^{239.\ 427}$ om *ο θεος και* | *του κυριου ημων* (et. ℵ^{c}): ℵ* *τ. κυρ. και σωτηρος ημ.* | *ο ευλογ. ημας* (c^{ser} d^{ser} *υμας*) et. ℵ^{a}: ℵ* om *ημας* | *εν* ante $\overline{\chi\omega}$: ς (non ς^{e} Gb Sz) om cum minusc pauc | *εν χριστω* et. Or$^{int\,2,263.\ 4,590}$ Eus$^{ps\,22.\ 338}$ Cyr$^{thes\,173}$ etc ... D^{bet}c^{EK} 4** 46. 47. 76. 109. 115. syr^{P} aeth^{utr} Ath^{430} (exc$^{cod\,1}$) Thphyl Victorin Sedul add *ιησου*

4. *εν αυτω* (d e f g vg Victorin etc *in ipso*. Cf et. Hil$^{143.\ 209.\ 240}$ et^{alib} *in quo et elegit nos* etc): F^{gr}G^{gr} Did$^{tri\,341}$ Ath$^{edd\,vet\,430}$ *εαυτω* | *προ*:

καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον Col 1, 22
αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ 5 προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ,
6 εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν
τῷ ἠγαπημένῳ, 7 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος Col 1, 14

FGrGgr προσ | εν αγαπη: ς (= Gb Sz) cum praecedentibus coniung, ut LP al ut^{vid} plu f vg (hi^{2} *in caritate qui praedestinavit*) go cop (certe ap Wilk). Ita et. Ambrst „hi sunt quos elegit ante mundum in Christo, ut sint incontaminati coram deo in caritate, hoc est, ut amor dei sanctam illis faciat conversationem. Nemo enim melius alicui obtemperat quam qui ex caritate obsequitur.“ ... cum seqq vero Or cat^{107} *εν αγαπη προορισασ ημασ εισ υιοθεσιαν δια ιυ χυ εισ αυτον. ἤτοι τὸ ἐν ἀγάπῃ τῷ προορίσας συναπτέον· ἢ ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ ἐν ἀγάπῃ, πρὸ καταβολῆς κόσμου προορίσας ἡμᾶς ἐν υἱοθεσίᾳ ιυ χυ εἰς αὐτόν, ὥστε ἡμᾶς εἶναι ἁγίους κ. ἀμώμ. κατενώπ. αὐτοῦ.* Atque^{113}: *ὅθεν καὶ πρότερον γέγραπται τὸ „εν αγαπη προορισασ ημ. εισ υιοθεσιαν“, δεύτερον* etc. Item Chr^{5} (*ἐν ἀγάπῃ προορίσας ἡμᾶς· οὐ γὰρ ἀπὸ πόνων οὐδὲ κατορθωμάτων τοῦτο γίνεται, ἀλλ' ἀπὸ ἀγάπησ* etc) Thdrt. Atque eidem distinctioni favent d e g *in caritate praedestinans*, quemadmodum etiam Victorin Ambrst (sed is alteram sequitur coniunctionem, vide supra) Hier al exscribunt. Tractat autem rem etiam Hier: „Dupliciter legendum, ut caritas vel cum superioribus vel inferioribus copuletur. Cum superioribus ita: *ut essemus sancti et immaculati coram ipso in caritate*, et postea sequatur: *praedestinans nos in adoptionem filiorum per Ies. Chr. in ipso.* Cum inferioribus autem sic: *in caritate praedestinans nos*“ etc. „Differentiam vero Graeci sermonis *προορισασ* et *ορισθεντοσ*“ (respicit ad Rom 1, 4) „Latinus sermo non explicat“ etc.

5. D*P al *προωρισασ* | *ιησου χριστου* et. Or$^{cat\ 107\ bis}$ Eus$^{ps\ 258}$ Cyr$^{thes\ 173}$ etc Victorin Ambrst etc ... B Chr$^{mosc\ 1}$ *χριστου ιησου* ... Or^{1,205} et cat^{107} tertio loc Hil^{240} om *ιησου*

6. *δοξησ*: DE praem *τησ* | *ησ* (Gb^{r}) cum ℵ*ABP 6. 17. 23* 47. 57. 67** 69. 70. 73. 80. 118. 8^{pe} Or$^{cat\ 112}$ Chr^{7} (*ἧσ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς, φησίν. οὐκ εἶπεν· ἧσ ἐχαρίσατο, ἀλλ' ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς.* Ad haec emendandum videtur quod^{6} exeunte et^{7} ineunte praecessit *κατα την ευδοκιαν - εν η εχαριτωσεν* etc.) Euthal^{cod} ... Thphyl ἧ, quocum facit Ambrst: *qua gratificavit nos in dilecto filio suo.* Aliter cop: *qui dedit nobis gratiam* ... ς Ti *εν η* cum ℵ^{c}DE(F om *η*)GKL al pler d e f g vg go syr^{p} Bas$^{bapt\ 634}$ (Chr vide ante) Thdrt Dam Victorin Hier al | *ηγαπημενω* sine additam et. am* demid al^{lachm} syr$^{p\ txt}$ (syr^{sch} cop add tantum *eius*) Hier Sedul. Praeterea vide infra ... D*E*FG 8^{pe} d e f g vg^{cle} (et. am** fu harl mar tol al) go syr^{p} c.* Dial^{857} cdd^{lat} ap Hier Victorin Ambrst al add *υιω αυτου*, notatque Lc^{brug}: „*Non omittas* filio suo.“ Contra est Or$^{cat\ 112\ ter}$ et^{107}: *ὡριγένησ φησίν· ἠγαπημένοσ ἁπλῶσ λέγεται ὁ σωτήρ.* Item Hier ad h. l. (Vall^{7,552}): „Nec putandum, quod in Latinis codd. habetur, scriptum esse *in dilecto filio suo*, sed simpli-

αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ, 8 ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρο-
3, 3 Col 1, 26 νήσει 9 γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ
Ga 4, 4 τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ 10 εἰς οἰκονομίαν τοῦ
Col 1, 16 19 s πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ

citer *in dilecto*“ – „Nunc vero in eo quod absolute locutus est dicens *in dilecto*, ita mihi intelligendum videtur ut subaudiatur *ab omnibus*.“

7. *εχομεν* cum ℵ^{c}ABD^{b}et^{c}EFGKLP al omn^{vi} d e f g vg syr^{utr} arm go Ir$^{int\,293}$ Or$^{cat\,112}$ Cyr$^{hr\,302}$ Bas$^{bapt\,634}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,10}$ Thdrt Dam Victorin Hier Aug$^{praed\,55}$ Ambrst al ... ℵ*D^{gr*} cop (*accepimus*) aeth Ir$^{int\,310}$ (*habuimus*) *εσχομεν* (:: item Col 1, 14 B cop; aut utroque loco *εχομεν* aut *εσχομεν* Paulum scripsisse puto. Quod si recte habet, *εσχομεν* vix edi potest) | *το* (FG *του*) *πλουτος* cum ℵ*ABD*EF GP 31. 47. 59. 67** cat^{txt}; 17. *το πληθος ... ς τον πλουτον* cum ℵ^{c} D^{c}KL al pler Or$^{cat\,112}$ Cyr$^{hr\,302}$ Bas^{bapt} Chr^{s} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,10}$ Thdrt Dam | *χαριτος*: A 109. cop Cyr$^{glaph\,10}$ *χρηστοτητος* :: cf Ro 2, 4

8. *ης επερισσ.* (d e f g vg Ambrst al *quae superabundavit*, contra Victorin Hier *qua abundavit*) *εισ ημας* (et. Or^{cat}): P om | *φρονησει*: 17. *γνωσει*, 71. *συνεσει*. Praeterea cf Hier ad h. l. „Si ex parte cognoscit Paulus et ex parte prophetat et nunc videt per speculum in aenigmate, quomodo vel ipsi vel Ephesiis in omni sapientia atque prudentia dei mysterium revelatum est? Hac itaque necessitate compellimur mutare ordinem lectionis et facere: *secundum placitum voluntatis suae, in laudem – secundum divitias gratiae eius, qua abundavit in nobis in omni sapientia et prudentia*, ut quum hucusque distinxerimus, quo scilicet *omni sapientia et prudentia* ad superiora iungantur, deinceps inferamus: *notum faciens nobis mysterium voluntatis suae sec. placitum suum*. Potest autem et hac manente sententia, quod ex parte videant – nunc in omni sapientia et prud. dici revelatum eis esse mysterium. Non quo ipsi in omni – mysterium didicerint, sed deus in omni sap. sua atque prud. iuxta quod consequi poterant eis mysterium revelaverit.“ Ita igitur Hier, sed nihil non ex Or sumpsit, ut ex$^{cat\,112\,s}$ intellegitur.

9. *γνωρισασ* et. Or$^{cat\,112}$ Hier etc ... FG 76. d e f g vg go Thphyl Hil^{22} Victorin Ambrst Aug$^{serm\,1}$ et$^{praed\,88}$ al *γνωρισαι* | *το*: D^{gr*} *τουτου*? *τουτο το*?, sed ipse* super litteris post *το* erasis *μυστηριον* (D^{c} *μυστη-*) rescripsit | *του θεληματοσ αυτου*: aberraverat scriptor codicis A ad eadem verba versus 11 et iam perrexerat *εισ το ειναι ημ. εισ επ. δοξ. αυτου*, errore vero intellecto his deletis suprascripsit *κατα τ. ευδ. αυτου* | *κατ. τ. ευδοκιαν* (K add *του θεληματοσ*) *αυτου*: syr^{sch} ar^{e} haec non expri (*ἣν* relato ad ea quae praecedunt) ... DEFG^{rG} d e g go cop Ter$^{marc\,5,17}$ Victorin Hil^{22} om *αυτου* | *εν αυτω*: P *εν εαυτω*

10. *εισ οικονομιαν*: A *κατα την οικ.* | *εν τω χριστω* et. Ir$^{gr\,16}$ Or$^{cat\,114}$ Eus$^{mcell\,152}$ etc ... K 73. d^{scr} cat$^{txt\,114}$ (non^{111}) om *τω* ... 116. 143.

Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ, 11 *ἐν*
ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα 3, 11
ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 12 *εἰς τὸ*
εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χρι-
στῷ· 13 *ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας,*
τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγί- 4, 30 2 Co 1, 22 etc
σθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, 14 *ὅς ἐστιν ἀρρα-*

εν χω ιυ | *τα ε. τοισ* cum ℵ*ABDEFGKLP al[70] fere Eus[mcell] Chr[9] Euthal cod Cyr[glaph 10] Thdrt etc ... ς* (= Gb Sz) *τα τε ε. τοισ* cum minusc ut[vi] paucis Epiph[888] Cyr[mich 435] | *επι τοισ ουρ.* cum ℵ*BDEL al plus[40] go Eus[mcell] Thdrt ad h. l. Dam Oec Tert[monog 5] (*universa in Christo, quae sunt super caelos et super terras*) ... ς Ti *εν τοισ ουρ.* cum ℵ[c]AFG KP al plu cop Epiph[888] et[2,68] Chr Euthal[cod] Cyr[glaph 10] Thdrt[4,1273] Thphyl (etiam Or[cat 114] *τησ οικονομιασ των εν ουρανοις και διοικησεώσ των επι γησ παντων*) Ir[int 317] (*quae in caelis et quae super terram*) Victorin (ut Ir[int]). Praeterea d e f g vg Tert[marc 5,17] Hier Ambrst al *in caelis* pariter atque *in terris* (*-rra*); nec magis accuratius distinxerunt syr[utr] aeth

11. *εκληρωθημεν* cum ℵBKLP al omn[vi] f vg (uterque et Or[int 2,450] Hier *sorte vocati sumus*, item d e g absque *sorte*) Eus[ps 258] Chr Euthal[cod] Cyr[glaph 10] Thdrt Dam, nec aliter go syr[utr] (*electi sumus*, ad quod syr[p] c. ob. add *sorte*) cop arm, item *sortem consecuti sumus* Victorin Aug[praed ss], *sorte constituti sumus* Amb[exhort virg 287], *sortiti sumus* Ambrst ..... Gb′ Ln *εκληθημεν* cum ADEFG (F* *εκληθησαμεν*) d e g | D* 37. 71. 73. d[scr] *προωρισθεντεσ* | *κατα* (D*FG 38. add *την*) *προθεσιν* (Eus[ps] *προγνωσιν*) ... DEFG 10. 31. 46. 47. 59. 71. 73. 80. 8[pe] d e f g cop arm go Euthal[cod] Ambrst add *του* (80. om) *θεου* | *τα παντα*: D*FG 109. (d[scr] *παντασ*) Thdrt[niceph 1,1357] om *τα* | *κατα τ. βου. του θελ. αυτου*: 37* om

12. *δοξησ* cum ℵBDEFGKLP al plu (fere omn ap Scri et Mtth) Eus[ps 258] Euthal[cod] Cyr[glaph 10] Dam Thphyl ... ς (Gb[00]) praem *τησ* cum A al vix mu (ut[vi]) Chr[12] Thdrt Oec | *αυτου* et. Or[int 2,450] Victorin Hier Ambrst ... D*FG[gr]G d e g floriac Tert[marc 5,17] om ... syr[p] c.* add *et gratiae* | *τουσ προηλπ. εν τ. χω*: 115. om | *εν τω*: FG 1. 59. om *τω*

13. *υμεισ* et. Ir[int 301] Or[cat 118] Euthal[cod] Cyr[fid 122] etc Tert[marc 5,17] etc ... ℵ[c]AKL al plus[25] Thphyl[mg] Oec·*ημεισ*, item[semel] Victorin | *τησ σωτηριασ*: FG om *τησ* | *υμων*: K 74. 115. 122. al plus[5] cop *ημων* | *εν ω και*: DEF[gr]G d e g am go cop arm Did[tri 60. 278] (non item[125. 159]) Ir[int 301] Tert[marc 5,17] Victorin al om *και*, item Ambrst om *εν ω και* | *εσφραγισθητε* (Did[tri 60. 278] *-σθημεν*, non item[125. 159]) ... B *εσφραγισθη*

14. *ος* cum ℵDEK al longe plu (*spiritu promissionis sancto, quod est pignus* d e g) Did[tri 125] Chr[12] (com) Thdrt Dam Phot ap Oec (*ὅσ ἐστι τὸ πνεῦμα, φησίν· ἐποιήσατο δὲ τὴν μετάληψιν τοῦ ἄρθρου* etc) Thphyl

βὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Col 1, 9 15 *Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,* 16 *οὐ*
1 Th 1, 2 Ro 1, 9 s *παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνείαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν*

Oec ... Lu ὅ cum ARFGLP (ω) al[15] (f vg Victorin Didint[265] etc *qui est pignus*) Ath[705] (et[int 780] *qui est arrha*) Did[tri 60] Chr[11] (txt) Cyr[trin 675] (Cyr[act 66] et[fid 122] *ὃ τῶν ἁγίων* pro *τῷ ἁγίῳ ὃ*) | *αρραβων* ut ℵABDEK LP etc ... FG 37. 76. d[scr] Euthal[cod] *αραβων* | *της δοξης*: ℵ 17. 35. om *της* (35. om et. *της* pri) ... syr[p] add *και χαριτος*

15. *καγω*: syr[p] c. ob. add *μεν* | *εν τω* (FGP om) *κυριω ιησου* et. Cyr[ioh 838] Aug[ep 217] Hier Ambrst etc ... D*EFG[rg] d e g go syr[sch] aeth Victorin add *χριστω* (DG[r]*E $\overline{\chi\upsilon}$) ... Aug[praed ss] Leo[ep] ad cler[const] *in Christo Iesu* | *και την αγαπην την* (D*FG om) *εισ* cum ℵ[c]D(*et[b]et[c])EF GKL al pler d e f g vg syr[utr] cop go Eph[2,333] (- *ην εχετε εισ*) Chr[18] (in com[19] *πανταχοῦ συνάπτει καὶ συγκολλᾷ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην*) Thdrt Dam al Victorin[bis] Ambrst Aug[ep 217] al. Item *και την εισ παντ. τ. αγι. αγαπην* 37. 39. 73. 80. 116. 118. (n[scr]* *αγαπην* post *παντας*) cat[txt] aeth Euthal[cod] Cyr[ioh 838] ..... ℵ*ABP 17. Or[cat 129] Cyr[trin 603] Hier Aug[praed ss] *και* (omissis *την αγαπ.*) *την εισ*. Cf Or[cat] *ὡριγένης φησί· δόξει σόλοικον εἶναι τὸ „ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας, εἰ μὴ ὥσ ὑπερβατὸν αὐτὸ ἀποδῶμεν.“ διόπερ τὸ ἑξῆς τῆς συμφράσεως οὕτως ἔχειν οἰόμεθα· δια τουτο καγω ακουσας την καθ υμας πιστιν εν τω κυριω ιησου εν επιγνωσει αυτου πεφωτισμενους τους οφθαλμους της καρδιας και την εισ παντας τους αγιους, ου παυομαι ευχαριστων υπερ υμων μνειαν υμων ποιουμενος* etc. Item cf Hier ad h. l. (rursus maxime ab Or pendentem): „Licet verbi ad verbum expressa translatio possit apostolum diligenti excusare lectori, quod videatur omnis sententiae scatere contextus et soloecismus fieri, tamen et in Graeco vitium sonat. Unde et nos Graecis potius calumniatoribus respondentes conabimur ita iuxta sensum temperare ordinem lectionis ut dicamus: *Audiens fidem vestram in domino Iesu et in omnes sanctos eius*, vidensque differentiam fidei vestrae in dominum et in omnes sanctos eius, non cesso gratias agere et memoriam vestri facere in orationibus meis, ut domini nostri Iesu Christi deus, pater autem gloriae, det vobis spiritum sapientiae et revelationis. Quod autem sequitur: illuminatos oculos cordis vestri, ita per hyperbaton reddi potest: *Propterea et ego audiens fidem vestram in domino Iesu in agnitione eius, illuminatos oculos cordis vestri, et in omnes sanctos, non cesso gratiam agens pro vobis*“ etc :: dubium igitur non est quin lectio quae verba *την αγαπην* non habet alteri auctoritate testium praestet. Tamen videndum est ne testes illos sequentes non repetamus nisi antiquissimum vitium. Quod ut statuam, facit etiam geminus epistulae ad Colass. locus 1, 4.

16. *παυομαι*: DG[r]EG[r] Victorin *παυσομαι* | *μνειαν ποιουμενος* sine *υμων* cum ℵABD* 17. 33. 35. 37. 39. 73. 116 118. 219. d (male ed. Sab) go

προσευχῶν μου, 17 *ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,*
ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν
ἐπιγνώσει αὐτοῦ 18 *πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας*
ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, 1 Pe 1, 13 Col 1, 27
τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις,
19 *καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς*
τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος
αὐτοῦ, 20 *ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν* 2, 6

Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,838}$ Hil^{1092} ... ς Ti post *μνειαν* add *υμων* cum D^{gr*} EKLP al pler e (certe teste Sab) f vg syr^{utr} cop arm Or$^{cat\,129}$ Chr Thdrt Dam al Victorin Hier Ambrst; item $F^{gr}G$ g post *ποιουμενος*

17. *δῳη* (Ln *δωῃ*) et. Or$^{cat\,129.\,161}$ etc ... B 63. Cyr$^{thes\,375}$ *δω* | Ln *εν επιγνωσει αυτου* cum sqq coniung: vide supra Or et Hier

18. *της καρδιας* cum ℵABDEFGKLP al longe plu (omn ap Scri exc uno d) it vg syr^{utr} cop arm aeth go Or$^{cat\,129.\,161}$ Ath^{533} Eph^{3,333} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,838}$ Dam al Victorin rell (cf et. Clem$^{rom\,36}$ *ηνεωχθησαν ημων οι οφθαλμοι της καρδιας*) ... ς (= Gb Sz) *τ. διανοιας* cum minusc vix mu Cyr$^{hr\,302}$ Thdrt Oec | *υμων*: B 17. arm Cyr$^{ioh\,838}$ om | *εισ το ειδεναι υμασ*: FG *ινα οιδατε.* Latini *ut sciatis* (d e add *vos*) | *τισ* pri: $F^{gr}G^{gr}$ 1lect arm Or$^{cat\,131.\,161}$ (non^{129}) Eph^{3,333} Euthal^{cod} *τι.* Similiter go *quid est spes* posteaque *quale divitiae* | *τισ ο πλουτ.* sine *και* cum ℵ*ABD*FG 17. 59. d e f g am fu tol go Euthal^{cod} Victorin ... ς Ti praem *και* cum ℵ$^{cD^c}$EKLP al pler vg^{cle} (et. demid al) syr^{utr} cop arm aeth Or$^{cat\,131.\,161}$ Eph^{3,333} Chr Cyr$^{ioh\,838}$ Thdrt Dam al Hier Ambrst (fluctuat lectio) al | *της δοξης της κληρονομιας* et. Or^{cat} bis etc (Eph^{3,333} om *της κληρονο.*): ℵ *της κληρονο. τ. δοξ.*

19. *το υπερβαλλ. μεγεθος* (63. *το υπερμεγεθος*): $F^{gr}G^{gr}$ om *υπερβαλλ.* | *εισ ημασ* et. Or^{cat} Ephr etc ... $D^{*}F^{gr}G^{P}$ 17. 31. 37. 80. 116. d^{scr} al pauc d e g Victorin Ambrst *εισ υμασ*

20. *ενηργηκεν* cum AB Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,838}$ Procop^{151} (esa 9,7) ... ς Ti *ενηργησεν* cum ℵDEFGKLP al omn^{vid} Or$^{cat\,131}$ Eus$^{esa\,391}$ Ephr^{3,333} Cyr hr^{220} Chr Cyr$^{apolog\,6,174}$ et$^{fid\,70}$ Thdrt Dam | *εν*: $F^{gr}G^{gr}$ praetermittunt (post *-σεν*) | *νεκρων*: L al^{25} Eus$^{dem\,224}$ praem *των* | *και καθισασ* cum ℵAB 10. 17. 23. 31. 47. 57. 59. 73. 80. 116. 213. cat^{txt} Eus$^{dem\,224}$ et esa^{391} Cyr$^{hr\,220}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,838}$ et$^{fid\,220}$ Procop^{151} cat^{txt}, item *et constituens* f vg Victorin Amb$^{fid\,5}$, item *et sedere eum faciens* Hier (cf et. Tert$^{marc\,5,17}$) ... ς Ti *και εκαθισεν* cum DEFGKLP al pler Or cat^{133} Chr Thdrt Dam Thphyl Oec, item *et constituit* d e g go cop arm aeth Hil^{1100} Ambrst | *αυτον* sec cum ℵA 17. 23. 57. 80. cop syr utr aeth Or$^{cat\,133}$ Eus^{dem} et^{esa} Euthal^{cod} Procop Victorin Hier Amb fid al (cf et. Tert$^{marc\,5,17}$ *ille inoperatus est in Christum valentiam suam, suscitando eum a mortuis et collocando eum ad dexteram suam et subiciendo omnia*) ... ς Ln Ti om cum BDEFGKLP al pler it vg arm Cyr$^{hr\,220}$ Chr Cyr$^{ioh\,838}$ Thdrt Dam Hil^{1100} Ambrst :: *και καθισασ*

Col 2, 10 καὶ καθίσας αὐτὸν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις 21 ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ
1 Co 15, 27 He 2, 8 Ps 8, 7 (6) καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, 22 καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας
Col 1, 18 αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, 23 ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

II.

Col 2, 13 1 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρ-
Col 3, 7 τίαις ὑμῶν, 2 ἐν αἷς ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, 3 ἐν

αυτον propter duas caussas videtur offendisse: hunc enim verbi καθισαι in No To plus quadragies scripti usum non testatur nisi 1 Co 6, 4. τουτους καθιζετε, ad quod συνεκαθισεν accedit Eph 2, 6. Nec magis alibi dictum est deum collocasse Christum ad dexteram suam, sed Christum consedisse ad dexteram dei. Haec certe plus valent quam mutata constructio. | εν δεξια: A^{2} εκ δεξιων | εν τοις επουρανιοις cum NADEFGKLP al pler Or$^{cat\,133}$ Eus$^{esa\,391}$ Euthal^{cod} Chr Cyr$^{ioh\,838}$ et$^{fid\,70}$ Procop^{151} al mu, item *in caelestibus* it vg Hil^{156} Hier Amb$^{fid\,5}$ Ambrst al ... Ln εν τ. ουρανοις cum B 71. 213. Hil^{1100} Victorin

21. αρχης και εξουσιας et. Ir$^{int\,252.\,260}$ Or$^{cat\,133}$ et$^{int\,1,65.\,4,610.\,612}$ Eus dem^{224} et$^{esa\,391}$ Cyr$^{anthrop\,391}$ etc (cf et. Basilid$^{hipp\,239}$ ηλθε το ευαγγελιον εις τον κοσμον και διηλθε δια πασης αρχης και εξουσιας και κυριοτητος και παντος ονοματος ονομαζομενου) ... B εξουσιας και αρχης

23. το πληρωμα: 47. om, item Or$^{cat\,133}$, sed paullo post ibidem exponit | τα παντα cum NABDEFGKLP al pler Or^{cat} etc ... ς (= Gb Sz) om τα cum minusc vix mu

II. 1. υμας: 44. 45. 48. a^{scr} d^{scr} e^{scr*} al ημας | αμαρτιαις: B επιθυμιαις | υμων cum NBDEFGP al^{15} cat^{txt} d e f g m^{87} vg syr^{utr} cop aeth go (arm post παραπτ. pon) Or$^{cat\,134\,ss}$ (Origenis esse docet qui vertit Hier) Euthal^{cod} Thdrt Lcif^{218} Victorin al ... A εαυτων (ε ante αυ ab ipso* ut^{vi} inserto) ... ς om cum KL al longe plu Chr$^{28\,bis}$ Dam Thphyl Oec

2. ποτε: L om | του πνευματος: FG τουτου πνευμ., ut etiam f g. At nec aliter d e m^{87} vg Or$^{int\,1,106}$ Lcif^{218} al (contra Victorin Hil^{33} Hier al om), sed videtur *huius* potius ad *aeris* quam ad *spiritus* trahendum, quemadmodum Ambrst *secundum principem potestatis aeris huius, spiritum qui*, item Tert$^{marc\,5,17}$ *sec. principem potest. aeris huius* (nisi quod

οἷσ καὶ ἡμεῖσ πάντεσ ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖσ ἐπιθυμίαισ τῆσ Col 3, 6
σαρκὸσ ἡμῶν, ποιοῦντεσ τὰ θελήματα τῆσ σαρκὸσ καὶ τῶν δια-
νοιῶν, καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆσ ὡσ καὶ οἱ λοιποί· 4 ὁ δὲ θεὸσ
πλούσιοσ ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν
ἡμᾶσ, 5 καὶ ὄντασ ἡμᾶσ νεκροὺσ τοῖσ παραπτώμασιν συνεζωο- Col 2, 13
ποίησεν τῷ Χριστῷ, – χάριτί ἐστε σεσωσμένοι – 6 καὶ συνήγειρεν 1, 20

---

huius cdd plur om), *qui operatur.* | του νυν ενεργουντοσ etc: cf Ign intpol^{266} καὶ ἐνήργει ἐν τοῖσ υἱοῖσ τῆσ ἀπειθ.

3. και (cop om) ημεισ: A*D* ℵ. υμεισ ... FG^{rr}GL g om | παντεσ (73. ante ημεισ pon): 17. 68. 74. 115. a^{scr} syr^{sch} are Tert$^{pudic\,17}$ (non item marc^{5,17}) Aug$^{ps\,136}$ (non item^{alibi}) Ambrst (non item Lcif Victorin Hier al) om ... Fortun ap Aug$^{disp\,1}$ *et omnes* (i. e. *et nos et omnes*) | ημεθα cum ℵB 17. 73. Or$^{1,557.\,3,160}$ et$^{4,340.\,350}$ et$^{cat\,137}$ ... ς Ln Ti ημεν cum ADEFGKLP al pler Clem^{23} Did^{manich} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,175}$ Thdrt Dam | τεκνα φυσει cum ℵBK al pler Or^{1,557} et^{3,460} et^{4,350} et int^{4,503} Chr$^{28.\,30}$ Dam Tert$^{marc\,5,17}$ ... Ln φυσει τεκνα cum ADEFGLP 3. 37. 80. 106. 108. 116. it (et. m^{87}) vg cop syr^{P} go (arm?) Or^{4,340} et cat^{137} Did$^{manich\,310}$ (ap Gall^{6}) Euthal^{cod} Thdrt Tert$^{anim\,16.\,21}$ Lcif^{218} Victorin rell ... Cyr$^{ioh\,175}$ τεκν. οργησ φυσει, 109. aeth (syr^{sch} reddit per *plane*) Clem^{23} (οργησ τεκνα) om φυσει

4. εν ελεει (ℵ^{c}): ℵ* om εν | αυτου et. Clem^{28} Or$^{cat\,135}$ et$^{int\,4,641}$ Cyr$^{hr\,302}$ (sed ante αγαπην pon) Victorin Hier Ambrst ... D*FG^{rr}G 73. 118. d e g go Amb$^{ps\,118}$ Aug$^{ioh\,111}$ et^{saep} om. Praeterea Or^{cat} et cum eo Hier de coniunctione *de* exposuerunt. Atque Hier quidem sic: „Coniunctionem vero caussalem in eo loco in quo ait: *Deus autem qui dives est in misericordia*, arbitramur aut ab indoctis scriptoribus additam et vitium inolevisse paulatim aut ab ipso Paulo, qui erat imperitus sermone et non scientia, superflue usurpatam". Quae ille quidem omnino ex Or sumpsit, cuius verba cat^{135} suppeditavit: τὸν „δὲ" σύνδεσμον, τὸν ὅπου „ὁ δὲ θεὸσ πλούσιοσ ὢν ἐν ἐλέει", ἡγούμεθα ἤτοι παρεμβεβλῆσθαι μάτην ἐν τοῖσ ἀντιγράφοισ, ἢ ὡσ ὑπὸ ἰδιώτου τῷ λόγῳ παύλου μὴ τεθεωρῆσθαι παρέλκοντα.

5. ημασ: P 73. 118. Cyr$^{hr\,302}$ libere om | τοισ (B arm praem εν) παραπτωμασιν: FG^{rr}G g τῃ αμαρτια (*peccato*), D*E ταισ αμαρτιαισ, item *peccatis* d e f vg Hil^{403} Victorin Hier etc (solet enim παραπτωμα verti *delictum*, αμαρτια *peccatum*); Or$^{int\,4,530}$ *delictis et peccatis nostris* (:: ex 2, 1); item Bas^{1,135} ταισ αμαρτιαισ και τοισ παραπτωμασιν. Etiam go potius τ. αμαρτιαισ expressit ... B add και ταισ επιθυμιαισ | συνεζωοποιησεν: F$^{super\,lineam}$ add ημασ (f *et nos cum essemus mortui pecc. convivificavit nos Christo*), item d e vg Victorin etc *et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos* | τω χριστω: B 17. 73 118. vg^{cle} (non am fu demid al) tol (g *cum t in*) cop arm Chr^{30} Dam Victorin Amb$^{ps\,118}$ Ambrst (non item Hil^{403} Hier al) praem εν, hinc Ln [εν] | χαριτι: D*EFG d e f g vg (et. fu demid al, sed non am al^{lachm}) Victorin Aug$^{ioh\,111}$ et^{alib} Amb$^{ps\,118}$ Ambrst al (non item Hier) praem οὗ (D*E ου τη), *cuius*

καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 7 ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 8 τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· 9 οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται· 10 αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ
Col 1, 10 ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγό-

---

6. *εν χριστω ιησου* (Or[1,759. 3,459] et[cat rom 35] et[int 2,315. 4,533. 562] Cyr[ioh 919] om *ιησ.*, non item Eus[mcell 34] etc): FG[rg] g Victorin Hil[403] om (Aug modo habet modo om)

7. *ινα ενδειξ.* usq *εν χριστω ιησου* et. Irint[231] Or[1,250. 3,699] et[int 182] Eus mcell[34] etc: ℵ* (transiliens ab *εν χρ. ιησ.* ad eadem verba) praetermisit; suppl ℵ[a] | *το υπερβαλλον πλουτος* (Gb′) cum ℵ[a]ABD*FG 17. 67** Or[1,250] cdd (ed *τ. υ. πληθος*) Eus[mcell 34] Euthal[cod] ... *ς τον υπερβαλλοντα πλουτον* cum D[c]EKLP al pler Or[3,699] Eus[mcell cod**] Chr Thdrt Dam | *εν χρηστοτητι*: DE *ε. τη χρ.* | *εν χριστω* (D $\overline{\chi\upsilon}$) *ιησου*: D*E*FG[rg] d e g aeth[ro] Victorin (non Hier Ambrst etc) om *ιησου* (syr sch aeth[PP] ante *χριστω* pon)

8. *τη γαρ χαρ. εστε σεσωσμενοι* (P *σεσωμενοι*): D*E* d e syr[sch] ar[e] aeth *τ. γ. αυτου χαριτι σεσ. εσμεν* (*εσμεν* et. tol cop, cf et. infra Petr[alex]) | *δια πιστεως* (Gb′) cum ℵBD*FGP 17. 67** 76. 80. Or[cat 141] (editor *τη γαρ – πιστεως* uncis inclusit) Chr[31] Thphyl[txt] ... *ς* Ti *δια της πιστ.* cum D[c]EKL al pler Bas[eth 275] Euthal[cod] Thdrt Dam Thphyl[com] Oec | *εξ υμων*: D*FG 46. 52. 73. 76. 80. 115. 120. d[scr] d e f g arm[cdd] Chr[31 com] Dam Thphyl[com] Oec[com] *εξ ημων*. Praeterea cf huc Polyc[1] (Dress[377]) *ειδοτες οτι χαριτι εστε σεσωσμενοι, ουκ εξ εργων, αλλα θεληματι θεου δια ιησου χριστου.* Item Petr[alex] ap Gall[4,108] *οθεν και χαριτι εσμεν σεσωσμενοι, κατα το αποστολικον ρητον· και τουτο, φησιν, ουκ εξ υμων* (ita Gall, ap Rou[4,46] *ημων*), *θεου το δωρον· ουκ εξ εργων, ινα μη τις καυχησηται.*

9. *ουκ εξ εργων*: 37. *και ουκ εργων* | *καυχησηται*: FG *-σεται*

10. *αυτου γαρ* et. ℵ[a] ... ℵ* *θεου γαρ* | *ποιημα*: 47. *-ματα* | *εν χριστω ιησου* (syr[sch] aeth *Ies. Chr.*): tol allachm Tert[marc 5,17] Victorin om *ιησου* ... FG[rg] d e g *εν κυριω ιησου* | *επι*: FG 37. 73. 74. 109. a[scr] al 3 scr al Thdrt Dam *επ* ... d e f g vg Hier al *in operibus bonis*, Victorin Ambrst *in opera bona*

11. *διο μνημονευετε οτι ποτε υμεις τα εθνη εν σαρκι*: Mcion[epiph 318] et[371], ut locus exscriptus est, *μνημονευετε* (sic[371 bis], sed[318] *μνημονευοντες*) *υμεις ποτε τα εθνη*. Similiter Dial[867] *φησιν· μνημονευοντες*

Infra p. 676 verba catenae[oxon 153] sic emendanda sunt ut pro *καὶ τὸ δύνατον* scribatur *κατὰ τὸ δύν.* item *ὀφείλετε* pro *ὀφείλει δὲ.*

μενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, Ro 2, 26
12 *ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας,* Ro 9, 4 Heb 11, 13
ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ 13 *νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἵ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ.* 14 *αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας,* 15 *τὴν*

οτι ποτε υμεις τα εθνη. Similiter pro *διο μνημονευετε οτι* FG *δια τουτο μνημονευοντες* (f *propter quod memores estote*, g *propterea t ideo recordamini t memo'*) ... d e *memoriam habentes.* Cf etiam Victorin qui de v. 11 loquuturus sic incipit: „*Vos*, inquit, *qui aliquando eratis gentes in carne*“ ete | *ποτε υμεις* hoc ordine cum ℵ*ABD*etcE 17. 37. 73. 115. 116. d e f vg Dial^{867} Did$^{tri\,2}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,70}$ Hier Amb luc^{22} (1525) Fortun ap Aug$^{disp\,1,98}$ al ... ς *υμεις ποτε* cum ℵcDbKLP al pler syrP (syr^{sch} cop arm aeth go *ποτε* post *υμ. τα εθνη*) Mcion epiph (vide ante) Chr Thdrt Dam al Aug$^{gal\,3}$ (957) al ... FGrG *υμεις οι ποτε*, item g *vos qui aliquando eratis gentes in carne, qui;* similiter Or$^{int\,4,542}$ *vos qui aliquando gentes in carne dicebamini* | *χειροποιητου*: D*FGrGgr *-ποιητω* (d e f g vg etc - *circumcisio in carne manu facta*)

12. *τω καιρω εκεινω* cum ℵABD*FG 17. d e f g tol al^{lachm} Mcion$^{epiph\,318.\,371}$ Or$^{int\,4,542}$ Chr$^{37\,com}$ Cyr$^{fid\,70}$ Victorin Hier Aug$^{gal\,3}$ ... ς (Gb^{00}) praem *εν* cum DcEKLP al fere omn vg cop go Or$^{cat\,144}$ Dial^{867} Chr$^{36\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Tert$^{marc\,5,17}$ Ambrst al | *απηλλοτρι. της πολιτ. τ. ισρ.* et. Mcion^{epiph} Or$^{cat\,144.\,151}$ Dial Tert^{marc} Victorin etc: arm om | *πολιτειας* ut ℵADEFG(FG *πολειτ-*)K^{sil}L etc, item B ε minima forma ab ipso B* vel B^{2} inserto ... B^{3}P al *πολιτιασ* | *του ισραηλ*: Or^{1,747} *του θεου*, pergens *και ξεν. των διαθ. αυτου* | *των διαθηκων της επαγγελιασ* (Amb$^{luc\,22,1525}$ *promissionis testamentorum;* Tert$^{marc\,5,7}$ Aug$^{cont\,faust\,12}$ Ambrst Gaud$^{serm\,10}$ *testamentorum et promissionis*): 61. 67** 213. b^{scr} o^{scr} *των επαγγελιων της διαθηκης* ... FG d* e g Tert^{marc} Victorin Ambrst add *αυτων*, item f aeth Or$^{int\,4,542}$ *eius*, item Or$^{4,192.\,2,618}$ et$^{int\,2,153.\,4,407.\,638}$ *του θεου* (non item$^{3,143.\,4,105}$ et cat^{151}). Cf huc et. Dial$^{851\,s}$ *ουτωσ και υμεισ ποτε ητε, φησιν, εχθροι του θεου και ξενοι της επαγγελιασ των διαθηκων· νυν δε αντικατηλλαξεν εν τω σωματι της σαρκοσ αυτου.* Aliter Dial^{867}. | *αθεοι*: FG *αθυ* i. e. *αθεου* | *εν τω κοσμω*: FG g Or$^{cat\,144}$ add *τουτω*, item *in hoc mundo* d e f vg (sed non am tol) Or$^{int\,2,153}$ et^{4,542} Victorin Ambrst al

13. *νυνι*: 37. *νυν* | *εν χριστω ιησου* et. Mcion$^{epiph\,318.\,371}$ etc (syr^{sch} *εν* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\omega}$, ut solet) ... L Ir$^{int\,210}$ Tert$^{marc\,5,17}$ Or$^{int\,4,542}$ Victorin om *ιησου* ... aeth plane om | *εγενηθ. εγγυσ* cum ℵAB 17. 31. 37. 47. 73. f vg go Mcion^{epiph} Dial^{867} Eus$^{eclo\,80}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,209}$ et$^{fid\,100}$ Ir$^{int\,210.\,310}$ Tert^{marc} Or^{int} Victorin Ambrst al ... ς Ti *εγγυσ εγενηθ* cum DEFGKLP al pler d e g vg^{cdd} lachm syr^{utr} arm Chr^{38} Thdrt Dam al | *του* (B om) *χριστου*: Mcion^{epiph} *αυτου*, item *eius* Tert$^{marc\,5,17}$

Col 2, 14 ἔχθραν, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν
καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον
Col 1, 20. 22 ποιῶν εἰρήνην, 16 καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ
σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ.
Es 57, 19 17 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην
3, 12 Ro 5, 2 τοῖς ἐγγύς, 18 ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι
ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. 19 ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι
καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συνπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ,

15. ς (non Gb Sz) λύσας· 15 τὴν ἔχθραν ἐν τ. σα. αὐτοῦ, etc, Ln λύσας, 15 τὴν ἔχθραν ἐν τ. σα. αὐτοῦ, etc | FG εκθραν, item v. 16 | εν τη σαρκι αυτου: ita et. Tert$^{marc\ 5,17}$, additque: „sed Marcion abstulit *sua*, ut inimicitiae daret carnem, quasi carnali vitio, non Christo aemulae." | καταργησας (d e *destituens*, g *destruens*, f vg Ir$^{int\ 310}$ Victorin Ambrst rell *evacuans*): D^{gr*}E* καταρτισας | κτιση: Ṕ 47. 116. 118. al$^{2\ scr}$ -σει | εν αυτω cum ℵ*ABFP 3. 14. 17. 31. 37. 47. 219. 238. Ath$^{414\ cod}$ Procop$^{nicephi\ 1,1626}$ et^{1646} ... ς Ti εν εαυτω cum ℵ^{c}DEGKL al pler syr^{p} Eus$^{mai\ 237}$ Ath^{414} ed et^{699} Epiph^{888} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 156.\ 162}$ Thdrt Dam. Item *in se ipso* d e Hier, *in semetipso* f g m^{106} vg$^{cle\ demid\ tol}$ Or$^{int\ 4,535.\ 542}$ Victorin al, am fu al *in semet ipsum*, etc ... 59* cop Ath^{526} Epiph^{2,68} Thdrt^{2,1051} (sed non ad h. l.) om | εισ ενα: FG^{gr} εινα (sed ι puncto notatum) | καινον: K και μονον, FG^{gr}G^{gr} κοινον

16. αποκαταλλαξη (FG -αξη): KLP al plus^{10} -αξει | εν ενι σωματι τω θεω: Thdrt^{2,1051} εν ενι πνευματι προσ τον θεον | εν αυτω: FG 115. εν εαυτω, item *in semetipsum* d e, *in semetipso* f g m^{106} vg go arm cdd lat ap Hier Victorin Amb$^{abra\ 2,6}$ Aug$^{cont\ faust\ 22}$ al; contra Tert$^{marc\ 5,17}$ *in eo* (quod respicit ad verba *in uno corpore*), Hier *in ea* (i. e. *cruce*). Cf Hier^{7,581}: „*per crucem interficiens inimicitiam in ea*. Non ut in Latinis codicibus habetur, *in semetipso*, propter Graeci pronominis ambiguitatem. εν αυτω enim et *in semetipso* et *in ea*, id est cruce, intelligi potest, quia crux, id est σταυροσ, iuxta Graecos generis masculini est."

17. ειρηνην sec loco cum ℵABDEFGP 17. 71. 80. (D^{gr*} bis ειρηνη) d e f g vg go cop arm aeth^{utr} Or$^{int\ 4,543}$ Eus$^{ps\ 327}$ Procop$^{esa\ 519}$ Cyp^{296} Hil^{176} Victorin Ambrst Hier al mu. Cf et. Naass$^{hipp\ 111}$ και ποιησον ειρηνην τοισ μακραν, τουτεστι τοισ υλικοισ και χοϊκοισ, και ειρηνην τοισ εγγυσ, τουτεστι τοισ πνευματικοισ etc ... ς om cum KL al pler syr^{utr} Dial$^{869.\ 871}$ Const^{2,54} Eus$^{ps\ 528}$ Chr^{44} Euthal^{cod} Thdrt Dam. Cf et. Tert$^{marc\ 5,17}$: *Hoc itaque annuntiante pacem eis qui prope, et eis qui longe, accessum consecuti* etc.

18. εχομεν: ℵ^{a} εσχομεν ... Or$^{cat\ 151}$ (post την προσαγωγην) εσχηκαμεν | οι αμφοτεροι: L 37. 62. 74. 76^{vid} a^{scr} Chr^{44} om οι

19. αρα ουν (d e f vg Victorin Hier Ambrst *ergo*, g *itaque*): FG om ουν, item Or$^{cat\ cor\ 64}$ | αλλα (ita ℵBE*; ACD*FG rell^{4} Bas αλλ) εστε cum ℵA BCD*E*FG 17. 31. 71. 73. it vg go Bas$^{bapt\ 645}$ Hil^{384} Victorin Amb^{abra}

20 ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, 21 ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, 22 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι. 4, 16 1 Co 3, 16 1 Pe 2, 5

III.

1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν — 2 εἴγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος 4, 1

2,9 et$^{pss\,38.\,61.\,118}$ Aug$^{ps\,81}$ et$^{ps\,86}$ et$^{ps\,111}$ Ambrst ... ς αλλα sine εστε cum D^{c}E**KLP al pler (E igitur αλλα ex D^{c} transtulit addito εστε ex D* cum signis quibus deletur) syr^{utr} cop arm Or$^{cat\,151}$ et$^{cat\,cor\,64}$ Bas$^{eth\,317}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Amb$^{paenit\,2,419}$ Hier | συνπολ- cum ℵAB*CDEFG ... ς Ln συμπολ- cum B^{3}K^{sil}LP al certe pler. Praeterea -λιται ℵD^{c}E**KLP etc; AB*D*E*FG Euthal^{cod} -λειται

20. και προφητων: 4* Mcion^{tert} om. Scribit enim Tert$^{marc\,5,17}$: „Abstulit haereticus *et prophetarum*, oblitus dominum posuisse in ecclesia sicut apostolos ita et prophetas“ etc. | ακρογωνιαιου (L 37. al ακρογον-) et. Or$^{4,43.\,142.\,197}$ et$^{cat\,151}$ et$^{cat\,cor\,64}$ Eus$^{ps\,63}$ et^{539} Bas$^{bapt\,645}$ etc ... D*EFG Or^{1,757} Eus$^{hist\,10,4,21}$ Chr$^{44\,txt}$ (sed non$^{45\,com}$) add λιθου (libere Clem^{787} ἀμέλει λίθοσ ἀκρογωνιαῖοσ εἴρηται, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη etc), item (*cum sit angularis lapis* d e g, *ipso summo angulari lapide* f vg g sub *aut*) it vg Or$^{int\,2,419.\,3,927}$ (Ir$^{int\,261}$ Tert$^{marc\,5,7}$) Victorin Hier Ambrst al | αυτου et. ℵ^{a} Or$^{1,757.\,4,43}$ et cat^{151} et$^{cat\,cor\,64}$ Eus$^{ps\,bis}$ Bas^{bapt} etc ... ℵ* (pergit του $\overline{χυ}$) cop Or$^{4,142.\,197}$ Victorin om | χριστου ιησου cum ℵ^{a}AB 17. 39. 47. cat^{txt} f vg go cop arm Or$^{4,43.\,142.\,197}$ et$^{cat\,151}$ et$^{int\,2,419.\,3,927}$ (sed Or$^{1,757.\,4,43.\,142}$ et$^{int\,bis}$ add του κυριου ημων) Bas$^{bapt\,645}$ et$^{eth\,317}$ (sed$^{edd\,2}$ $\overline{ιω}$ $\overline{χυ}$ του κυρ. ημων) Thphyl Aug$^{ps\,81}$ et$^{ps\,111}$ et$^{ioh\,20}$ et^{alib} Ambrst Hier ezech^{28} (*Christo Iesu domino nostro*) et ad h. l. al ... ς ιησου χριστου cum CDEFGKLP al pler d e g syr^{utr} Ps-Iust$^{expos\,5}$ Or$^{cat\,cor\,64}$ Eus$^{ps\,bis}$ Chr^{45} Euthal^{cod} Thdrt al Victorin Hier$^{ezech\,40}$ et$^{esai\,50}$ ... ℵ* 37. aeth (Tert$^{marc\,5,17}$) του (37. om) χριστου

21. πασα sine η cum ℵ*BDEFGKL al longe plu (omn ap Scri) Ps-Iust expos^{5} Clem^{787} Or$^{cat\,cor\,64}$ Bas$^{eth\,317}$ et$^{bapt\,645}$ Chr^{45} Thdrt al ... ς (Gb^{00}) add η cum ℵ^{a}ACP al mu^{vi} arm Or$^{cat\,151}$ Chr$^{44\,txt}$ Euthal^{cod} (Bas$^{eunom\,276}$ η πασα) Thphyl

22. του θεου ... B τ. χριστου

III. 1. του χριστου cum ℵ*D*FG 61. o^{scr} 8^{pe} d e g aeth^{utr} Victorin^{quater} ... ς Ln Ti του χριστ. ιησου cum ℵ^{a}ABD^{b}EKLP al pler f vg cop syr^{p} go Euthal^{cod} Cyr$^{act\,66}$ Thdrt Dam Hil^{181} Hier Ambrst al ... 47. cat txt Or$^{cat\,153}$ χριστ. ιησ. (sine του), 115. 1^{lect} tol syr^{sch} arm Chr^{46} Cyr$^{nest\,111}$ Thphyl Hier Amb$^{ep\,81}$ ιησου χριστου, C του κυριου ιησου

Ga 1, 12 1, 9 τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, 3 ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν
ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, 4 πρὸς
Col 4, 3 ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ
τοῦ Χριστοῦ, 5 ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν

:: Philem 1 et 9 legitur *δεσμ. χριστου ιησου*, quod passim cum *ιησ. χριστ.* commutatur, nusquam vero cum *του χριστου*. Praeterea non invenitur quod huc comparari possit nisi Eph 4, 1. *ο δεσμ. εν κυριω.* | *των εθνων*: DE 10. add *πρεσβευω*, item d e *postulo*; item 71. 122. 219. add *κεκαυχημαι*. Illud *πρεσβευω* vdtr etiam agnoscere Ambrst com: - *nunc se legatione huius doni fungi dei provisione, Christo mittente, declarat.* Ceterum cf ad hos versus Or$^{cat\ 153}$: *ὡριγένης δέ φησιν, ὡς πρὸς τὴν φράσιν καὶ τὸ δυνατὸν ζητήσαντες ἀποκαταστῆσαι αὐτὴν φαμέν, ὅτι οὐκ ἀνταποδέδωκε πρὸς τὸ „τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος ὁ δέσμιος“, τὸ τί τούτου γὰρ χάριν πεποίηκα ἢ τί μοι γεγένηται, οὐ πάνυ τι παρέστησεν. εἰ μὴ ἄρα τοῦ μὲν ὡς πρὸς τὴν φράσιν ἀκολούθου ὡς ἰδιώτης τῷ λόγῳ ἀποπέπτωκε, τὸν δὲ ὀφειλόμενον νοῦν οὐκ εὐφραδῶς ἀποδέδωκεν, οὕτως λέξοντα ἄν· τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος δέσμ. χῡ ῑῡ καὶ δέσμ. ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν ἐγνώρισα τὸ μυστήριον ὑπὲρ τοῦ καὶ ὑμῖν μεταδοῦναι, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς πρὸ τούτων δι' ὀλίγων ἔγραψα. ὀφείλει δὲ ἀκηκοέναι τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, ὑπὲρ ὧν δέσμιος γέγονα ῑῡ χῡ. σολοικισμὸν δὲ νομίζω γεγονέναι ἐν τῷ τόπῳ. δέον γὰρ αὐτὸν εἰρηκέναι· τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος δέσμ. ἰησοῦ χριστοῦ ἐγνώρισα τὸ μυστήριον. ὁ δέ φησι· τούτου χάρ. ἐγὼ παῦλος δέσμιος, κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον.* Quae quidem omnia, ut solet, tacita Origenis auctoritate, in commentarium suum transtulit Hier, apud quem cf^{7,586} inde a verbis: *„Quantum ad consequentiam sermonis textumque eloquii pertinet, ad id quod praemisit:* Huius rei gratia ego Paulus vinctus Iesu Christi - *diligentissime perquirentes nihil quod ei reddiderit potuimus invenire.*

2. *την οικονομιαν*: L add *μου* | *του θεου*: D*etc^{EFG} d e g go ante *της χαριτος* pon ... F *του χριστου*, A *αυτου*

3. *οτι κατα αποκαλυψιν*: FG f g go *κα. αποκ. γαρ* ... B d e Victorin (plane cum antegressis coniungit) Ambrst (non item) om *οτι*, hinc Ln [*οτι*] | *εγνωρισθη* cum NABCD*FGP 6. 10. 17. 23. 31. 67** 73. 80. 137. 177. 178. 8^{pe} it vg syr^{utr} cop arm go Basilid$^{hipp\ 241}$ (*φησι· κατα απ. εγν. μοι το μυστ.*) Clem^{682} Or$^{cat\ 154}$ Chr^{46} Euthal^{cod} Cyr$^{nest\ 111}$ et$^{fid\ 123}$ Thdrt al Victorin Hier Ambrst al. Cf et. Ir^{197} *το μυστηριον ο λεγει κατα αποκαλυψιν εγνωρισθαι αυτω ... ς* (= Gb Sz, sed Gb′) *εγνωρισε* cum D^{c}EKL al pler aeth^{utr} Dam Thphyl Oec | F rursus *μυστηριον* et G *ολλιγω*

4. *τ. χριστου*: 17. *τ. θεου*

5. *ετεραις* cum NABCDEFGKLP al plus^{80} (omn ap Scri) it vg arm aeth go Clem$^{682.\ 698}$ Or$^{4,105.\ 257.\ 258}$ Cyr$^{hr\ 280}$ Chr^{47} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 999}$ et$^{nest\ 111}$ Thdrt al Hil^{518} Victorin Hier Ambrst (et. Basilid$^{hipp\ 241}$ *το μυστη.*

ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, 6 εἶναι τὰ ἔθνη συνκληρονόμα καὶ σύνσωμα καὶ συνμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, 7 οὗ ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. 8 ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, Col 1, 26 2, 20 Col 1, 25 1 Co 15, 9

ο ταις προτεραις γενεαις ουκ εγνωρισθη) ... ς (= Gb Sz) praem εν cum pauc ut^{vid} minusc cop syr^{utr} | τοις αγιοις (Or^{4,105} Thdrt^{cod} om) αποστολοις (B Ambrst om) αυτου: DEFG 115. 1^{lect} d e f g go Thphyl Hil^{518} Victorin τ. αγι. αυτ. αποστ. Praeterea Ln edidit: τοῖς ἁγίοις, | εν (FG Chr add τω) πνευματι: DE 2. 4** 19. 34. 38. 48. 55. 61. 72. 74. 91. al$^{4\,scr}$ (et g^{scr} ante πνευμ.) d e aeth add αγιω

6. συνκληρονομα cum ℵAB*DEFG Euthal^{cod} ... ς Ln συγκλη- cum B^{3}C K^{sil}LP al certe pler | συνσωμα cum ℵAB*DEFG 17. 47. ... ς Ln συσσωμα cum B^{3}CKLP al pler Euthal^{cod} | συνμετοχ. cum ℵAB*CD*FG n^{scr} ... ς Ln συμμετ- cum B^{3}D^{c}EKLP al pler | επαγγελιας sine αυτου cum ℵABCD*P 17. 47. 73. 106. d e am fu demid tol 109^{lat} syr^{sch} cop arm aeth Or$^{4,105\,bis}$ et^{259} Chr^{48} (in explicatione add του θεου) Euthal cod Cyr$^{ioh\,999}$ et$^{nest\,111}$ Hier Pelag Sedul ... ς (Gb^{0}) add αυτου cum D^{b}et^{c}EFGKL al pler f g vg^{cle} et^{cdd} aliq go syrP Thdrt Dam al Victorin Hil^{518} Ambrst al | εν χριστω ιησου cum ℵABCP 17. 47. 73. 8^{pe} f vg go cop syrP (sed $\overline{\text{ιυ}}$ c.*) arm aeth Euthal^{cod} Hier$^{7,591\,bis}$ Ambrst Pelag al ... ς εν τω χριστω cum DEFGKL al pler d e g Chr^{48} Thdrt Dam al Victorin Hil^{518} Hier^{7,588}, item εν χριστω Or$^{4,105\,bis}$ et^{259} Cyr ioh^{999} et$^{nest\,111}$ ... syr^{sch} *in eo.* Sic Hier^{7,591}: *Quod est autem hoc mysterium* –? *Utique illud quod sequitur*, esse gentes cohaeredes concorporales et comparticipes promissionis in Christo Iesu per evangelium –. *Scio appositionem coniunctionis eius per quam dicitur* cohaeredes et concorporales et comparticipes, *indecoram facere in Latino sermone sententiam. Sed quia ita habetur in Graeco, et singuli sermones syllabae apices puncta in divinis scripturis plena sunt sensibus, propterea magis volumus in compositione structuraque verborum quam intelligentia periclitari.*

7. εγενηθην cum ℵABD*FGP 17. 31. 47. 73. 80. cat^{txt} Euthal^{cod} Oec^{com} (non^{txt}) ... ς εγενομην cum CD^{c}EKL al pler Chr Thdrt Dam al | της δοθεισης (Gb″) cum ℵABCD*FGP 10. 17. 23. 31. 39. 47. 57. 73. 80. 137. cat^{txt} d e f g vg cop^{vi} Euthal^{cod} Victorin Hier Ambrst al ... ς Ti την δοθεισαν cum D^{c}EKL al pler go^{vi} Chr Thdrt Dam Thphyl Oec

8. ελαχιστοτερω et. Or^{1,436} et^{3,609} et$^{cat\,cor\,84}$ Dial^{870} Did$^{tri\,197}$ etc ... FG 49. ελαχιστω | παντων sine των cum ℵABCDEFGKL al longe plu (omn ap Scri) Or^{bis} et$^{cat\,cor}$ Dial Did^{tri} Euthal^{cod} al mu ... ς (= Gb Sz) add των cum P al mu go Cyr$^{fid\,123}$ Thdrt Thphyl | αγιων et. Or Dial Did^{tri} etc ... 4. Chr^{cod} (ap Gb) ανθρωπων, Archel^{592} *apostolorum*, 46. αγι. αποστολων ... 72* om, item Tert$^{marc\,5,18}$: *Datam inquit sibi apostolus gratiam novissimo omnium illuminandi omnes: quae dispensatio*

Col 1, 27 τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χρι-
Col 1, 26 στοῦ, 9 καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀπο-
κεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι,
10 ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπου-
1, 11 ρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, 11 κατὰ

sacramenti occulti ab aevis in deo qui omnia condidit. At haec vix satis probant hac in re. Pergit: *rapuit haereticus* in *praepositionem;* de eis quae praecedunt nihil adnotat ... Gb^{0} | *αυτη*: FG f g add *του θεου* | *τοις εθνεσιν* cum ℵABCP 23. 31. 61. o^{scr} cop aeth Euthal^{cod} ... ς Ti praem *εν* cum DEFGKL al pler it vg go syr^{utr} arm Dial^{870} Did$^{tri\,197}$ Chr Cyr$^{fid\,123}$ Thdrt Dam al Hil$^{54.\ 318}$ Victorin Hier Ambrst al | D* *ευηγγελισασθαι* | *το ανεξιχν.* (FG *ανεξεχν.*) *πλουτος* cum ℵ*ABCD*FG 17. 67** Euthal^{cod} (Dam *το* et *πλουτου*) ... ς *τον ανεξιχν. πλουτον* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler Dial^{870} Did$^{tri\,197}$ Chr Cyr$^{fid\,123}$ Thdrt al | *του χριστου*: 17. *αυτου*

9. *φωτισαι* (*illuminare* f g vg, *inluminare* d e am fu) sine additam cum ℵ*A 67** cod apud Bez Cyr$^{fid\,123}$ (sive$^{act\,6}$) Hil^{54} Auggen ad litt^{5} Hier (fluctuat quidem lectio et Vall edidit *omnes,* sed etiam comm bis^{593} et^{594} omissionem confirmat) ... Ln add [*παντας*], ς Ti *παντας* cum ℵ^{c} BCDEFGKLP al pler it vg rell Dial^{870} Did$^{tri\,197}$ Chr Euthal al Tert$^{marc\,5,18}$ (vide ad v. 8) Victorin Ambrst al :: *φωτισαι* videbatur postulare accusativum. Quam auctoritatem secuti sumus, ea non minor est quam quae aliis locis verum restituisse videtur. | *η οικονομια* cum ℵABCDEFGKLP al pler it vg syr^{utr} cop arm aeth go Dial Did^{tri} al mu Tert^{marc} Hil Victorin rell ... ς (= Gb Sz) *η κοινωνια* cum 37^{mg} al pauc | *αιωνων*: FG f g syr^{P} add *και απο των γενεων* | *εν τω θεω* et. Tert$^{marc\,5,18}$ Hil^{54} Victorin Hier Ambrst etc ... ℵ* (addidit^{c}) Dial^{870} Mcion^{tert} om *εν.* Quam in rem Tert$^{marc\,5,18}$ (vide ante): *rapuit haereticus* in *praepositionem, et ita legi fecit:* occulti ab aevis deo qui omnia condidit. *Sed emicat falsum* etc :: confirmat igitur Mcionis lectionem (ut etiam alibi) Dial | *τα παντα*: D*FG (Chr$^{cod\ semel}$) om *τα* | *κτισαντι* sine additam cum ℵABCD*FGP 17. 47. 48. 73. d e f g m^{69} vg syr$^{sch\ etp\ txt}$ cop arm aeth go Dial^{870} Did$^{tri\,197}$ Bas^{3,9} (certe nihil addit) Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,125}$ Tert$^{marc\,5,18}$ Hier Ambrst Auggen ad litt^{5} al ... ς (= Gb Sz) add *δια ιησου χριστου* cum D^{c}EKL al pler syr^{P} c.* Chr^{53} (*και καλως εμνημονευσε κτισεως, εἰπών· δια τοῦ χυ*) Thdrt Dam Thphyl Oec (item^{vid} Victorin. Non affert ipsa verba, sed^{com} habet: *Ergo creator licet deus accipiatur, sed per Christum tamen creator deus. Creator enim non convenit deo, sed convenit Christo, et sic per Christum deo. Ille enim genuit Christum, Christus creavit omnia ipso deo operante et per se creante.*)

10. *νυν* et. Ath^{699} Did$^{tri\,197}$ Chr Severian$^{cat\,137}$ Thdrt Iobius ap Phot$^{cod\,222}$ (Bekk^{184}) Dam al Hier ad h. l. et$^{iovin\,2}$ ... FG d* f g vg syr^{sch} ar^{c} Or^{3,348} Tert$^{marc\,5,18}$ Victorin Ambrst al om | *πολυποικιλος σοφια*: 37. *πολλη ποικιλοσοφια*

πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν, 12 *ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποι-* 2, 18 Ro 5, 2
θήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

13 *Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐνκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν,*
ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. 14 *τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου*
πρὸς τὸν πατέρα, 15 *ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ*

---

11. *εν τω χρι. ιησου* cum ℵ^{a}ABC* 17. 37. 116. Euthal^{cod} ... *ς εν χριστ. ιησ.* cum ℵ*et^{c}C^{3}DEKLP al pler Ath^{699} Chr Thdrt Iob ap Phot$^{cod\,222}$ Dam al ... 114. f Clem^{369} *εν χριστω*, syr^{sch} *εν ιησου*, arm sic transp: *per dominum nostrum Iesum Christum* ... FG^{rs} g *εν* tantum

12. *την παρρησ.* (B* *παρησιαν*) *και προσαγωγ.* cum ℵ*AB 17. 80. Item *ς* Ti *την παρρ. κ. την προσα.* cum CD^{b}KLP al pler Ath^{699} Chr Euthal ^{cod} Thdrt Dam al. Item f vg rell ... D*et^{c}E *τ. προσαγ. κ. τ. παρρ.*, FG^{rs} *τ. προσαγω. εισ την παρρ.* De d e etc vide post. | *εν πεποιθησει*: D* *εν τω ελευθερωθηναι.* Reddunt autem totum locum f vg Hier al *fiduciam et accessum in confidentia*, d e *fiduciam in confidentia et libertatem*, g *fiduciam in confidentia in confidentia* (sic, *in confid.* et pro *και* [εισ?] *τ. παρρησ.* et pro *εν τω ελευθερωθ.*), Victorin *libertatem et aditum in confidentia*, Ambrst *libertatem in confidentia*, Sedul *libertatem et accessum*

13. *ενκακειν* (ℵB^{s} al *εγκ-*) cum ℵAB*et^{s}D* 13. 17. 37. 39. 46** 47. (Euthal ^{cod} *εγκαλειν*) ... *ς εκκακειν* cum CD^{c}EFGKLP al pler Chr Thdrt Dam al | *δοξα υμων*: C 17. 31. 33. 37** 71. 72. 80. 116. f^{ser} cop arm Euthal^{cod} *δο. ημων*, harl *gloria mea* ... 47. 109. 178. om *ητ. εστ. δοξ. υμ.* Cf ad h. v. Hier$^{7,596\,s}$. Ibi de verbis *μη ενκακειν* haec scripsit: „Id quod nunc Latinus translator expressit, *ne deficiatis*, potest iuxta Graeci sermonis ambiguitatem et ita legi: *ne deficiam*, ut sit sensus – *ne deficiam in tribulationibus meis pro vobis.* Hoc est ergo quod apostolus rogat et a domino magnopere deprecatur, ne deficiat in pressuris suis" – „Potest autem secundum id quod Latinus expressit – *ne deficiatis* – illud exponi quod pro Ephesiis petat ne in pressuris apostoli lassescant atque deficiant, siquidem et ea quae sequuntur huic sensui magis congruunt" etc.

14. *τον πατερα* sine additam cum ℵ*ABCP 17. 67** demid cop aeth^{utr} ar^{e} (Clem$^{ecl\,proph\,984}$ *εν δε ουρανοισ ο πατηρ, εξ ου πασα πατρια* etc) Or$^{1,267\,etcat\,161}$ Cyr$^{hr\,112.\,115}$ Epiph^{850} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,173.\,838}$ et fid^{70} al Hier^{dis} Vig$^{trin\,12}$; item *τον θεον και πατερα* Meth^{719} Did$^{tri\,49}$ et *τον θεον πατερα* tri^{193}. Sic autem Hier^{7,599}: „Porro quod sequitur *ad patrem ex quo omnis paternitas* etc, non ut in Latinis codicibus additum est, *ad patrem domini nostri Iesu Christi*, sed simpliciter *ad patrem* legendum, ut dei patris nomen non domino nostro Iesu Christo, sed omnibus creaturis rationabilibus coaptetur." (Tamen paullo ante ^{7,598} ipse exscripsit: *ad patrem domini nostri Iesu Christi*, si sana est lectio) ..... *ς* (Gb^{00}) add *του κυριου ημων ιησου χριστου* (:: cf 1, 3 etc) cum ℵ^{c}DEFGKL al pler it vg (exc demid) go syr^{utr} arm Ps-Iust

γῆς ὀνομάζεται, 16 ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐ-
Col 1, 11 τοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω
ἄνθρωπον, 17 κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν, 18 ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα
ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ
μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, 19 γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς

---

expos^{5} Or^{1,283} (*τουτου δε ενεκεν, ει μαρτυρω, εβουλομην και τεκνα καταλιπειν μετα αγρων και οικιων, ινα παρα τω θεω και πατρι του κυριου ημ. ιησ. χρ., εξ ου πασα* etc) et$^{int\,2,130.\ 279.\ 462}$ et^{4,686} Ephr^{3,233} Bas$^{bapt\,644}$ Chr Thdrt Dam Phot$^{manich\,3,16}$ al cddlat ap Hier Victorin Ambrst al. Cf et. Valentt$^{hipp\,193}$ *προσ τον θεον και πατερα και κυριον του κυριου ημων ιυ χυ* etc.

15 *εν ουρανοισ* et. Naass$^{hipp\,97}$ (*αφ ου πασα πατρια ονομαζομενη επι γησ και εν τοισ ουρανοισ*) Ps-Ius$^{t\,expos\,5}$ (Clem^{984} vide ante) Or$^{1,267.\ 283}$ et^{cat} et$^{int\,2,130}$ Cyr$^{hr\,112.\ 115}$ Epiph^{896} Cyr$^{fid\,70}$ al Victorin etc ... P 31. 46. 47. 73. 114. 115. 120. al$^{2\,scr\ 8pe}$ cat^{txt} al syr$^{sch\ etp\ mg}$ go Or$^{1,267\,cod}$ et$^{int\,2,279.\ 462}$ et^{4,686} Meth^{719} Epiph$^{850.\ 859.\ 940}$ Ephr^{3,333} Bas bapt^{644} Cyr$^{ioh\,173.\ 838}$ Thdrt Phot$^{manich\,3,16}$ al *εν ουρανω* (Cyr^{ioh} *εν τε ουρ.*)

16. *δω* cum ℵABCFG 17. 37. 39. 116. Or$^{cat\,161}$ (sec loc) et^{162} Meth^{719} Ath^{543} cdd Ephr^{3,333} Cyr$^{hr\,268}$ Bas$^{bapt\,644}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,173}$ al ... ς Ti *δωη* cum DEKLP al pler Valentt$^{hipp\,193}$ Ps-Ius$^{t\,expos\,5}$ Or$^{cat\,161}$ (pri loc) Ath^{543} ed Mac^{129} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,838}$ et$^{fid\,70}$ Thdrt Dam Thphyl Oec | *το πλουτος* cum ℵABCD*EFGP 67** 116. Ephr^{3,333} Ath cdd aliq (17. *το πληθοσ*, ut supra) ... ς *τον πλουτον* cum D^{c}KL al pler Ps-Ius$^{t\,expos\,5}$ Meth^{719} Ath^{543} ed Didt$^{ri\,49}$ Bas$^{bapt\,644}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,173.\ 838}$ et$^{fid\,70}$ al mu | *δυναμει:* FG^{rg} g praem *εν* ... Mac^{129} *δυναμιν*, d e fu al^{lachm} Ambrst *virtutem*, Aug$^{mor\ ecel}$ *fortitudinem* (sequitur *confortari* d e, f g vg Aug *corroborari*, Ambrst *confirmari*)

18. c k^{scr} *ερριζομενοι* | *εξισχυσητε:* D*P *ισχυσητε* | *βαθοσ και υψοσ* cum ℵAKL al pler syrp (syr^{sch} libere: *altitudo et profunditas et longitudo et latitudo*) Or^{3,243} et$^{cat\,161.\ 162}$ (sec loc) et$^{int\,3,108}$ Eus$^{mcell\,136}$ Ephr^{3,333} Ath^{696} Chr$^{55\,bis}$ Cyr$^{ioh\,838}$ Thdrt Dam Hier^{quinquies} ad h. l. ... Ln *υψοσ κ. βαθοσ* cum BCDEFG 17. 37. 57. 73. 116. it vg go cop arm aeth Or$^{cat\,162}$ (sec loc) et$^{int\,2,64}$ Ath^{49} Mac^{147} Victorin ad h. l. (alibi libere ut etiam apud alios) Ambrst Hier$^{esa\,7}$ al. Praeterea cf huc Valentt$^{hipp\,193}$ *τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατ. μου πρὸσ τ. Θεὸν καὶ πατέρα καὶ κύριον τοῦ κυρίου ἡμ. ιυ χυ, ἵνα δῴη ὑμῖν ὁ Θεὸσ κατοικῆσαι τὸν χν εἰσ τὸν ἔσω ἄνθρωπον τουτέστι τὸν ψυχικόν, οὐ τὸν σωματικόν, ἵνα ἐξισχύσητε νοῆσαι τί τὸ βάθοσ, ὅπερ ἐστὶν ὁ πατὴρ τῶν ὅλων, καὶ τί τὸ πλάτοσ, ὅπερ ἐστὶν ὁ σταυρὸσ ὁ ὅροσ τοῦ πληρώματοσ, ἢ τί τὸ μῆκοσ, τουτέστι τὸ πλήρωμα τῶν αἰώνων.*

19. *τε* et. Eus$^{mcell\,136}$ Ephr^{3,333} etc d e f g vg Victorin Ambrst Hier etc ... DGr*FGrGgr om, nec exprim cop aeth et (ut passim fit) go | *τησ*

γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν Ro 16, 25 ss
αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν,
21 αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας
τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

IV.

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπα- 3, 1 Col 1, 10
τῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης Col 3, 12 ss
καὶ πραΰτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ,

---

γνωσεως: A 74. 115. a^{scr} post αγαπην ... 71. tol om (Aug$^{ep\,140}$ *scientiam caritatis*, sed$^{ep\,147}$ et^{alib} *scientiae caritatem*) | πληρωθητε (Euthal^{cod} πληροφοριθητε) εισ παν: B 17. 73. 116. πληρωθη παν | τ. θεου: 17. εισ υμασ

20. υπερ παντα et. Victorin Hier ... DEFG d e f g vg Ambrst al om υπερ ... Thdrt ad h. l. (sed non^{4,1273}) om, posito ποιησαι post υπερεκπερ. | υπερεκπερισσου: syr^{sch} et^{p} c. ob. Ambrst praem και ... P om | δυναμιν: 47. ενεργειαν (:: cf Col 1, 29) | εν ημιν: A 39. 63. εν υμιν

21. εν τη εκκλη. και εν χρι. ιησ. cum ℵABC 17. 73. 80. 213. vg cop Hier al. Eadem habent ς Ti omisso και cum D^{b}KLP al pler cat^{txt} syr^{utr} arm aeth go Chr^{56} Euthal^{cod} Thdrt Dam^{txt} (in com vero: εν χω δε ιω την δοξαν την αληθη λεγει, και εν τη εκκλη. το ομοιωμα) Thphyl Oec Vig$^{tri\,12}$ ... D*FG d e f g Victorin Ambrst εν χριστω ιησου και τη (d e f g etc *et in*) εκκλησια. Eadem D^{c} agnoscit, sed pro και substituit (non addit) εν, ut iam D^{b} praeiverat ... 46. Oros$^{contr\,pelag\,457}$ (*Ipsi gloria in Christo Iesu*) om εν τη εκκλη., hinc Gb^{0}. | εισ πασασ τασ γενεασ του αιωνοσ των αιωνων: et. Ir$^{int\,14}$ *in universas generationes saeculi saeculorum* (graece – του αιωνοσ των αιωνων), Hier *in omnibus generationibus saeculi saeculorum*, vg Victorin *et* (vg om) *in omnes generationes saeculi saeculorum* ... FG f tol (hi^{2} *in omnes generationes saeculorum*) om του αιωνοσ, hinc Gb^{0}. Similiter d e Ambrst auct$^{voc\,gent\,1,24}$ *et* (auct$^{voc\,gent}$ om) *in omnia saecula saeculorum*, item g *in omnia saecula t generationes saeculorum* | αμην: 57. 67** om

IV. 1. Totum versum habet Ign$^{intpol\,306}$ (ad Antioch^{1}) | εν κυριω: ℵ aeth εν χριστω | περιπατησαι: 17. περιπατησατε

2. πραϋτητοσ cum ℵBC 17. ... ς Ln πραοτητοσ cum ADEFGLO^{b} al fere omn Chr^{60} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... K υπακοησ | εν αγαπη: Ln cum seqq coniung, id quod confirmat Or$^{cat\,165}$ (non item Chr^{81} Antioch^{1138}): ἐφεσίοισ μὲν οὖν τοῖσ ἤδη ἐσχηκόσι τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματοσ καὶ δεομένοισ τηρεῖν ταύτην λέγεται ἐν ἀγάπῃ σπουδάζοντεσ

3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ
τῆς εἰρήνης. 4 ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν
1 Co 8, 6 12, 5 s 1 Ti 2, 5 μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· 5 εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα·
6 εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ
ἐν πᾶσιν. 7 ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον

τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος. Paullo post: τηρεῖται δὲ ἡ ἑνότης τοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης συνδεούσης τοὺς κατὰ τὸ πνεῦμα ἑνουμένους.

3. ειρηνης: κ 1. αγαπης, item in a^{scr} αγαπης ante ειρηνης rubro scriptum, sed erasum est. Cf et. quae ex Or^{cat} ad v. 2. dedimus.

4. καθως και et. fu tol cop syr^{p} arm Hil^{1081} Hier (hi^{2} *sicut et*) Victorin (*ut et*) etc ... в 19. 32. 39. 43. 55. 114. 213. 238. k^{scr} vg (et. 109^{lat}; non item fu tol) go syr^{sch} aeth Firmil ap Cyp^{150} Ambrst (*ita ut vocati estis*) om και. Cf et. ad h. v. Ign$^{intpol\,264}$ (ad Phil^{2}) ἓν γάρ φησιν καὶ πνεῦμα, ἐπειδὴ ἐκλήθημεν ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν. Ibidem paullo ante legitur: εἷς γὰρ κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν, quae cferenda sunt ad vv. 5 et 6. Item cf ad v. 4 sqq Ign$^{intpol\,324}$ (ad Eph^{6}) καί ἐστε, ὡς παῦλος ὑμῖν ἔγραφεν, ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, διὰ τὸ καὶ ἐν μιᾷ ἐλπίδι κεκλῆσθαι τῆς πίστεως· ἐπείπερ καὶ εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. Cf et. Or^{3,439} εἷς θεὸς καὶ εἷς χριστὸς καὶ μία πίστις καὶ ἓν βάπτισμα, et Cyp^{142} *unus deus et Christus unus, et una spes et fides una, et una ecclesia et baptisma unum nonnisi in una ecclesia constitutum.* Mcion$^{epiph\,319}$ versus 5. et 6. cum editis consentientes dat, sed^{374} post εν βαπτισμα add εισ χριστοσ.

6. και πατηρ et. Ign$^{intpol\,264}$ et^{324} Mcion$^{epiph\,319}$ Or$^{cat\,169}$ Cyr$^{fid\,107}$ etc Ir$^{int\,270}$ Firmil ap Cyp^{150} Victorin Hil^{967} Ambrst al ... 38. 47. 114. syr^{sch} ar^{e} Eus$^{mcell\,174}$ Chr$^{92\,txt}$ (non item$^{93\,com\,bis}$) Ir$^{int\,118.\,253}$ om και | ο επι παντων et. Ir^{int} Firmil ap Cypr etc: 2. 46. Ign$^{intpol\,264}$ (non item^{324}) Cyr$^{fid\,107}$ Hil$^{967.\,1081}$ om. Libere transp Dial^{869}: φησι γαρ παυλος· εισ θεος πατηρ παντων και εν πασιν ημιν, πατηρ επι παντων θεος. | και δια παντων et. Ir$^{int\,118}$ et^{315} ... Ir$^{int\,253}$ et^{270} om. Ceterum vertunt ο επι παντ. και δια παντων d e f vg Ir$^{int\,118}$ Firmil ap Cyp al *qui super omnes et per omnia*, Ir$^{int\,315}$ *qui super omnia et per omnia*, Victorin *qui super omnia et per omnes*, g m^{5} Amb$^{luc\,11}$ et^{20} Ambrst Hier Aug$^{ioh\,93}$ *qui super omnes et per omnes* | και εν πασιν et. Mcion$^{epiph\,319}$ et^{374} Eus$^{ps\,597}$ et$^{mcell\,174}$ Mcell$^{eus\,131}$ Ath^{541} etc Ir$^{int\,118.\,253.\,270.\,315}$ Firmil ap Cypr^{150} Hil^{1081} etc ... в 32. Victorin om και | πασιν sine additam cum ʀᴀʙᴄᴏ^{b}ᴘ 17. 31. 67** 71. 73. 80. 109. 177. cop aeth^{utr} ar^{e} Mcion$^{epiph\,bis}$ Ign$^{intpol\,324}$ et^{264} Or$^{cat\,170}$ Eus^{ps} et^{mcell} Mcell^{eus} Ath Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,1000}$ et$^{fid\,107}$ al Victorin$^{adv\,ari\,1,21}$ (Gall ^{8,159}) Hier$^{7,609.\,610.\,611}$ Amb$^{luc\,11}$ et^{20} ... ς (= Gb Sz) add υμιν cum minusc pauc Chr$^{93\,com}$ (ὁ ἐν πᾶσιν ὑμῖν τοντέστιν ὁ ἐν πᾶσιν οἰκῶν, sed$^{92\,txt}$ om υμιν) Thdrt Thphyl Oec. Item Gb Sz add ημιν (tamen

τῆσ δωρεᾶσ τοῦ Χριστοῦ. 8 *διὸ λέγει· ἀναβὰσ εἰσ ὕψοσ ἠχμαλώ-* Ps 67 (68), 19
τευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν δόματα τοῖσ ἀνθρώποισ. 9 *τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰσ τὰ κατώτερα μέρη τῆσ γῆσ;*

Gb^{00}) cum DEFGKL al^{50} d e f g m^{5} vg syr^{utr} arm go Dial^{869} Dam Phot$^{manich\ 3,16}$ al Ir$^{int\ 118.\ 253.\ 270.\ 315}$ Firmil ap Cyp^{150} Hil^{1082} Victorin ad h. l. Ambrst^{txt} ^{3}t^{com} al

7. *ημων*: B 38. 109. k^{scr} Thdrt *υμων* | *εδοθη η χα.* cum ℵACD^{c}EKP^{corr} al pler Or$^{cat\ 170}$ Chr Thdrt al; item 10. 31. Cyr$^{fid\ 107}$ *η χαρισ αυτη* ... Ln om *η* (:: post *εδοθη*) cum BD*FGLO^{b}P* 1. 108* 40^{lect} k^{scr} arm Euthal^{cod} Dam | *κατα*: D^{gr} *και*

8. *ηχμαλωτευσεν* cum ℵBCDEFGKP al pler it vg rell Iust$^{dial\ 39.\ 87}$ Ir$^{int\ 145}$ Or^{2,753} et$^{cat\ 162}$ et$^{int\ 2,108.\ 342.\ 3,458}$ Eus$^{ecl\ 102}$ Chr^{94} Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 59}$ Thdrt Dam al Tert$^{marc\ 5,8.\ 18}$ Lcif^{196} Victorin Hil^{120} al ... AL 2. 32. 43. 47. 52. 55. 63. 71. 114. 8^{lect} al$^{3\ scr}$ aeth^{utr} Thdrt^{cod} *ηχμαλωτευσασ* (nonnulli ex minusc *αιχμαλ.*). Sed ex his tantum aeth^{utr} etiam *εδωκασ* | *εδωκεν* absque *και* cum ℵ*AC^{2}D*FG 17. 108* 7^{lect} cat txt d e f g vg cop arm Iust$^{dial\ 39.\ 87}$ Ir$^{int\ 145}$ Or$^{int\ 3,458}$ Eus$^{eclo\ 102}$ Tert marc^{5,8} Lcif^{196} Hil^{120} Hier Ambrst al mu ... ς Ti praem *και* (Gb^{00}) cum ℵ^{c}BC*et^{c}D^{c}KLP al pler syr^{utr} go aeth Or^{2,753} Chr Euthal^{cod} Cyr act^{59} Thdrt Dam Victorin | *τοισ ανθρωποισ* (Tert$^{marc\ 5,8}$ *filiis hominum* – „eleganter *filiis hominum* ait, non passim *hominibus*“) ... FG^{rg} g Or$^{int\ 3,458}$ Eus$^{ecl\ 102}$ Hil^{120} Hier ad h. l. (non item^{alibi}) *εν ανθρωποισ* :: LXX totum locum sic habent: *αναβασ* (ℵ^{c}B** al plurim *ανεβησ*, ℵ* al pauc itala *ανεβη*, item Iust$^{dial\ 39.\ 87}$ *ανεβη*) *εισ υψ. ηχμαλωτευσασ* (ℵ* *-σεν*) *αιχμαλωσιαν, ελαβεσ δοματα εν ανθρωπω* (ℵ* al plurim *-ποισ*). Nihilominus non videbatur *και* ante *εδωκεν* retinendum. Quum enim facile illud quidem etiam invita editione Alexandrina aliena manu inferri poterat, tum minime probabile est *και* duce editione illa expulsum esse eis quae vel maxime differunt intactis relictis. A patribus quidem inter LXX et Pauli verba non satis distinctum esse planissimum fit ex Cyr$^{ador\ 470}$: *ψάλλει δέ που καὶ ὁ Θεσπέσιοσ μελῳδὸσ ὅτι ἀναβὰσ εἰσ ὕψοσ ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκε δόματα τοῖσ ἀνθρώποισ.* Alibi unde afferant verba in ambiguo est. Illud vero credi nequit, eundem afferendo *ἔδωκεν δόματα τοῖσ ἀνθρώποισ* a Paulo et omittendo *και* a LXX pendere.

9. *κατεβη* sine additam cum ℵ*AC*DEFGO^{b} 17. 46. 67** 73. cat^{txt} d e g am* cop sah (huc enim respicit quod laudatur: *qui enim descendit in profunditates terrae*) aeth^{utr} Ir$^{int\ 259.\ 331}$ Thdot ap Clem^{969} Or$^{4,303.\ 304}$ et$^{cat\ 162}$ et$^{int\ 3,358}$ Eus$^{eclo\ 101}$ Chr$^{94\ sec\ loc}$ Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 59}$ Thdrt Oec^{txt} Tert$^{prax\ 30}$ Lcif^{196} Hil$^{120.\ 201.\ 1077}$ Victorin Aug$^{civ\ dei\ 17,4}$ Hier al ... ς (= Gb Sz) add *πρωτον* cum ℵ^{c}BC^{c}KLP al pler f vg go syr^{utr} arm Eus$^{dem\ 260}$ Thdrt Dam al Ambrst | *κατωτερα* et. Or^{4,303} Eus$^{ecl\ 101}$ et$^{ps\ 305}$ al Tert$^{prax\ 30}$ Lcif Hil Victorin etc ... Thdot ap Clem^{969} Or 4,304 et$^{cat\ 162}$ Eus$^{dem\ 260}$ Cyr$^{act\ 59}$ *κατωτατα* | *μερη* cum ℵABCD^{c}KLP al omn^{vid} f vg cop arm syr^{P} (et.$^{mg\ gr}$) Or^{4,303} Eus^{dem} ed et$^{eclo\ 101}$ Chr^{94} Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 59}$ Thdrt Dam al Aug$^{civ\ dei\ 17,4}$ et$^{trin\ 15}$ al ... Gb^{00}

10 ὁ καταβὰς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν
1 Co 12, 28 οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν
ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ
ποιμένας καὶ διδασκάλους, 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων
εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ,
13 μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως
καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέ-
τρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, 14 ἵνα μηκέτι ὦμεν
νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῇ διδα-
σκαλίᾳ ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν με-
1, 22 5, 23 Col 1, 18 θοδίαν τῆς πλάνης, 15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς

Ti om cum D*FGrG d e g go syrsch arᵉ aeth Irint 259. 331 Thdot ap Clem Or4,304 etcat Eusdem cdd etps Tertprax Hil Lcif Victorin al :: pro ratione testimoniorum statuendum est *μερη* abundare visum esse

10. *παντων* et. Or1,353 et2,755 et3,243 et4,305 Euseclo 82. 143 etps 305. 355 Did tri 22 Ath 707 Cyract 59 etc ... P 113. ascr Thdot ap Clem 969 Euseclo 101 om | *πληρωση*: L 116. *-σει.* Praeterea 47. add *εαυτω* (etcorr *εαυτου*)

11. *εδωκεν*: syrP c.* add *in ecclesia.* Similiter Clem 324 *δεδωκε δε ο θεος τη εκκλησια τους μεν αποστολους* etc (non item 624 *επει δε ο παντοκρατωρ θεος αυτος εδωκεν τους μεν αποστολους* etc), item Or4,5 *ο θεος εθετο εν τη εκκλησια αποστολους και προφητας* etc :: fluxit additamentum ex 1 Co 12, 28 | *τους δε ευαγγελιστας*: K praetermisit

12. *προς τον*: 1. 109. 114. 121. 178. om *τον* | *διακονιας*: D*FG praem *τησ*

13. *καταντησωμεν* et. Clem 108 Or3,605 etc ... 44. 48. 72. 113. ascr al plus 20 Clem 624 Chr 96 *-σομεν* ... FGrGgr *-σω* | *οι παντεσ* et. Clem 108 Or3,445 etc (cf et. Hippantichr 3 extr *– εισ ενα τελειον κ. επουρανιον ανθρωπον οι παντεσ καταντησαι επιθυμουμεν*) ... D*FG 8pe Clem 624 Or3,605 om *οι* | *του υιου του θεου* et. Clem 624 Orcat 171 Ambep 75 Hier etc ... FGrG g Clem 108 Lcif 196 om *του υιου* ... Victorin *Christi*

14. *νηπιοι* et. Clem 108 Or1,590 etcat 171 Cyrioh 999 al mu Lcif 196 Victorin etc ... A *ηπιοι* (praecedente *–ν*) ... Or3,313 om | *κυβια* cum ℵB*D*FG ObP Euthalcod ... ς Ln Ti *κυβεια* cum ABsCDcEKL al pler | *πανουργια*: FG 39. 116. ascr praem *τη* | *πρ. τ. μεθοδιαν* cum ℵ(A vide post) B*D*FGKLObP al plus 10 Euthalcod (editum est etiam Or1,590) ... ς Ln *πρ. τ. μεθοδειαν* cum BcCDcE al longe pler Chr etc ... A cop *πρ. τασ μεθοδιασ*, 17. *πρ. την μεθοδον*, Or3,313 *εν τη μεθοδεια* ... d e g Or int3,921 Lcif 196 Victorin Ambrst *ad remedium.* Contra f vg Hier al *ad circumventionem* | *τησ πλανησ* (Or3,313 *του πλανους*): A add *του διαβολου* :: cf 6, 11

15. *αληθευοντεσ δε* et. Clem 108 etc ... FG *αληθιαν δε ποιουντεσ*, item *veritatem autem facientes* d e f g vg Lcif 196 Victorin Ambrst Hier ad h. l. (sedquaest 10 algas *verit. aut. loquentes*) etc | *αυξησωμεν*: FGrGgr

αὐτὸν τὰ πάντα, ὅσ ἐστιν ἡ κεφαλή, Χριστός, 16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ
σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνβιβαζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς Col 2, 19
ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν αὔ-
ξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰσ οἰκοδομὴν αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶσ
περιπατεῖν καθὼσ καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ
νοὸσ αὐτῶν, 18 ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντεσ, ἀπηλλοτριωμέ- Col 1, 21

---

115. -σομεν | οσ: DE 73. o | η κεφαλη: D*FG om η, item Clem^{108} – αυξησ. εισ αυτον τα παντα· ταυτα λεγων εισ οικοδομην του σωματ. του χυ, οσ εστι κεφαλη και ανηρ etc | χριστοσ cum ℵ*ABC 17. 67** 73. Did$^{tri\,412}$ Bas^{3,8} Cyr$^{ioh\,999}$ Dam ... ς praem o cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler Chr Thdrt al

16. συνβιβαζ. cum ℵAB*CD*FG ... ς Ln συμβιβ- cum B^{3}D^{c}EKLP etc | κατ ενεργειαν (17. κατα την ενεργ.): FG d e f g arm^{usc} Ir$^{int\,270}$ Lcif ^{196} Victorin al (non item Amb Ambrst Hier al) om. Contra vide Amb$^{ep\,76,1088}$ *ex quo totum corpus fidelium et sapientium, per harmoniam rationabilem verbi, hoc est enim συναρμολογουμενον, αρμονια του λογου δεδεμενον, id est harmonia verbi compaginatum et compactum atque connexum per omnem iuncturam ministrationis, in mensuram uniuscuiusque partis, augmentum corporis facit in aedificationem sui in caritate: ut adsurgat unum templum dei in omnibus – ut per harmoniam quandam virtutum ac ministeriorum corpus unum ex omnibus rationabilis naturae spiritibus adhaereat capiti suo Christo, ita aedificationis compage connexa ut ne tactu quidem iunctura singulorum adhaerentium discrepare videatur. Hoc est enim quod αφην dixit Graecus τησ χορηγιασ κατ ενεργειαν εν μετρω.* | εν μετρω: K 3. c^{scr} arm^{usc} om | μερουσ cum ℵBDEF GKLO^{bp} al pler d e f g syr^{p} (et.^{mg} graece) arm aeth go Bas^{3,8} ex^{cdd} omn Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ir$^{int\,270}$ Lcif^{196} Victorin Ambrst al ... Gb' μελουσ cum AC 14. 66^{mg} vg syr^{sch} cop Bas^{ed} Chr Cyr$^{ioh\,999}$ Thphyl^{mg} Hier al | του σωματοσ (112. 238. c^{scr} post ποιειται): K om | εισ οικοδομ. αυτου cum ℵD*FG 37. 106. 109. a^{scr} Cyr$^{zach\,690}$ ... ς Ln Ti ε. οικ. εαυτου cum ABCD^{c}EKLO^{bp} al pler Chr^{97} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,999}$ Thdrt Dam al. Latini *in aedificationem sui.*

17. μαρτυρομαι: P -ρωμαι | εθνη cum ℵ*ABD*FGO^{b} 10. 17. 47. 51. 67** d e f g m^{94} vg sah cop aeth^{utr} Clem^{69} Euthal^{cod} Dam^{paris} Lcif^{196} Victorin Hier Ambrst al ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem λοιπα cum ℵD^{b} et^{c}EKLP al pler syr^{utr} go arm Ephr^{1,32} Chr Thdrt (τα λοιπα εθνη τα μηδεπω πεπιστευκοτα λεγει) Dam ad h. l. al :: cf 1 The 4, 5

18. εσκοτωμενοι cum ℵAB 17. Ath^{959} (:: eadem forma Clem$^{rom\,36}$ ex A; plerumq cum altera permutata est, ut Apoc 9, 2. 16, 10; nec aliter in LXX, quemadmodum Ps 73, 20 pro εσκοτωμενοι pleriq εσκοτισμ. substituerunt) ... ς εσκοτισμενοι cum DEFGKLO^{bp} al pler Clem^{69} Ephr^{1,32} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam^{paris} al. Or$^{cat\,175}$ utramque formam agnoscere videtur: ὅτε δὲ ἡ διάνοια – τότε ἐσκοτῶσθαι εὐλόγωσ ἂν λέγοιτο. οὔτ' οὖν ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸσ εἶναι δεῖ οὔτε ἐσκοτισμέ-

νοι τῇ ζωῇ τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ
τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, 19 *οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς*
παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεο-
νεξίᾳ. 20 *ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν,* 21 *εἴγε αὐ-*
τὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν
Col 3, 9 *τῷ Ἰησοῦ,* 22 *ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν*
τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς

νους τῇ διανοίᾳ etc. Rursus[180] habet *ἐσκοτισμένος.* | *οντες*: ς cum seqq conig ... FG Thphyl om. Non exprimunt d e g Lcif Victorin Ambrst Hier al; habent enim *obscurati intellectu* (Hier *mente*); item f vg m[94] etc *tenebris obscuratum* (m[94] *obcaccatum*) *habentes intellectum* | *αγνοιαν*: FG *αγνωσιαν* | *πωρωσιν*: P 17. *πορρωσιν*

19. *απηλγηκοτες* et. syrp mg gr Clem[69] Or[3,152] et[cat 175] etps ap Gall[14,67] etc. Cf Hier ad h. l. „quod autem ait *qui desperantes semetipsos*, id est *απηλγηκοτες εαυτους*, multo aliud in Graeco significat quam in Latino: *desperantes* quippe *απηλπικοτες* nominantur, *απηλγηκοτες* autem hi sunt qui postquam peccaverint non dolent." „Exprimamus si possimus verbum de verbo et dicamus *απηλγηκοτες* indolentes sive indolorios." (At non mutavit editionem vulgatam.) Item *απηλγηκοτες* expresseruut syrp sah (*non dolentes*), cop *habentes dolores* ..... DE *απηλπικοτες*, FG *αφηλπικοτες*, item *desperantes* d e f g m[94] vg go syr[sch] (*hi qui absciderunt spem suam*) arm aeth Victorin Ambrst al | *εισ εργασιαν ακαθαρσιασ πασησ*: A vitiose *ε[ισ ακα]θαρσιαν πασησ* | *πασησ* post *ακαθαρσ.* cum NABKLP al pler m[94] vg go sah cop Clem[69] (Or[cat 175] *εισ εργ. ακαθαρσ. απασης μετα του πλεονεκτειν*) Chr Euthal[cod] Thdrt al (et. Dam[paris]) Hier Ambrst ... DEFG 37. 73. 116. 8[pe] d e f g syr[utr] arm Victorin ante *ακαθαρσ.* | *εν πλεονεξια* et. vg Hier ... DEFG 39. d e f g m[94] aeth Clem[69] Victorin Ambrst al *και πλεονεξιασ*

21. *αληθεια*: FG *η* al. Ceterum cf huc Hier[7,624]: „Quia videtur iuxta ordinem textumque sermonis scatere sententia, sic legendum est: *Vos autem non ita didicistis Christum, si tamen illum audistis, et in illo docti estis deponere vos secundum - veterem hominem qui corrumpitur iuxta desideria erroris: sicut est veritas in Iesu*, ut sit sensus: Quomodo est veritas in Iesu, sic erit et in vobis qui didicistis Christum et audistis illum et docti estis deponere" etc.

22. *αποθεσθαι υμασ*: hal aeth Victorin Pelag *deponite vos*, item Dam paris *αποθεσθε*. Cf et. Cyp[308]: „De hoc ipso ad Ephesios: *Exponite prioris conversationis veterem homin.* etc. Contra Lc[brug]: „Legendum est *deponere*, non *deponite*". | *την προτερ. αναστροφην*: L om | *τασ επιθυμιασ* et. Clem[262. 524] Or[2,579. 763. 773. 787] et[cat 180] Cyp[308] Hil[1138] Aug[ps 25] et[saep] Hier Ambrst etc ... DE d e Ter[res carn 45] Lcif[196] Victorin *την επιθυμιαν*

ἀπάτης, 23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν 24 καὶ
ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν Col 3, 10
δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ Zach 8, 16
τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. 26 ὀργίζεσθε καὶ μὴ Ps 4, 5 (4)
ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, 27 μηδὲ
δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. 28 ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον

---

23. ανανευουσθαι: D^{b} (non item^{c}) 10. 14. 17. 31. 33. 37. 43. 47. 73. 114. k^{scr} al d e f g m^{94} vg sah cop syr^{utr} Clem^{262} (non item^{524}) Chr^{112} Cyp^{308} Lcif^{196} Hil^{1138} Victorin Ambrst Hier al *ανανευουσθε* | *δε*: FG^{rg} g aeth om; hinc (ex errore de B) Ln [*δε*] | *τω πνευματι*: B praem *εν*, item sah cop. Nec aliter Chr^{112} com: *εν τω πνευματι του νοος υμων, φησιν.* Sed paullo post dicit *τω πνευμ.*

24. ενδυσασθαι: ℵB*D^{b}et^{c}(certe^{c} non mutavit^{b})K 4. 10. 14. 31. 37. 43. 47. k^{scr} etc (iidem fere qui *ανανευουσθε*, sed non 17. al; accedunt vero etiam alii) d e f g m^{94} vg syr^{utr} cop (sah *et induentes*) Clem$^{262.}$ ^{524} Eus$^{mcell\,151}$ (*και το· ενδυσασθε τον καινον ανθρωπ.*) Chr Cyp Lcif Hil Victorin Ambrst Hier al *ενδυσασθε* | *εν δικαι. και οσιοτ.* et. Clem$^{262.\ 371.\ 524}$ etc ... ℵ* (non item^{c}) *εν οσιοτ. κ. δικαι.* Similiter Ambrst *in veritate et iustitia.* | *τησ* (46. 109. 219. om) *αληθειασ* et. Clem^{ter} Tert$^{res\ carn\ 45}$ (*in iustitia et religione veritatis*) Victorin Hier al ... D*FG^{rg} d e g m^{94} (non f vg) Cyp^{308} Lcif^{196} Hil^{1138} Amb$^{spir\ sa\ 2,646}$ (*in veritate et iustitia et sanctitate*) al *και αληθεια, et veritate.* Praeterea cf ad h. v. Hier^{7,626}: „Quod autem dicit: *qui secundum deum creatus est,* non id ipsum sonat in Latino sermone quod Graeco. *Creatio* quippe apud nos *generatio* vel *nativitas* dicitur; apud Graecos vero sub nomine *creationis* verbum *facturae* et *conditionis* accipitur. Et quod apud nos *conditio,* hoc apud Graecos *creatio* sonat.“

25. λαλ. αληθειαν εκαστοσ et. Ir$^{int\ 282}$ Clem^{308} (sed$^{edd\ 2}$ om *εκαστ.*) Tert res carn^{45} Or$^{int\ 1,59}$ etc (videntur etiam Origenis esse quae cat^{182} sine nomine auctoris praebet: *το δε· λαλειτε αληθ. εκαστ.* etc, quam in rem cf Hier) ... ℵ* (non item^{c}) *εκαστ. αληθ.* | *μετα του*: ℵ* (non item^{a}) *προσ τον* | *αλληλων*: ς (non ς^{e} Gb Sz) *αλληλοιν* sine teste ut^{vid}

26. οργιζεσθε: FG^{rg} g m^{86} go Tert$^{res\ carn\ 45}$ Victorin^{bis} add *δε* | *επι* (*super iracundiam vestram* d e f m^{86} vg etc, g *super iracundia vestra*): D^{gr}* 3. *εν* | *παροργισμω* sine articulo cum ℵ*AB ... ς Ti praem *τω* cum ℵ^{c}DEFGKLP al omn^{vid} Clem^{308} Dial^{813} Ath^{669} Epiph^{507} Ps-Ath$^{323.\ 406.\ 629}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 329.\ 651}$ al

27. *μηδε* (Gb″) cum ℵABDEFGKLP al plu (9 ap Scri) Clem^{308} etc ... ς *μητε* cum minusc Chr^{119} (non item^{118}) Thdrt ... 3. 114. Thphyl *μη,* item Clem^{371} (sed non affert una quae praecedunt) Or^{2,603} (*και τό· μὴ δῶτε* etc). Cf et. m^{82} vg Cyp^{102} al (non item Hier; Ambrst fluct lectio) *nolite locum dare*

δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. 29 πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. 30 καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ
1, 13 πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυ-
Col 3, 8 τρώσεως. 31 πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ

---

28. *ταισ ιδιαισ χερσιν το αγαθον* cum ℵ*ADEFG 37. (47. omisso *χερσιν*) 57. 73. 116. 8^{pe} d e f g vg (et. fu demid etc) go cop sah (*το αγαθ.* post *ινα εχη* posito) arm aeth syr^{sch} et ar^{e} (hi^{2} *ταισ ιδ. χερσ.* post *κοπιατω* pon) syr^{p} (*το αγ. τ. ιδ. χ.*) Bas$^{regg\,485}$ Euthal^{cod} Antioch^{1093} Dam$^{parall\,535}$ (et.paris) Hier Aug$^{serm\,dom\,2}$ et^{contmendac} al. Item κ al fere^{15} Thdrt *το αγαθ. ταισ ιδι. χερσ.* (46. *ταισ χε. αυτου*) ... ς Ti *το αγαθ. ταισ χερσιν* cum L al plu Chr^{121} Dam ad h. l. Thphyl Oec. Item ℵ^{c}B am Ambrst *ταισ χερσ. το αγαθον* ... P 17. 67** m^{82} Clem ^{308} et^{371} *το αγαθον* (omissis *τ. ιδ. χε.*), contra Tert$^{res\,carn\,45}$ *manibus* (omisso *το αγαθον*). Cf et. Epiph^{92} *εργαζομενοι ταισ ιδιαισ χερσιν ινα δυνησθε και τοισ μη εχουσι μεταδουναι* :: videtur *ιδιαισ* huic loco contra *τον κλεπτοντα* scripto parum aptum esse habitum. | *ινα εχη* (8^{pe} *σχη*): ℵ* Clem^{371} *ινα εχητε* (ℵ* *-ται*) ... LP 17. 114. 116. al *ινα εχει* | *μεταδιδοναι*: D*FG Clem^{371} (non item^{308}) Dam^{paris} *μεταδουναι* (E *μεταδόναι* confusis lectionibus D*et^{c})

29. *αλλα* cum BD* ... ς *αλλ* cum ℵAD^{c}EFGK^{sil}LP etc | *αγαθοσ*: FG add *εστιν*, item f g demid tol al^{lachm} | *τησ χρειασ* cum ℵABD^{c}E**KLP al fere omn am fu^{vict} tol demid syr^{utr} sah cop arm (aeth, sed libere circumscribit) edd^{gr} ap Hier Clem^{371} Or$^{cat\,184}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier. Et Hier^{7,632} sic: „Pro eo autem quod nos posuimus *ad aedificationem opportunitatis*, hoc est quod dicitur Graece *τησ χρειασ*, in Latinis codicibus propter euphoniam mutavit interpres et posuit *ad aedificationem fidei*“. Contra Lc^{brug}: „Non legas *opportunitatis* pro *fidei*“. ..... Gb' *τησ πιστεωσ* cum D*E*FG 46. d e f g vg^{cle} (et fu* *opportunitatis fidei*) go arm^{mg} (in edd^{amst} et^{const}) Nyss^{1,449} (in Ecclesiasten^{7}) Bas$^{regg\,423.\,485}$ et^{alib} al Tert$^{res\,carn\,45}$ Cyp^{57} Victorin Ambrst al | *δω*: D*FG *δοι*, K *μεταδιδω*

30. *λυπειτε*: KL al^{10} Cyr$^{hr\,282}$ Bas$^{regg\,423}$ (sed$^{edd\,2}$ *λυπειτε*) Thdrt *λυπητε* | *το πνευμ. το αγι.* et. Thdot ap Clem^{971} Or(ut^{vi})$^{cat\,185}$ Ath^{523} et^{alib} Cyr^{hr} Bas^{regg} et$^{eth\,330}$ Cyr$^{glaph\,127}$ etc Tert$^{res\,carn\,45}$ (*spir. dei sanct.*) et$^{mart\,1}$ (om *dei*) Cyp$^{252.\,306}$ Hil^{803} Victorin Ambrst al ... D* et^{c}EFG d e g go *το αγι. πνευ.* | *του θεου*: 2. 49. aeth Ath^{553} (non^{523}) Epiph^{893} et^{2,73} Chr^{123} Tert$^{mart\,1}$ om

31. *θυμοσ και οργη* cum ℵABKLP al pler go etc Or$^{cat\,187}$ Bas$^{eth\,288}$ Chr ^{125} Euthal^{cod} al mu Hier (*furor et ira*) ... DEFG 37. 46. 55. 73. 116. d e f g vg cop Clem^{308} Ps-Ath^{323} Cyp$^{252.\,306}$ Ambrst *οργη και θυμοσ* (*ira et indignatio*) ... Tert$^{res\,carn}$ tantum *ira* habet, Victorin tantum *indignatio*. De differentia *θυμου* et *οργησ* cf Or$^{cat\,186}$: *ὀργὴ ἐστιν ἐπιθυμία πονηρίας τοῦ δοκοῦντος οὐ προσηκόντως ἠδικηκέναι - θυ-*

βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. 32 *γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς* Col 3, 12 s
καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

V.

1 *Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά,* 2 *καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ* Ga 2, 20
παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.

3 *Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομα-* Col 3, 5. 15

μὸν δέ (φασιν) ὀργὴν ἐναρχομένην etc. | *και κραυγη*: L om (115. habet in mg) | *και βλασφημια*: 17. om | A *αρθητων*

32. *δε* cum ℵADᶜEKLP al pler f vg sah cop syrP (syrˢᶜʰ aethᵘᵗʳ *et* –) Chr Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam (et. Damᵖᵃʳⁱˢ) Thphyl Tertʳᵉˢ ᶜᵃʳⁿ⁴⁵ Victorin Ambrst Hier al ... D*FGʳᵍG 61ᵉᶜᵗ 14ˡᵉᶜᵗ ˢᵉᵐᵉˡ d e g (go ambiguum) *ουν* ... Ln (sed errat de d) om cum B 32. 47. 69. 177. 14ˡᵉᶜᵗ kˢᶜʳ aïrm Clem³⁰⁸ Orᶜᵃᵗ ¹⁸⁸ Damᵖᵃʳᵃˡˡ ³²⁹· ³⁵³ Oec | DEFG *ευσπλανχνοι* | *ο θεοσ εν χριστω* (sic Antioch¹¹³⁴; item Tertʳᵉˢ ᶜᵃʳⁿ⁴⁵ *sicut et deus vobis donavit in Christo*): 14. 48. 62. 72. 114. Antioch¹¹¹⁶ Damᵖᵃʳᵃˡˡ ³²⁶ Tertᵖᵘᵈⁱᶜ ² libere (*donantes invicem sicut et Christus donavit nobis*) *ο χριστοσ*, 11. 39. Thdrt Dam ad h. l. etᵖᵃʳᵃˡˡ ³⁵³ *ο θεοσ* tantum | *υμιν* cum ℵAFGP al plu d e f g vgᶜˡᵉ (et. fu² demid tol etc) go sah cop aeth Clem³⁰⁸ Orⁱⁿᵗ ⁴,⁶⁷¹ Chr¹³³· ¹³⁸ Euthalᶜᵒᵈ Damᵖᵃʳⁱˢ bis al Tertʳᵉˢ ᶜᵃʳⁿ⁴⁵ Victorin Ambrst Hier al ... Gb´ Ln *ημιν* cum BDᵍʳEᵍʳKL al plus³⁰ (10 ap Scri) am fu* syrᵘᵗʳ arm Orᶜᵃᵗ ¹⁸⁸ Chr¹³⁹ Thdrt Dam parall ³²⁹· ³⁵³ (ad h. l. om) Thphyl

V. 2. *υμασ* cum ℵ*ABP 32. 37. 71. 73. 116. 122* 238. 6ˡᵉᶜᵗ* m¹⁶ sah aethᵘᵗʳ Clem³⁰⁸· ⁵²⁴ (Ath⁴⁴³ fluct lectio) Euthalᶜᵒᵈ Damᵖᵃʳⁱˢ bis Thphyl Victorin (Ambᶠⁱᵈ ¹ fluct lectio) ... ς Ln *ημασ* cum ℵᶜDEFGKL al pler d e f g vg syrᵘᵗʳ cop arm go Basʳᵉᵍᵍ ⁴⁷⁴· ⁵¹² etᵇᵃᵖᵗ ⁶²⁶ Chr Thdrt Dam ad h. l. al Hier Ambrst al | *υπερ ημων* (DGʳEGʳ post *προσφοραν* pon) cum ℵADEFGKLP al pler d e f g vg syrᵘᵗʳ cop arm go Clem⁵²⁴ Or⁴,³⁰¹ (*παρα τω παυλω λεγομενον· εαυτον παρεδωκεν υπερ ημων θυσιαν τω θεω*) Basʳᵉᵍᵍ ⁴⁷⁴ etᵇᵃᵖᵗ ⁶²⁶ Chr Thdrt Dam ad h. l. Damᵖᵃʳⁱˢ sem (Thphyl om) Hier Ambrst al (Ambᶠⁱᵈ ¹ ut ante) ... Ti *υπερ υμων* cum B 37. 73. 116. m¹⁶ sah aethᵘᵗʳ Damᵖᵃʳⁱˢ sem Victorin | *προσφοραν κ. θυσιαν*: ℵ *θυσ. κ. προσφ.* (Or⁴,³⁰¹ om *προσφ. και*)

3. *πορνεια* ut BDᶜKˢⁱˡL al pler ... ℵAD*FGP al *-νια*. Cf ad 1 Co 6, 13. | *πασα* post *ακαθαρσια* cum ℵABP 17. 31. 39. cop (sah post *πορν.*) Clem²²⁸ Or(vid)ᶜᵃᵗ ¹⁹¹ Euthalᶜᵒᵈ Tertᵖᵘᵈⁱᶜ ¹⁷ ... ς ante *ακαθ.* cum DE FGKL al pler d e f g vg Clem⁵²⁴ Basᵉᵗʰ ²⁸⁸ Chr Thdrt ad h. l. Dam al

ζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, 4 καὶ αἰσχρότης ἢ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία· 5 τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ
Ga 5, 21 1 Co 6, 9 s πλεονέκτης, ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ
2 Th 2, 8 Col 3, 6 βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. 6 μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς
Ro 1, 18 λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
1 Th 5, 5 ἀπειθείας. 7 μὴ οὖν γίνεσθε συνμέτοχοι αὐτῶν. 8 ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, — 9 ὁ

Victorin Hier Ambrst ... 37. Bas$^{esa\,594}$ Thdrt$^{4,470.\ 1034}$ om | FG^{r}G^{gr} *ονομαζετω*

4. *και αισχροτης* cum ℵBD^{c}KLP al pler syr^{p} cop arm (aeth^{utr} *αισχρ. δε και μω. και ευτρ.*) Clem^{524} Bas$^{eth\,288}$ Chr Thdrt Dam al Hier ... Gb″ Ln *η αισχρ.* cum AD*FG 23. 31. 39. it vg sah (go om) Euthal^{cod} Antioch^{1105} Ir$^{int\,282}$ Victorin Ambrst al (syr^{sch} *μητε αισχ.*) (Clem^{198} om copulam) | *η μωρολογ.* (Gb″) cum ℵ*AD*FGP 23. 31. 39. c^{scr} it vg sah syr^{p} arm go (syr^{sch} *μητε*) Bas$^{eth\,288}$ Euthal^{cod} Antioch^{1105} Ir$^{int\,282}$ Victorin Ambrst ... ς Ti *και μωρολογ.* cum ℵ^{a}BD^{c}EL al pler cop aeth utr Clem$^{198.\ 524}$ Chr Thdrt Dam al Hier | *α ουκ ανηκεν* (Gb′) cum ℵA BP (17. omisso α) 31. 67** 73. syr$^{p\,mg\,gr}$ arm Clem^{524} Euthal^{cod} Antioch^{1105}, item *quae ad rem non pertinet* (*pertinent* g am Cyp^{317} Ambrst Hier) d e f g vg Ir$^{int\,282}$ Cyp^{317} Victorin Ambrst Hier al ... ς Ti *τα ουκ ανηκοντα* cum DEFGKL al pler (Clem^{200} *μηδε τα ευτραπελα μηδε τα μη ανηκοντα*) g sub *aut* (*t ad rem non pertinentia*) Bas$^{eth\,288}$ Chr Thdrt Dam al

5. *ιστε* cum ℵABD*FGP al^{30} it vg go sah cop arm Clem$^{270.\ 524}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,381}$ al Cyp^{74} (*scitote intellegentes* ut it vg) Vig^{varim} ... ς (= Gb Sz) *εστε* cum D^{c}EKL al plu Thdrt Dam Thphyl; item syr^{sch} (*hoc autem fueritis scientes*) et^{p}, item *scitote* aeth Victorin Amb$^{fid\,3}$ Ambrst Hier al | *ο εστιν ειδωλολατρης* (Gb′) cum ℵB 17. 67** Cyr$^{thes\,381}$ Hier (*aut avarus quod est idolis serviens*, ita^{bis}). Item *ο εστιν ιδωλολατρια, quod est idolorum servitus* (Amb$^{fid\,3}$ *ididolatria* et^{ms} *-latra*) FG it vg go Cyp Victorin Ambrst al ... ς Ti *οσ εστιν ειδωλολατρης* cum ADEKLP al pler syr^{p} (syr^{sch} *aut cultor idolorum*, sed^{cod} *qui est* –, aeth *et qui* etc) cop arm Clem^{270} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Cf Lc brug: „*alterius versionis est ea lectio quae habet* qui est idolorum servus." | *εν τη βασιλεια*: FG^{r}G g *εισ την βασιλειαν* | *τ. χριστου κ. θεου*: FG^{r}G g ar^{e} Ambrst Zeno^{2,6} *τ. θεου κ. χριστου* ... aeth^{utr} ar^{p} Thdrt^{3,215} (ad 1 Co 8, 6) *χριστου του θεου*, 14. om *και θεου*

6. *γαρ* et. Ir$^{int\,264}$ Cyp$^{54.\ 112.\ 202}$ etc ... ℵ* (non item^{a}) Tert$^{pudi\,17}$ om. Libere Thaum$^{canon\,2}$ (Gall^{3,403}) *πορνεια γαρ, φησι, και πλεονεξια, δι α ερχεται η οργη του θεου επι* etc

7. *συνμετοχοι* cum ℵAB*D*FG ... ς Ln *συμμετ–* cum B^{s}D^{c}EK^{sil}LP al certe pler Euthal^{cod} etc

8. *νυν* et. Clem^{114} Or^{4,73} Thaum$^{can\,2}$ etc ... FG *νυνει*

γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ Ga 5, 22
ἀληθείᾳ, — 10 δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, 11 καὶ Ro 12, 2
μὴ συνκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον
δὲ καὶ ἐλέγχετε. 12 τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν
ἐστιν καὶ λέγειν· 13 τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φα- (Is 60, 1. 26, 19)
νεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. 14 διὸ λέγει· ἔγειρε
ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ
Χριστός.

---

9. *φωτος* cum ℵABD*E*FGP 6. 10. 17. 47. 67** 179. 213. it vg go syr^{sch} cop arm aeth (Or)$^{cat\,194}$ (urget ipsum *φωτος*) Thaum$^{can\,2}$ (Gall^{3,403}) Euthal^{cod} Lcif^{218} Victorin Ambrst Hier al ... ς (= Gb Sz) *πνευματος* cum D^{c}E**KL al pler syr^{p} Chr Thdrt Dam al | *αγαθωσυνη* cum ℵABK^{vi} etc ... DEFGLP 37. al *αγαθοσυνη*

10. *τω κυριω* et. (Or)$^{cat\,193}$ Thaum$^{can\,2}$ Aug$^{adim\,8,147}$ etc ... D*FG d e f g m^{63} vg Victorin Ambrst Hier al (Lcif^{218} om) *τ. θεω*

11. *συνκοινω-* cum ℵAB*D*FGL ... ς Ln *συγκοιν.* cum B^{c}D^{c}EK^{sil}P al certe pler etc ... 47. *κοινωνειτ.* | *ακαρποις* et. Or$^{cat\,195}$ (cf Hier) Thaum$^{can\,2}$ Bas$^{bapt\,668}$ etc: 61. 62. b^{scr} o^{scr} *ακαθαρτοις*, 30* n^{scr*} *ατακτοις*. Praeterea cf ad totum h. l. Or (huius esse ex Hier clarum fit) $^{cat\,195}$ *ἐπεὶ δὲ ἀπῄρτηται τὰ τῆσ φράσεωσ, δοκεῖ μοι οὕτωσ ἂν ἀποκατασταθῆναι·* (Hier: *Quia vero in hoc loco contextus eloquii videtur esse turbatus et tota scatere sententia, sic ordini sermo reddendus est*) *μη ουν γινεσθε συμμετ. αυτων, δοκιμαζοντεσ τι εστ. ευαρ. τω κυριω. ει και ητε ποτε σκοτοσ, νυν δε φωσ οντεσ εν κυριω, ωσ τεκνα φωτοσ περιπατειτε, τουσ καρπουσ επιδεικνυμενοι του φωτοσ, εν παση αγαθο. και δικαι. και αληθεια, και μη συγκοινωνειτε τοισ εργ. τ. ακαρπ. του σκοτουσ.*

13. *φανερουται* et. Thaum$^{can\,2}$ etc ... AK**L 2. 37. 38. 73. c^{scr} al pauc *-ρουνται* | *γαρ*: 109. Sedul Bed (uterq ad h. l.) *δε*, g *autem t enim*

14. Ad h. v. G^{mg} notat: *in secreto enoch.* | *εγειρε* cum ℵABDEFGKLP al plu Mcion$^{epiph\,318}$ et^{372} Clem^{70} Or^{2,552} et$^{cat\,197\,ter}$ Ath$^{472\,cod}$ Epiph^{395} Euthal^{cod} etc ... ς (= Gb Sz) *εγειραι* cum minusc sat mu Naass$^{hipp\,104}$ Hipp$^{antichr\,65}$ Or$^{cat\,197\,sem}$ Ath$^{472\,ed}$ Chr^{147} Thdrt | *επιφαυσει σοι ο χριστοσ* et. Mcion$^{epiph\ bis}$ Naass$^{hipp\,104}$ Hipp$^{antichr\,65}$ Clem^{70} (addito *κυριοσ*) Or^{2,552} et^{837} et$^{cat\,197}$ et$^{int\,4,693}$ Ath^{472} Epiph^{395} Chr^{147} Euthal^{cod} „*ἕνια τῶν ἀντιγράφ.*“ apud Thdrt (probante Thdrto) Dam al (Archel^{598} „sicut et ait: *Et illuminabit Christus*“) Aug$^{ioh\,22}$ et^{23} (*illuminabit te Chr.*) Hier al ... D* nonnulli ap Chr^{147} (*οἱ μὲν „ἐπιφαύσεισ,“ φασί, „τοῦ χριστοῦ“, οἱ δὲ „ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστόσ·“ μᾶλλον δὲ τοῦτό ἐστι.*) nonnulli ap Hier (vide post) Thdrt (sed praefert alteram lectionem) d e Or$^{int\,2,400}$ et^{3,78} Victorin Ambrst al *επιψαυσεισ του χριστου, continges Christum.* Inprimis cf Hier^{7,647}: „Quaerat aliquis, quisnam sit iste qui dicat: *Surge qui dormis, et exsurge a mortuis;* aut cuius testimonio apostolus sit abusus. Et quidem qui

Col 4, 5 15 *Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί,* 16 *ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί*

simplici responsione contentus est, dicet in reconditis eum prophetis et his quae vocantur apocrypha haec lecta in medium protulisse, sicut in aliis quoque locis illum fecisse manifestum est: non quod apocrypha comprobaret, sed quod et Arati et Epimenidis et Menandri versibus sit abusus ad ea quae voluerat in tempore comprobanda." „Alius vero, quasi *προσωποποιΐαν* spiritus sancti apostolus figuraverit, ad exhortationem paenitentiae haec dicta memorabit. Ego certe secundum paupertatulam meam omnes editiones veterum scripturarum ipsaque Hebraeorum volumina diligenter eventilans nunquam hoc scriptum reperi. Nisi forte et hoc dicamus: quomodo olim prophetae in concione populi loquebantur: *Haec dicit dominus*, et: *Quoniam dominus loquutus est*, ita et apostolum spiritu sancto plenum repente in verba quae in se Christus loquebatur erupisse atque dixisse: *Haec dicit dominus.*" „Scio me audisse quemdam de hoc loco in ecclesia disputantem, qui in theatrale miraculum nunquam ante visam formam populo exhibuit, ut placeret: Testimonium hoc, inquiens, ad Adam dicitur in loco calvariae sepultum, ubi crucifixus est dominus, qui calvariae idcirco appellatus est quod ibi antiqui hominis esset conditum caput. Illo ergo tempore, quo crucifixus dominus super eius pendebat sepulchrum, haec prophetia completa est dicens: *Surge Adam qui dormis, et exsurge a mortuis*, et non ut legimus *επιφαυσει σοι χριστος*, id est *orietur tibi Christus*, sed *επιψαυσει*, id est *continget te Christus*, quia videlicet tactu sanguinis ipsius et corporis dependentis vivificetur atque consurgat." „Unum quod scio loquor, cum loci istius interpretatione atque contextu sensus iste non convenit." Cf ad haec et. Or$^{cat\ 197}$ *ὁ μὲν οὖν τις φήσει ἔν τινι τῶν προφητῶν ἀνεγνωκότα ταῦτα τὸν ἀπόστολον ἀναγεγραφέναι· ἕτερος δὲ αὐτὸν τὸν ἀπόστολον προσωποποιεῖν τινὰ ἐκ τοῦ πνεύματος λεγόμενα εἰσ προτροπὴν τὴν ἐπὶ μετάνοιαν* etc. Ibidem Severian: *δῆλον οὖν ὅτι ἐν ἑνὶ τούτων τῶν πνευματικῶν ψαλμῶν ἤτοι προσευχῶν ἔκειτο τοῦτο.* (Paullo ante, i. e.^{196}, in eis quae ad v. 14. adnotata sunt non pro singulari lectione – cum Treg ad h. l. – habendum est „*επιψαυσει σοι ο χριστος*," sed *επιψαυσει* per incuriam ibi editum est pro *ἐπιφαύσει*, ut recte Chr^{147} habet, unde hausit catena.) Adscriptum huic loco scholium praebet Dam^{paris} hunc in modum: *ταύτην περιηχεῖν τὴν φωνὴν τοῖσ ἀπ' αἰῶνοσ κεκοιμημένοισ τὴν τοῦ ἀρχαγγέλου σάλπιγγα παρειλήφαμεν.*

15. *ουν*: ℵ^{c}A vg cop (post *ακριβ.*) Pelag add *αδελφοι* | *ακριβωσ* (Latini *caute*) ante *πωσ* cum ℵ*B 17. 31. 73. 80. 118. cop Or$^{cat\ 195}$ (*ο δε βλεπων ακριβωσ πωσ περιπατησει παντωσ εστι σοφοσ*) et^{196} (*ἐπεὶ πρόθεσίν τινεσ ἔχουσι χρηστοτέραν, οὐ σοφοὶ δὲ τυγχάνοντεσ, θέλουσι βλέπειν ἀκριβῶσ πῶσ περιπατοῦσι, προσέθηκε τό· μη ωσ ασοφοι αλλ ωσ σοφοι. σοφίασ δὲ ἔργον τὸ βλέπειν ἀκριβῶσ* –) Chr$^{153\,bis}$ (etsemel *λεγων· βλεπετε πωσ περιπατειτε*. Paullo post vero est *βλεπετε πωσ*

εἰσιν. 17 διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. 18 καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, 19 λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ Col 3, 16
ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, 20 εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν Col 3, 17
ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, 21 ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. 22 αἱ γυναῖκες τοῖς Col 3, 18 1 Pe 3, 1

ακριβ. περιπατ., nec aliter[11,208]) Dam$^{parall\,656}$ ... d e aeth^{utr} om plane ... ς Ln Ti post πως pon cum ℵ^{c}AD$^{g^r}$E$^{g^r}$FGKLP al pler f g vg syr^{utr} arm (Chr^{bis} vide ante) Thdrt Dam al Lcif^{195} Victorin Ambrst Hier al

17. συνιετε cum ℵABP 17. 67** 73. 118. syr^{sch} arm aeth Chr^{cod} Euthal cod Antioch^{1035} Dam$^{parall\,563}$ (et^{656} συνετε) Hier ... ς Ti συνιεντες c. D^{c}EKL al pler Ephr^{2,77} et^{156} Chr$^{153.154}$ Thdrt Dam ad h. l. et^{paris}, item συνιοντες D*FG, *intellegentes* it vg go cop syr^{P} Lcif^{195} Victorin Ambrst al | το θελημα et. ℵ^{c} ... ℵ* το φρονημα | τ. κυριου (B add ημων) et. Ephr^{2,156} Euthal^{cod} etc Lcif Victorin Ambrst etc ... A 14. 55. 66** 109. 115. 178. 3^{pe} 8^{pe} d e vg^{cle} am* demid al^{lachm} (non item am** fu tol harl) (syr^{sch} anceps) Ephr^{2,77} Dam$^{parall\,656}$ (et.paris) Thphyl Hier al τ. θεου

18. αλλα: 10. 37. 71. 116. 8^{pe} arm add μαλλον | εν πνευματι: FG εν τω πνευμ.

19. εαυτοις (39. 47. αυτοις): L εαυτους | ψαλμοις cum ℵADE$^{g^r}$E$^{g^r}$FGKL al pler f vg^{cdd} lachm Eus$^{ps\,609}$ Cyr$^{hr\,280}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Tert marc^{5,18} ... BP 17. 67** 73. 116. 118. d e vg go Chr^{155} Victorin Ambrst Hier al praem εν, hinc Ln [εν] | πνευματικαις: B d e (Ambrst fluct lectio) om, hinc Ln [πνευμ.] ... A add εν χαριτι | και ψαλλοντες: 37. 61. 114. 116. al plus^{5} go (item syr^{sch}) om | τη καρδια cum ℵ*B Or$^{cat\,201}$ (τουτο γαρ εστι το ψαλλειν και αδειν τη καρδια τω κυριω) ... ς Ti εν τη καρδια cum KL al pler syr$^{P\,txt}$ arm aeth utr Chr$^{155\,semel}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl Oec ... Gb′ Ln εν ταις καρδιαις cum ℵ^{c}ADEFGP 47. 8^{pe} it vg go syr^{sch} et$^{P\,mg}$ cop Bas regg^{464} Chr$^{155\,sem}$ Victorin Ambrst Hier al

20. υπερ παντων: F$^{g^r}$G g υπ. υμων, Thdrt^{4,1273} υπ. παντ. υμων | 17. 73. 118. εν τω ονοματι | τ. κυρ. ημων: ℵ om ημ. | ιησου χριστου: B χρι. ιησ. | τω θεω κ. πατρι: D*EF$^{g^r}$G 37. 116. d e g go arm Victorin Vig varim τ. πατρ. κ. θεω

21. αλληλοις: L -λους | χριστου cum ℵABLP al fere^{35} f vg syr^{utr} cop arm aeth go Or(vid)$^{cat\,201}$ et Or$^{int\,3,61}$ Bas$^{regg\,415}$ Chr Dam^{com} Victorin Ambrst al ... DE 35. d e χριστου ιησου, F$^{g^r}$G g ιησου χριστου ... K κυριου ... ς (= Gb Sz) θεου cum minusc plu Clem^{592} Euthal cod Thdrt Dam^{txt}

1, 22
1 Co 11, 3 ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ κυρίῳ, 23 ὅτι ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυ-
ναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ τοῦ
σώματος. 24 ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕ-
Col 3, 19
1 Pe 3, 7 τως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 Οἱ ἄνδρες, ἀγα-
πᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλη-
σίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, 26 ἵνα]αὐτὴν ἁγιάσῃ

22. *τοις ιδι. ανδρασιν* sine additam cum B cddᵍʳ ap Hier Clem⁵⁹² (citat vv. 21—25). Sic autem Hier ad h. l. „Hoc quod in Latinis exemplaribus additum est: *subditae sint*, in Graecis codd. non habetur, siquidem ad superiora refertur et subauditur: *subiecti invicem in timore Christi*, ut απο κοινου resonet *subiectae, et mulieres viris suis sicut domino*. Sed hoc magis in Graeco intelligitur quam in Latino.“ ... ς (Gb⁰⁰) add *υποτασσεσθε* cum KL al plu syrᵘᵗʳ Chr al, item post *γυναικες* DEFGᵍʳG d e g 19ˡᵉᶜᵗ ... Ln add *υποτασσεσθωσαν* cum ℵAP al fere¹⁰ (et. catᵗˣᵗ) f vg go cop arm aeth Clem³⁰⁸ (sed ibi tantum v. 22 affert) Basᵉᵗʰ ³⁰⁹ (sed incipit locus a versu 22) Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam parall⁴⁰⁶ et Damᵖᵃʳⁱˢ Orᶦⁿᵗ³,⁶¹ Victorin Ambrst al

23. *ανηρ* cum ℵABDEFGKLP al plu (9 ap Scri) Euthalᶜᵒᵈ Dam ad h. l. etᵖᵃʳᵃˡˡ⁴⁰⁶ etᵖᵃʳⁱˢ ... ς (= Gb Sz) praem *ο* cum minusc mu Clem⁵⁹² Chr¹⁶³ Thdrt al | *εστιν* (112. al pauc Euthalᶜᵒᵈ add *η*) *κεφαλη* (ante *της γυναικ.*): B 37. 73. 80. 115. 116. al pauc f vg (non d e g) Basᵉᵗʰ ³⁰⁹ Tertᵐᵃʳᶜ⁵,¹⁸ Orᶦⁿᵗ³,⁶¹ al *κεφ. εστ.* | 17. Chr¹⁶⁵ om *κεφαλη* ante *της εκκλ.* | *αυτος* sine *και* cum ℵ*ABD*E*FG 72. 73. 112. 178. d e f g vg cop Clem⁵⁹² Euthalᶜᵒᵈ Orᶦⁿᵗ³,⁶¹ Victorin Ambrst Hier al ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum ℵᶜᵇDᵇEᵗᶜE**KLP al pler syrᵘᵗʳ arm aeth go Basᵉᵗʰ³⁰⁹ Chr¹⁶³· ¹⁶⁵ Thdrt Dam (et.ᵖᵃʳⁱˢ) al. Item *αυτος* sine *εστι* cum ℵ*ABD*E*FG 17. d e f g vg aeth Clem⁵⁹² Euthalᶜᵒᵈ Orᶦⁿᵗ Victorin Ambrst al ... ς (Gb⁰⁰) add *εστι* cum ℵᶜDᵇEᵗᶜE**KLP al pler syrᵘᵗʳ cop arm go Basᵉᵗʰ³⁰⁹ Chr Thdrt Dam (et. Damᵖᵃʳⁱˢ) Hier | *σωτηρ* cum ℵᶜBDEFGKLP al pler Chr¹⁶⁵ Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam (et.ᵖᵃʳⁱˢ) al ... ℵ*A 3. 17. 57. 70. Clem Basᵉᵗʰ (ita exᶜᵈᵈ edgarn) *ο σωτ.*

24. *αλλα* cum BD* ... ς *αλλ* cum ℵADᶜEFGKLP al omnᵛⁱᵈ etc | *ως* cum ℵAD*FGP 17. 31. 47. 67** 73. 8ᵖᵉ Clem⁵⁹² Orᶜᵃᵗ²⁰⁵ sem Chr¹⁶⁵ Euthal cod Damᵖᵃʳᵃˡˡ⁴⁰⁶ (et.ᵖᵃʳⁱˢ) ... ς *ωσπερ* cum DᶜEKL al pler Orᶜᵃᵗ²⁰⁵ sem Basᵉᵗʰ³⁰⁹ Thdrt Dam ad h. l. al ... B om | *χριστω* et. Orᶜᵃᵗ etᶦⁿᵗ ³,⁶¹ Bas Chrᵇⁱˢ rell ... Dᵍʳ* *κυριω* | *ανδρασιν* cum ℵBD*E*FᵍʳG 17. 67** d e g Orᶜᵃᵗ Euthalᶜᵒᵈ ... ς (Gb⁰) praem *ιδιοις* cum ADᶜE**KLP al pler f vg (hi et Latini rell *viris suis*) syrᵘᵗʳ cop arm aeth go Clem Orᶦⁿᵗ Basᵉᵗʰ Chr Thdrt Dam Ambrst Hier al

25. *γυναικας* sine *εαυτων* cum ℵAB 17. 23. 49. 57. 70. catᵗˣᵗ etᶜᵒᵐ (ex Chr¹⁶⁵) vgᶜᵈᵈ ap Ln Clem⁵⁹² (ubi accurate exscribit vv. 21—25) Or ³,⁶³⁹ Bas¹,⁶⁸ Chr⁴,⁷⁶⁵ et ¹⁰,¹⁸⁷ et³,²⁵⁸ Euthalᶜᵒᵈ Cyrᶠᵈ¹²³ Thdrt²,¹²² ᶜᵒᵈ ... ς (Gb⁰) add *εαυτων* cum DEKL al pler (sed 37** *αυτων*) syrᵘᵗʳ Clem³⁰⁸ˡᶦᵇᵉʳᵉ (*τας εαυτων*) Chr¹⁶⁵ ᵇⁱˢ (sed ex eodem loco verba in catenam transierunt sine *εαυτων*) Thdrt ad h. l. et²,¹²² ᵉᵈ Dam al;

καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, 27 ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. 28 οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· 29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, 30 ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ· 31 ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν

2 Co 11, 2 Col 1, 22

Gn 2, 24 Mt 19, 5 1 Co 6, 16

item P praem *εαυτων*. Item FG Thdrt^{4,1268} add *υμων*. Similiter habent *uxores vestras* it vg go cop arm aeth Or$^{int\,3,17.\ 61.\ 74}$ Victorin Ambrst Hier al.

27. *παραστηση*: P *-στησει* | *αυτος* cum ℵABD*FGLP 6. 10. 17. 23* 31. 47. 49. 57. 67** 73. 115. 118. 137. 178. 8^{pe} it vg go syr^{p} arm (cop, sed non expri *αυτος*) Or$^{int\,2,252.\ 253}$ et^{3,61} Ephr^{3,334} Bas$^{bapt\,631}$ Euthal cod Thdrt^{2,95} al Victorin Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *αυτην* cum D^{c}EK al longe plu syr^{sch} Chr^{166} et^{3,256} Thdrt ad h. l. Dam al | *εαυτω* et. ℵ^{c} ... ℵ* *αυτω* | *ρυτιδα*: 19* 69. *ρυπιδα* | *η τι* et. ℵ^{a} ... ℵ* om

28. *οφειλ. οι ανδρ.* cum ℵKL al pler syr^{sch} Method$^{epiph\,581}$ Chr^{168} et^{3,259} Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item B 17. syr^{p} arm? *οφ. και οι ανδρες* ... Ln *και οι ανδρ. οφειλ.* cum ADEFGP 213. it vg cop go Clem^{595} Victorin Ambrst Hier al | *εαυτων* pri loc: L om | *ως τα εαυτ. σωματα* et. Clem^{593} ℵ^{c}: Clem^{308} *ως τα ιδια σωμ.*, ℵ* *ως τ. ε. τεκνα* ... D*E* cop (om *εαυτ.*) Victorin *ως το εαυτ. σωμα*, item sed omisso *ως* d e (unde fit: *Sic et viri debent diligere uxores suas. Suum corpus diligit qui uxorem suam diligit et se ipsum diligit*), nec aliter Ambrst, nisi quod ultima verba *εαυτον αγαπα* (*et se ipsum diligit*) om | *αγαπων*: DE d e vg Victorin Ambrst Hier post *τ. εαυτ. γυναικα* (*uxorem suam*) pon. Praeterea Chr^{168} praeterit *ο αγαπων* usq *αγαπα*.

29. *γαρ*: 17. om | *την εαυτου σαρκα* et. ℵ^{c} Meth^{684} Or$^{int\,4,691}$ Victorin (hi^{2} *suam carnem*, ut et. d e g) ... ℵ* *την σαρκ. αυτου*, item *carnem suam* f vg Tert$^{marc\,5,18}$ Or$^{int\,3,61}$ Ambrst Hier al | *αλλα* cum ABD^{c}ELP al mu (7 ap Scri) Dam ... ς *αλλ* cum ℵD*FGK^{sil} al plu Method^{684} Chr Thdrt al | *εκτρεφει*: 219** g^{ser} *τρεφει* | *και θαλπει αυτην* (et. vg Tert^{marc} Or$^{int\ bis}$ Ambrst Victorin al): DEFG d e f g go *αυτην και θαλπει* ... Meth^{684} om *αυτην* | *καθως και*: L om *και* | *ο χριστ.* cum ℵABD*FGP 17. al^{25} it vg syr^{utr} cop sah (ap Gb) arm aeth go Or$^{int\ bis}$ Method Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam$^{parall\,641}$ al Tert^{marc} Victorin Ambrst Hier al ... ς (= Gb Sz) *ο κυριος* cum D^{c}EKL al plu Dam ad h. l. Oec

30. *τ. σωματος αυτου* sine additam cum ℵ*AB 17. 67** cop aeth^{utr} Method^{684} (vv. 28—32 accurate affert) Euthal^{cod} (fortasse sic etiam Or$^{int\,3,61}$: postquam enim plene fere attulit 5, 21—30, ad extrema *quia membra sumus corporis eius*, adscribit *et reliqua*) ... ς (Gb^{0}) Ti add *εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου* (:: ut LXX) cum

πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικί, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 32 *τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν,*

$\aleph^{c}$DEFGLP (item K, sed *του σωματος* pro *των οστεων*) al fere omn it vg syr^{utr} arm^{ed} (sed^{cdd} om *εκ της σαρκ. αυτου*) Ir$^{294\,gr}$ (ex Dam parall) et^{lat} Chr Thdrt Dam al Victorin Ambrst Hier al. Atque Ir quidem sic: „*quoniam membra sumus corporis eius* (Ir^{gr} om), *de carne eius et de ossibus eius*, non de spirituali aliquo et invisibili homine dicens haec: *Spiritus enim neque ossa neque carnes habet*, sed de ea dispositione quae est secundum verum hominem, quae ex carnibus et nervis et ossibus consistit".

31. *τον πατερα* cum $\aleph$AD^{c}EKLP al omn^{vid} Mcion$^{epiph\,318}$ et^{372} Or^{1,541} et ^{3,825} et$^{cat\,206}$ Meth^{684} Tit^{338} (Gall^{5}) Epiph^{706} (ex h. l.?) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln Ti *πατερα* tantum cum BD*FG | *πατερα* sine *αυτου* cum $\aleph$*BD*FG 17. 67** 73. 115. cat^{txt} it vg syr^{P} arm Or^{1,541} et ^{3,825} et$^{cat\,206}$ Euthal^{cod} Thdrt^{1,1268} Thphyl^{cod} Tert$^{marc\,3,5}$ et^{5,18} Cyp^{63} Victorin Ambrst Hier (ex Or) etc ... ς add *αυτου* cum $\aleph^{c}$AD^{c}EKLP al pler syr^{sch} cop aeth Mcion$^{epiph\,318}$ et^{372} Meth^{684} Tit^{338} Epiph^{706} (ex h. l.?) Chr Thdrt ad h. l. Dam al | *την μητερα* cum eisdem quibuscum *τον πατερα* ... Ln Ti om *την* cum BD*FG. Praeterea P 31. 47. 108* 219** vg syr^{utr} cop arm aeth Or^{3,825} Epiph^{706} Thdrt^{bis} add *αυτου* | *προσκολληθησεται*: $\aleph^{c}$D^{c}FG Mcion$^{epiph\ bis}$ et Epiph^{706} *κολληθησεται* | *τη γυναικι* cum $\aleph$*AD*FG 17. 37. 116. Mcion$^{epiph\ bis}$ Meth^{684} Epiph^{706} Euthal^{cod}. Item *adhaerebit uxori suae* it vg etc ... ς Ti *προσ την γυναικα* cum $\aleph^{c}$BD^{c}EKL(P omisso *προσ*) al pler Or^{1,541} et^{3,825} Chr Thdrt^{bis} Dam al :: etiam LXX inter utramq lectionem fluct. Quod addi solet h. l. pariter atque locis parallelis omnibus *αυτου*, a testibus plerisque confirmatum, omisimus cum $\aleph$* (add $\aleph^{c}$) et Mcion$^{epiph\,318.\,372}$ (quamvis ita potius Epiph quam Mcion, vide post). Sed Or^{cat} ex eoque Hier om plane *και προσκολλ. τη γυναικι* [*αυτου*], nec aliter cat^{txt}. Ita enim Or$^{cat\,206}$: *παρατηρητέον, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις πεποιήκαμεν, ὅτι πολλάκισ οὐκ αὐταῖσ λέξεσιν ἐκτίθενται τὴν παλαιὰν γραφὴν οἱ τὴν καινὴν διαθήκην γράφοντεσ. καὶ περὶ μὲν τούτου, ἐν μὲν τῇ γενέσει οὕτω γέγραπται „ἕνεκεν τούτου" καταλείψει ἄνθρωποσ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ προσκολληθήσεται πρὸσ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰσ σάρκα μίαν. ἐνθάδε δὲ ἀντὶ τοῦ „ἕνεκεν τούτου" πεποίηκεν ὁ παῦλοσ „ἀντὶ τούτου"· παραλέλοιπέν τε τὸ μετὰ „τὸν πατέρα" εἰρημένον „αὐτοῦ", καὶ μετὰ τὸ „τὴν μητέρα" δεύτερον εἰρημένον „αὐτοῦ"· ἀλλὰ καὶ τὸ „προσκολληθήσεται πρὸσ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ"*. Quae quidem Hier ad h. l. (Vall^{7,659}) sic ad comm suum adhibuit: „Quod frequenter adnotavimus, apostolos et evglistas non eisdem verbis usos esse Testamenti Veteris exemplis quibus in propriis voluminibus continentur, hoc et hic probamus, siquidem testimonium istud ita in Genesi scriptum est: *Propter hoc – in carne una.* Nunc autem apostolus pro eo quod ibi habetur *ενεκεν τουτου*, id est *propter hoc*, posuit *αντι τουτου*, quod Latine aliis verbis dici non potest; deinde pro *patre suo et matre sua* pronomina abstulit et *patrem* tantum posuit

ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 33 *πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.*

VI.

1 *Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο* Col 3, 20
γάρ ἐστιν δίκαιον. 2 *τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις* Ex 20, 12

et *matrem*; et quod in medio dicitur: *et adhaerebit uxori suae*, hic penitus praetermisit, et tantum quod sequebatur hoc dictum superioribus copulavit et posuit *et erunt duo in carne una.* Hoc autem totum nunc idcirco observavimus, ut etiam in ceteris locis sicubi testimonia quasi de prophetis et de Veteri Test. ab apostolis usurpata sunt et in nostris codicibus non habentur, nequaquam statim ad apocryphorum ineptias et deliramenta curramus, sed sciamus scripta quidem ea esse in V. T., sed non ita ab app. edita et sensum magis usurpatum." Accedit autem ad Origenis in hac re auctoritatem Mion^{tert} et^{epiph}. Apud Tertullianum enim verba Genesis in eundem prorsus modum exscribuntur, omissis *suum* et *suam* pariter ac verbis *et adhaerebit uxori suae.* Ad quem corrigendus videtur Epiphanii textus, quem vix integrum aut sanum habemus, cf^{373} *κἄν τε σὺ ὦ μαρκίων παρακόψῃς τὸ γυναικί. ἀπὸ τοῦ γὰρ „ἔσονται εἰς σάρκα μίαν" δῆλη σου ἔσται ἡ πᾶσα ῥᾳδιουργία.* Ceterum memorabile est, eadem verba quae Or testatur h. l. ab apostolo esse omissa, invita codicum tantum non omnium auctoritate, Marci loco gemino 10, 17 revera omitti gravissimis cum testibus.

32. *και εισ την* cum ℵADEFGLP al pler it vg syr^{utr} rell Or^{1,541} et^{3,925} et int$^{2,305.\ 4,551}$ Meth^{684} Tit^{339} (Gall^{5}) Chr Euthal^{cod} Severian$^{cat\ 208}$ Thdrt Chron^{33} al mu Cyp^{63} Victorin Hil^{518} Ambrst Hier al (Latini vel *in Christum et in ecclesiam* vel ut f g vg *in Christo et in ecclesia*, d e *in Christo et in ecclesiam*) ... BK 4. 51. 72. 73. al^{10} Ir$^{40\ gr}$ et^{lat} Or$^{cat\ ioh\ corder\ 108}$ Epiph^{668} et^{1051} Tert$^{marc\ 5,18}$ om *εισ*, hinc Ln [*εισ*]

33. *εκαστοσ*: FG^{gr}G^{gr} 13. 47. *εκαστον* ... D*E(non item d e)P 73. praem *ινα* | *ουτωσ αγαπατω* (P *αγαπα*) *ωσ εαυτον* ... DEFG it vg Dam parall^{406} *ωσ εαυτον αγαπατω* (sed DG^{gr}* *αγαπα*, vg^{ms} ap Ln *dilegit*)

VI. 1. *εν κυριω* cum ℵAD^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{cat\ 208}$ (vide post) Bas$^{eth\ 311}$ Chr (^{182} *εν κυριω τουτεστι κατα κυριον*) Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 662}$ (et.^{paris}) al Ambrst Hier al. Atque sic Or: *ἀμφίβολόν ἐστι τὸ ῥητόν· ἤτοι γὰρ τοῖς ἐν κυρίῳ γονεῦσιν χρὴ ὑπακούειν τὰ τέκνα, ἢ ἐν κυρίῳ δεῖ ὑπακούειν τα τέκνα τοῖς γονεῦσιν* etc. Eadem transtulit Hier^{7,662} ..... Gb^{0} Ln om cum BD*FG d e f g Clem^{308} (certe non add *εν κυρ.*, pergit vero statim *οι πατερεσ, μη παροργ.*) Tert$^{marc\ 5,18}$ Cyp^{324}

2. *και τ. μητερα* sine additam et. Or^{4,357} et$^{int\ 1,85.\ 3,831}$ etc ... FG^{gr}G 37. 47. 115. 219. 238. al pauc g vg^{cle} (non item am fu demid harl* to]

ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, 3 ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ
Col 3, 21 μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. 4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ
τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.
Col 3, 22 2 Co 7, 15 Phil 2, 12 5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ φόβου
καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, 6 μὴ
Col 3, 23 κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ

---

etc) syr^{sch} cop aeth Or$^{cat\,209}$ Thdrt Antioch^{1202} Cyp^{224} Pelag add *σου* | *εστιν* et. Or$^{cat\ et^{int\ bis}}$ etc: B 46. om, nec exprim aeth | *επαγγελια*: DEFG praem *τη* ... 2. 73. 115. Bas$^{eth\,311}$ Chr^{181} com (et. cat^{210}) Antioch^{1202} Thphyl *επαγγελιαισ* | *ητισ εστιν* usque *επαγγ.*: Mcion$^{tert\ 5,18}$ om („nam etsi Mcion abstulit"). Comparat Or$^{cat\,209}$ accurate apostoli verba cum LXX: *τὸ δὲ ῥητὸν εἴληπται ἀπὸ τῆς ἐξόδου οὕτως ἔχον· τίμα τ. πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κύριος ὁ θε. σου δίδωσί σοι. καὶ ἐνθάδε δὲ ἐκτιθέμενος ὁ ἀπόστολος τὴν λέξιν παραλέλοιπεν τὰ μετὰ „τὴν μητέρα σου", καὶ πεποίηκεν ἀντὶ τοῦ „καὶ ἵνα μακροχρ. γένῃ" „καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος. παραλέλοιπέν τε μετὰ τὸ „ἐπὶ τῆς γῆς" τὸ „ἧς κύριος – σοι.* Iam pergit: *ἔστι δὲ ἡ ἐντολὴ πέμπτη τῆς δεκαλόγου· διὸ ζητητέον πῶς δεῖ ἐκλαβεῖν τὸ „ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη" – τινὲς μὲν οὖν οὕτως ἀνέγνωσαν· ἥτισ ἐστ. ἐντ. πρώ. ἐν ἐπαγγελίᾳ, ὡς τῶν πρὸ αὐτῆς ἐντολῶν οὐ περιεχουσῶν ἐπαγγελίαν – ἐοίκασιν δὲ οὗτοι μὴ τετηρηκέναι ἐπαγγελίαν κειμένην καὶ ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ ἐντολῇ – ὁ μέντοιγε θέλων ἐπιμένειν τῇ ἀποδόσει τοῦ „ἥτισ ἐστὶν ἐντ. πρ. ἐν ἐπαγγ." ἐρεῖ ὅτι ἰδία μέν ἐστι τῆς „τίμα τον πα. σου κ. τὴν μητ. σου" ἐντολῆς ἡ ἐπαγγελία – οὐκ ἰδία δὲ τῆς „οὐ ποιήσεισ σεαυτῷ εἴδωλον οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα" ἡ „ποιῶν ἔλεος εἰσ χιλιάδας"* etc. Eadem transtulit in comm. suum Hier^{7,663}.

3. *σοι*: FG^{rl}GG^{gr} *σου*

4. *αλλα* cum ℵABD*E* ... ς *αλλ* cum D^{c}E**FGL al omn^{vid} Clem^{308} etc | *κυριου*: 17. *χριστου*

5. *τοισ κατ. σαρκ. κυριοισ* (:: ut Col 3, 22, sed ibi et. lectio fluct) cum ℵABP 17. 31. 37. 39. 47. 57. 73. 115. 116. 120. Clem^{308} Bas$^{eth\,310}$ Chr$^{189\,com}$ Euthal^{cod} Dam ad h. l. et$^{parall\,447}$ (et.paris) Thphyl ... ς Ti *τοισ κυρ. κατα σαρκ.* cum DEFGKL al pler cat^{txt} Chr$^{189\,bis}$ Thdrt Oec ... it (et. m^{89}) vg etc *dominis carnalibus* | *καρδιασ* sine articulo cum ℵ 3. 48. 67* 72. 114. 115. 122. a^{scr} al$^{5\,scr}$ cat^{txt} et$^{com\,ter\,212}$ Or cat^{213} Bas$^{eth\,310}$ Chr$^{189\,sem}$ Dam$^{parall\,447}$ (et.paris) Thphyl^{com} ... ς Ln Ti *τησ καρδιασ* cum ABDEFGKLP al longe plu Clem^{308} Chr$^{189\,sem}$ Thdrt Dam ad h. l. | *χριστω* et. Clem Bas etc ... AL 17. 39. 47. cop (vg^{ms}? at non am fu demid tol harl nec cddl^{achm}) Chr^{190} (non item bis^{189}) *κυριω*

6. *οφθαλμοδουλιαν* cum ℵDEFGLP 37. 120. 121. 122. al mu (5 ap Scri), etiam cat ... ς Ln Ti *-λειαν* cum ABK al plu. Cf ad Gal 4, 24. 5, 1 etc | *χριστου* cum ℵABD*FGP al plus^{10} Bas$^{eth\,310}$ Euthal^{cod} Antioch^{1169} Dam$^{parall\,447}$ (et.paris) al ... ς (Gb^{00}) praem *του* cum D^{c}EKL al

ποιοῦντεσ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆσ, 7 *μετ᾽ εὐνοίασ δουλεύοντεσ ὡσ τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποισ,* 8 *εἰδότεσ ὅτι ἕκαστοσ* Col 3, 24 s
ἐάν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομίσεται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλοσ εἴτε ἐλεύθεροσ. 9 *Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸσ αὐτούσ,* Col 4, 1
ἀνιέντεσ τὴν ἀπειλήν, εἰδότεσ ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριόσ
ἐστιν ἐν οὐρανοῖσ καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστιν παρ᾽ αὐτῷ. Col 3, 25

---

plu Chr Thdrt Dam ad h. l. | *εκ ψυχησ*: Ln coni cum seqq (non ita d; sed passim ita in cdd, ut [3 scr])

7. *μετ᾽*: B Dam[paris] *μετα* | *ωσ τω κυριω* cum ℵABD*FGP al plus[30] d e f g m[89] vg syr[utr] rell Bas[eth 310] Chr[190] Euthal[cod] Antioch[1169] Dam[parall 447] (et.paris) al Ambrst Hier al (cf et. Const[7,13] *υποταγητε τοισ κυριοισ υμων* – *ωσ τω κυριω και ουκ ανθρ.*) ... ς (= Gb Sz) om *ωσ* cum DᶜEKL al plu cat[txt] et[com] Thdrt Dam ad h. l. al | *ανθρωποισ*: B aeth Dam[parall 447] (et.paris) *ανθρωπω*

8. *ειδοτεσ*: D[gr*] *ειδοντεσ* | *εκαστοσ* post *οτι* (Gb′) cum ABDEFGP al fere [20] d e f g m[89] vg cop arm Petr[alex can 6] (Gall[4,95]) Bas[eth 310] Euthal[cod] Antioch[1169] Dam[parall 447] (et.paris) Ambrst Hier al ... ς Ti ante *ποιηση* cum KL al longe plu syr[sch] (aeth non exprim) Chr[189] et[191] (semel *εκαστ.*, semel *ανθρωποσ*, semel *τισ ανθρ.*) Thdrt (*εκαστ. ημων*) Dam ad h. l. Thphyl Oec. Item ℵ*etᶜ syrᵖ post *ποιηση* | *εαν τι ποιηση* cum B d e (hi[2] *si quod fecerit bonum*) Petr[alex can 6] (ipso canone: *ακουοντεσ μαλιστα οτι εκαστοσ εαν τι ποιηση αγαθον, τουτο κομισεται* [Gall *-σηται*] *παρα κυρ. ειτε δουλ. ειτε ελευθ.* In eis quae subiunguntur semel est: *εκαστοσ γαρ, φησι, κατα τον μεγαν παυλον, ο εαν ποιηση αγαθον κομιειται* etc, ac semel: *και οτι εκαστοσ, κατα τ. μεγ. αποστολον, ο εαν ποιηση κομιειται* etc. Similiter et. L* 46. 62. 115. 179. 13[lect] Thphyl *εαν τι* (62. 179. *τισ*) *εκαστοσ ποιηση*. Item ℵ* (et 8[pe]?) *ειδοτεσ οτι* (quod *ο τι* scribendum vdtr) *εαν ποιηση*, unde ℵᶜ *ειδ. οτι ο εαν ποιησ.* fecit ... (Gb′) Ln *ο εαν* (*αν* DEFGP a[scr] al Gb′) *ποιηση* (P 116. *-σει*) cum ℵᶜ(vide ante)ADEFGP 3. 17. 31. 37. 39. 57. 73. 116. al[5] (ex minusc *εαν* 17. 37. 116. al) Petr [sec et tert loc] (vide supra) Bas[eth 310] Dam[parall 447] (et.paris), item *quodcumque* (Hier *quod*) *fecerit bonum* f g m[89] vg arm Ambrst Hier al (cop *quod unusquisque qui fecit bonum*) ... ς Ti *ο εαν τι εκαστ. ποιηση* cum L** al plu (sed nonnulli *ο εαν τισ εκαστοσ*) Chr[189 sem] (vide supra) Thdrt Dam ad h. l. ... K *ο εκαστοσ ποιηση* (omisso *εαν τι*) ... cat[txt 212] *ο αν τισ εργασηται*, sed[211] *ο εαν τι εκαστοσ ποιηση* | *κομισεται* cum ℵ*ABD*FGP (*-σηται*) Petr[can 6] (ipso canone, vide supra) ... ς *κομιειται* cum ℵᶜDᶜEKL al omn[vid] Petr[sec et tert loc] Bas[eth] Chr Euthal cod Thdrt Dam ad h. l. et[parall 447. 503] (et.paris) al | *κυριου* cum ℵABD EFGP al plus[10] Petr[can 6] Euthal[cod] Dam[parall 447. 503] (et.paris) ... ς (= Gb Sz) praem *του* cum KL al pler Bas[eth] Chr Thdrt Dam ad h. l.

9. *και αυτων* (ℵ* *εαυτ.*) *και υμων* (Gb′) cum ℵ*ABDG[gr*]P 17. 31. 37. 38. 116. 8[pe] cat[txt] f vg go cop arm Clem[308] Euthal[cod] Dam[paris] Hier al ... ℵᶜL 6. 23. 47. 67. 73. 115. 213. m[89] syrᵖ Petr[can 7] Bas[eth 311] ed paris

10 *Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς*
ἰσχύος αὐτοῦ. 11 *ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ*
δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου, 12 *ὅτι*
οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς,

Cyp^{325} Ambrst *και υμων και αυτων* (ℵ^{c} *εαυτ.*) ... D^{gr} ^{c}EFG g *και αυτων υμων*, item ς *και υμων αυτων* cum K al plu d e (hi^{2} *et vestrum ipsorum*) syr^{sch} aeth Bas^{ed} garn (ex$^{cdd\,3}$) Chr^{191} Thdrt Dam ad h. l. | *ο κυριος*: 17. 74. 115. 238. a^{scr} b^{scr}** al Bas$^{eth\,311}$ Dam^{paris} om *ο* | *ουρανοις* et. Clem Petr Bas etc ... P *τοις ουρανοις* ... ℵ 31. 47. 73. Bas^{cod} Dam^{paris} *ουρανω* | *προσωπολημψια* cum ℵAB*D*FG ... ς *-λημψια* cum D^{c}EKLP al omn^{vid} | *παρ αυτω* et. Petr (ante *ουκ εστ.*) Bas etc ... 31. 37. al^{10} syr$^{p\ mg}$ Cyp^{325} *εν αυτω* ... D*FG d e f g m^{89} fu demid Pelag Sedul *παρα* (FG add *τω*) *θεω* ... Clem plane non add

10. *του λοιπου* cum ℵ*AB 17. 73. 118. Euthal^{cod} Cyr^{ador} (nescio locum) Procop$^{nicephi\,2,62}$ Dam ... ς Ti *το λοιπον* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler Chr Thdrt Thphyl Oec. Dedimus sine *αδελφοι μου* cum ℵ*BDE 17. d e m^{95} arm aeth^{utr} (Cyr^{ador}) Dam ad h. l. et$^{parall\,610}$ Lcif^{249} Hier ... ς (Gb^{0}) add *αδελφοι μου* cum ℵ^{c}KLP al pler syr^{utr} cop go Chr^{192} Thphyl al; item *αδελφοι* omisso *μου* cum (A post *ενδυναμ.* pon) FG 47. 71. 109. f g vg Euthal^{cod} Thdrt Ambrst al | *ενδυναμουσθε*: B 17. Or(vid)$^{cat\,213}$ *δυναμουσθε* | ℵ* (non item^{c} nec $^{ut\ vid\ a}$) 91. *εν τω κυριω*. Cf huc Hier^{7,669}: „Scio in Graeco pro *virtute fortitudinem* positam, id est *ισχυν*, quia *virtus* apud eos *αρετη* appellatur. Sed haec apud nos consuetudo est scripturarum, ut indifferenter *ισχυν* et *αρετην virtutem* nominent."

11. *ενδυσασθε*: FG add *υμας*, item *induite vos* f g m^{95} vg go Or$^{int\,2,431.\ 471}$ al (Ambrst *induimini vos*) | *προσ το*: DEFG Dam$^{parall\,610}$ *εισ το* | *υμας στηναι*: DE *στην. υμ.* | *στηναι* (et. Clem^{486} Or$^{cat\ cor\,341}$): K *αντιστηναι*, item Or^{1,768} *μηδεν δε δυνασθαι προσ τους ενδυσαμενους τ. πανοπλιαν του θεου και αναλαβοντας ισχυν προσ το αντιστηναι προσ τασ μεθοδειασ* etc | *μεθοδιασ* cum ℵAB*D*FGKL 37. al mu Euthal^{cod} (passim et. editum ut Antioch^{1163} cat$^{nicephi\,1,630}$) ... ς Ln *μεθοδειασ* cum B^{3}D^{c}P al plu. Ceterum apud Latinos perquam varie vertitur: d *remedium*, Lcif^{249} *remedia*, e f g m^{95} vg *insidias*, Tert$^{marc\,5,18}$ *machinationes*, vg^{ms} ap Ln Hier *versutias*, Zeno^{2,43} *nequitias*. Liberrime Ambrst *πρ. τ. μεθ. τ. διαβολ.* vertit *adversus nationes;* in eis vero quae subiungit respondere vdtr *omnia machinamenta diaboli.*

12. *ημιν* cum ℵADEKLP al pler vg cop syr^{p} arm Ign$^{intpol\,332}$ (Eph^{13}) Clem$^{557.\ 702}$ Or$^{1,768.\ 2,810}$ et$^{3,319.\ 528}$ et$^{cat\,216.\ 217}$ et$^{int\,1,141.\ 2,86.\ 292}$ ac saep Eus$^{prae\,550}$ et$^{mcell\,135}$ et$^{ps\,264}$ et$^{esa\,488}$ et$^{mai\,106}$ Meth^{787} Did$^{manich\ 313}$ (Gall^{6}) Ephr^{2,148} (*ημων*) Ath^{648} et^{871} Antioch^{1211} al mu Tert$^{marc\ 5,18}$ Cyp^{93} Amb^{saepe} (et$^{ps\,36}$ habet *quia non est nobis pale* etc, additque „in Latt plerisque *colluctatio* reperitur, in Graecis omnibus *παλη* scribitur; *παλη* enim Graecorum, *lucta* est Latinorum": atque *lucta* ap ipsum Amb^{bis}, alibi *luctatio*, alibi *colluctatio*) al mu ... Gb′ Ln

πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. 13 *διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι.* 14 *στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐν-*
δυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, 15 *καὶ ὑποδησάμενοι* 1 The 5, 8
τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, 16 *ἐν πᾶ-*

νμιν cum BD*FG 52. 115. 120. 17lect a^{scr} e^{scr} d e f g m^{95} go syr^{sch} aeth Lcif$^{249.\ 250}$ Ambrst | *σαρκα*: 37. *-καν* | *προσ τασ αρχασ, προσ τασ εξουσιασ*: d e m^{95} Cyp^{93} Lcif$^{249.\ 250}$ Hil^{331} *adversus* (*contra*) *potestates* (ita ut *πρ. τ. αρχασ* non expressum sit) ... D^{gr}E^{gr} f (g) vg Amb$^{ps\ 1}$ et$^{ps\ 118}$ Ambrst al *πρ. τ. αρχ. και* (Or^{1,257} Eus$^{ps\ 264}$ add *τασ*) *εξουσιασ, advers. principes* (*principatus* Amb Ambrst) *et* (g om) *potestates* | *του σκοτουσ* sine *του αιωνοσ* cum ℵ*ABD*FG 17. 67** 80. d e f g m^{95} vg go cop syr^{sch} et$^{p\ txt}$ arm aeth Clem^{558} et^{712} Or$^{1,257.\ 307}$ et prov (Notit^{120} Mai^{53}) et$^{int\ 1,141}$ ac^{saep} Eus$^{praep\ 550}$ cdd et$^{dem\ 434}$ et$^{eclo\ 105}$ et$^{ps\ 99.\ 264.\ 346}$ et$^{esa\ 488}$ et$^{mai\ 106}$ Ath^{648} (sed$^{cod\ 1}$ add *τ. αιω.*) al mu (Ign$^{intpol\ 332}$ et Antioch^{1211} om et. *τουτου* quod sequitur) Tert$^{ieiun\ 17}$ Cyp^{93} Lcif^{bis} Ambrst al ..... ζ (= Gb Sz) add *του αιωνοσ* cum ℵ^{ca} (non item^{cb}) D^{c}EKLP al pler syr^{p} c.* Or^{1,768} ed delar (none^{dd} ante^{delar}) Did$^{manich\ 313}$ (ap Gall^{6}) Ath$^{cod\ 1}$ Macar$^{hom\ 21}$ (Gall^{7,86}) Chr Euthal cod Thdrt al (Ephr^{2,148} *του αιωνοσ τουτου* omisso *του σκοτουσ*)

13. *αναλαβετε*: D^{gr*} *αναβαλετε* | *κατεργασαμενοι* (corrupte F et G): A *κατεργασμενοι*. Apud Latinos sic invenitur: *et* (e add *in*) *omnibus operis* d e, *et in omnibus perfecti* f g (sub *aut* habet *omnia* pro *in omnib.*) vg^{cle} fu demid tol Lcif^{249} Ambrst, *et omnibus perfecti* am, *et omnibus perfectis* cod^{1} ap Ln, *et omnibus effectis* Victorin, *universa operati* Hier, *et cum omnia perfeceritis* Cyp^{93}. Cum f g vg etc facit etiam m^{95}, sed post *et in omnibus perfecti* pergit *estote, praecincti* etc. Denique Lc^{brug}: „et in omnibus perfecti stare. *Non facile scribas sublata praepositione* in, *ablativos absolute positos:* omnibus perfectis, *ut nonnulli libri.*“

13. 14. *στηναι*. 14 *στητε ουν* et. Or$^{cat\ 217}$ Eus$^{mai\ 206}$ et (*λεγων· στητε ουν*) ps^{348} Dam$^{parall\ 610}$ al Hier$^{7,676.\ 678}$ etc (et. Or$^{int\ 2,143}$ et^{alib} *state ergo*) ... D*FG^{gr} d e Cyp^{93} *στητε, stetis,* item g *stare t stetis*. Similiter Lcif^{249} Victorin Ambrst *stare* omissis *στητε ουν*.

14. *περιζωσαμενοι*: D*FG Naz$^{niceph\ 1,680}$ Chr^{4,26} *περιεζωσμενοι* (errant circa D* Wetst et Treg; correxit^{c} *-ζωσαμενοι, ε* ante ζ per incuriam non deleto)

16. *εν πασιν* cum ℵBP 17. 26. 31. 34. 37. 80. 118. 213. 8^{pe} cat^{txt} d e f g m^{95} vg cop syr^{p} aeth Meth$^{epiph\ 586}$ (contra Gall^{3,787} ex Photio^{234} *επι* hausit) Naz (ut ante) Cyr$^{hr\ 73}$ Cyp^{329} Lcif^{249} Victorin al ... ζ Ti *επι πασιν* cum ADEFGKL al pler syr^{sch} arm go Ephr^{3,335} (Meth^{787} vide ante) Chr^{205} et^{4,26} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 108}$ et$^{zach\ 776}$ Thdrt Antioch

σιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα
1 The 5, 8 *τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι.* 17 *καὶ τὴν περι-*
κεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύμα-
τος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ, 18 *διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως*
προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦν-
τες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων,
Col 4, 3 19 *καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός*
Col 4, 4 *μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου,* 20 *ὑπὲρ*
οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς δεῖ με
λαλῆσαι.

1211 Dam ad h. l. et$^{parall\ 610}$ Or$^{int\ 2,477}$ Hier (hi^{2} *super omnia*) Ambrst (*super his omnibus*) al | *θυρεον* ut NB etc ... ADEFGKLP al *-ραιον* | *δυνησεσθε*: D*FG *δυνασθαι*, item d e f g m^{95} vg Victorin Hier etc *in quo possitis* | *τα πεπυρωμενα* (Clem^{90} *πεπυρακτωμενα*) cum NAD^{c}EK LP al omn^{vid} Clem^{90} Or^{2,126} et^{4,406} et^{alib} Dial^{816} Meth$^{epiph\ 586}$ Ephr ^{3,335} Bas^{1,364} Cyr$^{hr\ 73}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 108}$ et$^{zach\ 776}$ al mu ... Ln om *τα* cum BD*FG

17. *δεξασθε* (AD^{c}EKLP 17. al plu *-σθαι*) ... D*FG^{rg} d e g m^{95} Cyp^{93} (sed^{329} habet *assumere*) Leif^{249} Victorin al om, hinc Gb^{0}

18. *εισ αυτο*: D*FG *εισ αυτον*, g *in illum*, m^{95} *in ipsum*, d e *in illo*, f vg *in ipso*. Scripsimus sine additam cum NABD*FG 17. 31. cat^{txt} d e f g m vg syr^{utr} cop aeth go Bas$^{eth\ 277}$ Chr^{207} Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 465}$ atque et.^{paris} Victorin (*in ipso*) Hier (*in ipso*) Ambrst (*in ipsum*) etc ... ς (Gb^{00}) add *τουτο* cum D^{c}EKLP al pler arm Ephr^{3,335} et^{344} Chr^{206} Thdrt Antioch^{1211} Dam ad h. l. | *αγρυπνουντες* (31. Euthal^{cod} *επαγρυπν.*): DEFG d e f g go syr^{sch} ar^{e} Bas$^{eth\ 277}$ Victorin add *παντοτε* | *εν παση*: D* add *τη* | *προσκαρτερησει και*: D*FG^{rg} d e g Victorin om; item 112. om *και δεησει* | *περι*: D*E*FG 37. 47. 73. 80. syr$^{p\ txt}$ Thdrt *υπερ*. Latini *pro me* | *περι παντων των* (FG om) *αγιων*: Dam^{paris} *περι τε αυτων των αγι.*

19. *μοι*: ℵ* d e f (non g) vg Victorin Ambrst Hier al pon post *δοθη* | *δοθη* cum NABDEFGKLP al longe plu etc ... ς (= Gb Sz) *δοθειη* cum minusc vix mu | *γνωρισαι*: 37. *λαλησαι* | *του ευαγγελιου* cum NADEK LP al omn^{vid} d e f vg syr^{utr} cop basm rell Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier Ambrst al ... BF^{gr}G g Victorin om, item Tert$^{marc\ 5,18}$ „*ob libertatem praedicationis constantiam manifestandi sacramenti in apertione oris*, quam ibi expostulare a deo mandabat“ etc. Atque hinc Ln [*του ευαγγ.*]

20. *υπερ*: P *περι* | *εν αυτω*: ℵ post *παρρησιασωμαι* pon ... B *αυτο* | *παρρησιασωμαι* (DE *παρησι-*, ut v. 19 F *παρησια*) ... FGP 47* 62. 114. 118. 122. al$^{2\ scr}$ Euthal^{cod} *παρρησιασομαι*

21 Ἵνα δὲ καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα Col 4, 7 s
γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος
ἐν κυρίῳ, 22 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε
τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 24 ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν
ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

---

21. *και υμεισ* ante *ειδητε* cum ℵADEFGP al^{10} d e f g vg^{cle} (et. am** fu demid etc; am* *ut autem et sciatis vos*, Victorin *ut autem vos et sciatis*) go (*ut vos sciatis*) Euthal^{cod} Thdrt Pelag ... ς Ti post *ειδητε* cum B KL al pler (17. om *και υμ.*) syr^{utr} basm (cop *ut autem sciatis etiam*) arm aeth Chr Dam Hier Ambrst | *ειδητε*: ℵAD*FG^{r}GP al Dam *ιδητε*, item g *videatis t sciatis* | *παντα*: L *ταυτα* ... D*FG^{r}G d e g syr^{sch} ar^{e} Victorin om; Ambrst *plene* (*plene notum faciet vobis*) | *γνωρισει υμιν* cum ℵBDEFGP 17. 37. 116. 120. d e f (hi *notum faciet vobis*, f *nota* etc, g praetermisit *γνωρισει*) fu al^{lachm} (hi ut f; similiter am tol al Hier *nota vobis faciet*, Victorin *notum vobis faciet*) syr^{sch} cop basm (*exponet omnia vobis*) arm go Euthal^{cod} Ambrst (ut d). In ℵ vero sic: ante *γνωρισει* scriptum est *υ*, sed ab ipso* statim notatum; ℵ^{c} vero ex eo fecit *υμιν*, tamen ipse rursus delevit (*υμιν* quod sequitur intactum mansit) ... ς Ti *υμιν γνωρισει* cum AKL al pler vg^{cle} (*vobis nota faciet*, et. demid) syr^{p} Chr Thdrt Dam al | *διακονος* et. ℵ^{a} ... ℵ* om (115. om *αδελφος*)

22. D* *επεψα*, ut solet | *παρακαλεση*: F*LP al^{2} scr *-λεσει* . . 17. *-λεσητε*

23. *αγαπη*: A *ελεος* | *πατρος*: fu Ambrst add *nostro*. Cf Lc^{brug}: „*Non addas pronomen* nostro“. | *ιησου χριστου*: 37. 238. om $\overline{\chi\upsilon}$

24. *αγαπωντων τον* (G *αγαπων τον*): F om *τον* | *ιησουν χριστον*: 17. 238. basm om *χριστ.* | *εν αφθαρσια* sine *αμην* cum ℵ*ABFG 17. 73. f g am* tol basm arm aeth^{ro} Euthal^{cod}. Nec magis add Or^{cat224} nec Chr^{cat225} nec Chr ad finem com ... ς (= Gb Sz) add *αμην* cum ℵ^{c}DE KLP al pler vg^{cle} am** fu demid al syr^{utr} cop go aeth^{pp} Chr^{213} Thdrt al Victorin Ambrst

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

I.

2 Co 1, 1 etc Act 16, 12 etc

1 *Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις*

Subscriptio: ℵAB 17. 135. al basm *προσ εφεσιουσ ...* D *προσ εφεσιου[σ* suppl**] pergens versu sequente *προσ κολοσσαεισ*. (inveniuntur haec exeunte pagina, videnturque propter spatii penuriam omissa *επληρωθη* et *αρχεται*). E vero *προσ εφεσιουσ επληρωθη· αρχεται προσ κολοσσαεισ*, FG *ετελεσθη επιστολη προσ εφεσιουσ αρχεται προσ φιλιππησιουσ* (F* *-πεσ-*). Similiter d *ad ephesios explicit* (** add *missa a roma per tyticum*) *incipit ad philippenses*; f g *expl. epistola ad ephesios incipit ad philippenses*; item am fu al *expl. ad ephesios incipit* (am al add *epistula*) *ad philippenses*. Cf et. go *ad ephesios explicit* (initium epistulae ad Philipp. periit) ... B**P *προσ εφεσιουσ εγραφη απο ρωμησ*, K 12. 37. 44. 47. 80. al plu *πρ. εφεσ. εγρ. απ. ρωμ. δια τυχικου*, L *εγραφη η επιστ. αυτη η προσ εφεσιουσ απο ρωμησ δια τυχικου* ... Ϛ (= Gb Sz) *προσ εφεσιουσ εγραφη απο ρωμησ δια τυχικου*. Tuentur *απο ρωμησ* B**KL al plu Euthal^{cod} d** syr^{utr} cop al (non item go aeth) Chr Thdrt Euthal al. Iidem praeter B** addunt *δια τυχικου*. Praeterea KLP al plu adnotant *στιχοι (στιχων) τιβ'* cum Euthalio; 7. *σπβ'*. Item Euthal numerat *αναγνωσεισ β', κεφαλαια ι', μαρτυριαι ϛ'*. B a capitalo *ο'* ad *οε'* pergit; am fu capp 31 habent.

* *προσ φιλιππησιουσ* cum ℵABK 1. 3. 17. 37. (*-ππισιουσ*) 47. 113. 123. al mu cop, go *ad filippisios* ... DEFG *αρχεται προσ φιλιππησιουσ* (DE *-πηνσιουσ*). Vide vg^{edd} ad finem epistulae ad Eph ... L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ φιλιππισιουσ*, P *του παναγιου παυλου επιστολη προσ φιλιππισιουσ*, 115. 116. 121. al *πρ. φιλιππ. επιστολη*, 122. al *παυλου αποστολου πρ. φιλιππ. επιστολη καθολικη*, 120. al *η πρ. φιλιππ. επιστολη*. Similiter al ... Ϛ *η προσ τουσ φιλιππησιουσ επιστολη*, Ϛ^{e} *παυλου του αποστολου η προσ φιλιππησιουσ επιστολη*, Gb Sz *παυλου επιστολη προσ φιλιππ.*

I. 1. *δουλοι*: 8^{pe} (nisi errat conlator, ut de E erravit) *δουλοσ*, item 34. transponens *και τιμοθ.* post *ιυ χυ* | *χριστου ιησου* cum ℵBDE 109. d e cop basm ... Ϛ *ιησ. χριστ.* cum (latet A) FGKLP al pler f g vg syr^{utr} arm aeth Chr^{223} Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst | 17. om *πασιν τ. αγι. εν χρι. ιησου*. Item 115. om *τοισ ουσιν εν φιλιππ.* | *σὺν ἐπισκόποις* ... B^{3}D^{e}EK al mu Chr Euthal^{cod} Thphyl Cassiod$^{complex\ 71}$ (*salutat – episcopos*) *συνεπισκοποισ*. Quam in rem cf Thdor^{mop} (cat^{232}): *προσεκτέον ὅτι τὸ „σὺν ἐπισκόποις“ λέγει, οὐχ ὥσ τινεσ ἐνόμισαν ὥσπερ ἡμεῖσ συμπρεσβυτέροισ γράφειν εἰώθαμεν· οὐ γὰρ πρὸσ τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον εἶπεν τὸ „σύν“, ἵνα ᾖ συνεπισκόποισ ἡμῶν, ἀλλὰ πρὸσ τὸ*

καὶ διακόνοις. 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν Ro 1, 7 etc
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν 4 πάν- Ro 1, 8
τοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν
ποιούμενος 5 ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ πρώτης
ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, 6 πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος
ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ,
7 καθώς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ
τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ
ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συνκοινωνούς μου τῆς χά-
ριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. 8 μάρτυς γάρ μου ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ Ro 1, 9
πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ Ἰησοῦ. 9 καὶ τοῦτο προσ-

„πᾶσιν τοῖς ἐν φιλίπ. ἁγίοις“, σὺν τοῖς αὐτόθι ἐπισκόποις τε καὶ διακόνοις.

3. *ευχαριστω τω θε.* (cat^{txt} *κυριω*) *μου* cum ℵABD^{c}E**KLP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop basm rell ... D*E*FG d e f g Ambrst Cassiod (ut ante) *εγω μεν ευχαριστω τω κυριω ημων* | *επι παση τη* (DE om) *μνεια* ... G g *επι* (*in*) *παση δεησι μου* (sed *δεη. μου* punctis improbata) *τη μνιαν* (sic, g *memoria*), F *επι παση τη μνιαν* (sic)

4. *παντοτε* usq *παντων υμων*: K om | *εν παση*: ℵ* (non item^{c}) 31. 37. 80. c^{scr} add *τη* | *την δεησιν*: FG g praem *και* ... L 28. 31. 47. 67. 113. 115. 177. c^{scr} k^{scr} syrP basm aeth Thphyl add *μου*

5. *τησ πρωτησ* cum ℵABP 37. k^{scr} Euthal^{cod} ... ς Ti om *τησ* cum DEFG KL al pler Chr Thdrt Dam al | Ln$^{ed\ min}$ ad finem non interpg

6. *αχρι* cum ℵB a^{scr*} Euthal^{cod} (et A *αχρι ησ*) ... ς Ti *αχρισ* cum DEF GKLP al pler Chr Thdrt Dam al | *χριστ. ιησου* cum BDEL 1. 4. 72. 74. 91. 108* 113. 122. 219. 13^{1ect} al$^{4\ scr}$ al d e f vg (et. am* fu tol) Aug$^{gr\ et\ arbi}$ Ambrst al ... ς *ιησου χριστ.* cum ℵAFGKP al plu am** demid syr^{utr} cop basm arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt (Dam om *ιησ.*)

7. *δικαιον εμοι*: 37. 73. 116. *εμ. δικ.* | *τουτο*: L *του* | *εν τη καρδια*: K syr^{sch} cop basm aeth add *μου* | *και εν τη απολ.* cum ℵBD^{b}et^{c}EKLP al plu (12 i. e. omnes ap Scri) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam, item d e f g vg ... ς (= Gb + Sz) om *εν*, Ln [*εν*], cum AD*FG al vix mu vg^{ms} lachm Thphyl | *συνκοιν-* cum ℵAB*DEFG Euthal^{cod} ... ς Ln *συγκ-* cum B^{c}K^{sil}LP al certe pler | *μου τησ χαριτοσ* (Ambrst *quoniam omnes mihi participes gaudii estis*): DEFG d e f g vg *τησ χαρ. μου*, 39. 43. 52. k^{scr} l^{scr} al^{5} Euthal^{cod} Thphyl *μοι τησ χαρ.*

8. *γαρ μου* cum ℵABKLP etc ... DEFG (et. ℵ^{instaurator} ut^{vid}) 39. 80. 106. 213. 238. Chr Euthal^{cod} *γαρ μοι*, item *testis enim mihi* it vg etc. Dedimus autem sine *εστιν* cum ℵ*BF^{gr}G 17. 67** cat^{txt} d e g syr^{sch} aeth utr Thdor$^{mop\ cat^{286}}$ Chr$^{cod\ mosc}$ ... ς (Gb^{o}) add *εστιν*, Ln [*εστιν*] cum ℵ^{c}AD^{gr}E^{gr}KLP al pler f vg syrP cop basm Chr^{montf} Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al | *ο θεοσ*: FG^{gr}G g *ο κυριοσ* | DEFG *σπλανχνοις*

εὐχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν
Ro 2, 18 *ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει,* 10 *εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ,* 11 *πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.*

12 *Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν,* 13 *ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν,* 14 *καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ θεοῦ λαλεῖν.* 15 *τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν·* 16 *οἱ μὲν ἐξ*

| *χριστου ιησου* cum ℵABD*EGP 17. 37. 73. 116. 118. 145. 178. d e g am fu demid sah syrp arm Bas$^{eth\ 297\ cdd\ 2}$ Chr$^{cod\ mosc}$ Dam^{com} ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ c. FKL al pler f vg^{cle} tol harl cop syr^{sch} Chr montf Euthal^{cod} Thdrt Dam^{txt} Ambrst al ... D^{c} basm aeth om *ιησου*

9. *ετι*: 37. om, nec exprim f vg cop sah basm al Ambrst al | P om *και μαλλον* | *περισσευη* cum ℵAK**L al pler Clem^{347} Bas$^{eth\ 297}$ Chr Thdrt Dam al, item ℵ*P al pauci *περισσευει* et FG *περισσευοι* ... Ln Ti *περισσευση* cum BDE 37. k^{scr}, item Euthal^{cod} *περισσευσει*

10. *υμας* et. Clem^{347} etc ... ℵ* (non item^{c}) 37. om | *χριστου*: FG f g add *ιησου*

11. *καρπον δικ. του* (B 116. 122. om) *δια* cum ℵABDEFGKL al plus^{25} it vg (sed vide post) sah basm aeth Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *καρπων δικ. των* cum P al plu fu^{vict} all^{achm} syr^{utr} cop arm Bas^{eth} Chr Thphyl | *ιησου χριστου*: 37. am fu demid *χρι. ιησου* ... syrp praem c.* *fidem* | *θεου*: D^{gr*} *χριστου*, harl* *eius*, FG^{gr}G g *μοι* ... 112. om

12. D* *γειγνωσκειν*, D^{c}E *γιγνωσκειν* (FG *Εινωσκειν*) | *τα*: FG^{gr}G^{gr} syrp mg arm *το*

13. *εν* (ℵ* 80. add *τω*, non ℵ^{c}) *χριστω γενεσθαι* (ℵ* *γεγονεναι*, non item^{c} nec$^{vi\ a}$) cum ℵABKLP al omn^{vid} d e etc Clem^{572} al Ambrst ... D^{gr}E^{gr} FG f g vg arm Thphyl *γενεσθ. εν χριστω*, Chr$^{com\ 235}$ *γενεσθ. τουσ εν χρι.* ... a^{scr*} Euthal^{cod} Dam om *εν χρι.*

14. *μου*: D^{gr*} *μοι* | L om *περισσοτερωσ* usque *τον χρι. κηρυσσουσιν* (v. 15) | *τον λογ. του θεου* cum ℵABD*E*P al plus^{25} d e f vg go syr^{sch} (et^{p} *τ. θε.* c.*) sah cop basm arm aeth Clem^{572} Chr$^{11,462\ cod}$ et^{463} Euthal^{cod} Ambrst; sed ex his D*E* d e *του θεου* post *λαλειν* pon, 48. 72. f^{scr} ante *λογον* ... FG^{gr}G g *τον λογον κυριου* ... ς Ti nil nisi *τον λογον* cum D^{c}E**K al plu syrp txt Chr^{235} et$^{1,705.\ 2,194.\ 617}$ et^{3,365} et^{11,462} montf Thdrt Dam al

15. *τινες μεν και*: ℵ^{c} 17. 34. syrp arm aeth om *και* | *κηρυσσουσιν* et. ℵ^{a} ... ℵ* *κηρυσσειν*

ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, 17 οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. 18 τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω. ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι· 19 οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβή-

16. 17. *οι μεν εξ αγαπης* usq *κειμαι*,[17] *οι δε εξ εριθειας* usq *τ. δεσμοις μου* cum ℵABD*EFGP 17. 23. 37. 44. 47. 73. 80. 137. 179. 219. k^{scr} d e f g vg go sah cop basm arm aeth (syr^{sch} sed om verba *οι μεν εξ αγαπης*) Bas$^{eth\,302}$ Euthal^{cod} Tert$^{marc\,5,20}$ (*alii per invidiam et contentionem, quidam vero et per sermonis existimationem, plerique ex dilectione, nonnulli ex aemulatione, iam aliqui et ex simulatione*) Victorin (omnino sic: *prima [I] causa est de malignitate, propter invidiam et contemptionem – postrema [IV] etiam est et ipsa de malo, ut quidam per contumaciam Christum pronunciant – At vero vel duplex causa de bono sic se habet, quod quidam [II] per bonam voluntatem Christum pronunciant, quidam [III] ex charitate – ad primam respondit haec quae secunda est – tertia autem quae de bonis causa est, contraria est illi quae postrema est de malis.*) Ambrst al ..... ς (= Gb Sz) *οι μεν εξ εριθειας* usq *δεσμοις μου*,[17] *οι δε εξ αγαπης* usq *κειμαι* cum D^{b}et^{c}K (item L, sed una cum *περισσοτερως* usque *κηρυσσουσιν* [vide ante] om etiam *οι μεν εξ εριθειας* usq *δεσμοις μου*) al plu syr^{P} Chr^{236} Thdrt Dam | *εριθειας* ut ℵAB^{3}KP al plu ... B* *ερειθιασ*, DEFG 114. e^{scr} al *εριθιασ*, ut et. editum Bas^{eth} } *τον χριστ.* cum ℵ*ADEKP al omn^{vi} Bas$^{eth\,302}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ℵ^{ca}(non item^{cb})BFG Chr^{cod} om *τον*, hinc Lu [*τον*] | FG^{rel}G^{gr} 37* b^{scr}* *καταγγελουσιν* | *εγειρειν* (Gb″) cum ℵAB D*FG 17. 31. 39. 73. (item D^{b}P Euthal^{cod} *επεγειρειν*) it vg sah cop basm arm aeth Antioch^{1114} Ambrst al ... ς *επιφερειν* cum D^{c}EKL al pler (syr^{utr} *ut addant*) Chr Thdrt Dam al (Thphyl^{mg} *προσφερ.*)

18. *πλην οτι* cum ℵAFGP 17. e^{scr} al plus^{10} cat^{txt} g sah basm (cop *οτι πλην*) Ath^{523} ex$^{codd\,4}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,123}$ Thphyl^{mg}. Item B Ath$^{cod\,1}$ et^{edd} *οτι* ... ς Ti *πλην* cum DEKL al pler (d e f vg etc) syr^{utr} arm aeth go Chr Thdrt Dam ... d e f vg Victorin Aug$^{ioh\,11}$ et^{46} al *dum*, Ambrst *dum tamen*, Cyp^{133} *verum tamen*, g *dum omni modo quia* (*quid enim dum omni modo quia omni modo* sic) | *αληθεια*: D^{c}E 37. 80. 116. praem *εν*. In ℵ est *εντεεαληθεια*. | *καταγγελλεται* (G* *-γγελεται*): cf huc Chr^{236}: *οὐκ εἶπε· καταγγελλέσθω, νομοθετῶν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ συμβαῖνον ἀπήγγειλε, δεύτερον δέ, εἰ καὶ νομοθετῶν ἔλεγεν, οὐδὲ οὕτω τὰς αἱρέσεις εἰσῆγεν.* Item cat^{239}: *οὐκ εἶπε· καταγγελλέσθω, ὥσ τινεσ οἴονται, λέγοντεσ ὅτι τὰσ αἱρέσεισ εἰσάγει, ἀλλὰ καταγγέλλεται*, quibus adduntur verba Chrysostomi. Item Oec: *πολλοὶ τῶν αἱρετικῶν παρεποίησαν τὴν γραφὴν ὡσ ἔχουσαν· χριστὸσ καταγγελλέσθω*. Eus vero$^{const\,3,58}$: *μονονουχὶ τῷ φάντι παραπλησίωσ εἰπὼν ἂν καὶ αὐτόσ· εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ χριστὸσ καταγγελλέσθω* | F *χαιρησομαι* | *εν τουτω*: LP *ἐν τοῦτο*

19. *γαρ* cum ℵADEFGKLP al pler d e f g m^{10} vg syr^{utr} cop arm etc .. B 37. 61. 116. o^{scr} sah *δε* ... basm aeth om | *μοι αποβησεται*: P

σεται εἰσ σωτηρίαν διὰ τῆσ ὑμῶν δεήσεωσ καὶ ἐπιχορηγίασ τοῦ πνεύματοσ Ἰησοῦ Χριστοῦ, 20 κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡσ πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸσ ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆσ εἴτε διὰ θανάτου. 21 Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸσ καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδοσ. 22 εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρποσ ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. 23 συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰσ τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῷ

αποβ. μοι | *ιησου χριστον* et. m[10] vg syr[utr] sah cop basm arm aeth Ath[523] al Ambrst al ... DEFG d e f g go Victorin *χριστου ιησου*

20. *αποκαραδοκιαν*: FG 18. 44. 123. h[scr] Ath[523] cdd[3] *καραδοκιαν* | *ουδενι*: FG f g add *υμων* | G[gr*] *εν παρρησ. παση* | Ln *χριστοῦ*[20] *κατὰ τ. ἀπ. κ. ἐλπ. μου, ὅτι*

21. *χριστοσ*: FG[gr] d e f vg go add *εστιν*. Confirmant autem lectionem *χριστοσ* etiam Clem[541] Or[int 2,461] Cyp[230. 347] Hil[314] Victorin Ambrst al mu ... Gb' *χρηστον* c. arp („*quia bonum apud me ut vivam*"). Eiusdem lectionis testem addit „Gregordial bis (et[lat] et[gr])". Quod unde habeat nescio, vidi vero in ed. Par. 1705. ll. plur. ut dial[2,8. 3,17] et[gr] et[lat] confirmatum *χριστοσ*.

22. *ει δε* et. Or[int 2,131] ... DG[r*] 109. *ει τε* ... Ir[int 307] *si igitur*, Ambrst *si ergo*, Victorin *quodsi* | *εργου* et. Clem[541]: FG it vg rell Ir[int 307] Or[int 2,131] Victorin Ambrst al add *εστιν* | *και τι*: Clem[541] afferens vv. 20—24 *και* ante *τουτο* pon | *αιρησομαι*: B *-σωμαι*

23. *δε* cum ℵABDEFGKLP al longe plu (12 i. e. omn ap Scri) it vg (et. am fu omn[lachm], item harl sed pro seq *ex* habet *et*) go syr[P] aeth sah (basm cop arm om) Chr Euthal[cod] Dam al Or[int 1,105] et[4,597] Victorin Ambrst al; Clem[541] *τε* ... *ς* (= Gb Sz) *γαρ* cum minusc demid tol hal syr[sch] Or[int 2,131] Thdrt | *εισ το αναλυσαι* et. Clem ... DEFG *το αναλ.* (omisso *εισ*), ut Latini *concupiscentiam (desiderium) habens dissolvi*, item Antioch[1240] *αναλ.* (omisso *εισ το*). Libere Or[2,820] *εχει γαρ και ουτοσ επιθυμιαν του αναλυσαι κ. συν χρ. ειναι, πολλω μαλλ. κρεισσον* | *πολλω* et. Clem[541] Or[1,73. 2,820] et[int 2,131] et[alib] Bas[regg 337] etc ... D*FG[rG] d e Victorin *ποσω*, g *quanto magis t multo magis* | *γαρ* cum ℵ[a]ABC 6. 10. 17. 31. 39. 47. 67** f[scr] 8pe cop Clem[541] Or[1,73] et[int 2,131. 4,597] Euthal[cod] Ambrst Aug[doct chr3], ubi ita disserit: „Incertum est utrum *ex duobus concupiscentiam habens*, an *compellor autem ex duobus*, ut illud adiungatur *concupiscentiam habens dissolvi et esse cum Christo*. Sed quoniam ita sequitur: *multo enim magis optimum*, apparet eum eius optimi dicere se habere concupiscentiam, ut cum ex duobus compellatur, alterius tamen habeat concupiscentiam, alterius necessitatem: concupiscentiam scilicet esse cum Christo, necessitatem manere in carne. Quae ambiguitas uno consequenti verbo diiudicatur, quod positum est *enim:* quam particulam qui abstulerunt interpretes, illa potius sententia ducti sunt, ut non solum

γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον· 24 τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. 25 καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, 26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, 28 καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο

---

compelli ex duobus, sed etiam duorum habere concupiscentiam videretur." ..... ς (non item ς^{e} Gb Sz, sed Gb^{00} γαρ) om cum ℵ*DEFG KLP al longe plu f vg (item d e g, vide ante) go syr^{utr} basm arm aeth ($Or^{2,820}$ vide supra) Chr Thdrt Dam al ($Bas^{regg\ 337}$ probandi vim non habet) Victorin (*quanto* pro *multo*)

24. επιμενειν et. $Clem^{541}$ $Or^{1,73}$ $et^{2,820}$ $et^{4,19}$ etc (109. συνεπιμενειν) ... B $Or^{cat\ cor\ 146}$ $Petr^{alex\ can\ 10}$ $Chr^{com\ 254}$ $Euthal^{cod}$ $Cyr^{ioh\ 282}$ al cat^{243} επιμειναι ($Euthal^{cod}$ -μέναι) | τη σαρκι cum ℵACP c^{scr} k^{scr} o^{scr} 8pe al^{10} $Clem^{541}$ $Or^{1,73}$ $et^{2,820}$ $et^{4,19}$ $et^{cat\ cor}$ $Petr^{alex}$ $Chr^{com\ 254}$ Cyr^{ioh} cat^{243} ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem εν cum BDEFGKL al longe plu Thdrt Dam Thphyl Oec, item *permanere in carne* it vg etc | LP al αναγκαιωτερον

25. παραμενω (Gb″) cum ℵABCD*FG 17. 20. 31. 67** 80. 8pe arm Euthal cod ... ς Ti συμπαραμενω cum D^{c}EKLP al pler $Chr^{diserte}$ Thdrt Dam Thphyl Oec. Sic enim Chr^{254}: εἰ γὰρ ἀναγκαῖον τοῦτό ἐστι, πάντως ἔτι (edmontf ὅτι) μενῶ, καὶ οὐχ ἁπλῶς μενῶ, ἀλλὰ μεθ' ὑμῶν· τοῦτο γάρ ἐστι τό· καὶ συμπαραμενῶ, τουτέστιν ὅψομαι ὑμᾶς. Latini *permanebo omnibus vobis.* | της πιστεως et. $\aleph^{c}$ ... ℵ* add υμων

26. περισσευη: P 122. -σευει ... DE 38. 74. 114. περισσευση | εν χριστω ιησου: FG f g post εν εμοι pon

27. του ευαγγελιου: G τω ευαγγελιω, F το ευαγγελιο. Respicit huc Polyc[5] οτι εαν πολιτευσωμεθα αξιως αυτου, και συμβασιλευσομεν αυτω. | του χριστου et. $\aleph^{a}$ ... ℵ* arm^{edd} om, D* om του | ακουω (ειτε απων om ℵ*, $suppl^{a}$) cum ℵ*BD*P 47. 57. al^{6} ... ς Ti ακουσω cum $\aleph^{a}$A CD^{c}EFGKL al pler Chr^{255} $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam al. Latini (*audiam*) nil definiunt

28. πτυρομενοι: 17. πτοουμενοι | εστιν αυτοις cum ℵABCD*FG 17. 61. 177. 178. (ητις αυτοις ενδ. o^{scr}) d e f g am fu tol go arm; item om μεν vg^{cle} demid (hi^{2} *illis est*) cop basm syr^{sch} (*indicium perditionis eorum* pro ητις εστιν etc) $Euthal^{cod}$ Ambrst Pelag. Accedunt ordini verborum εστιν αυτοις, sed addunt μεν D^{c}FP 47. al Chr^{256} Thphyl ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) αυτοις μεν εστιν cum KL al plu syrP Thdrt Dam | υμων δε cum ℵABC²P 17. 31. 39. 47. d e (hi^{2} *quae est illis* -

ἀπὸ θεοῦ· 29 ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν, 30 τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

II.

1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, 3, 16 *2 πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγά-*

---

vestrae autem salutis) arm syrP et (pariter antea *αυτων*) sch Euthal cod Chr cod mosc Aug^{1} cont^{2} ep pel (ut d e); item Cyr fid 123 *ημων δε ... ς υμιν δε* cum D^{c}EKL al pler f vg cop basm go aeth Chr ed Thdrt al Ambrst al; item C*D^{gr}*FG^{gr}G 73. g Dam Victorin *ημιν δε* | Ln (*ἥτις* usque *ὑπ. αὐτοῦ πάσχειν*), 30 *τὸν αὐτὸν*

29. *υμιν* et. Clem^{604} Or^{4,349} et cat rom^{34} et int^{4,528} etc ... A 35. 71. *ημιν*. Cf et. Ps-Iust resp orthod^{96} *ἡμῖν, φησίν, ἐχαρίσθη οὐ μόνον τὸ εἰσ αὐτὸν πιστεύειν* etc. | το pri (1. 121. *τα*) et. Ps-Iust resp orthod Clem Or etc ... FG 3. 68** (sic) 73. 120. arm om. Cf it vg: *quia vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed ut* (g om) *etiam pro illo patiamini.*

30. *οιον*: D*FG d e f g Ambrst al (non item Tert scorp 13: *eundem*, inquit, *agonem habentes, quem in me vidistis et nunc auditis*) add *και*, item C* post *ειδετε* | *ειδετε* (Gb″) cum ℵAB*CD*E* 17. al plu Chr Thdrt Dam ... ς (= Sz) *ιδετε* cum B^{c}D^{c}E**FGKLP al certe permu Clem^{604} Euthal cod Antioch^{1151} Thphyl Oec

II. 1. *ει τισ ουν*: Euthal cod *ει τι ουν* | *τι*: Gb″ *τισ* cum D*(et D^{nov})L 17. 46. 73. 137. al^{12}, item (sequente *παραμυθια*) Thdrt Thphyl | *τισ* ante *σπλαγχνα* cum ℵABCDEFGKLP al plus^{50} (8 ap Scri, rell^{5} *τι*) Chr mosc Euthal cod Dam Oec ... 4. 18. 37. 46. 72. 74. al fere^{10} *τι*, 109. Thdrt cod *τε* ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) *τινα* cum minusc vix mu, sed etiam ut editi sunt Clem^{604} Chr^{162} Thdrt Thphyl. Apud Latinos (d e f g m^{16} vg cle demid Victorin Ambrst al) *si qua viscera*, sed am fu tol *si quid viscera*, cod lachm *si quis viscera* :: soloecismum *ει τισ σπλαγχνα* tanta cum constantia servatum esse ab antiquis testibus, nec ab ipsis correctoribus, cuiusmodi ℵBCD experti sunt, mutatum, mirum est illud quidem ac probat ipsis Graecis auribus tolerabilem visum esse. Accedit quod in libros suos fideliter plures patres transtulisse videntur, quorum auctoritas minime eo frangitur quod apud alios ut Clem ad legem grammaticam correctum legitur *τινα*. Quae quum ita sint, ipsis nobis servandum erit *τισ*, nisi malumus grammatici quam editoris partes agere. | D*FG *σπλανχνα*

πην ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, 3 *μηδὲν κατ᾽ ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν,* 4 *μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες,* 1 Co 10, 24 *ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστοι.* 5 *τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν*

---

2. *συνψυχοι* cum AB*CD*FG ... ς Ln *συμψ-* cum ℵBCDCEKLP al certe pler | *το εν φρονουντ.* (d e g m[16] Hil[461] Ambrst *unum sentientes*, item Victorin „*eandem dilectionem exerceatis unanimes, unum sentientes, nihil per contentionem neque per inanem gloriam*") c. ℵ*BDFGKLP al pler d e g syr[utr] arm aeth Clem[604] Bas[regg 477] etc ... ℵ*AC 17. 73. f vg go (cop?) Euthal[cod] *το αυτο φρον.* (*id ipsum sentientes*). Cf Chr[263] ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, φησί, μᾶλλον δὲ ἵνα τὸ ἓν φρονῆτε. τοῦτο γὰρ προϊὼν ἐδήλωσεν εἰπών· τὸ ἓν φρονοῦντες, ὃ τοῦ „τὸ αὐτὸ" μεῖζόν ἐστι.

3. *κατ εριθ.* cum ℵBCD*FGLP 17. etc ... ς Ti *κατα εριθ.* cum ADCEK[sil] al sat mu[vid] (Ln errat de testib) | *ερι θειαν* ut ℵABCDCELP etc ... D* al *ερι θιαν*, B*FG *ερειθιαν* | *μηδε* cum ℵABC 17. 31. 37. 116. d e m[16] vg cop arm aeth Euthal[cod] Victorin Aug[serm 144] Ambrst al ... ς ἢ cum DGr[EGr]FGKLP al pler f g syr[utr] go Bas[eth 266. 281] Chr Thdrt Dam, item Hil[461] *sive per* | *κατα* sec cum ℵ*ABC 17. 31. 37. 116. (49. *και κατα*, 7. 123. *η κατα*) d e m[16] vg cop syr[utr] arm Euthal[cod] Victorin Hil[461] Ambrst Aug[serm] ... ς om cum ℵCDEFGKLP al pler f g go Bas[eth] Chr Thdrt Dam | *ηγουμενοι*: DGr*(et[nov])K 46. 71. 80. 109. 219. Dam[paris] *προηγουμ.* | *υπερεχοντας*: B praem *τους* ... DEFG *-χοντες*

4. *εαυτων*: C** (nisi potius ipsius* est) syr[sch] go Ephr[291] Thphyl *εαυτου* | *εκαστοι* pri cum ABFG 17. 116. f g m[61] (et[16] ubi corrigendum *singuli* pro *singula*) vg (*non quae sua sunt singuli considerantes*) Bas[regg 380 sec loc] Euthal[cod] Amb[offic 3,2] al ... ς *εκαστος* cum ℵCDEKLP al pler d e go syr[utr] Bas[eth 281] et[regg 380 pri loc cod] Ephr[291] Chr Thdrt Dam ad h. l. et[paris] Hil[462] Victorin Ambrst al (hi *unusquisque* vel *quisque* pro *singuli*) ... cop arm Bas[regg 380 ed] (pri loc) om | *σκοπουντες* cum ℵABCDEFGP al fere[15] d e f g m vg go arm Bas[eth 281] et[regg 380 bis] Euthal[cod] Dam[paris] al Hil[462] Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *σκοπειτε* cum L al plu Chr Thdrt Dam ... K 73. syr[utr] Ephr[291] Thphyl Victorin *σκοπειτω* | *αλλα και* et. am fu Aug[serm 144] Promiss[2,1] go cop syr[utr] Bas[eth 280] et[regg 381 bis] etc ... D*FGK 61. o[scr] d e f g m vg[cle] demid tol al lachm aeth Victorin Ambrst al om *και* | *τα*: DCEK al[35] Oec *το* ... D* FG al mu (4 ap Scri) add *των* (Ephr[291] Thphyl *του ετερου*) | *εκαστοι* sec cum ℵABC[vid]DGr[EGr]P 17. 31. 47. 177. 178. cop Bas[eth 281] et[regg 380 bis] Euthal[cod] Cyr[thes 194. 371] (et. Cyr[act 80] sed inepte *εκαστοι τουτο φρονεισθω*, et[fid 108] *εκαστος τουτο φρονεισθω*) Victorin Aug[serm 144] ... ς *εκαστος* cum KL al pler d (e delet? certe sic vdtr ap Sab non recte testantem d omittere) go syr[utr] arm Chr Thdrt Dam ... FG f g m[16] et[61] vg aeth Ambrst al om, hinc Gb[0]. Praeterea ℵ*AC 17. al Cyr thes bis ad seqq trahunt (et. Cyr[ioh 119. 185] *τουτο φρονειτω εκαστος εν υμιν* etc), non item Bas[ter] nec (qui verbis *τουτο* etc non praeponunt *εκαστ.*) Or[1,513] Eus[marc 94] Ath[350] Did[tri 363] Euthal[cod] Marc[mon 62. 73] (Gall[8]) al, nec magis Hil[324] Victorin Ambrst al. Contra eam con-

Χριστῷ Ἰησοῦ, 6 *ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ,* 7 *ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου*
Ro 8, 3 *λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος,* 8 *ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.* 9 *διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα,* 10 *ἵνα*
Es 45, 23 Ro 14, 11 *ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων*

---

iunctionem est etiam eorum testium auctoritas qui *φρονεισθω* et qui *γαρ* praebent.

5. *τουτο* sine *γαρ* cum ℵ*ABC 17. 37. 73. k^{scr} cop arm aeth ar^{e} Euthal ^{cod}, nec magis add Or^{1,513} ac rell qui non una afferunt quae praecedunt (Did$^{tri\ 363}$ *τουτο δη λογιζεσθω* etc) ... ς (Gb^{00}) Ti add *γαρ* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler d e f g m^{5} go syr^{p} (*et hoc* syr^{sch}) Chr Thdrt Dam al Hil^{324} Victorin ad h. l. et$^{cont\ ar\ 14,32}$ Ambrst al | *φρονειτε* (Gb′) cum ℵABC*DEFG 17. 67** d e f g m^{5} vg syr^{utr} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 194.\ 371}$ et^{alibi} (rursus alibi ut$^{ioh\ 119.\ 185.\ 959}$ *φρονειτω εκαστος εν υμιν* vel *υμων*) Hil$^{324.\ 1362}$ Victorin Ambrst al; cf et. Marc$^{mon\ 73}$ (Gall^{8}) *φρονεισθε* (sed idem^{62} *φρονεισθω*). Pergunt autem d e syr^{sch} *quod et Christus Iesus* ... ς Ti *φρονεισθω* cum C^{3}KLP al pler cop arm go Or$^{1,\ 513}$ Eus$^{mcell\ 94}$ Ath^{350} Bas$^{regg\ 455}$ Chr$^{268.\ 269}$ Thdrt ad h. l. et$^{4,41.\ 1295}$ et^{alibi} (et. ap Gall^{9,407}) Thdot$^{anc\ 436.\ 457}$ (Gall^{9}) Dam al (Did^{tri} *λογιζεσθω*, vide ante) | *εν υμιν*: B aeth Or^{1,513} edd ante^{edelar} *εν ημιν*

6. D* *αρπαγμον* | *το ειναι* et. Or$^{1,513.\ 641}$ et^{3,661} et^{4,37} alibi Eus$^{hist\ 5,2,2.\ 8,10,2}$ et$^{dem\ 258.\ 279}$ et$^{mcell\ 25.\ 29.\ 75}$ Bas$^{regg\ 339.\ 472}$ Ath^{350} Epiph^{614} al mu ... FG 109. Eus($^{mcell\ 101}$ fluct lectio) et$^{ps\ 550}$ Did$^{tri\ 74.\ 363}$ (non item$^{42.\ 82}$) om *το*

7. *αλλα* cum ℵBFG al pauc ... ς *αλλ* cum ACDEK^{sil}LP al pler Sethiani hipp ^{318} Or^{1,513} alib Eus$^{hist\ 8,10,2}$ et^{alib} Epiph^{614} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 93}$ etc | Ln$^{ed\ min}$ *γενόμενος.* ^{8}*καὶ* (item certe *γενόμενος, καὶ* ς Wtst etc). Versum 6 et 7 usq *λαβων* habent et. Sethiani$^{hipp\ 318}$. | *ανθρωπων* et. Or$^{int\ 3,440.\ 338}$ Cyp^{290} Ambrst alg^{r} et^{lat} plu ... Or$^{1,513.\ 641}$ Cyp^{317} Hil$^{44.\ 1053}$ *ανθρωπου* (Victorin et *hominis* et *hominum* habet)

8. *μεχρι* (et. Or^{1,513} et^{saep} Eus$^{dem\ 224.\ 495.\ 507}$ et^{saep} Cyr$^{ador\ 496}$ al plur): D*(et^{nov})FG *αχρι* | *σταυρου* et. Or$^{1,513.\ 641}$ et^{saep} Eus^{dem} et^{mcell} et^{ps} et^{eclo} Cyr^{ador} etc ... ℵ *του σταυρ.*

9. *το ονομα* cum ℵABC 17. Hipp (ap Lag^{137}) Dion^{alex} ad Paul$^{sam\ qu\ 7}$ Eus$^{dem\ 136}$ et$^{ecl\ 74.\ 234}$ Cyr$^{ioh\ 959}$ Procop$^{esa\ 445.\ 554.\ 721}$ ... ς Ti om *το* cum DEFGKLP al pler$_{arm}$ Thdot$^{clem\ 969}$ Or^{1,513} et^{2,549} et^{prov} (Notit^{113}, Mai^{46}) Eus$^{ps\ 69.\ 193.\ 400}$ Ath$^{348.\ 350.\ 740}$ Epiph^{761} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 287.\ 882}$ et$^{thes\ 127.\ 194}$ et$^{fid\ 108}$ Thdrt Procl^{952} (Gall^{9}) Dam al | *το υπερ παν*: FG^{r}G^{gr} praem *εις*

10. *ιησου* (et. ℵ^{c}): ℵ* 47. 73. 114. 115. 118. al syr^{p} c.* aeth Or^{2,496} (non item$^{1,786.\ 3,242.\ 244}$) Chr$^{287\ sem}$ (non^{281}) Cyr$^{ioh\ 959}$ Marc$^{mon\ 62}$ add *χριστου* | *ινα* et *καμψη* cum ℵABCDEFGKL al pler Ir^{48} (ex Epiph) Clem

καὶ καταχθονίων, 11 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ Eph 6, 5
μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· 13 θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. 14 πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, 1 Pe 4, 9
15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἄμωμα μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε

---

417 et Thdot$^{clem\ 969}$ Or^{2,549} et^{4,144} et$^{cat\ luc\ 86}$ Eus$^{praep\ 74}$ Ath^{350} Euthal cod Chr$^{281.\ 287}$ Cyr$^{ioh\ 959}$ et$^{fid\ 108}$ Thdrt etc ... P al aliq (3 ap Scri) *ινα – καμψει.* Huc non valent tot patrum loci ubi verba apostoli mutata oratione afferuntur, ut Or^{1,268} *καὶ ὁρῶντι ὅτι ἐν τῷ – κάμψει*, Eus$^{ps\ 643}$ *ὅτε πᾶν – κάμψει* etc.

11. *ἐξομολογησεται* cum ACDEFGKLP al plus^{35} Or^{2,549} et^{4,144} et$^{cat\ luc\ 86}$ Ath$^{350\ cdd\ 3}$ Chr^{288} Euthal^{cod} (rursus ea tantum testimonia huc valent quae etiam *ινα* etc continent) ... ς Ln (errans circa D) *ἐξομολογησηται* cum ℵB al plu Ir^{48} Clem^{417} et Thdot$^{clem\ 969}$ Eus$^{praep\ 74}$ Ath$^{350\ ed}$ Chr^{281} Cyr$^{ioh\ 959}$ et$^{fid\ 108}$ Thdrt | *οτι κυριος ιησους χριστος* et. Clem 417 Or$^{1,786.\ 2,549}$ et$^{3,242.\ 4,144}$ et$^{cat\ luc\ 86}$ et$^{int\ 3,261}$ Eus$^{ecl\ 27.\ 74}$ et$^{esa\ 149}$ Ath^{350} Cyr$^{ioh\ 959}$ etc Cyp$^{290.\ 317}$ Ambrst al ... FG^{rg} g m^{5} Or$^{int\ 1,58}$ Eus ps 643 Did$^{tri\ 363}$ Novat^{305} (Gall^{3}) Hil$^{177.\ 189.\ 324}$ ac^{saep} *οτι κυρ. ιησους* (omisso *χρι.*) ... K *οτι χριστος κυριος*, Thdot$^{clem\ 969}$ libere *οτι κυριος τησ δοξησ ιησ. χριστ. σωτηρ*, Victorin *quod Iesus Chri. dominus noster*

12. *αγαπητοι*: A lectionaria aliq demid *αδελφοι* | *ως* et. it vg (et. am fu demid etc) syr^{P}: B 3. 17. 38. 48. 72. 178. hal harl** syr^{sch} cop arm aeth Chr$^{294\ cod}$ Ambrst al om | *εν τη παρουσια*: ℵ^{c}FG^{rg} d e g fu all^{achm} om *εν* | *νυν*: DEFG d e f g vg arm Victorin Ambrst al post *πολλ. μαλλον* pon ... 4. 33. 115. Chr$^{com\ 294}$ Thphyl om | *εν τη απουσια μου*: FG^{rg} g om (f sub ÷ habet)

13. *θεος* sine articulo cum ℵABCD*FGKP 17. al pauc Eus^{luc} (ap Mai^{162}) Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{00}) praem *ο* cum D^{b}et^{c}EL al pler Chr Thdrt al | *ενεργων*: 17. post *εν υμιν* pon ... A add *δυναμεισ* | *ευδοκιασ*: C aeth add *αυτου*

14. *και διαλογισμων*: K 43. 71. om

15. *γενησθε* cum ℵBCD^{c}E**KLP al omn^{vi} Chr Euthal^{cod} Philcarp^{734} (Gall^{9}) Cyr$^{thes\ 284}$ Thdrt Antioch^{1076} Dam al ... Ln *ητε* cum AD*E* FG it vg Cyp^{309} Or$^{int\ 2,323}$ Victorin Ambrst al | *αμεμπτ. κ. ακερ.*: 17. *ακερ. κ. αμ.* | *αμωμα* cum ℵABC 17. 23. Clem^{310} Victorin^{graece} (– *non eritis maculati, inquit Latinus. Graecus tamen ita posuit: αμωμα τεκνα, id est filii sine vituperatione.*) Cyr$^{thes\ 284}$ ... ς Ti *αμωμητα* cum DEFG KLP al pler Chr^{294} Philcarp Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *μεσον* (Gb″) cum ℵABCD*FGP 17. 23. 31. 67** 73. Clem Euthal^{cod} ... ς *εν μεσω*

ὡσ φωστῆρεσ ἐν κόσμῳ, 16 λόγον ζωῆσ ἐπέχοντεσ, εἰσ καύχημα
Ga 2, 2 2 Ti 4, 6 ἐμοὶ εἰσ ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰσ κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰσ κενὸν
ἐκοπίασα. 17 ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ
τῆσ πίστεωσ ὑμῶν, χαίρω καὶ συνχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· 18 τὸ δὲ
3, 1. 4, 4 αὐτὸ καὶ ὑμεῖσ χαίρετε καὶ συνχαίρετέ μοι.

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέωσ πέμψαι ὑμῖν,
ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺσ τὰ περὶ ὑμῶν. 20 οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσό-
ψυχον, ὅστισ γνησίωσ τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· 21 οἱ πάντεσ γὰρ
τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. 22 τὴν δὲ δοκιμὴν
1 Ti 1, 2 αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡσ πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰσ τὸ
εὐαγγέλιον. 23 τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡσ ἂν ἀφίδω τὰ

---

cum D^{b}et^{c}EKL al pler Chr Phil^{carp} Thdrt Dam al | εν κοσμω et. Ir^{gr} 282 Clem etc Cyp^{12} Victorin Ambrst al ... FG εν τω κοσμω τουτω, g *in mundo hoc*, d e f m^{101} Or$^{int\,2,323}$ Chrom$^{matth\,339}$ (Gall^{8}) *in hoc mundo*

16. επεχοντεσ (ℵ^{a}): ℵ* εχοντεσ | καυχημα: DE καυχησιν | ημεραν et. f ... F^{gr} ημερασ | ουδε: B ουδ

17. αλλα cum A^{vi}BD*FG ... ς αλλ cum ℵCD$^{b?}$et^{c}EK^{sil}LP al certe pler Euthal^{cod} etc | ει και: FG και ει, f g vg etc *et si*. Sic vero d (nec aliter e): *Set et liberi* (sic) *supra sacrificium et servitutem fidei vestrae gaudeo* | συνχαιρω cum ℵ^{a}(om* και συνχ.)B*CD*FGP ... ς Ln συγχ- cum ABcDcEK^{sil}L al certe pler

18. το δε αυτο cum ℵBP 17. Chr$^{302\,sem}$ (Chr$^{302\,sem}$ Antioch^{1119} το αυτο δε) ... ς Ln Ti το δ' αυτο cum ACDEFGK^{sil}L al pler | συνχαιρετε cum B*CD*FGP ... ς Ln συγχ- cum ℵAB^{c}D^{c}EKL al certe pler

19. εν κυριω cum ℵABD^{c}EKLP al pler f vg syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{paris} Ambrst al; sed fu* al^{lachm} Victorin *in domino Iesu Christo* ... Ln εν χριστω cum CD*FG 38. 71. 74. d e g cop | υμιν: D* (E* sed corrupte) 8^{pe} προσ υμασ, item *ad vos* it vg | ευψυχω: A εκψ.

20. περι: L υπερ | υμων: D^{gr*} ημων

21. ου τα sine του cum ℵABCDEFGKLP al plu (7 ap Scri) Clem^{604} etc ... ς (= Gb Sz) add του cum minusc mu Chr$^{303\,txt}$ (non$^{304\,com}$) Thdrt | χριστου ιησου (Gb′) cum BL al pler (omn ap Scri) fu demid al^{lachm} cop syr^{p} aeth^{ro} Chr$^{303\,txt}$ Thdrt Thphyl ... Gb Sz Ln ιησου χριστου cum ℵACDEFGP 17. 39. 47. 115. 177. al aliq it vg^{cle} am tol harl syr^{sch} arm Clem^{604} Chr$^{304\,com}$ Euthal^{cod} Dam Victorin Ambrst al ... K aeth^{pp} Cyp^{307} χριστου tantum

22. εισ το ευαγγελιον ... C εν τοισ δεσμοισ του ευαγγελιου

23. πεμψαι (D* ut solet πενψαι, etiam v. 25) ... K εκπεμψαι | αφιδω cum ℵAB*D*FG 17. Euthal^{cod} (αφειδω) ... ς απιδω cum B^{3}C(απειδω)

περὶ ἐμὲ ἐξαυτῆς· 24 πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως
ἐλεύσομαι.

25 *Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ*
συνεργὸν καὶ συνστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουρ-
γὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, 26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν
πάντας ὑμᾶς καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. 27 καὶ
γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν,
οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ.
28 σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν

D^{c}EK^{sil}LP al pler Chr Thdrt Dam al | *εξαυτησ*: d e *ex ipsa*, g *ex ipso* (legitur igitur *quae circa me sunt ex ipsa* vel *ipso*). Contra vg Victorin etc *spero me mittere mox*; eadem etiam f habet, sed postea *quae circa me sunt ex ipso*. Similiter et. syr^{p} vertit *ex ipsa*, additque c. ob. *hora*.

24. *οτι και ουτοσ*: ℵ^{a} add *εγω* | *ταχεωσ ελευσομαι* (FG g *ελευσ. ταχ.*, item *veniam ad vos cito* f vg cop) sine additam cum ℵ^{c}BDEFGKL al pler d e g syr^{p} arm aeth go Euthal^{cod} Thdrt Dam Victorin ... ℵ*ACP 23. 39. 49. 57. 70. 115. 120. 122. f vg cop syr^{sch} Chr^{305} Thphyl Ambrst al add *προσ υμασ*

25. *και συνεργον*: D* d e Victorin Ambrst Pacian$^{ep\,1}$ (Gall^{7,259}) om | *συνστρατ-* cum ACDEFG (et. ℵ ad Philem 2, item Euthal^{cod}) ... ς *συστρ-* cum ℵBKLP al certe pler

26. *παντασ υμασ* (B *υμ. πα.*) sine additam cum ℵ^{c}BFGKLP al plu f g vg go Chr^{305} Thdrt Victorin (*quia desiderans et concupiscens erat omnium vestrum*. Item subiungit *quia desiderat vos et concupiscit vos omnes*) Ambrst al ... ℵ*ACDE al^{35} fere d e syr^{utr} cop arm aeth Euthal cod Dam Thphyl Cassiod$^{compl\,73}$ add *ιδειν*, hinc add Ln [*ιδειν*] | *οτι ησθενησεν*: D*E*FG it vg *αυτον ησθενηκεναι* (d e vg *illum infirmatum*, f *illum infirmari*, g *illum t eum infirmatum t infirmari*. Victorin *esse infirmum*, Ambrst *illum infirmatum fuisse*.) In C omnia inde ab *οτι ησθενησεν* usq o *θε. ηλεησ. αυτον* rescripta a C**, sed ipsa a C** reposita magnam partem latent.

27. *θανατω* cum ℵ*ACDEFGKL al pler etc ... ℵ^{c}BP 29. 31. 44. 73. 80. 115. l^{scr} Chr^{305} Euthal^{cod} *θανατου* | *αλλα* cum ℵABDE 17. al$^{3\,scr}$ al (Dam *αλλα θεοσ*) ... ς *αλλ* cum FGK^{sil}LP al pler^{vi} Chr etc | *ηλεησ.* (37. Phot *ελεη.*) *αυτον* cum ℵABC**DEFGP 17. 37. 57. 69. 73. 116. it vg syr^{utr} arm Euthal^{cod} Phot$^{manich\,2,8}$ (Wolf^{1,175}) Victorin Ambrst al ... ς *αυτ. ηλεησ.* cum KL al pler go Chr^{306} Thdrt Dam | *ουκ*: D* *ουχ* | *επι λυπην* cum ℵABCDEFGLP al plu (8 ap Scri) Chr^{cdd} Euthal cod Dam ... ς (= Gb Sz) *επι λυπη* al sat mu (3 ap Scri) Chr^{montf} Thdrt Phot^{manich} | *σχω*: D*EFG 1. 23. 44. 46. *εχω* (E *εχῶ*)

28. *σπουδαιοτερωσ* (P *-τεροσ*): D*FG *-τερον* | *ουν* (go *nunc*): FG^{rg} 17.

χαρῆτε κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ. 29 προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ
μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, 30 ὅτι διὰ
τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισεν παραβολευσάμενος τῇ
1 Co 16, 17 ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

III.

2, 18 4, 4 1 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. 2 βλέπετε τοὺς

---

g δε | επεμψα (D* επενψα) αυτον: 2. 17. syrsch add προσ υμας | χαρητε: P χαρειτε ... F χαρηται

29. προσδεχεσθε: ℵcA 67** 73. 80. προσδεξασθε. Praeterea inepte, ut tol alia, FG προυσ δε εχεσθαι, g *ad vero excipite*, f *excipite itaque* (sed super προσ δε etiam *at vero*) | ουν: 17. om

30. χριστου cum BFG 73. 80.; ς του χριστου cum DEKL al pler Chr$^{307\,txt}$ (et$^{308\,com}$ του θεου) Thdrt Dam. Item *Christi* d e f g vg go syrsch Victorin Ambrst al ... ℵAP 17. 31. 47. (57. praem του) cop syrP arm aeth Euthal^{cod} κυριου ... Ti Gb′ om plane cum C :: pro χριστου facile substituebatur κυριου, quemadmodum 1 Co 15, 58. 16, 10 το εργον του κυριου legitur nec fluctuat. Facile vero etiam $\overline{\text{ΧΥ}}$ vel $\overline{\text{ΚΥ}}$ omittebatur, hinc non cautum videtur cum solo C το εργον sine additamento dare. | μεχρι: DEFG εωσ | παραβολευσαμενοσ cum ℵABDEFG 177. 178. 179. al^{vi}: quam scripturam confirmat, quod d e g praebent, *parabolatus de anima sua* ... ς (= Gb Sz) Ti παραβουλευσαμενοσ cum CKLP al pler (et. cat^{266}) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Vertunt f vg aeth^{utr} *tradens animam suam*, Ambrst *in interitum tradens animam suam*, Victorin *exponens in incertum* etc, syr^{utr} *spernens*, cop *postponens*, go *obliviscens*. Explicant Thdrt τοῦ κινδύνου καταφρονήσασ, Chr^{308} αὐτὸσ παρεβουλεύσατο καὶ ἐξέδωκεν ἑαυτόν, Thphyl παρεβουλεύσατο, τουτέστιν ἐπέρριψεν ἑαυτὸν τῷ θανάτῳ. Hesych exponit εἰσ θάνατον ἑαυτὸν ἐκδούσ. Cf et. Bas$^{regg\,482}$: πῶσ ἄν τισ προμηθείη καὶ πρὸσ κινδύνουσ ὑπὲρ τῆσ ἐντολῆσ καὶ κυρίου παραβουλεύεσθαι (ita certe edg^{arn}). Derivatum est haud dubie παραβολεύεσθαι a παράβολοσ („audax, confidens, temerarius periclitator"), de quo cf Steph. Thes. Fluctuat autem lectio etiam alibi inter παραβολευ. et παραβουλ., ut in fragmento Eusebii apud Dam$^{parall\,561}$, pluribus locis Chrysostomi ut^{11,564}, etiam apud Hesychium. Habet hoc Pauli loco utraque scriptura quo defendatur, sed potior auctoritas antiquissimorum codicum id quod recepimus commendat. | τη ψυχη: FG d e f g vg go syrsch cop aeth Victorin Ambrst al add αυτου | αναπληρωση: B 36. 43. 44. 47. 109. 122. al fere^{10} (3 ap Scri) πληρωση ... ℵ 17. 114. 116. d^{scr} αναπληρωσει | προσ με cum ℵcABCDEFGKLP al longe plu Chr$^{308\,mont\,f}$ Thdrt Dam ... ℵ* 31. 45. 47. 120. b^{scr} c^{scr} o^{scr} al Chr$^{cdd\,mosc}$ πρ. εμε

III. 1. τα αυτα cum ℵcABCDEKL al omn^{vid} Chr Euthal^{cod} Procop$^{esa\,659}$

κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. 3 ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, 4 καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον, 5 περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ro 11, 1
Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμείν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φα-

Thdrt Dam etc; item *eadem* it vg etc ... ℵ*FGP ταυτα (ταὐτὰ?), item *ista* cop | γραφ. υμιν: 47. 120. 179. 238. cop om υμιν | ασφαλεσ: A*vid 23. 31. 37. 73. 80. 109. 219* 238. al plus^{2u} Procop$^{esa\,659}$ Dam praem το

3. θεου (Gb′) cum ℵ*ABCD^{c}EFGKL al^{70} cddd^{gr} ap Aug et ap Amb (vide post) g vg^{cod} (ap Gb) cdd^{lat} ap Aug cop syr$^{p\ mg}$ Eus$^{ps\,449}$ Ath^{523} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{2,1047\,cod}$ Dam al. Sic autem Aug$^{trin\,1,13\,(8,756)}$: „*Nos enim sumus circumcisio, spiritui dei servientes*, quod est in Graeco λατρευοντεσ. Plures enim codices etiam Latini sic habent: *qui spiritui dei servimus*, Graeci autem omnes aut paene omnes. In nonnullis autem exemplaribus Latinis invenimus non *spiritui dei servimus*, sed *spiritu deo servimus*. Sed qui in hoc errant et auctoritati graviori cedere detrectant" etc. Item Aug$^{cont\,2\,epp\,pelag\,3\,(10,462)}$: „- *qui spiritu deo servimus*, vel sicut nonnulli codd. habent: *qui spiritui deo* vel *spiritui dei servimus*". Item Aug$^{serm\,169}$ „- *qui spiritui dei servimus*. Scio plerosque codices habere: *qui spiritu deo servimus*. Quantum autem inspicere potuimus, plures Graeci hoc habent: *qui spiritui dei servimus*". Rursus sic Amb$^{spir\,2,6}$ „- *qui spiritui dei servimus* - Quod si quis de Latinorum codicum varietate contendit, quorum aliquos perfidi falsaverunt, Graecos inspiciat codices et advertat quia ibi scriptum est *οι πνευματι θεου λατρευοντεσ*, quod interpretatur Latinus: *qui spiritui dei servimus*". Cf etiam Sedul ad h. l. ..... ς (= Sz) θεω cum ℵ^{c}D*P al mu d e f m^{61} vg go syr^{sch} et$^{p\ txt}$ arm aeth Chr$^{316.\ 317.\ 318}$ (*οι πνευματι θεω λατρευοντεσ, τουτεστιν οι πνευματικωσ λατρευοντεσ*) Thdrt$^{2,1047\,ed}$ al Or$^{int\,2,68.\ 230}$ et^{3,837} et$^{4,487.\ 489}$ Victorin Ambrst al | και ουκ εν σαρκι: DG^{r}EG^{r} και ου σαρκι

4. και εν σαρκι (Victorin *quamquam ego habeam etiam in carne fiduciam*, vg *quamquam ego habeam confidentiam et in carne*, demid *quamquam et ego hab. conf. in carne*, atque etiam vg^{ms} ap Ln om. *et* ante *in carne*. Cf Lc^{brug} „*Non est transferenda coniunctio* et *ex fine in principium*".): D*E*FG 4. 30. 73. 74. a^{scr} n^{scr} o^{scr} d e f g om και. In c post καιπερ εγω εχων πεποιθησιν rasura incipit, in qua c^{2} reposuit τοιαυτην εχων εν κυριω. | ει τισ: FG f g fu Lcif^{198} add δε | αλλοσ: FG^{r}G^{gr} 37. al pauc αλλωσ ... DEFG 73. 74. a^{scr} it vg go syr^{p} Victorin al ante δοκει pon ... 46. 109. syr^{sch} ar^{e} Bas$^{regg\,349}$ Lcif Ambrst om

5. περιτομῇ: ς^{e} 1624. 1633. ς al (non Wtst nec Gb Sz) περιτομή, ut et. Eus$^{ps\,359}$ et alibi ediderunt. Nec aliter cdd^{pler} ap Scri. | βενιαμειν cum ℵABL 37* 47. go Euthal^{cod}. Similiter FGKP al^{2} scri cop βενιαμην ... ς βενιαμιν cum DE al pler | νομον: FG praem τον

Ga 1, 13 s ρισαῖος, 6 κατὰ ζῆλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. 7 ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. 8 ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω, 9 καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην, ἐπὶ τῇ πίστει, 10 τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν

6. ζηλος cum ℵ*ABD*FG ... ς ζηλον cum ℵcDbetcEKLP al omnvid Baseth 265 Euthalcod etc | την εκκλησιαν: D*FG om την ... FG 122. f g vg armedd mg etedd amst const Augserm 169 Ambrst add θεου (122. του θεου)

7. ατινα cum ℵ*AG 17. d e g Euthalcod Cyrador 53 (totum locum affert) et582 etact 43 Lcif 198 (affert vv. 4—11) Ambps 118 (1,1058 etluc sed sine praegressis). Etiam Victorinvid ... Ln praem [αλλα], ς Ti αλλα cum BD*, αλλ(ς) c. ℵcDcEF(αλλι τινα)KLP al pler Didtri 2 Baseth 265 Chr Thdrt Dam. Item sed f vg go syrutr cop arm Augserm 169 al. | ην μοι cum ℵADGrEGrFGrGKLP al pler g go cop syrutr Didtri 2 Baseth 265 Chr Euthal cod Cyrador 53. 140. 582 al mu (et. Damparis) Victorin ... Ln μοι ην cum B 7. 55. 123. 238. al3 scr d e f vg catcom Thdrt2,74. 3,307 et ad h. l. Lcif 198 al | δια τον (kscr al pauc Damparis om) χριστον: catcoxon ad Mc 10, 24 δια των χρηστων. Cf supra ad 1, 21.

8. μενουνγε cum ℵAP 17. 37. kscr oscr al sat mu cop Didtri 3 Basregg 349 cod Euthalcod Thdrt 2,74 Cyrador 53. 140. 582 etfid 71 Damparis Thphyl ... Gb Sz Ln Ti μεν ουν cum BDEFGKL al50 Baseth 265 etbapt 638. 643. 664 etregg 349 ed Chr Thdrt3,307 et ad h. l. Dam ad h. l. Oec ... arm aeth non exprim | και ηγουμαι et. ℵc Didtri 3 Baseth 265 etregg 349 etc ... ℵ* 80. f vgcle fu demid allachm (non am tol) go cop aeth Cyrador 53 et fid 71 Lcif 198 al om και | χριστου ιησου: Ln praem του cum B Thdrt ... AKP al plus 12 f vg go syrsch aethPP Didtri 3 Baseth 265 (non item regg 349) Chr 325 Euthalcod Cyrador 141 etc ιησου χριστου | μου: AP 8pe demid harl* syrP arm aeth Didtri 3 Baseth 265 etregg 349 (non itembapt 643. 664) Cyrador 53. 141. 582 al Lcif al ημων | ηγουμαι σκυβαλα sine ειναι cum ℵ*BD*FG 17. d e f g vg cop syrsch arm aeth Serapmanich 61 (Gall5) Damparis (Or1,387 et3,452 libere huc respicit sed hac in re non probat) Orint 2,471 Lcif 198 Victorin al ... ς (Gbo) Ti add ειναι cum ℵcADcEKLP al pler syrP go Didtri 3 Baseth etregg etbapt Chr 325 Euthal cod Cyrador ter al mu Augserm 169 etalib :: ειναι post ζημιαν tantum non fluct

9. εμην: ℵ* (nonc) post δικαιοσυνην pon ... L 61. oscr om | εκ (L 73. cscr 115. Chr 325. 328 add του) νομου: 17. εν νομω | επι τη πιστει: D* E* εν πιστει, item it vg etc *in fide* ... syrsch arc non exprim. Praeterea ista verba passim cum seqq coniunguntur, ut LP al permu syrP Baseth 265 etbapt 643. 664 Chr 328 (επι τη πιστει, φησι, του γνωναι αυτον) etc, non item Lcif Victorin Ambrst al.

δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν παθημάτων αὐτοῦ, Ga 6, 7
συνμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, 11 *εἴπως καταντήσω εἰς*
τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.

12 *Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ κατα-*
λάβω, ἐφ᾽ ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. 13 *ἀδελφοί,*

---

10. *αναστασεως* et. ℵ^{c} ... ℵ* *γνωσεως*, 3. *πιστεως* | *αυτου* prim: Dgr* om | *κοινωνιαν* cum ℵ*AB ... ς Ti *την κοι.* cum DEFGKLP al omn^{vid} Bas^{2,159} Chr Euthal^{cod} Thdrt etc | *παθηματων* cum ℵ*B ... ς Ln Ti *των παθημ.* cum ℵ^{c}ADEFGKLP al omn^{vid} etc | *συνμορφ-* cum ℵ(* et^{c}) D* ... B* *συμορφ.*, ς Ln Ti *συμμορφ-* cum AB^{corr}D^{c}EKLP etc ... FG *συνφορτ-* (vide post) | *συνμορφιζομενος* (Gb″) cum ℵ*ABD*P 17. 67** 71. (113** *συμμορφαζομ.*) Or^{1,438} codd Bas^{2,159} Euthal^{cod} (item huc respicit Macar$^{hom\ 10}$ ap Gall^{7,38} – *συμμορφιζομενη τω θανατω αυτου*) ... ς *συμμορφουμενος* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al pler Or^{edd} Bas$^{spir\ sa\ 28}$ Chr Thdrt al ... FG *συνφορτειζομενος*, item *cooneratus* d e g go Lcif^{198} (idem latere vdtr in scriptura codicis clarom ap Ir$^{int\ 309}$ *cuihonoratus:* cumhonoratus? Editum est *conformis*, sed codd al^{2} *cooperatus* et^{1} *commemoratus*), Victorin *particeps oneris* (pergens *mortis eius*)

11. *την εκ νεκρ.* (Gb′) cum ℵABDEP 17. 31. 71. 73. 80. 137. 213. d e f g vg (Latini *quae est ex* [*a*] *mortuis*) go syr^{utr} Bas$^{spir\ sa\ 28}$ Chr Euthal cod Dam Ir$^{int\ 309}$ Or$^{int\ 4,459}$ Tert$^{res\ carn\ 23}$ Lcif^{198} etc. Praeterea Fgr Ggr *των εκ νεκρ.* ... ς (= Sz) *των νεκρ.* cum KL al pler (g sub *aut*) arm cop Thdrt Thphyl

12. *ουχ*: F *ουκ* | *ελαβον* et. Clem^{129} Eus$^{ps\ 103}$ al mu Tert$^{res\ carn\ 23}$ Or$^{int\ 4,459.\ 675}$ Victorin Hil^{245} etc ... D*EFG d e f g Ir$^{int\ 238}$ Ambrst auct sing cleric add *η ηδη δεδικαιωμαι* (FG^{2} *δικαιωμαι*, G* *δικαιομαι*. Sed in G g iam *τετελειωμαι* scriptum erat, quo signis improbato substitutum *δικ.*) ... go pro *τετελειωμ.* substituit *δεδικ.* | *διωκ. δε ει* sine *και* cum ℵ*D*E*FG 39. 112. d e f g Macar^{142} (Gall^{7}) Tert$^{res\ carn\ 23}$ Or$^{int\ 4,459}$ Hil$^{51.\ 239.\ 245}$ Victorin Ambrst al mu, nec magis *και* exprim syr^{sch} cop arm aeth go ... ς Ln Ti add *και* cum ℵ^{c}ABD^{c}E**KLP al pler syr^{p} Clem^{129} Eus$^{ps\ 103}$ Marc$^{mon\ 47}$ (Gall^{8}) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam | *εφ ω και* (*και* ℵ^{a}, ℵ* per incuriam *ει*) cum ℵABD^{b}et^{c}E**KLP al pler d e f vg syr^{p} Clem Chr Macar^{142} Euthal^{cod} rell Or$^{int\ 4,459}$ Hil Victorin Ambrst rell ... Dgr*Egr*Fgr*G 67** (nisi forte ad *και* post *δε ει* spectat) 74. g Tert$^{res\ carn}$ om *και* | *κατελημφθην* cum ℵAB*D*FG ... ς *κατεληφθην* (L al *-λειφθ-*) cum B^{c}D^{c}EKLP etc | *χριστου ιησου* cum ℵAP 47. 73. 80. 109. 115. 120. 178. 238. c^{scr} f^{scr} al vg syr$^{p\ mg}$ cop arm Chr^{330} Ambrst Aug$^{serm\ 169}$ al; item ς (= Gb Sz, sed Gb′) *του χρι. ιησ.* cum KL al plu Thdrt al ... 74. 112. a^{scr} f syr^{sch} aeth^{pp} Euthal^{cod} Chr^{331} *ιησου χριστου*, 108. syr$^{p\ txt}$ *του κυριου ιησου* ... Gb Sz Ln Ti *χριστου* cum BD*E*FG 17. 179. d e g go aeth^{ro} Clem^{129} Marc$^{mon\ 47}$ Mac^{142} (Gall^{7}) Or$^{int\ 4,459}$ Tert$^{res\ carn\ 23}$ Victorin Hil^{245} al; item D^{c}E** Marc$^{mon\ 86}$ Dam *του χριστου*

ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω λογίζομαι κατειληφέναι· 14 ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω
ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν
διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ. 15 ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρο-
νεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· 16 πλὴν εἰς ὃ ἐφθά-
Ga 6, 16 *σαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.*

---

13. *εγω*: D^{gr*} om | P *εμαυτω* | *ουπω* cum ℵADG^{gr*}P 17. 23* 31. 47. 73. 80. al fere^{35} cop syr^{P} c.* (* ad *πω* pertinet) aeth Clem^{129} Bas$^{ps\ 372}$ et regg^{457} Euthal^{cod} Chr$^{334\ sem}$ (et^{sem} *ουδεπω*) Thdrt Chron^{441} Antioch ^{1102} Dam ad h. l. et$^{parall\ 634}$ al Ambrst Hier$^{pelag\ 1}$ ... ς Ln Ti *ου* cum BD^{c}EFGKL al plu d e f g vg go syr^{sch} et$^{p\ txt}$ arm Chr$^{334\ bis}$ al Tert res carn Or$^{int\ 4,459}$ Victorin Hier$^{ezech\ 44}$ al | *κατειληφεναι*: FG^{gr} *καταλ ηφοτα* (g *comprehendisse t comprehendentem*)

14. *τα μεν*: ℵ add *ουν* | *οπισω*: 28. 61. 115. al$^{8\ scr}$ Or^{2,626} (item$^{1,239.\ 3,207}$) Ath$^{638.\ 796}$ Bas^{3,125} Antioch^{1102} Dam$^{parall\ 634}$ *οπισθεν* | *τοισ δε*: D*FG *εισ δε τα*. Item Latini (et. Or$^{int\ 4,459}$) *ad ea* (f g vg Or^{int} etc) vel *in ea* (d e Hil^{132} etc) | *επεκτεινομενοσ*: FG 52. *απεκτ.* | *κατα σκοπον*: 21. 31. 37. f^{scr} arm syr$^{P\ mg}$ *κατασκοπῶν*. Praeterea cf Tert$^{res\ carn\ 23}$ *secundum scopum persequor ad palmam incriminationis* (i. e. *ανεγκλησεωσ* ut vdtr pro *ανω κλησεωσ*) *per quam concurrerem*. | *εισ το* cum ℵAB 17. 73. 80. Clem Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 165}$ Chron^{441} ... ς *επι το* cum DEFGKLP al pler Bas$^{ps\ 121}$ Chr Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 634}$ al (cf et. Petr$^{alex\ 102}$ can^{11} *τουσ αγιουσ μαρτυρασ σπευδοντασ επι το βραβ. τησ ανω κλησ.*) | *του θεου*: FG^{gr} 46. g Clem^{129} (citat plene usque ad *εν χρι. ιησ.*) Novat^{316} (libere „et ad brabium cursu vocationis in Christo tendentes impello“) Victorin om | *εν χριστ. ιησου* et. f vg Or$^{int\ 4,459}$ Victorin al (Ambrst om ista) cop syr^{P} arm go etc ... D*EFG^{gr} d e g *εν κυριω ιησου χριστ.*, item *in Iesu Christo* syr^{sch} aeth

15. *τελειοι*: FG^{gr} g add *εν χριστω ιησου* | *φρονωμεν* cum ABDEFGKP al pler etc Or$^{int\ 4,459.\ 675}$ Hil^{1097} Victorin Ambrst etc ... ℵL 30. 39. 41. 55. 109. 122. n^{scr} cdd ap Hier$^{cont\ pelag\ 1}$ Clem^{129} *φρονουμεν*. Ita enim Hier l. l. „*Quotquot ergo perfecti, hoc sapimus*, sive *sapiamus*: diversa enim sunt exemplaria.“ (Idem vero paullo ante et^{ep} ad damas *sapiamus*.) Praeterea ℵ* (delet^{c}) praem *ουν* | o *θεοσ*: D* om o

16. *τω αυτω στοιχειν* sine additam cum ℵ*AB 17. 67** cop sah áp Gb aeth^{ro} Thdot$^{anc\ 472}$ (Gall^{9}: *Verumtamen ad quod pervenimus, in eo et maneamus*, ut Combefis ex antiquo cod graeco dedit) Hil^{1097} Aug$^{ep\ 120}$ et$^{ioh\ 45}$ et^{alib} (*verumtamen in quod pervenimus, in eo ambulemus*) Ferrand gall^{11,361} al ... ς (= Gb) add *κανονι το αυτο φρονειν* cum ℵ^{c}KLP al plu syr^{utr} (syr^{sch} *una semita procedamus et uno consensu*, syr^{P} *eadem regula procedamus, idem sapiamus*) aeth^{pp} (ad *τω αυτω στοιχ.* add *in una concordia*) Chr Thdrt Dam al ... DEFG 23. 31. 37. 57. 73. 80. it vg go arm Euthal^{cod} Victorin Ambrst *το αυτο φρονειν, τω αυτω* (D^{c}E rell^{6} f vg go arm Euthal^{cod} add *κανονι*) *στοιχειν* (FG *συνστοιχειν*)

17 *Συνμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτως περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς.* 18 *πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ,* 19 *ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες.* 20 *ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,* 21 *ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύνμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.*

IV.

1 *Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.*

---

17. *συνμιμηται* (B*D*FG -*μειμητ-*) cum ℵB*D*FG ... ς Ln *συμμ-* cum AB^{3}D^{c}EKLP al omn^{vid} (k^{scr} *συμιμ-*) | *ουτω* cum ℵABD*FG etc ... Ln Ti *ουτως* cum D^{c}EK^{sil}L^{sil}P etc

18. *ελεγον*: D^{gr}* *ελεγομεν* | *νυν* (37. *νυνι*) *δε και* et. Lcif^{195} Victorin Ambrst: D^{gr}*E* 55. om *και* | FG *εκθρους*, A *εκχθρους*

20. *γαρ* et. cop syr$^{p\ txt}$ Victorin etc: 80. d e f g m^{89} vg go syr^{sch} et^{p} mg arm aeth Ir$^{int\ 308}$ Clem^{554} Or^{3,693} et (*και ημων δε*) ^{459} et$^{int\ 2,53.\ 191.\ 292}$ Eus^{theoph} ap Mai^{147} et$^{ps\ 594}$ Ps-Ath$^{2,57.\ 90}$ Chron^{441} Chr^{344} com (non ^{341}txt) Thdrt^{3,92} (non ad h. l.) al Cyp$^{235.\ 308}$ Hil$^{403.\ 545.\ 1099}$ Ambrst al *δε*

21. *συνμορφον* cum ℵD*FG ... ς Ln Ti *συμμ-* cum ABD^{c}EKLP etc. Dedimus absque *εισ το* etc cum ℵABD*FG d e f g m^{89} vg go cop arm aeth^{utr} Ir$^{int\ 308}$ Or$^{cat\ cor\ 295}$ et$^{int\ 1,37.\ 4,595}$ Eus$^{mcell\ 177.\ 185}$ Ath^{818} et^{742} ex$^{cdd\ 3}$ Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 284}$ Antioch^{1247} Tert$^{marc\ 5,20}$ Cyp$^{235.\ 308}$ Hil $^{22.\ 1102}$ Ambrst ... ς (= Gb Sz) praem *εισ το γενεσθαι αυτο* cum D^{b} et^{c}EKLP al omn^{vi} syr^{utr} Or$^{3,548.\ 600}$ et$^{int\ 4,596}$ Caes^{80} (om *αυτο*) Epiph ^{889} Chr$^{341.\ 344}$ Chron^{441} Thdrt Dam al Victorin Aug$^{trin\ 1}$ Hier$^{cont\ iovin\ 1}$ al | *τω σωματι*: FG^{gr}G^{gr} d e Ir$^{int\ 308}$ ex$^{cdd\ 2}$ *του σωματος*, item Cyr^{hr} ^{815} *ημασ - συμμορφουσ εποιησε του σωματοσ τησ δοξησ του χριστου* | *αυτω* cum ℵ*ABD*FGKP al^{20} Eus$^{mcell\ 185}$ Epiph^{889} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 284}$ Chr^{341} ex^{cdd}, item *ει* d e g, *illi* Victorin ... ς *εαυτω* cum ℵ^{c}D^{c}EL al plu Chr$^{341.\ 345}$ Thdrt Dam al, item *sibi* f vg Hil^{1102} Amb fid^{5} al

IV. 1. *χαρα*: FG^{gr}G^{gr} *χαρισ* | *στεφανοσ μου*: B* om *μου* (suppl demum B^{c}) | *ουτωσ* (sic ℵAD^{c}EFGLP al$^{7\ scr}$ etc; BD* etc *ουτω*): FG^{gr}G *και ουτωσ* | *αγαπητοι* sec: B 17. cop syr^{sch} add *μου*, item aeth *nostri* ... D* 108* d e go Victorin om

2 *Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντυχὴν παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ.* 3 *ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύνζυγε, συνλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.*

3, 1 1 Thes 5, 16

4 *Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε.* 5 *τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ κύριος ἐγγύς.* 6 *μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν.* 7 *καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.*

---

2. *ευοδιαν* cum ℵABDEFGKL al plu (et. syrp mg graece) ... ς (non item $ς^{e}$ Gb Sz) *ευωδιαν* cum P 47. k^{scr} al^{aliq} ut^{vi}. Cf et. Lc^{brug}: „Evodiam rogo. *Non scribas* Euchodiam, *addito* chi." | *συντυχην*: hoc accentu D^{c} al plu^{vi}, non ut ς Ln *συντύχην* ... LP 17. 37. al *συντυχεῖν*

3. *ναι* cum ℵABDEFGKLP al pler (omn ap Scri, omn ap Matthaei excepto 115.) it vg (d e *ita*, g *utique*, f vg *etiam*) go syrp arm aeth (non exprim syr^{sch}: *Etiam abs te petens sum*, nec magis $Or^{int\,4,461}$ *Rogo etiam te*) etc ... ς (= Gb Sz) και cum 115. al? Ambrst (*Et te rogo etiam*) | *συνζυγε* cum $ℵ^{c}AD^{*}FG$ ... ς *συζυγε* cum $ℵ^{*}BD^{c}EKLP$ al omn^{vid}. Posuimus autem post *γνησιε* cum ℵABDE(FG)P 17. 27. 45. 47. 73. 116. 120. c^{scr} o^{scr} d e f g vg go cop aeth (arm *γνησιε μου και συζυγε και σι*) $Euthal^{cod}$ $Isid^{4,112}$ al $Or^{int\,4,461}$ Victorin Ambrst al ... ς ante *γνησιε* cum KL al pler syr^{utr} Chr Thdrt Dam al ... $F^{gr}G$ *εγνησιε γερμανε συνζυγαι*, g *carissime t notissime t proprium germane compar*, tol *charissime germane compar*. Praeterea Latini sic: *germane compar* f vg Or^{int} Ambrst al, *dilectissime coniux* d e, *germane uniiuge* $Victorin^{bis}$. Dicit autem Pelag ad h. l. *Germanus dictus est nomine, qui erat compar officii.* | *συνλαμβανου* cum $ℵB^{*}D^{*}FG$ 17. ... ς Ln *συλλαμβ-* cum $ABC^{D}C^{E}KLP$ al pler | *μετα και* et. cop syr^{sch} $Eus^{hist\,3,15}$ etc ... $D^{*}EFG$ 38. 49. 8^{lect} d e f g vg go syr^{p} arm aeth Victorin Ambrst al om και. Item $Or^{4,153}$ *κλημης υπο παυλου μαρτυρουμενος λεγοντος· μετα κλημεντος και των λοιπων συνεργων μου, ων τα* etc | *και των λοιπ. συνεργ. μου* et. Or Eus^{hist} etc ... ℵ* (non $item^{c}$) *και των συνεργων μου και των λοιπων*

5. *πασιν*: A add *τοις*

6. *αλλ*: A^{*vi} *αλλα* („post *αλλ* unius litterae rasura") | *μετα* cum ADEFG KLP al omn^{vi} ... ℵB *μετ*

7. *του θεου* et. $Or^{1,276}$ $et^{4,48.\ 358}$ $et^{int\,2,267}$ et^{alib} $Did^{tri\,404}$ $Cyrioh^{840}$ etc Hil^{398} Victorin Ambrst al ... A syr^{p} mg $Cyrioh^{761}$ $Procop^{niceph\,1,1145}$ $Amb^{fid\,1}$ (non $item^{iacob\,2,6,28}$) $Pelag^{com}$ *τ. χριστου* | *νοηματα* et. $Or^{4,\ 358}$ et^{cat} eph^{224} $et^{int\,2.267}$ $et^{4,618.\ 681}$ $Cyrioh^{840}$ etc $Amb^{iacob\,2,6,28}$ Ambrst al ... $F^{gr}G$ d e g m^{35} tol go Victorin $Chroma^{matth\,2,7}$ ($Gall^{8,337}$) Oros

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· 9 ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς Ro 15, 33 etc εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. 11 οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμὶ αὐτάρκης εἶναι. 12 οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. 13 πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με. 1 Ti 1, 12 14 πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συνκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. 15 οἴ-

---

pelag Siric$^{ep\,5}$ *σωματα*. Cf Victorin: *ecce et hic significatio est de resurrectione - corpora, inquit, vestra in Iesu Christo: in ipsius enim maiestate et virtute corpora nostra sunt, quae cum eius adventu resurgent, reviviscent, merita accipient* etc

8. *οσα δικαι. οσα αγνα*: 37. *οσ. αγνα οσ. δικαι.* | *ει τις αρετη*: K 17. d^{scr} *η τις αρ.*, item d^{scr} *η τις επ.* | *επαινος* sine additam et. am* sang^{palimps} tol al Clem^{562} Victorin Aug$^{ep\,231}$ al. Cf et. Eus$^{mart\,pal\,12}$ *και ει τις αρετη και επαινος* ... D*E*FG d e f g vg^{cle} am** fu demid al Ps-Ath$^{lat\,646}$ Ambrst auct$^{sing\,cleric}$ add *επιστημης, disciplinae*

9. *ειδετε* cum ℵABD*et^{c}E etc ... D^{b}FGKLP al mu (4 ap Scri, 5 ap Mtth) Dam^{paris} *ιδετε*. Ediderunt etiam Clem^{562} Thdrt.

10. *ανεθαλετε* (syrP $^{mg\,gr}$ *ενθαλετε*): D* *εθαλατε* (item E *εθαλετε*: expalluit enim *αν* praepositum a D^{b}) ... P 1. 4. 43. d^{scr} al^{5} *ανεθαλλετε*, 46. *ενεθαλετε* | *το*: FG *του*

12. *οιδα και* pri loc cum ℵABDEFGKLP al longe plu (8 ap Scri, 10 ap Mtth) d e f g r vg go syrP Clem^{608} Or$^{int\,4,559}$ al mu (et. Dam^{paris}) Amb$^{ps\,38}$ et$^{off\,2}$ Ambrst al (Victorin *et humiliari novi et abundare*) ... ς (= Gb Sz) *οιδα δε* cum 137. al vix mu (37. ap Wtst et Treg *δε και*); 14. al cop syr^{sch} arm aeth *οιδα* tantum | *και* ante *περισσευειν*: A om, nec expri syr^{sch}

13. *ισχυω*: FG *ισχω* | *ενδυναμουντι* (37. *δυναμουντι*) *με* sine additam cum ℵ*ABD* 17. d e f r vg cop arm aeth Clem^{608} Eus$^{ps\,159.\,285.\,295.\,364}$ et$^{esa\,547}$ Victorin Amb$^{hexa\,2}$ et$^{ps\,86}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *χριστω* (FG $\overline{\chi\upsilon}$ pro $\overline{\chi\omega}$) cum ℵ^{c}D^{c}E$^{g\text{-}r}$F$^{g\text{-}r}$GKLP al fere omn g Or$^{int\,1,141.\,2,257.\,461.\,472}$ (et Or^{1,205} *ινα παντα ισχυσωμεν, ενδυναμουντος ημας χριστου*) Eus$^{ps\,33.\,60}$ Ath^{834} Cyr$^{hr\,317}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{luc\,8,24}$ (Mai 223) Thdrt Dam ad h. l. et Dam^{paris} etc. Similiter addunt *χριστω ιησου* Or$^{4,39.\,210.\,357}$ Eus$^{ps\,595}$ (et. anonymus ap Amb^{2,5}), *χριστω ιησου τω κυριω ημων* Or^{1,794}, *ιησου χριστω* Ps-Ath^{2,68}

14. *εποιησατε*: F$^{g\text{-}r}$G$^{g\text{-}r}$ *ποιησαται* | *συνκοι-* cum AB*D*EFG ... ς Ln *συγ-*

δατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε
Act 17, 14 2 Co 11, 9 *ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι,* 16 *ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε.* 17 *οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν.* 18 *ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω, πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ θεῷ.* 19 *ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.*

κοι- cum ℵ^{B}D^{c}K^{sil}LP al certe pler | *μου τη θλιψει* cum ℵABKLP al omn^{vid} etc ... DEFG it vg etc *τη θλι. μου*

15. *δε* et. d e f g vg syr^{sch} cop go Victorin Ambrst al; r *enim* ... Dgr* Egr* 37. 46. 72. 73. 115. 219* f^{scr} syr^{P} arm aeth^{utr} (sed aeth^{ro} om etiam *και*) Chr^{358} Thdrt om | L Euthal^{cod} *φιλιππισιοι*, item go | *ουδεμια*: D*E*F^{Grg} d e g praem *οτι* (servato *οτι* quod praecedit) | *λημψεως* cum ℵAB*D*FG ... ς *λημψ-* cum BD^{c}EKLP al omn^{vi} | *μονοι*: A* arm om

16. *εισ την χρειαν* cum ℵBD^{b}(non attigit^{c})E**(extra lineam)FGKLP al pler d e f g vg etc (r Ambrst Aug$^{confess\,13}$ *usibus meis*, g *in necessitatem meam t usibus meis*) ... AD*(E*) 39. 73. 80. 3^{pe} go arm aeth Ps-Ath^{2,322} Oec^{txt} Victorin (*ea quae mihi necessaria fuerant*) om *εισ* | *μοι* et. d e f vg go syr^{P} aeth ... DELP al^{5} r g syr^{P} cop arm Procop$^{niceph\,2,334}$ Dam Thphyl Ambrst Aug^{confess} (Latinos vide ante) *μου*. Cf Chr^{360} *ειπών· εἰς τὰσ χρείασ. καὶ οὐκ εἶπε τὰσ ἐμάσ, ἀλλ' ἁπλῶσ* etc. | D* *επενψατε*

17. *δομα*: L al pauc *δωμα* | *αλλα* cum ABP ... ς *αλλ* cum ℵDEFGKL al certe pler | *λογον*: FG 121. 238. praem *τον*

18. *δε* (Victorin *enim*): 17. syr^{sch} om | *παρα* (P *παρ*, ℵ^{a} *απο*) *επ.* et. Ir$^{int\,251}$ Or$^{int\,2,204}$ Cyp^{214} Victorin Ambrst al ... A om | *τα*: Dgr*Egr* *το* | *παρ υμων*: Dgr*Egr* add *πνφθεν*, item FG d e f g r syr^{sch} Ir$^{int\,251}$ Cyp^{214} Victorin Ambrst al add *πεμφθεντα* (f r vg Victorin syr^{sch} *quae misistis*) | *οσμην*: 17. *εισ οσμ.*, item Or$^{int\,2,204}$ Ambrst *in odorem*

19. *πληρωσει* cum ℵABD^{c}Egr^{c}KLP al plu cop arm aeth Chr$^{361\,bis}$ Thdrt cod (Dam *πληρωση*) al ... Gb' *πληρωσαι* cum D*FG 17. 37. al^{25} d e f g r vg Chr^{362} (et.$^{mosc\,2}$) Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,375}$ Thdrt^{ed} Thphyl Victorin Ambrst al | *πασαν χρειαν υμων*: cf Chr^{362} *πᾶσαν χρείαν ὑμῶν ἢ πᾶσαν χάριν ἢ πᾶσαν χαράν. ἀλλ ἂν μὲν ᾖ „πᾶσαν χάριν", μὴ ταύτην μόνον φησὶ τὴν ἐπὶ γῆσ ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ πᾶν κατόρθωμα· ἂν δὲ „πᾶσαν χρείαν", ὅπερ οἶμαι καὶ μᾶλλον λέγεσθαι, τοῦτό ἐστιν ὃ δηλοῦν βούλεται* ... d e f vg Victorin Ambrst al *omne desiderium vestrum* (Vict om *vestr.*), g *omne t m desiderium t necessitatem vestr.*, contra r *omnem indigentiam vestram* | το (FG του) *πλουτος* (Gb') cum ℵ*ABD*FGP 17. 67** Euthal^{cod} ... ς *τον πλουτον* cum D^{b}et^{c}EKL al pler Chr Cyr$^{thes\,375}$ etc | *αυτου*: Dgr* *υμων* | *εν δοξη* (ℵ^{a}): ℵ* om *εν*

20 τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. 22 ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. 1, 13

23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος Ga 6, 18 ὑμῶν.

---

20. η δοξα (ℵc): ℵ* praem ω | των αιωνων: KL 47. 80. cattxt om

21. ασπασασθε: FG ασπασθαι

22. υμας: Fgrg g om | FG μαλλειστα, dscr μαλλιστα | δε: L 17. 115. cattxt Chrmosc2 Thdrt Thphyl Ambrst om | εκ: B απο

23. του κυριου sine ημων cum ℵABFgrGKL al plu d e g am allachm syr p txt arm Euthalcod Dam al ... ς (Gb00) add ημων cum Dgr Egrp kscr al vix mu f r vgcle fu demid tol al cop syrsch etp c.* aeth Chr Thdrt al Victorin Ambrst al | μετα του πνευματος (Gb′) cum ℵ*ABDEFGP 6. 17. 31. 47. 67** 73. 80. 118. 120. 8pe d e f g r vg cop arm aeth Euthalcod Dam Victorin Ambrst al ... ς μετα παντων c. ℵcKL al pler syrutr Chr Thdrt Thphyl Oec | υμων sine αμην cum BFG 47. f g sah (ap Gbms) Chrs63 Euthalcod Victorin ... ς (Gb00) add αμην cum ℵAD EKLP al fere omn d e r vg cop syrutr arm aeth Thdrt Dam Ambrst al

Subscriptio: ℵAB 17. 135. προς φιλιππησιους ... DE προς φιλιππησιους (sed uterque 4, 15 φιλιππησιοι) επληρωθη αρχεται προς θεσσαλονικεις α̅. Item FG ετελεσθη προς φιλιππησιους αρχεται προς κολοσσαισ (i. e. -αεισ). Similiter r *explicit ad philips incip ad tessalonicenses prologus*, d *ad philippenses explicit incipit* (d**mg add *missa a roma*) *ad tessalonicenses*, f g *explicit ad philipp. incipit ad colossenses* (f *colosenses*), am al *explicit epistula* (om sanpalimps al) *ad philipp. incipit epist.* (om sanpalimps al) *ad colosenses*, fu *expl. ad philippenses inc. arg. ad thessall.*, vgms lachm *expl. ad phil. scripta de urbe roma, habet versus* CCCLXXXVIIII ... L του αγιου αποστ. παυλου επιστολη προς φιλιππισιους εγραφη απο ρωμησ δι επαφροδιτου, 37. al εγραφη απο ρωμησ δια (δι) επαφροδιτου, K al προς φιλιππησιους εγραφη απο ρωμησ δι επαφροδιτου. Similiter alii (P non liquet) ... ς (= Gb Sz) προς φιλιππησιους εγραφη απο ρωμησ δι επαφροδιτου. Confirmant απο ρωμησ BcorrKL al plu vgcd syrutr cop Euthalcod Chr Thdrt Euthal; item δι επαφροδιτου KL al plu syrutr etc, cop arabslips δια τιμοθεου και επαφροδιτου. Cf et. Euthalcod εγραφη απο ρωμησ υπο παυλου και τιμοθεου δι επαφροδιτου προς φιλιππισιους. Praeterea numerantur στιχοι ση′ (ita KL al plu Euthal et Euthalcod), σ′ (sic ℵcorr), σν′ (sic 21. 134.), *versus* 389 (vgcod lachm, vide supra): item in paucis cum Euthal αναγνωσεις β′, κεφαλαια ζ′. Numerat am capp. 19, fu 17 (omissis numeris 18 et 19 ad vv. 21 et 22). In B ab ος′ ad οϑ′ pergitur.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ.

I.

Eph 1, 1 etc 1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς* 2 *τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς* Eph 1, 2 etc *ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.*

* *προσ κολ-* cum ℵABK al mu. Formam *κολοσσαεισ* dedimus cum ℵB[c]D EFGL al sat mu (17. *κολοσαεισ*), item it vg, ut etiam ς[e] Gb Sz; contra ς Ln Ti *κολασσαεισ* cum AB*K al plu (7 ap Scri, 6 ap Mtth) Euthal cod atque etiam syrP mg gr. Etiam ℵ bis in summa pagina *κολασσαεισ*, ibidem G (bis *κολοσσαεισ*, semel *κολοσσαισ*) semel *κολασσαεισ*, semel *κολαοσαεισ* habet. Vix dubium est quin *κολασσαεισ* scriptura in inscriptione, praesertim adsumptis testibus subscriptionis, auctoritatis plus altera habet. Aliter fit 1, 2 in ipsa epistula, ubi non sine arbitrio scriptura *κολοσσαισ* cum *κολασσαισ* permutatur. Illa vero si cum gravissimis testibus ℵBD etc retinetur, nec in titulo *κολασσαεισ* scriptura fluctuantibus testibus videtur praeferenda ... DEFG *αρχεται προσ κολοσσαεισ* (de epistula quae praecedit vide supra). De Latinis codicibus vide ad finem epistulae ad Philipp. ... L al *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ κολοσσαεισ*, P [*του αγι. αποστ.*] *παυλου επιστολη προσ κολασσαεισ*, k[scr] l[scr] al *επιστολη προσ κολασσαεισ*, 120. al *η προσ κολασσαεισ επιστολη*. Etc ... ς[e] *παυλου του αποστ. η προσ κολοσσαεισ επιστολη*, ς *η προσ κολασσαεισ επιστ. παυλου*, Gb Sz *παυλου επιστ. προσ κολοσσαεισ*.

1. 1. *χριστου ιησου* cum ℵABFGLP 17. 8[pe] d e f g am fu al[lachm] cop syrP Euthal[cod] Synops[99] (Ath[oppp 2]) Dam Ambrst Hier Cassiod[complex 79] ... ς *ιησ. χρι.* cum D[gr]E[gr]K al pler vg[cle] demid tol harl syr[sch] arm aeth Chr Thdrt Hier[philem 7,748]

2. *κολοσσαισ* (etiam ς[e] Gb Sz) cum ℵ(A hiat)BDEFGL (sed D*E *εν κολοσσαεισ*) al sat mu[vi] (3 ap Scri) d e f g vg arm Chr[870] Thdrt[cod] Thphyl. Item Clem[593] *κἂν τῇ πρὸσ κολοσσαεῖσ* et[771] *τοῖσ ἐξ ἑλλήνων ἐπιστρέφουσι κολοσσαεῖσι*, nec aliter[825. 682] ex ed[migne]. Eadem forma Herodot[7,30] Xenoph[anab 1,2,6] Strab[12] alii; in numis invenitur *κολοσηνων* et *κολοσσηνων*, cf Eckhel[8,147] ... ς Gb″ Ln (ex errore) Ti (ex err) *κολασσαισ* cum KP 17. 37. al plus[50] syr[utr] (sed[P mg gr] *κολσσαισ* corrupte) cop (*κολασια*) Or[1,171. 583] et[4,174] Synops[99] Chr[cod] Thdrt (Euthal zacagn[562] *πρ. κολασσαεισ*) Suid. Eadem forma Polyaen[8,16] Herodot cdd Xenoph[cdd] :: videtur *κολασσαι* scriptura sensim in usum abisse. At inde non sequitur iam Paulum ita scripsisse. | *αδελφοισ*: P ante *αγιοισ κ. πιστ.* pon, item syr[sch] | *εν χριστω* cum ℵBD[c]E**KLP al pler

3 *Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ* Phi 1, 3
Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, 4 *ἀκούσαντες τὴν* Eph 1, 15 s Phi 5
πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας
τοὺς ἁγίους 5 *διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα-*
νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου Eph 1, 13 2 Co 6, 7
6 *τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστίν,*
καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέ-
ρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· 7 *καθὼς*

---

syrP arm aeth Chr Euthalcod Thdrt Dam ... Ln add *ιησου* cum AD* E*FG 17. 31. 73. d e f g vg cop (syrsch *ιυ χυ*) Ambrst al | *πατρος ημων* sine additam cum BDEKL 17. 39. 46. 109. 115. 177. 178. 219. 238. dscr kscr catlxt al[5] d e am fu harl marian sahgb syrsch etP txt aethro arbedw Orint4,467 Chr372 et10,774. Et Or quidem sic: „Ad Colossenses vero: *Gratia vobis et pax a deo patre nostro* dicit, et non addit: *et domino nostro Iesu Christo*". Item Chr372 *ἀπὸ θεοῦ, φησί, πατρὸς ἡμῶν. καίτοι ἐν ταύτῃ τὸ τοῦ χριστοῦ οὐ τίθησιν ὄνομα,* et 10,774 *κἀκεῖνό ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι κολοσσαεῦσιν ἐπιστέλλων καὶ εἰπών· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, τὸν υἱὸν ἐσίγησεν καὶ οὐ προσέθηκεν ὧσ ἐν πάσαισ ταῖσ ἐπιστολαῖσ· καὶ κυρίου ιησοῦ χριστοῦ ..... ς* (= Gb Sz) add *και κυριου ιησου χριστου* cum NACFG al plu f g vgcle cop arm aethPP Thdrt Dam al Ambrst; item P tol *και ιησου χριστ. του κυρ. ημ.*, demid syrP c.* *et Christo Iesu domino nostro*

3. *ευχαριστουμεν* ... c[2] armed *ευχαριστω* | *και πατρι* cum NAC[2]D[c]EKLP al omnvid (sed 114. *κ. τω πατρ.*) f vg arm Euthalcod Thdrt Dam Ambrst auctvocat gent1,28 ... Ln *τω πατρι* cum D*FG Chr372, et Ti *πατρι* cum BC*. Item *patri* d e g harl** syrutr cop aethutr arᵉ etlips etbedw Augunit eccl9,368 Cassiod | *ιησου χριστου*: B om *χριστ.* | *περι υμων* cum NACD[c]E**KLP al pler syrsch Chr Euthalcod Thdrt Dam ... Gb′ Ln *υπερ υμ.* cum BD*E*FG 17. 37. 47. 73. 116. syrP Thphyl

4. *ακουσαντες*: 17. fscr *ακουοντες* | *την πιστ. υμων*: 31. 37. 39. 47. 73. 80. oscr al pauc add *την* | *εν χριστω* (et. N[c]): N*A *εν κυριω* | *ην εχετε* cum NACD*E*FGP al plus[15] d e f g vg cop syrP arlips arm Euthalcod Ambrst al ... ς *την* (:: ex Eph 1, 15) cum D[c]E**KL al plu syrsch Chr Thdrt Dam al ... B plane om

6. *εν παντι*: K om *εν* | *εστιν* cum NABCD*E*P 17. 31. 39. 43. 71. 80. 122. 177. 238. 3pe 8pe kscr sahgb cop arm aeth arlips etbedw Euthalcod Augep 198 et199 etunit eccl 45 (9,368) Sedul ... ς (Gb00) Ti praem *και* cum D[b]et[c]E**FGKL al pler d e f g vg syrutr Chr Thdrt Dam al Ambrst al | *και αυξανομενον* cum NABCD*E*FGLP al plus30 d e f g vg sahgb cop syrutr arm arᵉ etlips aeth Chr373 et9,812 Euthalcod Thdrt Damcom Aug ter (ubi ante) Ambrst al ... ς (= Gb Sz) om cum D[b]et[c]E**K al plu (Damtxt, quod nihil valet commentario contra testante) | *εν υμιν*: sic d, item D[b]et[c] super rasuram; vdtr DGr* omisisse *εν* | FGrGgr om *ησ*

7. *καθωσ* sine *και* cum NABCD*FGP 17. 23. d e f g vg go syrsch cop sahgb

4, 12 ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν
πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, 8 ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν
Eph 1, 15 s τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. 9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς
ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ
Eph 1, 8 αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν
1 Th 2, 12 Eph 4, 1 πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, 10 περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ
κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦν-
τες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, 11 ἐν πάσῃ δυνά-
μει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν
ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς 12 εὐχαριστοῦντες τῷ

---

aeth ar^{lips} et^{bedw} arm (?) Euthal^{cod} Ambrst al ... ς (= Gb^{00} Sz) add *και* cum D^{c}EKL al pler syrP Chr Thdrt Dam | *εμαθετε* (FG *μαθεται*): ℵ *εμαθατε* | *απο*: 17. 80. 120. Chr^{878} Thdrt *παρα* | *υπερ υμων* cum ℵ^{c}CD^{b}et^{c}EKLP al pler d e f vg go syr^{utr} cop arm aeth ar^{lips} et^{bedw} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Sedul al (et. Ambrst^{txt} sed vide post) ... ς^{e} 1633. Gb$''$ Ln *υπ. ημων* cum ℵ*ABDE^{gr*}FG^{gr} 3. 13. 33. 43. 52. 80. 91. 109. a^{scr*} g Ambrst^{com} (*qui eis ministravit gratiam Christi vice apostoli*) | *του χριστου*: K 3. 108* om *του* ... f vg go *Christi Iesu*

9. *και αιτουμενοι* cum ℵACDEFGLP al pler it vg rell Clem^{682} Did$^{tri\ 163}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... BK 219* Ps-Ath$^{lat\ 642}$ Arnob$^{trin\ 233}$ (teste Sab) om | *την επιγνωσιν* et. D*et^{c} Clem^{682} etc ... D^{b} 37. 61. 80. o^{scr} cat^{txt} *τη επιγνωσει*. Cf Latini: *impleamini scientia* d e, *impl. agnitione* (sed am* *in agnitione*) f vg; sed g *impl. cognitionem*

10. *περιπατησαι* sine additam cum ℵ*ABCD*FG 17. 23* 37. 39. 57. 116. 178. al aliq Clem^{682} Euthal^{cod}, item cop ... ς (= Gb Sz) Ti add *υμας* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler Chr Thdrt Dam, item arm | *αρεσκιαν* cum ℵAC DEFGP al (D^{c} *αρέσκιαν*, G *αρεσκίαν*) ... ς Ln Ti *αρεσκειαν* cum BL al pler^{vi} | *του κυριου* et. Clem^{682} Did$^{tri\ 163}$ (*περιπατουντες αξιως του κυρ.*): 47. f vg syr^{sch} ar^{e} Did$^{lat\ 267}$ Amb$^{spir\ 1,619}$ al *τ. θεου* (sed Ambrst *eo* pro *deo*) | *τη επιγνωσει* cum ℵABCD*E*FGP 17. 71. 73. al am tol arm Clem^{682} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 286}$ Maxim$^{mystag\ 24}$; item *εν τη επιγν.* ℵ^{c} 6. 10. 31. 47. Chr$^{383,\ 384}$, *in scientia* (g *agnitione*) it vg^{cle} (et. fu demid) ... ς (= Gb Sz, sed Gb') Ti *εις την επιγνωσιν* cum D^{c}E**KL al pler Thdrt Dam Thphyl Oec

11. *της δοξης*: 17. *τ. ισχυος* | *μετα χαρας*: cum seqq coniunximus ut Chr^{386} Thphyl Oec, item syr^{sch}, item D d (in utroque *μετα χαρ. ευχαρ.* unum stichum efficiunt) etc ... ς ante *ευχαριστ.* interpungit. Cui distinctioni favere vdtr P m^{5} Or$^{int\ 2,451}$ („invenio Paulum – ad Colossenses haec scribentem: *gratias agentes deo patri* etc) Ath^{175} Did$^{tri\ 93.\ 415}$ Bas$^{regg\ 471}$ Cyr$^{act\ 60}$ (qui omnes ab *ευχαριστουντες* incipiunt) | *ευχαριστουντες*: C^{c}P^{mg} eccl 32. 39. al *ευχαριστουμεν* (c^{3} *-με* quod *-μεν* legendum est) :: in usum lectionis ecclesiasticae ... B add *αμα* | *τω*

πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων
ἐν τῷ φωτί, 13 ὃς ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους
καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ,
14 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, Eph 1, 7
15 ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτί- 2 Co 4, 4
σεως, 16 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ 1, 20 Eph 1, 10

πατρι c. ABC*DEP al sat mu d e am go syrp txt armzoh aeth Didtri 93.415 Basregg 471 Cyract 60 etnest 137 Euthalcod Damcom (πατερα ημων λεγει τον θεον) Augep 217 ... ℵ 37. f g m5 vgcle fu al syrsch cop armusc arbedw Orint 2,451 τω θεω πατρι, FG θεω τω πατρι ... c3 al50 demid harl* (syrp θεω και c.*) Ath175 Basbexa 17 Didtri 347 Thdrt al Ambrst al τω θεω και πατρι | τω ικανωσαντι c. ℵACDcEKLP al pler vg cop syrutr Or int 2,451 Basregg 471 ethex 17 Didtri 93. 415 Chr Cyrnest Euthalcod Thdrt Dam Augep 217 al ... D*FG 17. 80. d e f g m5 go arm aeth Didtri 347 Ambrst Vigvarim 736 τω καλεσαντι ... Ln τω καλεσαντι και ικανωσαντι cum B | υμας cum ℵB 4. 23. 80. 115. oscr am tol syrp mg arm (?) aeth Didtri 415 Thphyl Ambrst ... ς Ln Ti ημας cum ACDEFGKLP al pler d e f g m5 vgcle fu demid syrsch etp txt cop Orint 2,451 Ath175 Didtri 93 et347 Basregg ethexa Cyract 60 etnest Chr Euthalcod Thdrt al Augep 217 al | εν τω φωτι: c* om εν

13. ερυσατο cum B*FGP Cyract 60 ... ς Ln ερρυσατο cum ℵABcCDEKL al certe pler etc | ημας: P 19. 23. 28. 31. 45. 55. cscr am go υμας

14. εχομεν cum ℵCDEFGKLP (A latet) al omnvi d e f g m5 vg syrutr arm aeth Ath175 Didtri 347 Chr Euthalcod Cyrthes 286. 375. 381 etact 60 Thdrt Dam al Ambrst al ... Lned min εσχομεν cum B cop arlips etbedw (hi3 accepimus) | την απολυτρωσιν sine additam cum ℵABCDEFGKLP al longe plu (d e tantum remissionem peccatorum omisso verbo redemptionem) f g m5 am fu harl tol allachm syrsch cop sahgb arlips etbedw aeth go Ath175 Didtri 93. 347. 415 Chr Euthalcod Cyrthes etact al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add (:: ex Eph 1, 7) δια του αιματος αυτου cum minusc sat mu vgcle demid syrp arm Thdrt Oec (non item Irint 293 Bas bapt 648 qui potius ad Eph 1, 7 respiciunt) | την αφεσιν: f vgsix syr sch Cyrthes 286 Ambrst al praem και ... Dgr* Cyrapol 197 om (d e om την απολυτρω.)

15. ος: FgrGgr o

16. Hunc versum cum verbis quae praecedunt πρωτοτοκος πασης κτισεως om Mcion teste Tertmarc 5,19: „Si non est Christus primogenitus conditionis, ut sermo creatoris, per quem omnia facta sunt et sine quo nihil factum est, si non in illo condita sunt universa in caelis et in terris, visibilia et invisibilia, sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates, si non cuncta per illum et in illo sunt condita – haec enim Mcioni displicere oportebat –, non utique tam nude posuisset apostolus: *et ipse est ante omnes.*“ | τα παντα: K 73. 118. om τα | εν τοις ουρ. (Or3,788 Eusdem 213 Cyract εν τω ουρανω) sine τα c. ℵ*BD*E*FGP 17. 37. Or3,226. 766 788 Cyrthes 287. nest 137. act 60, item

ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες
εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι. τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται,
17 *καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν,*
Eph 1, 23 1 Co 15, 20
18 *καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὅς*
ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς
2, 9 Eph 1, 10 2, 16
πρωτεύων, 19 *ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι*
20 *καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς*

---

omnia (universa) in caelis et in terra d e f g vg (am - *et in caelis et*) Tert^{marc} 5,19 (vide ante) Amb^{luc} 2 (1,1286) Hil 237. 976. 1304 Ambrst al ... ς Ti *τα εν τ. ουρ.* cum ℵ^{c}AD^{c}E**KL al pler arm go Or^{3,727} Syn^{antioch} (Routh^{3,293}) Eus^{dem} 210. 213. 220 et^{mcell} 135. 174. 195 et^{alib} (et. Mcelleus 43) Cyr^{hr} 161 Chr Euth^{alcod} Thdrt Dam al, item Or^{int} 1,98 (*sive quae in caelo sive quae in terra*) et$^{1,71.}$ 191 (bis *quae in caelis sunt et quae in terra*) Victorin^{ari} 1 (Gall^{8,165}) al ; item c Mcelleus 48 Ath 175 al *τα τε εν* etc | *και επι* cum ℵ*B Or$^{3,226.}$ 766. 788 Cyr^{the} s et^{nest} et^{act} 60, item d e f g vg Tert^{marc} 5,19 Hil^{ter} Amb^{luc} Ambrst al ... ς *και τα επι* et Ln *και* [*τα*] *επι* cum ℵ^{c}ACDEFGKLP al omn^{vl} etc. Libere totum locum affert Bas^{hex} 5: *οτι εν αυτω εκτισθη τα παντα, ειτε ορατα ειτε αορατα, ειτε θρονοι ειτε κυριοτητες, ειτε αρχαι ειτε εξουσιαι, ειτε δυναμεις, ειτε αγγελων στρατιαι ειτε αρχαγγελων επιστασιαι.* Similiter Or$^{3,226.}$ 766. 788 Eus^{dem} 120 et^{alib} al *ειτε ορατα ειτε αορατα.* | *τα ορατ. κ. τα αορατα:* 37. *τα αορ. κ. τα ορατ.* | *δι αυτου κ. εισ αυτον:* 37. *εισ αυτ. κ. δι αυτ.* | *εκτισται* (c *εκτισαι*): FG *κεκτεισται* | Ln *εἴτε ἐξουσίαι* (*τὰ πάντα – τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας*), *ὅς ἐστιν*

17. *τα παντα*: DEFG 17* arm om *τα* | *εν αυτω*: FG^{rg}G^{gr} om *εν*, item *et omnia illi constant* Or^{int} 1,89, *et omnia ipsi constant* Hil 237. 976. 977. 1094

18. *η κεφαλη*: 17. 47. arm om *η*. Cf Or^{1,892} *επει χριστος κεφαλη εστι της εκκλησιας.* | *ος εστιν*: FG^{rg} 37. *ο εστιν*, item g *qui t quod est* | *αρχη*: 17. 19. 24. 46. 55. 73. Chr^{398} Oec^{com} *απαρχη* ... B 47. 67** b^{scr} *η αρχη* | *εκ των νεκρων* et. ℵ^{c} Or^{3,226} Mcelleus 12 Ath^{422} etc, item *primogenitus ex mortuis* Ir^{int} 148 Or^{int} 4,467 Cyp 285 Hil$^{41.}$ 976 Ambrst al ... ℵ* Eus^{mcell} 55 (ex^{cod}) Ir^{int} 220 (*primogen. mortuorum*) om *εκ*

19. *ευδοκησεν* cum NBCFGKL al plu Pera^{thipp} 124 Or^{4,12} Eus^{dem} 226 Epiph 888 Thdrt al ... ADEP al mu Monoimos^{hipp} 270 Eus^{ps} 354 Chr Euth^{alcod} Cyr^{fid} 109 et^{apol} 197 Dam *ηυδοκ.*

20. *αποκαταλλαξαι*: A -*ξη* | *δι αυτου* sec cum NACD^{b}et^{c}EKP al longe plu syr^{utr} cop ar^{bedw} go Chr^{399} Thdrt Dam. Sic Chr: *ἵνα μὴ νομίσῃς ἓν* (rectius ut^{vl} cat^{310} *πέντε*) *εἶναι μηδὲ τὸν σταυρὸν εἶναί τι καθ' ἑαυτό, λέγει· δι' ἑαυτοῦ.* Paullo ante est: *διὰ τοῦ αἵματος, φησί, τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ* etc). Cf et. Eus^{ps} 528 *γέγραπται δὲ σαφῶς – καί· εἰρηνοποιήσας δι' αὐτοῦ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ* etc, idem^{luc} (ap Mai^{164}): *οἷον καὶ ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς εἰρηνοποιήσας τὰ πάντα δι' ἑαυτοῦ τά τε ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ἐπὶ τ. γῆς* ... Gb^{0} Ln(ed min

γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 21 καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν 22 ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, 23 εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

Eph 4, 18 2, 16 — 5, 27 1, 4 — Eph 3, 7

---

per errorem habuerat) om cum BD*FGL 10. 23* 31. 47. 57. 73. 80. f scr al pauc (et. cat^{txt}) it vg sah^{gb} arm aeth ar^{lips} Or^{4,446} (*και το· ειρηνηποιησασ δια του αιματοσ του σταυρου αυτου, ειτε τα επι τησ γησ ειτε* etc) et$^{cat\ eph\ 150}$ et$^{cat\ luc\ 86}$ et$^{int\ 2,186}$ („sicut et apostolus dicit quia *pacificavit per sanguinem crucis suae sive quae*“) 239. 3,943 (*pacem faciens per sanguinem crucis suae sive super terram sive in caelis*) Euthal^{cod} Cyr$^{apol\ 197}$ et$^{fid\ 109}$ Thphyl Ambrst al | *επι τησ γησ*: B om *τησ*. Cf et. Or^{2,760}: *ειρηνοποιησασ δια του αιματ. αυτου τα εν ουρανοισ και τα επι γησ.* | *εν τοισ*: L al^{25} Chr$^{389\ sem}$ Thdrt Dam *επι τοισ*

21. FG *εκθρουσ* | *τη διανοια*: D*E*FG fu *τησ διανοιασ* (P *τησ διανοια*), praetereaque FG f g add *υμων*. Item d e m^{87} Hil^{240} *sensus eius*. Cf et. Ir$^{int\ 310}$ *inimici cogitationi* (edd^{vet} *-onis*) *eius*, Ambrst *inimic. consiliorum eius*; Tert$^{res\ carn\ 23}$ „docet apostolus Colossensibus scribens *mortuos fuisse nos aliquando, alienatos et inimicos sensu domini, cum in operibus pessimis agebamus*“, sed$^{marc\ 5,19}$ „ita et *nos quondam alienatos et inimicos sensu in malis operibus creatori redigit in gratiam*“ | *νυνι*: D* FG *νυν* | *αποκατηλλαξεν* (P al pauc *απεκατ.*) cum NACD^{c}EKLP al omn vi f vg syr^{utr} cop rell Chr Euthal^{cod} Cyr$^{nest\ 142}$ Thdrt Dam al (cf ante Tert^{marc}) ... Ln *αποκατηλλαγητε* cum B; 17. *απυκατηλλαχηται* ... D*FG^{rg} d e g m^{87} go Ir$^{int\ 310}$ Ambrst al *αποκαταλλαγεντεσ*

22. *τησ σαρκοσ*: Mcion om, teste Tert$^{marc\ 5,19}$: „Nam et supra *reconciliari nos* ait *in corpore eius per mortem:* utique in eo corpore in quo mori potuit per carnem“. | *σαρκ. αυτου* et. Ir$^{int\ 310}$ etc ... FG^{rg} g om *αυτου* | *δια του θανατου* sine additam cum BCDEFGKL al plu d e f g vg go syr$^{p\ txt}$ Chr$^{404\ bis}$ Cyr$^{nest\ 142}$ Thdrt Dam Tert^{marc} Ambrst al ... NAP al^{25} m^{87} cop syr^{sch} et^{p} c.* arm aeth ar^{bedw} Chr^{405} Euthal^{cod} Ir$^{int\ 310}$ add *αυτου*, hinc Ln [*αυτου*] | *παραστησαι*: d e g m^{87} *exhibete* (m *-bite*). Praecedit enim: *nunc autem reconciliati -*. Similiter Ambrst: *nunc autem reconciliatos - exhibere oportet* etc

23. *και μη*: 17. om *και* | *ου ηκουσατε*: K om | *εν παση* cum N*ABCD*FG 17. 37. 39. 80. o^{scr} arm Chr^{405} ... ς (Gb^{00}) add *τη* cum N$^{cD^c}$EKLP al pler Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *υπο τον ουρανον*: FG 4* 74. a^{scr} *υπ ουραν.* | *διακονοσ* cum BCDEFGKL al fere omn it vg syr^{sch} et$^{p\ txt}$ cop arm Chr Thdrt Dam al Ambrst al ... N*P *κηρυξ και αποστολοσ*, A syr$^{p\ mg}$ *κηρ. και αποστ. και διακονοσ*, Euthal^{cod} *διακονοσ και αποστολοσ*, aeth^{li} *κηρ. και διακ.*

24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀντανα-
πληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου
ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, 25 ἧς ἐγενόμην ἐγὼ
Eph 3, 2 3, 5. 9 διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς
πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, 26 τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμέ-
νον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς
ἁγίοις αὐτοῦ, 27 οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος
Eph 1, 18 τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν Χριστὸς
ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης, 28 ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθε-
τοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν
πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χρι-

---

24. *νυν* et. Amb$^{ps\ 118}$ (1076) Aug$^{ioh\ 108}$ (uterque: *Nunc gaudeo* etc) al: D* E*FG d e f g vg Ambrst al praem *οσ* (praegresso *-ονοσ*) | *παθημασιν* sine additam cum ℵ*ABCDEFGKLP al plu it vg syr^{sch} cop ar^{lips} (go *in quibus patior*) Thdrt Dam al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *μου* cum ℵ^{c} al mu syr^{p} arm aeth Chr Euthal^{cod} Cyrfid^{71} al | *υπερ υμων* (et. ℵ^{a}): ℵ*L 37* om *υπερ* | *ανταναπληρω*: FG 43. 46. 108* k^{scr} *αναπληρω*. Cf et. Or^{1,298} *τοισ αναπληρουσι τα υστερηματα των παθηματων του χριστ.* | *εν τη*: FG om *τη* | *αυτου*: D^{gr}* om | *ο εστιν* cum ℵABD^{b}et^{c}FG KLP etc ... CD*E* al^{10} Euthal^{cod} *οσ εστ.* | *η εκκλησια*: D* 109. d^{scr} om *η*

25. *εγω*: ℵ*(non item^{c})AP 17. 31. 71. 120. 2^{pe} arm add *παυλοσ*

26. *νυν* cum ℵBCFGP 17. 37. 47. al^{10} Clem^{682} Did$^{tri\ 340}$ ... ς Ti *νυνι* cum ADEKL al longe plu Eus$^{mcell\ 99.\ 101}$ Chr Euthal^{cod} Cyrfid^{71} Thdrt Dam | *νυν* (*νυνι*) *δε*: 23. 37. 47. 49. 80. k^{scr} al plus^{5} arm Clem^{682} Did$^{tri\ 197}$ *ο νυν*, Euthal^{cod} *ο νυν δε* ... 37. Did^{tri} Hil^{518} *νυν* | *εφανερωθη*: D^{gr} *φανερωθεν* (E corrupte *ἐφανερώθεν*) mixtis D*et^{c}) | *αγιοισ*: FG^{rG} g *αποστολοισ*

27. *τι το πλουτοσ* cum ABD^{b}et^{c}EKL (FG *το πλουτοσ* omisso *τι*, D^{gr}* *τον πλουτον* omisso *τι*) al plus^{40} Clem^{682} Eus$^{mcell\ 99.\ 101}$ Thphyl^{com} Oec ... ς *τισ ο πλ.* cum ℵCP al sat mu Chr Euthal^{cod} Cyrfid^{71} Thdrt Dam | *τουτου* et. ℵ^{c} Clem^{682} Eus$^{mcell\ bis}$ ... D*FG d e f g Hil^{518} Ambrst *του θεου*, item arm Cyrfid^{71} *αυτου* ... ℵ* Clem^{688} Chr^{412} (non^{414}) *του* | *οσ εστιν* cum ℵCDEKL al pler Eus$^{mcell\ 99.\ 101}$ Chr Euthal^{cod} Cyrfid^{71} Thdrt Dam ... Ln *ο εστιν* cum ABFGP 17. 47. 67**. Item *quod est* it vg etc

28. *και διδασκ. παντ. ανθρωπον*: L 47. 67** 73. 109. 8^{pe} f^{scr} al pauc Euthal^{cod} hal ar^{lips} om, item Clem^{683} *γραφει· νουθετουντεσ παντα ανθρωπον εν παση* (male edider. *πᾶσι*) *σοφια, ινα* etc ... D*E*FG 17. 38. 39. 43. 49. 55. 72. f^{scr} d e f g aeth ar$^{bed\ w}$ Clem^{325} Ambrst al om *παντ. ανθρωπ.* (syr^{sch} ar^{e} om *παντ. ανθρ.* prim loc) | *σοφια*: FG d e f g add *πνευματικη* | *παραστησωμεν*: P 37. *-σομεν* | *χριστω* cum ℵ*ABCD*FG^{rG} 17. al^{5} d e g ar^{lips} Clem$^{325.\ 683}$ Euthal^{cod} Ambrst ... ς

στῷ· 29 εἰσ ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενοσ κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ 1 Ti 4. 10
τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

II.

1 Θέλω γὰρ ὑμᾶσ εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ 4, 13
τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑόρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν
σαρκί, 2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντεσ 1, 27
ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰσ πᾶν πλοῦτοσ τῆσ πληροφορίασ τῆσ συνέσεωσ,
εἰσ ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ, 3 ἐν ᾧ εἰσὶν πάν-

---

(= Gb Sz) add *ιησου* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKLP al pler f vg go cop syrP (et ^{sch} ar^{bedw} et^{e} praem) arm aeth Chr^{412} et$^{ter\,415}$ (sed ibidem^{semel} om) Thdrt Dam Pelag al

29. εισ o: FG εν o (sic), d e f g vg *in quo*

II. 1. *γαρ*: 4. 10. 37. 47. 80. 115. 116. syr^{sch} et^{p} ^{mg} Dam Sedul δε (aeth *et* –) ... arm om | *υπερ* cum ℵABCD^{b}P 17. 31. 71. 73. 114. 118. syr ^{sch} et^{p} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,287}$ ... ς Ti *περι* cum D*et^{c}EFGKL al pler Chr Thdrt Dam al | *λαοδικια* cum ℵAB*CD*FGKLP al mu (3 ap Scri) ... ς Ln Ti *-κεια* cum B^{3}DcE al plu. Praeterea 10. 31. 73. 118. syrP c.* add *και των εν ιεραπολει* | *εορα-* cum ℵ*et^{c}CD^{c}EP al aliq (3 ap Scri) ... ς Ln Ti *εωρα-* cum ABD*FGL (K?) al plu^{vi} | *-ρακαν* cum ℵ* ABCD*P Euthal^{cod} Thdrt^{cod} ... ς *-ρακασι* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al omn^{vi} Chr Thdrt Cyr$^{thes\,287}$ Dam | *εν σαρκι* (et. ℵ^{a}): ℵ* om

2. *συμβιβ-* cum ℵABD^{c}EKLP al omn^{vi} ... Ti *συνβιβ-* cum CD*. Item *-βασθεντεσ* cum ℵ*ABCD*E*P 6. 10. 17. 23. 27. 57. 67** 71. 116. 177. 178. 179. it vg (*ut consolentur corda ipsorum, instructi*) syr^{sch} et^{p} ^{txt} arm Clem^{683} Cyr$^{thes\,287}$ Hil^{1025} Ambrst (*cum fuerint instructi*) al ... ς (= Gb Sz) *-βασθεντων* cum ℵ^{c}D^{c}E**KL al pler syrP ^{mg} ^{gr} Chr Euthal ^{cod} Thdrt Dam | *και εισ*: D* d e Hil Ambrst om *και* | *παν πλουτοσ* cum ℵ*B Clem^{683} ... AC 17. 67** Euthal^{cod} *παν το πλουτοσ*, Cyr$^{thes\,287}$ *παν το πληθοσ* ... ς *παντα* (D* add *τον*) *πλουτον* cum ℵCDEKLP al fere omn Chr Thdrt Dam al | *του θεου χριστου* cum B Hil^{1025} (*in agnitionem sacramenti dei Christi, in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconsi.* Quibus addit: *Deus Christus sacramentum est, et omnes sapientiae et scientiae in eo thesauri latent.*) ... D* d e Aug$^{trin\,13}$ Vig$^{varim\,781}$ *τ. θεου ο εστιν χριστοσ, quod est Christus.* Similiter aeth ^{utr} *domini, quod de Christo;* 17. arm^{zoh} Clem^{683} et^{694} *του θεου του* (Clem om) *εν χριστω* (arm add *Iesu*), Ambrst *dei in Christo.* Item ℵ* AC 4. b^{scr*} o^{scr} sah^{gb} ar^{lips} *του θε. πατροσ* (AC 4. add *του*) *χριστου*, item am fu al *dei patris Christi Iesu* ... Cyr$^{thes\,287}$ *τ. θε. και χριστου*, ℵ^{c} syrP ^{txt} *του θε. και πατροσ του χριστου*, 47. 73. syr^{sch} cop Chr^{416} *τ. θε. πατροσ και του χριστου* (cop add *Iesu*), vg^{cle} Pelag *dei patris et Christi Iesu*, demid *dei patris et domini nostri Christi Iesu*, tol *dei Christi Iesu patris et domini* ... ς (= Gb Sz) *τ. θε. και πατροσ και*

8 τες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι. 4 τοῦτο λέγω
1 Co 5, 3 ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. 5 εἰ γὰρ καὶ τῇ
σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων
ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ
περιπατεῖτε, 7 ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ
βεβαιούμενοι τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν εὐχα-
4 ριστίᾳ. 8 βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλο-

---

του χριστου cum $D^{c}EKL$ al plu syr^{p} c.* (*και* post *πατρος* habet*) Thdrt Dam al ... Gb Sz Ti *του θεου* sine additam cum D^{b}(inclusit o *εστ.* $\overline{χς}$ lunulis nec vero quicquam addidit)P 37. 67** 71. 80. 116. Similiter, sed non satis apparet, $Euth^{al cod}$ *του χριστου*

3. *σοφιας και* sine *της* c. $\aleph^{*}BCD^{*}$ 17. 47. 71. 115. arm $Clem^{694}$ $Or^{3,447}$ sem 694 $Eus^{mcell\ 100.\ 173}$ $Did^{tri\ 87.\ 373}$ $Euth^{al cod}$ $Cyr^{thes\ 287}$ $et^{glaph\ 1}$ Thphyl cod ... ς Ti add *της* c. $\aleph^{c}AD^{c}EKLP$ al pler $Clem^{688}$ $Or^{3,174.\ 447}$ sem 766 $Eus^{mcell\ 66}$ Chr $Cyr^{iulian\ 280}$ Thdrt Dam

4. *τουτο* sine *δε* (et. $Ln^{ed\ min}$) cum $\aleph^{*}A^{*vi}B$ $Euth^{al cod}$ Ambrst $Aug^{ep\ 149}$ ... ς $Ln^{ed\ mai}$ Ti add *δε* cum $\aleph^{c}A^{corr}CDEKLP$ al omn^{vi} it vg rell Clem 346 bis Chr Thdrt Dam al (8^{pe} *γαρ*, Lcif^{214} *hoc itaque dico*, Sedul *hoc ita dico*) | *μηδεισ* cum $\aleph^{*}ABCDEP$ 17. 23. 37. 39. 57. 71. 80. 116. al pauc $Clem^{346\ sem}$ $Euth^{al cod}$ ... ς *μη τισ* cum $\aleph^{c}KL$ al pler $Clem^{346\ sem}$ Chr Thdrt Dam | *υμασ*: c *ημασ* | *παραλογιζηται*: $c^{2}P$ 17. *-γισηται* *πιθανολογια*: $D^{b}EL$ 238. *πειθανολ.* Vertunt d e Ambrst *in subtilitate sermonis*, f vg Lcif^{214} Pelag *in sublimitate sermonum* (Lcif *verborum*), $Aug^{ep\ 149}$ *in verisimili sermone*, $Tert^{marc\ 5,19}$ *subtililoquentia*

5. *αλλα*: $D^{*}E^{*}$ add *γε* | *και το στερεωμα* etc: d e *ut in* (corrige *et id?*) *quod deest necessitatibus* (*υστερημα?*) *fidei vestrae*. Similiter $Aug^{ep\ 149}$ $et^{ioh\ 98}$ *et id quod deest fidei vestrae in Christo*, Ambrst *et supplens id quod deest utilitati fidei vestrae in Christum* (et. $Facund^{lib\ 12}$ ap Sirmond^{2,791} teste Sab *et id quod deest utilitatis fidei vestrae*)

6. *τον χριστον ιησουν τον κυριον*: $Clem^{346}$ *ιησουν χριστ. τον κυριον*, Cyr act^{48} *τον ιησ. χρι. κυριον*, vg (et. fu al) syr^{sch} *Ies. Chr. domin.*, DE *τον κυριον ιησουν χριστ.* (d e corrupte *domini Iesu Christi*), item 17. omisso *χριστ.*

7. *εν αυτω* et. $\aleph^{c}$ $Clem^{346}$ ... $\aleph^{*}$ om | *τη πιστει* (Gb′) cum BD^{*} 17. 39. 47. 73. 115. k^{ser} d e f vg (et. am fu al) $Euth^{al cod}$ Thphyl $Archel^{592}$ Ambrst al ... ς *εν τη πιστει* cum $\aleph D^{c}EKLP$ al pler demid tol hal Chr Thdrt Dam; item AC 46. 67** 71. $Cyr^{fil\ 172}$ *εν πιστει* | *καθωσ*: $D^{*}E^{*}$ 45. 122. 219. d e f vg Ambrst al add *και* | *εν ευχαριστια* cum $\aleph^{*}AC$ 17. 23. 28. 37. 47. 57. 73. 116. al aliq am fu tol al^{lachm} cop aeth $Euth^{al cod}$ $Archel^{592}$ ... ς Ln Ti praem *εν αυτη* cum $BD^{c}EKL$ al pler syr^{p} et(*in qua exuberetis in gratiarum actione*) sch arm Chr^{421} Thdrt Dam (sed om^{txt} *εν ευχαριστ.*). Cf et. Ambrst *ambulantes in illa cum gratiarum actione*. Item $\aleph CD^{*}$ 1. d e f vg (et. demid al) syr^{p} mg ar^{lips}

σοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων,
κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν, 9 ὅτι ἐν
αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, 1, 19
10 καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρ- Eph 1. 21
χῆς καὶ ἐξουσίας, 11 ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειρο-
ποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ
τοῦ Χριστοῦ, 12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ Ro 6, 4
συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγεί- Eph 1, 19 a

---

Pelag praem *εν αυτω* ... P habet *εν αυτη* omissis *εν ευχαριστ.* Cf Luc brug: „*Quidam libri pro* in illo *masculino scribunt femininum* in ea: *sed nequaquam est omittendum* in illo, *quod multi faciunt.*"

8. *υμας εσται* cum BCKLP al omn^{vid} Clem^{346} sem et^{771} Or^{1,317} Chr Thdrt Dam ... Ln *εσται υμας* cum ℵADE Clem^{346} sem Euthal^{cod}

9. *σωματικως*: et. Pera$^{thipp\ 315}$ (*τὸ εἰρημένον· ἐν ᾧ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρ. τῆς θεότ. σωματικῶς* (cod *σωματι*) et^{124} *πᾶν τὸ πλήρ. εὐδόκησε κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ σωματικῶς*) Monoimos$^{hipp\ 270}$ (*τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον ὅτι πᾶν τὸ πλήρ. ηὐδόκησε κατοικῆσαι ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου σωματικῶς*) Ps-Iust$^{expos\ 13}$ Thdot^{967} (*ἐν αὐτῷ γὰρ πᾶν τὸ πλήρ. ἦν σωματικῶς*) Or^{4,12} (om^{307}) et^{3,128} Epiph$^{412.\ 889}$ Nyss$^{gall\ 6,541}$ Cyr glaph^{304} al mu Lcif^{214} Hil$^{773.\ 793.\ 1122}$ ac^{saep} al mu ... Ir^{gr} et$^{int\ 16}$ ex Valentt (*και παλιν· εν αυτω κατοικει παν το πληρ. της θεοτητος*) Cyp^{247} Archel^{592} om

10. *καὶ ἐστὲ*: his accentibus DCL etc, non *καί ἐστε* | *ος εστιν* cum ℵACK LP al fere omn Cyr$^{hr\ 194}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al, item *qui est caput* e (vid, errat enim Sab de d) f g vg Hil^{773} Ambrst al ... Ln *ο εστιν* cum BDE^{gr}F^{gr}G^{gr} 47*, item *quod est caput* d Hil^{988} | *η κεφαλη*: D*FG om *η* | *αρχης* (ℵ *της αρχ.*) *και εξουσιας* (ℵ* *εκκλησιας*, non item^{c}): D^{gr*}E^{gr*} *εκκλησιας*

11. *εν ω και*: F^{gr}G g arm Chr^{cod} om *και* | *περιετμηθητε* (DE *-ετνηθητε*): arm add *per fidem* | *απεκδυσει*: B* *απεγδυσει* | *τ. σωματος* sine additam cum ℵ*ABCD*E*FGP 17. 71. 73. 116. 118. 120. 178. f^{scr} it vg cop ar^{lips} arm aeth^{ro} Clem^{531} Quaest$^{orthod\ 102}$ (*τ. σωμ. υμων* omisso etiam *της σαρκ.*) Bas$^{spir\ sa\ 29}$ Ps-Ath^{44} Euthal^{cod} Dam al Or$^{int\ 3,947.\ 4,674}$ Hil$^{773.\ 989}$ Ambrst al (Cyp^{278} *in exspoliatione carnis*) ... ς (= Gb Sz) add *των αμαρτιων* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}E**KL al pler syr^{utr} (sed syr^{sch} *in exutione carnis peccatorum*) ar^{bedw} go aeth^{pp} Did$^{tri\ 145}$ (omisso *τ. σαρκ.*) Epiph (omisso *της σαρκ.*) ^{893} et^{2,72} Bas$^{eth\ 253}$ et$^{bapt\ 652}$ Chr Thdrt al cdd ap Aug$^{ep\ 149}$ (*corporis carnis* vel sicut aliqui habent *corporis peccatorum carnis*). Cf Lc^{brug}: „*Nec addas* peccatorum".

12. *βαπτισματι* c. ℵ*ACD^{c}EKLP al pler Bas$^{spir\ sa\ 29}$ et$^{eth\ 253}$ et$^{bapt\ 653}$ Ps-Ath^{44} Chr^{4,467} (Euthal^{cod} *δια του βαπτισματος*) Thdrt Dam al. Item *baptismate* Tert$^{res\ carn\ 23}$ Hil$^{773.\ 989}$ ... ℵ^{c}BD*FG 47. 67** 71. Bas$^{bapt\ cod}$ Chr^{424} *βαπτισμω*. Item *baptismo* it vg Ambrst al ... Ps-Ath^{44} add *εις τον αδην* (affert et. quae subsequuntur: *εν ω και συνηγ.*) | *συνηγερθητε*:

Eph 2, 1. 5 ραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 13 καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα·
Eph 2, 15 14 ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· 15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

---

c Or$^{int\ 3,894.\ 947}$ *-γερθημεν* | *εκ νεκρων* cum ℵACKLP 3. 37. 47. 48. 57. 67** 72. 73. 80. al plus^{20} arm Bas$^{eth\ 253}$ Chr Euthal^{cod} Thphyl ... ς (= Gb Sz) Ln *εκ των νεκρ.* cum BDEFG 17. al plu Thdrt Dam al

13. *υμας*: 1. 33. 35. 114. b^{scr} al mu^{vi} *ημας*, item 1. al (sed pauciores ^{vi}) postea *ημων* | *τοις παραπτ.* cum ℵ*BL 17. 23* 31. 37. 47. 73. 80. al fere^{20} go Bas$^{spir\ sa.\ 58}$ Chr^{424} Euthal^{cod} Thdrt^{4,673} Tert$^{res\ carn\ 23\ cdd}$ Amb$^{fid\ 3,499}$ ... ς (Gb^{0}) Ln Ti praem *εν* cum ℵ^{a}ACDEFGKP al plu Thdrt ad h. l. Dam al it vg Hil$^{204.\ 990}$ Ambrst al | *τη ακροβυστ.* et. f vg Tert$^{res\ carn}$ Hil^{bis} Ambrst al ... D*E*Fgr^{G} al pauc d e g praem *εν* | *συνεζωοποιησεν* (ς et ς^{e} 1624. *συνεζωποι.*) ... D*Fgr^{G} g Tert$^{res\ carn}$ Hil$^{773.\ 990}$ sem (non item^{204}) Amb^{fid} al *εζωοποιησεν* (*vivificavit*) | *υμας* sec cum ℵ*ACKL al^{50} fere tol syr^{utr} ar^{lips} aeth Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Dam Oec, item *ημας* B 17. 37. al plus^{20} Amb^{fid} ... ς (= Gb + Sz) om cum ℵ^{c}DEFGP al mu it vg cop arm go Chr Thdrt^{ed} Thphyl Tert res carn Hil Ambrst al | *συν αυτω*: 37. 47. 73. 80. 109. d^{scr} 8pe *εν αυτω* | *ημιν* cum ℵ*ABCDEFgr^{G}K al longe plu (9 ap Scri) d e g go syr utr cop arm Chr^{424} Euthal^{cod} (*και ημιν*) Thdrt^{4,673} Thphyl (Tert$^{marc\ 5,19}$ Denique, si *nos deus cum Chr. vivificavit, donans delicta nobis*, non possumus etc) Hil$^{204.\ 778}$ Ambrst (sed fiuct lectio) al ... ς^{e} (non item ς Gb Sz) *υμιν* cum ℵ^{c}LP al sat mu f vg aeth^{utr} Thdrt ad h. l. Dam Tert$^{res\ carn\ 23}$ Hil$^{990.\ 1067}$ al | *τα παραπτωματα*: DE d e syr^{sch} cop arm add *ημων*, item aeth *υμων*

14. *καθ*: D* *κατ* | *τοισ δογμασιν* (17. praem *σιν*) ... Hipp^{dan} (Lag^{157,24}) *των αμαρτιων* (sic: *απαλειψασ το καθ ημων χειρογρ. των αμαρτιων, ο ην υπεναντ. ημιν*) | *ημιν* et. ℵ^{a} ... ℵ* *ημων* ... P 31. 37* *υμιν* | *ηρκεν* et. Epiph^{888} Chr Euthal^{cod} Dam etc ... D*FG 43. 44. 72. 74. al mu (7 ap Scri) Or^{3,642} Thdrt Thphyl *ηρεν* ... P *ηρκται* | *εκ του μεσου*: A om *του*

15. *απεκδυσαμενοσ* (ita et. Or$^{3,576.\ 561.\ 4,155}$ ac^{saep} et$^{int\ 2,413.\ 416}$ etc): Fgr^{G} g go (*exuens se carne regna et potestates diffamavit* etc) Hil$^{773.\ 990}$ (et^{204} *spolians se carne et principatus et potestates ostentui fecit;* sed^{773} et^{990} *exutus carnem et potestates ostentui fecit*) Novat$^{gall\ 3,304}$ (de Christo refert: *exutus carnem potestates dehonestavit*, *palam triumphatis illis in semetipso*) Amb$^{luc\ 7,1381}$ Aug$^{ep\ 149}$ al add *την σαρκα*. item syr ^{sch} (*per exutionem corporis sui diffamavit* etc). Sed Fgr^{G} g Hil^{bis} Novat (vide de his Latt ante) om *τασ αρχ. και*. Cf et. Doceth$^{ipp\ 267}$: *ψυχη εκεινη – απεκδυσαμενη το σωμα και προσηλωσασα προσ το*

16 *Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει* *ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων,* 17 *ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων,* He 10, 1 8, 5 *τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.* 18 *μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκίᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑόρακεν ἐμβα-*

ξυλον και θριαμβευσασα δι αυτου τασ αρχασ κ. τ. εξουσ. μη ευρεθη γυμνη. | *εδειγματισεν*: B praem *και* | D* *θριανβευσασ* | *ἐν αὐτῷ* (Gb′) ... ς *ἐν αὑτῷ*, quemadmodum G *εν εαυτω*. Apud Latinos: *in semetipso* d e f g vg Or$^{int\,2,239.\ 4,550.\ 579.\ 608}$ Hil$^{204.\ 775.\ 990}$ al mu, *in ipso* Ambrst. Contra Or^{1,371} et$^{3,178.\ 536.\ 544.\ 561}$ et$^{4,155.\ 356.\ 446}$ *εν τω* (^{4,356} om) *ξυλω*, item Or$^{int\,2,416}$ *in ligno crucis*, quo loco interpres de suo addidit: „licet in aliis exemplaribus habeatur *triumphans in semetipso*, sed apud Graecos habetur *in ligno*." In eundem sensum Epiph^{694} scripsit: *ἐν γὰρ τῷ σταυρῷ ἐθριάμβευσεν ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας.*

16. *μη ουν τισ* (c *τι*): 37. *μη τισ ουν* | *η εν ποσει* cum NACDEFGKLP al omn^{vi} d e (hi^{2} *vel*) f g m^{62} vg (hi^{4} *aut*) go syr^{p} arm aeth ar^{lips} Mcion epiph^{319} et^{373} Or^{1,171} et^{3,496} et$^{int\,2,217.\ 224}$ ac^{saep} Eus$^{dem\ 193}$ et$^{ps\ 27}$ Chr Euthal^{cod} al mu Amb$^{fid\ resurr\ 1163}$ Aug$^{ep\ 149}$ Ambrst al ... B syr^{sch} cop Or^{4,174} Tert$^{marc\ 5,19}$ al *και εν πο.* Sed syr^{sch} etiam *και νουμην. και σαββ.*, Tert^{marc} vero quater *et* pro *η*. | *νουμην-* cum NACDEKLP al pler Or^{1,171} et^{4,174} Eus$^{dem\ 193}$ et$^{ps\ 28}$ al mu, item d *numenia*, m^{62} *numiniis*, am *nominiae* ... Ln *νεομην-* cum BFG 121. l^{scr} Mcion^{epiph} $^{319.\ 373}$ Dam$^{parall\ 665}$, item f g vg Tert^{marc} Ambrst al *neomeniae*. Item *νουμηνιασ* (*νεομ.*) cum NABCD^{b}et^{c}EKLP etc ... D*FG^{r}G^{gr} *νουμηνια, νεομηνια*, item Mcion$^{epiph\ 373}$ (sed non$^{ed\ dind}$ nec^{319}) Dam$^{parall\ 665}$ *εν νεομηνια* | *η* (Mcion$^{epiph\ 319}$ *και*) *σαββατων* (et. D^{c}) ... FG^{r}G^{gr} 37. 116. Dam^{parall} *η σαββατω*, Mcion$^{epiph\ 373}$ (non$^{ed\ dind}$) *και σαββατω*, et Or$^{int\,2,217.\ 359.\ 4,665}$ *aut sabbato*. Item D^{gr*} *η σαββατου* (Treg D* *-τω*, D^{a} *-του*), Tert^{marc} *et sabbati*

17. *α εστιν* cum NACDEF^{a}KLP al omn^{vi} f vg Or^{1,171} et^{4,174} et$^{int\,2,224.\ 217.\ 359}$ et^{saep} Eus$^{dem\ 193}$ et$^{ps\ 28}$ Chr Euthal^{cod} al mu Aug$^{faust\ 6}$ Ambrst al ... Ln *ο εστιν* cum BFG^{r}G d e g m^{62} go Mcion$^{epiph\ 319.\ 373}$ Aug$^{ep\ 149}$ et$^{ioh\ 28}$ et^{alib}. Cf et. Tert^{marc} *quae est umbra* etc | *του χριστου* cum ℵ*ABCP 17. 37. al vix mu Euthal^{cod} Oec ... Gb Sz Ln Ti om *του* cum ℵ^{c}DEFGKL al longe plu (12 ap Scri) Chr Thdrt Dam Thphyl | *το δε σωμ.τ.χρ.*: Chr^{428} *οὐ δέ· τὸ σῶμα χριστοῦ μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω, τουτέστιν ἐπηρεαζέτω.* Eadem Thphyl. Confirmant autem coniunctionem hanc A (a *το δε* novum versum incipiens) B P (vdtr et. ℵ) al; item aeth: *Et non sit qui contemnat vos propter corpus Christi* ... g *corpus autem Christi estis*

18. *καταβραβευετω* (FG *-βευτω*): d e g Lcif^{214} Aug$^{ep\ 149}$ al *convincat*, f vg m^{62} *seducat*, Ambrst *decipiat*. Hier vero^{1,874}: „*Nemo vos superet*, id est *Nemo adversum vos bravium accipiat:* hoc enim Graece dicitur *καταβραβευετω.*" | *εν* et. ℵ^{a} ... ℵ* om | *θρησκια* (et. Ln$^{ed\ min}$) c. CDE FGP al ... ς Ti *-σκεια* c. NABK^{sil}L al pler. Cf ad v. 23. | *θελων*: 37. teste Treg *θαλλων* (sed ap Scri *θελλων*) | *αγγελων*: ℵ* praem *μελλοντων* (no-

τεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 19 καὶ
Eph 4, 15 s οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ
συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συνβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν
τοῦ θεοῦ. 20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ
Lv 5, 2 κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· 21 μὴ ἅψῃ μηδὲ
γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, 22 ἃ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει,

tavit ℵ^{a}) | α sine *μη* c. ℵ*ABD* 17. 28. 67** (non 30. teste Scri) d e m^{62} cop ar^{llps} aeth Or^{1,583} (edd ante Delar. qui adnotat: at Gelenius legit *ἃ μὴ ἐώρ.* Nil de codd. dicit.) Tert$^{marc\ 5,19}$ („aliquos taxat qui ex visionibus angelicis dicebant cibis abstinendum") Or$^{int\ 3,63}$ (*in his quae videt*) Lcif^{214} (*qui videtur*) edd ap Hier^{1,874} „quidam codd" ap Aug$^{ep\ 149}$ Quaest^{3097} (*quae videt*) Ambrst (*ea quae videt* sic ed^{ven}; *in his quae non videt* ed^{rom}). Sic igitur Hier$^{vall\ 1,874}$ (ad Algas): *quae nec ipse vidit qui vos superare desiderat, sive videt (utrumque enim habetur in Graeco) praesertim quum tumens ambulet.* Item Aug l. l.: *Nemo vos convincat, volens in humilitate cordis et cultura angelorum (vel sicut vestri codices habent religionem angelorum, quae Graece θρησκεια dicitur), quae non vidit inculcans, vel sicut quidam codices habent, quae vidit inculcans* ..... ς (sed Gb^{00}) Ti add *μη* cum ℵ^{c}CD^{b}et^{c}KLP al pler (item FG *ουκ*) f g vg go syr^{utr} arm Or^{1,583} delar (sed vide ante) et$^{int\ 4,665}$ Chr (Euthal^{cod} *μὴ*, sed om ἃ) Thdrt Dam al Aug et Hier (de quibus vide ante) al | *εορακεν* cum ℵB*CDEP al mu^{vi} (3 ap Scri) ... ς Ln (nesciens B*) *εωρακεν* cum ABℵ^{c}FGK^{sil}L al longe plu | *εμβα-* ut ℵA BCD^{c}EKLP etc ... D*FG *ενβα-* (37. *ενμβατ-*). Ex Latinis reddunt d e f vg Lcif^{214} etc *ambulans*, g Ambrst Quaest *extollens se*, m^{62} *ambulans extollens se* (pergens *sine causa inflatus*), Aug *inculcans* | *φυσιουμενος*: D^{gr*} *-νοι* | *αυτου* et. ℵ^{a} ... ℵ* *αυτων*

19. *κεφαλην* sine additam et. Ir$^{int\ 311}$ Or^{1,583} etc ... D*E* d e syr^{p} arm Novat^{319} add *χριστον*. Cf Ps-Ath^{11} *προσ κολοσσαεισ - ειρηται οτι ο κρατων την κεφαλην, τουτεστιν τον χριστον, εξ ου παν* etc | *συνβιβαζ-* cum B*CDEFG ... ς Ln *συμβιβ-* cum ℵABC^{c}K^{sil}LP al certe pler | *αυξει* et. ℵ^{a} ... ℵ* 37. *αυξη*

20. *ει* sine copula cum ℵ^{a}ABCDEFGKLP al^{25} fere d e f g am fu tol all^{achm} go cop arm aeth Chr$^{429\ sem}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 139}$ Dam al Tert$^{res\ carn\ 23}$ Cyp$^{308.\ 351}$ al ... ς (= Gb Sz) add *ουν* cum (ℵ* *ει αποθανετε* [sic] *ουν*) ℵ^{c} al plu m^{62} vg^{cle} syr^{p} Or$^{int\ 4,665}$ Chr$^{429\ sem}$ Thdrt al Aug$^{ep\ 149}$ Ambrst al. Item demid add *autem*, syr^{sch} *enim* | *χριστω* cum ℵABCDE FGKLP al plu (12 ap Scri) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... ς (= Gb Sz) praem *τω* cum minusc (1 ap Scri) | *τι*: D*E* *διατι*. Praeterea D^{gr*} E*FG^{rg} g arm add *παλιν* ... vg Aug$^{ep\ 149}$ Ambrst al *quid adhuc* | *εν κοσμω*: FG *εν τω κοσμω*, item d e m^{62} fu demid al Or$^{int\ 4,665}$ Ambrst al *in hoc mundo* (non item Tert$^{res\ carn\ 23}$ Cyp$^{308.\ 351}$ al)

21. *μηδε* bis et. O$_{l}$^{3,496}: 38. 72. 73. 74. 109. 238. al aliq Or^{4,412} et$^{int\ 4,488.\ 665.\ 666}$ Amb (vide post) Ambrst al *μη* bis | *μη αψη μηδ. γευση μηδ. θιγησ* (Or$^{int\ 4,665.\ 666}$ *ne tetigeris, ne gustaveris, ne attaminaveris*, item

κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; 23 ἅτινά Mt 15, 9
ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

III.

1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· 2 τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. 3 ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· 4 ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Tert^{marc} 5,19 *ne attigeris, ne gustaveris*, etc): m^{62} Novat^{319} *ne tetigeritis neque gustaveritis neque contrectaveritis*, Amb$^{1,267.\ 300}$ ac^{saepe} *ne tetigeritis ne attaminaveritis ne gustaveritis*, item al | κ om *μηδε γευση*

22. *εισ φθοραν τη αποχρησει*: d e Ambrst *in interitum* (Ambrst add *et corruptionem*) *per abusionem*, g *in corruptionem ipso usu t per abusionem*, f vg m^{62} *in interitu* (*-tum* m) *ipso usu*, Amb$^{1,267.\ 300}$ ac^{saepe} Hier$^{algas\ qu\ 10}$ al *ad corruptelam ipso usu*

23. *εθελοθρησκια* c. ℵCD*P al mu^{vi} (3 ap Scri, 1 ap Mtth), item FG *θρησκια* ... A latet ... ς Ln Ti *-σκεια* c. BD^{c}EKL al plu^{vi}. Cf Act 26, 5. Reddunt d e *religione*, f vg Hil^{64} al *superstitione*, g Aug$^{ep\ 149}$ *observatione*, Amb^{1,267} *observatione religionis*, Ambrst *simulatione* (sed$^{ed\ rom}$ *observatione*) *religionis* | *ταπεινοφροσυνη* (Clem^{534} *-συνησ* omisso *και* quod sequitur): FG d e f g vg syr^{p} Hil^{64} add *του νοοσ* (*sensus*), item Ambrst *animi*, m^{62} go cop Aug$^{ep\ 149}$ *cordis* (add *cordis* et. Or$^{int\ 4,665}$ versu 18, non item hoc versu) | *και* ante *αφειδ.*: B m^{62} Or$^{int\ 4,665}$ Hil ^{64} Ambrst Amb^{1,267} om, hinc Ln [*και*]. Reddunt autem *και αφειδ.* d e *et vexationem*, Ambrst *ad vexationem*, Or^{int} *per vexationem*, g *et abundantia*, f vg Hil^{64} Hier$^{algas\ qu\ 10}$ *et* (Hil om) *ad non parcendum*, m^{62} *non parcendo* (ipse cod *purando*), Amb^{1,267} *non in indulgentia*, Aug$^{ep\ 149}$ „*et vexatione corporis* vel sicut alii interpretati sunt *ad non parcendum corpori*.“ Dedimus autem *αφειδια* cum ℵB*CDEFGL al longe plu Euthal^{cod} (A latet) ... Ln *-δεια* cum B^{c}P al mu^{vi} (3 ap Scri)·

III. 1. *τω χριστω* et. ℵ^{a} Clem^{531} Or^{1,759} etc Tert$^{res\ carn\ 23}$ Cyp$^{2.\ 59}$ et^{308} Ambrst al ... ℵ* *εν χρι.* | *ου*: FG *που* | *ο χριστοσ*: ℵ* *ο θεοσ*, sed ipse* statim correxisse vdtr | *εστιν* (37. 116. Dam^{paris} ante *ο χρι.* pon) et ℵ^{a} ... ℵ* 28. 120. om

2. *τα* pri: FG ά. Cf it vg *quae sursum sunt* (g om *sunt*) | *επι τησ γησ*: 2. 45. 47. 74. a^{scr} Or^{3,496} om *τησ*

3. *τω χριστω*: DE om *τω* | *τω θεω* et. Clem^{531} Or^{2,818} et^{3,552} et$^{4,92.\ 360}$ Eus$^{ps\ 387}$ etc (iidem et. antea *τω χρι.*) ... KL al^{20} fere om *τω*

4. *φανερωθη*: FG^{rg} g add *και* | *υμων* (Gb″) cum ℵCD*FGP (latet A) 17. 47. 52. 73. 109. 116. k^{scr} cat^{txt} d e f g vg go arm aeth Eus$^{ps\ 387}$

Eph 5, 3 5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν
Eph 5, 6 Ro 1, 18 Gal 5, 19 εἰδωλολατρείαν, 6 δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ. 7 ἐν οἷς καὶ
Eph 2, 3 4, 31 ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις· 8 νυνὶ δὲ ἀπό-

---

Nyss^{1,600} (hom$^{cant\ 9}$) Did$^{lat\ 303}$ Chr^{430} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 174.\ 815}$ Thdrt Dam al Cyp$^{260.\ 308}$ Hil^{1023} Ambrst al ... ς Ln Ti *ημων* cum BD^{b}et^{c}KL al pler syr^{utr} cop Or^{4,92} (et. *ημεισ* et *φανερωθησομεθα*) $^{108.\ 360}$ et$^{int\ 1,191.\ 4,566}$ (Dial^{861}, sed etiam sic v. 3 et postea *ημεισ* et *φανερωθησομεθα*) al Hil^{257} (item post ex edd^{antiq} *nos apparebimus*) Amb$^{bon\ mort\ 12}$ (sed etiam *nos apparebimus*) | *συν αυτω* et. Or$^{3,552.\ 668}$ et$^{4,92.\ 108}$ Eus$^{ps\ 387}$ etc: A 57. Nyss^{1,600} om

5. *τα μελη* sine *υμων* cum ℵ*BC* 17. 67** 71. Clem^{531} et$^{295\ cod}$ Or$^{1,240.\ 616.\ 721}$ et^{2,811} et^{3,226} et$^{int\ 4,566}$ Eus$^{ps\ 191}$ Euthal^{cod} Maxim$^{mystag\ 24}$ (vdtr et. Dam^{com}, sed$^{parall\ 645}$ atque etiam^{paris} habet *υμων*) auct$^{sing\ cleric}$ (fortasse et. Tert$^{pudic\ 17}$: „demonstrat et Colossensibus *quae membra mortificent super terram, fornicationem*" etc) ..... ς Ln Ti add *υμων* cum ℵAC^{3}DEFGHKLP al pler it vg go cop arm aeth arbed^{w} ar^{lips} Clem $^{295\ ed}$ Chr^{438} Thdrt Dam al Ir$^{int\ 307}$ Or$^{int\ 2,448.\ 683}$ et^{3,951} et$^{4,532.\ 570}$ Cyp ^{70} Hil^{524} Ambrst al | *πορνειαν* cum BCD^{c}EK^{sil}L etc ... ℵAD*FGHP al *-νιαν*. Cf ad 1 Co 6, 13 et Prolegg | *ακαθαρσιαν*: D^{gr*} praem *και* | *παθοσ επιθυμ. κακην και την πλεονεξιαν* et. Ir$^{int\ 307}$ Amb$^{ps\ 118}$ Ambrst al Clem^{295} (minus accurate Clem^{531} Or^{1,616} nec huc in testimonium adhibendi sunt) etc. Libere et. Cyp^{74} *fornicationem immunditiam et concupiscentiam malam et cupiditatem quae sunt idolorum servitus*, Tert $^{pudic\ 17}$ *fornicationem immunditiam concupiscentiam malam et turpiloquium* ... FG^{gr}G g *πλεονεξ. παθοσ επιθυμιαν* (omisso *κακην*). Pariter Hil^{524} om *κακην* (reliqua accurate habet: *fornicationem immunditiam libidinem concupiscentiam et avaritiam*) | *ειδωλολατρεια* ut ℵAB*D^{c}EKLP etc ... B^{c}CD*H al mu *ειδωλολατρια* (C *ιδω-*), FG *ιδωλατρια*

6. *δι α* cum ℵABC^{2}D^{b}et^{c}E**HKLP al omn^{vi} f vg go syr^{utr} arm Clem$^{295.\ 531}$ etc Cyp^{74} etc ... C*D*E*FG^{gr}G d e *δι ο*, item g *propter quod t quae* | *η οργη*: C*FG om *η*, hinc Ln [*η*] | *του θεου* sine additam cum B sah aeth^{rom} Clem$^{295\ codd}$ et^{531} Cyp^{74} (ep^{52} ap Baluz, ep^{55} ap Gersd etc) Ambrst auct$^{sing\ cleric\ 537}$ (nullo modo huc trahi potest Ir$^{int\ 307}$ qui nec *δι α ερχ. η οργ. τ. θε.* affert); item exempl unde D exscriptus est (sunt enim verba *επι τ. υι. τ. απιθιασ* eodem sticho quo quae praecedunt et Graece et Latine praeter morem et invito spatio apposita) ... ς add *επι τουσ υιουσ τησ απειθειασ* (CDEFG *-θιασ*, non item ℵA HKLP), item Ln [*επι τ. υι. τ. απ.*] cum ℵACD(vide ante)EFGHKLP al omn^{vi} d e f g vg syr^{utr} cop arm aeth^{PP} Clem$^{295\ ed}$ Chr^{439} (*ουκ ειπεν· εφ υμασ, αλλ· επι τουσ υι. τ. απειθ.*) Euthal^{cod} Thdrt al Aug$^{contin\ 6,\ 316}$ al :: ex Eph 5, 6 ubi nemo om. Ceterum reddunt ista verba *super (in) filios incredulitatis* f vg, *super (in) filios diffidentiae* d e g fu. *in fil. infidelitatis* Aug

7. *ποτε*: P 28. om | *εν τουτοισ* cum ℵABCD*HP (E ex D*et^{c} formavit *εν τοαυτοισ* deletis *το* litteris) 17. 26. 47. 71. 73. 8^{pe} Euthal^{cod} ... ς

θεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν θυμὸν κακίαν βλασφημίαν
αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν, 9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, 4, 22 ss
ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ
10 καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν
κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, 11 ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ga 3, 28
Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος,
ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.

12 Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημέ-

ἐν αὐτοις cum D^{c}E**FGKL al pler Chr Thdrt Dam al. Apud Latinos est *in illis*.

8. καὶ ὑμεις et. ℵ^{a} Or^{1,557} (Clem^{531} ἀποθεσθωσαν ουν και αυτοι) ... ℵ* sah om | τα παντα: H 73. παντα (et 34. απαντα) ... FG f (g) κατα παντα, g *universum t secundum omnia*. Cf m^{87} *Nunc autem deponite vos omnem iram, indignationem* etc. | ἐκ τ. στομ. ὑμων: FG f g sah cop ar lips aeth go Ambrst Vig$^{varim\ 729}$ add μὴ ἐκπορευεσθω (Ambrst Vig *Nunc autem deponite – blasphemiam; turpiloquium de* [Vig *ex*] *ore vestro non procedat*). Similiter sah; item cop, sed vdtr et. βλασφημια coniungere cum μὴ ἐκπορ.

9. ἀπεκδυσαμενοι: P ἀποδυσαμενοι ... Or^{1,755} ἐκδυομενοι, et^{2,128} ἐκδυσαμενοι | συν τ. πραξ. (Clem^{531} ἐπιθυμιαισ omisso αυτου) αυτου: syrP add c.* *et concupiscentiis*

10. ἐνδυσαμενοι et. ℵ^{c} Clem^{531} Or^{2,128} Eus$^{mcell\ 25}$ etc (Or^{1,755} ἐνδυομενοι) ... ℵ* ἐπενδυσαμενοι | του κτισαντ. αυτον: FG praem αυτου. Cf d e f vg Ir$^{int\ 307}$ Or$^{int\ 4,476}$ Hil^{1111} Ambrst etc *eius qui creavit* (Ambrst *condidit*) *eum* (*illum* d e etc), item g *eius creantis t qui creavit illum t eum*

11. ουκ ενι: D*E*FG d e f g vg^{six} demid hal al (sed Luc^{brug}: *Non interiūcias* masculus et faemina, *superfluit enim hoc loco*) Amb$^{fid\ 5,582}$ Hier iovin^{1} Aug$^{serm\ don\ 1}$ (post ελλ. κ. ιουδ.) al add αρσεν και θηλυ | ελλ. κ. ιουδ.: 17. arm ιουδ. ουδε ελλ., item syr^{sch} *Iudaeus et Syrus* | βαρβαρος σκυθης (syr^{sch} *Graecus et barbarus*, aeth *agrestis et oppidanus*): D*E*FG al pauc d e f g vg go Amb Hier Ambrst al βαρβ. και σκυθ. Cf et. Petr^{alex} ap Gall^{4,96} επει και παντα και εν πασιν εστιν ο χριστος, εν τε βαρβαροις και σκυθαις, δουλοις και ελευθεροις, σκοπειν οφειλουσιν etc. Cf et. Epiph^{5} et^{16} φησι γαρ· εν χριστω ιησου ου βαρβαρος, ου σκυθης, ουχ ελλην, ουκ ιουδαιος (sec loc add αλλα καινη κτισις). | δουλος sine και cum ℵBCD^{c}E**KLP al pler sah syrP arm Clem^{531} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam (et.^{paris}) al ... Ln add και cum AD*E*FG 3. 46. 73. it vg syr^{sch} cop aeth go Amb Hier Ambrst al | παντα cum ℵ*AC 3. 7. 17. 80. 108* al pauc Clem^{531} Petr (vide ante) Ps-Ath^{9} al ... ς Ln Ti τα παντα cum ℵ^{c}BDEFGKLP (τα παν) (Chr et τα παντ. et παντα) Thdrt Dam al. Cf et. Ir^{16} (ex Epiph) και αυτος εστι τα παντα.

12. οὖν: L ar^{lips} ar^{bedw} om | ὡς: D*FG ωσει, g non exprim | του θεου

Eph 4, 2. 32 νοι σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα,
μακροθυμίαν, 13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς,
ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο
ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς, 14 ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ
Eph 4, 3 ἐστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. 15 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ
Phi 4, 7 βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώ-
ματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. 16 ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω
ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες

---

cum ℵBCD^{c}EKLP al pler Clem^{593} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Gb^{0} Ln om *του* cum AD*FG c^{scr} al^{vid} | *και ηγαπημενοι* et. Clem etc ... B 17. 17^{lect} sah om *και* (219. ante *αγιοι* pon) | D*FG *σπλανχνα* | *οικτιρμου* cum ℵABCD^{b}et^{c}EFGLP al longe plu (7 ap Scri) it vg (Latine *misericordiae*) sah cop syr^{P} Clem^{593} Or$^{3,97.\ 793\ ed}$ Chr^{441} Euthal^{cod} Dam ad h. l. et^{paris} ... ς (= Gb Sz) *οικτιρμων* cum K al sat mu Clem^{588} Or$^{3,793\ cod}$ et$^{cat\ matth\ 180}$ Thdrt Antioch^{1174} ... D^{gr*} syr^{sch} arm go *και* (go om) *οικτιρμον* | *πραϋτητα* cum ℵABCP 17. 80. Maxim$^{mystag\ 24\ cod}$ ... ς *πραοτητ.* cum DEFGKL al pler Clem$^{588.\ 593}$ Or^{3,793} Chr Euthal cod Thdrt Dam

13. *και χαριζ.*: 17. arm om *και* | *εχη*: FGLP 17. al plus^{10} Antioch^{1080} Dam^{paris} Thphyl *εχει* | *μομφην* (d e f g vg *querelam*): D* *μεμψιν* (E ex confusione *μεμφην*), F^{gr}G^{gr} *οργην* | *ο χριστος* cum ℵ$^{a(vid)}$et^{c}CD^{b}et^{c} EKLP al fere omn syr^{utr} sah cop aeth go arb^{edw} Clem^{593} Chr Euthal cod Thdrt Antioch^{1080} Dam al Ambrst Leo$^{serm\ 43}$ ... Ln *ο κυριος* cum ABD*F(om o)G 213. d e f g m^{79} vg Aug$^{ioh\ 58}$ Pelag ... ℵ* *ο θεος*, item 17. arm Aug$^{ep\ 148}$ *ο θεος εν χριστω* | *υμιν*: (ℵ^{c})D^{gr*}KP 17. 46. 72. al^{10} Clem Thdrt Antioch^{1080} *ημιν* (P *ημας*). (ℵ^{c} correcturus erat *ημιν*, sed *η* rursus abstersit). Sed 17. k^{scr*} Clem pergunt etiam *ουτ. κ. ημεις* | *υμεις*: D*E*F^{gr}G d e g m^{79} sah aeth go Ambrst add *ποιειτε*, item syr^{sch} ar^{lips} *χαριζεσθε*

14. *ο εστιν* (Gb″) cum ABCFGP 17. 137. Clem$^{588.\ 593}$ Chr^{10,475} (*εν αγαπη γινεσθω, οπερ συνδεσμος εστι τελειοτητος*) Antioch^{1080} Dam^{paris}. Item *quod est vinculum* it vg Ambrst al ... ℵ*D* Euthal^{cod} *οσ εστ.* (Gb″). Cf et. Latinos. ... ς *ητις εστ.* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKL al fere omn Chr^{442} Thdrt Dam ad h. l. al | *τελειοτητος*: D*F^{gr}G d e g Ambrst *ενοτητος*

15. *η ειρηνη*: FG 14. 47* a^{scr*} d^{scr} om *η* | *χριστου* cum ℵ*ABC*D*FGP 10. 37. 47. 177. 178. 179. 8^{pe} d e f g m^{88} vg syr^{utr} sah cop arm aeth ar^{e} arb^{edw} Clem$^{588.\ 593}$ Euthal^{cod} Dam ad h. l. Aug$^{gal\ 54}$ Pelag ... ς (= Gb Sz) *θεου* cum ℵ^{c}C^{b}D^{c}EKL 17. al pler go Chr Thdrt Dam^{paris} al Ambrst | *εν ενι*: B 67** sah om *ενι* | *γινεσθε*: D* *γενεσθε*

16. Ln *γινεσθε*^{16} (*ὁ λόγος – πλουσίως*) *ἐν πάσῃ* | *τ. χριστου* cum ℵ^{c}BC^{2} DEFGL al longe plu d e f g m^{88} vg go sah syr^{P} (syr^{sch} add post *γινεσθε Christo*, pergens *cuius sermo*) arm Chr$^{450\ ter}$ Euthal^{cod} Dam al Ambrst al ... AC* 17. al^{15} aeth ar^{lips} Thdrt Thphyl^{mg} *τ. θεου* ... ℵ*

ἑαυτούς, ψαλμοῖς ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν τῇ χάριτι ᾄδοντες Eph 5, 19 s
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ, 17 καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ 23
ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ
θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν Eph 5, 22
κυρίῳ. 19 οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε Eph 5, 25

---

cop Clem^{194} *τ. κυριου* | *σοφια*: m^{88} add *et omni intellectu spirituali*, item go *et prudentia spirituali* | *εαυτους*: 17. *αυτους* | *ψαλμοις* sine *και* cum ℵABC*D*FG 73. d e f g m^{88} vg go syr^{p} ar^{bedw} Chr^{454} Ambrst ed rom al ... ς (= Gb^{0} Sz) add *και* cum C^{2}D^{b}etc EKLP al pler demid allachm syr^{sch} sah cop arm aeth Clem^{194} Ephr^{2,162} Chr$^{450.\ 452}$ Euthal cod Thdrt Antioch^{1195} Dam Ambrst$^{ed\ ven}$ Pelag | *υμνοις* sine *και* cum ℵBC*D*FG 17. d e f g m am fu demid tol go syr^{p} Chr^{454} Ambrst ed rom ... ς (Gb^{0}) add *και* cum AC^{3}D^{b}et^{c}EKL al pler vg^{cle} fu^{vict} syr sch sah cop arm aeth ar^{bedw} Clem Ephr^{2,162} Chr$^{450.\ 452}$ Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1195} Dam Ambrst$^{ed\ ven}$ al | *εν τη χαρ.* cum ℵ^{c}BD*E*FG 67** Clem Chr$^{454\ bis}$ Thdrt ... ς om *τη* cum ℵ*AC*(vide post)D^{c}E**KL al fere omn arm Chr^{452} et$^{sem\ 454}$ Euthal^{cod} Dam al. In C scriptum est *εν χαρι*, sed punctis superpositis et substratis deletum est, hinc C^{corr} om *εν χαρ.*, ut et. 39. d^{scr} Ephr^{2,162} (74. a^{scr} *εν ευχαριστια*) | *εν ταισ καρδιαισ* cum ℵABCD*FG al^{10} d e f g m^{88} vg go syr^{utr} sah cop arm Chr Euthal^{cod} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) Ti *εν τη καρδια* cum D^{c}EKL al pler aeth Clem Ephr^{2,162} Thdrt Dam al :: cf huc Eph^{5,19} | *τ. θεω* cum ℵABC*D*FG 17. 47. 67** 73. 179. d e f g m^{88} vg sah syr utr arm Clem^{194} Chr$^{454\ bis}$ Euthal^{cod} Ambrst$^{ed\ rom}$ al ... ς (= Gb Sz) *τ. κυριω* cum C^{2}D^{c}EKL al pler demid go cop Ephr^{2,162} Chr$^{250\ txt}$ Thdrt Dam al Ambrst$^{ed\ ven}$ Pelag

17. *και* ab initio: D*FG 2. 74. d e f vg m^{88} go Ambrst al om | *αν* cum ℵACDEK al longe plu Clem^{194} Chr$^{452.\ 455}$ Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1220} Dam ... Ln Ti *εαν* cum BFGL al fere^{10} | *ποιητε*: K^{3}L al pauc *ποιειτε* | *κυριου* (Gb^{00}) *ιησου* cum BD^{c}EK 17. 37. al longe plu f am tol go syr^{p} arm Clem$^{194\ ed}$ Chr^{450} Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst. Item *κυρ. ιησ. χριστου* ℵ vg^{cle} fu Clem$^{codd\ 2}$ Antioch^{1220}, item *domini nostri Ie. Chr.* demid syr^{sch} sah cop aeth ar^{bedw} Amb$^{virgg\ col\ 3}$, item d e *domini Christi Iesu.* Praetereaque ℵ^{c} 73. 74. 114. 118. 120. a^{scr} c^{scr} al^{10} fere praem *του* ante *κυριου* ... L nil nisi *κυριου* ... Ln *ιησου χριστου* omisso *κυριου* cum ACD^{gr*}F^{gr}G g | *πατρι* sine *και* cum ℵABC 73. m^{88} sah cop syr^{sch} aeth^{utr} go Amb$^{virgg\ col\ 3}$ al ... ς (Gb^{0}) praem *και* cum DEFGKL al fere omn d e f g vg syr^{p} arm Clem^{194} Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1220} Dam Ambrst al :: cf Eph 5, 30

18. *αι γυναικες*: FG arm om *αι* | *ανδρασιν* cum ℵABCD^{c}E**K 17. al plus^{25} m^{80} vg Clem^{593} Chr$^{457\ bis}$ Euthal^{cod} Ambrst ... ς (= Gb Sz) *ιδιοις ανδρ.* c. L al plu Thdrt Dam ... D*E*FG d e f g syr^{sch} (et^{p} *υμων* c.*) cop arm aeth go Tⁿphyl Pelag *ανδρ. υμων* | *εν κυριω*: FG *ε. τω κυ.* ... syr^{sch} *in Christo*

Eph 6, 1 6 4 πρὸς αὐτάς. 20 τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. 21 οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε
Eph 6, 5 Tit 2, 9 1 Pe 2, 18 τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. 22 οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν κύριον.
17 Eph 6, 7 s 23 ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀν-

---

19. οι: G ω, F o | γυναικας sine additam c. ℵ*ABC*D^{c}E**KL al omn^{vid} harl** Clem^{593} Chr^{457} bis Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... ℵ^{c} add εαυτων. Item Ln add υμων cum C^{2}D*E*FG d e f g m^{80} vg rell (sed syr^{P} c. ob.) Or$^{int\ 3,17}$ Ambrst al | πικραινεσθε: C^{2}K 4** 46. 113. 219. al^{5} παραπικραινεσθε

20. εστιν post ευαρεστ. cum ℵABCDE 17. 37. 47. 71. 116. d e f vg (*placens est* d e, *placitum est* f vg; m^{26} Ambrst *placet*) Cyr$^{hr\ 119}$ ... ς Ti ante ευαρεστ. cum FG^{r}GKL al pler g Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et paris ... 46. 122* Clem^{593} om | εν κυριω cum ℵABCDEFGKL al longe plu it vg go syr^{P} arm (syr^{sch} *in conspectu domini nostri*) Chr^{sem} Thdrt Dam ad h. l. ... ς (= Gb Sz) τω κυριω cum minusc mu (m^{26} Ambrst *placet deo*) cop aeth Clem Cyr$^{hr\ 119}$ Chr$^{458\ sem}$ Euthal^{cod} Dam^{paris}. Cf Luc^{brug} „*Non est omittenda praepositio* in."

21. ερεθιζετε cum BD^{b}et^{c}E**K al longe plu syr^{sch} et$^{P\ txt}$ Clem^{593} Chr$^{457.\ 458}$ Thdrt^{ed} Dam al ... Gb′ Sz Ln παροργιζετε cum ℵACD*E*FGKL 17. 31. 37. al plus^{10} syr$^{P\ mg}$ Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Thphyl :: ex Eph 6, 4

22. κατα παντα: 3. 47. 52. 57. 69. 73. 80. 115. d^{scr} arm Dam^{paris} om | τοις κατ. σαρκ. κυριοις: FG τ. κυρ. κατ. σαρκα, it vg *dominis carnalibus* | μη εν: C* μη ως εν | εν οφθαλμοδουλιαις (-λιαισ cum ℵC al$^{6\ scr}$ et^{2} matth etc, KL al plu -λειαισ: vide et. -λια et -λεια) cum ℵCKL al pler Clem^{593} Chr$^{459\ sem}$ Thdrt Oec, item syr^{P} *non in oculo servitiorum* ... Gb′ Sz Ln εν οφθαλμοδουλεια (-λεια ut AB; DEFG al -λια, FG οφθαλμονδου-) cum ABDEFG 31. 36. 47. 71. 73. 80. 121. Euthal^{cod} Antioch^{1097} Dam ad h. l. et$^{parall\ 447}$ Thphyl, item Chr^{457} et$^{459\ sem}$ κατ οφθαλμοδουλειαν, item cop *non in oculorum servitio* :: cf Eph 6, 6. Latini *non ad oculum inservientes.* | 37. ανθρωποπαρεσκοι | αλλ ut ℵACDEFGKL al omn^{vi} ... B αλλα | τον κυριον cum ℵ*ABCD^{gr}*E^{gr}*FGL 17. 137. al^{10} f g am fu harl syr^{utr} arm Clem Chr Euthal^{cod} Dam al Ambrst al ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) τ. θεον cum ℵ^{c}D^{c}E**K al pler d e vg^{cle} demid tol go cop Thdrt

23. ο εαν (et. Gb″ et Sz) cum ℵ*ABC 17. 71. al pauc it vg go cop arm Euthal^{cod} Antioch^{1097} Dam$^{parall\ 447}$ (et paris) Thphyl^{cod} Ambrst al. Item D*FG ο αν ... ς και παν ο, τι εαν (D^{c} al αν) cum D^{b}et^{c}EKL al pler syr^{utr} (Chr$^{txt\ 457}$ παν ο τι αν sine και) Thdrt Dam ad h. l. ... 47. 67** 73. 115. Clem^{593} και παν ο εαν | ποιητε: L al pauc Antioch Dam^{parall} ποιειτε | ως τω κυριω: A 61. 8^{pe} Clem add δουλευοντες, item post ανθρωποις Antioch^{1097} | και ουκ: B om και

θρώποις, 24 εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· 25 ὁ γὰρ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημψία. Eph 6, 9
(IV.) 1 οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

IV.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχα- Eph 6, 18 s
ριστίᾳ, 3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ

---

24. απολημψεσθε (-λημψ- cum ℵABC*etbDbFG, D* -ληνψ-; ς -ληψ- cum DcEKL etc) c. ℵ*BC*D*etbetcE al plu Clem593 etc ... ℵcACbKL al plus20 Chr Thdrt Damparall447 (et paris) al ληψεσθε (ℵcAC2 ληψ-) | κληρονομιας: cb 23mg 31. 37. 47. 73. 80. 116. arm Euthalcod Thdrt add υμων, item Chr460 (non item457) ημων | τω κυρ. χρι. sine γαρ cum ℵA BCD*E 17. 47. 71. vg cop (*servite domino Iesu Christo*) arlips Euthal cod Pelag ... ς (Gb00) post τω add γαρ cum DbetcKL al pler (37. 114. 121. al om χριστ.) syrutr arm go Clem593 Chr457. 460 Thdrt Dam al ... coniungentes cum eis quae praecedunt FG d e f g Ambrst του κυριου ημων ιησου (d e Ambrst om ημων ιησου) χριστου, ω δουλευετε

25. ο γαρ (Gb'') cum ℵABCD*FG 17. 23. 31. 71. 73. it vg go cop arlips Clem593 Euthalcod Ambrst al ... ς ο δε cum DcEKL al pler syrutr Chrbis Thdrt Dam al | κομιειται cum ℵ*ACD* 17. al pler Chr457 Euthal cod Dam ... Ln Ti κομισεται cum ℵcBDcEKL 3. 21. 33. 35. 37. 39. 46. 108* 109. 115. dscr Clem Chr460 Thdrt Thphyl ... FgrGgr κομιζεται | προσωπολημψια cum ℵABCD*FG ... ς -ληψια cum DcEKL al omn vid. Praeterea FG f g vgcle fu demid tol harl (non item am) go arm Chr Ambrst al add *παρα τω θεω*, item cop *apud eum*

IV. 1. οι: FG ω | παρεχεσθε et. Or3,724 etc ... c 2. 38. 48. 72. 74. 114. 238. al2 scr Clem593 Damparis παρεχετε | εν ουρανω cum ℵ*ABC 17. 31. 37. 39. 57. 73. 116. vg go syrsch Clem593 Or3,724 Euthalcod Dam parall434 (et paris) ... ς ουρανοις cum ℵcDEFGKL al pler d e f g m89 fu* cop syrp arm Chr Thdrt Dam ad h. l. :: cf Eph 6, 9

2. Τη: FgrGgr *H* (omissa *T* initiali) | προσκαρτερειτε: 17. -ροιντες. Similiter Orint2,170 „ut dicit apostolus: *Orationi instantes et vigilantes in ea*“. | εν αυτη et. ℵa Clem309. 683 etc ... ℵ* om | εν (Clem683 συν, non item309) ευχαριστια: D*E* d e Cyp14. 214. 329 (certe tribus his locis totum versum affert sine εν ευχ.) Ambrst om

3. ανοιξη: L al pauc -ξει | του (D*FG om) λογου: 66* Clem683 Thphyl om ... A add εν παρρησια | του χριστου et. Clem ... B*L 4. 41. 238. aeth Euthalcod τ. θεου | δι ο cum ℵACDEKL al omn fere d e f vg go Clem Chr Euthalcod Cyrfid72 etc ... Ln δι ον cum BFGrG g, item 71. δι ου

καὶ δέδεμαι, 4 ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 5 Ἐν
Eph 5, 15 σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.
Eph 4, 29 6 ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς
δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

Eph 6, 21 s 7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς
ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, 8 ὃν ἔπεμψα
πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ
Phil 10 τὰς καρδίας ὑμῶν, 9 σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ
ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ ὧδε.

Act 27, 2 15, 37 10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ
Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, — ἐὰν ἔλθῃ
πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν, — 11 καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος,

---

4. *ινα*: D^{gr*} add *και*

5. *σοφια*: 37. praem *παση*

6. *υμων*: D^{gr*} *ημων* | *πωσ δει υμασ*: 3. 108. d^{scr} *υμασ πωσ δει*

7. *τα* et. ℵ^{c} ... ℵ* syr^{sch} arm add *δε* | *κατ*: D* *καθ* | *και συνδουλοσ* et. ℵ^{c} ... ℵ* om

8. D* (ut solet) *επεψα* | *γνωτε* et *ημων* cum ℵ*(sed *υμων*, vide post)AB D*FG^{gr}G^{P} 10. 17. 33. 35. 37. 44. 47. 71. 111. 116. 137. d e g arm aeth utr Euthal^{cod} Thdrt (vdtr ita etiam in com legendum) Hier$^{eph\,3}$ (ℵ^{c} super *υ* in *υμων* notaverat *η*, sed rursus abstersit. Volebat igitur primum substitui *ημων*, quod *γνωτε* postulabat; mutata vero sententia pro *γνωτε* reposuit *γνω*, restituens una *υμων*) ... ς (= Gb′ Sz) Ti *γνω* et *υμων* cum ℵ^{c}CD^{b}et^{c}EKL al pler f vg go syr^{utr} cop Chr Dam al (Dam *γνῷ τε* –) Hier^{philem} Ambrst al | *παρακαλεση*: L^{P} al pauc *-λεσει* et D* *-λεσαι*

9. *τω πιστω και αγαπητω* cum ℵABCKL^{P} al pler (sed 37. – *και τω αγαπ.*) syr^{utr} cop arm aeth Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... DEFG 55. 112. it vg go Chr^{462} Hier^{philem} et$^{eph\,3}$ Ambrst al *τ. αγαπητ. και πιστ.* | *εξ υμων*: ℵ^{c} super *υ* notaturus erat *η*, sed rursus abstersit | *παντα*: D^{gr*} demid go Hier$^{eph\,3}$ Pelag praem *οι, qui*. Contra est Luc^{brug}: „Omnia quae hic aguntur. *Non praeponas his verbis* qui". | *γνωριουσιν* cum ℵ* ACD^{c}KL 17. al omn^{vi} Chr Thdrt^{bis} ad h. l. ... Ln *γνωρισουσιν* cum ℵ^{c}BD*(sed habet *-σωσιν*)FGP Euthal^{cod} Thdrt ad h. l.$^{semel\,cod}$ et^{3,715} Dam ... 37. *γνωριζουσι* ... am Hier$^{eph\,3}$ Ambrst *nota faciet* | *τα ωδε*: FG d e f g vg Hier Ambrst al add *πραττομενα* (Lat *quae hic aguntur*)

10. *δεξασθε*: D^{gr*}F^{gr}G^{gr} al Thphyl Ambrst (*ut si venerit ad vos excipiatis illum*) syr^{sch} *δεξασθαι*. Quam in rem Thphyl notat: *δύνασαι δὲ στίξαι μὲν εἰσ τὸ „ἐλάβετε ἐντολάς", εἶτα ἀπ' ἄλλης ἀρχῆσ ἀναγνῶναι τὸ „ἐὰν ἔλθῃ πρὸσ ὑμᾶς, ὃ̄ κολοσσαεῖσ, δέξασθε αὐτὸν ἐντίμωσ".* Contra Dial^{807} – *ἐντολάς, ἵνα* (sic) *ἔλθῃ πρὸσ ὑμᾶς· δέξασθε οὖν αὐτόν.*

οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. 12 ἀσπάζεται ὑμᾶς 1, 7 Phil 23
Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. 13 μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ
ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν 2, 1
Ἱεραπόλει. 14 ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Phil 24
Δημᾶς. 15 ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νυμφᾶν Ro 16, 5
καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. 16 καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ
παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλη-

---

11. ιησους: D* o $\overline{\text{ις}}$ | συνεργοι: D*E*FG arm (P it vg Dial^{807}) add μου εισιν, item ante συνεργ. Dial add μου εισιν, P εισιν. Ex Latinis vero: *hi soli sunt adiutores mei* (am fu** om) *regni* (f vg *in regno*) *dei* d e f vg Ambrst al, item g *hi soli sunt cooperatores t adiutores mei sunt in regno t um dei*

12. ς ante δουλος non interpg | χριστου ιησου cum ℵABCL 17. 31. 37. 39. 71. 73. 115. 116. vg cop ar^{lips} Euthal^{cod} Aug^{corr} et gr^{10,775} Pelag. Item P 73. 80. 8P^{e} arm ιησου χριστου ... ς χριστου tantum cum DEF GK al pler d e f g go syr^{utr} aeth ar^{bedw} Chr Thdrt Dam Ambrst | υπερ: D*FG περι | υπερ υμων: ℵ* υπ. ημων (sed iam ante ℵ^{c} corr. est) | σταθητε cum ℵ*B 23. 71. Euthal^{cod} ... ς Lñ Ti στητε cum ℵ^{c}A CDEFGKLP al pler Chr Thdrt Dam ... 43. 55. 91. 116. 122** 219. c scr g^{scr} l^{scr}** Ambrst$^{\text{ed ven}}$ ητε | πεπληροφορημ. (Gb′) cum ℵABCD* FG 10. 17. 31. 67** 71. 213. syrP mg Euthal^{cod} ... ς πεπληρωμενοι cum D^{c}EKLP al pler syr^{sch} etP txt arm Chr Thdrt Dam | εν παντι: P om εν | του (P 47. k^{scr} om) θεου: D* l^{scr} d e τ. χριστου

13. πολυν πονον cum ℵABCP 80. Euthal^{cod}. Item D*FG πολυν κοπον. Item quod utrique respondet *multum laborem* it vg go cop arm ar^{lips} ... ς (= Gb Sz) ζηλον πολυν cum KL al pler syr^{utr} Chr Thdrt Dam; item D^{b}et^{c}E 17. 23. 47. πολυν ζηλον. Item 10. 31. 71. 73. 137. πολυν ποθον sive (ut 10. 31. 137.) ποθ. πολ., item 6. 67** πολυν αγωνα | λαοδικια cum ℵACD*FGP al pauc Euthal^{cod}* ... ς Ln Ti λαοδικεια cum BD^{c}EKL al plu Euthal^{cod}**

14. ο αγαπητος: 17. d^{scr} om

15. ασπασασθε: FG** ασπαζεσται, G^{gr}* –ζεται | λαοδικια cum ℵACD*F GKP al ... ς Ln Ti λαοδικεια cum BD^{c}EL al plu Euthal^{cod} | νυμφαν sic et. D^{c}LP ... Ln νύμφαν, ut B^{c} Euthal^{cod} | κατ οικον: G οικατοικον et F οι.κατοικον | αυτων cum ℵACP 5. 9. 17. 23. 34. 39. 47. 73. ar^{lips} Euthal^{cod} ... ς Ti αυτου cum DEFGKL al pler syr^{sch} etP mg cop go Chr Thdrt Dam al. Item Ln αυτης cum B 67** syrP txt. Item it vg *eius*

16. η επιστολη (109. αποστολη): B om ... 3. 4. 35. 37. 73. 80. 108. 116. 120. vg^{cle} (non item am fu tol al, sed demid *haec epist.*) cop add

σίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικίας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε.
Phil 2 17 καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
2 The 3, 17 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

αυτη, id quod Luc^{brug} confirmat: „*Non omittas pronomen* haec". | εν τη: FG *εν των* | *λαοδικεων*, ut BD^{c}EK etc ... ℵACD*FGLP al mu (3 ap Scri, 3 ap Mtth) Euthal^{cod} *-καιων* | *την εκ* (FG^{rg} 49. g *εν*) *λαοδικ.*: f vg Ambrst al *eam quae Laodicensium est* (Ambrst *est* post *quae* pon), d e *eam qui* (e *quae*?) *laodiciam est*, g *eam quae in laodo t ae cia est* | *λαοδικιασ* cum ℵAD*FGP al mu (C *-καιασ*) ... ς Ln Ti *λαοδικειασ* cum BD^{c}EKL al plu Euthal^{cod}. Ceterum formam *-δικια* confirmant etiam Latini, *laodiciae* (*laudiciae*) praebentes (contra go laudeikaia). | *ινα και*: FG^{rg} g *και ινα* ... D* 1. 115. o^{scr} d e Ambrst *ινα* ... f vg Pelag non exprim (ita enim habent: *facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur, et eam* (am *ea*) *quae Laodicensium est vos legatis*)

17. αρχιππω: 17. praem *τω* | *βλεπε*: FG^{rg}G^{gr} 17. *βλεπεται* (sic)

18. *η χαρισ*: FG om *η* | *μ. υμων* sine *αμην* cum ℵ*ABCFG^{rg} 17. 67** g arm^{zoh} aeth^{ro} ar^{lips} Euthal^{cod} (additur *αμην* rubro in margine) Ambrst ... ς (= Gb Sz) add *αμην* cum ℵ^{c}DEKLP al pler d e f vg go syr^{utr} cop arm^{usc} et^{mss} Chr^{480} etc

Subscriptio: ℵ(A)B*C 17. 47. 135. 170. al *προσ κολασσαεισ* (*-λα-* etiam K al mu; *-λο-* B^{cor}DEFGLP al plu). Praeterea A add *απο ρωμη*, B^{c} *εγραφη απο ρωμησ*. Item P *πρ. κολοσαεισ εγραφη απο ρωμησ* ... DE *προσ κολοσσαεισ επληρωθη αρχεται προσ φιλιππησιουσ*, FG *ετελεσθη* (F *-στη*) *προσ κολοσσαεισ αρχεται προσ θεσσαλονικαιουσ πρωτη* (G $\bar{\alpha}$ *πρωτη επιστολη*) ... K 12. 42. 109. 111. 113. 219. 238. al *πρ. κολ. εγραφη απο ρωμησ δια τυχικου και ονησιμου*, L *του αγιου παυλου επιστολη πρ. κολοσσαεισ εγραφη απο ρωμησ δια τυχικου και ονησιμου* ... 67. sic: *πρ. κολασσαεῖσ ἐγράφη ἀ. ῥ̓ώμης διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου· λέγει δὲ τὴν λαοδικείαν περὶ τῆσ πρὸσ τιμόθεον α' ἐπιστολῆσ ὅτι ἀναγνωτε* (Mtthaei *ἀνέγνωται*) *ἐκεῖσε· εἰσ λαοδίκειαν* (supra *-κεία*ν) *γὰρ ἐγράφη ἡ πρ. τιμόθεον β'* (sic) *ἐπιστολή· ἔχει ἡ πρ. κολασσ. ἀναγνώσεισ* etc. Esse „*την εκ λαοδικ.*" epistulam 1. ad Tim. notavit Thphyl ad v. 16., ut etiam in scholiis est, cf ap Matthaeium pag^{173} ... d *ad colossenses explicit* (corr add *missa a roma*) *incipit ad philippenses*, f g *expl. ad colossenses* (f *colosenses*) *incipit ad thessalonicenses* (f *thesal.*), g insuper add *prima epistola*, am *expl. ad colosenses inc. ad thessalonicenses* $\bar{p}$, fu al *expl. ad coloss. inc. ad laodicenses*, finitaque epistula illa apocrypha subscriptum est: *expl. ad laodicenses inc. ad timotheum I.* (Miro modo vg^{cod} marian epistulae ad Col. subscriptum habet: *explicit epist. ad laodicenses, habet versus* CCLVIII. Subsequitur vero ipsa epist. ista apocrypha, inscripta: *inc. epist. ad laodicenses.* Cuius in subscriptione est: *expl. ad laodicenses inc. ad Timotheum I.*) ... Euthal^{cod} *προσ κολασσαεισ εγραφη*

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Ā.

I.

1 *Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.* 2 Th 1, 2 Act 17, 1 2 Th 1, 2 etc

---

απο ρωμης υπο παυλου και τιμοθεου δια τυχικου και ονησιμου ... ς (= Gb Sz) πρὸσ κολοσσαεῖσ (κολοσσ- ς^{e}, ς κολασσ-) ἐγράφη ἀπὸ ῥώμησ διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου cum KL al plu etc. Agnoscunt *απο ρωμησ* et. A**B^{cor} syr^{utr} d^{cor}; contra cop *scripta Athenis.* Ad verba *δια τυχικου και ονησιμου* cop ar^{e} ar^{lips} add *και μαρκου*, 37. 116. al pauc habent *δια τυχικ. και τιμοθεου και ονησιμου*, syr tantum *δια τυχικου*. In multis *στιχοι* notantur: *σῆ΄* (sic K^{vid}L al plu; al pauc *σν΄*, *σνη΄*, ar^{lips} 312), ℵ** *στιχων τ΄*, P *στιχων σ̄*. Praeterea in paucis cum Euthalio numerantur *αναγν. β΄*, *κεφφ. ι΄* (ar^{lips} *κεφφ. ς΄*). B a capite *π΄* ad *πε΄* pergit; am capp 29 numerat, fu al 31 (numeris 30 et 31, qui desunt in am, ad vv. 17 et 18 capitis 4. positis).

---

* ℵABK 17. al *προσ θεσσαλονικεισ* (B* *-νει-*) *α΄*, item go cop basm. Item al mu *πρ. θεσσαλ. επιστ. πρωτη* sive *α΄*, al et syr^{utr} *επιστολη παυλ.* sive *παυλου επιστ. προσ θεσσαλ. πρωτη* ... DE *αρχεται προσ θεσσαλονικεισ α΄*, F *αρχεται προσ θεσσαλονικαιουσ πρωτη*, G *αρχ. προσ θεσσαλονικαιουσ α΄ πρωτη επιστολη* ... L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ θεσσαλονικεισ πρωτη*, P *παυλου επιστολη προσ θεσαλονικεισ α΄* ... ς^{e} Gb Sz *πἀυλου* (ς^{e} add *του αποστολου*) *προσ* (ς^{e} *η πρυσ*) *θεσσαλ. επιστ. πρωτη*, ς *η του αγιου παυλου πρ. θεσσαλ. πρωτη επιστολη.*

I. 1. *σιλουανοσ* cum ℵABKLP al omn^{vi} Or^{3,615} Euthal^{cod} etc, item *siluanus* f g r vg ... DEF^{gr}G^{gr} *σιλβανοσ*, item d e *silbanus* | P *θεσαλονικαιων* (pro *και* male editum *καυ*) | *πατρι*: K syrP praem *και* ... A 37. 116. 8^{pe} r vg^{six} basm aeth arm^{mg} Did$^{tri\,415}$ Ambrst Pelag add *ημων* | *και κυριω*: demid harl* fu^{vict} al^{lachm} syr^{sch} aeth add *ημων* ... A 17. *κ. κυριου*, ac pergunt, ut et. D^{gr} al, *ιησου χριστου* | *ειρηνη* sine additam cum BFG 47. 73. 115. cat^{txt} f g r vg (et. am harl demid) syr sch etp txt basm arm aeth^{rom} Or$^{int\,4,468}$ (vide post) Chr$^{498\,com}$ Thphyl Ambrst al. Sic vero Or^{int} l. l. „Ad Thess. vero prima ita habet: *Gratia vobis et pax*, et nihil ultra". Id quod confirmat et. Luc^{brug}: „*Non addas:* a deo patre nostro et domino Iesu Christo". ... ς (Gb^{0}) add *απο θεου πατροσ ημων* (DE 80. l^{scr} Chr$^{492\,txt\,cod}$ Thdrt Dam

Col 1, 3
2 Th 1, 3 etc

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, 3 ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, 4 εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, 5 ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. 6 καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύμα-

1 Co 4, 20
2 Th 3, 7 ss

---

tol om, d e om *πατρ. ημ.*) *και κυριου* (tol cop aethPP add *ημων*) *ιησου χριστου*, item Ln [*απυ – ιησ. χρι.*], cum ℵ A C^{vi} D E K L P al pler d e fu tol cop syrP c.* aethPP Chr$^{492\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam

2. *περι* (C *περι παρι* nec correctum) *παντων* (K om) *υμων*: C r om *υμων* | *μνειαν* sine *υμων* cum ℵ* A B 17. 67** 122* am harl^{2**} all^{lachm} arm Euthal^{cod} ... ς add *υμων* cum ℵ^{c} C D E F G K L P al pler d e f g r vg^{cle} (et. fu demid tol; nec aliter syr^{utr} cop basm aeth) Chr Thdrt Dam al Ambrst al :: cf Eph 1, 16 | *ποιουμενοι*: C* 17. d^{ser} *ποιουμενοσ*, item d e *faciens* | *ημων*: A *υμων*

3. *αδιαλειπτωσ*: D* *αδιαλιμπτωσ* et D^{c} *–λειμπτωσ* (*μ* per incuriam intacto relicto) | *υμων του εργ. τησ πιστεωσ*: D E F G it vg syr^{utr} cop basm Ambrst al *του εργου* (F G *το εργον*) *τ. πιστ. υμων* | *του κοπου* (17. *τ. σκοπου*) et *τησ υπομονησ*: D*F G *τον κοπον* et *την υπομονην*, item (post *operis fidei vestrae*) r *laborem* et *sustinentiam*, item (post *reminiscentes t rememorantes opus* etc) g *laborem* et *patientiam* | *τησ* (19. k^{ser} tol praem *και*) *ελπιδοσ*: A om, item Ambrst^{txt}, sed^{com} *ut dei nutu perficerent opus coeptum, promti in studio caritatis et patientia et spei* (cdd *fidei*) *adventus domini* etc

4. *του θεου* cum ℵ A C K P al^{12} sah basm ... ς Ln Ti om *του* cum B D E F G L al pler Chr Euthal Thdrt Dam al

5. *ημων* cum A B D E F G K L P etc: C *του θεου*, ℵ *του θεου ημων* | *εισ υμασ* cum ℵ B C^{vi} K L al pler Euthal^{cod} Thdrt Dam. Item P *εν υμιν* ... Gb' Ln *προσ υμασ* cum A C^{2} D E F G 23. 35. 73. 115. 118. Chr Thphyl ... 46. *εφ υμασ*. Ex Latinis r *in vos*, f vg Ambrst *ad vos*, d e Vigil^{varim} *apud vos*, g *ad t apud vos*. | *μονον*: D E K 92. 114. 120. al$^{3\,scr}$ Euthal ^{cod} *μονω* | *και εν πνευματι*: 1. 2. 4. 17. 67** 72. 121. 122. al$^{5\,scr}$ al pauc d e tol cop Thdrt^{cod} Dam om *εν* | *και πληροφορια* cum ℵ B 17. 48. 219. r tol sah cop basm ... ς Ln Ti *κ. εν πληροφ.* cum A C D E F G K L P al pler d e f g vg Chr Euthal Thdrt Dam Ambrst | *εν υμιν* cum B D E F G K L al pler r d e f g vg rell Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al ... N A C P 17. 31. 39. 49. 67** f^{scr} am om *εν* (:: post *-θημεν*). Commendat dativum 1 Thess 2, 10. At vix ad *υμιν* quadrat *δι υμασ*.

τος ἁγίου, 7 ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. 8 ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι· 9 αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, 10 καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης. Act 14, 15

6. *και τ. κυριου*: r Ambrst *et ipsius domini* ... A *κ. τ. θεου*, 10. 39. *κ. τ. χριστου* | *χαρασ*: B add *και*

7. *τυπον* (Gb″) cum BD* 6. 17. 23. 46. 47. 67** 73. (et D^{c}E 49. *τυποσ*) d e f r vg sah cop basm syr^{sch} ar^{e} arm aeth Euthal^{cod} Ambrst al ... ς *τυπουσ* cum NACF^{gr}GKLP al pler g syr^{p} Chr Thdrt Dam al | *και εν τη αχ.* cum NABCDEFGP al^{20} d e f g vg Chr^{497} Euthal^{cod} Thdrt Ambrst al ... ς (= Sz, ex com) om *εν* cum KL al sat mu r sah cop basm Dam; item 1. 7. 37. 44. 47. 123. 238. al plus^{15} (8 ap Scri) Chr^{496} om *εν τη*

8. A 1. 4* om *αφ υμων γαρ* usque *αχαια*, transiliens ab *εν τη αχαΐα* (v. 7) ad *αχαΐα* hoc versu. | *γαρ* et. ℵ^{a} ... ℵ* k^{scr} om | *τ. κυριου* et. ℵ^{c} d e f g r vg syr^{sch} et$^{p\ txt}$ sah cop arm aeth etc ... ℵ* 46. basm syr$^{p\ mg}$ *τ. θεου* | *και εν τη αχα.* cum NCDEFGKLP al plus^{35} d e f g vg Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,288}$ Dam Ambrst ... ς (= Gb + Sz) Ti om *εν τη* cum B 17. 37. 47. al mu r sah cop basm Chr^{500} Thdrt Thphyl | *αλλα* (sic ℵ, ABCD*FGP etc *αλλ*) *εν* cum ℵ(et*et^{c})ABCD*E*FGP 17. 37. 57. 72. 73. 116. d e f g r am fu demid tol al^{lachm} sah cop basm syr^{utr} arm (aeth *praeterea* pro *αλλα*) Euthal^{cod} (Ambrst differunt edd) ... ς *αλλα και εν* cum D^{c}E**KL al pler vg^{cle} Chr Cyr$^{thes\,288}$ Thdrt Dam | *η πιστ. υμων*: D^{gr}* 121. *η πιστ. ημων* | *εχειν ημασ* (B* c^{scr} basm *υμασ*) cum NABCDEFGP al plus^{10} Euthal^{cod} Thdrt ... ς *ημασ* (K al plus^{5} Dam *υμασ*) *εχειν* cum KL al longe plu Chr Dam. Sic Latini: *ita ut non sit opus nobis*, f r vg *ita ut non sit nobis necesse*, g *ita ut non necesse habere nos t nobis*, Ambrst *ita ut non necesse habeamus nos* | *λαλειν*: C *παλιν*

9. *περι ημων*: B al^{20} fere d e sah basm cop (male vertit Wilk.) Thdrt Dam Oec *περι υμων* | *απαγγελλουσιν*: DEFG al mu^{vl} (4 ap Scri) *-ελουσιν* (D^{c}E *-έλουσιν*, o^{scr} *-ελοῦσιν*) ... r *adnuntiatis* | *εσχομεν* cum NABCDEFGKLP al longe plu (omn 13 ap Scri) d e f g r vg sah basm cop syr^{utr} arm Chr Thdrt Thphyl^{mg} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *εχομεν* cum minusc vix mu Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,288}$ (sed$^{trin\,528}$ *εσχηκαμεν*) Dam al

10. *εκ των νεκρων* C. NBDEFGLP al plu (omn 13 ap Scri) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl ... ς (= Gb Sz) om *των* cum ACK al mu arm Eus

II.

1 *Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς,*
ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, 2 *ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς*
Act 16, 12 ss *οἴδατε ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι*
πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. 3 *ἡ γὰρ παρά-*
κλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ,
4 *ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγ-*
Ga 1, 10 *γέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ θεῷ*
τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. 5 *οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολα-*
Phil 1, 8 *κίας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας,*
Io 5, 41. 44 *θεὸς μάρτυς,* 6 *οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ'*
ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπό-
στολοι· 7 *ἀλλὰ ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς*

---

dem 378 (*κατα την λεγουσαν γραφην· ον ο πατηρ ηγειρεν εκ νεκρ.*) Oec | *εκ της* cum ℵABP 17. 73. ... ς Ln Ti *απο της* cum CDEFGKL al pler Chr Thdrt Dam al. Item it vg *ab ira.*

II. 1. *την προς υμας*: FG om *την*. Cf et. it vg *introitum nostrum ad vos.*

2. *αλλα* sine *και* cum ℵABCDEFGKLP al plu (omn 13 ap Scri) f g vg sah cop basm syr^{utr} arm Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 288}$ Thdrt etc ... ς (= Gb Sz) add *και* cum minusc mu d e | B*FG *επαρησιασαμεθα* (FG *-σειασαμεθα*) | *εν τω θεω*: D* om *τω*

3. *ουδε εν δολ.* cum ℵABCD*FGP 17. 23. 39. 47. 57. 73. 8^{pe} cat^{txt} Euthal cod ... ς Ti *ουτε* cum D^{c}EKL al pler Chr$^{503\ bis}$ Thdrt (sed etiam *ουτε εξ ακαθαρσ.* habet) Dam al

4. *δεδοκιμασμεθα*: FG *δεδοκειμασμενοι* (sed f g *probati sumus*) | *υπο*: F *απο* | *θεω* cum ℵ*BCD*P 67** 114. 122. b^{scr} Clem^{874} Bas$^{regg\ 477}$ et ^{514} Oec ... ς *τω θεω* cum ℵ^{c}AD^{c}EFGKL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 511}$ (et paris)

5. *κολακιας* c. ℵACD*FGP al (2 ap Scri) Dam^{paris} ... ς Ln Ti *-κειας* c. BD^{c} EK^{sil}L al pler^{vi} | *εν προφασει* c. ℵ*ACDEFGKLP al pler Bas$^{regg\ 370}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 511}$ ... ℵ^{c}B 17. 39. 47. a^{scr} Clem ^{319} codd Bas$^{eth\ 300.\ regg\ 515}$ Antioch^{1097} Dam^{paris} om *εν* | *θεος*: FG *ο θεος*

6. *αφ υμων*: A *αφ ημων* | *απ αλλων* c. ℵABCK^{sil} al sat mu Bas$^{bapt\ 647}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt ... Ti *απο αλλ.* cum DEFGLP al plu^{vi} (12 ap Scri) Dam ad h. l. et$^{parall\ 511}$ (et paris) al. Praeterea C* ut^{vi} add *τινων*

7. *αλλα εγεν.* cum ℵB ... ς Ln Ti *αλλ εγ.* cum ACDEFGK^{sil}LP etc | *ηπιοι* cum ℵ^{c}AC^{b}D^{c}EKLP 17. cat^{txt} al longe plu syr^{utr} sah basm arm Clem^{319} Or^{3,724} et$^{cat\ cor\ 84}$ Bas$^{regg\ 370}$ et$^{eth\ 279}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. (sed$^{parall\ 511}$ et^{paris} om hanc vocem) Thphyl. Ita enim Chr^{505} exponit: *τουτέστιν οὐδὲν φορτικὸν οὐδὲ ἐπαχθὲς οὐδὲ βάρυ οὐδὲ κόμπον ἔχον ἀπεδειξάμεθα.* Similiter Oec. Item Thdrt: *ἐδειξε*

θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα, 8 οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν
μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς
ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. 9 μνημονεύετε γάρ, 2 Th 3, 8
ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργα-
ζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ

διὰ τῆς εἰκόνος καὶ τὴν ἡπιότητα καὶ τὴν κηδεμονίαν. Thphyl vero: *ἤπιοι, τουτέστιν πρᾷοι, ἀβαρεῖς.* Addit vero etiam: *ἢ καὶ νήπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, τουτέστιν ἀκέραιοι, ἀφιλόδοξοι· τὸ γὰρ νήπιον οὐδὲν τοιοῦτον λογίζεται* ..... Ln *νηπιοι* cum ℵ*BC*D*FG 5. 23. 26. 31* 37. 39** 74. 87. 109** 114. 115. 137. 219* a^{scr} d e f g vg (hi Latini *parvuli*, nec aliter Aug Hier Ambrst etc) cop aeth Clem^{109} cdd 2 (quam codicum lectionem confirmat contextus; pergit enim: *ἤπιος οὖν ὁ νήπιος*) Or^{3,662} et$^{int\,3,116.\,378}$ Cyr$^{thes\,289}$. Scribit autem Or^{3,662} in h. l. sic: *καὶ παῦλος δὲ ὡς ἐπιστάμενος τό· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, δυνάμενος ἐν βάρει εἶναι ὡς χριστοῦ ἀπόστολος, ἐγένετο νήπιος καὶ παραπλήσιος τροφῷ θαλπούσῃ τὸ ἑαυτῆς παιδίον καὶ λαλούσῃ λόγους ὡς παιδίον διὰ τὸ παιδίον.* Lebrug adnotat: „*Interpres vertit* parvuli, *quod alii* lenes." : : potior a testibus auctoritas sine dubio est lectioni *νηπιοσ*. At illa quidem parum convenit verbis quae sequuntur: *ωσ εαν τροφοσ θαλπη* etc, quamvis non offenderint Origenem. Accedit quod ΘΗΜΕΝΗΠΙΟΙ scriptura continua facile in ΘΗΜΕΝΝΗΠΙΟΙ depravari poterat. | AC 17. *εμμεσω* | *ωσ εαν* cum ℵ^{c}BCD*FGP al mu Or^{3,724} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,289}$ Dam parall^{511} ... ς *αν* cum ℵ*AD^{c}EK^{vi}L al longe plu Clem$^{109.\,319}$ Or$^{3,609.\,724}$ Eus$^{esa\,575}$ Thdrt Dam^{paris} | *θαλπῃ*: KLP al pauc Dam^{paris} *θαλπει*

8. *ομειρ.* c. NABCDEFGKLP al^{45} Bas$^{regg\,370}$ cdd Euthal^{cod} Thphyl (*ὁμειρόμενοι ὑμῶν, τουτέστι προσδεδεμένοι ὑμῖν καὶ ἐχόμενοι ὑμῶν, παρὰ τὸ ὁμοῦ καὶ τὸ εἴρω, τὸ συμπλέκω. τινὲς δὲ ἱμειρόμενοι ἀνέγνωσαν, ἀντὶ τοῦ ἐπιθυμοῦντες. οὐκ ἔστι δέ.*) ... ς (= Gb Sz) *ιμειρομενοι* cum minusc sat mu Eus$^{esa\,575}$ Bas$^{regg\,371.\,477.\,478}$ et$^{bapt\,673}$ Chr^{505} (exponit: *τουτέστιν ἐπιθυμοῦντες· οὕτως ὑμῖν προσδεδέμεθα, φησίν, ὅτι* etc) et^{10,625} Cyr$^{thes\,289}$ Thdrt Dam. Vertunt Latini *desiderantes*. | *ευδοκουμεν* cum NACDEFGKLP etc . . B *ηυδοκουμεν*, 17. *ευδοκησαμεν*. Cf et. f vg *volebamus*, d e g Hier$^{esai\,50}$ Ambrst *cupimus*, Aug$^{op\,mon}$ *placet*. | *ημιν*: 3. 37. 57. 73. 74. a^{scr} g^{scr} al aliq arm *ημων* | *εγενηθητε* (Gb″) cum NABCDEFGLP al plus^{20} Bas$^{regg\,478.\,eth\,316}$ Euthal^{cod} ... ς (= Sz) *γεγενησθε* cum K al plu Bas$^{eth\,279}$ cdd Chr^{506} Thdrt Dam al

9. *μνημονευετε γαρ*: 47. *γινωσκετε* | *αδελφοι*: P *αγαπητοι* | *τον κοπον ημ. κ. τον μοχθον*: H praem *και* ante *τον κοπον* ... P 29. 120. 219** al$^{3\,scr}$ al aliq *των κοπων* et *των μοχθων* | *νυκτοσ* sine copula c. NAB D*FGHP al^{20} d e f g m^{82} vg sah cop basm syr^{sch} et$^{p\,txt}$ aeth Bas$^{eth\,299}$ Chr^{510} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,289}$ Thphyl Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *γαρ* cum D^{c}EKL al sat mu (2 tantum om apud Scri) syr$^{p\,mg}$ arm Chr^{509} Thdrt Dam | FG (per incuriam) *κηρυξαμεν* | *εισ υμασ* et. ℵ^{a} ... ℵ* *υμιν*, c^{scr} *υμασ*

εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. 10 ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, 11 καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ
Col 1, 10 Eph 4, 1 παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι, 12 καὶ μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

1, 2 13 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. 14 ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ

---

10. *υμεισ*: H 37. 116. demid add *γαρ* | *μαρτυρεσ*: D*E*FG add *εστε*, ut it vg etc | G π. ϖσ *οσιωσ*, F *προσ* (cum puncto sub ρ) *αγιοσ* (sic)

11. *οιδατε ωσ*: FG *οιδ. πωσ.* Reddunt d e f g m vg *qualiter* (antea v. 10. iidem *quam sancte*). Libere Ambrst *sicut scitis, et quomodo.* | *εαυτου*: HP (et. Chr mosc semel) *αυτου* | *υμασ*: ℵ om

12. *και μαρτυρ.*: AP 114. om; item sah basm om *και* | *μαρτυρομενοι* cum ℵBD^{b}et^{c}EHKL 17. al plus^{35} (10 ap Scri) Chr Dam Oec ... ς Ln *μαρτυρουμενοι* cum D*FG 37. al sat mu Euthal^{cod} Thdrt Thphyl | *περιπατειν* (Gb′) cum ℵABD*FGP 17. 31. 37. 39. 71. 116. 137. 177. k^{scr} 40^{lect} al Euthal^{cod} ... ς *περιπατησαι* cum D^{c}EKL al pler Chr Thdrt Dam al | *καλουντοσ* cum BDEFGHKLP al pler Chr$^{510.\,511}$ Euthal ^{cod} Dam al; item g *vocantis*, d e syrP^{mg} *qui vocat* ... ℵA 23. 31. 39. 57. 71. 73. Chr^{509} Thdrt *καλεσαντοσ*, item *qui vocavit* f m^{82} vg go syr^{utr} sah cop basm arm Ambrst :: cf Gal 1, 6 *του καλεσαντοσ υμασ εν χαριτι* (et. 1, 15) et 5, 8 *εκ του καλουντοσ υμασ* (et. Ro 9, 11) 2 The 2, 14. 2 Tim 1, 9. 1 Pe 1, 15. 2, 9. 5, 10. 2 Pe 1, 3. | *εαυτου* non fluctuat: in ed. mea cod. D *αυτου* ex errore preli prodiit.

13. *και δια τουτο* cum ℵABP cop syrP Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Ambrst (*Ideoque et nos*) ... ς om *και* cum DEFGHKL al omn^{vi} it vg syr^{sch} sah basm arm aeth go Chr rell Aug$^{praed\,55}$ al | D* *αδιαλιπτωσ* | *παραλαβοντεσ*: G g inter lineas add *a nobis αφ ημων*, quae quidem delendi notam acceperunt postquam animadversum est sequi *παρ υμων*, quibus superscribebatur *a nobis*. Valuit ad hanc confusionem quod vg statim post *cum accepissetis* habet *a nobis*. | *παρ ημων*: P 73. vg Ambrst Aug al post *παραλαβ.* pon | *εστιν αληθωσ* cum ADEFGHKLP al fere omn (120. *αληθεσ*) d e f g vg sah basm syr^{utr} Chr Euthal^{cod} rell Ambrst Aug al ... ℵ^{a}B 17. cop *αληθ. εστιν* ... ℵ* om *αληθωσ* | *θεου*: P *του θε.* | *εν υμιν*: ℵ *εν ημιν*

14. *τα αυτα* cum ℵBDEFGKLP al plu (omn 13 ap Scri) Or^{1,22} et^{3,464} Euthal^{cod} etc. Reddiderunt *eadem* it vg etc ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *ταὐτὰ* (hoc accentu) cum A al vix mu Dial^{857} (editum *ταῦτα*) | *και*

τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, 15 τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, 16 κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. 18 διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. 19 τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυ- Phil 4, 1
χήσεως ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; 20 ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. 3, 13

υμεισ: Or[1,22] ante *τα αυτα* pon (non item[3,464]) ... D[gr]* om | *υπο* pri ... D*FG Or[1,22] ed wetst *απο* | *συμφυ-* ut ℵABCKLP etc ... DEFG *συνφυ-* | *υπο* sec ... FG *απο*

15. *των και τ. κυρ. αποκτ. ιησουν*: b[scr] *των αποκτ. τον κυρ. ιησουν* ... 4. 177. 178. Or[1,22] (non item[3,464]) Chr[512] (non item[511 txt]) et[1,705] et[766] (libere et.[2,445]) al om *ιησουν*. Item Tert[marc 5,15] ut[vid], vide infra. | *προφητας* cum ℵABD*E*FGP 17. 67** 71. 80. 137. 177. 178. 179. it vg sah cop basm arm aeth Or[1,22. 3,464] et[int 3,848] Dia[i857] Euthal[cod] Tert[marc 5,15] („imputando etiam domini necem, *qui et dominum interfecerunt*, dicendo, *et prophetas suos:* licet *suos* adiectio sit haeretici") Ambrst ... ς (= Gb Sz) praem *ιδιους* cum D[b]et[c]E**KL al pler syr[utr] go Chr Thdrt Dam al Mcion[tert] (vide ante) | *ημας*: ς (non item ς[e] Gb Sz) *υμας* :: ex errore ut[vi] | FG (vitiose, ut tot alia) *εδιωξαντων* | *αρεσκοντων*: FG *αρεσαντων* (f vg Ambrst *et deo non placent*, g *et deo non placentibus;* contra d e harl* *et deo non placuerunt*) | *εναντιων*: D* 37* d[scr] *-τιον*

16. *ινα σωθωσιν* ... FG *ινα σωθησονται* | *τας αμαρτιας*: B om | *εφθασεν* cum ℵACD[b]et[c]EFGKLP al omn[vid] Or[2,541. 3,792] Eus[ps 137. 381. 435. 436. 443. 496] et[ecl 51] Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al ... Ln *εφθακεν* cum BD* | *επ αυτους*: B f vg Or[3,792] (non item[2,541]) ante *εισ τελος* pon | *η οργη* et. Or[bis] Eus[saepe] etc ... DEFG it vg go Ambrst al add *του θεου*

17. *απορφανισθεντες*: ς[e] 1624. (sed iam 1633. vitium corr. est) *αποφα-* | *εσπουδασαμεν*: FG *-δασμεν*

18. *διοτι* (Gb') cum ℵABD*FGP 17. 23. 37. 39. 67** 71. 73. 137. Euthal cod ... ς *διο* cum D[c]EKL al pler Chr Thdrt Dam al | *ενεκοψεν*: FG 121. *ανεκοψ.*

19 *ελπισ*: 17. 72. 108* praem *η* | *στεφ. καυχησεωσ*: A *στεφ. αγαλλιασεωσ*, item Tert[res carn 24] *exultationis corona* | *η ουχι* et. ℵ[c] ... ℵ* om

III.

Act 17, 16 1 Διὸ μηκέτι στέγοντες ηὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθή-
6, 1 ναισ μόνοι, 2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰσ τὸ στηρίξαι ὑμᾶσ καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆσ πίστεωσ ὑμῶν 3 τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖσ θλίψεσιν ταύταισ. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰσ τοῦτο κείμεθα· 4 καὶ γὰρ ὅτε πρὸσ ὑμᾶσ ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι

η | εμπροσθεν (D*F ενπρ-): 17. praem μαλλον | ιησου cum ℵABDEKP al plus[30] d e am fu** al[1achm] syr[utr] Thdrt Dam Oec (Ambrst fluct lectio) ... ς (Gb[00]) add χριστου cum FGL al plu vg[cle] fu* demid tol harl go sah cop basm arm aeth Chr Euthal[cod] Thphyl Tert[res carn]

20. η χαρα et. ℵ[c] ... ℵ* 109. om η (item edd Compl al)

III. 1. διο: B διοτι | ηυδοκησαμεν cum ℵBP cat[txt] Bas[eth 298] ... ς Ln Ti ευδοκ. cum DEFGKL al omn[vid] etc

2. D* επενψαμεν | και διακονον του θεου (Gb′ Sz) cum ℵBP (in ℵ ed. 1865. male excidit του) 67** 71. 73. 137. vg (fu *ministr. domini*, harl* om *dei*) go cop basm (sah omisso τ. θεου) syr[P txt] arm aeth Bas[eth 298] Euthal[cod] Pelag ... Gb Ln Ti κ. συνεργον τ. θεου cum D* d e Ambrst. Similiter arm και συνεργ. του ευαγγ. του θεου και πατροσ ... B nil nisi και συνεργον (Gb′) ... FG f g διακονον και συνεργον του θεου ... ς (= Gb Sz) και διακον. τ. θεου και συνεργον ημων cum D[c]E**KL al pler syr[sch] et[P] c.* (κ. συνεργ. ημ. habent*) Chr Thdrt ad h. l. et (addito πιστον ante διακο.) [8,3] Dam al | παρακαλεσαι sine additam cum ℵABD*FGP 17. 37* 47. 73. cat[txt] al[10] it vg go sah basm cop syr[P] arm Bas[eth 298] Chr[514] Euthal[cod] Thdrt[3,4] Dam (Ambrst *et deprecetur pro fide vestra*) ′.. ς (Gb[0]) add υμασ cum DcKL al pler syr[sch] aeth Thdrt ad h. l. Thphyl Oec | υπερ (Gb″) cum ℵABD*E*FGKP 17. 31. 47. 73. 80. 137. cat[txt] syr[P] Bas[eth 298] Chr Euthal[cod] Thdrt[3,4] ... ς περι cum D[c]E**L al pler syr[sch] Thdrt ad h. l. Dam al

3. το cum ℵABDEKLP al plus[30] (10 ap Scri) Euthal[cod] Dam ... ς τω cum minusc mu Chr[515] Thdrt al; item 114. l[scr] του ... FG ινα. Cf Latinos *ut nemo moveatur* | μηδενα σαινεσθαι: d e f vg *ut nemo moveatur* (sed d e *mo* ante *mo* om), Ambrst *ne quis moveatur*, g *ut nemo moveatur t terreatur*. Nec aliter go sah cop syr[utr] (et[P] ipsum verbum σαινεσθαι in mg habet). Cf Severian[cat 353] ἔθηκε λέξιν τὴν μὴ δυναμένην ἐλεγκτικὴν εἶναι τῆσ ἐνδόσεωσ, σαίνεσθαι εἰπὼν τὸ μηδένα ξενίζεσθαι. Cf et. Chr alios. Scribunt μηδενασενεσθαι A et D*[vi] (σαι enim D[c] super rasuram minutioribus formis reposuit), μηδεν ασι ενεσθαι G, μηδεν · ασιενεσθαι F (habent autem FG saepe syllabas inepte diremtas). Edidit Ln μηδὲν ἀσαίνεσθαι.

4. προελεγομεν: f vg *praedicebamus*, d e g *praedicavimus* ... DGr* προσ-

μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. 5 διὰ τοῦτο
κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως
ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.
6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελι- Act 18, 5. 21
σαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν
ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς
ὑμᾶς, 7 διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ
ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, 8 ὅτι νῦν ζῶμεν
ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. 9 τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα
τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν

ελεγομεν, FgrGgr *ελεγομεν* | *καθως και*: FG d e f g syrsch cop om *και* | *οιδατε*: P *ιδαται*, cscr *ειδετε*

5. D* *επενψα* | *την πιστιν υμων* cum ℵADEFGKL al pler etc ... B 37. 73. 116. *την υμων πιστιν* | *υμας*: K *ημας* | *ημων*: 3. 17. 80. kscr cop basm *υμων*

6. *ευαγγελισαμενου*: D* *-μενος* | *ημιν*: A *υμιν*. Similes confusiones plures h. l. habentur. | *την πιστιν*: ℵ *τ. υμων πιστ.*, item arm *fidem vestram* | *εχετε μν. ημων*: DEFG g *μν. εχε. ημ.*, d e f vg Ambrst *memoriam nostri habetis*, ut 17. *μν. ημ. εχ.*, Euthalcod *ημων μν. εχ.* | *παντοτε*: syrP habet c.*, aeth om

7. *παρεκληθημεν*: A 3. 23. 57. *παρακεκλημεθα* | *αδελφοι*: 47. arm post *εφ υμιν* pon. Praeterea cf huc Augdoctr chr3 (3,47): *Dubium est utrum* o fratres *an* hos fratres. *Neutrum autem horum est contra fidem; sed Graeca lingua hos casus pares non habet, et ideo illa inspecta renuntiatur vocativus* o fratres. *Quodsi voluisset interpres dicere:* Propterea consolationem habuimus fratres in vobis, *minus servitum esset verbis, sed minus de sententia dubitaretur. Aut certe si adderetur* nostri, *nemo fere ambigeret vocativum esse casum – sed iam hoc periculosius permittitur.* | *περι* (al2 scr *υπερ*) *υμων*: B* (non itembetc) al pauc *πε. ημων* | *επι πασῃ* (d e *super omnem necessitatem*, Ambrst *super omni necessitate*): FG 109. f g vg *εν πασῃ* | *αναγκ. κ. θλιψ.* (Gb″ Sz) cum ℵABDE FG 17. 37. 47. 71. 116. 137. 8pe it vg go syrutr arm coplagard (ap Wilk *αγαπη* pro *αναγκη*) Euthalcod Ambrst al ... ς (= Sz) *θλιψ. κ. αναγκ.* cum KL al pler Chr Thdrt Dam al | *ημων*: A al pauc cop arm edd *υμων* | *δια τησ*: A *και δια τησ*, Dgr *και τησ* omisso *δια* | *υμων πιστεως* (d e g am demid al Ambrst *vestram fidem*): A (f) vgcle fu tol al *πιστ. υμων* (f *fid. nostram*). Praeterea syrP mg add *et super dono spiritus Iesu Christi.*

8. *οτι*: 17. *καθοτι* | *στηκετε* cum ℵcABFGKL 37. 46. 74. 108* 109. 219* al20 fere (9 ap Scri, 5 ap Mtth) Chrcod Euthalcod ... ς Ln (ex errore de B) *στηκητε* cum ℵ*DE al sat mu Chr Thdrt Dam al

9. *τω θεω* cum ℵcABDcEKL al omnvid d e f vg syrutr cop arm Chr Euthal cod Thdrt Dam Ambrst al ... ℵ*Dgr*FgrG g *τ. κυριω* ... go *domino deo*

δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, 10 *νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;*

11 *Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς·* 12 *ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς,* 13 *εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ, ἀμήν.*

IV.

1 *Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς*

| *επι παση*: 37. *εν παση* | *η χαιρομεν*: D^{gr*} *η εχαιρομ.* | D* *ενπροσθεν* | *του θεου* et. ℵ^{c} ... ℵ* 46. *τ. κυριου*

10. *ιδειν*: 17. *ειδεναι*

11. *ιησους* (D^{gr*} om) sine additam cum ℵABD^{b} 3. 17. 23. 57. 71. d e am demid harl** tol al^{lachm} aeth Amb$^{fid\ 2,487}$ auct$^{vocat\ 1,24}$ (sed am demid harl* tol auct^{vocat} om *ημων* quod praecedit) ... ς (Gb^{0}) add *χριστος* cum D^{c}EFGKL al pler f (om *ημων*) g vg^{cle} fu (om *ημ.*) harl* go syr^{utr} cop arm Ath^{444} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ps-Ath$^{lat\ 593}$ Ambrst al

12. *ο κυριος*: D*E*F^{gr}G d e g add *ιησους* ... A 73. *ο θεος* ... am* syr sch ar^{e} om, hinc Gb^{0} | *τη αγαπη*: FG *της αγαπης*. Ex Latinis *abundare faciat caritatem* (vg^{cle} add *vestram*. Et Lc^{brug}: „*non omittas pronomen* vestram".) f g vg auct^{vocat}, - - *in caritate* d e Amb^{fid} Aug ep 43, - - *caritate* demid Ambrst | *καθαπερ*: 109. *καθωσπερ*

13. *στηριξαι*: FG^{gr}G^{gr} corrupte *στηρειται* | *υμων τας καρδιας*: DEFG *τ. καρδ. υμ.*, item it vg | *αμεμπτους*: BL 47. Ps-Ath^{2,4} *αμεμπτως* | *αγιωσυνη*: B*DEFG *αγιοσυνη* ... A 23. 57. Euthal^{cod} *δικαιοσυνη* | D* *ενπροσθ.* | *ιησου* (37. om) sine additam cum ℵABDEK 37. al plus^{20} d e am all^{achm} aeth^{ro} Euthal^{cod} Dam Amb$^{spir\ sa\ 3,685}$ ... ς (Gb^{00}) add *χριστου* cum FGL al plu f g vg^{cle} fu demid al go syr^{utr} cop arm aeth pp Ps-Ath^{2,4} Chr Thdrt al Tert$^{res\ carn\ 24}$ Ambrst al | *αμην* cum ℵ*A D*E 37. 43. 49. 57. 67. d e vg cop arm^{usc} aeth Euthal^{cod}; Ln [*αμην*] ... ς Ti om cum ℵ^{c}BD^{c}FGKL al pler f g fu* all^{achm} go syr^{utr} arm^{zoh} Chr Thdrt Dam Ambrst auct^{vocat}, item (sed non affert nisi verba *coram deo et patre nostro in adventu dom. nostri Ie. Chr. cum universis sanctis eius*) Tert$^{res\ carn\ 24}$ :: vdtr *αμην* hoc loco interiectum offendisse: quae sententia ipsa testium ratione commendatur. Quae enim auctoritas alibi in ipso fine epistulae *αμην* confirmat, ea h. l. contra est.

περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. 2 οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 3 τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ 5, 18
ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, 4 εἰδέναι
ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ,
5 μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Eph 2, 12
θεόν, 6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν

IV. 1. *λοιπον* cum ℵAB*DEFGKL 17. 37. al plus^{30} Chr^{cod} Euthal^{cod} Dam ... ς (= Gb Sz) praem *το* cum B^{g} al sat mu Chr Thdrt al | *ουν*: B* 17. 31. 35. 36. 37. 41. 46. 111. 115. 137. 177. d^{scr*} k^{scr} 8^{pe} demid allachm syr^{sch} cop arm Chr Thphyl om | *κυριω ιησου*: ℵA praem *τω* | *ινα καθως* cum BD*E*FG 17. 37. 52. 73. 80. 116. 118. 137. 8^{pe} it vg cop syr^{sch} arm (item go omisso *ινα* sq, quod rell interpretes retinent) Chr$^{532\,com}$ Ambrst al ... ς om *ινα* cum ℵAD^{c}E**KL al pler syr^{p} aeth Chr$^{532\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *το πως*: FG *οπως* | *θεω*: 37. 73. praem *τω* | *καθως κ. περιπατειτε* cum ℵABD*E*FG 17. 23. 37. 39. 46. 57. 71. 137. 8^{pe} (80. post *θεω* pergit *ινα περιπατητε και περισσ.*) d e f g am fu harl tol 109^{lat} allachm (sed *ambulastis*, ut et. g sub *t*) go cop arm aeth (syr^{p} *ut ambulantes abundetis magis*) Euthal^{cod} Ambrst. Item vg^{cle} Pelag *sic et ambuletis*, demid *sic et ambulatis*. Cf et. Luc^{brug}: „Sic et ambuletis. *Alii scribunt* sicut et ambulatis" ..... ς om cum D^{c}E**KL al pler syr^{sch} Chr Thdrt Dam Thphyl Oec | *περισσευητε*: B k^{scr} Euthal^{cod} *περισσευσητε*

2. *οιδατε γαρ* (17. *δε*): syr^{p} c.* add *αδελφοι μου* | *εδωκαμεν* cum ABD^{c}KL 17. al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... ℵ 37. 73. 80. 116. *δεδωκαμεν* ... D*FG *παρεδωκαμεν*, sed d e g *dedimus*, f *dederim* | *δια του κυριου* (37. 73. 116. *εν κυριω*): D*E*FG 45. 115. syr^{sch} cop aeth Chr 532. 533 Thdrt^{cod} Ambrst add *ημων* | *ιησου* (17. om): FG 19. 27. 45. 74. 113. 115. 179. 238. a^{scr} f g syr^{utr} Chr Ambrst add *χριστου*

3. *θελημα* cum ℵBDEL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt al ... AFGK 45. 80. 89. 120. 8^{pe} c^{scr} Clem^{602} Or$^{cat\ eph\ 176}$ Antioch^{1057} Dam praem *το*, hinc Ln [το] | *του θεου*: D*FG^{t} 47. 115. 116. l^{scr} om *του* | *απο της*: ℵ^{c} 73. 115. (31.) syr^{sch} arm^{cod} ar^{e} Chr$^{533\,bis}$ Thdrt Thphyl *απο πασης* (31. add *της*), item F f *απο πασι της*, *ab omni fornicatione*, item G g super *της* superscripta habent *πασι* et *omni* | *πορνειας* ut ℵAB D^{c}K^{sil}L etc ... D*FG *πορνιας*

4. *εκαστον* (AFG *-στος*): B^{3}D^{b}(non item^{c}) 73. Chr^{533} *ενα εκαστον*. Cf it vg *ut sciat unusquisque* | *κτασθαι*: DEFG^{g}G d e g go syr^{sch} ante *το εαυτου σκευος* | *και τιμη* et. ℵ^{c} Clem Or^{cat} al mu Tert$^{marc\ 5,15}$ et pudic^{17} etc ... ℵ* d^{scr} *κ. εν τιμ.*

5. *εν παθει επιθυμιας*: FG g *ε. πα. και επιθυμιασ* (g *in passione t libidine et desiderii*) | *τα εθνη*: k^{scr} *τα λοιπα εθν.* | *τον θεον*: K n^{scr} om *τον* ... d e Clem^{602} Tert$^{pudic\ 17\ cod}$ *τον κυριον*

6. *και πλεονεκτειν εν τ. πραγμ.* etc: cf huc Hier^{7,622} (ad Eph^{4,17} sqq): „Ubi nos habemus *et circumscribat in negotio fratrem suum*, in Graeco

ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς
καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. 7 *οὐ γὰρ ἐκάλεσεν*
Lc 10, 16 *ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλὰ ἐν ἁγιασμῷ.* 8 *τοιγαροῦν ὁ*
ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ διδόντα τὸ
πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

9 *Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐ-*

---

legitur: *και πλεο. εν τ. πρ. τον αδ. αυτου. πλεονεξια* autem *avaritia* nuncupatur, quam nos possumus vim verbi transferentes sic in praesenti loco exprimere: *ut ne quis supergrediatur et avarus fraudet in negotio fratrem suum.* Quae enim consequentia est, vel in illo capitulo quod nunc ad exemplum vocavimus (i. e. 1 Thess 4, 3 sqq) vel in hoc quod principaliter ad Ephesios conamur exponere, inter impudicitiam et immunditiam, castitatem quoque et affectum coniugalem extraordinarie repente avaritiam nominari? Non vobis molestum sit si diu in obscurioribus immoremur: caussati enim in principio sumus inter omnes Pauli epp. hanc (i. e. ad Eph) vel maxime et verbis et sensibus involutam". | *ἐν τῷ*: arm exprimit *ἔν τω*. Latini (et it et vg cum patribus) nil nisi *in negotio* habent. | *κυριοσ* cum ℵ*ABD*H 17. Or^{cat} eph^{176} sem ... *ς ο κυριοσ* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKL al pler Clem^{602} Or^{cat} eph^{176} sem Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Similiter FG^{r}G 115. c^{scr} g Cyp^{326} *ο θεοσ* | *προειπαμεν* (Gb′) cum ℵBDEFGH al mu^{vi} (2 ap Scri) ... Gb Sz *προειπομεν* cum AKL al longe plu (11 ap Scri) Clem Or Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *διεμαρτυραμεθα* et. Clem Or etc ... D^{c}EK al^{20} fere *διεμαρτυρομεθα*

7. *ημασ* et. Clem^{602} Or^{cat} eph^{176} etc ... 17. 38. 39. 52. 72. 120. vg^{ms} lachm syr^{sch} cop ar^{e} *υμασ* | *επι*: 37. *επ᾽* ... L* *εν*. Cf d e f g am fu *in inmunditia* (vg^{cle} demid al in *immunditiam*) | *αλλα* cum BD^{c}E ... *ς* Ln *αλλ* cum ℵAD*FGHL al omn^{vid} Clem Or Euthal^{cod} etc

8. *τον θεον* et. Clem^{602} Or^{cat} eph^{176} etc: D*FG om *τον* | *τον και* cum ℵD*FGKL al longe plu f g vg syr^{p} arm Clem Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec Pelag Bed ... Ln om *και* cum ABD^{b}et^{c}E 7. 17. 52. 55. 73. 115. 116. 121. 238. o^{scr} cat^{txt} d e go cop syr^{sch} aeth Or^{cat} Ath^{523} Did$^{tri\ 231}$ Chr Thdrt^{cod} Thphyl Ambrst al | *διδοντα* cum ℵ*BDEFG 7. 14. 19. 28. 45. 52. 55. Or^{cat} Ath Did (*διδουντα*) ... *ς* Ti *δοντα* cum ℵ^{c}A KL al pler Clem Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Latini omnes *qui dedit*. | *το πνευμ. αυτου* cum ℵBDEFGHKL al omn^{vi} Clem Or etc ... Ln (ex errore de B) *αυτου το πν.* cum A Euthal^{cod} | *εισ υμασ* (Gb″) cum ℵBDEF^{gr}GHKL al longe plu (12 ap Scri) d e g am fu tol harl** al lachm go cop syr^{sch} et$^{p\ mg}$ arm Clem Or^{cat} Ath^{523} Chr^{cod} Euthal^{cod} Dam Oec ... *ς εισ ημασ* cum A al mu f vg^{cle} demid harl* syr$^{p\ txt}$ aeth Did$^{tri\ 231}$ Chr^{534} Thdrt Thphyl Amb$^{spir\ sa\ 3}$ Ambrst (certe sic^{ven})

9. *εχετε* cum ℵ*AD^{c}EHKL al pler syr^{sch} cop aeth Or$^{cat\ rom\ 70}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Gb″ Ln *εχομεν* cum ℵ^{c}D*FG 6. 31. 47. 67** 87. 115. b^{scr} d e f g vg (et. fu demid etc) go syr^{p} Chr Thphyl Hier$^{gal\ 1}$ Ambrst al ... B am hal harl** Pelag act$^{martyr\ agap\ 392}$ (ex Sab) *ειχομεν, ha-*

τοὶ γὰρ ὑμεῖσ θεοδίδακτοί ἐστε εἰσ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλουσ· 10 καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰσ πάντασ τοὺσ ἀδελφοὺσ ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον 11 καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖσ χερσὶν ὑμῶν, καθὼσ ὑμῖν παρηγγείλαμεν, 12 ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνωσ πρὸσ τοὺσ ἔξω καὶ μηδενὸσ χρείαν ἔχητε.

13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶσ ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼσ καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντεσ ἐλπίδα.

5, 1 Io 6, 45 — 2 The 3, 12 Eph 4, 28 — Col 4, 5 — Eph 2, 12

---

buimus ... arm *non opus est* | *γραφειν*: H 43. 67* 73. 80. c^{scr} cat^{txt} cop *γραφεσθαι* (cat^{txt} *του γρ.*) | *υμεισ*: 37. om | FG *θεω διδακτοι*

10. *γαρ*: FG^{r} a^{scr*} om | *εισ παντασ*: B praem *και* | *τ. αδελφουσ* (et. ℵ^{c}): ℵ* add *υμων* | *εν ολη* sine *τουσ* cum ℵ*AD*FG Chr^{mosc}. Item it vg *in omnes fratres in universa Maced.*, Ambrst *in omn. fratr. per universam Macedoniam.* ... ς Ti praem *τουσ* cum ℵ^{c}BD^{b}et^{c}EHKL al omn^{vid} (sed 47. 73. Thdrt *και τουσ*) Chr^{540} Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *αδελφοι* ... A *αγαπητοι*

11. FG Thdrt *πραττειν* | *ταισ χερσιν υμων* cum ℵ^{c}BD*E*FG 31. 46. 67** 71. 73. 115. 213. k^{scr} Bas$^{constitt\,546}$ Chr Dam$^{parall\,375}$ (et.paris) Thphyl; item *manibus vestris* it vg, nec quisquam interpretum aliter (nisi quod syr^{sch} *in operibus vestris*). Cf et. Tert$^{idol\,5}$ *eundem praecepisse dicunt secundum suum exemplum, ut manibus unusquisque operetur ad victum* ... ς (= Gb^{00} Sz) add *ιδιαισ* ante *χερσιν* cum ℵ*AD^{c}E**KL al pler (37. om *υμων*) Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. Oec; item 28. *οικειαισ* :: cf Eph 4, 28. | *καθωσ*: L 17. 37. 47. 109. 116. go syr^{p} add *και* | *υμιν παρηγγ.*: ℵ^{c}L 47. 115. f vg *παρηγγ. υμ.*

13. *Ου*: F *Μυ* (quod non tam pro *Μη* quam inepte scriptum, ut tot alia in eodem codice) | *θελομεν* cum ℵABDEFGKL al longe plu (12 apud Scri) d e f g m^{89} vg go aeth (arm ap Sz) Or^{1,437} Hipp$^{chr\ et\ anti\ 66}$ (Lag^{35}) Cyr$^{hr\,294}$ Chr$^{541\,sem}$ Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. et paris Thphyl Cyp$^{171.\ 235.\ 320}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *θελω* cum 47. al mu^{vid} syr^{utr} cop (arm?) Or$^{cat\ matth\,70}$ Eus^{ps} ap Mai^{104} Bas$^{eth\,266}$ Chr$^{541\,sem}$ et$^{1,934.\ 935.\ 12,66}$ ac^{saep} Thdrt^{4,1074} | *αδελφοι*: 122. ante *ινα* pon ... 31. 73. demid om, item Hipp l. l. | *κοιμωμενων* cum ℵAB 3. 11. 30. 33. 35. 36. 39. 41. 46. 67** 80. e^{scr} n^{scr} Or^{1,437} (ante edebatur *κεκοιμ.*) Eus^{ps} ap Mai^{104} Chr^{12,66} excdd mosc 3 Euthal^{cod} Thdrt^{4,1074} Dam ad h. l. Cf et. it vg *dormientibus*, nec aliter syr^{utr} ... ς Ti *κεκοιμημενων* cum DEFG(hi^{2} *κεκοιμηνων*)KL al pler (17. *κοιμηνεων*, 71. *κοιμηθεντων*) Or$^{cat\ matth\,70}$ Hipp l. l. Cyr$^{hr\,294}$ Bas$^{eth\,286}$ Chr ad h. l. ac^{saep} Thdrt ad h. l. Dam$^{parall\,347}$ et^{paris} | *λυπησθε* cum ℵBD^{c}EK al plu Or^{1,437} Hipp (ubi ante) Cyr$^{hr\,294}$ Chr ad h. l. et^{saep} Thdrt Dam al ... Ti *λυπεισθε* cum AD*et^{b}FGL al mu Or$^{cat\ matth}$ Bas$^{eth\,286}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,480}$ | *καθωσ*: ℵ^{c}D*FG 47. Or^{1,437} Hipp Bas$^{eth\,286}$ *ωσ* | *οι μη*: FG^{r}G g om *οι* (g *habentes*, contra f etc *qui spem non habent*)

1 Co 6. 14 Ro 8, 11 14 εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ
ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. 15 τοῦτο
1 Co 15, 51 s 15, 23 γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπό-
μενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμη-
θέντας, 16 ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέ-
λου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ
ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, 17 ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ
περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς
ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσό-
μεθα. 18 ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

V.

4, 9 Mt 24, 36 2 Pe 3, 10 1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν
ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· 2 αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡμέρα

---

14. *πιστευομεν* et. $\aleph^{c}$ ... $\aleph^{*}$ *επιστευομ.* | *και ο θεος* et. it vg go syr^{sch} arm aeth $Or^{1,437}$ Hipp Bas^{eth} etc ... B syr^{P} *ο θεος και* | *κοιμηθεντασ* ... FG *κεκοιμημενουσ* | *αξει*: 37. *ἕξει*

15. *του κυριου* sec et. $Or^{1,437.\ 590}$ $et^{4,342}$ $et^{int\,2,416.\ 3,872.\ 4,692}$ $Hipp^{lag\,35}$ $Bas^{bapt\,639}$ (*εν τη παρουσια*) $et^{eth\,286}$ al mu $Tert^{res\ carn\,24.\ 41}$ etc ... B *του ιησου*, $Mcion^{tert\,5,15}$ *Christi* ... 4^{*} *τ. θανατου* | *φθασωμεν* et. Or 1,437 cod et^{590} $et^{4,342}$ Hipp $Eph^{3,193}$ $Bas^{eth\,287}$ etc ... K al pauc $Or^{1,437\ ed}$ $Bas^{bapt\,639}$ $Cyr^{4,765}$ *φθασομεν*

16. *οι νεκροι* (37* om): FG add *οι*. Cf et. it vg *mortui qui in Christo sunt* ... $Dial^{819}$ om *εν χρι.* | *αναστησονται* ... $Dial^{819}$ $Eus^{ps\,501}$ $Bas^{bapt\,639}$ (sed$^{edd\,2}$ *αναστ.*) $Thdrt^{2,1201}$ $Chron^{441}$ *εγερθησονται* | *πρωτον* c. NABD^{c}E KL al omn^{vi} $Or^{1,590.\ 4,342}$ Hipp Dial $Meth^{707}$ $Eph^{3,130.\ 192}$ $Bas^{bapt\,639\ edd}$ $Bas^{eth\,287}$ Chr^{554} $Euthal^{cod}$ $Cyr^{4,765}$ etc ... D^{*}FG $Dial^{819}$ $Eus^{mcell\,182}$ $et^{ps\,501}$ $Bas^{eth\,287\ cod}$ $et^{bapt\ ed}$ Chi^{553} $Thdrt^{4,454}$ al *πρωτοι*. Item it vg $Or^{int\,2,416.\ 4,692}$ $Mcion^{tert\,5,15}$ Ambrst etc *primi* ... $Thdrt^{2,1201}$ *αφθαρτοι*

17. *ημεισ οι ζωντεσ*: K 3. 14. 46. n^{ser} *οι ζωντ. ημεισ* ... $Dial^{819}$ *και ημεισ* omisso *οι ζωντ.* | *οι περιλειπομενοι* (B *περιλειμενοι*) et. $Or^{1,590.\ 4,342}$ Hipp $Dial^{819}$ $Eus^{mcell\,182}$ $et^{esa\,576}$ $Bas^{bapt\,639}$ etc Hil^{77} Ambrst etc ... FG^{g} g m^{39} $Meth^{707}$ $Tert^{res\ carn\,24}$ $Amb^{fid\ res\ 1146.\ 1159}$ om | L $Eph^{3,192}$ *αρπαγησωμεθα* | *απαντησιν* et. Or^{bis} Hipp Dial Eus^{mcell} et^{esa} Bas bapt etc ... $D^{*}E^{*}$FG *υπαντησιν*, $Epiph^{601}$ *συναντησιν* | *του κυριου* et. Or^{bis} Hipp Dial Eus Bas^{bapt} $Cyr^{4,765}$ al mu $Tert^{res\ carn\,41\ cod}$ $et^{mar\,c\,3,24.\ 5,25}$ Ambrst al. Item *τω κυριω* D^{b}; *obviam domino* am fu al^{lachm} $Tert^{bis}$ (ut ante) Hil^{77} (fluct lectio) Ambrst al ... $D^{*}E^{*}$FG d e f g m^{39} $vg^{cle\ demid\ tol\ harl}$ $Tert^{res\ carn}$ $Or^{int\,4,575}$ Hil^{77} (fluct lectio) al *τω χριστω* | *παντοτε* ... D^{*} d e *παντεσ* | *συν* et. $Or^{4,692}$ $et^{int\,2,405.\ 416}$ et ^{4,575} Hipp Eus^{mcell} et^{esa} $et^{ps\,501}$ etc ... B *εν* | L *εσωμεθα*

κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. 3 ὅταν λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπίσταται ὄλεθρος ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. 4 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ· 5 πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ Eph 5, 8
ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· 6 ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς οἱ λοι-

---

V. 1. *και των καιρων*: 17. *η των καιρ.* | *ου χρ. εχετε* (Hier$^{qu\ 11}$ algas *non necesse habetis ut scribam vobis*, Amb$^{fid\ 5}$ *non habetis opus ut vobis scribamus.* Aug$^{ep\ 199}$ „*non opus habemus vobis scribere*, vel sicut alii codices habent, *non opus habetis vobis scribi*“): FG^{rg} d e g Tert$^{res\ carn\ 24}$ Ambrst *ου χρια εστιν*, d e g Ambrst *non est necesse* (g *non necesse est*) *vobis scribere* (Ambrst *scribi*), Tert *non est necessitas scribendi vobis.* | *υμιν γραφεσθαι* (23. Antioch^{1193} *γραφειν*, item cf Latinos) ... ℵ (ℵ* praem *του*, delet^{c}) 47. *γραφ. υμιν*, item syr^{utr} Tert$^{res\ carn}$ Hier$^{qu\ 11}$ algas

2. *ημερα* cum ℵBDEFGP 17. 67** ... ς praem *ἡ* cum AKL al pler Eus^{luc} ap Mai^{205} Bas$^{eth\ 247}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1193} Dam ad h. l. et^{paris} al

3. *οταν* sine copula cum ℵ*AFG 17. 44. 47. 179. d e f g go syr^{sch} arm aeth Ir$^{int\ 329}$ Tert$^{res\ carn\ 24}$ Cyp^{326} Or$^{int\ 3,875}$ Hier$^{matth\ 24}$ al ... ς (= Gb Sz) add *γαρ* cum KLP al pler vg Euthal^{cod} Dam ad h. l. et parall^{347} (et.^{paris}) Ambrst al ... Ln add [*δε*] cum ℵ^{c}BDE 8^{pe} cop syr^{P} Eus$^{mai\ 205}$ Chr Thdrt Antioch^{1193} | *λεγωσιν*: FG 17. *λεγουσιν* ... Eus$^{mai\ 205}$ Dam^{paris} *ειπωσιν* | *ειρηνη κ. ασφαλεια*: K 4. *ειρηνην κ. ασφαλειαν*, item praemisso *εχειν* Chr^{cod} | *αιφνιδιος* ut ℵBD^{c} etc ... AD*FG LP al *εφνιδιος* | *αυτοις*: B pon ante *ολεθρ.* | *επισταται* cum ℵBL 17. 37* Dam^{paris} (A latet) ... ς Ln Ti *εφιστανται* cum DEKLP al pler Eus mai Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1193} etc | *αυτοις επισταται*: FG^{rg}G^{gr} d e Hesych ap Aug$^{ep\ 198}$ *φανησεται, apparebit* | *η ωδιν* (ℵB* *ωδειν*, L *ωδην*) cum ℵA^{vi}BD^{c}E**KLP etc: FG *η ωδεινες*, D*E* *η ωδεινη εν* (an potius *ωδειν η εν*?), 37. *η ωδιν*, 115. *η ωδινα.* Vertunt d e g Hesych ap Aug$^{ep\ 198}$ *dolores*, f vg Hier^{matth} Ambrst al *dolor.* | *τη*: FG om | *εκφυγωσιν*: D*FG *εκφευξονται*

4. *η ημερα υμας* cum ℵBKLP al omn^{vi} (sed 1. 17. 122. c^{scr} om *η*) go Epiph^{767} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln *υμας η ημερα* cum ADEFG it vg Eus$^{mai\ 205}$ Ambrst al. Praeterea FG d e f g vg Ambrst al add *εκεινη* | *ως κλεπτης* cum NDEFGKLP al omn^{vi} it vg go syr^{utr} arm aeth Eus$^{mai\ 205}$ Chr Euthal Thdrt Dam Ambrst al ... Ln *ως κλεπτας* cum AB cop | FG *καταλαβοι*

5. *γαρ* cum ℵABDEFGLP al plus^{20} it vg (et. fu demid tol omn^{lachm}) go syr^{utr} cop arm Clem^{218} Eus$^{mai\ 205}$ Chr^{566} Euthal^{cod} Thdrt Ambrst al ... ς (= Gb Sz) om cum K^{sil} al ut^{vi} plu am Dam | *ημερας* (d e fu al lachm *dei* pro *diei*): DG^{r} b FG^{rg} 47. 116. g fu all^{lachm} syr^{utr} aeth Chr mosc^{1} add *και* | *εσμεν* et. am demid harl* tol al Clem^{218} Or^{2,805} et^{4,445} et$^{int\ 3,877}$ etc ... D*FG d e f g fu marian harl** all^{lachm} go syr^{sch} (non item^{P}) Ambrst *εστε*

ποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. 7 *οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν·* 8 *ἡμεῖς*
Eph 14. 1 7 *δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας,* 9 *ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς*
ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου
2 Co 5, 15 etc *ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,* 10 *τοῦ ἀποθανόντος περὶ ἡμῶν, ἵνα εἴτε*
γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. 11 *διὸ*
παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ
ποιεῖτε.

1 Ti 5, 17 12 *Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν*
ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς,
Mc 9, 50 13 *καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον*

---

6. *καθευδωμεν* et. Clem$^{218.\ 628}$ etc, *dormiamus* d e f g m^{95} vg etc ... KLP al mu^{vi} (6 apud Matth) *καθευδομεν* | *ως* sine *και* cum ℵ*AB 17. 87. 137. b^{scr} f am all^{achm} go syr^{sch} cop aeth Clem^{bis} Antioch^{1193} ... ς Ti add *και* cum ℵ^{c}DEFG^{r}GKLP al pler d e g vg^{cle} fu demid al syr^{p} arm Baseth^{247} Chr^{566} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug$^{trin\ 15}$ Ambrst al | *νηφωμεν*: FG^{r}P al *νηφομεν*. Item d e fu all^{achm} *sobrii sumus* (sed praecedit *vigilemus*)

7. *καθευδουσιν*: FG^{r}G^{gr} *καθευδοντες* (f g etc *qui enim dormiunt nocte dormiunt* | *μεθυσκομενοι* et. Clem^{628} ... B Clem^{218} *μεθυοντες*. Item postea Clem^{218} (non item^{628}) *μεθυσκονται* pro *μεθυουσιν*

8. *νηφωμεν*: FG^{r} 37* *νηφομεν*, item d e g fu all^{achm} *sobrii sumus* | *ενδυσαμενοι* et. Clem^{628} etc: K *ενδεδυμενοι* | *και αγαπης* et. ℵ^{c} ... ℵ* om

9. *ημας ο θεος* et. d e f g m^{95} vg go syr^{p} etc ... B 37. 116. *ο θεος ημας* | *αλλα* cum ℵBD^{c}E 17. ... ς Ln *αλλ* cum AD*FGLP al pler | *ιησου χριστου*: B aeth om *χρι.*

10. *περι* cum ℵ*B 17. ... ς Ln Ti *υπερ* cum ℵ^{c}ADEFGKLP al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *γρηγορωμεν*: 4. 72. 113. al plus^{10} Chr^{568} Thphyl *γρηγοροιμεν* | *καθευδωμεν*: KLP 4. 72. 113. al^{20} Chr Thphyl *καθευδομεν* | *ζησωμεν*: A al pauc *ζησομεν*, D*E 73. *ζωμεν*

12. *προϊσταμενους* cum BDEFGKLP al omn^{vid} Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1214} Dam ... ℵA *προϊστανομενους* :: quam formam solus ℵ praebet et. Ro 12, 8. 1 Tim 3, 4 (sed 3, 12 *προϊσταμενοι* confirmat) | *υμων*: 17. om | *νουθετουντας*: A *-ντες*

13. *και ηγεισθαι*: FG *ωστε ηγεισθαι* (quemadmodum d e f g vg *ut habeatis*) ... B al mu (8 ap Scri) *κ. ηγεισθε*, quod ipsum interpretes reddiderunt go (om *και*) cop syr^{p} aeth | *αυτους*: P *αυτων* | *υπερεκπερισσως* cum BD*FG ... ς *υπερεκπερισσου* cum ℵAD^{b}EKLP al omn^{vi} Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1214} Dam :: forma *υπερεκπερισσου* nec 3, 10 nec Eph 3, 20 fluctuat; *υπερεκπερισσως* hoc tantum loco legitur, nec fere alibi nisi Clem$^{rom\ 20}$ invenitur. Conferenda est similis

αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν αὐτοῖς. 14 *παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας.* 15 *ὁρᾶτε* Ro 12, 17 1 Pe 3, 9 *μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδοῖ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.* 16 *πάντοτε χαίρετε,* Phi 4, 4 17 *ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε,* 18 *ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.* 19 *τὸ πνεῦμα μὴ* 4, *ζβέννυτε,* 20 *προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε·* 21 *πάντα δὲ δοκιμάζετε,*

---

forma *εκπερισσωσ*, quam Mc 14, 31 ex ℵBCD al[3] recepimus, a plerisque cum *εκπερισσου* commutatam. | *ειρηνευετε*: FG *ιρηνευσαται* ... ℵ* (non item[c]) go aeth praem *και*. Similiter syr[sch] ante *δια το εργον*: *et propter opus eorum pacem habete cum eis.* | *εν αυτοις* (Gb″) cum ℵD* FGP al plus[20] (6 ap Scri) Chr Euthal[cod] Thdrt (Thphyl ad h. l. *γραφεται και εν αυτοις, τουτεστι τοις διδασκαλοις*), item *cum eis* f vg ... ς Ln Ti *εν εαυτοισ* cum ABD[c]EKL al plu Clem[308] Dam, item *in ipsis* d e g, *inter vos* go cop Ambrst

14. *υμασ*: D[gr*] om | *νουθετειτε* et. Clem[308] Or[1,181] etc: FG[rG] 115. *νουθετειν*, g *corripite t corripere* | *παραμυθεισθε* et. Clem Or etc ... D* *-θιτε* et D[c] Bas[eth 290] *-θειτε*, FG[corr] *-θειται* (G* *-θεισται*), 115. o[scr**] *-θεισθαι*, g *consolamini t consolari* | *αντεχεσθε*: D[gr*]FG[rG] 115. d[scr] *-εσθαι* | *μακροθυμειτε*: 115. *-θυμειν* | 17. *απαντασ*

15. *αποδοι* cum ℵ*D[b] vi[FG], D* *αποδοιη* ... ς Ln Ti *αποδω* cum ℵ[c]ABD[c]E KLP al omn[vi] Ephr[2,112] Bas[eth 290] Chr Euthal[cod] Antioch[1110] etc | *εισ αλληλ.* (et. Gb″ Sz) cum ℵ*ADEFG 17. 23. 37. 39. 67** al[10] fere d e f g m[48] et[78] vg[cle] am demid al go cop syr[sch] arm aeth Pelag ... ς Ti *και εισ αλλ.* cum ℵ[c]BKLP al longe plu fu tol all[achm] syr[p] Ephr[2,112] Bas[eth 290] Chr Euthal[cod] Thdrt Antioch[1110] Dam Ambrst[ven]

16. *χαιρετε*: FG[rG] g go add *εν τω κυριω*

17. D* *αδιαλιπτωσ*

18. *τουτο γαρ* cum ℵABD[c]E**KLP etc ... Ln (errans de A) add *εστιν* cum D*E*FG d e m[35] (hi[3] *haec est enim*) f (om *enim*) g vg[cle] (*est enim*, et. tol al), item post *θελημα* add 73. 80., post *θεου* 37. am fu demid | *θεου* cum ℵ[c]BDEFGKLP al pler Bas[eth 291] etc ... ℵ*A 17[lect] 18[lect] *του θεου*, item Ath[487] *ωσ γραφει – το θελημα του θεου εν χρι. ιησ. εστιν* | *εν χρι. ιησου* (L 177. d[scr] om *ιησ.*): A post *εισ υμασ* pon

19. *ζβεννυτε* cum B*D*FG ... ς Ln (ignorans B*) *σβεννυ.* cum ℵABD[c]D[c]EKLP al omn[vi], nec aliter Clem[308] Bas[eth 291] etc

21. *παντα δε* cum ℵ[c]BDEFGKLP al[60] d e f g vg go syr[p] arm aeth Clem[308. 347] Bas[regg 454] et[eth 290] Chr[581] Dam Thphyl Pelag ... ς (= Gb Sz) om *δε* cum ℵ*A al mu[vi] cop syr[sch] Or[4,289] et[int 3,852] („et illud quod ait: *Omnia probate*“ etc) Bas[regg 523] Chr[583] Euthal[cod] Thdrt Tert[praescr 4] („quia dixit alibi: *Omnia examinate, quod bonum est tenete*“) Ambrst ven | *δοκιμαζετε* et. Clem[309. 347] Or[4,289] et[int 3,852] al Tert[praescr 4] etc ... K 43. 72. 74. 109. 219** 238. al plus[30] (a b c al[5] ap Scri) syr[txt]

τὸ καλὸν κατέχετε· 22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.
H 13, 20 s 23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. 24 πιστὸς
2 Th 3, 3 ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
2 Th 3, 1 Ro 16, 16 etc 25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 26 ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. 27 ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.
Ro 16, 24 etc 28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

(non item^{mg}) Bas$^{regg\,454}$ et$^{eth\,291}$ Chr^{10,308} Cyr$^{ador\,568}$ *δοκιμαζοντες*, Dam$^{parall\,627}$ *δοκιμασαντες*. Cf et. Or$^{int\,2,171}$ „sed sicut apostolus dicit *omnia probantes, quod bonum est tenentes*" et^{199} „*probantes*, inquit, *omnia, quod bonum est obtinentes*" ... 20. 48. 110. 113. 123. al pauc syr^{sch} Clem$^{309.\ 347}$ Oec add *και*

23. *αγιασαι* ... FG^{gr}G^{gr} cop *αγιασει* | *τηρηθειη* (D^{gr*} *-θειην*): FG^{gr} om spatio vacuo relicto, nec exprim g ... Bas$^{eth\,229}$ codd *ευρεθη* et *ευρεθειη*

24. *πιστος*: FG^{gr} *ο πιστος* ... Bas$^{eth\,229}$ add *ο θεος* | *καλων*: 37* 116. *παρακαλων* | *υμας*: Λ *ημας* | *ποιησει* (FG^{gr} *-ησαι*): 31. 38. 48. 72. 74. 213. a^{scr} add *την ελπιδα ημων* (74. a^{scr} al? *υμων*) *βεβαιαν*

25. *προσευχεσθε* sine additam cum ℵ*AD^{c}EFGKLP al pler f g vg cop syr^{sch} aeth Thdrt Dam Ambrst al ... BD* 4** 31. 37. 39. 73. 116. go syr^{p} arm Chr^{584} Euthal^{cod} add *και*, hinc Ln [*και*] | *περι*: FGP Dam *υπερ*

26. *εν φιλ. αγιω*: 47. 115. Chr^{585} *εν* (47. om) *αγι. φιλ.*

27. *ενορκιζω* cum ABD*E* 17. 71. 80. 116. Euthal (in argumento apud Zacagn^{638} *ενορκιζων αυτους αναγνωναι* etc) Synops^{151} (eadem verba quae Euthal) Dam ... ς *ορκιζω* cum ℵD^{b}et^{c}E**FGKLP al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt al : : *ενορκιζω* hoc tantum loco, *ορκιζω* Mc 5, 7. Act 19, 13. | *την επιστολην*: P om | *πασιν*: 17. go om | *αδελφοισ* sine *αγιοισ* cum ℵ*BDEFG 7. 27. 43. 70. 80. 238. d e f g aeth^{ro} Euthal$^{zacagn\,658}$ et Synops^{151} Ambrst Cassiod$^{complex\,77}$ (*coniurat quoque ut omnibus fratribus praesens eius relegatur epistula*) ... ς (Gb^{00}) Ti praem *αγιοισ* cum ℵ$_{c}$AKLP al pler vg go cop syr^{utr} arm aeth^{pp} Chr^{585} Euthal^{cod} Thdrt Dam; 115. Thphyl *αγιοισ* omisso *αδελφ.* : : non legitur alibi *οι αγιοι αδελφοι*, propterea vero *αγιοι* si scripsisset Paulus deletum esse non credo.

28. *μεθ υμων* sine additam cum BD*FG 17. 61. 67** o^{scr} d e f g am al lachm arm^{zoh} Ambrst ... ς (= Gb Sz) add *αμην* cum ℵAD^{b}et^{c}EKLP al pler vg^{cle} fu demid al go syr^{utr} cop arm^{usc} aeth Chr Euthal^{cod} rell

Subscriptio: ℵB* *προσ θεσσαλονικεισ* (B* *-νεικεισ*) $\bar{α}$, item 17. omisso $\bar{α}$ ... DE *πρ. θεσσ. α̅ επληρωθη αρχεται πρ. θεσσ. β̅*, FG *ετελεσθη πρ.*

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β.

I.

1 *Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσα-* 1 Th 1, 1 a etc
λονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. 2 *χάρις*
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Θεσσαλονι. (F -νικαιων) *ᾱ αρχεται πρ. Θεσσαλονι.* (F -νικαιων) *β̄* (F *δευτερη*). Similiter d *ad tessalonicens. I.* (d^{corr} add *scribens a ladicia*) *explicit incipit ad tessalonicens. II.*, g *explicit ad thessalonicenses I. incipit ad thessalonicenses II.*, f *Explicit ad thessalonicenses epa. p. ap. I. Incipit ad thessalonicenses secunda.* Item am fu *explicit ad thessalonicenses p̄* (fu *ad thessall. I.*) pergentes: am *incipit argumentum ad eosdem secundae*, fu *inc. ad eosdem II. argumentum* ... AB^{corr}K al mu *προσ θεσσ. ᾱ* (K al *πρωτη*) *εγραφη απο αθηνων*, item L *του αγιου αποστ. παυλου προσ θεσσαλ. επιστολη ᾱ εγραφη απο αθηνων.* Item cop *scripta Athenis et missa per Silvanum et Timotheum*, syr^{sch} *finita est epist. ad Thess. prima, quae scripta fuit Athenis et missa per Timotheum*, syrP *finita est epist. ad Thess. prima, quae scripta fuit a Laodicea.* Nil subscriptum habet go ... Euthal^{cod} *πρ. θεσσ. ᾱ· εγραφη απο κορινθου υπο παυλου και σιλουανου και τιμοθεου ... ϛ* (= Gb Sz) *προσ θεσσαλονικ. πρωτη εγραφη απο αθηνων.* Numerantur in KL al plu *στιχοι ρϙγ'* (157. *ρϙ'*, 27. 49. 93. 219. *σ'*, cdd^{lat} *versus 213*; item in paucioribus (cum Euthalio) *αναγνωσ. α', κεφφ. ζ'*. Numerant am fu capp. 25. In codice B a cap. *πϛ'* ad cap. *πϑ'* pergitur.

* NABK al mu *προσ θεσσαλονικεισ* (B* -νεικεισ) *β̄*, item (vide ante) praemisso *αρχεται* DEFG ... L *του αγιου αποστ. παυλου πρ. θεσσαλ. επιστολη β̄* ... al (ut 121. 123. h^{scr}) *πρ. θεσσ. δευτερα επιστολη* vel (ut 120. k^{scr}) *η προσ θεσσ. β̄ επιστολη* vel (ut l^{scr}) *πρ. θεσσ. επιστολη β̄* vel (ut 122.) *παυλου αποστ. επιστ. καθολικη πρ. θεσσ. β̄* et aliter; f^{scr} *Ανδρασι θεσσαλιησ ταδε δευτερα ουρανιοσ φωσ*, idem ad 1 Thess *Θετταλικοισ πολιταισ ταδε κηρυξ ουρανοφοιτησ ... ϛ^{e} παυλου του αποστολου η προσ θεσσαλ. επιστ. δευτερα, ϛ η προσ θεσσ. επιστ. δευτ.*, Gb Sz *παυλου πρ. θεσσ. επιστ. δευτ.*

I. 1. *σιλουανοσ*: vide ad 1 Thess 1, 1. ... DEFG^{gr}G^{gr} 67** d e *σιλβανοσ* | a^{scr} *και τιμοθ. κ. σιλου.* | *εν θεω* usque *ιησ. χριστω*: 17. om | *εν θεω*: ℵ*(non^{a}) 4. 80. add *και* | *κυριω*: FG^{gr}G g om | *ιησου χριστω*: DEFG^{gr}G 55. d e g (Ambrst^{rom}? non item^{ven}) *χρι. ιησ.*

2. Versum totum om 177. Dam | *απο θεου πατρ. ημων* cum NAFGKL al pler f g vg go cop syr^{utr} arm aeth Or$^{int\,4,468}$ (vide post) Chr Euthal

2, 13 1 Th 1, 2 3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, 4 ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, 5 ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, 6 εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν 7 καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν 1 Th 3, 13 etc τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνά-

---

cod Thdrt Ambrst al ... Ti om *ημων* (Gb^{0} Ln [*ημ.*]) cum BDEP 17. 49. 71. l^{scr} d e Thphyl Pelag :: additur *ημων* passim, sed Eph 6, 23. 2 Tim 1, 2. Tit 1, 4 non additur nec fere fluct lectio (fluctuat tamen 1 Tim 1, 2, quem locum vide). Inprimis vero cf Orint^{4,467} sq: „– Ad Colossenses vero: *Gratia vobis et pax a deo patre nostro* dicit, et non addit: *a domino nostro Iesu Christo.* Ad Thess. vero prima ita habet: *Gratia vobis et pax*, et nihil ultra. In secunda vero: *Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.* Ad Tim. prima et secunda: *Gratia misericordia et pax a deo patre et Christo Iesu domino nostro.* Ad Titum vero: *Gratia et pax a deo patre et Christo Iesu salvatore nostro.* Et quamvis curiosior videatur huiuscemodi observatio, tamen qui nihil otiosum credit esse in scripturis divinis, etiam horum differentias et diversitates non inanes putabit."

3. *παντων υμων*: 17. vg^{cle} am demid harl Augg^{ra} et lib arbi^{10,738} (non item d e f g fu tol al Ambrst) om *παντων*, ℵ*(non item^{c}) om *υμων*

4. *αυτους* (arm aeth non expri) ante *ημας* (P n^{scr} *υμ.*) cum ℵBP 17. 37. 73. 116. al^{8} (ap Gb) syr^{p} Euthal^{cod} ... ς Ln Ti post *ημας* cum ADE FGKL al pler d e f g vg Chr Thdrt Antioch^{1119} Dam Ambrst al | *εγκαυχ.* (P 17. Chr *εγκ–*) cum ℵABP 17. Chr$^{mosc\,1}$ Euthal^{cod} ... ς *καυχασθαι* cum DE(FG *καυχησασθαι*)KL al pler Chr^{598} Thdrt Antioch^{1119} Dam | *ταις θλιψεσιν*: D*FG om | *αις*: K *εν αις* | *ανεχεσθε*: B *ενεχ.*

5. *ενδειγμα*: 30. 43. n^{scr} Ephr^{3,416} *ενδειγματι*, 73. Thphyl *εισ ενδειγμα*, nec aliter f g vg Ambrst al *in exemplum* (contra d e *exemplum*) | *δικαιας κρισεως*: 18* 49. 110. 111. 123** al^{2} scr Ephr^{3,416} Antioch^{1119} *δικαιοκρισιας* (et 87. *δικαιοκρισεως*) | *εισ το* usq *βασ. του θεου*: 17. 21. 30. Ephr^{3,416} om | *υμασ*: G^{gr} *ημασ* | *υπερ ησ*: FG *περ* (sic) *ησ* | *και πασχετε*: F^{gr}* 1. 61. 121. o^{scr} om *και*

6. *ειπερ*: F^{gr}G^{gr} *περ* (sic) | *θεω*: A 41. 73. (121. sed om *παρα*) Orthod qu^{96} *τω θεω* ... Dial$^{824\,sem}$ *παρα θεου* et^{sem} *παρα κυριου* | *τοισ θλιβ. υμασ*: FG *αυτοισ τοισ θλειβουσιν υμασ*, g *eis tribulantibus vos*, d e f vg *eis* (f am fu demid al *his*, vg^{cle} *iis*) *qui tribulant vos* (vg *vos trib.*)

7. *και υμιν*: d e *vobis autem* | *ημων* et. ℵ^{c}: ℵ* *υμων* | *του κυριου*: L 3. 35. 47. 52. 73. 122. al pauc demid go syr^{sch} cop aeth Ir$^{int\,265}$ (non

μεως αὐτοῦ 8 ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν Act 7, 30
θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ, 9 οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ
κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, 10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδο-
ξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πι-
στεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ. 11 Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς

---

item^{273}) add *ημων* | *ιησου*: L 47. 73. 122. al pauc demid go syr^{sch} Ir int^{265} (non item^{273}) add *χριστου* | *μετ*: P 17. 37. Ephr^{3,416} *μετα*

8. *εν*: FG^{rg} d e g Ir$^{int\,265.\,273}$ Tert$^{marc\,5,16}$ praem *και* | *εν πυρι φλογος* cum ℵAKLP al omn fere d e syr$^{p\,mg}$ Ephr^{3,416} Chr Euthal^{cod} Thdrt Cosm^{511} Dam Thphyl^{txt} et^{com} Ambrst (*in igne flammae*) ... Gb′ Sz Ln *εν φλογι πυρος* cum BDG^{rg}EG^{rg}FG 47. 71. f g vg go cop syr^{sch} et^{p} txt arm aeth Macar^{7,94} (Thdrt^{com} *φλογι γαρ πυρος παραδιδονται*) Thphyl mg Oec Ir$^{int\,265.\,273}$ Tert$^{marc\,5,16}$ (sed Mcion utramque vocem delevit, nam Tert sic: „sed *flammam* et *ignem* delendo haereticus exstinxit, ne scilicet nostratem deum faceret“) :: substituendum videbatur *εν φλογι πυρος*, ut etiam Hebraeus Exod 3, 2 habet. Eadem atque hoc loco lectionis fluctuatio est Act 7, 30, ubi nobis pro testium ratione *εν φλογι πυρος* reponendum videbatur. Contra Apoc 1, 14. 2, 18. 19, 12. Heb 1, 7 *φλοξ πυρος* non fluctuat. | *διδοντος* (f vg *in flamma ignis dantis vindictam*): D*FG^{rg} *διδους*, item d e *et in ignem flammae dans vindictam*, g *et in flamma ignis dans t dare vindictam*; item *et in flamma ignis dare vindictam* Ir$^{int\,265}$ (sed^{273} *et in flamma ignis* sine rell, ita ut haec cum eis quae praecedunt coniungantur. Similiter Tert$^{marc\,5,16}$.) | *θεον*: ℵ^{c}LP al plus^{10} praem *τον* | *υπακουουσιν*: 47. *υπακουσασιν* | *ιησου* cum BDG^{rg}EG^{rg}KLP 17. al^{30} cop syr^{p} arm^{zoh} aeth Chr$^{mosc\,1}$ Thdrt Dam al ... ς (Gb^{00}) add *χριστου*, Ln [*χρι.*] cum ℵAFG al plu d e f g vg go syr^{sch} arm^{usc} Ephraem^{3,416} Chr Euthal^{cod} Cosm^{511} Ir$^{int\,265}$ Ambrst al

9. *ολεθρον* cum ℵBDEFGKLP al pler Chr^{604} Thdrt Cosm^{511} Dam etc (accurate reddit go) ... Ln *ολεθριον* cum A 17. 73. Ephr^{3,416} Chr$^{mosc\,1}$ Euthal^{cod} Tert$^{marc\,3,16}$ (*quos ait poenam luituros exitialem aeternam*). Cf et. d e Ir$^{int\,265}$ *poenas dabunt* (Ir *pendent*) *interitus aeternas*, f am tol Ambrst *in interitum aeternas* (Ambrst *aeternum*), vg^{cle} demid *in interitu aeternas* | *του κυριου*: DEFG al^{10} arm Chr$^{604\,txt}$ Thphyl om *του*

10. *θαυμασθηναι*: D*E*FG *ενθαυμασθηναι*, 113. *θαυμαστωθηναι* | *εν πασιν*: Ir$^{int\,273}$ om (*et admirabilis fieri his qui credunt in eum*); item 37. Ir$^{int\,265}$ (sed non$^{codd\,2}$) om *εν* | *πιστευσασιν* cum ℵABDEFGKLP al longe plu (11 ap Scri) Ephr^{3,416} Chr Euthal^{cod} Thdrt (in comm est *τοις μη πιστ.*) Cosm^{511} Dam al, item (*qui crediderunt*) d e f vg syr^{p} arm Ir$^{int\,265}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *πιστευουσιν* cum minusc vix mu, item *credentibus* g Ir$^{int\,273}$ | *επιστευθη*: 31. *επιστωθη*

ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, 12 ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

II.

1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν,
1 Th 5, 2 2 εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς
Eph 5, 6 δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. 3 μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία

---

11. *περι* (FG *περ*): D^{gr*} praem *και* | *αξιωση*: P 116. *-σει* | *τ. κλησεως*: FG^{rG} syr^{sch} arm add *υμων*, et syr^{P} *ημων*, item f vg Ambrst *vocatione sua*, g *voc. vestra t sua* | *ημων*: D^{c}EKL 37. al plus^{10} *υμων* ... D* 80. d e am allachm syr^{utr} arm^{zoh} aeth Vig^{varim} om | *πληρωση*: AKP al plus^{5} *-σει* | *ευδοκιαν*: 17. *επιθυμιαν* | DEFGLP 37. al Dam *αγαθοσυνης*

12. *του κυριου ημων*: am* Vig^{varim} om *ημων* | *ιησου* pri cum NBDEKL al plu (9 ap Scri) d e go sah^{gb} cop aeth^{ro} Thdrt^{cod} Dam Oec ... ς (Gb^{00}) add *χριστου*, Ln [*χρι.*] cum AFGP 17. al sat mu f g vg syr^{utr} arm aeth^{pp} Chr Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Ambrst al | *και υμεις* (A *ημεις*) *εν αυτ. κα. τ. χα. του* (K om) *θεου ημων* (tol om) *κ. κυρ.* (23. d e tol go cop syr^{sch} add *ημων*) *ιησ. χριστου*: FG f g om

II. 1. *του κυρ. ημων* et. Hipp^{chr} et antichr^{63} (ap Lag^{33}) Or^{1,665} et$^{int\,1,5.\,3,874}$ al Tert$^{res\,carn\,24}$ etc ... B syr^{P} om *ημων* | *επισυναγωγης*: K *επι γης* | *επ αυτον*: K *εισ αυτον*, Hipp l. l. *επ αυτης*

2. *εισ*: K om | *νοοσ*: D(sed D^{c} non addidit accentum)E 43. d e f vg (sed non fu^{vict} allachm, nec magis g) syr^{sch} et^{P} c.* aeth Ambrst al (sed non Aug$^{ep\,199.}$ civ dei ^{20,19} Tert$^{res\,carn\,24}$) add *υμων* (sed f vg *a vestro sensu*) | *μηδε θρο.* cum NABD*FG 47. 73. Or^{1,665} Thdrt^{4,457} Dam^{paris} et$^{parall\,347}$ ... ς *μητε* cum D^{c}EKLP al fere omn Hipp l. l. Chr Euthal^{cod} Thdrt et Dam ad h. l. ... 17. *μηποτε* | *θροεισθαι*: B 37. al$^{2\,scr}$ Chr^{607} Dam^{parall} etc *-σθε* | *μητε* ante *δια πνευμ.*: F Dam^{parali} *μηδε μητε* ante *δια λογου*: D*F^{corr} *μηδε* | *μητε* ante *δι επιστ.*: F *μηδε* | *δι ημων*: P *παρ ημ.* | *η ημερα*: D* 1. om *η* | *του* (FGP 115. arm Dam$^{parall\,347}$ atque et.^{paris} Thphyl om) *κυριου* cum NABD*E*FGLP 17. 31. 37. 47. 67** 71. 73. 80. al plus^{10} it vg syr^{utr} sah^{gb} cop arm aeth Or^{1,665} et$^{int\,1,6.\,3,874}$ Hipp l. l. Epiph^{678} Chr Euthal^{cod} Thdrt al Tert$^{res\,carn\,24}$ Ambrst al (17. *τ. κυριου ιησου*) ... ς (= Gb Sz) *του χριστου* cum D^{c}E**K al longe plu go

3. *εξαπατησῃ*: P 47* 115. 116. Dam^{paris} *-τησει* | *η αποστασια*: 115.

πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς
ἀπωλείας, 4 ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγό- Dan 11, 36
μενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθί-
σαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. 5 Οὐ μνημονεύετε ὅτι Act 17, 1
ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; 6 καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴ-
δατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ αὐτοῦ καιρῷ. 7 τὸ γὰρ
μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως
ἐκ μέσου γένηται· 8 καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Es 11, 4
κύριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ

om η | τησ ανομιασ cum ℵB 3. 4** 6. 23. 31. 39. 57. 70. 71. 80. sah gb cop arm Or1,424 codd omn Cyrhr 228 Euthalcod Damfid 299 Tertres carn 24 (*deliquentiae*) etmarc 5,16 (*delicti*) Ambps 118 et Ambrstrom (uterq (*homo iniquitatis*). Cf et. Epiph673 ο υιοσ τησ ανομιασ, ο ανθρ. τησ αδικιασ ... ς Ln Ti τ. αμαρτιασ cum ADEFGKLP al pler it vg (utraque *homo peccati*) syrutr go aeth Or1,668. 3,315. 628. 765 etint 3,858 Hipp l. l. Euspst 398 etmai 315 Cyrhr cod Chr Thdrt ad h. l. et2,1197. 4,458 Dam ad h. l. etparall 347 al Irint 322 Augciv dei 20,19 al

4. και υπεραιρομ. (et. ℵa Or1,424. 668 Eusmai 315 etc) ... ℵ* om ... FG Or 3,315. 485. 628. 765 et4,321 Hipp Procopniceph 2,212 (non item2,120) κ. επαιρομενοσ | καθισαι (P al -θησαι) sine additam cum ℵABD*P 17. al10 d e f vg go (demum post *sedeat* hiat cod) sahgb cop aethutr arm are syr p txt Irint 322 Or1,424. 668. 669 etint 2,316. 3,859 Hipp Eusmai Apollin apud Hier5,690 Cyrhr 228 etador 309 Euthalcod (Thdrt vide post) Damfid 299 et parall347 atque et.paris al Irint 322 Tertres carn 24 etmarc 5,16 Ambrst al mu ... ς (= Gb Sz) praem ωσ (FG* ινα) θεον cum DcEFGrgKL al pler g (g* *ut*, g** *quasi*) syrsch etP c.* Chr637 (sed nonmosc) Cyrglaph 138 Thdrt ad h. l. et4,458 (sed2,1196 et1286 εισελθοντα pro ωσ θεον) al; item 3. 106. 108. 115. Thphyl post καθισαι addunt | αποδεικνυντα cum ℵBDEKLP al pler Or1,668. 669 Hipp Eusmai Euthalcod Cyrglaph 138 Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. etparis etfid 299 al ... AFG 37. al10 Or1,424 Cyrhr 228 etador 309 Thdrtter (vide ante) Damparall 347 αποδεικνυοντα (sed A -διγνυοντα, FG -δικνυοντα)

5. ετι (FG αντι) ων: D*E* Ambrst ετι εμου οντοσ, Ambrst *quod me adhuc apud vos agente haec dicebam* (cddaliq *dicebantur*) *vobis;* d e vero *quod, cum essem apud vos, haec dicebantur vobis*

6. αυτου cum ℵ*AKP 17. 35. 37. 39. 52. 106. 108. 116. 120. 219* cscr kscr Or1,424. 668 Cyrhr 228 Euthalcod Damparis etparall 347 ... ς Ln Ti εαυτου cum ℵcBDEFGL al pler Hippl. l. Chr612 Thdrt Dam ad h. l.

7. ℵ* post ηδη per incuriam repetiit γαρ quod c delevit | εωσ: FG add αν

8. ο κυριοσ ιησουσ (et. Gb + Sz) cum ℵAD*E*FGL**P 17. 31. 47. 71. 80. 99. 115. it vg sahgb cop syrutr arm aeth are Irint 182 sec loc et323 Hipp l. l. Or4,321 et (ex edd ante Delar) 1,668 etcat rom 456 etint 3,859 Const7,32,1 Ath523 (vide post) Cyrhr 228 excdd 2 Bas2,613 et1,423 Chr612. 613 Euthal cod Cyrzach 769 Thdrt ad h. l. et2,251. 1206. 1650 et4,459 al Tertres carn 24

καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, 9 *οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις*

Hil[539] Ambrst al mu (Hilarian[gall 8,238] *domin. Christus;* Hier[5,689 s] ex Hipp *adveniente autem Christo et iniquum spiritu oris sui interficiente* et ex Apollinar *sessurum in templo dei et interficiendum spiritu domini salvatoris*). Similiter Ir[int 182] pri loc *dominus Iesus Christus*, Ath[523] cod basil Dam[parall 347] atque[paris] *ο κυρ. ιησ. χριστ.* (pergitur autem Ath cod basil *ἀποκτενεῖ*), atque adnotat ad locum Athanasii in cod. basil Doxapatres (*δοξαπατρὴς*) haec: *σημείωσαι ὅτι τὸ ῥητὸν οὐ κεῖται νῦν οὕτως ἐν τῷ ἀποστόλῳ, ἀλλ' ὁ κύριος ἀνελεῖ τῷ πν. τοῦ στόμ. αὐτοῦ. ἔοικε δὲ ὑπό τινων τὸ ω̄ς χ̄ς ἐκβεβλῆσθαι οὐκ οἶδ' ὅ τι βουλομένων. τοῦ δ' οὕτως ἐξ ἀρχῆς παρὰ τοῦ ἀποστόλου γεγράφθαι σημεῖόν ἐστιν ἐναργὲς τά τε ἐνταῦθα παρὰ τοῦ ἁγίου τούτου πατρὸς εἰρημένα καὶ τὸ ὁμοίως προσενεγκεῖν τὸ ῥητὸν τοῦτο τόν τε θεῖον Χρυσόστομον ἐν τῇ πρ. θεσσ. ἐπιστ. καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον ἐν τῷ α' λόγῳ τῶν ἀσκητικῶν· ἀλλὰ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις οὕτω κεῖται τὸ ῥητὸν ἐν τῷ ὕφει τῆς θείας γραφῆς.* Praeterea ex Wtst addimus haec: „In ora codicis 14. Iacobus Fabri notavit: Nicolaus Cusanus Cardinalis: Nestoriani novas biblias hic corruperunt delentes nomen *Iesus*, quod antiquae bibliae ante schisma scriptae habent, quas ex Constantinopoli transvexit" etc. ... ς ο κυριος omisso additamento cum BD[c]E[**]KL[*] al pler Or[1,668] delarue ([1,424] habet *κυριος ο θεος*) Cyr hr toutée Macar[gall 7,91] Thdrt[2,1207. 1294] et[4,1271] Dam ad h. l. Oec Vig varim[746] (*quem interficiet dominus* etc) | *ανελει* (Gb') cum (ℵ)AB(D*FG) P (17.) 23. 31. 47. 57. (67**) 71. 73. 80. 99. Or[1,424] Hipp[l.] l. Cyr[hr 228] toutt Bas[1,423 cdd 2] et[2,613] Macar[7,91] Ath[523] (sic ed bened ex[cdd 6]; al *αποκτενει*) Euthal[cod] Thdrt[4,459] Dam[parall 347] et[paris] al. Item ℵ* Or[4,57. 321] et[cat rom 456] *αναλοι* :: id quod recipiendum esset nisi *καταργησει* sequeretur. Recte vero Or[4,57] - *ἀναλοῖ αὐτὸ* - *καὶ καταργεῖ* - et[321] *ὁ κύρ. γὰρ ἰησ. ἀναλοῖ* - *καὶ καταργεῖ* - *τὸν ἀντικείμενον λόγον* etc. Item D*FG 17. 67** *ανελοι*, sed d e f g vg *interficiet*. Hoc ipsum *interficiet*, quod cum it vg omnes Latini praebent, ut Ir[int 182. 323] Or[int 3,859] Tert[res carn 24] Hil[539] etc (vide supra Hipp et Apollinar apud Hier) non tam *αναλωσει* quam *ανελει* confirmat, quam lectionem ad reprobandam non satis est quod Esai. 11, 4 loco cetera satis dissimili eadem habetur: *ἀλλὰ κρινεῖ ταπεινῶ κρίσιν καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς καὶ πατάξει γῆν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἐν πνεύματι διὰ χειλέων ἀνελεῖ ἀσεβῆ* ..... ς Ti *αναλωσει* cum D[c]EKL al pler Or[1,668] (sic cod Reg et Huet ex eisque Delarue; contra Hoeschel et Spencer *ανελει*) Cyr[hr cod] Bas[1,423 ed] Chi[612. 613] et[5,198] (verbis allatis Esai: *πατάξει τὴν γῆν* usq *ἀνελεῖ ἀσεβῆ* pergit: *τὰ αὐτὰ τῷ παύλῳ φθεγγόμενος λέγοντι· ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τ. στόμ. αὐτοῦ* usq *παρου. αὐτοῦ.*) Thdrt ad h. l. et[2,1650. 1207. 1294] et[4,1271] Dam ad h. l. Thphyl Oec. Etiam syr[utr] lectioni *consumet* favet; cop *perdet*, aeth *eiciet*. | *στοματος*: FG[r] Or[4,321 cdd] *σωματος* | *τη επιφανεια* (A -νιω): D[gr*] f[scr] Cyr[hr] ex[edd aliq] *την επιφανειαν*

καὶ τέρασιν ψεύδους 10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυ- 2 Co 2, 15 4, 3
μένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. 11 καὶ διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, 12 ἵνα κριθῶσιν ἅπαντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ'

---

9. *η παρουσια*: F om *η* | *και σημειοισ*: 17. am Promiss$^{dim\ temp\ 6}$ Ruf symb^{187} om *και*

10. *αδικιασ* cum ℵ*ABFG 17. 71. 73. 80. arm Or$^{1,424.\ 425.\ 668}$ et$^{3,151.\ 513.\ 766}$ et$^{cat\ eph\ 218}$ Cyr$^{hr\ 228}$ Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 347}$ et^{paris} ... ς (Gb^{0}) praem *της* cum ℵ^{c}DEKLP al pler Hipp$^{l.\ l.}$ Chr Thdrt ad h. l. et^{2,1207} Dam ad h. l. | *τοισ απολλυμ.* cum ℵ*ABD*FG 17. 71. it vg cop sah^{gb} syr^{sch} arm aeth^{utr} Or$^{1,425.\ 668}$ et$^{3,151.\ 513.\ 766}$ Cyr^{hr} Euthal^{cod} Dam parall et^{paris} Ir$^{int\ 323}$ Tert$^{res\ carn\ 24}$ al mu ... ς (= Gb^{0} Sz) praem *εν* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al pler syr^{p} Or^{1,424} Hipp$^{l.\ l.}$ Chr Thdrt ad h. l. et^{2,1207} Dam ad h. l. | *αληθειασ* et. Or$^{1,425.\ 668}$ Hipp Bas$^{eth\ 245}$ etc Ir$^{int\ 323}$ et 266 Tert$^{marc\ 5,16}$ Cyp^{86} etc ... D*E* d e add *χριστου*, Ir$^{int\ 326}$ *dei* | *εδεξαντο*: FG *εξεδεξ.*

11. *και δια τουτο* et. Ir$^{int\ 266.\ 323.\ 326}$ Or$^{1,425.\ 668}$ Hipp$^{l.\ l.}$ Bas$^{eth\ 245}$ Cyr hr^{233} Cyp$^{86.\ 192}$ Ambrst etc. Cf et. Tert$^{marc\ 5,16}$ *Propterea quod dilectionem veritatis non susceperint, ut salvi essent. Et propter hoc erit eis instinctum fallaciae, ut iudicentur omnes qui* etc ... D* 67** cat^{txt} d e vg syr^{sch} cop Chr^{614} Pelag om *και* | *πεμπει* (Gb″) cum ℵ*ABD^{gr*} (*πενπει*) FG^{rgGgr} 17. 67** cat^{txt} am fu all^{achm} Or^{1,425} et (ex edd Hoesch et Spenc)^{668} et^{4,83} Bas$^{eth\ 245}$ Cyr$^{hr\ 233}$ Dam$^{parall\ 347}$ et^{paris} Ir$^{int\ 266.\ 323.\ 326}$ (omnibus tribus ll. sic cdd pler) Ambrst$^{ed\ rom}$ (non item^{ven}). Cf Cyr^{hr} l. l. *το δε πέμπει ἀντὶ τοῦ συγχωρεῖ γίνεσθαι.* ... ς (= Sz) *πεμψει* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler d e f g vg^{cle} demid tol al cop syr^{utr} arm aeth Or$^{1,668\ delar}$ et$^{int\ 3,863}$ Hipp Eph$^{r\ 3,191}$ Thdor$^{mop\ cat\ 391}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 370}$ et$^{ioh\ 262}$ al mu Ir^{int} (ter, ut cum exigua auctoritate editum est) Cyp^{bis} (ut ante) Ambrst^{ven} al | *αυτους* (it vg *ut credant mendacio*): FG 3. 33. 35. om

12. *απαντεσ* cum NAFG 12. 17. 31. Or$^{1,425.\ 668}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 262}$ Dam paris ... ς Ln *παντεσ* c. BDEKLP al pler Or^{4,83} Hipp Chr Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 347}$ al | *πιστευσαντεσ* et. Or^{ter} et^{int} Hipp Cyr^{hr} Ir$^{int\ ter}$ etc ... K *πιστευοντεσ* | *αλλα* cum NB Or^{3,497} ... ς Ln Ti *αλλ* cum ADE FGK^{sil}LP al certe pler Or^{ter} al mu | *τη αδικια* cum ℵ*BD*FG 3. 17. 33. 37. 114. 115. 116. 120. al$^{2\ scr}$ it vg arm Or$^{3,497.\ 4,83}$ et$^{int\ 3,863}$ Hipp l. l. Cyr$^{hr\ 233}$ et$^{ioh\ 262}$ Thdrt$^{2,1208.\ 1648}$ Dam^{paris} et$^{parall\ 347}$ al Ir$^{int\ ter}$ Tert$^{marc\ 4,15}$ al (it vg etc *consenserunt iniquitati*) ... ς (Gb^{0}) Ti praem *εν* cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al pler Or$^{1,425.\ 668}$ Chr Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. al Cyp$^{86.\ 192}$ (*sibi placent in*) Hier$^{esa\ 19}$ (*sibi complacuerint in*)

ἀρχῆσ εἰσ σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματοσ καὶ πίστει ἀληθείασ,
14 εἰσ ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶσ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰσ περιποίησιν δόξησ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 15 ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰσ παραδόσεισ ἃσ ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆσ ἡμῶν· 16 αὐτὸσ δὲ ὁ κύριοσ ἡμῶν Ἰησοῦσ Χριστὸσ καὶ ὁ θεὸσ ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσασ ἡμᾶσ καὶ δοὺσ παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, 17 παρακα-
1 Th 3, 12 λέσαι ὑμῶν τὰσ καρδίασ καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

---

13. *υπο*: F *απω* sic | *κυριου* cum BD^{b}et^{c}EFGKLP etc (sed FG *κυριω*) ... ℵA 37. 39. *του κυριου* ... D* d e vg Vig$^{varim\,787.\,747}$ *θεου* | *ειλατο* (Gb″) cum ℵABDE(F^{gr} *ιδατο*)GLP 17. 23. 37. 47* 137. al vix mu Euthal^{cod} Thdrt^{cod} ... ς *ειλετο* cum K al pler^{vid} Chr etc | *υμασ* (et. ℵ^{c}): ℵ*D* 39. 121. l^{scr} d e f am fu demid tol al arm *ημασ*. Contra disputat Lc brug: „*Non mutes pronomen secundae personae* vos *in primae* nos." | *απ αρχησ* cum ℵDEKL (A latet) al pler d e g syr^{sch} cop arm aeth Chr Thdrt Dam^{txt} al Ambrst Vig$^{varim\,737.\,747}$ ... Ln *απαρχην* cum BFG^{gr} P 17. 35. 39. 47. 71. 120. 137. f vg syrP Did$^{tri\,123}$ Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,369}$ Dam^{com} (*ωσπερ απαρχην*) Amb$^{spi\,sa\,3,670.\,685}$ al | *πιστει*: 17 *πιστεωσ*

14. *εισ ο και* cum ℵFGP 23. 37. 47. 71. 73. 80. 116. f g vg syrP arm Euthal^{cod} ... ς Ln Ti om *και* cum ABDEKL al pler d e cop aeth Chr^{615} Thdrt Dam al Ambrst | *υμασ* cum ℵD^{c}EF^{gr}GKLP al pler g vg cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al. Cf et. Luc brug: *Quidam legunt* in quam, *quidam* ad quod; *sed male omnino illi qui scribunt pronomen primae personae* nos. ... Ln *ημασ* cum ABD* 19. 23. 48. l^{scr} d e f Vig$^{varim\,737}$ | *ευαγγ. ημων* et. ℵ^{a} ... ℵ* *ευαγγ. υμων*, 17. om *ημων*

15. *παραδοσεισ*: D*E* 44. d e Ambrst al add *ημων*, item 17. aeth Siricius$^{ep\,6}$ (sed$^{ep\,5}$ *nostras*) *υμων* | *δι επιστ. ημων*: Bas$^{eth\,246}$ *δι επ. ωσ δι ημων*

16. *ιησουσ χριστοσ* cum ℵDEFGKLP al fere omn it vg etc ... A 47. *ιησ. ο χριστ.* atque sic edidit Ln; B *χριστοσ ιησουσ* ... 45. plane om | *και ο θεοσ*: *και in* ℵ supra scriptum sed ipsa prima ut^{vid} manu ... BD*K 17. al? Chr$^{mosc\,1}$ om *ο*, hinc Ln [*ο*] *θεοσ* | *ο πατηρ ημ.* cum ℵ*et (omisso *ο*)^{c}BD^{gr}*FG 17. 73. 238. f g vg^{cod} lachm syr^{sch} cop arm aeth ar^{e} Ambrst^{rom} Vig^{ari} et sab^{2} (non item^{varim}) ... ς Ti *και πατ. ημ.* cum AD^{c}EKLP al pler d e vg go syrP Chr Thdrt Dam al Amb$^{fid\,2,\,487}$ Ambrst^{ven} al | *ο αγαπ. ημασ*: ℵ* om, ℵ^{a} suppl | *αιωνιαν*: FG *αιωνιον*

17. *παρακαλεσαι*: FG* *παρακληση* (G^{corr} *παρακλεση*), D^{gr}* *παρακαλεισθαι* | *υμων τασ καρδ.*: ℵA f vg Ambrst al *τ. καρδ. υμων* | *στηριξαι* (FG -ξη) sine additam cum ℵABD*E*FGP al^{10} it vg go syr^{utr} arm Chr^{615} Euthal^{cod} al Ambrst al ... ς (= Gb^{00} Sz) add *υμασ* cum D^{c} E**KL al pler cop aeth Thdrt Dam al | *εργω κ. λογω* (Gb″) cum ℵAB

III.

1 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, 2 καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. 3 πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. 4 πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. 5 ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

1 Th 5, 25 Col 4, 3 etc

Ga 5, 10

DELP al plus[10] d e g vg go syrP aeth (cop *in omnibus et sermonib. omnib.*) Chr[616] Euthal[cod] Thdrt Ambrst al mu ... ς (= Sz) *λογ. κ. ἐργ.* cum FGK al pler f g syr[sch] arm Dam ... 17. tantum *ἐργω*, d[scr] tantum *λογω*

III. 1. *το λοιπ.* et. Bas[eth 277] ... FG om *το* | *αδελφοι* (Bas[eth 277] om): FG 120. al[2 scr] f g vg syr[utr] cop arm aeth Aug[ep 217] Ambrst al ante *προσευχεσθ.* pon; item DE 73. d e go post *περ. ημων* | *τ. κυριου* cum ℵABDEKL al pler etc (et. Bas[eth 277]) ... FG[rGP] 17. k[scr] g vg (sed non fu tol al[lachm]) Chr[mosc 1 bis] Maxim[taur hom 2] Pelag *τ. θεου* | *τρεχη*: L al pauc *-χει* | *δοξαζηται*: L al pauc *-ζεται* ... FG* *δοξασθηται*

2. *παντων*: FG d e f g vg Aug[ep 217] Ambrst al add *εστιν*. Alludit Hipp chri et antichri[1] *βλεπων τω πνευματι οτι ου παντων ην η πιστις.*

3. *εστιν*: ℵ*(non item[c]) f vg (sed non fu* tol al[lachm]) auct[vocat 1,24] post *φ κυρ.* pon ... FG[rG] g fu* tol al[lachm] Ambrst om | *ο κυριος* cum ℵB D[c]EKLP al fere omn am demid go syr[utr] cop Chr[621] Euthal[cod] Cyr[thes 289] Thdrt Dam al Hier[cont pelag 2] ... Ln *ο θεος* cum AD*FG 71. d e f g vg[cle] fu tol al Ambrst al | *ος*: A 37. 71. 116. syrP c.* arm auct vocat[1,24] add *και* | *στηριξει* cum ℵADEKLP al omn[vid] etc: B *στηρισει* ... FG[rG]G[r] *τηρησει*

4. *παραγγελλομεν* (F *-λλωμεν*) sine additam cum ℵBD* 17. 67** d e vg (et. am fu etc, sed non demid) Chr[621 bis com] Ambrst Pelag al ... ς add *υμιν* cum AD[c]EFGKLP al fere omn f g demid go syr[utr] cop arm aeth Chr[621 txt] Euthal[cod] Thdrt Dam al | *ποιειτε* cum ℵ*AD* d e ... ς Ln Ti praem *και* cum ℵ[c]BD[c]EKLP al omn[vid] f g vg etc. Praeterea BFG[rG]G[r] praem *και εποιησατε*. Sed *και ποιησετε* (D[gr*] *-σατε*, D[b] 17. c[scr] *-σητε*) a FG[rG]G[r] 14. 30. 34. 41* 71. al[2 scr] omittitur. | *ποιειτε κ. ποιησετε*: g *et fecistis et facietis*, cop *fecistis et facitis*. Sic autem ed. Ln: *παραγγ.* [*υμιν και εποιησατε και*] *ποιειτε και ποιησετε*

5. *κατευθυναι*: FG *-θυνη* | *υμων* (G[gr*] *ημ.*) *τ. καρδιας*: DE d e f vg *τ. καρδ. υμων* | *την υπομονην* cum ℵABDEFGKLP al longe plu (13 apud Scri) Chr Euthal[cod] etc .. ς (= Gb Sz) om *την* cum minusc pauc[vid]

Ro 16, 17
1 Co 5, 11

6 *Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβοσαν παρ'*
1 Th 1, 6 *ἡμῶν.* 7 *αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν,* 8 *οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ'*
1 Th 2, 9 *ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπι-*
1 Co 9, 4
Phi 3, 17 *βαρῆσαί τινα ὑμῶν·* 9 *οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς.* 10 *καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω.* 11 *ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους·*

---

6. *παραγγελλομεν*: inepte ut tol alia F *παραισγελλ.*, G *παραιγγ.* | *του* (FG om) *κυρ. ημων* cum ℵ$^{AD^cE^{**}}$FGKLP al omn f g m^{82} vg go syr^{utr} cop arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. al Cyp^{202} Lcif^{214} Aug op mon Ambrst al ... Ti om *ημων*, Ln [*ημων*] cum BD*E* d e Cyp^{89} Dam$^{parall\,690}$ | *ατακτ. περιπατουντος* (et. d e g Or$^{int\,2,447}$ Lcif^{214} Ambrst): Dgr^{Egr} f vg go Or$^{gall\,14,6}$ Cyp$^{89.\,202}$ *περιπ. ατακτ.* | *ημ*: FG *η* | *παρελαβοσαν* (et. Gb) cum ℵ*AD* (*ελαβοσαν*) 17. Bas^{417} cod et$^{regg\,421}$ ex$^{cdd\,2}$ et$^{fide\,229}$ cod et$^{bapt\,636}$ cod et^{639} cdd^{3}. Item Gb'' Sz *παρελαβον* cum ℵ^{cD}b$^{et^cEKLP}$ al plu (omn ap Scri) Bas^{2,229} ed et^{417} ed et^{421} ed et^{666} ed Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. Thphyl. Nec aliter (*acceperunt*) d e f (g sub *aut*) m^{82} vg Cyp^{bis} Lcif Aug$^{op\,mon}$ al ... ς (= Gb Sz) *παρελαβε* cum minusc vix mu syr$^{sch\,utvid}$ Bas^{2,639} edd vet Oec ... Ln *παρελαβετε* cum BFG^{rg} 43. 73. 80. g (*quam accepistis t acceperunt*) go syr^{p} arm Or$^{gall\,14,6}$ Bas^{2,417} cdd^{2} Thdrt^{1,194} Ambrst auct$^{sing\,cleric\,536}$ ... cop *quam tradidimus vobis*, aeth *quam ordinavimus illis* | *παρ ημων*: B *αφ ημ.*, Dam^{parall} *εξ ημ.*

7. *εν* (17. om) *υμιν* ... P *παρ υμ.*

8. *ουδε*: FG *ουτε* | *εφαγομεν* (Euthal^{cod} *-γαμεν*): 91. 109. 120. al plus ^{20} (5 ap Scri) Dam ad h. l. (non item$^{parall\,360}$) Ambrst^{rom} (non^{ven}) *ελαβομεν* | *αλλ* ut ABDEFGKLP rell omn^{vi} ... ℵ *αλλα* | *νυκτος κ. ημερας* cum ℵBFG 17. 31. 47. 71. 73. 137. Chr$^{622\,mosc}$ Euthal^{cod} Ps-Ath ^{329} Antioch^{1070} Dam$^{parall\,360}$ ... ς Ti *νυκτα κ. ημεραν* cum ADEKLP al pler Chr^{622} Thdrt Dam ad h. l. al

10. *ημεν*: 17. post *πρ. υμας* pon | *τουτο* et. ℵ^c ... ℵ*om | *παρηγγελλομεν* (B a^{scr} *παρηγγελομ.*): F**(* *παρεγγ.*)G *παρηγγελλαμεν* ... Dgr* *παρανγελλομ.* | *ου θελει*: D* *μη θελ.* | L *θελη*

11. *περιπατ. εν υμιν ατακτως* cum ℵABFG^{rg}KLP al pler g go syr^{p} Chr^{623} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,360}$ Ambrst ... DE 37. 47. 73. d e f m^{82} cop arm aeth Dam$^{parall\,607}$ *εν υμ. περιπα. ατακτ.* (37. 47. 73. m^{82} Dam *ατ. περιπ.*); similiter vg Aug$^{op\,mon}$ *inter vos quosdam ambulantes* (Aug *-lare*) *inquiete*

12 τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. 13 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. Ga 6, 9
14 εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε· μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· 1 Co 5, 11

---

12. τοις δε etc ... D* τουσ δε τοιουτους | D παραγγελλομ. | εν κυριω ιησου χριστω (D^{gr*} $\overline{\chi\upsilon}$, P demid cop om) cum (Gb′) ℵ*ABD^{e}E*(oblitus tamen est adscribere D^{e})FGP 17. 31. 71. 80. d e f g m^{82} vg go cop arm Euthal^{cod} Dam$^{parall\,607}$ Aug$^{op\,mon}$ Ambrst al ... ς δια του κυριου ημων ιησου χριστου cum ℵ^{c}D^{c}KL al pler syr^{utr} aeth Chr Thdrt Dam ad h. l. | εσθιωσιν: 17. -ιουσιν

13. εγκακησητε (εγκ- ut ℵA al, Ti c. B*D* ενκ-, cf ad 2 Co 4, 1) c. ℵAB* 37. 39. 47., item D* ενκακειτε ... ς εκκακησητε (FG -σεται) cum D^{c}EFGK LP al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt, item εκκακειτε Dam atque et.$^{paris\,bis}$ | καλοποιουντεσ: FG καλον ποιουντεσ, item 73. 113^{mg} 114. 121. 122** 219. h^{scr} Chr$^{624\,sem}$ (et^{sem} καλοπ.) et$^{3,331.\ 7,454}$ et^{alib} το καλον ποιουντ. Ex Latinis d e f m^{82} vg *bene facientes*, sed g *bene t um facientes*.

14. τισ: K τι | ημων cum ℵADEFGKLP al pler it vg go syr^{utr} cop arm Bas$^{eth\,273}$ Chr^{624} (addit οὐκ εἶπεν· ὁ παρακούων ἐμοῦ παρακούει, ἀλλ' ἠρέμα αἰνίττεται) Euthal^{cod} Thdrt Dam Tert$^{pudic\,13}$ Aug$^{ps\,100}$ Ambrst al ... B 2. 23. 33. 37. 39. 43. 116. 137. b^{scr*} aeth Thphyl υμων. Atque adnotat Thphyl: τινὲς μὲν „τῷ λόγῳ ἡμῶν" ἀνέγνωσαν, διὰ τοῦ η. ὅθεν καὶ οὕτως ἐνόησαν· εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἐμοῦ τοῦ παύλου, τῷ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης οἱονεὶ λαλοῦντι, τοῦτον σημειοῦσθε καὶ ἔχετε ὡς ἀφωρισμένον. ὁ δὲ μακάριος ἰωάννης „ὑμῶν" ἀνέγνω, διὰ τοῦ υ, καὶ ἔδωκεν ἡμῖν νοεῖν ὅτι, εἴ τις ἀπειθεῖ ὑμῖν, λέγουσι πρὸς αὐτὸν ἃ διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐμάθετε. At de Chr quidem falli videtur Thphyl; nullo enim apud Chr loco non ημων invenitur, cf praeter comm ad h. l. 3,331 et^{5,529} et^{6,327} et^{10,357} et ^{12,604}, nec quicquam in verbis Chrysostomi inest quod contra hanc lectionem testetur; ipsa vero ea quae ex comm adscripsimus supra quadrant ad ημων. | δια τησ επιστολησ: FG δι επιστ., m^{78} post τουτον pon (habet enim: *hunc per epistolam notate*). Notatur etiam o^{scr} δι. τ. επιστ. cum seqq coniungere. | τουτον: 47. τον τοιουτον | μη συναν. cum ℵA^{vi}BD$^{b?}$ et^{c}E 17. d e (d e *ut non commisceamini*) go cop Chr^{624} (Tert$^{pudic\,13}$ *ne commisceamini*, sed ed^{semler} aliaeque *nec comm.*) ... ς (Gb^{00}) Ti praem και cum D^{gr*}FGKLP al fere omn f g m^{78} vg syr utr arm aeth Bas$^{eth\,273}$ Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1089} Dam al Tert$^{pudic\,13}$ (sed vide ante) Aug$^{ps\,100}$ Ambrst al | συναναμιγνυσθε (D* -μισγεσθαι, E -μισγεσθε): -σθε ut D^{b}et^{c}EKLP al pler (testantur in eundem sensum etiam omnes qui και μη praebent, i. e. D^{gr*}FG) f g m vg syr utr arm aeth Bas$^{eth\,273}$ rell quos ante adscripsimus. Ceterum parum valet hac in re quod ℵAB (item D^{gr*}F^{gr}G^{gr}) 17. -σθαι praebent, quum αι et ε innumeris locis in antiquissimis cdd promiscue ponantur,

1 Th 5, 23 etc 15 καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.
16 αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διαπαντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

Col 4, 18 Th 5, 28 etc 17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. 18 ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

quemadmodum hoc ipso versu ℵD*FGP 17. Euthalcod *σημειουσθαι* pro *-σθε* habent. Agnoscunt vero *-σθαι* etiam d e go cop (Tertpudic si *ne*, non *nec* legendum est, quod satis dubium); mihi quidem videtur scripturae Pauli parum convenire *τουτον σημειουσθε μη συναναμιγνυσθαι αυτω*, multo certe magis *τ. σημ.· μη συναναμιγνυσθε αυ.* | *ινα εντραπη*: Antioch1089 *ινα μη εντραπητε*

15. *και*: D* d e Tertpud 13 (non item Augps100 et alib Ambrst al) om | FG *εκθρ.*

16. *ο κυριος*: FGL 48. 115. 122** 219. al3 scr f g vgsix demid *ο θεος* | *την ειρηνην*: Λ 67** om *την* | *τροπω* cum ℵA**BDcEgrKLP al fere omn syrutr cop Euthalcod Thdrt Dam (arm *in omni re*, aeth *in omni quod feceritis*) ... Gb΄ Ln *τοπω* cum A*D*FG 17. 49. d e f g vg go Ambrst al; item Chr625. 626, quem sic legisse, licet cdd (omnes?) *τροπω* testari videantur, ex comm intellegitur. Habet enim sic: *τί ἐστιν*, „*ἐν παντὶ τόπῳ*“; *πανταχόθεν βούλεται εἰρηνεύειν, ὥστε μηδαμόθεν ἔχειν φιλονεικίας ἀφορμήν. πανταχοῦ γὰρ εἰρήνη καλόν* etc. Propterea quae etiam Montf. *τόπῳ* edidit.

18. *ημων*: FgrG g om; syrsch om *του κυρ. ημων* | *μετα παντων υμ.* sine *αμην* cum ℵ*B 17. 44. 67** 116. fu harl tol armzoh Ambrst (nec addit *αμην* Ath476) ... ς (Gb00) Ln add *αμην* cum ℵcADEFGKLP al pler d e f g vg (et. am demid al) cop syrutr armusc aeth go Euthalcod etc

Subscriptio: ℵB* 17. al *προσ θεσσαλονικεισ* (B* *-νεικεισ*) β̄ ... DE *προσ θεσσ. β̄ επληρωθη, αρχεται πρ. τιμοθεον α̅*, FG *ετελεσθη* (F *-σθαι*) *προσ θεσσ. β, αρχεται πρ. τιμοθ. α̅*. Item d *ad tessalonicenses II.* (** add *scribens ab athenis*) *explicit incipit ad timotheum I.*, f g *expl. ad thessal. II. inc. ad timoth. I.* Item fu *expl. ad thessall. II. inc. ad colossenses argumentum*, am *explicit ad thessalonicenses sec.* posteaque sequitur *incipit epistula ad timotheum* ... AB**KP 37. 47. 113. 123. al *πρ. θεσσ. β̄ εγραφη απο αθηνων*. Item L *του αγιου αποστολου παυλου προσ θεσσαλ. δευτερα· εγραφη απο αθηνων*. Similiter al mu; Euthalcod *προσ θεσσαλ. δευτεραισ* (sic) *επιστολησ* (adde *τελοσ?*)· *εγραφη απο αθηνων υπο παυλου και σιλουανου και τιμοθεου ... ς προσ θεσσαλονικεισ δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν*: *απο αθηνων* agnoscunt etiam cop syrP Euthal Thdrt al; contra *e Laodicea Pisidiae* syrsch et Ebedjesu, 6. 44. 71. 91. al3 sér al Synops Oec *απο ρωμησ*. Passim additur etiam *δια τυχικου* (ut syrsch), *δια σιλουανου και τυχικου* (ut cop), *δια σιλουανου και τιμοθεου* (ut 138.), *per Titum et Onesimum* (in prologo Latino). Praeterea numerantur *στιχοι ρς΄* (KLP al plu Euthal; 93. *ρις΄*, cop *τπε΄*), in ℵ** *ρπ΄*. Nonnulli addunt: *αναγν. α΄, κεφφ. ς΄*. In B a cap. $\overline{\text{πα}}$ ad $\overline{\text{ψγ}}$ pergitur; am fu capitula IX habent.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

I.

1 *Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλά-*

---

* Hunc epistulae ad Hebraeos locum dedimus (consentiente Ln, non item ς Ti) secuti exemplum codicum ℵABCHP 17. 23. 47. 57. 71. 73. aliorum (etiam Euthal^{cod}). Nec aliter cop^{eodd} (cf Zacagn praef. p. 74 sq). Eundem ordinem testantur etiam Athanasius (epist. fest. 39. anni 365. Consentit etiam Ps-Ath in Synopsi.) Epiphanius^{373} (quo loco exponit, epistula ad Philemonem quem locum apud Marcionem habuerit, quem in ipsa ecclesia. Postquam autem dixit: *ἐν τισὶ δὲ ἀντιγράφοις τρισκαιδεκάτη πρὸ τῆς πρὸς ἑβραίους τεσσαρεσκαιδεκάτης τέτακται*, addit: *ἄλλα δὲ ἀντίγραφα ἔχει τὴν πρὸς ἑβραίους δεκάτην πρὸ τῶν δύο τῶν πρὸς τιμόθεον καὶ τίτον καὶ φιλήμονα.*) Cyrillus (vol. V, 2. de recta fide, ubi loci ex ep. ad Hebr petiti praecedunt epp. ad Tim. et Tit.) Euthalius (in prologo ad 14 epp. Pauli, cf Zacagn^{526}, ubi eis quae de ep. ad Hebr. dixit adiungit: *ἐνταῦθα περικλείουσι τὴν κατὰ τὸν λαὸν ἰδιωτικὴν αἴξησιν αἱ ἐπιστολαί.* Pergit autem: *μετὰ ταύτας αἱ πρὸς τιμόθεον ἐτάχθησαν ἐπιστολαὶ δύο* etc.) Theodoretus (eundem ordinem in comm suo ad omnes epp Pauli sequitur) Ioh. Dam. (ut Thdrt). Idem ordo observatur in canone qui dicitur 60. concilii Laodiceni (a. 364), quem post demum actis eius concilii additum esse tantum non certum est. Apud Latinos inprimis Hieronymus eiusdem ordinis testis est, ut in ep. 2. ad Paulinum (Vall. IV, 574) singula sic ordinat: *evangg. quattuor: epp. Pauli ad septem ecclesias, octava enim ad Hebraeos a plerisque extra numerum ponitur, ad Timotheum, Titum, Philemonem: actus apostolorum: epp. septem Iacobi, Petri, Iohannis, Iudae: apocalypsis Iohannis.* (Ipse vero Hier. in cod. Am. Fuld. aliis hunc ordinem non sequitur.) Apud Cassiodorum Institutt. cap. 14. *ad Hebraeos una* post ep. ad Col. et ante epp. ad Thess. legitur (in Complexionibus vero vulgatum ecclesiae Latinae ordinem sequitur). Iam supra pag. 662. ad finem epistulae ad Galatas mentio facta est eius ordinis, quem exemplar unde B codex exscriptus est sequutum esse docet capitulorum ratio. Excepit enim illo in exemplari epistula ad Hebr. epistulam ad Galatas, subsequente ad Eph. epistula. Similiter fit in antiquissimis versionis Sahidicae membranis Romanis, quas inter 2. Cor. et ad Gal. epistulam ad Hebr. collocatam habere auctor est Zoëga in catalogo codd. copt. mss. qui in Mus. Borg. Velitris asservantur pag. 186. Longe vero usitatissima in edd. Novi Test. ea est ratio, quam in antiquitate maxime apud Latinos invaluisse scimus.

λησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, 2 ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας, 3 ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρα-

Hunc ordinem primi ut videtur testantur canones conciliorum Hipponensis (a. 393) et Carthaginiensis (a. 397). Huius enim in statutis, quae quidem eadem quae iam quattuor annis ante Hippone placuerant repetisse dicuntur, hunc in modum scriptum est (cf apud Mansi III, 924.): *Pauli apostoli epistulae tredecim, eiusdem ad Hebraeos una* (inde fit apud Innocentium in celebri ad Exsuper. episc. tolosanum epistula: *Pauli apostoli epistulae quattuordecim*). Eundem epistularum tredecim numerum, ad Hebr. epistula nondum in canonem recepta, iam ex catalogo Caii Romani refert Eusebius hist. eccl. 6, 20. Sed nec Graecorum desunt testimonia quae Latinorum usum confirmant, nisi forte potius tantum aequalium Latinorum testantur consuetudinem. Quam in rem iam Epiphanii verba supra attulimus. Ad hunc accedunt, quos Amphilochius (non Gregorius) composuit iambi ad Seleucum, in quibus relatis epp. ad Rom., ad Cor. duabus, ad Gal., ad Eph., ad Phil., ad Coloss., ad Thess. duabus, scripsisse Paulus dicitur *δύο τιμοθέῳ· τίτῳ δὲ καὶ φιλήμονι μίαν ἑκατέρῳ· καὶ πρὸς ἑβραίους μίαν· τινὲς δέ φασι τὴν πρὸς ἑβραίους νόθον οὐκ εὖ λέγοντες· γνησία γὰρ ἡ χάρις.* Sequuntur eundem ordinem post epist. ad Philem. collocantes ad Hebr. epistulam codd. DEKL al permu. Praeterea accesserunt ad Latinorum usum etiam ecclesia Nisibensis (cf Iunil. de partib. legis div. lib. I. cap. 6.) et Aethiopum ecclesia.

Inscriptio: ℵABK 3. 17. 37. 47. 80. n^{scr} al sah cop *προσ εβραιουσ* ... M (praemissis *εγραφη απο ιταλιασ δια τιμοθεου*) *η προσ εβρ. επιστ.* (cum additamento quod parum ipsi inscriptioni convenit: *εκτεθεισα ωσ εν πινακι*), P *παυλου επιστολη προσ εβραιουσ*, L *του αγιου και πανευφημου αποστ. παυλ. επιστολη πρ. εβραιουσ*, al mu *προσ εβραι. επιστολη, η πρ. εβραι. επιστολη, πρ. εβραι. επιστ. παυλου, πρ. εβραι. παυλου επιστολη, προσ εβραι. επιστ. του αγιου παυλου* etc ... f^{scr} *παυλοσ αποστολοσ εβραιοισ ταδε συγγενεεσσιν* ... D (et. d), quod satis memorabile est, in subscriptione epistulae ad Philemonem praeter morem constantem non habet *αρχεται πρ. εβρ.* vel simile, nec magis habet inscriptionem quam proprie dicis (quod enim edidimus, *προσ εβραιουσ*, id non hausimus nisi ex marginibus superioribus, ubi titulus repeti solet) ... f praeposito „argumento in epistolam ad hebreos" *explicit argumentum incipit ipsa epistola ad hebreos*, am (in quo ipsis singulorum librorum verbis praeposita sunt „argumentum" itemque „breves" vel „capitula") *incipit epistula ad hebraeos*, fu *ad hebraeos;* syr *ep. ad Hebr.*, syrP *ep. Pauli ad Hebr.*, arp^{etrop} *epist. Hebraeorum* ... ς *η πρ. εβρ. επιστ. παυλου*, item ς^{e} Gb Sz omisso *παυλου*.

I. 1. *επ εσχατου* cum ℵABDEKLMP 17. al longe plu (10 ap Scri) f vg (hi^{2} *novissime diebus istis*) cop arm Or^{4,60} Eus$^{mcell\ 95.\ 105}$ Ath^{175} Did$^{tri\ 33}$ et^{153} Cur$^{6.\ 7.\ 8}$ ex$^{cdd\ aliq}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 534}$ et$^{thes\ 366}$ et$^{glaph\ 107}$ et$^{fid\ 110}$ Thdrt$^{2,184.\ 4,386}$ Phot$^{mani\ 3,10}$ Dam al ... ς (= Gb Sz) *επ εσχα-*

κτὴρ τῆσ ὑποστάσεωσ αὐτοῦ φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆσ
δυνάμεωσ αὐτοῦ, καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενοσ ἐκά- 8, 1 etc
θισεν ἐν δεξιᾷ τῆσ μεγαλωσύνησ ἐν ὑψηλοῖσ, 4 τοσούτῳ κρείτ-
των γενόμενοσ τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺσ κε-

των cum 47. l^{scr} al mu d e (hi^{2} *in novissimis diebus his*) harl* (*novissimis diēb. istis*) syr^{utr} aeth Or^{3,350} Mcelleus$^{81.\ 92}$ Orthod$^{qu\ 71}$ Cyr$^{hr\ 149}$ Titgall^{5,330} Ps-Ath^{16} Thdrt ad h. l. al

2. *δι ου* et. Or^{ter} Bas$^{hex\ 87}$ etc ... 109. *διο* | *κ. εποιησεν τ. αιωνασ* (Gb″) cum ℵABD*et^{c}EM 17. 37. 53. d e f vg (hi^{2} *fecit et saecula*) syr^{sch} cop aeth Or$^{cat\ eph\ 136}$ Eus$^{mcell\ 92.\ 105}$ Ath^{175} Titgall^{5,330} Cyr$^{thes\ 366.\ 371}$ al Amb$^{fide\ 1,453}$ al mu ... ς *κ. τουσ αιω. εποι.* cum D^{b}KLP al pler syr^{p} arm Or^{4,60} Did$^{tri\ 33.\ 128}$ Cyr$^{hr\ 161}$ Bas$^{hex\ 67}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 110}$ Thdrt ad h. l. et^{4,400} Dam al

3. Cf huc insignem locum Clem$^{ro\ 36}$: *ὅσ ὢν ἀπαύγασμα τῆσ μεγαλωσύνησ αὐτοῦ τοσούτῳ μείζων ἐστὶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον ὄνομα κεκληρονόμηκεν. γέγραπται γὰρ οὕτωσ· ὁ ποιῶν τοὺσ ἀγγ. αὐτ. πνεύματα καὶ τοὺσ λειτ. αὐ. πυρ. φλόγα. ἐπὶ δὲ τῷ υἱῷ αὐτοῦ οὕτωσ εἶπεν ὁ δεσπότησ· υἱόσ μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγ. σε· αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆσ γῆσ. καὶ πάλιν λέγει πρὸσ αὐτόν· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕωσ ἂν θῶ τοὺσ ἐχθρ. σου ὑποπόδ. τ. ποδ. σου.* | *φερων*: B* *φανερων*, B^{c} (*αν* eraso) *φέρων*, rursus (saeculo fere 13.) restituta est primae manus lectio addito accentu *φανερῶν* adpositaque nota: *ἀμαθέστατε καὶ κακέ, ἄφσο τὸ παλαιόν, μὴ μεταποίει* | *τησ δυναμ. αυτου*: M 67** om *αυτου* | *καθαρισμον* sine *δι εαυτου* (*αυτου*) cum ℵABD^{b}P 17. 46* 47. 80. cat$^{txt\ 127}$ f vg arm Cyr$^{hr\ 220}$ Did$^{tri\ 76}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 110}$ Ps-Ath^{337} Dam^{com} (*το γαρ „καθαρισμον των αμαρτιων ποιησαμενοσ“ τουτο δηλοι* etc) et$^{nestor\ 566}$ Sedul Cassiod$^{ps\ 2}$ ... ς Ti praem *δι εαυτου* cum D^{c}EKLM al pler d e (hi^{2} *per ipsum purificatione pecc. facta*) syr^{utr} (etiam aeth agnoscit, item^{vi} cop ubi est *per quem fecit sanctificationem pecc.*) Ath^{362} Chr (commentatur etiam^{26}) Thdrt Dam ^{txt} Aug$^{pecc\ mer\ 1}$ (*purgatione pecc. a se facta*). Item D* 137. *δι αυτου*, item Thdrt ad h. l. adnotans *το „δι αυτου“ δασεωσ αναγινωσκειν προσηκει αντι του „δι εαυτου“.* | *τ. αμαρτιων* sine *ημων* cum ℵ*ABD* E*MP 67** cat$^{txt\ 127}$ d e f vg cop syr^{sch} aeth Cyr$^{hr\ 220}$ Ath^{362} ex^{cdd} et$^{edd\ aliq}$ Did$^{tri\ 76}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 110}$ Dam$^{nest\ 566}$ al Aug (ut ante) Sedul Cassiod$^{ps\ 2}$ ... ς (Gb^{00}) add *ημων* cum (ℵ^{c} *υμων*) D^{c}E**KL tisch^{6} al pler syr^{p} arm ar^{e} Ath^{362} Chr Thdrt Ps-Ath^{337} Dam ad h. l. | *ποιησαμενοσ* post *των αμαρτ.* [*ημ.*] cum ℵABDEMP 17. 37. 46. 47. 73. 116. 13^{lect} cat$^{txt\ 127}$ d e f vg arm Did$^{tri\ 76}$ Cyr$^{hr\ 220}$ Ath^{362} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 110}$ Ps-Ath^{337} Dam^{com} Aug al ... ς Ti ante *τ. αμ.* [*ημ.*] cum KL al pler syr^{p} Chr Thdrt Dam^{txt} et^{nest} al | *μεγαλωσυνησ*: DELP tisch^{6} al *μεγαλοσυν.*

4. *τοσουτω*: P *-των*, 73. 109. Ath$^{759\ cdd^{2}}$ *-τον*, 37* *-το* | *κρειττων*: D* o^{scr} *κριττω*, D^{c} 219* 238. e^{scr} i^{scr} cat$^{txt\ 128}$ *κρειττω*, LM k^{scr} *κρειττον*

5, 5 Ps 2, 7 κληρονόμηκεν ὄνομα. 5 τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱός
2 Sa 7, 14 μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ
εἰς πατέρα καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; 6 ὅταν δὲ πάλιν εἰσα-
Ps 96 (97), 7 γάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· καὶ προσκυνησά-
τωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. 7 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους
Ps 103 (104), 4 λέγει· ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς
Ps 44 (45), 6 a αὐτοῦ πυρὸς φλόγα, 8 πρὸς δὲ τὸν υἱόν· ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς
εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος ῥάβδος
τῆς βασιλείας σου. 9 ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀδικίαν·
διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ
Ps 101 (102), 26–28 τοὺς μετόχους σου. 10 καί· σὺ κατ' ἀρχὰς κύριε τὴν γῆν ἐθε-
μελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί· 11 αὐτοὶ

| *των αγγελων*: B om *των*, item (vide ad v. 3) Clem^{rom} | οσω (tisch^{6}· 43. 46. al Ath^{759} *οσον*): K 219. k^{scr} 5^{lect} Ath^{cod} add *και*

5. *ποτε* ante *των αγγελ.* cum ℵABD^{b}et^{c}E**KLMP al fere omn d e (hi *aliquando angelorum dixit*) f vg syr^{p} Eus$^{eclo\ 58}$ etc ... D^{gr*}E^{gr*} 2. o^{scr} syr^{sch} post *τ. αγγελων* ... Cyr$^{ioh\ 505}$ om | *εσομαι αυτω* et. ℵ^{a} ... ℵ* om *αυτω*

7. *προς μεν τ. αγγελους*: D*E* 71. d e aeth Chr$^{36\ bis}$ (non item$^{34\ txt}$) add *αυτου* | *πνευματα* et. Clem$^{ro\ 36}$ Or^{4,430} et$^{int\ 3,963.\ 969}$ Eus$^{mcell\ 178}$ etc: DE 1. 39. 67** 71. tisch^{6}· d e aeth *πνευμα*

8. *του αιωνος*: B 17. om | *και* cum ℵABD*E*M 17. d e am tol al^{lachm} cop Cyr$^{fid\ 73}$. Sic Ti: *καί· ῥάβδος* etc ... ς om cum D^{c}E**KLP al fere omn f vg (et. fu demid al) syr^{utr} aeth Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 378.\ 381}$ Thdrt Chron^{163} Dam al | *η ραβδος* cum ℵABM 17. Cyr$^{fid\ 73}$ (ita etiam Ln$^{ed\ min}$, mutavit$^{ed\ mai}$ ex errore de B) ... ς (Ln$^{ed\ mai}$ vide ante) Ti *ραβδος* cum DEKLP tisch^{6}· al fere omn Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 378.\ 381}$ Thdrt Chron^{163} Cosm^{495} Dam al | *της ευθυτητος* cum ℵ^{a}ABM 17. (e spatio) Cyr$^{fid\ 73}$ ... ς Ti om *της* cum DEKLP tisch^{6}· al fere omn Chr rell ut ante. ℵ* post *η ραβδος* praetermisit *της ευθητ. ραβδος*, quae ℵ^{a} suppl | *ραβδος* sec cum ℵABM 17. Cyr$^{fid\ 73}$ ... ς Ti *η ραβδ.* cum DEKLP tisch^{6}· al fere omn Chr rell ut ante | *βασιλ. σου* cum AD EKLMP al omn d e f vg rell Chr Euthal^{cod} Cyr^{fid} etc ... ℵB *βασιλ. αυτου* :: quae hoc versu contra ς dedimus, eadem fere singula auctoritate fulta et diversa a LXX, sperni nequeunt nisi arbitrium testibus anteponas; hunc in modum aliena manu a verbis LXX discessum esse minime probabile est. *αυτου* extremo loco ceteris paullo minus valet.

9. *αδικιαν* cum ℵA 17. 23. 43. 57. 8^{pe} al^{13} ap Alt Chr$^{36\ mosc\ 3}$ Cyr$^{fid\ 73}$ Chron^{163} ... ς Ti *ανομιαν* (D* *-μιασ*) cum BDEKLMP tisch^{6}· al pler Chr$^{36\ montf}$ Cyr$^{thes\ 378}$ et$^{cat\ 133}$ Thdrt Dam al, item syr^{p} et (*iniquitatem*) d e f vg :: LXX^{ed} *ανομιαν*, ut etiam ℵB etc; sed A al Eus$^{dem\ 179.\ 388}$ Ath^{859} al | *ελαιον*: BL al *ελεον*, D^{gr*} *ελεοσ*

ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, 12 καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἀλλάξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται, σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. 13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; 14 οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

Ps 109(110), 1 Mt 22, 44 etc

II.

1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρυῶμεν. 2 εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος

Ga 3, 19 Act 7, 53

ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, 3 πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαν-

---

11. *διαμένεις*: hoc accentu L tisch^{6} al ut^{vi} plu ... D^{c}EM al d e f vg *διαμενεῖς*, *permanebis*

12. *ωσει*: D*E* Dam *ως* | *αλλαξεις* cum ℵ*D*(et^{b} ut^{vi}) 43. d e f vg (et. am demid al; non item fu harl*), item ex ps it Ir$^{int\,230}$ Tert$^{hermog\,34}$ Or$^{int\,1,71.\,148}$ (non item Or^{1,548}) Bas^{1,159} etc ... ς Ln Ti *ελιξεις* cum ℵ^{c} (*ειλιξ.*)ABD^{c}KLMP al fere omn fu harl* syr^{utr} cop arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Cyr$^{act\,15}$ Dam al :: ut LXX (cf et. Esa 34, 4), sed vide ante | *αυτους* sine additam cum D^{c}KLMP al omn f vg (et. am demid al) cop syr^{utr} Chr Euthal^{cod} Thdrt etc ... Ln add *ως ιματιον* cum ℵABD* (sed *ως ειματ. αλλην.* omisso *και* unum stichum efficiunt) d e fu arm aeth (sed d e *mutabis illos et tamquam vestimentum mutabuntur*, item aeth; item E ex D*et^{c} conflavit *και ως ειματιον αλλαγ.*) | *συ δε*: ℵ* add *και* sed ipse (ut^{vi}) punctis notavit | *ο αυτος*: 17. *αυτος* | A* *εγκλειψουσιν*

13. *εως αν* (et. D^{b}et^{c}E**): D*E* om *αν* | 37. om *σου* pri

14. *διακονιαν* et. Or$^{1,767.\,2,20.\,495.\,4,191.\,430}$ et$^{gall\,14,80}$ et$^{int\,2,451}$ ac^{saep} Eus$^{prae\,328}$ et$^{theoph\,148}$ Nyss^{1,653} Cyr$^{ioh\,61}$ et$^{iulian\,122}$ etc ... B Or^{1,579} et^{4,430} *διακονιας*

II. 1. *δει περισσοτερ.*: ℵ f vg *περ. δει*, 17. *περισσ.* post *προσ. ημ.* pon | *προσεχ. ημας* cum ℵABDE 17. 93. cat$^{txt\,140}$ f vg (*oportet observare nos*) Ath^{365} Euthal^{cod} Aug$^{tri\,3}$ (*oportet adtendere nos*) ... ς *ημας προσεχ.* cum KLP al pler Thdrt Dam al; item d e *oportet nos amplius intueri* | *παραρυωμεν* cum ℵAB*D*LP 17. 47. 115. 122. n^{scr} al syr^{Pmg} gr Euthal^{cod} ... ς *παραρρυωμεν* cum B^{3}D^{c}EK^{sil} al pler. Ceterum M om v. 1., Chr vero non habet nisi *διο χρη περισσοτ. ημ. προσεχειν τοις ακουσθ.*

2. *αγγελων*: L *αγγελου* | *ελαβεν ενδικον*: 17. 37. *ενδι. ελαβ.*

3. *εκφευξομεθα*: 31. 109. d^{scr} al^{10} fere *-ξωμεθα*

τεσ σωτηρίασ; ἥτισ ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ
τῶν ἀκουσάντων εἰσ ἡμᾶσ ἐβεβαιώθη, 4 *συνεπιμαρτυροῦντοσ τοῦ*
θεοῦ σημείοισ τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαισ δυνάμεσιν καὶ πνεύμα-
τοσ ἁγίου μερισμοῖσ κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

5 *Οὐ γὰρ ἀγγέλοισ ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν,*
Ps 8, 5–7 *περὶ ἧσ λαλοῦμεν.* 6 *διεμαρτύρατο δέ που τισ λέγων· τί ἐστιν ἄν-*
θρωποσ ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸσ ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐ-
τόν; 7 *ἠλάττωσασ αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλουσ, δόξῃ καὶ τιμῇ*
1 Co 15, 27 Eph 1, 22 *ἐστεφάνωσασ αὐτόν,* 8 *πάντα ὑπέταξασ ὑποκάτω τῶν ποδῶν*
αὐτοῦ. ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ
ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα.
9 *τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλουσ ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν*
διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπωσ
Ro 11, 36 *χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸσ γεύσηται θανάτου.* 10 *ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ,*

4. *συνεπιμαρτ.* et. Or$^{cat\ cor\ 12}$ etc ... B* *συνμαρτ.*, B^{c} *συμμαρτ.* | *τε*: MP 17. 41. 44. 106. 109. 114. al^{8} ^{scr} al fere^{10} arm Or$^{cat\ cor\ 12}$ Chr^{46} al om, nec exprim f vg (contra d e *signis quoque et*) | *αυτου*: D^{gr*}E^{gr*} *του θεου*

5. *υπεταξεν*: c f vg (et. am demid hal al; non item fu tol harl* al) Chron^{162} add o *θεοσ*

6. *τι* cum NABC^{corr}D^{gr}E^{gr}KL al fere omn f vg syr^{utr} arm aeth Chr$^{54.\ 57}$ Chron^{162} Thdrt etc ... Ln$^{ed\ min}$ *τισ* cum C*P 2^{lect} d e tol cop Euthal ^{cod} Dam (:: item LXX ex A al mu) | *μιμνησκῃ*: 17. al mu (4 ap Scri, 3 ap Mtth) Euthal^{cod} *-σκει* (al pauc etiam *επισκεπτει*)

7. *ηλαττωσασ*: D* *ελαττ-* | *εστεφα. αυτον* sine additam cum BD^{c}E**KL 3. 23. 33. 39. 43. 44. 47. 57. 73. 74. 108. 177. 179. 238. a^{scr} (al^{9} ap Scri) al plus^{60} syr^{cdd} et$^{edd\ aliq}$ et syr$^{p\ txt}$ Chr Dam Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) add *και κατεστησασ αυτον επι τα εργα των χειρων σου*, item Ln [*και - σου*] cum NACD*E*MP 137. al sat mu d e f vg cop syr ^{sch} (ut iam^{widm}) et^{p} c.* arm aeth Euthal^{cod} Thdrt Sedul al (:: ut LXX)

8. *εν τω γαρ* cum NBDEM 23. ... ς *εν γαρ τω* cum ACKLP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt al | *αυτω* pri: B d e (*subiciendo autem omnia*) arm^{usc} om, syr^{p} habet c. ob., atque hinc Ln [*αυτω*] | *τα παντα*: DE syr^{utr} cop ante *υποταξαι* pon | *ορωμεν* etc ... d e *videmus omnia eius subiecta*

9. *βλεπομεν*: L *-πωμεν* | *χαριτι θεου* cum NABCDEKLP al (ex 67**) omn d e f vg cop (syr^{sch} vide post, item ar^{e}) syr^{p} arm aeth cdd^{aliq} apud Or^{4,41} Eus$^{ps\ 641}$ Ath^{44} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{nest\ 92.\ 138}$ et^{capp} thdrt^{239} (et. ap Thdrt^{5,41} et^{67} in defensionibus Cyrilli) et$^{fest\ pasch\ 285}$ et$^{epp\ 24}$ et alibi Hier$^{galat\ 2}$ Faustin$^{gall\ 7,454}$ al (syr^{sch} sic: *ipse enim deus per gratiam suam pro omnibus gustavit mortem*; similiter ar^{e} *etiam gustavit*

δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τε-

---

mortem pro unoquoque per gratiam dei) ... M 67** syr^{cdd} nestorianorum (his tribuunt etiam Thphyl et Oec) syr^{cod} heidelberg arpetrop Or$^{4,41.}$ $^{392.\ 393.\ 450}$ et$^{int\,4,518.\ 560}$ Thdormop Thdrt^{3,404} et ad h. l. (etiam apud Marium Mercat. ed. Gall^{8,699}) Anastas^{abbas} (saec. VIII. in libro contr. Iudaeos, quem Latine edidit Canis. Ant. Lectt. III.) cdd ap Hier$^{gal\,2}$ Amb$^{fide\,2,482}$ et^{5,570} Fulg$^{trasim\,20}$ Vigeutych^{2} *χωρὶς θεου*. Ita enim, ut quae testimonia attulimus accuratius proponamus, de Nestorianis Thphyl: *οἱ δὲ νεστοριανοὶ παραποιοῦντες τὴν γραφὴν φασι· χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται, ἵνα συστήσωσιν ὅτι ἐσταυρωμένῳ τῷ χριστῷ οὐ συνῆν ἡ θεότης ἅτε μὴ καθ' ὑπόστασιν αὐτῷ ἡνωμένη ἀλλὰ κατὰ σχέσιν. πρὸς οἷς ὀρθόδοξός τις χλευάζων τὴν ἀνοησίαν αὐτῶν εἶπεν ὅτι ἐχέτω, ὥς φατε, ἡ γραφή, καὶ οὕτως οὖν ὑπὲρ ἡμῶν ἐστὶ τὸ λεγόμενον· χωρὶς γὰρ θεοῦ ὑπὲρ παντὸς ἄλλου ἀπέθανεν ὁ κύριος καὶ ὑπὲρ τῶν ἀγγέλων* etc. Similiter Oec. Ex cod. heidelberg. Tremellius edidit (cf Schaaf ad h. l.) *ipse enim excepto deo per beneficentiam suam pro quovis homine gustavit mortem.* Nec aliter ed$^{paris\ min}$ et ed^{hutteri}; item confirmat *χωρις* (teste Treg) syr$^{rich\,7157}$ (Mus. Brit ^{12,137}) ubi ad *χωρις* c.* corrector recens adnotavit lectionem eam in codd. Nestorianis haberi. Accedit arp^{etrop}: *quare χωρισ θεου, qui eum sibi fecerat templum, gustavit mortem pro omnibus hominibus.* Ex Graecis vero patribus sic Or^{4,41}: *χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς ἐγεύσατο θανάτου, ἢ ὅπερ ἔν τισι κεῖται τῆς πρὸς ἑβραίους ἀντιγράφοις „χάριτι θεοῦ“.* Item^{4,392} *ὁ δὲ βουλόμενος ἀληθεύειν καὶ ἐν τούτῳ τὸ ἐνεργοῦν τὸν καϊάφαν* (Io 11, 50) - *συγχρήσεται τῷ· ὅπως χάριτι ἢ χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου, καὶ ἐπιστήσει τῷ „ὑπὲρ παντὸς“ καὶ τῷ „χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντός.“* et^{393} *μόνου ἰησοῦ τὸ πάντων τῆς ἁμαρτίας φορτίον ἐν τῷ ὑπὲρ τῶν ὅλων χωρὶς θεοῦ σταυρῷ ἀναλαβεῖν εἰς ἑαυτὸν καὶ βαστάσαι τῇ μεγάλῃ αὐτοῦ ἰσχύϊ δεδυνημένου.* Item respicit ad hunc locum^{4,450} *νῦν οὖν ὅτε ἡ οἰκονομία τοῦ ὑπὲρ πάντων πάθους τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου γίνεται οὐ χωρὶς θεοῦ.* Adde$^{int\,4,518}$ „Nam cum superius dixisset quod pro omni genere humano redemptionem semetipsum dedisset, ut eos qui in peccatorum captivitate tenebantur redimeret, dum *sine deo pro omnibus mortem gustat*“, et^{560} „Et si quis illud aspiciat quod dicit apostolus – et illud *ut sine deo pro omnibus gustaret mortem*“, etc. Diserte tractat locum Thdor$^{mop\ cat\ 147}$: *γελοιότατον δή τι πάσχουσιν ἐνταῦθα τὸ „χωρὶς θεοῦ“ ἐναλλάττοντες καὶ ποιοῦντες „χάριτι θεοῦ“, οὐ προσέχοντες τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς γραφῆς, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ μὴ συνιέναι ὅτι ποτὲ ἔφη τὸ „χωρὶς θεοῦ“ ἰδιαφόρως ἐξαλείφοντες μὲν ἐκεῖνο, τιθέντες δὲ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς εὔκολον εἶναι πρὸς κατανόησιν. τί γὰρ ἐνταῦθα προέκειτο τῷ παύλῳ ἵνα ἐπαγγείλῃ τὸ „χάριτι θεοῦ“; τίς δὲ αὐτὸν ἦγε πρὸς τοῦτο ἀκολουθία; – – εἰπὼν γὰρ ὅτι „χωρὶς θεοῦ ἐγεύσατο τοῦ θανάτου“, οὐδὲν πρὸς τοῦτο παραβλαβείσης τῆς θεότητος, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς οἰκείας φύσεως τὴν κατὰ βραχὺ τοῦτο ἐλάττωσιν ἐδέξατο* etc. Commentatur etiam Thdrt ad h. l.

Jo 20, 17
Mt 28, 10 λειῶσαι. 11 ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες·
διʼ ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, 12 λέγων·
Ps 21 (22), 23 ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας
2 Sa 22, 3 ὑμνήσω σε. 13 καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπʼ αὐτῷ. καὶ
Es 8, 17 s πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. 14 ἐπεὶ οὖν
1 Co 15, 26
2 Ti 1, 10 τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλη-
σίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν
τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτʼ ἔστιν τὸν διάβολον, 15 καὶ
ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνο-
χοι ἦσαν δουλίας. 16 οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται,
ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. 17 ὅθεν ὤφειλεν

(*τοῦτο γὰρ εἶπεν· ὅπως χωρὶς Θεοῦ – θανάτου. μόνη, φησίν, ἡ θεία φύσις ἀνενδεής, τἆλλα δὲ πάντα τοῦ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἐδεῖτο φαρμάκου*) et^{3,404} (*τοῦτο καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἑβραί. φησίν· ὅπως χωρὶς – θανάτου. μόνη δὲ ἡ θεία φύσις ἀνενδεής, πᾶσα δὲ ἡ κτίσις ἐδεῖτο τοῦ τῆς οἰκονομίας φαρμάκου.* Hier autem$^{galat\,2.\,7,342}$ habet: „Christus *gratia dei*, sive, ut in quibusdam exemplaribus legitur, *absque deo* pro omnibus mortuus est.“ His ex testimoniis certum hoc est, minime a Nestorianis lectionis *χωρισ θεου* originem repetendam esse; iam enim Origenes in codd. suis invenit. Nec sine probabilitatis specie dicitur *χωρισ θεου* ad verba versus 8. *ουδεν αφηκεν αυτω ανυποτακτ.* adnotatum esse conlato 1 Co 15, 27. Inde vero non per errorem ad v. 9. tractum crediderim, sed ansam cuipiam datam emendationi verborum *χαριτι θεου* dogmaticae. Quae quidem quibus non displiceret fuisse non mirum. | *γευσηται*: D* *-σεται*

11. *καλειν*: 17. *καλων* | *αδελφους αυτους*: M syr^{utr} *αυτ. αδελφ.* Cf huc Pist. Soph. ex cod$^{askew\,214}$ ubi est: *δια τουτο ουν ου φειδομαι ουδε επαισχυνομαι καλων υμας αδελφους μου.*

12. *εν μεσω* ut NBCDEHK^{sil}LM etc ... AP 47. *εμμεσω*

13. *επ αυτω* (d e *in illo*, f vg *in eum*): C*^{vi} 1. *εν αυτω* | *εγω εσ. πεποιθ επ αυτω*: syr$^{p\,mg}$ *ego ero illi in patrem et ille erit mihi in filium*

14. *αιματ. και σαρκ.* (Gb″) cum NBCDEMP 17. 37. 47. 137. cat^{txt} d e am fu allachm cop syr^{p} arm Or$^{int\,3,120}$ Eus$^{dem\,450}$ et$^{ps\,615}$ Ath$^{44.\,376}$ Cyr hr^{45} Chr^{62} Cyr$^{ioh\,353}$ et$^{nest\,5.\,47}$ et$^{fid\,93}$ et^{alib} Thdrt^{5,1084} al ... ς *σαρκ. κ. αιματ.* cum KL al pler f vg^{cle} demid tol syr^{sch} aeth Or$^{int\,3,62.\,902}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,820}$ Thdrt ad h. l. et^{2,228} et$^{4,427.\,1308}$ Dam al Amb$^{fid\,3,512}$ Aug$^{ps\,118}$ Hier$^{esa\,8}$ | *των αυτων* et. Or$^{int\,3,62.\,120}$ Eus$^{dem\,450}$ Thdrt ad h. l. et^{4,427} etc: D*E* (d e corrupte *eorundem passione*) Eus$^{ps\,615}$ Thdrt^{2,229} Hier$^{esa\,8}$ add *παθηματων* | *δια του θανατου* et. Or$^{3,582.\,583}$ Eus$^{dem\,450}$ Ath$^{45.\,376}$ etc: D*E* d e add *θανατον*

15. *απαλλαξη*: KLP al pauc *απαλλαξει* ... A *αποκαταλλαξη* | *δουλιασ* cum ND*E*HP al (Gal 4, 24. 5, 1. accedit A) ... ς Ln Ti *δουλειασ* cum ABCD^{b}E^{c}E**K^{sil}LM al pler

κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. 18 ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

III.

1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, 2 πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. 3 πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. 4 πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας θεός. 5 καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς

3, 5 Nm 12, 7

2 Nm 12, 7

---

17. A ωμοιωθηναι | τασ αμαρτιασ: A 17. Ath^{376} (ex edd aliq) Chr^{cdd} mosc (sed et ipsi fluct) ταισ αμαρτιαισ (d e Amb$^{fid\,3}$ *ut expiaret peccata*, f vg *ut repropitiaret delicta*, Aug$^{pecc\,mer\,1}$ *ad propitiandum pro delictis*, Vig$^{eutych\,5}$ *ad deprecandum pro delictis*)

18. πεπονθεν: DE d e post αυτοσ pon | πειρασθεισ (vg^{cle} demid tol al, non item am fu al^{lachm} *in quo passus est ipse et tentatus*; d e – *ipse expertus passus est*): ℵ* om (suppl^{c})

III. 1. κατανοησατε (d e *intuimini*, f vg *consideraté*) ... D^{gr*} κατανοησετε | ιησουν cum ℵABC*D*MP 17. 34. 47. 67** 73. cat^{txt} d e f vg sah cop aeth Ath$^{361.\,370.\,375}$ et$^{gall\,5,164.\,167.\,168}$ Cyr$^{epp\,16}$ Euthal^{cod} Thdrt^{5,53} Dam$^{nest\,569}$ Amb$^{fid\,3,512}$ al ... ς (= Gb Sz) χριστον ιησουν cum minusc vix mu. Item C^{b}D^{c}EKL al longe plu (13 i. e. omn ap Scri) syr^{utr} arm Chr^{77} Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. al (Or^{4,431} εχοντεσ ουν αρχιερ. μεγαν και αποστολον ιησ. χρι.) Hil^{832} ιησουν χριστον ... Or$^{int\,4,467}$ Cyr $^{12\,capp\,155.\,230}$ tantum χριστον, *Christum*

2. μωυσησ cum CKLP 17. al plu (12 ap Scri) d e f vg^{cdd} (ut fu demid) sah cop Chr^{77} Euthal^{cod} Thdrt etc (vide etiam ad vv. 3. 5. 16. ubi accedunt NBDH etc) ... ς μωσησ cum ℵABDEM al sat mu am Dam | ολω cum ℵACDEKLMP al omn^{vid} d e f vg syr^{utr} arm aeth Chr Euthal cod Cyr$^{nest\,63}$ Thdrt Dam al ... B sah cop (επι τον οικον) ar^{e} Cyr cat^{169} Amb$^{fid\,3,512}$ om

3. ουτοσ δοξησ cum ℵABCDEP 37. 43. 47. 116. d e Chr^{78} ... ς (= Gb Sz) δοξησ ουτοσ (L –τωσ) cum KLM al pler f vg Euthal^{cod} Thdrt Dam nest^{569} et ad h. l. al ... arm Bas$^{esa\,428}$ om ουτοσ | μωυσην cum ℵBCD* (–σεωσ) et^{b}KLP al plu etc ... ς μωσην cum AD^{c}EM etc. Cf ad v. 2.

4. παντα cum ℵABC*D*E*KM 17. 67** Chr$^{mosc\,1}$ ... ς (Gb^{0}) praem τα cum C^{b}D^{c}ELP al pler arm Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam (et nest^{569}) | κατασκευασασ: K σκευασασ

5. μωυσησ cum ℵCDEKLP etc ... ς μωσησ cum ABM etc. Cf ad vv. 2. 3.

θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, 6 Χριστὸς δὲ ὡς
υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν παρρησίαν
14 καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.
Ps 94 (95), 8–11 7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· σήμερον ἐὰν τῆς φω-
νῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, 8 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν
Ex 17, 7 Nm 14, 22 s τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
9 οὗ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον τὰ ἔργα
μου τεσσεράκοντα ἔτη. 10 διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ
εἶπον· ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς

---

6. οὗ et. Did$^{tri\,229}$ Ath^{509} Hier$^{ep\ ad\ dam\ 3,517}$ etc ... Gb′ *ος* cum D*M 6. 67** d e f vg Lcif^{6,215} Amb$^{ios\ 1,501}$ al (Latini hi *quae domus*, contra Hier *cuius domus*) | *εαν* cum ℵ*(ipse ex *καν* corr)BD*E*MP 17., item *si* d e f vg Amb^{fid} ... ς *εαπερ* cum ℵ^{c}ACD^{c}E**KL al fere omn Chr^{78} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Lcif^{6,215} *si tamen* :: infra 3, 14 (et. it vg *si quidem, si tamen*) *εαπερ* non fluct, nec magis 6, 3 -| *μεχρι τελους βεβαιαν* cum ℵACDEKLMP al omn^{vi} (4. *κατασχ. βεβαι.*) d e f vg syr^{utr} (syr^{sch} non exprim *βεβαιαν*) cop arm aeth^{PP} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al (Hier^{damas} *si tamen principium substantiae usque ad finem firmum teneamus*, vdtr falsus memoria ad v. 14 aberrasse). Etiam 10, 23 verbis *κατεχωμεν την ομολογιαν της ελπιδος* addidit apostolus *ακλινη* ... Ti om cum B aeth^{ro} Lcif^{215} Amb^{ios} :: v. 14 verba ista non fluct

8. *εν τω παραπικρασμω*: ℵ *εν τω πιρασμω*

9. *ου*: D*E* *οπου* | *επειρασαν* sine additam cum ℵ*ABCD*E* 17. d e Lcif^{215} ... ς (Gb^{0}) add *με* cum ℵ^{c}D^{c}E**KLMP al fere omn f vg syr^{utr} arm (aeth add *eum*) cop (ap Wi et Lag; aliter Mill vult, quem sequitur Wtst) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Amb$^{spir\ sa\ 3,674}$ :: *με* etiam LXX ed ps 94., sed ℵ*AB^{mai} al pauc itala om, videturque ex Num 14, 22 inlatum. | *υμων*: A *ημων* | *εν δοκιμασια* (Gb′) cum ℵ*ABCD*EMP 17. 73. 137. d e (*in experimento*) cop Clem^{70} (sed praecedit *λεγει γαρ που η γραφη*) Euthal^{cod} ... ς *εδοκιμασαν με* cum ℵ^{c}D^{c}KL al pler f vg syr^{utr} arm aeth Chr$^{87.\ 88}$ Cyrglaph^{393} Thdrt Dam al Lcif^{215} (ita ap Gall et Sab testatur) Amb$^{spir\ sa\ 3}$; sed ex his om *με* f vg syr^{sch} Lcif Amb :: ita etiam LXX, sed ℵ*B al om *με* (Did$^{tri\,59}$ om *εδοκιμ.* et in ps et ad Hebr) | *ειδον*: ACP al Did^{59} *ιδον* | *τεσσερακοντα* cum ℵAB*C ... ς Ln *τεσσαρακ.* cum B^{c}KLMP al omn^{vi} ... DE $\bar{\mu}$.

10. *διο*: 43. 55. 115. 116. a^{scr*} k^{scr} al^{5} om | *προσωχθισα*: LP 47. al mu (5 ap Scri) *-χθησα* | *ταυτη* (Gb″) cum ℵABD*M 6. 17. 23. 57. 67** (f vg *generationi huic*, d e *gens ista*) Clem^{70} (sed *λεγει γαρ που η γραφη* praecedit) ... ς *εκεινη* cum CD^{c}EKLP al pler syr^{utr} cop arm aeth Eus cat^{174} Chr Euthal^{cod} Cyrglaph^{393} Thdrt Dam al :: ut LXX, nec fluct lectio, nisi quod Did$^{tri\,59}$ ex ipso psalmo *ταυτη* dat | *ειπον* cum ℵBC D^{c}EKLMP al pler Clem Did (hi^{2} ut ante) Chr Thdrt etc ... Ln *ειπα* cum AD^{b} (* *ειπαν*) 4. 17. 32. 38. 49. 72. 73. 74. 112. 174. Chr$^{90\,mosc}$ Euthal^{cod} Cyrglaph :: ita LXX, sed pariter fluct lectio

μου, 11 ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰσ τὴν κατά- 4, 3
παυσίν μου. 12 βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρ-
δία πονηρὰ ἀπιστίασ ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντοσ, 13 ἀλλὰ
παρακαλεῖτε ἑαυτοὺσ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρισ οὗ τὸ σήμερον
καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τισ ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆσ ἁμαρτίασ·
14 μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆσ ὑπο-
στάσεωσ μέχρι τέλουσ βεβαίαν κατάσχωμεν. 15 ἐν τῷ λέγεσθαι· 6 88
σήμερον ἐὰν τῆσ φωνῆσ αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰσ καρ-
δίασ ὑμῶν ὡσ ἐν τῷ παραπικρασμῷ· 16 τίνεσ γὰρ ἀκούσαντεσ
παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντεσ οἱ ἐξελθόντεσ ἐξ Αἰγύπτου διὰ
Μωϋσέωσ; 17 τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖσ Nm 14, 2! 88

---

12. *βλεπετε*: 114. add *δε*, d e aeth^{utr} *itaque* | *εν τινι*: c*vid om *εν* (*αι εν τινι υ* rescripta)

13. *αχρισ*: m *-ρι* | *καλειται*, ut d e *donec hodie vocatus*, Lcif^{215} *donec hodie vocatur*, f vg *donec hodie cognominatur* (f *-minetur*) etc ... ac al *καλειτε* | *τισ εξ υμων* cum nachmp 17. 37. 47. 73. al mu f vg cop syr sch arm Chr Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 393}$ Thphyl Lcif^{215} al ... Gb Sz Ln Ti *εξ υμων τισ* cum bdekl al plu (12 ap Scri) d e syr^{p} Thdrt Dam | *τησ αμαρτιασ* ... d^{gr*} *αμαρτιαισ*

14. *του χριστου γεγοναμεν* cum nabcdehmp 17. 37. 73. 137. d e f vg Or^{1,32} et$^{cat\ eph\ 194}$ (omisso *του*) Eus$^{dem\ 189}$ et$^{ps\ 190}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 393}$ Dam Lcif^{215} al ... ς (= Gb Sz) *γεγοναμ. του* (l al pauc Eus^{dem} om) *χριστου* cum kl al pler arm Eus$^{dem\ 218}$ Chr Thdrt al | *υποστασεωσ* (67** *πιστεωσ*. Cf Chr^{91} *τί ἐστιν ἀρχὴ τῆσ ὑποστάσεωσ; τὴν πίστιν λέγει.*): a 71. 219. f vg Hier$^{ep\ damas\ 3,517}$ (non item $^{ep\ ad\ princip\ 2,688}$ nec Lcif^{215}) add *αυτου*

15. Ln *κατάσχωμεν*, [15] *ἐν* et *παραπικρασμῷ*.[16] | *σκληρυνητε*: d* *-νετε* | *ωσ* (Chr^{91} *ωσπερ*): m 44. 74. 174. 219. a^{scr*} om

16. *τίνεσ* ut etiam syr^{sch} ar^{e}. Item Thdrt: *κατ' ἐρώτησιν τὸ πρῶτον* (i. e. *τινεσ* usque *παρεπικραναν*) *ἀναγνωστέον· τὸ δὲ δεύτερον* (i. e. *αλλ ου* usq *μωυσεωσ*) *μὴ ἀποφαντικῶσ ἀλλὰ καθ' ὑπόκρισιν.* Consentit Chr: *τίνων μέμνηται, φησί, σκληρυνθέντων; τίνων δὲ ἀπειθησάντων;* Item (ex Chr) Dam: *εἰπὼν τὴν μαρτυρίαν καὶ ἐρώτησιν ἐπάγει, ὅπερ ποιεῖ τὸν λόγον σαφῆ.* ... ς (Gb Sz) *τινὲσ*, ut lmp 37. al Euthal^{cod}. Nec aliter d e f vg cop syr^{p}. | *αλλ ου*: it vg *sed non*, item cop syr^{p} (sed cod ap White om *ου*); contra syr^{sch} *nonne* | *εξ αιγυπτου*: 17. *εκ γησ αιγ.* | *μωυσεωσ* cum nbcdehkl 17. al plu (*μωυ-* 9 apud Scri) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς *μωσεωσ* cum amp al sat mu. Ceterum ς (non Gb Sz) *μωσέωσ*. [17] *τίσι δὲ*. Exponit autem de huius versus ratione etiam Thdor$^{mop\ cat\ 176}$, reprobans *τινὲσ γὰρ* et *μωυσέωσ*. *τίσι* scribentes, sed verba admodum corrupta sunt.

17. *τισιν δε* sine additam cum nbcdehklp etc ... a d e (non f vg Lcif ^{215}) add *και*, hinc Ln [*και*] | lp 47. al rursus *προσωχθησεν* | *τεσσε-*

ἁμαρτήσασιν; ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. 18 τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπει-
4, 6 θήσασιν; 19 καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

IV.

1 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. 2 καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συνκεκερασμένος τῇ πίστει τοῖς ἀκού-

---

ρακοντ. cum ℵAB*C ... ς Ln (ignorans B*) τισσαρακ. cum BᶜHKLM al omnvid, DE ut v. 9. | αμαρτησασιν: 4. 108. 109. 219* al pauc αμαρτανουσιν ... A 47. απειθησασιν | επεσεν cum ℵABCHKLMP al plu (Bas 2,8 τίνων επεσε τα κωλα εν τη ερημω;) Macar7,178 Euthalcod Dam ... Lned min (ex errore Wtstenii de C) επεσαν cum DE Cyrador227 et glaph393; item 1. 4. 33. 43. 72. 73. 74. 115. 116. aser al plus10 Chr92 επεσον

18. ωμοσεν: M* al (ut 2 ap Scri) ωμωσεν

19. ηδυνηθησαν: Macar178 εδυν. | εισελθειν: vgsix fu demid harl* add *in requiem ipsius.* Quam in rem Lucbrug: „*redundat quod quidam libri subiiciunt* in requiem ipsius." Cf etiam Clem71 *οὐ γὰρ εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν λέγονται διὰ τὴν ἀπιστίαν.* | δι απιστ. cum ℵABD*MP 17. al sat mu ... Ti δια απ. cum CDᶜEL al mu (5 ap Scri). Item 4. 109. 115. 178. 219. Thphyl δια την (vide ante et Clem71). Praeterea 47. δι απειθειαν, Cyrglaph393 δια την απειθειαν.

IV. 1. καταλειπομενης ut ABCDᶜKLMP etc ... ℵD* 33. 114. alvi Macar178 Thdrt καταλιπομενης. Praetereaque D*E* add τησ | δοκῃ: LMP al mu (6 ap Scri, 6 ap Mtth) Macar Thphyl δοκει | εξ υμων: 5. 56. vgsix demid al Thdrt εξ ημων ... 21. Thphyl om

2. γαρ εσμεν: C* παρεσμ. | συνκ- ut ℵAB*CD* (item vdtr Dᶜ atque hinc etiam E) ... ς Ln συγκ- ut BᶜDᵇKLMP al certe pler | συνκεκερασμενοσ cum ℵ et (ut ς Gb Sz Ti) συγκεκραμενοσ (-μενοσ 114.) 31. 41. 114., item d e vgcle demid harl (Gb non aliter testatur) hal syrsch are Cyr glaph394 (συγκεκραμενοσ εν πιστει τοισ ακ.) Thdrtherveti (sed cf comm) Lcif215. Ita enim d e: *non fuit prode illis verbum auditus illos non temperatus fidem auditorum* (satis corrupte), vg *non profuit illis sermo auditus non admistus fidei ex iis* (demid etc *his*) *quae audierunt;* Lcif *non profuit illis verbum auditus non temperatus* (sic) *fidei auditorum;* syrsch – *quia non temperabatur cum fide illis qui audiverunt ipsum* ... Gb' Ln συγκεκερασμενουσ (συνκ- vide ante) cum ABCD*M 17vi (dubium utrum -κεκερασ- an κεκρα-) 23. 37. 57. 71. 73. 116. 137. catᵗˣᵗ Thdrmop Euthalcod. Item Gb' συγκεκραμενουσ (48. 49. 106. 109. 120. 122. 139. 219. al4 scr 13lect -μενουσ) cum DᶜEKLP al plus70 (qui a con-

σασιν. 3 *εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες,* *καθὼς εἴρηκεν· ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν* 3, 11 Ps 94 (95), 11
κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενη-
θέντων. 4 *εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως· καὶ κατέπαυ-*

---

latoribus citantur) Macar[178] Chr Cyr[nest 15] Thdrt Phot (apud Oec) Thphyl Oec. Accedunt alterutri harum lectionum am fu tol al (hi *non admixtis fidei ex his quae audierunt*) f (*non ammixtis fidei eorum ex his quae audierunt*) cop (*quia non confusi sunt in fide cum eis qui audiverunt*) syrP (*cum non admisti essent fidei qui audierant*) arm (*non conciliatos in obedientiam fidei*) aeth (*quoniam non fuerunt commixti cum fide ii qui audiverunt*). Cf etiam Ir[int 212] ubi huc respici videtur: *qui nude tantum hominem eum dicunt ex Ioseph generatum, perseverantes in servitute pristinae inobedientiae moriuntur, nondum commixti verbo* (sic Grab Mass Stier ex cdd[2]; rell *commixtum verbum*) *dei patris, neque per filium percipientes libertatem.* Sic denique Thdor[mop cat 177]: *οὐ γὰρ ἦσαν κατὰ τὴν πίστιν τοῖς ἐπαγγελθεῖσι συνημμένοι· ὅθεν οὕτως ἀναγνωστέον· μὴ συγκεκερασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκουσθεῖσιν* :: dubitare nequeo quin lectio Sinaitica huius loci mentem scriptoris recte reddat atque omnium sit verissima. Quamvis enim multa ad commendandam *συγκεκερασμενους* lectionem proferri possint, auctoritate insigni fultam illam quidem, tamen pro apta ac sana haberi nequit nisi mutatur *τοισ ακουσασιν*, ut iam antiqui senserunt; Photii enim et Theophylacti eius vocis interpretatio probanda non est; *ακουσμασιν* autem quae vox nec apud LXX nec in N. T. legitur, pro *ακουσασιν* certe a nullo codice praebetur. Antiquissimum igitur in *συγκεκερασμενους* vitium latet, quod tantum non unus a se arcebat Sinaiticus codex, toties praeter ceteros excellens. | *τοισ ακουσασιν*: D* syrP mg *των ακουσαντων*, item d e Lcif[215] *auditorum*, Chr[mosc 1] *τουσ ακουσαντασ* ... 71. *τοισ ακουσθεισιν*, ut Thdor[mop] legi praecepit. Similiter Thdrt[com]: *τί γὰρ ὤνησεν ἡ τοῦ θεοῦ ἐπαγγελία τοὺς ταύτην δεξαμένους, μὴ πιστῶς δεξαμένους καὶ τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει τεθαρρηκότας καὶ οἷον τοῖς θεοῦ λόγοις ἀνακραθέντας;* Iam supra adscripsimus vg[cle] am fu demid f etc habere *ex his* (*iis* vg[cle]) *quae audierunt.*

3. *εισερχομεθα* ut ℵBDEKLMP al pler d e (*intramus*) etc ... AC 17. 37* *εισερχωμεθα*, Chr[mosc 1] *ελευσομεθα*. Item f vg Primas („*verba exhortationis subiungens*“) *ingrediemur*, Lcif[215] *intrabimus*. Addi licet cop. | *γαρ* cum BDEKLP al pler d e f vg syrP aeth Chr Euthal[cod] Cyr[glaph 394] Thdrt Dam al Lcif Primas ... ℵACM 31. 47. 73. 80. cop *ουν* ... syr[sch] ar[e] arm *autem* | *την* pri: BD* om | *καταπαυσιν* pri: Cyr[glaph] add *αυτου* | *οι πιστευσαντεσ* (3. 71. 108. *πιστευοντεσ*): P post *καθωσ ειρ.* pon | *ωσ ωμοσα*: A*vid om *ωσ* | *ει*: C* 17. *η* ... A o[scr] om | *καταπαυσιν μου*: C* om *μου* (suppl[b])

4. *γαρ*: 109[lat] om, iungens *καιτοι* sqq cum *ειρηκε που* etc | *εν* (17. 114. Chr[montf] et[mosce] om, item vg) *τη ημερ. τη εβδομη*: A om

Gn 2, 2 σεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ.
5 καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
6 ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον
3, 19 εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν, 7 πάλιν τινὰ ὁρίζει
3, 15 Ps 94 (95), 7 s ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαυεὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς
προεἴρηται· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε
Ios 22, 4 τὰς καρδίας ὑμῶν. 8 εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν
περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. 9 ἄρα ἀπολείπεται σαββα-
τισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. 10 ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν
αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ
τῶν ἰδίων ὁ Θεός.

11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν,
ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. 12 ζῶν
γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μά-

---

5. ει (17. η): d e *et*; D* 123. 8pe d^{scr} o^{scr} om

6. ευαγγελισθεντες: C*P o^{scr} ευηγγελ. | δι απ. cum ℵBDEP al pler^{vi} ... Ti *δια απ.* cum ACL 74. a^{scr} Euthal^{cod} | απειθειαν ut BCL etc ... ℵ^{c}D* απιθιαν, D^{b} απειθιαν, AP απιθειαν ... ℵ* Cyr$^{ioh\,425}$ απιστιαν, item f vg *incredulitatem* (contra d e Lcif^{215} *contumaciam*)

7. τινα οριζει (ℵ^{c}): ℵ* Cyr$^{ioh\,425}$ οριζ. τιν. Similiter f vg *iterum terminat diem quendam* | δαυειδ ut ℵBCD*E*; D^{c}E** al mu δαυιδ, ς δαβιδ cum minusc permu, ALP etc δᾶδ. Cf ad Mt 1, 1. | λεγων: 47. post χρονον pon | προειρηται (Gb″) cum ℵACD*E*P 17. 23. 31. 39. 47. 57. 137. cat^{txt} d e f vg cop arm syr^{p} (syr^{sch} *sicut supra scriptum est quod dixerit David*) Chr^{93} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,425}$ Thdrt Lcif^{215}. Similiter B 73. 80. 137. προειρηκεν ... ς ειρηται cum D^{c}E**KL al pler aeth (*dixit*) Dam Thphyl

8. αυτους: 49. 72. 109. 120. a^{scr} c^{scr} al plus^{10} αυτος vel αυτοσ ο | ιησους: o^{scr} 61. syr^{sch} et^{p} mg add ο του ναυῆ, *filius Nun* | ουκ αν: B ουκ αρα, d e Lcif^{215} *non*, f vg *numquam* | μετα ταυτα: C μετ αυτα

9. αρα usque του θεου et. ℵ^{a}: ℵ* om | απολειπεται (d e Lcif *restat*, f vg Or^{int} *relinquitur*) et. Or^{2,125} et$^{int\,4,552}$ Eus$^{ps\,606}$ Lcif^{215} etc ... B απολειται

10. κατεπ. απο: ℵ^{c} (certe additurus erat sed mutavit consilium) D^{gr*} E^{gr*} syr^{p} Cyr$^{ioh\,425}$ et$^{amos\,315}$ add παντων (aeth *requievit ab omni*)

11. σπουδασωμεν: L -σομεν | εισελθειν: D*E* d e (non item Lcif^{215}) add αδελφοι | καταπαυσιν: syr^{p} c.* add οι πιστευσαντεσ | τισ (ℵ^{c}): ℵ* om | P f^{scr} πεσει | απειθειασ (AP απιθειασ, D^{c} απειθιασ): D* d e αληθειασ (d e *eodem exemplo cadat a veritate*)

12. ζων: C vitiose ζω | ενεργησ (d e Lcif^{215} Amb^{interp} dav^{2,4} ac^{ssaep} *validum*, f vg Hier$^{esa\,27}$ et$^{zach\,9}$ Primas al *efficax*) cum ℵACDEHKLP al omn^{vid} cop syr^{utr} rell Or$^{1,298.\ 2,813.\ 3,138}$ et^{alib} Eus$^{ps\,58.\ 189}$ et$^{ecl\,211}$

χαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· 13 καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

14 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, 8, 1 3, 1
Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. 15 οὐ γὰρ 2, 17 s 5, 2
ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συνπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. 16 προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, 10, 22
ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

Cyr$^{ioh\ 145.\ 436}$ et$^{esa\ 532}$ etc ... B *εναργης*, Hier$^{esa\ 66}$ *evidens* | *διϊκνουμενος* (L *διηκνουμ.*): D^{gr*} *δεικνυμενος* | *αχρι*: DE *αχρις*, O^{scr} Epiph^{815} *μεχρι* | *ψυχης* (in ℵ suppletum ipsa prim ut^{vi} manu) sine *τε* cum ℵAB CHLP 3. 17. 47. 67** 73. 80. 108. 137. 163. b^{scr} d^{scr*} k^{scr} Or$^{1,298.\ 2,813.\ 4,87}$ et$^{cat\ eph\ 222}$ Euseclo $^{187.\ 211}$ Ath^{398} et^{427} (et.$^{cat\ 464}$) Epiph^{815} Caes$^{98.\ 117}$ Chr Euthal^{cod} Cyrador^{561} et$^{ioh\ 145.\ 625.\ 871}$ et$^{esa\ 532}$ Thdrt Dam al; nec expri *τε* d e f vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\ 2,70.\ 268}$ Lcif^{215} etc ... ς (Gb^{00}) add *τε* cum D^{gr}E^{gr}K al longe plu Oec. Contra *τε* quod sequitur etiam ab interpretibus Latinis (d e Lcif Amb *artuumque et medullarum*, f vg *compagum quoque et medullarum*) aliisque expressum est. | *ενθυμησεων*: C*D* *ενθυμησεως*, item d e Lcif^{215} Amb$^{spir\ san\ 2,\ 658}$ (*qui scrutator est animi et cogitationis*; contra$^{fid\ 4,524}$ *cogitationes cordis et secreta scrutatur animarum*) *animi* | *και εννοιων καρδιας*: D^{gr*} *εννοιων τε καρδ.*, d e Lcif *et cogitationis cordis*

13. *κτισις*: D^{gr*} *κρισις* | *τετραχηλισμενα*: ALP al *τετραχιλ.*

14. *εχοντες*: C^{3}H** praem *αδελφοι* (quod est initium lectionis ecclesiasticae, omisso *ουν*, quod et. 39. a^{scr} om)

15. *συνπαθησαι* cum ℵAB*CD*H ... ς Ln *συμπα.* cum BC^{b}D^{c}EKLP al certe pler | *ασθενειαις* ut ABCK^{sil}L etc; ℵDEHP *ασθενιαις* | *πεπειρασμενον* (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵABDE al ut^{vi} pauc Or$^{1,223.\ 383}$ et^{2,609} Chr^{106} Dam Thphyl ... ς Gb'' Ti *πεπειραμενον* cum CKLP al pler (omnes ap Scri et ap Matth) Or$^{4,40.\ 348}$ Syn^{antioch} (ap Routh^{3,298}) Epiph$^{750.\ 1010.\ 1020}$ Nyss^{1,840} (*εκει μεν γαρ ο πεπειραμενος κατα* etc) et^{alib} Chr$^{mosc\ 3}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 949}$ et$^{apol\ 185.\ 231}$ Thdrt al

16. *προσερχωμεθα*: P al plus^{20} *-χομεθα* | *ουν*: 17. om | *τ. χαριτος*: syr^{p} c.* arm Chr^{106} add *αυτου*. Contra Luc^{brug} „*non subiicias pronomen* eius". | *ελεος* cum ℵABC*D*KP 17. 71. 219. Antioch^{1236} ... ς *ελεον* cum C^{b}D^{c}EL al pler Chr Thdrt Dam al | *ευρωμεν* (K al *-ρομεν*): B om | *εις*: D*E* d e om (d e *ut inveniamus opportunum auxilium*)

V.

1 *Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀν-*
8, 3 9, 9 *θρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ*
4, 15 *θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν,* 2 *μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν*
καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν, 3 *καὶ δι'*
αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσ-
7, 27 *φέρειν περὶ ἁμαρτιῶν.* 4 *καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν,*
Ex 28, 1 *ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθώσπερ καὶ Ἀαρών.* 5 *οὕτως*
καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ
Ps 2, 7 *λαλήσας πρὸς αὐτόν· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε·*

V. 1. *προσφερῃ*: LP al^{2} scr Euthal^{cod} *-φερει* | *δωρα τε* cum ℵACD^{c}(* *τε δωρα*)EKLP al omn^{vi} syrP Epiph^{760} Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{5,51} (et ap Cyr^{6,230}) et Cyr ap Thdrt^{5,58} Antioch^{1225} Dam al ... Ln om *τε* cum BD^{b} vi; nec exprim d e f vg syr^{sch} cop arm aeth

2. *επει και* ... D* *και γαρ*, d e *quoniam*

3. *δι αυτην* cum ℵABC*D*P 7. 17. 80. syr^{sch} et$^{P\ txt}$ (d e *propter illam*, f vg cop *propterea*) Chr$^{mosc\,2}$ Euthal^{cod} Thdrt^{5,51} (et. ap Cyr^{6,230}) et Cyr ap Thdrt^{5,58} ... ς *δια ταυτην* cum C^{c}D^{c}EKL al pler syrP^{mg} Chr^{montf} Thdrt ad h. l. Antioch^{1226} ... 73. *δια τουτο*, 10. *δια ταυτα* (vide f vg cop) | L *ωφειλει* | *περι εαυτου* cum ℵACD^{c}EKLP al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et Cyr ap Thdrt^{5,58} Antioch^{1226} Dam al ... Ln *π. αὐτου* cum BD* 219* 8^{lect} 17^{lect} Thdrt^{5,51} (ut et. ap Cyr^{6,230}) | *περι αμαρτιων* (Gb′) cum ℵABC*D*P 17. 31. 47. 73. 118. 137. Chr$^{mosc\,2}$ Euthal^{cod} Thdrt^{5,51} et Cyr ap Thdrt^{5,58} ... ς *υπερ* cum C^{c}D^{c}EKL al pler Chr^{montf} Thdrt ad h. l. Antioch^{1226} Dam al

4. *ουχ*: D* *ουκ* | *τισ*: DE 37. post *λαμβανει* ... in B supra lineam a B^{b}etc suppletum | *λαμβανει*: Procope$^{sa\,294}$ *αρπαζει* | *αλλα καλουμ.* cum ℵA BC*DEK al plu Chr^{116} Procope$^{sa\,294}$ Dam ... ς (= Gb Sz) *αλλ* (ς *αλλα* cum minusc mu Euthal^{cod} Thphyl) o *καλ.* cum C^{b}LP al sat mu Thdrt Cyr$^{ador\,376}$ Phot$^{manich\,3,12}$ Thphyl | *καθωσπερ* cum ℵ*AB(C*)D* 17. Cyr$^{apol\,185}$ (orientales ap Cyr) Chron^{165} Dam ... Ln *καθωσ* cum (C*) Chr Procope$^{sa\,294}$ (C* *καθωσπερ ααρων* aut *καθωσ και ααρ.* habuit) ... ς *καθαπερ* cum ℵC^{c}B^{c}D^{c}EKLP al pler Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{5,51} (et. ap Cyr^{6,230}) Phot$^{manich\,3,12}$ al | *και*: C*^{vi}D* d e f vg syr^{sch} Cyr$^{apol\,185}$ (ut ante) Chron om | *ααρων* cum ℵABCDEKLP al plu Chr Euthal^{cod} Cyr$^{apol\,185}$ (ut ante) Chron^{165} Dam al ... ς (= Gb Sz) o *ααρ.* cum minusc mu Thdrt ad h. l. et^{5,51} (non item ap Cyr^{6,230}). Praeterea d e pro *καθωσπ. κ. ααρ.* habent *non quemadmodum Aaron.*

5. *ουτ. και ο χριστος*: K om | *γενηθηναι*: DG^{r*} al mu (3 ap Scri, 4 ap Mtth) *γεννηθηναι* ... A 71. Cyr$^{hr\,142}$ (sed cdd^{aliq} *γενομενος*) Cyr$^{apol\,185}$ (ut ante) Chron^{165} Phot$^{manich\,3,12}$ *γενεσθαι*. Cf Phrynich$^{eclog\,108}$

6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. 7 ὅς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, 8 καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, 9 καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, 10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. 7, 17 Ps 109 (110), 4

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. 12 καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα Ga 4, 3

γενηθῆναι παρὰ ἐπιχάρμῳ καὶ ἐστι δώριον· ἀλλ' ὁ ἀττικίζων γενέσθαι λεγέτω.

6. εν ετερω: D^{gr*}E^{gr*} add παλιν | συ: P 23. 47. 73. d e f vg syr^{P} cop basm arm Chron^{165} add ει | μελχισεδεκ (item d e cop –sedec) ... A Chr (ita ubique ut^{vi} edidit Montf.) μελχισεδεχ (item sic A 7, 1; non item alibi). Item f vg (etiam am fu demid etc) *Melchisedech.* Cf et. ad 6, 20. 7, 1 ss.

7. ος: D* add ων (d non exprim) | δεησ. τε (exprim et. syr^{P}) ... K o^{scr} 52. 115. 121. al pauc Did$^{tri\,403}$ om τε (nec exprim d e f vg syr^{sch} cop basm arm aeth) | αυτον: 47. Did$^{tri\,4}$ Thphyl ante σωζειν pon ... 115. 8^{lect} harl* om | εισακουσθεισ: D* ακουσθεισ, sed d *exauditus* | απο τησ ευλαβειασ: d e *a metu,* Amb$^{ps\,61}$ *ab illo metu,* Vig$^{varim\,740}$ *propter timorem,* f vg *pro sua reverentia*

8. αφ cum ℵABC^{c}D^{b}et^{c}EKLP etc ... B*D* απ

9. πασιν ante τοισ υπακουουσιν (P υπακουσασιν) αυτω cum ℵABCDEP 17. 37. 47. 57. 73. 115. 116. d e f vg cop syr^{utr} arm aeth Chr^{118} Euthal^{cod} Thdrt^{1,688} et^{5,51} (item ap Cyr^{6,230} ad anath^{10}) Antioch^{1091} Dam$^{nestor\,551}$ Thphyl ... ς Ti post τ. υπ. αυτ. cum KL al pler Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. Oec

10. υπο του θεου: 71. 74. 115. a^{scr} 8^{lect} Thphyl om του | αρχιερευσ: 37. 71. 73. 80. 116. cop arm syr^{P} c.* add εισ τον αιωνα

11. περι: D^{gr*}E^{gr*} praem και. Similiter syr^{sch} *De hoc ipso autem Melchisedec multus nobis sermo est* etc | ο λογοσ: D*P arm om ο

12. τινα (*quae sint elementa*): sic etiam d e f vg Or$^{int\,2,361.\,3,384}$ Augioh ^{98,4} Hier$^{gala\,2}$ (*doceri vos* d e, *ut vos doceamini* f vg Or^{int} Hier) cop syr^{utr} aeth. Item Or^{3,781} πάλιν χρεί. ἔχουσι διδάσκεσθαι τίνα (διδασκεσθαι et. 71. 116. syr$^{P\,mg}$, vide et. Latinos), item Cyr$^{esa\,647}$ πάλιν ἐσχήκασι χρεί. τοῦ διδάσκοντοσ αὐτοὺσ τίνα et$^{ador\,3,29}$ πάλιν χρεί. ἔχετε τοῦ διδάσκοντοσ ὑμᾶσ τίνα. CLP interpg ante τινα, D novum stichum incipit a τινα, quemadmodum etiam B^{c}D^{e}L et ut^{vi} certe pler τίνα (hoc accentu) praebent ... Ln τινὰ, quod praeivit Oec^{com}: πάλιν χρ. ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶσ τινά. τί δὲ διδάσκειν; τὰ στοιχεῖα,

1 Co 3, 2 τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν
ἔχοντες γάλακτος, οὐ στερεᾶς τροφῆς. 13 πᾶς γὰρ ὁ μετέχων
γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν· 14 τελείων
δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνα-
σμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

VI.

1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τε-
λειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας
ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, 2 βαπτισμῶν διδαχῆς,
ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰω-
Iac 4, 15 νίου. 3 καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. 4 ἀδύνα-
τον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς

φησί. Item Euthal^{cod} *τινα* ... 67** om | *των λογιων* et. Clem$^{683.\ 771}$ Or^{3,781} et^{4,19} etc ... D* 3. 10. 11. 108. *τ. λογων.* Nec aliter vertunt d e (*verborum*) f vg Or$^{int\,2,361.\ 3,384}$ Aug Hier (*sermonum*), nec magis accuratius distinguunt syr^{utr} cop arm aeth | *ου στερεας* cum ℵ*B^{3} (fortasse iam^{2})C 17. f vg cop Or$^{1,245.\ 482}$ et^{3,658} et$^{int\,2,361.\ 3,385}$ Chr$^{mosc\ 2}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 359}$ Aug$^{ioh\ 98,4}$ ... ς Ln *και ου στ.* cum ℵ^{c}AB*DEK LP al fere omn d e syr^{utr} arm aeth Clem$^{683.\ 771}$ Or$^{int\,2,486.\ 3,862}$ Chr^{124} Thdrt Antioch^{1164} Dam

13. *δικαιοσυνης* et. Clem$^{347.\ 683}$ Or$^{1,245.\ 482}$ etc ... D*E* add *εστιν* (item d e f vg Or$^{int\,2,361.\ 486.\ 3,862}$ Aug$^{ioh\ 98,4}$ etc, sed varie ponitur) | *νηπιος*: 17. *ηπιος* | *γαρ* sine additam et. Clem^{683} Or$^{1,245.\ 482}$ et$^{int\,2,361.\ 486.\ 3,862}$ Aug$^{ioh\ 98,4}$ etc: D*E* d e add *ακμην, adhuc*

14. *τελει. δε* ut et. Clem Or et Or^{int} etc: 17. *τελ. γαρ*

VI. 1. *λογον* et. Clem^{683} etc: L add *λοιπον* | *φερωμεθα* et. d e f vg Clem Or$^{int\,2,422}$ Aug$^{ioh\ 98,5}$ etc ... DG^{r*}KP al aliq syr^{P} *φερομεθα*

2. *βαπτισμων*: DG^{r*} 21. 31. 71. 80. d^{scr} harl* *βαπτισμον.* Praeterea 47. arm aeth add *τε* | *διδαχης* cum NACDEKLP al pler (43. *διαδοχης*) f vg (*baptismatum doctrinae*) etc ... Ln *διδαχην* cum B; item *baptismorum doctrinam* (e *doctrina*) d | *αναστασεως τε* cum NACD^{c}EKL al omn^{vi} d e f vg cop basm syr^{utr} arm aeth etc ... BDG^{r*}P om *τε* | *νεκρων*: DG^{r*} *χειρων*

3. *ποιησομεν* cum NBKL 17. al plu d e f vg Chr^{131} Thdrt$^{txt\,577}$ (sed vide post) Thphyl Amb$^{poenit\,2}$ ... Gb′ *ποιησωμεν* cum ACDEP al plus^{35} arm Chr^{mosc} Euthal^{cod} Thdrt$^{com\ 578\ bis}$ Dam. Illustrat Thdrt his: *καὶ τοῦτο ποιήσωμεν – τῷ ἄνω προσήρμοσε „διὸ ἀφέντες – φερώμεθα.“ καὶ τοῦτο ποιήσωμεν – ἀντὶ τοῦ „σπουδάσωμεν“, „ἐπιθυμήσωμεν“* etc | *επιτρεπη*: LP al$^{4\ scr}$ 114. Oec *επιτρεπει*

ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου 5 *καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος,* 6 *καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.* 7 *γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλάκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ·* 8 *ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.*

9 *Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν.* 10 *οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς* 1 The 1, 3
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες.

---

4. *γενηθεντας* (Or^{3,207} et^{4,388} sem, et.^{4,322}; item^{1,388} sem et^{378} *γενομενους*): A 37. al^{18} scr *γεννηθεντ.*

5. *θεου ρημα* et. Or^{3,207} et$^{4,322.\ 378.\ 388}$ etc ... P *ρημ. θεου*, item Tert$^{pudi\ 20}$ *et verbum dei dulce gustaverunt* | *δυναμεις τε μελλοντος αιωνος* (d e *et virtutes futuri saeculi*, f vg *virtutesque saeculi venturi*) ... Tert$^{pudi\ 20}$ *occidente iam aevo* (*δύναι ἔτι μέλλ. αἰῶνος? δυνα[μεις τε μελλο]ντος αιωνος*, ut exciderit versus in exemplari papyraceo?)

6. *παραπεσοντας*: D^{gr*} *-ντος* | *παραδειγματιζοντας*: DE *-ζοντες* (d e *recrucientes in eis filium dei et populare* sic)

7. *επ αυτης* et. Or^{1,177} bis etc ... B^{3} 213. 219** *επ αυτην*, 1. 4. 13^{lect} *επ αυτη* | *ερχομενον* (Antioch^{1107} *επερχ.*) *πολλακις* cum ℵBDEP 37. 116. d e (*bibens venientem in se saepe imbrem*) (cop syr^{utr}) Chr^{145}, item Or$^{int\ 2,264}$ (*venientem saepius super se bibens imbrem*) ... *ς πολλακ. ερχομ.* cum ACKL al pler f vg (*saepe venientem super se bibens imbrem*) arm Epiph^{494} Chr^{146} Euthal^{cod} Cyr$^{esa\ 130}$ Thdrt Dam al Or$^{int\ 2,54}$ ... Or$^{1,117\ sec}$ *η πιουσα γη τον επ αυτης ερχομ. υετον πολλακις*, b^{scr} Antioch^{1107} *πολλ.* ante *τον επ αυτης*, item Tert$^{pudic\ 20}$ *qui bibit saepius devenientem in se humorem*, Or$^{1,117\ pri\ loc}$ *γη η πιουσα τον επ αυτ. ερχομ. υετ.* omisso *πολλ.* (sed Ruf^{interpr} *quae bibit frequenter super se ven. imbr.*) | *δι ους και* et. Or^{1,117} Cyr$^{esa\ 130}$ Tert$^{pudi\ 20}$ etc ... D* 120* c^{scr} d^{scr} d e f vg Or$^{int\ 2,54.\ 264}$ cop syr^{sch} (non item P) arm aeth om *και* | *του θεου*: D*E* 46. 73. d^{scr} Dam Tbphyl om *του*

9. *αγαπητοι* et. ℵ^{c} ... ℵ* 1. 73. syr^{utr} aeth *αδελφοι* | *κρεισσονα* cum ℵA BCD^{c}LP 3. 17. 72. al mu (4 ap Scri) Euthal^{cod} ... *ς κρειττονα* cum D*K 37. al plu. Cf ad 7, 7 et alibi.

10. *της αγαπης* cum ℵABCD*E*P 6. 17. 31. 37* 47. 67** 73. 137. 179. d e f vg basm syr^{utr} ar^{e} arm aeth Chr^{12,5} Euthal^{cod} Antioch^{1169} Tbphyl Hier$^{iovin\ 2}$ ... *ς* (= Gb Sz) praem *του κοπου* cum D^{c}E**KL al pler cop Chr$^{149.\ 150}$ Thdrt Dam Oec :: cf 1 The 1, 3 | *ης*: B^{3} *ην* | *και διακονουντες* (f vg *et ministratis*) ... D* *διακουοντες*, item d e *et audimus* (praecedit *ministrando sanctis*)

11 ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, 12 ἵνα μὴ νωθροὶ
γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονο-
μούντων τὰς ἐπαγγελίας. 13 τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ
Gn 22 16. 17 θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσεν καθ' ἑαυ-
τοῦ, 14 λέγων· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πλη-
θυνῶ σε· 15 καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.
16 ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐ-
τοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· 17 ἐν ᾧ περισσό-
τερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας

---

11. *ενδεικνυσθαι* (D* *ενδικν.*): A *ενδιγνυσθαι*, C* *ενδειγν.* | *τ. πληροφοριαν*: 17. add *της πιστεως* | *αχρι* (73. 80. *μεχρι*) *τελους*: 31. 37. om

12. *νωθροι*: LP al *νοθρ.* Iidem sic iam 5, 11. | *γενησθε*: 17. *γενησεσθε* | *δια πιστεως*: D*E* 3. *δια της πιστ.* | *και μακροθυμιας* (d e *et patientiam*) et. DbetC: Dgr* inepte *κ. μακροθυμουντας* | *κληρονομουντων*: 3. 106. 108. 120. *κληρονομησαντων* | *τας επαγγελιας*: K om *τας*

13. *ειχεν μειζονος*: 17. Didtri 75 *μειζ. ειχ.* | *ομοσαι*: LP 17. al *ωμοσαι*

14. *ει μην* cum NABD*EP 17. 23. 31. 47* 71. 137. Didtri 75 Dam. Item CDbLcorr *ει μη*. Item d e f vg Ambfid 2 Primas *nisi* (addit Prim „nisi *in hoc loco affirmative ponitur pro* certe *sive pro* quia") ... ς *ἢ μὴν* (L* *ἡμῖν*, Euthalcod *ἥμην*) cum KL* al pler Chr Euthalcod Cyresa 378 et glaph 71 Thdrt Thphyl (ad h. l. *τὸ γὰρ ἢ μὴν ἀντὶ τοῦ ὄντως μὴν σημαίνει*) Oec (*ἢ μήν, τουτέστιν ὄντως μήν*); item syrP *certe* (syrsch cop aeth non expri) :: scripturam *ει μην* confirmat etiam Etymolog. M. p. 416. *ἢ μήν, ὄντως δή. τὸ ἢ σύνδεσμος βεβαιωτικός, τὸ μὴν σύνδεσμος παραπληρωματικός.* Paullo post: *ἢ ἐπίρρημα ὁρκικόν, ὅπερ καὶ διὰ διφθόγγου γράφεται· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, ὄντως καὶ ἀληθῶς.* Ceterum et. Gen 22, 17 A et cdd unc pler (B hiat) *ει μην* praebent.

15. *ουτως*: Kcorr Chrmosc 2 Cyrglaph 71 *ουτος*

16. *ανθρωποι* sine *μεν* cum NABD*E*P 47. 52. Euthalcod Cyrglaph 71; nec aliter d e f vg syrutr arm basm ... ς (Gb0) Ti add *μεν* cum CDc E**KL al pler cop aeth Chr Thdrt Dam al | *και πασης αυτοις αντιλογιας* (D*etc syrutr *αντιλογ. αυτ*) *περας εις βεβαι. ο ορκος* (f vg *et omnis controversiae eorum finis ad confirmationem est iuramentum*): d corrupte *et omnique controversiae eorum novissimum in observationem* (pro *obfirm-*?) *iurandum intervenit*

17. *εν ω*: Dgr* *εν τω* | *περισσοτερον* (d e *primum*, f vg *abundantius*): B *περισσοτερως* | *βουλομ. ο θεος* et. Eusdem 177. 223 Cyrglaph 71 Chron 440 etc ... DE 3. 4. cattxt 513 d e f (non item vg) *ο θεος βουλομ.* | *επιδειξαι* et. Eusdem Cyrglaph Chron etc ... A 47. 115. Thphyl *επιδειξασθαι* | *κληρονομοις*: 37. praem *κλητοις* | *τησ επαγγελιας*: Eus dem 223 *τησ βασιλειας*, ibidem 177 plane om

τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, 18 ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι τὸν θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος, 19 ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, 20 ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

VII.

1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς Gn 14, 18 ss

---

18. *δια* et. Eus$^{dem\ 177.\ 223}$ et$^{ps\ 555}$ et$^{mai\ 4,77}$ Did$^{tri\ 168}$ Cyr$^{hr\ 144}$ etc ... D^{gr*} *μετα* | *τον θεον* cum ℵ*AC^{p} 17. 52. Eus$^{ps\ 555}$ et$^{mai\ 77}$ Did$^{tri\ 168}$ et^{403} Chr^{160} Cyr$^{glaph\ 71}$ Thdrt^{4,1243} Chron^{440} ... ς Ln Ti *θεου* cum BDEKL al pler Eus$^{dem\ 177.\ 223}$ Cyr$^{hr\ 144}$ Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{4,34.\ 185}$ Phot$^{mani\ 3,12}$ Dam Thphyl | *εχωμεν*: KLP 37. 114. 115. al^{2} scr Eus$^{dem\ 177\ cod}$ Chr$^{mosc\ 3}$ *εχομεν* | *καταφυγοντες* et. Did Cyr^{glaph} Chron etc (Eus$^{dem\ 223}$ *προκαταφ.*) ... 39. 57. 73. 116. o^{scr} al plus^{5} Chr$^{mosc\ 1**}$ Thdrt ad h. l. (non item alibi) *καταφεύγοντες*. Libere Cyr$^{hr\ 144}$ pro *οι καταφ. κρατ.* etc sic: *οι χριστον ιησουν υιον θεου καταδεχομενοι*.

19. *εχομεν*: DE al pauc *εχωμεν* | *ασφαλη* cum ℵBD^{b}et^{c}EKL al omn^{vid} Euthal^{cod} etc ... Ln Ti *ασφαλην* (Ln *ἀσφαλήν*, Ti *ἀσφαλῆν*) cum AC D*P : : istiusmodi formae sunt *αστεραν* ℵ*C Mt 2, 10; *χειραν* L Mt 9, 18 et cdd minusc Mt 12, 13 et Lc 6, 8; item A* al pauc Mc 1, 41; G^{mg} al pauc Mc 3, 1. et minusc aliq 3, 3; ℵ*AB al Io 20, 25; *αντιοχειαν* C Act 6, 5; *διαν* DEHLP** al Act 14, 12; *ὥρεαν* L He 10, 21; *νγιην* L Io 7, 23; *συγγενην* AB*D* Ro 16, 11; *μονογενην* D* He 11, 17; *δειχθενταν* D He 8, 5. Quibus ex locis intellegitur, passim dubium non esse quin ex recentiore usu fluxerint, aliquoties vero posse antiquissimae scripturae reliquias videri. Quae cum ita sint, cautius visum est exemplis quae vidimus omnibus a recipiendis illis formis abstinere; nec magis hoc loco invitis quos sequi solemus ℵB recipere consentaneum est. | „*καταπετασματος*“ non est in B, sed ex errore conlatoris Bentleiani fluxit.

20. *ιησους* et. f vg Or$^{int\ 3,90}$ Primas ... D*E* d e add *χριστος* | *μελχισεδεκ* (et. d *-sedec*, errat Sabatier): f vg (sed non am) *Melchisedech* (fu *Melci-*)

VII. 1. *μελχισεδεκ* (*-sedec* et. d): A *-σεδεχ*. Item f vg (et. fu demid al pler, sed non am) *Melchisedech*. | *του υψιστου* (et. ς Gb Sz) cum ℵAB CDEKLP al plu (omnib 12 ap Scri) Clem^{687} Eus$^{dem\ 177}$ ex$^{cod\ paris}$ (fluct igitur lectio) etc ... ς^{e} om *του* cum minusc vix mu | *ο συναντησας* ut C*LP al pler (nullus aliter ap Scri) Euthal^{cod} etc ... ℵABC^{2}DEK 17.

4 τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, 2 ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων
ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης,
ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, 3 ἀπά-
τωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος
ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ
διηνεκές.

2 4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν
ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. 5 καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευεὶ
Nm 18, 21 ss τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν
κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξελη-

---

οσ συναντ., atque sic edidit Ln | *βασιλεων*: 96. 109^{gr} add *οτι εδιωξεν τους αλλοφυλους και εξειλατο λωτ μετα πασης αιχμαλωσιας* | *κ. ευλογησ. αυτον*: D*E* 61. d e add *και αβρααμ* (61. om) *ευλογηθεισ υπ* (61. *απ*) *αυτου* omisso *αβρααμ* seq, cuius loco in D Wetstenio *αυτω* prima manu scriptum fuisse videbatur; tale quid adfuisse olim certe ex d verisimile fit, ubi est *cui et decimam omnium divisit eum*

2. *ω*: D^{gr*} o | *και*: am fu cop om | *απο παντων* (B *παντοσ*): ℵ 47. Chr^{171} et ex^{mosec} etiam^{172} Thdrt^{4,87} (non ad h. l.) post *εμερισεν* pon; D* E* om *απο*, nec aliter d e f vg *cui et decimas* (d e *decimam*) *omnium divisit* | *αβρααμ*: D*E* d e om; sed vide ad v. 1. ... syr^{p} c.* add *patriarcha* | *δε και*: K 109. 114. 178. c^{ser} d^{ser} tol all^{achm} cop arm om *και*, Thdrt om *δε*, item 49. d e om *δε και*

3. *αφωμοιωμενοσ* cum ℵABK al pler Epiph^{711} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... Ti *αφομοιωμ.* cum CDELP 1. 47. 109. 113. | *διηνεκεσ*: h. l. per mirum errorem ed. Compl add *εν ω οτι και του αβρααμ προετιμηθη*, quae ex notatione capitum Euthalii inrepserunt

4. *πηλικοσ* (et. D^{c}E): D* *ηλικοσ* | *ουτοσ*: D^{gr*}E^{gr*} 67** om | *ω και* cum ℵACD^{c}E**KLP al omn^{vi} f vg (et. am fu** demid harl^{sil} all^{achm}) syr^{p} arm Chr^{174} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,63}$ Thdrt Dam al Augen ad litt 10 ... Ln om *και* cum BD*E* d e fu* tol all^{achm} syr^{sch} (libere vertit *ω και* v. 2.) cop basm (basm hiat v. 2) Primas Quaest^{2977} | *αβρααμ* (c^{ser} om) *εδωκεν*: A 37. 73. 116. *εδωκ. αβρα.* Libere f vg *dedit de praecipuis Abraham* | *ακροθινιων* ut ℵB(sed* *ακροθινειων*)DEK etc ... AC^{2} (* latet)LP al fere^{20} *ακροθηνιων*

5. *λευει* cum ℵB(*ει* instauravit et. B^{3})CD* 47., item basm (ut etiam v. 11 sah) ... ς Ln *λειν* cum AD^{b}et^{c}EKLP al pler cop Euthal^{cod} etc | *ιερατειαν* ut ℵBCKL al pler ... ADEP al aliq *ιερατιαν* | *αποδεκατουν* cum B(*ουν* instauravit etiam B^{3})D* ... ς Ln (ignorans D*) *αποδεκατουν* cum ℵACD^{b}et^{c}EKLP al omn^{vi} etc :: cf Mt 13, 32 ubi ex B*D *κατασκηνουν* recepimus. Ex inscriptione affert Krüger gramm. 1. 1. § 32. *στεφανοῖν*, 1 Pe, 15 ℵ habet *φιμουν*, *ζηλοῖν* cod. Vat. ad Ign^{epp} apud Dress^{322}. |

λυθότασ ἐκ τῆσ ὀσφύοσ Ἀβραάμ· 6 ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενοσ ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰσ ἐπαγγελίασ εὐλόγηκεν. 7 χωρὶσ δὲ πάσησ ἀντιλογίασ τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονοσ εὐλογεῖται. 8 καὶ ὧδε μὲν δεκάτασ ἀποθνήσκοντεσ ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενοσ ὅτι ζῇ. 9 καὶ ὡσ ἔποσ εἰπεῖν, διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευεὶσ ὁ δεκάτασ λαμβάνων δεδεκάτωται· 10 ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸσ ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσισ διὰ τῆσ Λευειτικῆσ ἱερωσύνησ ἦν, ὁ λαὸσ γὰρ ἐπ' αὐτῆσ νενομοθέτηται, τίσ ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀα-

---

τουτ εστιν: B suppletum in margine habet, a B³ demum ut^vi | οσφυοσ (d e *semine*, f vg *lumbis*): D^gr* οσφρυοσ

6. αβρααμ cum ℵBCD*E* 17. 23. 57. 109. al^gb ... ς (Gb⁰) Ti praem τον cum AD^b et^c E**KLP al pler Chr Thdrt Dam al | ευλογηκεν (D* 109. ηυλ.) cum ℵBD* et^c EKL 17. al pler Thdrt Dam Thphyl; item Ln ηυλογηκ. cum D* 109. ... ACP 19. 39. 47. 73. Chr^175 Euthal^cod ευλογησεν (A 39. ηυλογ.) | ο δε μη usq ευλογηκεν: aeth *quem sperare iussit*, ita ut ab οσφυοσ αβρααμ (v. 5.) ad δεδεκατ. αβρααμ transiluisse videatur

7. ελαττον: 17. ελασσον

9. και ωσ εποσ ειπειν (C*D^gr* ειπεν): d e *et quemadmodum dicam*, f vg *et ut ita dictum sit*, Aug^gen ad litt^10 *et sicut oportet dicere* | δι αβρ. cum ℵBD*E* 37. 47. 73. c^scr ... ς Ti δια αβρ. cum ACD^c E**KLP al pler Chr Thdrt Dam al | λευεισ cum ℵ^c BC* basm, item A Euthal^cod λευισ ... ℵ*C²D* 47. λευει. Item ς λευι cum D^c EKLP 17. al pler cop Chr Thdrt Dam al, nec aliter (*Levi*) d e f vg | ο δεκατασ λαμβανων: 71. om

10. αυτω: P αυτον, basm *Abraham* | μελχισεδεκ (de *Melchisedech* h. l et infra vide ad 7, 1. 5, 6.) cum ℵBC*D* 47. 73. 118. 121. 219* 2^lect Chr^mosc³ ... ς Ti ο μελχ. cum AC^c D^c EKLP al pler Chr^montf^176 Euthal cod Thdrt Dam al

11. ει μεν: CL*P η μεν | λευειτικησ cum ℵBDE (basm του λευει) ... ς Ln λευιτικ. cum ACKLP al omn^vi etc | ιερωσυνησ: DELP al pauc ιερο- | ην: B om | επ αυτησ (Gb') cum ℵABCD*E*LP 17. 31. 37. 46. 73. 118. Cyr^glaph^64 ... 39. 71. 114. 115. 116. k^scr o^scr al aliq Euthal^cod Thphyl επ αυτην ... ς επ αυτη cum D^c E**K al longe plu Chr Thdrt Dam Oec | νενομοθετηται cum ℵABCD*P 17. 21. 31. 47. 73. 118. 121. al pauc Euthal^cod Cyr^glaph ... ς νενομοθετητο cum D^c EKL al pler (39. 115. 219* k^scr al ενομοθ.) Chr Thdrt Dam al | τισ (D^c ησ?): D^gr* E^gr* add γαρ | και ου (P μη) κατ. τ. ταξ. ααρ. λεγεσθαι: aeth om, sed eorum loco habet *quod sane dixerit*

ρὼν λέγεσθαι; 12 μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης
καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. 13 ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυ-
λῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστη-
ρίῳ· 14 πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν,
εἰς ἣν φυλὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. 15 καὶ περισ-
5, 6 σότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ
ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, 16 ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης
Ps 109 (110), 4 γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. 17 μαρτυρεῖται
γὰρ ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

18 Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐ-
τῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές, 19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος,
ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ.

12. *ιερωσυνης*: DELP al *ιερο-* | *και νομου*: B om

13. *λεγεται* (d e *in quo enim haec dicitur*, f vg *in quo enim haec dicuntur*): D^{gr*} *λεγει* | *προσεσχηκεν* cum ℵBDEKL al pler Chr^{185} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc (Thphyl *οὐδεὶς προσέσχηκε τουτέστι προσέστη*. Oec *τὸ γὰρ προσέσχηκεν ἢ προσέστη νοήσεις ἢ προσέσχεν*) ... Gb'' *προσεσχεν* cum AC 17. 19. 20. 80. Item P 71. k^{scr} *μετεσχεν*, a^{scr} o^{scr} *μετεσχηκεν* (*-κε* a^{scr}). Latini (d e f vg) *praesto fuit*.

14. *ο κυρ. ημων*: 17. 31. add *ιησους* | *περι ιερεων ουδεν* (Gb') cum ℵ* (sed pon *ουδεν* post *μωυσ.*, item 137.)et^{c}ABC*D*EP 17. d e (*de sacerdotibus nihil*) arm Euthal^{cod}. Item *ουδεν περι ιερεων* 47. f vg sah cop (hi^{2} *nihil dixit de sacerdote*) Chr^{182} codd Cyr$^{glaph\,64}$ ... ς *ουδεν περι ιερωσυνης* (L al *ιερο-*) cum D^{c}KL al pler syr^{utr} aeth Chr^{182} montf Thdrt Dam al. Item *περι ιερ. ουδεν* C^{c}D^{b} | *μωυσης* cum ℵBCKP al longe plu (omn 12 ap Scri) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς (= Gb Sz sed nulla caussa reddita) *μωσης* cum ADEL al mu

15. *κατα την*: B om *την* | *ομοιοτητα* (L *ομοιωτητ.*): P *ομοιωσιν*. Vertit Primas ad h. l. *ordinem*.

16. *σαρκινης* cum ℵABC*D*LP 17. 34. 41. 74. 80. 109. 137. 219* 238. a^{scr*} al plus^{10} (item H in titulo ubi est *ὅτι παύσεται ἡ τοῦ ἀαρ. ἱερωσύνη ἡ ἐπὶ γῆς οὖσα· ἵσταται δὲ ἡ οὐράνιος ἡ χυ ἐξ ἑτέρου γένους, οἳ κατὰ σάρκα, οὐ διὰ νόμου σαρκίνου*) Dion^{alex} ap Front Duc^{295} (est paul samos quaest^{7}) Chr^{12,257} ex$^{mosc\,3}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,64}$ Dam ... ς (= Gb) *σαρκικης* cum C^{corr}D^{c}EK al longe plu Chr^{185} (item post 257 montf) Thdrt Thphyl Oec :: cf ad Ro 7, 14. 1 Co 3, 1.

17. *μαρτυρειται* (Gb'') cum ℵABD*E*P 17. 31. 67** 73. 80. 118. sah cop basm syr^{utr} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,64}$ Thphyl. Latinorum *contestatur* (d e f vg) videtur et ipsum passive accipiendum. ... ς *μαρτυρει* cum CD^{c}E**KL al pler arm aeth Thdrt Dam Oec | *γαρ*: 17. *δε* | *συ*: D^{c}E** KP al^{10} add *ει*, item d e f vg sah cop basm syr^{utr} aeth

18. *προαγουσης*: D^{gr*} *προσαγουσης*

19. *επεισαγωγη*: D^{gr*} *επεισαγωγης* | *εγγιζομεν*: A 31. *-ζωμεν*

20 καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας, — οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, 21 ὁ δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ὤμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα· — 22 κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. 23 καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· 24 ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην, 25 ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. 7, 17 8, 6

26 Τοιοῦτος γὰρ ὑμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος

20. *οι μεν γαρ χωρ. ορκωμοσιας*: D*E* 2. 21. d e syrP om (transilientes ab *ορκωμοσιας* ad *ορκωμοσιας*), item aeth om *οι μεν* usq *ιερεις γεγονοτες*, totum versum sic reddens: *quoniam non fuit absque iuramento.* | *ορκωμοσιας*: LP al *ορκομ-* bis, iidem sic v. sq et v. 28.

21. *μετα* cum ℵ*DEKLP al pler (120. *δι'*) Eus$^{dem\ 177}$ Dam Thphyl Oec. Item ℵ^{cB*C} Euthal^{cod} *μετ ...* Ln *μεθ* cum AB^{c} 37. k^{scr} Cyr$^{hr\ 144}$ Chr Thdrt | *μεταμεληθησεται*: inepte Mai de B, vide editionem meam | *συ*: D^{cE**}KP 36. 39. 43. 113. al Eus$^{dem\ 223}$ (non item^{177}) add *ει*, item it vg rell :: cf ad v. 17. | *εισ τον αιωνα* (haec ipsa ℵ* om, ℵ^{c} suppl) absque additam cum ℵ*BC 17. 80. f vg (et. am fu demid harl tol omn lachm, sed non hal al?) sah basm arm Euthal^{cod} Amb$^{fug\ saec\ 3}$ ... ς (Gb^{0}) Ln add *κατα τὴν ταξιν μελχισεδεκ* cum ℵ^{c}ADEKLP al pler d e hal cop syr^{utr} aeth Eus$^{dem\ 177.\ 223}$ Chr Thdrt Chron^{92} Dam al Primas :: vdtr ex v. 17. fluxisse.

22. *τοσουτο* cum ℵ*ABCD*P (sed D*P *τοσουτω*) 17. 23. 39. 115. Ath^{366} cod (teste Wtst; in ed. vero bened. non memoratur) ... ς *τοσουτον* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al pler Ath^{366} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *και κρειττονος* cum ℵ*BC* Dam (:: cf *και* 8, 6) ... ς Ln Ti om *και* cum ℵ^{c}C^{c}D EKLP al omn^{vi} Ath^{366} Chr Thdrt Thphyl | *ιησους*: LP 109. *ο ιησ.*

23. *γεγονοτες* ante *ιερεισ* cum ℵBLP (K om) al fere omn f vg basm cop (*facti sunt sacerdotes plures*) syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln post *ιερεισ* cum ACDE 17. d e Chr$^{mosc\ 1}$ Cyr$^{ador\ 432}$ et nest^{74} | *δια το θαν.* et. Eus$^{dem\ 224}$ et (fluct lectione)^{177} Cyr^{bis} etc ... P 114. Eus$^{dem\ 177\ cod}$ *δια τω θαν.*

24. *ιερωσυνην* (LP al Eus$^{dem\ 223}$ *ιερο-*): D* *ιερατιαν*

26. *και επρεπ.* cum ABDE syr^{utr} ar^{e} Eus$^{dem\ 224}$ ... ς (= Gb +; Sz per incuriam ex Gb in textum recepit) om *και* cum ℵCKLP al omn^{vid} it vg cop arm aeth (basm h. l. mutilus, hinc non satis constat de lectione) Bas^{1,181} Chr^{190} Euthal^{cod} Thdrt al | *ακακος*: A add *και* | LP *υψηλωτεροσ*

τῶν οὐρανῶν γενόμενος, 27 *ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην,*
ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας
5, 3
9, 7. 12 *ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυ-*
τὸν προσενέγκας. 28 *ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιε-*
ρεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ
τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

VIII.

1 *Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα*
ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς, 2 *τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν*
5, 1 *ἔπηξεν ὁ κύριος, οὐκ ἄνθρωπος.* 3 *πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσ-*
φέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται, ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι
καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. 4 *εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν*

---

27. *οι αρχιερεισ*: D^{gr*} *ο αρχιερευσ*, item Chr$^{mosc\,1}$ *ωσπ. και ο αρχιερευσ* | *θυσιασ*: DEP 47. 73. 178. 19^{lect} d e Chr$^{mosc\,1*}$ Thdrt^{cod} Amb$^{fid\,3}$ Aug$^{pecc\,mer\,1}$ *θυσιαν* ... 4^{lect} f om (Bas$^{1/181}$ *προσφερ. θυσιασ*, Chr mosc^{1} *αναφ. θυσιασ*) | *προσενεγκασ* cum ℵA 17. 73. 80. Cyr$^{nest\,93}$ (Chr ap Wtst) ... ς Ln Ti *ανενεγκασ* cum BCDEKLP al pler Chr^{191} Euthal^{cod} Thdrt Dam al :: vdtr ad *θυσιασ αναφερειν* accommodatum

28. *ανθρω. καθιστ. αρχιερ.* (basm cop *καθιστ. ανθρω. αρχιε.*) ... D *καθιστ. ιερεισ* (D^{c} *αρχιερ.*) *ανθρω.*, item d e *constituit sacerdotes homines* | *υιον*: 47. *ιησουν* (quod scribi solet $\overline{ιν}$, quemadmodum nec raro *υιον* per $\overline{υν}$ exprimitur)

VIII. 1. *επι τοισ* (et. Eus$^{dem\,224}$) ... A *εν τοισ* | DE 37*vi Eus$^{dem\,224}$ (exc cod^{oxon}) *μεγαλοσυνησ* | *εν τοισ ουρανοισ* (37. *-νιοισ*, 47. *εισ τον ουρανον*): et. Eus^{dem} ex$^{ed\,paris}$ et$^{ps\,175}$ ... 17. harl* (*in excelsis*) basm Eus$^{dem\,224}$ ex$^{ed\,gaisf}$ *εν τοισ* (Eus om) *υψηλοισ*

2. *ουκ ανθρωπ.* cum ℵBD*E* 17. d e Eus$^{dem\,224}$ (fluct lectio) et$^{ps\,175}$ Chr cat^{213} ... ς (Gb^{0}) praem *και* cum AD^{c}E**KLP al pler (et. cat^{txt} et$^{com\,214}$) f vg cop basm syr^{utr} arm aeth Eus^{dem} (vide ante) Chr^{199} (sed aliter cat^{213}) ^{200} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,111}$ Thdrt Chron^{442} Dam al

3. *δωρα τε* ut ℵABDEKLP etc ... d e f vg syr^{utr} cop basm etc non exprim *τε* (nec fere solent exprimere) | *και τουτον*: in ℵ *και* suppletum supra lineam ab ipso* vel^{a}, om etiam d e | *προσενεγκῃ*: KLP al mu *-γκει* (h^{scr} al^{2} *-γκοι*)

4. *ουν* cum ℵABD*P 17. 73. 80. 137. d e f vg cop Euthal^{cod} ... ς (= Gb′ Sz) Ti *γαρ* cum D^{c}EKL al pler syrP arm Chr Thdrt Dam al (syr *et si*, aeth^{utr} *sic si quidem*, sed *sic* cum aeth^{pp} ad ea quae praecedunt trahendum) | *γησ*: 69. 177. c^{scr} 3pe Thdrt praem *τησ* | *ουδ'*: 17. *ουκ* |

ἱερεύς, ὄντων τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα, 5 οἵτινες 10, 1
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρη- Ex 25, 40
μάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνή· ὅρα γάρ φησιν Act 7, 44
ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει·
6 νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός 7, 22
ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέ- 11
τηται. 7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας

ιερευσ: 31. 37. 116. *αρχιερευσ* | *των προσφεροντων* cum ℵABD*E*P 17. 67** 73. 137. d e f vg cop arm aeth^{ro} Euthal^{cod} ... ς (Gb^{00}) praem *των ιερεων* cum D^{c}E**KL al pler syr^{utr} aeth^{pp} Chr Thdrt Dam al (sed 116. Chr$^{mosc\,2}$ Dam om *των*) | *νομον* cum ℵ*AB 17. 57. 80. al^{2} gb Thdrt ... ς *τον νομον* cum ℵ^{c}DEKLP al pler Chr Euthal^{cod} Dam al | *τα δωρα*: L post *των προσφεροντ.* pon, item syr^{sch} cop aeth

5. *υποδειγματι* et. Or$^{1,611.\ 2,563.\ 3,242}$ et^{alib} (43. Or^{1,171} ed et^{3,167} *υποδειγμασι*) Eus$^{dem\ 193}$ et$^{ps\ 176}$ etc ... K *δειγματι* | *μωυσης* cum ℵBKLP al plu (10 ap Scri, 1 *μωσ-*) ... ς (= Gb Sz ut 7, 14) *μωσης* cum ADE al sat mu | *ὅρα γάρ φησιν* (sic et. Ln, nisi quod post *φησιν* distinxit) ... ς *ὅρα γὰρ, φησὶ.* (Quam rationem confirmat Euthal^{cod}, in quo est *ὅρα γὰρ φησὶν.*) Ceterum *γαρ* nec it vg (*Vide inquit*) nec interpretes alii (exc syrP) exprimunt. | *ποιησεισ* (Gb″) cum ℵABDEKLP al plu (11 i. e. omn ap Scri) Or^{1,170} Eus$^{praep\ 592}$ et$^{ps\ 176}$ Euthal^{cod} etc ... ς (= Sz) *ποιησησ* cum minusc mu. Reddunt d e *facis*, f vg *facito*. Apud Or$^{int\ 3,927}$ est: *in quibus dixit deus ad eum: Facias omnia secundum formam eorum* etc. | *δειχθεντα*: DE *-νταν*. Praeterea d e f vg post *σοι* pon (*quod tibi ostensum est*). | Gb Sz (*οἵτινεσ - ὄρει*), item Ln (*Ὅρα - ὄρει*)

6. *νυνι* cum ℵAD^{b}et^{c}EKLP al omn^{vi} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. al ... Ln *νυν* cum BD* Ath^{366} Antioch^{1214} Dam$^{imagg\ 341}$ | LP *διαφοροτερασ* | *τετυχεν* cum ℵ*AD*KL 80. 116. Ath^{366} (sed$^{cdd\ 3}$ *-χηκεν*) Euthal cod (sed scriptum est *ετυχεν*) Thphyl Oec ... ς *τετευχε* cum ℵ^{c}BDCE al plu Dam ad h. l. ... P 17. 47. 73. 74. a^{scr} al^{15} fere Ath^{cdd} Chr^{202} Thdrt Antioch^{1214} Dam$^{imagg\ 341}$ *τετυχηκεν* :: cf de his formis Phrynich ^{395}: ubi est *τετυχηκεν* a grammaticis praeceptum esse, *τετευχε* inferioris Graecitatis dicentibus. Formae vero „grammaticis ignotae" *τετυχε* passim inventae ipse Lobeckius exempla addidit. | *και κρειττονοσ* cum ℵABD^{b}et^{c}LP al pler d e f vg (et. am fu etc) syr^{utr} cop Ath ^{366} Chr Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Antioch^{1214} Dam ad h. l. al ... D*K 37. 69. 72. 73. 80. al^{5} vg^{ms} lachm arm Thdrt Dam$^{imagg\ 341}$ om *και*, hinc Gb^{0} | ℵ^{a} suppl *διαθηκ. εστ. μεσειτησ* (sic et. BD*) *ητισ επι κριττο*, quae ℵ* (ut etiam 17.) praetermiserat | *εστιν διαθηκησ*: ℵ^{a}KP al pauc *διαθη. εστ.*

7. *αμεμπτοσ*: ita etiam D^{b}et^{c}, item E^{mg} (in ipso textu praeteriit, scripturam quippe codicis D* non adsequutus. Scripserat autem D^{gr*} inepti quid, nec nisi per coniecturam Wtst *αναιτια* voluit; cf ed. meam. In d e f vg est *si illud prius culpa vacasset.*) | *δευτερασ*: B* *ετερασ*

Ier 31 (38), 31—34 ἐζητεῖτο τόπος. 8 μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει· ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν, 9 οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος.
10, 16 10 ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν
2 Co 6, 16 αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. 11 καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,

---

8. αυτους cum ℵ*AD*KP 17. 39. 114. 137. Euthalcod Thdrt, item Chr cat216 οὐκ εἶπε *μεμφόμενος δὲ αὐτήν, ἀλλὰ μεμφόμ. δὲ αὐτοὺς λέγει.* Cf et. d e f vg *vituperans eos.* ... ς Ti αυτοισ cum ℵcBDcEL al pler Dam ad h. l. etimagg 241 al; item Chr203 ubi eadem verba quae ex cat hausimus habentur, nisi quod pro αὐτὴν et αὐτοὺσ legitur αὐτῇ et αὐτοῖσ. | και επι τον ... D* om επι. Habet d *disponam domum israhel et domu iuda* (d e bis *domum* teste Sab.)

9. ην εποιησα: 47. 66mg 73 syrp mg Thdrt Damimagg 241 Thphyl (non item Photmanich 8,12 i. e. apud Wolf56) ην διεθεμην :: ex LXX | εν ημερα: B 34. εν ημεραισ | μου (et. ς et ςe 1633 etc): ςe 1624. (ut etiam 37*) om | εκ γησ: Dgr Egr 43. εκ τησ | ην εποιησα et επιλαβομενου μου et. f vg *quod feci* et *qua adprehendi.* Contra d e *quale fecit* et *qua adprehendit.*

10. αυτη η διαθηκη sine μου cum ℵBKLP al omnvi d e f vg syrutr cop basm rell Chr Euthalcod etc ... Ln add μου c. ADgr Egr :: μου etiam in LXX editum ex B etc, sed ℵA etc om | επι καρδιαν αυτ. c. ℵ*K 70. 219* gscr f vg (hi2 *in corde*) aeth Clem89 Chrcat590 et591 sem ... B επι καρδια εαυτων (B3 dedit ἑαυτῶν. Videtur καρδιαεαυτων confusis C et ∈ litteris ex καρδιασαυτων ortum) ... ς Ln Ti επι καρδιασ αυτ. c. ℵcADEL al pler Chr205 Euthalcod Thdrt Dam al; item P 31. επι καρδιαισ α. Item *in cordibus* d e Prim; agnoscuntque pluralem etiam syr utr cop arm :: LXXed ex AB ac pler επι [τασ] καρδιασ, pauci minusc επι [του] στηθουσ καρδιασ αυτων. Unus ℵ επι καρδιαν. | επιγραψω: B γραψω :: ut LXXed ex B aliis pler; ℵA al επιγραψω | μοι in ℵ ex μου factum, ipsa prima utvi manu

11. διδαξωσιν: DcE cscr? Chrmosc2 Cyrglaph46 διδαξουσιν | τ. πολιτην (B* πολειτην) cum ℵABDEKL al longe plu (7 ap Scri) d e cop basm syrsch etP txt arm Chredd etcat590 Thdrt Dam (:: sic etiam LXX ex edvat et ℵ, sed A al permu pp mu hoc loco αδελφον, post vero πλησιον) ... ς (= Gb Sz) τ. πλησιον cum P al sat mu f vg syrP mg aeth Chr206 montf Euthalcod Cyrglaph46 Thphyl | αυτου pri: D* εαυτου

λέγων· γνῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με ἀπὸ μικροῦ
ἕως μεγάλου αὐτῶν. 12 ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐ- 10, 17
τῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. 13 ἐν τῷ
λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ 8
γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

IX.

1 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας τό τε ἅγιον
κοσμικόν. 2 σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία Ex 25 ss 40, 3 ss etc

---

αυτου sec: D*E 46. d e om | ειδησουσιν: D* ειδεσουσιν, B* ειδουσιν (B² ειδησουσιν), Clem⁸⁹ εισονται | απο μικρου sine αυτων cum ℵABD* KP 2. 17. 29. 31. 38. 52. 73. 80. l^scr o^scr d e f vg basm arm Clem⁸⁹ Chr²⁰⁶ et^cat⁵⁹⁰ Euthal^cod Cyr^glaph⁴⁶ ... ς (sed Gb⁰⁰) Ti add αυτων cum D^cL al pler syr^utr cop aeth Thdrt Dam Thphyl Oec :: LXX^ed habent αυτων ex ΝΒ etc, sed A al pp mu om | αυτων post εως μεγαλου: 73. syrP cop basm Clem⁸⁹ om

12. ιλεως: KLP al¹⁰ (2 ap Scri) ιλεος | και των αμαρτι. αυτων sine additam cum ℵ*B 17. 23. f vg cop basm syr^sch aeth ar^e Clem⁸⁹ (και ιλεως, φησιν ο θεος, εσομαι αυτοις και των αμαρτ. αυτ. ου μνησθω) Prim. Item sed ανομιων pro αμαρτιων 109. Chr^cat⁵⁹⁰ Euthal^cod (ut cdd²) etiam apud LXX). Similiter Cyr^glaph⁴⁶ ιλε. εσομ. ταις αμαρτιαις αυτ. και των ανομιων αυτ. ου μη μνησθ. ετι) ... ς Ln Ti add και των ανομιων αυτων cum ℵ^cADEKLP al pler (47. ανομιων tum αμαρτιων, item Chr²⁰⁶ montf; 37. κ. τ. ανομ. αυτου omissis οτι ιλεως usq αμαρτ. αυτ.) d e syrP arm (Chr) Thdrt Dam al :: vdtr additam ex 10, 17 fluxisse ubi non fluct, nisi forte invitis testibus nostris statuendum est etiam apud LXX olim inventum esse additamentum | μνησθω: 17. μνησθησομαι

13. εν τω: L ap Treg om τω | το δε: D^gr* το τε

IX. 1. ειχε ut NBL etc; Ln Ti ειχεν ut DEP etc (A hiat). Ceterum ΕΙΤΕ in ed. Rom. nuperrima vitium est, cf N. T. meum Vaticanum in append. p. XI sq. | και cum NADEKLP al pler d e f vg syrP arm (aeth *Atque primum testamentum* etc) Chr²¹² Euthal^cod etc ... B 3. 38. 52. 115. a^scr* b^scr* k^scr al (et. cat^txt²¹⁹) syr^sch cop basm Thphyl om (238. al pauc basm om etiam ουν) | η (D* om) πρωτη sine additam cum NABDEKLP al³⁵ f vg basm syr^utr arm Chr²¹² Cyr^ador³⁵⁸ Cosm^gall 11,463. ⁵³⁹ Phot ap Oec⁵⁷⁹ Dam al (d e mirum in modum corrupte: *prior eius iustitia constitutionis cultura sanctum* [e *secundum* teste Sab] *saecularem*. Contra f vg *prius iustificationes culturae et sanctum saeculare*. Vg^cod marian super *prius* notatum habet *testamentum vel tabernaculum*. Vix probat in hac re Or^int 2,162 *Tabernaculum enim factum est primum, in quo erat* etc.) ... ς (= Gb Sz) add σκηνη cum 47. 73. 74. 80. 137. 139. a^scr al plu (37. η πρωτη εκεινη, al pauc aeth η πρω.

καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια. 3 μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, 4 χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, 5 ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. 6 Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, 7 εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, 8 τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν

Ez 10, 4

διαθηκη) cop Euthal^{cod} Thdrt | λατρειασ: D^{Gr*} και λατριασ | το τε: D^{Gr*} το δε (arm expri τοτε)

2. κατεσκευασθη: 17. κατεσκευασται | εν η η τε: D^{Gr*} om η alterum | αρτων: B basm aeth add και το χρυσουν θυμιατηριον (vide ad v. 4 eosdem testes) | αγια: B praem τα. Praeterea ς (sed non ς^{e} Gb Sz) ἁγία ut 37. cat^{txt} etc; scripturam vero ἅγια, ut D^{c} 17. 47. al plu^{vid} (6 ap Scri), confirmat Thdrt ad h. l. προπαροξυτόνως ἀναγνωστέον, τὰ ἅγια· οὕτω γὰρ ἡμᾶς διδάσκει νοεῖν τὸ ἕτερον ὄνομα. Dedimus autem αγια sine additam cum ℵBD^{c}KLP al omn^{vi} f vg syr^{utr} cop sah basm arm aeth Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,338}$ Thdrt etc ... AD*E d e Or int^{2,162} (vide et. ad v. 3) add αγιων. Hinc Ln edidit ἅγια. ἁγίων. (hac interpunctione)

3. ἁγια αγιων cum ℵ*AD*E al pler (P 47. αγια των αγ., item cop basm) arm Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,338}$ Thdrt Dam al ... ℵ^{c}BD^{c}KL 5. 11. 46. τα αγια των αγιων. Hoc loco Or$^{int\,2,162}$ tantummodo *sanctum*.

4. χρυσουν εχουσα θυμιατηριον και: B basm aeth nil nisi εχουσα (B* χουσα omisso ε), vide ad v. 2. | παντοθεν: 47. πανταχοθεν | η βλαστησασα: B 37. om η | πλακες (L -καισ): ℵ** πλακαι (ex πλακες correctum)

5. υπερανω δε αυτης: D*E* υπερ δε αυτην (-τησ E), d e *super eam*, f vg *superque eam* | χερουβειν cum BD^{c}E. Similiter AP 37. Chr$^{mosc\,2}$ χερουβειμ. Item ND* d (e?) am fu all^{achm} sah basm Primas χερουβιν ... ς χερουβιμ cum KL al pler f vg^{cle} (et. demid al) cop Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | δοξης ut ℵABDEKLP etc ... Gb Sz per incuriam praem τησ. Addunt vero D* d e και. | κατασκιαζοντα: AP 17. 80. κατασκιαζον, et al^{2} -αζων | εστιν: ℵ* ενεστιν

6. κατεσκευασμενων: L*P 37. al aliq κατασκ.

7. ο αρχιερ.: in A additur ο articulus (ab ipso$^{*\,vid}$) supra lineam | υπερ εαυτου: L* 47. υπ. αυτου

ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, 9 ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι 5,1
προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, 10 μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγα- 10,1
θῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, 12 οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. 13 εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων

---

8. *μηπω πεφανερωσθαι* (d e f vg *nondum propalatam* [d *-tum*] *esse sanctorum viam*): D* *μηπωσ πεφανερωσαι* | *ετι*: D^{gr*} *επι*

9. *ητισ* (Prim „*quae:* subaudi *res*“) ... D*E d e add *πρωτη* (sed d e corrupte *qui priori parabula*) | *ενεστηκοτα*: 17. *ανεστηκοτα*, 73. 114. 179. *εστηκοτα* ... 23^{mg} 31. 37. 46. 73. 80. 115. 116. al$^{2\,scr}$ al pauc Chr mosc^{3} (non$^{montf\,215.\,216}$) add *καθεστηκεν* | *καθ ην* (Gb′ Sz) cum ℵAB D* 17. 23* 27. 67** 71. 73. 137. f vg. Agnoscunt etiam Chr (*τουτέστιν ὁ τύπος γέγονε καθ' ὃν δῶρά τε καὶ* etc) Dam (qui verba Chr^{i} repetit) Oec (*καθ' ἣν παραβολὴν καὶ καθ' ὃν τύπον* etc) Primas („subauditur *parabolam* sive *figuram*“) ... ς (= Gb′ Sz) *καθ ον* cum D^{c}EKLP al pler d e (sed hi^{2} corrupte *in timore in quo* etc) Euthal^{cod} Thdrt (non apte sic editum videtur in Chr et Dam) Thphyl | *θυσιαι*: D^{gr*} *-σιαν*

10. *και πομασιν*: 47. om | *βαπτισμοισ* sine *και* cum ℵ*AD*P 6. 17. 27. 31. 73. 80. 137. 178. d e sah cop syr^{sch} arm aeth ar^{e} Euthal^{cod} Cyr ador^{347} ... ς (= Gb^{00} Sz) add *και* cum ℵ^{c}BD^{c}EKL al pler f vg (hi^{2} *et iustitiis carnis usque - inpositis*) basm syr^{p} Chr Thdrt Dam al | *δικαιωματα* (et. Gb″ Sz) cum ℵABP 6. 17. 27. 31. 73. 80. 137. 178. cop syr^{sch} arm ar^{e} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,347}$; item *δικαιωμα* D* d e (hi *iustitia carnis usque - inposita*) sah ... ς (= Gb″ Sz) *δικαιωμασιν* cum D^{c}E KL al pler f vg syr^{p} Chr Thdrt Dam al | D^{c} *μεχρισ*

11. *παραγενομενοσ*: 37. *-γεναμενοσ* | *μελλοντων* cum ℵAD^{c}EKLP al omn vi f vg cop basm syr$^{p\,mg}$ arm aeth Eus$^{ps\,50}$ et^{176} Cyr$^{hr\,144.\,198}$ Euthal cod Cyr$^{ador\,347}$ Ps-Ath^{401} Thdrt Procl^{635} Dam al, item Chr^{217} (et.$^{mosc\,2}$ et^{14*}; sed$^{cat\,223}$ *γενομενων* nec aliter Mutianus vertit) ... Ln *γενομεν* cum BD* d e syr^{sch} et$^{p\,txt}$ ar^{petrop} Chr$^{mosc\,1**}$ et^{int} et^{cat} | ALP 17. 37. 114. 115. al$^{2\,scr}$ *τελειωτερασ*

12. *εισ τα αγια αιωνιαν* etc: d *in sanctis aeternis*, item Dion^{alex} contr paul samos^{295} *εἰσ τὰ ἅγια καὶ αἰώνια* (pergens *λύτρωσιν εὑράμενοσ*). Praeterea ℵ* *εισ τα αγια* per incuriam et ante et post *εφαπαξ* habet, sed priore loco delevit^{a}. | *εισ τα αγια*: P add *των αγιων* | *ευραμενοσ* (et. ς et ς^{e} 1633. etc) cum ℵABKLP al pler (omnes 12 ap Scri) Dion alex l. l. Eus$^{ps\,176}$ Chr^{217} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... D* 27. 44. 80. al fere^{10} Chr$^{cat\,223}$ Thphyl Oec *ενρομενοσ*

καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους
ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, 14 πόσῳ μᾶλλον τὸ
αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν
ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων
1 The 1, 9 εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι.
24 15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θα-
νάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ πα-
ραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρο-
νομίας. 16 ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ
διαθεμένου· 17 διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε
Ex 24, 3 ss ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. 18 ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵμα-

13. *τραγων κ. ταυρων* cum ℵABDE 30. 39. 47. n^{scr} d e f vg cop basm syr^{sch} ar^{e} Cyr$^{ador\,407}$ Thdrt Primas ... *ς ταυρ. κ. τραγ.* cum KLP al pler syr^{p} arm aeth Ath^{523} Did$^{tri\,395}$ Cyr$^{hr\,199}$ Chr^{218} Cyr$^{fid\,73}$ Euthal cod Dam al Amb$^{luc\,9,1410}$ et$^{spir\,sa\,1,18,321}$ | *κεκοινωμενους* et. D^{b} et^{c} ... D^{gr*} *κεκοιμημενους*

14. *ποσω*: 14. 17. *πολλω* | *του χριστου*: Did$^{tri\,356}$ *ιησου* | *αιωνιου* cum ℵ*ABD^{c}EKL al longe plu syr^{utr} arm Ath^{523} Did$^{tri\,153}$ Chr$^{cat\,224}$ Thdrt ... ℵ^{c}D*P al^{30} fere d e f vg cop basm Did$^{tri\,395}$ Chr^{218} Euthal^{cod} Cyr fid^{73} Dam *αγιου* | *καθαριει*: 179. 238. a^{scr} Did$^{tri\,395}$ Ath^{523} *καθαρισει* | *υμων* cum ND^{c}EL al longe plu f am fu tol al^{lachm} basm syr^{p} arm aeth Ath^{523} edd^{2} Did$^{tri\,395}$ (*τασ καρδιασ υμων απο συνειδησεως πονηρασ*) Chr^{1} et^{txt} et^{com} item^{mosec} et^{cat} (sed Mutianus vertit *nostram*) Mac$^{gall\,7,178}$ Dam ... Gb'' Ln *ημων* cum AD*KP 44. 47. 67. 72. 120. 139. 140. h^{scr} al pauc d e vg^{cle} demid al^{lachm} syr^{sch} cop ar^{e} Ath^{523} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,73}$ Thdrt al | *απο*: K 238. add *των* | *θεω* (et. Clem ^{538}): D* *τω θεω τω* | *ζωντι* sine additam cum NDEKL al pler d e f vg syr^{utr} basm arm aeth Clem al mu ... Ln add *και αληθινω* cum AP 21* 31. 66^{mg} cop Chr$^{218\,bis\,com}$ (*εισ το λατρευειν θεω ζωντι, φησι, και αληθινω*) Mac$^{gall\,7,178}$ Thphyl :: ex 1 Thess 1, 9.

15. *διαθηκης καινης*: 17. 37. 116. Chr$^{225\,com}$ d e f vg *καιν. διαθηκ. μεσ. εστιν*: 17. add *ιησους*

17. *μηποτε* cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al omn^{vi} etc (d e *quoniam nondum valet dum vivit*, f vg *alioquin nondum valet dum vivit*) ... ℵ*D* *μη τοτε*, item Isid^{4,113} qui addit: *τὸ μήποτε τότε ἐστί, μιᾶσ κεραίασ ἐνὶ στοιχείῳ ὑπό τινων ἴσωσ ἀμαθῶσ προστεθείσησ· οὕτω γὰρ εὗρον καὶ ἐν παλαιοῖς ἀντιγράφοισ. οὐ γὰρ ἂν θείῳ πνεύματι κοσμηθεὶσ – εἰσ τοὐναντίον περιετράπη· ἐπειδὴ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενοσ, μετὰ θάνατον βεβαιοῦται. εἰ δὲ μή ποτε κέοιτο, εἰσ τὸ μὴ τὸν τόνον ἀναπεμπτέον, ἀλλ' εἰσ τὸ μήποτε, ἵνα μηδαμῶσ.* Cf et. Thphyl: *ἐρωτηματικῶσ τοῦτο καὶ ἀνάγνωθι καὶ νόησον.* Item Oec: *κατ' ἐρώτησιν ἀνάγνωθι.* Atque sic, i. e. *διαθέμενοσ;* Ln et Ti, non item ς Gb Sz etc. | Cf ad hunc versum et sqq Epiph^{395} (haer. Manich.): *φκαί ησι·*

τοσ ἐγκεκαίνισται. 19 λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον
ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν Nm 19, 6
τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε
τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, 20 λέγων· τοῦτο τὸ Ex 24, 8 Mt 26, 28
αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. 21 καὶ τὴν
σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως
ἐράντισεν. 22 καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν Lv 17, 11
νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. 23 ἀνάγκη οὖν
τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι,
αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. 24 οὐ
γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀλη-

διαθήκη δὲ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία ἐστί, διὸ καὶ ἡ πρώτη ἄνευ αἵματος οὐκ ἐγένετο. ἔλαβε γὰρ μωϋσῆς τὸ αἷμα τῶν τράγων καὶ ἐρράντισεν αὐτὸ τὸ βιβλίον καὶ τὸν λαόν. διὰ τοῦτο καὶ ἡ δευτέρα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ σωτῆρος ἐδόθη διαθήκη.

18. *οθεν* (D^{b}et^{c}): D* *οδεν* | *ουδ* cum ℵP al sat mu^{vi} (differunt tantum 5 ap Scri, neglexit Mtthaei) Dam ... Ln Ti *ουδε* cum ACD^{b}et^{c}(gr* *ουδεν*)EL b al plu Chr Thdrt | *η πρωτη*: D*E* d e add *διαθηκη* | *εγκεκαι–* ut ℵADE ... ς Ln *εγκεκ–* ut CK^{sil}LP al certe pler

19. *πασης*: K 46* om ... D* Chr^{227} *πασης της* | *νομον* cum ℵ*D^{c}EKP al longe plu Chr Dam al ... Ln praem *τον* cum ℵ^{c}ACD*L 17. 21. 47. 71. 73. 113. 115. 120. g^{scr} k^{scr} cat^{txt} Chr^{mosc1} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl :: infra v. 22. non fluct; cf et. ad 8, 4. | *υπο*: D^{gr}* om | *μωυσεως* cum ℵCDEKL al plu (sed mu *-σεος*) ... ς (sed Gb Sz ut 7, 14.) *μωσεως* cum AP al sat mu | *και των τραγων* cum ℵ*AC (DE d e *τ. τραγ. κ. τ. μοσχ.*) 80. Euthal^{cod} Thdrt^{cod}. Item ς omisso *των* cum P 17. 37. 47. al longe plu Thdrt^{ed} Dam al. Item (d e) f vg rell (praeter syrr) ... ℵ^{c}KL 46. 121. k^{scr} syr^{utr} Chr^{227} plane om | *μετα*: 37. *μεθ* | P *υσωπου*, item f am fu al *hysopo* (non item d e vg^{cle}) | *εραντισεν* cum ℵACDEKL 17. 47. d^{scr}* f^{scr} al aliq Euthal^{cod} ... ς *ερραντ.* cum P al plu

20. *λεγων*: P *-γον* | *ενετειλατο*: C 1^{lect} *διεθετο* (:: cf LXX Exod. 24, 8.)

21. *εραντισεν* cum ℵACD*KL 17. 47. f^{scr} o^{scr} al aliq ... ς *ερραντ.* cum D^{c}EP al plu (Euthal^{cod} *ερ* exeunte versu, *ραντ.* ineunte)

23. *καθαριζεσθαι*: D^{gr}* 67** cop (non item basm) *καθαριζεται* | *αυτα δε*: 17. *αυτα τε* | *παρα ταυτας* cum ℵACD^{b}et^{c}KLP al pler etc ... D^{gr}* *παρ. ταυτης*, 3. 14. 109. 115. l^{scr}* *παρ. ταυτα*, 73. 118. (et. ed. Compl.) *παρ. τανταις*

24. *αγια* post *εισηλθεν* (37. *προσηλθ.*) cum ℵAP 17. 37. 118. Euthal^{cod}. Ita et. Ln$^{ed\ min}$ ... ς Ln$^{ed\ mai}$ ante *εισηλθ.* cum CDEKL al pler d e Nyss$^{resurr\ 2,840}$ Chr Thdrt Dam al. Libere vv pler, ut f vg *in manufactis sanctis* (ita am fu tol demid al; vg^{cle} *manufacta sancta*) *Iesus introiit*; Or$^{int\ 2,236}$ *in sancta manufacta introivit Iesus* (sed^{3,50} *in manu-*

θινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, 25 οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· 26 ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. 27 καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, 28 οὕτως καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

X.

8, 5 Col 2, 17 9, 9 ss

1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις

facta sancta intravit Iesus). | *χριστος* sine articulo cum ℵAC*D* 17. 71. 118. arm Euthal^{cod} ... ς Ti o *χρι.* cum C^{c}D^{b}et^{c}EKLP al pler Ath^{351} Ps-Ath^{401} Nyss$^{l.\,l.}$ Chr Cyr$^{glaph\,325}$ Thdrt ad h. l. et^{1,163} et^{alib} Dam al | *εμφα-* ut ℵCD^{c}KLP etc ... AD* *ενφα-* | *υπερ ημων* (et. Or$^{int\,2,136.\,243}$ Ath^{351} Nyss etc): C 17. *υπερ υμων*

25. *ουδ*: C 238. a^{scr} al *ουδε* ... P *ου γαρ* | *προσφερῃ*: LP al pauc *-ρει* | *εισ τα αγια*: ℵ^{c} 37. 71. 73. 116. 40^{lect} k^{scr} sah basm (non cop) arm aeth Chr$^{234.\,236}$ add *των αγιων*

26. *πολλακισ* (d e *aliquotiens*, f vg *frequenter*): D^{gr*}E^{gr} (scripsit *πολλά* omissa *κισ* syllaba) *πολλα* | *παθειν*: 47. 120. sah basm aeth *αποθανειν* | *νυνι* cum ℵACP 37. 39. 47. 73. (L^{sil}) Or^{1,250} Chr^{234} Euthal^{cod} ... ς *νυν* cum DEK(L ?) al pler Chr^{237} Thdrt Dam al | *τησ αμαρτιασ* cum ℵAP 17. 73. sah basm cop ... ς Ti *αμαρτιασ* cum CD^{c}EKL al pler Or^{3,699} Chr$^{234.\,237}$ Thdrt Dam al. Item d e f vg etc ... D^{gr*} Aug$^{pecc\ meretr\,1}$ *αμαρτιων*, Or^{1,250} *των αμαρτιων*

27. *τουτο*: 47. *ταυτα*

28. *ουτ.* και cum ℵACDEKLP al longe plu (omn 12 ap Scri) d e f vg syr utr sah basm cop arm aeth Chr^{237} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς (= Gb Sz) om *και* cum minusc vix mu | *εισ το* (17. om *το*): P *εισ των* | *ανενεγκειν*: P *-εγκαι* | *οφθησεται*: 47. ante *χωρ. αμαρτ.* | *απεκδεχομενοισ*: C* *-μενοι*, D* *εκδεχομενοισ* | *εισ σωτηριαν* sine additam cum ℵCDEKL al pler d e f vg sah cop basm syr^{sch} aeth Chr Thdrt Dam^{txt} Aug$^{pecc\ mer\,1}$ ... Ln$^{ed\ min}$ add *δια πιστεωσ* cum AP 31. 47. 73. 40^{lect} floriac hal syr^{p} Euthal^{cod} (sed cruce rubra ante *δια πιστ.* adposita). Item 27. 37. 57. 61. 71* 80. 116. 118. al pauc arm praem eadem. Cf et. Dam ad h. l. *ἐν δὲ πρώτῃ, φησίν, ὤφθη εἰς τὸ ἆραι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ οὐκέτι οὕτω φανεῖται, ἀλλὰ σώσων τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύσαντας.*

αἷς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύνανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι· 2 ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ

X. 1. ουκ αυτην: 47. ουκ αυτων | ανταις: 37. αυτων ... 2. 30. 41. 43. 52. 74. 109. a^{scr*} al^{4scr} al aeth Dam om | *θυσιαισ* sine additam cum ACDEHKL al omn^{vi} d e f vg syr^{utr} rell Or$^{int\,2,696}$ etc ... KP add *αυτων* | *αισ* cum D*HL 73. 137. k^{scr} Chr$^{mosc\,1}$ et^{1,814} Euthal^{cod} ut^{vi} Thdrt, item (accuratissime enim reddunt *hostiis quibus offerent*) d e. Eandem lectionem confirmare videntur ii qui *αισ* post *-σιαισ* plane om A 2. 7* 17. 47., item syr^{utr} arm (syr^{sch} *In ipsa enim lege umbra erat - ; propter hoc quum in omni anno eadem sacrificia offerrentur, nunquam potuerunt* etc; syr^{p} *Quum umbram enim habeat lex –, quolibet anno eisdem victimis offerunt indesinenter, quae nunquam possunt* etc; item arm *αι ουδεποτε*). Edidit autem Ln$^{ed\,min}$ *θυσιαισ* sine *αισ* aut *ασ* ... ς Ln$^{ed\,mai}$ *ασ* cum SCDcEKP al pler Chr^{239} Dam al. Item *ασ* vel *αισ* f vg basm cop aeth | *ουδεποτε*: A** praem *αι*, quod ex syr^{p} arm iam adnotavimus. Dicitur vero etiam 31. (omisso *αισ*?) *αι* h. l. inserere. | *δυναται* cum D*et^{c}EHKL al sat mu d e f vg basm cop Chr ad h. l. Thdrt Oec (*ὁ νόμος τοῦτ' ἔστιν*) Or$^{int\,2,696}$ ... Gb′ Ln *δυνανται* cum KACD^{b}P 17. 37. 47. 67** 73. 80 109. 116. al^{30} fere (7 ap Scri) Chr$^{mosc\,3}$ et^{1,814} Euthal^{cod} Dam Thphyl. Ei lectioni favere videtur Thdrt^{com}: *πολλὰς γάρ φησι θυσίας καὶ τὰς αὐτὰς κατ' ἐνιαυτὸν προσφέροντες τελειῶσαι τοὺς κατὰ νόμον πολιτευομένους οὐ δύνανται.* Inprimis vero huc facit Thphyl: *εἴπερ ἰσχὺν εἶχον αἱ νομικαὶ θυσίαι, οὐκ ἂν διηνεκῶς προσεφέροντο· ἅπαξ γὰρ προσενεχθεῖσαι καὶ ὠφελήσασαι ἐπαύσαντο ἄν. νῦν δὲ – πρόδηλον ὅτι ἠσθένουν τελειῶσαι – – τὸ δὲ δύνανται εἰ καὶ τὰ ἀντίγραφα ἔχουσι μετὰ τοῦ ν, ἀλλ' ὅμως εὗρον παραγραφὴν* (notam in margine) *χωρὶς τοῦ ν, τοῦτο γράφειν ἀξιοῦσαν. σκιὰν γὰρ ἔχων, φησίν, ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. καὶ ἀληθῶς γε, ὅσον κατὰ τὸ τῆς γραμματικῆς ἀκριβείας ἀκόλουθον, οὕτω δεῖ ἔχειν τὴν γραφήν, ἵνα μὴ σολοικισμὸς ἀνακύψῃ. ἐπειδὴ δὲ τῇ γραφῇ τεχνολογιῶν οὐδεὶς λόγος, καὶ οὕτως αὐτὸ νοήσωμεν ὡς τὰ ἀντίγραφα ἔχουσιν. οὐδέποτε γὰρ δύνανται, οἱ προσφέροντες δηλαδή, τελειῶσαι τοὺς προσερχομένους.* Contra quam explicationem recte observatum est nusquam ab auctore huius epistulae sacerdotes dici non posse perficere hominem, sed lex atque sacrificia (cf infra v. 11.). Ceterum Ln hac interpunctione usus est (in utraque editione): *σκιὰν γὰρ ἔχων - τῶν πραγμάτων. κατ' ἐνιαυτὸν – θυσίαις* (ed^{mai} add *ἅς*) *προσφέρουσιν, εἰς – τελειῶσαι· ἐπεὶ* etc. | *τελειωσαι* (D^{c} *τελεωσαι*) et. Or^{int} * ^{2,696} *facere perfectos* (ut f vg *perf. facere*): D*E* d e *καθαρισαι* (*emundare*)

2. ουκ (et. ς Gb Sz) cum KACDEH**KLP 17. al longe plu (11 ap Scri, 10 i. e. omn exc 13^{lect} ap Mtthaei; L *ουκ αν επαυ* in rasura habet) d e (hi^{2} *nam nec*) am fu harl* tol (*nonne*) all^{achm} cop basm aeth (arm *ει μη*) Chr Euthal^{cod} Thdrt (non contra est comm: *διὰ τοῦτο τέλος ἐκεῖνα λαμβάνει ὡς οὐ δυνάμενα συνείδησιν καθαρὰν ἀποφῆναι.*) Thphyl Oec ... ς^{e} om, cum H* al non mu (ut 74. 137. a^{scr} 13^{lect}; al

τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ
κεκαθαρισμένους; 3 ἀλλ᾽ ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ᾽ ἐνι-
αυτόν· 4 ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρ-
Ps 39 (40), 7—9 τίας. 5 διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· Θυσίαν καὶ προσ-
φορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι, 6 ὁλοκαυτώματα
καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ηὐδόκησας· 7 τότε εἶπον· ἰδοὺ ἥκω, ἐν
κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι ὁ θεός τὸ θέ-
λημά σου. 8 ἀνώτερον λέγων ὅτι θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ ὁλο-
καυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ ηὐδόκησας,

pauc ut c^{scr} επει καν) f vg^{cle} demid hal harl** syr^{sch} et (licet a syr sch differat) syr^{p} (uterque quidem satis libere) ar^{e} Primas. Ceterum praecepit Thphyl: κατ᾽ ἐρώτησιν ἀνάγνωθι, item Oec. Consentit tol (*nonne*). | ετι: D* cat^{txt} d e Chr^{239} om | τουσ: Dgr* add δε (d e *qui observantes semel purgati*, f vg *cultores semel mundati*) | κεκαθαρισμενουσ cum ℵDEHKP 17. 23** 37. 39. 68. 71. 113. 116. Euthal^{cod}, item (ut Ln edidit) AC κεκαθαρισμ. . . . ς Ti κεκαθαρμενουσ cum L al pler Chr Thdrt Dam Thphyl Oec

3. εν αυταις: H εν αυτοις | κατ ενιαυτον: D*E* 61. 8^{pe} o^{scr} d e f vg arm add γινεται

4. ταυρων κ. τραγων cum ACDEHKLP al fere omn d e f vg cop syr^{utr} arm^{cdd} aeth Eus$^{dem\,385}$ Chr^{239} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... ℵ 37. basm arm^{zoh} τραγ. κ. ταυρ. :: cf 9, 13 | αφαιρειν: ℵ αφερειν (item H 109.), „sed ϱ ex λ ipsa prima manu factum videtur"; L b 73. 106. 108. Chr mosc^{1} αφελειν

5. σωμα: syr$^{p\,mg}$ *aures*, quae lectio est editionis Hebraicae a testibus nonnullis etiam ad Graeca translatae. Cf Thdor$^{mop\,cat\,232}$ (ap Fri^{169}): ταῦτα μὲν εἴρηται τοῖς ἐν βαβυλῶνι πρὸς τὸν θεὸν βουλομένοις εἰπεῖν ὅτι θυσίας με οὐκ ἀπῄτησας, ἀλλὰ μόνον τὸ ὑπακούειν σου καὶ τὸ θέλημά σου ποιεῖν· καὶ εἰ εὐθυμοῖεν, τὰ τῆς ἐπανόδου λοιπὸν ἀναμφίβολα ἦν· μεταλλάξας οὖν αὐτὴν ὡς ἐκ προσώπου τοῦ χριστοῦ ταύτῃ φησίν, ἀντὶ τοῦ ὠτία, σῶμα εἰπὼν κατηρτίσω μοι.

6. ολοκαυτωματα: DEgr d ολοκαυτωμα | ηυδοκησασ cum ACD*HP 37. 73. 120. Euthal^{cod} ... ς ευδοκ. cum ℵDcEKL al pler Chr Thdrt Dam al

7. ιδου: D* syr^{sch} add εγω, item d e ante *ecce* | ηκω et. ℵa: ℵ* om | γεγραπται: Dgr* add γαρ | o θεοσ (19. 46. 114. e^{scr} fu aeth Chr$^{mosc\,2}$ add μου): K 109. 179. 219* f^{scr} harl* om; al pauc (2^{scr}) aeth post το θελ. σου pon

8. ανωτερον: P 71. 115. 121. Chr^{239} (non^{247}) ανωτερω | λεγων: in A ων recentiore manu scriptum est | θυσιασ και προσφορασ (Gb′) cum ℵ* ACD*P 17. 23. 57. d e f vg sah cop syr^{sch} ar^{e} arm Cyr$^{ador\,348}$ (Or$^{int\,4,643}$ „secundum quod et propheta dicit: *Hostias et oblationem noluisti nec placita sunt tibi*") ... ς θυσιαν κ. προσφοραν cum ℵcDcEKL al pler syr^{p} aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | περι αμαρτιασ: DE d e harl* πε. αμαρτιων | ουδε: 73. a^{scr} Cyr^{ador} ουτε ... 17. ουτε μην | ηυδο-

αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται, 9 τότε εἴρηκεν· ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ, 10 *ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.*

11 *Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας·* 12 *οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ,* 13 *τὸ*

12, 2 etc
1, 13 etc

Ps 109(110), 1

κησασ cum AD*P 37. 73. 109. 115. 120. Euthalcod Cyrador348 Thdrt ... ς *ευδοκ.* cum ℵCDcKL al pler Chr Dam al | *νομον* cum ℵAC 17. 37. 46. 47. 71. 73. 116. Chr Euthalcod Cyrador Thdrt ... ς (Gb0) praem *τον* cum DEKLP al pler Dam Thphyl Oec

9. *του ποιησαι* sine additam cum ℵ*ACDEKP 17. al10 d e harl* sah cop basm syrp txt aeth Chr249 Cyrador348 ... ς (= Gb Sz) add *ο θεοσ* cum ℵcL al pler f vg syrsch etP c.* Chr247 Euthalcod Thdrt Dam al; escr 134. 153. etc *ο θεοσ μου.* Alii aliq arm Dam post *το θελ. σου* pon (in his 38. 43. 72. al qui *ο θεοσ μου* habent)

10. *εσμεν δια* (et. ςe Gb Sz Ln) cum ℵACD*E*P 17. 31. 47. 73. 80. 120. ascr* kscr al utvi pauc Chr247. 250 Euthalcod Cyrador348 Thdrt, nec aliter d e f vg rell ... ς (non ςe etc) Ti *εσμεν οι δια* cum DcE**KL al longe plu (12 ap Scri, omn exc 120. ap Mtthaei) Dam Thphyl Oec. Et Thphyl quidem sic: *ἐν ᾧ θελήματι, φησί, τοῦ πατρὸς ἡγιάσθημεν οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ τῆς ἀφάπαξ γενομένης ἁγιασθέντες· τοῦτο γὰρ ἔξωθεν προσυπακουστέον.* | *του σωματος*: D*E* d e *τ. αιματος* | *ιησ. χριστου* cum ℵACDEKLP al longe plu (omn 13 ap Scri) Chr Euthalcod Cyrador348 Thdrt Dam Oec (Thphyl *του χριστου*, 115. *του ιησου*) ... ς (= Gb Sz) praem *του* cum minusc utvi pauc

11. *ιερευς* cum ℵDEKL 17. 47. al longe plu d e f vg (hi Latt *sacerdos*) cop syrp txt Chr247. 250 Euthalcod Thdrtcom vi (*τασ γαρ αυτασ θυσιασ οι ιερεισ προσφερειν ενδελεχωσ εκελευσθησαν*) Dam al ... Ln *αρχιερευς* cum ACP 31. 37. 46. 73. 74. 80. 137. ascr al15 syrsch etP c.* basm arm aeth Cyrador348 Thdrttxt (:: 8, 3. *αρχιερευσ* non fluctuat, nec magis uno 46. excepto 5, 1. Utroque tamen loco d e *sacerdos*, ut etiam 9, 11 et 25 et alibi, quibus locis Graeci *αρχιερευσ* consentientes praebent; contra 2, 17. 5, 5 et 10. 9, 7 et alibi *summus sacerdos*. Accuratius vero vg plerumque *pontifex* et *sacerdos* distinguit.) | *καθ ημερ. λειτουργ.* (et. ℵc): ℵ* *λειτ. καθ ημερ.* | *και* post *λειτουργων*: D* d e om

12. *ουτοσ* (et. Gb'' Sz) cum ℵACD*EP 17. 47. 67** 80. 116. 137. 177. k scr cattxt d e f vg (hi Latt *hic*) arm Chr247. 250 Euthalcod Cyrador348 ... ς Ti *αυτοσ* cum DcKL al pler Cyrhr220 Thdrt Dam Thphyl Oec | *εν δεξια* cum ℵ (utc restituit pro *εκ δεξια*) CDEKLP al fere omn Or4,219 Cyrhr220 etador348 etc (d e f vg *in dextera*, harl *ad dextram*) ... Ln

λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν αὐτοῦ. 14 μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς
τοὺς ἁγιαζομένους. 15 μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον·
Ier 31 (38), 33 μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι· 16 αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς
αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος· διδοὺς νόμους μου
ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
Ier 31 (38), 34 17 καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνη-
σθήσομαι ἔτι. 18 ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ
ἁμαρτίας.

Eph 3, 12 19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων
ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, 20 ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ
ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
21 καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, 22 προσερχώμεθα
4, 16 μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς

---

ed min ἐκ δεξιων cum A 31. Cf et. Ignintpol trall^{9} (Dress^{236}) ανεληφθη προσ τον πατερα και εκαθισεν εκ δεξιων αυτου, περιμενων εως αν τεθωσιν etc

15. μετα γαρ: D^{gr*} μετ. δε | ειρηκεναι (et. Gb″) cum ℵACDEP 17. 31. 43. 47. 67** 137. c^{scr} al plus^{10} it vg syr^{utr} cop basm aeth Chr Euthal^{cod} Thphyl ... ς Ti προειρηκεναι cum KL al pler arm Thdrt Dam Oec

16. αυτη: D^{gr*} f vg Ambp$^{s\ 118}$ add δε | επι καρδιας αυτ. (d e f vg^{c} etc *in cordibus eorum*) ... 31. 46* Euthal^{cod} επ. καρδιαν αυ. | επι την διανοιαν cum ℵACD^{gr*}P 17. 31. 47. 71. 73. f am fu harl* tol aeth ... ς Ti επι των διανοιων cum D^{b}et^{c}EKL al pler d e vg^{cle} demid syr^{utr} cop basm arm Chr Thdrt Dam al (Euthal^{cod} om και επ. τ. διαν. αυτ.) :: cf ad 8, 10. LXX εισ την διανοιαν (ℵ* καρδιαν) αυτ. και επι (A add τασ) καρδιασ αυτων (ℵ επι καρδιαν αυτ.) γραψω αυτουσ (ℵA επιγρα. αυτ. eaque ante επι pon) | επιγραψω (47. γραψω) αυτουσ: post haec 31. 37. 55. 67. 71. 73. 80. 116. al^{30} syr$^{p\ mg}$ υστερον λεγει, item (*tunc dixit* sive *dicit*) syr$^{p\ txt}$ basm arm

17. αυτων pri: D* 7. 17. 28. 31. 73. d e f vg Ambp$^{s\ 118}$ om | αυτων sec: 37. om | μνησθησομαι (Gb′) cum ℵ*ACD* 17. Euthal^{cod} ... ς μνησθω cum ℵ^{c}D^{c}KLP al pler (E inepte utrumque miscet) Chr Thdrt Dam al :: cf 8, 12.

18. τουτων (et. ℵ^{c}): 38. 72. αυτων ... ℵ* arm om

19. εισοδον: K post των αγιων pon

20. και: D^{gr*}E^{gr*} om | της σαρκος: D^{gr*} praem δια

21. L ιερεαν μεγα$^{\bar{ν}}$ (quae lineola, qua μεγαν fit, secundis curis addita est)

22. προσερχωμεθ. cum ℵAC al plu d e f vg etc Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... D^{gr}E^{gr}KLP al plus^{20} προσερχομεθα | μετα cum ℵADELP al plu^{vid} Chr$^{257.\ 258}$ Euthal^{cod} Thdrt Thphyl ... c etc (res satis neglecta est; K?) Dam μετ atque sic per errorem Gb Sz | ῥεραντισμενοι cum

καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς 23 καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα
ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πι-
στὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, 24 καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς
παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, 25 μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν
ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες,
καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

26 Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν 6, 4 ss
ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία,
27 φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλον-
τος τοὺς ὑπεναντίους. 28 ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς Dt 17, 6
οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· 29 πόσῳ δο-
κεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ κατα-

---

ℵ*ACD*P 31. 39. ... 17. 37. *ερραντισμενοι*, ς *ερραντισμ.* cum ℵcDcEKL al pler Chr Euthalcod rell

23. ς Gb Sz *πονηρᾶς* · 23*καὶ* et Ln *πονηρᾶς*, 23*καὶ* | *λελουσμενοι* cum ℵD*P 39. 46. 73. ... ς Ln Ti *λελουμενοι* cum ACDcEKL al pler (Clem 621 *λελουμενων*) Chr Euthalcod rell | *το σωμα*: P b 4. 21* 71. 109. 219. ascr* oscr al aliq Chrmoscc Thdrtcod *τω σωματι* | *κατεχωμεν*: KP 31. 37. 39. 71. 109. al4 scr al plus15 *-χομεν* | *της ελπιδος*: ℵ* f vg syrsch are aeth add *ημων* ... DE d e f vg ante *την ομολογ.* pon, 47. post *ακλινη*

24. L *παρωξυσμον* | *και* sec: L habet tantum in mg

25. *εγκαταλειποντες* cum ADbKLP al plu Chr266 Euthalcod Thdrt Dam Thphyl ... ℵ 47. 73. al3 scr al mu *εγκαταλιποντες* ... D* *καταλιποντ.* | *εαυτων* (et. ℵc): ℵ* 219* *αυτων* | *εθος*: D* Chrmosc1** add *εστιν*, item (d e *sicut et consuetudini quibusdam*, pro *est* posito *et*) f vg (f am fu demid al *sicut est consuetudinis quibusd.*, vgcle *sicut cons. est quib.*) etc | *τοσουτω*: K dscr *τοσουτο*, zscr *τοσουτον* | *οσω* (et. ℵc): ℵ*K escr zscr al pauc *οσον* | *παρακαλουντες*: 17. 47. 115. Thphyl add *εαυτους*, item syrsch are

26. *τ. επιγνωσιν* et. ℵa ... ℵ* *της -σιαν* (sic) | *οικετι* etc: D* *ουκε. περιλειπεται θυσιαν περι αμαρτιας προσενεγκιν*, d e *iam non restat peccatis hostia offerre*; Dc *ουκε. απολειπεται θυσια περι αμαρτιων* (E ex utroque mixtum habet textum). Ceterum totum versum exceptis *μετα το* usq *αληθειας*, etiam Fa habet.

27. *εσθιειν*: 37. 116. *κατεσθιειν*

28. *μωυσεως* cum ℵKL 17. 37. 47. al pluvi (8 ap Scri) Or3,361 Chr267 Euthalcod Thdrt Dam ... ς (Gb Sz ut 7, 14 ac post) *μωσ-* cum ADEP al sat muvi | *οικτιρμων* (ADE *-τειρ-*) et. Or3,261 etint2,248. 3,375 etc ... D*E d e syrP c.* add *και δακρυων*

29. *ποσω* et. Or1,749. 3,206. 261 etc: K add *μαλλον*, item d e f vg (*quanto magis putatis deteriora* etc) Orint3,375. 398 (non item2,248 *quanto maiori-*

πατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ
Dt 32, 35 s Ro 12, 19 *ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας.* 30 *οἴδαμεν*
Ps 134 (135), 14 *γὰρ τὸν εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν·*
κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. 31 *φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας*
θεοῦ ζῶντος.

32 *Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτι-*
σθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, 33 *τοῦτο μὲν*
ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν
13, 3 *οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες.* 34 *καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συν-*

---

bus suppliciis dignus putabitur) | *εν ω ηγιασθη* et. Or$^{1,749.\ 3,206}$ et$^{int\ 2,248.\ 3,206.\ 261}$ Ath^{523} Chr^{8,316} al mu ... Ln$^{ed\ min}$ om cum A Chr^{268} (et$_{mosc\ 3}$)

30. *ανταποδωσω* sine additam cum ℵ*D*F 17. 23* 67** d e f vg cop syr sch ar^{e} aeth^{ro} Amb$^{ps\ 88}$ Prim ... ς (Gb^{cc}) Ln Ti add *λεγει κυριος* cum ℵ^{c}AD^{c}EKL al pler syr^{P} arm aeth^{pp} Chr^{239} Thdrt Antioch^{1106} Dam al :: cf Ro 12, 19. ubi nemo om; sed ibi est (ut etiam h. l. Chr^{239}) *γεγραπται γαρ* pro *οιδ. γαρ τον ειπ.* | *και παλιν* sine *οτι* cum ℵAKLP al fere omn etc ... DE 31. 73. d e f vg arm aeth^{pp} (non^{ro}) Euthal^{cod} Thdrt^{4,1016} (sed fluct lect) Antioch^{1106} add *οτι* (:: item LXX) | *κρινει* (f vg *iudicabit*, d e *iudicat*) ante *κυριος* cum ℵ*ADEK 17. 31. 55. 71. 73. d e f vg syr^{utr} arm aeth^{utr} Euthal^{cod} Thdrt^{4,1016} Antioch^{1106} Prim (Dam om *κυριος*) :: sic et. LXX ... ς post *κυριος* cum ℵ^{c}LP al pler cop Chr Thdrt ad h. l. Thphyl

31. D* *ενπεσειν*

32. *δε* et. Clem^{608} Or^{1,303} etc (syr^{sch} arm *ergo*) ... L 46. 74. 108. 109. 114. 179. 238. a^{scr} cop aeth Chr$^{mosc\ 2}$ om | *τασ προτ. ημερασ*: D* *ταισ προτεραισ ημεραισ* | *ημερασ* (et. ℵ^{a}): ℵ* *αμαρτιασ*. Praeterea ℵ* (non item^{c}) 17. 37. 71. 73. 80. 116. 118. 219* 238. al pauc cop add *υμων*

33. *θεατριζομενοι*: D* *ονιδιζομενοι*, E *νιδιζομενοθεατριζομενοι* (:: nimirum D*** obelo transfixis o et ι in *ονιδιζ.* totam vocem delendam significavit in eiusque locum *θεατρ.* substituit. Iamvero E tam inepte.). Corrupte vero d e *spectaculo inproperantium et angustia subiecti* (contra f vg *et in altero quidem obprobriis et tribulationibus spectaculum facti*)

34. *τ. δεσμιοισ* cum AD* 6. 8. 17. 37^{mg} 47. 67** 73. 120. 134^{txt} 6^{lect} h^{scr} f vg (*vinctis*) syr^{utr} cop arm Chr^{276} et^{278} (*καὶ αὐτοὺς φέρει εἰς μέσον τοὺς ἀποστόλους. οὐ μόνον, φησί, τοῖς οἰκείοις οὐκ ἠσχύνεσθε, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκοινωνεῖτε τοῖς ταῦτα παθοῦσι – ὁρᾷς ὅτι περὶ ἑαυτοῦ φησὶ καὶ τῶν ἄλλων τῶν δεδεμένων* etc) Euthal^{cod} Antioch^{1170} (vdtr et. Dam^{com} ubi magnam partem verba Chrysostomi repetuntur. De Thphyl et Oec vide post.) ... ς (= Gb Sz, sed Gb^{c}) *τ. δεσμοισ μου* cum ℵDEHKLP al pler d e (sed habent *vinculis eorum*) aeth Clem^{608} (exscribit vv. 32—39) Or^{1,303} (omisso *μου*) Euthal^{argum} (Zacagn^{670}; a verbis *τ. δεσμοισ μου* sumitur argumentum Paulinae

επαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν. 35 *μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν.* 36 *ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν.* 37 *ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει·* 38 *ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ*

Es 26, 20 Hab 2, 3 s Ro 1, 17 etc

---

originis epistulae) Thdrt^{txt} (in com est: *ποτὲ μὲν αὐτοὶ λοιδορούμενοι – ποτὲ δὲ τοῖς ταῦτα πάσχουσι κοινωνοῦντες καὶ παντοδαπὴν αὐτοῖς προσφέροντες θεραπείαν*) Dam^{txt} Thphyl^{txt} Oec^{txt} (Thphyl^{com} *οὐ μόνον ἐν τοῖς ὑμετέροις* [*παθήμασιν*] *οὐκ ἐδεήθητε παρακλήσεως, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐγένεσθε παράκλησις, καὶ μάρτυς ἐγώ.* Extrema probant lectionem *τ. δεσμοις μου.* Oec^{com} *οὐ μόνον, φησίν, ὑμεῖς οὐκ ἐδεήθητε παρακλήσεως, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις δεδεμένοις χεῖρας ὠρέγετε.* Haec propterea non satis sunt ad probandam *δεσμιοις* lectionem, quoniam verba quae proxime praecedunt *κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων* simul respiciuntur.) | *εαυτους* cum ℵAH 5. 6. 36. 67. 80. d e f vg (hi Latt *scientes* s. *cognoscentes vos habere*) cop Clem^{608} Euthal^{cod} (confirmat et. Or^{1,303} *γινωσκοντες οτι κρειττονα εχετε υπαρξιν*, item Chron^{440} *γινωσκοντες εχειν υμας κρειττ. υπαρξ. κ. μεν.*) ... ς (= Gb Sz) *εν εαυτοις* cum minusc ut^{vi} pauc (ut k^{ser}) Antioch^{1170} ... Gb Sz Ti *εαυτοις* cum DEKL al^{70} fere Chr^{279} Isid^{3,225} Thdrt Dam al ... P om plane | *κρεισσονα* cum ℵA 17. Chr^{279} etc ... ς Ti *κρειττονα* cum DEHKL al pler Clem Or Euthal^{cod} Isid Antioch^{1170} etc | *υπαρξιν* sine additam cum ℵ*AD*H* 17. d e f vg cop aeth^{ro} Clem^{608} Chron^{440} Prim ... ς (Gb^{00}) add *εν οὐρανοις* cum ℵ^{c}D^{c}EH**KLP al fere omn syr^{utr} arm aeth^{pp} Or^{1,303} Chr Isid^{3,225} Euthal^{cod} Thdrt Antioch ^{1170} Dam al

35. *αποβαλητε* (et. D^{c}; D^{b} *-λετε* ut^{vi}): Dgr* *απολυητε* | *μεγαλην* ante *μισθαποδοσιαν* cum NADEHP 17. 37. 73. 116. 137. Clem^{608} Or^{1,303} Eus$^{dem\,276}$ Euthal^{cod} ... ς post *μισθαπ.* cum KL al pler Chr Thdrt Dam al

36. *εχετε χρειαν* (et. ℵ^{c} Clem^{608} Or^{1,303} Eus$^{dem\,276}$ Ephr^{2,365} Cyr$^{glaph\,93}$ etc): ℵ* *χρ. εχετ.* | *κομισησθε* et. Clem Eus Ephr Cyr^{glaph} etc (ℵ *κομισασθαι*): Antioch^{1149} *κομισητε*, Dam^{paris} *κομιεισθε* | Ln *τ. ἐπαγγελίαν*, ^{37}*Ἔτι*

37. *οσον οσον*: 80. Eus$^{ps\,180}$ Thdrt^{cod} Dam om alterum (libere Eus$^{dem\,459}$ *επι μικρον και ο ερχομ.*) ... Dgr* *οθεν* pro *οσ. οσ. ο* | *χρονισει* cum ℵ*D* ... ς Ln Ti *χρονιει* cum ℵ^{c}AD^{c}EHKL al omn^{vid} Clem^{608} Eus ps ^{180} et$^{dem\,459}$ etc :: LXX^{ed} *ου μη χρονιση*, ut et. ℵA etc

38. *μου* post *δικαιος* cum ℵAH* f vg arm Clem^{208} Thdrt^{4,1205} Sedul Prim ... ς om cum DEH**KLP al omn^{vi} d e syr^{utr} cop aeth Eus$^{dem\,277}$ Chr ^{281} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. Dam al :: LXX similiter fluctuat lectio, A al mu Clem etc habent *δικαιος μου*, non item LXX^{ed} B etc; sed

ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. 39 *ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.*

XI.

1 *Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων.* 2 *ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.*
Gn 1, 3 3 *Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ*
Gn 4, 4 ss *μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι.* 4 *Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ*
Gn 5, 24 *δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ.* 5 *Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ*

LXX ed ℵB etc *μου* post *πιστεως* add. Passim non patet unde verba afferantur, ut Or4,521. | *πιστεως* sine *μου* et. Clem etc ... D* d e syr utr Eusdem 277 add *μου* (:: ut LXX, vide ante) | *και εαν υποστειληται* (f vg *quod si subtraxerit se*, d e *et si subtrahent se*): Dgr* haec omiserat ab initio sed ipse* supplevit. | *η ψυχη μου* et. Clem6,9 Eusdem 277 etc ... D*etc(nonb)E *μου η ψυχη*

39. ℵ* *εισ απωλιασ*, sed ℵa *ε. απωλιαν*

XI. 1. *υποστασισ* (Dgr* *-σιν*) etc: f vgcle démid al *sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium;* am fu al *sperandorum substantia, rerum argum. non apparentium;* d e *ispirantium substantia rerum, accusator non videntium* | *βλεπομενων*: A *βουλομενων*

2. *εν ταυτη*: 47. 115. *εν αυτη*

3. *εισ το μη εκ φαινομενων* et. Clem434 Ath40. 176 Didtri 185 etc: d e *ut ex non apparentibus*, f vg *ut ex invisibilibus*, item *εκ μη* syrutr arm Ath 176 edd vet etcdd aliq Thphylcom | *το βλεπομενον* (et. Gb′) cum ℵAD*E* P 17. d e cop aeth Clem434 Ath176 Didtri 185 Chrmosc2 semel Euthalcod al ... ς *τα βλεπομενα* cum DcE**KL al pler f vg syrutr arm Chr287. 288 Thdrt Dam al

4. *καΐν* ... D* *καειν* | *του θεου* cum ℵcDcEKLP al fere omn f vg (hi2 *testimonium perhibente* [f *-ti*] *muneribus eius deo*) syrutr cop arm Clem434 (*επι τοισ δωροισ αυτω*) Chr Euthalcod** (sed ipse* ex *τω θεω* fecit *του θεου*) Thdrt Dam al ... Ln *τω θεω* cum ℵ*AD* 17. Euthalcod*. Corrupte d e: *per qua* [corrige *quam*] *testimonium consecutus est testificatur perhibentem* [*testificationem perhibente?*] *muneribus deo* | *δι αυτησ* (et. Clem): D* *δια ταυτησ* (d e f vg *per illam*) | *λαλει* cum ℵAP 17. 23. 31. 39. 47. 71. 73. 137. ascr** al10 f vg syrutr cop arm Clem 434 Or2,814 Ath393 Epiph2,98 Chr291 ter Euthalcod al mu Prim ... ς (= Gb Sz, sed Gb″) *λαλειται* cum DEKL al longe plu d e harl aeth Thdrtcom vid (*παρὰ πάντων εὐφημεῖται τῶν εὐσεβῶν*) Oec (*ἀείμνηστός ἐστιν*)

ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ηὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός. πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ· 6 χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. 7 Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω Gn 6, 8 ss
βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν Gn 12, 1 ss
δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. 8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ
ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. 9 πίστει παρῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συνκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς·

---

5. *ηυρισκετο* cum ℵADE 109. Epiph^{2,98} Euthal^{cod} ... ς *ευρισκετο* cum KLP al pler Chr Thdrt Dam al | *ενωχ*: D*K *αινωχ* | *διοτι* (et. ℵ^{a}): ℵ* *οτι* | *μετεθηκεν* cum ℵ^{c}(et iam^{a} ^{vid})AD*KP al pler ... ℵ*D^{b}et^{c}L 69. 70. 72. 114. d^{scr} Euthal^{cod} *μετετεθηκεν* | *μεταθεσεως* sine additam cum ℵ*AD*P 17. 47. 67** 80. d e f vg cop Euthal^{cod} ... ς (Gb′) add *αυτου* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al pler syr^{p} (et^{sch} *ante quam transferret eum*) arm Chr ^{292} Thdrt Dam al | *ευηρεστηκεναι* cum ℵDEP al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec ... Ln Ti *ευαρεστηκ.* cum AKL 1. 17. 46. 47. 71. 73. 108. 109. o^{scr} Thphyl

6. *θεω* cum ℵ*D^{b} 17. 115. k^{scr} ... ς Ln Ti *τω θεω* cum ℵ^{c}AD*et^{c}EKLP al pler Chr Thdrt Dam al | Cf ad h. v. et. Clem^{433} *χωρισ δε πιστεωσ αδυν. εστιν ευαρεστησαι τω θεω*, item Ephr^{3,408} *χωρισ δε πιστεωσ αδυνατ. ευαρεστησαι θεω* (sed^{2,108} om *θεω*) | *εκζητουσιν*: P ζητουσιν

7. *μηδεπω* (d e *non*, f vg *adhuc non*): 47. Chr^{moscc} (sed iidem et. *μη* et *μηδεπω*) *μηπω*, 1. *μηδεποτε*, 13^{lect} *μη*

8. *καλουμενοσ* cum ℵD^{c}EKLP al fere omn Chr^{300} Euthal^{cod} Dam al ... Ln praem o cum AD* 17. arm Thdrt. Item *qui vocatur* d e f vg. | *εξελθειν*: DE post *τοπον* pon, item *in locum exire* d e f vg | *τοπον* sine articulo cum ℵ*AD*P 17. Euthal^{cod} ... ς praem *τον* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al fere omn Chr Thdrt Dam al | *ημελλεν* cum ℵADcELP al plu Euthal^{cod} Thdrt Oec ... Ln Ti *εμελλ.* cum D*K al permu^{vid} (6 ap Scri, 3 apud Mtth) Chr (et.^{mosc3}) Dam Thphyl | *λαμβα. εισ κληρο.* (et. ℵ^{c}): ℵ *κληρονομιαν* (ℵ^{a} nisi est ipse* praeposuit *εισ*) *λαμβα.*

9. *πιστει*: D*E* d e praem *και* (d e *et demoratus* pro *et fide mor.*? Sed f vg *fide demor.*) | *παρωκησεν*: D^{c}P 31. 37. 38. 39. 48. 72. 74. 121. o^{scr} al pauc add *αβρααμ* | *γην* cum ℵADbKL al plu^{vi} (8 ap Scri) Euthal^{cod} Dam Oec ... ς (sed Gb^{00}) praem *την* cum D*et^{c}E al sat mu^{vi} (3 ap Scri) Chr Thdrt Thphyl (de correctoribus codicis D in appendice non relatum est. D^{b} tribus lineolis transfixit *την*, contra D^{c} accentum dedit) | D* d *ισαακ* (ut alibi) | *συνκληρονομων* cum ℵADE ... ς Ln *συγκλ-* cum KLP al certe pler | *τησ επαγγ. τησ* (ℵ* om) *αυτησ*:

10 ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης
Gn 17, 19 καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. 11 Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς
καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν
ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. 12 διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν,
Gn 15, 5 22, 17 καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει
καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀνάριθμητος.
Gn 23, 4 Ps 38 (39), 13 13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς
ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ
ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

---

ita etiam $\aleph^c$; $\aleph^a$ vero *της αυτης επαγγελιας* ... Dgr* 38. *τ. επαγγ. αυτου*, aeth *τ. επαγγ. αυτων*, arm^{zoh} *τ. επαγγ.* sine *της αυτ.*

10. *εξεδεχετο*: P *απεκδεχετο*

11. *σαρρα* sine additam cum $\aleph$AD^{c}EKL al pler Chr^{304} Thdrt Dam al ... D*et^{b}P 4** 6. 31. 37. 47. 49. 67. 71. 72. 73. 80. 113. 116. al^2 scr al d e f vg syr^{utr} sah cop arm aeth Euthal^{cod} Thphyl add *στειρα* (D*, *sterilis* d e f vg etc) sive *η στειρα* (D^b 37. 67. 116. Euthal^{cod}) sive *στειρα ουσα* (P 4** 31. 47. 73. 80. al arm aeth Thphyl; et. post *δυναμιν* et post *ελαβεν* ponitur) | *ελαβεν* (it vg *accepit*): D*EP 37. 73. 80. 116. syrP Euthal^{cod} add *εισ το τεκνωσαι*, item d e *filium* | *και* sec: Dgr* 116. sah om | *παρ. καιρ. ηλικιασ* sine additam cum $\aleph$*AD* 17. d e f vg sah cop aeth^{utr} Chr^{mosc1} Euthal^{cod} ... ς (= Gb Sz) add *ετεκεν* cum $\aleph^c$D^{c}EKLP al fere omn syr^{utr} arm Chr^{304} Thdrt Dam al

12. *εγεννηθησαν* cum $\aleph$D^{b}et^{c}EL al pler Chr Thdrt Dam al (Chr^{305} *οὐ τοῦτο μόνον ἐνταῦθα λέγει ὅτι ἐγέννησεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσούτων ἐγένετο μήτηρ.* Item Thphyl *οὐ τοῦτο μόνον ἐποίησεν ἡ πίστις, τὸ γεννῆσαι, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσούτους* etc) ... Ln *εγενηθησαν* cum AD*KP 17. 109. 219* Euthal^{cod}. Latini (d e f vg) *orti sunt*. Quae permutatio in antiquiss. codd. frequens est: cf ad Mt 26, 24. Mc 14, 21. Ioh 1, 13. Act 2, 8. 7, 20. etc | *και ωσ* (D* 21. 37. n^{scr} *καθωσ*) *η* cum $\aleph$ADEKLP 17. 23. 31. 37. 46. 47. 67. 72. 73. 80. al longe plu (12 ap Scri) Chr mosc^3 (Dam *ωσ αμμοσ*) Thphyl ... ς (= Gb Sz) *και ωσει* cum minusc vix mu Chr^{805} Euthal^{cod} Thdrt | *η παρα το χειλοσ* (:: ut et. LXX): D*E d e aeth^{utr} om

13. *μη κομισαμενοι* cum $\aleph$*P 17. 23* 39. 57. 71. 80. 115. cat^{txt} et$^{com\,247}$ Chr$^{mosc\,3}$ Euthal^{cod} Dam$^{imagg\,357}$ Thphyl (:: similiter 10. 36. 11, 39.) ... ς Ti *μη λαβοντεσ* cum $\aleph^c$DEKL al pler Chr^{312} Thdrt ad h. l. et^{2,26} Dam ad h. l. et$^{parall\,371}$ (:: similiter 9, 15) ... Ln *μη προσδεξαμενοι* cum A. Apud Latinos (d e f vg) est: *non acceptis repromissionibus.* *ιδοντεσ* (17. *ειδοτεσ*) sine additam cum $\aleph$ADEKLP al pler (omn 12 ap Scri) d e f vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug$^{ps\,118}$ al ... ς (= Gb Sz) add *και πεισθεντεσ* cum minusc ut^{vi} pauc | *ξενοι* (et. Or^{2,802} etc): Dgr*Egr* add *και παροικοι*. Item P *παροικοι* pro *παρεπιδημοι* habet, omissis insuper *επι της γης*. Libere

14 οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν.
15 καὶ εἰ μὲν ἐκείνης μνημονεύουσιν ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν
καιρὸν ἀνακάμψαι· 16 νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν
ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖ- Ex 3, 6
σθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.
17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, Gn 22, 1 ss
καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος,
18 πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα, Gn 21, 12
Ro 9, 7
19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν
αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. 20 πίστει περὶ μελλόντων εὐλό- Gn 27, 28

---

huc respicit Clem^{554}: *ἐπεὶ ὥσ ξένοι καὶ παρεπιδημοῦντεσ πολιτεύεσθαι ὀφείλομεν.*

14. *εμφανιζουσιν*: D* *ενφαν-* | *οτι*: 37. 116. add *και* | *επιζητουσιν*: D* 14. 20. 109. 178. Chr$^{mosc\,1}$ Procop$^{esa\,663}$ *ζητουσιν*

15. *μνημονευουσιν* cum ℵ*D* (sed^{vi} *-ουσαν*) 47. 73. 80. Euthal^{cod} Thdrt ^{1,1217}... b 17. 31. Chron^{442} *εμνημονευσαν* ... ς Ln Ti *εμνημονευον* cum ℵ^{c}AD^{c}KLP al pler d e f vg etc Ps-Ath^{57} Chr Thdrt ad h. l. et^{2,26} Dam al (Procop$^{esa\,663}$ *εκεινην εζητουν*) | *αφ ησ*: 37. *εξ ησ* | *εξεβησαν* (Gb′) cum ℵ*AD*E*P 17. 73. 80. Ps-Ath^{57} (sed edd^{vet} *εξεβληθησαν*) Euthal^{cod} Chron^{442} Dam ad h l. et$^{parall\,371}$ ... ς *εξηλθον* cum ℵ^{c}D^{c}E** KL al pler Chr^{312} Procop$^{esa\,663}$ Thdrt al | *αν*: D* om | D* *ανακαναψαι*

16. *νυν* cum ℵADEKL^{sil}P al longe plu (10 ap Scri) Ps-Ath^{57} Chr (et.$^{mosc\,3}$) Euthal^{cod} Procop$^{esa\,663}$ Chron^{442} Thdrt Dam al ... ς (= Gb Sz) *νυνι* cum minusc sat mu^{vid} | *θεοσ επικαλειστθ.* (K Or^{4,70} *καλειστθ.*) *αυτων*: D*P 115. d e *επικαλ. αυτων θεοσ* (d e *vocari eorum deus*), Dam$^{parall\,371}$ (et.^{paris}) *θε. αυτων επικαλ.*, item f vg *vocari deus eorum.* Pro *αυτων* L habet *αυτουσ.*

17. *αβρααμ*: D* d e post *πειραζ.* pon, 71. post *πιστει* ... syrP habet c.*, 8pe Chr$^{mosc\,3}$ om | ND* d *ισακ*, ut alibi^{passim} | D* *μονογεννην* | *αναδεξαμενοσ*: K 80. 121. Chr^{semel} ex$^{mosc\,1}$ Thphyl^{txt} (non^{mg}) *δεξαμενοσ*

18. *οτι*: D*P 238. a^{scr}* d e (non item f vg) Chr$^{823\,bis}$ (sed non^{826}) Cyr glaph^{87} om | ND* d *ισακ* (ut et v. 17.)

19 *οτι και*: 109. d e sah om *και* | *εγειραι* cum NDEKL al pler Or^{2,37} Chr Thdrt Dam al ... Ln *εγειραι* cum AP 17. 71. Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,88}$ Chron^{102} | *δυνατοσ* cum ND*et^{c}EKL(P *δυν. εστιν*) al omn^{vi} f vg Or ^{2,37} Chr$^{323.\,324.\,326}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,88}$ Thdrt Chron^{102} Dam, item *potens est* f vg Or$^{int\,2,82}$ ... Ln *δυναται* cum AD^{b}, item *possit* d e | *εν παραβολη* (f vg *in parabola*) ... d e *in parabolam* ... Chr$^{mosc\,3\,semel}$ *εν παραβολαισ*, atque sic etiam$^{semel\,(327)}$ vertit Mutianus. Cf Thdor mop cat^{251} *το γουν εν παραβολη αντι του εν συμβολοισ.*

20. *πιστει* sine additam cum NDCEKLP al pler syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{336} Severian$^{cat\,251}$ al ... Ln Ti add *και* cum AD* 17. 23. 37. 67*

Gn 49, 15 sq 47, 31 γησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. 21 πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν καὶ προσεκύνησεν
Gn 50, 24 ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. 22 πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

Ex 2, 2 s 23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. 24 πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, 25 μᾶλλον ἑλόμενος συνκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, 26 μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθα-
Ex 12, 41 ποδοσίαν. 27 πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν

---

116. b^{scr} d e f vg Chr$^{335\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Prim al | *μελλοντων*: L b praem *των* | *ευλογησεν* cum ℵDEKLP al pler Chr^{336} Severian cat^{251} Dam al ... Ln *ηυλογ.* cum A 17. 37. 109. 114. Chr^{335} (et.^{mosce}) Euthal^{cod} Thdrt | *ισαακ* et. κ^{c} ... ℵ^{a}(* om)D* d *ισακ*

21. *ευλογησεν* cum ℵKLP al pler Chr^{336} Thdrt^{1,110} Dam al ... Ln *ηυλογ.* cum ADE 17. Chr^{335} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{niceph\,1,500}$ | *επι το ακρον της ραβδ. αυτου*: d e vg^{cle} (et. am fu demid tol etc) *fastigium virgae eius*, harl* *fastigium in cacumine virgae suae*, harl** *in fastigium virgae eius*; f Sedul *super fastigium virgae eius*, luxov *fastigium cacumen virgae eius*

23. *μωυσης* cum ℵD*KLP al longe plu (13 i. e. omn ap Scri) Euthal^{cod} etc ... ς (Gb Sz ut 7, 14 et post) *μωσης* cum AD^{c}E al mu | *διαταγμα* cum ℵDEKLP al fere omn etc (it vg *edictum*) ... Ln *δογμα* cum A^{vi} 34., item 46^{mg} *προσταγμα* | *του βασιλεως*: D*(non item D^{c})E d e vg codd^{3} ap Sab (i. e. cod Donatiani$^{man\,recentior}$ teste Erasm et^{2} apud Zegerum) add *πιστι μεγας γενομενος μωυσης ανιλεν τον αιγυπτιον κατανοων την ταπινωσιν* (d e rell? *dolorem*) *των αδελφων αυτου*

24. *μωυσης* cum ℵKLP al longe plu (omn ap Scri) Euthal^{cod} etc ... ς (Gb Sz ut ante) *μωσης* cum DE al mu (A non satis liquet)

25. *συνκακουχ.* cum ℵAD*P ... ς Ln *συγκακ.* cum D^{c}KL al certe pler

26. *πλουτον* (*divitias* f vg Ambps^{43} etc): d e Ambp$^{arad\,3}$ *honestatem* | *των αιγυπτου* cum ℵDEKLP b al longe plu Clem^{609} Or$^{cat\,rom\,69}$ Syn antioch ap Rou^{3,299} Eus$^{mcell\,94}$ Chr$^{mosc\,3}$ Euthal^{cod} Thdrt Phot$^{manich\,3,13}$ Thphyl, item syr^{utr} cop arm aeth. Item 23. f vg Or$^{int\,1,47}$ *των αιγυπτιων* (*Aegyptiorum*); d e *thensauris aegyptum* ... Ln *των εν αιγυπτου* cum A 3. 31. ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *τ. εν αιγυπτω* cum minusc mu^{vi} Cyr$^{hr\,139}$ Chr$^{340.\,341}$ Dam Oec

27. *κατελιπεν* cum ℵDKL^{2}P al longe plu Clem^{609} Euthal^{cod} etc ... A

τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. 28 πίστει Ex 12, 11 ss
πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλο-
θρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. 29 πίστει διέβησαν τὴν ἐρυ- Ex 14, 22 ss
θρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύ-
πτιοι κατεπόθησαν. 30 πίστει τὰ τείχη Ἰερειχὼ ἔπεσαν κυκλω- Ios 6, 20
θέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. 31 πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο Ios 2, 1
6, 17
τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. Ia 2, 25

32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ διηγούμενον ὁ χρόνος Iud 6, 4. 13
11 etc
περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμψών, Ἰεφθάε, Δαυείδ τε καὶ Σαμουὴλ

E^{mural}L* 17. 47* 109. 113. al^{2} scr 8pe κατελειπεν | A ωραατον | ορων: Dgr* duas litteras addiderat, quae Wtstenio τα videbantur, non item mihi.

28. ολοθρευων cum ℵKLP al omn^{vid} Euthal^{cod} etc ... Ln Ti ολεθρευ. cum ADE Dam :: cf ad 1 Co 10, 10., ubi tantum D* ολεθρευτου contra ℵABC rell; sed Act 3, 23. εξολεθρευθησεται ex AB*CD recepimus contra ℵB^{3}EP. | θιγῃ: K* θιγει, c^{scr} θηγει

29. ξηρας γης cum ℵAD*E 17. 31. 47. 71. 73. 137. Chr Euthal^{cod} Thdrt cod; item (*per aridam terram*) d e f vg cop syr^{sch} (syrP deficit a v. 27) arm aeth ... ς om γης cum D^{c}KLP al pler Thdrt Dam al (:: deest etiam Exod 14, 29) | κατεποθησαν: 10. 31. 49. 71. 73 109. 213. k scr Chr^{349} savil et^{edd} et^{350} item Thdrt κατεποντισθησαν :: similiter fluct lectio Exod 15, 4

30. ιερειχω cum ℵ (ut edidimus ubique : Mt 20, 29 ex BCLZ Mc 10, 46^{a} ex B^{2}CFL, ibidem^{b} ex ℵBCL Lc 10, 30 ex BLΞ Lc 18, 35 ex BDPQ et 19, 1 ex ℵBDQA. Nusquam non igitur B) ... ς Ln Ti ιεριχω cum ADEKLP rell | επεσαν cum ℵAD*P 17. 23. 31. 71. 109. 113. 116. 137. Chr$^{mosc\,1}$ (et 37. Chr$^{mosc\,2}$ επεσον) ... ς επεσε (-σεν D^{c}EL Euthal^{cod}) cum D^{c}E KL al longe plu (4. 7. 19. 39. 43. 45. 49. 55. 110. 111. 123. κατεπεσε) Chr$^{349.\ 351}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al

31. πορνη: ℵ* (non item^{c}) Ephr^{1,310} praem επιλεγομενη | δεξαμενη: 69. c^{scr} d^{scr} f^{scr} (alvi) Chr^{351} mosc^{2} (sed non^{349} nec^{389}) υποδεξαμενη

32. ετι: Dgr* om | επιλειψει: 17. επιλειψη, Dgr* επιληψει, ut d^{scr} al Dam paris επιληψει (k^{scr} -ληψη). Respicit huc Petr^{alex} ap Gall^{4,98} εἰ μή, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος, ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμᾶς διηγουμένους ὁ χρόνος. | με γαρ cum ℵAD* 17. ... ς γαρ με cum D^{c}EKLP al fere omn Clem^{435} Chr Euthal^{cod} Thdrt rell | περι: Dgr* add δε | βαραακ sine additam c. ℵA 17. Clem^{435} Epiph^{701} Cyr$^{iul\ 189}$, item f vg cop arm ... ς Ti add τε c. D^{c}EKLP al fere omn Chr Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 371}$ al (addendus ut^{vi} Euthal^{cod} qui habet βαραχθαι). Item D* praem και, ut etiam d e syr^{sch} (d e *et de barac*) | σαμψων (Dgr* σαμψω) c. ℵA 17. Clem Epiph ^{701} Cyr$^{iul\ 189}$, item d e f vg cop arm Amb$^{parad\ 152}$ al ... ς Ti praem και cum Dgr^{e}gr^{c}KLP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al, item syr sch aeth | ιεφθαε cum ℵA 17. Clem Epiph^{701} Cyr$^{iul\ 189}$, item f vg cop arm (Amb$^{parad\ 152}$ om ιεφθ.) ....ς Ti praem και cum DEKLP al fere

καὶ τῶν προφητῶν, 33 οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι-
Dan 6, 22 3, 27 λείας, ἠργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στό-
ματα λεόντων, 34 ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μα-
χαίρης, ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν
1 Rg 17, 17 πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· 35 ἔλαβον γυναῖκες ἐξ
2 Rg 4, 17 ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ
προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχω-
2 Macc 6, 18 ss 7, 7 σιν· 36 ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ
δεσμῶν καὶ φυλακῆς· 37 ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν,

---

omn Chr Euthalcod Thdrt Dam al, item d e syrsch aeth Augiudic quaest 42 | *δαυειδ*: h. l. plene ℵD* ... ϛ *δαβιδ* c. minusc, D^{c}E al permu *δαυιδ* ... AKLP al plu *δᾶδ*. Cf ad Mt 1, 1. | *τε*: exprim etiam d e (sed uterque male *qui* pro *que*) tol (*quoque*) Augiud e quaest 49 (*et David*), non item f vg^{cle} am fu demid al | *προφητων*: 37. demid syrsch arm aeth Thdrt Dam$^{parall\ 371}$ ex^{paris} praem *αλλων*, item Amb$^{parad\ 152}$ *et ceteris prophetis*. Add vero harl* *Ananias, Azarias, Misahel, Daniel, Helias, Helisaeus*, item Amb *Anania, Azaria, Misael et Daniel, Elia et Elisaeo*

33. *ηργασαντο* cum ℵ*D* 47* ... ϛ Ln Ti *ειργασ*. cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al fere omn etc | *δικαιοσυνην*: D *δικαιοσυνῆ*, videturque lineolam demum D^{b} supplesse. | *στοματα*: D^{gr*} *στομα*

34. *μαχαιρης* cum ℵAD* ... ϛ *μαχαιρας* cum D^{c}EKLP al omn^{vid} (et. Euthalcod) etc | *εδυναμωθησαν* cum ℵ*AD* ... ϛ Ti *ενεδυναμωθ*. cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} Chr Euthalcod Cyriul 189 Thdrt Dam Phot^{3,13} al. Cf et. Latinos: d e Amb$^{parad\ 152}$ *evaluerunt*, f vg *convaluerunt* | D* *παρενβολας*

35. *γυναικες* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} (et. Euthalcod) ... Ln *γυναικας* cum ℵ*AD*. Cf et. f vg *acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos*; d e *acceperunt mulieres de resurrect. mortuorum suorum*; syr sch *et redidderunt mulieribus filios suos ex resurrectione mortuorum*; cop (interprete Wilk.) *acceperunt mulieres mortuas ex resurrectione* | *ετυμπανισθησαν*: D* *απετυνπανισθησαν*

36. *εμπαιγμων* (ℵ *ενπ.*) et. Clem^{609} etc ... D* *ενπεγματων* | *ετι δε* et. Clem etc ... 37. 39. 49. om *δε*

37. *επειρασθ. επρισθησαν* hoc ordine cum ℵ(D^{gr*})LP 17. Euthalcod (in D^{gr*} bis *επιρασθησαν* scriptum est omisso *επρισθησ.*) ... ϛ Ln Ti *επρισθ. επειρασθ.* cum AD^{c}EK al plr d e f vg cop arm Or$^{1,699.\ 3,218.\ 465}$ et$^{int\ 3,848}$ Ephr$^{3,156.\ 361}$ Chr Thdrt Dam al (item Or^{4,268} *λιθασθεντας, πρισθεντας, πειρασθεντας, εν φονω* etc) | *επειρασθησαν* (ℵD* *επιρ-*, D^{c}EKLP etc *επειρ-*, in A litterae *επει* sive *επι* perierunt): d e *temptaverunt*, f vg cop arm Or$^{int\ 3,848}$ *temptati sunt* ... 2. 43. 8^{lect} 17^{lect}, item vi 110. 111. (vix enim recte Sz bis *επρησθησαν* legi indicavit pro *επειρασθ.* et *επρισθ.*) syrsch are aeth^{utr} Or^{1,19} Eus$^{praep\ 588}$ Ephr^{1,38} Acac$^{niceph\ 1,774}$ Socr (vide post) Thphyl om (nec exponit Chr ad h. l., sed nec magis *επρισθησαν*). Coniecerunt *επυρασθησαν, επυρισθησαν,*

ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, 38 ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. 39 καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, 40 τοῦ θεοῦ περὶ

επυρωθησαν, επηρωθησαν, επρησθησαν (Gataker Miscell. 44. Colomes. Observ. 5) *επαρθησαν, επειραθησαν, εσπειρασθησαν, επρασθησαν* alia. Mihi quidem videtur *επειρασθησαν* aut perperam inlatum esse verbis sacris aut corruptum esse. Posterius si placet, *επρησθησαν* substitui potest aut *επεραθησαν*. | *επρισθησαν*: fu* aeth ro (aethPP ante *ελιθασθησ.* pon) Clem^{609} om. Contra cf Or^{3,165} *καὶ ἡσαΐας δὲ πεπρίσθαι ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἱστόρηται. εἰ δέ τις οὐ προσίεται τὴν ἱστορίαν διὰ τὸ ἐν τῷ ἀποκρύφῳ ἡσαΐᾳ αὐτὴν φέρεσθαι, πιστευσάτω τοῖς ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους οὕτω γεγραμμένοις· ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν· τὸ γὰρ „ἐπρίσθησαν“ ἐπὶ τὸν ἡσαΐαν ἀναφέρεται, ὥσπερ τὸ „ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον“ ἐπὶ τὸν ζαχαρίαν φονευθέντα μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς ὁ σωτὴρ ἐδίδαξε μαρτυρῶν, ὡς οἶμαι, γραφῇ μὴ φερομένῃ μὲν ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ δεδημευμένοις βιβλίοις, εἰκὸς δ' ὅτι ἐν ἀποκρύφοις φερομένῃ.* | *μαχαιρης* cum ʀD* ... ς *μαχαιρας* cum DcEKLP al omn^{vid} Clem^{609} Or$^{1,19.\ 699}$ et^{alib} Eus$^{prae\ 583}$ Euthal^{cod} rell | *αιγειοισ*: ʀAD*LP al aliq *αιγιοισ* | *κακουχουμενοι* et. Clem Or$^{1,707.\ 2,648}$ et$^{cat\ eph\ 103}$ et prov (Notit^{95}, Mai^{24}) Eus$^{praep\ 583}$ et$^{mcell\ 14}$ ex$^{cod\ ven}$ et$^{esa\ 437}$ et$^{ps\ 286.\ 405}$ etc ... DcEL 37. 46. 47. 71. al fere^{10} Eus$^{mcell\ ed}$ *κακοχουμ.*, K *κακωχουμ.*, P *κακοχομ.*, Or$^{3,218\ delar}$ (non item^{lommatzsch}) *κακουμενοι*. Praeterea 17. ante *θλιβ.* pon, item^{libere} (*οι περιελθοντεσ εν μηλωταισ, εν αιγ. δερμ., κακουχουμενοι, θλιβομενοι, υστερουμενοι*) Or^{prov}. Libere utitur hoc versu etiam Socr^{4,24}: *ἀνενεοῦντό τε καὶ ἐπ' αὐτῶν τὰ τοῦ ἀποστόλου λεγόμενα· ἐνεπαίζοντο γὰρ καὶ μαστίγων πεῖραν ἐλάμβανον, ἐγυμνοῦντο, ἐδεσμοῦντο, ἐλιθάζοντο, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθνησκον, ἄνδρες περιερχόμενοι κατὰ τὴν ἔρημον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακοχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπ' ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις* etc (non praeterisset, opinor, *ἐπειράσθησαν* si legisset. Aliter de *επρισθησαν* statuendum)

38. *επι* cum ʀA 17. Or^{3,218} Ath^{261} (*επι ερ. πλαν. και εν σπηλ.* etc), item *επ* P 71. 73. 118. cat^{txt} Socr^{4,24} :: cf Mc 1, 45 ... ς *εν* cum DEKL al pler Clem^{609} Or$^{1,699.\ 707}$ et$^{cat\ eph\ 103}$ Eus$^{praep\ 583}$ et$^{ps\ 248.\ 405}$ Ephr$^{1,38.\ 3,156}$ Chr$^{361.\ 363}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al

39. *και ουτοι παντεσ μαρτυρηθ.* (Cyr$^{ioh\ 200}$ *τελειωθεντ.*): Dgr^{Eg}r *κ. παντ. μαρτυρ. ουτοι* (d e f vg *et hi omnes testimonio fidei probati*) ... Clem^{609} om *ουτοι* | *την επαγγελιαν* c. ʀDEKLP al pler d e f vg rell Clem Or$^{2,587.\ 3,704}$ et$^{cat\ cor\ 80}$ et$^{int\ 2,222}$ Chr Euthal^{cod} Sever$^{cat\ luc\ 108}$ Cyr$^{glaph\ 204.\ ioh\ 200}$ etc ... Ln *τασ επαγγελιασ* cum A 80. Or$^{int\ 2,373.\ 437}$ Eus$^{eclog\ 89}$ Cyr$^{niceph\ 1,1388}$ Aug$^{pecc\ mer\ 2}$ :: cf 11, 13. Praeterea Clem ad *τ. επαγ-*

ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

XII.

1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,
3, 1 2 ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης
8, 1 etc καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. 3 ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

γιλ. trahit *του θεου* quod v. 40. sequitur, pergens *περι ημων κρειττ. τι προειδομενου του θεου.*

40. *περι ημων κρειττ. τι* et. Clem^{609} Or$^{2,387.\ 3,704}$ et^{cat} cor^{80} et^{int} $^{2,222.\ 373.\ 437}$ Cyr$^{ioh\ 200}$ etc ... D^{gr*} b cop Or$^{niceph\ 1,1435}$ Eus$^{eclo\ 89}$ Procop$^{niceph\ 2,8}$ *κρειττ. τι περι ημ.*

XII. 1. *τοσουτον* et. ℵ^{c} Clem^{609} etc ... ℵ* *τηλικουτον* | D* *ονκον* | *τρεχωμεν* et. Clem^{609} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 111}$ etc, d e f vg etc *curramus* ... KP 31. 39. 47. 116 al$^{4\ scr}$ al aliq Eph^{1,7} Ath^{263} Dam^{paris} *τρεχομεν.* Cf ad h. v. cat^{259} *ἄλλος δέ φησιν· οὕτω δεῖ ἀναγινώσκειν· τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμ. ἡμῖν νέφος, μαρτύρων ὄγκον, τουτέστι τὸν τῶν τοσούτων μαρτυριῶν ὄγκον, ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερ. ἁμαρτίαν· δι' ὑπομονῆς, φησί, τρέχομεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα* etc

2. *σταυρον* et. Or^{1,298} Eus$^{p\ 701}$ etc ... D* Cyr$^{hr\ 220}$ praem *τον* | *τε*: L *δε* | *του θεου*: ℵ om | *κεκαθικεν* cum ℵADEKLP al pler (omn ap Scri) (sed KP al mu *κεκαθηκ.*) Cyr$^{hr\ 220}$ Chr^{367} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 111}$ al mu ... ς (= Gb Sz) *εκαθισεν* cum minusc (Or^{1,298} *και ο ιησους δηποτε υπεμεινε σταυρον αισχυνης καταφρονησας, και δια τουτο εκαθισεν εν δεξια του θεου*)

3. *γαρ*: 38. 48. 72. al pauc d e syr^{sch} ar^{e} *ουν*, arm *age* ... harl (al?) Haymo (non item Prim) om | *τον*: D* 8^{lect} om | *τοιαυτην*: 17. *τοσαυτην* ... 47. 8^{lect} *την τοιαυτ.* | *υπο*: D* *απο* | *εις εαυτον* cum AP Dam^{paris}, item *adversum semetipsum* f vg^{cle} demid fu** al^{lachm} (cop *in contradictionem propriam*) ... ς Ti *εισ αυτον* cum D^{cE}**KL al fere omn Chr Dam al ... ℵ*D*E* *εισ εαυτουσ*, ℵ^{c} 17. Euthal^{cod} Thdrt *εισ αυτουσ*, item *adversum semetipsos* am fu* harl tol syr^{sch} (*a peccatoribus his qui ipsi fuerunt adversarii animae eorum* i. e. sibi ipsis), item *in vobis* d e. Cf Thdrt: *τὸ εἰσ αὐτοὺσ ἀντὶ τοῦ εἰσ ἑαυτούσ· λογίσασθε, φησί, παῤ ὑμῖν αὐτοῖς πόσην παρὰ τῶν ἁμαρτ. ἀντιλογίαν*

4 Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν
ἀνταγωνιζόμενοι, 5 καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν Prov 3, 11 ss
ὡς υἱοῖς διαλέγεται· υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδίας κυρίου, μηδὲ
ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· 6 ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει,
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. 7 εἰς παιδίαν ὑπομέ-
νετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός. τίς γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παι-
δεύει πατήρ; 8 εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδίας, ἧς μέτοχοι γεγόνασιν

ὑπέμεινεν etc ... sah arm non exprim; aeth *colloquimini de eo inter vos* | *υμων*: 37. 116. a^{scr} Dam^{paris} om | *εκλυομενοι*: D* *εκλελυμενοι*

4. *ουπω* sine *γαρ* et. d e f am fu tol (libere mutat verba harl) all^{lachm} ... D^{gr}*L 61. 73. o^{scr} 8pe 19^{lect} vg^{cle} demid sah cop arm add *γαρ* | *μεχρις* ut ℵAD^{c}EKLP etc ... D* *μεχρι* | *αντικατεστητε* cum ℵADEL**P al longe plu Chr^{385} Euthal^{cod} Antioch^{1151} etc ... L* 17. 37. 46. 72. al mu Chr$^{mosc\,1**}$ Thdrt Dam^{paris} Thphyl^{cod} *αντεκατεστητε* (:: ut *απεκατεστησε* Ducas^{29}, *απεκατεστησαν* Theophan^{374}, *απεκατεστη* Cinnam^{259} etc) ... K *αντεστητε*

5. *εκλελησθε*: K 106. 108. 114. 115. a^{scr}* Chr$^{com\,386}$ (*τουτέστι παρήκατε τὰς χεῖρας, ἐξελύθητε*) Euthal^{cod} Thphyl^{cod} (sed^{com} *τοσοῦτον παρ-εἰθητε καὶ ἐξελύθητε ὥστε καὶ τῶν – λόγων ἐπελάθεσθε*) *εκλελυσθε* | D**para τησ παρακλησεως*, sed d e *et obliti estis consolationem* | *υιε μου* et. Clem^{68} ... D* 37. 55. 73. 74. 91. al pauc d e Clem^{235} Or$^{int\,2,698.\,3,355}$ Antioch$^{1151.\,1157}$ Dam^{paris} om *μου* (:: ita LXX^{ed} et. ℵAB etc paucis exceptis) | *παιδιασ* cum ℵAD*LP etc (nonnulli et. ap Scri h. v. et sqq) ... ς Ln Ti *παιδειασ* cum D^{c}EK^{sil} al pler^{vid}. Item *-ι-* v. 7 cum ℵAD*LP, v. 8 cum ℵAD*, v. 11. cum ℵD*. Etiam sic Eph 6, 4 (ubi restituendum *παιδίᾳ*) ℵAD*, et 2 Tim 3, 16 ℵAD*FG. | *υπ αυτου ελεγχομενος* (d e *cum ab eo argueris*, f vg *dum ab eo argueris*): D^{gr}E^{gr} *ελενχομ. υπ αυτ.*, item Or$^{int\,3,355}$ *correptus ab eo*

7. *εισ* (Gb') cum ℵADKLP al fere^{50} (sed plures^{vid}) Chr^{387} m$^{osc\,1}$ (atque sic et. in com corrigendum vdtr, nec aliter cat$^{com\,261}$) Thdrt^{com} cod (hinc pro *εἰ φέρετε* etc substituendum *φέρετε γενναίωσ τὰσ ἐπιφερο-μένασ παιδείασ*) Procop$^{esa\,248}$ (*διὸ καὶ παῦλοσ εἰσ παιδειαν ὑπομέ-νειν παρακελεύεται*) Dam ad h. l. et$^{parall\,673}$ (et.paris) Oec^{com}. Nec aliter e? f vg Or$^{int\,3,355}$ *in disciplina* (fu *-plinam*) *perseverate*, harl *in doctrinam patientes estote*. Sed D d *εισ παιδ.*, *in disciplinam*, cum *ὃν παραδεχεται*, *quem recipit*, coniungunt. Similiter etiam syr^{sch} (*sustinete igitur castigationem*) sah cop (*patienter ferte castigationem*) aeth (*castigationem vestram patienter ferte*) arm *εισ*, non *ει* agnoscunt ... ς *ει* cum minusc mu^{vid} Euthal^{cod} Thphyl | *υπομενετε*: D* *υπομεινατε* | *υμιν*: 17. d^{scr} *ημιν* | *προσφερεται*: Euthal^{cod} *προφερ.* | *τισ γαρ* sine additam cum ℵ*AP f vg sah aeth Bas^{2,102} Or$^{int\,3,355}$ ... ς add *εστιν* cum ℵ^{c}DEKLP al omn^{vid} d e syr^{sch} cop arm Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1157} Dam ad h. l. et$^{parall\,673}$ (et.paris) etc | *ου παιδευει*: P *ουκ επαιδευσεν*

πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. 9 *εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς*
ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλ-
λον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; 10 *οἱ*
μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ
δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ.
11 *πᾶσα μὲν παιδία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι*
ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνα-
σμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

Es 35, 3 12 *Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα*
Prov 4, 26 *ἀνορθώσατε,* 13 *καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν,*
ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. 14 *εἰρήνην διώκετε*
μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύ-
Dt 29, 18 *ριον,* 15 *ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ*
θεοῦ, μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ καὶ διὰ ταύτης

---

8. *παιδιασ* ... ς Ln Ti *παιδειασ*: vide ad v. 5. | *νοθοι*: A *νοθροι* | *και ουχ υι. εστε* hoc ordine cum ℵAD*etc 17. 37. 80. d f vg Chr^{mosc3} Euthal^{cod} Or^{int2,485} ... ς Ti *εστε κ. ο. υι.* cum D^{b}KLP al pler syr^{sch} arm aeth Ephr^{1,327,329} Macar^{213} ap Gall^{7} Chr^{388} Thdrt Antioch^{1157} Dam ad h. l. et$^{parall\,673}$ al :: antea *χωρισ εστε παιδ.* non fluct apud Graecos

9. *ειτα*: syr^{sch} arm *ει δε*, ut etiam edd^{gr} aliq, ut Curcellaei. | ς^{e} (non ς) *εντρεπομεθα* ex errore preli | *πολυ* cum ℵAD* 17. Euthal^{cod} Dam^{paris} ... ς *πολλω* cum D^{c}KL al pler Chr Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,673}$ al. Praeterea ℵ^{c}D^{gr}* add *δε* (d *quanto magis*). | *ζησομεν*: K 37. 39. 113. 116. d^{scr} al *ζησωμεν*

10. *οι μεν* (et. ℵ^{c}): ℵ* o *μεν* | *κατα το δοκουν αυτοισ* (L *αυτουσ*) *επαιδευον*: D^{gr}* *επαιδευεν* (sic) *ημασ και τα δοκουντα αυτοισ*, d *erudiebant nos secundum voluntatem suam* | D* *συνφερον*, A *συμφερων* | *εισ* (47. *προσ*) *το* et. ℵ^{c} ... ℵ* om | L *αγιωτητοσ*

11. *πασα μεν* cum ℵ*P 17. 21. d Or^{int2,681} (*omnis quidem correptio ad praesens non videtur* etc) ... ς Ln Ti *πασα δε* cum ℵ^{c}AD^{c}KL al pler f vg syr^{sch} cop Chr$^{396,\,397}$ Thdrt Dam al ... D^{gr}* 31. 109. 19$^{lect\,sem}$ arm aeth Chr^{sem} ex^{mosc3} nil nisi *πασα*. Cf et. Or^{3,566} *αλλα και πασα παιδεια προσ τον καιρον ου δοκει* etc | *παιδια* ... ς Ln Ti *παιδεια*: vide ad v. 5. | *δι αυτησ* (D^{gr}* *δι αυτοισ*): Ephr^{2,90} *δι αυτην* | L *γεγυμνασμενησ* | *δικαιοσυνησ*: 17. *–συνην*

13. *τροχιασ*: 37. 116. praem *τασ* | *ποιειτε* cum ℵ*P 17. ... ς Ln Ti *ποιησατε* cum ℵ^{c}ADKL al fere omn Chr$^{396,\,398}$ Thdrt rell

14. *τ. κυριον* ... d vg (et. demid al omn^{lachm}, sed non am fu) Epiph^{71,0} *τ. θεον* (Epiph *τον θεον ουδεισ οψετ.*)

15. *μη τισ*: D* praem *ινα* (d *providentes ne quid desit gratiae*) | *χαριτοσ*: K *δοξησ* | *ενοχλη*: Method^{773} *ενοχληση* ... KP *ενοχλει* :: cf LXX *μη τισ εστιν εν υμιν ριζα* (A *ριζ. πικριασ*) *ανω φυουσα εν χολη* (A *ενοχλη*)

μιανθῶσιν οἱ πολλοί, 16 μή τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὅς Gn 25, 31 ss
ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. 17 ἴστε γὰρ
ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· Gn 27, 30 ss
μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας
αὐτήν.

18 Οὐ γὰρ προσελήλυθατε ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ Dt 4, 11

και πικρια | δια ταυτης cum ℵDKL al pler Chr^{400} et^{406} Thdrt Dam al ... Ln δι αυτης cum AP 17. 47. 67** 80. 137. 238. Clem^{622} Chr^{407} Euthal^{cod} (:: δι αυτης v. 11 non fluct; cf et. 13, 2). Apud Latinos (d f vg) est *per illam.* | οι πολλοι cum ℵA 17. 47. Clem^{622} Euthal^{cod} Thdrt ... ς om οι cum DKLP al pler arm Chr$^{400.\ 406.\ 407}$ Dam al :: cf Mc 6, 2. 9, 26.

16. οσ: D^{gr*} om | απεδοτο cum ℵDKLP 17. al omn^{vid} etc ... Ln Ti απεδετο cum AC :: ut διεδιδετο παρεδιδετο εξεδετο Act 4, 35. 1 Co 11, 23. Mt 21, 33. Mc 12, 1. Lc 20, 9; sed his ll. omnibus multo plus formis istis auctoritatis est quam h. l. | AK d^{scr} πρωτοτοκεια | εαυτου cum ℵ*ACD^{b}et^{c} ... ς αυτου cum ℵ^{c}D*KLP al omn^{vid} Chr^{407} Euthal^{cod} Cyr glaph^{99} Thdrt Dam al ... arm Clem^{622} om

17. θελων: D^{gr*} λεγων

18. ψηλαφωμενω sine ορει cum ℵAC 17. 47. d (transp; *ad ardentem et tractabilem*) f am fu demid harl (*ad ardentem intrectabilem*, cf d) tol omn^{lachm} sah cop syr^{sch} ar^{e} aeth Or$^{int\ 2,281}$ (sed transp ut d) Chr^{418} com (vide post, item de Thphyl) Euthal^{cod} Primas al ... ς Ln add ορει cum D^{gr}KL al pler (sed 37. 116. ορει ante ψηλαφ. pon, ut etiam fit Chr$^{417.\ 418}$) vg^{cle} (invitis omnibus vg^{codd} nostris) arm Ath (ex epist festal 43. ap Cosm, cf Gall^{5,219}) Ps-Ath^{57} Thdrt (sed ex com nil discitur de lectione) Dam Oec. Cf et. Or$^{int\ 2,420}$ *Non enim accessistis ad sonum tubae et ad montem ardentem, sed accessistis ad montem Sion et civitatem dei* etc (videtur hic verbis *ad montem ardentem* potius explicari ψηλαφωμ. και κεκαυμ. πυρι quam lectio ψηλαφ. ορει confirmari). Chrysostomum quod attinet, pro teste lectionis ὄρει haberi non potest, quum ipse in com^{418} dicat τί τὸ ψηλαφώμενον πῦρ πρὸς τὸν ἀψηλάφητον θεόν. Certissimum vero in libris Chrysostomi saepissime verba sacra ab ipso adscripta manum alienam passa esse, ut inculenter codice sexti saeculi Guelferbytano homiliarum in Matthaeum docetur. Apud Theophylactum res ad liquidum perduci nequit; in com enim non habet quod ὄρει confirmet. Ceterum sunt qui ὄρει additamentum tam necessarium ducant ut si in scriptura ipsius auctoris defuisse statuendum sit, ex incuria id excidisse dicant. Dubium certe non est quin auctoritas a testibus, quos habet omissio vocis, editorem tantum non vetet eam addere (interpretes hac in re non ultimo loco ponendi sunt). Atque quaeritur an recte pro sensu loci et contextu postulent additamentum. Mihi quidem videtur ψηλαφωμενον και κεκαυμενον πυρ de ipso monte ardenti dici ac vero potuisse dici. Quod v. 22. subsequitur „σιὼν ὄρει", eo minus requirit ψηλα-

Ex 19, 16 καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυέλλῃ 19 καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ
φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι
Ex 19, 12 s αὐτοῖς λόγον· 20 οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κἂν θηρίον
Dt 9, 19 θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· 21 καί, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ
φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος· 22 ἀλλὰ
προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος Ἰερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων 23 πανηγύρει, καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτο-

---

φωμ. ὄρει, postquam versus 20. de interdicta montis contrectatione interpositus est. | και κεκαυμενω (vgcdd aliq ut hal etlachm *accessibilem* vel *accesibil.* Contra disputat Lcbrug.): Dgr* Ps-Ath57 κεκαλυμμενω. Praeterea Dgr* harl sah cop arm om και | και ζοφω (Gb″) cum ℵ*ACD*P 17. 31. 39. 71. 73. 80. 137. Euthalcod ... ς και σκοτω cum ℵCDbetcL al pler Chr Thdrt Dam al ... K om; arm και ζοφω και σκοτω exprim

19. φω. ρημ. ησ οι ακουσαντεσ (sah *vocem verborum quam qui audiverant*): cop *vocem verborum quae non audiverunt* | μη (et. ℵc): ℵ*P 10. 73. Chr mosc2 sem etmosc1* sem om | προστεθηναι cum ℵCDELP al omn (121. προτεθειναι) etc ... Lned min προσθειναι cum A

20. θιγη: K θιγει | λιθοβοληθησεται sine additam cum ℵACDKLMP al longe plu (12 ap Scri) d f vg rell Chr Euthalcod Thdrt Dam Thphyl Oeccom ... ς (= Gb Sz) add (:: ex LXX) η βολιδι κατατοξευθησεται cum minusc utvid paucis (oscr inepte addit post και ουτωσ v. 21.)

21. ουτω cum ℵ*A etc ... Ti ουτωσ cum ℵCDbetcLMP etc (Dgr* ου omissa syllaba) | ἦν (ℵc): ℵ* 17. η | μωυσησ cum ℵCKL al longe plu (13 i. e. omn ap Scri) etc ... ς (Gb Sz ut 7, 14.) μωσησ cum ADMP al mu ... harl add *enim* | εκφοβοσ: M al10 Clem69 libere Chrmosc2 Thdrt Thphyl εμφοβοσ (M ενφ.) | εντρομοσ: ND* εκτρομ. (:: cuius formae exempla in Thes. Steph. non habentur) | Sic verba praebent Gb Sz Ln: 20(οὐκ ἔφερον γὰρ – ἔντρομος)· 22ἀλλὰ προσεληλύθατε. Praeterea Ln v. 21. post καί ante οὕτω non interpg.

22. αλλα: A ου γαρ (:: cf v. 18.) | D* σειων | ορει: aeth non exprim | και ante πολει et. Or1,183. 714. 747 etalib etint2,281. 292 etalib Eusdem 304 etesa 442. 454. 545 ethist martyr pal 11,9 etps 388 etalib etc ... D* d aeth Hil58 (vide post) om και | harl om και πολει (*ad Sion montem dei vivi Hierusalem*) | ιερουσαλ. επουρανιω (A* -ρανιων): D*etc d επουρ. ιερουσ. Libere Hil58: *Accedamus ad Sion montem, ad sanctam Hierusalem civitatem,* sed63 „Et rursum Paulus: *Vos accessistis ad Sion montem et ad civitatem dei viventis Hierusalem*“. | μυριασιν et. Or1,183. 714 delar747 et3,739 et4,174 Eusdem 304 etps 191. 201. 313 acsaep etc, item Dc ... D* μυριων αγιων, Db μιριασιν αγιων ... Or1,714 ex edspencer μυριαδων. Latinos etc vide post. | και μυριασιν αγγελων 23πανηγυρει: f vg (praegressis *sed accessistis ad Sion montem - Hierusalem caelestem,* similiter d) *et multorum milium angelorum frequentiam* (sic f vgcle demid tol, sed am fu *frequentiae,* allachm *frequentium*) d *et multitudinem angelorum frequentem* (pergens *et ecclesia*), harl *et multorum mi-*

τόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, 24 καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. 25 βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον 9, 15

---

lium angelorum nuntiorum frequentem (pergens *ecclesiam*), Amb$^{abel\,2,2}$ (praegressis *sed approquinquastis Sion monti* etc) *et decem milibus laetantium angelorum*, aeth *et myriades laetorum*. Similiter Or$^{int\,2,281}$ *et multitudinem angelorum collaudantium et ecclesiam primitivorum*, item ^{420} *et ecclesiam primitivorum adscriptam in caelis et multitudinem angelorum collaudantium deum*. Cf et. Hil^{404} *et haec Hierusalem est illa quidem ecclesia angelorum multitudinis frequentium*.

23. ἀγγέλων πανηγύρει, καὶ: hanc singulorum coniunctionem agnoscunt ACLMP 17. al plu (Scri adscribit 9, Latinos vide ante), item Or^{1,714} et^{3,739} (utroq loco nihil addit post *πανηγυρει*) Eus$^{dem\,304}$ et^{saep} (ut Or). Cf et. Bas^{1,853} *ιερου. επουρανιω, εν η πανηγυρισ αγγελων και εκκλη. πρωτοτ.* etc. Nec aliter ediderunt ς Gb Sz ... ς^{e} ἀγγέλων, ^{23} πανηγύρει καὶ ἐκκλ., Ln *μυριάσιν, ἀγγέλων* ^{23} *πανηγύρει καὶ ἐκκλ.* | καὶ ἐκκλησια: am all^{achm} *et ecclesiarum*, item Amb$^{abel\,2,2}$ pergens *primitivarum*, sed$^{ep\,33}$ ut vg | *απογεγραμμενων εν ουρανοισ* cum NACDLMP 17. 37. 47. 71. 73. 116. 137. 177. 178. 179. d f vg syr^{sch} sah cop arm aeth Ign$^{intpol\,eph\,5}$ (*εκκλησ. πρωτοτ. απογεγρ. εν ουρανω*) Or$^{1,184.\,747.\,4,174}$ et$^{int\,2,281.\,420}$ Eus$^{marc\,136.\,163}$ et$^{ps\,191.\,201}$ et^{alib} Euthal^{cod} Chron^{34} Cosm^{454} (*απογεγρ. εν ουρανω*) al mu. Cf et. Clem^{69} *τα πρωτοτοκα τα εναπογεγραμμενα εν ουρανοισ*, Meth^{712} *και πρωτοι των πρωτοτοκων τεκνων απογεγραμμ. εν ουρ.* ... ς (= Gb Sz) *εν ουρ. απογεγραμμ.* cum K al longe plu Cosm^{474} Dam al | *πνευμασι* (*-ασι* ut NACLM etc; Ti ut DEP etc *-ασιν*): D* d demid Cosm^{454} *πνευματι* | *δικαιων τετελειωμενων* (f vg *iustorum perfectorum*): D* d *δικαι. τεθεμελιωμενων*, *iustorum funditorum*, Hil^{404} *spirituum in domino fundatorum* ... ℵ* *τελιων δεδικαιωμενοισ* (non item ℵ^{c})

24. *μεσιτη*: D^{gr*} 109. *μεσιτησ* | *κρειττον* (et. d f vg *melius*) cum NACDK LMP al longe plu (omn 13 ap Scri) etc ... ς (= Gb Sz) *κρειττονα* cum 17. (*-ττωνα*) 47. al vix mu Thdrt Cosm^{474} | *παρα τον* cum NACDKMP al longe plu (d f vg *melius loquentem quam Abel*) Chr^{419} (pergit quidem *το γαρ του αβελ ελαλησε*) Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,21}$ Thdrt (addit quidem *το μεν γαρ του αβελ αιμα ᾐδεται*) Chron^{34} Cosm^{474} Dam ... Gb′ *παρα το* cum L b 106. 108. al fere^{10} (3 ap Scri) Cyr$^{ador\,528}$ al, item Bas$^{esa\,399}$ Proc$^{esa\,23}$ *παρα το του*, sed Bas^{codd} etiam *παρα το* et *παρα τον*

25. *τ. λαλουντα*: D* d harl* sah aeth add *υμιν* (d *in vobis*) | *εξεφυγον* cum ℵ*ACP 17. 57. 118. cat^{txt} Chr^{419} Cyr$^{fid\,74}$ Dam^{com}. Item *effugerunt* d f vg ... ς Ti *εφυγον* cum ℵCD^{c}(et* *εφυγαν*)KLM al pler Thdrt Dam txt al | *επι γησ* cum NACDKLMP al longe plu (omn 13 ap Scri) arm Chr^{419} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,74\,sec\,loc}$ Thdrt al ... ς (= Gb Sz) *επι τησ*

ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ᾽ οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, 26 οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν
Hagg 2, 6 ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω οὐ
μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. 27 τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ δηλοῖ
τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ
σαλευόμενα. 28 διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχω-
μεν χάριν, δι᾽ ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ, μετὰ εὐλαβείας
Dt 4, 24 καὶ δέους· 29 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

γησ cum minusc vix mu Cyr$^{fid\,74}$ pri loc Dam | *τον* posuimus ante *χρηματιζοντα* cum ℵ*ACDM 17. Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,74}$ ... ς pon ante *επι* [*τησ*] *γησ* cum ℵ^{c}KLP al pler Chr Thdrt Dam al; 37. 68. 73. 80. 116. 137. *παραιτησαμενοι τον επι γησ χρημ.* | *πολυ* cum ℵACD* 17. ... ς *πολλω* cum D^{c}KLMP al fere omn Chr Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,74}$ Thdrt Dam al | *ημεισ*: C 43. 47. *υμεισ* | *απ ουρανων* cum ACDKLP al plu Euthal^{cod} Cyr^{fid} Thdrt Dam al ... ℵM b 67** 72. al fere^{25} (8 ap Scri) Chr^{419} *απ ουρανου*

26. *ου η φωνη*: M 46. 109. om *η* | *τοτε*: sic et. M (non *ποτε*) | *επηγγελται*: 17. *επαγγελεται* | *ετι*: 19. 47. 114. Cyr$^{fid\,74}$ *οτι* ... M *οτι ετι* | *απαξ εγω*: D d *εγω απαξ* | *σεισω* (Gb″ Sz) cum ℵACM 6. 17. 47. 67** 71. 73. 80. f vg syr^{sch} sah cop aeth Ath^{526} Cyr$^{fid\,74}$ Andr et Areth apoc^{7,12} et^{16,18} (et. Cosm^{512} sed respicit et prophetae et Pauli locos) ... ς (= Gb″ Sz) *σειω* cum DKLP al pler d arm Quaest$^{orthod\,93}$ Ath cdd^{2} Chr^{419} Euthal^{cod} Thdrt Dam al (:: LXX^{ed} ℵAB *σεισω*, sed alii mu, ut etiam ed^{compl}, *σειω*). Praeterea D* d add *λεγει.* | *την γην*: P (ipse*) suppl *γην* supra lineam

27. *ετι*: 47. om | *την* ante *των σαλευομενων* cum ℵ*AC 17. Cosm^{512} ... ς Ti post *των σαλ.* cum ℵ^{c}D^{c}KLP al pler Ath^{526} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... D*M arm om plane | *μεταθεσιν*: Cosm^{512} *μεταστασιν* | A om *ινα μεινη τα μη σαλευομ.*

28. *εχωμεν* cum ACD^{gr}LM al plu demid syr^{sch} cop arm Chr^{429} (in textu edd et cdd variant, sed com^{429} *τουτέστιν εὐχαριστῶμεν τῷ θεῷ, βέβαιοι μένωμεν*) Euthal^{cod} Dam al ... ℵKP 17. 31. 37. 73. al plus^{25} d f vg^{cle} am fu harl tol aeth^{utr} Ath^{526} Cyr$^{trin\,610}$ Antioch^{1245} Cosm^{512} *εχομεν* | *λατρευωμεν* cum ACDL 17. al mu Chr^{429} Cyr$^{trin\,610}$ Thdrt Cosm^{512} Dam^{com} (*εὐχαρίστωσ φησὶ λατρεύωμεν*), item *serviamus* d f vg ... Gb′ *λατρευομεν* cum ℵKMP al^{60} (11 ap Scri) arm Ath^{526} Chr mosc^{3} Euthal^{cod} (Dam^{txt}) Thphyl Oec | *ευαρεστωσ* (d f vg *placentes*): D^{gr}* 52. 56. f^{ser} *ευχαριστωσ* | *μετα*: D Cosm^{512} *μετ* | *ευλαβ. και δεουσ* (Gb″) cum ℵ*ACD* 17. 71. 73. 80. 137. arm Chr$^{mosc\,1}$ sem Euthal^{cod}; item syr^{sch} (*cum verecundia et timore*), item^{vl} sah cop ... ℵ^{c}(sed restituta prima scriptura)D^{b}et^{c}MP *ευλαβ. και αιδουσ*, quam scripturam etiam exprimere videntur d *metu et verecundia*, f vg *metu et reverentia* ... ς *αιδουσ και ευλαβειασ* cum KL al pler Chr^{429} (*τουτέστι μηδὲν ἰταμὸν φθεγγώμεθα, μηδὲν ἀναίσχυντον*) Thdrt Cosm^{512} (add insuper *και δεησεωσ*) Dam al. Legitur etiam *ευλαβ. και φοβου* (120.) et *δεουσ κ. ευλαβ.* (115.)

XIII.

1 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 2 τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. 3 μιμνήσκεσθε Gn 18, 3
τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ 10. 34
ὄντες ἐν σώματι. 4 τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. 5 ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· οὐ μή σε ἀνῶ οὐδ' Ios 1, 5 Dt 31, 6
οὐ μή σε ἐγκαταλείπω, 6 ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· κύριος Ps 117(118), 6
ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστρο-

---

29. *και γαρ* et. Or^{2,572} etc ... D* d *κυριος γαρ*

XIII. 1. *μενετω*: vg^{cle} demid tol all^{achm} syr^{sch} ar^{e} arm add *in vobis* (non item am fu harl all^{achm})

2. *τησ φιλοξενιασ* (ℵ^{c}): ℵ* *την φιλοξενιαν* | *δια ταυτησ* (d f vg *per hanc*): K *δι αυτησ* | *ελαθον* et. vg^{cle} am harl** all^{achm} ... f fu demid harl* luxov tol *placuerunt*; d *didicerunt* (*εμαθον*?)

3. *δεσμιων* ... D* *δεδεμενων* | *κακουχουμενων* cum ℵAD* 17. al plu Chr Thdrt Dam al ... D^{c}KLMP 37. 71. al^{20} Euthal^{cod} Antioch^{1184} *κακοχουμ.*, C *κακωχουμ.*

4. *εν πασιν* (46. om *εν*): 23* 71* 109. (etiam ap Gb arm^{ed}) Cyr$^{hr\,64}$ Did tri^{209} Epiph^{98} Caes$^{114.\ 313}$ Thdrt^{nicephJ,1058} et^{2,553} Thphil^{alex} ap Gall ^{7,622} om | *γαρ* (Gb′) cum ℵAD*MP d vg cop Euthal^{cod} Prim al ... ς Ti *δε* cum CD^{c}KL al omn^{vi} f syr^{sch} aeth^{ro} arm Clem^{622} Eus$^{dem\,33}$ Did tri Ephr^{2,164} Caes$^{114.\ 313}$ Amphiloch^{479} Epiph^{98} Chr Thdrt ... 52. vg ^{cod} aeth^{PP} om

5. *αρκουμενοι*: M *-μενοσ* | *ειρηκεν*: C^{corr} (ut^{vi}) *εφη* | *εγκαταλειπω* (D* Dam^{paris} *ενκατ-*, non item ℵACD^{c}KLMP) cum ℵACD^{c}KLMP 17. al permu (6 ap Scri) Chr$^{mosc\,2}$ Euthal^{cod} Dam^{paris} Oec ... ς Ln *εγκαταλιπω* cum D* al plu Clem^{495} Chr^{431} Thdrt Dam ad h. l. Thphyl :: ita LXX ^{ed}, sed AB al *εγκαταλειπω* Deut 31, 6. item Gen 28, 15.

6. *ημασ λεγειν* cum ℵACKLP etc ... D^{gr} *λεγειν ημασ*, M plane om *ημασ*. Ex Latinis f vg *ita ut confidenter dicamus*, d *ita audiente* (*audenter*? *audentes*?) *dicite* | *ου φοβηθησομαι* cum ℵ*C*P 17. 108* d f vg syr^{sch} cop aeth ... ς Ti praem *και*, Ln [*και*] cum ℵ^{c}AC^{b}DKLM al pler arm Chr^{431} Euthal^{cod} Thdrt Dam al :: *και ου* etiam LXX^{ed} et AB ℵ^{c}; sed om *και* ℵ* al pauc Clem al | *τι ποιησει*: 47* *τι ποιηση*, similiter *quid faciat* (ut pendeat a praegressis) d f vg | *ανθρωπος*: ita etiam D (o articulus perperam prelo exiit)

7. *ηγουμενων* (d f vg *praepositorum*): D* *προηγουμενων* | *αναθεωρουντεσ*: C *-ῥησαντεσ*

φῆσ μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ
αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. 9 διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ
παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώ-
μασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες.

10 Ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν
οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. 11 ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα
περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα
Lv 4, 12 Mt 27, 32 etc κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. 12 διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ
διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. 13 τοί-
νυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὀνειδισμὸν
αὐτοῦ φέροντες· 14 οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ
Ps 49 (50), 15 Hos 14, 3 τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. 15 Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυ-

8. *εχθες* cum ℵAC*D*M (sic) ... ς *χθες* cum C3DcKL al omnvid Or1,250 et 2,778 Ath315. 347 Cyrhr 171 Epiph1002 Euthalcod Cyrfid 74 al mu | *αιωνας* cum ℵACDcKLMP al omnvid f vg rell Orbis etc ... D* d add *αμην*

9. *παραφερεσθε* cum ℵACDMP b 17. 23. 31. 37. 39. 46. 72. 73. 80. al plu (8 ap Scri) d f vg (*nolite abduci*, f *nol. obduci*, d *nol. adduci*) syr sch cop Bas3,403 Chr Euthalcod Thdrt Dam (et. Damparis) Oec (*τὸ δὲ παραφέρεσθαι ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν μαινομένων, τῶν τῇδε κἀκεῖσε παραφερομένων εἴρηται*) ... ς (= Gb Sz) *περιφερεσθε* cum KL 47. osscr al mu Thphyl (*ὅρα δὲ τὸ περιφέρεσθε, ὡς ἐπί τινων κούφων καὶ ἐνταῦθα κἀκεῖ ῥᾳδίως περιαγομένων*) | *περιπατουντες* cum ℵ*AD* ... ς Ti *περιπατησαντες* cum ℵcDcKLMP al omnvi arm Chr Euthalcod Thdrt Dam al

10. *εχομεν*: L hscr *εχωμεν* | *εξουσιαν* cum ℵACDbetcKP al omnvi f vg cop aeth arm (syrsch *ex quo non est ius edendi*) Chr432 (*εξουσ. ουκ εχ.*) Euthalcod Thdrt Dam al ... Ti om cum D*M d Dam

11. *ζωων*: Dgr* *ζωον* | *περι αμαρτιας* cum ℵC3DKMP al omnvid (sed 14. 47. *περ. αμαρτιων*, 80. 116. transp) d f vg syrsch cop arm aethPP Chr 433 Euthalcod Thdrt al ... Ln post *αγια* pon cum C* 80. 116., item syrsch cop arm (aethro vide post) ... Ti om cum A aethro (sed add post *εξω τ. παρεμβ.*) | *κατακαιεται*: D* *καταναλισκονται* | D* *παρεμβολης*

12. *ιδιου* (3. 35. kscr *οικειου*): 17. om | *πυλης*: P (et alius apud Wtst? sed „53." per errorem notat) aeth *παρεμβολης* ... 80. syrsch Thdrt 4,204 (sed non ad h. l. nec1,168. 244) *πολεως* | *επαθεν*: ℵ* om, supple

13. *εξερχωμεθα* cum ℵACM al plu d f vg rell Chr Thdrt Dam al ... Dgr KP 47* al fere20 (1 ap Scri) Euthalcod Cyrniceph 1,976 *εξερχομεθα*

15. *δι αυτου*: K *δια τουτο* | *ουν* cum ℵcACDcM al omnvi f vg cop arm aeth Chr Euthalcod Thdrt Dam al ... tol *enim* ... ℵ*D*P syrsch om. Item d *ut per ipsum offeramus* | *αναφερωμεν* (et. Irenfragm pfaff apud Stieren854): KP al fere25 (5 ap Scri) *αναφερομεν*

σίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 16 *τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός.*

17 *Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.*

18 *Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.* 19 *περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.*

20 *Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποι-* 1 Th 5, 23
μένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, 21 *καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς* 2 Th 2, 17

16. *τησ δε*: D* *τησ δ* | *ευποιϊασ* ut NDKMP (ευπυϊασ) etc ... AC *ευποιειασ* | *και*: D (D*?) 73. add *τησ* | *ευαρεστειται* (P -στηται): M *ευεργετειται*

17. *πειθεσθε*: Dam^{paris} *υποτασσεσθε* | *υπεικετε*: $\aleph^{c}$ add *αυτοισ*, item f vg rell (sed non Orsies^{43}), item Or$^{int\,2,351}$ *eis in omnibus* | *ωσ λογ. αποδωσοντ.* post *υπ. τ. ψυ. υμ.* c. NCDKMP al omn^{vi} d syr^{sch} cop arm aeth Hipp$^{lag\,89}$ Eph$^{r\,2,90}$ Bas^{2,570} Chr^{442} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,122}$ Thdrt Antioch ^{1218} Dam ad h. l. et$^{parall\,358}$ al Orsies^{43} ... Ln ante *υπ. τ. ψυχ. υμ.* cum A f vg Or$^{int\,2,351}$ Prim (hi Latt omnes *quasi rationem pro animabus vestris reddituri*). Praeterea D^{gr*} *αποδωσονται*, et D* d cop arm Orsies^{43} add *περι υμων, pro vobis*

18. *περι ημων*: D* d Chr^{445} praem *και* | *πειθομεθα* cum ($\aleph^{*}$)AC*D*MP 17. 67** 137. d (*suademus*). In $\aleph^{*}$ est *οτι καληνθα γαρ οτι καλην*, pro *πειθομε-* igitur *οτι καλην* scripsit ad versum sequentem aberrans ... *ς πεποιθαμεν* cum $\aleph^{c}$C^{c}D^{b}et^{e}K al pler arm Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al; item *confidimus* f vg | *εν πασι*: 17. *εν παντι*

19. *ταχιον* ut DMP al pler ... NACK al (ut d^{scr}) *ταχειον*. Similiter v. 23., sed ibi NDMP *ταχιον*, ACK d^{scr} *ταχειον* :: cf ad Ioh 13, 27. 20, 4.

20. *ιησουν* sine additam cum NACD^{c}KMP al longe plu am fu* all^{achm} arm zoh Thdrt^{4,1274} et^{cod} ad h. l. Dam al ... D* b 17. 47. 72. 80. f^{scr} al plus^{10} d (sed d* *deum* pro *dominum*) f vg^{cle} fu** demid tol harl al lachm syr^{sch} cop arm^{cdd} aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. add *χριστον*

21. *υμασ*: D^{gr*} *ημασ* | *αγαθω* cum ND* d f vg (et. am fu demid harl tol omn^{lachm}; hinc vg lectio firmissima) cop Euthal^{cod} Primas al (ut Fulg$^{ad\,monim\,1,9}$). Videtur et. Nyss^{1,853} confirmare eandem lectionem; certe enim huc respicit his: *ὁ τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν δι' ἑαυτοῦ τελειῶν*

τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον
Ro 16, 27 etc αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·
ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. 23 γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς. 24 ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

καὶ ποιῶν ἑαυτῷ ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ... ς ergω αγαθω cum CDcKMP al omnvi syrsch arm aeth Chr447. 448 Thdrt ad h. l. et4,1274 Dam al ... A ergω και logω αγαθω, atque sic Lned min :: cf 2 The 2, 17 | εισ το ποιησαι (d *ut faciatis*): Dgr* add ημασ | ποιων cum ℵcCcDKMP al fere omn f vg syrsch cop arm aeth Chr Euthalcod Thdrt ad h. l. et 4,1274 Dam al. Ita vero d: *ipso faciente in vobis quod placeat coram se* ... ℵ*AC* praem αυτω, quod confirmare videtur Nyss1,853 scribens ποιων εαυτω (vide ante), atque hinc Lned mai τὸ θέλ. αὐτοῦ, αὐτῷ ποιῶν. Antea ed min habuerat αυτοσ ποιων ex errore Wtstii de C; habet vero ita 71. Praeterea cf d. | εν ημιν cum ℵDgrKM 17. 31. 46. 47. al plus20 (5 ap Scri) syrsch arm Thdrt ad h. l. Oectxt etcom ... ς Ln Ti εν υμιν cum ACP al plu d f vg cop aeth Chr Euthalcod Thdrt 4,1274 Dam Thphyl | ω η δοξα usq αμην: 4* 43. om | των αιωνων cum ℵAC*KMP 17. al plu f vg syrsch cop aeth Chr Euthalcod Thdrt ad h. l. Dam al ... Ti om cum CcDgr (d deficit) 31. 37. 73. 80. al fere20 arm Thdrt4,1274 (Clem, quem ex Millio etiam Wtst et Gb adscribunt, non recte laudari vdtr) :: haec auctoritas minime satis vdtr ad delendum των αιωνων. Quod additamentum passim contra potiorem auctoritatem omittitur, ut Ro 16, 27. Gal 1, 5. Phil 4, 20. 1 Pe 4, 11 et 5, 11. Alibi εισ τουσ αιωνασ sine additamento non fluctuat, ut Ro 1, 25. Ibidem 11, 36. non addunt των αιωνων nisi plures Latini ... Gb signum00 apposuit verbis των αιωνων αμην, sed om αμην soli fu allachm (contra am demid tol harl allachm etc)

22. δε: 37. 116. ουν ... cop aeth non exprim | ανεχεσθε ut ℵACDcKMP al plervi am (*sufferatis*) cop aethutr Chr Euthalcod Thdrt (ἀσμένωσ δέξασθε τὴν - παράκλησιν) Dam al ... Ln ανεχεσθαι cum D* 17. 46. 74. al fere10 f vg (hi *ut sufferatis*) arm | και γαρ (ℵc): ℵ* om γαρ | επεστειλα: Dgr 44. 49. 67. 122** al2 scr απεστειλα

23. τ. αδελφ. ημων cum ℵ*ACD*M 17. 31. 37. 39. 47. 66mg 71. 73. 116. f vg syrsch cop arm aeth Euthalargum671 zacagn Dialtri ap Thdrt923 ... ς Ti om ημων cum ℵcDbetcKP al pler Chr447. 448 Euthalcod Thdrt Dam al :: legitur τιμοθεοσ ο αδελφοσ (nec fluct lectio) Philem 1. Col 1, 1. 2 Co 1, 1. Ex 1 The 3, 2 fluxisse ημων non credo. | ταχιον: cf ad v. 19. | ερχηται (D* al2 scr -τε) ita et. ℵc ... ℵ* ερχησθε ... 46. bscr* cscr ερχεται

25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Eph 6, 24 etc

25. *παντων υμων*: D* *παντων των αγιων*. Scripsimus *παντ. υμων* sine additam cum ℵ* 17. fu arm^{zoh} ... ς (sed Gb^{0} cum solo 17.) Ln Ti add *αμην* cum ℵ^{c}ACDKMP al pler f vg syr^{sch} cop arm^{usc} aeth Chr$^{4/8}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al

Subscriptio: ℵC 17. *πρ. εβραιουσ*, item A additis *εγραφη απο ρωμησ*, et P 47. additis *εγραφη απο ιταλιασ*, et K 109. 113. 114. al plu Euthal^{cod} additis *εγραφη απο* (109. al Euthal^{cod} add *τησ*) *ιταλιασ δια τιμοθεου* ... 70. 122. al *η προσ εβραιουσ επιστολη εγραφη απο ιταλιασ δια τιμοθεου*, 68. al *παυλου αποστολου επιστολη προσ εβραιουσ εγραφη απο ιταλ. δια τιμοθεου*, 66. pro *απο ιταλιασ* habet *ἀπὸ ἀθηνῶν· ἄλλοι δέ· ἀπ' ἰταλίας*, 238. *η πρ. εβραιουσ αυτη επιστολη εγραφη απο ιταλιασ δια τιμοθεου του αποστολου του και εισ αυτουσ πεμφθεντοσ δια του μακαριου παυλου ιν' αυτουσ διορθωσηται*, 31. ad *εγραφη* add *εβραϊστι* ... am *explicit epistula pauli apostoli ad hebraeos. deo gratias amen*, fu *expl. ad hebraeos feliciter: seq. epist. sancti iacobi*; aeth *Finita est epist. Hebraeorum*; cop *Scripta in Italia, missa per Timotheum*, syr^{sch} *Finita est ep. ad Hebr., quae scripta est ex Italia Romana et missa per Timotheum* ... nil subscriptum habent DM (cf inscriptionem) b 37. al ... ς (= Gb Sz) *πρὸσ ἑβραίουσ ἐγράφη ἀπὸ τῆσ ἰταλίασ διὰ τιμοθέου*. Praeterea numerantur in codd. plur versus (*στίχοι*): *ψν'* ℵ**P 106. 108. 110. al, *ψγ'* K al plu Euthal^{cod} et Euthal ap Zacagn^{686}; etiam *ψς' ψη' ψι', ψνε', ωλ'* (93.). Item praeeunte Euthalio passim notantur *αναγν. γ', κεφφ. κβ', μαρτυρ. λ'*; am fu al capp 39 habent ... Thdrt ad finem argumenti: *γέγραφε δὲ αὐτὴν τῇ ἑβραίων φωνῇ· ἑρμηνευθῆναι δὲ αὐτήν φασιν ὑπὸ κλήμεντοσ.* Item Dam *τὴν πρὸσ ἑβραί. ἐπιστολὴν ἱστορεῖ κλήμησ, οὗ μέμνηται παῦλοσ, ὅσ καὶ ἐπίσκοποσ ῥωμαίων ἐγένετο, ὡσ παύλου αὐτὴν ἑβραίοισ τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ συντάξαντοσ· ἡρμηνεύθη, ὥσ τινεσ, ὑπὸ λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὡσ δὲ ἄλλοι, ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ κλήμεντοσ.* Extrema iam apud Euthalium in argumento sic leguntur (Zacagn^{670}): *πρὸσ γὰρ ἑβραίουσ τῇ σφῶν διαλέκτῳ γραφεῖσα ὕστερον μεθερμηνευθῆναι λέγεται, ὡσ μέν τινεσ, ὑπὸ λουκᾶ, ὡσ δὲ οἱ πολλοί, ὑπὸ κλήμεντοσ.*

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Ā.

I.

Tit 1, 1 etc 2, 3 1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν* 2 *Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.*

* *προσ τιμοθεον α'* cum ℵAK 17. 80. 113. 116. 121. al. Item DFG *αρχεται προσ τιμοθεον* (D* *τειμ.*) *α'*, d f g *incipit ad timotheum I.* Similiter am *incipit epistula ad timotheum I.*, item fu (post epist. *ad laodicenses*) *inc. ad timotheum I.*, go *ad Thimotheum prior* (*prima*) *incipit* ... al plu *προσ τιμοθεον πρωτη, πρ. τιμ. επιστ. πρωτη* (*πρω. επιστ.*), *επιστ. πρ. τιμ. πρωτη, η πρ. τιμ. α' επιστολη, παυλου αποστολου πρ. τιμ. επιστ. καθολικη πρωτη* (ut 122.), L *πρ. τιμοθ. πρωτησ επιστολησ παυλου* (sic), P 114. *παυλου επιστολη πρ. τιμ. α'*, syr^{utr} *ep. Pauli ad Tim. I.*, cop *ad Tim. I.* Etc ... ς^{e} *παυλου του αποστολου η προσ τιμοθεον επιστολη πρωτη*, Gb Sz *παυλου πρ. τιμ. επ. πρωτη*, ς *η πρ. τιμ. επιστ. πρωτη.*

I. 1. *χριστ.* $\overline{\omega}$ pri loc cum NDFGP 80. 116. d f g fu demid hal omn^{lachm} cop syr^{P} ar^{e} Dam Ambrst (Cyr$^{thes\ 294}$ om *χριστ.*, Prim om *ιησου*) ... ς *ιησ. χριστ.* cum AKL al pler vg^{cle} am tol syr^{sch} arm aeth Bas$^{eth\ 293}$ Chr^{635} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 75}$ Thdrt al | *επιταγην*: ℵ *επαγγελιαν* | *θεου*: 38. 48. 72. add *πατροσ και*, aeth^{ro} add tantum *και* ... 37. 73. 80. 116. 213. 8P^{e} arm post *σωτηρ. ημ.* pon ... 43. 118. plane om | *σωτηροσ ημων*: D* 37. 43. 73. 80. 116. 118. 213. 8P^{e} praem *του* ... P *πατροσ ημων* | *και* (post *σωτ. ημ.*): 31. 38. 43. 48. 72. 118. aeth^{ro} om, item fu all^{achm} | *χριστου ιησου* sec loc cum AD*FGP 17. 71. 72. 179. 8P^{e} n^{scr} d f g vg^{cle} am fu demid tol harl go sah^{gb} syr^{utr} ar^{e} Chr$^{com\ 636}$ Cyr$^{thes\ 294}$ Ambrst Prim ... ς *ιησου χριστου* cum ND^{c}KL al pler vg^{edd} aliq (ap Ln) cop arm aeth^{utr} Or^{2,739} Chr$^{635\ txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... al^{5} Thphyl tantum *ιησου*. Praeterea non praeposuimus *κυριου* cum AD*FGP 17. 31. 38. 43. 48. 71. 72. 179. 8P^{e} d f g vg go syr^{utr} sah^{gb} cop arm aeth^{utr} Or^{2,739} (*περὶ οὗ φησὶ παῦλος· καὶ ἰησοῦ χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν*) Cyr$^{thes\ 294}$ Ambrst ... ς (= Gb Sz) praem *κυριου* cum ND^{c}KL al pler Chr$^{635.\ 636}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al

2. *πατροσ* sine *ημων* cum ℵ*AD*FG 17. 23. 31. 73. 120. 213. d f g vg (et. am fu demid tol harl) go cop arm Or$^{int\ 4,468}$ Prim ... ς (Gb^{oo}) add *ημων* cum ℵ^{c}D^{c}KLP al pler vg^{edd} lachm syr^{utr} sah^{gb} aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst | *χριστου ιησου τ. κυρ. ημων* et. Or $^{int\ 4,468}$ etc ... 21. 37. *κυριου ιησου χριστου του* (21. *και*) *σωτηροσ*

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν 4 μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν Θεοῦ τὴν ἐν πίστει· 5 τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, 6 ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, 7 θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. 8 οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, 9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρο-

Act 10, 1
Tit 1, 14 3, 9
Ro 7, 12. 14

ἡμων ... 73. 109. 114. κυριου ιησου χριστου του κυριου ημων. Sic ... arm aeth τ. κυρ. ημ. χριστ. ιησ. (aeth ιησ. χρι.), Thdrt κυριου ιησου χριστου

3. καθως: syr^{sch} ar^{e} om | προσμειναι: D* περιμιναι | FG εφεσσω | πορευομενος: Hil^{1069} cod colb *cum ires* (sed^{ed} *cum irem*) | παραγγειλης (LP -λεισ): F* b^{scr*} -γγελησ (F* -λλησ)

4. εκζητησεισ cum ℵA 17. 23. 93. 116. ... ς Ln Ti ζητησεισ cum DFGK LP al pler Ir^{gr1} (ex Epiph) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | παρεχουσ. μαλλον et. d f g vg etc ... 47. Ir^{gr} et^{int} μαλλ. παρεχ., item arm | οικονομιαν (et. ς Gb Sz) cum ℵAFGKLP al fere omn cop (ipsum οικονομιαν retinet) syr^{p} ^{txt} arm (aeth *legem*) Chr^{txt} et^{com} Euthal^{cod} Thdrt Dam^{com} (οἰκονομίαν δὲ θεοῦ τὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως λέγει μυστήριον) al ... ς^{e} οικοδομιαν cum D^{c} 192. (invito com et. Dam^{txt}). Item οικοδομην (Gb″) D* Ir^{gr1} ex Epiph, item *aedificationem* d f g m^{62} vg Ir ^{int1} Ambrst al go syr^{sch} et$^{p\,mg}$ | την εν πιστει et. Ir^{gr1} ... FG om. Cf ad h. v. et. Ptol$^{epist\,ad\,flor}$ ap Epiph^{223} καὶ τὸν νοῦν τῶν πειθομένων αὐτοῖς ἀνθρώπων εἰς μωρὰς ζητήσεις περιέβαλον καὶ γενεαλογίας ἀπεράντους.

5. Ln τὴν ἐν πίστει, ^{5}(τὸ δὲ τέλος usque τῶν αἰώνων, ἀμήν) ^{18}ταύτην τὴν παραγγ. Similiter Gb Sz τὴν ἐν πίστει· ^{5}(Τὸ δὲ τέλος – τῶν αἰώνων· ἀμήν·) Ταύτην τὴν παραγγ. | κ. συνειδησ. αγαθησ: FG^{gr}G^{gr} om αγαθησ

7. μη νοουντεσ usq διαβεβ.: ita et. Epiph$^{208.\,424.\,495}$, sed^{419} ου γαρ α λεγουσιν οιδασιν ουδε περι τιν. διαβεβ. | περι τινων et. Clem^{424} Or^{4,394} Epiph^{quater} ... P syr^{sch} περι τινοσ

8. αυτω: P αυτον | χρηται cum NDFGKL al pler Ath^{606} Chr^{644} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln χρησηται cum AP 73. Clem^{424}

9. ανομοισ δε (17. τε): f vg Or$^{int\,4,527.\,676}$ Ambrst *sed iniustis*, d Lcif$^{187.\,198}$ Augg$^{ai\,49}$ (ad^{5,22}) al *iniustis autem*, g *sed iniustis autem* ... FG^{gr}G^{gr} αλλ (G^{gr}** om) ανομοισ τε. Ad hanc rem non valet Eus$^{mai\,4,242}$ δικαιω δε νομοσ ου κειται, αλλ ανομοισ και etc, nec magis Or^{2,478} χρῆσαι τῷ· δικαιω δε νομοσ ου κειται, αλλα αδικοισ και ανυποτ. | ασεβεσι

λῴαις καὶ μητρολῴαις, ἀνδροφόνοις, 10 πόρνοις, ἀρσενοκοίταις,
ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ
διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, 11 κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μα-
Phil 4. 13 καρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. 12 χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί
με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος
1 Co 15, 9 Ga 1, 13 etc εἰς διακονίαν, 13 τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ
ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, 14 ὑπερ-
4. 9 επλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης
τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 15 πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς
Mt 18, 11 ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς
σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· 16 ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν

(-βεσι ut NALP etc; Ti -βεσιν ut DFG etc) et. Eus^{mai} Bas$^{eth\,288}$ Or$^{int\,2,200.\,3,384.\,4,527.\,656}$ Aug$^{gal\,49}$ etc: D* 3. 47. cat^{txt} d go syr^{utr} Lcif^{bis} praem και | ανοσιοις et. f vg Or$^{int\,4,527}$ Lcif^{187} etc ... FG^{rG} g go syr^{sch} Lcif^{198} Aug$^{gal\,49}$ praem και (item d, sed per errorem habet est) | πατρο- et μητρο- cum NADFGL 17. 37. 137. al plu Bas$^{eth\,288}$ Euthal^{cod} etc ... P πατρω- et μητρω-, K πατρα- et μητρο- ... ς πατρα- et μητρα- c. minusc permu (a b c e ap Scri) Epiph^{693} et^{907} al. Item -λωαισ bis c. NAD* FGLP 17. al plu Bas$^{eth\,288}$ Euthal^{cod} etc ... D^{c} 37. 47* al -λοαισ, K 44. 47* 80. 137. al plus^{20} Epiph$^{693.\,907}$ Bas^{cod} Chr Thdrt Dam -λοιαισ

10. FG ανδραποδιταισ | επιορκοις: D*P εφιορκ. | αντικειται: A praetermisit

11. κατα το: D* d f g vg arm Bas$^{eth\,288}$ Lcif$^{187.\,198}$ al τη κατ. το | εγω: 17. add παυλοσ

12. χαριν εχω cum NAFGP 17. 31. 67** 71. 73. 80. 93. 137. 238. 8^{pe} cat txt f g vg cop arm aeth^{utr} Chr$^{650.\,651}$ Thdrt Thphyl Prim al ... ς (Gb^{o}) Ti praem και cum DKL al longe plu d go syr^{utr} Euthal^{cod} Dam al Lcif^{198} Ambrst | ενδυναμωσαντι cum $\aleph^{c}$ADFGKLP etc ... $\aleph$* 2. 10. 17. 38. 72. Thphyl ενδυναμουντι | με et. $\aleph^{c}$ ... $\aleph$* om | χριστω ιησου (paucissimi testes transp): D* 3. d g harl* demid (non f vg^{cle} am fu etc) arm aeth Thphyl (non item^{mg}) Lcif^{198} al praem εν

13. το προτερ. (Gb′) cum NAD*FGP 17. 21. 47. 67** 71. 80. 93. Chr$^{mosc\,1}$ Cyr$^{thes\,295}$ ... ς τον προτερ. cum DcKL al pler Dial^{821} (et$^{ed\,wetst\,42}$) Chr$^{650.\,651}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al | οντα: Ln add με cum A 73. Dial ^{821}, item g *me primum consistentem* αλλα cum NADFGLP al plu (omn 13 ap Scri) Euthal^{cod} Dam ... ς αλλ cum K^{sil} al mu^{vid} Chr Thdrt. Praeterea 49. 110. 123. al aliq Oec add και, item D^{gr*} add δια τουτο | αγνοων: G αγνων, F αγνον | εν απιστ.: D^{gr*} τη απιστ.

14. αγαπης της: 47. k^{scr} Chr$^{mosc\,1}$ om της (et. 17. teste Wtst)

15. χριστος ιησους: 115. e^{scr} k^{scr} al pauc syr^{sch} aeth Or^{1,378} Serap$^{gall\,5,56}$ Bas^{2,606} ιησ. χριστ. Praeterea Or^{hoesch} et^{spenc} add ο θεος, sed non^{delar} ex$^{cdd\,pl.}$ | εισ τον κοσμον et. Or Bas etc ... $\aleph$ om τον

16. ηλεηθην: FG ελαιηθην (F* -θεν) | πρωτω: L 31. 37. 39. 71. 93. a^{scr*}

ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἅπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 17 *τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ* Ro 16, 27 Iud 25 etc *θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.*

18 *Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,* 19 *ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐνανάγησαν·* 20 *ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα* 2 Ti 2, 17 1 Co 5, 5 *παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.*

---

cscr oscr al fere[10] fu allachm sah cop arm Thdrt ad h. l. *πρωτον* ... D* d aeth[utr] Ambrst[ed rom] om (Aug modo habet modo non habet) | *ιησους χριστος* cum ℵKLP 37. al pler syr[utr] cop arm aeth Chr Euthal cod Thdrt ad h. l. Dam al ... Ln Ti *χριστ. ιησους* (:: ut sexies praecessit) cum AD 17. 47. 73. 80. 93. 118. 8[pe] 13[lect] 14[lect] d f vg go sah Cyr[fid 124] Thdrt[1,1325] Ambrst al ... FG[rg] l[scr] g Serap[gall 5,56] *ιησους* tantum, cat[txt] Cyr[thes 295] *χριστος* tantum | *απασαν* cum ℵAFG 17. 31. 37. 39. 73. 116. 118. d[scr] Serap[gall 5,56] Chr[653] (et[mosc 2]) Cyr[thes 295] et[fid 124] ... ς *πασαν* cum DKLP al pler Chr[653 a] et[653 b] Euthal[cod] Thdrt Dam al | *μακροθυμιαν*: D d sah cop syr[sch] Thdrt[1,1352] Aug[serm 176. 839] (non item[serm 278] et[ps 45] et[ps 70] et[alib]) add *αυτου* (47. *αυτου μακροθυμ.*) | *μελλοντων*: ℵ* add *αγαθων*, sed deletum ipsa prima ut[vi] manu

17. *αφθαρτω* et. Syn[antioch] ap Rou[3,297] Eus[marc 141] Cyr[thes 295] etc; item *incorruptibili* g Aug[ep 147] et[148] ... D* *αθανατω*, item *immortali* d f vg go syr[p mg] aeth Tert[prax 15] Novatian[gall 3,289] al. Item FG[rg] g add *αθανατω* post *αορατω*. Similiter Aug[act felic 2,7] et[alib] (cf Sab) *immortali invisibili incorruptibili* | *μονω* sine *σοφω* cum ℵ*AD*FG 17. 37. 179. d f g vg sah cop syr[h] ar[e] arm aeth Eus[mcell 141] Cyr[thes 295] Thdrt[4,18 bis] et[4,378. 400] (et. Chr[653 b] et[654] in com ignorat *σοφω*) Tert[prax 15] Novat[gall 3,289] Ambrst Aug[act felic 2,7] al ... ς (= Gb Sz) add *σοφω* cum ℵ[c]D[b]et[c]KLP al pler go syr[p] Syn[antioch] Naz[1,549 (orat[30])] Didtri[370] et[140. 152] et[alib] Dialtriu ap Ps-Ath[425. 433] Chr[txt 653 b] et[6-74] Euthal[cod] Thdrt[3,1811] et[4,379] et ad h. l. Dam al :: cf Rom 16, 27 et Iud 25. | *και δοξα*: P 43. 72. 115. 238. al plus[25] (8 ap Scri) om *και*

18. *παραγγελιαν* (d f g vg *praeceptum*, Tert[praescr 25] *denuntiationem*) et. Clem[444] etc ... FG *απαγγελιαν* | *στρατευση* cum ℵ*D* Clem[445] ... ς Ln Ti *στρατευη* cum ℵ[c]AD[c]FGKLP al omn[vid] Chr Euthal[cod] Thdrt al | *εν αυταις* (47. *αυτοις*): L post *τ. καλ. στρατ.* pon | *στρατειαν* cum ℵAD[c]K[sil]L etc ... D*FGP Euthal[cod] *στρατιαν* (Euthal[cod] *-τιᾶν*) :: cf ad 2 Co 10, 4.

19. *πιστιν* pri loc: P praem *την* | *εναναγησαν*: A *εναυαγησαν*

20. *ὑμέναιος* (hunc accentum confirmant D[cL]): D* *υμαινεος*, AFGP al *υμενεος*, k[scr] *υμαιναιος*. Ex Latt d vg *hymenaeus*, f g *hymeneus*, am

II.

1 *Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων,* 2 *ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.* 3 *τοῦτο*

hymenius, fu allachm *hymineus*, allachm *hymineus* et *hymyneus*. Ceterum cf Or^{3,257} *ὅπου μὲν λέγων περὶ φυγέλλου καὶ ἑρμογένους, οὓς παρέδωκα. φησί, τῷ σατανᾷ, ἵνα* etc, item^{2,117} *ἀλλὰ καὶ δημᾶς καὶ ἑρμογένης, οὓς παρέδωκε τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφ.* Quibus locis cum 1, 20 confudit II, 1, 15 et 4, 10.

II. 1. *παρακαλω* et. f vg go syr^{utr} cop arm aeth Or$^{1,220.\ 797}$ et^{2,636} et^{ps} ap Gall^{14,60} al Leif^{234} Amb$^{inst\ virg\ 251}$ et$^{sacram\ 6,394}$ Ambrst$^{ed\ rom}$ Aug ep^{149} ad^{paulin} et$^{alib\ al}$ ... D*FG^{gr}G d g sah Hil^{535} Ambrst^{ven} *παρακαλει, obsecra* | *παντων* pri: FG f g Or^{1,797} (non item^{1,220} et^{2,636}) om. Praeterea cf ad h. l. Aug$^{ep\ 149}$ ad^{paulin}: *Obsecro itaque primum omnium fieri obsecrationes, orationes, interpellationes. Illa secundum Graecum eloquium discernenda sunt; nam nostri interpretes vix reperiuntur qui ea intelligenter et scienter transferre curaverint. Ecce enim sicut ea ipse posuisti:* obsecro fieri obsecrationes. *Non eodem verbo utrumque dixit apostolus, qui utique Graece illam scripsit epistulam; sed pro eo quod in Latino est* obsecro, *ille Graece dixit παρακαλω. Pro eo vero quod Latinus vester habet* obsecrationes, *ille posuit δεησεισ. Proinde alii codices, in quibus et nostri sunt, non habent* obsecrationes, *sed* deprecationes. *Tria porro quae sequuntur,* orationes, interpellationes, gratiarum actiones, *plerique Latini codices sic habent* — Orationes *vero quas Graecus habet προσευχασ, distinguere a* precibus *vel* precationibus *omnino difficile est. Quod vero quidam codices non habent* orationes *sed* adorationes, *quia non dictum est in Graeco ευχασ sed προσευχασ, non arbitror scienter interpretatum; προσευχασ enim* orationes *dici a Graecis notissimum est.* — *Pro* interpellationibus *autem, quod nostri habent, secundum codices credo vestros* postulationes *posuisti. Haec interim duo, id est quod alii* postulationes, *alii* interpellationes *interpretati sunt, unum verbum transferre voluerunt, quod Graecus habet εντευξεισ.* — *In Graeco quo verbo hic positae sunt* interpellationes, *quas ipse posuisti* postulationes, *ipsum et illic verbum est ubi scriptum est:* interpellat pro nobis — *Sed eligo in his verbis hoc intelligere, quod omnis vel paene omnis frequentat ecclesia, ut* precationes *accipiamus dictas, quas facimus in celebratione* sacramentorum — Interpellationes *autem, sive ut vestri codices habent* postulationes, *fiunt cum populus benedicitur.*

2. *εν υπεροχη*: FG^{gr}G^{gr} K^{ser} om *εν* (*g sublimatis t qui in sublimitate sunt*) | *ηρεμον*: FG *ηρεμιον* (G*^{vi} *ηρειον*) | *διαγωμεν*: F*(*διαγομην*)LP al pauc *διαγομεν* | *πασῃ*: D* d Leif^{234} om | *ευσεβεια ...* P *ευλαβεια*

καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, 4 ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. 5 εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, 6 ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις, 7 εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

2 Pe 3, 9 2 Ti 3, 7 Ga 3, 20 Tit 2, 14 2 Ti 1, 11 Ro 9, 1

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ· 9 ὡσαύ-

1 Pe 3, 3 ss

---

3. *τουτο* sine *γαρ* cum ℵ*A 17. 67** sah cop Cyr$^{the\,s\,296.\,370}$ ... ς Ti add *γαρ* cum ℵ^{c}DFGKLP al pler d f g m^{93} vg go syr^{utr} arm aeth Chr^{657} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Lcif^{234} al

5. Ln *ἀνθρώπων ἄνθρωπος*, (igitur coniungit arcte) | *χριστ. ιησους* et. Hipp^{fragm} ap Fabric^{2,45} Or$^{int\,4,514}$ Eus$^{mcell\,28}$ Epiph$^{157.\,467}$ al Tert carn chri 15 Hil$^{830.\,1198}$ Ambrst al ... K 70. 72. 109. 115. b^{scr} f^{scr} al aliq syr^{sch} arm aeth Hipp^{fragm} ap Lag^{140} Mcell$^{eus\,28}$ Eus$^{mcell\,8.\,138}$ Ath^{757} Epiph^{2,49} Chr Thdrt^{cod} al *ιησ. χριστ.*

6. *υπερ παντων*: L om *υπερ* | *το μαρτυριον*: A om, atque sic Ln$^{ed\,mai}$ ... ℵ* *και* (ℵ^{c} *το* substituit) *μαρτυριον* ... D*FG^{rg} 66** 80. 115. d g harl* (hal) Ambrst praem *οὗ, cuius* (hal *cui*) ... syr^{sch} *martyrium quod evenit* (cf *εδοθη* Latinorum) | *ιδιοις*: D*FG^{rg} d g harl* (hal) Ambrst add *εδοθη, datum est* (hal *confirmatum est*). Cf Lc^{brug}: „*Testimonium temporibus suis.* His verbis nec praeponendum est *cuius*, nec postponendum *confirmatum est:* haec enim consulto a patribus omissa sunt.“

7. *εισ ο ετεθην*: FG *εν ω ετεθην*, item d f g vg Ambrst al *in quo positus sum* ... A *ο επιστευθην* | *και αποστολος*: 108* om | *λεγω* sine additamento cum ℵ^{c}AD*FGP 31. 47. 67** 70. 73. 137. al plus^{30} d f g vg sah cop syr^{utr} aeth Ps-Ath^{62} Chr Dam al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *εν χριστω* (:: cf Ro 9, 1) cum ℵ*D^{c}KL 17. 37. 192. al plu go arm Euthal^{cod} Thdrt | *εν πιστει* et. Eus$^{mai\,4,97}$ etc Tert$^{pud\,14}$ Ambrst al ... ℵ *εν γνωσι*, A *εν πνευματι*

8. *προσευχ. τουσ ανδρ.* cum ℵAKLP al pler syr^{utr} arm Or$^{1,198.\,211.\,266.\,268}$ et^{3,155} Bas$^{eth\,277}$ Marc$^{mon\,8,32}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst ... DFG 115. (*βουλ. ουν παντι τοπ. τουσ ανδρ. πρ.*) d f g m^{36} vg go sah cop aeth Or^{3,311} Eus$^{ps\,303.\,455}$ et$^{mai\,4,88}$ Hier$^{iovin\,1}$ Amb$^{ps\,35}$ (*viros in omni loco orare*) al *τουσ ανδρ. προσευχ.* | *οσιουσ* et. Or^{1,266} et^{2,637} et$^{3,155.\,311}$ et^{4,374} Eus$^{ps\,303.\,455}$ et$^{mai\,4,88}$ etc ... 1. 17. 35. 115. 120. g^{scr**} k^{scr} Or$^{1,198.\,211}$ Marc$^{mon\,8,32}$ Chr$^{niceph\,1,194}$ Dam$^{parall\,465}$ *οσιασ* | *διαλογισμου* cum ℵ*ADKLP al plu d f m$^{36.\,80}$ vg go sah arm aeth Or$^{1,198.\,266}$ et^{2,637} et$^{4,374\,cod}$ et$^{int\,2,257.\,3,836.\,4,571.\,666}$ Chr$^{661.\,662}$ Euthal^{cod} Thdrt^{txt} ad h. l. Dam$^{parall\,465}$ et^{txt} ad h. l. al ... Gb´ Ti *διαλογισμων* cum ℵ^{c}FG^{rg} 17. 47. 67** 73. 80. 8^{pe} a^{scr} c^{scr} al plus^{15} g cop syr^{utr} Or^{1,211} et$^{3,155.\,311}$ et$^{4,374\,ed}$ Eus$^{ps\,303}$ (et$^{mai\,4,88}$ *διαγογγυσμων*) Bas$^{eth\,277}$

τωσ καὶ γυναῖκασ ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦσ καὶ σωφροσύνησ κοσμεῖν ἑαυτάσ, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσῷ ἢ μαργαρίταισ ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, 10 ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναισ θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. 11 Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω
1 Co 11, 9 Gn 2, 7. 22 *ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· 12 διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρόσ, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. 13 Ἀδὰμ γὰρ πρῶτοσ*
Gn 3, 6 *ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα. 14 καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξα-*

(Macar^{7,55} *διαλογισμων πονηρων*) Thdrt^{com} ad h. l. et^{2,1676} Dam^{com} ad h. l. Hier$^{iovin\,1}$

9. *ωσαυτωσ* sine *και* cum ℵ*AP 17. 71. (Clem^{247} et Or^{1,211} *γυναικ. ωσαυτ.*) Bas$^{eth\,309}$ ... ς Ti add *και* cum ℵ^{c}DFGKL al longe plu d f g m^{80} vg go sah cop syr^{utr} arm aeth Or^{1,198} Chr Thdrt Dam al Ambrst al | *γυναικασ* sine articulo cum ℵAD*FGP 17. 67** 71. 73. 8^{pe} Clem^{247} Or$^{1,211.\ 198}$ Bas$^{eth\,309}$ Dam$^{parall\,465}$ ... ς praem *τασ* cum D^{b}et^{c}KL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. | *κοσμιω* c. ℵ*AD^{b}?et^{c}KLP al pler d (*in habitu ornatu* sic) f g m^{80} (*in hab. ordinato*) vg rell Clem^{292} (Or^{198} ed oxon) Bas$^{eth\,309}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al (et. *κοσμια* et *τιμια* legitur) ... ℵ^{c}D^{gr*}FG 17. Or^{1,211} et$^{198\,delar}$ *κοσμιωσ ... κ κοσμιων* | *αιδουσ κ. σωφροσυνησ* et. Clem^{292} Or$^{1,198.\ 211}$ etc. Vertunt *pudore et sobrietate* d, item g *pudore i verecundia et sobr., verecundia et sobrietate* f vg Amb$^{off\,1}$ al, m^{80} Hier$^{iovin\,1}$ *cum verecundia et castitate.* Adnotat ibidem: „Non enim, ut male habetur in Latinis codicibus, *sobrietas* est legenda sed *castitas,* id est *σωφροσυνη*, unde post pauca: *Si permanserint*, inquit, *filii in caritate et sanctificatione cum castitate* ... D^{gr} *σωφροσιν. και αιδουσ*, quemadmodum Cyp$^{175.\ 317}$ Ambrst *cum verecundia et pudicitia* verterunt. | *κοσμειν*: reddunt d f g m vg go (item al) Cyp Ambrst al *ornantes* (Cyp *componentes*) *se* | *πλεγμασιν* et. Clem^{247} Or$^{1,198.\ 211}$ etc ... A *καταπλεγμασιν* | *και χρυ.* cum ℵAD*FG^{gr}G d (g *aut t et*) syr^{sch} cop Or^{1,211} ... ς *η χρυ.* cum D^{c}KL al pler f m^{80} vg go sah syr^{p} Clem^{247} Or^{1,198} Bas$^{eth\,268.\ 309}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt al Cyp$^{175.\ 317}$ Ambrst al ... P 17. 73. 80. aeth nec *και* nec *η* habent | *χρυσω* cum ND KL al pler Clem Or^{bis} Bas$^{eth\,bis}$ Chr$^{661.\ 661b}$ Euthal^{cod} Thdrt al ... Ln *χρυσιω* cum AFGP 17. 31. 47. 71. 72. 73. 80. 115. 8^{pe} al pauc Chr mos^{1}

12. *διδασκειν δε γυναικι* (Gb″) cum ℵADFGP 17. 31. 37. 39. 71. 73. 80. 116. 120. 137. 8^{pe} d f g m^{80} vg go arm Or$^{cat\,cor\,279}$ Bas$^{eth\,309}$ Dam$^{parall\,406}$ Cyp^{318} Ambrst al ... ς Ti *γυναικι δε διδασκ.* cum KL al longe plu syr^{utr} sah aeth (cop *non iubeo autem mulierem docere*) Thdor$^{mop\,in\,cat\,20}$ Chr ad h. l. et^{6,593} et^{alib} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. Amb luc^{24,1540} (sed non$^{ep\,69}$) al. Cf et. Epiph^{419} *γυναικι ουκ επιτρεπω λαλειν ουτε αυθεντειν ανδροσ.* | *ανδροσ*: FG^{gr}G^{gr} *ανδρασ* | *αλλ* cum ND FGK^{sil}LP al fere omn^{vid} Bas$^{eth\,309}$ etc ... Ln *αλλα* cum A 17.

13. *πρωτοσ επλασθη* et. Cyp^{318} ... FG^{gr}G g *επλα. πρωτοσ*, item syr^{sch} cop

πατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν, 15 σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

III.

1 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπι- 1, 15
θυμεῖ. 2 δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναι- Tit 1, 6 ss
κὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,

---

14. εξαπατηθεισα (Gb″) cum ℵ*AD*FGP 17. 28. 32. 67* 71. 73. 80. 120. 137. c^scr 8^pe Bas^eth 309 (Chr^6,19 § 46 ed savil ap Wtst = Chr^montf 1,373) ... ς απατηθεισα cum ℵ^cD^b ?et^cKL al pler Chr ad h. l. et^1,373 et^4,765. 771. 849 et^5,51 et^6,585. 593 et^9,827 (nuspiam igitur aliter ap Montf.) Euthal cod Thdrt Dam al

15. δε (a^scr* om) et. am fu demid harl tol: D^gr* vg^edd lachm γαρ | μεινωσιν: Thdrt μενωσιν (non item D* ut per errorem notat Treg; in cod. est D* μινωσιν, D^c μεινωσιν)

III. 1. πιστος: *fidelis* et. f vg guelf^palimps; g *humanus t fidelis* ... D* ανθρωπινος, item *humanus* d m^59 g (vide ante) Ambrst Sedul. Similiter supra 1, 15 Aug^serm 174 *Humanus sermo*, item^pecc mer 1 (contra ep 175 *Fidelis sermo*), item Iulian^pelag apud Aug^1 op imp 10,907. Contra disputat Hier^1,133 (ep^24 ad Marcell) „Illis placeat *Humanus sermo et omni acceptione dignus;* nos cum Graecis, id est cum apostolo qui Graece locutus est, erremus: *Fidelis sermo et omni acceptione dignus.* Ceterum verba πιστος ο λογος Chr Dam Thphyl Oec ad ea trahunt quae praecedunt, non quae sequuntur. De quo sic Chr^663b: πιστὸς ὁ λόγος. πρὸς τοῦτο εἴρηται, οὐ πρὸς τό· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται. ἐπειδὴ γὰρ τοῦτο ἀμφιβαλλόμενον ἦν, διὰ τοῦτο λέγει· πιστ. ὁ λόγος, ὅτι δυνήσονται πατέρες ἀπολαύειν τῆς τῶν παίδων ἀρετῆς, καὶ μητέρες ὅταν αὐτοὺς ἐκθρέψωσι καλῶς. Sequitur Chrysostomum cat^22. Similiter Dam: σώζονται γὰρ ὅτι ἀθλητὰς ἔθρεψαν τῷ θεῷ. καὶ ὅτι τοῦτο σώζει, ἐπήγαγε· πιστὸς ὁ λόγος, μονονουχὶ λέγων· μηδεὶς ἀπιστείτω, φησί, διὰ τῆς τεκνογονίας σώζονται etc. | ο λογος: 17. add (:: ex 1, 15) και πασης αποδοχης αξιος

2. ουν et. d vg sah cop syr^p Or^3,645 etc, m^59 Ambrst Sedul *enim* ... FG f g syr^sch δε ... arm aeth non expri | ανεπιλημπτον cum ℵADFG 37. ... ς ανεπιλημπτον cum KL (P -λειπτον) al longe pler | νηφαλιον (et. ς^e Gb Sz) cum ℵ*AD* 17. 31. 37. (-λειον) 49. 72. 91. 93. 106. 115. 116. 137. 177. 178. 179. 219. c^scr k^scr al^20 fere Or^3,645 (item^1,479 et 3,501 et Constit^2,2,1) Bas^eth 292 Chr^664a Isid^3,216 Thdrt ... ς (= ς^e Gb Sz) νηφαλεον cum D^cK 47. al sat mu (4 ap Scri) Antioch^1226 Dam ... ℵ^cFGLP 71. 109. d^scr o^scr al plus^5 Euthal^cod νηφαλαιον

3 μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, 4 τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ
5. 8 μετὰ πάσης σεμνότητος, — 5 εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; — 6 μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. 7 δεῖ δὲ καὶ μαρτυ-
2 Ti 2, 26 ρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. 8 Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, 9 ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. 10 καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες.

3. *μη πληκτην* sine additam cum ℵADFGKLP 17. 23* 31. 46. 57. 67** 71. 73. 80. 109. 116. 137. 177. 178. 179. 219. n^{scr} al^{20} fere d f g m^{59} vg go sah cop syr^{sch} et^{p} txt arm aeth Or$^{int\,3,878}$ Constit^{2,2,1} Bas$^{eth\,292}$ ex ms$^{s\,3}$ Chr^{664b} edd vet et^{com} Isid^{3,216} Euthal^{cod} Thdrt^{ed} al Tert$^{monog\,12}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *μη αισχροκερδη* cum 37. al permu (fere omn apud Scri) Chr^{montf} Thdrt^{cod} Antioch^{1226} Dam (sed fluct lectio ut et. in patrib aliis). Syr$^{p\,mg}$ potius pro *πληκτην* vdtr *πλεονεκτην* substituere, quam additamentum *μη αισχροκ.* confirmare, ut certe White in notis probare studuit. | *αλλα* cum ℵAP 17. ... ς Ti *αλλ* cum DFGKL al pler | FG *επιεικην*

4. *προϊσταμενον* et. Clem^{561} Isid^{3,216}: FG *προσισταμενον* ... ℵ *προϊσταμενομενον*. Cf ad 1 The 5, 12.

5. *επιμελησεται*: 17. d^{scr} *-λησηται*

6. *εμπεση*, ut ℵAD^{c}KLP (*εμπεσει*, item o^{scr}) etc ... D*FG *ενπεση*. Cf et. ad v. 7 et ad 6, 9. | *εισ κριμ. εμπεση*: L 49. 71. 93. 113. 115. 120. Constit^{2,2,1} (sed fluct lectio) Bas$^{eth\,292}$ ex$^{mss\,3}$ (sed edd ante garner om) Thdrt^{cod} ad h. l. (sed non$^{2,908.\ 938}$ nec^{4,407}) Thphyl^{mg} add *και παγιδα* (:: ex v. seq assumptum vdtr), item aeth *εισ παγιδα* pro *εισ κριμα*.

7. Praetermiserunt hunc versum propter *ομοιοτελευτον* G* g* (sed supplent in mg) 106. | *δει δε* sine *αυτον* cum ℵAFG^{r}GH 17. g ... ς (sed Gb^{00}) add *αυτον* cum DKLP al fere omn d f m^{59} vg (habent enim hi Latini *oportet autem illum et testimonium habere bonum*) Bas$^{eth\,292}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam (sed$^{parall\,511}$ post *εχειν* pon) Or$^{int\,2,216}$ Ambrst al | *καλην εχειν* cum ℵAHKLP al fere omn go etc Bas$^{eth\,292}$ Chr^{665a} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... DFG k^{scr} d f g m^{59} vg Or$^{int\,2,216}$ Ambrst al *εχειν καλην* | *εμπεση* ut ℵD^{c}HKLP (rursus *εμπεσει*) etc ... AD*FG *ενπεση* | *και παγιδα*, ut et. f am fu demid etc Ambrst al ... D* d g vg^{cle} ℵ. *εισ πα.*

8. *σεμνουσ* et. ℵ^{c} ... ℵ* 46* 109. 219* om | *διλογουσ*: 37. 115. Thdrt^{cod} *διαλογουσ* | *προσεχοντασ*: FG *-χοντεσ*

9. *εν καθαρα συνειδησει* et. ℵ^{c} Bas$^{eth\,292}$ etc ... ℵ* *και καθαρασ συνειδησεωσ*

10. *ουτοι* ... H 73. *αυτοι* | *ειτα* (et. g *deinde*): D* d f m^{59} vg go Ambrst

11 γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς Tit 2, 3
ἐν πᾶσιν. 12 διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων
καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. 13 οἱ γὰρ καλῶς δια-
κονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ πολλὴν παρ-
ρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον· 15 ἐὰν
δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις
ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας.
16 καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὃς

---

al και ουτω | ανεγκλητοι (ut ℵACDHKLP etc, non ανενκλ-) οντες: FG ανενκλητοι ον εχοντες, cf d f g m vg *nullum crimen habentes*

11. σεμνας: A σεμνους | νηφαλιους (et. ζ^{e} Gb Sz) cum ℵACD*H al plus^{30} (similiter ac v. 2.) etc ... ζ (= ζ^{e} etc) νηφαλεους cum $D^{c}K$ 37. 47. al sat mu (5 ap Scri) Euthal^{cod} Dam ... FGLP al mu (2 ap Scri) νηφαλαιους

12. διακονοι (et. d m^{59} vg) ; FG f g add δε | καλως: $D^{gr*}F^{gr}$ καλων

13. εν πιστει τη: 46* om ... FG εν πι. την. Latina ambigua sunt: *multam fiduciam in fide quae est in Christo Iesu.*

14. ελπιζων: F^{gr} ελπειζο, G ελπειζω, 37. h^{scr*} ελπιζω, g *spero* | προσ σε: f g post *cito* pon; 46. vg^{cle} ante ελθειν . . $F^{gr}G^{gr}$ 6. 67** 137. arm om | ταχιον (FGK o^{scr} -χειον) cum ℵD^{c}FGKL al pler Chr (sed$^{mosc\,2}$ ταχεως) Euthal^{cod} Thdrt Dam al (D^{c} ad ταχι oblitus est addere ον) ... Gb′ Ln εν ταχει cum ACD*P 17. 71. 73.

15. εαν δε et. Or^{4,373} etc, item *si autem* f vg Or$^{int\,3,69}$ Ambrst al ... d g *quodsi*, F^{gr}G om δε | βραδυνω: 17. βραδυνωσιν | ειδησ: $A^{vid}D^{gr*}F^{gr}$ G^{gr} 37. 91. al Eus$^{ps\,316.\,613}$ ιδησ | δει sine additam et. Or^{4,373} Eus$^{ps\,316.\,613}$ Epiph^{298} etc ... D* d f (non item g) vg arm Or^{2,576} et$^{int\,3,69}$ Hil^{165} Ambrst al add σε | εν οικω θεου et. Or$^{4,184.\,373}$ et$^{int\,3,69}$ Eus$^{ps\,316.\,613}$ etc ... P Or^{2,576} Epiph^{298} εν οι. κυριου. Ceterum cf ad h. l. Epiph^{298} (magna ut saepe libertate usus): ὡσ λέγει ὁ ἁγιώτ. παῦλοσ γράφων τῷ τιμοθέῳ διὰ τούτων τῶν λόγων· ὅπωσ γινώσκοισ πῶσ δεῖ ἐν οἴκῳ κυρίου περιπατεῖν, ἥτισ ἐστὶν ἐκκλ. θεοῦ τοῦ ζῶντοσ, στῦ. κ. ἑδρ. τ. ἀληθείασ, ἣν οἱ πολλοὶ ἀφέντεσ εἰσ μύθουσ καὶ μωρολογίασ ἐξετράπησαν, μὴ νοοῦντεσ etc (extrema cf ad 1, 6 sq) | ητισ εστιν εκκλ. θεου ζωντοσ etc: sah post verba πωσ δει εν οικ. θε. ζωντοσ αναστρεφεσθαι pergit ητισ εστιν στυλοσ, omissis εκκλησ. θε. ζωντοσ, item και εδραιωμα τησ αληθει. | ητισ: CP ειτισ

16. D^{gr*} ομολογουμεν ωσ (haec enim sticho seiuncta sunt) | οσ (et. Gb, sed Gb′ et ὅ et θεόσ) c. ℵ*(nec aliter ℵ^{c})A*C*$F^{gr}G^{gr}$ 17. 73. 181. (de C* et A* cf excursum meum in Prol. codicis c p. 39 ss) codd Liberati (vide post) sah cop aeth^{pp} syr$^{p\,mg}$ (ut ex forma relativi ampliore probarunt iam Wtst Gb; White ad h. l. vult et οσ et ο significari) Or$^{int\,4,465}$ (legendum enim: „sicut apostolus dicit: *qui* [non *quia*] *ma-*

ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοισ, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

---

nifestatus est in carne, iustificatus etc) Epiph[894] et[2,74] Thdor[mop] (apud Mansi 9. 221) Euther ap Thdrt[5,719] (cf et. ibidem[1127]) Cyr[fid 6 bis] (nec aliter legendum[fid 124]) et[5,680] Cyr ap Oec ad h. l. et in scholiis codicum aliquot ut 16. 20. 22. 27. Quibus de testibus paullo accuratius videndum. Liberati enim archidiaconi Carthaginiensis (circa 554) breviarium caussae Nestorianorum et Eutychianorum (quod ex Garnerio repetiit Gall[12,119 ss]) capite 19. quod inscribitur de Severo, Iuliano ac Macedonio, haec tradit: „Hoc tempore Macedonius Constantinop. episc. ab imperatore Anastasio dicitur expulsus tanquam evglia falsasset, et maxime illud apostoli dictum: *Qui apparuit in carne, iustificatus est spiritu.* Hunc enim immutasse, ubi habet οσ, id est *qui*, monosyllabum Graecum, littera mutata Ο in Θ vertisse et fecisse ΘC, id est *deus*, ut esset: *Deus apparuit per carnem*". Quam relationem Liberati confirmavit Hincmarus, qui opp. II, 449. cap. 18. haec scripsit: „Quidam nimirum ipsas scripturas verbis inlicitis imposturaverunt, sicut Macedonius Const. episc., qui ab Anastasio imp. ideo a civitate expulsus legitur quoniam falsavit evglia, et illum apostoli locum ubi dicit: *Quod apparuit in carne, iustificatum est in spiritu*, per cognationem Graecarum litterarum Ο et Θ hoc modo mutando falsavit: ubi enim habuit *qui*, hoc est OC, monosyllabum Graecum, littera mutata Ο in Θ vertit et fecit ΘC id est ut esset: *Deus apparuit in carne.*" Epiph[894] ἤ· ὅσ ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι. Quo loco ille de spiritu sancto. Tum demum pergit ad filium, dicens: θεὸσ δὲ ὁ υἱόσ, quod probat Rom 9, 5. aliis. In ancorato[2,74] ap Dind deest ὅσ ante ἐφανερ. Theodori[mopsv] verba afferuntur in actis concilii Constant. 2. collat. 4. in excerpto 54. ex Theodori libr. 13. de incarn. contr. Apollinar. „*Qui manifestatus est in carne, iustificatus est in spiritu.* Eutherii est epist. ad Ioh. archiepisc. Antioch. ubi est l. l. „discens a Paulo id quod est: *Qui manifestatus est in carne, iustificatus est in spiritu*". Denique Cyrilli loci multi sunt qui eum lectionis οσ, non θεοσ testem probant. Huiusmodi sunt[fid 6] πλανᾶσθε μὴ εἰδότεσ τὰσ γραφὰσ μήτε μὴν τὸ μέγα τῆσ εὐσεβείασ μυστήριον, τουτέστι χριστόσ. ὅσ ἐφανερώθη σαρκί, ἐδικαιώθη - ἐν δόξῃ. Ibidem paullo post εἴη γὰρ ἂν οὐχ ἕτερον οἶμαί τι τὸ τῆσ εὐσεβείασ μυστήριον ἢ αὐτὸσ ἡμῖν ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸσ λόγοσ, ὅσ ἐφανερώθη ἐν σαρκί· et[124] substituendum pro θεόσ omnino est ὅσ. Subsequitur enim· τίσ ὁ ἐν σαρκὶ φανερωθείσ; ἢ δῆλον ὅτι πάντη τε καὶ πάντωσ ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸσ λόγοσ; οὕτω γὰρ ἔσται μέγα τὸ τῆσ εὐσεβείασ μυστήριον. Item cf[5,680] ubi eadem atque[fid 6] leguntur. Legitur etiam ap Oec ad h. l. ὁ ἐν ἁγίοισ κύριλλοσ ἐν τῷ δωδεκάτῳ κεφαλαίῳ τῶν σχολίων φησίν· ὅσ ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη etc. Spectant ista sine dubio ad explanationem XII capitum, quorum in secundo[6,148] eadem verba leguntur, nisi quod pro ὅσ, quod ipsum nonnulli cdd. praebent, substitutum est θεόσ. At quae subsequuntur satis probant ὅσ, non θεὸσ, ab ipso scriptum esse. Ibi est enim: τί

IV.

1 *Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ* 2 Ti 3, 1 ss

---

οὖν ἐστι τό· ἐφανερώθη ἐν σαρκί; τουτέστι, γέγονε σὰρξ ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, οὐ κατὰ μετάστασιν - ἰδίαν δὲ μᾶλλον ποιησάμενος σάρκα τὴν ἐκ τῆς παρθένου, εἷς καὶ ὁ αὐτὸς χρηματίζων υἱός. Ceterum eadem illa: *ὁ ἐν ἁγίοις κύριλλος* etc in scholl leguntur. Denique cf iul[10,327] ubi Iulianus sic: *οἵτω δέ ἐστε δυστυχεῖς ὥστε οὐδὲ τοῖς τῶν ἀποστόλων ὑμῖν παραδεδομένοις ἐμμεμενήκατε – τὸν γοῦν ἰησοῦν οἵτε παῦλος ἐτόλμησεν εἰπεῖν θεόν, οὔτε ματθαῖος οὔτε λουκᾶς οὔτε μάρκος, ἀλλ' ὁ χρηστὸς ἰωάννης.* Nec Cyr in eis quae Iuliano respondet loci huius meminit; quemadmodum nec Athanasius Basilius alii in litibus Arianis eo usi sunt, qui, si *θεὸς* continebat, luculentissimus testis deitatis Christi debuisset proferri ..... testimoniis contra *θεος* lectionem accedunt interpretes qui sive *ὃς* sive *ὅ* habent, syr sch et syr$^{p\ txt}$ (syr$^{p\ mg}$ vide ante) ar^{e} arm aeth^{ro} (utitur relativo generis nota carente). Praebent vero ipsum *ὅ*, *quod* (id quod Latini ad *ὃς* conformarunt proptereaque *ὃς* lectionem confirmant) D* d f g vg Hil[1087] Aug$^{ep\ 199}$ Victorin^{gal}[1,8,161] Ambrst al (excepto Hier quem *ὃς* tueri iam notavimus). Affertur et. huius lectionis testis Gelas^{cyzicen} sive Mac^{hier} apud Gelas in actis concilii Nic. 2, 23: vide Harduin concil. I, 418 et Mansi II, 871. apud quos et Latine *quod* et Graece *ὅ* habetur. Praeterea *ὃς* lectioni favent Barn[12] *ἴδε πάλιν Ἰησοῦς οὐχ ὁ υἱὸς ἀνθρώπου ἀλλ' ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τύπῳ καὶ ἐν σαρκὶ φανερωθείς*, Thdot$^{clem\ 963}$ *ὁ σωτὴρ ὤφθη κατιὼν τοῖς ἀγγέλοις*, Diogn[11] *οὗ χάριν ἀπέστειλε λόγον ἵνα κόσμῳ φανῇ, ὃς ὑπὸ λαοῦ ἀτιμασθείς, διὰ ἀποστόλων κηρυχθεὶς ὑπὸ ἐθνῶν ἐπιστεύθη*, Clem ap Oec ad *ὤφθη ἀγγέλοις· τὸ μυστήριον μεθ'* (male editum *ὦ μυστήριον. μεθ'*) *ἡμῶν εἶδον οἱ ἄγγελοι, τὸν Χριστόν, πρότερον οὐχ ὁρῶντες, οὐχ ὡς τοῖς ἀνθρώποις· οὕτως ὁ κλήμης ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῶν ὑποτυπώσεων*, Apollinar ap Nyss (Antirrh. cap. 7. ap Gall[6,522] *εἶτα ἐπάγει τοῖς εἰρημένοις ὅτι τὸ μυστήριον ἐν σαρκὶ ἐφανερώθη· καλῶς τοῦτο λέγων οὗτος ὁ ἡμέτερος λόγος.* Aliter ipse Nyss in eodem Antirrh. Vide post.) Bas$^{ep\ 65}$ *τοῦ μεγάλου μυστηρίου ὅτι ὁ κύριος ἐφανερώθη ἐν σαρκί*, Nestor ap Marium Mercatorem (p. 11. serm. 2.) *τὸ ἐν τῇ Μαρίᾳ γεννηθέν – ἐφανερώθη γάρ, φησίν, ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πν.* (Latine habetur apud Gall[8,645]), Did^{lat} ap Gall[6,301] „secundum quod dictum est: *Manifestatur in carne*“ (sed vide infra) al ..... ς (= Gb, sed vide supra) *θεος* (i. e. Θ̄C pro OC) cum $\aleph^{c}$ (qui corrector est saeculi 12.) $C^{c}D^{c}KLP$ al pler (37. *ο θεος*) Did$^{tri\ 83}$ (utitur verbis Pauli ad asserendam filii divinitatem) Nyss$^{cont\ eunom\ 10}$ (II, 265. id ipsum agit ut demonstret Christum a Paulo deum nominatum) et^{antirrh} ap Gall[6,526. 518] (quo loco id ipsum urget *ὅτι ἀεὶ ἄτρεπτον ὂν τὸ θεῖον τῇ οὐσίᾳ καὶ ἀναλλοίωτον.*) et[1,668] (*οὗ καὶ σαρκωθέντος ἡ ἐμφαινομένη δόξα δηλοῖ ὅτι θεὸς ἐφανερ. ἐν σαρκί, θεὸς πάντως ὁ μονογενής* etc.)

Tit 1, 15 *διδασκαλίαις δαιμονίων, 2 ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, 3 κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι*

Contra quos locos vix valet si quid alibi minus clarum habetur. Grave vero est quod in oratione quam de ipsa filii deitate habuit, opp. II, 896 sqq prorsus abstinuit hoc epistulae ad Tim. loco. Probat deum illum esse inde quod dicatur *θεοῦ δύναμις* et *θεοῦ σοφία* (pag 903) et similiter, nec vero luculento testimonio verborum *θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί* utitur. Ps-Ath[26] Euthal[cod] Thdrt ad h. l. et[1,92. 4,19. 23] Dam[txt] (in com enim non attigit, potueritque id contra lectionis veritatem adhiberi, praesertim quum ad *ὤφθη ἀγγέλοις* nihil adnotet nisi verba Chrysostomi: *ὥστε καὶ ἄγγελοι μεθ' ἡμῶν εἶδον τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, πρότερον οὐχ ὁρῶντες*) Thphyl Oec al. Dubium vero est an Chr[667a] verbis incorruptis ad nos venerit; certe enim cat[31] repetens Chrysostomi verba ipsam vocem *θεος* omittit. Confirmat tamen *θεὸς* lectionem homilia de S. Philogonio anno 386. habita I, 609. Videndum vero est ne locis incuriose indicatis fidamus nec testimoniis per se ambiguis, probeque notandum miram obtinuisse licentiam istum Pauli locum in patrum operibus describentium. Lectioni *θεὸς* favere putatur Ign[eph 19] *θεοῦ* (sed Syrus *του υιου*) *ἀνθρωπίνως φανερουμένου*. Sed ista, etiamsi *θεου* scripsit Ignatius, non ex 1 Tim 3, 16 derivanda, quemadmodum in eadem epistula habetur cap. 7. *ἐν σαρκὶ γενόμενος θεός*. Explicatius idem dixit Ign[magn 8] *εἷς θεός ἐστιν ὁ φανερώσας ἑαυτὸν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ*. Nec magis lectionem *θεὸς* probat Ign[intpol] in eadem ad Eph epist[19] *θεοῦ ὡς ἀνθρώπου φαινομένου καὶ ἀνθρώπου ὥς θεοῦ ἐνεργοῦντος*, quo cum loco cf Ign[intpol] ad Smyrn[5] *μὴ ὁμολογῶν αὐτὸν σαρκοφόρον θεόν*. Item afferunt ad firmandam *θεὸς* lectionem Constit[7,26] *θεὸς κύριος ὁ ἐπιφανεὶς ἡμῖν ἐν σαρκί*, Hipp[noët 17] *οὗτος προελθὼν εἰς κόσμον θεὸς ἐν σώματι ἐφανερώθη* (ex eodem Hipp[ps 2] affert Thdrt 4,132 *οὗτος ὁ προελθὼν εἰς τὸν κόσμον θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἐφανερώθη*) Th Haum s. Apollinar ap Phot[272] cod[230] *καὶ ἔστι θεὸς ἀληθινὸς ὁ ἄσαρκος ἐν σαρκὶ φανερωθείς*. Quae quidem omnia veteres doctores quid de Christo deo senserint produnt, sed non de 1 Tim 3, 16. lectione testantur. Prolixe tractavit locum praeter alios Reiche in comm. critici tom. II. 367—389. | *επιστευθη*: FG *πιστευθη* | *ανελημφθη* cum NACD*FG ... ς *ανεληφθη* cum D[c]KLP al omn[vi]

IV. 1. *Το δε*: FG *Ο δε* (vdtr in exemplo unde FG exscripti sunt littera initialis *T* excidisse, nisi inepte articulus accommodatus est ad genus Latini verbi *spiritus*.) | *εν υστεροις καιροις* et. Encrat[hipp 276] Ps-Iust qu[22] Clem[534. 550] Or[1,627] Ath[316] etc ... 17. Or[cat cor 94] Ath[230] Thdrt[4,480] *εν εσχατοις καιρ.* Ex Latinis reddunt *in novissimis temporibus* d f g vg Tertieiun[2] Novatgall[3,312] Lcif[252] Hil[1038] Aug[ep 55] Ambrst al; Novatgall[3,319] *in novissimis diebus* | *τησ πιστεως*: Or[3,639] (non item[1,627]) *τησ υγιους πιστ.*, Ath[230. 316. 325. 544] *τησ υγιαινουσησ πιστεως*. Similiter Encrat[hipp 276] Epiph[1054] et[1055] *τησ υγιαινουσησ* (Epiph[1055] *υγιους*) *διδασκαλιας ... d a veritate*. Epiph vero[1055] sic: *πληροῦται γὰρ καὶ*

βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸσ ἔκτισεν εἰσ μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίασ τοῖσ πιστοῖσ καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. 4 ὅτι πᾶν κτίσμα

ἐπὶ τούτοισ τό· ἀποστήσονταί τινεσ τῆσ ὑγιοῦσ διδασκαλίασ, προσέχοντεσ μύθοισ καὶ διδασκαλίαισ δαιμονίων. ἔσονται γάρ φησι νεκροῖσ λατρεύοντεσ, ὡσ καὶ ἐν τῷ ἰσραὴλ ἐσεβάσθησαν, καὶ ἡ τῶν ἁγίων κατὰ καιρὸν εἰσ θεὸν δόξα ἄλλοισ γέγονε τοῖσ μὴ ὁρῶσι τὴν ἀλήθειαν εἰσ πλάνην. | προσεχοντεσ: K aeth praem και | πλανοισ cum ℵACDFGKL al plu d g (hi[2] *spiritibus seductoribus*) syr[utr] cop aeth Encrat[hipp 276] Ps-Iust[qu 22] Clem[550] (et[534] fluct lect) Or[1,627 delar] Ath[316] et[544 cdd 2] et[230 cdd 4] et[325 cod 1] Bas[eth 288 ed comb] et[cod] Chr[668b bis] Euthal[cod] Thdrt[4,326] al Tert[ieiun 2] Or[int 4,647. 670] Novat Hil Lcif (Ambrst *spiritus fallaces*) ... P 31. 37. 73. 116. a[scr] c[scr] al plus[20] vg go arm Iust[dial 35] Clem[534 cdd 2] Or[1,627 hoesch] et[3,639. 697] Ath[544 ed] et[230 ed] et[325 ed] Bas[eth 288 ed] ex[cdd 2] Cyr[ose 152] al Amb[fid 2] Aug[ep 55] al πλανησ (*erroris, seductionis*) :: cf 1 Ioh 4, 6. | και διδασκαλιαισ et. Encrat[hipp] Clem[bis] Or[ter] et[int bis] etc: D* d Novat Hil Lcif Ambrst om και ... ℵ*(non item[c])P 37* κ. διδασκαλιασ

2. κεκαυστηριασμ. (et. Ln[ed min]) cum ℵAL 1. 37. 114. o[scr] al plus[5] Or[1,627] ex[ed hoesch] Cyr[ador 426] Thdrt[4,480 ed pri] ... ς Ln[ed mai] Ti κεκαυτηρ. cum CDFGKP al pler Encrat[hipp 276] Clem[550] Or[1,627 delar] et[3,639. 697] Epiph[716] Chr Euthal[cod] Thdrt ad h. l. et[4,326] et[480 ed halens] al. Cf et. Ir[gr 65] γυναῖκασ αἵτινεσ κεκαυτηριασμέναι τὴν συνείδησιν etc. | την ιδιαν συνειδ. et. Encrat[hipp] Or[3,639. 697] (et[1,627] οικειαν pro ιδιαν) ... D τ. συνειδ. εαυτων, d am Novat[3,312] et[319] Lcif[252] Faust ap Aug[faust 30,1] *conscientiam suam* (contra f g vg[clem] fu demid al *suam conscientiam*) ... 41. 46* Clem[550] Epiph[98] et[716] Archel[592] Ambrst om ιδιαν

3. απεχεσθαι etc. Etiam d f g vg etc *prohibentium nubere, abstinere a cibis*, sed Faust ap Aug[8,445] (i. e.[faust 30,1]) *prohibentes nubere, abstinentes a cibis* (in eundem modum vertit ar[e]). Similiter Or[int 4,647] *prohibentes nubere et abstinentes se a cibis*, item[670]. Eadem licentia utitur Epiph[410] de Cataphrygastis: αἱ γὰρ πλείουσ τῶν αἱρέσεων τούτων τοῦ γαμεῖν κωλύουσιν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων παραγγέλλουσιν. Sic vero Isid[4,112]: ἴσθι ὅτι τινὲσ μὲν - φασὶ μὴ κεκρατηκέναι τὸν ἀπόστολον τῆσ φράσεωσ, ἀλλ' εἰσ τοὐναντίον περιενεχθῆναι· τὸ γὰρ κωλυόντων γαμεῖν, κατακωλυθείσ, τὸ ἀπέχεσθαι εἰσ τὴν ἐναντίαν ἀφώρισε τάξιν. οὐ γὰρ ἐκώλυον ἀπέχεσθαι· ἐχρῆν γὰρ εἰπεῖν· κωλυόντων γαμεῖν καὶ κελευόντων ἀπέχεσθαι βρωμάτων - ὅρα δὲ μήποτε περὶ ἓν στοιχεῖον ἢ μίαν κεραίαν γένονε τὸ σφάλμα· κωλυόντων γαμεῖν, ἀντέχεσθαι βρωμάτων. Nec aliter atque Paulus, quamvis libere eius verbis utatur, Hipp[253] (de Mcione): κωλύεισ γαμεῖν, τεκνοῦν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ὧν (contra [276] ἃ) ὁ θεὸσ ἔκτισεν εἰσ μετάληψιν τοῖσ πιστοῖσ etc. Contra Oec ad h. l. οὐκ ἔστι σφάλμα καλλιγραφικὸν τὸ ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ὡσ ἐνίοισ ἔδοξεν, ἀλλὰ καὶ ὀρθῶσ εἰσ τὴν ἀττίδα συνήθειαν διαπεφρασμένον· ὥσπερ τὸ - ἐκώλυσεν μὴ κλέπτειν, οὐχ ὅτι ἐπέτρεπε τὴν κλοπήν· καὶ ἐκώλυεν ἀπέχεσθαι ἀρρητοποιΐασ, ἀντὶ τοῦ ἀπῆγεν ἀπὸ τῆσ τοιαύτησ πράξεωσ. οὕτωσ καὶ ἐκώλυον ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἀντὶ

θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· 5 ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος
2 Ti 3, 10 Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἣ παρηκολούθηκας· 7 τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. 8 ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια
2 Ti 1, 1 πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ
1, 15 τῆς μελλούσης. 9 πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος.
Col 1, 29 10 εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ

τοῦ ἐκώλυον ἀπὸ τῆς βρώσεως. Cf et. Thphyl: οὐκ ὀφείλει ἀπὸ κοιτοῦ λαβεῖν τὸ κωλυόντων, ἀλλ' ἔξωθεν προσθεῖναι τὸ συμβουλευόντων ἀπέχεσθαι βρωμάτων. | α ο θεος: c^2 ων ο θε. Vide ante Hipp. | μεταλημψιν cum ℵAD*FG ... ς μεταλψιν cum CD^{c}KLP etc | ευχαριστιας cum ℵCD*et^{c}FGK etc ... AD^{b}LP al plus^{10} (3 ap Scri) -στειας. Item v. sq | επιγνωκοσι ut ℵCL etc ... Ln Ti -κοσιν cum ADFGP etc (FG επιγνωκο-) | αληθειαν: D* d add αυτου

4. θεου et. Encrathipp^{276} Clem^{550} Or^{1,766} etc ... P om | μετα: FG 37. Clem^{550} ter Or^{1,766} Chr^{669} (non^{668b}) μετ

5. εντευξεως: D^{gr}* εντευξισιν

6. χριστου ιησου cum ℵACD*FGKLP al fere^{15} (K του χρι. ιησ.) d f g vg cle (pt. fu demid etc) go cop syr^{P} arm Euthal^{cod} Thdrt ... ς ιησου χριστου cum D^{c} 17. 31. 47. al plu am syr^{sch} aeth Chr^{669a} Thdrt^{cod} Dam Augact felic 1 (^{s,476}) Ambrst | εντρεφομενος: D^{gr}* εντρεπομενος | της καλης διδασκαλιας: 45. 69. 91. 213. d^{scr} al pauc syr^{sch} arm Sedul τη καλη διδασκαλια | ἣ cum ℵCDFGKLP etc ... A 80. 8^{pe} Euthal cod ης, atque sic Ln$^{ed\ min}$ | παρηκολουθηκας cum ℵADKLP al omn^{vi} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... CFG παρηκολουθησας

7. γραωδεις: G αιγραωδεις (praegresso και), D γραιωδ. | μυθους: C θυμους | γυμναζε δε: D*P 116. am fu harl* tol allachm aeth om δε (syr sch και γυμν., Ambrst *exercens*)

8. προς pri (et. ℵ^{c}): ℵ* om | ολιγον: FG f g add μεν | εστιν sec: FG^{gr}G^{gr} om, item Clem^{71} θεοσέβεια δὲ πρ. πάντα ὠφέλιμος, κατὰ τὸν παῦλον, ἐπαγγελίαν ἔχουσα (non item Clem^{309}) | επαγγελιαν et. Clem$^{71.\ 309}$ Chron^{441} Dam^{paris} etc Or$^{int\ 2,447}$ (*pollicitationem*; d f g vg *promissionem*) ... K 31. 37. 46. 238. al plus^{30} (8 ap Scri) go syr$^{P\ txt}$ (non item mg) arm Oec^{bis} επαγγελιασ, atque sic Gb΄

9. πασης et. ℵ^{c} ... ℵ* syr^{sch} om

10. εισ τουτ. γαρ sine additam cum ℵACDP 17. 47. 67** 80. (3^{pe} 8^{pe}?) d f vg go cop syr^{utr} arm aeth Chr^{670a} Cyr$^{the\ s\ 297}$ Dam ad h. l. et Dam ^{paris} Ambrst al ... ς Ti add και cum FG^{gr}GKL al pler Chr^{669b} Euthal ^{cod} Thdrt Thphyl Oec | αγωνιζομεθα (et. Gb΄) cum ℵ*ACFG^{gr}G^{gr}K 17. 31. 39. 47. 71. 73. 93. c^{scr} Cyr$^{the\ s\ 297}$ ... ς Ti ονειδιζομεθα cum ℵ^{c}D

θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. 12 μηδείς σου τῆς νεό- Tit 2, 15. 7
τητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν
ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. 13 ἕως ἔρχομαι πρόσ- 4, 16
εχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. 14 μὴ ἀμέλει
τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέ-
σεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. 15 ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις
ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. 16 ἔπεχε σεαυτῷ καὶ
τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώ- 4, 13
σεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

V.

1 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεω-
τέρους ὡς ἀδελφούς, 2 πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς
ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. 3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. 4 εἰ

LP al pler (P al -ζωμ-) d f g vg go syr^{utr} cop arm aeth Chr^{669b} et ^{670a} et^{11,636} montf (non item apud Wtst) Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1108} Dam ad h. l. et^{paris} al Ambrst al | *ηλπικαμεν* (et. Clem^{71} *ηλπικαμεν γαρ επι θεω ζωντι, οσ εστι* etc): D* 17. *ηλπισαμεν* | *επι θεω ζωντι*: D* Euthal^{cod} *επ. θεον ζωντα* | *σωτηρ* et. Clem$^{71.\ 824}$ Or$^{1,479.\ 521}$ et^{2,762} et$^{4,155.\ 159.\ 292}$ etc Tert^{pud2} Ambrst etc ... 43. syr$^{p\ mg}$ Antioch^{1108} (pergit *παντων ημων*) *πατηρ* | *μαλιστα* (FG a^{scr*} *μαλλιστα*): 74. 93. 120. a^{scr} c^{scr} al Clem^{82d} (non item^{71}) Antioch^{1108} Dam^{paris} add *δε*

12. *γινου*: 47. 48. 72. d^{scr} f^{scr} 3^{pe} al *γενου* | *εν αγαπη* sine *εν πν.* cum ℵACDFG 17. 31. 47. 70. 71. 73. 93. 109. 178. d f g vg go cop syr^{utr} arm aeth ar^{e} Clem^{608} Chr$^{671b.\ 672}$ Euthal^{cod} Ambrst al mu ... ς (= Gb Sz) add *εν πνευματι* cum KLP al pler Thdrt Dam al

14. *χαρισματος*: P *χρισματοσ* | *μετα*: FG *μετ* | *πρεσβυτεριου* et. ℵ^{c} ... ℵ* 37. harl** marian go *πρεσβυτερου, presbyteri* (et Marianus suprascripsit *episcopi*), aeth *episcoporum*

15. *πασιν* cum ℵACD*FG 17. 31. d f g guelf^{palimps} vg go cop syr^{utr} arm ar^{e} Ambrst al ... ς (Gb^{00}) praem *εν* cum D^{c}KLP al pler (aeth *ubique*) Chr^{672a} (add^{com} *μη εν τω βιω μονον αλλα και εν τω λογω* etc) Euthal cod Thdrt Dam al

16. *επεχε*: 6. 17. 67** 74. 80. a^{scr} syr$^{p\ mg}$ *προσεχε*. Cf Chrys^{672} *ἔπεχε - τουτέστι πρόσεχε σεαυτῷ* etc | *αυτοισ*: D* d f g guelf^{palimps} vg (exc tol) Ambrst al *εν αυτοισ*, item go | *σου* et. ℵ^{c} ... ℵ* om

V. 1. *ωσ πατερα* et. ℵ^{c} ... ℵ* om

δέ τισ χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον
2, 3 οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰσ ἀποδιδόναι τοῖσ προγόνοισ· τοῦτο γάρ
ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 ἡ δὲ ὄντωσ χήρα καὶ μεμο-
νωμένη ἤλπικεν ἐπὶ θεὸν καὶ προσμένει ταῖσ δεήσεσιν καὶ ταῖσ
προσευχαῖσ νυκτὸσ καὶ ἡμέρασ· 6 ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνη-
κεν. 7 καὶ ταῦτα παράγγελλε ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. 8 εἰ δέ τισ
τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖται, τὴν πίστιν ἤρνηται
καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

3, 2
Tit 1, 6 9 Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα,
ἑνὸσ ἀνδρὸσ γυνή, 10 ἐν ἔργοισ καλοῖσ μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνο-
τρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδασ ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοισ
ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. 11 νεωτέρασ δὲ
χήρασ παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γα-

4. *εκγονα*: D* 31. 39. 44. 73. 109. *εγγονα* | *μανθανετωσαν*: D* *μαθε-τωσαν* ... 3. 35. *μανθανετω*, item *discat* d f vg (exc am* *discant*) Amb vidu[188] Ambrst al | *πρωτον*: 47. om | *τον ιδιον οικον*: D[gr*] *των ιδιων οικων* | *αποδεκτον* cum ℵACDFGKLP al longe plu (9 ap Scri) d f g m vg syr[utr] aeth Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al Amb[vidu] Ambrst al ... ς (= Gb Sz) praem *καλον και* cum 37. o[scr] al mu[vi] cop go arm :: ex 2, 3

5. *επι* sine *τον* cum ℵ*CFGP ... ς Ln Ti add *τον* cum ℵ[c]ADKL al certe pler etc | *θεον* cum ℵ[c]ACKLP al omn[vid] d e f m[36. 97] vg rell Chr Euthal[cod] Thdrt al Amb[vidu 188] Ambrst al ... ℵ*D[gr*] Aug[ep 130 ter etqu 43] in[deut et]bon viduit[6,378] et[ps 131] Fulg[ep 2,12] *κυριον* | *ημερασ*: A* *-ραισ*

7. *και ταυτα*: ℵ[c] syr[sch] cop om *και* | *ανεπιλημπτοι* cum ℵACD*FG ... ς *ανεπιληπτοι* cum D[c]KLP al omn[vid]

8. FG *μαλλιστα* | *οικειων* sine *των* cum ℵAD*FG 73. ... ς Ti praem *των* cum CD[b]et[c]KLP al fere omn Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al | *προνοειται* cum ℵ*D*FGK k[scr] ... ς Ln Ti *προνοει* cum ℵ[c]ACD[c]LP al fere omn Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al | *εστιν* ... K *εσται*

9. *ελαττον*: FG[r]G[gr] 113[mg] 115. al *ελαττων* | *εξηκοντα*: D ξ΄ | *γεγονυια*: P post *γυνη* pon, item coniung cum seqq D (sticho enim ab antecedd separat) 80. 113. al d f g m[114] vg (d f m vg *quae fuerit unius viri uxor*, g *quae fuerat* etc), item ut[vid] go cop syr[utr], nec aliter Thdor mop cat[39] Thdrt. Videtur et. Or[3,645] *χήρα, φησίν, ἔστω μὴ ἐλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑν. ἀνδρ. γυν.* Contra Chr[675] *οὐ γὰρ αὐτῆσ ἐστὶ τὸ ἑξήκοντα γεγονέναι ἐτῶν.*

10. *καλοισ*: P *αγαθοισ* | *ετεκνοτροφησεν* (d f g vg *si filios educavit*, Amb vidui[189] - *educaverit*, m[114] - *nutrivit*, Ambrst - *enutrivit*) ... FG[r]G[gr] *ετεκνοφορεσεν* | *επηρκεσεν*: G 109. 113** *επηρκησεν*, F *επερκησεν*

11. *καταστρηνιασωσιν* cum ℵCDKL al fere omn Chr Euthal[cod] Thdrt Dam ad h. l. et[paris] al ... Ln[ed min] Ti *καταστρηνιασουσιν* cum AFGP 31. Chr[mosc1]. Apud Epiph[511] est: *μετα γαρ το καταστρηνιασαι.*

μεῖν θέλουσιν, 12 ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· 13 ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. 14 βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· 15 ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. 16 εἴ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείσθω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. 18 λέγει γὰρ ἡ γραφή· βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καί· ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. 19 κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα-

1 Th 5, 12 ss
1 Co 9, 9 Dt 25, 4
Lc 10, 7 Mt 10, 10

14. *νεωτερας*: D* 37. 73. 80. praem *τας* ... 39. 43. 67* 72. 73. 74. 108* 177. a^{scr} c^{scr} al fere^{20} Chr^{680} Thdrt Dam^{paris} Hier$^{iovin\,1}$ (Ambrst variant edd) add *χηρας* | KL al aliq *λοιδωριας*

15. *τινες εξετραπ.* cum ℵCDKLP al omn^{vi} d f vg cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{paris} al ... Ti *εξετρα. τινες* cum AFG^{rg} g

16. *ει τις*: P *ει δε* | *πιστη* c. ℵACFGP 17. 47. 137. am harl* (hi^{2} *si qua fidelis*) cop arm Euthal^{cod}* (sed ipse* substituit alteram lectionem); item Ath^{374} *εἴ τις ἐστὶ πιστὴ χήρας ἔχουσα, διὰ τὸ καλῶς πιστεύειν πιστὴ καλεῖται.* Similiter f vg Amb$^{luc\,18,1490}$ et$^{offic\,2,87}$ Augioh^{62,5} aeth^{PP} *si quis fidelis.* Item g demid *si quis fideles*, aeth^{ro} *si quis fidelem habet viduam* ... ς (sed Gb^{0} *πιστος η*) Ti *πιστος η πιστη* cum DKL al pler d fu tol harl** all^{achm} Ambrst (hi Latini *si quis fidelis vel si qua fidelis*, tamen harl* *fidelis* prius om) syr^{utr} Chr Euthal^{cod}** Thdrt Dam al. Cf Chr^{682} *καλῶς προσέθηκεν· εἴ τις πιστός· παρὰ γὰρ τῶν ἀπίστων οὐκ ἔδει τὰς πιστὰς τρέφεσθαι.* | *επαρκεισθω* cum ℵAFG 17. (FG *επαρικεισθω*) ... ς Ti *επαρκειτω* cum CDKLP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *επαρκεση*: FGP 41. 47* d^{scr} *επαρκεσει* (F* *-κησει*)

17. FG d^{scr} o^{scr} al^{vid} *μαλλιστα* | *εν λογω*: FG^{rg}G^{gr} syr^{P} om *εν* | *και διδασκαλια*: P *διδασκαλιας*

18. *βουν αλσωντα* ante *ου φιμ.* (*κημ.*) cum ℵDFGKL al pler d g go syr^{P} Euthal^{cod} Dam Tert$^{marc\,4,24}$ („*Bovi*, inquit, *terenti os non colligabis*"). Item cf Clem^{478} *ὁ δὲ αὐτὸς νόμος διαγορεύει βοῦν ἀλοῶντα μὴ φιμοῦν· δεῖ γὰρ καὶ τὸν ἐργάτην τροφῆς ἀξιοῦσθαι* ... Ln post *ου φιμ.* pon cum ACP 17. 37. 57. 73. 80. 115. 116. 120. f vg cop syr^{sch} arm aeth Chr Thdrt al Ambrst al :: ut LXX | *ου*: 37. *ου μη* | *φιμωσεις*: D *κημωσεις* (D^{c} in mg adnotat *φιμ.*, sed nullo modo attigit *κημ.* in ipso textu) | *και· αξιος* ... FG f g *αξιος γαρ* | *του μισθου* et. ℵ^{a} ... ℵ* *της τροφης*, item^{vid} Clem^{478} (vide ante) :: cf Luc 10, 7.

19. *κατα πρεσβυτερου*: L *κα. πρεσβυτερους*

Dt 19, 15 *δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.* 20 *Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν.*

2 Ti 4, 1 21 *Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν.* 22 *Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτί-*

---

19. *εκτος ει μη επι* (f vg *nisi sub duobus* etc; FG^{rg} om *επι*, nec exprim d g fu) *δυο η τρι. μαρτυρων* ... cdd$^{lat\ aliq}$ ap Hier$^{ep\ 24}$ ad marcellam Cyp ^{325} (certe nihil add) Ambrst (non addiderim Cassiod dicentem *nec facile contra eos accusatoribus esse credendum*, nec Primas qui agnoscit verba ipso commentario: *iniustum est adv. quemvis absentem accusationem accipere*) om. Hier enim l. l. de codicum Latinorum vitiositate scribens, quam ipse ad Graecam originem voluisse se revocare profitetur, ad hunc locum respiciens monet: *Illi* (qui Latinis codicibus acquiescunt) *adversus presbyterum accusationem omnino non putent recipiendam; nos legamus*: „*Adversus presbyterum accusationem ne receperis nisi sub duobus aut tribus testibus*".

20. *Τους* sine copula cum ND^{c}KLP al omn^{vi} vg cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Cyp^{325} Lcif^{234} al. (Minime in hac re probat Hipp^{prov} ap Mai^{7,2,75} *ὁ δὲ ἀπόστολος, τοὺς ἁμαρτάνοντας, φησίν, ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε*, nec magis Or^{3,724} *ἔστι δ' ὅτε χρὴ κατὰ τὴν ἀποστολικὴν φωνὴν τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἐλέγχειν*) ... Ln add *δε* cum AD* d f g demid go Bas$^{eth\ 292}$ Thphyl Hier$^{ep\ 24}$ ad marcell Ambrst. Item FG post *αμαρταν.* | D* *ελενχε* | *εχωσιν*: P *εχουσιν*

21. *χριστου ιησου* cum NAD*G 17. 31. 73. d f g vg sah cop Clem^{318} Ath ^{526} cdd^{2} Cyr$^{hr\ 79}$ Bas$^{eth\ 305}$ et$^{spir\ 24}$ Thdrt Lcif^{234} Hil^{328} Ambrst ... ς *ιησου χριστου* cum D^{c}FKLP al pler go syr^{utr} arm aeth Ath^{ed} Chr Euthal^{cod} Dam Hil^{246}. Praetereaque ς (Gb^{00}) praem *κυριου* cum DcK LP al pler (al pauc go Ath$^{cod\ 1}$ *κυρ. ημων*) go syr^{utr} Chr Euthal^{cod} Dam, quod omisimus cum NAD*FG 17. 31. 73. d f g vg sah cop arm aeth Clem^{318} etc (et. Hil^{246}) | *αγγελων*: 17. cop syr^{sch} add *αυτου* (item 43. 80. 93. Bas$^{spir\ 24}$ ante *αγγ.* add) | *φυλαξῃς*: P *φυλαξεις* ... 17. ante *ταυτα* pon | *προσκλισιν* cum NFGK 47** 67** al sat mu d f g vg Clem^{318} Bas$^{regg\ 377}$ et^{alib} (sed fluct^{edd} et^{edd}) Chr^{690} (sed fluct lectio) Thdrt (fluct lect) Dam al ... Ln *προσκλησιν* cum ADLP 17. 23. 31. 37. 46. 47* 72. 80. 109. al plus^{50} (11 ap Scri) Ath^{527} („sic omn mss") Chr^{692} Euthal^{cod} etc. Latini (d f g vg Lcif$^{234\ bis}$ al) vertunt *in aliam* (vg^{cle} demid *alteram*) *partem declinando*. Praeterea cf Bas regg ^{377} *πρόνοιαν ποιούμενοι πολλὴν τοῦ τε εὐσπλάγχνου καὶ μακροθύμου πρὸς πάντας καὶ τοῦ μήτε ὑποψίαν δοῦναί τινι προσπαθείας ἢ προσκλίσεως* (rursus fluct lectio) *πρός τινας* etc, item$^{ep\ 156}$ (alias ^{342}) i. e.^{3,246} *οὕτως ὑμᾶς προσέχειν τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ προσήκει ὡς μηδὲν ἡμῶν δυναμένων κατὰ πρόσκλισιν* (sic ex$^{edd\ 3}$; lect fluct) *μηδὲ προειλημμένων εἰς τὴν διά τινων διαβολήν*. Item Thdrt *μήτε τῶν ἐλέγχων προφαιῶς γενομένων ἀναβάλλεσθαι τὴν ψῆφον τῇ πρὸς τὸν κρινόμενον χάριτι τὸ δίκαιον διαφθείροντα*. Item Chr^{690} *τουτέστιν*

θει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. 23 *μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας.* 24 *Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν·* 25 *ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.*

VI.

1 *Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης* Tit 2, 9 s etc *τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδα-* Tit 2, 5 *σκαλία βλασφημῆται.* 2 *οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ κατα-*

ἵνα κοινὸς ᾖς καὶ ἴσος τοῖς δικαζομένοις, τοῖς ἐπὶ σοῦ κρινομένοις, ἵνα σε μηδεὶς προκαταλάβῃ μηδὲ προοικειώσηται. Et Thphyl *τουτέστι κατὰ προσπάθειαν προσκλινόμενος τῷ ἑνὶ μέρει.* Cf et. Suidam: *πρόσκλισις ἑτερομέρεια· „μὴ διαπράξασθαί τι κατ᾽ ἔχθραν ἢ κατὰ πρόσκλισιν.“*

22. *επιτιθει*: D* *επιτιθου* | *αμαρτ. αλλοτριαις*: P *αλλοτρ. αμαρτ.*

23. *αλλα* cum NAD*FGP 17. ... ς *αλλ* cum DcKsilL al pler | *οινω ολιγω*: P *οινω ολιγον* | *δια τον* (A *το*) *στομαχον* sine *σου* cum NAD*P 17. d Gaudpraef ad benev (etiam arm teste Gb om *σου* et h. l. et post) ... ς Ti add *σου* cum DcFGKL al pler f g vg go sah cop syrutr arm aeth Clem177 (reliqua non add) Euspraep 12,25 Athgall 5,230 (rell non add) Chr Euthalcod Thdrt Dam ad h. l. etparall 364. 629. 699 Photmanich 2,8 al Or int 3,862 Ambrst al | *και τασ*: FgrG g *και δια τασ*

24. *ανθρωπων*: 30. 37. nscr Damparis om | *τισιν*: 17. Orint 3,363 et4,479 Damparis *τινων*

25. *ωσαυτως* sine additam cum NDKLP al omnvi d vg sah cop syrutr arm aeth Chr Euthalcod Thdrt Dam al Ambrst al ... Ln add *δε* cum AFG f g go Orint 3,363 | *τα εργα τα καλα* cum NADFGP 17. 37. 116. (71. *τα εργ. καλα*) d f g vg (hi4 *facta bona*) Thphyl Ambrst al ... ς *τα καλα εργα* cum KL al pler Chr692 Euthalcod Thdrt Dam | *προδηλα* sine additam cum NA 67** ... ς add *εστι* cum KL al pler Chr692 Euthalcod Thdrt Dam al; item DFGP 17. 67* 93. 8pe al3 scr add *εισι*. Item *manifesta sunt* Latini. | *δυνανται* cum ADP 17. 47. 67. 71. 73. 93. ascr cscr al plus30 Thdrt Oec ... ς *δυναται* cum NFGKL al sat mu (sed 2 tantum apud Scri) Chr692 Euthalcod al (Dam praetermisit *και τα* usq *δυν.*)

VI. 1. *δουλοι*: FG *δουλου*. Latini: *Quicumque sunt sub iugo servi* ... 73. bscr* kscr sah *δουλειας* | *του θεου*: D* 17. 8pe d f m89 vg go Ambrst al *τ. κυριου* ... sah *nomen bonum* pro *το ον. τ. θε.* | *βλασφημηται*: KL 17. 47* 114. 115. ascr cscr Damparis *-μειται*, G *-μεται*

2. *εχοντισ* ut NDcKLP etc ... AD*FG 37. 47* kscr Damparis *εχοντασ* | *κα-*

φρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆσ εὐεργεσίασ ἀντιλαμβανόμενοι.

Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. 3 εἴ τισ ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέχεται ὑγιαίνουσιν λόγοισ τοῖσ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, 4 τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενοσ, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεισ καὶ λογομαχίασ, ἐξ ὧν γίνεται φθόνοσ, ἔρισ, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, 5 διαπαρα-
2 Ti 3, 8 τριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆσ ἀληθείασ, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. 6 ἔστιν δὲ

ταφρονειτωσαν: L o^scr al Dam^paris -νητωσαν | οτι αδελφοι εισιν et. Clem^309 Bas^eth 310 ... ℵ* (non item^c) c^scr om | οι (post αγαπητοι): Dam^paris και | ευεργεσιασ: F^gr G^gr 46. ευσεβιασ (46. -ειασ), 45. εργασιασ

3. προσεχεται cum ℵ* (atque sic olim R. Bentley coniecit). Latini omnes (d f g m^62 vg Cyp^54. 139 Lcif^216 Ambrst al) *acquiescit* (m *-escet*) ... ς Ln Ti προσερχεται cum ℵ^c ADFGKLP al omn^vi (47. 73. 120. 122. n^scr -χηται) go syr^utr sah cop aeth Bas^regg 522 Chr Euthal^cod Cyr nest^4,108 Thdrt Dam al | FG υγιαιννουσιν | τη κατ ευσεβειαν: D* add ουση, quemadmodum d f m^62 vg Cyp etc habent *ei quae secundum pietatem est doctrinae*

4. γινεται (f vg *oriuntur*, Ambrst *fiunt*) ... D* d g m^62 Lcif^216 γεννωνται, *nascuntur* | φθονοσ et. Clem^340 (sed post ερισ pon) Bas^eth 288 ... D* 8^pe d f g m^62 vg go sah cop Lcif Ambrst al φθονοι (go add φονοι) | ερισ cum ℵAK^sil P 17. al pler^vi syr^sch sah cop arm aeth Clem^340 Bas eth 288 Chr Euthal^cod Thdrt Dam^parall 571 (et.^paris) al ... Ti ερεισ cum D(nec D^c mutavit)FGL 47. 8^pe al d f g m^62 vg go syr^p Dam ad h. l. Lcif^216 Ambrst al. Praeterea P syr^sch sah cop praem και | βλασφημιαι: 115. 116. syr^sch aeth Bas^cod et edd vet Dam^parall (et.^paris) βλασφημια. Praeterea sah cop praem και. | υπονοιαι πονηραι: syr^sch aeth υπονοια πονηρα. Rursus sah cop praem και.

5. διαπαρατριβ. cum ℵADFGLP al longe plu (10 ap Scri) Clem^340 Bas^eth 288 Chr Euthal^cod Thdrt Dam ad h. l. et^paris al (etiam Antioch^1243 διαπαρατριβαι inter carnalia vitia laudat) ... K 43. 115. d^scr l^scr al pauc διατριβαι, al pauc παρατριβαι ... ς (= Gb Sz) παραδιατριβαι cum minusc vix mu (ut b^scr). Apud Latinos d f m^62 vg Ambrst al habent *conflictationes*; g *conflictiones*, Lcif^216 *conflictationes malae* | απεστερημενων τησ: D* απεστραμμενων απο τησ. Cf d g m^62 *destitutorum a veritate*, Lcif^216 *a ver. destitutorum*, Amb^ps 118 *a ver. alienorum*. Contra vg *qui* (fu add *a*) *veritate privati sunt*, Ambrst *qui veritate caruerunt*. | την ευσεβειαν sine additam cum ℵAD*FG 17. 67** 93. d f g vg go sah cop aeth^ro Amb^ps 118 (certe nihil add) ... ς (Gb^00) add αφιστασο απο των τοιουτων cum D^gr c KLP al pler m^62 tol** syr utr arm aeth^pp Chr Euthal^cod Thdrt Dam al Lcif^216 Ambrst al. Item Cyp^54 *discede ab huiusmodi* add v. 4. post *stupore elatus* (τετύφωται) et^139 post *stupore elatus est, nihil sciens* (μηδὲν ἐπιστάμενοσ).

πορισμὸσ μέγασ ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείασ. 7 οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰσ τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· 8 ἔχοντεσ δὲ διατροφὰσ καὶ σκεπάσματα, τούτοισ ἀρκεσθησόμεθα. 9 οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰσ πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίασ πολλὰσ ἀνοήτουσ καὶ βλαβεράσ, αἵτινεσ βυθίζουσιν τοὺσ ἀνθρώπουσ εἰσ ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν.

---

6. *η ευσεβεια*: FG^{rg}G g add *θεου* (g *pietas dei*). Cf et. Ambrst v. 5. *existimantes quaestum esse pietatem et dei culturam: discede ab huiusmodi.* Versu vero 6. *Est autem quaestus magnus pietas cum sufficientia.* | *αυταρκειασ* ut ND^{c}LP etc ... AD*FG 37 (*ευτ–*) o^{scr} al^{vi} *αυταρκιασ*

7. *εισηνεγκαμεν*: P 106. 109. al$^{3\,scr}$ *εισενεγκ.* Sic et. editum Bas^{2,167}, ex incuria ut$^{vid.}$ | *οτι* (Gb′) cum ℵ*AFG 17. g vg$^{edd\,lachm}$ sah, item (qui *και* pro *οτι* exprimunt) cop arm aeth$^{utr.}$ Cf et. Polyc^{4} *εἰδότεσ οὖν ὅτι οὐδὲν εἰσηνέγκαμεν εἰσ τὸν κόσμον, ἀλλ' οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι ἔχομεν, ὁπλισώμεθα τοῖσ ὅπλοισ τῆσ δικαιοσύνησ.* Item Ephr^{2,177} nec *ουδε* nec *οτι* habet. ... ζ Ti *δηλον οτι* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}KLP al pler Bas^{2,167} Mac^{228} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,316.\,364}$. Similiter *αληθεσ οτι* D*, *verum quoniam* d, *verum quia* m^{92} Ambrst, *haud dubium quia* (vg^{cle} *quod*) f vg, *aut* (pro *haut*) *dubium*, *verum tamen* fu al^{lachm}, *verum* Cyp$^{210.\,240.\,323}$. Item go *in veritate quod*; syr utr *et notum est quod*

8. *διατροφασ* cum ℵAL al pler f vg (hi^{2} *alimenta*) etc. Etiam Bas$^{2,167.\,367}$ et^{3,101} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... DFGKP 46. 109. Or^{4,418} *διατροφην*. Item Ambrst *alimentum*, d g m^{92} Novat^{319} Hier$^{iovin\,2}$ et$^{ad\,tit\,3,5}$ *victum* (g *vict. t alimentum*), Cyp$^{210.\,240.\,323}$ *exhibitionem*. Pergunt autem d m Novat Hier^{iovin} *et vestitum* (Hier^{tit} *et vestimentum*), Cyp *et tegumentum*. Contra g *et tegumenta*, f vg Ambrst *et quibus tegamur*. | *αρκεσθησομεθα* et. Or^{4,418} Ephr^{1,77} Bas^{2,167} et$^{367\,ed}$ et^{3,101} etc ... K 30. 219. d^{scr} n^{scr} al^{vi} Ephr^{3,358} et^{1,248} Bas$^{2,367\,cod\,1}$ Chr$^{mosc\,1}$ Dam ad h. l. et$^{parall\,364}$ *αρκεσθησωμεθα*. Ex Latinis d f g vg Novat *contenti sumus*, m^{92} demid Cyp^{ter} Ambrst Hier *contenti simus*. Cf Le^{brug}: „Sumus *mutatur ab aliis in* simus."

9. *βουλομενοι*: Dam^{paris} *βουλευομενοι* | *παγιδα* (Cyp^{quater} al *muscipulam*): 17. Ephr^{1,77} Cyr$^{mich\,424}$ (non item$^{sophon\,608}$) *παγιδασ*, auct sing cleric^{522} *muscipulas*, Dam^{paris} *εισ παγιδα* (item *κ. εισ επιθ.*) ... D*FG 37^{mg} (manu rec) 238. d f g m^{92} vg^{cle} fu demid tol harl al^{lachm} (non item am al^{lachm}) go Chr^{698} Thdrt Antioch^{1045} Amb$^{ps\,118}$ al (sed non Cyp$^{185.\,210.\,240.\,323}$ Ambrst al) add *του διαβολου* :: ex 3, 7 | *ανοητουσ* et. Bas$^{eth\,268}$ (ex$^{edd\,3}$) Eph^{1,77} Chr^{698} et$^{11,167.\,823}$ (sic certe ubique ed. Montf) Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,484}$ etc, item *desideria stulta* Aug$^{ep\,130}$ et$^{civ\,dei\,1,10}$ et$^{ps\,136}$ Promiss^{1,39} ... 2. 19. 55. Bas$^{eth\,268}$ edd prior Chr$^{edd\,prior}$ Cyr$^{sophon\,608}$ et$^{mich\,405.\,424}$ *ανονητοισ*, item *inutilia* d f g vg Cyp^{185} (sed$^{210.\,240.\,323}$ om) Ambrst al, m^{92} *quae nihil prosunt*

10 ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινὲς ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

2 Ti 3, 17 11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραϋπαθίαν. 12 ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολ-
Ro 4, 17 λῶν μαρτύρων. 13 παραγγέλλω ἐνώπιον θεοῦ τοῦ ζωογονοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου

---

10. *παντων των* et. Clem[191] Or[3,491] Ephr[1,77] etc ... D* 123. om *των* | *πολλαισ* et. ℵ[c] ... ℵ* *ποικιλαισ* (:: cf 2 Tim 3, 6 *επιθυμιαισ ποικ.* Tit 3, 3 *ηδοναισ ποικιλαισ* Iac 1, 2 *πειρασμοισ περιπ. ποικιλοισ* 1 Pe 1, 6 *εν ποικιλοισ πειρασμ.* Mt 4, 24 pp *ποικιλαισ νοσοισ*)

11. *θεου* cum ℵ*A 17. ... ς Ti *του θεου* cum ℵ[c]DFGKLP al fere omn Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al | *ευσεβειαν* et. Petr[alex can 14] (Gall[4,106]) Ephr[1,243] etc ... ℵ* (non item[c]) 47. sah om. Cf et. Aug[serm 177] *Tu autem homo dei, haec fuge; sectare vero iustitiam, fidem, caritatem cum his qui invocant nomen domini de corde puro.* At haec libere, et paullo post ad *fidem* add *pietatem.* | *πραϋπαθιαν* cum ℵ*AFGP(sed non superest nisi ultima syllaba *-αν*), item *-θειαν* 71. 137. 8[pe] Petr[alex] ap Rou[4,45] (non item ap Gall) Ephr[1,243]. Videtur et. huc respexisse Ign trall 8 *την πραϋπαθειαν αναλαβοντεσ*, item Hesych qui *πραϋπαθειαν* explicat per *πραΰτητα* et *ησυχιαν* ... ς (= Gb″ *πραϋπ.* et Sz) *πραοτητα* cum DᶜKL al pler Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al. Item ℵ[c]D* 31. *πραΰτητα.*

12. *εισ ην* sine *και* cum ℵADFGKLP al longe plu (7 ap Scri) d f g vg go sah cop syr[sch] et[p txt] arm aeth Petr[alex can 14] Ephr[1,243] Chr Euthal[cod] Thdrt Dam ... ς (= Gb Sz) add *και* cum 37. al mu[vid] syr[P] c.* Thphyl Oec Ambrst | *και ωμολογησασ*: LP al aliq (3 ap Scri) *και ομολογησασ*, item Petr[alex] omisso *και* (sic ap Rou; apud Gall *ἐκλήθης, ὡμολόγησας*)

13. *παραγγελλω* (FG[rG][gr] vitiose *-λλων*) sine *σοι* cum ℵ*FG 17., item g (sub *t*; habet enim *praecipio tibi t contestor*) Bas[2,584] Amb[fid 499. 500] (*praecipio* sine *tibi*) Aug[serm 177] (*testificor*) Thdrt[ep lat 4,1344] (ex Mansi, ut Aug) ... ς Ln Ti add *σοι* cum ℵ[c]ADKLP al fere omn d f (g vide ante) vg (hi Latt *praecipio tibi*) Bas[1,276] Chr Euthal[cod] Thdrt Dam Tert[praescr 25] Ambrst (uterque ut vg), item Did[tri 72] *προστασσω σοι* | *θεου* cum ℵ (:: cf ad v. 11) ... ς Ln Ti praem *του* cum ADFGKLP etc | *ζωογονουντοσ* (Gb′) cum ADFGP 17. 19* 31. 71. 93. 137. Ath[529] Bas[2,584] Nyss[adv maced] ap Mai[4,33] Cyr[thes 297] Thdrt[4,1274] al ... ς *ζωοποιουντοσ* cum ℵKL al pler Cyr[hier 79] Bas[1,276] Chr Euthal[cod] Thdrt ad h. l. Dam al | *χριστου ιησου* cum ADKLP 17. 31. 37. al pler d vg go syr[P] arm[codd] Cyr[hr 79] Chr[703 com] Euthal[cod] Cyr[thes 297] Thdrt ad h. l. et[4,1274] Dam al Ambrst al ... NFG al plus[5] (3 ap Scri) f g syr[sch]

Πειλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, 14 *τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν* *ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν* Tit 2, 13
Ἰησοῦ Χριστοῦ, 15 *ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος* *δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων,* 16 *ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος* 2 Ti 4, 18
αἰώνιον, ἀμήν.

17 *Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλὰ* *φρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ θεῷ τῷ*

---

sah cop arm^{ed} aeth Did$^{tri\ 72}$ Ath^{529} Chr$^{703\ txt}$ Thphyl Tert$^{praescr\ 25}$ Ambf$^{id\ 3,500}$ Thdrt$^{ep\ lat\ 4,1344}$ *ιησου χριστου* (sed Ath Chr *κυριου ιησου χρι.*, Thdrt^{lat} *domino nostro Ies. Christ.*) | *πειλατου* cum AD* :: cf ad Act 3, 13. 4, 27. 13, 28. In evangeliis vero eadem scriptura testatissima est; cf Lc 23, 6 etc ... ς Ln Ti *πιλατου* cum ℵDcFGKLP etc

14. *τηρησαι σε*: D* 43. z^{scr} Did$^{tri\ 72}$ om *σε* | *ασπιλον*: D 115. syr^{sch} Chr$^{703\ com}$ Thphyl add *και* | *ανεπιλημπτον* cum ℵD*FG ... ς *ανεπιληπτον* cum DcKLP etc | *ιησου χριστου*: ℵ *χρι. ιησ.* (Contrariam lectionem idem v. 13. praebebat.)

15. *δειξει*: Dgr* *δειξαι*, K c^{scr} k^{scr} *δειξη* | *και κυρ. των κυριευοντων*: 47. 219. om

16. *φως οικων απροσιτον* et. Or^{3,410} Eus$^{mcell\ 141}$ Did$^{tri\ 370}$ Cyr$^{thes\ 297}$ al permu Or$^{int\ 4,99}$ (*qui solus habet immortalitatem, lucem habitans inaccessib.*). Item accurate f am tol *lucem habitans inaccessib.* Nec vero recte in contrariam partem laudantur d e vg^{cle} demid al Tert$^{prax\ 15}$ Hil^{831} Ambrst al *qui solus habet immortalitatem et lucem* (*lumen* Ambrst) *habitat* (*inhab.*) *inaccess.* Nec aliter go cop syr^{sch} aeth ... D*E* fu (*qui solus habet immort. et lucem inhabitans*) harl* (uf fu sed *habitans*) Did$^{tri\ 73}$ praem *και* | *ειδεν* ut ℵDEFGKL etc ... AP al paue Did$^{tri\ 73}$ Dam^{paris} *ιδεν* | *ουδεις ανθρωπων* et. Tert$^{prax\ 15.\ 16}$ etc: FGrG g go Novat $^{310.\ 312}$ *ανθρ. ουδεις* ... vg^{cle} harl tol Did^{tri} post *ειδ.* (*ιδ.*) pon | *και* (ℵ add *το*) *κρατος*: FGrGP 31. 72. 93. 116. n^{scr} z^{scr} al^{10} g om *και*

17. *εν τω νυν αιωνι* (ℵ* *καιρω*) cum ℵc (item ℵ*)FGKLP al omn^{vi} g syr^{p} Or^{1,709} Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1044} Dam ad h. l. et^{paris} al ... DE d e f m^{29} vg syr^{sch} sah cop Bas$^{eth\ 269}$ Or$^{int\ 2,154}$ Ambrst al mu *του νυν αιωνος* | *υψηλα φρονειν* (:: cf Ro 11, 20) cum ℵ Or^{1,709}. Apud Latinos d e f vg^{cle} fu demid harl tol Hier$^{gal\ 3}$ al (similiter syr^{utr}) *non sublime sapere*, addit autem Hier l. l. *pro eo quod est non superbire*; g m^{29} am Or$^{int\ 2,154}$ Ambrst *non superbe sapere.* Ceterum Ro 11, 20. Latini plerique *altum sapere* habent ... ς Ln Ti *υψηλοφρονειν* cum ADEFGKLP al omn^{vi} Bas$^{eth\ 269}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1044} Dam al | *ηλπικεναι* (L 17. 37. 73. al aliq Euthal^{cod} *ελπικ.*) ... FG Dam$^{parall\ 475}$ (et.^{paris}) *ελπιζειν* | *πλουτου*: Dgr* 73. 109. 114. *πλουτω* | *αλλ επι* cum ℵAD*FGP 17. 19. 23. 47. 57. 67** 71. 73. 80. 115. 118. 120. 8^{pe} al Or$^{1,709\ edd}$ Bas$^{eth\ 269}$ Chr Antioch^{1044} Dam$^{parall\ 475}$ (et.

παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, 18 *ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς,* 19 *ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.*

2 Ti 1, 14 20 Ὦ *Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς*
2, 16 *βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως,*

---

paris) Thphyl, item syr^{utr} ... ς Ti *αλλ εν* cum D^{c}KL al longe plu Or ed Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. Oec. Latini omnes *sed in deo* pariter atque ante *in incerto.* | *θεω* sine articulo cum ND*FG 71. 115. 8^{pe} arm Or^{cdd} Antioch Thphyl ... ς Ln Ti *τω θεω* cum AD^{c}EKLP al pler Or^{1,709} ed Bas$^{eth\,269}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{parall}. Praeterea non addidimus *τω ζωντι* cum ℵAFGP 17. 23. 47. 67** 73. 118. 120. al pauc f g am fu* demid harl tol all^{achm} sah cop arm aeth Or cdd Bas$^{eth\,269}$ Chr^{2,35} Antioch Dam^{parall} (et.paris) Oec Hier$^{gal\,3}$ al ... ς (sed Gb^{0}) add *τω* (D*E* 57. 115. 8^{pe} Dam ad h. l. om) *ζωντι* cum DEKL al pler d e m^{29} vg^{cle} fu^{vict} syr^{utr} Or^{ed} Chr^{705} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1044} Dam ad h. l. Thphyl Ambrst al | *ημιν*: 17. Or^{1,709} Hier$^{gal\,3}$ om | *παντα* et. Or Chr^{705} et$^{2,35\,semel}$ Euthal^{cod} Antioch^{1044} al mu ... Ln *τα παντα* cum A 37. 116. al pauc Bas^{eth} Chr$^{2,35\,semel}$ ... FG^{rG} g plane om. Posuimus autem ante *πλουσιως* cum ℵADEKLP al longe plu (omn 13 ap Scri) d e f m vg syr^{utr} sah cop arm Or Bas^{eth} Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch Dam al Ambrst al mu ... ς (= Gb Sz) post *πλουσιως* pon cum minusc vix mu aeth (*ille dabit nobis in divitiis omne*)

18. *πλουτειν* et. Or^{1,709} etc ... FG *πλουτιζειν*

19. *αποθησαυριζοντας* (L -ζοντες) ... DE d e f m^{29} vg Ambrst rell *αποθησαυριζειν* | *εαυτοις*: P 111. O^{scr} *–τους* | *εις το μελλον*: FG *εις τον μελλοντα.* Latini *in futurum.* | L 17. al aliq (3 ap Scri) *επιλαβονται* | *οντως* c. ℵAD*E*FGH^{cappr} 17. 23. 31. 57. 71. 116. 137. 176. 179. 8^{pe} (et 37. *της αιωνιου οντως*) d e f g m^{29} vg syr^{utr} sah cop arm aeth ar^{e} Bas$^{eth\,267}$ Euthal^{cappr} ap Zacagn^{c90} Ambrst rell. Praeterea *η οντως ζωη* legitur etiam Constit^{8,6,1}, item ap Clem Or alios, sed non hunc ipsum illi locum afferunt ... ς (= Gb Sz) *αιωνιου* cum D^{c}E**K LP al pler marian Chr^{705} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1044} Dam Thphyl Oec

20. ω (et. syr$^{p\,mg\,gr}$): P om | *παραθηκην* cum ℵADEFGKLP al longe plu (7 ap Scri) sah cop (hi^{2} servant ipsum Graecum et add *quod concredidi tibi*) syr$^{p\,mg\,gr}$ Clem^{457} Ign^{intpol} ad$^{heron\,7}$ (*φυλαξον μου την παραθηκην*) Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *παρακαταθηκην* cum minusc mu (ut 137. 140. 4 ap Scri) Hipp$^{antichr\,1}$ (Lag^{1}) Chr^{705} Thphyl | *κενοφωνιας* cum ℵADEKLP al pler^{vi} syr^{utr} sah cop aeth Clem^{457} Hipp^{antichr} Or^{1,454} Didtri^{6} Chr^{705} Euthal^{cod} Thdrt Dam al (sed ex his omnibus nemo interpretationem addit; hinc scriptura tantum nitimur, quae apud eos pariter atque in cdd Ni Ti fluctuare potest, licet id ab editoribus non adnotatum sit). Oec vero ad

21 ἦν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. 2, 18
Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

h. l. sic: *κενοφωνίας δὲ τὰς ματαιολογίας. ἄρα οὖν ἐστὶ καὶ κενοφωνία οὐ βέβηλος. ὁ δὲ μακάριος ἰωάννης* (at ad hunc certe locum Chrysost. nihil eiusmodi habet) *τὰς νεωτέρας παραινέσεις καινοφωνίας εἶπε, διὰ τῆς αι διφθόγγου τὸ κε γράφων, ὡς ἔοικε.* Cf ad 2 Tim 2, 16 quae ibi ex Chrys adscripsimus ... FG 73 115** al vix mu (nullus ap Scri) Epiph^{846} (in epist Ancyrana) *καινοφωνιας.* Item *vocum novitates* d e f g m^{62} vg Ir$^{int\,135}$ Lcif^{217} Hil^{1251} Ps-Ath$^{lat\,563}$ Ambrst rell, item arm. Ceterum nuspiam facile *κενος* legitur quin codd mu maximeque antiquissimi *καινος* praebeant.

21. *επαγγελλομενοι*: 17. *επαγγειλλαμενοι* | *μεθ υμων* cum ℵAFG^{gr}GP 17. g (*vobiscum t tecum*) cop ... ς Ti *μετα σου* cum DEKL al fere omn d e f (g sub *aut*) vg syr^{utr} arm aeth Thdrt Dam al ... sah Chr Euthal^{cod} om *η χα. μ. υμ.* Praeterea ς (= Gb Sz) add *αμην* cum ℵ^{c}D^{b}Et^{c}EK LP al fere omn e f vg syr^{utr} cop aeth Thdrt Dam al: omisimus cum ℵ*AD*FG 17. d g fu* arm, item (vide ante) sah Chr Euthal^{cod}.

Subscriptio: *προς τιμοθεον α̅* cum ℵ 17. al (109. al *πρωτη* pro *α̅*). Item DE *προς τιμοθεον α̅ επληρωθη· αρχεται προς τιμοθεον β̅*, item FG *επληρωθη επιστολη προς τιμοθ. α̅· αρχεται προς εαυτον* (G* *αυτον*) *β̅* (G add insuper II.) ... A 120. al *προς τιμοθ. α̅ εγραφη απο λαοδικειας*, P 114. *πρ. τιμοθ. α̅ εγραφη απο νικοπολεως* ... K al mu Euthal^{cod} *προς τιμοθ. α̅* (vel *πρωτη*) *εγραφη απο λαοδικειας, ητις εστι (εστιν) μητροπολις φρυγιας της καπατιανης* (47. al *πακατιανης*, al *παγκα-, παρακατ-, καπιανης*, Euthal^{cod} *πατακατιανης*), L *του αγιου αποστολου παυλου προς τιμοθ. επιστολη α̅ εγραφη απο λαοδικειας· ητις εστιν μητροπολης φρυγιας της καπατιανης.* Similiter al (o^{scr} *απ. λαδικιας*, a^{scr} 74. add ad finem: *ιδου δη και η εκ λαοδικειας* vel *-κιας*) ... d *ad timotheum I.* (** add *scribens a ladicia*) *explicit incipit ad timotheum II.*, f g am fu al *expl. epist.* (fu om) *ad timotheum I.* (am *p̅*., al *prima*) *inc. ad eundem secunda* (f *II.*, fu *inc. arg. ad eiusdem II.*). Add ante *inc.* al^{lachm} *scripta de laudicia.* Confirmant additamentum *απο λαοδικειας* et. syr^{sch} aeth (in epistulae inscriptione) ar^{p}, item syr^{p} cum *ητις εστιν* etc. Contra habent cop *απο αθηνων δια τιτου του μαθητου αυτου*, ar^{e} *scripsit eam Athenis misitque cum Tito*, ar^{petrop} *απο ρωμης διά τιτου*, 6. Synops Euthal edd aliq *απο μακεδονιας ... ς πρὸς τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις φρυγίας τῆς πακατιανῆς.* Praeterea numerantur *στιχοι σλ΄* (KL al plu atque etiam Euthal; in P numerus evanuit; al *σλγ΄, σλς΄*, ℵ** 80. *σν΄*, al *σι΄*, 90. *οα΄* [*σα΄*?], vg lachm *versus CCXXX.* Etiam *υ΄* ex Copto et *τιε΄* nescio unde retulerunt.) ... Additur et. passim cum Euthal *αναγν. α΄* sive *μια, κεφφ. ιη΄, μαρτ. β΄* ... am fu capita 30 habent.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β.

I.

1 Ti 1, 1 s 2 Co 1, 1 etc

1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ κατ᾽ ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ* 2 *Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.*

Act 24, 14 Ro 1, 9

3 *Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας,* 4 *ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου*

---

* *προσ τιμοθεον β̄* cum ℵAK 17. 47. 113. 116. n^{scr} al, item 37. al *πρ. τιμ. δευτερα.* Item (vide ante) DEFG *αρχεται πρ. τιμ. β̄ ...* P 114. *παυλου επιστολη πρ. τιμοθ. β̄,* 121. 123. h^{scr} k^{scr} *πρ. τιμ. δευτερα επιστ.,* 120. *η πρ. τιμοθ. β̄ επιστολη,* 122. *παυλου αποστολου προσ τιμ. επιστολη καθολικη,* L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη β̄ πρ. τιμοθ.* Similiter al ... ς *ἡ πρὸσ τιμόθεον ἐπιστολὴ δευτέρα,* ς^{e} Gb Sz *παύλου τοῦ ἀποστόλου* (Gb Sz om *τ. ἀποστ.*) *ἡ πρὸσ τιμόθ. ἐπιστ. δευτέρα.*

I. 1. *χριστου ιησου* cum ℵDEFGKP 17. 31. 46. 47. 71. 8^{pe} al fere^{15} (4 ap Scri) d e f g am (Treg am**) fu demid hal marian omn^{lachm} sah cop syr^{p} Euthal^{cod} Dam Ambrst Prim Cassiod ... ς Ln *ιησου χριστου* c. AL 37. al longe plu vg^{cle} tol harl (am* ap Treg) go syr^{p} arm aeth Chr ^{708} Thdrt al | *επαγγελιαν*: ℵ *-λιασ,* item omisso *ζωησ* o^{scr} (i. e. 61.)

2. *αγαπητω τεκνω*: 17. *γνησιω τεκνω εν πιστει* | *και χριστου ιησ. του κυρ. ημων* cum ℵ^{c}ADEFGKL al pler d f g vg go sah cop syr^{p} arm Or $^{int\,4,468}$ („ad Tim. prim. et sec. *Gratia misericordia et pax a deo patre et Christo Iesu domino nostro*“) Chr^{708} Euthal^{cod} Thdrt al ... ℵ* 17. 37. k^{scr} *και κυριου ιησου χριστου του κυριου ημων.* Item 43. 49. syr^{sch} aeth *και κυρ. ιησ. χρι.* | Ante *pax* vg$^{edd\ aliq}$ (ut fu** al^{lachm}) Or^{int} (vide ante) add *et.* Contra quam lectionem scribit Luc^{brug}: *Non est proponenda coniunctio* et *voci* pax. Sah habet *χαρισ σοι και πνευμα και ειρηνη.* | *πατροσ*: 39. 41. 49. syr^{p} c.* add *ημων*

3. *τω θεω* sine additam cum ℵACD^{c}E**FGKL al fere omn vg (et. am omn lachm al) syr^{utr} cop arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Prim ... D* E* 17. 8^{pe} d e vg^{six} fu demid hal go sah Or^{1,624} et$^{int\,1,85}$ Ambrst Vig$^{varimad\,736}$ Sedul Pelag add *μου.* Contra Luc^{brug}: *Nec hic addenda sunt pronomina* meo *et* (i. e. ante progenitoribus) meis. | *λατρευω*: C* *-ευων* | D* *αδιαλιπτον*

4. *επιποθων*: FG^{gr}G cop arm *επιποθω*, g *desidero t ans*

τῶν δακρύων ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, 5 ὑπόμνησιν λαβὼν τῆς ἐν
σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου
Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. 6 Δι'
ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ 1 Ti 4, 14
ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. 7 οὐ γὰρ ἔδωκεν Ro 8, 15
ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σω-
φρονισμοῦ. 8 μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν
μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συνκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ
κατὰ δύναμιν θεοῦ, 9 τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει
ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν Tit 1, 2 s
τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων,
10 φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν

5. *υπυμνησιν*: Euthal^{cod} (per incuriam) *υποκρισιν* | *λαβων* (Gb′) cum ℵ*ACFG 17. 31. 73. 8^{pe} arm ... ς *λαμβανων* cum ℵ^{c}DEKL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam. Apud Latinos est *recordationem* (d e *commemorationem*) *accipiens.* | *ενωκησεν*: D* 17. *ενοικησεν* | *λωϊδι* cum NAC DE al pler (115. d^{scr} al *-ιδη*) etc (et. sah cop) ... FGKL 109. Euthal cod *λοϊδι* (FG *-ιδει*), 43. *λαΐδι* | *ευνικη* (et. ς^{e} Gb Sz) cum NACDEFG KLP al plu ... ς (non ς^{e} etc) *ευνεικη* cum minusc mu (7 apud Scri), item go | *πεπεισμαι*: 17. *πεποιθα*

6. *αναμιμνησκω* cum NACFGKLP etc ... DE c^{scr} *υπομιμνησκω* | D *αναζωοπυριν* (D^{c} *-ρειν*) | *χαρισμα* (et. ℵ^{c}): ℵ* *θελημα* | *του θεου*: A *του χριστου*

7. *δειλιας* (*δειλ-* ut NCKL etc; ADEFGP al *διλ-*) ... 238. 3^{pe} d^{scr} Did^{252} et^{166} *δουλειας* (*-λιασ*), item aeth *subiectionis.* Cf et. Clem^{586} *δουλειας παλιν εισ φοβον* (pergit usque *εμε τον δεσμιον αυτου*), item Chr^{12,65} *ου γαρ ελαβομεν, φησι, πνευμ. δειλιας* (sed ed$^{savil\ mg}$ *δουλειας*) *αλλα πνευμ. δυναμεωσ κ. αγαπ. κ. σωφρονισμ.*: miscuerunt igitur Clem et Chr hunc locum cum Ro 8, 15.

8. *επαισχυνθησ*: L* 47. 116. d^{scr} al *-σχυνθεισ* | *του κυριου ημων* (et. ℵ^{a}) ... ℵ* om *ημων* ... 72. demid syr^{p} c.* add *ιησου χριστου* et go *Iesu*, item omisso *ημων* 31. 47. *ιυ χυ* (certe sic testatur Wtst) | *συνκακοπαθησον* cum NADEFGL ... ς Ln *συγκακοπ.* cum CK^{sil} al certe pler | *θεου*: D* 17. 116. praem *του* (sed 116. etiam *κατ. την δυναμιν*)

9. *ημασ*: 47. om, 178. k^{scr} post *καλεσαντ.* repetit | *κλησει*: vg^{cle} fu demid al^{lachm} syr$^{p\ mg}$ Ambrst al add *sua* | *αγια*: L *τη αγια* | *αλλα κατα* cum NACP 17. b^{scr} k^{scr} Cyr$^{g1\ aph\ 9}$; item 73. Ath^{430} *αλλα κατα την* ... ς *αλλα κατ* cum DEK^{sil}L al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al; item FG *αλλ. καθ* | *προ χρον. αιωνιων*: P pon ante *εν χρι. ιησ.* (n^{scr} om *εν χρι. ιησ.*)

10. *φανερωθεισαν*: K *φανερωθεντοσ* | *επιφανειασ* ut NAD^{c}EK^{sil}LP al pler ... CD*FG al *επιφανιασ* | *σωτηροσ*: 23. 57. syr$^{p\ mg}$ Or^{1,488} Aug^{pecc}

Χριστοῦ Ἰησοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ
1 Ti 2, 7 *ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου,* 11 *εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ*
κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος· 12 *δι' ἣν αἰτίαν καὶ*
ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα,
καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς
ἐκείνην τὴν ἡμέραν. 13 *ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν*
1 Ti 6, 20 *παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·*
Ro 8, 11 14 *τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοι-*
κοῦντος ἐν ἡμῖν.
4, 10. 16 15 *Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ,*
4, 19 *ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης.* 16 *δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ*

mer[1] κυριου | χριστου ιησου cum ℵ*AD*E* d e sah ... ς ιησου χριστ. cum ℵ[c]D[c]E**FGKLP al omn[vid] f g vg go cop syr[utr] arm aeth Or[1,488] Chr Euthal[cod] Cyr[glaph 10] Thdrt Dam al Aug[doct chr 3 et contr 2. ep pelag 2 et alib] Ambrst al | καταργησαντος: DE praem του | ζωην: D* praem την, o[scr] (i. e. 61.) praem νυν

11. κηρυξ: arm διακονος | και διδασκαλος: 17. και διακονος ... CP 3. 21. 115. c[scr] d[scr] om και (:: cf 1 Tim 2, 7). Praeterea ς Ln[ed mai] Ti add εθνων cum ℵ[c]DEFGKLP al fere omn d e f g vg go syr[utr] sah cop arm aeth Chr[718] Euthal[cod] Thdrt Dam al Ambrst al. Cf et. Or int 4,627 sq „Sed et alibi de semetipso dicit quia sit *praedicator et apostolus et magister gentium*", sed ista possunt etiam ex 1 Ti 2, 7 desumpta esse. Omisimus (et. Ln[ed min]) cum ℵ*A 17 :: pro hac auctoritate non retinendum videbatur additamentum, quod ex 1 Tim 2, 7 huc transferre, ubi primum epistulae Pauli coniunctim edebantur, tam proclive erat. Accedit quod pro continuatione sermonis additamento εθνων non pari modo ac loco gemino opus erat.

12. και ταυτα et. ℵ[c] ... ℵ* 73. om και | παραθηκην cum unc omnib al longe plu etc ... ς[e] 1633. (ut etiam ed[compl]) παρακαταθηκην cum 23. 72. 115. b[scr] g[scr] k[scr] al plus[15] Chr[718] Thphyl. Reddunt d e f g vg Ambrst al *depositum*, g sub *aut* add *depositionem*, Amb[tob 20] *commendatum*; versu vero 14. etiam Amb[ibidem] *depositum*, Ambrst *commendatum*. | μου: D[gr*]E[gr*] 45. 114. a[scr] k[scr] om

13. FG corruptissimae scripturae specimen h. l. praebent, habent enim: Ποτυπουσιν (G[mg] κατα ποτυπουσιν) εχαι ὑγεισ εμνον (super o in utroque ω notatum) των | αγαπη τη: D* αγαπησ της. Corrupte d: *formam habens sanorum verborum quas a me audisti et fide et dilectionem in Cho Iesu.*

14. παραθηκην cum ℵACDEFGKLP al longe plu (9 ap Scri) Chr[7.4] Euthal cod Thdrt Dam al ... ς (= Gb Sz) παρακαταθηκην cum 47. 115. 137. b[scr] k[scr] al mu[vid] Thphyl | ενοικουντος: 17. δοθεντος. Item Amb luc 1,1270 *qui datus est nobis* (sed tob 20,614 *qui habitat in nobis*)

15. φυγελος cum ℵCDEFGKLP 17. 23. 37. 39. 137. al fere[10] (3 ap Scri) d e f g am fu tol all[aehm] go sah syr[p] mg gr arm Bas[eth 265 edd vet] Chr

Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη, 17 ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν. 18 δῴη αὐτῷ ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

II.

1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 2 καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους

---

724 Procope^{sa} 205 Dam Oec Tert$^{praescr\ 3}$ Ambrst al ... ς *φυγελλοσ* cum A al plu vg^{cle} demid cop Epiph^{298} Bas$^{eth\ 285}$ ex$^{edd\ 2}$ Euthal^{cod} Thdrt Thphyl. Praeterea cf ad 1 Tim 1, 20 ex Or adscripta. Cf Luc^{brug}: „Ex quibus est Phigellus. *Alii scribunt unico* l, Phigelus: *sed male illi qui habent* Philetus, *quod nomen occurrit infra* 2, 17." *Philetus* est in vg^{sixt} ... 43. 73. l^{scr} al aliq *φρυγελλοσ* vel (ut 20. 74) *φρυγελοσ* | *ἑρμογενησ*: *ἑρμ-* non *ἑρμ-* testatur antiquissimus accentuum testis D^{c}, item P o^{scr}. Quam scripturam confirmant d e vg$^{edd\ lachm}$ go ... ς Ln *ἑρμογ-* ut f g vg^{cle} am fu demid al.

16. *ελεοσ ο κυριοσ* ... 1. 17. 47. 73. 108. syr^{utr} sah arm Or^{1,133} Eus eclog^{16} Bas$^{eth\ 288}$ *ο κυρ.* (arm *θεοσ*) *ελεοσ* | *ονησιφορου*: A *ονισιφ.* | *ουκ επαισχυνθη* (Gb′) cum ℵ^{c}ACD(* *επεσ-*; ^{c} *επαισ-*)LP 1. 17. 31. 37. 46. 47. 71. 73. 109. 115. 116. al plus^{15} (5 ap Scri) Euthal^{cod} Thdrt ^{cod}; item FG *ου καταισχυνθη* ... ς *ουκ επησχυνθ.* cum ℵ*K al plu Or^{1,133} Bas$^{eth\ 285}$ Chr etc

17. *σπουδαιωσ* cum ℵCD*FGP 17. 31. 67** d e f g vg (hi Latt *sollicite*) Or^{1,133} Bas$^{eth\ 285}$ Ambrst al ... ς Ti *σπουδαιοτερον* cum D^{c}EKL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item A 73. 137. *σπουδαιοτερωσ.* | *εζητησεν* ... C *ανεζητησεν*, 31. 47. cat^{txt} *επεζητ.*, l^{scr} *εξεζητ.*

18. *ελεοσ*: D^{c}K 109. 219. al$^{2\ scr}$ *ελεον*, E *ελαιον* ... P Thdrt^{4,1167} ante *ευρειν* pon | *παρα κυριου* (et. E**): D^{c} 47. Chr$^{mosc\ 1}$ Thdrt ad h. l. (sed non^{cod} nec^{4,1167}) *παρ. κυριω* ... D*E* d e *πα. θεω, a deo* ... P 120. om, item Tert$^{resurr\ carn\ 23}$ | *εν εκει. τη ημερα*: DE d e *εν τ. ημ. εκειν.* | FG (ut solent) *εν εφεσσω*, g *in ephesso t epessi* | *διηκονησεν* ... 31. 37. 46. 73. 109. 116. f g vg^{cle} demid tol all^{lachm} (non item am fu harl* marian) go syr^{utr} cop arm aeth Thdrt Ambrst Pelag (non item Prim) add *μοι*. Cf Luc^{brug}: *Correctores e libris suis addiderunt pronomen* mihi.

II. 1. *ουν*: demid syr$^{P\ mg}$ *vero*

2. *α ηκουσασ* (et. f g): FG^{r}G^{gr} *ακουσασ* | *μαρτυρων* et. Clem^{317} Or^{4,259} et$^{int\ 3,886}$ etc Tert$^{praesc\ 25}$ etc ... Hipp$^{antichr\ 1}$ (Lag^{1}) *παρακλησεων* | *ικανοι*: K *δυνατοι*

1; 8 4, 5 διδάξαι. 3 συνκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰη-
σοῦ. 4 οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγμα-
τίαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. 5 ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ
στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. 6 τὸν κοπιῶντα γεωργὸν
δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. 7 νόει ὃ λέγω· δώσει γάρ
1 Co 15, 12 Ro 1, 3 etc σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. 8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγη-
γερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυείδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου,
Act 28, 30 s 9 ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ

---

3. *συνκακοπαθησον* (et. Gb″; sed *συνκ-* cum AC*D*E*FGP; Gb″ Ln *συγκ-* cum ℵ al syrp mg gr) cum ℵAC*D*E*FGP 17. 31. 71. 80. syrp mg gr cop arm aeth, item *labora* d e f vg (g *collabora*) Ambrst al ... ς *συ ουν κακοπαθησον* cum C^{c}D^{c}KL al pler syrp txt go (*tu igitur labora*) Chr$^{731.\ 732}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *στρατιωτης*: D*E* *συνστρατιω-
της*, sed d e *miles* | *χριστου ιησου* cum ℵACD*E*FGP 17. 37. 47. 87. 118. d e f g vg go cop syrp (arm fluct lectio) Ambrst al ... ς *ιησου χριστου* cum D^{c}E**KL al pler syr^{sch} aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al

4. *στρατευομενος* et. Or$^{cat\ cor\ 167}$ Eus^{luc} ap Mai^{4,170} Ephr$^{2,92.\ 166}$ etc ... FG f g vg Cyp$^{114.\ 266.\ 308}$ Or$^{int\ 2,168}$ Ambrst al add *τω θεω*, item go *domino* | *εμπλεκ-* ut ℵCD^{c}EFGKL etc ... AD*P *ενπλεκ-* | *πραγματιαις* cum ℵACD*FGLP al$^{s\ scr}$ etc ... ς Ln *πραγματειαισ* cum D^{c}EK^{sil} al pler vid etc | *αρεσῃ*: 37* Or$^{cat\ cor\ 167}$ *αρεσκῃ* | FG f g post hunc versum aliquid spatii habent.

5. *εαν δε και*: d e g *Si autem et*, Cyp$^{266.\ 308}$ *Sed et si*; Ambrst^{ven} *Et si*; Ambrst^{rom} *Nam et si*, f vg *nam et*, pergentes *qui certat* ... A om *δε*, nec expri syr^{sch} | *αθλῃ*: P 116. c$^{scr\ vi}$ *αθλει* | *αθλησῃ*: P 116. 118. al$^{2\ scr}$ *αθλησει*

6. *πρωτον* (et. ℵ^{c}): ℵ* *πρωοτερον* (*ω* ipsa prima manu notato) | *των καρπων*: 23. 29. 37* 49. 61 (i. e. o^{scr}) 70. 114. 116. 122. k^{scr} al pauc *τον καρπον*

7. *ο λεγω* cum ℵ*ACFG^{gr}GP 17. g go syr^{sch} aeth Chr$^{733\ com}$ ... ς *α λεγω* cum ℵ^{c}DEKL al fere omn d e f vg cop syrp arm Ephr^{2,85} Chr$^{731\ txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hil^{1096} Ambrst al | *δωσει* cum ℵAC*DEFG 17. 67** d e f g vg (go *dat*) cop arm Dam Hil^{1096} Ambrst al ... ς (= Gb″ Sz) *δωη* (*δωει* c^{c} Euthal^{cod}) cum C^{c}KLP al pler Ephr^{2,85} Chr Euthal^{cod} Thdrt al | *ο κυριος*: 47. 109. om *ο*

8. *μνημονευε* et. Or$^{int\ 2,131.\ 462}$: DG^{r*} 111. *μνημονευειν* | *ιησουν χριστον* et. f g am tol harl* Or$^{int\ 2,131}$ Ambin$^{carn\ 715}$ Fulg$^{gall\ 11,233}$ Prim Facund$^{gall\ 11,783}$: D* 111. d e go arm^{ed} Ath^{742} (non item^{751}) Chr^{733} et^{739} Or$^{int\ 2,462}$ Ambrst *χριστον ιησουν* ... vg^{cle} fu demid harl* all^{lachm} *dominum Ies. Christ.* Ortum autem est in D *μνημονευειν* ex -ΝΕΥΕΙΝ i. e. *-νευε ιησουν*, quamvis D* plene habeat *μνημονευειν* $\overline{\chi\nu}$ $\overline{\iota\nu}$ | *δαυειδ* ut hoc loco plene NCD*. Cf de hac forma et *δαυιδ* et *δαβιδ* ad Mt 1, 1.

9. *εν ω*: FG^{r}G g add *και* | *αλλα* cum ℵACD*E** (sic) 17, ... ς *αλλ* cum

Θεοῦ οὐ δέδεται. 10 *διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου.* 11 *Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συνζήσομεν·* 12 *εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·* 13 *εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται.*

1 Ti 4, 9 Ro 6, 8 8, 17 Mt 10, 33

14 *Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μὴ λογομαχεῖν, ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόν-*

DcE*FGK^{sil}LP al pler | *ου δεδεται* (d e *sermo dei non est alligatus*, f vg *verbum – alligatum*) ... FG *ουδε εται* (sic), g *non alligatur* | *ου* (post ΘΥ) in ℵ* excidit; suppl ℵ^{c}

10. *παντα*: 17. om | *σωτηριας τυχ. της εν* ... FG *σωτηριαν τυχ. τη εν* (sic) | *αιωνιου*: f vg syr$^{P\ mg}$ arm aeth Ambrst Fulg$^{trasim\ 3,31}$ al *ουρανιου*

11. *πιστ. ο λογος*: 74. a^{scr} add (:: ex 1 Ti 4, 9) *και πασης αποδοχης αξιος* | *ει γαρ*: 37. 8^{lect} add *και* | *συνζη-* ut NACDEFGP ... ς *συζη-* ut K^{sil}L al certe pler. Item *-ζησομεν* cum NADEK al pler Or^{1,438} et$^{cat\ rom\ 35\ cor\ 13}$ Eus$^{mcell\ 34}$ et$^{ps\ 361}$ Bas$^{bapt\ 639.\ 640}$ etc Or$^{int\ 4,561.\ 595}$ Tert *scorp* 13 Cyp^{265} etc, item corrupte FG *ζωιομεν* ... CLP 37* 47* 109. 115. o^{scr} *-ζησωμεν*

12. *υπομενομεν*: P 109. e^{scr} o^{scr} *-νωμεν* ... f vg^{cle} fu tol al cop *sustinebimus* (contra am demid *sustinemus*) | FG^{rg} g om *και συνβασιλ.* usque *απιστουμεν* spatio vacuo relicto, item f om *ει αρνησ. κακειν. αρνησ. ημ.* | *συνβα-* cum NADEP Dam^{paris} ... ς Ln *συμβα-* cum CK^{sil}L al certe pler Euthal^{cod}. Item *-σιλευσομεν* cum ND^{b}(* *-λευομεν*)EK al pler Or$^{cat\ cor\ 13}$ Eus$^{mcell\ 34}$ et$^{ps\ 361}$ Bas$^{bapt\ 639}$ Chr$^{739.\ 740}$ Cyr$^{ador\ 403}$ Thdrt Dam al ... ACLP 109. Euthal^{cod} *-σωμεν* | *αρνησομεθα* cum ℵ*AC 17. 31. 73. 115. f vg (vg^{ed} fu al *negaverimus*, am tol al *negabimus*) cop Chr^{740} Dam$^{paral\ 705}$ (et paris) Thphyl Tert$^{scorp\ 13}$ (*negaverimus*) Cyp^{265} (ut Tert) al ... ς *αρνουμεθα* cum ℵ^{c}DEKLP al pler d e Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. Ambrst | *κακεινος*: Cyp^{265} Aug$^{ps\ 32}$ *et ipse*. Similiter in E ante *κακεινος* manus posterior adpinxit *και αυτος.* | *αρνησεται*: 17. *-σηται*

13. *απιστουμεν*: Ath^{377} *απιστησομεν*, d e vg^{ms} lachm *non credidimus* | *γαρ* cum ℵ*A^{vid}CDE*FGLP 1. 17. 31. 37. 67** 73. 80. 137. 153. al plus^{10} (3 ap Scri) f g syr^{sch} cop (aeth *et non potest* etc) Ath$^{377\ edd\ pri}$ Chr$^{740.\ 741}$ Thdrt ad h. l. ... ς (= Gb + Sz) om cum ℵ^{c}K al plu d e vg go syr^{P} arm Ath$^{377\ exc\ edd\ 4}$ Thdrt^{4,1243} Dam Tert$^{scorp\ 13}$ Ambrst al

14. *διαμαρτυρομενος* ... c 238. Thdrt *-ρουμενος* | *ενωπιον του*: D* 112. om *του* | *θεου* cum NCFG 37. 43. 67* 71. 80. 179. 238. al fere^{10} f g demid cop syr$^{P\ mg}$ (arm ap Gb) Chr$^{741\ ter\ com}$ Thphyl$^{com\ 2}$ Amb$^{abrah\ 2,6.\ 326}$ Pelag ... ς Ln Ti *κυριου* cum ADEKLP al longe plu d e vg go syr^{sch} et$^{p\ txt}$ (arm ap Treg) Chr^{739} et$^{741\ sem}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl^{txt} Ambrst Prim al ... 74. a^{scr} *χριστου* | *λογομαχειν* cum NCc

των. 15 *σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.*
Tit 2, 9 3, 13 1 Ti 1, 20 6, 21
16 *τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περίστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας,* 17 *καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει. ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός,* 18 *οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τήν τινων πίστιν.* 19 *ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστη-*

DG^{r}EG^{r}FG^{r}GG^{r}KLP al omn^{vi} syr^{utr} cop go Clem^{345} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl ... Ln *λογομαχει* cum AC* d e f g vg aeth Or$^{int\,2,167}$ Amb$^{abra\,2,6.\,326}$ Ambrst Prim rell | *επ ουδεν* cum ℵ*ACP 17. Item FG 8^{pe} επ ουδενι* (FG *–νει*) ... ς *εισ ουδεν* cum ℵ^{c}DEKL al pler Chr$^{739.\,741}$ Euthal^{cod} Thdrt al; Clem^{345} *δι ουδεν*, Dam *ωσ ουδεν*. Ex Latinis g *in nihilum t o*, f all^{achm} *in nihilo*, d e fu tol Amb^{abr} *in nihil*, vg^{cle} am harl al Or^{int} Ambrst al *ad nihil*, auct$^{sing.\,cler\,536}$ *nihil*. Ceterum Cyr$^{esa\,493}$ sic: *λέγων μὴ λογομαχεῖν ἐπ' οὐδενὶ χρησίμῳ*. Similiter Clem^{345} (quem locum vide ad v. 16). Quem in modum et. Ln coniungit singula scribens *μὴ λογομ. ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ κα. τ. ἀκ.* sine distinctione. Similiter cop: *non altercandi super aliqua re in qua non est lucrum, subvertendi audientes.* Libere go: *verbis contendere ad non quidquam protest nisi subversionem his audientibus.* Nobiscum vero distinguit Chr^{741}. Pergit enim post *εἰσ οὐδὲν χρήσιμον: οὐ τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπὶ καταστρ. τ. ἀκου.* Neque aliter Latini interpretati sunt; pariter enim ac FG post *επ ουδενει (επ ουδεν, εισ ουδ.)* d e f g vg^{cle} demid tol harl (non item am fu all^{achm}) Or$^{int\,2,167}$ Aug$^{crescon\,1}$ Ambrst Prim al (non item Amb^{abra}) add *γαρ, enim.*

15. *τω θεω* et. Clem^{318} .. AL Dam *τω χριστω*

16. *κενοφωνιασ* et. f vg Sedul *inaniloquia*, Prim *vaniloquia* ... FG al pauc *καινοφωνιασ*, item *novitates vocum* d e g (*novitatum voces t vocum novitates*. Ac super *βεβηλουσ* notat *stulta t prophanas t inaniloquia*), *vocum novitates* m^{62} Lcit^{217} (ut d) Aug$^{ioh\,97}$ et$^{serm\,299}$ et$^{faust\,4}$ et$^{donat\,3}$ (*verborum novitates, vocum novit.*) Ambrst (ut m). Item Chr^{742}, cuius verba ad 1 Tim 6, 20 adscripsimus, quem confer. | *περιστασο* (37. *περιστασο*, ut et. Dam): FG *περιιστασον*. Cf Clem^{345}: *παραινῶν ἡμῖν μὴ λογομαχεῖν τε δι' οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ καταστρ. τῶν ἀκου., τὰσ δὲ βεβ. κενοφ. περιίστασθαι.* | *ασεβειασ*: d e (f) g m^{62} vg *multum* (g *plurimum t multum*) *enim proficient* (g vg^{cle} demid al *proficiunt*) *ad impietatem* (f male *pietatem*) ... D*K *ασεβεισ*, D^{c} *ασεβεια*

17. *γαγγραινα* ut ℵACK^{sil}LP etc ... DE *γανγραινα*, F *γανγρα ἴνα*, G *γανγρα Ἴνα* (et g vertit *sicut cancer ut serpat*) | AFG 71. al *υμενεοσ*, d f g am al *hymeneus*, fu al *hymineus*, D*P 1. al *υμαινεοσ* | *φιλητόσ*: hoc accentu D^{c}KLP etc, non ut ς Ln *φίλητοσ*.

18. *αναστασιν* cum ℵFG 17. ... ς Ln Ti praem *την* cum ACDEKLP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *ανατρεπ. την τινων πιστιν* cum ACKLP al pler Chr^{742} Euthal^{cod} Thdrt Dam al (*τήν τινων* ut etiam D^{c}; 113. Euthal^{cod} etc *τὴν τινῶν*), item *subvertunt* (f *subverte-*

κεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί· ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. Nm 16, 5. 26
20 ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν· 21 ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον, εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. 22 τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. 23 τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· 24 δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, 25 ἐν πραΰτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, 1 Co 3, 12 Ro 9, 21 1 Ti 6, 11 1 Ti 4, 7

runt) *quorundam fidem* f vg cop syr^{p} arm aeth ... ℵ* *ανατρ. την πιστ. την τινων*, ℵ^{c} FG^{rg} 17. g *ανατρ. την πιστιν τινων* ... DE d e go syr^{sch} Aug$^{ep\,55}$ Ambrst al *την πιστιν την τινων ανατρεπ.*

19. A* *ο μεν τοις στερροις* | *του θεου* et. ℵ^{c} ... ℵ* *του κυριου* | *τους οντας*: ℵ* (non item^{c}) praem *παντας* | *πας ο*: 37. a^{scr} om *ο* | *το ονομα κυριου* cum ℵACDEFGKLP al fere^{80} (11 ap Scri, al pauc *του κυρ.*) d e f g vg go syr^{utr} sah cop arm aeth Or$^{int\,2,73}$ Ps-Ath^{91} Chr Euthal cod Thdrt Antioch^{1177} Dam ad h. l. al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *τ. ονομ. χριστ.* c. minusc vix mu ... Dam$^{parall\,484}$ (et.paris) *τ. ο. του θεου*

20. *δε*: 1. 67** om | *μονον*: 37. 80. *μονα* | *χρυσ. και αργυρα*: 37. 116. *αργ. κ. χρυ.*

21. *εκκαθαρη*: A *-θερη*, P *-θαρει* ... 17. Thdrt^{3,107} post *εαυτον* pon | *εσται σκευος*: suppl ℵ^{a} quum ℵ* omisisset | *ευχρηστον* cum ℵ*AC^{b}D* E*FG^{rg} (FG 48. *ευχριστ-*) 17. 23. 80. 116. 123. f^{scr} d e g go cop syr$^{sch\,ar^{e}}$ Ephr^{170} Chr$^{746.\,748}$ Thdrt ad h. l. Oec Or$^{int\,1,100}$ et^{3,279} Aug$^{ps\,80}$ et$^{donat\,3}$ Ambrst ... ς (sed Gb^{00}) praem *και* cum ℵ^{c}C*D^{b}et^{c}E**KLP al pler f vg sah syr^{p} arm aeth Or$^{1,134.\,137.\,556}$ et$^{int\,2,298}$ et^{4,616} Euthal cod Thdrt^{3,107} Dam Thphyl Prim | *εισ* ante *παν εργον* (Latini *ad*): DEFG 47. *προσ*

22. *πιστιν* ante *αγαπην*: FG^{rg} g post *αγαπην* | *των επικαλουμ.* cum ℵD EKLP al pler d e f vg go syr^{sch} cop arm Chr$^{748\,com}$ (*τί ἐστι· μετὰ τῶν ἐπικ.* etc) Euthal^{cod} Dam Thphyl Oec Ambrst al ... Ln praem *παντων* (:: ut 1 Co 1, 2) cum ACFG^{rg} 17. 23. 31. 39. 73. 8^{pe} (sed FG 73. om *των*) g sah syr^{p} aeth Chr$^{748\,txt}$ Thdrt Isid^{4,220} | *επικαλουμενων*: A *αγαπωντων* | *τον κυριον*: cop arm *nomen domini*, sah *nomen domini Iesu* :: cf 1 Co 1, 2

23. *ειδωσ*: FG^{rg}G^{r} *ιδιωσ*

24. *αλλα* cum ℵADEFG 17. ... ς *αλλ* cum CK^{si}LP al pler | *ηπιον* et. Or int^{3,878} Ephr^{1,312} et^{2,133} etc ... DG^{r*}E^{gr*}FG^{rg}G^{r} aeth^{ro} *νηπιον* (aeth^{pp} *νηπιον ηπιον*)

25. *εν*: FG *συν*, item *cum* d (*cuminmodestia*) e f g vg Or$^{int\,2,168}$ (*cum man-*

μήποτε δῴη αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας,
1 Ti 3, 7 26 καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι
ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

III.

1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται και-
1 Ti 4, 1 Ro 1, 29 ss ροὶ χαλεποί. 2 ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι,
ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι,
ἀνόσιοι, 3 ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφι-
λάγαθοι, 4 προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον
ἢ φιλόθεοι, 5 ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς
ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. 6 ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύ-

---

suetudine) et^{3,878} (*cum modestia*) Amb$^{abra\,2,6}$ Hier$^{gal\,3}$ (*cum mansuetudine*) | *πραϋτητι* cum ℵACD*P 17. 31. 47. 67** 71. 113** 137. Ephr^{306} et^{2,132} Bas$^{eth\,303}$ Chr^{12,356} ... ς *πραοτητι* cum D^{b}et^{c}EKL al pler Bas regg^{395} Chr^{749} et^{1,872} Euthal^{cod} Thdrt Isid^{2,270} Dam al. Vitiose FG *πριχοτητι* | *αντιδιατιθεμενους*: C 116. *αντιδιαθεμενους* ... E^{mg}FG *αντικιμενους* (*-κι-* omnes tres) | *δωη* cum ℵ*ACD*FG 31. 120** Ephr^{306} et^{2,132} Chr$^{mosc\,1}$ Isid^{2,270} ... ς *δω* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP 17. al pler Bas$^{eth\,304}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *μετανοιαν*: suppl ℵ^{c} ab* omissum | *εισ επιγν. αληθειασ*: A add *ελθειν* : : vide infra 3, 7.

26. *ανανηψωσιν* (A *-ανηψω-* in rasura habet, it vg *resipiscant*): C 17. 47* *ανανηψουσιν* ... D^{gr*} *αναληψωσιν* (non item^{b} nec^{c}) | *εζωγρημενοι*: P *εζωγρισμενοι* ... G rursus corrupte: *εξ ω* (g *a quo*) *γρημενοι* (g *capti t captivi tenentur*), F^{gr} *εξωγρημ.*, posteaque pro *εισ το εκεινου* FG *εκ το εκεινου* (G* *-νον*)

III. 1. *γινωσκε* cum ℵDEKLP al pler d e f vg go cop syr^{utr} arm aeth^{pp} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al ... Ln *γινωσκετε* (FG 17. 116. *-εται*) cum AF^{gr}G 17. 116. 238. 8^{pe} g (*scitote*) aeth^{ro} Aug$^{ep\,199}$ | *χαλεποι*: d e f g m^{62} vg Lcif^{252} Ambrst al *periculosa*, Cyp^{200} *molesta*, Hier$^{sophon\,2}$ *pessima* (sedmich^{7} *periculosa*); Aug vero$^{ep\,199}$ „*saeva* vel sicut alii codices habent *periculosa*“. (Aug$^{ep\,198}$ *periculosa*, sedps^{106} *saeva*)

2. *οι ανθρωποι*: ℵ 72. 115. al aliq om οι | G^{gr} *φιλαυγοι*, item FG *αλαζοντεσ* et 115. *αλαλαζοντεσ* | *αχαριστοι*: C* *αχριστοι*, K 37. *αχρηστοι*

3. *αστοργοι*: D^{gr}E^{gr} 37. 73. 116. 219. g arm Chr^{755} Ambrst Optat$^{donat\,7}$ (non item Cyp^{200} Lcif^{252} al) post *ασπονδοι* pon ... ℵ om, item 238. syr^{sch} ar^{e} una cum *ασπονδοι* | *αφιλαγαθοι*: A *φιλαγ.*

4. *φιλοθεοι*: FG *φιλοθυοι* (ut videatur esse, in F maxime, *φιλοθεον οι*)

5. *δε*: G^{gr*} om

νοντες εἰσ τὰσ οἰκίασ καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαισ, ἀγόμενα ἐπιθυμίαισ ποικίλαισ, 7 *πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰσ ἐπίγνωσιν ἀληθείασ ἐλθεῖν δυνάμενα.* 8 *ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆσ καὶ Ἰαμβρῆσ ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτωσ καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.* 9 *ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλοσ ἔσται πᾶσιν, ὡσ καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.* 10 *Σὺ δὲ παρηκολούθησάσ μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ,*

2 Ti 2, 4 · Ex 7, 11 · 1 Ti 6, 5 · 5, 24 · 1 Ti 4, 6 · Act 13, 50 14, 2. 19

---

6. *οι*: o^{scr} (i. e. 61.) om | *ενδυνοντεσ* (P h^{scr} *ενδυοντεσ*): 27. 43. 73. 238. Oec^{com} (non^{txt}) *εισδυνοντ.* | *αιχμαλωτιζοντεσ* (D* *εκμ-*) cum ℵACD* $E^{mg}FGP$ al fere^{30} $Or^{1,648}$ ex^{cdd} omnib Chr^{765} Thdrt ad h. l. $et^{4,326}$ al ... ς (= Gb Sz) *αιχμαλωτευοντεσ* cum $D^{c}EKL$ al plu $Or^{ed\ spenc}$ $Euthal^{cod}$ Dam | *γυναικαρια* sine articulo cum ℵACDEFGKLP al plu Or Chr Euthal Thdrt etc ... ς (= Gb Sz) praem *τα* cum minusc vix mu | *αμαρτιαισ*: A* *-τιασ*, sed ipse* vdtr correxisse | *επιθυμιαισ* (c *-ιασ*) et Or Chr ad h. l. $et^{5,422}$ rell Cyp^{200} etc ... A syrP Thdrt ad h. l. (non $item^{4,326}$) add *και ηδοναισ*

8. *ιαννησ* et. d e f g vg^{cle} fu^{*} harl tol go (*Iannis*) syrP $^{mg\ gr}$ $Or^{int\ 3,848}$ Ambrst *iannes*, cop *ιανησ* ... m^{62} am demid $fu^{corr\ incert}$ allachm Or $^{int\ 3,916}$ Cyp^{200} $Lcif^{252}$ $Archel^{600}$ *iamnes* ... C* $Euthal^{cod*}$ *ιωαννησ* | *ιαμβρησ* et. cop syr^{utr} (et. syrP $^{mg\ gr}$) $Epiph^{679}$ Chr $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam $Phot^{manich\ 3,17}$ al $Aug^{adim\ 25}$ (i. e.^{8,146}) ex^{mss}. Item syr^{sch} *Ianbres* ... FG d e f g m^{62} vg go $Hipp^{charism}$ cum eoque-$Const^{8,1}$ (uno tantum cod^{vind} *ιαμβρ.* praebente) $Macar^{patient\ 3}$ ap $Gall^{7,180}$ (*ὡσ οἱ περὶ ἰαννῆ φημὶ καὶ μαμβρῆν*) Antioch^{1081} (*ἰαννῆσ καὶ μαμβρὶσ*) Synops^{101} (ex Exodo) $Or^{int\ 3,848}$ et^{916} Cyp^{200} $Lcif^{252}$ $Aug^{ep\ 55}$ $et^{faust\ 13}$ Ambrst rell *μαμβρησ*. Quibus de nominibus conferri poterit Fabric. Cod. Pseudepigr. V. T. p. 813 ss, ubi etiam ex Hebraeorum et Arabum libris testimonia afferuntur. | *μωυ-* ut ℵCDEFGKLP al plu etc ... A 37. 67** 106. 116. al mu *μω-*. Item *-σει* cum ℵCDEFGLP 17. 47. al permu $Phot^{manich\ 3,17}$ Thphyl ... K al plu Chr $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam al *-ση*. Praeterea FGP 73. 80. praem *τω* | *ουτοι*: F^{gr} *αυτοι* | *ανθιστανται*: D* *αντιστανται* ... 17. 238. *αντεστησαν*

9. *πλειον*: 38. 43. 45. 72. 211. 238. *πλειστον*. Item Cyp^{200} *sed non proficient plurimum;* contra d e f vg etc *sed ultra non proficient*, g *sed non prof. ultra* | *ανοια*: A *διανοια* | *εσται* et. Cyp^{200} $Lcif^{252}$ $Aug^{faust\ 13}$ et alibi Ambrst al ... $D^{gr}FG^{gr}G$ 3. *εστιν*, item g *est t erit*

10. *συ δε*: 37. add *τεκνον τιμοθεε* (initio novae lectionis) | *παρηκολουθησασ* (FG *ηκολουθησασ*) cum ℵACFG 17. ... ς Ti *παρηκολουθηκασ* cum DEKLP al pler Chr $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam al :: cf ad 1 Tim 4, 6 ubi CFG *-θησασ* | *μου*: D^{gr*} *μοι* | *τη διδασκαλια*: FG om *τη* | *αγωγη*: P^{gr*} *αγαπη* | *τη αγαπη*: A 115. 119. Thphyl om

11 τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ κύριος. 12 καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. 13 Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.
Act 16, 1 14 σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, 15 καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερὰ γράμματα οἶδας τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 16 πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν,

---

11. *εγενετο* cum ℵCDEFGKLP etc ... Ln$^{ed\ min}$ *εγενοντο* cum A 38. 72. 109. 219. 8^{lect} 15^{lect} | *αντιοχεια* cum CD^{c}K^{sil}LP etc, item FG *αντειοχεια* ... ʁAD*G^{mg} *αντιοχια* :: sed cf alibi. Praeterea 46. add *ἃ διὰ τὴν θέκλαν ἔπαθεν*, quemadmodum Dam^{com} *ἃ διὰ θέκλαν πέπονθε λέγει.* | *ερυσατο* cum AD* d^{ser} ... ς *ερρυσατο* cum ℵCD^{c}EFGKLP al pler etc | *κυριος*: DG^{r}E^{gr} *θεος*

12. *ζην ευσεβως* (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ʁAP 17. 37. 71. 8^{pe} cop syrP aeth Or^{3,133} et^{465} Eus$^{ps\ 18}$ Ath^{492} Chr$^{1,226.\ 913}$ et$^{3,340.\ 4,702}$ Dam$^{parall\ 430}$ (et. paris) ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti *ευσεβ. ζην* cum CDEFGKL al pler d e f g vg go syr^{sch} arm Eus$^{ps\ 209}$ Ath$^{230.\ 263.\ 788}$ Bas$^{eth\ 282}$ Chr ad h. l. Euthal cod Thdrt al Or$^{int\ 2,145.\ 425}$ Hil^{307} rell; item Petr^{alex} huc respiciens ap Rou^{4,50} *ευσεβως θελοντων ζην*, et Antioch^{1118} *οι ευσεβ. θελοντες ζην* | *εν χρι. ιησου* et. Or^{3,133} et^{465} Eus$^{ps\ 18}$ Bas$^{eth\ 282}$ Chr ad h. l. et $^{1,226.\ 913}$ et^{4,702} al mu Ambrst al ... 39. 46. syrP Petr^{alex} Eus$^{ps\ 209}$ Ath^{230} Chr^{3,340} Antioch^{1118} al Or$^{int\ 2,145.\ 425}$ Hil^{307} al om *ιησου*

13. *γοητες* (D^{b}et^{c}FG *γοηταισ*): D* *γοηται*

14. *τινων* cum ʁAC*F^{gr}GP 17. 71. d e g Ambrst ... ς *τινος* cum C^{c}DEKL al pler f vg go cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hil^{241} Aug$^{doctr\ chri\ 4}$ al

15. *ιερα γραμμ.* cum ʁC^{b}D*FG 17. arm Epiph^{362} (*και τιμοθεω γραφων ελεγεν οτι απο νεοτητος ιερα γραμματα εμαθες*) Dam$^{com\ (269)}$ ... ς Ti praem *τα*, Ln [*τα*] cum AC*D^{c}EKLP al fere omn Clem^{71} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam^{txt} al. Cf et. Hipp^{prov} ap Mai^{7,71} *σολομών, ἐκ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμμ. παιδευόμενος.* | DE *οιδας* | *πιστεως*: 17. 37. praem *της*. Item 73. 118. Clem om *της* quod sequitur (47. om *της εν*) | *χριστω ιησου*: Clem om *ιησου*, 47. 8^{lect} syr^{sch} aeth ante *χριστω* pon

16. *πασα*: syr^{sch} add *enim*; item auct$^{dupl\ martyr}$ ap Cyp^{594} | *θεοπνευστος και* etiam d e g am fu all^{achm} go syrP arm aeth Or^{4,4} Did$^{tri\ 234}$ Chr$^{772.\ 773}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... f vg^{cle} demid harl tol all^{achm} syr^{sch} cop Or$^{int\ 2,444.\ 468}$ Thdor^{mop} ap Facund^{3,6} (Gall^{11,697}) Hil^{1251} Ambrst Prim al om *και*. Cf et. Tert$^{cult\ femin\ 1,3}$ *legimus omnem scripturam aedificationi habilem divinitus inspirari.* Clem^{71} *ἐξ ὧν γραμμάτων καὶ συλλαβῶν τῶν ἱερῶν τὰς συγκειμένας γραφὰς – ὁ αὐτὸς ἀκολούθως ἀπόστολος θεοπνεύστους καλεῖ ὠφελίμους οὔσας πρὸς διδασκαλίαν*

πρὸς ἐλεγμόν, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδίαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ,
17 ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν 1 Ti 6, 11
ἐξηρτισμένος.

IV.

1 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ 1 Ti 5, 21
μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ Tit 2, 13

---

etc. Or^{2,443} ὅτι πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος οὖσα ὠφέλιμός ἐστι, τὸ γὰρ ἓν τῶν δύο δεῖ σε παραδέξασθαι ἐπὶ τούτων τῶν γραφῶν, ἢ ὅτι οὐκ εἰσὶ θεόπνευστοι, ἐπεὶ οὐκ εἰσὶν ὠφέλιμοι, ὡς ὑπολαμβάνοι ἄν ὁ ἄπιστος, ἢ ὡς πιστὸς παραδέξασθαι ὅτι ἐπεί εἰσιν ὠφέλιμοι, θεόπνευστοί εἰσιν. Cf et. Amb$^{spi\,san\,3}$ *Unde et in scriptura divina θεοπνευστος omnis ex hoc dicitur, quod deus inspiret quae locutus est spiritus.* | *ωφελιμος*: f^{scr} add *εστι*, item *est* vg^{cle} demid harl tol (non item am fu all^{achm}, nec magis d e g) syr^{P} c.* aeth Or$^{int\,2,444.\,468}$ auct$^{dupl\,mart}$ ap Cyp^{594} Hil Ambrst Thdor^{mop} ap Facund Prim (*est utilis*) al | *ελεγμον* cum NACFG 31. 71. 80. (et 137. *ελεγχον ελεγμον*) Dam$^{parall\,534}$ (et paris) ... ς *ελεγχον* cum DEKLP al pler Clem^{71} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. | *προσ επανορθωσιν*: FG^{rg} g* om (G g add in mg); om et. Or$^{int\,2,468}$ | *παιδιαν* cum NAD*FG al (ut d^{scr} o^{scr}) ... ς Ln Ti *παιδειαν* cum CD^{c}EKLP al pler Euthal^{cod}

17. *αρτιος* et. Clem^{71} ... D*E *τελιος*. Latini *perfectus* | *εξηρτισμενος* et. Clem^{71} ... FG al aliq *εξηρτιμενος*, K al mu (3 ap Scri) *εξηρτημενος*. Etiam *εξηρτιμενος* et *απηρτισμενος* legitur.

IV. 1. *διαμαρτυρομαι* sine additam cum NACD*EFGP 17. 23. 31. 39. 67** 71. 73. 80. 120** d e f g vg go cop syr^{sch} arm aeth ar^{e} Ath^{530} Did$^{tri\,95}$ Cyr$^{thes\,381}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *ουν εγω* cum D^{c}EKL al pler (e^{scr} *γουν εγ.*) syr^{P} (Bas$^{eth\,315}$ om *ουν*) Chr Euthal^{cod} (Thdrt om *εγω*) Dam al | *του θεου και*: 17. om | *χριστου ιησου* cum NACD*FGP 47. 71. 73. 8^{pe} d e f g am fu demid tol omn^{lachm} 109^{lat} go cop Did$^{tri\,95}$ Cyr$^{thes\,381}$ ... ς *ιησου χριστου* cum D^{c}EKL al pler vg^{cle} harl syr utr arm aeth Ath^{530} Bas$^{eth\,315}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Praeterea ς (= Gb Sz) praem *τον κυριον* cum D^{c}EKL al pler (sed E? al fere^{10} om *τον*. Rursus testes aliq add *ημων*) go syr^{sch} et^{P} c.* ar^{e} Chr^{773} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... omisimus cum NACD*FGP 31. 47. 73. d e f g vg cop syr$^{P\,txt}$ arm aeth Ath^{530} Bas$^{eth\,315}$ Did$^{tri\,95}$ Cyr$^{thes\,381}$ Ambrst al | *κρινειν*: FG 17. 67** 73. 109. 113. 114. 120. b^{scr} Thdrt. Thphyl *κριναι* | *και την επιφανειαν* cum ℵ*ACD*FG 17. 67** d e f g am fu harl tol omn^{lachm} cop Did$^{tri\,95}$ Chr^{773} (vide post) Cyr$^{thes\,381}$. Nec contra est *et per adventum* demid Prim, Aug$^{rescon\,1}$ *et per manifestationem*. Qui vero ex Latinis reddiderunt *per adventum*, ut vg^{cle} Ambrst Pelag, videntur *κατα* reddidisse, quamvis possit et ipsum *per* de contestandi modo explicari. Sic autem Chr^{773}: *κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. κρίνειν, πότε; ἐν τῇ ἐπιφα-*

καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, 2 κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως
ἀκαίρως, ἔλεγξον, παρακάλεσον, ἐπιτίμησον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ
καὶ διδαχῇ. 3 ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας
οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύ-
σουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, 4 καὶ ἀπὸ μὲν τῆς
ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπή-
2, 3 σονται. 5 σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐ-
Phi 2, 17 αγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. 6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη
σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. 7 τὸν

νείᾳ αὐτοῦ τῇ μετὰ δόξης, τῇ μετὰ βασιλείας. ἢ τοίνυν τοῦτο λέγει, ὅτι οὐχ οὕτως ἤξει ὡς νῦν· ἢ ὅτι διαμαρτύρομαί σοι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν. Quae secundo loco habet, testantur eam quam recepimus lectionem. Quae vero antecedunt, respondere videntur verbis *κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν*. Hinc utramque lectionem cognovisse Chrysostomus videtur ... ς (= Gb, sed Gb′) *κατα την επιφανειαν* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler (vg^{cle} etc vide ante) go syr^{utr} arm aeth (*in adventu regni eius*) Euthal^{cod} Thdrt Dam al (Chry vide ante)

2. *ευκαιρως ακαιρως*: C *ακαιρ. ευκαιρως* ... 70. 115. om *ακαιρως* (sed 115. in scholio habet) | *παρακαλεσον επιτιμησον*: hoc ordine cum ℵ* FG 37. 116. d e f g vg go cop Or^{2,585} Aug$^{doctr\ chri\ 4}$ et$^{donat\ 2}$ et^{alib} Amb$^{ep\ 40}$ et$^{ps\ 37}$ et$^{luc\ 10}$ Ambrst al ... ς Ln Ti *επιτιμ. παρακαλ.* cum ℵ^{c}ACD^{gr}E^{gr}KLP al pler syrP arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier$^{tit\ 2}$ ... syr^{sch} om *παρακαλεσον*

3. *ανεξονται*: C *ενεξοντ.* | *κατα τασ*: DEP *προσ τασ.* Ex Latinis habent d e f vg Hil$^{1037.\ 1227}$ Lcif^{252} Ambrst al *ad sua desideria*; g fu Cyp^{324} Aug$^{ioh\ 87}$ *secundum* etc | *τασ ιδιασ επιθυμιασ* cum ℵACDEFGP al plus^{20} Ephr^{3,51} Thdrt Thphyl Oec, item (vide ante) it vg Cyp Hil Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *τασ επιθυμ. τασ ιδιασ* cum KL al longe plu Chr Dam Aug$^{ioh\ 87}$ (*sec. desid. sua*) | *εαυτοισ επισωρευσουσιν* (P *-σωσιν*, 112. o^{scr} *-ουσιν*) cum ℵACDEKLP al pler d e syrP Ambrst etc ... FG 37. 73. 80. 116. f g vg go syr^{sch} cop arm Cyp Hil^{bis} Lcif^{252} al *επισωρ. εαυτ.*

5. *συ δε*: 37. add *τεκνον τιμοθεε* :: cf ad 3, 10. | *κακοπαθησον*: F^{gr} *και κοπαθεσον*, G *καικοπαθησον* (g *et labora*) ... ℵ* (non item^{c}) om ... A add *ωσ καλοσ στρατιωτησ χριστου ιησου* :: cf 2, 3 | *πληροφορησον* (F vitiose *πληποφο-*): FG *-ρεσον* ... vg^{cle} fu demid harl al lachm (non am tol al) add *sobrius* (harl* *subditus*) *esto*

6. *τησ αναλυσεωσ μου* cum ℵACF^{gr}GP 17. 31. 37. 47. 73. 8^{pe} arm Eus hist^{2,22,5} ex$^{cdd\ 3}$ Ath^{262} Ephr^{289} Palladg$^{all\ 8,280}$ Euthal^{cod} Euthal^{prolog} ap Zacagn^{528} Dam^{2,198}. Item *resolutionis meae* g vg^{cle} tol allachm Cyp^{17} (*assumptionis meae*) Ambrst (*solutionis meae*) al ... ς Ti *τησ εμησ αναλυσεωσ* cum DEKL al pler Eus$^{hist\ ex^{cdd\ 6}}$ Marcmon ap Gall^{8,34} Chr Euthal^{prolog} ex$^{cdd\ 2}$ Thdrt Dam ad h. l. Thphyl Oec. Item *meae so-*

καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· 8 λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. 9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. 10 Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλλίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· 11 Λουκᾶς

1 Ti 6, 12 Ia 1, 12 Col 4, 14 Col 4, 14

lutionis (*resol.*) d e f am fu demid al Cyp^{810} (*meae assumpt.*) Ambps ^{47} al ... Tert$^{scorp\ 13}$ *et tempus deversionis insistit* (omisso *meae*)

7. *τον καλον αγωνα* cum ℵACFG 17. 37. 116. Ephr^{2,165} Ps-Ath^{62} Chr^{775} semel et^{3,504} (Cyr$^{nest\ 5,134}$ *ινα τον καλον αγωνα αγωνισαμενοι, τον δρομον τελεσαντες, την πιστιν* etc. Eus$^{esa\ 579}$ *τον καλον ηγωνισμ. αγωνα*). Item *bonum certamen* (*agonem* Cyp Aug^{ps}) f g vg Cyp$^{17.\ 310}$ Aug$^{ps\ 83}$ et$^{ioh\ 3,10}$ ... ς Ti *τον αγωνα τον καλον* cum DEKLP al pler Or$^{1,752.\ 2,786.\ 4,247}$ Eus$^{ps\ 23}$ Bas^{2,574} Chr^{775} sem et$^{3,344.\ 481}$ et^{11,334} et$^{1,226.\ 562.\ 633}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item *certamen* (Tert *agonem*) *bonum* d e Tert$^{scorp\ 13}$ Amb$^{hexa\ 5}$ et$^{ps\ 36,17}$ et^{saep} Ambrst Archel^{592} al

8. *αποδωσει*: 106. *ανταποδ.* | *ο κυριος* cum ℵACDEFGKLP al pler Eus$^{ps\ 32}$ al mu ... 17. 46. 115. 116. 219* 238. 8^{pe} d^{scr*} k^{scr} Ephr^{2,165} Chr ^{3,504} om articulum | *πασι* et *ηγαπηκοσι* cum ℵ*(sed om *τ. ηγαπ.*)CL etc ... Ln Ti *πασιν* et *-κοσιν* ut ℵ^{c}AD^{c}EFGP al | *πασι* cum ℵACD^{c}E** FGKLP al fere omn g go cop syr^{p} arm aeth Ephr^{2,165} Chr ad h. l. et ^{1,633} Euthal^{cod} Thdrt Dial$^{trin\ 3}$ (ap Thdrt^{5,1031}) Dam al Cyp$^{17.\ 310}$ Archel^{592} Aug$^{ps\ 31}$ et$^{ps\ 118}$ et$^{ep\ 199}$ Hier$^{pelag\ 1}$ et^{2} et^{alibi} al. Praeterea cf Chr^{776}: *εἰ πᾶσι, πολλῷ μᾶλλον τιμοθέῳ. ἀλλ᾽ οὐκ εἶπε „καὶ σοί“, ἀλλὰ „πᾶσι“, δηλῶν ὅτι εἰ πᾶσι, πολλῷ μᾶλλον αὐτῷ* ... D*E* 67** d e f vg syr^{sch} ar^{e} Amb$^{ps\ 118,12}$ et^{alibi} Aug$^{ep\ 198}$ Ambrst Prim al om, hinc Gb^{0} | *τοισ ηγαπηκοσι*: excidit in ℵ*, suppl (sed *-κοσιν*) ℵ^{c}

9. *προσ με*: DE *πρ. εμε* | *ταχεως*: 17. *ταχειον*, 73. 118. *εν ταχει*

10. *γαρ με*: D^{gr*} *με γαρ* | *εγκατ-* ut ℵACD^{c}EK^{sil}LP etc ... FG *ενκατ-* ... D* *κατελ.* Item *-λιπεν* cum ℵD*K^{sil} al pler (unus ap Scri *-λειπεν*) ... Ti *-λειπεν* cum ACD^{b}et^{c}EFGLP 17. 47* 109. al Euthal^{cod} | K *θεσσαλωνικην* | *κρησκησ* et. syr^{p} mg gr; go^{cod} *kreskus*, e (teste Wtst) f vg Ir$^{int\ 201}$ Ambrst al *Crescens*, d g *cresces* ... K 31. 47** 67. 72. 219. 238. al plus^{80} (10 ap Scri) cop Eus$^{hist\ 3,4,8}$ Euthal^{cod} *κρισκησ*, go^{c} (ex cod uno) syr^{sch} *crispus*, ar^{p} *priscus* | *γαλλιαν* cum ℵC 23. 31. 39. 73. 80. am* tol („codices Latini“ teste Wtstenio) aeth^{ro} Eus$^{hist\ 3,4,8}$ Epiph ^{433}. Ita enim Eus: *τῶν δὲ λοιπῶν ἀκολούθων τοῦ παύλου κρίσκησ μὲν ἐπὶ γαλλίασ* (cod^{venet} *εἰσ γαλλίαν*) *στειλάμενοσ ὑπ᾽ αὐτοῦ μαρτυρεῖται.* Item Epiph: *ἀρχὴ δὲ ἐν τῇ γαλλίᾳ, ὡσ καὶ περί τινων τῶν αὐτοῦ ἀκολούθων λέγει ἐν ταῖσ αὐτοῦ ἐπιστολαῖσ ὁ αὐτὸσ παῦλοσ· κρήσκησ, φησίν, ἐν τῇ γαλλίᾳ· οὐ γὰρ ἐν τῇ γαλατίᾳ, ὥσ τινεσ πλανηθέντεσ νομίζουσιν, ἀλλὰ ἐν τῇ γαλλίᾳ.* Cf et. Thdrt: *εἰσ γαλατίαν· τὰσ γαλλίασ οὕτωσ ἐκάλεσεν, οὕτω γὰρ ἐκαλοῦντο πάλαι· οὕτω δὲ καὶ νῦν*

Col 4, 10 ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστιν γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. 12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. 13 τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.
1 Ti 1, 20 Act 19, 33 14 Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώσει

αὐτὰς ὀνομάζουσιν οἱ τῆς ἔξω παιδείας μετειληχότες. Similiter Theodmop cat 79 τὰς νῦν καλουμένας γαλλίας· οὕτως γὰρ αὐτὰς πάντες ἐκάλουν οἱ παλαιοί ... ς Ln Ti γαλατιαν (ksᶜʳ Euthalᶜᵒᵈ -τειαν) cum ADEFGKLP al pler d e f g vgᶜˡᵉ amᵉᵉ fu demid harl al lachm go cop syrᵘᵗʳ (contra arm γαλιλειαν, sed γαλατιαν eddᵃᵐˢᵗ et const in mg) Chr 779 Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam al Irᶦⁿᵗ ²⁰¹ Ambrst Prim | δαλματιαν cum NDEFGKP al longe plu it vg rell Epiph 433 Chr Thdrt al Irᶦⁿᵗ ²⁰¹ Ambrst al ... A δερματιαν, C 2. 7. 13. 14. 21. 26. 39. 41. 67** 113** 123. nˢᶜʳ oˢᶜʳ Dam Oec δελματιαν, atque sic Ln edidit.

11. μονος μετ εμου: D*E συν εμοι μονος. Item mecum solus d e f g vg go syrᵖ Irᶦⁿᵗ ²⁰¹ Ambrst al | αγε cum NCDEFGKL al pler Chr al ... Ln ed min Ti αγαγε cum A 31. 38. 47. 71. 72. 238. al²ˢᶜʳ Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam

12. δε: 17. 115. 238. om | απεστειλα: Fᵍʳ επεστ. | Fᵍʳᴳ εφεσσον, g ephessum

13. φελονην ut NACDEFG al plu etc ... ς (non item ςᵉ Gb Sz) φαιλονην cum L al mu (5 ap Scri et 1 φαιλωνην); K 37. al aliq φελωνην | απελιπον cum NDEKˢⁱ al plu etc ... Ti απελειπον cum ACFGLP al mu (1 ap Scri) Euthalᶜᵒᵈ | μαλιστα (ita et. f g): D*E* 37. 116. kˢᶜʳ 40ˡᵉᶜᵗ d e vg Ambrst al add δε | μεμβρανας et. syrᵖ ᵐᵍ ᵍʳ: 37. βεμβρανας. Cf de hac scriptura Steph. Thes.

14. μοι κακα: LP 37. 57. 91. 114. 115. κακα μοι, item f vg (non item d e g) Ambrst al | αποδωσει (et. Gb'' Sz) cum NACD*E*FG 6. 17. 31. 37. 67** 71. 73. 80. 106. 108. 109. 110. 116. 137. 8ᵖᵉ f g vgᶜˡᵉ demid harl allachm (item Lucᵇʳᵘᵍ: „futurum indicativi reddet non vertas in praesens imperativi reddat") go syrˢᶜʰ cop arm aeth Chr 780 com et 781 (ὃ καὶ προφητεία ἐστὶν ἡ ἀρά.) Eulog ap Photiumᶜᵒᵈ ¹⁸⁰ pag 543 (vide post) Damᵖᵃʳᵃˡˡ ³⁵¹ (licet caput illud inscribatur: περὶ ἀρᾶς ὑπὸ κυρίου κ. προφητῶν καὶ ἀποστόλων ποτὲ γενομένης.) Oec Augˢᵉʳᵐ in monte ¹,⁷² et ⁷³ (priore loco: Et apostolus non ait „reddat" sed „reddet" - quod verbum praenuntiantis est, non imprecantis.) Hierᵖᵉˡᵃᵍ ³ Ambrst al. Sic autem Phot l. l. ἀποδώσει αὐτῷ κύριος – οἱ μὲν ἄλλοι τῶν πατέρων οὐκ ἀρὰν εἶναί φασι τὸν λόγον, ἀλλὰ μόνον ἀπόφασιν ὧν ἐμελλεν ἀλέξανδρος πείσεσθαι ὑπὸ κυρίου· οἵτινες δὲ (Eulogius) ἀρὰν ἀντικρὺς εἶναί φησι etc. ... ς Ti αποδωη cum D°E**K(-δωει)L al longe plu d e am fu tol al Orthodᵍᵘ ¹²⁵ (vide post) Chr 780 txt et ¹,²⁷⁰ et alib Euthalᶜᵒᵈ Thdrt (addit: πρόρρησίς ἐστιν, οὐκ ἀρά) Dam ad h. l. Thphyl (addit: ἀντὶ τοῦ ἀποδώσει· μᾶλλον γὰρ προφητεία ἐστὶν ἢ ἀρά) Hierᵉᶜᶜˡᵉˢⁱᵃˢᵗ Prim. Ita Orthodᵍᵘ ¹²⁵: εἰ ἀποδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ – ὃ ἀπόστολος παῦλος ἀπηγόρευσε, πῶς αὐτὸς ὧν εἶπεν ἐν-

αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 15 ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις. 16 ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη· 17 ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. 18 ῥύσεταί με ὁ κύ- 3, 11
ριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

αντία ἔπραξε, ποτὲ μὲν τῷ ἀρχιερεῖ ποτὲ δὲ ἀλεξάνδρῳ τῷ χαλκεῖ ἀρασάμενος; εἰ μὲν ἀντέτυπτεν – ἦ ἀντεκάκωσε - ἐνῆν λέγειν ὅτι τὰ ἐναντία ὧν ἐδίδαξεν ἔπραττε. τὸ δὲ λέγειν τὰ ἑκάστῳ μέλλοντα συμβήσεσθαι παρὰ τοῦ θεοῦ, τῷ μὲν ἀρχιερεῖ – τῷ δὲ ἀλεξάνδρῳ τὸ ἀποδῴη αὐτῷ – οὐκ ἔστιν οὔτε κατάρα οὔτε λοιδορία, ἀλλὰ προρρήσεισ πρέπουσαι ἀνδρὶ ἀποστόλῳ, μὴ ἐκδικοῦντι ἑαυτὸν ἀλλὰ διδόντι τόπον τῇ ὀργῇ. At in his potius *ἀποδώσει* quam *ἀποδῴη* ab auctore profectum videtur. | *ο κυριος*: κ b^{scr} k^{scr} alvid Eulog ap Phot (vide ante) om ο | *τα εργα αυτου*: 47. om τα, ℵ* (non item^{c}) om *αυτου*

15. *αντεστη* (FG *ανθεστη*) cum ℵ*ACD*FG 17. … ς Ti *ανθεστηκε* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler Chr ad h. l. et$^{1,270.\ 3,595}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al

16. *παρεγενετο* cum ℵ*ACFG 17. 39. 14^{lect*} k^{scr} Eus$^{hist\ 2,22,3}$ cdd Chr^{12,3} cdd Euthal^{prolog} ap Zacagn^{583} ex$^{cdd\ 2}$ … ς Ti *συμπαρεγενετο* (Ti *συνπ–* cum ℵ^{c}DE) cum ℵ^{c}DEKLP al pler Eus^{hist} ed (ex cdd) Chr ad h. l. et^{9,153} Euthal^{prolog} cdd Euthal^{cod} Thdrt Dam al :: altero loco ubi *συνπαραγίνεσθαι* legitur, Lc 23, 48 *οι συνπαραγενομενοι*, quattuor tantum minusculi differunt. | *εγκατ-* ut ACD^{b}et^{c}EKLP al pler … ℵ(sed v. 10 *εγκ–*)D*FG *ενκατ-*. Item *–λιπον* cum ℵD*K^{si} al pler … Ti *–λειπον* cum ACD^{b}et^{c}EFGLP al (nullus ap Scri) Euthal^{cod}

17. *μοι*: o^{scr} (i. e. 61.) Euthal$^{prolog\ 583}$ (sed$^{cdd\ 2}$ *μοι*) *μου* … A om | *παρεστη*: 8^{pe} *συμπαρεγενετο* | *πληροφορηθη* et. Eus$^{hist\ 2,22}$ … FG 19. 73. 116. 123** k^{scr} al paue Euthal$^{prol\ cod\ 1}$ Oec^{com} *πληρωθη*. Cf Chr^{781} *πληροφορηθη, τουτεστι πληρωθη.* | *ακουσωσιν* (Gb′) cum ℵACDEFGP 17. al fere^{10} Eus$^{hist\ 2,22,3}$ Euthal^{prolog} al … ς *ακουση* cum KL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *ερυσθην* cum ℵAC 37. Euthal^{cod} … ς *ερρυσθην* cum DEFGKLP al pler Chr Thdrt Dam al

18. *ρυσεται* sine copula cum ℵACD* 17. 31. 67** 71. 80. d e f vg (demid *liberavit autem*) cop arm Eus$^{hist\ 2,22,4}$ Chr^{semel} ex$^{mosc\ 1}$ Ambrst al … ς praem *και* cum D^{c}EFG^{r}GKLP al pler g syr^{utr} aeth Chr^{781} et^{782} Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Sed FG pro *ρυσεται* habent *ερρυσατο*, item d e f g vg^{cle} fu demid tol al Prim al *liberavit* (contra am Ambrst^{ven} recte *liberabit*) | *ο κυριος*: κ om articulum | *βασιλειαν αυτου*: D^{b}(non* nec^{c})FG *βασ. εαυτου* | *ᾧ*: A k^{scr} *αυτω* | *η δοξα*: FG arm om *η*

1, 16 Act 18, 2 etc
Ro 16. 23 Act 21, 29

19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. 20 Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. 21 σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

Phil 25 Phil 4, 23

22 Ὁ κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

---

19. ασπασαι: 73. 238. 13lect Euthalcod **ασπασασθε** | **πρισκαν** et. d e f vgcle am demid harl** tol allachm cop arm aeth ... 4** 23** 47. 48** 72. 74. 80. 113. 238. ascr al plus10 g fu harl* marian aliuslachm (*priscillum*) syrutr Chr782 Thphyl Oec Ambrst **πρισκιλλαν** (122. ascr al -κιλαν), 91. **κρισκαν και πρισκιλλαν** | **ακυλαν**: 46. 109. add **λεκτραν την γυναικα αυτου και σιμαιαν** (109. σημ-) **και ζηνωνα τους υιους αυτου**, item 109lat *et lectram feminae* (sic) *eius et simean et zinona filii* (sic) *eius*.

20. **εραστος**: 37. add **δε** | **τροφιμον** (LP cop **τροφημον**, fu *Trophemum*, tol* *Firmum*) **δε**: P 4. 45. 74. 238. ascr oscr (i. e. 61.) arm aeth om **δε** | **απελιπον** cum NDFGKsi al plervi (nullus aliter ap Scri) ... CLP 17. 31. 39. 47* Euthalcod **απελειπον** (A latet) | **μιλητω** (arP reddit *Melitz*): C*vi 17. **μηλητω**, P oscr **μηλιτω** ... A **μηλωτω**. Pro *Mileti* cdd lachm *Meleti* et *Militi*, harl *Milite* praebent. | **ασθενουντα**: DE d e vg (non f nec g) syrsch Ambrst ante **εν μιλητω** pon

21. **ασπαζεται** etiam f am fu tol omnlachm cop syrutr ... FgrG g vgcle demid harl aeth **ασπαζονται** | **πουδης**: DgrE b (non itemc) 23. 46. 109. 13lect 1scr* oscr Oec **σπουδ.** | **λινος** et. syrP mg gr (**λίνος** ut DcL al mu; ς c. K al mu Euthalcod **λῖνος**) ... P **ληνος** | **παντες** et. Nc ... N* 17. om

22. **Ο κυριος** usq **πνευμ. σου**: 57. 67** om | **ο κυριος** sine additam cum N*FgrG 17. 8pe g aethutr ... Ln add **ιησους** cum A 31. 114.; item ς add **ιησους χριστος** cum NcCDEKLP al pler d e f vg syrutr cop arm Chr Euthalcod Thdrt Dam al Ambrst al | **η χαρις μεθ υμων** (ut e? f g vgcle demid allachm cop syrP aethPP arm ap Treg Euthalcod Dam Ambrstrom Prim; 47. 109gr etlat am fu harl tol allachm Chr784 Thdrt Thphyl Oec **μεθ ημων**, syrsch arm ap Gb **μετα σου**) cum NACDcE**F GKLP etc ... D*etbE* d **ερρωσο** (D* **ερρωσ**) **εν ειρηνη**, item e? ... Spe aethro Ambrstven plane om, hinc Gb0. Praeterea ς (= Gb Sz) add **αμην** cum NcDEKLP al pler d e vg syrutr cop aethPP armusc Chr784 Euthalcod Thdrt Dam al Ambrstrom Prim ... omisimus cum N*ACFG 17. 67** 71. f g aethro Ambrstven

Subscriptio: NC 17. nil nisi **προς τιμοθεον**, item aeth *vivo Timotheo* ... 7. 14. al **προς τιμοθεον δευτερα**, 115. **τελος της πρ. τιμοθ. δευτερας επιστολης** ... DE **πρ. τιμοθ. β΄ επληρωθη**, FG **ετελεσθη** (G **ετελεσ**) **πρ. τιμοθ. β΄** (G insuper add *II.*) ... A **προς τιμοθ. β΄ εγραφη απο λαοδικειας**, vgcod lachm *explicit ad timotheum II. scripta de laudicia*, quemadmodum aeth in epistulae inscriptione post *Timotheo* add *et scripta est dum erat Laodiceae* ... P **πρ. τιμοθ. β΄ εγραφει απο ρωμης** ... Euthalcod 122. **πρ. τιμοθ. β΄** (122. **η πρ. τιμ. β΄ επιστολη**) **εγραφη**

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

I.

1 *Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατα* Ro 1, 1 etc
πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν

απο ρωμης, οτε εκ δευτερου παρεστη παυλος τω καισαρι ρωμης (122. *ρωμαιων*) *νερωνι* ... κ al plu *πρ. τιμοθ. δευτερα· τησ εφεσιων εκκλησιασ επισκοπον χειροτονηθεντα· εγραφη απο ρωμησ οτε εκ δευτερου παρεστη παυλοσ τω καισαρι ρωμησ νερωνι,* L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη β' προσ τιμοθ. τησ εφεσιων εκκλησιασ πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα· εγραφη* etc ut κ. Similiter al ... d e *ad timotheum II.* (d** e add *scribens a roma*) *explicit incipit ad titum,* f g *expl. ad tim. II.* (g *secunda*) *inc. ad titum;* am *explicit ad timotheum secunda. Incipit argumentum ad titum Expl. argumentum. Incipiunt capitula. Expl. capp. Inc. epistula ad titum,* fu *expl. ad timotheum II. Inc. ad titum argumentum. Expl. arg. inc. brebis. Expl. breb. inc. corpus epist.*; cop *scripta Romae, missa per Onesimum*; syr^{sch} *finita est epist. ad Tim. II. quae scripta est e Roma*; syr^{p} *finita est epist. II. ad Tim. qui erat episcopus primus ecclesiae Ephesi; quae scripta est a Roma, quum secundum stetit Paulus coram Nerone caesare Romano*; eadem cum syr^{p} habet ar^{p} ... ς (= Gb Sz) *πρὸσ τιμόθεον δευτέρα, τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίασ πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ ῥώμησ, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη παῦλοσ τῷ καίσαρι νέρωνι.* Praeterea numerantur *στιχοι*: κ**^{p} al *ρπ'*, κ al plu (etiam Euthal) *ρυβ'*, L $\overline{\rho\upsilon}$ *και δυο*, vg$^{cod\ lachm}$ *versus CLXXII*, 73. *ρο'*, 157. *ροη'*, al *ροθ'* et aliter. Passim et. cum Euthal notantur *αναγν. α', κεφφ. θ', μαρτιρ. α'*. In am fu capitula 25 habentur.

---

* ℵAK 17. 37. 47. 116. 123. al *προσ τιτον,* DEFG *αρχεται προσ τιτον,* cop *ad Titum incipit* (Latinos vide ante) ... 44. 80. *προσ τιτον επιστολη,* 120. al *η προσ τιτον επιστολη* ... P *παυλου επιστολη προσ τιτον,* k^{scr} *προσ τιτον επιστολη παυλου,* H al *παυλου αποστολου επιστολη προσ τιτον,* L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ τιτον.* Similiter al ... ς *παύλου τοῦ ἀποστόλου ἡ πρὸσ τίτον ἐπιστολή.*

I. 1. *ιησου χριστου* cum ND^{c}EFGHIKLP al pler d e f g vg^{cle} am demid harl all^{achm} go syr^{sch} arm aeth Chr$^{789.\ 790}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier^{tit} Ambrst^{ven} (differunt edd?) Prim al ... Ti *χριστου ιησου* cum A 106. 108. 113. fu tol al^{achm} cop syr^{p} Cassiod ... D^{gr*} *χριστου* tantum | *κατ*: FG *κατα*

2 Ti 1, 9 s 2 ἐπ᾽ ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ
χρόνων αἰωνίων, 3 ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ
1 Ti 1, 11 ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ᾽ ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
1 Ti 1, 2 θεοῦ, 4 Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν. χάρις καὶ εἰρήνη
2 Ti 1, 2 2 Io 3 etc ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

5 Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπι-
Act 14, 23 διορθώσῃ καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι

---

2. ἐπ cum ℵADᶜ(et iamᵇ²)EIKLP etc ... D* ἐφ ... FGH ἐν, ut etiam g *in spe*, d e f vg *in spem* ... 17. 37 (* teste Treg) 108. cˢᶜʳ om | ἐπηγγειλατο: 47. προεπηγγ. | αψευδης: G αψευστος, F αψευτος | αιωνιων: FᵍʳGᵍʳ αιωνων

3. FG φανερωσεν | εν κηρυγματι: haec Sab., quem secuti sunt Gb Sz Ln, male testatus est delere d | ὃ: 23. 106. 108. cˢᶜʳ kˢᶜʳ alᵌ ὧ | επιστευθην εγω: 17. εγω επιστ.

4. χαρις: 17. add υμιν | και ειρηνη (Gb″) cum ℵCᵃ*DEFGIP 17. 73. 137. d e f g vg go syrˢᶜʰ cop arm aethʳᵒ (sed habet ειρην. σοι και χαρις) Orᶦⁿᵗ ⁴,⁴⁶⁸ (*ad Titum vero: Gratia et pax a deo patre et Christo Iesu salvatore nostro*) Chr⁷⁸⁹ et⁷⁹⁴ et¹¹,⁶³⁷ (dicit in nulla alia Paulum epistula nisi 1 Tim 1, 2 τον ελεον praemisisse: *διατί τῶν ἄλλων ἐπιστολῶν οὐδαμοῦ τὸν ἔλεον προέταξεν ἀλλ᾽ ἐνταῦθα;*) Dam (ad 1 Tim 1, 2 οὐδαμοῦ τὸν ἔλεον ἢ ἐνταῦθα ὠνόμασεν) Hierᵗⁱᵗ Augʳᵒᵐ ¹¹ (i. e. ³,²,²⁶⁴² *ceterae omnes* - excepta ep. ad Hebr. - *talem continent salutationem, nisi quod ad Tim. in utraque interponit misericordiam* etc) Ambrst Cassiod al ... ς (= Sz) Ln ελεος ειρηνη cum ACᵇKL al pler (115. ελε. και ειρ.) syrᵖ aethᵖᵖ (ειρηνη σοι και χαρις και ελεος) Thdrt Damᵗˣᵗ Thphyl Oec | πατρος (vide ante et. Orᶦⁿᵗ): 17. aeth add ημων | και sine κυριου cum ℵACD*I 17. 73. 120. d e vg go cop arm (sed fluct lectio) Orᶦⁿᵗ ⁴,⁴⁶⁸ Thdrt Hierᵗⁱᵗ al ... ς και κυριου cum DᶜE FGKLP al pler f g syrᵘᵗʳ aeth Chr Euthalᶜᵒᵈ Dam al | χριστου ιησου cum ℵACD*I 17. 73. d e vg go cop arm (ut ante) Orᶦⁿᵗ Thdrt Hierᵗⁱᵗ al ... ς ιησου χριστου cum DᶜEFGKLP al pler (120. om ιησου) f g syrᵘᵗʳ aeth Chr Euthalᶜᵒᵈ Dam al

5. απελ- (Gb′) cum ℵ*ACD*IFG 17. 23. 31. 45. 57. 67** 73. 113** 137. al Or³,⁶⁴⁵ Basᵉᵗʰ ²⁹² exᶜᵈᵈ ³ ... ς κατελ- cum ℵᶜDᶜEKLP al pler Basᵉᵈ Chr Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam al. Item -λιπον cum ℵDEK 17. 31. 37. al pler, item Or Bas rell ... Ti -λειπον cum ACFGILP 47. 137. al (vix mu) | τα λειποντα: Thphyl τα ελλειποντα ... 17. oˢᶜʳ (i. e 61.) καταλειπ. (omisso τα) | επιδιορθωση cum ℵCDᵇ²EᶜE**IKLP 17 (-σει) 37. 47. 73 (sed διορθ.) al longe plu Or³,⁶⁴⁵ Basᵉᵗʰ ²⁹² exᶜᵈᵈ ³ Chr Hierᵍʳ Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam al. Sic enim Hier ad h. l. „*omne quod corrigitur imperfectum est. Nam et in Graeco praepositionis adiectio, qua scribitur* επιδιορθωση, *non id ipsum sonat quod* διορθωση, *id est* corrigeres, *sed ut ita dicam* supercorrigeres.“ Tamen ubi affert ista Pauli verba, utᴾᵉˡᵃᵍ ¹ etᵃᵍᵍᵃᵉ ², cum vg *corrigas* posuit ... Sz Ln επι-

διεταξάμην, 6 εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. 7 δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, 1 Ti 3, 2ss. μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, 8 ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, 9 ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. 10 Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς, 11 οὓς δεῖ ἐπιστομί-

διορθωσης cum AD*E*FG al vix mu (nullus ap Scri nec ap Mtthaei) Baseth exed paris (sed D* επανορθωσης, FG διεορθωσης) | καταστησης: FGL 115. a^{scr}** c^{scr} al -στησεις

6. ανεγκλητος: F ανεκκλητος (non item v. 7)

7. FG αυθαδην (sed uterque λυ- pro αυ-) et αισχροκερδην

8. φιλοξενον: 52. φιλοπτωχον | σωφρονα: cf Hier$^{tit\,7,702}$: „*Sit autem episcopus et* pudicus, *quem Graeci* σωφρονα *vocant, et Latinus interpres verbi ambiguitate deceptus pro* pudico prudentem *transtulit.*“ Habent vero d e f g vg Cyp^{119} Lcif^{194} al *sobrium*, m^{59} tantum *prudentem.* | οσιον: ĸ 114. om; am ante δικαιον pon. Rursus male Sab. de d, eiusque errorem repetierunt Gb Sz Ln; d enim minime om δικαιον οσιον. | εγκρατη ut ĸCKLP etc ...ADEFGI al ενκρατη :: cf ad 1 Co 7, 9. 9, 25. Act 24, 25. Gal 5, 23. 2 Pe 1, 6.

9. την διδαχην: 37. 74 238. al^{3} ^{scr} om την | ινα: FG^{rg} 17. 73. g add και, sed 17. 73. l^{scr} al^{6} cop m^{59} f vg^{cle} (non item am fu* al^{1}^{achm}) Lcif^{194} Hier^{tit} al om και seq | εν τη διδασκ. τη υγιαινουση (FG υγιεννουση): 3. 37. 47. 57. 73. 106. 108. 112. 116. al pauc Bas$^{eth\,292}$ εν τη υγιαιν. διδασκ. ... ı Lcif^{194} om τ. υγιαινουση ... ᴀ τους εν παση θλιψει :: cf 2 Co 1, 4 | ελεγχειν (41. διελεγχ.): 109^{gr} add μὴ χειροτονεῖν διγάμους μηδὲ διακόνους αὐτοὺς ποιεῖν, μηδὲ γυναῖκας ἔχειν ἐκ διγαμίας· μηδὲ προσερχέσθωσαν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ λειτουργεῖν τὸ θεῖον. τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἀδικοκρίτας καὶ ἅρπαγας καὶ ψεύστας καὶ ἀνελεήμονας ἔλεγχε ὡς θεοῦ διάκονος.

10. πολλοι sine και cum ʙACIP 17. a^{scr} al^{30} am** demid go cop syr^{utr} arm aeth Clem^{340} Chr$^{mosc\,1}$ Thdrt^{ed} Antioch^{1084} et^{1089} Thphyl Oec Ambrst^{ven} Hi^{936} ex^{ed} erasm Aug$^{rom\,84}$ (i. e.^{2630}) ... ς (sed Gb^{0}) Ti add και cum DEFGKL al plu (d^{scr} και πολλοι και) d e f g vg Chr^{801} Euthal^{cod} Thdrt$^{cod\,1}$ Dam Lcif^{194} Hil^{936} ed bened Hier^{tit} al | ματαιολογοι: FG^{rgp} 73. 74. 123. 238. a^{scr} c^{scr} al plus^{10} g syr^{sch} cop (sed om και sq) aeth Oec Hier$^{esai\,27}$ (sed non ad h. l. nec$^{aggai\,2}$) praem και, item 17. praem εργαται δολιοι | μαλιστα (FG μαλλ- ut alibi) cum ʙAFGIKLP al omn^{vi} d e f g vg rell etc ... Ln add [δε] cum CD^{gr} EG^{r} demid aeth Thphyl Hier$^{tit\,706}$ (non item^{703} nec alibi) | εκ της περιτομ. c. ʙCD*I 17. 73. ... ς Ln Ti om της c. AD^{c}EFGKLP al pler etc

11. δει: 17. χρη

ζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. 12 *εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης· Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.* 13 *ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει,* 14 *μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.*
Ro 14, 14. 20 15 *πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις.* 16 *θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.*

---

11. *χαριν*: 109^{gr} add *τὰ τέκνα οἱ τοὶσ ἰδίουσ γονεῖσ ὑβρίζοντεσ η τύπτοντεσ ἐπιστόμιζε καὶ ἔλεγχε καὶ νουθέτει ὥσ πατὴρ τέκνα* (plura vitia ut *οἰβρίζοντεσ, νουθέτη, γονῆσ* correximus)

12. *ειπεν* sine *δε* cum ℵ^{c}ACDEIKLP al fere omn d e vg rell Clem^{350} etc ... ℵ*FG f g cop add *δε*, item 115. *γαρ* | *ιδιοσ αυτων προφ.* (cf et. Ir^{271} *Accusabit autem eos Homerus proprius ipsorum propheta*, quae ex huius loci imitatione videntur scripta): FG^{gr}G^{gr} lect^{13**} Clem^{350} om *αυτων* | D* 73. *ψευσταισ* (uterque paullo ante *κρηταισ*)

13. *εστιν αληθησ*: DE d e f vg cop Hier^{tit} al *αληθ. εστ.* | *υγιαινωσιν*: L 48. o^{scr} 13^{lect} *–νουσιν* | *εν τη πιστει* et. Bas^{eth308} ℵ^{a}. Item d e f g vg Or^{int4,531} Hier^{tit} Ambrst al ... ℵ* 47. 219. om *εν*

14. *εντολαισ*: FG Thdrt *ενταλμασιν* ... 47. *γενεαλογιαισ*, Lcif^{242} *mendaciis*, sed subsequitur: *te increpemus atque obiurgemus - cur volueris dei mandatis derelictis hominum haerere blasphemiis atque mandatis.*

15. *παντα* sine *μεν* cum ℵ*ACD*E*FGP 17. 46. 67** 109. d e f g vg arm aeth Or^{3,495} (*παντα γινεται καθαρα*) Dam^{parall358} Tert^{coron10} Cyp^{08} Novat^{318} Hier^{tit} al ... ς (Gb^{00}) add *μεν* cum ℵ^{c}D^{c}E**KL al pler syr^{p} Chr^{809} Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Addunt vero *γαρ* cop syr^{sch} (non Or); go habet *at omne*. Cf et. Clem^{562} *παντα ουν καθαρα τοισ καθαροισ λεγει, τοισ δε μεμιασμενοισ* etc | *μεμιαμμενοισ* (D* *μεμιανμ-*) cum ℵACD*L 17. 31. 47. al plus^{10} Chr Euthal^{cod}, item P 109. 118. d^{scr} f^{scr} (L?) *μεμιαμενοισ* et FG *μεμιαμενοισ* ... ς *μεμιασμενοισ* cum D$^{b?}$et^{c}E 37. al longe plu, item (ut certe editi sunt) Clem^{562} Or^{3,495} Ephr^{3,370} Thdrt Dam al | *και απιστοισ* (aeth^{pp} *τοισ απιστοισ* sine *και*): aeth^{ro} om. Male Gb Sz ad „aethro" addunt etiam „Hier Ambrst"; 174. vero ap Sz om *και απιστ. ουδ. καθ. αλλα μεμιαντ.*

16. *ειδεναι*: 37. praem *μη* | *απειθεισ*: P *αυθαδεισ* | *και* ante *προσ παν* et. ℵ^{c} ... ℵ* cop om | *αγαθον* et. ℵ^{a} ... ℵ* om

II.

1 *Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ.* 2 *πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ·* 3 *πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδι-* 1 Ti 2, 9 3, 11
δασκάλους, 4 *ἵνα σωφρονίζουσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φι-* 5, 14
λοτέκνους, 5 *σώφρονας, ἁγνάς, οἰκουργούς, ἀγαθάς, ὑποτασσο-*
μένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται. 1 Pe 3, 1
6 *Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν* 7 *περὶ πάντα,*

II. 1. *α πρεπει*: 17. om | FG *υγιεννουση*, item v. 2. *υγιεννοντας*

2. *πρεσβυτας*: 2. 44. o^{scr} 8^{pe} *πρεσβυτερους* | *νηφαλιους* (F - *λειους*) cum ℵACFH 17. al sat mu $Bas^{eth\,291}$ Chr^{813} Thdrt al ... $D^{*}GLP$ al^{15} $Euthal^{cod}$ Oec *νηφαλαιους*, $D^{c}EK$ al^{25} Dam *νηφαλεους* | *σωφρονας*: vertunt h. l. (cf ad 1, 8) d e f g m^{80} vg *prudentes*, $Hier^{tit}$ vero *pudicos*

3. *πρεσβυτιδας* et. $Clem^{622}$ $Or^{cat\,cor\,279}$ ... 44. *πρεσβυτερας* (17. *πρεσβυται*). Cf et. $Or^{4,422}$ *ὅπου κελεύονται ἀνάλογον τοῖς πρεσβυτέροις πρεσβύτιδες* (cod^{1} *-τεραι*) *εἶναι καὶ καλῶν διδάσκαλοι* (cod^{1} *καὶ καλοδιδάσκαλοι*). | *καταστηματι* (d e f g vg *habitu*): F *κατασχηματι*, G *καταστηματι* sed in mg: „*σχημα* R *στημα*“ | *ιεροπρεπεισ* (H *ιερωπρ.*) cum ℵADEFGH*KLP al pler syr^{p} $^{mg\,gr}$ $Or^{cat\,cor\,279}$ $Bas^{eth\,291}$ ex^{cdd} vet Chr $Euthal^{cod}$ Dam al ... CH** 17. 31. 37. 73. 116** 14^{lect}** $Clem^{622}$ $Bas^{291\,ed\,bened}$ $ex^{cdd\,omn}$ Thdrt *-πρεπει*. Item *sancto* (Ambrst *in statu religione digno*) vel similiter (ut syr^{p} *decente sacerdotium*) d e f g m^{80} vg cop syr^{utr} arm (aeth libere) $Hier^{tit}$ Ambrst al. Sed cf Hier ad h. l. „ut sint in habitu sancto, sive ut melius legitur in Graeco, *ἐν καταστ. ἱεροπρεπεῖσ*, ut ipse quoque earum incessus et motus, vultus, sermo, silentium quamdam decoris sacri praeferant dignitatem.“ | *μηδε οινω* cum ℵ*AC 73. (syr^{sch} *μηδε διαβ. μηδε – και καλ.*) ... ς Ln Ti *μη οινω* (:: cf 1 Tim 3, 8) cum $ℵ^{c}$DEFGHKLP al pler it vg rell Clem Bas Chr $Euthal^{cod}$ etc

4. *σωφρονιζουσιν* cum ℵ*AFGHP 122. o^{scr} $Euthal^{cod}$ ... ς *σωφρονιζωσι* cum $ℵ^{c}$CDEKL al pler $Clem^{622}$ $Or^{cat\,cor\,279}$ $Bas^{eth\,291}$ Chr Thdrt Dam al | *φιλοτεκνους*: K om

5. *οικουργους* (Gb′) cum ℵ*ACD*EFG 8^{pe} (cf Steph. Thes. sub *οἰκουρός, οἰκουργός, οἰκουργέω*. Cf et. $Clem^{ro\,1}$ *τὰ κατὰ τὸν οἶκον σεμνῶς οἰκουργεῖν ἐδιδάσκετε*) ... ς *οικουρους* cum $ℵ^{c}D^{c}$HKLP al pler syr^{p} $^{mg\,gr}$ $Clem^{622}$ $Bas^{eth\,291}$ Chr $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam al | *υποτασσομενας*: in ℵ *σ* ultimum ex *ι* effictum. Vix ipsa prima manu. | *ο λογ. τ. θεου*: C 5. syr^{p} arm add *και η διδασκαλια* (:: cf 1 Tim 6, 1) | *βλασφημηται*: P 37* 47* 116. 179. $al^{3\,scr}$ *-μειται*

6. *τους*: 67** 115. Thphyl om | *σωφρονειν*: ς Ln Ti post hanc vocem distinguunt, *περι παντα* cum seqq coniungentes, nec alitr D d syr

σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθορίαν, σεμνότητα, 8 λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον. 9 Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέ-

1 Ti 4, 12
1 Ti 6, 1
Eph 6, 5
1 Pe 2, 18

utr cop aeth Chrys Thdrt. Sed rectissime Hier ad h. l. alteram coniunctionem praecepisse puto. „*Et licet*", ait, „*quidam de Latinis*" (cdd² om *de Latinis*) *ita existiment legendum:* Iuvenes similiter hortare ut pudici sint, *et postea inferant:* in omnibus te ipsum formam praebens bonorum operum, *tamen sciamus* „in omnibus" *ad superiora esse referendum, id est* „hortare ut pudici sint in omnibus". *Sciendum quoque est quod continentia non solum in carnis opere et animi concupiscentia, sed in omnibus rebus necessaria sit* etc. Cf et. Lcif¹⁹⁵ „– *ut sobrii sint in omnibus. Per omnia te ipsum formam praebens bonor. operum*" etc

7. *περι παντα*: P *περι παντων* ... 1. 31. 34. 37* 73. n^scr Thdrt Dam *περι παντας* (item Aug^exod quaest¹¹⁹ *circa omnes*), atque tum pro *σεαυτον* D* (d *in omnibus*) 1. 37* n^scr Chr^816 Dam *εαυτον* praebent. In scriptura vero continua ΠΑΝΤΑCΕΑΥΤ– pari iure *παντα σεαυτ.* et *παντας εαυτ.* legi potest. | *παρεχομ. τυπον* cum ℵ^cACDEF GKLP al fere omn d e f g vg Chr Euthal^cod Thdrt rell Ambrst al ... ℵ* 120. Lcif¹⁹⁵ Hier ad h. l. *τυπ. παρεχ.* | *αφθοριαν* (Gb′) cum ℵ*AC D*E*KLP 17. 23* 31. 47. al fere¹⁰ Dam Oec^com. Item FG^gr *αφθονιαν* (confusis litteris ρ et ν) ... ς *αδιαφθοριαν* cum ℵ^cD^cE**L al plu (18** 20. 106. al Thdrt^cod *αδιαφοριαν*) syrP mg gr Chr Thdrt al. Praeterea c 73. 80. 8^pe (h^scr** post *σεμνοτητ.*) arm Chrom^matth 5,2 (Gall^{8,340}) add *αγνειαν*, similiter syrP | *σεμνοτητα*: ς (non item ς^e Gb Sz) add *αφθαρσιαν* cum D^cE**KL 37. al plus³⁰ syrP mg gr arm Chr^mosc¹ Thdrt

8. *υγιη*: 1. 121. e^scr *ὑγιᾶ* ... G *ὑγιειν*, F *ὑγιινη*. Cf ad 1, 9. 2, 1 et 2. | *μηδεν εχων*: Or^prov in Notit⁸⁷ add *τι*, item Chr^mosc¹ | *λεγειν* (K inepte *εχειν*) hoc loco cum NACDEFGP 14. 17. 37. 47. 73. 91. d e (*nihil habens quod dicere de nobis malum* uterque) g (*nihil habens dicere de nobis turpe*) Ambrst (*nihil habens dicere de nobis dignum reprehensione*) syr^utr aeth Or^prov (ut ante) Ephr^{2,77} Thdrt, item *nihil habens malum dicere de nobis* f vg Lcif¹⁹⁵ cop (sed *de vobis*) ... ς ante *φαυλον* pon cum KL al pler tol arm Chr Euthal^cod Dam Hier^tit Aug^ps 31. Libere Hil⁹⁴⁷ *nihil habens turpe aut malum de nobis dicere.* | *περι ημων* cum NACDEFGKLP al longe plu (12 i. e. omn ap Scri) it vg syr^utr arm aeth Or^prov Chr Euthal^cod Dam al Lcif¹⁹⁵ Hil⁹⁴⁷ Aug^ps Hier^tit Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *περι υμων* cum A al mu cop Ephr^{2,77} (post *φαυλον* add *πραγμα*) Thdrt

9. *δουλους* ... D* *δουλοι* (d e *servi*, et sequitur *subditi sint*), quam ad lectionem id quod sequitur *υποτασσεισθαι* in *-σσεισθωσαν* mutatum est manu emendatrice quae praecessit D^b nostrum. (D^bet^c correxerunt *δουλουσ.*) Addit autem G* g *δε.* | *ιδιοις δεσποταις* cum NCFG^r G KL al pler g Chr Euthal^cod Thdrt Dam al ... Ti *δεσποτ. ιδιοις* cum

γοντας, 10 μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, 12 παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, 13 προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, 14 ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυτρώσηται Ga 1, 4 1 Ti 2, 6

ADEP 27. 57. 238. cum al[2] (ap Gb) d e f vg Hier[tit] Ambrst al. Praeterea cf Hier ad h. l. „Quidam hunc locum ita legunt: *Servi dominis suis subditi sint*, et postquam huc usque distinxerint, inferunt: *in omnibus placeant*, quum in Graeco alius sit ordo lectionis, id est, *servi dominis suis subditi sint in omnibus*, ut sequatur *ευαρεστους ειναι*, quod nos, licet non plene, tamen ex parte aliqua interpretari possumus, *ut complaceant sibi*, ne videlicet super conditione sua videatur eis dei iniqua sententia.“ Nec aliter Ambrst: *subditos esse in omnibus, optimos, non responsatores, non fraudantes* etc. Eandem distinctionem confirmat m[89]: *subditi sint in omnibus, et placeant, non contradicentes.*

10. *μη νοσφιζ.* cum ℵAC*D[c]EKLP etc ... C[b]D[gr*]F[gr]G[gr] 17. 12[lect] *μηδε νοσφ.* | *πασαν πιστιν* hoc ordine cum ℵ[c]ACDEP 31. 37. 73. 116. 120. d e syr[p] arm Hier[tit] Ambrst. Similiter F[gr]G g *πασαν ενδικν. πιστιν* ... ς Ti *πιστιν πασαν* c. KL al pler Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al ... f vg m[89] Prim *in omnibus fidem bonam ostendentes* (Hier *ostend. bon.*), nec aliter (*sed ostendant veritatem suam in omni re*) syr[sch] ar[e] ... ℵ* 17. om *πιστιν*, sed 17. postea *αγαπην* pro *αγαθην*. Similiter Thphyl pro *πασαν* habet *πασιν*, sed in mg *πασαν*. | A *ενδιγνυμενους* | *την διδασκ. την* cum NACDEFG 17. Chr[816] Thdrt ... ς (= Gb + Sz) om *την* sec cum KLP al pler Epiph[894] Euthal[cod] Dam al | *ημων*: ς (non ς[e] etc) *υμων* vitiose | *θεου*: Vig[varim 747] *Iesu Christi* ... P om | *εν* (19. 112. *επι*) *πασιν* (5. 6. add *ανθρωποις*): 47. om

11. *γαρ*: 2. 31. 37. 43. 44. 47. 52. 55. 109. 112. 114. 116. a[scr**] o[scr] (i. e. 61.) om | *σωτηριος* sine articulo cum ℵ(sed* *σωτηρος*, [c] *σωτηριος*)AC*D* syr[utr] (ut[vid]), item, sed pro *σωτηριος* habent *του σωτηρος ημων* (am Cyr[hr] Hier om *ημων*), FG f g vg cop Epiph[894] (*η χαρις του κυριου και σωτηρος ημων χριστου* etc) et[2,67] (*η χα. του κυρ. ημ. και σωτηρος, διδασκουσα* etc) Cyr[hr 224ed] Lcif[195] Ambrst Hier[tit] ... ς Ti *η σωτηριος* cum C[c]D[b]et[c]EKLP al omn[vid] Clem[7] Cyr[hr] exc[dd 5] Nyss[2,506] Epiph[2,74] Ps-Ath[353] Cyr[thes 298] et[fld 75] Chr Euthal[cod] Procl gall[9,647] Thdrt Dam al ... aeth om plane

12. *τασ* et. Clem[7] ... D* om

13. *επιφανειαν* (DEFGP al pauc *-νιαν*): 17. praem *την* | *χριστου ιησου* cum ℵ*F[gr]G g cop ... ς Ln Ti *ιησ. χριστ.* cum ℵ[c]ACDEKLP al omn[vid]

ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

---

d e f vg syr^{utr} arm aeth Clem^{7} Epiph^{895} et^{2,74} Cyr$^{hr\,224}$ Chr Euthal cod Thdrt al Lcif^{195} Hier^{tit} Ambrst al

14. *εαυτον* (et. ℵ^{c}): ℵ* 238. *αυτον* ... DE d e Lcif^{195} post *υπερ ημων* pon | *λυτρωσηται*: P -*σεται* | *καθαριση*: P -*ρισει* | *περιουσιον*: d e g Lcif^{195} Augpecc mere ^{1} Ambrst *abundantem*, f vg *acceptabilem*. Cf Hier ad h. l. „Saepe mecum considerans quid sibi vellet verbum *περιούσιον*, et a sapientibus saeculi huius interrogans si forte alicubi legissent, nunquam invenire potui qui mihi quid significaret exponeret. Quamobrem compulsus sum ad Vetus Instrumentum recurrere, unde arbitrabar et apostolum sumsisse quod dixerat. Hebraeus enim ex Hebraeis et secundum legem Pharisaeus utique id ponebat in epistola sua quod in Veteri Testamento legisse se noverat. In Deuteronomio itaque reperi: *Quoniam populus sanctus tu domino deo tuo, et in te complacuit domino deo tuo, ut esses ei in populum περιούσιον ex omnibus populis qui sunt super faciem terrae.* Et in 134. psalmo, ubi nos habemus: *Psallite nomini eius, quoniam suave est, quoniam Iacob elegit sibi dominus Israel in possessione sibi:* pro eo quod est *in possessione*, in Graeco scriptum est *εἰσ περιουσιασμόν*, quod quidem Aquila et Quinta Editio *εἰσ περιούσιον* expresserunt, LXX vero et Theodotio *περιουσιασμὸν* transferentes, commutationem syllabae fecere, non sensus. Symmachus igitur pro eo quod est in Graeco *περιούσιον*, in Hebraeo s g o l l a, expressit *ἐξαίρετον*, id est *egregium* vel *praecipuum:* pro quo verbo in alio volumine Latino sermone utens *peculiarem* interpretatus est. Recte igitur Christus Iesus, magnus deus noster atque salvator, redemit nos sanguine suo, ut sibi Christianum populum peculiarem faceret, qui peculiaris tunc esse posset si bonorum operum aemulator existeret. Unde et illud quod in evangelio secundum Latinos interpretes scriptum est: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, melius in Graeco habetur *panem nostrum ἐπιούσιον*, id est *praecipuum*, *egregium*, *peculiarem*, eum videlicet qui de caelo descendens ait: *Ego sum panis qui de caelo descendi.* Absit quippe ut nos, qui in crastinum cogitare prohibemur, de pane isto qui post paullulum concoquendus et abiiciendus est in secessum, in prece dominica rogare iubeamur. Nec multum differt inter *ἐπιούσιον* et *περιούσιον*: praepositio enim tantummodo est mutata, non verbum. Quidam *ἐπιούσιον* existimant in oratione dominica panem dictum quod super omnes *οὐσίασ* sit, hoc est super universas substantias. Quod si accipitur, non multum ab eo sensu differt quem exposuimus. Quicquid enim egregium est et praecipuum, extra omnia est et super omnia.“ Cf et. Victorin$^{arium\ 1,29}$ (ap Gall^{8,163}): „Sic rursus et Paulus in ep. ad Tit. *populum περιούσιον*, circa substantiam, hoc est circa vitam consistentem populum, sicuti et in oblatione dicitur: *Munda tibi populum circumcitalem aemulatorem bonorum operum circa tuam substantiam venientem*“ - Ibidem^{2,8} (Gall^{8,177}): Hinc sanctus apostolus ad Tit. epistola sic dixit Graece: *ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς* usq *καλῶν ἔργων.*

15 *Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπι-* Ti 4. 11 s
ταγῆς· μηδείς σου περιφρονείτω.

III.

1 *Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθ-* Ro 13. 1 ss
αρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, 2 *μηδένα βλασφη-* 2 Ti 3. 17 2, 24 s

---

Latinus cum non intelligeret *περιούσιον ὄχλον*, *περιούσιον*, *τὸν περιόντα*, id est circa vitam quam Christus et habet et dat, posuit *populum abundantem*. Quid meriti est ut salvetur populus quo abundat? Hoc autem rursus magna caussa et veluti necessitas, quo *περιούσιος*.

15. *λαλει*: A *διδασκε* | *επιταγης*: 73. 118. *υποταγης* | *περιφρονειτω* (C *-νειτων*): 1. 43. 70. 106. 108. 121. 219** al[10] (5 ap Scri) *καταφρονειτω*. Cf Hier[tit]: „Existimet aliquis hoc ipsum nunc ad Titum scribi quod ad Timotheum dictum est: *Nemo adolescentiam tuam contemnat*. Nos vero iuxta Graeci sermonis differentiam aliud putamus significare *περιφρονείτω*, quod hic scribitur, et aliud *καταφρονείτω*, quod ad Tim. dictum est, et praepositiones *περὶ* vel *κατὰ* sensum facere diversum. Quod autem non fortuito et ut libet Paulus apostolus non solum nominibus et verbis, verum etiam praepositionibus diversis utatur pro varietate caussarum, perspicuum fieri poterit ex eo quod ait: *Mulier enim ex viro, vir vero per mulierem* - Existimamus itaque *καταφρόνησιν* ad contemtum proprie pertinere - *περιφρόνησις* autem illud sonat, sicut Stoici tamen asserunt qui distinguunt inter verba subtiliter, quum qui confidens sibi, se alio esse meliorem, despicit eum quem inferiorem putat, et super id est plus sapiens humiliorem existimat dignum esse contemtu."

III. 1. *υπομιμνησκε* (G *υπομειμνησ και*, g *admone et*): A arm add *δε*, syr[sch] praem *και* | *αρχαις* sine *και* cum ℵ A C D[gr] *E[gr] F[gr] G 17. 31. 67. g („Dam" ap Wtst: vix recte) ... ς (Gb[0]) add *και* cum D[c] E** K L P al pler d e f vg syr[utr] cop arm aeth Bas[eth 291. 313] Chr Euthal[cod] Thdrt Dam ad h. l. et[imagg 362] al Lcif[243] Hier[tit] Ambrst al | *πειθαρχειν*: F[gr] G g syr[sch] arm Bas[eth 313] edd vet praem *και*, item A arm add *και* | *αγαθον*: ita ℵ[c] ex *αγαθους*, quod * dederat, restituit. Praeterea cf Hier ad h. l. „*ἀρχαὶ* quippe quae leguntur in Graeco magis *principatus* quam *principes* sonant, et ipsam significant potestatem, non eos qui in potestate sunt homines. Sed quia dixerat: Admone illos principatibus et potestatibus subditos esse, poterat his qui tormenta formidant occasio ad negandum dari, iuxta apostoli dictum se assererent principatibus et potestatibus esse subiectos et facere quod iuberent; propterea subiecit *obedire ad omne opus bonum* - Quod vero sequitur, *paratos esse*, dupliciter legendum, ut vel subaudiatur, ad omne opus bonum paratos esse, vel certe cum superioribus copulato

μεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραΰτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. 3 ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους·
2, 11 4 ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος
2 Ti 1, 9 ἡμῶν θεοῦ, 5 οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιν-

---

hoc quod ait, *obedire ad omne opus bonum*, et hucusque finito, quasi aliud proprium et speciale praeceptum sit, *paratos esse.*"

2. *μηδενα*: FG^{gr}G *μη*, g *non t nemine*, K *μηδεν* | *ενδεικνυμενους* (A *ενδιγνυμενους*) et. ℵ^{c}: ℵ* *ενδικνυσθαι* | *πραϋτητα* cum ACP 17. 31. 67** ... ς *πραοτητα* cum ℵ^{c}DEFGKL al pler Bas$^{eth\,291}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... in ℵ scriptum est *σπουδην* exeunte versu et *τα* ineunte eo qui sequitur, unde probabile fit in exemplo ex quo ℵ descriptus est *σπουδην* super *πραϋτη-* scriptum fuisse.

3. *ποτε και ημεισ* cum ℵACDEFG^{gr}GKL al omn^{vi} d e g vg^{cle} harl Clem^{4} (*ἦμεν γάρ, ἦμέν ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι* etc) Or^{1,379} Bas$^{eth\,289}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Or$^{int\,2,426}$ Hier^{tit} Ambrst al ... P f am fu demid tol omn^{lachm} Or^{3,148} et$^{int\,2,203.\,411.\,3,834}$ Lcif^{243} Amb$^{spir\,sa\,2}$ *και ημεισ ποτε*. Atque sic Or^{3,148}: *ἦμεν γὰρ καὶ ἡμεῖς ἀπειθεῖς ἀνόητοι, πλανώμενοι - καίτοιγε κἀκεῖνο τὸ ἀποστολικὸν ἄπαξ μνησθεὶς σαφέστερον πειράσομαι παραστῆσαι. οὐ γὰρ εἴρηκεν· ἦμεν γάρ ποτε ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, ἀλλὰ παῦλος ὁ ἀπόστολος, ὁ ἀπὸ τοῦ Ἰσραήλ, ὁ κατὰ τὴν ἐν νόμῳ δικαιοσύνην γενόμενος ἄμεμπτος, λέγει· ἦμεν γὰρ καὶ ἡμεῖς ποτέ, οἱ ἀπὸ τοῦ Ἰσραήλ, ἀπειθεῖς, ἀνόητοι.* Qua in re non urget *καὶ ἡμεῖς* ante *ποτὲ* positum, sed ipsum *καὶ ἡμεῖς* dici ab apostolo. Anteponit vero hoc loco quoniam id ipsum est quod urget. | *ανοητοι* et. Clem^{4} Or^{1,379} et^{3,148} Bas$^{eth\,289}$ etc Or$^{int\,2,411.\,426.\,434}$ et^{3,834} Hier^{tit} Amb$^{spir\,sa\,2}$ et$^{ps\,40}$ Ambrst al ... DE d e fu all^{achm} (non item f g vg^{cle} am demid tol al) syr^{sch} Or^{3,693} (item huc respicit^{2,807} *ανοητοι οντεσ ποτε και απειθεισ πλανωμενοι* etc) Or$^{int\,2,203}$ Lcif^{243} Aug rom^{1,2} (i. e.^{3,2,2654}) add *και* | *απειθ. πλανωμενοι* et. Clem Or et^{saepe} Or^{int} etc ... 17. om | *επιθυμιαισ* et. ℵ^{c} Clem Or^{saepe} etc ... ℵ* praem *εν* | *στυγητοι* (FG *στοιπητοι* corrupte pro *στοιγ-*): ℵ* (non item^{c}) *-ται* ... D* *μισητοι* (it vg *odibiles*)

4. *η χρηστοτησ*: FG om *η*

5. *των εν*: F^{gr} om *εν* | ἃ cum ℵAC*D*FG 17. 67. Clem^{5} Ath^{536} edd vet et edd aliq Dialmacedon ap Thdrt^{5,1046} (sed fluct lectio) Cyr$^{glaph\,165}$ et ador$^{231.\,405.\,585}$ et$^{esa\,343.\,576}$ et^{alib} ... ς Ti ὧν cum C^{b}D^{c}EKLP al pler Ath^{536} ex$^{edd\,plu}$ Cyr$^{hr\,302}$ Didt$^{ri\,82}$ et^{116} Dial$^{trin\,3,5}$ ap Thdrt^{5,997} Chr Euthal^{cod} Procop^{424} Thdrt Dam al | *το αυτου ελεοσ* cum ℵAP 17. 31. 47. 67** 73. 118. 137. Clem^{5} Ath^{536} Cyr$^{hr\,302}$ Didt$^{ri\,82.\,116}$ Cyr$^{glaph\,165}$ et$^{ador\,231.\,405.\,585}$ et$^{esa\,343}$ Dial^{trin} ap Thdrt^{5,997} Dial^{maced} ap Thdrt^{5,1046} Dam (sed *εαυτου*) (nonnulli ex his *το πολυ αυτου ελεοσ* ut Did

γενεσίασ καὶ ἀνακαινώσεωσ πνεύματοσ ἁγίου, 6 *οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶσ πλουσίωσ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆροσ ἡμῶν,* 7 *ἵνα δικαιωθέντεσ τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆσ αἰωνίου.* 8 *πιστὸσ ὁ λόγοσ, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε* 1 Ti 4. 9 2, 3
διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότεσ θεῷ. ταῦτά ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖσ ἀνθρώποισ· 9 *μωρὰσ δὲ ζητήσεισ καὶ γενεαλογίασ καὶ ἔριν καὶ μάχασ* 1, 4 etc
νομικὰσ περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖσ καὶ μάταιοι. 10 *αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ,*

Dial^{trin}), item *το ελεοσ αυτου* D*EFG et *το πολυ ελ. αυτου* Thdrt$^{1,1326.1368.1426}$ et^{2,97} Procop$^{esa\,494}$, sed d e f vg Lcif^{243} Hier^{tit} Ambrst al *secundum suam misericordiam* (g om *αυτου*) ... ς *του αυτου ελεον* cum D^{b}(et^{c} *του ελεον αυτου*)KL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. al | *λουτρου* sine articulo cum ℵCDEFGKLP al omn^{vi} Or$^{1,379.\ 3,148.\ 693}$ Ath^{536} Cyr$^{hr\,302}$ etc ... Ln$^{ed\,min}$ praem *του* cum A | *παλιγγενεσιασ* cum ℵACDEFG n^{scr} ... ς Ln *παλιγγ.* cum K^{sil}LP al pler | *πνευματοσ* et. Or^{1,379} (*του πνευμ.*) et$^{3,685.\ 693}$ et^{4,134} et$^{int\,2,203}$ Cyr$^{hr\,302}$ Ath^{536} Did$^{tri\,116}$ etc ... D*E*F^{gr}G d e g Lcif^{243} Ambrst al (non item f vg Hier^{tit} al) praem *δια*, item syrP c. ob. *δια* ante *ανακαι.*

6. *οὗ*: D* 39. *ὅ* | *σωτηροσ*: P 31. Cyr$^{hr\,302}$ *κυριου*, 17^{lect} *θεου*

7. *γενηθωμεν* cum ℵ*ACD*FGP 17. 31. 137. Ath^{536} Chrys^{826} ... ς *γενωμεθα* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al pler Cyr$^{hr\,302}$ Euthal^{cod} Thdrt$^{cod\,1}$ (et^{ed} *γινωμεθα*) Dam al | *κατ*: D* *κατα*, FG *καθ* ... 47. 112. om *κατ ελπιδα*

8. *και περι*: 7. 47. om *και* | *φροντιζωσιν*: 17. *φροντιζουσιν* ... 37. 73. 116. 118. Thdrt (sed$^{cod\,1}$ *-ζωσι*) *φροντισωσι* | *προϊστασθαι*: 17. *επιστασθαι* | *θεω* sine articulo cum ℵACDEFGKLP al plus^{20} Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl ... ς (Gb^{0}) praem *τω* cum minusc plu Chr^{831} Oec | *καλα* cum ℵACD*FG 37. 47. 52. 57. 73. 80. 116. 137. Chr^{831} Dam ... ς (Gb^{00}) praem *τα* cum D^{c}EKLP al pler Euthal^{cod} Thdrt al

9. *γενεαλογιασ*: FG^{r}G g *λογομαχιασ* | *εριν* (D*FG *ερειν*) cum ℵ*D^{gr}E^{gr}F^{gr}G^{gr} aeth. Item Hier$^{tit\,735}$ *de genealogiis et contentione et rixis quae ex lege veniunt* ... ς Ln Ti *ερεισ* cum ℵ^{c}ACKLP al pler (ℵ^{c} al mu *ερισ*, 116. *εριδασ*) d e f g m^{62} vg cop syr^{utr} arm Chr^{831} Euthal^{cod} rell Lcif^{218} Hier$^{tit\,733.\ 734}$ Ambrst al (Latini omnes *contentiones*) :: cf ad 1 Ti 6, 4. Gal 5, 20. 2 Co 12, 20. 1 Co 3, 3. quibus locis omnibus lectioni *ερεισ* a multis vel plurimis datae praeferenda altera *ερισ* videbatur. | *μαχασ*: K add *τασ* | D* *περιστασο*

10. *και δευτεραν νουθεσιαν* cum ℵACKLP al omn^{vi} f vg syr^{sch} cop ($\bar{\beta}$ pro *δευτεραν*) arm aeth I^{83} gr et^{lat} et^{177} gr (ex Eus^{4,14}) Or^{1,627} Dion^{alex} ap Gall^{14,115} (ex comm^{ecclesiast}) Ath$^{729.\ 733}$ Euthal^{cod} Cyr$^{esai\,493}$ al mu Hier$^{tit\,733}$ et^{cdd} Lat ap Hier^{737} („Legitur in Latt codd, quod verum papa quoque Athanasius approbabat, *post unam et alteram correptionem*, quod scilicet non sufficiat tantum semel eum corripi" etc) Prim

11 εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.

2 Ti 4, 9 12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.
Act 18, 24 13 Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λίπῃ. 14 μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τας ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ro 16, 24 etc Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

al ... Ti *νουθεσιαν και δευτεραν* cum Dᶜ, item FGʳᵍ g *νουθ. η δευτερα* (g *secundam*), item D*E d e *νουθ. και δυο* ... m⁶² Irᵢₙₜ¹⁷⁷ (non itemᵍʳ) Tertᵖʳᵃᵉˢᶜʳ⁶· ¹⁶ Cyp⁸⁹ Pamphillat (ap Gall⁴,¹²) Lcif²¹⁸ Aug ep 43 Ambᵃᵇʳᵃ²,⁶ etᶠⁱᵈ⁴⁵² etˢᵃᵉᵖ Ambrst al (vdtr et. Hier⁷⁸⁷, sed vide ante) om *και δευτεραν*. Praeterea sic ad h. l. Hier⁵ᵗⁱᵗ: „*correptionem* sive, ut in Graeco melius habetur *νουθεσίαν*, *devita: νουθεσία* autem commonitionem magis et doctrinam absque increpatione significat."

11. *εξεστραπται* et. Irᵍʳ¹⁷⁷ (ex Eusᵇⁱˢᵗ⁴,¹⁴) Or¹,⁶²⁷ etc ... AFG *εξεστρεπται* | FG (ut plerumque) *αμαρτανει*

12. D* rursus *πεμψω* et (v. 13) *προπεμψον* | *προς σε*: 17. syrˢᶜʰ arm ante *αρτεμαν* pon | *εις νικοπολιν* (f vg *Nicopolim*, d *Nicopoli*): FG om *εις* (ut Latini) | *εκει*: 112. *εκεισε*, P *και*

13. *απολλων* cum ND^b H* 26. Euthalᶜᵒᵈ ... FG *απολλωνα*, g *apollo t apollonem* ... ς Ln Ti *απολλω* cum CD*^c^ EH**KLP al pler, d e f vg *apollo* | *σπουδαιως*: FG *ταχαιως* | *λιπη* cum ND* 37. 43. 47* 70. 116. al¹⁰ fere (2 ap Scri, item oˢᶜʳ *λοιπη*, fˢᶜʳ *λυπη*) Thdrtᶜᵒᵈ ... ς Ln Ti *λειπη* cum ACD^c EFGLP etc ... K al pauc *λειπει*

14. *ωσιν*: FGʳᵍ post *ακαρποι*

15. *ασπασαι*: A *ασπασασθε* | *η χαρις μετα παντ. υμων*: aethʳᵒ (non itemᴾᴾ) om | *η χαρις* sine additam: DE d e add *του κυριου* et Hier ex cdd lat *domini nostri*, item FG 30ᵐᵍ f g vg (et. am fu tol etc excepto demid) Ambrst Prim al add *του θεου*. Sic vero Hier ad h. l. „Sciendum quod in Graecis codicibus ita scriptum est: *Gratia cum omnibus vobis*, ut nec *domini* nec *nostri* in libris feratur authenticis." | *παντων υμων* (17. *του πνευματος σου* :: cf 2 Tim 4, 22): sine additam cum N*ACD* 17. d fu arm aethʳᵒ Ambrst Hier⁵ᵗⁱᵗ Pelag ... ς (= Gb Sz) add *αμην*, Ln [*αμην*] cum N^c D^b et^c EFGHKLP al pler e f g vg (et. am demid tol etc excepto fu) syrᵘᵗʳ cop aethᴾᴾ Chr Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam al

Subscriptio: N C 17. aeth *προς τιτον*, DE *προς τιτον επληρωθη*, FG *ετελεσθη επιστολη προς τιτον* ... AP arᵖᵉᵗʳᵒᵖ *πρ. τιτον εγραφη απο νικοπολεως* (in P *νικοπολ.* non satis legi potest) ... K 47. 113. 123. al *προς τιτον της κρητων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονη-*

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

1 *Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς* 9
Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν 2 *καὶ Ἀπφίᾳ τῇ*

θεντα εγραφη απο νικοπολεως της μακεδονιας, item HL 116. *παυλου αποστολου* (L *του αγιου αποστ. παυλου*) *επιστολη προς τιτον της κρητων* (L *κριτ-*) *εκκλησιας πρωτον επισκοπον* (116. *επισκ. πρωτ.*) *χειροτονηθεντα· εγραφη απο νικοπολεως της μακεδονιας*. Similiter alii, Euthal^{cod} *προς τιτον εγραφη απο νικοπολεως της μακεδονιας*. ... d e *ad titum* (d** *scribens e nicopolim*, eadem e post *explicit*) *explicit incipit ad filemonem*, f g *explicit* (g add *t finit*) *epistola ad titum incipit ad philemonem*, am fu al *expl. ad titum* (al add *scripta*) posteaque *incipit ad philemonem* (accuratiora de fu vide ad finem 1 Tim). Cop *scripta est in Nicopoli et missa per Artemam discipulum eius*, syr^{sch} *finita est epist. ad Titum, quae scripta est e Nicopoli et missa est per Zinam et Apollo*, syr^{p} *finita est epist. ad Titum qui primus erat episcopus ecclesiae Cretensium, quae scripta est e Nicopoli Macedoniae*, Ebediesu adnotat *per Epaphroditum*.... ς (= Gb Sz) *πρὸς τίτον τῆς κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ νικοπόλεως τῆς μακεδονίας*. Praeterea numerantur *στιχοι*: ϥζ΄ in HKL al plu (et. Euthal), vg^{edd} *versus XCVII* vel (ap Ln) *CXVII.*, ϥ΄ in Euthal^{cod}, ϥς΄ in 18. al, ρζ΄ in 93. 174. 219. al. Item in paucis *αναγν. α΄, κεφφ. ς΄, μαρτυρ. α΄*. In am fu al recensentur capp. X.

---

* *προσ φιλημονα* ut ℵA 17. 37. 47. 87. n^{scr} cop go. Item DEFG d e f g am fu al *αρχεται* (*incipit*) *προσ φιλημονα* (Cassiod et vg^{edd} *Philimonem*). Cf et. Or^{3,263} *εν τη προσ φιλημ. επιστολη* ... KLP 113. 116. 121. 123. al *παυλου* (L *του αγιου αποστολου παυλου*) *επιστολη προσ φιλημονα* (P *φιλιμονα*), 44. h^{scr} *πρ. φιλημ. επιστολη*, k^{scr} l^{scr} *επιστ. πρ. φιλ.*, 120. *η πρ. φιλ. επιστολη*, 122. al *παυλου αποστολου επιστ. προσ φιλημονα* ... 153. *παυλου αποστολου επιστ. προσ φιλημ. και απφια* (-αν?) *δεσποτασ ονησιμου και αρχιππον τον διακονον* ... syr sch aeth^{pp} *παυλου η πρ. φιλ. επιστολη*, iber *η του αγιου παυλ. αποστ. πρ. φιλη. επιστ.*, aeth^{ro} *πρ. φιλη. και εγραφη οτε ην εν τη πολει ρωμη*, ar^{cop} berol *η πρ. φιλη. επιστολη*, ar^{diez} *η του αγι. παυλου πρ. φιλη. τον μαθητην αυτου επιστολ.*, item ar^{po} sed add *και αυτη εν τω των επιστολων αριθμω η τρισκαιδεκατη*, ar^{e} *η τρισκαιδεκατη επιστολη η προσ φιλημονα*, syr^{p} *η προσ φιλη. και απφιαν και αρχιππον επιστολη*, arm^{ven} *προσ φιλημ. και προσ αρχιππον διακονον και προσ απφιαν* ... ς *παύλου τοῦ ἀποστόλου ἡ πρὸς φιλήμ. ἐπιστολή*.

1. *δεσμιοσ* et. Eus$^{ps\ 287}$ etc ... D*E* d e ar^{diez} *αποστολοσ*, 33. 35. 153. *δουλοσ*, Cassiod *apostolus vinctus* | *χριστου ιησου* cum ℵAD^{c}E**FGKP al longe plu f g vg^{cle} (et. harl**, sed* om *ιησου*) cop iber Hier^{philem}

Col 4, 17 ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συνστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ᾽ οἶκόν
Ro 1, 7 etc σου ἐκκλησίᾳ. 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Eph 1, 15 s etc 4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος
ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 5 ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πί-
στιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
6 ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώ-

(sed tantum^{txt}, non item^{com}) Ambrst Cassiod^{com} (sed non^{txt}) ... D* E*L al plus^{15} (5 ap Scri) cat^{txt} d e am fu demid tol omn^{lachm} syr^{utr} arm aeth Chr^{842} (in com *του χριστου*) Euthal^{cod} Thdrt Dam al Amb ep^{63,1045} et ep^{87,1107} et alibi Prim al *ιησου χριστου* | *ο αδελφος*: DEF om *ο* | *αγαπητω*: Hier ad h. l. „Non habetur in Graeco *ηγαπημενω*, quod *dilectus* dicitur, sed *αγαπητω*, id est *diligibili*. Inter *dilectum* autem et *diligibilem* hoc interest, quod *dilectus* appellari potest et ille qui dilectionem non meretur, *diligibilis* vero is tantum qui merito diligitur.“ Addunt vero D*E d e Ambrst *αδελφω*.

2. *απφια* (d e *apphiae*): D* *αφφια*, FG^{r}G 47. 238. g *αμφια*, 3. *αππια*, item f vg *appiae* | *αδελφη* (Gb″) cum NAD*E*FGP 17. 31. 73. 113^{mg} d e f g am harl* tol cop arm ar^{e} ar^{cop} berol aeth^{pp} Hier. Item vg^{cle} fu demid harl** Ambrst Pelag *sorori carissimae*, item syr^{p} sed *sorori* cum obelo ... ς Ti *αγαπητη* cum D^{c}E**KL al pler syr^{sch} (syr^{p} vide ante) Thdor^{mop} cat^{105} (*ὥσπερ ἀγαπητὸν ἐκεῖνον ἐκάλεσεν, οὕτω καὶ ταύτην* etc) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *τω* ante *συνστρατ.*: F om | *συνστρατιωτη* cum NADEFG ... ς *συστρατ.* cum KLP al omn^{vid} | *τη* et *εκκλησια*: DG^{r}* *την* et *εκκλησιαν* | *σου*: 38. *αυτου*, Ambrst *eius*, cop *eorum* ... arm om

3. *πατρος ημων* (FG^{r} *υμων*) et. ℵ^{c} ... ℵ* om *ημων*

4. *ευχαριστω*: 47. *ευχαριστωμεν* | *σου*: c^{scr} om

5. *την αγαπ. κ. τ. πιστιν* cum NACFGKLP al pler f g vg (et. am fu** etc; allachm om *κ. τ. πιστ.*) cop syr^{p} Chr Euthal^{cod} rell Hier al . . DE 3. 33. 37. 43. 73. 106. 108. 116. d e fu* allachm syr^{sch} arm aeth Ambrst *τ. πιστ. κ. τ. αγαπ.* | *προς τον* cum ND^{c}FGKLP al fere omn syr^{p} (accurate disting inter *προς* et *εις*) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item diversitatem praepositionum innuunt d e f vg Hier *in domino Iesu* (d e add *Christo*) *et in omnes sanctos*, g *ad dominum Iesum et in omnes sanctos* ... Ln *εις τον* cum ACD* 17. 137, item Ambrst *in dominum Iesum et in omnes sanctos* | *ιησουν*: cop *χριστον*, 177. *θεον* (omisso *κυριον*), 115. om ... D*E 31. 73. d e iber arr aeth^{utr} add *χριστον*

6. *οπως*: F *ινα πως*, G *ιναπως* | *η κοινωνια* et. ℵ^{c} ... ℵ* *η διακονια* | *τησ πιστεως*: Ambrst^{txt} om, item (*ut operatio eius cum cognitione fiat bonitatis*) com | *ενεργησ*: d e *manifesta*, f vg Pelag Prim *evidens*, quibus reddi potius videtur *εναργησ*. Ambrst *accepta*. Sic autem Hier ad h. l. „Unde ait: *evidens fiat in agnitione omnis boni*, sive ut in Graeco melius habetur, *efficax*; *ἐνεργὴς* enim [illegible] transferri potest

σει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστόν. 7 χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. 8 Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, 9 διὰ τὴν ἀγά-

---

efficax sive *operatrix*." | αγαθου: FgrG 48. 72. 91. 153. 219** al fere^{15} (6 ap Scri) g vg^{cle} fu (non item am demid harl tol al^{lachm}) Pel Prim praem (sed k^{scr} add) *εργον*. Cf Lc^{brug} „*correctores iudicarunt non esse omittendum* operis." | του εν cum ℵDEFG^{gr}GKLP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt rell, item d e g Ambrst *quae in nobis* (g *vobis*) *est*, vg^{cle} *quod est in vobis*, fu Hier *quod in nobis* (*vobis*) *est*. Cf et. Lc^{brug} „*nec hic omittendum censuerunt* quod est in vobis; *immo* quod est *neutrum praetulerunt* quae est *feminine, et secundam personam* in vobis *primae* in nobis" ... Ln om του cum AC 17., item (nec enim exprimunt) f harl tol al^{lachm} (et am demid harl* qui etiam *in vobis* om) | εν υμιν (ut et. ς et Gb′) cum ℵFGP al permu (et. 17. 31. 37. 47. 73. 80. 137. 178.) f g vg^{cle} marian al^{lachm} cop syr^{sch} et^{p} txt (arm?) Chr^{848} com (sed non explic) Thphyl (explicat per εν σοι) Oec^{com} (dicit enim του οντος και νυν εν υμιν) Hier (fluct lectio, sed agnoscit et. comm) Prim ... Gb Sz Ln Ti εν ημιν cum ACDEKL al fere^{50} (qui laudantur, 9 ap Scri) d e fu harl** tol hal marian** syr$^{p\ mg}$ arm^{zohr} (teste Peterm) iberic Chr$^{848\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt (sed non explic) Dam (ut Thdrt) Oec^{txt} Ambrst (sed non explicat) Pelag^{com} (om in textu, sed dicit in com: *omnes sanctos diligis, in tantum ut omnes boni nostrorum in Christo evidenter te fidelem esse cognoscant.* Eadem Prim sub *aliter*, sed scribit *ut omnes inter nos boni in Chro.*) | εισ χριστον sine additam cum ℵ*AC 4* 17. cop aeth^{ro} Hier Ambrst ... ς (sed Gb^{00}) Ti add ιησουν cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler d e f g vg syr^{p} arm (syr^{sch} aeth^{pp} praem) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al (Pelag et Prim *Christo Iesu* in textu, sed in com tantum *Christo*)

7. χαραν (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵACDEFG 17. 31. 47. 48. 72. 74. 178. 211. 137. a^{scr} cat^{txt} d e f g vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\,3,889}$ Chr^{849} Oec com Hier Ambrst al ... ς Gb″ Ti χαριν cum KLP al longe plu (11 ap Scri) Thdrt Dam Thphyl (χάριν ἔχομεν τουτέστι χαρὰν ἔχομεν) Oec txt | γαρ et. Or$^{int\,3,889}$ ... 4. 29. 37. 114. 115. d^{scr} l^{scr} al pauc arm aeth Thphyl om | πολλην εσχον cum ℵACFGP 17. 73. 74. 80. 137. a^{scr} (sed εχω) f g vg cop arm Thdrt Ambrst al; item D*E d e Or$^{int\,3,889}$ Hier πολλην εσχομεν ... ς Ti εχομεν πολλην cum D^{c}(sed πολλ. εχομ.) KL (sed εχωμεν) al pler (sed 37. 47. al πολλ. εχ.) syr^{utr} Chr Dam Thphyl Oec | και παρακλησιν et. Or$^{int\,3,889}$ Chr^{849} (καὶ παράκλησιν· τουτέστιν οὐ μόνον ἡδόμεθα ἀλλὰ καὶ παραμυθούμεθα) etc ... ℵ om | επι τη: D*L 145. εν τη, nec aliter (i. e. *in caritate*) vertunt d e f vg Or^{int} Hier Ambrst; g vero *de* | D*FG σπλανχνα (F σπανχν.)

8. εν χριστω παρρησ. εχων (a^{scr} εχ. παρρη.): L 47. l^{scr} παρρησ. εν χρι. εχων, d^{scr} εχων εν χρι. παρρησιαν ... D^{gr}* παρρ. εχω εν χρι. ιησου. item sed *habens* d e vg Hier, D$^{bet\,c}$E παρρη. εχων εν χρι. (E add ιησου)

πην μᾶλλον παρακαλῶ· τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ
1 δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, 10 παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ
1 Co 4 15 τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον, 11 τόν ποτέ σοι
ἄχρηστον, νυνὶ δὲ καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψά σοι,
12 αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα. 13 ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην
πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς
τοῦ εὐαγγελίου, 14 χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα

---

9. αγαπην: A αναγκην | νυνι cum ℵCDEFGKLP etc ... Ln$^{ed\ min}$ νυν cum A 67** 73. 115. Thphyl | χριστου ιησου cum ℵACP 17. 31. 37. 73. 116. cop ar^{cop} ber^{ol} aeth^{ro} iber Ambp$^{s\ 36,804}$ Ambrst (et Chr^{9,463} εν χριστω ιησου) ... ς ιησου χριστου cum D^{c}EFGKL al pler d e f g vg syr^{utr} arm aeth^{PP} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier al ... D^{gr*} om utrumque. Edidit autem ς παρακαλῶ· – καὶ δέσμιος ἰησοῦ χριστοῦ., Gb Sz παρακαλῶ· – καὶ δέσμ. ἰησοῦ χριστοῦ·, Ln παρακαλῶ. τοιοῦτος ὤν (ὡς παῦλος), πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμ. χριστοῦ ἰησοῦ,

10. παρακαλω: 39. add δε, 47. add ουν | παρακ. σε: a^{scr} παρακ. δε | ον cum ℵCDEFGKLP al fere omn d e f g vg syr^{sch} etc ... Ln add εγω cum A 37. 68. syrP Chr$^{mosc\ 2}$ ad h. l. et^{1,960} | δεσμοισ sine μου cum ℵ*AD*FG 17. 23* 52. 116. d e f g vg Ambp$^{s\ 36,804}$ Hier Ambrst al ... ς (Gb^{00}) add μου cum ℵ^{c}CD^{c}EKLP al pler syr^{utr} cop arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al

11. και σοι cum ℵ*FG^{gr}G 17 (om και εμοι) 31. 47. 67* 115. 120. 211. b^{scr} g am fu tol (item vg^{cle} demid al *et mihi et tibi*) syr^{sch} aeth Chr^{1,960} Hier Prim (Chr^{1,38} exed savil και εμοι και σοι) ... ς Ln Ti om και cum (ℵ^{c} sed restitutum est) ACDEKLP al pler d e f syrP arm Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst | ανεπεμψα: D*E* 23. 𝔞^{l5} d e g arm Chr^{851} επεμψα (D* -νψα ut solet), idque Gb′ | σοι sec c. ℵACD*E 17. d e g vg^{cle} demid harl** cop syr^{sch} arm aeth Hier Ambrst Pelag Prim, item Chr^{851} προσ σε (quemadmodum etiam demid Ambrst *ad te*) ... ς Ti om cum D^{c}E**FG^{gr}KLP al fere omn f am fu harl* tol al lachm go syrP Euthal^{cod} Thdrt Dam al

12. αυτον cum ℵ*AC* 17. aeth ... ς Ti praem συ δε cum ℵ^{c}C^{2}DEFGKLP al fere omn it (g *tu autem t itaque illum*) vg go syr^{utr} cop arm Chr ad h. l. et^{1,38} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier Ambp$^{s\ 118,1149}$ Ambrst al | σπλαγχνα (DEFG -νχνα) sine additam cum ℵ*AFG^{gr}G^{gr} 17. ... ς add προσλαβου cum ℵ^{c}CDEKLP al pler d e f vg go syr^{utr} Chr ad h. l. et^{1,38} Dam al Hier Ambp$^{s\ 118}$ Ambrst al. Item 37. 73. 116. 238. cop aeth ante αυτον add, item g arm Thdrt post αυτον :: cf v. 17.

13. εβουλομην: ℵ ηβουλ. | υπερ: 73. αντι | μοι διακονη (P 47* -νει) cum ℵACDEFGP 17. 47. 177. 178. 179. d e f g vg go arm Thdrt Thphyl Ambp$^{s\ 118}$ Hier Ambrst al ... ς (= Gb Sz) διακονη (L al pauc -νει) μοι cum KL al pler cop syr^{sch} aeth Chr ad h. l. et^{1,38} Euthal^{cod} Dam Oec

ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον· 15 τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, 16 οὐκ ἔτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ· 17 εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. 18 εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα. 19 ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. 20 ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.

21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. 22 ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

---

14. *σησ* (post *τησ*): FG^{gr} om | *ωσ*: Or^{3,263} om | *κατα αναγκην*: D*FG 37. 73. c^{scr} Or^{3,263} *κατ αναγκ.* | *κατα* (FG 116. *κατ*) *εκουσιον*: D* *εκουσιον*, item *voluntarium* d e f g vg Hier Ambp$^{s\ 118}$ Ambrst al (sed Aug gra et lib arb ^{10,720} *ex voluntate*)

15. *εχωρισθη*: P add *σου*. Item vg (non d e f g) Hier Prim al (non Amb bon mort^{12,412} Ambrst) add *a te* post *discessit ad horam.* | *απεχησ*: L a^{scr*} *-χεισ*

16 *αλλα* cum ℵD*E* 17. 37. ... ς Ln Ti *αλλ* cum ACD^{c}E**KLP al pler etc ... 19. 91. d^{scr} o^{scr} add *ωσ* | *υπερ δουλον*: d e f vg^{cle} fu demid tol harl omn^{lachm} Ambrst al *pro servo*, sed am Hier *plus servo* | FG^{rG} g om *αλλα υπ. δουλ.* | *αδελφον* et. ℵ^{c}: ℵ* om | FG (ut plerumque) o^{scr} *μαλλιστα* | *ποσω* (1. 39. d^{scr} *ποσον*) *δε*: P d^{scr} o^{scr}* syr^{sch} om *δε*

17. *με* cum ℵACDEFGLP al fere^{35} (11 ap Scri) etc ... ς (= Gb Sz) *εμε* cum K al sat mu

18. *σε*: K 17. 30. 31. 153. n^{scr} syrP arm om (non item it vg go cop syr sch aeth) | *οφειλει* (L *ωφειλει*): FG^{rG}G^{gr} add *τει* | *εμοι*: FG *μοι* | *ελλογα* (D* *ενλ-*) cum ℵ*ACD*FGP 17. 31. ... ς *ελλογει* cum ℵ^{c}(sed restitutum *-γα*)D^{b}et^{c}EKL al pler (137. *ενλογει*) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item Hesych *ἐλλόγει· καταλόγισαι.*

19. *εγω*: 37. add *δε* | *αποτισω*: D* *αποδωσω*, quod et. in scholiis codicum^{aliq}, ut 19. 20., legitur. Latini *reddam* | *προσοφειλεισ* (L *προσωφ-*): D*E* d e add *εν κυριω*

20. *οναιμην*: 17. n^{scr} *ωναι-* | D*FG *σπλανχνα* (FG *σπανχν.*) | *χριστω* cum ℵACD*FGLP al fere^{15} d e f g vg^{six} fu all^{lachm} go syr^{utr} cop arm aeth^{utr} ar^{e} ar^{vat} ar^{cop} berol ar^{cop} hug iber Chr Thdrt^{cod} Thphyl Oec^{com} (*δια τον χριστον*) Amb$^{luc\ 7,1377}$ Hier Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *κυριω* cum D^{c}EK al longe plu vg^{cle} am demid tol ar^{pol} Thdrt^{ed} Dam Oec^{txt}. Ceterum desunt reliqua in FG^{rG} g.

21. *υπερ α* cum ℵACP 17. 31. 73. cop syrP ... ς Ti *υπ. ο* cum DEKL al pler d e f vg go syr^{sch} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier Ambrst al | *ποιησεισ*: L *-σησ*

Col 1, 7 Act 12, 12 27, 2 23 Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 24 Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

2 Ti 4, 10 s Col 4, 14 Phil 4, 23 etc 25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

---

22. γαρ: 114. syrp δε | οτι: 52. 70. 178. d^{scr} n^{scr} o^{scr} 8pe add και | προσευχ. (c^{scr} d^{scr} l^{scr*} ευχων) υμων: L om υμ.

23. ασπαζεται cum ℵACD*EP al^{15} cat^{txt} d e vg go cop syr^{utr} arm aeth arr^{omn} Chr Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Hier Ambrst al ... ς (= Gb Sz) ασπαζονται cum D^{b}et^{c}KL al longe plu f iber Dam Oec

25. του κυριου absque ημων cum ℵP 17. 31. 47. 116. syrp arm ... ς Ln Ti add ημων cum ACDEKL al pler d e f vg rell Chr Euthal^{cod} rell | πνευματ. υμων sine αμην cum AD* 17. d arm ar^{cop} hug Hier Ambrst ed (ap Sab) ... ς (= Gb Sz) add αμην cum ℵCD^{b}et^{c}EKLP al fere omn e f vg syr^{utr} cop aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst^{ven} Prim

Ceterum de hac epistula apud Marcionem Epiph^{373} et Tert$^{marc\,5,21}$ parum consentientes existimarunt. Epiph enim sic: ὅμως ἀπὸ ταύτης τῆς πρὸς φιλήμονα οὐδὲν παρεθέμεθα .διὰ τὸ ὁλοσχερῶς αὐτὴν ἐνδιαστρόφωσ (ita Dind pro διαστρόφωσ) παρ᾽ αὐτῷ κεῖσθαι. Tert vero: *Soli huic epistolae brevitas sua profuit, ut falsarias manus Marcionis evaderet.*

Subscriptio: ℵC 17. aeth^{ro} προσ φιλημονα (in A periit), DE προσ φιλημ. επληρωθη ... P προσ φιλημ. εγραφει απο ρωμησ, K 47. al (et. praeposito ἡ 120.) προσ φιλημονα εγραφη απο ρωμησ δια ονησιμου οικετου, item 123. sed δι᾽ ὀνησ. et omisso οικετ., item 37. al sed δι᾽ ὀνησ. et omissis προσ φιλημ., L et (omissis τ. αγ. απ. παυλ. επιστ.) 113. του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ φιλημ. και απφιαν δεσποτασ του ονησιμου και προσ αρχιππον τον διακονον τησ εν κολοσσαισ (113. κολασσ.) εκκλησιασ· εγραφη απο ρωμησ δια ονησιμου οικετου, item 116. παυλου αποστ. επιστολη προσ φιλ. και απφ. etc ut L, sed κολασσαισ et δι᾽ ὀνη. οικ., Euthal^{cod} πρ. φιλημ. και απφ. δεσποτασ ονισημου (sic) και προσ αρχιππον διακονον τησ εκκλ. εγραφη απο ρωμησ δια ονησιμ. οικετου. Similiter alii, sed etiam plura add 48. et 203. quorum ille post απο ρωμησ sic pergit: εκ προσωπου παυλου και τιμοθεου δια ονησιμου οικετου· αλλα δη και μαρτυσ χριστου γεγενηται ο μακαριοσ ονησιμοσ εν τη ρωμαιων πολει επι τερτουλλου του τηνικαυτα την επαρχικην (sic haud dubie legendum, Sz ἐπάρχην) εξουσιαν διεποντοσ τη των σκελων κλασει την ψηφον υπομεινασ του μαρτυριου. Eadem fere 203. ... G g, in quibus desiderantur vv. 21—25, adnotat: προσ λαουδακησασ αρχεται επιστολη, *ad laudicenses incipit epistola* (et ante - propter ea quae desunt - et post hanc subscriptionem spatium vacuum). In f adnotatum: *usque huc* s̄cbas (i. e. *scribas*) ... d e *ad filemonem explicit* (d** et e add *scribens a roma*): nullum *incipit* sequitur; am fu al *expl. ad philemonem* (al *philim.*; etiam add al^{lachm} *scripta de urbe roma*). Tum sequitur: *inc.*

epistula (al om) *ad hebraeos*, fu *inc. ad hebraeos capit.* ... syrsch *ἐτελέσθη ἡ πρ. φιλ. ἐπιστ., ἥτις ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης καὶ ἀπεστάλη διὰ ὀνησίμου*, item cop arcop berol aethPP - *ἐγράφη ἐν ῥώμῃ καὶ* (cop om) *ἀπεστάλη διὰ ὀνησίμου*, are - *ἦν ἔγραψεν ἀπὸ ῥώμ. καὶ ἀπέστειλε διὰ ὀνησίμου*, arpo *ἐτελέσθη ἡ ἐπιστολή, καὶ χάρις τῷ θεῷ, καὶ ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ὀνησίμου οἰκέτου φιλήμονος.* Item syrP *ἐτελέσθη ἡ ἐπιστ. πρ. φιλ. καὶ ἀπφίαν δεσπότας ὀνησιφόρου, καὶ πρὸς ἄρχιππον διάκονον τῆς ἐν κολασσαῖς ἐκκλησίας, ἥτις ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ὀνησίμου οἰκέτου*, arm *πρὸς φιλ. καὶ ἀπφίαν δεσπότας ὀνησίμου, καὶ πρὸς ἀρχίππαν διάκονον τῆς κολοσσέων ἐκκλησίας, ἐγράφη ἀπ. ῥώμ. διὰ ὀνησίμ. οἰκέτου*, iber *τέλος τῆς ἐπ. ἣν ἔγραψεν ἀπ. ῥώμ. πρ. φιλήμ. καὶ ἀπφίαν δεσπότας ὀνησίμου καὶ ἄρχιππον διάκονον τῆς ἐν κολασσαῖς ἐκκλ. διὰ ὀνησίμου οἰκέτου ... ς* (= Gb Sz) *πρὸς φιλήμ. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ὀνησίμου οἰκέτου.* Euthal[548] ap Zac. agnoscit *πρ. φιλ. κ. απφ. κ. αρχ. τον διακ. της εν κολασσ. εκκλ.* Praeterea numerantur *στιχχ. λζ΄* (ita KL al pl, et. Euthal), Euthalcod *λς΄*, P *μη΄*, al *μζ΄, μβ΄*, arm *λη΄*, vglachm *versus XXXIII*, et aliter; item (ut Euthal) *αναγν. α΄, κεφφ. β΄* (iber *ἔχει δὲ ἦν κεφ.*) ... am fu capp 4 habent.

Insuper Euthal (ap Zacagn[541]) hos numeros habet: *ὁμοῦ τῶν δεκατεσσάρων ἐπιστολῶν ἀναγνώσεισ λα΄* (31), *κεφάλαια ρμζ΄* (147), *μαρτυρίαι ρκζ΄* (127), *στίχοι ,δπιλς΄* (4936)

De testibus in quibus epistulam ad Philemonem excipit ad Hebraeos epistula, vide quae ad initium epistulae ad Hebr. a nobis adnotata sunt.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

I.

22, 6 1 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν

---

* *αποκαλυψις ιωαννου* (ℵ *-ανου*) cum ℵC (item A in subscriptione, periit inscriptio) 2. Synops[153], 8. 82. 93. 95. *ιωαννου αποκαλυψις*, 50. *αποκαλυψ. του αγιου ιωαννου.* ℵ vero in paginarum titulis ubique i. e. ter *αποκαλυψεισ ιωαννου*, nec aliter subscriptio. Vide infra patrum locos ... 14. 17. 91. 97. *αποκαλ. ιωαννου του θεολογου* (item 16. additis *ην εν πατμω τη νησω εθεασατο*), 1. 25. 28. 31. 38. 51. 90. 94. *αποκαλ. του αγιου ιωαν. του θεολογου* (item 37. additis *ην ειδεν εν πατμω*), item praemisso *ἡ* 47., 6. *ιωαννου του θεολογου αποκαλυψισ*, Are *ιωαν. του θεολ. και ηγαπημενου αποκαλυψισ* ... B 12. *αποκαλ. ιωαν. του θεολογου και ευαγγελιστου*, 42. *αποκαλυψ. ιωαν. του αποστολου και ευαγγελιστου*, P *η αποκαλυψισ του αποστολου ιωαννου και ευαγγελιστου*, 96. *αποκαλ. του αγιου ιωαν. του αποστολου και ευαγγελιστου θεολογου*, And *αποκαλ. του αγιου αποστ. και ευαγγελιστ. ιωαν. του θεολ.*, 29. *αποκαλ. του αγιου αποστολ. ιωαν. και θεολογου και ευαγγελιστου*, 7. *αποκαλυψ. του αγιου και ενδοξου αποστολου και ευαγγελιστου ιωαννου του θεολογου· ην εν πατμω τη νησω εθεασατο*, 30. *αποκαλυψ. του αγιου ενδοξοτατου αποστολου και ευαγγελιστου παρθενου ηγαπημενου επιστηθιου ιωαννου θεολογου* (sic singula) ... fu *inc. apocalypsis sancti iohannis amen*, am nil inscriptum habet (sed vide subscr.), al[lachm] *inc. apoc. iohannis apostoli*, lips[5·] *inc. apocalipsis sancti ioh. apost.*, lips[6·] demid *inc. liber apocalipsis* (demid *-lypsis*), al[lachm] *inc. apocalypsis*; cop *αποκαλ. του αγιου ιωαννου*, syr *apocalypsis quae facta est Iohanni evangelistae a deo in Patmo insula, in quam electus fuit a Nerone Caesare*, aeth *visio Iohannis, iohannis episcopi constantinopolis metropolis, quum oportuit eum in exilium mitti.* Ex patribus vero cf Iust[dial 81] *παρ' ἡμῖν ἀνήρ τισ, ᾧ ὄνομα ἰωάννησ, εἷσ τῶν ἀποστόλων τοῦ χριστοῦ, ἐν ἀποκαλύψει γενομένῃ αὐτῷ χίλια ἔτη* – *προεφήτευσε* Melit ap Eus[hist 4,26,2] *τὰ περὶ τοῦ διαβόλου καὶ τῆσ ἀποκαλύψεωσ ἰωάννου* (haec cum aliis

ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ,
2 ὅς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ 9
Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. 3 μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες 6, 9

Melitonis scriptis innotuisse sibi scribit Eus) Apollonius ap Eus^{hist} ^{5,18} *κέχρηται δὲ καὶ μαρτυρίαις ἀπὸ τῆς ἰωάννου ἀποκαλύψεως* (sic igitur Eus de Apollon testatur) Ir ap Eus^{hist} ^{5,8,5} (*ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ περὶ τῆς ἰωάννου ἀποκαλύψεως*: his Eus ad librum Irenaei respicit) Clem^{793} *ὥς φησιν ἐν τῇ ἀποκαλύψει ἰωάννης* Or^{3,720} *ἰωάννης - ἐν τῇ ἀποκαλύψει* et^{2,525} *ἐν τῇ ἰωάννου ἀποκαλύψει* et^{4,16} *φησὶν οὖν ἐν τῇ ἀποκαλύψει ὁ τοῦ ζεβεδαίου ἰωάννης* Hipp^{antichr} ^{35} *οὗτος γὰρ ἐν πάτμῳ τῇ νήσῳ ὢν ὁρᾷ ἀποκάλυψιν μυστηρίων φρικτῶν* etc et ex marmore innotuit titulus libri quem scripsit *ὑπὲρ τοῦ κατὰ ἰωάννην εὐαγγελίου καὶ ἀποκαλύψεως* Dion ap Eus^{hist} ^{7,25} (qui locus classicus est de apocalypsi) Method^{716} *τὴν ἀποκάλυψιν ὁ ἰωάννης ἐξηγούμενος λέγει* et^{677} *ὁ χριστόληπτος ἡμῖν παρέστησεν ἐν βιβλίῳ τῆς ἀποκαλύψεως ἰωάννης* Ephr^{2,194} *καθὼς καὶ ἰωάνν. ὁ θεολόγος ἐκήρυξε λέγων· ἰδοὺ ἔρχεται* (affert Apoc 1, 7) Eus^{dem} ^{388} *κατὰ τὴν ἀποκάλυψιν ἰωάννου* et^{hist} ^{3,29,1} *ἧς δὴ καὶ ἡ τοῦ ἰωάννου ἀποκάλυψις μνημονεύει* Ath epist fest ^{2,9} (in qua est canon Athanasii) *ἰωάννου ἀποκάλυψις* et^{327} *ἐν τῇ ἀποκαλύψει τάδε λέγει* Epiph^{941} *ἐν τῇ τοῦ ἰωάννου ἀποκαλύψει* et^{77} *ἱστέον ἐστὶν ἀπὸ τῆς τοῦ ἁγίου ἰωάννου ἀποκαλύψεως* et Alogi ap Epiph^{454} *τί με, φασίν, ὠφελεῖ ἡ ἀποκάλυψις ἰωάννου λέγουσά μοι περὶ ἑπτὰ ἀγγέλων καὶ ἑπτὰ σαλπίγγων* Cyp^{ep} ^{63,12} *aquas namque populos significare in apocalypsi scriptura divina declarat dicens* (affert 17, 15) Hier^{7,541} (in ps. 149) *legimus in apocalypsi Iohannis* ..... ς *ἀποκάλυψις ἰωάννου τοῦ θεολόγου* (cuius rationis testes vide supra), Gb Sz nil nisi *αποκαλυψις* sine codice Graeco ut^{vid}

I. 1. *αποκαλ. ιησ. χρι.* etc: Dion ap Eus^{7,25,9} *αποκαλυψις ιησ. χρι. ην εδωκεν αυτω δειξαι τοις δουλ. αυτου εν ταχει* (sic nec fluct lectio), *και εσημανεν αποστειλας δια του αγγελου αυτου τω δουλω αυτου ιωαννη,* ^{2}*οσ - και την μαρτυρ. αυτου οσα ειδεν.* Item Victorin^{gall} ^{4,52} *Apocalypsis Ies. Chr. quam dedit illi deus, et ostendit servis suis quae oportet fieri cito. Et significavit: Beati qui legunt et qui audiunt sermones huius prophetiae et servant quae scripta sunt.* Item Vig^{varim} ^{751} $^{(644)}$ *Apocalypsis - servo suo Iohanni,* sed om *α δει γεν. εν ταχει.* Cf ante Dion. | *θεοσ*: lips^{4} ante *dedit illi* pon, Dion (vide ante) plane om | *αυτω*: B *αὐτὴ* | *δουλοισ* et. ℵ^{c} ... ℵ* *αγιοις* | *δια του*: 28. 99. *δι'* | *αποστειλασ*: Prim *nuncianda* (*et significavit nuncianda per* etc), Ps-Aug^{3107} *significans servo suo Ioh.* pro *και εσημ. αποστ. δια* etc | *τω δουλω*: A (vitiose) *του δουλου* | *ιωαννη* cum ℵ^{c}ABP al omn^{vi} etc ... ℵ* *ιωανει*

2. *του θεου*: 28. 99. And^{a} om. Item Prim^{com} (sed semel add *dei*) „ac ne *verbum* tantum sentiendum quisquam putaret, nomen rursus *Iesu Christi* subiunxit.“ | *ιησου χριστου*: 12. *ιησου* tantum, Dion (vide ante) *αυτου* | *οσα* cum ℵABCP al fere^{50} (omn ap Scri) vg cop syr arm aeth Dion^{eus} And^{a} p c Prim ... ς (= Gb Sz) add *τε* cum 1. al vix mu

22, 10 τὸν λόγον τῆσ προφητείασ καὶ τηροῦντεσ τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμ-
μένα· ὁ γὰρ καιρὸσ ἐγγύσ.
4 Ἰωάννησ ταῖσ ἑπτὰ ἐκκλησίαισ ταῖσ ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρισ ὑμῖν
καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενοσ, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ
πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, 5 καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χρι-
Col 1, 18 στοῦ, ὁ μάρτυσ ὁ πιστόσ, ὁ πρωτότοκοσ τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων

(nonnulli ex eis qui additamenta ad οσα ιδεν praebent) arm^{cdd} Areth | ιδεν cum ℵAB 7. 98. ... ς Ln ειδε (ειδεν) cum CP al pler. Praeterea 1. 7. 12. 28. 37. 38. 46. 49. 50. 86. 88. 91.96. 99. al plus^{10} arm And^{a} et^{p} (non item^{c}) add και ατινα εισι (pauci εστι) και ατινα (vel α) χρη γενεσθαι μετα ταυτα. Item 13. tantum και ατινα εισιν add. Item Are ad οσα τε ειδεν adnotant: ἐν ἑτέρῳ ἀντιγράφῳ πρόσκειται καὶ ταῦτα· καὶ ὅσα ἤκουσε καὶ ἅτινα εἰσὶ καὶ ἅτινα δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.

3. ο αναγινωσκων et οι ακουοντεσ: accurate reddunt *qui legit et qui audiunt* am fu demid tol harl omn^{lachm} Prim etc ... vg^{cle} *qui legit et* (lips$^{4.\ 5.\ 6.}$ add *qui*) *audit*, Victorin *qui legunt et qui audiunt* | τον λογον cum ℵB 100. aeth (et 36. του λογου) ... ς Ln Ti τουσ λογουσ cum ACP al pler vg cop syr And Are Victorin Prim :: cf 22, 7. 10. 18. Praeterea C add τουτουσ | τησ προφητειασ: ℵC -τιασ (item 11, 6; ℵ etiam 19, 10. 22, 7., sed non 22, 10. 18. 19.) ... ABP al pler -τειασ. Sed cf etiam ad 11, 6 etc. Edidimus absque additam cum ℵABCP al pler fu tol al^{lachm} etc ... 7. 16. vg^{cle} am demid harl cop syr arm^{cdd} Prim add ταυτησ, *huius*, item aeth add *huius libri*; Victorin praem *huius*

4. ιωαννησ: ℵ ιωανησ | απο ο ων cum ℵACP 1. 2. 5. 6. 7. 10. 11* 12. 16. 17. 28. 34. 37. 38. 49. 51. 69. 79. 91. 96. 99. And^{a} et^{p}. Cf et. Ath^{327} ἐν τῇ ἀποκαλύψει τάδε λέγει· ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενοσ. τοῦ δὲ ὁ ὢν καὶ τοῦ ἦν τίσ ἂν ἀφέλοιτο τὸν ἀΐδιον; ... ς (= Gb Sz) απο του ο ων invito suo codice edidit Erasm, sed ita certe 30. 92^{mg}, nec aliter Are editus est ... B 8. 9. 11** 13. 14. 17. 18. 19. 24. 25. 26. 27. 29. 32. 33. 35. 36. 40. 41. 42. 46. 47. 50. 55. 56. 82. 86. 87. 90. 92^{txt} 93. 94. 95. 97. 98. 100. arm^{edd} And^{bav} et^{c} Victorin Prim απο θεου ο ων, item 31. Cassiod απο κυριου ο ων (Cass enim: „Sed quis est iste *dominus, qui est, qui fuit et qui veniet*"?) | ἃ cum BC al plus^{40} (in his etiam 6. 14. 87. 93. 94. 95. 97. 98. 100.) And^{c} Are^{txt} ... ς (Gb^{00}) add εστιν cum P 1. 38. 49. al mu^{vi} And^{p} et^{bav} Are^{com}, item 36. εισιν ... ℵA 47. 79. 99. And^{a} των, atque sic Ln$^{ed\ min}$ ... 80. plane om | αυτου: 28. 79. 99. And^{a} Prim et Are^{com} (non cat$^{cod\ barocc}$) του θεου, aeth *domini Ies. Chr.* ... 35. om

5. ο μαρτ. ο πιστοσ: 35. 87. And^{c} οσ μαρτυσ πιστοσ εστιν. Cf et. Aretham ad verba ο μαρτυσ ο πιστοσ: δεῖ προσυπακούειν τό· ὅσ ἐστιν, ἵν' ᾖ· καὶ ἀπὸ ἰησοῦ χριστοῦ, ὅσ ἐστιν μάρτυσ ὁ πιστόσ. Item vg Victorin Prim *qui est testis fidelis* | των νεκρων cum ℵABCP al^{50} (etiam 93. 94. 95. 97. 98. 99. 100.) vg cop syr Lugdun^{ep} ap Eus$^{hist\ 5,2,3}$ Orthod$^{qu\ 85}$ Method^{779} et^{794} Epiph^{562} (tamen his locis potuerit etiam ad

τῶν βασιλέων τῆς γῆς. τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, 6 *καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς* 5, 10

Col 1, 18 respici, quem locum cf) And^{a} et^{c} Are^{txt} et^{com} Victorin Prim ... ς (= Gb Sz) praem *εκ* cum 1. 91. 96. al arm^{cdd} And^{p} et^{bav} :: ex Col 1, 18 vdtr fluxisse | *βασιλεων*: ita ipse* ut^{vi} in ℵ ex *-λειων* restituit | *τω* (ℵ* om) *αγαπωντι* cum ℵABC al plus^{45} ... ς (= Gb Sz) *τω αγαπησαντι* cum P 1. 28. 36. 79. 91. 92^{mg} 96. 99. al And^{a} et^{p} et^{bav} Are ... 35. 87. And^{c} *οσ ηγαπησεν*. Item vg (praetereunt Victorin Prim) *qui dilexit* | *και λυσαντι* cum ℵAC 1. 6. (7. vide post) 12* 28. 36. 38. 69. 79. 99. syr arm (*λύσαντι τοὺς δεσμοὺς τῶν ἁμαρτ.*) And$^{a\ txt}$ Prim (*suo nos sanguine solvit a peccato*) Cassiod (pergit post *et qui veniet* - cf ad v. 4 – sic: „evidenti relatione patefacit, protestans ipsum esse dominum Christum, qui nos redemit sanguine pretioso"). Item 7. *λὐσαντι και των της αμαρτιας κηλιδων* (cod *κιλ-*) *λουσαντι τη εκχυσει του ζωοποιου αιματος και υδατος και ποιησαντι ημας βασιλειον ιερατευμα και λουσαντι* (iam sequuntur *ημας απο των αμαρτ.* etc). Et 16. 45. 69. similiter? ... ς Ti *και λουσαντι* cum BP al longe plu vg cop aeth^{utr} And$^{p\ txt}$ et$^{bav\ txt}$ Are^{txt}; item (praeeunte *οσ ηγαπησεν*) 35. 87. And^{c} *και ελουσεν*. Praeterea cf And$^{a\ c\ p}$ *τούτῳ, φησίν, ἡ δόξα τρέπει τῷ δι' ἀγάπην τῶν δεσμῶν τοῦ θανάτου ἡμᾶς λύσαντι* (^{c} *λύσ. ἡμ.*) *καὶ* (^{p} add *ἐκ*) *τῶν τῆς ἁμαρτίας κηλίδων λούσαντι τῇ ἐκχύσει τοῦ ζωοποιοῦ αἵματος αὐτοῦ* (^{c} *αὐτ. αἵμ.*) *καὶ ὕδατος καὶ ποιήσαντι βασίλειον ἱεράτευμα* etc. Item Are *δισσογραφεῖται τοῦτο πρὸς διάφορον διάνοιαν· λούεται μὲν γὰρ ὁ τὰς κηλίδας καὶ τοὺς σπίλους ἀποκαθαιρόμενος· λύεται δὲ ὁ τῶν ἐγκλημάτων ἑαυτοῦ ἀπαλλαττόμενος*. Tum sequitur *ἄλλως*, ubi bis *τῷ λούσαντι ἡμᾶς* legitur. | *ημας* sec et. ℵ^{c} ... ℵ* om | *εκ των* cum ℵAC 1. 12. 28* 36. 38. 79. 92^{mg} 99. And^{a} et^{p} et^{bav} ... ς Ti *απο των* cum BP al pler And^{c} Aretha. Item vg Prim *a peccatis* (Prim *-to*) | *ημων* cum ℵBCP al pler vg rell (sed aeth^{utr} *υμων* ut antea bis *υμασ*) And$^{a\ b\ c}$ Aretha ... Ln$^{ed\ min}$ om cum A 1. 12. 16. And^{p}; nec exprim Prim

6. *και εποιησεν* cum ℵACP al pler And$^{a\ b\ p}$ et (praegresso *και ελουσεν*) ^{c} Aretha ... B 7. 9. 13. 14. 16. 23. 29. 36. 45. 55. 92^{txt} *και ποιησαντι*. Cf Arethas: *προσυπακουστέον δὲ πρὸς τὸ „ἐποίησεν" τὸ „ὅσ" ἀναφορικὸν ἄρθρον, ἵν' ᾖ· ὅσ ἐποίησε. μὴ γὰρ οὕτως ἐξακουομένου διὰ τὸν σολοικισμὸν ἡ φράσις ἀχρειωθήσεται. μὴ ἔστω οὖν πρὸς τὴν προκειμένην δοτικὴν πτῶσιν ἐπιφερομένη ἔννοια, ἀλλ' ἐξ εὐθείασ ἐπαγομένη*. Item sub *ἄλλως* sic: *δοτικῆσ γὰρ πτώσεως προλειφθείσησ ἐν τῷ „λούσαντι ἡμᾶς" ἐπήγαγε τὸ „ἐποίησεν ἡμᾶς" ἐλλειπτικῶσ τοῦ ἄρθρου. ἦν γὰρ τὸ ἀνελλειπὲσ οὕτω· τῷ λούσαντι ἡμᾶς ἐν τ. αἵμ. αὐτοῦ καὶ ποιήσαντι ἡμᾶς. κἂν μὲν ἡ ἐπιφερομένη ἔννοια ὁμοιοπτώτωσ ἐπήνεκτο οὕτω προαγομένη, ᾧ καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς, οὐδὲν νῦν ἡμῖν περὶ τούτου προὔκειτο ζήτημα. ἐνέργειαν δὲ ὑποστήσαντοσ διὰ τοῦ „ἐποίησε" ῥήματοσ ἀναγκαίωσ ἐπ' εὐθείαν πτῶσιν ἀποκλίνομεν, τὸν ἐνεργοῦντα ἐπιποθοῦντεσ μαθεῖν* etc. | *ημας* cum ℵBP al pler vg^{cle} demid lipss And^{omn} Aretha Victorin Prim,

Ex 19, 6 Es 61, 6 βασιλείαν, ἱερεῖσ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτοσ εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Zach 12, 10 7 Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶσ
Dan 7, 13 ὀφθαλμὸσ καὶ οἵτινεσ αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν
21, 6 etc Es 44, 6 πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆσ γῆσ. ναί, ἀμήν. 8 ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, λέγει κύριοσ ὁ θεόσ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενοσ, ὁ παντοκράτωρ.

---

item cop (syr et ημασ et ημιν exprimere potest), aeth υμασ ... Ln ed min ημιν cum A 13. 23. 27. 31. 38. 55. Cf etiam Arethas in com: ἀλλὰ καὶ βασιλείαν ἡμῖν δωρησάμενοσ ... Ln ed mai ημων cum C; similiter am fu harl tol omn lachm *et fecit nostrum regnum*, perguntque am fu harl *sacerdotes*, tol al lachm *et sacerdotes* | βασιλειαν (et. Gb Sz) cum ℵ*AC al 50 (et. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100.) And c Are et txt et com (syr cop *fecit nos regnum sacerdotale*). Item βασιλειαν και ℵ c 9. (pergens ιερατευμα) 80. 99., item vg cle demid lipss Victorin Prim *et fecit nos regnum et*, Tert exhort cast 7 *regnum quoque nos et sacerdotes deo et patri suo fecit*. Praeterea vide ante am fu etc ... B βασιλειον, pergens ιερεισ. Item 13. 14. 23. 27. 55. 92 txt βασιλειον, pergentes ιερατευμα, quemadmodum And in com καὶ ποιήσαντι ἡμᾶσ βασίλειον ἱεράτευμα, ἀντὶ ἀλόγων θυσιῶν θυσίαν ζῶσαν καὶ λογικὴν λατρείαν προσφέροντασ ... ς (= Gb Sz) βασιλεισ και cum P 1. 28. 36. 79. al mu vi (30* omisso και?) And a p bav. Cf et. Tert coron 15 *Nam et reges nos deo et patri suo fecit Christus Iesus*, ut monogam 7 habet *Nos autem Iesus – sacerdotes deo patri suo fecit* et 12 *quia sacerdotes nos deo et patri fecit* | εισ τουσ αιωνασ et. ℵ c ... ℵ* εισ τον αιωνα | των αιωνων (et. Ln ed mai) cum ℵBC al pler vg syr arm aeth And p c bav Aretha ... Ln ed min Ti om cum AP 9. 28. 79. 97. 99. cop And a :: legitur in apocalypsi εισ τουσ αιωνασ των αιωνων aliis locis duodecim; των αιωνων tantum non fluctuat | αμην: 33. tol om

7. μετα: c Ephr 2,194 επι. Libere aeth utr *in nube* | των νεφελων: 35. And c et bav om των ... Ephr add του ουρανου | οψεται c. ABCP al pler And a et c Are. Nec aliter vg Or int 3,869 Victorin Prim ... ℵ 1. 12. cop And bav et p οψονται | αυτον: 1. 46. 88. Ephr 2,253 (non 215 nec 194) om | οφθαλμοσ ... 87. Ephr 2,194 et 2,253 (sed non 2,215) ο οφθ. | αυτον sec et. Ephr 2,194. 215. 253 ℵ c ... ℵ* om | εξεκεντησαν: 1. al? And bav -τισαν | επ (et. ℵ c; ℵ* om) αυτον: Ephr 2,194 επ αυτω ... 1. 47* om. Praeterea cf ad h. v. Prim com *et videbit illum omnis terra* (sed paullo ante praecessit *et videbit eum omnis oculus*. Item *Idcirco adiecit: et qui eum confixerunt*), tum: *et plangent se adveniente eo. Ita, Amen.*

8. αλφα cum ℵABCP al fere 35 (et. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98.) lipss al lachm cop And c Aretha ... ς *A*, atque α (non αλφα) praebent 1. 29. 38. 47. 49. 90. 99. 100. al sat mu And a p bav. Codd am fu demid ⅄ et ω Graecis litteris. | και τὸ ω (et. ℵ c): ℵ* praem και εγω, item Epiph 519 και εγω ειμι (sed paullo ante absque his legitur) | ω: sic, absque signo, ℵAC 14. 31. 93. 94. al mu; B 82. 95. al vix mu

9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινωνὸς ἐν τῇ 22, 8
θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ 2 The 3, 5
καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν 2 etc
Ἰησοῦ. 10 ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα 4, 1 s
ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος 11 λεγούσης· ὃ βλέπεις

ῶ, P 35. 79. 91. al ω̄ | *και το ω* absque additam cum ℵcABCP al plus45 (et. 91. 92txt 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100.) syr arm aeth Diadgall 5,243 Aretha (vide post) Ambfid 2,476 (idemabr 5,322 potius ad 21, 6 spectat) Prim. Quae apud Aretham leguntur: *ἄλφα διὰ τὸ ἀρχὴν εἶναι, ὅτι καὶ τὸ ἄλφα ἀρχὴ τῶν ἐν γράμματι στοιχείων· ω διὰ τὸ τέλος τῶν αὐτῶν. ἀρχὴν δὲ καὶ τέλος τίς οὐκ ἂν ἐννοήσοι τὸ πρῶτος σημαίνεσθαι καὶ τὸ ἔσχατος;* explicare potius videntur *αλφα* et *ω*, quam additamentum testari ... ς (= Gb Sz) add *αρχη και τελος* cum ℵ* 1. 35. 87. 92mg al muvi vg cop Orint 3,909? Andc etbav, item 28. 36. 49. 79. 80. 99. Anda *η* (99. om) *αρχη και το τελος* | *λεγει*: 99. om. Cf et. post Hipp. | *κυριος ο θεος* c. ℵABCP 1. al plus50 Diadgall 5,243 Anda p c bav Are Ambfid 2 Prim. Cf et. Orint 1,58 „Iohannem in apocalypsi dicentem: *Haec dicit dominus deus, qui est et qui erat et qui venturus est, omnipotens*“. Item Hippnoet 6 (Lag 48,3) *ουτως γαρ και ιωαννης ειπεν· ο ων και ο ην και ο ερχομενος, ο θεος ο παντοκρατωρ* ... ς (= Gb Sz) *ο κυριος* cum 30.? | *ο παντοκρατωρ*: B 28. 79. Anda om *ο*. Respicit huc et. Epiph 488 *εν τη αποκαλυψει· ο ων απ αρχης και ερχομενος παντοκρατωρ*.

9. *ιωαννης*: ℵ *ιωαγης* | *ο αδελφ.* cum ℵABCP 1. al plus50 vg rell Or 3,720 Dion ap Eushist 7,25,11 And. Are Prim Cassiod ... ς (= Gb Sz) *ο και αδελφ.* ex errore | *συνκοι-* ut ℵCP 79. etc, ς Ln *συγκοι-* ut AB al pler | *συνκοιν.* (*συγκοιν.*) cum ℵABCP al plu Or 3,720 Dioneus 7,25,11 Anda p c bav ... 6. 7. 8. 11. 17. 29. 31. 41. 47. 82. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. al fere20 Arethas *κοινωνος*, idque Gb′ | *βασιλεια* cum ℵABC al fere50 vg cop Or Dioneus Anda c Aretha Prim ... ς (= Gb Sz) *εν τη βασιλ.* cum P 1. 7. 49. al vix mu Andp etbav ... syr aeth om *και βασιλεια* | *εν ιησου* (Gb′) cum ℵ*CP 38. am fu demid tol lips5. 6. cop Or 3,720; item sine *εν* Dioneus et *κυριου ιησου* aeth ... B al50 vgcle harl lips4. allachm arm Andc Arethas Prim Haym *εν χριστω ιησου*, ℵcc syr *ἐν ιησου χριστω* ... A 25. *εν χριστω*, idque Gb″ ... ς *ιησου χριστου* cum 1. 28. 79. al vix mu Anda p bav | *τη καλουμενη* (40. *λεγομενη*): 1. om | *δια* pri: C vitiose *και* | *και δια την* cum ℵBP al longe plu syr arm Andp etbav ... Ln Ti om *δια* cum AC 1. 4. 9. 28. 31. 34. 35. 37. 38.. 48. 79. 87. vg cop Dioneus Anda etc Aretha Prim | *ιησου* cum ℵ*ACP 12. 28. 36. 79. vg (et. am fu al fere omn) Dioneus Anda et bav ... ς (Gb00) add *χριστου* cum ℵccB al pler lips4. cop syr arm aeth Andp etc Are Prim Haym

10. *εγενομην*: A praem *εγω* | *οπισω μου φωνην μεγαλην*-(et. Lned mai) cum ℵCP al plu (28. *οπ. μου φωνην σαλπιγγος μεγαλην*) vg Anda Prim ... Lned min *φων. μεγαλ. οπισθεν* (38. *οπισω*) *μου* cum A 38. aeth, 16. Andp *φωνης μεγαλης οπισω μου* ... Ti *φωνην οπισω μου μεγαλ.*

2, 1. 8. 12. 18 3, 1. 7 8, 14 γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδελφίαν καὶ εἰς Λαοδικίαν. 12 καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας

---

cum B 2. 7. 8. 13. 14. 17. 29. 31. 82. 87. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. al fere[20] Are, item And[c] *φωνης οπισω μου μεγαλης*

11. *λεγουσης* (38. *φωνουσης*, 90. 95. *λαλουσης*, 12. *ηχουσης*): ℵ[cc] *λεγουσαν* ... 7. om | o (34. 35. 38. 87. cop Prim α) *βλεπεις* (haec ipsa supplet ℵ[c], omissa ab ℵ*) absque *εγω ειμι* etc cum ℵABC al fere[50] vg cop syr arm aeth And[a] et[c] Aretha Prim Haym ... ς (= Gb Sz) praem *Εγω ειμι το Α και το Ω, ο πρωτος και ο εσχατος, και* cum 1. 36. 38. 49. al (16. 69. 92[txt] om *και* ultim) AndP, item P 7. *εγω αλφα και το ω̃· πρωτος και ο εσχατος· και* (7. om *και*) | *εισ βιβλιον*: ℵ *εισ το βιβλ.* | *και πεμψον* et. ℵ[c] ... ℵ* om *και* | *επτα* cum ℵABCP al plus[50] vg cop syr arm aeth And[a c p bav] Aretha Prim Haym ... ς (= Gb Sz) om cum? Etiam 1. habet. | *εκκλησιαισ* sine additam cum ℵABCP al plus[50] (et. 51., Sz errat) am fu demid harl lipss tol omn lachm syr aeth arm[zoh] And[a c p bav] Are Prim Haym ... ς (= Gb Sz) add *ταισ εν ασια* cum? (et. 1. om) vg[cle] cop arm[usc] ar[e] | *και* post *εφεσον*: 28. 94. 100. tol AndP om. Atque 100. AndP om et. post *ζμυρναν, περγαμον, θυατειρ.* et (et. tol) *σαρδ.* | *ζμυρναν* c. ℵ am fu (harl) omn lachm· ... ς Ln Ti *σμυρναν* c. (A)BCP rell. Cf Steph. Thes. ubi ex Herodiano (Philet. p. 457. Piers.) affertur: *ζητεῖται πῶσ γραπτέον τὸ σμύρνα, ἐπειδή τινεσ μετὰ τοῦ ζ γράφουσιν αὐτό, ἕτεροι δὲ μετὰ τοῦ σ.* In numis modo σ modo ζ invenitur. Etiam inscriptiones passim ζ pro σ praebent ... A 1. 7* 32. 35. 50. 69. 82. 95. *εισ μυρναν* (7* 95* *μυραν*) ... harl *zmernam.* ℵ κ. ε. *ζμυ.* post *θυατ.* pon | *εισ θυατειρα* c. ℵ al pler (cop *θυατηρα*) And[a c p] Are. Item P 12. 36. 46. 88. *εν θυατειροισ* (:: cf 2, 18 et 24) ... Ln Ti *εισ θυατειραν* (B *-τηραν*, AC *-τιραν*) cum ABC 6. 8. 11. 14. 34. 35. 87. 91. Synops[153]. Item 1. 12. And[bav] *εισ θυατειρασ.* Ex Latinis am demid harl lips[4. 5.] all[achm] *thyatiram*, vg cle fu lips[6.] tol Prim *thyatirae.* Contra Livius[37,8] *circa Thyatira* et[37,21] *per Thyatira.* AethPP agnoscit *Θυάτειρα* (sed habet etiam *φιλαδέλφεια* et *λαοδίκεια*, postquam praecessit *ἔφεσον* et *πέργαμον*), aeth[ro] *Θυάτειρον.* Apud Diog. Laert. Arcesil. 4, 30 est *τηλοῦ μὲν φρυγίη, τηλοῦ δ' ἱερὴ θυάτειρα.* Atque Steph. Byz. ex inepta etymologia concludit proprie dicendum esse *ἡ θυγάτειρα.* | ℵ* om κ. *εισ σαρδ.*, supplc post *λαοδικ.* | *φιλαδελφιαν* cum ℵABCP (*-φίαν* hoc acc.) 7. 28. 32. 90. 91. 93. 98. 100. al ... ς Ln Ti *φιλαδελφειαν* cum minusc longe plu And Are. Cf Moschop. *περὶ σχεδ.* 121. *φιλαδέλφεια πόλισ τὸ εἰ δίφθογγον, φιλαδελφία δὲ ἰῶτα.* Similiter anonym. in Boisson. anecdot. 4, 408. | *λαοδικίαν* (ut iam supra constanter in ep ad Eph edidimus) cum ℵAC 8* 28. 100. etc ... ς Ln Ti *-δικειαν* cum BP al longe plu And Are

12 *και* pri et. Irint[256] Cyp[295] (testim[2,26]) Victorin etc ... B al fere[40] (et.

εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, 13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὅμοιον
υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς Dan 7, 13. 10, 5
μασθοῖς ζώνην χρυσᾶν· 14 ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες
λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ 2, 18 Dan 10, 6
πυρός, 15 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ Ez 1, 24
πεπυρωμένῳ, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, 16 καὶ Ez 49, 2

---

91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98.) add *εκει* (31. *εκει* pro *και*) | *ελαλει* (Gb″) cum ℵBC al fere[50] And[a c p bav] Aretha, item *loquebatur* vg Ir[int] Cyp Prim al ... A *λαλει* ... ς (= Sz) *ελαλησε* cum P 1. 7* al mu | *ειδον* cum ℵ*AP al pler And Aretha ... Ti *ιδον* cum ℵ[c]BC 7. 14. 92. al

13. *εν μεσω* c. BP al certe pler etc ... Ti *εμμεσω* c. AC ... ℵ *μεσον* | *των λυχνιων* c. ACP 1. 12. 28. 38. 45. 100. am* cop sah syr arm[gb] ar[e] aeth And[a p bav] Ir[int 256] Cyp[295] Matern[34] ap Gall[7] Prim al ... ς (Gb[00]) *τ. επτα λυχν.* cum ℵB al pler vg[cle] am[mg] fu demid harl lipss omn[lachm] arm[tre] And[c] Are Haym al. Praeterea post *λυχνιων* 34. 35. 49. 87. vg cle demid lipss al (sed non am fu tol al) And[c] add *των χρυσων* | *ομοιον*: A *ομοιωμα*, item harl *similitudinem* | *νιον* cum ℵB 1. 7. 8. 11. 14. 17. 28. 31. 35. 41. 82. 87. 92[txt] 94. 100. al[20] fere And[c], item *similem filium* am* ... ς Ln *υιω* cum ACP al plu And[a p bav] Aretha | *ποδηρη* cum ℵBCP al fere omn etc ... Ln[ed min] Ti *ποδηρην* cum A 11. | *προσ τοισ*: 35. 38. 87. *εν τοισ* | *μασθοισ* cum ℵ 7. 29. 46. 88. 97. 100. (quae forma passim invenitur. Praebent etiam DFGΓ al Lc 23, 29.) ... ς Ti *μαστοισ* cum BCP al longe plu And[c] et[a mg] Are[bis] ... Ln *μαζοισ* cum A 10. 17. 28. 37. 49. 79. 80* 91. 96. And[a*] et[P] et bav :: cf et. ad Lc 23, 29. Explicat de variis his formis Steph. Thes. | *χρυσαν* cum ℵ*AC ... ς *χρυσην* cum ℵ[c]BP al omn[vid] And[omn] Are

14. *λευκαι ωσ* (et. Gb Sz Ln) cum ℵAB al fere[55] And[c] Are, item Ir[int 256] *albi quemadmodum*, sed ex his B al[20] And[c] *λευκαι και ωσ*, 46. 48. *λευκ. ωσπερ* ... ς (= Gb Sz) Ti *λευκ. ωσει* cum CP 1. 28. 49. 79. 91. 96. 100. al And[a p bav] | *λευκον ωσ* (38. 100. *ωσει*) et. Ir[int 256] (*quemadmodum lana alba quomodo nix*): 8. *και ωσ*, 36. vg arm aeth Victorin *λευκ. και ωσ* (36. *ωσει*) ... Cyp[295] et[178] (hab virgg[16]) Prim nil nisi *aut nix*. Cf et. Are[com] *τοῦτο ὃ ἡ πολιὰ θρὶξ καὶ ὡσεὶ χιὼν ὑποσημαίνει.* | *ωσ* ante *φλοξ* (7. *φλογξ*): 27. om

15. *και* et. Ir[int 256] etc ... 7. Prim om | *χαλκολιβανω* (P 7. 32. 100. *χαλκωλιβ.* sive *χαλκω λιβ.*): vg Cyp[295] Victorin al *aurichalco* (am *orichalc.*, fu *aericalco*, tol *aerichalc.*), item Prim *aurichalco Libani*, Ir[int 256] *chalcolibano*, syr aeth *aes Libani* | *πεπυρωμενω* cum ℵ 16. 46. 69. 88. (al?) vg cop sah syr aeth Ir[int] Cyp Victorin Matern[prof relig] (Burs[35]) Prim Haym. Sic enim vg Haym: *similes aurichalco sicut in camino ardenti*; Ir[int] *similes chalcolibano quemadmodum in camino succensus est*; Cyp *similes aurichalco sicut de fornace ignis*, Victorin *similes aurichalco tanquam in fornace conflato* (in com quidem est: *pedes apostolorum dicit qui per passionem conflati in universo orbe verbum eius praedicaverunt*),

ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ
ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. 17 καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν,
2, 8 ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός, καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν
Es 43, 12 αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος

Matern Prim *similes aurichalco sicut de fornace ignea.* Item syr *quod flammat sicut in fornace,* aeth *quod candefecerunt in igne,* cop *accensus in igne* :: pro tanta auctoritate (ℵ Ir^{int} Cyp) omnino retinendum videbatur *πεπυρωμενω*, quod ipsum nescio an aptius sit quam *πεπυρωμενοι*, ut iam sensit Bengel in Gnom. Videtur ipsis eis commendari quae Dan 10, 2 leguntur ..... ς Ti *πεπυρωμενοι* cum BP al longe plu And^{a} c p bav Are. Sic And: *πόδες τοῦ χριστοῦ καὶ οἱ ἀπόστολοι τῇ καμίνῳ τῶν πειρασμῶν πυρωθέντες κατὰ τὴν τοῦ διδασκάλου μίμησιν.* Item Are: *πόδας δὲ τοῦ χριστοῦ καὶ θεμελίους τῆς ἐκκλησίας καὶ τοὺς θείους ἀποστόλους ἐκληπτέον, καθαροὺς μὲν καὶ αὐτοὺς τῷ πυρὶ τῶν πειρασμῶν ἀναφανέντας* etc. Item cf anonym^{com} ap Aug^{3,2,3108} *similes aurichalco Libani, igniti velut in fornace ignis,* et^{3109} *similes aurichalco, tanquam in fornace conflati* ..... AC *πεπυρωμενης*, atque sic Ln edidit ... 97. om *ωσ εν κα. πεπυρ.* | *πολλων* (et. Ir$^{int\,244}$): Ir$^{int\,256}$ om

16. *και εχων* cum ℵ^{c}BCP al pler cop (sine *και*) And^{a} p bav Are ... ℵ* 34. 35. 36. 87. And^{c} *και ειχεν*, item vg arm Cyp^{295} Victorin Matern (ut v. 15) Prim Haym al *et habebat* (syr *et erat ei in manu eius*), Ir$^{int\,256}$ *et habet* ... Ln$^{ed\,min}$ om cum A 41. aeth^{utr} (vide post) | *δεξια χειρι αυτου* cum ℵACP 12. 14. 17. 31. 32. 35. 36. 37. 46. 48. 49. 79. 87. 88. 91. 92. 96. al pauc And^{a} c bav Are ... ς *δεξια αυτου χειρι* cum 1. 38. 100. al plu^{vi}, B *χειρι αυτου τη δεξια*, Ir$^{int\,256}$ *manu dextera sua* ... 10. 28. 95. vg arm AndP Cyp^{295} Matern Prim al om *χειρι* | *αστερας*: Ln$^{ed\,min}$ *αστερεσ* cum A 41. aeth^{utr} (vide ante) | *οξεια*: 46. 48. om | *ωσ ο ηλιοσ*: 37. 46. 47. 69. 88. 97. 100. om o | *φαινει*: AndP *φαινων*, Ir$^{int\,256}$ *fulgens* ... ℵ ante *ωσ ο ηλιοσ* pon, item (*splendebat*) Cyp^{295} Matern Prim Cassiod

17. *ειδον* cum ℵAP al pler etc ... Ti *ιδον* cum BC 7. | *επεσα* cum ℵABCP etc ... 6. 13. 14. 25. 28. 29. 30. 32. 51. 79. 92. 93. 94. 95. 98. And^{a} Are *επεσον* | *προσ τουσ ποδασ* cum ABCP al fere omn etc ... ℵ 13. *εισ τ. ποδασ* :: cf ad Mt 18, 29 (ubi *εισ τ. ποδ. αυτου* aliena manus addidit) et ad Ioh 11, 32 (ubi *εισ* pro *προσ* alienae manus visum est). Plerumque *παρα* vel *προσ* dicitur, Act 10, 25 *επι.* | *ωσ νεκροσ*: ℵ et* et^{c} *ωσει* (ℵ* *ωσι* scripserat) *νεκρ.* | *εθηκεν* (et. Gb Sz) cum ABCP al plus^{40} And^{c} Are, vg Prim etc *posuit* ... ς (= Gb Sz) *επεθηκε* cum ℵ 1. 28. 49. 79. 92^{mg} al vix mu And^{a} p bav, item Cyp^{295} Matern *imposuit* | *την δεξιαν αυτ.* sine additam cum ℵ*et^{c}ABCP al plus^{40} vg arm aeth And^{c} Are Cyp Prim al ... ς (= Gb Sz) add *χειρα* cum ℵ^{cc} 1. 28. 91. 92. 96. al vix mu syr And^{a} p bav | *λεγων* sine additam cum ℵABCP al fere^{50} vg cop syr arm aeth And^{a} c p bav Are Cyp^{295} Prim al ... ς

18 καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμὶ εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου.
19 γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γενέσθαι μετὰ 11
ταῦτα, 20 τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδές ἐπὶ τῆς
δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. οἱ ἑπτὰ ἀστέρες 16
ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσίν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ 12
ἐκκλησίαι εἰσίν.

(= Gb Sz) add μοι cum 1. al vix mu aeth | μη φοβου et. ℵc Cyp etc ... ℵ* om. Nec agnoscit, ut vdtr, Irint256: *Iohanne vero non sustinente visionem – et vivificans eum verbum et admonens – dicebat: Ego sum primus et ego novissimus, et qui vivo et fui mortuus* etc | πρωτος et. Or 4,23 etc: Α πρωτοτοκος (male additur Arecom, ubi est: ἐγὼ γάρ εἰμι, φησίν, ὁ ἐπὶ σωτηρίᾳ πάντων ὑμῶν – καὶ πρωτότοκος πάσης κτίσεως.) | και ο εσχατος: Epiph519 και ο μετα ταυτα. Sed potest etiam ad locos geminos, ut 2, 8. 2, 13. spectare.

18. και ο ζων et. ℵc Or4,23 Irint256 Cyp295 etc ... ℵ* om και | και εγενομην: Prim *quia fui*, Cyp295 Matern (ut ante) al *qui fueram* | και ιδου et. Irint Cyp etc ... Or4,23 om και | αιωνας των αιωνων sine additam cum ℵ*ACP 36. 38. (om τ. αιωνων) vg cop arm (sed fluct lectio) aeth utr Or4,23 (et4,36) Andp Irint256 Cyp295 Athlat560 Matern (ut ante) Prim al ... ς (= Gb Sz) add αμην cum ℵcB al pler syr armedd Andac bav Are | τας κλεις cum ℵACP al plu Anda c bav et Andcom Arecom ... B al plus30 (et. 92txt 93. 94. 95. 97. 98. 100.) Andp Aretxt τας κλειδας | του θανατου και του αδου cum ℵABCP al plus50 vg rell Andc etp Are Irint256 Cyp295 Matern Prim Cassiod ... ς (= Gb Sz) του αδου και του θανατου cum 1. 28. 36. 79. al Anda etbav

19. ουν cum ℵABCP al fere50 vg cop syr aeth Anda c p bav Prim Haym al ... ς (= Gb Sz) om cum 1. 38. 97. al vix mu arm Are om | ειδες cum ℵCP al pler etc ... Ti ιδεσ cum AB 7. | μελλει et. ℵc ... ℵ* δει μελλειν, item c δει μελλει. Cf vg Prim al *quae oportet fieri.* | γενεσθαι cum ℵ*BCP 6. 11. 14. 28. 36. 49. 79. 91. 92. 96. 100. Anda p bav ... ς Ln Ti γινεσθαι cum ℵcA 1. 7. 38. al longe plu Andc Are

20. αστερων ουσ cum ℵACP 1. 8. 12. 46. 80** 88. Anda** etbav ... ς Ti αστερ. ων cum B 6. 7. 14. 38. 91. al pler Anda* c p Are | ειδεσ cum ℵACP al pler etc ... B 7. 36. ιδεσ | επι της δεξιας cum ℵBCP al omnvi Anda c p Are ... Ln εν τη δεξια cum A Andbav. Item vg Prim Haym al *in dextera.* | και τασ (29. 30* 51. 55. 90. 93. 95. 98. 100. om) επτα λυχνιασ: 97. και των επτα λυχνιων | τασ χρυσασ: 97. om ... 19. 25. 94. add ταυτα εισιν (94. εστιν) | των επτ. εκκλησ. εισιν: 97. εισι των επτ. εκκλ., item vg Prim al *sunt sept. ecclesiarum* ... ℵ* om εισιν (suppl ℵc) | και αι λυχνιαι αι (30. 33. 35. 36. om) επτα cum ABCP al30 vg Are ... ς (= Gb Sz) και αι (ita ℵc, sed ℵ* 1. 23. 92mg Andbav om) επτα λυχνιαι cum ℵ* etc 38. 91. al plu Anda c p bav ... Prim om αι επτα. Praeterea ς (= Gb Sz) add ασ ειδεσ cum P 1. 14mg 79. 91. 92mg 93. al muvi cop Anda p bav ... omisimus cum ℵABC al40 (et. 87.

II.

1 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ
1, 16. 13 κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν
μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· 2 οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν
κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς,
καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν,
καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· 3 καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας

---

94. 95. 97. 98. 100.) vg syr arm aeth And^{c} Are Prim al | *επτα εκκλ. εισιν*: 34. 38. 47. 87. arm And^{c} praem *αι* ... 7. 97. om *επτα*, ita ut habeant *και αι λυχνιαι αι επτα εκκλ. εισιν*

II. 1. *της* cum ℵBP al omn^{vid} (sed 36. *τω της*) arm And$^{a\ b\ p\ bav}$ Are ... Gb′ Ln *τω* cum AC :: cf etiam ad 2, 8 et 18; item 2, 12. 3, 1. 7. 14. | *εν εφεσω* cum ℵABCP al plus^{50} vg m^{105} (hi^{2} *Ephesi ecclesiae*, Prim *eccl. Ephesi*) And$^{a\ p\ c\ bav}$ Are; item 16. *εφεσου*, 1. 38. arm Or$^{int\ 3,961}$ *εφεσιων* ... ς (= Gb Sz) *εφεσινης*, sine teste ut^{vid}. Ortum enim videtur ex falsa lectione vocis *εφεσιων*, cuius ultima syllaba compendio utitur. | *ο κρατων*: 34. 35. 87. 90. 98. And^{c} praem *κυριος* | *δεξια αυτου*: ℵ* (non item^{c}) arm *δεξ. αυτ. χειρι*, 35. 87. And^{c} *δεξ. χειρι αυτ.* | *εν μεσω*: Ti *εμμεσω* cum AC ... 1. *επι* (hinc Erasm finxit *επι μεσω*) | *επτα*: 100. ante *χρυσων* pon ... 38. 69. 97. arm om | *χρυσών* cum ℵBP al omn^{vid} etc ... Ln Ti *χρυσεων* cum AC

2. *και τον κοπον* sine *σου* cum ACP 10. 12. 17. 28. 36. 37. 46. 49. 79. 91. 96. 100. vg syr arm^{gb} And^{a} et^{bav} Hier^{iov2} Aug$^{ep\ 43}$ Prim al (item Victorin *laborem tuum et opera et patientiam tuam*) ... ς (Gb^{o}) add *σου* cum ℵB al plu lips^{6*} cop (arm?) aeth And^{c} et^{p} Are ... 29. 30. 98. om *και τ. κοπον* | *και οτι* cum ℵBCP al omn^{vi} vg syr arm aeth PP And$^{a\ c\ p\ bav}$ Are Victorin Aug$^{ep\ 43}$ Prim al ... Ln$^{ed\ min}$ om *και* cum A cop aeth^{ro} | *δυνη*: 100. *δυνηση* | *βαστασαι* cum ℵABC etc ... P 1. 38. And^{bav} *βασταξαι* | *επειρασας* cum ℵABCP al plus^{50} And$^{a\ c\ p\ bav}$ Are ... ς (= Gb Sz) *επειρασω* sine codice ut^{vi}. Verba enim *και επειρασας τ. λεγοντ. εαυτ. αποστ.* quum desint in codice 1., suppl Erasm (duce vg). | *λεγοντας* cum ℵABCP etc ... ς (= Gb Sz) *φασκοντας* rursus sine codice, vide ante | *εαυτους* (12. And^{p} om) *αποστολους* cum ℵACP 18. 25. 51. am arm And^{bav}. Item Gb Sz Ti sed addunt *ειναι* (Gb^{00}) cum ℵ^{cc}B al fere^{50} vg And$^{a\ c\ p}$ Are Victorin Aug$^{ep\ 43}$ Prim al ... ς *ειναι αποστολους* sine codice, vide ante | *και ευρες αυτ. ψευδεις*: arm *et Hebraeos, et mendacium dicunt*

3. *υπομονην εχεις και εβαστασας* cum ℵ^{c}ABC al^{40} vg cop syr arm aeth And^{c} Are Aug$^{ep\ 43}$ (ut vg *patientiam habes et sustinuisti*) Prim (*habuisti patientiam et tolerasti*, etiam arm *habuisti*). Item ℵ* sed post *εχεισ* add *και θλιψισ πασασ* ... ς (= Gb Sz) *εβαστασας και υπομ. εχεισ* cum 28. 38. 49. 79. 91. al And^{bav} et^{p}. Item P 7. 16. 45. 46. 88. *εβα-*

διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες. 4 ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι 14, 20
τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκες. 5 μνημόνευε οὖν πόθεν πέ-
πτωκες, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή,
ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν
μὴ μετανοήσῃς. 6 ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νι- 15
κολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. 7 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα 11 etc
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου 22, 2
τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.

στασ. *με* (similiter harl* arm *eos*) *και υπομ. εχεισ* .... 1. 92^{mg} And^{a} *εβαπτισασ και υπομ. εχεισ* ... 33. 34. 35. nil nisi *εβαστασασ*, 37. Victorin nil nisi *υπομον. εχεισ* | *δια* (6. 14? 31. om) *το ονομ. μου* cum ℵABCP etc ... ς (= Gb Sz) praem *και* sine teste ut^{vi} | *και ου κε-κοπιακεσ* (51. -κασ) cum AC 51. ... Gb Sz *και ουκ εκοπιασασ* cum ℵ BP al fere^{50} And^{a} et^{c} Are. Item, quod utrique lectioni respondet, *et non defecisti* vg cop syr aeth Aug$^{ep\,43}$ Prim ... 16. 37. 38. 69. arm And^{p} *και κεκοπιακασ*, item 1. *καικοπίακασ* sic ... ς (= Gb Sz) *κεκοπιακασ και ου κεκμηκασ*: id quod finxisse ipse Erasm vdtr (una cum *και* ante *δια το ονομ. μου*). Adnotat vero eam lectionem etiam 92^{mg}

4. *αλλα* cum ℵB 6. 7. 8. 14. 31. 35. 87. 91. 93. 94. 95. 96. 97. And^{c} Are ... ς Ln αλλ cum ACP 1. 28. 29. 38. 100. etc And^{a} p bav | *κατα σου*: vgedd vet (ut$^{lugdun\,1569}$) lips$^{5.\,6.}$ add *pauca*. Sed recte iam Lc^{brug} „*Non his addas* pauca“. | *οτι την αγαπην σου την πρωτην ... A οτι την πρωτην σου αγαπην* | *αφηκες* cum ℵ*et^{c}C ... ς Ln *αφηκασ* cum ℵ^{cc}ABP al omn^{vid}

5. *μνημονευε*: 38. *μνημονευσον* | *ουν* (80. And^{a} *γουν*): Prim om, item Cyp$^{ep\,13}$ (lips 19) et$^{ep\,28}$ (lips 34) et$^{ep\,52}$ (lips 55) et$^{laps\,16}$ (ed lips 144), sed quum ter ibi sit *cum scriptum sit: Memento unde*, et semel *quia scriptum est: Memento unde*, nihil testimonii inde ad hanc rem sumi licet. Similiter apud alios fit. | *πεπτωκες* cum ℵ, item (ut Gb Sz Ln Ti) *πε-πτωκασ* ABC al plus^{40} And^{c} Are, item *cecideris* Cyp^{quater} Prim al ... ς (= Gb Sz) *εκπεπτωκασ* cum P 1. 7. 28. 49. 79. 91. 96. al And^{a} p bav, item *excideris* vg auct$^{ad\,nov\,374}$ (Gall^{3}) Victorin al | *ερχομ. σοι* (12. 96. arm aeth om *σοι*) sine additam cum NACP vg cop aeth^{utr} auct ad nov^{374} Aug$^{ep\,43}$ Hier$^{iov\,2}$ al ... ς^{e} (Gb^{00}) add *ταχυ* cum B al fere omn harl* syr arm And^{a} c p bav Are Prim (:: ex 2, 16. 3, 11.). Item ς *τάχει*, quod iam Erasm ex cod 1., ubi est *ταχεῖ*, male ediderat. | *μετανοησησ*: 1. (-ησισ) 7. 97. -*ησεισ* (ut etiam Erasm edidit)

6. *τουτο εχεισ*: lips$^{4.\,5.\,6.}$ Prim *hoc habes bonum*. Cf et. Epiph^{77} *εχεισ δε τι καλον* ... arm *hoc fac* | ἃ cum ℵBCP al omn^{vid} vg rell Ir$^{int\,105}$ Epiph^{77} etc. Item *sicut* aeth^{utr} Prim ... A om

7. *ουσ*: demid lips$^{4.}$ harl* Prim *aures*; lips$^{4.}$ al^{lachm} cop (et postea) add *audiendi*. | *ταισ εκκλησιαισ* C. ℵBP al omn^{vi} vg rell And^{a} c p bav Prim al ... A *ταισ επτα εκκλ.*, atque sic Ln edidit; C *ταισ εκκλ. ταισ επτα* | *νικωντι* (B 7. 79. 82* -*κοντι*) cum ℵBCP al omn^{vi} etc ... Ln Ti *νι-*

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέ-
1, 17 s etc γει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· 9 οἶδά
2 etc σου τὴν θλῖψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλα-
σφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν
ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. 10 μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν.

κουντι cum A. Cf et. ad 2, 17 et 15, 2. | δωσω αυτω: ℵ 10. 17. 46. 49. 88. 91. 96. om αυτω. Item vg^{cle} lipss harl om αυτω, sed am fu demid tol al *Vincenti dabo ei.* | εν τω παραδεισω cum ℵ*etc ABC al^{40} vg syr aeth Are Cyp^{310} Or$^{int\,2,169}$ Prim al ... ℵ^{cc}P εν μεσω τῶ παραδεισω ... ς (= Gb Sz) εν μεσω του παραδεισου cum 1. 28. 35. 36 49. 79. 91. 92^{mg} 96. al cop arm And^{a} c p bav Ps-Ath$^{lat\,526}$ | του θεου sine additam cum ℵACP 1. 28. 36. 79. 92^{mg} al arm And^{a} p bav ... Gb Sz Ti add μου cum B al plus^{45} vg cop syr aeth And^{c} Cyp Or^{int} Prim al

8. τησ εν (et. Gb Sz; ς τησ, vide post) cum ℵBCP etc ... Ln τω εν cum A (:: vide ad 2, 1.) | εν ζμυρνη εκκλ. cum ℵ am fu al^{lachm} (:: ut 1, 11) ... Gb Sz Ln$^{ed\,mai}$ Ti*εν σμυρνη εκκλ. cum BCP al plus^{50} And^{c} p bav Are, item A εν σμυρνησ ut Ln$^{ed\,min}$. Item *Smyrnae* (*Zmyrnae*) *ecclesiae* vg, *ecclesiae Smyrnae* Prim cop aeth; syr *eccles. quae in Smyrna* (95. εκκλησιασ ο εν σμυρνηι) ... ς (= Gb Sz) εκκλησιασ σμυρναιων cum 1. (sed habet μυρναιων) arm. Item 28. 79. And^{a} σμυρναιων εκκλ. | ταδε λεγει: aeth add *spiritus sanctus* | πρωτοσ: A πρωτοτοκοσ (:: cf ad 1, 17) | και ο (31. 38. 96. om) εσχατοσ: 14. add ο πρωτοσ των νεκρων | οσ: 2. 9. 13. 23. 25. 26. 27. 29. 32. 42. 48. 50. 51. 82. 90. 93. 94. 95. 97. 98. om

9. οιδα σου sine τα εργα και cum ACP 19. 47. vg cop aeth^{utr} And$^{c\,com}$ (οἶδά σου, φησίν, τὴν θλίψ. καὶ τ. πτω. ἐν τοῖς σαρκικοῖς, ἣν etc. Minus certa scriptura commentarii est in And^{a} et^{P}, ubi eadem sic leguntur: θλίψιν δὲ καὶ πτωχ. ἐν τοῖς σαρκικοῖς φημί, ἣν etc) Victorin Prim al ... ς (Gb^{00}) add τα εργα και cum ℵB al pler syr arm And^{txt} (ut est in$^{a\,c\,p\,bav}$) Are^{txt} et^{com} anonym$^{august\,3113}$ | πτωχειαν ut ℵ BP al pler ... AC 1. 97. -χιαν | αλλα πλουσιος cum ℵABCP al plus^{50} And$^{a\,c\,p\,bav}$ (hi omnes^{txt}) Are, item *sed dives es* vg Victorin Prim al ... ς (= Gb Sz) πλουσιος δε cum 1. al? Fluxisse vdtr ex And^{com}, ubi post expositionem verborum τὴν θλῖψιν καὶ τ. πτωχ. pergitur in And^{c}: πλούσιος δὲ εἶ ἐν τοῖς πνευματικοῖς, in And^{a} etc πλούσιος δ' ἐν τοῖς πν. εἶ. Libere arm *sed paupertas tua dives erit.* | εκ (35. 87. And^{c} σου εκ) των λεγοντων cum ABC al^{40} vg (*ab his*) cop syr Prim (ut vg) And^{c} (vide ante) Are. Item ℵ την εκ των λεγ. ... ς (= Gb Sz) om εκ cum P 1. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al arm aeth And^{a} p bav | ιουδαιους (et. ℵ^{c}): ℵ*C ιουδαιων | εαυτους (28. 79. ante ιουδ., 36. al ante ειναι pon): 6. 31. 36. And^{bav} αυτους ... 16. 69. om | σατανα: ℵ^{cc} add εισιν

10. μηδεν cum ℵP al pler vg syr (aeth *ne timeas quidquam tu quod passurus es*) And$^{a\,c\,bav}$ Are Cyp^{267} Prim (vg *nihil horum timeas*, am Cyp Prim *nihil eorum timeas*) ... Gb″ Ln μη cum ABC 8. 38. 49. And^{P},

ἰδοὺ μέλλει βαλεῖν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἕξετε θλῖψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, Ia 1, 12 7 etc *καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.* 11 *ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ* 20, 6 *θανάτου τοῦ δευτέρου.*

12 *Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν·* 13 *οἶδα ποῦ* 1, 16 *κατοικεῖς· ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντείπας*

---

item cop arm. Cf And^{c} com *μὴ φοβηθῇς, φησίν, τὴν ἐκ τῶν θεομάχων - θλῖψιν.* Item And^{a} P *μὴ φοβεῖσθαι δέ φησι τὴν ἐκ τῶν* etc. | *πασχειν* cum ℵ A C P 1. 7. 28. 35. 36. 49. 51. 79. 87. 91. 95. 96. al vix mu And$^{a\,c}$ bav ... B 2. 6. 8. 13. 14. 29. 31. 38. 41. 47. 50. 82. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al fere^{15} And P Are *παθειν* | *ιδου* sine additam cum ℵ A C P 1. 7. 14. 35. 36. 38. 51. 79. 92. al mu And$^{a\,c}$ bav; nec magis exprim *δη* vg Prim etc .*. Ti add *δη* cum B 6. 8. 29. 31. 49. 91. 93. 94. 95. 96. 97. al^{20} And P Are | *βαλλειν* (et. Sz) cum ℵ*et^{c}(vide post) A C P 12. 17. 18. 29. 30. 32. 34. 35. 36. 38. 46. 87. 88. 90. 92. 93. And^{c} (et^{bav} *βαλλεῖν*). In ℵ* est *βαλλειν βαλιν*, ℵ^{c} delevit *βαλιν*. Praeterea 38. post o *διαβ.* pon, item (95. *βαλειν*) cop syr arm aeth ... ς (= Sz) Ti *βαλειν* cum (ℵ* vide ante) B 1. 6. 7. 14. 49. 79. 91. 94. 95. 96. al plu And^{a} et P Are | o *διαβολ. εξ υμων* cum A B C P al^{45} vg And^{c} et^{bav} Are Prim al. Item (vide ante) cop syr arm aeth ... ς (= Gb Sz) *εξ υμων ο διαβολ.* cum ℵ 1. al mu^{vi} And^{a} et P | *πειρασθητε*: 1. *πειρασθητε* (unde per errorem in ed. prim. Erasm *παραθῆτε*) | *και εξετε* cum ℵ B al pler (8. *κ. εξητε*) vg (*ut temtemini et habebitis*) arm And$^{a\,c\,p}$ Are anonym$^{august\,3113}$ Haym al ... Ln *και εχητε* cum A P 36. And^{bav} Prim (*habeatis*) ... C 1. 11. 12. *και εχετε* | *ημερων* cum ℵ A C P 1. 7. 28. 87. 91. al mu And$^{a\,c\,p\,bav}$ Prim (*dierum*) ... B 2. 6. 8. 14. 29. 31. 35. 38. 41. 47. 82. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al fere^{20} Are *ημερασ*. Item *diebus* vg arm, *dies* anonym^{august} | *γινου*: praetermissum a ℵ* supplevit ℵ^{c} | *αχρι*: 38. *μεχρι*. Cf huc et. Tert$^{scorp\,12}$: „mandaverat etenim spiritus ad angelum ecclesiae Smyrnaeorum: *Ecce diabolus ex numero tuo coniicit* (*coniiciet*) *in carcerem, ut temtemini diebus decem. Esto fidelis*“ etc.

11. *ουσ*: demid lips$^{4.\,5.\,6.}$ harl** (2, 7. erat*) Prim *aures*, item lips$^{4.}$ cop add *audiendi* :: cf ad 2, 7.

12. *τησ εν περγαμω εκκλησιασ*: vg Amb$^{ps\,118,1217}$ Quaest^{102,2950} anonym $^{august\,3113}$ al *Pergami ecclesiae*, Or$^{int\,3,961}$ Prim *ecclesiae Pergami*

13. *οιδα* sine *τα εργ. σου και* cum ℵ A C P 38. vg cop aeth^{utr} Hieriovin 2 Quaest^{102,2950} Prim al ... ς (Gb^{0}) add *τα εργα σου και* cum B al fere omnib arm syr And^{omn} (sed in com non attinguntur ista verba) Are | *το ονομα μου* et. ℵ^{cc} ... ℵ* *το ον. σου* | *εν ταισ ημεραισ* absque *και* cum ℵ B P 1. 6. 7. 8. 12. 14. 17. 28. 29. 30. 31. 35. 36. 38. 41. 46. 49.

4, 20 Nm 25, 2 31, 16 *ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ᾽ ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ.* 14 *ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδα-*

---

51. 79. 87. 92. 93. 94. 95. 96. 97. al plus[20] demid syr arm aeth[utr] | And[a] c p bav Are Quaest[102,2950] Prim ... ς (Gb[00]) Ln Ti praem και cum AC 91. al? vg cop Bed Haym | *εν ταις ημεραις* sine additam cum AC vg cop Prim Haym; sed vg[cle] lips[4. 6.] Prim (non item am fu harl tol lips[5.] omn[lachm] Haym) add *illis*. Similiter ℵ* qui add *εν ταις*. Cf Haym: „*cuius latinitatis sit haec locutio, non facile patet, nisi forte per subauditiones intelligatur. Si enim dixisset:* Non negasti fidem meam in diebus Antiphae testis mei, qui occisus est apud vos, *planus esset sensus et facile intelligeretur. At cum dicitur:* Non negasti fidem meam et in diebus Antiphas testis meus, *et cetera, obscura est sententia. Ideoque necessariae sunt subauditiones, ut ita hanc sententiam pronuntiemus:* Et tenes nomen meum, et non negasti fidem meam. Et in diebus illis, in quibus exstitit Antiphas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos, non negasti fidem meam" ..... Gb″ Ti add *αισ* cum B 6. 14. 29. 31. 36. 38. 41. 47. 51. 82. 92[txt] 93. 94. 95. 97. al fere[20] demid syr aeth[utr] Quaest[102,2950]. Item ς add *εν αισ* cum ℵ[c]P 1. 7. 35. 49. 79. 91. 96. al (arm *in die in quo*) And[a] c p bav Are ... ed. Erasm 1. *εμαισ*, ut etiam 92[mg] | *αντειπασ* cum ℵ[cc]A 2. 9. 13. 19. 23. 41. 42. 50** 97. Sic nomen istud scriptum fuisse, probabile fit etiam ex miro interpretum cop et syr errore; cop enim *et in diebus prodidisti testem fidelem*, syr *in dieb. illis quibus contendisti cum illo teste meo illo fideli meo* (alius vero codex: *quibus spectaculum factus est ille testis meus* etc) ... ς Ln Ti *ἀντιπασ* cum ℵ*BCP al longe plu etc; vg[cle] am fu harl** al *Antipas*, sed omn[lachm] lips[5. 6.] Prim Haym *Antiphas*, lips[4.] *Anthiphas*; harl* *antiquis* (i. e. *et in diebus antiquis*); praeteriit nomen aeth (*in diebus quibus occiderunt apud vos iustum meum fidelem, ubi habitat satanas*) | *ο μαρτ. μου*: 12. 36. cop ar[e] om *μου* | *ο πιστοσ μου* cum AC 14. 92. syr ... ς om *μου* cum ℵBP al pler vg cop aeth And[omn] Are Prim al | *οσ απεκτανθη* c. ℵABCP al pler vg cop syr arm And[a] p bav Are Prim al ... 6. 31. 87. demid aeth[utr] And[c] Quaest[102,2950] om *οσ* | *παρ υμιν*: 95. *παρ υμων* | *ο σατα. κατοικει* (38. om *οπου ο σα. κατ.*) c. ℵABCP 1. al fere[50] vg cop arm And[a] c p bav Are Quaest[102] Prim al ... ς (= Gb Sz) *κατοικ. ο σατ.* cum? syr aeth. Totum versum sic Quaest[102, 2950]: *Et angelo Peryami ecclesiae scribe: Haec dicit – et non negasti fidem meam in diebus quibus Antipas testis meus fidelissimus occisus est apud vos, ubi satanas habitat.* Cf et. Tert[scorp 12]: *mandaverat etenim spiritus ad angelum eccl. Smyrnaeorum – item ad Pergamenorum de Antipa fidelissimo martyre, interfecto in habitatione satanae.*

14. *αλλ* cum ℵACP al sat mu And[a] ... Ti *αλλα* cum B 6. 8. 13. 14. 31. 36. 93. 94. 95. 97. al And[c] et[p bav] Are | *κατα σου* et. Or[int 3,961] atque et. ℵ[c] ... ℵ* om | *οτι εχεισ* (A *εχει*) cum ℵABP al omn[vid] vg[cle] demid lips[5. 6.] harl** And[a] c p bav Are Quaest[102,2950] Haym ... Ln Ti om *οτι* cum C am fu harl* tol lips[4.] all[lachm] cop syr Prim | *βαλααμ*:

λον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. 20
15 οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν
ὁμοίως. 16 μετανόησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω 6
μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. 17 ὁ ἔχων οὖς 3, 8. 7 etc
ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικοῦντι δώσω

---

13. 36. 38. praem *του* | *εδιδασκεν* cum ℵACP 1. 28. 79. al And^{a} p, item *docebat* vg (lips^{6}· *docet*) Quaest Prim ... Gb′ *εδιδαξε* cum B 6. 7. 14. 29. 31. 38. 87. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. al plus^{30} cop arm And^{c} Are Or$^{int\,2,347}$ (*docuit*) | *τω βα.* cum AC 7. 11. 95. Item ς (non ς^{e} etc) *εν τω βα.* cum 1. 18. ... ς^{e} (= Gb Sz, sed Gb′) *τον βα.* cum ℵ^{c} al pler (And^{a} et^{c} et^{bav}, sed vide post) Are ... P And^{p} et And^{com} in^{a} et^{p} et^{c} *εν τω βαλααμ τον βαλ.* ... B nil nisi *βαλ.*, item ℵ* om *τω βαλ.*, qua in re scriptor a *βαλ-* (i. e. *βαλαακ*) ad *βαλ-* (i. e. *βαλειν*) transiluisse videtur. Dedimus vero *βαλακ* cum ℵ^{c}AP al pler vg etc ... BC al pauc fu all^{achm} *βαλααακ*, Or$^{int\,2,347}$ Haym *Balach* | *βαλειν* ℵ^{c} *βαλλειν* ... A corrupte *βασιλει* | *φαγειν* cum ℵACP 1. 28. 36. 38. 49 79. 91. 98. al aliq (et 9. 13. 16. 23. 69. *του φαγειν*) vg cop arm syr And^{a} et^{bav} Or$^{int\,2,347}$ Quaest Prim ... Ti *και φαγειν* cum B 6. 7. 8. 14. 29. 31. 87. 93. 94. 95. al fere^{20} And^{c} et^{p} Are | *ειδωλοθυτα* et. Or$^{int\,2,347}$ Quaest Prim al ... vg Haym om. Cf et. Tert$^{praescr\,33}$ „*Ioh. vero in apocalypsi* idolothyta edentes *et* stupra committentes *iubet castigare.*“

15. *των νικολαϊτ.* cum ℵP 1. 7. 28. 38. 91. al sat mu And$^{a\,c\,p\,bav}$ Are ... Sz (et Gb^{00}) Ln Ti om *των* cum ABC al^{30} arm | *ομοιως* cum ℵABC al^{50} vg cop syr And^{c} Are Quaest^{102} Prim. Sunt tamen ut 14. 92^{txt} vg^{cle} (item ut editi sunt Quaest Prim) qui *ομοιως* cum *μετανοησον* coniung ... ς (= Gb Sz) *ο μισω* cum 1. 92^{mg} al? arm; item And^{a} *ην μισω.* Item P 12. 13. 17. And^{p} et^{bav} *ομοιως ο* (And^{p} *ην*) *μισω.* Praeterea lips^{4}· *que ego odi similiter* ... 38. (sed notatur foramen in codice) aeth plane om

16. *μετανοησον* sine *ουν* cum ℵP 1. 14. 28. 36. 49. 79. 91. 92. 96. al vg syr And^{a} et^{bav} Quaest^{102} Prim al ... Gb Sz Ln Ti add *ουν* cum ABC al fere^{45} cop arm aeth And^{c} et^{p} Are | *σοι* (ℵ* *συ*): 12. 14. 38. 92. arm om | *μετ αυτων*: Prim *tecum* (item Hier?). Contra dicit And in com: *ἐν τῇ ἀπειλῇ δὲ ἡ φιλανθρωπία· οὐ γὰρ μετὰ σοῦ φησίν, ἀλλὰ μετ' ἐκείνων πολεμήσω τῶν νοσούντων ἀνίατα.* Ceterum ex his commentarii Andreae verbis inrepserunt in textum quae 7. 16. 45. 69. post *στοματος μου* addunt: *και εν τη απειλη η φιλανθρωπια.*

17. *οἱσ*: demid lips$^{5.\,6.}$ Amb$^{poenit\,1,403}$ Prim *aures*, lips$^{5.}$ cop add *audiendi* | *νικουντι* cum AC ... ς *νικωντι* cum NBP al omn etc, sed 7. 8. 36. 79. And^{bav} *νικοντι* | *δωσω αυτω* (ℵ 92^{txt} vg^{cle} tol all^{achm} om *αυτῳ*) sine *φαγ.* cum ℵABC 6. 8. 29. 31. 36. 38. 41. 47. 51. 82. 92^{txt} 93. 94. 95. 97. al plus^{15} vg cop aeth^{utr} Are Victorin Prim al ... ς (= Gb Sz) add *φαγειν* cum P 1. 7. 14. 28. 49, 79. 91. 92^{mg} 96. al arm syr And^{a} p bav Amb$^{poenit\,1,403}$ Quaest^{102,2950}, item 13. 14. *του φαγειν*, item 35. 87.

αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν,
3, 12 19, 12 *καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ*
μὴ ὁ λαμβάνων.

18 *Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον·*
19, 12 *τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς*
2 etc *φλὸξ πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ·* 19 *οἶδά*
σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ

And^{c} *φαγειν* post *του μαννα* | *του μαννα* cum AC 8. 29. 31. 35. 38. 51. 87. 92^{txt} 93. 94. 95. 97. al^{20} fere Are. Item B *το μαννα*, item 14. *μαννα* (* *μανα*), *manna* vg (tol *edere manna*) Victorin et (*manducare manna*) Amb$^{Poen\,1}$ Quaest^{102} ... ℵ 36. 91. *εκ του μαννα*, Prim *de manna illo*, item (*εκ* sive *απο*) cop arm syr ... ς *απο του μαννα* cum 1. 7. 28. 49. 79. 92^{mg} 96. al And^{a} p bav ... P *απο του ξυλου*. Cf et. huc Tert$^{scorp\,12}$ *Exinde victori cuique promittit nunc arborem vitae et mortis veniam secundae, nunc latens manna cum calculo candido et nomine ignoto, nunc* etc. | *δωσω αυτω* sec loc: ℵ 38. om | o *ουδεισ*: o ab ℵ* praetermissum suppl ℵ^{c} | *οιδεν* cum ℵABCP al plus^{50} (46. 88. *ειδεν*) And^{omn} Are. Latini *scit* (vg etc), *novit* (Prim) ... ς (= Gb Sz) *εγνω*, quod Erasm sine teste Graeco dedisse videtur, 1. enim o *ουδεισ* usque *λαμβανων* om. | c hoc versu plura vitiose: *κεκρυμενου*, *ψημον λευκην*, *κενον*.

18. *τησ* cum ℵBP rell ... Ln *τω* cum A ... C om. Cf Epiph^{455} *γραψον τω αγγελω τησ εκκλ. τω εν Θυατειροισ*, item paullo post *γραψ. τω αγγελω τω τησ εν Θυατειροισ εκκλησιασ.* | *Θυατειροισ* (*-τιροισ* AC Epiph cod, *-τηροισ* P 79. 93. 94.) cum ℵACP 1. al plu arm Epiph^{455} And^{a} c p Are; And^{bav} *-τειραισ*, ut edidit Erasm ... B 7. 8. 14. 19. 41. 82. 97. al^{10} fere *Θυατειρη* (B al *-τηρη*, 14. *-τειρα*), item *Thyatirae* vg cop aeth Quaest$^{102,295\,1}$ Prim (*angelo ecclesiae qui est Thyatirae*) al :: cf ad 1, 11 | *εκκλησιασ*: A om | *τ. οφθαλμ. αυτου* cum ℵBCP al fere omn cop syr arm aeth Epiph$^{ed\,dind}$ ex$^{cod\,ven}$ And^{a} et^{c} et^{bav} Are ... Ln om *αυτου* cum A 36. 38. vg Epiph$^{455\,ed\,petav}$ And^{P} Quaest^{102} Prim al | *φλοξ* cum ℵ fu omn^{lachm} ... ς Ln Ti *φλογα* cum ABCP etc | *οι ποδεσ* etc: And^{bav} *τουσ ποδασ αυτου ομοιουσ* | *χαλκολιβανω* (P *χαλκωλιβανω*, 7. *χαλκῶ λιβάνω*): Latini ut 1, 15, sed Quaest^{102} *aeramento Tyrino*; syr *aeri Libanico*; aeth *fervor aeris Libani* (*et pedes eius sicut fervor aeris Libani*)

19. *τα εργα και*: Gb^{0} cum 12. (cop apud Wtst) Epiph^{455} petav (non item dind ex^{ven}) | *και την αγαπην* (Or^{int} *carit. tuam*) *και την πιστιν και την διακονιαν* (ℵ* om *και τ. διακο.*, ℵ^{c} suppl *και διακο.*, ℵ^{cc} *κ. την διακ.*) cum ℵ*et^{c}et^{cc}BP 6. 7. 8. 14. 28. 29. 31. 36. 38 (sed om *την* sec et tert) 49. 87. 91. 92. 93. 94. 96. 97. al fere^{20} am fu demid tol al cop syr arm aeth (sed cop aeth ter add *σου*) And^{a} c p bav Are Or$^{int\,3,75}$ Quaest$^{102,295\,1}$ Prim ... AC 48. 95. vg^{cle} Epiph^{455} *και την* (C om) *πιστιν και την* (Epiph om) *αγαπην* (vg^{cle} add *σου*) *και την διακονιαν* ... ς *και την αγαπην και την διακονιαν και την πιστιν* cum 1. | *και*

τὴν ὑπομονήν, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων.
20 *ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖσ τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέ-* 1 Rg 16, 31
γουσα αὐτὴν προφῆτιν καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺσ ἐμοὺσ δούλουσ
πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. 21 *καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα* 14

την (A 36. om, atque sic Ln) *υπομονην* sine *σου* cum ℵ 49. demid al lachm Or$^{int\ 3,75}$ Quaest^{102} Prim ... ς Ln Ti add *σου* cum ABCP al pler vg (et. am fu al) syr (etiam cop aeth, sed vide ante) And$^{a\ c}$ et (praemisso *και την υπακοην σου*) P Are Haym ... Epiph^{455} And^{bav} om | *τα εσχατα* cum ℵABCP al fere^{50} vg rell And^{omn} Are Or^{int} Quaest Prim ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum 1. (posito post *εργα σου* puncto). Libere Epiph post *διακ.* pergit: *και οτι τα εσχατα σου πλ. τ. πρωτ.*
20. *αλλ εχω* cum ℵCP 6. 7. 14. 28. 29. 31. 38. 91. al mu And^{a} P ^{bav} Are ... Ti *αλλα εχ.* cum AB 8. 13. 30. 33. 34. 35. 36. 87. 93. 94. 95. 97. al And^{c} ... Epiph *εχω δε* | *κατα σου* sine additam cum ABCP al^{50} fere am fu demid tol harl lips^{5} al^{lachm} cop syr aeth Epiph^{455} And^{c} Tert$^{pudic\ 19}$ Quaest^{102,295} ... ℵ 12. 17* 36. 43. And^{bav} add *πολυ*, 28. 79. And^{a} *πολλα*, item arm Cyp^{72} Prim *multa* ... ς (= Gb Sz) add *ολιγα* cum 1., item vg^{cle} lips$^{4.\ 6.}$ Haym *pauca* | *αφεισ* cum ℵ*ABCP al fere^{45} Epiph^{455} And^{a} et^{bav} ... 34. 35. 47. 95. And^{c} Are *αφιησ*, ℵ^{c} 26. 36. arm And^{P} *αφηκασ*, 38. *ποθεισ* ... ς (= Gb Sz) *εασ* sine cod ut^{vi} (desunt enim in 1. *οτι αφεισ*) | *την γυναικα* sine *σου* cum ℵCP 1. 7. 36. 38. 95. al vg cop arm aeth Epiph^{455} And^{bav} Tert$^{pudic\ 19}$ Quaest^{102} Haym ... Gb Sz Ln Ti add *σου* cum AB al^{40} syr And$^{a\ c}$ P Are Cyp^{72} Prim. Praeterea A insuper add *την*, atque sic Ln | *ιεζαβελ* cum ℵ^{c}AB CP 1. al^{40} vel plurib (ℵ* *ιαζαβελ*) cop Epiph^{455} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *ιεζαβηλ* cum? | *η λεγουσα* cum ℵ*AC ... B al^{45} fere And $^{a\ c}$ P Are *η λεγει ... ς την λεγουσαν* cum ℵ^{c}P 1. 36. 38. al And^{bav}; item Epiph^{455} omisso *την*. Voluit Winerus scribi *ἡ λέγουσα*. | *αυτην* cum ℵB 7. 16. 40. 69. ... ς Ln Ti *εαυτην* cum ACP al pler etc | *προφητιν* cum ℵ (*-τιν* restituit ℵ^{c} ex *-τειαν*) AC al longe plu Epiph^{455} etc ... BP 7. 36. 87. 96* And^{bav} *προφητην*. Praeterea ℵ add *ειναι*. | *και διδασκει και πλανα* (1. *πλαναται*) cum ℵABCP 1. al plus^{50} (92. *η διδ. κ. πλα.*) syr aeth (*et docet ut seducat*) And^{omn}, item cop (*dicenti quia ego propheta et doctor, et seducit*) et arm Tert$^{pudic\ 19}$ Quaest^{102} ... ς (= Gb Sz) *διδασκειν και πλανασθαι* cum?, sed Are *διδασκειν και πλαναν*. Cf etiam vg *quia permittis – docere et seducere*, Cyp^{72} *quod uxorem tuam – sinis docere et seducere*, Prim *quod sinis uxorem tuam – et sinis eam docere et seducere*. Sic Epiph^{455}: *οτι αφεισ την γυν. ιεζ. απαταν τουσ δουλ. μου, λεγουσαν εαυτην προφητιν, διδασκουσαν φαγειν ειδωλ. και πορν.* etc. Cf et. Tert$^{pudic\ 19}$ *ubi ad angelum Thyatirenorum spiritus mandat habere se adversus eum quod teneret mulierem Iezabel quae se propheten dicit et docet atque seducit servos meos ad* etc. | *τουσ* cum ℵABCP al certe pler etc ... ς (= Gb Sz) om cum 1. (in quo ipso *πλανᾶται* ex *πλανᾶ τοὺσ* ortum videtur) | *φαγειν ειδωλοθ.* cum ℵABCP al fere^{50} vg rell Epiph And^{omn} Are Tert^{pudic} Cyp Prim al ... ς (= Gb Sz) *εἰδωλοθ. φαγ.* cum 1. 36. (et fortasse al pauc)

μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. 22 ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰσ κλίνην, καὶ τοὺσ μοιχεύοντασ μετ᾽ αὐτῆσ εἰσ θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσουσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆσ.
Ps 7, 10 23 καὶ τὰ τέκνα αὐτῆσ ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐραυνῶν νεφροὺσ καὶ καρδίασ, καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. 24 ὑμῖν δὲ λέγω τοῖσ λοιποῖσ τοῖσ ἐν Θυατείροισ, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινεσ οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡσ λέγουσιν· οὐ βάλλω

---

21. αὐτῆ: arm αυτοις | και ου θελει (A Quaest[102] Prim ουκ ηθελησεν) μετανοησαι εκ τησ πορν. αυτησ (ℵ ταυτησ) cum ℵ[c](ℵ* om κ. ου θε. μεταν.)ABCP al plus[50] vg cop syr aeth Epiph[455] And[omn] (sed[bav] om hunc versum) Are Tert[pud 19] Cyp[72] Quaest[102] Prim al ... 38. ει (και ει?) μεν θελει etc ... ς (= Gb Sz) εκ τησ πορνειασ αυτησ, και ου μετενοησεν cum 1., item arm εκ τ. πορν. αυτων, και ου μετενοησαν | πορνειασ ut BCP etc ... ℵA -νιασ

22. ιδου sine additam cum ℵABCP al plus[50] vg cop And[omn] Are Tert pudic[19] Quaest[102] Prim al ... ς (= Gb Sz) add εγω cum 1. (suppl ipse* supra lineam) arm | βαλλω cum AC 1. al pler And[omn] Are, item *mitto* am fu demid,tol harl lipss omn[lachm] Prim al (Haym *pono*) ... ℵ (* καλω, [c] βαλω)B (βάλω)P 38. al pauc βαλω, item *mittam* vg[cle] Quaest[102], *dabo* Tert[pudic] | μοιχευοντασ: 14. 92. -σαντασ | κλινην: A φυλακην, arm καμινον. Apud Prim est: *alia translatio* luctum *pro* lecto *posuit*. | μετανοησουσιν (et. Ln[ed min]) cum ℵA ... ς Ln[ed mai] Ti μετανοησωσιν cum BCP al omn[vi] etc | εργ. αυτησ cum ℵBCP 6. 7. 14. 19. 29. 31. 35. 38. 49** 87. 91. 92[txt] 93. 94. 95. 96. al plus[30] am fu harl* tol lips[5.] omn[lachm] syr And[c] Are Tert[pudic 19] Haym ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) εργ. αυτων cum A 1. 12. 36. 49* 79. 92[mg] al vg[cle] demid harl** lips[4.] et[6.] cop arm aeth And[a] et[P] et[bav] Cyp[72] Quaest[102] Prim

23. και τα τεκνα cum ℵBCP etc ... Ln[ed min] om και cum A cop | αυτησ ... 46. 88. arm And[bav] αυτων | εν θανατω: 36. εν θυμω | ερανων cum AC ... ς ερευνων cum ℵ(sed ubique praeter h. locum εραν-)BP al omn etc | τα εργα: C om τα | υμων cum ℵ[c](* om)ACP al pler am fu demid harl lips[5.] al syr aeth And[omn] Are Prim Haym ... B 38. vg[cle] lips[4. 6.] tol al cop arm Cyp[320] Quaest[102] αυτου (*opera sua*)

24. τοισ λοιποισ cum ℵABCP 1. 6. al[45] fere am fu demid lipss al cop syr aeth And[omn] Prim. Sed ℵ* τ. εν (ℵ[c] om) λοι. Item Gb′ λοιποισ cum 2. 3. 17. 18. 96. al? ... ς (= Gb Sz) και λοιποισ cum 92[mg] vg[cle] harl tol Are Quaest[102] Haym ... arm om | θυατειροισ (AC al -τιροισ, P al -τηροισ) cum ℵ*et[cc]ACP etc ... B θυατηραισ, 14. 92. -τειραισ ... ℵ[c] θυατειρη, item *Thyatirae* vg Quaest[102] Prim al | οιτινεσ cum ℵABCP 1. al plus[50] am fu demid tol harl lipss omn[lachm] cop arm syr aeth And[omn] Are Prim Haym ... ς (= Gb Sz) praem και cum? vg[cle]. Libere Quaest[102] *qui hanc doctrinam non habetis et ignoratis altitudinem* etc | βαθεα cum ABC al[50] fere And[c] et[P] Are (sed nec And[com] nec

ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· 25 πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν 3, 11
ἥξω. 26 καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω
αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, 27 καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ Ps 2, 8 s
σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα 12, 5
παρὰ τοῦ πατρός μου, 28 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρω- 22, 16
ϊνόν. 29 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 7 etc

III.

1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· τάδε
λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· 1, 4. 16
οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. 2 γίνου 2, 2 etc
γρηγορῶν, καὶ στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ εὗ-

---

Are^{com}) ... ς (= Gb Sz) *βαθη* cum ℵP 1. 28. 36. 79. al And^{a} et^{bav}, item And^{com} Are^{com} | *βαλλω* (Gb″) cum ACP al plus^{40} syr And^{omn} Are, item *mitto* Victorin Quaest^{102} anonym$^{august\,3114}$ ... ς (= Sz) *βαλω* (B 1. 82. *βάλω*) cum ℵB 1. 14. 49. 82. 91. 92. al vg cop Prim Haym

25. *αχρι* cum ℵC 14. 15. 82. ... ς *αχρις* cum BP al plu And^{omn} Are ... A 47. *εως* | *αν* (38. om) *ηξω* cum ℵACP etc ... B 2. 8. 13. 14. 29. 82. 93. 94. 95. 97. 98. al^{15} *ανοιξω* ... aeth *usque dum miserear*

26. *και ο νικων*: 7. 16. 38. 69. 98. anonym$^{august\,3114}$ om *και* | *εξουσιαν επι* et. ℵ^{c} ... ℵ* om *επι*

27. *κεραμικα* ut ℵABCP etc ... 13. 29. 31. 46. 88. 91. 94. *κεραμεικα* | *συντριβεται* cum ℵAC 1. 7. 38. al vix mu And^{a} et^{bav} ... Gb′ *συντριβησεται* cum BP al^{50} fere vg cop syr aeth And^{c} et^{p} Are Prim anonym aug Haym. Cf Areth^{com} de *ὡς*, quod vult *αἰτιατικῶς* positum, *ἀντὶ τοῦ ἵνα. διὰ τοῦτο, φησί, ῥάβδος δίδοται σιδηρᾶ, ἵνα τὰ κεραμικὰ συντριβήσεται σκεύη.* Pergit: *εἰ δὲ καὶ ἀνελλήνιστος ἡ σύνταξις, οὐδέποτε γὰρ ὁριστικὸν ῥῆμα ὑποτακτικῇ λέξει συντέτακται, οὐδὲν μελήσει τοῖς διανοίᾳ μόνῃ, ἀλλ' οὐχὶ λέξεως ἀκριβείᾳ, τὴν σωτηρίαν πορίζουσιν.* Praeterea cf ad h. v. (et ps 2.) Naass$^{hipp\,104}$ *περὶ τούτου γέγραπται· ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ.*

28. *πρωϊνον* cum ℵCP al certe pler etc ... Ti *προϊνον* cum AB And^{bav}

III. 1. *τησ εν σαρδ. εκκλησιασ* (C vitiose *-ιαις*): syr tantum *qui est Sardibus* | *τα επτα πνευματα* cum ℵABCP al fere omn vg rell etc ... ς (non ς^{e} Gb Sz) om *επτα* cum 12. 28. Fluxit igitur apud Erasm et ς ex errore. | *ονομα* cum ℵABCP 1. al plus^{40} (qui citantur) And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) praem *το* cum? | *οτι ζησ* cum ℵACP al plu And^{omn} (arm *viventis*) ... B 6. 8. 14. 29. 92^{txt} 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{15} Are *και ζησ*

2. *γρηγορων* cum ℵ^{c}ABCP al omn$^{vid.}$ etc ... ℵ* *εγρηγορων* (*ε* erasum – a ℵ^{c} – et iam antea notatum a ℵ^{a} vel ℵ*) | *στηριξον* cum ACP al^{18} (in his

ρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. 3 μνημόνευε
οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν
16, 15 μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνώσῃ ποίαν ὥραν ἥξω
1 Th 5, 2 Mt 24, 42 ἐπὶ σέ. 4 ἀλλὰ ὀλίγα ἔχεις ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι

93* 95. 96**) ... ς (= Gb Sz) *στηριξον* cum ℵB 1. al plu And^{a} c p bav Are ... 9. 13. 25. 28. 29. 30. 36. 40. 79. 94. 98. syr *τηρησον* | *εμελλον* cum ℵACP 12. 28. 34. 35. 36. 38. 79. 87. (item 1^{mg} 16. Are *εμελλεν*, 7. *ημελλεν*) vg (*quae moritura erant*) cop syr ar^{e} And^{a} c p bav Victorin Prim al ... Gb' *εμελλεσ* (sed B 19. 94. 97. *ημελλ.*) cum B 2. 6. 8. 14. 91. al plus^{20} ... ς (= Gb Sz) *μελλει* cum? (1^{txt} om ἃ ἔμ. usque *πεπληρωμ.*); aeth *qui in eo sunt ut moriantur*; Vig$^{trin\ 3}$ *quae moritura sunt* | *αποθανειν* cum ℵACP 1^{mg} al mu vg cop syr arm aeth. Item 28. 36. 79. And^{a} Are *αποθνησκειν* ... Gb' *αποβαλλειν* cum B 2. 6. 8. 14. 91. al plus^{20} (sed 49. 91. al *αποβαλειν*) | *ευρηκα*: B *ευρηκαν* | *τα εργα* cum ℵBP al fere omn And^{omn} Are ... Ln Ti om *τα* cum AC 1^{mg} (sic etiam Erasm edidit ed 1. et sqq) | *πεπληρωμενα* (40. ante *τα εργ.* pon): 94. om | *τ. θεου μου* cum ℵABCP al^{50} vg cop syr aeth And^{a} etc Are Prim al ... ς (= Gb Sz) om *μου* cum 1. al pauc^{vi} arm And^{P} et bav. Item Vig$^{trin\ 3}$ *coram domino.*

3. *ουν* pri cum ABCP al fere omn vg cop syr arm And^{omn} (sed^{a} *γουν*) ... ℵ 14. aeth Are Prim om :: cf ad 2, 16. 2, 5. | *και ηκουσας* (cop *erraveris*) *και τηρει* cum ℵACP 1. 7. 38. 87. 91. 96. al vg cop syr And omn Prim al ... Gb^{0} cum B 2. 6. 14. 49. al plus^{30} (aeth^{utr} om *και τηρει*, arm om *ειληφας και*) Are | *εαν ουν* (vg *si ergo*): Prim *si autem*, 36. *εαν δε* | *γρηγορησησ* (7. *-σεισ*) et. ℵ^{c} ... ℵ* cop Prim *μετανοησησ* (sed cop add *et non vigilaveris*) | *ηξω ωσ κλεπτησ*: Prim *veniam et suscitabo adventum meum ad te, quasi fur veniam* | *ηξω* pri sine additam cum ACP 1. 12. 28. fu demid harl* tol lips^{5s} omn^{lachm} cop arm aeth And^{a} p bav (Prim vide ante) ... ς (Gb^{0}) add *επι σε* cum ℵB al pler vg^{cle} am lips$^{4.\ 6s}$ syr And^{c} Are Haym (sed om post alterum *ηξω*) al | *γνωση* (*-σει* 7. 45.) cum ℵB 2. 7. 8. 14. 29. 35. 38. al^{20} vg (*nescies*) (etiam cop aeth syr) And^{c} Prim al ... ς Ln Ti *γνωσ* cum ACP 1. al sat mu And^{a} p bav Are; item arm *et nemo scit adventum meum* | *ποιαν*: ℵ *οιαν*

4. *αλλα* cum ℵAC 14. 38., item Gb Sz *αλλ* cum BP al plus^{40} And^{a} c p Are, item *sed* vg cop syr aeth Or$^{int\ 3,947}$ Prim (*verum*) al ... ς (= Gb Sz) om cum 1. al^{vi} arm And^{bav} | *εχεισ ολιγα ονοματ.* cum ℵACP 1. 28. 38. al sat mu vg cop arm syr aeth (reddit *ονοματα* per *homines*) And a et^{bav} Or^{int} Prim ... Ti *ολιγ. εχεισ ονοματ.* cum B al plus^{20} And^{c} p Are ... 6. 14. 31. 92. 98. *ολιγ. ονομ. εχεισ* | *εν σαρδεσιν* cum ℵABCP al^{50} (omn ap Scri) vg cop syr arm aeth And^{omn} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum 1. | *ἃ οὐκ* cum ℵABCP al pler And^{c} ... Ti *οι ουκ* cum 1. 17. 28. 37. 38. 46. 79. 88. (98. *αι*) vg cop arm And^{a} p bav Are Tert$^{res\ carn\ 27}$ Prim (Latini *nomina - qui*) | *αυτων*: C *εαυτων*. Praeterea aeth add *cum mulieribus.* | *μετ εμου*: aeth *tecum* ... arm om

ἄξιοί εἰσιν. 5 ὁ νικῶν οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ
οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμο-
λογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν Mt 10, 32 Lc 12, 8
ἀγγέλων αὐτοῦ. 6 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς 2, 7 etc
ἐκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε Es 22, 22
λέγει ὁ ἅγιος ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Δαυείδ, ὁ ἀνοίγων Ioh 12, 14
καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει· 8 οἶδά σου τὰ

---

5. ουτως cum ℵ*AC al^{20} vg cop syr arm aeth Prim al ... ς Ti ουτος cum ℵ^{c}BP al plu (53. ουτος ουτως) And^{a} c p bav Are | περιβαλειται cum ℵABP etc ... c περιβαλλεται | εξαλειψω: 38. απαλειψ. Respicit huc Tert$^{scorp\ 12}$ *victori cuique promittit – nunc albam vestiri nec deleri de libro vitae.* | εκ της βιβλου usq το ονομα αυτου: 1. 28. om (propter ομοιοτελ.) | ομολογησω cum ℵABCP al certe pler And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) εξομολογησομαι cum? | ενωπ. του πατρ. μου: ℵ εμπροσθεν τ. πα. μου

7. Και τω: 38. Prim om και | εν φιλαδελφια cum ℵA(-φιασ)BCP al mu (6 ap Scri) ... ς εν φιλαδελφεια cum minusc longe plu ... Ln$^{ed\ min}$ εν φιλαδελφειασ c. A (-ιασ). Apud Latinos (vg Hil^{5} Prim al) est *angelo Philadelphiae ecclesiae.* | ο αγιος ο αληθιν. cum BCP al fere omn vg cop syr arm aeth Or^{2,525} (et apud Epiph^{530}) And^{a} p bav Are Hil^{5} Prim al ... ℵA ο αληθιν. ο αγιος ... 35. 87. And^{c} κυριος ο αγι. και αληθ. | την et. Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}) et^{4,97} ℵ^{c} etc ... ℵ* om | κλειν cum ℵA BCP al plus^{35} Or^{4,97} et ap Epiph^{530} And^{c} ... ς (= Gb Sz) κλειδα cum 1. 14. 28. 36. 79. 87. al mu Or^{2,525} And^{a} p bav Are | του δαυ. cum ℵBP al fere omn Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}) et^{4,97} And^{omn} Are ... Ln om του cum AC 38. (:: at solet ante δαυ. genitivum omitti του, ut Mt 12, 23. 20, 30. 21, 9. Lc 1, 27. 32. 69. Ioh 7, 42. Act 7, 45. 15, 16 etc) | δαυειδ (δαυειδ, δαυιδ, δαβιδ, vide ad Mt 1, 1) et. Ir$^{int\ 253}$ etc (cop aeth *domus Davidis*): 7* 16. 33. 45. αδου, item cdd ap And: ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων ἀντὶ τοῦ δαυὶδ ᾅδου γέγραπται, et ap Are: ἐπειδὴ δέ τινα τῶν ἀντιγράφων οὐ τὴν δαυὶδ (barocc τοῦ δαυ.) ἔχει κλεῖδα (cod barocc κλεῖν), ἀλλὰ τοῦ ᾅδου, οὐδὲν διάφορον (barocc διάφωνον) οὐδὲ ἐν τούτῳ· δείκνυται (barocc -υσι) γὰρ ἐκ τούτου ὥσ ζωῆσ καὶ θανάτου τὴν κυρείαν ἅτε θεὸσ ὁ χριστὸσ ἀναμφιβόλωσ ἔχει. Positum igitur est ΑΔΟΥ pro ΑΔΔ. Refertur etiam a Gb „*abyssi* cop", quod unde habeat nescio, certe non est ex ed. Wilk. | ο ανοιγων et. Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}) Hipp$^{daniel\ 20}$ (Lag^{159}) Hil^{5} Prim etc (Hipp αὐτὸσ γὰρ ἦν ἡ τελεία σφραγὶσ καὶ κλεὶσ ἡ ἐκκλησία, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶσ κλείει, καὶ κλείων καὶ οὐδεὶσ ἀνοίγει, ὥσ ἰωάννησ λέγει) ... ℵ Or^{4,97} και ανοιγων (ℵ ανιγ.) | κλεισει cum ℵABCP al^{40} fere (sed 7. 29. al κλεισῃ) Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}) et^{4,97} And^{c} (Are vide post) Ir$^{int\ 253}$ (*habens clavem David; aperit et nemo claudet, claudet et nemo aperiet*) Hil^{5} ... ς κλειει cum 1. 6. 31. 36. 49. 92^{mg} al vg (cop) arm syr Hipp dan (Or$^{int\ 4,506}$ „qui solus ipse est *qui aperit et nemo claudit, claudit et*

2, 2 etc ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγμένην, ἣν οὐδεὶς δύ-
2, 13 ναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου
2, 9 τὸν λόγον καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. 9 ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συ-
ναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ
οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξουσιν καὶ
Es 45, 14 προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγά-
πησά σε. 10 ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε

nemo aperit[vt]) And[a] p bav Prim anonym[aug3114] al ... 28. 79. *κλειων*. Praeterea B al[35] add *αυτην*: omisimus cum ℵACP al mu vg cop arm syr Ir[int] Or[bis] et Or[int] And[omn] Are Hil Prim al | *και* (A Hil om, atque sic Ln) *κλειων* c. ℵAP 1. 6. 28. 35. 36. 38. 49. 79. 87. al[vi] (sed 28. 79 *και ο κλει.*) Or[2,525] (et ap Epiph[530]) et[4,97] Hipp[l. l.] And[a c p bav] Prim (in ℵ *και κλειων* punctis notatur rursum rasis. Puto ℵ[c] et posuisse puncta et mutato consilio erasisse) ... ς Ti *και* (vg[cle] am demid al mu om, non item fu tol lips[4] al[lachm] nec anonym[aug] Haym) *κλειει* cum C 31. 92[mg] al vg arm syr anonym[aug] Haym. Vide ante etiam Ir[int] Or[int] ... B al plus[80] (in his et. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98.) *ει μη ο ανοιγων*, item 5. 7. 13. 37. 45. *ει μη ο ανοιγων, και κλειων* ... libere Are pro *ο ανοιγων* etc *ουδεισ κλεισει ει μη ο ανοιγων, και ουδεισ ανοιξει ει μη ο κλειων*, item aeth *et nemo aperit et nemo claudit nisi ille* | *ανοιξει* (*-νξει* ℵ, 7. 29. al *-ξη*) cum ℵB al[40] fere cop Ir[int] (vide ante) Or[2,525] (et ap Epiph[530]) et[4,97] And[c] Are (vide ante) Hil[5] ... ς Ln *ανοιγει* cum ACP 1 (*ανειγει*) 36. 92[mg] al vg arm syr Hipp[l. l.] And[a p bav] Or[int] (vide ante) Prim al

8. *σου τα εργα* et. Or[2,525] (et ap Epiph[530]): ℵ *τα εργα σου*, item vg etc | *ενωπ. σου θυραν*: 95. Or[2,525] (et ap Epiph) *θυρ. ενωπ. σου* | *ηνεωγμενην* cum ℵP 31. 35. 38. 87. ... ς Ln Ti *ανεωγμ.* cum ABC al pler etc (et. Or[2,525] And Are) | *ην ουδεισ* cum ℵABCP al[50] vg cop syr arm aeth Or[2,525] (et ap Epiph) And[c] et[bav] Are Prim ... ς (= Gb Sz) *και ουδεισ* cum 1. 92[mg] al pauc[vi] And[a] et[p] | *αυτην* et. Or etc ... ℵ 49. And[bav] om, nec magis exprim vg etc | *μικραν*: 38. 79. And[a] *ου μικρ.* | *εχεισ*: 1. 91. And[a] *εχει*

9. *διδω* cum AC ... ς *διδωμι* cum BP al omn[vi] And[omn] Are ... ℵ *δεδωκα* ... *dabo* vg cop aeth Prim Haym al | *ιδου ποιησω*: 1. 12. 49. And a p bav *και ποιησω* ... arm *ποιησω* | *ηξουσιν* (Gb″) cum ℵACP 2. 6. 14. 28. 31. 33. 35. 36. 79. 94. ... ς *ηξωσι* cum B al longe plu And[omn] Are, item 1. *ηξω* | *προσκυνησουσιν* (Gb′) cum ℵACP 1. 2. 13. 25. 31. 79. 94. ... ς *προσκυνησωσι* cum B al pler And[omn] Are | *γνωσιν* cum ABCP al pler And[omn] Are, item *scient* vg cop (*et scient omnes*) syr arm aeth Haym al. Item 15. 36. *γνωσονται*, 49. *γνωσωνται* ... ℵ 14. Prim *γνωση* (Prim[bis] *scies*, postea *et tu cognosces et ipsi qualem tibi dilectionem exhibeam*) | *εγω* cum ℵACP al sat mu vg (et. am fu al pler) cop syr arm aeth And[omn] Haym al ... Gb[00] cum B al[35] vg[cdd lachm] Are Prim

τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. 11 ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. 12 ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἰερουσαλὴμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. 13 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

22, 7 2, 25 Es 56, 5 21, 2 2, 17 Ga 4, 26 2, 7 etc

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως

19, 11 Col 1, 15

---

10. *οτι*: A *και*, 38. *και οτι* (et. arm^{gb}) | *τηρησω*: ℵ om

11. *ερχομαι* absque *ιδου* cum ℵABCP 1. al^{50} fere am tol omn^{lachm} cop syr ar^{e} And^{omn} Are Prim Haym al ... ς (= Gb Sz) praem *ιδου* cum 28. 36. 79. al vg^{cle} fu demid harl lipss arm aeth Bed | *ινα μηδεις λαβη*: 7. 16. 45. *ινα μη λαβη τις ταχυ*

12. *ποιησω αυτον* et. ℵ^{c} ... ℵ* *ποι. αυτω* | *εν* (ℵ* om) *τω ναω* et. Or^{4,208} etc ... ς^{e} 1624. 1633. 1641. (item edd aliae nonnullae) *ε. τ. λαω* per errorem | *τ. θε. μου*: 11. 29. 36. om *μου* | *ετι*: ℵ om | *επ αυτον*: C 28. om ... 36. 79. 92^{txt} And^{a} *επ αυτω* | B ab *ονομα* pri ad sec transiliens om *του θεου μου κ. το ονομα*, item 1. 12. syr transiliendo a *του θεου μου* pri ad sec om *και το ονομα τ. πολεως τ. θε. μου*. Similiter al pauc. | *το ονομα*: 38. add *μου και το ονομα* | *η καταβαινουσα* (P *-βενουσα*) cum ℵ*ACP 1. 12. 15. 25. 28. 37. 40. 45. ... ς^{e} (non ς Gb Sz) *η καταβαινει* cum B al pler And^{omn} Are, item *quae descendit* vg etc ... ℵ^{c} *της καταβαινουσης* | *εκ* cum ℵABCP 1. al sat mu And^{a} p ^{bav}, item *de caelo a deo meo* vg Prim al ... 2. 6. 7. 16. 29. 31. 35. 87. 93. 94. 95. 98. al^{15} And^{c} Are *απο*. Praeterea in ℵ ex o: priore in *ουρανου* ℵ^{c} fecerat *θεου* ($\overline{\Theta\Upsilon}$) sed ipse^{c} restituit *ου* antequam mutasset reliqua. | *μου* ultim cum ℵACP al sat mu vg^{cle} am (al pler) cop syr aeth And^{omn} Are Prim al ... B al^{30} fu arm (sed arm^{gb} *eius*) om

13. *ους*: fu demid lips$^{5.6.}$ al^{lachm} *aures* et cop add *audiendi*

14. *τησ εν λαοδικια* (*-κια* cum ℵAC 7. 94. etc; Gb Sz Ln Ti *-κεια* cum BP etc) *εκκλησιασ* cum ℵABCP al^{50} fere (sed 95. om *εκκλησ.*) And^{omn} Are, item *Laodiciae ecclesiae* vg m^{31} Haym, fu Prim *ecclesiae Laodiciae* (*-ceae* Prim), nec aliter cop arm syr aeth ... ς (= Gb Sz) *τησ εκκλησιασ λαοδικεων* cum 1. al? | *ο αμην*: vg *amen*, m^{31} *ille amen*, Prim *qui est amen* | *ο μαρτυσ*: ℵ* (non item^{c}) aeth praem *και* | *και αληθινοσ* cum ABP al pler vg m^{31} cop arm aeth And^{c} p ^{bav} Are Prim al. Item ℵC 2. *και ο αληθινοσ* ... 7. 14. 28. 45. 79. syr And^{a} *ο αληθιν.* | *η αρχη* (28. 79. And^{a} *απαρχη*): ℵ aeth praem *και* | *κτισεωσ* et. ℵ^{c} ... ℵ* *εκκλησιασ*, 94. arp^{ol} *πιστεωσ*

2, 2 etc τοῦ θεοῦ· 15 οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός. 16 οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. 17 ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, 18 συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ
Ile 12, 6 Prov 3, 12 κολλύριον ἔγχρισαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. 19 ἐγὼ ὅσους

---

15. *ουτε ψυχρος ει* (ℵ* om) *ουτε ζεστος* (46. *ζεστ. ει ουτε ψυχρ.*) ... m^{32} syr om *ουτε ψυ. ει* (*es* m^{32} post *calidus* pon) | *οφελον* (BP 98. *ωφελ.*) *ψυ. ης η ζεστος*: A 1. 47. om (a *ζεστος* ad *ζεστος* transilientes) | *ἦς* (B 16. 32. *εἶς*) cum ℵBCP al fere^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *ειης* cum ?

16. *ουτως οτι* (vg Amb$^{ps\ 118}$ Prim al *sed quia*): ℵ *οτι ουτως* ... arm om; 36. om *ουτως* | *χλιαρος* et. ℵ^{c} ... ℵ* *χλιερος* | *και* (cop om) *ουτε* cum ℵABCP etc ... 2. 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 48. 49. 50. 87. al^{20} fere syr *ου* | *ζεστος ουτε ψυχρος* cum ℵBC 1. al^{40} fere cop syr arm And^{omn} Are Salvian$^{gall\ 10,81}$ ... ς (= Gb Sz) *ψυχρ. ουτε ζεστος* cum AP al vix mu vg ... 10. m^{32} harl* aeth^{utr} Amb$^{ps\ 118}$ Ambrst$^{rom\ 12,10}$ Salvian$^{gall\ 10,26}$ Prim Haym om *και ουτε ζε. ουτε ψυχρ.* Praeterea ℵ* post *ψυχρ.* add *ει*, item ℵ^{c} post *ζεστ.* | *μελλω σε εμεσαι* (B* *εμμεσαι*, ℵ^{c} *εμιν*, 38. And^{c} add *και ελεγχω σε*) *εκ τ. στομ. μου* et. Victorin Amb^{ps} Ambrst Prim Salvian^{bis} ... ℵ* *παυσε του στομ. σου*

17. *οτι πλουσ. ειμι* cum AC 1. 6. 28. 31. 35. 38. 48. 79. 87. 95. al mu^{vi} vg syr And^{a} et^{c} Are Haym al ... ℵBP al^{35} fere m^{32} vg^{six} arm aeth And^{p} et^{bav} Cyp^{241} Amb$^{ps\ 118,1199}$ om *οτι*, hinc Gb^{0} | *ουδεν* (Gb′) cum AC 12. et And^{bav} ... ς *ουδενος* cum ℵBP al pler And$^{a\ p\ c}$ Are | *οτι συ ει ο ταλαιπ.* et. ℵ^{c} ... ℵ* *οτι ταλ. ει* | *ελεεινος* cum ℵBP al pler And^{omn} Are ... Ti *ελεινος* cum AC 7. (*ελεῖνος*) :: cf Steph. Thes., ubi praeter al affertur Eust. II. p. 1276, 63. *ὅτι δὲ τὸ ἐλεεινὸν καὶ ἐλεινὸν τρισυλλάβως ἐλέγετο, παραδεδώκασιν οἱ τεχνικοί.* Scripsimus autem sine articulo cum ℵCP 1. 14. 28. 36 (om et. ante *ταλ.*) 47. 79. 90. 92. 95. al And^{a} et^{bav} (And^{p} om *και ελεειν.*) ... Gb Sz Ln Ti *ο ελε.* cum AB al^{30} fere And^{c} Are | *και γυμνος* h. l. et. Cyp^{241} Prim al ... 7. 8. 16. m^{32} arm aeth Amb$^{ps\ 118}$ Haym ante *και τυφλος* pon

18. *συμβουλευω* (28. *-σω*) *σοι*: 38. cop add *ουν*, item demid lips^{5}· *igitur suadeo tibi* | *αγορασαι*: 38. *-ρασον* | *παρ εμου χρυσιον* cum ℵAC 1. 28. 36. 49. 79. al mu^{vi} vg m^{32} arm syr aeth And^{a} et^{p} Cyp^{241} Victorin al ... Ti *χρυσ. παρ εμ.* cum BP 6. 7. 8. 14. 29. 38. al^{30} fere cop Are ... 31. 34. 35. 87. 97. And^{c} et^{bav} om *παρ εμου* | *εκ πυρος* (B *πυρας*): cf vg *aurum ignitum probatum*, Amb$^{ps\ 118}$ *aurum igne probatum* | *περιβαλη* (7. *-λει*): B 14. 28. 79* 80. 87. 92. And^{a} Are *περιβαλλη* | *φανερωθη*: 14. *φανη*. Praeterea Cyp^{241} Prim add *in te* | αι-

ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. 20 ἰδοὺ Cant 5, 2
ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου
καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω Mt 19, 28
μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. 21 ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι
μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ
τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. 22 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω 2, 7 etc
τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

IV.

1 Μετὰ ταῦτα ἰδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, 1, 10
καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ,

---

σχυνη: P 7. 36. ασχημοσυνη | κολλυριον (B 38. κολυ-) cum ℵBC 2. 6. 7. 8. 14. 31. 35. 38. 82. 87. 92^{txt} al^{20} fere And^{c} et^{p} Are. Item *collyrio* vg Cyp^{241} Prim Haym ... ς Ln κολλουριον cum AP 36. 49. 91. 92 mg 95. 98. al mu^{vi} And^{bav}, item m^{32} *collurio* ... 1. And^{a} κουλλουριον, 28. 29. 79. κουλουριον, cop καλοουριον | εγχρισαι (ℵ ενχρ-) cum ℵAC 7. 16. 18. 28. 36. 45. And^{a} (:: non pro inf. aor. 1. act. sed pro imp. aor. 1. med. habendum puto, quemadmodum Latini interpretes ut vg m *inunge* praebent, nec aliter reli), Ln Ti ἐγχρῖσαι (7. 28. ἔγχρισαι) ... B al plus^{35} And^{c} Are ινα εγχρισῃ (B -ισει) ... ς](= Gb Sz qui ἐγχρίσαι receperunt) εγχρισον cum P 1. 49. 79. 91. 92^{mg} 96. al And P et^{bav}. Praeterea 10. 37. 91. 96. add επι | ινα βλεπησ (7. -πεισ): 36. om

19. εαν: ℵ 36. αν | ζηλευε (Gb'') cum ABC al plus^{30} And^{c} Are ... ς ζηλωσον cum ℵP 1. al sat mu And^{a} P bav ... 6. 11. 31. ζηλου, 91. ζητησον, Prim *crede* | ουν: 7. 12. 16. 28. om

20. ακουση τησ φων. μου και cum ℵABCP al omn^{vi} vg rell Mac$^{gall\,7,117}$ And^{omn} Are Amb$^{ps\,43,899}$ et^{118,1217} Prim al ... Or^{3,422} (ἐάν τισ ἀνοίγῃ μοι, ἐλεύσομαι etc) et^{4,406} (ἐάν τισ ἀνοίξῃ μοι τ. θύρ.) et$^{int\,3,110}$ (*si quis aperuerit mihi ostium*) et^{406} (*si quis mihi aperuerit*) Hil^{311} om. Similiter Or^{4,242} διὰ τοῦτο ἑστηκέναι φησὶν ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούειν, ἵν' ἐάν τισ ἀνοίξῃ τὴν θύραν εἰσέλθῃ πρὸσ αὐτὸν etc, et^{3,418} ἕστηκε γὰρ ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούει, καὶ ἐάν τισ ἀνοίγῃ αὐτῷ, εἰσέρχεται etc. Item Epiph^{788} ἐγὼ κρούω, καὶ ἐάν τίσ μοι ἀνοίξῃ, ἐλευσόμεθα πρὸσ αὐτὸν ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου etc. | ανοιξη: ℵ ανοιξω | και ελευσομ. cum ℵB al^{35} fere And^{c} ... ς (= Gb + Sz) Ln om και cum AP 1. 7. 28. 36. 38. 79. al vg m^{32} cop arm syr aeth Or^{3,422} et^{int} (vide ante) Macar$^{gall\,7,117}$ And^{a} P bav Are Hil^{311} Prim al

22. οὐσ: fu demid lipss$^{4.5.6.}$ allachm Prim *aures*, lips $^{4.*}$ cop add *audiendi*

IV. 1. ιδον (-ων B) cum ℵAB 7. 14. 92. And^{bav} ... ς Ln ειδον cum P al pler And^{a} P c Are | ηνεωγμενη cum ℵAP 1. 31. al And^{p} et^{bav} ... Gb Sz et (falsus de A) Ln ανεωγμενη cum B al plus^{30} And^{a} et^{c} Are | η

1, 1. 22, 6 λέγων· ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.
Ez 1, 26 ss 2 εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐ-
21, 11 10, 1 ρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, 3 καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος
ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου
ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. 4 καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνους

(38. 91. 97. om) *φωνη*: ℵ Prim praem *ιδου* | *λαλουσησ*: 33. 40. 93. *λεγουσησ* ... ℵ Prim *λαλουσαν* (*loquentem*), 98. *-σα* | *λεγων* cum ℵ*AB al plus[30] And[c] ... ς (= Gb Sz) *λεγουσα* cum ℵ[c]P 1. 38. 49. 79. 91. 92[mg] al And[a] p bav Are ... 7. 16. *και λεγουσησ*, 36. *και λεγουσα μοι* ... 15. om, nec expri Prim | *αναβα* cum ℵBP al omn[vi] And[omn] Are ... Ln *αναβηθι* cum A | *ἃ* cum ℵBP al omn[vi] vg rell And[omn] Are Prim al ... Ln *οσα* cum A. Praeterea Ln interpg: *δεῖ γενέσθαι. μετὰ ταῦτα εὐθέως ἐγεν.* Quam distinctionem praeivit Hier[dan 7].

2. *ευθεωσ* cum ℵAB al[25] am fu harl tol (om et. *ευθε.*) lips[5. 6.] omn[lachm] syr (Hier[dan 7] *Post haec statim fui in spiritu*) Prim al ... ς (Gb[00]) praem *και* cum P 1. 7. al sat mu vg[cle] demid cop (sed om *ευθε.*) arm aeth And[omn] Are ... ℵ[c] *ευθε. δε* | ante *επι* in ℵ erasum est o | *επι τον θρονον* (Gb″) cum ℵAB al plus[30] And[c] Are ... ς *επι του θρονου* cum P 1. 28. 36. 79. 91. 96. al And[a] p bav

3. *και ο καθημενοσ* cum ℵABP 7. 13. 19. 26. 36. 41. 42. 92. al vg syr Hier[dan 7] Prim anonym[aug 3115] al ... 1. 6. 8. 14. 31. 38. al plus[35] cop arm aeth[utr] And[omn] Are Victorin om, hinc Gb[00]. Praeterea ς (= Gb Sz) add *ην* cum? (vg *similis erat* etc) invitis ℵABP eisque omnibus qui citantur And[omn] Are | *ιασπιδι*: B 13. 26. 41. 42. 44. add *σμαραγδω και* | *σαρδιω* cum ℵAB al[45] fere (82. al *σαρδειω*) And[a c] P Are ... ς (= Gb Sz) *σαρδινω* c. P 1. 36. al And[bav] | *ιρισ* c. ℵ[c](*ιρεισ* i. e. *ιερεισ* raso *ε*)B(*ἴρεισ*)P al fere omn vg (*iris*) cop syr Prim (*arcus*) And[omn] Are. Cf et. Tert[coron 15] *et alius iridis ambitu ornatur caelesti prato* ... ℵ*A 28. 79. arm aeth (*sacerdotes*) *ιερεισ*, item postea 28. arm *ομοιοι* | *κυκλοθεν*: 7. 16. 32. 50. 51. 79. 90. 94* And[a] et[bav] *κυκλωθεν*, 36. 38. 47. *κυκλω* | *ομοιοσ* sec cum AP 1. 6. 7. 11. 12. 30. 36. 79. al[vi] And[a*] et[bav]. Item *similis* vg cop syr Prim anonym[aug] al ... ℵ[c]B 2. 8. 9. 13. 14. 29. 38. 47* 48. 50. 51. 90. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus[10] Are *ομοιωσ*, idque Gb′ ... ς[e] (= ς Gb Sz, sed Gb′) *ομοια* cum 31. 47** 49. 91. 96. al? And[a**] et P ... ℵ* om *ομοι. ορασ. σμαραγδ.* [4]*και κυκλ. τ. θρονου* propter *ὁμοιοτέλευτον* | *ορασει σμαραγδινω* cum ℵ[c]AP al sat mu And[a] p c (sed *σμαραγδω*, ut et. 87.) et[bav] Are ... B al[25] fere *ορασισ σμαραγδινων*, 14. *ορασεισ σμαραγδων*, 38. 47. *ωσ ορασισ σμαραγδου*

4. *και* ab initio cum ℵ[c]AP 1. al sat mu vg cop arm aeth And[omn] Are Prim al ... B 2. 8. 9. 14. 29. 33. 36. 50. 51. 90. 92. 93. 94. 95. 97. syr om | *κυκλοθεν*: 7. 16. 32. 51. 90. al[vi] *κυκλωθεν*, 28. 36. 79. And[a] et P *κυκλω* | *θρονουσ* pri loc cum NA 34. 35. And[c]. Confirmat anonym [aug] *in circuitu throni vidi sedes viginti quatuor et supra sedes* etc; vg Prim h. l. *θρονουσ* vertunt *sedilia* ... ς Ti *θρονοι* cum BP al pler

εἴκοσι τέσσαρας, καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. 5 καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ· 6 καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσερα

11, 16 | 3, 4 8 | 3, 5 11, 19 | 5, 6 | 15, 2 Ez 1, 22 Ex 24, 10

Anda p bav Are | *εικοσι* sine *και* cum ℵAP al[25] fere Anda etP Are; item qui *κδ'* B 1. 93. 95. 98. al Andc etbav cop ... ς (= Gb Sz) add *και* cum 7. al muvi arm syr | *τεσσαρας*: ℵA *τεσσαρες*, item P al pler; de B al vide ante ... Lned mai *τεσσερας* sine teste h. l. | ℵ om *επι τους θρον. εικ. τεσσ.* sed non simul *και* ante *επι*, item 32. omisso simul *και* | *επι τ. θρονους* sine additam cum ABP al plus[40] vg cop syr (item aeth) Andomn Are Prim al ... ς (= Gb Sz) add *ειδον* cum 49. 91. 95. 96. alvi. Praeterea ς (= Gb Sz) Ti add *τους* cum B 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 49. 91. 94. 95. al mu Andc Are; omisimus cum AP 1. 38. al plus[10] Anda p bav | *εικοσι* sine *και*, quod ς (= Gb Sz) add: similiter atque ante. Pro *τεσσαρας* (ut P al pler etc) A *τεσσερας*, atque sic edd Ln Ti :: cf ad 7, 1 ubi semel *τεσσαρας* in omnib. testib. Posuimus autem *εικ. τεσσ.* hoc loco cum BP al pler vg rell And omn Are Prim ... Ln ante *θρονους* cum A 17. 18. 19. | *περιβεβλ. εν* cum ℵB al pler Andc p bav Are ... Ln om *εν* cum AP 28. 79. Anda | *ιματιοις*: ℵ om | *επι τασ* sine *εσχον* cum ℵABP al plus[45] vg arm syr aeth (cop *et habentes coronas* etc) Andomn Are Prim al ... ς (= Gb Sz) praem *εσχον* cum? | *χρυσους* cum ABP al omnvi Andomn Are ... ℵ *χρυσεους* :: cf ad 2, 1.

5. *εκπορευονται* et. am fu lips[6] harl omn[lachm] Prim Haym ... 7. vgcle demid tol lips[4. 5] anonym[aug] *εξεπορευοντο* | *φωναι και βρονται* cum ℵABP al plus[40] vg cop arm aeth (syr *vox tonitruum*) Andomn Are Prim al ... ς (= Gb Sz) *βροντ. κ. φων.* cum 1. 29. 38. 95. | *ενωπιον τ. θρονου* sine additam cum ℵAP 1. 36. 38. al vix mu vg cop arm aeth AndP etbav Prim al ... Gb + Sz add *αυτου* cum B al[40] syr Anda etc Are (in B est *ενωπιον ου αυτου*, τ supra lineam et *θρονου* in mg supplet is) | *α εισιν τα* - 6 *και ενωπ. τ. θρονου*: ℵ* om, transiliens a *θρονου* ad *θρονου* | *α εισιν* cum ℵcP 1. 36. 94. Andbav; item A *α εστιν* (ita Ln edidit). Item vgcle harl allachm Prim *lampades* (Prim *phialae*) - *qui sunt* ... ς Ti *αι εισι* cum B al pler Anda p c Are, item *lampades* - *quae sunt* am fu demid tol lipss Haym ... 14. 92[txt] *και* (pro *α εισι*) | *τα επτα* cum ℵcAP 1. 14. 28. 36. 38. 79. 91. 92[txt] etmg al Anda p bav ... B al[35] fere Andc Are om *τα*, hinc Gb[0]

6. *θρονου* pri: 7. 40. 46. add *αυτου*, item cop *dei* | *ωσ* cum ℵABP al[50] fere vg cop syr are Andc etbav Are Hierdan[7] Augciv dei[20,16] Victorin Cassiod Haym ... ς (= Gb Sz) om cum 1. 94. al arm aeth Prim anonym[aug] | *υαλινη*: 9. 10. 35. 38. 43. 47. 49. 97. *νελινη* | *εν μεσω* ut ℵBP al omnvi ... Ti *εμμεσω* cum A | *και κυκλω* (8. *κυκλωθεν*) *τ.*

Ez 1, 10 ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. 7 καὶ τὸ ζῶον
τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ
τὸ τρίτον ζῶον ἔχων τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον
ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. 8 καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, ἓν καθ' ἓν
Es 6, 3 αὐτῶν ἔχων ἀνὰ πτέρυγας ἓξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν
ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες·

θρονου: 28. 29. 30. 98. harl* cop arm^{zoh} om | *τεσσερα* h. l. et v. 8. cum A et ℵA ... ς *τεσσαρα* cum ℵBP etc et BP etc | *οφθαλμων*: 16. 28. 36. *οφθαλμουσ* | *ενπροσθεν* cum ℵBP ... ς Ln Ti *εμπροσθ.* cum B al certe pler etc

7. *εχων* cum AB 7. 28. 36. ... ς Ln *εχον* cum ℵP al pler etc (et. Ir^{gr} ex Anast) ... cop *simile faciei filii hominis*, item arm^{zoh} aeth | *το προσωπον* cum ℵAP 1. 28. 36. 38. 49. 79. 92^{txt} al sat mu And^{a} et^{bav} ... B al^{30} fere arm Ir$^{gr\,190}$ (ex Anast$^{quaest\,144}$) And^{c} et^{P} Are om *το* | *ωσ ανθρωπου* cum A 11. 13. 36. vg (*quasi hominis*) Ir$^{int\,190}$ Prim (hi^{2} *quasi humanam*), item (atque ita Gb Sz) *ανθρωπου* sine *ωσ* B al^{30} fere (sunt iidem fere qui *το* om) arm Ir^{gr} ex Anast And^{c} et^{P} Are ... ℵ *ωσ ομοιον ανθρωπου*, item Victorin *faciem similem homini*, cop vide ante, 35. *ομοιον ανθρωπου* ... ς (= Gb Sz) *ωσ ανθρωποσ* cum P 1. 7. 28. 38. 49. 79. 91. 92^{txt} 96. al? And^{a} et^{bav} | *το τεταρτ. ζωον* cum ℵAP al sat mu vg cop syr And^{a} p bav Prim al ... B al^{25} fere And^{c} Are om *ζωον*. Item aeth om *ζωον* quater, item Ir^{int} Victorin ter. | *πετομενω* cum ℵABP al plus^{20} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *πετωμενω* cum 1. 7. 28. 31. 36. 91. 95. al Ir ex Anast

8. *τα τεσσ.* cum ℵAP al^{30} fere And^{c} ... ς (= Gb Sz) om *τα* cum B 1. 8. 32. 38. 47. 48. 50. 94. 97. 98. al And^{a} p bav Are | *εν καθ εν αυτων* cum AP 7. 12. 28. 30. 32. 35. 36. 37. 39. 49. 79. 87. 91. 96. al plus^{5} And^{c} p bav (And^{a} *εν καθ αυτων*) arm; item (Gb′) omisso *αυτων* B al plus^{25} Are ... ℵ 38. *εν εκαστον αυτων* ... vg cop anonym^{aug} Haym *singula eorum* (Prim al om *eorum*), item syr *unumquodque ex illis* ... ς (= Gb Sz) *εν καθ εαυτο* cum 1. 92^{mg}. Praeterea 34. 35. And^{c} add *εστωσ* | *εχων* cum A 1. 2. 7. 13. 16. 30. 32. 36. 39. 87. 92^{txt} 93. 98. ... Gb Sz Ln *εχον* cum B al plus^{25} And^{omn} ... P 38. 50. cop *εχοντα* ... ς (= Gb Sz) *ειχον* cum ℵ 92^{mg} (ex ed. Erasm) al? (28. *εχει*, 9. *εσχον*) Are. Item *habebant* vg arm Prim al ... 31. 91. aeth om | *ανα πτερυγας* ... B *αν. πτερυγων* | *κυκλοθεν* (7. 28. 36. 79. And^{a}** p bav *–κλωθεν*) *και* (14. 92^{txt} *εξωθεν και*, B al^{4} *και εξωθεν και*) *εσωθεν* (91. *εξωθεν*, 28. 33. 35. 38. 98. aeth om *και εσωθεν*): vg Haym *in circuitu et intus*, Victorin *et per circuitum et intus*, anonym^{aug} *in priora et retro*, Prim *ante se et retro*, „vel sicut alia translatio dicit *intus et foris*“ | *γεμουσιν* cum ℵABP al^{50} (79. *γεμ. οφθαλμουσ*) vg (*plena sunt oculis*) And^{c} p bav Prim al ... ς (= Gb Sz) *γεμοντα* cum 1. 38. al? Are (And^{a} *εχοντα οφθαλμουσ*) | *ουκ εχουσιν* et. ℵ^{c} fu tol lips$^{6.}$ harl allachm: ℵ* *ουχ εξοσαν* (sic), item vg^{cle} am demid lips$^{4.\,5.}$ Victorin anonym^{aug} Prim *non habebant* | *λεγοντεσ* cum ℵABP 1. al plus^{40} (Prim

ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν 1, 8
καὶ ὁ ἐρχόμενος. 9 καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν
καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς 21, 5 15, 7
αἰῶνας τῶν αἰώνων, 10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι
ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους
αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες· 11 ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ 5, 12 s
ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, 10, 6

---

quae non habebant – dicentes; contra vg Victorin al *dicentia*) And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *λεγοντα* c. 8. 29. 49** 93. 96. al? | *αγιος* ter cum ℵ^{c}AP 1. 7. 8. 14. 28. 29. 31. 92. 94. 95. al^{20} fere vg cop syr arm^{usc} aeth Ephr^{348} (i. e.^{2,194}) et^{2,252} And^{a} p bav Are Victorin Prim al; item Tert$^{orat\,3}$ „cui illa angelorum circumstantia non cessat dicere: *Sanctus sanctus sanctus*“ ... ℵ* 29. octies; B al^{25} fere And^{c} novies (cf Dam^{1,496} de hymno Trisagio^{28} *ἐπειδὴ δὲ τὸν τρισάγιον ὕμνον ἐν ταῖς συνήθεσιν εὐχαῖς τρίτον φαμέν* etc); 38. 40. sexies, 12. 51. bis | *κυριος ο* (ℵ* om, suppl^{c}) *θεος*: 7. 17* 28. 36. 39. 79. Ephr^{348} And^{a} *κυριος σαβαωθ* | *ο παντοκρατωρ*: ℵ 36. Ephr^{2,252} (non^{348}) om ο | *ο ην και ο ων*: 17. 31. 36. 38. 49** 94. lips^{4} cop Ephr^{348} et^{2,252} And^{p} et^{c} Ansb *ο ων και ο ην* | *και ο ερχ.*: aeth om

9. *δωσουσιν* cum AP 1. 28. 36. 38. 79. al sat mu And^{a} et^{p} ... NB 7. 12. 14. 16. 32. 39. 92. And^{bav} *δωσουσιν* ... 2. 6. 9. 29. 31. 35. 49. 87. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al^{15} And^{c} Are *δωσι*, 13. 27. 40. *δωσει* ... vg *cum darent*, postea *procidebant* (sed fu tol *procident*), Prim *cum dederant*, postea *cadebant* | *δοξαν* et. ℵ^{c} ... ℵ* om | *ευχαριστιαν* (28. 32. 95. al And^{bav} *–ειαν*): A *ευχαριστειασ* | *επι τω θρονω* cum NA ... ς Ti *επ. του θρονου* cum BP al omn^{vi} And^{omn} Are | *των αιωνων* sine additam cum ABP al pler vg cop syr aeth arm^{edd} And^{omn} Are Prim al ... ℵ 32. 95* arm^{cdd} add *αμην*

10. *πεσουνται*: ℵ praem *και* (:: ut 3, 20. *και ελευσομαι*) | *εικοσι* sine *και* cum NAP al plus^{20} etc ... ς (= Gb Sz) add *και* cum 38. al vix mu ... B 1. 7. 28. 92. 95. 96. 98. al mu totum hunc numerum per *κδ'* reddunt, et h. l. et alibi. Cf ad 4, 4. | *ενωπ. του καθημ. επι τ. θρονου*: Prim *in conspectu throni* omissis *τ. καθημ. επι* | *προσκυνησουσιν* (et. ς^{e} Gb Sz) cum NABP 1. al fere omn And^{omn} Are ... ς (ex Erasmo, qui male legerat 1., nisi potius accommodavit ad *βαλλουσιν* quod ibi sequitur) *προσκυνοῦσι* cum 92^{mg}. Vg cop Prim al *adorabant*, vide ad v. 9; postea vg^{cle} demid lipss all^{achm} cop arm *mittebant*, sed am fu tol harl* al *mittent*, Prim *mittentes* | *των αιωνων*: ℵ 32. add *αμην* | *βαλουσιν* (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵ^{c}AP al plu (de vg etc vide ante) And^{p} et^{c} Are ... ς *βαλλουσι* cum ℵ*B 1. 12. 28. 30. 32. 36. 49* 79. 87. 92^{mg} al And^{a} et^{bav}

11. *ο κυριος*: ℵ praem *κυριε* | *ο κυριος και ο θεος ημων* cum NAB al^{40} fere am (*domine et de. nost.*) syr And^{c} et(omisso *και*)p Are. Item P 7.

ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

V.

Ez 2, 9 s

1 *Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά.* 2 *καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ;*

14. 16. 28. 36. 38. 39. 47. 79. And^{a} et^{bav} *κυριε ο θεος ημων*, item vg^{cle} fu demid tol omn^{lachm} al cop arm aeth Prim al *domine deus noster*. Sed ex his B al^{40} fere syr arm And^{c} et^{p} Are add *ο αγιος* (87. *ο ουρανιος*): non item ℵAP 7. al fere^{10} vg cop aeth And^{a} et^{bav} Prim al ... ς nil nisi *κυριε* cum 1. al?. | *την τιμην*: ℵ And^{bav} om *την* | *την δυναμιν*: A om *την*, atque sic Ln edidit | *οτι*: 14. praem *και* | *τα παντα* cum ℵAP 1. 28. 36. 38. 49. 79. al mu cop arm And^{a} et^{bav} ... B al^{30} And^{c} et^{p} Are om *τα* | A *δια θεληματι σου* | *ησαν* cum ℵA al^{40} fere vg cop syr aeth Are Prim „sicut alia editione translatum invenimus“ anonym^{aug} Haym ... B 14. 38. 51. *ουκ ησαν ... ς* (= Gb Sz) *εισι* cum P 1. 7. 35. 49. 79. 87. 91. al And$^{a\,c}$ bav (et And^{p} *εκτισθησαν και εισι*, arm *et stant firma*) ... 36. Vig^{623} (ed. Col. Agr. 1618. *et propter voluntatem tuam facta sunt*) Prim (*et ex tua potestate haec sunt constituta*) om *ησαν και*. Similiter A om *και εκτισθησαν*.

V. 1. *ειδον* cum ℵP al pler etc ... Ti *ιδον* cum AB 7. 14. 36. 92. And^{bav}. Item v. seq. | *βιβλ. γεγραμμ.*: omissum ab ℵ* suppl ℵ^{c} | *εσωθεν* cum ABP al omn^{vi} (vg Cyp^{289} Victorin anonym^{aug} Prim al *intus*, Hil^{5} *de intus*) Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}) et^{3,405} Hipp$^{dan\,20}$ (Lag^{159}) etc ... ℵ Or^{4,97} *εμπροσθεν*. Cf et. Or^{4,98} *μιαν κεφαλίδα ἐν ᾗ γέγραπται τὰ ἔμπροσθεν καὶ τὰ ὄπισθεν*. | *οπισθεν* cum ℵA 1. 14. al syr Or^{2,525} (et ap Epiph) et^{4,97} Cyp (*retro*) Cassiod (*retro*) ... Gb′ Sz *εξωθεν* cum BP al^{40} cop arm aeth Or in Philocal^{2} Hipp$^{dan\,20}$ And^{omn} (sed And^{bav} *εσωθ. κ. εξωθεν· και οπισθεν*) Are Oec (i. e. „*ἑρμηνεία Οἰκουμενίου*“ inserta And^{a} (vide ed^{116}), item *foris* (Hil *deforis*, fu *foras*) vg Hil^{5} Prim anonym^{aug} al | *κατεσφραγισμενον*: ℵ^{c} 13. 17. aeth Or^{4,97} *και κατεσφρ.* ... 95. *κατεσφιγμενον*, Hipp$^{1.\,1.}$ *εσφραγισμενον*

2. *ειδον*: vide ad v. 1. | *ισχυρον* et. Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}) Cyp^{289} Hil^{5} Prim al ... ℵ post *κηρυσσοντα* pon, Hipp$^{1.\,1.}$ om ... Or$^{philoc\,2}$ praem *αλλον*, item 35. 87. And^{c} add *αλλον* ante *αγγελ.* | *εν φωνη* cum ℵAB al^{40} fere Or$^{philoc\,2}$ And^{c} et^{p} Are ... ς (= Gb Sz) om *εν* cum P 1. 28. 36. 38. 49. 79. 87. 91. 96. al vg arm Or^{2,525} (et. ap Epiph) And^{a} et bav Cyp^{289} Hil^{5} Prim al | *τις αξιος* sine *εστιν* cum ℵAP 38. al^{10} aeth Or^{2,525} (et. ap Epiph) et$^{philoc\,2}$ et$^{int\,3,405}$ Hipp$^{dan\,20}$ And^{bav} ... ς (sed Gb^{00}) add *εστιν* ante *αξιος* cum 1. al? vg (*quis est dignus*) arm syr Hil^{5} Prim al. Item B al^{30} cop And$^{a\,c\,p}$ Are Cyp^{289} add *εστιν* post *αξιος*.

3 καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε ὑπο- 13
κάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. 4 καὶ ἔκλαιον
πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν
αὐτό. 5 καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνί- 4, 4
κησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυείδ, ἀνοῖξαι τὸ Gn 49, 9 s
βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ.

---

3. *εδυνατο* cum ℵ 6. 8. 29. 30. 31. 32. 35. 48. 49* 50. 87. 90. 91. 93. 94. 96. 97. 98. al^{vi} Or ap Epiph^{530} And^{a} c bav Are ... ς Ln Ti *ηδυνατο* cum ABP 1. 7. 14. 49** 79. 92. 95. al mu^{vi} Or$^{2,525.\ 3,408}$ et^{4,97} And^{P} | *εν τ. ουρανω* sine *ανω* cum ℵAP 1. 28. 36. 47. 49. 51. 87. 91. al mu vg cop arm aeth Or^{2,525} (et ap Epiph et in Philoc) et^{3,408} et$^{int\ 3,405}$ And^{a} p bav Are Cyp^{289} Hil^{5} et^{44} Victorin Prim al ... Gb + Sz add *ανω* cum B 7. 8. 14. 29. 31. 35. 38. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{20} syr And^{c} :: cf Exod 20, 4 etc | *ουτε επι τ. γ.* cum ℵB 4. 6. 8. 14. 18. 19. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 35. 36. 87. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{10} Or^{2,525} (et ap Epiph et in Philoc) et^{3,408} And^{c} et^{P} Are ... ς Ln Ti *ουδε επι τ. γ.* cum AP 1. 6. 7. 28. 49. 79. 91. al mu (in his et. 38.) And^{a} et^{bav} | *ουτε υποκ.* cum B 4. 8. 14. 18. 19. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 35. 36. 87. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{10} (in his et. 38.) Or^{ut} ante And^{c} et^{P} Are ... ς Ln Ti *ουδε υποκατ.* cum AP 1. 6. 7. 28. 49. 79. 91. And^{a} et^{bav} ... ℵ 12. 49* 94. aeth om *ουτε υποκ. τ. γησ.* Eadem 1. And^{a} post *ου. βλεπ. αυτο* pon | *ουτε βλεπ.* (sic et. Ln) cum ℵB eisdem (triginta) quos ad *ουτε επι* notavimus (item 38. et 16.) Or^{ut} ante And^{c} et^{P} Areth. Accedit A, sed is totum versum 4. in eadem verba cum v. 3. exeuntem om ... ς Ti *ουδε βλεπ.* cum AP 1. 6. 7. 28. 49. 79. 91. And^{a} et^{bav} :: patet pro hac testium ratione aut ter *ουτε* aut *ουδε* ter edendum esse.

4. Versum hunc om A 98. | *και* sine *εγω* cum ℵP 1. 12. 28^{2} 36. cop syr arm aeth Or^{2,525} (et ap Epiph^{530} et in Philoc^{2}) And^{bav} Hil^{5} ... ς Ln Ti *και εγω* cum B al pler vg And^{a} et^{c} Are (Or$^{int\ 3,405}$) Prim al, item And^{P} *καγω* | *εκλαιον* et. ℵ^{c} ... ℵ* *εκλααν* sic | *πολυ* (Gb′) cum ℵB (*πολυν*)P al^{50} And^{omn} Are, item *multum* vg Cyp^{289} Prim al ... ς *πολλα* cum? ... 1. arm^{cdd} aeth *πολλοι*, cop *omnes* ... Or^{2,525} (et ap Epiph et in Phil) et Or$^{int\ 3,405}$ Are Hil^{5} om | *ευρεθη* et. Or^{2,525} Cyp^{289} etc ... ℵ* *ευρεθησεται* (non item^{c}) | *ανοιξαι* sine additam cum ℵBP al^{40} vg cop syr arm^{usc} aeth Or And^{c} Are Cyp Hil^{5} et^{44} Prim (*qui aperiret librum aut solveret signacula eius*) anonym^{aug} al ... ς (= Gb Sz) add *και αναγνωναι* cum 1. 36. 49. 91. al arm$^{cdd\ aliq}$ And^{a} p bav | *ουτε*: 28. Are *ουδε*. Libere Or^{int}: [4]*Sed ego flebam,* statim pergens [5]*et venit quidam ad me et dixit: Noli flere* etc.

5. *ο λεων ο* et. Or^{2,525} (et ap Epiph et in Philoc) et^{3,408} et^{4,97} Eus$^{dem\ 386}$ Epiph^{1044} etc ... ℵ 14. 28^{2} om *ο* sec. Praeterea ς (= Gb Sz) add *ων* cum 1. al? And^{P}: omisimus cum ℵABP al plus^{50} Or Eus Epiph And a c bav Are, item vg (*leo de tribu*) etc | *δαυειδ* (49. Or ap Epiph praem *του*): cf ad Mt 1, 1. | *ανοιξαι* cum ℵAP 1. 7. 28. 36. 38. 49. 51. 79.

6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ
7, 17 ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἀρνίον ἑστηκὼς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέ-
ρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά, οἵ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
1, 4. 4, 5 Zach 4, 10 θεοῦ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. 7 καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν
4, 8 ss ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. 8 καὶ ὅτε ἔλαβεν
τὸ βιβλίον, τὰ τέσσερα ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι

---

91. al vg cop aeth Or^{2,525} (et ap Epiph et in Philoc) et$^{int\ 3,405}$ And a p bav Cyp^{289} Hil^{5} al ... Gb″ Ti *ο ανοιγων* cum B al^{40} fere (90. *ο ανοιξας*) And^{c} Are. Item syr ar^{c} *ille aperiet* (ut 13. *ανοιξει*), Eus^{dem} (libere) *και αυτος ηνοιξε* | *τασ επτα σφρ.* cum ABP 1. al^{50} fere am fu tol harl omn^{lachm} cop arm^{cdd} syr aeth Or^{2,525} (et ap Epiph et in Philoc) And$^{a\ c}$ bav Are Hil^{5} Prim al ... ς (= Gb Sz) praem *λυσαι* c. ℵ al? vg$^{cl\ c}$ demid lipss arm^{zoh} And^{p} Cyp^{289} Or^{int} Hier$^{dan\ 12}$ Haym

6. *και ειδον* (*ειδ-* ut ℵP etc, Ti *ιδ-* c. 36. 92. And^{bav}, B 7. *ιδων*) sine additam cum ℵBP 1. al^{45} lips$^{5\cdot}$ cop syr arm aeth Hipp$^{dan\ 20}$ And^{omn} Are Ir$^{int\ 256}$ Cyp^{291} Prim Matern$^{prof\ relig\ 40}$ (ed. Burs) ... A om ... ς (= Gb Sz) add *και ιδου* cum A (vide ante) 35. 87. al? vg (et. am fu etc) | *εν μεσω* bis cum ℵBP al omn^{vl} etc ... Ti *εμμεσω* bis cum A | *εστηκως* cum ℵ 1. 7. 28. 32. 36. 87. ... ς Ln Ti *εστηκοσ* cum ABP al longe plu, item Or^{4,152} Hipp$^{dan\ 20}$ etc ... And^{bav} om | *ωσ* et. Ir$^{int\ 256}$ Or etc: 31. 50. 95. arm Hipp$^{dan\ 20}$ om | *εσφαγμενον*: 7. 31. 32. 38. And^{p} et bav* *εσφραγισμενον* (And^{p} et. in com, sed non convenit contextui) | *εχων* cum ℵAB 7. 28. 30. 32. 36. ... ς Ln *εχον* cum P al longe plu etc | *οι εισιν* cum ℵA 1. 38. 51. 87. al And^{p} et^{bav}. (Nil de Latinis definiendum: *oculos septem qui sunt septem spiritus*) ... Gb′ *α εισι* cum B al^{45} fere (47. 97. *ατινα*) And^{a} et^{c} Are | *τα επτα* cum ℵB al pler vg$^{cl\ c}$ am** demid tol harl** all^{achm} lipss cop syr arm Hipp$^{dan\ 20}$ (om *τα*(And$^{a\ c\ p}$ Are Ir$^{int\ 256}$ Cyp^{291} Matern (ut ante) Prim Haym al ... Ln om *επτα* cum A 1. 12. And^{bav} am* fu harl* all^{achm} aeth anonym^{aug} | *πνευματα του θεου* hoc ordine cum ℵABP al plus^{40} vg rell Hipp$^{dan\ 20}$ And^{omn} Are Ir^{int} etc ... ς (= Gb Sz) *του θεου πνευματ.* cum 1. al? | *απ. εισ πασ. τ. γην* sine *τα* articulo cum ℵAB al^{40} fere And^{c} et^{p} Are ... ς praem *τα* cum 1. 7. 79. al Hipp$^{dan\ 20}$ And^{a} et^{bav} | *απεσταλμενα* cum ℵ 38. 49. eisque sine articulo, item praemisso *τα* (atque sic ς) 1. 79. al? Hipp And^{a} et^{bav}. Similiter A *απεσταλμενοι*, ut Ln edidit ... Ti *αποστελλομενα* (sine articulo) cum B al plus^{35} And^{c} et^{p} Are, item Gb″ praemisso *τα* cum 7. 8. 9. 13. 16. Nil definiunt Latini: *spiritus dei missi* (Ir^{int} *dimissi*). P non liquet.

7. *ειληφεν* sine additam cum ℵAP al^{40} (et B, sed add *την*) am* harl* lips$^{4.\ 5\cdot}$ arm aeth^{utr} And^{bav} etc* ... ς (Gb^{00}) add *το βιβλιον* cum 1**^{mg} 7. 36. al? am** lips$^{6\cdot}$ tol cop syr Hipp$^{dan\ 20}$ Cyp^{291} Prim Matern (ut ante) al; item sed post *επι του θρονου* pon 38. vg$^{cl\ e}$ fu demid all^{achm} And^{c}** et^{a} et^{p} Are | *του* (ℵ* *τησ*) *καθημενου*: Cyp^{291} Prim praem *dei*

8. *τεσσερα* cum ℵA ... ς *τεσσαρα* cum BP al omn^{vl} etc | *εικοσι τεσσα-*

ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας
χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. 14, 2
9 καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον 4, 11
καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ
θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ
ἔθνους, 10 καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν καὶ 1, 6
ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 11 καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ὡς

ρεσ: B 1. 7. 8. 38. 92. 93. 95. 96. 97. 98. al κδ' | επεσαν c. NA 1. 7. 9. 26. 27. 42. 49. ... B al longe plu Hipp$^{dan\ 20}$ And^{omn} Are επεσον | εχοντες εκαστος: ℵ εκαστος εχοντες: Hipp om εκαστ. | κιθαραν c. NABP al^{40} cop syr arm aeth^{utr} ar^{e} And^{a**} et^{c} Are Hilp$^{s\ 140}$ (ed$^{verōn\ 593}$) ... ς κιθαρας cum 1. 7. 29. 36. 49. 51. 91. 96. al vg Hipp And^{a*} et^{p} et bav Are Cyp^{291} Prim Matern (ut ante) al | χρυσας cum ABP al tantum non omn Hipp$^{dan\ 20}$ And^{omn} Are ... ℵ χρυσεας | α εισιν cum NB 36. al? ... ς Ln Ti αι εισιν cum AP al pler And^{omn} Are | αι προσευχαι cum ℵ^{c}ABP 1. 28. 36. 38. 47. 49. 51. 79. 91. 96. al cop Hipp$^{dan\ 20}$ And^{a} p bav et^{c**} Are. Confirmat Or^{1,755} τὰ δὲ θυμιάμ. εἰσιν αἱ πρ. τῶν ἁγί. et^{3,310} καθὰ γὰρ ἰω. ἐν ἀποκαλύψει φησί, θυμιάματά εἰσιν αἱ πρ. τῶν ἁγίων ... ℵ* 6. 14. 26. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 40. 87. 90. 92. 94. 95. 97. 98. al mu And^{c*} om αι. Confirmat Meth^{704} καθὼς καὶ ἰωάννης ἐμήνυσε, τὰ θυμιά. τὰ ἐν ταῖς φιάλαις τῶν εἰκ. τεσσ. πρεσβ. προσευχὰς ἁγίων εἶναι φράσας ... 2. 7. 8. 19. 27. 29. 41. 42. 48. 50. 82. 93. προσευχων

9. αδουσιν: A αδωσιν | τω θεω: pon post ημασ (vide post) 16. 31. 34. 35. 39. 87. vg arm Hipp And^{bav} et^{c} Aug$^{pecc\ mer\ 1}$ Prim al; aeth post εν τ. αιμ. σου ... 1. harl* cop Cyp^{291} Fulg$^{verit\ praed\ 3,18}$ Hayṁ om. Praetereа ς Ln$^{ed\ min}$ add ημασ c. NBP (1.) al longe plu (cop) And^{a} et^{p} Are (Cyp al), item qui testes ante τω θεω pon (vide ante) ... omisimus (et. Ln$^{ed\ mai}$ et Gb^{0}) cum A 44. (qui τω θεω ημων habet) aeth :: maiore auctoritate utitur si quis addit quam qui omittit; at assumpto versu eo qui sequitur non videtur ferri posse.

10. αυτουσ cum NAB 1. al^{50} fere am (et al ap Wtst, quod ex Laur. Valla vdtr hausisse) cop syr arm aeth^{utr} And^{omn} ... ς (= Gb Sz) ημασ cum? vg^{cle} fu demid tol harl lipss omn^{lachm} Cyp^{291} Fulg (ut ante) Matern (ut ante) Prim al Are (ut certe editus est) | τω θεω ημων cum NBP al omn^{vi} vg rell (aeth^{utr} *fecisti ex eis in regnum dei sacerdotes et reges*) And^{omn} Are Cyp^{291} (*et fecisti nos regnum deo nostro sacerdotesque fecisti*) Matern (ubi ante) Fulg (ubi ante) Prim al ... Ti om cum A | βασιλειαν (Gb′) cum NA vg cop Cyp (vide ante) Prim Fulg al ... ς βασιλευσ cum B al omn^{vi} arm syr aeth And^{omn} Are | βασιλευσουσιν (et. Gb Sz) cum NP 1. 2. 4. 5. 6. 8. 30. 31. 32. 36. 47. 49. 50. 79. 82. 87. 91. 96. 97. 98. al^{10} fere am fu harl tol lips^{5*} omn^{lachm} cop And p c bav Are^{com} Cyp^{291} Fulg (ubi ante) ... Gb′ Ln Ti βασιλευουσιν cum AB 7. 14. 28. 29. 35. 38. al^{20} fere syr And^{a} ... ς (= Gb Sz) βα-

9, 16 Dan 7, 10 φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χι-
4, 11 λιάδες χιλιάδων, 12 λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· ἄξιός ἐστιν τὸ ἀρ-
νίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν
καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. 13 καὶ πᾶν κτίσμα
3 ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ
7, 10 τῆς θαλάσσης καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ ἤκουσα λέγοντας· τῷ

σιλευσομεν cum? vg^{cle} demid lips$^{4.\ 6.}$ (arm *ut regnent*) Are (Prim *regnavimus*) Matern (ubi ante) Haym

11. *ειδον* cum ℵP al pler etc ... Ti *ιδον* c. AB (*ιδων*) 7. 14. 92. And^{bav} | *ωσ φωνην* cum ℵB** 6. 7. 8. 29. 31. 35. 36. 38. 51. 87. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al^{20} fere syr And^{a} c P Are Fulg$^{fabian\ fragm\ 34}$ Cassiod ad h. l. (in ps 1. fluct lectio) ... ς Ln Ti om *ωσ* cum AB*P 1. 14. 49. 79. al vix mu vg cop arm aeth And^{bav} Prim al | *κυκλω* cum ℵABP al^{50} fere And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *κυκλοθεν* cum 1. al? | *και των πρεσβυτερων*: 1. om (Erasm de suo i. e. consulta vg ed *και πρεσβ.*) | *και ην ο αριθμ. αυτ. μυρ. μυριαδων* cum ℵABP etc ... ς (non item ς^{e} Gb Sz) om per errorem praeeunte 1. (et Erasm); sed revera vg (et^{cle} et^{mss}) om *μυριαδες μυριαδων και*, et 38. And^{bav} om *και χιλι. χιλιαδων*. Cf Prim *et erat numerus eorum millia millium utique innumerabilium.*

12. *λεγοντες*: 38. 95. 97. *λεγοντων*, item vg Prim al *dicentium* | *αξιος* cum A ... ς Ln *αξιον* cum ℵB al omn^{vi} etc (P latet) | *εσφαγμενον*: 38. *εσφραγισμενον* | *την* (36. om) *δυναμιν*: arm om (una cum *και* sq) | *πλουτον* cum ℵAP 1. al sat mu And^{a} et^{P} ... B 7. 8. 14. 29. 31. al^{30} And^{c} et^{bav} Are praem *τον*

13. *ο* (ℵ *το*) sine *εστιν* cum ℵAB 6. 7. 8. 14. 29. 31. 38. 91. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al^{20} tol cop Are ... ς (Gb^{00}) add *εστιν* cum P 1. 28. 35. 36. 47. 49. 79. 87. 96. al mu^{vi} And^{omn}, item *quae in caelo est* vg, sed Prim *quae est in caelis* | *επι της* (16. 28. 79. om) *γης* cum ℵABP al plus^{35} vg cop syr And^{c} P bav Are ... ς (= Gb Sz) *εν τη γη* cum 1. al vix mu arm aeth And^{a} Prim (*in terra*; contra vg *super terram*) | *και υποκατω της γης* cum ABP al pler vg syr aeth And^{omn} Are Prim al ... ℵ 12. 14. 33. 47. 95. fu cop arm om | *επι της θαλασσης* (38. *επι την θαλασσαν*, ℵ vg cop syr Prim al *εν τη θαλασση*) sine additam cum ℵ 28. 38. 47. 79. cop syr arm aeth And^{a} Prim Cassiod$^{ps\ 1}$ ... Gb$''$ Ln add *εστιν* cum A 6. 7. 8. 14. 29. 31. 51. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{25} Are. Item ς Ti add *α* (34. 35. 87. And^{c} *οσα*) *εστιν* cum B 1. 30** 34. 35. 49. 87. 91. 96. al aliq (item 36. sed om *και τα* quae sequuntur) And^{c} P bav; item vg Fulg (ubi ante) Haym al *et quae sunt* (Fulg *est*) *in mari* (libere lipss$^{4.\ 6.}$ *et mare*, pergentes *et quae in eo sunt*) | *παντα* (87. 98. *παντας*) *και* (B add *παντας*) *ηκουσα λεγοντας* (35. 87. And^{c} *λεγοντων*) cum ℵB 30. 34. 35. 36. 87. 98. And^{c}. Similiter 13. 14. 28. 47. 92. And^{a} *και παντας* (14. 92. *παντα*) *ηκουσα λεγοντας* (14. *λεγοντα*, item 92?) ... ς *παντα, ηκουσα λεγοντας* cum P 6. 32. 90. al vix mu. Item Ln *παντα ηκουσα λεγοντα* cum A 1. 12.

καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 14 καὶ τὰ 19, 4
τέσσερα ζῶα ἔλεγον· ἀμήν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

VI.

1 Καὶ ἴδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνὴ

---

al? And^{bav} (item omisso *ηκουσα* And^{p}) ... Gb$''$ Ti *παντας ηκουσα λεγοντας* cum 2. 7. 8. 16. 29. 37. 38. 48. 49. 50. 51. 79. 91. 93. 94. 96. 97. al^{20} fere (40. insuper *παντα* ante *τα εν* add) Are. Similiter vg anonym^{aug} Prim al *omnes audivi dicentes.* Nec magis *και* ante *ηκουσα* exprim cop arm (om *παντ.*) aeth. Syr vero *et audivi eum qui sedet super thronum dicentem* :: unde tot turbae? *και* ante *ηκουσα* parum aptum videbatur, hinc a testibus plurimis omissum. Praeterea alios offendit scriptura *παντα – λεγοντας.* Hinc vel *λεγοντα* scripserunt, vel *παντας,* vel (servato *και* sed transposito) *και παντας ηκ. λεγοντας* et *και παντα ηκ. λεγοντα,* vel (ut B) *παντας* ante *ηκ. λεγοντας* addiderunt. | *επι τω θρονω* cum AB 2. 6. 7. 8. 14. 29. 30. 31. 32. 35. 40 (omisso *τω*) 51. 87. 92. 93. 98. al^{15} fere And^{c} ... ς *επι του θρονου* cum NP 1. 28. 36. 38. 47. 49. 79. 91. al mu And^{a} p bav Thdor stud^{5,74} Are | *και τω αρνιω*: cop om, N^{c}A syr om *και* | *η ευλογια*: P om *η* | *και το κρατος* et. N^{c} ... N* *παντοκρατορος* | *των αιωνων* sine additam cum NAP 7. 35. 87. 94. al vix mu vg cop syr arm And^{c} Prim anonym^{aug} al ... B 1. al^{40} fere aeth^{utr} And^{a} p bav Thdor$^{stud\,5,94}$ Are add *αμην* (Tert$^{uxor\,1,1}$ *cui sit honor gloria claritas dignitas potestas nunc et in saecula saeculorum, amen*)

14. *τεσσερα* cum A ... ς *τεσσαρα* cum NBP etc. Cf ad v. 8. | *ελεγον* cum NAP 1. 7. 28. 35. 36. 38. 49** 79. al mu^{vi} And^{a} p bav, 87. And^{c} *ελεγεν,* item *dicebant* vg syr arm aeth Prim al ... Gb$'$ Ti *λεγοντα* cum B al^{35} fere cop Are | *αμην* cum NAP 1. 6. 14. 28. 36. 38. 79. al And a p bav ... Ti praem *το* cum B al^{40} fere And^{c} Are | *και οι* sine additam cum NABP 1. al^{50} fere am fu tol all^{achm} And^{omn} Are Cassiod$^{ps.1}$ (sed ad h. l. agnoscit: *respondebant: fiat; quibus concessum praebentes viginti quattuor seniores in facies cadentes adorabant*) ... ς (= Gb Sz) add *εικοσιτεσσαρες* cum? vg^{cle} demid harl lipss all^{achm} arm^{zoh} Prim Haym | *επεσαν* cum NAP 1. 7. 8. 30. 35. 36. 49. 87. al And^{c} et^{P} ... B al plus^{40} And^{a} et^{bav} Are *επεσον* | *προσεκυνησαν* sine additam cum NABCP 1. al^{50} fere am fu demid harl* tol lips$^{6.}$ omn^{lachm} cop syr arm zoh aeth And^{omn} Are Cassiod$^{ps\,1}$ et ad h. l. ... ς (= Gb Sz) add *ζωντι* (sic male vertit Erasm pro *τω ζω.*) *εις τους αιωνας των αιωνων* cum vg^{cle} lips$^{4.}$ (add insuper *amen*) et$^{5.}$ Prim Haym

VI. 1. *ιδον* cum NAB 7. 14. 92. And^{bav*} ... ς Ln *ειδον* c. CP al pler And a c p Are | *οτε* cum NACP 1. 6. 7. 28. 38. 79. 91. al demid cop syr arm

Zach 6, 1 ss

βροντῆς· ἔρχου. 2 καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου. 4 καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ᾽ αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην

---

aeth Andª Victorin Prim (omisso *ιδον*) Haym ... B al fere[40] vg[cle] am fu tol harl omn[lachm] And[c] P Are *οτι* (And[bav] om *οτε* aut *οτι*, atque pro *ιδον* correctum est *ιδου*) | *μιαν*: 1. om, hinc Erasm male ἓν edidit | *εκ των επτα* cum ℵABCP al[40] fere vg syr aeth Andª ᶜ P Are Victorin Prim al ... ς (= Gb Sz) om *επτα* cum 1. 6. 28. 31. 79. al cop arm And[bav] | *σφραγιδων*: ab ℵ* omissum supple | *και ηκουσα*: 7. 36. Prim (qui antea *et cum aperuisset* omisso *ιδον*) om *και* | *ενος εκ*: omissum *εκ* in ℵ suppl ipse*, item 91. om | *λεγοντος*: ℵ (item 14*?, *ος* rescriptum) syr *λεγοντων*, A post *βροντης* transp | *φωνη* cum ABC al[40] fere (7. 87. 93. al *φωνῆ*, ut etiam in Aretha editum et Valla praecepit) Andª et[c] Are ... ς (= Gb Sz) *φωνης* cum P 1. 6. 31. al? And[P] et[bav] ... ℵ 26. 91. *φωνην*, item vg et (omisso *ως*) arm | *βροντης*: A add *λεγοντος*, vide ante | *ερχου* sine additam (Gb′) cum ACP 1. 2. 10. 17. 18. 28. 36. 37. 38. 47. 49. 79 (qui *ως φωνη βροντ.* post *ερχου* pon) 91. 96. am arm ar[e] Andª et[bav] (atque sic et. com) Are ... ς (= Gb Sz) add *και βλεπε* cum'?, item Gb Sz *και ιδε* c. KB 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 87. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus[20] And[c] et[P], item *et vide* vg[cle] fu rell (praeter am) cop (syr *et vide* omisso *ερχου*) aeth (omisso *και*) Victorin Prim al

2. *και ιδον* cum AC 7. 36. And[bav]. Item ς Ln *και ειδον* cum NP 1. al sat mu Andª et[P]. Item *et vidi* vg[cle] am harl** lips[4. 5.] all[achm] cop arm aeth ... Gb[00] cum B al[30] fere fu demid harl* tol lips[6]. And[c] Are Victorin Prim Haym | *επ αυτον* cum ℵABCP al[45] fere Andª**ᵖ c bav Are ... ς (= Gb Sz) *επ αυτω* cum 1. 92[sil] al? Andª* | *νικων*: A arm o *νικων* | *και* (26. vg arm And[bav] om) *ινα νικησῃ* (1. 28. 36. And[bav] *νικησει*) et. Tert[coron 15] (*accipit et angelus victoriae coronam procedens in candido equo ut vinceret*): ℵ *και ενικησεν* ... 32. 36. add *και ενικησεν*. Sic Prim: *et exiit ut vinceret, et victor exiit.*

3. *την σφραγ. την δευτερ.* cum ℵACP 1. 6. 12. 34. 35. 49. 87. And[c] et[bav], item *sigillum* (*signaculum*) *secundum* vg cop Victorin Prim al ... ς (= Gb Sz) *την δευτερ. σφραγ.* cum B al pler aeth[utr] Andª et[P] Are | *ερχου* sine additam cum ABCP 1. 2. 6. 7. 8. 14. 16. 28. 29. 31. 36. 38. 49. 51. 91. 92. 93 95. 96. 97. 98. al plus[20] am fu omn[lachm] syr arm zoh Andª et[bav] ... ς (= Gb Sz) add *και βλεπε* cum? Are (ex ipso codice?), item ℵ 34. 35. 39. 40. 43. 87. 94. And[c] et[P] *και ιδε*, item *et vide* vg[cle] demid tol harl lipss cop arm[usc] aeth (omisso *και*) Victorin Prim al

4. *και εξηλθεν*: ℵ 34. 35. And[c] et[P] *και ιδον* (sic ℵ; rell *ειδον*) *και ιδου εξηλθεν* | *πυρρος* cum ℵC 30. 47. 48. 49** 50. 91. 93. 94** 96. 97. 98. al mu[vi] Andª et[P] Are. Item *rufus* vg arm syr aeth[PP] (et[ro] *rufus in*

ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 6 καὶ ἤκουσα Ez 5, 1
ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

---

similitudine ignis) Victorin Prim al. Cf et. Tert$^{pud\,20}$ „nam et apocalypsis *viridi* equo mortem, *russeo* autem praeliatorem imposuit“ ... A BP 1. 6. 7. 8. 14. 29. 31. 87. 92. 94* 95. al^{30} fere cop (aeth vide ante) And^{c} et^{bav} *πυρος* | *τω καθημενω*: A *εν τ. καθ.* | *επ αυτον* cum ℵAB CP al plus^{40} And^{a}** c bav Are ... ς (= Gb Sz) *επ αυτω* cum 1. 29. 87. al And^{a}* etP (fluctuat lectio et. in com) | *εδοθη αυτω* et. ℵ*BCP etc (vg *et qui sedebat super illum, datum est ei ut sumeret*; Prim vero et anonym^{aug} *et sedenti super eum datum est ut*): ℵ^{c}A 31. om *αυτω*, hinc Ln [αυτω] | *εκ της γης* cum ℵ*BCP al fere^{40} And^{a} c P Are, item *de* vg anonym^{aug} Prim ... ς (= Gb Sz) *απο τ. γ.* cum 1. 36. al aliq ... ℵ^{c} om, item Gb^{00} Ln om *εκ* cum A 7. 16. 39. 46. And^{bav} | *και ινα* cum ℵACP 1. 35. 36. 38. 87. al vg syr And^{c} et^{bav} Prim al ... Gb^{00} *και* cum B al fere^{40} cop arm aeth And^{a} etP Are | *σφαξουσιν* cum AC 36. ... ς *σφαξωσι* cum ℵBP 1. al pler And^{omn} Are (sed 6. 28. 79. And^{a} *κατασφαξ.*) | *μαχαιρα μεγαλη*: A *μεγαλ. μαχαιρ.*, item cop aeth

5. *τ. σφραγ. την τριτην* cum ℵABCP al plus^{30} And^{c} P bav Are, item vg cop arm Prim al ... ς (= Gb Sz) *τ. τριτ. σφραγ.* cum 1. 36. 38. al aeth. Libere mutant 28. 79. 80. And^{a}: *και ηκουσα ανεωγμενης της τριτης σφραγιδος του τριτου ζωου.* | *ερχου* sine additam (Gb′) cum ACP 1. 4. 7. 10. 16. 17. 28. 36. 37. 38. 39. 47. 49. 79. 80. 91. 96. am fu al^{lachm} arm^{zoh} aeth ar^{e} And^{a} et^{bav} ... ς (= Gb Sz) add *και βλεπε* cum?, item Gb Sz *και ιδε* cum ℵB 6. 8. 9. 12. 14. 29. 31. 35. 87. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al mu And^{c} etP Are, item *et vide* vg^{cle} demid harl tol lipss al cop syr arm^{usc} Victorin Prim al | *και ιδον* cum ℵA 1. 7. 36. And^{bav}. Item ς Ln *και ειδον* cum CP 28. 47. 49. 79. 91. al mu AndP. Item *et vidi* am fu al^{lachm} syr arm Prim (sed om *και ιδου*) ... Gb^{00} cum B 6. 8. 9. 12. 14. 26. 27. 29. 31. 35. 38. 80. 87. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al (sat multi igitur ex eis qui *και ιδε* tuentur iidem *και ιδον* omittunt) vg^{cle} demid harl tol lipss al cop aeth And^{a} et^{c} Are | *επ αυτον* cum ℵABCP al plus^{40} And^{c} et^{bav} Are ... ς (= Gb Sz) *επ αυτω* cum 1. al vix mu And^{a} etP

6. *ως φωνην* cum ℵACP 6. 12. 17. And^{bav} vg Haym ... ς Ti om *ως* cum B al pler cop syr arm aeth And^{a} c P Are Prim | *εν μεσω* cum ℵBP al omn^{vi} etc ... Ti *εμμεσω* cum AC | *λεγουσαν*: aeth praem *ως φωνην αετου* :: similiter 8, 13 | *σιτου*: in ℵ puncta imposita sed rursus rasa | *κριθων* cum ℵACP 1. 12. 79. syr AndP et^{bav} ... ς *κριθης* cum B al

7 *Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν*
τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. 8 *καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος*
20, 14 *χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ θάνατος, καὶ*
Ez 14, 21 *ὁ ᾅδης ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ*
τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θα-
νάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

---

pler And^{a} et^{c} (et. com *τοὺς δὲ τρεῖς χοίνικας τῆς κριθῆς* [praecessit *εἰκὸς δηλοῦν*] *τοὺς* etc) Are, item *hordeo* vg etc | *δηναριου* sec: A praem *του* ... 12. 14. om | *το ελαιον κ. τον οινον*: 36. vg Prim al *τ. οινον και τ. ελαιον*. Item And^{com} *τὸ μέντοι ἐντετάλθαι μὴ ἀδικεῖσθαι τὸν οἶνον κ. τὸ ἔλαιον* etc. | *αδικησησ*: P 7. 98. al *-κησεισ* (P *-σισ*)

7. *την σφραγ. την τεταρτ.* cum ℵABCP etc ... 38. And^{bav} *την τεταρτ. σφραγ.* | *φωνην* cum ℵA 1. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al vg arm aeth And a et^{bav} (et^{P} *φωνησ*) Haym ... Gb Ti om cum BCP al^{40} vg^{cdd} aliq lachm cop syr And^{c} Are Prim :: ut vv. 1. 3. 5. lectione non fluctuante | *του τεταρτου ζωου*: C *το τεταρτον ζωον* | *λεγοντοσ* cum ℵABCP al pler vg arm And^{omn} Are (Prim *audivi quartum animal dicens*) ... ς (= Gb Sz) *λεγουσαν* cum 1. | *ερχου* sine additam (Gb′) cum ACP 1. 7. 28. 36. 38. 49. 79. 91. 96. al am fu all^{achm} arm ar^{e} And^{a} et^{bav} ... ς (= Gb Sz) add *και βλεπε* cum ?, item Gb Sz *και ιδε* cum ℵB al^{35} fere And^{P} et^{c} Are, item *et* (aeth om) *vide* vg^{cle} demid tol al cop syr aeth Prim Haym

8. *και* (C om) *ιδον* cum ℵAC 7. 28. 36. 92. And^{bav}, item ς Ln *και ειδον* c. P 1. 49. 79. 91. 94. 96. al And^{a} et^{P}. Nec aliter am fu all^{achm} cop syr arm (et. Prim, sed om *και ιδου*) ... B 6. 14. 38. al plus^{30} vg^{cle} demid tol al aeth (om etiam *και ιδου*) And^{c} Are om, hinc Gb^{00} | *χλωρος*: Tert$^{pud\,20}$ *viridi equo imposuit*, cf ad v. 4. | *ο καθημενος*: C om o | *επανω αυτου* cum ℵAB al pler vg (et. am fu lips$^{4.\,6.}$ al) cop rell And omn Are Victorin Prim Haym ... Gb^{0} Ln$^{ed\,min}$ om *αυτου* cum CP 1. 12. demid harl lips$^{5.}$ tol all^{achm} (*qui sedebat desuper:* sic hi Latini) And^{bav} Ansb al | *θανατος* sine articulo cum ℵC 16* 37. 49. 95. 96. (item 91. in conlatione Bentleiana, non ed. Verc) ... ς Ln Ti o *θανατ.* (A *αθανατ.*) cum ABP al pler And^{omn} Are. Non satis hac in re probat Or^{3,555}: *ἐν δὲ τῇ ἀποκαλύψει ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἀκολουθεῖ τισίν*, paulloque post: *ἐκ τοῦ· ὁ θάνατ. καὶ ὁ ᾅδης ἀκολουθεῖ αὐτοῖσ.* | *ηκολουθει* cum ℵBCP al^{40} vg arm And^{c} et^{P} Are Victorin Prim anonym^{aug} al (A latet) ... ς (= Gb Sz) *ακολουθει* cum 1. 28. 49. 79. 91. 96. al cop And^{a} et^{bav} anonym^{aug} sec loc (ita et. Victorin ap Sab. laudatur, sed *sequebatur* est ap Gall). Cf et. Or^{3,555}. | *μετ αυτου* cum ACP 1. 7. 28. 49. 79. 91. 96. 97* al And^{a} et^{bav} ... Gb′ *αυτω* cum ℵB al fere^{40} And^{c} et^{P} Are | *εδοθη αυτοισ* (Gb′) cum ℵACP 1. 28. 49. 79. al And^{a} P bav Are ... Gb Sz *εδ. αυτω* cum B al plus^{40} vg cop syr arm aeth And^{c} anonym^{aug} Prim al | *επι το τεταρτ.* (28. 36. 79. 80. And^{a} add *μερος*) *τ. γησ, αποκτειναι* hoc ordine cum ℵABCP al fere^{50} vg rell And^{omn} Are Prim al ... ς (Gb Sz) *αποκτειναι* ante *επι το* etc pon cum 1. | *και* (1. om) *υπο* (And^{bav} *απο*) *των*: A *και το τεταρτον των*

9 *Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ* 20, 4
θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ 1, 9 etc
καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον. 10 *καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ*
λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις 3, 7
καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;
11 *καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα*

---

9. *την πεμπτην* (ℵ^{c} 1. *ε′*) *σφραγιδα* cum ℵ^{c}ABCP etc (*quintum sigillum* et. Cyp^{254}) ... ℵ* *την σφραγιδαν την ε* (sed *ε* litteram excipit *ιδον*, unde fit *ειδον*, quum *ε* signo careat), 14. 92. *τ. σφρ. τ. πεμπτ.*, item vg^{cle} demid lips$^{5.\ 6.}$ tol al (non item am fu al) | *ιδον* cum ℵ*ABC 7. 14. (14. 92. *και ιδον*) 32. 92. And^{bav} ... *ς* Ln *ειδον* cum ℵ^{c}P al pler And^{a} c p Are. Praeterea c add *και.* | *θυσιαστηριου* et. Clem^{235} ... Cyp$^{254.\ 310}$ anonym^{aug} Prim Cassiod (ad h. l.) Haym add *dei* | *των εσφαγμενων* (7. 16* 33. arm^{zoh} *εσφραγισμ.*, Clem *μεμαρτυρηκοτων*) cum ABC al longe plu vg syr aeth^{pp} Clem^{235} And^{a} et^{c} Are Victorin Prim anonym aug al ... ℵP 1. 10. 12. 17. 36. 37. 46. 49. 91. 96. cop arm aeth^{ro} And^{p} et^{bav} praem *των ανθρωπων* | *και δια την* cum ℵBCP al omn^{vi} vg (et. am fu demid lipss omn^{lachm}) And^{omn} Are Haym ... Ln om *δια* cum A tol cop Cyp^{254} et^{310} Prim | *μαρτυριαν* sine additam cum ℵACP 1. 28. 36. 38. 47. 79. al vg cop And^{a} et^{bav} Haym ... B al^{40} syr And^{p} Are add *του αρνιου*, item 34. 35. 87. And^{c} *ιησου χριστου*, item arm aeth Cyp Prim (hi^{2} *martyrium suum* sine *ην ειχον*) *αυτου* | *ειχον*· et. ℵ^{c} ... ℵ* *εσχον*

10. *εκραξαν* cum ℵABC al^{40} fere And^{c} Are, item *clamaverunt* Cyp^{254} et^{310} Prim al ... *ς* (= Gb Sz) *εκραζον* cum P 1. 31. 36. 38. 79. (91. *εκραζαν*) al And^{a} p bav, item *clamabant* vg Haym | *φωνη μεγαλη* cum ℵACP 1. 7. 29. al mu And^{a} p bav Are ... B al^{30} And^{c} *φωνην μεγαλην* | *και αληθινος* (AC *-θεινος*) cum ℵABCP al^{35} And^{c} et^{bav} Are ... *ς* (= Gb Sz) *και ο αληθιν.* cum 1. 30** 87. al (35. omisso *και*) syr And^{a} et^{p} | *κρίνεις*: sunt etiam qui *κρινεῖς*, ut And^{a} et^{bav} | *εκδικεις* et. Cyp$^{254.\ 310}$ Hil$^{ps\ 140,534}$ Amb$^{ps\ 36,809}$ al mu ... ℵ *εκδικησεις* | *εκ των* (Gb″) cum ℵA BC al^{40} And^{c} Are, item vg Cyp etc *de* ... *ς απο των* cum P 1. 7. 28. 35. 49. al (38. *και των*) And^{a} p bav

11. *εδοθη* et *στολη λευκη* cum ℵABCP 1. al^{50} cop syr Clem^{235} And^{a} c p (et^{bav} sed om *στολη λευκη*) Are ... *ς* (= Gb Sz) *εδοθησαν* et *στολαι λευκαι* cum? vg arm aeth Cyp$^{254.\ 310}$ Prim al | *αυτοις εκαστω* (Gb″) cum ℵACP 7. 14. 16. 35. 36. 38. 49. 51. 79. 87. 91. 92. 96. al^{10} And^{c} et^{p}, item *eis singulis* Cyp^{310} Prim; similiter *eis* (*illis*) *singulae* am demid al^{lachm} arm (ap Treg tantum *αυτοις*) Cyp^{254} Haym (fu al tantum *singulae*), *unicuique ex illis* (*eorum*) syr cop aeth. Item *αυτων εκαστω* (And^{a}) vel *εκαστω αυτων* (28.) 28. And^{a} ... *ς* (= Gb Sz) *εκαστοις* cum? (1. a verbis *και εδοθη αυτοις* pergit ad *ινα αναπαυσ.* omissis mediis) ... Gb Sz Ti *αυτοις* cum B al^{25} fere Are ... 2. 4. 11. 12. 19. Clem^{235} *εκαστω* | *ερρεθη* cum ABCP al plu And^{a} et^{p} Are, ℵ 47. 98. *ερεθη* ... 35. 48. 50. 87. 90. 91. al And^{c} *ερρηθη* ... 1.? (vide ante)

11, 7 13, 7 ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρώσωσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

16, 18 Ez 32, 7 s Es 34, 4 Mt 24, 29 12 Καὶ ἴδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, 13 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ

And^{bav} *εδοθη* | *αναπαυσωνται* c. NAC al longe plu (14** *αναπνευσωνται*) And$^{a\ c\ p}$ Are ... Ti c. BP 1. 7. 8. 28. 36. 79. 98. al And^{bav} *αναπαυσονται* | *ετι* (sed ℵ 6. *επι*) ante *χρονον* cum (ℵ)ABCP al omn^{vi} (sed 38. *ετι τινα*) vg^{cle} demid harl cop syr aeth^{PP} (aeth^{ro} *ετι*, sed non expri *χρον. μικρ.*) And^{omn} Are ... Ln post *χρονον* pon cum A am fu tol omn^{lachm} Haym (Cyp Fulg$^{rem\ pecc\ 5}$ *brevi adhuc tempore*) | *μικρον* cum NACP 1. 28. 38. 51. 79. al (36. 47. ante *χρον.* pon) vg cop syr arm aeth^{ro} And$^{a\ p\ bav}$ Cyp Fulg (de his^{2} vide ante) ... Gb Sz Ti om cum B al^{45} fere And^{c} Are | *εως* sine additam cum NABCP al plus^{30} And^{c} Are ... ς (= Gb Sz) add *ου* cum 1. 28. 36. 49. 51. 79. 91. 96. al And$^{a\ p\ bav}$ | *πληρωσωσιν* cum NBP 1. al fere^{50} (28. 31. 36. 79. 95. *-σουσι*) And^{omn} ... Gb´ Ln *πληρωθωσιν* cum AC 29., item *compleantur* (*imple.*) vg (lips$^{5.\ 6.}$ Cyp Fulg *donec impleatur* [*compl.*] *numerus conservorum* etc) ... ς (= Gb Sz) *πληρωσονται* cum? Are (ex ipso codice?) | *και οι συνδουλ. αυτων*: 36. 38. om ... B vg cop arm Cyp Fulg om *και* | *οι μελλοντες* cum NACP etc ... B al^{30} And^{a} Are Cyp^{310} (non item^{254}) praem *και* | *αποκτεννεσθαι* cum NAC 2. 17. 18. 19. 35. 47. 50. 51. 93. And^{c}. Item 4. 7. 8. 13. 26. 28. 29. 31. 32. 36. 48. 49. 50. 79. 87. 90. 91. 94. 95. 96. 98. *αποκτενεσθαι* ... ς (= Gb Sz) *αποκτεινεσθαι* cum BP 1. 6. 14. 30. 38. 92. 97. al And$^{a\ p\ bav}$ Are. Praeterea ℵ* (non item ℵ^{c}) add *υπο αυτων* | *ως και αυτοι*: 29. 38. tol cop arm aeth om *και*. Libere Cyp$^{254.\ 310}$ *exemplo ipsorum* (*illorum*).

12. *ιδον* cum ABC 7. 14. 32. 92. And^{bav} ... ς Ln *ειδον* c. NP 1. al pler And$^{a\ p\ c}$ Are ... 18. 29. 30. 40. 90. 93. 95. 98. aeth auct$^{novat\ 375}$ (Gall^{3}) anonym^{aug} om | *οτε ηνοιξεν* (ℵ* *ενυξεν*): 1. 12. 13. 14. 36. 37. 46. 49. 91. 92. 95. 96. am all^{achm} Prim praem *και* | *σεισμος* sine *ιδου* cum NBCP 1. al^{50} fere (36. And^{P} om et. *και*) am fu demid tol (hi^{2} om etiam *και*) harl* omn^{lachm} cop syr arm aeth And$^{a\ c\ bav}$ Are Prim (postea *et ecce sol*) anonym^{aug} Haym (hi^{2} om etiam *και*) ... ς (= Gb Sz) praem *ιδου* cum A al? vg^{cle} harl** lipss (auct^{novat} *ecce* omisso *και*) | *μεγας εγενετο* cum NBCP al fere omn vg^{cle} harl (e silentio) And^{omn} Are Prim Cassiod ... Ln Ti *εγενετο μεγας* cum A 31. am fu demid lipss tol omn^{lachm} auct^{novat} Victorin anonym^{aug} Haym | *μελας εγενετο* cum ℵB 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 49. 51. 87. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al plus^{10} cop arm And^{c} ... ς (= Gb Sz) Ln Ti *εγενετ. μελας* cum ACP 1. 28. 36. 38. 79. al vg syr And$^{a\ p\ bav}$ Are anonym^{aug} Prim al (sed auct^{novat} Victorin *et factus est sol niger*) | *η σεληνη ολη* cum ℵA BC al^{40} vg cop syr arm aeth And^{P} Are auct^{novat} Victorin Prim anonym^{aug} al ... ς (= Gb Sz) om *ολη* cum P 1. 35. 49. 87. 91. 96. al And$^{a\ c\ bav}$ Promiss^{17} ap Prosp

ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλουσα τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, 14 καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. 15 καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, 16 καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τῷ

Es 24, 21 2, 10

Hos 10, 8 Lc 23, 30

13. *του ουρανου*: *caeli* am demid tol lipss all^{lachm}; vg^{cle} harl *de caelo* (Tert$^{hermog\ 34}$ *et stellae quidem de caelo ruent, sicut fici arbor cum valido commota vento acerba sua amittit*); sed fu all^{lachm} auct^{novat} Victorin anonym^{aug} Prim non exprim ... A *του θεου* | *επεσαν* cum ℵACP 1. 7. 28. 30. 51. al ... B al plus^{80} And^{omn} Are *επεσον* | *εις την*: ℵ 47. And^{bav} *επι την* | *βαλλουσα* cum ℵ 16. 30. 35. 39. 51. 87. 90. 97. And^{c}. Cf etiam And^{comm} *καὶ ἡ συκῆ εἰς παράδειγμα παραλαμβάνεται, ὡς τοὺς ἀτελεῖς καρποὺς – καταβάλλουσα.* ... Gb′ Ti *βαλουσα* cum 2. 4. 6. 7. 8. 9. 11. 13. 18. 19. 26. 27. 29. 31. 32. 33. 34. 40. 41. 42. 46. 47. 48. 93. 94. 95. 98. al fere^{10}; 38. *αποβαλουσα* ... ς Ln *βαλλει* cum ABCP 1. *(βάλει)* 14. 36. 49. 92. al (28. 79. *αποβαλλει*) vg And^{a} p bav Are auct^{novat} anonym^{aug} Prim al | *υπο* cum ABCP al pler etc ... ℵ 14. 31** *απο* | *ανεμου μεγαλου* cum ℵABC al^{30} vg And^{c} Are auct^{novat} Prim al ... ς (= Gb Sz) *μεγαλου ανεμου* cum P 1. 28. al mu And^{a} p bav (Tert^{hermog} vide ante) anonym^{aug} | *σειομενη* cum ℵB CP al fere omn And^{omn} Are ... Ln$^{ed\ min}$ *σαλευομενη* cum A 12.

14. *ο ουρανος* cum ℵABCP al^{40} fere And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) om *ο* cum 1. al? | *ελισσομ.* cum ℵABC 2. 4. 6. 7. 14. 19. 26. 29. 30. 32. 37. 38. 41. 42. 48. 49* 50. 90. 91. 92. 93. 96. 98. al And^{c} et^{p} Are ... ς *ειλισσομ.* cum P 1. 36. 47. 49** 79. 95. al mu^{vi} And^{a} et^{bav}. Item *–σσομενον* cum ABCP 1. 7. 14. 35. 36. 49. 79. 87. al mu vg (*involutus*) And$^{a\ c}$ bav Victorin (*qui involvitur*; auct^{novat} *cum involv.*, Prim *cum evolv.*) ... ℵ 6. 8. 31. 38. 91. al plus^{20} And^{p} Are *–σσομενος* | *νησος* (BC *νησσος*) ... ℵ *βουνος* ... vg auct^{novat} Victorin Prim al *insulae* | *αυτων*: ℵ 26. 31. om | *εκινηθησαν* cum ℵ^{c}BCP 1. al pler ... ℵ* *εκινησαν*, A *απεκεινησαν* ... 95. *εσαλευθησαν*

15. *και* (A om) *οι χιλιαρχ. και οι πλουσιοι* cum ℵABCP al^{40} vg syr arm aeth (cop om *και οι χιλιαρχ.*) And$^{a\ c}$ p Are auct$^{novat\ 375}$ (Gall^{3}) Prim al ... ς (= Gb Sz) *και οι πλουσ. και οι χιλιαρχ.* cum 1. 36. 38. al And bav | *και οι* (ℵ 50. 95. om) *ισχυροι* cum ℵABCP al plus^{40} And$^{a\ c}$ p Are (*et fortes* vg etc) ... ς (= Gb Sz) *και οι δυνατοι* cum? ... 1. 12. 36. aeth And^{bav} om | *και ελευθεροσ* sine *πασ* (Gb″) cum ABC al^{40} vg syr aeth And^{c} Are auct^{novat} Prim al ... ς *και πασ ελευθερ.* cum ℵ^{c}P 1. 28. 38. 49. 91. 96. al cop arm And^{a} p bav ... ℵ* om plane

16. *πεσετε* cum ℵBC 1. al pler And^{omn} Are ... Ln Ti *πεσατε* cum AP 7. 28. 79. | *κρυψατε*: ℵ 29* *κρυψεται* (29* *–τε*) | *επι τω θρονω* cum ℵB

θρόνῳ καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, 17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

VII.

1 Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς
20, 8 Zach 6, 5 γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. 2 καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ

---

al plus[25] And[c] Are ... ς Ln *επι του θρονου* cum ACP 1. 7. 14* 28. 36. 38. 47. 49. 79. 91. al mu And[a] p bav | *απο* (And[bav] om) *της* et. ℵ[c]: ℵ* *επι της*

17. *η ημερα*: 38. om *η* | *η μεγαλη*: 9. 14. 27. auct[novat 375] om | *της οργης αυτων* cum ℵC 38. vg syr Promiss[17] Fulg[ep 2,3] Haym al ... ς Ln Ti *τ. οργ. αὐτου* cum ABP al fere omn cop arm aeth And[omn] Are Prim ... auct[novat] *interitionis* | *σταθηναι*: 34. 35. 36. And[c] *στηναι* ... 40. 48. Are *σωθηναι*

VII. 1. *Και μετα* cum ℵBP al omn[vi] syr arm aeth[utr] And[omn] Are Haym ... Ln om *Και* cum AC vg (cop *Post hoc autem*) Prim :: ut 4, 1. 7, 9. nec ibi fluct lectio; aliter 18, 1. | *μετα τουτο* (Gb″) cum ℵABC al[40] cop aeth And[c] Are ... ς (= Sz) *μετα ταυτα* cum P 1. 28. 36. 47. 79. 92. 95. al vg syr arm And[a] p bav Prim al | *ιδον* cum ℵABC 7. 14. 32. 92. And[bav] ... ς Ln *ειδυν* c. P al pler And[a c] p Are | *τεσσαρας* pri ut BCP etc, ℵ *δ′*, A *τεσσαρες*, 7. *τεσσαρεις* (ut 38. *τεσσαρισ* 4, 10). Item *τεσσαρας* sec ut ℵABC etc, P *τεσσαρες*. Item *τεσσαρας* tert ut ℵBCP etc, A *τεσσαρες*: hinc forma *τεσσερας* h. l. sine teste (Ti ter, sed invito commentario). Ln[ed min] *τεσσαρες αγγελους*, *τεσσαρας γωνιας*, *τεσσαρες ανεμους*, sed[ed mai] ter *τεσσαρας* | *ανεμ. της γης*: 38. vg cod ap Gb (at non am fu demid harl tol lipss nec cdd[lachm]) cop ar[e] And[a] om *της γης* | *πνευη* (36. *πνεει*): ℵ 87. And[c] *πνευση* | *ανεμος*: C 14. 26. 92. 93. 95. 98. o *ανεμ.* | *επι της γης* (*super terram* vg, sed Prim *in terris*): A om | *επι της θαλασσης*: A om *της* | *μητε* sec (i. e. post *θαλασσης*): C *μη* | *επι παν δενδρον* cum ℵP 1. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al And[a] p bav ... Gb′ Ln Ti *επι τι δενδρον* cum BC al fere[40] (vg *in ullam arborem*, Prim *in ulla arbore*) And[c] Are ... A *επι δενδρου*, cop syr arm aeth *super arbores* :: *παν*, quod prorsus est ex usu apocalypsis (cf 9, 4. 21, 27), vario modo emendatum est

2. *ιδον* cum ABC 7. 14. 92. And[bav] ... ς Ln *ειδον* c. ℵP al pler And[a c] p Are | *αλλον αγγελον* et. Or[4,1] etc ... 13. 79. 91. Are *αγγ. αλλον* ... Prim om *αλλ.* | *αναβαινοντα* cum ℵABCP al[45] fere (vg *ascendentem*) Or[4,1] And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) *αναβαντα* cum 1. arm | *ανατολης* cum ℵBCP al fere omn Or And[omn] Are ... Ln *ανατολων* cum A 90. (:: cf 16, 12. 21, 13) | *εκραξεν* cum ℵBC al omn[vi] Or (et[codd 2]

μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν
γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, 3 λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν
θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ 13, 16 Ez 9, 4
θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 4 καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν
τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφρα- 14, 1
γισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ· 5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα Gn 49, 8
χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυ-

---

ἐκεκραξεν) And^{a} c bav Are, item *clamavit* vg Prim al ... AP AndP ἐκραζεν | τοις τεσσαρσιν et. ℵ^{c} ... ℵ* τοισ τεσσαρεσ | οισ εδοθη αυτοισ: 16. 17. 28. 49. 79. And^{a} om αυτοισ

3. αδικησητε (7. αδικισειτε): ℵ αδικησεται | μητε την θαλασσ. cum BCP al fere omn Or^{4,1} et^{2} And^{a} c p Are. Item ℵ And^{bav} μηδε τ. θαλ. Nec aliter fu demid tol harl* lips$^{4.}$ arm syr aeth Prim al ... Ln$^{ed\ min}$ και τ. θαλ. cum A 37. 38. 41. 42. vg^{cle} am harl** lips$^{5.6.}$ omn^{lachm} Haym (cop και pro μητε bis) | μητε τα δενδρα et. Or^{bis} ... ℵ μηδε τα δενδρα ... Prim *neque ullam arborem* | αχρι cum ℵ(αχρισ)ACP 1. 12. Or bis And^{bav} ... ς αχρισ ου cum B al pler And^{c} et^{p} Are. Item 18. 28. 79. And^{a} αχρισ αν. | σφραγισωμεν (31. 38. Are^{veron} -ισομεν) et. ς^{e} Gb Sz ... ς σφραγιζωμεν ex errore Erasmi (et. 1. -ισωμεν) | του θεου ημων et. Or^{bis} ... 28. 47. 90. 95. lips$^{6.}$ cop arm^{treg} (sed arm^{gb} τ. θε. μου) aeth om ημων

4. και ηκουσα (ℵ male -σαν) τον αριθμ. των εσφραγ. et. Or^{bis} etc ... A om | εκατον (C 2. 6. 7. 35. 38. 87. 91. 96. 97. And^{c} add και) τεσσερακ. (cum ℵC, ς τεσσαρακ. cum AP etc) τεσσαρεσ (A δ' supra lineam, 7. τεσσαρεισ, 14. 97. praem και) χιλιαδεσ ... ς ρμδ' χιλιαδεσ (1. And^{a} -αδασ) cum B 1. al sat mu ... 29. 30. 40. 90. 95. AndP om una cum εσφραγισμ. | εσφραγισμενοι cum ℵACP 1. al sat mu Or^{4,1} And$^{a\ bav}$ Are ... B 2. 6. 7. 14. 31. 32. 35. 79. 94. 97. al fere^{10} Or$^{4,2\ ed\ huet}$ And^{c} εσφραγισμενων (item AndP qui ab εσφραγισμενων transilit ad εσφραγ.)

5—8. δωδεκα ubique cum ℵAC 1. 6. 14. 38. 48. 51. 92. al mu And^{omn} Are ... ς ιβ' cum BP al permu Or^{4,1}. Alii variant, ut 91. post ιουδα habet δυοκαιδεκα, tum ιβ' post ιωσηφ, δωδεκα vero post reliqua nomina. Ubique *duodecim* am, ubique *XII.* fu. | εσφραγισμενοι bis tantummodo i. e. v. 5. post εκ φυλησ ιουδα δωδ. χιλ. et v. 8. exeunte (Gb'') cum ℵABCP 6. 14. 29. 35. 38. 49. 51. 87. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al plus^{25} fu cop And^{c}. Sunt vero etiam qui primo tantum loco adponunt, non item ultimo, ut 91. syr Prim ... ς ubique i. e. duodecies, post χιλιαδεσ add cum 31 (sic certe vdtr ap Scri) al pauc^{vi} vg (et. am demid lipss tol et – nisi quod v. 6. tertio loc omittere vdtr – al^{lachm}) arm Are. Alii ut 36. 79. And^{bav} et harl* bis adponunt v. 5. posteaque praeter ultimum locum (sed 36. etiam ultimo loco) omittunt. 1. 7. ter ponunt v. 5. omnibusque reliquis locis (etiam ultimo 7., sed 1. praeter ultimum) om. Aethiops semel tantum ponit i. e. exeunte v. 8. Praetereo rationes alias. Adnotat Erasmus: „Graecis *signati* non repetitur nisi in initio et fine. Nec additur ad singulas tribus,

λῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες, 6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες, 7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Λευεὶ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰσσάχαρ δώδεκα χιλιάδες, 8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Βενιαμεὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

5, 9 9 Μετὰ ταῦτα ἴδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐ-

---

ut admonet Valla, quamquam in nostris exemplaribus addebatur.“ Non satis recte ille quidem. Vide supra de 1. Praeterea pro *εσφραγισμενοι* inde a v. 5. B al[25] fere (ut 2. 6. 9. 29. 31. 32. 51. 93. 94. 95. 97. al[10] fere) habent *εσφραγισμεναι*, alii ut 7. 14. 98. *εσφραγισμενων*.

5. *εκ φυλης* ante *ρουβην*: 7. praem *και* ... 91. om *εκ φυ. ρουβ*. Similiter passim alii errarunt. | *ρουβην* cum ℵABCP etc ... 7. 14. 28. 92. 93. 94. 95. 97. *ρουβιν*, 1. (7?) 17. 19. 32. 36. 38. 51. 79. And[a] P [bav] *ρουβιμ* ... 4. 10. 29. 35. 49. 87. 96. Are *ρουβειμ*, 31. And[c] *ρουβειν* ... 6. 9. 26. 27. 50. Or[4,1] *ρουβημ* | *γαδ*: 9. 13. 16. *δαν* (et 1. *δᾶδ*), item cop *δαν* pro *μανασση* habet. At Or[4,1] testatur *καὶ τὰς λοιπὰς φυλὰς* nominari *παρὲξ τοῦ δάν*. Item And[com]: *ἐπισημαντέον δὲ τοῦτο, ὅτι ἡ φυλὴ τοῦ δάν, ὡς ἐξ αὐτῆς τικτομένου τοῦ ἀντιχρίστου, ταῖς λοιπαῖς οὐ συντέτακται, ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς ἡ τοῦ λευί, ὡς ἱερατικὴ πάλαι εἰς ἀριθμὸν μὴ ἐρχομένη*. Ex Andrea hausit Arethas. Ceterum ℵ om *εκ φυλ. γαδ δωδ. χιλιαδες*.

6. *εκ φυ. ασηρ*: 7. praem *και* | *νεφθαλειμ* cum P 1. 7. 28. 29. 31. 32. 35. 36. 38. 47. 48. 49. 50. 51. 87. 90. 91. 92* 95. 96. 97. al mu[vi] And [omn] Are ... Ti *νεφθαλιμ* cum AB 6. 9. 14** 30. 92** 93. al [vi]. Item C *νεφθαλιν* ... ℵ *νεφθαλι* ... 14* 27. 94. 98. *νεφθαλημ* | *μανασση* cum ℵ(C *μανασσην*)P 1. al plu And[c] [et]P Are, item *Manasse* vg etc ... A *μαννασση*, B And[a] [et][bav] *μαναση*

7. *εκ φυλ. συμεων δωδ. χιλ.*: ℵ 87. om | *λευει* cum ℵ (ita etiam alibi ubique edidimus, cf Lc 3, 24. 3, 29. Heb 7, 5. Cf et. *λευισ, λευειν* Mc 2, 14. Lc 5, 27 et 29. Heb 7, 9.) ... ς Ln Ti *λευΐ* cum ABCP rell | *ισσαχαρ* cum ℵAP 7. 29. 32. 92. 93. 98. al vg[cle] am demid al ... ς Gb Sz Ln Ti *ισαχαρ* cum BC 1. al pler fu al[lachm] ... ς[e] *ἰσασχὰρ* sine codice ut [vi]. Ceterum istud nomen *ἰσσάχαρ* et *ἰσάχαρ* in codd plerisque scribi solet (et. BP), non *-χάρ*.

8. *ιωσηφ* et *βενιαμ.*: ℵ 28. transpon | *βενιαμειν* cum AP And[bav] (32. 48. *βενιαμην*) ... ς *βενιαμιν* cum ℵBC al pler | *εσφραγισμενοι*: B al plus[25] *εσφραγισμεναι*, de qua lectione cf ad vv. 5—8. (*εσφραγισμενων* hoc loco legi non videtur. Aliter fit v. 5.)

9. *ιδον* c. ℵAB (*ιδων*) 7. 14. 92. ... ς Ln *ειδον* c. CP al pler And[omn] Are | *και ιδου* cum ℵBP al omn[vi] syr And[omn] Are ... A vg cop aeth Cyp [272.310] Prim al om; item C om *ιδου* | *οχλος πολυς* cum ℵBCP al omn[vi] syr And[omn] Are ... Ln *οχλον πολιν* cum A vg Cyp[bis] Prim al, item cop aeth. Similiter Method[678] *και ειδον απο παντος γλωττης και φυ-*

τὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· 10 καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν 13
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ. 11 καὶ πάντες οἱ 19, 1
ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ 11, 16
τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσ-

---

λησ και παντοσ εθνουσ πληθοσ πολυ, ο αριθμησαι αυτο ουδεισ ηδυνατο. | *ον* (et. ℵc, sed ℵ* per incuriam *οσ*): A *και* | *αυτον* cum ℵACP 1. 14. 36. 92. al vix mu (et. Meth *αυτο*, vide ante). Respicit et. Cyp 310 *quam dinumerare ex his nemo poterat* ... B 6. 7. 28. 29. 30. 31. 32. 35. 38. 47. 48. 49. 50. 51. 87. 90. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al fere20 Andomn Are om, nec exprim vg Cyp272 Prim al, hinc Gb0 | *εδυνατο* cum ℵABC al plus20 Are ... ς *ηδυνατο* cum P 1. 14. 28. 47. 49** 51. 87. 92. 95. al mu Meth678 Andap c (etbav *δυναται*) | *εστωτεσ* cum ℵAP 1. 36. 49. 50. 91. al Andap bav ... B al30 Andc Are *εστωτασ* ... C 38. *εστωτων*, 11. 19. 93. *εστωτα* | *ενωπιον τ. θρονου* et. Cyp272. 310 etc ... A *επι του θρον.* | *περιβεβλημενουσ* cum ℵ*ABC al fere35 Andc Are (item Fulgverit praed3,13 *vidi turbam magnam – stantes – amictos* –). Item 48. 95. *-μενασ* ... ς (= Gb Sz) *περιβεβλημενοι* cum ℵcP 1. 28. 36. 49. 91. al Andap bav, item *amicti* vg Victorin, *et erant amicti* (Promiss1,38 *et induti erant*) Cyp Prim Fulgfabian fragm 84 al | *φοινικασ* (Gb′) cum ℵ*B 6. 14. 28. 29. 30. 31. 32. 47. 48. 49. 50. 51. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al20 Are (cop *habentes palmas*) ... ς Ln Ti *φοινικεσ* cum ℵcACP 1. 7. 35. 36. 38. 87. al Andomn, item *et palmae in manibus eorum* vg Haym, item et *palmae fuerunt* (*erant*) etc Cyp Fulg Prim Promiss al

10. *κραζουσιν* cum ℵABCP al50 Andac bav, item *clamabant* vg Haym, *dicebant* Cyp272 Prim ... ς (= Gb Sz) *κραζοντεσ* cum 1. al? AndP Are, item cop arm | *λεγοντεσ*: AndP *και λεγ.* | *τω θεω ημων*: A 38. *του θεου ημων*, item cop ... 1. Anda *θεω* (sine articulo) *ημων* eaque post *τω καθημ. επι τ. θρον.* pon, unde Erasmus finxit *τω καθ. επι τ. θρονου του θεου ημων*, quae inepta lectio transiit etiam in editionem ς (non item ςe etc) | ℵ* (non item ℵc) om *τω καθημενω* | *επι τω θρονω* cum ℵ*ACP al plus30 Andc etP Are ... ς *επι του θρονου* cum ℵcB 1. 7. 36. 79. al mu Anda etbav | *τω αρνιω*: ℵc *του αρνιου*. Praeterea ℵ* (non itemc) add *εισ τουσ αιωνασ των αιωνων αμην.*

11. *παντεσ οι* et. ℵc ... ℵ* om *οι* | *ειστηκεισαν* (sed ℵAP 36. *ιστ-* et ℵ *-κισαν*, B 7** 32. 35. 36. 79. al *-κησαν*, 1. Andbav *-κεσαν*) cum ℵABP al longe plu Andomn Are ... Ti *εστηκεισαν* (C *-κισαν*) c. C 51. alvi (sed notatio critica praeeunte Wtst hac de forma parum certa; 30. *ειεστηκεισαν*) ... ς *εστηκεσαν* cum? | *επεσαν* cum ℵACP 9. 12. 13. 27. al ... ς *επεσον* cum B al pler Andomn Are | *ενωπ. του θρονου* sine additam cum ℵACP al sat mu vg cop Anda p bav Prim al ... B al plus25 syr

5, 12 ωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 12 λέγοντες· ἀμήν, ἡ
εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ
ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,
9 ἀμήν. 13 καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι
οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν
Io 21, 15 ἦλθον; 14 καὶ εἴρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι·
οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν
τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.
15 διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν
αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ
Es 49, 10 τῷ θρόνῳ σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. 16 οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψή-

aeth Andᶜ Are add αυτου | επι τα προσωπα cum ℵABCP al[50] fere vg syr arm Andᵃ etᶜ Are Prim al ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) επι προσωπον cum 1. AndP etᵇᵃᵛ, item cop aeth Fulgᶠᵃᵇ fragm[34] | τω θεω: tol Fulgᶠᵃᵇ fr[34] om (at habent am fu demid harl lipss omnˡᵃᶜʰᵐ Prim al)

12. αμην: vgᵐˢ (ap Gb) cop om | και η σοφια: 26. ante και η δοξα pon (AndP post και η τιμη κ. η ευχαριστ. pon, sic) ... A om | η ευχαριστια et. ℵᶜ ... ℵ* om η | αμην sec cum ℵABP al pler vg (et. am fu etc) cop rell Andᵃ ᶜ ᵇᵃᵛ Thdorˢᵗᵘᵈ ⁵·⁹⁴ Are Haym ... Ti om cum c 28. (? tacet Scri) 36. AndP om, nec magis add Prim Fulgᶠᵃᵇ fr Ansb

13. εισ εκ: ℵ 91. om εκ | τασ στολ. τασ (C om) λευκασ: 28. 79. τασ λευκ. στολασ | εισιν: 1. 12. Andᵇᵃᵛ om

14. ειρηκα cum ℵACP 1. 28. 36. 79. al vix mu Andᵃ P ᵇᵃᵛ ... B al[40] Andᶜ Are ειπον | κυριε μου cum ℵBCP al fere[40] vg (et. am fu demid lipss allachm) cop syr Andᵒᵐⁿ Are Cyp[272. 310] Haym ... Ln κυρ. [μου], et ς (= Gb Sz) om μου cum A 1. al? vgᶜᵈᵈ aliq lachm aethᵘᵗʳ arm Prim | μοι: ℵ om | εκ τησ θλιψ. τησ μεγαλησ cum ℵBP al omnᵛⁱ Andᵒᵐⁿ Are, item *de tribulatione magna* vg Haym, *ex magna tribul.* Cyp[272. 310] anonymᵃᵘᵍ (Prim *ex trib. magn.*), *ex illa pressura magna* Tertˢᶜᵒʳᵖ ¹² ... Ln απο θλιψεως μεγαλησ | επλυναν (vg *laverunt*) ... 1. 2. 9. 13* 29. 30. 41. 42. 50. 93. 94. 95. 97. 98. επλατυναν (1. -τειναν). Quam ad lectionem adnotat Erasm: „*i. e. dilataverunt stolas suas. Interpres* (i. e. vg) *legisse videtur* επλυναν". | ελευκ. αυτασ cum ℵAP 1. 10. 12. 19. 37. 46. 49. 79. 91. 96. (28. και ελευκαναν τασ στολ. αυτων και ελευκαναν αυτασ sic) vg cop syr AndP etᵇᵃᵛ (etᵃ sed αυτουσ) Cyp[272. 310] Prim al (Tertˢᶜᵒʳᵖ ¹² *et laverunt vestim. sua et candidaverunt ipsum in* etc) ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) ελευκ. στολασ αυτων cum ?, sed 2. ap Sz (et 28. vide ante) ελ. τασ στολ. αυτων ... Ti ελευκαναν sine additam cum B al plus[30] aethᵘᵗʳ arm Andᶜ Arc :: at vix credibile est additum esse aliena manu αυτασ, quum res planissima esset

15. δια τουτο: B* 28. 79. Andᵃ etP praem και | επι του θρονου cum ℵAP 1. 28. 29. 35. 36. 49** 87. 92. al mu Andᵒᵐⁿ ... Ti επι τω θρονω cum B al plus[30] Are | σκηνωσει επ αυτουσ: ℵ* γινωσκει αυτουσ, ℵᶜᶜ σκη-

σουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα,
17 ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ
ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς 21, 4 Es 25, 8
πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

VIII.

1 Καὶ ὅταν ἤνοιξεν την σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ

νωσει pro γινωσκει, sed iam^{c} επ αυτους pro αυτους (hinc^{c} non anim-advertisse γινωσκει pro σκηνωσει putandus est)

16. ετι pri cum ABP al pler And^{omn} Are ... ℵ 36. vg cop syr arm aeth Cyp^{310} Fulg$^{trasim\,3,19}$ Prim al om. Item ετι sec cum ℵAB al pler vg syr aeth And^{p} Are Cyp Prim al ... P 1. 34. 35. 36. 38. 40. 87. cop arm And$^{a\,c\,bav}$ Fulg^{trasim} om :: cf Es 49, 10 ubi neutrum ετι | ουδε διψ. cum ℵBP al pler And^{omn} Are ... Ln$^{'}$ ουδε μη διψ. cum A 14. 92. | διψησουσιν cum AB al pler And$^{a\,c}$ P Are. Item ℵ 29. διψασουσιν ... P 14. And^{bav} διψησωσιν | ουδε μη πεση cum ℵAP 1. 14. 28. 36. 79. al (98. om μη) ... Ti ουδ ου μη πε. cum B al^{40} fere And^{omn} Are | πεση: 38. And^{a} πεσειται | o (38. And^{a} om) ηλιος: cop *umbra* ... ℵ* add ετι, sed ipse ℵ* punctis improbavit | παν: 6. 11. 31. arm το

17. ποιμανει cum ℵABP 1. 6. 7. 14. 28. 30. 36. 38. 49** 51. 79. 92. 96* al vg syr arm aeth And$^{a\,p\,bav}$ Are Cyp^{310} (pro *teget* enim quod edi solet legendum *reget*, ut vg Vig^{varim} Prim al) Vig$^{varim\,732}$ (ed Col^{625}) Prim al ... Gb$^{'}$ Ti ποιμαινει cum 2. 4. 13. 29. 31. 32. 33. 34. 35. 37. 40. 41. 47. 48. 49* 50. 87. 90. 91. 93. 94. 95. 96** 97. 98. al cop And^{c} | οδηγησει cum ℵABP 1. 14. 28. 36. 38. (-γηση) 51. 79. 92. al vg syr cop arm aeth And$^{a\,p\,bav}$ Are Cyp Vig^{varim} Prim al ... Gb$^{'}$ Ti οδηγει cum 2. 4. 6. 7 (οδιγει) 13. 29. 30. 31. 32. al plus^{20} (sunt igitur paullo plures qui οδηγει quam qui ποιμαινει tuentur) am* al^{lachm} And^{c} | ζωης cum ℵABP al plus^{40} vg arm aeth^{utr} And^{c} Are Cyp^{310} Vig^{varim} anonym^{aug} Prim al ... ς (= Gb Sz) ζωσασ cum 1. 38. 79. al cop (*super fontem aquae vivae*) syr (*ad fontes aquarum vivarum*) And a p bav | παν δακρυον (ℵ* δρακυον, cf et. ad 21, 4): 14. cop παντα τα δακρυα | εκ των cum ABCP al plus^{35} am fu demid tol omn^{lachm} (hi Latt *ex*) arm And^{c} et^{bav} Are Cyp Prim al ... ς (= Gb Sz) απο των cum ℵ 7. 28. 47. 49. 50. 79. 92. al vg^{cle} lipss (hi *ab*) cop And^{a} et^{p}. Cf et. Tert$^{res\,carn\,58}$ „Proinde et Iohanni angelus: *Et delebit deus omnem lacrymam ab oculis eorum.*“ Quae non satis liquet utrum ab h. l. an ab 21, 4 pendeant, quo quidem loco et ipso απο et εκ leguntur. Apud Es 25, 8. est αφειλε κυριος ο θεος παν δακρ. απο παντος προσωπου.

VIII. 1. οταν cum AC :: supra, i. e. 6, 1. 3. 5. 7. 9. 12. οτε ηνοιξεν nusquam fluctuat ... ς οτε cum ℵP al omn^{vi} And^{omn} Are | εγενετο σιγη

1, 4 Tob 12, 15 Lc 1, 19 ἐν τῷ οὐρανῷ ὡσ ἡμίωρον. 2 καὶ ἴδον τουσ ἑπτὰ ἀγγέλουσ οἱ ἑνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖσ ἑπτὰ σάλπιγγεσ. 3 καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει 5, 8 ταῖσ προσευχαῖσ τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. 4 καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸσ τῶν θυμιαμάτων ταῖσ προσευχαῖσ τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸσ τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελοσ τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸσ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰσ τὴν γῆν· καὶ 4, 5 11, 19 ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμόσ.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντεσ τὰσ ἑπτὰ σάλπιγγασ ἡτοί- Ex 9, 24 Es 28, 2 μασαν αὐτοὺσ ἵνα σαλπίσωσιν. 7 Καὶ ὁ πρῶτοσ ἐσάλπισεν· καὶ

---

etc: aeth *siluit omne quod in caelo et quod in terra* | *ημιωρον* cum AC 91. 97. ... ς *ημιωριον* cum NP al pler Andomn Are

2. *ιδον* c. ℵABC 7. 14. 92. Andbav ... ς Ln *ειδον* c. P 1. al pler Anda p c Are | *τουσ επτα*: 1. 26. om | *εστηκασιν*: 38. *ειστηκεισαν*, 6. 9. 13. 27. *εστηκεσαν*? Cf ad 7, 11. | *εδοθησαν*: A 35. 87. 93. 95. 96. *εδοθη*

3 *ηλθε* (14. *εξηλθ.*): aeth add *ab oriente* | *επι του θυσιαστηριου* (Gb′′) cum NBC (*του -ριον*) 6. 7. 14. 28. 29. 31. 35. 38. al30 Anda c P Are ... ς Ln *επι το θυσιαστηριον* cum AP 1. 36. 49. al mu | *λιβανωτον*: c *λιβανον το* | *ινα δωσει* cum NAC 1. 8. 28. 29. 87. 94. 95. al10 Anda etc* etbav ... ς *ινα δωση* cum BP al sat mu AndP etc** Are ... 6. 9. 14. 36. *ινα δω* | *το ενωπιον*: ℵ om *το*

4. *ο καπνοσ*: ℵ* (nonc) 26. om *ο* | *του αγγελου*: 38. 97. om *του* ... 14* *των αγγελων* | *των θυμιαματων ταισ προσευχαισ* (vg Ambisaac 5,369 *incensorum de orationibus*): Ambep 64,1050 Prim *thymiamatum* (Prim *supplicationum*, fortasse potius *suffitionum*) *orationum*

5. *τον λιβανωτον* et *αυτον* cum NABP etc ... ς (non ςe Gb Sz) *το λιβανωτον* et *αυτο* cum 7. 33. 34. (item, si recte viderunt, *το* et *αυτον* 36. 40. 50.) | *εκ του πυροσ του θυσιαστηριου*: Prim *de igne irae dei*, sed addit: „aliter *ex igne arae dei*“ | *εβαλεν*: P *εβαλλεν* ... A *ελαβον* | *βρονται και φωναι και αστραπαι* cum NB 6. 8. 14. 29. 31. 35. 87. al20 vg arm Andc Prim al, item aethPP *et factum est tonitru et fulgur* (i. q. *φωναι*) *et fulmen* ... A 16. 38. cop syr *βροντ. κ. αστραπ. κ. φωναι*, similiter aethro (*et venit fulmen et factum est tonitru et fulgur*) ... ς *φωναι και βρονται και αστραπαι* cum P 1. al mu Anda etP anonym aug, item Are omissis *φωναι και*, 7. Andbav *φω. κ. αστρα. κ. βροντ.* | *και σεισμοσ* (46. *-σμοι*): vgcle demid lipss harl** arm add *magnus* ... 48. Are om

6. *οι* ante *εχοντεσ* cum ABP 1. (sed 1. om *οι* ante *επτα*) al pler Anda c P Are ... ς (= Gb Sz) om cum ℵ 36. Andbav | *αυτουσ* cum ℵ*A ... ς Ti *εαυτουσ* cum ℵcBP al fere omn (14. *επ αυτουσ*) Andomn Are

7. *ο πρωτοσ* sine additam cum NABP al fere40 harl* tol syr Are ... ς

ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένον ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ Ier 51, 25
καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα, 9 καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν.

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρα- Es 14, 12
νοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον Dan 8, 10
τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. 11 καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδά-

---

(= Gb Sz) add *αγγελος* cum 1. 28. 36. 38. 79. 98. al vg (et. am fu lipss omn^{lachm} etc) cop arm aeth And$^{a\,c\,p\,bav}$ Prim al | *μεμιγμενον* cum ℵ^{P} 12. 37. 38. 46. vg^{ms} (ap Gb) And^{p} et^{bav} anonym^{aug} Ansb ... 7. *μεμιγμενη* ... ς Ln Ti *μεμιγμενα* c. AB al pler And^{a} et^{c} Are vg Prim al | *εν αιματι* cum ℵABP al fere^{40} vg (*mixta in sanguinem* am al, vg^{cle} al *mixta in sanguine*) And$^{a\,c\,p}$ Are Prim (*commixta in sanguinem*) al ... ς (= Gb Sz) om *εν* cum 1. al demid harl* And^{bav} anonym^{aug} | *εβληθη*: 34. 35. 87. And^{c} *-θησαν* | *και το τριτον της γης κατεκαη* cum ℵABP al fere^{50} vg syr arm aeth And^{omn} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) om cum 1. 35. cop | *και το τριτ. των δενδρων κατεκαη*: B* al aliq aeth om | *χορτος χλωρος*: 7. 94. *ο χορτ. ο χλωρ.*

8. *αγγελος*: ℵ om | *πυρι* cum ℵAP 1. al mu vg cop syr aeth And^{omn} Prim anonym^{aug} al ... Gb^{00} cum B al^{35} arm Are | *εγενετο*: ℵ *εγενηθη*

9. *το τριτον* pri: ℵ 35. 36. 87. Ath^{406} And^{c} add *μερος* (35. 68. 87. And^{c} etiam v. 8. add). Similiter vg Prim etc ubique *tertia pars.* | *των ε. τ. θαλ.* cum ℵAP al sat mu Ath^{406} And^{a} et^{c} ... B al plus^{25} And^{p} et^{bav} Are om *των*, hinc Gb^{00} ... 1. 12. am harl omn^{lachm} arm om *των εν τη θαλασση*. Vg^{cle} fu demid lipss tol *in mari* post *τα εχοντ. ψυχας* pon; Prim vero vertit *piscium*, omissis *τα εχοντ. ψυχας*, sed add: „Alia editio dicendo *habentium animas* ostendit evidenter spirituali eos morte necatos." | *ψυχας* (13. 48. Are *τασ ψυ.*) et. Ath^{406}: ℵ *ψυχην*, item cop aeth | *διεφθαρησαν* (Gb″) cum ℵAP 1. (*-ρισαν*) 10. 12. 13. 17. 28. 37. 49. 51. 79. 91. 96. And^{a}** ... ς *διεφθαρη* cum B al plu And^{c} p bav Are

10. *και επεσεν* sec loc: Prim non expri | *και επι των πηγων των υδατων*: A om | *των υδατων* cum ℵBP 1. al fere^{35} qui citantur ... ς (= Gb Sz) om *των* cum ?

11. *λεγεται*: 7. *ελεγετο* | *ο* ante *αψινθ.* cum ABP al^{40} And^{c} Are ... ς (= Gb Sz) om cum ℵ*(sed vide post)et^{c} 1. 7. 14. 36. 38. al arm And a p bav | *αψινθος* cum ℵ^{c}ABP al pler And$^{a\,c\,bav}$ Are ... ℵ* *αψινθιον*,

των εἰσ ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

12 *Καὶ ὁ τέταρτοσ ἄγγελοσ ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον*
τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆσ σελήνησ καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων,
Am 8, 9 *ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον*
14, 6 *αὐτῆσ, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίωσ.* 13 *καὶ ἴδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸσ ἀετοῦ*
πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντοσ φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ
τοὺσ κατοικοῦντασ ἐπὶ τῆσ γῆσ ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆσ σάλπιγ-
γοσ τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

Andp αψινθιοσ. Item *absinthium* vgcle demid harl* (*absentium*) tol al lachm cop Prim (*absentium*) anonymaug Haym; item *absinthius* am, *absentius* fu. Ceterum ℵ* per incuriam post αψινθ. repetit και λεγεται, quae delevit ℵc. | εγενετο (Gb′) cum ℵABP al pler Andac p Are vg cop Prim al ... ς γινεται cum 1. 36. al Andbav | των υδατων: ς (non ςe etc) om ex errore Erasmi utvi | εισ αψινθον cum ABP al pler Andc p (etbav ωσ αψινθοσ) ... ℵ 7. 8. 16. 28. 49. 79. Anda Are εισ αψινθιον | των ανθρωπων cum ℵABP 1. al fere40 Andomn Are ... ς (= Gb Sz) om των cum? | εκ των: A επι των

12. ινα σκοτισθη: 35. 87. arm aeth (vide post) Andc και εσκοτισθη | και η ημερα μη φανη (vide post) το τριτ. (A τεταρτον) αυτησ cum ℵAP al sat mu vg (*et diei non luceret pars tertia*) Anda p bav Are Haym (*ut non luceret diei pars tertia*) ... B al35 fere και το τριτον αυτησ (14. 28. 29. 30. 40. 50. 51. 93. 98. αυτων) μη φανη (al mu φανῇ, et. B interpg) η (B 98. om) ημερα ... libere variant minusc alii. Item libere cop pro ινα σκοτ. etc *ut obscurarentur, ut non luceret tertia illarum pars in die et similiter etiam nocte*, aeth *percussus est sol, et obtenebrata est tertia pars eius, et tertia pars lunae, et tertia pars stellarum, et tertia pars diei et noctis.* Prim post *stellarum* pergit *ut minus lucerent, et dies eandem partem amitteret et nox similiter.* Syr pro ινα σκοτ. etc *ut obtenebraretur tertia pars earum, et obtenebrata est dies, ut non luceret tertia pars eius, et nox similiter.* Praeterea pro μη φανη: ς μη φαινη cum P (φενη) 28. 49. 79. al (36. al μη φαινει) Anda p bav Are ... 35. 87. arm Andc ουκ εφαινεν

13. ιδον c. ABP 7. 14. 92. Andbav ... ς Ln ειδον c. ℵ al pler etc | ενοσ et. vg anonymaug Haym aeth exprim ... ℵ om, item cop arm | αετου cum ℵAB al35 fere vg cop syr aeth Andc Are (atque etiam Arecom) anonymaug Haym ... ς (= Gb Sz) αγγελου cum P 1. 7. 28. 36. 47. 79. al (13. αγγελου ωσ αετου) arm Anda p bav (atque etiam Andcom) Victorin | πετομενου cum ℵAP al plus30 Andomn Are ... ς (= Gb Sz) πετωμενου cum B 1. 6* 7* 32. al vix mu | μεσουρανηματι (7. 36. 97. -νιματι): 1. μεσουρανισματι ... syr *in medio caudae cui est sanguis.* Cf et. ad 14, 6. | φωνη μεγαλη: 7. 28. 37. 49. 79. 96. Anda add τρισ, item omisso μεγαλη 17. 36. | ουαι ter ... 1. Andbav syr aeth bis tantum | τουσ κατοικουντασ (Gb′) cum ℵB 6. 8. 14. 29. 31. 35. 38. 48.

IX.

1 *Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ* 8, 10
οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέ- 20, 1
ατος τῆς ἀβύσσου. 2 *καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· καὶ ἀνέβη*
καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτώθη Ioel 2, 10
ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. 3 *καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ*
ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν
ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. 4 *καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδική-* 7, 2 s
σουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ
μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγῖδα τοῦ θεοῦ

---

51. 87. 92. al plus^{20} And^{c} ... ς Ln *τοις κατοικουσιν* cum AP 1. 7. al sat mu And^{a} p ^{bav} Are. Ceterum Prim a v. 12. statim transit ad 9, 10. praetermissis mediis omnibus.

IX. 1. *ιδον* cum AB 7. 14. 92. And^{bav} ... ς Ln *ειδον* c. NP al pler etc | *αστερα* et *πεπτωκοτα* et. N^{c} ... N* *αστερας* et *πεπτωκοτας* | *εισ την γην*: 38. 97. *επι τησ γησ*, 29. *προσ την γην*

2. *και ηνοιξεν το φρεαρ τησ αβυσσου* cum AP 1. 7. 28. 36. 38. 47. 49. 79. 87. 91. 96. al vix mu vg^{cle} fu lipss demid tol** harl** omn^{lachm} syr And^{a} ^{c} p (in com: *φρεαρ δε τησ αβυσσου – τινεσ εφησαν – την γεενναν*. Praeterea nihil.) anonym^{aug} (sed praem insuper *et accepit puteï abyssi clavem*) ... NB al plus^{30} am harl* tol* cop aeth^{utr} arm And^{bav} Are om (propter *ομοιοτελευτον* ut^{vi}), hinc Gb^{0} | *εκ* (et. N^{c}; N* *επι*) *του φρεατοσ ωσ* (And^{c} *ωσπερ*, A om) *καπνοσ* (N* ipse restituit ex *καμινοσ*): 1. 35. 41. 87. om | *μεγαλησ* cum NAP 1. 28. 79. al mu vg cop arm aeth And^{a} p ^{bav} anonym^{aug} Haym ... Gb^{1} *καιομενησ* cum B al plus^{25} syr And^{c} Are ... 36. 37. 38. 40. 41. 42. *μεγαλησ* (38. *μεγαλου*) *καιομενησ* (Birch codicibus 37. 40. 41. 42. ex errore *καιομ. μεγ.* tribuere vdtr, quod de 38. certum est) | *εσκοτωθη* cum A 12. 14. 92. And^{bav} ... ς *εσκοτισθη* cum NBP al pler And^{a} ^{c} p Are | *εκ του καπνου του φρεατοσ*^{3} *και* et. N^{c} ... N* om (ab *εκ του καπνου* priore ad *εκ τ. καπνου* posterius transiliens)

3. *αυτοισ* cum NB 7. (:: vide ad vv. 4 et 5.) ... ς Ln Ti *αυταισ* cum AP al pler And^{omn} Are

4. *ερρεθη* cum NAP al pler And^{a} p ^{bav} Are ... B 35. 50. 87. And^{c} *ερρηθη*, 28. *ερριθη* | *αυτοισ* cum NB 14. 87. 90. 92. ... ς Ln Ti *αυταισ* cum AP al pler And^{omn} Are | *αδικησουσιν* cum A 36. ... ς *αδικησωσι* cum NBP al fere omn And^{omn} Are :: cf v. 5. *βασανισθησονται* | *ουδε* (38. And^{a} *μηδε*) *παν χλωρον*: cop post *ουδε παν δενδρ.* pon ... N harl* arm anonym^{aug} Cassiod om | *ανθρωπουσ* sine additam cum NABP 1. 6. 7. 8. 14. al^{40} cop syr arm (*hominem terrestrem*) aeth And^{omn} Are anonym aug ... ς (= Gb Sz) add *μονουσ* cum 49. 91. 96. al^{vi}, item *tantum homines* vg Haym | *σφραγιδα*: N 2. *-ιδαν* | *του θεου* cum NABP al pler

ἐπὶ τῶν μετώπων. 5 καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθήσονται μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς
Iob 3, 21 αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. 6 καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ
Ioel 2, 4 οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. 7 καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια
Ioel 1, 6 ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, 8 καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, 9 καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας

---

vg cop syr aeth Andᶜ etᵖ Are Haym ... Gb⁰ cum 1. 12. 17. 28. 47. 79. harl* arm Andᵃ etᵇᵃᵛ. Cf et. Cassiod *unde exeuntes lucustae tamquam scorpiones neque fenum neque arborem laedebant, nisi eos tantum qui signum crucis in suis frontibus non habebant.* | *μετωπων* sine *αυτων* cum ℵAP 1. 12. 28. 79. am harl* tol allachm Andᵃ etᵇᵃᵛ (item com: *οι μη σεσημειωμενοι τη θεια σφραγιδι τα μετωπα*) ... ς (Gb⁰) Ti add *αυτων* cum B al pler vgᶜˡᵉ fu demid lipss al syr arm aeth Andᶜ etᵖ Are Cassiod Haym

5. *αυτοις* cum ℵA 1. 7. 12. ... ς Ti *αυταις* cum BP al pler Andᵒᵐⁿ Are | *βασανισθησονται* (edd Erasmi *-σωνται*) cum ℵAP 1. 12. 36. 38. Andᵇᵃᵛ ... ς *βασανισθωσι* cum B al pler Andᵃ ᶜ ᵖ Are ... 7. *βασανισωσιν* (*-νησωσιν*), item *cruciarent* vgᶜˡᵉ lips⁴· (non item am fu tol harl demid lips⁵· ⁶· omnˡᵃᶜʰᵐ) arm aeth | *παιση* (7. 87. al mu Andᵇᵃᵛ *πεση*): 10. 26. 37. 41. 42. 43. 49. 96** *πληξη*

6. *ζητησουσιν*: 2. 8. 9. 10. 19. 27. 42. 50. 91 96. harl* *ζητουσιν* | *ου μη* cum ℵABP 1. al plus⁴⁰ Andᵒᵐⁿ Are ... ς (= Gb Sz) *ουχ* cum? | *ευρησουσιν* cum ℵB 6. 7. 8. 29. 30. 32. 36. 38. 47. 48. 50. 51. 91. 94. 95. 96. 97. 98. al mu Andᵖ Are; *invenient* vg Amblucᵍ,¹⁴¹⁹ al. Item *ευρησωσιν* 1. 2. 9. 11. 14. 27. 92. 93. (*-σοσιν*) ... Ln Ti *ευρωσιν* cum AP 12. 17. 28. 34. 35. 46. 49. 79. 87 Andᵃ etᶜ (etᵇᵃᵛ *ευρουσιν*); *invenient* harl* | *αποθανειν*: 7. *τον θανατον*, omisso *ο θανατος* | *φευγει* cum AP 1. 12. 17. 36. 38. Andᵖ. Item ℵ *φυγη*, harl* *fugiat* ... ς *φευξεται* cum B al pler Andᵃ ᶜ ᵖ Are, item *fugiet* vg | *ο θανατ. απ αυτων* cum ℵAP 1. (28. omisso *απ*) 36. 38. 79. al muᵛⁱ vg (et. am demid tol harl lipss omnˡᵃᶜʰᵐ; fu *mors fugiet ab eis*) sah (cop ut fu) syr Andᵃ etᵖ ... Gb Sz *απ αυτων ο θαν.* cum B al plus³⁰ arm Andᶜ etᵇᵃᵛ Aretha

7. *ομοιοι* cum ℵ ... ς Ln Ti *ομοια* cum BP al omnᵛⁱ Andᵒᵐⁿ Are ... A *ομοιωματα* | *ομοιοι χρυσω* (Gb') cum ℵAP 1. 28. 30ᵐᵍ 35. 36. 79. 87. al vg syr arm aeth (cop *existentes coloris aurei*) Andᵒᵐⁿ ... Gb Sz *χρυσοι* cum B al fere⁴⁰ Are

8. *ειχαν* cum ℵA (non item v. sq) ... ς Ti *ειχον* cum BP al omnᵛⁱ And a c p (sedᵇᵃᵛ *και εχοντες*) Are

σιδηροῦσ, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡσ φωνὴ ἁρμάτων Ioel 2, 5
ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰσ πόλεμον. 10 καὶ ἔχουσιν οὐρὰσ
ὁμοίασ σκορπίοισ καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖσ οὐραῖσ αὐτῶν ἡ ἐξουσία
αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺσ ἀνθρώπουσ μῆνασ πέντε· 11 ἔχουσιν ἐπ' Iob 28, 22
αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆσ ἀβύσσου, ᾧ ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

---

10. και εχουσιν: 38. Andᵖ κ. ειχον. Item *et habebant* vg etc | ομοιασ ut ʙᴘ al fere omn Andᵒᵐⁿ Are, item *similes scorpionum* vg etc (cop *sicut scorpionum*, aeth *sicut cauda scorpii* ... ɴᴀ 14. ομοιοισ | κεντρα, και εν (et. Sz) cum ɴᴀʙᴘ al plus[35] cop syr arᵉ Are ... ς (= Sz) κεντρα ην εν cum ? vgᶜˡᵉ fu demid harl** lipss allachm Haym ... Gb′ κεντρα εν cum 1. 7. 28. 34. 35. 36. 38. 40. 46. 47. 79. 87. 90. 92. al am tol harl* al lachm arm aeth anonymᵃᵘᵍ Andᵒᵐⁿ | εν ταισ ουρ. αυτων sine και (etiam Gb′ Sz) cum ɴᴀʙᴘ 6. 7. 8. 14. 17. 28. 29. 30. 31. 32. 35. 38. 48. 49. 50. 51. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al mu am fu demid tol lips[6.] omnˡᵃᶜʰᵐ syr (cop *et est potestas earum in cauda sua laedendi*, aeth *et in cauda sua habebant aculos quibus icebant hominem*) Andᶜ Are Prim (*potestas in caudis earum erat laedendi*) ... ς add και cum 1. 36. 47. 79. al vgᶜˡᵉ harl lips[4. 5.] Andᵃ p bav | η εξουσια αυτων cum ɴᴀᴘ 1. 17. 34. 35. 36. 46. 87. al vg cop arᵉ Andᴘ ᶜ ᵇᵃᵛ Prim Haym ... ʙ 6. 8. 14. 28. 29. 30. 31. 32. 38. 47. 48. 49. 50. 79. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al mu syr Andᵃ Are εξουσιαν εχουσιν, item 51. 90. 92. al εξουσιαν εχουσαι ... 7. om plane (item aeth, vide ante), ita ut habeat κεντρα εν ταισ ουρ. αυτων του αδικησαι etc | αδικησαι cum ɴᴀᴘ 1. 6. 28. 32. 35. 36. 48. 51. 79. 87. al Andᵒᵐⁿ Are ... Gb′ Sz του αδικησαι cum ʙ al[30] fere :: sunt igitur lectiones quae a nostra differunt inprimis hae: και κεντρα ην εν ταισ ουρ. αυτων· και η εξουσια αυτων [του] αδικησαι etc, et και κεντρα· [και] εν ταισ ουρ. αυτων εξουσιαν εχουσιν [του] αδικ. etc

11. εχουσιν idque sine και (et. Gb) cum ɴᴀ 6. (teste Treg) al? (cop *fuit super eos rex*), item ς (= Gb Sz) και εχουσιν cum ᴘ 1. al sat mu vg (*et habebant*, sed fu *et habent*) syr arm aeth Andᵃ ᶜ ᵇᵃᵛ (etᴘ και ειχον) Prim Haym (hi[2] ut vg) ... Gb′ Sz Ti εχουσαι cum ʙ al[35] fere Are anonymᵃᵘᵍ | επ αυτων βασιλεα (36. -λεισ) cum ᴀ (et ɴ εαυτων τον βασιλ.) ᴘ (supplet ipse* in mg, sed scribit αυτον) 1. 14. 28. 36. 79. 92. al vg cop (vide ante) Andᵃ p bav anonymᵃᵘᵍ Prim al. Item ς εφ αυτων βασιλεα cum? ... Ti βασιλεα επ (16. al υπ) αυτων (42. 87. αυτον, 7. αυτουσ) cum ʙ al plus[30] syr arm Andᶜ Are ... aeth non expri επ αυτων | τον αγγελον cum ɴᴀ(αρχοντα της αβυσσου τον αγγελον, ονομα etc)ᴘ 1. 7. 14. 28. 36. 79. al mu Andᵃ p bav ... Ti om τον cum ʙ al plus[30] Andᶜ Are ... pro *regem angelum* habent am* harl* *regem angelorum* | ω ονομα αυτω cum ɴ ... 18. ω ονομα, vg etc *cui nomen*, Andᴘ ονομα αυτου ... ς Ln Ti ονομ. αυτω cum ᴀʙᴘ al pler Andᵃ ᶜ ᵇᵃᵛ Are | αβαδδων cum ɴᴀᴘ 51. al vix mu vg anonymᵃᵘᵍ, item syr ... 2. 8. 13. 14? 19. 26. 38. 41. 42. 50. al αβααδδων, ʙ 27. 30. 93.

11,14 12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώ-

---

al αββααδδων, 1. 4. 6. 10. 11. 12. 17. 28. 31. 49. 79. 94. al And[a p bav] Are αββαδων, 9. 36. 96. αββαδδων, 35. 87. 95. And[c] αββααδων, 14 (ap Scri) 92. αβλαδδων ... Haym *labbadon*. „Quod in quibusdam cdd. invenitur scriptum *abadon*, ubi scilicet primum est *a*, sed falso scriptum est et vitio scriptoris factum. Sed primum ibi ponendum *l*, et *labbadon* dicendum, sicut b. Hieronymus dicit in Hebraeis interpretationibus." Cf igitur Hier de nominib Hebr., ubi interpretatur *solitarius eorum*. Similiter lips[6·] *laabadon*. Prim vero *Armageddom* habet, cop *Magedon*, arm *Albagon*, aeth *Abdon*. | και εν τη cum ΝΑΡ 1. 6. 36. al pauc aeth ar[e] And[bav] ... Gb'' Ti εν δε τη cum Β al[40] vg (fu om δε) syr And[a c] P Are Prim al. Libere cop *quod explicatur graece*. | ελληνικη (38. And[P] add ρησει): ℵ ελληνιδι. Libere arm *quod vocatur in armeniaca lingua*. | ονομα εχει (98. εχων): ℵ 36. εχει ονομα ... vg om (*graece autem Apoll.*) | απολλυων (49* 98. απολυων, And[bav] ο απολλ.): am fu *apollion*, vg[cle] demid harl al mu *apollyon*, al[lachm] *apollon* ... vg Haym add *latine* (am fu lipss tol omn[lachm] *et lat.*, Haym *lat. autem*) *habens* (am lips[5·] tol harl al[lachm] Haym *habet*) *nomen* (fu om *hab. nom.*) *Exterminans*, item Prim *et latina lingua nomen habens Exterminans*, item anonym[aug] (post *cui nomen hebr. Abaddon, graece* απολλυων) add *latine Perdens*.

12. η ουαι η μια: ℵ* ουαι μια, ℵ[c] ουαι η μια | απηλθεν: 28. 79. 80. And[a] παρηλθεν | ερχεται (Gb') cum ℵ*A 7. 8. 14. 29. 30. 31. 49* al plus[20] ... ς ερχονται cum ΒΡ 1. 28. 32. 35. 36. 38. 79. 87. al sat mu And[omn] Are | ετι: 36. 37. And[a] et[bav] αι (47. ετι και αι) ... 1. 49. 97. And[P] om ... 7. cop δευτερα pro ετι δυο. Cf Hier[ezech 7] *Vae unum abiit, et vae alterum veniet cito*. | μετα ταυτα. [13] Και cum ΑΡ 1. 28. 49. 87. al sat mu vg syr And[omn] Are anonym[aug] Haym (item Prim, sed om μετα ταυτ.) ... 8. 29. 31. 47. 48. 50. 90. al mu *μετα ταυτα και* coniungunt et ad sqq trahunt; item ℵ cop omisso και. Item Β 14. και μετα ταυτα ... aeth om μετ. ταυτα

13. Και: ℵ etc om, vide ante | φωνην μιαν (14. μιαν φω.) ... ℵ[c] And[P] φωνης μιας ... 34. 35. 87. And[c] φωνην μεγαλην ... 38. om μιαν, nec exprim cop arm ... am fu omn[lachm] *vocem, unum*, item Cyp[322] Prim anonym[aug] *unum*, idque hoc modo: *et audivi unum ex quatuor cornibus* (Cyp *angulis*) etc ... ℵ* om μιαν εκ των τεσσα. κερατων, ut habeat φωνην του θυσιαστηριου (:: similiter ac 16, 7.), suppl ℵ[c] sed omisso τεσσαρ. Item 14. 92. om των τεσσαρων κερατων. | τεσσαρων (1. 92. al δ') cum ΒΡ al fere omn vg[cle] demid lips[4. 6.] (arm, vide post) And[omn] Are Cyp[322] Prim anonym[aug] (arm των τεσσαρων ζωων α ην ενωπιον του θυσιαστηριου) ... Ln om cum ℵ[c]A 28. 79. (hi[2] εκ των κρατ. κεκραγοτος του θυσιαστ.) am fu harl lips[5·] tol omn[lachm] cop syr aeth Haym Bed. De ℵ* 14. 92. vide ante :: excidisse puto τεσσαρων, quod

πιον τοῦ θεοῦ, 14 λέγοντα τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. 15 καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. 16 καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα τὸν

$^{7,1}_{16,12}$

---

per δ′ scriptum fuisse probabile est, in codice summae antiquitatis (primi saec.), unde eadem ratio ad alios et ipsos antiquissimos transiret. Aliena manu eum numerum additum esse haud credibile. Videbaturque eo magis tuendus quum Cypriani et, qui et ipse italae testis videtur, Primasii auctoritate utatur. | *του χρυσου του* (28. om): 14. arm om, item 92. servato *του*

14. *λεγοντα* (Gb′) cum ℵ*A ... Gb′ *λεγοντος* cum B al[30] fere Are, 40. *λεγων ... ς λεγουσαν* cum P 1. 7. 28. 35. 36. 38. 49. 79. 87. 91. al, item ℵ[c] AndP *λεγουσης* (vide ante). Latini i. e. vg Cyp Prim al *dicentem* | *εκτω* (et. Cyp etc): A Andbav om | *ο εχων* cum ℵABP al fere[45] Anda p bav ... 34. 35. 87. And[c] *τω εχοντι ... ς* (= Gb Sz) *οσ ειχε* cum? Are (ex codice?). Latinis quidem (vg Cyp al) est *qui habebat tubam*, Prim *qui tubam portabat* | *τεσσαρας* (1. 92. al δ′) cum ABP etc: ℵ 87. *τεσσαρες*, 7. *τεσσαρεις* | *επι*: 7. 19. 37. *εν* (ut vg *in flumine*, sed Prim *super flumen*) | *τω μεγαλω* (et. Cyp Prim anonym[aug] Haym): P add (repetit) *ποταμω ...* arm[zoh] AndP (*τω* retinet) om, item Cassiod (libere *angeli qui erant in Eufrate fluvio quattuor alligati*. Similiter alii in comm.) | *ευφρατη*: B *εφρατη*. Ceterum cf huc Epiph[456] (*ἄλλοι*): *λυσον τους τεσσαρας αγγελους τους επι του ευφρατου. και ηκουσα τον αριθμον του στρατου, μυριαι μυριαδεσ και χιλιαι χιλιαδεσ, και ησαν ενδεδυμενοι θωρακασ πυρινουσ και θειωδεισ και υακινθινουσ.*

15. *ελυθησαν*: A *ελυπηθησαν* | *αγγελοι οι ητοιμασμενοι* (And[bav] *ετοιμ.*, 28. 79. *προητοιμ.*): ℵ 41. 90. 98. om *οι* | *και ημεραν* cum AP al sat mu vg Anda p bav Cyp[322] Prim anonym[aug] al ... B al plus[20] And[c] Are *και εισ την ημε.*, item 28. 38. 49. 79. 91. 96. *και την ημεραν* ... ℵ 1. (et. ed. Compl) om | *ινα*: ℵ per incuriam add *μη* | *το τριτον*: 28. 37. 79. 80. Anda add *μεροσ* (ut et. vg *tertiam partem*). Cf supra.

16. *των στρατευματων* cum ℵABP 1. al fere[45] And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) om *των* cum? arm | *του ιππικου* cum ℵABP 1. 7. 14. 28. 31. 36. 38. 49[mg] 79. 92. al Anda p bav Are ... Gb′ *του ιππου* cum 2. 8. 9. 13. 16. 29. 35. 49[txt] 51. 91. al plus[20] (18. *του ιππου αυτων*, 3. *των ιππων*). Vg anonym[aug] *numerus equestris exercitus*, Prim *numerus militantium equitum illius* | *δισμυριαδεσ* cum AP 1* 31. 36. (et 11. 12. *δυσμυρ.* et 18. *δισμυριων*) Andbav, item *dismyriades* Cyp[322] et *bismyriad.* anonym[aug] (i. e. Tichonius) et Tichon ap Prim („Alia porro translatio quam Ticonius exposuit, habet: *Et numerus equestris exercitus bismyriadis myriadum*, ubi expositionem praeteriens hoc tantum adiecit: non dixit quot myriadum." (haec ipsa verba apud anonym aug leguntur). Ipse Prim habet *octoginta milia ... ς δυο μυριαδ.* cum

ἀριθμὸν αὐτῶν. 17 καὶ οὕτως ἴδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει
καὶ τοὺς καθημένους ἐπ᾽ αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ
ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ
Ioel 2, 3 λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς
καὶ θεῖον. 18 ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ
τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου
τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. 19 ἡ γὰρ ἐξουσία
τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν·

ℵ (sed *μυριαδων μυριαδας*) 1** (teste Treg) 28. 79. al^{vi} Are .:. B al fere^{40} arm And^{a} ^{c} P *μυριαδες*. Vide ad v. 14. Epiph, qui ad *μυριαι μυριαδες* add (atque sic etiam arm) *και χιλιαι χιλιαδες* ... vg *vicies millies* (am fu etc *milies*) *dena millia* (am fu al *milia*) | *ηκουσα* cum ℵA BP 1. al plus^{40} am fu demid tol lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm} cop syr arm (aeth om *ηκουσα τ. αρι. αυτων*) And^{omn} Cyp Prim al ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum? (11. *ηκουσα δε*) vg^{cle} lips$^{4.}$ harl Are

17. *ουτωσ* (et. Cyp^{322}): 38. arm Prim anonym^{aug} om | *ιδον* (*ἴδων* B) cum ABC 7. 14. 92. And^{bav} ... ς Ln *ειδον* c. ℵP al pler And^{a} ^{c} P Are | *ιππους* cum ℵAP etc ... B 14. *ιππικους* | *επ αυτων*: ℵ *επανω αυτ.* | *υακινθινους*: Prim *spineas* (tractat etiam uberius in comm) | *θειωδεισ*: ℵ* *θυωδεισ*, ℵ^{c} levi rasura restituit *θιωδεισ* | *εκπορευεται*: 38. And^{P} *εξεπορευετο*

18. *απο* cum ℵABCP al^{50} fere And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *υπο* cum 1. al? | *των τριων*: C om *των*, ℵ arm om *τριων* | *πληγων* cum ℵABCP al plus^{40} vg cop syr arm aeth And^{omn} Are Cyp^{322} rell ... ς (= Gb Sz) om cum 1. 38. al? And^{bav} | *απεκτανθησαν*: 36. 38. 97. And^{a} *απεκτανθη* | *εκ του πυρος* cum ℵACP 1. 28. 36. 38. 49. 51. 79. 91. al And^{a} et^{bav} (vg *de igne*) ... Gb′ *απο τ. πυρ.* cum B 7. 14. al^{35} fere And^{c} et^{P} Are | *και του καπν.* cum ℵAB 7. 8. 14. 29. 38. 79. al^{35} fere am fu demid lips$^{5.\ 6.}$ harl* tol omn^{lachm} cop aeth And^{c} et^{P} Are Cyp. Haym ... ς (= Gb Sz) *και εκ του καπν.* cum CP 1. 6. 31. al vg^{cle} lips^{4} harl** arm syr And^{a} et^{bav} | *και του θειου* cum ℵABC al^{40} fere vg cop aeth And^{c} et^{P} Are Cyp Haym ... ς (= Gb Sz) *και εκ τ. θει.* cum P 1. 6. 31. 79. al syr arm And^{a} et^{bav} | *του εκπορευομενου* (7. om *εκπ.*) et. am fu tol harl* et** Cyp Prim ... 28. 36. 38. 79. vg^{cle} lipss al lachm cop And^{a} et^{P} *των εκπορευομενων* | *των στοματων*: 91. 95. *του στοματος*. In ℵ super *των* ante *στοματων* ℵ^{c} notavit *ου*, sed rursus abstersit. Item *ore* vg Cyp Prim al, sed iidem sic etiam v. 17.

19. *η γαρ εξουσ. των ιππων* (A *τοπων*, arm om) et *εστιν* (38. *ην*, Prim *erat*) cum ℵABCP al fere^{45} vg cop syr arm aeth And^{omn} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) *αι γαρ εξουσιαι αυτων* et *εισιν* cum 1. (sed *εστιν*) al? ... Cyp^{322} om ista, post *de ore eorum* (exeunte v. 18) pergens: *est et in caudis eorum; caudae enim.* (Ceterum totum locum 9, 13—21 cum aliis nonnullae edd. Cypriani non habent.) | *και εν ταισ ουραισ αυτων* (29. *των ιππων*) cum ℵABCP al pler vg cop syr arm And^{c} P Are Cyp

αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. 20 *καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν* 16, 11 *αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἴδωλα τὰ* Ps 134 (135), 15 etc *χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν,* 21 *καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμακιῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.*

Prim al ... ς (= Gb Sz) om cum 1. 36. And^{bav}, item aeth ... 38. And^{a} *εν ταισ ουραισ και,* eaque ante *εν τω στοματι αυτων* pon | *ομοιαι* (1. 49. *ομοιοι*): c* om | *οφεσιν* cum ℵACP 1. 14. 28. 36. 38. 49. 79. 91. 92. 96. al And^{a} P bav (sed^{bav} in mg *ομοιαι των οφεων*) ... B al^{30} And^{c} Are *οφεων* | *εχουσαι*: ℵ^{c}P 36. *εχουσαισ* (quod ℵ^{c} ex *εχουσασ* ℵ* restituit). Cf demid *similes serpentibus habentibus* (vg *habentes*) ... c* (sed correxit c^{b}) AndP et^{bav} *εχουσιν* | *κεφαλασ* (et. vg Cyp al): Prim add *draconum* | *αδικουσιν*: 38. *ηδικουσαν*

20. *ουδε* ante *μετενοησαν* (B *εμετανοησ.*) cum ℵB 14. 38. 92., item *neque* vg cop syr Cyp^{322} Prim al ... ς (= Gb Sz) Ln *ουτε* cum AP 1. 30** 36. al vix mu And^{a} et^{bav}, item *neque* vide ante ... Gb Sz Ti *ου* cum C 6. 7. 8. 28. 29. 30* 31. 32. 35. 47. 48. 49. 50. 51. 79. 87. 91. 93. al plus^{20} And^{c} etP Are. Cf et. And^{com} *επήγαγε· καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι φειδοῦσ ἀξιωθέντεσ καὶ ταῦτα μὴ πεπονθότεσ ἀμετανόητοι μεμενήκασι, μήτε τῇ εἰδωλολατρίᾳ μήτε τοῖσ φόνοισ καὶ τοῖσ πορνείαισ - ἀποταξάμενοι, τοῖσ αὐτοῖσ ὑποκείσονται.* | *εκ των εργων των χειρων αυτων* (vg *de operibus manuum suarum*): Prim *factorum suorum malorum* | *ινα μη*: 1* om *μη* | *προσκυνησουσιν* cum ℵAC 7* 36. 42. ... ς *προσκυνησωσι* cum BP al pler And^{omn} Are | *τα δαιμονια*: 38. *τω δαιμονι* | *και* (38. *η*) *τα ειδωλα* cum ℵABCP 1. al plus^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) om *τα* cum? arm | *και τα χαλκα* cum ℵABCP etc ... 2. 6. 7. 8. 9. 13. 16. 29. 30. 31. 33. 36. 47. 48. 50. 90. 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{10} aeth^{ro} Are om | *και τα ξυλινα* (et. Cyp^{322}): ℵ ante *και τα λιθινα* pon | *δυνανται* cum ℵAB*(ita videtur)CP 7. 28. 35. 36. 38. 47. 49. 50. 79. And^{a} C P ... ς *δυναται* cum B** al pler And^{bav} Are. In B vdtr ipse* primam scripturam emendasse, in qua spatium quod inter α et τ est suadet ut ν scriptum fuisse statuamus. Quam rem in editione non satis explicui.

21. *εκ των φονων αυτων*: 38. *εκ τουτων ουτε εκ των φονων*, similiter 17* *εκ των εργων αυτων ουτε εκ τ. φον. αυτων.* Omittit etiam arm *αυτων* pri sec tert loc (teste Treg) | *φαρμακιων* cum ABP 7. al^{vi} And^{bav} (:: eandem formam infra 18, 23 *φαρμακια* ex ℵACP hausimus. Poterat etiam Gal 5, 20 ex ℵD*P recipi. Cf eiusdem formae exempla in Steph. Thes.) ... ς Ln *φαρμακειων* cum ℵ 1. al sat mu And^{a} P et^{bav}** ... c al^{25} And^{c} Are *φαρμακων* | *πορνειασ* (ℵ^{c}CP *-νιασ*) cum ℵ^{c}BCP al omn^{vi} vg rell And^{omn} Are ... ℵ*A *πονηριασ*

X.

5, 2 1 *Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρα-*
4, 3 *νοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ Ἶρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,*
καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι
πυρός, 2 καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεῳγμένον. καὶ
ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώ-
νυμον ἐπὶ τῆς γῆς, 3 καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶ-
ται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φω-
νάς. 4 καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον γράφειν, καὶ

X. 1. *ειδον* cum ℵCP al pler And$^{a\,c\,p}$ Are (:: cf ad v. 5.) ... Ti *ιδον* cum AB 7. 14. 92. And^{bav} | *αλλον* c. ℵAC 35. 36. 38. 87. al non ita mu vg cop sah syr arm aeth And^{c} p bav Are anonym^{aug} al; item post *αγγελον* 7. 16. Prim ... Gb^{0} cum B 1. al plus^{35} And^{a} | *η ιρις* (ℵ* *θριξ*) cum ℵ*et^{c}ABC al^{35} And^{c} Are ... ς (= Gb Sz) *ιρισ* omisso *η* cum P 1. 7. 32. 36. 38. 98. al arm And^{a}*et^{p} ... 28. 79. 80. And^{a}**et^{b} *ιριν* (And^{b} *ιρην*, 28. *ερινν*) ... aeth^{ro} *και η ιρισ*. Cf huc etiam Tert$^{coro\,15}$ *et alius iridis ambitu ornatur caelesti prato.* | *επι την κεφαλην* cum AC 9. 12. ... ς *επι τησ κεφαλησ* cum ℵBP al pler And^{omn} Are | *αυτου* pri (post *κεφα.*) cum ℵABCP 1. al^{45} vg cop syr arm aeth And^{omn} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) om cum? | *ο ηλιοσ*: 38. om o | *στυλοι* et. vg^{cle} anonym^{aug} Victorin Prim Cassiod: 38. am fu tol demid lipss omn^{lachm} syr ar^{e} arm aeth (non item cop) *στυλοσ*

2. *και εχων* cum ℵABCP al plus^{30} (38. *κατεχων* omisso *και*) syr And^{c} ... ς (= Gb Sz) *και ειχεν* cum 1. 7. 28. 35. 36. 47. 49. 79. 91. 96. al vg cop arm And^{a} p bav Are Victorin Prim al | *βιβλαριδιον* cum ℵ*AC**P 1. al And^{p} Are ... ℵ$^{c\,vi}$(super *βλ* enim notavit *λι*, sed abstersit antequam id quod volebat absolveret)C* 7. 10. 14. 17. 28. 36. 37. 38. 47. 49. 79. 91. 92. 96. And^{a} et^{bav} *βιβλιδαριον* ... Gb' *βιβλιον* cum B al^{35} And^{c} | *ηνεωγμενον* cum ℵCP 1 (*-μενων*) 7. 31. 33. 34. 35. 87. And c p bav ... ς *ανεωγμ.* cum B al plu And^{a} Are ... A cop om | *τον δεξιον* (et. cop): C om | *επι τησ θαλασσησ* et *επι τησ γησ* cum ℵABCP al^{45} And^{c} et^{p} Are ... ς (= Gb Sz) *επι την θαλασσαν* et *επι την γην* cum 1. al pauc^{vi} (And^{a} et^{bav} *επι την θαλασσαν* et *επι τησ γησ*, 94. *επι τησ θαλασσησ* et *επι την γην*)

3. ℵ* post *εκραξεν* add *ωσ*, ℵ^{c} delevit | *αι επτα βρονται* (ℵ* per incuriam *φωναι*, ℵ^{c} reposuit *βροντ.*): ℵ*(non item^{c}) 1. 4. 7. 18. arm And^{p} om *αι* | *τασ εαυτων φωνασ* cum ABCP al pler vg cop (*vocem suam*) syr And^{omn} Are Victorin al ... ℵ 7. *ταισ εαυτ. φωναισ*, item arm aeth

4. *και οτε*: ℵ 37. 79. And^{a} Prim *και οσα* (*et quae*) | *αι* (1. 98* om) *επτ. βρονται* sine additam cum ℵABCP 1. al^{45} am fu demid tol cop syr arm aeth And^{omn} Are Prim (vide ante) ... ς (= Gb Sz) add *τασ φωνασ*

ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ Dan 8, 26
ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. 5 καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον
ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ Dan 12, 7
τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, 6 καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ 14, 7
τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι
χρόνος οὐκέτι ἔσται, 7 ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβ-
δόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον Am 3, 7

ἑαυτων cum ? vg^{cle} harl lipss omn^{lachm} Haym | ἐμελλον cum ℵP 1. 6. 7. 8. 28. 29. al longe plu And^{a} c p Are :: ut 3, 2 ℵACP etc ... Ln Ti ἠμελλον cum ABC 2. 12. 14. 33. 38. 42. 50. 92. 94. 97. And^{bav} | λεγουσαν sine μοι cum ℵABCP 1. al plus^{40} am fu harl lipss tol omn^{lachm} syr arm aeth And^{omn} Are Prim al (And^{P} φωνης et λεγουσης) ... ς (= Gb Sz) add μοι cum? vg^{cle} demid cop | α ελαλησαν: ℵ οσα | αι επτα βρονται sec loc: C om επτα | μη αυτα cum ℵABCP al^{35} vg (arm om αυτα) And^{c} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) μη ταυτα cum? ... 1. 10. 12. 17. 36(?) 37. 49. 79. 91. 96. And^{a} et^{P} (et com δια δε του σφραγισαι - και μετα ταυτα γραψαι) et^{bav} μετα ταυτα | γραψης: 7. 28. 98. γραψεις, And^{P} γραψον ... 1. 10. 12(?) 17. 36. 37. 49. 79. 91. 96. And^{a} et^{bav} γραφεις

5. ειδον cum ℵCP al pler And^{omn} Are ... Ti ιδον cum AB 7. 14. | εστωτα: 30. 31* 38. 97. 98. om | την δεξιαν cum ℵBCP al fere^{50} cop syr arm aeth And^{a} c p Are Prim ... ς (= Gb Sz) om cum A 1. 36. al? vg And bav | εισ τον: 14. επι τον

6. ὠμοσεν εν cum ℵ^{c}ACP 1. 6. 7. 28. 31. 32. 36. 49. 79. 91. al And^{a} p bav Are (uterq et. in com), item *per viventem* vg Prim al ... ℵ*B al^{35} cop And^{c} om εν, hinc Gb^{0} | των αιωνων: 1. 12. 47. arm And^{P} et^{bav} om ... 16. 36. add αμην | και την γην και τα εν αυτη: A 1. 12. om | και τα εν αυτη (post γην): 28. 79. 80. And^{a} omissis και τα εν αυτω habent h. l. και τα εν αυτοισ. Item cop aeth om και τα εν αυτω et και τα εν αυτη posteaque habent και τα εν αυτοισ παντα | και την θαλασσ. και τα εν αυτη cum ℵ^{c}BCP al pler vg And^{omn} Are Haym al ... ℵ*A 30. 31. 32. 38. 40. 49. 98. arm Prim om | ουκετι εσται cum ℵ^{c}ABCP al^{45} syr arm And^{c} p bav Are, item *amplius non erit* am fu lipss demid tol omn^{lachm}, *iam non erit* anonym^{aug} Prim ... ℵ* 40. ουκετι εστιν, cop *non est* ... ς (= Gb Sz) ουκ εσται ετι cum 1. 79. And^{a}, item vg cle *non erit amplius*

7. αλλ cum ℵABCP 1. al^{25} ac multo plurib And^{omn} Are ... ς αλλα cum 14. al | του (C om) εβδομ. αγγελου et. vg anonym^{aug} Prim *septimi angeli*: ℵ του αγγελ. του εβδομ. | μελλη (et. 1.): 7. 28. 30. 31. 35. 36. 51. 79. 87. 91. 98. μελλει | και cum ℵABCP 1. al pler am al^{lachm} syr cdd ar^{c} aeth And^{a} c bav ... 10. 17* 37. 49. 91. 94. 96. vg^{cle} fu demid tol al^{lachm} cop arm syr^{Polygl} And^{P} Are Prim Haym om | ετελεσθη cum ℵACP al fere^{40} cop syr^{cdd} And^{c} et^{bav} ... ς (= Gb Sz) τελεσθη

τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.
8 καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ
καὶ λέγουσαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλαρίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ
τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
Ez 2, 8 ss 3, 1 ss 9 καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλα-
ρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου
τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. 10 καὶ
ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον

(-σθει B 7.) cum B 1. 7. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al? And^{a} et^{P} ... vg syr^{pol} yg^{l} ar^{e} aeth *consummabitur*, Prim (Cassiod) *finietur*, item (sed vix ex cod Gr) Are *τελεσθησεται* | *ωσ*: 10. 28. 37. 49. 79. 91. 96. And a p bav Are^{com} (non^{txt}) ὅ | *ευηγγελισεν*: 10. 12. 17. 19. 26. 28. 37. 49. 79. 91. 96. And^{a} (non^{P}) *ευηγγελισατο* | *τουσ εαυτου* (14. 36. *αυτου*, item sed post *δουλ.* B al^{35} And^{c}) *δουλουσ* (ℵ add *και*) *τουσ προφητασ* cum ℵABCP al plus^{40} And^{c} et^{bav} ... ς (= Gb Sz) *τοισ εαυτου* (28. 79. *αυτου*, item sed post *δουλ.* 97. al? Are) *δουλοισ τοισ προφηταισ* cum 1. 28. 79. 97. al And^{a} et^{P} Are ... vg *evangelizavit per servos suos prophetas*, Prim *ev. per prophetas servos suos*

8. *και η φωνη ην ηκουσα* et. am fu demid tol lipss omn^{lachm} (sed lips$^{4.\ 6.}$ all^{achm} *et vocem quam audivi*) ... 7. vg^{cle} Prim *και ηκουσα φωνην* | *λαλουσαν* et *λεγουσαν* cum ℵABCP 7. 14. 36 (addito *μοι*) 91. 92. And bav, item am fu demid lipss tol al *et vox* (lips$^{4.\ 6.}$ al *vocem*) *quam audivi - loquentem mecum et* (am* om) *dicentem* (all^{achm} *dixit mihi*, sed lips$^{5.}$ al *loquuta est mecum dicens*), Prim *et audivi vocem de caelo iterum loquentem mecum: Vade* etc ... ς *λαλουσα* et *λεγουσα* cum 1. al pler And^{a} c p Are | *υπαγε*: 4. 6. 11. 31. 32. 48. vg^{cle} lips$^{4.\ 5.}$ demid Prim Haym add *και* | *βιβλαριδιον* cum ℵP 1. al vix mu And^{P} et^{bav} ... Ti *βιβλιδαριον* cum B al fere^{40} And^{a} et^{c} Are ... Gb′ Ln *βιβλιον* cum AC 6. 14. | *ηνεωγμενον* cum ℵACP 1. 35. 36. 87. 92. al And^{c} p bav ... B al plus^{30} And^{a} Are *ανεωγμενον* | *εν* (6. 11. 31. om) *τη χειρι* ... 36. *εκ χειροσ, de manu* vg Prim al ... C om | *του αγγελου* cum ℵABCP 1. al^{35} fere And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) om *του* cum 8 (certe non pro *του* afferunt Wtst Sz Scri) al?

9. *απηλθα* cum A 16. 27. 50. 97. ... ς *απηλθον* cum ℵBCP al pler And omn Are | *δουναι μοι* cum ℵABC al^{40} fere vg syr And^{c} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) *δοσ μοι* cum P 1. 28. 36. 38. 49. 51. 79. 91. 96. al? cop And^{a} p bav | *βιβλαριδιον* c. A**(*βιβλαριον)CP 1. al^{vi} And^{P} et^{bav} ... B al^{40} And^{a} et^{c} Are *βιβλιδαριον* ... ℵ 11. al^{vi} *βιβλιον* | *λαβε και καταφ. αυτο* et. am fu harl lips$^{4.\ 5.}$ *accipe et devora illum* (*eum*), Prim *sume et comede eum*; sed vg^{cle} demid tol al *accipe librum et devora illum*; cop *sume eum tibi* ... ℵ* *λαβε αυτο και καταφ.*, item ℵ^{c} sed addit insuper *αυτο* | *κοιλιαν*: A *καρδιαν*. Cf And^{com} *πικρανει δε σου ομως την κοιλίαν, δηλαδη την καρδιαν την των λογικων τροφων χωρητικην.*

10. *βιβλαριδιον* cum ACP 1. al And^{P} et^{bav} ... ℵB al^{30} fere And^{c} Are *βιβλιον* ... 8. 10. 14. 17. 28. 32. 36. 37. 49. 79. 91. 96. And^{a} *βιβλιδα-*

αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. 11 *καὶ λέγουσίν μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἐπὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.*

XI.

1 *Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· ἔγειρε καὶ* 21, 15 Ez 40, 3 *μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσ-*

ριον | *κατεφαγον*: 36. *-φαγα*, item postea *εφαγα* | *ην*: 87. *εγενετο*, item cop | *ως μελι γλυκυ* (7. *γλυκαζων*) cum ℵCP al pler vg syr And omn Are ... AB 36. cop *γλυκυ ως μελι* ... arm om *γλυκυ*, aeth om *ως μελι*. Cf Prim *et cum accepissem libellum de manu angeli, et cum comedissem eum, statim repletus est venter meus.* | *οτε εφαγον αυτο*: 34. 35. And^{c} om | *επικρανθη*: ℵ *εγεμισθη*, item (vide ante) Prim *repletus est*; ℵ^{c} vero post *η κοιλ. μου* add *πικριασ*. Ceterum ad vv. 9 et 10. cf Or ^{3,408} (ex selectis in Ezech 2, 19 ubi est *και εν αυτη κεφαλισ βιβλιου*, adhibitis verbis ps. 38, 9 *εν κεφαλιδι βιβλιου γεγραπται περι εμου*): *καὶ ἄλλην δὲ κεφαλίδα βιβλίου γεγραμμένην εὑρήσεις ἐν τῇ ἀποκαλύψει τὸν ἰωάννην κατεσθίοντα· πλεῖον γὰρ κεφαλίδος οὐ χωρεῖ φαγεῖν ἡ ἀνθρώπεια φύσις.* Quibuscum cohaerent quae^{4,93} habet: *ἀλλὰ καὶ ὁ ἐσθίων ἰωάννης μίαν κεφαλίδα, ἐν ᾗ γέγραπται τὰ ἔμπροσθεν καὶ τὰ ὄπισθεν* (cf supra 4, 6).

11. *λεγουσιν* cum ℵAB al^{30} am* harl And^{c} Are ... ς *λεγει* cum P 1. 7. 28. 31. 38. 47. 49. 51. 79. 91. 96. al^{vl} vg^{cle} am** fu al plu (sed vg^{cle} demid lipss al^{lachm} *dixit*, am** fu al *dicit*) cop syr arm aeth And^{a} p bav Prim (*ait*) | *επι λαοισ* (87. *λαουσ*): 95. *επι λαου*, et cf postea Prim | *και εθνεσιν* cum ℵAP 1. 31. 36. 38. 47. al vg cop And^{a} p bav ... Ti κ. *επι εθν.* cum B al plus^{30} syr And^{c} Are Prim (*in populo et in nationes et linguas et reges multos*, sed paullo post in com *in populos, in nationes, in linguas et reges*)

XI. 1. *ομοιος ραβδω*: 38. *ως ραβδος* | *λεγων* (ℵ* *λεγει*) sine additam cum ℵ*et^{c}AP 1. al plus^{35} am fu harl tol lipss$^{5.}$ omn^{lachm} anonym^{aug} (hi Latt omnes *dicens*) cop (ut am etc) And^{p} (add *μοι*) et^{bav} Are (et. com: *πῶς γὰρ ὁ κάλαμος ἄψυχος ὢν ἔλεγεν*), item Prim *dedit mihi – dicens*, aeth^{utr} *et dedit mihi – et dixit mihi*, vg^{cle} demid lipss$^{4.}$ *et dictum est mihi*, lipss$^{6.}$ *dicens, et dictum est mihi.* Similiter 28. 79. And^{a} *και φωνη λεγουσα* (Haym: „Postquam autem datus est ei calamus, divina vox dicit illi“) ... ς^{e} (non ς Gb Sz) praem *και ο αγγελος ειστηκει* cum 36. al? arm; item ℵ^{cc}*B 10. 14. 34. 35. 37. 49. 87. 91. 92. 96. syr And^{c} Victorin *και ειστηκει* (B *ιστηκει*, ℵ^{cc}* *εστηκει*) *ο αγγελος*. Praeterea 49^{mg}: *σημείωσαι ὅτι ἐν ἄλλῃ βίβλῳ οὕτω γράφεται· ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγουσα· ἔγειραι, καὶ τὰ ἑξῆς.* | *εγειρε* cum ℵABP al^{25} And^{a}* ... ς *εγειραι* cum 1. al plus^{20} And^{c} et^{p} Are ...

κυνοῦντας ἐν αὐτῷ. 2 καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε
ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν
15, 3 πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσεράκοντα δύο. 3 καὶ δώσω
τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακο-
Zach 4, 2 as σίας ἑξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους. 4 οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι
καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἑστῶτες. 5 καὶ
2 Rg 1, 10 εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος

---

10. 18. And^{bav} *εγειρον* | *μετρησον*: 7 (om *και* quod praecedit) 95. *μετρησαι*

2. *την αυλην την* et. ℵ^{c} ... ℵ* *τησ αυλησ τησ* | *την εξωθεν* cum ABP al pler vg (sed vg^{six} *infra*) cop syr arm aeth And^{P} (et.^{com}) Are Tich Prim al ... ς (non item ς^{e} Gb Sz) *την* (ℵ* *τησ*) *εσωθεν* c. ℵ 1. 12. 35. 80. 87. And^{a} c bav, item *intrinsecus* Vict | *ναου* et. ℵ^{c} ... ℵ* *λαου* :: qui frequens error est (ita etiam v. 1. pro *ναον* 29. *λαον*) | *εκβαλε* (80. And^{a} *εκβαλλε*): ℵ* praem *και*, non item ℵ^{c} | *εκβ. εξωθεν* cum ℵ^{c}A(P *εσωθεν*) 1. 12. 14. 26. 28. 34. 35. 36. 37. 49. 79. 87. 91. 92. 96. And^{a} c bav ... ς Ti *εκβ. εξω* c. B al plu (ℵ* *εσω*) And^{P} Are | *μετρησησ*: 1. (-*σισ*) 7. 79. *μετρησεισ* | *τοισ εθνεσιν* et. ℵ^{c}: ℵ* praem *και* | *πατησουσιν*: A *μετρησουσιν* | *τεσσερακοντ.* cum ℵA ... ς *τεσσαρακοντ.* cum P al pler; B al *μ'* | *δυο* (sine *και*) cum ℵP 14. 35. 38. 49. al plu And^{a} c Are, item 1. al mu qui *μβ'* praebent, item vg^{cle} am demid al pler Prim al ... Ln Ti *και δυο* cum AB (*μ' και β'*) 30. al And^{P} am

3. *εξηκοντα* et. Hipp^{quinquies} (Hipp$^{antichr\ 43}$ et^{47} et^{61} item$^{fin\ mund\ 21}$ et dan^{32}): ℵ^{cc*} et (om *διακοσιασ*) 14. add *πεντε*, 29. om *χιλ. δια.* | *περιβεβλημενοι* c. ℵ^{c}C 1. al pler vg (am fu harl* omn^{lachm} *amicti saccos*, vg^{cle} demid tol harl** lipss Haym *amicti saccis*) rell And^{omn} Are anonym aug et Prim (hi^{2} *saccis amicti*) Victorin (*amicti ciliciis*) ... ℵ*ABP 4. 7. 28. 48. 79. 96. *περιβεβλημενουσ*, id quod recepit Ln

4. *εισιν αι δυο* et. ℵ^{c} ... ℵ* *οι* pro *αι* | *ελαιαι* cum ℵP al omn^{vi} Hipp antichr^{47} And^{omn} Are etc ... vitiose A *αυλαιαι*, C *αλαιαι* | *και αι δυο* cum ℵ^{c}ABCP al^{35} Hipp And^{a} c P Are (1* And^{bav} om *αι δυο ελαι. και*) ... ς (= Gb Sz) om *αι* cum ℵ* al pauc^{vid} (non 1. qui post *εισιν* pergit *αι δυο λυχνιαι*) | *αι ενωπιον* cum ABCP 1. al longe plu (94. *οι ενωπ.*) And^{a} c P ... Gb^{0} *αι* cum ℵ 6. 7. 14. 31. 32. 34. 35. 47. 48. 87. 92. 95. And^{bav} Are. Nec vg anonym^{aug} al exprim articulos istos: *hi sunt duae* (am *duo*) *olivae et duo candelabra in conspectu*, sed Prim *hi sunt duae olivae et duo candelabra consistentia sub conspectu.* | *του* (Ln om cum AB om) *κυριου* cum ℵABCP al plus^{40} vg cop syr (aeth non solet distinguere inter *κυρ.* et *θε.*) Hipp And^{c} et^{P} Are Victorin anonym^{aug} Prim al ... ς (= Gb Sz) *τ. θεου* cum 1. 28. 36. 79. al^{vi} arm And^{a} et bav | *εστωτεσ* cum ℵ*ABC al^{30} And^{c} Are ... ς (= Gb Sz) *εστωσαι* cum ℵ^{cc}P 1. 7. 28. 29. 36. 38. 47. 49. 79. 91. 95. al^{vi} Hipp And^{a} P bav

5. *θελει* pri cum ℵABCP 1. al plus^{30} And^{a} c P Are. Sed ℵ 35. 87. vg^{cle} (lips^{4}· *voluerit nocere eos*) And^{c} Victorin ante *αυτουσ* pon (lips^{5}· *eos voluerit nocere*, lips^{6}· *nocere eos voluerit*, Prim *eos vellet nocere*), 14. *θελ.*

αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. 6 οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν. 7 καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νι-

1 Kg 17, 1 Ex 7, 19.

13, 1 Dan 7, 7

αδικ. αυτους ... ς (= Gb Sz) θελη cum 7. al? And^{bav} ... Hipp^{antichr} ^{47} θελησει, vg *voluerit*, anonym^{aug} *vult*, Prim *vellet* | εκπορευεται: 14. 92. εκπορευσεται, Hipp εξελευσεται, item vg anonym^{aug} Prim al *exiet* | ει τις sec loc: ℵ*(non^{c})C 1. η τις ... 38. οστις | θελησῃ cum ℵA (et 38. Hipp θελησει), item *voluerit* (sed sic etiam pri loc) vg; contra Prim *vult* ... ς (= Gb Sz) θελη cum? ... Gb Sz Ln Ti θελει cum BCP al pler And^{omn} Are. Praeterea θελησῃ (θελησει, θελει) ante αυτους posuimus cum ℵ(θελ. αδικ. αυτ.)ABCP al^{25} fere vg (Hipp θελησ. εν τουτοις) And^{a} et^{c} Are ... ς post αυτους pon cum 1. 36. 49. al mu And^{p} et^{bav} Prim | αδικησαι sec loc: 28. 36. 37. 43. 79. And^{a} et^{p} αποκτειναι (anonym^{aug} *Et si quis vult eos laedere vel occidere, ignis exiet ex ore eorum et devorabit inimicos eorum.*) | ουτως: A om

6. εξουσιαν pri sine articulo cum ℵB al omn^{vid} Hipp^{antichr47} And^{omn} Are ... Ln την εξουσιαν cum ACP | εξουσιαν κλεισαι τον ουρανον (14. 38. 97. τον ουρ. κλεισ.) cum ℵACP 1. 28. 36. 49. 79. al mu vg cop syr arm Hipp And^{a} p bav anonym^{aug} (- *claudere caelum nubibus ne* -) Prim al (et. Haym add *nubibus*) ... Gb Sz Ti τον ουρανον εξουσιαν κλεισαι cum B al^{30} And^{c} Are | υετος (38. 97. υετους) βρεχῃ (Hipp βρεξῃ, 38. βρεξει, 28. 30. 32. 36. 41. 98. βρεχει) cum ℵABCP al^{40} fere syr arm Hipp And^{c} et^{bav} Are Prim Promiss^{13} (hi^{2} *ne imbrem pluat*) ... ς (= Gb Sz) βρεχ. υετ. cum 1. 7. al pauc cop And^{a} et^{p} ... vg anonym^{aug} al *pluat* | τας ημερας cum ℵABCP al plus^{40} arm Hipp And c p bav Are, item Promiss *per dies* ... ς (= Gb Sz) εν ημεραις cum 36^{vi} al?, 1. And^{a} εν ταις ημεραις, item *diebus* vg, *in diebus* fu anonym^{aug} Prim | της προφητειας (ut ℵP al, ABC etc -τιας) αυτων cum ℵABCP al^{30} vg Hipp And^{c} p bav Are anonym^{aug} Prim al ... ς (= Gb Sz) αυτων της προφητ. cum 1. 95. al pauc^{vid} And^{a} ... syr^{codd} *in diebus illis* sine additam | και παταξαι et. ℵ^{c} ... ℵ* om και | αυτα: 1. 91. And^{bav} om | εν παση πληγη cum ℵACP 1. al^{40} fere Hipp And omn Are Prim, item cop syr arm aeth ... ς (= Gb Sz) παση πληγ. sine εν cum B al pauc^{vi} vg Haym ... 95. plane om. Posuimus autem ante οσακις etc cum ℵACP 1. 28. 36. 38. 49. 51. 79. al vg cop syr arm aeth Hipp And^{a} p bav Prim al ... Gb Sz post οσακ. εαν θελ. pon cum B al^{30} fere And^{c} Are | οσακ. εαν cum ℵABP etc ... C 38. οσακ. αν | θελησωσιν cum ℵABP al pler And^{a} c p Are ... C θελησουσιν ... 14. 36. 97. And^{bav} θελωσιν, 12. θελουσιν

7. τελεσωσιν: 1. And^{a} et^{p} τελεσουσι | το θηριον: A add το τεταρτον | το (et. ℵ^{c}; ℵ* τοτε) αναβαινον: A το αναβαινων | μετ αυτων πολε-

κήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. 8 *καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ*
τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς
Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη.
9 *καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν*
τὸ πτῶμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν
οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. 10 *καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς*

μον cum ℵABCP al[35] vg syr arm Hipp[antichr 47] And[c] Are Prim al ... *ς* (= Gb Sz) *πολεμ. μετ αυτ.* cum 1. 36. al vix mu cop And[a] p bav | *νικησει:* C 7. *νικηση* (C *νεικ.*) | *και αποκτ. αυτους:* 1. 12. 36. 41. 87. 97. syr[edd] And[bav] (invito com) om

8. *το πτωμα* cum ABC al[35] cop arm aeth Are anonym[aug] et „alia translatio" apud Prim („duorum dixit corpus unum" quibus verbis apud Tichon respondent „duorum dicit unum corpus") ... *ς* (= Gb Sz) *τα πτωματα* cum ℵP 1. 35. 36. 38. 49. 79. 87. 91. al vg syr And[omn] Victorin Prim al | *επι της:* ℵ[cc*] praem *εσται*, item 28. 37. 43. 79. And[a] *εασει* (et 18. *ριψει* post *μεγαλης*). Similiter ex Latt vg *iacebunt* vel post *corpora eorum* (vg[cle] demid lips[4. 6.] all[achm] Promiss) vel ante (lips[5.] all[achm] Victorin Haym) vel post *civita is magnae* (am** tol all[achm]) addit; item Prim post *corp. eorum* pergit *ponet in medio civit. magn.*; anonym[aug] et „alia translatio" ap Prim *proicietur*; contra am* fu nihil add. | *της πολεως* cum ℵABCP 1. al[35] And[omn] Are ... *ς* (= Gb Sz) om *της* cum? | *της μεγαλης:* 28. 79. And[a] add *αταφα* (ut And[com] *αταφα καταλειψει* et Are[com] *αταφα ριψει*) ... aeth add *cuius nomen Patmus* | *αιγυπτος:* 36. *γομορρα* | *οπου και:* ℵ[c] 1. 7. 12. 14. 34. 35. 36. 87. 92. lips[4.] cop And[c] p bav (sed And[com] *ἐν ᾗ καὶ ὁ κύριος πέπονθεν*) om *και* | *ο κυριος αυτων* cum ℵ[c]ABCP al plus[40] vg cop syr arm aeth Or[int 3,869] („secundum enim ipsum loh. locus *in quo dominus eorum crucifixus est vocatur spiritualiter Sodoma et Aegyptus*") And[omn] Are Prim al ... *ς* (= Gb Sz) *ο κυρ. ημων* cum 1. al? ... ℵ* nil nisi *ο κυριος*

9. *βλεπουσιν* cum ℵABCP 1. al plus[40] syr (*videntes*) And[omn] Are anonym[aug] ... *ς* (= Gb Sz) *βλεψουσιν* cum? vg cop arm aeth Prim al | *εκ των λαων και* (B add *των*) *φυλων* cum ABCP etc ... ℵ *εκ των φυλων και λαων*, item *de tribubus et populis* vg[cle] (non item am fu demid tol lipss omn[lachm], nec anonym[aug] Prim Haym) | *και* ante *γλωσσων* in ℵ ipse* suppl | *και εθνων:* 1. om, sed post *τα πτωμ. αυτ.* add *και οι εκ των εθνων* | *το πτωμα αυτ.* cum ℵABC al plus[35] cop arm aeth And[c] Are anonym[aug] ... *ς* (= Gb Sz) *τα πτωματα αυτ.* cum P 1. 28. 36. 38. 49. 79. 91. 95. 96. al vg syr And[a] p bav Prim al | *και ημισυ* cum ℵACP 28. 30* 37. 49. 51. 79. 95. al cop syr arm (item vg *per tres dies et dimidium*) ... Gb[o] Ti om *και* cum B al[35] And[omn] Are ... anonym[aug] Prim om *ημερας τρεις και ημισυ*, Cassiod habet tantum *triduo*; tol transilieus a *corpora eorum* ad *corpora eorum* praetermittit *ημερ. τρ. και ημισυ και τα πτωμ. αυτων* | *τα πτωματα:* And[a] *τα σωματα*, 14. *το σωμα* | *αφιουσιν* cum ℵACP 1. 12. 28. 36. 79. (6. *αφηουσι*, 95. *αφι-*

χαίρουσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμπουσιν ἀλλή- Esth 9, 22
λοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ
τῆς γῆς. 11 *καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ* Ez 37, 5
τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν,
καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. 12 *καὶ*
ἤκουσαν φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν αὐτοῖς· ἀνάβατε

ασι) And^{a} et^{bav}, item *sinunt* am fu harl tol lips$^{5\cdot}$ omn^{lachm} anonym aug. Ceterum accentum *ἀφίουσιν* (et. Ln) tuentur P 79. And^{bav} et *ἀφιοῦσι* And^{a}, commendat eundem forma *ἀφίομεν* Lc 11, 4; contra *ἀφιοῦσιν* (Ti) in 1. 36. invenitur, quod cum *συνιοῦσιν* (Mt 13, 13; Ln *ἰουσιν*, vide supra) conferri potest ..... ς *αφησουσι* cum B al pler cop syr (aeth) And^{c} et^{P} Are, item *sinent* vg^{cle} demid lips$^{4.\ 6.}$ Prim al | *μνημα* cum ℵ*ABP 1. al^{40} cop syr And^{omn} Are anonym^{aug}. Item C 36. *μνημειον* ... ς (= Gb Sz) *μνηματα* cum ℵ^{c} 98. al pauc^{vi} vg arm aeth Prim al

10. *επι της γης*: 6. 87. *επι την γην*, 28. 79. *την γην* | *χαιρουσιν* cum ℵ ABCP 1. al^{40} arm And$^{a\ c\ bav}$ anonym^{aug} ... ς (= Gb Sz) *χαρουσιν* cum ?, item 38. And^{P} Are *χαρησονται*, item *gaudebunt* vg cop aeth Prim al | *επ*: 28. 38. 79. *εν* | *ευφραινονται* (Gb′) cum ℵACP 1. 12. 28. 36. 79. 95. arm And^{a} et^{bav} anonym^{aug} ... ς *ευφρανθησονται* cum B 6. 7. 8. 14. al pler vg cop syr And^{c} et^{P} Are Prim al ... aeth om *και ευφραιν.* | *πεμπουσιν* cum ℵ*P 28. 36. 79. 80* vg$^{edd\ ap\ Ln}$ arm And ^{a*} et^{bav} anonym^{aug} ... ς Ln Ti *πεμψουσιν* cum ℵ^{c}AC 1. al mu^{vi} vg ^{cle} am fu al pler cop syr And^{a**} Prim al ... Gb″ *δωσουσιν* cum B al^{30} And^{c} et^{P} Are | *αλληλοις*: C 27. *αλληλους* | *οι δυο προφητ.* cum AB CP etc ... ℵ *οι προφ. οι δυο*

11. *μετα τρεισ* sine articulo cum ℵP 1. 14. 28. 35. 36. 37. 38. 40. 49. 91. 96. arm And^{c} et^{bav}, nec exprim articulum vg anonym^{aug} (hi *post dies tres*) Prim (*post tres dies*), Vig$^{varim\ 644}$ (et$^{colon\ 637}$) *post tertium diem* ... ς Ln Ti *μετ. τασ τρεισ* cum ABC al plu And^{a} et^{P} Are | *ημισυ*: ℵ* A *ημισου* (ita A** etiam antea v. 9., A* non *ημιου* sed *ημισυ*, ut puto) ... C *το ημισυ* ... transponitur sic: 14. 28. 38. 79. And^{a} et^{P} *τρεισ και* (14. 38. om) *ημισυ ημερασ*, Promiss^{16} *post tres et dimidium diem* | *εν αυτοισ* (et. Gb Sz) cum A 18. 28** 36. 79. 95. arm And^{a} Vig varim (*intravit in eis*) ... CP 1. 7. 12. 17. 38. And^{bav} *αυτοισ* (omisso *εν* post *-λθεν*, sed C transp sic: *εισηλθ. εκ τ. θεου αυτοισ*), atque sic Gb″ ... NB al^{30} And^{c} et^{P} Are *εισ αυτουσ*, vg Prim al *in illos* ... ς (= Gb Sz) *επ αυτουσ* cum 49. 91. 96. | *εστησαν*: 38. *στησονται* posteaque *επιπεσειται* | *επεπεσεν* (Gb″) cum ACP al^{15} And^{a} et^{bav} ... ς *επεσεν* cum NB al plu And^{c} et^{P} Are | *επι τους θεωρουντας* cum ℵAB al fere omn And^{omn} Are ... CP 17* *επι των θεωρουντων*

12. *ηκουσαν* cum ℵ*ACP 30** al ut^{vi} pauc vg (et. am fu et omn) syr^{edd} arm (ita refert Bode de edd mai. et min.; non item^{zoh}?) Haym al. (sed Prim praeterit totum v. 12) ... 38. *ακουσονται*, aeth *venit vox* ... Gb″ Ti *ηκουσα* cum ℵ^{c}B al^{35} cop syr$^{ed\ polygl}$ (cf Bode ad h. l.)

ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν
16, 18 αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. 13 καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς
μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν
τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφο-
βοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. 14 Ἡ οὐαὶ
9, 12 ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.
10, 7 15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ
12, 10 μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου
Dan 2, 44 τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς
4, 4 etc αἰῶνας τῶν αἰώνων. 16 καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ

---

ar^{c} And^{omn} Are anonym^{aug} :: quum per totum librum constanter vates dicat *ηκουσα* — capp 5 usque 10. tredecies, capp 10 usque 18. septies — multo probabilius est aliena manu *ηκουσα* pro *ηκουσαν*, quam *ηκουσαν* pro *ηκουσα* substitutum esse. | *φωνης μεγαλης* et *λεγουσης* cum ℵCP 1. 10. 12. 17. 28. 36. 37 (Bi praetermisit *λεγουσης*) 49. 79. 91. 95. 96. And^{a} p bav ... ς Ln Ti *φωνην μεγαλην* et *λεγουσαν* cum AB (sed** *λεγουσα* sic) al plu And^{c} Are | *αυτοις* cum ℵBCP al omn fere (31* *αυτους*) vg (et. am fu et omn) rell And^{omn} Are ... Ln om cum A 28. anonym^{aug} | *αναβατε* cum ℵACP 26. 36. 42. ... ς *αναβητε* cum B al pler And^{omn} Are | *εθεωρησαν*: 38. 97. *εθεωρουν*

13. *και εν* cum ℵACP 1. al sat mu vg cop syr arm aeth And^{omn} Prim al ... B al^{25} Are om *και* | *ωρα* cum ℵACP 1. 36. 95. al vix mu vg cop syr arm aeth And^{a} anonym^{aug} Prim al ... Gb'' *ημερα* cum B al fere^{40} sah And^{c} p bav Are | *και το*: C *ωστε το* | *δεκατον* et. vg sah syr arm aeth And^{omn} Are anonym^{aug} Prim al ... B cop *τριτον* (uterque per *γ'* exprim), 32. *δωδεκατον* | *εμφοβοι* (C *ενφοβοι*): ℵ 14. *εν φοβω* | *εγενοντο και*: 28. 79. 80. And^{a} *γενομενοι*

14. *η ουαι* (et. ℵ*): ℵ^{c} 1. 87. om *η* | *απηλθεν*: ℵ 28. 79. And^{a} *παρηλθεν* | *ιδου η ουαι η τριτ.* (28. 79. And^{a} *η τριτ. ουαι*) *ερχεται* (ℵ 36. post *ιδου* pon) cum (ℵ)ACP 1. 28, 36. 79. al vix mu vg (*et ecce* vg^{cle} am al Prim al; sed fu tol lips^{5}. al^{lachm} om *et*) cop syr And^{a} et^{bav} Prim al ... Ti *η ουαι η τριτ. ιδου ερχετ.* cum B al^{35} And^{c} et^{P} Are ... 6. 7. 33. 35. 46. om *ιδου*, item fu

15. *ο εβδομος*: A om *ο* | *εγενετο* et. ℵ^{c} ... ℵ* *εγενοντο* | *λεγοντες* cum AB 2. 6. 8. 9. 14. 16. 19. 26. 27. 30. 37. 41. 42. 90. 92. 93. 98. ... ς (= Gb Sz) *λεγουσαι* cum ℵCP al plu And^{omn} Are | *εγενετο η* (And^{P} om) *βασιλεια* cum ℵABCP al plus^{40} vg cop syr arm aeth And^{a} c p Are Prim al ... ς (= Gb Sz) *εγενοντο αι βασιλειαι* cum 1. 7. al? And^{bav} (sed invito comm) | *του κοσμου*: 28. And^{a} Prim om | *του κυριου ημων*: 28. *τ. θεου ημων*, item Amb$^{fid\ resurr\ 2,1162}$ Prim *dei nostri* | *και του χριστ. αυτου* ... 28. 79. tol And^{a} *ιησου* (28. *του*) *χριστου*, item Are post *κοσμου* pergit *και του κυριου ημων ιησου χριστου* | *βασιλευσει* ... 14. 16. 27. 28. 35. 79. 87. And^{a}* *βασιλευει* | *αιωνων*: ℵ 12. 18.

ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, οἱ κάθηνται ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν
ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 17 λέγοντες· 4, 8
εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν,
καὶ ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας,
18 καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς
τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς
προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου,
τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας 19, 2

---

38. 40. vg^{cle} demid tol (non item am fu lipss harl omn^{lachm}) arm^{usc} add *αμην*

16. *οι εικοσι* cum ℵ^{c}BCP al omn^{vi} And^{omn} Are ... Ln om *οι* cum ℵ*A | *εικοσι τεσσαρ.* cum ℵACP al plus^{20} And^{omn} Are; B 1. 7. al plus^{10} cop *κδ'*, item *viginti quattuor* vg Cyp^{312} Prim al ... ς (= Gb Sz) *εικ. και τεσσ.* cum 30. al vix mu, item syr arm | *οι ενωπιον* cum NCP al longe plu And$^{a\,c\,p}$ Are (vg Prim al *qui in conspectu - sedent*; contra Cyp *in consp. d. sedentes*) ... Ln om *οι* cum AB 1. 7. 12. 14. 46. 92. 95. And^{bav} | *του θεου* cum ℵACP 1. 28. 49. 79. 91. 95. 96. al vg cop arm aeth And$^{a\,p\,bav}$ Prim al ... B al plus^{35} syr And^{c} Are praem *του θρονου* ... Cyp plane om | *οι* (ℵ^{c}C 2. 95. om) *καθηνται* (Gb') cum ℵ*etc^{B} C al plus^{35} And^{c} Are; item *qui in consp. d. sedent* vg Prim al ... ς Ln Ti *καθημενοι* cum AP 1. 7. 14. 36. 38. 91. 92. al (sed 14. 92. praem *οι*) And$^{a\,p\,bav}$; item *sedentes* Cyp cop arm | *επεσαν* cum ℵACP 1. 7. 8. 30. 31. 49* al vix mu And^{p} ... B al^{25} fere And$^{a\,c\,bav}$ Are *επεσον*. Praeterea ℵ 95. al^{vi} praem *και*

17. *σοι* ... B *σε* | *κυριε*: ℵ And^{bav} *κυριος* | *ο θεος*: 28. 79. vg^{six} And^{a} add *ημων* | *ο παντοκρατωρ* ct. ℵ^{c} ... ℵ* om *ο* | *και ο ην* sine additam cum ℵABCP 1. al plus^{35} am fu harl demid tol lips$^{5\cdot}$ lips^{6**} omn^{lachm} syr arm^{zoh} aeth And^{c} p bav Are Cyp^{312} Prim al ... ς (= Gb Sz) add *και ο ερχομενος* cum 28. 36. 49. 79. 91. 95. 96. al vg^{cle} lips$^{4\cdot}$ lips^{6*} cop arm^{usc} And^{a} | *και οτι* cum ℵ*C :: ista lectio praesertim accedente fu non abicienda videbatur; ex minusculis non exscripta est, sed non mirum quod a plerisque testibus *και* eiusmodi abiectum ... ς Ln Ti om *και* cum ℵ^{cc}ABP al certe pler vg (exc fu) rell And^{omn} Are Cyp Prim al. Praeterea pro *quia* (*οτι*), ut vg^{cle} fu lipss all^{achm} harl (Cyp Prim *quod*), habent am demid tol al *qui*. | *ειληφας* cum ℵABP al omn^{vi} etc ... Ti *ειληφες* (:: cf ad 2, 3 et 4) cum C

18. *ωργισθησαν* (28. 32. 94. al^{vi} *οργισθ.*) cum ℵ^{c}ABCP etc ... ℵ* *ωργισθη* | *η οργη σου*: 38. add *επ αυτους* | *καιρος* (et. Cyp^{312} etc): C *κληρος* | *νεκρων*: 38. *εθνων*. Praeterea cf Prim: „*et tempus mortuorum*, vel sicut alia translatio habet *quo* (al. *quod*) *mortuis iudicetur*.“ | *και τοις αγιοις* (38. add *σου*) *και* (1. 28. 36. 79. al^{vi} arm And^{a} et^{bav} Cyp om) *τοις* (ℵ om) *φοβουμενοις* cum ℵBCP etc ... A *και τους αγιους και τους φοβουμενους*, atque sic Ln$^{ed\ min}$ | *τοις* (38. praem *και*) *μικροις κ. τοις μεγαλοις* cum ℵ^{cc}BP al omn^{vi} vg rell And^{omn} Are Cyp

τὴν γῆν. 19 καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
8, 5 16, 18 16, 21 ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγέ-
νοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα
μεγάλη.

XII.

15, 1 3 1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη
τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς
Mich 4, 10 κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, 2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα,

Prim al ... ℵ*AC τους μικρους κ. τους μεγαλους, atque sic Ln (et ed min ^{et}ed mai) | και ante διαφθειραι: A om, atque sic Ln$^{ed\ min}$ | τους διαφθειροντας (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵAB al longe plur And^{a} Are, item *perdentes* cop ...: P 1. AndP et^{bav} τους φθειροντας ... Ln$^{ed\ mai}$ τους διαφθειραντας cum C 7. 10. 35. 47. 48. 49. 87. 91. 96. And^{c}. Item *qui corruperunt* vg Cyp Prim al.

19. ηνοιγη c. ℵACP 1. 7. 14. 28. 35. 36. 49. 79. 87. 91. 92. 95. al And^{omn} ... B al^{25} Are ηνοιχθη | ο εν τω c. ACP 14. 35. 38. 87. 92. 95. arm And^{c}, item *quod est in caelo* Victorin ... ς om ο cum ℵB al pler And^{a} P bav Are; nec exprim vg Prim al | ουρανω: ℵ* (non item^{c}) add ανω | ωφθη: C εδοθη | τ. διαθηκ. αυτου c. ABP 1. 28. 35. 36. 79. 87. 95. al vg syr And$^{a\ c\ bav}$ anonym^{aug} ... Gb Sz τ. θια. του (B 7. 90. 91. om) κυριου c. B al^{40} fere AndP Are Victorin, ℵ 94. τ. θια. τ. θε., item alterutrum arm aeth ... vg^{cod} (ap Gb) cop ar^{e} Prim Haym plane om αυτ., hinc Gb^{o} :: αυτου reliquis auctoritate praestat; τ. θεου vero eiusmodi est unde facile reliquae manaverint | εγενοντο et. ℵ^{c} ... ℵ* εγενετο | και φωναι και βρονται (6. 31. anonym^{aug} om κ. φων., vg om κ. βροντ.) et. Prim Haym ... 14. 28. 36. 38. 79. 87. 97. cop syr And^{a} et^{c} και βροντ. κ. φων. (sah *facta sunt tonitrua et voces et fulgura*) | και σεισμος cum ℵACP 1. 28. 36. 38. 49 (suppl ab ipso*) 79. 95. al (sed 11. om και, 12. add artic) vg syr arm aeth AndP Prim al (sed anonym^{aug} habet tantum *et facta sunt fulgura et tonitrua et terrae motus*) ... 34. 35. 87. And$^{a\ c\ bav}$ κ. σεισμοι ... B al plus^{30} Are om plane, hinc Gb^{o}

XII. 1. Και σημειον etc: cf Hipp$^{antichr\ 60}$ και ιωαννης φησι· και ειδον σημειον μεγα και θαυμαστον, γυναικα περιβεβλημενην τον ηλιον, και η σεληνη υποκατω των ποδων αυτης, και επι της κεφαλης αυτης στεφανος αστερων δεκαδυο. Item Method^{716} και ωφθη μεγα σημειον εν τ. ουραν. usque finem v. 6. | περιβεβλημενη: A περιβλεπομενη | η (1. 97. om) σεληνη et. Hipp Meth ... ℵ* (non^{c}) την σεληνην ... 38. add ην | δωδεκα (28. 32. al aliq ιβ′): 1. 12. Hipp And^{a} etP δεκαδυο

2. post εν (B εγ) γα. εχουσα addidimus και (et. Ln$^{ed\ mai}$) c. ℵC 95. am fu demid lips$^{4.\ 6.}$ tol omn^{lachm} aeth Prim (*et erat praegnans - et clamabat*; demid tol al *et in utero habens et clamat*, fu lips$^{4.\ 6.}$ al *et in utero habens et clamabat*, am *et in utero habens et clamans*) ... ς Ln^{min} Ti om c.

καὶ κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 καὶ ὤφθη ἄλλο 1
σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφα- Ez 29, 3
λὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ δια- 13, 1
δήματα, 4 καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν
ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον
αὐτῆς καταφάγῃ. 5 καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν 2, 27 19, 15 Ps 2, 9
πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς
πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν

ABP al pler vg^{cle} lips^{5} Haym (item Victorin *et in utero habens clamans*) Hipp Meth^{717} And^{omn} Are, item cop (*et gravida exclamans*) syr arm | κραζει cum ℵAP 1. 28. 36. 79. 95. al demid tol all^{achm} Hipp Meth And^{a} et^{bav} (vide ante etiam am Victorin cop) ... Gb′ Ln εκραζεν cum C 1. 7. 8. 31. 38. 87. al plus^{20} vg^{cle} fu lips$^{4.\ 6.}$ al And^{c} et^{P} Are Prim Haym. Item Gb′ εκραξεν cum B al^{12} vg^{cod} (ap Ln), item syr arm | ωδινουσα et. Hipp Meth etc ... Ln$^{ed\ min}$ praem και cum A

3. πυρρος cum ℵAP al mu Meth^{717} And^{a} p bav Are, item *rufus* vg Or^{int} ^{3,867} anonym^{aug} (*rubeus*) Prim al ... BC 1. al^{30} And^{c} πυρος, item (*coloris ignei, ignitus*) cop syr ar^{e} arm; addit etiam aeth^{PP} (aeth^{ro} tantum *rufus*) *in similitudinem ignis*. Atque πυρρ. (πυρ.) ante μεγας posuimus cum ℵBC al^{35} cop syr aeth ar^{e} Meth And^{c} et^{P} Are Prim ... ς post μεγας pon cum AP 1. 28. 36. 49. 79. 87. 91. 95. 96. al vg And^{a} et^{bav} Or^{int} anonym^{aug} Haym | κεφαλας αυτου: A 87. κεφ. αυτων | επτα διαδηματ. cum ℵABCP al plus^{35} am fu demid tol lipss omn^{lachm} Meth And$^{a\ c\ p}$ Are Or^{int} (male habetur *cornua* pro *diadem.*, sed in eis quae paullo post sequuntur recte *diadem.*) Haym ... ς (= Gb Sz) διαδημ. επτα cum? vg^{cle} Prim ... 1. 12. And^{bav} (contra comm) om επτα

4. αυτου: 1. om | ℵ* post αστερων (C αστρων) per incuriam repetit το τριτον, quod ℵ^{c} delevit | του ουρανου et. Or^{int} Meth etc ... 1. And^{p} om. Libere ad h. l. respicit Ir$^{int\ 164}$: *praecursores vero sunt draconis eius, qui per huiusmodi phantasiam abscedere faciet in cauda tertiam partem stellarum et deiiciet eas in terram.* | εστηκεν: C εστηκει, 14. 92. εστη | τεκειν: 37. 49. 91. 96. Hipp τικτειν, Meth εκτεκειν | τεκνον: 38. παιδιον

5. αρσεν cum AC (:: quae soloeca dictio non ineptior aliis in apoc. adhibitis). Item P 95. Meth And^{bav} αρσενα ... ς αρρενα (B αρενα) cum ℵB 1. al pler Hipp And$^{a\ c\ p}$ Are. Reddit accurate vg anonym^{aug} Haym *filium masculum*, sed Prim tantum *masculum*, Victorin tantum *filium*. | εν ραβδω cum ℵABC al pler vg Meth And^{c} Are Prim al ... P 1. 12. 28. 95. 97. arm And$^{a\ p\ bav}$ om εν | ηρπασθη cum ACP 1. 7. 14. al longe plu And^{omn} Are ... ℵ 10. 29. 31. 37. 47. 49. 91. 95. 96. Hipp antichr^{60} Meth^{717} ηρπαγη (:: quae forma usitatior est nec fluctuat 2 Co 12, 4), item B ηρπαχθη | τεκνον: 38. παιδιον | προσ sec cum

Dan 12, 11 εἰσ τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ,
Dan 12, 1 ἵνα ἐκεῖ τρέφουσιν αὐτὴν ἡμέρασ χιλίασ διακοσίασ ἑξήκοντα. 7 καὶ
ἐγένετο πόλεμοσ ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ
πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντοσ. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ
ἄγγελοι αὐτοῦ, 8 καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόποσ εὑρέθη αὐτῶν ἔτι

ℵABCP al^{40} vg rell Meth (Hipp *εισ*, sed *πρσσ τ. θεον*) And^{c} et^{p} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) om cum 1. 36^{vi} al And^{a} et^{bav}

6. *εχει*: 38. vg^{cle} fu lips$^{6.}$ al (sed non am demid harl tol lips$^{4.5.}$ all^{achm}) *ειχε* | *εκει* pri cum ℵABP al^{40} Hipp (47. Hipp post *τοπον* pon) Meth And^{c} et^{p} Are ... ς (= Gb Sz) om cum C 1. 14. 36. 38. al And^{a} et^{bav}; item vg rell Prim al | *απο* ante *τ. θεου* C. ℵACP 1. 49. 51. 91. 95. 96. al Hipp$^{antichr\,60}$ And^{a*} et^{bav} ... B al plus^{25} Meth And^{a**} c p Are *υπο* | *τρεφουσιν* cum ℵC 36. And^{bav} (et 30. 98. *εκτρεφουσιν*) ... ς Ln *τρεφωσιν* cum AP 1. al mu Hipp Meth And^{a} c p ... Gb′ Ti *εκτρεφωσιν* cum B al plus^{25} Are | *αυτην*: ita ℵ^{c} correxit pro *αυτον* ℵ* ... 14. om | *χιλιασ διακοσ. εξηκοντα*: B *χιλ. διακ. ξ′*, 28. al *ασξ′* ... ℵ^{cc*} add *πεντε* ... 14. *ασξ′* (i.e 1860), cop *mille et octingentos et nonaginta* :: cf ad 12, 6

7. ο *μιχαηλ* cum ℵBCP al omn^{vi}, nec aliter vg ... Ln *ο τε μιχαηλ* cum A, item syr | *πολεμησαι* cum ℵB 1. 6. 7. 8. 14. 28. 29. 30. 31. 32. al^{30} And^{omn}. Item Gb Sz Ln Ti *τον πολεμησαι* cum ACP 36. 37. 49. 51. 91. 95. 96. al pauc. Cf et. Cass: *Et factum est bellum in caelo, Michael et angeli eius, ut pugnarent cum dracone*; item Prim: *Et accidit praelium in caelo, Michael et angelis eius, ut pugnarent cum dracone.* Item syr – *et Michael et collegium angelorum eius ad praeliandum cum dracone* ... ς (= Gb Sz) *επολεμησαν* cum? Are (quod vix e cod. Gr fluxit). Item vg anonym^{aug} Victorin Hier$^{esa\,27}$ *Mich. et angeli eius proeliabantur* (anonym Vict *pugnabant*, Hier *bellabant*) *cum dracone* :: ex qua lectione Latina non efficiendum est *επολεμησαν* illos in codd. suis reperisse. | *μετα* cum ℵABCP al^{40} vg syr And^{omn} Are anonym^{aug} Prim al ... ς (= Gb Sz) *κατα* cum 1. 94. al^{vi}. Item libere Ambrst ad 1 Co 15, 52: *Vidi Michael et angelos eius in caelo pugnantes adversus draconem et angelos eius, qui est diabolus et satanas.*

8. *ισχυσαν* cum ℵCP 1. 28. 36. 79. al mu vg (*non valuerunt*) syr arm And a p bav Are Hier$^{esa\,27}$ (*non praevaluerunt*) anonym^{aug} Victorin Prim al. Item B 14. *ισχυον* ... Gb Sz Ln$^{ed\,min}$ *ισχυσεν* cum A al plus^{30} cop aeth And^{c}. Praeterea ℵ add *πρσσ αυτον* | *ουδε* cum ℵABC al plus^{30} And^{c} et^{p} Are ... ς (= Gb Sz) *ουτε* cum P 1. 36. al And^{a} et^{bav} | *τοποσ* (14. om) *ευρεθη αυτων* (28. 79. And^{a} et^{p} *αυτων ευρ.*) cum ABCP 1. al mu (et. 14.) vg syr arm And^{a} p bav Are anonym^{aug} Victorin Prim al ... ℵ^{cc} 17. 36. Hier$^{esa\,27}$ *τοπ. ευρ. αυτοισ*, *locus inventus est eis* ... Gb″ et (ex errore) Ln$^{ed\,min}$ *τοπ. ευρεθη αυτω* (29. *αυτω ευρ.*) cum 6. 7. 8. al plus^{30} (sunt iidem fere qui *ισχυσεν* praebent) cop And^{c}, item (*nec invenit amplius locum in caelo*) aeth ... ℵ* *τοτε ευρεθη* | *ετι*: ℵ^{cc} 7. 28. 79. arm Hier^{esa} om

ἐν τῷ οὐρανῷ. 9 καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. 10 καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. 11 καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. 12 διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε,

20, 2 Gn 3, 1

11, 15 19, 1

18, 20

---

9. *ο δρακων* etc: anonym^{aug} Victorin *draco magnus, anguis antiquus*, Hieresa^{27} *draco magnus, coluber antiquus*, vg Victorin Promiss^{3} Haym *draco ille magnus, serpens* (Promiss *ille serp.*) *antiq.*, Prim *ille draco, serpens magnus et antiq.* | *ο μεγας ο οφις*: And^{b} (bis omisso artic.) *μεγας οφις*, 95. *ο οφ. ο μεγας* ... ℵ 1. And^{P} *ο μεγας οφις* (cf ante Prim, qui et ipse *μεγας* cum *οφις* coniung) | *διαβολος*: arm *βεελζεβουλ* | *και* (ℵ om) *ο σατανας* cum ℵ^{ACP} 1. 95. al vix mu And^{P} et^{bav}, id quod confirmat comm: *εἰ δὲ μετὰ τοῦ ἄρθρου κεῖται „ὁ σατανᾶς“, οὐχ ὡς ἄλλος ὢν παρὰ τὸν διάβολον· εἰ καὶ κεῖται καθ' ὑπέρβατον, οἷον ὁ διάβολος ὁ καὶ σατανᾶς, ἀλλ' ὥς τὰ δύο καλούμενος, τὸ μὲν* etc ... B al fere^{40} And^{a} et^{c} Are om *ο*, hinc Gb^{0} | *μετ αυτου εβληθησαν*: 26. 28. 79. And^{a} om, item 49. anonym^{aug} Hieresa (non item Prim Promiss etc) om *εβληθησαν*, item 1. And^{bav} om *μετ αυτου*

10. *ηκουσα*: 95. And^{a} *ηκουσαν* | *εν τω ουρ.* (95. arm anonym^{aug} *εκ του ουρανου*) *λεγουσαν* cum ℵ^{ABCP} al^{35} vg cop syr arm aeth And^{c} bav et^{P} (sed And^{P} *φωνης μεγαλης* et *λεγουσης*) Are anonym^{aug} Prim Fulg fid cath^{538} al ... *ς* (= Gb Sz) *λεγουσ. εν τ. ουρ.* cum 1. al pauc^{vi} And^{a} ... 41. 42. tol om *εν τ. ουρ.* | *χριστου*: c *κυριου* | *εβληθη* (Gb″) cum ℵ^{ABCP} al^{40} And^{a} et^{c} Are ... *ς κατεβληθη* cum 1. 49. al pauc^{vi} And^{P} et^{bav}. Latinis est *proiectus est* (ut v. 9.) vg, *praecipitatus est* Prim (v. 9. *missus est*), *exclusus est* anonym^{aug} (ut v. 9.). | *κατηγωρ* cum A (:: quae vox Graecis ignota sed ab ipsis Rabbinis recepta est) ... *ς* (= Gb Sz) *κατηγορος* cum ℵ^{BCP} al omn^{vi} Or$^{cat\ eph\ 218}$ And^{omn} Are | *αυτους* (Gb′) cum AP 1. 28. 36. 79. And$^{a\ P\ bav}$ ... *ς αυτων* cum ℵ^{BC} al pler And^{c} Are (:: ut solet construi *κατηγορεῖν*) | *ενωπ. τ. θεου ημων*: 1. 14. 28. 79. 90. 92. 98. cop arm aeth And^{a} et^{P} om *ημων* (14. om etiam post *αδελφων*)

11. *αυτοι*: ℵ *ουτοι*, item cop | *το αιμα*: 14. 36. *του αιματος* ... 28. 79. And^{a} *το ονομα* | *τον λογον της μαρτυρ. αυτων*: c *την μαρτυριαν αυτων* ... cop *sanguinem testimonii ipsius* ... 43. 47. 87. arm *αυτου* pro *αυτων* | *ουκ* ut ℵ^{BCP} etc ... A *ουχ*, atque sic Ln | *ουκ ηγαπησ. την ψυχην* (35. 87. And^{c} *τας ψυχας*) *αυτων* (ℵ^{c} *εαυτων*): arm *non acquieverunt draconi*

οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

4 13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν
Es 40, 31 Dan 7, 25 τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα. 14 καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. 15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα

---

12. *ουρανοι* cum ℵBCP al plus[25] And[c] Are ... ς Ln Ti *οι ουρα.* cum A 1. 28. 30** 36. 47. 49. 79. 91. 95. al arm And[a] p bav | *εν αυτοις σκηνουντες* (C *κατασκην.*): ℵ 26. 29. 30. 31. 98. And[a] *ε. αυτ. κατοικουντες* (sed ℵ *κατ. εν αυτ.*). Item vg Prim al *qui habitatis in eis.* | *την* (ℵ *εις την*) *γην* (A *αγαπην*) *και την θαλασσαν* cum ℵACP 28. 79. 95. And[bav] (:: cf 8, 13). Item Gb Sz Ln *τη γη και τη θαλασση* cum B al[40] And[c] et[P] Are. Item *vae terrae et mari* (anonym[aug] *vae tibi terra et mare*, Prim *vae vobis terra et mare*) vg cop syr arm aeth anonym aug Prim Promiss[3] al ... ς (= Gb Sz) *τοις κατοικουσι την γην και την θαλασσαν* (And[a] ut solet *-ατταν*) cum 1. al? And[a] (ut est etiam in comm) | *εχων* (1. And[a] *ο εχ.*) *θυμον μεγαν* (38. *-γα*, And[P] *μεγ. εχ. θυ.*): ℵ om *μεγαν*

13. *ειδεν* cum ℵACP al pler And[a c P] Are ... B 7. 14. 92. And[bav] *ιδεν* ... Hipp[antichr 60] (postquam v. 7—12 praeteriit) *και τοτε ιδων ο δρακων εδιωξε την* etc pro *και οτε ειδεν* etc; sed postea[61] *και ειδε, φησιν, ο δρακων και εδιωξε* etc | *ο δρακων οτι εβληθη* et. ℵ* ... ℵ[c] *οτι εβληθη ο δρακ.* | *εδιωξεν* et. Hipp ... ℵ[c] *εξεδιωξεν* (ℵ* corrupte *εδωκεν*) | *αρσενα* cum ℵCP 14. 92. 95., item A *αρσεναν*, ut Ln Ti ... ς *αρρενα* (*αρενα* B 28.) cum B al pler Hipp And[omn] Are

14. *εδοθησαν* et. ℵ* ... ℵ[c] *εδοθη* | *αι δυο* cum ACP 7. 12. 27* 28. 36. 79. 95. Hipp[antichr 61] And[a] p bav. Confirmat And[com]: *αἱ δύο διαθῆκαι, δι' ὧν πάντως αἱ πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ σημαίνονται* ... ς om *αι* cum ℵB al pler Hipp[antichr 60] And[a] Are | *του αετου*: ℵ om *του*, item arm (98. *αυτου* pro *αετου του*). Apud Prim legitur *duae alae quasi aquilae magnae.* | *πετηται*: 1. 28. 38. 79. *πεταται*, item *η* in B super rasuram repositum | *εις την ερημον*: 1. 12. And[a] (invito comm) om | *οπου τρεφεται* (sed 26. 27. 32. *-φηται*) cum ℵACP 1. 6. 26. 27. 28. 32. 36. 79. 94. 95. al vg cop syr arm aeth Hipp[antichr 60] et[61] And[a] et[bav] anonym[aug] Prim al ... Gb′ *οπωσ τρεφηται* (sed 14. *τριφεται*, item *η* in B super rasurâm) al[35] And[c] et[P] (cf com *ὅπως ταύταις – τρέφηται*) Are | *τρεφ. εκει καιρον*: ℵ* om *καιρον*, ℵ[c] vero *και καιρον* supplevit | *και ημισυ* (ℵ* *ημισου*, ℵ[c] substituit *ημισυ*) *καιρου*: C om

15. *εβαλεν*: A* *ελαβεν* ... 7. *υπερεβαλεν* | *εκ του στοματ. αυτου* ante *οπισω τησ γυναικ.* cum ℵABCP al[40] vg rell And[omn] Are anonym[aug] Prim al ... ς (= Gb Sz) post *οπ. τησ γυναικ.* pon cum 1. al? | *υδωρ*

αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. 16 καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, 17, 15
καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν
ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 17 καὶ ὠργίσθη ὁ δρά-
κων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοι- 14, 12
πῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ 19, 10
καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

XIII.

XII. 18 *Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.* 1 καὶ

ωσ ποταμον: arm om *ωσ ποτ.*, 29. 30. 98. om *υδωρ* | *αυτην* cum ℵAB C (*ποιησ. αυτ. ποταμοφ.*) al^{40} fere And^{a} et^{c} Are, item *eam* vg Prim al ... ς (= Gb Sz) *ταυτην* cum P 1. 7. al And^{p} et^{bav} | *ινα αυτ. ποταμ. ποιησῃ* (7. 36. And^{bav} *-ησει*): Prim *ut eam perderet* ... cop om

16. *και εβοηθ. η γη τη γυναικι*: cop rursus om | *ηνοιξεν η γη*: 34. 35. 36. 40. 41. 42. al^{vi} And^{c} anonym^{aug} om *η γη* | *και κατεπιεν* usq *στοματος αυτου*: syr om | *τον ποταμον ον*: A arm o *υδωρ ο* | *εβαλεν*: B *ενεβαλεν*, 14. 92. *ανελαβεν* (sed 14. post *γυναικι* v. 17. repetit *και ηνοιξεν* usque *ανεβαλεν*. Apud Scri et v. 17. et v. 16. habet *ανελαβεν*, apud Treg v. 16. *εβαλεν* et tantum v. 17. *ανελαβεν*) | *εκ τ. στομ. αυτου*: aeth add *et nescivit quod datae fuerint ei alae*

17. *ωργισθη*: B 7. 36. And^{bav} *οργισθη* | *επι τη γυναικι* cum ℵABP 1. al omn^{vi} Hipp$^{antichr\,60}$ And^{omn} Are, item *in mulierem* vg anonym^{aug} al ... Ln om *επι* cum C; item *mulieri* Prim | *ποιησαι πολεμον* (et. vg Prim al) ... ℵ anonym^{aug} *πολεμ. ποιησαι* | *λοιπων*: ℵ *επιλοιπων* ... Hipp *αγιων* | *ιησου* cum ℵAB*CP al plus^{10} am fu demid lips$^{5.\,6.}$ omn lachm cop syr arm (aeth *domini Iesu*) Hipp And^{omn} Are Haym al. Item B** 1. 7. 8. *του ιησου* ... ς (= Gb Sz) *του ιησου χριστου* cum? vg^{cle} tol lips$^{4.}$ Prim ...: ℵ* *του θεου*, 98. *θεου*

18. *εσταθην* cum BP al fere omn cop ar^{e} And^{omn} Are. Agnoscitur etiam capitum Andreae ratione, quoniam inde a verbis *Και εσταθην* novum caput, i. e. cap. 36. incipit ... Gb′ Ln *εσταθη* cum ℵAC 87. 92. vg syr arm aeth^{utr} anonym^{aug} Haym al (sed Prim hunc versum praeterit). Commentatur de eadem scriptura Haymo: *notandum autem quod idem draco non supra petram sed super arenam stetisse dicitur. Cunctis enim liquet quia serpens in petra vestigium habere non valet* etc :: dubium non est quin scriptura *εσταθη*, praesertim interpretum ratione habita, antiquissima auctoritate alteri praestet. Sed non minus mihi dubium videtur quin, quamvis Bentlejo aliisque gravibus patronis gaudeat, a vero abhorreat. *εσταθην επι την αμμον της θαλασσης* arcte cum verbis *και ειδον εκ της θαλασσης αναβαινον* cohaeret. (Conferre iuvat Dan. 10, 4. *καὶ ἐγὼ ἤμην ἐχόμενα τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου*, postquam praecessit 8, 2. *καὶ ἤμην ἐν σούσοις - καὶ ἤμην*

11, 7. 12, 3 Dan 7, 3 ss εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ 17, 3 ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. 2 καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. 3 καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ

ἐπὶ τοῦ οὐβάλ.) *εσταθη* vero de dracone dictum et otiosum est et contra id quod modo praecessit *απηλθεν*. Frustra etiam est quod *εσταθη* rebus v. 2. narratis commendari volunt. Quomodo enim sibi respondent statio draconis super arenam maris et verba *και εδωκεν αυτω ο δρακων τον θρονον αυτου*?

XIII. 1 et 2. *ειδον* bis cum NP (C tantum v. 2) al pler And^{omn} Are ... Ti *ιδον* bis cum AB (C 7. tantum v. 1.) 14. 92. | *αναβαινον*: 7. 32. *αναβαινων* | *εχον*: 1. 7. 8. 30. 31. 32. 98. al *εχων* | *κερατα δεκα και κεφαλ. επτα* cum NABCP al^{40} fere cop syr aeth And^{omn} Are Prim ....ς (= Gb Sz) *κεφαλ. επτ. και κερατ. δεκ.* cum? (1. *εχων κεφαλ. επτα* omissis rell) vg arm | *επι τ. κερατ. αυτου* et. N^{c} ... N* 7. *αυτων* pro *αυτου* | *δεκα διαδηματα*: N *διαδημ. δεκα* ... Prim om *δεκα* (et bis ad h. l. et post), cop *quattuor* substituit | *αυτου* post *κεφαλας*: P *αυτων* (sed *των* ineunte versu ipsa quidem prima manu praeter lineam adscriptum est. Versus qui praecedit exit *αυ*, ita ut inter scribendum altera syllaba omissa fuerit.) | *ονοματα* cum NAB al^{40} vg^{cle} am lips$^{5.6.}$ omn^{lachm} syr And^{c} Are ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *ονομα* cum CP 1. 28. 79. 95. al aliq fu demid lips$^{4.}$ tol cop (om *βλασφ.*) arm aeth And^{a} p bav Prim Haym

2. *ειδον* cum NCP etc ... Ti *ιδον* cum AB etc. Vide ad v. 1. | *ην ομοιον*: 28. 35. 87. *ομοι. ην*, item *similis erat* vg Ir$^{int\,326}$ anonym^{aug} Prim al ... 1. 12. 46. arm And$^{P\,com}$ et^{bav} om *ην*, hinc Gb^{o} | *αρκου* c. NABCP 1. al^{30} And^{a*} c bav ... ς (= Gb Sz) *αρκτου* cum 29. 30** 47. 87* 90. 91. 92. 94** 95. 96. 98. al And^{a**} et^{P} Are | *στομα* sec et. Ir^{int} ... 38. arm aeth om | *λεοντων* cum N 14. 92. syr, item Victorin (ap Sab est *tanquam ora leonum*, ap Gall *tanquam leonem*, quod vitiosum vdtr) :: quae lectio ab aliena manu abhorret; nec mirum quod a plerisque in vulgarem mutata est ... ς Ln Ti *λεοντος* cum ABCP al pler vg cop aeth arm And^{omn} Are Ir$^{int\,326}$ anonym^{aug} Prim al | *ο δρακων*: N om *ο* | *και* (7. And^{bav} om) *εξουσιαν μεγαλην*: 29. 30. 50. 93. 98. om (And^{a} om *και τ. θρον. αυτου*) ... A** add (i. e. repetit) *εδωκεν αυτω*

3. *και μιαν* cum NABCP 1. al^{40} am tol al^{lachm} cop syr arm aeth And$^{a\,c}$ bav Are Ir$^{int\,326}$ Prim ... ς (= Gb Sz) *και ειδον μιαν* cum 95. al? vg cle fu demid lipss al^{lachm} And^{P} anonym^{aug} Haym | *εκ των* cum NAB** CP al^{40} vg syr aeth And^{c} Are Ir^{int} anonym^{aug} Prim Haym ... ς (= Gb Sz) om *εκ* cum B* 1. 36. al? And$^{a\,p}$ bav cop arm | *ως* cum NACP 1. 28. 29. 36. 38. 79. 95. al And^{a} et^{bav} etc com Are^{com} *(το ρητον παριστᾷ, οὐκ ἐσφαγμένην ἀλλ' ὡσ ἐσφαγμ φάσκον, και τῷ „ὡσ" ὁμοιωματικῷ*

πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ 17, 8
ὀπίσω τοῦ θηρίου, 4 καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν
τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· τίς
ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; 5 καὶ 18, 18
ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη 11, 2
αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα δύο. 6 καὶ ἤνοιξεν τὸ

μορίῳ χρησάμενον etc) ... B al plus[30] And[c] txt et[P] Are[txt] *ωσει* ... arm om | *εσφαγμενην*: passim, ut 91. And[P] txt And[a] bis, *εσφραγισμενην* scriptum est | *του θανατου αυτου*: B* om *αυτου* | *εθαύμασεν* (ς[e]) c. ℵBP al pler And[c] Are (in comm *ἀντὶ τοῦ· θάμβους ἐπλήσθη*), item *admirata est* vg Ir[int] Haym (Prim ut[vid] *et admiratae sunt gentes inhabitantes terram*) ... A 1. 12. 28. 36. 79. And[a] et[P] *εθαυμασθη*, ac sic ς Ln. Item C *εθαυμαστωθη.* | *ολη η γη* cum ℵABCP al pler vg rell And[a c] Are Ir[int] rell ... ς (non item ς[e] Gb Sz) *εν ολη τη γη* cum 1. 12. 28. 36. 79. And[P] (et[bav] sed omisso *εν*) :: *εθαυμασεν* et *εθαυμασθη* scriptura unciali facile confunduntur, *σεν* et *σθη* enim CЄN et CΘH scribuntur. | *οπισω*: 38. *οπισθε* ... 14. 92. *επι*

4. *τω δρακοντι* cum ℵABCP al fere[45] And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) *τον δρακοντα* cum ? (1. transilit a *και προσεκυνησαν* pri ad alterum. Item 29. cop.) | *οτι εδωκεν* cum ℵACP 12. 34. 35. 36. 46. 79. 87. 95. am fu demid lips[5.] omn[lachm] syr ar[e] aeth And[omn] Ir[int 326] Prim (reddit *οτι* per *eo quod*) al. Item 28. *οτε εδωκεν* ... ς (= Gb Sz) *οσ εδωκεν* cum ? vg[cle] tol lips[4. 6.] arm. (Sed *qui dedit* respondet etiam lectioni *τω δεδωκοτι.*) ... B al plus[35] Are *τω δεδωκοτι* (Gb′), item 14. 92. *τω δοντι* | *την εξουσιαν* cum ℵABCP al plus[40] And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) om *την* sine cod ut[vi] (:: sunt enim ista ex interpretatione Erasmi, vide ante) | *τω θηριω* sec cum ℵBCP al plus[40] And[c] Are ... ς (= Gb Sz) *το θηριον* cum A 79. al pauc[vi] And[a] ... 12. And[P] et[bav] om *και προσεκ. τω θηριω*, item arm et usque *τω θηριω* tert syr | *και τισ* cum ℵA BCP 1. 10. 12. 14. 17. 28. 35. 36. 37. 38. 42* 47. 49. 79. 87. 91. 92. 95. 96. vg cop syr aeth And[omn] Ir[int] Prim al. Item *aut* arm[gb] anonym[aug] ... ς (= Gb + Sz) om *και* cum 6. 7. 8. 29. 31. al[20] fere Are (arm[treg]) | *δυναται* cum ℵACP 1. 28. 35. 36. 38. 49. 79. 87. 95. 97. al ? vg (*poterit*) And[omn] Ir[int] anonym[aug] Prim (etiam hi[2] *poterit*, contra Ir[int] *potest*) al ... Gb″ *δυνατοσ* cum B al fere[40] Are

5. *και βλασφημιασ* cum ℵC 38. 51. 94. 95. al[vi] vg[cle] demid tol lipss (rell vide post) syr aeth (cop *magnas blasphemias*) Dion[euseb] ex interpretatione Rufini Haym (fu *et blasphemiae*, al[lachm] *et blasphemia*, am *blasphemiae* sine *et*) ... Ln *και βλασφημα* cum A 12. 28. 34. 35. 47. 79. 87. Dion[eus 7,10.] cdd[2] And[a c p] ... Gb″ Ti *και βλασφημιαν* cum BP al[35] (cf supra fu etc) arm Dion[eus 7,10] ed Ir[int 326] Are ... 1. 31. 32. And[bav] om *και εδοθη αυτω στομ. λαλ. μεγ. κ. βλασφημ.*, item praeterit Prim | *εξουσια* et. ℵ[c] Dion[eus] Ir[int] etc ... ℵ* om | *ποιησαι* (et. ς Gb Sz) cum ACP 1. 12. 18. 28. 36. 79. 95. vg (lips[4. mg] *operari* pro *facere*) syr And[a p bav] anonym[aug] Prim ad h. l. Item ℵ sed add *ο θε-*

στόμα αὐτοῦ εἰσ βλασφημίασ πρὸσ τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ
ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺσ ἐν τῷ οὐρανῷ σκη-
11, 7 7, 9 14, 6 νοῦντασ. 7 καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ
νικῆσαι αὐτούσ, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν
17, 8 καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνοσ. 8 καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντεσ οἱ
κατοικοῦντεσ ἐπὶ τῆσ γῆσ, οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ

λει, item aeth sed add *signa quae voluit* ... ς^{e} *πολεμον ποιησαι* cum B al pler And^{c} Are, item 14. 92. cop ar^{e} *πολεμησαι* ... arm Dion^{eus} (sed habet *εδοθη αυτω εξουσια και μηνεσ τεσσ. δυο*) Ir$^{int\,326}$ Prim sec loco (ad v. 18.) om ipsum *ποιησαι*, hinc Gb^{00} | *τεσσερακοντ.* cum ℵAC ... ς *τεσσαραχ.* cum P al pler And$^{a\,c}$ P Are, sed B 28. 36. 79. al And^{bav} *μβ′* | *δυο* cum ℵCP al pler (B etc vide ante) And$^{a\,c}$ P Are, item vg^{cle} et^{cdd} pler (am XLII) anonym^{aug} Prim al ... Ln *και δυο* cum A 16. 95. fu syr Ir^{int}

6. *εισ βλασφημιασ* cum ℵAC 1. 18. 34. 35. 36. 87. 95. vg^{cle} fu demid tol lipss omn^{lachm} And^{c} ... ς *εισ βλασφημιαν* cum BP 61 pler syr arm And^{a} P bav Are, item *in blasphemia* am Prim Promiss^{10}, *in blasphemiam* anonym^{aug}, item Ir^{int} *ad blasphemium*, sed$^{ed\,mass}$ *os suum blasphemum* ... libere *blasphemandi, ut blasphemaret* cop aeth | *το ονομα αυτου* et. ℵ^{c} ... ℵ* *αυτον* | *και την σκηνην αυτου*: C tol* om | *τουσ εν* (Gb″) cum ℵ*AB**C al^{30} fere syr aeth And^{c} ... ς Ti *και τουσ εν* cum ℵ^{c}B*P 1. al mu vg cop syr^{cdd} arm And^{a} P bav Are Ir^{int} anonym^{aug} Prim al | *σκηνουντασ* (36. *οικουντασ*, 94. *κατοικουντασ*): ℵ *-ντεσ*, nec correctum est

7. *και εδοθη αυτω* usque *και νικησαι αυτουσ* cum ℵB 1**^{mg} al pler vg cop aeth (et syr post *και εθνοσ* pon) And^{a} et^{c} Are anonym^{aug} Prim Promiss^{10} al ... Ln om cum ACP 1* 12. 14. 92. arm^{zoh} And^{P} et^{bav} Ir^{int} :: at exciderunt ista propter *ὁμοιοτέλευτον* | *ποιησαι πολεμον* cum ℵB al^{30} fere cop syr aeth And^{a} Are Prim Promiss^{10} ... ς *πολεμ. ποιησ.* cum 1**^{mg} 35. 87. al vg And^{c} anonym^{aug} Haym al | *εξουσια*: in ℵ sic^{c} pro *-σιαν* * restituit | *και λαον* (C *λαουσ*) cum ℵABCP 61 plus^{35} vg syr aeth And^{a} et^{c} Are Ir^{int} Prim ... ς (= Gb Sz) om cum 1. 36. 49. 91. al cop arm And^{P} et^{bav} Haym (anonym^{aug} *super omnem tribum et linguam* omissis et *και λαον* et *κ. εθνοσ*)

8. *αυτον* cum ABC al plus^{30} And^{a} et^{c} Are ... ς (= Gb Sz) *αυτω* cum ℵP 1. 7. 38. 49. 87. 91. 95. al^{vi} And^{P} et^{bav}. Ex Latinis vg^{cle} lips$^{4.\,6.}$ tol al^{lachm} Ir^{int} *eam*, am fu demid lips$^{5.}$ Ir^{int} cdd^{3} Prim Haym *eum*. Pro *προσκυνησουσιν* (ut am fu demid lips$^{5.}$ tol al anonym^{aug} Haym) vg cle lips$^{4.\,6.}$ al^{lachm} Ir^{int} Prim *adoraverunt*. | *οὗ οὐ* cum C Ir^{int} (*cuius non est scriptum nomen*), item corrupte A *ουαι*. Rursus *το ονομ. αυτου* cum AC ... ς *ὧν οὐ* cum ℵ(sed ℵ* om *ου*, ℵ^{c} suppl)P al plu vg cop syr arm aeth And^{omn} Are anonym^{aug} Prim al; similiter B 8. 29. al plus^{10} *ων* (8. *ω*) *ουτε*. Item pro *αυτου* habent ℵ* 95. syr arm *αυτων*, ℵCBP al pler And^{omn} Are om, nec expri Latinorum quisquam | *το ονομα* cum ABC al^{40} cop syr And^{c} P bav Ir^{int} anonym^{aug} ... ς (= Gb Sz) *τα*

βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
9 *εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω.* 10 *εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμα-* 2, 7 etc Ier 15, 2
λωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ
ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. 14, 12

11 *Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέ-*

ονοματα cum ℵP 1. 28. 79. 95. vg arm aeth And^{a} Are Prim Haym | *εν* (B *επι*) *τω* (C om) *βιβλιω* cum ABCP al^{30} And^{omn} Are; item ℵ^{c} *εν τω*, sed *βιβλω* (ℵ*) per incuriam immutatum reliquit ... ς (= Gb Sz) *εν τη* (ℵ* 36. om) *βιβλω* cum ℵ* 1. al vix mu And^{com} Are^{com} | *του* ante *εσφαγμενου* cum ℵABCP 1. al plus^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) om *του* sine cod? ... 1. 16. 38. 48. And^{a} *τ. εσφραγισμενου*

9. *ει*: C *η*, item bis v. sq. | *ουσ*: fu demid lips$^{4.\ 5.}$ (etiam cop syr aeth et h. l. et supra capp 2 et 3, quod non adnotavimus singulis locis) Prim Haym (non item supra capp 2 et 3.) *aures*, item lips$^{4.}$ lips^{6**} cop add *audiendi*

10. *ει τις εις αιχμαλωσιαν, εις αιχμαλ. υπαγει* (et. Ln$^{ed\ mai}$) cum A am fu all^{achm} (am *qui in captivitatem, vadit in captivitatem*, fu all^{achm} *qui in captivitatem, in captivitatem vadit*). Item sed omisso altero *εις αιχμαλωσιαν* ℵBCP 28. 38. 79. 95. And^{bav}, item 14. 32. 47. 92. *ει τις αιχμαλωσιαν υπαγει*, 1. And^{a} *ει τις αιχμαλωσιαν συναγει* ... 6. 8. 29. 31. 91. 93. 94. 96. 97. 98. al^{20} fere And^{p} *ει τις εχει αιχμαλωσιαν υπαγει* ... 7. 36. *ει τις αιχμαλωτιζει* (36. *αιχμαλωτησει*), *υπαγει* ... ς *ει τις αιχμαλωσιαν συναγει, εις αιχμαλωσιαν υπαγει* cum Are (ex cod?) ... Gb´ cum 33. 35. And^{c} *ει τις εις* (33. om) *αιχμαλωσιαν απαγει* (35. *επαγει*) *εις αιχμαλωσιαν υπαγει*. Similiter vg^{cle} demid lips$^{4.\ 5.\ 6.}$ tol all^{achm} Haym *Qui in captivitatem duxerit, in captivitatem vadet* (lips$^{5.\ 6.}$ all^{achm} *vadit*, lips$^{4.}$ *vadat*), Ir^{int} *Si quis in captiv. duxerit, in captiv. ibit*, Prim *Qui captivum duxerit, et ipse capietur*. Item syr *si quis in captivitatem abducit, in captivitatem abit*; cop *ducens in captivitatem ingrediatur*. Libere aeth *et captus fuit mihi animus meus*; item arm *sunt enim quidam qui in captivitatem tradentur*, atque pergit: *et sunt quidam qui gladio morientur, et sunt quidam qui ipsi ipsos occident* ... Ln$^{ed\ min}$ *ει τις εις αιχμαλωσιαν συναγει, εις αιχμαλωσιαν υπαγει* ex errore et coniectura | *μαχαιρη* bis cum AC ... ς *μαχαιρα* cum ℵBP al omn^{vi} And^{omn} Are | *αποκτενει* (B 26. 87. *-κτένει*) cum BCP 1. 7. 26. 36. 38. 49. 87. 91. 96. al And^{a} et^{p} Are, item vg Ir^{int} Prim al *occiderit* ... 35. 95. And^{c} *αποκτεννει*, ℵ 28. 79. *αποκτεινει*. Similiter cop *occidens gladio occidetur gladio*, syr *si quis gladio occidit, oportet eum gladio occidi*. Item Ln *ἀποκταίνει* de coniectura ... A *αποκτανθηναι* omisso *δει* (habet igitur *ει τις εν μαχ. αποκτανθηναι αυτον εν μαχ. αποκτανθηναι*) ... 2. 6. 8. 14. 29. 30. 31. 32. al plus^{10} om, item And^{bav} una cum *δει αυτον* | *εν μαχαιρ.* sec: 2. 6. 8. 14. 29. 30. 31. 32. 38. 47. al plus^{10} om (sunt iidem fere qui antea *αποκτενει* om, sed 38. 47. non om). | *πιστις*: 38. 97. *θλιψις* | *των αγιων*: aeth add *et non admirandum satanae*

11. *ειδον* cum ℵCP al pler And^{omn} Are ... Ti *ιδον* cum AB 7. 14. 92. ...

7. 4, 3 ρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. 12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. 13 καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. 14 καὶ πλανᾷ τοὺς κατοι-

aeth om (*Et deinde exiit alia bestia*) | αναβαινον: c -βαιννον ... 7. -βαινων | δυο (12. δεκαδυο, 38. post ομοι. αρνιω pon): 2. 6. 8. 13. 29. 31. 32. al[15] fere Are om, item Hipp[antichr 49 sec loc] (τὸ δὲ εἰπεῖν· τὰ κέρατα ὅμοια ἀρνίῳ, sed paullo ante habet τὰ δὲ δύο κέρατα, atque[ibid 48] καὶ εἶχε κέρατα δύο etc) | ομοια: c per incuriam ονομα

12. του πρω. θηριου ... 14. του θηρ. του πρωτ. | ποιει ante ενωπιον αυτου cum ℵABCP al fere omn And[a] p bav Are ... 34. 35. 87. And[c] ποιησει ... 38. vg (*faciebat*) cop syr arm aeth Hipp[antichr 48] et[49] Ir[int 326] εποιει (item Prim, sed habet *faciebat in terra*, pergens: „*deo subiecit ut inhabitantes terram adorarent bestiam*" etc) | και ποιει ante την γην cum ℵACP 1. 28. 36. 79. al mu Hipp[49] And[a] et[bav], item *et facit* fu tol al[lachm] Ir[int] anonym[aug] ... 34. 35. 87. And[c] και ποιησει ... Ti και εποιει cum B 6. 7. 8. 14. 29. 31. 38. 49. al plus[20] Hipp[48] And[p] Are, item cop syr arm aeth, item *et fecit* vg[cle] am demid al[lachm] lipss | την γην και: P per incuriam (aberravit scriptor ab altero ποιει ad prius) ενωπιον | τους εν αυτη κατοικουντας cum ℵABP 1. al plus[30] Hipp[48] et[49] And[omn] Are (anonym[aug] *eos qui in ea sunt*) ... ς τους κατοικ. εν αυτη cum C 14. 92. al, item *habitantes in ea* (*in eam* am) vg, *qui habitant in ea* Ir[int] (Prim vide ante) | ινα προσκυνησουσιν cum AC 7. 14. 30* 36. 98. And[bav] ... ς ινα προσκυνησωσι cum BP al pler Hipp[bis] And[a c p] Are ... ℵ προσκυνιν | το θηριον το πρωτον: 6* 35. 41. 42. 87. 95. (hi[2] ap Scri ad του πρωτου θηριου notantur, per errorem ut[vid]) And[c] τω θηριω τω πρωτω | του θανατου αυτου (et. Ir[int] Hipp[bis] anonym[aug]): A om του θανατου ... P 14. 92. om αυτου, item vg Prim al

13. ποιει: 35. 87. cop And[c] Ir[int 326] anonym[aug] ποιησει ... 31. Hipp antichr[48] εποιει, item *fecit* vg (exc fu) aeth Prim. Haym | σημεια μεγαλα: 35. 87. And[c] μεγ. σημ. | ινα και πυρ cum ℵACP 1. 35. 38. 87. al vg syr (cop sed om και) Hipp And[c p bav] Ir[int] Prim al (anonym aug *ita ut ignem*; 28. 79. And[a] ινα εν πλανη ποιη [28. ποιει] πυρ) ... Gb Sz και (14. 92. om) πυρ ινα cum B al[35] Are | ποιη (P 95. ποιει) καταβαινειν (Hipp καταβηναι) εκ του ουρανου cum ℵP 1. 95. al vix mu syr (aeth *ut descendere faceret ex caelo ignem*) Hipp And[bav] anonym[aug]. Item Ln Ti ποιη (35. And[c] ποιηση) εκ του ουρανου καταβαινειν (C καταβαιννιν, 35. And[c] καταβηναι) cum AC 28. 34. 35. 38. 79 vg And[a c p] Ir[int] Prim al ... Gb Sz εκ του ουρανου καταβαινη (B 6. 7. 30. 36. 50. 98. -βαινει) cum B al[35] fere cop Are ... 87. post ινα και πυρ pergit εκ του ουρ. καταβηναι εισ etc | εισ την γην cum ℵACP 1 al sat mu Hipp And[a c bav], item *in terram* vg Ir[int] anonym[aug] al (Prim

κοῦντασ ἐπὶ τῆσ γῆσ διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖσ κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆσ γῆσ ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃσ ἔχει τὴν πληγὴν τῆσ μαχαίρησ καὶ ἔζησεν. 3
15 καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσουσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. 16 καὶ ποιεῖ πάντασ, 14. 9 Dan 3, 5 s

om, ut et. 95.) ... B 2. 6. 7. 8. 14. 29. 31. 38. 91. 92. al^{20} fere AndP Are *επι την γην* (14. *τησ γησ*)

14. *τουσ κατοικουντασ* et. Hipp$^{antichr\ 48}$ Ir$^{int\ 326}$ etc ... 2. 6. 8. 29. 30. 31. 32. 49. al^{20} fere Are praem *τουσ εμουσ*. Praeterea cf Prim „*et seduxit eos qui inhabitant terram*, vel sicut alia translatio habet, *terram et qui habitant in ea*“. | *δια τα σημεια* usque *κατοικ. επι τησ γησ*: B* syr om (transiliunt igitur ab *επι τησ γησ* priore ad alterum) | *ποιησαι* et. Hipp: 38. *ποιειν* | *λεγων*: B ex emendatione 1. 14. 92. 94. 95. Hipp *λεγον*, B^{mg} *λεγοντοσ* ... arm pro *λεγων* usque *ποιησαι*: *dicunt ei habitantes super terram: Fac* | *ποιησαι* sec: ℵ praem *και* | *εικονα* cum ℵBCP al omn^{vi} etc: Ti *εικοναν* cum A And^{bav} | *οσ* cum AB CP 28. 33. 34. 35. 36. 79. 87. 92. And^{c} et^{bav} ... ς *ὃ* cum ℵ 1. al pler Hipp And^{a} et^{P} Are | *εχει* cum ℵACP 1. al mu vg Hipp And^{c} et^{bav} Prim al ... Gb′ *ειχε* cum B plus^{35} syr And^{a} et^{P} Are | *την πληγην* cum ACP al plu Hipp And^{omn} ... ℵ(*πληγησ*)B 2. 6. 8. 13. 14. 26. 27. 29. 30. 61. 32. 40. 41. 42. 92. 93. 94. 97. 98. Are om *την* | *τησ μαχ. και εζησεν* cum ℵACP al sat mu (14. 92. praem *απο*) vg cop syr arm aeth (*quae vulnerata fuit per gladium et convaluit*) Hipp And^{omn} Prim (*quae habet plagam factam de gladio et vixit*) al ... B al plus^{25} Are *και εζησεν απο* (16. 39. add *τησ πληγησ*) *τησ μαχ.* | *μαχαιρησ* cum ℵAC ... ς *μαχαιρασ* cum BP al omn^{vi}

15. *αυτω* cum ℵBP** al omn^{vi} Hipp$^{antichr\ 48}$ And^{omn} Are ... Ln *αυτη* cum ACP*^{vi} | *δουναι πνευμ.* cum ℵAP 1. al sat mu vg cop syr arm aeth And^{a} P bav Prim al (Hipp^{49} *το ειρημενον υπο του προφητου οτι δωσει πνευμα τη εικονι και λαλησει η εικων του θηρ.*) ... B al plus^{25} Hipp^{48} And^{c} Are *πνευμ. δουν.* Cf et. Ir^{int} „*Et imaginem*, ait, *iubebit fieri bestiae, et spiritum dabit imagini, uti et* etc ... C om *δουναι* | *ινα και* (7. 38. 95. And^{a} om) *λαληση* (7. 95. 98. -σει) *η εικ. του θηριου* et. Ir^{int} etc: C 14. 16. 28. 31. 79. cop syr (Hipp^{48}, sed agnoscit^{49}, vide ante) om | *και ποιησ. οσοι* usque *τη εικο. του θηριου*: C 28. om | *ποιηση* cum ABP 1. al plu Hipp And^{a} P Are ... ℵ 14. 36. 79. 92. 95. 98. And^{c} et^{bav} *ποιησει* | *οσοι εαν* cum ABP al plus^{20} Hipp And^{c} et^{P} Are ... ς *οσοι αν* C. ℵ 1. al mu And^{a} et^{bav} ... 31. 95. om *αν* | *προσκυνησουσιν* cum ℵ 7* 14. 31. 36. 42. And^{bav} ... ς Ln Ti *προσκυνησωσι* cum ABP al pler Hipp And^{a} c P Are | *τη εικονι* cum ℵBP al^{40} fere Hipp And^{c} et^{bav} Are ... ς (= Gb Sz) Ln *την εικονα* cum A 1. al vix mu And^{a} et^{P} | *αποκτανθωσιν* (14. 92. *αποκτανθηναι*) sine *ινα*, idque nec ante *οσοι*, cum ℵB 6. 14. 28. 29. 31. 35. 38. 51. 79. 87. 92. 93. 94. 97. 98. al^{15} And^{c} P bav. Quam lectionem confirmat Ir^{int} *uti et*

19, 18. 20 14, 9 τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐ-
14, 11 15, 2 τῶν, 17 ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων
17, 9 τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος

---

loquatur imago, et eos qui non adoraverint eam faciet occidi, item am *et faciat quicumque non adoraverit imaginem bestiae occidantur ...* ς add *ινα* ante *αποκτ.* cum 1. 49. 91. al Are; item Ln add ante *οσοι* cum AP 7. 11. 26. 36. 95. Hipp^{bis} And^{a}, item vg^{cle} et$^{edd\ pler}$ Prim al. Sic enim Latini: *et faciat* (fu demid lips^{6} al^{lachm} *faciet*) *ut quicumq. non adoraverint* (fu demid tol lipss omn^{lachm} *adoraverit*) *imaginem bestiae occidantur* (fu rell *occidatur*), Prim *et faceret ut qui* (paullo ante *quicumque*) *non adorarent imag. best. occiderentur.*

16. *ποιει*: ℵ^{c} Hipp$^{antichr\ 49}$ (sed^{48} *ποιει*) *ποιησει*, vg *faciet*, Prim *fecit* | *τους μικρους και τους μεγαλους*: ℵ om *τους* sec ... Prim sic transp: *magnos et pusillos* | *και τ. πλουσ. και τ. πτωχους*: ℵ 79. *κ. τ. πτωχους κ. τ. πλουσιους* ... Prim tantum *et divites*, pergens *et servos*, omissis rursus *και τους ελευθερ.* | *και τ. ελευθ. κ. τ. δουλους*: 36. 39. *κ. τ. δουλ. κ. τ. ελευθ.*, And^{bav} om *κ. τ. ελευθ.*, 95. om omnia | *δωσιν* cum ℵ*et(*δωσι*)ℵ^{c}ABCP 6. 10. 12. 13. 14. 17** 35. 36. 37. 38. 49. 51. 87. 91. 92. 96. al And$^{a\ c\ bav}$ ... 2. 7. 16. 28. 30. 32. 79. 93. 97. 98. al^{10} fere (Are^{morell}) *δωσωσιν*. Item 4. 18. 29. 31. 40. 46. 94. al And^{p} Are^{veron} *δωσουσιν* idque Gb′ ... ς (= Gb Sz) *δωση* cum (1. *δωσει*) Hipp^{bis} ... 26. 95. *λαβωσι το*, perguntque *χαραγμα αυτου* ... vg Prim al *habere* pro *ινα δωσιν αυτοις*. Libere etiam Ir^{int} „*Et characterem autem,* ait, *in fronte et in manu dextra faciet dari.* | *αυτοις* et. ℵ^{c} ... ℵ* *αυτω* | *χαραγμα* cum ℵAC^{p} 1. 28. 35. 36. 38. 47. 79. 87. 95. 97. 98. al vg syr arm Hipp^{bis} And^{omn} Ir$^{int\ 326}$ Prim al ... Gb′ *χαραγματα* cum B al^{85} fere Are | *επι της χειρος*: 2. 6. 8. 13. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 38. 51. 93. 94. 97. 98. al om *της* | *αυτων της δεξιας*: 38. 97. *της δεξ. αυτων* | *η επι*: 38. *και επ αυτο*, 12. And^{bav} Haym *και επι*, similiter (vide ante) Ir^{int} | *επι το μετωπον* cum ℵAP al plus^{30} cop arm aeth Hipp^{bis} And^{c} Are Ir^{int} (vide ante) anonym^{aug}. Item c Are^{com} *επι του μετωπου ...* ς (= Gb Sz) *επι των μετωπων* cum B 1. 28. (om *αυτων* sq) al mu vg And$^{a\ p\ bav}$ Prim Haym; item syr (sed etiam antea *super manus ipsorum dextras*)

17. *ινα μη* cum ℵ*C 6. 28. 32. 79. 96. tol cop syr Hipp$^{antichr\ 48}$ et^{49} And^{a} Ir$^{int\ 326}$ anonym^{aug} („sic ergo facient *ut nemo possit*" etc) Prim al ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem *και* cum ℵ^{c}ABP al pler vg (exc tol) arm aeth And$^{c\ p\ bav}$ Are (atque hic in comm *περιττὸσ ὁ σύνδεσμοσ ὁ καί*) Haym | *μη τισ*: 35. 87. And^{c} *μηδεισ* | *δυνηται* cum ℵAC 8. 29. 30. 35. 36. 37. 38. 40. 47. 49. 51. 87. 91. 93. 95. al mu Hipp^{bis} And^{c} Are ... Ti *δυναται* cum BP 1. 6. 7. 14. 28. 31. 32. 50. 79. 92. 94. al^{5} And a p bav | *αγορασαι η πωλησαι*: 35. 87. And^{c} *πωλ. η αγορ. ετι* | *ει μη ο εχων*: 1. *ει μη ᾗ εχων*, C *ει μητ εχων* | *το χαραγμα το ονομα του*

αὐτοῦ. 18 *ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξς΄.*

θηριου cum ABCP 1. 6. 7. 14. 28. 29. 31. 35. 49. 51. 79. 87. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al plus[20] am (*nomine*) all[achm] (*nomen*) cop arm aeth Hipp[bis] And[c] et[p]. Similiter sed *του ονοματος* C fu tol lips[5.] syr And[a] et[bav] Ir[int] (*characterem nominis bestiae*) Prim (*notam nominis bestiae*), atque sic Ln ... ς (= Gb Sz) *το χαρ. η το ονομ. τ. θηρ.* cum? Are (ex codice? In com habet: *καὶ τί τὸ χάραγμα ἐπιφέρει, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου. διττὴ δὲ τούτου ἡ γνῶσις, ἥ διὰ προφορᾶς αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἢ διὰ ψήφου.*) vg[cle] lips[4. 6.] anonym[aug] (*nisi qui habet nomen aut notam bestiae*) Haym (et demid *characterem bestiae aut nomen bestiae*). Similiter ℵ 36. 38. *το χαρ. του θηριου η* (36. *και*) *το ονομ. αυτου* | *η τον αριθμ. του ονομ. αυτου*: B his praem *η τον αριθμον του θηριου*

18. *ωδε η σοφ. εστιν. ο εχων νουν* etc: sic et. Hipp[antichr 48], sed[50] habet *λεγει γαρ ο προφητης και αποστολος· ωδε ο νους. ο εχων σοφιαν* etc | *νουν* sine artic cum ℵ[cc]ABCP al fere[40] arm Hipp[50] And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) *τον νουν* cum 1. 87. al? ... ℵ* *ουσ* (39. *νουσ* et 14. *ουν* pro *νουν*) | *τον αριθμον*: 14. 36. 92. *το ονομα* | *και ο αριθμ. αυτου*: ℵ om (vide post de CP etc); 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 87. 92. 97. 98. al plus[15] And[c] anonym[aug] om *και* (hinc passim ista coniuncta sunt: *αριθμ. γαρ ανθρωπ. εστιν ο αριθμ. αυτου*) ... CP 1. 10. 18. 28. 37. 38. 49. 79. 91. 95. 96. am fu lipss omn[lachm] syr (arm add *εστιν τουτο*) Hipp[bis] And[a] P (om *ὁ*) et[bav] anonym[aug] add *εστιν* (idem in exemplo suo scriptor codicis ℵ invenisse putandus est proptereaque transiliendo praeterisse *και ο αριθμ. αυτ.*): non addidimus cum AB al[35] fere vg[cle] demid tol cop aeth And[c] (sed vide ante) Are Victorin Prim Haym | *χξς΄* ut B (perperam in ed. mea *σ΄* pro *ς΄*. Idem vitium in cod. 28.) 1. 6. 14. 28. 30. 32. 35. 36. 38. 49. 79. 91. 96. 97. al mu Hipp[bis] And[c] Are, item cop ... ℵ *εξακοσιαι* (*-ιαι* et. C) *εξηκοντα εξ*, A *εξακοσιοι εξηκ. εξ*, atque sic Ln, P 7. 16. 29. 95. And[P] et[bav] (item[a]) *εξακοσια εξη.* (And[a] add *και*) *εξ*. Confirmant Ir[int 326] („et esse numerum *sexcentos sexaginta sex*, quod est sexies centeni et deni sexies et singulares sex"), Victorin et Prim (vide infra). ... C 11. „quidam" ap Ir *εξακοσιαι δεκα εξ*, 5. *χις΄*, item anonym[aug] *sexcenti sexdecim*. Disserit autem Ir[328] in hanc rem sic: *His autem sic se habentibus et in omnibus antiquis et probatissimis et veteribus scripturis numero hoc posito et testimonium perhibentibus his qui facie ad faciem Iohannem viderunt, et ratione docente nos quoniam numerus nominis bestiae secundum Graecorum computationem per litteras quae in eo sunt, sexcentos habebit et sexaginta et sex, hoc est decadas aequales hecatontasin et hecatontadas aequales monasin* (ap Eus[hist 5,8] *τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων καὶ ἐν πᾶσι τοῖς σπουδαίοις καὶ ἀρχαίοις ἀντιγράφοις τοῦ ἀριθμοῦ τούτου κειμένου, καὶ μαρτυρούντων αὐτῶν ἐκείνων τῶν κατ᾽ ὄψιν τὸν Ἰωάννην ἑωρακότων, καὶ τοῦ λόγου διδάσκοντος ἡμᾶς ὅτι ὁ ἀριθμὸς τοῦ ὀνό-*

XIV.

5, 6 7, 4 1 *Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ*

ματος τοῦ θηρίου κατὰ τὴν τῶν ἑλλήνων ψῆφον διὰ τῶν ἐν αὐτῷ γραμμάτων ἐμφαίνεται) – ignoro quomodo erraverunt quidam sequentes idiotismum et medium frustrantes numerum nominis, quinquaginta numeros deducentes, pro sex decadis unam decadem volentes esse (vide quae his respondent Graeca ap Stieren p. 798). *Hoc autem arbitror scriptorum peccatum fuisse, ut solet fieri, quoniam et per litteras numeri ponuntur, facile litteram Graecam quae sexaginta enuntiat numerum in iota Graecorum litteram expansam; post deinde quidam sine exquisitione* (*ἀνεξετάστως*) *hoc acceperunt, alii quidem simpliciter et idiotice usurpaverunt denarium numerum; quidam autem per ignorantiam ausi sunt et nomina exquirere habentia falsum erroris numerum* (*ἐτόλμησαν καὶ ὄνομα ἀναζητεῖν ἔχον τὸν ἐσφαλμένον καὶ διημαρτημένον ἀριθμόν*). *Sed his quidem qui simpliciter et sine malitia hoc fecerunt arbitramur veniam dari a deo. Quotquot autem secundum inanem gloriam statuunt nomina continentia falsum numerum, et quod a se fuerit adinventum nomen definierunt esse illius qui venturus est, non sine damno tales exient, quippe qui et semetipsos et credentes sibi seduxerunt.* Eundem vero numerum *χις'* sequitur etiam Tichonius (idem qui anonym^{aug}): *Sexcenti et sexdecim graecis litteris sic fiant χις'. Quae notae solutae numerus est; redactae autem in monogrammum et notam faciunt et numerum et nomen. Hoc signum Christi intelligitur et ipsius ostenditur similitudo, quam in veritate colit ecclesia.* In eum vero numerum quem et ipsi recepimus haec addit Ir$^{int\ 329}$: *certius ergo et sine periculo est sustinere adimpletionem prophetiae quam suspicari et divinare nomina quaelibet, quando multa nomina inveniri possunt habentia praedictum numerum - ευανθασ enim nomen habet numerum de quo quaeritur, sed nihil de eo affirmamus. Sed et λατεινοσ nomen habet sexcentorum sexaginta sex numerum, et valde verisimile est, quoniam novissimum regnum hoc habet vocabulum. Latini enim sunt qui nunc regnant, sed non in hoc nos gloriabimur. Sed et τειταν, prima syllaba per duas graecas vocales ε et ι scripta, omnium nominum quae apud nos inveniuntur magis fide dignum est.* Etc. Item haec scripsit Victorin: *Sicut ex litteris graecis computum habent, sic in compluribus τειταν inveniuntur. τειταν enim hunc numerum habet quem gentiles Solem Phoebumque appellant, computaturque graece sic: τ trecenti, ε quinque, ι decem, τ trecenti, α unum, ν quinquaginta, qui simul ducti fiunt sexcenti sexaginta sex. Quantum enim attinet ad litteras graecas, hunc numerum nomenque explent; quod nomen si velis in latinum convertere, intelligitur per antiphrasin* diclux, *quae litterae hoc modo computantur:* D *quippe quingenti figurat,* I *unum,* C *centum,* L *quinquaginta,* V *quinque,* X *decem, quod computatis litteris facit similiter sexcenti sexaginta sex, id est quod graece sonat τειταν, nempe id quod la-*

ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν 7, 3 etc
μετώπων αὐτῶν. 2 *καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν* 1, 15 19, 6
ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν
ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν·

---

tine dicitur diclux, *quo nomine per antiphrasin expresso intelligimus Antichristum –. Item invenimus in quodam codice graeco αντεμος, quibus computatis litteris invenies numerum ut supra, α unum, ν quinquaginta, τ trecenti, ε quinque, μ quadraginta, ο septuaginta, σ ducenti, quae simul sexcenti sexaginta sex secundum Graecos faciunt. Item aliud eius nomen gothice quod per se liquebit, id est γενσηρικοσ, quod eodem modo graecis litteris computabis, γ tres, ε quinque, ν quinquaginta, σ ducenti, η octo, ϱ centum, ι decem, κ viginti, ο septuaginta, σ item ducenti: quae, ut supra dictum est, sexcenti sexaginta sex faciunt.* Similiter de *αντεμοσ* aliisque nominibus ad h. l. scribit Prim. Item And *ὡς ἐν γυμνασίασ τε λόγῳ πολλά ἐστιν εὑρεῖν, κατὰ τὸν μακάριον ἱππόλυτον καὶ ἑτέρουσ, ὀνόματα τὸν ἀριθμὸν τοῦτον περιέχοντα, προσηγορικά τε καὶ κύρια. κύρια μὲν οἷον λαμπέτισ, τειτάν, ἐκ τοῦ τείνω καθ' ἱππόλυτον, λατεῖνοσ – βενέδικτοσ – προσηγορικὰ δὲ κακὸσ ὁδηγόσ, παλαιβάσκανοσ, ἀληθὴσ βλαβερόσ, ἀμνὸσ ἄδικοσ* etc. Similiter Are. Cf etiam Or^{3,414} ubi ad Ezech. 4, 9 de senario numero scribitur *ἐπείπερ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸσ οὗτοσ πάθουσ σύμβολον καὶ κακώσεωσ τοῦ σωτῆροσ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ πεπονθότοσ καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει ἰωάννου τοῦ ὀνόματοσ τοῦ θηρίου τὸν χξϛ'* (male deest ϛ') *ἔχοντοσ ἀριθμόν.* Quibus addit fluctuare numeros etiam in Ezechielis codicibus.

XIV. 1. *ιδον* cum ABC 7. 14. 36. 92. ... ϛ Ln *ειδον* cum ℵP al pler Or^{4,2} Meth^{677} rell | *το αρνιον* cum ℵABC al^{30} cop syr Or Meth Are ... ϛ (= Gb Sz) om *το* cum P 1. 28. 35. 36. 49. 91. 96. al arm And^{omn} | *εστοσ* cum ℵACP 79. Item B 1. al plus^{10} Or Meth And$^{a\ c\ bav}$ *εστωσ ... ϛ εστηκοσ* cum 6. 8. 14. 49. 91. 98. al mu^{vi} And^{P} Are. Item 7. 87. *εστηκωσ* | *επι το*: C om *το* | *σιων*: C om | *και μετ* (91. *μετα*) *αυτου* sine additam cum ℵACP al sat mu vg cop aeth Or Meth And^{a} p bav Cyp^{294} anonym^{aug} Prim al ... B al^{25} syr And^{c} Are add *αριθμοσ* | *εκατ. τεσσερακοντ. τεσσαρεσ* cum ℵAC ... ϛ *εκατ. τεσσαρακ. τεσσ.* cum P al plu And$^{a\ c}$ P ... B 1. al plu And^{bav} Are *ρμδ'* ... aeth add *infantes* | *εχουσαι*: 14. praem *αι* | *αυτου και το ονομα* cum ℵABC al pler (7. 16. 98. om *το ονομ.*) vg rell Or Meth And^{omn} Are Cyp^{294} anonym^{aug} Prim al ..., ϛ (= Gb Sz) om cum P 1. al? | *του πατρ. αυτου* (29. om *αυτ.*): aeth add *et sancti spiritus eius* | *γεγραμμενον* (29. *εγγεγρ.*): A praem *το ... 1. καιομενον* (cui lectioni And^{com} favere vdtr)

2. *ωσ φωνην υδ. πολλ. και*: cop om | *και ωσ φων. βροντ. μεγαλησ* (ita et. ℵ^{c}, ℵ* om *μεγαλ.*): 28. 79. om | *και η φωνη ην ηκουσα* cum ℵABC al pler vg cop syr Or^{4,2} Meth^{677} And^{c} Are anonym^{aug} Prim al ... ϛ (= Gb Sz) *και φωνην ηκουσα* cum P 1. 28. 79. 91. al? And^{a} p bav. Libere aeth. Ceterum And^{P} ut solet *και ηκουσα φωνησ εκ του – φωνησ – φωνησ – και φωνησ ηκουσα* etc. | *ωσ κιθαρωδ.* cum ℵABCP al pler etc ...

Ps 32 (33), 3 3 καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν
τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν
1 τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγο-
ρασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύν-
θησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ
ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ
τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, 5 καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη
Zeph 3, 19 ψεῦδος· ἄμωμοι γάρ εἰσιν.

ς (= Gb Sz) om ωσ cum 1. 91. al? Andp etbav | κιθαριζοντ. εν τ. κιθαρ. αυτων: cop om, item Prim om εν τ. κιθαρ. αυτ., item c om αυτων

3. ωδην sine ωσ cum ℵBP al40 cop syr aeth arm Or4,2 Meth677 Andc etp Are Prim ... ς (= Gb Sz) Ln praem ωσ cum AC 1. 28. 36. 79. 95. al vg Anda etbav Haym | καινην: ℵ add και ην (sed ην demum supra lineam add ipse*) | ενωπ. του θρονου και: 13. 38. 39. 97. om | και (ℵ arm add ενωπιον) των πρεσβυτ. et. Or Meth etc ... c om | ουδεις: B 8. 11. 29. 30. 31. 32. 93. 94. ουδε εισ | εδυνατο cum ℵAC al fere20 Or Are ... ς ηδυνατο cum BP al plu Meth Anda c p (Andbav ου δυναται) | ει μη αι et. vg nisi illa etc ... ℵc 7. 28. 32* 93. om αι | εκατ. τεσσ. τεσσαρεσ: B al mu ρμδ', 1. εκατον μδ' ... ℵ* μιαν pro τεσσαρεσ (correxit ℵc), c om τεσσαρεσ | τεσσερακοντ. cum ℵAC ... ς τεσσαρακ. cum p al pler etc | απο τ. γησ: aeth add *Aegypti*

4. ουτοι εισιν οι μετα etc et. Or4,2 Meth677 Andomn Are Tertres carn 27 Cyp174. 316 etc: A vgcod (ap Gb) aethutr om ουτοι εισιν | ουκ εμολυνθησαν: Tertres carn 27 Hiercont helvid *vestimenta sua non coinquinaverunt* | ουτοι sec sine εισιν cum ℵACP 1. 28. 38. am harl* allachm (item vgcle demid tol lipss *hi sequuntur*) cop (*illi ambulantes*) arm Or Anda etbav (Ambrst2 cor 11 Ps-Athlat647 ut vgcle) ... ς (Gbo) add εισιν cum B al pler fu allachm syr Meth Andc etp Are Cypbis Prim | οι ακολουθουντες (Meth -θησαντεσ): ℵ om οι. Similiter (vide ante) vgcle demid tol etc cop | οπου αν cum ℵACP 1. 6. 28. 35. 36. 38. 49. 79. 87. 91. 95. al muvi Lugdunepist ap Eushist 5,1,10 Meth Andomn ... B 7. 8. 14. 29. 30. 31. 32. 47. 48. 50. 92. 93. 94. al muvi Or Are οπου εαν | υπαγη cum ℵBP al pler Or Lugdunepist Meth Anda c p Are (Lugdun ep sic: ἦν γὰρ καὶ ἔστι γνήσιος χριστοῦ μαθητής, ἀκολουθῶν τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ). Item vg Cypbis al *quocumque ierit* (luxov harl* *abierit*); contra Ambrst Prim *quocumq. vadit* ... Ln Ti υπαγει cum AC 7. 16. 28. 36. 87. Andbav | ηγορασθησαν sine additam cum ℵACP 1. 28. 35. 36. 79. 87. 95. al vg cop arm aeth Or4,2 et4,3 Meth678 Andomn Ps-Athlat 647 ... B 6. 7. 8. 14. 29. 31. 38. al plus30 syr are Are praem υπο ιησου | απο των ανθρωπων et. Orbis Meth Andomn Are (Prim praeterit ουτοι ηγορασθ. usq τω αρνιω et sqq) ... c om | απαρχη cum ABCP al pler vg cop syr Orbis Meth Andomn Are ... ℵ 16. 39. απ αρχησ, item utvi aeth (arm *in conspectu*, pergens *dei et agni*) | τω αρνιω et. Or Meth etc ... ℵ*(non itemc) praem εν

6 *Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι,* 8, 13
ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ 13, 7
τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν,
7 *λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δό-*

---

5. *εν τω στομ. αυτ. ουχ ευρεθη* cum ℵACP 1. 28. 36. 49. 79. 91. 95. 96. al vg syr arm[l] Or[4,2] et[4,3] Meth[678] And[a] p bav anonym[aug] al ... B 2. 6. 7. 8. 14. 29. 30. 31. 32. 35. 38. al[20] cop aeth[utr] (ex usu linguae) And[c] Are Aug[pecc mer 2] *ουχ ευρ. εν τ. στο. αυτ.* | *ψευδοσ* cum ℵABCP al plus[45] vg rell Or[bis] Meth And[c] p bav Are Aug[pecc mer 2] anonym[aug] al ... ς (= Gb Sz) *δολοσ* c. 1. al pauc[vid] And[a] | *αμωμοι*: 7. *αμωμητοι* | *γαρ* cum ℵB al fere omn vg[cle] am** demid harl* tol lips[6.] cop syr arm aeth Or[bis] Meth And[omn] Are Ps-Ath[lat 647] Haym ... Gb[0] Ln om cum ACP 12. am* fu harl** luxov lips[4. 5.] omn[lachm] And[bav] (17. *οτι αμ. εισιν*, Aug[pecc mer] *quia irreprehensibiles sunt*) | *εισιν* sine additam cum ℵABCP 1. al[50] fere am fu harl tol omn[lachm] cop syr arm[zoh] aeth Or[bis] Meth And[a] p bav Aug[pecc mer 2] Haym ... ς (= Gb Sz) add *ενωπιον του θρονου του θεου* cum? vg[cle] demid lipss arm[usc]; item 33. 35. 48. And[c] Are add *ουτοι εισιν οι ακολουθουντεσ τω αρνιω*

6. *ειδον* cum ℵCP al pler And[a c] P Are ... Ti *ιδον* cum AB 7. 14. 36. 92. And[bav] | *αλλον* cum ℵ[cc]ACP 49. 51. 79. 91. 95. al mu[vi] vg cop syr arm aeth And[a] Cyp[264] et[312] anonym[aug] Vig[varim 736] (ed[colon 632]) Matern[44] (ed[burs]) Haym; item 33. 35. And[c] post *αγγελον* ... Gb[00] cum ℵ*B al plus[35] Or[4,16] AndP et[bav] Are Amb[interp iob 9,637] | *πετομενον* cum AC 14. 29. 31. 35. 38. 79. 91. al[20] Or And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) *πετωμενον* cum BP 1. al sat mu ... ℵ *πεταμενον* | *μεσουρανηματι* (ℵ* *μεσω ουρανηματι*): 1. *μεσουρανισματι* ... aeth *medio caeli et terrae*, syr *in caelo cum sanguine* (cf ad 8, 13) | *ευαγγελισαι* cum ABCP al pler AndP et[bav] Are ... ℵ 10. 28. 33. 35. 36. 49. 51. 79. 96. Or And[a] et[c] *ευαγγελισασθαι* :: *ευαγγελιζειν* praeter hunc locum tantum Apoc 10, 7. (*ευηγγελισεν*) legitur; quinquagies vero *ευαγγελιζεσθαι*. Praeterea 28. 79. And[a] praem *ερχομενον*. | *επι τουσ* cum ℵACP 33. 35. Or[4,16] And[c]. Libere Cyp[264] *ut annuntiaret super terram et super omnes nationes* etc (et[312] *evangelizare sedentibus super terram et in omnes* etc), item Matern[44] *ut adnuntiaret super terram per omnes* etc ... ς om *επι* cum B al pler And[a] p bav Are ... 38. 97. *τοισ καθημενοισ*. Similiter vg Cyp[312] (vide ante) al *sedentibus*. | *καθημενουσ* cum ℵBCP al[40] vg Or And[c] etP Are Cyp[312] (vide ante) Haym ... ς (= Gb Sz, sed Gb') Ln[ed min] *κατοικουντασ* cum A 14. 28. 79. 92. al And[a] anonym[aug] Vig[varim]. Item 1. 36. And[bav] *τουσ καθημενουσ τουσ* (36. *και*) *κατοικουντασ*. | *και επι παν* cum ℵABCP al[40] vg syr Or And[c] etP Cyp[264. 312] (Matern vide ante) Haym (praeterit Prim hunc quoque versum) ... ς (= Gb Sz) om *επι* cum 1. 28. 36. 79. al cop And[a] et[bav] Are

7. *λεγων* cum ABCP al fere[45] (7. post *εν φω. μεγ.* pon) vg[cle] fu demid harl tol lipss al cop arm And[omn] Are anonym[aug] Vig[varim] (ubi ante) ... ς (= Gb Sz) *λεγοντα* cum 1. am all[achm] Or[4,16] Cyp[312] Matern[44]

ξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ
14, 2 s *ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς*
Es 21, 9
Dan 4, 27 *ὑδάτων.* 8 *Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησεν λέγων·*
ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς
πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη. 9 *Καὶ ἄλλος ἄγγε-*

... ℵ om | *εν φωνη* cum ℵBCP al omn^{vi} Or And^{omn} Are ... Ln om *εν* cum A, item vg Cyp rell (vg *magna voce*, sed Cyp Matern Vig^{varim} *voce magna*) | *φοβηθητε*: Cyp^{264} (non item^{312}) Prim Matern *metuite potius* (contra vg Cyp^{312} anonym^{aug} Vig^{varim} *timete* sine *potius*), additque Prim „*ut ostenderet illum temporis articulum - adiecit* potius.“ | *τον θεον* cum ℵACP 1. 28. 49. 79. 91. 95. 96. al am fu cop syr arm Or And^{omn} Cyp^{bis} Prim Vig^{varim} ... Gb″ *τον κυριον* c. B al^{40} vg^{cle} demid harl tol lipss all^{achm} Are anonym^{aug} Matern Haym | *αυτω δοξαν*: 28. 38. *δοξ. αυτ.* | *κρισεως αυτου*: 1. 7. om *αυτου* | *τω ποιησαντι* cum ℵACP 1. 7. 16. 18. 35. 36. 38. 39. 49. 91. 95. 96. al (sed 7. 16. 18. 38. 39. praem *αυτω*) And^{c} p bav ... B al^{80} Or And^{a} Are *αυτον* (Or om) *τον* (B* om) *ποιησαντα* | *και την θαλασσαν* cum ℵB al^{40} fere Or And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) Ln Ti om *την* cum ACP 1. (*κ. θαλασσαν*) 6. 95. al? ...: 36. vg^{cle} fu lips$^{4.5.}$ harl (non item am demid tol lips$^{6.}$ omn^{lachm}) Vig^{varim} Prim Matern Haym (non item Cyp^{264}) om *και* | *πηγας υδατων*: 14. 92. *τασ πηγ. των υδ.*

8. *αλλος αγγ. δευτεροσ* (C *-ρον*) cum ℵ^{cc}CP 6. 7. 9. 10. 17. 18. 28. 37. 40. 46. 49. 79. 91. 96. al? cop syr arm And^{p} et(*β′*) bav, item 36. omisso *αλλοσ* ... Ln Ti *αλλ. δευτερ. αγγελ.* cum AB 1. al fere^{30} And^{a} et^{c} Are Prim ... ℵ* 95. *αλλ. δευτερ.* (sine *αγγ.*) ... ς *αλλοσ αγγελ.* (sine *δευτ.*) cum 14. vg aeth anonym^{aug} | *ηκολ. λεγων*: ab his verbis ℵ* transiluit ad *αυτοισ λεγων* v. 9. Supplevit ℵ^{c}. | *επεσεν επεσεν* cum AP 1. 28. 36. 37. 47. 49. 79. 91. 95. al^{vi} vg m^{110} syr arm And^{a} et^{p} Are anonym^{aug} Prim al ... ℵ^{c}BC al plus^{30} cop aeth And^{c} et^{bav} om *επεσεν* alterum | *βαβυλων*: male ς^{e} 1624. *βαβουλων* | *η μεγαλη* cum ℵ^{c}ABCP al^{45} (1. *η μεγ. βαβ.*) vg m^{110} cop syr arm And^{omn} anonym^{aug} Prim al ... ς (= Gb Sz) *η πολισ η μεγαλη* cum? aeth Are (ex codice?) | *η* (post *μεγαλη*) *εκ του* cum AC 26. 33. 34. 35. 38. 51. 90. 95. vg syr arm aeth^{utr} And^{c} anonym^{aug} Haym ... ς *οτι εκ του* cum 1. 36. al? And^{a} et^{p} Are ... Gb″ *εκ του* cum ℵ^{c}BP al plus^{30} m^{110} cop (arm^{gb}) Prim. Sic enim m: *de vino fornicationis eius biberunt omnes gentes*; Prim vero *cecidit cecidit Babylon illa magna a vino irae fornicationis suae.* Nihil addit h. l., postea in com dicit: *A vino fornicationis suae ceciderunt universae gentes* (cf ad *ceciderunt* infra ℵ^{c}) | *οινου*: arm add *inebriante* | *του θυμου* (et. vg^{cle} am al pler anonym^{aug} Prim etc): 1. 96. And^{a} (invito com) fu all^{achm} m^{110} Prim^{com} (affert ibi illa verba quae modo adscripsimus; antea vero, ubi ipsa apocalypsis verba dat, *irae* non om) Cassiod (libere; scribit enim *quae vino fornicationis impleta cum suis perditis erroris crapulam sustinebat*) om, hinc Gb^{0} | *πορνειασ* ut ℵ^{c}AP etc ... BC al *πορνιασ* | *αυτησ* ... B 2. 7. 29. al^{15} *ταυτησ* | *πεποτικεν* (*potavit* vg syr arm aeth anonym^{aug}; m^{110} *biberunt*):

λοσ τρίτοσ ἠκολούθησεν α᾽ τοῖσ λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τισ προσ- Ier 51 (28), 7
κυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ
τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, 10 καὶ αὐτὸσ πίεται Ps 74 (75), 9
ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ
ποτηρίῳ τῆσ ὀργῆσ αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ
ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. 11 καὶ ὁ καπνὸσ Es 34, 10
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰσ αἰῶνασ αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχου- 13, 10
σιν ἀνάπαυσιν ἡμέρασ καὶ νυκτὸσ οἱ προσκυνοῦντεσ τὸ θηρίον καὶ 12, 17
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τισ λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματοσ

ℵc 12. cop Primcom (vide ante) *πεπτωκαν* (12. *-κεν*) | *παντα τα* cum ℵcABCP 1. al30 (sed 28. 79. *ἧσ πεπότικε τὰ ἔθνη πάντα.* Illud *ἧσ* et. 47. al.) Andomn Are ... ς om *τα* cum?

9. *αλλοσ αγγελ. τριτοσ* cum ABCP (ℵc *αλλ. αγγ. ηκολουθ. τριτ.*) al40 am* fu omnlachm tolvi cop syr arm Andomn ... ς (= Gb Sz) *τριτ. αγγελ.* cum? vgcle demid (et am** lips4. 5. *angel. tertius*) aeth Are Cyp322 Prim (Haym *et tertius secutus est*) ... Gb′ *αλλοσ αγγελ.* cum 1. 14. 92.; 12. nil nisi *αγγελ.* | *αυτοισ* et. Andomn Are Cyp ... A Prim *αυτω* | *ει*: C *η* | *προσκυνει* (38. *-νησει*) ante *το θηριον* (C 95. *τω θηριω*, A *το θυσιαστηριον*, 14. *το ποτηριον*) cum ℵABCP al fere40 m56 vg cop syr aeth arm Andomn Are Prim al ... ς (= Gb Sz) *το θηριον προσκυν.* cum 1. al? | *την εικονα* (7. 39. 95. *τη εικονι*) *αυτου*: sic et. Cyp93. 111. 264. 322 ... C *τ. εικ. αυτων* | *και λαμβανει* et. Cyp ... C 14. om *και* | *χαραγμα*: 28. 35. 36. 37. 79. 95. Andc praem *το* | *επι του μετωπου*: ℵ *επι τω μετωπω* | *αυτου* post *χειρα*: 14. 92. om

10. *του θεου* et. Cyp93. 111. 264 Prim (nec aliter vg m56): 14. 38. 92. *αυτου* | *εν τω ποτηριω* cum ℵBCP al pler vg rell Andomn Are Cyp al ... Lned min *εκ του ποτηριου* cum A 7. 16. 39. | *τησ οργησ*: A *την οργην* | *βασανισθησεται* cum ℵBCP al pler vg syr arm aeth Andomn Are Cyp Prim al ... Lned min *βασανισθησονται* cum A 8. 14. 36. 92. | *αγγελων αγιων* cum ℵCP 38. 92. 95. (36. *αγιων αγγελ. αγιων*) vgcle am fu tol lipss al syr Cyp322; item Andbav vgaliq lachm *αγγ. και αγιων*, et 14. *αγιων αγγελων ... ς των αγιων αγγελ.* cum B al pler luxov And a c p Are Cyp93. 111. 264 Prim ... Gb′ Ti *των αγγελων* cum A 26. m56 vgms (ap Gb) cop, item addito *αυτου* aethutr ... arm *του θεου* | *αρνιου*: syr *θρονου*

11. *του βασανισμου*: arm om | *αυτων*: 7. 16. 39. 41. 42. 49. Are lips4. *αυτου* | *εισ αιωνασ* (ℵ add *των*) *αιωνων* cum ℵAB al pler vg rell Andc etbav Cyp Prim al ... CP 1. 7. 14. 28. 79. 92. Anda etP etcom Are *εισ αιωνα αιωνοσ* (sic C 28. 79., sed 1. 7. 14. 92. And Are *αιωνων*) | *αναβαινει* post *αιωνων* (*-νοσ*) cum ℵABCP 1. 6. 7. 8. 14. al30 am fu demid luxov lips5. (et6.) harl tol omnlachm m56 syr Andomn Are Cyp 111. 264. 322 ... ς (= Gb Sz) ante *εισ αιω.* pon cum? vg lips4. cop arm Cyp93 Prim Haym | 38. *ημερασ κ. νυκτοσ αναπαυσιν* | *το θηριον* etc:

αὐτοῦ. 12 ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς
ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. 13 καὶ ἤκουσα φωνῆς
19, 9 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ
ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαήσονται
ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.
1, 13 Dan 7, 13 14 Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθή-
μενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφα-

36. 95. *τω θηριω και τη εικονι αυτου* ... 7. nil nisi *τη εικονη* | *το χαραγμα*: 1. And^{a*} om *το*

12. *η υπομονη* cum ℵABCP 1. al^{30} (14. *η δε υπομ. των αγι. εστιν· ωδε*) And^{omn} ... ς om *η* cum? Are (ex codice?), item arm syr | *οι τηρουντες* (sed ℵ 36. 38. 95. *των τηρουντων*) sine *ωδε* cum ℵABCP al^{40} vg cop syr aeth And^{c} Are (id quod convenit And^{com} et Are^{com}) Prim al ... ς (= Gb Sz) praem *ωδε* cum 1. 7. 49. 79. 91. al And^{a} p bav | *του θεου*: vg^{ms} ap Gb *eius* ... 1. And^{P} om | *ιησου*: 28. 79. And^{a} *ιησ. χριστου*, 37. 49. 91. 96. *του ιησου*

13. *εκ του ουρανου* ante *λεγουσης* cum ABCP al pler m^{90} vg rell And^{c} p bav Are Prim al ... ℵ 38. And^{a} post *λεγουσ.* (38. And^{a} *λεγ. μοι*) pon | *λεγουσης* sine *μοι* cum ℵABCP al^{35} am fu lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm} cop syr aeth And^{c} Are Haym ... ς (= Gb Sz) add *μοι* cum 1. 28. 36. 38. 49. 79. 91. 96. m^{90} vg^{cle} demid tol arm And^{a} p bav Prim | *εν κυριω* cum ℵAB al omn^{vi} m^{90} vg etc ... CP *εν χριστω*, syr *in deo* | *αποθνησκοντες*: cop *resurgentes* | *απαρτι*: nec ante nec post interpgunt ℵAC etc; cum eis quae praecedunt coniung P 91. 96. 97. al sat mu; cum eis quae sequuntur B al fere^{30}. Etiam vg^{cdd} variant; ed^{cle} coniungit cum seqq., item ut^{vi} m^{90}, item lips$^{5.}$ *amodo enim iam dicit.* Etiam Prim eodem modo separat sententias. Contra Are: *ἡ σύνταξις οὕτως. τὸ πνεῦμα λέγει· γράψον ἀπάρτι.* | *ναι* (35. 36. 96. al *και*) *λεγει* cum ℵ^{c}ACP al sat mu m^{90} vg etc ... B 6. 7. 8. 14. 49. al^{20} *λεγει ναι* ... ℵ* om *ναι* | *αναπαησονται* cum ℵAC; item B 1. al plus^{10} And^{bav} (etiam Are) *αναπαυσονται* ... ς *αναπαυσωνται* cum P al plu And$^{a\ c\ p}$ | *εκ των κοπων*: 14. 92. *απο των εργων* | *τα γαρ* (et. Gb′) cum ℵACP 16. 26. 38. 95. vg syr Aug$^{civ\ dei\ 20,9}$ Prim al ... ς Ti *τα δε* cum B al pler And^{omn} Are; libere arm aeth; cop om copulam

14. *και ιδον* cum ABC 7. 14. 92. And^{bav} (om *και* sq) ... ς *και ειδον* cum P al pler And$^{a\ c\ p}$ Are ... ℵ om | *καθημενον ομοιον* cum ℵABCP al^{40} vg cop And^{c} Are anonym^{aug} (*sedentem filium hominis*) Prim al ... ς (= Gb Sz) *καθημενος ομοιος* cum 1. 7. 49. 91. al And^{a} etP | *υιον* cum ℵAB 2. 8. 9. 11. 13. 14. 27. (28. *υιων*) 30. 31. 32. 33. 41. 42. 50. 79. 92. 94. 98. (:: cf 1, 13) ... ς *υιω* cum C 6. 7. 38. al sat mu Synops ^{154} And^{omn} Are, item vg Prim (anonym^{aug} vide ante) ... P 26. *υιου*, 1. *υιοσ* | *εχων* cum AB 1. 6. al pler (96. *ο εχων*) And^{a} p bav Are, item ℵ^{c} *εχον* ... ℵ* 13. 26. 27. 28. 29. 42** 79. 95. *εχοντα* (38. *εχοντι*) | *επι της κεφαλης* cum ℵBCP al plus^{30} Synops^{154} And^{omn} Are ... Ln

νον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. 15 *καὶ ἄλλος* Iohel 3, 13 (18)
ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. 16 *καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.* 17 *καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ·* 18 *καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἥκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.*

Ti *επι την κεφαλην* cum A 8. 28. 29. 30. 38. 40. 51. 79. 93. 94. 98. | *χρυσουν*: 38. *χρυσεον*

15. *αλλος αγγελος*: 31. 38. *αγγελ. αλλ.* | *εκ τ. ναου*: A pon post *κραζ.* | *ναου* (ℵ aeth add *αυτου*) ... 1. 7. 12. 16. 28. 38. 49. 79. al aliq arm And^{a} p bav (sed non attingit And^{com}) *ουρανου* | *εν φ̃ων. μεγαλ.* cum ℵABCP al plus^{40} vg syr arm And^{omn} Are ... Prim om ... ς (= Gb Sz) *εν μεγ. φωνη* cum?, sed 1. *εν μεγ. τη φωνη*, item cop | *οτι ηλθεν* sine *σοι* cum ℵABCP al plus^{35} vg rell And^{c} et^{p} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) add *σοι* cum 7* al^{vi} ... 1. 12. 17. 36. And^{a} et^{bav} *σου* ... syr om *πεμψον το δρεπ. σου* usque *ο καθ. επι την νεφελην* v. sq | *θερισαι* (Gb″) cum ABCP al^{30} fere And^{omn} Are ... ς *του θερισαι* cum 29. 49. 91. 93. 96. al, item ℵ 38. *του θερισμου*

16. arm^{zoh} om versum; 1. transilit ab *επι* priore ad alterum; syr om (ut iam notatum est) *ο καθημ. επι τ. νεφελης* | *επι τησ νεφελησ* cum ℵA 16* 36. 38. 47. 97. And^{a} p bav ... ς Ti *επι την νεφελην* cum CP al plu And^{c} Are ... B 7. 8. 13. 14. 92. 93. 94. *επι τη νεφελη*

17. Om versum 14. 90. | *εξηλθεν*: B *ηλθεν* | *του εν τω*: 7. 40. om *του* | *εν τω ουρανω*: C om *τω* | *δρεπανον*: cop *gladium*, item bis v. sq.

18. *εξηλθεν* cum ℵBCP al omn^{vi} vg^{cle} demid lipss tol cop rell And^{a} c p Are Haym ... Ln om cum A And^{bav} am fu omn^{lachm} Ansb Rup. Item Prim qui habet: *item et alius angelus, habens potestatem* (omissis *εκ τ. θυσιαστ.*) | *εχων* sine articulo cum ℵBP al omn^{vi} And Are ... Ln Ti *ο εχων* cum AC. Etiam vg *qui habet*, item syr | *εφωνησεν* sine *εν* cum ℵABCP al sat mu And^{a} p bav ... 6. 7. 8. 14. 29. al^{20} And^{c} Are add *εν* | *φωνη* cum ℵAB 31. 38. 95. al? vg arm syr aeth^{utr} Haym ... ς Ti *κραυγη* cum C al pler cop And^{omn} Are | *λεγων* (ℵ* om *ν*): 14. 92. om | arm^{zoh} om *πεμψ. σου το δρεπ. το οξυ και* | *σου το δρεπανον*: ℵ *το δρεπ. σου* (29. *σου το δρεπ. σου*), item vg etc *falcem tuam* | *βοτρυας*: 28. 79. And^{bav} *βοτρυσ* ... 94. *βοτανασ* | *τησ αμπελου*: ς (non item ς^{e} Gb Sz) om cum 1. | *ηκμασαν* (A *ηχμ-*) *αι σταφυλαι* cum ℵACP 1. 7. 28. 38. 49. 79. al sat mu vg syr aeth And^{a} p bav Haym (Prim praeterit nonnihil; item cop om *οτι* usq *γησ*) ... Gb″ Ti *ηκμασεν η στα-*

19, 15 19 καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύ-
Es 63, 3 γησεν τὴν ἄμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ
τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. 20 καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως,
καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ
σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

XV.

12, 1 1 Καὶ ἴδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν,

φυλη cum B al^{30} And^{c} Are | αυτησ cum ℵACP 1. 28. 38. 49. 79. al mu vg $aeth^{utr}$ And^{a} et^{bav} Hierzach^{5} Haym ... Gb′ Ti τησ γησ cum B 7. al plus^{30} syr And^{c} Are

19. εβαλεν pri cum ℵABCP etc ... 2. 7. 8. 29. 87. al^{20} And^{c} Are εξεβαλ. | εισ την γην cum ABCP al fere omn And^{omn} Are ... ℵ 38. 97. επι τησ γησ | εισ την ληνον (C αλωναν) et τον μεγαν cum ABCP 6. 8. 14. 29. 31. 32. 38. 40. 41. 42. 43. 48. 49* 50. 90. 92. 96. al Are. Confirmant eam lectionem anonym^{aug} et Prim *misit in torcularí* (anonym *torcular*) *irae dei magnum*. Addit anonym^{aug}: „non in torcular magnum, sed ipsum misit in torcular, id est superbum quemque". Item Prim: „dicendo irae dei sententiam hic pro ira dei posuit, quam superbo dicit inflictam, quem etiam magnum vocat. Tu, inquit, humiliasti sicut vulneratum superbum; nam *torcular*, sicut Graeca exemplaria continent, feminini generis posuit, et *magnum* masculini". Agnoscit *torcular* etiam Victorin; item Haym qui habet: *in lacum* (sic vg), addens: „Quid per *lacum* sive, ut alia translatio habet, *torcular* intelligitur nisi" etc ... ς (= Gb Sz) εισ την ληνον et την μεγαλην cum ℵ 7. 28. 35. 79. 95. al $And^{a\,c}$ P. Item 1. 91. 94. 97. 98. al And ^{bav} εισ τον ληνον et τον μεγαν ... 12. 34. aeth Victorin om τον μεγαν

20. ηπατηθη: 1. ετιθη | η ληνοσ: 16. 36. 38. 91. 97. 98. ο ληνοσ | εξωθεν cum ABCP al^{40} arm And^{c} Are^{txt} ... ς (= Gb Sz) εξω cum ℵ 1. 28. 38. 79. al And^{a} P ^{bav} Are^{com} | εκ τησ: 42. 98. εκ του | χιλιων (am* om) εξακοσιων (ℵ* 26. διακοσιων) cum $ℵ^{c}$ACP etc. Item B 6. 8. 14. 28. 38. 92. 97. al αχ′ ... And^{a} χιλ. εξακ. εξ, item 79. αχς′. Cf And^{com}: ἀπὸ χιλίων δὲ καὶ ἑξακοσίων σταδίων προϊοῦσα διὰ τὸ τῆς πονηρίας αὐτῶν τέλειον· ἡ χιλιὰς γαρ ἀριθμῶν τελειότατος. ἑξακοσιοστῷ δὲ ἔτει τοῦ νῶε τὴν ἁμαρτίαν ὕδατι κατακλυσθεῖσαν ἔγνωμεν· ἓξ δὲ ὅτι τὴν ἐν ἑξαημέρῳ γεγενημένην κτίσιν τοῖσ πονηροῖσ καθύβρισαν ἐπιτηδεύμασιν· ἐργασίασ δὲ ὁ τῶν ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸσ σύμβολον, ἐν αἷσ ὁ κόσμοσ συνέστη. Hinc igitur orta lectio 79. And^{a}. Cf et. aeth *et fluxit ad decem et sex stationes* (i. e. milliaria).

XV. 1. ιδον cum ℵABC 7. 14. 92. Item vv. 2 et 5. excepto ℵ, qui bis ειδον ... ς Ln ειδον cum P al pler And^{omn} Are | εν τω ουρανω: arm zoh om | θαυμαστον: 14. 92. θαυμασιον

ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς 17, 1
ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. 2 καὶ ἴδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην 4, 6 12, 11
μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκό-
νος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑστῶτας ἐπὶ 5, 8
τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ. 3 καὶ Ex 15, 1
ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν Ps 110(111), 2. 144 (145), 17
τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ
θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασι-
λεὺς τῶν ἐθνῶν· 4 τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά 16, 7 Ier 10, 7

1. *πληγας επτα*: 28. 31. 38. 79. And^{a} et^{P} *επτ. πληγ.* ... 36. om *επτα* | *εν ανταις*: 17. 28. 79. And^{a} et^{bav} *εν ταυταις*

2. *ιδον* et ς Ln *ειδον*, vide ad v. 1. | *υαλινην* pri: 13. 31. 35. 38. 49. 91. 95. 96. 98. *υελινην*, 29. 97. *υελλινην*. Item sec loc 7. 13. 35. 38. 49. 91. 95. 96. 98., item 29. 97. ut ante | *νικωντας* c. ℵABP al omn etc ... Ti *νικουντας* cum C :: cf ad 2, 7 et 11. | *εκ του θηριου και εκ* (ℵ 7. 16. 38. 39. om, item Prim) *της εικονος αυτου και* cum ℵACP al sat mu vg cop syr aeth arm^{cdd} (arm^{zoh} om *και εκ της εικ. αυτ.*) And^{omn} Are Prim Haym ... B 14. 92. al^{25} *εκ της εικονος και εκ* (98. om) *του θηριου αυτου και* | *εκ του αριθμου* cum ℵABCP al plus^{35} vg cop syr arm aeth Prim (*et superstantes vidi eos qui de bestia et imagine eius victoriam ferrent*, nil praeterea) Haym ... ς (= Gb Sz) praem *εκ του χαραγματος αυτου* cum 1. 35. 36. 79. al (sed 1. al And Are add *και* post *αυτου*) And$^{a\,c}$ P (sed And^{com} non tangit) Are (respicit etiam com) | *κιθαρας* sine articulo cum ℵACP al plu And^{a} P bav $_{\varphi}$. B 2. 7. 8. 29. 35. 38. 43. 87. 94. 97. al^{5} And^{c} Are praem *τας* | *του θεου*: ℵ praem *κυριου*

3. *και αδουσιν* usq *δουλ. του θεου* (et. Cyp^{312}): C om propter *ὁμοιοτέλ.* | *αδουσιν*: ℵ AndP *αδοντας* | *μωυσεως* (sed 29. 35. al And^{a} et^{c**} *-σεος*) cum ℵAB 1. al^{30} fere And$^{a\,c}$ P ... ς (= Gb Sz) *μωσεως* cum P 28. al mu And^{bav} Are | *του δουλου* cum ℵAP 1. 28. 38. 91. 96. al^{10} And^{omn} ... ς Ti om *του* cum B al plu Are | *ο βασιλευς* cum ℵ^{c}ABCP etc (ℵ^{c}? 30. om *ο*) ... ℵ* 18. 29. 47. 90. 98. *βασιλευ* | *των εθνων* cum ℵ^{c}ABP 1. 6. 7. 8. 14. al plus^{40} cop aeth arm And^{omn} Are Cyp^{312} Amb fid res$_{2,1170}$ Prim (*omnium gentium*) ... ς (= Gb Sz) *τ. αγιων* cum? Videtur compendiis *seculorum* et *sanctorum* confusis ortum esse ... ℵ* C 18. 95. vg^{cle} fu demid tol omn^{lachm} lipss syr ar^{e} arm$^{usc\,mg}$ Haym al *τ. αιωνων*, idque Gb′ (:: ex 1 Tim 1, 17)

4. *τισ*: 36. *και τισ* | *ου μη*: ℵ 95. om *μη* | *φοβηθη* sine *σε* cum ABCP 1. 12. 14. 36. 43. 47. 79. 92. am fu demid tol omn^{lachm} cop aeth arm And^{a} P bav Cyp^{312} Prim al ... ς (Gb^{00}) add *σε* cum 6. 7. 8. 29. 38. al plu vg^{cle} lipss syr And^{c} Are Haym. Item ℵ 95. *σε* ante *ου φοβ.* | *κυριε*: 14. 92. demid arm aeth^{utr} Cyp Amb$^{fid\,res\,2,1170}$ Prim om, hinc Gb^{0} ... cop ar^{e} *κυριον* (posteaque ar^{e} *το ονομ. αυτου*) | *δοξασει* (Gb″) cum ABCP al plus^{15} Are ... ς *δοξαση* cum ℵ 1. 7 8. 29. 38. al plu And

σου; ὅτι μόνος ὅσιος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα ἴδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, 6 καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν

19, 8 Ez 9, 2 1, 13

omn | οσιος cum ℵACP 1. 28. 36. 38. 79. al vg (*pius*) And^{a} et^{bav} Are Cyp Prim al ... Gb$''$ αγιος cum B 6. 7. 8. al plus^{40} And^{c} et^{P}; demid *sanctus et pius es*, syr *sanctus es et iustus*, arm *sanctus et dignus adorari* ... cop om οτι μον. οσιος. Praeterea add ει 10. 36. 37. 49. 95. 96. And^{P}, praem ει 38. 47. Item vg^{cle} et$^{cdd\ pler}$ Amb (non Cyp) Prim al | παντα τα εθνη cum ℵACP 1. al sat mu vg cop arm syr aeth (*quoniam tu – et super omnes gentes et prosternent se* etc) And^{a} p bav Cyp Amb Prim al (Are παντως τα εθνη, unde?) ... Gb$''$ παντες cum B 6. 7. 14. 29. 43. al^{30} And^{c} | ενωπιον σου: A 95. arm aeth^{utr} add κυριε :: vide ante | οτι τα δικαιωμ. σου etc: ℵ οτι δικαιωμ. ενωπιον σου εφαν.

5. μετα ταυτα: C μετ αυτα | ιδον cum ABC 7. 14. 92. ... ς Ln ειδον cum ℵP 1. al pler And^{omn} Are | και ηνοιγη cum ℵABCP 1. al^{45} syr arm aeth And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) κ. ιδου ηνοιγ. cum? vg cop (omisso και) anonym^{aug} Prim al

6. εξηλθον cum ℵA**(A* -λθεν ut^{vi})BP al omn^{vi} And^{omn} Are ... Ti εξηλθαν cum C | οι εχοντες cum AC al plus^{35} And^{a} et^{c} Are arm ... ς (= Gb Sz) om οι (post -λοι) cum ℵBP 1. 48. 79. al And^{P} et^{bav}; nec expri vg etc (*habentes*) | εκ του ναου cum ℵACP 1. 7. 28. 29. 36. 43. 47. 79. 94^{a} (pon ante οι εχοντ.) 95. al vg syr aeth (add αυτου) And^{a} p bav (convenienter comm) anonym^{aug} Prim al, item cop (*in templo* ante οι εχοντ.) arm (post ενδεδυμ.) ... 10. 49. 91. 96. εκ του ουρανου ... Gb^{00} Ti om cum B al^{30} And^{c} Are (invito comm) | ενδεδυμενοι cum ℵACP 1. al sat mu vg etc ... B al plus^{30} And^{c} Are praem οι ησαν | λινον (B 14. 18. 92. 97. λινουν, 36. ληνουν, 7. ληνον) καθαρον cum ℵ (vide post) P al pler vg^{cle} (Le^{brug} *legendum est* lino, *ex quo fiunt vestes lineae, non* lapide, *ex quo vestes fieri nequeunt*) syr arm And^{omn} Are anonym^{aug} (*induti lino mundo*), item ℵ καθαρους λινους, cop *circumamicti vestibus linteis splendidis*, item Prim (*vestiti lintea munda et candida. Mortificatio assolet in linteo figurari.*) et „alia translatio" ap Haym (vide post) ... Ln λιθον καθαρον cum AC 38^{mg} 48. 90. am fu demid tol lipss omn^{lachm} cdd ap And (*λίνον ἢ λίθον καθαρόν, καθὰ τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι, διά τε τὴν τῆς φύσεως αὐτῶν καθαρότητα καὶ τὴν πρὸς τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον χριστὸν ἐγγύτητα*). Cf et. Haym (ut etiam Bed et Ansb): „*vestiti lapide mundo et candido*" *i. e. ornati et amicti domino Iesu Christo, iuxta illud: Omnes qui baptizati estis Christum induistis. Qui bene lapis dicitur, quo electi circumdantur* etc. Vel si legamus: vestiti *lapidibus mundis, sicut in quibusdam cdd. invenitur, per hos lapides designantur virtutes* etc. *Alia translatio habet: vestiti lino mundo, per quod puritas vitae*" etc. Conferunt ad λιθον lec-

λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. 7 καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 8 καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

Ez 22, 31 4, 9

Ex 8, 4 Ex 40, 35

XVI.

1 Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν. 2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν φιά-

Ex 7 10 15, 7

---

tionem Ez. 28, 13: παν (Δ παντα) λιθον χρηστον ενδεδεσαι, σαρδιον και τοπαζιον etc ... aeth^{utr} (*pura et lucida*) ar^{e} om | λαμπρον (ℵ λαμπρους) sine copula cum ℵABCP 1. al plus^{30} am fu demid lips^{5} tol omn^{lachm} cop syr And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) praem και cum 32** al? vg^{cle} lips$^{4.6}$ arm aeth Prim Haym | και περιεζωσμ.: 1. (omisso και) περιζωσμενοι | περι (28. 79. επι): 1. 12. 31. And^{a} et^{P} (et. comm) om

7. και εν εκ (et. ℵ^{c}): ℵ* 1. 7. 12. 16. 79. 90. arm And^{a} p ^{bav} om εν | επτα φιαλας: ℵ fu om επτα | χρυσας: arm Prim om (in And^{com} fluctuat lectio) | των αιωνων: ℵ 12. 28. 46. cop add αμην

8. καπνου cum ℵACP 1. al sat mu vg And^{a} p ^{bav} Prim al ... Ti praem εκ του cum B al^{30} And^{c} Are | εδυνατο cum AC 2. 6. 7. 8. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 38. 48. 50. 51. 90. 93. 94. 97. 98. And^{bav} Are ... ς ηδυνατο cum ℵBP 1. al plu And^{a} ^{c} P | εισ τον ναον: ℵ ante εισελθειν pon | αχρι: C αχρισ ου | τ. επτα αγγελων: P 1. 10. 12. 17. 18. 28. 38. 49. 79. 91. 96. And^{a} p ^{bav} om επτα

XVI. 1. μεγαλης φωνης (Gb″) cum ABC 8. 13. 14. 31. 43. 92. al plus^{10} Are ... ς φων. μεγαλ. cum ℵP 1. al plu vg And^{omn} Prim al :: φωνη μεγαλη huc usque tredecies legebatur ac tantum non fluct | εκ του ναου cum ℵACP 1. al sat mu vg arm And^{omn} (sed^{a} et^{bav} post λεγουσης pon) Prim al ... 13. demid tol lips^{6} cop ar^{e} εκ του ουρανου (tol post λεγουσης), aeth *e caelo e sanctuario eius* ... B al^{30} syr (sed non polygl) Are om, hinc Gb^{00} et Ti om | υπαγετε και c. ℵABCP al longe plu vg (et. am fu demid al) syr aeth And^{c} et^{P} Are Prim al ... 1. 7. 12. 28. 36. 49. 79. al fere^{10} lips^{4} (tol om υπαγ. και) cop arm And^{a} om και, hinc Gb^{0} | εκχεετε c. ℵACP 1. 12. (14. εκκεχετε, 92. εξεχετε) ... ς Ti εκχεατε cum B al pler And^{omn} Are | επτα φιαλας cum ℵABC al^{35} vg syr arm And^{c} et^{P} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) om επτα cum P 1. 28. 49. 79. 91. 96. al cop (*phialas vestras*) aeth And^{a} et^{bav}

2. και απηλθεν usq εισ την γην et. ℵ^{c} ... ℵ* om (propter ομοιοτελ.) | ο πρωτος: 12. 28. 33. 35. 36. 79. 87. vg^{cod} (ap Gb) et^{sixt} cop arm

λην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ
13, 17 τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς
προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

3 Καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν·
καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν, τὰ
ἐν τῇ θαλάσσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς
11, 6 6, 10 καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. 5 καὶ ἤκουσα τοῦ
ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος,

---

aeth And^{a} et^{c} add *αγγελοσ*. Cf Lc^{brug}: *Non addas* angelus, *sed subaudias*. | *εισ τ. γην* (Gb″) cum ℵ^{c}ABCP al^{35} vg arm And^{c} Are Prim al ... ς *επι την γην* cum 1. 28. 49. 79. 91. 96. al cop And^{a} et^{p} (And^{bav} *επι τησ γησ*) (Are^{com} et *εισ* et *επι*) | *ελκοσ κακον και πονηρον*: ℵ* *ελκον πονηρον και κακον*, ℵ^{c} post *ελ*, quo versus exit, addidit *κοσ κα*, quibus rursus exstersis (quum *κακον* post *πονηρον και* animadvertisset) satis habuit *ελκοσ* pro *ελκον* reponere | *κακον*: A om; item cop arm aeth And^{p} et^{com} Are^{com} om *κακ. και* | *επι τουσ ανθρωπ.* (Gb′) cum ℵABCP al^{35} syr arm And^{c} Are Prim (*super omnes*) ... ς *εισ τ. ανθρ.* (vg *in homines*) cum 1. 28. 49. 79. 91. 96. al vg cop (*in hominibus*) And^{a} p bav Haym | *τουσ*: 7. 28. 29. 39. 79. And^{a} om | *προσκυνουντασ* ante *τη εικ. αυτ.* cum ℵABCP al plus^{30} vg cop arm syr aeth And^{c} et^{bav} (And^{p} et 79. *πρ. την εικονα αυτ.*) Are Prim al ... ς (= Gb Sz) post *τη εικ. αυτ.* cum? (1. And^{a} *την εικονα προσκ. αυτου*)

3. *και ο δευτ. εξεχεεν*: ℵ* om, supp^{lc} | *δευτεροσ* sine additam cum ℵ^{c}A CP 18. 95. am fu demid tol lipss omn^{lachm} aeth anonym^{aug} Prim ... ς (Gb^{00}) add *αγγελοσ* cum B al pler vg^{cle} cop syr arm And^{omn} Are Haym | *αιμα ωσ* (ℵ *ωσει*) *νεκρου*: 7. 12. 39. And^{bav} *ωσ αιμ. νεκρου* ... 1. 46. arm om *ωσ* | *ψυχη*: A *-χησ* | *ζωησ* (et. Gb) cum AC 95. syr aeth ... ς (= Gb Sz) *ζωσα* cum ℵBP 1. 7. 28. 38. 91. 96. al And^{a} p bav Are, item *vivens* vg cop arm ... Gb^{0} Sz om cum 6. 8. 14. al^{30} And^{c} Prim | *τα εν τη* cum AC And^{bav}; item 95. syr *των εν τη* ... ς om *τα* cum ℵBP al pler And$^{a\,c}$ p Are, item vg arm Prim al | *εν τη θαλασση* (28. haec ante *απεθ.* pon): ℵ *επι τησ θαλασσησ*

4. *τριτοσ* sine additam cum ℵABCP al plus^{30} vg (exc lips$^{4.}$ et^{sixt}) aeth Are Prim ... ς (= Gb Sz) add *αγγελοσ* cum 1. 35. 36. 38. 49. 79. 87. 91. 96. al lips$^{4.}$ vg^{sixt} cop syr arm And^{omn} | *εισ τ. ποταμ.*: ℵ 18. 31. *επι τ. πο.*, item *super* vg Prim | *και τασ πηγ.* cum ℵACP 10. 43. 49. 79. 91. 95. 96. cop And^{bav} Prim ... ς Ti *και εισ* (18. 31. vg *επι*) *τασ πηγ.* cum B 1. al plu vg syr arm aeth And$^{a\,c}$ p Are Haym (ut vg) | *εγενετο* cum ℵBCP 1. al pler vg And^{omn} Are ... Ln *εγενοντο* cum A 36. 95., item *et facta sunt sanguis* Prim Haym

5. *των υδατων* (95. praem his *του επι*): 1. arm om | *δικαιοσ* sine additam cum ℵABCP 1. al^{45} am fu demid tol lips$^{5.}$ omn^{lachm} cop syr arm And^{omn} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) add *κυριε* cum? vg^{cle} lips$^{4.\,6.}$

ὅτι ταῦτα ἔκρινας, 6 ὅτι αἵματα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πεῖν· ἄξιοί εἰσιν. 7 καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. 19, 2 15, 3

8 Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. 9 καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα 13, 6

---

aeth | εἶ: 7. om | ο ην: B 2. 8. 14. 29. 30. 40. 41. 42. 43. 92 93. 98. al ος ην | ο οσιος cum NP 5. 6. 11. 12. 18. 27. 28. 31. 35. 49. 79. 91. 94. 96. al^{vi} And^{p} et^{bav} Are ... ς (= Gb Sz) και ο (retinent Gb Sz, sed Gb^{o}) οσιος cum 1. 34. 36. al? And^{a}; item και omisso ὁ 95. al^{vi} ... Ln Ti nil nisi οσιος (omissis και ο) cum ABC al^{25} fere And^{c} ... vg *qui es et qui eras sanctus*, Prim *qui es et qui fuisti*, postea *et qui es pius* ... cop aeth om ο οσιος

6. αιματα cum ℵ 36. 39. (:: et hoc loco et 18, 24. αιματα ex usu Hebraeorum edendum videbatur, utroque loco de „sanctis et prophetis“ dicto. Non mirum quod utroq loco a plerisque αιμα substitutum est.) ... ς Ln Ti αιμα cum ABCP al fere omn And^{omn} Are | εδωκας cum NBP al omn^{vi} And^{omn} Are ... Ln Ti δεδωκας cum AC. Praeterea ℵ pon ante αυτοις, item 14. 92. εδωκας αυτοις αιμα. | πειν (C πιν, ut Ln edidit) cum AC ... ς πιειν cum NBP rell | αξιοι εισιν cum ABCP 1. al plus^{40} fu tol lips$^{4.}$ And^{omn} ... ℵ οπερ αξιοι εισιν, item am lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm} *ut digni sunt*. Item ς (= Gb Sz) αξιοι γαρ εισι cum? Are (ex codice?), item *digni enim sunt* vg^{cle} Haym; cop aeth οτι (*quoniam*) *digni sunt*

7. του θυσιαστηριου cum NACP al plus^{40} fu (*altare dicens*) all^{achm} (*altarem dicentem*, item all^{achm} *ab altare dicente*) syr arm And^{c} et^{bav} (convenienter comm) Are^{com} (εἰρῆσθαι δὲ θυσιαστήριον ἀπὸ τοῦ περιέχοντος τὸ περιεχόμενον συνεκδοχικῷ τῷ τρόπῳ. Tum pergit ἐκ τούτου τοίνυν τοῦ λογικοῦ καὶ λειτουργικοῦ θυσιαστηρ. τὴν φωνὴν φησιν ἐνεχθῆναι) ... B 1. And^{a} et^{p} ἐκ του θυσιαστ., item 36. cop aeth^{pp} (libere mutat aeth^{ro}) φωνην εκ τ. θυσ. (pergitur λεγουσαν), Prim *aliam vocem dicentem* ... ς (= Gb Sz) αλλου εκ τ. θυσ. cum? vg^{cle} (*alterum ab altari dicentem*), item (unde?) Are. Praeterea cf am lips$^{5.}$ *alterum dicens*, lips$^{4.\ 6.}$ *alterum angelum dicentem*. Lc^{brug}: *Non est omittendum* ab altari, *quod Romani patres restituerunt ex veteribus manuscriptis.*

8. τεταρτος sine additam cum ABCP al plus^{20} am fu tol lips$^{5.}$ omn^{lachm} syr aeth Are ... ς (= Gb Sz) add αγγελος cum ℵ 1. 6. 28. 35. 36. 38. 49. 79. 91. 96. al mu vg^{cle} lips$^{4.\ 6.}$ demid cop arm And^{omn} Prim Haym | τους ανθρωπ. εν (ℵ And^{bav} om) πυρι ... B al^{20} And^{c} Are εν πυρι τ. ανθρ.

9. καυμα μεγα: 18. 28. 79. And^{a} καυματι μεγαλω | εβλασφημησαν sine additam cum NACP 1. 36. 38. 79. 95. al vg cop arm aeth And$^{a\ p\ bav}$ Tichon Prim al ... Gb + Sz Ti add οι ανθρωποι cum B al^{40} syr And^{c} Are | το ονομα (95. κατα του ονοματος, 28. εις το ονομα) ... A ενω-

τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

13, 2 10 Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, 11 καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

9, 14 Es 11, 15 s 12 Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. 13 καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκά-

---

πιον ... arm om | του θεου του rescripta in ℵ, antea inepti quid | την εξουσιαν cum ℵAP 10. 12. 36. 37. 49. 91. 96. And^{P} et^{bav} ... ς om την cum BC 1. al longe plu And^{a} et^{c} Are | ου ... C ουχι

10. πεμπτος sine additam cum ℵABCP al plus^{30} am fu demid tol lips^{5} omn^{lachm} syr aeth Tichon al ... ς (= Gb Sz) add αγγελος cum (1. ο αγγελος omisso πεμπτ.) 35. 36. 49. 79. 87. 91. 96. al vg^{cle} lips$^{4.6.}$ cop arm And^{omn} Are Prim Haym | εσκοτωμενη cum ℵ*ACP al pler ... ℵ^{cc}B 28. 29. And^{a} et^{P} εσκοτισμενη (And^{com} fluct cdd) | εμασωντο cum ℵACP 1. 6. 7. 8. 9. 13. 14. 37. 50. 79. 92. 93. 94. 95. 96. 98. And ^{bav} ... ς εμασσωντο cum B al plu And$^{a\,c\,p}$ Are | εκ του ... ℵ απο του

11. τον θεον του ουρανου: 91. το ονομα του θεου | και εκ (38. And^{P} et ^{bav} om) των ελκων (38. ελκουσων) αυτων: ℵ om ... vg *et vulneribus suis*, cop *et per opera sua*, arm *et ex doloribus amaris* | εκ των εργων αυτων ... ℵ om. Praeterit totum versum Prim.

12. εκτος sine additam cum ℵABCP 1. al plus^{30} am fu tol lips$^{5.}$ omn^{lachm} sah syr aeth ... ς (= Gb Sz) add αγγελος cum 28. 35. 36. 49. 79. 87. 91. 96. al vg^{cle} lips$^{4.6.}$ demid cop arm And^{omn} Are Tichon Prim | την φιαλην αυτου ... 6. 7. 13. 14. 27. 32. 38. 42. 92. 94. 97. Are αυτου τ. φιαλ. | ευφρατην (B εφρατην) sine articulo (et. Gb Sz) cum ℵBP 2. 6. 7. 13. 29. 30. 31. 32. 36. 37. 38. 43. 49. 91. 93. 94. 96. 97 98. al plus^{10} And^{bav} Are ... ς Ln Ti praem τον cum AC 1. 14. 28. 35. 79. 87. 95. al And$^{a\,c\,p}$ | το υδωρ αυτου ... 1. 12. 36. And^{bav} om αυτου | ανατολης (Gb″) cum ℵBC al^{40} And$^{c\,p\,bav}$ Are ... ς Ln Ti ανατολων cum A 1. 6. 28. 38. 49. 79. 91. 96. And^{a}. Libere Prim *ut praepararetur via venienti regi ab oriente sole*; item Tich *ut praeparetur via eorum qui sunt ab ortu solis.*

13. ιδον cum AB 7. 14. 36. 92. ... ς Ln ειδον cum C al pler ... ℵ εδοθη | εκ τ. στομ. του δρακ. και: C 9. 27. 39. aeth om. Item ℵ* om eadem et sqq εκ τ. στομ. του θηρ. και. Igitur C transilit a στομ. pri ad sec,

θαρτα ὡσ βάτραχοι· 14 *εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα* 1 Rᴇ 22, 21 s
σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺσ βασιλεῖσ τῆσ οἰκουμένησ ὅλησ, συνα-
γαγεῖν αὐτοὺσ εἰσ τὸν πόλεμον τῆσ ἡμέρασ τῆσ μεγάλησ τοῦ θεοῦ
τοῦ παντοκράτοροσ. 15 *ἰδοὺ ἔρχομαι ὡσ κλέπτησ· μακάριοσ ὁ* 3, 3 Lc 12, 37
γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸσ περιπατῇ
καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. 16 *καὶ συνήγαγεν αὐτοὺσ*
εἰσ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἁρμαγεδών. Zach 12, 11

ℵ* ad tertium, item 36. om *και εκ τ. στομ. του θηρ.* | *τρια ακαθαρτ.* cum ℵᴬᶜ 1. 7. 28. 36. 38. 79. 91. 95. 96. al mu vg Andᵃ p bᵃᵛ Prim al ... ʙ al²⁵ Andᶜ Are *ακαθ. τρια* | *ωσ* (ℵᶜ Andᴾ *ωσει*) *βατραχοι* cum ℵᶜᴬʙ 2. 6. 7. 8. 14. 28. 29. 30. 31. 32. al³⁵ cop syr arm aeth Andᵃ ᶜ p (sedᵃ add *εκπορευθεντα*, vide post), item *in modum ranarum* vg Tich, tol Prim *exeuntes in modum ranarum*, Promiss¹¹ *exeuntes velut ranas.* Item ℵ* 18. 36. 38. 49** 97. Are *ωσ* (ℵ* *ωσει*) *βατραχουσ* (item Promiss¹¹, vide ante) ... ς (= Gb Sz) *ομοια βατραχοισ* cum 1** (* om plane), item cf vg. Ceterum exeunte versu addunt *εκπορευθεντα* et. 28. 47. 79. quemadmodum Areᶜᵒᵐ *προσυπακουστέον τὸ ἐξιόντα.* Similiter ante *spiritus tres* et. demid vgˢⁱˣ *exire*, lips⁴· Haym *exisse.*

14. *δαιμονιων* cum ℵᴬʙ al³⁰ Andᶜ Are ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *δαιμονων* cum 1. 28. 36. 38. 49. 79. al Andᵃ p bᵃᵛ | α (28. add *και*) *εκπορευεται* (et. ςᵉ Gb Sz Ln) cum ᴀ 6. 8. 14. 28. 29. 30. 31. 32. 35. 38. 49. 90. 91. 92. al plu Andᶜ Are. Item ʙ 7. 16. 36. 39. α *εκπορευονται*, item *qui exeunt* Tich syr. Similiter *et procedunt* (Prim *exeunt*, fu lips⁶· allachm *procedent*) vgᶜˡᵉ fu demid lipss allachm Prim Haym. Sed ℵᶜ *εκπορευονται* sine α, et am tol allachm arm *procedunt* (am *procedent*) omisso *et* aut *qui* ... ς (non ςᵉ etc) *εκπορευεσθαι* cum ℵ* 1* (1** α *εκπορευεσθαι*) 43. 79. 95. Andᵃ etᵇᵃᵛ ... cop aeth om plane | *επι*: ℵ 38. *εισ* | *τησ οικουμενησ ολησ* (vg Prim al *totius terrae*, Tich *tot. orbis*) cum ℵᴬʙ al fere omn vg cop syr arm aeth Andᶜ p bᵃᵛ Are Tich Prim al ... ς *τησ γησ και τησ οικουμενησ ολ.* c. 1** (1* *τησ γησ οικουμ.*, item Andᵃ *τησ γησ τησ οικουμ.*) | *εισ τον πολεμ.* cum ℵᴬʙ al plus³⁰ Andᵃ ᵖ etᶜ Are ... ς (= Gb Sz) om *τον* cum 1. 36. 43. al arm Andᴾ etᵇᵃᵛ | *τησ ημερασ* sine *εκεινησ* cum ℵᴀ 14. 38. 92. 95. vg cop arm aeth Tich Haym ... ς (Gb⁰) Ti add *εκεινησ* cum ʙ 1. al pler syr Andᵒᵐⁿ Are Promiss¹¹ Prim (hi² *diem illum magnum*). Praeterea, ut Ln edidit, ᴀ 95. *τησ μεγαλησ ημερασ.*

15. *ιδου*: arm praem *sic enim dixit dominus* | *ερχομαι* (ℵ* *ερχεται*, sed *ομ* super *ετ* ipsa prima utᵛⁱ manu notatum): ℵ* (vide ante) 38. 47. *ερχεται*, item „alia editio" ap Bedam, et Prim (omisso *ιδου*) *qui venit*, pergens *subito sicut fur.* Etiam 36. post *κλεπτησ* add *ταχυ.* | ℵ* *ο τε γρηγορων* | *περιπατη* (7. 28. 98. *-τει*): 36. 38. *περιπατηση* (36. *-σει*) | *βλεπωσιν*: 1. 28. 36. 79. Andᵇᵃᵛ *-πουσι*

16. *συνηγαγεν*: ℵ *-γον*, item syr ... armᶻᵒʰ *συναξω* | *τον* ante *τοπον* (ᴀ *ποταμον*) cum ᴀʙ 1. al pler Andᵒᵐⁿ Arc, item arm ... ℵ 14. 92. om, item syr; sed 14. 92. om *τον* etiam post *τοπον* | *ἁρμ-* hunc spi-

17 Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα·
21, 6 καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα·
γέγονεν. 18 καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ
4, 5 etc σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωπος ἐγένετο

ritum confirmant 35. 37. 38. 39. 87. 95. And^{a} et^{bav} etc, item am (*hermagedon*) al^{lachm} (*hermagelon*) Tichon (ut am); contra *ἁρμ-* 1. 7. 49. And^{bav} etc, item vg^{cle} demid (hi^{2} et lips^{5}· *armag-*) lipss (lips$^{4.\ 6}$· *ermag.*) Prim (ut vg^{cle}). Similiter cop *ερμακεδων*, syr aeth *armagedon* sive *-geddon*, arm^{zoh} *armachedon*. *αρμαγ-* cum ℵA 1. 7. 35. 36. 38. 47. 49. 79. 87. 91. 95. al mu And^{a} c p bav (Are *ερμαγ-*) etc. In ℵ *αρμαγεδων* super α alterum ℵ^{c} notaverat ε, sed rursus abstersit … B al^{25} *μαγεδων* (sive ut B al ? *-οδων*), 14. 92. *μακεδδων*, fu all^{achm} Tich cod *magedon*. Edidimus vero *-γεδων* cum ℵA 1. al sat mu And^{omn} Are, item vg etc (vide ante) … ς *-γεδδων* cum B al pauc, item Prim Haym

17. *και ο εβδομος*: ℵ* *και οτε*, sed^{c} substituit *και ο ζ'*. Dedimus sine *αγγελος* c. (ℵ*)AB al plus^{30} am fu tol lips^{5}· omn^{lachm} syr … ς (= Gb Sz) add *αγγελος* cum ℵ^{c} 1. 28. 35. 36. 49. 79. 87. 91. 96. al vg^{cle} demid lips$^{4.\ 6}$· cop arm aeth And^{omn} Are Prim Haym | *επι τον* cum ℵAB al^{35} And^{c} Are .. ς (= Gb Sz, sed Gb') *εισ τον* cum 1. 14. 28. 31. 49. 79. 91. 92. 96. al And^{a} p bav; item vg *in aerem*, Prim *in aere* | *φων. μεγαλη* cum ℵB al pler vg cop syr arm aeth^{utr} And^{a} c p Are Prim al … Gb^{0} Ln om *μεγαλη* cum A 1. 12. 46. And^{bav} (cf et. Cassiod *et tantis necessitatibus terra percussa est ut vox exiret a domino* etc) | *εκ του* (et. Gb') cum ℵA 1. 12. 18. 36. 38. 46. 95. And^{a} p bav, item *de* vg Prim al … ς Ti *απο του* cum B al pler And^{c} Are | *ναου* (Gb'') cum ℵ (sed pergit *του θεου* pro *απο τ. θρονου*) A 10. 14. 92. 95. vg cop syr ar^{e} aeth^{utr} (sed add *eius*) Prim Haym … ς *ναου του ουρανου* cum B al longe plu And^{c} et^{p} Are … 1. 12. 18. 28. 36. 47. 79. arm And^{a} et^{bav} *ουρανου* | *απο του θρονου* (aeth^{utr} rursus add *eius*, 94. add *του θεου*): ℵ om

18. *αστραπαι κ. φωναι κ. βρονται* cum (ℵ vide post) A 2. 13. 28. 36. 40. 79. 95. al vg arm And$^{a\ com}$ Prim Haym, item omissis *και βροντ.* B, omissis *και φων.* 12. And^{p} et^{bav} Tich. In ℵ vero ante *αστραπαι* habetur *βρονται και*: per incuriam, quum postea sequatur *και βροντ.* Tamen et ipsa correctio (a ℵ^{cc} ut^{vi}) negligenter facta; punctis enim tantum *βρονται* post *φωναι και* positum improbatur … 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 37. 38. 39. 40. 43. 49. 51. 87. 91. 92. 93. 94. al plus^{10} syr And^{c} Are *αστραπ. κ. βροντ. κ. φωναι* … ς (= Gb Sz) *φων. κ. βροντ. κ. αστραπ.* cum 1. al vix mu And^{a} ^{txt}. Et aliter legitur, | *σεισμ. εγενετο μεγ.* cum ℵA 1. 14. 28. 36. 49. 51. 79. 91. 92. 95. 96. al mu vg (et. am demid lipss omn^{lachm} tol) cop syr aeth And^{a} et^{bav} Tich al … B al fere^{25} fu arm And^{c} et^{p} Are Prim om *εγενετο*, hinc Gb^{0} | *οιοσ ουκ εγενετο* et. ℵ^{c} … ℵ* vitiose *οισ ουκ εγενοντο* | *ανθρωποσ εγενετο* cum A 38. (*εγεν. ανθρ.*) cop arm aeth … ς *οι ανθρωποι* (26. *ουρανοι*) *εγενοντο* cum 1. 7. 8. al pler (item 91. omisso *εγενοντ.*) And^{a} c p Are.

ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας. 19 καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν. καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. 20 καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. 21 καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

14, 8 17, 5

14, 10 Es 51, 22

XVII.

1 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν, 2 μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. 3 καὶ

15, 1 Ier 51, 13

Nah 3, 4

18, 3

Item omisso οι ℵB 12. 14. 17. 36. 79. 92. And^{bav}. Item *homines fuerunt* (Tich *facti sunt*) vg syr Tich | *επι της γης*: 7. 14. Tich om | *ουτω* ut ℵAB etc ... 1. 28. 35. 95. 97. al And^{a} et^{bav} *ουτως*

19. *αι* (28. 79. And^{bav} om) *πολεις* et. ℵ^{c} ... ℵ* syr *η πολις* | *επεσαν* cum ℵ^{c}AB 7. 8. 28. 38. 42. 49. 96** 97. And^{bav} ... ς *επεσον* c. 1. 6. 14. al longe plu And^{a} ^{c} P Are ... ℵ* syr *επεσεν* | *δουναι*: ℵ 28. 79. And^{a} praem *του* | *το ποτηριον*: ℵ 95. om *το* | *του οινου*: ℵ om *του* | *της οργης*: 14. 92. om | *αυτου* (36. *του θεου*): ℵ cop om

20. *και* pri: 1. om | *και ορη ουχ ευρεθησαν*: 28. 79. And^{a} *κ. ορη, και ουχ ευρ.*

21. *ως*: in ℵ ipse* supplevit; 43. aeth Prim om | *η πληγη αυτης* (12. 29. *αυτου*, B arm om) ... 7. 14 28. 31. 38. al^{10} And^{a} et^{c} *η πληγ. αυτη* ... vg (*propter plagam grandinis, quoniam magna facta est vehementer*) om. Contra Prim *quoniam magna plaga a grandine facta est*; item Tich *quoniam magna est plaga eius nimis.*

XVII. 1. *ηλθεν* et. Hipp$^{antichr\,36}$ And^{omn} Are Cyp$^{177.\,317}$ etc ... A *εξηλθεν* | *εις*: 7. *τις* | *εκ των* ... ℵ 28. 95. om *εκ* | *λεγων* sine *μοι* cum ℵA BP al^{40} vg cop syr arm And^{c} Are Cyp Victorin Prim al ... ς (= Gb Sz) add *μοι* cum 1. 28. 79. al aeth And^{a} P bav. Cf et. Hipp *ελαλησε μοι λεγων*. Item Tich *et dixit mihi* pro *και ελαλ. μετ εμ. λεγ.* | *επι υδατ. πολλων* (Gb′) cum ℵAP 1. 12. 28. 33. 35. 36. 79. 87. 95. arm Hipp And^{omn} ... ς Ti *επ. των υδατ. των πολλ.* cum B al longe plu Are

2. *επορνευσαν* et. Hipp$^{antichr\,36}$ etc ... ℵ *εποιησαν πορνιαν* | *οι κατοικ. την γην* ante *εκ του οινου* (et. ℵ^{c}, ℵ* *οικου*) *τ. πο. αυτης* cum ℵABP al

21, 10 Es 21, 1 13, 1 ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην
ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα βλασφημίας, ἔχοντα κεφαλὰς
ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. 4 καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν
18, 16 καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρί-
Ier 51, 7 ταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμων βδελυγμάτων
καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, 5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐ-

---

plus[30] vg syr arm Hipp And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) pon post *τησ πορν. αυτησ* cum 1. al? cop aeth ... Cyp Tich om *και εμεθυσθ.* usq *πορν. αυτησ*, item Prim om *κ. εμεθυσθ. οι κατ. τ. γην*

3. *εν πνευματι* cum ℵABP etc ... 2. 19. 26. 29. 30. 33. 40. 50* 51. 90* 93. 94. 97. 98. al om *εν* | *ειδον* cum ℵP al pler Hipp (ut ante) And[omn] Are ... B 7. (92?) *ιδον* ... A *ιδα* (ita Ti ed) | *κοκκινον*: B *κογκινον*, item v. sq | *γεμοντα ονοματα* cum ℵ*AP (P *γέμοντα* sic, non *γέμον τὰ*) 9? 13?. Eodem modo Ln, Ti vero *γέμον τὰ ὀνόματα* ... ℵ[c]B 8. 14. 29. 38. 43. 47. 50. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al[10] *γεμον ονοματα*, item 7. 30. 32. *γεμων ονοματα* ... ς *γεμον ονοματων* cum 1. 6. 28. 31. 35. 36. 49. 79. 87. 91. 92[mg] 96. al? Hipp And[omn] Are | *εχοντα* cum ℵP ... A 7. 30. 32. 94. *εχων* ... ς Ln Ti *εχον* cum B 1. al pler And[omn] Are | *κεφαλ. επτα και*: 1. om | *κερατα δεκα*: post haec verba P 38. add h. l. versum 18. (habent tamen etiam iusto loco) *και η γυνη ην ειδεσ* etc. Addit eundem etiam And, sed is ibi facit partem commentarii, ubi est: *προκαθαιρεθήσεται ἡ κρατοῦσα σήμερον· φησὶ γὰρ ἡ ἀποκάλυψισ· καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδεσ* etc, pergitque And: *καὶ περὶ μὲν τούτου ἐν τοῖσ καθεξῆσ, ὡσ ἂν χορηγήσῃ ὁ θεόσ, ἀκριβώσομεν.* Ex quo Andreae loco ortus est error codicum P 38. et si qui alii sunt.

4. *ην περιβεβλη.* cum ℵABP al[30] vg syr (item[vi] arm aeth) Hipp[antichr 36] And[omn] Are Cyp[177. 317] Prim al ... ς (= Gb Sz) *ἡ* cum 1. al? | *πορφυρουν κ. κοκκινον* (P rursus *κογκι-*) cum ℵABP al[35] fere Hipp ... 1. 6. 12. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al aliq And[omn] Are *πορφυραν και* (91. om) *κοκκινον* (i. *κοκινον*) ... ς (= Gb Sz) *πορφυρα κ. κοκκινω* cum? | *και κεχρυσωμ.* cum ℵA 1. 7. 36. 38. 43. al vg cop syr arm (aeth[libere]) And[a] Cyp[bis] Tich Prim al ... Ti om *και* cum BP al plus[30] Hipp And[c] (*περικεχρ.*, ut etiam 34. 35.) et[P] et[bav] Are. Cf huc et. Tert[cult fem 12]: *Sedet certe in purpura cum coccino et auro et lapide pretioso.* | *χρυσω* (Gb′) cum ℵP 1. 28. 36. 38. 49. 79. 91. 95. 96. al Hipp And[a] et[bav] ... Gb Sz Ln Ti *χρυσιω* c. AB al[30] And[c] et[P] Are | *εχουσα* usque *πορνειασ τησ γησ*: P om | *ποτηριον χρυσουν* c. ℵAB al plus[30] vg cop syr arm aeth Hipp And[c] Are Cyp[bis] Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) *χρυ. ποτ.* cum 1. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al And[a] p bav | *γεμων* cum ℵ* 7. 14(?) 30. 32. 94. al[vi] ... ς Ln Ti *γεμον* cum ℵ[c]AB al longe plu Hipp And[omn] Are | *τα ακαθαρτα τησ* cum ℵAB 1. al[45] (90. *τ. ακαθαρματα τ.*) Hipp And[omn] (et Are *των ακαθαρτων τησ* sine codice?) Tich (*immunditiarum*) ... ς (= Gb Sz) *ακαθαρτητοσ* cum? vg (*immunditia*, am** Cyp Prim *immunditiae*; Cyp pergit *et fornicationis*) | *πορνειασ* ut AB etc ... ℵ al *πορνιασ* | *αυτησ* cum (ℵ vide post) A 1. 7. 28. 31*

τῆς ὄνομα γεγραμμένον· μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ 14, 8 etc
τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. 6 καὶ εἶδα τὴν γυναῖκα
μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν
μαρτύρων Ἰησοῦ, καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. 7 Καὶ
εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διατί ἐθαύμασας; ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον
τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος
τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. 8 τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν 11
καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώ-
λειαν ὑπάγειν· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν
οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς 13,

---

35. 36. 38. 47. 49. 79. 87. 91. 95. 96. al vg aeth And^{omn} Tich ... Gb″ Ti *τησ γησ* cum B al^{30} cop Hipp Are, item *totius terrae* Cyp Prim Promiss^{7} ... ℵ syr^{cdd} aliq *αυτησ και τησ γησ* ... arm om

5. *πορνῶν* (ut B al plu): Gb′ *πόρνων* ut 2. 7. 12. 29. 49.ᶜ50. 93. 96. 98. al And^{bav} ... vg Tich Prim al *fornicationum*, hinc (ut^{vi}) Are^{txt} invito comm *πορνειων*

6. *ειδα* cum ℵA (*ιδα*, ut Ti) ... ς *ειδον* cum P al pler Hipp$^{antichr\,37}$ rell. Item B 7 (*ιδων*) 14. 92. *ιδον.* | *μεθυ. εκ του αιματος* cum A 1. 7. 28. 30. 31. 32** 36. 47. 49. 79. 87. al mu vg cop Hipp And^{a} p bav Victorin Tich Prim (hi Latini et vg *de sanguine*) al ... ℵ^{c}BP 2. 6. 8. 9. 14. 29. al plus^{15} And^{c} Are *με. του αιματος* (sine εκ); item Tert^{scorp} (*ebria sanctorum cruore*) Promiss^{7} (*ebriam sanctor. sanguine*) ... ℵ* 38. *με. τω αιματι* (ad quod etiam Tert et Promiss pertinent) | *και* ante *εκ του* c. ℵAP al mu vg rell Hipp etc ... B 2. 8. 9. 29. al^{20} And^{c} Are (sed Morell et Cram de suo add) om *και* | *εκ* sec: 6. 11. 31. 96. al om | *μαρτυρων*: A *-ριων* | *ιησου*: 95. *του ιησ.*, Prim *Iesu Christi*, Prom^{7} *Christi Iesu* ... 1. 36. And^{p} (arm?) om | *ιδων* (ℵ 7* *ειδων*) *αυτην* (14. 92. cop om) ante *θαυμα μεγα* cum ABP al fere omn vg etc ... ℵ 38. post *θαυμ. μεγ.* pon

7. *σοι ερω* cum ℵP 1. 14. 36. 43. 49. 79. 91. 92. 96. al am fu demid tol al^{lachm} (al om *σοι*) And^{a} p bav Prim Haym ... Gb′ Ln Ti *ερω σοι* cum AB al^{25} vg^{cle} cop syr arm aeth Hipp$^{antichr\,37}$ And^{c} Are | *του εχοντος*: 1. 38. 79. And^{a} *και του* (38. om) *εχοντ.*

8. *το θηριον* cum ℵABP 1. al^{40} Hipp And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) om *το* cum ? | *ειδεσ* cum ℵP al pler ... Ti *ιδεσ* cum AB 7. | *ἦν*: A *η* | *υπαγειν* cum ℵBP al fere omn vg (*et ascensura est de abysso et in interitum ibit*) cop syr aeth Hipp$^{antichr\,37}$ And$^{a\,c}$ bav Promiss^{8} (*ascensura – et itura*) ... Ln Ti *υπαγει* cum A 12. And^{a} Are Ir$^{int\,330}$ (*et ascendet ab abysso et in perditionem vadit*) Prim (*ascensura est ex abysso et in perditionem vadit*) | *θαυμασονται* cum ℵB al omn^{vi} And^{omn} Are ... Hipp *θαυμασουσιν* ... Ln Ti *θαυμασθησονται* cum AP :: cf ad 13, 3. | *επι τησ γησ* cum ℵAP 1. al sat mu cop syr arm And^{omn} Are ... Gb′ *την γην* cum B al fere^{30} Hipp; item *inhabitantes terram* vg Prim (praem *omnes*) | *ου γεγραπται* cum ℵBP al pler Hipp And^{omn} Are ... A *ουκ εγεγρα-*

κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται.
13, 18 13, 1 9 ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν,
ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν, 10 καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν·
20, 3 οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ
8 ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. 11 καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν,
καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν
ὑπάγει. 12 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσίν, οἵτι-

---

πται ... 8? (non testatur Scri) 9. ουκ εγεγραπτο, atque sic edidit Ln | το ονομα (Gb′) cum AB 8. 14. 29. 38. al[25] cop syr Hipp ... ς τα ονοματα cum NP 1. al sat mu vg arm aeth And[omn] Are Prim al :: cf ad 13, 8. | επι το βιβλιον c. NAP 1. 6. 31. 36. 49. 91. al And[a c] bav (etP επι τω βιβλιω) Are ... B 2. 7. 14. 38. al[20] επι του βιβλιου, idque Gb′ ... 79. Hipp εν βιβλω, 95. εν τω βιβλιω | βλεποντων cum NABP al[40] And[c] p bav ... ς (= Gb Sz) βλεποντεσ cum 1. 36. 43. 49. 91. 96. al[1] ut[vid] Hipp, item vg Prim al videntes | το θηριον οτι ην cum NAP 1. al sat mu vg cop syr arm aeth Hipp And[a] p bav Prim al ... B al[30] And[c] Are οτι ην το θηριον, idque Gb″ | και (N* add παλιν) παρεσται cum (N*)ABP 6. 7. 14. al fere[40] Hipp And[c] etP Are Prim (*et ventura est*). Similiter syr arm, nisi potius και παρεστιν confirmant, quod N[c] 1. 11. 12. 16. 36. 43 (?) 47. 79. And[a] et[bav] praebent ... cop ar[e] *et cecidit* ... ς (= Gb Sz) καιπερ εστιν cum? ... vg non exprim (vide post) nec aeth

9. ωδε: B om, και παρεσται cum ο νουσ etc coniungens. Coniungunt ωδε cum παρεσται 14. 29. 93. 94. 97. 98., item haud dubie al; non item P 7. 8. 31. 87. 95. 96. etc. Vertit vg: *Et hic est sensus qui habet sapientiam*; nec aliter Prim al. | αι (95. και) επτα κεφαλαι: Hipp om αι | επτα ορη εισιν cum NABP al[30] vg syr arm Hipp And[omn] Are Prim Promiss[8] al ... ς (= Gb Sz) ορη εισιν επτα cum 1. al? (14. 92. om επτα) | επ: 14. 92. επανω

10. βασιλεισ επτα εισιν cum AP 1. 36. 38. 47. 49. 79. 91. 95. 96. al mu vi vg syr Hipp[antichr 37] And[a] p bav Prom[8] Prim al ... N cop επτα βασ. εισιν ... B al[20] arm And[c] Are βασ. εισ. επτα | επεσαν cum NABP al plu Hipp[antichr 37] et[dan 4] And[a] et[bav] ... 2. 7. 13. 14. al[20] And[c] etP Are επεσον | ο εισ cum NABP al plus[40] vg[cle] am fu demid tol omn lachm lips[5. 6.] syr Hipp[dan] (sed om ὁ) And[omn] Are Promiss[8] ... ς (= Gb Sz) και ο εισ cum 1. al[vi] lips[4.] cop (*et reliquus non est et alter* etc) arm. Item 96. aeth Hipp[antichr] Prim ο δε εισ | δει post αυτον cum AP 1. 14. al sat mu Hipp And[a] p bav ... N post μειναι ... B al fere[20] And[c] Are ante αυτον, item vg Prim *oportet illum*

11. και ουκ εστιν: 95. Hipp[antichr 37] om και | και αυτοσ: N om και, item (*angelus ipse est ex septem*) cop | αυτοσ cum AP 1. al sat mu vg And omn Are Promiss Prim al ... NB al plus[25] ουτοσ | ογδοοσ: N 32. 41. 42. ο ογδ. | υπαγει: am fu lips[6.] *vadet*, Prim *ibit*

12. ειδεσ cum NAP al pler ... B 7. ιδεσ

νεσ βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡσ βασιλεῖσ μίαν ὥραν Dan 7, 24
λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. 13 οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ 17
τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. 14 οὗτοι
μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούσ, ὅτι 19, 16 etc
κύριοσ κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺσ βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλη-
τοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. 15 καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ εἶδεσ, Es 8, 7
οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι.
16 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδεσ καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν
τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ
τὰσ σάρκασ αὐτῆσ φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν πυρί· 18, 8

---

12. *ουπω* cum ℵ^{c}(* ουτω)BP 1. al fere omn vg (et. am demid tol omn lachm lipss) cop syr arm aeth Hipp And^{omn} Are Ir$^{int\,323}$ Prim al ... Ln *ουκ* cum A fu | *αλλα* cum ℵA 14. 95. ... *ς αλλ* cum BP al pler Hipp And^{omn} Are

13. *γνωμην εχουσιν* cum ℵAP 1. al sat mu vg syr arm Hipp$^{antichr\,37}$ And^{a} et^{p} semel et^{bav} Ir$^{int\,323}$ Tich Prim al ... Gb Sz Ti *εχουσι γνωμην* cum B al^{30} cop And^{p} semel et^{c} Are | *την δυναμιν*: 14. 92. And ^{bav} om *την* | *την εξουσιαν* cum ℵP 1. 29. 35. 36. 49. 79. 87. 91. 94. 96. 97. al Hipp And$^{a\,p\,bav}$ ... Gb^{00} Ln Ti om *την* cum AB al^{25} arm And^{c} Are | *αυτων* (Gb″) cum ℵABP al^{35} Hipp And^{omn} Are ... *ς εαυτων* cum 1. al pauc? ... arm^{zoh} om | *διδοασιν* cum ℵABP al certe pler (etiam 1**; 1* *διασιν*) And^{c} p ^{bav} Are; item *dant* Ir$^{int\,323}$; *tradunt* am al^{lachm} ... *ς* (= Gb Sz) *διαδιδωσουσιν* ex fictione Erasmi; sed *δωσουσι* 18. 79. And^{a}, *διαδωσουσι* 33. Hipp, *tradent* vg^{cle} fu demid tol lipss al^{lachm} Prim, *dabunt* Tich

14. *και εκλεκτοι* (haec om 8. 38.) *και* (And^{p} om) *πιστοι*: 35. 79. 87. *κ. πιστ. κ. εκλεκτ.* ... 1. *οτι εκλ. κ. πιστ.*, And^{a} *οτι πιστ. κ. εκλεκτ.*

15. *λεγει* cum ℵBP 1. al omn^{vi} Hipp And^{omn} Are ... Ln *ειπεν* cum A, item *dixit* vg cop arm Tich Prim al ... aeth^{utr} om *και λεγ. μοι* | *τα υδατα α*: ℵ* *ταυτα α*, ℵ^{cc} *ταυτα τα υδατα α* | *ειδεσ* cum ℵAP etc ... B *ιδεσ* (7. *οιδασ*) | *η πορνη*: et. ℵ^{c}, ℵ* om *η* | *λαοι*: ℵ *και λαοι*

16. *ειδεσ* cum ℵAP etc ... B 7. 36. *ιδεσ* | *και το θηριον* cum ℵABP 1. al^{45} am fu demid tol lips$^{5.}$ omn^{lachm} cop syr aeth (arm *του θηριου*) Hipp And^{omn} Prim al ... *ς* (= Gb Sz) *επι το θηριον* cum? vg^{cle} lips$^{4.\,6.}$ Are (unde hausit editor?) ... vg^{cod} ap Gb Tich Bed om | *ηρημωμενην* (14. 92. 95. *ειρημ-*)... B 1. 49. 79. 97. And^{bav} *ερημωμ.* | *ποιησουσιν αὐτην*: Hipp *αυτ. ποιησ.* ... 34. Prim post *κ. γυμν.* pon | *και γυμνην* sine additam cum ℵAP 1. 34 (vide ante) 38. 79. 95. al vg syr arm aeth Hipp And^{a} Prim (*et desertam et nudam facient illam*) ... B mg(**) al^{30} (cop *destruent illam, relinquent eam nudam*) And^{c} Are add *ποιησουσιν αυτην* ... B^{txt} 1. 2. 3. 31. 33. 36. 40. 43. 97. plane om | *κατακαυσουσιν*: 1. 12. 36. 38. *καυσουσιν* | *πυρι* cum ℵBP 35. 87. al^{vi}

17 ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην
10, 7 αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν
16, 19 τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. 18 καὶ ἡ γυνὴ
ἣν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασι-
λέων τῆς γῆς.

XVIII.

10, 1 1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης
αὐτοῦ. 2 καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βα-

And^{c} ... ς Ln Ti *εν πυρι* (:: 18, 8. *εν πυρι κατακαυθησετ.* non fluct) cum A al pler Hipp And^{a} P bav Are

17. *θεος*: 14. 92. *κυριος* | *καρδιας αυτων*: sic ℵ^{c} reposuit pro inepta scriptura ℵ* *καρδ. αυτου* | *την γνωμ. αυτου*: ℵ^{c} *τ. γν. αυτων* ... 18. 39. arm aeth praetereunt *την γν. αυτ. και ποιησαι* | *και ποιησαι μιαν γνωμ.* (vide post de *γνωμ. μιαν* etc) cum ℵ*(ℵ^{c} om *και ποιησαι*) BP al pler cop syr aeth (arm^{libere}) Hipp And^{c} P bav Are ... Ln om cum A 79. vg And^{a} Tichon (Prim^{libere} *deus enim in cordibus eorum iniecit ut perficiant quod illi placitum est et esse illos in consensu et metu, et tradere* etc). Praeterea *μιαν γνωμην* cum ℵP 1. 36. 43. (95. vide post) al And^{P} et^{bav} ... Gb Sz Ti *γνωμ. μιαν* cum B al plus^{25} And^{c} Are ... 35. 87. *γνωμ. αυτων*, 95. *μιαν γνωμ. αυτων* | *αυτων* post *βασιλειαν*: A *αυτω*, B 14. 92. *αυτου* ... 79. om | *τελεσθησονται* cum ℵ AP 1. 12. 37. 46. 49. 79. 91. 96. al^{5} Hipp And^{a} et^{bav} et^{P} ... B 7. 8. 14. 29. 31. 38. al^{30} And^{c} Are *τελεσθωσιν* idque Gb″ ... ς (= Gb Sz) *τελεσθη* cum? | *οι λογοι* cum ℵABP al fere^{45} Hipp And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *τα ρηματα* cum?

18. *ειδεσ* cum ℵP al pler etc ... Ti *ιδεσ* cum AB 7. | *η εχουσα*: ℵ 90. 94. 95. om *η* (:: post *-λη*) | *βασιλειαν*: P^{semel} (priore loco i. e. exeunte versu 3., ad quem vide) praem *την* | *βασιλεων*: ℵ *βασιλειων* | *τησ γησ* cum ℵAP etc ... B (sed suppletur supra lineam) al fere^{20} praem *επι*, item 16. 39. *των επι*

XVIII. 1. *Μετα ταυτα* cum ℵABP al fere^{30} cop syr Hipp$^{antichr\,40}$ And^{P} Are Tichon Cassiod ... ς praem *και* 1. 7. al sat mu vg arm aeth And a c bav Prim al | *ειδον* cum ℵAP al pler ... B 7 (*ιδων*) 14. 33. 36. 92. *ιδον* | *αλλον αγγελ.* cum ℵABP al plus^{30} vg cop syr arm aeth (*Et post hoc alius ang. descendit*) Hipp And^{omn} Are Tich Prim Cassiod al (sed 31. 32. 48. 49. lips$^{6.}$ And^{c} Are post *αγγελ.* pon, item 91. *ετερον*) ... ς (= Gb Sz) om *αλλον* cum 1. 14. 92. al?

2. *εκραξεν*: A *εκεκραξεν* | *εν* cum AP 9. 36. 37. 42. 49. 79. 91. 96. And bav, item *in forti voce* am fu demid lips$^{5.\,6.}$ (et$^{4.}$ *voce in forti*) omn lachm cop Haym. Etiam vg^{cle} Tichon *in fortitudine* ... ℵB al plu Hipp

βυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, 3 ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. 4 καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ

14, 8
Es 34, 11 ss
13, 21 s
14, 8
17, 2
Ier 51 (28), 7
Nah 3, 4

And^{a} c p Are om, item Prim *voce magna et forti* | *εν* (vide ante) *ισχυρα φωνη* cum (ℵ)A(B)P al pler vg$^{cdd\ pler}$ cop syr arm aeth Hipp And^{omn} Are Tich Prim al, sed 1. 12. Hipp And^{P} et^{bav} add *μεγαλη*, 36. *και μεγαλη* ... 16. 29. 30. 39. 40. 47. 93. 98. *ισχυραν φωνην* ... ς (= Gb Sz) *εν ισχυι φωνη μεγαλη* cum? ... vg^{cle} tol Tich *in fortitudine*, hinc Gb′ *εν ισχυι* | *λεγων*: P om | *επεσεν επεσεν* cum A 1. 7. 36. 49. 79. 87. 91. 95. 96. al^{vi} vg syr arm^{usc} Hipp And^{a} et^{P} Tichon Haym al ... P *επεσεν επεσεν επεσεν* ... ℵB al^{30} cop arm^{zoh} aeth^{utr} And^{c} et^{bav} Are Prim *επεσεν* :: cf ad 14, 8. | *βαβυλων* sine articulo cum ℵAP etc ... B 14. 92. And^{P} Are *η βαβυλ.* | *δαιμονιων* cum ℵAB 95. ... ς Ti *δαιμονων* cum P al pler Hipp And^{omn} Are | *πνευμ. ακαθαρτου* sine additam cum ℵBP al fere omn vg rell Hipp And^{omn} Are Prim al ... Ln add *και μεμισημενου* cum A 16. Habentur vero etiam in P 1. 12. 31. 36. 38. 48. 79. tol* Hipp And^{a} p bav Are (sed invitis Andreae et Arethae commentariis), qui quidem omittunt *και φυλακη παντος ορνεου ακαθαρτου*. Eadem om etiam 7. 14. 92. | *ορνεου*: A *θηριου*, arm *spiritus* | *και μεμισημενου* (Tich reddit *inquinatae*, ut 51. *μεμιασμενου*): 7. 14. 92. am fu al^{lachm} om ... 34. And^{c} praem *και φυλακη παντος θηριου ακαθαρτου*. Item syr post κ. *μεμισημενου* add *et custodia omnis animalis dentis immundi et exosi*.

3. *εκ του οινου του θυμου* cum ℵB al longe plu vg^{cle} demid lips$^{4.}$ syr Hipp$^{antichr\ 40}$ And^{c} Are Tich ... P 1. 35. 36. 37. 47. 49. 79. 87. 91. 96. cop arm aeth^{PP} And^{a} p bav *εκ του θυμου του οινου* ... Ln *εκ του θυμου* cum A am fu tol lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm} aeth^{ro} Haym Ansb. Item sed *του θυμου* post *της πορν.* ponens C (igitur *εκ της πορν. του θυμου*) ... Prim *de vino fornicationis*, ut etiam And^{com} om *του θυμου*. Rursus 33. syr om *της πορνειας*. | *πεπωκαν*: *πεπω-* (P 1. 38 48. 49. 97. And^{bav} *πεπο-*) cum P 1. 8. 31. 32. 37. 38. 39. 47. 48. 49. 50. 90. 93. 97. 98. al plus^{10} Hipp And^{a} c p bav Are, item *biberunt* vg syr arm Tich Haym al ... ℵABC 7. 14. 92. al plus^{10} cop aeth *πεπτω-* (ut Ln ed min). Item *-καν* cum AC; ℵB al^{35} And^{c} et^{P} Are *-κασιν* ... ς *-κε* cum P 1. 49. 96. al Hipp And^{a} et^{bav} (sed P 1. al *-κεν*) :: *πεπτω-* pro *πεπω-* non potest non pro antiquissimo vitio haberi ... 18. 36. 37. 79. *πεποτικε*. Praeterit Prim: *quod de vino fornicationis eius et reges terrae fornicati sunt*. | *μετ αυτης επορνευσαν*: haec verba ℵ per incuriam post *της γης* alterum repetierat, sed ipse* animadverso errore inclusit uncis | *της γης* alterum: 1. *αυτης* | *στρηνους*: C 47. 94. And^{a} et^{P} *στρηνου*

4. *αλλην φωνην* (38. syr *φων. αλλ.*): C And^{P} *αλλης φωνης*, sed tantum

Ier 51 (28), 6, 9 οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαόσ μου ἐξ αὐτῆσ, ἵνα μὴ συνκοι-
νωνήσητε ταῖσ ἁμαρτίαισ αὐτῆσ, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆσ ἵνα μὴ
λάβητε, 5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆσ αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ
Ps 136 (137), 8 καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸσ τὰ ἀδικήματα αὐτῆσ. 6 ἀπόδοτε αὐτῇ
ὡσ καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα
αὐτῆσ· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· 7 ὅσα

Andp postea *λεγουσησ* ... cop arm non exprim *αλλην* | *εξελθατε* (et. Lned min) cum ℵA 79. Andbav; item ς *εξελθετε* cum P 1. 32. 49. 91. 95. 96. al Hippantichr 40 Anda etp. Item *exite* vg m110 cop arm syr Tich ... Gb′ Lned mai *εξελθε* cum BC al plus25 Andc Are. Item *exi* Cyp184. 316 Promiss7 | *εξ* (Andp *απ*) *αυτησ* post *ο* (Andp etbav om) *λαοσ μου* cum ℵCP 38. aeth Andp ... ς Ln Ti ante *ο λα. μου* pon cum AB al pler vg m110 cop syr arm Hipp Anda etc Are Cyp Tich Prim al ... 1. 8. 12. Andbav om | *συνκοιν-* cum ℵAC ... ς Ln *συγκ-* cum BP al certe pler etc | *εκ των πληγων αυτησ* ante *ινα μη λαβ.* cum ℵABC 1. al plus35 vg m110 syr arm Hipp Anda c p Are Tichon ... ς (= Gb Sz) post *ινα μη λαβ.* pon cum? cop aeth Cyp164. 316 Prim Haym ... P Andbav om *και εκ των πλ. αυτ.* (apparet in P excidisse versum), item armcdd | *ινα μη λαβητε*: 79. Anda *ινα μη βλαβῆτε*, item Tich *ne laedamini*, Cyp Prim *ne perstringaris*

5. *εκολληθησαν* cum ℵABCP 1. al40 m110 vg (vide p[illegible]) cop syr arm Hipp Andomn Are. Ita Latini: m110 *adpropinquaverunt*, vg Cyp Prim al *pervenerunt*, Tich *adscenderunt* ... ς (= Gb Sz) *ηκολουθησαν* cum? Si Altero fides est, invenitur in 33. 34. Videtur ita etiam vertisse aeth. | *αχρι*: Anda *μεχρι*, P Hipp *εωσ* | *εμνημονευσεν*: 2. 8. 29. 35. 43. 49. 87. 93. al plus10 add *αυτησ*, ac plerique pergunt *ὁ θεόσ*· ita ut *τὰ ἀδικήμ. αὐτῆσ* cum seqq. coniungant.

6. *απεδωκεν* sine additam cum ℵABCP al40 m110 am fu demid tol allachm cop syr aeth Hippantichr41 Andc ... ς (= Gb Sz) add *υμιν* cum 1. 31. 91. 96. al vgcle lipss allachm Anda etbav Are Tich Promiss7 Haym, item *ημιν* arm Andp. Absunt nonnulla in Cyp316 et Prim. Uterque enim: *ideo* (Prim *et ideo*) *reddidit ei dupla* (Prim *reddit ei duplicia*): *et in quo poculo miscuit, duplum remixtum est ei.* Item Promiss7 *reddite ei sicut et ipsa reddidit vobis: in poculo quo miscuit vobis miscete ei duplum.* | *και* ante *διπλωσατε*: ℵ om | *διπλωσατε* sine additam cum ℵA BC 2. 8. 9. 14. 19. 29. 43. 50. 90. 92. 95. al mu m110 vg Hipp Tich al ... ς add *αὐτῇ* cum P 1. 7. 31. (38. *αυτα*) 91. al mu cop syr aeth And omn Are. Praeterea post [*τα*] *διπλα* B 2. 8. 9. 14. al plus20 (plerique minusculi qui *αὐτῇ* om hoc additamentum habent) add *ὡσ καὶ αὐτὴ* (14. *αυτοι*) *καὶ* (sed hoc *και* om 14. 92. al) | *τα διπλα* cum ℵC 8. 14. 29. 43. 92. al fere20 Hipp ... ς Ln om *τα* cum ABP 1. 7. 31. 38. al sat mu Andomn Are | *ποτηριω* sine *αυτησ* cum ℵACP 1. al mu vg m110 syr aeth Hipp Andomn Are Cyp Tich Prim (hi3 *in quo poculo miscuit*) etc ... B 7. 8. 14. 29. 38. al plus20 cop (qui pergit, ut et 38. 87., *ωσ* pro *ω*) add *αυτησ* | *αὐτῇ*: B *αυτην*

ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω, 8 διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. Es 47, 7–9

9 Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ᾽ αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, 10 ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Ez 26, 16 27, 30 16, 19

---

7. *εδοξ. αυτην* cum ℵ*AB(ipse* supra lineam suppl)CP al plus[15] ... ς *εδ. εαυτην* cum ℵ[c] 1. 8. 14. al plu Hipp[antichr41] And[omn] Are | *τοσουτον δοτε* (P *δωτε*) et. Tich Promiss[7] etc: Cyp[316] *in tantum datus est*, Prim *in tantum datur* ... 1. *κερασατε* | *και πενθος*: 1* 10. 12. 37. 49. 91. 96. AndP om ... arm *πενθος* (omissis *βασανισμ. και*) | *οτι* pri: 79. And[a] *διοτι*, 1. *και* ... And[bav] om | *οτι* (35. 87. And[c] add *εγω*) *καθ.* cum ℵABCP al fere[40] And[a c bav] Are, item (*quia regina sum*) Prim ... ς om *οτι* cum 1. al vix mu Hipp AndP, item m[110] vg Cyp Tich al | *καθημαι*: B 14. 92. *καθιω* ... 2. 8. 29. 30. 43. 50. 90. 93. 98. al plus[5] *καθωσ*, 94. *ειμι καθωσ* | *βασιλισσα*: C *βασιλευουσα* | *ιδω*: ℵC *ειδω*

8. *ημερα*: 14. 92. m[110] aeth Cyp[316] Promiss[7] Prim *ωρα* | *θανατοσ και*: B 2. 6. 8. 9. 29. 30* 35. 38. 87. 93. 94. 97. 98. al[15] And[c] om *και*. Praeterea B habet *θανατου πενθοσ και λιμου.* | *κυριοσ ο θεοσ* cum ℵ[c]BCP al pler (79. add insuper o *παντοκρατωρ*) m[110] cop syr arm Hipp And[c] P bav (et[a] *κυρ. ο παντοκρατωρ*) Cyp Tich ... ℵ* *ο θεοσ ο κυριοσ* ... A 95. vg aeth[utr] om *κυριοσ*, atque sic Ln[ed min] ... 6. 31. 38. 40. 48. 96. Are Promiss[7] Prim Haym om *ο θεοσ* | *κρινασ* cum ℵ*ABCP al fere[35] Hipp AndP et[bav], item *iudicavit* am fu omn[lachm] (vg[cle demid] lipss Cyp Tich Prim al *iudicabit*, sed id ex frequentissima litterarum v et b confusione explicandum vdtr), item cop syr arm ... ς (= Gb Sz) *κρινων* cum ℵ[c] 1. 6. 31. 79. al m[110] (*iudicat*) And[a] et[c] Are

9. *κλαυσονται* cum ℵA 1. 36. al vix mu Hipp[antichr41] AndP et[bav] ... Gb″ Sz Ln Ti *κλαυσουσιν* cum BCP al fere[40] And[a] et[c] Are :: *κλαυσετε* nec Lc 6, 25 nec Ioh 16, 20 fluct; Apoc vero 18, 11 *κλαυσουσι* sine dubio aliena manu inlatum est: hinc etiam hoc loco magis *κλαυσουσιν* quam *κλαυσονται* alienam manum prodit. Praeterea ς (= Gb Sz) add *αυτην* cum P 1. 79. al pauc[vi] aeth And[a] etP (item 36. And[bav] *ταυτην*) ... om cum ℵABC al plus[30] vg cop syr arm Hipp And[c] Are Cyp Tich Prim al | *επ αυτην* cum ℵBCP al[35] Hipp And[c] Are ... ς Ln *επ αυτη* cum A 1. 36. 38. 79. 95. 97. al[vi] And[a] et[bav] (AndP *επ αυτησ*) ... 14. 92. Prim om | *και στρηνιασαντεσ*: ℵ* om, suppl ℵ[c], praetereaque ℵ[cc]* add *στεναξωσιν* | *βλεπωσιν*: 32. 98. And[bav] *βλεπουσιν* ... ℵ *ιδωσιν* | *πυρωσεωσ* et. ℵ[c] ... ℵ* *πτωσεωσ*

10. *εστηκοτεσ*: 95. *εστωτεσ*, 79. And[a] *στηκοντεσ* | *ουαι* bis et. Hipp Tich Prim al ... 36. 40. arm[zoh] And[bav] semel tantum, 35. 87. And[c]

Jer 27, 36 *Βαβυλὼν ἡ π΄λισ ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.* 11 *καὶ*
οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ᾽ αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον
Ez 27, 5 ss *αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι,* 12 *γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ*
λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ
17, 4 *καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ*
πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρ-
μάρου, 13 *καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον*

---

ter | *βαβυλων*: 35. 49. 87. And^{c} praem *η* | *ισχυρα*: 79. And^{a} *οχυρα* | *μια ωρα* cum ℵBCP al^{40} Hipp And^{c} et^{bav}, item vg Tich Prim ... ς (= Gb Sz) praem *εν* cum 1. 38. al arm And^{a} et^{P} Are ... A 95. *μιαν ωραν* | *ηλθεν*: A om

11. *της γης*: ℵ add *σου* | *κλαιουσιν κ. πενθουσιν* cum ℵACP 1 49. 91. 95. al And^{a} (sed eraso *κλαυσουσι*) et^{P} et^{bav} ... Gb″ *κλαυσουσι και πενθησουσιν* cum B al^{35} vg (*flebunt et lugebunt*) Hipp And^{c} Are Prim (*flebunt plangentes eam*). Legitur etiam *κλαυσουσι και πενθουσιν* ut 6.; 38. *κλαυσουσιν επ αυτη και πενθουσιν*, 16. 39. *κλαυσουσιν* et 79. *κλαυσονται* (omissis *κ. πενθ.*, quae et. syr om) | *επ αυτην* cum ℵCP 16** 18. 32. 39. Hipp, item *super illam* vg ... ς Ln *επ αυτη* cum 6. 7. (38. vide ante) 43. 49. 91. al mu^{vi} And^{c} Are ... A *εν αυτη*, 35. 87. 92. *επ αυτης* ... B *επ αυτους*, 12. And^{bav} *εφ εαυτους*, 36. And^{a} et^{P} *εφ εαυτοις*, 1. 79. *εν εαυτοις* ... arm *επι σοι* | *αυτων*: 31. 38. 87. *αυτης* | *ουκετι*: cum antegressis P 49. 79. 91. And^{a} etc, item *nemo emet amplius* vg etc; cum seqq coniungunt ABC 1. 7. 29. 31. 35. 39. (*και ουκετι*) 40. 41. 43. 47. 48. 50. 87. 90. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al And^{c} P bav Are ... nec ante nec post distinguit ℵ

12. *γομον χρυσου* (18. 36. Hipp *-σιου*, 39. *-σουν*) *και αργυρου* (12. 18. 94. Hipp *-ριου*) *και λιθου τιμιου* cum ℵAB etc ... CP *γομ. χρυσουν κ. αργυρουν και λιθους τιμιους* | *και μαργαριτων* cum ℵ 35. 87. 95. Prim (*et margaritarum*, sed praecedit etiam *et lapidum pretiosorum*). Habent pluralem etiam cop et syr (sed uterq ut Prim) ... CP *κ. μαργαριτας*, ut Ln$^{ed\ mai}$; item A (vide etiam fu) *κ. μαργαριταις*, ut Ln$^{ed\ min}$ ... ς Ti *κ. μαργαριτου* cum B al pler vg (vide post) arm aeth Hipp And omn Are, item vg^{cle} lipss Haym *margaritae*, am demid all^{achm} *margariti*, fu all^{achm} *margaritis* | *βυσσινου* cum ABCP al^{35} And^{c} Are, item ℵ *βυσσινων* ... ς (— Gb Sz) *βυσσου* cum 1. 36. 49. 79. 91. 96. al Hipp And^{a} P bav | *και πορφυρας* cum ℵC 7. 35. 95. al Hipp And^{a}** et^{c} ... Gb′ *και* (Gb^{0} ex errore) *πορφυρου* cum BP 1. 6. 8. 14. 29. al plus^{30} And^{a}* C P Are ... A om; Prim post *κ. σιρικου* pon | *σιρικου* cum ℵABCP 7. 32. al :: ut et *σιρικὸν* et *σηρικὸν* (rubri coloris pigmentum) promiscue dicitur (cf Steph. Thes.), quod eiusdem originis est, ita etiam pro *σηρικὸσ* poterat *σιρικὸσ* in usum vel potius abusum abire. (Propter eandem caussam etiam Ln$^{ed\ mai}$ vdtr recepisse.) ... ς Ln$^{ed\ min}$ Ti *σηρικου* cum minusc plu ut^{vi} ... 31. 35. 36. 94. al *συρικου* (1. om *και σιρ.*) | *ξυλον*: P *ξυλινον* ... A *σκευος* | *εκ*: C 18. om | *ξυλου* cum ℵBCP al omn^{vi} cop syr arm Hipp And^{omn} Are Prim ... Ln$^{ed\ min}$ *λι-*

καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀν-
θρώπων. 14 καὶ ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν Ez 27, 30
ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλοντο ἀπὸ σοῦ,
καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν. 15 οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλου-

---

θου cum A vg, item^{vi} aeth (*et omnem ornatum qui habet gemmam pretiosam*) | χαλκου: C* καλκου | και μαρμαρου: ℵ 1. om

13. κιννα μ- cum ℵAB**CP 7. al fere^{15} And^{c} et^{bav}, item vg Prim (ap Sab) Haym *cinnamomum* ... ς κιναμ- cum B* 1. 6. 14. 38. 43. 49. 79. 87. al mu Hipp And^{a} et^{p} Are. Item -μωμον cum ACP 1. al mu vg And^{omn} Are al ... ℵB al^{25} Hipp -μωμου, item Prim (post *et marmore* pergit *et cinnamomi et incensum et unguentum*) | και αμωμον cum ℵ*ACP 6. 11. 12. 17. 19. 31. 33. 35. 36. 79. 87. am fu tol lipss omn^{lachm} syr aeth Hipp And^{c} Haym al ... ς (= Gb Sz) om cum ℵ^{c}B 1. al plu vg^{cle} demid (et Le^{brug}: „*Non addas* et amomum“) cop arm And^{a} p bav Are Prim (vg^{six} *amomum* pro *cinnam.*) | θυμιαματα: 1. 95. Hipp And^{a} et^{p} θυμιαμα, item *incensum* Prim ... B 14. 92. θυμιαματος, 94. vg Haym θυμιαματων, *odoramentorum.* Pergunt vero vg Haym *et unguenti* (lips 4. 6. *-torum*) *et thuris et vini et olei et similae et tritici et iumentorum et ovium* etc, non item Prim. | και μυρον (79. And^{a} σμυρναν): C om | και οινον: 6. 31. 32. 33. 48. And^{c} Are post κ. ελαιον pon ... B al fere^{2} om | και κτηνη κ. προβατα cum ℵACP al sat mu (13. 91. om κ. προβ.) vg cop syr arm aeth Hipp And^{a} p bav Prim al ... B al plus^{20} And^{c} Are κ. προβατ. κ. κτηνη. Praeterea Hipp add (:: de suo) και τραγους | ιππων (ℵ^{c} pro ω volebat *o*, sed rursus abstersit): 95. ιππους | ῥεδων cum ℵABCP 1. al mu And^{a} p bav, item *redarum* am omn^{lachm}, *rhedarum* vg^{cle} Prim. Vide post And^{com} ... 2. 6. 7. 31. 38. al^{25} And^{c} Are ραιδων (al ῥαίδων, al ῥαιδῶν) ... 14. 43. 92. ῥεδίων. Quam recepimus lectionem confirmat And^{com}: *διὰ δὲ τοῦ ῥέδων τὰ ὀχήματα εἰκὸς σημαίνεσθαι· ῥεδιοῦμι γὰρ ῥωμαϊστὶ τὸ ὄχημα λέγεται· ἡ δὲ τούτου γενικὴ τῶν πληθυντικῶν ῥεδιώρουμ, ἤτις κατὰ συγκοπὴν ῥέδων γέγονε.* | σωματων: 14. 92. ψυχων. Ceterum vertunt arr *mulorum et camelorum.*

14. η οπωρα: C om η | σου ante τησ επιθ. cum ℵACP 35. 87. 95. (sed 35. 87. etiam post ψυχησ addunt); item *et poma tua desiderii animae* am fu tol omn^{lachm}, Prim *pomorum quoque tuorum concupiscentia animae* ... ς post ψυχησ pon cum B al pler vg^{cle} (*poma desiderii animae tuae*) demid lipss Hipp And^{omn} Are Haym | τα λιπαρα (ℵ* ριπαρα, 7. λειπαρα): 14. 92. om τα ... 95. add σου | τα λαμπρα: C 79. And^{p} om τα | απωλοντο cum ℵ 7. 8. 10. 11. 16. 35. 37. 39. 49. 87. 91. 96. Item Gb Sz Ln Ti απωλετο cum ABCP al^{30} Hipp And^{c} Are. Nec aliter (*perierunt*) vg Prim Haym, cop syr aeth ... And^{p} απωχετο ... ς (= Gb Sz) απηλθεν cum 1. 79. And^{a} | αυτα post ου μη cum ℵA 35. 38. 95. Hipp . . Ln Ti ante ου μη pon cum BCP al^{15}, item *et amplius illa iam non* vg (Prim vero *nec iam ea ultra*) ... ς post ευρ. cum 1. al plu And^{omn} Are | ευρησουσιν cum ℵACP 34. 35. 36. 87. 90. vg syr aeth^{utr} (cum

τήσαντες ἀπ᾽ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ
10. 19 βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, 16 λέγοντες· οὐαὶ
17, 4 οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν
19 καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαρ-
Ez 27, 27 γαρίτῃ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. 17 καὶ πᾶς
κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν

οι εμποροι coniung, ut et. 87. al) And^{c} Haym ... Gb″ Ti ευρησ (7. ευρεισ) cum B al plus^{80} Hipp And^{a} et^{P} Are ... ς ευρησησ cum?, sed 1. 37. 49. 91. 96. And^{bav} ευρησεισ, item Prim *invenies*. Praeterea 6. 11. 31. 47. add ουτε ψυχασ ανθρωπων του λοιπου εμπορευση.

15. κλαιοντεσ sine και cum ℵACP 1. al sat mu vg rell Hipp And^{omn} Are Prim al ... B al^{20} και κλ., item *et flebunt* syr

16. λεγοντεσ (B 26. λεγουσιν) cum ℵABC al^{20} cop (*flebunt et plangent dicentes*) syr (*et fleb. et plangent dicentes*) arm ... ς (Gb^{00}) praem και cum P al plu vg aeth Hipp And^{a} ^{c} P Are Prim al ... 1. 12. 16. 39. And^{bav} plane om | ουαι ουαι cum ℵACP al sat mu vg rell Hipp And^{omn} Are Prim al ... B al^{25} om alterum; 35. 87. ter ουαι | ℵ* (excidit versus) praetermisit η μεγαλη η περιβεβλ(μενη adest), supp^{1c} | η πολισ η μεγαλη: 38. η μεγ. πολ. | η ante περιβεβλ.: A om | βυσσινον cum ℵA CP (βυσι-) 1. (βυσσινον) al sat mu Hipp^{antichr21} And^{a} ^{c} bav Are, item *byssino* am fu tol omn^{lachm} Tich Prim Haym ... B al^{25} And^{P} βυσσον, item vg^{cle} lipss *bysso* | βυσσ. κ. πορφυρ. κ. κοκκ. hoc ordine cum ℵB CP al omn^{vl} vg rell Hipp And^{omn} Are Prim al ... Ln κοκκιν. και πορφυρ. και βυσσιν. cum A ... Prim *purpura et byssino et coccino* | πορφυρουν cum ℵABC al plu Hipp And^{a} et^{bav} Are ... P 18. 35. 36. 40. 47. 87. 94. And^{c} et^{P} πορφυραν | και κοκκινον (1. κοκιν-): P 48. Are om και | και κεχρυσωμενη (ℵ -μενον, ς^{e} 1624. 1633. -μενοι per incuriam) cum ℵABCP etc ... 1. 79. And^{bav} om και | εν χρυσ. cum ℵC 1. 36. 49. 79. 91. al Hipp And^{a} P bav ... Gb^{00} Ln om εν cum ABP al^{30} And^{c} Are, nec aliter vg Tich Prim | χρυσω cum ℵ 1. 14. 36. 49. 79. 91. 92. al And^{a} P bav ... Gb Sz Ln Ti χρυσιω cum ABCP al plus^{30} Hipp And^{c} Are :: adamant substituere χρυσιον pro χρυσοσ, cf ad 17, 4. 1 Tim 2, 9. Act 17, 29. | τιμιω: B (exeunte versu) om | μαργαριτη cum ℵACP 95. cop aeth Prim ... ς Ti μαργαριταισ c. B al fere omn vg syr arm Hipp And^{omn} Are Tich Haym | ηρημωθη: 1. 79. And^{bav} ερημωθη | ο τοσουτοσ: P 95. om ο

17. ο επι (B add τον) τοπον πλεων cum ℵABC al^{30} am fu demid lips$^{6.}$ omn^{lachm} syr arm. Similiter Prim *omnis per mare navigans*; vg^{cle} tol lips$^{4.\ 5.}$ *in lacum* pro *in locum* praebent, Haym *in longum* ... P 6. 12. 36. 49. 79. al^{10} And^{c} P bav Are Tich ο (6. 31. 32. 79. 91. al And^{bav} Are om) επι των πλοιων πλεων (31. ante επι τ. πλοι. pon). Similiter aeth *omnes artifices navium* ... ς (· · Gb Sz) επι των πλοιων ο (And^{a} om) ομιλοσ cum 1. al? Hipp And^{a}. Libere cop *gubernatores omnes maris et omnes navigantes in mari stabunt a longe*

θάλασσαν ἐργάζονται ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, 18 καὶ ἔκραζον Es 34, 10
βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὁμοία
τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; 19 καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, Ez 27, 30
καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶπενθοῦντες, λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις 10. 16
ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θα- 16
λάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. 20 εὐ- Es 44, 23
φραίνου ἐπ᾽ αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ
προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ Ier 51 (28), 63 s

18. και ab initio: Andᵖ om; 38. Prim om και εκρα. | εκραζον cum ℵB 1. al pler (9. 13. 27. εκραυγαζον) Andᵃ ᶜ p Are ... Ln εκραξαν (:: praecedit εστησαν) cum ACP 35. 87. 95. Hippᵃⁿᵗⁱᶜʰʳ⁴¹ Andᵇᵃᵛ; item clamaverunt vg Tich : : cf ad v. 19 | βλεποντες cum ℵ(ipse* ex λεγοντ.) ABCP al plus⁴⁰ Hipp Andᵒᵐⁿ Are ... (= Gb Sz) ορωντες cum 1. al? | καπνον cum ℵBCP al fere omn cop rell Hipp Andᵒᵐⁿ Are Tich Prim ... Lnᵉᵈ ᵐⁱⁿ τοπον cum A 10. vg Haym | τις: C praetemisit | τη πολει sine ταυτη cum ℵABP etc (et. Hipp) ... ς add ταυτη cum C vg Prim Haym

19. εβαλον cum ℵB al fere omn Hippᵃⁿᵗⁱᶜʰʳ⁴¹ Andᵒᵐⁿ Are, miserunt vg, mittentes Prim. Item Ln Ti εβαλαν cum C ... P 29. εβαλλον ... A επεβαλον, 95. επεβαλλον | επι τας κεφαλας: ℵ επι της κεφαλης | αυτων: C εαυτων | εκραζον cum ℵBP al pler Andᵃ ᶜ p Are ... Ln εκραξαν cum AC 35. Hipp, item clamaverunt vg ... Prim clamabunt | κλαιοντ. κ. πενθουντες: 27. post λεγοντ. pon ... A 1. om | λεγοντες sine και cum ℵAC 1. 35. 87. 95. al vgᶜˡᵉ fu demid tol lips⁴· cop Hipp Haym ... BP al³⁰ am lips⁵· ⁶· omnˡᵃᶜʰᵐ syr aeth Andᶜ p bav (transilit Andᵃ ab λεγοντες v. 18. ad λεγ. v. 19) Are Prim και λεγοντ. | ουαι ουαι cum AB CP al pler vg syr aeth arm Hipp Andᵃ p bav Are Prim ... ℵ 26. 29. 36. 37. 40. 41. 42. 95. cop semel tantum ... 36. 87. Andᶜ ter | τα πλοια cum ℵABCP al³⁰ Hipp Andᶜ ... ς (= Gb + Sz) om τα cum 1. 35. 79. 87. al Andᵃ p bav Are | C mirum in modum vitiose τιμοτητος αυτης | ηρημωθη: 1. 79. Andᵇᵃᵛ ερημωθ.

20. επ αυτη cum ℵBC al plus³⁵ Hipp Andᶜ Are ... ς (= Gb Sz) επ αυτην cum P 1. 35. 36. 79. al Andᵃ p bav ... Lnᵉᵈ ᵐⁱⁿ εν αυτη cum A 98. | και οι αποστολ. cum ℵABP al fere⁴⁰ am fu lips⁵· cop syr aeth Hipp Andᵃ ᶜ p Are Tich Prim ... ς (= Gb Sz) om και οι cum C 1. al paucᵛⁱ vgᶜˡᵉ demid tol lips⁴· ⁶· omnˡᵃᶜʰᵐ arm Andᵇᵃᵛ Haym

21. ισχυρος λιθον cum ℵᶜᶜ(sed vide post)BCP al fere omn vg cop arm aeth Hippᵃⁿᵗⁱᶜʰʳ⁴² Andᵒᵐⁿ Are Prim Haym ... ℵ* λιθον ισχυρον, item 40. ισχυρον λιθον. Ceterum ℵᶜᶜ pro λιθον reponi voluit ισχυρος, rursus exstincto ισχυρος satis habuit ex ισχυρον effingere ισχυρος ... A syr Tich om ισχυρον. Libere cop et angelus fortis exclamavit clamorem et sustulit magnum lapidem molarem. | ως (79. Andᵃ ωσει) μυλον μεγαν cum BP al fere omn Hippᵒᵐⁿ Andᵒᵐⁿ (sed Andᵖ μεγαν ως μυλ.)

ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. 22 καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, 23 καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, 24 καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

Es 24, 8 Ier 25, 10

Es 27, 8 Ier 16, 9

Are ... ac *ωσ μυλινον* (c *μυλικον*) *μεγαν*, atque sic Ln. Cf et. Latinos: *quasi molarem magnum*, Tich *ut molam magnam*, Prim *ad magnitudinem molae magnae* ... ℵ *ωσ λιθον μεγαν*, item sed omisso antea *λιθον* (teste Alter etiam *ωσ* deest) 36. *ωσ λυθον μεγα* | *η μεγαλη πολισ*: AndP *η μεγαλοπολισ* | *ου μη ευρεθη ετι* sine additam cum acp al pler vg rell Hipp Andomn Are Tich Prim al ... ℵB 14. 92. add *εν αυτη* (vide ℵ ad initium v. 22.)

22. *και* ab initio: ℵ 1. om | *σαλπιστων*: Hipp *σαλπιγκτων* ... ℵ 35. 87. *σαλπιγγων* | *και πασ τεχνιτησ* usq *ευρεθη εν σοι ετι*: 14. 92. fu arm Hipp om; 7. transfert ad finem versus. Libere mutat 39. *και πασησ τεχνησ επινοια ου μη* etc | *πασησ τεχνησ* cum BCP al omn vg syr aeth Andc p bav Are Prim al ... ℵA cop om | *και φωνη μυλου* (c *μυθου*) *ου μη ακουσθη* (B *ευρεθη*, 4. 6. 31. Andc Are *φανῇ*) *εν σοι ετι* cum ABCP al pler vg cop Andomn Are Prim al ... ℵ 29. 38. 40. 87. 93. 98. syr arm aeth Hipp om

23. *και* (B om) *φωσ λυχνου ου μη φανη* (ς *φανῇ*) *εν σοι ετι*: A 26. vgcdd ap Ln Hipp om. Præeterea pro *εν σοι* c *σοι*, item am fu demid lipss allachm Prim *tibi*, hinc Ln om *εν*. | *νυμφησ*: c praem *φωνη* | *οτι*pri cum ℵABCP 1. al sat mu vg cop syr aeth Hipp Andomn Are Tich Prim al ... 2. 29. 30. 38. 93. 94. 97. 98. al plus10 om ... arm *ουδε* | *οι εμποροι* (B *ενπ.*) *σου* cum ℵBCP al pler vg rell Hipp Andomn Are Tich Prim al ... A 95. om *οι*, 36. 79. om *σου* | *τησ γησ*: arm add *qui collectabantur in te* | *φαρμακια* cum ℵACP 7. 36. 87. AndP etbav ... ς Ln *φαρμακεια* cum B 1. al plu Hipp Anda (etP comm) Are

24. *αιματα* cum B 2. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 31. 35. 36. 47. 49. 87. 90. 91. 92. 93vi 94. 95. 96. 97. 98. al fere20 Andc p bav Are, item Andcom (arm *παν το αιμα*) ... ς (= Gb Sz) Ln *αιμα* cum ℵACP 1. 38. 79. al pauc Hipp Anda :: cf 16, 2. | *ευρεθη*: 7. 14. 39. (92?) *ευρεθησαν* | *εσφαγμενων*: 38. *εσφραγισμενων* ... arm *γεγραμμενων*, pergens *εν τη γη ζωντοσ*

XIX.

1 *Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡσ φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν* 12, 10 Ps 103 (104), 35
τῷ οὐρανῷ λεγόντων· ἀλληλούϊα, ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ
δύναμισ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, 2 *ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεισ* 16, 7
αὐτοῦ, ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἥτισ ἔφθειρεν τὴν γῆν
ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆσ, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ Dt 32, 43
χειρὸσ αὐτῆσ. 3 *καὶ δεύτερον εἴρηκαν· ἀλληλούϊα, καὶ ὁ καπνὸσ* Es 34, 10
αὐτῆσ ἀναβαίνει εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων. 4 *καὶ ἔπεσαν οἱ* Ps 105 (106), 48
πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρεσ καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, καὶ προσεκύ-

XIX. 1. *Μετα* cum ℵABCP al[35] vg cop syr And[c] Are Prim al ... ς (= Gb Sz) *Και μετα* cum 1. 36. 38. 49. 79. 91. 96. al arm aeth And[a] p bav | *ωσ* cum ℵABCP al longe plu (36. post *μεγαλην* pon) vg cop And[a**] et[c] Are Haym ... ς (non ς[e] Gb Sz, sed Gb[0]) om cum 1. 7. 12. 16. 18. 38. 47. syr arm And[P] et[bav] Tich Prim | *μεγαλην* ante *οχλ. πολλ.* cum ℵABCP al fere[30] am fu demid tol lipss omn[lachm] cop syr aeth arm And[c] Are Tich Haym ... ς (= Gb Sz) post *οχλ. πολλ.* cum 49. 91. 96. al ... 1. 40. 79. vg[cle] And[a] p bav om. Libere Prim *vocem turbarum ingentium clamantium voce magna.* | *οχλου πολλου*: vg *turbarum multarum* (et. fu al), sed am lipss omn[lachm] Haym *tubarum mu.* | *λεγοντων* cum ℵABCP 1. al fere[40] vg And[omn] Are Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) *λεγοντοσ* cum? arm ... 8. *λεγουσαν.* Praeterea 1. And[a] add *το* | *η σωτηρια, salus* (fu tol al): am demid lipss all[achm] Haym *laus* | *και η δοξα* sine additam cum ℵ[c](* om)ACP 36. 38. 79. al vg arm And[a] et[bav] Tich Prim al; item B al[35] And[c] post *και η δυναμισ*, idque Gb″ ... ς (= Gb Sz) *και η δοξα και η τιμη* cum 1. 36. al cop And[P]; item Are *κ. η τιμη κ. η δυναμισ κ. η δοξα*, syr *κ. η δυναμ. κ. η δοξ. κ. η τιμ.* | *του θεου ημων* cum ℵABCP al fere[40] cop And[c] et[bav] ... 36. 47. vg cop syr arm aeth Are Tich Prim al *τω θεω ημων* ... ς (= Gb Sz) *κυριω τω θεω ημων* cum 1. And[a] ... And[P] plane om

2. *αι κρισεισ*: A om *αι* | *πορνην*: 14. 18. 46. 47. 49. (92?) *πολιν* | *εφθειρεν* cum NCP 1. 35. 36. 79. 87. 95. al And[a] ... A *εκρινεν* ... Gb″ *διεφθειρε* cum B al plus[35] And[c] et[P] Are ... arm om *ητισ εφθειρ. την γην* | *πορνεια* ut BCP al pler ... ℵA al *πορνια* | *τ. δουλ. αυτου* et. ℵ[c] ... ℵ* *τ. δουλ. αυτησ* | *εκ χειροσ* cum ℵABCP al[30] And[c] Are, item And[com] in[a] ... ς (= Gb Sz) *εκ τησ χει.* cum 1. 35. 36. 79. al And a p bav, item[com] in[c] et[P]

3. *ειρηκαν* cum ℵAP 1. 35. 79. 87. al[vi] And[a] et[bav] ... 14. 92. 94. 95. al? And[P] et[c] *ειρηκασι* ... C *ειπαν*, 38. *ειπον* ... B al plus[25] Are *ειρηκεν*, item cop *και δευτεροσ ειρηκεν* | *αυτησ*: 1. 47. aeth[utr] And[P] om | *αναβαινει*: 35. 38. 87. *ανεβαινεν* ... 79. And[a] *ανεβη*

4. *επεσαν* cum ℵAB*CP 1. 49 79. 96. 97. al[vi] And[bav] ... ς *επεσον* c. B** al longe plu And[a c P] Are | *οι πρεσβυτεροι* ante *οι εικοσι τεσσ.* c. ℵCP

νησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες· ἀμὴν ἀλλη-
Ps 133 (134), 1 λούϊα. 5 καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· αἰνεῖτε τῷ
θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ
14 2 Ez 1, 24 μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. 6 καὶ ἤκουσα ὡσ φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ
ὡσ φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡσ φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν,
λεγόντων· ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριοσ ὁ θεὸσ ἡμῶν ὁ παντο-
Ps 117 (118), 24 κράτωρ. 7 χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν

1. al plus[30] vg[cle] am fu omn[lachm] syr And[c] et[bav] Are ... Ln *πρεσβυτεροι* post *οι εικ. τεσσ.* cum AB 14 (* om *οι*) 36. 79. 90. 91. 92. 94. demid tol lipss cop arm aeth And[a] et[P] Prim Haym | *εικοσι τεσσαρεσ* cum ℵABCP al pler vg And[om] Are Prim al, sed B 1. al fere[15] And[bav] κδ', fu al XXIIII. ... ς (= Gb Sz) *εικ. και τεσσ.* c. 30? al? syr | *τεσσερα* cum ℵAC ... ς *τεσσαρα* cum BP al pler. Passim per δ' scribitur. | ζωα (95. ζωΐα): ℵ* om, suppl ℵ[c] | *επι τω θρονω* (Gb') cum ℵABC al[25] And[c] Are ... P *επι των θρονων* ... ς *επι του θρονου* cum 1. 36. 38. 49. 79. 91. 96. 97. al And[a] (om *του*) p bav

5. *φωνη* - *εξηλθεν λεγουσα* et, ℵ[c] ... ℵ* *φωναι* - *εξηλθον λεγουσαι* | *εκ του* cum ℵP 1. 31. 32. 36. 47. 48. 49. 79. 91. 93. 96. al mu And[a] p bav, item *de* vg Prim al ... Gb'' Ln Ti *απο του* cum ABC al[25] And[c] Are. Cf et. And[com] *θρόνοσ δὲ τοῦ θεοῦ τὰ χερουβὶμ καὶ τὰ σεραφίμ, ἀφ' ὧν ὑμνεῖν αὐτὸν ἐγκελεύονται* etc, similiterque Are[com]. | *θρονου* ... B 14. 92. *ουρανου* | *τω θεω* (Gb'') cum ℵABCP al plus[10] ... ς *τον θεον* cum 1. 7. al plu And[omn] Are | *οι φοβουμ. αυτον* cum ℵCP ... ς Ln Ti praem *και* cum AB al omn[vi] vg rell And[omn] Are Prim al | *οι μικροι* cum ℵABCP al[35] vg cop syr arm aeth And[c] p bav Are Prim al ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum 1. 49. al And[a]

6. *ωσ* pri: 1* 8. 12. 31. 35. 87. And[a] p bav Prim (vide post) om ; 36. post *φωνην* pon | *ωσ* sec cum ℵBP al pler vg rell And[omn] Are Tich Prim ... Ln om cum A 6. 12. 94. Libere Prim sic: *et audivi vocem tubarum magnarum* (in com: „in *tubis* illa praedicatio designatur quam Isaias dicit: *Clama*" etc) *et quasi vocem tonitruum fortium et quasi sonum aquarum multarum dicentium.* Contra Tich cum vg facit. | *λεγοντων* (et. ς[e]) cum AP 6. 35. 36. 38. 79. 87. 95. al And[a], item *dicentium* vg Prim ... ℵ* *λεγουσων*, And[P] *λεγουσησ* ... Gb Sz Ti *λεγοντεσ* cum B al plus[20] And[c], item *dicentes* Tich ... ς Gb' *λεγοντασ* cum 1. al[10] fere Are | *κυριοσ ο θεοσ* cum ℵ[c]ABP etc ... 1. 8. 12. 36. arm[zoh] And[P] om *κυριοσ* ... ℵ* *ο θεοσ ο κυριοσ*, And[bav] *ο θεοσ, ο θεοσ* | *ημων* c. ℵBP al[40] vg syr And[omn] Are Tich ... ς (= Gb Sz) Ln om cum A 1. 49. 95. al cop arm aeth. Etiam Cyp[293] alludens tantum *regnavit dominus deus omnipotens*; Prim nil nisi *dominus*

7. *αγαλλιωμεν* cum ℵAP 1. 12. 18. 35. 36. 79. 87. 95. And[a] p bav ... ς *αγαλλιωμεθα* cum B al longe plu And[c] Are | *δωμεν* cum ℵ*B 1. 6. 7. 14. 35. 38. 47. 48. 49. 50. 51. 90. 91. 92. al mu And[a] et[c] Are. Item *demus* vg Cyp[293] Prim ... Ln Ti *δωσομεν* cum ℵ[c]A ; P 11. 79. *δωσομεν*

αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν 14
ἑαυτήν, 8 καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν 15, 6
καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.
9 καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ 14, 13
ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ 21, 5
εἰσίν. 10 καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι 22, 6
αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν 12, 17

(36. *δοσωμεν*) ... And^{bav} *δοξασωμεν*. Similiter Tich *glorificemus*, pergens *nomen eius*. | *αυτω* et. ℵ^{c}(* *αυτων*): 1. 12. 32. And^{c} et^{bav} *αυτου* | *η γυνη* (ℵ^{cc} *νυμφη*, quod arm add) *αυτου*: 1. 7. 12. 16. 39. om *αυτου* (aeth^{utr} add post *αρνιου*) | *εαυτην*: And^{a} *αυτην*

8. *περιβαληται*: 8. 14. 49** 87. 98. And^{a} *-λληται* | *λαμπρον καθαρον* cum ℵAP 7. 91. 95. am fu demid luxov lips^{4} al^{lachm} cop sah (aeth *purpuram lucis puram*) Tich Prim ; item Gb Sz *λαμπρ. και καθαρ.* cum B al^{30} vg^{cle} lips$^{5.6}$ tol al^{lachm} syr And^{c} Are ... *ς καθαρον και λαμπρ.* cum 1. 36. al arm (sed praem *λευκον*) And^{a} et^{p}, item omisso *και* 79. And^{bav} | *των αγιων εστ.* (Gb″) cum ℵABP al plus^{30} syr And^{c} p bav Are Tich Promiss^{2} Prim ... *ς εστι των αγιων* cum 1, al mu vg (al lachm om *εστι*) cop sah And^{a}

9. *και*: arm add *unus e presbyteris* | *γραψον*: 1. And^{a} et^{bav} om | *το δειπν.*: B 16. 38. 87. 97. 98. *τον δειπν.* (:: cf et ad v. 17.) | *του γαμου* cum ℵ^{c}AB al pler vg rell And^{c} et^{p} Are Prim al ... ℵ*P 1. 16. 36. 39. 79. And^{a} et^{bav} om. Cf et. And^{com}: *δεῖπνον δὲ χριστοῦ ἡ τῶν σωζομένων ἑορτὴ* etc. | *και λεγει μοι* sec loc cum ℵ^{c}ABP al pler vg rell (sed sah om *μοι*, arm vide post) And^{omn} Are Prim al ... ℵ* 6. 11. 36. 38. 98. om (arm om *και λεγει μοι* usq *του θεου εισιν*). Miro errore post *κεκλημενοι* 6. 11. 31. pergunt *και δηγε και απιοντες* (11. *-οντών*) *ως δει*, quae quidem ex comm. Arethae fluxerunt ubi est: *καὶ δή γε καὶ μετὰ τὴν κλῆσιν ἀπιόντες ὡς δεῖ*. | *ουτοι οι λογοι* et. ℵ^{c}: ℵ* add *μου* | *αληθινοι* cum BP al pler And^{omn} Are ... Ln Ti praem *οι* cum A 4. 48. | *αληθιν. του θεου εισιν* cum ABP al plus^{25} am demid cop syr And^{c} Are (item fu al^{lachm} *haec verba verba dei sunt*; Prim *haec verba vera et iusta dei sunt.*) Libere aeth *quoniam hoc verbum veritatis domini est* ... *ς αληθιν. εισι του θεου* cum ℵ* 1. 38. 49. 79. 91. And^{a} p bav (sah *vera et dei*) ... ℵ^{c} 95. 98. vg^{cle} lipss tol al^{lachm} *του θεου αληθιν. εισιν*

10. *επεσα* cum ℵAP 1. 2. 7. 12. 16. 26. 27. 35. 36. 38. 39. 42. 49. 50. 79. 87. 94. 96* 97. And^{a} et^{bav} ... *ς επεσον* cum B 6. 14. 29. 31. 90. 91. 92. 95. al sat mu And^{c} et^{p} Are | *εμπροσθεν*: B *ενωπιον* | *ποδων αυτου*: 39. 95. *ποδ. του αγγελου* | *προσκυνησαι αυτω* (B *αυτου*): P 79. And^{a} et^{bav} *και προσεκυνησα αυτω* | *ορα μη*: 32. 95. add *ποιησης*, item vg Cyp^{255} Prim *feceris*. Item arm add *πεισης εμπροσθεν μου· και γαρ εγω*, item aeth^{pp} *προσκυνησης μοι*, pergens *οτι δουλος και*

σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

6. 2 11 *Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός,*
καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ
ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. 12 *οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ*
12. 3 2, 17 *πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ἔχων ὄνομα*
γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, 13 *καὶ περιβεβλημένος*

εγω ωσ συ. | *αδελφ. σου* cum ℵ^{c}ABP al pler vg rell And^{omn} Are Cyp^{255} Prim Cassiod$^{ps\,96}$ al ... ℵ* 6. om *σου* | *των εχοντων*: 1. 12. And^{a} praem *και* | *ιησου* pri cum ℵABP 1. al plus^{30} And^{omn} Are ... ς (Gb^{0}) praem *του* cum 30** 47. al? ... arm Prim *ιησου χριστου*, aeth *domini Iesu* | *ιησου* sec (Gb′) cum ℵABP 1. 12. 14. 16. 36. 49. 79. 92. 95. And a p bav ... ς *του ιησου* cum 6. 35. al pler And^{c} ... 48. Are (et^{txt} et com) *του υιου*

11. *ειδον* cum ℵP al pler Hipp$^{noet\,15}$ Or^{4,55} And$^{a\,c\,p}$ Are ... Ti *ιδον* cum AB 7. 92? And^{bav} ... arm om (*Et posthoc apertum fuit caelum*) | *ηνεωγμενον* cum ℵAP 42** Hipp^{noet} AndP ... ς *ανεωγμενον* cum B (*ανεογμε-*) al pler Or^{4,55} And$^{a\,c\,bav}$ Are | *καλουμενοσ* cum ℵ(sed post *πιστοσ* pon) B al pler vg (et. am fu demid tol lipss al^{lachm}) cop sah syr aeth Ir$^{int\,256}$ Or^{4,55} (accuratissime 11—16 affert) et^{4,57} (*ουτοσ δε ο λογοσ του θεου ο πιστοσ καλουμενοσ και αληθινοσ καλειται*) et$^{int\,3,60}$ (11—14 affert) And^{c} Cyp^{285} Victorin Tich Hier$^{esai\,66}$ Prim al (libere Or^{4,45} *εν δε τη αποκαλυψει επι λευκου ιππου καθεζεσθαι λεγεται λογοσ πιστοσ και αληθινοσ*) ... Ln om cum AP 1. 4. 6. 12. 17* 31. 32. 48. 79. vg^{cod} ap Ln arm (sed^{ed} habet^{mg}) Hipp And$^{a\,p\,bav}$ Are (com: *ὃν καὶ πιστόν φησι καὶ ἀληθινόν*) | *και αληθινοσ*: am fu tol al^{lachm} add *vocatur* (sic habent: *et qui sedebat super eum vocabatur fidelis et verax vocatur*.)

12. *οι δε οφθ.*: ℵ *οι δε* (punctis notatur rursus rasis. Debebant super *οι* sq poni.) *οι οφθ.* | *φλοξ* cum ℵBP 1. al^{35} arm Hipp And$^{a\,p\,bav}$ ... ς (Gb^{00}) Ln praem *ωσ* cum A 35. 36. 87. 91 95. al vg syr aeth (cop *similes erant*) Ir^{int} Or^{4,55} et^{57} Or$^{int\,3,60}$ And^{c} Are Cyp^{297} Prim al | *επι την κεφαλην*: 14. 92. *εν τη κεφαλη*. Hipp post *πυροσ* pergit *διαδημ. πολλα επι την κεφ. αυτου.* | *εχων ονομα γεγραμμενον ο ουδεισ οιδεν* cum (ℵ*, sed exciderunt verba *γεγραμμενον ο ουδεισ*) AP 1. 7. 31. 36. 47. 48. 79. al vg cop sah arm Ir^{int} Hipp Or^{4,55} et^{58} Or$^{int\,3,60}$ And^{a} et ^{bav} Are Cyp Prim (*nomen magnum*) al ... ℵ^{c} 9. 13. 16. 27. 39. aeth *εχ. ονοματα γεγραμμενα α ουδ. οιδεν* ... Ti *εχ. ονοματα γεγραμμενα και* (94. add *εχων*) *ονομα γεγραμμενον ο ουδ. οιδ.* cum B al^{25} syr And ^{c} et^{p}. In And^{com} est: *τὸ δὲ ἄγνωστον τοῦ ὀνόματος τὸ τῆς οὐσίας αὐτοῦ σημαίνει ἀκατάληπτον. ταὶς γὰρ οἰκονομίαις ὢν πολυώνυμος, ὡς ἀγαθός, ὡς ποιμήν, ὡς ἥλιος, ὡς φῶς, ὡς ζωή - καὶ ταὶς ἀποφάσεσιν ὁμοίως, ὡς ἄφθαρτος, ὡς ἀθάνατος - τῇ οὐσίᾳ ἐστὶν ἀνώνυμος.*

ἱμάτιον περιρεραμμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ Es 63, 1 ss
λόγος τοῦ θεοῦ. 14 καὶ τὰ στρατεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει
αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν.
15 καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν 8

13. *περιρεραμμενον* cum ℵ*; prope accedit Or4,58 *ερραμενον*. Item Latini: vg Cyp297 Prim *vestem aspersam sanguine*, Hieresai66 *veste aspersa sanguine*, Irint *vestimentum aspersum sanguine*, Cyp285 *veste conspersa sanguine*, Orint *vestimento sanguine consperso*, Tich *veste sparsa sanguine* :: nimirum *aspersa, conspersa, sparsa* magis reddunt *περιρεραμμ., ρεραντισμενον, ερραμμενον*, quam *βεβαμμενον* ... ℵcc *περιρεραντισμενον*, P 36. *ρεραντισμενον*, 32. 35. 87. 95. Hipp Or4,55 Andc *ερραντισμενον* ... ς Ln Ti *βεβαμμενον* cum AB 1. al pler Anda p bav Are :: rara vox *περιρραινεσθαι* (ut ct. *ραινεσθαι*) ad mutandum incitasse videtur. Ceterum *βεβαμμενον* potius *intinctum* quam *aspersum* est. | *αιματι*: 6. 31. 32. 33. 48. Andc Are praem *εν* | *κεκληται* (Gb″) cum ℵcABP al30 Hipp, item *vocabatur* fu demid lips4. 6. allachm Orint3,60 Hieresai66. Item ℵ* *κεκλητο*, Or4,55 *εκεκλητο* ... ς *καλειται* cum 1. 31. 36. 48. 49. 79. 91. al Andomn Are, item *vocatur* vgcle am tol lips5. allachm Irint, *dicitur* Cyp285. 297 Novat295 (Gall3) Tich | *το ονομα* (et. ℵc): ℵ* om *το* (vide ante) ... 14. post *αυτου* pon (et. 92?)

14. *τα στρατευματα εν τω ουρ.* (et. ς, sed non ςe etc) cum ℵB 1. 6. 7. 11. 12. 16. 18. 27. 31. 35. 38. 79. 87. 97. Anda, item omisso et. *τα* ante *στρ.* 14. 92. Andbav, item 32. Or4,55 *τα στρ. αυτου εν τ. ουρ.* (et4,58 *τα εν τω ουρ. στρατευ.*), 8. 36. *τα στρα. των ουρανων* (36. *του ουρανου*) ... ςe Gb Sz Ln Ti *τα στρ. τα εν τω* (95. om) *ουρ.* cum AP 30. 32. 47. 48. 49. 50. 51. 91. 95. al Andc (etp *στρατ. αυτω ηκολ. τα εν* etc). Item vg etc *exercitus qui sunt in caelo*. Non exprim *εν τ. ουρ.* cop arm. | *ηκολουθει*: 1. 38. 90. (sed scribit *-θην*) Anda etbav *ηκολουθουν* | *εφ ιππ.* cum ℵAP 1. 7. 36. 38. 95. al sat mu Anda etp (item 12. 17* 79. Andbav, pergentes, ut et. 36., *πολλοι* pro *λευκ.*) ... Ti *επι ιππ.* cum B al plus20 Or4,55 Andc Are | *λευκοισ*: armven om; vide ante 12. 17* 36. etc | *ενδεδυμενοι* et. ℵc ... ℵ* Or4,55 *ενδεδυμενοισ*, id quod et. Or4,58 confirmat: *ἐπίσκεψαι δὲ τοὺσ λευκοὺσ ἵππουσ τῶν ἀκολουθούντων τῷ λόγῳ, ἐνδεδυμένουσ βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρόν*. Non item Irint3,60. | *βυσσινον λευκον καθαρον* cum (A *λευκ. βυσσ. καθ.*) BP al35 (95. *λευκοβυσσινον καθαρ.*, 7. syr *βυσσ. καθ. λευκ.*) Andc etbav Are, item *vestiti* (Prim *induti*) *byssinum album mundum* am fu demid lips5. allachm Irint Cyp297 Prim, *vestiti byssino albo mundo* tol, *induti albo byssino mundo* Tich, *induti byssino albo puro* Orint; cop *byssinis splendentibus*; aeth *vestiti purpura lucis purae* ... ς (= Gb Sz) *βυσσ. λευκ. και καθαρ.* cum ℵ 1. al vix mu vgcle lips4. 6. sah Or4,58 (et4,55 nil nisi *βυσσινον καθαρον*) Andp (eta *βυσσ. λαμπρον και καθ.*) Hieresa66 (*bysso albo atque mundissimo*)

15. *οξεια* cum ℵAB 1. 36. 38. 79. al am fu demid omnlachm cop sah arm acthpp Irint256 Or4,55 Anda etbav Hieresa66 ... Gb + Sz *διστομος*

1, 16 2, 12 αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σι-
12, 5 Ps 2, 9 δηρᾷ, καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς
14, 19 Es 63, 3 τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. 16 καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ
τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύ-
17, 14 ριος κυρίων.

Ez 39, 17—20 17 Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν ἐν
φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρα-
νήματι· δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, 18 ἵνα

οξεια cum B al plus[40] vg[cle] lipss tol syr aeth[ro] And[c] et[p] Are Cyp[297] Tich Prim. Item Ter[1marc 3,14] *Ioh. in apocalypsi ensem describit ex ore dei prodeuntem bis acutum, praeacutum, quem intelligi oportet sermonem divinum*, nisi his potius ad 1, 16 et 2, 12 respicitur, unde omnino *διστομος* huc inlatum est. | *παταξη* (ℵ 7. 29. -ξει) cum ℵABP 1. al fere omn (9. 27. *παραταξη*) Or And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) *πατασση* cum? Apud Latinos vg Ir[int] Tich Haym *procedit - percutiat*; Cyp[297] Prim Hier[66] *exibat* (Hier *egrediebatur*) - *percuteret* | *τα εθνη*: 38. 97. sah praem *παντα* | *του θυμου* h. l. et. Ir[int] Tich etc: ℵ sah Or[4,55] post *τησ οργησ* pon, 95. ante *του οινου* | *τησ οργησ* sine *και* cum ℵ (sed vide ante)ABP al plus[35] vg cop arm aeth Or (vide ante) And[c] Are Ir Tich ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum 1. 36. 79. al vix mu And[a] p bav ... syr Cyp[297] Prim de *του θυμου τησ οργησ* alterutrum om; uterque enim *torcular vini irae dei*

16. *επι το ιματιον αυτου και* et. Ir[int 256] Or[4,55] Cyp[297] Aug[maximin 2,2] (tom[8,700]) Tich Prim ... A aeth[ro] (non item[PP]) om. Libere Cassiod ad h. l. *habens etiam pro significatione carnali in femore suo scriptum: Rex* etc | ℵ om *επι* ante *τον μηρον* | *ονομα* cum ℵABP al fere[40] And[c] p bav Are ... ς (= Gb) praem *το* cum 1. al pauc[vi] And[a]

17. *ειδον* c. ℵP al pler And[omn] Are ... Ti *ιδον* cum AB 7. 14. 36. 92. ... aeth[libere] om | *ενα αγγ.* c. AP 1. 7. 38. 47. 49. 87. 91. 95. 96. al mu vi vg aeth And[p] et[bav] Are Prim al ... 35. 87. And[c] *ενα αλλον αγγ.*, ℵ 36. cop sah arm Haym *αλλον αγγ.* ... B al fere[30] syr And[a] Tich plane om *ενα*, hinc Gb[0] | *εκραξεν* c. ℵAP al pler And[omn] Are; item *clamavit* vg etc ... B 12. 95. tol *εκραζεν* | *εν φωνη* cum ℵB 2. 7. 14. 16. 92. al fere[10] ... ς Ln Ti om *εν* c. AP al plu vg (et Latt) And[omn] Are | *πετομενοισ* cum ℵAB al[25] And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) *πετωμενοισ* cum P al mu | *εν μεσουρανηματι* (P *μισουρ.*): Prim *caeli* reddit („*omnibus avibus caeli*") | *συναχθητε* cum ℵABP al[45] And[c] et[p] Are, item *congregamini* am fu demid lips[4. 5.] tol omn[lachm] cop sah syr ar[e] arm aeth Tich ... ς (= Gb Sz) *και συναγεσθε* cum?, item *et congregamini* vg[cle] lips[6.] Haym ... 1. And[a] et[bav] Prim Cassiod om | *το δειπνον το μεγα του* cum ℵABP al plus[35] And[c] et[p] Are (sed in his 6. 16. 31. 32. 35. 38. 39. 48. 51. 55. 87. 94. And[c] Are *τον δειπν. τον μεγαν*, item 4. 8. 29. 35. 41. 42. 95. 96. *τον δειπν. το μεγα*), item vg cop sah syr ar[e] Tich Prim Haym ... ς (= Gb Sz) *το* (79. *τον*) *δειπν. του μεγαλου* cum 1. 36. 49. 79. al? lips[6.] arm aeth And[a] et[bav]

φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.
19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρα- 17, 12
τεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθη- 16, 14
μένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. 20 καὶ
ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας 16, 13 20, 10
τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ
χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ·
ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης
ἐν θείῳ. 21 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ Ez 30, 33

18. *και σαρκας χιλιαρχων*: 1. 49. arm om (arm^{zoh} om *κ. σα. ισχυρ.*) | *επ αυτων* cum BP al fere omn And^{omn} Are ... ℵ *επ αυτοις* .. A 14. 92. *επ αυτους*, atque sic Ln (:: 20, 4. *εκαθισαν επ αυτους* non fluct) | *παντων* (And^{a} *ελευθ. παντ. τε*): B* *απαντων*, Are add *των* ... 1. cop arm And^{P} om | *ελευθ. τε* cum ℵABP al^{35} cop And^{c} et^{bav} et(vide ante)^{a} Are ... ς (= Gb Sz) om *τε* cum 1. 6. al aliq And^{P}, nec expri vg syr arm aeth | *και μικρων* cum ℵAP al pler vg cop syr aeth And omn Are Tich Prim al ... B 9. 14. 30. 36. 38. 47. 92. 98. om *και*. Non addidimus autem *τε* post *μικρων* cum ℵAP 1. 35. 36. 48. 79. 87. 95. al mu And^{omn} Are, nec magis exprim vg rell ... Gb + Sz Ti add *τε* cum B al plus^{30} (in his et. 9. 14. 30. 38. 47. 92. 98.) | *μεγαλων*: ℵ 95. praem *των*

19. *ιδον* cum ℵAB 7. 36. 92. ... ς Ln *ειδον* cum P al pler And^{omn} Are | *και τα στρατ.* et. ℵ^{c} ... ℵ* *κατα στρ.* | *αυτων* cum ℵBP al pler vg rell And^{omn} Are Tich Prim ... Ln *αυτου* cum A 6. 11. 31. | *τον πολεμον* cum ℵAB al^{25} Are ... ς (= Gb + Sz) om *τον* cum P 1. 6. al sat mu And^{omn} Synops^{154}

20. *και μετ αυτου ο* cum ℵP 14. 37. 38. 49** 79. 91. 96. vg And^{P} Synops Prim ... A 41. cop *και οι μετ αυτου ο* (cop *και ο*). Item 34. *και οι μ. αυτου*, pergens *ψευδοπροφηται* ... ς (= Gb Sz) *και μετα τουτου ο* cum 1. 49* al^{vi} And^{a} et^{bav} ... Ti *και ο μετ αυτου* cum B al fere^{30} arm syr (*et ille propheta falsus qui cum eo*) And^{c} Are | *τη εικονι* cum ℵ^{c}AP al fere omn And^{omn} Are ... ℵ* 38. 39. *την εικονα* ... B *το χαραγμα*. Libere transpon Prim *qui fecerat signa sub oculis eius ; quibus signis seducti erant adorare imaginem bestiae et qui acceperant caragma illius.* | *εβληθησαν* cum ℵABP etc ... 1. 36. 38. And^{P} et^{bav} *βληθησονται* | *οι δυο*: arm om. Libere aeth *et proiiciebant eos vivos.* | *της καιομενης* cum ℵAP And^{bav}, quam soloecam scripturam confirmant vg *in stagnum ignis ardentis sulphure*, Prim *in stagnum ignis ardentis igne et sulphure* (contra Promiss^{12} *in stagnum ardens igne*), item aeth ... ς Ti *την καιομενην* cum B al omn^{vi} And$^{a\ c\ P}$ Are | *θειω* cum ℵABP al^{30} And^{P} Are ... ς (= Gb Sz) praem *τω* cum 1. 35. 36. 49. 79. 87. al And a c bav

καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

XX.

18, 1 9, 1 1 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. 2 καὶ 12, 9 Es 24, 22 ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὅ ἐστιν ὁ διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, 3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ 17, 10 αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

---

21. *εξελθουση* cum ℵABP 1. al plus^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *εκπορευομενη* cum? | *ορνεα*: A* *θηρια*?

XX. 1. *ιδον* cum AB 7. 92. ... ς Ln *ειδον* cum ℵ al pler ... aeth rursus libere om | *αγγελον*: ℵ^{c} 32. (16. 39. post *αγγ.*) arm aeth Tich Haym praem *αλλον* | *εκ του ουρανου* et. ℵ^{c} ... ℵ* om | *κλειν* cum ℵAB al^{35} And^{c} et^{bav} ... ς (= Gb Sz) *κλειδα* cum 1. 7. al And^{a} et^{P} Are | *επι την χειρα* cum AB al pler And^{omn} Are ... ℵ 38. *εν τη χειρι*. Latini *in manu sua*.

2. *ο οφις ο αρχαιος* cum A ... ς *τον οφιν τον αρχαιον* cum ℵB al omn^{vi} And^{omn} Are (79. aeth^{utr} om *τ. οφιν*) | *ο εστιν* cum ℵ. Cf et. Aug^{civ} dei^{20,7} et Victorin *qui cognominatus est*, Promiss^{4} *qui vocatur* ... ς Ln Ti *ος εστιν* cum AB rell | *ο διαβολ.* cum ℵ 14. 38. 79. 97. Are ... ς Ln Ti om *ο* cum AB al pler And^{omn}. Item *ο σατανας* cum ℵAB al^{25} And^{c} Are ... ς om *ο* cum 1. al sat mu And^{a} p bav. Praeterea B al fere^{35} syr And^{c} et^{P} Are add (:: ex 12, 9) *ο πλανων την οικουμενην ολην* (29. 92. om *ολην*): omisimus cum ℵA 1. 31. 79. 95. al vg cop arm aeth And^{a} et^{bav} (nec attingunt commentarii) Victorin Aug^{civ} dei Tich Promiss^{4} Prim al | ℵ ab *αυτον* post *εδησεν* transiluit ad *αυτον* post *εβαλεν*, nec omissa supplevit corrector

3. *εκλεισεν* (1. 3. 12. 79. And^{a} et^{bav} *εδησεν*) sine additam cum ℵAB al fere^{40} vg syr arm And^{omn} Are Victorin Aug etc ut v. 2 ... ς (= Gb Sz) add *αυτον* cum 1. al pauc^{vi}, item cop (*clausit os eius*) aeth | *επανω αυτου*: A *εμμενωσ αυτον* | *πλανηση* (-*σει* ℵ) cum ℵA 1. 79. 95. al And B et^{bav} ... Gb Sz Ti *πλανα* cum B al fere^{40} And^{c} et^{P} Are | *ετι* ante *τα εθνη* cum ℵAB al plus^{35} vg syr And^{c} et^{P} Are Victorin Aug^{civ} dei ^{20,7} Prim al ... ς (= Gb Sz) pon post *εθν.* cum? ... 1. 14. 40. cop aeth And^{a} Tich Promiss^{4} om | *τελεσθη*: 40. 47. And^{P} *τελεσθωσι* | *τα χιλια*: 1. 12. 79. And^{a} et^{P} om *τα* | *μετα* sine copula cum ℵAB al fere^{20} am fu tol lips$^{4.\ 5.}$ omn^{lachm} Victorin Aug^{civ} dei Tich Promiss^{4} Prim ... ς (Gb^{00}) praem *και* cum 1. al mu vg^{cle} lips$^{6.}$ demid cop arm aeth And^{omn} Are ... 29. 30. syr *μετα δε* | *αυτον λυθηναι* cum ℵ 1. 31. 38.

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ κρίμα Dan 7, 9 12, 27
ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυ-
ρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν
τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ 6, 9 etc
τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν
μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. 5 οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν
ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. 6 μακά-
ριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων
ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλὰ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Ex 61, 6

49. 79. 91. 96. al vg And^{omn} Victorin Aug$^{civ\ dei}$ Tich Promiss^{4} Prim ... Ln Ti *λυθην. αυτον* cum AB al^{20} Are

4. *ιδον* cum AB 7. 92. And^{bav} ..., ς Ln *ειδον* cum ℵ 1. al pler And$^{a\ c}$ p Are | *πεπελεκισμενων* (94. *πεπελεκημενων*): A *πεπολεμημενων*. Ex Latinis vg *decollatorum*, Cyp Aug$^{civ\ dei\ 20,7}$ Prim al *occisorum* | *και οιτινες* (And^{a} *ειτινες*) *ου*: ℵ *ει τινες ουν ου* (*ου* ipsa prima manu supra lineam suppleto) ... Aug$^{civ\ dei\ 20,7}$ Prim *et si quinon* | *το θηριον* c. NAB al fere^{30} Are ... ς (= Gb Sz) *τω θηριω* cum 1. 32. 49. 90. 91. 95. al And^{omn} | *ουδε* cum NAB 2. 7. 13. 14. 29. 38. 47. 48. 92. 95. al plus^{10} Are ... ς *ουτε* cum 1. al permu And^{omn} | *την εικονα* (et. ς Gb″) cum NAB 1. al^{25} And^{a*} et^{c} et^{bav} Are ... ς^{e} (etiam Gb Sz) *τη εικονι* cum 7. 49. 91. 95. al mu^{vi} And^{a**} et^{p} (et. Are^{com}) | *επι το μετωπον*: 7. 12. 16. 39. 79. 94. vg (non item Cyp^{273} Victorin Prim al) And^{a} et^{p} *επι των μετωπων*. Dedimus autem sine *αυτων* cum NAB al fere^{35} vg (et. am fu demid lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm}) syr And^{c} et^{p} Are Cyp^{273} Victorin Aug$^{civ\ dei\ 20,7}$ Prim al ... ς (= Gb Sz) add *αυτων* cum 1. 49. 79. 91. al tol lips$^{4.}$ cop arm aeth And^{a} et^{bav} | *του χριστου* (syr add *αυτων*) cum NAB al pler And^{a} et^{c} Are ... ς (non item ς^{e} Gb Sz) om *του* cum 1. 32. al? And^{p} et^{bav} | *χιλια* sine articulo cum NA 1. 12. 32. 34. 49. 79. 91. 96. arm And^{omn} ... ς (Gb^{0}) praem *τα* cum B al longe plu Are

5 *οι λοιποι* usque *χιλια ετη* cum AB al sat mu vg cop arm aeth And^{omn} Aré Victorin Aug$^{civ\ dei\ 20,7}$ Prim al ... ℵ 7. 8. 14. 29. 92. al^{20} syr om (propter *ὁμοιοτέλευτον*) | *οι λοιποι* sine copula cum A vg^{cle} am fu tol lips$^{5.\ 6.}$ et^{4*} omn^{lachm} Victorin Aug Prim Haym.... B 1. 12. 16. 31. 38. 49. al plus^{10} demid lips^{4**} cop And^{omn} Are *και οι ... ς οι δε* cum? aeth | *νεκρων*: B 32. 34. And^{c} (invito comm) *ανθρωπων* ... Victorin Aug$^{civ\ dei}$ Prim *eorum* | *εζησαν* cum AB al fere^{20} vg (*vixerunt*) cop And^{c} p bav Are Aug$^{civ\ dei\ 20,7}$ Prim al ... ς (= Gb Sz) *ανεζησαν* cum? ... 1. And^{a} *ανεστησαν*. Item *revixerunt* Victorin, similiter arm (*et post haec ex mortuis nemo revixit*) aeth. | *αχρι* cum AB al fere^{20} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *εως* cum? | *τελεσθη*: 79. And^{a} *τελεσθωσι* ... 38. *τελεσθηναι* | *αυτη*: 7. 16. 39. praem *οτι*

6. *και αγιος*: 14. 92. om, item Or$^{int\ 3,105}$ | *επι τουτων*: 14. *επι τουτω*, 29. 79. 92. cop Hipp$^{antichr\ 65}$ *επι τουτον*, item *in hoc* Or$^{int\ 3,105}$ | *ο*

θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ τὰ χίλια ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ
Ez 38, 39 τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, 8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν
ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ, συναγαγεῖν
αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς
θαλάσσης. 9 καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύ-
21, 2 κλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημέ-
νην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς·

δευτερ. θανατ. cum ℵAB al[35] vg Hipp And[c] et[P] Are Or[int 3,105] Victorin Aug[civ dei 20,7] Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) ο *θανατ. ο δευτερ.* cum 1. 49. 79. al[vi] cop And[a] et[bav] | *αλλα* cum ℵ ... ς Ln Ti *αλλ* cum AB rell omn ut[vi] | *του θεου*: ℵ praem *και* | *του θεου κ. του χριστου*: 38. *τω θεω κ. τω χριστω* | *βασιλευσουσιν* cum ℵB al omn[vi] vg cop syr arm aeth And[omn] Are Victorin Aug Tich Prim al ... A *βασιλευουσιν* | *μετ αυτου*: 2. 8. 16. 39. 40. 48. 94. 97. *μετα ταυτα* | *τα χιλ. ετη* cum ℵB 14. 18. 38. 47. 92. syr ... ς Ln Ti om *τα* cum A al pler arm And[omn] Are

7. *οταν τελεσθη* cum ℵA al fere[20] vg cop sah syr aeth And[omn] Aug[civ dei 20,11] Hier[ezech 38] Tich Prim al ... 1. *οτε ετελεσθησαν* ... B 7. 14. 29. 92. al plus[20] arm Are *μετα*

8. *τα εθνη*: ℵ 79. praem *παντα* (arm *τα εθν. παντα*) | *τα εν* cum AB al pler vg (*gentes quae sunt*) And[omn] Are Aug[civ dei 20,11] Tich Prim ... ℵ 14 29. 35. 87. 92. sah om *τα*, item Hier[ezech 38] *gentes in quattuor angulis* | *ταις*: 1. 14. 37. om | *τεσσαρσιν*: ℵ *τετρασι*. Pro *τα εν ταις* etc sah *εκ των τεσσαρων γωνιων της γης* eaque post *μαγωγ* pon | *της γης* et. ℵ[c] ... ℵ* om | *τον γωγ* cum ℵ[c]AB al omn[vi] sah And[omn] (And[a] praem *και*, ut etiam 79. arm) Are ... ℵ* om *τον* | *και μαγωγ* cum ℵ*A 1. 79. And[a]. Cf et. Are[com] *ὥσπερ πολεμάρχησ ὁ γὼγ καὶ μαγώγ*. ... ς Ti *κ. τον μαγωγ* cum ℵ[c]B al pler And[c] et[P] (And[bav] om *και μαγωγ*) Are | *συναγαγειν* cum AB al pler cop syr And[c] et[P] Are Hier[ezech 38] (*ut congreget*) ... ℵ 11. 12 (sed sequitur *συναγει*) 17. 31. 32. 79. praem *και*, item vg aeth Aug[civ dei 20,8] Prim (vg *solvetur - et exibit et seducet - et congregabit*; Aug et Prim *solvetur - et exibit ad seducendas - et trahet*) | *τον πολεμον* cum ℵAB al[30] Are ... ς (= Gb + Sz) om *τον* cum 1. 38. 49. 79. al mu sah arm And[omn] | *ων ο αρ. αυτων* cum ℵAB al plus[25] ... ς (= Gb Sz) om *αυτων* cum 1. 38. 48. 49. 79. al mu And omn Are | *ωσ η*: 2. 7. 13. 29. 39. 94. 97. Are *ωσει*

9. *και ανεβησαν*: 14. 92. om | *εκυκλευσαν* (Gb′) cum AB 2. 8. 29. 49. al[20] ... ς *εκυκλωσαν* cum ℵ 1. 7. 31. 38. al sat mu And[omn] Are :: *κυκλοω* Lc 21, 20. Ioh 10, 24. Act 14, 20. Heb 11, 30. Altera forma hoc tantum loco. Similiter supra 3, 19 *ζηλευε* pro *ζηλωσον*. | *την παρεμβ. τ. αγιων*: B 97. add *και την πολιν των αγιων* | *πυρ* usque *εισ την λιμνην* suppl ℵ[c] ... ℵ* om | *εκ του ουρανου* sine additam (Gb′) cum A 12. 18.

10 *καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ* 19, 20.
πυρὸς καὶ τοῦ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης,
καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

11 *Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπ'* Dan 7, 9 s
αὐτόν, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τό-
πος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. 12 *καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς τοὺς μεγάλους*
καὶ τοὺς μικροὺς ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοί-

---

79. lips^{4} And^{a} Tich^{semel} (hom. 18. exeunte) Prim (quocum toties ℵ* facit, qui h. l. silet) Rup ... Gb Sz add *απο του θεου* cum B al plus ^{25} cop sah arm ar^{e} And^{c} et^{p} Are Victorin Aug^{civ} dei^{20,8} Tich^{semel} (hom. 18. med.) ... ς praem *απο του θεου* cum ℵ^{c}P 7. al mu vg (et. am fu tol omn^{lachm} lipss) syr Hier$^{ezech\,38}$. Item 1. 17. 19. And^{bav} *εκ του* (om And^{bav}) *θεου απο του ουρανου* ... demid nil nisi *a deo* :: inlatum vdtr *απο τ. θεου* ex 21, 2 et 10.

10. *και του θειου* cum ℵ 7. 13. 16. 18. 32. 33. 35. 39. 47. 49. 79. 87. 95. al^{vi} And$^{a\,c\,p}$ ... ς Ln Ti om *του* cum ABP 1. al sat mu Are (And^{bav} om *και τ. θει.*) | *οπου και* cum ABP al^{35} vg^{cle} am lipss omn^{lachm} syr And^{a} et^{c} Are Victorin Aug^{civ} dei^{20,8} Prim Haym ... ς (= Gb Sz) om *και* cum ℵ 1. 91. al fu (*est* pro *et*) demid tol cop sah arm aeth And^{p} et^{bav} Hier$^{ezech\,38}$ Cassiod$^{ps\,1}$ | *και* (7. om, ℵ add *οπου*) *ο ψευδοπροφητης*: Tich Prim *et pseudoprophetae* (non item Victorin Aug Hier Cassiod) | *εισ τ. αιων. των αιωνων* (16** 47. And^{p} om *αιωνων*): 1. 12. arm And^{bav} om

11. *ειδον* cum ℵP al pler And$^{a\,c\,p}$ Are ... Ti *ιδον* cum AB 7. 92 And^{bav} | *μεγαν λευκον* cum ℵABP al^{25} vg cop syr aeth Are auct$^{novat\,375}$ Aug^{civ} dei^{20,14} Prim (sed hi^{3} Latt *magnum et candidum*) Haym ... ς (= Gb Sz) *λευκον μεγαν* c. 1. al mu arm Ir$^{int\,336}$ Ephr^{380} et^{338} And^{omn} | *επ αυτον* cum BP al fere^{40} Ephr^{338} And^{a} et^{c} Are ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) Ln *επ αυτου* cum A 1. 95. ... 33. 35. Ephr^{380} And^{p} et^{bav} *επ αυτω* ... ℵ 38. *επανω αυτου* ... vg auct^{novat} Aug Prim al *super eum*, Ir$^{int\,336}$ *in eo* | *απο του προσωπου* cum ℵAP 38. 95. ... ς Ti om *του* cum B al pler Ephr$^{338.\,380}$ And^{omn} Are. Praeterea 95. Ephr^{bis} add *αυτου.* | *η γη και ο ουρα.* cum ℵABP al pler vg cop syr Ir$^{int\,336}$ And omn Are Haym ... 10. 37. 49. 91. 96. tol arm aeth Ephr^{bis} auct^{novat} Aug^{civ} dei Prim *ο ουρα. και η γη*

12. *ειδον* cum ℵP al pler ... Ti *ιδον* cum AB 7. 92. And^{bav} ... aeth^{libere} *et post hoc venerunt omnes mortui* etc | *τους μεγαλ. και τους μικρ.* cum ℵ^{c} (et. ℵ*, sed *και* pro *τους* pri)AP al fere^{20} (sed 7. ista pon ante *τους νεκρ.*) And$^{a\,p}$ bav, item *magnos et pusillos* (Ir *minores*) vg sah syr aeth arm Ir$^{int\,336}$ auct^{novat} Amb$^{fid\,res\,2,116}$ Aug^{civ} dei^{20,14} Tich Prim al ... B 4. 26. 31. 32. 48. And^{c} Are *τους μικρους κ. τους μεγαλ.* (sed 4. 26. 31. 32. 48. And^{c} Are haec post *εστωτας* pon). Item ς *μικρους και μεγαλους* sine cod Graeco ut^{vi}, sed *pusillos et magnos* et. m^{39} cop

Mal 3, 16 χθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, ὅ ἐστιν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθη-
c, 8 σαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα
αὐτῶν. 13 καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ,
καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς,
καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 14 καὶ ὁ θάνατος
21, 8 καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος
3, 5 etc ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. 15 καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη

... 1. 2. 8. 19. 27. 29. 30. 42. 50. 90. 94. 97. 98. plane om :: cf 11, 18. 13, 16. 19, 5 et 18. | *εστωτασ*: al^{5} (vide ante) And^{c} Are post *τουσ νεκρουσ* pon ... 2. 14. 30. 92. om; item Aug^{civ} dei 20,14 Prim (non item auct^{novat} Amb^{fid} res 2 Promiss^{19} Tich al) om *εστωτ. ενωπ. τ. θρον.* | *ενωπιον*: ℵ* *επι*, ℵ^{c} substituit *ενωπιον* sed oblitus est exstinguere *επι* | *θρονου* cum ℵABP al^{40} vg m^{39} cop sah syr aeth arm And^{c} et^{bav} Are Amb^{fid} res 2 Haym (auct^{novat} 375 *throni domini*, Promiss^{19} *throni dei*) ... ς (= Gb Sz) *θεου* cum 1. al And^{a} et^{P} | *ηνοιχθησαν* cum ABP 1. 11. 14. 31. 32. 33. 35. 48. 79. 87. 92. And^{c} Are; And^{P} *ηνοιγησαν* ... ς (= Gb Sz) *ηνεωχθησαν* cum 7. al^{vi} And^{a} et^{bav}; 37. 38. 49. 91. *ανεωχθησαν* ... 2. 8. 29. 30. 40. 41. 42. 50. 51. 94. 97. 98. *ηνοιξαν*, 9. 13. 16. 27. 39. *ηνοιξε* ... ℵ *ηνεωχθη*, sed ℵ* om *και αλλο βιβλιον ηνοιχθη* (*ηνεωχθη*). Transiluit igitur ℵ* ad *ηνεωχθη* post *βιβλιον*, tamen nec ℵ^{c} mutavit *ηνεωχθη* post *βιβλια* quum supplebat verba omissa in hunc modum: *και αλλο βιβλ. ηνεωχθη.* Ceterum etiam 1. om *και αλλο βιβλ. ηνοιχθη.* | *αλλο βιβλι.* cum ℵ^{c}ABP al plus^{30} vg m^{39} etc ... ς *βιβλι. αλλο* cum? | *ηνοιχθη* cum AP 3. 7. 11. 29. 35. 40. 79. 87. al? And^{a} Are, item And^{P} *ηνοιγη* ... ς *ηνεωχθη* cum ℵ(vide ante)B 7. 31. al sat mu And^{c} et^{bav} Are; item 37. 38. 49. 96. 97. *ανεωχθη* | *εν τοισ βιβλιοισ*: ℵ *εν ταισ βιβλοισ* ... arm om

13. *τουσ νεκρ. τουσ εν αυτη* cum ℵABP al^{80} m^{39} vg (*mortuos qui in eo erant*) cop sah syr aeth Method^{792} And^{c} Are Ir$^{int\,336}$ (*mortuos quos in se habuit*) Or$^{int\,1,34}$ (*mortuos quos habebat in se*) Amb^{fid} res 2 (*mortuos qui in ipso erant*) Aug^{civ} dei 20,14 Prim al ... ς (= Gb Sz) *τουσ εν αυτη νεκρουσ* cum 1. (sed habet *εν αυτοισ*) 49. 96. al And^{a} p bav (Promiss^{18} *quos penes se habebat mortuos*) | *και ο θανατ. και* usque *τα εργα αυτων*: 40. 91. syr om. Similiter erravit 38. ab *εν αυτη* ad *εν αυτοισ* transiliens. | *εδωκαν* cum ℵBP 1. al fere omn vg rell Meth^{792} And^{omn} Are Ir^{int} rell ... Ln *εδωκεν* cum A 2. 48. | *τουσ νεκρ. τουσ* (B *τοισ*) *εν αυτοισ* cum ℵABP al^{30} vg cop sah Meth^{792} And^{a} et^{c} Are Or$^{int\,1,34}$ (*mortuos suos qui erant in eis*) Ir^{int} (*mortuos quos apud se habuerunt*) Aug^{civ} dei et Prim (uterque *mort. quos in se habebant*) al ... ς (= Gb Sz) *τουσ εν αυτοισ νεκρ.* cum 1. 49. al And^{P} et^{bav}; item aeth, qui insuper add *et tradidit terra quoque eos qui fuerunt in ea mortui* | *εκρι-θησαν* (vg Prim etc *iudicati sunt*): ℵ *κατεκριθησαν* | *εργ. αυτων*: B 7. 14. 92. al plus^{10} And^{c} et^{P} *εργ. αυτου*

14. *ουτος*: ℵ praem *και* | *ουτος ο θαν. ο* (79. And^{a} om) *δευτερ. εστιν* cum ABP 8. 14. 35. 87. 92. al plus^{20} am fu omn^{lachm} lips^{5} tol syr

ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

XXI.

1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος Es 65, 17 66, 22 2 Pe 3, 13
οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι.
2 καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν 3, 12 He 12, 22

And^{c} (et^{a}) Are. Item 9. 10. 37. 49. 91. 96. vg^{cle} demid lips$^{6.}$ *ουτ. εστιν ο θαν. ο δευτερος.* Item AndP *ουτ. ο θαν. εστ. ο δευτερ.*, item 7. omisso *εστ. ...* ℵ 38. *ουτ. ο δευτερ. θανατ. εστιν,* ς (= Gb Sz, sed Gb′) *ουτ. εστ. ο δευτ. θανατ.* cum? lips$^{4.}$ sah ... agnoscit ista verba et. Ir$^{int\ 336}$ *missi sunt in stagnum ignis, secundam mortem.* Alludit huc et. Hipp$^{antichr\ 65}$ *ο γαρ δευτερ. θαν. εστιν η λιμνη του πυρος του καιομενου.* ... 1. 18. 31. 41. 42. 94. 97. cop arm^{zoh} And^{bav} Promiss^{19} Prim Haym ista verba plane om | *η λιμνη του πυρος* cum ℵABP 2. 7. 8. 14. 29. 38. 91. 92. al^{20} vg$^{edd\ pler}$ (fu lips$^{5.}$ tol *stagnum ignis,* am allachm *in stagnum ignis,* lips$^{4.}$ *stagn. et ignis,* allachm tantum *ignis*) sah syr (Hipp$^{antichr\ 65}$ vide ante) aeth (*et mors quidem secunda gehennae ignis illa*) And$^{a\ c}$ p Are (Ir^{int} vide ante) ... ς (= Gb + Sz) om cum 1. 18. 31. 41. 42. 94. al vg^{cle} lips$^{6.}$ cop arm And^{bav} Promiss^{19} Prim Haym

15. *ευρεθη* et. Ir$^{int\ 336}$ Aug$^{civ\ dei\ 20,15}$ Tich Prim al ... ℵ* (non item^{c}) *ευρεθησεται* | *εν τη βιβλω* cum ℵAP 7. 38. 49. 79. al mu AndP et^{bav} (And^{a} *εισ την βιβλον*) ... B 1. al^{25} And^{c} Are *εν τω βιβλιω,* idque Gb″

XXI. 1. *ειδον* cum ℵP al pler And$^{a\ c}$ p Are ... Ti *ιδον* cum AB 7. 92 Item Ir ex Anastasio, ut ex cod Coisl 120. exscripsi in Anecd. sacr. et prof. p. 120. | *η πρωτη γη* et. Tert$^{hermog\ 34}$ Tich al ... 13. 29. arm Ir$^{int\ 336}$ Aug$^{civ\ dei\ 20,16}$ Prim om *πρωτη* | *απηλθαν* cum ℵA. Item Gb Sz *απηλθον* cum B 8. 9. 13. 29. 30. 32. 38. 92. 94. 97. al fere^{15} And^{c} Are. Item *abierunt* (Ir Tert al) vel *recesserunt* (Aug Prim) Ir$^{int\ 336}$ Tert$^{hermog\ 34}$ Aug$^{civ\ dei\ 20,16}$ Tich Prim ... P 2. 4. 11. 31. 35. 47. 87. 98. *απηλθεν* ... ς (= Gb Sz) *παρηλθε* cum 1. 49. 79. al And^{a} p bav; item *abiit* vg | *και η θαλ. ουκ εστιν ετι:* A *και την θαλασσαν ουκ ιδον ετι*

2. *και* ab initio sine additam cum ℵABP 1. al plus^{40} am fu tol demid al lachm cop sah syr arm aeth Ir$^{int\ 336}$ (et^{gr} in Anecd^{120}) Aug$^{civ\ dei\ 20,16}$ Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) add *εγω ιωαννης* cum? vg^{cle} lipss al lachm (arm$^{usc\ mg}$) | *ειδον* et *ιδον* ut v. 1. Posuimus autem post *καινην* cum ℵABP al fere^{45} am fu demid tol allachm syr arm aeth Ir$^{int\ 336}$ et (in Anecdotis) ^{gr} And^{omn} Are Aug Tich Prim Haym ... ς (= Gb Sz) pon ante *την πολιν* cum? vg^{cle} lipss allachm (arm$^{usc\ mg}$), item (qui

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. 3 καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ
Ez 37, 27 θρόνου λεγούσης· ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων,
2 Co 6, 16 καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς
ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, 4 καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν
7, 17 Es 25, 8 ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε

---

antea *εγω ιωαν.* non habent) cop sah | *εκ του ουραν. απο του θεου* cum ℵAB al plus[25] vg (et. am fu demid tol etc) cop sah syr aeth Ir^{gr} ex Anast^{anecdot} And^{c} et^{p} Are Aug^{civ} dei Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) *απο του θεου εκ τ. ουραν.* cum P 1. 49. 79. 91. 96. al arm And^{a} et^{bav} ... 41. Ir$^{int\,336}$ om *απο τ. θεου*

3. *και ηκουσα φωνης μεγαλ.* (arm^{zoh} om) *λεγουσης*: ita et. ℵ^{c} Ir$^{int\,336}$ et^{gr} ex Anast^{anecdot} ... ℵ* *και φωνη μεγαλη* et *λεγουσα* | *εκ του θρονου* cum ℵA 18. vg arm$^{usc\,mg}$ Ir$^{int\,336}$ Aug^{civ} dei^{2c,16} Amb$^{fid\,res\,2,1166}$ Haym ... ς *εκ του ουρανου* cum BP al fere omn cop sah syr arm aeth And^{omn} Are Tich Prim Cassiod ... Ir^{gr} ex Anast^{anecdot} om | *σκηνωσει* et. Ir$^{int\,252.\,336}$ et^{gr} ex Anast^{anecdot} etc ... ℵ* (non item^{c}) *εσκηνωσεν.* (Scriptum etiam in am *habitavit*, non *habitabit*; item lips$^{c.}$ *habitabat*, fu *habitat.*) | *και αυτοι λα. αυτ. εσονται*: Ir^{gr} ex Anast^{anecdot} om, non item Ir$^{int\,336}$ | *λαοι αυτου* (Gb′) cum ℵA 1. 79. 92. al And^{a} et^{bav} Ir$^{int\,336}$ (ut edider. Voss Grab Mass Stieren) ... Gb Sz Ti *λαος αυτου* cum BP al^{35} vg cop sah syr aeth arm And^{c} et^{p} Are Amb$^{fid\,res\,2}$ Aug^{civ} dei^{20,16} Tich Prim. Ita etiam in Ir ediderat Feuard$^{1775.\,1596}$; at codicum ut vdtr fide post mutatum est :: *λαοι* multo minus quam *λαος* manum emendatricem prodit | *και αυτος*: ℵ om *και*, Ir^{gr} ex Anast (non item Ir^{int}) om *αυτος* | *εσται μετ αυτων* hoc ordine cum ℵP 1. 31. 32. 47. 49. 79. 91. 96. al mu cop aeth (*erit dominus c. illis*) And^{omn} Aug^{civ} dei^{20,16} Prim ... Gb Sz Ln Ti *μετ αυτ. εσται* cum AB al plus[20] vg syr Are Ir$^{int\,336}$ et^{gr} ex Anast^{anecdot} Amb$^{fid\,res\,2}$ Tich Haym. Dedimus autem ista sine additam cum ℵB 1. 7. 8. 29. 38. 92. al[25] cop arm ar^{e} Ir^{gr} ex Anast^{anecdot} And^{c} et^{p} Are Aug^{civ} dei Prim Haym ... ς (sed Gb^{00}) add *θεος αυτων* cum P 79. al (12. *θε. ων αυτων*) And^{a} et^{bav}; item Ln Ti add *αυτων θεος* cum A vg syr Ir$^{int\,339}$ Amb$^{fid\,res\,2}$ Tich

4. *εξαλειψει* sine additam cum ℵBP al^{35} cop syr arm aeth Ir$^{int\,336}$ et^{gr} ex Anast^{anecdot} And^{a} ς bav Are (*εκλειψει* pro *εξαλ.*) Amb$^{abra\,2,5,322}$ et$^{fid\,res\,2,1166}$ et$^{ps\,36,797}$ et$^{obit\,theodos\,1206}$. Addunt vero B al^{15} *απ* (98. *εξ*) *αυτων*, item deletis postea *εκ* (*απο*) *τ. οφθαλμ. αυτ.* 40. 41. ... ς (= Gb Sz) Ln Ti add o *θεος* cum A 1. al pauc^{vi} vg And^{p} Tert$^{res\,carn\,58}$ Aug^{civ} dei^{20,16} Tich Prim | *δακρυον* et. ℵ^{c} ... ℵ* *δρακν* (:: ut iam 7, 17) | *εκ των* cum ℵA 32., item tol *ex*, Amb^{abra} et$^{fid\,res}$ et^{ps} *de* ... ς Ti *απο των* cum BP al fere omn Ir^{gr} ex Anast^{anecdot} And^{omn} Are, item *ab* Ir^{int} Amb$^{obi\,theod}$ Aug^{civ} dei Prim al | *θανατος* sine articulo cum ℵ 38. 47. al? Ir^{gr} ex Anast^{aneed} ... ς Ln Ti o *θανατ.* cum ABP al pler

κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν. 5 καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. 6 καὶ εἶπέν μοι· γέγοναν. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Es 43, 19 2 Co 5, 17 19, 9. 22, 6 16, 17 22, 13 etc

Andomn Are | ουτε (Irint non) πενθος ουτε (Irint non) κραυγη (ℵ ουτ. κραυ. ουτ. πενθ.) ουτε πονος (haec ℵ om): Irgr ex Anastanecd om; item una cum ουκ εστ. ετι om (:: transiliendo) 35. 87. 98. Andp | ετι sec: 1. om. In ℵ ex ετι factum οτι ipsa prima ut vdtr manu. Iam igitur deest ετι. | οτι cum ℵ(vide ante)B al fere omn vgcle demid tol (hi Latt *quia prima*) cop syr arm aeth Irint 336 etgr ex Anastanecd And a c p Are Augciv dei 16,7 Prim (hi2 *quia priora*) al ... 79. al? τα γαρ πρωτα ... AP Andbav om (atque sic Ln edidit); item am fu Iuxov lipss omnlachm Haym, qui omnes *quae prima* pro *quia pr.* Sed recte ut puto iam Lebrug: „*Non est commutanda coniunctio* quia *cum relativo* quae." | απηλθαν cum A (:: v. 1. sic ℵA). Item ς απηλθον cum P 1. 7. al sat mu Anda p bav ... ℵB al fere20 Irgr ex Anastanecd Andc Are απηλθεν

5. και ab initio: 2. 29. 41. 50. 90. 94. 97. om. Item Irint 336. | επι τω θρονω cum ℵABP al30 Andc etP Are ... ς (= Gb Sz) επι του θρονου cum 1. 49. al Andbav ... 35. 79. 87. Anda εν τω θρονω | ιδου: 41. Are ιδου ιδου ... A praem και | καινα ποιω παντα cum ℵAP 35. 37. 38. 49. 87. 91. 96. vg Irint 336 Augciv dei 20,16 Prim al. Similiter 79. Andbav καινοποιω παντα, cop ποιω καινα παντα ... B al plus20 syr Andc Are παντα καινα ποιω ... ς καινα παντα ποιω cum 1. al Anda etP | και λεγει sine μοι cum AB al plus15 am tol demid omnlachm syr Irint (*Et dicit dominus: Omnia scribe, quoniam*) Tich ... ς (Gb00) add μοι cum ℵP 1. al plur vgcle fu lipss (sed hi Latt excepto lips5· *et dixit*) cop arm aeth Andomn Are Prim (*Et dixit mihi*: *Haec verba*) Haym | πιστοι και αληθιν. cum ℵAB al25 vg cop syr aeth Irint Are Tich Prim (vg et Prim *fidelissima sunt et vera*) Haym ... ς (= Gb Sz) αληθιν. και πιστ. cum P 1. al mu arm Andomn. Praeterea B al fere25 syr Are add του θεου, item Andc post εισι.

6. ειπεν (et. Irint *dixit*): ℵ λεγει | γεγοναν (Gb″) cum ℵc(vide post)A et γεγονασιν 38. Item Irint *facta sunt* (reliqua non affert). Respondet vero etiam *factum est*, quod vg Prim Haym praebent. Ceterum in ℵ ex γεγονα quum γεγοναν fecisset ℵc, accidit ut tota vox punctis improbaretur, ν quod supra lineam additum erat, absterso rursus ... ς γεγονε cum? 10? 17? 41? Videtur Erasm ad vg conformasse ... ℵ*BP 1. al pler (conlati sunt fere35, Or4,23 (ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει λέγει· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος – καὶ πάλιν· γέγονα τὸ α καὶ τὸ ω, καὶ ὁ πρῶτ. καὶ ὁ ἔσχ., ἡ ἀρχὴ κ. τὸ τέλος) Andomn Are γεγονα (post quam vocem P alvi punctum pon), idque Gb′, item syr arm ... ℵcc (? an ℵc ex emendatione?) cop aeth Iuxov Tich plane om | εγω το (Gb″) cum ℵ BP 1. 7. 11. 12. 13. 26. 31. 32. 33. 35. 47. 48. 79. 87. 91. syr arm Anda c bav Arc. Accedit Cyp327: „Item in apocalypsi: *Ego α et ω, initium et finis. Ego sitienti*" etc. Item το (omisso εγω) 1. 2. 4. 5. 8.

ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω αὐτῷ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς
3 etc δωρεάν. 7 ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς
καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. 8 τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδε-
22, 15 λυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλο-
20, 10 λάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ
20, 14 καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.
15. 1 17, 1 9 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ

9. 16. 18. 19. 27. 29. 30. 37. 40. 42. 49. 50. 51. 90. 92. 94. 96. 97. 98. $O_{1^{4,28}}$ And^{P}, idque Gb$'$ ... ς Ln Ti *εγω ειμι το* cum A 38. 39. vg Cyp$^{285.\ 287}$ (utroq loco est: „Item in apoc.: *Ego sum*“ etc) Tich (omisso *γεγον.*) Prim al, item (omisso *γεγον.*) cop aeth | *το αλφα* cum ℵABP al fere^{15} cop And^{c} et^{bav} ... ς *τὸ Α* cum 1. 49. al mu And^{a} et^{p} Are, qui α praebent. Item Λ atque item ΩΩ in codd Latt, ut am fu, et patrib Latt scribi solet. | *η αρχη*: 8. 29. 32. 37. al fere^{10} And^{bav} Are om *η*. Sed 2. 7. 29. 31. 96. al plus^{5} praem *και* | *το τελος*: iidem om *το* qui antea *η* om | *τω διψωντι*: P om *τω* | *αυτω* cum B 2. 8. 29. 31. 35. 48. 87. 92. 94. 97. al^{15} aeth And^{c} Are ... ς (= Gb + Sz) Ln om cum ℵAP al sat mu And^{a} p bav, nec magis exprim vg cop syr arm Cyp rell :: quum etiam 2, 7. idem *αυτω* (post *τω νικωντι*) a ℵ al^{7} plerisque Latinis ac reliquis interpretibus abiectum sit, item 2, 17 a ℵ aliis, 6, 4 a ℵ^{c}A, videtur hoc quoque loco ab ipso auctore positum, quamvis ℵAP etc contra stent. | *τησ πηγησ*: A om | *δωρεαν* et. ℵ^{c}: ℵ* *δωρεασ*

7. *κληρονομησει* cum ℵAP 1. 7 (*-μησῃ*) 9. 17. 37. 38. 47. 49. 79. 91. al vg cop syr arm aeth And^{a} p bav Tert$^{pudic\ 19}$ (*qui vicerint haereditate habebunt ista*) Cyp$^{287.\ 327}$ Tich Fulg$^{fid\ cath\ 538}$ Prim al ... B al^{30} And^{c} Are *δωσω αυτω*, idque Gb$'$ :: vdtr ad 3, 21 correctum | *ταυτα* cum ℵABP al fere^{40} vg rell (sed arm *ταυτα παντα*) And^{c} p bav Are Tert pudic Tich Fulg Prim al (Cyp$^{278.\ 327}$ *et ea et eorum haereditatem*) ... ς (= Gb Sz) *παντα* cum 1. al? And^{a} | *αυτω* (Cyp Tich *eius*): A 1. 79 arm And^{a} et^{bav} *αυτων*, Tert^{pudic} *illis*. Iidem vero pergunt *και αυτοι εσονται μόι* (And^{bav} *μου*) *υιοι.* | *αυτος*: A om | *υιοσ* cum ℵABP al fere^{30} (ex his 8. al aliq *μου* pro *μοι*) And^{omn} Are ... ς praem ὁ cum 91. (certe ita Romae editum) al?

8. *τοισ δε* (P om) *δειλοισ* cum ℵABP al fere^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *δειλοισ δε* cum 1. al? | *απιστοισ* sine additam cum ℵAP 1. 49* 79. al pauc^{vi} m^{37} vg cop arm And^{a} et^{bav} Tert$^{pudic\ 18}$ Tich Prim al ... Gb + Sz add *και αμαρτωλοισ* cum B al plus^{35} syr aeth And^{c} et^{p} Are | *και εβδελυγμενοισ*: 1. 12. 49* 79. al And^{a} et^{bav} om *και* | *φαρμακοισ* (7. 98. And^{c} et^{bav} *φαρμάκοισ*) cum ℵABP 1. al fere^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *φαρμακευσι* cum? | *ψευδεσιν*: A *ψευσταισ* | o *θανατ.* o *δευτερ.* cum ℵAB al plus^{25} vg m^{37} syr arm And^{c}, item omisso o priore al pauc Are ... ς (= Gb Sz) o *δευτεροσ θανατοσ* cum 1. 49. al mu (sed 1. And^{a} om o) And^{a} p bav ... P nil nisi *θανατοσ*

9· *ηλθεν* sine additam cum ℵABP 1. al fere^{40} vg cop syr aeth And^{omn}

φιάλας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. 10 καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, 11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· 12 ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα

19, 7 17. 3 Ez 40, 2 3 Ez 48, 31 ss

Are Prim Haym ... ς (= Gb Sz) add *προσ με* cum? lips[4.] arm | *εισ* (35. 38. 87. *ο πρωτοσ*) *εκ* cum ℵABP al[35] vg cop syr arm And[c] Are Prim Haym ... ς (= Gb + Sz) om *εκ* cum 1. 35. 38. 79. 87. And[a] p bav | *των γεμοντων* cum ℵ*AP 12. 79. And[bav] ... ℵ[c] *των γεμουσων* ... ς *τασ γεμουσασ* cum 1. 7. al mu[vi] And[a]. Item Ti *γεμουσασ* cum B 8. 29. 31. 38. 49. 91. 92. al[15] (35. *εχουσασ*) And[c] et[P] Are | *των επτα πλην.* cum ℵ*e[c]AP 1. 7. 35. 49. 87. al And[a] et[P] ... Gb[o] Ti om *των* cum B al[20] And[c] et[bav] Are | *την νυμφ. την γυναικ. του αρνιου* cum ℵ AP 33. 35. 38. 87. vg cop syr aeth arm (post *νυμφην* add *και*) And[c] Cyp Tich[semel] (hom. 19.) Matern[burs 27] Prim Haym ... ς *την νυμφ. του αρνιου την γυναικ.* cum 1. 79. al And[a] p[bav] lips[5.] ... B 7. 8. 29. 31. 49. al[25] Are *την γυναικα* (13. 32. add *και*) *την νυμφ. του αρνιου*, idque Gb′ ... Gb″ *την γυναικ. του αρνιου* cum Tich[semel] (hom. 15.), item demid *την νυμφην του αρν.*

10. *επι ορος* cum ℵA 35. 87. ... ς Ti *επ ορος* cum BP al pler | *την πολιν* sine *τ. μεγαλ.* cum ℵABP al plus[25] vg cop syr aeth Are Cyp[293] Amb virgin[234] Tich Matern[burs 27] Prim al ... ς (= Gb Sz) add *την μεγαλην* cum 1. 31. 49. 79. 91. 96. al And[omn] | *την αγιαν*: 1. 31. 79. And[a c] bav *και αγιαν* | *εκ του ουρανου*: 11. 31. 32. 33. 35. 51. 90. And[c] *απο τ. ουρ.* (iidem pleriq pergunt *εκ του θεου*) | *απο τ. θεου* cum ℵAP 1. 7. 38. 47. 49. 79. 91. al And[a] p[bav], item *a deo* vg Cyp Matern Prim al ... Gb′ Ti *εκ τ. θεου* cum B al[25] And[c] Are ... 92. 94. Amb[virgin 234] Cassiod om

11. *εχουσαν την δοξ.* (ℵ Ir[gr] ex Anast[anecd] add *απο*) *του θεου* (cop om *τ. θεου*): A 98. om | *ο φωστηρ* sine copula cum ℵABP al plus[30] am fu tol lips[5.] omn[lachm] syr And[c] et[bav] Tich al ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum 1. 7. al mu vg[cle] demid lips[4. 6.] arm aeth (cop *ο φωστ. δε*) And[a] et[P] Are Prim Haym. Praeterea ante *και ο φωστ.* And[P], ut certe edidit Sylburg, infert: *ἐν ᾗ ἡ γυνὴ τοῦ ἀρνίου ἡ ἄνω ἱερουσαλὴμ ὑπὸ θεοῦ κοσμηθήσεται καὶ δοξασθήσεται.* Quae ut apparet non ad verba sacra trahi debebant. | *ωσ* (arm om) *λιθω*: 1. 7. 12. 17* 18. 38. 47. And[P] et[bav] om | *κρυσταλλιζοντι*: BP 1. 8. 29. 35. 79. 87. 97. 98. al And[a] et[bav] *-αλιζοντι*

12. *εχουσα* pri cum ABP al plus[25] And[omn] (sed 1. al? And[a] et[P] add *τε*) ... ς (= Gb Sz) *εχουσαν τε* cum 35. 87. al Are (sed 35. 87. om *τε*) ... ℵ *εχοντι*, nec correctum est. Libere vg Haym *et habebat*, Prim *et habet*; sed Tich *habentem* (*εχουσαν*). Libere aeth *Et magnus murus eius.* | *εχουσα* sec cum ℵ[c] (sic; ℵ* *εχοντασ*)ABP al plus[30] And[c] et[bav]

πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐστιν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραήλ. 13 ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. 14 καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ'

(item 79. And^{a} *και εχουσα*), item *habens* am fu lips^{5} omn^{lachm}; *qui habet* Prim ... ς (= Gb Sz) *εχουσαν* cum 7. 35. 87. al Are; item *habentem* vg^{cle} demid tol lips$^{4.\ 6.}$ ... And^{p} *και* | *πυλωνας*: 11. 31. And^{p} *πυλεωνας*, item postea 1. And^{p} et^{bav} *πυλεωσιν* | *δωδεκα*: B al ubique *ιβ'*, item ℵ sec et tert loco. Passim vero etiam legitur *δεκαδυο*, ut sec loco habent 7. 8. 35. 49. 50. 87. 94. 97. 98. | *και επι τ. πυλ. αγγελ. δωδεκα* cum ℵBP al omn^{vi} vg^{cle} am demid tol lipss al^{lachm} cop arm aeth Amb$^{virgin\ 234}$ Tich Prim al ... Ln om cum A fu al^{lachm} syr | *επι τοις πυλωσιν* cum BP al fere omn And^{omn} Are, item *in portis* vg Amb Prim al. Contra Tich *super portas* ... ℵ 18. *επι τους πυλωνας*. Pro *αγγελους* (*angelos*) am Prim Haym, etiam Amb^{cdd} *angulos*. Quod per errorem scribi docet etiam Prim^{comm}; item ut puto Haym^{com}, etsi bis ibi *angulos* legitur. Recte iam Lc^{brug}: *Cave pro* angelos, *quod significat caelestes nuncios, legas* angulos, *id est vocalem quintam* u *pro* e *secunda*. | *ονοματα* cum ABP al omn vg etc: ℵ add *αυτων*, item arm *singulorum* | *επιγεγραμμενα*: ℵ *γεγραμμενα*, 18. *εγγεγραμμενα* | *α εστιν* sine additam cum ℵP 1. 37. 39. 47. 49. 51. 79. 91. 96. al aeth^{hutr} (ut Prim) arm (*quae scripta erant secundum duodecim* etc) And^{a} p bav et (omissis *α εστιν*) Prim ... Ln Ti add *τα* (Ti om) *ονοματα* cum AB al^{30} vg cop syr And^{c} Are Haym, ex quibus A al^{12} add *τα*, B al plus^{15} And^{c} Are om | *υιων* c. ℵABP al^{25} And^{c} et^{bav} Are ... ς *των υιων* c. 1. 7. 49. 91. 96. al ... 32. 79. 94. And^{a} et^{p} *του* ... 12. 27. 47* plane om

13. *απο ανατ.* cum ℵABP al plus^{30} And$^{a\ c}$ p Are ... ς (= Gb Sz) *απ αν.* cum 1. al And^{bav} | *ανατολης* cum ℵAP 1. 32. 38. 79. And^{a} p bav ... Gb Sz Ln Ti *ανατολων* cum B al fere^{35} And^{c} Are | *και απο* ter cum ℵABP al fere^{35} vg^{cle} am lips$^{5.\ 6.}$ al^{lachm} (item cop et aeth sed pri loc omittunt *και*, item syr sed om *και απο νοτου* usq ad finem versus) And^{c} Are (praeterea etiam primo loco habent And^{a} p bav, non item sec et tert) ... ς (= Gb + Sz) om *και* ter cum 1. al fu demid tol lips$^{4.}$ (al^{lachm} om tantum prim loco) And^{a} p bav Tich Prim | *βορρα – νοτου* (sic ℵ^{c} pro *βορρα* inepte repetito reposuit) – *δυσμων* (sic ℵ^{c} pro *νοτου*) cum ℵ^{c}(et ℵ*)BP al fere omn vg (exc am) cop arm And^{omn} (add autem And^{a} et^{p} post *απ. δυσμ. πυλ. τρ.* etiam haec: *και απο μεσημβριας πυλ. τρεις*) Are Tich Prim ... Δ am *βορρα – δυσμων – νοτου*, 91. aeth *δυσμων – βορρα – νοτου*, 98. *νοτου – βορρα – δυσμ.*, 1. *βορα – δυσμων – μεσημβριας* | *τρεις*: ℵ sec et tert loco *γ'*, item B al quater

14. *εχων* cum ABP 1. 7. 32. 97. 98. And^{bav} ... ς Ln *εχον* cum ℵ^{c} (ℵ* om) al plur^{vi} And$^{a\ c}$ p Are ... 38. *ειχε* ... aeth om (*Duodecim fundamenta muri urbis, et scripta in eis* etc) | *δωδεκα*: ℵ *ιβ'* pri et tertio loco, item

αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.
15 καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα με- Ez 40, 3
τρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς.
16 καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ Ez 41, 21
πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων δώδεκα
χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν.
17 καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα τεσσάρων
πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου. 18 καὶ ἡ ἐνδώμησις τοῦ Zach 2, 5

B al ter. Rursus in aliis paucis *δεκαδυο* invenitur. | *επ αυτων* cum ℵ ABP al plus^{40} And^{omn} Are; item *super eà* Tich Prim ... ς (= Gb Sz) *εν αυτοις* cum? Sed *in ipsis* vg ... 1. (sed in mg habet *και επ αυτων*) 7. om *και επ αυτ.* | *δωδεκα* (*ιβ'* vide ante, 18. 19. *δεκαδυο*) *ονοματα* cum ℵABP al fere^{35} vg syr arm And^{omn} Are Tich (sed vide post) Haym ... ς (= Gb Sz) om *δωδεκα* cum 7. al^{vi} (in 1. in marg suppleta sunt *και επ αυτων ιβ'*) lips$^{6.}$ cop aeth Prim (similiter Tich *duodecim nomina apostolorum,* omisso *δωδεκα* ante *αποστ.*)

15. *μετρον καλαμον* cum ℵ*ABP al^{35} vg syr (aeth vide post) And^{c} et^{p} Are Tich Prim (vide post). Sic vg Tich: *mensuram harundineam auream,* Prim *harundinem auream ad mensuram* (pergens *ut metiretur*); aeth *harundinem auream magnitudinis baculi* ... ℵ^{c} 11. 27. 31. *μετρον καλαμου* ... ς (= Gb Sz) om *μετρον* cum 1. 79. al^{vi} cop arm And^{a} et ^{bav} | *μετρησι*: B 7. And^{bav} *μετρησει* | *και το τειχος αυτης* (vg om *αυτης*) cum ℵAP etc ... B al fere^{50} Are om

16. *το μηκος αυτης*: *αυτης* male transfert ℵ ante *τετραγωνος* | *οσον* cum ℵABP al^{40} syr arm aeth And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) praem *τοσουτον εστιν* cum? (in 1. desunt *και το μηκος αυτ. οσον το πλατ.*, hinc Erasm vertit vg). Sed *tanta est quanta* vg Prim al; similiter cop. Praeterea ς (Gb^{00}) post *οσον* add *και* cum A al^{vi} vg cop syr arm aeth Prim al; sed omisimus cum ℵBP al plus^{35} And$^{a\ c}$ P Are | *το πλατος*: arm add *καὶ τὸ ὕψος ἴσον,* pergens: *καὶ ἦν τὸ μέτρον τοῦ μήκους αὐτῆς ιβ' χιλιάδ. σταδί. καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς σύμμετρα κύβῳ.* | *τω καλαμω*: P 1. 11. 12. 31. 32. 79. And^{c} p bav et^{a**} praem *εν* | *επι σταδιων* (et. ς sed non ς^{e} Gb Sz) cum ℵP 1. 35. 79. al^{vi} And^{a} p bav .. ς^{e} Gb Sz Ln Ti *επι σταδιους* cum AB al pler And^{c} Are | *δωδεκα* cum ℵAP al sat mu And^{a} et^{p} Are ... 8. 29. 31. 38. 94. 97. 98. al fere^{20} And^{c} *δεκαδυο* ... B 1. 35. al And^{bav} *ιβ'* | *χιλιαδων*: B praem *και.* Item B al plus^{25} syr And^{c} add *δωδεκα* (B al *ιβ'*) | *το μηκος*: 38 vg^{cle} (non item am fu demid tol rell) syr aeth praem *και*

17. *εμετρησεν* cum ℵAP al sat mu vg rell And^{a} p bav Are Prim al (vg *et mensus est murus eius,* Prim *murus autem dimensus est*) ... B al fere^{30} And^{c} om | *τειχος*: per incuriam ℵ *χιλοσ,* nec corr. est | *εκατ. τεσσερακ.* (*-σε-* cum A; ς *-σα-* cum P etc) *τεσσαρων*: ℵ *εκατον μδ'*, B 1. 7. al mu cop *ρμδ'* ... A *δ και εκατον τεσσερακοντ.* | *πηχων* cum ABP al omn^{vid} etc ... ℵ *πηχεων*

τείχους αὐτῆς ἴασπις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ
Es 54, 11 ss καθαρῷ. 19 οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ
Ex 28, 17 ss τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις, ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, 20 ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἑνδέκατος

18. *και η* omisso *ην* cum ℵ^{c}(ℵ* *ην* omisso *η*)AP, item syr aeth, item Tich (*Et supellex muri et civitas aurum purum simile vitro mundo*, in quibus deest *ἴασπισ.*) ... ς Ti *και ην η* cum (ℵ* vide ante) B al certe pler And^{omn} Are, item vg (*Et erat*, ut etiam Prim al) | *ενδωμησισ* cum ℵ* (*ενδωμασι*) et^{c}A 38. 97. ... ς Ln Ti *ενδομησισ* cum BP al pler (certe ita videtur) And^{omn} Are :: cf Thesaur. Steph. sub *δομέω* et *δωμάω*. | *ομοιον* cum ℵABP al^{30} And^{omn} Are ... ς *ομοια* cum 1. al pauc^{vi} And bav (et 79. *χρυσιω καθαρω ομοια*). Cf et. Latinos: vg^{cle} lips$^{4.6.}$ *erat structura muri eius ex lapide iaspide, ipsa vero civitas aurum mundum simile vitro mundo*, item am fu tol lips$^{5.}$ omn^{lachm} sed *auro mundo simile*, item demid sed *ex auro mundo simili*. Prim *fuit aedificatio muri eius – ex auro mundo similis* etc. Tich vide ante. | *υαλω* cum ℵABP etc: 9. 10. 13. 17. 19. 26. 27. 30. 35. 38. 41. 42. 47. 49. 90. 91. 94. 96. 98. And^{a*} *υελω*, 29. 97. *υελλω* | *καθαρω*: P om

19. *οι θεμελιοι* sine *και* cum ℵ^{c}ABP al^{25} am fu demid lips$^{6.}$ omn^{lachm} And^{c} Are Tich Bed al ... ς (Gb^{0}) praem *και* cum ℵ* 1. 7. 35. 49. 79. al mu vg^{cle} tol lips$^{4.5.}$ cop syr arm aeth And^{a} p bav Haym; Prim *fundamenta autem*. Cf et. Ir^{gr} ex Anast$^{anecdot\,120}$ *καὶ ἴδον τὴν πόλιν ἱερουσαλὴμ ἔχουσαν τὴν δόξαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ· καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους αὐτῆς* etc | *κεκοσμημενοι*: 92. arm om; item Prim ex *omni lapide pretioso*. Cf et. Tich, ubi est *fundamenta muri civitatis omni lapide pretiosi*. | *ο πρωτος*: ℵ *ο εισ* | *ο δευτερος*: ita etiam ℵ, sed iam pergit *ο γ'*, *ο δ'* usque *ο ιβ'*. | *σαπφειρος* et. ℵA etc (32. *σαμπφειρος*) ... BP *σαπφιρος* | *χαλκηδων*: 35. *καρχηδων* (quemadmodum cop *χαρκητον*) ... B 1. 29. 98. And^{bav} *χαλκιδων* | *σμαραγδος*: am fu omn^{lachm} *zmaragdus* (*-actus*)

20. *σαρδονυξ* cum ℵBP etc (50. *σαλδ.*): 29. 31. 48. 79. And^{a} et^{c} Are veron *σαρδωνυξ* ... A *σαρδιονυξ*, ut edidit Ln | *σαρδιον* (Gb″) cum ℵABP al fere^{25} arm (cop *σαρδινον*) And^{c} Are ... ς *σαρδιοσ* cum 1. 7. 38. al sat mu And^{a} p bav, vg^{cle} demid lipss Tich Prim *sardius*, item *sardinus* am all^{achm} tol, *sardonius* fu all^{achm} | *βηρυλλοσ* cum ℵ 8. 30. 31. 32. 35. 38. 47. 48. 50. 90. 91. al mu^{vi} And^{c} et^{p} Are; item A 29 *βηριλλοσ*, 49. *βυριλλοσ*. Item vg^{cle} demid all^{achm} Prim *beryllus*, Tich *berillus*, fu *byrillus*, am *birillus* ... B *βιρυλλιοσ*, 7. 31. 79. 92. And^{a} et bav** (* *βιρυλιοσ*) *βηρυλλιοσ*, 1. *βηριλλιοσ*. Item P *βηρυλλιον* | *ενατοσ* cum AB 1. 7. 8. 35. 38. 50. 79. 91. 92. 94. 96. 97. al And^{c} ... ς *ενατος* cum P 29. 31. 47. 48. 49. 98. al mu And^{a} p bav Are ... ℵ (vide ante) *θ'* | *τοπαζιον* cum ℵ^{c}AB etc, et. vg^{cle} demid fu** (ex *topagius*) al Tich *topazius*: P *τοπανζιον* ... ℵ* *τοπαδιον*, am all^{achm} *topadius*

ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος. 21 καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς 12
μαργαρίτου. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος
διαυγής. 22 καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ
παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἀρνίον. 23 καὶ ἡ πόλις οὐ 21, 5
χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ Es 60, 19
δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον.
24 καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ Es 60, 3 sq

---

χρὺσοπρασος cum ℵ*BP al plur Andomn Are; item 7. *χρυσοπρασσος*. Item vgcle demid Tich *chrysoprasus*, am *chryssoprassus*, allachm *crissoprassus*, fu *chysoliprassus* ... ℵc *χρυσοπρασιος*, Prim *chrysoprasius* ... A *χρυσοπρασον*, idque recepit Ln ... 2. 29. 30* 98. *χρυσοπασος* et 97. *-πασσος* et 40. 50. 92. *-παστος* ... 13. 27. 39. *χρυσοπρασινος* | *αμεθυστυς* cum ABP 8. al mu Andbav*, item vg cop syr aeth ... ℵ* *αμεθυστινος* ... ℵc 1′. 7. 29. 31. 38. al20 Anda c p bav** Are *αμεθυσος*

21. ℵ *και οι ιβ′ πυλ.* (ℵc add *ιβ′*) *μαργαρειται*. Cf et. Prim: *Et duodecim portas, singulae ex singulis margaritis*, pergens *et plateas eius* etc. Tich: *Et duodecim margaritae singillatim, et unaquaeque porta erat ex una margarita.* Hieresa66: *Et in duodecim portis erant duodecim margaritae.* | *ανα*: A 35. *ινα* (vitiose) | *εισ*: P add *και* | *πυλωνων*: 38. 97. *πυλων* | *εξ ενος*: B 79. 92. praem *ως* | *υαλος*: 7. 8. 13. 35. 39. 41. 49. 91. 94. 96. 98. al Irgr ex Anastanecdot Are *υελος*, 29. 38. 97. *υελλος* | *διαυγης* cum ℵABP 1. al plus40 Irgr ex Anastasaneed Andomn Are ... ς (= Gb Sz) *διαφανης* cum ?

22. *ειδον* cum ℵP 1. 7. al pler Andomn Are ... Ti *ιδον* cum AB 92. Item Irgr ex Anastanecdot | *ο γαρ κυριος ο θεος*: ℵ* *οτι ο κυρ. ο θεος* (ℵc *ο γαρ ο κυρ. θεος*, sed vdtr pér incuriam *ο* ante *θεος* delevisse pro *ο* ante *κυρ.*) ... Irgr ex Anastanecd *οτι κυριος*, item syr aeth *quia dominus*. Cf et. Vigvarim 749 (edcolon 642): *Dominus autem et agnus templum eius est.* | *ναος αυτης* cum ℵBP 1. al omnvi Irgr ex Anastanecd And omn Are ... Ln praem *ο* cum A | *εστιν*: 7* om

23. *και η πολισ* (et. Ir ex Anast): 38. 97. add *αυτη*, item syr | *φαινωσιν* absque *εν* cum ℵ*ABP 1. 7. al30 Andomn Are, item *luceant ei* Prim syr arm aeth ... ς (= Gb Sz) add *εν* cum ℵc 49. 91. 96. al Anda, item *in ea* vg (sed am *luceant ea* omisso *in*) cop ... 35. 79. al AndP *αυτην* | *αὐτῇ· ἡ γὰρ* cum ℵ*etcAP al mu vg rell etc ... Irgr ex Anastasanecd *αυτη οτι η* ... B al30 *αὐτὴ γὰρ ἡ*, idque Gb′ | *και ο λυχν. αυτης το*: 79. Anda *ο λυχν. αυτης* (Anda *αυτου*) *και το*

24. *και περιπατ. τα εθνη δια τ. φωτ. αυτης* cum ℵABP al plus40 vg cop (*in lumine eius gentes*) syr arm aeth Andomn Are Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) *και τα εθνη των σωζομενων εν* (1. om) *τω φωτι αυτης περιπατησουσι* cum 1. (sed add *τα εθνη δια του φωτος αυτης*): quae lectio confusis scholio et verbis sacris orta est. Cf Andcom: *τὰ μὲν*

22, 5 βασιλεῖσ τῆσ γῆσ φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν εἰσ αὐτήν, 25 καὶ οἱ
πυλῶνεσ αὐτῆσ οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρασ, νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ,
26 καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰσ αὐτήν.
Es 52, 1 27 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰσ αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν βδέλυγμα
καὶ ψεῦδοσ, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆσ ζωῆσ τοῦ ἀρνίου.

XXII.

Ez 47, 1 1 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατοσ ζωῆσ λαμπρὸν ὡσ κρύ-
σταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου.

γὰρ σωζόμενα ἔθνη, καθὼσ εἴρηται, φησίν, ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆσ περι-πατήσουσιν. | *φέρουσιν*: B al fere[25] add *αὐτω* (iidem fere om *την*, quod sequitur) | *την* (B al fere[25] om) *δοξαν* sine additam cum ℵAP 1. 10. 11. 17. 18. 38. 47. 79. acth^{utr} ar^{e} And^{a} p bav Amb^{obit} theod^{1206} Tich (*et reges terrae afferent gloriam*, nil amplius) Prim ... ς (Gb^{00}) add *και την* (B 8. 13. 29. 30. 31. 32. 46. 48. 50. 90. 94. 97. 98. Are om) *τιμην* cum B al plus[30] vg (*gloriam suam et honorem*) cop syr And^{c} Are (arm *δοξαν εκ τησ τιμησ αυτησ*) | *αυτων* cum ℵAP al mu vg (vide ante) aeth arm And^{a} p bav Are Amb Prim ... B al[30] cop syr And^{c} Haym *των εθνων*

25. *ημερασ* et. ℵ^{c} ... ℵ* *ημερα* ... aeth arm add *και νυκτοσ*, atque arm pergit: *αλλ ηνεωγμενοι εισιν αει· και νυξ ουκ εσται, αλλ η δοξα και η τιμη των εθνων.*

26. *εισ αυτην*: B al[25] Are add *ινα εισελθωσιν.* Totum versum om 1.

27. *εισελθη* et. Ir^{gr} ex Anast^{aneced} ^{120} (And^{a} *εισελθοι*) ... ℵ *εισελθωσιν* | *κοινον* c. ℵABP al fere[40] Ir^{gr} ex Anast And^{omn} Are, item vg (*coinquinatum*) Amb^{hexa} ^{6,7,129} (*commune*) Prim (*immundum*) ... ς (= Gb Sz) *κοινουν* cum? (1. *κοινῶν*) | *ο ποιων* cum ℵ* (om exeunte versu syllabam *ων*) 2. 7. 8. 13. 16. 19. 27. 29. 30. 38. 39. 40. 47. 50. 51. 90. 94. 97. 98.; item omisso *ο* ℵ^{c}A 18. 41. 68. 92., atque sic Gb′ Ln; item Ir^{gr} ex Anast^{aneced} *πασ ποιων*. Cf et. vg Amb^{hexa} Tich Prim al *faciens*. Item cop *nemo impurus ingredietur illam et facientes abominationes.* Syr *et qui* (sive *quod*) *facit immunditiem*; ar^{e} *nec is qui operatur impuritatem* ... ς *ποιουν* cum BP 1. al sat mu And^{omn} Are ... arm om | *βδελυγμα*: ℵ* (non item^{c}) praem *ωσει* | *γεγραμμενοι*: 11. 31. *εγγεγραμμ.* | *του αρνιου* ... ℵ *τ. ουρανου* ... Ir^{gr} ex Anast^{aneced} om

XXII. 1. *ποταμον* sine additam cum ℵABP al fere[30] vg cop syr aeth ar^{e} Hil^{22} Amb$^{spir\ sa}$ ^{3,697} Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) praem *καθαρον* cum 1. al?; item 7. 26. 31. 32. 33. 38. 46. 48. 49. 79. 91. 96. arm (vide post) And^{omn} Are add *καθαρον* | *λαμπρον*: 38. 40. And^{bav} om item arm (qui *καθαρον* expressit) | *του θρονου*: ℵ om *του* ... 92. *τ. στοματοσ*

2 ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιῶν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοὺς τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. 3 καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ. 4 καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 5 καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι,

Ez 47, 7 — Zach 14, 1 — 7, 3 — 21, 23 25

2. *εν μεσω* cum ℵBP rell ... Ti *εμμεσω* cum A (:: cf ad 1, 13.) | *εντευθ. κ. εκειθεν* (Gb″) cum AB al[30] And[c] et Are, item cop syr arm. Et. P *εντευθεν*, sed sqq perierunt ... ς *εντευθ. κ. εντευθεν* cum 1. 35. 49. 79. 91. al And[a] p bav ... ℵ* *ενθεν και* (ℵ[c] add *ενθεν*). Libere vg Hil[22] Amb[spir 3,697] Tich Amb Cassiod[ps 1] al *et ex utraque parte fluminis* | *ξυλον ζωησ*: ℵ praetermisit (excidit versus quo scripta erant *ενθεν ξυλ. ζω.*) | *ποιων* cum A 18. ... ς Ln *ποιουν* cum ℵB al pler And[omn] Are | *μηνα* cum ℵB al omn[vi] And[omn] Are ... Ti *μηναν* cum A. Praeterea ς (= Gb Sz) add *ενα* cum 1. al pauc[vi] AndP et[bav] Are ... om cum ℵAB al[35] And[a] et[c]. Latini: *per menses singulos* (Amb Tich *sing. mens.*) *reddens* (Tich *et reddens*) *fructum suum* vg[cle] demid lipss tol Amb[spir 3,697] Tich al; Hil[22] *singulis mensibus reddens fructum suum*, am** Prim *per sing. mens.* (am *mens. sing.*) *reddentes fructum suum*, am* fu omn[lachm] *per menses singula reddentia fructum suum.* | *εκαστον* cum ℵA al pler And[omn] Are ... B 39. 40. *εκαστω*, idque Gb′; 2. 8. 16. 38. al[10] *εκαστοσ*, idque Gb″. Posuimus autem ante *αποδιδ.* cum ℵAP (ex spatio liquet) 1. al plur And[omn] Are ... Gb″ Ti post *αποδιδ.* cum B al fere[15], item syr *in omni mense reddens unumquodque fructum suum* | *αποδιδουσ* (Gb″) cum ℵB al plus[25] And[bav] Are ... ς Ln *αποδιδουν* cum A al mu And[a c] P ... 1. 29. *αποδιδοντα*. Legitur igitur *εκαστον αποδιδουσ, εκαστον αποδιδουν, αποδιδουσ εκαστον, αποδιδουσ εκαστοσ, αποδιδουν εκαστον, αποδιδοντα εκαστον*, et aliter. | *τον καρπον*: 1. 29. 30. 40. 92. om *τον* ... ℵ *τουσ καρπουσ* | *του ξυλου* cum ABP etc ... ℵ *των ξυλων* | *εισ θεραπειαν* (P *-πιαν*, non item ℵAB): 11. 31. 32. 33. And[c] praem *καταγγελλεται*, quod ex comm Andreae fluxit. Agnoscit etiam Are[com] (*πρὸσ τοῦτουσ καὶ τὰ φύλλα φησὶ τοῦ ξύλου εἰσ θεραπείαν καταγγέλλεσθαι, οἱονεὶ φημίζεσθαι, τῶν ἐθνῶν*). | *των εθνων*: ℵ om *των*

3. *καταθεμα* cum ℵ[c](ℵ* *καταγμα*)ABP 1. al[40] (qui notantur) And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) *καταναθεμα* cum? | *ετι* cum ℵ[c]ABP al plu vg syr aeth Prim Fulg[fabian fragm 34] ... 1. 7. 38. al[15] And[omn] Are *εκει* (arm *ετι εκει*, item Haym *non erit in ea amplius*) ... ℵ* cop om | *εσται* bis: 92. *εστιν* | *ο θρονοσ*: ℵ om o | *οι δουλ. αυτου*: 7. 47. 92. *οι δ. του θεου* | *λατρευσουσιν*: 2. 8. 12. 38. 98. *λατρευουσιν*

4. *επι των*: ℵ praem *και*

5. *ουκ εστ. ετι* cum ℵAP 2. 19. 35. 68. vg syr Amb[ps 118,1122] Tich Prim Haym ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *ουκ εστ. εκει* cum 1. 7. al sat mu arm

Dan 7, 27 καὶ οὐκ ἔχουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος
21, 5 ὁ θεὸς φωτιεῖ ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. 6 καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ
1, 1 ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν
3, 11 ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.
7 καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς
προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

Andomn Are ... Irgr ex Anastanecd 121 *ουκ εσται εκει ετι* ... Gb″ Ti *ουκ εσται* tantum c. B al fere20 cop aeth | *ουκ εχουσιν χρειαν* cum ℵ, item ς (= Gb Sz) *χρει. ουκ εχ.* cum P 1. 31. 32. 35. 47. 48. 49. 79. 91. 96. al muvi Andomn Are; item *neque opus habent* cop ... Ln *ουχ εξουσιν χρει.* cum A, item *non egebunt* vg Tich, *non indigebunt* Ambps 36,797 etabra 2,9,344; item *neque opus erit* Prim (Promissglor 8,203 *nec lumen lucernae opus erit*), *non egebit* Haym; syr *non erit eis indigentia* ... Gb Sz Ti *ου χρεια* cum B 7. 8. 38. al20 arm; vide etiam Prim | *φωτος λυχνου* cum ℵA 18. 38 (*λυ. φω.*) 47. 79 (*φως λυ.*) vg (sed fu om *λυχν.*, item cop) syr aeth are Anda Ambabra 2,9,344 Tich Prim Haym (cf et. Promiss, vide ante) ... ς Ti *λυχνου* cum BP 1 (*λυχνον*) al pler And c P bav Are Ambps 36,797 etps 118,1122 | *φωτος* (AP 11. 12. 32. 48. 79. And bav *φως*) *ηλιου* cum ℵAP 1. 11. 12. 31. 32. 35 (om *φωτ. λυχν. και*) 38. 48. 49. 79. 91. 96. al mu vg (lips5. om *φωτος*) cop syr aeth Anda c P bav Are Ambter Tich Prim al ... Ti *φωτος* tantum cum B 2. 7. 8. 16. 30. 39. 51. 92. 94. 97. 98. al8 | *οτι κυριος ο θεος*: Irgr ex Anastanecd *ο γαρ κυριος* | *φωτιει* cum ℵB 1. al30 Irgr ex Anastanecd Anda P; Ln *φωτισει* cum AP 12. 42. Andbav; item *illuminabit* vgcle demid lips4. fu (*inluminavit*) allachm cop Ambps 36 etps 118 (etabra *erit lux omnibus*) Tich Haym, *lucebit* Prim ... ς (= Gb Sz) *φωτιζει* cum 31. 32. 48. 79. al am tol lips5. 6. allachm syr Andc Are | *επ αυτους* cum ℵA 35. Irgr ex Anastanecd, item *super illos* Ambps 36, *super eos* Tich Prim ... ς (= Gb + Sz) om *επ* cum BP al fere omn Andomn Are; item *illos* vg Haym, *eos* Ambps 118 | *βασιλευσουσιν*: Irgr ex Anastanecd *βασιλευουσιν*, pergens (ut etiam 40.) *εισ αιωνα* (40. add *του*) *αιωνοσ*

6. *ειπεν* cum ℵAP 1. al mu Andomn Are, item *dixit* vg Prim Haym ... Gb″ *λεγει* cum B al fere30 arm | *ο κυριοσ* cum ℵA 35. 92. ... ς Ti om *ο* cum BP al pler Andomn Are | *των πνευματ. των* cum ℵABP al35 vg (exc am qui *omnipotens* habet) cop syr (aeth *deus noster*, *spiritus prophetarum*) Are Prim Haym (*deus spiritus prophetarum*). Similiter 35. Andc *των πνευματ. των αγιων*. Confirmat lectionem quam recepimus etiam Arecom: *τοῦτο γὰρ βούλεται παριστᾶν διὰ τοῦ· κύριος τῶν πνευμάτων, ὡσπερεὶ ἔλεγεν· κύριος τοῦ προφητικοῦ χαρίσματος* ... ς (= Gb Sz) *των αγιων* cum 1. 79. al arm Anda P bav (etiam com: *ὁ γὰρ τῶν προφητῶν θεός*) | *απεστειλεν*: ℵ* (non itemc) syr add *με*

7. *και ιδου* cum ℵAB al25 vg syr aeth Anda ... ς (= Gb + Sz) om *και* cum 1. 35. 38. 79. 91. al mu demid cop Andc P bav Are Prim Haym | *ερχομαι* cum ℵ*AB etc ... ℵc *ερχονται*, 12. *ερχεται* | *ταχυ* (12. *εν τα-*

8 Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου 19, 10
τοῦ δεικνύντος μοι ταῦτα. 9 καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον. 10 καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου 10, 4 Dan 12, 4
τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. 11 ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, 1, 3

χει): aeth^{rom} add *ex improviso sicut fur* | του βιβλιου τουτου: etiam Dionys ap Eus$^{hist\ 7,25,7}$ ... arm syr^{polyg} (non ap Schaaf) ταυτης

8. καγω cum ℵAB al fere^{15} Dionys$^{eus\ 7,25}$ And^{p} ... ς και εγω c. 1. al pler. And^{a} c bav Are ... am fu lips$^{6.}$ cop nil nisi εγω (non item vg^{cle} demid rell Prim etc) | ο βλεπων και ακουων ταυτα cum ℵ 31. 32. 33. 48. 79. al ? cop Dion$^{eus\ 7,25,11}$ And^{a} c bav Are. Item ς (= Gb Sz) ο βλεπ. ταυτα και ακουων cum 1. al aeth ... Gb Sz Ln Ti ο (38. 50. om) ακουων κ. βλεπ. ταυτ. cum A^{b} al fere^{30} vg syr arm Prim Haym And^{p} | και οτε ηκουσα και εβλεψα: aeth om | και εβλεψα cum ℵ 1. 31. 32. 48. 49. 79. 91. 96. al And^{omn} Are. Item vg Prim *postquam* (Prim *cum*) *audissem et vidissem* ... A και εβλεπον, 16. 35. 38. 94. 98. και ειδον ... Gb′ Ti και οτε ειδον (ut 7. 92., B ἴδων, rell ειδον) cum B al plus^{20} | επεσα (et. ς Gb′) cum ℵA 1. 16. 30. 35. 38. 68. And^{bav} ... ς^{e} επεσον cum B al plur And^{a} c p Are | εμπροσθεν των: A προ | δεικνυντος cum ℵ 2. 4. 7. 9. 10. 26. 27. 49. 50. 96. 97. al^{vi} Are ... ς Ln Ti δεικνυοντος cum (A δεγνυοντ.) B al plur And^{omn}

9. ορα μη (32. add ποιησης): vg Aug$^{ioh\ 13}$ Prim *vide ne feceris* (Aug add *hoc*) ... arm add πεσης εμπροσθεν μου και προσκυνησης· και γαρ εγω, item æth προσκυνησης μοι :: cf ad 19, 10. ubi iidem testes similiter. | ειμι cum ℵAB 1. al^{35} am fu demid tol lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm} cop syr aeth Ath^{388} And^{omn} Are (sed And^{c} et Are add εγω) Haym ... ς (= Gb Sz) praem γαρ cum? vg^{cle} lips$^{4.}$ Aug$^{ioh\ 13}$ (*nam ego conserv. tuus sum*) Prim (*quia conserv. tuus sum*), item arm | και των τηρ. cum ℵAB al plur vg rell (sed arm om των προφητων και) Ath^{388} And^{a} et^{c} Haym ... 1. 4. 10. 11. 12. 17. 31. 32* 37. 47. 48. 49. 91. 94. 96. And p et^{bav} Are Prim om και | τους λογους, ut etiam am fu lips$^{5.}$ demid tol omn^{lachm} syr aeth ... 38. vg^{cle} lips$^{4.\ 6.}$ cop arm Prim add της προφητειας

10. τους λογους: ℵ* add τουτους (sed punctis notatur ab ipso* fortasse) | ο καιρ. γαρ cum ℵAB al fere^{25} vg cop syr arm And^{c} Tich Haym (2. 18. 40. 79. And^{a} ο γαρ καιρ.) ... ς (= Gb Sz) οτι ο καιρ. cum 1. 49. 91. al aeth And^{bav}, item *quia iam tempus* (Prim *temp. iam*) Cyp$^{254.\ 314}$ Prim ... Gb Sz Ti ο καιρος (sine γαρ vel οτι) cum 4. 16. 27. 39. 48. 68. Are

11. ετι quater: arm non expri | ο αδικων αδικησατω ετι: vg *qui nocet noceat adhuc*; Tich$^{homil\ 7}$ *qui perseveraverit nocere noceat*; Prim *qui perseverant nocere noceant*. Sed Tich ad h. l. (homil. 19.) *qui iniustus*

Dan 12, 10 καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω
ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.

Es 40, 10 12 Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦ-
1, 8 21, 6 7, 14 ναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. 13 ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω,
ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. 14 μακάριοι οἱ

---

est iniusta faciat adhuc (pergens: *et sordidus sordescat adhuc*). Ad quem Tichonii locum respiciens, ut vdtr, Prim: „nam et alia translatio: *qui iniustus est*, inquit, *iniusta faciat adhuc*". (Quae quidem ex ipso contextu apparet non ad ο ρυπαροσ etc, sed ad ο αδικων spectare.) Cf et. Viennens. et Lugdun. epist ap Eus$^{hist\,5,1,58}$ *ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ ἄνομος ἀνομησάτω ἔτι καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω ἔτι.* | και ο ρυπ. ρυπ. ετι cum ℵB al pler vg rell Or^{4,419} et^{441} And^{a} p bav Are Cyp$^{254.\ 314}$ Aug$^{ps\ 7}$ et$^{ps\ 80}$ Tich Prim Fulg^{remiss} pecc 2,17 al ... A 1. 20. 21. 33. 35. 68. 97. And^{c} om | ο ρυπαροσ cum ℵB al plus^{30} Or^{bis} (γαρ quod additur neutro loco ad verba sacra pertinet) And^{a} p bav Are ... ς (= Gb Sz) ο ρυπων cum? Latini *qui in sordibus est* | ρυπανθητω cum ℵ 18* 32. Or^{4,419} et^{441} ... Gb Sz Ln Ti ρυπαρευθητω cum B al plus^{30} And^{a} p bav Are; 13. 92. ρυπαρωθητω ... ς (= Gb Sz) ρυπωσατω cum? Latini *sordescat* | δικαιοσυνην ποιησατω cum ℵAB al fere^{40} (7. δικ. ποιητω) am fu demid tol lips$^{4.}$ omn^{lachm} (hi Latt omnes *iustitiam faciat*) cop syr And^{c} p bav Are Tich (ut am etc). Similiter Cyp$^{254.\ 314}$ Fulg^{remiss} pecc ^{2,17} Prim *adhuc* (Prim om) *iustiora faciat* ... ς (= Gb Sz) δικαιωθητω cum 38. 79.; item vg^{cle} lips$^{5.\ 6.}$ *iustificetur*; Aug$^{ps\ 7}$ et$^{ps\ 80}$ *iustior fiat*. Item arm et *(iustus sit)* aeth. Cf et. supra Vienn et Lugd$^{epist.}$ | και ο αγιος αγιασθητω ετι (Cyp^{314} Prim *similiter et sanctus sanctiora*): 79. 92. And^{a} om. Apud Or^{4,419} legitur: και ωσ ο ιωαννησ φησι· και ο καθαροσ καθαρισθητω ετι και ο αγιοσ αγιασθητω. Similiter aeth post *et iustus iustus sit* pergit *et purus purus sit*, sed antea non expri και ο δικαιοσ δικ. ποι. ετι.

12. ιδου cum ℵAB al^{40} vg cop sah syr arm And^{a} et^{c} Are Cyp$^{254.\ 314}$ Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) praem και cum 1. aeth And^{p} et^{bav} | ταχυ: 7. repetit post hanc vocem ex versu 7. verba μακαριοσ ο τηρων etc. | αποδουναι et. ℵ^{c} ... ℵ* αποδοθηναι | ωσ τ. ε. εστιν αυτου cum ℵA 21. syr (*sicut est opus eius*); 38. And^{bav} αυτου εστιν ... B 13. 30. 35. 49. 91. 92. 94. 96. 97. 98. al plus^{10} ωσ τ. ε. εσται αυτου, item ς αυτου εσται cum 1. al mu And^{omn} Are.... 79. κατα τα εργα αυτου, item *secundum opera sua* vg cop Tich, *sec. facta sua* Cyp Prim, item *sec. opus eius* aeth

13. εγω sine ειμι cum ℵAB 1. al^{30} am fu** all^{achm} Ath^{506} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) add ειμι cum? vg^{cle} demid fu* tol lipss all^{achm} cop arm aeth Cyp^{294} Tich Prim, item (hunc enim versum plene affert) Or^{4,6} et^{21} | το αλφα cum ℵA al^{12} cop And^{c} Are Haym ... ς τὸ Α cum B al plur, nec aliter legitur Or^{bis} Ath And^{a} p bav. Solet etiam in Latinis cdd, ut in am, legi A. Similiter Ω, cuius loco apud Are ω μέγα exhibetur. | ο πρωτοσ και ο εσχατ. cum ℵB al pler Or^{4,6} et^{21} Ath^{506} And^{omn} Are (Ath praem και) ... Ln Ti πρωτ. και εσχατ. (bis sine

πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. 21, 8 Phil 3, 2
15 ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς ποιῶν καὶ φιλῶν ψεῦδος. 16 ἐγὼ Ἰησοῦς 5, 5 Es 11, 1 ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυείδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς 2, 28 ὁ πρωϊνός. 17 καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ Es 55, 1

---

articulo) cum A 3. 7. 8. 9. 21. 22. (96. om tantum ante *εσχ.*). De Epiph^{519} vide ad 1, 17. Posuimus autem ista ante *η αρχ. κ. το τελ.* (et. Gb Sz) cum ℵAB al plus^{20} vg syr aeth Or^{4,23} (vide post) Ath And^{c} Cyp^{294} Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) post *αρχη κ. τελος* (sed Or^{bis} *η αρχ. κ. το τελ.*) cum 1. 31. 32. 48. 49. 79. 91. al arm Or^{4,6} (sed^{4,21} *η αρχη κ. τ. τελ.* ante *το α και το ω* pon) And^{a} p bav Are. Cf et. Or ^{4,23} *γεγονα* (ex 21, 6) *το α και το ω, και ο πρωτ. κ. ο εσχατος, η αρχη και το τελος* ... cop om *ο πρωτ. κ. ο εσχατ.* | *η αρχη κ. το τελος* cum ℵAB al plu Or^{ter} Ath^{506} (praem *και*) And^{c} ... ς (= Gb Sz) om articulos cum 1. al mu^{vi} And^{a} p bav Are

14. *οι πλυνοντ.* (7. *πλυναντ.*) *τας στολας αυτων* (et. Gb″) cum ℵA 7. 38. vg arm$^{usc\ mg}$ aeth^{utr} Ath^{506} edd par et col (edd rell et edd^{plur} *πλατυνοντ.* pro *πλυ.*) Prim (ut apparet ex comm; ipsa verba praeterit) Fulg remiss pecc^{2,17} Haym. Praeterea vg^{cle} lips$^{4.\ 5.}$ (non item am fu demid tol lips$^{6.}$ omn^{lachm}) arm^{mg} add *in sanguine agni* ... ς *οι ποιουντες τας εντολας αυτου* (And^{p} Are *εμου*) cum B al pler cop syr arm And omn Are Tert$^{pud\ 19}$ (*qui ex praeceptis agunt*) Cyp^{294} (*qui faciunt praecepta eius*) Tich (*qui servant mandata haec*). Cf etiam Cassiod: *beatos dicens qui conscientias suas bonis actibus mundaverunt.* | *η εξουσια αυτων*: post haec verba ℵ* pergit *ως δε η εξουσια*, quae ℵ^{c} delevit | *πυλωσιν*: 1. And^{p} et^{bav} *πυλεωσιν*

15. *εξω* sine copula cum ℵAB 1. al fere^{40} vg m^{102} syr (Hipp$^{antichr\ 65}$ *ιωαννη. δε λεγει· εξω οι* etc) Ath^{506} And^{omn} Are Tich Haym ... ς (= Gb Sz) add *δε* cum? lips$^{5.}$ cop (praem *et* arm aeth) Prim Fulg$^{remiss\ pecc}$ ^{2,17} | *πασ* sine articulo cum ℵAB al^{25} Hipp$^{antichr\ 65}$ Ath^{506} ... ς (Gb^{00}) add *ο* cum 1. 7. 30* 31. 32. 38. 79. al mu And^{omn} Are | *ποιων και* (35. add *ο*) *φιλων* cum ℵ 11. 31. 32. 33. 35. 48. Hipp$^{antichr\ 65}$ Ath^{506} And^{c} Are ... ς Ln Ti *φιλ. κ. ποι.* cum AB al plu vg syr And^{a} p bav Tich Prim Fulg$^{remiss\ pecc}$ al ... alterutrum omittentes cop *omnes facientes mendacium*, arm *amans mendacium*, aeth *amantes opus mendacii*

16. *επι ταισ εκκλ.* cum ℵB al pler syr And^{c} ... Ln *εν ταισ εκκλ.* cum A 18. 21. 38. 79. vg (*in ecclesiis*) Ath^{506} And^{a} et^{c} ... Gb′ Ti *ταισ εκκλ.* cum 1. 4. 11. 12. 31. 47. 48. arm And^{p} et^{bav} Are | *δαυειδ* (*δαυιδ, δαβιδ*, vide ad Mt 1, 1.) sine *του* cum ℵAB al plus^{30} Ath And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) praem *του* cum 1. 7. al. Ceterum post vocem *δᾶδ* hiat 1. usque ad finem libri. | *ο αστηρ*: 7. 35. 49. 79. And$^{a\ c}$ bav praem *και* | *ο πρωϊνος* cum ℵB al fere^{35} Ath And^{a} et^{p}; item (ut Ti) A

ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω
ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

15, 1 s. 18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προ-
φητείας τοῦ βιβλίου τούτου. ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ἐπ'
αὐτὸν ὁ θεὸς τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·
Dt 4, 2 19 καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας

---

91. And^{bav} ο προϊνος. Item sed ante ο λαμπρος (35. om) 4. 32. 33. 40. 48. And^{c} Are. Praemittit autem ex his και unus A ... ς (= Gb Sz) και ορθρινος cum? Praemittunt και etiam vg (*stella splendida et matutina*) Prim Haym (non item Tich Vig$^{varim\ 745}$ (ed$^{col\ 638}$)

17. το πνευμα και η νυμφη (et. Ath^{506}): ℵ om το et η | ερχου bis et ερχεσθω cum ℵAB al fere^{40} Ath^{506} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) ελθε bis et ελθετω cum? | και ο διψων: am al^{lachm} Tich om και | ο θελων cum ℵAB al^{35} am tol lips$^{5.\ 6.}$ all^{achm} cop aeth Ath And^{omn} Tich Haym ... ς (= Gb Sz) praem και cum 33. 46. vg^{cle} fu lips$^{4.}$ all^{achm} syr arm Are Prim | λαβετω υδωρ cum ℵAB al fere^{40} Ath And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) λαμβανετω το υδωρ cum? Ceterum ad finem huius versus tol add *amen* omissis versibus 18—21. Item 12. om versus 18 et 19.

18. μαρτυρω cum ℵAB al plus^{35} And^{a} p bav ... 11. 31. 34. 35. 48. And^{c} Are μαρτυρομαι ... ς (= Gb Sz) συμμαρτυρουμαι cum? Ex Latinis vg Haym *contestor*, m^{83} Tich Prim *testor*. Praeterea Are^{com}: μαρτύρομαι *ἐγώ· ἀντὶ τοῦ διαμαρτύρομαι, οἱονεὶ διαβεβαιοῦμαι.* | εγω cum ℵAB al fere^{40} m^{83} am fu demid lips$^{5.}$ omn^{lachm} syr arm And^{omn} Are Prim (*ego Iohannes*) ... ς (= Gb Sz) γαρ cum? Sed vg^{cle} lips$^{3.}$ *enim*, lips$^{4.}$ *ego enim*, Tich Haym *ergo*, cop *autem*, aeth *et ego* | παντι τω cum ℵAB al^{30} And^{a} et^{c} Are ... ς (= Gb Sz) om τω cum 8. 49. 79. 91. 96. al? And^{p} et^{bav} | επιθη (-θει 7.) cum AB al fere^{40} And^{c} p bav Are ... ℵ 79. And^{a} επιθησει (-σῃ 79.). Sed ℵ* om επ αυτα επιθησει, ita ut ab επιθη (επιθησει?) ad επιθησει transiluerit, ℵ^{c} quidem επιθησει non mutavit. ... ς (= Gb Sz) επιτιθη cum? Latinis est *apposuerit* (vg Amb$^{paradis\ 171}$ Tich), *addiderit* (Prim), *adiecerit* (m^{83}). | επ αυτα cum ℵ^{c}AB al fere^{40} (98. And^{a} επ αυτω) ... ς (= Gb Sz) προσ ταυτα cum? Latinis (vg Prim al) est *ad haec*, m^{83} *supra haec*, Tich *ad ea*, Amb *ad hoc* | επιθησει cum ℵAB al plu (35. 38. 91. επιθησεται) And a c bav Are, item vg (et. fu demid lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm}) Haym *apponet*, m^{83} *inponet*, am *apponit*, Amb Prim *adiiciet* ... 8. 13. 16. 49. 51. 96. 97. 98. al plus^{10} επιθησαι, item *apponat* lips$^{4.}$ Tich | επ αυτον (17** 79. 92. A^{recentiss} επ αυτω, And^{a} αυτω) ante ο θεος cum ℵ 32. 33. 37. 48. 49. 79. 91. 96. al^{vi} And^{omn} Are Amb Tich ... ς Ln Ti post ο θεος cum B al plu (et. A^{recentiss}) vg Prim Haym ... A* om | τασ πληγασ cum ℵA al longe plu m^{83} vg cop syr aeth Amb Tich Prim al ... B 31. 32. 33. 37. 48. 49. 91. 96. And^{omn} Are τασ επτα πληγ. | εν τω cum ℵAB al fere^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) om τω cum?

19. εαν cum AB etc ... ℵ αν | αφελη cum ℵA al fere^{40} And^{omn} Are. Item B αφελειται ... ς (= Gb Sz) αφαιρη cum? | λογων: ℵ add τουτων.

ταύτης, ἀφελεῖ ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ. 7, 17

21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων. He 13, 25 etc

Similiter Ambparad 171 *de verbis his prophetiae huius* | *του βιβλιου* cum ℵAB al fere40 Andomn Are . . . ς (= Gb Sz) *βιβλου* cum? Praeterea 79. 94. m83 lips4. Anda *της προφητ. του βιβλ. τουτου*, am vero et Amb (vide ante) *prophetiae huius* omisso *του βιβλ. τουτ.* | *αφελει* cum ℵAB al20 Anda c bav Are, item *auferet* vg m83, *demet* Tich, *adimet* Prim, Ambparad *delebit* . . . 2. 8. 13. 35. 38. 47. 49. 91. 96. al10 Andp *αφελοι* (al pauc *αφελη*) . . . ς (= Gb Sz) *αφαιρησει* cum? | *απο του ξυλου* cum ℵAB al40 m83 am demid lips6. allachm syr arm aeth Anda c bav Are Tich . . . ς (= Gb Sz) *απο βιβλου* cum? Sed Andp *απο του βιβλιου*, item vgcle fu lips4. 5. allachm Amb Prim Haym | *και* (m83 om) *εκ* cum ℵB al fere omn vg m83 syr arm aeth Andomn Are Tich Prim al . . . Ln om *εκ* cum A 10. 38. cop | *των γεγραμμενων* (35. *εγγεγρ.*) sine *και* cum ℵAB al fere40 cop syr arm aeth Andomn Are Tich Prim (Tich *a ligno vitae et ex civitate sancta, scripta in libro*; Prim *de libro vitae et de civ. sancta, scripta in libro hoc*) . . . ς (= Gb Sz) praem *και* cum? Tamen sic vg Haym | *εν τω βιβλ. τουτ.* cum ℵAB al plus30 And omn Are . . . ς (= Gb Sz) om *τω* cum? Praeterea ad hos duo versus cf Tertthermog 22: *Scriptum esse doceat Hermogenis officina. Si non est scriptum, timeat vae illud adiicientibus aut detrahentibus destinatum.* Item cf Andcom et Arecom: *διαμαρτύρεται ἡμῖν τοῖς ἀκούουσι μήτε προσθεῖναί τι μήτ' ἀφελεῖν, ἀλλὰ τὰ γραφικὰ ἰδιώματα τῶν ἀττικῶν συντάξεων καὶ τῶν διαλεκτικῶν συλλογισμῶν ἡγεῖσθαι* (Are inepte *μὴ ἡγ.*) *ἀξιοπιστότερα καὶ σεμνότερα.*

20. *ταυτα*: ℵ* (non itemc) add *ειναι*. Similiter cop (non item sah) add *quia erunt*, sed etiam pro *ναι ερχομαι ταχυ* habet *et venient brevi*. Praeterea *ναι* istud (demid *Etiam, Amen*) praetereunt arm et Prim. | *αμην*: testes multi cum *ερχομαι ταχυ* coniungunt, ut etiam Anda c p, non item Prim qui subiungit „more cantici canticorum ecclesia devota respondit: *Etiam, veni domine Iesu Christe*“ . . . om vero *αμην* ℵ cop | *ερχου* sine *ναι* cum ℵAB al plus10 vg cop syr arm aeth Andc et bav Are, item Prim, qui per *etiam* omnino vdtr *αμην* reddidisse et verbis eis quae adscripsimus et paullo ante ubi ipsa verba contexta refert . . . ς (= Gb Sz) praem *ναι* cum (7. *και*) 35. 38. 49. 79. 91. al plu Anda etp | *κυριε ιησου* sine additam cum ℵ*AB al longe plu vg syr aeth Andc (itembav incom) Primpri loco (ubi textum affert) Haym . . . ℵc 4. 11. 13. 20. 31. 32. 38. 48. 55. 79. 94. cop arm arc Anda etp (etbav txt) Are Primsec loco (vide supra) add *χριστε*

21. Hunc versum Prim om. | *κυριου* sine *ημων* cum ℵAB al30 Anda c bav . . . ς (= Gb Sz) add *ημων* cum 30. al paucvi vg cop syr arm Andp . . . pro *του κυρ. ιησου* 12. 20. 31. 32. 49. Are nil nisi *του χριστου*, item aeth *Iesu Christi* | *ιησου* cum ℵA 26. . . . ς *ιησου χριστου* cum B

al pler vg cop syr arm aeth And^{omn} ... vide ante qui tantum *του χριστου* pro *τ. κυρ. ιησου* | *μετα παντων* cum A am ... ℵ *μετα των αγιων* ... Gb Sz *μετα παντων των αγιων* cum B al plus^{40} cop syr arm And^{omn} Are ... *ς μετα παντων υμων* cum? vg^{cle} fu demid lipss omn lachm aeth. Praeterea *ς* (= Gb Sz) add *αμην* cum ℵB al fere omn^{vi} vg (et. am etc) cop syr arm aeth And^{c} et^{P} Are ... omisimus cum A 79. fu al^{lachm} (ut^{vi}) And^{a} et^{bav} Are

Subscriptio: ℵ *αποκαλυψεισ* (ita etiam in paginarum titulis; aliter inscriptio) *ιωαννου*, A *αποκαλυψισ ιωαννου*, 2. 55. *τελοσ τησ αποκαλυψεωσ του αγιου ιωαννου του ευαγγελιστου*, 98. *τελοσ τησ του αγιου ιωαννου του θεολογου θειασ αποκαλυψεωσ* ... B 7. 30. 32. 38. 47. 48. 49. 50. 90. 91. 94. 96. 97. al plu nihil subscriptum habent; multi alii ad finem libri hiant, ut P et (septem de tredecim codicibus quos contulit Scriv) 8. 14. 28. 29. 87. 93. 95. ... fu *expl. apocalypsis sancti iohannis feliciter*, am lips^{5} *explicit liber apocalypsis* (*-lipsis* lips^{5}) *sancti iohannis apostoli* (*et evangelistae. Deo gratias* add am), lips^{4} *explicit apocalypsis*, al^{lachm} *explicunt apocalipsis. amen*, cod^{basiliens} *expl. liber apocalypsis.* (sequitur: *Incipit prologus septem epp. canonicarum*) ... syr *finita est apocalypsis Iohannis evangelistae, et totum Nov. Testamentum in linguam Syrorum translatum. Gloria deo*, aeth *hic finita est visio Iohannis Abucalamsis. Amen. Quod est dictum: Quam vidit in vita sua, visio: et scripta fuit a beato Iohanne evangelista dei eius*, ar^{P} *absoluta est opitulante domino nostro I. Chr. visio Iohannis apost. et evang. dilecti a domino. Amen, amen. Est autem apocalypsis, quam revelavit ei dominus ob inditas in illa hominibus utilitates. Ipsi gloria in saeculum saeculorum, amen.* ... Distincta est apocalypsis ab Andrea in *λογουσ κδ'* et *κεφφ. οβ'*. Utraque haec distinctio in And^{comm} testibus omnibus, item apud Aretham observatur. Etiam in P aliisque codd. (non item in ℵABC) capita ista LXXXII. ipsi libro praeposita sunt. In Cassiodori Complexionibus in apocalypsin distinguuntur capp. 33. Primasius commentarium suum in quinque libros distribuit. Cod^{lat} Parisinus, qui Wetstenio est bibl. Reg. 3561., *versus* MDCCC numerat. (In Graecis vero codd. stichorum notatio non inventa videtur.)
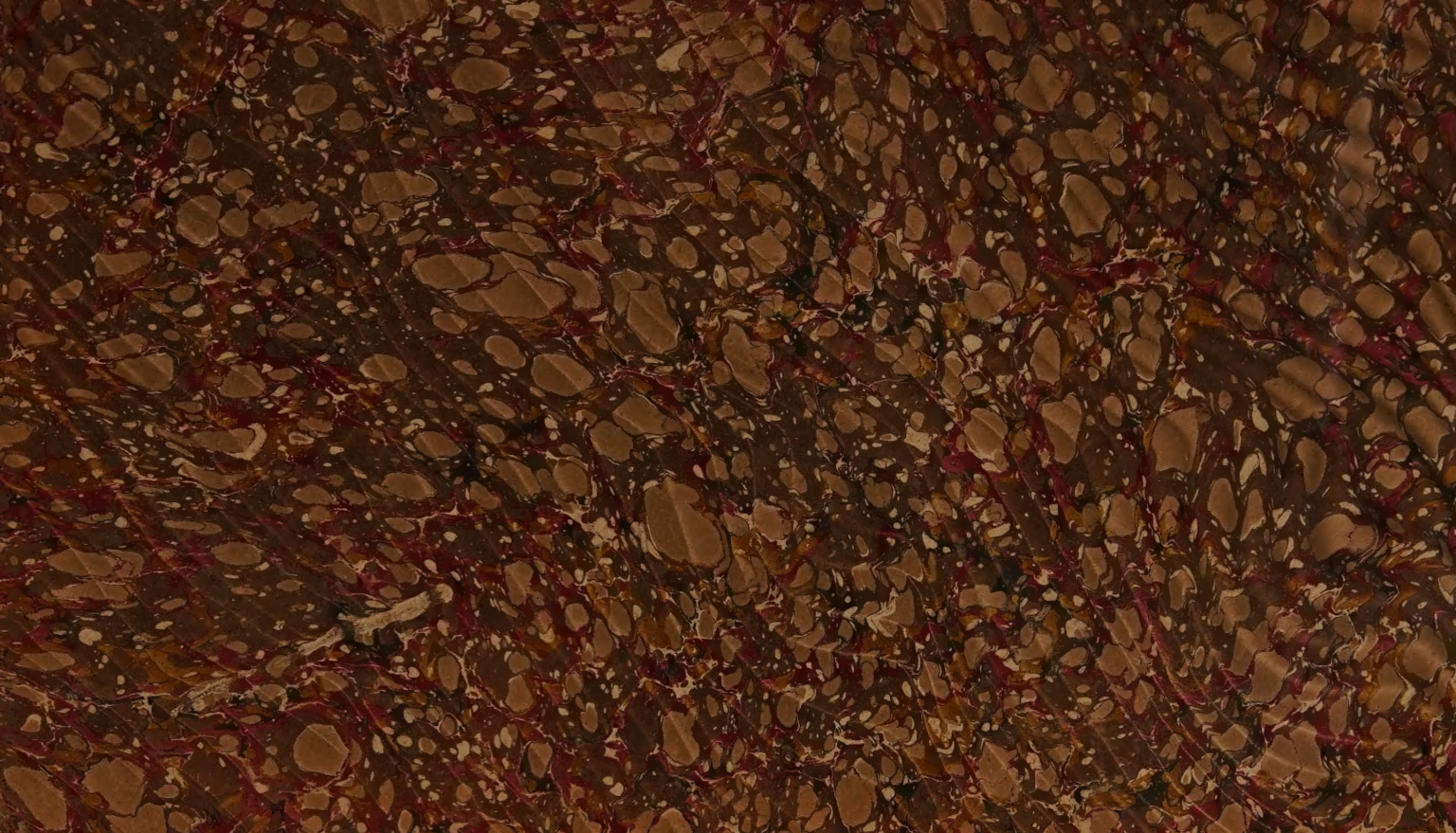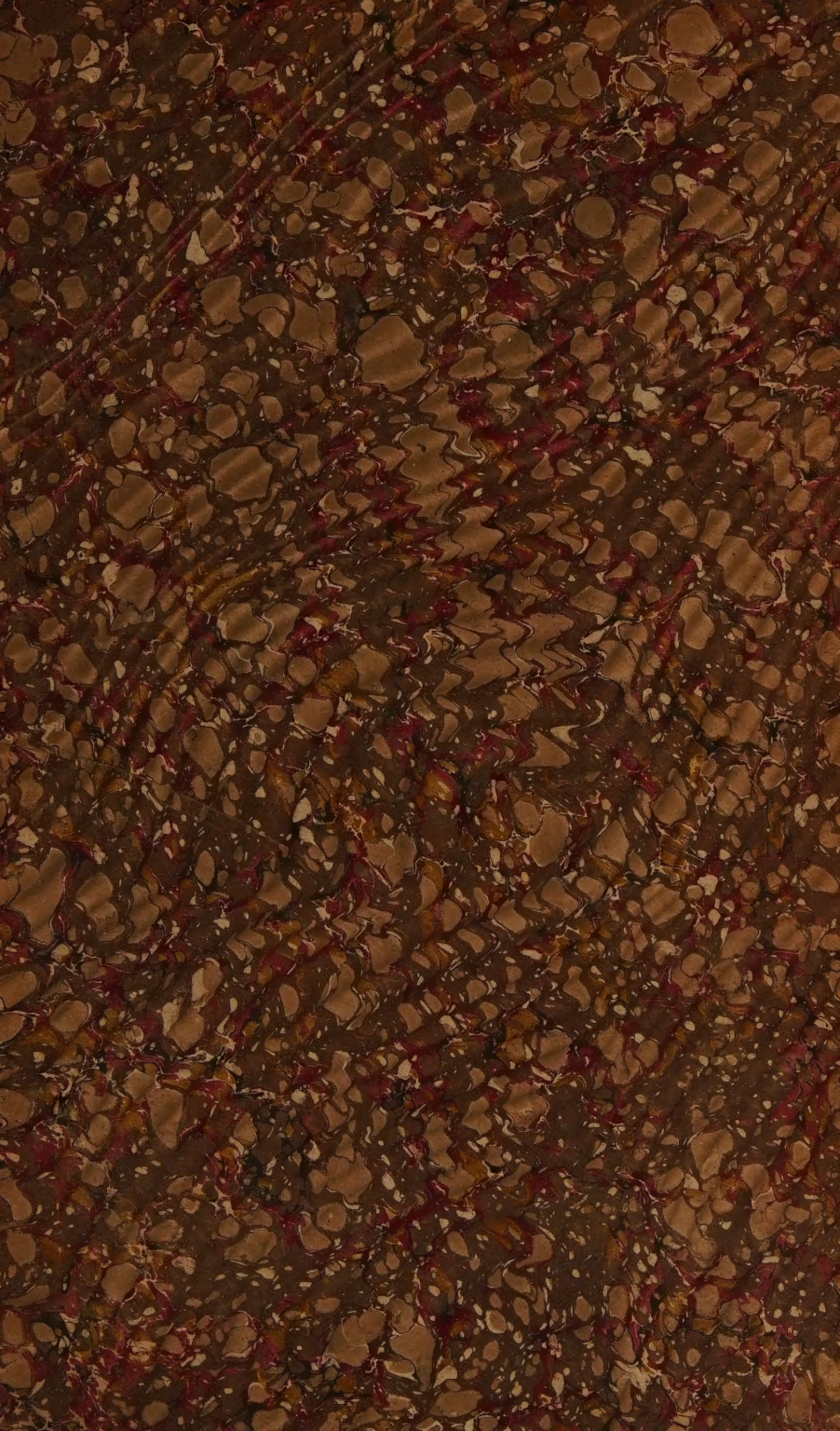
LIPSIAE
IMPR. GIESECKE & DEVRIENT.